14 έως 16 Νοεμβρίου 2014

1ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Πρακτικά εισηγήσεων συνεδρίου eTwinning

Εθνική Υπηρεσία Υποστήριξης eTwinning

«Αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στα συνεργατικά σχολικά προγράμματα»

υπό την αιγίδα του Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων

ΠΡΑΚΤΙΚΑ

ISBN: 978-618-81706-0-5

eTwinning

www.etwinning.gr

&

ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ Συνεργατικότητας

Για την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

1ο Πανελλήνιο Συνέδριο eTwinning «Αξιοποίηση των ΤΠΕ στα συνεργατικά σχολικά προγράμματα» για την Π/θμια και Δ/θμια Εκπ/ση

Πάτρα 14, 15 & 16 Νοεμβρίου 2014

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΕΙΣΗΓΗΣΕΩΝ

ΤΟΜΟΣ Α΄

Επιμέλεια Έκδοσης

Τζιμόπουλος Νίκος
Αυγέρης Γιώργος
Άρης Λούβρης

Πάτρα 2014

Υπό την αιγίδα του **Υπουργείου Παιδείας & Θρησκευμάτων**

Digitally signed by
ARISTEIDIS
LOUVRIS
Date: 2016.04.21

ΧΟΡΗΓΟΙ - ΔΩΡΟΘΕΤΕΣ

INTERACTIVO

SMART Greece & SEEU Authorized Distributor

EPSON

EXCEED YOUR VISION

hp

eset

HELLAS

Διοργανωτής

Εθνική Υπηρεσία Υποστήριξης eTwinning

Συνδιοργανωτές

Περιφερειακή Διεύθυνση Π/θμιας και Δ/θμιας Εκπαίδευσης Δυτικής Ελλάδας

ΙΤΥΕ "Διόφαντος"

Ελληνική Ένωση για την αξιοποίηση των ΤΠΕ στην Εκπαίδευση e-Δίκτυο-ΤΠΕ-Ε (www.e-diktyo.eu)

ΚΕ.ΠΛΗ.ΝΕ.Τ. Νομού Αχαΐας

ΚΕ.ΠΛΗ.ΝΕ.Τ. Νομού Κυκλάδων

Συντονιστική Επιτροπή

Παρασκευάς Μιχάλης, ΙΤΥΕ "Διόφαντος, ΕΥΥ eTwinning

Αγγελόπουλος Παναγιώτης, ΥΠΑΙΘ, ΕΥΥ eTwinning

Τζιμόπουλος Νίκος, ΚΕ.ΠΛΗ.ΝΕ.Τ. Κυκλάδων

Καπράλου Χρύσα, ΙΤΥΕ "Διόφαντος", ΕΥΥ eTwinning

Πατεράκη Ειρήνη, ΥΠΑΙΘ, ΕΥΥ eTwinning

Λούβρης Άρης, ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ Δ/ΝΣΗ Π. & Δ. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ Δυτικής Ελλάδας, ΕΥΥ eTwinning

Επιστημονική Επιτροπή

Γλέζου Κατερίνα
Δαγδιδέλης Βασίλης
Μπελεσιώτης Βασίλης
Κωτσάνης Ιωάννης
Κώστας Κάππας
Μαρία Φραγκάκη
Δήμητρα Εγγάρχου
Καράκιζα Τσιαμπίκα
Τζιμόπουλος Νικόλαος
Κολτσάκης Ευάγελλος
Φατσέα Αδαμαντία
Τζωρτζακάκης Γεώργιος
Βιντζηλαίος Νικόλαος
Ρούμελης Νίκος
Ζαράνης Νικόλαος
Καραλής Αθανάσιος
Γιούλη Ζήκα
Ρουσάκης Ιωάννης
Αριστείδης Βαγγελάτος
Βαγγέλης Κολτσάκης
Μεσσάρης Διονύσιος
Προβελλέγιος Πέτρος
Ρούμελης Νικόλαος
Ιωαννίδης Δημήτριος
Σαχινίδης Κωνσταντίνος
Σκάρκος Χρήστος

Αγγελική Οικονομοπούλου
Κλουβάτος Κώστας
Χρήστος Μπίτσης
Κατερίνα Μαυραντωνάκη
Παρασκευάς Απόστολος
Αναστάσιος Καραμπίνης

Πρεσβευτές eTwinning

Σουβατζόγλου Βασίλειος
Γεωργιάδου Μαρία
Τουρλιδάκης Ιωάννης
Θεοδώρα Γκένιου
Πέτρος Μιχαηλίδης
Μπελόγια Εύη
Φωκά Ειρήνη
Αλεξάνδρα Μελίστα

Οργανωτική Επιτροπή

Γιαννόπουλος Κωνσταντίνος, ΙΤΥΕ "Διόφαντος", ΕΥΥ eTwinning

Σουρουλάγκας Αλέξανδρος, ΙΤΥΕ "Διόφαντος"

Μπελόγια Παρασκευή, ΕΥΥ eTwinning

Πανάγου Μαρία, ΚΕ.ΠΛΗ.ΝΕ.Τ. Κυκλάδων

Κόντου Κατερίνα, ΚΕ.ΠΛΗ.ΝΕ.Τ. Κυκλάδων

Ιωσηφίδου Μαρία, ΚΕ.ΠΛΗ.ΝΕ.Τ. Κυκλάδων

Αυγέρης Γεώργιος, ΚΕ.ΠΛΗ.ΝΕ.Τ. Κυκλάδων

Παπαϊωάννου Βάιος ΠΕ19 MSc PhD ΚΕΠΛΗΝΕΤ Αχαΐας

Μπάλλας Κωνσταντίνος, Δ/ντής Ολοήμερου Δ.Σ. Ρίου

Γραμματειακή Υποστήριξη Συνεδρίου

Μπάστα Ειρήνη, ΙΤΥΕ "Διόφαντος"

Στασινού Σταυρούλα, ΙΤΥΕ "Διόφαντος"

Τρίμη Φλώρα, ΙΤΥΕ "Διόφαντος"

Πρέζα Αγγελική, ΙΤΥΕ "Διόφαντος"

Τεχνική Υποστήριξη Συνεδρίου

Ξένος Θεόδωρος, ΙΤΥΕ "Διόφαντος"

Νταλούκας Βασίλης, ΚΕΠΛΗΝΕΤ Αχαΐας

Ριχάνης Χρήστος, ΚΕΠΛΗΝΕΤ Αχαΐας

Αφισα Συνεδριου

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ

Το eTwinning είναι μία ευρωπαϊκή δράση, η οποία προωθεί τη σχολική συνεργασία στην Ευρώπη, μέσω της χρήσης των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ), παρέχοντας υποστήριξη, εργαλεία και υπηρεσίες για τα σχολεία. Η δράση παροτρύνει τους μαθητές από τις χώρες της Ευρώπης να γνωριστούν, να έρθουν σε επαφή με ένα διαφορετικό πολιτιστικό περιβάλλον, να αναπτύξουν διαπολιτισμική συνείδηση και παράλληλα να εξασκήσουν τις δεξιότητές τους στις ΤΠΕ. Το eTwinning αφορά τόσο στη συνεργασία μεταξύ των σχολικών μονάδων, όσο και στην επαγγελματική δικτύωση των εκπαιδευτικών της Ευρώπης. **Γι αυτό και κρίναμε σκόπιμο, με αφορμή την ολοκλήρωση μίας δεκαετίας στο χώρο της ελληνικής εκπαίδευσης, να διοργανώσουμε το 1ο Πανελλήνιο συνέδριο etwinning, δίνοντας έτσι την ευκαιρία στην εκπαιδευτική κοινότητα να συνεισφέρει στην προστιθέμενη αξία αυτού του παιδαγωγικού δικτύου**.

Ξεκινώντας το 2005 ως η κύρια δράση του eLearning της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, το eTwinning έχει ενσωματωθεί σταθερά στο Erasmus+, το Ευρωπαϊκό πρόγραμμα για την εκπαίδευση, την κατάρτιση, τη νεολαία και τον αθλητισμό. Το eTwinning υποστηρίζεται από την Κεντρική Υπηρεσία Υποστήριξης (ΚΥΥ), που εδρεύει στις Βρυξέλλες και ένα δίκτυο από Εθνικές Υπηρεσίες Υποστήριξης (ΕΥΥ). Στην Ελλάδα η Ελληνική Υπηρεσία Υποστήριξης της δράσης eTwinning λειτουργεί από το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων και από το Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων (ΙΤΥΕ “Διόφαντος”).

Απευθύνεται σε: εκπαιδευτικούς, διευθυντές και μαθητές (μέσω των εκπαιδευτικών τους) και συμμετέχουν οι χώρες της Ευρώπης που ανήκουν στο πρόγραμμα, χώρες όπως Αρμενία, Αζερμπαϊτζάν, Μολδαβία, Ουκρανία, Γεωργία και Τυνησία (eTwinning Plus) και χώρες Δυτικών Βαλκανίων (Αλβανία και Σερβία προς το παρόν και άλλες χώρες σύντομα).

Πλέον περισσότεροι από **274.420** εκπαιδευτικοί, **36.877** έργα και **130.047** σχολεία από 40 χώρες συγκροτούν την εκπαιδευτική κοινότητα του eTwinning. **Στη χώρα μας είναι εγγεγραμμένα 7315 ελληνικά σχολεία και 12810 Έλληνες εκπαιδευτικοί οι οποίοι έχουν υλοποιήσει 6416 συνεργασίες. Κάθε χρόνο ελληνικές συνεργασίες βραβεύονται με Πανευρωπαϊκό βραβείο eTwinning. Αξίζει να τονίσουμε ότι η χώρα μας μέσω της συγκεκριμένης δράσης προβάλλεται σε πανευρωπαϊκό επίπεδο με τον πιο αξιόλογο τρόπο, έχοντας κατακτήσει αρκετές διακρίσεις. Σήμερα το eTwinning είναι ίσως το μεγαλύτερο δίκτυο εκπαιδευτικών στην ιστορία της εκπαίδευσης.**

Παράλληλα με την ευκαιρία αυτή θερμά συγχαρητήρια στους 224 εκπαιδευτικούς μας που έλαβαν πρόσφατα την Ευρωπαϊκή Ετικέτα Ποιότητας! Φέτος μάλιστα ο project manager κ. Santi Scimeca χαρακτήρισε την ελληνική συμμετοχή ως "success story", καθώς έχουμε 12.810 εγγεγραμμένους εκπαιδευτικούς, δηλαδή το 10% περίπου των Ελλήνων εκπαιδευτικών. Το ποσοστό αυτό είναι κατά πολύ ανώτερο κάθε άλλης ευρωπαϊκής χώρας.

Το eTwinning λοιπόν εξελίχθηκε στην κοινότητα για τα σχολεία της Ευρώπης, μέσω μιας δωρεάν και ασφαλούς πλατφόρμας για εκπαιδευτικούς, για να συνδεθούν, να αναπτύξουν συνεργατικά έργα και να

μοιραστούν ιδέες στην Ευρώπη! Πολύ πρόσφατα έχει ξεκινήσει μια νέα συνεργασία με το πρόγραμμα **eSafety Label**, μια υπηρεσία πιστοποίησης και υποστήριξης για σχολεία σε όλη την Ευρώπη. Η υπηρεσία, για την οποία υπάρχει σχετική εισήγηση, περιλαμβάνει ένα σύστημα πιστοποίησης, αυτό-αξιολόγησης και εξατομικευμένου σχεδίου δράσης, ένα ευρύ φάσμα πόρων και μια διαδικτυακή κοινότητα όπου οι χρήστες μπορούν να ανταλλάσσουν ιδέες και εμπειρίες.

Το Πρόγραμμα **Erasmus+** για την εκπαίδευση, τη νεολαία, τον πολιτισμό και τον αθλητισμό για την περίοδο 2014-2020 προβλέπει την επέκταση του ρόλου του **eTwinning** στη συνεργασία μεταξύ των ευρωπαϊκών σχολείων. Οι ακόλουθες καινοτομίες που προβλέπονται είναι ενισχυμένη πλατφόρμα για τη συνεργασία μεταξύ των σχολείων και δημιουργία της πύλης European School Education Gateway, παράλληλα με την πλατφόρμα του eTwinning με ειδικά περιβάλλοντα συνεργασίας για τους φορείς της πολιτικής του σχολείου και για άλλους ενδιαφερόμενους.

Το **eTwinning** αποτελεί το μοναδικό εργαλείο για εξεύρεση συνεργατών για όλα τα Erasmus + έργα και εξελίσσεται σε μια πιο ισχυρή πλατφόρμα για συνεργασία μεταξύ των σχολείων, υποστηρίζοντας όλων των ειδών της σχολικής συνεργασίας και κινητικότητας

Κλείνοντας, να τονίσω ότι η δράση αποτελεί στοιχείο επαγγελματικής εξέλιξης, προσφέροντας ευκαιρίες για τη βελτίωση των δεξιοτήτων και την προσωπική εξέλιξη με κύριο στόχο τη βελτίωση της μάθησης κατά τη διδασκαλία και άμεσο αποδέκτη, ποιον άλλο, από τη νέα γενιά! Παράλληλα το eTwinning αποφάσισε τώρα να «τρέξει» **ένα πιλοτικό πρόγραμμα, το Εθνικό eTwinning** και να ανοίξει την πλατφόρμα σε έργα που υλοποιούνται από μία μόνο χώρα, προκειμένου να ενθαρρύνει τη συνεργασία εκπαιδευτικών και μαθητών από την ίδια χώρα. Οι καινούργιοι eTwinners και οι εκπαιδευτικοί που διαθέτουν ελάχιστη εμπειρία θα ωφεληθούν επίσης από αυτή τη νέα ευκαιρία, επειδή τους προσφέρει τη δυνατότητα να εξοικειωθούν με τη συνεργατική μάθηση και την πλατφόρμα του eTwinning στη γλώσσα μας πριν τολμήσουν το άλμα σε διεθνή έργα.

Τις λεπτομέρειες και οτιδήποτε σχετικό με την επικαιροποίηση ενός καθόλα επιτυχημένου έργου, θα διαβάσετε στις εισηγήσεις από τους συνεργάτες και τους ίδιους τους πρωταγωνιστές, δηλαδή εσάς. Κλείνοντας, επιτρέψτε μου να ευχαριστήσω όσους μας κάνατε την τιμή να παρευρεθείτε δια ζώσης στην Πάτρα και σε όλους όσους μας παρακολούθησαν ζωντανά μέσω Διαδικτύου. Το βίντεο της πρώτης ημέρας είναι διαθέσιμο στην υπηρεσία του ΠΣΔ http://vod-new.sch.gr. Επίσης, ένα ιδιαίτερο ευχαριστώ στην ομάδα της διοργάνωσης του συνεδρίου.

Περιμένουμε τη συμμετοχή σας στις πολλές και εντυπωσιακές νέες δράσεις για το 2015 που ετοιμάζουμε ήδη στην Ελλάδα (Μεσογειακό etwinning, νέα σεμινάρια, online μαθήματα κ.α) και σας ευχόμαστε να οργανώσετε πολλά, δημιουργικά, συνεργατικά και επιτυχημένα έργα, παίρνοντας μέρος στην πλέον πιο προνομιούχα εκπαιδευτική κοινότητα της χώρας μας και όλης της Ευρώπης!

Δρ. Μιχάλης Παρασκευάς, Υπεύθυνος της δράσης eTwinning για την Ελλάδα

Διευθυντής Διεύθυνσης Πανελλήνιου Σχολικού Δικτύου & Δικτ.Τεχνολογιών ΙΤΥΕ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Χαρτογραφώντας τα μνημεία της πόλης μας
Αποστολοπούλου Αικατερίνη 1

Ταξιδεύοντας πέρα από τα σύνορα με μια "τοιχογραφία".
Εμμανουηλίδου Μαρία, Γκαλίνα Αικατερίνη 10

«Όταν το φαινόμενο της εξωτερικής μετανάστευσης «δραστηριοποιεί» το μολύβι, την πένα και το φακό του δημιουργού: Ένας «διάλογος» μέσω της τέχνης στο πλαίσιο συνεργασίας σχολείων με αφορμή την παγκόσμια ημέρα μετανάστη».
Γαϊτάνη Μαριάνθη 17

Μύθοι και παραδοσιακά παραμύθια απ' όλη την Ευρώπη – Ένα διαπολιτισμικό έργο eTwinning
Βύρλα Γεωργία, Σαββοπούλου Μαρία 27

"Mediterranean School Magazine Practicing English Language and…even more". Ψηφιακή δημιουργικότητα και συνεργατική μάθηση σχολείων της Μεσογείου στα πλαίσια της ηλεκτρονικής αδελφοποίησης
Τσιόπτσιας Δημήτριος, Πάσσα Μαρία, Γκαλένης Σπυρίδων, Εμπεριάδου Ευθαλία, ... 37

Το eTwinning πάει Νηπιαγωγείο:
Γνωριζόμαστε, μαθαίνουμε και συνεργαζόμαστε με τη βοήθεια του διαδικτύου και των εφαρμογών web 2.0.
Καμπανά Θεώνη, Κοτταρίδου Μαρία 47

Το εκπαιδευτικό σενάριο ως πλαίσιο υλοποίησης συνεργατικών προγραμμάτων στο χώρο της προσχολικής εκπαίδευσης: Η περίπτωση του κλασσικού και ειδικού νηπιαγωγείου
Κορδιστού Μελπομένη, Αγγελόπουλος Ηρακλής, Μπαρής Θεόδωρος, Χρυσίκου Βασιλική 56

Powerfulnaturekingdom.et
Παράδειγμα εφαρμογής συνεργατικού προγράμματος eTwinning στην Π/θμια εκπαίδευση
Κουγιουρούκη Αγγελική 66

Σύγχρονα Ευρωπαϊκά Περιβάλλοντα στην Εκπαίδευση - Το Παράδειγμα του Δικτύου Scientix.
Μακρής Νικόλαος 75

Συνδετήρας, το ηλεκτρονικό μαθητικό περιοδικό που ενώνει 3 δημοτικά σχολεία της Πάτρας
Μακροδήμος Νικόλαος, Παυλόπουλος Κωνσταντίνος, Βλαχοπάνου Πηγή 84

Η συμβολή εκπαιδευτικού σεναρίου με χρήση της γλώσσας προγραμματισμού Scratch σε συνδυασμό με το ρομποτικό πακέτο wedo, στην οικοδόμηση της δομής επιλογής κατά τη διδασκαλία του προγραμματισμού σε μαθητές του Δημοτικού
Μπακόπουλος Νικόλαος, Κόμης Βασίλειος, Λαβίδας Κώστας 89

LYPS – Let Your Passion Shine
Η πορεία προς ένα ευρωπαϊκό βραβείο
Μπεκίρη Ουρανία 99

«Ποια η χρήση των BLOGS εκπαιδευτικών στην εκπαίδευση. Η περίπτωση των ιστολογίων εκπαιδευτικών ΠΕ60 στην Ελλάδα.»
Παντελέων Μιχαλίτσα 104

Δράση Teachers 4 Europe: Η υλοποίηση ενός εκπαιδευτικού προγράμματος με θέμα «Περιβάλλον και γεωργία: η Ευρωπαϊκή διάσταση»
Ζερβού Κυριακή, Παρασκευάς Απόστολος 113

eTwinning Project: "Celebrating Together!"
Ρέλλια Μαρία, Τσάρα Χρυσή 122

Οι στάσεις των μαθητών που συμμετέχουν σε πρόγραμμα ενός φορητού υπολογιστή ανά μαθητή και οι διαφορές μεταξύ αγοριών και κοριτσιών
Σπανός Δημήτρης, Σοφός Αλιβίζος, Οικονόμου Βασίλης 128

Το eTwinning ως περιβάλλον επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών της παραμεθορίου. Μία συμπεριληπτική προσέγγιση
Τρικοίλης Διονύσιος, Μπιλλήρη Καλλιόπη 137

«To chill or to plod? Life in the Future»: Έργο Etwinning στο Πλαίσιο Διδασκαλίας της Αγγλικής Γλώσσας στο Γυμνάσιο
Τσέλιγκα Ιωάννα, Χατζηγιαννόγλου Θάλεια 144

Νέες Τεχνολογίες, Γλώσσα και Ιστορία
Τζοβλά Ειρήνη 151

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΑΠΟ ΤΟΥΣ «ΤΙΤΑΝΕΣ» ΤΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ
Ζαφειρόπουλος Χρηστος, Ζαφειροπούλου Αθανασία, Ταγάρη Μαρία 159

Virtual e-Class Community (VeC) - Πρόγραμμα Ευρωπαϊκής Διαδικτυακής Συνεργασίας Ξενόγλωσσων Τάξεων - Κοινότητα πρακτικής και μάθησης: Ψηφιακές δραστηριότητες για την εκμάθηση της Γαλλικής Γλώσσας στο Δημοτικό Σχολείο
Αργυροπούλου Σοφία 167

Οι ΤΠΕ ως βοηθητικά εργαλεία για την επίτευξη συνεργασίας μεταξύ σχολείων ευρωπαϊκών χωρών μέσω προγραμμάτων e-twinning
Μπαμπαλή Άννα 176

As Common As Different: αξιολόγηση προγράμματος
Βασιλούδης Ιωάννης 182

Συνεργατικό Πρόγραμμα Δημιουργικής Γραφής Λαϊκού Παραμυθιού με τη χρήση ΤΠΕ
Κοκκινάκη Αριάδνη, Βλάχου Όλγα 186

Δράσεις eTwinning – Συνεργασία Σχολείων της Ευρώπης
Χαλέμη Σμαρώ 193

Πρόγραμμα επιμόρφωσης εκπαιδευτικών στην η-τάξη μέσω της η-τάξης
Δραγογιάννης Κωνσταντίνος, Παπαντώνη Ηλιάνα, Λαλάς Χρήστος 201

Η ηλεκτρονική μάθηση και η ηλεκτρονική αδελφοποίηση ως ενέργειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ανάδειξη της ελληνικής πολιτικής της εκπαίδευσης στην ψηφιακή τεχνολογία
Δρακόπουλος Βασίλειος..... 209

"A day in the museum"
Μια εικονική περιήγηση στα Ευρωπαϊκά Μουσεία και τα έργα τέχνης της αρχαιότητας μέσω ενός έργου etwinning
Γκένιου Θεοδώρα 219

1.Ευρωπαϊκή διάσταση στην εκπαίδευση
2.Ο ρόλος των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στις συνεργασίες σχολείων της Ευρώπης
3.Δημιουργία εικονικής ψηφιακής πινακοθήκης μέσα στα πλαίσια των εκπαιδευτικών δράσεων Teachers 4 Europe και Europe at Schools through Art and Simulation
4. Εργαστήριο: Δημιουργία ψηφιακής πινακοθήκης
Γεωργαντά Βασιλική..... 229

Ανάπτυξη κριτικής σκέψης με χρήση της μεθόδου «Μετασχηματίζουσα Μάθηση μέσω της Αισθητικής Εμπειρίας» σε μαθητές της Τυπικής Εκπαίδευσης
Γιωτόπουλος Γεώργιος 238

Our Web-radio transmitting….
Γολικίδου Λεμονιά Συμεωνίδου Ζωή Παναγιωτοπούλου Σοφία, Δημήτρουλας Ιωάννης, Λιακέας Παναγιώτης
..... 248

Media Awareness Generating Informed Citizens (M.A.G.I.C.): μια σχολική σύμπραξη Comenius για τα Μ.Μ.Ε. και τους ενεργούς πολίτες
Γούτας Θεόδωρος..... 252

Συνεργατικά μοντέλα Διαθεματικών προσεγγίσεων με χρήση ΤΠΕ και Διαφοροποιημένη Διδασκαλία για την Π/θμια Εκπαίδευση.
Καφίδα Φωτεινή, Σδρόλια Χαρίκλεια 261

Η Αναπτυξιακή Εκπαίδευση μέσα από το eTwinning και άλλα Ευρωπαϊκά προγράμματα συνεργατικότητας στην τυπική εκπαίδευση
Τσαχάλη Μαρίζα, Κατσάνος Θεοφάνης 269

Η Χρήση των Τ.Π.Ε. στην Υλοποίηση ενός Πολιτιστικού Προγράμματος Β/μιας Εκπ/σης. Ένα Παράδειγμα Διδακτικής Μεθοδολογίας.
Καδά Ελένη, Κονδύλη Μαρία 272

Η αξιοποίηση eTwinning προγράμματος στο μάθημα "Πληροφορική Β' Γυμνασίου"
Κοντοπίδη Ευαγγελία 276

Επαναλαμβάνοντας ένα αρχαίο πείραμα με τη χρήση τεχνολογιών αιχμής: ένα παράδειγμα βιωματικής και διαθεματικής διδασκαλίας μέσω eTwinning

Κωστόπουλος Βασίλης 284

Η Αξιοποίηση του Moodle ως Μέσο Υποστήριξης στα Σχολικά Συνεργατικά Προγράμματα
Κωστοπούλου Κ., Ζωγράφου Α., Λουμπαρδιά Α., Αθανασούλια Α. 293

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΑΦΗΓΗΣΗΣ ΣΕ ΔΙΑΚΡΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΩΤΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ
Κουμανάκου Μαρία-Αλεξάνδρα 302

Ψηφιακά Μονοπάτια Φιλαναγνωσίας
Κουτούπη Μαρία, Παπαζώη Θεοκτίστη 310

Our Colourful World – Μια καλή πρακτική ηλεκτρονικής αδελφοποίησης σχολείων
Κοζιώρη Βαρβάρα 317

Λογοτεχνικά ταξίδια στην πόλη μας
Σχεδιασμός και υλοποίηση Πολιτιστικού Προγράμματος μαθητών γυμνασίου με την χρήση ΤΠΕ.
Μπονάτσου Ελένη, Παναγιωτοπούλου Ανδριάνα, Σκρεμμύδα Νικολίτσα 321

Εφαρμογή στρατηγικού και λειτουργικού προγραμματισμού σε σχολική μονάδα δια-δρώντας στο Twinspace
Λαίνα Μαρία Μελίνα, Λαμπίρη Μαρία 327

E-Twinning: Μ' ένα σμπάρο δυο τρυγόνια (συμμετοχή και αξιολόγηση στο μάθημα της ξένης γλώσσας)
Λαμπροπούλου Περσεφόνη 333

«Παίζοντες έν ού παικτοῖς»:
Θεατρικό παιχνίδι κι επαγγελματική ανάπτυξη εκπαιδευτικών
Λάζου-Μπαλτά Καλυψώ 337

Διδακτικό σενάριο ενός έργου eTwinning
Λουτσοπούλου Σοφία 350

CONNECTING COMENIUS SCHOOLS WITH INTERACTIVE BOARDS
Μαντζανίδου Γαρυφαλλιά 359

'Digital story telling': ένα σύγχρονο εργαλείο συνεργατικής μάθησης.
Μπεϊνά Ειρήνη Μανδράς Φίλιππος 364

"eTwining: ένα συνεργατικό εργαλείο στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση"
Παπαδημητροπούλου Παναγούλα, Μπουλιέρης Θωμάς, Μπαρής Θεόδωρος 372

Η προώθηση της συνεργασίας και η τεχνολογική εξέλιξη στην εκπαίδευση μέσα από το etwinning
Μπούρα Θεώνη 379

Από τη συνεργατική ιδεοθύελλα στους εννοιολογικούς χάρτες
Οικονομοπούλου Αγγελική, Θεοφανέλλης Τιμολέων 384

Δημιουργία Ηλεκτρονικού Περιοδικού για έργο eTwinning σε Περιβάλλον WordPress
Παλάζης Βασίλης 391

Πρόγραμμα Σχολικής Καινοτομίας στο Νηπιαγωγείο με θέμα: «Φιλαναγνωσία».
Παπαβασιλείου Αναστασία, Λαμπροπούλου Βάια 401

Υλοποίηση Προγράμματος eTwinning για αξιοποίηση της Μεθοδολογίας Αντεστραμμένης Τάξης
Παπαδάκης Σπυρίδων, Παπαδημητρίου Σοφία, Γαριού Αγγελική 407

Ένα πρόγραμμα αδελφοποίησης σχολείων, 4 χώρες, 22 δραματοποιημένοι ευρωπαϊκοί μύθοι
Παρούση Μαρία, Κατσικαδέλης Μιχαήλ 413

'I am so proud of you': when an E-Twinning project coincides with computer-based language teaching
Πασταρματζή Ιωάννα 419

Ευρωπαϊκό πρόγραμμα συνεργατικότητας μαθητών Β/θμιας Εκπ/σης "eLearn"
Παυλίδου Δέσποινα, Λύτσιος Δημήτριος 424

Πρόγραμμα Σχολικής Καινοτομίας στο Δημοτικό σχολείο. 'Μαθαίνω για τα δικαιώματά μου: τα δικαιώματα του παιδιού' στο Δημοτικό Σχολείο Περιοχής Βαθυλάκκου Κοζάνης
Πενεκέλης Κωνσταντίνος, Μπουνόβας Ιωάννης, Νάτση Πολυμνία, Φίλιου Δήμητρα, Μάρκου Γεωργία 433

«Το eTwinning μας ενώνει στο Νηπιαγωγείο!»
Πέρττουλα Μαρία, Κωνσταντινοπούλου Αναστασία 441

Η ρόλος προγράμματος του E-tweening στην ένταξη, στην απόδοση κινήτρων και στην ανάπτυξη του εύρους των δεξιοτήτων ατόμων με σωματικές και κινητικές αναπηρίες
Πέτρου Αργυρούλα, Φιτσάλη Ευγενία 450

«Η τέχνη και η τεχνολογία ως παιδαγωγικά εργαλεία για την καλλιέργεια της κριτικής σκέψης και της συνεργατικότητας μαθητών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, σε συγκεκριμένο θέμα»
Πρίτσα Ελένη 457

Η κουλτούρα της εστίασης: «ανοιχτές κοινότητες μάθησης» και μεθοδολογικές-παιδαγωγικές προσεγγίσεις
Ρίνης Δημήτρης, Αντύπας Γεράσιμος, Γύφτουλα Γεωργία 467

Εκπαιδευτικό Σενάριο: «Κυνήγι Θησαυρού με τους άθλους του Ηρακλή»
Σμαροπούλου Χριστίνα 477

Η πρόσωπο με πρόσωπο επαφή κατά την υλοποίηση ενός προγράμματος eTwinning
Σουβατζόγλου Βασίλειος, Τσιλιμίγκρα Χριστίνα, Θανογιάννη Χαρίκλεια 488

Αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διδασκαλία των Γαλλικών μέσω του προγράμματος etwinning "Οδυσσέας 2014"
Σταυροπούλου Ελένη, Χαρτζάβαλου Ελένη 496

«Νέες φιλίες μέσα από την κουλτούρα» – Διαθεματικό πρόγραμμα etwinning με τη χρήση των Τ.Π.Ε.
Στεφανίδης Γεώργιος, Ιωάννης Στέφας, Μανώλη Βάια 507

ΑΝΟΙΓΟΝΤΑΣ ΠΟΡΤΕΣ (ΓΝΩΣΗΣ-ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ)
Τέγου Ιωάννα, Παπαδημητρίου Νικόλαος -Αιμιλιανός 512

OUR WORLD OF EMOTIONS
Θεοδωρίδου Σοφία, Πανουσιάδου Μαρία, Κουζούλη Σοφία 517

Η επιμόρφωση στην πλατφόρμα ασύγχρονης τηλεκπαίδευσης «Moodle».
Πρακτική εφαρμογή της και ένταξη στο μαθησιακό περιβάλλον.
Δαλάκα Ευγενία, Θεολόγου Μιλτιάδης 523

Η διαμορφωτική αξιολόγηση μέσα από το συνεργατικό πρόγραμμα "Speak your Culture in European School Radio"
Τούλιου Ευτυχία, Μπακόπουλος Νικόλαος 530

Βραβευμένες, καινοτόμες, εκπαιδευτικές δράσεις στην ειδική αγωγή μέσω εφαρμογής προγραμμάτων eTwinning
π. Τσαμπατζίδης Θεόδωρος 537

"Let's paint together"
Ένα Ευρωπαϊκό σχέδιο εργασίας για το Νηπιαγωγείο μέσα από την εκπαιδευτική πλατφόρμα ETwinning
Τσιγγίδου Σουλτάνα, Αγγελοπούλου Ευφροσύνη 545

Εκπαιδευτική συνεργασία τάξεων στο πλαίσιο του προγράμματος Virtual e-Class για την υλοποίηση συνεργατικού προγράμματος στη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας: θεωρία και πραγματικότητα
Σχοινάς Βασίλειος, Τσιπλακίδης Ιάκωβος 550

Οι μύθοι του Αισώπου και η Μεταφορά τους στην Εικονική Πραγματικότητα: Πρόταση Πρακτικής Εφαρμογής
Χειλάκη Αγγελική, Λιόντου Κωνσταντίνα 557

Η χρήση συνεργατικών Web 2.0 εργαλείων στο πλαίσιο των προγραμμάτων eTwinning
Γάλλου Ζωή, Ιωαννίδης Δημήτριος 563

Η αυτο-αξιολόγηση και το e-twinning ως παράγοντας βελτίωσης του πορτραίτου της σχολικής μονάδας
Καλέμης Κωνσταντίνος, Κωσταρέλου Άννα 573

Μάθηση και συνεργατικά περιβάλλοντα: Πόσο οι ΤΠΕ αλλάζουν πραγματικά το ισχύον μαθησιακό μοντέλο;
Βαγγελάτος Αριστείδης, Φραγκάκη Μαρία 585

«Ποιό είναι το Μουσείο;» Σχέδιο εργασίας βασισμένο σε παιχνίδι για τη δημιουργική και ευχάριστη εκμάθηση των γαλλικών
Τσέβη Ελένη, Μπαλαφούτη Μικαέλλα, Βαρσαμίδου Αθηνά 593

Εικονικοί κόσμοι και eTwinning : Σχεδίαση και υλοποίηση ενός σχεδίου εργασίας με χρήση web κόμικ
Θεοδωρόπουλος Αναστάσιος, Σουβατζόγλου Βασίλειος 601

Αξιοποίηση Web 2.0 εργαλείων σε έργο Comenius «Ζώντας με τα στοιχεία»
Ζερβού Μάγδα 611

«Ενότητα Σχολικών Μονάδων»: δημιουργία κοινοτήτων μάθησης και eTwinning προγράμματα στα νησιά του Νοτίου Αιγαίου"
Μεσσάρης Διονύσιος, Παραμυθιώτου Μαρκέλλα, Αποστόλου Ζωή 615

"Μαζί, στο ταξίδι της Γης":
με εφαρμογές ψηφιακών αποθετηρίων σε ταμπλέτες
Σπυράτου Ειρήνη 623

Αντίστροφη Τάξη "Flipped Classroom"
Πειραματική εφαρμογή σε Στ' τάξη δημόσιου Δημοτικού Σχολείου
Μιχαηλίδης Πέτρος 631

Η επέκταση του μαθησιακού περιβάλλοντος έξω από τη σχολική τάξη, ως κεντρικός άξονας συνεργατικού έργου E-twinning
Τοπολιάτη Μαρία Πλακίτση Αικατερίνη 639

Καλές Πρακτικές Αξιοποίησης του Βίντεο στη Μάθηση
Παπαδημητρίου Σοφία 645

Η Διάχυση της αειφορίας στη σχολική κοινότητα και κατ΄ επέκταση στην ευρύτερη κοινωνία με την αξιοποίηση των Τεχνολογιών των Πληροφοριών και των Επικοινωνιών (ΤΠΕ)
Μπακόλα Θεοδοσία 656

e² (twinning + safety) Μία υπεύθυνη και ασφαλής συνεργασία
Λούβρης Άρης 663

Εικονική κοινότητα πρακτικής για την αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διδασκαλία μαθημάτων στο Νότιο Αιγαίο. Σχεδίαση, υλοποίηση και αξιολόγηση
Τζιμόπουλος Νίκος, Ιωσηφίδου Μαρία 672

Αξιοποιώντας εκπαιδευτικά διαδικτυακά κοινωνικά δίκτυα στην τάξη: Μελέτη περίπτωσης «Η Logo στην εκπαίδευση: Μια κοινότητα πρακτικής και μάθησης»
Γλέζου Κατερίνα 684

Κατάρτιση εκπαιδευτικών με στόχο την ανάπτυξη ικανοτήτων, η μελέτη περίπτωσης του έργου TRANSIt
Ρίβιου Κατερίνα 688

Χαρτογραφώντας τα μνημεία της πόλης μας

Αποστολοπούλου Αικατερίνη[1]

[1]Δρ. Εκπαιδευτικός Π.Ε. 70
aikap@sch.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η Ιστορία και η Γεωγραφία είναι γνωστικά αντικείμενα που αναπτύσσονται διαθεματικά σε πολλά ευρωπαϊκά Αναλυτικά Προγράμματα. Σε αυτή την εργασία παρουσιάζεται ένα πρόγραμμα eTwinning με θέμα την ηλεκτρονική χαρτογράφηση σημαντικών ιστορικών και αρχαιολογικών μνημείων της πόλης τριών διαφορετικών σχολείων από την Ελλάδα, την Πορτογαλία και τη Σουηδία. Μαθητές και εκπαιδευτικοί συνεργάστηκαν για να επιλέξουν και να συνθέσουν ψηφιακούς χάρτες με σκοπό τη μελέτη και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς της περιοχής τους. Πραγματοποίησαν μελέτη πεδίου συλλέγοντας δεδομένα με GPS και ψηφιακές φωτογραφικές μηχανές. Στη συνέχεια αξιοποίησαν τα δεδομένα συνθέτοντας ψηφιακούς χάρτες στο GoogleEarth, myHisto και ArcGIS Online. Η χρήση ψηφιακών χαρτών στην εκπαίδευση που σχεδιάστηκαν από τους μαθητές οδήγησε στην ανακάλυψη εκ νέου ιστορικών και αρχαιολογικών μνημείων της πόλης ενισχύοντας την προσπάθεια για μια σύγχρονη προσέγγιση προστασίας και ανάδειξης της ευρωπαϊκής πολιτιστικής κληρονομιάς.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών, ψηφιακοί χάρτες, έρευνα στο πεδίο, πολιτιστική κληρονομιά*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύμφωνα με τη Σύμβαση του Faro ως πολιτιστική κληρονομιά ορίζεται μια σειρά πόρων που κληρονομείται από το παρελθόν και τους οποίους οι άνθρωποι αναγνωρίζουν, ανεξαρτήτως ιδιοκτησίας, ως έκφραση συνεχώς εξελισσόμενων αξιών, πεποιθήσεων και γνώσεων. Στο ορισμό περιλαμβάνονται όλες οι πτυχές του περιβάλλοντος και η αλληλεπίδραση ανθρώπων και τόπων διαχρονικά (Council of Europe, 2005).

Ο ορισμός που υιοθετεί η Σύμβαση του Faro διαφοροποιείται από την παραδοσιακή αντίληψη της προστασίας ή διατήρησης μεμονωμένων μνημείων, αρχαιολογικών χώρων, συνόλου ιστορικών κτιρίων, τοπίων ή ιστορικών κέντρων πόλεων και προωθεί τη συμμετοχή των πολιτών στη λήψη αποφάσεων και στις διαχείριση διαδικασιών που σχετίζονται με το πολιτιστικό περιβάλλον. Οι αρχές αυτές υιοθετούνται από το Συνέδριο της Ελληνικής Προεδρίας του Συμβουλίου της Ευρώπης το 2014 με τίτλο: «Η Πολιτιστική Κληρονομιά στο προσκήνιο. Προς μια Κοινή Προσέγγιση για μια Βιώσιμη Ευρώπη». Μεταξύ άλλων προτείνεται να ενισχύεται και να προωθείται η πολιτιστική κληρονομιά ως κινητήριος δύναμη για ενεργό συμμετοχή και κοινωνική υπευθυνότητα, ενώ παράλληλα να αποτελεί πόρο και προαπαιτούμενο για μια Ευρώπη «έξυπνης, αειφόρου και χωρίς διακρίσεις (Hellenic Presidency of the Council of the European Union, 2014)

Πτυχές της πολιτιστικής κληρονομιάς θα πρέπει να συμπεριλαμβάνονται σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, όχι αποκλειστικά ως αυτούσιο γνωστικό αντικείμενο, αλλά μέσω διαθεματικών εκπαιδευτικών δράσεων (Faro Convention, Άρθρο 13). Επιπρόσθετα η Σύμβαση του Faro ενθαρρύνει διακρατικές συνεργασίες για την αναγνώριση της κοινής πολιτιστικής κληρονομιάς της Ευρώπης (Faro Convention, Άρθρο 17).

Η μελέτη της πολιτιστικής κληρονομιάς και η προώθηση της αξίας και του ρόλου της είναι ενσωματωμένη στα Αναλυτικά Προγράμματα της Ιστορίας και της Γεωγραφίας της Ελλάδας, της Πορτογαλίας και της Σουηδίας. Ταυτόχρονα η ανάπτυξη των Τ.Π.Ε. και η εισαγωγή των Γεωγραφικών Συστημάτων Πληροφοριών (Γ.Π.Σ.) στην εκπαίδευση προσφέρουν νέες δυνατότητες στους εκπαιδευτικούς να δημιουργήσουν ελκυστικά μαθησιακά περιβάλλοντα. Σε μια πρόσφατη έκδοση του ευρωπαϊκού δικτύου Digital-Earth παρουσιάστηκαν μελέτες περιπτώσεων εφαρμογών Γ.Π.Σ. στο σύννεφο (on-line GIS) σε μαθητές διαφορετικών ηλικιών και γνωστικών αντικειμένων με θεματολογία την πολιτιστική κληρονομιά (Donert & Parkinson, 2013). Οι περιπτώσεις που παρουσιάστηκαν υποστηρίζουν αξιοποίηση των Τ.Π.Ε. για την ανάδειξη της τοπικής πολιτιστικής κληρονομιάς.

Το πρόγραμμα Etwinning υποστηρίζεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και προωθεί τη συνεργασία και διασύνδεση σχολικών μονάδων με τη χρήση ΤΠΕ. Η πλατφόρμα του Etwinning αποτελεί χρήσιμο εκπαιδευτικό εργαλείο για την προώθηση διακρατικών συνεργασιών στο πεδίο της πολιτιστική κληρονομιάς και για τη δημιουργία κοινής ευρωπαϊκής ταυτότητας, που σύμφωνα με τον Resnic Planic (2013) δεν προκύπτει από μόνη της, αλλά είναι αποτέλεσμα θετικών εμπειριών, μια αίσθηση του «ανήκειν» και αποδοχή του κοινού ευρωπαϊκού χώρου.

Στα πλαίσια του προγράμματος eTwinning και με σκοπό την προώθηση της πολιτιστικής κληρονομιάς και της ενεργού συμμετοχής των μαθητών σε δραστηριότητες ανακαλυπτικής μάθησης το Δημοτικό Σχολείο Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης Αλσούπολης από την Ελλάδα σε συνεργασία με το Hjortsbergskolan από τη Σουηδία και το Escola Básica Integrada de Santa Maria in Beja από την Πορτογαλία αποφάσισαν να συνεργαστούν για την ανάπτυξη του προγράμματος «Χαρτογραφώντας τα μνημεία της πόλης μας». Σκοπός του προγράμματος ήταν η χαρτογράφηση ιστορικών και αρχαιολογικών μνημείων των πόλεων με τη χρήση Γ.Σ.Π. στο σύννεφο (on-line GIS) ανακαλύπτοντας ξανά τη σημασία τους και εδραιώνοντας έναν ενεργό «διάλογο» μεταξύ των πολιτών και της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Το πρόγραμμα ξεχώρισε ως καλή πρακτική και περιελήφθη στην έκδοση “The Curriculum With Digital-Earth – Geo Media Case Studies in the curriculum” (Donert & Alan, 2013) και του απενεμήθη Ετικέτα Ποιότητας (ETwinning Quality Label).

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Στο πρόγραμμα συμμετείχαν μαθητές και εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης από τρία διαφορετικά σχολεία από την Ελλάδα, τη Σουηδία και την Πορτογαλία. 48 μαθητές φοιτούσαν στην Ε’ τάξη (10-11 ετών) του Δημοτικού Σχολείου Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης Αλσούπολης, 22 μαθητές στην 5D του Hjortsbergskolan (11 ετών) στη Σουηδία και 106 μαθητές (11-12 ετών) στο Escola Básica Integrada de Santa Maria, Beja, στην Πορτογαλία. Στο πρόγραμμα συμμετείχαν τέσσερις εκπαιδευτικοί από την Ελλάδα, τέσσερις εκπαιδευτικοί από την Πορτογαλία και μία εκπαιδευτικός από τη Σουηδία. Τα σχολεία βρίσκονταν σε περιοχές μέσου κοινωνικοοικονομικού επιπέδου και στην περίπτωση της Ελλάδας η σύνθεση του μαθητικού πληθυσμού ήταν πολυπολιτισμική.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΗΣΗΣ

Κατά την πρώτη φάση του προγράμματος οι συμμετέχοντες εντόπισαν το πεδίο έρευνας και επέλεξαν τα μνημεία ενδιαφέροντος. Τα κριτήρια επιλογής ήταν η ιστορική και αρχαιολογική σημασία κάθε μνημείου, η προσβασιμότητα και ζητήματα ασφάλειας των μαθητών. Επικοινωνία και ανταλλαγή διδακτικών υλικών πραγματοποιήθηκε μέσω eTwinning space, ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, Skype και ενός διαμοιρασμένου φακέλου Dropbox.

Κατά τη διάρκεια της φάσης εφαρμογής οι μαθητές από την Ελλάδα παρακολούθησαν μια εισαγωγική παρουσίαση που περιελάμβανε την επίδειξη της τοποθεσίας του Κεραμεικού μέσα από διάφορους τύπους χαρτών, στοιχεία για την ιστορική και αρχαιολογική του σημασία και τρισδιάστατες αναπαραστάσεις των μνημείων. Επίσης συζητήθηκε ο σκοπός του προγράμματος, η πορεία εργασίας και οι προγραμματισμένες δράσεις. Πραγματοποιήθηκε εισαγωγικό μάθημα για τις συντεταγμένες και τη χρήση των Γεωγραφικών Συστημάτων Πληροφοριών. Οι μαθητές παρακολούθησαν σχετικά ντοκιμαντέρ, επέλεξαν τα μνημεία που θα περιελάμβαναν στους χάρτες τους και δημιούργησαν σύντομα κείμενα. Κατά τη διάρκεια της επίσκεψης στον αρχαιολογικό χώρο του Κεραμεικού οι μαθητές χρησιμοποίησαν μαγνητικές πυξίδες, φωτογράφησαν μνημεία και συμπλήρωσαν φύλλα εργασίας (συντεταγμένες των μνημείων, εκτιμήσεις αποστάσεων) με τη χρήση συσκευών GPS. Επιλέχθηκαν συνολικά επτά μνημεία. Μαθητές από την Πέμπτη τάξη ήταν τοποθετημένοι σε επιλεγμένα μνημεία. Μαθητές από την Τετάρτη μοιρασμένοι σε ομάδες, άκουγαν μια σύντομη ξενάγηση και στη συνέχεια απαντούσαν σε ένα κουίζ για να λάβουν το κομμάτι ενός παζλ. Σκοπός του παιχνιδιού ήταν, αφού παρακολουθήσουν την ξενάγηση, να συγκεντρώσουν όλα τα κομμάτια του παζλ.

Μετά την επίσκεψη οι μαθητές δημιούργησαν έναν Tour Map στο ArcGIS on-line (Εικόνα 1). Ο χάρτης μπορεί να ειδωθεί στη διεύθυνση http://bit.ly/1hAPZyv

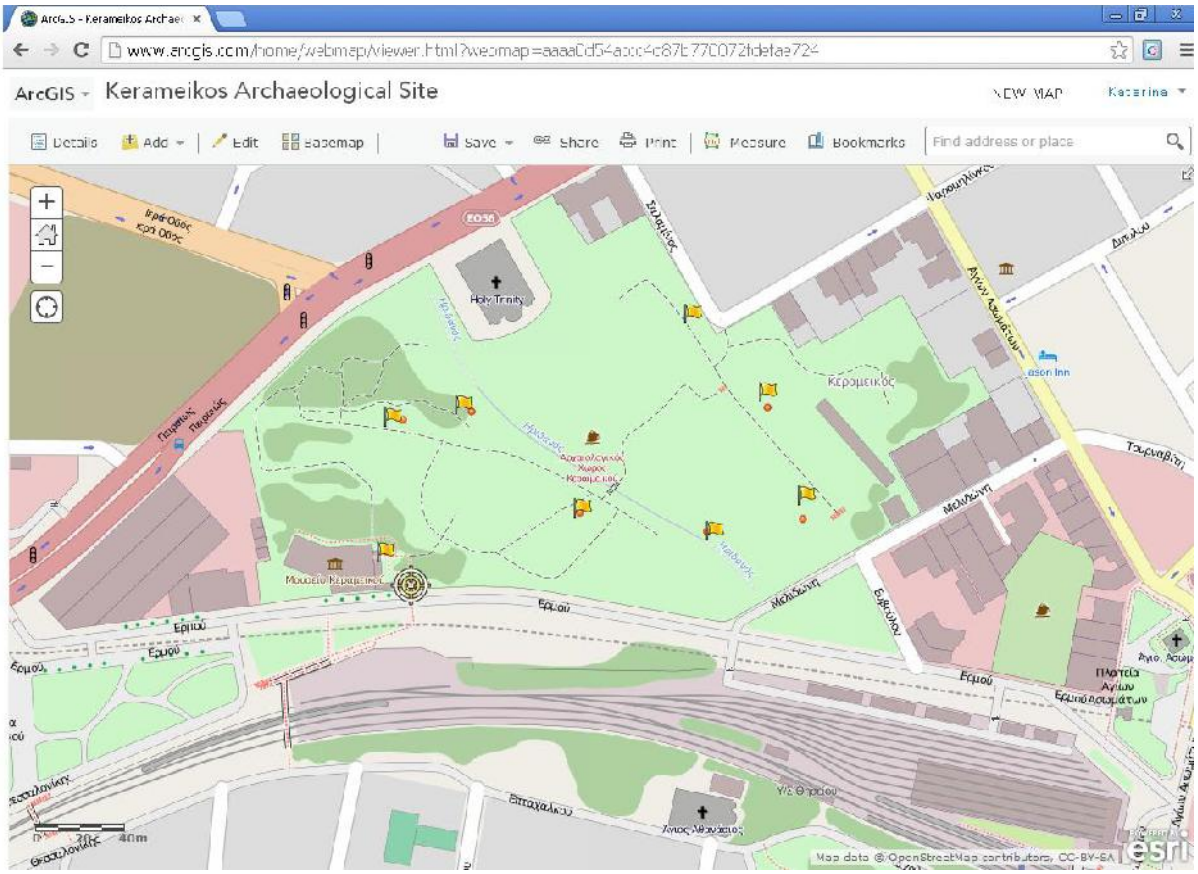

Εικόνα 1: Web map του Αρχαιολογικού χώρου του Κεραμεικού στο Arc-GIS on-line

Στην επόμενη φάση του προγράμματος παρουσιάστηκε η δημιουργία εφαρμογών διαδικτυακής χαρτογραφίας (web mapping applications). Οι μαθητές επέλεξαν να χρησιμοποιήσουν το πρότυπο σχεδίασης Map Tour (Εικόνα 2). Πρόσβαση στο χάρτη μπορείτε να έχετε στη διεύθυνση http://www.arcgis.com/apps/MapTour/index.html?appid=b2302279dc7349ffab5f7e23a99c174a&webmap=aaaa0d54accc4d87b770072fdefae724

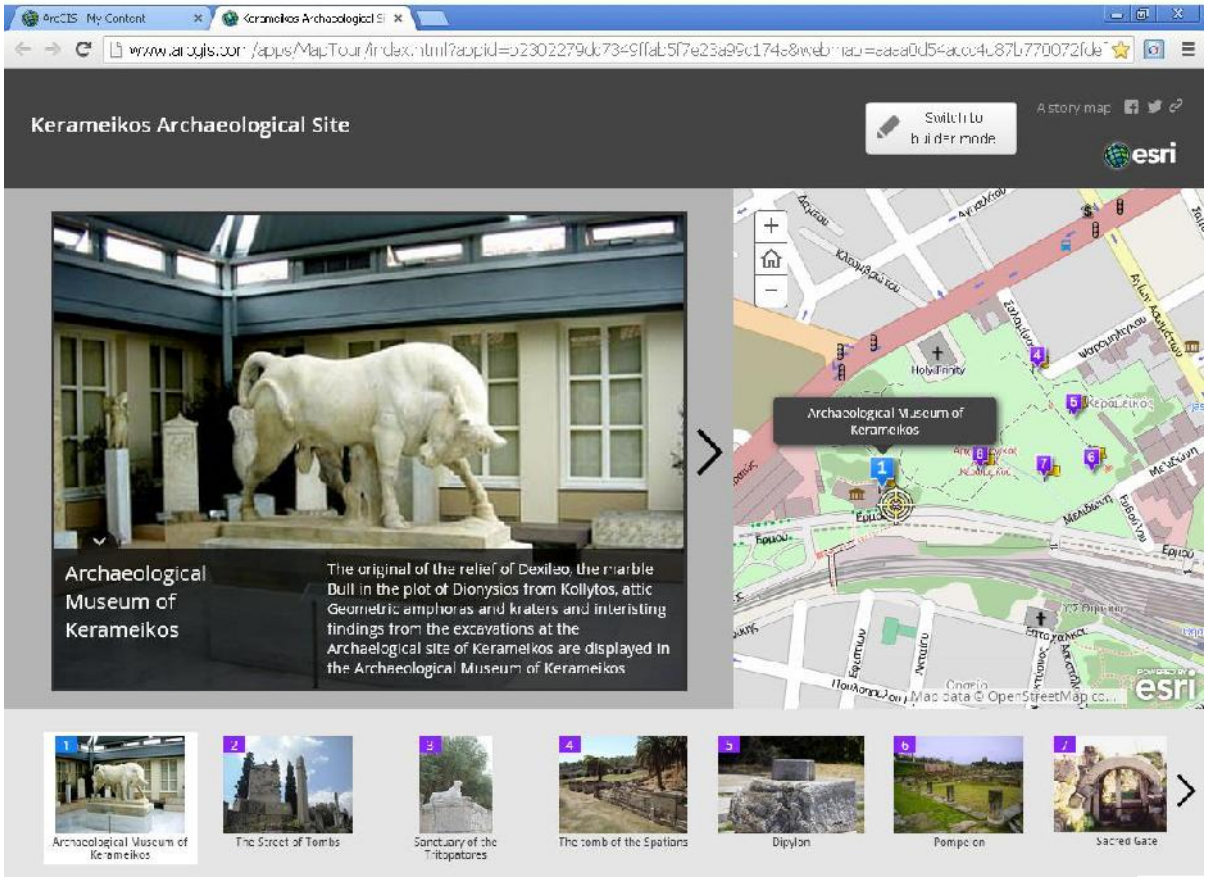

Εικόνα 2: Tour Map του Κεραμεικού. ArcGIS on-line web mapping application

Ένας τρίτος διαδικτυακός χάρτης δημιουργήθηκε στον ιστότοπο My-Histro. Οι μαθητές συμμετείχαν σε διαδικασίες διερευνητικής μάθησης με θέμα τους Άθλους του Θησέα. Μελέτησαν σχετικά κείμενα παιδικής λογοτεχνίας, συμμετείχαν σε εργαστήριο Ελληνικής Μυθολογίας με τη συγγραφέα Νανίνα Σακκά-Νικολακοπούλου και συνέθεσαν ζωγραφιές και κείμενα. Σκοπός του προγράμματος ήταν η δημιουργία χωρικών συσχετισμών μεταξύ μύθων και σημερινών τοποθεσιών, τα ονόματα των οποίων τροποποιήθηκαν κατά τη διάρκεια των αιώνων (Clark, 2012).

Οι μαθητές δουλεύοντας σε ομάδες δημιούργησαν μια ιστοριογραμμή στον ιστότοπο myHistro από τη γενέτειρα του Θησέα την Τροιζήνα στην Αθήνα, την Κρήτη, τον Εύξεινο Πόντο και τον Κάτω Κόσμο (Εικόνα 3). Αναγνώρισαν τις τοποθεσίες των Άθλων του Θησέα στον ψηφιακό χάρτη Google Maps, επεξεργάστηκαν τις λεπτομέρειες, έβαλαν σε σειρά τα γεγονότα της ιστορίας και δημιούργησαν κείμενα και ζωγραφιές (Εικόνα 4). Επίσης ανέβασαν φωτογραφίες και τέλος παρακολούθησαν την εξέλιξη της ιστορίας κάνοντας σχόλια για τα σύγχρονα ονόματα αρχαίων πόλεων συνδέοντας τη μυθολογία με τη γεωγραφία και τη γεωλογία. Δημιούργησαν επεξηγηματικά πλαίσια για τοπωνυμία και μυθολογικές μορφές συσχετίζοντάς τα με το φυσικό ανάγλυφο. Αναφέρεται χαρακτηριστικά η περίπτωση του ληστή Σκύρωνα που συσχετίστηκε με τις κατολισθήσεις στην περιοχή της Κακιάς Σκάλας (Ρόζος, 2014). Οι μαθητές τέλος αναζήτησαν σε εφημερίδες άρθρα που σχετίζονταν με κατολισθήσεις στην περιοχή τα τελευταία χρόνια. Πρόσβαση στο χάρτη μπορείτε να έχετε στη διεύθυνση http://www.myhistro.com/story/theseus-journeys/72163/0/0/0/1

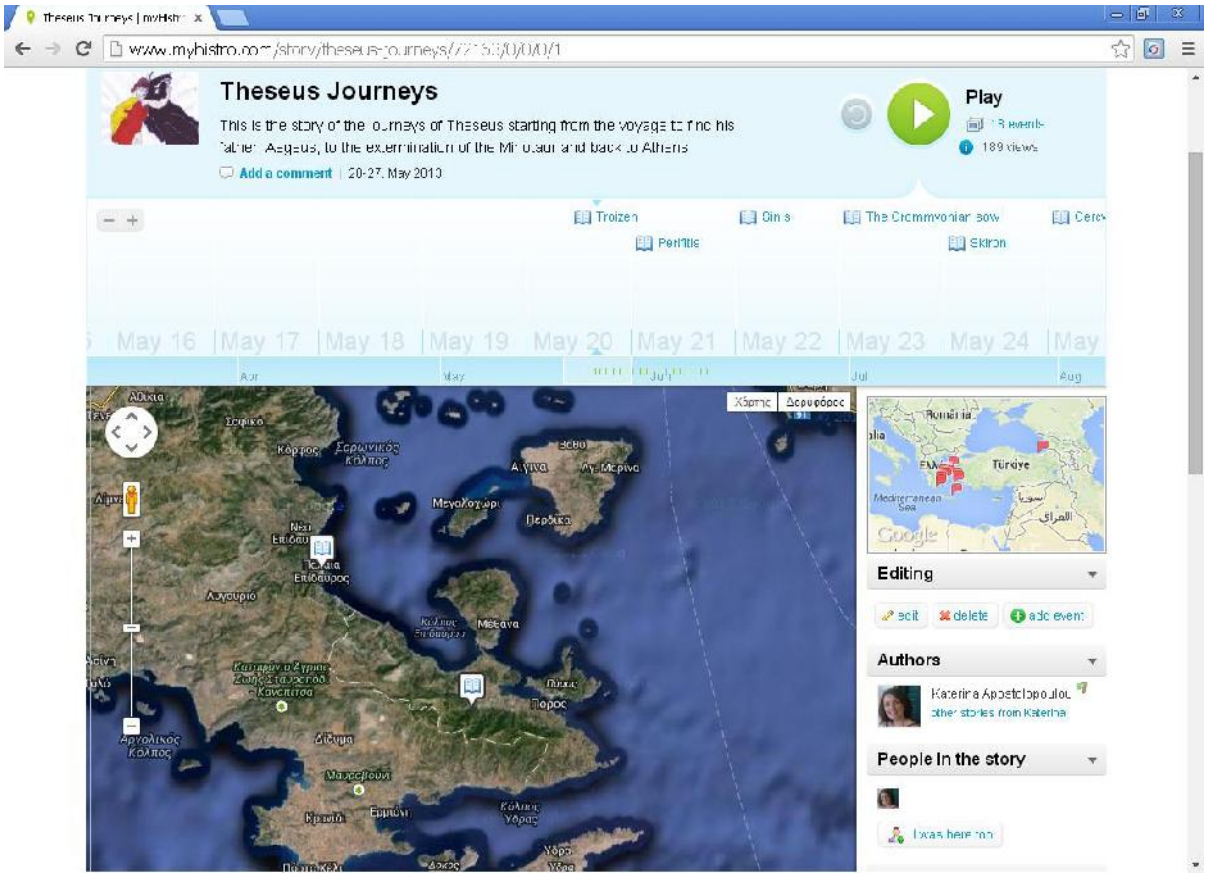

Εικόνα 3: Το ταξίδι του Θησέα στο myHistro story map

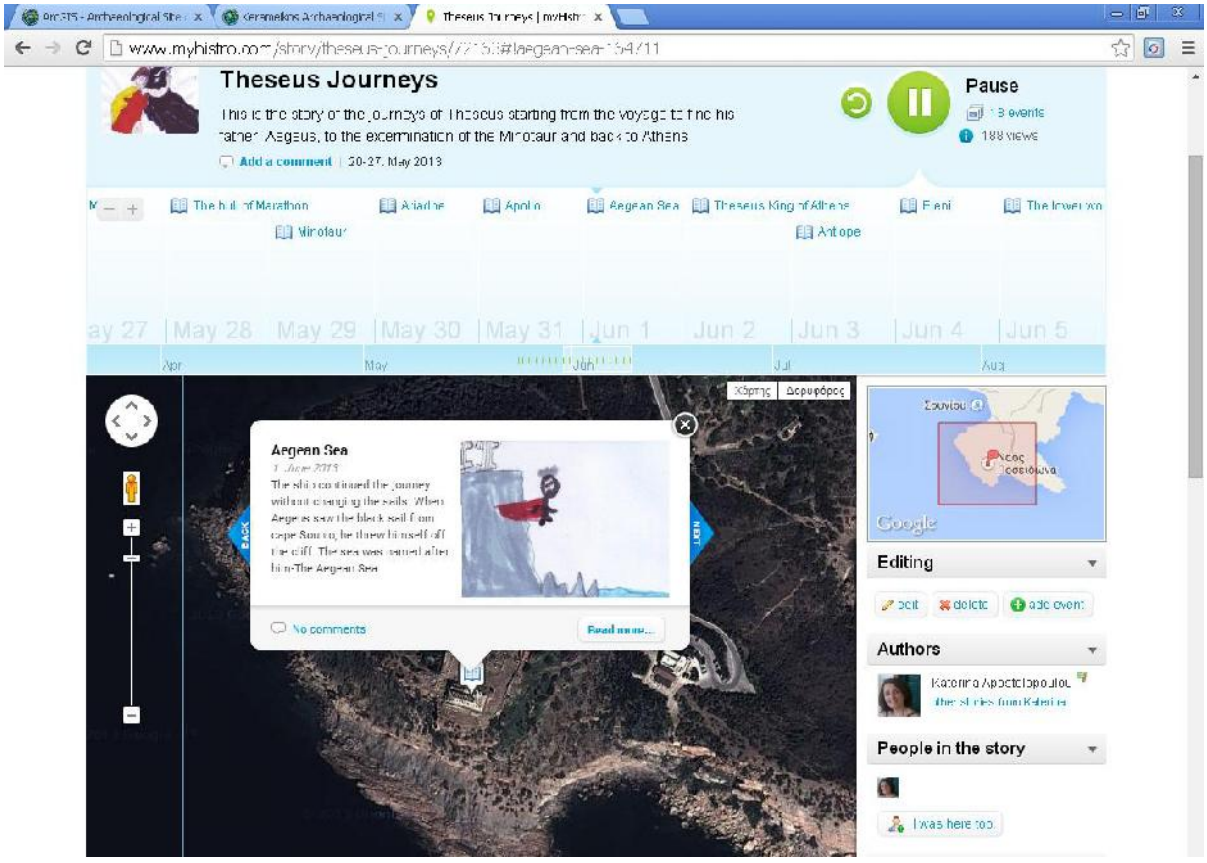

Εικόνα 4: MyHistro story maps

Εκπαιδευτικοί και μαθητές από το σχολείο της Πορτογαλίας οργάνωσαν τρεις περιπάτους στο κέντρο της πόλης σε συνεργασία με ξεναγό που τους παρουσίασε ιστορικές πληροφορίες για τα μνημεία. Επιλέχθηκαν συνολικά εννέα μνημεία. Χρησιμοποιώντας συσκευές GPS καταχωρήθηκαν οι συντεταγμένες των ιστορικών μνημείων. Οι μαθητές εργάστηκαν σε δυάδες. Στην τάξη οι μαθητές παρουσίασαν τα δεδομένα που συνέλεξαν από την έρευνα στο πεδίο (φωτογραφίες, σημειώσεις, συντεταγμένες, ιστορικές πληροφορίες) και τοποθέτησαν τις πληροφορίες σε ψηφιακούς χάρτες (Google Maps) (Εικόνα 5)

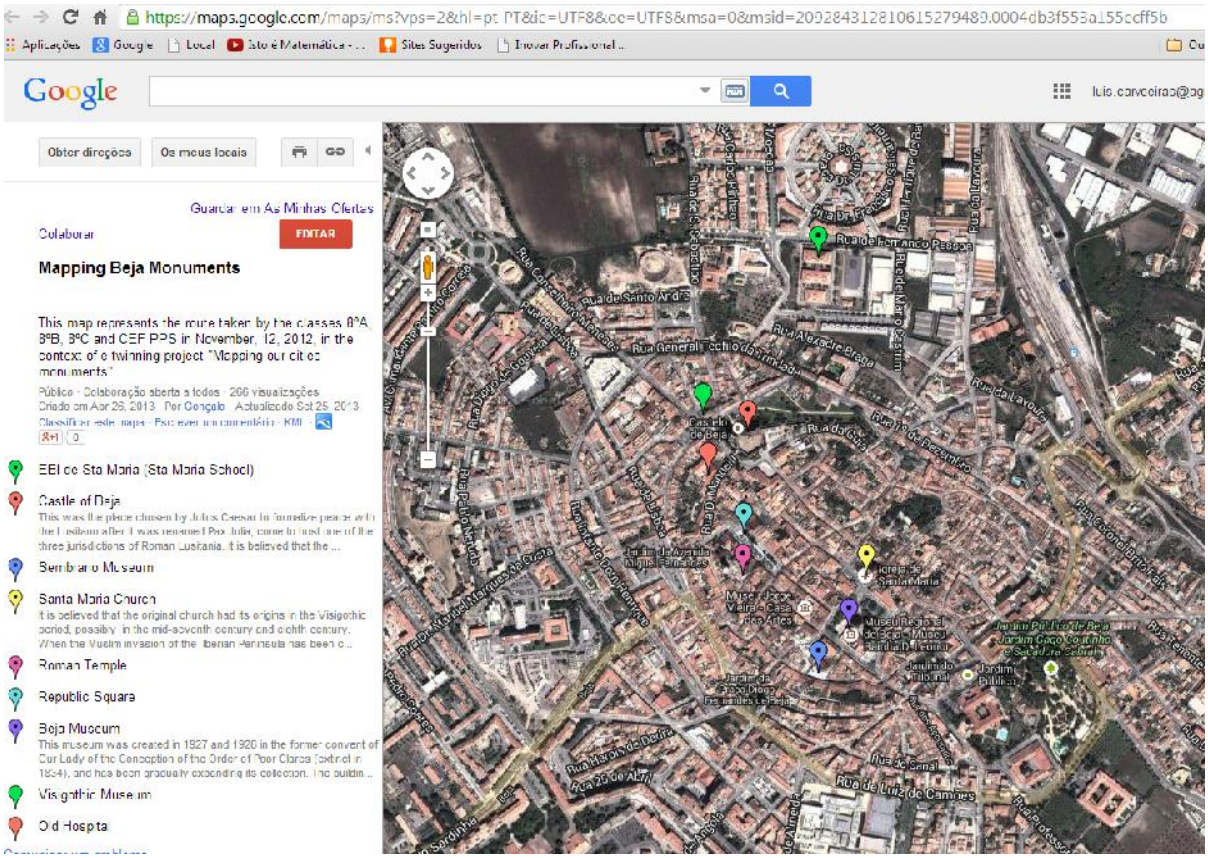

Εικόνα 5: Web map (Google Maps)
https://maps.google.com/maps/ms?vps=2&hl=pt-PT&ie=UTF8&oe=UTF8&msa=0&msid=209284312810615279489.0004db3f553a155ecff5b
Σε δεύτερη φάση το σχολείο από την Πορτογαλία δημιούργησε χάρτη και στον ιστότοπο myHistro στη διεύθυνση (http://www.myhistro.com/story/mapping-our-cities-monuments/71738#!santa-maria-school-164274)

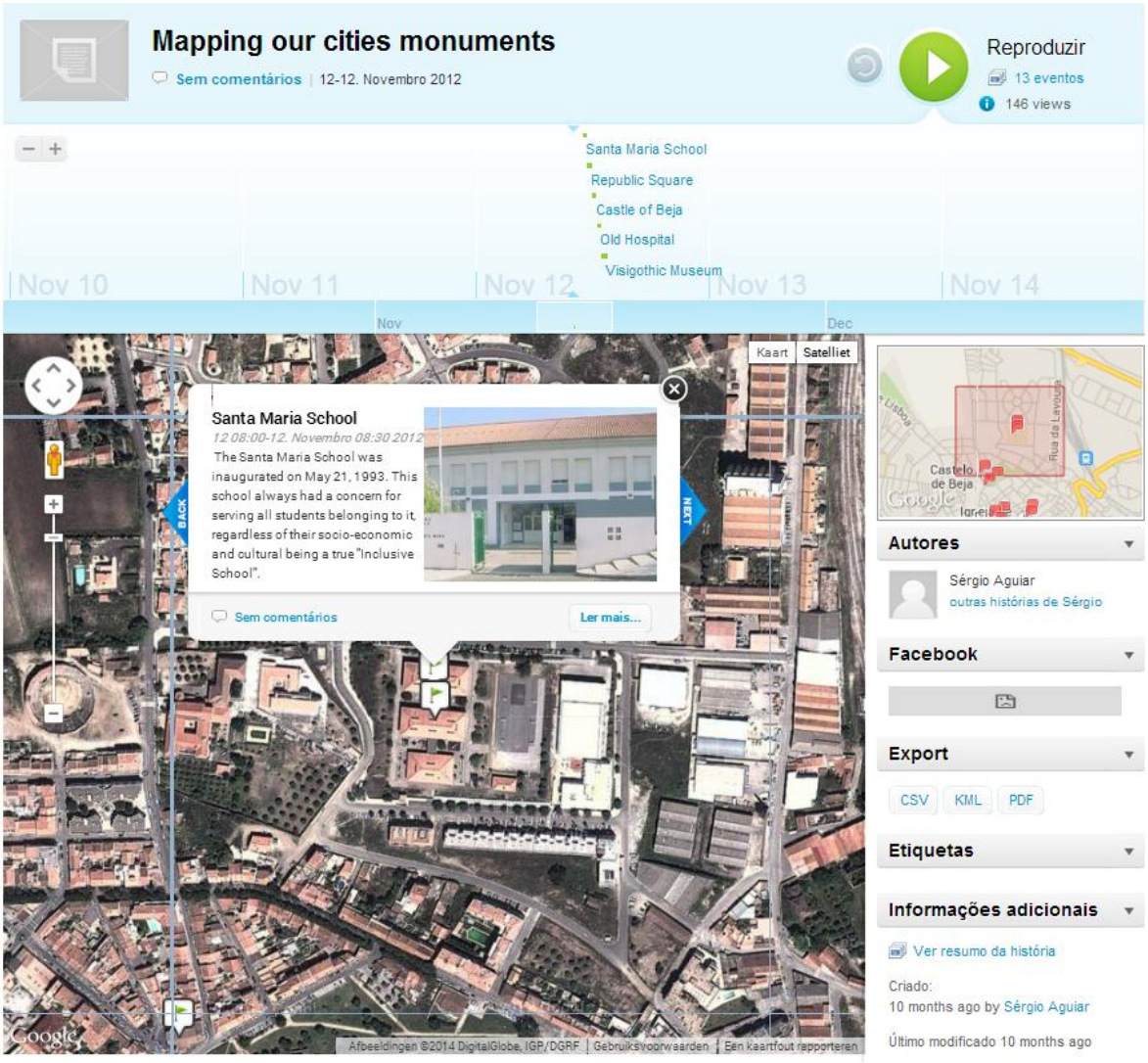

Εικόνα 6: Tour Map της Beja (myHistro website)

Οι χάρτες παρουσιάστηκαν στη σχολική κοινότητα κατά τη λήξη του σχολικού έτους και δημοσιοποιήθηκαν σε ιστοσελίδα κοινωνικής δικτύωσης του σχολείου (Facebook).

Τέλος το σχολείο από τη Σουηδία οργάνωση επίσκεψη στο κέντρο της πόλης και επέλεξαν συνολικά έξι ιστορικά και αρχαιολογικά μνημεία. Μετά την επίσκεψη στο πεδίο τοποθέτησαν τα δεδομένα που συνέλεξαν σε ψηφιακούς χάρτες (Google Maps) και δημιούργησαν ψηφιακές παρουσιάσεις. Ο χάρτης ιστορικών μνημείων του Ljungby μπορεί να αναζητηθεί στη διεύθυνση https://maps.google.gr/maps/ms?msid=206521234197424490539.0004cb035b10b3b3cd01c&msa=0

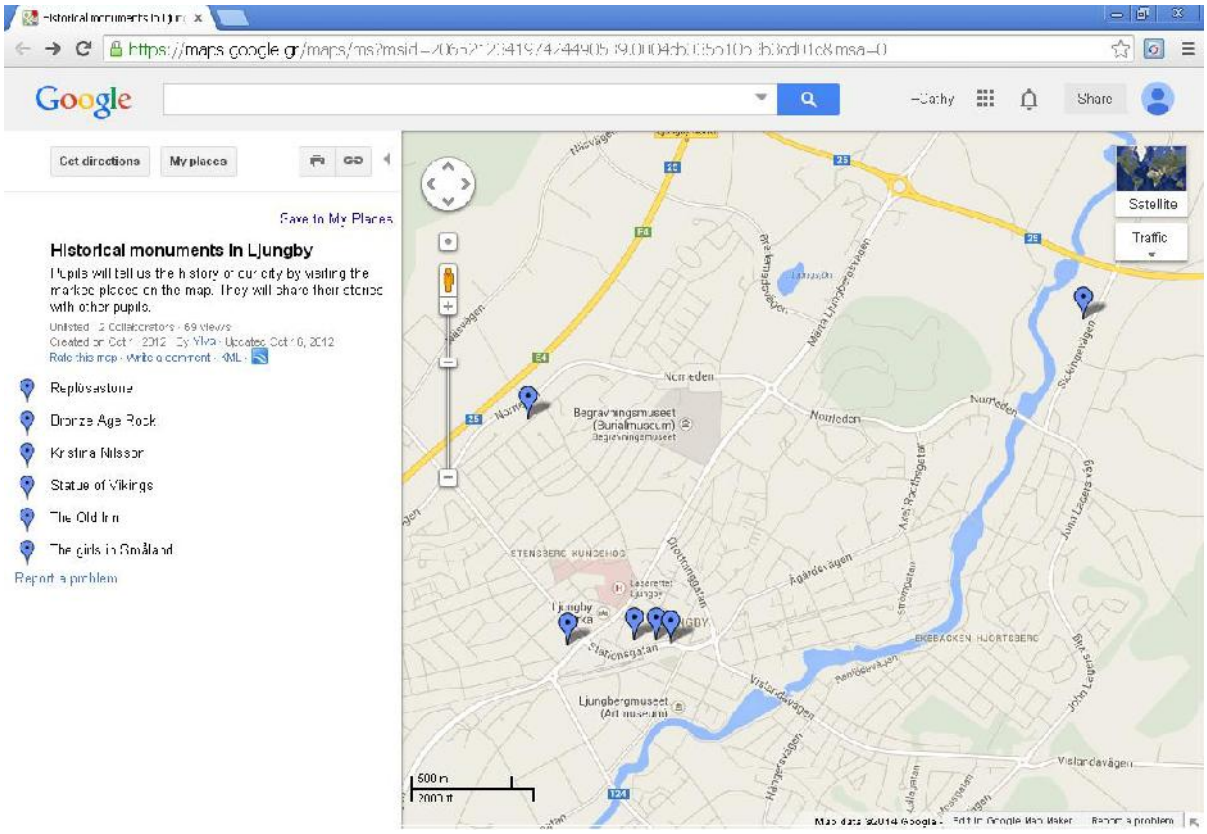

Εικόνα 7: Χάρτης ιστορικών μνημείων στο Ljunby
https://maps.google.gr/maps/ms?ie=UTF8&hl=sv&oe=UTF8&msa=0&msid=206521234197424490539.0004cb035b10b3b3cd01c

Κατά τη διάρκεια της διαδικασίας χαρτογράφησης οι μαθητές των τριών σχολείων αντάλλαξαν εμπειρίες και παρουσίασαν τη δουλειά τους στα συνεργαζόμενα σχολεία. Οι εκπαιδευτικοί υποστήριξαν τη μαθησιακή διαδικασία και παρείχαν χρήσιμη καθοδήγηση.

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Η παρούσα εργασία παρουσιάζει την εφαρμογή διακτυακής χαρτογραφίας από μαθητές μέσης σχολικής ηλικίας στα πλαίσια του ευρωπαϊκού προγράμματος eTwinning με θέμα «Χαρτογραφώντας τα μνημεία της πόλης μας».

Οι μαθητές δημιούργησαν αυθεντικούς ψηφιακούς χάρτες με δεδομένα που συνέλεξαν από το τοπικό τους περιβάλλον στα πλαίσια οργανωμένων εκπαιδευτικών επισκέψεων. Η παρούσα εργασία συνάδει με τα αποτελέσματα ερευνών που υποστηρίζουν την ενσωμάτωση των Γ.Σ.Π. στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση (Lambrinos and Asiklari, 2014, Krevs, 2013 in K. Donert & A. Parkinson, Klonari & Tzoura, 2011).

Η διδακτική μεθοδολογία που εφαρμόστηκε ήταν διερευνητική μάθηση και προώθησε τη συνεργασία μεταξύ μαθητών και εκπαιδευτικών τρεις διαφορετικές ευρωπαϊκές χώρες, την Ελλάδα, τη Σουηδία και την Πορτογαλία. Η ευρωπαϊκή διάσταση στα εκπαιδευτικά προγράμματα είναι πολύ σημαντική για τη διαμόρφωση ευρωπαϊκής ταυτότητας. Μέσω οργανωμένων εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων οι μαθητές ήρθαν σε άμεση επαφή με τα μνημεία της πόλης τους και με άλλα μνημεία της Ευρωπαϊκής πολιτιστικής κληρονομιάς καλλιεργώντας μια ευρωπαϊκή πολιτιστική ταυτότητα.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του προγράμματος οι μαθητές συμμετείχαν ενεργά σε μαθησιακές δραστηριότητες που συνδέθηκαν με την πραγματική ζωή και απέκτησαν νέες δεξιότητες και γνώσεις ανακαλύπτοντας ξανά το τοπικό τους περιβάλλον. Κατά τη διάρκεια του προγράμματος συνέδεσαν το χώρο με το χρόνο δημιουργώντας ιστοριογραμμές μυθολογικών ταξιδιών και εικονικών περιηγήσεων και ισχυροποίησαν τους συνδέσμους μεταξύ του παρελθόντος και του παρόντος ενσωματώνοντας τη γεωγραφική διάσταση. Απέκτησαν νέα οπτική για τα μνημεία της πόλης τους και ένα μεγαλύτερο βαθμό εξοικείωσης πέραν της απόμακρης «μουσειακής προσέγγισης».

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θερμές ευχαριστίες για την εξαιρετική συνεργασία τους εκπαιδευτικούς Luís Miguel Carvoeiras, από το σχολείο Escola Básica Integrada de Santa Maria, Rua Fernando Pessoa, Beja, της Πορτογαλίας και την Ylva Gunsch-Malmav από το Hjortsbergskolan της Σουηδίας.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Council of Europe (2005). *Action for a changing society. Framework Convention on the value of cultural heritage for society*. Ανακτήθηκε στις 15 Μαΐου 2014 από τη διεύθυνση http://www.coe.int/t/dg4/cultureheritage/heritage/identities/Faro-brochure_en.PDF

Donert, K. & Parkinson, A. (2013). *Geomedia case-studies in the curriculum. The curriculum with digital-Earth.* Brussels: A publication from the digital-earth.eu network. Ανακτήθηκε στις 20 Σεπτεμβρίου 2014 από τη διεύθυνση geo.ff.uni-lj.si/sites/default/files/case-studies-final-25-10-2013.pdf

Hellenic Presidency of the Council of the European Union. (2014). *Heritage First! Towards a Common Approach for Sustainable Europe.* EU Presidency Conference.

Klonari, A. & Tzoura M. (2011). The Use of GIS for Understanding Geographical and Environmental Concepts- Creating Teaching Material. In T. Jeckel, A. Koller, K. Donert & R. Vogler (Eds) *Learning with GI 2011 Imlementing Digital Earth in Education*. Berlin: Wichman Verlag, pp.38-47.

Krevs, M., Bukovec, V., Cerar, L. Zupaniv-Kolectiva, M. (2013). My special place-Ljubljana. In K. Donert and A. Parkinson (Eds) *Geomedia case-studies in the curriculum. The curriculum with digital-Earth.* Brussels: A publication from the digital-earth.eu network. Ανακτήθηκε στις 20 Σεπτεμβρίου 2014 από τη διεύθυνση geo.ff.uni-lj.si/sites/default/files/case-studies-final-25-10-2013.pdf

Labrinos, N. & Asiklari, F. (2014). The introduction of GIS and GPS through local history teaching in primary school. *European Journal of Geography*. 5 (1), pp. 32-47.

Resnic Planinc, T. (2013). Perception of European identity among youth. In *European Identity at the Crossroads*. In A. Klonari & T. Resnic Planic (Eds). Berlin: LIT Verlag Münster, pp. 3-20.

Ρόζος, Δ. (2014). *Σημειώσεις Τεχνικής Γεωλογίαςγ* . Αθήνα: Ε.Μ.Π. School of Metaliology. Ανακτήθηκε στις 26 Απριλίου 2014 από τη διεύθυνση http://www.legah.metal.ntua.gr/pdf/tex1/10D.pdf

European Youth Murals: Ταξιδεύοντας πέρα από τα σύνορα με μια τοιχογραφία.
Πάτρα 14, 15 & 16 Νοεμβρίου 2014

Γκαλίνα Αικατερίνη[1]

[1] Εκπαιδευτικός ΠΕ06- 5ο Δ.Σ. Σπάρτης
gkaterina@hotmail.com

Εμμανουηλίδου Μαρία[2]

[2] Εκπαιδευτικός ΠΕ06- 2ο Δ.Σ. Διαβατών
maroemma@yahoo.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εργασία παρουσιάζει το έργο eTwinning «European Youth Murals», του οποίου η υλοποίηση ξεκίνησε κατά το σχολικό έτος 2012-2013, και βραβεύτηκε με την Ευρωπαϊκή Ετικέτα Ποιότητας τον Οκτώβριο του 2013. Στο συγκεκριμένο πρόγραμμα συμμετείχαν κατά το πρώτο έτος υλοποίησής του 72 σχολεία από 23 χώρες – τέσσερα εκ των οποίων ήταν από την Ελλάδα – και στόχος του ήταν η δημιουργία αφισών/τοιχογραφιών (murals) για να προάγουν την ειρήνη και την αρμονική συνύπαρξη μεταξύ των λαών της Ευρώπης μέσω συμβολικών αναπαραστάσεων.

Σύνθημα του προγράμματος ήταν « Η Ειρήνη δια της κατανόησης»(Peace through understanding) και κάθε συμμετέχουσα χώρα δημιούργησε μία ή περισσότερες τοιχογραφίες/murals αφήνοντας το προσωπικό της γεωγραφικό, πολιτιστικό και κοινωνικό αποτύπωμα. Στο κλείσιμο του προγράμματος οι αφίσες ταξίδεψαν από χώρα σε χώρα, και παρουσιάστηκαν σε αίθουσες τέχνης, σε βιβλιοθήκες ή στον αύλειο χώρο των σχολείων ώστε να ενημερωθεί η τοπική κοινωνία για τα αποτελέσματα του προγράμματος.

Μέσα από την καλλιτεχνική δημιουργία και την ανταλλαγή των πολυτροπικών έργων τους, δόθηκε στους μαθητές/μαθήτριες η δυνατότητα αφ'ενός να καθορίσουν την πολιτιστική τους ταυτότητα και αφ'ετέρου να εξερευνήσουν τα σημεία ταύτισης και διαφοροποίησής τους σε σχέση με τις λοιπές συνεργαζόμενες χώρες της Ευρωπαϊκής κοινότητας.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *πολυπολιτισμική συνείδηση, ειρήνη, τέχνη*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα οφέλη των Ευρωπαϊκών προγραμμάτων eTwinning είναι πολλαπλά καθώς η αλληλεπίδραση με άλλες Ευρωπαϊκές χώρες κρίνεται πλέον απαραίτητη για τις απαιτήσεις του σύγχρονου σχολείου που χαρακτηρίζεται από πολυμορφία και πλήθος πολιτισμικών, γλωσσικών και κοινωνικών διαφορών. Τα προγράμματα eTwinning ανοίγουν τα σύνορα ώστε ο μικρόκοσμος της σχολικής μας αίθουσας να λειτουργήσει ως κεντρικός άξονας διασύνδεσης με άλλες σχολικές αίθουσες σε όλη την Ευρώπη και να αναπτυχθούν «σχέσεις», είτε όσον αφορά στην επικοινωνία με άλλα άτομα, είτε όσον αφορά στον «συσχετισμό», την εξερεύνηση του δυναμικού της γλώσσας, των λειτουργιών και των μορφών της (Maurice, 2008). Στους μαθητές/μαθήτριες παρέχεται η δυνατότητα να ενδυναμώσουν την Ευρωπαϊκή τους ταυτότητα αποκτώντας πρόσβαση στη γεωγραφία, την ιστορία, την παράδοση, την κοινωνική ζωή και την πολιτιστική κληρονομιά της κάθε χώρας με την οποία συνεργάζονται. Επιπλέον, οι μαθητές/μαθήτριες ωφελούνται τόσο στο γνωστικό και/ή γλωσσικό επίπεδο, όσο και στο συναισθηματικό, ενώ παράλληλα εκτίθενται σε ένα μαθησιακό περιβάλλον που ανταποκρίνεται σε όλους τους μαθησιακούς τύπους.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Ο βασικός στόχος του πολιτιστικού προγράμματος «European Youth Murals» είναι να προάγει την ειρήνη και την αρμονική συνύπαρξη των λαών και παράλληλα να ενθαρρύνει την αποδοχή της ετερότητας του «άλλου», εδραζόμενο στην αρχή πως η τέχνη είναι μια παγκόσμια γλώσσα που ενώνει τους ανθρώπους. Στις τέχνες, η εικόνα/αναπαράσταση αποτελεί την τελική δήλωση καθώς λειτουργεί

ως μια παρουσία αυτού που ο θεατής αναγνωρίζει ως την ουσία της ανθρώπινης εμπειρίας (Arnheim, 1989, p. 43). Ως εκ τούτου, η Αγγλική γλώσσα δεν ήταν η μόνη γλώσσα επικοινωνίας που αξιοποιήθηκε για την αλληλοκατανόηση των προσωπικών εμπειριών των μαθητών/ μαθητριών, αφού τα εικαστικά έργα των μαθητών αποτέλεσαν απτά παραδείγματα σαφούς διατύπωσης, μέσω του οπτικού τρόπου, αξιών και στάσεων που διαμορφώθηκαν καθ'όλη τη διάρκεια του προγράμματος.

Η σύλληψη της ιδέας για την υλοποίηση του προγράμματος ξεκίνησε από τον εκπαιδευτικό Nicholas Dean στο σχολείο «Elizabeth» που βρίσκεται στην Tarragona, μια παραθαλάσσια πόλη της Καταλονίας. Η διάδοση της ιδέας της ειρήνης μέσω αμοιβαίας κατανόησης πολιτιστικών πρακτικών των λαών, στηρίχθηκε στη δημιουργία αφισών σε διαστάσεις 51x152 σε χαρτί του μέτρου, για την κατασκευή των οποίων οι μαθητές/μαθήτριες αξιοποίησαν τόσο τον λεκτικό όσο και τον οπτικό τρόπο για να αποδώσουν τα συμβολικά νοήματα των αναπαραστάσεων τους. Οι μεγάλες διαστάσεις των έργων των μαθητών/ μαθητριών και ο τρόπος που αναρτήθηκαν στο χώρο κάθε σχολείου, παραπέμπει σε τοιχογραφία ή graffiti, εξ ού και η ονομασία του προγράμματος «European Youth Murals».

Κατά την έναρξη του προγράμματος ήμασταν κάπως επιφυλακτικοί λόγω της αθρόας συμμετοχής χωρών στο εγχείρημα, αλλά όπως αποδείχθηκε στην πορεία ο μεγάλος αριθμός συμμετεχόντων συνετέλεσε στη δημιουργία συνθηκών ανάπτυξης πολυγλωσσικής και πολυπολιτισμικής συνείδησης των μαθητών/μαθητριών. Το έργο συνεχίζεται μέχρι και σήμερα, ενώ ο αριθμός των συμμετεχουσών χωρών έχει ανέλθει σε περισσότερα από 240 σχολεία.

Το πρόγραμμα κυρίως κινήθηκε πάνω στον τρίτο άξονα του Διαθεματικού Ενιαίου Πλαισίου Προγραμμάτων Σπουδών Ξένων Γλωσσών (ΔΕΠΠΣ – ΑΠΣ, σ. 430) που αφορά στην καλλιέργεια της πολυπολιτισμικής συνείδησης καθώς οι μαθητές/μαθήτριες έρχονται σε επαφή με τον γλωσσικό και πολιτισμικό πλούτο των εμπλεκόμενων χωρών. Επιπλέον, σύμφωνα με το νέο επικοινωνιακό τοπίο και την παιδαγωγική των πολυγραμματισμών, κατά τον σχεδιασμό του προγράμματος, λάβαμε υπόψη την ανάγκη για προσαρμογή στο νέο κοινωνικό, πολιτιστικό και οικονομικό περιβάλλον, ως απόρροια της σύγχρονης πολύγλωσσης και πολυπολιτισμικής κοινωνίας, όπως και την ανάγκη για παραγωγή πολυτροπικών κειμένων (Ντίνας, 2004) αξιοποιώντας κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο τις ΤΠΕ, παρά το γεγονός πως στα δύο σχολεία των οποίων η δουλειά παρουσιάζεται, δεν υπήρχε εκπαιδευτικός πληροφορικής.

Υπήρχε τακτική ενημέρωση από τον συντονιστή εκπαιδευτικό του προγράμματος και έγινε μεγάλη προσπάθεια να τηρηθεί το οργανόγραμμα, ενάντια στις δυσκολίες που κυρίως αφορούσαν στην εξεύρεση χρημάτων για την αποστολή των τελικών προϊόντων στην Ισπανία. Η συμμετοχή της μεγαλύτερης μερίδας των εκπαιδευτικών στην πλατφόρμα desktop ήταν ιδιαίτερα ενεργή και γενικότερα το κλίμα ήταν θετικό και ενθαρρυντικό ώστε να αποτελέσει κίνητρο για την ολοκλήρωση του προγράμματος παρά τις οικονομικές απαιτήσεις του που σαφώς ξεπερνούσαν τον αυστηρό προϋπολογισμό του κάθε σχολείου.

Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥ 5ου Δ.Σ. ΣΠΑΡΤΗΣ

Το πρόγραμμα υλοποιήθηκε από τους μαθητές/μαθήτριες της Στ′, που αποτελείται από 8 μαθητές και 5 μαθήτριες, μέσα από το μάθημα των Αγγλικών, με διαθεματική υποστήριξη, μαθητοκεντρικές και συνεργατικές δραστηριότητες. Η εργασία εκπονήθηκε σε δύο φάσεις.

Η πρώτη φάση στηρίχθηκε στη γνωριμία των μαθητών/μαθητριών με τις χώρες των συνεργατών μας, την εξοικείωση και διεύρυνση των γνώσεων τους για το περιβάλλον της Ευρώπης. Βασικός στόχος ήταν ο καθορισμός του ρόλου τους ως μέλη της πολυπολιτισμικής/πολυγλωσσικής Ευρώπης, μέσω αποδοχής της διαφορετικότητας και ετερότητας των συνεργατών, καθώς και η αντίληψη των συμπεριφορών που εξασφαλίζουν την συνεννόηση και τη θετική πορεία μιας ομάδας ώστε να προαχθεί η συνεργασία και η ειρήνη.

Το δεύτερο μέρος αφορούσε στην δημιουργία των τοιχογραφιών/murals, όπου μετά τη διερεύνηση των αρχικών γνώσεων και εμπειριών των μαθητών/ μαθητριών σχετικά με το συγκεκριμένο είδος ζωγραφικής, οι απαντήσεις τους αποτυπώθηκαν σε νοητικό χάρτη (Σχήμα 1).

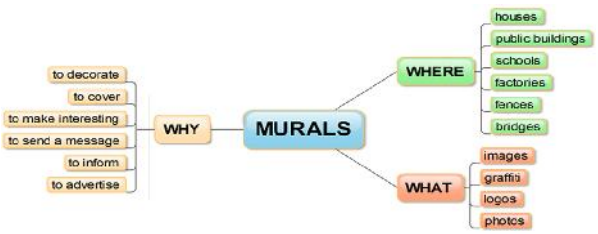

Σχήμα 1: Νοητικός χάρτης για τις τοιχογραφίες/murals

Αποφασίστηκε η κατασκευή δύο αφισών. Στην πρώτη αφίσα οι μαθητές/μαθήτριες απεικόνισαν τη θέση των παιδιών στην Ευρώπη εκφράζοντας τις προσωπικές τους ανάγκες και δικαιώματα, κυρίως όσον αφορά στην ελευθερία έκφρασης της προσωπικής τους γνώμης, την ανάγκη για παροχή στέγης και το δικαίωμα για δωρεάν παιδεία και περίθαλψη, παιχνίδι και επικοινωνία. Το εικαστικό μέρος της αφίσας αποτελεί σύνθεση των τριών καλύτερων προτάσεων μετά από ψηφοφορία (Σχήμα 2).

Σχήμα 2: Τοιχογραφία/mural για τα δικαιώματα των παιδιών

Η δεύτερη αφίσα ήταν ομόφωνη επιθυμία των παιδιών. Με το συνειρμό «τοιχογραφία – τοίχος – graffiti» τα παιδιά θέλησαν να απεικονίσουν μηνύματα φιλίας και ειρήνης προς τους μαθητές/μαθήτριες των συνεργαζόμενων σχολείων. Καταρχήν έγινε αναζήτηση εικόνων και πληροφοριών σχετικά με διάσημα τείχη και επιλέχθηκαν εκείνες στις οποίες υπήρχαν τοιχογραφίες, όπως το τείχος του Βερολίνου, του Μπέλφαστ ή η Πράσινη Γραμμή στη Λευκωσία. Συζητήθηκε ο λόγος ύπαρξης των τειχών αναφερόμενοι στην ιστορία κάθε τόπου και ο ρόλος των τοιχογραφιών σε αυτούς. Επιπλέον έγινε συζήτηση για τη μεταφορική σημασία της λέξης «τείχος», τονίζοντας την πόλωση στις κοινωνίες ως αποτέλεσμα της έλλειψης ενδιαφέροντος, εμπιστοσύνης, σεβασμού και αποδοχής μεταξύ των πολιτών. Το τελικό συμπέρασμα ήταν ότι τα τείχη, κυριολεκτικά και μεταφορικά, χωρίζουν τους ανθρώπους και αποτελούν αποδείξεις προβλημάτων και βίας στις διαπροσωπικές σχέσεις ανθρώπων.

Σχήμα 3: Τοιχογραφίες/murals τείχος του Βερολίνου, Πράσινη Γραμμή στη Λευκωσία, Μπέλφαστ

Κάθε μαθητής/μαθήτρια, αξιοποιώντας την τεχνοτροπία του graffiti, έγραψε τη λέξη που θεωρεί σημαντική για την επίτευξη φιλίας και ειρήνης ανάμεσα στους λαούς ώστε να δημιουργηθεί «Το

τείχος της Ειρήνης», ένα τείχος που επιτρέπει τη συμμετοχή και την ενδυνάμωση κάθε πολίτη μέσα από τη δόμηση θετικών μηνυμάτων (Σχήμα 4).

Σχήμα 4: Τοιχογραφία/mural «Το τείχος της Ειρήνης»

Όσον αφορά στην αλληλεπίδραση με τους υπόλοιπους συμμετέχοντες, αλλά και τη δημιουργία των έργων, αξιοποιήθηκαν με επιτυχία οι ΤΠΕ. Συγκεκριμένα δημιουργήθηκαν παρουσιάσεις PowerPoint τόσο για να παρουσιαστεί το σχολείο στην πλατφόρμα Twinspace, όσο και για την αποστολή εορταστικών ευχών. Επιπλέον, αξιοποιήθηκε το διαδίκτυο για την αναζήτηση βασικών πληροφοριών και φωτογραφικού υλικού σχετικά με τις συνεργαζόμενες χώρες, ενώ χρησιμοποιήθηκε το διαδικτυακό εργαλείο Google Maps για τον εντοπισμό των σχολείων στον χάρτη.

Οι μαθητές/μαθήτριες εξασκήθηκαν στην πλατφόρμα του Twinspace και από το υλικό που αναρτήθηκε σε αυτήν εξοικειώθηκαν με τα εργαλεία και τις εφαρμογές που χρησιμοποιήθηκαν από τους συνεργάτες μας για την παρουσίαση των δικών τους χωρών, όπως το PhotoPeach, το Movie Maker, το Voki**,** το Prezi, το Glogster, το Blogspot και το Wordpress.

Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥ 3ου Δ.Σ. ΕΥΟΣΜΟΥ – ΠΡΟΤΥΠΟ ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΟ ΣΤΗΝ ΑΓΓΛΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Στα πλαίσια του προγράμματος, το 3ο Δ.Σ. Ευόσμου – Πρότυπο Πειραματικό στην Αγγλική γλώσσα, δημιούργησε δύο τοιχογραφίες/ murals. Στο πρόγραμμα συμμετείχαν 10 μαθητές και 5 μαθήτριες του μεσαίου τμήματος γλωσσομάθειας της Ε΄ δημοτικού, καθώς στο συγκεκριμένο σχολείο οι μαθητές/μαθήτριες χωρίζονται σε επίπεδα μετά από διαγωνίσματα κατάταξης που διεξάγονται στην αρχή της Δ΄ δημοτικού.

Η πρώτη τοιχογραφία (σχήμα 5) προάγει το πνεύμα του εθελοντισμού και της προσφοράς μέσα από τον εορτασμό της Ημέρας των Ευχαριστιών (Thanksgiving), μια παραδοσιακή γιορτή των Η.Π.Α. και του Καναδά κατά την οποία ευχαριστούμε το Θεό για όλα τα αγαθά που μας προσφέρει. Οι μαθητές/μαθήτριες θέλησαν να μεταδώσουν το πνεύμα προσφοράς και αλληλεγγύης μέσα από μια απεικόνιση του κέρατος της Αμάλθειας συμβολίζοντας την αφθονία και τον πλούτο, αλλά και τα θετικά συναισθήματα που επιθυμούν να μοιραστούν με τους μαθητές/μαθήτριες από τις άλλες χώρες. Η τοιχογραφία ανταποκρίνεται στο κάλεσμα του προγράμματος για την «Ειρήνη δια της κατανόησης» καθώς ο συγκεκριμένος εορτασμός αφορά στην ένωση των πρώτων Ευρωπαίων αποίκων στην Αμερική με τους αυτόχθονες Ινδιάνους που τους υποδέχθηκαν και με τους οποίους μοιράστηκαν τα τρόφιμα και τη γη τους. Επιπλέον, είναι σημαντικό να τονίσουμε, πως αν και η Ημέρα των Ευχαριστιών δεν είναι μια Ελληνική γιορτή, πολλοί εκπαιδευτικοί της Αγγλικής γλώσσας την συμπεριλαμβάνουν στο ετήσιο πρόγραμμα σπουδών καθώς τόσο η μητρική, όσο και η ξένη γλώσσα δε διδάσκονται ανεξάρτητα από τα πολιτιστικά και κοινωνικά στοιχεία μέσα στα οποία διαμορφώνονται (ΔΕΠΠΣ – ΑΠΣ; Bruner, 1983; Halliday & Hasan, 1989).

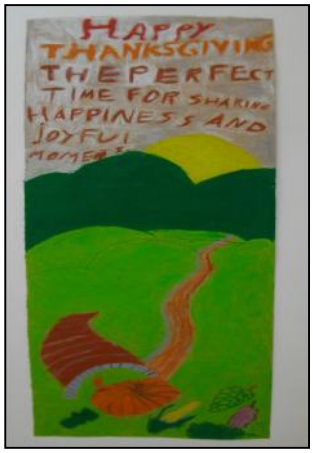

Σχήμα 5: Τοιχογραφία/mural για την Ημέρα των Ευχαριστιών (Thanksgiving)

Η δεύτερη τοιχογραφία (σχήμα 6) αφορά στη Διεθνή Ημέρα Ανταλλαγής βιβλίων που εορτάζεται κάθε χρόνο στις 14 Φεβρουαρίου, ενθαρρύνοντας την προσφορά βιβλίων σε φτωχά παιδιά σε αναπτυσσόμενες και μη χώρες τα οποία δεν έχουν τη δυνατότητα να αγοράσουν βιβλία. Το ειρηνικό μήνυμα που μεταδίδεται μέσω αυτού του εορτασμού αφορά στην προώθηση της φιλαναγνωσίας ως πράξης ανύψωσης του πνεύματος και διαμόρφωσης της συναισθηματικής νοημοσύνης των παιδιών, μέσα σε ένα πνεύμα φιλίας και ευσπλαχνίας. Κατά τη συγκεκριμένη μέρα καλούνται οι φίλοι της ανάγνωσης να προσφέρουν βιβλία σε φίλους ή συγγενείς, να αφήσουν ένα βιβλίο που δε χρειάζονται σε κάποιο χώρο αναμονής ώστε να το πάρει κάποιος λάτρης των βιβλίων ή να κάνουν δωρεά χρησιμοποιημένα βιβλία σε δημόσιες βιβλιοθήκες, ιδρύματα, νοσοκομεία ή οργανισμούς που ασχολούνται με τη διανομή βιβλίων σε άτομα που δεν έχουν τη δυνατότητα να τα αγοράσουν.

Σχήμα 6: Τοιχογραφία/mural για τη Διεθνή Ημέρα Ανταλλαγής Βιβλίων

Στο επίπεδο της συνεργασίας μέσα στην τάξη, οι μαθητές/μαθήτριες αντάλλαξαν ιδέες και μέσα από δημοκρατικές διαδικασίες, προχώρησαν στο σχεδιασμό των αναπαραστάσεων τους μέσα από ψηφοφορία χωρίς να παρασυρθούν από εγωισμό, ενώ η συνέπεια τους υπήρξε σχεδόν επαγγελματική ώστε να τηρηθούν τα χρονοδιαγράμματα που είχαν οριστεί στο ημερολόγιο.

Οι ΤΠΕ αξιοποιήθηκαν τόσο στην επικοινωνία με τους συνεργάτες μας όσο και στην παρουσίαση των δημιουργιών των παιδιών. Αναλυτικότερα, κατά την έναρξη του προγράμματος έγινε μια παρουσίαση PowerPoint για να συστηθούμε στους συμμετέχοντες στο πρόγραμμα. Στη συνέχεια έγινε αναζήτηση στο διαδίκτυο βασικών πληροφοριών και φωτογραφικού υλικού των συνεργατών μας κυρίως μέσα από την πύλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης http://europa.eu/index_en.htm , ενώ οι μαθητές/ μαθήτριες έπαιξαν το παιχνίδι “Europe countries and capitals maps puzzle” , το οποίο βρίσκεται στον παρακάτω σύνδεσμο http://www.yourchildlearns.com/mappuzzle/europe-puzzle.html για να έχουν μια άλλη εικόνα των χωρών στο χάρτη. Στο συγκεκριμένο παιχνίδι οι μαθητές/μαθήτριες επιλέγουν ανάμεσα σε τέσσερις κατηγορίες, «Countries, easy», «Countries hard», «Capitals, easy» και «Capitals, hard» και σέρνοντας το ποντίκι στον Ευρωπαϊκό χάρτη, τοποθετούν χώρες ή πρωτεύουσες στη σωστή τους θέση. Επιπλέον, οι μαθητές/μαθήτριες εξασκήθηκαν στην πλατφόρμα του Twinspace και

επισκέπτονταν τακτικά το blog της διοργανώτριας χώρας, μαθαίνοντας να ανοίγουν το σωστό υπερσύνδεσμο για να μεταβούν στον προορισμό που είχαν αναρτηθεί οι φωτογραφίες και τα έργα των ίδιων και των συνεργατών μας, ενώ από το υλικό που αναρτήθηκε στο Twinspace εξοικειώθηκαν με εργαλεία και εφαρμογές που χρησιμοποιήθηκαν τόσο στην τάξη όσο και από τους συνεργάτες μας, όπως το Smilebox, το TripAdvisor, το FlipSnack και το SlideShare. Παραδείγματα αξιοποίησης των ΤΠΕ μπορούν να βρεθούν στη διεύθυνση http://secure.smilebox.com/ecom/openTheBox?sendevent=4d7a51774d5451774e4452384e7a59794e4459304e54633d0d0a&sb=1, όπου παρουσιάζεται η τοιχογραφία/mural για τη γιορτή των Ευχαριστιών (σχήμα 5), ενώ την τοιχογραφία/mural σχετικά με τη Διεθνή Ημέρα Ανταλλαγής Βιβλίων (σχήμα 6) μπορείτε να τη βρείτε σε αυτή τη διεύθυνση http://secure.smilebox.com/ecom/openTheBox?sendevent=4d7a55314d7a59344d6a5a384e7a59794e4459304e54633d0d0a&sb=1.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Τα οφέλη που αποκόμισαν οι μαθητές/μαθήτριες κατά την υλοποίηση του έργου eTwinning «European Youth Murals» ήταν πολλαπλά. Όσον αφορά στην πολυπολιτισμική διάσταση του έργου και τη διάχυση της Ευρωπαϊκής ιδέας, το όφελος ήταν η διεύρυνση των γνώσεων των μαθητών/μαθητριών σχετικά με το περιβάλλον της Ευρώπης γύρω από τη γεωγραφία, την ιστορία, τις γλώσσες και τις παραδόσεις των συνεργαζόμενων χωρών. Η ανταλλαγή εμπειριών και η αναγνώριση κοινών ή διαφορετικών στοιχείων όσον αφορά στις πολιτισμικές και γλωσσικές πρακτικές, δημιούργησε ένα δίαυλο επικοινωνίας η επίτευξη του οποίου οφείλεται στη φιλική και εύχρηστη πλατφόρμα του Twinspace.

Η συμμετοχή πολλών χωρών στο πρόγραμμα και η επιτυχής συνεργασία και επικοινωνία ευνόησε τη διαμόρφωση συνθηκών για αποδοχή της διαφορετικότητας και την ενδυνάμωση της κοινωνικής συνείδησης των μαθητών/μαθητριών μέσω της ανάπτυξης κοινωνικών δεξιοτήτων όπως η αμοιβαία κατανόηση, η ενσυναίσθηση, η αποδοχή και η αλληλεγγύη.

Όσον αφορά στη διαθεματική προσέγγιση του έργου, η πραγμάτευση της θεματικής της «Ειρήνης» και της «Φιλίας» στηρίχθηκε στην αξιοποίηση γνωστικών αντικειμένων όπως τα Αγγλικά, η γεωγραφία, η ιστορία, η λογοτεχνία, η κοινωνική και η πολιτική αγωγή και τα εικαστικά, με έναν ολιστικό τρόπο που δίνει ίση σημασία τόσο στον έλεγχο της εκπαιδευτικής διαδικασίας, όσο και στην κατοχή του περιεχομένου του εκπαιδευτικού αντικειμένου που σταδιακά οδηγεί τους μαθητές/μαθήτριες στην ανάπτυξη δεξιοτήτων που προκύπτουν κατά τη διερεύνηση των επιμέρους θεματικών (Wood, 2001).

Τέλος, η διαθεματική προσέγγιση της γνώσης μέσα από την υλοποίηση του προγράμματος «European Youth Murals» ευνόησε τους μαθητές/μαθήτριες ως προς την καλλιέργεια και ανάδειξη διαφόρων πτυχών της πολλαπλής νοημοσύνης (Gardner, 1983; Haggerty, 1995; Wood, 2001), ενώ το αναλυτικό πρόγραμμα κυρίως ευνοεί την ανάπτυξη της γλωσσικής και λογικομαθηματικής νοημοσύνης. Αναλυτικότερα, η Αγγλική γλώσσα ως μέσο επικοινωνίας οδήγησε στην ανάπτυξη γλωσσικών δεξιοτήτων (γλωσσική νοημοσύνη), ενώ η δόμηση του οπτικού «λόγου» ώστε να μεταδοθούν με επιτυχία τα λεκτικά μηνύματά τους, ευνόησε την ανάπτυξη της χωρικής νοημοσύνης. Η κιναισθητική νοημοσύνη των μαθητών/μαθητριών αποδεικνύεται μέσω της ενεργούς εμπλοκής κατά τη δημιουργία των τοιχογραφιών/murals, που λόγω των μεγάλων διαστάσεων τους απαιτούσαν σωστή διαχείριση της σχολικής αίθουσας. Τέλος, η ομαδοσυνεργατική μέθοδος κατά την υλοποίηση του έργου, αλλά και η συνεργατικότητα που καλλιεργήθηκε μέσα σε πνεύμα ευθύνης και αλληλοσεβασμού προς τις συμμετέχουσες χώρες, συνέβαλε στην ανάπτυξη της ενδοπροσωπικής νοημοσύνης.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η συμμετοχή των μαθητών/μαθητριών στο έργο τους ωφέλησε σε γνωστικό – γλωσσικό, συναισθηματικό, ψυχοκινητικό και κοινωνικό επίπεδο. Η αξιοποίηση ποικίλων πηγών πληροφοριών, όπως το διαδίκτυο, εφημερίδες, βιβλία και περιοδικά, τους έδωσε τη δυνατότητα να βρουν τον προσωπικό τους τρόπο αναπαράστασης μηνυμάτων, συνδυάζοντας τόσο το λεκτικό όσο και τον οπτικό τρόπο. Οι μαθητές/μαθήτριες αποδεικνύεται πως είναι ικανότατοι δημιουργοί «σημείων» καθώς μέσα από τις ζωγραφιές τους, που αποτελούν πλούσιους σημειωτικούς πόρους, βρίσκουν τρόπους να πειραματιστούν με τις διεπιδραστικές πηγές της γλώσσας και της οπτικής επικοινωνίας (Kress & van Leeuwen, 2010, p. 245) για την απόδοση βαθύτερων νοημάτων, τόσο μέσα από τις

αναπαραστάσεις στις τοιχογραφίες τους, όσο και μέσα από τα λεκτικά μηνύματα που πλαισίωσαν αυτές, αναδεικνύοντας τις αισθητηριακές τους δυνατότητες σε γνωστικό και συναισθηματικό επίπεδο.

Η επαφή με τα συνεργαζόμενα σχολεία συνετέλεσε στον αναπροσδιορισμό της ταυτότητάς τους ως πολίτες μιας ευρύτερης πολυπολιτισμικής κοινωνίας, της Ευρωπαϊκής, της οποίας αποτελούν ισότιμα μέλη, άξια να λειτουργήσουν ως πρεσβευτές της ειρήνης για την αμοιβαία κατανόηση των λαών. Αναπτύχθηκαν κοινωνικές δεξιότητες όπως η κατανόηση και η αποδοχή, οι οποίες εκφράστηκαν μέσα από τις τοιχογραφίες /murals που δημιουργήθηκαν, ως ένα εικαστικό μήνυμα φιλίας, προσφοράς και εθελοντισμού για την Ευρώπη και τον κόσμο που επιθυμούν να έχουν και να απολαμβάνουν ως μελλοντικοί πολίτες, ενώ όλοι οι μαθητές/μαθήτριες αντιλήφθηκαν πως η ξένη γλώσσα αποτελεί όχι μόνο γνωστικό αντικείμενο, αλλά και ισχυρότατο μέσο επικοινωνίας και διαπολιτισμικής καλλιέργειας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

ΔΕΠΠΣ Ξένων Γλωσσών – ΑΠΣ Αγγλικής Γλώσσας (2003). *Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών & Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης*. Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Ανακτήθηκε στις 19 Οκτωβρίου 2011 από τη διεύθυνση http://www.pi-schools.gr/programs/depps/.

Kress, G. & van Leeuwen, T. (2010). *Η ανάγνωση των εικόνων: η γραμματική του οπτικού σχεδιασμού.* (Γ. Κουρμενταλά, μτφρ. – Φ. Παπαδημητρίου, επιμ.). Αθήνα: ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ.

Maurice, M. (2008). Διαπολιτισμικές πτυχές στα eTwinning έργα. Στο Crawley, C., Gerhard, P., Gilleran, A. Joyce, A. (επιμ.). *eTwinning:Περιπέτειες στη γλώσσα και τον πολιτισμό*, Brussels: Κεντρική Υπηρεσία Στήριξης για το eTwinning (ΚΥΣ), σσ. 9-12. Ανακτήθηκε στις 14 Σεπτεμβρίου 2014 από τη διεύθυνση http://www.etwinning.net/el/pub/discover/publications.htm.

Ντίνας, Κ. (2004). Γραμματισμός – Πολυγραμματισμοί και διαπολιτισμική γλωσσική διδασκαλία. Στο Γεωργογιάννης Π. (επιμ.) *Διαπολιτισμική Εκπαίδευση. 1ο Πανελλήνιο Συνέδριο*, σσ. 193-206, Πάτρα: Κέντρο Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης. Ανακτήθηκε στις 20 Απριλίου 2014 από τη διεύθυνση http://www.nured.uowm.gr/dinas/Grammatismos_-_Polygrammatismoi_..._Arta.html.

Arnheim, R. (1989). *Thoughts on art education*. Los Angeles, California: The Getty Center for Education in the Arts.

Bruner, J. (1983). *Child's talk: learning to use language.* Oxford: Oxford University Press.

Gardner, H. (1993). *Multiple intelligences: the theory in practice.* New York: Basic Books.

Haggerty, B. (1995). *Nurturing intelligences: a guide to multiple intelligence theory and teaching.* Reading: Addison-Wesley.

Halliday, M.A.K. & Hasan, R. (1989). *Language, context, and text: aspects of language in a social-semiotic perspective.* Oxford: Oxford University Press.

Wood, K. E. (2001). *Interdisciplinary instruction: a practical guide for elementary and middle school teachers* (2nd edition). New Jersey: Merrill Prentice Hall.

ΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ

http://bookgivingday.com/about-2/ . Ανακτήθηκε στις 4 Φεβρουαρίου 2013.

http://europa.eu/index_en.htm . Ανακτήθηκε στις 15 Οκτωβρίου 2012.

http://europeanyouthmurals.wordpress.com/. Ανακτήθηκε στις 20 Σεπτεμβρίου 2014.

http://www.guardian.co.uk/uk/2012/jan/22/peace-walls-troubles-belfast-feature# . Ανακτήθηκε στις 13 Φεβρουαρίου 2013.

http://www.pbase.com/zanoni/image/23888629 . Ανακτήθηκε στις 13 Φεβρουαρίου 2013.

http://scrappingandtraveling.blogspot.gr/2010/08/berlin-part-3.html. Ανακτήθηκε στις 13 Φεβρουαρίου 2013.

http://www.yourchildlearns.com/mappuzzle/europe-puzzle.html . Ανακτήθηκε στις 19 Οκτωβρίου 2012.

«Όταν το φαινόμενο της εξωτερικής μετανάστευσης δραστηριοποιεί το μολύβι, την πένα και το φακό του δημιουργού: Ένας διάλογος μέσω της τέχνης στο πλαίσιο συνεργασίας σχολείων με αφορμή την παγκόσμια ημέρα μετανάστη».

Γαϊτάνη Κ. Μαριάνθη[1]

[1] Καθηγήτρια φιλόλογος, 3ο Γενικό Λύκειο Ν. Φιλαδέλφειας
mgatni@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σε ένα παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον μάθησης, το ζητούμενο είναι η ανάπτυξη των επικοινωνιακών και κοινωνικών δεξιοτήτων των διδασκόμενων, οι οποίοι θα πρέπει να δραστηριοποιούνται αυτόνομα κατά τη μαθησιακή διαδικασία. Το παρόν σχέδιο εργασίας επιχειρεί μέσω διασχολικής συνεργασίας ένα «διάλογο» για το θέμα της μετανάστευσης με «όχημα» τον κινηματογράφο, τη γελοιογραφία, τη φωτογραφία, το λαϊκό και έντεχνο τραγούδι. Μαθητές δύο διαφορετικών χωρών προσεγγίζουν μέσω των προαναφερθέντων μορφών σύγχρονης τέχνης ένα φαινόμενο με πολιτικές, οικονομικές και κοινωνικές παραμέτρους υποδυόμενοι το ρόλο του ιστορικού – κριτικού της τέχνης. Στο πλαίσιο της συνεργασίας τους ανταλλάσσουν στοιχεία καλλιτεχνικής δημιουργίας της χώρας τους με θέμα την αποδημία και τοποθετούνται επί του παγκόσμιου αυτού ζητήματος συνδημιουργώντας και οργανώνοντας δράσεις. Η συμμετοχή των ίδιων των διδασκόμενων στην αναζήτηση του προς μελέτη υλικού καθιστά δυνατή την αλληλεπίδραση μαθητών-εκπαιδευτικού και μάθησης. Εκπαιδευτικοί διαμοιράζονται ιδέες και υλικό. Οι ΤΠΕ χρησιμοποιούνται, ως εργαλείο γνώσης, έρευνας, επικοινωνίας, συνεργατικής μάθησης και δημιουργικής γραφής.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *εξωτερική μετανάστευση, καλλιτεχνική δημιουργία, συνεργατική μάθηση*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στο πλαίσιο της διεθνοποίησης και των διαρκών κοινωνικών, πολιτισμικών, οικονομικών, πολιτικών αλλαγών, που αυτή επιφέρει, η παιδεία στην Ευρώπη προσανατολίζεται στη διαμόρφωση μιας ενιαίας συνείδησης για την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση. Η Κοσσυβάκη (2003) αναφερόμενη στην «ευρωπαϊκή διάσταση στην εκπαίδευση» εστιάζει στους νέους στόχους των αναλυτικών προγραμμάτων κάνοντας λόγο, μεταξύ των άλλων, για «συνειδητοποίηση της θέσης των νέων Ευρωπαίων σε μια όλο και περισσότερο αλληλοεξαρτώμενη παγκόσμια κοινωνία, […] ανάπτυξη στα παιδιά ικανότητας αναγνώρισης της προκατάληψης και των διακρίσεων, έτσι ώστε να τις ξεπερνούν κλπ» (σ. 43). Τα παγκοσμιοποιημένα περιβάλλοντα μάθησης αποτελούν πρόκληση για τον εκπαιδευτικό, ο οποίος καλείται πλέον να αναθεωρήσει αντιλήψεις, να τροποποιήσει στάσεις και να αναλάβει νέους ρόλους μεταξύ των οποίων κι εκείνο του συντονιστή μαθησιακών διαδικασιών δημιουργικής αλληλεπίδρασης μεταξύ διαφορετικών πολιτισμικών ομάδων μαθητών - αυριανών πολιτών ενός αλληλοεξαρτώμενου κόσμου, υιοθετώντας νέες διδακτικές πρακτικές, όπως η πολυπολιτισμική προσέγγιση γνωστικών αντικειμένων, η βιωματική μάθηση, η έκφραση μέσα από την τέχνη, που συνιστά παγκόσμια γλώσσα. Απαιτείται, λοιπόν, ο διδάσκων ως δάσκαλος του κόσμου να διαθέτει τη φαντασία, τις γνώσεις και τις δεξιότητες του οργανωτή project, των οποίων η θεματική μπορεί να αφορά, για παράδειγμα, στη μελέτη απόψεων, νοοτροπιών, στάσεων διαφορετικών λαών πάνω σε ένα κοινωνικό-οικονομικό φαινόμενο, όπως η μετανάστευση, μέσα από την καλλιτεχνική τους δημιουργία. Έτσι «ο εκπαιδευτικός μετατρέπεται […] σε κριτικό στοχαστή, ερευνητή και συνερευνητή των δικών του πρακτικών, αντιλήψεων και περιστάσεων, διαμορφωτή και παραγωγό του δικού του εκπαιδευτικού υλικού» (Μακράκης, 2000, σ. 10) όντας πάντα ενημερωμένος πάνω σε νέες και πρωτοποριακές διδακτικές μεθόδους συμμετέχοντας σε δίκτυα εκπαιδευτικών απ' όλη την οικουμένη ανταλλάσσοντας ιδέες, απόψεις, διδακτικό υλικό και πολύτιμη εμπειρία.

Το παρόν σχέδιο δράσης, στο οποίο βρίσκουν εφαρμογή οι αρχές της συνεργατικής και επικοινωνιακής μάθησης, «οι μαθητές εργάζονται σε μικρές ομάδες με υψηλό βαθμό διάδρασης, που εκτείνεται σε όλα τα επίπεδα: από τη εύρεση, την αξιολόγηση και την επιλογή των πηγών έως την παρουσίαση των ομαδικών εργασιών» (Φρυδάκη, 2009, σ. 396). Μάλιστα, με τη χρήση υπηρεσιών

του διαδικτύου, δημιουργείται ένα αυθεντικό περιβάλλον μάθησης, στο οποίο μαθητές από δύο σχολεία διαφορετικών χωρών αλληλεπιδρούν διαδραστικά μεταξύ τους, με το μαθησιακό υλικό, αλλά και τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς - συντονιστές. « […] Η καλλιέργεια της αποτελεσματικής χρήσης του διαδικτύου ως επικοινωνιακού μέσου και ως εργαλείου αναζήτησης πληροφοριών κρίνεται όχι μόνο σκόπιμη, αλλά και αναγκαία στο πλαίσιο της σύγχρονης κοινωνίας της πληροφορίας» (Σοφός, 2009, σ. 175).

Η Ελλάδα υπήρξε, σε διάφορες φάσεις της νεώτερης και σύγχρονης ιστορίας της, χώρα αποστολής οικονομικών μεταναστών σε Ευρώπη, Η.Π.Α., Καναδά και Αυστραλία. Πολλές μορφές νεώτερης και σύγχρονης ελληνικής τέχνης, όπως ο κινηματογράφος, κυρίως την περίοδο 1950-1970, το ρεμπέτικο από τις πρώτες δεκαετίες του 20ου αι., το λαϊκό και το έντεχνο τραγούδι απέδωσαν πτυχές του φαινομένου με μια διάθεση διακωμώδησης ή σάτιρας, αλλά και με έμφαση στο στοιχείο του τραγικού. Το φαινόμενο της αθρόας εξόδου επιστημονικού δυναμικού από τη χώρα μας προς χώρες, κυρίως, της Δυτικής Ευρώπης για αναζήτηση εργασίας, δραστηριοποίησε και το μολύβι των σκιτσογράφων σε μια προσπάθεια άσκησης κριτικής στην οικονομική πολιτική που ακολουθείται τα τελευταία χρόνια σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο για την αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης.

Μια φωτογραφία, ένα σκίτσο, μια κινηματογραφική ταινία μπορεί να αποτελέσουν πηγή ιστορικού υλικού. « […]Από την εμφάνιση των εικονογραφημένων περιοδικών, η φωτογραφία είχε αναδειχθεί ως ένα νέο μέσο πολιτικής και ιστορικής ενημέρωσης (το οποίο ανταγωνίζονταν μόνον οι εβδομαδιαίες ταινίες επικαίρων)» (Foster et. al., 2009, σ. 232). Σύμφωνα με τον Παπαδανιήλ (2003) η πολιτική γελοιογραφία «οπτικοποιεί τα πολιτικά ήθη, εστιάζει στα πολιτικά λάθη, σκάνδαλα, παρατράγουδα, σατιρίζει τα πολιτικά πρόσωπα» αποτελώντας «ένα ευφυές κάτοπτρο της πολιτικής επικαιρότητας και των πρωταγωνιστών της» (σ. 193). Με την ανάλυση φωτογραφιών και γελοιογραφιών οι μαθητές βιώνουν πτυχές του φαινομένου της μετανάστευσης των Ελλήνων αναπλάθοντας το παρελθόν μέσα από χαρακτηριστικά στοιχεία εποχής, όπως πρόσωπα, ενδυμασία, κτίρια κ.ά. «Οι εικαστικές πηγές […] προσφέρουν αμεσότητα, ασκούν την παρατηρητικότητα, προάγουν τη συλλογιστική και κριτική διαδικασία» (Βακαλούδη, 2001, σ. 23). Μία ταινία μπορεί να μελετηθεί, όπως ένα λογοτεχνικό έργο. Μόνο που στην περίπτωση του κινηματογράφου θα πρέπει να ληφθούν υπόψη όχι μόνο τα κείμενα, για να εντοπιστούν, π. χ. τα θεματικά κέντρα στα οποία εστιάζει ο σεναριογράφος, αλλά και παράμετροι, όπως τα σκηνικά, τα κοστούμια, ο φωτισμός, οι εστιάσεις της κάμερας στο χώρο και τα πρόσωπα, η απόδοση των ηρώων από τους υποκριτές. Στην περίπτωση της ποίησης και του κινηματογράφου, οι στάσεις, οι αντιλήψεις, οι συμπεριφορές των ηρώων, κ.ά. δίνουν έναυσμα για προβληματισμό που εξωθεί σε περαιτέρω διερεύνηση του κοινωνικού πλαισίου της εποχής, στην οποία αναφέρεται η ταινία προκειμένου ο παρατηρητής να αποκτήσει πληρέστερη άποψη για το θέμα. «Η κάμερα [...] δείχνει και την άλλη πλευρά μιας κοινωνίας, τα *lapsus* της (παραδρομές). Φτάνει σ' αυτό που αποκαλούμε δομές» (Ferro, 1998, σ. 35). Κατά τη μελέτη, όμως, μιας φωτογραφίας, μιας γελοιογραφίας, ενός κινηματογραφικού έργου ή ενός ποιήματος θα πρέπει να εξεταστεί το ιστορικό πλαίσιο παραγωγής τους με έμφαση στο γεγονός, στο οποίο αναφέρονται, συμπεριλαμβανομένου και του δημιουργού με τα βιώματα, τις αντιλήψεις και τα κίνητρά του. Στην περίπτωση, για παράδειγμα, του κινηματογράφου « [...]όλες οι ταινίες αντανακλούν την κοσμοθεωρία του δημιουργού τους, που με τη σειρά του είναι «προϊόν» της εποχής του και έχει δεχτεί τις επιρροές της κυρίαρχης ιδεολογίας, καθώς, πιθανότατα, και της μη κυρίαρχης» (Τριανταφύλλου, 2001, σ. 13). Επειδή όλες οι παραπάνω μορφές έκφρασης, δεν παύουν να αποτελούν προϊόντα καλλιτεχνικής δημιουργίας, συνεκτιμώνται και στοιχεία τεχνοτροπίας και καταβάλλεται προσπάθεια μέσω αυτών να γίνει κατανοητό το βαθύτερο μήνυμα, το οποίο προσπαθεί να περάσει ο δημιουργός..

ΒΑΣΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ - ΔΡΑΣΕΙΣ

Βασικός στόχος του διδακτικού εγχειρήματος που παρουσιάζεται στην παρούσα εισήγηση είναι ο μέσω της τέχνης διάλογος σχολείων διαφορετικών χωρών για τη μετανάστευση. Προτείνεται σειρά εργασιών – δραστηριοτήτων, που εκπονούνται μέσω του Διαδικτύου στο πλαίσιο συνεργασίας σχολείων. Οι προτεινόμενες εργασίες μπορεί να αποτελέσουν μέρος ενός Προγράμματος π. χ. e twinning. Ομάδες μαθητών ελληνικού σχολείου επιδίδονται σε μία συγκριτική έρευνα πάνω στο φαινόμενο της εξωτερικής μετανάστευσης Ελλήνων κατά τον 20ο και 21ο αι., με σημείο αναφοράς τον προορισμό Γερμανία, μελετώντας γελοιογραφίες, κινηματογραφικές ταινίες, δημιουργίες από το ρεμπέτικο, λαϊκό και έντεχνο τραγούδι και φωτογραφικό υλικό, για να συνθέσουν πολυτροπικά κείμενα - άρθρα, κριτικές κ.ά. - στην αγγλική γλώσσα, τα οποία δημοσιεύουν σε wiki για να αναγνωστούν και να γίνουν αντικείμενο προβληματισμού από τους συμμαθητές τους και μαθητές

σχολείου της Γερμανίας με το οποίο συνεργάζονται. Οι μαθητές του σχολείου της Γερμανίας που αποτελεί και χώρα υποδοχής Ελλήνων μεταναστών, μελετούν το φαινόμενο μέσα από αντίστοιχες μορφές τέχνης της χώρας τους δίνοντας έμφαση στο θέμα της αντιμετώπισης των μεταναστών από την πολιτεία και την κοινωνία. Ανατρέχουν μέσω διαδικτύου σε μουσεία μετανάστευσης της χώρας τους (π.χ. Bremerhafen, http://www.360cities.net/image/bremerhaven-german-emigration-center-auswandererhaus-3rd-class-sailship-1850) κ.ά., αναζητούν στη φιλμογραφία του γερμανικού κινηματογράφου ταινίες με θέμα μετανάστες στη Γερμανία μεταξύ των οποίων είναι και χιλιάδες Έλληνες. Ας σημειωθεί ότι υπάρχουν σχετικά φιλμ – προϊόντα συνεργασίας παραγόντων από τη Γερμανία και την Ελλάδα. Η ταινία «Ο Στέφανος πήγε στη Γερμανία» του Ερμ. Βελόπουλου «παραγωγή του Υπουργείου Εσωτερικών Βεστφαλίας [...] αναλύει το μεταναστευτικό ρεύμα από τις καπνοπαραγωγικές περιοχές και κυρίως από το χωριό Κήργια της Δράμας προς τη Γερμανία» (Σωτηροπούλου, 1995, σ.σ. 74, 76). Ακολούθως, δημοσιεύουν στο wiki τα δικά τους κείμενα. Μέσω e-mail και wiki εκπαιδευτικοί και μαθητές διαμοιράζονται ιδέες και υλικό. Ακολούθως, με τη χρήση της υπηρεσίας του Google Docs, οι μαθητές και των δύο σχολείων δημιουργούν συνεργατικά Παρουσίαση με το συγκεντρωθέν από όλες τις δραστηριότητες υλικό και διήγημα με κεντρικό ήρωα ένα μικρό μετανάστη. Οι ομάδες των φωτογράφων και από τα δύο σχολεία συγκεντρώνουν και οργανώνουν σε ενότητες αντιπροσωπευτικό φωτογραφικό υλικό προοριζόμενο για έκθεση φωτογραφίας Οι φωτογραφίες συνοδεύονται με δικά τους κείμενα στα οποία κάνουν σχόλια, παρατηρήσεις, επισημάνσεις, παραπομπές. Ανάλογα με τις καλλιτεχνικές ανησυχίες και επιδεξιότητές τους, οι μαθητές εκφράζονται και μέσω της τέχνης φτιάχνοντας π.χ. τα δικά τους σκίτσα. Όλες οι παραπάνω δημιουργίες, στην αγγλική γλώσσα, παρουσιάζονται στο πλαίσιο ημερίδας. Η ημερίδα ορίζεται για τις 18 Δεκεμβρίου, παγκόσμια ημέρα μετανάστη.

ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

Το διαδίκτυο αξιοποιείται ως πεδίο αναζήτησης ιστορικού υλικού, προϊόντων καλλιτεχνικής δημιουργίας και πληροφοριών πάνω σε στοιχεία τεχνοτροπίας. Ως χώρος δημοσίευσης ασκεί τους μαθητές στην παραγωγή κειμένων προοριζόμενων για αυθεντικές επικοινωνιακές περιστάσεις και τους ενθαρρύνει στο να εκφράζονται, να εκτίθενται δημόσια. Μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου οι ομάδες και των δύο σχολείων ανταλλάσσουν ιδέες και υλικό (κείμενα, video κ.ά.) για την εκπόνηση κοινών δραστηριοτήτων. Το wiki αποτελεί πεδίο διαμοίρασης υλικού, ανακοινώσεων των ομάδων, δημοσίευσης άρθρων, κριτικών από τις ομάδες και, γενικότερα κοινοποίησης απόψεων, παρατηρήσεων και επισημάνσεων, που αποτελούν αφετηρία για προβληματισμό εξωθώντας σε περαιτέρω έρευνα, για την εκπόνηση νέων δραστηριοτήτων στο πλαίσιο της συνεργασίας και των δύο σχολείων. Για τη συνεργατική και εξ αποστάσεως παραγωγή των αρχείων της Παρουσίασης και του διηγήματος αξιοποιείται το Google Docs. «Το πιο σημαντικό χαρακτηριστικό του Google Docs είναι η δυνατότητα επεξεργασίας ενός αρχείου από περισσότερα πρόσωπα ταυτόχρονα» (Σοφός & Kron, 2010, σ. 188). Με εργαλείο τον Επεξεργαστή Κειμένου και το Λογισμικό Παρουσιάσεων παράγονται συνεργατικά πολυτροπικά κείμενα, στα οποία είναι δυνατή η αξιοποίηση πολλών σημειωτικών πόρων για την καλλιέργεια νέων γραμματισμών.

ΕΡΓΑΛΕΙΑ-ΠΗΓΕΣ

Σύνδεση διαδικτύου, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, wiki, Φυλλομετρητής, Λογισμικό Επεξεργασίας Κειμένου, Λογισμικό Παρουσίασης, Φύλλα Εργασίας, Βιντεοπροβολέας, χαρτί εκτύπωσης, εκτυπωτής, κόλλα, ψαλίδι, μεγάλα χαρτόνια.

ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

Απαιτούνται: Καλή γνώση της αγγλικής από την πλειοψηφία των μαθητών. Αντίληψη για τη διαθεματική διδασκαλία, εξοικείωση με τη διερευνητική και τη συνεργατική μάθηση. Δεξιότητες πλοήγησης στο διαδίκτυο, εκπαίδευση μαθητών στη αξιολόγηση των ιστοσελίδων, άσκηση στη χρήση των μηχανών αναζήτησης, του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, του Google Docs και στη διαχείριση wiki, βασικές γνώσεις πάνω στη χρήση των Λογισμικών Επεξεργασίας Κειμένου και Παρουσιάσεων.

ΓΝΩΣΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ

Οι μαθητές επιδιώκεται:

Να κατανοήσουν πτυχές του φαινομένου της εξωτερικής μετανάστευσης μέσα από το πρίσμα διαφόρων μορφών τέχνης ανταλλάσσοντας στοιχεία κουλτούρας και συνδημιουργώντας με μαθητές άλλης ευρωπαϊκής χώρας.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Οι μαθητές επιδιώκεται:

Να δραστηριοποιηθούν στο πλαίσιο της διερευνητικής και συνεργατικής μάθησης.
Να δημιουργήσουν κείμενα προοριζόμενα για συγκεκριμένες επικοινωνιακές περιστάσεις.
Να οικοδομήσουν τη γνώση.
Να ασκηθούν στην κριτική ανάλυση εποπτικού υλικού.
Να αναπτύξουν τη δημιουργική σκέψη.
Να καλλιεργήσουν κοινωνικές και επικοινωνιακές δεξιότητες.

ΣΤΟΧΟΙ ΣΧΕΤΙΚΟΙ ΜΕ ΤΗΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ

Οι μαθητές επιδιώκεται:

Να ασκηθούν στην αποτελεσματική χρήση υπηρεσιών του διαδικτύου, όπως τα ασύγχρονα περιβάλλοντα επικοινωνίας (wiki, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο), τα περιβάλλοντα συνεργατικής παραγωγής αρχείων σε πραγματικό χρόνο (Google Docs) και οι μηχανές αναζήτησης.
Να καλλιεργήσουν τον ψηφιακό γραμματισμό μέσα από την άσκηση στη χρήση εναλλακτικών αναπαραστάσεων της πληροφορίας.

ΦΑΣΕΙΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΣΧΕΔΙΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Α΄ ΦΑΣΗ – ΑΦΟΡΜΗΣΗ – δύο (02) διδακτικές ώρες

Οι μαθητές του ελληνικού σχολείου αναρτούν σε wiki, που διατηρούν για τη συνεργασία τους με άλλα σχολεία, video ταινίας μικρού μήκους με τίτλο: **«Ιθάκη am Main»** με σεναριογράφους μαθητές και θέμα τον τρόπο με τον οποίο βιώνουν την εμπειρία της μετανάστευσής τους στη Γερμανία τέσσερις έφηβοι. Ακολούθως, δημιουργούν συνδέσμους που οδηγούν σε έργα Ελλήνων δημιουργών, σεναριογράφων, σκιτσογράφων, στιχουργών με θέμα τη μετανάστευση συντοπιτών τους στο εξωτερικό προς αναζήτηση καλύτερης τύχης, κατά τη διάρκεια των δύο τελευταίων αιώνων, θέτοντας ένα ερώτημα – έναυσμα για προβληματισμό: «Είναι δυνατόν η τέχνη να φωτίσει πτυχές ενός πολιτικού - κοινωνικού, κατά κύριο λόγο, φαινομένου, όπως αυτό της μετανάστευσης;». Καλούν, μάλιστα, τους μαθητές του σχολείου της Γερμανίας, μιας χώρας υποδοχής και Ελλήνων μεταναστών, να αναρτήσουν ανάλογο υλικό από καλλιτέχνες της χώρας τους, κάνοντας σχετικές παρατηρήσεις, σχόλια και επισημάνσεις. Παράλληλα, οι εκπαιδευτικοί – συντονιστές μέσω e-mail ανταλλάσουν ιδέες, υλικό και σχεδιάζουν τα φύλλα εργασίας.

Β΄ ΦΑΣΗ – ΧΩΡΙΣΜΟΣ ΣΕ ΟΜΑΔΕΣ – ΠΛΟΗΓΗΣΗ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ – ΕΚΠΟΝΗΣΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

Στα Εργαστήρια Πληροφορικής των δύο σχολείων οι εκπαιδευτικοί – συντονιστές χωρίζουν τους μαθητές τους σε αντίστοιχες ομάδες σκιτσογράφων, κινηματογραφιστών, στιχουργών κ.ά. ανάλογα με το ενδιαφέρον, το οποίο εκδήλωσαν κατά την Α΄ Φάση και μοιράζουν τα φύλλα εργασίας. Οι Έλληνες μαθητές λαμβάνουν φύλλα εργασίας στην ελληνική γλώσσα και μεταφράζουν τα παραγόμενα κείμενά τους στα αγγλικά. Δεν είναι απαραίτητο, κατά τη Φάση αυτή, οι ομάδες των δύο σχολείων να δουλεύουν την ίδια χρονική περίοδο, γιατί η συνεργασία τους επιτυγχάνεται με ασύγχρονα μέσα επικοινωνίας (e-mail, wiki). **Οι Έλληνες μαθητές**, που ως πολίτες μιας χώρας αποστολής χιλιάδων μεταναστών τους δύο τελευταίους αιώνες, έχουν βιώσει και βιώνουν πτυχές του φαινομένου, δραστηριοποιούνται ως εξής:

[Προς αναζήτηση υλικού αξιοποιείται η μηχανή αναζήτησης του http://www.google.gr και, επιπλέον, ενδείκνυνται κάποιες ιστοσελίδες (βλ. αναλυτικά στα Φύλλα Εργασίας στο Παράρτημα)].

Α΄ ΟΜΑΔΑ - Η ΟΜΑΔΑ ΤΩΝ ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΩΝ

Αποστολή των μαθητών είναι η αναζήτηση μέσω διαδικτύου, συγκέντρωση, κατηγοριοποίηση και ερμηνεία γελοιογραφιών Ελλήνων γελοιογράφων εστιάζοντας στα θεματικά κέντρα, στο μήνυμα το οποίο περνούν και στον τρόπο με τον οποίο επιτυγχάνεται η προβολή του μηνύματος (μορφές, κείμενο). Με το υλικό που προκύπτει εκπονούν σχετικό άρθρο το οποίο και αναρτούν σε wiki και την ηλεκτρονική εφημερίδα του σχολείου.

Β ΄ ΚΑΙ Γ΄ ΟΜΑΔΕΣ - ΟΙ ΟΜΑΔΕΣ ΤΩΝ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΣΤΩΝ (01) ΚΑΙ (02)

Αποστολή τους η διερεύνηση του τρόπου με τον οποίο αποδίδεται το φαινόμενο της εξωτερικής μετανάστευσης των Ελλήνων μέσα από ντοκιμαντέρ ταινίες μικρού μήκους και από τον παλιό ελληνικό κινηματογράφο με σημείο αναφοράς τον προορισμό Γερμανία, για να συγγράψουν η καθεμία σχετικό άρθρο με δικό τους τίτλο προς δημοσίευση σε wiki και την ηλεκτρονική εφημερίδα του σχολείου. Επιπλέον, κάθε ομάδα συντάσσει σύντομη κριτική πάνω σε συγκεκριμένη ταινία που ξεχώρισε ως την πλέον χαρακτηριστική, την οποία αναρτά στους προαναφερθέντες δικτυακούς τόπους.

Δ ΄ ΟΜΑΔΑ - ΟΙ ΕΡΕΥΝΗΤΕΣ ΤΟΥ ΛΑΪΚΟΥ – ΕΝΤΕΧΝΟΥ ΤΡΑΓΟΥΔΙΟΥ

Αντικείμενο έρευνάς τους η αναζήτηση μέσω διαδικτύου, συγκέντρωση, κατηγοριοποίηση και μελέτη ελληνικών τραγουδιών, ρεμπέτικων, λαϊκών και έντεχνων με θέμα την ξενιτιά των Νεοελλήνων. Οι μαθητές εξετάζοντας στα θεματικά κέντρα διερευνούν τους λόγους για τους οποίους οι στιχουργοί επιμένουν να αναδεικνύουν τις συγκεκριμένες πτυχές του φαινομένου με σημείο αναφοράς τον προορισμό Γερμανία. Επίσης, μελετούν τον τρόπο απόδοσης σκέψεων και συναισθημάτων μέσα από το λεξιλόγιο, τα σχήματα λόγου, το ύφος κ.ά. των τραγουδιών και συντάσσουν σχετικό άρθρο με τίτλο «Η οικονομική μετανάστευση μέσα από τον στίχο Ελλήνων δημιουργών ρεμπέτικου, λαϊκού και έντεχνου τραγουδιού» το οποίο και δημοσιεύεται στο wiki και την ηλεκτρονική εφημερίδα του σχολείου.

Ε ΄ ΟΜΑΔΑ – ΟΙ ΦΩΤΟΓΡΑΦΟΙ

Στην ομάδα των φωτογράφων και στο ελληνικό και στο γερμανικό σχολείο μοιράζεται κοινό φύλλο εργασίας. Αποστολή των μελών η αναζήτηση μέσω του διαδικτύου, συγκέντρωση, κατηγοριοποίηση και μελέτη διαφόρων ειδών φωτογραφιών, ιστορικών, καλλιτεχνικών, ταξιδιωτικών, φωτογραφιών του δρόμου κ.ά. με θέμα την εξωτερική οικονομική μετανάστευση. Ένα σημαντικό μέρος της έρευνας και μελέτης αφιερώνεται στους Έλληνες οικονομικούς μετανάστες. Οι μαθητές διερευνούν τους λόγους για τους οποίους οι φωτογράφοι δείχνουν προτίμηση σε συγκεκριμένες θεματικές ενότητες απαθανατίζοντας συγκεκριμένες σκηνές. Εστιάζουν, επίσης, στον τρόπο με τον οποίο ο φακός αποδίδει τα συναισθήματα των προσώπων, αλλά και προθέσεις του φωτογράφου. Χρησιμοποιώντας το wiki, αλλά και μέσω e-mail ανταλλάσουν ιδέες και φωτογραφικό υλικό, προτείνουν διαδικτυακές πηγές, κάνουν παρατηρήσεις επισημάνσεις, προτάσεις ως προς την αναζήτηση και επεξεργασία του υλικού και συντάσσουν συνοδευτικά των φωτογραφιών κείμενα. Το υλικό αυτό προορίζεται για έκθεση φωτογραφίας, στο πλαίσιο ημερίδας, με θέμα: «Το φαινόμενο της εξωτερικής μετανάστευσης μέσα από το φωτογραφικό φακό. Ο προορισμός Γερμανία».

Οι μαθητές του σχολείου της Γερμανίας, που βιώνουν το φαινόμενο ως πολίτες μιας χώρας υποδοχής εκατομμυρίων μεταναστών, μεταξύ των οποίων και πολλών Ελλήνων, διερευνούν μέσω της εγχώριας καλλιτεχνικής παραγωγής (κινηματογράφο, τραγούδι κ.ά.) τομείς, όπως: οι συνθήκες εργασίας των αποδήμων στη χώρα τους, η κοινωνική τους ένταξη και δραστηριοποίηση. Φροντίζουν μάλιστα να επιδοθούν σε, παράλληλη οικονομικοπολιτική έρευνα και μελέτη, αναζητώντας σχετικό υλικό στο διαδίκτυο, αναφορικά με τις προϋποθέσεις, τα προσόντα, τα οποία απαιτούσε και απαιτεί η χώρα τους από τους οικονομικούς μετανάστες, τη μεταναστευτική πολιτική, που ακολουθεί η χώρα τους σε θέματα π.χ. κοινωνικής ασφάλισης. Εδώ, μπορεί να προβούν σε συγκρίσεις με τη μεταναστευτική πολιτική που ακολουθεί το ελληνικό κράτος για τους απόδημους που δέχεται από τα Βαλκάνια, χώρες της Αφρικής και της Ασίας. Εκπονούν τις εργασίες τους και τις δημοσιεύουν στο wiki.

Γ ΄ ΦΑΣΗ – ΝΕΑ ΑΦΟΡΜΗΣΗ ΓΙΑ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΣΥΝΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ

Οι μαθητές και των δύο σχολείων συνεργάζονται την εκπόνηση Παρουσίασης, προοριζόμενης για ημερίδα αφιερωμένη στην παγκόσμια ημέρα μετανάστη. Γίνεται χρήση του υλικού που έχει συγκεντρωθεί κατά τη Β ΄ Φάση. Στις διαφάνειες εισάγονται video με αποσπάσματα ταινιών από τον ελληνικό και γερμανικό κινηματογράφο, με μαρτυρίες μεταναστών, εξαγγελίες πολιτικών, τραγούδια και των δύο χωρών. Στα κείμενα που συνοδεύουν το υλικό γίνονται οι σχετικοί σχολιασμοί. Το σημαντικό είναι ότι μαθητές δύο ευρωπαϊκών κρατών ενώνουν τις δυνάμεις τους για κοινή δημιουργία και περνούν τα δικά τους μηνύματα πάνω σε ένα πολιτικό, οικονομικό και με κοινωνικές παραμέτρους ζήτημα, όπως η εξωτερική μετανάστευση. Στη συνέχεια συγγράφουν διήγημα με ήρωα ένα μικρό μετανάστη σε ξένο τόπο. Για την επίτευξη της ταυτόχρονης παρέμβασης από όλους τους

μαθητές κατά την παραγωγή των δύο αρχείων γίνεται χρήση της υπηρεσίας του Google Docs. Στο video: http://www.youtube.com/watch?v=TaiHFAbWzJc δίνονται σχετικές πληροφορίες.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Εκπαιδευτικοί διαμοιράστηκαν πολύτιμη εμπειρία, ιδέες και υλικό. 24 Έλληνες και 20 Γερμανοί μαθητές αντάλλαξαν στοιχεία κουλτούρας εντρυφώντας παράλληλα στις τεχνικές της γελοιογραφίας, του κινηματογράφου, της νεότερης ποίησης, ανέπλασαν το ιστορικό πλαίσιο περιόδων κατά τις οποίες το φαινόμενο της μετανάστευσης παρουσίαζε έξαρση σε Ελλάδα (χώρα αποστολής) και Γερμανία (χώρα υποδοχής μεταναστών) από τις αρχές του 20 αι. έως σήμερα, ανέλαβαν την ευθύνη της οργάνωσης μιας ολόκληρης ημερίδας για τη μετανάστευση, κατανόησαν κοινωνικές δομές, μελέτησαν στάσεις και νοοτροπίες, επιχειρηματολόγησαν, πέρασαν τα μηνύματά τους συνδημιουργώντας, ασκήθηκαν στη δημιουργική γραφή μέσα από την συμπαραγωγή διηγήματος με τίτλο: «Ένας ξένος ανάμεσά μας» ασκώντας παράλληλα κοινωνικές δεξιότητες όπως η συνεργασία για έναν κοινό στόχο, η ανοχή στη διαφορετική άποψη, η αυτοπειθαρχία κ.ά.

Μοιράστηκε ερωτηματολόγιο αξιολόγησης στους 44 μαθητές που συμμετείχαν στο σχέδιο εργασίας. Μεταξύ των ερωτημάτων που τέθηκαν ενδεικτικά παρατίθενται τα εξής: «Ανάφερε το σημαντικότερο λόγο για τον οποίο θα έπαιρνες και πάλι μέρος σε δράσεις στο πλαίσιο διασχολικής συνεργασίας», «Ανάφερε ένα Λογισμικό του Η/Υ ή εργαλείο του διαδικτύου που συγκέντρωσε το ενδιαφέρον σου κατά την εκπόνηση των δραστηριοτήτων, που αναλάβατε». Στην πρώτη περίπτωση το 86,4% πρόβαλε ως κύριο λόγο τη θεματολογία. Συγκεκριμένα: 21 στους 44 μαθητές (47,7%) απάντησαν ότι θα λάμβαναν μέρος σε δράσεις με θέμα που θα αφορούσε τον άνθρωπο και τα διακαιώματά του. 13 στους 44 (29,5%) ένα καθαρά οικολογικό θέμα, 4 στους 44 (9,1%) θέμα σχετικό με τα δικαιώματα των ζώων και 6 στους 44 (13,6%) ανέφεραν άλλους λόγους. Στη δεύτερη περίπτωση 17 στους 44 μαθητές (38,6%) ανέφεραν το Google Docs, 11 στους 44 (25%) το wiki, 10 στους 44 (22,7%) τη μηχανή αναζήτησης του google και 06 στους 44 (13,6%) το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από τη δραστηριοποίηση στο πλαίσιο των δράσεων, τα παραγόμενα έργα και τα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου μπορεί κανείς να συμπεράνει ότι υπήρξε ευαισθητοποίηση των μαθητών πάνω στα προβλήματα προσαρμογής που αντιμετωπίζουν οι οικονομικοί μετανάστες, κυρίως παιδιά και έφηβοι, στις χώρες υποδοχής, αλλά και έντονο ενδιαφέρον για τα εργαλεία web 2.0, ιδίως αυτά που αφορούν στη συνεργατική παραγωγή αρχείων (Google Docs). Η δημοσίευση των μαθητικών κειμένων στον κοινό δικτυακό τόπο (Wiki), εκτός του ότι δραστηριοποιεί τα μέλη των ομάδων, ώστε να δώσουν στα κείμενά τους επαρκή τεκμηρίωση και πρωτοτυπία, δύναται να αποτελέσει αφορμή για προβληματισμό και με την κοινοποίηση σχετικών σχολίων, παρατηρήσεων, επισημάνσεων δίνεται το έναυσμα για νέα έρευνα και δημιουργία από τους μαθητές και των δύο σχολείων. Τέλος, για να προληφθούν τυχόν προβλήματα, που αφορούν στη γλώσσα, ο εκπαιδευτικός φροντίζει σε κάθε ομάδα να υπάρχει ένας, τουλάχιστον μαθητής, με πολύ καλή γνώση ή επάρκεια στην αγγλική.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Βακαλούδη Α. (2001). *Διδάσκοντας και μαθαίνοντας με τις νέες τεχνολογίες / Θεωρία και πράξη*, Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.

Ferro, M. (1998). «Το φιλμ και οι κινηματογραφικές πηγές ως μέσα για την ανάλυση των κοινωνιών». Στο: *Εθνογραφικός Κινηματογράφος και Ντοκιμαντέρ*, Γ. Νικολακάκης (επιμ. – πρόλ.), Β. Μπαρδή & Γ. Νικολακάκης (μτφ.), Αθήνα: Εκδόσεις Αιγόκερως.

Foster, H., Krauss, R., Bois, Yve-Alain, & Buchloh, B. (2009). *Η τέχνη από το 1900*, Μ. Παπανικολάου (προλ.-επιμ.), Αθήνα: Εκδόσεις Επίκεντρο.

Κοσσυβάκη, Φ. (2003). *Ο Ρόλος του Εκπαιδευτικού στο Μετανεωτερικό σχολείο: Προσδοκίες, Προοπτικές, Όρια*, Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg - Παιδαγωγική σειρά.

Μακράκης, Β. (2000). *Υπερμέσα στην Εκπαίδευση. Μια κοινωνικο-εποικοδομιστική προσέγγιση*, Αθήνα, Εκδόσεις: Μεταίχμιο Επιστήμες.

Παπαδανιήλ, Α.(2003). *Ελληνική Πολιτικά Γελοιογραφία - Η Σοβαρή Πλευρά Μιας «Αστείας» Τέχνης*, Αθήνα: Επιμέλεια Έκδοσης Αρίσταρχος Παπαδανιήλ.

Σοφός, Α. (2009). *Παιδαγωγικές διαστάσεις των νέων μέσων*, Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη.

Σοφός, Α. & Kron, F. (2010). *Αποδοτική διδασκαλία με τη χρήση μέσων*, Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη.

Σωτηροπούλου, Χ. (1995). *Η Διασπορά στον Ελληνικό Κινηματογράφο*, Αθήνα: Εκδόσεις Θεμέλιο.

Τριανταφύλλου, Σ. (2001). watch out: cinema is no permanent (πρόλογος). Στο: Μαρκ Φερρό *Κινηματογράφος και Ιστορία*, Π. Μαρκέτου (μτφ.), Αθήνα: Εκδόσεις Μεταίχμιο Επιστήμες.

Φρυδάκη, Ε. (2009). *Η διδασκαλία στην τομή της νεωτερικής και της μετανεωτερικής σκέψης*, Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική (Επιστημονική Βιβλιοθήκη).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ (ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ)

ΟΙ ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΟΙ

Στην ιστοσελίδα http://www.netschoolbook.gr/ και στον υπερσυνδέσμο Ιστορία μπορείτε να βρείτε πληροφορίες για τον τρόπο με τον οποίο είναι δυνατό να ερμηνευτεί μια γελοιογραφία και την αξία της ως ιστορική πηγή. Για να ερμηνεύσετε μια γελοιογραφία θα χρειαστεί να μελετήσετε στοιχεία τεχνικής της, να πάρετε πληροφορίες για το δημιουργό (βιώματα, αντιλήψεις, κίνητρα, τεχνοτροπία), αλλά και για το γεγονός στο οποίο αναφέρεται ανατρέχοντας σε ήδη αποκτηθείσα γνώση. Στην πρώτη και δεύτερη περίπτωση κάντε χρήση της μηχανής αναζήτησης του www.google.gr πληκτρολογώντας στο πεδίο η τεχνική της γελοιογραφίας και το όνομα του γελοιογράφου, που σας ενδιαφέρει αντίστοιχα. Επειδή το βασικό αίτιο της εξωτερικής μετανάστευσης των Ελλήνων τα τελευταία χρόνια είναι η οικονομική κρίση, ενδείκνυται το υλικό του αρχείου της ΕΡΤ http://www.hprt-archives.gr/V3/public/main/index.aspx (Αρχείο Ειδήσεων Τηλεόρασης). Επίσης, στοιχεία για την κατάσταση της ελληνικής οικονομίας, σήμερα, περίοδο ύφεσης, μπορείτε να βρείτε στις ηλεκτρονικές διευθύνσεις υπουργείων:
http://www.minfin.gr/portal/#, http://www.ypetho.gr/, http://www.minagric.gr/index.php/el/, http://www.ypoian.gr/, http://www.mlsi.gov.cy/mlsi/mlsi.nsf/index_gr/index_gr?OpenDocument.

Εισέλθετε στο www.google.gr. Να πληκτρολογήσετε στο πεδίο αναζήτησης: σκίτσα Έλληνες μετανάστες και συγκεντρώστε γελοιογραφίες με θέμα την εξωτερικά μετανάστευση των Ελλήνων. Από τα αποτελέσματα ενδείκνυνται τα κάτωθι: Εικόνες για *σκίτσα Έλληνες μετανάστες*, *ελληνες μεταναστες στο εξωτερικο | ΣΚΙΤΣΑ - ΠΕΡΙΚΛΗΣ ...*, *μεταναστες | ΣΚΙΤΣΑ - ΠΕΡΙΚΛΗΣ - ΣΚΙΤΣΟΚΟΣΜΟΣ* κ. ά.

Ακολούθως πληκτρολογήστε: γελοιογραφίες μετανάστευση Ελλήνων. Από τα αποτελέσματα προτείνονται: Εικόνες για *γελοιογραφίες μετανάστευση Ελλήνων*, Περισσότερες εικόνες για γελοιογραφίες μετανάστευση Ελλήνων, Κίνηση "Απελάστε το Ρατσισμό": *ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΕΣ* και επιλέξτε το σύνδεσμο: ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΕΣ. Στο δικτυακό τόπο Πως βλέπουν οι Ευρωπαίοι *γελοιογράφοι* την κρίση στην ... μέσα από τα αναρτημένα σκίτσα μπορείτε να καταλήξετε σε συμπεράσματα για τον τρόπο με τον οποίο βλέπουν Ευρωπαίοι γελοιογράφοι την οικονομική κρίση στην Ελλάδα που αποτελεί το βασικό αίτιο επίτασης του φαινομένου της εξωτερικής μετανάστευσης των Ελλήνων τα τελευταία χρόνια, *Μετανάστευση* | Educartoon κ.ά.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ: Να αξιολογήσετε το υλικό που συγκεντρώσατε και να διαχωρίσετε τα πιο χαρακτηριστικά – αντιπροσωπευτικά, κατά τη γνώμη σας, σκίτσα. Στη συνέχεια, να οργανώσετε το υλικό σας σε θεματικές ενότητες. Επεξεργαστείτε τις γελοιογραφίες εστιάζοντας στα θεματικά κέντρα, στο μήνυμα, το οποίο περνούν και στον τρόπο με τον οποίο επιτυγχάνεται η προβολή του μηνύματος (μορφές, κείμενο). Να συντάξετε άρθρο προοριζόμενο να δημοσιευθεί στο wiki και την ηλεκτρονική εφημερίδα του σχολείου σας με τίτλο: **«Η εξωτερική μετανάστευση των Ελλήνων μέσα από τα μάτια Ελλήνων γελοιογράφων».** Μπορείτε να εμπλουτίσετε το κείμενό σας με μικρό χαρακτηριστικό - αντιπροσωπευτικό μέρος του εικονικού υλικού που συγκεντρώσατε.

ΟΙ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΣΤΕΣ (01)

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ: Το φαινόμενο της εξωτερικής μετανάστευσης, πληγή για την ελληνική κοινωνία κατά τη νεότερη και σύγχρονη ιστορία της, εντείνεται στις μέρες μας λόγω οικονομικής κρίσης. Αποστολή σας είναι να διερευνήσετε τον τρόπο με τον οποίο αποδίδεται το φαινόμενο της εξωτερικής μετανάστευσης των Ελλήνων μέσα από μια συγκριτική έρευνα και μελέτη ταινιών μικρού μήκους, για να συγγράψετε άρθρο το οποίο θα δημοσιεύσετε στο wiki και την ηλεκτρονική εφημερίδα του σχολείου σας. Δώστε ιδιαίτερη έμφαση σε ταινίες που αναφέρονται σε Έλληνες μετανάστες στη Γερμανία και κάντε κάνετε συγκρίσεις ως προς τις παρακάτω παραμέτρους: τομείς απασχόλησης των Ελλήνων μεταναστών, συνθήκες εργασίας στην ξένη χώρα, κοινωνική προσαρμογή, τα συναισθήματα

που βίωναν οι απόδημοι στον ξένο τόπο, οι επιθυμίες, οι ευχές και οι απευχές του απόδημου, η κοινωνική και οικονομική τους ανέλιξη κ.ά. Ανεβάστε στο wiki video με ταινίες, κριτικές, αρχεία με πληροφορίες για τους σκηνοθέτες σεναριογράφους, πρωταγωνιστές κ.ά. Παράλληλα συγγράψτε σύντομη δική σας κριτική πάνω σε συγκεκριμένη ταινία από αυτές που ξεχωρίσατε ως την πλέον χαρακτηριστική, την οποία θα δημοσιεύσετε στο wiki και στην ηλεκτρονική εφημερίδα του σχολείου σας. Ο κινηματογράφος κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις αποτελεί ιστορική πηγή. Αναζητήστε σχετικές πληροφορίες πληκτρολογώντας στη μηχανή αναζήτησης του www.google.gr κινηματογραφος και ιστορία. Από τα αποτελέσματα ενδείκνυνται: *Κινηματογράφος και Ιστορία* | Kiki Sakka - Academia.edu**,** *ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑ* - Ο ελληνικός εμφύλιος ... κ. ά. Κρατήστε σύντομες σημειώσεις σε ένα αρχείο Word στην επιφάνεια του Η/Υ σας. Μία κινηματογραφική ταινία αποτελεί προϊόν καλλιτεχνικής δημιουργίας και για να μελετηθεί θα χρειαστεί να εξετάσετε στοιχεία της τεχνικής της, να πάρετε πληροφορίες για το δημιουργό (βιώματα, αντιλήψεις, κίνητρα, τεχνοτροπία), αλλά και για το γεγονός στο οποίο αναφέρεται ανατρέχοντας σε ήδη αποκτηθείσα γνώση.

Αντλήστε σύντομες πληροφορίες πάνω στην τεχνική του κινηματογράφου πληκτρολογώντας στη μηχανή αναζήτησης του www.google.gr η τεχνική του κινηματογράφου. *κινηματογραφικές τεχνικες* - SlideShare, Θεωρία και *Τεχνικές* - FramesPerSecond, ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ *ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ* κ.ά.

Μελετώντας ταινίες μικρού μήκους και video που θα βρείτε από την αναζήτησή σας στο www.google.gr για τους Έλληνες οικονομικούς μετανάστες σε Γερμανία, Η.Π.Α., Καναδά και Αυστραλία μπορείτε να κάνετε συγκρίσεις ως προς τις κάτωθι παραμέτρους: προϋποθέσεις – προσόντα που απαιτούνταν από τον οικονομικό μετανάστη, πολιτική προσέλκυσης εργατικού δυναμικού για επιχειρήσεις, τομείς απασχόλησης των Ελλήνων μεταναστών, συνθήκες εργασίας στην ξένη χώρα, κοινωνική προσαρμογή, οικονομική και κοινωνική εξέλιξη των απόδημων κ.ά.

Πλοηγηθείτε και στον ιστοχώρο: http://anima3dproductions-posts.blogspot.gr. Πληροφορίες για το δημιουργό κάθε ταινίας, αλλά και για περιόδους μετανάστευσης των Ελλήνων στο εξωτερικό στη νεότερη και σύγχρονη ιστορία μπορείτε να αναζητήσετε κάνοντας χρήση της μηχανής αναζήτησης του www.google.gr. Επειδή το βασικό αίτιο της εξωτερικής μετανάστευσης των Ελλήνων τα τελευταία χρόνια είναι η οικονομική κρίση, ενδείκνυται το υλικό του αρχείου της ΕΡΤ http://www.hprt-archives.gr/V3/public/main/index.aspx (Αρχείο Ειδήσεων Τηλεόρασης). Επίσης, στοιχεία για την κατάσταση της ελληνικής οικονομίας, σήμερα, περίοδο ύφεσης, μπορείτε να βρείτε στις ηλεκτρονικές διευθύνσεις υπουργείων:
http://www.minfin.gr/portal/#, http://www.ypetho.gr/, http://www.minagric.gr/index.php/el/, http://www.ypoian.gr/,
http://www.mlsi.gov.cy/mlsi/mlsi.nsf/index_gr/index_gr?OpenDocument.

Βρίσκεστε στο www.google.gr. Πληκτρολογήστε στο πεδίο αναζήτησης: Έλληνες μετανάστες στη Γερμανία, επιλέξτε το σύνδεσμο Βίντεο και δείτε σχετικά video και ταινίες μικρού μήκους. Ακολούθως πληκτρολογήστε: ταινίες μικρού μήκους για Έλληνες μετανάστες. Από τα αποτελέσματα προτείνονται τα κάτωθι: 15χρονη Τρικαλινή συγκλονίζει με τη *μικρού μήκους ταινία* της. Δείτε την ταινία μικρού μήκους με τίτλο **«Κλειώ»** και δημιουργό τη 15χρονη μαθήτρια Άννα Μαρία. Θέμα της ταινίας η μετανάστευση των κατοίκων της Οιχαλίας Τρικάλων (τόπος καταγωγής της μαθήτριας-δημιουργού) εστιάζοντας στις κοινωνικές διαστάσεις του φαινομένου. Βίντεο-*Ταινίες* - Εκπαίδευση στα ανθρώπινα δικαιώματα ...Προτείνεται το ντοκιμαντέρ με τίτλο: «**Η ελληνική νύχτα των κρυστάλλων**» και θέμα το πογκρόμ κατά των Ελλήνων μεταναστών στο Τορόντο του Καναδά το 1918. *Ταινία μικρού μήκους*: “To be Greek” | Της Φανής της ...Δείτε την ταινία μικρού μήκους “To be Greek” για την Ελλάδα που κουβαλάνε μαζί τους οι Έλληνες του εξωτερικού. Δείτε μια εκπληκτική *ταινία μικρού μήκους* για την .... Η ταινία έχει τίτλο: **«Ιθάκη am Main»** με σεναριογράφους μαθητές που θέλουν να αποδώσουν τον τρόπο με τον οποίο τέσσερις έφηβοι βιώνουν την εμπειρία της μετανάστευσής τους στη Γερμανία κ. ά.

Αναζητήστε και άλλες ταινίες μικρού μήκους από την ταινιοθήκη της ΕΡΤ.

ΟΙ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΣΤΕΣ (02)

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ: Το φαινόμενο της εξωτερικής μετανάστευσης, πληγή για την ελληνική κοινωνία κατά τη νεότερη ιστορία της. Αποστολή σας είναι να διερευνήσετε τον τρόπο με τον οποίο αποδίδεται το φαινόμενο της εξωτερικής μετανάστευσης των Ελλήνων μέσα από τον παλιό ελληνικό κινηματογράφο, για να συγγράψετε άρθρο με τίτλο **«Η εξωτερική μετανάστευση των Ελλήνων**

κατά την περίοδο 1950-1970 μέσα από ταινίες του παλιού ελληνικού κινηματογράφου. Ο προορισμός Γερμανία», που θα δημοσιεύσετε στο wiki σας και την ηλεκτρονική εφημερίδα του σχολείου σας. Ανεβάστε wiki video με ταινίες, κριτικές, αρχεία με διαφημιστικές αφίσες εποχής για τα έργα, αρχεία με πληροφορίες για τους σκηνοθέτες σεναριογράφους, πρωταγωνιστές κ.ά. Παράλληλα συγγράψτε σύντομη δική σας κριτική πάνω σε συγεκριμένη ταινία από αυτές που ξεχωρίσατε ως την πλέον χαρακτηριστική, την οποία θα δημοσιεύσετε στον ίδιο ιστότοπο και την ηλεκτρονική εφημερίδα του σχολείου σας. Ο κινηματογράφος κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις αποτελεί ιστορική πηγή. Αναζητήστε σχετικές πληροφορίες πληκτρολογώντας στη μηχανή αναζήτησης του www.google.gr κινηματογραφος και ιστορία. Από τα αποτελέσματα ενδείκνυνται: *Κινηματογράφος* και *Ιστορία* | Kiki Sakka - Academia.edu**,** *ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ* ΚΑΙ *ΙΣΤΟΡΙΑ* - Ο ελληνικός εμφύλιος ... κ. ά. Κρατήστε σύντομες σημειώσεις σε ένα αρχείο Word στην επιφάνεια του Η/Υ σας. Μία κινηματογραφική ταινία αποτελεί προϊόν καλλιτεχνικής δημιουργίας και για να μελετηθεί θα χρειαστεί να εξετάσετε στοιχεία της τεχνικής της, να πάρετε πληροφορίες για το δημιουργό (βιώματα, αντιλήψεις, κίνητρα, τεχνοτροπία), αλλά και για το γεγονός στο οποίο αναφέρεται ανατρέχοντας σε ήδη αποκτηθείσα γνώση.

Αντλήστε σύντομες πληροφορίες πάνω στην τεχνική του κινηματογράφου πληκτρολογώντας στη μηχανή αναζήτησης του www.google.gr η τεχνική του κινηματογράφου. *κινηματογραφικές τεχνικες* - SlideShare, Θεωρία και *Τεχνικές* - FramesPerSecond, ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ *ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ*, κ.ά. Πλοηγηθείτε και στον ιστοχώρο: http://anima3dproductions-posts.blogspot.gr.

Πληροφορίες για τον παλιό ελληνικό κινηματογράφο (ταινίες, δημιουργοί, τεχνική, ηθοποιοί κ.ά., αλλά και για την περίοδο 1950-1970, κατά την οποία παρατήρήθηκε έντονο μεταναστευτικό ρεύμα Ελλήνων σε χώρες της Δ. Ευρώπης, Η.Π.Α. και Αυστραλία μπορείτε να αναζητήσετε κάνοντας χρήση της μηχανής αναζήτησης του www.google.gr.

Τίτλους από ταινίες του παλιού ελληνικού κινηματογράφου με θέμα τη μετανάστευση των Ελλήνων σε Ευρώπη, Αμερική και Αυστραλία μπορείτε να βρείτε κάνοντας χρήση της μηχανής αναζήτησης του www.google.gr. Στη συνέχεια αναζητήστε τα σχετικά video. Δείτε την ταινία **«Ο Στέφανος πήγε στη Γερμανία»** του Ερμ. Βελόπουλου. Προτείνονται ταινίες, όπως **«Μετανάστης»** (1965), **«Δολάρια και όνειρα»** (1956) και **«Η θεία απο το Σικάγο»** (1957) κ.ά. για τη μετανάστευση των Ελλήνων την περίοδο 1950-1970.

ΟΙ ΕΡΕΥΝΗΤΕΣ ΤΟΥ ΛΑΪΚΟΥ – ΕΝΤΕΧΝΟΥ ΤΡΑΓΟΥΔΙΟΥ

Αποστολή σας η έρευνα και μελέτη ρεμπέτικων, λαϊκών και έντεχνων τραγουδιών με θέμα την ξενιτιά. Εξετάζοντας τα θεματικά κέντρα να διερευνήσετε τους λόγους για τους οποίους οι στιχουργοί αναδεικνύουν συγκεκριμένες πτυχές του φαινομένου. Να εξετάσετε τον τρόπο απόδοσης σκέψεων και συναισθημάτων του απόδημου και μελών της οικογένειάς του, μελετώντας το λεξιλόγιο, τα σχήματα λόγου, το ύφος κ.ά. των τραγουδιών, αλλά και το ρυθμό, το μουσικό όργανο που ξεχωρίζει και συγκινεί κ.ά.

Βρίσκεστε στο https://www.google.gr. Να πληκρολογήσετε στο πεδίο αναζήτησης τραγούδια της ξενιτιάς. Δώστε ιδιαίτερη έμφαση σε αυτά που αναφέρονται σε Έλληνες μετανάστες στη Γερμανία και κάντε κάνετε συγκρίσεις ως προς τις παρακάτω παραμέτρους: τομείς απασχόλησης των Ελλήνων μεταναστών, συνθήκες εργασίας στην ξένη χώρα, κοινωνική προσαρμογή, τα συναισθήματα που βίωναν οι απόδημοι στον ξένο τόπο, οι επιθυμίες, οι ευχές και οι απευχές του απόδημου κ.ά. Από τα αποτελέσματα ενδείκνυνται: 117 *Τραγούδια για την ξενιτιά* με ρεμπέτικα των Β. Τσιτσάνη, Μ. Βαμβακάρη κ. ά., λαϊκά των Στ. Καζαντζίδη, Κ. Βίρβου κ.ά. και έντεχνα των Γ. Σκούρτη, Ν. Γκάτσου κ.ά., Τα *τραγούδια της ξενιτιάς*!!! με τα έντεχνα: *Μιλώ για τα παιδιά μου* σε στίχους του Γιώργου Σκούρτη, μουσική του Γιάννη Μαρκόπουλου και ερμηνεία της Βίκυς Μοσχολιού, από το δίσκο "Μετανάστες" του 1974 και την εκτέλεση *Του τραγουδιού Της Ξενιτιάς (Φεγγάρι μάγια μου 'κανες)* από το Γρηγόρη Μπιθικώτση, σε στίχους Ερρίκου Θαλασσινού και μουσική: Μίκη Θεοδωράκη, stixoi.info: Τα *τραγούδια της ξενιτιάς* (δίσκος @ 1976) με δημιουργίες των Δ. Ιατρόπουλου και Γ. Κατσαρού κ.ά.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ: Να συγγράψετε άρθρο με τίτλο **«Η οικονομική μετανάστευση μέσα από το στίχο Ελλήνων δημιουργών ρεμπέτικου, λαϊκού και έντεχνου τραγουδιού. Ο προορισμός Γερμανία.»** που προορίζεται για δημοσίευση στο wiki και την ηλεκτρονική εφημερίδα του σχολείου σας Αναβάστε στο wiki video με τραγούδια, αρχεία με πληροφορίες για τους δημιουργούς κ.ά.

ΟΙ ΦΩΤΟΓΡΑΦΟΙ-ΚΟΙΝΟ ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΕΛΛΗΝΕΣ-ΓΕΡΜΑΝΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ

Η φωτογραφία αποτελεί στοιχείο κοινωνικής ή ιστορικής μαρτυρίας. Στην ιστοσελίδα http://www.netschoolbook.gr/piges-photo.html δίνεται αναλυτικό πλαίσιο για την «ανάγνωση» ιστορικών φωτογραφιών. Το http://www.fotoart.gr/GREEK.htm αναφέρεται στην ιστορία, την τεχνική κ.ά. της φωτογραφίας. Για την τέχνη της φωτογραφίας δείτε τα video από το αρχείο της ΕΡΤ στο http://www.youtube.com/watch?v=_M-RDAOsREY, http://www.youtube.com/watch?v=lfnzZ9SaOts και επισκεφτείτε το http://sokspetsieris.blogspot.gr. Για τη δύναμη του ασπρόμαυρου και τους βασικούς κανόνες φωτογραφικής σύνθεσης ενδείκνυται η σελίδα http://www.slideshare.net/georgmak/ss-16571516. Για τη φωτογραφία του δρόμου πληροφορίες στο http://photographytrain.blogspot.gr/.

Χρησιμοποιείστε τη μηχανή αναζήτησης του www.google.gr, πληκτρολογήστε Έλληνες μετανάστες στη Γερμανία, επιλέξτε το σύνδεσμο Βίντεο και συγκεντρώστε σχετικό φωτογραφικό υλικό.

Και πάλι στο www.google.gr. Πληκτρολογήστε στο πεδίο αναζήτησης οικονομική μετανάστευση Ελλήνων φωτογραφικό υλικό. Από τα αποτελέσματα ενδείκνυνται τα εξής: Απόδημοι - *Μετανάστες*, ΕΛΛΗΝΙΚΗ *ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ* 1950-1970, *Μετανάστευση* και Διαπολιτισμικότητα - Goethe-Institut (πολιτιστικό Ινστιτούτο της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας), *Φωτογραφίες Ελλήνων Μεταναστών* στην Γερμανία - YouTube, μας θυμίζουν τίποτα αυτές οι *φωτογραφίες μεταναστών*, Η *μετανάστευση* τότε: *φωτογραφίες* από τη δεκαετία του 1960 | www .., Η *μετανάστευση* των *Ελλήνων* στις Η.Π.Α. | Ithaque, Η Αυστραλία τιμά τα ελληνικά καφέ των *μεταναστών* που άλλαξαν την .., Η Ομογένεια στην ασπρόμαυρη *φωτογραφία* - 1Host

Δείτε και το βίντεο http://www.youtube.com/watch?v=5KwkQjSk-bk

Να επισκεφτείτε τα Εθνικά Αρχεία της Αυστραλίας https://www.destinationaustralia.gov.au/site/index.php. Μπορείτε να αναζητήσετε φωτογραφικό υλικό για Έλληνες μετανάστες στην Αυστραλία πληκτρολογώντας στο πεδίο Quick search Greek migrants. Εδώ σας δίνεται η δυνατότητα εντοπισμού φωτογραφιών από οικεία σας πρόσωπα μέσω του οικογενειακού τους ονόματος ή με βάση το λιμάνι άφιξης, τον ξενώνα, στον οποίο διέμειναν κ.λ.π. Σε ποιους τομείς της δραστηριότητας των Ελλήνων οικονομικών μεταναστών στην Αυστραλία αναφέρεται το φωτογραφικό υλικό των Αρχείων;

Στιγμιότυπα από τη ζωή και τη δράση Ελλήνων ομογενών σε Η.Π.Α., Μ. Βρετανία κ.ά. (μέσα 19ου αι. έως τέλος 20ου αι.) αποδίδονται μέσα από την ψηφιοποιημένη συλλογή φωτογραφιών στο http://www.elia.org.gr/default.fds?langid=1 (Ελληνικό Λογοτεχνικό και Ιστορικό Αρχείο). Μπορείτε να αποκτήσετε πρόσβαση επιλέγοντας το σύνδεσμο Ψηφιοποιημένες συλλογές Ε.Λ.Ι.Α.(Ε.Π.ΚτΠ) και κάνοντας, στη συνέχεια, χρήση του εργαλείου της αναζήτησης στο ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ.

Ποιες οι αγαπημένες θεματικές ενότητες των φωτογράφων που καλύπτουν καλλιτεχνικά και μη το φαινόμενο της μετανάστευσης; Τι πιστεύετε ότι θέλουν να επιτύχουν εστιάζοντας στις συγκεκριμένες πτυχές του; Ποια συναισθήματα διαγράφονται στα πρόσωπα των μεταναστών και πώς καταφέρνει να τα αποδώσει ο φωτογραφικός φακός; Σε ποιες φάσεις του ταξιδιού προς την ξενιτιά εστιάζουν οι περισσότερες φωτογραφίες και ποιες προθέσεις του φωτογράφου πιστεύετε ότι προδίδουν; Πώς αποδίδονται οι σκηνές του αποχωρισμού; Μετά από εξέταση σχετικού φωτογραφικού υλικού Αρχείων διαφόρων χωρών συμπεριλαμβανομένης και της Ελλάδας, να περιγράψετε και να σχολιάσετε τον καθημερινό βίο, την οικονομική και κοινωνική εξέλιξη των Ελλήνων μεταναστών στη Γερμανία συγκριτικά με άλλους προορισμούς (ΗΠΑ, Αυστραλία κ.ά.) μέσα από τις πολιτιστικές τους δραστηριότητες, τις κοινότητες και λέσχες που δημιουργούσαν στις χώρες όπου εγκαταστάθηκαν, τις οικογενειακές τους στιγμές, τα στιγμιότυπα από χώρους εργασίας των στη νέα πατρίδα, τις διακρίσεις τους σε διάφορους τομείς, την περιβολή και την ψυχαγωγία τους κ. ά.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ: Να αξιολογήσετε το φωτογραφικό υλικό που συγκεντρώσατε και να διαχωρίσετε τις πιο χαρακτηριστικές – αντιπροσωπευτικές, κατά τη γνώμη σας, φωτογραφίες. Στη συνέχεια, να οργανώσετε το υλικό σας σε θεματικές ενότητες π.χ. ο αποχωρισμός, το ταξίδι προς την ξενιτιά, οι συνθήκες εργασίας στη χώρα υποδοχής, δραστηριοποίηση στη νέα πατρίδα κ.ά. Με αυτές τις φωτογραφίες και τα δικά σας σύντομα συνοδευτικά σχόλια να δημιουργήσετε πολυτροπικά κείμενα που θα αποτελέσουν υλικό για την έκθεση φωτογραφίας με θέμα: **«Το φαινόμενο της εξωτερικής μετανάστευσης των Ελλήνων μέσα από το φωτογραφικό φακό. Ο προορισμός Γερμανία».**

Μύθοι και παραδοσιακά παραμύθια απ' όλη την Ευρώπη Ένα διαπολιτισμικό έργο eTwinning

Βύρλα Γεωργία[1], Σαββοπούλου Μαρία[2]

[1] MSc στη Διδακτική των Θετικών Επιστημών: Εκπαιδευτικά Προγράμματα, Αξιολόγηση και ΤΠΕ στην Εκπαίδευση, Τ.Ε.Ε.Α.Π.Η., Πανεπιστήμιο Πατρών
Νηπιαγωγός στο 3ο 2/θέσιο Ολοήμερο Νηπιαγωγείο Καρύστου, Π. Ε. Νομού Ευβοίας
gvirla@yahoo.gr

[2] Δασκάλα, Προϊσταμένη στο 1/θέσιο Δημοτικό Σχολείο Καλλιανών, Π. Ε. Νομού Ευβοίας
mariesavv@yahoo.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι ηλεκτρονικές σχολικές αδελφοποιήσεις ενισχύουν τη διαπολιτισμική διάσταση της εκπαίδευσης καθώς σχολεία από όλη την Ευρώπη συνεργάζονται με στόχο την υλοποίηση μιας σειράς δραστηριοτήτων από κοινού. Ενισχύεται το ομαδικό πνεύμα και η συνεργασία μεταξύ μαθητών και εκπαιδευτικών, αναδεικνύονται οι διεπιστημονικές προσεγγίσεις και η εξατομίκευση της μάθησης. Στην παρούσα εισήγηση παρουσιάζεται ένα διαπολιτισμικό έργο της δράσης eTwinning που βασίζεται στην συλλογή και ανταλλαγή παραδοσιακών παραμυθιών με τη συμμετοχή σχολείων από πέντε Ευρωπαϊκές χώρες, εκ των οποίων δύο ελληνικά της Περιφέρειας Καρύστου. Οι μαθητές των σχολείων κατάφεραν να ανταπεξέλθουν επιτυχώς στις ανάγκες ενός τέτοιου προγράμματος, καθώς οι δράσεις σχεδιάστηκαν λαμβάνοντας υπόψη τα ενδιαφέροντά τους με την συνεχή καθοδήγηση των εκπαιδευτικών. Οι στόχοι που τέθηκαν από την αρχή εκπληρώθηκαν και τα παιδιά ολοκλήρωσαν τη σχολική χρονιά έχοντας αξιοποιήσει προϋπάρχουσες γνώσεις (συγγραφή κειμένου, εικονογράφηση, εμπέδωση της έννοιας του μύθου) και έχοντας αποκτήσει πλούσιες και πρωτόγνωρες γι' αυτά εμπειρίες.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *διαπολιτισμικές δραστηριότητες, παραμύθια, συνεργατική μάθηση, ΤΠΕ*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα τελευταία χρόνια έχουν πραγματοποιηθεί αρκετές έρευνες που καταδεικνύουν τα θετικά οφέλη της Συνεργατικής Μάθησης Υποστηριζόμενης από Υπολογιστή (ΣΜΥΥ) τόσο σε μαθητές προσχολικής αλλά και πρώτης σχολικής ηλικίας (Βύρλα κ.α., 2006; Inkpen, 1997; Vyrla et al., 2015; Yelland, 2002, 2005). Σε σχετική έρευνα των Johnson et al. (1990) και των Hymel et al. (1993) αναφέρεται ότι για να είναι αποτελεσματική η συνεργατική μάθηση, πρέπει να υπάρχει κοινός στόχος και το μαθησιακό αποτέλεσμα να προκύπτει μέσα από ομαδική προσπάθεια και αλληλεπίδραση πρόσωπο με πρόσωπο με εμπλοκή των παιδιών σε άμεσες, λεκτικές αλληλεπιδράσεις η οποία εκδηλώνεται ως αμοιβαία βοήθεια, αμοιβαίος επηρεασμός ενίσχυση και ενθάρρυνση, προσφορά γνώσεων και πληροφοριών, ανταλλαγή υλικού, ανατροφοδότηση συμμαθητών. Η Yelland (2005, 2011), σε μια ανασκόπηση της βιβλιογραφίας σχετικά με τη χρήση των υπολογιστών στην προσχολική και σχολική εκπαίδευση, υποστηρίζει ότι οι υπολογιστές παρέχουν ευκαιρίες στα μικρά παιδιά να χρησιμοποιούν δεξιότητες σκέψης υψηλού επιπέδου, να συμμετέχουν στη δημιουργική και κριτική σκέψη, την ανάπτυξη στρατηγικών και μετα-στρατηγικών δεξιοτήτων αναφορικά με την επίλυση προβλημάτων. Επιπρόσθετα, οι νέες τεχνολογίες μπορεί να υποστηρίξουν τα μικρά παιδιά στις διαδικασίες κοινωνικής ανάπτυξης και οικοδόμησης νέων γνώσεων. Στο πλαίσιο αυτό, προτείνει ότι τα παιδιά θα πρέπει να εργαστούν από κοινού, σε ζεύγη ή ομάδες, καθώς αυτό ενθαρρύνει τη συνεργασία και τα παρακινεί να εργαστούν πιο αποτελεσματικά.

Ήδη από τις αρχές της δεκαετίας του 1990, η Ευρωπαϊκή Ένωση αναγνωρίζει την αναγκαιότητα της παρουσίας των Τ.Π.Ε στην Εκπαίδευση (Τσακιρίδου, 2011). Βασικός σκοπός των Ευρωπαϊκών εκπαιδευτικών προγραμμάτων είναι η ανάδειξη της γλωσσικής και πολιτισμικής ταυτότητας στο πλαίσιο μιας πολυπολιτισμικής κοινωνίας. Ενισχύεται με αυτόν

τον τρόπο η συνεργασία μεταξύ των χωρών της Ευρώπης καθώς επίσης και η ευρωπαϊκή διάσταση της εκπαίδευσης. Στο πλαίσιο αυτό ενθαρρύνονται ενέργειες, όπως η δημιουργία δικτύων σχολείων, η υλοποίηση καινοτόμων δράσεων και η δημιουργία πολλών υποστηρικτικών μηχανισμών. Τα αναλυτικά προγράμματα και τα μαθησιακά περιβάλλοντα εμπλουτίζονται μέσω των καινοτόμων διδακτικών προσεγγίσεων, της ανταλλαγής καλών πρακτικών και της εισαγωγής της ευρωπαϊκής συνεργασίας μέσα στη σχολική τάξη, με αποτέλεσμα η παρεχόμενη εκπαίδευση να βελτιώνεται συνεχώς (Μπαρής, 2013). Απαντώνται αρκετά παραδείγματα καλών πρακτικών τόσο στην ελληνική βιβλιογραφία (Τσακιρίδου, 2011; Μπελόγια, 2013; Πατεράκη & Καπράλου, 2013; Χατζηγιώση, 2013, 2014; Κουλουριώτη, 2014) όσο και τη διεθνή (Barorova et al., 2007; Galvin, 2009; Crawley & Gilleran, 2011) που προσανατολίζονται σε αυτή την κατεύθυνση.

Σήμερα το eTwinning αποτελεί ίσως το μεγαλύτερο δίκτυο εκπαιδευτικών στο χώρο της εκπαίδευσης (Vuorikari et al., 2011) και από το 2014 ενισχύεται ως μέρος του προγράμματος Erasmus+ (2014-2020). Η συνεργασία, ο σεβασμός και η κατανόηση του διαφορετικού είναι ένας από τους σημαντικότερους σκοπούς του. Το εκάστοτε πρόγραμμα ενσωματώνεται στα διάφορα μαθήματα του αναλυτικού προγράμματος. Για την ανάδειξη των αποτελεσμάτων των συνθετικών εργασιών των ομάδων αλλά και για την επιτυχή συνεργασία και επικοινωνία μεταξύ των Ευρωπαίων μαθητών αξιοποιούνται κατάλληλα οι Νέες Τεχνολογίες και τα διαδικτυακά συνεργατικά εργαλεία Web 2.0. Επιτυγχάνεται η συνεργασία μεταξύ ευρωπαϊκών σχολείων και οι καθημερινές πρακτικές μάθησης εμπλουτίζονται με στοιχεία πρωτότυπα, καινοτόμα και πρωτόγνωρα για τους μαθητές. Με αυτόν τον τρόπο το περιβάλλον της τάξης μετατρέπεται από δασκαλοκεντρικό σε μαθητοκεντρικό.

Η δημιουργική μάθηση, η αναδιοργάνωση του μαθησιακού περιβάλλοντος, ο σχεδιασμός της μαθησιακής πορείας από τους ίδιους τους μαθητές, ο καθοδηγητικός ρόλος του εκπαιδευτικού και η ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων είναι μόνο λίγοι από τους παράγοντες που καθιστούν τη χρήση αυτού του προγράμματος καθοριστική για τη διαμόρφωση του τρόπου σκέψης των μαθητών και της διδακτικής και μαθησιακής πορείας μέσα στη σχολική τάξη (Μπαλτατζής & Κομνηνού, 2008). Για την ομαλή ένταξη του ατόμου στα κοινωνικά δρώμενα δεν αρκεί μόνο η δεξιότητα επικοινωνίας στη μητρική γλώσσα αλλά και σε άλλες γλώσσες καθώς και η ενημέρωσή του γύρω από τα έθιμα, τις παραδόσεις και την ιστορία των υπόλοιπων εθνικών, θρησκευτικών και πολιτισμικών ομάδων (Σαββοπούλου, 2014).

Η παρούσα εισήγηση αποβλέπει στην παρουσίαση ενός διαπολιτισμικού προγράμματος της δράσης eTwinning με τίτλο “Tell me a story: Myths and traditional tales from all over Europe” που υλοποιήθηκε τη σχολική χρονιά 2013-2014 με τη συμμετοχή δύο ελληνικών σχολείων της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Νομού Ευβοίας, το 1/θέσιο Δημοτικό Σχολείο Καλλιανών και το 3ο 2/θέσιο Ολοήμερο Νηπιαγωγείο Καρύστου. Αρχικά, θα περιγραφεί το έργο, η ενσωμάτωσή του στο αναλυτικό πρόγραμμα και οι παιδαγωγικοί του στόχοι. Ακολούθως, θα αναπτυχθούν αναλυτικά όλα τα στάδια διεξαγωγής του προγράμματος, από το σχεδιασμό, την οργάνωση και τον προγραμματισμό των δραστηριοτήτων. Περιγράφονται τα πλεονεκτήματα του έργου, η διάχυση των αποτελεσμάτων του καθώς και η αξιολόγησή του. Τέλος, σχολιάζονται τα οφέλη που αποκόμισαν εκπαιδευτικοί και μαθητές μέσα από το πρόγραμμα και τα θετικά αποτελέσματα που προκύπτουν από αυτή την σύμπραξη.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Πρόκειται για ένα διαπολιτισμικό έργο eTwinning που βασίζεται στην συλλογή και ανταλλαγή παραδοσιακών παραμυθιών και ιστοριών με τη συμμετοχή πέντε Ευρωπαϊκών χωρών. Εντάσσεται στη θεματολογία της πολιτιστικής κληρονομιάς, της τοπικής ιστορίας αλλά και της μυθολογίας. Το έργο επιδιώκει ταυτόχρονα στην ανάπτυξη δεξιοτήτων ανάγνωσης και γραφής στη μητρική γλώσσα κάθε συμμετέχοντα, αλλά και στις ξένες γλώσσες. Δημιουργεί επίσης έναν δίαυλο επικοινωνίας ανάμεσα στους συμμετέχοντες, αλλά και διαμοιρασμού παραδοσιακών ιστοριών στην πλατφόρμα TwinSpace, δίνοντάς τους τη δυνατότητα να αναπτύξουν ψηφιακές δεξιότητες παράλληλα με εγκάρσιες δεξιότητες μέσα από διαφορετικά γνωστικά αντικείμενα. Το έργο αναπτύχθηκε σε 3 διαφορετικά στάδια με τη χρήση πρωτότυπων εργαλείων Web 2.0, όπου οι μαθητές παρήγαγαν περιεχόμενο σε διάφορα μαθήματα καθιστώντας εφικτή τη διασύνδεση του προγράμματος σπουδών με αυτό το έργο.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Σύμπραξη Σχολείων

Το συγκεκριμένο έργο υλοποιήθηκε κατά το σχολικό έτος 2013-2014 και διήρκησε συνολικά 7 μήνες. Συμμετείχαν συνολικά εφτά σχολεία, δύο Νηπιαγωγεία και πέντε Δημοτικά σχολεία, από πέντε Ευρωπαϊκές χώρες. Το 1/θέσιο Δημοτικό Σχολείο Καλλιανών και το 3ο 2/θέσιο Ολοήμερο Νηπιαγωγείο Καρύστου από την Ελλάδα, το ZŠ a MŠ Lípa nad Orlicí από τη Δημοκρατία της Τσεχίας, το Queen Eleanor Primary School-Northampton από το Ηνωμένο Βασίλειο, το Gradinita Raza de Soare-Sacele από την Ρουμανία, το Çamyuva İlkokulu-Uşak/Merkez και το Mehmet Emin Yurdakul İlkokulu-Ankara από την Τουρκία. Συμμετείχαν συνολικά 56 μαθητές ηλικίας 4-11 ετών. 15 από την Ελλάδα, 10 από τη Δημοκρατία της Τσεχίας, 6 από το Ηνωμένο Βασίλειο, 5 από την Ρουμανία και 20 από την Τουρκία (14 μαθητές προσχολικής ηλικίας και 42 μαθητές σχολικής ηλικίας).

Την πρωτοβουλία για την υλοποίηση αυτού του διαπολιτισμικού έργου έλαβε η δασκάλα του 1/θέσιου Δημοτικού Σχολείου Καλλιανών στις αρχές του σχολικού έτους 2013-2014 σε συνεργασία με τους έξι μαθητές της. Μαθητές και εκπαιδευτικός συναποφάσισαν να συμμετέχουν σε αυτή τη δράση και με την καθοδήγηση της εκπαιδευτικού περιπλανήθηκαν στο περιβάλλον της ηλεκτρονικής πλατφόρμας και αναζήτησαν κάποιο έργο σύμφωνα με τα ενδιαφέροντά τους. Το μόνο θέμα στο οποίο συμφώνησαν ήταν οι μύθοι και τα παραμύθια, μιας και επρόκειτο για μαθητές διαφορετικών ηλικιακών ομάδων. Βρήκαν αρκετές δράσεις κατά την αναζήτησή τους σχετικά με το θέμα οι οποίες είτε ήταν κλειστές ή δεν δέχονταν άλλους συμμετέχοντες. Έτσι, αποφάσισαν να δημιουργήσουν εκ νέου ένα έργο με τον τίτλο “Tell me a story: Myths and traditional tales from all over Europe”.

Η εξεύρεση συνεργατών δεν αποδείχτηκε δύσκολη, αλλά ούτε χρονοβόρα. Οι μαθητές εξέφρασαν την επιθυμία να ζητήσουν συνεργασία από πολλές διαφορετικές Ευρωπαϊκές χώρες, ώστε να συλλέξουν ποικίλες και διαφορετικές παραδοσιακές ιστορίες προερχόμενες από αυτές. Η πρώτη χώρα που θέλησε να συμμετέχει σε αυτό το έργο ήταν η Τουρκία με τη συμμετοχή δέκα μαθητών από το σχολείο Çamyuva İlkokulu-Uşak/Merkez, κατατάσσοντας την Ελλάδα αρχικά και την Τουρκία μετέπειτα στις δύο ιδρύτριες χώρες του έργου. Η δασκάλα του Δημοτικού σχολείου, εκφράζοντας την επιθυμία των μαθητών της, έστειλε ενημερωτικές ηλεκτρονικές επιστολές στα σχολεία της Περιφέρειας Καρύστου στην προσπάθεια αναζήτησης νέων εταίρων για την σύμπραξη του έργου. Η υπεύθυνη νηπιαγωγός του ολοήμερου τμήματος του Νηπιαγωγείου εξέφρασε την επιθυμία της να συμμετέχει σε αυτή την σύμπραξη έπειτα από συνεννόηση με την Προϊσταμένη του σχολείου, την ενημέρωση και συναίνεση των γονέων των μαθητών για αυτή την σχολική αδελφοποίηση.

Παιδαγωγικοί Στόχοι

Κύριος σκοπός του έργου ήταν η διαπολιτισμική προσέγγιση και γνωριμία με άλλους eTwinners, η ευαισθητοποίηση των μαθητών απέναντι στο δικό τους πολιτισμό, καθώς και στον πολιτισμό άλλων λαών, εφορμώντας από το κοινό θέμα τους μύθους και με κοινή γλώσσα επικοινωνίας την αγγλική. Παράλληλα, δόθηκε η ευκαιρία σε μαθητές και εκπαιδευτικούς να επικοινωνήσουν, να συνεργαστούν και να εκφραστούν δημιουργικά με μαθητές και εκπαιδευτικούς άλλων Ευρωπαϊκών χωρών, αυξάνοντας με αυτό τον τρόπο τα κίνητρα και τα ενδιαφέροντα των μαθητών για μάθηση.

Μέσα από ένα διαθεματικό πλαίσιο και την ενσωμάτωση του έργου στο αναλυτικό πρόγραμμα του σχολείου τέθηκαν οι παρακάτω στόχοι για τους μαθητές:

- Να μάθουν πώς να μαθαίνουν για τον πολιτισμό άλλων χωρών μέσα από παραδοσιακές ιστορίες (θρύλους, μύθους, παραμύθια).
- Να διαβάσουν συναρπαστικές παραδοσιακές ιστορίες άλλων χωρών.
- Να συγγράψουν ηλεκτρονικά βιβλία (e-books) των ιστοριών που αντάλλαξαν στη μητρική και αγγλική γλώσσα χρησιμοποιώντας εργαλεία Web 2.0.
- Να ανταλλάξουν πληροφορίες μέσω της κοινής πλατφόρμας του TwinSpace (blog, e-mail, forum, wikis, web content display).
- Να καλλιεργήσουν πνεύμα επικοινωνίας και συνεργασίας με αλλόγλωσσους μαθητές
- Να μάθουν να εργάζονται σε ομάδες και να αντιληφθούν την συμπληρωματικότητα

των ικανοτήτων των μελών της ομάδας.

- Να εκφράζονται με δημιουργικούς και πρωτότυπους τρόπους.
- Να βελτιώσουν και να αναπτύξουν τις δεξιότητές τους με τη χρήση των ΤΠΕ.
- Να εξοικειωθούν με τη χρήση πρωτότυπων εργαλείων Web 2.0.
- Να αναπτύξουν διερευνητικό πνεύμα και μεταγνωστικές δεξιότητες.
- Να αναπτύξουν δεξιότητες σχεδιασμού και αξιολόγησης ενός έργου.
- Να κάνει την καθημερινότητα της τάξης πιο διασκεδαστική και πιο παραγωγική.

Οι εκπαιδευτικοί προσπάθησαν ταυτόχρονα να φτάσουν στον σκοπό τους θέτοντας για τους ίδιους τους παρακάτω στόχους:

- Να εξασκήσουν τα αγγλικά που είναι η κοινή γλώσσα επικοινωνίας.
- Να χρησιμοποιήσουν την πλατφόρμα TwinSpace ως κύριο μέσο επικοινωνίας, συνεργασίας και ανταλλαγής απόψεων και ιδεών αναφορικά με την ομαλή εξέλιξη του έργου και την τροποποίηση ή μη του οργανογράμματός του.
- Να ανταλλάξουν γνώσεις αναφορικά με τη χρήση νέων και πρωτότυπων εργαλείων Web 2.0 για την υλοποίηση των δραστηριοτήτων.
- Να αναπτύξουν το ομαδικό πνεύμα και τη συνεργασία με άλλους εκπαιδευτικούς.
- Να δώσουν μια ευρωπαϊκού τύπου διάσταση στο μάθημά τους.
- Να αναδείξουν τις δυνατότητες καινοτομίας στη διδασκαλία μέσω της εφαρμογής πρωτοποριακών μεθόδων εκμάθησης.
- Να επιχειρήσουν άνοιγμα του σχολείου προς την κοινωνία, καθώς τα αποτελέσματα του έργου αναρτώνται στο διαδίκτυο δίνοντας πρόσβαση σε άτομα που δεν ανήκουν στη σχολική κοινότητα.

Ενσωμάτωση στο Αναλυτικό Πρόγραμμα

Το πρόγραμμα αναβάθμισε την εκπαιδευτική διαδικασία δίνοντας άλλη διάσταση στη διδασκαλία μέσω της συνεργασίας με άλλες Ευρωπαϊκές χώρες. Όλες οι δραστηριότητες του έργου ολοκληρώθηκαν εντός του σχολικού ωραρίου. Συγκεκριμένα, για το Δημοτικό σχολείο υλοποιούνταν την ώρα της ευέλικτης ζώνης, ενώ για το Νηπιαγωγείο κάθε δεύτερη εβδομάδα με τους μαθητές που φοιτούσαν στο ολοήμερο τμήμα καθώς υπήρχε η δυνατότητα μεγαλύτερης ευελιξίας χρόνου και χώρου για την υλοποίηση και ολοκλήρωση σειράς δραστηριοτήτων.

Το έργο ήταν πλήρως ενσωματωμένο στο ημερήσιο πρόγραμμα του Νηπιαγωγείου και του Δημοτικού σχολείου, ενώ υπήρξαν ταυτόχρονα πολλές διασυνδέσεις με τα γνωστικά αντικείμενα του αναλυτικού προγράμματος. Συγκεκριμένα, το έργο συσχετίστηκε με τους εξής τομείς:

- Γλώσσα/Λογοτεχνία
  - Συλλογή παραδοσιακών ευρωπαϊκών ιστοριών (θρύλων, μύθων, παραμυθιών)
  - Ανταλλαγή και ανάγνωση παραδοσιακών ευρωπαϊκών ιστοριών στη μητρική αλλά και την αγγλική γλώσσα
  - Συγγραφή δραματοποιημένων παραδοσιακών ευρωπαϊκών ιστοριών (δημιουργία e-books) στη μητρική και αγγλική γλώσσα χρησιμοποιώντας πρωτότυπα εργαλεία Web 2.0
- Γεωγραφία
  - Εύρεση τοποθεσίας συμμετεχόντων χωρών μέσω Google Earth
  - Εύρεση χάρτη συνεργασίας του έργου από το portal του www.eTwinning.net
  - Δημιουργία διαδραστικού χάρτη συνεργασίας
- Ιστορία/Πολιτισμός
  - Σύνδεση παραδοσιακών ευρωπαϊκών ιστοριών με ιστορικά μνημεία ή κτίρια, καθώς και με τον πολιτισμό άλλων ευρωπαϊκών χωρών
- Τέχνη
  - Εικαστικά: εικονογράφηση παραδοσιακών ιστοριών και εικαστική επιμέλεια του σκηνικού της παράστασης
  - Μουσική: επιλογή μουσικών κομματιών για τη δραματοποίηση
  - Θέατρο: επιλογή κουστουμιών και δραματοποίηση ιστορίας

- ΤΠΕ
  - Ανταλλαγή πολυμέσων με τη χρήση πρωτότυπων εργαλείων Web 2.0
  - Επικοινωνία μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail)
  - Χρήση του teacher's room (blog, forum) για την οργάνωση του έργου
  - Συνεργατική εργασία μέσω της πλατφόρμας TwinSpace και εργαλείων Web 2.0 κοινού διαμοιρασμού πληροφοριών

Όλες οι δραστηριότητες σχεδιάστηκαν συνεργατικά από τους εκπαιδευτικούς, ώστε να αναπτύξουν οι μαθητές τις γνωστικές και μεταγνωστικές τους δεξιότητες, ικανότητες αλλά και στρατηγικές. Για την υλοποίηση των δραστηριοτήτων υιοθετήθηκε η ομαδοσυνεργατική παιδαγωγική προσέγγιση από μαθητές προσχολικής και σχολικής ηλικίας, ενώ ο ρόλος των εκπαιδευτικών ήταν καθοδηγητικός αλλά και βοηθητικός.

ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΔΡΑΣΗΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΣΤΑ ΔΥΟ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ

Στάδια Υλοποίησης του Έργου

Το έργο αναπτύχθηκε και υλοποιήθηκε σε 3 διαφορετικά στάδια με τη συνεργασία και επικοινωνία εκπαιδευτικών και μαθητών, και με τη χρήση πρωτότυπων εργαλείων Web 2.0.

Προπαρασκευαστικό Στάδιο: Πριν την έναρξη του έργου κρίθηκε απαραίτητος ο συντονισμός, η επικοινωνία και η συνεργασία από την πλευρά των εκπαιδευτικών για την διεκπεραίωση προκαταρκτικών διαδικασιών ώστε να επιτευχθεί η ομαλή εξέλιξη του έργου αλλά και η τροποποίηση του οργανογράμματός του, όπου κρίθηκε αναγκαίο. Στη συνέχεια, το έργο παρουσιάστηκε στη σχολική κοινότητα, τους διευθυντές των σχολείων και την υπεύθυνη σχολικών δραστηριοτήτων, καθορίστηκαν από κοινού οι παιδαγωγικοί στόχοι του προγράμματος, οργανώθηκε ένα λεπτομερές χρονοδιάγραμμα των δραστηριοτήτων, σχεδιάστηκε προσεκτικά η πλατφόρμα του έργου στο TwinSpace και δημιουργήθηκαν προσωπικοί λογαριασμοί σύνδεσης για τους μαθητές των δημοτικών σχολείων, ενώ για τους μαθητές των νηπιαγωγείων χρησιμοποιήθηκαν άλλοι τρόποι γνωριμίας μεταξύ των μελών της ομάδας με τη χρήση βίντεο ή εργαλείων Web 2.0.

Κύριο μέρος του έργου: Σε αυτό το στάδιο, μαθητές και εκπαιδευτικοί αποκτούν νέα ταυτότητα για να μοιραστούν όχι μόνο ρόλους αλλά και ευθύνες όσον αφορά την πορεία και την ομαλή εξέλιξη του έργου. Κάποιες δραστηριότητες δημιουργήθηκαν από τους μαθητές των δύο ελληνικών σχολείων και κάποιες από κοινού με τους μαθητές των υπόλοιπων Ευρωπαϊκών σχολείων.

- *1η Δραστηριότητα – Γνωριμία συμμετεχόντων σχολείων:* Στην έναρξη κάθε έργου απαιτείται η γνωριμία μεταξύ μαθητών, εκπαιδευτικών και σχολείων. Οι μαθητές, λοιπόν, αποφασίζουν με ποιο τρόπο επιθυμούν να γνωριστούν με άλλους eTwinners και ανταλλάσσουν πληροφορίες για τα σχολεία, τις σημαντικότερες πόλεις και τα αξιοθέατα των χωρών τους με την χρήση κατάλληλων εργαλείων Web 2.0. Συγκεκριμένα, οι μαθητές του δημοτικού σχολείου δημιούργησαν μια ψηφιακή παρουσίαση αναρτώντας προσωπικές φωτογραφίες που έχουν τραβήξει τα ίδια, αλλά και εικονικής περιήγησης της τοποθεσίας του σχολείου τους με το TripWow. Ενώ, οι μαθητές του νηπιαγωγείου δημιούργησαν ψηφιακούς χαρακτήρες που μιλούν με το Voki, δίνοντάς τους χαρακτηριστικά και φωνή που προσιδιάζουν στην προσωπικότητα και τα χαρακτηριστικά του καθενός.
- *2η Δραστηριότητα – Παρουσίαση παραδοσιακών ιστοριών:* Σε αυτό το στάδιο οι μαθητές αποφασίζουν ποια παραδοσιακή ιστορία θα εκπροσωπήσει το σχολείο και τη χώρα τους στο έργο και την παρουσιάζουν στην μητρική τους γλώσσα, αλλά και στην αγγλική. Η επιλογή και η κοινοποίηση των ιστοριών των δύο ελληνικών σχολείων με άλλους eTwinners προέκυψε από την επιθυμία των μαθητών να αναδείξουν τον τοπικό και πολιτιστικό πλούτο της χώρας τους αναφορικά με τους μύθους και τις λαϊκές τους παραδόσεις. Το παραδοσιακό παραμύθι που εκπροσώπησε τους μαθητές του Δημοτικού σχολείου σε αυτό το έργο ήταν "The Cinderfellow" όπου έγινε η συγγραφή του στο Word. Ενώ, οι μαθητές του Νηπιαγωγείου εκπροσώπησαν το σχολείο τους με τον αρχαίο μύθο "The secret meeting of Zeus and Hera in Mount Ochi" αναδεικνύοντας με αυτό τον τρόπο έναν

τοπικό μύθο που έχει τις ρίζες του στην αρχαία ελληνική μυθολογία, και παρουσιάστηκε με τη μορφή ηλεκτρονικού βιβλίου με τη χρήση του StoryJumper.

- *3η Δραστηριότητα – Ανταλλαγή και δραματοποίηση ιστοριών:* Σε αυτή τη δραστηριότητα οι μαθητές ανταλλάσουν τις παραδοσιακές ιστορίες που κοινοποίησαν προηγουμένως, ώστε να δραματοποιηθούν από διαφορετικές χώρες. Η ανταλλαγή των ιστοριών έγινε στον κοινό ηλεκτρονικό πίνακα του Padlet, όπου οι μαθητές σχολιάζουν τους λόγους επιλογής του κάθε παραμυθιού. Οι μαθητές του Δημοτικού σχολείου επέλεξαν να δραματοποιήσουν το παραμύθι της Ρουμανίας "The Legend of Mărțișor", ενώ οι μαθητές του Νηπιαγωγείου το θρύλο του Ηνωμένου Βασιλείου "Saint George and the Dragon". Ακολούθως, οι μαθητές ζωγράφισαν το σκηνικό της παράστασης, επέλεξαν τα κουστούμια από το βεστιάριο του σχολείου τους και τα μουσικά κομμάτια που θα πλαισίωναν την δραματοποίηση των ιστοριών τους. Τα βίντεο αναρτήθηκαν και κοινοποιήθηκαν στην πλατφόρμα TwinSpace για να μπορούν να προσπελαστούν από όλους τους συμμετέχοντες. Εναλλακτικά, οι μαθητές μπορούσαν να δημιουργήσουν ένα τραγούδι, ποίημα ή comic για το κάθε παραμύθι. Στη συνέχεια, οι συμμετέχοντες αποφάσισαν να προβάλουν όλες τις δραματοποιήσεις δημιουργώντας ψηφιακή αφίσα στο GlogsterEDU.
- *4η Δραστηριότητα – Συγγραφή εικονογραφημένων ηλεκτρονικών βιβλίων των ιστοριών:* Στην τελευταία δραστηριότητα του έργου, οι μαθητές παρουσιάζουν τα εικονογραφημένα ηλεκτρονικά βιβλία που δημιούργησαν στην μητρική και αγγλική γλώσσα χρησιμοποιώντας Web 2.0 εργαλεία. Οι μαθητές του Δημοτικού σχολείου πληκτρολόγησαν το παραμύθι στο Word και δημιούργησαν e-book με τη χρήση του Issuu, ενώ οι μαθητές του Νηπιαγωγείου παρουσίασαν τη δουλειά τους με το online πρόγραμμα δημιουργίας ηλεκτρονικών βιβλίων StoryJumper.

Ολοκλήρωση του έργου: Στο τελικό στάδιο υλοποιήθηκε η αξιολόγηση του έργου. Οι εκπαιδευτικοί επικοινώνησαν και συνεργάστηκαν ώστε να βρουν τον κατάλληλο τρόπο που θα αναδείκνυε την αξιολόγηση από την πλευρά των μαθητών καθώς η συμπλήρωση ατομικών ερωτηματολογίου δεν θα ήταν εφικτή από μαθητές μικρής ηλικίας. Τελικά, αποφασίστηκε η μέθοδος των συνεντεύξεων μιας και επρόκειτο για μαθητές διαφορετικών ηλικιακών ομάδων και η παρουσίαση των αποτελεσμάτων έγινε με τη μορφή βίντεο.

Εμβόλιμα, πραγματοποιήθηκαν και άλλες δραστηριότητες που προάγουν τη συνεργατική μάθηση όπως η δημιουργία διαδραστικού χάρτη συνεργασίας στο CommunityWalk (Σχήμα 1), η παρουσίαση τοπικών εορτών με αναρτήσεις στον κοινό πίνακα του Padlet και η οργάνωση τριών online δημοσκοπήσεων με το PollCode για την διεξαγωγή αποτελεσμάτων αναφορικά με την αγαπημένη τους ιστορία, δραματοποίηση ή ηλεκτρονικό βιβλίο.

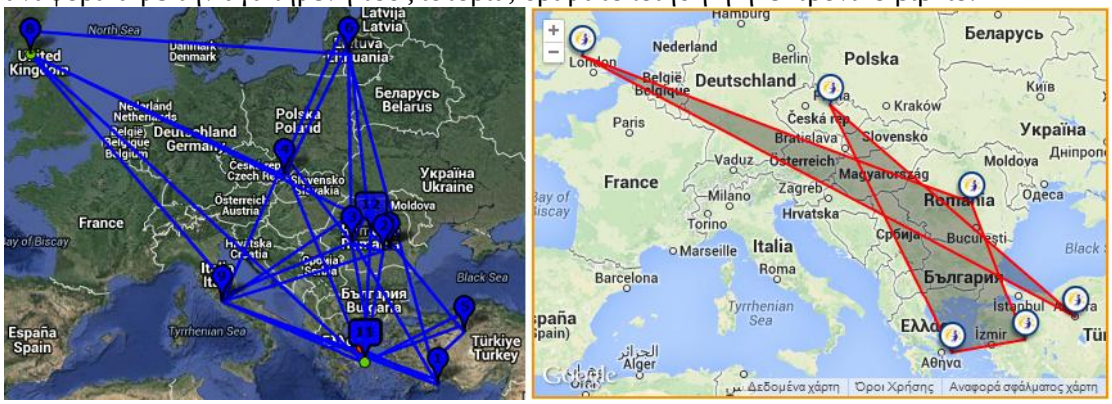

Σχήμα 1: Χάρτης συνεργασίας των εταίρων στο CommunityWalk (αριστερά) και στο portal του eTwinning (δεξιά).

Δημιουργική Χρήση των ΤΠΕ: Επικοινωνία και Συνεργασία μεταξύ των Εταίρων

Η τεχνολογία είχε θεμελιώδη σημασία για το σύνολο του έργου καθώς χρησιμοποιήθηκαν αρκετά εργαλεία Web 2.0 με σκοπό να προωθήσουν τη συνεργατική μάθηση και την αυτονομία των μαθητών, και ταυτόχρονα να κάνουν τη μάθηση τους πιο

ελκυστική και πιο διασκεδαστική. Η αξιοποίηση των ΤΠΕ ώστε να διευκολυνθεί η δυνατότητα επικοινωνίας και συνεργασίας σε επίπεδο εκπαιδευτικών αλλά και μαθητών των συμμετεχόντων σχολείων αποτιμάται θετικά και κρίνεται ιδιαίτερα σημαντική, καθώς έχουν ως πρωταρχικό στόχο την αύξηση των κινήτρων των μαθητών και την ενεργή εμπλοκή τους στη μαθησιακή διαδικασία.

Η πλατφόρμα TwinSpace αλλά και η χρήση των ΤΠΕ έδωσαν την ευκαιρία σε μαθητές και εκπαιδευτικούς 7 σχολείων να γνωριστούν, να επικοινωνήσουν, να δημιουργήσουν πολυποίκιλες εργασίες και να περιηγηθούν εικονικά στις ευρωπαϊκές συμμετέχουσες χώρες. Αρχικά, συναποφασίστηκε η θεματολογία και οι δραστηριότητες του έργου από τους εκπαιδευτικούς μέσω του TwinSpace e-mail, αναδεικνύοντας την ασύγχρονη μέθοδο επικοινωνίας μεταξύ τους, και δημιουργήθηκε παράλληλα το οργανόγραμμα του έργου, βασιζόμενο στα ενδιαφέροντα των μαθητών. Επίσης, το teacher's room ανέδειξε την ασύγχρονη επικοινωνία και τη συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών και αποτέλεσε βασικό μέσο ανταλλαγής ιδεών με αναρτήσεις στο blog και στο forum (Σχήμα 2) για την ομαλή εξέλιξη του έργου και την ανατροφοδότηση στην περίπτωση που αναδύονταν προβλήματα αναφορικά με την τροποποίηση του οργανογράμματος αλλά και με τη χρήση νέων εργαλείων Web 2.0.

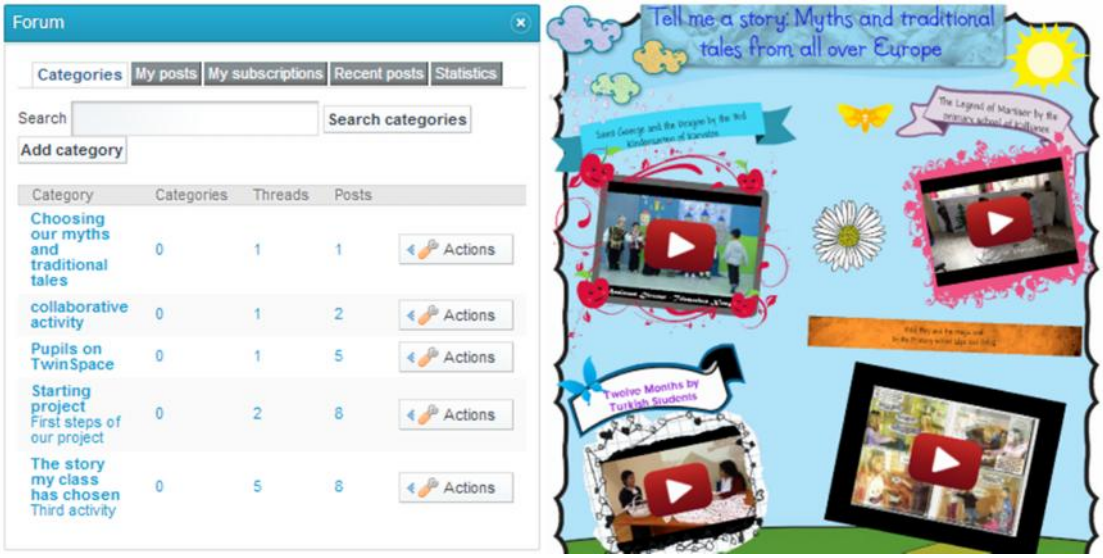

Σχήμα 2: Το forum βασικό μέσο επικοινωνίας και ανταλλαγής ιδεών των εκπαιδευτικών (αριστερά) και παράδειγμα συνεργασίας μαθητών για τη δημιουργία ψηφιακής αφίσας στο GlogsterEDU.

Σημαντικό ρόλο στην σύμπραξη των σχολείων διαδραμάτισαν ταυτόχρονα τα εργαλεία Web 2.0 που χρησιμοποίησαν οι μαθητές για το διαμοιρασμό πληροφοριών επιτρέποντας την ασύγχρονη επικοινωνία μεταξύ των eTwinners. Παραδείγματα τέτοιων εργαλείων είναι: το Voki για να γνωριστούν με άλλους eTwinners, το Prezi και το TripWow για να γνωριστούν, το StoryJumper και το Issuu για να δημιουργήσουν ebooks των ιστοριών στη μητρική και αγγλική γλώσσα με την βοήθεια της εκπαιδευτικού, το DVolver και το VoiceThread για να ανταλλάξουν ευχές, και το Emaze για να δημιουργήσουν εικονικό μουσείο με τις εικονογραφήσεις των ιστοριών. Δεν πραγματοποιήθηκε σύγχρονη επικοινωνία με τους συμμετέχοντες του έργου, λόγω διαφορετικού ωραρίου των εκπαιδευτικών στο χώρο του σχολείου, παρά την επιθυμία που εξέφρασαν οι μαθητές.

Το έργο, εκτός από την προώθηση της επικοινωνιακής διάστασης, επέτρεψε στα παιδιά να καλλιεργήσουν ένα κλίμα συνεργασίας με αλλόγλωσσους συμμαθητές, ίδιων ή διαφορετικών ηλικιακών ομάδων, ενισχύοντας την περιέργεια και το κίνητρό τους για μάθηση έχοντας κοινό στόχο, και ενθαρρύνοντας την αλληλεπίδρασή τους σε ομάδες για την ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων. Εφορμώντας από το κοινό θέμα, την ανταλλαγή ιστοριών, οι μαθητές κινητοποιήθηκαν να εργαστούν σε ομάδες ώστε να συλλέξουν πληροφορίες για τις παραδοσιακές ιστορίες άλλων χωρών, προκειμένου να δραματοποιήσουν εκείνες που αντάλλαξαν. Η συμμετοχή των μικρών μαθητών στις συνεργατικές δραστηριότητες

επιτεύχθηκε με μεγάλο ενδιαφέρον και δημιουργικότητα (Σχήμα 2). Τα εργαλεία που ανέδειξαν σημαντικά τη συνεργασία των μαθητών είναι: το Wiki για το συνεργατικό διαμοιρασμός πληροφοριών του έργου, το CommunityWalk για τη δημιουργία διαδραστικού χάρτη συνεργασίας, το Padlet ως μέσο ανταλλαγής των ιστοριών, το GlogsterEDU για να προβάλλουν ψηφιακά τις δραματοποιήσεις, το AnswerGarden για να τις σχολιάσουν, και το PollCode για την οργάνωση online δημοσκοπήσεων αναφορικά με την αγαπημένη τους ιστορία. Αντίστοιχα, οι εκπαιδευτικοί δημιούργησαν κείμενο στο Fodey για την οργάνωση των δραστηριοτήτων, και στο Movie Maker έκαναν το μοντάζ των δραματοποιήσεων.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Το έργο είχε αναμφισβήτητα πλεονεκτήματα για όλους τους συμμετέχοντες μαθητές, τα οποία αποτυπώθηκαν στην αξιολόγηση, στο πλαίσιο της οποίας κλήθηκαν να εκφράσουν τις απόψεις τους και να μοιραστούν τις εμπειρίες τους μέσα από τη διαδικασία των ομαδικών συνεντεύξεων. Σχεδόν όλοι οι μαθητές, από τα δύο ελληνικά σχολεία, δήλωσαν ότι αυτό που τους άρεσε περισσότερο από το έργο ήταν ότι έμαθαν καινούριους μύθους από άλλες ευρωπαϊκές χώρες και ότι αναγνώρισαν αρκετές ομοιότητες με τον δικό τους πολιτισμό. Άλλοι πάλι μαθητές ανέφεραν ότι έμαθαν να χρησιμοποιούν νέα εργαλεία για να γνωριστούν με άλλους eTwinners (Voki), άλλοι δήλωσαν ότι έμαθαν να συνεργάζονται και άλλοι ότι έκαναν καινούριους φίλους. Όλοι οι μαθητές εξέφρασαν την επιθυμία να ταξιδέψουν κάποια στιγμή στις ευρωπαϊκές χώρες με τις οποίες συνεργάστηκαν.

Με την συνεργασία εκπαιδευτικών προσχολικής και σχολικής ηλικίας, μαθητών-εκπαιδευτικών, αλλά και μαθητών με άλλους eTwinners αναπτύχθηκε το αίσθημα της αλληλεγγύης, της ομαδικότητας και της συνεργασίας. Στο πρόγραμμα εφαρμόστηκαν καινοτόμες πρακτικές, όπως υλοποίηση ερευνητικών εργασιών και διευρυμένη χρήση των δυνατοτήτων των ΤΠΕ, που προωθούν τη συνεργασία και αξιοποιούν τα αποτελέσματά του. Επιπλέον, το πρόγραμμα είχε θαυμάσια επίδραση σε όλους τους μαθητές, κυρίως σε εκείνους με δυσκολίες μάθησης, πράγμα απαραίτητο καθώς ένας εκ των 6 μαθητών του Δημοτικού σχολείου είναι παιδί με ειδικές ανάγκες. Με αυτό τον τρόπο εξασφαλίζεται καλύτερη πρόσβαση στη γνώση, διευκολύνεται η ένταξή τους αλλά και η λήψη πρωτοβουλιών για τη δημιουργία πρωτότυπου υλικού. Παράλληλα, τους έδωσε την ευκαιρία να αισθάνονται μέρος μιας πολυπολιτισμικής κοινωνίας και να συνειδητοποιήσουν ότι έχουν ισότιμο ρόλο στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής κοινότητας. Ένα από τα σπουδαιότερα πλεονεκτήματα του έργου είναι η επιθυμία που εξέφρασαν οι μαθητές του Νηπιαγωγείου κατά το τέλος της σχολικής χρονιάς να παρουσιάσουν τα αποτελέσματα του έργου στους γονείς τους κάνοντας ένα άνοιγμα στην τοπική κοινωνία για ένα ανοιχτό σχολείο.

Είναι το πρώτο έργο που υλοποίησαν οι εκπαιδευτικοί των δύο ελληνικών σχολείων, χρησιμοποιώντας νέες γνώσεις και εργαλεία Web 2.0 από σειρά εκδηλώσεων εκμάθησης του eTwinning και από τη συμμετοχή τους στην ομάδα «Creative Classroom». Ταυτόχρονα, συνέβαλαν και οι δύο σημαντικά στην οργάνωση των δραστηριοτήτων του έργου στηριζόμενες σε γνώσεις και συμβουλές έμπειρων εκπαιδευτικών σε eTwinning έργα από τη συμμετοχή τους σε σχετικά webinars. Η μεγαλύτερη επιτυχία των σχολείων, μέσα από τη συμμετοχή τους σε αυτό το έργο αλλά και σε διαγωνισμούς, είναι ότι αρχίζουν να αποκτούν αναγνωρισιμότητα, να υιοθετούν καινοτόμες πρακτικές και να τις μετατρέπουν σε δράσεις.

ΔΙΑΧΥΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Η διάχυση των αποτελεσμάτων του έργου έγινε μέσα από δημοσιεύσεις στον τοπικό τύπο αλλά και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (Facebook, Twitter). Έγιναν παρουσιάσεις της εξέλιξης και των αποτελεσμάτων του έργου για την εκπαιδευτική κοινότητα και τους γονείς των μαθητών. Συγκεκριμένα, η δασκάλα του Δημοτικού σχολείου παρουσίασε τις εργασίες των μαθητών της σε επιμορφωτική ημερίδα καινοτόμων δράσεων που διοργανώθηκε από τον Σχολικό Σύμβουλο της Περιφέρειας Καρύστου, καθώς και στο 17ο Διεθνές Συνέδριο «Εκπαίδευση και Ετερότητα» που πραγματοποιήθηκε στην Πάτρα 27-29 Ιουνίου 2014. Επίσης, μέρος του έργου παρουσίασε η εκπαιδευτικός του Νηπιαγωγείου στο 1ο Unconference που διοργανώθηκε από την διαδικτυακή ομάδα “Creative Classroom” το Σάββατο 22 Φεβρουαρίου 2014 με τη συμμετοχή 26 συνολικά εκπαιδευτικών στο Webex.

Παράλληλα, από τη συμμετοχή της ίδιας εκπαιδευτικού στην διαδικτυακή ομάδα "Visibility of eTwinning projects", οι μαθητές έλαβαν μέρος στον διαγωνισμό φωτογραφίας τον Μάιο 2014 με τίτλο "Photos of eTwinning activities with inspiring captions". Η φωτογραφία τους είχε τον τίτλο "Teachers' Voki creation in pencil and paper", όπου τα νήπια εργάστηκαν ομαδικά εμπνευσμένα από τα προσωπικά Voki που δημιούργησαν για να παρουσιάσουν τον εαυτό τους στους άλλους eTwinners. Αν και δεν διακρίθηκαν για τη συμμετοχή τους στο διαγωνισμό, κατάφεραν να αποσπάσουν βραβείο γεγονός που τα χαροποίησε ιδιαίτερα. Τα αποτελέσματα του έργου παρουσιάστηκαν στους γονείς των νηπίων και στο τέλος δόθηκε στους μαθητές αναμνηστικό για την συμμετοχή τους.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Μέσα από αυτή την εισήγηση, παρουσιάστηκε ένα διαπολιτισμικό πρόγραμμα της δράσης eTwinning με τη συμμετοχή δύο ελληνικών σχολείων της Π.Ε. Νομού Ευβοίας που υλοποιήθηκε τη σχολική χρονιά 2013-2014. Το έργο είχε αναμφισβήτητα πλεονεκτήματα και θετικά οφέλη για όλους τους συμμετέχοντες, μαθητές και εκπαιδευτικούς, που προκύπτουν από τα αποτελέσματα της σύμπραξης και της συνεργασίας 7 Ευρωπαϊκών σχολείων. Η τεχνολογία και η χρήση αρκετών πρωτότυπων εργαλείων Web 2.0 είχαν θεμελιώδη σημασία για το σύνολο του έργου, καθώς προώθησαν την αυτονομία των μαθητών, ανέδειξαν τα θετικά οφέλη της συνεργατικής μάθησης και ταυτόχρονα μετέτρεψαν την ανακάλυψη της γνώσης σε ένα πιο ελκυστικό, εκφραστικό και δημιουργικό περιβάλλον μάθησης.

Κοινή βάση επικοινωνίας και δημιουργικής έκφρασης όλων των εταίρων ήταν οι μύθοι και τα παραδοσιακά παραμύθια. Στόχος αυτής της δράσης ήταν να γνωρίσουν οι μαθητές την πολιτισμική και πολιτιστική ταυτότητα άλλων Ευρωπαϊκών χωρών μέσα από την συλλογή και ανταλλαγή παραδοσιακών ιστοριών, και να διαπιστώσουν ομοιότητες και διαφορές με τον δικό τους πολιτισμό. Επίσης, τους δόθηκε η ευκαιρία να γνωριστούν και να συνεργαστούν με άτομα προερχόμενα από άλλες χώρες και να επικοινωνήσουν μαζί τους για να φέρουν εις πέρας έναν αριθμό δράσεων και έτσι να εμπλουτίσουν τις κοινωνικές, τις γνωστικές και τις μεταγνωστικές τους δεξιότητες. Επιπλέον, η πλήρης ενσωμάτωση του έργου στο ημερήσιο πρόγραμμα του σχολείου και η ταυτόχρονη διασύνδεσή του με τα γνωστικά αντικείμενα του αναλυτικού προγράμματος αποδεικνύουν την παιδαγωγική πρωτοτυπία του έργου. Επιπροσθέτως, οι μαθητές διαπίστωσαν ότι το μόνο που στην ουσία τους χωρίζει με τις άλλες Ευρωπαϊκές χώρες είναι τα γεωγραφικά τους σύνορα, καθώς μέσα από αυτή τη σύμπραξη αναδύθηκαν περισσότερες ομοιότητες μεταξύ τους παρά διαφορές.

Τέλος, πρόταση για περεταίρω κατεύθυνση είναι η δημιουργία ιστολογίου αυτής της σχολικής αδελφοποίησης ώστε εκπαιδευτική κοινότητα, τοπική κοινωνία και γονείς να μπορούν έχουν πρόσβαση στο υλικό, να το σχολιάσουν και να το αξιολογήσουν. Η προσπάθεια αυτή θα μπορούσε ταυτόχρονα να εξελιχθεί σε πρόγραμμα Comenius με τη συμμετοχή των συνεργαζόμενων σχολείων ή αναζήτησης νέων εταίρων.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Βύρλα, Γ., Τσέλιος, Ν., & Κόμης, Β. (2006). Επίδραση του φύλου στις συνεργατικές στρατηγικές μαθητών προσχολικής ηλικίας. Δ. Ψυλλός & Β. Δαγδιλέλης (Επιμ.), *Πρακτικά 5ου Πανελλήνιου Συνεδρίου ΕΤΠΕ*, σελ. 562-569, Θεσσαλονίκη, 5-8 Οκτωβρίου.

Κουλουριώτη, Λ. (2014). Γνωρίζω τον τόπο μου και το περιβάλλον μέσω eTwinning. Project στο μάθημα των Αγγλικών, Θ. Σαμαρά, Ε. Κουσλόγλου, Ι. Σαλονικίδης, Ν. Τζιμόπουλος (Επιμ.), *Πρακτικά 3ου Πανελλήνιου Εκπαιδευτικού Συνεδρίου Ημαθίας «Αξιοποίηση των Τ.Π.Ε. στη διδακτική πράξη»*, Υ.ΠΑΙ.Θ., σελ. 14-22, Νάουσα, 4-6 Απριλίου.

Μπαλτατζής, Δ., & Κομνηνού, Ι. (2008). Η γλώσσα της Αγίας Γραφής ως γλώσσας επικοινωνίας και μάθησης στα νέα ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά προγραμματα-Μελέτη περίπτωσης-Across the Bible (ATB) ένα eTwinning πρόγραμμα, Π. Γεωργογιάννης (Επιμ.), *Πρακτικά 11ου Διεθνούς Συνεδρίου Διαπολιτισμική Εκπαίδευση-Μετανάστευση και τα Ελληνικά ως δεύτερη ή ξένη γλώσσα*, σελ. 1-10, Τόμος 2, Πάτρα, 11-13 Ιουλίου.

Μπαρής, Θ. (11/10/2013). *Η συμβολή των Ευρωπαϊκών προγραμμάτων στην ποιότητα της εκπαίδευσης*; Ανακτήθηκε στις 19 Αυγούστου 2014 από τη διεύθυνση http://blogs.sch.gr/eu-pdede/archives/352.

Μπελόγια, Π. (2013). Τεχνική της Παγκόσμιας Προσομοίωσης (Global Simulation) και Δημιουργική Χρήση ΤΠΕ σε Έργο eTwinning. Α. Λαδιάς, Α. Μικρόπουλος, Χ. Παναγιωτακόπουλος, Φ. Παρασκευά, Π. Πιντέλας, Π. Πολίτης, Σ. Ρετάλης, Δ. Σάμψων, Ν. Φαχαντίδης, Α. Χαλκίδης (Επιμ.), *Πρακτικά 3ου Πανελλήνιου Συνεδρίου «Ένταξη των ΤΠΕ στην Εκπαιδευτική Διαδικασία» της Ελληνικής Επιστημονικής Ένωσης ΤΠΕ στην Εκπαίδευση*, Τμήμα Ψηφιακών Συστημάτων, Πανεπιστήμιο Πειραιώς, Πειραιάς, 10-12 Μαΐου.

Πατεράκη, Ε., & Καπράλου, Χ. (2013). *eTwinning: Παραδείγματα καλής πρακτικής 2012*, Αθήνα: Εκδόσεις Ελληνική ΕΥΥ eTwinning, Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, Αθλητισμού και Πολιτισμού, Ι.Τ.Υ.Ε.

Σαββοπούλου, Μ. (2014). Οι μύθοι και τα παραδοσιακά παραμύθια ως γλώσσα επικοινωνίας και μάθησης στα νέα ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά προγράμματα-Μελέτη περίπτωσης-Tell me a story: Myths and traditional tales from all over Europe (ένα eTwinning πρόγραμμα), Π. Γεωργογιάννης (Επιμ.), *Πρακτικά 17ου Διεθνούς Συνεδρίου Εκπαίδευση και Ετερότητα*, σελ. 161-169, Τόμος 2 , Πάτρα, 27-29 Ιουνίου.

Τσακιρίδου, Δ. (2011). Η συμβολή των ΤΠΕ στη διδασκαλία των φιλολογικών μαθημάτων: η περίπτωση ενός προγράμματος eTwinning. Κ. Γλέζου & Ν. Τζιμόπουλος (Επιμ.), *Πρακτικά 6ου Πανελλήνιου Συνεδρίου των Εκπαιδευτικών για τις ΤΠΕ «Αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στη Διδακτική Πράξη»*, σελ. 1-5, Σύρος, 6-8 Μαΐου.

Χατζηγιώση, Μ. (2013). Πολιτιστικό Πρόγραμμα eTwinning στο πλαίσιο του μαθήματος των Γερμανικών. Β. Νεοφώτιστος (Επιμ.), *Πρακτικά 1ου Πανελληνίου Συνεδρίου ΠΠΣ Α/θμιας και Β/θμιας Εκπαίδευσης*, 3ο Πρότυπο Πειραματικό Δημοτικό Σχολείο Ευόσμου, σελ. 339-344, Θεσσαλονίκη, 26-27 Απριλίου.

Χατζηγιώση, Μ. (2014). Διαδίκτυο και συνεργατική μάθηση. Συνεργασία σχολείων, μαθητών για την εκπόνηση εργασιών με τη χρήση του Διαδικτύου, στο πλαίσιο προγράμματος eTwinning. Θ. Σαμαρά, Ε. Κουσλόγλου, Ι. Σαλονικίδης, Ν. Τζιμόπουλος (Επιμ.), *Πρακτικά 3ου Πανελλήνιου Εκπαιδευτικού Συνεδρίου Ημαθίας «Αξιοποίηση των Τ.Π.Ε. στη διδακτική πράξη»*, Υ.ΠΑΙ.Θ., σελ. 123-130, Νάουσα, 4-6 Απριλίου.

Barorova, K., Binger, S., Brederveld, C., Gilleran, A., Peulicke B. K. (2007). *Learning with eTwinning: A handbook for teachers.* Belgium: Central Support Service for eTwinning, European Schoolnet.

Crawley, C., & Gilleran, A. (2011). *Το βιβλίο μαγειρικής του eTwinning*. Βέλγιο: Εκδόσεις Κεντρική ΥΥ του eTwinning, European Schoolnet.

Galvin, C. (2009). *eTwinning in the classroom: A showcase of good practice 2008-2009*. Belgium: Central Support Service for eTwinning, European Schoolnet.

Hymel, S., Zinc, B., & Ditner, E. (1993). Cooperation versus competition in the classroom, *Exceptionality Education Canada*, *3*(1-2), 103-128.

Inkpen, K. (1997). *Adapting the Human-Computer Interface to Support Collaborative Learning Environments for Children.* Ph.D. Dissertation, University of British Columbia, August 1997.

Johnson, D.W., Johnson, R.T., & Holubec, E. (1990). *Circles of Learning. Cooperation in the Classroom*, Edina, Minn.: International Book Company.

Vuorikari, R., Gilleran, A., & Scimeca, S. (2011). Growing beyond Innovators: ICT-Based School Collaboration in eTwinning. Delgado K. C., Gillet D., Crespo García R.M., Wild F., Wolpers M. (Eds.), *6th European Conference on Technology Enhanced Learning "Towards Ubiquitous Learning*, EC-TEL, pp. 537-542, Palermo, Italy, September 20-23.

Vyrla, G., Tselios, N., & Komis, V. (2014). Investigating preschoolers' problem solving strategies in computer-mediated collaborative environments. *International Journal of Learning Technology*, 10(1), (accepted for publication).

Yelland, N. J. (2002). Creating microworlds for exploring mathematical understandings in the early years of school. *Journal of Educational Computing Research*, 27(1&2), 77-92.

Yelland, N. J. (2005). The future is now: A review of the literature on the use of computers in early childhood education (1994-2004). *AACE Journal*, 13(3), 201-232.

Yelland, N. J. (2011). Knowledge building with ICT in the early years of schooling, *He Kupu*, 2(5), 33-34.

“Mediterranean School Magazine Practicing English Language and…even more”. Ψηφιακή δημιουργικότητα και συνεργατική μάθηση σχολείων της Μεσογείου στο πλαίσιο της ηλεκτρονικής αδελφοποίησης

Τσιόπτσιας Δημήτριος[1], Πάσσα Μαρία[2], Γκαλένης Σπυρίδων[3], Εμπεριάδου Ευθαλία[4]

[1] Καθηγητής Πληροφορικής, Γυμνάσιο Επανομής
dtsiop@gmail.com
[2] Καθηγήτρια Αγγλικών, Γυμνάσιο Επανομής
marpassa@sch.gr
[3] Καθηγητής Πληροφορικής, Γυμνάσιο Επανομής
spyridon.gkalenis@gmail.com
[4] Καθηγήτρια Μουσικής, Γυμνάσιο Επανομής
empen11@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το «Mediterranean School Magazine», είναι ένα ηλεκτρονικό, διαδραστικό, σχολικό περιοδικό (http://www.ms-mag.eu/ και http://msmag.cf/) που στοχεύει, κυρίως, στην προώθηση και την ενίσχυση της εκμάθησης της αγγλικής γλώσσας, του διαπολιτισμικού διαλόγου και της επικοινωνίας. Προωθεί την αξιοποίηση και την ορθή χρήση των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) και των σύγχρονων ψηφιακών μεθόδων επικοινωνίας, μέσα από μια ευχάριστη και δημιουργική διαδικασία που είναι πολύπλευρα ωφέλιμη για τους εμπλεκόμενους μαθητές, αλλά και ολόκληρη τη σχολική κοινότητα. Οι μαθητές αναλαμβάνουν διάφορους ρόλους (δημοσιογράφοι, ρεπόρτερ, σχεδιαστές κλπ), γράφουν άρθρα ποικίλης θεματολογίας στην αγγλική γλώσσα, δημιουργούν σταυρόλεξα και κουίζ, παρουσιάζουν τις καλλιτεχνικές δημιουργίες τους και γενικά επιδεικνύουν τη δημιουργικότητα που υπάρχει στη σχολική τους καθημερινότητα. Υλοποιούν την ηλεκτρονική μορφή του περιοδικού, χρησιμοποιώντας λογισμικά και εργαλεία επεξεργασίας κειμένου, βίντεο και εικόνας, δημιουργίας κουίζ, σταυρόλεξου και πολυμεσικών παρουσιάσεων.

Το περιοδικό λειτουργεί διαθεματικά στο πλαίσιο της πλειονότητας των μαθημάτων του Γυμνασίου, με πιο συγκεκριμένες διδακτικές επεκτάσεις κυρίως στα μαθήματα των Αγγλικών, Πληροφορικής, Μουσικής, Καλλιτεχνικών και Φιλολογικών. Είναι ένας συνδετικός κρίκος της τοπικής σχολικής πραγματικότητας και κοινωνίας με τις αντίστοιχες των συνεργαζομένων Ευρωπαϊκών Χωρών. Οι μαθητές μετατρέπουν το ηλεκτρονικό περιοδικό σε ένα «πλοίο» όπου τα άρθρα και η δημιουργικότητά τους ταξιδεύουν στη «θάλασσα της Μεσογείου», αλλά και στους «ωκεανούς του κόσμου».

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *ηλεκτρονικό περιοδικό, ψηφιακή δημιουργικότητα, etwinning, διαθεματικότητα, συνεργατικότητα.*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το «Mediterranean School Magazine» είναι ένα ηλεκτρονικό σχολικό περιοδικό που δημιουργείται από μαθητές σχολείων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, Μεσογειακών Χωρών, μέσω του ευρωπαϊκού προγράμματος *etwinning* και έχει ως κύριο στόχο: να προωθήσει και να ενισχύσει την εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας, να προωθήσει και να ενισχύσει το διαπολιτισμικό διάλογο και την επικοινωνία, να αξιοποιήσει με συνετό και ορθό τρόπο τις ΤΠΕ και τις σύγχρονες ψηφιακές μεθόδους επικοινωνίας. Οι μαθητές χρησιμοποιούν την αγγλική γλώσσα, στο δικό τους γνωστικό επίπεδο, γράφοντας άρθρα, δημιουργώντας σταυρόλεξα και κουίζ, κάνοντας αναφορές σε θέματα που αφορούν στην τοπική κοινωνία, δείχνοντας τις καλλιτεχνικές δημιουργίες τους, και γενικά επιδεικνύοντας τη δημιουργικότητα που υπάρχει στη σχολική τους καθημερινότητα ενισχύοντας, έτσι τη διαπολιτισμικότητα, το σεβασμό στη διαφορετικότητα και την αυτογνωσία. Είναι ένα περιοδικό που λειτουργεί διαθεματικά στο σχολικό περιβάλλον, έχοντας συγκεκριμένες διδακτικές επεκτάσεις, κυρίως στα μαθήματα Αγγλικών, Πληροφορικής, Μουσικής, Καλλιτεχνικών και Φιλολογικών.

Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2010-2011, το «Mediterranean School Magazine» ξεκίνησε από δύο σχολεία συνεργάτες, το Γυμνάσιο Επανομής (Ελλάδα) και το Liceo "Eleonora d'Arborea (Ιταλία). Στόχος του περιοδικού ήταν, και είναι, να εμπλακούν και να συμμετέχουν στο πρόγραμμα και άλλες μεσογειακές χώρες πέραν της Ιταλίας και της Ελλάδας. Αυτή η προσδοκία υλοποιήθηκε κατά το σχολικό έτος 2011-2012 με την έκδοση του 3ου τεύχους, όταν μετά από πρόσκληση συμμετείχε στο πρόγραμμα και η Ισπανία με το σχολείο Irungo La Salle. Κατά την τρέχουσα σχολική χρονιά 2013-2014, το περιοδικό συνεχίζουν και εκδίδουν τα σχολεία των τριών παραπάνω Χωρών.

Κατά τη διάρκεια ενός σχολικού έτους, ο απαιτούμενος χρόνος δημιουργίας του περιοδικού εκ μέρους των τριών συνεργαζόμενων σχολείων επιτρέπει την έκδοση δύο μόνον τευχών. Όλα τα άρθρα και το παραγόμενο υλικό της συνεργασίας κάθε τεύχους αναρτάται σε ηλεκτρονική μορφή στο διαδίκτυο στην ιστοσελίδα *http://www.ms-mag.eu/*, όπου δίνεται η δυνατότητα *online* πρόσβασης (e-book) ή ακόμα και έντυπης αναπαραγωγής.

Στο περιοδικό μπορεί να συμμετέχει οποιοσδήποτε μαθητής, ανεξαρτήτως του τμήματος και του επιπέδου Αγγλικών (Αρχαρίων ή Προχωρημένων). Δε θέτει καμία προϋπόθεση άριστης γνώσης της ξένης γλώσσας, ούτε ακόμα και καλού χειρισμού των ΤΠΕ. Αυτό είναι σημαντικό για τους μαθητές, ώστε να βρουν έναν ανοιχτό χώρο και πεδίο έκφρασης ανάλογα με τις δεξιότητες και τις κλίσεις τους. Με αυτόν τον τρόπο αποκαλύπτονται συνεχώς «κρυφά» ταλέντα των μαθητών μας, όχι μόνο σε ό, τι αφορά στην άρτια σύνθεση γραπτού λόγου (ποιημάτων , ιστοριών, κριτικών κ.ά) - πάντα βέβαια στην αγγλική γλώσσα - αλλά και στη ζωγραφική, στο σκίτσο και στα γραφικά.

Μέσα από τη συνεργασία και την επικοινωνία, τόσο των μαθητών όσο και των καθηγητών, προκύπτει και η ανάγκη της φυσικής γνωριμίας - αδελφοποίησης με τα συνεργαζόμενα σχολεία. Έτσι, σε κάθε σχολική χρονιά υλοποιείται μία εκπαιδευτική ανταλλαγή με τα συνεργαζόμενα σχολεία (Ιταλία ή Ισπανία) με τη φιλοξενία των μαθητών στις οικογένειες των αντίστοιχων μαθητών της Χώρας υποδοχής. Οι μαθητές βιώνουν έτσι, στο μέγιστο βαθμό, τη συμμετοχή τους σε ένα διαπολιτισμικό πρόγραμμα και έχουν την ευκαιρία να γνωρίσουν από κοντά την πραγματικότητα του συμμαθητή τους σε μια άλλη χώρα, εξασκώντας την αγγλική γλώσσα σε πραγματικές συνθήκες.

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Η θεωρία του εποικοδομισμού (Papert, 1991), υποστηρίζει ότι η μάθηση δεν προέρχεται από τη συσσώρευση πληροφοριών, αλλά από την οργάνωση των εσωτερικών αντιλήψεων και εμπειριών των μαθητών. Οι μαθητές οικοδομούν καινούργιες έννοιες και ιδέες με βάση τις προϋπάρχουσες γνώσεις τους και μέσω της ενεργητικής συμμετοχής και εμπλοκής τους σε δραστηριότητες αυθεντικού τύπου, χρησιμοποιώντας πραγματικά εργαλεία. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού και των χρησιμοποιούμενων μέσων είναι να διευκολύνουν την ενεργητική μάθηση, όπου οι μαθητές οικοδομούν τις δικές τους ολοκληρωμένες ερμηνείες και γνώσεις.

Στο πλαίσιο του κοινωνικού εποικοδομισμού, η μάθηση είναι μια κοινωνική κατασκευή, όπου οι εκπαιδευτικοί παρέχουν τη διευκόλυνση και το πλαίσιο στήριξης (scaffolding) μεταξύ των μαθητών (Vygotsky, 1978). Η ενεργά κατασκευασμένη γνώση είναι σχετισμένη με την εμπειρία ενός ατόμου. Η γνώση και οι πληροφορίες προσαρμόζονται κάθε φορά στα χαρακτηριστικά του νέου περιβάλλοντος μέσα στο οποίο το άτομο ενεργεί. Τονίζεται ο κοινωνικο-πολιτισμικός χαρακτήρας της μάθησης και ο τρόπος με τον οποίο η κοινωνική αλληλεπίδραση και η στήριξη του κοινωνικού πλαισίου μπορούν να άρουν αυτές τις δυσκολίες. Ερευνητές επισημαίνουν, ότι η μάθηση ως διαδικασία και η γνώση ως προϊόν αυτής εξαρτώνται άμεσα από το κοινωνικό πλαίσιο στο οποίο το άτομο αναπτύσσει τις δραστηριότητές του. Επιπλέον αναφέρουν ότι, η καθημερινή αλληλεπίδραση μεταξύ των μελών μιας κοινότητας μάθησης και οι δραστηριότητες στις οποίες επιδίδονται, παράγουν γνώση, βελτιώνουν πρακτικές, καλλιεργούν τον επικοινωνιακό λόγο, δημιουργούν πολιτισμό (Παππάς, 2012).

Ο κατασκευαστικός εποικοδομισμός με κύριο εμπνευστή τον Papert, υποστηρίζει ότι οι μαθητές οικοδομούν καλύτερα τη γνώση τους, όταν εμπλέκονται ενεργά στη σχεδίαση και κατασκευή πραγματικών αντικειμένων, όπως για παράδειγμα του υλικού ενός περιοδικού, με νόημα για τους ίδιους ή τους άλλους γύρω τους (Papert, 1991). Τους βοηθάει να ελέγχουν άμεσα και να διορθώνουν το αποτέλεσμα. Με αυτόν τον τρόπο οι μαθητές αξιοποιούν τα τυχόν σφάλματά τους και, έτσι, αλλάζουν τη συμπεριφορά τους και χαράζουν νέα πορεία επίλυσης των προβλημάτων, γεγονός το οποίο είναι από τα βασικά χαρακτηριστικά των λογισμικών που χρησιμοποιούνται για τη δημιουργία ενός περιοδικού (έντυπου ή ηλεκτρονικού), αλλά και ταυτόχρονα βασικό σημείο της γνωστικής θεωρίας του Piaget (Piaget, 2000).

Οι κοινωνικοπολιτισμικές θεωρίες (Κόμης, 2004) με την εφαρμογή και της μεθόδου project (Frey, 1986) επηρέασαν σημαντικά τη μάθηση μέσα από τα καινοτόμα σχολικά προγράμματα. Η κοινωνική διάσταση της μάθησης και η σημασία της αλληλεπίδρασης μεταξύ των ατόμων στην κατασκευή της γνώσης, σε συνδυασμό με τη ραγδαία τεχνολογική εξέλιξη, οδήγησαν στην ανάπτυξη του παγκόσμιου πληροφοριακού ιστού, της κοινωνικής δικτύωσης, αλλά και των εργαλείων web 2.0. Διαδικτυακές κοινότητες μάθησης δημιουργούνται μέσω του παγκόσμιου ιστού, για τη συνεργατική ανάπτυξη δημιουργιών, όπως ένα σχολικό περιοδικό. Η δημιουργία συνεργατικών και ταυτόχρονα εκπαιδευτικών, ανοιχτών περιβαλλόντων μάθησης, δίνει το έναυσμα για την κοινωνική και συνεργατική μάθηση, η οποία μπορεί με απόλυτη επιτυχία να επιτευχθεί στο πλαίσιο ενός κλίματος αυθεντικών καταστάσεων μάθησης, μέσα στο πλαίσιο πραγματικής, αλλά και εικονικής, σχολικής τάξης. Κατά αυτόν τον τρόπο, οι κοινωνικοπολιτισμικές προσεγγίσεις επηρέασαν καταλυτικά την παιδαγωγική θεώρηση και μεθοδολογία της διδασκαλίας μέσω της Διαδικτυακής Μάθησης, καθώς και τον τρόπο διαχείρισης του ευρύτερου σχολικού οικοσυστήματος (Κόμης, 2004). Έτσι, η χρήση οποιουδήποτε υλικού, μπορεί να δώσει στη μαθησιακή διαδικασία έναν κοινωνικοπολιτισμικό προσανατολισμό, όταν γίνεται στο πλαίσιο εφαρμογής ενός ομαδοσυνεργατικού σεναρίου αυθεντικής μάθησης (Ματσαγγούρας, 2004) μέσα από τα εργαλεία του διαδικτύου, όπου δίνεται στους μαθητές η δυνατότητα να ερευνήσουν, να αναζητήσουν, να συζητήσουν, να συμφωνήσουν και να εξαγάγουν, από κοινού, τα αποτελέσματα της προσπάθειάς τους.

Σύμφωνα με τους Bush & Mott (2009), «τα ινστιτούτα πρέπει να παρέχουν στους μαθητές τα απαραίτητα ελεύθερα εργαλεία που τους επιτρέπουν να διαχειρίζονται τη δική τους μάθηση και μέσα από τις προσωπικές τους εμπειρίες σε προσωπικά περιβάλλοντα μάθησης. Οι καθηγητές, επίσης, με τη χρήση των συγκεκριμένων εργαλείων γίνονται πιο αποτελεσματικοί μέντορες και καθοδηγητές». Συνεπώς, μπορούμε να πούμε ότι, η ψηφιακή υλικοτεχνική υποδομή που προσφέρεται (δωρεάν) στους καθηγητές και μαθητές στο σχολείο, πρέπει να υπηρετεί με ύψιστο τρόπο την παραγωγή γνώσης. Η μαθητική κοινότητα, μπορεί να συμμετέχει στη μάθηση και να πρωτοπορεί με ελάχιστο έως μηδαμινό κόστος.

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ Etwinning και το Twinspace

Το *etwinning* (Etwinning Portal, 2014) είναι ένα ευρωπαϊκό πρόγραμμα συνεργασίας σχολείων Ευρωπαϊκών (και μη Ευρωπαϊκών) κρατών. Από το 2014 το *eTwinning* έχει ενσωματωθεί στο *Erasmus+*, το Ευρωπαϊκό πρόγραμμα για την εκπαίδευση, την κατάρτιση, τη νεολαία και τον αθλητισμό. Παρέχει στα σχολεία-συνεργάτες μία ηλεκτρονική πλατφόρμα που ονομάζεται *Twinspace* (Etwinning Tools, 2014) μέσα στην οποία υλοποιείται το πρόγραμμα των συνεργαζόμενων σχολείων. Είναι ένα μαθητικό κοινωνικό δίκτυο που προσφέρει προσαρμοσμένες ψηφιακές τεχνολογίες για την υλοποίηση του έργου, όπως forum, δημιουργία φακέλων, γκαλερί φωτογραφιών, βίντεο κ.ά. Μέσα από αυτήν την ηλεκτρονική πλατφόρμα οι μαθητές/*twinners*, αναπτύσσουν δεξιότητες επικοινωνίας και ωφελούνται κοινωνικά και πολιτισμικά, με παράλληλη χρήση των εργαλείων των ΤΠΕ. Το πιο σημαντικό, όμως, είναι ότι δουλεύουν σε ένα ασφαλές περιβάλλον, αφού κανένας άλλος πέραν της παιδαγωγικής ομάδας δεν μπορεί να είναι χρήστης. Υπάρχει επίσης η δυνατότητα για έναν επισκέπτη να δει μέρος από το υλικό του έργου, το οποίο το ορίζουν οι διαχειριστές-καθηγητές. Η διεύθυνση είναι η, http://new-twinspace.etwinning.net/web/p42598.

ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ

Οι επιμέρους δραστηριότητες υλοποίησης του περιοδικού και η εργασία των μαθητών περιγράφονται στα παρακάτω 6 στάδια.

α) Στην αρχή κάθε σχολικής χρονιάς ενεργοποιείται το έργο *etwinning* (διαδικασία που επιβάλλεται από το ίδιο το ευρωπαϊκό πρόγραμμα) και είναι ανοιχτό για τη συμμετοχή νέων συνεργατών (σχολείων) μετά από συνεννόηση.

β) Αφού καθοριστούν τα σχολεία-συνεργάτες, γίνεται πρόσκληση σε κάθε σχολείο συνεργάτη από την ομάδα των καθηγητών στους μαθητές που θέλουν να συμμετέχουν στο συγκεκριμένο έργο. Ενημερώνονται σε μια συνάντηση ολομέλειας για τις λεπτομέρειες σχετικά με τα παιδαγωγικά οφέλη αλλά και του τρόπου εργασίας. Επίσης κάθε μαθητής αποκτά μοναδικό κωδικό πρόσβασης στο περιβάλλον του *twinspace*, σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπει το πρόγραμμα. Πραγματοποιείται η οργάνωση της ύλης και του αφιερώματος του τεύχους με ανάθεση εργασιών στους μαθητές καθώς επίσης και στους συμμετέχοντες καθηγητές, σύμφωνα πάντα με τα δικά τους ενδιαφέροντα και προτιμήσεις. Συγκεκριμένα: Οι μαθητές από κάθε χώρα, αποφασίζουν σε ποια

ομάδα θα ενταχθούν: Editors (Articles, Poems, Literature, Athletics, Fashion,), Reporters (Local news, School news , unique articles, etc), Photographers (support to the reporters and editors), Developers of Jokes, Crosswords and Quizzes, Designers, Animators (Paintings, comics etc.)

Κάθε μαθητής μπορεί να ανήκει σε μία ή περισσότερες ομάδες, καθώς και να αλλάζει τη θέση του σε κάθε έκδοση του περιοδικού, ώστε να του δοθεί η δυνατότητα να βιώσει τη διαφορετικότητα της κάθε θέσης. Ειδικότερα, οι μαθητές μπορούν να δουλεύουν μόνοι τους ή σε συνεργασία με τους συμμαθητές τους από το εξωτερικό, σε ζεύγη ή σε ομάδες. Οι πιο αρχάριοι στην αγγλική γλώσσα μαθητές μπορούν να λαμβάνουν βοήθεια από τους πιο προχωρημένους μαθητές.

Τα σχολεία συνεργάτες ορίζουν τις προθεσμίες συγγραφής των άρθρων, των συνεντεύξεων και του υπόλοιπου υλικού του περιοδικού, και τις ανακοινώνουν στους μαθητές, οι οποίοι έχουν περίπου ένα μήνα για να παραδώσουν το υλικό τους.

Σχήμα 1: Twinspace

Σχήμα 2: Forum

Σχήμα 3: Υλικό 6ου τεύχους

Οι μαθητές χρησιμοποιούν το περιβάλλον του *twinspace (σχήμα 1)* που είναι ο κύριος κόμβος συντονισμού, οργάνωσης και διαχείρισης του έργου. Δουλεύουν κυρίως από το σπίτι τους, στο δικό τους χρόνο και χώρο, ατομικά ή ομαδικά, ανάλογα με την εργασία και το ρόλο που ανέλαβαν. Μπορούν επίσης να επικοινωνήσουν με τους καθηγητές ή και με τους υπόλοιπους συμμαθητές τους για θέματα της εργασίας τους, μέσα από την ηλεκτρονική πλατφόρμα του *twinspace και το αντίστοιχο forum (σχήμα 2).* Συνεπώς, η κύρια εργασία των μαθητών γίνεται στο σπίτι, χωρίς να χάνουν διδακτικές ώρες. Επιπρόσθετα, όταν κρίνεται απαραίτητο, μετά το πέρας του σχολικού ωραρίου ή το Σάββατο πραγματοποιούνται συναντήσεις της ολομέλειας στο χώρο του σχολείου για τον καλύτερο συντονισμό και προγραμματισμό των εργασιών, αλλά και για βίντεο-διασκέψεις με τους μαθητές των συνεργαζόμενων σχολείων (Ιταλία, Ισπανία). Για τις βίντεο-διασκέψεις, δίνεται προηγουμένως ένα κοινό θέμα στις ομάδες μαθητών, το οποίο πρέπει να προετοιμάσουν και να παρουσιάσουν στους συμμαθητές της άλλης χώρας ή να κάνουν μια συζήτηση επάνω στο αφιέρωμα του τεύχους (π.χ. «Μουσική στη Χώρα μου»). Οι βίντεο-διασκέψεις στοχεύουν στην άμεση γνωριμία και στο «δέσιμο» μεταξύ των μαθητών διαφορετικών χωρών, στην εξάσκηση του προφορικού λόγου στα Αγγλικά και στην ορθή χρήση των ψηφιακών εργαλείων επικοινωνίας.

γ) Όταν οι μαθητές τελειώσουν τα άρθρα, τις συνεντεύξεις κλπ, ανεβάζουν το υλικό τους (σχήμα 3), το οποίο σε κάθε τεύχος είναι πλούσιο και ποικίλο, στο *twinspace* και οι υπεύθυνοι καθηγητές ελέγχουν την ορθότητα και την καταλληλότητα των άρθρων. Η διαδικασία αυτή διαρκεί περίπου 2 εβδομάδες. Αναλόγως με το αφιέρωμα του περιοδικού διαφορετικές ειδικότητες καθηγητών του σχολείου εμπλέκονται στον έλεγχο των άρθρων (π.χ για ένα αφιέρωμα στη μουσική θα ζητηθεί η βοήθεια και ο έλεγχος από την καθηγήτρια μουσικής). Οι καθηγητές των αγγλικών ελέγχουν και διορθώνουν γραμματικά τα παραπάνω κείμενα των μαθητών, σε βαθμό όμως που δεν αλλοιώνεται ο προσωπικός λόγος και η έκφρασή τους, δείχνοντας ανοχή στην γραμματική και ορθογραφία αφού το περιοδικό είναι δικό τους προϊόν και δεν συντάσσεται από επαγγελματίες. Αυτή η διαδικασία ακολουθείται το ίδιο χρονικό διάστημα από όλα τα συνεργαζόμενα σχολεία.

δ) Όταν όλο το υλικό είναι ελεγμένο και διορθωμένο από όλα τα συνεργαζόμενα σχολεία, τότε αναλαμβάνει η δημιουργική ομάδα σύνταξης του περιοδικού, η οποία έχει την αρμοδιότητα να στήσει ηλεκτρονικά το περιοδικό. Αυτή η ομάδα αποτελείται από μαθητές που έχουν πιο προχωρημένες γνώσεις στην πληροφορική, αφού πρέπει να χειρίζεται με άνεση πολλά διαφορετικά προγράμματα για το στήσιμο του περιοδικού. Προς τιμή των Ελλήνων μαθητών, αυτή η εργασία γίνεται αποκλειστικά από ομάδα μαθητών του Γυμνασίου Επανομής. Η συγκεκριμένη ομάδα αναλαμβάνει το στήσιμο του περιοδικού, καθώς και τη δημιουργία του περιεχομένου της ιστοσελίδας.

Συγκεκριμένα: Η δημιουργική ομάδα σύνταξης και περιεχομένου της ιστοσελίδας, χρησιμοποιεί τα παρακάτω λογισμικά: πρόγραμμα κειμενογράφου - (*MS-Word, Open Office Writer, http://www.openoffice.org/el/*), πρόγραμμα επεξεργασίας εικόνας - (*Gimp, http://getgimp.com/*), πρόγραμμα λογιστικού φύλλου - (*MS-Excel, OpenOffice Calc, http://www.openoffice.org/el/*), πρόγραμμα δημιουργίας ερωτήσεων κουίζ - (*Hot potatoes, http://hotpot.uvic.ca/*), πρόγραμμα δημιουργίας σταυρόλεξου - (*Eclipse Crossword, http://www.eclipsecrossword.com/*), πρόγραμμα δημιουργίας online έκδοσης - (*Flippingbook PDF Publisher, http://flippingbook.com/*), προγράμματα δημιουργίας ιστοσελίδων και Apps για κινητές συσκευές - (*HTML editors, http://www.openoffice.org/el/).*

Γίνεται προσπάθεια να χρησιμοποιούνται όσο το δυνατόν περισσότερα προγράμματα ελεύθερου λογισμικού προκειμένου οι μαθητές να δουλεύουν με νόμιμα και πλήρη προγράμματα στο σπίτι τους, καθώς και να μην υπάρχει πρόβλημα αδειών χρήσης και κόστους από το σχολείο. Πιο συγκεκριμένα οι ενότητες για τη δημιουργία του περιοδικού είναι: σύνταξη του περιοδικού στον κειμενογράφο (MS-Word, Open Office Writer), σύνταξη του διαδραστικού κουίζ (Hot potatoes), σύνταξη του διαδραστικού σταυρόλεξου (Eclipse Crossword), δημιουργία της online έκδοσης (Flippingbook PDF Publisher).

Οι μαθητές της ομάδας μοιράζουν μεταξύ τους τις αρμοδιότητες και δουλεύουν συνεργατικά στο εργαστήριο πληροφορικής του σχολείου. Συνήθως, αυτή η διαδικασία ορίζεται ως μέρος των συνθετικών εργασιών που ανατίθενται στους μαθητές της Γ' Γυμνασίου, στο πλαίσιο του προγράμματος σπουδών του μαθήματος της Πληροφορικής. Επίσης, κάποια ομάδα μπορεί να κρίνει απαραίτητο να δουλέψει ένα τμήμα της εργασίας της στο σπίτι. Η ηλεκτρονική σύνταξη του περιοδικού διαρκεί περίπου 2 εβδομάδες.

ε) Για το πρώτο τεύχος κάθε σχολικού έτους, η παραπάνω διαδικασία ξεκινάει το ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟ και τερματίζει το ΔΕΚΕΜΒΡΙΟ. Το πρώτο τεύχος εκδίδεται περίπου στα μέσα ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ. Τα παραπάνω βήματα επαναλαμβάνονται για το δεύτερο τεύχος του σχολικού έτους, από το ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟ μέχρι τον ΑΠΡΙΛΙΟ, και μέσα στο ΜΑΪΟ εκδίδεται το δεύτερο τεύχος.

στ) Όταν το τεύχος είναι έτοιμο σε ηλεκτρονική μορφή, τότε γίνεται ανάρτηση στο διαδίκτυο στην ιστοσελίδα *(http://www.ms-mag.eu/)* του περιοδικού από όπου δίνεται η δυνατότητα στους μαθητές, αλλά και σε οποιονδήποτε, να: εκτυπώσει το περιοδικό σε έντυπη μορφή από το αρχείο pdf, αναγνώσει το περιοδικό *online* σε μορφή ψηφιακού ηλεκτρονικού περιοδικού (e-book), λύσει *online*, με διαδραστικό τρόπο, το θεματικό κουίζ και σταυρόλεξο.

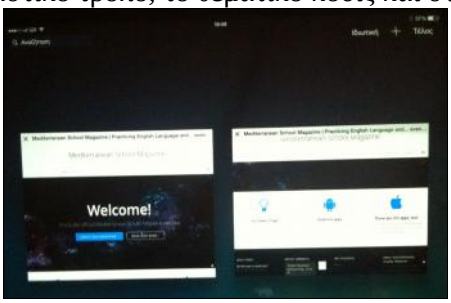

Σχήμα 4: Νέα ιστοσελίδα του περιοδικού

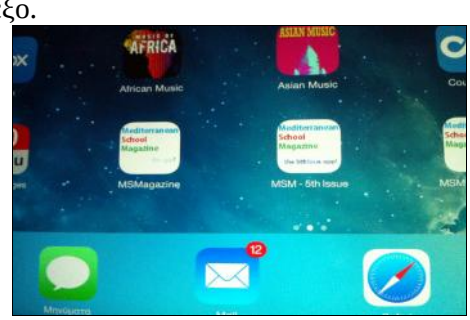

Σχήμα 5: Applications για κινητές συσκευές

Νέο επίτευγμα και δείγμα ψηφιακής δημιουργικότητας είναι η δημιουργία της νέα ιστοσελίδας του περιοδικού «Mediterranean School Magazine», http://msmag.cf/ (σχήμα 4), η οποία περιλαμβάνει και τις νέες ψηφιακές δημιουργίες, όπως η μεταφορά της ύλης των τευχών του περιοδικού σε applications για κινητές συσκευές (σχήμα 5). Η σελίδα δημιουργήθηκε κατά τη διάρκεια των σχολικών διακοπών του καλοκαιριού.

ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Η ιδέα της δημιουργίας ενός περιοδικού στα Αγγλικά ξεκίνησε με αφορμή μία συγκεκριμένη ενότητα του βιβλίου των Αγγλικών της Α' Γυμνασίου, (Καραγιάννη, Ε. κ.ά. , 2009), του επιπέδου των προχωρημένων, το οποίο λόγω όγκου ύλης διδάσκεται και στη Β΄ Γυμνασίου, όπου γίνεται εκτενής αναφορά στο θεσμό της σχολικής εφημερίδας. Μετά από έντονο προβληματισμό σχετικά με το πόσο ρεαλιστικά χρησιμοποιούμε την Αγγλική γλώσσα σε ένα δημόσιο σχολείο και το πώς μπορούμε να ενισχύσουμε τη διδασκαλία της με ελκυστικό, εκπαιδευτικό και αποτελεσματικό τρόπο, ξεκίνησε το στήσιμο του περιοδικού σε συνεργασία με το μάθημα της Πληροφορικής, που κατά κύριο

λόγο είναι απαραίτητο για να δημιουργηθεί ένα τέτοιο περιοδικό. Ειδικότερα, συνδέθηκαν τα περιεχόμενα του βιβλίου Πληροφορικής (Αράπογλου, Μαβόγλου, Οικονομάκος & Φύτρος, 2010).

Η ανάγκη εξοικείωσης των παιδιών με τη χρήση των νέων εργαλείων (ΤΠΕ), καθώς και η εκμάθηση της ασφαλούς επικοινωνίας μέσω υπολογιστών στο διαδίκτυο, οδήγησε στην αξιοποίηση της εκπαιδευτικής πλατφόρμας του *etwinning* που κατά βάση στηρίζει την ηλεκτρονική αδελφοποίηση σχολείων που εργάζονται πάνω σε ένα κοινό ευρωπαϊκό έργο. Η διαθεματική διάσταση και με τα υπόλοιπα μαθήματα του ωρολογίου προγράμματος, όπως είναι το ΣΕΠ, τα Φιλολογικά (Νικολαΐδου, Σ. Γιακουμάτου, Τ., 2001α; 2001β; 2001γ) το μάθημα των Καλλιτεχνικών και της Μουσικής, είναι προφανής μέσα από την πληθώρα των θεμάτων και αφιερωμάτων που μπορούν να αναπτυχθούν στο περιοδικό. Παρακάτω αναφέρουμε ειδικότερα τις δυνατότητες που προσφέρει το έργο σε επιμέρους εμπλεκόμενα μαθήματα, αλλά και γενικότερα στη σχολική κοινότητα.

Μάθημα Αγγλικών: Το Mediterranean School Magazine δίνει τη δυνατότητα: της ανάπτυξης και εξάσκησης γραπτού λόγου στην αγγλική γλώσσα, σε όλους τους μαθητές ανεξαρτήτου επιπέδου. Η συμμετοχή τους στο γράψιμο των άρθρων και η online επικοινωνία στο *twinspace chating* παρέχει με ένα ευχάριστο τρόπο αυτή τη δυνατότητα, καθώς και της ανάπτυξης και εξάσκησης προφορικού λόγου στην αγγλική γλώσσα. Μέσω των βίντεο-διασκέψεων, οι μαθητές εξασκούν τον προφορικό λόγο σε πραγματικές συνθήκες και με συνομιλητές (συμμαθητές) του ιδίου επιπέδου. Επίσης, όσοι μαθητές συμμετέχουν στην εκπαιδευτική ανταλλαγή βιώνουν σε πραγματικές συνθήκες την ανάγκη επικοινωνίας στην αγγλική γλώσσα.

Μάθημα Πληροφορικής: Οι μαθητές αναλαμβάνουν την υλοποίηση του περιοδικού στο εργαστήριο πληροφορικής. Χωρίζονται σε ομάδες και αναλαμβάνουν το στήσιμο του περιοδικού χρησιμοποιώντας τις ΤΠΕ. Αξιοποιούν τις γνώσεις τους (Επεξεργασία Εικόνας : Ενότητα 1-Κεφάλαιο 9, Κειμενογράφος: Ενότητα 1-Κεφάλαιο 10, Διαδίκτυο: Ενότητα 1-Κεφαλαιο 11,12 & Ενότητα 2-Κεφαλαιο7, Πολυμέσα: Ενότητα 2-Κεφάλαιο 3). Επίσης, οι μαθητές μαθαίνουν και άλλα χρήσιμα προγράμματα για την υλοποίηση του περιοδικού όπως αυτά που αναφέρθηκαν στην προηγούμενη ενότητα που τους βοηθούν να υλοποιήσουν την εργασία που αναλαμβάνουν, αλλά και να κατανοήσουν τη συνεχόμενη ανάγκη επικαιροποίησης των γνώσεών τους. Η ασφαλής και εκπαιδευτική χρήση του διαδικτύου (Κοντογεώργιος, Δ. & Μαραγκός, Κ., 2001), αλλά και οι ορθοί κανόνες επικοινωνίας στο διαδικτύου ως μέσο επικοινωνίας, είναι από τις δεξιότητες στις οποίες δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα, με αφορμή τη δημιουργία του περιοδικού.

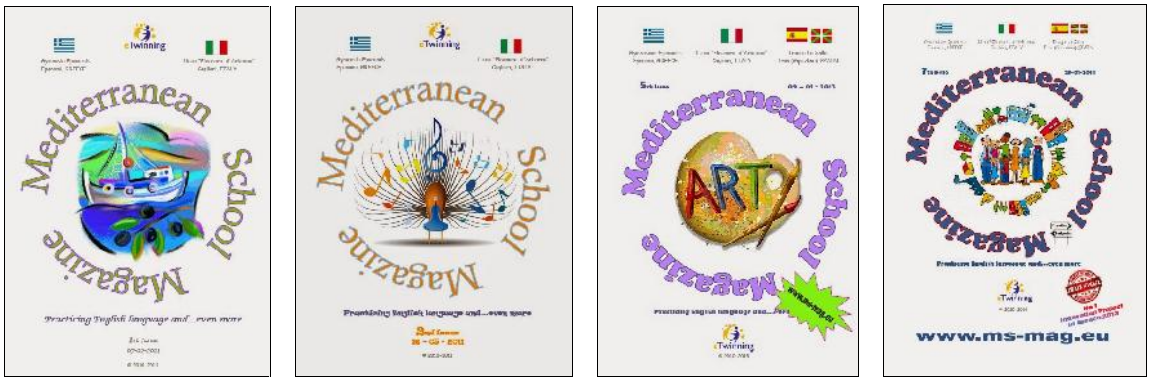

Σχήμα 6: Ενδεικτικά εξώφυλλα τεσσάρων τευχών του περιοδικού

Διαθεματικά σε όλα τα μαθήματα: Η σύνδεση του περιοδικού διαθεματικά με όλα τα μαθήματα γίνεται μέσα από το ειδικό αφιέρωμα που υπάρχει σε κάθε τεύχος (σχήμα 6). Ήδη έχουν υλοποιηθεί αφιερώματα σχετικά με τη μουσική, την ποίηση, την τέχνη κ.ά, με τα όποια οι μαθητές ερευνούν, παρουσιάζουν, αξιοποιούν και μεταφέρουν στους άλλους τις γνώσεις τους. Η εμπλοκή καθηγητών των αντίστοιχων ειδικοτήτων (Μουσικής , Φιλόλογοι, Καλλιτεχνικών κλπ) είναι πολύ σημαντική και χρήσιμη, αφού δίνουν τις γνώσεις την εμπειρία τους και τη βοήθειά τους στους μαθητές. Μέχρι στιγμής έχουν αναπτυχθεί τα κάτωθι αφιερώματα (αναφέρονται στα περιοδικά ως main topic): 1ο Τεύχος: «Γνωριμία με το Σχολείο, την Περιοχή και τη Χώρα που ζω» (2010-2011), 2ο Τεύχος: «Μουσική & Καλλιτέχνες της Χώρας μου» (2010-2011), 3ο Τεύχος: «Ποιητές & Ποίηση της Χώρας μου» (2011-2012), 4ο Τεύχος: «Ταξίδια & Ταξιδευτές» (2011-2012), 5ο Τεύχος: «Η Τέχνη στη Χώρα μου» (2012-2013), 6ο Τεύχος: «Κινηματογράφος & Σκηνοθέτες της Χώρας μου» (2012-2013), 7ο

Τεύχος: «Μετανάστες & Μετανάστευση» (2013-2014). Μέσα από τη στήλη «School News» (Νέα του σχολείου) προβάλλεται όλη η σχολική δραστηριότητα (εκπαιδευτική, αθλητική κλπ) που τις περισσότερες φορές παραμένει άγνωστη στην υπόλοιπη σχολική κοινότητα.

ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ ΜΕ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΜΑΘΗΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

Πέρα από την εμπειρική και βιωματική αποτύπωση των αποτελεσμάτων του έργου, ήταν εφικτό μετά από συμβουλές και τη βοήθεια ειδημόνων στο χώρο της εκπαίδευσης και τη σχετική ανατροφοδότηση, η πραγματοποίηση ποιοτικής έρευνας, με τη χρήση τεστ δεξιοτήτων στην αρχή του διδακτικού έτους και τεστ δεξιοτήτων και πλάνου συνεντεύξεων στο τέλος του διδακτικού έτους, εμπλέκοντας όλους τους συμμετόχους (μαθητές, καθηγητές του ελληνικού σχολείου) σε αυτήν.

Αν και οι υπάρχουσες έρευνες παρουσιάζουν σημαντικά κενά στην Ελλάδα στο πεδίο της αυτόματης αξιολόγησης ελεύθερου κειμένου η οποία σχετίζεται με την απουσία συστημάτων αξιολόγησης των γλωσσικών πραγματώσεων σε ορισμένα επικοινωνιακά συμφραζόμενα όπως αυτά μοντελοποιούνται για το έργο περιγραφής του «γλωσσικού προφίλ» του Έλληνα χρήστη της ξένης γλώσσας εντούτοις έγινε χρήση αλγοριθμικών συστημάτων αυτόματης αξιολόγησης της γλωσσικής επίδοσης γνωστών ξένων φορέων τα οποία εναρμονίζονται πλήρως με τα επίπεδα επάρκειας που ορίζει το Common European Framework (CEF) δηλαδή το Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο και συμμορφώνονται προς τις αρχές της προστασίας των δεδομένων, όπως ορίζεται στο νόμο του Ηνωμένου Βασιλείου Προστασίας Δεδομένων του 1998. Ενδεικτικά παραθέτονται σχετικοί σύνδεσμοι που χρησιμοποιήθηκαν για την αξιολόγηση των δεξιοτήτων κατανόησης γραπτού και προφορικού λόγου, http://www.stuff.co.uk/testyourlevelofEnglish.htm, τόσο στην αρχή όσο και στο τέλος του διδακτικού έτους, http://www.examenglish.com/leveltest/grammar_level_test.htm.

Αναφορικά με την αξιολόγηση της παραγωγής γραπτού λόγου κινηθήκαμε αντίστροφα εκτιμώντας το βαθμό της αναγνωστικής ευκολίας ή δυσκολίας των κειμένων που παρήγαγαν οι μαθητές στην αρχή και το τέλος της χρονιάς. Η αξιολόγηση στηρίχθηκε στα τεστ αναγνωστικής δυσκολίας των Rudolf Flesch και J. Peter Kincaid και τη θεωρία τους η οποία στηρίζεται στο μήκος των λέξεων και προτάσεων που χρησιμοποιούνται σ' ένα κείμενο και καθορίζουν το βαθμό δυσκολίας του κατατάσσοντας έτσι τον συντάκτη του κειμένου στο ανάλογο επίπεδο. Για παράδειγμα ένα σκορ μεταξύ 90-100 ανταποκρίνεται σε αναγνώστες του ηλικιακού φάσματος των 11 ετών κατά μέσο όρο ενώ το σκορ μεταξύ 60-70 εντάσσει τον συγγραφέα σε μεγαλύτερο ηλικιακό φάσμα μεταξύ 13 και 15 ετών και ούτω κάθε εξής (Flesch, 1962). Οι μαθητές που συμμετείχαν γοητευτήκαν από αυτόν τον ιδιαίτερο τρόπο αξιολόγησης των άρθρων τους και αυτό αποτέλεσε αφορμή για περισσότερη εξάσκηση στην παραγωγή γραπτού λόγου η οποία αποτελεί μάλλον μία όχι και τόσο ευχάριστη δεξιότητα που πρέπει να κατακτήσουν προκειμένου να ικανοποιούν τις προϋποθέσεις για την απόκτηση επάρκειας στην αγγλική γλώσσα. Ενδεικτικά και πάλι παραθέτονται σχετικοί σύνδεσμοι, http://sarahktyler.com/code/sample.php.

Πραγματοποιήθηκε αποτύπωση και διάχυση των αποτελεσμάτων στη σχολική κοινότητα.

Στην αρχή του διδακτικού έτους δόθηκαν τεστ δεξιοτήτων αναζήτησης πληροφοριών και σύνταξης κειμένων στην αγγλική γλώσσα στους μαθητές από τις καθηγήτριες των αγγλικών. Επίσης δόθηκαν και μη σταθμισμένα τεστ αξιολόγησης του επιπέδου των στοιχειωδών γνώσεων και των δεξιοτήτων δημιουργίας απλών ψηφιακών δημιουργιών με τη χρήση λογισμικών και web 2.0 εργαλείων, κατασκευασμένα από τους καθηγητές πληροφορικής. Η δημιουργία των τεστ αξιολόγησης στηρίχθηκε σε αντίστοιχα τεστ εταιριών παραγωγής λογισμικού, αλλά και στην πολύχρονη διδακτική εμπειρία των καθηγητών πληροφορικής,. Ενδεικτικά αναφέρουμε ορισμένα στατιστικά αποτελέσματα. Το 33% των μαθητών είχε ελλιπή έως μέτρια δεξιότητα σύνταξης κειμένων στην αγγλική γλώσσα, στο 45%των μαθητών η δεξιότητα ήταν καλή έως πολύ καλή και στο 22% η δεξιότητα ήταν άριστη. Σε σχέση με τις δεξιότητες των μαθητών να δημιουργούν απλές ψηφιακές δημιουργίες, το 27% των μαθητών είχε ελλιπή έως μέτρια απόδοση, στο 58% των μαθητών η απόδοση ήταν καλή έως πολύ καλή και στο 15% η απόδοση ήταν άριστη.

Στο τέλος του διδακτικού έτους δόθηκαν τεστ δεξιοτήτων με παραπλήσιο περιεχόμενο και βαθμό δυσκολίας στους μαθητές από τις καθηγήτριες των αγγλικών και τους καθηγητές της πληροφορικής. Τα αποτελέσματα ήταν εντυπωσιακά. Το 8% των μαθητών είχε ελλιπή έως μέτρια δεξιότητα σύνταξης κειμένων στην αγγλική γλώσσα, στο 58%των μαθητών η δεξιότητα ήταν καλή έως πολύ καλή και στο 34% η γνώση ήταν άριστη. Σε σχέση με τις δεξιότητες των μαθητών να δημιουργούν απλές ψηφιακές δημιουργίες, το 11% των μαθητών είχε ελλιπή έως μέτρια απόδοση, στο 37% των μαθητών η απόδοση ήταν καλή έως πολύ καλή και στο 52% η απόδοση ήταν άριστη.

Επίσης σε 5 μαθητές πραγματοποιήθηκαν συνεντεύξεις από τους καθηγητές με βάση πλάνο με ερωτήσεις ανοιχτού τύπου οι οποίες επικεντρώνονταν κυρίως σε θέματα συνεργατικής μάθησης και ηλεκτρονικής αδελφοποίησης ευρωπαϊκών σχολείων. Οι μαθητές φαίνεται από τα αποτελέσματα της ποιοτικής έρευνας να είναι ικανοποιημένοι/νες από τη συμμετοχή τους σε δραστηριότητες συνεργατικής μάθησης, να τους προβληματίζει το γεγονός ότι ήταν κάτι καινούργιο σε αυτούς/τες και ήταν δύσκολη στην αρχή η προσαρμογή τους σε θέματα επικοινωνίας σε ένα περιβάλλον άγνωστο προς αυτούς όπως το twinspace, να είναι χαρούμενοι/νες στη συνδυαστική χρήση της τεχνολογίας και των γνώσεών τους στην αγγλική γλώσσα και σε θέματα ψηφιακού γραμματισμού, να δυσκολεύονται να δουλέψουν αποδοτικότερα σε ομάδες, να κατανοούν τα οφέλη της συνεργατικότητας και να είναι ευτυχείς με την αύξηση της απόδοσής τους και την ενίσχυση των δεξιοτήτων τους στα αγγλικά και στην πληροφορική, με την ταυτόχρονη ενίσχυση της μεταγνωστικής τους ικανότητας.

Η απομαγνητοφώνηση και η επεξεργασία των απαντήσεων των συνεντεύξεων έδειξε πως τα παιδιά στο πλαίσιο της συνεργασίας τους με τους μαθητές άλλων χωρών: ανταλλάσσουν πληροφορίες, συνεργάζονται, αξιολογούν τη δουλειά τους. Με την εμπλοκή τους στο έργο, ενισχύονται: η κριτική σκέψη κατά την αναζήτηση, επιλογή και οργάνωση πληροφοριών σχετικών με το συγκεκριμένο θέμα, η εξοικείωσή τους με συνεργατικά εργαλεία των ΤΠΕ, η δημιουργικότητά τους. Οι εμπλεκόμενοι έρχονται σε επαφή με την κουλτούρα των ευρωπαϊκών λαών όχι παθητικά, αλλά με βιωματικό τρόπο. Η αγάπη των μαθητών του 21ου αιώνα για την τεχνολογία καθώς και τα ικανοποιητικά επίπεδα τεχνολογικού γραμματισμού και η κατανόηση της ανάγκης για την ενίσχυση δραστηριοτήτων και επικοινωνίας με τη χρήση και άλλων ευρωπαϊκών ξένων γλωσσών πέρα της μητρικής τους, δείχνουν να είναι το κλειδί για άριστα αποτελέσματα στη μάθησή τους, στην ενίσχυση των δεξιοτήτων τους, αλλά και στην αύξηση του βαθμού της μεταγνωστικής τους ικανότητας.

Τέλος οι 2 περισσότεροι έμπειροι έλληνες εκπαιδευτικοί πραγματοποίησαν συνεντεύξεις στους άλλους 2 λιγότερο έμπειρους έλληνες εκπαιδευτικούς, με βάση πλάνο με ερωτήσεις ανοιχτού τύπου, κυρίως σε θέματα συνεργατικής μάθησης και ηλεκτρονικής αδελφοποίησης ευρωπαϊκών σχολείων. Η απομαγνητοφώνηση και η επεξεργασία των απαντήσεων των συνεντεύξεων έδειξε πως υπήρξε επιτάχυνση στην απόκτηση γνώσεων υψηλού επιπέδου μέσω του συνδυασμού του προσωπικού ρυθμού μελέτης και κατανόησης και της τεχνολογίας, υπήρξαν περισσότερες ευκαιρίες για τους εκπαιδευτικούς για τη δημιουργία διαφοροποιημένης διδασκαλίας και τον έλεγχο μικρών ομάδων, όπου οι μαθητές διευρύνουν τη μάθησή τους και βελτιώνουν την ικανότητα κριτικής σκέψης. Επαναπροσδιορίζεται ο ρόλος του εκπαιδευτικού για να είναι έχει υψηλό αντίκτυπο ανά πάσα στιγμή. οι εκπαιδευτικοί διευκολύνουν τις βαθύτερες μαθησιακές εμπειρίες και είναι μέντορες των μαθητών. Τους δίνεται η ελευθερία να εστιάσουν στην υποστήριξη των ιδιαίτερων αναγκών κάθε μαθητή παρά σε γενικούς στόχους.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ

Το περιεχόμενο του περιοδικού είναι ελεγμένο εκπαιδευτικά και παιδαγωγικά από την ομάδα των καθηγητών και των τριών συνεργαζόμενων σχολείων. Κάθε τεύχος έχει ένα συγκεκριμένο διαπολιτισμικό αφιέρωμα που βοηθά τον αναγνώστη-εκπαιδευτικό να προσδιορίσει το μάθημα στο οποίο θα του φαινόταν διδακτικά αξιοποιήσιμο.

Η διαδικτυακή και διαδραστική μορφή του περιοδικού δίνει τη δυνατότητα αξιοποίησης των περιεχομένων του περιοδικού μέσα στη σχολική τάξη με χρήση βίντεο-προβολικού συστήματος ή συστήματος διαδραστικού πίνακα. Συνεπώς ο ενδιαφερόμενος εκπαιδευτικός, στο αντικείμενο του μαθήματός του (Αγγλικά ή άλλο μάθημα),μπορεί να αξιοποιήσει το ήδη αναρτημένο περιεχόμενο συνδυαστικά με το σχέδιο μαθήματος που έχει αναπτύξει (π.χ διερευνητικά με ανάθεση εργασιών σε μαθητές), μπορεί να χρησιμοποιήσει το διαδραστικό πίνακα για να αναπτυχθεί μέσα στην τάξη ένα εκπαιδευτικό παιχνίδι γνώσεων με χρήση του διαδραστικού κουίζ και σταυρόλεξου ή/και να αναπτύξει συνεργασία με το περιοδικό, ως εξωτερικός συνεργάτης, αναθέτοντας θεματικές εργασίες στους μαθητές του οι οποίες θα αναρτηθούν σε επόμενα τεύχη.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ ΟΦΕΛΗ

Τα παιδιά στο πλαίσιο της συνεργασίας τους με τους μαθητές εταίρους από τις άλλες χώρες: ανταλλάσσουν πληροφορίες, συνεργάζονται και αξιολογούν τη δουλειά τους, προσπαθούν να βρουν κοινά χαρακτηριστικά και διαφορές στην αντίληψη του επιλεγμένου θέματος από τις άλλες χώρες.

Με την εμπλοκή τους στο «Mediteranean School Magazine» ενισχύονται: οι ικανότητες συγγραφής και ανάγνωσης στην αγγλική γλώσσα, οι ικανότητες συνεργατικής συγγραφής και

διόρθωσης κειμένου σε συνεργασία με τους εταίρους συμμαθητές τους, η κριτική σκέψη κατά την αναζήτηση, επιλογή και οργάνωση πληροφοριών σχετικών με ένα συγκεκριμένο θέμα, η ενασχόλησή τους με θέματα ευρύτερου ενδιαφέροντος της δικής τους χώρας, αλλά και των συνεργαζόμενων χωρών καθώς και της Ευρώπης γενικότερα σε τομείς Τέχνης, Επιστημών , Πολιτισμού κλπ, η εξοικείωση με τη συγγραφή διαφορετικών τύπων άρθρων (συνεντεύξεις, νέα, ρεπορτάζ, φωτογραφικό ρεπορτάζ, διαφήμιση, έρευνα, δοκίμιο, κριτική, ανακοίνωση, σταυρόλεξο, κουίζ κ.ά.), η εξοικείωση με τη δουλειά του δημοσιογράφου, τα δικαιώματα και τις αρμοδιότητες των δημοσιογράφων, σεβασμός των πνευματικών δικαιωμάτων, η επικοινωνία με συμμαθητές τους, εφαρμόζοντας ασφαλούς κανόνες ηλεκτρονικής επικοινωνίας, η εξοικείωσή τους με συνεργατικά εργαλεία των ΤΠΕ, η ανάπτυξη των διαπολιτισμικών τους δεξιοτήτων, τα παιδαγωγικά οφέλη του έργου αποτυπώνονται τόσο σε επίπεδο σχολικής μονάδας, όσο και σε τοπικό κοινωνικό επίπεδο, αφού το περιοδικό συμβάλει στην εξωστρέφεια της σχολικής μονάδας, αλλά και της τοπικής κοινωνίας στις άλλες χώρες. Συλλογιζόμενοι όλα τα χαρακτηριστικά του έργου, αντιλαμβανόμαστε ότι δημιουργεί τις κατάλληλες συνθήκες άμιλλας και κινήτρων για να εμπλουτίσει τη διαδικασία της μάθησης και να τη μετατρέψει σε μία ευχάριστη και δημιουργική καθημερινότητα.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΑΜΕΣΑ ΚΑΙ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ

Για πρώτη φορά το σχολείο απέκτησε ένα κανάλι προώθησης των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων το οποίο δημιουργείται από τους ίδιους τους μαθητές και ξεπερνά τα σύνορα της χώρας. Έγινε σημείο αναφοράς αναμορφώνοντας και ενισχύοντας τις πρακτικές εξάσκησης μιας ξένης γλώσσας, μεταφέροντας τους μαθητές-δημοσιογράφους σε ένα πραγματικό περιβάλλον επικοινωνίας.

Κατά τη διάρκεια των τριών ετών υλοποίησης του έργου παρατηρήθηκε σημαντική βελτίωση του γραπτού και προφορικού λόγου στους συμμετέχοντες μαθητές παράλληλα με τη θετική ενίσχυση της στάσης τους απέναντι στην εκμάθηση μίας ξένης γλώσσας. Η επαφή των μαθητών με συμμαθητές άλλων χωρών συνέβαλε στην απόκτηση γνώσεων πέραν του σχολικού εγχειριδίου και κυρίως στην εξάσκηση παραγωγής προφορικού λόγου σε ρεαλιστικές και όχι φανταστικές συνθήκες. Αυτό αποτυπώνεται στις δηλώσεις των ίδιων των μαθητών και των οικογενειών τους που συμμετείχαν στο πρόγραμμα και ιδιαίτερα σε όσους συμμετείχαν στην φυσική εκπαιδευτική ανταλλαγή κάθε έτους.

Πέρα από την εμπειρική και βιωματική αποτύπωση των αποτελεσμάτων του έργου, στα σχέδια των τριών συνεργαζόμενων σχολείων είναι η πραγματοποίηση μεικτής έρευνας (ποιοτικής και ποσοτικής), με τη χρήση ερωτηματολογίων και πλάνου συνεντεύξεων, εμπλέκοντας όλους τους εμπλεκόμενους (μαθητές, καθηγητές και γονείς) σε αυτή. Θα πραγματοποιηθεί στατιστική αποτύπωση και διάχυση των αποτελεσμάτων τόσο στη σχολική κοινότητα όσο και στην ευρεία κοινότητα.

Το υλικό του περιοδικού είναι προσαρμοσμένο απόλυτα στις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα της τοπικής σχολικής κοινότητας, των μαθητών και της τοπικής κοινωνίας, αφού συντάσσεται και παράγεται από τους ίδιους τους μαθητές με θέματα και νέα της σχολικής κοινότητας και της τοπικής κοινωνίας. Το περιοδικό κατάφερε να δημιουργήσει κοινότητες μάθησης μέσα στη σχολική κοινότητα. Ομάδες μαθητών αναλαμβάνουν τη βοήθεια και ενημέρωση άλλων συμμαθητών τους για εργασίες του περιοδικού, αλλά κα την αλληλοϋποστήριξη στην αγγλική γλώσσα. Με αυτόν τον τρόπο συνυπάρχουν η τυπική μάθηση στο πλαίσιο του κάθε μαθήματος και του αναλυτικού προγράμματος σπουδών, με την άτυπη μάθηση που δημιουργείται μέσα από την αλληλεπίδραση των μελών της σχολικής κοινότητας. Το περιεχόμενο επικεντρώνεται αποκλειστικά στις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των μαθητών, σεβόμενο πάντα την ηλικία τους και τον εκπαιδευτικό χαρακτήρα που διέπει το όλο πρόγραμμα. Οι μαθητές με εναλλακτικό τρόπο να εμβαθύνουν σε γνωστικά αντικείμενα ποικίλων μαθημάτων, εμπλουτίζοντας σε βάθος και με ευχάριστο τρόπο το λεξιλόγιο στην αγγλική γλώσσα.

Το έργο είναι δομημένο πάνω στις αρχές της ομαδοσυνεργατικής μάθησης (Ματσαγγούρας, 2004), στηρίζοντας και ενισχύοντας την ατομική μάθηση και κοινωνική ανάπτυξη των μαθητών μέσα από την ομαδική εργασία. Συγκεκριμένα, ο κάθε μαθητής συμμετέχει με προσωπικό του άρθρο και υλικό στο περιεχόμενο του περιοδικού συμβάλλοντας με το δικό του τρόπο στο τελικό αποτέλεσμα, αναλαμβάνοντας όμως και το μερίδιο συνυπευθυνότητάς του γι’ αυτό. Η συμμετοχή των καθηγητών στο περιοδικό είναι αυξανόμενη. Αυτό καταγράφει την αποδοχή του έργου, καθώς και του θετικού κλίματος συνεργασίας που υπάρχει στη σχολική μονάδα.

Στα άμεσα σχέδια της ομάδας δημιουργίας του περιοδικού (καθηγητών και μαθητών και των τριών σχολείων) είναι η φετινή έκδοση και του 8^{ου} τεύχους του περιοδικού, αλλά και μίας ειδικής έκδοσης με θέμα-αφιέρωμα στο Δομήνικο Θεοτοκόπουλο (El Greco), καθώς φέτος συμπληρώνονται

400 χρόνια από το θάνατο του μεγάλου Κρητικού ζωγράφου. Στόχος επίσης είναι η προσθήκη κάθε χρόνο νέων μαθητών και καθηγητών των τριών σχολείων στην ομάδα δημιουργίας του περιοδικού. Στα μελλοντικά σχέδια περιλαμβάνονται η πολύ πιθανή συμμετοχή 3 ακόμη σχολείων από τη Γαλλία, την Κύπρο και το Βέλγιο, ο εμπλουτισμός του περιοδικού με ακόμη περισσότερα πολυμεσικά στοιχεία, όπως είναι ο ήχος και το βίντεο, με την ταυτόχρονη ενσωμάτωση εργαλείων web 2.0 για την ελκυστικότερη εικόνα του περιοδικού και την ευρύτερη διάχυση των αποτελεσμάτων του έργου.

Τέλος, η διάρκεια του έργου, αλλά και η επιβράβευσή του εκ μέρους των μαθητών και των καθηγητών αποδεικνύει, ότι μπορεί μία δράση να δημιουργήσει και να συμβάλει σε ένα καλό κλίμα συνεργασίας μεταξύ των εκπαιδευτικών που ως όραμά τους έχουν ένα σχολείο εκπαιδευτικά σύγχρονο, δημιουργικό και ανοικτό στην κοινωνία, θέτοντας πάντα πρώτα τις εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών και λαμβάνοντας υπόψη τις ολοένα αυξανόμενες απαιτήσεις της σύγχρονης ηλεκτρονικής εποχής των ΤΠΕ.

Οι ψηφιακές δημιουργίες των μαθητών είναι δείγματα δημιουργικότητας και στοχεύουν στη δημιουργία ηλεκτρονικών περιοδικών, διαδραστικών ιστοσελίδων και apps από μαθητές, με την πρωτοποριακή για τα ελληνικά δεδομένα, κατασκευή ψηφιακών πολυμεσικών δημιουργιών μέσω εφαρμογών και εργαλείων για κινητές συσκευές, έτσι ώστε να έχει τα μέγιστα αποτελέσματα στη μάθηση. Εκμεταλλεύεται την ίδια τεχνολογία που ήδη χρησιμοποιούν οι μαθητές και εκτός σχολείου και είναι πιο οικεία σε αυτούς. Σημαντική εξέλιξη θα είναι και η συνέχιση της ποιοτικής έρευνας για δεύτερη χρονιά από το ελληνικό σχολείο και η πραγματοποίηση αντίστοιχων ποιοτικών ερευνών και από τα υπόλοιπα συμμετέχοντα ευρωπαϊκά σχολεία.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Οι συγγραφείς θα ήθελαν να ευχαριστήσουν κατά κύριο λόγο τους μαθητές, που επί τέσσερα συνεχόμενα έτη στηρίζουν και συμμετέχουν σε αυτό το καινοτόμο έργο, εκμεταλλευόμενοι τις δυνατότητες που τους προσφέρει. Επίσης, όλους όσους με εμφανή ή αφανή τρόπο λειτούργησαν και λειτουργούν ως καταλύτες στη δημιουργική και καινοτόμο εκπαιδευτική σκέψη.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Α. Αράπογλου, Α., Μαβόγλου, Χ., Οικονομάκος, Η., Φύτρος, Κ. (2010). *Πληροφορική Α', Β', Γ' Γυμνασίου*. Έκδοση ΟΔΕΒ.

Καραγιάννη Ε. κ.α. (2009) . *THINK TEEN 1, 1st Grade of Junior High School STUDENT BOOK (A'- B' και Γ' Γυμνασίου)*, Εκδόσεις ΟΕΔΒ Ανάδοχος συγγραφής Ελληνικά Γράμματα.

Κόμης, Ι. Β. (2004). *Εισαγωγή στις εκπαιδευτικές εφαρμογές των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών*. Εκδ. Νέων Τεχνολογιών. Αθήνα, σελ. 116-252.

Κοντογεώργιος, Δ., Μαραγκός, Κ.,(2001). *Το Ιντερνετ στα αναλυτικό πρόγραμμα της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης*, Εκδόσεις Κωστόγιαννος, 2001, σελ.21-30.

Ματσαγγούρας, Η. Γ. (2004). *Ομαδοσυνεργατική Διδασκαλία και Μάθηση*. Εκδόσεις Γρηγόρη.

Νικολαϊδου, Σ. Γιακουμάτου, Τ. (2001) (α). *Διαδίκτυο και Διδασκαλία*, Εκδόσεις Κέδρος, 2001, σελ.269-314(α) / σελ. 323(β), σελ. 339-367(γ).

Παππάς, Χ. (2012*). Πώς θα μετατρέψετε μια παραδοσιακή εκπαίδευση σε eLearning*. 19-12-2012 στο www.epixeiro.gr

Bush, D. M. & Mott, D. J. (2009). *The Transformation of Learning with Technology*. *Educational Technology Magazine*. March –April 2009, pp 3-9.

Etwinning Portal (2014). *Ηλεκτρονικός κόμβος αναφοράς του ευρωπαϊκού προγράμματος etwinnig*, Προσβάσιμος στις 10/09/2014, http://www.etwinning.net/el/pub/index.htm .

Etwinning Tools (2014). *Παρουσίαση των εργαλείων του etwinning, όπως του twinspace κ.α.*, Προσβάσιμος στις 10/09/2014, http://www.etwinning.net/el/pub/discover/tools.htm.

Flesch, R. (1962). *The art of readable writing, foreword by Alan J. Gould*. Harper & Row Poblishers. New York and Evanston.

Frey, K. (1986). *Η Μέθοδος project, Μια μορφή συλλογικής εργασίας στο σχολείο ως θεωρία και πράξη*. Εκδόσεις Αφοί Κυριακίδη. Θεσσαλονίκη..

Papert, S. (1991). *Νοητικές θύελλες-Παιδιά, ηλεκτρονικοί υπολογιστές και δυναμικές ιδέες*. Εκδόσεις Οδυσσέας, Αθήνα.

Piaget, J. (2000). *Περί Παιδαγωγικής*. Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα. Αθήνα.

Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

Το eTwinning πάει Νηπιαγωγείο: Γνωριζόμαστε, μαθαίνουμε και συνεργαζόμαστε με τη βοήθεια του διαδικτύου και των εφαρμογών web 2.0.

Καμπανά Θεώνη[1], Κοτταρίδου Μαρία[2]

[1] Νηπιαγωγός στο 4ο Νηπιαγωγείο Αιγάλεω, Ψυχολόγος, M.Sc. στη Συμβουλευτική Ψυχολογία στην Εκπαίδευση

theonh80@gmail.com

[2] Νηπιαγωγός στο 1ο Νηπιαγωγείο Νέου Ηρακλείου Αττικής

mkottaridou@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η ραγδαία εξέλιξη των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών και η ένταξη του υπολογιστή σε όλους τους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας έχει επηρεάσει και τον χώρο της εκπαίδευσης οδηγώντας τον σε νέους προβληματισμούς και αναζητήσεις (Μακράκης & Κοντογιαννοπούλου – Πολυδωρίδη,1995·; Ράπτης & Ράπτη, 2007). Τα τελευταία χρόνια οι νέες τεχνολογίες είναι πλήρως ενσωματωμένες στα προγράμματα σπουδών στην προσχολική εκπαίδευση και η πλειονότητα των ερευνητικών πορισμάτων δείχνει θετικές επιδράσεις της τεχνολογίας όταν αυτή λειτουργεί συμπληρωματικά στις άλλες δραστηριότητες μάθησης των μικρών παιδιών (Ερευνητικό Ακαδημαϊκό Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών, 2011).

Σε αυτή την εισήγηση θα σας παρουσιάσουμε το σχέδιο εργασίας eTwinning που πραγματοποιήθηκε τη σχολική χρονιά 2013-2014 στο 1ο Νηπιαγωγείο Ν Ηρακλείου, καθώς και τα αποτελέσματα που προέκυψαν από την χρήση της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Η ανταπόκριση όλων των εμπλεκομένων ήταν θεαματική. Ιδιαίτερα, όμως, κέντρισε το ενδιαφέρον των παιδιών που βρήκαν το νέο τρόπο μάθησης ελκυστικό, διασκεδαστικό και μία μοναδική ευκαιρία να έρθουν τόσο κοντά με παιδιά που βρίσκονται τόσο μακριά. Επίσης, η συγκεκριμένη δράση συνετέλεσε στην ανταλλαγή γνώσεων, ιδεών και εμπειριών τόσο των μαθητών όσο και των εκπαιδευτικών, στη δημιουργία καινούργιων δεσμών φιλίας και αλληλεγγύης και έχοντας ως παρακαταθήκη τις ομορφότερες εμπειρίες να ετοιμαστούν νέα διαδικτυακά ταξίδια γεμάτα περιπέτεια και ενθουσιασμό.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ*:* *eTwinning, Ευρώπη, Νηπιαγωγείο, Συνεργασία, Νέες Τεχνολογίες.*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η εργασία εντάσσεται στην Ευρωπαϊκή δράση eTwinning, μέσω της οποίας σχολεία από διάφορες Ευρωπαϊκές χώρες συνεργάζονται πάνω στο ίδιο σχέδιο εργασίας κάνοντας χρήση των Νέων Τεχνολογιών, με στόχο να αναδείξουν την χρησιμότητά τους ως δημιουργικά περιβάλλοντα μάθησης. Η δράση υλοποιήθηκε στο 1ο Νηπιαγωγείο Νέου Ηρακλείου Αττικής και είχε καθολική αποδοχή από τους έξι εκπαιδευτικούς και από τα τρία τμήματα που απαρτίζουν τη σχολική μονάδα στην οποία φοιτούσαν συνολικά εξήντα δύο νήπια. Το σχέδιο εργασίας πραγματοποιήθηκε σε συνεργασία με το Πολωνικό Δημοτικό σχολείο Zespół Szkół Publicznych im. Jana Pawła II w Łazach.

Ο σχεδιασμός και η υλοποίηση του προγράμματος πραγματοποιήθηκε μέσω της ηλεκτρονικής μάθησης από την πλατφόρμα του eTwinning κάνοντας χρήση των Νέων Τεχνολογιών όπως του υπολογιστή, του σαρωτή, του διαδικτύου και του διαδραστικού πίνακα. Βασίστηκε πάνω στις γνωστικές θεωρίες μάθησης οι οποίες πρεσβεύουν ότι η μάθηση δε μεταδίδεται αλλά εδράζεται πάνω σε προγενέστερες γνώσεις, και στις κοινωνικοπολιτισμικές θεωρίες που υποστηρίζουν το σημαντικό

ρόλο της κοινωνικής αλληλεπίδρασης αλλά επίσης είναι συμβατές με τη νέα γενιά εκπαιδευτικών περιβαλλόντων όπως τη διαδικτυακή επικοινωνία των μαθητών και τις δυνατότητες που προσφέρει η κοινωνική δικτύωση (Ερευνητικό Ακαδημαϊκό Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών, 2011). Οι δραστηριότητες που εκπονήθηκαν ήταν γλωσσικής και εικαστικής ανάπτυξης απόλυτα συμβατές με το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών (Πιλοτικό Πρόγραμμα Σπουδών Νηπιαγωγείου, 2011) και ωθούσαν τα νήπια στην εξοικείωσή τους με την τεχνολογία εμπλέκοντάς τα σε ενδιαφέρουσες γεμάτες νόημα εμπειρίες και ενισχύοντας τη δημιουργικότητά τους.

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Απόψεις για τις Νέες Τεχνολογίες και την ένταξή τους στην Προσχολική αγωγή

Η εξέλιξη των νέων Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας επηρεάζει αδιαμφισβήτητα την καθημερινότητά μας και τα κοινωνικά δεδομένα. Η εγκάρσια ένταξη του υπολογιστή σε όλους τους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας έχει επηρεάσει ριζικά και τον χώρο της εκπαίδευσης οδηγώντας τον σε νέους προβληματισμούς και αναζητήσεις (Μακράκης & Κοντογιαννοπούλου –Πολυδωρίδη,1995·; Ράπτης & Ράπτη, 2007). Η παιδαγωγική αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών στην εκπαίδευση, είναι απαραίτητη, γιατί αφενός συμβάλλει καταλυτικά στην καλλιέργεια μίας παιδαγωγικής αντίληψης, η οποία διευκολύνει νέους ενεργητικούς και βιωματικούς τρόπους μάθησης, και αφετέρου προσφέρει, στους μαθητές και αυριανούς πολίτες, τα απαραίτητα εφόδια και τις γνώσεις που χρειάζονται ώστε να γίνουν ικανοί να προσαρμόζονται δυναμικά στις απαιτήσεις της σύγχρονης κοινωνίας (Ερευνητικό Ακαδημαϊκό Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών, 2011).

Το σχολείο, λοιπόν, καλείται να παίξει ένα διαφορετικό ρόλο γιατί το απαιτούν οι σύγχρονοι καιροί, και τα σύγχρονα προβλήματα που επιζητούν άμεσες λύσεις. Σύμφωνα με έρευνες (Semenov, 2000) η χρήση νέων τεχνολογιών και διαδικτύου από παιδιά, έχει σαν αποτέλεσμα αποτελεσματική και δημιουργική μάθηση (Makrakis, Retalis, Koutoumanos, & Skordalakis, 1998) και πράξη, γιατί ευνοεί την αλληλεπίδραση, δημιουργεί κίνητρα για συνεργασία και προϋποθέτει την διατύπωση ευκρινών στόχων με νόημα και ενδιαφέρον για τους εμπλεκόμενους (Dimitrakopoulou, 2000). Πλήθος μελετών έχει δείξει ότι στην προσχολική εκπαίδευση οι νέες τεχνολογίες παρέχουν στα παιδιά σημαντικές εμπειρίες που σχετίζονται με τα ενδιαφέροντα και την καθημερινή τους ζωή και ενισχύουν τη σημασία του παιχνιδιού ως κυρίαρχου παράγοντα στην ανάπτυξή τους. Αθροιστικά στα παραπάνω έχει αποδειχτεί ότι τα παιδιά μαθαίνουν ευκολότερα, όταν εμπλέκονται σε δραστηριότητες με ενδιαφέρον και νόημα για αυτά (Ξανθάκου, 1998).

Τα αναμενόμενα οφέλη από τη χρήση των Νέων Τεχνολογιών είναι πολλά, αφού αυτά λειτουργούν ως ευέλικτα περιβάλλοντα πληροφόρησης, επικοινωνίας και συνεργασίας μεταξύ των σχολείων, των μαθητών, των εκπαιδευτικών και άλλων φορέων του ευρύτερου κοινωνικού περιβάλλοντος (Ράπτης & Ράπτη, 2007). Μέσα στο πλαίσιο των καθημερινών τους σχολικών δραστηριοτήτων, εξοικειώνονται και κατανοούν τις βασικές λειτουργίες των νέων τεχνολογιών με στόχο: α) Την αναζήτηση, την οργάνωση τη διαχείριση και την παραγωγή πληροφορίας σε πολλαπλές μορφές, β) την ανάπτυξη ιδεών και την προσωπική έκφραση και δημιουργία, γ) την επικοινωνία και τη συνεργασία, δ) τη διερεύνηση, τον πειραματισμό, την ανακάλυψη και την επίλυση προβλημάτων και ε) την κατανόηση του ρόλου των ψηφιακών τεχνολογιών στη σύγχρονη κοινωνία (Πιλοτικό Πρόγραμμα Σπουδών Νηπιαγωγείου, 2011).

Ο υπολογιστής επομένως, χρησιμοποιείται ως ένα επιπλέον εκπαιδευτικό εργαλείο για να υποστηρίξει διάφορες μορφές διδασκαλίας και μάθησης των μικρών παιδιών. Η τεχνολογία επιλέγεται από τον εκπαιδευτικό για να εμπλουτίσει τις μαθησιακές εμπειρίες, να ενισχύσει βασικές ικανότητες και να προάγει την προστιθέμενη αξία δηλαδή τη δυνατότητά της να είναι πιο αποτελεσματική σε μία κατάσταση σε σχέση με άλλα μέσα (Πιλοτικό Πρόγραμμα Σπουδών Νηπιαγωγείου, 2011). Είναι επίσης σημαντικό η χρήση της τεχνολογίας να κινητοποιεί τα παιδιά να μαθαίνουν και να τους προσφέρει ευχάριστες εμπειρίες. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι νέες τεχνολογίες πρέπει να ενσωματώνονται στο πλαίσιο των καθημερινών δραστηριοτήτων και να χρησιμοποιούνται για την υποστήριξη της μάθησης των παιδιών χωρίς όμως να υποκαθιστούν τις δραστηριότητες του προγράμματος σπουδών.

Τέλος, η εξ αποστάσεως εκπαίδευση που συντελείται μέσα από το διαδίκτυο αλλάζει τον τρόπο μάθησης, αφού συντελείται σε ένα διευρυμένο περιβάλλον (τάξεις της ίδιας πόλης, ίδιας χώρας ή ξένων χωρών,) που μεταβάλλεται σε κοινότητα μάθησης (Scardamalia & Bereiter, 1994). Οι

πολλαπλές δυνατότητες επικοινωνίας και ανταλλαγής απόψεων μεταξύ ατόμων που βρίσκονται σε διαφορετικό περιβάλλον επιφέρουν θετικές αλλαγές ως προς τη γνώση, ευνοούν τις γνωστικές ανταλλαγές και τη μεταξύ τους συνεργασία (Porter, 1997). Κλείνοντας θα ήταν παράλειψη να μην αναφέρουμε ότι οι διαθεματικές και διεπιστημονικές προσεγγίσεις θεωρούνται ως κατάλληλες και αποτελεσματικές μέθοδοι για την προσέγγιση της γνώσης.

Απόψεις για το eTwinning και τα οφέλη του

Το eTwinning είναι μια ευρωπαϊκή δράση μέσω της οποίας σχολεία από διαφορετικές Ευρωπαϊκές χώρες, κάνοντας χρήση εργαλείων Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών, συνεργάζονται ώστε να αποκομίσουν παιδαγωγικά, κοινωνικά και πολιτισμικά οφέλη (http://www.etwinning.gr). Η δράση eTwinning παρέχει στα σχολεία-συνεργάτες μία ασφαλή ηλεκτρονική πλατφόρμα μέσω της οποίας έχουν την ευκαιρία να μάθουν μαζί, να μοιραστούν τις απόψεις τους και να δημιουργήσουν καινούργιες φιλίες. Επιπλέον δίνει την ευκαιρία στους μαθητές διαφορετικών κρατών να μάθουν για την πολιτιστική και σχολική κουλτούρα των εταίρων συμμαθητών τους εξασκώντας τις ικανότητές τους στις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών.

Το eTwinning βελτιώνει την παιδαγωγική διαδικασία, ενώ τα σχολεία κρίνουν τη δράση ως δραστηριότητα που προσθέτει αξία στην συμβατική μάθηση. Όμως αυτό δεν είναι ο μοναδικός στόχος του eTwinning, το οποίο ξεπερνά την στενή έννοια της θεματικής συνεργασίας των σχολείων αλλά στοχεύει και σε μια πλήρη και συστηματική συνεργασία των σχολείων σε όλα τα επίπεδα (Μαθητές, Δάσκαλοι, Σχολικές τάξεις και Σχολική Διεύθυνση) (http://www.etwinning.gr).

Το eTwinning εξάλλου είναι ένας διασκεδαστικός τρόπος μάθησης και επικοινωνίας, που αποκαλύπτει τη ζωή έξω από την τάξη με τους μαθητές. Ο ενθουσιασμός, η γόνιμη ανταλλαγή ιδεών, εμπειριών και η ενεργός συμμετοχή αποτελούν ουσιώδη στοιχεία της διαδικασίας μάθησης. Με αυτή τη δράση αναπτύσσονται ισχυροί δεσμοί μεταξύ των Ευρωπαίων πολιτών, θεμελιώνονται σχέσεις αλληλεγγύης και αλληλοσεβασμού και εξαλείφεται η ξενοφοβία και ο ρατσισμός. Ενσωματώνοντας ένα έργο eTwinning στο πρόγραμμα σπουδών οι μαθητές μαθαίνουν μαζί με άλλους μαθητές και από άλλους μαθητές. Επιπλέον “οι μαθητές γνωρίζουν τη στιγμή που επιτελούν μια εργασία τον λόγο για τον οποίο την επιτελούν”. Οι στόχοι είναι συγκεκριμένοι και η μάθηση είναι βιωματική. Έχοντας κατά νου όλα τα παραπάνω, εκπονήσαμε στο Νηπιαγωγείο μας ένα σχέδιο εργασίας χρησιμοποιώντας την πλατφόρμα eTwinning, και πραγματοποιήσαμε ποικίλες δραστηριότητες που άπτονται του Προγράμματος Σπουδών του Νηπιαγωγείου.

ETWINNING PROJECT: INTERESTING PROFESSIONS AROUND US

Η ταυτότητα του έργου-συνοπτική παρουσίαση

Το συγκεκριμένο έργο αφορά τη συνεργασία ανάμεσα σε ένα σχολείο της Πολωνίας ***(Zespół Szkół Publicznych im. Łazach)*** και ένα ελληνικό νηπιαγωγείο ***(1ο Νηπιαγωγείο Νέου Ηρακλείου)*** του νομού Αττικής. Στα μισα περίπου του έργου (στα τέλη Φεβρουαρίου), προστέθηκε και ένας τρίτος συνεργάτης, ύστερα από πρόταση των πολωνών συναδέλφων μας **(*Zespół Szkolno-Przedszkolny w Rzuchowie*)**, ο οποίος όμως συμμετείχε σε ελάχιστες δραστηριότητες και αποχώρησε χωρίς προειδοποίηση πριν την ολοκλήρωση του project.

Οι ηλικίες των παιδιών που συμμετείχαν στο πρόγραμμα ήταν από 4 έως 10 ετών.

Σχεδόν για όλους τους εμπλεκόμενους στο έργο ήταν η πρώτη etwinning συνεργασία, με εξαίρεση τη μία νηπιαγωγό του ελληνικού σχολείου που είχε αξιόλογη εμπειρία σε τέτοια προγράμματα. Για το λόγο αυτό οι πρώτοι στόχοι μας ήταν:

- ✓ η εξοικείωση όλων των εμπλεκόμενων - εκπαιδευτικών και μαθητών - με την χρήση της πλατφόρμας eTwinning και του Twinspace.
- ✓ η γνωριμία σε πολιτισμικό αλλά και προσωπικό επίπεδο και δημιουργία φιλίας μεταξύ των μαθητών και εκπαιδευτικών
- ✓ η συνεργασία και ανταλλαγή εκπαιδευτικών και διδακτικών πρακτικών μεταξύ δασκάλων από διαφορετικές χώρες μέσω Διαδικτύου

Θέμα της συνεργασίας ήταν η γνωριμία με τις διάφορες πτυχές του επαγγέλματος του αστυνομικού, του πυροσβέστη και της αεροσυνοδού στην κάθε χώρα (Πολωνία, Ελλάδα). Το χρονοδιάγραμμα του προγράμματος ήταν πεντάμηνο. Ο πρώτος μήνας αφιερώθηκε σε

δραστηριότητες αλληλογνωριμίας των μαθητών και γνωριμίας με τη χώρα του καθενός, ο δεύτερος μήνας αφιερώθηκε σε δραστηριότητες που αφορούσαν το επάγγελμα του/της αστυνομικού, ο τρίτος μήνας στον/στην πυροσβέστη, ο τέταρτος στην/στον αεροσυνοδό και ο πέμπτος σε δραστηριότητες αξιολόγησης του προγράμματος. Οι εκπαιδευτικοί σχεδίαζαν τις δραστηριότητες μεταξύ τους αλλά και με τους μαθητές τους. Ωστόσο, αξίζει να σημειωθεί ότι με την πρόοδο του έργου κάποιες δράσεις είτε επαναπροσδιορίζονταν, είτε προσαρμόζονταν ανάλογα με τις ανάγκες των μαθητών.

Ο χώρος συνεργασίας και ανάρτησης του παραγόμενου έργου ήταν η πλατφόρμα του Twinspace http://new-twinspace.etwinning.net/c/portal/layout?p_l_id=29392496 αλλά και το blog του έργου μας http://etwinprof.blogspot.gr/

Οι συνεργατικές δράσεις και η χρήση των εφαρμογών web 2.0 και των δυνατοτήτων που μας έδινε το διαδίκτυο.

Η βασική μας φιλοσοφία κατά το σχεδιασμό του έργου ήταν να μην είναι το πρόγραμμα μια στείρα και ανούσια παροχή πληροφοριών στα παιδιά αλλά όλες οι δράσεις να βασίζονται στην ενεργό συμμετοχή των μαθητών, στη συνεργασία μεταξύ τους, στη βιωματική ανακάλυψη της γνώσης και *κυρίως στη σύνδεση της γνώσης με την καθημερινή τους ζωή*. Με άλλα λόγια όλο αυτό που θα γινόταν θα έπρεπε να έχει ουσιαστικό νόημα για τα παιδιά. Είδαμε το πρόγραμμα όχι ως κάτι στατικό και παγωμένο, αλλά ως ένα ζωντανό οργανισμό που συνεχώς αναπροσαρμοζόταν ακόμα μέχρι και την τελευταία στιγμή υλοποίησής του.

Α) Συνεργασία

Ένα από τα καίρια σημεία της ταυτότητας του έργου ήταν η μεγάλη προσπάθεια που έγινε για ουσιαστική συνεργασία μεταξύ των εμπλεκόμενων σχολείων, με εξαίρεση τον πρώτο μήνα υλοποίησής του, όπου πραγματοποιήθηκαν οι δραστηριότητες γνωριμίας (ice breaking) και τα δύο σχολεία εργάζονταν παράλληλα και όχι συνεργατικά. Από εκεί και ύστερα όμως, προσπαθήσαμε για πραγματική συνεργασία και αλληλεπίδραση. Ενδεικτικά θα αναφερθούμε σε 3 δραστηριότητες που στοιχειοθετούν τα παραπάνω.

- Η δημιουργία ενός συνεργατικού παραμυθιού, που έγινε για την τελική αξιολόγηση του προγράμματος. Η «ιστορία» ξεκίνησε από το ελληνικό σχολείο και ολοκληρώθηκε από τους Πολωνούς μαθητές. Το κάθε τμήμα, σε ολιγομελείς ομάδες, δημιουργούσε ένα κομμάτι ιστορίας, το ζωγράφιζε και το σάρωνε. Το ανολοκλήρωτο κομμάτι περνούσε στο επόμενο τμήμα που ακολουθούσε την ίδια διαδικασία. Μόλις η ιστορία έφτασε στη μέση «έφυγε» από το ελληνικό σχολείο και πέρασε στα χέρια των πολωνών συνεργατών μας, οι οποίοι ακολουθώντας την ίδια διαδικασία την ολοκλήρωσαν http://etwinprof.blogspot.gr/2014/07/cooperative-tale.html
- Ο σχεδιασμός και η υλοποίηση ενός παιχνιδιού κρυμμένου θησαυρού που απαιτούσε τη ουσιαστική σύμπραξη και τη εμπλοκή όλων των συνεργατών (εκπαιδευτικών και μαθητών) http://etwinprof.blogspot.gr/search/label/Game
- Η δημιουργία συνεργατικών λεξικών για το κάθε επάγγελμα όπου η δουλειά του ενός σχολείου εξαρτιόταν αποκλειστικά από τη δουλειά του άλλου http://etwinprof.blogspot.gr/search/label/Dictionary

Β) Χρήση της Τεχνολογίας

Όσον αφορά τον συγκεκριμένο παράγοντα, θα ήταν παράλειψη να μην αναφέρουμε την πολύτιμη εμπειρία και τις δεξιότητες που αποκτήσαμε, τόσο εμείς ως εκπαιδευτικοί όσο και οι μαθητές μας στη χρήση του τεχνολογικού εξοπλισμού που μας παρείχε το σχολείο μας.

Πιο συγκεκριμένα, ***οι μαθητές*** (νήπια και προνήπια) έμαθαν να χρησιμοποιούν τόσο τον ηλεκτρονικό υπολογιστή και τα περιφερειακά του όσο και τον διαδραστικό πίνακα που έχουμε στο σχολείο μας. Έμαθαν να γράφουν στο MS Word, να σαρώνουν χωρίς βοήθεια στο σαρωτή τις δικές τους ζωγραφιές, να ηχογραφούν τις φωνές τους, να κάνουν αναζητήσεις στον παγκόσμιο ιστό, να βοηθούν στη δημιουργία παρουσιάσεων, να τις σχολιάζουν και να τις δημοσιεύουν στο διαδικτυακό τόπο Twinspace με τη βοήθεια των εκπαιδευτικών. Κατά τη διάρκεια των δραστηριοτήτων

εξασκήθηκαν στη χρήση του διαδραστικού πίνακα αφής, στη λειτουργία της ψηφιακής φωτογραφικής μηχανής και έκαναν λήψη φωτογραφιών και μικρών βίντεο με επιτυχία.

Εμείς ***οι εκπαιδευτικοί*** ξεκινήσαμε σχεδόν με γνώσεις αρχαρίων σχετικά με τις απαιτήσεις μιας τέτοιας συνεργασίας. Όσο εξελισσόταν το πρόγραμμα μάθαμε να χρησιμοποιούμε τις δυνατότητες και τα εργαλεία (συνεργατικά ή μη, online εφαρμογές) που μας προσέφερε το διαδίκτυο για την παρουσίαση των δράσεων του προγράμματος. Επίσης, με τη βοήθεια της πιο έμπειρης νηπιαγωγού εξασκηθήκαμε στη χρήση εργαλείων web 2.0 *(θα αναλυθούν στην επόμενη υπο-ενότητα)* και δημιουργήσαμε το αποκλειστικό blog του έργου για περισσότερη διάδραση και διαχρονικότητα· συνεργαστήκαμε μέσω της πλατφόρμας του Twinspace (chat, emails) για chat και τηλεδιασκέψεις και ανταλλάξαμε υλικό μέσω sharing folders (dropbox, google drive). Τέλος, μάθαμε να χρησιμοποιούμε προγράμματα επεξεργασίας εικόνας, ήχου και video και παραγωγής video από πρωτογενές υλικό.

Γ) Χρήση των εφαρμογών web 2.0 και των δυνατοτήτων που μας έδινε το διαδίκτυο.

Τα εργαλεία web 2.0 και οι online εφαρμογές κατείχαν εξέχουσα θέση στο συγκεκριμένο πρόγραμμα. Αν και άπειροι οι περισσότεροι καταβάλαμε ιδιαίτερη προσπάθεια να τα γνωρίσουμε, να πειραματιστούμε μαζί τους και σε κάθε δραστηριότητα να εντάσσουμε κάτι νέο. Πιο αναλυτικά, χρησιμοποιήσαμε:

Το **Voki** (**www.voki.com**). Πρόκειται για ένα online εργαλείο δημιουργίας ψηφιακών χαρακτήρων που μιλούν (avatar). Το συγκεκριμένο πρόγραμμα χρησιμοποιήθηκε για να προλογίσει την παρουσίαση του ελληνικού σχολείου http://etwinprof.blogspot.gr/2014/01/our-school.html

Το **tagxedo** (**http://www.tagxedo.com**). Η συγκεκριμένη εφαρμογή μετατρέπει λέξεις, άρθρα, slogans και θέματα σε ένα εντυπωσιακό «σύννεφο λέξεων». Στο έργο μας χρησιμοποιήθηκε από τους πολωνούς συναδέλφους ως εργαλείο γνωριμίας http://www.tagxedo.com/art/5b6d9c13ab054b66

Το **prezi** (**http://prezi.com**). Είναι ένα δωρεάν online εργαλείο που επιτρέπει την εντυπωσιακή, μη γραμμική (Power Point) προβολή των διαφανειών. Στο συγκεκριμένο έργο χρησιμοποιήθηκε για την παρουσίαση του ελληνικού σχολείου http://prezi.com/7dbth8m8dymp/1st-kindergarten-irakliou-attikis/

Το **Glogster EDU** (**http://edu.glogster.com**). Πρόκειται για μια διαδικτυακή ιστοσελίδα δημιουργίας διαδραστικής αφίσας όπου ο καθένας μπορεί, εύκολα, να κάνει μια ψηφιακή αφίσα (**glog** = **g**raphical b**log**) μόνος του. Εμείς το χρησιμοποιήσαμε για να παρουσιάσουμε κάποια χαρακτηριστικά στοιχεία της ταυτότητας της χώρας μας http://etwinprof.blogspot.gr/2014/02/greek-symbols_10.html ενώ οι πολωνοί συνάδελφοι για να παρουσιάσουν τους μαθητές τους http://mkak1.edu.glogster.com/1/ .

Το **Jigsaw puzzle** (**http://thejigsawpuzzles.com**). Είναι μια δωρεάν online εφαρμογή που δίνε στο χρήστη τη δυνατότητα να μετατρέψει σε puzzle οποιαδήποτε εικόνα, επιλέγοντας μάλιστα και τον αριθμό των κομματιών. Οι μαθητές τόσο του ελληνικού όσο και του πολωνικού σχολείου ζωγράφισαν τόσο αστυνόμους όσο και πυροσβέστες, σάρωσαν τις ζωγραφιές τους και τις μετέτρεψαν σε puzzle. Στη συνέχεια, τα ανεβάσαμε στο blog του έργου και ήταν διαθέσιμα προς συναρμολόγηση http://etwinprof.blogspot.gr/search/label/Puzzle

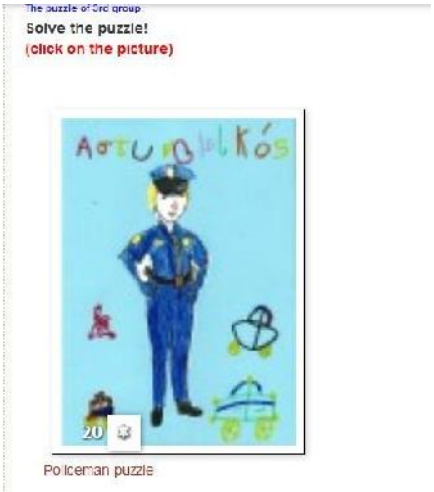

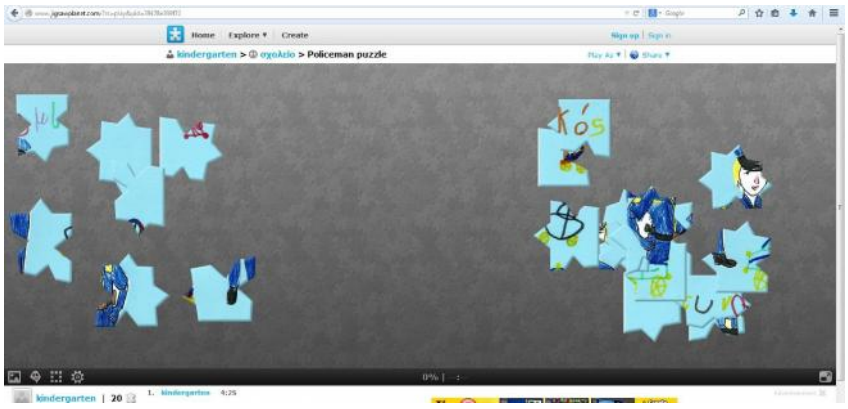

Το **Animoto (http://animoto.com/).** Είναι μια web 2.0 εφαρμογή, που μας επιτρέπει να δημιουργήσουμε εκπληκτικές βίντεο-παρουσιάσεις με φωτογραφίες, με εντυπωσιακά εφέ κίνησης συνοδευόμενες από κάποιο τραγούδι. Εμείς το χρησιμοποιήσαμε για να παρουσιάσουμε τις ζωγραφιές των παιδιών για το logo του etwinning και το πώς βλέπουν τα παιδιά το επάγγελμα του αστυνομικού http://etwinprof.blogspot.gr/2014/02/policeman-in-childrens-eyes-drawings-of_1504.html

Το **Smilebox** (**http://www.smilebox.com/**). Είναι μία δωρεάν εφαρμογή που μας επιτρέπει να δημιουργήσουμε εύκολα και γρήγορα, παρουσιάσεις, προσκλήσεις, ευχετήριες κάρτες, κολάζ, λευκώματα και άλμπουμ φωτογραφιών. Το smilebox χρησιμοποιήθηκε από το ελληνικό σχολείο για να παρουσιάσει την εισαγωγική ομιλία που έγινε στους μαθητές μας για το πρόγραμμα etwinning http://secure.smilebox.com/ecom/openTheBox?sendevent=4d7a6b304f4459304e54593d0d0a&blogview=true&campaign=blog_playback_link&partner=smilebox

Το **RealtimeBoard (https://realtimeboard.com/).** Ένας ατελείωτος «ψηφιακός πίνακας» δίνει τη δυνατότητα στους χρήστες (εγγεγραμμένους ή μη) να ανεβάσουν ταυτόχρονα εκατοντάδες αρχεία σε διάφορες μορφές ενώ παρέχει άπειρες επιλογές και συνδυασμούς για την μορφοποίησή του (χρώμα, εικόνα, φόντο, κ.τ.λ.). Στο δικό μας έργο ως εργαλείο χρησιμοποιήθηκε για τη δημιουργία τριών συνεργατικών λεξικών με λέξεις που αφορούσαν τα τρία επαγγέλματα: http://etwinprof.blogspot.gr/search/label/Dictionary

Το **blog**. Η απόφαση να δημιουργηθεί από εμάς το αυτόνομο blog του έργου ήταν λόγω της δυσκολίας χρήσης του Twinspace τόσο από εμάς όσο και από τους γονείς των μαθητών μας *(μιλάμε για τους γονείς καθώς οι μαθητές μας είναι νήπια – 4 & 5 ετών)*. Το Blog μας έδινε τη δυνατότητα να ταξινομούμε τις αναρτήσεις με ετικέτες (ανά θέμα) και ο διαδικτυακός επισκέπτης να έχει τη δυνατότητα να δει όλες τις δράσεις του έργου ανατρέχοντας από τις πρόσφατες στις παλαιότερες αναρτήσεις: http://etwinprof.blogspot.gr/

Το **Issuu** (**http://issuu.com/**). Πρόκειται για μια ψηφιακή πλατφόρμα που δίνει, εκτός όλων των άλλων, τη δυνατότητα στο χρήστη να μετατρέψει ένα έγγραφο (pdf ή word) σε ψηφιακό βιβλίο. Στο δικό μας έργο χρησιμοποιήθηκε προκειμένου να «ανεβάσουμε» σε ψηφιακή μορφή το συνεργατικό παραμύθι που δημιούργησαν τα δύο σχολεία για την αξιολόγηση του project: http://etwinprof.blogspot.gr/2014/07/cooperative-tale.html

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Κλείνοντας αυτή την εισήγηση, θα ήταν παράλειψη να μην αναφέρουμε την προσωπική μας εμπειρία *από τον αντίκτυπο* που είχε η etwinning συνεργασία και η χρήση των δυνατοτήτων που μας προσέφεραν οι νέες τεχνολογίες στους μαθητές μας. Αρχικά, διαπιστώσαμε ότι η χρήση του υπολογιστή, των περιφερειακών του και του διαδραστικού πίνακα δημιουργούσε στα παιδιά ένα δυνατό κίνητρο να εμπλακούν στη μαθησιακή διαδικασία. Η ενεργητική συμμετοχή τους στο μάθημα «γεννούσε» την ανάγκη να συνεργαστούν, να ανταλλάξουν απόψεις και να σχεδιάσουν βήμα-βήμα τις δράσεις τους προκειμένου να πετύχουν ένα σκοπό. Ο «δρόμος για το στόχο» εμπεριείχε πειραματισμούς, λάθη, δοκιμές και τη δημιουργία κανόνων που προέκυπταν μέσα από το δικό τους βίωμα. Επιπρόσθετα, εξασκήθηκαν στη διαδικασία λήψεως αποφάσεων και στη δημιουργία λογικών συνδέσεων, αφού μπορούσαν από ένα σημείο και ύστερα να μετατρέπουν απλά γνωστικά σχήματα σε πολύπλοκους νοητικούς μηχανισμούς. Σε αυτό, πιστεύουμε ακράδαντα, ότι βοήθησε η βασική φιλοσοφία που διέπνεε όλο το πρόγραμμα: *να μην είναι το έργο μια στείρα και ανούσια παροχή πληροφοριών στα παιδιά, αλλά όλες οι δράσεις να βασίζονται στην ενεργητική συμμετοχή τους, στη βιωματική ανακάλυψη της γνώσης και κυρίως στη σύνδεση της γνώσης και του σχολείου με την καθημερινή, πραγματική ζωή.* Τέλος, η συγκεκριμένη φιλοσοφία οριοθέτησε και το δικό μας ρόλο που ήταν αμιγώς διαμεσολαβητικός και υποστηρικτικός σε κάθε δραστηριότητα του προγράμματος.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Ερευνητικό Ακαδημαϊκό Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών (Ε.Α.Ι.Τ.Υ), (2011). *Επιμορφωτικό υλικό για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στα Κέντρα Στήριξης Επιμόρφωσης.* Πάτρα: Ι.Τ.Υ.

Μακράκης, Β., & Κοντογιαννοπούλου-Πολυδωρίδη, Γ. (1995). *Υπολογιστές στην εκπαίδευση: μια κριτική επισκόπηση στο διεθνή χώρο και στην Ελλάδα.* Αθήνα: Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών.

Ξανθάκου, Π. (1998). *Η δημιουργικότητα στο σχολείο.* Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Πιλοτικό Πρόγραμμα Σπουδών Νηπιαγωγείου- Υ.Π.Ε.Π.Θ. (2011). *Οδηγός Εκπαιδευτικού για το πρόγραμμα σπουδών του νηπιαγωγείου.*

Ράπτης, Α., & Ράπτη, Α. (2007). *Μάθηση και Διδασκαλία στην Εποχή της Πληροφορίας. Ολική Προσέγγιση.* Τόμος Α'. Αθήνα: Ράπτης.

Dimitracopoulou, A. (2000, April-May). *Educational Activities via Internet for young children: How to promote meaningful learning.* Paper presented at International conference "Sustainable Development in the Islands and the Role of Research and Higher Education", Rhodes.

Makrakis, V., Retalis, S., Koutoumanos, A., & Skordalakis, E. (1998). Evaluating theeffectiveness of a web-based open and distance learning system: A case study. *Journal of Universal Computing Science, 4*(3), 259-272.

Porter, L. (1997). Creating the virtual classroom. Distance learning with the internet. U.S.A:Wiley & Sons.

Scardamalia, M., & Bereiter, C. (1994). Computer support for Knowledge-buiding communities. *Journal Of The Learning Sciences, 3*, 265-283.

Semenov, A.L. (2000). Technology in transforming education: The opening keynote address. In D. Watson, & T. Downes (Eds.), *Communications and Networking in Education: Learning in Networked Society* (pp. 25-36). Boston: Kluwer Academic Publications.

Ηλεκτρονικές Πηγές:

http://www.etwinning.gr

www.voki.com

http://www.tagxedo.com

http://prezi.com

http://edu.glogster.com

http://thejigsawpuzzles.com

http://animoto.com/

http://www.smilebox.com/

https://realtimeboard.com/

http://issuu.com/

Το εκπαιδευτικό σενάριο ως πλαίσιο υλοποίησης συνεργατικών προγραμμάτων στο χώρο της προσχολικής εκπαίδευσης: Η περίπτωση του κλασσικού και ειδικού νηπιαγωγείου

Κορδιστού Μελπομένη,[1] Αγγελόπουλος Ηρακλής,[2] Μπαρής Θεόδωρος,[3] Χρυσικού Βασιλική[4]

[1]Νηπιαγωγός - Ειδική Παιδαγωγός, 1ο Ειδικό Νηπ/γειο Πάτρας, [2]Σχολικός Σύμβουλος 5ης Εκπ/κής Περιφ. Αχαΐας, [3]Σχολικός Σύμβουλος/Προϊστάμενος Επιστημονικής Παιδαγωγικής Καθοδήγησης Π/θμιας Εκπ/σης Δ. Ελλάδας, [4]Νηπιαγωγός, 67ο Νηπ/γείο Πάτρας
komelpo@yahoo.gr, agghra1@gmail.com, barist000@gmail.com, ikonio390@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην παρούσα εισήγηση περιγράφονται τα σενάρια τα οποία εκπονήθηκαν από δύο νηπιαγωγούς στο πλαίσιο της Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών Β' επιπέδου για την αξιοποίηση κι εφαρμογή των Τεχνολογιών των Πληροφοριών και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) στη διδακτική πράξη, με την καθοδήγηση των επιμορφωτών τους. Η εκπόνηση των σεναρίων έγινε από κοινού και η υλοποίησή τους αναπτύχθηκε στο πλαίσιο συνεργατικού προγράμματος με την εφαρμογή τους στα δύο σχολεία που εργάζονται οι νηπιαγωγοί. Στην εισήγηση καταδεικνύονται τα θετικά αποτελέσματα από τη χρήση των ΤΠΕ στην προσχολική εκπαίδευση καθώς και η ευελιξία και δυνατότητα προσαρμογής τους ώστε να χρησιμοποιούνται και στην προσχολική ειδική εκπαίδευση. Στο πρώτο μέρος αναφέρονται θέματα όπως ο ρόλος και η θέση των ΤΠΕ στο νηπιαγωγείο και την ειδική εκπαίδευση. Ακολουθεί η περιγραφή των σεναρίων(στόχοι, δραστηριότητες, αξιολόγηση) και κατόπιν η εφαρμογή τους στα Νηπιαγωγεία για χρονικό διάστημα ενός μηνός. Χρησιμοποιήθηκαν συγκεκριμένα εκπαιδευτικά λογισμικά τα οποία φάνηκαν να έχουν την ευελιξία να προσαρμόζονται στις γνωστικές ικανότητες των παιδιών. Παρατηρήθηκε ότι οι ευέλικτες δραστηριότητες που δημιουργήθηκαν, ανταποκρίνονταν στις γνωστικές ικανότητες και των δύο ομάδων μαθητών καθώς έγιναν εύκολα κατανοητές και πραγματοποιήθηκαν με επιτυχία.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *ΤΠΕ, Νηπιαγωγείο, Εκπαιδευτικό Λογισμικό, Ειδική Εκπαίδευση*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η εισήγηση παρουσιάζει δύο σενάρια που αναπτύχθηκαν στα πλαίσια του προγράμματος Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών Β' επιπέδου για την αξιοποίηση κι εφαρμογή των Τεχνολογιών των Πληροφοριών και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) στη διδακτική πράξη. Η ανάπτυξη των σεναρίων έγινε με συνεργατική μέθοδο μεταξύ των δύο νηπιαγωγών αλλά και των επιμορφωτών τους και υλοποιήθηκε στα δύο σχολεία που εργάζονται οι νηπιαγωγοί, το ένα εκ των οποίων είναι ειδικό νηπιαγωγείο όπου φοιτούν και νήπια με νοητική καθυστέρηση. Κατά τη διαδικασία ανάπτυξης και εφαρμογής των σεναρίων λήφθηκαν υπόψη οι εξής παράμετροι:

Νηπιαγωγείο και ΤΠΕ: Σήμερα γίνεται όλο και περισσότερο αποδεκτό ότι ο υπολογιστής μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως ένα επιπλέον εκπαιδευτικό μέσο για να υποστηρίξει διάφορες μορφές διδασκαλίας και μάθησης των μικρών παιδιών (Επιμόρφωση εκπαιδευτικών για την αξιοποίηση και εφαρμογή των ΤΠΕ στη διδακτική πράξη, τ. 2β, 2011). Το Δ.Ε.Π.Π.Σ. του Νηπιαγωγείου οριοθετεί και καθορίζει για πρώτη φορά στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα τη θέση της πληροφορικής και των ΤΠΕ στο Νηπιαγωγείο. Σύμφωνα με αυτό, ο «*Σκοπός της εισαγωγής της Πληροφορικής στο Νηπιαγωγείο και στο Δημοτικό Σχολείο είναι να εξοικειωθούν οι μαθητές και οι μαθήτριες με τις βασικές λειτουργίες του υπολογιστή και να έλθουν σε μια πρώτη επαφή με διάφορες χρήσεις του ως εποπτικού μέσου διδασκαλίας, ως γνωστικού - διερευνητικού εργαλείου και ως εργαλείου επικοινωνίας και αναζήτησης πληροφοριών στο πλαίσιο των καθημερινών σχολικών τους δραστηριοτήτων με τη χρήση κατάλληλου λογισμικού και ιδιαίτερα ανοικτού λογισμικού διερευνητικής μάθησης*» (Δ.Ε.Π.Π.Σ., 2001). Η ένταξη του υπολογιστή στο νηπιαγωγείο αποτελεί μια από τις σημαντικότερες καινοτομίες στο χώρο της προσχολικής εκπαίδευσης τα τελευταία χρόνια (Ντολιοπούλου, 2002) και τα οφέλη που

προκύπτουν είναι πολλαπλά. Παρατηρείται ενίσχυση της αυτοεκτίμησης των παιδιών (Haugland, 1992). Συντελεί στην ανάπτυξη νοητικών-γνωστικών δεξιοτήτων και στην ενεργό εμπλοκή των παιδιών στη διαδικασία μάθησης (Αναγνωστόπουλος, 2002). Η χρήση του υπολογιστή με προγράμματα τα οποία είναι ποιοτικά και κατάλληλα αναπτυξιακά, μπορούν να συμβάλλουν στην ανάπτυξη και του κοινωνικοσυναισθηματικού και ψυχοκινητικού τομέα, οδηγώντας σε ολόπλευρη ανάπτυξη των νηπίων (Ντολιοπούλου, 1998; Chen & Chang, 2006).

Ειδική εκπαίδευση και ΤΠΕ: Μελέτες αποδεικνύουν την θετική επίδραση στην νοητική και κοινωνικοσυναισθηματική εξέλιξη των μαθητών με ειδικές ανάγκες με τη χρήση ΤΠΕ. Η διδασκαλία με τη βοήθεια υπολογιστών έχει αποδειχθεί ότι είναι μια αποτελεσματική μέθοδος για μαθητές με ειδικές ανάγκες καθώς τους δίνει τη δυνατότητα να εμπλακούν σε μαθησιακά έργα καθώς και δραστηριότητες πειραματισμού και επικοινωνίας που μπορούν να ταιριάξουν στις δικές τους μαθησιακές ανάγκες και ικανότητες (Baby, 1992). Επίσης η χρήση του υπολογιστή ως μαθησιακού εργαλείου βοηθά τους μαθητές με Μαθησιακές Δυσκολίες (ΜΔ) να επιτύχουν τα μαθησιακά έργα και να εφεύρουν νέες στρατηγικές για να ξεπεράσουν τα προβλήματα μνήμης (Kordistou 1995). Όσον αφορά τους μαθητές με ήπια και μέτρια νοητική υστέρηση, η εκπαιδευτική παρέμβαση μέσω του Η/Υ μπορεί να βοηθήσει στην ενδυνάμωση και εστίαση της προσοχής, της υπομονής και της επιμονής τους (Μισιρλή, 2009).

Κριτήρια επιλογής εκπαιδευτικού λογισμικού: Τα λογισμικά που χρησιμοποιήθηκαν επελέγησαν κυρίως για την ευελιξία και την προσβασιμότητα που παρέχουν έτσι ώστε να προσαρμόζονται στο νοητικό και μαθησιακό επίπεδο των μαθητών, αφού χρησιμοποιήθηκαν από νήπια και με κανονική αλλά και με χαμηλή νοημοσύνη. Στη βιβλιογραφία αξιολόγησης εκπαιδευτικού λογισμικού αναφέρεται ως βασικό κριτήριο επιλογής η ευκολία στις αλλαγές. Οι Βέμμου & Γκότζος (2011) στην αξιολόγηση του λογισμικού εννοιολογικής χαρτογράφησης Kidspirtion που χρησιμοποιήσαμε και εμείς, αφιερώνουν την τρίτη ενότητα κριτηρίων αξιολόγησης στην *ευελιξία/δυνατότητες χάρτη* του λογισμικού. Επίσης, στο Επιμορφωτικό υλικό για την αξιοποίηση και εφαρμογή των ΤΠΕ στη διδακτική πράξη αναφέρονται σαφώς οι προδιαγραφές αξιολόγησης της διεπαφής συστήματος – χρήστη με έμφαση στην ευκολία εκμάθησης του περιβάλλοντος και την ευκολία στη διαχείρισή του (Επιμόρφωση εκπαιδευτικών για την αξιοποίηση και εφαρμογή των ΤΠΕ στη διδακτική πράξη, τ.1, 2013).

Συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών και σχολείων: Η βιβλιογραφία επισημαίνει ότι η αλληλεπίδραση-συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών, παρά τα όποια προβλήματα ή δυσκολίες που συγκεντρώνει, δεν είναι επωφελής μόνο για τους εκπαιδευτικούς αλλά κυρίως για τους μαθητές, οι οποίοι και αποτελούν τους κύριους αποδέκτες των εκπαιδευτικών καινοτόμων δράσεων και παρεμβάσεων (Καραγιάννη & Κλαδάκης 2012).

Στα χαρακτηριστικά της έννοιας της συνεργασίας μεταξύ των δασκάλων συγκαταλέγονται τα ακόλουθα (Cook & Friend, 1991): *Είναι εθελοντική:* Η δουλειά σε συνεργασία είναι εθελοντική και συνειδητή επιλογή και γι' αυτό συχνά φέρει τα χαρακτηριστικά της άτυπης συνεργασίας. *Βασίζεται την ιδέα της ισότητας:* Οι δάσκαλοι που συνεργάζονται πιστεύουν ότι η συνεισφορά όλων είναι της ίδιας αξίας. Η ποσότητα και η φύση της συνεισφοράς ενός εκάστου ίσως να διαφέρει, ωστόσο οι δάσκαλοι αναγνωρίζουν ότι αυτό που ο καθένας προσφέρει είναι ουσιαστικό για το σύνολο της προσπάθειας. *Απαιτεί κοινό σκοπό:* Οι δάσκαλοι συνεργάζονται, όταν μοιράζονται ένα κοινό σκοπό. *Περιλαμβάνει κοινή υπευθυνότητα για αποφάσεις κλειδιά:* Μολονότι οι εκπαιδευτικοί μπορεί να διαιρούν το κοινό προς επίτευξη έργο σε μέρη, ο καθένας είναι ισότιμος εταίρος στη λήψη των θεμελιωδών αποφάσεων, ως προς τις δραστηριότητες που πρέπει να αναληφθούν. Αυτή η κοινή υπευθυνότητα ενισχύει την αίσθηση της ισότητας που υφίσταται μεταξύ των συναδέλφων. *Περιλαμβάνει κοινή ευθύνη για τα αποτελέσματα:* Αυτό το χαρακτηριστικό προκύπτει άμεσα από την κοινή υπευθυνότητα. Έτσι, εάν οι δάσκαλοι μοιράζονται την υπευθυνότητα για τις αποφάσεις κλειδιά, πρέπει να μοιράζονται και τα αποτελέσματα των αποφάσεών τους, είτε αυτά είναι θετικά είτε αρνητικά. *Βασίζεται σε κοινά μέσα:* Ο κάθε δάσκαλος που συμμετέχει σε μια συλλογική προσπάθεια διαθέτει και κάποιο μέσο. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα την αίσθηση μιας αναπτυσσόμενης δέσμευσης και της ενίσχυσης της ιδέας της ισότητας. Ως μέσα μπορεί να εκληφθούν ο χρόνος, η ειδίκευση σε ένα τομέα, ο χώρος που μπορεί να διαθέτει κάποιος, ο εξοπλισμός και άλλα παρόμοια. *Αναπτύσσει αρετές:* Η συνεργασία βασίζεται στην πεποίθηση της αξίας της κοινής λήψης αποφάσεων, της εμπιστοσύνης και του σεβασμού μεταξύ των εταίρων. Και βεβαίως, η αυξημένη συνεργασία μεταξύ των δασκάλων γενικής και ειδικής αγωγής μειώνει την αίσθηση της περιχαράκωσης και βελτιώνει την κατανόησή τους για τα προγράμματα σπουδών (Walther-Thomas, Bryant & Land, 1996). Περιορίζει επίσης το

στιγματισμό των μαθητών με μαθησιακές δυσκολίες, καθώς η συνεργασία συχνά σχετίζεται με διδακτικές πρακτικές εντός των κανονικών τάξεων (Murawski, & Dieker, 2004).

ΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΣΕΝΑΡΙΑ

Η συγγραφή και η ανάπτυξη των σεναρίων καθώς και η επιλογή των εκπαιδευτικών λογισμικών στηρίχτηκε στο επιμορφωτικό υλικό για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών στις ΤΠΕ Β' επιπέδου. Σύμφωνα με τον ορισμό που δίνεται στο εν λόγω υλικό, το εκπαιδευτικό σενάριο με ΤΠΕ περιγράφει το σύνολο των διδακτικών δραστηριοτήτων και των χρησιμοποιούμενων εργαλείων που συνιστούν το σημείο εκκίνησης καθώς και το γενικότερο πλαίσιο μέσα στο οποίο λαμβάνουν χώρα δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης (Επιμόρφωση εκπαιδευτικών για την αξιοποίηση και εφαρμογή των ΤΠΕ στη διδακτική πράξη, τ. 2β, 2011). Οι φάσεις ανάπτυξης του εκπαιδευτικού σεναρίου είναι οι ακόλουθες:

i) Το διδακτικό αντικείμενο του σεναρίου
ii)Οι αναπαραστάσεις των μαθητών σχετικά με το γνωστικό αντικείμενο και πιθανές δυσκολίες τους
iii)Οι στόχοι του εκπαιδευτικού σεναρίου
iv)Το διδακτικό υλικό του εκπαιδευτικού σεναρίου
v)Οι δραστηριότητες υλοποίησης του εκπαιδευτικού σεναρίου στην τάξη (με χρήση κατάλληλων διδακτικών στρατηγικών)
vi)Η αξιολόγηση (μαθητών και εκπαιδευτικού σεναρίου)
vii)Παρατηρήσεις – οδηγίες προς εκπαιδευτικούς ((Επιμόρφωση εκπαιδευτικών για την αξιοποίηση και εφαρμογή των ΤΠΕ στη διδακτική πράξη, τ. 2β, 2011)).

Τα λογισμικά που χρησιμοποιήθηκαν είναι και κλειστού αλλά και ανοικτού τύπου καθώς οι δραστηριότητες που οργανώθηκαν βασίστηκαν και στην εποικοδομιστική (οικοδόμηση των γνώσεων) αλλά και στην κοινωνικοπολιτισμική (αλληλεπιδραστική) προσέγγιση της μάθησης.

Η συγγραφή των σεναρίων έγινε κατά τη διάρκεια της επιμόρφωσης και εκπονήθηκαν κατά ζεύγη επιμορφούμενων με την επίβλεψη και εποπτεία των επιμορφωτών. Η επιλογή των θεμάτων των σεναρίων έγινε από κοινού μεταξύ των δύο συναδέλφων νηπιαγωγών, λαμβάνοντας υπόψη την ιδιαιτερότητα της συνεργασίας καθώς οι μαθητές της μιας νηπιαγωγού ήταν νήπια κλασσικού νηπιαγωγείου, ενώ της άλλης νήπια ειδικού νηπιαγωγείου. Αυτό έδωσε και την ιδέα του πειραματισμού στη δημιουργία ενός συνεργατικού προγράμματος όπου θα δοκιμαζόταν η ευελιξία και προσβασιμότητα συγκεκριμένων λογισμικών, ως προς την επιτυχή χρήση τους στους μαθητές και των δύο νηπιαγωγείων. Εκπονήθηκαν δύο εκπαιδευτικά σενάρια τα αντικείμενα των οποίων ήταν τα σχήματα και τα χρώματα. Τα αντικείμενα αυτά επελέγησαν λόγω του ότι ταιριάζουν στις μαθησιακές ανάγκες και των δύο κατηγοριών νηπίων και επίσης διδάσκονται συνήθως στην αρχή της σχολικής χρονιάς, περιόδου όπου εφαρμόστηκε το συνεργατικό πρόγραμμα στις τάξεις. Οι τίτλοι των εκπαιδευτικών σεναρίων είναι «Παιχνίδι με τα χρώματα» και «Ταξίδι στη σχηματοχώρα». Ακολουθήθηκαν οι φάσεις ανάπτυξης εκπαιδευτικού σεναρίου όπως περιγράφονται παραπάνω και τα σενάρια έχουν συνοπτικά ως εξής:

<u>Εμπλεκόμενες γνωστικές περιοχές:</u> Οι δραστηριότητες των σεναρίων μπορούν να ενταχθούν στη διαθεματική προσέγγιση όπως αναφέρεται στο ΔΕΠΠΣ για το Νηπιαγωγείο και συγκεκριμένα στα γνωστικά αντικείμενα Παιδί και Περιβάλλον, Παιδί και Πληροφορική, Δημιουργία και Εκφραση και με επέκτασή τους στο γνωστικό αντικείμενο Παιδί και Γλώσσα. Επίσης, επειδή στο ένα σχολείο φοιτούν νήπια με μέτριες και σοβαρές μαθησιακές δυσκολίες, οι δραστηριότητες του σεναρίου μπορούν να ενταχθούν στις Δραστηριότητες Μαθησιακής Ετοιμότητας όπως αναφέρονται στο Πλαίσιο Αναλυτικού Προγράμματος Ειδικής Αγωγής (ΠΑΠΕΑ) και συγκεκριμένα στον τομέα Νοητικών Ικανοτήτων, στις ενότητες 3.1.5. Οπτικής Μνήμης και 3.2.3. Ακουστικής Μνήμης (ΠΑΠΕΑ, 2000).

<u>Προαπαιτούμενες γνώσεις των νηπίων</u>**:** Θα πρέπει να έχουν έρθει σε επαφή με τον υπολογιστή και να είναι εξοικειωμένα με τη χρήση του ποντικιού. Να τοποθετούν το δείκτη του ποντικιού σε συγκεκριμένη θέση στην οθόνη και να κινούν το ποντίκι παρατηρώντας την ταυτόχρονη κίνηση του δείκτη στην οθόνη. Να είναι εξοικειωμένα με τη λειτουργία «σύρε και άφησε» (drag and drop). Ως προς τη μαθησιακή ετοιμότητα, να έχουν έστω βασική κατάκτηση των εννοιών αναγνώρισης και διαφοροποίησης και αντίληψη ομαδοποίησης και ταξινόμησης. Να έχει γίνει μια εισαγωγική συζήτηση μαζί τους για τα χρώματα και τα σχήματα. Να έχουν εξοικειωθεί με τη χρήση των χρωμάτων και των σχημάτων στην ελεύθερη ζωγραφική.

Διάρκεια**:** Η διάρκεια των δραστηριοτήτων των σεναρίων είναι 20’ την ημέρα και υλοποιούνται έως δύο την εβδομάδα.
Συσχετισμός με το Α.Π.Σ. και το Δ.Ε.Π.Π.Σ.**:** Τα χρώματα και τα σχήματα αποτελούν στοιχείο της φύσης που γοητεύει τα παιδιά και δημιουργούν διαθέσεις που μπορούν να έχουν προεκτάσεις σε ποικίλες πτυχές καλλιέργειας της προσωπικότητας του ατόμου. Η ενασχόληση με θέματα που έχουν ως αφετηρία τα χρώματα μπορεί να βοηθήσει το παιδιά σε διαδικασίες κατανόησης, διαφοροποίησης, ταξινόμησης, δημιουργικότητας και καλλιτεχνικής έκφρασης. Τα νήπια καλούνται να πειραματιστούν, για να καταλήξουν σε κάποιες διαπιστώσεις και να συμμετάσχουν σε δραστηριότητες δημιουργικής έκφρασης. Βασικός μας στόχος μέσα από μια σειρά ευχάριστων και ελκυστικών δραστηριοτήτων, να επιτύχουν κάποιους διδακτικούς στόχους, που περιλαμβάνονται στο ΔΕΠΠΣ αλλά και στο ΠΑΠΕΑ. Ο Η/Υ χρησιμοποιείται ως εργαλείο ανακάλυψης, δημιουργίας και έκφρασης στο πλαίσιο των καθημερινών, συλλογικών τους δραστηριοτήτων. Τα παιδιά προσεγγίζουν βασικές έννοιες που αφορούν τον υπολογιστή, αποκτούν στοιχειώδεις δεξιότητες χειρισμού λογισμικού γενικής χρήσης και «παίζουν» με ασφάλεια χρησιμοποιώντας τον υπολογιστή στο πλαίσιο των δυνατοτήτων της ευαίσθητης ηλικίας τους.
Εναλλακτικές αντιλήψεις των μαθητών**:** Τα προνήπια περισσότερο και λίγα νήπια αλλά και τα νήπια με ΜΔ δεν έχουν κατακτήσει σε αυτή την ηλικία την έννοια του χρώματος, καθώς κάνουν εννοιολογικές γενικεύσεις συνδέοντας το χρώμα με το αντικείμενο και μόνο, ενώ θα πρέπει να ξεχωρίζουν το χρώμα από το αντικείμενο (π.χ. αυτή η πάπια είναι κίτρινη αλλά δεν είναι όλες οι πάπιες κίτρινες ή ό,τι είναι κίτρινο δεν είναι απαραίτητα πάπια) τις οποίες δεν είναι σε θέση να κάνουν. Εννοιολογικές γενικεύσεις κάνουν και για τα σχήματα καθώς μπερδεύουν τα επίπεδα σχήματα με τα στερεά. Γνωρίζουν δύο βασικά σχήματα, (κύκλος-τρίγωνο) πολύ καλά, αλλά δεν έχουν εντοπίσει τις διαφορές (τετραγώνου-ορθογωνίου), γιατί έχουν την εσφαλμένη αντίληψη ότι όποιο σχήμα έχει τέσσερες πλευρές είναι μόνο τετράγωνο.
Ενδεικτικοί στόχοι εκπαιδευτικών σεναρίων**:** Ως προς το γνωστικό αντικείμενο να αναγνωρίζουν και να ταξινομούν τα βασικά χρώματα και σχήματα, να έχουν αντίληψη των διαφορών μεταξύ των χρωμάτων και των σχημάτων, να ταξινομούν αντικείμενα δημιουργώντας ομάδες με βάση συγκεκριμένα κριτήρια που τους δίνονται, να συνθέτουν σχήματα διαφόρων χρωμάτων και να δημιουργούν εικόνες. Ως προς τη μαθησιακή διαδικασία να ακολουθούν οδηγίες, να επαναλαμβάνουν διαδικασίες και κατόπιν να πειραματίζονται και να αυτενεργούν, να εξηγούν και να ερμηνεύουν, να καλλιεργήσουν τη δημιουργική τους σκέψη και ικανότητα, να κατανοήσουν την αξία της ομαδικής εργασίας, την ανακάλυψη μέσα από τη συνεργατική μάθηση και να σέβονται τις απόψεις και την εργασία των άλλων. Ως προς τη χρήση ΤΠΕ να εκτελούν στον υπολογιστή απλές λειτουργίες, να χρησιμοποιούν κατάλληλο λογισμικό για να εκτελέσουν διάφορα έργα, να ζωγραφίσουν με εναλλακτικούς τρόπους χρησιμοποιώντας λογισμικά ζωγραφικής, να αναπτύξουν επιδεξιότητα στη χρήση επιλογών όπως τα αυτόματα σχήματα προκειμένου να σχηματίσουν απλές ζωγραφιές, να αποκτήσουν θετική στάση ως προς τη χρήση των νέων τεχνολογιών.
Υλικοτεχνική υποδομή**:** Οι δραστηριότητες του σεναρίου πραγματοποιούνται στη γωνιά του Η/Υ της τάξης. Στον υπολογιστή έχουν ήδη εγκατασταθεί τα σχετικά λογισμικά. Οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες. Όλες οι δραστηριότητες του σεναρίου είναι ομαδικές. Ο ρόλος της Νηπιαγωγού είναι υποστηρικτικός.
Διδακτικό υλικό**:** Τα λογισμικά που χρησιμοποιούνται είναι: το λογισμικό εννοιολογικής χαρτογράφησης *Kidspiration*, το λογισμικό ζωγραφικής *Tux Paint***,** το λογισμικό ανοιχτού κώδικα *GCompris*, το *HotPotatoes* λογισμικό που επιτρέπει τη δημιουργία αλληλεπιδραστικών τεστ πολλαπλών ερωτήσεων, σταυρόλεξων, ασκήσεων αντιστοίχισης-ταξινόμησης και συμπλήρωσης κενών, το εκπαιδευτικό λογισμικό *Μαθηματικά Α΄-Β΄ Δημοτικού του Ι.Ε.Π.***,** το λογισμικό γραφικών και σχεδίασης *Revelation Natural Art (RNA)* και το σχεδιαστικό λογισμικό ανοικτού κώδικα *Drawing for Children*.
Προστιθέμενη αξία ΤΠΕ**:** Τα σενάρια έχουν μια ιδιαίτερη αξία γιατί χρησιμοποιούνται σε αυτά αλληλεπιδραστικά εργαλεία για την καλύτερη κατανόηση και ποικιλία στους τρόπους προσέγγισης του θέματος. Η προστιθέμενη αξία των ΤΠΕ στα συγκεκριμένα εκπαιδευτικά σενάρια είναι ότι παρέχουν στα νήπια ένα πολυμεσικό περιβάλλον, μέσα στο οποίο οικοδομούν γνώσεις που έχουν νόημα γι’ αυτά, επιλέγοντας εικόνες, δημιουργώντας σχέδια, συνδέοντας νοητικά τις λεκτικές και τις εικονικές αναπαραστάσεις με αποτέλεσμα γνωστικές δεξιότητες υψηλού επιπέδου και μάθηση.
Τα εκπαιδευτικά λογισμικά που χρησιμοποιούνται στα σενάρια ενισχύουν την επικοινωνία ανάμεσα στα μέλη της ομάδας (κοινωνικός εποικοδομητισμός), επιτρέπουν μια φιλική διεπαφή με τους

χρήστες, χαρακτηρίζονται από ευελιξία και μπορούν να χρησιμοποιηθούν για περισσότερες του ενός τρόπου χρήσεις. Με την κατάλληλη διδακτική καθοδήγηση, το λάθος αξιοποιείται δημιουργικά και μπορεί να προσαρμοστεί σε διαφορετικά επίπεδα ικανοτήτων. Επιπλέον, ανταποκρίνονται στην ηλικία και τις δυνατότητες, τις γνώσεις και τις αντιλήψεις των νηπίων και είναι σύμφωνα με το αναλυτικό πρόγραμμα. Ο κατάλληλος σχεδιασμός των δραστηριοτήτων από πλευράς εκπαιδευτικού επιτρέπει στα λογισμικά να δημιουργήσουν συνθήκες διερευνητικής και συνεργατικής μάθησης μέσα από το παιχνίδι και να ενεργοποιήσουν τον προβληματισμό με προσωπική εμπλοκή των μαθητών και ενεργοποιώντας το ενδιαφέρον τους.

Διδακτικές προσεγγίσεις και στρατηγικές**:** Τα σενάρια στηρίζονται στις αρχές του εποικοδομητισμού. Στόχος της διδασκαλίας είναι η δημιουργία κατάλληλου και πλούσιου περιβάλλοντος με το οποίο αλληλεπιδρούν τα νήπια. Η μάθηση λαμβάνει χώρα μέσα από δραστηριότητες διερεύνησης, ανακάλυψης, έρευνας-πειραματισμού. Τα νήπια αναπτύσσουν θετικές στάσεις απέναντι στη μάθηση όταν εμπλέκονται ενεργά στη μαθησιακή διαδικασία. Για τη διαμόρφωση ενός λειτουργικού και πλούσιου σε ερεθίσματα μαθησιακού περιβάλλοντος σημαντική παράμετρος είναι και η χρήση των ΤΠΕ. Μέσα σε περιβάλλοντα ομαδοσυνεργατικής μάθησης ενθαρρύνονται να ανταλλάσσουν ιδέες και να κάνουν προβλέψεις μέσα σε ένα υποστηρικτικό πλαίσιο βασιζόμενο στον κοινωνικό εποικοδομητισμό, στη διερευνητική-ανακαλυπτική μάθηση και εμπειρική-βιωματική προσέγγιση. Επίσης τα νήπια, σε ορισμένα λογισμικά ξεκινούν από απλές και συνεχίζουν με λίγο πιο σύνθετες έννοιες. Αποζητούν την επιβράβευση που τους δίνει το λογισμικό και μ΄ αυτόν τον τρόπο ενθαρρύνονται να συνεχίσουν, κατακτώντας τη γνώση σταδιακά σε χειριστικό, εικονικό και συμβολικό επίπεδο. Τα συγκεκριμένα λογισμικά εντάσσονται στα περιβάλλοντα καθοδηγούμενης διδασκαλίας που στηρίζονται σε συμπεριφοριστικές αλλά και γνωστικές θεωρίες μάθησης και είναι χρήσιμα κυρίως στην εκπαίδευση μαθητών με ΜΔ (Επιμόρφωση εκπαιδευτικών για την αξιοποίηση και εφαρμογή των ΤΠΕ στη διδακτική πράξη, τ. 2β, 2011). Οι δραστηριότητες στον Η/Υ γίνονται από ομάδες τριών νηπίων με τη σειρά, ενώ τα υπόλοιπα νήπια της τάξης ασχολούνται με ανάλογες δραστηριότητες στα τραπεζάκια τους με παιδαγωγικό υλικό σχετικό με τα χρώματα.

Δραστηριότητες Χρώματα***:*** *1η Δραστηριότητα Ψυχολογικής και γνωστικής προετοιμασίας, αποτίμησης υπάρχουσας γνώσης και ανίχνευσης γνωστικών δυσκολιών και αναπαραστάσεων. Διερεύνηση για γνώση των χρωμάτων***.** Λογισμικό Εννοιολογικής Χαρτογράφησης Kidspiration (Super groupper). Ομάδα τριών νηπίων κάθεται μπροστά στον Η/Υ και η νηπιαγωγός δίνει εντολή να σύρουν τα πράσινα, κόκκινα, κίτρινα, μπλε αντικείμενα που βρίσκονται στο πάνω μέρος της οθόνης μέσα στο αντίστοιχο τετράγωνο που υποδεικνύεται από το πράσινο, κίτρινο, κόκκινο, μπλε χρώμα.

Κατά τη διάρκεια αλλά και μετά το πέρας της δραστηριότητας γίνεται αντιληπτό ότι κάποια από τα νήπια δεν γνωρίζουν όλα τα χρώματα.

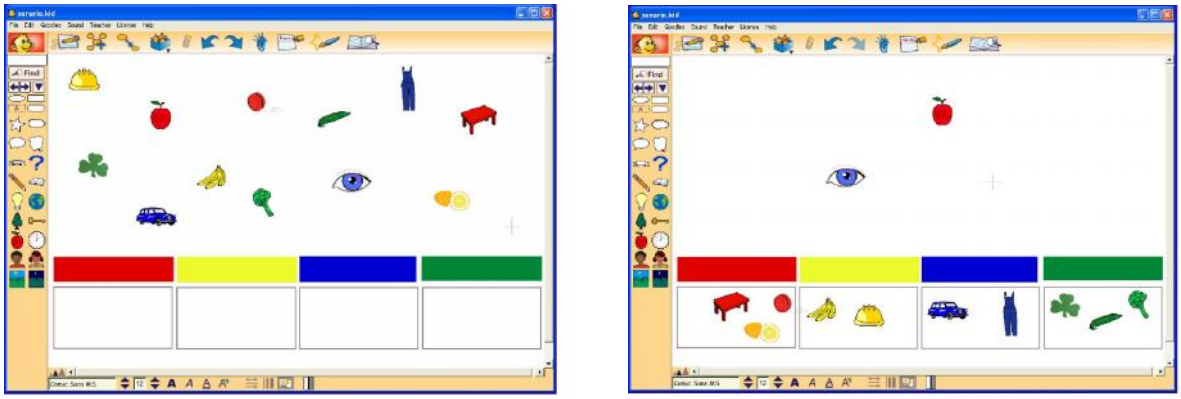

Σχήμα 1: 1η Δραστηριότητα για τα χρώματα με το λογισμικό εννοιολογικής χαρτογράφησης Kidspiration

*2η Δραστηριότητα: Διδασκαλία του γνωστικού αντικειμένου***.** Λογισμικό σχεδίασης Tuxpaint**.** Η νηπιαγωγός έχει χωρίσει την επιφάνεια εργασίας του tuxpaint σε δύο τμήματα και δίνει εντολή στα νήπια να γεμίσουν τη μισή επιφάνεια με μπλε χρώματα και την άλλη μισή με πράσινο. Τα νήπια χρησιμοποιούν την πλευρική εργαλειοθήκη για να επιλέξουν την εντολή «γέμισμα» και την κάτω εργαλειοθήκη για να επιλέξουν το χρώμα. Στη συνέχεια τοποθετούν τον δείκτη του ποντικιού στην ανάλογη επιφάνεια και πατούν το πλήκτρο για να γεμίσει η επιφάνεια αυτή με χρώμα. Γίνεται συζήτηση για τα δύο χρώματα (μπλε, πράσινο), συσχετίζοντάς τα με τα χρώματα του ουρανού και της

γης. Στη συνέχεια τα νήπια πειραματίζονται ζωγραφίζοντας απλά σχήματα γεμισμένα ήδη από το πρόγραμμα με τα χρώματα μπλε, πράσινο, κόκκινο, κίτρινο. Ακολουθώντας τις οδηγίες της νηπιαγωγού διαλέγουν σχήματα από τις πλευρικές εργαλειοθήκες και χρώματα από την κάτω εργαλειοθήκη και στη συνέχεια τοποθετούν το δείκτη του ποντικιού εκεί που θέλουν να γίνει το σχήμα και πιέζουν το πλήκτρο για τα εμφανιστεί το σχήμα. Γίνεται συζήτηση για τις διαφορές των χρωμάτων, τις αντιθέσεις μεταξύ τους καθώς και για το τι μπορεί να αντιπροσωπεύει το κάθε σχήμα (π.χ. κίτρινος κύκλος = ήλιος, κόκκινο τρίγωνο = σκεπή σπιτιού κ.λ.π). Τα νήπια αποθηκεύουν τις ζωγραφιές τους και τις εκτυπώνουν. Τις ζωγραφιές που θα εκτυπώσουν τα παιδιά θα τις αναρτήσουμε στη «γωνιά» των εικαστικών και θα τις χρησιμοποιήσουμε σε σχετική συζήτηση.

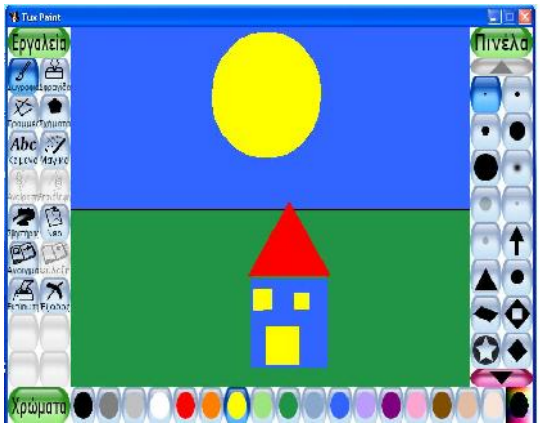

Σχήμα 2: 2η Δραστηριότητα για τα χρώματα με το λογισμικό Tuxpaint

3η Δραστηριότητα: Διδασκαλία του γνωστικού αντικειμένου. Λογισμικό ανοιχτού κώδικα GCompris Η νηπιαγωγός έχει ανοίξει το πρόγραμμα GCompris στην άσκηση «Χρώματα (κάνε κλικ στο σωστό χρώμα)» της υποενότητας «Δραστηριότητες με χρώματα» που βρίσκεται κάτω από την ενότητα «Δραστηριότητες ανακάλυψης». Τα νήπια ακούν από τον Η/Υ ποιο χρώμα θα πρέπει να πατήσουν κάθε φορά και εκτελούν την εντολή. Αν επιτύχουν, δέχονται θετική ενίσχυση (π.χ. θαυμάσια, πολύ ωραία κ.λ.π) ενώ αν αποτύχουν ακούν την εντολή: «έλεγξε πάλι την απάντησή σου».

Σχήμα 3: 3η Δραστηριότητα για τα χρώματα με το λογισμικό GCompris

*4η Δραστηριότητα: Εμπέδωσης - αξιολόγησης του γνωστικού αντικειμένου***.** Λογισμικό αξιολόγησης Hot Potatoes (JMatch)**.** Τα νήπια πρέπει να «σύρουν» και να «αφήσουν» με το ποντίκι τους κάθε τετράγωνο χρώματος που βρίσκεται στη δεξιά στήλη δίπλα στην αντίστοιχη χρωματικά εικόνα αντικειμένου της αριστερής στήλης. Μόλις τελειώσει η άσκηση μπορούν να διαπιστώσουν αν απάντησαν σωστά πατώντας το κουμπί *Έλεγχος*. Σε περίπτωση που κάποια απάντηση είναι λάθος «υποδεικνύεται» με μαυρισμένα τετράγωνα και η βαθμολογία δεν είναι υψηλή, ενώ εμφανίζεται το μήνυμα: «Ξαναπροσπάθησε» Τα νήπια έχουν τη δυνατότητα να δοκιμάσουν ξανά. Όταν επιτύχουν σ' όλες τις απαντήσεις, στην οθόνη του υπολογιστή εμφανίζεται η εικόνα με τις επιτυχείς απαντήσεις.

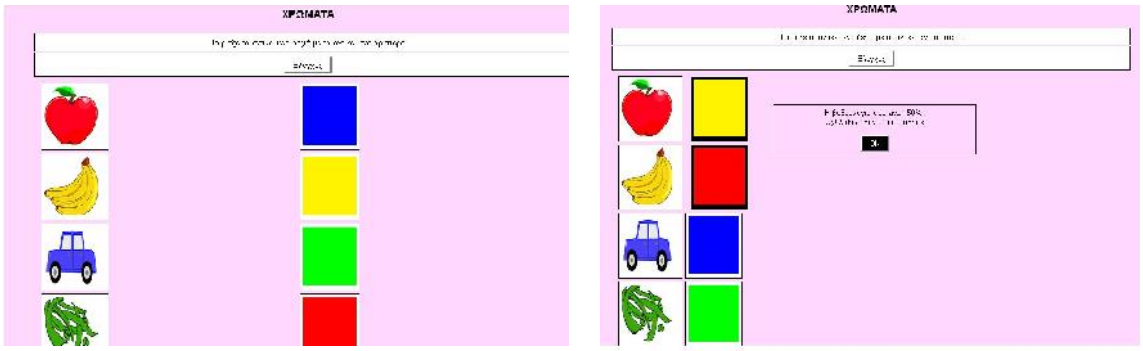

Σχήμα 4: 4η Δραστηριότητα για τα χρώματα με το λογισμικό Hot Potatoes

Δραστηριότητες Σχήματα**:** *1η Δραστηριότητα Ψυχολογικής και γνωστικής προετοιμασίας*, αποτίμησης *υπάρχουσας γνώσης και ανίχνευσης γνωστικών δυσκολιών και αναπαραστάσεων*. Εκπαιδευτικό Λογισμικό Μαθηματικά Α΄-Β΄ Δημοτικού του Ι.Ε.Π. Στην άσκηση «Σχήματα» στο εύκολο επίπεδο τα νήπια πρέπει να βρουν ποιό από τα αντικείμενα που τους δίνεται μοιάζει με το σχήμα που τους ζητά η άσκηση (κύκλος, τρίγωνο, τετράγωνο, ορθογώνιο). Το συγκεκριμένο λογισμικό που είναι ένα σύστημα πρακτικής και εξάσκησης το οποίο εμπεριέχει ηχητική υποστήριξη, το καθιστά αναπτυξιακά κατάλληλο για τις ηλικίες στις οποίες αναφερόμαστε, με την παροχή βέβαια κατάλληλης καθοδήγησης και έχοντας φροντίσει να προσεγγίσουμε τα σχήματα σε αντίστοιχες δραστηριότητες νωρίτερα. Έτσι οργανώνουμε την παραπάνω δραστηριότητα σαν εναλλακτική διδακτική παρέμβαση που εντάσσεται αποτελεσματικά στη τάξη μας.

Σχήμα 5: 1η Δραστηριότητα για τα σχήματα με το λογισμικό Μαθηματικά Α' και Β' Δημοτικού του ΙΕΠ

*2η Δραστηριότητα: Διδασκαλία του γνωστικού αντικειμένου***.** Λογισμικό σχεδίασης Tuxpaint . Σ΄ αυτό το απλό σχεδιαστικό πρόγραμμα τα παιδιά από τα «εργαλεία» του Λογισμικού Tuxpaint επιλέγουν τα «σχήματα» και σχεδιάζουν τα βασικά επίπεδα σχήματα (κύκλος, τρίγωνο, τετράγωνο, ορθογώνιο) που υπάρχουν στη δεξιά πλευρά της οθόνης, δίνοντάς τους το χρώμα της αρεσκείας τους («μαγικά» - «γέμισμα»). Έτσι γνωρίζουν τα γεωμετρικά σχήματα, (εκτός από μερικά προνήπια-νήπια που δυσκολεύονται) και κατονομάζουν τις ιδιότητες τους που αναφέρονται στο κάτω μέρος της οθόνης, και διαβάζονται από τη νηπιαγωγό. Κάθε φορά που επιλέγουμε το αντίστοιχο σχήμα γίνεται συνειδητοποίηση για τον αναπαραστατικό ρόλο της γλώσσας (γραπτός-προφορικός λόγος-εικόνα),αποκτούν ικανότητες που υποστηρίζουν τη γραφή και μαθαίνουν την ορθή στάση του σώματος κατά τη γραφή. Επίσης, μαθαίνουν να χρησιμοποιούν το ποντίκι κρατώντας πατημένο το αριστερό πλήκτρο του και όταν αποφασίσουν για το μέγεθος που θέλουν αφήνουν το πλήκτρο, και να το μετακινούν δεξιά και αριστερά. Τις εικόνες/ζωγραφιές που εκτυπώνουν τα παιδιά τις αναρτούμε στη «γωνιά» των εικαστικών, και αργότερα θα τις βάλλουν στο προσωπικό τους φάκελο.

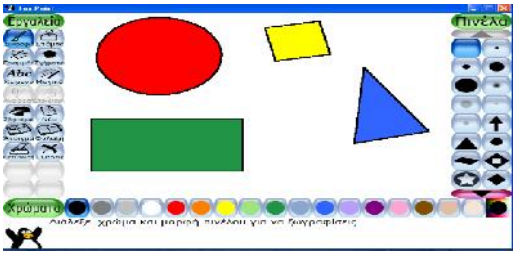

Σχήμα 6: 2η Δραστηριότητα για τα σχήματα με το λογισμικό Tuxpaint

*3η Δραστηριότητα: Διδασκαλία του γνωστικού αντικειμένου***.** Λογισμικό ανοιχτού και δυναμικού χαρακτήρα Revelation Natural Art. Ενθαρρύνουμε τα παιδιά να φανταστούν πώς θα ήταν ο κόσμος μας αν αποτελούνταν από ένα μόνο σχήμα π.χ. μόνο τρίγωνα (τρίγωνα σπίτια, αυτοκίνητα, άνθρωποι κ.τ.λ.) και αντίστοιχα και για τα άλλα σχήματα. Στη συνέχεια κάθε ομάδα εργασίας στον υπολογιστή διαλέγει ένα σχήμα και ζωγραφίζει στο RNA μια ζωγραφιά χρησιμοποιώντας μόνο το σχήμα που διάλεξε, σε ό,τι χρώμα και μέγεθος θέλει. Έτσι έχουν δυνατότητα δημιουργικής σύνθεσης πρωτότυπων ιστοριών, μέσα από δραστηριότητες ομαδικές και με τη διαμεσολάβηση της νηπιαγωγού όπου χρειάζεται. Τα παιδιά καλλιεργούν δεξιότητες σύνθεσης, σύγκρισης, οργάνωσης, γενίκευσης. Μέσα από τη δημιουργία εικόνων/ζωγραφιών στατικών αφυπνίζεται και διατηρείται η δημιουργικότητα και καλλιεργείται η έκφραση των παιδιών, με τη μορφή πολυσύνθετων αναπαραστάσεων. Τα νήπια πρέπει να «σύρουν» και να «αφήσουν» με το ποντίκι τους κάθε σχήμα που βρίσκεται στη δεξιά στήλη με το αντίστοιχο χρώμα στην αριστερή πλευρά και να φτιάξουν τη χώρα τους. Στο τέλος τυπώνουμε τις ζωγραφιές, τις ομαδοποιούμε και τις αναρτούμε στην τάξη σε τρία διαφορετικά ταμπλό δημιουργώντας την «τριγωνοχώρα», την «τετραγωνοχώρα»,την «κυκλοχώρα», και την «ορθογωνιοχώρα». Έτσι εκτός των άλλων δυνατοτήτων που αποκτούν, παρατηρούν και πειραματίζονται, με τα σχήματα και τα αναγνωρίζουν.

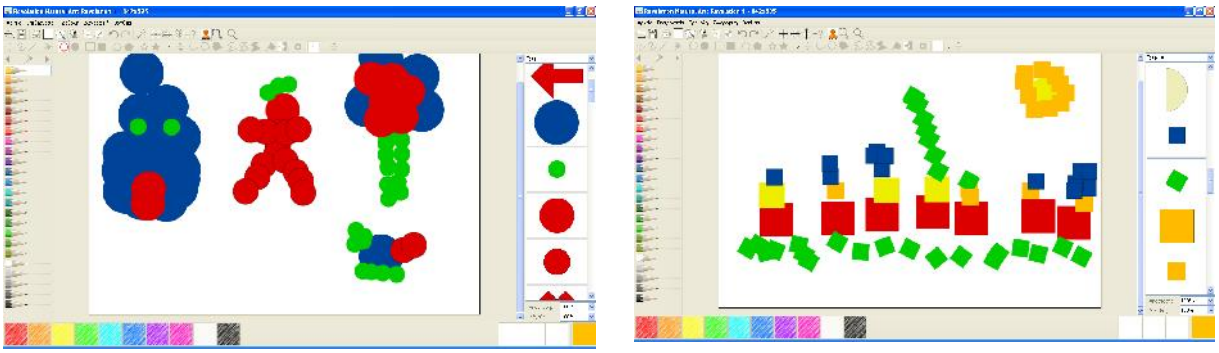

Σχήμα 7: 3η Δραστηριότητα για τα σχήματα με το λογισμικό Revelation Natural Art (RNA)

*4η Δραστηριότητα: Εμπέδωσης - αξιολόγησης του γνωστικού αντικειμένου***.** Λογισμικό ανοικτού κώδικα Drawing for Children**.** Σ’ αυτό το πρόγραμμα σχεδίων με τις πολλές επιλογές, τα παιδιά δεν δυσκολεύονται να το χρησιμοποιήσουν και το μαθαίνουν με τον καλύτερο τρόπο χρησιμοποιώντας το. Από την «επιλογή σχημάτων» του προγράμματος και με την «επιλογή σχεδιαστικού μέσου» τα νήπια φτιάχνουν τα τέσσερα βασικά επίπεδα σχήματα (κύκλος, τρίγωνο, τετράγωνο, ορθογώνιο) με το δικό τους χρώμα. Στη συνέχεια, με την επιλογή από τα «σχεδιαστικά μέσα» του δεύτερου μολυβιού ή του σπρέι, γράφουν κοιτάζοντας από τον πίνακα αναφοράς που έχουμε στην τάξη τα ονόματα των σχημάτων δίπλα ή επάνω από το αντίστοιχο σχήμα.

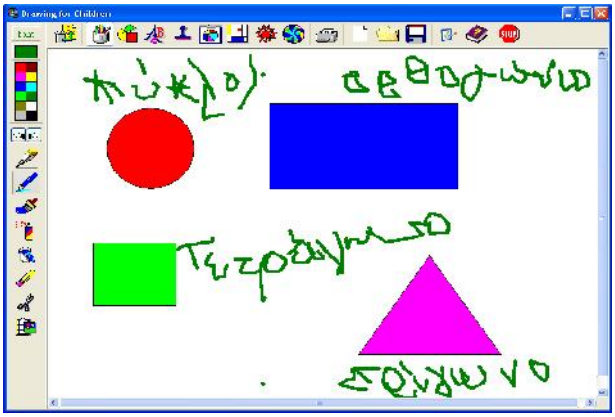

Σχήμα 8: 4η Δραστηριότητα για τα σχήματα με το λογισμικό Drawing for Children

Αξιολόγηση**:** Οι συγκεκριμένες ασκήσεις ενθουσίασαν όλα τα νήπια καθώς είχαν σύντομη διάρκεια και ξεκάθαρες οδηγίες. Τους άρεσαν ιδιαίτερα οι ασκήσεις όπου υπήρχε ανατροφοδότηση από τον Η/Υ. Σε όλη την πορεία υλοποίησης των σεναρίων γινόταν διαμορφωτική αξιολόγηση, μέσα από τη συζήτηση με τα παιδιά, τα ερωτήματα που προέκυψαν και τις δημιουργίες τους με στόχο την τυχόν

αναδιαμόρφωση των δραστηριοτήτων της επόμενης φοράς. Οι νηπιαγωγοί κρατούσαν σημειώσεις από τη συζήτηση σε κάθε δραστηριότητα αλλά και από τις αντιδράσεις/ σχόλια των παιδιών, έτσι ώστε να επεξεργαστούν τα θέματα για επίλυση ή για περαιτέρω διερεύνηση στην τελική αξιολόγηση. Οσον αφορά την τελική αξιολόγηση του σεναρίου, οι νηπιαγωγοί αξιολόγησαν όλη την πορεία του σεναρίου αναφορικά με τους στόχους, την καταλληλότητα των διδακτικών στρατηγικών, την προστιθέμενη αξία των ΤΠΕ σχετικά με την ανάπτυξη αντίστοιχων ικανοτήτων στα παιδιά, το ενδιαφέρον και το είδος συμμετοχής των παιδιών καθώς και την προβλεπόμενη διάρκεια. Βασικό στοιχείο της καθολικής αποτίμησης ήταν ο συνεχής αναστοχασμός σε όλη τη διάρκεια υλοποίησης που οδήγησε κάποιες φορές και σε ανάλογες τροποποιήσεις.

Σχετικά με την ανταπόκριση των νηπίων στο σενάριο, θα λέγαμε ότι τους άρεσε και ανταποκρίθηκε στις ανάγκες τους. Σχετικά με το ερώτημα τι έμαθαν τα νήπια, έγινε αποτίμηση των γνωστικών αποτελεσμάτων του σεναρίου με χρήση pre- και post- test αποτίμησης γνώσης με συμβατικά μέσα και βρέθηκε θετική διαφορά ως προς την απόκτηση της νέας γνώσης. Σχετικά με το κατά πόσο έκαναν κτήμα τους τα νήπια τη νέα γνώση και τη μετάφεραν στις καθημερινές τους δραστηριότητες, αλλάζοντας τη συμπεριφορά τους θα λέγαμε ότι η πρόσκτηση της νέας γνώσης έχει εμπεδωθεί και αναμένεται να διαπιστώσουμε κατά πόσο αυτή θα διατηρηθεί και θα εμπλουτιστεί μέσα στο χρόνο. Οσο για το ερώτημα: ποιο ήταν τελικά το αποτέλεσμα και σε τι ωφέλησε τελικά η νέα γνώση, καταγράφεται η αποτίμηση του προγράμματος με όρους επιθυμητών αποτελεσμάτων όπως μεγαλύτερη ανταπόκριση σε δραστηριότητες, ταχύτερη εκτέλεση εργασίας, αλλαγή στάσης στο μάθημα, συνεργασία με τα άλλα νήπια, τόνωση ενδιαφέροντος, ανάπτυξη της αυτοπεποίθησης. Ως επέκταση της αξιολόγησης μπορούμε να προσθέσουμε και τις εργασίες ζωγραφικής των νηπίων με σχετικά θέματα αλλά και την εκτύπωση των έργων τους στον Η/Υ και ανάρτηση στην τάξη.

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Όσον αφορά τα οφέλη που προέκυψαν για τα νήπια σύμφωνα με την αξιολόγηση των σεναρίων, καταγράφηκε τόνωση της αυτοπεποίθησής τους, ένιωσαν πιο αυτόνομα και ενισχύθηκε το κίνητρό τους για μάθηση και ενασχόληση με παρόμοιες δραστηριότητες μέσω των ΤΠΕ. Επίσης διαπιστώσαμε υψηλά επίπεδα συνεργατικής μάθησης μεταξύ των νηπίων, κυρίως του κλασσικού νηπιαγωγείου. Επιβεβαιώθηκε η υπόθεσή μας για την επιλογή των συγκεκριμένων λογισμικών, τα οποία λόγω της ευελιξίας και της προσβασιμότητάς τους, προσαρμόσαμε με μεγάλη επιτυχία στις μαθησιακές ανάγκες των μαθητών μας. Κυρίως όσον αφορά τα λογισμικά εννοιολογικής χαρτογράφησης Kidspiration και αξιολόγησης Hot Potatoes τα οποία εντάσσονται στα ανοιχτά περιβάλλοντα μάθησης, με την ποικιλία εικόνων και συμβόλων έδωσαν τη δυνατότητα στις νηπιαγωγούς να προσαρμόσουν το επίπεδο δυσκολίας στο νοητικό επίπεδο των παιδιών. Πιο συγκεκριμένα, οι δύο νηπιαγωγοί σε συνεργασία, αποτύπωσαν τις βασικές προς αξιολόγηση έννοιες και κατόπιν ανέβασαν ή κατέβασαν το επίπεδο δυσκολίας αναλόγως. Αλλά και τα σχεδιαστικά προγράμματα Tuxpaint, Drawing for children και RNA, με κατάλληλα προσαρμοσμένη διεπιφάνεια χρήσης, ενθουσίασαν τα παιδιά συνδυάζοντας την διασκέδαση με τη δημιουργικότητα. Τέλος, τα λογισμικά GCompris και Μαθηματικά Α’ και Β’ Δημοτικού του ΙΕΠ, παρόλο που ανήκουν στην κατηγορία των λογισμικών κλειστού τύπου, με την πληθώρα των ασκήσεων που περιέχουν και την ηχητική υποστήριξη, ικανοποίησαν τα νοητικά επίπεδα όλων των νηπίων. Μετά την εφαρμογή των σεναρίων επιβεβαιώσαμε την επιλογή μας για ομάδες των τριών νηπίων στον Η/Υ, καθώς τα νήπια μπορούν να αλληλεπιδράσουν και μεταξύ τους συζητώντας αλλά και με τον Η/Υ για την εκτέλεση των δραστηριοτήτων.

Θα θέλαμε εδώ να επισημάνουμε κάποια στοιχεία από την υλοποίηση των σεναρίων στο ειδικό νηπιαγωγείο. Ενώ στο κλασσικό νηπιαγωγείο η ενασχόληση των νηπίων με τις ΤΠΕ και τα συγκεκριμένα λογισμικά ξεκίνησε ομαλά, στο ειδικό νηπιαγωγείο είχαμε να αντιμετωπίσουμε παράγοντες όπως η χαμηλή νοητική ηλικία των νηπίων, η αδυναμία τους στον οπτικοκινητικό συντονισμό και θέματα μη λειτουργικής επαφής, υπερκινητικότητας και διάσπασης προσοχής. Όμως η σχετική εξοικείωσή τους με τον Η/Υ (στην ομάδα εργάστηκαν νήπια τα οποία έκαναν επανάληψη της τάξης) και η χρήση των συγκεκριμένων ευέλικτων λογισμικών βοήθησαν στην επιτυχή ολοκλήρωση του προγράμματος και στο ειδικό νηπιαγωγείο. Ως θετικούς παράγοντες αναφέρουμε τη συστηματική παρότρυνση και επιβράβευση, την οριοθέτηση, τη λογική χρήση αισθητηριακών ερεθισμάτων και τον ψυχαγωγικό χαρακτήρα των προγραμμάτων. Τα ποικίλα ερεθίσματα εναλλακτικών τρόπων μάθησης, τα κίνητρα για την επιτυχή ολοκλήρωση των δραστηριοτήτων και η επίτευξη αλληλεπίδρασης όχι μόνο μεταξύ νηπίου – υπολογιστή αλλά και των νηπίων μεταξύ τους,

κατέστησαν τον Η/Υ ένα ελκυστικό εργαλείο μάθησης με θετικά αποτελέσματα στα συγκεκριμένα νήπια.

Είναι σημαντικό να αναφέρουμε ότι η συνεργασία των εκπαιδευτικών μεταξύ τους αλλά και με τους επιμορφωτές τους, επετεύχθη ένα πολύ καλό αποτέλεσμα, καθώς αναπτύχθηκε ένα καινοτόμο συνεργατικό πρόγραμμα μεταξύ διαφορετικών ομάδων του εκπαιδευτικού συστήματος. Η επιτυχία του προγράμματος οφείλεται στη στενή συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων, το υψηλό επίπεδο αφοσίωσης στους στόχους του προγράμματος και την ακάματη συν-εργασία για την σωστή και επιτυχή υλοποίηση των εκπαιδευτικών σεναρίων, την αλληλεπίδραση, την καλλιέργεια της ευαισθησίας σε σχέση με το ρόλο και τις αρμοδιότητες των άλλων και την κουλτούρα της συνεργατικής ηθικής που περνά και στους μαθητές μας Και όλοι μας επιβεβαιώσαμε ότι με τη συνεργασία μπορεί να χτιστεί κάτι πολύ μεγαλύτερο και καινοτόμο από αυτό που ο καθένας μας μόνος του θα έφτιαχνε.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Αναγνωστόπουλος, Β. Δ. (2001). «*Η Γλώσσα στην Προσχολική Εκπαίδευση: Προφορική επικοινωνία, ανάγνωση, γραφή και γραπτή έκφραση*», Αθήνα: Καστανιώτης.

Βέμμου, Ε. & Γκότζος, Δ. (2011). Το λογισμικό εννοιολογικής χαρτογράφησης Kidspiration. Μια πρόταση τεχνολογικής αξιολόγησής του. *Πρακτικά Εργασιών 6ου Πανελλήνιου Συνεδρίου των Εκπαιδευτικών για τις ΤΠΕ «Αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στη διδακτική Πράξη*, Σύρος

Δ.Ε.Π.Π.Σ. (2001). *Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών για το Νηπιαγωγείο.* Φ.Ε.Κ. αρ. 1376 τ. Β' 18-10-2001. Άρθρο 6.

Επιμόρφωση εκπαιδευτικών για την αξιοποίηση και εφαρμογή των ΤΠΕ στη διδακτική πράξη. *Επιμορφωτικό υλικό για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στα ΚΣΕ, τεύχος 1: Γενικό μέρος*, Γ' έκδοση, Πάτρα Μάρτιος 2013, ΙΤΥ

Επιμόρφωση εκπαιδευτικών για την αξιοποίηση και εφαρμογή των ΤΠΕ στη διδακτική πράξη. *Επιμορφωτικό υλικό για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στα ΚΣΕ, τεύχος 2β: Κλάδος ΠΕ60*, Α' έκδοση, Πάτρα Ιανουάριος 2011, ΙΤΥ

Καραγιάννη, Ε., Κλαδάκης Ι. (2012). Συνεργασία και αλληλεπίδραση μεταξύ των δασκάλων, *Πρακτικά του Ελληνικού Ινστιτούτου Εφαρμοσμένης Παιδαγωγικής και Εκπαίδευσης (ΕΛΛ.Ι.Ε.Π.ΕΚ.), 6ο Πανελλήνιο Συνέδριο*, Αθήνα, 1-10

Ντολιοπούλου, Ε. (1998). Ο ηλεκτρονικός Υπολογιστής στην προσχολική τάξη. *Παιδαγωγική Επιθεώρηση* 27, 97-115.

Ντολιοπούλου, Ε. (2002). «*Σύγχρονες τάσεις της προσχολικής αγωγής*», Αθήνα: Τυπωθήτω-Γιώργος Δαρδάνος.

Μισιρλή, Α. (2009). Χρήση του Η/Υ και Ψηφιακού Υλικού σε παιδιά με νοητική καθυστέρηση: μελέτη περίπτωσης, *1ο Εκπαιδευτικό Συνέδριο «Ένταξη και Χρήση των ΤΠΕ στην Εκπαιδευτική Διαδικασία»*

ΥΠΕΠΘ (2000). *Πλαίσιο Αναλυτικού Προγράμματος Ειδικής Αγωγής*, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Αθήνα

Baby, J. (1992). Curriculum applications in special education computing. *Journal of Computer-Based Instruction* 19:1–5;

Chen, J. & Chang, C. (2006). Using computers in early childhood classrooms: teachers' attitudes, skills and practices. *Journal of Early Childhood Research*.. Vol 4(2), 169–188.

Haugland, S., (1992). The effect of computer software on preschool children's developmental gains. *Journal of Computing in Childhood Education*, 3(1), 15–30.

Kordistou, M. (1995). The effects of computer use in the memory function of a student with Learning Difficulties, *Master Thesis*, School of Education, Brunel University, London, UK

Murawski, W.W. & Dieker, L.A. (2004). Tips and strategies for co-teaching at the secondary level, *Teaching Exceptional Children*, 36 (5), pp. 52-58.

Walther-Thomas, C. S., Bryant, M., & Land, S. (1996). Planning for effective co-teaching: The key to successful inclusion. *Remedial and Special Education*, 17(4)

Powerfulnaturekingdom.et
Παράδειγμα εφαρμογής συνεργατικού προγράμματος eTwinning στην Α/θμια εκπαίδευση
1ο Πρότυπο Πειραματικό Δ. Σχ. Αλεξανδρούπολης

Κουγιουρούκη Αγγελική[1]

[1] Εκπαιδευτικός ΠΕ70
akougiou@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εργασία σκοπό έχει να παρουσιάσει εκτενώς τις δράσεις που πραγματοποιήθηκαν από τους μαθητές/τριες της Ε2΄ τάξης του 1ου Πρότυπου Πειραματικού Δ. Σ. Αλεξανδρούπολης και του σχολείου Col·legi Sant Josep, από την πόλη Navàs της Ισπανίας κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους 2013-14 στο πλαίσιο υλοποίησης συνεργατικού Προγράμματος eTwinning με τίτλο: «Powerfulnaturekingdom.et». Σκοπός του προγράμματος ήταν οι μαθητές/τριες να παρατηρήσουν, να αναλύσουν και να κατανοήσουν πόσο σημαντικός είναι ο ρόλος της φύσης στη ζωή του ανθρώπου. Το συγκεκριμένο project επέτρεψε στους μαθητές/τριες να μάθουν πώς να συμπεριφέρονται στο φυσικό περιβάλλον, να το σέβονται, να το αγαπούν και να ασχολούνται με την προστασία του.

Το πρόγραμμα υλοποιήθηκε με βάση τη συνεχή επικοινωνία μεταξύ των 2 σχολείων μέσω της χρήσης της Αγγλικής γλώσσας και Web2.0 εργαλείων. Σύμφωνα με το σχέδιο του προγράμματος, δημιουργήθηκε και ανταλλάχθηκε κοινό υλικό μεταξύ μαθητών και εκπαιδευτικών σε καθορισμένα πεδία εξετάζοντας διεπιστημονικά το θέμα. Κατά την αξιολόγηση του προγράμματος παρουσιάσθηκαν, επίσης, τα συναισθήματα και οι απόψεις άλλων ανθρώπων.

Το αποτέλεσμα της κοινής ενασχόλησης με το θέμα ήταν η δημιουργία του «Powerfulnaturekingdom.et" e-magazine, όπου συγκεντρώθηκαν όλες οι δραστηριότητες που αναπτύχθηκαν κατά τη διάρκεια επεξεργασίας του προγράμματος.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *συνεργατικό διακρατικό πρόγραμμα, etwinning, powerfulnaturekingdom.et*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στην αυγή του 21ου αιώνα όλο και περισσότερες έρευνες καταδεικνύουν το γεγονός πως η συνεργατική μάθηση αποτελεί μια αποτελεσματική διδακτική πρακτική που επιτρέπει σημαντικά γνωστικά οφέλη με την εφαρμογή κατάλληλων μαθησιακών στρατηγικών και σύγχρονων μαθησιακών περιβαλλόντων.

Με την ένταξη εξάλλου των ΤΠΕ στην εκπαίδευση παρατηρείται ένα αυξανόμενο ενδιαφέρον για την παιδαγωγική χρήση του Παγκόσμιου Ιστού στην υλοποίηση ομαδικών δραστηριοτήτων που υποστηρίζουν τη συνεργατική μάθηση. Στην κατεύθυνση αυτή έχει συμβάλει σημαντικά η δεύτερη γενιά του Διαδικτύου, το Web 2.0. Πρόκειται για ένα σύνολο νέων δικτυακών υπηρεσιών οι οποίες συνδέονται στενά με τη συνεργατική μάθηση καθώς επιτρέπουν στους χρήστες να συνεργάζονται και να ανταλλάσσουν δεδομένα online με πιο αποδοτικό τρόπο. Έτσι, οι χρήστες μπορούν να επικεντρωθούν περισσότερο στη διαδικασία της μάθησης παρά στην ίδια την τεχνολογία (Booth, 2007). Τα εργαλεία εξάλλου που προσφέρει το Web 2.0 έχουν τη δυνατότητα να συμπληρώνουν και να εμπλουτίζουν την εκπαιδευτική διαδικασία, και γενικότερα να προσθέσουν σε αυτή νέες ενδιαφέρουσες συνεργατικές διαστάσεις.

Η σχετική βιβλιογραφία (Schulz-Zander, Büchter & Dalmer, 2002) υποστηρίζει ότι η συνεργατική μάθηση με τον ηλεκτρονικό υπολογιστή είναι ένα υποσχόμενο εκπαιδευτικό μέσο για την ανταπόκριση τόσο στις ατομικές ανάγκες κάθε παιδιού όσο και στην ανάπτυξη δεξιοτήτων κοινωνικής αποδοχής, ηθικής και αξιών. Εκπαιδευτικοί που διδάσκουν διαφορετικά γνωστικά αντικείμενα μπορούν να σχεδιάσουν δραστηριότητες που να βασίζονται στις ΤΠΕ, ακολουθώντας τη μέθοδο project (Frey, 1986) και εφαρμόζοντας τις σύγχρονες απόψεις περί ενεργητικής και συνεργατικής μάθησης, καθώς και περί διαθεματικής προσέγγισης της γνώσης. Οι ΤΠΕ σε αυτή την περίπτωση, είναι σημαντικό εργαλείο για την επίτευξη των στόχων των επί μέρους γνωστικών αντικειμένων.

Από την άλλη, η μέθοδος σχεδίων εργασίας (project) ενδείκνυται ως διδακτική μεθοδολογία για την υλοποίηση προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (Βασάλα, 1994) διότι προάγει τη συνεργατική, εποικοδομητική μάθηση και τη διεπιστημονική προσέγγιση της γνώσης (Φλογαΐτη, 1998. Μιχαηλίδης, 2003) και μπορεί να συνδυαστεί με άλλες εκπαιδευτικές μεθόδους όπως η επίλυση προβλήματος, η μελέτη πεδίου και το παιχνίδι ρόλων (Γεωργόπουλος, 1993).

Δεδομένης της αυξανόμενης εξοικείωσης των μαθητών με το Διαδίκτυο και της έλξης που ασκεί η χρήση του Διαδικτύου στους μαθητές, μια λύση για την εκπόνηση και υλοποίηση των σχεδίων εργασίας των προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης είναι η εξ αποστάσεως συνεργασία των μαθητών μέσω του Διαδικτύου.

Το eTwinning, η κοινότητα σχολείων της Ευρώπης, προωθεί τη συνεργασία στην Ευρώπη μέσω της χρήσης των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ), παρέχοντας υποστήριξη, εργαλεία και υπηρεσίες για τα σχολεία. Πρόκειται για μια Ψηφιακή Κοινότητα Μάθησης της οποίας οι δυνατότητες συνεργατικής μάθησης και κοινωνικής δικτύωσης που παρέχει δημιουργούν ελπιδοφόρες και καινοτόμες προοπτικές για τα προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.

Η Ψηφιακή Κοινότητα Μάθησης του eTwinning προσέφερε τη δυνατότητα δημιουργίας μιας ομάδας μαθητών/τριών και εκπαιδευτικών από την Ελλάδα και την Ισπανία που συνδέθηκαν για μια ολόκληρη σχολική χρονιά μέσω της τεχνολογικά διαμεσολαβημένης επικοινωνίας και συμμετείχαν ενεργά σε συνεργατικές μαθησιακές δραστηριότητες, συμμεριζόμενοι κοινές αρχές και πρακτικές, προκειμένου να επιτευχθούν κοινοί μαθησιακοί στόχοι (Paloff & Pratt, 1999).

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ:

Οι μαθητές/τριες:

- να αναπτύξουν αξίες και στάσεις ζωής ώστε να βλέπουν τη φύση με «πράσινα» μάτια
- να ευαισθητοποιηθούν περιβαλλοντικά ώστε να αντιμετωπίζουν με σεβασμό και φροντίδα τα φυτά και τα ζώα
- να συμμετέχουν ενεργά στην προστασία του φυσικού περιβάλλοντος
- να γίνουν περιβαλλοντικά υπεύθυνοι και δραστήριοι αυριανοί πολίτες
- να συμμετέχουν ενεργά στη διαδικασία της μάθησης
- να εξασκηθούν στη χρήση της αγγλικής γλώσσας στο γραπτό και προφορικό λόγο μέσα από τη συνεργασία και επικοινωνία με συμμαθητές τους από το εξωτερικό
- να επεκτείνουν τα αποτελέσματα της συλλογικής αυτής προσπάθειας στο σχολείο αλλά και στην τοπική κοινωνία
- να αναπτύξουν δεξιότητες ΤΠΕ με διδακτικό τρόπο
- να εκφράσουν την ανησυχία τους για το θέμα, μέσα από τη ζωγραφική, τη φωτογραφία, το θέατρο και γενικά την τέχνη

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Το πρόγραμμα υλοποιήθηκε με τη μέθοδο «Εφαρμογής Σχεδίου» ή Μέθοδο Project (Frey, 1990. Ταρατόρη–Τσαλκατίδου, 2010. Kaldi, 2011) με βασικές αρχές τη διεπιστημονική θεώρηση, τη βιωματική προσέγγιση, την ομαδική εργασία, την ανάπτυξη δημοκρατικού διαλόγου και την καλλιέργεια κριτικής σκέψης. Το συγκεκριμένο project με τον τίτλο “Powerfulnaturekingdom.et” προτάθηκε για υλοποίηση από το 1ο Πρότυπο Πειραματικό Δ. Σχ. Αλεξανδρούπολης μέσω της πλατφόρμας του eTwinning και το σχολείο της Ισπανίας το αποδέχθηκε. Οι εκπαιδευτικοί των 2 σχολείων συζήτησαν και ανέλυσαν από κοινού τα υποθέματα κατά τη διάρκεια επικοινωνίας που βασίστηκε κυρίως στην αποστολή e-mails, σε συζητήσεις μέσω skype και twinspace. Οι μαθητές/τριες και των 2 σχολείων ενθουσιάστηκαν με την εφαρμογή ενός προγράμματος σχετικά με το περιβάλλον σε συνεργασία με συμμαθητές τους από το εξωτερικό κάτι που θα δοκίμαζαν για πρώτη φορά.

Το θέμα και οι στόχοι του project ήταν στενά συνδεδεμένα με το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών. Οι δραστηριότητες των μαθητών/τριών ήταν ενταγμένες στα μαθήματα του αναλυτικού προγράμματος ώστε να επιτυγχάνεται διαθεματική προσέγγιση του θέματος (Καρατζιά-Σταυλιώτη, 2002. Κουλουμπαρίτση, 2005). Η τάξη χωρίστηκε σε ευέλικτες ολιγομελείς ομάδες, μεικτές ως προς το φύλο και ως προς τις μαθησιακές δυνατότητες. Οι ομάδες επιδόθηκαν στη συλλογή πληροφοριών, φωτογραφιών και δημοσιευμάτων κατά κύριο λόγο από το διαδίκτυο αλλά και από βιβλία, εγκυκλοπαίδειες, ενημερωτικά έντυπα. Οι μαθητές/τριες προσέγγισαν το θέμα διεπιστημονικά μέσα από τις φυσικές επιστήμες, τη μουσική, τη χρήση της αγγλικής ως ξένης γλώσσας, γράφοντας

διάφορα είδη κειμένων, όπως κείμενα πληροφοριακού χαρακτήρα, θεατρικά ή συντάσσοντας γραπτές ερωτήσεις που χρησιμοποίησαν στις μετέπειτα συνεντεύξεις. Κατά τη διάρκεια υλοποίησης του προγράμματος ανακοίνωναν, αντάλλασσαν και διασταύρωναν τις πληροφορίες τους. Έμαθαν επίσης πώς να χρησιμοποιούν νέα εργαλεία web2.0.

Αξίζει να επισημάνουμε ότι απαραίτητη για την υλοποίηση της καινοτόμου δράσης ήταν και είναι η ύπαρξη κατάλληλης υλικοτεχνικής υποδομής: σχολική βιβλιοθήκη για αναζήτηση του απαραίτητου υλικού, αίθουσα πληροφορικής για αναζήτηση στο διαδίκτυο, αίθουσα φυσικής και πειραμάτων, μουσικής και καλλιτεχνικών για την ελεύθερη έκφραση των μαθητών/τριών μέσα από την τέχνη.

ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ

Προκειμένου να υλοποιηθεί το συγκεκριμένο project εφαρμόστηκαν μία σειρά από παιδαγωγικές μέθοδοι ώστε να προκληθεί το ενδιαφέρον των μαθητών/τριών.

1. Το πρόγραμμα παρουσιάστηκε σε πραγματικό χρόνο ταυτόχρονα και στις δύο χώρες μέσα από ένα παιχνίδι κρυμμένου θησαυρού κατάλληλα προετοιμασμένου για το σκοπό αυτό.
2. Ακολούθησε παρουσίαση των 2 σχολείων στην αγγλική γλώσσα και στη συνέχεια ανάλογη παρουσίαση των πόλεων όπου ζουν οι μαθητές/τριες των σχολείων με αντίστοιχη επίλυση κουίζ σχετικά με τα ιστορικά στοιχεία κάθε πόλης. Τα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν ήταν: Smilebox (http://www.smilebox.com/), Photopeach (http://photopeach.com/).

- Για την πόλη Navàs της Ισπανίας:

http://secure.smilebox.com/ecom/openTheBox?sendevent=4d7a67784e6a6b774d7a6b3d0d0a&blogview=true&campaign=blog_playback_link&partner=google
Quiz: http://photopeach.com/album/ylwybx?ref=est

- Για την Αλεξανδρούπολη:

http://secure.smilebox.com/ecom/openTheBox?sendevent=4d7a67784f54497a4e44593d0d0a&blogview=true&campaign=blog_playback_link&partner=neverblue
Quiz: http://photopeach.com/album/haulfw?ref=est

3. Η ενότητα των δραστηριοτήτων αυτού του υποθέματος ολοκληρώθηκε με παρουσιάσεις των μαθητών/τριών οι οποίοι δημιούργησαν πορτρέτα των συμμαθητών τους από το συνεργαζόμενο σχολείο. Το αποτέλεσμα ήταν ένα μικρό ebook με τη χρήση του εργαλείου Yudu (http://free.yudu.com/) με τίτλο: *I know you…you know me*.
(http://content.yudu.com/Library/A2hqq9/Selfpresentations/resources/index.htm?referrerUrl=http%3A%2F%2Ffree.yudu.com%2Fitem%2Fdetails%2F1374309%2FSelfpresentations)

Τα περιβαλλοντικά προβλήματα που απασχολούν τον πλανήτη αλλά και ο τρόπος που αντιμετωπίζονται ήταν ο βασικός άξονας του προγράμματος.
Το μότο του Άλμπερτ Αϊνστάιν: «**Κοιτάξτε βαθιά στη φύση, και τότε θα καταλάβετε τα πάντα καλύτερα»** αποτέλεσε την κινητήρια δύναμη σε όλες τις δραστηριότητες οι οποίες δομήθηκαν σύμφωνα με τα ακόλουθα υποθέματα:

- **Our feelings about nature/ Τα συναισθήματά μας για τη φύση**

Στην ενότητα αυτή δημιουργήθηκε «τοίχος» συναισθημάτων με τη βοήθεια του διαδικτυακού εργαλείου Padlet (http://padlet.com/). Εκπαιδευτικοί και μαθητές/τριες των 2 συνεργαζόμενων σχολείων εξέφρασαν τα συναισθήματά τους σχετικά με τη φύση http://padlet.com/fvendrel/ytor4xn6hs

- **Magic friends/ Μαγικοί φίλοι**

1. Στη συγκεκριμένη ενότητα οι μαθητές/τριες και των δύο σχολείων αποφάσισαν ύστερα από πρόταση των εκπαιδευτικών να δημιουργήσουν τη μασκότ του προγράμματος. Στην πορεία κρίθηκε αναγκαίο κάθε σχολείο να δημιουργήσει το δικό του «μαγικό φίλο» το οποίο και θα έστελνε στο συνεργαζόμενο σχολείο για να το συντροφέψει σε όλη τη διάρκεια του προγράμματος. Οι μαθητές/τριες του σχολείου της Ελλάδας δημιούργησαν με ανακυκλώσιμα υλικά την «Αφροδίτη», μια φώκια που αποτελεί απειλούμενο είδος καθώς βρίσκεται σε διαρκή κίνδυνο (παρουσίαση με slideshare: http://www.slideshare.net/kougiou/our-mascot-28615724), ενώ το σχολείο της Ισπανίας διάφορα μικρά ζωάκια από ανακυκλώσιμα υλικά (παρουσίαση με slideshare: http://www.slideshare.net/fvendrel/our-mascots). Οι μασκότ παρουσιάσθηκαν κατά τη διάρκεια βιντεοσυζήτησης μέσω skype, όπου οι εκπαιδευτικοί έδωσαν την ευκαιρία στους μαθητές/τριες να γνωριστούν και να συνομιλήσουν εξασκώντας τα αγγλικά τους.
http://www.youtube.com/watch?v=QbGlmGII4Lg

2. Παράλληλα δημιουργήθηκε φωτογραφικό άλμπουμ με στιγμιότυπα από τη βιντεοσυζήτηση. http://secure.smilebox.com/ecom/openTheBox?sendevent=4d7a67324e5467314f44553d0d0a&blogview=true&campaign=blog_playback_link&partner=google

3. Στη συνέχεια χρησιμοποιώντας το εργαλείο Titanpad (https://titanpad.com/) οι μαθητές/τριες από τα δύο σχολεία έγραψαν σε πραγματικό χρόνο τους στίχους του ύμνου του προγράμματος με τίτλο **Save Planet Earth** http://titanpad.com/1SVf3Dljtt Η μελοποίηση του ύμνου έγινε με τη βοήθεια των μουσικών των δύο σχολείων. Οι μαθητές/τριες από την Ελλάδα και την Ισπανία τραγούδησαν με το δικό τους τρόπο το τραγούδι το οποίο αναρτήθηκε για τις ανάγκες του προγράμματος στο Youtube.
(Ύμνος από την Ελλάδα: http://www.youtube.com/watch?v=c-ri8Ms24f8
Ύμνος από την Ισπανία: http://www.youtube.com/watch?v=--kKjk4GjhE
Κοινή παρουσίαση του ύμνου κατά τη διάρκεια βιντεοσυζήτησης:
http://www.youtube.com/watch?v=Fts347cPxS8#t=92)

4. Οι δραστηριότητες της ενότητας ολοκληρώθηκαν με το σχεδιασμό του αντιπροσωπευτικού λογότυπου (Logo) του προγράμματος. Αρχικά έγινε προσπάθεια μέσω του εργαλείου Drawitlive (http://www.drawitlive.com/) να δημιουργηθεί ένα κοινό λογότυπο.

Εικόνα 1: Λογότυπο (Drawitlive)

Στην πορεία έγινε επανασχεδιασμός της δραστηριότητας, κατά τη διάρκεια μας οποίας κάθε μαθητής/τρια σχεδίασε τη δική του ιδέα για το λογότυπο και μέσω του εργαλείου Reelapp (http://www.reelapp.com/) διεξήχθη online ψηφοφορία προκειμένου να επιλεγεί η καλύτερη ζωγραφιά. (http://www.reelapp.com/a7fe9a#)
Το αποτέλεσμα μας ψηφοφορίας ανέδειξε και το logo του προγράμματος το οποίο συνόδεψε όλα τα κοινά έγγραφα.

Εικόνα 2: Powerfulnaturekingdom Logo

- **Dangers all around/ Κίνδυνοι παντού**

1. Προκειμένου να προβληματισθούν οι μαθητές/τριες αναφορικά με τους κινδύνους που απειλούν τους ζωντανούς οργανισμούς και κατ' επέκταση το φυσικό μας περιβάλλον έγινε προβολή σχετικού βίντεο με απειλούμενα είδη στην Ελλάδα που ετοιμάσθηκε για το σκοπό αυτό. (http://www.youtube.com/watch?v=QY9xjijWMP8).

2. Κατά τη διάρκεια των Χριστουγεννιάτικων διακοπών οι μαθητές/τριες συγκέντρωσαν φωτογραφικό υλικό από κινδύνους που εντόπισαν στη φύση. Πλαστικό, αλουμίνιο, λάστιχα, γόπες από τσιγάρα, καυσαέρια, αλλά και ζώα σε κίνδυνο αποτέλεσαν αντικείμενο φωτογράφισης και αποτύπωσής τους σε αφίσα μέσω του εργαλείου Canva (https://www.canva.com/). (www.canva.com/design/DAAkFKHYod8/ruP4QLeY-G5wHdC7WtVxag/draft/edit)

3. Στη συνέχεια οργανώθηκε παράλληλη έκθεση των φωτογραφιών στους χώρους των δύο σχολείων όπου μαθητές/τριες άλλων τάξεων ψήφισαν εκείνες τις φωτογραφίες στις οποίες φαινόταν ότι απειλείται περισσότερο το βασίλειο της φύσης.

4. Τέθηκαν διάφορα ερωτήματα σχετικά με τους κινδύνους που απειλούν ζώα και φυτά και μολύνουν το περιβάλλον όπου ζούμε και αποφασίστηκε η συγγραφή από κοινού μιας ιστορίας προκειμένου οι μαθητές/τριες να στείλουν το δικό τους περιβαλλοντικό μήνυμα. Η συγγραφή της ιστορίας με τίτλο CIGARETTE έγινε με τη χρήση του εργαλείου Storybird (https://storybird.com/). (http://storybird.com/books/no-smoking-5/?token=yz9rvfk6cx)

5. Η συγγραφή του έργου έδωσε τη δυνατότητα στους μαθητές/τριες των δύο χωρών να δοκιμάσουν να εκφραστούν μέσω της τέχνης. Το έργο προσαρμόστηκε δραματουργικά στην αγγλική γλώσσα, μοιράστηκαν οι ρόλοι και αποδόθηκε θεατρικά. Δημιουργήθηκε βίντεο στο οποίο παρουσιάζονται οι μαθητές/τριες του σχολείου τόσο της Ισπανίας όσο και της Ελλάδας. (https://www.youtube.com/watch?v=qlYHIhdx0SQ)

6. Οι γνώμες και απόψεις των μαθητών/τριών για το περιβάλλον και τους οργανισμούς του είναι αξιοσημείωτες. Ο πλανήτης Γη βρίσκεται σε διαρκή κίνδυνο και οι άνθρωποι πρέπει να το συνειδητοποιήσουν ώστε να δράσουν προς την κατεύθυνση αυτή. Ποιες ήταν και είναι, όμως, οι απόψεις των ενηλίκων; Προκειμένου να γίνει η σχετική διερεύνηση αποφασίστηκε να συνταχθούν από τους μαθητές/τριες ερωτήσεις ώστε οι ενήλικες να εκφράσουν τις απόψεις τους μέσα από σχετικές συνεντεύξεις. Οι μαθητές/τριες από την Ελλάδα και την Ισπανία 5 ετοίμασαν από 5 ερωτήσεις και κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων συνομίλησαν με γονείς, δασκάλους, αλλά και απλούς πολίτες. Έγραψαν κείμενα, χρησιμοποίησαν φωτογραφικές μηχανές και κάμερες. Δημιουργήθηκαν βίντεο (audacity, youtube) και παρουσιάσεις. Οι απόψεις των ενηλίκων είχαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον και αποτυπώθηκαν με τη μορφή παρουσίασης με το εργαλείο Prezi (http://prezi.com/). (http://prezi.com/d6pbwd7sqb-i/dangers-all-around/?utm_source=prezi-view&utm_medium=ending-bar&utm_content=Title-link&utm_campaign=ending-bar-tryout)

- **Witches/ Μάγισσες**

Μύθοι, παραδόσεις, αλλά και φυτά που χρησιμοποιούνται ακόμη και σήμερα για θεραπευτικούς σκοπούς παρουσιάστηκαν στην ενότητα αυτή.

1. Οι μαθητές/τριες αναζήτησαν μύθους από το παρελθόν σχετικούς με τη φύση και το ρόλο που έπαιζε στη ζωή των ανθρώπων. Οι μαθητές/τριες από την Ελλάδα παρουσίασαν στους συμμαθητές τους το μύθο της αρπαγής της Περσεφόνης ενώ οι μαθητές/τριες από την Ισπανία παρουσίασαν μύθο σχετικό με τις μάγισσες που ζούσαν το 17ο αι. στην περιοχή και χρησιμοποιούσαν διάφορα βότανα για να θεραπεύουν τους ανθρώπους. Το σχολείο της Ισπανίας χρησιμοποιώντας το εργαλείο Storyboard εμπλούτισε το μύθο της Περσεφόνης. Το αντίστοιχο έγινε για το μύθο Napa Witch από το σχολείο της Ελλάδας.

2. Έγινε επίσης έρευνα από τους μαθητές/τριες και των 2 σχολείων προκειμένου να παρουσιασθούν οι θεραπευτικές ιδιότητες διαφόρων φυτών που χρησιμοποιούμε ακόμη και σήμερα ώστε να συνειδητοποιήσουν οι μαθητές/τριες ότι εμείς οι άνθρωποι πρέπει να φερόμαστε με σεβασμό σ' ένα περιβάλλον που συνεχώς μας προσφέρει,. Δημιουργήθηκε έτσι με τη βοήθεια του εργαλείου Youblisher (http://www.youblisher.com/) ένα μικρό ebook με τίτλο *Medicinal Herbs*. (http://www.youblisher.com/p/852349-Medicinal-Herbs/)

3. Οι δραστηριότητες αυτής της ενότητας έκλεισαν με βιντεοσυζήτηση μέσω skype κατά τη διάρκεια της οποίας προσκεκλημένος από γειτονική περιοχή της πόλης Navàs της Ισπανίας μίλησε για τις μάγισσες, για τις γνώσεις που είχαν αυτές σχετικά με τη φύση και τις ιδιότητες διαφόρων φυτών καθώς για τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζονταν από τις κοινωνίες της εποχής του 17 ου αιώνα. Το καταπληκτικό της δραστηριότητας αυτής ήταν το γεγονός ότι οι μαθητές έθεταν τις ερωτήσεις στον προσκεκλημένο, ο οποίος μιλούσε καταλανικά και η μετάφραση γινόταν στους μαθητές από την Ελλάδα στα αγγλικά. (https://www.youtube.com/watch?v=PVLlPflWASg)

- **Humans/ Άνθρωποι**

Συνεχίζοντας την επεξεργασία του θέματός μας διαπιστώθηκε ότι εμείς οι άνθρωποι είμαστε υπεύθυνοι για την κατάσταση στην οποία έχει περιέλθει ο πλανήτης Γη λόγω του ότι δεν σεβόμαστε το περιβάλλον.

1. Προκειμένου να διερευνηθεί αν και κατά πόσο οι ενήλικες δρουν προς την κατεύθυνση αυτή, συντάχθηκε ερωτηματολόγιο με τίτλο: How Green are you μέσω του εργαλείου surveymonkey με ερωτήσεις που διατυπώθηκαν από κοινού από τους μαθητές/τριες των 2 σχολείων και στάλθηκε online σε γονείς και εκπαιδευτικούς των δύο χωρών. Τα αποτελέσματα ήταν ενθαρρυντικά καθώς γονείς και εκπαιδευτικοί φαίνεται ότι νοιάζονται πολύ για το περιβάλλον και την εικόνα που αυτό παρουσιάζει. es.surveymonkey.com/results/SM-5LQGMHT/. Παρ' όλα αυτά αποφασίσθηκε οι μαθητές/τριες να αναλάβουν δράση για να συμβάλλουν με το δικό τους τρόπο στη σωτηρία του πλανήτη.
2. Το σχολείο της Ελλάδας πραγματοποίησε εθελοντικό καθαρισμό ακτών αφού βρίσκεται σε παραλιακή πόλη (http://secure.smilebox.com/ecom/openTheBox?sendevent=4e4441354e5455354f44513d0d0a&blogview=true&campaign=blog_playback_link&partner=neverblue), ενώ το σχολείο της Ισπανίας κατασκεύασε φωλιές πουλιών τις οποίες κρέμασε σε διάφορα σημεία της πόλης. (http://www.calameo.com/read/003673806f7faac64ed1d)
3. Οι μαθητές/τριες των 2 σχολείων αναζήτησαν επίσης στο διαδίκτυο φράσεις διάσημων ανθρώπων για το περιβάλλον. Τις φράσεις αυτές παρουσίασαν σε κοινό βίντεο που δημιουργήθηκε με τέτοιο τρόπο ώστε να τους εμφανίζει όλους σαν να βρίσκονται στον ίδιο χώρο. (https://www.youtube.com/watch?v=aEct7YvyLrg)

- **On the screen/ Στη σκηνή**

Πλησιάζοντας προς την ολοκλήρωσή του προγράμματος μαθητές και εκπαιδευτικοί προσπάθησαν να δώσουν συμβουλές στους ανθρώπους που ενδιαφέρονται για το περιβάλλον και έχουν τον ίδιο στόχο. Έτσι, οι μαθητές/τριες από την Ισπανία δημιούργησαν ένα αλφάβητο όπου πολλές από τις κοινές ιδέες των δύο σχολείων αποτυπώθηκαν ώστε να υπενθυμίζουν ότι η προσπάθεια για την σωτηρία του πλανήτη Γη πρέπει να είναι συνεχής. https://www.youtube.com/watch?v=SGF71GpBEF8
Ζούμε σ' έναν όμορφο πλανήτη. Ζούμε σ' έναν πανέμορφο κόσμο. Πρέπει να φροντίζουμε όλους τους οργανισμούς που ζουν πάνω στον Πλανήτη Γη. Πρέπει να φροντίζουμε το δυναμικό βασίλειο της φύσης.
We should take care of our POWERFULNATUREKINGDOM.
Αυτός ήταν κι ένας λόγος που μας ώθησε στο να τραγουδήσουμε, κάθε σχολείο με το δικό του τρόπο, το πανέμορφο τραγούδι του Louis Amstrong: WHAT A WONDERFUL WORLD.
Το τραγούδι από τους μαθητές της Αλεξανδρούπολης:
https://www.youtube.com/watch?v=Z5nyeQMUWeA
Το τραγούδι από τους μαθητές της πόλης Navàs της Ισπανίας:
https://www.youtube.com/watch?v=iUGl1Oytu-g

- **Powerful Dictionary/ Λεξικό**

Αξίζει να σημειωθεί ότι καθ' όλη τη διάρκεια επεξεργασίας του προγράμματος εντοπίζονταν οι λέξεις κλειδιά των υποθεμάτων, σχετικές πάντα με το περιβάλλον και μέσω του εργαλείου Padlet εμπλουτιζόταν το λεξικό του προγράμματος.

- **The powerfulnatuekingdom Celebration/ Η γιορτή του προγράμματος**

1. Δουλεύοντας μια ολόκληρη σχολική χρονιά με ενθουσιασμό, όραμα και ελπίδα ότι θα προσφέρουμε κάτι καλό στη φύση που μας περιβάλλει, μαθητές και εκπαιδευτικοί αποφάσισαν να γιορτάσουν το κλείσιμο του προγράμματος στις 5 Ιουνίου, Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος με διάφορες δραστηριότητες εμπλέκοντας γονείς και μαθητές. Για το σκοπό αυτό ετοιμάστηκαν διάφορα κουίζ και παιχνίδια γνώσεων χρησιμοποιώντας τα εργαλεία photopeach και Learning Apps.
http://photopeach.com/album/100jdqb?ref=est
http://photopeach.com/album/101bpyh?ref=est
http://photopeach.com/album/l0r2m7?ref=est
http://LearningApps.org/watch?v=ptedq97h201
http://LearningApps.org/watch?v=pv1tdkuat01
http://LearningApps.org/watch?v=p381u0mwa01
2. Κατά τη διάρκεια των εκδηλώσεων οι μαθητές/τριες είχαν την ευκαιρία να δημιουργήσουν διάφορες κατασκευές, να συνομιλήσουν με γονείς, εκπαιδευτικούς και υπεύθυνους της τοπικής

κοινωνίας σχετικά με το περιβάλλον, να παίξουν και να τραγουδήσουν. Στο τέλος τους απονεμήθηκε βεβαίωση συμμετοχής στο πρόγραμμα καθώς κι ένα συμβολικό αναμνηστικό δώρο.

- Τελετή λήξης στο σχολείο της Ισπανίας:

http://secure.smilebox.com/ecom/openTheBox?sendevent=4e4441324f5467784e7a513d0d0a&blogview=true&campaign=blog_playback_link&partner=google

- Τελετή λήξη στο σχολείο της Ελλάδας:

http://secure.smilebox.com/ecom/openTheBox?sendevent=4e4441334e4467354d54513d0d0a&blogview=true&campaign=blog_playback_link&partner=neverblue)

- **Evaluation/ Αξιολόγηση**

Για την αξιολόγηση του προγράμματος συντάχθηκε ερωτηματολόγιο μέσω του Googledrive το οποίο στάλθηκε online στους μαθητές και των δύο σχολείων. Τα αποτελέσματα ήταν ιδιαίτερα ενθαρρυντικά καθώς μαθητές/τριες ανεξάρτητα από τον τόπο που ζουν σέβονται και νοιάζονται το περιβάλλον και τους οργανισμούς που ζουν σ' αυτό, ενδιαφέρονται για συνεργατικά προγράμματα με συμμαθητές τους από το εξωτερικό και θεωρούν ότι η συνεργατική πλατφόρμα του eTwinning τους δίνει τη δυνατότητα να υλοποιήσουν ανάλογες ιδέες και προγράμματα.
(https://docs.google.com/document/d/1HU4xiJFUngd8tT5HGxgejiicyWRJHGI_piBX8iTG7tM/edit?pli=1)

- **Powerfulnaturekingdom.et Magazine/ Το περιοδικό του προγράμματος**

Ένα περιοδικό αποτελεί έναν πολύ καλό τρόπο να αποχαιρετήσεις φίλους που «περπάτησαν» μαζί κατά τη διάρκεια μιας ολόκληρης σχολικής χρονιάς. Έτσι, λοιπόν, δημιουργήθηκε το περιοδικό του προγράμματος με τίτλο: Powerfulnaturekingdom.et Magazine. Προκειμένου να εκδοθεί το ηλεκτρονικό περιοδικό χρησιμοποιήθηκε το εργαλείο Calameo (http://www.calameo.com/). Πρόκειται για ένα περιοδικό το οποίο περιέχει τις δραστηριότητες οι οποίες υλοποιήθηκαν κατά την επεξεργασία του προγράμματος. http://www.calameo.com/read/003339928e09ccf5eecc7
Ελπίδα μας είναι ότι όλες οι εμπειρίες που αποκομίσαμε, εκπαιδευτικοί και μαθητές, θα μας βοηθήσουν να αντιμετωπίσουμε τον κόσμο που μας περιβάλλει αλλά και τη ζωή μας με θετικό τρόπο.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Αξιολογώντας το συγκεκριμένο συνεργατικό περιβαλλοντικό eTwinning πρόγραμμα θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι οι στόχοι που τέθηκαν αρχικά πραγματοποιήθηκαν σε ικανοποιητικό βαθμό. Μαθητές και εκπαιδευτικοί χαρακτήρισαν τη συνεργασία μεταξύ των δύο σχολείων ως το πιο φανταστικό μέρος του έργου αφού χωρίς τη συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων και από τις δύο χώρες το έργο δε θα είχε ολοκληρωθεί.

Οι μαθητές/τριες κατά τη διάρκεια ανάπτυξης της συγκεκριμένης δράσης και σε συνεχή και εποικοδομητική συνεργασία με τους συμμαθητές τους από το Navàs της Ισπανίας εντόπισαν περιβαλλοντικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι δύο χώρες αλλά και γενικότερα ο πλανήτης Γη, πήραν συνεντεύξεις από δασκάλους και γονείς, συμπλήρωσαν ερωτηματολόγια, έγραψαν το δικό τους τραγούδι-ύμνο του προγράμματος και το τραγούδησαν, συζήτησαν για τον τρόπο που αντιμετώπιζαν στο παρελθόν οι άνθρωποι το περιβάλλον, προσπάθησαν μέσα από τις δράσεις τους και χρησιμοποιώντας πολλά από τα εργαλεία του Web2.0 να δώσουν το δικό τους μήνυμα μέσω της χρήσης της πλατφόρμας του eTwinning καθώς και των βιντεοσυζητήσεων μέσω Skype.

Η χρήση των Νέων Τεχνολογιών και των Web2.0 εργαλείων στο έργο υπήρξε συνεχής σε όλα τα κεφάλαια προκειμένου να εξασφαλίσει την επίτευξη των παιδαγωγικών στόχων. Οι μαθητές είχαν την ευκαιρία να αναπτύξουν τις γνώσεις και τις ικανότητές τους στη χρήση Η/Υ. Γνώρισαν πολλά νέα προγράμματα. Μερικοί δε από αυτούς κατάφεραν να επικοινωνήσουν σε μια ξένη γλώσσα μέσω Skype για πρώτη φορά. Έμαθαν να χρησιμοποιούν πολλά εργαλεία με έξυπνο και δημιουργικό τρόπο. Η ποικιλία και η μεγάλη ποσότητα των εργαλείων που χρησιμοποιήθηκαν, βοήθησε στο να παραχθούν εργασίες σε μια πολύ ενδιαφέρουσα και ελκυστική μορφή. Έγινε προσπάθεια ώστε όλοι οι μαθητές να συμμετέχουν εξίσου και να συνεργαστούν με σεβασμό, εκφράζοντας τις δικές τους προτιμήσεις και απόψεις. Σοβαρά υπόψη ελήφθησαν από τις εκπαιδευτικούς θέματα ασφαλούς περιήγησης στο διαδίκτυο καθώς και θέματα πνευματικής ιδιοκτησίας. Και τα δύο συνεργαζόμενα σχολεία, χάρη στη χρήση ηλεκτρονικών μέσων, δημιούργησαν πολλές κοινές εργασίες, οι οποίες παρουσιάζονται στην πλατφόρμα του twinspace. (http://new-twinspace.etwinning.net/web/p97206)

Γενικότερα, μπορούμε να πούμε ότι, αναφορικά με τον καινοτόμο χαρακτήρα του έργου σε σχέση με την παραγωγή μιας νέας προσέγγισης στην εκπαιδευτική διαδικασία, η υλοποίηση της συγκεκριμένης δράσης δίνει την ευκαιρία στον εκπαιδευτικό να προσεγγίσει αντικείμενα του

Αναλυτικού Προγράμματος από μια διαφορετική οπτική και μέσα από διάφορες πηγές που διευρύνουν τον τομέα της έρευνας εκπαιδευτικού υλικού.

Επίσης, συμβάλλει στο έργο της βελτίωσης της διδακτικής πράξης καθώς επιτυγχάνει σαφή αποτελέσματα μάθησης αφού διεγείρεται το ενδιαφέρον των εκπαιδευόμενων και προωθείται η συμμετοχή όλων (Ταρατόρη-Τσαλκατίδου, 2010). Παράγεται δε υλικό που προέρχεται από τους ίδιους τους εκπαιδευόμενους που χρησιμοποιούν κριτικά το διαδίκτυο και τις Νέες Τεχνολογίες προκειμένου να αντιμετωπίσουν τις απαιτήσεις της νέας πληροφορικής επικοινωνιακής τεχνολογίας.

Αναφορικά με την παιδαγωγική αξία του έργου πρέπει να τονίσουμε ότι συμβάλλει στην προσωπική, κοινωνική, πολιτιστική ανάπτυξη των μαθητών/τριών.

Τέλος, συμβάλλει στη λειτουργία της σχολικής τάξης/μονάδας καθώς διαμορφώνει θετικό κλίμα στις σχέσεις της σχολικής κοινότητας (Σουλιώτη & Παγγέ, 2004) και στις σχέσεις του σχολείου με την τοπική κοινωνία αναπτύσσοντας μια διαφορετική σχολική κουλτούρα.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Το συγκεκριμένο project συνέβαλε στην καλλιέργεια της δημιουργικής σκέψης των μαθητών/τριών, τους ώθησε να δράσουν και τους βοήθησε να συνειδητοποιήσουν ότι άνθρωποι διαφορετικών εθνικοτήτων και πολιτισμών που νοιάζονται για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής στον κόσμο που μας περιβάλει είναι δυνατό να έχουν κοινές επιθυμίες και στόχους ως προς την κατεύθυνση αυτή.

Οι εκπαιδευτικοί κατάφεραν να δημιουργήσουν το τελικό e-magazine με βάση το υλικό που παράχθηκε στα ξεχωριστά κεφάλαια-υποθέματα του project όπου φαίνεται η προσπάθεια ολιστικής προσέγγισης και μελέτης του θέματος.

Η επεξεργασία του προγράμματος αποτελεί παράδειγμα καινοτόμου διδασκαλίας της Αγγλικής Γλώσσας. Ενεργοποίησε και παρακίνησε τους μαθητές στην εκμάθηση και σωστή χρήση της. Μαθητές και εκπαιδευτικοί, εξάλλου, ανέπτυξαν την ικανότητά τους στον τομέα των ΤΠΕ.

Θεωρούμε ότι όλες οι δραστηριότητες του project μπορούν και είναι σκόπιμο να γίνονται σε κάθε σχολείο, τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο ανεξάρτητα από τη γλώσσα που μιλούν οι μαθητές. Σημαντικό υπήρξε, επίσης, το γεγονός ότι κατά την επεξεργασία του θέματος, μαθητές και εκπαιδευτικοί άνοιξαν τις πόρτες της τάξης αλλά και ολόκληρου του σχολείου σε συμμαθητές τους, εκπαιδευτικούς, γονείς αλλά και φορείς της τοπικής κοινωνίας.

Συμπερασματικά μπορούμε να πούμε ότι το project «Powerfulnaturekingdom.et» μας επέτρεψε να βαδίσουμε μαζί μαθητές και εκπαιδευτικοί, με τον ίδιο τρόπο, να δημιουργήσουμε μια τεράστια φιλία μεταξύ μας, να βελτιώσουμε την επίδοσή μας στη χρήση της αγγλικής γλώσσας, να μάθουμε να χρησιμοποιούμε πολλά νέα web2.0 εργαλεία και πάνω απ' όλα, όπως ο Άλμπερτ Αϊνστάιν είπε «να δούμε βαθιά μέσα στη φύση και να κατανοήσουμε καλύτερα», να κατανοήσουμε τον τρόπο με τον οποίο μπορούμε να προστατέψουμε τον πλανήτη Γη ώστε να βελτιώσουμε την ποιότητα της ζωής μας.

The project has become like a friend, so that we can tell him:
«All the days we've walked and worked together,
all the things we've shared,
we can scarcely think of our nature
without each other.
Stay close, even if distance
keeps us far away.
We'll keep our friendship
and the love for our planet forever and ever.»

Τέλος, πρέπει να αναφερθεί ότι στο συγκεκριμένο πρόγραμμα απονεμήθηκε πρόσφατα η Ετικέτα Ποιότητας από τις Εθνικές Υπηρεσίες eTwinning των δύο χωρών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Βασάλα, Π. (1994). Μέθοδοι διδασκαλίας θεμάτων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης στο πεδίο. *Εκπαιδευτική Κοινότητα*, 27.

Γεωργόπουλος, Α. (1993). *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, Εκπαίδευση και Περιβάλλον*. Αθήνα: Gutenberg.

Καρατζιά-Σταυλιώτη, Ε. (2002). Η Διαθεματικότητα στα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών: Παραδείγματα από την Ευρωπαϊκή Εμπειρία και Πρακτική. *Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων*, 7, 52-65.

Κουλουμπαρίτση, Α.Χ. (2005) Εφαρμογή της Διαθεματικής Προσέγγισης στα Προγράμματα Σπουδών, στη Διδασκαλία και στα Σχολικά Βιβλία. *Νέα Παιδεία*, 116, 30-44.

Μιχαηλίδης, Μ. (2003). *Ομαδικές περιβαλλοντικές δραστηριότητες, σχέδια εργασίας και συνεργασία. Οδηγός βοήθημα για νέους και συμβούλους ομάδων*. Αθήνα: Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς & Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών.

Σουλιώτη, Ε. Β. & Παγγέ, Τ. (2004). Διαθεματική προσέγγιση και διδασκαλία. Η μέθοδος project. *Νέα Παιδεία*, 112, 40 – 50.

Ταρατόρη – Τσαλκατίδου, Ε. (2010). *Η Μέθοδος Project στη Θεωρία και στην Πράξη*. Θεσσαλονίκη: εκδοτικός οίκος Αδελφών Κυριακίδη.

Φλογαΐτη, Ε. (1998). *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση.* Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Booth, A., (2007). Blogs, wikis and podcasts: the ‘evaluation bypass’ in action?. *Health Information and Libraries Journal*, 24, 298–302.

Frey, K. (1986). *Η Μέθοδος Project*. Θεσσαλονίκη: Κυριακίδης.

Kaldi, S., Filippatou, D. & Govaris, C. (2011). Project-based learning in primary schools: effects on pupils’ learning and attitudes. *Education 3–13*, 39(1), 35-47.

Palloff, R. and Pratt, K. (1999). Building learning communities in cyberspace. San Francisco: Jossey-Bass. Ανακτήθηκε στις 5/9/2014 από http://www.uwex.edu/disted/conference/resource_library/proceedings/01_20.pdf

Schulz-Zander, R., Büchter, A., & Dalmer, R. (2002). The role of ICT as a promoter of students’ cooperation. *Journal of Computer Assisted Learning*, 18, 438 – 448.

Σύγχρονα Ευρωπαϊκά Περιβάλλοντα στην Εκπαίδευση
Το Παράδειγμα του Δικτύου Scientix.

Μακρής Νικόλαος[1]

[1]Δάσκαλος – Εξωτερικός συνεργάτης Ελληνογαλλικής Σχολής Βόλου.
Πρεσβευτής του Ευρωπαϊκού Σχολικού Δικτύου για τις Επιστήμες (Scientix)
nikolaomakri@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ήδη από τη δεκαετία του 1990 τα αποτελέσματα ερευνών στην Νέα Ζηλανδία κατέγραψαν για πρώτη φορά μια νέα απογοητευτική πραγματικότητα την οποία τα εκπαιδευτικά συστήματα θα έπρεπε να λάβουν υπόψη τους για τους μελλοντικούς τους σχεδιασμούς. Διαπιστώθηκε πως το 90% των ενηλίκων ήταν επιστημονικά αναλφάβητοι μιας και δεν γνώριζαν ούτε την ορολογία και τις διαδικασίες των επιστημών, αλλά ούτε και τις επιπτώσεις των εφαρμογών τους στην ανάπτυξη της ποιότητας της ζωής τους (Σέρογλου, 2006, σ. 21-22). Ποιο όμως είναι εκείνο το πλαίσιο που είναι ικανό να περιγράψει τον εγγράμματο επιστημονικά πολίτη; Από την άλλη ποια είναι εκείνη η πρόταση για τη διδασκαλία των επιστημών που θα καθορίζεται μέσα από τους στόχους και τα αποτελέσματά της; Υπάρχουν σήμερα κάποιες νέες διαστάσεις και τάσεις στην Ευρωπαϊκή εκπαίδευση επιστημών που αλλάζουν το μέχρι τώρα γνωστό πλαίσιο και θέτουν την εκπαίδευση σε αυτούς τους τομείς σε νέα βάση; Οι νέες αυτές διαστάσεις έχουν οριστεί με την δημιουργία ενός νέου εκπαιδευτικού πλαισίου που αφορά την διαθεματική προσέγγιση των «θετικών επιστημών». Αυτή η προσέγγιση τοποθετεί σε ένα ευρύτερο πεδίο την εκπαίδευση των επιστημών, της τεχνολογίας, της μηχανικής και των μαθηματικών STEM (Science,Technology, Engineering, Mathematics). Κυρίαρχο ρόλο για την διάχυση αυτών των νέων εκπαιδευτικών διαστάσεων σε όλη την Ευρώπη παίζει το Ευρωπαϊκό Σχολικό Δίκτυο (European Schoolnet)που για το σκοπό αυτό δημιούργησε το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Επιστημών(Scientix). Το Scientix αποτελεί μια ανοιχτή κοινότητα μάθησης και πρακτικής που αφορά την εκπαίδευση των Φυσικών Επιστημών. Σκοπός του είναι η διάδοση και η ανταλλαγή τεχνογνωσίας και βέλτιστων πρακτικών στον τομέα της εκπαίδευσης των Φυσικών Επιστημών στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *Εκπαίδευση επιστημών, Κοινότητες μάθησης και πρακτικής (Communities of Practice), Ευρωπαϊκό Δίκτυο επιστημών (Scientix).*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Επιστημονικός Αλφαβητισμός

Καθορίζοντας την έννοια και τον ορισμό του εγγραμματισμού στις επιστήμες, μπορούμε πολύ απλά να περιγράψουμε τον εγγράμματο μαθητή πολίτη μέσω των ακόλουθων προτάσεων: α) Να κατανοεί τις βασικές έννοιες, τους νόμους, τα αξιώματα, τις αρχές και τα φαινόμενα των φυσικών επιστημών. β) Να αναγνωρίζει την ύπαρξη ποικίλων επιστημονικών μεθόδων και να τις χρησιμοποιεί κατάλληλα. γ) Να συνδέει τις εφαρμογές της επιστημονικής γνώσης στην καθημερινή ζωή. δ) Να αντιλαμβάνεται τις κοινωνικές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις της επιστημονικής και τεχνολογικής ανάπτυξης. (Matthews, 2007, σ. 126-127 & Σέρογλου, 2006, 24-25).

Πιστεύω όμως πως οι παραπάνω προτάσεις δεν παραλληλίζονται και δεν εμβαθύνουν στην σύγχρονη πραγματικότητα και τις απαιτήσεις της. Θα μπορούσαμε να προσεγγίσουμε τον όρο «Επιστημονικός αλφαβητισμός» με μια λειτουργική αποτύπωση του ορισμού, αναλύοντας και καταδεικνύοντας περισσότερο την έννοια του σκεφτόμενοι παράλληλα το σημερινό γίγνεσθαι. Σε έναν κόσμο που διαμορφώνεται ορίζεται και καθορίζεται από την επιστήμη και την τεχνολογία, ο «επιστημονικός αλφαβητισμός» αλλά και κατ’ επέκταση και ο «τεχνολογικός αλφαβητισμός» αποτελεί παγκόσμιο αίτημα, μιας και οι άνθρωποι δεν θέλουν να αποξενωθούν από τον κοινωνικό περίγυρο που τους ορίζει, και εκεί ζουν και αναπτύσσονται. Ο «επιστημονικός αλφαβητισμός»

προσδίδει στον κάθε άνθρωπο την ικανότητα να χρησιμοποιεί την επιστημονική γνώση, να αναγνωρίζει ποιες ερωτήσεις είναι επιστημονικές και να εξάγει συμπεράσματα βασισμένα σε εμπειρικά δεδομένα. Έτσι μόνο θα μπορέσει να κατανοήσει τις αλλαγές που ο φυσικός κόσμος υφίσταται λόγω της ανθρώπινης δραστηριότητας και να λάβει τις αντίστοιχα τεκμηριωμένες αποφάσεις. Επιστημονικός αλφαβητισμός σημαίνει ότι ένα άτομο μπορεί να ρωτά και να βρίσκει ή να εντοπίζει απαντήσεις σε ερωτήματα που πηγάζουν από την περιέργεια μέσω της καθημερινής εμπειρίας. Ένας επιστημονικά εγγράμματος πολίτης πρέπει να είναι ικανός να αξιολογεί την ποιότητα της επιστημονικής πληροφορίας με βάση τις πηγές και τις μεθόδους που αυτή παράγεται. Επίσης θα είναι ικανός να υποστηρίζει και να αξιολογεί επιχειρήματα με βάση τα εμπειρικά δεδομένα και να χρησιμοποιεί τα συμπεράσματα αυτών των επιχειρημάτων κατάλληλα. (Χατζηγεωργίου, 2006, σ. 18 – 20)

Η Σχολική Εκπαίδευση για τις Επιστήμες

Η διδασκαλία των επιστημών στα σχολεία κρίνεται, ιδιαίτερα σήμερα, ακόμα πιο σημαντική και απαραίτητη για την πνευματική ισορροπία, όχι μόνο των μαθητών, αλλά και ολόκληρης της κοινωνίας. Σε μια κοινωνία όπου οι ψευδοεπιστήμες, οι φήμες και τα αληθοφανή γεγονότα κατακλύζουν τα μέσα ενημέρωσης και κοινωνικής δικτύωσης καθημερινά, ο μαθητής – πολίτης θα πρέπει να αναπτύξει σε μεγάλο βαθμό την κριτική σκέψη. Για να αναπτυχθεί αυτή η κριτική σκέψη στο σχολείο, θα πρέπει οι εκπαιδευτικοί οι ίδιοι να εισάγουν τους μαθητές τους στις μεθόδους, τις διαδικασίες και τα επιτεύγματα των επιστημών. (Mathews,2007, 56-57).

Είναι αλήθεια πως τις τελευταίες δύο δεκαετίες εμφανίσθηκε στο χώρο της διδακτικής των επιστημών μια διεθνής τάση. Η τάση αυτή φαίνεται να οδηγεί σε μια νέα αντίληψη για τη διδακτική των επιστημών και παράλληλα απαιτεί μια μετακίνηση από τον καθαρά ακαδημαϊκό προσανατολισμό των επιστημών, σε μια νέα προοπτική που παίρνει υπόψη τη χρησιμότητα της γνώσης στην καθημερινή ζωή. Είναι αυτή η σύνδεση της επιστημονικής γνώσης με την καθημερινή ζωή, που είναι ικανή να παρακινήσει τους μαθητές και επομένως να ξεπερασθεί το πρώτο εμπόδιο στη διαδικασία της μάθησης. Είναι αυτή η σύνδεση που οδηγεί στο αποτέλεσμα που ο Bruner ονόμασε «παραγωγικότητα» της γνώσης. Σύμφωνα με αυτή τη θέση «Η «μάθηση» είναι, πολύ συχνά, η διαλεύκανση του πως χρησιμοποιούμε αυτό που ήδη γνωρίζουμε, προκειμένου να πάμε πέρα από αυτό που σκεφτόμαστε αυτή τη στιγμή. Υπάρχουν πολλοί τρόποι να το κάνουμε αυτό. Μερικοί είναι διαισθητικοί, άλλοι είναι τυπικά αναπτυσσόμενοι. Αλλά εξαρτώνται όλοι από το ότι γνωρίζουμε κάτι «δομικό» σχετικά με αυτό που αναλογιζόμαστε - ο τρόπος που όλα συναντιούνται και βγάζουν νόημα συναρμολογείται. Το να γνωρίζεις πως δομείται κάτι αξίζει όσο εκατοντάδες δεδομένα. Σου επιτρέπει να πας πέρα από αυτό». (Bruner 1983, σ. 183).

Δημιουργία νέας εκπαιδευτικής προσέγγισης

Η εκπαιδευτική προσέγγιση που χρειαζόταν να ακολουθηθεί για την επίτευξη του πολυπόθητου «επιστημονικού αλφαβητισμού» θα έπρεπε να σχεδιαστεί από την αρχή και να αναδομηθεί σε νέο πεδίο. Στο νέο αυτό πεδίο βασική δομή αποτέλεσε το γεγονός και η διαπίστωση ότι τα μαθηματικά, η τεχνολογία και οι επιστήμες αλληλεξαρτώνται σε μέγιστο βαθμό. Η συνένωση αυτών των κλάδων πραγματοποιήθηκε μέσω της διεπιστημονικής προσέγγισης ενός νέου πεδίου που ονομάστηκε στην Αγγλική ορολογία ως STEM και είναι ένα αρκτικόλεξο για τα πεδία των σπουδών στις κατηγορίες της επιστήμης, της τεχνολογίας, της μηχανικής, και των μαθηματικών (Science, Technology, Engineering, Mathematic). (Wikipedia). Πρόκειται για μια νέα εκπαιδευτική πολιτική και παράλληλα ένα νέο πρόγραμμα σπουδών το οποίο στις Ηνωμένες πολιτείες της Αμερικής, από το 2006 έως αυτή τη στιγμή διατρέχει όλο το εκπαιδευτικό σύστημα από το νηπιαγωγείο έως το κολέγιο (Study in the States, 2011).

Μέσα της νέας εκπαιδευτικής προσέγγισης

Η ένταξη της διαθεματικής προσέγγισης των πεδίων του STEM θα έπρεπε να πραγματοποιηθεί με μέσα που αφορούσαν βασικά τις Τ.Π.Ε. (Τεχνολογία της Πληροφορίας στην Εκπαίδευση). Το μοντέλο που ακολουθήθηκε για την ένταξη των ΤΠΕ ως μέσο, ήταν αυτό της ολιστικής και διαθεματικής προσέγγισης της μάθησης (ολοκληρωμένη προσέγγιση). Το μοντέλο αυτό χαρακτηρίζεται από το γεγονός, ότι η διδασκαλία της χρήσης των τεχνολογιών της πληροφορίας και των επικοινωνιών, όπως και η χρήση τους, ενσωματώνεται στα επιμέρους γνωστικά αντικείμενα του προγράμματος σπουδών (αποδίδεται και με τον όρο οριζόντια ή ολιστική προσέγγιση). Η προσέγγιση

αυτή προϋποθέτει σημαντικά διαφορετικές εκπαιδευτικές αντιλήψεις, τόσο στην επιλογή της γνώσης όσο και της διδακτικής πρακτικής. (Κόμης, 2004, σελ 37 – 38). Είναι σημαντικό να αντιληφθούμε ότι η ολοκληρωμένη αυτή προσέγγιση χρησιμοποιήθηκε ως γνωστικό εργαλείο, μιας νέας προσέγγισης των επιστημών στην βάση της εκπαίδευσης STEM καλύπτοντας παράλληλα μια επιπλέον απαίτηση της εκπαίδευσης που αφορούσε τον «τεχνολογικό αλφαβητισμό».

Κοινότητες μάθησης και πρακτικής

Η ιδέα της κοινότητας μάθησης αποτελεί μια εναλλακτική πρόταση της παραδοσιακής διδασκαλίας. Οι κοινότητες μάθησης αποτελούνται από άτομα που συνδέονται με φυσική θέληση, μοιράζονται κοινές αξίες και ιδανικά και επηρεάζουν το ένα το άλλο στη μαθησιακή διαδικασία. Τέτοιες κοινότητες οικοδομούνται βασιζόμενες σε αρχές κοινής συμμετοχής, μιας και το επίσημο εκπαιδευτικό σύστημα δεν είναι πλέον ο φορέας της πληροφορίας. Έτσι τα μέλη της κοινότητας αποτελούν συνεργάτες σε συνομιλίες που σκοπό έχουν την οικοδόμηση της γνώσης. Η οικοδόμηση της γνώσης είναι μια ακολουθία που στηρίζεται στα αποτελέσματα των εμπειριών και πως αυτές βιώνονται και δομούνται μέσω της αλληλεπίδρασης των μελών της κοινότητας.

Οι κοινότητες μάθησης και πρακτικής έχουν προταθεί ως ένα μέσο δημιουργίας συγκεκριμένου κοινωνικού πλαισίου όπου η συνεργατική μάθηση, η επίλυση προβλημάτων και η καινοτόμες δράσεις και πρακτικές ακμάζουν (Koeglreiter at all. 2008. σ. 164). Σε όλο των κόσμο, οι κοινότητες μάθησης και πρακτικής, επιδρούν σε διάφορες περιοχές και τομείς που σχετίζονται με την εκπαίδευση. Αυτές οι περιοχές ενδεικτικά είναι:

Η σχολική τάξη.
Η υποστήριξη μαθητών.
Η υποστήριξη νέων και παλαιών εκπαιδευτικών.
Η άτυπη εκπαίδευση.
Η υποστήριξη των σχολικών συμβούλων και ειδικών της εκπαίδευσης.
Η τριτοβάθμια εκπαίδευση και η εκπαίδευση ενηλίκων.
Η υποστήριξη εκπαιδευτικών σε απομακρυσμένες περιοχές.
Στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση.
Στο αναλυτικό πρόγραμμα.
Στα αντίστοιχα αντικείμενα εκπαίδευσης. (Hildreth & Kimble. 2008. σ. X)

Όσο οι νέες τεχνολογίες διαδίδονται και χρησιμοποιούνται ολοένα και περισσότερο, αυξάνεται παράλληλα και η δημιουργία δικτυακών κοινοτήτων μάθησης, η χρήση των οποίων εισάγει καινούργιες δυνατότητες για διδασκαλία, μάθηση και συνεργασία. Οι δικτυακές κοινότητες δημιουργούν «αόρατα» σχολεία που εμπλουτίζουν την ακαδημαϊκή και επιστημονική γνώση των μελών τους, πέρα από γεωγραφικά και θεματικά όρια και τους επιτρέπουν να συναντούν και να αλληλεπιδρούν με άλλους που έχουν παραπλήσια ενδιαφέροντα. Η δημιουργία κοινοτικών αλληλεπιδράσεων καθώς και η οργάνωση των σχέσεων που αναπτύσσονται στα πλαίσια κάθε κοινότητας μάθησης, είναι αυτές που ουσιαστικά ορίζουν την κοινότητα, οδηγούν στη δημιουργία γνώσης και στην ανάπτυξη συνεργασίας μεταξύ των μελών της (Καραγεωργόπουλος – Σολομωνίδου, 2006, σ. 69 – 70).

ΚΥΡΙΩΣ ΘΕΜΑ

Σύγχρονες Ευρωπαϊκές Ανάγκες.

Οι φορείς χάραξης της εκπαιδευτικής πολιτικής για την Ευρώπη του 2020 έχουν αναγνωρίσει την ανάγκη για εκσυγχρονισμό όλων των εκπαιδευτικών συστημάτων των κρατών μελών της. Κύριος στόχος αυτής της προσπάθειας είναι, να αποκτήσουν οι νέοι τόσο τις γνώσεις, όσο και δεξιότητες που απαιτούνται ώστε να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις του μέλλοντος. Υπολογίζεται ότι μέχρι το 2020 στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) θα χρειαστούν ένα εκατομμύριο περισσότεροι ερευνητές. Σήμερα, η ζήτηση για θέσεις που έχουν σχέση με τις Επιστήμες, την Τεχνολογία, την Μηχανική και τα Μαθηματικά STEM (Science, Technology, Engineering, Mathematics) δεν είναι εύκολο να καλυφθεί από τους αποφοίτους σχολών των αντιστοίχων Πανεπιστημίων και σχολών. (Madurell, 2012, p. 6). Αυτή την περίοδο, μόνο στη Γερμανία, υπάρχει έλλειψη περίπου 50.000 ακαδημαϊκών από τους τομείς των μαθηματικών, της πληροφορικής, των θετικών σπουδών και της τεχνολογίας (Plünnecke, 2014). Είναι επίσης γεγονός ότι παρά την αυξανόμενη ζήτηση για επαγγέλματα που σχετίζονται άμεσα με τους τομείς του STEM, υπάρχει δυστυχώς μειωμένο ενδιαφέρον των νέων για αντίστοιχες

σπουδές. Άρα βασική αναγκαιότητα αποτελεί το γεγονός εύρεσης τρόπων ώστε να ενισχυθεί το ρεύμα των νέων σπουδαστών ώστε να ακολουθήσουν κάποιες σπουδές και καριέρα σχετικά με τις STEM.

Επαγγελματική ανάπτυξη εκπαιδευτικών.

Πέρα από την διαπίστωση για το πόσο σημαντική είναι η επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών στις μέρες μας, μέσα από συγκεκριμένα σχήματα επιμόρφωσης, υπάρχει έντονη κριτική στο ότι τα ίδια τα εκπαιδευτικά προγράμματα δεν είναι αποτελεσματικά για μια σειρά λόγων: Κυριότερος λόγος είναι το γεγονός ότι κρίσιμο στοιχείο στην επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών αποτελεί το περιεχόμενο των εκπαιδευτικών προγραμμάτων επιμόρφωσης. Έχει διαπιστωθεί από έρευνες ότι υπάρχει μεγάλη αναντιστοιχία μεταξύ των παρεχόμενων αντικειμένων και γενικά περιεχομένου της επιμόρφωσης και των πραγματικών αναγκών των εκπαιδευτικών. Δεύτερος λόγος είναι το γεγονός ότι συχνά οι εκπαιδευτικοί προτιμούν να αφιερώνουν τον ελεύθερο χρόνο τους για προσωπική διερεύνηση και μελέτη των διδακτικών αντικειμένων που διδάσκουν. Αποφεύγουν εσκεμμένα κάθε συνεργατική προσπάθεια και συνεργασία με άλλους εκπαιδευτικούς. Έτσι δεν μπορούν να ανταλλάσουν απόψεις σε θέματα που αφορούν τη διδακτική πράξη με συναδέλφους τους και χάνουν τις ευκαιρίες που αλλιώς θα τους δίνονταν να μάθουν, είτε μαζί, είτε από τους άλλους εκπαιδευτικούς. Επίσης είναι πραγματικότητα ότι πολλοί εκπαιδευτικοί έχουν αποδεχτεί το ρόλο τους ως παθητικοί μεταδότες γνώσης και ως απλοί διαμεσολαβητές χωρίς να έχουν την υπευθυνότητα να κρίνουν τη γνώση που μεταδίδουν. Ένα άλλο επίσης σημαντικό στοιχείο στην ανάπτυξη των εκπαιδευτικών είναι ότι τα ίδια τα προγράμματα επιμόρφωσης δεν λαμβάνουν καθόλου υπόψη τους παραμέτρους που σχετίζονται για το πώς μαθαίνουν οι ενήλικες και κατά συνέπεια οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί. (Yildirim A. 2008. σ.233-234)

Ευρωπαϊκό Σχολικό Δίκτυο (European Schoolnet)

Το Ευρωπαϊκό Σχολικό Δίκτυο (European Schoolnet - EUN) αποτελεί ένα διευρυμένο δίκτυο εκπαίδευσης, 30 Ευρωπαϊκών Υπουργείων Παιδείας χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και έχει έδρα τις Βρυξέλλες. Ο βασικός του στόχος είναι η προώθηση της καινοτομίας στη διδασκαλία και τη μάθηση σε όλους τους τομείς και εμπλεκόμενους με την εκπαίδευση (Υπουργεία, σχολεία, εκπαιδευτικούς, μαθητές, ερευνητές, κ.α.). Από την ίδρυσή του το 1997, το δίκτυο έχει χρησιμοποιήσει τα δίκτυα των υπουργείων παιδείας για να βοηθήσει τα σχολεία να κάνουν αποτελεσματική χρήση των εκπαιδευτικών τεχνολογιών, αλλά και να επιμορφώσει εκπαιδευτικούς ώστε να μεταφέρουν στους μαθητές τους χρήσιμες και κρίσιμες για το μέλλον δεξιότητες ώστε να επιτύχουν στην κοινωνία της γνώσης. Επίσης βασικό μέλημα του Σχολικού Δικτύου είναι, μέσα από στρατηγικά σχεδιασμένες εκστρατείες, να ευαισθητοποιηθούν εκπαιδευτικοί και μαθητές σε εκπαιδευτικά θέματα των μαθηματικών, της επιστήμης και της τεχνολογίας.

Άλλη μια δραστηριότητα που υλοποιείτε μέσω του σχολικού δικτύου είναι η δημιουργία κοινοτήτων μάθησης μέσω forum επικοινωνίας μεταξύ των ευρωπαϊκών σχολείων. Εκεί οι εκπαιδευτικοί μπορούν:

• Να συζητήσουν μεταξύ τους για προβλήματα διδασκαλίας και να ανταλλάξουν ιδέες.

• Να αναζητήσουν σχολεία που επιθυμούν να επικοινωνήσουν μεταξύ τους.

• Να αναζητήσουν συνεργάτες για συλλογικές εργασίες (projects).

• Να αναζητήσουν πληροφορίες για εκπαιδευτικό λογισμικό καθώς και ποικίλο υλικό όπως για παράδειγμα φωτογραφίες, βίντεο).

• Να αναζητήσουν εκπαιδευτικές πύλες και πιο εξειδικευμένους παιδαγωγικούς κόμβους.

(Κυνηγός – Δημαράκη, 2002, σελ. 93).

Σύμφωνα με τους οραματιστές και οργανωτές του σχολικού δικτύου Giovanni Biondi και Marc Durando: «Το Ευρωπαϊκό Σχολικό Δίκτυο έχει σχεδιασθεί να γίνει ένας από τους βασικούς φορείς που εμπλέκονται στην μετατροπή της διδασκαλίας και της μάθησης στο σχολείο αλλά και στη χρήση της ενσωμάτωσης των ΤΠΕ και να τη χρησιμοποιήσει ως μια δύναμη για βελτίωση» (European Schoolnet, 2014).

Αυτή τη στιγμή εκατοντάδες σχολεία σε όλη την Ευρώπη ασχολούνται με διάφορα πιλοτικά σχέδια και μελέτες του σχολικού δικτύου. Είτε δοκιμάζοντας νέες δραστηριότητες μάθησης και τεχνολογίες στην τάξη, είτε διερευνώντας τη χρήση νέων παιδαγωγικών εργαλείων για τη διδασκαλία STEM (επιστήμες, τεχνολογία, μηχανική, μαθηματικά), τα σχολεία δίνουν στο δίκτυο την απαραίτητη ανάδραση ώστε να δημιουργηθεί ένα όσο το δυνατό καταλληλότερο και πληρέστερο εκπαιδευτικό υλικό.

Το σχολικό δίκτυο με ευρωπαϊκή χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, έχει αναπτύξει διάφορα μεγάλα έργα. Τα έργα αυτά είναι το ITEC που αφορά τον σχεδιασμό τάξης - Το InGenious που αφορά προσέλκυση μαθητών προς την εκπαίδευση STEM (επιστήμη, τεχνολογία, μηχανική και τα μαθηματικά). Παρέχει επίσης μια σειρά από υπηρεσίες, όπως είναι το Scientix, που αφορά την προώθηση της επιστημονικής εκπαίδευσης, και το Insafe, που αφορά τις ψηφιακές δεξιότητες του πολίτη και την ασφάλεια στο διαδίκτυο. Για την επιπλέον υποστήριξη και επιμόρφωση των εκπαιδευτικών ως προς την εισαγωγή της καινοτομίας στη διδασκαλία τους, το σχολικό δίκτυο δημιούργησε στις Βρυξέλλες μια τάξη του μέλλοντος μέσω του προγράμματος FCL (Future Classroom). Το εργαστήριο αυτό έχει ως στόχο την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών διαμέσου του εντοπισμού, της ανάλυσης και της ενσωμάτωσης των βέλτιστων καινοτόμων πρακτικών στην εκπαίδευση. Υποστηρίζεται από τους οργανωτές πως «Μέσω των δραστηριοτήτων μας, στηρίζουμε εκπαιδευτικούς και τους διευθυντές στις διαδικασίες μετασχηματισμού τους εκπαίδευσης. Μόνη της η τεχνολογία δεν μετατρέπει τις πρακτικές διδασκαλίας. Όλες οι διαδικασίες μετασχηματισμού πρέπει να είναι το αποτέλεσμα μιας στρατηγικής και ενός οράματος, όπου οι εκπρόσωποι του σχολείου θα διεκδικήσουν τον καίριο ρόλο τους» Giovanni Biondi και Marc Durando, πρόεδρος & διευθύνων σύμβουλος της European Schoolnet (European Schoolnet, 2014). Μερικά από τα ενεργά projects STEM που υποστηρίζει αυτή τη στιγμή το Ευρωπαϊκό Σχολικό Δίκτυο είναι και τα ακόλουθα: NanOpinion, Futururenergia, Chemistry is all around You, Experimania, GoLab, GLobla Excursion, DESIRE.

Ευρωπαϊκό Δίκτυο Προώθησης για την Επιστημονική Εκπαίδευση – Scientix

Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο για την Επιστημονική Εκπαίδευση Scientix, δημιουργήθηκε στους κόλπους του Ευρωπαϊκού Σχολικού Δικτύου, ως ένα έργο που προσπαθεί να διευκολύνει την τακτική διάδοση, την ανταλλαγή τεχνογνωσίας και βέλτιστων πρακτικών στον τομέα της επιστήμης της εκπαίδευσης σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ο κύριος στόχος του είναι η συγκέντρωση όλων των μεθοδολογιών και αποτελεσμάτων ερευνών και εργασιών που αφορούν την εκπαίδευση των Φυσικών επιστήμων στην Ευρώπη και χρηματοδοτήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση κάτω από το 6ο και 7ο Πλαίσιο Στήριξης για την έρευνα και την Τεχνολογική Ανάπτυξη αλλά και διάφορες Εθνικές Πρωτοβουλίες (Gérard & Snellmann, 2011). Επίσης το δίκτυο συλλέγει και αντίστοιχο διδακτικό υλικό που έχει δημιουργηθεί στα πλαίσια αυτών των εργασιών. Το δίκτυο είναι ανοικτό τόσο για τους εκπαιδευτικούς, ερευνητές, φορείς χάραξης πολιτικής, τους γονείς, μαθητές αλλά πιστεύω κυριότερα, για οποιονδήποτε ενδιαφέρεται για τις επιστήμες στην εκπαίδευση.

Μέσα από σύγχρονες (online) και ασύγχρονες (offline) υπηρεσίες το επιστημονικό δίκτυο Scientix προωθεί μια κοινότητα μάθησης προς τα μέλη του. Προκειμένου δε να ενισχυθεί η ανάπτυξη και η διάχυση σε διαφορετικά έργα εκπαίδευσης επιστημών, έχει δημιουργηθεί ένα παρατηρητήριο το οποίο παρέχει σε τακτική βάση σύντομες επισκοπήσεις σχετικά με την κατάσταση των διαφόρων θεμάτων που σχετίζονται με το πεδίο των επιστημών στην εκπαίδευσης (Agueda, 2013, σ. 457 – 458).

Οφέλη του Δικτύου για την Επιστημονική Εκπαίδευση – Scientix

Στην πρώτη φάση ανάπτυξης του δικτύου (2009-2012), κατασκευάστηκε μια διαδικτυακή πύλη η οποία φιλοξενεί και αναρτά μια ευρεία συλλογή των όλων των ευρωπαϊκών έργων STEM εκπαίδευσης καθώς και τα αποτελέσματά τους. Παράλληλα οργανώθηκαν μια σειρά εργαστηρίων για εκπαιδευτικούς. Η κύρια εκδήλωση της πρώτης φάσης δικτύωσης ήταν η διάσκεψη Scientix που πραγματοποιήθηκε τον Μάιο του 2011 στις Βρυξέλλες. Ο στόχος της δεύτερης φάσης (2013 - 2015) είναι να καταφέρει να επεκταθεί το επιστημονικό δίκτυο σε εθνικό επίπεδο με την βοήθεια τόσο εκπαιδευτικών – αντιπροσώπων (Πρεσβευτών), όσο και με την ανάπτυξη ενός δικτύου Εθνικών Σημείων Επαφής (National Contact Points).

Οι κύριες ομάδες που ωφελούνται από το δίκτυο επιστημών (Scientix) είναι, τόσο οι εκπαιδευτικοί, όσο οι ερευνητές αλλά και οι υπεύθυνοι χάραξης εκπαιδευτικής πολιτικής. Κάθε μία από αυτές τις ομάδες μπορούν να επωφεληθούν από τις δραστηριότητες και εκδηλώσεις του δικτύου. Πιο αναλυτικά οι εκπαιδευτικοί ωφελούνται αφού:

- Μπορούν να βρουν μια σειρά σχεδίων (Projects) και πηγές διδακτικού υλικού (Resources) με έργα STEM.Μπορούν να λάβουν μέρος μέσω συμμετοχής τους σε εθνικά και τα ευρωπαϊκά εργαστήρια και μαθήματα που θα βοηθήσουν την επαγγελματική τους ανάπτυξη.

- Μπορούν να εγγραφούν και να λάβουν μέρος στο 2ο συνέδριο Scientix που θα πραγματοποιηθεί στις 24 - 26 Οκτωβρίου, 2014 στις Βρυξέλλες.
- Μπορούν να συμμετέχουν σε κοινότητες μάθησης όπου θα καταρτίζονται σύγχρονα ή ασύγχρονα μέσω σεμιναρίων κατάρτισης.

Από τη μεριά τους οι ερευνητές μπορούν να ωφεληθούν μιας και:

- Μπορούν εύκολα να βρουν είτε δασκάλους είτε σχολεία που επιθυμούν να συνεργαστούν.
- Μπορούν να συμμετέχουν σε εκδηλώσεις δικτύωσης για STEM εκπαιδευτικά προγράμματα
- Μπορούν να παρουσιάσουν την έρευνά τους στο 2ο συνέδριο Scientix που θα πραγματοποιηθεί 24 - 26 Οκτωβρίου, 2014 στις Βρυξέλλες.

Τέλος από την πλευρά τους οι υπεύθυνοι χάραξης εκπαιδευτικής πολιτικής ωφελούνται μιας και:

- Μπορούν να λαμβάνουν πληροφορίες σχετικά με τις εθνικές στρατηγικές για την εκπαίδευση STEM στην Ευρώπη.
- Μπορούν να συμμετάσχουν στην έρευνα και την πρακτική εκπαίδευση διαμέσου του παρατηρητηρίου του δικτύου Scientix.
- Μπορούν να έλθουν σε επαφή με την εκπαιδευτική κοινότητα στο 2ο συνέδριο Scientix που θα πραγματοποιηθεί 24 - 26 Οκτωβρίου, 2014 στις Βρυξέλλες.

Μεγάλη επίσης σημασία δίνεται από το δίκτυο στην ανάπτυξη κοινοτήτων όπου κάθε μέλος, μετά τη δημιουργία του προσωπικού του προφίλ, μπορεί να αναζητήσει και να συνεργαστεί με άλλα μέλη εταίρους με παρόμοιο υπόβαθρο και ενδιαφέροντα, όχι μόνο από την ίδια αλλά και από άλλες Ευρωπαϊκές χώρες.

Δικτυακή πύλη του δικτύου Scientix

Υπάρχουν εκατοντάδες προγράμματα, σχέδια και έργα που σχετίζονται με την εκπαίδευση STEM και έχουν παραχθεί σε διάφορες Ευρωπαϊκές χώρες και χρηματοδοτήθηκαν ή χρηματοδοτούνται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Όμως αν εξαιρέσουμε εκείνους που εμπλέκονται άμεσα σε τέτοιου είδους έργα (εκπαιδευτικούς, μαθητές, τους διαχειριστές του έργου, κλπ.), συνήθως κανένας άλλος δεν είχε μέχρι τώρα επίγνωση αυτών των πρωτοβουλιών και των εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων που παράγονται από αυτά. Το δίκτυο επιστημών Scientix, από το 2010, προσπαθεί να συμπληρώσει αυτό το κενό και ενεργεί ως σημείο αναφοράς για την επιστημονική εκπαίδευση, αλλά και ως μια παράλληλη κοινότητα μάθησης στο διαδίκτυο. Μέσα από τη συλλογή, την ανταλλαγή και τη διάδοση, εκατοντάδες παραδείγματα εκπαιδευτικού υλικού, ερευνητικές εργασίες και εκθέσεις, έργα και προγράμματα (projects), καθώς και καλές πρακτικές, αποτελούν σήμερα τις πηγές και το αποθετήριο του δικτυακού τόπου, που ενημερώνετε και λειτουργεί στα πλαίσια του δικτύου επιστημών Scientix.

Μέσα από ένα φιλικό προς το χρήστη ηλεκτρονικό περιβάλλον και με την βοήθεια πληθώρας εργαλείων, η πλατφόρμα προσπαθεί να παρουσιάσει πληροφορίες και υπηρεσίες οι οποίες προσεγγίζουν την εκπαίδευση επιστημών από διαφορετικές οπτικές, και έχει ως στόχο να προσελκύσει όλους τους φορείς, εκπαιδευτικούς, ερευνητές , φορείς χάραξης πολιτικής, γονείς, μαθητές αλλά και όλους όσους θέλουν και επιθυμούν να ασχοληθούν με τις επιστήμες και την διδακτική τους. Η διαδικτυακή πλατφόρμα επιτρέπει σε όλους αυτούς να επωφεληθούν από το διδακτικό υλικό που αναπτύχθηκε από ευρωπαϊκά και εθνικά ερευνητικά προγράμματα και με αυτό τον τρόπο να μεγιστοποιηθεί η εκπαιδευτική αξία των παραγόμενων έργων.

Η διαδικτυακή πλατφόρμα έχει μεταφραστεί σε 8 γλώσσες (Αγγλικά, Γαλλικά , Γερμανικά, Ισπανικά, Ιταλικά, Πολωνικά, Ρουμανικά, Ολλανδικά). Επίσης υπάρχει η δυνατότητα, μόνο για τους εγγεγραμμένους χρήστες μέλη, να αιτηθούν υπηρεσίες μετάφρασης σε μία από τις 23 γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επιπλέον, το εκπαιδευτικό υλικό, καθώς και επιστημονικές εκθέσεις μπορούν ελεύθερα να κατεβούν και να επαναχρησιμοποιηθούν από εκπαιδευτικούς ή γενικά χρήστες, σύμφωνα με την άδεια Creative Commons. (Δικαιώματα Δημιουργού). Ο βασικός άξονας του εκπαιδευτικού υλικού που διατίθεται από το δίκτυο είναι προσαρμοσμένος στη διερευνητική μάθηση (Inquiry Based Learning) και τη χρήση των Τεχνολογιών της Πληροφορικής και Επικοινωνίας (ΤΠΕ / ICT) στην εκπαίδευση.

Το δίκτυο παρέχει στον εκπαιδευτικό μια σειρά υπηρεσιών όπως για παράδειγμα::

- Περιοδική ενημέρωση με τη μορφή newsletter σχετική με τις εξελίξεις στο χώρο της εκπαίδευσης των Φυσικών Επιστημών.

- Δυνατότητα ενημέρωσης με RSS feeds αλλά και μέσω twitter.
- Ενημέρωση για προγράμματα, εκδηλώσεις, συνέδρια, διαγωνισμούς και άλλα γεγονότα σε εθνικό και διεθνές επίπεδο που σχετίζονται με την εκπαίδευση και τις Φυσικές Επιστήμες.
- Μια ενεργή online κοινότητα που παρέχει τη δυνατότητα επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης ανάμεσα στα μέλη της μέσω: (α) forum με διάφορες κατηγορίες θεμάτων που μπορούν να δημιουργηθούν από εγγεγραμμένους χρήστες. Η συμμετοχή μπορεί μάλιστα να γίνει σε διαφορετικές γλώσσες, (β) chat που πραγματοποιείται σε πραγματικό χρόνο ανάμεσα στα συνδεδεμένα μέλη και (γ) με τη δυνατότητα συμμετοχής σε on-line meeting rooms του Ευρωπαϊκού Σχολικού Δικτύου στην πλατφόρμα Cisco's WebEx Conference tool.
- Δωρεάν online ασύγχρονη εκπαίδευση με το εκπαιδευτικό εργαλείο MOODLE. Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να παρακολουθήσουν online, σύμφωνα με τον δικό τους μαθησιακό ρυθμό, σειρά μαθημάτων που μεταξύ άλλων αφορούν τα Μαθηματικά, τη δημιουργία του δικού τους μαθήματος στο moodle, μεθόδους αποτελεσματικής αναζήτησης στο Google και άλλα ενδιαφέροντα.
- Εργαστήρια (workshops) που πραγματοποιούνται σε τακτά διαστήματα πάνω σε θέματα που αφορούν σύγχρονες εκπαιδευτικές πρακτικές. Αρκετές φορές τα έξοδα συμμετοχής στα εργαστήρια αυτά καλύπτονται από το Scientix.
- Δυνατότητα συμμετοχής σε Πανευρωπαϊκό συνέδριο στο οποίο παρουσιάζονται αποτελέσματα του έργου αλλά και μελλοντικές εξελίξεις των STEM. Το συνέδριο που έκλεισε την πρώτη φάση λειτουργίας του Scientix πραγματοποιήθηκε τον Μάιο του 2013. Το επόμενο θα πραγματοποιηθεί στις 24-26 Οκτωβρίου 2014 στις Βρυξέλλες.
- Science: it's a girl thing. Πρόκειται για μια πρωτοβουλία για την ευαισθητοποίηση και ενθάρρυνση των κοριτσιών σε ηλικίες 13-18 ετών να σπουδάσουν Φυσικές Επιστήμες.

Διάχυση – Ενημέρωση σε Εθνικό Επίπεδο

Με την έναρξη της δεύτερης φάσης ανάπτυξης του δικτύου επιστημών, το 2013, (Scientix 2) δημιουργήθηκε μια ομάδα από έμπειρους εκπαιδευτικούς, που ως καθήκον έχουν να κάνουν γνωστό στη χώρα καταγωγής τους, το δίκτυο και τα οφέλη που προσφέρει σχετικά με την εκπαίδευση επιστημών STEM. Δημιουργήθηκαν επίσης και τα αντίστοιχα, για κάθε χώρα, Εθνικά Σημεία Επαφής (National Contact Point). Για την Ελλάδα ως Εθνικό Σημείο Επαφής ορίστηκε το Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων (ΙΤΥΕΔ). Ένας από τους επιπλέον στόχους της φάσης αυτής είναι η προώθηση και διάχυση των αποτελεσμάτων του δικτύου, τόσο σε εθνικό, όσο και σε τοπικό επίπεδο. Το δίκτυο έχει ζωή μόνο μερικών μηνών καθώς η έναρξή του έγινε μόλις το Δεκέμβριο του 2013. Τα όποια αποτελέσματα αξιολόγησης όλων των λειτουργιών του δικτύου αναμένονται με ιδιαίτερο ενδιαφέρον στο μέλλον. Για το λόγο αυτό άλλωστε, το δίκτυο έχει σχεδιάσει και συμπεριλαμβάνει στη λειτουργία του παρατηρητήριο δράσεων και αποτελεσμάτων.

Μερικά ενδιαφέροντα στατιστικά στοιχεία που αφορούν την έως τώρα δράση του δικτύου είναι τα ακόλουθα:

- Το χώρο ενημέρωσης της και υποστήριξη της δικτυακής πύλης συντονίζουν 90 εκπαιδευτικοί, που δρουν ως «πρεσβευτές», από 35 ευρωπαϊκές χώρες.
- Η επισκεψιμότητα της δικτυακής πύλης του Scientix ανέρχεται σε κατά μέσο όρο περίπου 9.100 επισκέψεις ανά μήνα (το πρώτο εξάμηνο του 2014). Περίπου 5.700 μοναδικοί επισκέπτες ανά μήνα με μέση διάρκεια επίσκεψης τα 4:53 λεπτά.
- Μέχρι σήμερα στον πρώτο κύκλο, έχουν οργανωθεί 209 τοπικές, περιφερειακές ή εθνικές ενημερωτικές δράσεις από τους «πρεσβευτές».
- Έχουν πιστοποιηθεί 26 «εθνικά σημεία επαφής» (NCP) τα οποία συνεργάζονται με τους εκπαιδευτικούς κάθε χώρας.
- Από πλευράς European Schoolnet (EUN) έχει διοργανωθεί ένα συνέδριο στις 6-8 Μαΐου 2011 με 450 συμμετοχές και προγραμματίζεται το δεύτερο στις 24-26 Οκτωβρίου 2014 με 550 συμμετοχές εκπαιδευτικών από όλη την Ευρώπη.
- Έχει συμπληρωθεί το αποθετήριο προγραμμάτων με 220 προγράμματα STEM.
- Έχουν διοργανωθεί 3 γενικά εργαστήρια εκπαιδευτικών (21-23 Μαρτίου, 4-6 Απριλίου και 11-12 Απριλίου του 2014) και 4 εργαστήρια για την τάξη του μέλλοντος (Future Classroom Lab) στις 14-16 Σεπτεμβρίου 2012 με 50 συμμετοχές, στις 19-21 Απριλίου

2013 με 77 συμμετοχές, στις 14-16 Φεβρουαρίου 2014 με 32 συμμετοχές και στις 23-25 Μαΐου 2014 με επίσης 32 συμμετοχές.

- Τέλος, έχουν οργανωθεί εξ αποστάσεως εκπαιδεύσεις για τις κοινότητες πρακτικής του Scientix, για τη χρήση ασύγχρονης και σύγχρονης εκπαίδευσης (Moodle και webinars) στα πλαίσια του Scientix.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Το Scientix αποτελεί μια ενεργή κοινότητα μάθησης και πρακτικής εκπαιδευτικών, φορέων εκπαίδευσης και ερευνητών που μεγαλώνει συνεχώς με ταχύτατους ρυθμούς. Καθημερινά όλο και περισσότεροι εκπαιδευτικοί γίνονται ενεργά μέλη της κοινότητας και επίσης αυξάνεται συνεχώς η ποσότητα του εκπαιδευτικού υλικού που διατίθεται από την πύλη του έργου (Gras-Velázquez. 2013).

Η συγκεκριμένη παρουσίαση έχει ως σκοπό να κάνει γνωστή την πύλη Scientix στους Έλληνες εκπαιδευτικούς της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Μέσα από αυτή τη παρουσίαση θα γίνει μια προσπάθεια σύντομης περιγραφής των διαθέσιμων εργαλείων της πύλης, τα οποία μπορούν να αξιοποιηθούν στην καθημερινή εκπαιδευτική πράξη. Κύριος στόχος της παρουσίασης είναι να κινητοποιήσει το ενδιαφέρον των εκπαιδευτικών, ώστε να επιτευχθεί η μεγαλύτερη και καλύτερη αξιοποίηση του δικτύου Scientix προς όφελος των Φυσικών Επιστημών στην Εκπαίδευση και να βοηθήσει στη διάχυση όλων των σχετικών πληροφοριών και υλικού.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Aguirre-Molina, D. & Gras-Velázquez, Á. (2011). Scientix, the community for Science Education in Europe. In *Proceedings of the EDULEARN11*, pp. 4763-4768.

Bruner G. (1983). *In search of mind: Essays in Autobiography*. New York: Harper & Row European Schoolnet, 2014. About European Schoolnet. Ανακτήθηκε τις 10/09/2014 από τη διεύθυνση http://www.eun.org/about.

Gérard, E. & Snellmann J. (2011). *Scientix: the community for Science education in Europe*. In Gras-Velázquez, A. and Menapace, M. (eds). EUN Partnership AISBL and European Commission, Directorate-General for Research & Innovation.

Gras-Velázquez A. (2013). *The Scientix Observatory: Online Communication Channels With Teachers and Students – Benefits, Problems and Recommendations*.στο: The Joy of Learning Enhancing Learning Experience - Improving Learning Quality Proceedings of the European Distance and E-Learning Network 2013 Annual Conference. Ανακτήθηκε τις 10/09/2014 από τη διεύθυνση http://scientix.eu/c/document_library/get_file?uuid=e0ad4ddf-5c37-4945-87c9-2540d17bc661&groupId=10137

Hildreth P. & Kimble C. (2008). Introduction and Overview. In *Communities of Practice, Creating Learning Environments for Educators*. Volume 1(p.163-189). Charlotte, North Carolina. Information Age Publishing Inc.

Καραγεωργόπουλος Χ. – Σολομωνίδου, Χ. (2006). *Δικτυακά Περιβάλλοντα και Κοινότητες Μάθησης*. Στο Πρακτικά Πανελλήνιου Συνεδρίου «Ψηφιακό Εκπαιδευτικό Υλικό: Ζητήματα Δημιουργίας, Διδακτικής Αξιοποίησης και Αξιολόγησης». Αθήνα: Εκδόσεις Νέων Τεχνολογιών.

Koeglreiter G, at all. (2008). Reaching Beyond the Boundaries. In *Communities of Practice, Creating Learning Environments for Educators*. Volume 1(p.163-189). Charlotte, North Carolina. Information Age Publishing Inc.

Κόμης, Β. (2004). *Εισαγωγή στις Εκπαιδευτικές Εφαρμογές των Τεχνολογιών της Πληροφορικής και των Επικοινωνιών*. Αθήνα: Εκδόσεις Νέων Τεχνολογιών.

Κυνηγός Χ. – Δημαράκη Ε. (2002). *Νοητικά Εργαλεία και Πληροφοριακά Μέσα:* Παιδαγωγική Αξιοποίηση της Σύγχρονης Τεχνολογίας για τη Μετεξέλιξη της Εκπαιδευτικής Πράξης. Αθήνα: Καστανιώτη.

Madurelle, T. R., (2012). *Working document on establishment of Horizon 2020 – The framework programme for research and innovation (2014-2020).* EU committee on industry, research and energy. Ανακτήθηκε τις 11/09/2014 από τη διεύθυνση http://bit.ly/1ynenPf

Matthews M. (2007). *Διδάσκοντας Φυσικές Επιστήμες:* Ο Ρόλος της Ιστορίας και της Φιλοσοφίας των Φυσικών Επιστημών στη Διδασκαλία των Φυσικών Επιστημών. (Επιμ. Σέρογλου Φ.). Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο.

Plünnecke, A. (2014). *Engpass von 50.000 MINT*-Akademikern. Institut der deutschen Wirtschaft Köln. Ανακτήθηκε τις 10/09/2014 από τη διεύθυνση http://bit.ly/1lAn171

Rutherford, F,J. (1964). "*The Role of Inquiry in Science Teaching*". Journal of Research in Science Teaching 2. (pages 80 – 84).

Study in the States. *What Does STEM Stand For*. Ανακτήθηκε τις 10/09/2014 από τη διεύθυνση http://studyinthestates.dhs.gov/2011/09/what-does-stem-stand-for

Yildirim A.(2008). Adopting Communities of Practice as a Framework for Teacher Development. In *Communities of Practice, Creating Learning Environments for Educators*. Volume 1(p.232-253). Charlotte, North Carolina. Information Age Publishing Inc.

Σέρογλου, Φ. (2006). *Φυσικές Επιστήμες για την Εκπαίδευση του Πολίτη*. Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο.

Χατζηγεωργίου, Γ. (2006). *Προς Μια Επιστημονική Παιδεία*: Επαναπροσδιορίζοντας το Αναλυτικό Πρόγραμμα και τη Διδασκαλία των Φυσικών Επιστημών. Αθήνα: Γρηγόρη.

Wikipedia. . *What Does STEM Stand For*. Ανακτήθηκε τις 11/09/2014 από τη διεύθυνση http://en.wikipedia.org/wiki/STEM_fields

Συνδετήρας, το ηλεκτρονικό μαθητικό περιοδικό που ενώνει τρία δημοτικά σχολεία της Πάτρας.

Μακροδήμος Νίκος[1], Παυλόπουλος Κώστας[2], Βλαχοπάνου Πηγή[3], Πολυδώρου Αγγελική[4], Πολυδώρου Μαρία[5], Κομποχόλης Ευάγγελος[6]

[1,2,3]Εκπαιδευτικοί του 50ου, 11ου και 35ου Δημοτικού Σχολείου Πατρών αντίστοιχα, [4,5,6]Διευθυντές του 50ου, 11ου και 35ου Δημοτικού Σχολείου Πατρών αντίστοιχα
makrodimos@gmail.com, kpavlop@gmail.com, vlachopanoupigi@gmail.com, agelikipolydorou@gmail.com, mpoly1965@gmail.com,

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Πρόκειται για την παρουσίαση του ηλεκτρονικού μαθητικού περιοδικού "Συνδετήρας' που φιλοξενείται από την υπηρεσία Ηλεκτρονικά Σχολικά Περιοδικά και Εφημερίδες του Πανελλήνιου Σχολικού Δικτύου, στη διεύθυνση http://schoolpress.sch.gr/syndetiras*. Το ηλεκτρονικό περιοδικό προέκυψε από τη συνεργασία των μαθητών 3 γειτονικών δημοτικών σχολείων της Πάτρας και από το 2013 μέχρι και σήμερα έχει δημοσιεύσει 4 τεύχη με 199 άρθρα γραμμένα από 160 μαθητές – συντάκτες τα οποία έχουν διαβαστεί από 97 έως 8.418 φορές το καθένα, από αναγνώστες του διαδικτύου. Το όλο εγχείρημα συντονίζουν 3 εκπαιδευτικοί – αρχισυντάκτες και υποστηρίζουν οι Διευθυντές των σχολείων 11ο, 35ο και 50ο Δημοτικό Σχολείο Πατρών. Η έρευνα, η συγγραφή των άρθρων από τους μαθητές καθώς και η ανάρτησή τους από τους εκπαιδευτικούς, έγινε αξιοποιώντας τις ΤΠΕ στο σχολικό εργαστήριο και στην τάξη.*

Λέξεις κλειδιά:*Ηλεκτρονικό μαθητικό περιοδικό, συνεργασία σχολείων*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο Φρενέ έλεγε πως ο μόνος λόγος να γράψει το παιδί είναι για να φτάσει η σκέψη του εκεί που δεν φτάνει η φωνή του. Το μαθητικό έντυπο δίνει στο μαθητή την ευκαιρία να διαδώσει τη σκέψη του. Ως μαθητικό έντυπο μπορεί να θεωρηθεί κάθε έντυπη ή ηλεκτρονική έκδοση με τη μορφή: εφημερίδας, περιοδικού, εφημερίδας τοίχου, ημερολογίου ή βιβλίου, τα οποία γράφονται από μαθητές μιας ή περισσότερων τάξεων του σχολείου. Το περιεχόμενό του μπορεί να στοιχίζεται με τους στόχους του αναλυτικού προγράμματος ή μπορεί να λειτουργεί συμπληρωματικά προς αυτό. Οι επιδράσεις είναι ψυχοσυναισθηματικού και κοινωνικογνωστικού χαρακτήρα:

Το ηλεκτρονικό σε σχέση με το έντυπο περιοδικό υπερτερεί στο ότι έχει χαμηλότερο οικονομικό κόστος, πολυμεσική μορφή, είναι διαδραστικό, κομψό, και ελκυστικό και τίθεται στη διάθεση εκατομμυρίων χρηστών του «παγκόσμιου κοινού».

Οι συνεργασίες μεταξύ των γειτονικών σχολείων, παρόλα τα παιδαγωγικά και κοινωνικά οφέλη που μπορούν να προσφέρουν, δεν αποτελούν διαδεδομένη πρακτική στον ελληνικό χώρο. Μόλις πρόσφατα το ΥΠΑΙΘ κατέθεσε σχέδιο νόμου για την "Ενότητα των Σχολικών Μονάδων", δηλαδή την ομαδοποίηση όμορων σχολείων του ίδιου Δήμου, με σκοπό την προώθηση της συνεργασίας και τον συντονισμό του έργου τους.

Τα "Ηλεκτρονικά Σχολικά Περιοδικά και Εφημερίδες" είναι μια νέα υπηρεσία του Πανελλήνιου Σχολικού Δικτύου, η οποία δίνει τη δυνατότητα στα μέλη της να δημιουργήσουν και να αναρτήσουν ηλεκτρονικά περιοδικά ή εφημερίδες. Υποστηρίζονται ρόλοι χρηστών (διαχειριστές, αρχισυντάκτες, συντάκτες, συνεργάτες, συνδρομητές), ενώ το περιεχόμενο κάθε περιοδικού ή εφημερίδας οργανώνεται σε τεύχη, στήλες, άρθρα και επισημαίνεται με ετικέτες. Η υπηρεσία προσφέρει πολλές επιπλέον λειτουργίες web2.0 (π.χ., δημοφιλή άρθρα, αγαπημένα άρθρα, αξιολόγηση άρθρου, RSS feed) και κάνει την όλη διαδικασία της ανάγνωσης, διαδραστική, μοντέρνα και ελκυστική.

Τρία γειτονικά δημοτικά σχολεία της Πάτρας, το 11ο, το 35ο και το 50ο αποφάσισαν τον Ιανουάριο του 2013 να συνεργαστούν και να δημιουργήσουν ένα κοινό ηλεκτρονικό μαθητικό περιοδικό, τον "Συνδετήρα" χρησιμοποιώντας τη νέα υπηρεσία "schoolpress" του Πανελλήνιου Σχολικού Δικτύου. Προηγήθηκε μια συνάντηση των Διευθυντών των τριών σχολείων ώστε να μπουν επίσημα οι βάσεις της συνεργασίας. Ένας εκπαιδευτικός από κάθε σχολείο ανέλαβε το τεχνικό και πρακτικό μέρος της συλλογής

των άρθρων των μαθητών και της ανάρτησής τους στην ιστοσελίδα του περιοδικού. Το οργανωτικό κομμάτι ολοκληρώθηκε με την πρώτη συνάντηση μαθητών – συντακτών από τα 3 σχολεία και των 3 παραπάνω εκπαιδευτικών ώστε να καθοριστεί η ύλη, η θεματολογία, το ύφος και τα χαρακτηριστικά των άρθρων. Οι μαθητές συντάκτες κοινοποίησαν τα αποτελέσματα της συνάντησης και στους υπόλοιπους μαθητές και έτσι άρχισε η συγγραφή, συλλογή και επιλογή των άρθρων από τη συντακτική ομάδα. Τον Απρίλιο του ίδιου έτους το 1ο τεύχος του Συνδετήρα, με επίκαιρο αφιέρωμα στο Πάσχα, ανέβηκε στο Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο και αμέσως απέσπασε ιδιαίτερα θετικές κριτικές.

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Κύριος σκοπός της ενέργειας αυτής ήταν η καλλιέργεια της συνεργασίας, της δημιουργικότητας και της κριτικής σκέψης των μαθητών και των 3 σχολείων. Επιμέρους στόχοι ήταν:

- η αύξηση της αυτοεκτίμησης των μαθητών,
- η οικοδόμηση του συναισθήματος του ανήκειν,
- η ανάπτυξη της ερευνητικής ικανότητας,
- η καλλιέργεια της γλώσσας,
- ο ψηφιακός εγγραματισμός και
- η βελτίωση της συναισθηματικής νοημοσύνης των μαθητών μας.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Μετά την έγκριση και την αμέριστη και έμπρακτη συμπαράσταση των Διευθυντών των 3 σχολικών μονάδων για το όλο εγχείρημα, ορίστηκε ως διαχειριστής του ψηφιακού εντύπου ο εκπαιδευτικός του ενός σχολείου που είχε και την αρχική ιδέα της δημιουργίας και οι δύο άλλοι εκπαιδευτικοί ορίστηκαν αρχισυντάκτες. Οι τρεις εκπαιδευτικοί εξοικειώθηκαν με το τεχνικό κομμάτι και έθεσαν τις αρχές που θα έπρεπε να έχει κάθε άρθρο για να δημοσιευτεί. Συγκεκριμένα, θα έπρεπε τα άρθρα να είναι πρωτότυπα και όχι αντιγραφές από άλλη πηγή, να είναι ενδιαφέροντα και να μην προσβάλλουν κανέναν. Αυτές οι αρχές καθώς και η θεματολογία, ο αριθμός των άρθρων και χρόνος συγγραφής συζητήθηκαν και στην πρώτη συνάντηση με τους μαθητές – συντάκτες και των τριών σχολείων και επαναλαμβάνονταν σε κάθε επόμενη παρόμοια συνάντηση. Ο κάθε αρχισυντάκτης (συμπεριλαμβανομένου και του διαχειριστή) είχε την ευθύνη της ενημέρωσης των μαθητών για την πορεία της ύλης, τη συλλογή των άρθρων, την τήρηση των κανόνων που ορίστηκαν στη συνάντηση και την ανάρτηση των άρθρων στο τεύχος του περιοδικού. Ο διαχειριστής φρόντιζε την τελική διάταξη της ύλης, το εξώφυλλο, τη συνολική δημοσίευση του τεύχους και έλυνε τα διάφορα τεχνικά προβλήματα που εμφανίζονταν. Το κάθε τεύχος, μετά την δημοσίευσή του, διαφημίζονταν από τους ιστοτόπους των 3 σχολείων και οι υπόλοιποι μαθητές μπορούσαν να διαβάσουν τα άρθρα, να τα σχολιάσουν, να τα βαθμολογήσουν και να τα διαδώσουν. Οι περισσότεροι μαθητές – συντάκτες παρέδιδαν τα άρθρα σε ψηφιακή μορφή, αλλιώς ο αρχισυντάκτης αναλάμβανε την ψηφιοποίηση του άρθρου. Για λόγους προστασίας των προσωπικών δεδομένων των μαθητών, στις ετικέτες των συντακτών αναφέρονταν μόνο τα μικρά τους ονόματα.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Από τον Απρίλιο του 2013 μέχρι τον Ιούνιο του 2014 δημοσιεύτηκαν 4 τεύχη με 199 συνολικά άρθρα, γραμμένα από 160 διαφορετικούς μαθητές – συντάκτες. Αυτή τη στιγμή ετοιμάζεται το 5ο τεύχος. Τα άρθρα κάθε τεύχους ήταν κατηγοριοποιημένα σε 17 θεματικές στήλες για ευκολία στην πλοήγηση των αναγνωστών. Οι θεματικές στήλες ήταν οι παρακάτω:

- Αθλητισμός
- Από εμάς για εμάς
- Εικαστικά
- Έρευνα
- Καλοκαίρι
- Λογοτεχνία
- Βιβλιοπαρουσιάσεις
- Ποίηση
- Πασχαλινές Δημιουργίες
- Πασχαλινές Προτάσεις

- Συνεντεύξεις
- Τα νέα του 11ου
- Τα νέα του 35ου
- Τα νέα του 50ου
- Τεχνολογία
- Χριστούγεννα
- Ψυχαγωγία

Στοιχεία για την ημερομηνία δημοσίευσης, τον αριθμό των άρθρων και το αφιέρωμα του κάθε τεύχους, παρουσιάζονται στον Πίνακα 1.

Αριθμός τεύχους	Ημερομηνία δημοσίευσης	Αριθμός άρθρων	Αφιέρωμα
1ο	23-4-2013	47	Πάσχα
2ο	9-6-2013	57	Καλοκαίρι
3ο	10-12-2013	52	Χριστούγεννα
4ο	2-6-2014	43	Καλοκαίρι

Πίνακας 1: Ημερομηνία δημοσίευσής και περιεχόμενα κάθε τεύχους.

Το Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο δίνει τη δυνατότητα στους αναγνώστες των ηλεκτρονικών εντύπων να σχολιάσουν τα άρθρα και αν θέλουν να τα ψηφίσουν, ενώ καταμετρώνται οι αναγνώσεις των άρθρων. Στα 4 τεύχη του Συνδετήρα, γράφτηκαν **26 σχόλια** τα οποία εγκρίθηκαν πρώτα από το διαχειριστή και μετά δημοσιεύτηκαν ώστε να αποκλειστούν τα προσβλητικά σχόλια.
Οι αναγνώσεις των 5 δημοφιλέστερων άρθρων κάθε τεύχους, όπως δίνονται από το Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο φαίνονται στους πίνακες 2, 3, 4 και 5.

Τίτλος άρθρου	Αναγνώσεις
Χαιρετισμός των Διευθυντών	954
Έθιμα του Πάσχα	751
Πασχαλινά αβγά	709
Πασχαλινές λαμπάδες	612
Με αγάπη από το ΑΓΑΦΡΟΝ	608

Πίνακας 2: Τα δημοφιλέστερα άρθρα του 1ου τεύχους.

Τίτλος άρθρου	Αναγνώσεις
Ποιήματα για το καλοκαίρι	8424
Καλοκαιρινά ποιήματα	2641
16 προτάσεις για δημιουργικό καλοκαίρι	834
Καλοκαιρινό ποίημα	741
Ποίημα για την κυκλοφοριακή αγωγή	539

Πίνακας 3: Τα δημοφιλέστερα άρθρα του 2ου τεύχους.

Τίτλος άρθρου	Αναγνώσεις

Τα περσινά μου Χριστούγεννα	395
Συνέντευξη από τον Γιώργο Μακρυκώστα	373
Ακροστοιχίδα των Χριστουγέννων	313
Χιονανθρωπάκια	281
Το στόλισμα του δέντρου	267

Πίνακας 4: Τα δημοφιλέστερα άρθρα του 3ου τεύχους.

Τίτλος άρθρου	**Αναγνώσεις**
Κανόνες για καθαρή παραλία	97
Τα τρία γουρουνάκια	79
Ένα γλυκό ταξίδι τελειώνει	66
Ταξίδι στο βασίλειο της φαντασίας	57
Επίσκεψη στο Γυμνάσιο	57

Πίνακας 5: Τα δημοφιλέστερα άρθρα του 4ου τεύχους.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Μετά από 4 τεύχη του Συνδετήρα μπορούμε με βεβαιότητα να πούμε ότι ο κύριος σκοπός του περιοδικού και οι επιμέρους στόχοι του, επιτεύχθηκαν πλήρως. Συγκεκριμένα, έγιναν 4 απογευματινές συναντήσεις (μία πριν από κάθε τεύχος) των μαθητών – συντακτών και των εκπαιδευτικών – αρχισυντακτών σε διαφορετικό κάθε φορά σχολείο, στις οποίες οι μαθητές είχαν τον λόγο και έπαιρναν τις αποφάσεις για τη θεματολογία, την έκταση της ύλης και το χρονοδιάγραμμα της δημοσίευσης. Οι εκπαιδευτικοί απλώς συντόνιζαν την ιδιαίτερα εποικοδομητική συζήτηση των μαθητών. Τα 3 σχολεία του Συνδετήρα άνοιξαν τις πόρτες τους και υποδέχτηκαν μαθητές άλλων σχολείων όχι για μια απλή επίσκεψη αλλά για μια συνάντηση εργασίας. Οι μαθητές διεύρυναν τους ορίζοντές τους και είδαν πώς λειτουργούν και σκέφτονται μαθητές σε άλλα σχολεία, διαπίστωσαν τα κοινά και τις διαφορές τους, συνεργάστηκαν μαζί τους και δημιούργησαν νέους φίλους. Έκαναν πράξη την ιδέα της συλλογικότητας και εργάστηκαν ομαδικά με παιδιά που δεν γνώριζαν πριν. Κατάλαβαν ότι χωρίς ανταγωνισμό, αποξένωση και αδιαφορία αλλά με συνεργασία, ομαδικότητα και υπευθυνότητα μπορούν να δημιουργηθούν θαυμάσια πράγματα. Ξέφυγαν από τη συνηθισμένη έντυπη εφημερίδα της τάξης ή και του σχολείου και γνώρισαν ένα νέο μέσο, σύγχρονο, δυναμικό και διαδραστικό. Εξοικειώθηκαν με το διαδίκτυο και την τεχνολογία της πληροφορίας. Δημιούργησαν ψηφιακά, μια δεξιότητα απαραίτητη στην εποχή μας. Έγιναν ερευνητές για τα άρθρα τους, έμαθαν να διασταυρώνουν τις πληροφορίες τους, εγκατέλειψαν την άχαρη αντιγραφή βαρετών άρθρων από άλλες πηγές και έβαλαν την προσωπική τους άποψη στα πρωτότυπα κείμενα τους. Επιλέγοντας τα κατάλληλα άρθρα ασκήθηκαν στην κριτική σκέψη και η αυτοεκτίμησή τους ενισχύθηκε όταν είδαν τη δημιουργία τους να κυκλοφορεί στον απέραντο κόσμο του διαδικτύου. Ένιωσαν ότι ανήκουν σε μια ευρύτερη ομάδα, των συντακτών του περιοδικού και έμαθαν να σέβονται τους κανόνες και τις αποφάσεις της ομάδας. Η όλη ενασχόληση με τα κείμενα ήταν ιδανική περίπτωση καλλιέργειας της ελληνικής γλώσσας και άσκησή τους στη δημιουργική γραφή.

Εκτιμώντας όλα αυτά τα αποτελέσματα συμπεραίνουμε ότι η όλη δημιουργία του ηλεκτρονικού περιοδικού κρίνεται επιτυχημένη και την προτείνουμε ως ιδέα συνεργασίας και σε άλλα σχολεία. Θα μπορούσε να επεκταθεί η συνεργασία και εκτός πόλης ή χώρας και οι συναντήσεις να γίνονται μέσω διαδικτύου. Το μόνο που χρειάζεται είναι χρόνος και καλή διάθεση.

Μπορείτε να περιηγηθείτε στο περιοδικό μας, στη διεύθυνση http://schoolpress.sch.gr/syndetiras

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Βαλσαμίδου, Λ. (2010, Μάιος). *Μαθαίνω πως να μαθαίνω και σχολικές εφημερίδες ελληνικών δημοτικών σχολείων*. Πρακτικά του Ελληνικού Ινστιτούτου Εφαρμοσμένης Παιδαγωγικής και Εκπαίδευσης, 5ο Πανελλήνιο Συνέδριο με θέμα "Μαθαίνω πώς να μαθαίνω", Αθήνα

Καψάλη, Α. (1996). *Παιδαγωγική Ψυχολογία*, Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Κυριακίδη

Ματσαγγούρας, Η. (2008). *Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και μάθηση*. Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη.

Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο. (2013). *Ηλεκτρονικά Σχολικά Περιοδικά και Εφημερίδες.* http://schoolpress.sch.gr

ΥΠΑΙΘ. (2011). Προσχέδιο νόμου για την Οργάνωση των Περιφερειακών Υπηρεσιών Διοίκησης της Εκπαίδευσης: «Πρώτα ο Μαθητής» - «Πρώτα η Σχολική Μονάδα» Νέα Διοίκηση για το Νέο Σχολείο

Φρενέ, Σ. (1977). *Το σχολείο του λαού*. (μτφ. Κ. Μεναξά-Βενιεράτου). Αθήνα: Οδυσσέας

Η συμβολή εκπαιδευτικού σεναρίου με χρήση της γλώσσας προγραμματισμού Scratch σε συνδυασμό με το ρομποτικό πακέτο wedo, στην οικοδόμηση της δομής επιλογής κατά τη διδασκαλία του προγραμματισμού σε μαθητές του Δημοτικού.

Μπακόπουλος Νικόλαος[1], Κόμης Βασίλειος [2], Λαβίδας Κώστας [3]

[1] Πρότυπο Πειραματικό Γυμνάσιο Πάτρας, [2] ΤΕΕΑΠΗ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΑΤΡΩΝ
[3] Γενικό Λύκειο Ρίου.
nmpako@upatras.gr, komis@upatras.gr , lavidas@upatras.gr

Περίληψη

Στην παρούσα έρευνα περιγράφεται ο σχεδιασμός και η υλοποίηση του εκπαιδευτικού σεναρίου, καθώς και τα αποτελέσματά του ως προς την διαφοροποίηση της γνωστικής συμπεριφοράς των μαθητών στην οικοδόμηση της απλής και σύνθετης δομής επιλογής. Μαθητές τελευταίων τάξεων του δημοτικού σχολείου κατά τη διάρκεια του μαθήματος Τεχνολογίες Πληροφορίας και επικοινωνιών στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, υλοποίησαν 11 δραστηριότητες, στο εργαστήριο πληροφορικής του σχολείου. Μελετήθηκε η συμβολή του εκπαιδευτικού σεναρίου το οποίο αναπτύχθηκε για την διδασκαλία της απλής και σύνθετης δομής επιλογής, η συμβολή της γλώσσας προγραμματισμού scratch στη διδασκαλία του προγραμματισμού καθώς και η συμβολή ρομποτικού πακέτου Lego wedo. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι μαθητές ξεπέρασαν δυσκολίες που παρουσίασαν αρχικά και είχαν ελάχιστα προβλήματα στην υλοποίηση των συνθηκών όταν έπρεπε να εισάγουν λογικούς τελεστές.

Λέξεις κλειδιά: *Εκπαιδευτικό σενάριο, Scratch, Lego WeDo, ρομποτική, δομή επιλογής.*

Εισαγωγή

Οι ΤΠΕ αποτελούν βασικό εργαλείο για τον μετασχηματισμό του σχολείου, την υποστήριξη και ενίσχυση της μάθησης. Οι μαθητές διαμορφώνουν και καθορίζουν νέου τύπου ικανότητες που πρέπει να καλλιεργήσουν στα πλαίσια των βασικών τους σπουδών, ώστε να μπορούν να χρησιμοποιούν τις ΤΠΕ με αποτελεσματικό, δημιουργικό και δεοντολογικά ορθό τρόπο. Οι ΤΠΕ προσφέρουν περιβάλλοντα μάθησης (learning environments) για κάθε αντικείμενο του προγράμματος σπουδών στην υποχρεωτική εκπαίδευση, δημοτικό και γυμνάσιο (Οδηγός Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών στις ΤΠΕ). Επιπλέον, σήμερα υπάρχουν περιβάλλοντα που δίνουν την δυνατότητα ανάπτυξης πολύπλοκων αντικειμένων (προγραμμάτων) με απλό τρόπο (Τζιμογιάννης & Γεωργίου, 1999).

Η τέχνη του να μπορούμε να γράφουμε τα δικά μας προγράμματα ονομάζεται προγραμματισμός (Ελληνική Wikipedia). Η ανάπτυξη μιας κριτικής και δομημένης σκέψης είναι ένα από τα οφέλη του προγραμματισμού, η οποία εφαρμόζεται σε όλες τις δραστηριότητες και σε όλα τα γνωστικά αντικείμενα που εμπλέκεται ο σημερινός πολίτης (Papert, 1980). Επίσης, ο προγραμματισμός προσφέρει μια εξωτερική αναπαράσταση του τρόπου σκέψης για την επίλυση ενός προβλήματος, δίνοντας την ευκαιρία αναστοχασμού για τον τρόπο σκέψης ή και για την ίδια την έννοια της σκέψης (Resnick, et al., 2009). Σύμφωνα με τον Piaget η μάθηση προέρχεται κυρίως μέσα από την εμπειρία (Ackermann, 2001).

Η εποικοδομητική αντίληψη για το φαινόμενο της μάθησης υποστηρίζει ότι το μαθησιακό περιβάλλον θα πρέπει να παρέχει αυθεντικές δραστηριότητες, ενταγμένες σε διαδικασίες επίλυσης ανοιχτών προβλημάτων από τον πραγματικό κόσμο, να ενθαρρύνει την έκφραση και την προσωπική εμπλοκή στη μαθησιακή διαδικασία και να υποστηρίζει την κοινωνική αλληλεπίδραση. Επιπλέον ο "κατασκευαστικός" εποικοδομητισμός υποστηρίζει ότι οι μαθητευόμενοι οικοδομούν πιο αποτελεσματικά τη γνώση όταν εμπλέκονται ενεργά στη σχεδίαση και κατασκευή (χειρωνακτική και ψηφιακή) πραγματικών αντικειμένων που έχουν νόημα για τους ίδιους, είτε αυτά είναι κάστρα από άμμο, είτε κατασκευές LEGO και προγράμματα υπολογιστών

(Papert, 1991). Η μάθηση διαδικασιών ανάλυσης, σχεδιασμού δράσεων και στη συνέχεια η υλοποίησή τους (μέσω μιας μηχανής) συνιστά μια νοητική δεξιότητα υψηλού επιπέδου που εντάσσεται στη μεγάλη κατηγορία έργων που οι ψυχολόγοι ονομάζουν επίλυση προβλημάτων και διευκολύνει την εκμάθηση του προγραμματισμού.

Ένα από τα περιβάλλοντα μικρόκοσμου που προσπαθεί να εξαλείψει τα όποια μειονεκτήματα παρουσιάζει ο παραδοσιακός προγραμματισμός (Brusilovsky, et al., 1999) είναι το Scratch. Στο περιβάλλον του Scratch ο μαθητής δεν χρειάζεται να απομνημονεύσει συντακτικούς κανόνες αφού μπορεί να συνθέσει όλα του τα προγράμματα με χρήση ψηφίδων διαφορετικών σχημάτων και χρωμάτων, που μπορούν όμως να συνδυαστούν μεταξύ τους μόνο με συντακτικά σωστούς τρόπους (Φεσάκης & Σεραφείμ, 2008; Νικολός, 2010). Έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί σε Ελλάδα και εξωτερικό δείχνουν ότι η scratch (ως μια διερμηνευόμενη δυναμική οπτική γλώσσα ταυτόχρονου προγραμματισμού) υποστηριζόμενη από το γραφικό της περιβάλλον σε συνδυασμό με κατάλληλα σχεδιασμένη εκπαιδευτική παρέμβαση, ευνοεί την οικοδόμηση δομών του προγραμματισμού από αρχάριους χρήστες (Παλαιγεωργίου, 2010).

Ερευνητικές εργασίες που έχουν πραγματοποιηθεί, και έχουν μελετήσει τον χώρο της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης δείχνουν ότι, η χρήση της γλώσσας προγραμματισμού Scratch διευκολύνει τη διδασκαλία της δομής επιλογής (Νικολός & Κόμης, 2011; Χασανίδης, Μπράτιτσης, 2010). Σύμφωνα με τους ερευνητές (Σαρημπαλίδης, 2013) τα σημεία που συναντούν δυσκολίες οι μαθητές είναι στην χρήση συνθηκών που περιλαμβάνουν λογικούς τελεστές αλλά και σε συνθήκες που δεν είναι ξεκάθαρο πως πρέπει να δημιουργηθούν. Ένα ακόμα πρόβλημα για μερικούς μαθητές, φάνηκε να είναι η απόφαση αν μία εντολή πρέπει να τοποθετηθεί έξω ή μέσα στην «ΑΝ». Επίσης η διόρθωση προγραμμάτων δυσκόλεψε αρκετά τους μαθητές ενώ οι πιο ελεύθερες δραστηριότητες ευνόησαν σημαντικά τη δημιουργικότητα κάποιων μαθητών, αλλά ταυτόχρονα αποθάρρυναν και αρκετούς μαθητές (Σαρημπαλίδης, 2013).

Έρευνες σχετικά με τις γνωστικές δυσκολίες στην απλή και σύνθετη δομής επιλογής

Με μελέτη της υπάρχουσας σχετικής βιβλιογραφίας αλλά και από την εκπαιδευτική εμπειρία, εντοπίζονται δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι μαθητές (δημοτικού, γυμνασίου, λυκείου αλλά και φοιτητές)_ στην δομή επιλογής «Απλή και Σύνθετη». Σημαντικά διδακτικά προβλήματα φαίνεται ότι συνιστά ο προσδιορισμός της συνθήκης ελέγχου και κατ΄ επέκταση η έκφραση της συνθήκης ελέγχου στο (Hoc, 1989) σύμφωνα με το (Κόμης, 2005). Συγκεκριμένα παρατηρούνται σημαντικά γνωστικά εμπόδια που σχετίζονται με την λανθασμένη ερμηνεία της συνθήκης, π.χ. όταν η συνθήκη είναι ψευδής, το πρόγραμμα σταματά. Επίσης όταν η συνθήκη είναι ψευδής ο έλεγχος περνάει στην αρχή του προγράμματος (Κόμης, 2005). Σύμφωνα με τους (Rogalski & Vergnaud, 1987) οι ενδογενείς (αποτελέσματα ενός υπολογισμού) δημιουργούν περισσότερες δυσκολίες από τις εξωγενείς (αλληλεπιδραστική είσοδο) συνθήκες, στους αρχάριους προγραμματιστές στο (Κόμης, 2005).

Όταν η συνθήκη οδηγεί σε μια εκτύπωση (print), τότε εκτυπώνονται τόσο η τιμή της μεταβλητής, όσο και η τιμή της συνθήκης (Κόμης, 2005). Άλλα γνωστικά εμπόδια εντοπίζονται λόγω της μεταβλητής που εμπλέκεται στην συνθήκη. Για παράδειγμα, η απόδοση αρχικών τιμών στις μεταβλητές (Νικολός, Κόμης, 2010).

Σημαντικά επίσης προβλήματα εντοπίζονται λόγω των τμημάτων της δομής και τις εντολές που εκτελούνται. Στην περίπτωση που η δομή ή επιλογής δεν έχει τμήμα αλλιώς «ELSE», αναμένουν τη διακοπή εκτέλεσης του προγράμματος και την εμφάνιση μηνύματος λάθους αν η συνθήκη της εντολής εάν «IF» είναι ψευδής «FALSE». Στην περίπτωση που η δομή επιλογής έχει και τμήμα αλλιώς «ELSE», αναμένουν την εκτέλεση τόσο του τμήματος τότε «THEN» όσο και του αλλιώς «ELSE» (Εφόπουλος, Ευαγγελίδης, Δαγλιλέλης, Κλεφτοδήμος, 2003).

Τέλος παρατηρούνται δυσκολίες σε μαθητές του γυμνασίου στην διαχείριση των σύνθετων εκφράσεων σε συνθήκες. Οι πολύπλοκες εκφράσεις δηλαδή που χρησιμοποιούν Boolean συναρτήσεις ή συνδυασμό προτάσεων με τους λογικούς τελεστές AND, OR και NOT, δυσχεραίνουν την κατανόηση της λειτουργίας μιας εντολής ελέγχου (Σαρημπαλίδης, 2013; Δαγδιλέλης, 1996).

Προβλήματα εντοπίστηκαν σε μαθητές (Ε΄τάξη) δημοτικού όπου έγινε αξιολόγηση των εισαγωγικών δραστηριοτήτων με το ρομποτικό πακέτο Lego wedo σε συνδυασμό με το περιβάλλον scratch, όπου η εμφωλευμένη δομή επιλογής δυσκόλεψε πάρα πολύ τους μαθητές (Νικολός κ.α. 2013).

Η πληροφορική ξεκίνησε καταρχήν στο γυμνάσιο στη συνέχεια μετά από αρκετά χρόνια στο λύκειο. Ελάχιστα είναι τα χρόνια που ξεκίνησε να διδάσκεται και στο δημοτικό (Κόμης, 2005).

Εκπαιδευτικό σενάριο που χρησιμοποιήθηκε

Για το σκοπό της έρευνας, αναπτύχθηκαν δραστηριότητες υλοποίησης του εκπαιδευτικού σεναρίου: α) ψυχολογικής και γνωστικής προετοιμασίας & ανίχνευσης, β) διδασκαλίας του γνωστικού αντικειμένου γ) εμπέδωσης του γνωστικού αντικειμένου, δ) αξιολόγησης του γνωστικού αντικειμένου και ε) μεταγνώσης (Κόμης, 2011).

Για την διδασκαλία της απλής και σύνθετης δομής επιλογής, σχεδιάστηκαν και αναπτύχτηκαν πέντε δραστηριότητες και τα αντίστοιχα φύλλα εργασίας (Εκπαιδευτικό Σενάριο). Για τον ίδιο σκοπό σχεδιάστηκε και αναπτύχθηκε μια δραστηριότητα όπου το πρώτο μέρος της ήταν να κατασκευάσουν ένα ρομποτικό μοντέλο (με το ρομποτικό πακέτο Lego wedo) και στο δεύτερο μέρος έπρεπε να το προγραμματίσουν. Ο κώδικάς τους θα εμπεριείχε και τις δυο δομές επιλογής απλή και σύνθετη.

Η υλοποίηση αυτών των τριών διακριτών φάσεων έγινε στο εργαστήριο πληροφορικής ως εξής: α) Πρώτη Φάση: Οι μαθητές εμπλέκονται με την απλή δομή επιλογής, την συνθήκη, την τιμή σύγκρισης, καθώς και των εντολών που εκτελούνται πριν μέσα και μετά την δομή (τέσσερες διδακτικές ώρες σε δύο εβδομάδες), β) Δεύτερη Φάση: Οι μαθητές εμπλέκονται με την σύνθετη δομή επιλογής, την συνθήκη, την τιμή σύγκρισης, και των εντολών που εκτελούνται πριν μέσα και μετά τν δομή την ανάλυση της σύνθετης σε δύο απλές. Στους μαθητές δόθηκαν προβλήματα με σύνθετη δομή την οποία την αντικαθιστούσα με δύο απλές, όπου η μία από τις δύο είχε αρνητική συνθήκη (οι επόμενες τέσσερες διδακτικές ώρες σε δυο εβδομάδες), και γ) Τρίτη Φάση: Οι μαθητές αφού πρώτα υλοποίησαν την κατασκευή του ρομποτικού μοντέλου που τους είχε ζητηθεί από το φύλλο εργασίας τους εφάρμοσαν τις δομές επιλογής που έχουν διδαχτεί σε πραγματικά πλέον προβλήματα. Σε αυτή τη φάση δόθηκε έμφαση στους λογικούς τελεστές. Με αυτή τη δραστηριότητα οι μαθητές μπορούν να δουν και στην πράξη τον ρόλο και τη χρησιμότητα μιας δομής ελέγχου σε πραγματικά προβλήματα και να δώσουν λύσεις που θα τους ελκύουν. Θα χρησιμοποιήσουν και θα έρθουν σε επαφή με τους αισθητήρες με τους οποίους θα αντιληφθούν και θα κατανοήσουν την προέλευση της τιμής σύγκρισης στην συνθήκη, τον λόγο για τον οποίο γίνεται ο έλεγχος, με απώτερο σκοπό την οικοδόμηση της δομής επιλογής.

Ο τρόπος δόμησης και παρουσίασης των εννοιών (απλή και σύνθετη δομή επιλογής, συνθήκη, ομάδα εντολών, τιμή ελέγχου) στηρίχτηκε στη σύγχρονη μεθοδολογία διδασκαλίας κατά την οποία οι μαθητές δεν πρέπει να αντιμετωπίζονται ως παθητικοί δέκτες γνώσης, αλλά ως άτομα που αναπτύσσουν δικό τους κώδικα επικοινωνίας. Κατά τη διδασκαλία εφαρμόστηκαν μέθοδοι και τεχνικές, οι οποίες είχαν ως σκοπό: α) να δημιουργούν κίνητρα για μάθηση, β) να διεγείρουν το ενδιαφέρον των μαθητών, γ) να δημιουργούν κλίμα συνεργασίας, δ) να προωθούν τη συμμετοχή και ε) να στοχεύουν σε ικανότητες και ενδιαφέροντα. Στις δραστηριότητες που κατασκευάστηκαν ακολουθήθηκε η παιδαγωγική παράδοση της Logo, δημιουργώντας παιδαγωγικά σενάρια με νόημα για τους μαθητές (Τσοβόλας & Κόμης, 2010). Οι μαθητές πριν την χρήση του ρομποτικού πακέτου είχαν εξοικειωθεί με τη χρήση της Scratch. Έχει αναφερθεί πως ακόμα και αν οι μαθητές δεν έχουν ήδη διδαχθεί τη Scratch σε ένα βαθμό, και δεν έχουν αναπτύξει πολύπλοκες εφαρμογές, αυτό δεν επηρεάζει την απόδοσή τους στις ρομποτικές δραστηριότητες (Mayerová, 2012) από Νικολός κ.α. (2013).

Για να δείτε το σενάριο τα φύλλα εργασίας και τις δραστηριότητες, μπορείτε να επισκεφτείτε το url που ακολουθεί:
(http://users.sch.gr/nmpako/autosch/joomla15/index.php?option=com_content&view=article&id=138:ekpaideytiko-senario&catid=58:2012-10-29-07-15-19&Itemid=86).

Μεθοδολογία έρευνας

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η διερεύνηση της συμβολής του εκπαιδευτικού σεναρίου, της γλώσσας προγραμματισμού Scratch, και του ρομποτικού πακέτου, στην οικοδόμηση της απλής και σύνθετης δομής επιλογής κατά τη διδασκαλία του προγραμματισμού σε μαθητές του Δημοτικού.

Το αντίστοιχο ερευνητικό ερώτημα που απαντήθηκε είναι: Είναι σε θέση οι μαθητές να ξεπεράσουν τα διδακτικά προβλήματα (σχετικά με την δομή επιλογής) και να οικοδομήσουν την δομή επιλογής με την υποστήριξη ενός κατάλληλα σχεδιασμένου εκπαιδευτικού σεναρίου υποστηριζόμενο από το γραφικό περιβάλλον προγραμματισμού Scratch, σε συνδυασμό με το ρομποτικό πακέτο Lego wedo.

Η διδακτική παρέμβαση που πραγματοποιήθηκε εντάσσεται στα πλαίσια του μαθήματος «Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνιών» (ΤΠΕ), στην ΣΤ τάξη του Δημοτικού (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Υπουργείο Παιδείας και Διά Βίου Μάθησης). Τονίζουμε ότι ο ερευνητής ήταν και ο

εκπαιδευτικός της τάξης για το σχολικό έτος 2012-13. Οι μαθητές που συμμετείχαν στην έρευνα χωρίστηκαν από τον εκπαιδευτικό σε ομάδες με τυχαίο τρόπο, λαμβάνοντας υπόψη την γνωστική ομοιογένεια μεταξύ των ομάδων. Τονίζουμε ότι οι μαθητές είχαν προηγούμενη εμπειρία στο περιβάλλον scratch αφού είχαν εργαστεί στο συγκεκριμένο περιβάλλον άλλες προγραμματιστικές δομές.

Πριν και μετά τη διδακτική παρέμβαση δόθηκε κατάλληλο τεστ. Με το τεστ αυτό διερευνήσαμε την εμφάνιση των γνωστικών δυσκολιών και προβλημάτων σχετικά με τη δομή επιλογής όπως αυτά αναφέρονται παραπάνω.

Συγκεκριμένα με την πρώτη ερώτηση (Σχήμα 1) καταγράψαμε την αναγνώριση των δομικών στοιχείων της απλή δομής επιλογής.

1. Αν *κάνει κρύο* το πρωί που θα φύγετε για το σχολείο, θα *φορέσετε το μπουφάν σας*, διαφορετικά *δεν θα το φορέσετε* γιατί θα ζεσταθείτε με αυτό.
   - Η παραπάνω πρόταση έχει κάποιο στοιχείο που σε κάνει να αποφασίσεις;
   - Ποιο είναι αυτό;
   - Ποια είναι η συνθήκη;
   - Πόσες επιλογές έχεις;

Σχήμα 1: πρώτη ερώτηση

Παρουσιάστηκε στους μαθητές λεκτική αναπαράσταση συγκεκριμένης δομής επιλογής και ζητήθηκε η αναγνώριση: της συνθήκης και των εντολών που εκτελούνται ανάλογα με το αποτέλεσμα του ελέγχου της συνθήκης. Στη δεύτερη ερώτηση (Σχήμα 2) καταγράψαμε τα ίδια με την πρώτη ερώτηση αλλά σε σύνθετη δομή επιλογής.

2. Αν θέλατε να πείτε στη γάτα του scratch να βάλει μπουφάν (να αλλάξει ενδυμασία) αν κάνει κρύο ή να μην βάλει μπουφάν αν κάνει ζέστη, και να φύγει όπως είναι. Πως θα της το λέγατε;

Σε φυσική γλώσσα- απλή περιγραφή.	Εντολές σε περιβάλλον scratch.

Σχήμα 2: δεύτερη ερώτηση

Στην τρίτη ερώτηση (Σχήμα 3)ζητήθηκε από τους μαθητές να αναγνωρίσουν τις εντολές που εκτελούνται όταν η συνθήκη είναι ψευδής σε απλή δομή επιλογής.

3. Θέλετε να μπείτε στο δωμάτιο σας, αν το φως είναι ανοικτό μπαίνετε. Αν το φώς είναι κλειστό, τι πρέπει να κάνετε για να μπείτε; Ποια είναι τα βήματα που πρέπει να κάνετε για να μπείτε στο δωμάτιο σας:

Βήματα	Αντιστοιχίστε με μια γραμμή	Εντολές
Β1		Πάω κοντά στην πόρτα
Β2		Μπαίνω μέσα στο δωμάτιο (φως αναμμένο).
Β3		Πατάω τον διακόπτη για να το ανάψω (φως κλειστό).
Β4		Μπαίνω αφού το άναψα από το διακόπτη
Β5		Ελέγχω αν το φως είναι κλειστό ή αναμμένο.

Σχήμα 3: τρίτη ερώτηση

Στην τέταρτη ερώτηση (Σχήμα 4)ζητήθηκε παρόμοια από τους μαθητές να αναγνωρίσουν τις εντολές που εκτελούνται στα δύο τμήματα μιας σύνθετης δομής επιλογής.

4. Μένεις στον 5° όροφο. Θέλεις να κατέβεις στο ισόγειο. Πρέπει να πάρεις το ασανσέρ με κάποιον μεγαλύτερο.

1- Πάτε μέχρι την πόρτα του ασανσέρ.	**2**- Ελέγχετε αν ο θάλαμος είναι πίσω από την πόρτα.	**3**- Αν είναι, την ανοίγετε και μπαίνετε μέσα.
4- Πατάτε το κουμπί για το ισόγειο.	**5**- Αν δεν είναι πίσω από την πόρτα πατάτε το κουμπί κλίσης.	**6**- Όταν έρθει μπαίνετε μέσα.
7- Όταν φιάσει ανοίγετε την πόρτα και βγαίνετε.	**8**- Είσαι στο ισόγειο.	**9**- Πας σχολείο.

Βάλε ένα (V) στη στήλη σε όποια από τα παραπάνω βήματα(1 έως 9) θα χρειαστείς για κάθε περίπτωση.

Βήματα	Ο θάλαμος του ασανσέρ είναι πίσω από την πόρτα	Ο θάλαμος του ασανσέρ **δεν** είναι πίσω από την πόρτα.
1		
2		

Σχήμα 4: τέταρτη ερώτηση

Στην πέμπτη ερώτηση (Σχήμα 5) δίνεται ολοκληρωμένο παράδειγμα απλής δομής επιλογής με συγκεκριμένα δεδομένα σε δύο διττή μορφή, αφενός σε κώδικα scratch και αφετέρου σε διάγραμμα ροής και ζητείται από τους μαθητές να αναγνωρίσουν ποιες εντολές εκτελούνται όταν η συνθήκη είναι ψευδής.

5. Διαβάστε τα παρακάτω.
   Ε1: Είστε έτοιμοι να φύγετε για το σχολείο, κοιτάτε στο πρόγραμμα αν έχετε γυμναστική.
   Συνθήκη: βλέπετε ότι έχετε! Άρα .....«ΝΑΙ»
   Ε2:Αφού έχετε γυμναστική θα φορέσετε φόρμα και αθλητικά παπούτσια.
   Ε3:Φεύγετε για το σχολείο

Σχηματική αναπαράσταση	Αν **δεν** είχατε γυμναστική τι θα γινόταν. Ποιες από τις εντολές θα εκτελεστούν;
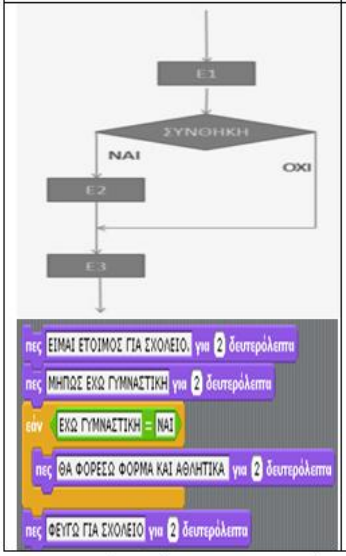	

Σχήμα 5: πέμπτη ερώτηση

Τέλος στην έκτη ερώτηση (Σχήμα 6) δίνεται αντίστοιχα ολοκληρωμένο παράδειγμα σύνθετης δομής επιλογής ξανά σε διττή μορφή και με συγκεκριμένα δεδομένα και ζητείται από τους μαθητές να αναγνωρίσουν ποιες εντολές εκτελούνται όταν η συνθήκη είναι ψευδής.

6. Αν η ώρα είναι 5:00 το απόγευμα και έχεις ετοιμάσει τα μαθήματα για την επόμενη μέρα, θα πας να παίξεις μπάλα με τους φίλους σου. Αλλιώς, θα συνεχίσεις να διαβάζεις. Όπως και να έχει, στις 9:00 το βράδυ θα πάς για ύπνο.

Σχηματική αναπαράσταση	Περίπτωση που έχεις διαβάσει. Φυσική γλώσσα - βήματα	Περίπτωση να **δεν** έχεις διαβάσει. Φυσική γλώσσα - βήματα
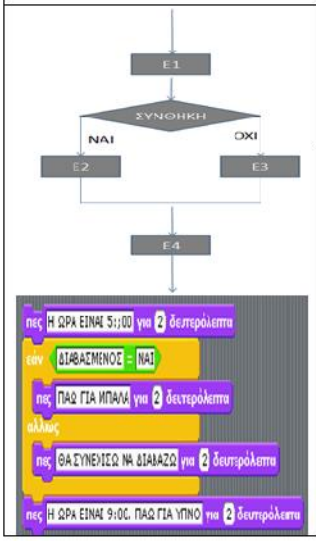	Ε1 η ώρα είναι 5:00 ΣΥΝΘΗΚΗ: έχω διαβάσει (ΝΑΙ) Ε2 θα πάω να παίξω μπάλα **Ε4** στις 9:00 θα πάω για ύπνο	Ε1 η ώρα είναι 5:00 ΣΥΝΘΗΚΗ: δεν έχω διαβάσει (ΟΧΙ) Ε3 θα συνεχίσω να διαβάζω Ε4 στις 9:00 θα πάω για ύπνο

Απαντήστε στα παρακάτω με ένα Σ (Σωστά) ή Λ (Λάθος)	Σ/Λ
1. Η εντολή Ε1 εκτελείτε πάντα;	1
2. Οι εντολές **Ε2** και **Ε3** εκτελούνται πάντα και οι δύο;	2
3. Η εντολή **Ε4** εκτελείτε μόνο αν έχεις διαβάσει;	3
4. Η εντολή **Ε4** δεν εκτελείτε αν έχεις διαβάσει;	4
5. Η εντολή **Ε1** δεν εκτελείτε αν δεν έχεις διαβάσει;	5
6. Η **Ε2** εκτελείτε μόνο αν ισχύει η συνθήκη (έχεις διαβάσει);	6
7. Η **Ε3** εκτελείτε μόνο αν δεν ισχύει η συνθήκη (δεν έχεις διαβάσει);	7
8. Η **Ε4** εκτελείτε πάντα;	8
9. Η **Ε4** δεν εκτελείτε ποτέ;	9
10. Η **Ε1** θα εκτελεστεί μόνο αν εκτελεστεί η **Ε2**;	10
11. Η **Ε4** εκτελείτε μόνο αν εκτελεστεί ή εντολή **Ε1**;	11

Σχήμα 6: έκτη ερώτηση

Πριν την υλοποίηση της έρευνας το τεστ δόθηκε πιλοτικά σε δύο μαθητές ΣΤ δημοτικού (άλλου σχολείου) οι οποίοι δεν συμμετείχαν στην έρευνα. Η συνέντευξη που πραγματοποιήσαμε στους μαθητές αυτούς μας βοήθησε να αναδομήσουμε σημεία του αρχικού σχήματος.

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε Ιανουάριο και Φεβρουάριο του 2013 και είχε διάρκεια 5 εβδομάδες, δύο ώρες κάθε εβδομάδα για το κάθε τμήμα (ΣΤ1 & ΣΤ2). Την τελευταία εβδομάδα πραγματοποιήθηκαν συνεχόμενες διδακτικές ώρες σε κάθε τμήμα, έτσι ώστε να γίνει η κατασκευή και ο προγραμματισμός του πακέτου Lego Wedo με το περιβάλλον του scratch.

Τα χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων

Το δείγμα της έρευνας ήταν οι 45 μαθητές της ΣΤ τάξης του Δημοτικού σχολείου. Οι μαθητές που συμμετείχαν ήταν από δύο τμήματα. Το ΣΤ1 που το αποτελούν 22 μαθητές, από τους οποίους τα 11 είναι αγόρια και τα υπόλοιπα 11 κορίτσια, και το ΣΤ2 που το αποτελούν 23 μαθητές, από τους οποίους τα 8 είναι αγόρια και τα 15 κορίτσια.

Στα αποτελέσματα που ακολουθούν παρουσιάζουμε τις επιδόσεις των μαθητών στα τεστ: πριν και μετά.

Αποτελέσματα

Στα επόμενα παρουσιάζουμε τις αξιολογήσεις των τεστ πριν και μετά την υλοποίηση του σεναρίου. Για να διερευνήσουμε πως εξελίχθηκε η γνωστική συμπεριφορά των μαθητών όσον αφορά την απλή και σύνθετη δομή επιλογής χρησιμοποιήσαμε συγκεκριμένο πλαίσιο αξιολόγησης: «πλαίσιο εξέλιξης». Χαρακτηρίσαμε με «οπισθοδρόμηση (ΟΠ)» τις περιπτώσεις που οι μαθητές από σωστές απαντήσεις περνούσαν σε λανθασμένες. Με «στασιμότητα (ΣΤ)» όταν δεν διαφοροποιούνται οι λανθασμένες απαντήσεις των μαθητών πριν και μετά. Τέλος, με «πρόοδο (ΠΡ)» όταν οι μαθητές παρουσιάζουν βελτίωση στο μετά τεστ. Τονίζουμε ότι η περίπτωση κατά την οποία οι μαθητές απαντούσαν σωστά και στο προ τεστ και στο μετά τεστ δεν συζητιέται στην ανάλυση αυτή.

Στην πρώτη ερώτηση (Σχήμα 1) με την οποία καταγράψαμε την αναγνώριση των δομικών στοιχείων της απλής δομής επιλογής, παρατηρούμε πρόοδο της συντριπτικής πλειονότητας των μαθητών που στο προ τεστ είχαν απαντήσει λάθος. Συγκεκριμένα και όσον αφορά την αναγνώριση της συνθήκης παρατηρούμε πρόοδο σε όλους τους μαθητές (24,4%) που πριν τη διδακτική παρέμβαση δεν αναγνώρισαν τη συνθήκη. Επίσης από το 51,1% των μαθητών που δεν είχε αναγνωρίσει τις εντολές που εκτελούνται πριν την παρέμβαση μετά την παρέμβαση το 46,7% των μαθητών φαίνεται να τις αναγνωρίζει. Στην δεύτερη ερώτηση (Σχήμα 2) με την οποία καταγράψαμε την αναγνώριση των δομικών στοιχείων της σύνθετης δομής επιλογής, παρατηρούμε παρόμοια πρόοδο της συντριπτικής πλειονότητας των μαθητών που στο προ τεστ είχαν απαντήσει λάθος. Συγκεκριμένα και όσον αφορά την αναγνώριση της συνθήκης παρατηρούμε πρόοδο σε όλους τους μαθητές (48,9%) που πριν τη διδακτική παρέμβαση δεν αναγνώρισαν τη συνθήκη. Επίσης από το 97,6% των μαθητών που δεν είχε αναγνωρίσει τις εντολές που εκτελούνται πριν την παρέμβαση, μετά την παρέμβαση το 83,3% των μαθητών φαίνεται να τις αναγνωρίζει.

Οι μαθητές φαίνεται να αναγνωρίζουν τις εντολές που εκτελούνται όταν η συνθήκη είναι ψευδής σε απλή δομή επιλογής στην τρίτη ερώτηση (Σχήμα 3), αφού από το 84,4% που πριν την εφαρμογή του σεναρίου δεν είχαν αναγνωρίσει τις εντολές, το 73,3% των μαθητών τις αναγνωρίζει. Η εικόνα είναι παρόμοια και στην περίπτωση της αναγνώρισης από τους μαθητές των εντολών και στα δύο διαφορετικά τμήματα της σύνθετης δομής επιλογής στην τέταρτη ερώτηση (ερώτηση 4: α και β) (Σχήμα 4) .

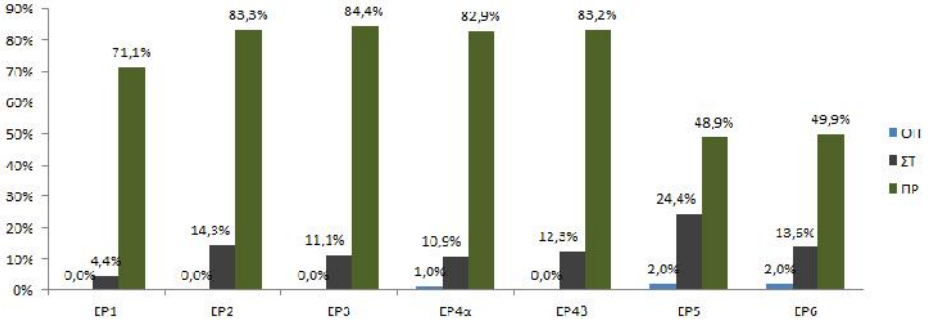

Σχήμα 7: Εξέλιξη των μαθητών στην οικοδόμηση της έννοιας της δομής επιλογής

Τις μεγαλύτερες δυσκολίες φαίνεται να αντιμετωπίζουν οι μαθητές κατά την μετάφραση και κατ' επέκταση την αναγνώριση των δομικών στοιχείων του τμήματος προγράμματος που παρουσιάζεται σε διττή μορφή, αφενός σε κώδικα scratch και αφετέρου σε διάγραμμα ροής. Από το 73,3% των μαθητών που δεν αναγνώρισε σωστά τα δομικά μέρη της απλής δομής επιλογής στην πέμπτη ερώτηση (Σχήμα 5) πριν την υλοποίηση του σεναρίου το 48,9% των μαθητών τελικά τα αναγνωρίζει. Αντίστοιχα από το 63,5% των μαθητών που δεν αναγνώρισε σωστά τα δομικά μέρη της σύνθετης δομής επιλογής στην έκτη ερώτηση (Σχήμα 6) πριν την υλοποίηση του σεναρίου το 49,9% των μαθητών τελικά τα αναγνωρίζει.

Συμπεράσματα

Από την ανάλυση που προηγήθηκε, παρατηρήθηκε σημαντική αλλαγή στη γνωστική συμπεριφορά των μαθητών ανάμεσα στο pre test & post test. Θεωρούμε ότι αυτό ήταν αποτέλεσμα του κατάλληλα σχεδιασμένου εκπαιδευτικού σεναρίου που αναπτύχθηκε για το σκοπό αυτό. Ένα σενάριο στο οποίο κατά την ανάπτυξή του είχαν ληφθεί υπόψη αποτελέσματα από προγενέστερη ερευνητική εργασία (Νικολός, κ.α., 2013). Η ερευνητική εργασία αυτή είχε πραγματοποιηθεί στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση στην Ε΄ τάξη, και είχε στόχο την αξιολόγηση μιας διδακτικής παρέμβασης σε παιδιά δημοτικού σχετικά με τον προγραμματισμό και τη ρομποτική. Για την παρέμβαση είχε χρησιμοποιηθεί ο συνδυασμός Scratch και Lego WeDo μέσω τριών δραστηριοτήτων. Οι προτάσεις της ερευνητικής εργασίας ήταν να γίνουν αλλαγές ή ακόμα και αντικατάσταση δραστηριοτήτων οι οποίες παρουσίαζαν δυσκολίες κατασκευαστικές και προγραμματιστικές, όπως της «διάβασης του τρένου» και της «κιθάρας». Η αντικατάσταση αυτή έγινε στην παρούσα εργασία με τις δραστηριότητες «κοπέλα και έλικας», «μοχλός ανεμόμυλου» και «παρκάρισμα αυτοκινήτου».

Μια διαφορετική ερευνητική εργασία που έχει πραγματοποιηθεί και έχει μελετήσει τον χώρο της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, έδειξε ότι η χρήση της γλώσσας προγραμματισμού Scratch διευκολύνει τη διδασκαλία της δομής επιλογής σε μαθητές Γυμνασίου. Οι μαθητές δήλωσαν στο ερωτηματολόγιο πως μπορούν να χρησιμοποιήσουν με ευκολία την εντολή «εάν» την επόμενη φορά που θα προγραμμάτιζαν με τη Scratch (Νικολός & Κόμης, 2011).

Επίσης, θεωρούμε ότι σημαντική ήταν η συμβολή του περιβάλλοντος Scratch, σε συνδυασμό με το ρομποτικό πακέτο Lego wedo. Επιβεβαιώνονται αποτελέσματα προγενέστερων ερευνών που χαρακτηρίζουν το περιβάλλον scratch ως ένα κατάλληλο προγραμματιστικό εργαλείο για την εισαγωγή σε προγραμματιστικές δομές, σε μαθητές και φοιτητές (Παλαιγεωργίου, 2010). Σε πρόσφατη μάλιστα έρευνα σύμφωνα με το (Σταγάκης, 2012) στο Σαρημπαλίδης (2013) διαπιστώθηκε ότι το Scratch σε σχέση με το MicroWorlds Pro, θεωρείται από τους μαθητές ευκολότερο και περισσότερο ελκυστικό. Αυτό πιθανόν συμβαίνει διότι στο περιβάλλον του Scratch ο μαθητής δεν χρειάζεται να απομνημονεύσει συντακτικούς κανόνες αφού μπορεί να συνθέσει όλα του τα προγράμματα με χρήση ψηφίδων διαφορετικών σχημάτων και χρωμάτων, που μπορούν όμως να συνδυαστούν μεταξύ τους μόνο με συντακτικά σωστούς τρόπους (Φεσάκης & Σεραφείμ, 2009; Νικολός, 2010).

Η συνεργασία μεταξύ των μαθητών φαίνεται επίσης να συνέβαλε στην οικοδόμηση των εννοιών. Οι μαθητές κατά τη διάρκεια των δραστηριοτήτων ανέπτυξαν ρόλους, συζητούσαν και διαπραγματεύονταν τις λύσεις τους. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο αναπτύχθηκε η επικοινωνία και η από κοινού υλοποίηση δραστηριοτήτων (Κόμης, 2004). Ίσως αυτό που ενίσχυσε την συνεργασία ήταν: α) η παιδοκεντρική φύση των δραστηριοτήτων που προτάθηκαν, β) οι διαδικασίες συλλογικού προβληματισμού που οδηγούν στον εκδημοκρατισμό και την κοινωνικοποίηση και γ) η οργάνωση της διδασκαλίας σύμφωνα με τις αρχές του Dewey (Ματσαγγούρας, 2002).

Μπορούμε λοιπόν να υποστηρίξουμε ότι η διδασκαλία του προγραμματισμού με την ανάπτυξη ενός κατάλληλου εκπαιδευτικού σεναρίου, τη χρήση του περιβάλλοντος Scratch σε συνδυασμό με την υποστήριξη του ρομποτικού πακέτου Lego wedo σε συνεργατικό πλαίσιο, μπορεί να ενισχύσει τη γνωστική διαδικασία. Το Scratch αποτελεί ένα περιβάλλον που βοηθάει σημαντικά στην εκμάθηση του προγραμματισμού. Τα αποτελέσματα αυτά οφείλονται, στο γραφικό περιβάλλον του Scratch αλλά και στο γεγονός της απουσίας συντακτικών λαθών κάτι που είχε εντοπιστεί και από τους (Σαρημπαλίδης, 2012; Χασανίδης & Μπράτιστης, 2010). Έτσι, κινητοποιεί τους μαθητές πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης για δημιουργική εργασία και τους δίνει ευκαιρίες για διερευνητική μάθηση αναπτύσσοντας παράλληλα την κριτική σκέψη (Κοσμοπούλου, Φλώρου, Μπαγιάτη, Χούστης, 2010). Η ανάπτυξη εφαρμογής με το scratch ήταν σχετικά εύκολη για τους μαθητές του δημοτικού. Διαπίστωσαν ότι οποιαδήποτε ιδέα τους μπορεί να γίνει παιχνίδι, ή μια ιστορία, και αυτό

τους έδωσε μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση και ερέθισμα για οποιαδήποτε μελλοντική ενασχόληση με παρόμοια ψηφιακά μέσα (Τάτση, Παπαδάκη, 2012).

Το περιβάλλον του scratch παρέχει έναν τρόπο ανάπτυξης παιχνιδιών, επομένως δεν αναφέρεται σε μάθηση που προκύπτει παίζοντας ένα παιχνίδι στον υπολογιστή, αλλά αναπτύσσοντας ένα παιχνίδι στον υπολογιστή (Peppler & Kafai, 2007). Τα προβλήματα που παρουσιάζονται με τη μορφή παιχνιδιού δείχνουν να κινητοποιούν το ενδιαφέρον των μαθητών σύμφωνα με το (Walker, 2003) από το (Νικολός, 2011). Ο προγραμματισμός ενός παιχνιδιού παρέχει ένα πλαίσιο για τη μάθηση του προγραμματισμού, τη διευκόλυνση της συνεργασίας με άλλους, τη συμμετοχή τους σε μεγαλύτερη ομάδα με κοινά ενδιαφέροντα, και αναπτύσσει μια διαρκή δέσμευση με ένα στόχο και ένα αντικείμενο (Aerts & Vlaminck, 1999; Resnick, 2006).

Σε διαφορετική έρευνα τα σχόλια μαθητών γυμνασίου δείχνουν μια ιδιαίτερα θετική στάση απέναντι στο προγραμματιστικό περιβάλλον και στον τρόπο με τον οποίο εξοικειώθηκαν με αυτό: «το πρόγραμμα αξίζει όλες τις ώρες που διαθέσαμε και ακόμα περισσότερες», «αρχικά μου φαινόταν άγνωστο και πρωτόγνωρο αλλά αφού παρακολουθήσαμε μερικά videos μου φάνηκε δημιουργικό και πρωτότυπο», «όπως ένα μαθηματικό πρόβλημα που χρειάζεται πολύ σκέψη, έτσι και το Scratch μας βάζει στη διαδικασία να σκεφτούμε για να συναρμολογήσουμε σωστά τις εντολές και να φτιάξουμε το δικό μας σενάριο», «η εμπειρία μου ήταν συναρπαστική, σκεφτήκαμε, εργαστήκαμε σκληρά, αντιμετωπίσαμε προβλήματα και προσπαθήσαμε να φτιάξουμε ένα καλό έργο που το μοιραστήκαμε με την παγκόσμια κοινότητα του Scratch» (Κοντοπίδη, 2013).

Ο συνδυασμός του περιβάλλοντος scratch και του ρομποτικού πακέτου Lego WeDo δημιούργησε τις κατάλληλες συνθήκες για να έχουμε αυτό το αποτέλεσμα. Κάτι που είχε εντοπιστεί και στο παρελθόν στο (Νικολός, κ.α., 2013). Στα αποτελέσματα της εργασίας αναφέρεται ότι παρότι το ρομποτικό πακέτο συνοδεύεται από αντίστοιχο λογισμικό βασισμένο στον προγραμματισμό με εικονίδια, (Iconic Programming) θεωρείται πως ο συνδυασμός του ρομποτικού πακέτου με τη γλώσσα Scratch παρέχει περισσότερες δυνατότητες.

Το πρώτο σημείο που καταγράφηκε συμφώνα με τους (Χασανίδης κ.α., 2012) από την παρατήρηση ήταν το ζωηρό ενδιαφέρον που έδειξαν οι μαθητές (ΣΤ’ Δημοτικού) για το εργαλείο Scratch. Κατά τη διάρκεια της δημιουργίας του προγράμματος στο Scratch παρατηρήθηκαν δυσκολίες κυρίως στον ορισμό των μεταβλητών. Οι μαθητές δυσκολεύτηκαν αρκετά στη δημιουργία του προγράμματος στο Scratch με τον μέσο όρο επίτευξης να βρίσκεται στο 54% .

Σε δημοτικό η επαφή με το scratch ήταν ευχάριστη και η ανάπτυξη εφαρμογής σχετικά εύκολη και ευχάριστη.

Μία ακόμα ενδιαφέρουσα μελέτη των (DongSoo, et al., 2010) αφορά τη διδασκαλία του Scratch σε 60 μαθητές της ΣΤ δημοτικού στην Κορέα. Στόχος της έρευνας ήταν να διαπιστωθεί αν η εφαρμογή μίας μεθόδου διδασκαλίας με χρήση της Scratch βοηθάει στην αύξηση των ικανοτήτων επίλυσης προβλημάτων των μαθητών (Σαρημπαλίδης, 2012).

Τα αποτελέσματα της παρούσας εργασίας φαίνεται: α) ότι επιβεβαιώνουν προγενέστερες εργασίες και β) πως έχουν αντιμετωπιστεί σε ικανοποιητικό βαθμό δυσκολίες που είχαν αναφερθεί. Επίσης αντιμετωπίστηκαν προβλήματα με τους λογικούς τελεστές AND, OR και NOT, που δυσχεραίνουν την κατανόηση της λειτουργίας μιας εντολής ελέγχου, αλλά θα πρέπει να γίνει μια καλύτερη αντιμετώπιση του προβλήματος αυτού σε μελλοντική ερευνητική εργασία διότι παρουσιάστηκαν δυσκολίες στην δραστηριότητα «παρκάρισμα αυτοκινήτου».

Μια ερευνητική πρόταση που θεωρούμε ότι θα έχει ενδιαφέρον είναι να εφαρμοστεί το παρόν ερευνητικό σχέδιο χρησιμοποιώντας το συγκεκριμένο εκπαιδευτικό σενάριο και σε τάξεις του γυμνασίου και αυτή τη φορά με την ανάπτυξη ομάδας πειραματικής (διδασκαλία με το περιβάλλον scratch και wedo) και ομάδας ελέγχου (διδασκαλία χωρίς το περιβάλλον scratch).

Τέλος, τονίζουμε η έρευνα αυτή είναι μικρής κλίμακας χωρίς δείγμα πιθανοτήτων και επομένως τα αποτελέσματα της χαρακτηρίζουν κυρίως το δείγμα των μαθητών που συμμετείχαν στην έρευνα.

Ευχαριστίες

Ευχαριστούμε όλους τους μαθητές που έλαβαν μέρος και συνεργάστηκαν για τα καλύτερα αποτελέσματα της εργασίας.

Αναφορές

Δαγδιλέλης, Β. (1996). Διδακτική της πληροφορικής. Η διδασκαλία του προγραμματισμού: αντιλήψεις των σπουδαστών για την κατασκευή και επικύρωση προγραμμάτων και διδακτικές

καταστάσεις για τη διαμόρφωσή τους, Διδακτορική διατριβή. Τμήμα Εφ. Πληροφορικής Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.

Εφόπουλος, Β., Ευαγγελίδης, Γ., Δαγλιλέλης, Β., Κλεφτοδήμος, Α. (2005). Οι δυσκολίες των αρχάριων προγραμματιστών. 3ο Πανελλήνιο Συνέδριο «Διδακτική της πληροφορικής». Σύρος, 2005.

Κακλαμάνης, Θ. (2005). Συνεργατική Μάθηση και Τ.Π.Ε. στην Εκπαίδευση. Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων.

Κόμης, Β. (2004).Εισαγωγή στις εκπαιδευτικές εφαρμογές των τεχνολογιών της πληροφορικής και των επιστημών. Αθήνα: Εκδόσεις νέων τεχνολογιών.

Κόμης, Β. (2005). Εισαγωγή στη Διδακτική της Πληροφορικής. Αθήνα: Κλειδάριθμος.

Κοσμοπούλου, Ι., Φλώρου, Χ., Μπαγιάτη, Α., Χούστης, Η. (2010). Ανάπτυξη διαδραστικής Εφαρμογής για τη Διδασκαλία του Προγραμματισμού στο Δημοτικό με Χρήση του Προγράμματος Scratch, βασισμένη σε Rubrics Αξιολόγησης και Αυτο-αξιολόγησης 5ο Συνέδριο Διδακτική της Πληροφορικής, Αθήνα, Απρίλιος 2010.

Κοντοπίδη Ε, (2013). Η διδακτική αξιοποίηση του Scratch για την ενότητα «Προγραμματίζω τον Υπολογιστή»: σχέδια μαθήματος, εφαρμογή, αξιολόγηση Πρακτικά Εργασιών 3ου Πανελλήνιου Συνεδρίου «Ένταξη των ΤΠΕ στην Εκπαιδευτική Διαδικασία» της Ελληνικής Επιστημονικής Ένωσης ΤΠΕ στην Εκπαίδευση (ΕΤΠΕ), Τμήμα Ψηφιακών Συστημάτων, Πανεπιστήμιο Πειραιώς, Πειραιάς, 10-12 Μαΐου 2013.

Ματσαγγούρας, Η. (2002). "Στρατηγικές Διδασκαλίας: Η Κριτική Σκέψη στη Διδακτική Πράξη", Αθήνα, Gutenberg.

Νικολός, Δ., Κόμης, Β. (2010). Μια διδακτική πρόταση για τη γλώσσα προγραμματισμού Scratch. 5ο Συνέδριο Διδακτική της Πληροφορικής, Αθήνα, Απρίλιος 2010.

Νικολός, Δ., Κόμης, Β. (2010). Αποσφαλμάτωση με το Scratch. 5ο Συνέδριο Διδακτική της Πληροφορικής, Αθήνα, Απρίλιος 2010.

Νικολός, Δ. (2010). Ταυτόχρονα περιβάλλοντα προγραμματισμού: Διδακτικές προσεγγίσεις. Διπλωματική εργασία. Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης και της Αγωγής στη Προσχολική Ηλικία του Πανεπιστημίου Πατρών.

Νικολός, Δ., Μισιρλή, Α., Δαβράζος, Γ., Μπακόπουλος, Ν., Κόμης, Β. (2011). Εξοικείωση με την γλώσσα προγραμματισμού scratch και το ρομποτικό πακέτο Lego We Do. 2ο Πανελλήνιο συνέδριο Πάτρα 2011.

Νικολός, Δ., Κόμης, Β. (2011). Η Δομή Επιλογής στη Γλώσσα Προγραμματισμού Scratch: Μια Μελέτη Περίπτωσης με Μαθητές Γυμνασίου 5ο Πανελλήνιο Συνέδριο Καθηγητών Πληροφορικής 2011.

Νικολός, Δ., Μπακόπουλος, Ν., Μισιρλή, Α., Δαβράζος, Γ., Κόμης, Β. (2013). «Δραστηριότητες Scratch και Lego WeDo για το Δημοτικό». Πρακτικά Εργασιών 7ου Πανελλήνιου Συνεδρίου Καθηγητών Πληροφορικής, Θεσσαλονίκη, 12-14 Απριλίου 2013.

Σαρημπαλίδης, Ι. (2012). Μάθηση Προγραμματισμού Η/Υ από μαθητές Α' Λυκείου με το Scratch. 6ο Πανελλήνιο Συνέδριο «Διδακτική της Πληροφορικής» Φλώρινα, 20-22 Απριλίου 2012.

Σαρημπαλίδης, Ι. (2013). Η χρήση διαφορετικών κατηγοριών δραστηριοτήτων στη διδασκαλία της δομή επιλογής στο Scratch**.** Πρακτικά Εργασιών 7ου Πανελλήνιου Συνεδρίου Καθηγητών Πληροφορικής, Θεσσαλονίκη, 12-14 Απριλίου 2013.

Τάτση, Χ., Παπαδάκη, Α. (2012). Μαθητές Δημοτικού Δημιουργούν Ψηφιακά Παιχνίδια στο Scratch για την Ανακύκλωση. 6ο Πανελλήνιο Συνέδριο «Διδακτική της Πληροφορικής» Φλώρινα, 20-22 Απριλίου 2012.

Τζιμογιάννης, Α., Γεωργίου, Β. (1999). Οι δυσκολίες μαθητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην εφαρμογή της δομής ελέγχου για την ανάπτυξη αλγορίθμων. Μία μελέτη περίπτωσης. (1ο) Συνέδριο ΕΤΠΕ. Ιωάννινα 01/05/1999.

Τσοβόλας Σ., Κόμης Β. (2008). Προγραμματισμός ρομποτικών κατασκευών: μελέτη περίπτωσης με μαθητές δημοτικού. 4ο Πανελλήνιο Συνέδριο Διδακτική της Πληροφορικής.

Φεσάκης, Γ., Δημητρακοπούλου, Α., Σεραφείμ, Κ., Ζαφειροπούλου, Α., Ντούνη, Μ., Τούκα, Β. (2008). Γνωριμία με το εκπαιδευτικό περιβάλλον προγραμματισμού SCRATCH 4ο Συνέδριο Διδακτική Πληροφορικής, Πάτρα, Μάρτιος 2008, Β. Κόμης (Eds).

Χασανίδης Δ., Μπράτιτσης Θ. (2010). Μαθήματα αλγοριθμικής σκέψης στη Γ' Λυκείου, με χρήση του Scratch: Μια πρόταση για τη διδασκαλία της δομής επιλογής Παιδαγωγικό . 5ο Συνέδριο Διδακτική της Πληροφορικής, Αθήνα, Απρίλιος 2010.

Χασανίδης, Δ., Ντίνας, Κ., Μπράτιτσης, Θ., Στάμου, Α., Γκόγκου, Χ. (2012). Διαθεματική πρόταση διδασκαλίας για το μάθημα ΤΠΕ της ΣΤ' Δημοτικού με χρήση γλωσσικών δραστηριοτήτων και του περιβάλλοντος Scratch. Φλώρινα 20-22 Απρ 2012.

Aerts, K. & Vlaminck. D. (1999). Games Provide Fun(ctional Programing Tasks)! Functional and declarative programming in education

Brusilovsky, P.Calabrese, E. Hvorecky, J. Kouchnirenko, A. Miller, P. (1999). Minilanguages: A Way to Learn Programming Pinciples. Education and Information Technologies, 2 (1).

Papert, S. (1980). *Mindstorms. Children, Computers and Powerful Ideas*. New York: Basic Books Inc.

Papert, S. (1991). Νοητικές Θύελλες, παιδιά ηλεκτρονικοί υπολογιστές και δυναμικές ιδέες. Αθήνα: Εκδόσεις Οδυσσέας.

Resnick, M., Maloney, J., Monroy-Hernández, A., Rusk, N., Eastmond, E., Brennan, K., Millner, A., Rosenbaum, E., Silver, J., Silverman, B., Kafai, Y. (2009). Scratch: Programming for All. Communications of the ACM , 52 (11).

Resnick, M. (2006). Computer as Paintbrush: Technology, Play and the Creative Society. Στο D. Singer, R. Golikoff, & K. Hirsh-Pasek (Επιμ.), Play=Learning: How play motivates and enhances children's cognitive and social-emotional growth. Oxford University Press.

Κόμης, Β. (2011). «Δημιουργία και εφαρμογή εκπαιδευτικού σεναρίου με ΤΠΕ». ΠΑΚΕ Πανεπιστήμιο Κρήτης. http://pakeep-kr.cti.gr/joomla/index.php?option=com_docman&task=cat_view&gid=282&Itemid=67 (Ημερομηνία ανάκτησης: 21-2-13).

Ackermann, E. (2001). Piaget's Constructivism, Papert's Constructionism: What's the Difference. http://learning.media.mit.edu/content/publications/EA.Piaget%20_%20Papert.pdf (Ημερομηνία ανάκτησης: 20/2/2013).

Οδηγός Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών στις ΤΠΕ για τα 800 Ολοήμερα Σχολεία https://www.academia.edu/5169269/_800_ (Ημερομηνία ανάκτησης: 23/2/2013).

«Προτεινόμενα εκπαιδευτικά σενάρια ΠΕ 19/20». Τεύχη 1&2. Παλαιγεωργίου Γ. (2010), «Δημιουργώ παιχνίδια στο scratch», διαθέσιμο στο: http://www.scratchplay.gr/contents/scratchplaybook.pdf (Ημερομηνία ανάκτησης: 23/2/2013)

Προγραμματισμός http://el.wikipedia.org/wiki/Προγραμματισμός (Ημερομηνία ανάκτησης: 23/2/2013)

LYPS – Let Your Passion Shine

Η πορεία προς ένα ευρωπαϊκό βραβείο

Μπεκίρη Ουρανία

Εκπαιδευτικός Αγγλικών, 32ο Δημοτικό Σχολείο Πατρών
raniabek@hotmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ζούμε σε μία ψηφιακή εποχή καθημερινών τεχνολογικών εξελίξεων που δύσκολα κατορθώνουμε να ακολουθήσουμε στην προσωπική μας ζωή αλλά περισσότερο στην εκπαιδευτική μας πρακτική. Σε ένα κόσμο που φαίνεται όλο και πιο μικρός λόγω της δικτύωσης και των σύγχρονων μέσων επικοινωνίας, τα προγράμματα eTwinning και Erasmus+ μας προσφέρουν τη δυνατότητα να εισάγουμε στην τάξη τον κόσμο αυτό χρησιμοποιώντας τα κατάλληλα εργαλεία για να επικοινωνήσουμε, να γνωριστούμε, να συνεργαστούμε και να δημιουργήσουμε προϊόντα με εκπαιδευτικούς και μαθητές σε άλλες χώρες. Σε μία τέτοια συνεργασία πλέον δεν είναι αποδεκτή η απλή παρουσίαση και ανταλλαγή των έργων του κάθε σχολείου αλλά απαιτείται η αλληλοεπίδραση ανάμεσα στους μαθητές και η συνεργασία τους για την ολοκλήρωση των εργασιών. Το πρόγραμμα 'LYPS-Let Your Passion Shine' βραβεύτηκε σαν καλύτερο έργο στον Ευρωπαϊκό διαγωνισμό eTwinning 2014 λόγω της καλής οργάνωσης που ακολούθησε. Δόθηκε η ευκαιρία στους μαθητές να εργαστούν σε ομάδες με μέλη από όλα τα σχολεία και υπεύθυνο μέντορα έναν εκπαιδευτικό από άλλο σχολείο. Έτσι έζησαν για πρώτη φορά την εμπειρία της μάθησης από απόσταση, κάτι σύνηθες πλέον στην εκπαίδευση. Επιπλέον, οι εργασίες έπρεπε να γίνουν με την συνεργασία όλων των μελών της ομάδας χρησιμοποιώντας τα κατάλληλα διαδικτυακά εργαλεία. Αναπόσπαστο κομμάτι του προγράμματος αποτελούσε η αξιολόγηση των εργασιών και της συνεργασίας των μελών από τους ίδιους τους μαθητές καθώς και η τελική αξιολόγηση του όλου έργου από τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *eTwinning, εργαλεία*

Εισαγωγή

Ζούμε σε μία εποχή συνεχών τεχνολογικών εξελίξεων που επηρεάζουν την εκπαίδευση με συγκεκριμένες εφαρμογές και εργαλεία, ειδικά σχεδιασμένα για να τους προετοιμάσουν για το μέλλον τους. Ταυτόχρονα όμως, η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών αλλά και το επίσημο εκπαιδευτικό σύστημα καθυστερεί να υιοθετήσει αυτές τις αλλαγές και παραμένει πιστό σε παραδοσιακές μεθόδους και τεχνικές ενώ πολύ συχνά βλέπουμε τους μαθητές μας να είναι πιο ικανοί και τεχνολογικά ενήμεροι απαιτώντας με τις προτιμήσεις τους ένα άλλο σύστημα πιο κοντά στην πραγματικότητά τους. Το σχολείο και οι εκπαιδευτικοί οφείλουν να ακολουθήσουν μία ανάλογη πορεία και να εκμεταλλευτούν όσες ευκαιρίες τους παρέχονται για να προσφέρουν την σωστή εκπαίδευση. Το πρόγραμμα eTwinning (www.etwinning.net) ξεκίνησε το 2005 ως η κύρια δράση του elearning programme της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με σκοπό να ενθαρρύνει τα Ευρωπαϊκά σχολεία να συνεργαστούν μέσα από τις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών ώστε να δουν οι μαθητές πώς μπορούν να συνεργαστούν, να μορφωθούν, να ενημερωθούν και να δημιουργήσουν μέσα σε μία τάξη που ξεπερνά τα όρια της αίθουσάς τους. Η υλοποίηση ενός επιτυχημένου προγράμματος τους οδηγεί στην καλύτερη κατανόηση της σημερινής εποχής και στην γνώση ότι μπορούν να γίνουν αποτελεσματικά μέλη μίας ευρύτερης κοινότητας πέρα από τα όρια της χώρας τους.

Στάδιο 1: Διαμόρφωση του θέματος

Ξεκινώντας ένα project για το μάθημα της ξένης γλώσσας στο ελληνικό δημόσιο δημοτικό σχολείο (Fragoulis, 2009) το πρώτο στάδιο ήταν η διαμόρφωση του θέματος μέσα από ιδέες, εντοπισμό των πρότερων γνώσεων αλλά και μελέτη των ερωτηματολογίων αξιολόγησης πρότερων

etwinning project. Καθοριστικής σημασίας για την εξέλιξη ενός προγράμματος είναι η σωστή προετοιμασία και η συνεργασία σε αυτό το στάδιο των αρχικών συνεργατών-ιδρυτών αλλά και η εξεύρεση των κατάλληλων εταίρων. Το πρόγραμμα που σχεδιάστηκε, το 'LYPS – Let Your Passion Shine', είχε σαν αρχικό σκοπό να ανακαλύψουν οι μαθητές αυτό που τους ενθουσίαζε περισσότερο και που αποτελούσε το ταλέντο τους και το πάθος τους ώστε να συνειδητοποιήσουν ότι σε αυτό μπορούν να είναι πολύ καλοί και να αυξηθεί η αυτοεκτίμησή τους. Η συμμετοχή όλων των μαθητών σε κάποιες τουλάχιστον δραστηριότητες που τους ενθουσίαζαν απέδειξε ότι όλοι μπορούν να είναι επιτυχημένοι σε αυτό που λατρεύουν χωρίς να απορρίπτονται σαν αδύναμοι μαθητές σε ένα σχολείο που επιδοκιμάζει την επιτυχία σε ορισμένα μαθήματα και αγνοεί άλλα ταλέντα. Ο δεύτερος σκοπός του προγράμματος ήταν να τους δώσει μία 'γεύση' από το νέο μοντέλο της εκπαίδευσης, το eLearning, δηλαδή την εκπαίδευση με τη χρήση εκπαιδευτικής τεχνολογίας. Τα Web 2.0 εργαλεία προωθούν την δημιουργικότητα, συνεργασία και επικοινωνία και αναπόφευκτα επηρεάζουν τις διδακτικές μεθόδους στα σχολεία. Όταν οι μαθητές συνεργάζονται σε ένα project με τέτοια εργαλεία εξασκούν τις ικανότητες σκέψης και οργάνωσης και προετοιμάζονται για ένα μέλλον όπου η μάθηση θα συνεχίζεται σε ένα χώρο εργασίας που συνεχώς θα μεταβάλλεται (Solomon & Schrum, 2007).

Στάδιο 2: Σχεδιασμός των δραστηριοτήτων

Σε αυτό το στάδιο είναι αναγκαίες οι λεπτομερείς συζητήσεις σχετικά με τους μαθητές που θα συμμετέχουν (να είναι της ίδιας ηλικίας περίπου και παρόμοιου επιπέδου γνώσης της γλώσσας επικοινωνίας) αλλά και οι συζητήσεις για τις δραστηριότητες του προγράμματος ώστε να μπορούν να υλοποιηθούν από όλους τους εταίρους με ισάξια ενασχόληση σε αυτές. Ο ελλιπής τεχνολογικός εξοπλισμός κάποιων σχολείων ή/και η αδυναμία κάποιων εκπαιδευτικών μπορεί να οδηγήσει σε αποτυχία στη μέση ενός προγράμματος, κάτι που μπορεί να αποφευχθεί αν έχουν καθοριστεί οι δραστηριότητες και οι αρμοδιότητες των μελών εκ των προτέρων. Επιπρόσθετα, ο κάθε εκπαιδευτικός πρέπει να είναι βέβαιος ότι οι συγκεκριμένες δραστηριότητες εξυπηρετούν τις ανάγκες διδασκαλίας και το περιεχόμενο της διδακτικής του ύλης ώστε να ενταχθεί ομαλά στο πρόγραμμα. Στο τμήμα Staffroom του Twinspace υπάρχει συνεχής επικοινωνία ανάμεσα στα μέλη αλλά και ανάρτηση βίντεο tutorials των εργαλείων που χρησιμοποιούνται στο πρόγραμμα ώστε να τα κατανοούν όλοι οι εκπαιδευτικοί.

Έτσι οργανώσαμε τους μαθητές σε 8 ομάδες με μέλη και από τα 5 σχολεία του προγράμματος με επικεφαλή της κάθε ομάδας έναν εκπαιδευτικό/μέντορα. Σαν αποτέλεσμα, η μεγάλη πλειοψηφία των μαθητών έπρεπε να ακολουθεί τις οδηγίες ενός εκπαιδευτικού που βρισκόταν σε άλλη χώρα και να συνεργάζεται με μαθητές και από τα 5 σχολεία. Η όλη επικοινωνία γινόταν μέσα στο Twinspace, τη συνεργατική πλατφόρμα του προγράμματος που προσφέρει εργαλεία επικοινωνίας (Forum, chat, mailbox, profile wall), συνεργασίας και επεξεργασίας (European Schoolnet, 2011). Αυτό είχε σαν σκοπό να τους δείξει ότι πλέον η μάθηση μπορεί να γίνει εξ αποστάσεως και οι εργασίες μπορούν να γίνουν από κοινού με άτομα που βρίσκονται μακριά και δεν συναντάμε ποτέ. Για όλες τις δραστηριότητες χρησιμοποιήθηκαν web tools για online συνεργατικά προϊόντα. Αυτά τα εργαλεία περιγράφονται σε blogs ή ιστοσελίδες εκπαιδευτικές (όπως http://www.classtools.net/ , http://www.edudemic.com/ , http://www.freetech4teachers.com/) ή συγκεντρώθηκαν από εκπαιδευτικούς του eTwinning group 'Up2d8' http://up2d8-project.eu/ (Conings, 2012).

Στάδιο 3: Υλοποίηση των δραστηριοτήτων

Όπως σε κάθε πρόγραμμα απαραίτητη ήταν η παρουσίαση των μαθητών μέσα από ένα βίντεο για το σχολείο τους και την πόλη τους αλλά και μέσα από ατομικές ηχογραφημένες παρουσιάσεις των μαθητών (http://voki.com/). Για να ενθαρρυνθεί η επικοινωνία των μαθητών έπρεπε σε αυτές τις ατομικές παρουσιάσεις να πουν και κάτι που δεν ήταν αλήθεια για αυτούς ώστε στα σχόλια οι άλλοι μαθητές να μαντέψουν αυτό το στοιχείο. Από τις πρώτες δραστηριότητες ήταν και ο διαγωνισμός για το λογότυπο του προγράμματος το οποίο επιλέχτηκε με ψηφοφορία ανάμεσα στα καλύτερα 2 από το κάθε σχολείο. Ταυτόχρονα έγινε και διαγωνισμός για τη καλύτερη μασκότ η οποία επιλέχθηκε με την ίδια διαδικασία και μετά της δόθηκε το όνομα Shinee με προτάσεις και ψηφοφορία όλων των μαθητών. Κατόπιν οι μαθητές χωρίστηκαν σε 8 ομάδες με επικεφαλείς τους 8 εκπαιδευτικούς του προγράμματος. Μέσα στο FORUM στο PUPILS CORNER ξεκίνησε η επικοινωνία των μαθητών με τους μέντορές τους η οποία αποτέλεσε τη βάση των εργασιών καθώς εκεί οι εκπαιδευτικοί έδιναν τις οδηγίες στην ομάδα τους για κάθε δραστηριότητα, εκεί ανακοίνωναν την εξέλιξη αλλά και τα αποτελέσματα των δραστηριοτήτων και εκεί επικοινωνούσαν οι μαθητές μεταξύ τους ανταλλάσοντας

ιδέες για τις εργασίες, προτείνοντας ιδέες και διαπραγματευόμενοι αποφάσιζαν για την ομάδα τους. Το πρόγραμμα χωρίστηκε σε 8 θεματικές ενότητες, για καθεμία από τις οποίες ήταν υπεύθυνος διαφορετικός εκπαιδευτικός, ο οποίος σχεδίαζε με λεπτομέρειες τις δραστηριότητες, πρότεινε τα εργαλεία και τις προθεσμίες και αφού επιλύονταν τυχόν χρονικά κυρίως εμπόδια, ξεκινούσε τις δραστηριότητες.

ICT Challenge

Για την πρώτη πρόκληση η κάθε ομάδα είχε να επιλέξει όνομα για την ομάδα με δύο όρους: να είναι όνομα ενός αστεριού και να ξεκινάει από το αρχικό γράμμα του ονόματος του μέντορά της. Τα μέλη επέλεξαν από http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_proper_names_of_stars ιστοσελίδα της Wikipedia και μετά από ψηφοφορία επελέγησαν τα ονόματα Arcturus, Bellatrix, Deneb, Electra, Lesath, Polaris, Rigel & Sirius. Κατόπιν είχαν να δημιουργήσουν το οικόσημο της ομάδας τους (http://www.mytribe101.com/crest/), ένα κολλάζ με τις φωτογραφίες όλων των μελών της ομάδας τους (http://picasa.google.com/ ή http://www.pizap.com/ ή http://www.photocollage.net/) και ένα word cloud με τα προτερήματα και τα ελαττώματα των μελών της ομάδας. Στο τέλος φτιάχτηκε μία παρουσίαση (http://voicethread.com/) με όλα τα προϊόντα των ομάδων και ηχογραφήσεις των μαθητών που τα παρουσίαζαν.

Science Challenge

Η κάθε ομάδα έφτιαξε ένα κοινό online πόστερ (http://edu.glogster.com/) με θέμα το αστέρι της και τον αστερισμό μέσα στον οποίο βρίσκεται αυτό. Κατόπιν σε ένα ουράνιο χάρτη, οι μαθητές εντόπισαν τα 8 αστέρια των ομάδων και ζωγράφισαν δικούς τους αστερισμούς. Οι καλύτεροι 8 επιλέχθηκαν με ψηφοφορίες και μετά έγινε η τελική ψηφοφορία για να επιλεγεί ο αστερισμός του προγράμματος. Επιλέχθηκε ένα όνομα για αυτόν τον αστερισμό (Dachshund) μέσα από ένα πίνακα http://answergarden.ch/ .

History Challenge

Η κάθε ομάδα έπρεπε να επιλέξει ένα ιστορικό πρόσωπο που να έχει κάποια σχέση με το διάστημα. Κατόπιν έπρεπε να δημιουργήσει ένα Fakebook αυτού του προσώπου περιγράφοντας τη ζωή του, τα επιτεύγματά του καθώς και τις αντιδράσεις φίλων και εχθρών του μέσα από μία ιστορική εξιστόρηση των γεγονότων της ζωής του (http://www.classtools.net/FB/home-page). Οι ομάδες έφτιαξαν Fakebooks για τους Nikolaus Copernicus, Jules Verne, Johannes Kepler, Neil Armstrong, Albert Einstein, Galileo Galilei, Isaac Newton & Leonardo da Vinci.

Art & Craft Challenge

Η κάθε ομάδα έπρεπε να δημιουργήσει ένα πλανήτη που θα θερμαίνεται από το αστέρι της με όποια τεχνική ήθελαν οι μαθητές. Κάποιοι ζωγράφισαν, κάποιοι έφτιαξαν ζωγραφισμένα μπαλόνια, κάποιοι ζωγράφισαν ηλεκτρονικά. Ο καλύτερος πλανήτης της κάθε ομάδας επιλέχτηκε με ψηφοφορία ανάμεσα στα μέλη της ομάδας και μετά επιλέχτηκαν τα ονόματα των 8 νέων πλανητών. Με το πρόγραμμα http://buildyourwildself.com/ οι μαθητές έφτιαξαν εξωγήινους-κατοίκους των πλανητών τους που δημοσίευσαν στο Twinspace. Τέλος, οργανώθηκε μία online ζωγραφική για την κάθε ομάδα, όπου τα μέλη έπρεπε να ζωγραφίσουν μία σκηνή από τον νέο τους πλανήτη (http://colorillo.com/).

Maths Challenge

Οι μαθητές χρησιμοποίησαν την τεχνική origami για να φτιάξουν ένα γεωμετρικό μοντέλο του αστεριού τους. Έκαναν ένα κουίζ με θέμα τα αστέρια και απάντησαν σε ερωτήσεις μαθηματικών και γεωμετρίας. Επίσης πήραν μέρος σε έκτακτες ερωτήσεις και κουίζ και κέρδιζαν βαθμούς για την ομάδα τους απαντώντας σωστά αλλά και γρήγορα.

Music Challenge

Η κάθε ομάδα έπρεπε να δημιουργήσει μία μπάντα για τον πλανήτη της και να επιλέξει 5 μουσικά όργανα. Τα μέλη ζωγράφισαν αυτά τα όργανα και με ψηφοφορία επέλεξαν το όνομα της μπάντας τους και ζωγράφισαν το λογότυπό της. Σε μία voicethread παρουσίαση, παρουσιάστηκαν όλα αυτά τα προϊόντα και οι μαθητές τα παρουσίασαν με ηχογραφήσεις και παρουσίασαν τα ονόματα των οργάνων στη μητρική τους γλώσσα. Άκουσαν τον Ευρωπαϊκό Ύμνο και απάντησαν σε ένα κουίζ σχετικά με αυτόν. Δημιούργησαν τον Ύμνο του πλανήτη τους με http://www.noteflight.com/login όπου από κοινού πρόσθεσαν μουσικά όργανα και νότες αλλά και στίχους.

Language Challenge

Τα μέλη της κάθε ομάδας είχαν να γράψουν ένα θρύλο για την δημιουργία του νέου αστερισμού Dachshund. Το κάθε μέλος έγραφε μία παράγραφο ώστε να ολοκληρωθεί ο θρύλος. Στο τέλος ζωγράφισαν σκηνές των ιστοριών τους. Όλες οι ιστορίες με τις φωτογραφίες περιελήφθησαν σε ένα ηλεκτρονικό βιβλίο (http://www.myebook.com/?option=ebook&id=203023). Σε ένα πίνακα padlet οι

μαθητές έκαναν μία ευχή σαν να έβλεπαν ένα αστέρι να πέφτει από τον ουρανό (https://padlet.com/my/dashboard). Σε πίνακες linoit τα μέλη της κάθε ομάδας έγραψαν σύντομες περιγραφές της ζωής στον νέο τους πλανήτη και ανέβασαν και τις φωτογραφίες των εξωγήινων που είχαν φτιάξει (http://en.linoit.com/).

Sports Challenge

Η κάθε ομάδα έφτιαξε ένα πίνακα Mural (https://mural.ly/) με φωτογραφίες των μελών της ενώ αθλούνται και με σύντομες περιγραφές των μελών σχετικά με τα αγαπημένα τους σπορ. Κατόπιν έκαναν 2 τεστ φυσικής αγωγής, καταμετρήθηκαν και η κάθε ομάδα έβγαλε τα αποτελέσματά της. Η πιο ενδιαφέρουσα δραστηριότητα αυτής της πρόκλησης ήταν η δημιουργία ενός βίντεο από την κάθε ομάδα με χορευτικές σκηνές των μελών της τα οποία χόρεψαν στον ίδιο ρυθμό ή τραγούδι που είχε επιλέξει ο κάθε μέντορας.

Theme Clubs

Ένα από τα προβλήματα σε τέτοια προγράμματα είναι οι διαφορές στην λήξη του σχολικού έτους στους διάφορους εταίρους αλλά και οι υποχρεώσεις που έχουν κάποιοι με εξετάσεις ή άλλες σχολικές δραστηριότητες. Έτσι, κάποιες διαφορετικές δραστηριότητες σχεδιάζονται και ακολουθούνται από όσους εταίρους έχουν χρόνο τους μήνες Μάιο και Ιούνιο. Με αυτό το σκεπτικό, οι μαθητές, εκτός των ομάδων πια, έγραψαν μία περιγραφή του εαυτού τους όπως τον φαντάζονται μετά από 20 χρόνια βασισμένοι στις αγαπημένες τους δραστηριότητες και στις κλίσεις που έχουν (http://in20years.com/). Χρησιμοποιώντας το πρόγραμμα http://switchzoo.com/zoo.htm έφτιαξαν φανταστικά ζώα για τους πλανήτες τους. Παρουσίασαν το πρόγραμμα όπως εμφανίζεται στο σχολείο τους με πόστερ και ανακοινώσεις. Έφτιαξαν ένα βίντεο όπου τα πρόσωπα προτείνουν ένα ταξίδι στους φανταστικούς πλανήτες και διαφημίζουν διακοπές εκεί (http://goanimate4schools.com/).

Εργασίες προαιρετικές

Προσπαθώντας να ικανοποιήσουμε κάποιους μαθητές με μεγαλύτερη διάθεση ενασχόλησης σε εργασίες, περιελάβαμε και κάποιες δραστηριότητες επιλεκτικές για όσους ενδιαφέρονταν: Παρατήρηση ζώων στο φυσικό τους περιβάλλον με κάμερες σε ζωολογικούς κήπους (http://explore.org/live-cams/player/pacific-aquarium-tropical-reef-camera), καταγραφή των συνηθειών τους, ζωγραφική και δημιουργία ενός κοινού ηλεκτρονικού βιβλίου (http://www.mixbook.com/). Συμμετοχή σε διαγωνισμό της NASA για την ονομασία ενός νέου αστεροειδή (http://planetary.org/get-involved/contests/osirisrex/). Συζήτηση με ένα Mathbot, (http://nlp-addiction.com/chatbot/mathbot/). Βιντεοσκόπηση των μαθητών να παίζουν ένα μουσικό κομμάτι ή να τραγουδούν.

Στάδιο 4: Αξιολόγηση του προγράμματος

Η αξιολόγηση του προγράμματος έγινε με διάφορους τρόπους. Στο τέλος της κάθε θεματικής ενότητας, οι μαθητές είχαν να απαντήσουν σε ένα κουίζ (δημιουργημένο με http://www.proprofs.com/) σχετικά με τις δραστηριότητες και τις γνώσεις που είχαν αποκομίσει. Οι ερωτήσεις του κάθε κουίζ βασίζονταν στις εργασίες όλων των ομάδων. Στο τέλος του κάθε κουίζ δινόταν ένα certificate στον κάθε μαθητή με το αποτέλεσμα, το οποίο αναρτούσε στην σελίδα της θεματικής ενότητας. Αυτή η δραστηριότητα αξιολογούσε τις γνώσεις που είχαν αποκομίσει οι μαθητές σε κάθε θεματική ενότητα. Επίσης στο τέλος της κάθε πρόκλησης οι μαθητές από διαφορετικό σχολείο αναλάμβαναν να αξιολογήσουν τα τελικά προϊόντα της κάθε ομάδας αλλά και την ενεργή συμμετοχή και συνεργασία των μελών της κάθε ομάδας και να βαθμολογήσουν τις ομάδες. Οι βαθμολογίες προσθέτονταν σε πίνακα στη σελίδα 'Leader Board and Hall of Fame'. Νικήτρια ομάδα αναδείχθηκε η Arcturus. Αυτή η δραστηριότητα ενίσχυσε την κριτική ικανότητα των μαθητών να αξιολογούν τη συμμετοχή των εταίρων τους αλλά και τη δική τους (ετερο-αξιολόγηση και αυτό-αξιολόγηση). Για να ενθαρρυνθεί η ενεργή συμμετοχή των μαθητών, ο κάθε εκπαιδευτικός επέλεγε ένα μέλος της ομάδας του ως τον καλύτερο για την κάθε θεματική ενότητα και αυτοί οι καλύτεροι ονομάζονταν Leaders. Ένα κολάζ με τους Leaders της κάθε Πρόκλησης δημιουργείτο και δημοσιευόταν στην σελίδα 'Leader Board and Hall of Fame'. Με αυτό τον τρόπο οι εκπαιδευτικοί αξιολογούσαν τα μέλη της ομάδας και με θετικό τρόπο επέλεγαν τον καλύτερο. Στην σελίδα 'Evaluation' αναρτήθηκε ένας πίνακας όπου οι μαθητές του κάθε σχολείου βαθμολογούσαν συλλογικά όλες τις δραστηριότητες του προγράμματος με 4 διαβαθμισμένα emoticons ώστε οι εκπαιδευτικοί να μπορούν να παρακολουθούν τον θετικό ή αρνητικό αντίκτυπο των δραστηριοτήτων στους μαθητές και κατά συνέπεια την πορεία του σχεδίου. Επίσης, στο τέλος του προγράμματος οι μαθητές δημιούργησαν σύντομα βίντεο επιλέγοντας τις αγαπημένες τους δραστηριότητες

(http://goanimate4schools.com/ & http://www.imagechef.com/). Τέλος έγινε μία έρευνα στην οποία απάντησαν όλοι οι μαθητές αξιολογώντας το πρόγραμμα, τις δραστηριότητές του και τα οφέλη από αυτό (https://www.surveymonkey.com/) ενώ τα αποτελέσματα της έρευνας παρουσιάστηκαν σε μία Prezi παρουσίαση. Με αυτό τον τρόπο έγινε μία συνολική αποτίμηση του σχεδίου από τους μαθητές και οι αξιολογήσεις αυτές θα αποτελέσουν και στοιχείο για τον σχεδιασμό μελλοντικών σχεδίων.

Επίλογος

Το πρόγραμμα αυτό συμμετείχε στον Ευρωπαϊκό διαγωνισμό eTwinning 2014 και κρίθηκε ως το καλύτερο πρόγραμμα eTwinning από όλα τα έργα που προτάθηκαν αυτή τη χρονιά. Αυτό αποτέλεσε την μεγαλύτερη διάκριση που θα μπορούσε να έχει ένα etwinning σχέδιο, με αναγνώριση της σκληρής και συνεπούς εργασίας όλων των εκπαιδευτικών και μαθητών που συμμετείχαν στην υλοποίησή του.

Αναφορές

Conings R. (2012). Each Day a New Tool for Etwinners. Ανακτήθηκε στις 29 Αυγούστου 2012 από τη διεύθυνση https://docs.google.com/spreadsheet/ccc?key=0Al7cDX2-3lUldGRkSENrREtPUGc3Y1ZOdlQ2bmZVUmc#gid=0

European Schoolnet (2011). eTwinning, Μαθαίνοντας να χρησιμοποιείτε το Twinspace σας. Ανακτήθηκε στις 26 Αυγούστου 2011 από τη διεύθυνση http://www.llp.org.cy/etwinning/pdfs/Twinspace_guide.pdf

Fragoulis Iosif (2009). Project-Based Learning in the Teaching of English as A Foreign Language in Greek Primary Schools: From Theory to Practice. Ανακτήθηκε στις 20 Αυγούστου 2012 από τη διεύθυνση http://www.ccsenet.org/journal/index.php/elt/article/viewFile/2739/3286

Solomon Gwen & Schrum Lynne (2007). Web 2.0: New Tools, New Schools. Washington:ISTE

«Ποια η χρήση των BLOGS εκπαιδευτικών στην εκπαίδευση. Η περίπτωση των ιστολογίων εκπαιδευτικών ΠΕ60 στην Ελλάδα.»

Παντελέων Μιχαλίτσα,

Εκπαιδευτικός ΠΕ60, επιμορφώτρια Β΄ Επιπέδου στις ΤΠΕ, μεταπτυχιακή φοιτήτρια Πανεπιστημίου Αιγαίου

mpanteleon@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Τα ιστολόγια είναι από τα πιο διαδεδομένα εργαλεία Web 2.0 και έχουν γίνει δημοφιλή μέσα στην εξέλιξη των εκπαιδευτικών. Μια online κοινότητα bloggers εκπαιδευτικών ΠΕ60 έχει αναπτυχθεί στη Ελλάδα, όπου αναρτούν υλικό για το Νηπιαγωγείο. Αρκετά από τα μέλη της διατηρούν προσωπικά ιστολόγια τα τελευταία 4-5 χρόνια. Η παρούσα εργασία θα προσπαθήσει να διασαφηνίσει τη χρήση των ιστολογίων τους στην εκπαίδευση και να αναφέρει τα πλεονεκτήματα που προκύπτουν από τη χρήση τους, παρουσιάζοντας τους τρόπους αξιοποίησής τους από τους/τις εκπαιδευτικούς και τονίζοντας την παιδαγωγική τους αξία. Θεωρείται ότι μπορούν να αποτελέσουν ένα ακόμη χρήσιμο εργαλείο για τον/την εκπαιδευτικό που αναζητά τρόπους για να βελτιώσει την επαγγελματική του/της ταυτότητα και εξέλιξη.

ΛΕΞΕΙΣ-ΚΛΕΙΔΙΑ: *ιστολόγια, εκπαίδευση, ΤΠΕ και προσχολική αγωγή.*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Με την άφιξη του διαδικτύου, ο Warschauer (1996) θεώρησε ότι η επικοινωνία μέσω υπολογιστών θα παρείχε στους μαθητές/τριες ένα τρόπο «να μοιράζονται όχι μόνο σύντομα μηνύματα, αλλά και μακροσκελή (μορφοποιημένα ή μη) έγγραφα – διευκολύνοντας έτσι τη συνεργατική συγγραφή – καθώς επίσης και γραφικά, ήχους και βίντεο» και ότι θα τους έδινε τη δυνατότητα «να δημοσιεύουν κείμενά τους ή υλικό πολυμέσων ώστε να τα μοιράζονται με άλλες τάξεις ή με το κοινό». Όταν βλέπουμε το διαδίκτυο σήμερα και αναλογιζόμαστε την απήχηση που έχουν πάνω από 50 εκατομμύρια ιστολόγια (Weybret, 2010) και ιστοσελίδες, όπως η ιστοσελίδα κοινωνικής δικτύωσης Facebook, η ιστοσελίδα YouTube που αφορά κοινοποίηση βίντεο και η συνεργατική εγκυκλοπαίδεια *Wikipedia*, κατανοούμε ότι η πρόβλεψη του Warschauer δεν ήταν απλά ακριβής, αλλά διορατική.

Η δημοτικότητα των διάφορων μορφών επικοινωνίας μέσω υπολογιστών έχει οδηγήσει στη δημιουργία πολυσχιδών online κοινοτήτων. Σε αυτές τις κοινότητες οι άνθρωποι ανταλλάσσουν, απόψεις, ιστορίες, ιδέες, συμβουλές και προϊόντα καθώς επίσης και διάφορα μέσα και αρχεία, όπως συμβαίνει με την επικοινωνία μεταξύ μελών σε φυσικές κοινότητες. Αυτός είναι ένας σοβαρός λόγος που τα ιστολόγια έχουν γίνει δημοφιλείς πλατφόρμες διδασκαλίας και μάθησης μεταξύ εκπαιδευτικών, αλλά και μεταξύ εκπαιδευτικών και μαθητών/τριών.

Ένα ιστολόγιο είναι ένας ιστότοπος εύκολος στην κατασκευή, όπου ο καθένας έχοντας υπολογιστή και σύνδεση στο διαδίκτυο, μπορεί να δημιουργήσει, να παρουσιάσει και να αρχειοθετήσει περιεχόμενο, γραπτό ή μη και να λάβει ανατροφοδότηση από τους επισκέπτες. Σε ένα εκπαιδευτικό πλαίσιο, όπως αναφέρει ο Lee (2009), τα ιστολόγια δίνουν στους μαθητές/τριες τη δυνατότητα να δημιουργήσουν έναν κοινωνικό χώρο εργασίας όπου, ενώ ακολουθούν αξίες και κανόνες που έχουν οριστεί από την ομάδα, δουλεύουν για να συνεργάζονται στο διαμοιρασμό γνώσης και στην ανταλλαγή ιδεών. Με αυτό τον τρόπο το

blogging δίνει περισσότερες ευκαιρίες σε μαθητές/τριες και καθηγητές/τριες για ουσιώδη αλληλεπίδραση, βοηθώντας τους να δημιουργήσουν ισχυρές και ζωντανές online κοινότητες.

Στην παρούσα εργασία προκειμένου να δοθεί μια συνοπτική παρουσίαση του blogging, ώστε να περιγραφεί ο τρόπος με τον οποίο χρησιμοποιούνται και αξιοποιούνται τα ιστολόγια εκπαιδευτικών Προσχολικής Αγωγής στην Ελλάδα μετέπειτα, επιλέχθηκαν προς χρήση για το θεωρητικό τους πλαίσιο, τρία (3) σχετικά άρθρα στην αγγλική που αφορούν τα blogs και αποτελούν έρευνες και τμήμα διπλωματικής, που τονίζουν την παιδαγωγική τους αξία στην εκπαίδευση:

1. Το παιδαγωγικό blogging για Πανεπιστημιακά μαθήματα (Blackstone, B., & Harwood, C. (2011). Pedagogical blogging for university courses. *Global Perspectives, Local Initiatives: Reflections and Practice in ELT (Selected Papers from the Third CELC Symposium for English Language Teachers), Centre for English Language Communication*, National University of Singapore, 2011).
2. Επίκαιρη και προνοητική σκέψη: Χρησιμοποιώντας τα ιστολόγια για εκπαιδευτικούς σκοπούς (Dunlap, J. C., & Stevens, E. (2009). Fresh and forward-thinking: Using blogs for educational purposes. In P. Lowenthal, D. Thomas, B. Yuhnke, & A. Thai (Eds.), *The CU Online handbook: Teach differently: Create and collaborate* (pp. 35-39). Raleigh, NC: Lulu).
3. Το blogging ως πράξη μεσολάβησης στην εξέλιξη δύο καθηγητριών της Αγγλικής ως ξένης γλώσσας: Μια προσέγγιση βασισμένη στη Θεωρία της Δραστηριότητας-Activity Theory (Yi-Wen Liu, Y. W. L., & Ching-Fen Chang, C. F. C. (2011). Blogging as Mediated Action in the Development of Two EFL Teachers: An Activity Theory Approach. *The Journal of Asia TEFL*, *8*(4), 25-59).

Στο πρώτο (1ο) άρθρο μετά από μια σύντομη αναφορά στο blogging και τα στοιχεία του, αναλύεται πως λειτουργεί μια κοινότητα πρακτικής (Cooperation Practice: CoP) στη μαθησιακή διαδικασία στο περιβάλλον εκμάθησης μιας ξένης γλώσσας. Ο Wenger (1998, p. 2) θεωρεί ότι κάθε κοινότητα πρακτικής πρέπει να ταυτίζεται/αναγνωρίζεται σε τρεις διαστάσεις:

- Τι είναι – το κοινό της πνεύμα, όπως το καταλαβαίνουν και το επαναπροσδιορίζουν τα μέλη της
- Πως λειτουργεί – οι σχέσεις αμοιβαίων υποχρεώσεων, που ενώνουν τα μέλη σε μια κοινωνική οντότητα
- Τι έχει παράγει – το κοινό ρεπερτόριο κοινόχρηστων πόρων (ρουτίνες, ευαισθησίες, τεχνουργήματα, λεξιλόγιο, στυλ, κλπ), που τα μέλη ανέπτυξαν με τον καιρό.

Μέσα στο πλαίσιο της κοινότητας, οι διαδικασίες για την εκμάθηση μιας ξένης γλώσσας ή για την ανάπτυξη επικοινωνιακών δεξιοτήτων δεν θεωρούνται απλά αποτέλεσμα κατάκτησης, αλλά συμμετοχής στον κοινωνικό κόσμο. Γι' αυτό το λόγο ενισχύονται όταν ο μαθητής/τρια έχει την ευκαιρία να παίξει διάφορους ρόλους, ενώ εμπλέκει άλλους σε πρακτικές δραστηριότητες μέσα στις σχετικές κοινότητες. Αυτό αντανακλά το είδος της διάδρασης που οι μαθητές αισθάνονται σε αυθεντικές καταστάσεις, το οποίο ο Haneda (2000, p. 14) συνοψίζει ως εξής:

«Η έννοια μιας 'κοινότητας πρακτικής' στο περιβάλλον εκμάθησης μιας ξένης γλώσσας βρίσκει την καλύτερη εφαρμογή σε μαθητές που είναι ταυτόχρονα μέλη διαφόρων κοινοτήτων, από την κοινότητα της τάξης που περιορίζεται σε καθηγητή και μαθητές έως ευρύτερες κοινότητες επαγγελματικού ή ψυχαγωγικού χαρακτήρα, οι οποίες περιλαμβάνουν στα μέλη τους ικανούς ομιλητές της γλώσσας-στόχου».

Αναφέρεται σε δύο μελέτες από τα μαθήματα Αγγλικής Γλώσσας του Εθνικού Πανεπιστημίου της Σιγκαπούρης (NUS):

- Το blogging στο EM1201: Μια βασική προσέγγιση μαθήματος για τις δεξιότητες στα Αγγλικά, όπου όταν η αξιολόγηση στο Εθνικό Πανεπιστήμιο της Σιγκαπούρης αποκάλυψε ότι κάποιοι από τους νέους μαθητές/τριες του Μουσικού Ωδείου Yong Siew Toh (YSTCM) κατανοούσαν τη βασική γραμματική, αλλά πολλοί δυσκολεύονταν να εφαρμόσουν τη γνώση τους αυτή σε γραμματικά λάθη μέσα σε μεγαλύτερα κείμενα, όπως παραγράφους δικές τους ή άλλων μαθητών, ενσωματώθηκε ένα στοιχείο του blogging στο πρόγραμμα σπουδών του

YSTCM για το μάθημα των Βασικών Αγγλικών (EM1201) στο Εθνικό Πανεπιστήμιο της Σιγκαπούρης, ώστε να βοηθήσει τους μαθητές/τριες να κάνουν εξάσκηση σε δεξιότητες διόρθωσης γραμματικών λαθών.

- Το blogging στην τάξη ES2007S: Μια προσέγγιση σε μάθημα που αφορά την επικοινωνία σε επαγγελματικά περιβάλλοντα. Αυτή η ενότητα του άρθρου περιγράφει το παιδαγωγικό blogging όπως χρησιμοποιήθηκε σε 20 μαθητικές ομάδες, 336 μαθητών, καθοδηγούμενων από 6 καθηγητές, κατά τη διάρκεια δύο τριμήνων στο Εθνικό Πανεπιστήμιο της Σιγκαπούρης, χρησιμοποιώντας δύο καινοτόμα στοιχεία: τον blogging-φίλο (blogging-buddy) και τη blogging-ομάδα (blogging-group), συνοψίζοντας τη διαδικασία που ακολουθήθηκε από την ES2007S τάξη και τα θέματα πάνω στα οποία δούλεψαν και αξιολογώντας τα ιστολόγια αυτών των μαθητών, αφηγείται διαφορετικές εντυπώσεις από την δραστηριότητα, συμπεριλαμβανομένων και αυτών που προέκυψαν από ένα ανώνυμο ερωτηματολόγιο που δόθηκε στο τέλος του τριμήνου σε όλους τους μαθητές της τάξης ES2007S.

Στο δεύτερο (2ο) άρθρο που αποτελεί το κεφάλαιο 6 ενός βιβλίου που αναφέρεται στη διαφοροποιημένη διδασκαλία, παρουσιάζονται οι εκπαιδευτικές χρήσεις του blogging στην διάρκεια μιας εργασίας ή δραστηριότητας στην τάξη. Στα **πλεονεκτήματα** της χρήσης συγκαταλέγονται:

- Η ενθάρρυνση των μαθητών να αρθρώνουν τις ιδέες και τις απόψεις τους, να κάνουν τη σκέψη τους ορατή.
- Η προώθηση του στοχασμού και της ανάλυσης.
- Η σύνδεση των μαθητών με μια επαγγελματική κοινότητα πρακτικής.
- Η προώθηση της συνήθειας της συγγραφής .
- Η εισαγωγή των εργαλείων Web 2.0 στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Στα **μειονεκτήματα** της χρήσης των ιστολογίων σημειώνεται ότι:

- Η συντήρηση ενός ιστολογίου είναι ένα χρονοβόρο εγχείρημα.
- Η δημοσιοποίηση των ιστολογίων.
- Το blogging τείνει να ενισχύει ένα πιο απλό, ανεπίσημο τρόπο γραφής.

Στο τρίτο (3ο) άρθρο προκειμένου να εξερευνηθεί με πιο τρόπο οι καθηγητές της Αγγλικής ως ξένης γλώσσας (EFL) χρησιμοποιούν τα ιστολόγια για την επαγγελματική τους πρακτική, χρησιμοποιείται η Θεωρία της Δραστηριότητας, η οποία αναπτύσσεται παρακάτω, ώστε να διατυπωθεί πως προσωπικοί και κοινωνικοί παράγοντες επηρεάζουν τις πρακτικές blogging που χρησιμοποιούν οι εκπαιδευτικοί. Η μελέτη επικεντρώθηκε σε δύο καθηγήτριες της Αγγλικής οι οποίες επιστρατεύθηκαν ως συμμετέχοντες με βάση τρία βασικά κριτήρια. Πρώτον, ήταν καθηγήτριες Αγγλικών από επίσημα σχολικά συστήματα. Δεύτερον, δημοσίευσαν σε ιστολόγια πάνω από πενήντα καταχωρίσεις σε σχέση με τη διδασκαλία γλωσσών. Σύμφωνα με τον Chang (2007), «πενήντα καταχωρίσεις» ήταν η βάση που εξασφάλιζε ότι υπήρχαν αρκετές καταχωρίσεις για ανάλυση και ότι οι bloggers αφιέρωσαν αρκετό χρόνο στη συντήρηση των ιστολογίων τους. Τέλος, δημοσίευσαν καταχωρίσεις συχνά και συνεχώς. Όπως σημείωσε ο Bailey (1990), οι συχνές και ειλικρινείς καταχωρίσεις που καταγράφονται σε προσωπικά ημερολόγια είναι ο καλύτερος τρόπος να καταγράψουμε διδακτικές εμπειρίες.

Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ (Activity Theory)

Η Θεωρία της Δραστηριότητας, ένα σημαντικό κομμάτι της κοινωνικοπολιτισμικής θεωρίας (sociocultural theory), έχει τις ρίζες της στην αντίληψη του Vygotsky για τη

μεσολάβηση (1978), που συμβολίζει ότι οι ανθρώπινες πράξεις είναι συλλογικές και επηρεάζονται από πολιτισμικά εργαλεία και σημάδια. Ο Leont'ev (1981) επέκτεινε την έννοια της μεσολάβησης με την κατασκευή ενός μοντέλου τριών επιπέδων. Η βάση αυτού του μοντέλου ήταν να γίνει ένας διαχωρισμός μεταξύ δράσης και δραστηριότητας. Στο μοντέλο, η ανθρώπινη δραστηριότητα καθοδηγείται από ένα κίνητρο που σχετίζεται με το στόχο. Το κίνητρο ενσαρκώνεται από μια πράξη που είναι ορατή ως συμπεριφορά κατευθυνόμενη από στόχους. Οι συμπεριφορές ενεργοποιούνται «από τις συνθήκες και τα εργαλεία της επικείμενης πράξης» (Engeström, 1999, σελ. 4).

Ο Engeström (1987) τοποθέτησε επίσης τις ανθρώπινες πράξεις μέσα σε κοινωνικές, πολιτισμικές και ιστορικές περιστάσεις. Το μοντέλο του Engeström, (όπως εμφανίζεται στο σχήμα 1), εξηγεί τις συλλογικές δραστηριότητες σε σχέση με την αλληλεπίδραση μεταξύ ενός ατόμου και του περιβάλλοντός του μέσα από τον σχεδιασμό απαραίτητων στοιχείων σε ένα σύστημα δραστηριοτήτων. Σε αυτό το μοντέλο, την δραστηριότητα την αναλαμβάνει ο ανθρώπινος παράγοντας (υποκείμενο), ο οποίος οδηγείται από τα κίνητρά του στο σημείο-στόχο (αντικείμενο) στο οποίο συμβαίνουν αντιφάσεις/ανακολουθίες. Η μεταμόρφωση πλαισιώνεται από διάφορα τεχνουργήματα/τεχνήματα, χειροπιαστά και ασαφή, προτού να φτάσει τελικά στο επιθυμητό αποτέλεσμα. Το περιβάλλον στο οποίο συμβαίνει η μεταμόρφωση αυτή, είναι μια κοινότητα που βρίσκεται σε εξέλιξη και στην οποία οι συμπεριφορές περιορίζονται: από συμβάσεις ή κανονισμούς (κανόνες), από την αλληλεπίδραση με άλλους που μοιράζονται το ίδιο αντικείμενο (κοινότητα) και από τον καταμερισμό εργασίας, ο οποίος αναφέρεται σε καταμερισμό δύναμης ανάμεσα στα μέλη αυτής της κοινότητας μέσα στο πλαίσιο αυτό. Ο Kuutti (1996) επεξήγησε επιπλέον ότι όλα τα στοιχεία του μοντέλου δεν είναι σταθερά αλλά συνυφασμένα είτε μέσα σε ένα σύστημα δραστηριοτήτων ή σε διαφορετικά συστήματα δραστηριοτήτων.

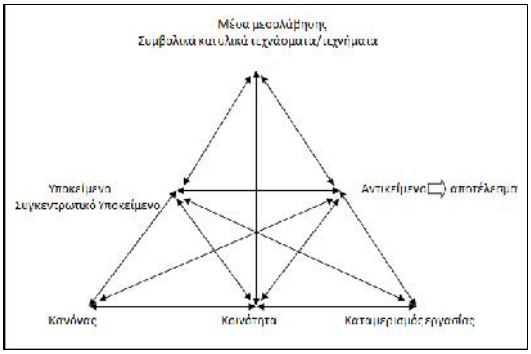

Σχήμα 1*:* Το διευρυμένο σύστημα δραστηριοτήτων (Engeström, 1987, 1999)

Τις περασμένες δεκαετίες, η θεωρία της δραστηριότητας θεωρείται ένα χρήσιμο πλαίσιο για την εξερεύνηση της διδασκαλικής μάθησης και εξέλιξης (e.g., Jonassen & Rohrer-Murph, 1999; Wells, 2002). Ο Wells (2002) επιπλέον βρήκε μια στενή σχέση ανάμεσα στο στοχαστικό γράψιμο και τα συστήματα δραστηριότητας. Με αυτή την έννοια, τα συστήματα δραστηριότητας φαίνεται να παρέχουν κατάλληλο πλαίσιο για μελέτη των εξελικτικών διαδικασιών των καθηγητών/τριών μέσω του blogging.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Σύμφωνα με τα άρθρα που μελετήθηκαν, στο ερώτημα εάν το blogging είναι αποτελεσματικό βοήθημα για τη μάθηση ή όχι στις κοινότητες πρακτικής (CoP), χρειάζεται περαιτέρω έρευνα, για να διαπιστωθεί η φύση της ανατροφοδότησης που δίνεται από τους εμπλεκομένους και τους διαφορετικούς ρόλους που έχει ο καθένας στην κοινότητα, οι οποίοι φανερώνονται μέσα από την ανατροφοδότηση καθώς και η σχέση μεταξύ των δραστηριοτήτων και η ανάπτυξη συγκεκριμένων δεξιοτήτων, που εκείνοι αναπτύσσουν. Επίσης στη μελέτη ανάπτυξης των δύο καθηγητριών από την Ταϊβάν, υποστηρίχθηκε ότι τα ιστολόγια μπορούν να λειτουργήσουν ως εργαλείο που διευκολύνει την εξέλιξη των

καθηγητών. Προγράμματα επιμόρφωσης καθηγητών και σχολικοί διαχειριστές θα πρέπει να εκμεταλλευτούν τα ιστολόγια και να προσκαλέσουν εκπαιδευόμενους και εργαζόμενους καθηγητές/τριες να στήσουν τα δικά τους ιστολόγια, τα οποία θα τους επιτρέψουν να δημιουργήσουν υποστηρικτικά κοινωνικά δίκτυα με άλλους καθηγητές/τριες.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΗ

Από το θεωρητικό πλαίσιο και τα συμπεράσματα προκύπτει ότι τα ιστολόγια των εκπαιδευτικών μπορεί να λειτουργήσουν ως εργαλείο που διευκολύνει την εξέλιξή τους. Παρόμοιες έρευνες στην Ελλάδα για τα ιστολόγια εκπαιδευτικών ΠΕ60 δεν έχουν διεξαχθεί και η παρούσα έρευνα επιχειρεί να εξετάσει σε βάθος ποια είναι τα κίνητρα, ο σκοπός και οι λόγοι δημιουργίας των προσωπικών ιστολογίων τους και της συμμετοχής τους σε άτυπες κοινότητες μάθησης ή πρακτικής, όπως αυθόρμητες ομάδες της Google.

ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΕΡΕΥΝΑΣ

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να διασαφηνιστεί η χρήση των προσωπικών ιστολογίων στην εκπαίδευση εκπαιδευτικών ΠΕ60 στην Ελλάδα (www.blogger.com της Google), που περιέχουν σχολιασμό, διάδραση και ανατροφοδότηση από ομότιμους, σύμφωνα με το θεωρητικό πλαίσιο των άρθρων που αναλύθηκαν παραπάνω και σύμφωνα με τη Θεωρία της Δραστηριότητας του Engeström (1987), που αναπτύχθηκε (σελ. 4). Οι εν λόγω εκπαιδευτικοί εκτός από τα προσωπικά τους ιστολόγια, δημιούργησαν πρόσφατα μια συνεργατική κοινότητα στην Google με τίτλο: ‘ Νηπιαγωγική Τρέλα’ όπου ποστάρουν (δόκιμος όρος στην πληροφορική) τις πρόσφατες αναρτήσεις των blogs τους, της οποίας είναι μέλη και στους οποίους/ες η έρευνα απευθύνεται. Προκειμένου να διαπιστωθούν τα παραπάνω δημιουργήθηκε ένα on line ερωτηματολόγιο (Google form) με 15 ερωτήσεις κλειστού τύπου διαβαθμισμένης κλίμακας Likert, διεξάγοντας έρευνα ποσοτικού χαρακτήρα, τον Μάιο του 2014. Στο ερωτηματολόγιο εκτός από 5 ερωτήσεις δημογραφικού ενδιαφέροντος, αναφέρονταν ερωτήσεις ελέγχου που αφορούσαν: α) την ατομικότητα ή την ομαδικότητα του ιστολογίου, β) τη δημοσιότητα ή την ιδιωτική του χρήση, γ) τη συχνότητα των αναρτήσεων, δ) την κοινοποίησή του ή όχι προς τους γονείς των μαθητών/τριών και ε) εάν θεωρούσαν οι εμπλεκόμενοι/νες το ιστολόγιό τους προσωπικό ημερολόγιο. Στην παρούσα εργασία αναλύονται δύο (2) ερωτήσεις δημογραφικές που καθορίζουν το προφίλ του δείγματος και πέντε (5) ερωτήσεις ελέγχου που αναφέρονται:

- Στα κίνητρα δημιουργίας των ιστολογίων
- Στους σκοπούς και τους στόχους
- Στο είδος των μαθησιακών εμπειριών που ανταλλάσσουν μέσω ιστολογίων προς αξιοποίηση στην εκπαιδευτική διαδικασία
- Και αν τα ιστολόγιά τους αποτελούν μοχλό δημιουργίας της επαγγελματικής τους ταυτότητας και της επαγγελματικής τους εξέλιξης

Συμμετέχοντες της έρευνας αποτέλεσαν σύμφωνα με τα ευρήματα των προσωπικών ηλεκτρονικών διευθύνσεων, όπου το ερωτηματολόγιο εστάλη, 32 εκπαιδευτικοί ΠΕ60 στην Ελλάδα, που διατηρούν ιστολόγια και συμμετέχουν στην άτυπη κοινότητα πρακτικής, που νωρίτερα αναφέρθηκε.

ΠΡΟΦΙΛ ΤΟΥ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ

Στο ερωτηματολόγιο απάντησαν 21 γυναίκες εκπαιδευτικοί ΠΕ60.

Τίτλοι Σπουδών. Το 4,8% ήταν απόφοιτες Παιδαγωγικής Ακαδημίας και το 76,2% κάτοχοι Πτυχίου Πανεπιστημίου και το 19% κάτοχοι Μεταπτυχιακού Διπλώματος (όπως εμφανίζεται στο σχήμα 2). *Προϋπηρεσία*. Το 9,5% είχε έτη υπηρεσίας από 1-5, το 19% από 6-

10, το 42,9% από 11-15, το 9,5% από 16-20 και το 14,3% από 21-25 έτη (όπως εμφανίζεται στο σχήμα 3).

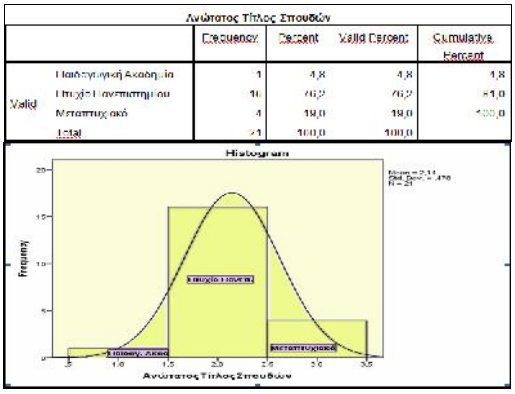

Σχήμα 2*:* Ανώτατος τίτλος σπουδών

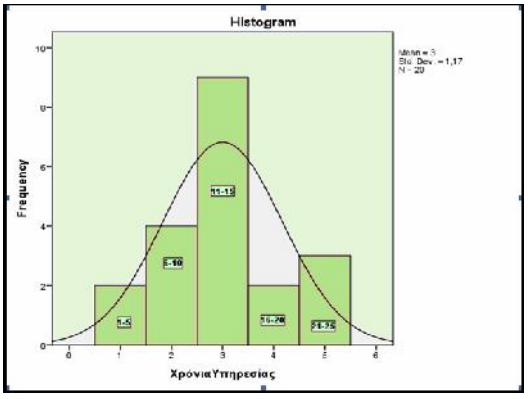

Σχήμα 2: Χρόνια υπηρεσίας

Κατά συνέπεια το μεγαλύτερο ποσοστό εκπαιδευτικών ΠΕ60 που έχουν δημιουργήσει προσωπικά ιστολόγια έχουν προϋπηρεσία 11-15 έτη.

ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΡΩΤΗΜΑΤΩΝ

Στο ερώτημα σχετικά με τα προσωπικά τους κίνητρα δημιουργίας του ιστολογίου τους, οι ερωτώμενες απάντησαν σε ποσοστό 26,81% ως κίνητρο την ανάπτυξη της δημιουργικότητας, 9,52% είχαν ως κίνητρο τον αναστοχασμό, το 23, 81% τη συνεργατική μάθηση με ομότιμους, το 9,52% την ανάπτυξη καλών πρακτικών με βάση το ΑΠΣ για το Νηπιαγωγείο, το 9,52% την επαγγελματική εξέλιξη και ανατροφοδότηση από ομότιμους, το 14,29% επέλεξε τίποτε από τα παραπάνω και το 9, 52% δεν απάντησε (όπως εμφανίζεται στον πίνακα 1). Όπως φαίνεται από τις απαντήσεις, τα κίνητρα ποικίλουν *με ελαφρύ προβάδισμα της ανάπτυξης της δημιουργικότητας και της συνεργατικής μάθησης.*

Κίνητρα

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Η ανάπτυξη της δημιουργικότητας	5	23,8	26,3	26,3
	Ο αναστοχασμός των δραστηριοτήτων που αναπτύσσονται στην τάξη	2	9,5	10,5	36,8
	Η συνεργατική μάθηση με ομότιμους	5	23,8	26,3	63,2
	Η ανάπτυξη καλών πρακτικών με βάση το ΑΠΣ για το Νηπιαγωγείο	2	9,5	10,5	73,7
	Η επαγγελματική της εξέλιξη και ανατροφοδότηση από ομότιμους	2	9,5	10,5	84,2
	Τίποτε από τα παραπάνω	3	14,3	15,8	100,0
	Total	19	90,5	100,0	
Missing	System	2	9,5		
Total		21	100,0		

Πίνακας 1: Κίνητρα

Ως προς τον σκοπό (ερώτημα πολλαπλών επιλογών) το δείγμα απάντησε θετικά πως τα ιστολόγιά του κατά 61,9% αναλύουν ιδέες, κατά 66, 67 % αναλύουν μαθησιακές εμπειρίες, κατά 47,62% μικρο-μαθήματα στην τάξη, κατά 23, 81% ασχολούνται με ανάλυση θεωριών και το 4, 76% με την έρευνα. *Η ανάλυση ιδεών και μαθησιακών εμπειριών* φαίνεται πως είναι οι βασικότεροι σκοποί των ιστολογίων τους (όπως εμφανίζεται στα σχήματα 4, 5, 6, 7, και 8).

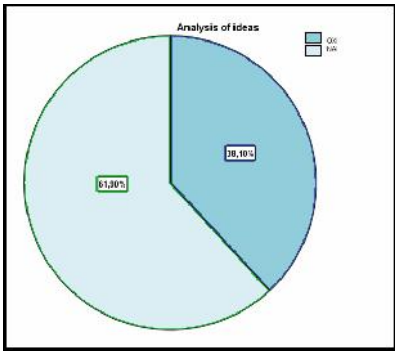

Σχήμα 4: Ανάλυση ιδεών

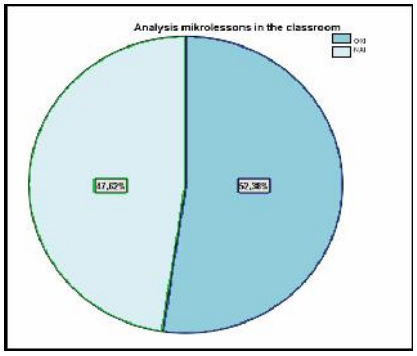

Σχήμα 6: Ανάλυση μικρο-μαθημάτων στην τάξη

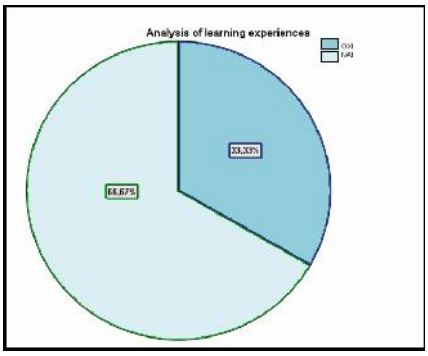

Σχήμα 5: Ανάλυση μαθησιακών εμπειριών

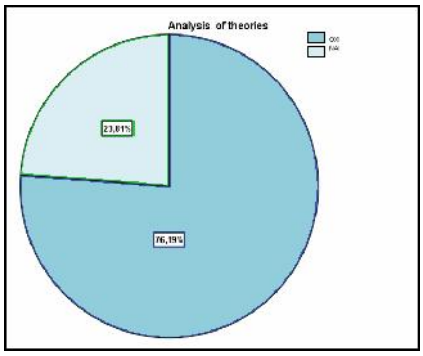

Σχήμα 7: Ανάλυση θεωριών

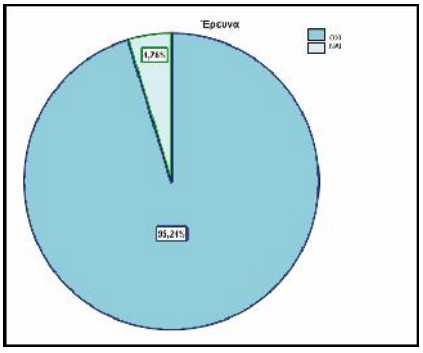

Σχήμα 8: Έρευνα

Ως προς τους στόχους στα ιστολόγια χρησιμοποιούνται περισσότερο για (ερώτημα πολλαπλών επιλογών) οι απαντήσεις ποικίλουν. Όπως φαίνεται στους πίνακες-εικόνες που ακολουθούν (όπως εμφανίζονται στους πίνακες 2 και 3) σε ένα μεγάλο ποσοστό τα ιστολόγια στοχεύουν στο διαμοιρασμό υλικού με συναδέλφους 71,43%, ακολουθεί η καταχώριση δραστηριοτήτων με 57,14% και τέλος με 28,57% στοχεύουν στο διαμοιρασμό καλών πρακτικών.

Διαμοιρασμός υλικού με συναδέλφους

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΟΧΙ	5	23,8	25,0	25,0
	ΝΑΙ	15	71,4	75,0	100,0
	Total	20	95,2	100,0	
Missing	System	1	4,8		
Total		21	100,0		

Καταχώριση δραστηριοτήτων του σχολείου

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΟΧΙ	8	38,1	40,0	40,0
	ΝΑΙ	12	57,1	60,0	100,0
	Total	20	95,2	100,0	
Missing	System	1	4,8		
Total		21	100,0		

Πίνακας 2: Διαμοιρασμός υλικού με συναδέλφους, καταχώρηση δραστηριοτήτων σχολείου

Διαμοιρασμός καλών πρακτικών

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	OXI	14	66,7	70,0	70,0
	NAI	6	28,6	30,0	100,0
	Total	20	95,2	100,0	
Missing	System	1	4,8		
Total		21	100,0		

Πίνακας 3: Διαμοιρασμός καλών πρακτικών

Ως προς το είδος των μαθησιακών εμπειριών που ανταλλάσσουν (ερώτημα πολλαπλών επιλογών) οι απαντήσεις που δόθηκαν *εστιάζουν στην κατά 28,6% τόσο στις ιδέες για κατασκευές, όσο και στη δημιουργία projects* και ακολουθούν με ποσοστό 14, 29% άρθρα που αφορούν την Προσχολική Αγωγή και Εκπαίδευση, 9,52% σε δραστηριότητες των μαθητών/τριων με ΤΠΕ και εργαλεία Web 2.0 και με 4,76% στα φύλλα εργασίας. Το 14, 29% δεν έδωσε καμία απάντηση (όπως εμφανίζεται στο σχήμα 9).

Ως προς την επαγγελματική τους ταυτότητα και εξέλιξη η απάντηση ότι τα ιστολόγιά τους αποτελούν πηγή για χρήση τεχνολογιών Web 2.0 στην καθημερινή πρακτική συγκέντρωσε το 47,62%, για σχεδιασμό ηλεκτρονικής μάθησης (e-learning) το ποσοστό 19, 05% και για on line εκπαίδευση το 14,29%. Στη συγκεκριμένη απάντηση 4 εκπαιδευτικοί του δείγματος δεν έδωσαν απάντηση (όπως εμφανίζεται στο σχήμα 10).

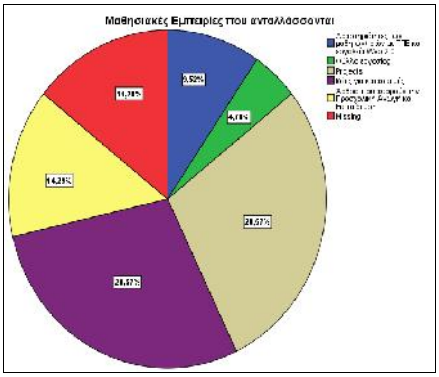

Σχήμα 9: Μαθησιακές εμπειρίες που ανταλλάσσονται

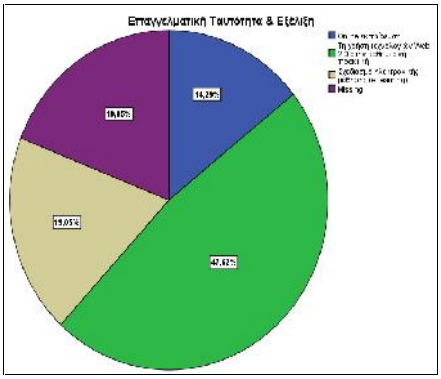

Σχήμα 10: Επαγγελματική ταυτότητα και εξέλιξη

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Σύμφωνα με τα ερευνητικά ερωτήματα που τέθηκαν, τα ιστολόγια των εκπαιδευτικών ΠΕ60 που πήραν μέρος με προθυμία στην έρευνα, έχουν ως επί το πλείστον: α) ως κίνητρο την ανάπτυξη της δημιουργικότητας και τη συνεργατική μάθηση, β) ως σκοπό την ανάλυση ιδεών και μαθησιακών εμπειριών, γ) στοχεύουν στο διαμοιρασμό υλικού με συναδέλφους και την καταχώριση δραστηριοτήτων του σχολείου, δ) εστιάζουν στην ανταλλαγή ιδεών για κατασκευές και στη δημιουργία project και ε) ως προς την επαγγελματική ταυτότητα και εξέλιξη, αποτελούν πηγή για χρήση τεχνολογιών Web 2.0 στην καθημερινή πρακτική. Ο αριθμός των συμμετεχόντων (21) στην έρευνα που διεξήχθη είναι σχετικά μικρός και επιβάλλει περιορισμούς, όσον αφορά τα συμπεράσματα της παρούσας έρευνας. Παρόμοιες έρευνες που να αφορούν τα ιστολόγια εκπαιδευτικών ΠΕ60 στην Ελλάδα δεν έχουν διεξαχθεί, ώστε να έχουμε συγκρίσιμα συμπεράσματα. Κύριο μέλημα επόμενης έρευνας θα ήταν η ποιοτική έρευνα με συνεντεύξεις, όσων εκπαιδευτικών ΠΕ60 από τα μέλη συμμετέχουν στην κοινότητα πρακτικής που πρόσφατα δημιουργήθηκε (Νηπιαγωγική τρέλα), για περισσότερα, ενδιαφέροντα και ποιοτικά αποτελέσματα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Blackstone, B., & Harwood, C. (2011). Pedagogical blogging for university courses. Global Perspectives, Local Initiatives: Reflections and Practice in ELT (Selected Papers from the Third CELC Symposium for English Language Teachers), Centre for English Language Communication, National University of Singapore, 2011.

Dunlap, J. C., & Stevens, E. (2009). Fresh and forward-thinking: Using blogs for educational purposes. In P. Lowenthal, D. Thomas, B. Yuhnke, & A. Thai (Eds.), The CU Online handbook: Teach differently: Create and collaborate (pp. 35-39). Raleigh, NC: Lulu.

Engeström, Y. (1987). Learning by expanding: An activity-theoretical approach to developmental research. Helsinki: Orienta-Konsultit.

Engeström, Y. (1999). Activity theory and individual and social transformation. In Y. Engeström, R. Miettinen, & R. Punmamaki (Eds.), Perspectives on activity theory (pp. 1-19). New York: Cambridge University Press.

Jonassen, D. H., & Rohrer-Murph, L. (1999). Activity theory as a framework for designing constructive learning environments. Educational Technology Research and Development, 47(1), 61-79.

Haneda, M. (1997). Second language learning in a "Community of Practice": A case study of adult Japanese learners. The Canadian Modern Language Review, 54, 1.

Lee, L. (2009). Using wikis, blogs and podcasts in the foreign language classroom: A task-based approach. In Stone, L.A., and Wilson-Duffy, C. (eds.), Task-based III: Expanding the range of tasks with online resources. International Association for Language Learning Technology, 49–70.

Leont'ev, A. N.(1978). Activity, consciousness, and personality. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

Vygotsky, L. S. (1978). Mind in society: The development of higher psychological processes. Cambridge, MA: Harvard University Press.

Warschauer, M. (1996). Computer assisted language learning: An introduction. In S. Fotos (Ed.), Multimedia language teaching. Tokyo: Logos International, pp. 3-20. Retrieved August 25, 2014, from http://www.ict4lt.org/en/warschauer.htm

Wenger, E. (1998) Communities of practice: Learning as a social system. Systems Thinker. V9N5.cover.4

Weybret, M.(2007). How many blogs are there? 50 million and counting. Cyberjournalist.net. Retrieved August 25, 2014, from http://www.cyberjournalist.net/news/003674.php

Yi-Wen Liu, Y. W. L., & Ching-Fen Chang, C. F. C. (2011). Blogging as Mediated Action in the Development of Two EFL Teachers: An Activity Theory Approach. The Journal of Asia TEFL, 8(4), 25-59.

Δράση Teachers 4 Europe: Η υλοποίηση ενός εκπαιδευτικού προγράμματος με θέμα «Περιβάλλον και γεωργία: η Ευρωπαϊκή διάσταση» Πάτρα 14, 15 & 16 Νοεμβρίου 2014

Ζερβού Κυριακή[1]
Παρασκευάς Απόστολος[2]

[1] Εκπαιδευτικός

kikizervou@hotmail.com

[2] Σχολικός Σύμβουλος ΠΕ70

aparaske@sch.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στις μέρες μας ο χώρος της εκπαίδευσης καλείται να πρωτοπορήσει και να πετύχει υψηλούς στόχους ως προς την καλλιέργεια της κριτικής σκέψης, της συνεργασίας, της χρήσης των ΤΠΕ, της επίτευξης κοινών στόχων και της εμφύσησης μιας ιδέας για ενωμένη και πετυχημένη πορεία των πολιτών του κόσμου και στην περίπτωση που εξετάζουμε της Ευρώπης. Στην κατεύθυνση της γνωριμίας της Ευρώπης από τους μαθητές πραγματοποιήθηκε εκπαιδευτικό πρόγραμμα που αφορά την Ευρωπαϊκή διάσταση του θέματος Περιβάλλον και Γεωργία. Η τοποθεσία του σχολείου χαρακτηρίζεται σαν τουριστική και ταυτόχρονα αγροτική και σχεδόν όλες οι οικογένειες των μαθητών ασχολούνται με τη γεωργία καλλιεργώντας την περίφημη και γνωστή παγκοσμίως, πλέον, ελιά Χαλκιδικής. Το θέμα προσεγγίζεται με βιωματικές δραστηριότητες όπου οι μαθητές συνεργάζονται, επικοινωνούν, μελετούν, κοινωνικοποιούνται και αξιολογούν καθώς και με εκτεταμένη χρήση των ΤΠΕ. Πρόκειται για ένα ταξίδι στηριζόμενο στην παιδαγωγική αξιοποίηση των ΤΠΕ προσφέροντας σημαντικές πληροφορίες στους μαθητές, δημιούργησε καλύτερο κλίμα και έκανε κατανοητή ότι η συνεργασία μόνο θετικά αποτελέσματα έχει. Το «μικρόβιο», πάντως, για «ευρωπαϊκές αναζητήσεις» θα συνεχιστεί και τη νέα σχολική χρονιά, σύμφωνα με την επιθυμία των μαθητών.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *Δράση Teachers 4 Europe, εκπαιδευτικό πρόγραμμα, Ευρωπαϊκή διάσταση περιβάλλοντος*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το έτος 2014 χαρακτηρίστηκε από την Ουνέσκο ως Διεθνές Έτος Οικογενειακής Γεωργίας. Η Ευρωπαϊκή Ένωση στα πλαίσια των πολιτικών της για το Περιβάλλον και τη Γεωργία ενσωμάτωσε και τη συγκεκριμένη δράση, δίνοντας τη δυνατότητα αξιοποίησης των ωφελειών που προσφέρει η ενασχόληση με τη γεωργία. Η γεωργία αλλάζει, εξελίσσεται, ακολουθεί τα σύγχρονα δεδομένα και στοχεύει στην αειφορία. Ως συνέπεια το περιβάλλον είναι αυτό που ωφελείται και που γίνεται πιο φιλικό προς τον άνθρωπο και πιο υγιές. Η έννοια του πολίτη με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από αυτή, ήταν το έναυσμα για να αναπτυχθεί όχι μόνο στα πλαίσια του ελληνικού κράτους, αλλά και στα πλαίσια της Ευρώπης. Αφού οι σημερινοί μαθητές είναι ήδη πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και θα κληθούν σε μερικά χρόνια να αποφασίσουν για τις πολιτικές της, είναι καλό να γνωρίζουν τουλάχιστον κάποιες από τις παραμέτρους της ευρωπαϊκής πολιτικής σε θέματα που τους ενδιαφέρουν και είναι ήδη οικεία γι' αυτούς. Στην περιοχή του σχολείου όπου εκπονήθηκε το εκπαιδευτικό πρόγραμμα, η ενασχόληση των κατοίκων αφορά σε μεγάλο ποσοστό τη γεωργία και την κτηνοτροφία. Η περιοχή της Χαλκιδικής είναι γνωστή για την παραγωγή και την εξαγωγή ελιάς και των προϊόντων της. Το περιβάλλον της περιοχής χαρακτηρίζεται εξαιρετικό για καλλιέργειες, αλλά, ταυτοχρόνως, η περιοχή χαρακτηρίζεται τουριστική. Ο αριθμός των επισκεπτών που δέχεται τους μισούς μήνες του έτους είναι μεγάλος και τόσο το περιβάλλον, όσο και η γεωργική και κτηνοτροφική παραγωγή απαιτούν ιδιαίτερη προσοχή. Οι μαθητές εξέφρασαν την επιθυμία να

ασχοληθούν με ένα πρόγραμμα που θα διεύρυνε τις γνώσεις τους γύρω από τη γεωργία, την οικογενειακή γεωργία και ταυτόχρονα θα τους έδινε τη δυνατότητα να καταλάβουν το πώς μπορούν οι γεωργικές δραστηριότητες μέσω της αειφορίας να προστατεύσουν και το περιβάλλον. Επιθυμία τους ήταν να μάθουν τι συμβαίνει και στις άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και να δουν πώς μπορεί η κλασσική γεωργική δραστηριότητα να βελτιώνεται με τη βοήθεια της τεχνολογίας και της αειφορίας. Η συγκεκριμένη εργασία έχει στόχο την ευαισθητοποίηση των μαθητών σε θέματα που αφορούν την αειφορική διαχείριση των καλλιεργειών σύμφωνα με τις πολιτικές της Ε.Ε. και την εμφύσηση της ιδέας της κοινής γεωργικής πολιτικής, καθώς όλοι αποτελούμε πολίτες της Ε.Ε. και όλοι οφείλουμε να προσπαθήσουμε για ένα βιώσιμο και φιλικό περιβάλλον μέσα στο οποίο θα παράγουμε τα ιδανικά τρόφιμα για υγιείς μελλοντικούς πολίτες, σεβόμενοι και την οικονομική αλληλεπίδραση των εξαγωγών και της ποιότητας των προϊόντων.

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Η Ευρώπη

Η Ευρωπαϊκή ήπειρος είναι γνωστή στους μαθητές ήδη από τη γεωγραφία, αλλά και από άλλες εξωτερικές πληροφορίες που ακούν γι' αυτή. Παρόλα αυτά μια γνωριμία με αυτό που ονομάζουμε Ευρωπαϊκή Ένωση θεωρείται απαραίτητη, καθώς είναι μια έννοια πολυσήμαντη και πολυδιάστατη. Έτσι προτείνεται να ξεκινήσουν τη γνωριμία τους με την Ευρώπη μέσα από το βιβλίο «Πάμε να εξερευνήσουμε την Ευρώπη» όπου «βλέπουν τις χώρες με τις πρωτεύουσές τους και μπορούν να εξερευνήσουν πολλά θέματα σχετικά με το περιβάλλον, την ιστορία, τις γλώσσες, τις παραδόσεις και τη γεωγραφία. Για παράδειγμα, μπορούν να ανακαλύψουν σε ποιο μέρος της Ευρώπης ακούγεται το τετέρισμα των τζιτζικιών, μπορούν να βρουν την καταγωγή της J. K. Rowling, που έγραψε τα βιβλία για το Χάρρυ Πότερ, να μάθουν ποιοι ήταν οι αρχαίοι Έλληνες και πότε παρουσιάστηκε ο πρώτος υπολογιστής. Εξηγεί επίσης τι είναι η Ευρωπαϊκή Ένωση και πώς λειτουργεί» (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Γενική Διεύθυνση Επικοινωνίας, 2012). Εν συνεχεία προτείνεται να παίξουν σε ομάδες το αντίστοιχο διαδικτυακό παιχνίδι «Πάμε να εξερευνήσουμε την Ευρώπη» και να διασκεδάσουν δοκιμάζοντας τις γνώσεις τους.

Το Περιβάλλον

Η προστασία του περιβάλλοντος είναι ένα θέμα με το οποίο ασχολούνται οι μαθητές στη διάρκεια της φοίτησής τους στο σχολείο μέσα από ποικίλα προγράμματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, αλλά και μέσα από τις προτάσεις που υπάρχουν στα κλασσικά βιβλία όλων των τάξεων. Είναι πολύ σημαντικό όμως όταν γίνεται συνείδηση στα παιδιά το γεγονός ότι η προσπάθεια είναι συλλογική και μάλιστα ευρωπαϊκή. Στα πλαίσια αυτής της λογικής πληροφορούνται για τις πολιτικές της Ε.Ε. στο συγκεκριμένο θέμα. «*Η Ε.Ε εφαρμόζει γεωργοπεριβαλλοντικά προγράμματα, τα οποία στηρίζουν ειδικά σχεδιασμένες γεωργικές πρακτικές που συμβάλλουν στην προστασία του περιβάλλοντος και στη διατήρηση της υπαίθρου. Οι γεωργοί δεσμεύονται, τουλάχιστον επί πενταετία, να υιοθετούν περιβαλλοντικά φιλικές γεωργικές τακτικές οι οποίες υπερβαίνουν τη συνήθη καλή γεωργική πρακτική ανταπόδοση, λαμβάνουν πληρωμές που αντισταθμίζουν το επιπρόσθετο κόστος και την απώλεια εισοδήματος που προκύπτουν λόγω των τροποποιημένων γεωργικών πρακτικών*». (European Commission , Agriculture and Rural Development, 2014).

Η Γεωργία

Η γεωργία εξακολουθεί να αποτελεί μια από τις κύριες απασχολήσεις του πληθυσμού στη χώρα μας. Η έλευση όμως της νεωτερικότητας και οι αλλαγές που αυτή φέρει, αναγκάζουν και την γεωργική πολιτική να αλλάξει και να γίνει πιο φιλική προς το περιβάλλον και τους ανθρώπους. «*Το 2012 σηματοδοτεί την 50ή επέτειο από τη θέση σε εφαρμογή της κοινής γεωργικής πολιτικής (ΚΓΠ), που αποτελεί έναν από τους ακρογωνιαίους λίθους της ευρωπαϊκής ενοποίησης και έχει προσφέρει στους ευρωπαίους πολίτες πέντε δεκαετίες επισιτιστικής ασφάλειας και μια ζωντανή ύπαιθρο. Η ΚΓΠ δημιουργήθηκε προκειμένου οι άνθρωποι να έχουν τη δυνατότητα να απολαμβάνουν καλά τρόφιμα σε προσιτές τιμές και οι αγρότες να κερδίζουν ένα αξιοπρεπές εισόδημα. Πενήντα χρόνια μετά, οι στόχοι αυτοί παραμένουν επίκαιροι. Με το πέρασμα του χρόνου, η ΕΕ προσάρμοσε την ΚΓΠ στις μεταβαλλόμενες ανάγκες της κοινωνίας. Πρόκειται για την ιστορία μιας δυναμικής σύμπραξης Ευρώπης και αγροτών*». (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Γενική Διεύθυνση Γεωργίας και Αγροτικής Ανάπτυξης, 2012). «*Η γεωργική πολιτική της Ευρώπης καθορίζεται σε επίπεδο Ε.Ε. από τις κυβερνήσεις των κρατών*

μελών και τίθεται σε εφαρμογή από τα κράτη μέλη. Έχει στόχο να στηρίξει τα εισοδήματα των γεωργών και παράλληλα να ενθαρρύνει τους γεωργούς να παράγουν τα προϊόντα υψηλής ποιότητας που απαιτεί η αγορά και να αναζητούν νέες αναπτυξιακές δυνατότητες, όπως αυτές που προσφέρουν οι "φιλικές προς το περιβάλλον" ανανεώσιμες πηγές ενέργειας». (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Γενική Διεύθυνση Γεωργίας και Αγροτικής Ανάπτυξης, 2009).

Οι ιδέες των μαθητών

Τα παιδιά σε γενικές γραμμές θεωρούν ως γεωργία την καλλιέργεια της γης, χωρίς να επεκτείνουν τη σκέψη τους σε κάτι περισσότερο. Η κτηνοτροφία βρίσκεται εκτός γεωργίας για τα παιδιά και το περιβάλλον φαίνεται να ανήκει σε μια διαφορετική ζώνη, χωρίς να εμπλέκεται με τη γεωργία. Οι απόψεις τους για το πώς συσχετίζονται αυτές οι έννοιες είναι συγκεχυμένες, καθώς θεωρούν ότι το περιβάλλον σχετίζεται με τη γεωργία, επειδή τα λαχανικά καλλιεργούνται στο έδαφος, ή επειδή τα χωράφια βρίσκονται στη φύση και τον καθαρό αέρα. Η έννοια της αειφόρου γεωργίας δεν είναι ξεκάθαρη στο μυαλό τους. Ξεκινά από τη λογική της μη χρήσης φυτοφαρμάκων στα προϊόντα που καλλιεργούνται για να φτάσει στο σημείο του ότι πρέπει να ποτίζεται η γη με λιγότερο νερό για την προστασία του περιβάλλοντος. Αυτές οι ιδέες προέρχονται μάλλον από μια αντίληψη που δημιουργείται από τις καθημερινές εμπειρίες τους και τις παρατηρήσεις τους στον οικογενειακό λαχανόκηπο ή στο χωράφι κάποιου παππού, καθώς ζουν σε ύπαιθρο και προέρχονται οι περισσότεροι από αγροτικές οικογένειες.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Οργάνωση τάξης

Η συγκεκριμένη εργασία διεξάγεται ως επί το πλείστον στην αίθουσα διδασκαλίας του σχολείου, αλλά και εκτός αυτής, με επισκέψεις και βιωματικές δραστηριότητες σε άλλους χώρους. Οι μαθητές ήδη κάθονται σε ομάδες των τεσσάρων ατόμων από την αρχή του σχολικού έτους με μηνιαίες εναλλαγές ατόμων στις ομάδες ώστε να επιτευχθεί ποικιλομορφία και αλληλεπίδραση όλων μεταξύ τους (Ματσαγγούρας, 2002, Αργύρης, 2002).

Οι δραστηριότητες πραγματοποιούνται στις ομάδες και ανακοινώνονται στην ολομέλεια ή αφορούν το σύνολο της τάξης. Έχει προηγηθεί η υπογραφή συμβολαίου συνεργασίας μεταξύ των μαθητών. Η αίθουσα διαθέτει πίνακα, ηλεκτρονικό υπολογιστή και προβολέα, χάρτες της Ελλάδας και της Ευρώπης και πλήθος υλικών χειροτεχνίας. Σημαντική βοήθεια για τη συγκεκριμένη εργασία πρόσφεραν στους μαθητές τα έντυπα που παραγγείλαμε και λάβαμε από το γραφείο του Europe direct με σημαντικές πληροφορίες για το θέμα που εξετάζουμε.

Ο ρόλος του Δασκάλου

Παρέχει φθίνουσα καθοδήγηση και παρακολουθεί τις ομάδες επεμβαίνοντας όπου κρίνει πως είναι απαραίτητο. Είναι καθοδηγητής, συνεργάτης και βοηθός του μαθητή στην αναζήτηση της γνώσης, στην επιλογή και στην αξιοποίηση της πληροφορίας. Ο εκπαιδευτικός μαθαίνει το μαθητή πώς να μαθαίνει, ενώ παράλληλα η προσέγγιση έχει διαθεματικά χαρακτηριστικά καθώς τα γνωστικά αντικείμενα συνδέονται με θέματα από άλλες επιστήμες (Ματσαγγούρας, 2003).

Παιδαγωγικό πλαίσιο

Η διδακτική προσέγγιση του συγκεκριμένου θέματος βασίζεται στη μέθοδο project. Ως «μέθοδο Project» μπορούμε να θεωρήσουμε τον τρόπο της «*Ομαδικής διδασκαλίας στην οποία συμμετέχουν αποφασιστικά όλοι και η ίδια η διδασκαλία διαμορφώνεται και διεξάγεται από όλους όσους συμμετέχουν*» (Frey, 1999). Αρχικά μέσα από συζήτηση, προβληματισμό και σύμφωνα με τα ενδιαφέροντά τους οι μαθητές επιλέγουν το θέμα. Σε δεύτερη φάση ακολουθεί ο σχεδιασμός της υλοποίησής του, τίθενται οι στόχοι, διαμορφώνονται οι ομάδες, κατανέμονται εργασίες και προσδιορίζεται ένας μέσος χρόνος υλοποίησης των δραστηριοτήτων. Ακολουθεί η διεξαγωγή των δραστηριοτήτων, συγκεντρώνεται το απαιτούμενο υλικό, γίνεται επεξεργασία του από τις ομάδες και προχωρούν στις δραστηριότητες. Στην τελική φάση κάθε ομάδα παρουσιάζει στην ολομέλεια τις δραστηριότητες και τα αποτελέσματά της και ακολουθεί τελική αξιολόγηση του όλου προγράμματος, εκτός της διαμορφωτικής αξιολόγησης καθ’ όλη τη διάρκειά του, με τελικές συνεργατικές δραστηριότητες των μαθητών. Το όλο θέμα προσεγγίζεται με βιωματικές δραστηριότητες όπου οι μαθητές συνεργάζονται, επικοινωνούν, μελετούν, κοινωνικοποιούνται και αξιολογούν.

Καλλιεργούνται δεξιότητες στην χρήση Η/Υ, καθώς το πρόγραμμα περιέχει πληροφορίες και δραστηριότητες που υλοποιούνται με τη χρήση των νέων τεχνολογιών.

ΣΚΟΠΟΣ / ΣΤΟΧΟΙ

1. Γενικός Σκοπός

Ως γενικός σκοπός της εργασίας θεωρείται η απόκτηση από τους μαθητές βασικών εννοιών και γνώσεων της κοινής ευρωπαϊκής πολιτικής, κάνοντας χρήση των ΤΠΕ, τόσο σε θέματα γεωργικής όσο και σε θέματα περιβαλλοντικής πολιτικής και η αφομοίωση της αντίληψης ότι όλοι ανήκουμε στην Ευρώπη και πρέπει να συνεργαστούμε για την επίτευξη κοινών στόχων σε μια δύσκολη οικονομικά και κοινωνικά εποχή, με στόχο την βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών της.

2.Επιμέρους στόχοι

2.1 Γνωστικοί

- Να γνωρίσουν γενικά την Ευρώπη και τις χώρες της
- Να μάθουν για την ευρωπαϊκή πολιτική στο θέμα της γεωργικής παραγωγής
- Να γνωρίσουν την οικογενειακή γεωργία
- Να ανακαλύψουν τη βιολογική γεωργία και τα οφέλη της
- Να αντιληφθούν τα οφέλη της αειφορίας για το περιβάλλον
- Να μάθουν για το προϊόν του τόπου τους (ελιά) στην Ευρώπη
- Να μάθουν για την βιολογική καλλιέργεια της ελιάς και τις εξαγωγές της

2.2. Συναισθηματικοί

- Να γνωριστούν ακόμη καλύτερα μεταξύ τους
- Να συνεργαστούν μεταξύ τους δημιουργώντας θετικό κλίμα
- Να σεβαστούν και να τηρήσουν το συμβόλαιο που υπέγραψαν στην τάξη
- Να αναπτύξουν θετική συμπεριφορά ως προς την προστασία του περιβάλλοντος
- Να υιοθετήσουν την έννοια της αειφορικής γεωργικής δραστηριότητας
- Να αποκτήσουν θετική στάση για την οικογενειακή γεωργία
- Να αντιληφθούν ότι και οι ίδιοι με τις πράξεις τους συμμετέχουν στην κοινή ευρωπαϊκή πολιτική
- Να νιώσουν οι νέοι πολίτες της Ευρώπης

2.3. Ψυχοκινητικοί

- Να αναπτύξουν δεξιότητες συνεργασίας στις ομάδες
- Να μπορούν μέσω φύλλων εργασίας να αναζητούν πληροφορίες στο Διαδίκτυο, να επιλέγουν τις καταλληλότερες και να τις αποθηκεύουν.
- Να μπορούν να παρουσιάσουν τα αποτελέσματα των αναζητήσεών τους αλλά και των εργασιών τους
- Να δημιουργούν παρουσιάσεις με τη χρήση του λογισμικού παρουσιάσεων Power Point
- Να αποκτήσουν κριτική ικανότητα και να μπορούν να επιχειρηματολογούν
- Να κατασκευάζουν χειροτεχνίες
- Να παίζουν παιχνίδια γνώσεων στον υπολογιστή, αλλά και επιτραπέζια

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Δραστηριότητα 1: Παιχνίδια γνωριμίας - συνεργασίας

Οι μαθητές ξεκινούν να ξαναγνωριστούν και να συνεργαστούν μεταξύ τους. Σε αυτό το σκοπό τους βοηθούν τα παιχνίδια γνωριμίας – συνεργασίας. Παίζουν το «τρενάκι», αλλάζοντας κατευθύνσεις σύμφωνα με τις οδηγίες του τελευταίου στη σειρά, μέχρι να μπερδευτούν και ο οδηγός να πάει στο τέλος. Το «ζιπ-ζαπ-μποινγκ», όπου σε κύκλο δείχνουν ο ένας τον άλλο λέγοντας ζιπ, τον διπλανό τους λέγοντας ζαπ και όποιος αρνείται να συμμετέχει και επιστρέφει τη σειρά του στον προηγούμενο λέει μπόινγκ σηκώνοντας τα χέρια. Διασκεδάζουν σε ανάποδο κύκλο μετρώντας γρήγορα από το ένα και παίρνοντας σειρά ο ένας μετά ον άλλο, έως ότου μιλήσουν δύο ταυτοχρόνως οπότε αποβάλλονται από τον κύκλο και τότε το παιχνίδι ξεκινά από την αρχή.

Δραστηριότητα 2: Γνωριμία με την Ευρώπη

Ακολουθεί η ανεύρεση υλικού που βοηθά στο θέμα που πραγματεύονται. Έχοντας παραγγείλει το βιβλίο από το γραφείο του Europedirect «Πάμε να εξερευνήσουμε την Ευρώπη» ξεκινούν τη γνωριμία τους με την ήπειρο και διευρύνουν τις γνώσεις τους με γενικές, αλλά και ειδικότερες πληροφορίες όπως για τη γεωργία και το περιβάλλον, τα θέματα δηλαδή που έχουν επιλέξει.

Μέσω του ηλεκτρονικού υπολογιστή παίζουν το αντίστοιχο διαδικτυακό παιχνίδι και δοκιμάζουν τις γνώσεις τους διασκεδάζοντας.

Δραστηριότητα 3: Περιβάλλον και Γεωργία στην Ε.Ε.

Από την αναζήτηση μέσω ηλεκτρονικού υπολογιστή στις σελίδες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (http://europa.eu/) βρίσκουν τα σχετικά έντυπα από τα οποία ανασύρουν πληροφορίες για το θέμα που επεξεργάζονται. Αρχικά τα έντυπα «Γεωργία και Περιβάλλον» και «Γεωργία», με τα οποία ασχολείται η πρώτη ομάδα, από τα οποία με τη βοήθεια της εκπαιδευτικού διαβάζονται αποσπάσματα ως εισαγωγικά στοιχεία στο θέμα που ενδιαφέρει. Ακολουθεί το έντυπο «Κοινή γεωργική πολιτική με απλά λόγια» και το έντυπο «Κοινή γεωργική πολιτική: Μια ιστορία που συνεχίζεται», με τα οποία ασχολήθηκε η δεύτερη ομάδα, από τα οποία αναγνώστηκαν αποσπάσματα, ώστε να γίνει κατανοητή η πολιτική της Ε.Ε. στα γεωργικά θέματα και κυρίως να γίνει κατανοητό ότι η πολιτική αυτή είναι κοινή και αφορά όλες τις χώρες – μέλη, άρα και τη χώρα μας.

Μέσα από την αφίσα της κοινής γεωργικής πολιτικής φαίνεται εν συντομία και η εξέλιξή της. Η τρίτη ομάδα ανέγνωσε ενδεικτικά κάποιες από τις διατάξεις που διέπουν το νομοθετικό πλαίσιο για τη γεωργία και το περιβάλλον, μπαίνοντας σε μια διαδικασία να αντιληφθεί τη σοβαρότητα της αντιμετώπισης του θέματος και τις δεσμεύσεις της κάθε χώρας και των πολιτών της απέναντι στην κοινή ευρωπαϊκή πολιτική για αειφόρο γεωργία που θα ευνοεί το περιβάλλον και θα βελτιώσει την ποιότητα ζωής των πολιτών στο μέλλον. Αποκομίζουν σημαντικές γνώσεις για τη γεωργική πολιτική σε συνδυασμό με την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση και η τέταρτη ομάδα κατασκευάζει το σήμα - λογότυπο της γεωργίας, σύμφωνα με τις οδηγίες για το μέγεθός του που δίνονται από την Ε.Ε., το οποίο είναι φυσικά ίδιο για όλες τις χώρες και συμβολίζει τη γεωργία.

Δραστηριότητα 4:Οικογενειακή Γεωργία – Διεθνές έτος

Με αφορμή την ενασχόληση πολλών οικογενειών των μαθητών με τη γεωργία, τόσο σε παππούδες, όσο και σε γονείς, αναφέρθηκε η έννοια της οικογενειακής γεωργίας. «*Το 2014 ανακηρύχθηκε ως Διεθνές Έτος Οικογενειακής Γεωργίας κατά την 66η σύνοδο της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών. Υπό την αιγίδα του Οργανισμού Τροφίμων και Γεωργίας (FAO), το έτος αυτό έχει ως στόχο να αναβαθμίσει το προφίλ της οικογενειακής γεωργίας, προβάλλοντας παγκοσμίως τη συμβολή της στη μείωση της πείνας και της φτώχειας, στην επισιτιστική ασφάλεια, στη βελτίωση του επιπέδου διαβίωσης, αλλά παράλληλα και στην προστασία του περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας*» (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Γενική Διεύθυνση Γεωργίας και Αγροτικής Ανάπτυξης, 2014).

Στα πλαίσια αυτά οι μαθητές πληροφορούνται για την οικογενειακή γεωργία και διαβάζουν το διαδικτυακά το κόμικ «Τρεις Γενιές Αγροτών». Ακολουθεί συζήτηση και ανταλλαγή απόψεων σχετικά με τις δικές του εμπειρίες από την οικογένειά τους και ανακαλύπτουν κοινά στοιχεία με την ιστορία του κόμικ, καθώς και οι δικοί τους παππούδες δεν γνωρίζουν χρήση νέων τεχνολογιών, οι ίδιοι όμως θεωρούν ότι μπορούν να χρησιμοποιήσουν νέες τεχνολογίες για να ασχοληθούν αργότερα με τη γεωργία, αφού είναι ήδη εξοικειωμένοι με τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές.

Μάλιστα σε αρκετούς άρεσε η ιδέα. Χωρισμένοι σε δυο ομάδες επιχειρηματολογούν υπέρ ή κατά της τεχνολογίας στη γεωργία, έχοντας ρόλους παππούδων και εγγονών αντίστοιχα. Στο τέλος όλοι μαζί ζωγραφίζουν ελεύθερα εικόνες για τη γεωργία όπως τη φαντάστηκαν μετά τα όσα έμαθαν μέχρι

στιγμής. Αφού μαθαίνουν για τη γενικότερη γεωργική πολιτική που αποβλέπει στην προστασία του περιβάλλοντος, αναφέρεται και η έννοια της βιολογικής γεωργίας.

Δραστηριότητα 5: Βιολογική γεωργία

Οι μαθητές γνωρίζουν για τα βιολογικά τρόφιμα, εμπειρικά από όσα ακούν και όσα αγοράζουν με τους γονείς τους, αλλά και όσα καλλιεργούν οι οικογένειές τους στα αγροκτήματά τους. Μαθαίνουν όμως περισσότερα πράγματα διαβάζοντας αποσπάσματα με τη βοήθεια της εκπαιδευτικού, μέσα από το διαδικτυακό βιβλίο με τίτλο «Από το αγρόκτημα στο τραπέζι», όπως για την ασφάλεια των τροφίμων, την προστασία και ασφάλεια των καταναλωτών, για το ότι η ασφάλεια των τροφίμων αρχίζει από το αγρόκτημα και φτάνει στο τραπέζι των καταναλωτών.

Στη συνέχεια παρακολουθούν δικτυακά το κόμικ «Οι περιπέτειες της Τζούλια και του Στίβεν. Ανακαλύπτοντας τον κόσμο της βιολογικής γεωργίας», όπου πολύ παραστατικά και ευχάριστα ανακαλύπτουν ότι εκτός από τις καλλιέργειες, βιολογική γεωργία σημαίνει και την βιολογική κτηνοτροφία.

Τυπώνουν από το διαδίκτυο και παίζουν «Το παιχνίδι τησμάντισσας.» με ερωτήσεις και απαντήσεις για τη βιολογική γεωργία. Ακολουθεί η ανάγνωση άρθρων εφημερίδων και σχετικών πληροφοριών για τα τοξικά προϊόντα, για τα φυτοφάρμακα και για τις βιολογικές καλλιέργειες, (από την Πύλη Παιδαγωγικού Υλικού Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και γίνονται τα αντίστοιχα τέσσερα φύλλα εργασίας (1 για κάθε ομάδα). Στο τέλος γίνεται από τις ομάδες η ανακοίνωση των αποτελεσμάτων τους στην ολομέλεια ώστε να υπάρχει ολιστική πληροφόρηση από όλες τις πηγές.

Δραστηριότητα 6: Προϊόντα ΠΟΠ – Ελιά Χαλκιδικής

Αναφέρεται ο κατάλογος με τα προϊόντα Π.Ο.Π, βλέπουν την αφίσα για το βιολογικό έλαιο και παρακολουθούν ένα μικρό ρεπορτάζ στο youtube για την διαφήμιση, μέσω ταινίας του Χόλιγουντ, της ελιάς Χαλκιδικής στο εξωτερικό. Με αφορμή και το βίντεο με τη διαφήμιση της ελιάς Χαλκιδικής, οι μαθητές επιθυμούν να μάθουν περισσότερα για την δημοφιλή καλλιέργεια της περιοχής τους.

Γίνεται, αρχικά, αποσπασματική ανάγνωση από την ιστοσελίδα ec.europa.eu/agriculture/eval/reports/oliveoil/sum_el.pdf του κειμένου για την παραγωγή ελαιολάδου και προκειμένου να διαπιστώσουν βιωματικά την όλη διαδικασία, αιτούνται από γεωπόνο – καλλιεργητή της περιοχής να επισκεφθούν τον ελαιώνα του, να μάθουν από τον ίδιο για την βιολογική καλλιέργεια της ελιάς και να πάρουν απαντήσεις σε όλες τις ερωτήσεις τους. Πράγματι, πραγματοποιούν την επίσκεψη στον ελαιώνα και μαθαίνουν όλα τα μυστικά για το δημοφιλές προϊόν, αλλά και το ρόλο και τη θέση που έχει στην Ε.Ε., καθώς και την οικονομική πολιτική των επιδοτήσεων της Ε.Ε. για την περιοχή.

Συντάσσουν ερωτηματολόγιο και καταγράφουν όλες τις απαντήσεις τους. Ακολουθούν κατασκευές στην τάξη σχετικές με την ελιά, όπως κολάζ, ακροστιχίδες, αλλά και άλλα προϊόντα προστατευόμενα και δημοφιλή στις εξαγωγές τους προς την όπως το κρασί και το σιτάρι. Κάθε ομάδα κατασκευάζει για το δικό της προϊόν και το παρουσιάζει στις υπόλοιπες.

Δραστηριότητα 7: Μικροί καλλιτέχνες - καλλιεργητές

Στο τέλος του προγράμματος οι μαθητές κάνουν ζωγραφιές, σύμφωνα με το βιβλίο «Φαντάσου και ζωγράφισε ένα καλύτερο περιβάλλον με τον Τομ» και συγκεκριμένα την ενότητα του αγροκτήματος, καθώς και φυτεύουν μέσα σε τσόφλια αυγών που προηγουμένως είχαν ζωγραφίσει, σπόρους κάρδαμου, αλλά και βασιλικό σε γλαστράκι, σύμφωνα με τις οδηγίες του παιχνιδιού «Τέσσερις εποχές». Κατασκευάζουν το καράβι του υδάτινου περιβάλλοντος, βρίσκοντας στο κρυπτόλεξο τις συναφείς με το θέμα λέξεις.

Επίσης είναι εντυπωσιακή η αλληγορική χροιά που έδωσαν μέσω μιας κατασκευής με καραβάκια που πλέουν προς το νησί της Ε.Ε. και τη Γεωργία πάνω σε αυτό , έχοντας γραμμένα στα πανιά των καραβιών συνθήματα σχετικά με τις καλλιέργειες. Τέλος, διαβάζουν δυο μικρές ιστορίες σχετικές με την προστασία του περιβάλλοντος που έλαβαν από το Europedirect με τίτλους: «Η οδός Ανθούλας» και «Ένα δώρο για τον Μπιλουλού». Οι δραστηριότητες ολοκληρώθηκαν πλήρως πλην μιας επίσκεψης στη Γεωργική Σχολή Θεσσαλονίκης η οποία θα γίνει την 14-5-2014, καθώς τότε υπήρχε διαθέσιμη ημερομηνία για ξενάγηση στο αγρόκτημα με τα βιολογικά προϊόντα της Σχολής.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Η υλοποίηση του προγράμματος στην τάξη, σε γενικές γραμμές, πήγε πολύ καλά. Εφαρμόστηκε στην Ε΄ 2 τάξη του δημοτικού που αποτελούνταν από 16 παιδιά και κύλησε ομαλά. Βοήθησαν πολύ

τα ίδια τα παιδιά, δείχνοντας ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τη διαφορετική πρακτική με την οποία έγινε το μάθημα. Η εργασία σε ομάδες τους άρεσε πολύ, διότι, παρά το γεγονός ότι κάθονται ήδη σε ομάδες των τεσσάρων ατόμων, εντούτοις, η δημιουργία ομάδας από την αρχή ήταν κάτι σαν παιχνίδι. Συνεργάστηκαν με διαφορετικά άτομα και ταυτόχρονα όλοι μαζί στην ολομέλεια. Αυτό που σίγουρα έγινε αντιληπτό από τα παιδιά ήταν ότι μαθαίνουμε καλύτερα όταν συνεργαζόμαστε και μπορούμε να κάνουμε πολύ καλύτερα πράγματα από όταν δουλεύουμε μόνοι μας. Αυτό ήταν καθοριστικό για δύο άτομα μέσα στην τάξη (αγόρια) που δημιουργούν πρόβλημα στις ομάδες τους, καθώς δεν επιθυμούν να συνεργαστούν. Στη δραστηριότητα στους υπολογιστές οι δύο αυτοί μαθητές ήθελαν να μπουν μπροστά στην οθόνη και να χειριστούν εξ ολοκλήρου τις δραστηριότητες.

Όταν μοιράστηκαν οι ρόλοι (ποιος πληκτρολογεί, ποιος κρατά το ποντίκι, ποιος διαβάζει το κείμενο και ποιος συγκεντρώνει και λέει την τελική απάντηση) και έγινε σαφές ότι με αυτό τον τρόπο θα δουλέψουν οι ομάδες, αναγκάστηκαν να μπουν στη λογική της συνεργασίας και περνώντας η ώρα να συνεργαστούν άψογα με τους συμμαθητές τους, ξεχνώντας την αρνητική στάση που είχαν στην αρχή. Πρέπει να σημειωθεί ότι τα δύο αυτά παιδιά παρακολουθούν τμήμα ένταξης (λόγω προβλημάτων στο οικογενειακό περιβάλλον), οπότε η όλη διαδικασία τους έβαλε στη λογική της ομάδας (του είμαστε ένα) πράγμα που είχαν ανάγκη να αισθανθούν.

Με αφορμή ο περιστατικό με τους δύο μαθητές, διαπιστώνεται ότι ο διάλογος έχει ανυπολόγιστη αξία για τη διαχείριση όλων των ειδών κρίσεων μέσα σε μια τάξη. Από τα πιο απλά περιστατικά μέχρι και τα πιο περίπλοκα. Μέσα από το διάλογο και την εξωτερίκευση των συναισθημάτων και των σκέψεων του καθενός στο σύνολο της ομάδας, αυτομάτως οι σχέσεις αλλάζουν δομή. Δημιουργείται ένα κλίμα εμπιστοσύνης και σεβασμού. Τα παιδιά γίνονται λιγότερο ανταγωνιστικά και βγαίνουν από την απομόνωση και την ατομικότητα. Μαθαίνουν να συνεργάζονται και το βασικότερο αντιλαμβάνονται με το πέρασμα των ημερών ότι μέσα από τη συνεργασία τα καταφέρνουν καλύτερα. Μπορούν να βασιστούν στο συμμαθητή τους και να νιώσουν τη δύναμη της ομάδας.

Αυτό που αδιαμφισβήτητα προκύπτει είναι ότι η συνεργασία και η γνώση του εαυτού του άλλου, που βγαίνει μέσα από τη συζήτηση στις ομάδες, φέρνει τους μαθητές πιο κοντά και αναπτύσσει κλίμα οικειότητας μεταξύ όλων των παιδιών, απομυθοποιεί τους «μάγκες» της τάξης και ανυψώνει τους πιο συνεσταλμένους, έτσι ώστε στο τέλος να βρίσκονται όλοι στο ίδιο επίπεδο. Με αυτό τον τρόπο τα παιδιά αντιλαμβάνονται την αξία της συνεργασίας στο μικρόκοσμο του σχολείου που αργότερα τη μεταφέρουν και στον μακρόκοσμο της κοινωνίας. Επιπλέον, μεταφέρουν τη λογική της συνεργασίας σε επίπεδο χωρών και προγραμμάτων Ε.Ε. Με αυτό τον τρόπο επιτυγχάνεται ένας από τους βασικούς στόχους του προγράμματος. Από την πλευρά του εκπαιδευτικού η διαμόρφωση των ομάδων και του διαλόγου που αναπτύσσεται μέσα σε αυτές, είναι αξιοποιήσιμη πολλαπλώς και ποικιλοτρόπως και μπορεί να βοηθήσει σε ενδεχόμενες προβληματικές καταστάσεις. Ο διάλογος που αναπτύσσεται μέσα στις ομάδες μπορεί να αποτελεί καταλύτη για την επίλυση περιστατικών.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από τα παραπάνω φαίνεται ότι η διαμόρφωση ομάδων, ο διάλογος και η συνεργασία, αποτελούν σημαντικούς παράγοντες για την επίλυση κρίσεων, γεγονός που πρέπει να υιοθετηθεί και από εμάς τους ίδιους. Μέσα από τη διαχείριση ενός προβλήματος στην τάξη διδασκόμαστε και οι ίδιοι, αναστοχαζόμενοι και ανακαλύπτουμε την αξία των πρακτικών που εφαρμόσαμε, ώστε να μπορούμε να ανταποκριθούμε και σε άλλες παρόμοιες καταστάσεις. Είναι χρέος μας σαν εκπαιδευτικοί αυτή την πρακτική που εμείς δεν είχαμε την τύχη να διδαχθούμε να την εφαρμόσουμε στις διδασκαλίες μας και να δημιουργήσουμε ανθρώπους πιο καλλιεργημένους και περισσότερο έτοιμους να ενταχθούν στο κοινωνικό περιβάλλον.

Η λογική της ομάδας έγινε αντιληπτή βεβαίως στην έννοια της Ευρώπης. Η Ε.Ε. λειτουργεί ως ομάδα κι απαιτεί τη συνεργασία όλων προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι. Τα οφέλη της τα καρπώνονται όλα τα μέλη της ομάδας και τις αποτυχίες της το ίδιο. Ο ρόλος των μαθητών στην τάξη, στο σχολείο, στην κοινωνία, στην Ελλάδα, στην Ευρώπη, είναι βασισμένος στην έννοια της συνεργασίας και της ομάδας Είναι ελπιδοφόρο το γεγονός ότι τα παιδιά εξέφρασαν την επιθυμία να συνεχίσουμε τη νέα χρονιά και άλλες ευρωπαϊκές δράσεις, καθώς φαίνεται να αντιλαμβάνονται την ευρωπαϊκή ιδέα και τον αυριανό τους ρόλο ως ευρωπαίου πολίτη. Μέσα από τέτοια προγράμματα εκκολάπτονται οι νέοι ευρωπαίοι πολίτες με ικανότητες δράσεις και ανάληψης πρωτοβουλιών για την επίτευξη καλύτερης ποιότητας ζωής σε μια ενωμένη και δυνατή Ευρώπη.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Αργύρης, Μ. (2002). «Διερευνητική μάθηση με χρήση υπολογιστικών εργαλείων: Μια εναλλακτική πρόταση διδασκαλίας», στο: Κυνηγός Χ. και Δημαράκη Ε. (επιμ.), *Νοητικά εργαλεία και πληροφοριακά μέσα. Παιδαγωγική αξιοποίηση της σύγχρονης τεχνολογίας για τη μετεξέλιξη της εκπαιδευτικής πρακτικής,* Αθήνα: Καστανιώτης, σ.σ. 98 - 118.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Γενική Διεύθυνση Γεωργίας και Αγροτικής Ανάπτυξης (2014). *Διαβούλευση για τον ρόλο της οικογενειακής γεωργίας, τις κύριες προκλήσεις και τις προτεραιότητες για το μέλλον,* Ανακτήθηκε στις 11 Φεβρουαρίου 2014, από τη διεύθυνση http://ec.europa.eu/agriculture/consultations/family-farming/2013_el.htm.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Γενική Διεύθυνση Γεωργίας και Αγροτικής Ανάπτυξης (2003). *Περίληψη των βασικών παρατηρήσεων, συμπεράσματα και συστάσεις για την ελιά και το ελαιόλαδο*, Ανακτήθηκε στις 11 Μαρτίου 2014, από τη διεύθυνση ec.europa.eu/agriculture/eval/reports/oliveoil/sum_el.pdf

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Γενική Διεύθυνση Γεωργίας και Αγροτικής Ανάπτυξης (2013). *Ερωτήσεις για το παιχνίδι της μάντισσας,* Ανακτήθηκε στις 4 Μαρτίου 2014, από τη διεύθυνση http://bookshop.europa.eu/el/--pbKF0313070/;pgid=y8dIS7GUWMdSR0EAlMEUUsWb0000FSITrZhp;sid=67iskm2Sy06skj6B1TEyNQ-37GuqQc9Rl-g=?CatalogCategoryID=1uwKABstHaoAAAEjB5EY4e5L

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Γενική Διεύθυνση Γεωργίας και Αγροτικής Ανάπτυξης (2012). *Τρεις γενιές αγροτών*. Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Ανακτήθηκε στις 28 Φεβρουαρίου 2014, από τη διεύθυνση http://bookshop.europa.eu/el/--pbKF3111393/?CatalogCategoryID=1uwKABstHaoAAAEjB5EY4e5L

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Γενική Διεύθυνση Γεωργίας και Αγροτικής Ανάπτυξης. (2012). *Η Ευρωπαϊκή γεωργική μέσα στο χρόνο -Αφίσα.* Ανακτήθηκε στις 25 Φεβρουαρίου 2014, από τη διεύθυνση http://bookshop.europa.eu/el/--pbKF3111391/?CatalogCategoryID=1uwKABstHaoAAAEjB5EY4e5L

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Γενική Διεύθυνση Γεωργίας και Αγροτικής Ανάπτυξης (2012). *Κοινή γεωργική πολιτική. Μια ιστορία που συνεχίζεται,* Ανακτήθηκε στις 25 Φεβρουαρίου 2014, από τη διεύθυνση http://bookshop.europa.eu/el/k--pbKF3112548/?CatalogCategoryID=1uwKABstHaoAAAEjB5EY4e5L

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Γενική Διεύθυνση Γεωργίας και Αγροτικής Ανάπτυξης (2009). *Η κοινή γεωργική πολιτική με απλά λόγια.* Ανακτήθηκε στις 25 Φεβρουαρίου 2014, από τη διεύθυνση http://bookshop.europa.eu/el/--pbKF8108237/?CatalogCategoryID=1uwKABstHaoAAAEjB5EY4e5L

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Γενική Διεύθυνση Γεωργίας και Αγροτικής Ανάπτυξης (2009). *Τέσσερις εποχές. Βιβλίο δραστηριοτήτων για παιδιά*. Ανακτήθηκε στις 14 Μαρτίου 2014, από τη διεύθυνση http://bookshop.europa.eu/el/--pbKF7809662/?CatalogCategoryID=1uwKABstHaoAAAEjB5EY4e5L

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Γενική Διεύθυνση Γεωργίας και Αγροτικής Ανάπτυξης (2004). *Γεωργία και περιβάλλον*. Ανακτήθηκε στις 21 Φεβρουαρίου 2014, από τη διεύθυνση http://bookshop.europa.eu/el/--pbKF5403162/?CatalogCategoryID=1uwKABstHaoAAAEjB5EY4e5L

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Γενική Διεύθυνση Επικοινωνίας. (2013). *Γεωργία.* Εκδόσεις: 1049 Βρυξέλλες, ΒΕΛΓΙΟ, Ανακτήθηκε στις 21 Φεβρουαρίου 2014, από τη διεύθυνση http://europa.eu/pol/pdf/flipbook/el/agriculture_el.pdf

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Γενική Διεύθυνση Επικοινωνίας. (2005). Από το αγρόκτημα στο τραπέζι. Ασφαλή τρόφιμα για τους Ευρωπαίους καταναλωτές, Ανακτήθηκε στις 28 Φεβρουαρίου 2014, από τη διεύθυνση http://bookshop.europa.eu/el/--pbNA5904540/?CatalogCategoryID=1uwKABstHaoAAAEjB5EY4e5L

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Γενική Διεύθυνση Επικοινωνίας. (2012). *Πάμε να Εξερευνήσουμε την Ευρώπη.* Λουξεμβούργο: Υπηρεσίας εκδόσεων Ευρωπαϊκής Ένωσης, Ανακτήθηκε στις 18 Φεβρουαρίου 2014, από τη διεύθυνση http://europa.eu/teachers-corner/9_12/index_el.htm

Ματσαγγούρας, Η. (2002). *Ομαδοσυνεργατική Διδασκαλία και Μάθηση*, Αθήνα: Γρηγόρης.

Ματσαγγούρας, Η. (2003). *Η Διαθεματικότητα στη σχολική γνώση*, Αθήνα: Γρηγόρης.

Πύλη παιδαγωγικού υλικού περιβαλλοντικής εκπαίδευσης. (2010). Βιολογικές καλλιέργειες. Ανακτήθηκε στις 7 Μαρτίου 2014, από τη διεύθυνση http://www.env-edu.gr/

Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. (2014). Κατάλογος προϊόντων ΠΟΠ-ΠΓΕ, Ανακτήθηκε στις 7 Μαρτίου 2014, από τη διεύθυνση http://www.minagric.gr/index.php/el/.

EUROPA. (2014). Σύνοψη της νομοθεσίας της Ε.Ε. – Γεωργία. Ανακτήθηκε στις 26 Φεβρουαρίου 2014, από τη διεύθυνση http://europa.eu/legislation_summaries/agriculture/index_el.htm

EUROPA. (2014). Πάμε να εξερευνήσουμε την Ευρώπη – Διαδικτυακό παιχνίδι. . Ανακτήθηκε στις 18 Φεβρουαρίου 2014, από τη διεύθυνση http://europa.eu/teachers-corner/9_12/index_el.htm

European Commission, Agriculture and Rural Development (2014). *Julia and Steven.* Ανακτήθηκε στις 4 Μαρτίου 2014, από τη διεύθυνση http://ec.europa.eu/agriculture/organic/documents/kids-corner/comic-book_en.pdf

European Commission, Agriculture and Rural Development (2014). *Agriculture and the environment: Introduction,* Ανακτήθηκε στις 24 Φεβρουαρίου 2014, από τη διεύθυνση http://ec.europa.eu/agriculture/envir/index_en.htm

Frey, K. (1999). *Η «μέθοδος Project» Μία μορφή συλλογικής εργασίας στο σχολείο ως θεωρία και πράξη*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις αδελφών Κυριακίδη Α.Ε.

You tube (2014). Βίντεο για διαφημιστικό ρεπορτάζ ελιάς Χαλκιδικής, Ανακτήθηκε στις 11 Μαρτίου 2014, από τη διεύθυνση https://www.youtube.com/watch?v=P2t_6OSmHbU&feature=player_embedded#t=0 (11-3-2014)

eTwinning Project: “Celebrating Together!”
Πάτρα 14, 15 & 16 Νοεμβρίου 2014

Ρέλλια Μαρία[1] , Τσάρα Χρυσή[2]

[1] Εκπ/κός Αγγλικής Γλώσσας, Ράλλεια Πρότυπα Πειραματικά Δημοτικά Σχολεία Πειραιά
m_rellia@yahoo.com
[2] Εκπ/κός Αγγλικής Γλώσσας, 1ο Δημοτικό Σχολείο Γαλατσίου
chryssits@yahoo.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

*Η αναρτημένη παρουσίαση **“eTwinning Project: Celebrating Together!”** αφορά στην παρουσίαση μίας επιτυχημένης ευρωπαϊκής σχολικής σύμπραξης, στα πλαίσια του eTwinning, του Προγράμματος Διά Βίου Μάθησης, κατά το σχολικό έτος 2012-13. Εντάσσεται στο πλαίσιο του 1ου Πανελλήνιου Συνεδρίου eTwinning στην Πάτρα για την αξιοποίηση των ΤΠΕ στα συνεργατικά σχολικά προγράμματα (14-16 Νοεμβρίου 2014). Συνεργάτες του έργου ήταν το 4ο Δημοτικό Σχολείο Αγίας Βαρβάρας στην Ελλάδα, το Istituto Comprensivo Statale "Ten. F. Petrucci" di Montecastrilli - Scuola Primaria di Castel dell’Aquila, Montecastrilli (TR) στην Ιταλία και το Szkoła Podstawowa nr 26 w Łodzi, Łódź στην Πολωνία.*

Κάνοντας χρήση διαφόρων εργαλείων Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ), τα τρία αυτά σχολεία συνεργάστηκαν μεταξύ τους, παρουσιάζοντας γιορτές, ήθη και έθιμα του τόπου τους, με απώτερο σκοπό να αποκομίσουν, τόσο οι μαθητές όσο και οι συνεργάτες εκπαιδευτικοί, σημαντικά παιδαγωγικά, κοινωνικά και πολιτισμικά οφέλη. Η συγκεκριμένη δράση παρότρυνε τους μικρούς μαθητές και τους συνεργαζόμενους εκπαιδευτικούς, χρησιμοποιώντας την Αγγλική Γλώσσα, να γνωρίσουν ο ένας τη χώρα του άλλου, να ανταλλάξουν απόψεις και πολιτιστικά στοιχεία και να δημιουργήσουν δεσμούς φιλίας και συνεργασίας. Με τον τρόπο αυτό, προωθήθηκε στους μαθητές η συνείδηση του ευρωπαϊκού πολυγλωσσικού και πολυπολιτιστικού κοινωνικού μοντέλου, ενώ παράλληλα εμπλουτίστηκε η παραδοσιακή διδακτική προσέγγιση για τη διδασκαλία της ξένης γλώσσας στο Δημοτικό Σχολείο.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *Ευρωπαϊκή σχολική σύμπραξη, ΤΠΕ, ευρωπαϊκό πολυγλωσσικό και πολυπολιτιστικό κοινωνικό μοντέλο*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Με δεδομένο ότι οι ΤΠΕ αποτελούν έναν εξαιρετικό και ταυτόχρονα απλό τρόπο για τη διευκόλυνση της επικοινωνίας και της συνεργασίας μεταξύ σχολείων από διαφορετικές χώρες (Muir-Herzig, 2004), η παρούσα καινοτόμος δράση προέκυψε μέσα από την επικοινωνία, τη συζήτηση και τη διάθεση των εμπλεκόμενων εκπαιδευτικών των τριών αυτών ευρωπαϊκών χωρών, οι οποίες είχαν ως βασικό στόχο τον εμπλουτισμό της μαθησιακής διαδικασίας και την πρόσληψη, εκ μέρους των μαθητών, χρήσιμων δεξιοτήτων. Οι Νέες Τεχνολογίες χρησιμοποιήθηκαν για να στηρίζουν τις προσπάθειες των μαθητών για κατανόηση και όχι για μηχανική απομνημόνευση, για να προάγουν την εννοιολογική αλλαγή, τη μεταγνωσιακή επίγνωση και τη γνωσιακή ευελιξία (Κασιμάτη & Γιαλαμάς, 2001).

Το κοινό σκεπτικό ήταν ότι η συμμετοχή των μαθητών σε ένα τέτοιο πρόγραμμα θα τους έδινε τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσουν βασικές γνώσεις που ήδη κατείχαν στην Αγγλική Γλώσσα για να επικοινωνήσουν με τους συνομηλίκους τους από άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Παράλληλα, η συγκεκριμένη δράση θα παρότρυνε τους μαθητές να ανταλλάξουν πολιτιστικά στοιχεία και να δημιουργήσουν δεσμούς συνεργασίας, έχοντας την ευκαιρία να σκεφτούν και να εκφραστούν, χρησιμοποιώντας την ξένη γλώσσα (Αγγλική) και αναδεικνύοντας τη δημιουργική τους πλευρά.

Οργανώνοντας δραστηριότητες μέσα στη σχολική τάξη, εστιασμένες στη συλλογή και την ανάλυση πληροφοριών, οι εμπλεκόμενες εκπαιδευτικοί θεώρησαν ότι μέσω της δράσης αυτής θα μπορούσαν να δείξουν στους μαθητές διαφορετικούς τρόπους παρουσίασης των πληροφοριών, ξεπερνώντας τον κλασσικό, παραδοσιακό τρόπο συγγραφής κειμένων με χαρτί και μολύβι. Παράλληλα, έγινε μια προσπάθεια να επιδείξουν τον αυτοματισμό της εργασίας στο πνεύμα του

«δουλεύω εξυπνότερα, όχι σκληρότερα» και να βοηθήσουν τους μικρούς μαθητές να οργανώσουν ή ακόμη και να δημιουργήσουν τους δικούς τους ψηφιακούς χώρους εργασίας.

Τελειοποιώντας αυτές τις δεξιότητες, οι εκπαιδευτικοί όχι μόνο συνέβαλαν στη βελτίωση της προσοχής των μαθητών και τη διδασκαλία ενός αποδοτικότερου τρόπου μάθησης, αλλά βοήθησαν τους μαθητές να αποκτήσουν δεξιότητες χρήσιμες και για την υπόλοιπη ζωή τους. Επίσης, η δημιουργία παρουσιάσεων με τη χρήση ΤΠΕ, η δημιουργία και επεξεργασία βίντεο, ακόμα και η διαχείριση της δικής τους πύλης ή φόρουμ έδωσαν τη δυνατότητα στους μαθητές να αναδείξουν τη δημιουργική τους πλευρά και να μπουν σε διαδικασία σκέψης. Οι εκπαιδευτικοί στηρίχθηκαν, τέλος, στην πεποίθηση πως οι γνώσεις και οι δεξιότητες που θα αποκτιούνταν με αυτό τον τρόπο θα παρέμεναν για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα, λόγω της άμεσης εμπλοκής των μαθητών στη δημιουργική διαδικασία.

Τέλος, η παρούσα καινοτόμος δράση προέκυψε από την πρόθεση των συνεργάτιδων εκπαιδευτικών να καθοδηγήσουν και να βοηθήσουν τους μαθητές τους να αναπτύξουν καλές συνήθειες χρήσης του ηλεκτρονικού υπολογιστή, διδάσκοντάς τους, παράλληλα, την Αγγλική Γλώσσα σύμφωνα με το αναλυτικό πρόγραμμα. Δείχνοντάς τους τον τρόπο εύρεσης αξιόπιστων, ενημερωμένων πληροφοριών σε ένα δοθέν θέμα (δηλ. τις παραδοσιακές γιορτές/εκδηλώσεις του τόπου τους), βοήθησαν τους μαθητές να εξασκηθούν μόνοι τους στην αναζήτηση πληροφοριών. Εκθέτοντάς τους σε διαφορετικές μορφές επικοινωνίας και συνεργασίας κατά τη διάρκεια του μαθήματος, προσέφεραν στους μαθητές μια μεγαλύτερη παλέτα εργαλείων όταν χρειάστηκε, να ανταλλάξουν τις σκέψεις και τις ιδέες τους με άλλους. Δίνοντας στους μαθητές αυτές τις δυνατότητες, τους εξασφάλισαν περισσότερες πιθανότητες επιτυχίας σε μία κοινωνία που εξαρτάται όλο και περισσότερο από την πληροφορία (Cristi, 2012).

ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ / ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΔΡΑΣΗΣ “CELEBRATING TOGETHER”

Η εκπαιδευτική δράση με τίτλο **“Celebrating Together”** οργανώθηκε από τις εκπαιδευτικούς Αγγλικής Γλώσσας και μαθητές Δημοτικών Σχολείων από τρεις διαφορετικές ευρωπαϊκές χώρες, την Ιταλία, την Πολωνία και την Ελλάδα, κατά το χρονικό διάστημα Οκτωβρίου 2012 – Φεβρουαρίου 2013. Επίσημα, η συνεργασία ξεκίνησε στις 10 Οκτωβρίου 2012. Στη δράση συμμετείχαν συνολικά πέντε (5) εκπαιδευτικοί ξένων γλωσσών: τρεις (3) από την Ελλάδα, μία (1) από την Ιταλία και μία (1) από την Πολωνία.

Το κεντρικό θέμα της καινοτόμου αυτής δράσης αφορούσε στην εξεύρεση διαφορών και ομοιοτήτων σε παραδοσιακές γιορτές που διεξάγονται στις τρεις εμπλεκόμενες χώρες καθ’όλη τη διάρκεια του ημερολογιακού έτους, καθώς επίσης και στην παρουσίαση και γνωριμία των χωρών αυτών.

Η δράση ενίσχυσε, σε πολύ μεγάλο βαθμό, τη διαθεματικότητα στη διδασκαλία. Κατά συνέπεια, τα μαθήματα που ενεπλάκησαν άμεσα ήταν, φυσικά, οι ξένες γλώσσες (συγκεκριμένα, η Αγγλική Γλώσσα), η Πληροφορική και διάφορα άλλα μαθήματα της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης όπως η Γεωγραφία, η Λαογραφία, η Λογοτεχνία και η Ιστορία/Πολιτισμός.

Η γλώσσα εκπόνησης της δράσης ήταν η Αγγλική, με σύντομες αναφορές στις μητρικές γλώσσες των συνεργάτιδων χωρών όπου αυτό κρινόταν αναγκαίο.

Οι μαθητές των τριών χωρών που συμμετείχαν στη δράση αυτή ήταν ηλικίας από 10 έως 12 ετών.

Τα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν περιλαμβάνουν το chat, το e-mail, το Forum, το Twinspace, τη χρήση ηχητικών αρχείων μορφής MP3, τη χρήση βίντεο, εικόνων και σχεδίων, καθώς και διάφορα άλλα λογισμικά όπως για παράδειγμα το Microsoft PowerPoint (eTwinning Homepage).

Βασικοί στόχοι της δράσης ήταν οι ακόλουθοι:

- Η εξέταση και παρουσίαση της κουλτούρας και του πολιτισμού των εμπλεκόμενων χωρών
- Ο εμπλουτισμός των γνώσεων των μαθητών
- Η προσπάθεια υλοποίησης του οράματος ενός σχολείου ανοιχτού στην Ευρώπη
- Η ανταλλαγή εμπειριών
- Ο σεβασμός προς τις πολιτιστικές ομοιότητες και διαφορές των εμπλεκόμενων χωρών

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΔΡΑΣΗΣ

- Συζήτηση και απόφαση των δύο εκπαιδευτικών Αγγλικής Γλώσσας του 4ου Δημοτικού Σχολείου Αγίας Βαρβάρας, Ρέλλια Μαρίας και Τσάρα Χρυσής, για την ωφέλεια και τον εμπλουτισμό της μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ευρωπαϊκής δράσης eTwinning

- Συζήτηση με το Διευθυντή της εν λόγω σχολικής μονάδας και ενημέρωση των εκπαιδευτικών και των γονέων για την εκπόνηση της δράσης
- Επιλογή των τάξεων που θα συμμετείχαν στη δράση. Μετά από κοινή απόφαση των δύο εκπαιδευτικών, επιλέχθηκαν τα δύο τμήματα της Δ' Δημοτικού.
- Αναζήτηση, μέσω της ιστοσελίδας του eTwinning, και εύρεση εκπαιδευτικών/συνεργατών από διαφορετικές ευρωπαϊκές χώρες, με κριτήρια την ηλικία των μαθητών, τη γλώσσα εκπόνησης της δράσης και το κοινό θέμα ενδιαφέροντος (δηλ. την ανταλλαγή πολιτιστικών στοιχείων μεταξύ των χωρών)
- Εμπλοκή άλλων εκπαιδευτικών στη δράση (καθηγητής Πληροφορικής, Δάσκαλοι των τάξεων Δ1 και Δ2, Εκπαιδευτικός Τμήματος Ένταξης)
- Ενημέρωση και αναλυτικές οδηγίες προς τους μαθητές των δύο τμημάτων για τις υποχρεώσεις, τις απαιτήσεις και τη φύση της παρούσας εκπαιδευτικής δράσης

Κάθε τμήμα της Δ' Τάξης, με την επίβλεψη των εκπαιδευτικών Αγγλικής Γλώσσας, οργάνωνε, σε τακτά χρονικά διαστήματα, συνέτασσε και ετοίμαζε το υλικό που θα αποστελλόταν, μέσω του διαδικτύου, στους μαθητές των συνεργαζόμενων χωρών. Αρχικά, κατά το μήνα Οκτώβριο του 2012, οι μαθητές έγραψαν και αντάλλαξαν emails, μιλώντας για τον εαυτό τους και τις αγαπημένες τους συνήθειες, σε μια προσπάθεια γνωριμίας και εξοικείωσης. Στη συνέχεια, το Νοέμβριο του ίδιου έτους, οι μαθητές της Πολωνίας και της Ιταλίας «ανέβασαν» υλικό που αναφερόταν στον εορτασμό του Halloween, γιορτής αντίστοιχης με τις ελληνικές Απόκριες. Χρησιμοποιήθηκαν παρουσιάσεις PowerPoint και σύντομα οπτικοποιημένα αποσπάσματα που δημιουργήθηκαν από τους ίδιους τους μαθητές, περιγράφοντας τους διαφορετικούς τρόπους εορτασμού του Halloween στις δύο χώρες. Το Δεκέμβριο 2012, οι τρεις εμπλεκόμενες χώρες αντάλλαξαν πληροφορίες, ήθη και έθιμα, εικόνες, τραγούδια / κάλαντα σχετικά με τον εορτασμό των Χριστουγέννων και της Πρωτοχρονιάς. Οι μικροί μαθητές, με τη βοήθεια των εκπαιδευτικών, ζωγράφισαν διαφορετικά χριστουγεννιάτικα έθιμα και έγραψαν σύντομα σχετικά κείμενα, στην Αγγλική Γλώσσα, τα οποία στη συνέχεια ενώθηκαν σε μια παρουσίαση PowerPoint και προβλήθηκαν στα πλαίσια του μαθήματος της Πληροφορικής. Τέλος, το Φεβρουάριο, οι μαθητές αναφέρθηκαν σε δύο ακόμη γιορτές:

- την Ημέρα του Αγίου Βαλεντίνου στις 14 Φεβρουαρίου, με παρουσίαση μορφής PowerPoint αναφορικά με τη γιορτή της ημέρας των ερωτευμένων
- τον εορτασμό της Αποκριάς, στα τέλη του μήνα. Οι μαθητές περιέγραψαν (μέσω PowerPoint) αποκριάτικα ήθη και έθιμα, έφτιαξαν, φωτογράφησαν και έστειλαν αποκριάτικες μάσκες, τραγούδησαν και ηχογράφησαν σχετικά τραγούδια (σε συνεργασία με την εκπαιδευτικό Μουσικής του σχολείου), χόρεψαν και βιντεοσκόπησαν το παραδοσιακό «γαϊτανάκι»

Οι μαθητές χρησιμοποίησαν τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές του σχολείου και, με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού της Πληροφορικής, έγραψαν τα κείμενα που στη συνέχεια απέστειλαν, μέσω του Twin Space που τους παρείχε το eTwinning, εμπλουτίζοντας το υλικό τους με σχετικές εικόνες της επιλογής τους από το διαδίκτυο.

Αφού το υλικό «ανέβαινε» στην ηλεκτρονική πλατφόρμα, οι μαθητές των δύο τμημάτων της Δ' Τάξης συγκεντρώνονταν κάθε φορά στο εργαστήριο της Πληροφορικής, παρακολουθούσαν το αντίστοιχο υλικό των δύο άλλων χωρών και στη συνέχεια συζητούσαν και σύγκριναν, με αφορμή την προβολή αυτή, τα πολιτιστικά στοιχεία και τα ήθη/έθιμά τους.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Παρακολουθώντας τη συγκεκριμένη δράση καθ'όλη την εξέλιξή της, διαφαίνεται ένας αρκετά ικανοποιητικός αριθμός θετικών στοιχείων που απορρέουν από αυτή.

Κατά γενική ομολογία, η αντίδραση των μαθητών στην εφαρμογή και εκπόνηση της παρούσας δράσης και η επαφή τους με τη σύγχρονη τεχνολογία και τη συχνή χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών ήταν ιδιαιτέρως θετική και η χαρά τους για τη συμμετοχή τους σε κάτι που ξεφεύγει από τη συνηθισμένη, καθημερινή πρακτική της σχολικής πραγματικότητας ήταν ολοφάνερη. Αυτό το συναίσθημα ενισχύεται ακόμη περισσότερο από την ευκαιρία που είχαν, για πρώτη φορά, οι μαθητές να επικοινωνήσουν με συνομηλίκους τους από άλλες χώρες, εκπονώντας δραστηριότητες στα πλαίσια πάντα των δυνατοτήτων τους, αλλά και από το γεγονός ότι η δουλειά τους βγήκε έξω από τα σύνορα της χώρας τους. Επιπλέον, είναι γεγονός ότι τα παιδιά, μέσα από αυτή τη δράση, έμαθαν να συνεργάζονται καλύτερα μεταξύ τους, να αναζητούν πληροφορίες, να δημιουργούν και να δραστηριοποιούνται. Τέλος, ήρθαν σε επαφή με άλλες χώρες, γνωρίζοντας διαφορετικά ήθη και έθιμα,

ιδέες και πολιτισμούς, ενώ συνειδητοποίησαν, σε ακόμη μεγαλύτερο βαθμό, τη χρησιμότητα εκμάθησης μιας ξένης γλώσσας, αναπτύσσοντας παράλληλα την πολιτιστική τους συνείδηση.

Όσον αφορά στους εκπαιδευτικούς, η παρούσα δράση έδωσε και σ' αυτούς τη δυνατότητα να συνεργαστούν, τόσο μέσα στα πλαίσια της σχολικής μονάδας, όσο και με τους συναδέλφους των εμπλεκόμενων χωρών, προσφέροντας έτσι νέες εμπειρίες και βελτιώνοντας το υπάρχον εργασιακό κλίμα. Επιπρόσθετα, κάθε καινοτόμος δράση σαν κι αυτή δίνει τη δυνατότητα στους εκπαιδευτικούς να αναπτύξουν τη δημιουργικότητά τους, να καλλιεργήσουν δεξιότητες και να ανανεωθούν.

Συνολικά, μέσα από δράσεις όπως η παρούσα, η σχολική μονάδα αποκτά μια ιδιαίτερη δυναμική, ανοίγεται προς την κοινωνία και αποκτά μία ζωντάνια που τη βγάζει από τα στενά πλαίσια της διδακτικής διαδικασίας, εμπλουτίζοντας έτσι την παραδοσιακή διδακτική προσέγγιση.

Κλείνοντας, θα μπορούσαμε να ανατρέξουμε στο σχόλιο του καθηγητή Γλωσσολογίας στο Πανεπιστήμιο των Βρυξελλών Piet Van de Craen (2008), ο οποίος, στον πρόλογο της έκδοσης ***«eTwinning Περιπέτειες στη Γλώσσα και τον Πολιτισμό»*** και αναφερόμενος στα οφέλη των δράσεων eTwinning, κατέληξε στο συμπέρασμα πως:

«Το eTwinning μπορεί συνεπώς να θεωρηθεί ως μία βασική συνεισφορά στην Ευρωπαϊκή εκπαίδευση, ειδικά στον τομέα των γλωσσών και του πολιτισμού. Είναι ένα παράδειγμα για το πώς να συνεργάζεσαι σε ένα πεδίο, το οποίο πριν θεωρείτο δύσκολο να διεισδύσεις, πόσο μάλλον να μεταβάλλεις. Το eTwinning απέδειξε ότι η Ευρωπαϊκή εκπαίδευση υπάρχει και θα εξακολουθήσει να υπάρχει.»

ΠΙΘΑΝΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΔΙΕΥΡΥΝΣΗΣ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ "CELEBRATING TOGETHER"

Η παρούσα εκπαιδευτική δράση, παράλληλα με τη δυνατότητα εμπλουτισμού των γνωστικών δεξιοτήτων των μαθητών αναφορικά με την εκμάθηση και απόκτηση της ξένης γλώσσας, ξεπερνά τη στενή έννοια της απλής θεματικής συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών σχολικών μονάδων, στοχεύοντας σε μία πλήρη και συστηματική συνεργασία σε όλα τα επίπεδα (μαθητές, δάσκαλοι/εκπαιδευτικοί ειδικοτήτων, σχολικές τάξεις και σχολική διεύθυνση).

Το πρόγραμμα **"Celebrating Together"** παρουσιάζει μεγάλο εύρος λόγω του θέματος που πραγματεύεται και, συνεπώς, θα μπορούσε να επεκταθεί σε όλα σχεδόν τα γνωστικά αντικείμενα της σχολικής μονάδας και να εμπλέξει όλους τους εκπαιδευτικούς που εργάζονται σε αυτή. Προωθεί μία ευρύτερη ανταλλαγή πολιτιστικών και λαογραφικών στοιχείων (γλώσσα, τοπική ιστορία, παραδοσιακά τραγούδια, παραδοσιακοί χοροί, παραδοσιακοί οικισμοί) μεταξύ των συνεργαζόμενων σχολικών μονάδων.

Έτσι, θα μπορούσε ο εκπαιδευτικός της Φυσικής Αγωγής να διδάξει στους μαθητές χορούς ή να δείξει παιχνίδια τα οποία να σχετίζονται με τις γιορτές που παρουσιάζονται στη δράση **"Celebrating Together"**, όπως για παράδειγμα το παραδοσιακό «Γαϊτανάκι» τις Απόκριες.

Ακόμη, θα ήταν δυνατό, στα πλαίσια του μαθήματος της Θεατρικής Αγωγής, να παρουσιάσουν οι μαθητές δρώμενα που να έχουν τις ρίζες τους στις λαϊκές μας παραδόσεις, αναφορικά με τις παρουσιαζόμενες γιορτές. Τέτοιες παραδόσεις είναι αυτή των Καλικαντζάρων τα Χριστούγεννα ή ο Βλάχικος Γάμος τις Απόκριες.

Στα πλαίσια επίσης του μαθήματος των Εικαστικών, θα μπορούσε να γίνει αναφορά στους διαφορετικούς παραδοσιακούς τύπους κατοικιών των τριών χωρών και στα πολιτιστικά στοιχεία/ κοινωνικές εκδηλώσεις που συνδέονται άμεσα με αυτές.

Εκ των πραγμάτων, όπως ήδη αναφέρθηκε, το θέμα της δράσης είναι τόσο ευρύ ώστε θα ήταν δυνατό να «αγκαλιάσει» όλα τα διδακτικά αντικείμενα του σχολείου. Έτσι, το μάθημα των Θρησκευτικών θα μπορούσε κάλλιστα να εμπλακεί, εφόσον όλες αυτές οι γιορτές έχουν θρησκευτικό υπόβαθρο, όπως και το μάθημα της Γεωγραφίας επίσης, βάζοντας τους μαθητές στη διαδικασία παρουσίασης εθίμων ή παραδόσεων από διαφορετικές περιοχές της Ελλάδας. Το ίδιο θα ήταν δυνατό να γίνει και με τη Γλώσσα, όπου οι μαθητές με τη βοήθεια των δασκάλων τους θα μπορούσαν να επιλέξουν σύντομα κείμενα Ελλήνων συγγραφέων σχετικά με τις γιορτές αυτές και να παρουσιάσουν μεταφρασμένες περιλήψεις αυτών στην Αγγλική Γλώσσα, ώστε να τους γνωρίσουν τα παιδιά από τις συνεργαζόμενες χώρες.

Είναι, συνεπώς, προφανές ότι ποικίλες δραστηριότητες θα μπορούσαν να πραγματοποιηθούν σε μία προσπάθεια διεύρυνσης του συγκεκριμένου προγράμματος, οι οποίες θα προωθούν τη διαθεματικότητα, την ομαδοσυνεργατικότητα, τη δημιουργικότητα και τη συνεργασία ολόκληρης της σχολικής μονάδας.

Τέλος, η παρούσα εκπαιδευτική δράση προωθεί σαφέστατα την ανάπτυξη της πολιτιστικής συνείδησης σε συνεργασία, για παράδειγμα, με τοπικούς πολιτιστικούς φορείς, μέσα από την οργάνωση πολιτιστικών επισκέψεων και εκδηλώσεων, που αποσκοπούν στην άμεση σύνδεση σχολείου και κοινωνίας.

ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΕΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΕΚΠΟΝΗΣΗ ΤΗΣ ΔΡΑΣΗΣ

Η ανάπτυξη και η εφαρμογή τέτοιων καινοτόμων προγραμμάτων απαιτεί την άριστη συνεργασία μεταξύ των εμπλεκομένων (μαθητών και εκπαιδευτικών), ώστε να προωθείται η δράση και η καλλιέργεια της δημιουργικότητας.

Προς αυτή την κατεύθυνση, σημαντικό ρόλο διαδραματίζει και η κατάλληλη υλικοτεχνική υποδομή. Εφόσον πρόκειται για μία δράση που εξελίσσεται διαδικτυακά, είναι σαφές ότι ο σωστός τεχνολογικός εξοπλισμός είναι απολύτως απαραίτητος για την υλοποίησή της – για παράδειγμα, να υπάρχει επαρκής αριθμός ηλεκτρονικών υπολογιστών για όλους τους εμπλεκόμενους μαθητές, οι οποίοι να είναι άρτια εξοπλισμένοι με τα αντίστοιχα εκπαιδευτικά λογισμικά που απαιτούνται για την εκπόνηση των δραστηριοτήτων. Σημαντικό ρόλο παίζει επίσης και η δυνατότητα πρόσβασης των εκπαιδευτικών που συμμετέχουν στο εργαστήριο της Πληροφορικής.

Επιθυμητή θα ήταν επίσης η ύπαρξη ενός κατάλληλου χώρου που να παρέχει τη δυνατότητα προβολής της παρούσας δράσης στους συναδέλφους, τους υπόλοιπους μαθητές και τους γονείς / κηδεμόνες.

Τέλος, απαραίτητη κρίνεται και κάποια ευελιξία / τροποποίηση του ωρολογίου προγράμματος, ώστε να μπορέσουν τόσο οι εμπλεκόμενοι εκπαιδευτικοί όσο και οι μαθητές να συμμετέχουν από κοινού και να συνεργάζονται καλύτερα κατά την εκπόνηση και πραγματοποίηση των απαιτούμενων δραστηριοτήτων. Το γεγονός αυτό συνεπάγεται την άμεση ανάγκη υποστήριξης της Διεύθυνσης της σχολικής μονάδας, η οποία αποτελεί βασική προϋπόθεση για όλα τα υπόλοιπα.

ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΚΑΙ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΑΞΙΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Το έργο **“Celebrating Together”** αποτέλεσε μία καινοτόμο δράση του σχολείου μας, εφόσον ήταν η πρώτη φορά που πραγματοποιήθηκε ένα διαδικτυακό πρόγραμμα σε συνεργασία με μαθητές από άλλες χώρες. Εγκαινίασε μία νέα διδακτική πρακτική, ανοίγοντας το δρόμο και για άλλες, παρόμοιες δράσεις που αποτελούν, στις μέρες μας, βασικό στοιχείο της σύγχρονης κοινωνίας της πληροφορίας.

Αυτή ακριβώς η καινοτομία του έργου είναι αυτό που αποτέλεσε το ιδιαίτερο κίνητρο για τους μαθητές. Με δεδομένη την ενασχόληση της πλειοψηφίας των μαθητών με τους υπολογιστές στην καθημερινή τους ζωή, η ευκαιρία που τους δόθηκε μέσα από το πρόγραμμα αυτό να τους χρησιμοποιήσουν κατά τη διδακτική πράξη, επικοινωνώντας με μαθητές από άλλες χώρες, ήταν συναρπαστική και πραγματικά καινοτόμα.

Το αποτέλεσμα όλων αυτών ήταν ότι οι μαθητές κινητοποιήθηκαν, συμμετείχαν ενεργά και χάρηκαν. Ιδιαίτερα οι μαθητές που αντιμετώπιζαν μαθησιακές δυσκολίες ή προβλήματα συμπεριφοράς βγήκαν από το περιθώριο και συμμετείχαν κι αυτοί στις δράσεις της ομάδας χωρίς δισταγμό, τονώνοντας έτσι την αυτοπεποίθηση και το αυτοσυναίσθημά τους. Η χρήση των ΤΠΕ διευκόλυνε ιδιαίτερα τους μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, οι οποίοι συμμετείχαν ενεργά και έγιναν αποδεκτοί από τους άλλους μαθητές, κάτι που συχνά τους στερεί η συνήθης διδακτική πρακτική.

Είναι επίσης αυτονόητο ότι όλοι οι εμπλεκόμενοι μαθητές ωφελήθηκαν και γνωστικά από την όλη διαδικασία, εφόσον εφάρμοσαν όσα είχαν μάθει στο μάθημα της Αγγλικής Γλώσσας μέσα από ιδιαίτερα ευχάριστες δραστηριότητες, οι οποίες τους κινητοποιούσαν χωρίς ιδιαίτερα μεγάλη προσπάθεια. Κατά συνέπεια, η μάθηση δεν αποτέλεσε αυτοσκοπό, όπως γίνεται συνήθως στην καθημερινότητά τους, αλλά ένα μέσο για την επίτευξη ενός κοινού στόχου.

Τέλος, όπως ήδη αναφέρθηκε, το έργο αυτό έδωσε στους εκπαιδευτικούς την ευκαιρία να δοκιμάσουν μία δράση, η οποία ανοίγει καινούριους δρόμους επικοινωνίας με συναδέλφους από άλλες χώρες, αναπτύσσοντας τη μεταξύ τους συνεργασία και διευκολύνοντας την ανταλλαγή ιδεών και την προσέγγιση του πολιτισμού κάθε χώρας. Προήγε μία ομαδοσυνεργατική, διερευνητική, μαθητοκεντρική μέθοδο διδασκαλίας, η οποία συνετέλεσε άμεσα στη διαμόρφωση θετικού κλίματος μέσα στη σχολική τάξη (Wood et al, 2005).

Σαφώς, λόγω της διαθεματική φύσης της παρούσας δράσης, ενισχύθηκε επίσης η συνεργασία των εκπαιδευτικών της σχολικής μονάδας, αφού υπήρξε η δυνατότητα επέκτασής της και σε άλλα σχολικά

μαθήματα, βελτιώθηκαν οι διαπροσωπικές τους σχέσεις και, εν κατακλείδι, διευκολύνθηκε η εύρυθμη λειτουργία της.

ΔΙΑΚΡΙΣΗ

Η παρούσα δράση βραβεύθηκε από το Υ.ΠΑΙ.Θ. στα πλαίσια του θεσμού «Αριστεία και Καινοτομία» 2013, καταλαμβάνοντας την 48η θέση.

Σχήμα 1: Η αφίσα του έργου "Celebrating Together"

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Κασιμάτη, Κ., & Γιαλαμάς, Β. (2001). *Απόψεις εκπαιδευτικών για τη συμβολή των Νέων Τεχνολογιών στην εκπαιδευτική διαδικασία*. Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων, 114-125.

Κεντρική Υπηρεσία Στήριξης για το eTwinning (ΚΥΣ) (2008). *eTwinning Περιπέτειες στη Γλώσσα και τον Πολιτισμό*. Ανακτήθηκε στις 20 Οκτωβρίου 2013 από τη διεύθυνση http://files.etwinning.net/shared/data/etwinning/booklet/etwinning_handbook_2008/etwinning_handbook_el.pdf.

Cristi, B. (2012). *Τα πλεονεκτήματα των ΤΠΕ στο eTwinning. Ανακτήθηκε στις* 15 Νοεμβρίου 2012 από τη διεύθυνση http://www.etwinning.net/el/pub/get_support/help/other_features/the_benefits_of_ict_in_etwinning.htm.

eTwinning Homepage. Ανακτήθηκε στις 16 Δεκεμβρίου 2012 από τη διεύθυνση http://www.etwinning.net/el/pub/index.htm .

Muir-Herzig, R. G. (2004). Technology and its impact in the classroom. Computers & Education, 42, 111-131.

Wood, E., Mueller, J., Willoughby, T., Specht, J., & De Young, T. (2005). Teachers' perceptions: Barriers and supports to using technology in the classroom. Education, Communication & Information, 5, 183-206.

Οι στάσεις των μαθητών που συμμετέχουν σε πρόγραμμα ενός φορητού υπολογιστή ανά μαθητή και οι διαφορές μεταξύ αγοριών και κοριτσιών

Σπανός Δημήτρης[1], Σοφός Αλιβίζος[2], Οικονόμου Βασίλης[3]

[1] Εκπαιδευτικός Πληροφορικής ΠΕ19, Υπ. Διδάκτορας ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Αιγαίου
[2] Καθηγητής ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Αιγαίου
[3] Υπεύθυνος Συστημάτων Πληροφορικής, IT in Education Specialist
dimitris.spanos@gmail.com, lsofos@rhodes.aegean.gr, econn@doukas.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι μαθητές που συμμετέχουν σε προγράμματα ενός φορητού υπολογιστή ανά μαθητή, δηλώνουν ότι έχουν μεγαλύτερο μαθητικό κίνητρο, μεγαλύτερο ενδιαφέρον προς το σχολείο (Bebell & Kay, 2010), και αισθάνονται πιο οργανωμένοι (McKeeman, 2008). Η έρευνα αυτή εστιάζει στις απόψεις και οι στάσεις των μαθητών που συμμετείχαν στο πρώτο πρόγραμμα ενός φορητού υπολογιστή ανά μαθητή στην Ελλάδα. Επίσης εξετάστηκαν στις απόψεις οι διαφορές αγοριών και κοριτσιών. Οι μαθητές συμπλήρωσαν ένα ερωτηματολόγιο με 15 δηλώσεις και δύο ανοικτές ερωτήσεις δύο φορές: στην αρχή της χρονιάς και στο τέλος της χρονιάς. Από τις απαντήσεις των μαθητών, εξάγονται τα πορίσματα ότι ότι στους μαθητές αρέσει ο φορητός στο σχολείο: πηγαίνουν στο σχολείο με μεγαλύτερη ευχαρίστηση, θεωρούν ότι λόγω του φορητού τα μαθήματα είναι πιο ευχάριστα, ενώ τους ενοχλούν τα τεχνικά προβλήματα. Για τις διαφορές των φύλων, τα αγόρια φαίνονται να εξοικειώνονται ευκολότερα από τα κορίτσια, ενώ τα κορίτσια εκτιμούν περισσότερο τις εκπαιδευτικές δυνατότητες του φορητού.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *Πρόγραμμα ενός φορητού υπολογιστή ανά μαθητή, στάσεις*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα προγράμματα ενός φορητού υπολογιστή ανά μαθητή, που υπάρχουν πάνω από 20 χρόνια, αναπτύσσονται και επεκτείνονται ανά τον κόσμο (Cuban, 2006) και έχουν αποτελέσει αντικείμενο έρευνας από τα πρώτα χρόνια που εμφανίστηκαν. Ουσιαστικά πρόκειται για ένα περιβάλλον μάθησης στο οποίο εκπαιδευτικοί και μαθητές έχουν πρόσβαση σε φορητό Η/Υ στο σχολείο και στο σπίτι τους (Pitler, Flynn & Gaddy, 2004). Η συνεχής πρόσβαση στους υπολογιστές, επιτρέπει στους μαθητές την πρόσβαση σε ένα μεγάλο εύρος από πηγές γνώσης για να υποστηρίξουν τη μάθησή τους, να επικοινωνήσουν με συμμαθητές και εκπαιδευτικούς, να γίνουν πολύ καλοί χρήστες των τεχνολογικών εργαλείων του 21ου αιώνα. Επίσης παρέχει στους μαθητές αυθεντικά εργαλεία για την αγορά εργασίας της ψηφιακής εποχής, παρέχει πρόσβαση σε επίκαιρες πηγές μάθησης, παρέχει στους εκπαιδευτικούς τη δυνατότητα να πειραματιστούν με νέα μοντέλα διδακτικής πρακτικής, στους μαθητές τη δυνατότητα για ανάπτυξη εργασιών που σχετίζονται με τον πραγματικό κόσμο και ξεπερνιούνται ανισότητες στην πρόσβαση σε τεχνολογία (Metiri Group, 2002). Η ύπαρξη σύνδεσης στο διαδίκτυο στο σχολείο θεωρείται απαραίτητη ενώ είναι επιθυμητή και στα σπίτια των μαθητών (Abell Foundation, 2008), ενώ πλέον οι μαθητές δεν χρειάζεται να προσπελάσουν την τεχνολογία από το εργαστήριο (Gravelle, 2003). Ουσιαστικά πρόκειται για δύο καινοτομίες: Η πρώτη είναι η διαθεσιμότητα των φορητών Η/Υ σε όλους και η δεύτερη είναι η διαθεσιμότητα του διαδικτύου και η ποικιλία των πόρων που μπορούν να βρεθούν σε αυτό (Drayton, Falk, Stroud, Hobbs & Hammerman, 2010).

Στην Ελλάδα, σε επίπεδο σχολικής μονάδας, τα πρώτα βήματα έγιναν από ένα ιδιωτικό σχολείο στην Αθήνα το οποίο ξεκίνησε το 2009 και συνεχίζει μέχρι σήμερα να εφαρμόζει πρόγραμμα ενός φορητού υπολογιστή ανά μαθητή. Μέχρι στιγμής παραμένει το μοναδικό ελληνικό σχολείο που εφαρμόζει τέτοιο πρόγραμμα. Σε αυτό το σχολείο έλαβε χώρα και η παρούσα έρευνα. Την πρώτη χρονιά (2009-2010) το πρόγραμμα υλοποιήθηκε σε όλα τα τμήματα της Δ’ Δημοτικού και της Α’ Γυμνασίου. Την επόμενη χρονιά, που ήταν και η χρονιά που πραγματοποιήθηκε η έρευνα (2010-2011), το πρόγραμμα επεκτάθηκε σε όλα τα τμήματα των τάξεων από Δ’ Δημοτικού έως και Β’ Γυμνασίου.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΩΤΗΜΑ

Την έρευνα απασχόλησε το εξής ερευνητικό ερώτημα: Πώς αντιλαμβάνονται το πρόγραμμα ενός φορητού υπολογιστή ανά μαθητή οι μαθητές που συμμετέχουν σε αυτό; Συμπληρωματικά, εξετάστηκε και εάν υπάρχει διαφοροποίηση μεταξύ αγοριών και κοριτσιών. Στα πλαίσια της έρευνας, διερευνήθηκαν οι στάσεις και οι απόψεις των μαθητών σχετικά με το πρόγραμμα αλλά και ποια είναι τα θετικά και τα αρνητικά των φορητών υπολογιστών στην εκπαίδευση σύμφωνα με τη γνώμη τους. Το ερώτημα απαντήθηκε με τη συμπλήρωση ενός ερωτηματολογίου από τους μαθητές. Το ερωτηματολόγιο συμπληρώθηκε δύο φορές: Στην αρχή της σχολικής χρονιάς (Οκτώβριος 2010) και στο τέλος της σχολικής χρονιάς (Μάιος 2011).

ΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Το ερωτηματολόγιο σχεδιάστηκε με πρότυπο το αντίστοιχο που χρησιμοποίησε η Schaumburg (2003) στη διδακτορική της διατριβή και έγινε απόδοση των δηλώσεων από τα Γερμανικά στα Ελληνικά. Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από τρία μέρη. Το πρώτο μέρος, αποτελείται από 15 κλειστές ερωτήσεις. Χρησιμοποιήθηκαν Likert τύπου κλίμακες για τις απαντήσεις των μαθητών, που είναι από τις πιο διαδεδομένες κλίμακες για τη μέτρηση των στάσεων (Sarfo, Amartei, Adentwi & Brefo, 2011). Στις ερωτήσεις κλειστού τύπου, αναγράφονται 15 δηλώσεις και δίπλα από κάθε δήλωση υπάρχουν δύο αντίθετες εκφράσεις. Για παράδειγμα, η πρώτη δήλωση «Χρησιμοποιώ τον φορητό υπολογιστή», ακολουθείται από τις εκφράσεις «όχι ευχάριστα» και «ευχάριστα». Οι μαθητές επιλέγουν έναν αριθμό από το 1 έως το 5, με το 1 να αντιστοιχεί στο «όχι ευχάριστα» και το 5 στο «ευχάριστα». Το δεύτερο μέρος περιλαμβάνει δύο ανοικτές ερωτήσεις, όπου οι μαθητές αναγράφουν: (1) τι τους αρέσει και (2) τι δεν τους αρέσει σχετικά με τον φορητό υπολογιστή. Το ερωτηματολόγιο ολοκληρώνεται με βασικές πληροφορίες που εισάγουν οι μαθητές. Το φύλο τους, την τάξη που φοιτούν και το κωδικό όνομα (αποτελείται από το πρώτο γράμμα του μικρού τους ονόματος, το πρώτο γράμμα του επιθέτου τους και την ημερομηνία που γεννήθηκαν). Το κωδικό όνομα χρησιμοποιήθηκε ώστε να γίνει αντιστοίχηση των ερωτηματολογίων της πρώτης και της δεύτερης φάσης, ώστε να μπορέσουν να εφαρμοστούν στατιστικά τεστ. Πριν χορηγηθεί στους μαθητές του σχολείου της έρευνας, το ερωτηματολόγιο δοκιμάστηκε με σκοπό να γίνει έλεγχος της ποιότητας και της δομής του. Ο έλεγχος έγινε σε δύο φάσεις: Το Μάιο 2010 μοιράστηκε σε τρία διαφορετικά σχολεία. Παρουσία του ερευνητή, οι μαθητές συμπλήρωναν το ερωτηματολόγιο και έκαναν παρατηρήσεις πάνω στα κομμάτια που ερωτηματολογίου τα οποία αισθανόντουσαν ότι ήθελαν διευκρινήσεις ή διαφορετική διατύπωση. Μετά από κάθε επίσκεψη και πριν πάει στο επόμενο σχολείο, ο ερευνητής αναμόρφωνε το ερωτηματολόγιο βάσει των παρατηρήσεων των παιδιών. Το Σεπτέμβριο 2010 έγινε η δεύτερη δοκιμαστική φάση σχετικά με τα ερωτηματολόγια στα ίδια Δημοτικά σχολεία για περαιτέρω αναμόρφωση, όπου αυτή χρειαζόταν.

ΔΕΙΓΜΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑ

Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν όλοι οι μαθητές που συμμετείχαν στο πρόγραμμα ενός φορητού υπολογιστή ανά μαθητή, κατά την εφαρμογή του οποίου όλοι οι μαθητές και οι εκπαιδευτικοί έχουν τον δικό τους προσωπικό φορητό υπολογιστή ως μέρος της σχολικής τους πραγματικότητας, στο σχολείο που έλαβε χώρα η έρευνα τη σχολική χρονιά 2010-2011. Πρόκειται για το σύνολο των μαθητών που φοίτησαν στις τάξεις από Δ’ Δημοτικού έως και Β’ Γυμνασίου, 610 μαθητές στο σύνολο. Συνολικά, συλλέχθηκαν 448 ερωτηματολόγια στην πρώτη φάση της έρευνας και 441 ερωτηματολόγια στην δεύτερη φάση της έρευνας. Λόγω του γεγονότος ότι το δείγμα των μαθητών έπρεπε να είναι κοινό και για τις δύο φάσεις, ώστε να μπορεί να πραγματοποιηθεί στατιστική ανάλυση, έγινε αντιστοίχηση των ερωτηματολογίων των δύο φάσεων. Η βάση της αντιστοίχησης ήταν το κωδικό όνομα των μαθητών. Μετά από αυτή τη διαδικασία, προέκυψε το τελικό δείγμα: 410 ερωτηματολόγια για κάθε φάση, συνολικά 820.

ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Για την κωδικοποίηση δεδομένων από τις ερωτήσεις κλειστού τύπου, για κάθε ερώτηση αποθηκεύεται ένας αριθμός από 1 έως 5, ανάλογα με την απάντηση του μαθητή. Έτσι, υπολογίστηκαν οι μέσοι όροι και οι τυπικές αποκλείσεις για κάθε ερώτηση. Επίσης εφαρμόστηκε το μη παραμετρικό Wilcoxon τεστ για τη διαφορά των μέσων όρων της πρώτης φάσης και της δεύτερης φάσης (σύγκριση δύο ordinal μεταβλητών) και το μη παραμετρικό Mann-Whitney τεστ για τη διαφορά των μέσων όρων αγοριών και κοριτσιών (σύγκριση μίας nominal και μιας ordinal μεταβλητής, το τεστ έγινε δύο φορές: μία για την πρώτη φάση και μία για τη δεύτερη φάση). Στις δύο ερωτήσεις ανοικτού τύπου, οι μαθητές καλούνται να αναγράψουν τι τους αρέσει και τι δεν τους αρέσει σχετικά με τον φορητό υπολογιστή.

Για την ανάλυση των δεδομένων, οι απαντήσεις των μαθητών ομαδοποιήθηκαν, από τις ομάδες δημιουργήθηκαν κατηγορίες και προέκυψαν οι μεταβλητές που παρουσιάζονται στα αποτελέσματα. Κατά την κωδικοποίηση των δεδομένων, η κάθε κατηγορία αποτέλεσε ξεχωριστή μεταβλητή, στην οποία ο μαθητής είχε απαντήσει *ναι* ή *όχι*. Έτσι, τα αποτελέσματα μπόρεσαν να εκφραστούν σε ποσοστά επί τοις εκατό. Έχει εφαρμοστεί τεστ chi-squared για να διαπιστωθεί εάν η διαφορά των ποσοστών της πρώτης και της δεύτερης φάσης είναι στατιστικά σημαντική (σύγκριση δύο nominal μεταβλητών). Επιπρόσθετα, έγινε τεστ chi-squared για να διαπιστωθεί εάν η διαφορά των ποσοστών αγοριών και κοριτσιών για κάθε μία από τις δύο βαθμίδες (σύγκριση δύο nominal μεταβλητών, επίσης το τεστ εφαρμόστηκε μία φορά για την πρώτη φάση και μία για τη δεύτερη) είναι στατιστικά σημαντική. Όλα τα στατιστικά τεστ εφαρμόστηκαν ξεχωριστά για το Δημοτικό και το Γυμνάσιο. Τα αποτελέσματα των στατιστικών τεστ δεν αναγράφονται, αναφέρονται όμως στους πίνακες οι περιπτώσεις όπου οι διαφορές είναι στατιστικά σημαντικές ($p<,05$).

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΛΕΙΣΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

Οι υψηλότεροι μέσοι όροι σημειώνονται στις δηλώσεις *το να δουλεύω σε εργασίες στο φορητό υπολογιστή* («δε μου αρέσει» ... «μου αρέσει») και *το να ξέρω να χειρίζομαι τον υπολογιστή είναι για τη ζωή μου* («ασήμαντο» ... «σημαντικό»). Στις δηλώσεις *χρησιμοποιώ τον φορητό υπολογιστή* («όχι ευχάριστα» ... «ευχάριστα»), *φέτος δουλεύοντας με το φορητό υπολογιστή, πάω στο σχολείο* («όχι ευχάριστα» ... «ευχάριστα») και *επειδή αυτή τη σχολική χρονιά εργάστηκα με το φορητό υπολογιστή ήμουν* («όχι χαρούμενος» ... «χαρούμενος») ο μέσος όρος των μαθητών του Δημοτικού είναι πάνω από 4 και στις δύο φάσεις και αυξάνεται και στο Γυμνάσιο είναι κάτω από 4 και αυξάνεται. Στις δηλώσεις *από τότε που έχουμε τον φορητό υπολογιστή, βρίσκω ότι τα μαθήματα* («λιγότερο ευχάριστα» ... «πιο ευχάριστα»), *από τότε που έχουμε το φορητό υπολογιστή, μελετώ για το σχολείο* («λιγότερο ευχάριστα» ... «ευχάριστα»), *για τις εργασίες του σχολείου, προτιμώ να χρησιμοποιώ το φορητό υπολογιστή* («διαφωνώ» ... «συμφωνώ») και *με το φορητό υπολογιστή, μπορώ να αποφασίσω πώς θέλω να μάθω* («διαφωνώ» ... «συμφωνώ»), οι μέσοι όροι και των δύο βαθμίδων κυμαίνονται μεταξύ 3 και 4 και αυξάνονται από την πρώτη φάση στη δεύτερη. Στην δήλωση *τα κορίτσια μπορούν να χειριστούν τον υπολογιστή όσο καλά μπορούν και τα αγόρια* με απαντήσεις από «διαφωνώ» ... «συμφωνώ», όπως αναμενόταν υπήρχε μεγάλη διαφορά στους μέσους όρους αγοριών και κοριτσιών, με αυτούς των κοριτσιών να είναι αρκετά μεγαλύτερους και οι διαφορές μεταξύ τους να είναι στατιστικά σημαντικές σε όλες τις περιπτώσεις. Συγκριτικά χαμηλότεροι είναι οι μέσοι όροι στη δήλωση *το να διαβάζω από την οθόνη του φορητού* («δε με ευχαριστεί» ... «με ευχαριστεί»), πάνω από 3,50 στο Δημοτικό και κάτω από 3 στο Γυμνάσιο και στις δύο φάσεις. Στις δηλώσεις *η χρήση του φορητού υπολογιστή με έχει κάνει να θέλω να πάρω καλύτερους βαθμούς* («διαφωνώ» ... «συμφωνώ») και *από τότε που έχουμε τον φορητό υπολογιστή μελετώ για το σχολείο* («λιγότερο» ... «περισσότερο»), οι μέσοι όροι στο Δημοτικό είναι κάτω από 4 και μειώνονται και στο Γυμνάσιο κάτω από 3 και μειώνονται. Σχετικά με την οργάνωση των μαθητών, στην δήλωση *ο φορητός υπολογιστής με βοηθάει να είμαι οργανωμένος/η* («λιγότερο» ... «περισσότερο»), στο Δημοτικό οι μέσοι όροι είναι κοντά στο 4 και στο Γυμνάσιο αυξάνονται από 3,45 σε 3,65. Υψηλούς μέσους όρους έχει και η τελευταία δήλωση αυτού του κομματιού του ερωτηματολογίου σχετίζεται με την ομαδική εργασία: *το να δουλεύω μαζί με συμμαθητές μου, λόγω του φορητού υπολογιστή είναι* («δυσκολότερο» ... «ευκολότερο»). Τα αποτελέσματα για τις δύο φάσεις φαίνονται στον πίνακα 1.

	Φάση 1			**Φάση 2**		
	Αγόρια	**Κορίτσια**	**Σύνολ.**	**Αγόρια**	**Κορίτσια**	**Σύνολ.**
Χρησιμοποιώ τον φορητό υπολογιστή (1: όχι ευχάριστα … 5: ευχάριστα)						
Δημοτικό	4,29	4,25	**4,26**	4,34	4,23	**4,29**
Γυμνάσιο	3,76	3,55	**3,65**	3,82	3,90	**3,86**
Φέτος δουλεύοντας με το φορητό υπολογιστή, πάω (Οκτ)/πήγαινα (Μάι) στο σχολείο (1: όχι ευχάριστα … 5: ευχάριστα)						
Δημοτικό	4,39	4,17	**4,27**	4,35	4,21	**4,28**
Γυμνάσιο	3,74	3,50	**3,62**	3,69	3,78	**3,73**
Το να διαβάζω από την οθόνη του φορητού (1 δε με ευχαριστεί … 5:με ευχαριστεί)						
Δημοτικό +	3,83	3,35	**3,56**	3,76	3,55	**3,65**
Γυμνάσιο #	2,61	2,33	**2,47**	2,82	2,81	**2,82**

Επειδή αυτή τη σχολική χρονιά θα εργάζομαι (Οκτ)/εργάστηκα (Μάι) με το φορητό υπολογιστή είμαι (Οκτ)/ήμουν (Μάι) (1: όχι χαρούμενος … 5: χαρούμενος)						
Δημοτικό	4,16	4,05	**4,10**	4,17	4,07	**4,11**
Γυμνάσιο	3,79	3,47	**3,63**	3,72	3,65	**3,68**
Από τότε που έχουμε τον φορητό υπολογιστή, βρίσκω ότι τα μαθήματα είναι (1: λιγότερο ευχάριστα … 5: πιο ευχάριστα)						
Δημοτικό	4,03	3,84	**3,93**	3,98	3,92	**3,95**
Γυμνάσιο	3,83	3,42	**3,63**	3,67	3,73	**3,70**
Από τότε που έχουμε το φορητό υπολογιστή, μελετώ για το σχολείο (1: λιγότερο ευχάριστα … 5: πιο ευχάριστα)						
Δημοτικό	3,88	3,78	**3,83**	3,98	3,77	**3,87**
Γυμνάσιο	3,24	2,98	**3,12**	3,30	3,24	**3,27**
Το να δουλεύω σε εργασίες στο φορητό υπολογιστή (1: δε μου αρέσει … 5: μου αρέσει)						
Δημοτικό	4,06	4,27	**4,18**	4,25	4,22	**4,23**
Γυμνάσιο	4,03	3,95	**3,99**	4,00	4,10	**4,05**
Το να ξέρω να χειρίζομαι τον υπολογιστή είναι για τη ζωή μου (1: ασήμαντο … 5: σημαντικό)						
Δημοτικό +	4,09	4,14	**4,12**	4,21	4,19	**4,22**
Γυμνάσιο #	3,77	4,22	**3,99**	4,10	4,35	**4,22**
Τα κορίτσια μπορούν να χειριστούν τον υπολογιστή όσο καλά μπορούν και τα αγόρια (1: διαφωνώ … 5: συμφωνώ)						
Δημοτικό # ##	2,71	4,48	**3,69**	3,14	4,65	**3,94**
Γυμνάσιο # ##	2,97	4,42	**3,68**	3,10	4,25	**3,66**
Με το φορητό υπολογιστή, μπορώ να αποφασίσω πώς θέλω να μάθω (1: διαφωνώ … 5: συμφωνώ)						
Δημοτικό ##	3,81	3,68	**3,74**	3,92	3,64	**3,77**
Γυμνάσιο	3,09	3,28	**3,18**	3,27	3,46	**3,36**
Για τις εργασίες του σχολείου, προτιμώ να χρησιμοποιώ το φορητό υπολογιστή (1: διαφωνώ … 5: συμφωνώ)						
Δημοτικό	3,99	3,77	**3,87**	4,07	3,82	**3,94**
Γυμνάσιο	3,58	3,61	**3,59**	3,63	3,78	**3,70**
Η χρήση του φορητού υπολογιστή με έχει κάνει να θέλω να πάρω καλύτερους βαθμούς (1: διαφωνώ … 5: συμφωνώ)						
Δημοτικό + # ##	3,76	3,51	**3,62**	3,62	3,26	**3,43**
Γυμνάσιο ##	3,05	2,50	**2,78**	2,88	2,57	**2,73**
Από τότε που έχουμε τον φορητό υπολογιστή, μελετώ για το σχολείο (1: λιγότερο … 5: περισσότερο)						
Δημοτικό +	4,00	3,92	**3,95**	3,85	3,71	**3,78**
Γυμνάσιο	3,32	3,34	**3,33**	3,36	3,21	**3,28**
Ο φορητός υπολογιστής με βοηθάει να είμαι οργανωμένος/η (1: λιγότερο … 5: περισσότερο)						
Δημοτικό	4,03	3,95	**3,99**	4,05	4,91	**4,03**
Γυμνάσιο	3,55	3,34	**3,45**	3,75	3,55	**3,65**
Το να δουλεύω μαζί με συμμαθητές μου, λόγω του φορητού υπολογιστή είναι (1: δυσκολότερο … 5: ευκολότερο)						
Δημοτικό	3,91	3,96	**3,94**	4,12	4,05	**4,08**
Γυμνάσιο	3,83	4,09	**3,96**	3,87	4,03	**3,95**

+ Δηλώνει στατιστικά σημαντική διαφορά στους συνολικούς Μ.Ο. πρώτης και δεύτερης φάσης
# Δηλώνει στατιστικά σημαντική διαφορά στους Μ.Ο. αγοριών/κοριστιών (πρώτη φάση)
Δηλώνει στατιστικά σημαντική διαφορά στους Μ.Ο. αγοριών/κοριστιών (δεύτερη φάση)
Πίνακας 1: Μέσοι όροι και τυπικές αποκλίσεις για τις δηλώσεις κλειστού τύπου

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΑΝΟΙΚΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

Στην δήλωση ***τι μου αρέσει σχετικά με τον φορητό υπολογιστή***, έδωσαν απάντηση 18,21% των μαθητών του Δημοτικού και 29,23% των μαθητών του Γυμνασίου. Επισημαίνεται ότι τα ποσοστά που

αναγράφονται στους πίνακες των αποτελεσμάτων είναι επί του συνόλου των ερωτηματολογίων και όχι επί του συνόλου των μαθητών που έδωσαν απάντηση στη συγκεκριμένη δήλωση. Ένας στους τέσσερις μαθητές του Δημοτικού αναφέρει ότι του αρέσει ότι με τον φορητό μπορεί να παίξει *παιχνίδια*. Τα ποσοστά των μαθητών του Γυμνασίου που αναφέρουν τα παιχνίδια είναι μικρότερα αλλά αρκετά υψηλά: 13,08% στην πρώτη φάση και αύξηση σε 17,69% στη δεύτερη φάση. Σχεδόν ένας στους 10 μαθητές του Δημοτικού θεωρεί ότι το μάθημα γίνεται *πιο ενδιαφέρον και ευχάριστο*. Μεγαλύτερα τα ποσοστά στο Γυμνάσιο: συγκεντρωτικά 26,15% στην πρώτη φάση και πτώση σε 15,38% στη δεύτερη φάση. Οι μαθητές εκτιμούν το γεγονός ότι λόγω του φορητού *δεν κουβαλούν βιβλία* από και προς το σχολείο, στο Δημοτικό σχολείο σε ποσοστό 15,00% στην πρώτη φάση και μείωση σε 11,79% στη δεύτερη φάση και στο Γυμνάσιο, τα ποσοστά είναι 6,92% και επίσης πτώση σε 4,62% στη δεύτερη φάση. Περίπου ένας στους δέκα μαθητές του Δημοτικού και του Γυμνασίου αναφέρουν ότι τους αρέσουν τα *εκπαιδευτικά παιχνίδια και λογισμικά* του φορητού υπολογιστή και οι *ψηφιακές παρουσιάσεις* που κατασκευάζουν. Η δυνατότητα πρόσβασης στο *διαδίκτυο* (ασύρματα) σε όλους τους χώρους του σχολείου δηλώνεται από το 7% των μαθητών στην πρώτη φάση, ποσοστό που στη δεύτερη φάση αυξάνεται σχεδόν διπλασιάζεται. Στο Δημοτικό τα *ψηφιακά βιβλία* αναφέρονται από το 11,79% των μαθητών στην πρώτη φάση και το ποσοστό πέφτει σε 6,79% για τη δεύτερη φάση ενώ στο Γυμνάσιο το ποσοστό αυξάνεται από 8,64% σε 10%. Κάτω από 10% των μαθητών του Δημοτικού και κάτω από 2% των μαθητών του Γυμνασίου δηλώνουν ότι τους αρέσει η *γραφίδα* και το *πληκτρολόγιο* ως τρόπος γραφής.

	Φάση 1			**Φάση 2**		
	Αγόρια	**Κορίτσια**	**Σύνολ.**	**Αγόρια**	**Κορίτσια**	**Σύνολ.**
Μπορώ να παίξω παιχνίδια						
Δημοτικό	23,02%	25,32%	**24,29%**	25,00%	24,32%	**24,64%**
Γυμνάσιο	12,12%	14,06%	**13,08%**	13,43%	22,22%	**17,69%**
Το μάθημα γίνεται πιο ενδιαφέρον ή πιο ευχάριστο						
Δημοτικό	10,32%	9,74%	**10,00%**	8,33%	9,46%	**8,93%**
Γυμνάσιο +	27,27%	25,00%	**26,15%**	10,45%	20,63%	**15,38%**
Κουβαλάω λιγότερα βιβλία από και προς το σχολείο και η τσάντα είναι πιο ελαφριά						
Δημοτικό	15,08%	14,94%	**15,00%**	10,61%	12,84%	**11,79%**
Γυμνάσιο	6,06%	7,81%	**6,92%**	2,99%	6,35%	**4,62%**
Η χρήση εκπαιδευτικών παιχνιδιών/λογισμικών στο μάθημα						
Δημοτικό #	5,56%	12,99%	**9,64%**	6,82%	12,84%	**10,00%**
Γυμνάσιο	7,58%	14,06%	**10,77%**	2,99%	17,46%	**10,00%**
Internet						
Δημοτικό +	5,56%	7,79%	**6,79%**	15,15%	12,84%	**13,93%**
Γυμνάσιο +	6,06%	7,81%	**6,92%**	14,93%	14,29%	**14,62%**
Η κατασκευή ψηφιακών παρουσιάσεων						
Δημοτικό	7,14%	12,99%	**10,36%**	10,61%	11,49%	**11,07%**
Γυμνάσιο	3,03%	7,81%	**5,38%**	2,99%	9,52%	**6,15%**
Ψηφιακά βιβλία						
Δημοτικό +	7,94%	14,94%	**11,79%**	5,30%	8,11%	**6,79%**
Γυμνάσιο ##	4,55%	12,50%	**8,46%**	4,48%	15,87%	**10,00%**
Γράφω πιο εύκολα με τη γραφίδα και το πληκτρολόγιο						
Δημοτικό	10,32%	7,14%	**8,57%**	5,30%	8,11%	**6,79%**
Γυμνάσιο	1,52%	1,56%	**1,54%**	1,49%	1,59%	**1,54%**
Οι νέες εργασίες με τις οποίες πρέπει να ασχοληθώ (ατομικές και ομαδοσυνεργατικές)						
Δημοτικό ##	5,56%	5,84%	**5,71%**	2,27%	8,78%	**5,71%**
Γυμνάσιο ##	9,09%	12,50%	**10,77%**	4,48%	15,87%	**10,00%**
Είναι ελαφρύς/μικρός						
Δημοτικό +	5,56%	6,49%	**6,07%**	1,52%	2,70%	**2,14%**
Γυμνάσιο	4,55%	3,13%	**3,85%**	5,97%	1,59%	**3,85%**

+ Δηλώνει στατιστικά σημαντική διαφορά στους συνολικούς Μ.Ο. πρώτης και δεύτερης φάσης
# Δηλώνει στατιστικά σημαντική διαφορά στους Μ.Ο. αγοριών/κοριστιών (πρώτη φάση)
Δηλώνει στατιστικά σημαντική διαφορά στους Μ.Ο. αγοριών/κοριστιών (δεύτερη φάση)

Πίνακας 2: Ποσοστά % των μαθητών που δήλωσαν τι τους αρέσει σχετικά με το φορητό

Όπως και στην προηγούμενη ερώτηση, έτσι και στην ερώτηση ***τι δεν μου αρέσει σχετικά με τον φορητό υπολογιστή***, υπήρχαν ερωτηματολόγια στα οποία οι μαθητές δεν έδωσαν καθόλου απαντήσεις. Έτσι, στο Δημοτικό στη συγκεκριμένη ερώτηση δεν απάντησε το 37,32% των μαθητών και στο Γυμνάσιο το 37,30% των μαθητών. Στο Δημοτικό, τα *τεχνικά προβλήματα* απασχολούσαν το 18,21% των μαθητών στην πρώτη φάση, ενώ το ποσοστό αυτό στο δεύτερη φάση έπεσε σε 8,57%. Στο Γυμνάσιο το ποσοστό δεν είχε μεταβολή: 13,85% και για τις δύο φάσεις. Δυσκολία με την *ταχύτητα* του φορητού υπολογιστή βρίσκει το 9,29% των μαθητών του Δημοτικού, ποσοστό που στη δεύτερη φάση αυξάνεται σε 17,86%. Το ποσοστό των μαθητών του Γυμνασίου που αναφέρουν την ταχύτητα του φορητού ως κάτι που δεν τους αρέσει, αυξάνεται από την πρώτη στη δεύτερη φάση: 18,46% και 20,77% αντίστοιχα. Στους μαθητές του Δημοτικού δεν αρέσει το *λογισμικό γονικού ελέγχου* σε ποσοστό 5,36% (πρώτη φάση) και 8.93% (δεύτερη φάση). Τα ποσοστά στο Γυμνάσιο είναι κάτω από 5%. Το μικρό μέγεθος του φορητού δεν αρέσει στους μαθητές του Δημοτικού σε ποσοστό 2,14% στην πρώτη φάση και 0,36% στη δεύτερη φάση. Στο Γυμνάσιο τα ποσοστά συγκριτικά είναι αρκετά υψηλότερα: 14,62% στην πρώτη φάση, ποσοστό που στη δεύτερη φάση μειώνεται σε 8,46%. Τέλος, οι μαθητές αναφέρουν σε ποσοστά κάτω του 10% ότι δυσκολεύονται να *διαβάσουν* από την οθόνη του φορητού.

	Φάση 1			**Φάση 2**		
	Αγόρια	**Κορίτσια**	**Σύνολ.**	**Αγόρια**	**Κορίτσια**	**Σύνολ.**
Τεχνικά προβλήματα						
Δημοτικό +	13,49%	22,08%	**18,21%**	7,58%	9,46%	**8,57%**
Γυμνάσιο	9,09%	18,75%	**13,85%**	11,94%	15,87%	**13,85%**
Ταχύτητα (αργός)						
Δημοτικό +	7,14%	11,04%	**9,29%**	19,70%	16,22%	**17,86%**
Γυμνάσιο	16,67%	20,31%	**18,46%**	20,90%	20,63%	**20,77%**
Περιορισμένη πρόσβαση σε ιστοσελίδες λόγω του λογισμικού γονικού ελέγχου						
Δημοτικό	7,14%	3,90%	**5,36%**	9,85%	8,11%	**8,93%**
Γυμνάσιο	6,06%	3,13%	**4,62%**	4,48%	3,17%	**3,85%**
Μέγεθος (μικρός)						
Δημοτικό	2,38%	1,95%	**2,14%**	0,00%	0,68%	**0,36%**
Γυμνάσιο	13,64%	15,63%	**14,62%**	7,46%	9,52%	**8,46%**
Δυσκολία ανάγνωσης						
Δημοτικό	3,17%	3,90%	**3,57%**	1,52%	4,73%	**3,21%**
Γυμνάσιο ##	3,03%	6,25%	**4,62%**	2,99%	14,29%	**8,46%**

+ Δηλώνει στατιστικά σημαντική διαφορά στους συνολικούς Μ.Ο. πρώτης και δεύτερης φάσης

Δηλώνει στατιστικά σημαντική διαφορά στους Μ.Ο. αγοριών/κοριστιών (πρώτη φάση)

Δηλώνει στατιστικά σημαντική διαφορά στους Μ.Ο. αγοριών/κοριστιών (δεύτερη φάση)

Πίνακας 3: Ποσοστά % των μαθητών που δήλωσαν τι δεν τους αρέσει σχετικά με το φορητό

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΩΤΗΜΑ 1: ΟΙ ΑΠΟΨΕΙΣ ΚΑΙ ΟΙ ΣΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ

Στις **ερωτήσεις κλειστού τύπου**, παρόλο που από τις απαντήσεις των μαθητών του Δημοτικού φάνηκε να μη δυσκολεύονται ιδιαίτερα να διαβάζουν από την οθόνη του φορητού, οι μαθητές του Γυμνασίου είχαν μικρότερους μέσους όρους. Το γεγονός ότι ο μέσος όρος στη δεύτερη φάση του Γυμνασίου αυξάνεται στατιστικά σημαντικά, σημαίνει ότι όσο περνάει ο καιρός οι μαθητές αποκτούν μεγαλύτερη εξοικείωση στην ανάγνωση από μια οθόνη και δυσκολεύονται λιγότερο. Ωστόσο, η δυσκολία ανάγνωσης είναι μια παράμετρος που πρέπει να ληφθεί υπόψη κατά το σχεδιασμό ενός 1:1 προγράμματος. Επίσης, για τους μαθητές του Γυμνασίου αυξάνεται σημαντικά ο μέσος όρος στην δήλωση *το να ξέρω να χειρίζομαι τον υπολογιστή είναι για τη ζωή μου* («ασήμαντο» ... «σημαντικό»). Καθώς έρχονται σε επαφή με τις ποικίλες δυνατότητες του υπολογιστή, η άποψή τους μεταβάλλεται και όλο και περισσότεροι μαθητές αναγνωρίζουν τη σημαντικότητα της χρήσης του για τη ζωή τους γενικότερα. Στο Δημοτικό, ο μέσος όρος της δήλωσης αν τα κορίτσια μπορούν να χειριστούν τον υπολογιστή τόσο καλά όσο τα αγόρια, αυξάνεται στατιστικά σημαντικά, ωστόσο οι μέσοι όροι αγοριών και κοριτσιών εξακολουθούν να έχουν μεγάλες διαφορές. Η σημαντική αύξηση του μέσου όρου σημαίνει ότι η αντίληψη ότι τα κορίτσια δεν μπορούν να χειριστούν τον υπολογιστή τόσο καλά όσο μπορούν τα αγόρια, φθίνει. Σχετικά με την δήλωση εάν η χρήση του φορητού υπολογιστή έχει κάνει τους μαθητές να θέλουν να πάρουν καλύτερους βαθμούς, οι μέσοι όροι στο Γυμνάσιο είναι

κάτω από 3 ενώ στο Δημοτικό είναι υψηλότεροι και παρατηρήθηκε σημαντική μείωση από την πρώτη φάση στη δεύτερη. Ο φορητός δεν επηρεάζει ιδιαίτερα τους μαθητές όσον αφορά τους σχολικούς τους βαθμούς, κάτι που μπορεί να προσμετρηθεί στα θετικά των 1:1 προγραμμάτων. Ακόμα, στο Δημοτικό, μειώνεται στατιστικά σημαντικά ο χρόνος που οι μαθητές μελετούν για το σχολείο. Άρα επιτυγχάνεται ένας από τους στόχους που είχε θέσει το σχολείο κατά την εισαγωγή των φορητών: λιγότερη μελέτη στο σπίτι. Οι μαθητές δηλώνουν ότι προτιμούν και τους αρέσει να κάνουν εργασίες στο φορητό, κάτι που οι εκπαιδευτικοί πρέπει να λάβουν υπόψη όταν αναθέτουν εργασίες στους μαθητές. Επίσης οι εκπαιδευτικοί πρέπει να εκμεταλλευτούν το γεγονός ότι τα παιδιά λένε ότι λόγω του φορητού πάνε στο σχολείο ευχάριστα και ότι τα μαθήματα είναι πιο ευχάριστα. Πρέπει να καταφέρουν να διατηρηθεί το αυξανόμενο ενδιαφέρον των μαθητών για το σχολείο, τα μαθήματα και τις εργασίες. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί χρησιμοποιώντας περισσότερο το διαδίκτυο, εκπαιδευτικό λογισμικό και παιχνίδια, οργανώνοντας περισσότερες ομαδικές εργασίες (όπου επίσης οι μαθητές λένε ότι λόγω του φορητού εργάζονται ευκολότερα με τους συμμαθητές τους).

Στην ανοικτή ερώτηση σχετικά με το τι **αρέσει στους μαθητές**, η αναφορά τους στα παιχνίδια είναι τόσο αναμενόμενη, όσο και αναπόφευκτη. Ο υπολογιστής που τα παιδιά χρησιμοποιούν στο σχολείο είναι επίσης και προσωπικός υπολογιστής, οπότε είναι λογικό τα παιδιά να εγκαθιστούν και να παίζουν παιχνίδια σε αυτόν. Ο φορητός επίσης φαίνεται να λύνει το πρόβλημα του μεγάλου βάρους της τσάντας των μαθητών, όπως το επισημαίνουν και οι ίδιοι, κυρίως στο Δημοτικό. Επισημαίνεται ότι πλέον με τους φορητούς οι μαθητές δεν έχουν δικαιολογία ότι έχουν ξεχάσει να φέρουν κάποιο βιβλίο ή τετράδιο. Μεγάλο ποσοστό μαθητών θεωρούν ότι το μάθημα γίνεται πιο ενδιαφέρον ή πιο ευχάριστο και ότι τους αρέσουν τα ψηφιακά βιβλία. Για τους μαθητές που έχουν συνηθίσει από το νηπιαγωγείο να διδάσκονται με διάλεξη στον παραδοσιακό πίνακα χρησιμοποιώντας τετράδια, βιβλία και μολύβι, είναι λογικό τα νέα Μέσα να τους κινούν το ενδιαφέρον. Ωστόσο, η αλλαγή αυτή θα πρέπει απαραίτητα να συνοδευτεί από αλλαγή και στον τρόπο διδασκαλίας των εκπαιδευτικών, ώστε να διατηρηθεί το ενδιαφέρον των μαθητών. Ήδη, φάνηκε στατιστικά σημαντική μείωση στους μαθητές του Δημοτικού που δήλωσαν ότι τους αρέσουν τα ψηφιακά βιβλία και το γεγονός ότι ο φορητός είναι ελαφρύς/μικρός και στους μαθητές του Γυμνασίου που δήλωσαν ότι το μάθημα γίνεται πιο ευχάριστα. Το αποτέλεσμα αυτό έρχεται σε αντίθεση με το πρώτο κομμάτι του ερωτηματολογίου, στο οποίο οι μαθητές δήλωσαν ότι του αρέσει να διαβάζουν από την οθόνη του φορητού, ότι λόγω του φορητού πηγαίνουν στο σχολείο χαρούμενοι και τα μαθήματα γίνονται πιο ευχάριστα. Μπορεί να ερμηνευτεί λόγω της ανοικτότητας της ερώτησης: οι μαθητές καταγράφουν οτιδήποτε τους έρχεται στο μυαλό τη στιγμή της συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου, καθώς δεν υπάρχει μια γραμμένη πρόταση στην οποία πρέπει να συμφωνήσουν ή να διαφωνήσουν. Όλα αυτά υποθέτοντας ότι οι εκπαιδευτικοί έχουν προσπαθήσει να διαφοροποιήσουν τη διδασκαλία τους. Εξάλλου, οι μαθητές δηλώνουν ότι τους αρέσει η χρήση εκπαιδευτικών παιχνιδιών και λογισμικών στο μάθημα. Άρα οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να προσπαθήσουν να τα εντάξουν στη διδασκαλία τους. Το ποσοστό των μαθητών που δήλωσαν ότι τους αρέσει το διαδίκτυο αυξάνεται σημαντικά και στις δύο βαθμίδες. Είναι ένας από τους λόγους που το διαδίκτυο αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι στο σχεδιασμό ενός 1:1 προγράμματος.

Στην ανοικτή ερώτηση για το τι **δεν αρέσει στους μαθητές** σχετικά με τον φορητό, στο Δημοτικό, παρατηρήθηκε στατιστικά σημαντική μείωση στους μαθητές που αναφέρουν τα τεχνικά προβλήματα. Είναι πιθανό ότι όσο προχωράει η χρονιά, οι μαθητές αποκτούν μεγαλύτερη εξοικείωση με τον φορητό τους, ο οποίος παρουσιάζει λιγότερα τεχνικά προβλήματα και έτσι ενοχλούνται λιγότερο. Ωστόσο, αυτή η αναφορά από τους μαθητές ενισχύει την άποψη ότι σε σχολεία που εφαρμόζουν 1:1 προγράμματα, πρέπει οπωσδήποτε να λειτουργεί τεχνικό τμήμα. Στο σχολείο της έρευνας λειτουργεί τεχνικό τμήμα και πάλι οι μαθητές θεωρούν ότι τα τεχνικά προβλήματα τους δυσκολεύουν. Αντίθετα, οι μαθητές του Γυμνασίου δηλώνουν σε πολύ μεγαλύτερο ποσοστό ότι δεν τους αρέσει το μέγεθος και η ταχύτητα του φορητού, καθώς τον βρίσκουν μικρό και αργό. Πρόκειται για δυο παραμέτρους που φαίνεται ότι δεν έχει λύση. Σίγουρα η επιλογή όσο το δυνατό πιο γρήγορων και μεγάλων φορητών είναι κάτι που πρέπει να απασχολήσει τα σχολεία, ακόμα και αν αυτό σημαίνει ότι θα κοστίσουν περισσότερο. Σχετικά με το λογισμικό γονικού ελέγχου, το γεγονός ότι οι μαθητές εκφράζουν δυσφορία ότι δεν μπορούν να έχουν πρόσβαση σε όλες τις ιστοσελίδες, μόνο θετικό μπορεί να είναι. Άρα, καλό είναι τα σχολεία να επενδύουν σε τέτοιου είδους λογισμικά, ώστε να μπορούν να ελέγχουν τους μαθητές τους περισσότερο.

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΩΤΗΜΑ 2: ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΜΕΤΑΞΥ ΑΓΟΡΙΩΝ ΚΑΙ ΚΟΡΙΤΣΙΩΝ

Στις **ερωτήσεις κλειστού τύπου**, στην δήλωση για το πόσο ευχάριστα πάνε οι μαθητές στο σχολείο λόγω του φορητού υπολογιστή, παρατηρήθηκε στατιστικά σημαντική διαφορά στην πρώτη φάση στους μαθητές του Δημοτικού. Τα αγόρια φαίνεται να πηγαίνουν στο σχολείο πιο ευχάριστα από τα κορίτσια. Οι διαφορές αυτές εξομαλύνονται στη δεύτερη φάση. Σχετικά με την ανάγνωση από την οθόνη του φορητού, για τα κορίτσια οι μέσοι όροι είναι μικρότεροι. Τα κορίτσια του Γυμνασίου επίσης είχαν στατιστικά σημαντικά μεγαλύτερο μέσο όρο στην δήλωση για το αν είναι σημαντική η χρήση του υπολογιστή, στη δεύτερη φάση η διαφορά επίσης εξομαλύνεται. Στη δήλωση όπου οι μαθητές απαντούν αν η χρήση του φορητού τους έχει κάνει να θέλουν να πάρουν καλύτερους βαθμούς, αν και οι μέσοι όροι είναι χαμηλοί και μειώνονται, τα αγόρια ήταν αυτά που είχαν σημαντικά υψηλότερους μέσους όρους από τα κορίτσια. Συνεπώς, τα αγόρια επηρεάζονται περισσότερο από τον φορητό υπολογιστή σχετικά με την βελτίωση της σχολικής τους επίδοσης. Όπως ήταν αναμενόμενο, στην δήλωση για το αν τα κορίτσια μπορούν να χειριστούν τον υπολογιστή όσο καλά μπορούν και τα αγόρια, υπάρχει σημαντική διαφορά στους μέσους όρους αγοριών και κοριτσιών, η οποία σημειώνεται και στις δύο φάσεις και στις δύο βαθμίδες.

Στην ερώτηση για το τι **αρέσει στους μαθητές**, τα κορίτσια αναφέρουν σημαντικά περισσότερο ότι τους αρέσουν τα εκπαιδευτικά παιχνίδια και τα λογισμικά του φορητού και τα ψηφιακά βιβλία (Γυμνάσιο, δεύτερη φάση). Αντίθετα, στη δεύτερη φάση της έρευνας, τα αγόρια δηλώνουν σημαντικά περισσότερο από τα κορίτσια ότι τους αρέσουν οι εργασίες που κάνουν με το φορητό (Δημοτικό και Γυμνάσιο). Τα αποτελέσματα αυτά έρχονται σε αντιστοιχία με το πρώτο κομμάτι του ερωτηματολογίου, όπου περισσότερα αγόρια δήλωσαν ότι προτιμούν να χρησιμοποιούν τον φορητό για τις εργασίες του σχολείου (Δημοτικό).

Στην ερώτηση για το τι **δεν αρέσει στους μαθητές**, στη δεύτερη φάση της έρευνας, περισσότερα κορίτσια δήλωσαν με στατιστικά σημαντική διαφορά από τα αγόρια ότι δυσκολεύονται να διαβάσουν από την οθόνη του φορητού (Γυμνάσιο). Από ότι προκύπτει, τα κορίτσια δυσκολεύονται περισσότερο από τα αγόρια να κάνουν τη μετάβαση από το αναλογικό βιβλίο στο ψηφιακό.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Οι μαθητές του Δημοτικού χρησιμοποιούν τον φορητό υπολογιστή ευχάριστα, πηγαίνουν στο σχολείο με μεγαλύτερη ευχαρίστηση λόγω του φορητού και είναι χαρούμενοι που εργάζονται σε αυτόν. Θεωρούν ότι λόγω του φορητού τα μαθήματα είναι πιο ευχάριστα, οι εργασίες τους αρέσουν περισσότερο και οι ίδιοι είναι πιο οργανωμένοι και δουλεύουν ευκολότερα με τους συμμαθητές τους. Αυτό που αρέσει περισσότερο στους μαθητές του Δημοτικού σχετικά με τον φορητό είναι τα παιχνίδια, καθώς και το γεγονός ότι πλέον δεν κουβαλούν βιβλία. Επίσης τους αρέσει το internet, οι παρουσιάσεις, τα εκπαιδευτικά παιχνίδια/λογισμικά και ότι το μάθημα έχει γίνει πιο ευχάριστο. Αναφέρουν ότι δεν τους αρέσει ότι ο φορητός υπολογιστής είναι αργός και τα τεχνικά προβλήματα που παρουσιάζονται. Οι μαθητές του Γυμνασίου έδωσαν πιο συγκρατημένες απαντήσεις. Τους αρέσουν οι εργασίες στον φορητό, θεωρούν ότι λόγω φορητού μπορούν να συνεργαστούν με τους συμμαθητές τους ευκολότερα και χρησιμοποιούν τον φορητό αρκετά ευχάριστα. Τους αρέσει το γεγονός ότι το μάθημα έχει γίνει πιο ευχάριστο, τα παιχνίδια, τα εκπαιδευτικά παιχνίδια/λογισμικά, το internet, τα ψηφιακά βιβλία και οι εργασίες με τις οποίες ασχολούνται. Αυτό που φαίνεται να τους ενοχλεί περισσότερο είναι η αργή ταχύτητα του φορητού, τα τεχνικά προβλήματα και το μικρό μέγεθος του φορητού.

Όσον αφορά τις διαφορές μεταξύ αγοριών και κοριτσιών, ενώ και τα δύο φύλα απολαμβάνουν τη συμμετοχή σε πρόγραμμα φορητών υπολογιστών, ο φορητός φαίνεται να αρέσει περισσότερο στα αγόρια από ότι στα κορίτσια, τα αγόρια μπορούν να διαβάσουν από την οθόνη του φορητού υπολογιστή πιο εύκολα και επηρεάζονται περισσότερο από το φορητό για τη βελτίωση της σχολικής τους επίδοσης. Αντίθετα, τα κορίτσια εκτομούν περισσότερο από τα αγόρια το εκπαιδευτικό λογισμικό, τα ψηφιακά βιβλία και τις νέες ευκαιρίες μάθησης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Abell Foundation (2008). One-to-One Computing in Public Schools: Lessons from "Laptops for All" Programs. Ανακτήθηκε στις 22 Μαίου 2014 από τη διεύθυνση http://www.eric.ed.gov/PDFS/ED505074.pdf

Bebell, D. & Kay, R. E. (2010). One to One Computing: A Summary of the Quantitative Results from the Berkshire Wireless Learning Initiative. *The Journal of Technology, Learning, and Assessment*, Volume 9, Issue 2, pp. 1-60.

Cuban, L. (2001). *Oversold and underused: Computers in the classroom*. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press.

Drayton, B., Falk, J. K., Stroud, R., Hobbs, K. & Hammerman, J. (2010). After Installation: Ubiquitous Computing and High School Science in Three Experienced, High-Technology Schools. *The Journal of Technology, Learning, and Assessment*, Volume 9, Issue 3, pp. 1-57.

Gravelle, P. B. (2003). *Early evidence from the field - The Maine Learning Technology Initiative: Impact on the digital divide*. Occasional paper #2. Portland, ME: Center for Education Policy, Applied Research, and Evaluation, University of Southern Maine.

McKeeman, L. A. (2008). *The role of a high school one-to-one laptop initiative in supporting content area literacy, new literacies and critical literacy*. Ph. D. Thesis, Kansas State University.

Metiri Group (2002). *One-to-One Computing Research Framework*. Los Angeles: Apple Computer/Henrico County.

Pitler, H., Flynn, K. & Gaddy, B. (2004). *Is a Laptop Initiative in Your Future?* Aurora, CO: Mid-continent Research for Education and Learning.

Sarfo, K. F., Amartei, A. M., Adentwi, K. I. & Brefo, C. (2011). Technology and gender equity: Rural and urban students‟ attitudes towards information and communication technology. *Journal of Media and Communication Studies*, Volume 3, Issue 6, pp. 221-230.

Schaumburg, H. (2001). *The impact of mobile computers in the classroom - Results from an ongoing video study*. Berlin: Center for Media Research, Freie Universitaet Berlin.

Το eTwinning ως περιβάλλον επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών της παραμεθορίου. Μία συμπεριληπτική προσέγγιση.

Τρικοίλης Διονύσιος

Φυσικός 1ο Γενικό Λύκειο Καλύμνου
dio_trikilis@yahoo.com

Μπιλλήρη Καλλιόπη

Φιλόλογος 1ο Γυμνάσιο Καλύμνου
kalliopibil@gmail.com

Περίληψη

Ο σύγχρονος εκπαιδευτικός βρίσκεται αντιμέτωπος με μία πληθώρα από νέες προκλήσεις. Για να μπορέσει να σταθεί στο ύψος των περιστάσεων και να ανταποκριθεί στις νέες απαιτήσεις χρειάζεται ενίσχυση, υποστήριξη και ενδυνάμωση. Η ελληνική πολιτική διαμόρφωσης της επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών αγνοεί τις πραγματικές τους ανάγκες και υπερτονίζει τη θεωρία κατά τις διάφορες προσπάθειες για επιμόρφωση. Επιπλέον διαγράφεται μία μη συμπεριληπτική πορεία ιδιαίτερα για τους εκπαιδευτικούς της παραμεθορίου, αφού τα κέντρα επιμόρφωσης βρίσκονται στα μεγάλα αστικά κέντρα. Εμπόδια όπως ο γεωγραφικός διαμελισμός, οι αντίξοες καιρικές και οικονομικές συνθήκες, καθιστούν αδύνατη τη πρόσβαση των εκπαιδευτικών των απομακρυσμένων περιοχών σε δραστηριότητες που προωθούν την επαγγελματική τους ανάπτυξη.

Το eTwinning με την ευελιξία και τη δυναμική που το χαρακτηρίζει μπορεί και αγκαλιάζει τους εκπαιδευτικούς από τις απομακρυσμένες περιοχές. Διοργανώνοντας δραστηριότητες επαγγελματικής ανάπτυξης, καταφέρνει να αμβλύνει τις διαφορές και την ανισότητα στην πρόσβαση στη γνώση και στη δια βίου μάθηση. Η αξιοποίηση της τεχνολογίας και του διαδικτύου αίρουν τα φυσικά και θεσμικά εμπόδια, προσφέροντας τη δυνατότητα στους εκπαιδευτικούς της παραμεθορίου για επιμόρφωση και αλληλόδραση, μέσα σε άτυπα περιβάλλοντα διαδικτυακών κοινοτήτων. Μέσα στις κοινότητες αυτές οι εκπαιδευτικοί εργάζονται ενεργά, συζητούν, ανταλλάσσουν ιδέες και υποστηρίζονται στην ανάπτυξη συγκεκριμένων δεξιοτήτων.

Λέξεις κελιδιά: *Επαγγελματική ανάπτυξη, eTwinning, εκπαιδευτικοί παραμεθορίου, συμπερίληψη*

Εισαγωγή

Η οικονομική κρίση, η πολυπολιτισμικότητα και οι επιταγές της Κοινωνίας της Γνώσης και της Πληροφορίας συνθέτουν ένα πολυσχιδές πλαίσιο στην κοινωνία του 21ου αιώνα. Στο πλαίσιο αυτό ο εκπαιδευτικός καλείται να δραστηριοποιηθεί αποτελεσματικά, προετοιμάζοντας τους αυριανούς πολίτες. Το παραδοσιακό δασκαλοκεντρικό μοντέλο έχει πλέον καταρρεύσει. Ο ρόλος του δασκάλου είναι πιο ουσιαστικός, καθώς αναλαμβάνει να διευκολύνει την ανακάλυψη της γνώσης από τους μαθητές, σε μια πορεία συνεχούς κριτικού αναστοχασμού, δίνοντας προτεραιότητα σε μορφές αυτενεργού και διερευνητικής μάθησης (Ξωχέλλης, 2005).

Για να μπορέσουν όμως οι εκπαιδευτικοί να ανταποκριθούν επάξια σε αυτές τις σύγχρονες απαιτήσεις, είναι αναγκαία η προετοιμασία και η στήριξη τους, στους κόλπους μίας συνεχόμενης επαγγελματικής ανάπτυξης. Ο Day (2003), αναφέρει ότι:

> «Η επαγγελματική ανάπτυξη περιλαμβάνει όλες τις φυσικές μαθησιακές εμπειρίες, καθώς και εκείνες τις συνειδητές και σχεδιασμένες δραστηριότητες, που σκοπεύουν στο άμεσο και έμμεσο όφελος του ατόμου, της ομάδας ή του σχολείου και οι οποίες συμβάλλουν μέσω αυτών, στην ποιότητα της εκπαίδευσης μέσα στην τάξη… Είναι η διαδικασία μέσω της οποίας αποκτούν και αναπτύσσουν κριτικά τη γνώση, τις δεξιότητες και τη συναισθηματική νοημοσύνη που είναι απαραίτητες για το σωστό τρόπο επαγγελματικής σκέψης, το σχεδιασμό και την πρακτική άσκηση

με τα παιδιά, τους νέους ανθρώπους και τους συναδέλφους σε κάθε στάδιο της επαγγελματικής τους ζωής.»

Επιπλέον ο Eric Hewton όπως αναφέρει ο MacBeath (2001), υποστήριζε ότι η ανάπτυξη του προσωπικού καθορίζει την ποιότητα της μάθησης των μαθητών.

Συμπληρώνοντας οι Johnson et. al. (1993), υποστηρίζουν ότι οι σύγχρονες κοινωνικές και εργασιακές συνθήκες απαιτούν αλληλεπίδραση, ικανότητες επικοινωνίας, ομαδικό πνεύμα και συνεργασία σε κάθε επαγγελματικό χώρο.

Η παρούσα εργασία αποτελεί ανασκοπική έρευνα και διενεργήθηκε στο πλαίσιο της διαμόρφωσης ερευνητικού θέματος για Διδακτορική Διατριβή. Σκοπός της είναι να τονίσει την ανάγκη των εκπαιδευτικών της παραμεθορίου για συμπερίληψη και συμμετοχή στα προγράμματα επιμόρφωσης και τη συμβολή του eTwinning στην ενίσχυση της επαγγελματικής τους ανάπτυξης.

Το πρόβλημα

Ο ιδιαίτερος γεωγραφικός διαμελισμός, το ανάγλυφο της χώρας μας, καθώς και οι οικονομικές συνθήκες που επικρατούν, δυσχεραίνουν την πρόσβαση σε πηγές επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών που υπηρετούν σε απομακρυσμένες περιοχές. Αυτή η απομόνωση σύμφωνα με το ΙΣΤΑΜΕ (2006), μπορεί να οδηγήσει μεγάλα τμήματα του πληθυσμού, ηλικιακές, πολιτισμικές αλλά και γεωγραφικές ομάδες σε «νησίδες απομόνωσης».

Η Ευρωπαϊκή ένωση δείχνοντας ιδιαίτερη ευαισθησία στην συμπερίληψη όλων των πολιτών στην κοινωνία της πληροφορίας και της γνώσης, κάνει λόγο με ξεχωριστές αναφορές «στην αύξηση των ευκαιριών πρόσβασης όλων των ατόμων στη γνώση». Πιο συγκεκριμένα:

> «Η αποδοτικότητα και η ισότητα μπορούν να βελτιωθούν εάν το ενδιαφέρον εστιαστεί στη βελτίωση της ποιότητας του διδακτικού προσωπικού και των διαδικασιών πρόσληψης σε μειονεκτικές περιοχές, καθώς και στη δημιουργία συστημάτων αυτονομίας και ελέγχου των μαθησιακών αποτελεσμάτων που να αποτρέπουν την ανισότητα (ΕΕΥΕ, 2006).»

Παράλληλα επισημαίνει και «τις καταστάσεις κοινωνικού αποκλεισμού που έχουν δημιουργηθεί στη γνώση» (Λευκή Βίβλος, 1996). Μερικά χρόνια αργότερα η Λευκή Βίβλος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το Διάστημα (2003), θα αναφέρει χαρακτηριστικά: «...Να αξιοποιηθούν πλήρως οι δυνατότητες που προσφέρουν όλες οι υφιστάμενες ευρυζωνικές τεχνολογίες (περιλαμβανομένων των δορυφορικών), για τη γεφύρωση του ψηφιακού χάσματος.»

Στο Ελληνικό εκπαιδευτικό συγκείμενο μέσω του Έργου ΔΙΑΣ χαρτογραφήθηκαν και επισημάνθηκαν οι ανάγκες των εκπαιδευτικών σε απομακρυσμένα ολιγοθέσια σχολεία:

> «Οι εκπαιδευτικοί που υπηρετούν σε ολιγοθέσια σχολεία αντιμετωπίζουν σημαντικές προκλήσεις μέσα σε τάξεις εξαιρετικά ανομοιογενείς. Η αρχική τους επαγγελματική εκπαίδευση δεν επαρκεί και οι ανάγκες διαρκούς κατάρτισης είναι προφανείς, ιδιαίτερα καθώς στις απομακρυσμένες περιοχές συχνά υπηρετούν για σύντομα χρονικά διαστήματα άπειροι νεοδιόριστοι εκπαιδευτικοί. Η παροχή επιμόρφωσης στους εκπαιδευτικούς απομακρυσμένων περιοχών αποτελεί δύσκολο έργο. Η μετάβασή τους σε χώρους κατάρτισης σε αστικά κέντρα έχει σημαντικό κόστος, αλλά και καθίσταται ουσιαστικά ανέφικτη λόγω της εγγενούς αδυναμίας του ολιγοθέσιου σχολείου να αναπληρώσει το κενό που δημιουργεί η μετακίνηση ενός δασκάλου εκτός έδρας.»

Συμπληρωματικά αξίζει να σημειωθεί ότι στη χώρα μας το θέμα της επιμόρφωσης αποτελεί μία ιδιαίτερη περίπτωση. Οι προσπάθειες δημιουργίας ενός υποστηρικτικού – επιμορφωτικού πλαισίου στήριξης αποδείχθηκαν άκαρπες. Από την Ελληνική εκπαιδευτική πολιτική απουσίαζε η συνέπεια και ο συστηματικός σχεδιασμός.

Η στάση των εκπαιδευτικών απέναντι στη συγκεκριμένη πραγματικότητα, όπως αναφέρει η Παπαναούμ (2003), είναι αρνητική. Όπως δήλωσαν οι εκπαιδευτικοί της Δευτεροβάθμιας στο πλαίσιο του «εθνικού διαλόγου» για την παιδεία, θεωρούν ανεπαρκή την παιδαγωγική τους κυρίως κατάρτιση (Γεωργιάδης 2004).

Ένας από τους παράγοντες που συνηγορούν στη διαμόρφωση της συγκεκριμένης στάσης είναι το χάσμα μεταξύ παιδαγωγικής θεωρίας και πράξης. Στο σημείο αυτό ο Ξωχέλλης (2005), επισημαίνει πως η προετοιμασία των εκπαιδευτικών της Δευτεροβάθμιας «*διεξάγεται ανέκαθεν σε πρωτίστως θεωρητικά προσανατολισμένο πανεπιστημιακό επίπεδο*». Αυτό έρχεται σε σύγκρουση με τις πραγματικές καθημερινές ανάγκες των εκπαιδευτικών οι οποίοι διεκδικούν «εργαλειακού» τύπου μάθηση. Διεκδικούν δηλαδή επιμόρφωση η οποία θα τους καταστήσει ικανούς να χειρίζονται με παιδαγωγικά αποδεκτούς τρόπους τα όποια προβλήματα προκύπτουν από την εκπαιδευτική διαδικασία και να δρουν θεραπευτικά και αποτελεσματικά με στόχο τη βελτίωση της μάθησης των εκπαιδευομένων.

Ένα επιπλέον πρόβλημα που διαφαίνεται να απασχολεί τους επιμορφούμενους εκπαιδευτικούς είναι ο πιεστικός χρόνος διεξαγωγής των επιμορφωτικών προγραμμάτων καθώς και ο μεγάλος όγκος ύλης που γίνεται προσπάθεια να καλυφθεί σε αυτά. Έτσι το αποτέλεσμα είναι η επιδερμική αναφορά των επιμορφωτών σε θεωρίες και σπάνια σε καλές πρακτικές για τις οποίες δε δίνεται χρόνος συνειδητοποίησης και απορρόφησης από τους εκπαιδευόμενους.

Η προσπάθεια επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών αποτελεί μία προσπάθεια αλλαγής του τρόπου με τον οποίο εργάζονται, του τρόπου με τον οποίο αντιμετωπίζουν και αντιλαμβάνονται την εκπαιδευτική πραγματικότητα την οποία βιώνουν μέσα στις σχολικές αίθουσες σε καθημερινή βάση. Ο Θεοφιλίδης (2012), αναφέρει ότι όπως υποστηρίζουν οι Chin et al (1969), «ο άνθρωπος πρέπει να συμμετέχει πλήρως στην αναμόρφωσή του για να υπάρξει θετικό αποτέλεσμα στην προσπάθεια αναμόρφωσής του». Οι εκπαιδευτικοί μπορούν και πρέπει να συμμετέχουν στη διαδικασία σχεδιασμού της επιμορφωτικής πολιτικής αφού αποτελούν τους κύριους αποδέκτες της ορθής ή μη εφαρμογής της. Η εμπειρία τους καθιστά ικανούς και ώριμους επαγγελματίες, ώστε να είναι σε θέση να εντοπίζουν τα προβλήματα που τους απασχολούν, να ερευνούν και να προτείνουν βελτιωτικές λύσεις αφού «γνωρίζουν πολύ περισσότερα από όσα κάνουν και αρθρώνουν λιγότερα από όσα κάνουν». Ανατρέπεται με τον τρόπο αυτό η άποψη που επικρατούσε τη δεκαετία του ΄70, σύμφωνα με την οποία τα Πανεπιστήμια ήταν τα μόνα υπεύθυνα για την παραγωγή της γνώσης και τη διασπορά της στα σχολεία.

Επομένως ένα μοντέλο σχεδιασμού της επιμόρφωσης από «κάτω προς τα πάνω» θα ήταν αποτελεσματικότερο και περισσότερο αποδεκτό από την εκπαιδευτική οικογένεια.

Εάν σε όλα τα παραπάνω αναλογιστούμε προσθετικά την ανάγκη και τις δυσκολίες για μετακίνηση των εκπαιδευτικών της παραμεθορίου, το πλήθος των απομακρυσμένων σχολικών μονάδων και τον μικρό αριθμό επιμορφωτικών κέντρων, θα συμπληρώσουμε τη γενική εικόνα για την επιμόρφωσή τους. Θα αντιληφθούμε το μέγεθος της ανάγκης τους για ουσιαστική επαγγελματική ανάπτυξη μέσα από ένα επιμορφωτικό πλαίσιο το οποίο θα στοχεύει στη θεραπείας των ελλείψεων, στην καλλιέργεια των δεξιοτήτων, καλύπτοντας τα πιθανά κενά της αρχικής εκπαίδευσης αλλά και όσα δημιουργεί η φθορά του χρόνου (Day, 2003). Ένα επιμορφωτικό πλαίσιο το οποίο θα παρέχει επαγγελματική στήριξη μέσω μιας διαδικασίας, που τελικά θα τους καθιστά στοχαστικο-κριτικούς επιστήμονες-επαγγελματίες (Ματσαγγούρας, 1995), ικανούς να σταθούν επάξια και με αυτοπεποίθηση απέναντι στις σύγχρονες προκλήσεις και απαιτήσεις.

ΤΠΕ και Συνεργατικότητα

Προς αυτήν την κατεύθυνση η χρήση της εκπαιδευτικής τεχνολογίας με ομάδες εργασίας μπορεί να οδηγήσει στην άρση των αποκλεισμών και στην κοινωνική αλληλεπίδραση μεταξύ των εκπαιδευτικών, καθώς και μεταξύ εκπαιδευτικών και εκπαιδευόμενων (Crook,1994). Επιπλέον ο Laurillard (2008), υποστηρίζει ότι η τυπική εκπαίδευση είναι ένας τομέας όπου, αν η αλλαγή προορίζεται προς το συμφέρον των μαθητών, θα πρέπει να καθοδηγείται από την παιδαγωγική καινοτομία και καθοδήγηση των εκπαιδευτικών.

Η καινοτομική χρήση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ) έχει ως αποτέλεσμα τη δημιουργία ενός νέου μαθησιακού περιβάλλοντος (learning environment). Το περιβάλλον αυτό διαφέρει από το παραδοσιακό από πολλές απόψεις, και κυρίως στο ότι ευνοεί τη συνεργασία και την επικοινωνία μεταξύ των εκπαιδευομένων, μεταβάλλοντας το παραδοσιακό ανταγωνιστικό πρότυπο διδασκαλίας σε συλλογικό-συνεργατικό (Ράπτης & Ράπτη, 2001). Παράλληλα δημιουργούνται προϋποθέσεις για προώθηση της ισότητας μεταξύ των εκπαιδευομένων, την οικοδόμηση της γνώσης και την ανάπτυξη νοήματος από αυτούς μέσα από διαδικασίες συνεργασίας, αλληλεπίδρασης με ποικίλες πηγές πληροφόρησης, πειραματισμού, απόκτησης εμπειρίας και κατάλληλης καθοδήγησης (Edelson, Pea & Gomez, 1995).

Επιπρόσθετα ο Παγκόσμιος Ιστός διευκολύνει την επικοινωνία μεταξύ ομάδων μαθητών, ή εκπαιδευτικών και τη δυνατότητα πρόσβασης σε πληροφοριακό υλικό και εργασίες άλλων σχολείων, αλλά και πηγών από κάθε σημείο του πλανήτη, αποτελώντας μέσο διασχολικής και παγκόσμιας επικοινωνίας και συνεργασίας. (Ράπτης &Ράπτη, 2003).

Πρόσφατες μελέτες δείχνουν ότι η αλλαγή συμβαίνει, έστω και αργά, με τους καθηγητές σταδιακά να γίνονται όλο και πιο θετικοί στη χρήση των ΤΠΕ στην τάξη (EU, 2008; EUN, 2009), με αποτέλεσμα «μια πιο ώριμη και πιο διαδεδομένη χρήση των ΤΠΕ για τη μάθηση» (EU, 2010). Όσον αφορά στη χρήση της τεχνολογίας, μελέτες δείχνουν ότι η αλλαγή συμβαίνει όταν οι εκπαιδευτικοί

πειστούν για την παιδαγωγική αξία της για τους μαθητές, αφού πρώτα διαπιστώσουν οι ίδιοι στον εαυτό τους τη θετική επίδραση της τεχνολογίας στη μάθηση (Ertmer, 2005).

eTwinning

Το eTwinning ξεκίνησε το 2004 για να ενθαρρύνει τους καθηγητές του σχολείου να συνεργαστούν ανεπίσημα σε όλη την Ευρώπη σε κοινά παιδαγωγικά σχέδια χρησιμοποιώντας το Internet (Gilleran, 2007). Το συνεργατικό περιβάλλον του eTwinning υποστηρίζεται μέσα από εργαλεία για Computer Supported Collaborative Learning. Τα εργαλεία αυτά βασίζονται στη θεωρία της συνεργατικής μάθησης και στον τρόπο που οι διάφορες τεχνολογίες μπορούν να την επηρεάσουν. Το eTwinning απαιτεί την επικοινωνία και τη συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευομένων σε μια από κοινού προσπάθεια διεκπεραίωσης ενός έργου. Με μια πληθώρα τεχνολογικών δυνατοτήτων διευκολύνει τη σύγχρονη και την ασύγχρονη επικοινωνία. Το φιλοσοφικό υπόβαθρο πάνω στο οποίο υλοποιείται η επιμόρφωση αυτή είναι αφενός η ανάπτυξη των εκπαιδευτικών (growth approach) και αφετέρου η προετοιμασία τους ώστε να εισάγουν αλλαγές στο εκπαιδευτικό σύστημα (change approach).

Στα πλαίσια αυτής της στήριξης σημαντικό ρόλο για την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών διαδραματίζουν οι ποικίλες δραστηριότητες (eTwinning Learning Events), κατά τις οποίες οι συμμετέχοντες δημιουργούν διαδικτυακές κοινότητες μάθησης. Οι κοινότητες αυτές επιτρέπουν στους εκπαιδευτικούς να εφαρμόσουν αυτά που μαθαίνουν στην καθημερινή διδακτική τους πρακτική συζητώντας και αλληλεπιδρώντας με τους συναδέλφους τους. Έτσι προωθείται η κριτική σκέψη, η αμοιβαία υποστήριξη και ο σεβασμός για τις κοινές αξίες με επίκεντρο την επιθυμία για βελτίωση της μάθησης. Στα πλαίσια μίας τέτοιας κοινότητας η μάθηση των εκπαιδευτικών είναι τόσο σημαντική όσο και η μάθηση των παιδιών.

Οι διαδικτυακές κοινότητες υποστηρίζουν τους εκπαιδευτικούς να συνεργάζονται σε όλες τις περιοχές και χώρες, χωρίς την ανάγκη φυσικής μετακίνησης. Επιπλέον παρέχουν ευκαιρίες για συνεργασία που μπορεί να μην υπάρχουν σε τοπικό επίπεδο ή μπορεί να αναστέλλονται από θεσμικά ή φυσικά εμπόδια (Holmes, 2013).

Η μεθοδολογία που ακολουθείται σε αυτές τις κοινότητες μάθησης συνάδει πλήρως με τη μεθοδολογία της εκπαίδευσης ενηλίκων. Σύμφωνα με τον Θεοφιλίδη (2012), η μεθοδολογία αυτή στηρίζεται κατά κύριο λόγο στην εμπειρική-βιωματική μάθηση, στην ενεργό εμπλοκή του μανθάνοντα στη μαθησιακή και τέλος στην αξιοποίηση της εμπειρίας που αποκτά μέσα από αυτή την προσπάθεια. Επομένως όπως ο ίδιος διατείνεται η μάθηση του ενήλικα εκπαιδευτικού δεν είναι κάτι που πρέπει να του προσφερθεί μηχανικά, αλλά μια ενεργός διαδικασία μέσα από την οποία οι εκπαιδευόμενοι αποκτούν την ικανότητα για αυτορρύθμιση, η οποία προκύπτει από την αφομοίωση των νέων στοιχείων με την προϋπάρχουσα γνώση στο νου του επιμορφούμενου.

Επιπρόσθετα η ενίσχυση των υποστηρικτικών εκπαιδευτικών περιβαλλόντων και διαφοροποιημένων δραστηριοτήτων, στοχεύει στη βελτίωση των επιδόσεων της μάθησης και επιφέρει μια σειρά από ευεργετικές επιδράσεις στην εκπαίδευση και κατάρτιση των συμμετεχόντων (Crisan, 2013). Αξίζει επίσης να τονιστεί ότι στις κοινότητες αυτές η ηγεσία διαμοιράζεται μεταξύ των μελών μέσα σε ένα πλαίσιο ιδεών, οι οποίες ενθαρρύνουν τους συμμετέχοντες να γίνουν αυτοδιοικούμενοι (Sergiovanni, 2001). Με τον τρόπο αυτό αναπτύσσεται ένα είδος ηθικής ηγεσίας, το οποίο βασίζεται περισσότερο στη δέσμευση του ατόμου στις νόρμες και τις αξίες της ίδιας της κοινότητας.

Ο Fullan (2010), αναφέρει ως αποτέλεσμα ερευνών ότι «Οι επαγγελματικές κοινότητες μάθησης βελτιώνουν την επαγγελματική γνώση των εκπαιδευτικών και διασφαλίζουν τη σχολική βελτίωση, ανεξάρτητα από το συγκείμενο του σχολείου και το κοινωνικο-οικονομικό προφίλ του». Το συμπέρασμα αυτό ενδυναμώνει ακόμα περισσότερο τον ισχυρισμό της εργασίας αυτής για την αποτελεσματική συμβολή του etwinning στην επαγγελματική ανάπτυξη των απομακρυσμένων και δυσπρόσιτων περιοχών. Προσφέρει την ελπίδα στις γωνιές της παραμεθορίου με το φτωχό κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο για βελτίωση μέσα από την υποστήριξη των δικτύων των κοινοτήτων μάθησης.

Η αλληλεπίδραση σε διεθνές επίπεδο, μέσω των έργων eTwinning, όπως υποστηρίζουν οι Anda & Guven (2013), συμβάλλει στην ανάπτυξη των εκπαιδευτικών και των μαθητών στις γνώσεις ξένων γλωσσών, υποστηρίζει την επαγγελματική και προσωπική εξέλιξη των εκπαιδευτικών και αυξάνει τα μαθησιακά επιτεύγματα των μαθητών καθώς και το ενδιαφέρον τους για τα μαθήματα. Η μαθησιακή αυτή κινητικότητα, σύμφωνα με την Πράσινη Βίβλο (2009), ορίζεται ως η διακρατική κινητικότητα που συμβάλλει όχι μόνο στην αντιμετώπιση του απομονωτισμού αλλά και στην καταπολέμηση της ξενοφοβίας, φαινόμενα που ευδοκιμούν σε περιόδους οικονομικής κρίσης. Συμβάλλει στην

καλλιέργεια της ευρωπαϊκής ταυτότητας, της αίσθησης του «ανήκειν» σε έναν ευρύτερο πολιτικό συνασπισμό. Επίσης μέσω αυτής επιταχύνεται η διάδοση της γνώσης πάνω στη οποία στηρίζεται και προωθείται το μέλλον της Ευρώπης.

Ένα επιπλέον κίνητρο για τη συμμετοχή των εκπαιδευτικών σε έργα eTwinning είναι το γεγονός ότι λαμβάνουν εθνικά και ευρωπαϊκά πιστοποιητικά συμμετοχής, καθώς και ευρωπαϊκά βραβεία, τα οποία αναγνωρίζουν την ποιότητα της εργασίας τους, και της μαθητικής συμμετοχής (Crisan, 2013). Τα Ευρωπαϊκά Βραβεία eTwinning, επιβραβεύουν την αριστεία για την καλύτερη χρήση της τεχνολογίας στην εκπαίδευση, το συνεργατικό πνεύμα, την προώθηση και αποδοχή της πολυπολιτισμικότητας και της διαφορετικότητας. Στόχος τους είναι να αναγνωριστούν και να διαδοθούν οι πρακτικές των καινοτόμων εκπαιδευτικών, και να αναδειχθεί η πολύτιμη αρωγή της τεχνολογίας των ΤΠΕ στη βελτίωση της μεθοδολογίας και της εργασίας στην τάξη, επιφέροντας θετικό αντίκτυπο στη μάθηση των παιδιών. "Είναι σημαντικό να ενθαρρύνουμε τους εκπαιδευτικούς να υιοθετήσουν τη διδασκαλία και τη μάθηση του 21ου αιώνα: οι ΤΠΕ έχουν τώρα κρίσιμο ρόλο να παίξουν σε όλους τους τομείς της κοινωνίας και της εκπαίδευσης ο οποίος δεν πρέπει να παραγνωρίζεται", είπε ο Marc Durando, διευθυντής του European Schoolnet.

Παράλληλα με τα βραβεία οι Ευρωπαϊκές και Εθνικές Ετικέτες Ποιότητας αποτελούν την απτή αναγνώριση στους καθηγητές και τα σχολεία για το υψηλό επίπεδο των eTwinning δραστηριοτήτων τους. Στους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς προσφέρει μία ενίσχυση στην προσπάθειά τους και στο σχολείο μία δημόσια επιβεβαίωση της δέσμευσής του για την ποιότητα και την ειλικρίνεια σε μία Ευρωπαϊκή συνεργασία.

Τα βραβεία και οι ετικέτες ποιότητας δεν διεκδικούνται μόνο από τα σχολεία των αστικών κέντρων. Αξιόλογη εμφάνιση στο χώρο αυτό επιτελούν και τα σχολεία των αγροτικών και απομακρυσμένων από τα αστικά κέντρα περιοχών, όπως διαφαίνεται από τους νικητές κάθε χρονιάς. Αυτό σημαίνει πως μέσα από τις διαδικασίες του eTwinning δίνονται δυνατότητες στους εκπαιδευτικούς και στους μαθητές της επαρχίας να δουλέψουν συνεργατικά, να έλθουν σε επαφή με μαθητές από άλλες χώρες υπερπηδώντας φυσικά και οικονομικά εμπόδια. Η δυνατότητα αυτή τονώνει ψυχολογικά τα μέλη όλης της Σχολικής Κοινότητας, η οποία συμμετέχει υποστηρικτικά στην προσπάθεια για ένα ανοικτό στην κοινωνία σχολείο, για ένα σχολείο που μαθαίνει να επικοινωνεί. Η νέα γνώση που οικοδομείται σε τέτοια περιβάλλοντα συνεργασίας προστίθεται στην παρακαταθήκη τόσο των εμπειριών των εκπαιδευτικών όσο και των μαθητών που συμμετέχουν ενεργά σε κάθε διαδικασία υλοποίησης του έργου.

Οι Jean Lave & Etienne Wenger (2005), θέλοντας να τονίσουν αυτή τη κοινωνική διάσταση της μάθησης αναφέρουν «… η μάθηση, η σκέψη και η γνώση αποτελούν ουσιαστικά σχέσεις μεταξύ των ατόμων, τα οποία λαμβάνουν μέρος σε μια δραστηριότητα που αφορά, σχετίζεται και προκύπτει από τον κοινωνικά και πολιτισμικά κατασκευασμένο κόσμο.»

Συμπερίληψη

Ο όρος Συμπεριληπτική Εκπαίδευση (Inclusive Education) προωθεί την πλήρη συμμετοχική εκπαίδευση και περιλαμβάνει τον καθένα αλλά και όλους. Ως αντίληψη ξεκίνησε με τη διακήρυξη της Salamanca στην Ισπανία (Unesco, 1996) και συνιστούσε μια νέα δυναμική ανάπτυξης του σχολείου με συμμετοχή όλων των παιδιών συμπεριλαμβανομένων και αυτών με ειδικές ανάγκες (Στασινός, 2013). Από εκεί και πέρα ο όρος εξελίχθηκε και μετουσιώθηκε σε φιλοσοφία που περιλαμβάνει όλους τους συμμετέχοντες στην εκπαιδευτική διαδικασία. Σύμφωνα με τους Ainscow & Miles (2008), ο σκοπός της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης, όπως διαμορφώνεται στο εξής είναι να περιορίσει τον κοινωνικό αποκλεισμό που στηρίζεται στη διαφορετικότητα λόγω φυλής, κοινωνικής τάξης, εθνικότητας, θρησκείας, γένους και ικανότητας.

Στη δική μας περίπτωση οι εκπαιδευτικοί της παραμεθορίου, όπως προαναφέρθηκε, έρχονται αντιμέτωποι με πολλούς φραγμούς που τους θέτουν συχνά στο περιθώριο. Το e-Twinning καταργώντας γεωγραφικούς φραγμούς και υπερπηδώντας εμπόδια, δρα συμπεριληπτικά προς αυτήν την κατεύθυνση και υλοποιεί το σύνθημα των Ηνωμένων Εθνών : «Εκπαίδευση για όλους». Η παροχή ίσων ευκαιριών βρίσκεται σε άμεση συνάρτηση με την υπερπήδηση των φραγμών που εμποδίζουν τη συμμετοχή και τη μάθηση όλων.

Κάτω από αυτό το πρίσμα το e-Twinning μπορεί να περιγραφεί ως ανάπτυξη κουλτούρας, πολιτικών και πρακτικών που προωθούν ισότιμα την ανάπτυξη των εκπαιδευτικών της παραμεθορίου γιατί είναι σημαντικό για τα αποτελεσματικά σχολεία να δοθεί προσοχή στη ζωή των εκπαιδευτικών, στις μαθησιακές και αναπτυξιακές τους ανάγκες (Day, 2003). Αυτό θα βοηθήσει στη συμπερίληψη όχι

μόνο των εκπαιδευτικών αλλά και των μαθητών.

Υπάρχει η αντίληψη ότι η Συμπεριληπτική Εκπαίδευση εξαρτάται από το τι κάνουν οι εκπαιδευτικοί στην τάξη. Και το τι κάνουν οι εκπαιδευτικοί βρίσκεται σε άμεση συνάρτηση από τη δική τους εκπαίδευση, πεποιθήσεις και στάσεις (Αγγελίδης, 2011).

Συμπερασματικά

Όπως υποστηρίζουν οι Dede et al (2008), το eTwinning δεν είναι απλά ένα έναυσμα για την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών, αλλά μια προστιθέμενη αξία. Επιτρέπει την αναβάθμιση των δεξιοτήτων σε τομείς όπως η χρήση των ΤΠΕ για την υποστήριξη της διδασκαλίας, της εκμάθησης γλωσσών, καθώς και σε δεξιότητες διαχείρισης και ανάπτυξης του έργου. Προάγει τη συνεχή επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών καθώς και τη δια βίου μάθηση τόσο σε ευρωπαϊκό, όσο και σε εθνικό επίπεδο. Υποστηρίζει τον άτυπο διάλογο μεταξύ των συμμετεχόντων με στόχο τη βελτίωση της διδασκαλίας.

Ο άτυπος αυτός διάλογος έχει προσελκύσει το ενδιαφέρον της εκπαιδευτικής κοινότητας καθώς σήμερα οι ρόλοι του μαθητή και του δασκάλου συγχέονται. Ο μαθητής μπορεί να γίνει δάσκαλος και ο δάσκαλος μαθητής σε ένα δημοκρατικό πλαίσιο επικοινωνίας και αλληλόδρασης. Το παραδοσιακό πρότυπο της διδασκαλικής αυθεντίας πλέον καταρρέει παραχωρώντας τη θέση του σε διαδικασίες που πρεσβεύουν την ισότητα, το σεβασμό και την εμπιστοσύνη μεταξύ όλων των μελών της διαδικτυακής κοινότητας eTwinning.

Το σχολείο ανοίγει τις πόρτες του στην κοινωνία και η μάθηση δεν περιορίζεται μόνο στο χώρο της τάξης. Καλλιεργείται η εξωστρέφεια της σχολικής μονάδας και η γνώση που οικοδομείται δρα ενισχυτικά τόσο για τους εκπαιδευτικούς όσο και για τους μαθητές. Παραγκωνίζεται η παραδοσιακή εμμονή στην «εγκυκλοπαιδική γνώση» καθώς προωθούνται διαδικασίες αυτενεργού και διερευνητικής μάθησης. Σύμφωνα με τις νέες επιταγές της κοινωνίας δίνεται ιδιαίτερα ενδιαφέρον σε ικανότητες επίλυσης προβλημάτων, επικοινωνίας, δημιουργικής σκέψης, συμμετοχής σε συλλογικές διαδικασίες. Με τον τρόπο αυτό προσεγγίζονται περισσότερο οι τέσσερις πυλώνες της δια βίου εκπαίδευσης της ΟΥΝΕΣΚΟ:

- να μάθουμε να γνωρίζουμε
- να μάθουμε να πράττουμε
- να μάθουμε να συνυπάρχουμε
- να μάθουμε να υπάρχουμε

Η δημιουργία και η στήριξη των επαγγελματικών κοινοτήτων μάθησης αποτελεί την πρόκληση των καιρών μας για τη βελτίωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων. Ο Fullan (2010), επιβεβαιώνει ότι μια επαγγελματική κοινότητα μάθησης είναι ένα ισχυρό όχημα για την αλλαγή της συμπεριφοράς των εκπαιδευτικών και τη βελτίωση των μαθησιακών επιδόσεων, έχοντας στο επίκεντρό της την έρευνα δράσης. Ο MacBeath (2001) αναφέρει, τονίζοντας τη σημασία της συνεργατικότητας:

> «Οι διδάσκοντες εξελίσσονται όταν τους δίνεται η ευκαιρία να είναι οι ίδιοι μαθητές μέσα στην ίδια τους την τάξη. Τα σχολεία εξελίσσονται όταν οι δάσκαλοι αλληλεπιδρούν και μαθαίνουν καλές πρακτικές ο ένας από τον άλλο. Το σύστημα εξελίσσεται όταν τα σχολεία συνεργάζονται μεταξύ τους προσπαθώντας να βρουν λύσεις στα προβλήματά τους».

Το e-Twinning λοιπόν αποτελεί μια πρόκληση για την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών. Είναι σύμφωνο με τις αρχές για δημοκρατία και για δίκαιη κοινωνία η οποία σέβεται τα ανθρώπινα δικαιώματα. Αποτελεί αναντίρρητα ένα εργαλείο δυναμικό, παραγωγικό, συμμετοχικό, δημιουργικό, ελκυστικό, δημοκρατικό, ευέλικτο μα πάνω από όλα συμπεριληπτικό.

Αναφορές

Αγγελίδης, Π. (2011).*Παιδαγωγικές της Συμπερίληψης*. Αθήνα: Διάδραση, σσ. 11-12

Γεωργιάδης, Μ. (2004). *Η Εκπαίδευση και η Επιμόρφωση των Εκπαιδευτικών της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης στην Ελλάδα και στην Αγγλία.* Θεσ/νική, Αφοι Κυριακίδη.

Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής (ΕΕΥΕ), σ. 23-25, [SEC (2006) 1096].

Έργο ΔΙΑΣ. Συντονισμένο Πρόγραμμα Ηλεκτρονική Μάθηση του Μέτρου 3.3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος Κοινωνία της Πληροφορίας (Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης 2000-2006), http://www.dias.ea.gr.

Θεοφιλίδης, Χρ. (2012). *Σχολική ηγεσία και διοίκηση*. Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη.

ΙΣΤΑΜΕ, Ανοικτό στην Κοινωνία Σχολείο, Αθήνα 2006.

Λευκή Βίβλος Ευρωπαϊκής Ένωσης, 1996.

Λευκή Βίβλος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το Διάστημα, 2003.

Ματσαγγούρας, Η. (1995). Στοχαστικοκριτικός δάσκαλος: Αίτημα του καιρού μας. Στο Α. Καζαμίας και Μ. Κασσωτάκης (επιμ.), *Ελληνική εκπαίδευση:Προοπτικές ανασυγκρότησης και εκσυγχρονισμού.* Αθήνα: Σείριος

Ξωχέλλης, Π. (2005*). Ο ρόλος του εκπαιδευτικού σήμερα.* Στο Καψάλης, Α. (2005). *Οργάνωση και διοίκηση σχολικών μονάδων*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Πανεπστημίου Μακεδονίας (σελ.78).

Παπαναούμ, Ζ. (2005): Ο Ρόλος της Επιμόρφωσης των Εκπαιδευτικών στην Επαγγελματική τους Ανάπτυξη: Γιατί, Πότε, Πώς, στο Μπαγάκης, Γ. (επ.).*Επιμόρφωση και Επαγγελματική Ανάπτυξη του Εκπαιδευτικού,* Αθήνα:Μεταίχμιο, σσ. 82-91.

Πράσινη Βίβλος (2009). Προώθηση της μαθησιακής κινητικότητας των νέων. Βρυξέλλες.

Ράπτης, Α., & Ράπτη, Α. (2001). *Μάθηση και διδασκαλία στην εποχή της πληροφορίας. Ολική προσέγγιση*, τόμος Α'. Αθήνα.

Ράπτης, Α., & Ράπτη, Αθ. (2003). *Πληροφορική και Εκπαίδευση: Ολική προσέγγιση*. Τόμος Α'. Αθήνα.

Στασινός, Δ. (2013). *Η Ειδική Εκπαίδευση 2020*. Αθήνα: Παπαζήσης, 52-58.

Ainscow, M., & Miles, S. (2008). Making education for All inclusive, *Prospects, Volume 38, pages 15-34*

Crisan, G. (2013). The impact of teachers' participation in etwinning on their teaching and training. *Acta Didactica Napocensia, 6*(4), 19-28.

Crook, C. (1994). *Computers and the Collaborative experience of Learning*. London: Routledge.

Day, C. (2003). *Η εξέλιξη των εκπαιδευτικών: οι προκλήσεις της δια βίου μάθησης.* Αθήνα: Τυπωθήτω - Γ. Δαρδανός.

Dede, C., Ketelhut, D. J., Whitehouse, P., Breit, L., & McCloskey, E. (2008). A research agenda for online teacher professional development. *Journal of Teacher Education*

Edelson, D., Pea, R., & Gomez, L. (1998). Constructivism in the collaboratory. In B.G. Wilson (ed.) Constructivist Learning Environments. Case Studies in Instructional Design. 2nd ed. Educational Technology Publications, Englewood Cliffs New Jersey, pp. 151-164

Ertmer, P. (2005) Teacher pedagogical beliefs: the final frontier in our quest for technology integration?, *Educational Technology Research and Development*, 53, pp. 25–39.

EU (2008) *Commission StaffWorking Document,The use of ICT to support innovation and lifelong learning for all — A report on progress, SEC(2008) 2629 final* (Brussels, European Commission). http://ec.europa.eu/education/lifelonglearning-programme/doc/sec2629.pdf.

EU (2010) *LEARNING, INNOVATION and ICT — Lessons learned by the ICT cluster, Education & Training 2010 programme* (Brussels, European Commission). www.kslll.net/PeerLearningClusters/clusterDetails.cfm?id=8.

Fullan, M. (2010). *All systems go: The change imperative for whole system reform. Thousand* Oaks, CA: Corwin Press.

Gilleran, A. (2007) eTwinning —A New Path for European Schools', *eLearning Papers*, 5. www.elearningpapers.eu/index.php?page=doc&doc_id=10218&doclng=6.

Holmes, B. (2013). School teachers' continuous professional development in an online learning community: Lessons from a case study of an eTwinning learning event. *European Journal of Education, 48*(1), 97-112.

Johnson, D. W., Johnson, R.T., & Holubec, E. J. (1993). Circles of learning: Cooperation in the classroom. Edina, M.N.: Interaction.

Laurillard, D. (2008) Technology enhanced learning as a tool for pedagogical innovation, *Journal of Philosophy of Education*, 42, pp. 521–533.

MacBeath, J. (2001). *Η αυτοαξιολόγηση στο σχολείο: Ουτοπία και Πράξη*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Microsoft and european schoolnet to reward outstanding teachers with eLearning awards.(2010, Aug 23, 2010). *PR Newswire*, pp. n/a.

Lave, J. & Wenger, E. (2005). (μετ. Ε. Γεωργιάδη) *Κοινωνικές όψεις της μάθησης – Νόμιμη Περιφερειακή Συμμετοχή*. Αθήνα: Σαββάλας.

Sergiovanni, Th. (2001) *Leadership. What's in it for schools?* London: Routledge & Falmer.

UNESCO (1996). Legislation pertaining to Special Needs Education. Paris: UNESCO.

«To chill or to plod? Life in the Future»: Έργο Etwinning στο Πλαίσιο Διδασκαλίας της Αγγλικής Γλώσσας στο Γυμνάσιο

Τσέλιγκα Ιωάννα[1] **Χατζηγιάννογλου Θάλεια**[2]

1 Καθηγήτρια Αγγλικής Γλώσσας, 68ο Γυμνάσιο Αθηνών

tselinga@otenet.gr

2 Σύμβουλος Αγγλικής Γλώσσας Α΄ Αθήνας

thahad@hotmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εργασία εστιάζει σε έργο etwinning, το οποίο υλοποιήθηκε σε μαθητές Α΄ Γυμνασίου στο πλαίσιο διδασκαλίας της Αγγλικής Γλώσσας κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους 2013-2014. Σκοπός του έργου ήταν να δώσει τη δυνατότητα στους μαθητές να βελτιώσουν τις γλωσσικές τους δεξιότητες κάνοντας αυθεντική χρήση της Αγγλικής γλώσσας, και παράλληλα να αναπτύξουν τις επικοινωνιακές τους δεξιότητες, αξιοποιώντας τις ΤΠΕ. Μέσω της θεματολογίας του έργου δόθηκε η ευκαιρία στους μαθητές να συνειδητοποιήσουν τους τρόπους με τους οποίους η ραγδαία εξέλιξη της τεχνολογίας και των επιστημών έχουν επηρεάσει θετικά και αρνητικά όλους τους τομείς της καθημερινής μας ζωής, να αξιολογήσουν αυτές τις αλλαγές, να ανταλλάξουν απόψεις με τους συνομηλίκους τους σε επίπεδο ευρωπαϊκής συνεργασίας, να προβληματιστούν από κοινού και να οραματιστούν τις επιπτώσεις της τεχνολογικής εξέλιξης στο μέλλον. Με την ολοκλήρωση του έργου έγιναν δραστηριότητες διάχυσης και η τελική αποτίμηση από τους μαθητές.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *eTwinning, Διδασκαλία Αγγλικής Γλώσσας, Γυμνάσιο*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ανάγκη εκσυγχρονισμού του τρόπου διδασκαλίας και προσέγγισης της γνώσης έτσι ώστε ο μαθητής να συμμετέχει ενεργά στις δραστηριότητες μάθησης (Brandt, 1998), να αναλαμβάνει πρωτοβουλίες, να λειτουργεί συλλογικά, να αξιολογεί τον εαυτό του και τους ομότιμους του, να χρησιμοποιεί τη νέα γνώση και τις νέες δεξιότητες που έχει αποκτήσει για την αντιμετώπιση ζητημάτων που σχετίζονται άμεσα με την καθημερινή του πραγματικότητα (McCombs & Whisler 1997) οδήγησε στην υλοποίηση της δράσης etwinning. Το etwinning εκσυγχρονίζει τις τεχνικές και τις μεθόδους εκμάθησης γλωσσών και μας διδάσκει ότι «το κλειδί για την επιτυχία είναι η αυθεντική επικοινωνία». Επιπλέον, τα έργα etwinning προσφέρουν στους εκπαιδευόμενους περισσότερες ευκαιρίες αλληλεπίδρασης «συνδυάζοντας τις παραδοσιακές και καινοτόμες εκπαιδευτικές μεθόδους», απευθύνονται σε όλους τους τύπους νοημοσύνης και αποβλέπουν στην ανάπτυξη ενός πλήθους δεξιοτήτων για την κατάκτηση της γνώσης που αποτελεί μέρος της ζωής και όχι απλή προετοιμασία για αυτήν (www.etwinning.net).

Αφορμή για την υλοποίηση του έργου στάθηκε η ανακήρυξη του 2014 ως «ευρωπαϊκό έτος για τη συμφιλίωση της εργασίας με την οικογενειακή ζωή». Και οι τρεις συνεργάτες εκπαιδευτικοί θεωρήσαμε ότι ήταν ευκαιρία να βγάλουμε τους μαθητές από τα στενά όρια της σχολικής τάξης, να τους φέρουμε σε επαφή με τον έξω κόσμο, ώστε να συνδέσουμε την ξένη γλώσσα με «πραγματικές» καταστάσεις ζωής και να καλύψουμε τα ενδιαφέροντα και τις ανάγκες τους. Με αυτό τον τρόπο οι μαθητές θα είχαν την ευκαιρία να προβληματιστούν για τις αλλαγές που έχει επιφέρει η ανάπτυξη των επιστημών και της τεχνολογίας στην καθημερινή ζωή και την εργασία, να ανακαλύψουν πώς νεαρά «παιδιά θαύματα» στην ηλικία τους οραματίζονται το μέλλον της εκπαίδευσης, να ανταλλάξουν απόψεις με παιδιά διαφορετικών εθνικοτήτων που ζουν στη Γερμανία και στην Ιταλία, χρησιμοποιώντας την ηλεκτρονική πλατφόρμα και τα εργαλεία κοινωνικής δικτύωσης, αλλά και να συνεργαστούν διαδικτυακά για να συνθέσουν τους στίχους ενός ενιαίου τραγουδιού που αναφέρεται στη ζωή στο μέλλον. Σε εθνικό επίπεδο θα τους δινόταν η ευκαιρία να εμπλακούν σε συλλογικές δημιουργικές και συνθετικές δραστηριότητες όπως την σύνταξη μιας σημαντικής είδησης για τη ζωή στο μέλλον και την συλλογική συγγραφή μιας ιστορίας για το πώς θα είναι η ζωή στο μέλλον.

Χωρίς να υποβαθμίσουμε τη αξία της κλασσικής μορφής «εγγραμματισμού», οι νέες τεχνολογίες και τα συνεργατικά εργαλεία Web 2.0 θα προωθούσαν την ψηφιακή επικοινωνία με τους συνομηλίκους στην Ιταλία και την Γερμανία, θα χρησίμευαν ως ευχάριστος τρόπος εμπλουτισμού της διδασκαλίας και τέλος θα έδιναν την ευκαιρία στους νεαρούς μαθητές να έρθουν σε επαφή με την αυθεντική χρήση της ξένης γλώσσας, να βρουν «νόημα» στις δραστηριότητες που καλούνται να εκπονήσουν και να εκφραστούν με έναν ευχάριστο και δημιουργικό τρόπο.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Το πρώτο βήμα για την οργάνωση και την εκπόνηση του έργου ήταν η εγγραφή του σχολείου στη διαδικτυακή πύλη etwinning. Ακολούθησε ενημέρωση των μαθητών σχετικά με τη δράση etwinning και τις δυνατότητες επικοινωνίας που προσφέρει σε συνεργασία με άλλα σχολεία της Ευρώπης. Η επιλογή του θέματος εντάχθηκε στις δράσεις για την ανακήρυξη του 2014 ως «έτος συμφιλίωσης οικογένειας και εργασίας» και συγκεκριμένα στη ζωή στο μέλλον, όπως διαμορφώνεται λόγω των επιπτώσεων των ραγδαίων τεχνολογικών εξελίξεων στην επαγγελματική και οικογενειακή ζωή των ανθρώπων.

Το επόμενο βήμα ήταν η εύρεση των κατάλληλων Ευρωπαίων εταίρων, μέσω του Forum της πλατφόρμας, όπου αναρτήθηκε η σχετική διαφήμιση. Κριτήρια για την επιλογή των συνεργατών ήταν η ηλικία των μαθητών, τα ενδιαφέροντα των εκπαιδευτικών και το προφίλ του σχολείου. Στη διαφήμιση του έργου ανταποκρίθηκαν τα σχολεία ICS «G.A. Colozza» di Campobasso (Ιταλία) και Mörikeschule Backnang GWRS (Γερμανία), οι μαθητές των οποίων αποτέλεσαν τους εταίρους του ελληνικού σχολείου (68ο Γυμνάσιο Αθηνών). Μέσω της ανταλλαγής email διαμορφώθηκε το προσχέδιο του έργου, το οποίο περιλάμβανε τους στόχους, τις ενότητες, τη μεθοδολογία, τα εργαλεία και τον τρόπο αξιολόγησης.

Συγκεκριμένα, οι στόχοι που τέθηκαν για τους μαθητές, βάσει της αναθεωρημένης ταξινομίας του Bloom (Krathwohl, 2002) εστίασαν στα εξής:

- Να κατονομάζουν και να κατανοούν τις επιπτώσεις της τεχνολογικής εξέλιξης στη ζωή των ανθρώπων,
- Να αναλύουν το πρόβλημα των επιπτώσεων στα επιμέρους χαρακτηριστικά,
- Να συνθέτουν τα στοιχεία του θέματος των επιπτώσεων, ώστε να σχεδιάζουν τη ζωή στο μέλλον.

Το έργο χωρίστηκε σε έξι διακριτές ενότητες, λαμβάνοντας υπόψη το γλωσσικό επίπεδο των μαθητών καθώς και τον τρόπο ενσωμάτωσης στη διδακτέα ύλη, ενώ η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε εστίασε στην επικοινωνιακή προσέγγιση στη διδασκαλία της ξένης γλώσσας (Whong, 2011). Προσδιορίστηκαν τα τεχνολογικά εργαλεία και ο τρόπος αξιολόγησης του έργου σε κάθε ενότητα αλλά και με την ολοκλήρωσή του. Για τις ανάγκες του έργου χρησιμοποιήθηκε το twinspace αλλά και ειδικός ιστοχώρος (http://chillorplod.pbworks.com), όπου αναρτήθηκε το ολοκληρωμένο έργο.

Επειδή η διάδραση και η συνεργασία των εταίρων αποτελεί βασικό στοιχείο ενός έργου etwinning, δημιουργήθηκαν οι προσωπικοί λογαριασμοί σύνδεσης των μαθητών ενός τμήματος της Α΄ Γυμνασίου, οι οποίοι ενημερώθηκαν για τις υποχρεώσεις τους και το χρονοδιάγραμμα δραστηριοτήτων. Για τις ανάγκες της δράσης χρησιμοποιήθηκαν οι αίθουσες του σχολείου με διαδραστικό πίνακα, το εργαστήριο Πληροφορικής και τα laptop που διαθέτει το σχολείο.

ΕΝΟΤΗΤΕΣ

Το έργο διαρθρώθηκε σε 6 ενότητες :

Ενότητα 1: Γνωριμία εταίρων.

Ο στόχος της πρώτης ενότητας ήταν η γνωριμία των μαθητών μεταξύ τους, ώστε να δημιουργηθεί κλίμα οικειότητας και συνεργασίας.

Επειδή το έργο αφορούσε στη ζωή στο μέλλον, ζητήθηκε από τους μαθητές να ζωγραφίσουν ή να αναρτήσουν κάποια αντιπροσωπευτική φωτογραφία από το www.flickr.com, ώστε να μην εμπίπτει σε πνευματικά δικαιώματα, η οποία θα αφορούσε στα σχέδιά τους για το μέλλον. Στη συνέχεια, με την χρήση του εργαλείου jigsawplanet (www.jigsawplanet.com) την μετέτρεψαν σε puzzle και την ανήρτησαν στο wiki με το όνομά τους.

Οι μαθητές των τριών διαφορετικών χωρών άρχισαν να γνωρίζονται μεταξύ τους σχολιάζοντας τα puzzle των εταίρων τους μέσω των comment boxes στη συγκεκριμένη σελίδα του wiki. Αξίζει να

σημειωθεί ότι σε κάθε διδακτική ενότητα υπήρχαν σύντομες σαφείς οδηγίες για τη χρήση των εργαλείων Web 2.0 που απαιτούνταν κάθε φορά.

Εικόνα1: Η ζωγραφιά της μαθήτριας έχει μετατραπεί σε puzzle με το ψηφιακό εργαλείο jigsawplanet

Ενότητα 2: «Shift happens» (Η μετατόπιση συμβαίνει….).

Στόχος της συγκεκριμένης ενότητας ήταν η καταγραφή και κατανόηση των ραγδαίων επιπτώσεων της τεχνολογίας στη ζωή των ανθρώπων. Οι μαθητές παρακολούθησαν το διάρκειας 8 λεπτών video «Shift Happens. Did you Know?» (http://www.youtube.com/watch?v=vdvo5FlRqmM), το οποίο αναφέρεται στις εξελίξεις και αλλαγές που επιφέρει η τεχνολογία στην καθημερινή ζωή και την εκπαίδευση παγκοσμίως. Αφού κατέγραψαν τα κύρια σημεία, χωρίστηκαν σε ομάδες και συζήτησαν τα βασικά θέματα που αναφέρθηκαν στο βίντεο. Εν συνεχεία, αντάλλαξαν απόψεις με τους Ευρωπαίους εταίρους χρησιμοποιώντας το εργαλείο linoit (http://linoit.com), το οποίο επιτρέπει την τοποθέτηση εικονικών σημειώσεων – ετικετών σε έναν διαδικτυακό καμβά (Εικόνα 2).

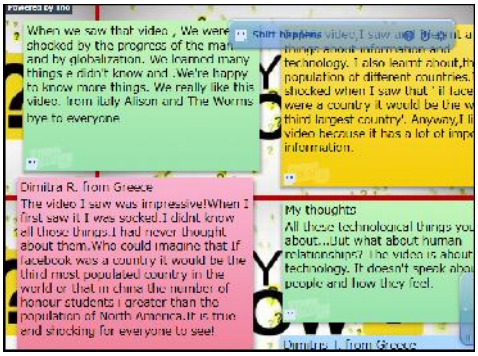

Εικόνα 2: Οι μαθητές αντάλλαξαν απόψεις χρησιμοποιώντας τον ψηφιακό καμβά http://en.linoit.com/

Ακολούθως, οι μαθητές κάθε χώρας εργάστηκαν συλλογικά για να δημιουργήσουν ένα «σύννεφο λέξεων» με τις λέξεις κλειδιά που είχαν καταγράψει παρακολουθώντας το video, χρησιμοποιώντας το εργαλείο wordle (www.wordle.net) και το ανήρτησαν στον ιστοχώρο (Εικόνα 3). Τέλος, αξιολόγησαν τις δραστηριότητες της ενότητας απαντώντας στο ερώτημα «Did you like module 2?» αξιοποιώντας το ψηφιακό εργαλείο answergarden (http://answergarden.ch/).

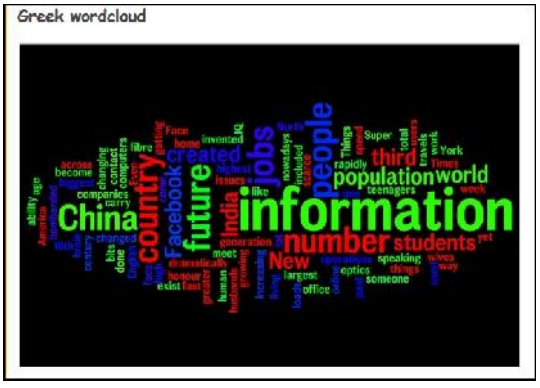

Εικόνα 3: Το «Σύννεφο λέξεων που δημιούργησαν οι μαθητές του ελληνικού σχολείου

Ενότητα 3: Το μέλλον της εκπαίδευσης.

Σκοπός της συγκεκριμένης ενότητας ήταν η ανταλλαγή απόψεων μεταξύ των εταίρων όσον αφορά το μέλλον της εκπαίδευσης. Για την επίτευξη του στόχου, οι μαθητές επισκέφτηκαν το blog http://blog.ted.com/2013/03/06/4-inspiring-kids-imagine-the-future-of-learning/, όπου τέσσερα παιδιά θαύματα μοιράζονται τις σκέψεις τους για την εκπαίδευση στο μέλλον. Επέλεξαν να παρακολουθήσουν ένα από τα τέσσερα video και στη συνέχεια, χρησιμοποιώντας το εργαλείο linoit (http://en.linoit.com/) αντάλλαξαν απόψεις με τους Ευρωπαίους εταίρους τους για το μέλλον της εκπαίδευσης. Ακολούθησε αξιολόγηση των δραστηριοτήτων της ενότητας από τους μαθητές, κάνοντας χρήση του εργαλείου polldaddy (https://polldaddy.com/)

Ενότητα 4: Η πραγματική είδηση.

Σκοπός της συγκεκριμένης ενότητας ήταν η δημιουργία μιας είδησης που θα έχει αξία στο μέλλον. Οι μαθητές παρακολούθησαν ένα πολύ σύντομο video με τίτλο «Real News» (http://www.ted.com/talks/kirk_citron_and_now_the_real_news.html), με στόχο να κατανοήσουν τη διαφορά μεταξύ της αληθινής, διαχρονικής είδησης που έχει μακροπρόθεσμη αξία και της απλής εφήμερης είδησης που τείνει να ξεχαστεί στο μέλλον. Στη συνέχεια, οι μαθητές κάθε χώρας κλήθηκαν να λειτουργήσουν συλλογικά και δημιουργικά για να συντάξουν και να εικονογραφήσουν μια είδηση με τίτλο «Η Ζωή στο Μέλλον». Το προϊόν κάθε χώρας αναρτήθηκε στο wiki με τη βοήθεια του εργαλείου fodey (http://www.fodey.com/generators/newspaper/snippet.asp), το οποίο μορφοποιεί το κείμενο και του δίνει τη μορφή άρθρου εφημερίδας. (Εικόνα 4)

Εικόνα 4: Η είδηση που έγραψαν οι μαθητές εμφανίζεται σαν άρθρο εφημερίδας

Ακολούθως, οι μαθητές κάθε χώρας χρησιμοποιώντας το ψηφιακό εργαλείο tricider (www.tricider.com) αξιολόγησαν τις εργασίες των εταίρων τους και στηριζόμενοι σε συγκεκριμένα κριτήρια που τους δόθηκαν (πρωτοτυπία, χρησιμότητα, σύνδεση με τη ζωή στο μέλλον) ψήφισαν συλλογικά για την καλύτερη είδηση τεκμηριώνοντας την επιλογή τους. Η νικήτρια ομάδα κέρδισε ως έπαθλο ένα ηλεκτρονικό βιβλίο. Η ενότητα ολοκληρώθηκε με την αξιολόγηση των δραστηριοτήτων από τους μαθητές, με τη χρήση του εργαλείου answergarden (http://answergarden.ch/).

Ενότητα 5: Η ζωή στο μέλλον μέσα από τα μάτια των μαθητών.

Στόχος της συγκεκριμένης ενότητας ήταν η καταγραφή της ζωής στο μέλλον, όπως την οραματίζονται οι μαθητές. Τα τρία συνεργαζόμενα σχολεία έχοντας το τραγούδι «In the Year 2525 …» ως υπόδειγμα δημιούργησαν ένα συλλογικό τραγούδι για τη ζωή στο μέλλον. Οι μαθητές κάθε χώρας συνέβαλαν με μια στροφή, την οποία δημιούργησαν ομαδικά χρησιμοποιώντας το εργαλείο writerhymes (http://writerhymes.com). Το συγκεκριμένο εργαλείο δίνει τη δυνατότητα παραγωγής λέξεων με ομοιοκαταληξία, βάσει μιας λέξης-κλειδί, διευκολύνοντας τη διαμόρφωση στίχων για την παραγωγή ποιητικού λόγου. Κάθε στίχος γράφτηκε σε ένα χαρτόνι με το οποίο φωτογραφήθηκε ένας μαθητής. Όλες οι φωτογραφίες συγκεντρώθηκαν από τον συντονιστή του προγράμματος και αναρτήθηκαν στον ιστοχώρο του έργου με τη μορφή video. Κάθε σχολείο έδωσε ένα τίτλο στο

τραγούδι και ακολούθησε ψηφοφορία (www.tricider.com) για να επιλεγεί ο πιο κατάλληλος τίτλος του τραγουδιού.

Στη συνέχεια, οι μαθητές λειτούργησαν ως μικροί συγγραφείς. Κάθε σχολείο δημιούργησε τη δική του ψηφιακή ιστορία για το πώς φαντάζεται τη ζωή στο μέλλον, την εικονογράφησε, ηχογράφησε την αφήγηση και ανήρτησε το τελικό προϊόν χρησιμοποιώντας το εργαλείο utellstory (www.utellstory.com).

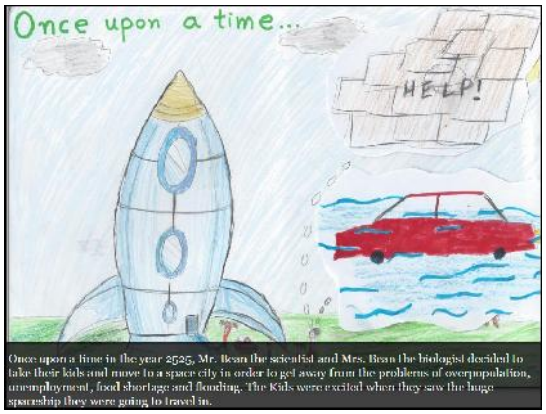

Εικόνα 4: Απόσπασμα από την ψηφιακή εικονογραφημένη ιστορία που δημιούργησαν οι μαθητές του ελληνικού σχολείου

Τέλος, οι μαθητές ζωγράφισαν και περιέγραψαν την εφεύρεση που κλήθηκαν να επινοήσουν για να βελτιώσουν τη ζωή στο μέλλον χρησιμοποιώντας τον εικονικό καμβά linoit (http://en.linoit.com/). Με την ολοκλήρωση της ενότητας έγινε η αξιολόγηση των δραστηριοτήτων από τους μαθητές, κάνοντας χρήση του ψηφιακού εργαλείου answergarden (http://answergarden.ch/).

Ενότητα 6: Αξιολόγηση.

Σκοπός της τελευταίας ενότητας ήταν η αποτίμηση της εμπειρίας των μαθητών από τη συμμετοχή τους στη δράση etwinning. Οι μαθητές κάθε χώρας δημιούργησαν ένα poster με τις εντυπώσεις και τα θετικά συναισθήματα που τους δημιουργήθηκαν κατά τη διάρκεια εκπόνησης του έργου. Συγκεκριμένα, κάθε μαθητής αξιολόγησε την όλη εμπειρία από τη δράση γράφοντας λέξεις κλειδιά στη ζωγραφιά μιας βαλίτσας και όλες οι βαλίτσες κάθε χώρας συνέθεσαν το poster της χώρας που αναρτήθηκε στην τελευταία σελίδα του ιστοχώρου που φιλοξενεί το έργο (Εικόνα 5).

Εικόνα 5: Τα poster αξιολόγησης των τριών σχολείων

ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ- ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Το έργο «To chill or to plod? Life in the future», λόγω του μαθητοκεντρικού χαρακτήρα του θεωρείται καινοτόμο, αφού δίνεται βαρύτητα στην πρωτοβουλία και αυτενέργεια των μαθητών. Επιπλέον, η διερευνητική διαδικασία πάνω στην οποία στηρίζεται η φιλοσοφία του eTwinning έδωσε στους μαθητές την ευκαιρία να εστιάσουν σε προβλήματα που σχετίζονται με την καθημερινή πραγματικότητα (Thomas, Mergendoller, and Michaelson, 1999) και συγκεκριμένα στις επιδράσεις της τεχνολογικής εξέλιξης στην καθημερινή ζωή αλλά και στο μέλλον. Επιπλέον, το έργο έθεσε τις βάσεις αυθεντικής επικοινωνίας στην Αγγλική γλώσσα και δημιούργησε κίνητρα ανάπτυξης των βασικών γλωσσικών δεξιοτήτων με δημιουργικό και ευχάριστο τρόπο (Rosenberg, 2009). Αξίζει να σημειωθεί ότι το εν λόγω έργο ενσωματώθηκε στη διδακτέα ύλη και οι μαθητές είχαν την ευκαιρία να εφαρμόσουν τις γραμματικές και συντακτικές δομές που είχαν διδαχθεί σε ένα πιο ενδιαφέρον

πλαίσιο. Η επαφή με αυθεντικά κείμενα ενίσχυσε τον οπτικοακουστικό εγγραμματισμό και οι δραστηριότητες παραγωγής γραπτού λόγου τους έδωσαν την ευκαιρία να χρησιμοποιήσουν λεξιλόγιο και είδη κειμένου που είχαν διδαχθεί.

Λαμβάνοντας υπόψη τις επιμέρους αξιολογήσεις των δραστηριοτήτων κάθε ενότητας από τους μαθητές και την τελική αξιολόγηση που διεξήχθη με την ολοκλήρωση της δράσης (τα poster με τις βαλίτσες) αλλά και παρατηρώντας τον τρόπο με τον οποίο οι μαθητές συνεργάζονταν και αλληλοεπιδρούσαν με τους Ευρωπαίους συνομηλίκους για την επίτευξη ενός κοινού στόχου μπορούμε να συμπεράνουμε τα εξής:

Ενισχύθηκε η εισαγωγή της Ευρωπαϊκής διάστασης στη μαθησιακή διαδικασία, μέσω της αλληλεπίδρασης με τους εταίρους. Οι μαθητές συνειδητοποίησαν ότι υπάρχουν ισχυροί δεσμοί μεταξύ τους και μεταξύ των Ευρωπαίων πολιτών. Έμαθαν να είναι συνεπείς, υπεύθυνοι, αυτόνομοι και να ρυθμίζουν την μάθησή τους, να επεξεργάζονται τη νέα γνώση και να την εφαρμόζουν σε ποικίλα πλαίσια. Καλλιεργήθηκε πνεύμα συνεργασίας και αλληλεγγύης, μέσω της ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας (Rhoades, 2013), αφού οι μαθητές της κάθε ομάδας είχαν συγκεκριμένο ρόλο στον οποίο έπρεπε να ανταποκριθούν υπεύθυνα (συντονιστής, γραμματέας, παρουσιαστής κλπ). Επιπλέον, ανέπτυξαν τις διαπροσωπικές ικανότητές τους, έμαθαν πώς να ρυθμίζουν την μάθησή τους και αρκετές φορές κλήθηκαν να αξιολογήσουν τις δραστηριότητες που εκπόνησαν αλλά και την εργασία των ομοτίμων τους από διαφορετικές χώρες βασιζόμενοι σε συγκεκριμένα κριτήρια αξιολόγησης που τους δόθηκαν. Η συμμετοχή των μαθητών ήταν καθολική, γεγονός που αποδεικνύεται από το τελικό προϊόν που είναι η ψηφιακή ιστορία, στην οποία ακούγονται ηχογραφημένες οι φωνές όλων των συμμετεχόντων.

Η χρήση των ΤΠΕ (π.χ. τα video από το YouTube που παρακολούθησαν οι μαθητές, το jigsawplanet για ανάρτηση εργασίας σε μορφή puzzle, ο ψηφιακός διαδικτυακός πίνακας linoit, το wordlenet για σύννεφο λέξεων, το fodey για τη δημιουργία της είδησης στην εφημερίδα, το utellstory για την δημιουργία της ψηφιακής ιστορίας) αποδείχτηκε άριστο ψυχοπαιδαγωγικό μέσο καθώς ανανέωσε τη διδακτική πράξη και βοήθησε τους μαθητές να αναπτύξουν τις ψηφιακές τους δεξιότητες.

Από την άλλη μεριά, οι εμπλεκόμενοι εκπαιδευτικοί απέκτησαν περισσότερη αυτοπεποίθηση, πειραματίστηκαν με νέες μεθόδους καθώς και με νέα εργαλεία web 2.0 και υιοθέτησαν ρόλο συμβούλου- καθοδηγητή. Τους δόθηκε η ευκαιρία να συνειδητοποιήσουν ότι μέσα από τη συνεργασία και τη συλλογικότητα μπορούν να αποκομίσουν πολλά οφέλη τόσο για τη σχολική κοινότητα όσο και για την επαγγελματική τους ανάπτυξη.

Κατά τη δημιουργία του εκπαιδευτικού υλικού εφαρμόστηκαν οι αρχές της διαφοροποιημένης διδασκαλίας (Tomlinson, 1999), για να καλυφθούν οι ανάγκες όλων των μαθητών. Έτσι, πολλές φορές οι μαθητές είχαν τη δυνατότητα επιλογής του υλικού που θα επεξεργάζονταν. Για παράδειγμα, μαθητές με χαμηλές επιδόσεις στην ξένη γλώσσα ανέλαβαν την εικονογράφηση, ενώ αυτοί με υψηλές επιδόσεις την ψηφιακή αφήγηση. Κάποια video τα οποία κρίθηκαν απαιτητικά για την κατανόηση του επιπέδου της ξένης γλώσσας που χρησιμοποιείται αναρτήθηκαν στο ιστολόγιο με ελληνικούς υπότιτλους, παράλληλα με το βίντεο στην αγγλική γλώσσα, ώστε να διευκολύνεται η κατανόηση από όλους τους μαθητές. Επίσης, όλες οι οδηγίες για την εκπόνηση των δραστηριοτήτων ήταν σαφείς και πολλές φορές συνοδεύονταν από παραδείγματα.

Τέλος, το κλίμα υποστήριξης και ενθάρρυνσης που υπήρχε στο σχολείο βοήθησε ώστε να ξεπεραστούν οι όποιες τεχνικές δυσκολίες εμφανίστηκαν. Μαθητές και γονείς καλωσόρισαν την καινοτομία, ενώ την ολοκλήρωση του έργου ακολούθησαν δραστηριότητες διάχυσης, μέσω παρουσιάσεων σε ημερίδες (http://www.pekade.gr/gr/announcements).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Brandt, R. (1998). *Powerful teaching*. Alexandria, VA: ASCD.

Krathwohl, D. R. (2002). A revision of bloom's taxonomy: An overview. *Theory into Practice, 41 (4)*, 212-218.

McCombs,B. L., and Whisler, J. S. (1997*). The learner-centered classroom and school: Strategies for increasing student motivation and achievement*. San Francisco: Jossey-Bass.

Rhoades,G.(2013). Minimizing the chaos through cooperative classroom management. *English Teaching Forum, 51(4),* 28-34. Retrieved from http://americanenglish.state.gov/files/ae/resource files/51 4 5 rhoades.pdf

Rosenberg, R.(2009). Tools for activating materials and tasks in the English language classroom. *English Teaching Forum, 47 (4),* 2-11, 27. Retrieved from http://americanenglish.state.gov/files/ae/resource files/09-47-4-b.pdf

Thomas, J. W., Mergendoller, J. R., and Michaelson, A. (1999). *Project-based learning: A handbook for middle and high school teachers.* Novato, CA: The Buck Institute for Education.

Tomlinson, C. (1999). *The differentiated classroom: Responding to the needs of all learners.* Alexandria, VA: ASCD.

Whong, M. (2011). *Language Teaching: Linguistic Theory in Practice*. Edinburgh: Edinburgh University Press.

Νέες Τεχνολογίες, Γλώσσα και Ιστορία
Πάτρα 14, 15 & 16 Νοεμβρίου 2014

Τζοβλά Ειρήνη[1]

[1] Εκπαιδευτικός Π.Ε. 70
etzovla@yahoo.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το συγκεκριμένο άρθρο αφορά την εφαρμογή στην πράξη ενός ολοκληρωμένου σεναρίου διδασκαλίας στο πλαίσιο των μαθημάτων της Γλώσσας και της Ιστορίας της Γ΄ Δημοτικού. Στόχος της ήταν η δημιουργική ένταξη των ΤΠΕ στη μαθησιακή διαδικασία, η ανάδειξη της προστιθεμένης αξίας τους, η ανάπτυξη νέων γραμματισμών και η καλλιέργεια του κριτικού γραμματισμού. Η πρόταση λειτούργησε συμπληρωματικά προς τους παραδοσιακούς γραμματισμούς και επέκτεινε τις δραστηριότητες των σχολικών εγχειριδίων σπάζοντας το μονοδιάστατο και γραμμικό χαρακτήρα του, αναδεικνύοντας το διαθεματικό και διεπιστημονικό πλαίσιο των Νέων Προγραμμάτων Σπουδών, ενισχύοντας τις συμμετοχικές και ανακαλυπτικές μεθόδους και εφαρμόζοντας την ομαδοσυνεργατική διδασκαλία. Η εφαρμογή κατέδειξε πως, παρά το μικρό της ηλικίας των μαθητών, αυτοί είναι πρόθυμοι να εμπλακούν σε καινοτόμες προσεγγίσεις και μπορούν να πετύχουν σημαντικά μαθησιακά αποτελέσματα, αρκεί η επιλογή των δραστηριοτήτων και των λογισμικών να ανταποκρίνονται στην ηλικία και τα ενδιαφέροντα τους.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *Διδασκαλία Γλώσσας και Ιστορίας, Γ΄ Τάξη Δημοτικού, κριτικός γραμματισμός*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το σενάριο έλαβε χώρα στο πλαίσιο συνεργασίας με το Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας, στην Πράξη «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση».

Η συγκεκριμένη προσπάθεια στόχευε στην αξιοποίηση των ΤΠΕ ως περιβαλλόντων πρακτικής γραμματισμού, συμπεριλαμβανομένου του κλασικού και του κριτικού γραμματισμού στα πλαίσια της νέας παιδαγωγικής του πολυ-γραμματισμού (Χατζησαββίδης,2009). Πρόκληση για τη δημιουργία του σεναρίου αποτέλεσε η δημιουργική χρήση των ΤΠΕ σε μαθητές μικρών τάξεων, οι οποίοι δεν έχουν ακόμη μεγάλη εξοικείωση με τα λογισμικά και τις ΤΠΕ. Το σενάριο με αφορμή την περιπέτεια του Οδυσσέα στο νησί του Αίολου στόχευε να επεκτείνει και να εμπλουτίσει τις δραστηριότητες των εγχειριδίων της Γλώσσας και της Ιστορίας και να λειτουργήσει συμπληρωματικά προς αυτές. Έτσι ενέπλεξε τους μαθητές σε διαφορετικούς τρόπους προσέγγισης των περιπετειών του Οδυσσέα, τους έφερε σε επαφή με υβριδικά κειμενικά είδη, κυρίως μέσω των Τ.Π.Ε. και τους ώθησε να τα αναπαράγουν. Για να επιτευχθούν οι παραπάνω στόχοι έγινε προσπάθεια να ενταχθούν στο σενάριο δραστηριότητες βασισμένες σε φύλλα εργασίας, ώστε να οδηγηθούν οι μαθητές από παραδοσιακούς τρόπους προσφοράς της γνώσης (μετωπική και δασκαλοκεντρική διδασκαλία) σε περισσότερο ανακαλυπτικούς και δυναμικούς τρόπους (ομαδική εργασία, αναζήτηση), οι οποίοι θα τους επιτρέψουν να δημιουργήσουν νέες ταυτότητες, αλλά και να γίνουν μέλη κοινοτήτων γραμματισμού (Χατζησαββίδης & Αλεξίου, 2012). Η πρόταση διαρθρώθηκε σε μονόωρες και δίωρες δραστηριότητες αντίστοιχα και προσέγγισε το θέμα διαθεματικά αξιοποιώντας την ενότητα του σχολικού εγχειριδίου της Γλώσσας «Ήταν μια φορά…» εμπλέκοντας και την ενότητα του σχολικού εγχειριδίου της Ιστορίας που αφορά τις περιπέτειες του Οδυσσέα.

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Στη σύνταξη του σεναρίου λήφθησαν υπόψη οι σύγχρονες απόψεις για τη διδασκαλία και τη μάθηση, ιδίως οι θέσεις του κριτικού γραμματισμού, η κειμενοκεντρική διάσταση στη γλωσσική διδασκαλία και η αξιοποίηση πολυτροπικού υλικού (Νέα Προγράμματα Σπουδών, 2011). Τα φύλλα εργασίας που δημιουργήθηκαν ήταν εποικοδομητικού τύπου με έμφαση στη συνεργατική μάθηση με τη χρήση της τεχνολογίας, η οποία αποτελεί μια ευρέως αποδεκτή εκπαιδευτική προσέγγιση και θεωρείται ότι ενισχύει τη μάθηση (Gillies & Ashman,2000) και την κοινωνική αλληλεπίδραση

(Johnson & Johnson, 1986), στο μαθητοκεντρικό μοντέλο, στην κριτική αναζήτηση της πληροφορίας και στη δημιουργική αξιοποίησή της, ώστε να παραχθούν υβριδικά κειμενικά είδη.
Το σενάριο υιοθέτησε το μοντέλο του Ρόμβου (Κουτσογιάννης, 2012) στις άκρες του οποίου ο εκπαιδευτικός τοποθετεί συγκεκριμένες επιλογές. Έτσι (βλ. σχήμα 1) στην άκρη Α αντιστοιχούν οι γνώσεις για τον κόσμο, οι αξίες και οι πεποιθήσεις, στη Β οι επιλογές στο επίπεδο των γραμματισμών, στη Γ οι γνώσεις για τη γλώσσα και στην άκρη Δ οι διδακτικές πρακτικές, που υιοθετούνται στη διδακτική παρέμβαση. Στο κέντρο τοποθετούνται οι ταυτότητες των μαθητών και των εκπαιδευτικών, η διαμόρφωση των οποίων όμως έχει άμεση σχέση με τις επιλογές που γίνονται στις άκρες του ρόμβου.

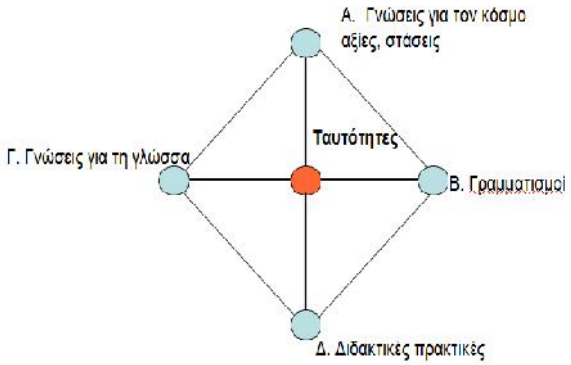

Σχήμα 1. Το μοντέλο του ρόμβου

Ο εκπαιδευτικός μετατοπίστηκε από το ρόλο του «κατέχοντος» ενός γενικής αξίας νοήματος, στον ρόλο του διευκολυντή, συντονιστή και συνοδοιπόρου της μαθησιακής διαδικασίας. Σύμφωνα με τον Vygotsky (1993), σε κάθε άτομο υπάρχει ένας βαθμός ετοιμότητας για την επίτευξη πιο δύσκολων ή διαφορετικής ποιότητας έργων. Η διδασκαλία θα πρέπει να οδηγεί το παιδί σε πιο προχωρημένο επίπεδο ικανοτήτων από ότι βρίσκεται, αξιοποιώντας το δυναμικό και την ετοιμότητά του (Ζώνη Επικείμενης Ανάπτυξης). Ο ρόλος, λοιπόν, του εκπαιδευτικού κινήθηκε προς αυτή την κατεύθυνση (ΑΠΣ-ΔΕΠΠΣ, 2003).

Ο ρόλος των μαθητών ήταν διερευνητικός, καθώς εργάζονταν ερευνώντας ιστοσελίδες του διαδικτύου αλλά και συμβουλευτικός και βοηθητικός προς τους συμμαθητές, καθώς μέσα από τη συνεργασία ωθούνταν να συμβουλευτούν και να συμβουλέψουν άλλα μέλη της ομάδας τους. Το σενάριο στηρίχτηκε τόσο στη μάθηση μέσα από την προσωπική εμπλοκή όσο και στην ένταξη των δραστηριοτήτων μέσα σε συγκεκριμένο επικοινωνιακό πλαίσιο, καθώς οι μαθητές κλήθηκαν να συντάξουν κείμενο για συγκεκριμένο σκοπό και με συγκεκριμένο αποδέκτη.

Από παιδαγωγική σκοπιά επιδιώχθηκε η εργασία σε ομάδες, η αλληλεπίδραση των μαθητών με αφορμή τις προς υλοποίηση εργασίες και η συνειδητοποίηση ότι οι στόχοι κατακτώνται ομαδικά σε συνεργασία με τους άλλους και όχι μόνο ατομικά. Η εμπλοκή στη συνεργατική μάθηση εξασφαλίζει την αυθεντική επικοινωνία στην τάξη με όρους ισότιμους (Ιντζίδης κ.α, 2010).

Τέλος, από τεχνολογική σκοπιά αναπτύχθηκαν δεξιότητες γραμματισμών, αφού το σενάριο υλοποιήθηκε κατά βάση με τη χρήση του διαδικτύου και των ανοικτών λογισμικών. Στόχος ήταν να καλλιεργηθεί ο κριτικός γραμματισμός όχι μόνο μέσα από την κριτική προσέγγιση των ψηφιακών περιβαλλόντων αλλά και μέσω των πόρων (κειμένων, φωτογραφιών κλπ.) που περιέχονταν σε αυτά. Επίσης, έγινε προσπάθεια οι νέοι γραμματισμοί να λειτουργήσουν συμπληρωματικά και ισότιμα προς τους παραδοσιακούς γραμματισμούς (Χατζησαββίδης & Αλεξίου 2012).

ΣΤΟΧΟΘΕΣΙΑ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

Οι στόχοι που επιδιώχθηκε να επιτευχθούν κατά την εφαρμογή του σεναρίου και σύμφωνα με το μοντέλο του ρόμβου ήταν οι μαθητές:

Στο επίπεδο των γνώσεων για τον κόσμο να γνωρίσουν τις περιπέτειες του Οδυσσέα, να ιεραρχήσουν και να κατατάξουν γεγονότα, να εξασκηθούν στην ομαδική εργασία και τη συνεργασία, να αναπτύξουν κριτική σκέψη, ώστε να διαμορφώσουν εγγράμματες ταυτότητες μέσα από τις οποίες

θα μπορούν να προσεγγίζουν κριτικά ένα κείμενο, να αποκτήσουν κοινές εμπειρίες μέσα από διερευνητική μάθηση και να αναπτύξουν δεξιότητες παρουσίασης της δουλειάς τους.

Στο επίπεδο των γλωσσικών στόχων να δραματοποιήσουν τις συναισθηματικές αντιδράσεις των προσώπων μιας αφηγηματικής ιστορίας, να μπορούν να μπουν στο ρόλο του αφηγητή αλλά και των ηρώων ενός κειμένου καθώς το δραματοποιούν, να έρθουν σε επαφή με τον αφηγηματικό λόγο, να έρθουν σε επαφή με μορφές υβριδικών κειμενικών ειδών, να εξοικειωθούν με την παραγωγή πληροφοριακού λόγου, να εξοικειωθούν με την παραγωγή πολυτροπικού κειμένου, να αναπτύξουν επιχειρηματολογικό λόγο και να βελτιώσουν τις αδυναμίες τους, να συλλέξουν επιλεκτικά πληροφορίες, να τις επεξεργαστούν και να τις εντάξουν στην κατάλληλη περίσταση επικοινωνίας και να υιοθετήσουν κριτική στάση απέναντι στην παραγωγή των πολυτροπικών κειμένων των άλλων.

Στο επίπεδο των γραμματισμών να μπορούν να επεξεργάζονται στοιχειωδώς φακέλους και αρχεία εγγράφων σε Η/Υ, να ελαχιστοποιούν παράθυρα και να εργάζονται σε αυτά, να μάθουν να χρησιμοποιηθούν διαφορετικά διαδικτυακά εργαλεία για τον ίδιο σκοπό, να μάθουν να αντιγράφουν και να επικολλούν φωτογραφίες, να ασκηθούν στη μεγέθυνση και σμίκρυνση φωτογραφίας, να μάθουν κάποιες από τις εντολές μορφοποίησης παρουσίασης (χρώμα, γραμματοσειρά, εφέ), να αποκτήσουν ευχέρεια πρόσβασης στις πληροφορίες που παρέχονται μέσω του Διαδικτύου και των πολυμέσων, να μάθουν να αναζητούν, να βρίσκουν και να περιηγούνται σε μία ιστοσελίδα, να γνωρίσουν την ανάρτηση σε ιστολόγιο, να κατανοήσουν ότι πρέπει να ελέγχουν κριτικά ως προς την εγκυρότητα και την αξιοπιστία τις όποιες πληροφορίες παρέχει το διαδίκτυο.

ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

Η εφαρμογή είχε διάρκεια έξι (6) διδακτικές ώρες, πήραν μέρος σε αυτή 20 μαθητές, οι οποίοι εργάστηκαν στην αίθουσα διδασκαλίας και το εργαστήριο πληροφορικής του σχολείου και απέβλεπε στο να αναπτύξουν αυτοί μέσα από τη χρήση των προτεινόμενων εργαλείων δεξιότητες συνεργασίας, στάση αυτενέργειας και ικανότητες κριτικής διερεύνησης. Για το σκοπό αυτό χρησιμοποιήθηκαν οι διδακτικές πρακτικές της ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας, της βιωματικής μάθησης, της εργασία στην ολομέλεια και της ανακαλυπτικής – συνεργατικής μάθησης. Αφετηρία του σεναρίου αποτέλεσε το κείμενο του βιβλίου του μαθητή «Στο νησί του Αίολου», η ενότητα του βιβλίου της Γ΄ τάξης που αφορά τις περιπέτειες του Οδυσσέα αλλά και η προβολή αποσπασμάτων κινούμενων σχεδίων σχετικά με τις περιπέτειες του ήρωα.

Προϋπόθεση για την εφαρμογή του σεναρίου ήταν οι μαθητές να είναι σε θέση να συνδέονται με το διαδίκτυο, να γνωρίζουν τα βασικά μενού των λογισμικών που χρησιμοποίησαν και να έχουν επαφή με το χώρο του ιστολογίου. Ακόμη, προϋπόθεση αποτέλεσε η υιοθέτηση διδακτικών πρακτικών που προάγουν τη διερευνητική – ανακαλυπτική μάθηση, την κριτική ματιά στις πληροφορίες και την ανάπτυξη εκείνων των δεξιοτήτων που θα διαμόρφωναν διαφορετικές ταυτότητες μαθητών.

Η συγκεκριμένη δράση ενέπλεξε τις ΤΠΕ στο πλαίσιο της αναζήτησης και επιλογής υλικού από διαδικτυακές πηγές, της κριτικής αξιοποίησής τους και των δυνατοτήτων που παρέχουν στη δημιουργία πολυτροπικού κειμένου με πολλαπλούς τρόπους. Οι ιστοσελίδες και οι βάσεις πληροφοριών που παρέχονται μέσω του διαδικτύου αποτελούν για όλους χρήσιμο εργαλείο έρευνας και σημαντικούς παράγοντες ανέλιξης της εκπαιδευτικής πράξης (Ράπτης & Ράπτη, 2007). Πιο συγκεκριμένα, οι ΤΠΕ συνέβαλαν στη μάθηση με τη δημιουργία εννοιολογικού χάρτη, χρονογραμμής, παρουσίασης πληροφοριών και κολάζ. Μέσα από την παραπάνω ενασχόληση οι μαθητές κατέκτησαν νέους γραμματισμούς και καλλιέργησαν τον κριτικό γραμματισμό.

Για τις ανάγκες της εφαρμογής του σεναρίου οι μαθητές της τάξης χωρίστηκαν αρχικά για τις ανάγκες της δραματοποίησης σε δύο ομάδες των δέκα μελών και στη συνέχεια για να γίνει η επεξεργασία των φύλλων εργασίας σε τέσσερις ομάδες των πέντε μελών, στις οποίες οι μαθητές έδωσαν οι ίδιοι όνομα. Κάθε ομάδα εργάστηκε σε έναν φορητό υπολογιστή, στον οποίο ο εκπαιδευτικός είχε εγκαταστήσει στην επιφάνεια εργασίας τα λογισμικά που οι μαθητές θα χρησιμοποιούσαν και φάκελο που περιείχε τα φύλλα εργασίας τα οποία οι μαθητές θα επεξεργάζονταν.

ΠΗΓΕΣ – ΠΟΡΟΙ ΤΟΥ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

Στο σενάριο χρησιμοποιήθηκαν α) το κείμενο του σχολικού εγχειριδίου με τίτλο: «Στο νησί του Αίολου», β) η ενότητα του βιβλίου της Ιστορίας: «Οι περιπέτειες του Οδυσσέα», γ) φάκελος με το

όνομα της ομάδας, ο οποίος βρισκόταν αποθηκευμένος στον υπολογιστή που εργαζόταν η κάθε ομάδα και περιλάμβανε τα φύλλα εργασίας, δ)Πρόγραμμα Επεξεργασίας Κειμένου, ε)οι διαδικτυακές εφαρμογές εννοιολογικής χαρτογράφησης https://bubbl.us/, «συννεφόλεξων» www.wordle.net και κολάζ http://www.smilebox.com/, στ) οπτικοακουστικό υλικό από ταινία «Η καταστροφή της Τροίας και οι περιπέτειες του Οδυσσέα», ζ) η ιστοσελίδα του Ψηφιακού Σχολείου και η) η μηχανή αναζήτησης Google.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ – ΣΤΑΔΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

1η ώρα- Ολομέλεια

Η ανάπτυξη του θέματος ξεκίνησε με την ανάγνωση του κειμένου του βιβλίου της Γλώσσας (τεύχος γ΄, σελ. 29) στο οποίο ο Οδυσσέας αφηγείται με γλαφυρό τρόπο την παραμονή του στο νησί του Αίολου και στη συνέχεια το ταξίδι του για την Ιθάκη. Οι μαθητές ανέτρεξαν στην αντίστοιχη ενότητα του βιβλίου της Ιστορίας και διάβασαν την αντίστοιχη περιπέτεια συνδυαστικά με την αφήγηση του βιβλίου της Γλώσσας. Εντόπισαν και συζήτησαν ομοιότητες και διαφορές των δύο κειμένων. Στη συνέχεια παρακολούθησαν την ταινία «Η καταστροφή της Τροίας και οι περιπέτειες του Οδυσσέα» από το 40ο έως το 46.40ο λεπτό, όπου γίνεται αναφορά στη συγκεκριμένη περιπέτεια. Ακολούθησε συζήτηση για το τι η εικόνα μπορεί να προσφέρει σε ένα κείμενο και πώς μπορεί εικόνα και κείμενο να αλληλοσυμπληρωθούν. Οι μαθητές διαπίστωσαν την προσφορά της εικόνας και κατέληξαν στην υπεροχή της πολυτροπικότητας.

2η - 3η ώρα – Ομάδες

Ως συνέχεια της προηγούμενης συζήτησης οι μαθητές χωρίστηκαν σε 2 ομάδες, χρησιμοποίησαν το υλικό των εντύπων κειμένων (βιβλίου Γλώσσας και βιβλίου Ιστορίας) και της ταινίας και ετοίμασαν μια δραματοποίηση για την περιπέτεια του Οδυσσέα στο νησί του Αιόλου. Η δραματοποίηση μπορεί να αποτελέσει ένα «ιδανικό» μέσο για τη διεύρυνση της σκέψης των μαθητών, αλλά και της μεταξύ τους επικοινωνίας, μέσω της ανάκλησης προσωπικών εμπειριών και της ανταλλαγής βιωμάτων, για την ανάπτυξη εντέλει της «εγγραμματοσύνης» τους, δηλαδή της κοινωνικής δεξιότητας και της κριτικής τους ετοιμότητας (Παπαρούση, Κοντογιάννη & Παπαϊωάννου, χ.χ.).

Δόθηκε ο απαραίτητος χρόνος, ώστε οι μαθητές να επεξεργαστούν το υλικό τους, και να παρουσιάσουν στην ολομέλεια τη δουλειά τους. Στόχος ήταν να ασκηθούν στον επικοινωνιακό λόγο, προσαρμόζοντας το λόγο τους ανάλογα με την επικοινωνιακή περίσταση και κυρίως ανάλογα με το ρόλο που υποδύονταν (Ιντζίδης κ.α. 2010). Στο τέλος κάθε παρουσίασης - σε πάνελ που είχε δημιουργηθεί - ένας μαθητής-συντονιστής έδινε το λόγο στους υπόλοιπους κι αυτοί διατύπωναν ερωτήσεις, πρότειναν στρατηγικές βελτίωσης, σύγκριναν γνώμες και «διαλέγονταν» ακούγοντας την άλλη άποψη. Η άλλη ομάδα σχολίαζε την παρουσίαση και έκανε θετικές και αρνητικές επισημάνσεις. Οι επισημάνσεις αφορούσαν στο ύφος των μικρών ηθοποιών, τον επιτονισμό της φωνής, το «στήσιμο» στη σκηνή και οι ίδιοι οι μικροί ηθοποιοί έκαναν παρατηρήσεις στον εαυτό τους. Ακολούθησε συζήτηση σχετικά με το τι έπρεπε να βελτιωθεί και πώς. Η ανταπόκριση που βρήκε στους μαθητές η παραπάνω δραστηριότητα ήταν τέτοια και ο ενθουσιασμός τους τόσο μεγάλος, ώστε έγινε δραματοποίηση και άλλων περιπετειών του Οδυσσέα.

4η - 5η ώρα –Ομάδες

Κατά το δίωρο αυτό οι μαθητές χωρίστηκαν σε 4 ομάδες των 5 ατόμων. Πριν ξεκινήσουν οι μαθητές τις εργασίες τους επιδείχθηκαν στην ολομέλεια τα λογισμικά bubbl.us και wordle, με τα οποία οι μαθητές έρχονταν πρώτη φορά σε επαφή, ώστε να υπάρξει σχετική εξοικείωση πριν επεξεργαστούν τα φύλλα εργασίας. Με τα υπόλοιπα λογισμικά οι μαθητές είχαν ξαναδουλέψει γι αυτό και δεν απαιτήθηκε χρόνος εξοικείωσης. Η δραστηριότητα πραγματοποιήθηκε συνδυαστικά με το μάθημα της Ιστορίας και λειτούργησε συμπληρωματικά στην επανάληψη της ενότητας που αφορούσε συνολικά τις περιπέτειες του Οδυσσέα.

Στη συνέχεια δόθηκε στους μαθητές το 1ο φύλλο εργασίας το οποίο ήταν διαφορετικό για κάθε ομάδα. Έτσι η 1η ομάδα κλήθηκε να δημιουργήσει έναν εννοιολογικό χάρτη στο λογισμικό bubbl.us στον οποίο γύρω από το όνομα του Οδυσσέα να αναπτύσσονται οι περιπέτειές του και τα ονόματα τα οποία εμπλέκονται σε αυτές. Οι εννοιολογικοί χάρτες επιτρέπουν την ενεργοποίηση της προγενέστερης γνώσης και την ενσωμάτωσή της στη νέα (Κόμης, 2004). Επίσης, με τη συνδρομή των νέων τεχνολογιών δίνεται η δυνατότητα να χρησιμοποιούνται οι δομημένοι χάρτες οποιαδήποτε

στιγμή η περίσταση το απαιτεί. Οι μαθητές με σχετική ευκολία πραγματοποίησαν το φύλλο εργασίας και με σχετική ομοφωνία κατέληγαν στο περιεχόμενο του εννοιολογικού χάρτη. Εντύπωση προκάλεσε εδώ η ευχέρεια με την οποία αποφάσιζαν ποιες λέξεις κλειδιά θα περιέχει ο εννοιολογικός τους χάρτης.

Εικόνα 1: Εννοιολογικός χάρτης που δημιούργησαν οι μαθητές με τις περιπέτειες του Οδυσσέα

Η 2η ομάδα κλήθηκε στο δικό της φύλλο εργασίας να αναπτύξει τη χρονογραμμή των περιπετειών του Οδυσσέα και να προσθέσει σε αυτή εικόνες από τις περιπέτειες. Η δημιουργία της χρονογραμμής απέβλεπε στο να αναπτύξουν οι μαθητές ικανότητες ιεράρχησης, κατάταξης και ταξινόμησης των γεγονότων (Ματσαγγούρας,2002). Στο φύλλο αυτό προκάλεσε εντύπωση η ικανότητα ανάκλησης των γεγονότων, καθώς οι μαθητές θυμούνταν και ιεραρχούσαν με μεγάλη ευχέρεια τις περιπέτειες του Οδυσσέα. Οι εικόνες που εντάχθηκαν στο φύλλο εργασίας αναζητήθηκαν τόσο στη μηχανή αναζήτησης www.google.gr όσο και στη σελίδα του Ψηφιακού Σχολείου, στο βιβλίο της Ιστορίας της Γ΄ Δημοτικού. Στο φύλλο αυτό οι μαθητές χρειάστηκαν βοήθεια, καθώς έπρεπε να εργάζονται σε διαφορετικά παράθυρα και αναζήτησαν τη συνδρομή του εκπαιδευτικού. Μέσα από τη συγκεκριμένη δραστηριότητα δόθηκε η ευκαιρία να γίνει συζήτηση σχετικά με τα κριτήρια με τα οποία επιλέγεται μια εικόνα, πού και πώς πρέπει αυτή να αναζητείται, τον έλεγχο της πηγής της και την προσφορά της στην εργασία. (Η χρονογραμμή που δημιούργησαν οι μαθητές με τις περιπέτειες του Οδυσσέα λόγω όγκου βρίσκεται αναρτημένη στο https://docs.google.com/file/d/0B2t3_tMzcrvicUF3WWhWd29HVVE/edit?usp=sharing).

Η 3η ομάδα κλήθηκε να δημιουργήσει στην εφαρμογή wordle «συννεφόλεξα» με κάθε μια από τις περιπέτειες του Οδυσσέα. Στόχος ήταν με κάθε περιπέτεια να φτιάξουν ένα «συννεφόλεξο» στο οποίο θα περιέχονται λέξεις κλειδιά από την περιπέτεια στην οποία αναφέρεται. Οι μαθητές των υπολοίπων ομάδων κλήθηκαν να μαντέψουν σε ποια περιπέτεια αναφέρεται κάθε «συννεφόλεξο». Μετά το τέλος της δραστηριότητας έγινε συζήτηση σχετικά με τις πληροφορίες που πρέπει να εμπεριέχονται σε ένα κείμενο, την ακρίβεια αυτών των πληροφοριών και πώς αυτές μπορεί να οδηγήσουν σε σωστό ή λάθος αποτέλεσμα.

Εικόνα 2: Αντιπροσωπευτικά «Συννεφόλεξα» που δημιούργησαν οι μαθητές με τις περιπέτειες του Οδυσσέα

Η 4η ομάδα ανέλαβε να δημιουργήσει ένα κολάζ με φωτογραφίες των περιπετειών στο πρόγραμμα smilebox. Απώτερος στόχος ήταν οι μαθητές να αποκτήσουν ικανότητες επιλογής ανάμεσα σε ένα πλήθος φωτογραφιών, τις οποίες αναζήτησαν - επέλεξαν οι ίδιοι από το διαδίκτυο και αποθήκευσαν σε φάκελο στην επιφάνεια εργασίας του υπολογιστή τους. Στο σημείο αυτό δόθηκε στον εκπαιδευτικό η δυνατότητα να «εκμεταλλευτεί» τη διαφωνία και να ζητήσει από τους μαθητές να τεκμηριώσουν τους λόγους που επέλεγαν τη μια ή την άλλη φωτογραφία. Στη συνέχεια επέλεξαν από τις φόρμες κολάζ που προτείνει το πρόγραμμα και παρουσίασαν το αποτέλεσμα που εξέφραζε την ομάδα τους.

Εικόνα 3: Κολάζ που δημιούργησαν οι μαθητές με τις περιπέτειες του Οδυσσέα

6η ώρα- Ολομέλεια

Αφού ολοκληρώθηκαν τα τέσσερα διαφορετικά φύλλα εργασίας η κάθε ομάδα παρουσίασε τη δουλειά της στις άλλες ομάδες της τάξης και τα άλλα τμήματα της Γ΄ τάξης και επιχειρηματολόγησε γι αυτή. Πριν την παρουσίαση έγινε συζήτηση αναφορικά με τον τρόπο επιχειρηματολογίας και εκφοράς του επιχειρήματος, ώστε η προηγούμενη αποκτηθείσα γνώση να ενισχύσει την καινούρια. Για το σκοπό αυτό οι μαθητές ανέτρεξαν σε προηγούμενα κεφάλαια του βιβλίου (τεύχος, β, Εν.« Αξέχαστα γενέθλια», «Το χαρούμενο λιβάδι») τα οποία αναφέρονται στη δομή του επιχειρηματολογικού λόγου. Στη διδακτική αυτή πρόταση εντάχθηκαν και δραστηριότητες επιχειρηματολογικού λόγου γιατί αυτός εμπεριέχει διαδικασίες επίλυσης προβλήματος, εξαγωγής συμπερασμάτων και ως εκ τούτου καλλιεργεί τις μεταγνωστικές δεξιότητες των μαθητών (Fink-Chorzempa et al, 2005).

Τέλος, οι εργασίες μεταφορτώθηκαν με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού στο ιστολόγιο της τάξης. Η διαδικασία αυτή εξοικείωσε τους μαθητές με νέες μορφές αναπαράστασης νοήματος

(ΕΑΙΤΥ, 2007). Η συγκεκριμένη επικοινωνιακή δραστηριότητα είναι κάτι που οι μαθητές συχνά επιδιώκουν, καθώς επιθυμούν να ξαναδούν τις εργασίες τους στο σπίτι με τους φίλους και τους γονείς τους.

Στόχος των παραπάνω φύλλων εργασίας ήταν οι μαθητές να μετατρέψουν την πληροφορία σε γνώση, να δημιουργήσουν νέες μορφές λόγου που σε συνδυασμό με τη δύναμη της εικόνας οδηγούν στην έννοια της πολυτροπικότητας (Kress, 1997), να γνωρίσουν τους υβριδικούς τρόπους παρουσίασης ενός θέματος και την προστιθέμενη αξία των ΤΠΕ.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΡΑΣΗΣ

Η αξιολόγηση της δράσης κινήθηκε στο επίπεδο α) της αυτοαξιολόγησης δηλ. η κάθε ομάδα αξιολόγησε το συνολικό της έργο όσο και των μελών της με κριτήρια το βαθμό συνεργασίας, εμπλοκής και συνεισφοράς στο τελικό αποτέλεσμα της ομάδας, β) της ετεροαξιολόγησης δηλ. η κάθε ομάδα αξιολόγησε τη δουλειά των υπολοίπων ως προς την πληρότητα της και γ) της αξιολόγησης από τον εκπαιδευτικό, ο οποίος αξιολόγησε την κάθε ομάδα ως προς τη συνεργασία των μελών της, την πληρότητα και ακρίβεια των απαντήσεων που δόθηκαν, την ενασχόληση με τα εργαλεία των ΤΠΕ, την ανάπτυξη της φαντασίας και της δημιουργικότητας των ομάδων και το παραχθέν υλικό. Όλα αυτά πάντα σε σχέση με τις ικανότητες και την ηλικία των μαθητών.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τελειώνοντας, θα πρέπει να επισημανθεί ότι το καινοτόμο μαθησιακό περιβάλλον με την αξιοποίηση των web.2 εργαλείων συνέβαλλαν στην επίτευξη σημαντικών μαθησιακών αποτελεσμάτων. Κι αυτό γιατί έγιναν δεκτό με ενθουσιασμό από τους μαθητές και τους επέτρεψε να έρθουν σε επαφή -μέσα από τις ΤΠΕ και τον παγκόσμιο ιστό - με πολυτροπικό υλικό και με δυναμικά περιβάλλοντα εργασίας, να ανακαλύψουν τη γνώση με διερευνητικό, βιωματικό και ανακαλυπτικό τρόπο και να παράγουν λόγο σε επικοινωνιακό πλαίσιο.

Η αξία του σεναρίου έγκειται στο γεγονός ότι αποτελεί ολοκληρωμένη πρόταση που αντιστοιχεί σε συγκεκριμένη διδακτική ενότητα, προσεγγίζει κριτικά τον ψηφιακό γραμματισμό, εμπλέκει ενεργά και δημιουργικά τους μαθητές στη διαδικασία της μάθησης και αναπτύσσει ισόρροπα γνώσεις για τον κόσμο, γνώσεις για τη γλώσσα και ψηφιακούς γραμματισμούς.

Το σενάριο στόχευε να είναι ρεαλιστικό και εφαρμόσιμο από μαθητές της ηλικίας των 9 ετών στους οποίους απευθυνόταν. Προσδοκούσε να τους εμπλέξει δημιουργικά και να τους εμπνεύσει. Για το λόγο αυτό χρησιμοποιήθηκαν λογισμικά και δραστηριότητες προσιτά και στα πλαίσια των δυνατοτήτων των μαθητών, τα όποια μπορούν να χρησιμοποιηθούν με ευχέρεια και άνεση από αυτούς και μπορούν να καλλιεργήσουν εγγράμματες μαθητικές ταυτότητες.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Fink-Chorzempa B., Graham S. & Harris K. (2005). What can I do to help young children who struggle with writing? *Teaching Exceptional Children*, 37(5), 64-66.

Gillies, R.M., & Ashman, A. F.(2000). The Effects of Cooperative Learning on Students with Learning Difficulties in the Lower Elementary School, *The Journal of Special Education*, 34 (1), 19-27

Johnson D.W., & Johnson R.T. (1986). Mainsteaming and Cooperative Learning Strategies, *Exceptional Children*, (52), 6 553-661

Kress, G. (1997). Before *Writing. Rethinking the paths to literacy*. London: Routledge

ΑΠΣ-ΔΕΠΠΣ (2003). *Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών-Διαθεματικό ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών.* Ανακτήθηκε στις 9 Ιουλίου 2010 από http://www.pi-schools.gr/programs/depps/

ΕΑΙΤΥ (2007). *Επιμόρφωση εκπαιδευτικών στην χρήση και αξιοποίηση των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διδακτική διαδικασία, Επιμορφωτικό υλικό για την εκπαίδευση των επιμορφωτών στα Πανεπιστημιακά Κέντρα Επιμόρφωσης*. Πάτρα: Ερευνητικό Ακαδημαϊκό Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών, Τομέας Επιμόρφωσης και Κατάρτισης.

Ιντζίδης Ε., Παπαδόπουλος Αθ., Σιούτης Αρ., Τικτοπούλου Αι.(2010). *Γλώσσα Γ΄ Δημοτικού, Τα απίθανα μολύβια, Βιβλίο Δασκάλου*, ΟΕΔΒ, Αθήνα

Ι.Ε.Π. (2011). *Πρόγραμμα σπουδών για τη διδασκαλία της νεοελληνικής γλώσσας στην υποχρεωτική εκπαίδευση (Δημοτικό & Γυμνάσιο. Οδηγός για τον εκπαιδευτικό.)* Ανακτήθηκε στις 14 Φεβρουαρίου 2013 από http://digitalschool.minedu.gov.gr/info/newps.php

Κόμης, Β. (2004). *Εισαγωγή στις εκπαιδευτικές εφαρμογές των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών* Αθήνα: Εκδόσεις Νέων Τεχνολογιών

Κουτσογιάννης, Δ. (2012). Ο ρόμβος της γλωσσικής εκπαίδευσης. *Στο Μελέτες για την ελληνική γλώσσα. Πρακτικά της 32ης συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας,* Α.Π.Θ., 208-2. Θεσσαλονίκη: ΙΝΣ.

Ματσαγγούρας, Η. (2002). «*Στρατηγικές διδασκαλίας: Η κριτική Σκέψη στη Διδακτική Πράξη*» Αθήνα: Gutenberg

Παπαρούση, Μ., Κοντογιάννη, Άλ., & Παπαϊωάννου, Θ. (2007). Προσέγγιση λογοτεχνικών κειμένων μέσω της δραματοποίησης στο πλαίσιο της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης. *Στα Πρακτικά του 10ου Διεθνούς Συνεδρίου «Διαπολιτισμική Εκπαίδευση – Ελληνικά ως Δεύτερη ή Ξένη Γλώσσα». Πάτρα ΚΕ.Δ.ΕΚ. Πανεπιστήμιο Πατρών 2007, τόμοι Α-Β-Γ-Δ*

Ράπτης, Α. & Ράπτη, Α. (2007). *Μάθηση και διδασκαλία στην εποχή της Πληροφορίας*, τόμος Α΄&Β΄, Αθήνα: αυτοέκδοση

Vygotsky, L. (1993). *Γλώσσα και σκέψη*. Αθήνα: Γνώση

Χατζησαββίδης, Σ.(2009). Δομή, επικοινωνία και γραμματισμός στα νέα Προγράμματα Σπουδών γλωσσικής διδασκαλίας στο Δημοτικό Σχολείο. *Γλώσσα*: 54-61

Χατζησαββίδης, Σ. & Αλεξίου, Μ.(2012). *Μεθοδολογία και διαδικασίες ανάπτυξης εκπαιδευτικών σεναρίων στα Γλωσσικά μαθήματα Μελέτη για τον σχεδιασμό, την ανάπτυξη και την εφαρμογή σεναρίων και εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων για τη διδασκαλία της γλώσσας και λογοτεχνίας στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση: στο πλαίσιο του τυπικού γραμματισμού, για διαθεματικές διδακτικές πρακτικές, για ημιτυπικές και άτυπες σχολικές πρακτικές, με διαδραστικούς πίνακες και φορητούς υπολογιστές***.*** Θεσσαλονίκη. Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΑΠΟ ΤΟΥΣ «ΤΙΤΑΝΕΣ» ΤΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ

ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΟΣ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΚΑΡΑΤΟΥΛΑ
zafeiropouloschristos@yahoo.gr

Msc ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΑ

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΟΣ & ΦΥΣΙΚΟΣ 4ου ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗΣ
azafei@yahoo.gr

ΤΑΓΑΡΗ ΜΑΡΙΑ

ΦΙΛΟΛΟΓΟΣ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΡΑΤΟΥΛΑ
magizaf@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η συνεργατική μάθηση και ενεργοποίηση των μαθητών ως δημιουργών της μαθησιακής διαδικασίας αποτέλεσε μια από τις βασικές παραμέτρους της εισαγωγής των Τ.Π.Ε. στην εκπαίδευση. Σήμερα, μάλιστα, χάρη στα Web 02 περιβάλλοντα καθίσταται δυνατή η μάθηση έξω από τους τοίχους της σχολικής αίθουσας και η ταυτόχρονη συνεργασία μαθητών που βρίσκονται σε διαφορετικές περιοχές. Με την υλοποίηση προγραμμάτων e-twinning παρέχεται η δυνατότητα στους μαθητές εντός ή εκτός Ελλάδας να συνεργαστούν και να μετατραπούν από μαθητικά αντικείμενα σε υποκείμενα της γνώσης.

Η παρακάτω εργασία αποτελεί μαθησιακό σχεδιασμό στο πλαίσιο του e-twinning. Παράλληλα, το εκπαιδευτικό μαθησιακό μοντέλο, που προτείνεται, με τη χρήση διαδραστικών εργαλείων παρέχει τη δυνατότητα αναγωγής της αφηρημένης γνώσης στο φυσικό κόσμο. Με τον τρόπο αυτό οι μαθητές προσλαμβάνουν τη γνώση, μέσα από τη συνεργατική διαδικασία όχι ως κάτι ξένο, αλλά ως μέρος της καθημερινότητας τους.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *Titanpad.com, Padlet.com, Geo Gebra*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το e Twinning είναι μια ευρωπαϊκή δράση μέσω της οποίας σχολεία από διαφορετικές περιοχές και χώρες συνεργάζονται προκειμένου να αποκομίσουν παιδαγωγικά, κοινωνικά και πολιτιστικά οφέλη, με την χρήση εργαλείων ΤΠΕ (http://www.etwinning.net/). Το εκπαιδευτικό μαθηματικό μοντέλο μέσω της κοινότητας του e twinning που προτείνεται στην παρούσα εργασία στοχεύει στο συσχετισμό της αφηρημένης γνώσης με τον πραγματικό κόσμο, με τη χρήση των δυνατοτήτων που παρέχουν τα Web 02 εργαλεία (Ζαγούρας, 2013). Συγκεκριμένα, το Titanpad com αποτελεί μια απλή στη χρήση της διαδικτυακή εφαρμογή, η οποία επιτρέπει τη συνεργατική γραφή κειμένου από ομάδες μαθητών σε πραγματικό χρόνο. Με τον τρόπο αυτό μαθητές διαφορετικών σχολείων μπορούν να αντιμετωπίσουν από κοινού κάποιο μαθησιακό αντικείμενο, να προσκαλέσουν άλλα άτομα να συνεργαστούν μαζί τους, να επικοινωνήσουν μέσω του ενσωματωμένου chat και να παράγουν ομαδικά τη νέα γνώση. Παράλληλα, με το εργαλείο δημιουργίας διαδικτυακών πινάκων ανακοινώσεων Padlet com οι μαθητές μπορούν ευχάριστα και σε πραγματικό χρόνο να ανακοινώνουν τις απόψεις τους, να ενσωματώσουν εικόνες και βίντεο, να αξιοποιούν εκπαιδευτικά εργαλεία που θα τους διευκολύνει να βρουν λύση στα προβλήματά τους και να παρουσιάσουν το τελικό προϊόν, με παράλληλη δυνατότητα σχολιασμού του τελικού αποτελέσματος.

ΣΤΟΧΟΘΕΣΙΑ

Τα γνωστικά αντικείμενα με τα οποία θα ασχοληθούν οι μαθητές είναι: στη γεωμετρία με προβλήματα στερεομετρίας και στην άλγεβρα με προβλήματα γραμμικής αλληλεξάρτησης δύο μεγεθών (Βλάμος κ.α.,2011).

Οι σκοποί για τους οποίους δημιουργήθηκε το διαδραστικό αυτό μοντέλο είναι (Davis, 1992):

- Να βρεθούν συνεργατικά απαντήσεις στα ερωτήματα των μαθητών για το φυσικό κόσμο.
- Να πειραματιστούν και να παρατηρήσουν οι μαθητών τον κόσμου που τους περιβάλλει.
- Να ενθαρρυνθούν στην συνεργατική κατασκευή μαθηματικών αντικειμένων.

Οι στόχοι παρουσιάζονται παραστατικά στο σχήμα της εικόνας 1 (Ε.Ε.Φ. Κεκές, 2004)

Εικόνα 1: Συγκρότηση μοντέλων.

- Να πραγματοποιήσουν συνεργατικές εργασίες έξω από τους τέσσερεις σχολικούς τοίχους με τη χρήση διαδικτυακών εργαλείων.
- Να αντιμετωπίσουν με άλλη οπτική τα γνωστικά τους αντικείμενα ξεφεύγοντας από την παθητική πρόληψη της γνώσης.

ΜΑΘΗΤΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ:

Θεματικό αντικείμενο: Ο όγκος του κώνου.

Το μοντέλο προτείνεται να υλοποιηθεί σε συνεργασία δύο Γυμνασίων, που συμβατικά ονομάζονται Α και Β και οι ρόλοι των μαθητών σε κάθε διαφορετικό θεματικό αντικείμενο διαφοροποιούνται.

Οι μαθητές του Γυμνασίου Β στο σχολικό εργαστήριο με χρήση του λογισμικού δυναμικής γεωμετρίας Geo Gebra καλούνται να ανακαλύψουν τον τύπο υπολογισμού του όγκου ενός κώνου, ενώ ταυτόχρονα οι μαθητές από το Γυμνάσιο Α καλούνται να βρουν διαδικτυακές εικόνες που παριστάνουν κώνους στην φύση και να συντάξουν ένα φυσικό πρόβλημα που να σχετίζεται με τον υπολογισμό του όγκου ενός κώνου. Όλοι οι μαθητές και των δύο σχολείων ενημερώνουν, κατευθύνουν και σχολιάζουν ταυτόχρονα την πορεία της δράσης τους με χρήση των Titanpad.com και Padlet.com.

- <u>Γυμνάσιο Β:</u>

Οι μαθητές επιχειρούν να διερευνήσουν τον όγκο του κώνου συγκρίνοντάς το με κάποιο άλλο σχήμα του οποίου τον όγκο γνωρίζουν από προηγούμενο μάθημα. Αξιοποιώντας την οπτική και σχεδιαστική ευχέρεια, που διαθέτει, το διαδραστικό πρόγραμμα Geo Gebra οι μαθητές οδηγούνται στο συμπέρασμα ότι ο κώνος μπορεί να θεωρηθεί σαν πυραμίδα με βάση κυκλικό δίσκο.

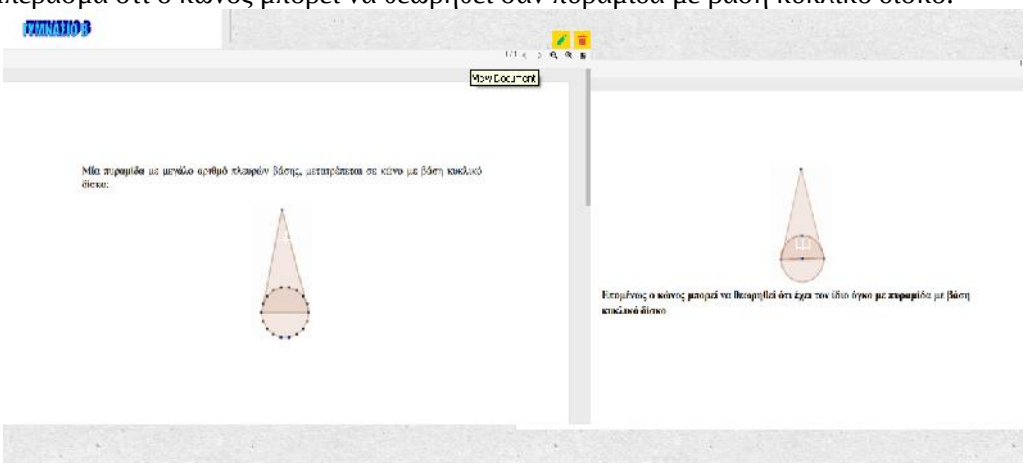

Εικόνα 2: Η παρουσίαση του Γυμνασίου Β στο Padlet: όγκος κώνου.

- Γυμνάσιο Α:

Οι μαθητές αναζητούν διαδικτυακά εικόνες, διατυπώνουν το πρόβλημα και μέσω padlet com το διαμοιράζονται με το Γυμνάσιο Β όπως φαίνεται στην εικόνα 3.

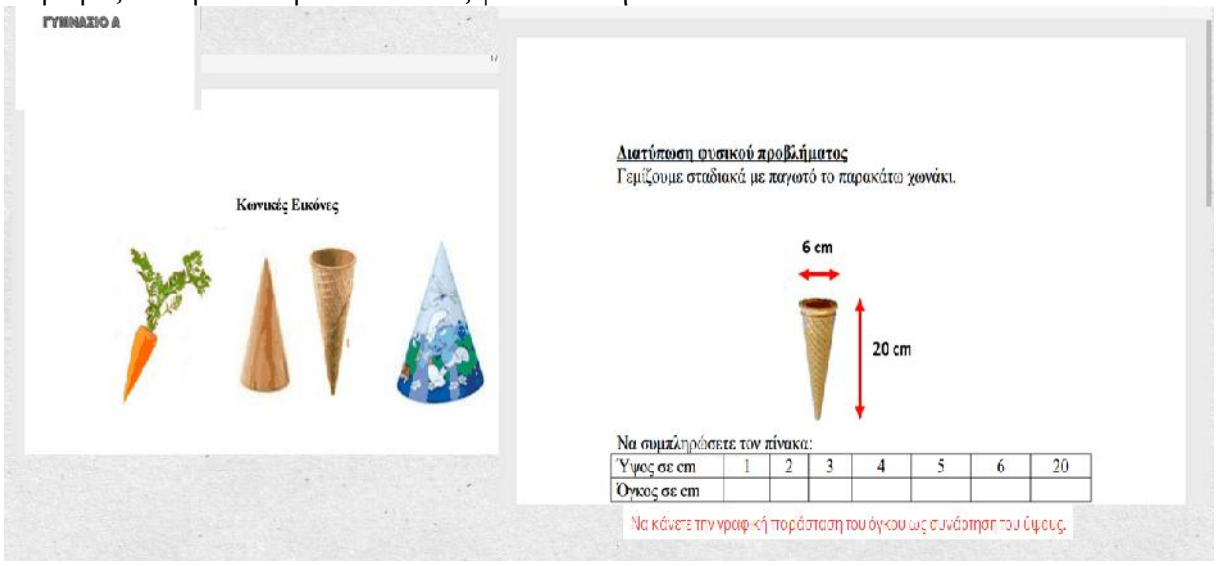

Εικόνα 3: Φυσικές διαδικτυακές κωνικές εικόνες και διατύπωση φυσικού προβλήματος.

Ακολούθως τα δύο σχολεία συνεργάζονται στην επίλυση του φυσικού προβλήματος με πιθανά αποτελέσματα, όπως αναφέρονται στον πίνακα 1 και εικόνες 4,5:

Ύψος σε cm	1	2	3	4	5	6	20
Όγκος σε cm	9,42	18,84	28,26	37,68	47,1	56,52	188,4

Πίνακας 1: Συμπληρωμένος πίνακας σχέσης ύψους και όγκου κώνου.

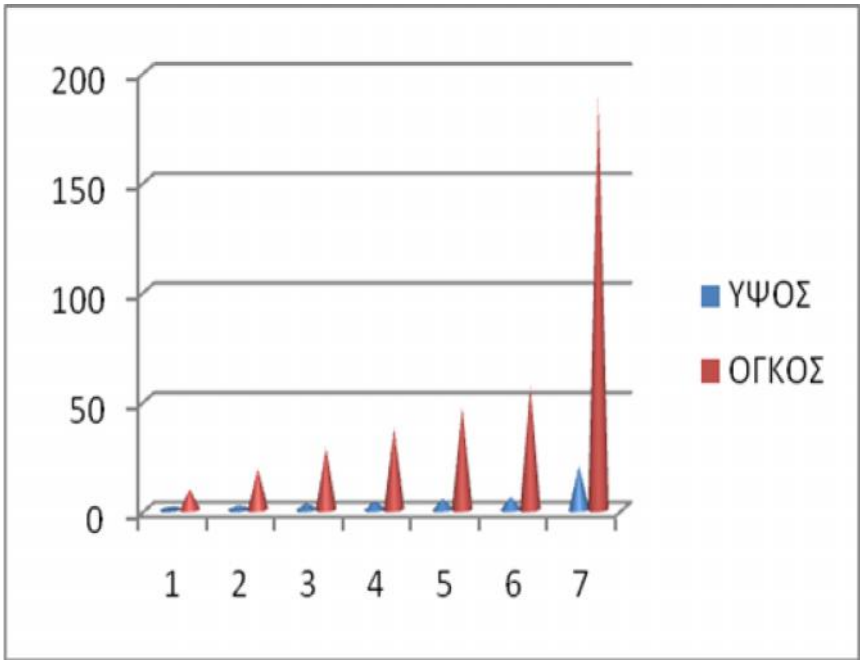

Εικόνα 4: Γραφική παράσταση λύσης του φυσικού προβλήματος.

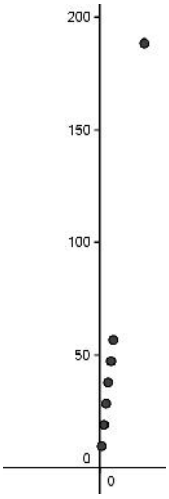

Εικόνα 5: Γραφική παράσταση με χρήση Geo Gebra.

Η παραπάνω διαδικασία δύναται να συνεχιστεί με φυσικά προβλήματα διατυπώνουν οι μαθητές των δύο σχολείων αξιοποιώντας και τα υπόλοιπα κωνικά φυσικά σχέδια που «κατέβασαν» από το διαδίκτυο και ανάρτησαν στο padlet com.

Θεματικό αντικείμενο: Ο όγκος του κυλίνδρου.

Οι μαθητές από το Γυμνάσιο Α στο σχολικό εργαστήριο με χρήση του λογισμικού δυναμικής γεωμετρίας Geo Gebra καλούνται να ανακαλύψουν τον τύπο υπολογισμού του όγκου ενός κυλίνδρου, ενώ ταυτόχρονα οι μαθητές του Γυμνασίου Β καλούνται να βρουν διαδικτυακές εικόνες που παριστάνουν κυλίνδρους στην φύση και να συντάξουν ένα φυσικό πρόβλημα που να σχετίζεται με τον υπολογισμό του όγκου ενός κυλίνδρου. Όλοι οι μαθητές και των δύο σχολείων ενημερώνουν, κατευθύνουν και σχολιάζουν ταυτόχρονα την πορεία της δράσης τους με χρήση των Titanpad.com και Padlet.com.

Αποτελέσματα της έρευνας:

- Γυμνάσιο Α:

Οι μαθητές διερευνούν τον όγκο του κυλίνδρου συγκρίνοντάς το με κάποιο άλλο σχήμα του οποίου τον όγκο γνωρίζουν από προηγούμενο μάθημα. Αξιοποιώντας την οπτική και σχεδιαστική ευχέρεια, που διαθέτει, το διαδραστικό πρόγραμμα Geo Gebra οι μαθητές οδηγούνται στο συμπέρασμα ότι ο κύλινδρος μπορεί να θεωρηθεί σαν πρίσμα με βάση κυκλικούς δίσκους.

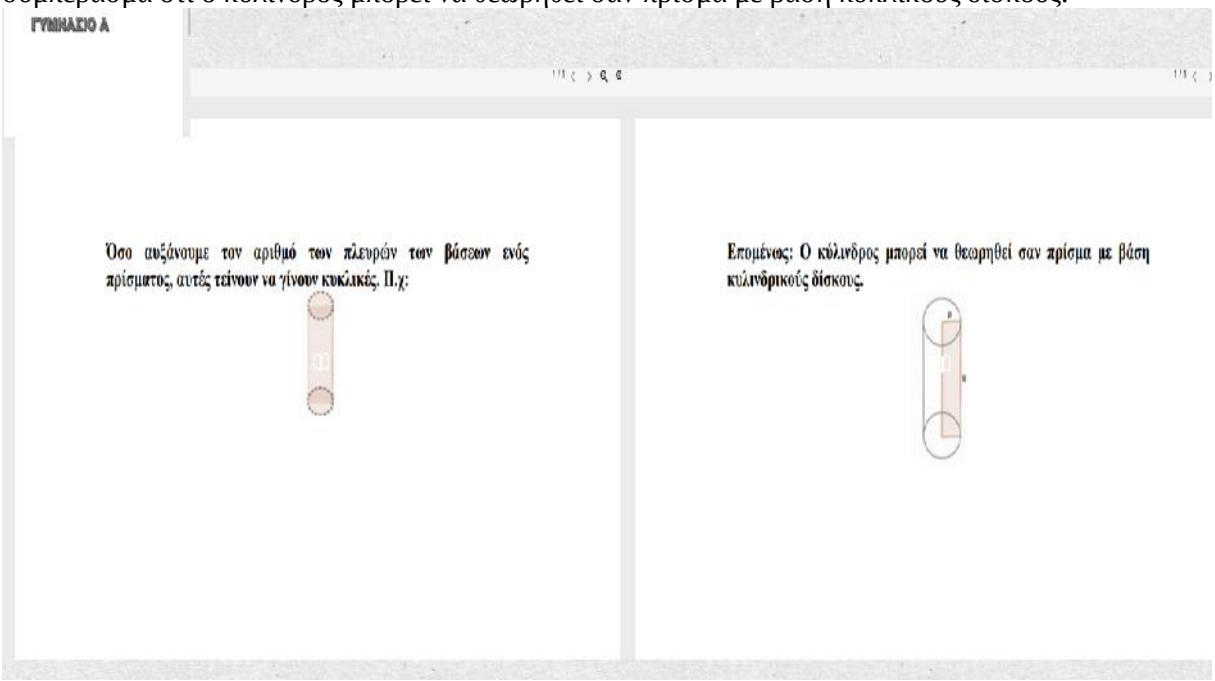

Εικόνα 6: Η διερεύνηση του Γυμνασίου Α στο Padlet com: όγκος κυλίνδρου.

- Γυμνάσιο Β:

Με τη χρήση του titanpad com οι μαθητές καταλήγουν στη διατύπωση του προβλήματος και μαζί με τις διαδικτυακές εικόνες διαμοιράζονται το αποτέλεσμα μέσω padlet com.

Εικόνα 7: Φυσικές διαδικτυακές κυλινδρικές εικόνες και διατύπωση φυσικού προβλήματος.

Έπειτα, από κοινού τα δύο σχολεία συνεργάζονται στην επίλυση του φυσικού προβλήματος, όπως αναφέρεται στην εικόνα 7 με πιθανά αποτελέσματα στον πίνακα 2 και στις εικόνες 8,9:

Ύψος της στήλης του υγρού	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Όγκος της στήλης του υγρού	2	4	6	8	10	12	14	16	18	20

Πίνακας 2: Συμπληρωμένος πίνακας σχέσης ύψους και όγκου.

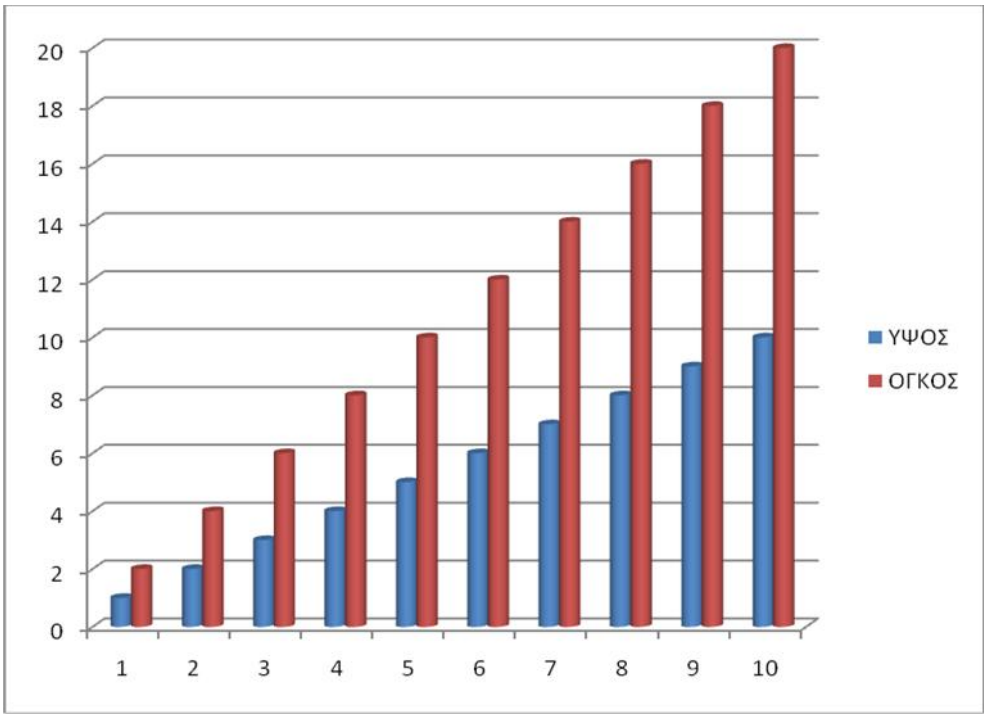

Εικόνα 8: Γραφική παράσταση λύσης φυσικού κυλινδρικού προβλήματος.

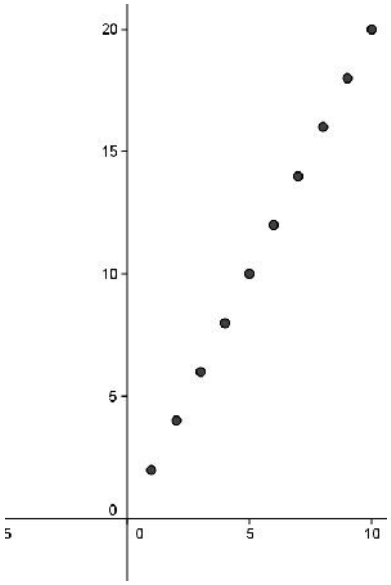

Εικόνα 9 Γραφική παράσταση με χρήση Geo Gebra.

Η παραπάνω διαδικασία δύναται να συνεχιστεί με φυσικά προβλήματα που διατυπώνουν οι μαθητές των δύο σχολείων αξιοποιώντας και τα υπόλοιπα κυλινδρικά φυσικά σχέδια που «κατέβασαν» από το διαδίκτυο και ανάρτησαν στο padlet com.

Θεματικό αντικείμενο: Ο όγκος της σφαίρας.

Οι μαθητές από το Γυμνάσιο Α στο σχολικό εργαστήριο με χρήση του λογισμικού δυναμικής γεωμετρίας Geo Gebra καλούνται να ανακαλύψουν τον τύπο υπολογισμού του όγκου μιας σφαίρας, ενώ ταυτόχρονα οι μαθητές του Γυμνασίου Β καλούνται να βρουν διαδικτυακές εικόνες που παριστάνουν σφαίρες στην φύση και να συντάξουν ένα φυσικό πρόβλημα που να σχετίζεται με τον υπολογισμό του όγκου μιας σφαίρας. Όλοι οι μαθητές και των δύο σχολείων ενημερώνουν, κατευθύνουν και σχολιάζουν ταυτόχρονα την πορεία της δράσης τους με χρήση των Titanpad.com και Padlet.com.

Αποτελέσματα της έρευνας:

- Γυμνάσιο Α:

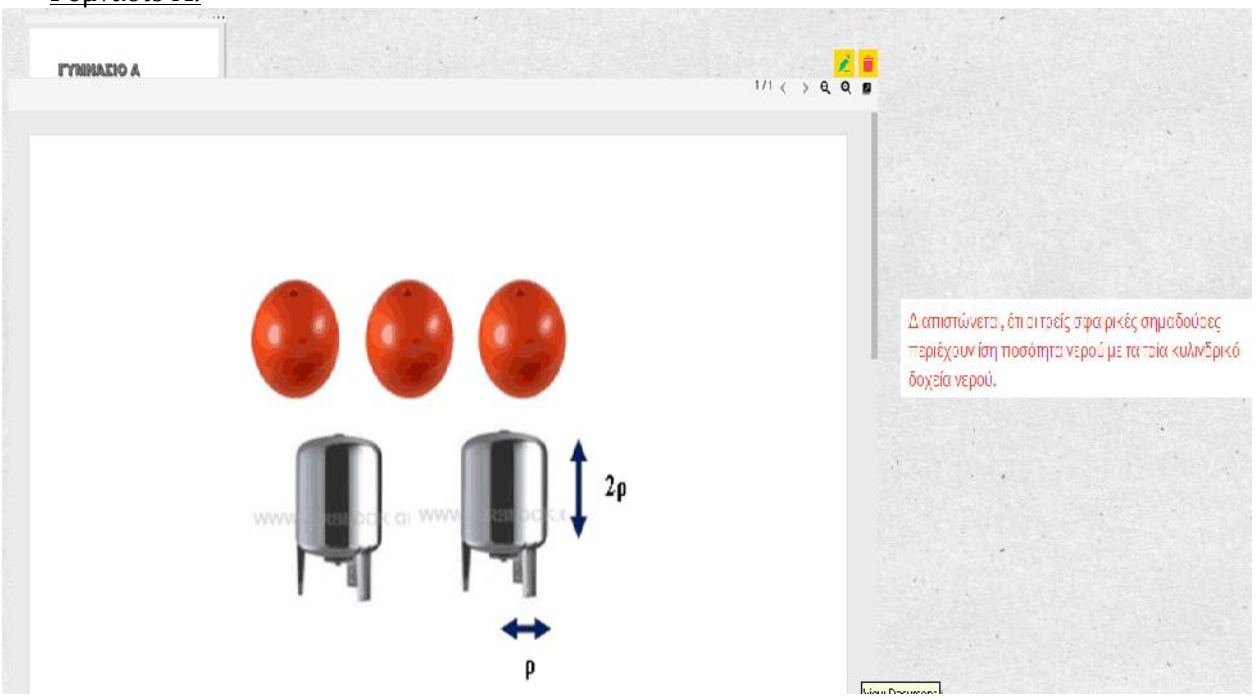

Εικόνα 10: Η ανάρτηση του Γυμνασίου Α στο Padlet com: όγκος σφαίρας.

- Γυμνάσιο Β:

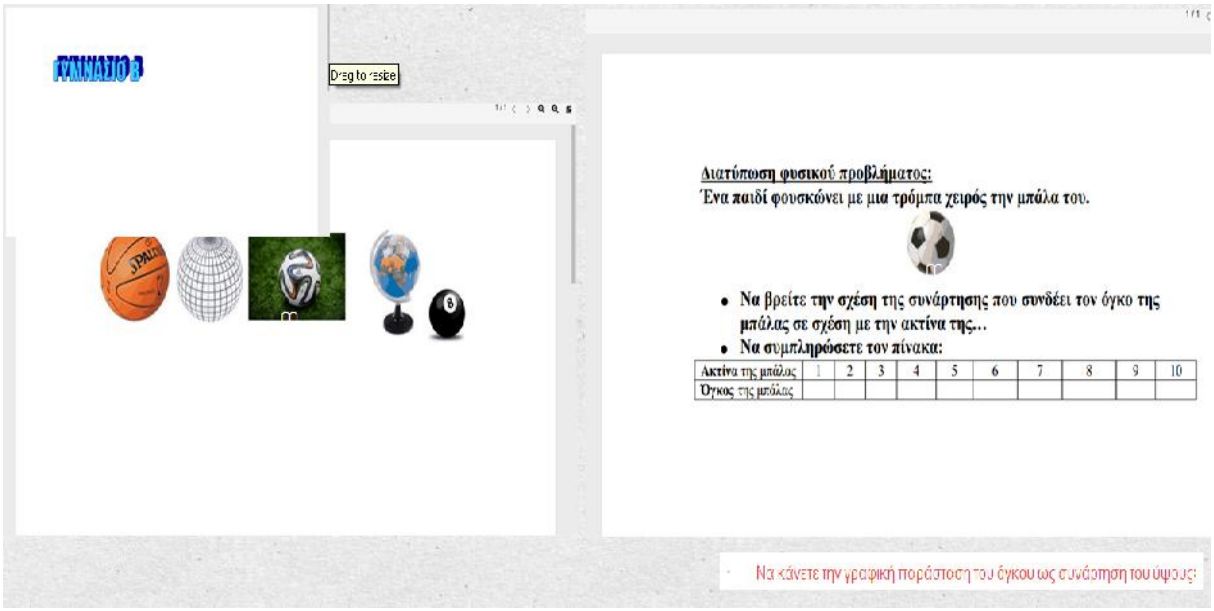

Εικόνα 3: Φυσικές διαδικτυακές εικόνες και διατύπωση φυσικού προβλήματος

Έπειτα, από κοινού τα δύο σχολεία συνεργάζονται στην επίλυση του φυσικού προβλήματος, όπως αναφέρεται στην εικόνα 11:
Πιθανά αποτελέσματα της κοινής έρευνας, πίνακας 3 και εικόνα 12:

Ακτίνα της μπάλας	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Όγκος της μπάλας	4	33	113	268	523	904	1436	2144	3052	4187

Πίνακας 3: Συμπληρωμένος πίνακας σχέσης ακτίνας και όγκου σφαίρας.

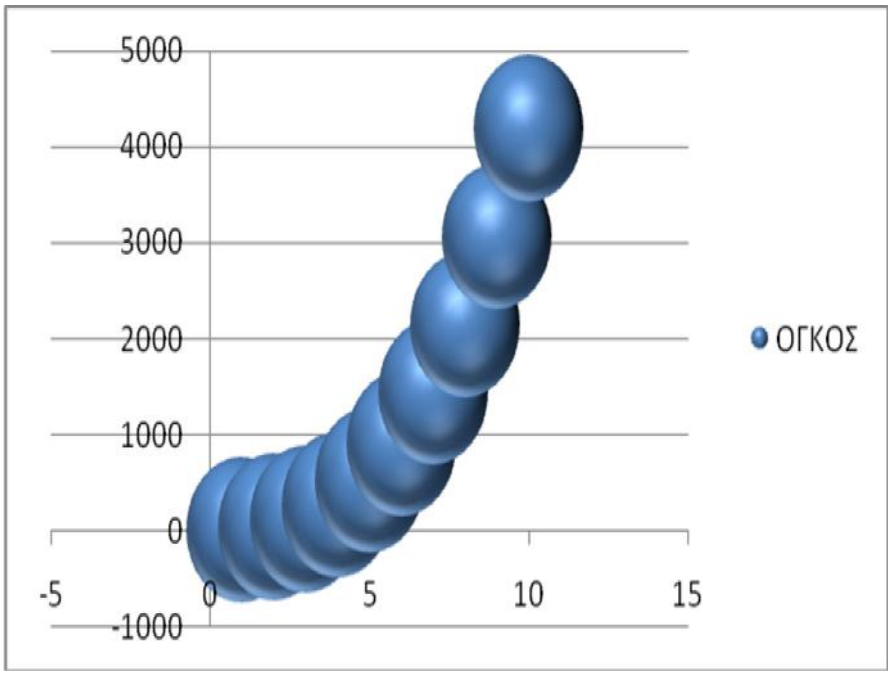

Εικόνα 12: Γραφική παράσταση λύσης φυσικού προβλήματος σφαίρας

Η παραπάνω διαδικασία δύναται να συνεχιστεί με φυσικά προβλήματα που διατυπώνουν οι μαθητές των δύο σχολείων αξιοποιώντας και τα υπόλοιπα σφαιρικά φυσικά σχέδια που «κατέβασαν» από το διαδίκτυο και ανάρτησαν στο padlet com.

ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΣΤΗΝ ΤΑΞΗ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Με τη συμμετοχή στην κοινότητα του e Twinning οι μαθητές μπορούν εποικοδομητικά και συνεργατικά να ανακαλύψουν την γνώση. Αναλυτικότερα:

- Προτείνεται μια εποικοδομητική προσέγγιση της γνώσης μέσω της διερεύνησης, της ανακάλυψης και της συνεργατικής μάθησης. Οι μαθητές, καλούνται να εξετάσουν, να στοχαστούν νέες ιδέες ή πληροφορίες, να κάνουν πρακτική εφαρμογή, να ερμηνεύσουν και να συνάγουν συμπεράσματα, τα οποία θα είναι σε θέση να εξηγήσουν και να μεταδώσουν (Κυνηγός, 2010).
- Συνιστά απομάκρυνση από το παραδοσιακό πλαίσιο της διδασκαλίας των γεωμετρικών θεωριών, στοχεύοντας στη βελτίωση της στάσης των μαθητών απέναντι στα Μαθηματικά. Με την χρήση των Τ.Π.Ε. προσφέρεται η δυνατότητα γρήγορης ανάκτησης παλαιοτέρων γνώσεων και ανακάλυψης νέων, οι οποίες μάλιστα φέρουν την αποκλειστική και προσωπική σφραγίδα του κάθε μαθητή (Τριανταφύλλου, 2008).
- Οι μαθητές, μέσα από την χρήση του λογισμικού GeoGebra, καθώς και των διαδικτυακών εργαλείων titanpad com και padlet com θα δραστηριοποιηθούν με δυναμικό τρόπο εξετάζοντας τις σχέσεις της στερεομετρίας και θα εξοικειωθούν με την ομαδοσυνεργατική μάθηση, την ανταλλαγή πληροφοριών και την επικοινωνία μεταξύ τους.
- Το σχολείο μετατρέπεται σε ανοικτό σχολείο, μαθητές και καθηγητές δουλεύουν στο πλαίσιο της διαδραστικής τάξης, οικοδομούν σχέσεις συνεργασίας, διαμοιράζουν τις ιδέες, τους στόχους και το γνωστικό τους αντικείμενο ξεφεύγοντας από τα στενά σχολικά πλαίσια.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Βλάμος, Π., Δρούτσας, Π., Πρέσβης, Γ. & Ρεκούμης, Κ. (2011). *Μαθηματικά Β΄ Γυμνασίου.* Αθήνα: Οργανισμός Εκδόσεων Διδακτικών Βιβλίων.

Ένωση Ελλήνων Φυσικών, (2004) *Νέες Τεχνολογίες στην Εκπαίδευση*. Εισαγωγή, Επιμέλεια: Κεκές, Ι. Αθήνα: Εκδόσεις Ατραπός.

Ζαγούρας, Χ., (Επιμ.) (2013). *Επιμορφωτικό υλικό για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στα Κέντρα Στήριξης και Επιμόρφωσης*. Τεύχος 1: Γενικό Μέρος (3η εκ.). Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών.

Κυνηγός, Χ. (Επιμ.) (2010). *Επιμορφωτικό υλικό για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στα Κέντρα Στήριξης και Επιμόρφωσης*. Τεύχος 4: Κλάδος ΠΕ03 (2η εκ.). Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών.

Τριανταφύλλου, Δ., (2008). *Μια Μελέτη για τη Διδασκαλία του Πυθαγορείου Θεωρήματος μέσω της Θεωρίας των Ενσώματων Μαθηματικών "Embodied Mathematics.*(Διαπανεπιστημιακή Διατριβή του Πανεπιστημίου Αθηνών και Κύπρου Ανακτήθηκε από http://www.math.uoa.gr/me/dipl/dipl_triantafyllou.dimos.pdf στις 25 Σεπτεμβρίου 2014.

Davis, P., Hersh, R. (1992). *Η Μαθηματική Εμπειρία*. Μετάφραση: Αναστασιάδης, Γ. Αθήνα: Εκδόσεις Τροχαλία.

Διαδικτυακή Αναφορά:

http://www.etwinning.net/ πρόσβαση στις 25 Σεπτεμβρίου 2014

Virtual e-Class Community (VeC) - Πρόγραμμα Ευρωπαϊκής Διαδικτυακής Συνεργασίας Ξενόγλωσσων Τάξεων - Κοινότητα πρακτικής και μάθησης: Ψηφιακές δραστηριότητες για την εκμάθηση της Γαλλικής Γλώσσας στο Δημοτικό Σχολείο
Πάτρα 14, 15 & 16 Νοεμβρίου 2014

Σοφία Αργυροπούλου [1]

[1] Εκπαιδευτικός ΠΕ05 Γαλλικής Γλώσσας, Π/θμια Εκπ/ση Ημαθίας
s_arges16@hotmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το Πρόγραμμα Ευρωπαϊκής Διαδικτυακής Συνεργασίας Ξενόγλωσσων Τάξεων Virtual e-Class Community-VeC είναι ένα καινοτόμο πιλοτικό πρόγραμμα εικονικής εκπαιδευτικής συνεργασίας τάξεων και αποτελεί μια διδακτική πρόταση για την εκμάθηση της Γαλλικής Γλώσσας -και όχι μόνο- με την αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διδακτική πράξη. Συνίσταται σε μια αλληλουχία μαθησιακών δραστηριοτήτων όπου ο μαθητής/τρια, ως ερευνητής με τη μέθοδο των σχεδίων εργασίας, ανακαλύπτει μέσα από διαδικασίες έρευνας, παρατήρησης, καταγραφής και αξιολόγησης τον τρόπο εκμάθησης της Γαλλικής.

Απευθύνεται σε μαθητές Ε' και ΣΤ΄ τάξης του Δημοτικού Σχολείου και αναπτύσσεται με άξονες τις διαθεματικές έννοιες Πολιτισμός- Αλληλεπίδραση- Επικοινωνία-Μάθηση και Πληροφορία.

Στόχος του προγράμματος είναι να ενεργοποιηθούν οι μαθητές αντίστοιχων τάξεων από την Ελλάδα και από το εξωτερικό να μελετήσουν την ίδια ξένη γλώσσα μέσα από παράλληλα μαθησιακά περιβάλλοντα. Τέλος περιγράφεται ο ιδιαίτερος ρόλος του εκπαιδευτικού και αναφέρονται τα συμπεράσματα από την μέχρι τώρα εφαρμογή του Προγράμματος.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *κοινότητες μάθησης, διαδικτυακή συνεργασία, εικονικά εργαλεία, Νέες Τεχνολογίες, Ξένες Γλώσσες.*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Είναι γνωστό από τα πορίσματα σχετικών ερευνών (Dodge & Colker, 1998:59) ότι τα παιδιά αναπτύσσουν θετική στάση σχετικά με τη μάθηση καθώς εμπλέκονται ενεργά με τις μαθησιακές διαδικασίες και τους δίνονται οι ευκαιρίες αλληλεπίδρασης με το φυσικό και κοινωνικό τους περιβάλλον. Η υποστήριξη του αναδυόμενου εγγραματισμού (Emergent Literacy) με τη μορφή ερεθισμάτων, στάσεων, γνώσεων και δεξιοτήτων, τους βοηθά στην κωδικοποίηση και αποκωδικοποίηση πληροφοριών καθώς και στην κατανόηση του περιεχομένου της γλώσσας. (Παπούλια-Τζελέπη, 2001:13).

Οι σύγχρονες αντιλήψεις μάθησης δίνουν έμφαση στην ενεργοποίηση των μαθητών/τριων, στη διαδικασία επεξεργασίας των πληροφοριών και της γνώσης με ανάπτυξη της γλωσσικής ικανότητας ώστε να μπορούν να επικοινωνήσουν σε διαφορετικά γλωσσικά και πολιτισμικά περιβάλλοντα. (Ματσαγγούρας, 2002: 132). Έτσι, προάγονται οι έννοιες του εγγραματισμού, της πολυγλωσσίας και της πολυπολιτισμικότητας που αποτελούν βασικούς άξονες των γνωστικών και κοινωνικών δεξιοτήτων των μαθητών. Οι ξένες γλώσσες και συγκεκριμένα η Γαλλική αναπτύσσουν τη δεξιότητα του μαθητή/τριας να ανταποκρίνεται σε προβλέψιμες και μη καταστάσεις επικοινωνίας χρησιμοποιώντας γλωσσικούς ή παραγλωσσικούς κώδικες, να καλλιεργήσουν τον προφορικό και γραπτό λόγο και να αναπτύξουν στρατηγικές μάθησης. (Δ.Ε.Π.Π.Σ. ΦΕΚ 304/13-03-2003).

Το Πρόγραμμα "Virtual e Class" ξεκίνησε ως παράλληλη δράση του «Νέου Σχολείου» (http://rcel.enl.uoa.gr/xenesglosses/eps.htm) στο πλαίσιο της πιλοτικής εφαρμογής του ΕΠΣ-ΞΓ και τη συνακόλουθη επιμόρφωση των εκπαιδευτικών ξένων γλωσσών, ώστε να μπορούν να ανταποκριθούν στον νέο τους ρόλο ως σχεδιαστές, διερευνητές της μάθησης και δημιουργοί καινοτόμων υλικών και

1

περιβαλλόντων. Το Πρόγραμμα αυτό καθοδηγείται επιστημονικά από το Κέντρο Έρευνας για την Αγγλική Γλώσσα (RCEL) του Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (καθ. Β. Δενδρινού).

Μελέτες έχουν δείξει ότι οι μαθητές του Δημοτικού Σχολείου μπορούν να επικοινωνήσουν μέσω μίας ξένης γλώσσας με διάφορα πολυτροπικά κείμενα αρκεί να μη διδαχθούν μόνο τη γραμματο - συντακτική δομή τους. Μάλιστα ο Chomsky (1969:64) αναφέρει ότι τα παιδιά μικρής ηλικίας δεν έχουν αποκτήσει συνείδηση της δομής της μητρικής τους γλώσσας, επομένως δεν μπορούν να αντιληφθούν τη δομή μιας άλλης γλώσσας. Παραταύτα, έχουν την ικανότητα να αντιλαμβάνονται και να επικοινωνούν σε μια ξένη γλώσσα. Η De Houwer (1999) σε μελέτες έδειξε ότι τα δίγλωσσα παιδιά αποκτούν επιπλέον διαύλους γνώσεις και σκέψεις από μικρή ηλικία και έτσι μπορεί να διδαχθούν τη ξένη γλώσσα σε συνθήκες πραγματικής επικοινωνίας με αφορμή μια εικονική πραγματικότητα και το κατάλληλο υλικό.

Η Nissani(1999) επίσης αναφέρει ότι η ιδανική διδακτική προσέγγιση αποτελεί την εμπλοκή των μικρών παιδιών σε δημιουργικές και σκόπιμες δραστηριότητες συνεργασίας ενθαρρύνοντας τα να χρησιμοποιούν όλα τα φυσικά, συναισθηματικά και πνευματικά χαρακτηριστικά τους ακολουθώντας το δικό τους στυλ μάθησης.

Στο πλαίσιο της πιλοτικής εφαρμογής του ΕΠΣ-ΞΓ και άλλων έργων για την ξενόγλωσση εκπαίδευση, οι υπεύθυνες του Κέντρου Έρευνας, καθ. Β. Δενδρινού και επικ. καθ. Ε. Καραβά, μαζί με επιστημονικούς συνεργάτες του Κέντρου, έχουν σχεδιάσει δράσεις μικρής κλίμακας, όπως το πρόγραμμα Ευρωπαϊκής διαδικτυακής συνεργασίας τάξεων (VeC) για την εκμάθηση Αγγλικής, Γαλλικής και Γερμανικής με τις οποίες συνεργάστηκα τα τελευταία τρία χρόνια. Στηρίζεται στην ομαδοσυνεργατική μέθοδο και το μαθησιακό υλικό είναι διαθεματικό και συνδέεται με τα κοινωνικό περιβάλλον των παιδιών. Απευθύνεται σε παιδιά με αναδυόμενο σχολικό γραμματισμό στη μητρική γλώσσα και στοχεύει σε κοινωνικούς γραμματισμούς στην ξένη γλώσσα, τους οποίους τα παιδιά έχουν ήδη αναπτύξει στη μητρική. Επικεντρώνεται στην εξατομικευμένη μάθηση μέσα από κατάλληλες για την ηλικία τους δραστηριότητες και όχι στη διδασκαλία μιας συγκεκριμένης ύλης με σκοπό την καλλιέργεια ενός διαπολιτισμικού ήθους επικοινωνίας.

Το πρόγραμμα αυτό, το οποίο στηρίζεται στις αρχές του e-twinning, εφαρμόστηκε στην διάρκεια της πιλοτικής εφαρμογής του Ενιαίου Προγράμματος Σπουδών Ξένων Γλωσσών (ΕΠΣ-ΞΓ) και της συνακόλουθης επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών. Επιδιώκει την καλλιέργεια της συνείδησης ότι η ξενόγλωσση τάξη είναι ένα ενεργό πεδίο προσομοίωσης της κοινωνικής διάδρασης, ανάμεσα σε ανθρώπους με διαφορετικά γλωσσικά και πολιτισμικά χαρακτηριστικά, οι οποίοι χρησιμοποιώντας μια κοινή ξένη γλώσσα καταλαβαίνουν ο ένας τον άλλον και αποδέχονται τη διαφορετικότητα.

Είναι ένα Πρόγραμμα μεσαίας κλίμακας έξι μηνών (από Νοέμβριο ως και Απρίλιο) κατά τους οποίους οι έλληνες εκπαιδευτικοί καλούνται να αναπτύξουν και να υλοποιήσουν Projects με τις τάξεις τους και σε συνεργασία με τις αντίστοιχες ευρωπαϊκές τάξεις όπου η ηλικία και το επίπεδο των μαθητών στη ξένη γλώσσα συμβαδίζει απόλυτα.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Διδακτικές προσεγγίσεις και παιδαγωγικές πρακτικές

Στο VeC μετέχουν τάξεις μαθητών ηλικίας 10 έως 16 ετών, αντίστοιχες με τις τάξεις Ε’ και ΣΤ’ Δημοτικού και Α΄, Β΄, Γ΄ Γυμνασίου στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Κάθε σχολικό έτος πραγματοποιούνται 20 περίπου συνεργασίες, με την υποστήριξη της Συντονίστριας του εκπαιδευτικού έργου και των συμμετεχόντων εκπαιδευτικών. Προτεραιότητα επιλογής έχουν τα ελληνικά δημόσια σχολεία και ξένα σχολεία κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς επίσης σχολεία που δεν έχουν συμμετάσχει στο πρόγραμμα την προηγούμενη χρονιά. Ωστόσο, μπορούν να συμμετέχουν και άλλα σχολεία, αρκεί να προτείνουν τα ίδια τον συνεργάτη τους και να μην έχουν την ανάγκη της υποστήριξης της Συντονίστριας.

Η συνεργασία γίνεται ανάμεσα σε τάξεις σχολείων από την Ελλάδα με αντίστοιχες τάξεις σε σχολεία των άλλων χωρών που προτείνει το πρόγραμμα ή ο ίδιος ο ενδιαφερόμενος εκπαιδευτικός. Κάθε σχολείο μπορεί να συμμετέχει με μια τάξη που θα συνεργαστεί με μια αντίστοιχη τάξη σε σχολείο μιας άλλης Ευρωπαϊκής χώρας. Την εκδήλωση ενδιαφέροντος και κατόπιν την αίτηση συμμετοχής υποβάλουν ενδιαφερόμενοι εκπαιδευτικοί Αγγλικής, Γαλλικής, Γερμανικής. Κάθε σχολείο μπορεί επίσης να συμμετάσχει με περισσότερες από μία τάξεις όπου διδάσκεται η ίδια ή διαφορετική γλώσσα από διαφορετικούς εκπαιδευτικούς. Η συνεργασία τους μπορεί να γίνει με

διαφορετικά σχολεία του εξωτερικού ή με το ίδιο σχολείο αλλά με διαφορετικές τάξεις και σε διαφορετικές γλώσσες, έτσι ώστε να προωθείται η πολυγλωσσία και η πολυπολιτισμική επικοινωνία, εντός του σχολείου. Η συνεργαζόμενη τάξη που θα είναι ζευγάρι με την Ελληνική θα πρέπει απαραιτήτως να διδάσκεται την Αγγλική, Γαλλική ή Γερμανική ως *ξένη* γλώσσα (όχι ως πρώτη ή δεύτερη γλώσσα).

Η συμμετοχή του σχολείου στο VeC πρέπει απαραίτητα να υποστηρίζεται από τον Διευθυντή του σχολείου που θα κληθεί να υπογράψει πρωτόκολλο συνεργασίας. Το σχολείο πρέπει να διαθέτει εξοπλισμό για την χρήση των τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνίας και πληροφορικό που να μπορεί να βοηθήσει εάν χρειαστεί.

Για να λάβουν μέρος στο VeC, οι εκπαιδευτικοί πρέπει απαραίτητα να έχουν αναπτύξει ψηφιακό γραμματισμό (ηλεκτρονική εγγραμματοσύνη), να χρησιμοποιούν και να έχουν προσωπική διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Επιθυμητή η εξοικείωση των ενδιαφερόμενων εκπαιδευτικών ή/και μαθητών με μέσα κοινωνικής δικτύωσης, με εργαλεία web, ψηφιακό λογισμικό, κτλ. Στα σχολεία δίνονται πέντε (5) θεματικές ενότητες για επιλογή. Ο κάθε εκπαιδευτικός έχει τη δυνατότητα να επιλέξει μια θεματική ενότητα, έτσι ώστε με την κάθε μία ενότητα να ασχοληθούν ομάδες εκπαιδευτικών από διαφορετικές γλώσσες, είτε από Δημοτικά είτε από Γυμνάσια:

Προτεινόμενες θεματικές:

GR: «Οι θησαυροί της τέχνης μας: Μια γέφυρα που ενώνει τους πολιτισμούς μας»

FR « Les trésors de notre art: un pont qui unit nos cultures »

GR «Οι μύθοι, τα παραμύθια και οι παραμυθάδες του τόπου μου»

FR « Mythes, contes et les conteurs de mon pays »

GR «Οι μουσικές - ή λέξεις - που μας ενώνουν»

FR « La musique - ou les mots - qui nous unit »

GR «Ας γιατρέψουμε τον κόσμο! Αθλητισμός χωρίς σύνορα»

FR « Guérissons le monde ! Sport sans frontières »

GR «Παίζοντας με τον πολιτισμό»

FR «En jouant avec la culture»

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ Virtual e Class :

Τίτλος: Παίζοντας με το πολιτισμό- Le dragon qui veut brûler le village…

Η περιγραφή αναφέρεται στα Γαλλικά επειδή το όλο πρόγραμμα εκπονήθηκε σε συνεργασία με τη συναδέλφισσα της διαδικτυακής πολωνικής τάξης της αντίστοιχης Ε' Δημοτικού του Canadian School της Βαρσοβίας με γλώσσα επικοινωνίας τη Γαλλική.

Περιγραφή/ Description :

"Points culturels qui vont être développés par les deux groupes scolaires :

"La mythologie grecque c'est le patrimoine européen - la richesse de la culture grecque qui a fait empreinte sur la culture européenne, les mythes inspirent même aujourd'hui et les enfants peuvent apprendre, jouer avec, et avoir une base commune avec leurs amis de Grèce;

d'autre part ce sont les dragons comme symbole, comme une référence commune, les dragons sont présents dans différentes cultures et ils sont adaptes différemment, en voila un en Pologne a Cracovie.

mettre à table quelques autres variantes plus relatives au sujet " culture", des liens qui nous unissent comme pays! C'est à dire entourer les légendes avec une autre dimension, comme point de départ pour se connaitre! comme référence et pas simplement comme un récit de classe!

c'est une référence énorme, il faut mette ces liens en valeur - quelque chose qui nous rapproche, qui constitue notre source!

Premiers pas :

1er Pas :

Mettre les enfants à faire une petite recherche sur Pologne et sur Grèce par thématique : (géographie – villes, montagnes, grandes fleuves, fêtes traditionnelles, musique, nature.)

chaque groupe, par deux, doit préparera un sujet sur le pays de l'autre !!!

2ème Pas :

Fixer le corps du travail : « la vie scolaire »

Titre : Le dragon qui veut brûler le village

Donner de grandes lignes de recherche : horaires, matières scolaires, moyens de transport pour aller à l'école, les profs, les loisirs, les activités, les sports, les repas, le déroulement de l'année scolaire, vacances, les fêtes etc.

3ème Pas : Parler d'un aspect de l'autre pays bien aimé ou bien connu. La classe polonaise présentera les anciens Dieux et la classe grecque les dragons!
La fin :
Les légendes seront la conclusion d'une connaissance culturelle à travers le quotidien, la vie enfantine
Propositions à être adoptées via le projet :

- *Intégration d'un petit glossaire qui va comprendre de mots grecs et polonais sur un thème précis. (c'est aussi proposé dans l'invitation officielle du projet!)*
- *Inspiration de la présentation sur youtube! laisser les enfants parler de leur vie quotidienne et scolaire en les enregistrant*
- *Ecrire deux courtes pièces de théâtre pour les enfants (sur les 12 Dieux de l'Olympe et sur les dragons)*
- *Collages en PDF ou présentés en diaporamas"*

ΜΑΘΗΣΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ:

- Να κατανοήσουν την ιστορία των πολιτισμών τους και να τη σεβαστούν με τη βοήθεια γλωσσικών κωδίκων, φωνής, εικόνας, φυσικής κίνησης και χειρονομίας, ομαδικών και ατομικών παιχνιδιών με τη βοήθεια των ΤΠΕ.
- Να αναπτύξουν την ικανότητα κατανόησης και παραγωγής προφορικού λόγου, να κατανοήσουν τις έννοιες του χρόνου και του τόπου, να ανακυκλώσουν γνωστό λεξιλόγιο, να εκφραστούν δημιουργικά μέσα από το παιχνίδι.
- Να εξοικειωθούν με τις νέες τεχνολογίες ως αποτέλεσμα της πολιτισμικής δημιουργίας και να θεωρήσουν τους εαυτούς τους προϊόντα πολιτισμού- ενεργούς πολίτες σε ένα πολιτισμικό παρόν.
- Να δημιουργήσουν πολιτισμό μέσα από τις διαδικασίες μάθησης.
- Να δημιουργήσουν κοινότητες μάθησης με στόχο την αλληλοενημέρωση, την αλληλοϋποστήριξη, την ανατροφοδότηση και συνακόλουθα τη βελτίωση της μαθησιακής διαδικασίας καθώς και τη χρήση, μεταξύ άλλων, διαδικτυακών συνδιασκέψεων και εργαλείων τόσο για σύγχρονη όσο και ασύγχρονη διδασκαλία.
- Να κατανοήσουν τη διαφορετικότητα του Άλλου-και του ίδιου τους του εαυτού.

ΥΛΙΚΑ ΚΑΙ ΜΕΣΑ:

Στο εργαστήριο υπολογιστών του Σχολείου πραγματοποιήθηκε το μεγαλύτερο μέρος του προγράμματος καθώς και οι διαδικτυακές συναντήσεις Skype με το πολωνικό σχολείο.

- ✓ Power point
- ✓ Photo Albums
- ✓ Videos
- ✓ Blogs
- ✓ Ψηφιακά τραγούδια
- ✓ Collages
- ✓ Drawings

Ψηφιακά εργαλεία επικοινωνίας :

- ✓ Skype
- ✓ Mails

Ενδιάμεσες εργασίες των συμμετεχόντων σχολείων:

- ✓ Plan work
- ✓ Time schedule

Βεβαιώσεις συμμετοχής, έπαινοι:

- ✓ Statement of partnerships
- ✓ Certificates of completion
- ✓ Awards

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΑΞΗΣ

Όλη η τάξη και ατομικά. (14 μαθητές και μαθήτριες)

Το Πρόγραμμα εκπονήθηκε στο Δημοτικό Σχολείο Παραλίας Κατερίνης κατά τη σχολική χρονιά 2012-2013 με την Ε' Τάξη, η οποία υλοποίησε το Πρόγραμμα σε συνεργασία με το Πολωνικό

Σχολείο Canadian School της Βαρσοβίας. Επίσης, το Πρόγραμμα κινητοποίησε όλο το σχολικό μηχανισμό δίνοντας έμφαση στη δημιουργία των παιδιών και έξω από αυτό, συμμετέχοντας σε ομάδες δράσεις που αναζητούν έξυπνους εναλλακτικούς τρόπους για τη συλλογή υλικού που θα βοηθήσει στην υλοποίηση πρωτότυπων ιδεών.

Οι συνεργασίες αυτές προβλήθηκαν με μεγάλο ζήλο και έμφαση στην εσωτερική τελική σχολική γιορτή όπου προβλήθηκε το τελικό έργο των μαθητών και αναδείχθηκε το ομαδικό πνεύμα συνεργασίας. Παράλληλα, εικονικές συναντήσεις Skype πραγματοποιήθηκαν από τις συνεργαζόμενες τάξεις (ελληνική και ξένη) κατά διαστήματα με σκοπό την γνωριμία των μαθητών, την ανάπτυξη φιλικής ατμόσφαιρας και τη βελτίωση των επικοινωνιακών δεξιοτήτων των συμμετεχόντων μαθητών.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ

Ο ρόλος του εκπαιδευτικού της Γαλλικής Γλώσσας για το παραπάνω πρόγραμμα στο Δημοτικό είναι πολυσύνθετος και δύσκολος. Στην αρχή της εφαρμογής του Προγράμματος εκφράστηκαν κάποιες αντιρρήσεις αλλά και ερωτήματα σχετικά με την αποδοχή του από τους μαθητές, τους γονείς και το σχολικό περιβάλλον. Υπήρξε επίσης μια ανασφάλεια και δυσπιστία σε σχέση με την αποτελεσματικότητα του Προγράμματος και την υλοποίηση του τη στιγμή που δεν υπήρχε ένα έτοιμο υλικό με την κλασσική έννοια και δεν υπήρχε πρότερη ενημέρωση. Η συγκεκριμένη πρόταση κρίθηκε αδύνατη από μερικούς συναδέλφους διότι ενέχει κινδύνους και περιορίζεται νομοθετικά από τις ελληνικές διατάξεις. Αποφασίστηκε η οποιαδήποτε επικοινωνία να γίνεται εντός σχολείου μέσα από ασφαλή διαδικτυακά εργαλεία επικοινωνίας με φυσική παρουσία της Διευθύντριας. Να τονίσω ότι εδώ έχουμε να κάνουμε με διαφορετικές ηλικίες μαθητών και διαφορετικές αντιλήψεις, κάτι που φέρνει σε αντιπαράθεση τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζουν το γεγονός οι ξένοι συνάδελφοι με τους έλληνες συναδέλφους.

Η ομαδοσυνεργατικότητα των παιδιών επεκτάθηκε και στους εκπαιδευτικούς μια και από κοινού παρήχθησαν τα παραγόμενα προϊόντα (βίντεο, ηλεκτρονική αφίσα, ζωγραφιές κτλ) Η κατάλληλη χρήση των παιδαγωγικών εργαλείων, η διαδραστικότητα του προγράμματος και η βιωματική του προσέγγιση λειτούργησαν αφορμιστικά για τη συνέχιση του προγράμματος. Οι νέες τεχνολογίες έδρασαν συνεπικουρικά και ο εκπαιδευτικός είχε ένα πολύ καλό εργαλείο στα χέρια του. Η παραστατικότητα του προγράμματος αλλά και η καινοτομία του οικοδόμησαν σιγά σιγά ένα πειστικό συστημικό πλαίσιο προσέγγισης όπου ο εκπαιδευτικός αισθάνεται ασφαλής να συνεχίσει το πρόγραμμα του. Σε ενάντια περίπτωση θα έλειπε από τα χέρια του το εργαλείο-όχημα και έτσι η τάξη θα παρέμενε απλά κλασσική. Η δυνατότητα πρόσβασης στις νέες τεχνολογίες δημιούργησε ένα πολύ καλό υπόβαθρο. Ο φόβος όπως από την έλλειψη της γνώσης χρήσης του ηλεκτρονικού υπολογιστή, η έλλειψη ηλεκτρονικής γραμματοσύνης λειτουργεί πολλές φορές αρνητικά. Γεγονός που θα μπορούσε να αρχθεί όταν θα υπήρχε η κατάλληλη στελεχωμένη παιδαγωγική ομάδα η οποία με τον κατάλληλο εμψυχωτή θα μπορούσε να άρει όλες τις δυσκολίες.

Η δυναμική το συντονιστή – εκπαιδευτικού λειτουργεί καταλυτικά για οποιαδήποτε πρόβλημα παρουσιάζεται στην πορεία του σχεδίου. Συχνές ανατροφοδοτήσεις και αξιολογήσεις της πορείας περιορίζουν τα σφάλματα και μειώνουν το βαθμό δυσκολίας των παραγόμενων προϊόντων. (μέσα από τα κοινωνικά δίκτυα και τις επίσημες ιστοσελίδες του προγράμματος)

Χρησιμοποιώντας τις κατάλληλες παιδαγωγικές πρακτικές ο εκπαιδευτικός της Γαλλικής προκαλεί την ενεργό συμμετοχή των παιδιών στις δραστηριότητες, ενθαρρύνει την αλληλεπίδραση των παιδιών μεταξύ τους αλλά και με τον ίδιο και δίνει ευκαιρίες για την απόκτηση εμπειριών και τη βιωματική προσέγγιση της γνώσης.

Ο συνδυασμός της συμβατικής διδασκαλίας με τη χρήση της νέας τεχνολογίας βοηθάει τον εκπαιδευτικό να ξεπεράσει όλες τις δυσκολίες προτείνοντας τη «δική του ματιά» σε μια νέα εικονική τάξη. Άλλωστε, το συγκεκριμένο πρότζεκτ (σχέδιο εργασίας) δεν είναι «Τσελεμεντές», δεν προτείνει λύσεις αλλά τρόπους για να γίνει η διδασκαλία της γλώσσας παιγνιώδη και παραστατική. Το ζητούμενο μας είναι ο μαθητής, η ενεργοποίηση του και η κατάκτηση της γνώσης του με δημιουργικό και ευχάριστο τρόπο.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Οι προσδοκίες των μαθητών ανταμείφθηκαν και μάλιστα περισσότερο από ότι περίμεναν. Θεώρησαν καλό το γεγονός της ελεύθερης ανάπτυξης των πρότζεκτ και της ελεύθερης επιλογής διαδικτυακών, εικονικών εργαλείων και λογισμικών με στόχο την ενεργή συμμετοχή τους

διαδικασίες εφαρμογής του Προγράμματος. Σημειώθηκε επίσης, η ανάγκη για βοήθεια αναφορικά με τη χρήση των ICT εργαλείων καθώς και επικοινωνιακών προτάσεων για τους μαθητές. (skype, mails)

Δημιουργήθηκε μια επίσημη ιστοσελίδα και blog του Προγράμματος όπου αναρτήθηκαν τα παραγόμενα προϊόντα επικοινωνίας και συνεργασίας. Οι κοινότητες πρακτικής και μάθησης που δημιουργήθηκαν και στηρίζονται με το δίκτυο επικοινωνίας που στήθηκε, βοήθησαν στη διάχυση καλών πρακτικών, στην αποφυγή «επαναλήψεων» και στην επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών και των συνεργαζόμενων τάξεων που συμμετείχαν

Η συνεργασία μεταξύ των τάξεων ήταν γενικά πολύ θετική. Ο κύριος στόχος του Προγράμματος επιτεύχθηκε 100%, δηλαδή να αναπτυχθούν οι επικοινωνιακές δεξιότητες των μαθητών στην ξένη γλώσσα (Γαλλική) που διδάσκονται. Υπήρξε πρακτική εξάσκηση της γλώσσας, ανταλλαγή πληροφοριών και καλύτερων πρακτικών ανάμεσα στους μαθητές και εκπαιδευτικούς, κοινή παραγωγή υλικού και ανάπτυξη φιλικών και συναδελφικών σχέσεων. Πολλές φορές χρησιμοποιήθηκαν εκπαιδευτικά υλικά και εργαλεία (Web 2.0.) για πρώτη φορά και αυτό προκάλεσε το ενδιαφέρον και την ικανοποίηση των μαθητών και των εκπαιδευτικών συναδέλφων του σχολείου και με αυτό τον τρόπο επετεύχθησαν οι στόχοι του Προγράμματος.

Οι μαθητές απέκτησαν τη δυνατότητα επικοινωνίας με την άλλη τάξη στα γαλλικά. Έμαθαν να εκφράζονται και να γράφουν καλύτερα. Έμαθαν για την άλλη χώρα, τη γεωγραφία της, την ιστορία της και τον πολιτισμό της. Τους δόθηκαν περισσότερα κίνητρα και ερεθισμοί για να επικοινωνήσουν στα γαλλικά και να κάνουν φίλους μέσα από μέιλ αλλά κυρίως μέσα από το Skype / τηλεδιάσκεψη, όπου η επικοινωνία είναι άμεση και πιο διασκεδαστική. Ξέφυγαν από τη μονότονη σχολική καθημερινότητα και γνώρισαν σχολικές κοινότητες με τις ίδιες εκπαιδευτικές ανησυχίες. Υπήρξε μεγαλύτερη ενασχόληση με τη ξένη γλώσσα και κατά συνέπεια μεγάλωσε και η εκτίμηση των μαθητών για αυτή.

Οι μαθητές αλλά και οι εκπαιδευτικοί έμαθαν να δημιουργούν αποτελεσματικότερα και σε συνεργασία με τις άλλες τάξεις, να ψάχνουν στο Ίντερνετ και να δοκιμάζουν καινούργια εκπαιδευτικά εργαλεία με τη χρήση του ΤΠΕ. Αναπτύχθηκαν οι προσωπικές και γλωσσικές δεξιότητες των μαθητών καθώς και η αυτοπεποίθηση τους.

Υπήρξε κοινή αποτίμηση και εκτίμηση των προσωπικών τους δυνατοτήτων, εκτίμηση και σεβασμός των πολιτιστικών χαρακτηριστικών της συνεργάτιδας χώρας και δημιουργία πραγματικών σχέσεων μέσα από τη συνεργασία και την κοινή προσπάθεια. Τους δόθηκε η ευκαιρία για ανταλλαγή εμπειριών, ιδεών και καλών πρακτικών στο τομέα των ξένων γλωσσών. Η επικοινωνία μέσω τηλεδιάσκεψης ώθησε τους μαθητές να θέλουν αμεσότερη επικοινωνία με τη συνεργαζόμενη τάξη και να επιθυμούν μια πιθανή, στο άμεσο μέλλον, σχολική ανταλλαγή.

Η συνεργασία έγινε διασκεδαστική, το χρόνο τους τον διαχειρίστηκαν κατά βούληση και η προσμονή για καινούργιες ειδήσεις και ιδέες από την άλλη πλευρά κράτησε την τάξη σε εγρήγορση.

Οι μαθητές είχαν τη δυνατότητα να αξιολογήσουν τις ικανότητες τους μέσα από αυθεντικές επικοινωνιακές καταστάσεις και περιβάλλοντα και να εξασκηθούν στις Νέες Τεχνολογίες. Οι μαθητές και οι εκπαιδευτικοί ξέφυγαν από τις παραδοσιακές μεθόδους διδασκαλίας, από το βαρετό βιβλίο, έγιναν πιο δημιουργικοί και πιο τολμηροί στο τρόπο με το οποίο αντιμετωπίζουν πλέον την ξένη γλώσσα.

Οι εκπαιδευτικοί είχαν την ευκαιρία να δοκιμάσουν καινούργια εκπαιδευτικά εργαλεία και να αποκτήσουν εμπιστοσύνη στον εαυτό τους. (δημιουργία ιστοσελίδων, e-books, πολύπλοκων παρουσιάσεων, βίντεο, τραγουδιών, παιχνιδιών κτλ)

Δόθηκε έμφαση στη διαφοροποιημένη διδασκαλία η οποία βρήκε δίαυλο εφαρμογής μέσα από τις πολλαπλές καινοτόμες δραστηριότητες που δημιουργήθηκαν από τις συνεργαζόμενες τάξεις. Αναπτύχθηκε ο πολιτιστικός ορίζοντας των μαθητών. Για πολλούς ξένους μαθητές ήταν η πρώτη φορά που ήρθαν σε επαφή με έλληνες συμμαθητές και αυτό τους προκάλεσε μεγάλο ενδιαφέρον.

Η δημιουργική παρουσία όλων των τάξεων από την έναρξή τους ως το τέλος του αποτυπώνεται πεντακάθαρα στα παραδοτέα που αναρτήθηκαν στην επίσημη ιστοσελίδα του Προγράμματος. (http://virtualeclass2013.blogspot.gr/)

Οι Έπαινοι έδωσαν μεγάλη χαρά στους μαθητές που συμμετείχαν καθώς και οι βεβαιώσεις συμμετοχής των τάξεων στα μέσα του Προγράμματος. Αυτό τους ώθησε να δημιουργήσουν περισσότερο και να συμμετέχουν πιο ενεργά.

Συμπερασματικά, το Πρόγραμμα βοήθησε τον μαθητή να λειτουργήσει αποτελεσματικά σε διαφορετικά κοινωνικά περιβάλλοντα, καταστάσεις και περιστάσεις επικοινωνίας. Να αυτενεργήσει, χρησιμοποιώντας τη γλώσσα που μαθαίνει σε σχέση με τα ενδιαφέροντα του για να συμμετέχει σε

δράσεις της διεθνούς κοινότητας. Διαπραγματεύεται αποτελεσματικά νέες και ήδη γνωστές γλωσσικές, κοινωνικές και πολιτισμικές έννοιες. Αξιοποιεί τις γνώσεις, εμπειρίες και στρατηγικές που έχει αναπτύξει για να επικοινωνήσει με άλλους, σεβόμενος τη διαφορετικότητα τους, ή να επιλύσει τυχόν προβλήματα. Επίσης, δίνει νέα πνοή στη διδασκαλία της ξένης γλώσσας μέσα από παιγνιώδη, διασκεδαστικά και διαδραστικά εργαλεία που τον εμπνέουν και τον παρακινούν.

Καθιερώθηκε ως ένα Πρόγραμμα πανελλήνιας εμβέλειας διαδικτυακής συνεργασίας ξενόγλωσσων τάξεων και έχει γίνει σημείο αναφοράς για τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές τους ως τόπος αναζήτησης καλών πρακτικών και δημιουργίας νέων, ως διαμεσολαβητής για ευρωπαϊκές συνεργασίες μέσα από μια έγκυρη βάση δεδομένων όλων των συμμετεχόντων σχολείων και μέσα από το πληροφοριακό υλικό (έντυπο και ηλεκτρονικό) που δημιουργεί συνεχώς.

Η πληροφόρηση αναφορικά με ευρωπαϊκές συνεργατικές πρακτικές είναι προσβάσιμη σε όλους τους εκπαιδευτικούς, ανεξαρτήτου ειδικότητας, που ενδιαφέρονται να υλοποιήσουν Ευρωπαϊκά Προγράμματα - χρηματοδοτούμενα ή μη - στο μέλλον στο σχολείο τους.

ΠΗΓΕΣ:

Ματσαγγούρας, Η., (2002). *Η διαθεματικότητα στη Σχολική Γνώση.* Αθήνα: Γρηγόρης

Παπούλια-Τζελέπη, Π., (2001). *Ανάδυση του Γραμματισμού.* Αθήνα: Καστανιώτης

ΔΕΠΠΣ (2003). *Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών*. Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Ανακτήθηκε στις 19 Νοεμβρίου 2009 από http://www.pi-schools.gr/programs/depps

Alexiou. T. (2009). *Young learners' cognitive skills and their role in foreign language vocabulary learning*. In M. Nikolov (Ed.), *Early Learning of Modern Foreign Languages (pp. 46-61).* Bristol: Multilingual Matters.

Chomsky, N., (1969). *The acquisition of syntax in children from 5 to 10.* Cambridge, MA: MIT Press

Chan, C. K., & Pang, M. F. (2006). *Teacher collaboration in learning communities*. Teaching Education, 17(1), 1-5.

Council of Europe (2001). Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. Cambridge: Cambridge University Press De Houwer, A., (1999). *Two or more languages in early childhood some general points and practical recommendations (ERIC Digent).* Washington, DC. Retrieved April 22,2014, from http://www.cal.org/Digest/earlychild.html

Dodge, D.T., & Colker, L.H., (1998). *The Creative Curriculum for early childhood.* Teaching Strategies inc., Washington D.C.

Ellis, G. & Brewster, J. (2001). *The Storytelling Handbook for Primary Teachers*. London: Penguin.

Johnson, C. (2001). *A Survey of current research on online communities of practice.* Internet and Higher Education, 4, 45-60.

Lock, J.V. (2006). *A new image: Online communities to facilitate teacher professional development* . Journal of Technology and Teacher Education , 14(4), 663-678

Nissami, H., (1999). *Early childhood programs for language minority students.* Focus, Occasional Papers in Bilingual Education, No2, WASHINGTON, DC. Retrieved April 22,2014, http://www.ericdigests.org/1993/minority.htm

Wenger, E., McDermott, R., & Snyder, W.M. (2002). *Cultivating communities of practice : A guide to managing knowledge*. Boston: Harvard Business School Press.

http://rcel.enl.uoa.gr/virtualeclass/index.php/el/ (12-3-2013)

https://sites.google.com/site/virtualeclasscommunity/home (12-3-2013)

http://rcel.enl.uoa.gr (21-2013)

http://www.slideshare.net/SofiaArgyropoulou/virtual-e-class-guidelinesenpdf (11-6-2014)

http://www.slideshare.net/SofiaArgyropoulou/virtual-e-class-guidelinesfr(11-6-2014)

http://www.slideshare.net/SofiaArgyropoulou/virtual-e-class-guidelinesde(11-6-2014)

http://rcel.enl.uoa.gr/xenesglosses/eps.htm(11-6-2014)

http://rcel.enl.uoa.gr/flane) (11-6-2014)

http://virtualeclass2013.blogspot.gr/p/primary-school-of-paralia-katerinis.html (4-5-2013)

http://linoit.com/users/sarges/canvases/Pologne%2C%20le%20pays%20de%20nos%20amis%21%20(
4-5-2013)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Σχήμα 1 Λογότυπο προγράμματος Virtual e Class

Εικόνα 1. Συναντήσεις Skype_ Μάρτιος 2013

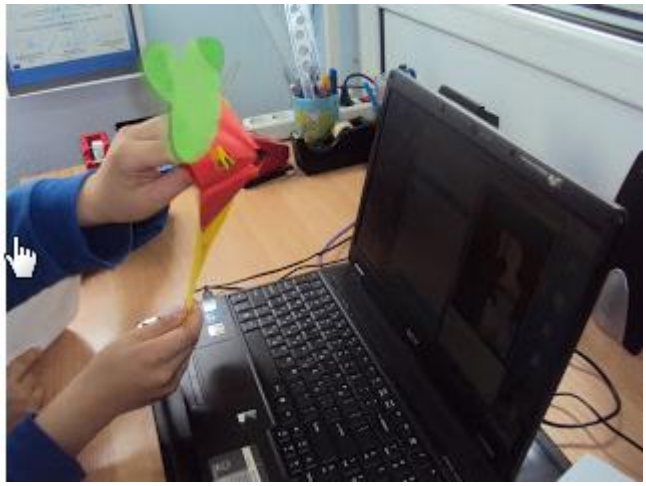

Εικόνα 2. Συναντήσεις Skype _ Μάρτιος 2013

Οι ΤΠΕ ως βοηθητικά εργαλεία για την επίτευξη συνεργασίας μεταξύ σχολείων ευρωπαϊκών χωρών μέσω προγραμμάτων e-Twinning

Άννα Μπαμπαλή

Εκπαιδευτικός, Μ.Α., Μουσικό Σχολείο Πειραιά
anna_babali@yahoo.co.uk

Περίληψη
Η συνεργατικότητα μεταξύ σχολείων της Ελλάδας με άλλα Ευρωπαϊκών χωρών υποστηρίζεται αποτελεσματικά μέσω των προγραμμάτων e-Twinning, ειδικά μετά την ένταξη αυτών στο Ευρωπαϊκό πρόγραμμα «Erasmus plus», καθώς και μετά την αναβάθμιση της πλατφόρμας twinspace. Η χρήση των ΤΠΕ αποτελεί το βασικό εργαλείο επικοινωνίας και ομαδοσυνεργατικότητας στην παγκόσμια εκπαίδευση. Η εισήγηση αυτή αναφέρεται στο συνδυασμό των ΤΠΕ και της πλατφόρμας twinspace για την επίτευξη προγραμμάτος συνεργασίας και ανταλλαγής μέσω e-Twinning στο Μουσικό Σχολείο Πειραιά κατά το σχολικό έτος 2013-14. Συγκεκριμένα γίνεται αναφορά στα βοηθητικά εργαλεία ΤΠΕ που χρησιμοποίηθηκαν για την ολοκλήρωση του αντίστοιχου προγραμμάτος καθώς και στον τρόπο που οι μαθητές τα αξιοποίησαν, επιτυγχάνοντας την απόκτηση ετικέτας ποιότητας.

Λέξεις κλειδιά: e-Twinning, ΤΠΕ, παγκόσμια εκπαίδευση

Εισαγωγή

Η επιτακτική ανάγκη για εκσυγχρονισμό της Ελληνικής εκπαίδευσης σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα, ακολουθώντας τις επιταγές της Παγκοσμιοποιήσης, ήλθε με την ενσωμάτωση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στη διδασκαλία (Φραγκάκη, 2007). Η εκπαίδευση πλέον ανοίγει δίοδο επικοινωνίας με την κοινωνία, δημιουργώντας διάθεση για διάλογο με αυτή, σε κλειστό ή και σε διεθνές επίπεδο (Κωστούλα-Μακράκη, 2001). Οι τεχνολογίες της Πληροφορίας και Επικοινωνίας δημιουργούν νέες στρατηγικές διδασκαλίας, μακριά από τα στερεότυπα της αποστήθισης, στις οποίες η μαθησιακή διαδικασία απαιτεί ικανότητες αναζήτησης, επεξεργασίας, αξιολόγησης της πληροφορίας, ανάλυσης και συνδυαστικής δημιουργίας (σύνθεσης). Έτσι οι μαθητές δεν είναι αποδέκτες στείρας γνώσης αλλά συνεργοί, συμμετέχοντες στην διαδικασία της μάθησης και στον τρόπο που αντιλαμβάνονται και επεξεργάζονται τη μαθησιακή διαδικασία και την κοινωνική πραγματικότητα (Μακράκης, 2000).

Τα προγράμματα e-twinning μεθοδολογικά μοιάζουν με τις ερευνητικές εργασίες (projects), οι οποίες θεωρούνται το ιδανικό πλαίσιο κοινωνικοπολιτιστικής ανάπτυξης του μαθητή, καθώς και κατάλληλος τρόπος μετάβασης από την εννοιοκεντρική διδασκαλία στη διεπιστημονική σύμπραξη (Ματσαγγούρας, 2002). Βοηθούν στην κριτική σκέψη, στην συνεργατική μάθηση, και κυρίως στην διεπιστημονική προσέγγιση της πληροφορίας, αξιοποιώντας και τις κοινωνικοπολιτιστικές προεκτάσεις ενός θέματος, ενώ ο καθηγητής μετατρέπεται σε συμπορευτή και συντονιστή (Ράπτης και Ράπτη, 2002).

Τα προγράμματα e-twinning, επειδή βασίζονται στην συνεργατική μάθηση μαθητών από διαφορετικά σχολεία σε διάφορες χώρες της Ευρώπης και της ευρύτερης περιοχής, και από φέτος και της ίδιας χώρας, καταφέρνουν να ξεφεύγουν από το πλαίσιο της κλειστής σχολικής κοινότητας και κινούνται σε ένα πλαίσιο υπερεθνικό και Ευρωπαϊκό, συμβάλλοντας στην ανάπτυξη της παγκόσμιας σχολικής κοινότητας. Η ομαδοσυνεργατικότητα δεν αποτελεί πια μόνο βασική προϋπόθεση για την εκπόνηση και ολοκλήρωση της συνεργασίας-ερευνητικής εργασίας, αλλά και εργαλείο και σκοπός των μαθητών που συνεργάζονται. Η γεωγραφική απόσταση που υπάρχει μεταξύ των μαθητών και η διαφορετικότητα τους δίνει το έναυσμα για περισσότερη συμμετοχή, επικοινωνία, συνεργασία και ανταλλαγή πληροφοριών και γνώσεων. Σε ορισμένες περιπτώσεις μάλιστα, όταν δηλαδή το ίδιο το θέμα των

συνεργαζόμενων σχολείων είναι σχετικό με την τοπική κουλτούρα, τα ήθη, τα έθιμα, τα ιστορικά και άλλα αξιοθέατα της περιοχής, οι μαθητές επιδιώκουν την επικοινωνία και συνεργασία με τους συνομηλίκους τους, πριν ορισθούν ομάδες εργασίας από τους συνεργάτες καθηγητές τους.

Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και Επικοινωνίας αποτελούν το βασικό εργαλείο συνεργασίας των μαθητών που συμμετέχουν στα προγράμματα e-twinning, αφού οι μαθητές επικοινωνούν και λειτουργούν μέσω της πλατφόρμας twinspace. Η γεωγραφική απόσταση των μαθητών απαιτεί τη χρήση της πλατφόρμας αυτής, αλλά ταυτόχρονα αποτελεί μαθησιακό πεδίο διασφαλίζοντας και τον παιδαγωγικό χαρακτήρα του προγράμματος.

Η παρούσα εισήγηση θα ασχοληθεί με ένα πρόγραμμα e-twinning που πραγματοποιήθηκε από 21 μαθητές του Μουσικού Σχολείου Πειραιά σε συνεργασία με μαθητές του Λυκείου Majorana στην Μπολόνια της Ιταλίας το σχολικό έτος 2013-2014. Το θέμα αφορούσε την ανταλλαγή πληροφοριών και γνώσεων σχετικά με την πόλη των Αθηνών, τα αξιοθεάτά της, με τους προορισμούς των Ιταλών μαθητών κατά την επίσκεψη τους στην Ελλάδα, αλλά και με τις πόλεις της Ιταλίας που οι μαθητές του Μουσικού σχολείου επισκέφτηκαν κατά την εβδομάδα διαμονής τους στους φίλους τους στην Ιταλία.

Μεθοδολογία

Η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε βασίζεται στον τρόπο προσέγγισης των σχεδίων εργασίας (Project), σε συνδυασμό με τη χρήση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και Επικοινωνίας, με παράλληλη χρήση των βασικών αρχών που διέπουν την εξ αποστάσεως εκπαίδευση.

Αναλυτικότερα ακολουθήθηκε το μοντέλο συνεργασίας καθηγητή μαθητών, όπου οι μαθητές επικοινωνούν μεταξύ τους, επικοινωνούν σαν ομάδα με τον καθηγητή, αλλά και ως μονάδα με τον καθηγητή (Χρυσαφίδης, 2002). Η συνεργασία μαθητή καθηγητή βασίστηκε στην «φθίνουσα καθοδήγηση» στην οποία ο εκπαιδευτικός διδάσκει, παρωθεί τους μαθητές, την κατάλληλη στιγμή, στην ερευνητική διαδικασία, και πάνω από όλα εμψυχώνει (Ματσαγγούρας 2011). Η ομαδοσυνεργατικότητα ήταν προϋπόθεση για την επίτευξη αυτού του προγράμματος συνεργασίας των σχολείων. Όλοι οι μαθητές συμμετείχαν ενεργά και ισοδύναμα, είτε μέσα στις ομάδες που σχημάτισαν, είτε ακόμη και αναλαμβάνοντας ο καθένας πιο ενεργό ρόλο μέσα στο σύνολο. Χρησιμοποιώντας τα δικά τους κριτήρια και βασιζόμενοι στο θεωρητικό τους υπόβαθρο σχετικά με το θέμα, επέλεξαν τη θεματολογία με την οποία θα λειτουργούσαν και τον τρόπο εργασίας για να επιτύχουν τους στόχους του προγράμματος που είχαν τεθεί από τις συνεργαζόμενες πλευρές.

Η πλατφόρμα twinspace αποτέλεσε το βασικό εργαλείο επικοινωνίας αλλά και δημοσίευσης του υλικού των μαθητών. Οι μαθητές γνωρίστηκαν με τους συνομηλίκους τους από την Ιταλία, αντάλλαξαν πληροφορίες για τον εαυτό τους, τις συνήθειες τους και τον τρόπο ζωής στην καθημερινότητά τους, ενώ παράλληλα συνομιλούσαν για την πορεία της εργασίας τους. Όμως η πλατφόρμα αυτή δεν ήταν αρκετή για την επεξεργασία και δημοσίευση του υλικού που συγκέντρωναν. Έτσι για την ολοκλήρωση των εργασιών που είχαν αναλάβει οι ομάδες εργασίας δημιουργήθηκε η αναγκαιότητα αξιοποίησης των νέων Τεχνολογιών, ως μέσα για συλλογή, καταγραφή και επεξεργασία των πληροφοριών. Έτσι οι μαθητές χρησιμοποίησαν λογισμικά και προγράμματα για να παράξουν αυθεντικό υλικό. Δηλαδή οι ΤΠΕ αποτέλεσαν το εργαλείο τους για συνδιαλλαγή πληροφοριών με τον στενό και ευρύ μαθητικό ή/και κοινωνικό ιστό.

Η διδακτική προσέγγιση σε αυτό το πρόγραμμα συνεργασίας του σχολείου μας με το σχολείο Majorana της Μπολόνιας πρακτικά συμπεριέλαβε και τη θεωρία της «αλληλεπίδρασης και επικοινωνίας» της από απόσταση εκπαίδευσης, όπως την έθεσε ο Holmberg και την «Κοινωνικοπολιτισμική Θεωρία» όπως τη συνέδεσε με τις ΤΠΕ ο Ally (2008). Σύμφωνα με τον πρώτο η μαθησιακή διαδικασία ενδυναμώνεται με την συχνή επαφή και συνομιλία του καθηγητή με τον μαθητή, σε επίπεδο πιθανώς φιλικό που υποδηλώνει προσωπική σχέση, με τον καθηγητή ως εμψυχωτή και συνομιλητή, που υποβοηθά τον αναστοχασμό, αλλά και την ουσιαστική και ενεργή ένταξη του μαθητή στην εκπαιδευτική διαδικασία. Ο Ally (2008) ενσωμάτωσε τις δυνατότητες του Web 2.0 και της κοινωνικής δικτύωσης στην όποια διαδικασία «αλληλεπίδρασης και επικοινωνίας», συμπεριλαμβανομένης και της εξ αποστάσεως διδασκαλίας.

Διδακτική Διαδικασία - Στόχοι

Η διδακτική διαδικασία εμπεριείχε μια σειρά από δραστηριότητες και ενότητες, που αντιστοιχούσαν σε κάθε μήνα, όπως αυτές είχαν ορισθεί από τα συνεργαζόμενα σχολεία στην πλατόφόρμα του e-twinning. Οι μαθητές τις διεκπεραίωσαν με τη βοήθεια των καθηγητών της πληροφορικής, της μουσικής, των αγγλικών και των γαλλικών. Έτσι ορίστηκαν οι εξής θεματικές ενότητες: α) Αρχαιολογικοί χώροι στην Αθήνα β) Αρχαιολογικοι προορισμοί στην ευρύτερη περιοχή της Αττικής (π.χ. Σούνιο, Δελφοί, Επίδαυρος, Μυκήνες) γ) Διατροφικές συνήθειες στην περιοχή της Ιταλίας Emilia Romagna δ) Πόλεις της Ιταλίας που θα επισκεφτούν οι μαθητές.

Στόχος της εργασίας αυτής ήταν να αναλυθούν και να διερευνηθούν οι παραπάνω θεματικές ενότητες, συνδυάζοντας τους παρακάτω τομείς γνώσεων:

1. χρήση και αξιοποίηση των ξένων γλωσσών (αγγλικά και γαλλικά)
2. τεχνολογία (χρήση οπτικοακουστικών μέσων, επεξεργασίας εικόνας και video)
3. χρήση και αξιοποίηση των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνίας.
4. ελληνικός πολιτισμός και μουσική

Τα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν ήταν αναζήτηση στο διαδίκτυο, βιβλιογραφία, καθώς και επίσκεψη σε μουσεία, αρχαιολογικούς χώρους και οργανισμούς.

Παιδαγωγική Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Αξιοποιήθηκαν πακέτα εφαρμογών και ποικίλες υπηρεσίες του διαδικτύου, ξεκινώντας από τις πιο απλές και βασικές λειτουργίες και προχωρώντας σε πιο σύνθετες. Συγκεκριμένα, οι μαθητές έκαναν χρήση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (email) για την αποτελεσματικότερη επικοινωνία μεταξύ τους και με τον καθηγητή, αλλά και χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, όπως το facebook, μόνο για σκοπούς ενημέρωσης στην σχολική κοινότητα. Αρχικά οι μαθητές έκαναν αναζήτηση πληροφοριών με τη μηχανή αναζήτησης google. Συνέλεξαν και αξιολόγησαν τις πληροφορίες ως προς την εγκυρότητα τους. Μέσα από αυτη τη διαδικασία οι μαθητές εστίασαν την προσοχή τους στην κατανόηση και τη χρήση της πληροφορίας στο σωστό περιβάλλον, αποφεύγοντας την στεγνή συλλογή πληροφοριών. Από την άλλη πλευρά ο καθηγητής διευκολύνεται στην αποτελεσματικότερη επαφή με τους μαθητές ιδιαίτερα σε συνθήκες ασύγχρονης επικοινωνίας.

Οι μαθητές, αφού συγκέντρωσαν το υλικό τους, επεξεργάστηκαν και συνέταξαν κείμενα σχετικά με τη θεματολογία που ασχολούνταν, αξιοποιώντας τον επεξεργαστή κειμένου (Word), αξιοποίησαν τη λειτουργία του Λογισμικού Παρουσίασης του Microsoft Office, Power Point, για συγκέντρωση και προβολή των εργασιών τους σε σχετική σχολική εκδήλωση. Χρησιμοποίησαν τη λειτουργία του Power Point για την οργάνωση και αποθήκευση των φωτογραφιών τους από τις δραστηριότητες τους, αλλά και για την προβολή των εργασιών τους από το ερευνητικό τους υλικό στην τελετή υποδοχής των φίλων τους από την Ιταλία. Επεξεργάστηκαν τα video που τράβηξαν στις δραστηριότητες κατά τη φιλοξενία των Ιταλών φίλων τους στην Ελλάδα, αλλά και κατά την επίσκεψη τους στην Ιταλία, με το πρόγραμμα movie maker.

Προϊόντα

Στη συνέχεια πέρασαν σε πιο σύνθετες μορφές χρήσης των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνίας, που εντάσσονται στις λειτουργίες του web 2.0. Έτσι συναποφασίστηκε η δημιουργία ηλεκτρονικού βιβλίου (e-magazine) με τη χρήση του 3D pageflip, που περιείχε τις πληροφορίες σχετικά με τα προϊόντα και το φαγητό της κάθε πόλης της Ιταλίας που θα επισκέπτονταν οι μαθητές του Μουσικού Σχολείου, αλλά και το υλικό που συγκέντρωσαν σχετικά με τα αξιοθέατα της πόλης των Αθηνών, το οποίο χρησιμοποίησαν κατά την ξενάγηση των φιλοξενούμενων τους στην Αθήνα.

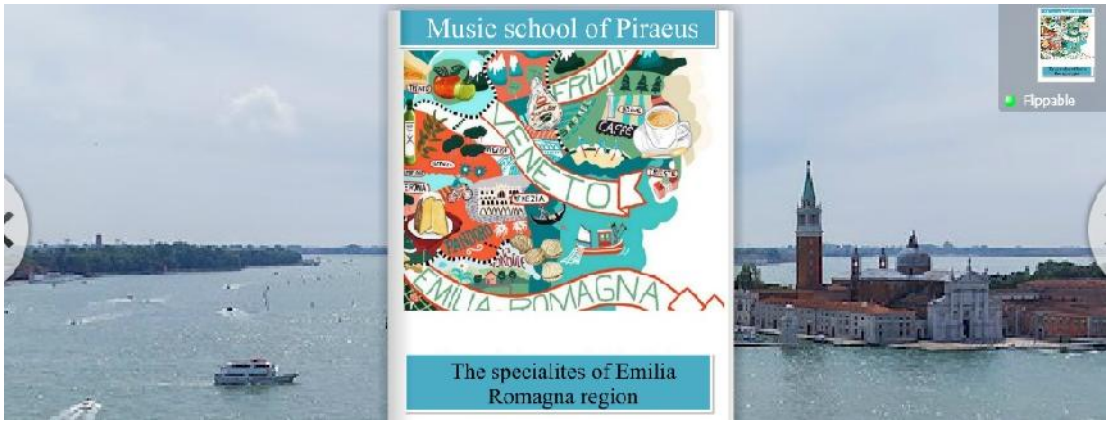

Εικόνα 1

Εικόνα 2

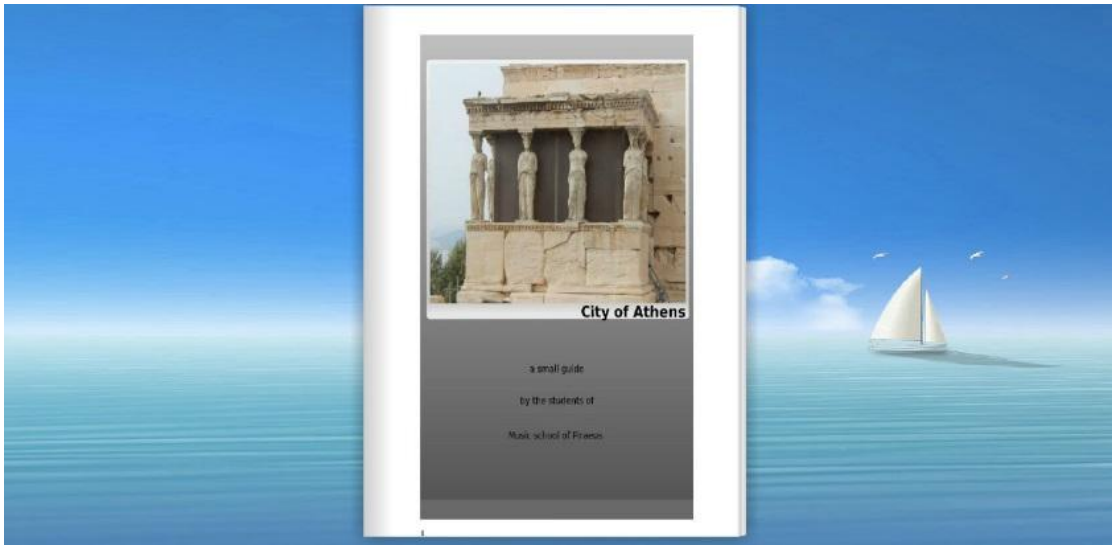

Εικόνα 3

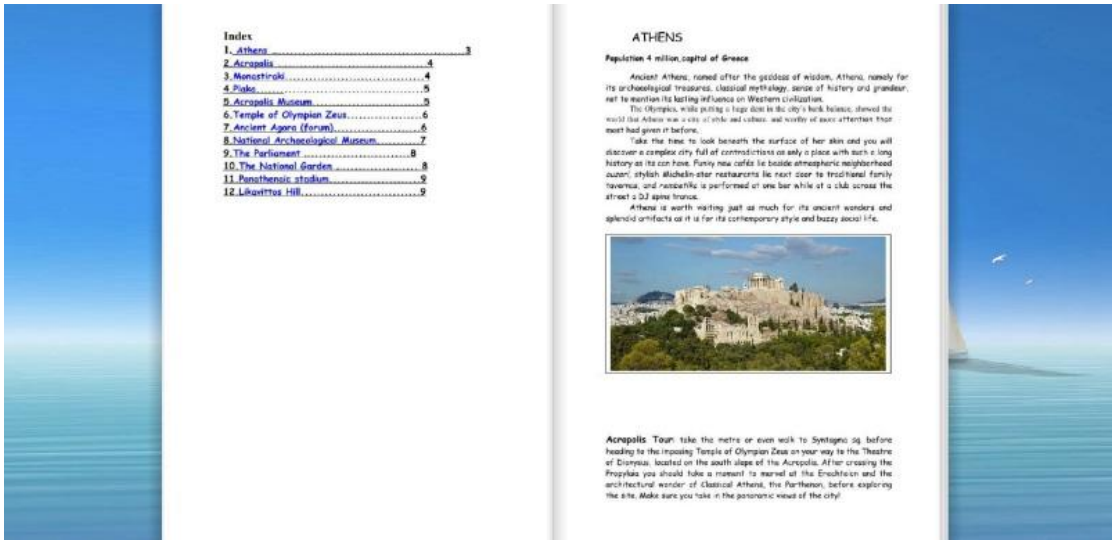

Εικόνα 4

Στη συνέχεια οι μαθητές χρησιμοποίησαν υπηρεσίες «σύννεφου» για να αποθηκεύσουν και να δημοσιεύσουν υλικό τους. Συγκεκριμένα μέσω της υπηρεσίας Daily motion αλλά και στο you tube δημοσίευσαν στο διαδίκτυο τα σχετικά video και το υλικό των παρουσιάσεων από τις δραστηριότητες τους. Τέλος, με την υπηρεσία glogster δημιούργησαν διαδραστική ηλεκτρονική αφίσα με όλα τα βίντεο και το υλικό με το οποίο ασχολήθηκαν στην ερευνητική τους εργασία.

Εικόνα 5

Εικόνα 6

Επίλογος

Οι μαθητές ανταποκρίθηκαν με μεγάλη προθυμία και ιδιαίτερο ενδιαφέρον σε αυτού του είδους την εκπαιδευτική διαδικασία, παρόλο που ήταν πέραν του ωρολογίου προγράμματός τους. Καταλυτικός παράγοντας στην υλοποίηση του Προγράμματος αυτού ήταν η ομαδοσυνεργατικότητα και η συλλογικότητα που αναπτύχθηκε μεταξύ των μελών της ομάδας, αλλά και η ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ μαθητών διαφορετικής κουλτούρας μέσα από το την πλατφόρμα του e-twinning. Εξέφρασαν επανειλημμένα το ενθουσιασμό τους για το σύνολο των δραστηριοτήτων στις οποίες συμμετείχαν, ιδιαίτερα με τους φίλους τους Ιταλούς. Η χρήση των ΤΠΕ δημιούργησε ένα διαδραστικό «παιχνίδι» ανταλλαγής γνώσεων και πληροφοριών που κρατούσε ζωηρό το ενδιαφέρον τους για γνώση και δημιουργία, εντάσσοντας τους σε μια «παγκοσμιοποιημένη» εκπαίδευση.

Σίγουρα λοιπόν μια τέτοια μαθησιακή διαδικασία απέφερε σπουδαίους καρπούς γνώσεων, ακόμη και μέσω της εξ αποστάσεως επικοινωνίας των μαθητών. Το παραπάνω σχέδιο εργασίας καταδεικνύει ότι ο παιδαγωγικός ρόλος του εκπαιδευτικού δεν παραμένει μόνο στην σχολική αίθουσα, αλλά εκτείνεται και στον εικονικό χώρο του διαδικτύου. Τα προγράμματα e-twinning σε συνδυασμό με τις ΤΠΕ μπορούν να συνενώσουν τη μάθηση και τη διδασκαλία με την κοινωνία, δημιουργώντας μια παγκόσμια εκπαίδευση χωρίς σύνορα, ενώ παράλληλα αναπτύσσουν σχέσεις φιλίας και επικοινωνίας μεταξύ μαθητών και εκπαιδευτικών, ανέξαρτητα από τη γεωγραφική απόσταση και την εθνική τους ταυτότητα.

Ευχαριστίες: κ. Καραλή, κ. Μπουμπουχεροπούλου, κ. Ευτυχιάδου

Βιβλιογραφικές Αναφορές

Ελληνική

Κωστούλα-Μακράκη, Ν. (2001), Γλώσσα και Κοινωνία: Βασικές Έννοιες, Μεταίχμιο Αθήνα

Μακράκης, Β. (2000), Υπερμέσα στην Εκπαίδευση. Μια κοινωνικο-εποικοδομιστική προσέγγιση, Μεταίχμιο, Αθήνα

Ματσαγγούρας, Β. (2002), Ομαδοσυνεργατική Διδασκαλία και Μάθηση, εκδ. Γρηγόρης, Αθήνα

_____(2011), Θεωρία και Πράξη της Διδασκαλίας Ι & ΙΙ, Gutenberg, Αθήνα

Ράπτης, Α. & Ράπτη, Α. (2002) Μάθηση και Διδασκαλία στην Εποχή της Πληροφορίας: Ολιστική Προσέγγιση, Α, Αθήνα

Φραγκάκη, Μ. (2007), Εκπαιδευτικοί ως φορείς διδακτικής και κοινωνικής αλλαγής: Κριτικο-Αναστοχαστική Έρευνα Δράσης μιας Ηλεκτρονικής Κοινότητας Μάθησης για την Παιδαγωγική αξιοποίηση των ΤΠΕ, Αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στην Διδακτική Πράξη, 606-616, Πρακτικά 4ου Πανελλήνιου Συνεδρίου, Τόμος Α, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, 4-6 Μαΐου, Σύρος

Χρυσαφίδης, Κ. (2002), Βιωματική Επικοινωνιακή Διδασκαλία. Η εισαγωγή της μεθόδου Project στο σχολείο, Gutenberg, Αθήνα

Ξενόγλωσση

Ally, M. (2008), Foundations of EducationTheory for Online Learning, στο Anderson, T. & Ellouni, F. (eds) Theory and Practice of Online Learning, 15-22, Athebasca University, Athebasca

As Common As Different: αξιολόγηση προγράμματος Πάτρα 14, 15 & 16 Νοεμβρίου 2014

Βασιλούδης Ιωάννης[1]

[1]Δάσκαλος, MSc, PhD, 8ο Δ. Σχ. Αμαρουσίου
ivassiloudis@yahoo.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην παρούσα εισήγηση παρουσιάζεται και αξιολογείται ένα πρόγραμμα eTwinning, το οποίο υλοποιήθηκε κατά την σχολική χρονιά 2013-2014 στο 8ο Δ. Σχ. Αμαρουσίου με μαθητές της Πέμπτης τάξης. Το πρόγραμμα αναπτύχθηκε ως σχέδιο εργασίας eTwinning ανάμεσα σε σχολεία της Ελλάδας, της Ισπανίας και της Αγγλίας. Μέσω συνεργατικών πρακτικών, οι οποίες προέκυψαν από τη χρήση των σύγχρονων μέσων επικοινωνίας, οι μαθητές των σχολείων μετέφεραν στους υπόλοιπους μαθητές των συνεργαζόμενων σχολείων εικόνες από τη σχολική τους καθημερινότητα, στοιχεία από την ιστορία της πατρίδας τους αλλά και να γίνουν πρεσβευτές του πολιτισμού της χώρας τους. Επιδιώχθηκε μέσω του προγράμματος, οι μαθητές να ανταλλάξουν εμπειρίες, να έρθουν σε επαφή με διαφορετικές κουλτούρες αλλά και να κατανοήσουν τις διαφορές τους αλλά και τις ομοιότητες τόσο σε θέματα πολιτισμού αλλά και για το γεγονός ότι αποτελούν μέλη μίας ευρύτερης ομάδα όπως είναι η Ευρωπαϊκή Ένωση.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *Τεχνολογική ενσωμάτωση, συνεργατική μάθηση, πρόγραμμα eTwinning*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα τελευταία χρόνια η ραγδαία ανάπτυξη των Επιστημών Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (ΤΠΕ) και η ραγδαία χρήση των Νέων Τεχνολογιών στην εκπαίδευση, σε συνδυασμό με τις Παιδαγωγικές θεωρίες οι οποίες προτάσσουν μαθητοκεντρικά και συνεργατικά μοντέλα μάθησης, έχει οδηγήσει τους εμπλεκόμενους στην εκπαιδευτική πραγματικότητα φορείς σε γόνιμο προβληματισμό σχετικά με την προσαρμογή του σχολείου στη νέα πραγματικότητα. Ο εκπαιδευτικός δεν αποτελεί πια το κέντρο της εκπαιδευτικής διαδικασίας, δεν μεταφέρει απλά γνώσεις προς τους μαθητές, τις οποίες ο ίδιος κατέχει αλλά αποκτά ρόλο υποστηρικτικό, συμβουλευτικό και καθοδηγητικό μέσα από τον οποίο προσπαθεί να βοηθήσει το μαθητή να αποκτήσει τις νέες γνώσεις και να καλλιεργήσει στάσεις και δεξιότητες. Για πάνω από τριάντα χρόνια η τεχνολογική ενσωμάτωση στην εκπαίδευση αποτελεί θέμα διεθνούς ερευνητικού ενδιαφέροντος (Lowther et al., 2008). Σε γενικές γραμμές, οι δυσκολίες στην χρήση και ενσωμάτωση των Νέων Τεχνολογιών σχετίζονται με εξωτερικούς παράγοντες, όπως για παράδειγμα την ύπαρξη κατάλληλου εξοπλισμού (hardware) και τη συντήρησή του, την ανάπτυξη εκπαιδευτικών λογισμικών (software) αλλά και την επιμόρφωση και υποστήριξη των εκπαιδευτικών και εσωτερικούς παράγοντες οι οποίοι σχετίζονται με τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς και το αν η στάση τους απέναντι στην ενσωμάτωση των Νέων Τεχνολογιών στην εκπαιδευτική πρακτική είναι θετική ή αρνητική (Ertmer, 1999). Αν και η εκτεταμένη χρήση των ΤΠΕ, το πλήθος των εκπαιδευτικών λογισμικών που αναπτύσσονται (Exarchou & Klonari, 2014) και η προσφερόμενη επιμόρφωση των εκπαιδευτικών έχουν ελαχιστοποιήσει τις εξωτερικές δυσκολίες, οι στάσεις που έχουν οι εκπαιδευτικοί ως προς τη χρήση ΤΠΕ εξακολουθούν να αποτελούν το σημαντικότερο πρόσκομμα στην τεχνολογική ενσωμάτωση (Ertmer et al., 2012).

Με βάση τον παραπάνω προβληματισμό και με δεδομένο ότι ένα πρόγραμμα eTwinning μπορεί να σχεδιαστεί και να υλοποιηθεί μόνο σε ένα ομαδοσυνεργατικό πλαίσιο μάθησης, χρησιμοποιήθηκαν οι ΤΠΕ αφού κρίθηκαν ως απαραίτητες τόσο για να υποστηρίξουν το συνεργατικό πλαίσιο αλλά και να δημοσιοποιηθούν οι εργασίες των μαθητών. Στο ομαδοσυνεργατικό μοντέλο, η μάθηση δε συνίσταται απλά στη συλλογή πληροφοριών, αλλά επιτυγχάνεται μέσω μιας συνεχούς προσπάθειας επίλυσης εσωτερικών συγκρούσεων που ανακύπτουν μέσα στην ομάδα με απώτερη επιδίωξη την επίτευξη του κοινού στόχου (Ματσαγγούρας, 2004). Επίσης, τα κίνητρα μάθησης των μαθητών μεγιστοποιούνται όταν η εκτέλεση μαθησιακών έργων συνάδει με τα ενδιαφέροντά τους (Wigfield & Eccles, 2000), έτσι, η ενασχόληση των μαθητών με δραστηριότητες μάθησης, στις οποίες γίνεται χρήση ΤΠΕ, όπου αυτές μπορούν να λειτουργήσουν υποβοηθητικά προς την εκπαιδευτική διαδικασία, μπορεί να επιδράσει θετικά και να επηρεάσει τα κίνητρα μάθησης κατά τέτοιο τρόπο ώστε να τους

βοηθήσει να εργαστούν συνεργατικά. Αυτό το συμπέρασμα προκύπτει και από μελέτες που έχουν γίνει στο συγκεκριμένο ερευνητικό πεδίο (Ruthven, 2007· Geraniou et al., 2009).

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΣΧΕΔΙΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Για κάθε σχέδιο εργασίας είναι απαραίτητος ο προσεκτικός σχεδιασμός του, αφού κατά τον τρόπο αυτό αυξάνεται η λειτουργικότητα και η αποτελεσματικότητα του σχεδίου εργασίας. Αυτό προϋποθέτει την συνεργασία των εμπλεκόμενων στο πρόγραμμα εκπαιδευτικών κατά την αρχική φάση του σχεδιασμού του προγράμματος. Επιπλέον, ο σωστός σχεδιασμός του προγράμματος μπορεί να ενθαρρύνει την δημιουργικότητα τόσο των εκπαιδευτικών όσο και των μαθητών που συμμετέχουν. Ο σχεδιασμός του συγκεκριμένου προγράμματος πραγματοποιήθηκε δύο μήνες πριν την έναρξη της υλοποίησης του σχεδίου εργασίας σε συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς των συνεργαζόμενων σχολείων από την Ισπανία και την Αγγλία και ονομάστηκε As Common As Different, με σκοπό να κατανοήσουν οι μαθητές ότι πέρα από τα διαφορετικά πολιτισμικά και ιστορικά στοιχεία των χωρών τα ζητήματα που ανακύπτουν στα πλαίσια της σχολικής καθημερινότητας, οι ανάγκες των μαθητών και οι προβληματισμοί τους αποτελούν κοινά στοιχεία. Επίσης, κατά την έναρξη της σχολικής χρονιάς ενημερώθηκε τόσο ο σύλλογος διδασκόντων της σχολικής μονάδας όσο και οι γονείς των μαθητών για το σχεδιασμό, τους στόχους, τις δραστηριότητες, τη μεθοδολογία και τον τρόπο υλοποίησης του προγράμματος.

Το σχέδιο εργασίας αποφασίστηκε να μοιραστεί σε τρία τρίμηνα. Η φιλοσοφία του προγράμματος ήταν όλοι μαθητές, μέσα από διάφορες δραστηριότητες, να εξοικειωθούν με τα πολιτισμικά στοιχεία των υπόλοιπων χωρών (ανταλλαγή ιστορικών στοιχείων, παραδοσιακών μύθων και παραδοσιακών χορών, γνωριμία με τοπικά ήθη και έθιμα και καταγραφή αυτών), να έρθουν σε επαφή με τη σχολική καθημερινότητα των συνεργατών μαθητών και να ανταλλάξουν πληροφορίες και υλικό. Οι δραστηριότητες ήταν κοινές για τους μαθητές των διαφορετικών σχολείων αλλά κατά το πρώτο τρίμηνο οι δραστηριότητες περιστρέφονταν γύρω από την Ισπανία, κατά το δεύτερο τρίμηνο γύρω από την Αγγλία και κατά το τρίτο τρίμηνο γύρω από την Ελλάδα. Οι μαθητές κάθε χώρας ήταν υπεύθυνοι να προτείνουν δραστηριότητες οι οποίες θα εκτελούνταν από τους συνεργάτες μαθητές και θα τους βοηθούσαν να γνωρίσουν καλύτερα τη χώρα τους. Για την υλοποίηση του συγκεκριμένου προγράμματος αξιοποιήθηκε το κινητό εργαστήριο πληροφορικής, αποτελούμενο από δέκα φορητούς υπολογιστές το οποίο διέθετε η σχολική μονάδα, προκειμένου να μην παρακωλύεται η απρόσκοπτη λειτουργία του σταθερού εργαστηρίου πληροφορικής.

Κατά την εφαρμογή του προγράμματος, αρχικά, αξιοποιήθηκαν τα Vokis (www.voki.com) για να δημιουργήσουν οι μαθητές τους προσωπικούς τους ψηφιακούς ήρωες-αντιπροσώπους, προκειμένου να παρουσιάσουν τον εαυτό τους και να ηχογραφήσουν μηνύματα χαιρετισμών και οδηγιών σχετικά με την υλοποίηση του προγράμματος. Οι μαθητές μπορούσαν να διαμορφώσουν κατά τον τρόπο που ήθελαν τα χαρακτηριστικά του ψηφιακού ήρωα.

Οι μαθητές κατασκεύασαν εννοιολογικούς χάρτες, απαντώντας στο ερώτημα «ποια είναι η πρώτη εικόνα που ανακαλούν όταν ακούσουν τις λέξεις Ισπανία και Αγγλία». Οι ψηφιακοί εννοιολογικοί χάρτες κατασκευάστηκαν με τη βοήθεια των διαδικτυακών λογισμικών bubbl.us (https://bubbl.us) και text2mind map (www.text2mindmap.com). Στη συνέχεια, μετά τη διδακτική αξιοποίηση των εννοιολογικών χαρτών και με βάση τις λέξεις που προέκυψαν από αυτούς, οι μαθητές δημιούργησαν σύννεφα λέξεων με τη διαδικτυακή εφαρμογή wordle (www.wordle.net).

Στα πλαίσια του προγράμματος, πραγματοποιήθηκε, μετά από σύμφωνη γνώμη των γονέων-κηδεμόνων των μαθητών, βιντεοσύσκεψη των μαθητών μέσω του Skype, προκειμένου οι μαθητές να γνωριστούν μεταξύ τους, να ανταλλάξουν χαιρετισμούς και σκέψεις για το σχέδιο εργασίας.

Επίσης, οι μαθητές των διαφόρων χωρών κλήθηκαν να ζωγραφίσουν συνεργατικά μία εικόνα σχετική με το υλοποιούμενο πρόγραμμα. Για να γίνει αυτό εφικτό χρησιμοποιήθηκε η διαδικτυακή εφαρμογή twiddla (http://www.twiddla.com). Οι μαθητές μέσω της εφαρμογής αυτής έχουν πρόσβαση σε μία επιφάνεια εργασίας στην οποία μπορούν να ζωγραφίσουν και να καλέσουν, σε πραγματικό χρόνο, τους συνεργάτες μαθητές των άλλων χωρών να ζωγραφίσουν ή να γράψουν κείμενο συνεργατικά και να ανεβάσουν και να αποθηκεύσουν εικόνες την ίδια στιγμή. Επισημαίνεται ότι με τη συγκεκριμένη εφαρμογή επιδιώχθηκε η συνεργασία μαθητών που είναι μακριά ο ένας από τον άλλον και όχι τόσο το καλλιτεχνικό και αισθητικό αποτέλεσμα.

Επιπλέον, οι μαθητές είχαν την ευκαιρία να χρησιμοποιήσουν το ελεύθερο λογισμικό Openoffice, προκειμένου να δημιουργήσουν κείμενα και παρουσιάσεις τις οποίες τις έστελναν στους συνεργάτες μαθητές των άλλων σχολείων αλλά και το λογισμικό Movie Maker για να δημιουργήσουν βίντεο

σχετικά με την ιστορία και τον πολιτισμό των χωρών. Ενδεικτικά, οι μαθητές έγραψαν αναφορές και κατασκεύασαν παρουσιάσεις για την ιστορία της Ελλάδας, επέλεξαν τον Ηρακλή ως προσφιλές θέμα έρευνας από την ελληνική μυθολογία, παρουσίασαν το σχολείο τους και την τάξη τους, περιέγραψαν την καθημερινότητά τους, δημιούργησαν συνεργατικές αφίσες παρουσίασης του προγράμματος και τέλος, κατασκεύασαν μόμπιλο από κοχύλια και κατέγραψαν τη διαδικασία κατασκευής. Όλες οι δραστηριότητες γίνονταν τόσο στην ώρα της ευέλικτης ζώνης όσο και σε ώρες άλλων γνωστικών αντικειμένων λόγω της διαθεματικής ανάπτυξης του σχεδίου εργασίας.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να σημειωθεί ότι το σχέδιο εργασίας σχεδιάστηκε με το εργαλείο ανοικτού κώδικα eXe-eLearning XHTML editor και όλες οι παραπάνω δραστηριότητες ενσωματώθηκαν σε αυτό. Οι εργασίες των μαθητών ταξινομήθηκαν και δημιουργήθηκε ο ηλεκτρονικός φάκελος υλικού (portfolio) κάθε ομάδας, υλικό από το οποίο γινόταν η επιλογή από τους μαθητές για το τι θα δημοσιευθεί στον ειδικό ιστοχώρο (twinnspace) του προγράμματος. Το εργαλείο eXe αποτελεί μία φιλική, εύχρηστη και χωρίς προαπαιτούμενες γνώσεις προγραμματισμού εφαρμογή παραγωγής πολυμορφικού μαθησιακού υλικού. Είναι ένα εργαλείο συγγραφής υλικού e-learning ανοικτού κώδικα (διατίθεται δωρεάν για εγκατάσταση και χρήση) και μπορεί να προσαρμοστεί κατάλληλα ανάλογα με τους στόχους του εκπαιδευτικού. Αποτελεί ένα περιβάλλον δημιουργίας ιστοσελίδων και πολυμορφικού μαθησιακού υλικού με σκοπό να βοηθήσει τους εκπαιδευτικούς στο σχεδιασμό, την ανάπτυξη και έκδοση διαδικτυακού εκπαιδευτικού υλικού (Σοφός & Κώστας, 2009). Μέσω αυτού του εργαλείου δίνονται οι εξής τρεις επιλογές. Πρώτον ο φάκελος των δραστηριοτήτων να επικολληθεί στην επιφάνεια εργασίας του Η/Υ και οι μαθητές ακολουθώντας τις υπερσυνδέσεις να πλοηγηθούν στο διαδίκτυο ή να ανοίξουν ενσωματωμένα αρχεία διαφόρων ειδών και να εργαστούν με ημιδομημένα φύλλα εργασίας στον υπολογιστή τους. Δεύτερον, αν δεν υπάρχει δυνατότητα σύνδεσης στο διαδίκτυο, μπορούν να έχουν ενσωματωθεί οι διαδικτυακές πληροφορίες στο φάκελο των δραστηριοτήτων και ο μαθητές να εργαστούν κατά τον ίδιο τρόπο χωρίς όμως να απαιτείται σύνδεση στο διαδίκτυο. Τρίτον, ο φάκελος μπορεί να αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του σχολείου και μέσω του διαδικτύου να έχουν πρόσβαση σε αυτόν οι μαθητές, οι γονείς τους και η εκπαιδευτική κοινότητα (Βασιλούδης, 2012).

Τέλος, πέρα από την ενασχόληση των μαθητών με κοινές δραστηριότητες με τη βοήθεια των ΤΠΕ, αποφασίστηκε να υπάρχει και ένα κοινό παραδοτέο, το οποίο θα έμενε κάθε σχολείο ως ενθύμιο. Οι Ισπανοί μαθητές ετοίμασαν τρία ντοσιέ στα οποία έβαλαν μέσα τις κυριότερες εργασίες τους (σε τρία αντίτυπα), τα ταχυδρόμησαν στους Άγγλους μαθητές, οι οποίοι έβαλαν με τη σειρά τους τις κυριότερες εργασίες τους και τα έστειλαν στην Ελλάδα. Αφού κι εμείς με τη σειρά μας τοποθετήσαμε τις αντιπροσωπευτικότερες εργασίες μας στα τρία ντοσιέ, στείλαμε το ένα στην Ισπανία, το δεύτερο στην Αγγλία και το τρίτο το κρατήσαμε στη βιβλιοθήκη μας. Με τον τρόπο αυτό δημιουργήθηκαν τρία αναμνηστικά ντοσιέ με πανομοιότυπες εργασίες, τα οποία και πλούτισαν τη βιβλιοθήκη του κάθε σχολείου.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΣΧΕΔΙΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η εκπαιδευτική αξιολόγηση των αποτελεσμάτων του σχεδίου εργασίας δεν μπορούσε παρά να στηριχθεί στην άμεση και συστηματική παρατήρηση των συμπεριφορών που εκδήλωσαν οι μαθητές, με ποιοτική ανάλυση των αποτελεσμάτων (Δημητρόπουλος, 1998). Οι τομείς αξιολόγησης στους οποίους επικεντρώθηκε η παρατήρηση ήταν: α) αν οι μαθητές κατέκτησαν τους γνωστικούς στόχους που είχαν τεθεί, β) αν αναπτύχθηκαν στους μαθητές κίνητρα σχετικά με την εκπαιδευτική διαδικασία μέσω της τεχνολογικής ενσωμάτωσης και ενδυναμώθηκε η συνεργατική μάθηση και γ) αν καλλιεργήθηκαν δεξιότητες στους μαθητές σχετικές με τη χρήση των ΤΠΕ.

Οι μαθητές, μέσα από συμμετοχικές και βιωματικού τύπου δραστηριότητες, ήρθαν σε επαφή και επικοινώνησαν με συνομηλίκους τους σε Ισπανία και Αγγλία και ενδυναμώθηκε η εντύπωση ότι αποτελούν μέλη μιας ευρύτερης κοινότητας, η οποία δεν περιορίζεται στα πλαίσια της χώρας τους. Μέλη μίας κοινότητας, της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που τα μέλη της, πέρα από τις πολιτισμικές διαφορές που υπάρχουν ανάμεσα στις χώρες προέλευσης, έχουν κοινούς προβληματισμούς, κοινές αναπαραστάσεις, κοινές ιδέες, στοιχεία που αποτελούν ενοποιητικούς παράγοντες.

Σε σχέση με τα κίνητρα μάθησης παρατηρήθηκε ότι λόγω της ένταξης στο σχέδιο εργασίας των ΤΠΕ, οι μαθητές συμμετείχαν ανελλιπώς στις δραστηριότητες των ομάδων τους. Μέσα από τις παράλληλες δραστηριότητες του προγράμματος, οι μαθητές άρχισαν σταδιακά να αποκτούν ουσιαστικότερο λόγο και να συμμετέχουν στο σχεδιασμό νέων δραστηριοτήτων. Τα μέλη των συγκεκριμένων ομάδων έφτασαν σε υψηλό επίπεδο επικοινωνίας, καθιστώντας ευκολότερη τη

διαχείριση του διδακτικού χρόνου και των προβλημάτων που ήταν δυνατό να προκύπτουν κατά τη διαδικασία. Χαρακτηριστικά, μαθητές οι οποίοι δυσκολεύονταν αρχικά να συνεργαστούν με τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας τους, κατάφεραν μέσα από τις παράλληλες δραστηριότητες να εργαστούν με βάση τα ενδιαφέροντά τους και να αναπτύξουν επικοινωνιακές και συνεργατικές δεξιότητες τις οποίες μετέφεραν και στις ομάδες τους. Επιπρόσθετα, η ανάρτηση των δραστηριοτήτων τους στην ιστοσελίδα της τάξης, προκειμένου να ενημερωθεί η σχολική κοινότητα αλλά και το οικείο τους περιβάλλον σχετικά με την εξέλιξη και την πρόοδο του προγράμματος, λειτούργησε ως ένα επιπλέον κίνητρο για την ουσιαστικότερη εμπλοκή τους στο σχέδιο εργασίας. Τέλος, παρατηρήθηκε ανάπτυξη των δεξιοτήτων των μαθητών σε σχέση με τα λογισμικά τα οποία και χρησιμοποιήθηκαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος.

Συμπερασματικά, η ενασχόληση των μαθητών με τις ΤΠΕ, μέσω μιας μαθητοκεντρικής παιδαγωγικής προσέγγισης, τους έδωσε το κίνητρο να εργαστούν ομαδοσυνεργατικά, να διάκεινται θετικά ως προς τη διαδικασία υλοποίησης του προγράμματος και να επεξεργαστούν κριτικά τις προσφερόμενες πληροφορίες, αναπτύσσοντας τις δεξιότητές τους, γεγονός που αποτυπώθηκε κατά την εκπαιδευτική αξιολόγηση.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Ertmer, P.A. (1999). Addressing first - and second - order barriers to change: strategies for technology integration. *Educational Technology Research and Development*, 47(4), 47–61

Ertmer, P.A., Ottenbreit-Leftwich, A.T., Sadik, O., Sendurur, E. & Sendurur, P. (2012), Teacher beliefs and technology integration practices: A critical relationship, *Computers & Education,* 59, 423–435.

Exarchou, E. & Klonari, A. (2014). Analyzing Sociocultural Constructivist Interactions of Students during Geographical and Environmental Research Project in the social Web 2.0.A Case Study of Greek High School Students, *Journal Of Humanities and Social Science*, 19(2), 55–61.

Geraniou, E., Mavrikis, M., Hoyles, C. & Noss, R. (2009). A Learning environment to support mathematical generalisation in the classroom. In: *Proceedings of CERME 6* (European Society for Research in Mathematics Education), Lyon, France.

Lowther, D., Strahl, J.D., Inan, F.A., & Ross, S.M. (2008). Does technology integration "work" when key barriers are removed?, *Educational Media International*, 45, 195–213.

Ruthven, K. (2007) Teachers, technologies and the structures of schooling. In: *Proceedings of CERME 5* (European Society for Research in Mathematics Education), Larnaca, Chypre.

Wigfield, A. & Eccles, J. (2000). Expectancy-value theory of achievement motivation, *Contemporary Educational Psychology*, 25, 68–81.

Βασιλούδης, Ι. (2012). Σχεδιασμός και υλοποίηση σχεδίου εργασίας με τη βοήθεια του eLearning XHTML editor, Πρακτικά *9ου Συνεδρίου ΕΕΕΠ-ΔΤΠΕ*: *Η εκπαίδευση στην εποχή των Τ.Π.Ε.*, 459–466.

Δημητρόπουλος, Ε.Γ. (1998). *Εκπαιδευτική αξιολόγηση: η Αξιολόγηση του Μαθητή*, 5η έκδοση, Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρης.

Ματσαγγούρας, Η.Γ. (2004). *Ομαδοσυνεργατική Διδασκαλία και Μάθηση*, Γ΄ έκδοση, Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρης.

Σοφός, Λ. & Κώστας, Α. (2009). Ανοικτές Εκπαιδευτικές Πηγές-Το Παράδειγμα του eXe, *5ο Πανελλήνιο Συνέδριο των Εκπαιδευτικών για τις ΤΠΕ «Αξιοποίηση των ΤΠΕ στη Διδακτική Πράξη»*, Σύρος 8-10 Μαΐου 2009.

Συνεργατικό Πρόγραμμα Δημιουργικής Γραφής Λαϊκού Παραμυθιού με τη χρήση ΤΠΕ

Κοκκινάκη Αριάδνη, Βλάχου Όλγα
Εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης
adiadnikok@gmail.com, olgavl1@yahoo.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι εξελίξεις των τελευταίων χρόνων στο τομέα της Εκπαίδευσης με την εισαγωγή των ΤΠΕ έχουν προσφέρει πρόσφορο έδαφος για καινοτόμες δράσεις. Η ανάγκη για αλληλεπίδραση και συνεργατική μάθηση είναι μία νέα πραγματικότητα, που καθημερινά προσφέρει πολλά θετικά αποτελέσματα στη μαθησιακή διαδικασία των μαθητών και στην πολύπλευρη ανάπτυξή τους. Η χρήση των ΤΠΕ προωθεί τη συνεργατική μάθηση καθώς αναπτύσσεται σε συνεργατικά περιβάλλοντα μάθησης. Ένα τέτοιο πρόγραμμα υλοποιήθηκε κατά το σχολικό έτος 2013-2014 σε δύο δημοτικά σχολεία των Πατρών, το Πρότυπο Πειραματικό Δημοτικό Σχολείο Πατρών του Πανεπιστημίου Πατρών και το 13^{ο} Δημοτικό Σχολείο Πατρών, το οποίο πρόγραμμα χρησιμοποιώντας την προσφερόμενη ευελιξία των ΤΠΕ και συγκεκριμένα των Google Drive δημιούργησε μία επιτυχημένη συνεργασία των τμημάτων της Β΄ τάξης με θέμα το παραδοσιακό παραμύθι. Οι μαθητές των τάξεων ύστερα από συστηματική πολύμηνη ενασχόληση με το παραδοσιακό παραμύθι τις δομές τους και τους κανόνες του, χρησιμοποιώντας την πλατφόρμα των Google Drive δημιούργησαν από κοινού on line ένα παραδοσιακό παραμύθι. Στη συνέχεια το επεξεργάστηκαν, το εικονογράφησαν και το ψηφιοποίησαν με σκοπό τη διάχυσή του στο διαδίκτυο. Η όλη διαδικασία προσέφερε μεγάλη ευχαρίστηση και ικανοποίηση στους μαθητές και τις δύο σχολικές κοινότητες.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΤΩΝ ΤΠΕ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μία έντονη, συστηματική και οργανωμένη μεταρρύθμιση στον τομέα της Εκπαίδευσης ενσωματώνοντας τις Τεχνολογίες της Πληροφορικής και της Επικοινωνίας στα αναλυτικά προγράμματα όλων των σχολικών βαθμίδων. Η πληροφοριοποίηση της κοινωνίας δημιουργήσει την επιτακτική ανάγκη να αποκτήσουν οι μαθητές ένα είδος πληροφορικής κουλτούρας που θα τους επιτρέψει να ενσωματωθούν καλύτερα στη σημερινή κοινωνία με απώτερο στόχο την ενεργό συμμετοχή στα κοινά και στο κοινωνικό γίγνεσθαι, καθώς και στον πληρέστερο εφοδιασμό για την αυριανή επαγγελματική τους πορεία. Επιπλέον η κρίση και ο έντονος προβληματισμός που υπάρχει τα τελευταία χρόνια για την πορεία της Παιδείας καθώς και για την αποτελεσματικότητά της οδήγησε στην αναγκαία εισαγωγή των ΤΠΕ στην εκπαίδευση, καθώς θεωρείται ότι μπορούν να συμβάλλουν ουσιαστικά στη βελτίωση των διαδικασιών διδασκαλίας και εκμάθησης, αλλά και να δημιουργήσουν περιβάλλοντα για την ανάπτυξη ιδιαίτερων δεξιοτήτων και την απόκτηση νέων γνώσεων (Αναστασιάδης, 2008).

ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ ΚΑΙ ΤΠΕ

Η χρήση των ΤΠΕ μπορεί να έχει ευκρινή αποτελέσματα όταν εφαρμόζεται μέσα από σύγχρονες διδακτικές μεθόδους. Στην πραγματικότητα, η ίδια η ύπαρξη των ΤΠΕ στη διδασκαλία ακυρώνει εμπράκτως ορισμένες παραδοσιακές μεθόδους διδασκαλίας καθώς διανοίγει νέες δυνατότητες που δεν είναι δυνατόν να αγνοηθούν. Η παιδαγωγική αξιοποίηση των ΤΠΕ στην καθημερινή διδακτική πρακτική οδηγεί σε μία αναθεώρηση ή καλύτερα μεταβολή των σχέσεων μεταξύ εκπαιδευτικού και μαθητών, αλλά και των σχέσεων των μαθητών με τη γνώση (Δημακοπούλου, 2002, Depover, Karsenti & Komis, 2010)Έτσι, αποδυναμώνεται ο «εγκυκλοπαιδικός» ρόλος του εκπαιδευτικού και ενισχύονται προσεγγίσεις που βασίζονται σε εποικοδομιστικές προσεγγίσεις σχετικά με τη μαθησιακή και διδακτική διαδικασία (Depover, Karsenti&Komis, 2010).

Η αξιοποίηση των νέων μέσων πληροφορίας και επικοινωνίας είναι αναγκαία. Οι νέες τεχνολογίες μπορούν να βελτιώσουν και να επαναπροσδιορίσουν τη μαθησιακή διδασκαλία. Συνεπώς, η μάθηση θα γίνεται ενεργητική, ο μαθητής δεν θα είναι απλά ένας παθητικός δέκτης πληροφοριών, αλλά θα πειραματίζεται, θα γίνει ένας «μικρός ερευνητής», θα ανακαλύπτει, δεν θα θεωρεί την γνώση ως εξαναγκασμό, θα προαχθεί η συνεργασία μαθητών μέσω ομαδικών εργασιών (Βακαλούδη, 2003).

Οι σύγχρονες θεωρίες μάθησης που αποδίδουν μεγάλη σημασία στον κοινωνιοπολιτισμικό παράγοντα, συνηγορούν υπέρ της οργάνωσης μαθημάτων στα οποία να ευνοείται η κοινωνική αλληλεπίδραση και η συνεργατική, η ομαδική μάθηση. Ταυτόχρονα, τα περισσότερα σύγχρονα περιβάλλοντα εργασίας, όπως και τα εκπαιδευτικά λογισμικά, προσφέρουν πολλές δυνατότητες για επικοινωνία και συνεργασία: άμεση, σύγχρονη επικοινωνία (με ήχο, εικόνα, γραπτό κείμενο), συνεπεξεργασία κειμένων, εικόνων και ντοκουμέντων πάσης φύσεως, από κοινού επίλυση προβλημάτων, διαμοίραση ψηφιακών πόρων, παιχνίδια ρόλων και συλλογικών κατασκευών, συμμετοχή σε Κοινότητες, ιστολογία και wikis, ασύγχρονες επικοινωνίες. Μέσα στο πλαίσιο αυτό, οι μέθοδοι που αποκαλούνται με το γενικό όρο ομαδοσυνεργατικές φαίνονται να προσφέρουν πολλά διδακτικά πλεονεκτήματα

Ένας επιτυχημένος και αποτελεσματικός εκπαιδευτικός οφείλει να είναι σε θέση να κατανοεί τις προϋποθέσεις και τις δυνατότητες της παιδαγωγικής αξιοποίησης των ΤΠΕ αλλάζοντας άρδην τον τρόπο διδασκαλίας και μάθησης και σχεδιάζοντας διδακτικές παρεμβάσεις και δραστηριότητες αξιοποιώντας το διαδίκτυο (ΕΑΙΤΥ, 2009, Βακαλούδη,2001).Στο χώρο της εκπαίδευσης σχεδιάζονται όλο και περισσότερες διδακτικές παρεμβάσεις, κατά τις οποίες αξιοποιούνται οι δυνατότητες της δεύτερης γενιάς του Διαδικτύου, του Web 2.0, όπως ιστολόγια (blogs) (Κασκαντάμη& Καλογερόπουλος, 2009). Οι δραστηριότητες αυτές συνέχουν στη νοητική, την κοινωνικο-συναισθηματική και την ψυχοκινητική τους ανάπτυξη των μαθητών. Επιπλέον, συμβάλλουν στην ανάπτυξη της φαντασίας, την κριτική ικανότητα και τη δημιουργικότητά τους (Ντολιοπούλου, 1999; Barnes&Hill, 1983; Clements&Natasi, 1985; Clements 1994; Cuffaro, 1984). Οι νέες τεχνολογίες βοηθούν όλους τους μαθητές, αλλά περισσότερο όσους έχουν μαθησιακές δυσκολίες, όπως για παράδειγμα η δυσλεξία ή η διάσπαση προσοχής, αφού ο ήχος και το οπτικό υλικό ελκύουν το ενδιαφέρον και συμβάλλουν στην συμμετοχή.

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΤΠΕ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Η συμβολή των ΤΠΕ στην καθημερινή διδακτική πρακτική είναι πολυδιάστατη και αναγκαία τόσο στο επίπεδο του περιεχομένου όσο και στο επίπεδο διεκπεραίωσης και οργάνωσης των δεδομένων. Συγκεκριμένα οι μαθητές χρησιμοποιώντας το ψηφιακό υλικό πολλαπλασιάζουν και διευρύνουν τις δυνατότητες για ανεύρεση και συνδυασμό πληροφοριών για διάφορα θέματα. Πολύ σημαντική διαδικασία σε αυτή τη φάση είναι ο κριτικός αναστοχασμός του υλικού ως προς την εγκυρότητα, την επικαιρότητά τους, τη νομιμότητά του, την πληρότητά του. Επιπλέον στο επίπεδο προέκτασης, ανατροφοδότησης και διάχυσης των παραγόμενων αποτελεσμάτων οι ΤΠΕ παρέχουν πάρα πολλές νέες δυνατότητες, σε πολλά επίπεδα επεξεργασίας δεδομένων και επικοινωνίας (Βακαλούδη, 2001, Chambers, 1999, ΕΑΙΤΥ, 2009)

ΧΡΗΣΗ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΗΣ- ΤΑ WEB 2.0 ΕΡΓΑΛΕΙΑ

Ψηφιακές κοινότητες ή online κοινότητες νοούνται κοινότητες οι οποίες στηρίζονται στην ψηφιακά διαμεσολαβημένη επικοινωνία. Η ύπαρξη αυτών των κοινοτήτων σημαίνει ότι οι κοινότυπες διαδικασίες κοινωνικής αλληλεπίδρασης μετασχηματίζονται σε ψηφιακά τους ισοδύναμα. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα ορισμένες μορφές κοινωνικής αλληλεπίδρασης να εξασθενούν και άλλες να ενισχύονται και δημιουργούνται. Οι Online Κοινότητες είναι εξαιρετικά σημαντικές για τους εκπαιδευτικούς, καθώς προσφέρουν μια σειρά από δυνατότητες:

- Δυνατότητα επικοινωνίας χωρίς όρια χρονικά ή γεωγραφικά.
- Η επικοινωνία μπορεί να είναι σύγχρονη ή ασύγχρονη, κειμενική ή πολυμεσική, με ήχο ή/και βίντεο.
- Δυνατότητα διαμοίρασης και συνεργατικής επεξεργασίας διαφόρων ντοκουμέντων, με ελεγχόμενη πρόσβαση.
- Σχεδίαση και υλοποίηση ομαδοσυνεργατικών projects

Τα Web 2.0 εργαλεία είναι οι εφαρμογές και τα διαδικτυακά περιβάλλοντα τα οποία είναι ανοιχτά και προσβάσιμα σε όλους και ευνοούν την ουσιαστική συμμετοχή των χρηστών. Οι χρήστες

των Web 2.0 εργαλείων δεν επισκέπτονται απλά τις ιστοσελίδες ως παθητικοί αναγνώστες αλλά έχουν τη δυνατότητα να σχολιάζουν, να επεξεργαστούν, να κατασκευάζουν δικές τους ιστοσελίδες. Το Web 2.0 συμβάλλει στη μείωση του ψηφιακού χάσματος, ευνοεί την ελευθερία λόγου και έκφρασης, προωθεί τη συνεργατικότητα, την αλληλεπίδραση, τη συλλογική δράση και την κοινωνική δικτύωση των χρηστών του. Ειδικότερα, σε σχέση με τη μάθηση, η κυρίαρχη αντίληψη είναι η «συμμετοχική» και όχι η αντίληψη της «πρόσκτησης» της γνώσης.

ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Με την υιοθέτηση των νέων τεχνολογιών στην εκπαίδευση αναπτύχθηκε και αναπτύσσεται ακόμα η ηλεκτρονική μάθηση (e- learning), η εξ αποστάσεως εκπαίδευση και η συνεργατική μάθηση. Παράλληλα, έντονο είναι το ενδιαφέρον της εκπαιδευτικής κοινότητας για την ανάπτυξη και την προώθηση της συνεργασίας μεταξύ των εκπαιδευτικών, είτε της ίδιας, είτε διαφορετικών σχολικών μονάδων. Η σύγχρονη Παιδαγωγική δημιουργεί το πλαίσιο νέων διδακτικών μεθόδων και στρατηγικών που στοχεύουν στην επικοινωνία και τη συνεργασία ατόμων και ομάδων. Πιο συγκεκριμένα, στα σημερινά Αναλυτικά Προγράμματα του Νηπιαγωγείου και του Δημοτικού συμπεριλαμβάνονται οι ομαδοσυνεργατικές μορφές διδασκαλίας επειδή είναι κατάλληλες να αξιοποιούν τη δυναμική της ομάδας «…είτε ως πλαίσιο συλλογικής επεξεργασίας των δεδομένων, είτε ως πλαίσιο στήριξης στην πορεία προς την ατομική μάθηση». Επιπροσθέτως, τα Ομαδοσυνεργατικά μοντέλα διδασκαλίας ενδείκνυνται για την εκπόνηση σχεδίων εργασίας (projects), τα οποία προσφέρονται για την οργάνωση δραστηριοτήτων διαθεματικού χαρακτήρα.

Στο πλαίσιο αυτό, με την υποστήριξη των ΤΠΕ, δύο εκπαιδευτικοί διαφορετικών σχολείων, του Πρότυπου Πειραματικού Δημοτικού Σχολείου του Πανεπιστημίου Πατρών και του 13ου Δημοτικού Σχολείου Πατρών συμμετείχαν σε σχολικό δίκτυο και υλοποίησαν κοινό διαθεματικό πρόγραμμα δημιουργικής γραφής λαϊκών παραμυθιών.

Ένα τέτοιο πρόγραμμα εκτιμήθηκε ότι προσφέρεται για διασχολική συνεργασία μεταξύ μαθητών/τριών ταυτόσημων ηλικιακών ομάδων και τάξης φοίτησης, επειδή εξάπτει το ενδιαφέρον και τη φαντασία των μαθητών, καλλιεργεί τη δημιουργική σκέψη τους και τους βοηθά να εμπλουτίσουν τον προφορικό τους λόγο και να βελτιώσουν το γραπτό τους. Επίσης, η θεματολογία του είναι ευχάριστη και οικεία για τους μαθητές και δεν παρουσιάζει βαθμό δυσκολίας. Η επαφή και η αλληλεπίδραση μαθητών/τριών από άλλα σχολεία για την επίτευξη ενός κοινού σκοπού μπορεί να προσφέρει πλούσια γνωστικά ερεθίσματα, αλλά και μεταγνωστικές εμπειρίες (Δημοπούλου κ.ά., 2001). Επιπλέον, θεωρήθηκε ότι το κοινωνικό άνοιγμα των μαθητών και η διαπίστωση από μέρους τους ότι το ίδιο θέμα απασχολεί και άλλα μέλη της μαθητικής κοινότητας, θα ενίσχυε το ενδιαφέρον τους και θα εμπλούτιζε τα συναισθηματικά τους βιώματα.

Μέσα από την από κοινού δημιουργική γραφή λαϊκών παραμυθιών, οι μαθητές εμπλέκονται σε μία διαδικασία συνεργασίας και ενεργητικής μάθησης, δημιουργούνται παράλληλα μεικτές ομάδες εργασίας, οι οποίες συνεργάζονται την ίδια χρονική στιγμή εντός σχολικού ωραρίου, αλλά και ανεξάρτητα η μια από την άλλη. Βασικός στόχος της συγκεκριμένης εκπαιδευτικής προσέγγισης ήταν η ενεργητική συμμετοχή και η εξ αποστάσεως συνεργασία μαθητών, που όχι μόνο δεν γνωρίζονταν, αλλά προέρχονταν από διαφορετικό σχολικό περιβάλλον, είχαν όμως κοινά ενδιαφέροντα και στόχους. Για τον λόγο αυτό έπρεπε να σχεδιαστούν δραστηριότητες σε ηλεκτρονικό περιβάλλον, το οποίο παρέχει τις δυνατότητες και τα εργαλεία, ώστε το περιβάλλον και το εκπαιδευτικό πλαίσιο να ευνοούν τις διαδικασίες ενεργούς συμμετοχής των μαθητών, αλλά και να είναι εύκολες στη χρήση τους.

Με δεδομένο ότι η τεχνολογία από μόνη της δεν εξυπηρετεί κάποιο συγκεκριμένο παιδαγωγικό στόχο (Tsitouridou&Vryzas, 2004), οι δράσεις, που προτείνονται, στοχεύουν να συνδυάσουν δημιουργικά τις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (ΤΠΕ) με την εκπαιδευτική πρακτική. Με αυτόν τον τρόπο, τα παιδιά έχουν την ευκαιρία να προσεγγίσουν τις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών ως εργαλεία μάθησης και παράλληλα να αντιληφθούν τη σύνδεση της παιδαγωγικής διάστασης της διδασκαλίας με την τεχνολογική, ασκούμενα σε δεξιότητες ψηφιακού γραμματισμού.

Επιλέχτηκε ως δράση αλληλεπίδρασης η από κοινού συγγραφή λαϊκών παραμυθιών, μέσα στα γενικότερα πλαίσια καλλιέργειας και ανάπτυξης της δημιουργικής γραφής των μαθητών. Στο χώρο της εκπαίδευσης, ο όρος δημιουργική γραφή φαίνεται να αντιμετωπίζεται με την ευρύτερη έννοια «της εξοικείωσης του παιδιού με το λόγο, την εξερεύνηση των δυνατοτήτων του» (Πασσιά&Μανδηλάρας, 2001) και τη δημιουργική «γραπτή αποτύπωση» του νοητικού και

συναισθηματικού του κόσμου. Πρόκειται για μια γραφή που πραγματεύεται περισσότερο την αποτύπωση των συναισθημάτων, των συμβάντων, των χαρακτήρων και των εμπειριών συνολικά παρά των γεγονότων αποσπασματικά (Maley, 2012) σε αντίθεση με τη μιμητική γραφή. Το λαϊκό παραμύθι είναι αυτό ακριβώς: βοηθά το μαθητή να εσωτερικεύσει τα συναισθήματά του, να απελευθερώσει τη σκέψη του, να αναπτύξει τη δημιουργική φαντασία του και τονώσει την αυτοπεποίθησή του.

Η διαδικασία, ωστόσο, της ενασχόλησης με αυτό το είδος γραφής δε στερείται κανόνων. Η συγγραφή ενός λαϊκού παραμυθιού υπόκειται σε συγκεκριμένες νόρμες και κανόνες, που εάν δεν εφαρμοστούν, το λαϊκό παραμύθι θα υστερεί σε περιεχόμενο, αξίες και νοήματα. Ο μαθητής πρέπει να λάβει υπ'όψιν του τις συμβάσεις, τους κανόνες και τους περιορισμούς που διέπουν το λαϊκό παραμύθι και να συμπεριλάβει τα μυθικά, λαογραφικά και πολιτιστικά στοιχεία που το χαρακτηρίζουν. Παράλληλα, θα πρέπει να ενεργοποιήσει τη φαντασία και το συναίσθημά του και να συνθέσει την πλοκή της ιστορίας. Ο συνδυασμός σκέψης και συναισθήματος είναι μια απαιτητική διαδικασία, η οποία είναι, όμως, δημιουργική και επουσιώδης και που σύμφωνα με τον Benton (1999) βελτιώνει κατά πολύ τη γλωσσική, διανοητική και συναισθηματική εξέλιξη του μαθητή. Πρώτον, η δημιουργική γραφή ενισχύει τη γλωσσική ανάπτυξη σε όλα τα επίπεδα: γραμματική, λεξιλόγιο, φωνολογία και πραγματολογία, καθώς εξασκούνται δεξιότητες όπως η γραμματική ακρίβεια και καταλληλότητα, η αυθεντικότητα των λεξικών επιλογών και η ευαισθησία στο ρυθμό, τη ρίμα και τον επιτονισμό. Με αυτόν τον τρόπο, ο μαθητής αναγκάζεται να εμπλακεί σε ένα επίπεδο βαθύτερης επεξεργασίας της γλώσσας (Craik&Lockhart, 1972). Δεύτερον, ενδυναμώνει το στοιχείο του «παιχνιδιού» και της ευχάριστης ενασχόλησης, γεγονός που σύμφωνα με τη σχετική βιβλιογραφία (Cook 2000, Rodari, 2003, Crystal 1998, Vygotsky 1978) απενεχοποιεί τα λάθη και επιτρέπει τον αυθορμητισμό στη διαδικασία μάθησης, δημιουργώντας κίνητρα. Τρίτον, μέσω της έκφρασης της ελεύθερης δημιουργικής δύναμης και των συναισθημάτων, ο μαθητής ανακαλύπτει στοιχεία τόσο της γλώσσας όσο και του εαυτού του. Τέλος, η εξοικείωση με τεχνικές δημιουργικής γραφής ενισχύει τη «δημιουργική ανάγνωση», καθώς ο μαθητής γίνεται περισσότερο ικανός στην αναγνώριση των λειτουργιών των κειμένων, γεγονός που καθιστά και ευκολότερη την ανάγνωσή τους.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα που εφαρμόσαμε έχει ως σκοπό την ανάπτυξη της δημιουργικής γραφής των μαθητών μέσω της αλληλεπίδρασης και της από κοινού συγγραφής λαϊκών παραμυθιών. Συγκεκριμένα, στο πρόγραμμα αυτό συμμετείχαν μαθητές της Β΄ Δημοτικού από δύο διαφορετικά σχολεία της περιοχής των Πατρών. Το πρώτο είναι το Πρότυπο Πειραματικό Δημοτικό Σχολείο του Πανεπιστημίου Πατρών και το δεύτερο το 13ο Δημοτικό Σχολείο Πατρών.

1. ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ

Ξεκινώντας κάθε πρόγραμμα είναι απαραίτητη η καταγραφή των νοητικών αναπαραστάσεων των μαθητών πάνω στο θέμα. Ο εντοπισμός αυτών των αντιλήψεων είναι καταλυτικός για τον σχεδιασμό των δράσεων. Υπάρχουν πολλοί τρόποι για την ανίχνευση των πρότερων γνώσεων των μαθητών. Στο συγκεκριμένο πρόγραμμα χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος του καταιγισμού ιδεών. Δημιουργήθηκε λοιπόν ένας κοινός εννοιολογικός χάρτης της έννοιας «Παραμύθι», ο οποίος στη συνέχεια αποτυπώθηκε στο εκπαιδευτικό λογισμικό Inspiration.

Η αλληλεπίδραση των μαθητών με σκοπό τη συγγραφή και εικονογράφηση λαϊκών παραμυθιών απαιτούσε προετοιμασία, ώστε οι μαθητές να γνωρίσουν το λαϊκό παραμύθι, να οικειοποιηθούν τις δομές και τους κανόνες που το διέπουν και να γνωρίσουν τα προσδιοριστικά του στοιχεία. Για το λόγο αυτό, οι μαθητές των δύο σχολείων επεξεργάστηκαν παράλληλα τη δομή πολλών κοινών λαϊκών παραμυθιών. Μέσα από κάθε παραμύθι προσεγγίστηκαν οι κοινωνικές δομές και οι οικογενειακές σχέσεις της εποχής, αντλήθηκαν πολιτιστικά και παραδοσιακά στοιχεία, ενώ οι μαθητές εξοικειώθηκαν με τη δομή και τους κανόνες τους. Η αποδόμηση και αναδόμηση στη συνέχεια των παραμυθιών ήταν μία διαδικασία αποκαλυπτική για τους μαθητές. Ολοκληρώνοντας την ιστορική προέλευση του λαϊκού παραμυθιού και αφού οι μαθητές εξοικειώθηκαν με τους πιο σημαντικούς παραμυθάδες της Ελλάδας αλλά και της Ευρώπης δημιούργησαν την ιστορική γραμμή και καθόρισαν με αυτόν τον τρόπο το ιστορικό πλαίσιο. Το διάστημα γνωριμίας με το λαϊκό παραμύθι διήρκησε περίπου δύο μήνες. Σε αυτό το χρονικό διάστημα χρησιμοποιήθηκαν πολλές φορές οι ΤΠΕ είτε με αναζητήσεις πληροφοριών για τα λαϊκά παραμύθια και τους πρώτους δημιουργούς τους είτε παρακολουθώντας διάφορα οπτικοακουστικά ντοκουμέντα, βίντεο ή ηχογραφήσεις παραμυθιών. Όταν

οι μαθητές κατανόησαν τα δομικά και προσδιοριστικά στοιχεία των παραμυθιών, τότε προχωρήσαμε στο επόμενο στάδιο, της από κοινού συγγραφής λαϊκών παραμυθιών.

Δεδομένου ότι η αλληλεπίδραση και η από κοινού συγγραφή των λαϊκών παραμυθιών θα γινόταν μέσω της χρήσης των ΤΠΕ και συγκεκριμένα του Google Drive, το διάστημα της προετοιμασίας περιλάμβανε επίσης εξοικείωση με τον ηλεκτρονικό υπολογιστή. Συγκεκριμένα, οι μαθητές ήρθαν σε επαφή με τις δυνατότητες και τον τρόπο λειτουργίας του Google Drive, έμαθαν να πληκτρολογούν στον υπολογιστή και εξοικειώθηκαν με τον τρόπο χρήσης του.

2. ΓΝΩΡΙΜΙΑ

Η γνωριμία των μαθητών των δύο σχολείων έγινε με τη βοήθεια του ηλεκτρονικού υπολογιστή. Και στα δύο σχολεία υπήρχε κατάλληλη υλικοτεχνική υποδομή. Στο ΠΠΣΠΠ υπήρχε υπολογιστής στην τάξη με πρόσβαση στο διαδίκτυο και προτζέκτορα στον πίνακα, ενώ στο 13ο οι μαθητές χρησιμοποίησαν το σχολικό εργαστήριο. Αρχικά, οι μαθητές αντάλλαξαν μηνύματα μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Μέσα από αυτά οι μαθητές έστειλαν φωτογραφίες του σχολείου και της τάξης τους, γνωρίστηκαν, έμαθαν τα ονόματα ο ένας του άλλου και συμφώνησαν στον κοινό τους σκοπό: να συγγράψουν από κοινού ένα λαϊκό παραμύθι.

3. ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΗ

3.1. ΣΥΓΓΡΑΦΗ

Η συγγραφή του κοινού λαϊκού παραμυθιού πραγματοποιήθηκε μέσω Google Drive. Οι μαθητές ήταν ήδη εξοικειωμένοι με τον τρόπο λειτουργίας και τις δυνατότητες της ψηφιακής κοινότητας του Google Drive. Αρχικά ορίστηκε συγκεκριμένη ημέρα και ώρα που θα πραγματοποιηθεί η σύνδεση και η ψηφιακή επικοινωνία. Οι μαθητές του 13ου πήγαν στο σχολικό εργαστήριο, ενώ οι μαθητές του ΠΠΣΠΠ χρησιμοποίησαν τον υπολογιστή και τον προτζέκτορα της τάξης τους. Ξεκίνησαν αρχικά οι μαθητές του 13ου. Δημιούργησαν ένα κοινό έγγραφο και κατέγραψαν την εισαγωγή του παραμυθιού. Καθόρισαν τον κεντρικό ήρωα και τον χαρακτήρα του (μια ακατάδεκτη βασιλοπούλα). Οι μαθητές του ΠΠΣΠΠ παρακολουθούσαν παράλληλα όλη τη διαδικασία καταγραφής της πρότασης μέσω του προτζέκτορα της τάξης τους. Ακολούθησε σύντομη συζήτηση μεταξύ τους και, όταν κατέληξαν σε μία κοινή πορεία της ιστορίας τους κατέγραψαν τη συνέχειά της. Πρόσθεσαν λοιπόν μια καινούρια πρόταση κάτω από το κείμενο, δίνοντας αφορμή στους μαθητές του άλλου σχολείου να συνεχίσουν την εξέλιξη του παραμυθιού. Με τον ίδιο τρόπο συνεχίστηκε η ομαδική συγγραφή της ιστορίας. Οι μαθητές του ενός σχολείου έγραφαν στο κοινό έγγραφο του Google Drive την πρότασή τους και οι μαθητές του άλλου σχολείου εμπλούτιζαν την πλοκή της ιστορίας γράφοντας από κάτω μια δική τους πρόταση. Αξίζει να σημειωθεί ότι η κάθε ομάδα μαθητών έγραφε με διαφορετικό χρώμα για να είναι ευδιάκριτο το τμήμα του κειμένου που παρήγαγαν.

Η διαδικασία αυτή διήρκεσε συνολικά δύο βδομάδες. Κάθε φορά οι μαθητές ανανέωναν το επόμενο ραντεβού τους συγκεκριμένη ημέρα και ώρα. Στο ενδιάμεσο υπήρξε αναστοχασμός και συζήτηση για την εξέλιξη της ιστορίας. Κάθε ομάδα μαθητών διαμόρφωνε προτάσεις, οι οποίες παρατίθεντο στην επόμενη συνάντηση αλληλεπίδρασης. Μέσω αυτής της διαδικασίας οι μαθητές ολοκλήρωσαν το παραμύθι τους.

3.2.ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ - ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗ

Όταν ολοκληρώθηκε η συγγραφή του παραμυθιού, οι μαθητές αποφάσισαν να προβούν στην εικονογράφησή του. Αρχικά οριοθετήθηκαν οι σκηνές. Ορίστηκε το σκηνικό που θα τις πλαισιώνει και τα πρόσωπα - ήρωες του παραμυθιού που θα λαμβάνουν μέρος σε καθεμιά. Κατόπιν, έγινε διαχωρισμός των σκηνών που θα εικονογραφήσει κάθε σχολείο. Προτού όμως προχωρήσουμε στην εικονογράφηση, έπρεπε να αποφασιστεί από κοινού η εξωτερική εμφάνιση και τα ρούχα του κάθε ήρωα, η οποία έπρεπε να τηρηθεί και να είναι πανομοιότυπη σε όλες τις σκηνές που εμφανίζεται ο συγκεκριμένος ήρωας. Συμφωνήσαμε στα χαρακτηριστικά τους, τα χρώματα των ματιών, των μαλλιών και τα ρούχα τους. Οι μαθητές κάθε ομάδας προχώρησαν στην εικονογράφηση των σκηνών που της αναλογούσαν. Όταν ολοκληρώθηκε η διαδικασία της εικονογράφησης, οι ζωγραφιές ψηφιοποιήθηκαν και έγινε ηλεκτρονικά η ανταλλαγή τους.

3.3. ΨΗΦΙΑΚΗ ΑΦΗΓΗΣΗ

Αφού ολοκληρώθηκε η διαδικασία συγγραφής, εικονογράφησης και ψηφιοποίησης του κοινού μας παραμυθιού, στόχος μας ήταν η δημιουργία ενός κοινού ψηφιακού βιβλίου. Για το σκοπό αυτό εκμεταλλευτήκαμε τις δυνατότητες ψηφιακής αφήγησης του Power Point. Στα πλαίσια αυτά, πραγματοποιήθηκε ηχογράφηση του παραμυθιού από ομάδα μαθητών. Στη συνέχεια δημιουργήθηκε ένα Power Point το οποίο συμπεριλάμβανε τις εικαστικές δημιουργίες, το κείμενο του παραμυθιού σε συνδυασμό με την ηχογραφημένη αφήγηση του κειμένου. Το παραγόμενο αρχείο κοινοποιήθηκε στη σχολική κοινότητα των δύο δημοτικών σχολείων, καθώς και στο Φεστιβάλ Δημιουργικής Γραφής που πραγματοποιήθηκε από το Τμήμα Πολιτιστικών Θεμάτων της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Αχαΐας και κοινοποιήθηκε σε διάφορους ιστότοπους.

4. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Για τους εκπαιδευτικούς που συμμετείχαν στο πρόγραμμα αποτέλεσε μια γόνιμη εμπειρία που προσέθεσε στον παιδαγωγικό εξοπλισμό τους γνώσεις, εμπειρίες, εφόδια και ανατροφοδότηση αναφορικά με την εκπαιδευτική αξιοποίηση των ΤΠΕ και των καινοτόμων δράσεων στη σχολική πρακτική. Συγκεκριμένα, οι εκπαιδευτικοί διαπίστωσαν ότι οι μαθητές τους πέτυχαν να: α) εργάζονται ομαδικά και συνεργάζονται με παιδιά από άλλη περιοχή, β) να χρησιμοποιούν τον ηλεκτρονικό υπολογιστή ως εργαλείο για να επικοινωνήσουν μεταξύ τους και να αλληλεπιδράσουν για τη συνδημιουργία της εργασία τους, γ) να βελτιώσουν το γραπτό τους λόγο και δ) να έχουν την ευθύνη των δημιουργημάτων τους. Η διαδικασία της αλληλεπίδρασης και συνεργατικής μάθησης μέσω της χρήσης ΤΠΕ απέφερε ευεργετικά εκπαιδευτικά και κοινωνικά οφέλη στους μαθητές, ενώ παράλληλα αποτέλεσε ευχάριστη και ενδιαφέρουσα δραστηριότητα. Προωθήθηκε το συνεργατικό πνεύμα, αναπτύχθηκαν οι επικοινωνιακές τους δεξιότητες, εμπλουτίστηκε ο προφορικός τους λόγος, καλλιεργήθηκε η δημιουργική σκέψη και η φαντασία τους, βελτιώθηκε η συγγραφική τους ικανότητα. Η σημασία του θέματος της παρούσης εργασίας εντοπίζεται στην εφαρμογή μιας εκπαιδευτικής μεθοδολογίας, όπως είναι η εξ αποστάσεως εκπαίδευση, με στόχο την αναβάθμιση και βελτίωση της παρεχόμενης εκπαίδευσης στα πλαίσια της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Εκπαιδευτικοί και μαθητές συνεργάζονται, ανταλλάσσουν απόψεις έχοντας κοινό όραμα και κοινούς στόχους. Αυτή η συνεργασία συμβάλλει στην αναβάθμιση των εκπαιδευτικών πρακτικών, είναι εποικοδομητική και κινητοποιεί τους μαθητές προς τη μάθηση.

Οι νέες τεχνολογίες βρίσκονται στα άμεσα ενδιαφέροντα της νέας γενιάς, καθώς υπάρχει εξοικείωση με αυτές και συνεχής ενημέρωση και ανατροφοδότηση. Από την άλλη, οι εκπαιδευτικοί, εντάσσοντας εναλλακτικές μορφές εκπαίδευσης- όπως αυτή των ΤΠΕ-, στη διαδικασία της μάθησης, κατορθώνουν να αυξηθεί το ενδιαφέρον των μαθητών, μετατρέποντας το σχολικό μάθημα σε ελκυστικό και ουσιώδες.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αναστασιάδης, Π. (Επ.) (2008). Η Τηλεδιάσκεψη στην Υπηρεσία της Δια Βίου Μάθησης και της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης: Παιδαγωγικές Εφαρμογές Συνεργατικής Μάθησης από Απόσταση στην Ελληνική Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Αθήνα: Gutenberg.

Βακαλούδη, Α. (2001). Η συμβολή των Νέων Τεχνολογιών στην ιστορική διερεύνηση και διαθεματική αξιοποίηση των πολλαπλών αναπαραστάσεων ως πηγών. Άρθρο που παρουσιάστηκε στο 1ο Συνέδριο της ΕΤΠΕ, Σύρος, Μάιος 2001. Ανακτήθηκε 20 Σεπτεμβρίου 2014 από http://www.etpe.eu/new/custom/pdf/etpe341.pdf.

Βακαλούδη, Α.(2003). Διδάσκοντας και μαθαίνοντας με τις νέες τεχνολογίες θεωρία και πράξη. Αθήνα: Πατάκη.

Δημητρακοπούλου Α. (2002). Διαστάσεις διδακτικής διαχείρισης των εκπαιδευτικών εφαρμογών των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και Επικοινωνίας: Προς μια ολοκληρωμένη αξιοποίησή τους στην εκπαίδευση. Στο Κυνηγός Χ., Δημαράκη Ε.Β. (επιμ.), *Νοητικά Εργαλεία και Πληροφοριακά Μέσα: Παιδαγωγική Αξιοποίηση της Σύγχρονης Τεχνολογίας για τη Μετεξέλιξη της Εκπαιδευτικής Πρακτικής.* Αθήνα: Καστανιώτης.

Δημοπούλου, Μ., Ζόμπολας, Τ., Μπαμπίλα, Ε., Χατζημιχαήλ, Μ., (2001), Περιβαλλοντική Αγωγή για μικρά παιδιά . Αθήνα: Καλειδοσκόπιο.

ΕΑΙΤΥ, (2009). Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών β’ Επιπέδου για την αξιοποίηση και εφαρμογή των ΤΠΕ στη διδακτική πράξη (δικτυακή πύλη). Ανακτήθηκε 3 Ιανουαρίου 2014 από http://b-epipedo2.cti.gr/el-GR/typography/about-project-bepipedo-m.

Ντολιοπούλου, Ε.(1999). Σύγχρονες τάσεις της προσχολικής αγωγής. Αθήνα: Τυπωθήτω-Γιώργος Δαρδάνος
Πασσιά, Α. &Μανδηλαράς, Φ. (2001). Εργαστήρι Δημιουργικής Γραφής για παιδιά. Αθήνα: Πατάκης.

Barnes, B. & Hill, S.(1983). « Should young children work with microcomputers? Logo before logo? » in *The computing Teacher*, 10(4), 11-14.
Benton, P. (1999). "Unweaving the Rainbow: poetry teaching in the secondary school I". Ox-ford Review of Education 25.4: 521-531.
Chambers, Ph. (1999). Information handling skills, cognition and new technologies. British Journal of Educational Technology, 30 (2), 151-162.
Clements, D. &Natasi, B. (1985). « Effects of computer environments on social – emotional development: Logo and computer assisted instruction.» in *Computers in the schools*, 2(2-3), 11-31.
Clements, D. (1994), « The uniqueness of the computer as s learnig tool: Insigths from re-search and practice. In J. Wright & D. Shade (Eds.) » in *Young children: Active learners in a technological age*. Washington DC: NAEYC.
Cook, G. (2000). Language Play: Language Learning. Oxford: Oxford University Press.
Craik, F.I.M & Lockhart, R.S. (1972). "Levels of processing: a framework for memory re-search". Journal of Verbal Learning and Verbal Behaviour, 11. 671-685.
Crystal, D. (1998.) Language Play. London: Penguin
Cuffaro, H. (1984), « Microcomputers in education: Why is earlier better? » in Teachers Col-lege Record, 85,4.
Depover, C., Karsenti, T., & Κόμης, Β. (2010). Διδασκαλία με χρήση της τεχνολογίας. Προώθηση της μάθησης, ανάπτυξη ικανοτήτων. Αθήνα: Κλειδάριθμος
Maley, A. (2012)."Creative Writing for Students and Teachers".Humanising Language Teaching (ISSN 1755—9715), 14,3.
Rodari, G (2003). Γραμματική της Φαντασίας – Εισαγωγή στην τέχνη να επινοείς ιστορίες. ΜετάφρασηΚασαπίδηςΓ. Αθήνα: Μεταίχμιο.
Tin, B. T. (2013). "Towards creativity in ELT: the need to say something new". Oxford Jour-nals (Online ISSN 1477-4526).Available at http://eltj.oxfordjournals.org/content/67/4//385.full (28/09/2014).
Tsitouridou, M. & Vryzas, K. (2004). The prospect of integrating ICT into the education of young children: The views of Greek early childhood teachers. European Journal of Teacher Education 27(1), 29-45.
Vygotski, L.S. (1998). «Νους στην κοινωνία», Επιμέλεια Βοσνιάδου, Σ., Αθήνα GUTENBERG.

Δράσεις eTwinning - Συνεργασία σχολείων της Ευρώπης

Χαλέμη Σμαρώ[1]

[1]Νηπιαγωγός στο 1/Θ Νηπιαγωγείο Γοματίου Χαλκιδικής
schalemi@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ:

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να περιγράψει τη ροή και να αναλύσει τα αποτελέσματα δράσεων του προγράμματος συνεργασίας μεταξύ των σχολείων της Ευρώπης, eTwinning, που πραγματοποιήθηκε στο Νηπιαγωγείο Γοματίου από τον Οκτώβριο του 2013 έως τον Ιούνιο του 2014.

Στο χρονικό διάστημα αυτό πραγματοποιήσαμε τρία εκπαιδευτικά προγράμματα εκ των οποίων τα δύο ήταν πολιτιστικά και το άλλο αφορούσε την περιβαλλοντική εκπαίδευση. Για το σκοπό αυτό κάναμε χρήση συγκεκριμένων τεχνολογικών εργαλείων και είχαμε συχνή επικοινωνία και ανταλλαγή εμπειριών των μαθητών και των παιδαγωγών που συμμετείχαν σε αυτά. Μέσω μιας τέτοιας δυναμικής συνεργασίας δίνεται η δυνατότητα για διάδοση του πολιτισμού, αλληλεπίδραση των πολιτισμικών στοιχείων κάθε χώρας, αρμονική ολόπλευρη ανάπτυξη και καλλιέργεια της διαπολιτισμικής συνείδησης. Οι χώρες που αναπτύξαμε κοινές δράσεις μέσω του προγράμματος αυτού ήταν: η Τουρκία, η Ρουμανία, η Πολωνία, η Λετονία, η Ουκρανία, η Ιταλία, η Βουλγαρία, η Πορτογαλία, η Λιθουανία, η Σλοβακία και η Σλοβενία.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *Εκπαιδευτικά προγράμματα, συνεργασία σχολείων, πολιτισμικός εμπλουτισμός*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η **δράση eTwinning** προωθεί και υποστηρίζει με συγκεκριμένα τεχνολογικά εργαλεία την επικοινωνία και την ανταλλαγή εμπειριών των μαθητών και των παιδαγωγών, μέσω της υλοποίησης εκπαιδευτικών έργων. Ξεκίνησε επίσημα τον Ιανουάριο του 2005 ως επίσημη δράση του προγράμματος eLearning. Δημιουργήθηκε για να δώσει στα σχολεία την ευκαιρία να μάθουν μαζί, να μοιραστούν τις απόψεις τους και να αναπτύξουν καινούργιες φιλίες. Προωθεί αντίστοιχα τη συνείδηση του ευρωπαϊκού πολυγλωσσικού και πολυπολιτισμικού κοινωνικού μοντέλου και βελτιώνει τη παιδαγωγική διαδικασία.

Μέσω του eTwinning, περισσότεροι από 150.000 εκπαιδευτικοί από όλη την Ευρώπη συνεργάζονται στο πλαίσιο διεθνών σχολικών δραστηριοτήτων στις οποίες συμμετέχουν περισσότερα από 90.000 σχολικά ιδρύματα από 32 ευρωπαϊκές χώρες. Εξελίχθηκε από ένα εργαλείο εξεύρεσης εταίρων για τους εκπαιδευτικούς σε μία πλούσια, πανευρωπαϊκή κοινότητα διδασκαλίας και μάθησης. Το eTwinning υποστηρίζεται από την Κεντρική Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Στήριξης (ΚΥΣ) και ένα δίκτυο από Εθνικές Υπηρεσίες Στήριξης (ΕΥΣ), όπως είναι η Ελληνική Υπηρεσία eTwinning που λειτουργεί από το Ερευνητικό Ακαδημαϊκό Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών.

Το eTwinning είναι η «Κοινότητα για τα σχολεία στην Ευρώπη». Εκπαιδευτικοί από όλες τις χώρες που συμμετέχουν, μπορούν να εγγραφούν και να χρησιμοποιήσουν τα online εργαλεία του eTwinning (τη Διαδικτυακή Πύλη και το Desktop), μπορούν να βρεθούν μεταξύ τους, να συναντηθούν εικονικά, να ανταλλάξουν ιδέες και πρακτικές, να δημιουργήσουν ομάδες, να μάθουν μαζί λαμβάνοντας μέρος σε εκδηλώσεις εκμάθησης και να αναλάβουν τη διεξαγωγή online έργων. Τα μέλη ενός έργου ανταλλάσσουν πληροφορίες και εμπειρίες σχετικά τη σχολική και οικογενειακή τους κουλτούρα, ενώ παράλληλα εξασκούν τις ικανότητες τους στις Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνιών. Είναι μία συνεργατική δράση όπου 2 τουλάχιστον σχολεία από 2 τουλάχιστον ευρωπαϊκές χώρες, κάνοντας χρήση εργαλείων Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών συνεργάζονται συμμετέχοντας σε συμμετάσχουν σε κοινά παιδαγωγικά έργα, ώστε μέσα από αυτή τη διαδραστική διαδικασία να αποκομίσουν παιδαγωγικά, κοινωνικά και πολιτισμικά οφέλη.

Το eTwinning βελτιώνει τη παιδαγωγική διαδικασία, ενώ τα σχολεία κρίνουν τη δράση ως δραστηριότητα που προσθέτει αξία στην συμβατική μάθηση και οι μαθητές αποκομίζουν αναπτυξιακά οφέλη. Ξεπερνά την στενή έννοια της θεματικής συνεργασίας των σχολείων και στοχεύει σε μια πλήρη και συστηματική συνεργασία σε όλα τα επίπεδα. Η αδελφοποίηση των σχολείων συμβάλει στην οικουμενική συνείδηση η οποία καλλιεργείται έμπρακτα και αβίαστα μέσω της διαπραγμάτευσης στοιχείων της πολιτιστικής ταυτότητας αλλά και των κοινών γνωρισμάτων που ενώνουν τις κοινωνίες (Ράπτης, Α., - Ράπτη, Α., 2007).

Οι εφαρμογές των Τεχνολογιών, της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών στην εκπαιδευτική διαδικασία μπορούν να συντελέσουν με ουσιαστικό τρόπο στην υποστήριξη της διδακτικής πράξης και στην ενίσχυση της μαθησιακής διαδικασίας (Κόμης, Β., 2004). Η επιτυχής ενσωμάτωση των Τ.Π.Ε. στην εκπαιδευτική διαδικασία δημιουργεί τον όρο «ψηφιακό σχολείο», το οποίο στοχεύει στην αναβάθμιση και βελτίωση όχι μόνο των Προγραμμάτων Σπουδών, αλλά και της σχέσης εκπαιδευτικών και μαθητών, καθώς και της σχέσης σχολείου, οικογένειας και κοινότητας (Μυλωνάκου – Κεκέ, 2009). Η διδασκαλία με τη χρήση των ΤΠΕ αποσκοπεί στη δημιουργία ενός σχολείου σύγχρονου και ελκυστικού για τους μαθητές ανταποκρινόμενο στις ανάγκες και τα ενδιαφέροντά τους . Τα οπτικοακουστικά μέσα επικοινωνίας μπορούν να χρησιμοποιηθούν με αναπτυξιακά κατάλληλους τρόπους ώστε οι μαθητές να βιώνουν θετικές εμπειρίες μάθησης (Οδηγός Νηπιαγωγού, 2006). Η επιτυχής ενσωμάτωση των Τ.Π.Ε. στην εκπαιδευτική διαδικασία έχει ως στόχο την κατάκτηση του **τεχνολογικού εγγραμματισμού** και στη διαμόρφωση συνθηκών ίσων ευκαιριών απόκτησης και ανάπτυξης «ψηφιακών δεξιοτήτων» όχι μόνο από μαθητές αλλά και από εκπαιδευτικούς (Κεκές, 2007) δηλαδή την καλλιέργεια δεξιοτήτων που σχετίζονται με την ορθολογική χρήση της τεχνολογίας στην επικοινωνία, στη μάθηση και στην ψυχαγωγία.

Ο παιδαγωγός έχοντας έναν μεσολαβητικό ρόλο ανάμεσα σε δύο γενιές (Ξωχέλλης, 2000) και γνωρίζοντας ότι η μορφωτική επίδραση του είναι άμεση, μέσω της προσωπικότητάς του (Κιτσαράς, 2001) λειτουργεί ως «πολιτισμικός διερμηνέας», αντιμετωπίζοντας τη συμβίωση με άτομα από διαφορετικούς πολιτισμούς ως στοιχείο εμπλουτισμού της κοινωνίας και του πολιτισμού της χώρας υποδοχής (Ντολιοπούλου, 2005) αντιλαμβάνοντας ότι τα μέλη μιας ομάδας βρίσκονται σε αμοιβαία σχέση, ωστόσο όμως διαφέρουν μεταξύ τους γιατί το καθένα έχει μια προσωπική βιογραφία (Πανταζής, 2005). Η τεχνολογία δημιουργεί τις κατάλληλες συνθήκες για τον εκπαιδευτικό, αποτελώντας μέσο υποστήριξης των σύγχρονων παιδαγωγικών προσεγγίσεων για τη μάθηση, για την ανταλλαγή καλών πρακτικών σε παγκόσμιο επίπεδο, αλλά και την παροχή δυνατοτήτων για διαρκή επιμόρφωση. Είναι γνωστό ότι με τις μαθητοκεντρικές διδακτικές προσεγγίσεις καλλιεργείται η κριτική σκέψη των περισσοτέρων και όχι μόνο μιας μειοψηφίας μαθητών (Ράπτης, Α., - Ράπτη, Α., 2007). Γνωρίζοντας ότι η ανακαλυπτική μάθηση αντιτίθεται στη μάθηση μέσω μετάδοσης γνώσεων και ότι η γνώση οικοδομείται, οι εμπλεκόμενοι στη διαδικασία της μάθησης, χρησιμοποιούν τα τεχνολογικά μέσα για να καλλιεργήσουν τις δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων, να αναπτύξουν την κριτική τους σκέψη και τη δημιουργική τους ικανότητας. Για όλη τη σχολική κοινότητα (εκπαιδευτικούς και μαθητές) η τεχνολογία αποτελεί εργαλείο συνεργασίας των μελών της αλλά και επικοινωνίας με τον υπόλοιπο κόσμο μέσω της συγκρότησης πολλαπλών «ψηφιακών κοινοτήτων μάθησης».

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Τη σχολική χρονιά 2013 – 2014 με την ομάδα των παιδιών του Νηπιαγωγείου Γοματίου Χαλκιδικής αποφασίσαμε να εμπλακούμε ενεργά σε μια διαδραστική συνεργασία με μαθητές από άλλες ευρωπαϊκές χώρες, ώστε να έρθουμε σε επαφή με ένα διαφορετικό πολιτιστικό περιβάλλον.

Επιτεύχθηκε μια δυναμική ανταλλαγή εμπειριών και βιωμάτων λαμβάνοντας μέρος στο πρόγραμμα συνεργασίας σχολείων της Ευρώπης, eTwinning, μέσω της χρήσης των Τεχνολογιών, της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.), όπου συνεργαστήκαμε με διάφορα σχολεία μέσα από τρία διαφορετικά εκπαιδευτικά έργα, εκ των οποίων το ένα ήταν περιβαλλοντικού και τα δύο πολιτισμικού περιεχομένου.

Γνωρίσαμε την ποικιλία των πολιτιστικών και πολιτισμικών στοιχείων άλλων χωρών, τα συγκρίνουμε με τα δικά μας, εντοπίζοντας ομοιότητες και διαφορές και εξασκώντας παράλληλα τις ικανότητες μας στις ΤΠΕ.

Σε όλα τα εκπαιδευτικά προγράμματα χρησιμοποιήθηκαν κατάλληλες παιδαγωγικές τεχνικές, διδακτικές στρατηγικές και μέθοδοι. Κυρίαρχο ρόλο είχε η βιωματική μάθηση, το σχέδιο εργασίας, η επίλυση προβλήματος, η ομαδοσυνεργατικότητα, ο διάλογος, οι ερωταποκρίσεις, η επίδειξη εικόνας/βίντεο, η δραματοποίηση, η ζωγραφική, η μουσική, οι διδακτικές επισκέψεις, σύμφωνα με τους στόχους και το περιεχόμενο των δραστηριοτήτων.

Οι δράσεις που υλοποιήθηκαν συνδέονταν με όλες τις Γνωστικές Περιοχές του Αναλυτικού Προγράμματος (Δ.Ε.Π.Σ.Σ. για το Νηπιαγωγείο, 2002)

- Παιδί και Γλώσσα (προφορικός λόγος, ανάγνωση, γραφή)
- Παιδί και Μαθηματικά (ταξινόμηση, σειριοθέτηση, αρίθμηση)
- Παιδί και Περιβάλλον (φυσικό, ανθρωπογενές)
- Παιδί, Δημιουργία και Έκφραση (μουσική, ζωγραφική, δραματοποίηση, φυσική αγωγή)
- Παιδί και Υπολογιστής (γνωριμία με τη χρήση του υπολογιστή, εκμάθηση επιλεγμένων εργαλείων του Web 2.0, σύνταξη e-mail, συνομιλία μέσω βιντεοκλήσης)

Η χρήση των ΤΠΕ ως εργαλείο μάθησης ήταν καθημερινή, μέσω δραστηριοτήτων αφόρμησης, επεξεργασίας ή αξιολόγησης του θέματος κάνοντας πιο ενδιαφέρουσα και ελκυστική τη διαδικασία μάθησης και εξασκώντας τις ικανότητες των μαθητών.

Έγινε επιλογή των εργαλείων του Web 2.0 (Go! Animate, kizo, Issuu, Prezi, Glogster, Padlet, Smilebox, Jigsaw, ToonDoo, Imagechef κτλ.), προγράμματα επεξεργασίας εικόνας (Monkey Jam) προγράμματα επεξεργασίας ήχου (Audacity, Voki) προγράμματα επεξεργασίας ήχου και εικόνας μαζί (Photostory, Windows Movie Maker, Animoto, Power Point, SlideShare, Photoshow), δημιουργία ηλεκτρονικού βιβλίου e-book (Flipsnack). Η πλατφόρμα κοινοποίησης των δραστηριοτήτων ήταν το TwinSpace.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

a) I AM 3: R.E.S.P.E.C.T. (Καλλιεργώ, Εμπλέκομαι, Εξοικονομώ, Προστατεύω, Σέβομαι, Νοιάζομαι, Εμπιστεύομαι): Οι χώρες συμμετοχής ήταν η Ελλάδα, η Τουρκία, η Ρουμανία, η Πολωνία, η Λετονία, η Ουκρανία, η Ιταλία, η Βουλγαρία, η Πορτογαλία, η Λιθουανία και ο χρόνος υλοποίησης του προγράμματος ήταν από τον Οκτώβριο του 2013 έως τον Ιούνιο του 2014.

Σκοπός του προγράμματος ήταν να ευαισθητοποιηθούν τα παιδιά για το φυσικό και ανθρώπινο περιβάλλον, να τα ενθαρρύνει να συμμετέχουν σε δράσεις για την προστασία του και να εφαρμόσουν τις γνώσεις στην καθημερινότητά τους. Οι στόχοι που τέθηκαν ήταν να παρακινηθούν οι μαθητές για να εξερευνήσουν το περιβάλλον, να αναπτυχθεί το αίσθημα της ευθύνης, να ενθαρρυνθεί η συνεργασία μεταξύ των συμμετεχόντων, να παροτρυνθεί η γνωριμία με διαφορετικούς πολιτισμούς και παραδόσεις και να καλλιεργηθούν δεξιότητες σχετικά με τις ΤΠΕ

Η κατάκτηση της περιβαλλοντικής συνείδησης επετεύχθη μέσα από την εξερεύνηση του τοπικού περιβάλλοντος και την ενημέρωση σχετικά με τις δραστηριότητες των ανθρώπων (παρατήρηση εποχικών αλλαγών της φύσης, επίσκεψη στο ελαιοτριβείο, σε μελισσοκόμο, στο φούρνο, στο φαρμακείο, στο ζαχαροπλαστείο), υλοποίηση δραστηριοτήτων σχετικά με την εξοικονόμηση ενέργειας, επαναχρησιμοποίηση και να ανακύκλωση υλικών (κατασκευή κούκλας, μολυβοθήκης, καλάθι, στολίδια, κηροπήγιο), υπαίθρια παιχνίδια, αθλήματα, φύτευση λουλουδιών, δεντροφύτευση (παρατήρηση και καταγραφή ανάπτυξης φυτού), καθαρισμός αυλής από σκουπίδια, γνωριμία με παραδόσεις σχετικές με θρησκευτικές εορτές (Χριστούγεννα, Αποκριές, Καθαρά Δευτέρα, Πάσχα), ανθρώπινα δικαιώματα (κατασκευή αφίσας, βιβλίου, επιτραπέζιων παιχνιδιών και διοργάνωση γιορτής για την αγάπη, τη φιλία, την ειρήνη), δικαιώματα των ζώων (κατασκευή αφίσας, κουκλοθέατρο, κάρτα) και δραστηριότητες για τον εορτασμό της Παγκόσμιας Ημέρας Περιβάλλοντος (κατασκευή αφίσας, έκθεση ζωγραφικής με φυσικά υλικά).

Πραγματοποιήθηκε ψηφοφορία για την επιλογή λογότυπου του έργου από μαθητές και εκπαιδευτικούς όπου επιλέχτηκε η ομαδική ζωγραφιά που ετοίμασαν οι μαθητές της Ουκρανίας (στο κέντρο βρίσκεται η γη και γύρω της περιμετρικά σχεδιασμένα χέρια παιδιών με τη σημαία κάθε χώρας ζωγραφισμένη σε κάθε χέρι και τη λέξη «σεβασμός» σε κάθε γλώσσα).

Το συγκεκριμένο πρόγραμμα ήταν πολύ ευέλικτο ως προς το χρόνο υλοποίησης των δραστηριοτήτων, χωρίς την επιβολή συγκεκριμένων προθεσμιών για την κοινοποίηση των δράσεων. Η θεματολογία των δραστηριοτήτων, όμως, ήταν μεγάλη, χωρισμένη σε αρκετές ενότητες, με αποτέλεσμα να μην είναι εφικτό να παρακολουθείται εύκολα η ροή των δράσεων κάθε σχολείου. Υπήρχαν επίσης πολλές χώρες συνεργασίας, ορισμένες εκ των οποίων δεν συμμετείχαν μέχρι την ολοκλήρωση του έργου, δυσκολεύοντας έτσι την άμεση αλληλεπίδραση των μαθητών.

Τα αποτελέσματα του έργου ήταν η δημιουργία ενός ηλεκτρονικού οδηγού "Eco-Guide" με καλές περιβαλλοντικές πρακτικές (φωτογραφίες των παιδικών δραστηριοτήτων / έργων) και η Δημιουργία ενός blog

b) CHRISTMAS TRADITIONS (Γνωρίζοντας τις παραδόσεις διαφορετικών πολιτισμών και ανταλλαγή καρτών) : Οι χώρες συμμετοχής ήταν η Ελλάδα, η Σλοβακία, η Πολωνία, η Τουρκία, η Ρουμανία και ο χρόνος υλοποίησης ήταν ένας μήνας (20 Νοεμβρίου – 20 Δεκεμβρίου).

Σκοπός του προγράμματος ήταν να δοθεί η ευκαιρία στα παιδιά να γνωρίσουν στοιχεία άλλων πολιτισμών κατά τον εορτασμό των Χριστουγέννων σε διάφορες χώρες της Ευρώπης. Οι στόχοι που αρχικά τέθηκαν και επετεύχθησαν ήταν η παρότρυνση για επικοινωνία και ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των συνεργαζόμενων σχολείων μέσω εργαλείων του υπολογιστή, η γνωριμία στοιχείων κάθε πολιτισμού, ο εντοπισμός ομοιοτήτων και διαφορών κάθε χώρας, η αναγνώριση ποικιλίας της γλώσσας και της μουσικής, η γνωριμία με τις παραδόσεις, ήθη, έθιμα, δραστηριότητες, παραδοσιακά γεύματα και τραγούδια που επικρατούν κατά τη διάρκεια των Χριστουγέννων, η βελτίωση δεξιοτήτων επικοινωνίας με τη χρήση των ΤΠΕ και η συνειδητοποίηση της χρησιμότητάς τους στην καθημερινή ζωή και στη διδασκαλία.

Η γνωριμία και ο εντοπισμός ομοιοτήτων και διαφορών των πολιτισμικών στοιχείων κάθε χώρας πραγματοποιήθηκε με δημοσίευση φωτογραφιών από το σχολικό χώρο κάθε ομάδας μαθητών, με ηλεκτρονικές παρουσιάσεις των παραδόσεων κάθε πολιτισμού, με κατασκευή χριστουγεννιάτικων καρτών και ανταλλαγής τους μέσω ταχυδρομείου όπως επίσης και με προβολή βίντεο των παιδιών να τραγουδάνε τα κάλαντα της χώρας τους.

Οι αντιδράσεις παιδιών και γονέων όταν τους προτάθηκε η συμμετοχή μας στο συγκεκριμένο σενάριο ήταν ενθουσιώδεις, καθώς τους κέντρισε την περιέργεια και το ενδιαφέρον το θέμα και ο τρόπος υλοποίησης του. Ο σχεδιασμός και η κατασκευή των ευχετήριων καρτών που στείλαμε έγινε από την ομάδα των μαθητών με ιδιαίτερη φροντίδα και περηφάνια, καθώς αντιλήφθηκαν ότι δημιουργούσαν καινούργιες φιλίες με παιδιά από άλλες χώρες της Ευρώπης. Οι κάρτες που λάβαμε από τα άλλα σχολεία ήταν αρκετές και αφού πρώτα τις περιεργαστήκαμε και τις διαβάσαμε, τις τοποθετήσαμε κάτω από το Χριστουγεννιάτικο δέντρο που στόλιζε την τάξη μας. Κάθε εκπαιδευτικός αναρτούσε σχετική φωτογραφία στην πλατφόρμα του προγράμματος με τις χριστουγεννιάτικες κάρτες που λάμβανε το σχολείο του, κάτι που χάρισε συγκίνηση και αμέτρητη χαρά στους μαθητές.

Τα αποτελέσματα του έργου ήταν ότι τα παιδιά εντόπισαν τις ομοιότητες και τις διαφορές στα ήθη, τα έθιμα και τις παραδόσεις από διάφορες χώρες σχετικά με τον εορτασμό των Χριστουγέννων. Παρατήρησαν τον στολισμό κάθε χώρας λόγω της συγκεκριμένης εορτής, γνώρισαν τα φαγητά που σχετίζονται με αυτές τις ημέρες και τα σύγκριναν με τα δικά μας, συνειδητοποίησαν ότι το πρόσωπο, το όνομα και η ιδιότητα του Άγιου Βασίλη διαφέρει σε κάθε χώρα και άκουσαν τα κάλαντα από άλλες περιοχές, παρατηρώντας τη διαφορετική γλώσσα και μελωδία.

Ήταν ένα εύκολο και μικρής διάρκειας σενάριο, όπου υπήρχε συχνή επικοινωνία μεταξύ των μελών του έργου μέσω e-mail και αναρτήσεων στην πλατφόρμα. Δεν πραγματοποιήθηκε κάποια συνομιλία μέσω βιντεοκλήσης (Skype) και κάτι που δυσκόλεψε

τη ροή του προγράμματος ήταν ότι ορισμένοι εκπαιδευτικοί δε συμμετείχαν ως το τέλος δίχως να ειδοποιήσουν τους υπόλοιπους.

c) TRADITIONAL GAMES (Παραδοσιακά Παιχνίδια): Οι χώρες συμμετοχής ήταν η Ελλάδα, η Ρουμανία, η Σλοβενία, η Τουρκία, η Πολωνία, η Λετονία, η Ισπανία, η Ιταλία και ο χρόνος υλοποίησής του ήταν από τον Ιανουάριο έως τον Ιούνιο του 2014.

Σκοπός του προγράμματος ήταν η γνωριμία με παραδοσιακά παιχνίδια από διάφορες χώρες της Ευρώπης και στόχος η διατήρηση της παράδοσης, η κατανόηση του τρόπου ζωής προηγούμενων γενεών, η γνωριμία με άλλους πολιτισμούς, η ανακάλυψη κοινών στοιχείων και επιδράσεων και τελικά η ανάπτυξη αισθήματος σεβασμού, αποδοχής, ισότητας και συνεργασίας. Οι στόχοι επετεύχθησαν, καθώς τα παιδιά κλήθηκαν να ερευνήσουν σε συνεργασία με τους γονείς τους παραδοσιακά παιχνίδια του τόπου τους και να τα παρουσιάσουν στην υπόλοιπη ομάδα. Κάθε εκπαιδευτικός μαγνητοσκοπούσε ή φωτογράφιζε την ομάδα όταν έπαιζε τα παιχνίδια και στη συνέχεια δημιουργούσε βίντεο, προκειμένου να μοιραστεί με τους υπόλοιπους συνεργάτες τους κανόνες και την ονομασία των παραδοσιακών παιχνιδιών της χώρας του. Οι μαθητές εργάστηκαν σε ομάδες και δημιουργήθηκε μια γωνιά στο χώρο της τάξης, όπου αναφέρθηκαν τα γεωγραφικά και πολιτισμικά στοιχεία των χωρών που συμμετείχαν στο έργο.

Κάθε σχολείο παρουσίασε τρία παραδοσιακά παιχνίδια. Από την Ελλάδα το Νηπιαγωγείο Γοματίου παρουσίασε το «Βασιλιά», το «Ψηλό – Χαμηλό» και τη «Τυφλόμυγα», το 2ο Δημοτικό Σχολείο της Ρόδου παρουσίασε το «Κυλίνδρι», «Αμπάριζα» και τον «Κρυμμένο Θησαυρό» και το 3ο Δημοτικό Σχολείο Χαλάστρας παρουσίασε το «Περνά, περνά η μέλισσα», τα «Αγαλματάκια» και το «Τσιλίκι». Από τη Σλοβενία μάθαμε το «Rotten egg», το οποίο είναι το αντίστοιχο ελληνικό παιχνίδι «Μαντηλάκι», το «Vegetables» και το «John Marion», που το αντίστοιχο είναι το «Σι Μαριο». Η Ρουμανία μας παρουσίασε το «Flowers, Girls, Boys», το «Entagled» και το «Green Light», το αντίστοιχο ελληνικό παιχνίδι «1,2,3 κόκκινο φώς». Η Τουρκία μας έδειξε πως παίζεται το «Sek – sek», το οποίο είναι το αντίστοιχο ελληνικό «Κουτσό», το «Dogdeball» που είναι το ελληνικό «Τα Μήλα» και το «Skipping Rope», το γνωστό «Σκοινάκι». Στη συνέχεια κάθε ομάδα επέλεγε κάποια παραδοσιακά παιχνίδια από κάθε χώρα και αφού τα έπαιζε έπειτα δημοσίευε το βίντεο, ώστε να μοιραστούνε τις απόψεις τους και τις κοινές τους εμπειρίες.

Για την επιλογή του επίσημου λογότυπου του έργου κάθε ομάδα μαθητών έπρεπε να παρουσιάσει μια ζωγραφιά (ατομική ή ομαδική) και στη συνέχεια πραγματοποιήθηκε ψηφοφορία μεταξύ παιδιών και εκπαιδευτικών κάθε σχολείου. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι επιλέχθηκε η ομαδική ζωγραφιά που ετοίμασε η ομάδα των παιδιών του Νηπιαγωγείου Γοματίου (στη μέση ήταν το σήμα του eTwinning και γύρω του ενωμένα κυκλικά κομμάτια πάζλ ζωγραφισμένα στο καθένα η σημαία κάθε χώρας και η λέξη «παιχνίδι» στην αντίστοιχη γλώσσα)

Πραγματοποιήθηκε συνομιλία μέσω βιντεοκλήσης μεταξύ των μαθητών οι οποίοι συστήθηκαν και αντάλλαξαν απόψεις και εμπειρίες. Αναπτύχθηκε συνεργασία μεταξύ των μαθητών για την ψηφοφορία του λογότυπου, όπως προαναφέρθηκε αλλά και για τη δημιουργία ηλεκτρονικής ομαδικής ζωγραφιάς (drawitlive) , για ηχογράφηση και ανταλλαγή μηνυμάτων (Voki), για ανταλλαγή παιχνιδιών που κατασκεύασαν τα παιδιά, αλλά και συμμετοχή σε διαδικτυακά παιχνίδια που σχεδίασαν οι εκπαιδευτικοί (Voicethread, Learning Apps). Στο τέλος ο κάθε μαθητής έγραψε τη γνώμη του, τις εντυπώσεις και τις εμπειρίες που απέκτησε κατά τη διάρκεια υλοποίησης του προγράμματος (Padlet).

Εκτός από ηλεκτρονικά παιχνίδια με την ομάδα των μαθητών του Νηπιαγωγείου Γοματίου κατασκευάσαμε επιτραπέζια παιχνίδια σχετικά με τις σημαίες, τις ονομασίες και τη γλώσσα των χωρών που συνεργαστήκαμε (ντόμινο, αντιστοίχιση σημαίας και χώρας στο χάρτη, αντιστοίχιση σημαίας και λέξης «καλημέρα» σε κάθε γλώσσα).

Η συνεργασία των μελών του έργου ήταν συχνή, ανταλλάζοντας πληροφορίες για το πρόγραμμα μέσω e-mail και σχετικών αναρτήσεων στην πλατφόρμα του TwinSpace. Αρχικά υπήρξε συνομιλία μέσω e-mail μεταξύ των εκπαιδευτικών για ανταλλαγή απόψεων σχετικά με την οργάνωση και λειτουργία των δράσεων του προγράμματος. Έπειτα η επικοινωνία μεταξύ των μαθητών επετεύχθη μέσω προβολής των βίντεο και των φωτογραφιών και μέσω συνομιλίας με βιντεοκλήση (Skype). Οι εκπαιδευτικοί από Ελλάδα, Σλοβενία και Τουρκία

συνεργάστηκαν επίσης και για τη δημιουργία ενός ηλεκτρονικού βιβλίου (e-book), όπου αναφέρονται οι δραστηριότητες και η εξέλιξη της υλοποίησης του προγράμματος μέσα από κείμενο και φωτογραφικό υλικό.

Τα αποτελέσματα ήταν ενθουσιώδη, καθώς τα παιδιά παρατήρησαν τις ομοιότητες σε πολλά παιχνίδια τα οποία παίζονται στις περισσότερες χώρες που συμμετείχαν. Ορισμένα παραδοσιακά παιχνίδια είχαν ίδιους κανόνες και άλλη ονομασία. Επιπλέον αισθανθήκαμε υπερηφάνεια όταν είδαμε παιδιά από άλλες χώρες να παίζουν τα παιχνίδια μας και το λογότυπο που ετοιμάσαμε να αναρτάται στην επίσημη πλατφόρμα του έργου.

Ο σχεδιασμός της σχολικής γιορτής λήξης του διδακτικού έτους αφορούσε τα παραδοσιακά παιχνίδια από τις χώρες τις Ευρώπης που συνεργαστήκαμε. Παρουσιάσαμε ένα παιχνίδι από κάθε χώρα, που το επιλέξαμε ύστερα από ψηφοφορία, αφού πρώτα λέγαμε «καλημέρα» σε κάθε γλώσσα και στη συνέχεια παίξαμε κι άλλα διασκεδαστικά παιχνίδια δεξιοτήτων με τη συμμετοχή των γονέων.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ, ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΚΑΙ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ

Βασική επιδίωξη της υλοποίησης των προγραμμάτων αποτελούσε η διάδοση του πολιτισμού, της παράδοσης, των στάσεων, των συμπεριφορών, των αντιλήψεων και των ιδεών κάθε χώρας. Ήταν μια θαυμάσια ευκαιρία για ανάπτυξη, εξέλιξη και **πολιτισμική ανταλλαγή** μέσω της συνεχούς τεκμηρίωσης των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων. Δημιουργήθηκε μια δυναμική αλληλεπίδραση μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών με κάθε εκπαιδευτικό να λειτουργεί ως πολιτισμικός διερμηνέας, αντιμετωπίζοντας τη συνεργασία αυτή ως ευκαιρία για πολιτισμικό εμπλουτισμό της χώρας του. Παρατηρήσαμε τις ομοιότητες σε πολλά πολιτισμικά στοιχεία μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών και όλα τα μέλη των έργων αισθάνθηκαν υπερηφάνεια διαδίδοντας στοιχεία του πολιτισμού τους (ήθη, έθιμα, παραδόσεις) και ενθουσιασμό βλέποντας πόσα κοινά υπάρχουν μεταξύ των πολιτισμών.

Πραγματοποιήθηκε αρμονική ολόπλευρη ανάπτυξη της προσωπικότητας κάθε παιδιού στο γνωστικό, νοητικό, κοινωνικό, σωματικό και συναισθηματικό τομέα. Παρατηρήθηκε σε πολλά θέματα γνωστική σύγκρουση με προϋπάρχουσες γνώσεις, αλλαγή στάσεων συμπεριφοράς, εξέλιξη στον προφορικό και γραπτό λόγο, κινητική ανάπτυξη, καλλιέργεια της δημιουργικής και κριτικής σκέψης αλλά και ανώτερων γνωστικών δεξιοτήτων, όπως της μεταγνωστικής ικανότητας.

Παρατηρήθηκαν δημοκρατικές στάσεις συμπεριφοράς εκ μέρους των παιδιών και επιτυχής συνεργασία για την επίτευξη ενός κοινού στόχου. Οι μαθητές βίωσαν την αξία της αποδοχής του διαφορετικού, του αμοιβαίου σεβασμού της προσωπικότητας και των πολιτιστικών στοιχείων που φέρει κάθε πολιτισμός και μυήθηκαν σε δημοκρατικές ιδέες και στάσεις, εξαλείφοντας έτσι προκαταλήψεις και ρατσιστικές συμπεριφορές. Πραγματοποιήθηκε αμοιβαία μάθηση μέσω της ανταλλαγής των δραστηριοτήτων με τη βοήθεια της χρήση των νέων τεχνολογιών μέσω αναρτήσεων φωτογραφιών, βίντεο και τηλεδιασκέψεων

Όλα τα ενεργά μέλη της μάθησης έθεταν ερωτήσεις, διατύπωναν υποθέσεις, πρότειναν, πειραματίζονταν, επεξεργάζονταν τα αποτελέσματα, επιχειρηματολογούσαν και εξήγαγαν συμπεράσματα. Επίσης αξιολογούσαν και παρουσίαζαν τα αποτελέσματά τους σε όλα τα μέλη, καθώς περιέγραφαν τη διαδικασία που ακολούθησαν κατά τη διάρκεια της έρευνας, με αποτέλεσμα να ενεργοποιηθούν ανώτερες γνωστικές ικανότητες, δηλαδή η δυνατότητα να μαθαίνουν πώς μαθαίνουν. Η συμμετοχή και το ενδιαφέρον των παιδιών ήταν αμείωτο κατά τη διάρκεια των δραστηριοτήτων προτείνοντας, ρωτώντας, παρατηρώντας, εξηγώντας με κατάλληλη επιχειρηματολογία, εξάγοντας συμπεράσματα και αξιολογώντας τη διαδικασία της μάθησης.

Η ενεργός εμπλοκή των γονέων στην ανάπτυξη των προγραμμάτων ήταν πολύτιμη δημιουργώντας έτσι μια συστηματική και δημιουργική συνεργασία μέσα σε ένα θετικό κλίμα σεβασμού, εκτίμησης, εμπιστοσύνης και ασφάλειας. Οι γονείς ως πολύτιμοι αρωγοί της εκπαίδευσης των παιδιών εντάχτηκαν σε όλα τα προγράμματα, συμμετέχοντας σε αρκετές δραστηριότητες (επισκέψεις, παρουσιάσεις παραδοσιακών παιχνιδιών), αναπτύσσοντας έτσι το αίσθημα της υπερηφάνειας.

Αρχικά οι γονείς εμφάνισαν έναν δισταγμό και ορισμένοι ακόμα και άρνηση σχετικά με την ανάρτηση φωτογραφιών, βίντεο και συμμετοχής των παιδιών σε συνομιλία μέσω βιντεοκλήσης (Skype). Έπειτα όμως από παράθεσή μας των θετικών σημείων του προγράμματος και τις ευκαιρίες που παρέχει στα παιδιά, συνειδητοποίησαν τα οφέλη και την ασφάλεια που παρέχει και οι γονείς υπέγραψαν τις υπεύθυνες δηλώσεις που τους δόθηκαν.

Εκ μέρους των εκπαιδευτικών υπήρξε σεβασμός στις διαφορετικές ανάγκες, στα ενδιαφέροντα, στον προσωπικό ρυθμό μάθησης, στην προσωπικότητα, στην πολιτισμική ταυτότητα και στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά όλων των μαθητών. Παρείχαμε ίσες ευκαιρίες ενθαρρύνοντας μέσα από την ενεργό εμπλοκή στη μάθηση την επικοινωνία, τη δημιουργική συνεργασία, τη δημοκρατικότητα, την αλληλοκατανόηση, τον αλληλοσεβασμό, την αλληλοϋποστήριξη μεταξύ όλων των μελών. Κινητοποιούσαμε συνεχώς την καλλιέργεια της ενσυναίσθησης και την ανάπτυξη της αυτοπεποίθησης, της αυτοεκτίμησης και του αυτοσεβασμού, αξιοποιώντας τις ικανότητες και δεξιότητες των μαθητών.

Η σύσταση των ομάδων ήταν ανομοιογενής ως προς το φύλο και την ηλικία, δημιουργώντας έτσι μια δυναμική αλληλεπίδραση μεταξύ των παιδιών. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα σε όλα τα παιδιά να αναπτυχθεί το αίσθημα του «ανήκειν» με τα μεγαλύτερα παιδιά να αναλαμβάνουν υποστηρικτικούς ρόλους, αναπτύσσοντας έτσι το αίσθημα της υπευθυνότητας και της αυτοεκτίμησης και τα μικρότερα παιδιά να αναδύουν νέες γνώσεις και κοινωνικές δεξιότητες, συνεργαζόμενοι ως ισότιμα μέλη της ομάδας. Έτσι επιτεύχθηκε ο σεβασμός στην άποψη και προσωπικότητα του άλλου, η ανταλλαγή ιδεών και η εξάλειψη προκαταλήψεων, μειώνοντας ταυτόχρονα τις εγωκεντρικές τους τάσεις.

Η αξία του παιχνιδιού αναγνωρίστηκε από εκπαιδευτικούς, γονείς και παιδιά ως το αποτελεσματικότερο μέσω μάθησης και αγωγής, συμβάλλοντας στην ολόπλευρη ανάπτυξη των παιδιών στον γνωστικό, νοητικό, κινητικό, κοινωνικό και συναισθηματικό τομέα. Οι μαθητές ενθαρρύνθηκαν να εκφραστούν με ποικίλους τρόπους μέσω του παιχνιδιού, καλλιεργώντας τις δεξιότητες και τις δυνατότητες τους αλλά και καλύπτοντας όλες τις αναπτυξιακές και συναισθηματικές τους ανάγκες. Αναπτύχθηκε η φαντασία, η δημιουργική και κριτική σκέψη, ενθαρρύνθηκε η ενσυναίσθηση και καλλιεργήθηκαν κοινωνικές δεξιότητες.

Οι δυσκολίες που αντιμετωπίσαμε καθ’ όλη τη διάρκεια υλοποίησης των προγραμμάτων eTwinning αφορούσαν τον εξοπλισμό της σχολικής μονάδας, ώστε να μπορεί να υποστηρίξει με τα κατάλληλα τεχνολογικά μέσα μια διαδικτυακή συνεργασία και το δισταγμό από την πλευρά των γονέων για δημοσίευση φωτογραφιών των παιδιών τους σε βίντεο και την προβολή τους στη συνομιλία μέσω Skype.

Η διάχυση της δράσης των εκπαιδευτικών προγραμμάτων eTwinning στην εκπαιδευτική κοινότητα πραγματοποιήθηκε μέσω παρουσίασης των δραστηριοτήτων στην ημερίδα που διοργάνωσε στο τέλος της σχολικής χρονιάς η Σχολική Σύμβουλος Προσχολικής Αγωγής 37ης Εκπαιδευτικής Περιφέρειας Χαλκιδικής. Αποτέλεσμα ήταν η ενημέρωση των συναδέλφων σχετικά με τον τρόπο συνεργασίας σχολείων της Ευρώπης, η ενθάρρυνση και παρότρυνση τους για καινοτόμες δράσεις που θα συμβάλλουν στη βελτίωση και ποιοτική αναβάθμιση της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Στο εκπαιδευτικό έργο eTwinning με τίτλο “Traditional Games” απονεμήθηκε εθνική ετικέτα ποιότητας από την Ελληνική Υπηρεσία Υποστήριξης του προγράμματος για τη δημιουργική χρήση εργαλείων ΤΠΕ και την ενεργή συμμετοχή των μαθητών στην υλοποίηση των δραστηριοτήτων. Πρόκειται επίσης να δημοσιευτεί σχετικό άρθρο σε τοπική εφημερίδα πολιτιστικού περιεχομένου.

Συμπερασματικά οι ΤΠΕ πλέον θεωρούνται ένα δυναμικό μέσο που συμβάλει όχι μόνο στη γνωστική αλλά και στη συναισθηματική και κοινωνική ανάπτυξη των μαθητών και των εμπλεκόμενων στη σχολική κοινότητα, με απώτερο στόχο τη βελτίωση της κοινωνικής ευημερίας όλων των πολιτών. Η συνεργασία εκπαιδευτικών και μαθητών μέσω των ευρωπαϊκών προγραμμάτων συνεργασίας με τη βοήθεια της χρήσης των ΤΠΕ εκτός από την πολιτισμική ανταλλαγή που πραγματοποιείται, αναπτύσσει διαπολιτισμική συνείδηση, γεννάει αισθήματα αμοιβαίου σεβασμού, αλληλοϋποστήριξης, αλληλοβοήθειας, κατανόησης, εκτίμησης και φιλίας με τις πολιτισμικές διαφορές και ομοιότητες να αποτελούν το σημείο ενότητας όλων των μελών των έργων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΥΠΕΠΘ/Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (2006). *Οδηγός Νηπιαγωγού, Εκπαιδευτικοί σχεδιασμοί – Δημιουργικά περιβάλλοντα μάθησης*. Αθήνα: ΟΕΔΒ

ΥΠΕΠΘ/Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (2002). *Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών για το Νηπιαγωγείο (Δ.Ε.Π.Π.Σ.)*. Αθήνα

Ξωχέλης, Π. (2000). *Το εκπαιδευτικό έργο ως κοινωνικός ρόλος*. Θεσσαλονίκη: Κυριακίδη Αφοί.

Κιτσαράς, Γ (2001). *Προσχολική παιδαγωγική*. Αθήνα

Κιτσαράς, Γ (2005). *Προγράμματα, διδακτική μεθοδολογία προσχολικής αγωγής*. Αθήνα

Κεκές, Ι., (2007). *Η διαχείριση της γνώσης στο σύγχρονο τεχνολογικό περιβάλλον*, Αθήνα, Εκδ. Ατραπός

Κόμης, Β., (2004). *Εισαγωγή στις Εκπαιδευτικές Εφαρμογές των Τ.Π.Ε.,* Αθήνα, Εκδόσεις Νέων Τεχνολογιών

Μυλωνάκου - Κεκέ, Η. (2009), *Συνεργασία Σχολείου, Οικογένειας και Κοινότητας: Θεωρητικές Προσεγγίσεις και Πρακτικές Εφαρμογές.* Αθήνα.

Ντολιοπούλου, Ε. (2005). *Σύγχρονες τάσεις της προσχολικής αγωγής*. Αθήνα: Τυπωθήτω – Γιώργος Δαρδανός.

Ντολιοπούλου, Ε. (2005). *Σύγχρονα προγράμματα για παιδιά προσχολικής ηλικίας*. Αθήνα: Τυπωθήτω – Γιώργος Δαρδανός.

Πανταζής, Σ. – Σακελλαρίου Μ. (2005). *Προσχολική παιδαγωγική, Προβληματισμοί – Προτάσεις*. Αθήνα: Ατραπός

Ράπτης, Α., - Ράπτη, Α., (2007). *Μάθηση και Διδασκαλία στην Εποχή της Πληροφορίας. Ολική Προσέγγιση*. Α΄Τόμος. Αθήνα: Έκδοση Συγγραφέων

Πρόγραμμα επιμόρφωσης εκπαιδευτικών στην η-τάξη μέσω της η-τάξης
Πάτρα 14, 15 & 16 Νοεμβρίου 2014

Δραγογιάννης Κωνσταντίνος[1], Παπαντώνη Ηλιάνα[2], Λαλάς Χρήστος[3]

[1] Εκπαιδευτικός κλάδου ΠΕ17.04, M.Sc. Ηλεκτρονικής και Ραδιοηλεκτρολογίας
kdragogiannis@sch.gr
[2] Εκπαιδευτικός κλάδου ΠΕ60
ilianapap09@gmail.com
[3] Εκπαιδευτικός κλάδου ΠΕ19
clalas99@yahoo.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην παρούσα εργασία προτείνεται ένα πρόγραμμα επιμόρφωσης εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης στην υπηρεσία η-τάξη του Πανελλήνιου Σχολικού Δικτύου, η οποία αποτελεί συνεργατικό περιβάλλον μάθησης. Το πρόγραμμα αυτό υλοποιήθηκε κατά το σχολικό έτος 2013-2014 από το 1ο Εργαστηριακό Κέντρο (Ε.Κ.) Άμφισσας με τη μεικτή μέθοδο διδασκαλίας, χρησιμοποιώντας ως Σύστημα Διαχείρισης Μάθησης (Σ.Δ.Μ.) την προς διδασκαλία υπηρεσία της η-τάξης. Στο πρόγραμμα συμμετείχαν δώδεκα (12) εκπαιδευτικοί, οι πλειοψηφία των οποίων ήταν γυναίκες, μόνιμοι εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης.

Μετρήθηκαν ο εβδομαδιαίος και μηνιαίος αριθμός επισκέψεων των εκπαιδευομένων, η μηνιαία και εβδομαδιαία χρονική διάρκεια των επισκέψεων αυτών καθώς και η προτίμηση των εργαλείων του συστήματος η-τάξη. Από τα αποτελέσματα της έρευνας διαφάνηκε ότι η μεγαλύτερη χρήση του συστήματος γίνεται στα μέσα του προγράμματος, οι εκπαιδευόμενοι συνεχίζουν τη χρήση του και μετά τη λήξη του προγράμματος και εμφανίζουν προτίμηση για τα διαδραστικού τύπου εργαλεία, έναντι των στατικών. Ελέγχθηκαν οι σκοποί του προγράμματος στο γνωστικό επίπεδο και σε επίπεδο δεξιοτήτων, αλλά σε επίπεδο συμπεριφορών απαιτείται βάθος χρόνου.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *Επιμόρφωση εκπαιδευτικών, Σ.Δ.Μ., η-τάξη, υπηρεσίες Π.Σ.Δ.*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ανάπτυξη και διάδοση των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) επηρεάζει σε σημαντικό βαθμό την όλη εκπαιδευτική διαδικασία (Κουτσουρίδης, 2014; Κατηνιώτης κ.α. 2013; Πολυμέρης & Τσίτα, 2013; Περδικούρη, 2013).

Οι εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης παρόλο που αντιμετωπίζουν θετικά τις ΤΠΕ φαίνεται ότι δεν τις εντάσσουν στην εκπαιδευτική διαδικασία (Πεσματζόγλου & Παπαδοπούλου, 2013). Για το λόγο αυτό, τα τελευταία χρόνια έχουν ενταθεί οι προσπάθειες για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στην αξιοποίηση των ΤΠΕ στην διδακτική πράξη (Καρατράντου & Παναγιωτακόπουλος, 2013), δεδομένου ότι έρευνες υποδεικνύουν ότι απαιτείται συνεχής επιμόρφωση των εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης στις ΤΠΕ (Πεσματζόγλου & Παπαδοπούλου, 2013, Καρατράντου & Παναγιωτακόπουλος, 2013). Με βάση αυτή την ανάγκη των εκπαιδευτικών σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε από το 1ο Εργαστηριακό Κέντρο (Ε.Κ.) Άμφισσας το ενδοσχολικό επιμορφωτικό πρόγραμμα με τίτλο: «Σύστημα Διαχείρισης Μάθησης: η-Τάξη». Η ενδοσχολική επιμόρφωση θεωρείται ότι μπορεί να στηρίξει τους εκπαιδευτικούς σε θέματα που διαμορφώνονται από τις συνεχείς επιστημονικές και τεχνολογικές εξελίξεις (Καλογεράς κ.α., 2014).

Μία ηλεκτρονική τάξη μπορεί να δημιουργηθεί μέσω ενός Συστήματος Διαχείρισης Μάθησης (ΣΔΜ). Τα ΣΔΜ θεωρείται ότι αποτελούν την πιο εξελιγμένη εφαρμογή των ΤΠΕ στην παιδαγωγική πράξη (Κατηνιώτης κ.α. 2013). Τα συστήματα αυτά μπορούν να ενταχθούν σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης (Δαούσης κ.α., 2013).

Το Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο υποστηρίζει δύο (2) ΣΔΜ: α) το σύστημα ασύγχρονης εκπαίδευσης ανοικτού κώδικα Open eCLASS Course Management System (http://www.openeclass.org/), μέσω της υπηρεσίας η-τάξη, που είναι διαθέσιμη στο url http://eclass.sch.gr/ και β) το Moodle (http://moodle.org) μέσω της υπηρεσίας Τηλεκπαίδευσης, που

είναι διαθέσιμη στο url http://e-learning.sch.gr/. Παρόλο που το σύστημα η-τάξη φαίνεται ότι δεν αποτελεί μέρος της εκπαιδευτικής καθημερινότητας των εκπαιδευτικών (Σοφός & Ματζαβίνου, 2009) υπάρχει αυξητική τάση του αριθμού των σχολικών μονάδων αλλά και του αριθμού των διαθέσιμων ηλεκτρονικών μαθημάτων (Δραγογιάννης & Παπαντώνη, 2014; Παρασκευάς, 2011). Ενδεικτικά αναφέρεται ότι από τις αρχές Οκτωβρίου 2014 λειτουργούν ήδη δύο χιλιάδες πεντακόσια ενενήντα έξι (2596) ηλεκτρονικά μαθήματα σε πεντακόσια τριάντα τρία (533) συμμετέχοντα σχολεία από όλη τη χώρα.

Συχνά, όμως, παρατηρείται το φαινόμενο υποχρησιμοποίησης των δυνατοτήτων των ΤΠΕ στα ΣΔΜ, επειδή εστιάζουν σχεδόν αποκλειστικά στην παροχή και μετάδοση ψηφιακού υλικού (Λαζαρόπουλος κ.α., 2013). Το φαινόμενο αυτό μπορεί να ερμηνευτεί από το γεγονός ότι ειδικά στην υποχρεωτική εκπαίδευση, η εισαγωγή των ΤΠΕ γίνεται κατά κύριο λόγο για να υποστηριχθεί ο εκπαιδευτικός μέσα στην τάξη και δευτερευόντως για την υποστήριξη της εξατομικευμένης μάθησης του μαθητή (Σοφός & Σωτηρίου, 2012).

Η δομή της εργασίας είναι η ακόλουθη. Αρχικά, περιγράφεται το επιμορφωτικό πρόγραμμα που υλοποιήθηκε από το 1ο Εργαστηριακό Κέντρο (Ε.Κ.) Άμφισσας και στη συνέχεια περιγράφεται το ηλεκτρονικό μάθημα, που δημιουργήθηκε για τις ανάγκες του ενλόγω προγράμματος. Κατόπιν, μετά τη μεθοδολογία της έρευνας, αναφέρονται η ανάλυση και τα συμπεράσματα της έρευνας. Η εργασία ολοκληρώνεται με τα συμπεράσματα και τις προτάσεις για τη μελλοντική έρευνα.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Το 1ο Ε.Κ. Άμφισσας σε συνεργασία με τις Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Ν. Φωκίδας, στο πλαίσιο ενδοσχολικής επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών του σχολείου, αλλά και επιμόρφωσης εκπαιδευτικών άλλων σχολείων του Ν. Φωκίδας, διοργάνωσε, κατά το σχολικό έτος 2013-2014, μεταξύ άλλων επιμορφωτικών προγραμμάτων, το πρόγραμμα με τίτλο: «Σύστημα Διαχείρισης Μάθησης: η-Τάξη».

Η ομάδα στόχος του προγράμματος ήταν εκπαιδευτικοί (μόνιμοι, αναπληρωτές και ωρομίσθιοι) Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης όλων των κλάδων (ΠΕ και ΤΕ) που υπηρετούσαν στο Νομό Φωκίδας κατά το σχολικό έτος 2013-2014.

Σκοπός του προγράμματος αποτέλεσε η βελτίωση γνώσεων, δεξιοτήτων και η αλλαγή συμπεριφορών των εκπαιδευτικών σε θέματα Τεχνολογίας Πληροφοριών και Επικοινωνιών και, πιο συγκεκριμένα, η απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων σε συστήματα διαχείρισης μάθησης, ώστε να καταστούν ικανοί να δημιουργούν και να διαχειρίζονται μαθήματα ηλεκτρονικής τάξης (η-τάξη), αλλά και να τα ενσωματώσουν στην εκπαιδευτική διαδικασία. Η διατύπωση αυτή των σκοπών είναι σε τρία (3) επίπεδα, δηλαδή, σε επίπεδο γνώσεων, δεξιοτήτων και συμπεριφορών, όπως αναφέρεται στη διεθνή πρακτική της εκπαίδευσης ενηλίκων (Καλογεράς κ.α., 2014).

Η διάρκεια του προγράμματος ήταν συνολικά πέντε (5) εβδομάδες και συγκεκριμένα από 21/05/2014 έως και 17/06/2014. Υλοποιήθηκε με τη μεικτή μέθοδο διδασκαλίας, συνδυάζοντας πέντε (5) δια ζώσης εκπαιδευτικές συναντήσεις και πέντε (5) εβδομάδες εκπαίδευσης μέσω του μαθήματος «Σύστημα Διαχείρισης Μάθησης: η-Τάξη» (http://eclass.sch.gr/courses/T412125/index.php), που είχε δημιουργηθεί στο σύστημα η-Τάξη αποκλειστικά για το σκοπό αυτόν.

Το πρόγραμμα αποτελούνταν από τέσσερις (4) θεματικές ενότητες. Η πρώτη θεματική ενότητα αποτελούνταν από τις ακόλουθες υποενότητες: i) Γενική παρουσίαση υπηρεσιών Πανελλήνιου Σχολικού Δικτύου, ii) Ασύγχρονη τηλεκπαίδευση με την η-τάξη, iii) Βασικά χαρακτηριστικά συστήματος η-Τάξη, iv) Δημιουργία λογαριασμού, v) Δημιουργία μαθήματος και vi) Προσωπικό χαρτοφυλάκιο. Η δεύτερη θεματική ενότητα αποτελούνταν από την υποενότητα: Δομή ηλεκτρονικού μαθήματος (Ατζέντα, Έγγραφα, Ανακοινώσεις, Περιοχές Συζητήσεων και Ομάδες Εργασίας). Η τρίτη θεματική ενότητα αποτελούνταν από την υποενότητα: Δομή ηλεκτρονικού μαθήματος (Σύνδεσμοι, Εργασίες Εκπαιδευόμενων, Ασκήσεις Αυτοαξιολόγησης, Περιγραφή Μαθήματος, Γλωσσάριο και Wiki). Η τέταρτη θεματική ενότητα αποτελούνταν από τις ακόλουθες υποενότητες: i) Δομή ηλεκτρονικού μαθήματος (Ηλεκτρονικό Βιβλίο, Πολυμέσα, Γραμμή Μάθησης, Τηλεσυνεργασία, Ερωτηματολόγια και Χώρος Ανταλλαγής Αρχείων) και ii) Σύγχρονές τάσεις στα συστήματα ηλεκτρονικής μάθησης.

Στους συμμετέχοντες χορηγήθηκαν σε ηλεκτρονική μορφή σημειώσεις του επιμορφωτή καθώς και τα εγχειρίδια χρήσης μαθητή και εκπαιδευτικού της πλατφόρμας η-Τάξη.

Προκειμένου οι συμμετέχοντες να λάβουν Βεβαίωση Παρακολούθησης θα πρέπει να έχουν παρακολουθήσει το 80% των ωρών του προγράμματος και να έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς την προβλεπόμενη διαδικασία αξιολόγησης δεξιοτήτων.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Η υπηρεσία ηλεκτρονικής τάξης του Πανελλήνιου Σχολικού Δικτύου (Π.Σ.Δ.) είναι διαθέσιμη στον ιστότοπο http://eclass.sch.gr/. Για την διεξαγωγή του επιμορφωτικού προγράμματος «Σύστημα Διαχείρισης Μάθησης: η-Τάξη» δημιουργήθηκε. στον προαναφερόμενο ιστότοπο ένα ηλεκτρονικό μάθημα, με το όνομα του προγράμματος. Το μάθημα αυτό είναι διαθέσιμο στον ιστότοπο http://eclass.sch.gr/courses/T412125/index.php και η αρχική του σελίδα φαίνεται στην εικόνα που ακολουθεί (Εικόνα 1).

Εικόνα 1: Αρχική σελίδα ηλεκτρονικού μαθήματος «Σύστημα Διαχείρισης Μάθησης: η-Τάξη».

Το μάθημα αυτό ορίστηκε κατά τη διάρκεια διεξαγωγής του προγράμματος ως κλειστό, ώστε να είναι δυνατή η καλύτερη διαχείριση του μαθήματος και μετά τη λήξη του προγράμματος ορίστηκε ως ανοικτό, ώστε να είναι διαθέσιμο στο σύνολο της εκπαιδευτικής κοινότητας.

Στο ηλεκτρονικό αυτό μάθημα ο επιμορφωτής είχε και το ρόλο του διαχειριστή του ηλεκτρονικού μαθήματος. Ο διαχειριστής του μαθήματος πρόσθεσε τους συμμετέχοντες του προγράμματος ως χρήστες του μαθήματος, δεδομένου ότι στη συγκεκριμένη έκδοση του συστήματος δεν παρέχεται η δυνατότητα στους χρήστες να εγγραφούν στα μαθήματα της επιλογής τους που δεν είναι ανοικτά και απαιτούν εγγραφή.

Από τα δεκαεπτά (17) υπάρχοντα εργαλεία του συστήματος (Δραγογιάννης & Παπαντώνη, 2014) είχαν ενεργοποιηθεί, για τους σκοπούς του επιμορφωτικού προγράμματος, τα δεκατέσσερα (14) και συγκεκριμένα τα ακόλουθα: i) Βιβλίο ύλης, ii) Έγγραφα, iii) Ανακοινώσεις, iv) Συζητήσεις, v) Ομάδες, vi) Συνδέσεις διαδικτύου, vii) Εργασίες, viii) Αυτοαξιολόγηση, ix) Γλωσσάριο, x) Wiki, xi) Πολυμέσα, xii) Κουβέντα, xiii) Ερωτηματολόγια και xiv) Ανταλλαγή Αρχείων.

Η επικοινωνία των εκπαιδευόμενων με τον επιμορφωτή γινόταν μέσω του συστήματος, είτε με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου είτε χρησιμοποιώντας τα εργαλεία των Συζητήσεων και της Κουβέντας. Αντίστροφα, ο επιμορφωτής μπορούσε να επικοινωνήσει με τους εκπαιδευόμενους με τους προαναφερόμενους τρόπους αλλά και μέσω του εργαλείου των Ανακοινώσεων. Οι εκπαιδευόμενοι μπορούσαν να επικοινωνήσουν μεταξύ τους μόνο με τα εργαλεία των Συζητήσεων και της Κουβέντας, δεδομένου ότι το συγκεκριμένο σύστημα δεν παρέχει τη δυνατότητα ανταλλαγής μηνυμάτων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, μεταξύ των εκπαιδευομένων.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Στην εργασία αυτή πραγματοποιείται η μελέτη μιας ορισμένης περίπτωσης (Cavaye, 1996). Πραγματοποιήθηκε συλλογή δεδομένων για ποσοτική κυρίως ανάλυση. Συγκεκριμένα, καταγράφηκαν αριθμητικά ο αριθμός και η χρονική διάρκεια των επισκέψεων του ηλεκτρονικού μαθήματος «Σύστημα Διαχείρισης Μάθησης: η-Τάξη», που δημιουργήθηκε, όπως προαναφέρθηκε, για τις ανάγκες του ομώνυμου επιμορφωτικού προγράμματος. Επιπρόσθετα, καταγράφηκαν και οι προτιμήσεις των εκπαιδευομένων για τα στατικού και διαδραστικού τύπου εργαλεία που διαθέτει το σύστημα η-τάξη. Καταβλήθηκε, επίσης, προσπάθεια ερμηνείας των αποτελεσμάτων αυτών. Η ενλόγω έρευνα πραγματοποιήθηκε από τον Μάιο του 2014 έως και τον Σεπτέμβριο του 2014.

ΑΝΑΛΥΣΗ – ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το δείγμα που χρησιμοποιήθηκε ήταν N=16 εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης που υπηρετούσαν το σχολικό έτος 2013-2014 στο Ν. Φωκίδας. Από τους δεκαέξι (16) εκπαιδευτικούς, ο ένας ήταν ο επιμορφωτής και από τους υπόλοιπους δεκαπέντε (15), οι δώδεκα (12) ολοκλήρωσαν το επιμορφωτικό πρόγραμμα, ενώ οι τρεις (3) εγκατέλειψαν σχεδόν από την αρχή. Από τους δώδεκα (12) εκπαιδευτικούς που ολοκλήρωσαν το πρόγραμμα: i) το 92% ήταν γυναίκες και το 8% άντρες, ii) το 58% εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης και το 42% εκπαιδευτικοί Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, και iii) το 83% μόνιμοι εκπαιδευτικοί και το 17% αναπληρωτές εκπαιδευτικοί.

Το αυξημένο ποσοστό συμμετοχής των γυναικών έναντι των αντρών στο ενλόγω πρόγραμμα ενδεχομένως να οφείλεται στο ότι, όπως επισημαίνεται σε σχετικές έρευνες, οι άνδρες εκπαιδευτικοί ήδη χρησιμοποιούν το σύστημα η-τάξη και μάλιστα σε διπλάσιο ποσοστό από τις γυναίκες (Σοφός & Ματζαβίνου, 2009) και συνεπώς οι άνδρες εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι δεν έχουν ανάγκη επιμόρφωσης στην ενλόγω υπηρεσία η-τάξη του ΠΣΔ. Επιπρόσθετα, στο ενλόγω πρόγραμμα συμμετείχαν κυρίως εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, οι οποίοι φαίνεται ότι έχουν την ανάγκη επιμόρφωσης στο σύστημα η-τάξη, δεδομένου ότι το αυτό το σύστημα χρησιμοποιείται κυρίως από εκπαιδευτικούς Πληροφορικής (Σοφός & Ματζαβίνου, 2009).

Ο μέσος χρόνος σύνδεσης στην υπηρεσία η-τάξη του Πανελλήνιου Σχολικού Δικτύου και των δεκαέξι (16) συμμετεχόντων ήταν 19.37 ώρες. Ο μέσος χρόνος σύνδεσης των δώδεκα (12) πραγματικά συμμετεχόντων εκπαιδευτικών, χωρίς να συμπεριλαμβάνεται ο χρόνος σύνδεσης του επιμορφωτή, ήταν 21.85 ώρες με ελάχιστη τιμή τις 2.53 ώρες και μέγιστη τις 38.85 ώρες. Επειδή η διάρκεια του προγράμματος ήταν πέντε (5) εβδομάδες, συνάγεται το συμπέρασμα ότι, κατά μέσο όρο, απαιτήθηκε η σύνδεση των χρηστών για 4.37 ώρες.

Στα σχήματα που ακολουθούν απεικονίζεται, για τις πέντε (5) εβδομάδες που διήρκησε το πρόγραμμα, αφενός ο αριθμός των επισκέψεων όλων των χρηστών του συστήματος ανά εβδομάδα (Σχήμα 1) και αφετέρου η χρονική διάρκεια επισκέψεων όλων των χρηστών του συστήματος ανά εβδομάδα (Σχήμα 2).

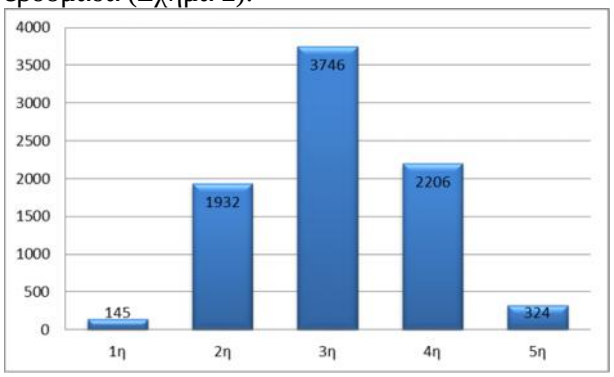

Σχήμα 1: Εβδομαδιαίος αριθμός επισκέψεων όλων των χρηστών του συστήματος η-τάξη.

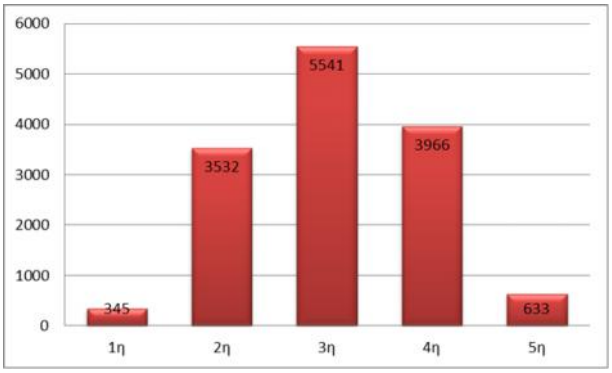

Σχήμα 2: Εβδομαδιαία χρονική διάρκεια επισκέψεων όλων των χρηστών του συστήματος η-τάξη.

Από το Σχήμα 1 διαφαίνεται ότι ο μέγιστος αριθμός επισκέψεων (3746) στο σύνολο των εργαλείων του συστήματος πραγματοποιήθηκε την τρίτη εβδομάδα του προγράμματος. Παρατηρείται, δηλαδή, αρχικά μία ανοδική τάση του εβδομαδιαίου αριθμού επισκέψεων, η οποία, φθίνει μετά την κορύφωσή της την τρίτη εβδομάδα.

Από το Σχήμα 2 προκύπτει ότι η μέγιστη χρονική διάρκεια των επισκέψεων όλων των χρηστών του συστήματος πραγματοποιήθηκε την τρίτη εβδομάδα του προγράμματος. Ομοίως με τον εβδομαδιαίο αριθμό επισκέψεων, η εβδομαδιαία χρονική διάρκεια των επισκέψεων αρχικά εμφανίζει μία ανοδική τάση, η οποία φθίνει, μετά την κορύφωσή της την τρίτη εβδομάδα.

Στα σχήματα που ακολουθούν απεικονίζεται, από τον μήνα έναρξης του προγράμματος έως και τρεις μήνες μετά τη λήξη του, αφενός ο αριθμός των επισκέψεων όλων των χρηστών του συστήματος ανά μήνα (Σχήμα 3) και αφετέρου η χρονική διάρκεια επισκέψεων όλων των χρηστών του συστήματος ανά μήνα (Σχήμα 4).

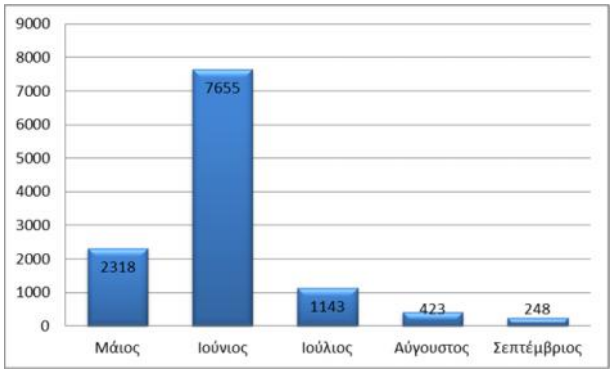

Σχήμα 3: Μηνιαίος αριθμός επισκέψεων όλων των χρηστών του συστήματος η-τάξη.

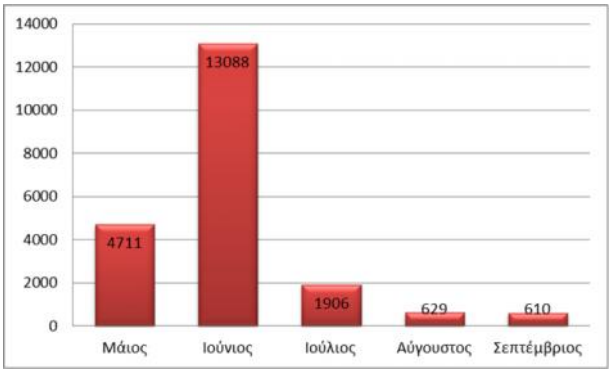

Σχήμα 4: Μηνιαία χρονική διάρκεια επισκέψεων όλων των χρηστών του συστήματος η-τάξη.

Από το παραπάνω Σχήμα 3 διαφαίνεται ότι ο μέγιστος αριθμός επισκέψεων στο σύνολο των εργαλείων του συστήματος έγινε το μήνα Ιούνιο 2014, με τον αριθμό των επισκέψεων να ανέρχεται στις επτά χιλιάδες εξακόσιες πενήντα πέντε (7655). Ο μηνιαίος αριθμός επισκέψεων παρουσιάζει μία ανοδική τάση, η οποία φθίνει, μετά την κορύφωσή της το μήνα Ιούνιο 2014. Το επιμορφωτικό πρόγραμμα ξεκίνησε το τελευταίο δεκαήμερο του Μαΐου 2014 και ολοκληρώθηκε μετά τα μέσα του Ιουνίου 2014. Συνεπώς, ο χαμηλότερος αριθμός επισκέψεων το μήνα αυτό, έναντι του Ιουνίου 2014, δικαιολογείται, σε ένα βαθμό, από το γεγονός ότι το σύστημα ήταν διαθέσιμο στους συμμετέχοντες λιγότερες ημέρες Μάλιστα, δόθηκε παράταση για την υποβολή των εργασιών και μετά την προγραμματισμένη λήξη του σεμιναρίου (17/06/2014) μέχρι τα μέσα Ιουλίου 2014. Το γεγονός αυτό δικαιολογεί τον αυξημένο αριθμό επισκέψεων των Ιούλιου του 2014, έναντι των μηνών Αυγούστου και Σεπτεμβρίου 2014. Κατά τους μήνες Αύγουστο και Σεπτέμβριο 2014 διαφαίνεται ότι ο αριθμός των επισκέψεων των χρηστών φθίνει και τείνει να μηδενιστεί.

Αναφορικά με τη χρονική διάρκεια των επισκέψεων όλων των χρηστών του συστήματος, όπως απεικονίζεται στο Σχήμα 4, η μέγιστη χρονική διάρκεια πραγματοποιήθηκε το μήνα Ιούνιο 2014 με συνολική διάρκεια επισκέψεων τα δεκατρείς χιλιάδες ογδόντα οκτώ (13.088) λεπτά της ώρας. Η μηνιαία χρονική διάρκεια των επισκέψεων, όμοια με το μηνιαίο αριθμό επισκέψεων, παρουσιάζει μία ανοδική τάση, η οποία φθίνει, μετά την κορύφωσή της το μήνα Ιούνιο 2014.

Στο σχήμα που ακολουθεί (Σχήμα 5) απεικονίζεται η προτίμηση των υποσυστημάτων του ηλεκτρονικού μαθήματος ως προς τον αριθμό των επισκέψεων και από τον Μάιο του 2014 έως και τον Σεπτέμβριο του 2014.

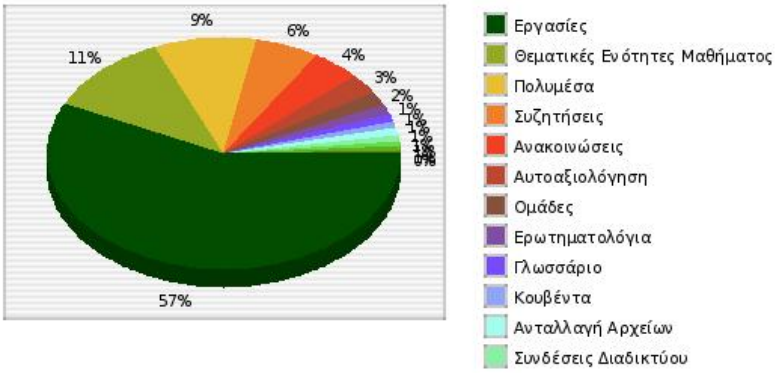

Σχήμα 5: Προτίμηση υποσυστημάτων χρηστών ως προς τον αριθμό των επισκέψεων.

Από το παραπάνω σχήμα (Σχήμα 5) είναι εμφανής η προτίμηση των χρηστών του συστήματος, με βάση τον αριθμό των επισκέψεών τους, για το εργαλείο Εργασίες. Αναλυτικότερα, το 57% των συνολικών επισκέψεων των χρηστών του συστήματος ήταν για τις Εργασίες, το 11% για τη χρήση των Θεματικών Ενοτήτων του ηλεκτρονικού μαθήματος, το 9% για τα Πολυμέσα, το 6% για τις Συζητήσεις, το 4% για τις Ανακοινώσεις, το 3% για την Αυτοαξιολόγηση, το 2% για τις Ομάδες και το υπόλοιπο 8% των επισκέψεων για όλα τα υπόλοιπα εργαλεία.

Τα εργαλεία Εργασίες, Συζητήσεις, Αυτοαξιολόγηση και Ομάδες είναι διαδραστικού τύπου, ενώ τα εργαλεία Πολυμέσα και Ανακοινώσεις στατικού (Δραγογιάννης & Παπαντώνη, 2014). Συνεπώς, στο συγκεκριμένο επιμορφωτικό πρόγραμμα, φαίνεται ότι οι χρήστες του συστήματος προτίμησαν τα

διαδραστικού τύπου εργαλεία, με το ποσοστό των επισκέψεων των εργαλείων αυτών να αγγίζει το 68%, έναντι των εργαλείων στατικού τύπου, που συγκέντρωσε το 24% των επισκέψεων, αγνοώντας τα εργαλεία που η επισκεψιμότητά τους ήταν κάτω του 1%.

Στο σχήμα που ακολουθεί (Σχήμα 6) απεικονίζεται ανά μήνα ο αριθμός των επισκέψεων των στατικού τύπου εργαλείων (Πολυμέσα και Ανακοινώσεις) και των διαδραστικού τύπου εργαλείων (Εργασίες, Συζητήσεις, Αυτοαξιολόγηση και Ομάδες).

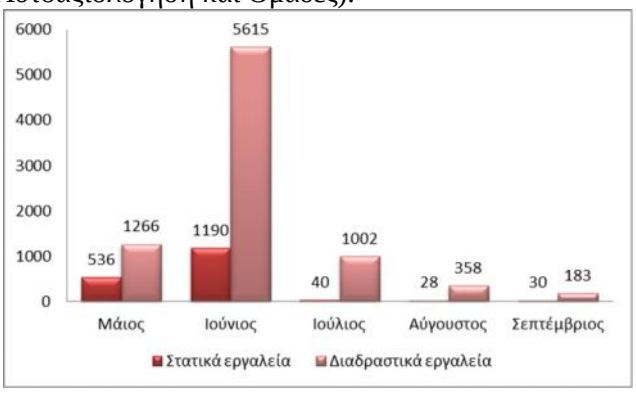

Σχήμα 6: Προτίμηση στατικών και διαδραστικών εργαλείων ως προς τον αριθμό των επισκέψεων.

Από το παραπάνω Σχήμα 6 διαφαίνεται ότι τους μήνες Μάιο και Ιούνιο 2014, όπου το επιμορφωτικό πρόγραμμα ήταν ενεργό, υπήρχε προτίμηση των εκπαιδευόμενων όχι μόνο για διαδραστικού τύπου εργαλεία, αλλά και για στατικού, με σαφή βέβαια υπεροχή των διαδραστικών εργαλείων. Μετά τη λήξη όμως του προγράμματος η προτίμηση για στατικού τύπου εργαλεία σχεδόν μηδενίστηκε.

Στο σχήμα που ακολουθεί (Σχήμα 7) απεικονίζεται η προτίμηση των υποσυστημάτων του ηλεκτρονικού μαθήματος ως προς τη χρονική διάρκεια των επισκέψεων από τον Μάιο του 2014 έως και τον Σεπτέμβριο του 2014.

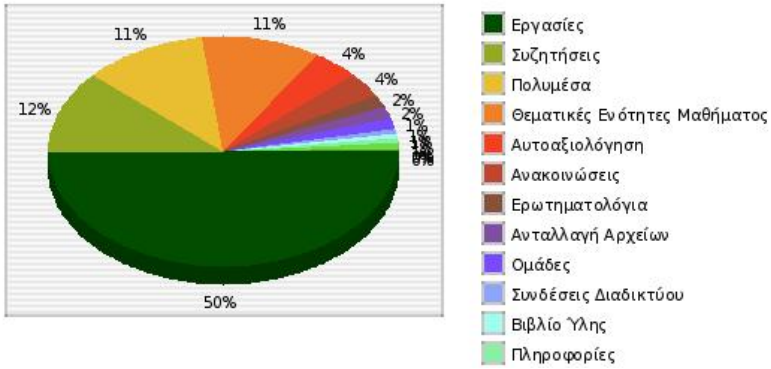

Σχήμα 7: Προτίμηση υποσυστημάτων χρηστών ως προς τη χρονική διάρκεια των επισκέψεων.

Από το παραπάνω σχήμα (Σχήμα 7) είναι εμφανής η προτίμηση των χρηστών του συστήματος, με βάση τη χρονική διάρκεια των επισκέψεών τους, για το εργαλείο Εργασίες. Αναλυτικότερα, το 50% των συνολικών επισκέψεων των χρηστών του συστήματος ήταν για τις Εργασίες, το 12% για τις Συζητήσεις, το 11% για τα Πολυμέσα, το 11% για τη χρήση των Θεματικών Ενοτήτων του ηλεκτρονικού μαθήματος, το 4% για την Αυτοαξιολόγηση, το 4% για τις Ανακοινώσεις, το 2% για τα Ερωτηματολόγια, το 2% για την Ανταλλαγή Αρχείων και το υπόλοιπο 4% της χρονικής διάρκειας των επισκέψεων για όλα τα υπόλοιπα εργαλεία.

Τα εργαλεία Εργασίες, Συζητήσεις, Αυτοαξιολόγηση, Ερωτηματολόγια και Ανταλλαγή Αρχείων είναι διαδραστικού τύπου, ενώ τα εργαλεία Πολυμέσα, Θεματικές ενότητες και Ανακοινώσεις στατικού (Δραγογιάννης & Παπαντώνη, 2014). Συνεπώς, στο συγκεκριμένο επιμορφωτικό πρόγραμμα, φαίνεται ότι οι χρήστες του συστήματος προτίμησαν τα διαδραστικού τύπου εργαλεία, με το ποσοστό της διάρκειας των επισκέψεων των εργαλείων αυτών να αγγίζει το 69%, έναντι των εργαλείων στατικού τύπου, που συγκέντρωσε το 27% της διάρκειας των επισκέψεων, αγνοώντας τα εργαλεία που η επισκεψιμότητά τους ήταν κάτω του 1%.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στην εργασία αυτή παρουσιάστηκε μία μελέτη περίπτωσης δημιουργίας ενός ηλεκτρονικού μαθήματος στο Σ.Δ.Μ. η-τάξη του Π.Σ.Δ., με σκοπό την επιμόρφωση εκπαιδευτικών στο ίδιο το σύστημα. Πραγματοποιήθηκε συλλογή δεδομένων για ποσοτική κυρίως ανάλυση μέσω του εργαλείου του συστήματος Στατιστικά.

Αρχικά, παρουσιάστηκαν οι μετρήσεις του εβδομαδιαίου αριθμού επισκέψεων των εκπαιδευομένων εκπαιδευτικών και της εβδομαδιαίας χρονικής διάρκειας των επισκέψεων αυτών. Από τις μετρήσεις αυτές φάνηκε ότι ο μέγιστος αριθμός επισκέψεων αλλά και η μέγιστη διάρκεια των επισκέψεων παρατηρήθηκαν την τρίτη εβδομάδα του προγράμματος. Η καθυστέρηση αυτή ενδεχομένως να οφείλεται στο ότι οι εκπαιδευόμενοι καθυστέρησαν να αντιληφθούν την ευκολία χρήσης ή τη χρησιμότητα του συστήματος, παράγοντες που επηρεάζουν τη συμπεριφορά χρήσης ενός συστήματος, σύμφωνα με το Μοντέλο Αποδοχής Τεχνολογίας (Model Acceptance Model, TAM), που αναπτύχθηκε από τον Davis (Davis, 1989 & Davis et al. 1989).

Στη συνέχεια παρουσιάστηκαν οι μετρήσεις του μηνιαίου αριθμού επισκέψεων των εκπαιδευομένων εκπαιδευτικών και της μηνιαίας χρονικής διάρκειας των επισκέψεων αυτών. Από τις μετρήσεις αυτές φάνηκε ότι ακόμη και μετά τη λήξη του εκπαιδευτικού προγράμματος και την παράταση που δόθηκε για την υποβολή εργασιών υπήρξαν εκπαιδευτικοί που επισκέπτονταν το σύστημα. Ενδεχομένως, το ίδιο το ηλεκτρονικό μάθημα να μπορεί να συνεχίσει την ύπαρξη του λειτουργώντας ως μία κοινότητα μάθησης για τους εκπαιδευτικούς που συμμετείχαν, όπου μπορούν να αναπτύσσουν και να συζητούν τις απόψεις τους για την ηλεκτρονική μάθηση και την απρόσκοπτη ένταξή της στην εκπαιδευτική διαδικασία σε τοπικό τουλάχιστον επίπεδο.

Τέλος, παρουσιάστηκε η προτίμηση των υποσυστημάτων του ηλεκτρονικού μαθήματος ως προς τον αριθμό των επισκέψεων και ως προς τη χρονική διάρκεια των επισκέψεων αυτών. Από τα αποτελέσματα φάνηκε ότι οι χρήστες του συστήματος προτίμησαν τα διαδραστικού τύπου εργαλεία, έναντι των εργαλείων στατικού τύπου, και ως προς τον αριθμό των επισκέψεων (68% του συνολικού αριθμού των επισκέψεων) αλλά και ως προς τη χρονική διάρκεια των επισκέψεων (69% της συνολικής διάρκειας των επισκέψεων). Άρα, φαίνεται ότι, με την κατάλληλη καθοδήγηση, οι χρήστες ενός συστήματος ηλεκτρονικής μάθησης είναι δυνατό να χρησιμοποιούν κυρίως εργαλεία διαδραστικού τύπου.

ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Στην παρούσα εργασία προτείνεται ένα επιμορφωτικό πρόγραμμα για εκπαιδευτικούς Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και συνεπώς δεν είναι δυνατό να συνδεθεί με τα γνωστικά αντικείμενα του κάθε εκπαιδευτικού. Ενδεχομένως, όμως, το προτεινόμενο πρόγραμμα να αποτελέσει ένα οδηγό για το σχεδιασμό και υλοποίηση προγραμμάτων που θα συνδέουν τα γνωστικά αντικείμενα που διδάσκουν οι εκπαιδευτικοί με τις ΤΠΕ και τη δημιουργία σεναρίων διδασκαλίας για κάθε γνωστική περιοχή (Πεσματζόγλου & Παπαδοπούλου, 2013).

Ενδιαφέρον επίσης θα παρουσίαζε η μελέτη του αντίκτυπου του επιμορφωτικού προγράμματος με βάση τους στόχους του προγράμματος. Αναλυτικότερα, η επίτευξη των σκοπών του προγράμματος στο γνωστικό επίπεδο και στο επίπεδο των δεξιοτήτων μπορούσε να ελεγχθεί και ελέγχθηκε με τη λήξη του προγράμματος. Δεν ήταν όμως δυνατό να ελεγχθεί άμεσα ο σκοπός του προγράμματος ως προς το επίπεδο συμπεριφορών, το οποίο απαιτεί βάθος χρόνου, αλλά όμως αποτελεί το βασικότερο σκοπό του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού προγράμματος.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Cavaye, A.L.M. (1996). Case study research: a multi-faceted research approach for IS. *Information Systems Journal*, 6, pp. 227-242.

Davis F. (1989). Perceived usefulness, perceived ease of use, and user acceptance of information technology, *MIS Quarterly*, 13(3), pp. 319-340.

Davis, F. D., Bagozzi, R. P. & Warshaw, P. R. (1989). User Acceptance of Computer Technology: A Comparison of Two Theoretical Models, *Management Science* (35) 8, pp. 982- 1003.

Δαούσης, Δ., Λαζαρόπουλος, Σ., Κόμης, Β. & Πιντέλας, Π. (2013). Μελέτη Περίπτωσης Αξιοποίησης του Moodle για την Υποστήριξη Θεματικής Ενότητας του ΕΑΠ, Στο Α. Λαδιάς, Α. Μικρόπουλος, Χ. Παναγιωτακόπουλος, Φ. Παρασκευά, Π. Πιντέλας, Π. Πολίτης, Σ. Ρετάλης, Δ. Σάμψων, Ν. Φαχαντίδης, Α. Χαλκίδης (επιμ.), *Πρακτικά Εργασιών 3ου Πανελλήνιου Συνεδρίου «Ένταξη των ΤΠΕ στην Εκπαιδευτική Διαδικασία»*, Πειραιάς.

Δραγογιάννης, Κ. & Παπαντώνη, Η. (2014). Διείσδυση Συστημάτων Διαχείρισης Μάθησης στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. *5ο Διεθνές Συνέδριο για την Εκπαιδευτική Πολιτική*, Αθήνα.

Καλογεράς, Δ., Δραγογιάννης, Κ. & Σερεμέτη, Λ. (2014). Πρόγραμμα επιμόρφωσης εκπαιδευτικών: Αξιολόγηση του μαθητή στο σύγχρονο σχολείο. *5ο Διεθνές Συνέδριο για την Εκπαιδευτική Πολιτική*, Αθήνα.

Καρατράντου, Α. & Παναγιωτακόπουλος, Χ. (2013). Αλληλεπιδράσεις των ΤΠΕ, της εκπαιδευτικής αποτελεσματικότητας και των Θεωριών Οικοδόμησης της Γνώσης: Μια μελέτη περίπτωσης, Στο Α. Λαδιάς, Α. Μικρόπουλος, Χ. Παναγιωτακόπουλος, Φ. Παρασκευά, Π. Πιντέλας, Π. Πολίτης, Σ. Ρετάλης, Δ. Σάμψων, Ν. Φαχαντίδης, Α. Χαλκίδης (επιμ.), *Πρακτικά Εργασιών 3ου Πανελλήνιου Συνεδρίου «Ένταξη των ΤΠΕ στην Εκπαιδευτική Διαδικασία»*, Πειραιάς.

Κατηνιώτης, Π., Αργυράκης, Ε., Κοτσαλίδης, Φ., Νάκη, Στ., Δουζίνα, Μ., Ανδρεαδάκη, Στ. & Τζώρτη, Α. (2013). Οι στάσεις των καθηγητών των Αρσακείων Γυμνασίων απέναντι στην αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και Επικοινωνίας στη διδακτική και μαθησιακή διαδικασία, Στο Α. Λαδιάς, Α. Μικρόπουλος, Χ. Παναγιωτακόπουλος, Φ. Παρασκευά, Π. Πιντέλας, Π. Πολίτης, Σ. Ρετάλης, Δ. Σάμψων, Ν. Φαχαντίδης, Α. Χαλκίδης (επιμ.), *Πρακτικά Εργασιών 3ου Πανελλήνιου Συνεδρίου «Ένταξη των ΤΠΕ στην Εκπαιδευτική Διαδικασία»*, Πειραιάς.

Κουτσουρίδης, Ι. (2014). Συστήματα διαχείρισης μάθησης, με στόχο τον εποικοδομισμό. *i-teacher*, 8, σσ. 284-326.

Λαζαρόπουλος, Σ., Δαούσης, Δ., Κόμης, Β. & Καμέας, Α. (2013). Μελέτη Περίπτωσης Αξιοποίησης του LAMS για την Υποστήριξη Θεματικής Ενότητας του ΕΑΠ, Στο Α. Λαδιάς, Α. Μικρόπουλος, Χ. Παναγιωτακόπουλος, Φ. Παρασκευά, Π. Πιντέλας, Π. Πολίτης, Σ. Ρετάλης, Δ. Σάμψων, Ν. Φαχαντίδης, Α. Χαλκίδης (επιμ.), *Πρακτικά Εργασιών 3ου Πανελλήνιου Συνεδρίου «Ένταξη των ΤΠΕ στην Εκπαιδευτική Διαδικασία»*, Πειραιάς.

Παρασκευάς, Μ. (2011). Υπηρεσίες ηλεκτρονικής κοινωνικής δικτύωσης στο Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο, *2ο Πανελλήνιο Συνέδριο «Ένταξη και χρήση των ΤΠΕ στην Εκπαιδευτική Διαδικασία»*, Πάτρα, σσ. 19–34.

Περδικούρη, Κ. (2013). Καταγράφοντας απόψεις μαθητών από τη χρήση Web2.0 υπηρεσιών στην τάξη: Μια μελέτη περίπτωσης για το Prezi, Στο Α. Λαδιάς, Α. Μικρόπουλος, Χ. Παναγιωτακόπουλος, Φ. Παρασκευά, Π. Πιντέλας, Π. Πολίτης, Σ. Ρετάλης, Δ. Σάμψων, Ν. Φαχαντίδης, Α. Χαλκίδης (επιμ.), *Πρακτικά Εργασιών 3ου Πανελλήνιου Συνεδρίου «Ένταξη των ΤΠΕ στην Εκπαιδευτική Διαδικασία»*, Πειραιάς.

Πεσματζόγλου, Ε. & Παπαδοπούλου, Α. (2013). Η πρόθεση των εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης για την ένταξη των ΤΠΕ στη μαθησιακή διαδικασία: Ερευνητικά δεδομένα, Στο Α. Λαδιάς, Α. Μικρόπουλος, Χ. Παναγιωτακόπουλος, Φ. Παρασκευά, Π. Πιντέλας, Π. Πολίτης, Σ. Ρετάλης, Δ. Σάμψων, Ν. Φαχαντίδης, Α. Χαλκίδης (επιμ.), *Πρακτικά Εργασιών 3ου Πανελλήνιου Συνεδρίου «Ένταξη των ΤΠΕ στην Εκπαιδευτική Διαδικασία»*, Πειραιάς.

Πολυμέρης, Γ. & Τσίτα, Κ. (2013). Σχολικό δίκτυο υλοποίησης συνεργατικών μαθησιακών δραστηριοτήτων, Στο Α. Λαδιάς, Α. Μικρόπουλος, Χ. Παναγιωτακόπουλος, Φ. Παρασκευά, Π. Πιντέλας, Π. Πολίτης, Σ. Ρετάλης, Δ. Σάμψων, Ν. Φαχαντίδης, Α. Χαλκίδης (επιμ.), *Πρακτικά Εργασιών 3ου Πανελλήνιου Συνεδρίου «Ένταξη των ΤΠΕ στην Εκπαιδευτική Διαδικασία»*, Πειραιάς.

Σοφός, Α. & Ματζαβίνου Θ. (2009). Η χρήση της η-Τάξης (Ηλεκτρονική Διαχείριση Τάξης) του Πανελλήνιου Σχολικού Δικτύου για την υλοποίηση ηλεκτρονικών μαθημάτων από σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της Αττικής (Α΄ Αθηνών) και της Δωδεκανήσου. Στο Φ. Γούσιας (επιμ.), *Πρακτικά 6ου Πανελλήνιου Συνεδρίου ΕΕΕΠ-ΔΤΠΕ «Σχολείο 2.0»*, Πειραιάς, σσ. 154-170.

Σοφός, Α. & Σωτηρίου Ι. (2012). Ψηφιακό Σχολείο: Η περίπτωση της Ηλεκτρονικής Πλατφόρμας του Ψηφιακού Σχολείου ΥΠΔΒΜΘ. *i-teacher*, 5, σσ. 8-29.

Η ηλεκτρονική μάθηση και η ηλεκτρονική αδελφοποίηση ως ενέργειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ανάδειξη της ελληνικής πολιτικής της εκπαίδευσης στην ψηφιακή τεχνολογία
Πάτρα 14, 15 & 16 Νοεμβρίου 2014

Δρακόπουλος Βασίλειος[1]

[1] Σχολικός Σύμβουλος Πληροφορικής
vdrakop@sch.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η έννοια της «Κοινωνίας των Γνώσεων» συνήθως συγχέεται με εκείνη της «Κοινωνίας των Πληροφοριών». Η τελευταία θεωρείται πιο περιορισμένη, δεδομένου ότι η εφαρμογή της γνώσης στα δεδομένα δημιουργεί πληροφορίες και οι πληροφορίες πρέπει να ενεργοποιηθούν ή να δημιουργηθούν από τη γνώση. Η «Πληροφορική», η «Επιστήμη των Υπολογιστών» και η «Τεχνολογία Πληροφοριών και Επικοινωνιών», μόλον ότι ως όροι συνήθως συγχέονται στην ελληνική αρθρογραφία εκπαιδευτικής τεχνολογίας, αποτελούν τόσο τον κορμό της «Κοινωνίας των Πληροφοριών» όσο και τον καταλύτη εισαγωγής, ένταξης και ενσωμάτωσης εκπαιδευτικών καινοτομιών ή μεταρρυθμίσεων. Χρησιμοποιώντας και αξιοποιώντας από την ελληνική και ευρωπαϊκή πραγματικότητα ερευνητικά δεδομένα ένταξης της Τεχνολογίας Πληροφοριών και Επικοινωνιών στην εκπαιδευτική διαδικασία, προσεγγίζουμε τον βαθμό επιρροής της εκπαιδευτικής πολιτικής, των προγραμμάτων και των δράσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο ελληνικό εκπαιδευτικό γίγνεσθαι ως προς τους προαναφερθέντες επιστημονικούς και τεχνολογικούς τομείς. Λαμβάνοντας υπ' όψιν ότι η η-αδελφοποίηση ήταν μία από τις τέσσερις δράσεις του ευρωπαϊκού προγράμματος η-μάθησης για τα έτη 2004 – 2006, αναζητούμε τον βαθμό επίδρασης του «λόγου» και των πολιτικών της γνώσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη παιδαγωγική καινοτομία, στην αξιοποίηση της ψηφιακής τεχνολογίας καθώς και στην επιμόρφωση και συνεργασία των εκπαιδευτικών.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *Δια βίου μάθηση, Ευρωπαϊκή πολιτική, Ψηφιακή τεχνολογία*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Διάφορες μορφές της τεχνολογίας εισάγονται στην εκπαίδευση κατά τη δεκαετία του 1960 και αποκτούν «ευρεία έκταση κατά τις αρχές του 20ου αιώνα» (Κόμης, 2004). Η δεκαετία του 1960 είναι η περίοδος πραγματοποίησης της μετάβασης από τα παραδοσιακά μέσα διδασκαλίας προς την χρήση των μαζικών μέσων επικοινωνίας για διδακτικούς σκοπούς. Την περίοδο αυτή εμφανίζεται ο όρος *εκπαιδευτική τεχνολογία*, ο οποίος αναφέρεται στη χρήση τεχνολογιών και τεχνικών μέσων στη διδασκαλία και τη μάθηση. Ο όρος αυτός αποκτά άλλη διάσταση με την εμφάνιση και χρήση των ηλεκτρονικών υπολογιστών (Η/Υ) κατά την εκπαιδευτική διαδικασία.

Ο όρος *Κοινωνία των Πληροφοριών* προέκυψε κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1970 ως μία προσπάθεια περιγραφής των επαναστατικών αλλαγών τις οποίες βίωσαν οι βιομηχανικές κοινωνίες. Η έννοια της *Κοινωνίας των Γνώσεων* περιλαμβάνει μία διάσταση κοινωνικού, πολιτιστικού, οικονομικού, πολιτικού και θεσμικού μετασχηματισμού, καθώς και μία πιο πολυφωνική και αναπτυξιακή προοπτική. Θεωρείται ως μία ανθρώπινη διεργασία. Όπως τόνισε η UNESCO κατά την Παγκόσμια Διάσκεψη Κορυφής για την Κοινωνία των Πληροφοριών, «η χρήση της Τεχνολογίας Πληροφοριών και Επικοινωνιών για την οικοδόμηση κοινωνιών των γνώσεων πρέπει να τείνει προς την ανθρώπινη ανάπτυξη βασισμένη στα ανθρώπινα δικαιώματα». Συνεπώς, η κοινωνία των γνώσεων δεν δύναται να εξετασθεί ανεξαρτήτως της ένταξης της Τεχνολογίας Πληροφοριών και Επικοινωνιών σε όλα τα επίπεδα και τις μορφές της εκπαίδευσης.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.) αναγνώρισε από τις αρχές της δεκαετίας του 1990 την αναγκαιότητα ενσωμάτωσης της Τεχνολογίας Πληροφοριών και Επικοινωνιών στην εκπαίδευση και, ταυτοχρόνως, την ανάγκη της απόκτησης προηγμένων γνώσεων και δεξιοτήτων χειρισμού Η/Υ όσο και γνώσεων

Πληροφορικής από το σύνολο των πολιτών. Έτσι, υλοποίησε ενωρίς σχέδια δράσεων και προγράμματα τα οποία υποστηρίζουν και προωθούν τα σχετικά θέματα.

Για τις ανάγκες της παρούσας εργασίας δυνάμεθα να ορίσουμε ως *εκπαιδευτική τεχνολογία* την μελέτη και την ηθική πρακτική διευκόλυνσης της μάθησης και βελτίωσης της απόδοσης δημιουργώντας, διαχειρίζοντας και χρησιμοποιώντας κατάλληλες τεχνολογικές διεργασίες και πόρους (Richey 2008), ενώ ως *Τεχνολογία Πληροφοριών και Επικοινωνιών* ή *Τεχνολογία Πληροφόρησης και Επικοινωνιών, Τ.Π.Ε.* εν συντομία, τα χρησιμοποιούμενα μέσα και τις τεχνικές για την επεξεργασία, τη μετάδοση και λήψη κάθε πληροφορίας δυνάμενη να παρουσιασθεί σε ψηφιακή μορφή. Στο παρόν άρθρο επικεντρωνόμαστε στην *ψηφιακή τεχνολογία*.

Στην επόμενη ενότητα αποσαφηνίζονται εννοιολογικώς οι χρησιμοποιούμενοι για την ανάπτυξη του θέματός μας όροι και εξετάζουμε την εξάρτηση μίας κοινωνίας των γνώσεων από την Πληροφορική και την Τ.Π.Ε. Εν συνεχεία εξετάζουμε την αποτελεσματική διδακτική αξιοποίηση της Τ.Π.Ε. στο ελληνικό σχολείο τόσο σε επίπεδο εφαρμογής της εκπαιδευτικής πολιτικής όσο και σε επίπεδο της σχολικής μονάδας με εφαρμογή της στη σχολική τάξη. Με την αναφορά παραδειγμάτων προγραμμάτων και σχεδίων δράσεων από τη διεθνή και την ελληνική πραγματικότητα, προσπαθούμε να αποτυπώσουμε την επιρροή της ευρωπαϊκής εκπαιδευτικής πολιτικής και των αντιστοίχων προγραμμάτων στο ελληνικό εκπαιδευτικό γίγνεσθαι. Τέλος, προσεγγίζουμε όχι μόνο την συνεισφορά της Τ.Π.Ε. στα προαναφερθέντα σχέδια δράσης, αλλά και το αντίστροφο, την επιρροή των σχεδίων αυτών στην αξιοποίηση της Τ.Π.Ε.

Η ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΤΗΣ Τ.Π.Ε. ΠΡΟΣ ΜΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ

Στην Ελλάδα δεν υπάρχει σαφής διάκριση μεταξύ των αγγλικών όρων *politics* και *policy* οι οποίοι αποδίδονται ενιαίως με τον όρο *πολιτική*. Ίσως πλησιέστερη προς το νόημα του όρου *policy* είναι η έκφραση *πολιτική γραμμή* ή *τακτική*· βλ. για παράδειγμα (Σαΐτης, 2008). Η συνηθέστερη κοινωνική και πολιτική χρήση του όρου *policy* αναφέρεται σε μια πορεία δράσης ή σε μία επιδιωκόμενη πορεία δράσης, θεωρούμενη ότι έχει υιοθετηθεί ενσυνείδητα, ύστερα από μελέτη των εναλλακτικών λύσεων και ακολουθείται ή επιδιώκεται να ακολουθηθεί. Για τους σκοπούς της εργασίας αυτής ο όρος *πολιτική* δηλώνει τον τρόπο ή τη μέθοδο την οποία ακολουθεί ένα άτομο ή μία ομάδα ατόμων προς επίτευξη κάποιου στόχου. Δυνάμεθα, επομένως, να ορίσουμε ως *πολιτική της εκπαίδευσης* ή *εκπαιδευτική πολιτική* τις αρχές και τη χάραξη πολιτικής της κυβέρνησης στην εκπαιδευτική σφαίρα (Bell & Stevenson, 2006), καθώς και τη συλλογή των νόμων και των κανόνων οι οποίοι διέπουν τη λειτουργία των συστημάτων εκπαίδευσης.

Ο όρος *σύστημα* είναι γενική έννοια η οποία παρουσιάζεται σε όλες τις εκφράσεις της πραγματικής ζωής. Υποδηλώνει ένα σύνολο αλληλεξαρτημένων, αλληλεπιδρώντων και συνεργαζομένων μεταξύ τους στοιχείων ή τμημάτων για την επίτευξη συγκεκριμένου στόχου ή σειρά στόχων. Το σχολείο, όπως και κάθε κοινωνική οργάνωση, είναι ένα *ανοικτό* σύστημα γιατί υπάρχει και λειτουργεί μέσα σε ένα ευρύτερο *περιβάλλον*, αποτελούμενο από μικρότερα ή μεγαλύτερα συστήματα (*υποσυστήματα*), το οποίο επηρεάζει και επηρεάζεται από αυτό. Άλλα παραδείγματα συστημάτων περιλαμβάνουν το *σύστημα εκπαίδευσης* ή *εκπαιδευτικό σύστημα*, το *σύστημα αξιολόγησης* κ.ά. Επομένως, απαιτείται ιδιαίτερη προσοχή κατά την χρήση των όρων *εκπαίδευση* και *εκπαιδευτικό σύστημα*.

Το ελληνικό *σύστημα εκπαίδευσης* ή *εκπαιδευτικό σύστημα* παραμένει ιδιαιτέρως συγκεντρωτικό και η εκπαιδευτική ή σχολική μονάδα παραμένει ο τελικός αποδέκτης των αποφάσεων για την εφαρμογή της *εκπαιδευτικής πολιτικής*. Τα *στελέχη του συστήματος πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης* ή *στελέχη της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης* αποτελούν τον συνδετικό κρίκο ανάμεσα στο μακροεπίπεδο της εκπαιδευτικής πολιτικής και στο μικροεπίπεδο της εκπαιδευτικής πράξης (Γκόβαρης και Ρουσσάκης, 2008).

Είναι εμφανές ότι υπάρχει προβληματισμός για την χρήση και την ενσωμάτωση της Τ.Π.Ε. στην εκπαιδευτική διαδικασία (Ng et al, 2009). Ο μαθητής του 21ου αιώνα πρέπει να είναι εφοδιασμένος με δεξιότητες κατάλληλες για την ζωή του εντός της *κοινωνίας των πληροφοριών*, ενώ ο εκπαιδευτικός πρέπει να προσφέρει στους μαθητές του οργανωμένες δραστηριότητες με τέτοιον τρόπο, ώστε να αναπτύξουν αυτές τις δεξιότητες. Τέτοιες δραστηριότητες υποστηρίζονται από την χρήση της Τ.Π.Ε., χαρακτηρίζονται συνήθως ως «καινοτόμες», αλλά δεν είναι πάντοτε τέτοιες.

Ο όρος *εκπαιδευτική καινοτομία* είναι δύσκολο να ορισθεί και ακόμη πιο δύσκολο να καταστεί λειτουργικός (Fullan, 2000). Η καινοτομία επηρεάζεται από το πολιτιστικό και κοινωνικό περιβάλλον εντός του οποίου αναφέρεται. Κάτι που θεωρείται καινοτόμο για μια χώρα σε μια δεδομένη χρονική

στιγμή, δύναται να μην είναι καινοτόμο σε μια άλλη χώρα ή για την ίδια χώρα σε κάποια άλλη χρονική στιγμή. Δυνάμεθα να ορίσουμε την *εκπαιδευτική καινοτομία* ως τις εκπαιδευτικές δραστηριότητες, οι οποίες πρέπει να ενισχύουν εκείνες τις δεξιότητες των μαθητών οι οποίες τους είναι απαραίτητες στην δια βίου μάθηση εντός της *κοινωνίας των πληροφοριών*. Η συμβολή των εκπαιδευτικών είναι κρίσιμη κατά την προετοιμασία των μαθητών ως μελλοντικών πολιτών της Ε.Ε. – σε κοινή πολιτισμική βάση, σεβόμενοι τους διαφορετικούς πολιτισμούς της πλούσιας τοπικής ποικιλομορφίας – παρέχοντας ευκόλως προσβάσεις και διαδικασίες για επαγγελματική μετακίνηση εντός των κρατών, μελών.

ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ Τ.Π.Ε.

Στα μέσα της δεκαετίας του 1980 ήταν δύσκολο να πραγματοποιήσει κάποιος πολλά πράγματα με έναν Η/Υ σαν και αυτούς τους οποίους προμηθεύτηκαν τα σχολεία μας (επεξεργαστής 8088 με συμβολικό λειτουργικό σύστημα), χωρίς να έχει τεχνική γνώση, εξαρτημένη από τη συγκεκριμένη χρησιμοποιούμενη τεχνολογία. Έτσι, η αποφυγή της εμφάνισης της *υπολογιστικής τεχνολογίας* ως γνωστικού αντικειμένου (Κυνηγός, 1995), χωρίς τη δυνατότητα ενασχόλησης με τις γενικότερα χρήσιμες εκφραστικές δυνατότητες η οποία δύναται να προσφέρει στον μαθητή, ήταν τεχνικώς πολύ δύσκολη. Ο συνδυασμός του αντικειμενικού αυτού ζητήματος με το γεγονός ότι οι υπολογιστές χρησιμοποιήθηκαν για πρώτη φορά στην Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση και ότι η χρήση τους στην δευτεροβάθμια από την αρχή κληρονόμησε τις προτεραιότητες και τις αρχές της πρώτης, επέφεραν τον εφησυχασμό του εκπαιδευτικού κόσμου από τον οποίο έλειπε η γνώση της παιδαγωγικής χρήσης της τεχνολογίας αυτής.

Με την Ενέργεια «ΟΔΥΣΣΕΙΑ – Ελληνικά σχολεία στην κοινωνία της πληροφορίας» αρχίζει, κατά κάποιον τρόπο, το εθνικό πρόγραμμα παιδαγωγικής ένταξης της Τ.Π.Ε. σε όλο το εύρος του εκπαιδευτικού συστήματος. Χρηματοδοτήθηκε από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Εκπαίδευσης και Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ.) κατά το Β' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (Κ.Π.Σ.). Τα 19 έργα και οι δράσεις της ενέργειας διήρκησαν από το 1997–2002 και είχαν χαρακτήρα πιλοτικό, όπως τα έργα «Κίρκη – Προσαρμογή Διεθνούς Εκπαιδευτικού Λογισμικού στο Ελληνικό Εκπαιδευτικό Σύστημα», «Νησί των Φαιάκων – Πιλοτική παιδαγωγική αξιοποίηση δικτυακής και υπολογιστικής τεχνολογίας στα δημοτικά σχολεία» κ.ά. Με αυτά δημιουργήθηκαν υποδομές, εργαστήρια, δίκτυα, εκπαιδευτικά λογισμικά Η/Υ, ενώ παραλλήλως επιμορφώθηκαν σε Πανεπιστημιακές Μονάδες οι πρώτοι 120 επιμορφωτές Τ.Π.Ε. Έγινε προσπάθεια να επιμορφωθούν εκπαιδευτικοί διαφόρων ειδικοτήτων στην αξιοποίηση της Τ.Π.Ε. στη διδακτική πράξη, εφαρμόστηκε για πρώτη φορά «Ενδοσχολική Επιμόρφωση» περίπου 6.000 εκπαιδευτικών και άρχισε η επιμόρφωση στις βασικές δεξιότητες (Επίπεδο Α').

Την περίοδο 2003-2008 συνεχίστηκε η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στις βασικές δεξιότητες (Παπαδάκης & Χατζηπέρης, 2005). Μετά από καθυστέρηση τριών ετών, επιμορφώνονται περίπου 400 εκπαιδευτικοί Π/θμιας και Δ/θμιας εκπαίδευσης σε Πανεπιστημιακά Κέντρα Εκπαίδευσης (ΠΑ.Κ.Ε.), αξιοποιώντας ορισμένα από τα δημιουργηθέντα λογισμικά των έργων του Κ.Π.Σ. Παραλλήλως, πραγματοποιείται επιμόρφωση εκπαιδευτικών στην παιδαγωγική αξιοποίηση (Επίπεδο Β') σε πολύ μικρότερο αριθμό από αυτόν που είχε αρχικώς σχεδιασθεί (από 15.000 στις 8.000 και τελικώς ολιγότεροι) καλύπτοντας λίγες ειδικότητες, και η οποία όμως ολοκληρώνεται λίαν συντόμως.

Όσον αφορά στα λογισμικά, το πάλαι ποτέ Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (Π.Ι.) είχε προχωρήσει στην προκήρυξη διαγωνισμού για την αγορά επιπρόσθετου εκπαιδευτικού λογισμικού χωρίς να έχουν χρησιμοποιηθεί στη σχολική πράξη τα ήδη υπάρχοντα από προηγούμενες δράσεις. Συμφώνως προς τον σχεδιασμό του Π.Ι. έπρεπε να δημιουργηθεί ακόμη ένα μητρώο Επιμορφωτών Τ.Π.Ε., να μοιραστούν τα νέα λογισμικά σε όλα τα σχολεία της επικράτειας και να πραγματοποιηθεί επιμόρφωση εκπαιδευτικών για την παιδαγωγική αξιοποίησή τους. Όλα αυτά έπρεπε να υλοποιηθούν μέσα σε τρεις μήνες! Αξίζει να σημειωθεί ότι τα ήδη επιλεχθέντα λογισμικά (Επιστολή του Π.Ι. στις Περιφερειακές Διευθύνσεις Εκπαίδευσης / 29-8-2008) από αυτόν τον διαγωνισμό, εκτός του ότι ορισμένα ήταν της περασμένης δεκαετίας, δεν δημιουργήθηκαν με σκοπό να εξυπηρετήσουν τη διδασκαλία στο σχολείο.

Η «Ψηφιακή Τάξη» απετέλεσε μια «καινοτόμο» πρωτοβουλία ενσωμάτωσης των Η/Υ και του εκπαιδευτικού λογισμικού στη διδασκαλία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και ειδικότερα των τριών τάξεων του Γυμνασίου. Το πρόγραμμα ανακοινώθηκε το θέρος του 2009 με φορέα υλοποίησης το ΥΠ.Ε.Π.Θ. και εφαρμόστηκε την περίοδο 2009-2010. Κάθε μαθητής της Α' Γυμνασίου προμηθεύτηκε έναν μικρό φορητό Η/Υ σχεδιασμένο κυρίως για την πρόσβαση σε εφαρμογές διαδικτύου (netbook) και κλήθηκε να τον χρησιμοποιεί ως βοηθητικό εργαλείο κατά τη φοίτησή του στην υποχρεωτική

εκπαίδευση. Το ΥΠ.Ε.Π.Θ. δεν είχε οργανώσει κάποιο σχέδιο επιμόρφωσης και υποστήριξης των εκπαιδευτικών, ούτε έχει ανακοινώσει κάποιο οργανωμένο σχέδιο αξιολόγησης για το συγκεκριμένο πρόγραμμα.

Σημαντικά κεφάλαια έχουν επενδυθεί για την ενίσχυση της χρήσης της Τ.Π.Ε. στην εκπαίδευση διεθνώς τόσο για υλικό εξοπλισμό και δικτύωση των σχολείων (Kozma & Anderson, 2002), όσο και για εκπαίδευση των καθηγητών σε θέματα χρήσης της τεχνολογίας (Cuckle & Clarke, 2002). Οι προσδοκίες από τις επενδύσεις αυτές αποτυπώνονται με την βαθμιαία μεταβολή του εκπαιδευόμενου από έναν απλό παθητικό καταναλωτή οιουδήποτε κομματιού γνώσης του προσφέρεται, σε έναν ενεργό συλλέκτη και παραγωγό γνώσης, ο οποίος συμμετέχει σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες. Η τεχνολογία βοηθά τον μαθητή να εμπλουτίσει τις εμπειρίες μάθησής του και να αποκτήσει δεξιότητες περισσότερο επικοινωνιακές, διερευνητικές και αποδοτικές. Με την δικτύωση του σχολείου παρουσιάζονται νέες ευκαιρίες μάθησης μέσα από εκτεταμένες κοινότητες οι οποίες δύνανται να φέρουν σε επαφή μαθητές, καθηγητές και εξωσχολικούς παράγοντες. Έτσι ο μαθητής αποκτάει τα απαραίτητα χαρακτηριστικά για τον πολίτη του 21ου αιώνα, δηλαδή την ενεργό συμμετοχή του στην παραγωγή γνώσης.

Τα σημαντικότερα έργα των ελληνικών προγραμμάτων και σχεδίων δράσεως αφορούντα την Τ.Π.Ε. εντός των αντιστοίχων πλαισίων στήριξης συνοψίζονται ως ακολούθως:

- Δεύτερο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (1994–1999)
  - Πρόγραμμα 'Οδύσσεια' – Ελληνικά σχολεία στην κοινωνία της πληροφορίας (1996–2001)
  - Ενδοσχολική επιμόρφωση στις Τ.Π.Ε. (2001–2003)
- Τρίτο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (2000–2006)
  - Προετοιμασία του δασκάλου της Κοινωνίας της Πληροφορίας (2000–2003) / Αρχική Επιμόρφωση όλων των Εκπαιδευτικών στις ΤΠΕ
  - Επιχειρησιακό πρόγραμμα «Κοινωνία της Πληροφορίας» (2001–2005)
    - Επιμόρφωση εκπαιδευτικών για την αξιοποίηση των Τ.Π.Ε. στην εκπαίδευση (Επίπεδο Α')
  - Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Εκπαίδευση και Αρχική Επαγγελματική Κατάρτιση» (Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ.) (2005–2006)
    - Επιμόρφωση εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε βασικές δεξιότητες των Τ.Π.Ε. στην εκπαίδευση **(**Επίπεδο Α')
  - Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Εκπαίδευση και Αρχική Επαγγελματική Κατάρτιση ΙΙ» (Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ. ΙΙ) (2006–2008)
    - Επιμόρφωση εκπαιδευτικών στη χρήση και αξιοποίηση των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) στην εκπαιδευτική διδακτική διαδικασία (Επίπεδο Β')
- Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (2007–2013)
  - Μείζον πρόγραμμα επιμόρφωσης
  - Επιχειρησιακό πρόγραμμα «Εκπαίδευση και δια βίου μάθηση»
    - Επιμόρφωση εκπαιδευτικών για την αξιοποίηση και εφαρμογή των Τ.Π.Ε. στη διδακτική πράξη (Επίπεδα Α' και Β').

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑ ΔΡΑΣΗΣ ΤΗΣ Ε.Ε.

Σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες, από το τέλος της δεκαετίας του 1970, υπήρξε μία αυξημένη δράση για την εισαγωγή της Τ.Π.Ε. στην εκπαίδευση (Μακρή-Μπότσαρη και Ψυχάρης, 2006). Η πρώτη ένταξη αφορούσε κυρίως τη χρήση της Τ.Π.Ε. για επιστημονικούς λόγους, όπου επιστήμονες χρησιμοποιούσαν τους υπολογιστές για υπολογισμούς. Το αποτέλεσμα αυτής της δράσης ήταν η δημιουργία επιστημών, όπως Υπολογιστικά Μαθηματικά, Υπολογιστική Φυσική, κλπ. Η έρευνα στην περιοχή αυτή αφορά τη δημιουργία, μέσω Η/Υ, ενός πειράματος ή μίας δραστηριότητας με συγκεκριμένες πράξεις και λογική ακολουθία, δηλαδή με χρήση αλγορίθμων (Salmon et al, 1992). Η περιοχή αυτή συνδέεται άμεσα με τη τεχνητή νοημοσύνη και τις *υπολογιστικές θεωρίες μάθησης*.

Αρχικώς, η εισαγωγή της Τ.Π.Ε. στην εκπαιδευτική διαδικασία αποσκοπούσε στη μελέτη της ως ένα γνωστικό αντικείμενο προς διδασκαλία με προδιαγεγραμμένη θέση στο Α.Π.Σ., χωρίς να αναγνωρίζεται ευρέως η δυνατότητα αξιοποίησής της ως διδακτικό μέσο ή ως αντικείμενο συμβάλλον προς την αποτελεσματικότερη υλοποίηση του Α.Π.Σ. στο σύνολό του. Η ανάπτυξη της επιστήμης, της τεχνολογίας και των πολλαπλών μέσων συνετέλεσε στην αφύπνιση σχετικά με τις δυνατότητές τους. Το 1983 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή λειτούργησε ως καταλύτης, προωθώντας την ένταξη της Τ.Π.Ε. στην εκπαίδευση μέσω μιας σειράς δράσεων, οργάνωσης σεμιναρίων κλπ.

Το πρόγραμμα COMETT (Europa, 1986), προώθησε τη συνεργασία μεταξύ των πανεπιστημίων και των επιχειρήσεων για την ανάπτυξη της εκπαίδευσης και της τεχνολογίας, ενώ το πρόγραμμα Eurotecnet (Europa, 1989) την προώθηση της καινοτομίας στην επαγγελματική κατάρτιση με βάση την τεχνολογική πρόοδο. Τα δύο αυτά προγράμματα εντάχθηκαν αργότερα στο πρόγραμμα Leonardo da Vinci του 1995 (European Commission, 1993). Από το 1991, μετά την έκδοση του Μνημονίου από την επιτροπή για την ανοικτή και εξ αποστάσεως μάθηση στην Ε.Ε., η δράση της επιτροπής στον τομέα της Τ.Π.Ε. επεκτείνεται διαρκώς. Το 1994 κυκλοφόρησε η επονομαζόμενη Έκθεση Bangemann (European Commission, 1994).

Η ανάπτυξη της Τ.Π.Ε. θεωρείται, στη «Λευκή Βίβλο επί της εκπαίδευσης και κατάρτισης» (European Commission, 1995b), ως ένας από τους τρεις βασικούς «παράγοντες αναταραχής» οι οποίοι καθιστούν επιβεβλημένη τη μεταβολή των ευρωπαϊκών κοινωνιών σε «Κοινωνίες μάθησης». Στο πλαίσιο των δράσεων αυτών ιδρύθηκε:

- Το "*Multimedia Educational Software*" της Task Force (European Commission, 1995a) τον Μάρτιο του 1995, το οποίο συνεχίστηκε μέχρι το 1998, με σκοπό τον συνδυασμό των προσπαθειών έξι ευρωπαϊκών προγραμμάτων για την επιτάχυνση της ανάπτυξης της εκπαιδευτικής τεχνολογίας.
- Το σχέδιο δράσης «Η μάθηση στην κοινωνία των πληροφοριών» (European Commission, 1996) το οποίο εξέφρασε την πολιτική πρόθεση των κρατών μελών να καταστήσουν τα πολλαπλά μέσα και το διαδίκτυο, ειδικότερα, αναπόσπαστο μέρος της διδακτικής διαδικασίας.
    - Η ανάπτυξη του ευρωπαϊκού σχολικού δικτύου πολλαπλών μέσων (European Multimedia Schoolnet, 1996), το οποίο απετέλεσε μέρος της δράσης αυτής, ξεκίνησε στις Βρυξέλλες τον Δεκέμβριο του 1996 και υποστηρίχθηκε από τους Υπουργούς Παιδείας στο Συμβούλιο του Άμστερνταμ τον Μάρτιο του 1997. Από το 1998 λειτουργεί και το (European Schoolnet, 1996).
    - Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει επίσης αναλάβει, από το 1997, μια σειρά πρωτοβουλιών, γνωστών ως Netd@ys Europe (Europa, 1997) στα σχολεία και έναν ευρωπαϊκό διαγωνισμό για τα καλύτερα εκπαιδευτικά πολλαπλά μέσα.
- Για την αφύπνιση και κινητοποίηση των ευρωπαϊκών φορέων και των εκδοτών στους τομείς των οπτικοακουστικών μέσων σχεδιάστηκε, το 1997, μία βάση δεδομένων η οποία εντόπιζε τα κύρια σημεία της συνεργασίας τους, ενώ τον Σεπτέμβριο του 1997 ιδρύθηκε μια *Ευρωπαϊκή Συνεργασία Εκπαίδευσης* (European Education Partnership, 1997) για την εκπροσώπηση των ποικίλων συμφερόντων της Τ.Π.Ε., των τομέων των οπτικοακουστικών μέσων, των εκδοτών και της εκπαιδευτικής κοινότητας γενικότερα.

Έχοντας πλήρη επίγνωση ότι η αλλαγή της συμβολής των εκπαιδευτικών, των εκπαιδευτών και των νέων εργαζομένων και η βελτίωση της ποιότητας της ζωής, ιδίως των μειονεκτούντων ατόμων ή των κατοικούντων σε απομονωμένες περιοχές, αποτελούν θεματικές προτεραιότητες της φιλοσοφίας των Netd@ys, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ορίζει ετησίως τα ειδικά θέματα αναφοράς εκ των οποίων πρέπει να εμπνευσθούν τα έργα. Θεματικές κατηγορίες της πρωτοβουλίας Netd@ys Europe 2000 απετέλεσαν η ιθαγένεια, η ευρωπαϊκή πολιτισμική ποικιλομορφία και ταυτότητα, η ισότητα των ευκαιριών, η εκπαίδευση και κατάρτιση προς βελτίωση του ψηφιακού εγγραμματισμού και ο κόσμος πέρα από την Ευρώπη.

Στο πλαίσιο του προγράμματος Σωκράτης (Europa, 1995), η δράση για την *Ανοικτή και Εξ Αποστάσεως Μάθηση* (1995-1999) συνέβαλε στην ενσωμάτωση της Τ.Π.Ε. στην εκπαίδευση, όπως και το πρόγραμμα *Minerva* κατά τη δεύτερη φάση του προγράμματος (Europa, 2000).

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΜΑΘΗΣΗ ΚΑΙ ΑΔΕΛΦΟΠΟΙΗΣΗ

Η *πρωτοβουλία eLearning* υιοθετήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 24 Μαΐου του 2000 και απετέλεσε μια βασική δράση για την εφαρμογή της Τ.Π.Ε. στην εκπαίδευση και κατάρτιση (Europa, 2003a). Η *πρωτοβουλία* αυτή, σε συνδυασμό με το *σχέδιο δράσης για το eLearning*, υιοθετηθέν από την Επιτροπή στις 28 Μαρτίου 2001, στόχευε στην κινητοποίηση των εμπλεκομένων στο πεδίο της εκπαίδευσης και κατάρτισης, καθώς και των ενδιαφερομένων κοινωνικών, βιομηχανικών και οικονομικών φορέων, έτσι ώστε να καταστήσουν τη δια βίου μάθηση κινητήρια δύναμη για μια ανεξάρτητη και αρμονική κοινωνία, για μια ανταγωνιστική οικονομία, για την προώθηση της απασχολησιμότητας και της προσαρμοστικότητας, την αναπλήρωση των ελλείψεων των δεξιοτήτων που σχετίζονται με τις τεχνολογίες αιχμής και τη διασφάλιση μιας αποτελεσματικότερης κοινωνικής ενσωμάτωσης.

ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ eLearning

Το εν λόγω σχέδιο δράσης συνέβαλε στην επίτευξη του στόχου της Λισσαβόνας (Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, 23-24 Μαρτίου 2000) για τη διασφάλιση της δυνατότητας να καταστεί η Ευρώπη η πιο ανταγωνιστική και δυναμική οικονομία με βάση τη γνώση, ικανή για βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη σε συνδυασμό με την ποιοτική και ποσοτική βελτίωση στον τομέα της απασχόλησης αλλά και με μία μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή. Για την επίτευξη των στόχων, η επιτροπή επιχείρησε να κινητοποιήσει μια σειρά μηχανισμών και πολιτικών για τις οποίες είναι αρμόδια, συμπεριλαμβανομένων και των προγραμμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Το πρόγραμμα *Information Society Technologies* ή *IST* (European Commission, 1998) απετέλεσε ένα σημαντικό ερευνητικό και αναπτυξιακό θέμα στο 5ο Πρόγραμμα Πλαίσιο της Ε.Ε. για την Έρευνα και την Τεχνολογική Ανάπτυξη (1998–2002). Στρατηγικός του στόχος ήταν η εξασφάλιση της δυνατότητας της Ευρώπης να ωφεληθεί από τις εξελίξεις της κοινωνίας των πληροφοριών, επιταχύνοντας την ανάδειξή της και διασφαλίζοντας την ικανοποίηση των αναγκών των ατόμων αλλά και των επιχειρήσεων.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει καταρτίσει ένα σχέδιο δράσης με τίτλο «*eLearning: στοχασμός για την εκπαίδευση του αύριο*», το οποίο αποτελεί μέρος μίας γενικότερης πολιτικής πρωτοβουλίας (Europa, 1999), εγκρίθηκε τον Ιούνιο του 2000 και επεδίωξε να επιταχύνει τη συγκρότηση μίας υψηλής ποιότητας υποδομής με μία λογική δαπάνη, να προαγάγει τη ψηφιακή κατάρτιση και τις γενικές ψηφιακές γνώσεις και να ενισχύσει τη συνεργασία και τους δεσμούς σε όλα τα επίπεδα – τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και ευρωπαϊκό – και σε όλους τους σχετικούς τομείς.

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ eLearning

Η (Europa, 2003b) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Δεκεμβρίου 2003, για τη θέσπιση πολυετούς προγράμματος (2004–2006) με σκοπό την αποτελεσματική ενσωμάτωση της Τ.Π.Ε. στα ευρωπαϊκά συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης (πρόγραμμα eLearning), αποσκοπούσε στη βελτίωση της ποιότητας και της πρόσβασης μέσω της αποτελεσματικής χρήσης της Τ.Π.Ε.

Ο γενικός στόχος του προγράμματος ήταν να υποστηρίξει και να διευκολύνει την αποτελεσματική χρήση της Τ.Π.Ε στα ευρωπαϊκά συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης, ως συμβολή στην ποιοτική εκπαίδευση και ως ουσιώδες στοιχείο για την προσαρμογή τους στις ανάγκες της κοινωνίας της γνώσης και του ευρωπαϊκού προτύπου κοινωνικής συνοχής.

Οι ειδικοί στόχοι του προγράμματος ήταν:

- η διερεύνηση και η προώθηση των τρόπων και των μέσων χρήσης της ηλεκτρονικής μάθησης για την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και της προσωπικής ανάπτυξης, την προώθηση του διαπολιτισμικού διαλόγου και την καταπολέμηση του ψηφιακού χάσματος·
- η προώθηση και η ανάπτυξη της χρήσης της ηλεκτρονικής μάθησης ως παράγοντα που θα επιτρέψει την υλοποίηση της Διά βίου Μάθησης και κατάρτισης στην Ευρώπη·
- η αξιοποίηση των δυνατοτήτων της ηλεκτρονικής μάθησης για την ενδυνάμωση της ευρωπαϊκής διάστασης στην εκπαίδευση·
- η υποστήριξη μιας περισσότερο δομημένης συνεργασίας στον τομέα της ηλεκτρονικής μάθησης μεταξύ των διαφόρων κοινοτικών προγραμμάτων, μέσων και δράσεων των κρατών μελών, η παροχή μηχανισμών για την βελτίωση της ποιότητας προϊόντων και υπηρεσιών, καθώς και η ανταλλαγή ορθών πρακτικών.

Οι ληφθείσες δράσεις του προγράμματος eLearning αφορούσαν

- την προώθηση του ψηφιακού εγγραμματισμού,
- τη δημιουργία ευρωπαϊκών δυνάμει πανεπιστημιακών χώρων,
- την ανάπτυξη η-αδελφοποίησης σχολείων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και την προώθηση της κατάρτισης των εκπαιδευτικών,
- την πραγματοποίηση εγκαρσίων δράσεων και την παρακολούθηση του eLearning.

Η υλοποίηση του προγράμματος περιελάμβανε επίσης δραστηριότητες αποσκοπούσες στη διάδοση των αποτελεσμάτων (δημοσιεύσεις, παραπομπές στο διαδίκτυο, προβολή σχεδίων και εκδηλώσεων, κλπ.) και στη μεταφορά τους εφ’ όσον είναι αναγκαίο, από μελέτες που εξετάζουν ανακύπτοντα προβλήματα, ευκαιρίες ή κάθε άλλο σημαντικό ζήτημα που αφορά στην πορεία της ηλεκτρονικής μάθησης στην Ευρώπη.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξασφάλισε την υλοποίηση του προγράμματος επιβάλλοντας διασυνδέσεις με άλλα κοινοτικά προγράμματα και δράσεις, προωθώντας τη συνεργασία με διεθνείς οργανισμούς που αναπτύσσουν δραστηριότητες στον τομέα της ηλεκτρονικής μάθησης. Η Επιτροπή, σε συνεργασία με μία επιτροπή απαρτιζόμενη από εκπροσώπους των κρατών μελών, καθόρισε το ετήσιο πρόγραμμα εργασίας (συμπεριλαμβανομένης της κατανομής των κονδυλίων μεταξύ των διαφόρων δράσεων του προγράμματος), καθώς και άλλα μέτρα που απαιτούνται για την υλοποίηση του προγράμματος. Τα κράτη μέλη, από την πλευρά τους, κλήθηκαν να ορίσουν κατάλληλους ανταποκριτές που συνεργάζονται στενά με την Επιτροπή όσον αφορά στη χρήσιμη πληροφόρηση σχετικά με τη χρήση και την πρακτική της ηλεκτρονικής μάθησης.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρακολουθούσε σε τακτά χρονικά διαστήματα το πρόγραμμα σε συνεργασία με τα κράτη μέλη. Με σκοπό την αξιολόγηση του γενικού αντίκτυπου του προγράμματος και την εκτίμηση της συνάφειας και της αποτελεσματικότητας των διαφόρων ενεργειών, το πρόγραμμα eLearning απετέλεσε αντικείμενο εξωτερικής αξιολόγησης κατά την περάτωσή του. Η Επιτροπή υπέβαλε στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, έκθεση για μια εκ των υστέρων αξιολόγηση έως το τέλος του 2007. Το πρόγραμμα eLearning, μαζί με το Σωκράτης και το Leonardo da Vinci, εντάχθηκαν στο νέο πρόγραμμα δια βίου μάθησης 2007–2013.

Η ΔΡΑΣΗ eTwinning

Οι αδελφοποιήσεις μέσω του διαδικτύου ορίζονται ως η χρήση των εργαλείων πολλαπλών μέσων και ανταλλαγής πληροφοριών (ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, τηλεδιάσκεψη, από κοινού ανάπτυξη δικτυακών τόπων) για τη δημιουργία ή την επέκταση των σχέσεων και της συνεργασίας μεταξύ των σχολικών μονάδων. Οι αδελφοποιήσεις αυτές προϋποθέτουν ένα κοινό πλαίσιο για τη συνεργασία μεταξύ των σχολείων. Σε ένα τέτοιο πλαίσιο πρέπει απαραιτήτως να λαμβάνονται υπ’ όψιν όλες οι αναγκαίες προϋποθέσεις για μια καλή αδελφική σχέση, για την ανάπτυξη κοινών σχεδίων και υλικών, καθώς και την τακτική επικοινωνία σχετικά με την καλύτερη εξέλιξη των σχεδίων.

Οι σχολικές συνεργασίες στην Ευρώπη είναι μία αυξανόμενη κοινή πρακτική αποκτούσα ευρεία αναγνώριση. Το eTwinning έχει ως στόχο την διασύνδεση των σχολείων της Ευρώπης και αποτελεί από τον Σεπτέμβριο του 2004 μία από τις πολλές δράσεις του προγράμματος eLearning της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Μέσω του eTwinning, σχολεία των κρατών της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και της Κροατίας, της Π.Γ.Δ.Μ., της Ισλανδίας, της Νορβηγίας και της Τουρκίας, υποστηρίχθηκαν στην «αδελφοποίηση» σχολείων μέσω του διαδικτύου. Ένας από τους στόχους του eTwinning είναι η βελτίωση των δεξιοτήτων των καθηγητών στην Τ.Π.Ε. και η ενσωμάτωσή της Τ.Π.Ε. στην καθημερινότητα της τάξης.

Το πρόγραμμα διαφέρει από άλλες δράσεις που εφαρμόζει η Ευρωπαϊκή Ένωση στον τομέα της παιδείας αφού δεν παρέχει επιδοτήσεις στους συμμετέχοντες. Αντιθέτως, προσφέρει δωρεάν πρόσβαση σε μια υποδομή πληροφορικής, την πύλη eTwinning, η οποία διευκολύνει την ανάπτυξη σχέσεων συνεργασίας μεταξύ σχολείων σ’ όλην την Ευρώπη. Το περιβάλλον μάθησης δεν εξαρτάται τόσο από τις δυνατότητες χρήσης των ψηφιακών τεχνολογιών όσο από την ίδια την αναδιοργάνωση του μαθησιακού περιβάλλοντος και από την ικανότητα των εκπαιδευτικών να χρησιμοποιούν την Τ.Π.Ε. για την υποστήριξη παιδαγωγικών στόχων και την ανανέωση παραδοσιακών μαθησιακών δραστηριοτήτων.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Ο Η/Υ, ως σύγχρονο τεχνολογικό εργαλείο, χρησιμοποιείται στο σχολείο με τρεις διαφορετικούς τρόπους: ως μέσο πρόσβασης στην πληροφορία (π.χ. ηλεκτρονικές βιβλιοθήκες), ως εργαλείο διαχείρισης και διοίκησης (π.χ. μητρώο μαθητών, βαθμολογία κ.ά.) και ως μέσο μάθησης κυρίως χρησιμοποιώντας κατάλληλο λογισμικό (Παναγιωτακόπουλος, Πιερρακέας και Πιντέλας, 2003). Η τελευταία περίπτωση περιλαμβάνει την διδασκαλία του μαθήματος της Πληροφορικής, συμφώνως προς τη διαφοροποίησή του από ένα μάθημα Επιστήμης Η/Υ, όπου ο Η/Υ αποτελεί το αντικείμενο διδασκαλίας.

Η διείσδυση της Τ.Π.Ε. στην εκπαίδευση και η πειραματική αξιοποίησή της στη διδασκαλία και τη μάθηση των διαφόρων γνωστικών αντικειμένων του Π.Σ. αποτελεί σήμερα γεγονός τουλάχιστον για τα σχολεία που διαθέτουν κατάλληλο εξοπλισμό (Ιωάννου και Φερεντίνος, 2006). Θεωρείται ότι η δυναμική της διαμορφώνει ένα νέο μαθησιακό περιβάλλον το οποίο δύναται να λειτουργήσει για τη βελτίωση της εκπαιδευτικής πρακτικής αλλά χωρίς, σε καμιά περίπτωση, την αντικατάσταση του

διδάσκοντα. Η αξιοποίησή της προϋποθέτει κάποιες σημαντικές αλλαγές τόσο στο επίπεδο του Π.Σ. όσο και στη συμβολή των μαθητών και των διδασκόντων.

Επίσης, γίνονται προσπάθειες για την ενσωμάτωση στην διδακτέα ύλη καινοτόμων δράσεων και Ευρωπαϊκών ή διεθνών συνεργασιών. Πειραματικές μέθοδοι ευέλικτου σχεδίου διδακτέας ύλης έχουν εφαρμοσθεί τόσο στο δημοτικό όσο και στο γυμνάσιο. Κατάλληλο εκπαιδευτικό λογισμικό αναπτύχθηκε και διανεμήθηκε σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες. Σύνδεσμοι, παιδαγωγικά άρθρα και διδακτικές προτάσεις διατίθενται από την Δικτυακή Εκπαιδευτική Πύλη, το Ψηφιακό Σχολείο και τον ιστοχώρο του Π.Ι. Επί πλέον, το Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο (Π.Σ.Δ.) είναι το εκπαιδευτικό δίκτυο του Υ.ΠΑΙ.Θ. συνδέοντας όλες τις σχολικές μονάδες και παρέχοντας βασικές και προηγμένες ψηφιακές υπηρεσίες. Έτσι δημιουργείται μια νέα γενιά εκπαιδευτικών κοινοτήτων οι οποίες ωφελούνται από την Τ.Π.Ε. σε ολόκληρη την εκπαιδευτική διαδικασία. Τέλος, η επιμόρφωση περισσοτέρων από 80.000 Ελλήνων εκπαιδευτικών στις βασικές δεξιότητες στην Τ.Π.Ε. ολοκληρώθηκε και διενεργείται νέα, υψηλότερου (Β΄) επιπέδου, επιμόρφωση για τους εκπαιδευτικούς σχετικά με την προηγμένη χρήση της Τ.Π.Ε.

Η ελληνική εκπαιδευτική κοινότητα ανταποκρίνεται προθύμως στις επιθυμίες του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Βαρκελώνης και επικυρώνει το ενδιαφέρον της και τη δέσμευση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την επίτευξη του φιλόδοξου στόχου να χρησιμοποιείται όλο και περισσότερο η Τ.Π.Ε. στην καθημερινή σχολική πραγματικότητα. Επίσης, η δυνατότητα δημιουργίας, μέσω του διαδικτύου, αδελφικών σχέσεων για την ανάπτυξη κοινών παιδαγωγικών σχεδίων, εντάχθηκε στις προοπτικές που σχεδιάστηκαν ήδη από τα εκπαιδευτικά και ερευνητικά προγράμματα και από τη δημιουργία των σχεδίων δράσης eEurope και eLearning.

Η υλοποίηση προαιρετικών προγραμμάτων καινοτόμων δραστηριοτήτων, όπως Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, Αγωγή Υγείας, Πολιτιστικά Προγράμματα και η αποκτηθείσα εμπειρία των εκπαιδευτικών συνέβαλε σίγουρα στην ανάπτυξη των σχολικών συμπράξεων καθώς οι δράσεις αυτές επέφεραν αλλαγές αντιλήψεων στο ελληνικό σχολείο. Η σημαντικότερη, ίσως, εντοπίζεται στο γεγονός ότι άλλαξε η οπτική και η στάση πολλών εκπαιδευτικών ως προς τη διαδικασία της μάθησης (Δεμερτζή, Σκιά, Μπαγάκης, Κοσμίδης, και Σχίζα, 2002).

Εξ ίσου σημαντικό, όμως, είναι το γεγονός ότι οι καινοτόμες δράσεις και οι σχολικές συμπράξεις εισήγαγαν στο ελληνικό σχολείο την έννοια της συνεργασίας ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς. Συνέβαλλαν, ώστε να αποβάλλουν οι εκπαιδευτικοί την εσωστρέφειά τους καθώς κατά τη διεξαγωγή του προγράμματος συζητούν, προγραμματίζουν, λαμβάνουν ανατροφοδότηση από τους συναδέλφους τους, μοιράζονται τις σκέψεις και τις ανησυχίες τους.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Βάσει των μέχρι στιγμής στοιχείων διαφόρων ερευνών, το σύνολο των ευρωπαϊκών χωρών ενέταξε την ψηφιακή τεχνολογία στην εκπαίδευση ακολουθώντας τις αρχές της τεχνοκρατικής προσέγγισης, ενώ γίνονται σοβαρές προσπάθειες υιοθέτησης της πραγματολογικής προσέγγισης (Δρακόπουλος, 2014). Παράγοντες, όπως η κατάρτιση των εκπαιδευτικών, η βελτίωση της αρχιτεκτονικής των σχολικών μονάδων και η συνεργασία με τοπικούς, ιδιωτικούς και κρατικούς φορείς, αναδεικνύονται ιδιαίτερα σημαντικοί στην προσπάθεια ενσωμάτωσης της Τ.Π.Ε. στην «οικολογία του σχολείου».

Η Ε.Ε. έχει δώσει μεγάλη σημασία στην προώθηση της συνεργασίας των σχολείων σε κοινά θέματα. Μαθητές και εκπαιδευτικοί από διαφορετικές ευρωπαϊκές πόλεις συναντιούνται για να συνεργαστούν, παρουσιάζουν τα αποτελέσματα του έργου τους, βελτιώνουν τις γλωσσικές τους δεξιότητες, χρησιμοποιούν σύγχρονα μέσα Τ.Π.Ε. στο πλαίσιο της συνεργασίας και διευρύνουν τις γνώσεις τους. Η επικοινωνία και η αλληλεπίδραση των σχολείων με την αξιοποίηση της Τ.Π.Ε. εκπαιδεύει τους μαθητές στη χρήση της ψηφιακής τεχνολογίας ως μαθησιακό εργαλείο και μέσο έκφρασης, κινητοποιώντας την κριτική τους ικανότητα.

Οι Έλληνες εκπαιδευτικοί δείχνουν μεγάλο ενδιαφέρον για τις σχολικές συμπράξεις (Βουδρισλής & Αυγερινού, 2012), γεγονός το οποίο αποτυπώνεται στην αύξηση των υποβαλλόμενων προς έγκριση προγραμμάτων. Θα λέγαμε λοιπόν ότι αρκετά προγράμματα, όπως λ.χ. το Comenius, ευρίσκουν μεγάλη απήχηση στην ευρωπαϊκή εκπαιδευτική κοινότητα και συμβάλλουν στη συνεργασία και την ανταλλαγή απόψεων για τη σχολική εκπαίδευση στην Ευρώπη.

Ωστόσο, εντείνεται διαρκώς ο προβληματισμός, σχετικά με την αποτελεσματικότητα της ψηφιακής τεχνολογίας στη διαδικασία «κατασκευής» και διαπραγμάτευσης της γνώσης από τους μαθητές, καθώς αρκετές από τις «τεχνο-καινοτομίες» προηγούνται της ψυχοπαιδαγωγικής έρευνας.

Επί πλέον, ο ταχύτατος ρυθμός προόδου της τεχνολογίας και της Επιστήμης των Υπολογιστών δεν επιτρέπει τη νηφάλια και εξαντλητική αξιολόγηση των προτεινόμενων τεχνολογικών «λύσεων» στον χώρο της εκπαίδευσης. Η χρήση της τεχνολογίας, επομένως, καθιστά τη διδασκαλία αποτελεσματική εφ' όσον αυτή συνοδεύεται από αλλαγές στη δομή της κοινωνίας, του εκπαιδευτικού συστήματος και των μεθόδων διδασκαλίας.

Κρίσιμοι παράγοντες της ενσωμάτωσης οιασδήποτε τεχνολογίας στη σχολική ζωή (ιδίως στην εννιάχρονη υποχρεωτική εκπαίδευση) είναι η ύπαρξη κοινωνικώς προσαρμοσμένων παιδαγωγικών στόχων για τη χρήση της με κύριο άξονα την ανθρώπινη αυτοεξέλιξη σε όλα τα επίπεδα. Έτσι, δυνάμεθα να χρησιμοποιήσουμε την τεχνολογία για την πρόοδο της εκπαιδευτικής μας πρακτικής και όχι σε απομόνωση ή ακόμα και σε αντίθεση προς αυτήν. Χρησιμοποιώντας την τεχνολογία αυτή για τη διαιώνιση παρωχημένων εκπαιδευτικών αντιλήψεων και πρακτικών, χάνουμε την παρουσιαζόμενη ευκαιρία.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ευχαριστούμε τον κριτή αυτού του κειμένου για τις εύστοχες επισημάνσεις του.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Βουδρισλής, Ν. και Αυγερινού, Μαρία (2012). Οι σχολικές συμπράξεις Comenius και η αξιοποίηση των ΤΠΕ, *για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, Περίοδος Β', 1* (*46*).

Γκόβαρης, Χ., και Ρουσσάκης, Ι. (2008). *Ευρωπαϊκή Ένωση: Πολιτικές στην εκπαίδευση*. Αθήνα ΥΠ.Ε.Π.Θ.

Δεμερτζή, Κ., Σκιά, Κ., Μπαγάκης, Γ., Κοσμίδης, Π. και Σχίζα, Ντ., (2002). Συνεργατική, συμμετοχική έρευνα για τα προαιρετικά προγράμματα. Στο: Γ. Μπαγάκης (Επιμ.), *Ο εκπαιδευτικός ως ερευνητής*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Δρακόπουλος, Β. (2014). Η συμβολή της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην ένταξη και ενσωμάτωση της ψηφιακής τεχνολογίας εντός του ελληνικού συστήματος εκπαίδευσης. *5ο Διεθνές Συνέδριο «Διεθνείς και Ευρωπαϊκές Τάσεις στην Εκπαίδευση: Οι επιρροές τους στο Ελληνικό Εκπαιδευτικό Σύστημα»*, Εκπαιδευτήρια Λαμπίρη, Μοσχάτο.

Ιωάννου, Σ., και Φερεντίνος, Σ. (2006). Οι ΤΠΕ στην Εκπαίδευση: Αλλάζοντας το μαθησιακό περιβάλλον – Διαπιστώσεις και προοπτικές, *Αστρολάβος, 6*, 14–32.

Κόμης, Β. (2004), *Εισαγωγή στις εκπαιδευτικές εφαρμογές των τεχνολογιών της πληροφορίας και των επικοινωνιών*. Αθήνα: Εκδ. Νέων Τεχνολογιών.

Κυνηγός, Χ. (1995). Η ευκαιρία που δεν πρέπει να χαθεί: Η υπολογιστική τεχνολογία ως εργαλείο έκφρασης και διερεύνησης στη γενική παιδεία. Στο Α. Καζαμίας και Μ. Κασσωτάκης (Επιμ.), *Προοπτικές για μια νέα πολιτική στην ελληνική εκπαίδευση*. Αθήνα: Σείριος.

Μακρή-Μπότσαρη, Ευανθία και Ψυχάρης, Σ. (2006). Τεχνολογίες Πληροφορίας και των Επικοινωνιών στην εκπαίδευση, εκπαιδευτική πολιτική και επιστημονική θεμελίωση. Στο Ε. Μακρή-Μπότσαρη (Επιμ.) *Επιμορφωτικό υλικό γενικού μέρους του προγράμματος σπουδών για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών*. Αθήνα: Π.Ι.

Παναγιωτακόπουλος, Χ., Πιερρακέας, Χ. και Πιντέλας, Π. (2003). *Το εκπαιδευτικό λογισμικό και η αξιολόγησή του*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Παπαδάκης, Σ. Χ. και Χατζηπέρης, Ν. Θ. (2005). *Βασικές δεξιότητες στις τεχνολογίες της πληροφορίας και της επικοινωνίας*. Αθήνα: ΥΠ.Ε.Π.Θ., Π.Ι. – Ε.Α.Ι.Τ.Υ.

Σαΐτης, Χρ. (2008). *Εκπαιδευτική πολιτική και διοίκηση*. Αθήνα: Ο.Α.Ε.Δ.

Bell, L., & Stevenson, H. (2006). *Education policy: Process, themes and impact*. London: Routledge.

Cuckle, P. & Clarke, S. (2002). Mentoring student-teachers in schools: Views, practices and access to ICT, *Journal of Computer Assisted Learning*, *18*, 330–340.

Europa (1986). Πρόγραμμα Comett I. Ανακτήθηκε στις 20 Αυγούστου, 2014 από τη διεύθυνση http://europa.eu/legislation_summaries/education_training_youth/vocational_training/c11015a_en.htm

Europa (1989). Πρόγραμμα Eurotecnet. Ανακτήθηκε στις 20 Αυγούστου, 2014 από τη διεύθυνση http://europa.eu/legislation_summaries/education_training_youth/vocational_training/c11017_en.htm

Europa (1997). Πρωτοβουλία Netd@ys Europe. Ανακτήθηκε στις 20 Αυγούστου, 2014 από τη διεύθυνση http://europa.eu/legislation_summaries/education_training_youth/general_framework/c11045_en.htm

Europa (1995). Πρόγραμμα ΣΩΚΡΑΤΗΣ (Φάση Ι). Ανακτήθηκε στις 20 Αυγούστου, 2014 από τη διεύθυνση http://europa.eu/legislation_summaries/other/c11023_en.htm

Europa (1999). Πρωτοβουλία eEurope - An information society for all. Ανακτήθηκε στις 20 Αυγούστου, 2014 από τη διεύθυνση http://europa.eu/legislation_summaries/information_society/strategies/l24221_en.htm

Europa (2000). Πρόγραμμα ΣΩΚΡΑΤΗΣ (Φάση ΙΙ). Ανακτήθηκε στις 20 Αυγούστου, 2014 από τη διεύθυνση http://europa.eu/legislation_summaries/education_training_youth/general_framework/c11043_el.htm

Europa (2003) (a). Η ηλεκτρονική μάθηση: Πρόγραμμα eLearning (2004-2006). Ανακτήθηκε στις 20 Αυγούστου, 2014 από τη διεύθυνση http://europa.eu/legislation_summaries/education_training_youth/general_framework/c11073_el.htm

Europa (2003) (b). Επίσημη Εφημερίδα αριθ. L 345 της 31/12/2003 σ. 0009 – 0016. Ανακτήθηκε στις 20 Αυγούστου, 2014 από τη διεύθυνση http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/ALL/?uri=CELEX:32003D2318

European Commission (1993). *Growth, Competitiveness, Employment. The challenges and ways forward into the 21st century*. Office for Official Publications of the European Communities, Luxembourg.

European Commission (1994). *Europe and the global information society*. Office for Official Publications of the European Communities, Luxembourg.

European Commission (1995) (a). *Task Force «Εκπαιδευτικά λογισμικά με χρήση πολυμέσων»*. Ανακτήθηκε στις 20 Αυγούστου, 2014 από τη διεύθυνση http://europa.eu/rapid/press-release_IP-95-974_el.htm

European Commission (1995) (b). *White paper on education and training*. Office for Official Publications of the European Communities, Luxembourg.

European Commission (1996). *Learning in the information society: Action plan for a European education initiative (1996-1998)*. Office for Official Publications of the European Communities, Luxembourg.

European Commission (1998). Πρόγραμμα Τεχνολογίες της Κοινωνίας των Πληροφοριών. Ανακτήθηκε στις 20 Αυγούστου, 2014 από τη διεύθυνση http://cordis.europa.eu/ist/ist-fp5.html

European Multimedia Schoolnet (1996). Ανακτήθηκε στις 20 Αυγούστου, 2014 από τη διεύθυνση http://cordis.europa.eu/project/rcn/45498_en.html

European Schoolnet (1996). *Transforming education in Europe*. Ανακτήθηκε στις 20 Αυγούστου, 2014 από τη διεύθυνση http://www.eun.org/

European Education Partnership (1997). Ανακτήθηκε στις 20 Αυγούστου, 2014 από τη διεύθυνση http://www.eep-edu.org/

Fullan, M. (2000). The return of large scale reform. *Journal of Educational Change, 1*, 1–23.

Kozma, R.B. & Anderson, R.E. (2002). Qualitative case studies of innovative pedagogical practices using ICT. *Journal of Research on Technology in Education, 19*, 387–394.

Ng, W. K., Miao, F., & Lee, M. (2009). Capacity-building for ICT integration in education. *Digital review of Asia Pacific, 2009-2010, 67 – 76.*

Richey, R.C. (2008). Reflections on the 2008 AECT definitions of the field, *Tech Trends*, *52*, 24 – 25.

Salmon, M. H., Earman, J., Glymour, C., Lennox, J., Machamer, P., McGuire, J. E., Norton, J. D., Salmon, W. C. & Schaffner, K. F. (1992). *Introduction to the philosophy of science*. Englewood Cliffs NJ: Prentice-Hall.

“A day in the museum"
Μια εικονική περιήγηση στα Ευρωπαϊκά Μουσεία και τα έργα τέχνης της αρχαιότητας μέσω ενός έργου etwinning.

Γκένιου Θεοδώρα[1]

[1] Εκπαιδευτικός ΠΕ06, MA, Med
ΓΕΛ Πεντάπολης Σερρών
Πρεσβευτής etwinning Κεντρικής Μακεδονίας
tgkeniou@sch.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το έργο «A day in the museum” αποτελεί μια πρόταση διαθεματικού συγκερασμού των γνωστικών αντικειμένων της Ιστορίας και της Αγγλικής Γλώσσας με στόχο την ενεργοποίηση της ταυτότητας των εμπλεκόμενων μαθητών ως ευρωπαίων πολιτών με κοινές ρίζες και σημείο αναφοράς την πολιτιστική κληρονομιά και το ιστορικό γίγνεσθαι της αρχαιότητας, που αποκτά οικουμενικότητα και διαχρονικότητα. Μέσα από το project αυτό, τα μουσεία έπαψαν να είναι ‘αποθήκες’ εκθεμάτων, αλλά ζωντανοί οργανισμοί όπου οι έφηβοι μαθητές έμαθαν ιστορία, χρησιμοποίησαν την αγγλική γλώσσα, έγιναν ερευνητές, χρησιμοποίησαν την τεχνολογία και έγιναν πρεσβευτές της χώρας τους και του πολιτισμού τους, με σεβασμό στον πολιτισμό των υπολοίπων συνεργατών τους. Όραμα των συνεργαζόμενων εκπαιδευτικών ήταν να γνωρίσουν και να αγαπήσουν οι συμμετέχοντες μαθητές κάποια από τα πιο διάσημα έργα τέχνης της αρχαιότητας, να αποκτήσουν ιστορική συνείδηση και κριτική σκέψη, να ανταλλάξουν απόψεις, να παίξουν, να δημιουργήσουν ιστορίες και τελικά να διερευνήσουν τα ίδια τα θεμέλια της κοινής ευρωπαϊκής κουλτούρας.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *Ιστορία, μουσεία, αγγλική γλώσσα, ΤΠΕ*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στο εν λόγω έργο, οι μαθητές ενός ελληνικού σχολείου, σε σύμπραξη με τους μαθητές τεσσάρων ευρωπαϊκών σχολείων, στα πλαίσια ενός έργου ηλεκτρονικής αδελφοποίησης (etwinning), επισκέπτονται, διαδικτυακά, μεγάλα ευρωπαϊκά μουσεία, μελετούν σημαντικά έργα τέχνης της αρχαιότητας και ανακαλύπτουν τη διαχρονική τους αξία αποκτώντας δεξιότητες αυτοαξιολόγησης και μάθησης μέσω της συμμετοχής σε διαδικτυακή κοινότητα μάθησης. Μέσω της συμμετοχής τους σε κειμενικές και κοινωνικές πρακτικές που ενσωματώνουν λειτουργικά τις ΤΠΕ, οι μαθητές προετοιμάζονται καλύτερα για το νέο κόσμο που τους περιβάλλει και στον οποίο ως πολίτες θα κληθούν να λειτουργήσουν (Κουτσογιάνννης, 2014α).

Ως γλώσσα εργασίας χρησιμοποιείται η Αγγλική γλώσσα, η οποία αποκτά πρωταγωνιστικό ρόλο στη γλωσσική πραγματικότητα που αναδύεται από την ευρύτητα της αξιοποίησης των υπολογιστών στην υλοποίηση συνεργατικών ευρωπαϊκών προγραμμάτων και στην παγκοσμιοποιημένη κοινωνία του 21ου αιώνα.

Η ενσωμάτωση συνεργατικών δραστηριοτήτων, πολυτροπικών κειμένων και ποικιλίας ψηφιακών πόρων στοχεύει στην προσπάθεια απομάκρυνσης από την εργαλειακή αντίληψη στη λειτουργική κατάκτηση του νέου γραμματισμού (Κουτσογιάννης, 2014β) και στη προσπάθεια αποφυγής της χρήσης το διαδικτύου απλώς σα σχολικό βιβλίο (Κουτσογιάννης, 2014γ).

Η εμπλοκή τεσσάρων ευρωπαϊκών σχολείων στο Project και η συνεργασία των μαθητών πέραν των ορίων της σχολικής τάξης διασφαλίζουν την πολύπλευρη προσέγγιση του θέματος.

Συνοψίζοντας, θα πρέπει να τονιστεί πως μέσω της περιήγησης μας στο χώρο των μουσείων και στις χώρες που τα φιλοξενούν είχαμε την ευκαιρία να ταξιδέψουμε στο χρόνο και να γνωρίσουμε καλύτερα τον Αρχαίο Ελληνικό πολιτισμό.

Εξάλλου ο μεγάλος Τούρκος συγγραφέας Ορχάν Παμούκ τονίζει πως

“Real museums are places where Time is transformed into Space".

ΑΦΟΡΜΗΣΗ

Τα πολιτιστικά επιτεύγματα του Αρχαίου Κόσμου αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα της διδακτέας και εξεταστέας ύλης της Ιστορίας της Α’ Λυκείου. Επίσης αποτελούν αντικείμενο ενδιαφέροντος και

διερεύνησης όχι μόνο στο Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα αλλά και στα εκπαιδευτικά συστήματα άλλων ευρωπαϊκών χωρών.

Το σχολικό εγχειρίδιο βρίθει ιστορικών οπτικών πηγών υπό τη μορφή φωτογραφιών αρχαιολογικών ευρημάτων, συνοδευόμενων από διευκρινιστικό πληροφοριακό υλικό ως προς το περιεχόμενο τους, το χρόνο δημιουργίας τους και τον τόπο όπου στεγάζονται σήμερα.

Η διαχρονική αξία των αρχαιολογικών ευρημάτων που φιλοξενούνται σε μουσεία ανά τον κόσμο είναι αδιαμφισβήτητη ενώ ταυτόχρονα τα εκθέματα αυτά αποτελούν ιστορικές πηγές που μπορούν να αξιοποιηθούν διδακτικά στο μάθημα της Ιστορίας, παρέχοντας ευκαιρία για έξοδο – πραγματική ή εικονική - από τη σχολική αίθουσα, υπερβαίνοντας τα στενά όρια του σχολικού εγχειριδίου, εμπλουτίζοντας το εκπαιδευτικό υλικό και συμβάλλοντας στην ανανέωση του ενδιαφέροντος για το μάθημα της Ιστορίας.

Για τους λόγους αυτούς δημιουργήθηκε αυτό το etwinning έργο το οποίο αφορά σε δύο θέματα: α) τα ίδια τα μουσεία, την εικονική και βιωματική εξερεύνηση και περιήγηση σε αυτά_και β) κάποια από τα εκθέματα που φιλοξενούν, τη διερεύνηση πληροφοριών σχετικά με τις συνθήκες δημιουργίας, το χώρο προέλευσης τους και το χώρο όπου βρίσκονται σήμερα και την ανάπτυξη της κριτική σκέψης των μαθητών απέναντι στο ρόλο, το συμβολισμό και την επίδρασή τους στον πολιτισμό και την κοινωνία του 21ου αιώνα.

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Το σενάριο στηρίζεται θεωρητικά σε τρεις πυλώνες.

Αναφορικά με τις Θεωρίες μάθησης, υιοθετείται η εποικοδομητική λογική (κονστρουκτιβισμός), σύμφωνα με την οποία η γνώση δημιουργείται από τους ίδιους τους μαθητές και οι κοινωνικοπολιτισμικές προσεγγίσεις σύμφωνα με τις οποίες η μάθηση είναι το αποτέλεσμα αλληλεπίδρασης και συμμετοχής σε κοινωνικές ομάδες. Τέσσερα στοιχεία του Κοινωνικοπολιτισμικού εποικοδομητισμού χαρακτηρίζουν αυτό το σενάριο (Βακαλούδη, 2014)

- Διερευνώ τον πραγματικό/εμπειρικό κόσμο (σύνδεση εκθεμάτων με τους χώρους έκθεσης/μουσεία)
- Οικοδομώ τη γνώση σε σχέση με τις εμπειρίες.
- Συνεργάζομαι και συγκρίνω με τις απόψεις/γνώσεις των άλλων.
- Εφαρμόζω τη γνώση σε νέα περιβάλλοντα

Αναφορικά με το ρόλο των ΤΠΕ, οι νέες τεχνολογίες χρησιμοποιούνται συστηματικά, ως μέρος ευρύτερης στρατηγικής που αφορά στη διερεύνηση στοιχείων ιστορίας μέσω ευρωπαϊκών διαδικτυακών συνεργασιών (Κουτσογιάννης, 2014β) εξυπηρετώντας συγκεκριμένους διδακτικούς στόχους και λειτουργώντας ως περιβάλλον εργασίας που παρέχει δυνατότητες για έρευνα, για να επιτευχθούν οι εξής στόχοι

- Οι ιστοσελίδες των μουσείων χρησιμοποιούνται ως πηγή γνώσεων και πληροφοριών, υποστηρικτικά στο σχολικό εγχειρίδιο
- Το Twinspace χρησιμοποιείται για τη δημιουργία ψηφιακής κοινότητας μάθησης (learning community), ως χώρος συνεργατικής (εθνικής και διεθνούς) εργασίας και διαμόρφωσης των τελικών προϊόντων, ως χώρος δημοσίευσης τελικών προϊόντων και σχολιασμού
- Τα διαδικτυακά εργαλεία (web 2.0) (youtube/blubbr/audioboo/vocaroo) χρησιμοποιούνται με στόχο την ενσωμάτωση διάφορων τύπων μάθησης (οπτικός, ακουστικός κτλ) και με σεβασμό στις πολλαπλές νοημοσύνες των μαθητών
- Τα google docs χρησιμοποιούνται για να διαμορφωθεί η αξιολόγηση του σεναρίου και να αποτυπωθούν οι απόψεις των συμμετεχόντων ως προς την αποτελεσματικότητα του.

Δημιουργείται λοιπόν ένα πλαίσιο αυθεντικής ανάγκης για ενσωμάτωση των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία, αποφεύγοντας την εργαλειακή, βιβλιοκεντρική λογική. Ταυτόχρονα, η ένταξη στο πρόγραμμα etwinning προάγει τη συνειδητή σύνδεση της χρήσης των υπολογιστών με την κοινωνική πραγματικότητα που τους δημιουργεί (Κουτσογιάννης, 2014β) καθώς υπάρχει

- αναγνώριση του σύνθετου επικοινωνιακού τοπίου
- χρήση ψηφιακού περιβάλλοντος (Twinspace) για επικοινωνία και ανάπτυξη κοινότητας δημιουργικής μάθησης
- ένταξη σε εθνική και διεθνή ομάδα εργασίας,
- κατάργηση αποστάσεων και εμποδίων,

- εργασία σε συνθήκες παγκοσμιοποίησης

Το διαδίκτυο χρησιμοποιείται ως χώρος

- Ανάπτυξης διερευνητικής μάθησης
- Τελικής δημοσίευσης παραγόμενων προϊόντων
- Κοινωνικής Δικτύωσης μαθητών
- Συνεργατικής συγγραφής

Αναφορικά με τους γραμματισμούς, το σενάριο αναπτύχθηκε σε μια προσπάθεια συνδυασμού του τυπικού και άτυπου σχολικού γραμματισμού (Κουτσογιάννης, 2014β) αξιοποιώντας δηλαδή τα μαθήματα της Ιστορίας και της Αγγλικής γλώσσας και ενσωματώνοντας τα σε ένα έργο etwinning, έτσι ώστε να δημιουργηθεί το κατάλληλο πεδίο γόνιμης αξιοποίησης ψηφιακών ανοικτών περιβαλλόντων που καλλιεργούν το νέο γραμματισμό (επεξεργασία κειμένου, PowerPoint, google docs, web 2.0) και προσδίδουν κριτική διάσταση στην προσέγγιση του (παρουσιάσεις, αξιολόγηση, ψηφοφορία). Έμφαση δίνεται στην ενσωμάτωση της πολυτροπικότητας και στην ανάπτυξη της νέας κειμενικότητας (παραγωγή κειμένων που σχετίζονται με το διαδίκτυο και τον Η/Υ ως μέσο επικοινωνίας-προφορικά (παρουσίαση, podcast), γραπτά (ανάρτηση σε forum), πολυτροπικά (quiz Blubbr, podcast).

Αναφορικά με τις ταυτότητες, όπως παρουσιάζεται στο Σχήμα 1, ο μαθητής που διαμορφώνεται μέσω της εκπαιδευτικής διαδικασίας αποκτά τα εξής χαρακτηριστικά

- επικοινωνιακή, κριτική ικανότητα και αυτονομία στη μάθηση
- ενεργή συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων και ανάληψη πρωτοβουλιών
- διερευνητική και κριτική στάση απέναντι στα διαπραγματευόμενα θέματα και στην ίδια τη διαδικασία (μεταγνωστικές δεξιότητες)

Σχήμα 1: Ο μαθητής ως πολίτης του 21ου αιώνα

ΣΤΟΧΟΙ

Ως προς τους διδακτικούς στόχους, οι μαθητές καλούνται να

- αναγνωρίζουν μουσειακά εκθέματα και να διαμορφώσουν θετική στάση στην προαγωγή και διαφύλαξη της πολιτιστικής μας κληρονομιάς
- αναπτύξουν την επίγνωση ότι ο σύγχρονος κόσμος αποτελεί συνέχεια του παρελθόντος το οποίο σχετίζεται άμεσα με τη ζωή τους
- ανασυνθέτουν το παρελθόν μέσα από τα κατάλοιπά του υλικού πολιτισμού.
- οικοδομήσουν, μέσα από τη μελέτη του δικού τους πολιτισμού, την εθνική και πολιτιστική τους ταυτότητα.
- Να διαμορφώσουν, μέσα από τη μελέτη των πολιτισμών και της συνεισφοράς τους στον παγκόσμιο πολιτισμό, πνεύμα μετριοπάθειας, εξωστρέφειας, ανοχής και σεβασμού στο διαφορετικό
- Να εκτιμήσουν τις αξίες και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που ανέδειξε ο κλασικός πολιτισμός και την παγκόσμια και διαχρονική εμβέλειά του.

Ως προς τη μαθησιακή διαδικασία,

- Να προσεγγίσουν την ερευνητική, ενεργητική και βιωματική μάθηση (21st century skills)

- Να αναπτύξουν κοινωνικές και γνωστικές δεξιότητες υψηλού επιπέδου (ομαδοσυνεργατική, συμμετοχή σε forum, αξιολόγηση) και να εκτιμήσουν την αποτελεσματικότητα τους
- Να ασκηθούν στην πολύπλευρη και πολυπρισματική προσέγγιση του γνωστικού αντικειμένου μέσα από τη συνεργασία με ευρωπαίους μαθητές και την αιτιολόγηση και σύγκριση απόψεων
- Να εξοικειωθούν με τη διερεύνηση και επιλογή πληροφοριών μέσα από το πλούσιο υλικό του διαδικτύου (ψηφιακός γραμματισμός).
- Να αναπτύξουν αυτενέργεια και να μάθουν να οικοδομούν αυτόνομα τη γνώση.
- Να καλλιεργήσουν διαπροσωπικές σχέσεις με έλληνες και ξένους μαθητές και να τις αξιοποιήσουν στη διαδικασία της μάθησης
- Να δημιουργήσουν πολυτροπικά κείμενα σε επικοινωνιακό πλαίσιο οργανώνοντας την ιστορική τους γνώση και παρουσιάζοντας τη γραπτά και προφορικά και να κατανοήσουν την ιδιαιτερότητα του διαδικτύου ως επικοινωνιακού περιβάλλοντος (νέος γραμματισμός)
- Να αναπτύξουν πρακτικές ενσυναίσθησης δηλαδή δεξιότητες να προσεγγίζουν με τη φαντασία τους πτυχές του υπό έρευνα θέματος (πχ συμμετέχοντας σε παιχνίδι ρόλων)
- Να καλλιεργηθεί η πρωτοβουλία και αυτενέργεια των μαθητών εντός και εκτός σχολικού χώρου και χρόνου

Αναφορικά με τις Νέες Τεχνολογίες, οι μαθητές θα μπορέσουν

- Να εξοικειωθούν με τις πρακτικές του ψηφιακού γραμματισμού, αποκτώντας δεξιότητες ομαδοσυνεργατικής μάθησης μέσω διαδικτύου και αξιοποιώντας λειτουργικά τα νέα μέσα (χρήση των εργαλείων με στόχο την παραγωγή γνώσης, την κατάθεση απόψεων, την επιλογή-ανάπτυξη κριτικής σκέψης, τη σύνθεση και ανάλυση πληροφοριών)
- Να κάνουν χρήση λογισμικών προκειμένου να επεξεργαστούν και διαχειριστούν τις πληροφορίες και να παράγουν προφορικό και γραπτό λόγο.
- Να προσεγγίζουν τις ΤΠΕ ως εργαλεία μάθησης που διευκολύνουν την πρόσβαση σε ιστορικές πηγές.
- Να αποκτήσουν δεξιότητες λειτουργικής χρήσης των ΝΤ ως περιβάλλοντα έρευνας, επικοινωνίας και διαμοιρασμού

ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Το έργο αυτό συνάδει πλήρως με τις προδιαγραφές του ΑΠΣ (ΥΠΕΠΘ/Π.Ι., 2003β), καθώς έχει σχεδιαστεί με γνώμονα τις εξής παραδοχές

- το μάθημα της Ιστορίας συμβάλλει στην επίτευξη των γενικών σκοπών της Εκπαίδευσης, που αφορούν τόσο την κοινωνικοποίηση του ατόμου, όσο και την προσωπική του ανάπτυξη
- Γενικός σκοπός του μαθήματος είναι η ανάπτυξη της ιστορικής σκέψης και ιστορικής συνείδησης.
- Τους επιμέρους στόχους, κάποιοι από τους οποίους είναι να διαμορφώσουν, μέσα από τη μελέτη των επιμέρους πολιτισμών και της συνεισφοράς τους στον παγκόσμιο πολιτισμό, πνεύμα μετριοπάθειας, ανοχής και σεβασμού στο διαφορετικό και να οικοδομήσουν, μέσα από τη μελέτη του δικού τους πολιτισμού, την εθνική και πολιτιστική τους ταυτότητα.
- Να γνωρίσουν οι μαθητές την ελληνική και παγκόσμια ιστορία και να κατανοήσουν το βαθμό σύνδεσης της ιστορικής πορείας του Ελληνισμού με τις εξελίξεις που έλαβαν χώρα σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο.
- Να γνωρίσουν τους διάφορους πολιτισμούς, να εθιστούν στη διαδικασία μελέτης των σχέσεων μεταξύ των λαών, και να εκτιμήσουν τη συνεισφορά των λαών αυτών στον παγκόσμιο πολιτισμό.
- Ταυτόχρονα το έργο έχει σχεδιαστεί ώστε να γεφυρώσει τα διδακτικά αντικείμενα της Ιστορίας και της Αγγλικής γλώσσας, υιοθετώντας τη διαθεματική ολιστική λογική, σύμφωνα με την οποία μπορεί να δημιουργηθεί μια «φιλολογική ζώνη» (σύνδεση Ιστορίας με-ελληνική/αγγλική-γλώσσα) και συντελώντας ώστε να καλυφθεί η διδακτέα ύλη με τρόπο δημιουργικό και όχι απόλυτα γραμμικό. Αναφορικά με την Αγγλική γλώσσα, το ΑΠΣ (ΥΠΕΠΘ/Π.Ι., 2003α, σ.381) προβλέπει πως

Η διδασκαλία της Αγγλικής γλώσσας απαιτεί ευκαιρίες και δυνατότητες για την ανάδειξή της σε εργαλείο/μέσο ανάπτυξης και της επιστημονικής σκέψης και του επιστημονικού προβληματισμού… μέσα από διαθεματικές προσεγγίσεις επιστημονικών θεμάτων, όπου η ξένη γλώσσα δημιουργεί τη δυνατότητα σφαιρικής πληροφόρησης και αδιαμεσολάβητης επικοινωνίας με τον διεθνή επιστημονικό κόσμο.

- Η ενεργητική μάθηση απαιτεί το ευνοϊκό εκείνο περιβάλλον όπου η έκθεση των παιδιών στην ξένη γλώσσα θα είναι συνεχής, καθημερινή και χωρίς όρια.
- Η μελέτη της και η χρήση της Αγγλικής και η κατανόηση της γραμματικής συνδέονται με τη χρήση της και την ίδια τη ζωή

ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΑ

Ο ρόλος του διδάσκοντα υπήρξε λιγότερο παραδοσιακός ρόλος καθώς δεν περιορίζεται σε αυτόν του διεκπεραιωτή της ύλης αλλά παρέχει συστηματική υποστήριξη στους μαθητές, σχεδιάζει δράσεις και αξιολογεί ψηφιακούς πόρους επιλέγοντας τους πλέον κατάλληλους, συνεργάζεται με άλλους καθηγητές, ως μέλος και ο ίδιος μιας ομάδας, μαθαίνει και εξελίσσεται μέσα από αυτή τη διαδικασία. Ταυτόχρονα ενδυναμώνει την επαγγελματική του ταυτότητα, εξασφαλίζει το δημιουργικό του ρόλο στο σχεδιασμό-υλοποίηση-αξιολόγηση του project και προωθεί την επαγγελματική του ανάπτυξη μέσω της δημιουργίας του προσωπικού του δικτύου μάθησης (Personal Learning Network-PLN)

ΑΦΕΤΗΡΙΑ

Ξεκινώντας κατά την τρέχουσα χρονιά το μάθημα «Ιστορία του Αρχαίου Κόσμου» της Α’ Λυκείου, ορμώμενοι από την απεικόνιση της Νίκης της Σαμοθράκης στο εξώφυλλο του σχολικού εγχειριδίου και μετά από μια σύντομη αναδρομή στο περιεχόμενο του, οι μαθητές εντόπισαν πως υπάρχει πλούσιο οπτικό υλικό που αφορά σε αρχαιολογικά ευρήματα και έργα τέχνης τα οποία εκτίθενται σε μουσεία σε ολόκληρο τον κόσμο.

Αποφασίσαμε πως αυτό θα ήταν ένα ενδιαφέρον θέμα για την υλοποίηση ενός προγράμματος ηλεκτρονικής αδελφοποίησης με άλλες χώρες στα σχολεία των οποίων διδάσκεται Αρχαία Ιστορία. Στην αρχή της χρονιάς βρήκαμε τρεις ακόμα συνεργάτες, ένα σχολείο από τη Μ. Βρετανία, ένα από τη Γαλλία και ένα από την Ιταλία. Ο λόγος που επιλέξαμε να συνεργαστούμε μαζί τους σε ένα project με θέμα τον αρχαίο πολιτισμό και τα μουσεία που φιλοξενούν σήμερα μερικά από τα πιο σημαντικά έργα τέχνης όλων των εποχών ήταν, εκτός της σύμπλευσης μας σε σχέση με τη διδακτέα ύλη, το γεγονός πως και οι τέσσερις χώρες διαθέτουν μερικά από τα πλέον σημαντικά Ευρωπαϊκά μουσεία, κάποια από τα οποία επισκεφθήκαμε σε κάποια φάση της συνεργασίας μας, η οποία διήρκησε 7 μήνες.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Το έργο σχεδιάστηκε συνεργατικά και διαρθρώθηκε σε έξι ενότητες κάθε μια από τις οποίες διήρκησε χρονικά ένα μήνα. Κατά την πρώτη ενότητα επιδιώχθηκε η γνωριμία των συνεργατών σε επίπεδο χώρας, σχολικής μονάδας και μαθητή. Για το λόγο αυτό δημιουργήθηκαν quiz με το www.onlinequizcreator.com και με χρήση βίντεο από το You Tube μέσω του www.blubbr.tv (βλ. Σχήμα 2) με θέμα τις χώρες και της περιοχές προέλευσης των σχολείων. Το twinblog και το twinforum καθώς και φωτογραφικό υλικό χρησιμοποιήθηκαν προκειμένου να γνωριστούν οι μαθητές προσωπικά και να αναπτυχθεί κλίμα συνεργασίας και καλής επικοινωνίας. Η γνωριμία ενισχύθηκε μέσω ανταλλαγής καρτών με αφορμή τον εορτασμό των Χριστουγέννων

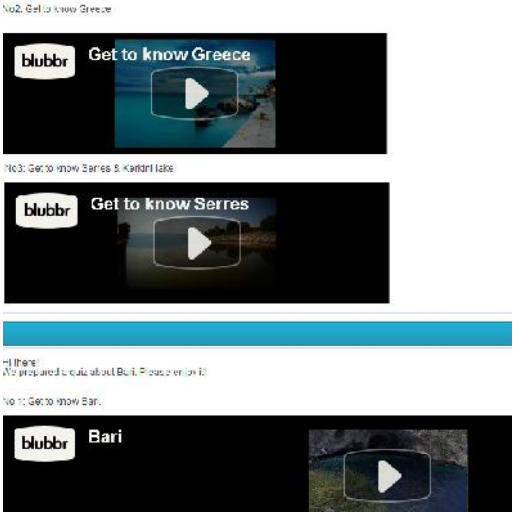

Σχήμα 2: Blubbr quiz

Στη δεύτερη ενότητα, "A stroll around the European Museums", υλοποιήθηκε ένας αριθμός δραστηριοτήτων με στόχο τη γνωριμία των εμπλεκόμενων μαθητών με τα μουσεία της χώρας τους αλλά και των άλλων χωρών και των εκθεμάτων που φιλοξενούσαν έτσι ώστε να αποκομίσουν επιπλέον γνώσεις και δεξιότητες ως προς το υπό διαπραγμάτευση θέμα. Μετά από το στάδιο καταιγισμού ιδεών όπου οι μαθητές κατέγραψαν σε έναν πίνακα padlet μια σύντομη παρουσίαση αναφορικά με τα Ευρωπαϊκά μουσεία που θεωρούν εμβληματικά, δημιούργησαν διαδικτυακές εφαρμογές μέσω της ιστοσελίδας www.learningapps.org, επιλέγοντας εκθέματα τα οποία παρουσίασαν με παιγνιώδη τρόπο (κουίζ, κρυπτόλεξα, ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής, αντιστοίχηση), απευθυνόμενοι στους έφηβους συνεργάτες τους αλλά και σε οποιονδήποτε επιθυμεί να τα επισκεφθεί.

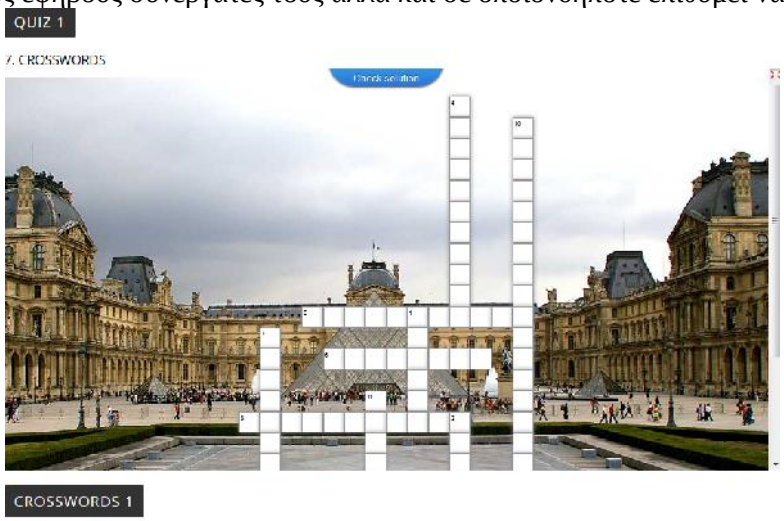

Σχήμα 3: Εφαρμογές στο learningapps.org

Παράλληλα πραγματοποιήθηκαν εκπαιδευτικές επισκέψεις των μαθητών σε μουσεία της χώρας τους προκειμένου να ανακαλύψουν βιωματικά τους θησαυρούς των αρχαιολογικών μουσείων και να μεταδώσουν στους συνεργάτες τους τις νεοαποκτηθείσες γνώσεις και εμπειρίες τους. Για το λόγο αυτό οι Γάλλοι μαθητές ετοίμασαν τη δικοί τους διαδικτυακή ξενάγηση (βλ. Σχήμα 4), ενώ οι έλληνες χρησιμοποίησαν βίντεο από την ιστοσελίδα του αρχαιολογικού μουσείου Θεσσαλονίκης πάνω στο οποίο δημιούργησαν ερωτήσεις υπό μορφή κουίζ. Έγινε επιπλέον ανταλλαγή καρτών και αναμνηστικών από τις επισκέψεις των μαθητών, τα οποία εκτέθηκαν σε etwinning γωνιές στους χώρους των σχολείων (βλ. Σχήμα 5).

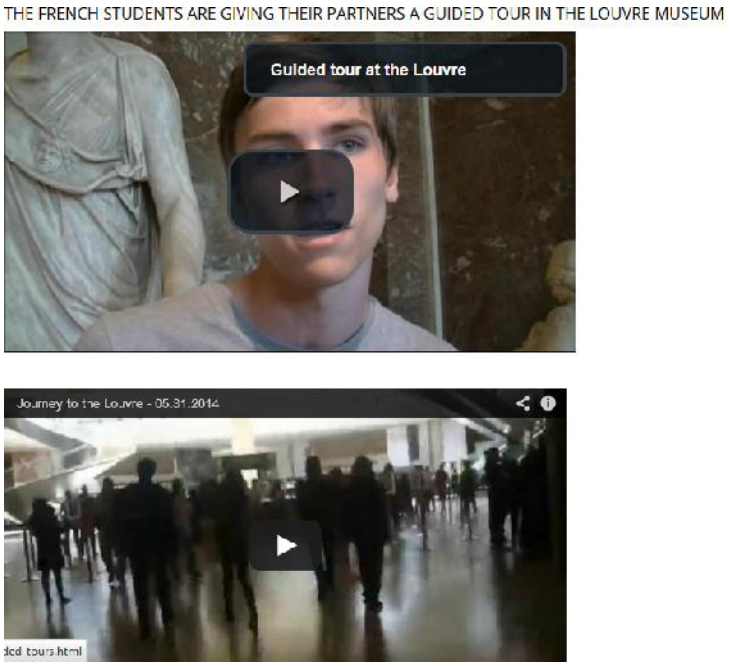

Σχήμα 4: Διαδικτυακή ξενάγηση στο Λούβρο

Σχήμα 5: Ανταλλαγή αναμνηστικών από τις επισκέψεις στα μουσεία

Επιπλέον αναπτύχθηκε χώρος όπου συγκεντρώθηκαν σύνδεσμοι με διαδικτυακά παιχνίδια που διατίθενται στις ιστοσελίδες των μουσείων, κάνοντας το περιεχόμενο τους προσιτό στους νεαρούς επισκέπτες. Αφού συγκεντρώθηκαν ενδιαφέροντες σύνδεσμοι, εξερευνήθηκαν ατομικά προκειμένου το περιεχόμενο τους να αυξήσει το ενδιαφέρον των εφήβων ως προς το γνωστικό αντικείμενο και εκτός σχολικής τάξης. Ενδεικτικά παραθέτονται μερικοί

www.acropolis-athena.gr/
http://www.ysma.gr/theglafkaproject/#/en/journey/preparation/step3
http://www.ysma.gr/en/education-museum-kits
http://www.theacropolismuseum.gr/peploforos/
http://www.britishmuseum.org/explore/young_explorers/play.aspx
http://www.parthenonfrieze.gr/#/home
http://www.bbc.co.uk/schools/primaryhistory/worldhistory

Κατά την τρίτη ενότητα, “Let’s adopt an artifact”, οι μαθητές καλούνται να ‘υιοθετήσουν’ ένα έκθεμα, ενεργοποιώντας την κριτική τους ικανότητα. Μετά από το αρχικό στάδιο της διερεύνησης των υπαρχουσών γνώσεων και της πρόσκτησης νέων πληροφοριών και γνώσεων, έρχεται η φάση τους

στοχασμού και της επιλογής εκθεμάτων που κατέχουν σημαίνουσα θέση για τον Ευρωπαϊκό και τον Παγκόσμιο πολιτισμό. Οι μαθητές κάθε χώρας καταθέτουν τις προτάσεις τους σε εθνικό επίπεδο υπό μορφή διαδικτυακής αφίσας (www.glogster.com), ανταλλάσσονται απόψεις και επιχειρηματολογία και διενεργείται ψηφοφορία (www.tricider.com) και εν κατακλείδι επιλέγεται το έκθεμα κοινής αποδοχής, η Νίκη της Σαμοθράκης (βλ. Σχήμα 6), για το οποίο δημιουργείται η τελική διαδικτυακή αφίσα.

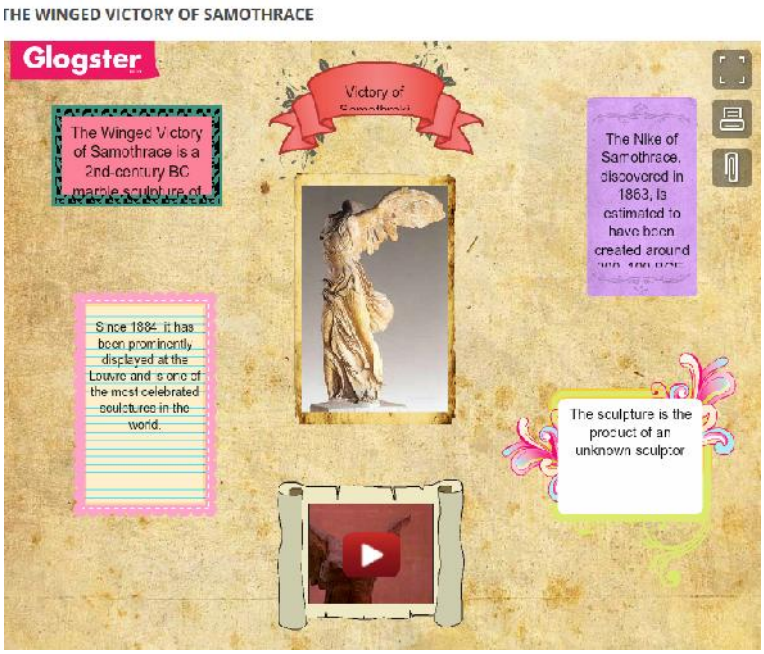

Σχήμα 6: Υιοθετώντας ένα έκθεμα

Στη συνέχεια, κατά την τέταρτη ενότητα, “Let’s talk about history: a radio broadcast” παρουσιάζεται στους μαθητές ένα σενάριο σύμφωνα με το οποίο καλούνται να αποφασίσουν ποιά έργα τέχνης θα συμπεριελάμβαναν σε μια αποστολή στο διάστημα ως αντιπροσωπευτικά του ανθρώπινου πολιτισμού. Εμπνευσμένη από την καμπάνια του Βρετανικού Μουσείου "The history of the world in 100 objects", οι μαθητές δημιουργούν τα δικά τους podcasts αναλαμβάνοντας ρόλο δημοσιογράφου και επιστήμονα και εκφράζουν την επιχειρηματολογία τους αναφορικά με το θέμα (βλ. Σχήμα 7). Η ψηφοφορία (www.dotvoting.org) δίνει σε όλους το έναυσμα να ακούσουν όσο το δυνατό περισσότερες συνεντεύξεις και να ψηφίσουν το έργο που αποτελεί πυλώνα του ευρωπαϊκού και παγκόσμιου πολιτισμού σήμερα.

Σχήμα 7: Let’s talk about History

Στην πέμπτη ενότητα “A Night in the museum: a collaborative story” το ζητούμενο είναι η συνεργατική συγγραφή μιας ιστορίας μυθοπλασίας με θέμα τη διαμονή ενός κεντρικού ήρωα στο Μουσείο του Λούβρου και τη συνάντηση του με τα εκθέματα τα οποία αποκτούν ζωή και λόγο. Μετά την προετοιμασία στην τάξη και τη χρήση του wiki για τη διαμόρφωση του ιστορίας, το κείμενο στην τελική του μορφή (βλ. Σχήμα 8) δημοσιεύτηκε σε μορφή eBook μέσω του issuu. http://goo.gl/cyBbw0

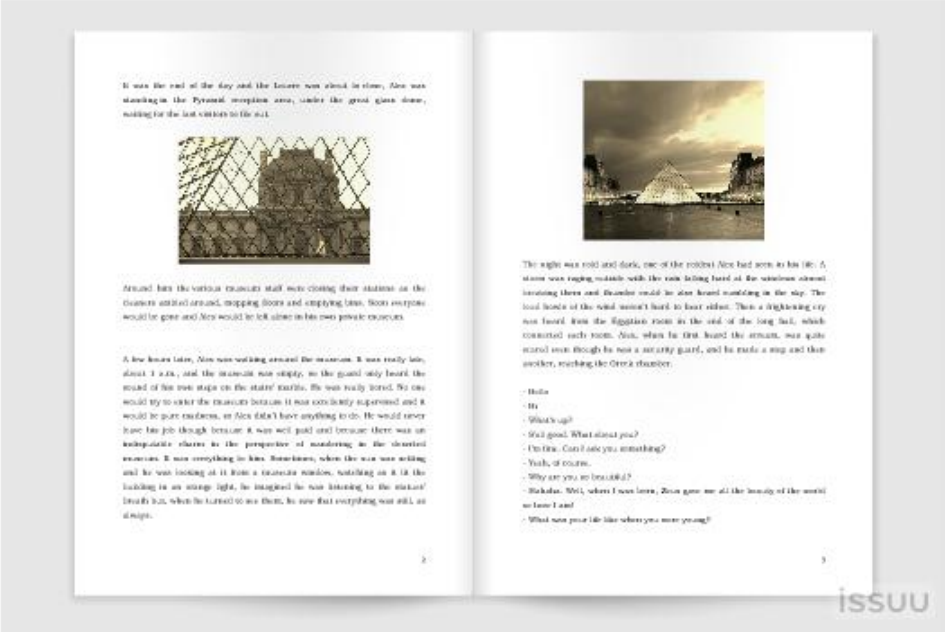

Σχήμα 8: Μια συνεργατική ιστορία

Τέλος στην έκτη ενότητα “Evaluation” οι μαθητές συμμετέχουν σε έρευνα μέσω ερωτηματολογίου[1] καταθέτοντας τις απόψεις τους ως προς τις γνώσεις και τις δεξιότητες που αποκτήθηκαν κατά τη διάρκεια της υλοποίησης του έργου, αλλά και αναφορικά με τις στάσεις που υιοθετούν ως προς τη χρησιμότητα των έργων etwinning στη μαθησιακή διαδικασία. Σε ένα πίνακα padlet οι μαθητές στέλνουν τα αποχαιρετιστήρια μηνύματα τους (Σχήμα 9), σηματοδοτώντας το τέλος του κύκλου ζωής της διαδικτυακής κοινότητας που αναπτύχθηκε στα πλαίσια του etwinning έργου.

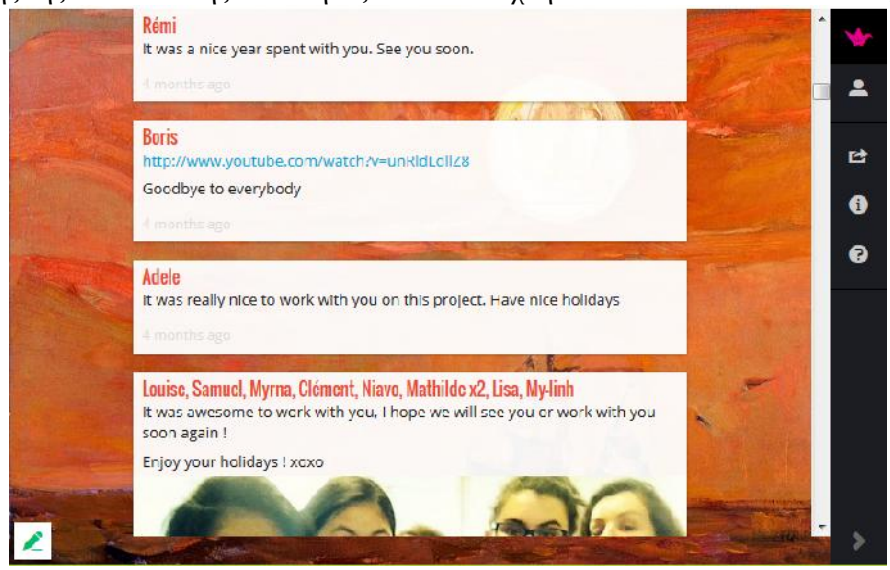

Σχήμα 9: Ολοκληρώνοντας τη συνεργασία

ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ

[1] http://goo.gl/aaUojm

Το έργο “A day in the museum” υπήρξε μια εναλλακτική πρόταση στην προσέγγιση του γνωστικού αντικειμένου της ιστορίας και την ίδια τη μαθησιακή διαδικασία. Κύρια χαρακτηριστικά υπήρξαν η δημιουργία υποστηρικτικού πλαισίου (scaffolding) από τους εκπαιδευτικούς σύμφωνα με τις αρχές του εποικοδομητισμού και ακολούθως σχεδιασμός τις μαθησιακή διαδικασίας με στόχο τη φθίνουσα καθοδήγηση και περισσότερη αυτενέργεια των μαθητών. Οι μαθητές μπήκαν στο επίκεντρο λειτουργώντας σε ρόλο δημοσιογράφου και επιστήμονα , ερευνητή, πρωταγωνιστή μιας ιστορίας, ξεναγού μουσείου. Η εργασία σε ομάδες σε κοινές δραστηριότητες όπου σχεδιάστηκε η εργασία σε πρώτο επίπεδο σε εθνικές ομάδες και σε δεύτερο επίπεδο σε διεθνείς ομάδες. Το twinspace λειτούργησε όχι μόνο ως «πίνακας» ανάρτησης εργασιών, αλλά ως χώρος σχεδιασμού και υλοποίησης των δραστηριοτήτων που εναρμονίζονται με τη στοχοθεσία και ως χώρος συνεργασίας και επικοινωνίας μαθητών και εκπαιδευτικών. Η δημιουργία παιχνιδιών και quizzes από τους μαθητές συνετέλεσε στο να αφομοιώσουν τις κατακτηθείσες γνώσεις και να δημιουργηθεί υλικό που μπορεί να χρησιμοποιηθεί από άλλους μαθητές και να μεταφερθεί σε άλλα περιβάλλοντα. Τέλος καταρρίφθηκε η ιδέα της «κλειστής» τάξης. Οι τοίχοι εξαφανίζονται και οι 82 μαθητές του έργου αποτελούν τα μέλη μιας νέας κοινότητας με πολυπολιτισμικά χαρακτηριστικά, με διαφορετικές εθνικότητες και διαφορετικές οπτικές πάνω στο κοινό σημείο ανάφορας - την Ιστορία, μέσα από μια κοινή γλώσσα – την Αγγλική - η οποία λειτουργεί ως lingua franca, ενώ ταυτόχρονα οι εθνικές γλώσσες δεν εξοστρακίζονται από τις εθνικές ομάδες, αντίθετα επιτελούν σημαντικό ρόλο στην αφομοίωση της ύλης.

Το έργο είναι διαθέσιμο στις ιστοσελίδες www.adayinthemuseum.weebly.com/ και στο δημόσιο Twinspace http://new-twinspace.etwinning.net/web/p100155/welcome

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Βακαλούδη, Α. (2014). Διδακτική και παιδαγωγική αξιοποίηση των ΤΠΕ στο μάθημα της ιστορίας. Στο *Επιμορφωτικό υλικό για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στα Κέντρα Στήριξης Επιμόρφωσης*. Τεύχος 3 (έκδοση Γ’ αναθεωρημένη): Κλάδος ΠΕ02 Ειδικό Μέρος. Πάτρα: ΙΤΥ

Κουτσογιάννης, Δ. (2014) (α). Θεωρητικό πλαίσιο της γλωσσικής διδασκαλίας και αξιοποίηση των ΤΠΕ. Στο *Επιμορφωτικό υλικό για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στα Κέντρα Στήριξης Επιμόρφωσης*. Τεύχος 3 (έκδοση Γ’ αναθεωρημένη): Κλάδος ΠΕ02 Ειδικό Μέρος. Πάτρα: ΙΤΥ

Κουτσογιάννης, Δ. (2014) (β). ΤΠΕ και γραμματισμός. Στο *Επιμορφωτικό υλικό για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στα Κέντρα Στήριξης Επιμόρφωσης*. Τεύχος 3 (έκδοση Γ’ αναθεωρημένη): Κλάδος ΠΕ02 Ειδικό Μέρος. Πάτρα: ΙΤΥ

Κουτσογιάννης, Δ. (2014) (γ). Η εισαγωγή των ΤΠΕ στην εκπαίδευση και τη διδασκαλία των φιλολογικών μαθημάτων. Στο *Επιμορφωτικό υλικό για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στα Κέντρα Στήριξης Επιμόρφωσης*. Τεύχος 3 (έκδοση Γ’ αναθεωρημένη): Κλάδος ΠΕ02 Ειδικό Μέρος. Πάτρα: ΙΤΥ

ΥΠΕΠΘ/Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (2003) (α). *Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών (ΔΕΠΠΣ) για τα Αγγλικά.*

ΥΠΕΠΘ/Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (2003) (β). *Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών (ΔΕΠΠΣ) για την Ιστορία.*

Δημιουργία εικονικής ψηφιακής πινακοθήκης μέσα στα πλαίσια των εκπαιδευτικών δράσεων Teachers 4 Europe και Europe at Schools through Art and Simulation

Βίκυ Γεωργαντά[1]

[1] Δασκάλα & Med στις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας για την Εκπαίδευση
Συμμετέχουσα στις ευρωπαϊκές εκπαιδευτικές δράσεις: Teachers 4 Europe και Europe at Schools through Art and Simulation
vikigeo@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η ανάπτυξη των νέων τεχνολογιών της πληροφορίας και των επικοινωνιών (ΤΠΕ) τα τελευταία χρόνια έχει οδηγήσει αναπόφευκτα στη βελτίωση και στη δημιουργία νέων, ελκυστικών περιβαλλόντων μάθησης. Η παρούσα εισήγηση πραγματεύεται το θεωρητικό πλαίσιο της εκπαιδευτικής αξιοποίησης ενός μουσειακού περιβάλλοντος και ειδικότερα μιας ψηφιακής πινακοθήκης που δημιουργήθηκε με τη συνδρομή των ΤΠΕ στα πλαίσια της υλοποίησης δύο ευρωπαϊκών δράσεων. Το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της δημιουργίας ενός εικονικού μουσείου-πινακοθήκης χρησιμοποιώντας το λογισμικό Power Point αποτελεί μία ενδιαφέρουσα πρόταση για τη δημιουργία συνεργατικού εκπαιδευτικού υλικού εμπλουτισμένο με περιεχόμενο από τους ίδιους τους μαθητές και τον εκπαιδευτικό χωρίς την απαίτηση τεχνικών δεξιοτήτων πέρα από τις βασικές στη χρήση των ΤΠΕ.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *ψηφιακή πινακοθήκη, εικονικό μουσείο, ΤΠΕ*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Είναι γεγονός ότι η σημερινή κοινωνία της γνώσης, της πολυπλοκότητας, της κυβερνητικής πληροφορίας και της κυριαρχίας του διαδικτύου υπόκειται συνεχώς σε μεταβολές και ανακατατάξεις, που διατρέχουν όλες τις εκφάνσεις του επιστητού. Ταυτόχρονα, αξιόλογες μελέτες και έρευνες έχουν συμβάλλει στην πρόοδο της παιδαγωγικής επιστήμης τροφοδοτώντας την εκπαιδευτική κοινότητα με νέα και αξιόλογα ερευνητικά πορίσματα. Οι παιδαγωγικές θεωρίες σε συνδυασμό με την ένταξη των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (Τ.Π.Ε.) στην εκπαιδευτική πράξη τοποθετούνται στο πλαίσιο μιας συνεχούς αλληλεπίδρασης και αλληλοτροφοδότησης αποτελώντας ένα βασικό εργαλείο μετάδοσης της πληροφορίας. Αναμφισβήτητα, η έλευση της Κοινωνίας της Γνώσης έχει επιφέρει σημαντικές αλλαγές και έχει συμβάλλει στη δημιουργία ενός νέου κοινωνικού γίγνεσθαι, αναδεικνύοντας νέα πρότυπα και τρόπους επικοινωνίας. Σημαντική παράμετρος της ένταξης των Τ.Π.Ε. στην εκπαίδευση είναι η παραγωγή και η χρησιμοποίηση εκπαιδευτικού ψηφιακού υλικού ως ένα μαθησιακό εργαλείο, το οποίο θα συμβάλλει καθοριστικά καλλιεργώντας και προάγοντας τις μεταγνωστικές δεξιότητες των μαθητών.

Παράλληλα, η επιχειρηματολογία, που συνοδεύει τις προσπάθειες ένταξης των Τ.Π.Ε. στην εκπαίδευση, εκτός από την καλλιέργεια του πληροφορικού γραμματισμού στο πλαίσιο των απαιτήσεων της Κοινωνίας της Γνώσης, επικεντρώνεται σε παιδαγωγικά ζητήματα, καθώς τα ψηφιακά μέσα αφενός εμπλουτίζουν την εκπαιδευτική διαδικασία με ανεξάντλητες πηγές εκπαιδευτικού υλικού και εργαλεία επικοινωνίας και αφετέρου μπορούν να βελτιώσουν την ποιότητα της διδακτικής και της μαθησιακής διαδικασίας. Σημαντικός αριθμός ερευνών επιβεβαιώνει τη θετική επίδραση των Τ.Π.Ε. στην κατανόηση βασικών εννοιών διαφόρων γνωστικών αντικειμένων καθώς και στην ανάπτυξη ανώτερων γνωστικών και μεταγνωστικών δεξιοτήτων (Μείζον Πρόγραμμα Επιμόρφωσης, 2011).

Αναμφισβήτητα, η ραγδαία εξέλιξη των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ) έχει οδηγήσει στην υλοποίηση κατάλληλων εφαρμογών υλικού και λογισμικού περιλαμβάνοντας όλες τις σύγχρονες τεχνολογίες πληροφορικής, όπως είναι το διαδίκτυο, η εικονική πραγματικότητα και οι νεότερες εξελίξεις της τεχνητής νοημοσύνης (Μπακογιάννης & Γρηγοριάδου, 2000). Μέσα σε αυτά τα πλαίσια δημιουργούνται οι κατάλληλες συνθήκες έτσι ώστε να εξυπηρετούνται οι βασικές αρχές των σύγχρονων θεωριών μάθησης, όπως αυτή της ενεργούς οικοδόμησης της γνώσης μέσω της ανακάλυψης και της διερεύνησης, της αλληλεπίδρασης του μαθητή με το κοινωνικό, ιστορικό και πολιτισμικό πλαίσιο στο οποίο δραστηριοποιείται, της συνεργασίας και της επικοινωνίας. Τα τελευταία χρόνια αναπτύσσονται τέτοιες αλληλεπιδραστικές εφαρμογές μέσω της τεχνολογίας της εικονικής πραγματικότητας που θεωρείται ως ένα υψηλού επιπέδου interface που περιλαμβάνει προσομοιώσεις σε πραγματικόχρόνο και επιτρέπει αλληλεπιδράσεις μέσα από πολλαπλά κανάλια αισθήσεων (Μικρόπουλος & Στρουμπούλης, 2002).

Παράλληλα με το θεσμοθετημένο αναλυτικό πρόγραμμα, η ενίσχυση της μαθησιακής διαδικασίας επιχειρείται και μέσα από εναλλακτικές διδακτικές προσεγγίσεις άτυπης μορφής, όπως αυτή της μουσειακής εκπαίδευσης. Από τα μέσα της δεκαετίας του ’90 καταγράφεται ένα κλίμα ευρείας αποδοχής από την πλειονότητα των ερευνητών του εκπαιδευτικού ρόλου του μουσείου όσον αφορά τη γνωστική, συναισθηματική και κοινωνική ανάπτυξη των μαθητών (Piscitelli & Anderson, 2000). Η επαφή των μαθητών με μοναδικά και ασυνήθιστα αντικείμενα - εκθέματα αποτελεί εν δυνάμει μια δραστηριότητα εξαιρετικής εκπαιδευτικής σημασίας (Gilbert& Priest, 1997). Η μάθηση στο μουσειακό περιβάλλον δε θεωρείται μόνο ως γνωστική διαδικασία αλλά και ως προϊόν κοινωνικοπολιτιστικών αλληλεπιδράσεων. Οι μαθητές-επισκέπτες έχουν τη δυνατότητα να οικοδομήσουν νέα γνωστικά σχήματα, εμπειρίες και αντιλήψεις τους μέσω της εξερεύνησης και της αλληλεπίδρασής τους με πληθώρα αντικειμένων σε ένα ομαδοσυνεργατικό και απελευθερωμένο από τους περιορισμούς της τάξης μαθησιακό περιβάλλον (Anderson et al., 2002).

ΕΙΚΟΝΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ

Τα εικονικά μουσεία (virtual museums) υπόσχονται μέσω των τεχνολογιών εικονικής πραγματικότητας να μετατρέψουν την περιήγηση σε χώρους πολιτισμού σε μία συναρπαστική και συνάμα εκπαιδευτική για το χρήστη εμπειρία. Τα χαρακτηριστικά που ένα τέτοιο μουσείο θα πρέπει να έχει, σχετίζονται μεταξύ άλλων με την αληθοφάνεια και την πιστότητα στη ψηφιακή αναπαραγωγή του φυσικού χώρου, την ευκολία στην πλοήγηση, τους τρόπους με τους οποίους η σχετική πληροφορία παρουσιάζεται στους επισκέπτες. Οι τεχνολογίες *Εικονικής Πραγματικότητας (Virtual Reality, VR)* έχουν συνεισφέρει αισθητά στην έρευνα και την πρακτική πολλών επιστημονικών κλάδων και έχουν συμβάλει στην ανάπτυξη νέων εφαρμογών (Craig, Sherman & Will, 2009). Στον τομέα του πολιτισμού οι τεχνολογίες αυτές έχουν χρησιμοποιηθεί επιτυχώς είτε για την αναπαράσταση ιστορικών κτηρίων και τόπων (Sideris, 2006), είτε για τη δημιουργία εικονικών χώρων, στους οποίους εκτίθενται έργα τέχνης και άλλα αντικείμενα αξίας (Sylaiou et al., 2009). Οι εικονικοί αυτοί χώροι μπορεί είτε να αναπαριστούν υφιστάμενα μουσεία, είτε να υπάρχουν μόνο σε ψηφιακή μορφή. Τα μουσεία, οι πινακοθήκες και άλλοι χώροι πολιτισμού μέσω των *εικονικών μουσείων (virtual museums)* έχουν τη δυνατότητα να προβάλλουν στο ευρύ κοινό το πολιτιστικό τους περιεχόμενο, στοχεύοντας σε χρήστες που δεν έχουν τη δυνατότητα να επισκεφθούν το χώρο τους και να τους παρέχουν υπηρεσίες εκπαίδευσης και ενημέρωσης (Μπούνια κ.α., 2009, Chen et al., 2004). Οι χώροι αυτοί καθιστούν εφικτή την εμπειρία επίσκεψης σε απομακρυσμένους επισκέπτες, οι οποίοι είναι σε θέση να βιώσουν ένα εικονικό κόσμο που αποτελεί εξομοίωση ενός πραγματικού μουσείου ή ακόμη και αναπαράσταση ενός τόπου που δεν υφίσταται πλέον προσφέροντας μία αλληλεπιδραστική εμπειρία με αυτόν σε πραγματικό χρόνο.

Ο σχεδιασμός και ανάπτυξη ενός επιτυχούς εικονικού μουσείου είναι ωστόσο μια σύνθετη διαδικασία κατά την οποία πρέπει να λαμβάνονται υπόψη παράμετροι όπως η αληθοφάνεια του περιβάλλοντος, η αλληλεπίδραση, όπως ο χειρισμός και η πλοήγηση στο χώρο (Αβούρης, 2001), ο τρόπος παροχής πληροφοριών και η παρουσία εικονικών χαρακτήρων. Οι εικονικοί αυτοί χαρακτήρες παίζουν ρόλους, όπως αυτός του ξεναγού, ο οποίος καλείται να καθοδηγήσει το χρήστη στο εικονικό μουσείο και να του παρέχει πληροφορίες για τα εκθέματα,

ώστε να παρακινεί το χρήστη να εξερευνήσει σε μεγαλύτερο βαθμό τους εικονικούς χώρους με πιθανά θετικά οφέλη (Holmes, 2007, Vrellis et al., 2010).

ΜΟΥΣΕΙΑΚΟ ΕΙΚΟΝΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ: ΕΝΑ ΚΑΙΝΟΤΟΜΟ ΚΑΙ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟ ΜΑΘΗΣΙΑΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Οι εικονικές πραγματικότητες αποτελούν ένα σχετικά νέο επιστημονικό πεδίο που αναπτύσσεται ραγδαία αφού βρίσκεται σε άμεση συνάρτηση με τη γενικότερη τεχνολογική πρόοδο και την απαίτηση για περισσότερο ανθρωποκεντρικού τύπου πληροφορικές υλοποιήσεις. Σημαντικά χαρακτηριστικά της εικονικής πραγματικότητας είναι η τρισδιάστατη χωρική αναπαράσταση καταστάσεων με πραγματικό ή όχι ανάλογο, η ελευθερία κινήσεων του χρήστη, η πολυαισθητηριακή αλληλεπίδρασή του με την τρισδιάστατη αναπαράσταση και η αίσθηση της παρουσίας του σ' αυτό το συνθετικό περιβάλλον, μια αντιληπτική και ψυχολογική κατάσταση που επιτρέπει στο χρήστη να βιώνει τα εικονικά δρώμενα κατά τρόπο ανάλογο ή μη της πραγματικής ζωής.

Η εικονική πραγματικότητα εξαιτίας αυτών των δυναμικών χαρακτηριστικών της ελκύει το ενδιαφέρον τόσο σε επίπεδο έρευνας, όσο και σε επίπεδο πρακτικής εφαρμογής. Η Youngblut (1997) αναφέρει ότι η τεχνολογία αυτή διευκολύνει με ποικίλους τρόπους τη μάθηση. Ένα σημαντικό πλεονέκτημα της εικονικής πραγματικότητας είναι ότι επιτρέπει στους μαθητές να οπτικοποιούν αφηρημένες έννοιες, να παρατηρούν φαινόμενα ή καταστάσεις σε εξαιρετικά μικρές ή μεγάλες χωρικές και χρονικές κλίμακες, να επισκέπτονται περιβάλλοντα και να αλληλεπιδρούν με συγκεκριμένα στοιχεία τους. Δραστηριότητες που περιλαμβάνουν τέτοιου τύπου χαρακτηριστικά αποτελούν τη βάση για την υλοποίηση σύγχρονων θεωριών μάθησης σύμφωνα με τις οποίες ο μαθητής οικοδομεί τη γνώση και αποκτά μεταγνωστικές δεξιότητες μέσα από μαθησιακές δραστηριότητες.

Παραδοσιακά, ο χώρος του μουσείου θεωρείται ως ένας ισχυρός εκπαιδευτικός πόλος στον οποίο οι μαθητές γίνονται κοινωνοί της πολιτιστικής και πνευματικής κληρονομιάς του δικού τους ή άλλων λαών και απαλλαγμένοι από τα ανελαστικά πλαίσια της τυπικής εκπαίδευσής τους εντός του σχολικού χώρου, δραστηριοποιούνται πολυαισθητηριακά προσλαμβάνοντας πληροφορίες, οι οποίες με κατάλληλους μεθοδολογικούς χειρισμούς είναι δυνατό να μετασχηματιστούν σε αξιόλογη και χρηστική γνώση. Κανείς παιδαγωγός δεν αμφισβήτησε τον κυρίαρχο ρόλο του μουσείου στην ποιοτική αναβάθμιση της εκπαίδευσης και ειδικότερα τη συνεισφορά της μουσειακής αγωγής στη διδασκαλία του γνωστικού αντικειμένου της ιστορίας και της μυθολογίας. Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι η αναγνώριση της μουσειακής αγωγής στην εκπαίδευση της χώρας μας γίνεται για πρώτη φορά στο διάταγμα του Υπουργού Εσωτερικών Γρηγορίου Δικαίου στις 10 Φεβρουαρίου του 1825: «Να δώσει παραγγελίαν εις τους κατά τόπους επάρχους και δημογέροντας και επιτρόπους και διδασκάλους των σχολείων δια να συνάξουν τας αρχαιότητας, όπου κατά καιρούς ευρίσκονται, εις κάθε τόπον … δια να αποκτήση, με τον καιρόν, παν σχολείον το μουσείον του πράγμα αναγκαιότατον δια την ιστορίαν…» (Δημαράς, 1988).

Εντούτοις, παρά το γεγονός ότι όλα σχεδόν τα αναλυτικά προγράμματα αναγνωρίζουν την αξία του μουσείου στη διδασκαλία της ιστορίας και της μυθολογίας και συμπεριλαμβάνουν στις προτεινόμενες δραστηριότητες επισκέψεις σε τέτοιους χώρους, η διδακτική πρακτική που ακολουθείται δε βοηθά τους μαθητές να ανασυνθέσουν την εικόνα του αρχαίου κόσμου μέσα από τα υλικά κατάλοιπά του και να σχηματίσουν ολοκληρωμένη αντίληψη για τη ζωή στην αρχαιότητα με αποτέλεσμα να παρατηρείται μια απροθυμία των μαθητών για επισκέψεις σε μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους (Ιατρού, 2003). Εξάλλου δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις εκείνες που σχεδιάζονται εκπαιδευτικά προγράμματα από το επιστημονικό προσωπικό κάποιου μουσείου χωρίς παιδαγωγική θεμελίωση και διδακτική εμπειρία με αποτέλεσμα την επιφανειακή και χωρίς ιδιαίτερα μαθησιακά οφέλη εκπαιδευτική τους εφαρμογή.

Επιπλέον, οι εκπαιδευτικές προοπτικές που a priori υπόσχονται οι επισκέψεις σε μουσειακά περιβάλλοντα αποδυναμώνονται λόγω και άλλων, πρακτικής κυρίως φύσης, προβλημάτων. Η αδυναμία επίσκεψης των μαθητών λόγω απόστασης, κόστους μετακίνησης, χρόνου και ασφάλειας ή άλλων διοικητικών προβλημάτων (Pantelidis, 1996), ο περιορισμένος αριθμός εκθεμάτων και η έλλειψη δυνατότητας σύνδεσης με παρόμοιους θεματολογικά χώρους είναι μερικοί από τους παράγοντες που δρουν ανασταλτικά στην απόφαση ενός εκπαιδευτικού να

εμπλουτίσει τη διδακτική του προσπάθεια με εναλλακτικές εκπαιδευτικές προσεγγίσεις, όπως αυτή της μουσειακής αγωγής.

Στα προβλήματα αυτά έρχεται να δώσει λύση η τάση που παρατηρείται διεθνώς τα τελευταία χρόνια, δηλαδή η ψηφιοποίηση και προβολή μουσειακού υλικού μέσω κυρίως του διαδικτύου. Η εμπλοκή των ΤΠΕ στη μετεξέλιξη της μορφής του μουσείου, δηλαδή της μετατροπής του σε εικονικού, δεν αφορά μόνο την παρουσίαση ενός στατικού μουσειακού προϊόντος στο ευρύ κοινό, αλλά επιπλέον λειτουργεί και ως παράγοντας αλλαγής της ίδιας της έννοιας του μουσείου: από ευκαιριακό και στατικό μέσο αυθεντίας, σε καθημερινό μέσο δυναμικών, άμεσων και προσωπικών καθημερινών ερμηνειών (Αρβανίτης, 2002). Με τη δημιουργία τέτοιων ψηφιακών περιβαλλόντων το ενδιαφέρον πολλών ερευνητών επικεντρώνεται στη σημασία των πληροφοριών παρά στη σημασία αυτών καθαυτών των αντικειμένων (Washburn, 1984), υποστηρίζοντας ότι η πληροφορία είναι αυτή που παρέχει στον επισκέπτη-μαθητή το κοινωνικοπολιτιστικό πλαίσιο, βάσει του οποίου συνδέει και κατανοεί τα μουσειακά αντικείμενα. Η νέα αυτή μορφή μουσείου εμπλουτίζει τα αντικείμενα με πληροφορίες και είναι προσανατολισμένο στον επισκέπτη-μαθητή και τα ενδιαφέροντά του και όχι στις συλλογές αντικειμένων-εκθεμάτων που διαθέτει. Το εικονικό μουσείο είναι ένα περιβάλλον που επιβάλλεται στο πραγματικό αφού υπερνικά τους περιορισμούς του φυσικού περιβάλλοντος (Bandelli, 1999). Το περιβάλλον αυτό δημιουργείται και παρουσιάζεται με πολυμεσικό τρόπο και εξαιτίας της ιδιότητάς του να διασυνδέει το αντικείμενο με την πληροφορία καθώς και του χαρακτηριστικού της άμεσης πρόσβασης φαίνεται να ξεπερνά τις παραδοσιακές μεθόδους επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης με τους επισκέπτες και να ανταποκρίνεται στις ανάγκες και τα ενδιαφέροντά τους (Schweibenz, 1998).

Τέτοιου είδους μουσειακά εικονικά περιβάλλοντα μπορούν να ενσωματωθούν στη μαθησιακή διαδικασία καθώς θεωρούνται, εκτός των άλλων, και ως ισχυρά μέσα οπτικοποίησης (Lawrence and Pantelidis, 1994). Η οπτικοποίηση αποτελεί ένα αναγνωρισμένο μέσο για την αναπαράσταση δεδομένων και εννοιών που βοηθά στην κατανόηση και αφομοίωση του περιεχομένου της διδασκαλίας ιδιαίτερα σε θέματα ιστορικού περιεχομένου (Κωστάκης κ.α, 2000). Ειδικά στη διδασκαλία της ιστορίας όπου οι περισσότερες αναφορές είναι σε κόσμους του παρελθόντος, η χρήση των οπτικών αναπαραστάσεων επιβάλλεται για τη δημιουργία σταθερών νοητικών εικόνων και κοινών σημείων αναφοράς και συζήτησης (Βώρος, 1995). Με την εικονική περιήγηση σε μουσεία, πινακοθήκες και αρχαιολογικούς χώρους οι μαθητές συνδέουν το περιεχόμενο του μουσειακού υλικού με το ιστορικό, κοινωνικό και πολιτιστικό πλαίσιο της εποχής που μελετούν.

Έχουν τη δυνατότητα να αναπλάσουν με τη φαντασία τους την κοινωνία, τον τρόπο ζωής και τις ενασχολήσεις των ανθρώπων του παρελθόντος και να ανακαλύψουν, μέσα από τα ευρήματα, τις καθημερινές και επαγγελματικές ασχολίες τους, τα υλικά που χρησιμοποιούσαν, το στολισμό και τον οπλισμό τους, τις καθημερινές συνήθειες, το θρησκευτικό αίσθημα, την τέχνη και τη θεματογραφία της κλπ. Με τον τρόπο αυτό εξάγουν συμπεράσματα για την κοινωνία, τις νοοτροπίες, τα ήθη και έθιμα, τη θρησκεία, την πολιτική και είναι προσανατολισμένο στον επισκέπτη-μαθητή και τα ενδιαφέροντά του και όχι στις συλλογές αντικειμένων-εκθεμάτων που διαθέτει (Βακαλούδη, 2001).

ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

Μέσα στα πλαίσια της Δράσης της Αντιπροσωπείας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Ελλάδα Teachers 4 Europe, της Δράσης ΚΑ1 του Ευρωπαϊκού Προγράμματος Jean Monnet “Learning EU at Schools”: Europe at Schools through Art and Simulation (EuropeStARTS) και στα πλαίσια υλοποίησης Προγράμματος Πολιτιστικών θεμάτων «Κόκκινη κλωστή δεμένη στη γηραιά ήπειρο τυλιγμένη, κάνε κλικ για να γυρίσει την Ευρώπη να γνωρίσει» υλοποιήθηκε ένα ετήσιο Project με τη συμμετοχή των 23 μαθητών της Στ΄ τάξης του 5ου Δημοτικού Σχολείου Κορωπίου. Συνολικά πραγματοποιήθηκαν 25 εκπαιδευτικές παρεμβάσεις στο δίωρο της Ευέλικτης Ζώνης. Το Project περιλαμβάνει μία σειρά από εκπαιδευτικές βιωματικές δραστηριότητες και θα μπορούσε να αποτελέσει αφόρμηση για την ένταξη στο δημοτικό σχολείο καινοτόμων εκπαιδευτικών προγραμμάτων εντάσσοντας δημιουργικά την ευρωπαϊκή διάσταση της εκπαίδευσης τόσο μέσω της βιωματικής και ενεργούς μάθησης όσο και μέσα από τη

λειτουργική ενσωμάτωση και ένταξη των τεχνολογιών της πληροφορίας και της επικοινωνίας στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Είναι γεγονός, όμως, ότι η πραγματοποίηση μιας καινοτόμου εκπαιδευτικής παρέμβασης με βασικό άξονα τη μετάδοση και εμφύσηση της ευρωπαϊκής ιδέας και των ευρωπαϊκών αξιών μέσα από βιωματικές και νοηματοδοτούμενες δραστηριότητες, που ταυτόχρονα θα λαμβάνουν υπόψη τη διαθεματική προσέγγιση και θα ανταποκρίνονται και στους μαθησιακούς στόχους των μαθημάτων της αντίστοιχης τάξης, είναι ένα εγχείρημα πρωτότυπο αλλά και πολυσύνθετο. Για αυτό κρίθηκε αναγκαίος αρχικά ο καθορισμός του γενικού σκοπού αλλά και των επιμέρους ειδικών στόχων για την καλύτερη ανταπόκριση στις απαιτήσεις της συγκεκριμένης εκπαιδευτικής παρέμβασης. Ο γενικός σκοπός είναι να γνωρίσουν οι μαθητές μέσα από βιωματικές και ομαδοσυνεργατικές δραστηριότητες τον πολιτισμό, τα ήθη και τα έθιμα, τη μουσική, τους χορούς και τις παραδόσεις χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που θα έχουν επιλέξει οι ίδιοι να είναι εκπρόσωποι.

Επιπρόσθετα, ο γενικός σκοπός της παρέμβασης εμπλουτίστηκε και με επιμέρους στόχους, οι οποίοι καλύπτουν όλες τις πτυχές της καινοτόμου εκπαιδευτικής παρέμβασης. Κατά συνέπεια, λαμβάνοντας υπόψη τα δεδομένα της σύγχρονης συγκυρίας για την ανάγκη δημιουργίας καινοτόμων εκπαιδευτικών παρεμβάσεων υψηλού επιπέδου στα ελληνικά σχολεία με την ταυτόχρονη αξιοποίηση των Τ.Π.Ε. και προσδίδοντας μια ευρωπαϊκή διάσταση στην εκπαίδευση σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε η παρούσα εκπαιδευτική παρέμβαση. Πιο συγκεκριμένα, οι επιμέρους σκοποί ομαδοποιήθηκαν σε τέσσερις βασικούς άξονες:

Α) Γνωρίζοντας και Κατανοώντας

- ✓ Να γνωρίσουν το μύθο της Αρπαγής της Ευρώπης.
- ✓ Να γνωρίσουν το λόγο δημιουργίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τη σταδιακή χρονολογική ένταξη των κρατών- μελών.
- ✓ Να γνωρίσουν τα βασικά χαρακτηριστικά της δομής, της οργάνωσης και της λειτουργίας των κυριότερων κοινοτικών οργάνων.
- ✓ Να γνωρίσουν και να κατανοήσουν πως συνεδριάζει το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο μέσα από τη διαδικασία της προσομοίωσης.
- ✓ Να αναγνωρίζουν και να περιγράφουν το φυσικό ανθρωπογενές περιβάλλον με τη βοήθεια κατάλληλου εποπτικού υλικού.
- ✓ Να συγκεντρώσουν πληροφορίες για την αγαπημένη τους χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- ✓ Να γνωρίσουν τα ήθη, τα έθιμα και τις παραδόσεις των χωρών της Ε.Ε.
- ✓ Να γνωρίσουν τα παραδοσιακά παραμύθια των χωρών της Ε.Ε.

Β)Διερευνώντας και Εντοπίζοντας

- ✓ Να αποκτήσουν βασικές γνώσεις για τους λαούς που ανήκουν στην Ε.Ε.
- ✓ Να καταγράφουν και να αξιοποιούν πληροφορίες για τους λαούς των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τα πολιτιστικά χαρακτηριστικά τους.
- ✓ Να εντοπίσουν γνωστά μνημεία της Ευρώπης και να συλλέξουν πληροφορίες για την ιστορία τους.
- ✓ Να κατανοήσουν τη σημασία της διαφύλαξης των πολιτισμικών ιδιαιτεροτήτων των λαών στο πλαίσιο της πολυπολιτισμικής Ευρώπης.
- ✓ Να διερευνήσουν, να εντοπίσουν και να παρουσιάσουν σημαντικούς ζωγράφους, ποιητές και μουσικούς των χωρών που εκπροσωπούν.

Γ) Επικοινωνώντας

- ✓ Να εργαστούν τόσο ατομικά, όσο και σε ομάδες εργασίας για την ολοκλήρωση των θεμάτων που θα αναλάβουν να επεξεργαστούν.
- ✓ Να αναπτύξουν δεξιότητες επικοινωνίας και συνεργασίας.
- ✓ Να παρουσιάσουν στην ολομέλεια της τάξης τις ομαδικές τους εργασίες.
- ✓ Να παρουσιάσουν μέσα στη σχολική κοινότητα τις ομαδικές τους εργασίες.
- ✓ Να γίνουν οι ίδιοι δημιουργοί πρωτότυπου ψηφιακού υλικού.

Δ) Συνδέοντας με τη ζωή

- ✓ Να παρουσιάσουν μέσα στη σχολική κοινότητα τις ομαδικές τους εργασίες.
- ✓ Να αναπτύξουν θετική στάση απέναντι σε όλους τους Ευρωπαίους συμπολίτες τους και διάθεση για συνεργασία και αλληλεγγύη.

- ✓ Να αποκτήσουν θετική στάση απέναντι στους άλλους λαούς και να εκτιμήσουν τη σημασία που έχει η συνεργασία των λαών καθώς και τα ανθρωπιστικά και δημοκρατικά ιδεώδη.

Οι παραπάνω στόχοι είναι συμβατοί με το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών της Γεωγραφίας και της Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής της Στ΄ τάξης του Δημοτικού. Ταυτόχρονα καλύπτουν το γνωστικό, συναισθηματικό και ψυχοκινητικό τομέα. Επιπρόσθετα, θα εμπλακούν τα μαθήματα των Αγγλικών, των Γερμανικών και της Φυσικής Αγωγής. Οι γνωστικοί στόχοι εστιάζονται στις γνώσεις που προσφέρονται και στις νοητικές ικανότητες που καλλιεργούνται, καλύπτοντας τους τομείς της σκέψης, της αντίληψης και της μνήμης. Οι συναισθηματικοί στόχοι αναφέρονται στο ενδιαφέρον, στις αντιλήψεις και στις στάσεις, στις αξίες και γενικότερα στα συναισθήματα με απώτερο σκοπό τη θετική τοποθέτηση και εκτίμηση των στοιχείων και των πληροφοριών. Οι ψυχοκινητικοί στόχοι αναφέρονται στην καλλιέργεια των ικανοτήτων που απαιτεί το περιεχόμενο και η φύση του Project. Στο σημείο αυτό θα ήταν παράλειψη να μην επισημανθούν οι εμπλεκόμενες γνωστικές περιοχές που συνδέονται άμεσα με τη συγκεκριμένη διαθεματική εκπαιδευτική παρέμβαση. Αρχικά, οι βασικοί πυλώνες για την ανάπτυξη του project είναι το μάθημα της Γεωγραφίας και της Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής της Στ΄ τάξης του Δημοτικού (http://www.pi-schools.gr/programs/depps). Παράλληλα, μέσα από την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων κάθε εκπαιδευτικής παρέμβασης εμπλέκονται και άλλες γνωστικές περιοχές, όπως το μάθημα της Γλώσσας, των Μαθηματικών, της Ιστορίας αλλά και των εικαστικών.

Η δημιουργία της ψηφιακής πινακοθήκης εντάχθηκε μέσα στα πλαίσια του τρίτου κατά σειρά διδακτικού δίωρου που είχε ως σημείο αναφοράς τη γνωριμία των μαθητών με το μύθο της αρπαγής της Ευρώπης και τα έργα τέχνης που έχουν φιλοτεχνηθεί από την εποχή της αρχαιότητας μέχρι και σήμερα. Οι μαθητές παρακολούθησαν μια παρουσίαση σε Power Point και ένα σχετικό βιντεάκι (http://www.youtube.com/watch?v=O0FiR6ewGiE) με το μύθο της αρπαγής της Ευρώπης.

Στη συνέχεια οι μαθητές χωρίστηκαν σε τρεις ομάδες και κάθε ομάδα μαθητών είχε αναλάβει να αναζητήσει μέσα από το Διαδίκτυο εικόνες που να αναπαριστούν το μύθο της αρπαγής σε έργα της αρχαιότητας, σε έργα ζωγράφων της Ευρώπης και τέλος σε γλυπτά που έχουν δημιουργηθεί και κοσμούν διάφορες ευρωπαϊκές πόλεις. Έπειτα, οι μαθητές αποθήκευσαν τις εικόνες που βρήκαν και θα ακολούθησε επίδειξη για το πώς μπορούν να δημιουργηθούν οι τοίχοι, το δάπεδο και η οροφή μιας ψηφιακής πινακοθήκης. Μέσα από αυτή τη παρουσίαση μας δόθηκε η δυνατότητα να εμπλέξουμε και τη διδασκαλία των Μαθηματικών εμπλέκοντας την έννοια του εμβαδού του ορθογωνίου, του τετραγώνου και του τραπεζίου, μιας και αυτά είναι τα σχήματα που χρειάστηκαν για τη δημιουργία της ψηφιακής πινακοθήκης. Στη συνέχεια οι ομάδες των μαθητών εργάστηκαν στους υπολογιστές και με τη βοήθεια και την καθοδήγησή μου ετοίμασαν τις αίθουσες της πινακοθήκης. Κάθε ομάδα παρουσίασε στην ολομέλεια της τάξης τα έργα που «είχε κρεμάσει» στους τοίχους της ψηφιακής πινακοθήκης και τέλος όλοι οι τοίχοι από τις ψηφιακές πινακοθήκες ενσωματώθηκαν σε ένα ενιαίο αρχείο για μπορούμε στη συνέχεια να δημιουργήσουμε τις αντίστοιχες αίθουσες περιήγησης.

Εικόνα 1.1: Στιγμιότυπο από την πανοραμική είσοδο της ψηφιακής πινακοθήκης

Εικόνες 1.2-1.4: Στιγμιότυπα από τις αίθουσες της ψηφιακής πινακοθήκης

Κατά τη διάρκεια που πραγματοποιούνταν οι δραστηριότητες για το μύθο της αρπαγής της Ευρώπης κάποιοι από τους μαθητές εξέφρασαν την επιθυμία να ζωγραφίσουν από μόνοι τους τον αντίστοιχο μύθο. Στο σημείο αυτό θα ήταν παράλειψη να μην αναφερθεί ότι μετά τη ζωγραφική απεικόνιση, δόθηκε η ευκαιρία να μάθουν οι μαθητές πως μπορούν να αναρτούν τις δημιουργίες στους στην ψηφιακή πλατφόρμα Glogster Edu δημιουργώντας τις δικές τους ατομικές ή ομαδικές δημιουργίες. Στην ψηφιακή διαδραστική αφίσα ενσωματώθηκαν εκτός από τις ζωγραφιές των παιδιών, αποσπάσματα από την παρουσίαση που παρακολούθησαν οι μαθητές αλλά έφτιαξαν και οι ίδιοι με τα μνημεία και τα έργα τέχνης που βρήκαν και σχετίζονταν με το μύθο της αρπαγής της Ευρώπης.

Εικόνα 1.5: Η διαδραστική αφίσα που δημιουργήθηκε για το μύθο της αρπαγής της Ευρώπης μέσω της ψηφιακής εφαρμογής Glogster Edu

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Η συγκεκριμένη ψηφιακή πινακοθήκη μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως υποστηρικτικό υλικό για τη διδασκαλία μαθημάτων ιστορίας και μυθολογίας προσφέροντας ένα περιβάλλον εντυπωσιακό και ελκυστικό για τους μαθητές. Το μουσειακό αυτό εικονικό περιβάλλον διευκολύνει τους μαθητές να έρθουν σε επαφή με καλλιτεχνικές δημιουργίες στις οποίες η πρόσβαση είναι δύσκολη έως και αδύνατη, λόγω κόστους και απόστασης, αφού περιλαμβάνει συγκεντρωμένα σ’ ένα χώρο εκθέματα που βρίσκονται σε διάφορα μουσεία και βιβλιοθήκες του κόσμου. Στις μελλοντικές προεκτάσεις εντάσσεται η διερεύνηση της στάσης των μαθητών γενικότερα ως προς τη χρήση εικονικών περιβαλλόντων και ειδικότερα αν το εικονικό μουσειακό περιβάλλον γίνεται αποδεκτό από τους μαθητές και βελτιώνει τη διαδικασία της διδασκαλίας και της μάθησης στο μάθημα της μυθολογίας και γενικότερα στο σχολείο.

Η πρόταση της παρούσας εισήγησης αφορά κυρίως το μαθητή αλλά και τον εκπαιδευτικό ως δημιουργούς του δικού τους εκπαιδευτικού υλικού. Οι δυνατότητες που παρέχει σήμερα η πρόοδος της τεχνολογίας, τόσο σε επίπεδο υλικού, όσο και σε επίπεδο λογισμικού, καθιστούν τον υπολογιστή όχι μόνο ένα εύχρηστο εργαλείο, αλλά και ένα μέσο για την ανάπτυξη δεξιοτήτων επικοινωνίας και συνεργασίας. Βέβαια η ανάπτυξη των δεξιοτήτων αυτών δεν αφορά μόνο το τελικό προϊόν αλλά και τη συνεργασία δασκάλου-μαθητών αλλά και μαθητών από διαφορετικά σχολεία και διαφορετικές χώρες με κοινό εκπαιδευτικό πρόγραμμα σε όλη τη διαδικασία δημιουργίας του προϊόντος αυτού από τη σύλληψη ιδέας, την αναζήτηση, αξιολόγηση,

ταξινόμηση υλικού, την ολοκλήρωση και παρουσίαση της εφαρμογής, μέσα από το διάλογο και γενικότερα τη συνεργασία που αυτά προϋποθέτουν.

Άλλωστε το ζητούμενο σήμερα δεν είναι η τεχνολογική αρτιότητα ενός εκπαιδευτικού υποστηρικτικού υλικού, αλλά τα παιδαγωγικά οφέλη της διαδικασίας ανάπτυξής του, διαδικασίας που μπορεί να υποβοηθηθεί αρκετά από την χρήση ενός εύκολου εργαλείου. Βασική όμως προϋπόθεση για την υλοποίηση τέτοιων διαδικασιών είναι ο σχεδιασμός τους στη βάση πραγματικών εκπαιδευτικών αναγκών, ο οποίος απαιτεί αφενός παιδαγωγικό υπόβαθρο και αφετέρου κατανόηση των δυνατοτήτων και αναγκών της τάξης, χαρακτηριστικά που μόνο ο ίδιος ο εκπαιδευτικός είναι σε θέση να γνωρίζει. Ο εκπαιδευτικός με μικρή εμπειρία στις ΤΠΕ μπορεί σε μικρό διάστημα να εξοικειωθεί με τα λογισμικά και να δημιουργήσει από την αρχή ή να επεκτείνει εύκολα και γρήγορα τη χωρική αναπαράσταση, καθώς και να δημιουργήσει τα πανοράματα της επιλογής του. Ο μαθητής μέσα από διαδικασία αναζήτησης, αξιολόγησης και επιλογής πληροφορίας συμμετέχει ενεργά στη δημιουργία του εκπαιδευτικού υλικού και στην ολοκλήρωση της εκπαιδευτικής εφαρμογής.

Άλλωστε, στις μέρες μας ολοένα και περισσότερο προβάλλει επιτακτικά η ανάγκη το σχολείο να μετατραπεί σε ζωντανό οργανισμό μάθησης και οικοδόμησης της γνώσης, όπου ο μαθητής θα τοποθετείται στο επίκεντρο της εκπαιδευτικής διαδικασίας και θα αλληλεπιδρά με το περιεχόμενο, με τον εκπαιδευτικό-διευκολυντή, με τους συμμαθητές του αλλά και με την τεχνολογία. Η επιστημονική έρευνα επιδεικνύει ένα συνεχώς αυξανόμενο αριθμό μελετών και ερευνητικών εργασιών που δείχνουν ότι οι Τ.Π.Ε. κινητοποιούν την προσοχή και την αντίληψη των μαθητών, πολλαπλασιάζουν τις δυνατότητες ανάκλησης πληροφοριακών στοιχείων και παράλληλα προσφέρουν ένα πεδίο για την ερμηνευτική κατανόηση των δεδομένων και των φαινομένων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Αβούρης, Ν. (2001), Εισαγωγή στην Επικοινωνία Ανθρώπου-Υπολογιστή. Αθήνα: Δίαυλος.

Αρβανίτης, Κ. (2002), "Ψηφιακό", "Εικονικό", "Κυβερνομουσείο", ή "Δικτυακό μουσείο": Ερμηνεύοντας όρους και αναζητώντας ορισμό, Επιστημονική Διημερίδα «Μουσείο, Επικοινωνία και Νέες Τεχνολογίες», Παν/μιο Αιγαίου, Μυτιλήνη 31/5-2/6/2002

Βακαλούδη, Α. (2001), Η συμβολή των Νέων Τεχνολογιών στην ιστορική διερεύνηση και διαθεματική αξιοποίηση των πολλαπλών αναπαραστάσεων ως πηγών, Πρακτικά 1ου Συνεδρίου για την Αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στη Διδακτική Πράξη, Σύρος

Βώρος, Φ. (1995), Η διδασκαλία της Ιστορίας και η αξιοποίηση της εικόνας, Αθήνα: εκδ. Παπαδήμα

Δημαράς, Α. - επιμέλεια (1988), Η μεταρρύθμιση που δεν έγινε (Τεκμήρια ιστορίας), τόμος Α΄, Αθήνα : Εκδοτική Ερμής

Ιατρού, Μ. (2003), Η εικονική πραγματικότητα ως διδακτικό μέσο στα αρχαιολογικά εκπαιδευτικά προγράμματα, Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων, τ. 8, Αθήνα: εκδ. Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Κωστάκης, Π., Ράμμος, Χ., Βούρη, Σ. & Μικρόπουλος Τ.Α. (2000), Μια περίπτωση χρήσης εικονικούπεριβάλλοντος στη διδασκαλία της ιστορίας, Πρακτικά 2ου Πανελλήνιου Συνεδρίου, Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στην Εκπαίδευση, 284-294, Πάτρα

Μείζον Πρόγραμμα Επιμόρφωσης (2011), Βασικό Επιμορφωτικό Υλικό, Τόμος Α΄, Γενικό μέρος, Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

Μικρόπουλος, Τ. & Στρουμπούλης, Β. (2002), Η Αίσθηση της Παρουσίας σε Εκπαιδευτικά Εικονικά Περιβάλλοντα, Πρακτικά 3ου Πανελληνίου Συνεδρίου με διεθνή Συμμετοχή «Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στην Εκπαίδευση», Ρόδος

Μπακογιάννης, Σ. & Γρηγοριάδου, Μ. (2000), Μοντέλο αξιολόγησης εκπαιδευτικού λογισμικού -Η συμμετοχή του μαθητή ως αξιολογητή, Πρακτικά 2ου Πανελλήνιου Συνεδρίου με Διεθνή Συμμετοχή «Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στην Εκπαίδευση»,

Πάτρα, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Δ.Ε.Π.Π.Σ. – Α.Π.Σ. Ιστορίας, ΦΕΚ 303/13-3-2003/Τ. Β΄, σ. 3920, 3921

Μπούνια, Α., Οικονόμου, Μ., & Πιτσιάβα, Ε-Μ. (2009). Η χρήση νέων τεχνολογιών σε μουσειακά εκπαιδευτικά προγράμματα: αποτελέσματα έρευνας στα ελληνικά μουσεία. Στο Ε. Νάκου & Μ. Βέμη (επιμ.), Μουσεία και Μουσειοπαιδαγωγική. Αθήνα: Εκδόσεις Νήσος.

Anderson, D., Piscitelli, B., Weier, K., Everet,t M. & Tayler C. (2002), Children's Museum Experiences: Identifying Powerful Mediators of Learning, Curator, 45, no 3, 213-231

Bandelli, A. (1999), Virtual Spaces and Museums, Journal of Museum Education, Vol. 24, numbers1 and 2

Chen X., B. Francia, M. Li, B. Mckinnon, and A. Seker. Shared information and program plagiarism IEEE Trans. Information Theory, 7:1545–1550, 2004.

Craig, A., Sherman, W.R., & Will, J.D. (2009). Developing Virtual Reality applications: foundations of effectivedesign. Morgan Kaufmann.

Gilbert J., Priest M. (1997), Models and Discourse: A Primary School Science Class Visit to a Museum, Science Education, 81, 749-762

Holmes, J. (2007). Designing agents to support learning by explaining. Computers & Education, 48, 523-547.

Lawrence A., Pantelidis V. (1994), Exploring Virtual Reality for Classroom Use, Tech Trends 39 (1) 29-31, VREL, East Carolina University

Pantelidis, V. (1996), Suggestions on When to Use and When Not to Use Virtual Reality in Education, *VR in the Schools vol. 2 no. 1*, Revised November 2000

Piscitelli, B.& Anderson, D. (2000), Young Children's Learning in Museum Settings, Journal of Visitor Studies, 3, 3-10

Schweibenz W. (1998), The "Virtual Museum": New Perspectives for Museums to Present Objects and Information Using the Internet as a Knowledge Base and Communication System, 6th International Symposium on Information Science (ISI'98), Prague, 3 – 7 Nov 1998, Konstanz:UKV.S.185-200

Sideris, A. (2006). A Virtual cradle for democracy: Reconstructing the Ancient Agora of Athens, Proceedings of the International SEEArchWeb Conference. Thessaloniki

Sylaiou, S., Liarokapis, F., Kotsakis, K., & Patias, P. (2009). Virtual museums, a survey and some issues for consideration. Journal of Cultural Heritage, 10(4), 520-528

Vrellis I., Papachristos N. M., Bellou J., Avouris N., & Mikropoulos, T. A. (2010). Designing acollaborative learning activity in Second Life. An exploratory study in physics. Proceedings of the 10th IEEE International Conference on Advanced Learning Technologies, Sousse, Tunisia.

Youngblut, C. (1997), VR in the schools, Educational Uses of Virtual Reality Technology, Volume 3, Number 1

Washburn-Wilcomb, E. (1984), Collecting Information, Not Objects, Museum News, 62 February,p. 5-15

http://christykeeler.com/EducationalVirtualMuseums.html

http://vikigeo.edu.glogster.com/httpvikigeoeduglogstercom/

http://www.pi-schools.gr/programs/depps

http://www.youtube.com/watch?v=O0FiR6ewGiE

Ανάπτυξη κριτικής σκέψης με χρήση της μεθόδου «Μετασχηματίζουσα Μάθηση μέσω της Αισθητικής Εμπειρίας» σε μαθητές της Τυπικής Εκπαίδευσης

Γιωτόπουλος Φ. Γεώργιος[1]

[1] Ηλεκτρονικός – Τεχνολόγος, στο 1ο ΕΠΑΛ Πύργου. M.Ed. στην Εκπαίδευση Ενηλίκων.
ggiotop@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Με την παρούσα εργασία, έγινε προσπάθεια να διαπιστωθεί εάν παράγεται κριτικός στοχασμός στο πλαίσιο της τυπικής εκπαίδευσης, καθώς και σε ποια έκταση στις υπό μελέτη ομάδες μαθητών, μέσω της μεθόδου «Μετασχηματίζουσα Μάθηση μέσω της Αισθητικής Εμπειρίας».

Αρχικά επιμορφώθηκαν δύο μόνιμοι εκπαιδευτικοί δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη μέθοδο του Κόκκου (2011α) και κατόπιν έγινε εφαρμογή της σε δύο τμήματα της τυπικής δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Το πρώτο αφορούσε σε τμήμα Β' Λυκείου σε ΕΠΑΛ και το δεύτερο αφορούσε σε τμήμα Γ΄ Γυμνασίου. Οι διδασκαλίες έγιναν από τους δύο προαναφερόμενους εκπαιδευτικούς

Η διερεύνηση αφορούσε στην παραγωγή κριτικού στοχασμού από τους μαθητές. Ο σκοπός ήταν η διαπίστωση ή όχι, κάποιας μετασχηματιστικής διεργασίας κατά Mezirow (2007), σε σχέση με τις παραδοχές που ενδεχομένως υπάρχουν στο πιο πάνω δείγμα των μαθητών. Η χρήση της μεθοδολογίας της Μετασχηματίζουσας Μάθησης μέσω της Αισθητικής Εμπειρίας του Κόκκου (2011) αποτέλεσε το εργαλείο διερεύνησης της μελέτης αυτής.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *Μετασχηματίζουσα Μάθηση μέσω της Αισθητικής Εμπειρίας, κριτική σκέψη, παραδοχές*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα εργασία, επιχείρησε να διερευνήσει εάν παράγεται κριτικός στοχασμός μέσω της μεθόδου «*Μετασχηματίζουσα μάθηση μέσω της Αισθητικής Εμπειρίας*» του Κόκκου, καθώς και σε ποια έκταση στις υπό μελέτη ομάδες. Καταρχήν, επιμορφώθηκαν δύο εκπαιδευτικοί προκειμένου να παρουσιάσουν τη συγκεκριμένη μέθοδο σε σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Έπειτα, υπήρξε ανάλυση περιεχομένου από το υλικό των μαθητών και έγινε διερεύνηση σχετικά με το εάν αναπτύχθηκε κριτικός στοχασμός μέσω της μεθόδου του Α. Κόκκου. Τέλος, έγινε αποτίμηση των αποτελεσμάτων.

Το βασικό θέμα της εργασίας ήταν η παρουσίαση, η εφαρμογή και η αξιολόγηση της Μετασχηματίζουσας Μάθησης μέσω της Αισθητικής Εμπειρίας του Κόκκου, σε εκπαιδευτικούς Β΄ Βάθμιας Εκπαίδευσης και η μετέπειτα εφαρμογή της μεθόδου στα τμήματά τους. Σκοπός της παρούσας εργασίας ήταν η διερεύνηση παραγωγής ή όχι κριτικού στοχασμού με τη μέθοδο «*Μετασχηματίζουσα μάθηση μέσω της Αισθητικής Εμπειρίας*» του Α. Κόκκου, από τους μαθητές. Μεταξύ άλλων και πέραν του κριτικού στοχασμού, οι στόχοι αφορούσαν στην ανατροφοδότηση του γράφοντος - μέσω του μεθοδολογικού εργαλείου της παρατήρησης - σχετικά με τις ευκολίες ή τις δυσκολίες που μπορεί να συναντήσουν οι μαθητές της τυπικής εκπαίδευσης, κατά την εφαρμογή της μεθόδου. Ένας δεύτερος στόχος αφορούσε στην ανταπόκριση των μαθητών κατά την εφαρμογή της μεθόδου, όσον αφορούσε στο δέσιμο της ομάδας και στην ίση συμμετοχή όλων.

Ορισμός της Κριτικής Σκέψης

Σύμφωνα με τον Ματσαγγούρα (2007) «*κριτική σκέψη είναι η νοητικό-συναισθηματική λειτουργία που ενεργοποιεί επιλεκτικά και συνδυαστικά γνωστικές δεξιότητες, λογικούς συλλογισμούς και μεταγνωστικές στρατηγικές, με την βοήθεια των οποίων το άτομο επεξεργάζεται τα δεδομένα με λογικό τρόπο και αποστασιοποιημένο από τις προσωπικές του πεποιθήσεις και προκαταλήψεις, προκειμένου να δαμάσει το πλήθος των ετερογενών στοιχείων τους, ώστε τελικά να καταλήξει σε έγκυρα και λογικά συμπεράσματα, διαπιστώσεις, κρίσεις, πεποιθήσεις και επιλογές δράσης*». (Ματσαγγούρας, 2007).

Παρουσίαση της μεθόδου «Μετασχηματίζουσα Μάθηση μέσω της Αισθητικής Εμπειρίας»

Η μέθοδος που επιλέχθηκε για να πραγματοποιηθεί η έρευνα της παρούσας εργασίας είναι η «*Μετασχηματίζουσα Μάθηση μέσω της Αισθητικής Εμπειρίας*». Πρόκειται για μεθοδολογία που έχει αναπτυχθεί από τον Κόκκο (2008; 2009^{α}; 2009β; 2010; 2011^{α}; 2011β; 2012) και παρουσιάστηκε για πρώτη φορά στο 8ο Συνέδριο για τη Μετασχηματίζουσα Μάθηση στις Βερμούδες το 2009. Αναλυτική παρουσίαση της μεθόδου γίνεται στο βιβλίο του 'Εκπαίδευση μέσα από τις τέχνες' (Κόκκος, 2011α). Σύμφωνα με τον Κόκκο (2011α:71-72), «*η αισθητική εμπειρία – με άλλα λόγια η συστηματική παρατήρηση έργων τέχνης […]*» μπορεί να εμπλέξει τους ενήλικες «σε μια διεργασία κριτικού στοχασμού, η οποία τους βοηθάει να γίνονται περισσότερο χειραφετημένοι απέναντι στις ιδεολογίες που πολιορκούν τη σκέψη τους και αποβλέπουν να εμπεδώσουν στη συνείδησή τους την καθεστηκυία τάξη πραγμάτων, η οποία συνήθως λειτουργεί εναντίον των ζωτικών συμφερόντων τους». Η μετασχηματίζουσα μάθηση μέσω της αισθητικής εμπειρίας είναι «*μια μέθοδος παρατήρησης ων τεχνών που ενισχύει την αυτοδυναμία της σκέψης*». (Κόκκος, 2011α:72). Η μεθοδολογία αυτή έχει εφαρμοστεί και από άλλους ερευνητές και προγράμματα, όπως η Ράικου (2013), ArtiT (2012).

Θεωρητικό υπόβαθρο των σταδίων εφαρμογής της μεθόδου του Κόκκου

Τα στάδια εφαρμογής της μεθόδου του Κόκκου είναι έξι συνολικά. Αναπτύσσονται αναλυτικά στο βιβλίο του Κόκκου, 'Εκπαίδευση μέσα από τις Τέχνες'. (2011α, 97-100)

Πρώτο στάδιο: Διερεύνηση της ανάγκης για κριτικό στοχασμό.

Σε αυτό το στάδιο, γίνεται διερεύνηση από τον εκπαιδευτή της ανάγκης να εξεταστεί κριτικά κάποια νοητική συνήθεια των συμμετεχόντων, δηλαδή να βρεθούν οι παραδοχές τους γύρω από ένα θέμα. Τα βήματα είναι τα εξής δύο: Α. Στην αρχή ή κατά τη διάρκεια του εκπαιδευτικού προγράμματος, μπορεί ο εκπαιδευτής να διαπιστώσει ότι οι εκπαιδευόμενοι θεωρούν ότι μια νοητική τους συνήθεια είναι σωστή, ενώ αυτή στην πραγματικότητα είναι δυσλειτουργική για τους ίδιους ή και για το κοινωνικό σύνολο. Αυτό θα αποτελέσει το έναυσμα για την έναρξη της διερεύνησης των εκπαιδευτικών αναγκών των εκπαιδευομένων. Β. Στη συνέχεια με συντονιστή τον εκπαιδευτή, πραγματοποιείται μια συζήτηση με σκοπό τη συνειδητοποίηση των συμμετεχόντων ότι αντιμετωπίζουν ένα αποπροσανατολιστικό δίλημμα. Εάν αυτό επιτευχθεί τότε μπορεί να κλονιστεί η βεβαιότητά τους για τη λειτουργικότητα της συγκεκριμένης νοητικής συνήθειας. Κατόπιν ο εκπαιδευτής τους ρωτάει εάν θέλουν να εξεταστεί κριτικά το θέμα στις επόμενες συναντήσεις τους. Εάν η απάντηση είναι καταφατική, τότε μπορεί να ξεκινήσει η διεργασία του κριτικού στοχασμού.

Δεύτερο στάδιο: Οι συμμετέχοντες εκφράζουν τις απόψεις τους.

Σε αυτό το στάδιο καταγράφονται οι απόψεις των συμμετεχόντων σχετικά με το εξεταζόμενο θέμα σε ερωτήσεις που ο ίδιος ο εκπαιδευτής έχει θέσει. Με αυτόν τον τρόπο επιτυγχάνονται δυο στόχοι: αφενός συγκεντρώνεται το υλικό προς μελέτη προκειμένου να δει ο εκπαιδευτής στοχευμένα που εμφανίζονται παραδοχές, αφετέρου δε, για να γίνει σύγκριση στο τέλος της παρουσίασης της μεθόδου για το εάν επιτεύχθηκαν κάποιες αλλαγές σε απόψεις των εκπαιδευομένων. Επίσης, συζητούνται οι απόψεις σε ομάδες εργασίες, προκειμένου να γίνει ιεράρχηση τους και να προκύψει έτσι μια τελική πρόταση, για το ποιες από αυτές θα τύχουν κριτικής επεξεργασίας.

Τρίτο στάδιο: Προσδιορισμός των απόψεων που θα εξεταστούν.

Σε αυτό το στάδιο και με τη βοήθεια της ομαδοσυνεργατικής μεθόδου διδασκαλίας, θα προκύψουν τα υποθέματα και τα κριτικά ερωτήματα προς διερεύνηση, εκ μέρους των εκπαιδευομένων. Κατόπιν κριτικής επεξεργασίας, θα μπουν σε μια σειρά ιεράρχησης με πρώτο το ερώτημα που συγκεντρώνει το ενδιαφέρον της πλειοψηφίας των μελών της ομάδας.

Τέταρτο στάδιο: Επιλογή των έργων τέχνης.

Εφόσον το κριτικό ερώτημα έχει επιλεγεί, ο εκπαιδευτής σε συνεργασία με τα μέλη της ομάδας, βρίσκουν διάφορα αυθεντικά έργα τέχνης, όπως ορίζει η σχολή της Φραγκφούρτης, από όλες τις μορφές τέχνης τα οποία θα μπορούσαν να τύχουν επεξεργασίας για παραγωγή κριτικού στοχασμού. Σε αυτό το σημείο, πρέπει να προσεχτεί η συσχέτιση του νοήματος του έργου, με την δυσλειτουργική άποψη και το κριτικό ερώτημα του προηγούμενου σταδίου.

Πέμπτο στάδιο: Κριτικός στοχασμός μέσω της αισθητικής εμπειρίας.

Σε αυτό το στάδιο, πραγματοποιείται μια διεργασία μέσα από τη συστηματική παρατήρηση έργων τέχνης με τη χρήση του μοντέλου Perkins (1994) ή του VT που επιλέχθηκαν, στη διάρκεια της οποίας γίνεται κριτική προσέγγιση της άποψης που αποφασίστηκε να εξεταστεί πρώτη. Αποτελείται από δύο μέρη: Στο 5α: Με χρήση του μοντέλου του Perkins ή VT, αντλούνται αφορμές για να αναπτυχθεί η κριτική επεξεργασία διαφόρων στοιχείων της εξεταζόμενης άποψης. Στο 5β: Γίνεται σύνδεση του κριτικού ερωτήματος με την προηγούμενη διεργασία παρατήρησης έτσι ώστε αυτό να απαντηθεί. Με τον ίδιο γίνεται η παρατήρηση και των υπολοίπων επιλεγμένων έργων. Σκοπός είναι, με κάθε έργο, να υπάρχει κριτικός στοχασμός σε κάθε δυσλειτουργική άποψη. Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι, μπορούν να εργαστούν σε ομάδες για να επεξεργαστούν τα διαφορετικά μοντέλα που επέλεξαν και κατόπιν να τα παρουσιάσουν στην ολομέλεια.

Έκτο στάδιο: Επαναξιολόγηση των παραδοχών.

Στο τελευταίο στάδιο, οι εκπαιδευόμενοι γράφουν μια μικρή εμπλουτισμένη πλέον εργασία με το ίδιο θέμα που τέθηκε στο 2ο στάδιο εκθέτοντας τις τελικές απόψεις τους. Έπειτα, γίνεται σύγκριση των τελικών απόψεων σε σχέση με αυτές που είχαν εκφραστεί στο 2ο στάδιο.

Επόμενα στάδια.

Στα επόμενα στάδια γίνεται η κριτική επεξεργασία και των άλλων απόψεων της νοητικής συνήθειας, οι οποίες είχε αποφασιστεί να εξεταστούν, όπως γίνεται αναφορά στο τρίτο στάδιο. Μεταξύ των άλλων, γίνεται αξιοποίηση και της αισθητικής εμπειρίας με τον τρόπο που περιγράφηκε στο τέταρτο και πέμπτο στάδιο. Στο τελευταίο στάδιο, γίνεται σύνθεση όλων των ιδεών που προέκυψαν με σκοπό να συγκριθούν με αυτές που είχαν διατυπωθεί στο δεύτερο στάδιο. Τελειώνοντας, ο Κόκκος (2011α:100) υπογραμμίζει ότι «*προορισμός της μεθόδου δεν είναι να πραγματοποιείται περιστασιακά, αλλά να διαποτίζει ολόκληρη την εφαρμογή καθενός από τα εκπαιδευτικά προγράμματα συνδεόμενη με την κριτική επεξεργασία όσο γίνεται περισσότερων απόψεων και νοητικών συνηθειών*».

Μεθοδολογικά Εργαλεία

Σύμφωνα με το Βάμβουκα (2010:194) η παρατήρηση μπορεί να χρησιμοποιηθεί «*αυτοτελώς ως κύρια μέθοδος στην επιστημονική παιδαγωγική έρευνα*» και θεωρείται ότι ίσως είναι «*η πιο σημαντική μέθοδος έρευνας στη συλλογή δεδομένων σχετικών με το ερευνητικό πρόβλημα*».

Στην παρούσα εργασία, χρησιμοποιήθηκε το εργαλείο της δομημένης παρατήρησης, επειδή «*η ημιδομημένη και κυρίως η μη δομημένη παρατήρηση δημιουργεί υποθέσεις, παρά τις ελέγχει*». (Cohen & Manion, 2008:514). Μέσω αυτής, «*θα ξέρουμε από πριν τι αναζητούμε και θα έχουμε διαμορφώσει προκαταβολικά τις κατηγορίες της παρατήρησης*». (Cohen & Manion, 2008:513). Ο ερευνητής βρισκόταν στην αίθουσα και στις δύο παρουσιάσεις των εκπαιδευτικών και κατέγραψε μέσω κλείδας παρατήρησης την εξέλιξη της διαδικασίας της μεθόδου.

Μέσα για την πραγματοποίηση της παρατήρησης

Σύμφωνα με την Κεδράκα, (2008) «*το υλικό που συλλέγεται, ο τρόπος καταγραφής του (πχ μαγνητοφώνηση, βιντεοσκόπηση, σημειώσεις του ερευνητή), η ταξινόμηση και η ερμηνεία του, καθώς και η απόφαση για πλήρη ή μερική αποκάλυψη ή απόκρυψή του από τους συμμετέχοντες*» θα βοηθήσει τον ερευνητή, προκειμένου να «*εξυπηρετήσει καλύτερα τον ερευνητικό σκοπό και τα ερωτήματά του*».

Ένα ακόμη μέσο που βοήθησε στην εγκυρότητα της έρευνας ήταν η βιντεοσκόπηση η οποία συνέβαλε στην όσο το δυνατόν πιστότερη απόδοση όχι μόνο των συζητήσεων που έχουν πραγματοποιηθεί στην τάξη, αλλά και στην αναπαράσταση του μαθησιακού κλίματος και των επιδεικνυόμενων συμπεριφορών των μαθητών.

Κλείδα παρατήρησης

Η κλείδα παρατήρησης είναι μέθοδος ποσοτικής παρατήρησης και πραγματοποιείται σύμφωνα με ένα αυστηρά πολλές φορές προκαθορισμένο σχέδιο και πρόγραμμα. Συνεπώς, τόσο οι μορφές συμπεριφοράς που θα παρατηρηθούν, όσο και η χρονική διάρκεια ή και ο αριθμός περιόδων παρατήρησης είναι προκαθορισμένες και περιορισμένες. (Faulkner et al., 1999:230-231). Η κλείδα παρατήρησης αποτελεί ένα χρήσιμο όργανο έρευνας, όταν «*εμπεριέχει το σύνολο των μορφών συμπεριφοράς που εκδηλώνονται από το σύνολο των υποκειμένων στη δεδομένη κατάσταση και τον*

τρόπο αξιολόγησης κάθε χαρακτηριστικής συμπεριφοράς. Αυτό φαίνεται ιδιαίτερα στην περίπτωση καταγραφής μιας πολύπλοκης συμπεριφοράς, όπως είναι μια ομαδική συζήτηση». (Βάμβουκας, 2010:204).

Με τη χρήση της κλείδας παρατήρησης, διερευνήθηκαν οι άξονες 1 έως και 4 της παρούσας εργασίας.

1. Αξιοποίηση γνώσεων και εμπειριών της καθημερινής ζωής
2. Ενεργητική συμμετοχή στην διαδικασία της μάθησης
3. Παραγωγή κριτικής σκέψης και στοχαστικού διαλόγου στο 3ο στάδιο. Παραγωγή κριτικού ερωτήματος
4. Παραγωγή κριτικής σκέψης και στοχαστικού διαλόγου μετά το 5ο στάδιο. Αποτελέσματα.

Στόχος της χρήσης της κλείδας παρατήρησης ήταν να καταγραφούν οι αντιδράσεις των εκπαιδευομένων συνολικά στην τρίωρη παρουσίαση και στην συνέχεια οι παρεμβάσεις κάθε εκπαιδευόμενου ανά άξονα. Καθ΄ όλη τη διάρκεια εφαρμογής της μεθόδου του Κόκκου οι παρεμβάσεις καταγράφονταν ανά πεντάλεπτο. Οι παρεμβάσεις αυτές κωδικοποιήθηκαν και οι κωδικοί παρατήρησης παρατίθενται παρακάτω, προκειμένου να είναι δυνατή η ανάγνωση των πινάκων που ακολουθούν. (Καγιαβή, 2007).

Ανάλυση Περιεχομένου

Όλα τα δεδομένα της έρευνας, τόσο σε προφορική όσο και σε γραπτή μορφή, συγκεντρώνονται προκειμένου να τύχουν περαιτέρω επεξεργασίας και να διεξαχθούν από αυτά οι πληροφορίες. Αυτή η ταξινόμηση σε κατηγορίες και η κωδικοποίησή τους, «*αποβλέπει στην υποκατάσταση της υποκειμενικής εκτίμησης με την αντικειμενική ανάλυση και ποιοτικοποίηση*». (Βάμβουκας, 2010:264). Όπως υποστηρίζει ο Βάμβουκας (2010:265), μέσω της ανάλυσης περιεχομένου μπορούν να προσδιοριστούν τα χαρακτηριστικά του περιεχομένου, να εξαχθούν έγκυρα συμπεράσματα για τα χαρακτηριστικά του πομπού της επικοινωνίας και να προσδιοριστούν τα χαρακτηριστικά του ακροατηρίου, αλλά και οι πιθανές επιπτώσεις προς αυτό.

Με αυτό τον τρόπο τα ποιοτικά δεδομένα μετατρέπονται σε ποσοτικά. Επειδή «*το υλικό που αναλύεται δεν είναι διαθέσιμο, αλλά ο ερευνητής προκαλεί την παραγωγή του, τότε γίνεται λόγος για τεχνική ανάλυσης περιεχομένου*». (Βάμβουκας, 2010:269).

Το εξεταζόμενο θέμα της παρούσας έρευνας ήταν ο ρατσισμός.

Η συζήτηση με τους μαθητές στο τέλος και τα δεδομένα από την κλείδα παρατήρησης είχαν σαν στόχο:

α) να διερευνηθεί ο βαθμός κατανόησης του γνωστικού αντικειμένου από τους μαθητές, ανιχνεύοντας έτσι και την αναγκαιότητα μιας νέας εκπαιδευτικής τεχνικής (μέθοδος του Κόκκου)

β) να διαγνωσθεί ο βαθμός σύνδεσης, του προς διδασκαλία αντικειμένου με τις γνώσεις και τις εμπειρίες της καθημερινής ζωής των μαθητών,

γ) να διαπιστωθεί κατά πόσο οι μαθητές θεωρούν σημαντική αυτή τη σύνδεση διδακτικού αντικειμένου και καθημερινής ζωής,

δ) να προσδιοριστεί ο βαθμός ενεργητικής συμμετοχής των μαθητών στο σχολείο τους,

ε) να διαπιστωθεί σε ποιο βαθμό οι μαθητές θεωρούν σημαντική της ενεργητική τους συμμετοχή στη διδασκαλία

στ) να ανιχνευτεί η σημαντικότητα του ρόλου του εκπαιδευτικού, στην ενθάρρυνση της ενεργητικής τους συμμετοχής

ζ) να διερευνηθεί ο βαθμός κατά τον οποίο υπάρχει αναστοχασμός και να αξιολογηθεί η διαδικασία, στη διάρκεια της οποίας, οι απόψεις των μαθητών καταγράφονταν.

Γενικές παρατηρήσεις. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού.

Ο ενεργός ρόλος του εκπαιδευτικού ως διευκολυντή και εμψυχωτή, έδρασε καταλυτικά στη σωστή και απρόσκοπτη διεξαγωγή της διδασκαλίας. Ο ρόλος του καθ’ όλη τη διάρκεια της διαδικασίας βοήθησε στην επιτυχή έκβαση της εφαρμογής της διδασκαλίας, κάτι που φάνηκε από τις προφορικές δηλώσεις των μαθητών στο τέλος της εφαρμογής της μεθόδου.

Αποτελέσματα συγκρίσεων 1ου σταδίου της μεθόδου. Διερεύνηση της ανάγκης για Κριτικό Στοχασμό.

Θέματα που απασχολούν τους μαθητές:

Σχολική βία, ρατσισμός, προβλήματα υγείας, φτώχεια, ανεργία, βία, εγκληματικότητα, θρησκευτικός φανατισμός, μετανάστευση, εθισμός σε ουσίες

Επιλογή θέματος: Ο ρατσισμός.

Τεχνική προσέγγισης: Καταιγισμός ιδεών.

Κατόπιν καταιγισμού ιδεών που πραγματοποιήθηκε από τους εκπαιδευτικούς, στα τμήματα των μαθητών αναδύθηκε στο μεν ένα πρώτη, στο δε άλλο τέταρτη.

Πίνακας 1: Αποτελέσματα συγκρίσεων 2ου σταδίου της μεθόδου. Οι συμμετέχοντες εκφράζουν τις απόψεις τους.

	2ο ΣΤΑΔΙΟ - Έκφραση απόψεων και παραδοχών που σχετίζονται με το θέμα
Β' Λυκείου - ΕΠΑΛ	εθνικότητα, θρησκευτικός φανατισμός, διαφορετικό χρώμα, ιδέες, θρησκεία, έθιμα, ανταγωνισμός, λεκτική σωματική και ψυχική βία, ρατσισμός στο χρώμα στα κιλά, στο φύλο, φανατισμός, κοροϊδία, βία στους μαθητές από άλλες χώρες
Γ΄ Γυμνασίου.	Φόβος, Βία, περιθωριοποίηση, διαφορετικότητα, προκατάληψη, απομόνωση, υβριστική συμπεριφορά, απόρριψη, άγχος, άσχημη αντιμετώπιση κοινωνικών ομάδων, ανικανότητα προβολής διαφορετικότητας, δεισιδαιμονίες, ηθική και συναισθηματική κατάπτωση, κατάλυση ανθρώπινων δικαιωμάτων, θρησκευτικός - κοινωνικός - φυλετικός ρατσισμός, ρατσισμός στην καθημερινότητα, καταπίεση, ψυχολογική και λεκτική βία, στερεότυπα - πρότυπα, επαγγελματικός ρατσισμός, εχθρότητα, μετανάστευση, εκμετάλλευση, διακρίσεις, φόβος για το άγνωστο και το διαφορετικό, νομίζουμε ότι είμαστε ανώτεροι, πίεση, σωματική βία, εγωισμός, ειρωνεία

Όπως φαίνεται και στον πιο πάνω πίνακα, στην έκφραση απόψεων και παραδοχών που σχετίζονται με το θέμα, όλες οι ομάδες έθιξαν θέματα που αφορούν στις διακρίσεις στο χρώμα, στη θρησκεία, στη φυλή, στην κοινωνική τάξη και την οικονομική επιφάνεια, στη διαφορετικότητα και γενικά στο διαχωρισμό που μπορεί να υπάρξει και να οδηγήσει σε ομαδοποιήσεις. Έδωσαν ορισμούς του ρατσισμού είτε γενικούς, είτε εξειδικεύοντάς τους σε διάφορες ομάδες.

Πίνακας 2: Ορισμός του ρατσισμού..

Ορισμός του ρατσισμού από τους μαθητές της τυπικής εκπαίδευσης
η υπερβολική σημασία που δίνουν κάποιοι στο διαφορετικό χρώμα, τη διαφορετική εμφάνιση, στο διαφορετικό τρόπο σκέψης και έκφρασης του άλλου, χωρίς να σκέφτονται τα δικά τους μειονεκτήματα. Η διαφορετικότητα στις ιδέες, στο χρώμα, στη θρησκεία. Οι διακρίσεις απέναντι σε άτομα διαφορετικού φύλου, χρώματος, εθνότητας, ντυσίματος, σε άτομα με ειδικές ανάγκες και διαφορετικών πεποιθήσεων καθώς και η θεώρησή μας ότι είμαστε ανώτεροι σε σχέση με άλλους ανθρώπους
η άσκηση κριτικής προς κάθε τι που είναι διαφορετικό από εμάς
προκατάληψη, υποβιβασμός, βία, διακρίσεις, εκμετάλλευση
η μη αποδοχή του καινούριου ή του διαφορετικού από αυτούς, ο φόβος του διαφορετικού
οι προκαταλήψεις που μας έχουν περαστεί απέναντι στους άλλους
τα στερεότυπα που εκφράζονται από απόψεις μεγαλύτερων από εμάς και εμείς τις δεχόμαστε και τις θεωρούμε φυσιολογικές

Ιδιαίτερα και στα δύο τμήματα των μαθητών έγινε αναφορά στο θέμα της ενδοσχολικής βίας που μπορεί να προκληθεί είτε λόγω διαφορετικότητας στη φυλή, είτε στην εξωτερική εμφάνιση, είτε σε μικρότερο βαθμό, στη θρησκεία. Επίσης, αναφέρθηκαν στα στερεότυπα και στις προκαταλήψεις, δεισιδαιμονίες που έχουν οι άνθρωποι με αποτέλεσμα να συμπεριφέρονται με συγκεκριμένο τρόπο σε άτομα ή ομάδες που δεν είναι όμοιοί τους. Συνακόλουθα, έγινε αναφορά στη βία (λεκτική, σωματική, σεξουαλική και ψυχολογική) που ασκείται σε άτομα που υπόκεινται σε ρατσισμό.

Τεχνική προσέγγισης: Καταιγισμός ιδεών, συζήτηση, εργασία σε ομάδες.

Αποτελέσματα συγκρίσεων 3ου σταδίου της μεθόδου. Προσδιορισμός των απόψεων που θα εξεταστούν.

Πίνακας 3: Κριτικά ερωτήματα 3ου σταδίου από τα δύο τμήματα.

Α/Α	**Μαθητές 2ου ΕΠΑΛ**

1	Γιατί δεν αντιμετωπίζεται το συγκεκριμένο φαινόμενο; Γιατί συνεχίζει να υπάρχει;
2	Γιατί όχι μόνο δεν δεχόμαστε τους διαφορετικούς ανθρώπους από εμάς αλλά τους κοροϊδεύουμε;
3	Γιατί δεν μειώνεται το φαινόμενο του ρατσισμού αυτή με την πάροδο του χρόνου;
4	Γιατί παρατηρούνται ρατσιστικά φαινόμενα ακόμη και από τους μεγάλους εφόσον θεωρούνται πιο λογικοί και ώριμοι;
5	Γιατί μένουμε απαθείς και δεν αντιδρούμε στο φαινόμενο του ρατσισμού;
6	Γιατί υπάρχει τόσο μεγάλο ποσοστό εκμετάλλευσης απέναντι σε αυτούς τους ανθρώπους;
7	Γιατί οι μαύροι δεν ασκούν ρατσισμό;
	Μαθητές Γυμνασίου
1	Γιατί δεν αντιμετωπίζεται το συγκεκριμένο φαινόμενο; Γιατί συνεχίζει να υπάρχει;
2	Γιατί όχι μόνο δεν δεχόμαστε τους διαφορετικούς ανθρώπους από εμάς αλλά τους κοροϊδεύουμε;
3	Γιατί δεν μειώνεται το φαινόμενο του ρατσισμού αυτή με την πάροδο του χρόνου;
4	Γιατί παρατηρούνται ρατσιστικά φαινόμενα ακόμη και από τους μεγάλους εφόσον θεωρούνται πιο λογικοί και ώριμοι;
5	Γιατί μένουμε απαθείς και δεν αντιδρούμε στο φαινόμενο του ρατσισμού;
6	Γιατί φοβόμαστε τον άλλον; Γιατί φοβόμαστε να μιλήσουμε;
7	Γιατί, προτού κρίνουμε αρνητικά τον άλλον να μη σκεφτόμαστε τα δικά μας αρνητικά και κατά πόσο αυτά επηρεάζουν τους άλλους γύρω μας;
8	Γιατί νομίζουμε ότι είμαστε διαφορετικοί, ενώ είμαστε ίσοι;
9	Γιατί να ωθούμε τους συνανθρώπους μας στη θλίψη και την απομόνωση;
10	Γιατί να μη σκέφτεται ο κάθε ένας ότι μπορεί να βρεθεί κάποια στιγμή στη θέση του άλλου;
11	Γιατί οι περισσότεροι άνθρωποι γύρω μας, είναι ρατσιστές;
12	Γιατί κρίνουμε τους άλλους ανθρώπους, αντί να προσπαθούμε να βελτιώσουμε τον εαυτό μας;

Στα δύο τμήματα μαθητών υπάρχει ένα ερώτημα που είναι κοινό και είναι το εξής:
Γιατί μένουμε απαθείς και δεν αντιδρούμε στο φαινόμενο του ρατσισμού;

Αποτελέσματα συγκρίσεων 4ου σταδίου της μεθόδου. Επιλογή των έργων τέχνης.

Πίνακας 4: Επιλογή έργων τέχνης.

Μαθητές ΕΠΑΛ				
Ταινίες	**Εικαστικά**	**Τραγούδια**	**Θέατρο**	**Βιβλία - Ποίηση**
Ο τζίτζικας και ο μέρμηγκας		Αν όλα τα παιδιά της γης		Όσο μπορείς (Λογοτεχνία)
Το λιοντάρι και το ποντίκι		Other Side - τραγούδι		
Το ξυπόλητο τάγμα		Τα όνειρά μας - τραγούδι		
Το αγόρι με τις ριγέ πυτζάμες				
Μαθητές Γυμνασίου				
Ταινίες	**Εικαστικά**	**Τραγούδια**	**Θέατρο**	**Βιβλία - Ποίηση**

Η ζωή είναι ωραία - Benigni	Γκουέρνικα - Πικάσο	Imagine - John Lenon	Ρωμαίος και Ιουλιέτα	Ερωτόκριτος - Β. Κορνάρος
Spartacus		We are the world - Michael Jackson		Les Misérables - Hugo
The Green Mile		White American - Eminem		Η καλύβα του μπαρμπα - Θωμά
Νύφες - Βούλγαρης		Another brick in the wall - Pink Floyd		
Το αγόρι με τις ριγέ πυτζάμες		Earth song - Michael Jackson		
Μπελογιάννης (Βιβλίο, ταινία)		Hair Spray		
The notebook		Δια πυρός και σιδήρου - 12ος πίθηκος		
Η ζωή της Αντέλ		They don't care about us.		
Τιτανικός				

Τα δύο τμήματα μαθητών είχαν ένα κοινό έργο, την κινηματογραφική ταινία «*Το αγόρι με τις ριγέ πυτζάμες*» του Μαρκ Χέρμαν, παραγωγής 2008.

Εντούτοις, προτείνουν αυθεντικά έργα τέχνης τα οποία δεν επιλέγονται μόνο «*με γνώμονα ότι προσφέρουν κατάλληλες αφορμές για συζήτηση*», αλλά επειδή ακριβώς «*δίνεται έμφαση στο κριτήριο της αισθητικής τους αξίας*». (Κόκκος, 2011α:86). Τα έργα τέχνης ενσωματώνονται στη συγκεκριμένη μέθοδο, «*με στόχο να συνδυάζεται η ανάπτυξη του κριτικού στοχασμού με την ενδυνάμωση της φαντασίας και της συναισθηματικής έκφρασης*». (ό.π.:86).

Αποτελέσματα_συγκρίσεων 5ου σταδίου της μεθόδου. Κριτικός Στοχασμός μέσω της Αισθητικής Εμπειρίας.

Σύμφωνα με την κλείδα παρατήρησης, παρατηρείται κριτικός στοχασμός κατά το 5ο στάδιο. Συγκεκριμένα, κατά την ολοκλήρωση των 4 φάσεων του Perkins (1994) και μετά το 5ο στάδιο, καταγράφηκαν οι απόψεις των μαθητών και γραπτά και προφορικά. Οι παρατηρήσεις τους έχουν να κάνουν με την έκφραση των συναισθημάτων τους και τον τρόπο με τον οποίο βίωσαν τη διαδικασία αυτή. Μέσω της ενσυναίσθησής τους από την πλευρά των θυμάτων, συγκλονίστηκαν από αρνητικά συναισθήματα λόγω χλευασμού, προσβολής και τελικά απόρριψης, από την ισχυρή μάζα, την εκάστοτε καθεστηκυία τάξη. Από την άλλη πλευρά, όσοι βίωσαν την ιστορία αυτή από την πλευρά του θύτη, τόνισαν ότι και αυτοί είναι 'θύματα', εγκλωβισμένοι στις επιλογές άλλων ισχυρότερων ομάδων.

Χαρακτηριστικά, μια μαθήτρια της Β΄ Λυκείου ΕΠΑΛ, δηλώνει: «*παρατηρώντας αυτό το έργο εμβαθύναμε τον τρόπο σκέψης μας με βάση το ρατσισμό διότι μπήκαμε στη θέση τους και εκφράσαμε τα συναισθήματά μας. Νιώσαμε πως είναι να είμαστε στη θέση του θύματος και όχι του θύτη. Πάντα πρέπει να σκεφτόμαστε τις συνέπειες που θα προκύψουν στη συνέχεια, αλλά καταλάβαμε και πως αισθάνονται τα θύματα*».

Μία μαθήτρια της Γ΄ Γυμνασίου δηλώνει: «*μέσα από τον πίνακα, μου προκλήθηκαν περισσότερα συναισθήματα, αλλάζοντάς μου τη γνώμη που είχα πριν. Ήρθα στη θέση του θύματος προσπαθώντας να καταλάβω πως αισθάνονται*». Μία ακόμη μαθήτρια της Γ΄ Γυμνασίου τονίζει ότι κατάλαβε καλύτερα τον τρόπο με τον οποίο συμπεριφέρονται αυτοί που ασκούν το ρατσισμό, καθώς και τα συναισθήματα που γεννιούνται στους θύτες. Συμπληρώνει ότι οι απόψεις τις για το ρατσισμό ενισχύθηκαν μέσα από την παρατήρηση του έργου και ότι «*νιώθει την ανάγκη να βελτιώσει τη στάση της*».

Στο τμήμα της Β΄ Λυκείου ΕΠΑΛ, στις τέσσερις φάσεις του σταδίου του Perkins, στο 5ο στάδιο, τα βήματα ακολουθούνται κανονικά, ενώ ακούγονται και πρωτότυπες σκέψεις που ο παρατηρητής δεν άκουσε από εφαρμογές σε άλλα τμήματα. Φαίνεται σε αυτό το στάδιο να διεγείρεται η φαντασία τους

και να ωθείται η σκέψη τους σε πολλαπλές ερμηνείες, κάτι που προάγει το στοχασμό. (Κόκκος, 2011α:64)

Αποτελέσματα συγκρίσεων 6ου σταδίου της μεθόδου. Επαναξιολόγηση των παραδοχών.

Πίνακας 5: Αλλαγή στη συμπεριφορά των συμμετεχόντων**.**

Άλλαξε κάτι στη συμπεριφορά σας αφού παρακολουθήσατε τη διδασκαλία αυτή;			
	Ναι	Όχι	Σύνολο
1ος Εκπαιδευτικός σε σχολείο	7	2	9
2ος Εκπαιδευτικός σε σχολείο	14	5	19
Σύνολο **(Ποσοστό)**	21 **(75%)**	7 **(25%)**	28 **(100%)**

Μια μαθήτρια της Β΄ Λυκείου ΕΠΑΛ δήλωσε: «*οι περισσότεροι από εμάς πιστεύαμε πως ο ρατσισμός γίνεται για κάποιον συγκεκριμένο λόγο και πως δεν ήταν ανάγκη να αναμιχθούμε. Μετά από αυτή την εργασία αναπτύξαμε τον τρόπο σκέψης μας και καταλάβαμε πως δεν θέλουμε να γίνουμε θύμα ή θύτης σε ένα τέτοιο γεγονός και πως αν γινόμασταν παρατηρητές, δεν θα καθόμασταν άπραγοι. Δεν υπάρχει λόγος ύπαρξης του ρατσισμού*». Μια άλλη μαθήτρια αναφέρει ότι «*μετά από όλο αυτό έμαθα πως δεν θα πρέπει να είμαστε ρατσιστές και ότι είμαστε όλοι ίδιοι, θα πρέπει να αποδεχόμαστε τον άλλον, όπως ακριβώς είναι*». Μία ακόμη συμπληρώνει: «*Κάνοντας αυτή την εργασία ένιωσα πως θα μπορούσε να αισθάνεται το θύμα στη συγκεκριμένη περίπτωση του ρατσισμού και κατάλαβα ότι ποτέ μου δεν θέλω να γίνω θύμα ή θύτης σε ένα τέτοιο γεγονός*». Η μαθήτρια αναφέρεται στην ενσυναίσθηση, δηλαδή στην «*αναγνώριση των συναισθημάτων των άλλων […], μια ικανότητα που έχει τη βάση της στη συναισθηματική αυτοεπίγνωση και είναι η θεμελιώδης ανθρώπινη δεξιότητα*». (Goleman, 1998β:79).

Οι μαθητές της Γ΄ Γυμνασίου θεωρούν ότι κάτι άλλαξε κατά την εφαρμογή της μεθόδου και σχολιάζουν σχετικά. «*Περισσότερος προβληματισμός για το θέμα και ευαισθητοποίηση*» σχετικά με αυτό, σχολιάζει μια μαθήτρια. Μια μαθήτρια σημειώνει: «*Εγώ πιστεύω ότι απέκτησα κάποια ερεθίσματα προς το καλό αλλά ώστε να αλλάξει κάτι μέσα μου θα έπαιρνε λίγο χρόνο και όχι μέσα σε τρεις ώρες. Φυσικά και κάτι άλλαξε μέσα μου, όχι όμως σε τόσο μεγάλο βαθμό!*» Με την άποψη αυτή ταυτίζεται και ένας εκπαιδευτής ενηλίκων στη συνέντευξη που παραχώρησε. Ο ίδιος ο Mezirow υποστηρίζει ότι «*με το πέρασμα του χρόνου, μια σειρά από τέτοιου είδους μετασχηματισμούς στις απόψεις κάποιου, […] ενδεχομένως θα οδηγήσουν σε μετασχηματισμό μιας νοητικής συνήθειας*». (Cohen, 1997 στο Mezirow και συν., 2007:60). Δεν είναι διαδικασία εύκολη. Είναι διαδικασία δύσκολη και επίπονη, η οποία θα φέρει το ίδιο το άτομο πολλές φορές σε σύγκρουση με τον εαυτό του και τις δικές του παραδοχές. Μία άλλη μαθήτρια σημειώνει ότι από την ανάλυση του πίνακα «*είδαμε και την πλευρά του θύτη – ο οποίος είναι και αυτός θύμα της κοινωνίας*» ενώ μια άλλη τονίζει ότι «*κατάλαβε καλύτερα τη σοβαρότητα του ρατσισμού*». Μια μαθήτρια υποστηρίζει ότι «*γι αυτό το θέμα ευθυνόμαστε εμείς οι ίδιοι και ιδιαίτερα οι προηγούμενες γενιές που δεν προσπάθησαν να το ελαττώσουν. […] Δεν πρέπει να γινόμαστε ένα με τη μάζα, διότι εκείνη την ώρα ο άνθρωπος χάνει την αξιοπρέπειά του*» και με αυτές του τις πράξεις, καταστρέφει την προσωπικότητά του. «*Μετά από όλα αυτά πιστεύω ότι άλλαξε η γνώμη μου για κάποιες παρεξηγημένες ομάδες και η αντιμετώπισή μου ίσως να είναι διαφορετική*», σχολιάζει άλλη μαθήτρια.

Επίσης, παρατηρείται η χρήση της ενσυναίσθησης από τους μαθητές. Οι μαθητές εκφράζονται συναισθηματικά πιο έντονα, έχοντας μπει στη θέση των θυμάτων. Και από τη θέση όμως των θυτών, προβληματίζονται και προσπαθούν να κατανοήσουν τι είναι αυτό που τους ωθεί σε τέτοιες πράξεις και συμπεριφορές.

Συμπεράσματα

Σύμφωνα με τον Mezirow, η επανεξέταση των όποιων εσφαλμένων αντιλήψεών τους, θα απεγκλωβίσει τους ενηλίκους από πιθανά αποπροσανατολιστικά διλήμματα που επιβάλλονται από εξωτερικές συνθήκες (Κόκκος, 2005; Mezirow και συν., 2007). Αυτό επιτυγχάνεται στο 75% του συνολικού δείγματος των μαθητών. Σε κάθε περίπτωση, αν και κάποιοι από τους συμμετέχοντες μπορεί να μην οδηγήθηκαν σε μια εις βάθος αναζήτηση σχετικά με τις παραδοχές τους, εν τούτοις η

αμφισβήτηση στην οποία τέθηκαν οι προσωπικές τους απόψεις μπορεί να τους κατευθύνει προς την αυτογνωσία. Με αυτόν τον τρόπο, θα μπορέσουν να υιοθετήσουν μια πιο κριτική στάση, απέναντι στα έργα τέχνης, ή ακόμα και σε μια αλλαγή στάσης ζωής.

Η διεργασία του κριτικού στοχασμού, είναι πρωτευούσης σημασίας για τον Mezirow, σύμφωνα με τον οποίο έχουμε άκριτα αποδεχτεί πεποιθήσεις και απόψεις από πολύ μικρή ηλικία, ή αλλιώς οριζόμενες κατά Mezirow, παραδοχές. Ο κριτικός στοχασμός, μπορεί να βρει πρακτική εφαρμογή μέσω της μεθόδου του Κόκκου και κυρίως κατά την πραγματοποίηση των 4 φάσεων του Perkins, κατά το 5ο στάδιο της μεθόδου του Κόκκου σύμφωνα με το οποίο επιτυγχάνεται ολιστικότητα, δηλαδή «*η μάθηση συντελείται μέσα από την κατανόηση των εννοιών, των γενικεύσεων και των δομών του διδακτικού αντικειμένου, που βέβαια προϋποθέτει τη συνολική αντίληψη του και όχι τη σταδιακή απομνημόνευση των επιμέρους στοιχείων που το συνθέτουν*». (Ματσαγγούρας, 2007:285).

Συνοψίζοντας, μέσα από τη μέθοδο του Α. Κόκκου, καλλιεργείται «*η στοχαστική διάθεση που σταδιακά θα οδηγήσει στον στοχασμό του εκπαιδευομένου για τις εμπειρίες και τα βιώματά του*». (Μέγα, 2010:189-190). Ακόμη, «*το έργο τέχνης μπορεί να συνδεθεί με το προσωπικό βίωμα αναδεικνύοντας και προβάλλοντας το ως αντικείμενο στοχασμού*». (ό.π.:190). Με αυτό τον τρόπο θα δουν την τέχνη από μια διαφορετική οπτική γωνία.

Η μέθοδος του Κόκκου, μπορεί να συντελέσει στη βαθμιαία ενίσχυση της κριτικής σκέψης και μάλιστα από σχετικά νεαρή ηλικία, να τους βοηθήσει να συνειδητοποιήσουν τις διαφορές που ενδεχομένως υπάρχουν στον τρόπο που σκέφτονται, έτσι ώστε να βοηθήσει τους ανθρώπους να γίνονται κριτικά στοχαστικοί απέναντι σε αυτή την καθημερινή ‘επίθεση’ εικόνας και πληροφόρησης που δέχονται, από τα διάφορα τεχνολογικά μέσα γύρω τους. (Γιωτόπουλος, 2014:215)

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Βάμβουκας, Μ., (2010). *Εισαγωγή στην ψυχοπαιδαγωγική έρευνα και μεθοδολογία*. Αθήνα: Γρηγόρης.

Γιωτόπουλος, Γ., (2014). *Μετασχηματίζουσα Μάθηση μέσα από την Αισθητική Εμπειρία στο πλαίσιο της Τυπικής (Δευτεροβάθμιας) και Μη Τυπικής Εκπαίδευσης*. Διπλωματική Εργασία. Πάτρα: ΕΑΠ**.**

Καγιαβή, Μ., (2007). Το εκπαιδευτικό Δράμα / Θέατρο σαν διδακτική τεχνική στους ενήλικες – Μία εφαρμογή στο Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας. Διπλωματική Εργασία. Πάτρα: ΕΑΠ.

Κεδράκα, Α., (2008). Μεθοδολογία παρατήρησης. Ανακτήθηκε στις 11 Αυγούστου 2014 από τη διεύθυνση https://docs.google.com/document/d/1C5eH9tQFDiCLHyKxAKDMBX4p-SgWo4jPUKFjClFrWqw/edit?hl=en

Κόκκος, Α. (2012). The use of Aesthetic Experience in Unearthing Critical Thinking. Στο (υπό έκδοση) Mayo, P. *Learning with Adults, A Reader*. Boston: Sense Publishers. Ανακτήθηκε στις 11 Αυγούστου 2014 από τη διεύθυνση http://alexiskokkos.gr/keimena/30Theuseofaestheticexperienceinunearthingcriticalthinking.pdf

Κόκκος, Α. (2011β). *Σύγχρονες Προσεγγίσεις της Εκπαίδευσης Ενηλίκων. Οδηγός Μελέτης για την Θ.Ε. ΕΚΕ 52*. Πάτρα: ΕΑΠ.

Κόκκος, Α. και Συνεργάτες (2011α). *Εκπαίδευση μέσα από τις τέχνες*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Κόκκος, Α. (2010). Κριτικός Στοχασμός: Ένα κρίσιμο ζήτημα. Στο Βεργίδης, Δ., Κόκκος, Α., Εκδ. *Εκπαίδευση Ενηλίκων. Διεθνείς προσεγγίσεις και Ελληνικές διαδρομές* (σ.164-191). Αθήνα: Μεταίχμιο.

Κόκκος, Α., (2009β). *Ανάπτυξη της δημιουργικότητας μέσα από την επαφή με την τέχνη*. 1ο Πανελλήνιο Διεπιστημονικό Συνέδριο Τέχνης & Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης. Ανακτήθηκε στις 25 Σεπτεμβρίου 2013 από τη διεύθυνση http://www.ekke.gr/estia/Cooper/Praktika_Synedrio_Evgenidio/Files/Text_files/II _Kentrikes_Eisigiseis/Kokkos_k_eisigisi.pdf

Κόκκος, Α. (2009α). *Μετασχηματίζουσα μάθηση μέσα από την αισθητική εμπειρία: Θεωρητικό πλαίσιο και μέθοδος εφαρμογής*. 8η Διεθνής Συνδιάσκεψη για τη Μετασχηματίζουσα Μάθηση. Βερμούδες, 18-20/11/ 2009

Κόκκος, Α., (2008). *Creativity in Adult Education*. Εισήγηση που παρουσιάστηκε στο διεθνές σεμινάριο Creativity and Innovation in Adult Education. Λευκωσία, 6-9/11/2008. Ανακτήθηκε στις 25 Σεπτεμβρίου 2013 από τη διεύθυνση http://events.cedefop.europa.eu/curriculum-innovation-2011/images/stories/files/CREATIVITY%20IN%20ADULT%20EDUCATION.pdf

Κόκκος, Α. (2005). *Μεθοδολογία Εκπαίδευσης Ενηλίκων. Θεωρητικό πλαίσιο και προϋποθέσεις μάθησης.* Τόμος Α. Πάτρα: ΕΑΠ.

Ματσαγγούρας, Η. (2007). *Θεωρία και πράξη της διδασκαλίας, Στρατηγικές διδασκαλίας: Η Κριτική Σκέψη στη Διδακτική Πράξη*, Τομ. Β΄. Αθήνα: Gutenberg

Μέγα, Γ., (2010). Η ορατή σκέψη στην εκπαίδευση ενηλίκων: πρόταση μεθοδολογίας. Στο Βεργίδης, Δ., & Κόκκος, Α., (επιμ.) (2010). *Εκπαίδευση Ενηλίκων, διεθνείς προσεγγίσεις και ελληνικές διαδρομές.* Αθήνα: Μεταίχμιο.

Ράικου, Ν., (2013). *Εκπαίδευση ενηλίκων και τριτοβάθμια εκπαίδευση: διερεύνηση δυνατότητας για ανάπτυξη κριτικού στοχασμού μέσα από την αισθητική εμπειρία σε εκπαιδευομένους εκπαιδευτικούς*. Διδακτορική Διατριβή. Πάτρα: Τμήμα Επιστήμων Της Εκπαίδευσης Και Της Αγωγής Στην Προσχολική Ηλικία (ΤΕΕΑΠΗ), Πανεπιστήμιο Πατρών

ARTiT (2012). *Η μεθοδολογία του ARTiT*. Ανακτήθηκε στις 30 Σεπτεμβρίου 2014 από τη διεύθυνση http://artit.eu/gr/index.html

Cohen, L., Manion, L. Morrison, K., (2008). *Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Faulkner, D., Swann, J., Baker, S., Bird, M., & Carty, J., (1999), *Εξέλιξη του παιδιού στο Κοινωνικό Περιβάλλον, Εγχειρίδιο Μεθοδολογίας.* Μετάφραση: Ραυτοπούλου Αλεξάνδρα. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

Goleman, D., (1998β). *Η Συναισθηματική Νοημοσύνη - γιατί το E.Q είναι πιο σημαντικό από το I.Q*;. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Mezirow, J. και Συνεργάτες. (2007) *Η Μετασχηματίζουσα Μάθηση*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Perkins, D. (1994). *The Intelligent Eye*. Los Angeles: The J. Paul Getty Trust.

Our Web-radio transmitting….

Λεμονιά Γολικίδου[1], Ζωή Συμεωνίδου[2], Σοφία Παναγιωτοπούλου[3], Ιωάννης Δημήτρουλας[4], Παναγιώτης Λιακέας[5]

3ο Γυμνάσιο Ελευσίνας, [1]lgolikidou@sch.gr, [2]zsimeoni@yahoo.com, [3]sofiapm@sch.gr, [4]jdimitroulas@gmail.com, [5]pliakeas@sch.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το έργο-project "Our Web-radio transmitting…." είναι το αποτέλεσμα της σύμπραξης και συνεργασίας δυο ευρωπαϊκών σχολείων, του 3ου Γυμνασίου Ελευσίνας και του I.E.S.O de Gévora Ισπανίας με μακρόχρονη συνεργασία στο παρελθόν, ήδη από το 2005. Το έργο αφορούσε στη δημιουργία ενός ραδιοφωνικού σχολικού σταθμού, που θα λειτουργούσε ως μέσο για να ενεργοποιηθούν οι μαθητές και να ασχοληθούν με θέματα που αφορούν στην μουσική Κουλτούρα του τόπου τους και να γνωρίσουν την αντίστοιχη του άλλου ευρωπαϊκού σχολείου. Τα θέματα τα επεξεργάστηκαν από κοινού μαθητές και καθηγητές, αφορούσαν ποικίλες κατηγορίες και ενσωμάτωσαν διάφορες διδακτικές ενότητες του μαθήματος ΤΠΕ-Πληροφορική, καθότι η σύγκλιση στα Αναλυτικά Προγράμματα των δυο σχολείων ευνοεί τέτοιου είδους συνεργασίες. Τα τελικά προϊόντα φιλοξενήθηκαν σε ένα blog αλλά και στο Twinspace.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *Web Radio, ΤΠΕ-Πληροφορική*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Δύο σχολεία, ένα στην Ελλάδα και ένα στην εσχατιά της Ισπανίας, ενώθηκαν. Το μέσο: η σχολική δικτύωση που μπορεί να φέρει κοντά σχολικές κοινότητες που απέχουν χιλιάδες χιλιόμετρα μεταξύ τους. Ελευσίνα…Gévora…Από το 2005 μαζί, σχεδόν τυχαία αλλά με την αξιοποίηση των δυνατοτήτων που προσφέρει ένα πρόγραμμα σχολικής δικτύωσης όπως το e-twinning.

Αυτή η σχέση μεγάλωσε, ωρίμασε μέσα από τη κοινή συμμετοχή σε αλλεπάλληλα έργα e-twinning και αναπτύσσεται συνεχώς με νέους τρόπους. Δημιουργεί νέους διαύλους δικτύωσης, οι γέφυρες δυναμώνουν με νέα υλικά, με νέα μέσα. Έτσι δημιουργήθηκε το διαδικτυακό ραδιόφωνο (Web Radio), μέσο ανταλλαγής πληροφοριών, μέσο διαπολιτισμικής προσέγγισης, μέσο ουσιαστικής μάθησης, μέσο δημιουργικής- βιωματικής προσέγγισης της σχολικής πραγματικότητας. Οι μαθητές συνεισφέρουν, κατασκευάζουν και οργανώνουν κοινοποιήσιμο υλικό αξιοποιώντας με τον καλύτερο τρόπο τις δυνατότητες των ΤΠΕ. Το Web Radio γίνεται αγάπη για μάθηση, λαχτάρα για ανακάλυψη, πάθος για εναλλακτική πραγματική σχολική ψυχαγωγία. Όλα μπορούν να είναι εκεί. Όνειρα, μαθήσεις, ποιήματα. Στο περιβάλλον του Web Radio μπορούν να βρουν θέση δράσεις που κάνουν τα παιδιά να αναγνωρίσουν τη λογοτεχνία ως «προσωπική τους υπόθεση». ***Our Web-radio transmitting*** … ας «ανοίξουμε το Ράδιο» λοιπόν και να το βάλουμε να παίξει δυνατά… γιατί μας αξίζει!

ΣΤΟΧΟΙ

Το e-twinning Έργο στόχευε στην διαπολιτισμική επικοινωνία μαθητών και εκπαιδευτικών η οποία επετεύχθηκε με την χρήση διαδικτυακών εργαλείων, των ξένων γλωσσών και της μουσικής.
Συγκεκριμένα :

- Δημιουργία ενός Διαδικτυακού ραδιοφωνικού σταθμού που εκπέμπει ζωντανά ή με αναμετάδοση προ-ηχογραφημένων εκπομπών μέσα από εγκατάσταση σε web περιβάλλοντα.
- Χρήση του σε παιδαγωγικό πλαίσιο μέσα στα μαθήματα του αναλυτικού προγράμματος σπουδών, ιδιαίτερα της Πληροφορικής, των Αγγλικών αλλά και της Μουσικής και της Γλώσσας.
- Ανάπτυξη ενός νέου τρόπου μάθησης: ενεργητικής, συνεργατικής, πέρα από τα σύνορα της τάξης, ανοιχτής στην κοινωνία, με κριτική προσέγγιση.
- Δημιουργική εργασία σε ομάδες με στόχο την οργάνωση της πληροφορίας
- Δυνατότητα να εκτιμηθεί η ελευθερία του λόγου

ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ

Το Έργο υλοποιήθηκε πάνω σε δύο άξονες. Τον άξονα του τεχνικού μέρους και τον άξονα του περιεχομένου. Το τεχνικό μέρος υποστηρίχθηκε μέσα από το μάθημα της Πληροφορικής, με την εγκατάσταση του Web Radio σε περιβάλλοντα του Ιστού 2.0.

Για το περιεχόμενο των εκπομπών συνεργάστηκαν εκπαιδευτικοί από διαφορετικά αντικείμενα και η ηχογράφησή τους στον Η/Υ ή και σε άλλο μέσο, έγινε χρησιμοποιώντας την αγγλική γλώσσα. Οι εκπομπές εναλλάσσονταν μεταξύ των δύο σχολείων είτε σε ζωντανή μετάδοση είτε και σε μαγνητοφωνημένη αναμετάδοση. Οι επίσημοι ιστότοποι και τα facebook των Σχολείων έδωσαν την απαραίτητη δημοσιότητα για τις εκπομπές..

Χρονική	Δραστηριότητα
18 Ιουλίου 2012	Γεννιέται η ιδέα να δημιουργήσουμε ένα Ραδιόφωνο
14 Σεπτεμβρίου 2012	Αποφασίσαμε να δημιουργήσουμε το δικό μας eΡαδιόφωνο
25 Σεπτεμβρίου 2012	Δημιουργήσαμε την υπηρεσία "DEFERRED BROADCAST" και "PODCAST"
26 Σεπτεμβρίου 2012	Δημιουργήσαμε την υπηρεσία μας "LIVE BROADCAST
7 Οκτωβρίου 2012	LIVE BROADCAST TESTS ON AIR!
8 Οκτωβρίου 2012	**eTwinning Project "Our e-Radio Transmitting"**
12 Οκτωβρίου 2012	Ανάπτυξη του πρώτου podcast
27 Οκτωβρίου 2012	Μεταξύ τηλεδιάσκεψεων, ανταλλαγής e-mails και μια μακρά έρευνα στο Διαδίκτυο και ενώνοντας τις τεχνικές μας δημοσιεύσαμε το δικό μας **BLOG,** το **RADIO Gévor@Elefsin@**
18 Νοεμβρίου 2012	Αφιερώματα
26 Νοεμβρίου 2012	On Air: Παρουσιάσεις των μαθητών και Ποιήματα
9 Δεκεμβρίου 2012	Creative Commons και Copyright
14 Ιανουαρίου 2012	CC License

Πίνακας 1: Χρονοδιάγραμμα Τεχνικού Μέρους

Η θεματολογία των εκπομπών καθώς και η ορθοφωνία και η επιλογή της μουσικής αποτέλεσαν ξεχωριστές διαδικασίες που τις ανέλαβαν διαφορετικές ομάδες μαθητών ή/και εκπαιδευτικών.

Σχήμα 1: Λογότυπο RADIO Gévor@Elefsin@

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Η πρώτη δραστηριότητα ξεκίνησε με τους μαθητές να παρουσιάζουν τον εαυτό τους και τις μουσικές τους προτιμήσεις καθώς και τις ιδέες που έχουν για τον τρόπο που θα συνεισφέρουν στον ραδιοφωνικό σταθμό. Οι παρουσιάσεις αυτές ηχογραφήθηκαν και αποτέλεσαν έτσι και τις πρώτες δοκιμαστικές ηχογραφήσεις, ως άσκηση ορθοφωνίας, και σωστού ραδιοφωνικού "λόγου".

Οι προτάσεις είναι πολλές και πραγματικά τα θέματα είναι ανεξάντλητα. Είμαστε μπροστά σε μια σούπερ-ιδέα η οποία μπορεί να πάρει όποιες και όσες προεκτάσεις θελήσουμε. Παράδειγμα τα

αφιερώματα σε ημέρες - ορόσημα για την παράδοσή μας. Έτσι φτιάχτηκε μια πρώτη λίστα με τραγούδια που μας φέρνουν στην μνήμη την εξέγερση των φοιτητών του Πολυτεχνείου και αντίστοιχα για τον μήνα Νοέμβριο από το Ισπανικό Σχολείο μια λίστα με τραγούδια αφιερωμένα στην ημέρα του έθνους. Τα δικαιώματα χρήσης στο Διαδίκτυο κάποιου έργου ενός δημιουργού είναι θέμα σημαντικό και αφορά όλους όσους χρησιμοποιούν το Διαδίκτυο ως πηγή για να αντλούν πληροφορίες και υλικό. Οι μαθητές ασχολούνται με αυτό το θέμα παρουσιάζοντας τα διάφορα λογότυπα και το πως μπορούν να τα ενσωματώνουν σε δικές τους δημιουργίες.

Η δραστηριότητα ολοκληρώθηκε με το να δημιουργήσουμε για το ραδιόφωνό μας μια λίστα με τραγούδια που δίνουν άδεια κοινής χρήσης.

Οι μαθητές αρχίζουν να δημιουργούν πρωτότυπα ψηφιακά προϊόντα στα οποία θα βάλουν την άδεια χρήσης Creative Commons.

Σχήμα 2: Δικαιώματα χρήσης στο Διαδίκτυο

Οι ιδέες πολλές: ηχογράφηση συνεντεύξεων με τους καθηγητές τους, ηχογράφηση μαθητών ή/και καθηγητών σε μουσικές προσπάθειες.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Να προωθηθούν αξίες όπως η ανεκτικότητα, η προσεκτική ακρόαση, ο σεβασμός στις διαφορετικές απόψεις.

Να αναπτυχθούν η φαντασία, το αίσθημα της κριτικής και η αισθητική.

Να ενισχυθούν οι δεξιότητες στις ΤΠΕ καθώς και η ομαδική εργασία.

Να βελτιωθεί η χρήση της αγγλικής γλώσσας, στο προφορικό και γραπτό λόγο.

Να γνωρίσουν οι μαθητές την Ιστορία της μουσικής της χώρας τους και της άλλης συμβαλλόμενης χώρας

Σχήμα 3: Παρουσιάσεις με θέμα τους παραδοσιακούς χορούς

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Στον συνάδελφο καθηγητή Πληροφορικής και φίλο José Luis Gordillo Nevado.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Taller de radio-on line. (2008). FMA, Madrid. Στο http://www.stfma.es/Archivos/Adjuntos/Contenidos/Cuadernillo_%20Taller_de_radio_online_08-09.pdf , ανακτημένο 01/10/2014

Media Awareness Generating Informed Citizens (M.A.G.I.C.): μια σχολική σύμπραξη Comenius για τα Μ.Μ.Ε. και τους ενεργούς πολίτες

Γούτας Θεόδωρος[1]

[1] Εκπαιδευτικός Β/θμιας Εκπαίδευσης, M.Sc. Πληροφορικής - Π.Ε.-19, 28ο Γυμνάσιο Θεσσαλονίκης
tgoutas@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το ευρωπαϊκό πρόγραμμα Comenius με τίτλο "Media Awareness Generating Informed Citizens - M.A.G.I.C." είναι μια σύμπραξη 7 σχολείων από την Ευρώπη. Οι άξονες μελέτης και δραστηριοτήτων του αφορούν τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας (Μ.Μ.Ε.) και τον καθοριστικό ρόλο που αυτά διαδραματίζουν στη διαμόρφωση στάσεων και συμπεριφορών των μαθητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Στην εργασία περιγράφουμε τη βιωματική προσέγγιση της λειτουργίας των Μ.Μ.Ε., τους τρόπους χρήσης των Web 2.0 τεχνολογιών και τις δραστηριότητες που αναπτύχθηκαν για την επίτευξη του σκοπού και των στόχων του προγράμματος. Ζητούμενα ωστόσο δεν αποτελούν μόνον η ευαισθητοποίηση των μαθητών απέναντι στα Μ.Μ.Ε. αλλά κι η ανάληψη ατομικής και συλλογικής δράσης που διαμορφώνουν ενεργούς πολίτες. Η δραστηριοποίηση και το όφελος της ευρύτερης σχολικής κοινότητας από τη συμμετοχή στο πρόγραμμα μπορεί να προέλθει με την ένταξη των παραμέτρων του στο πρόγραμμα σπουδών και λειτουργώντας συμπληρωματικά ως προς το παιδαγωγικό μέρος της σύμπραξης.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *αγωγή στα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας, Comenius, τεχνολογίες Web 2.0*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στο δικτυακό τόπο του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών (Ι.Κ.Υ.), της εθνικής μονάδας συντονισμού, υλοποίησης και διάδοσης των ευρωπαϊκών προγραμμάτων για την εκπαίδευση, αναφέρεται ότι "το τομεακό Πρόγραμμα Comenius αποσκοπεί στη βελτίωση της ποιότητας της σχολικής εκπαίδευσης και στην ενίσχυση της ευρωπαϊκής διάστασής της, ιδίως μέσω της ενθάρρυνσης της διακρατικής συνεργασίας μεταξύ εκπαιδευτικών ιδρυμάτων σχολικής και προσχολικής εκπαίδευσης με την επιχορήγηση σχολικών συμπράξεων και δράσεων διακρατικής κινητικότητας μαθητών και εκπαιδευτικού προσωπικού, καθώς και δραστηριοτήτων ενδοϋπηρεσιακής κατάρτισης εκπαιδευτικών. Επίσης, υποστηρίζει τους νέους ώστε να αποκτήσουν συνείδηση της ποικιλομορφίας των ευρωπαϊκών πολιτισμών, καθώς και γνώσεις και δεξιότητες απαραίτητες για την προσωπική τους ανάπτυξη, τη μελλοντική εργασιακή τους απασχόληση και τη δραστηριοποίησή τους ως ενεργών πολιτών."

Ειδικότερα "μια Σχολική Σύμπραξη Comenius αποτελείται από σχολεία διαφορετικών χωρών και υλοποιεί ένα Κοινό Σχέδιο Μάθησης (project) διάρκειας 2 ετών. Το Κοινό Σχέδιο Μάθησης δίνει σε μαθητές και εκπαιδευτικούς από διαφορετικές χώρες μια ευκαιρία να εργαστούν μαζί σε ένα ή περισσότερα θέματα κοινού ενδιαφέροντος. Μπορεί να εστιάζει στην ενεργό συμμετοχή μαθητών ή να επικεντρώνεται σε παιδαγωγικές ή διοικητικές πρακτικές που αναπτύσσονται κυρίως από εκπαιδευτικούς ή να είναι προσανατολισμένο στην εκμάθηση ξένων γλωσσών. Οι Σχολικές Συμπράξεις Comenius βοηθούν επίσης τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς να αποκτήσουν και να βελτιώσουν δεξιότητες οργανωτικές, κοινωνικές, χρήσης ξένων γλωσσών και τεχνολογίας πληροφορικής και επικοινωνιών (ΤΠΕ)."

Η ιδέα του θέματος του προγράμματος που περιγράφουμε στην εργασία προέκυψε από την συμφωνία μας με την άποψη ότι απαιτείται μια παρέμβαση σε επίπεδο Αγωγής στα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας (Μ.Μ.Ε.) μέσω και της σχολικής εκπαίδευσης. Η Αγωγή στα Μ.Μ.Ε βασίζεται στις εξής αρχές:

- όλα τα μηνύματα των Μ.Μ.Ε. είναι προσεκτικά κατασκευασμένα,
- όλα τα μηνύματα αποτελούν αναπαραστάσεις του κόσμου,
- τα μηνύματα των Μ.Μ.Ε. έχουν οικονομικούς και πολιτικούς σκοπούς και περιεχόμενα

- κάθε άνθρωπος δίνει τη δική του ερμηνεία στο κάθε μήνυμα των Μ.Μ.Ε." (Νίκα, Χρηστάκης &Ντάβου, 2007).

Έτσι κατά τη διάρκεια ενός σεμιναρίου ενδοϋπηρεσιακής κατάρτισης στην Αττάλεια της Τουρκίας, τον Οκτώβριο του 2012, προτείναμε την ιδέα ενός προγράμματος με θέμα τα Μ.Μ.Ε. και την επίδρασή τους στη διαμόρφωση στάσεων και συμπεριφορών των μαθητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Ως Μ.Μ.Ε. εννοούμε όλα τα σύγχρονα (τύπος και Διαδίκτυο) κι ασύγχρονα (ραδιόφωνο, τηλεόραση, αφίσες κ.τ.λ.) διαθέσιμα μέσα με τα οποία μπορεί να ενημερωθεί για προηγούμενα και τρέχοντα συμβάντα ένα μεγάλο πλήθος ανθρώπων. Η πρόταση παρουσιάστηκε στην ολομέλεια των εκπαιδευτικών του σεμιναρίου κι έγινε δεκτή με ιδιαίτερο ενθουσιασμό.

Τον ίδιο μήνα παρουσιάσαμε τα αποτελέσματα της συμμετοχής μας στο σεμινάριο στο σύλλογο διδασκόντων και βάλαμε τους σπόρους ανάληψης ενός ευρωπαϊκού προγράμματος από τη σχολική μας μονάδα για πρώτη φορά. Παράλληλα 7 εκπαιδευτικοί από 7 σχολεία στην Γερμανία, την Ισπανία, τη Νορβηγία, την Ολλανδία, τη Σλοβακία, τη Σλοβενία και την Ελλάδα, ξεκινήσαμε τη συγγραφή της αίτησης με την παιδαγωγική πρόταση προς τις εθνικές μονάδες. Χρησιμοποιήσαμε το ηλεκτρονικό κοινωνικό μέσο δικτύωσης ning.com προκειμένου να συνδιαμορφώσουμε το προσχέδιο της αίτησης με το σκοπό, τους στόχους, τις στρατηγικές, τον ιδιαίτερο ρόλο κάθε παιδαγωγικής ομάδας των σχολικών εταίρων, τα αποτελέσματα και τα προϊόντα του προγράμματος. Τον γενικότερο συντονισμό του ανέλαβε ο Ισπανός συνάδελφος. Το Νοέμβριο του 2012 πραγματοποιήθηκε μια προπαρασκευαστική συνάντηση των εκπαιδευτικών στην Ισπανία προκειμένου να τεθούν οι βάσεις της συνεργασίας. Στη συνάντηση αυτή δε συμμετείχε εκπαιδευτικός από τη σχολική μας μονάδα καθώς ήταν αδύνατη χρονικά η υποβολή σχετικής μας αίτησης στο I.K.Y. Ωστόσο συμμετείχαμε μέσω τηλεδιάσκεψης στη συνάντηση καθορισμού των λεπτομερειών συνδιαμορφώνοντας τον τίτλο του προγράμματος σε: “Media Awareness Generating Informed Citizens” και ακρωνύμιο M.A.G.I.C.

Το Φεβρουάριο του 2013 υποβλήθηκε από το συντονιστή του προγράμματος η αίτηση η οποία εγκρίθηκε τον Ιούλιο του 2013 από το I.K.Y. Το Σεπτέμβριο του 2013, με απόφαση του συλλόγου διδασκόντων της σχολικής μονάδας, συστάθηκε η παιδαγωγική ομάδα κι ορίστηκε ο συντονιστής του τοπικού προγράμματος. Επίσης 22 μαθητές της β’ τάξης γυμνασίου δήλωσαν εθελοντικά συμμετοχή στο πρόγραμμα. Μετά από σχετική ενημέρωση των γονέων και κηδεμόνων των μαθητών, ξεκίνησαν οι συναντήσεις κι οι εργασίες της ομάδας προκειμένου να επιτευχθούν ο σκοπός κι οι στόχοι του προγράμματος ακολουθώντας το σχέδιο δραστηριοτήτων του.

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Οι στόχοι του προγράμματος είναι:

- να δημιουργήσει ενημερωμένους κι ενεργούς πολίτες καθώς και συνειδητοποιημένους καταναλωτές,
- να αναπτύξει την κριτική ικανότητα των μαθητών απέναντι στα Μ.Μ.Ε.,
- να δημιουργήσει μαθητές παραγωγούς γνώσης,
- να ευαισθητοποιήσει τους μαθητές ως προς τη διαφορετικότητα,
- να προωθήσει την αποτελεσματική και διασυνοριακή επικοινωνία και συνεργασία,
- να αναπτύξει τις ομαδοσυνεργατικές δεξιότητες των μαθητών μέσω της χρήσης των Web 2.0 τεχνολογιών,
- να καλλιεργήσει το συντονισμό και την κατανόηση μεταξύ των εκπαιδευτικών που συμμετέχουν στο πρόγραμμα,
- να διευρύνει τις γνώσεις των εκπαιδευτικών των χωρών – εταίρων σχετικά με τα διαφορετικά εκπαιδευτικά συστήματα και εκπαιδευτικές μεθοδολογίες,
- να αναδείξει τη σημασία των διεθνών προγραμμάτων στα σχολεία - εταίρους,
- να δημιουργήσει ένα ωφέλιμο τελικό έργο προς όφελος της ευρύτερης σχολικής κοινότητας.

Οι δραστηριότητες των μαθητών περιλαμβάνουν:

- μετρήσεις χρόνου προσωπικής χρήσης διάφορων μορφών Μ.Μ.Ε.,
- ανάλυση των μηνυμάτων που μεταδίδουν τα Μ.Μ.Ε. μέσω κριτικής ανάγνωσής τους,
- διερεύνηση των οικονομικών σχέσεων μεταξύ διαφήμισης και καταναλωτικών στάσεων και συμπεριφορών,
- προσδιορισμός μορφών αναπαράστασης αρρενωπότητας και θηλυκότητας, δύναμης, βίας και σεξουαλικότητας στις διαφημίσεις,

- εποικοδομητικός σχολιασμός των παραγόμενων συμπερασμάτων κι έργων από συνομήλικους των μαθητών ώστε να μελετηθούν σχετικές ομοιότητες και διαφορές.

ΧΡΗΣΗ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ Web 2.0

Οι Web 2.0 τεχνολογίες αποτελούν βασικό εργαλείο διαχείρισης, παρουσίασης και επικοινωνίας μεταξύ των μελών των 7 σχολικών εταίρων. Από την αρχή του προγράμματος οι μαθητές κι οι εκπαιδευτικοί κάθε σχολείου δημιουργήσαμε λογαριασμούς στο Google προσθέτοντας το πρόθεμα magic στο όνομα του χρήστη (π.χ. magictheodore@gmail.com) ώστε να υπάρχει η δυνατότητα χρήσης του αποκλειστικά για τις ανάγκες του προγράμματος. Οι μαθητές κάθε σχολείου χωρίστηκαν σε ομάδες των 5 έχοντας ονόματα με βάση το ακρωνύμιο του προγράμματος και τους διαδοχικούς αριθμούς από το 1 έως το 5, π.χ.: MAGIC 1, MAGIC 2, κτλ.

Με το λογαριασμό στη Google οι εθνικές ομάδες, εκπαιδευτικοί και ομάδες μαθητών, δημιούργησαν Ιστολόγια προκειμένου να αναρτούν τα προϊόντα εργασιών τους και να σχολιάζουν εποικοδομητικά τις εργασίες των συμμαθητών τους από τα απομακρυσμένα σχολεία. Για παράδειγμα το Ιστολόγιο των Ελλήνων εκπαιδευτικών ονομάστηκε: http://magicteachersthess.blogspot.gr/. Τα Ιστολόγια των μαθητικών ομάδων ονομάστηκαν με βάση την ονομασία της ομάδας και τη χώρα καταγωγής, π.χ.: http://magicgreece1.blogspot.com/.

Για κάθε Ιστολόγιο εκπαιδευτικών ακολουθήθηκε κοινή δομή ώστε να αποτελεί ένα πρότυπο προς τους μαθητές και για να είναι εύκολη η πλοήγηση. Έτσι σ' αυτό εμφανίζονται οι λογότυποι του προγράμματος, του σχολείου και της εθνικής μονάδας, σύνδεσμοι στα Ιστολόγια των εκπαιδευτικών των χωρών – εταίρων, σύνδεσμοι στα μαθητικά Ιστολόγια της χώρας κι αρχείο αναρτήσεων. Επίσης παρουσιάζεται η παιδαγωγική ομάδα της κάθε χώρας.

Λόγω της ευρείας διάδοσης των έξυπνων φορητών συσκευών, κρίθηκε σκόπιμη η ενσωμάτωση ενός κώδικα QR που παραπέμπει στη διεύθυνση του Ιστολογίου. Επίσης συμφωνήσαμε να αναρτούμε το ημερολόγιο των συναντήσεων και των δραστηριοτήτων της ομάδας καθώς και το ψηφιακό υλικό που παράγεται προκειμένου να χρησιμοποιηθεί από τους μαθητές. Για την εύκολη πλοήγηση των χρηστών, δημιουργήσαμε ξεχωριστές σελίδες που παραπέμπουν στις θεματικές ενότητες του προγράμματος καθώς αυτές εξελίσσονται. Προς το παρόν αυτές περιλαμβάνουν τα Ηλεκτρονικά Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης (Η.Μ.Κ.Δ.) και τη διαφήμιση ενώ μια τρίτη σελίδα είναι αφιερωμένη στις εκπαιδευτικές επισκέψεις που έχουμε πραγματοποιήσει στις δύο χώρες υποδοχής.

Προκειμένου οι μαθητές να γνωριστούν μεταξύ τους εξ αποστάσεως και να ξεκινήσει άμεσα η συνεργασία τους, δημιουργήθηκε μια κλειστή ομάδα στο facebook με όνομα "Magic Comenius 2013-2015". Στην ομάδα εγγράφηκαν αποκλειστικά οι μαθητές κι οι εκπαιδευτικοί που συμμετέχουν στο πρόγραμμα αναρτώντας χρήσιμους συνδέσμους, βίντεο, φωτογραφίες και σχόλια. Επίσης η παιδαγωγική ομάδα της Ελλάδας δημιουργήσαμε μια δεύτερη κλειστή ομάδα στο facebook για τους Έλληνες μαθητές με όνομα "M.A.G.I.C. COMENIUS" προκειμένου να εξασφαλίσουμε τη μεταξύ μας άμεση ασύγχρονη επικοινωνία.

Για την αποτύπωση των προσδοκιών κι εμπειριών των μαθητών σχετικά με τα Η.Μ.Κ.Δ. αλλά και τη μεταξύ τους επικοινωνία, γνωριμία κι ανταλλαγή ερωτημάτων κι απαντήσεων, χρησιμοποιήθηκε το διαδικτυακό πρόγραμμα δημιουργίας κόμιξ pixton.com. Οι μαθητές συνεργατικά κι εξ αποστάσεως δημιούργησαν μικρές ιστορίες με τις αντιδράσεις ηρώων σε διαφημιστικά μηνύματα καθώς και παρουσιάσεις των χωρών τους. Στο μέρος αυτό του προγράμματος δεν έδειξαν οι μαθητές από όλες τις ομάδες των σχολικών εταίρων την απαιτούμενη συνέπεια και προθυμία συμμετοχής στη συγκεκριμένη δράση. Αυτό δημιούργησε ορισμένα παράπονα στην ομάδα των Ελλήνων μαθητών που ασχολήθηκαν με την παραπάνω δραστηριότητα καθώς δεν έλαβαν την απαραίτητη ανατροφοδότηση από τους συμμαθητές τους στο εξωτερικό.

Γενικότερα όμως η χρήση των Web 2.0 τεχνολογιών βοήθησε στην καλλιέργεια της συνεργατικής μάθησης, της εξοικείωσης των μαθητών οδηγώντας έτσι στο άνοιγμα του σχολείου και στη διεύρυνση του εκπαιδευτικού χώρου, πέρα από τα στενά όρια της σχολικής τάξης (Τζιμογιάννης & Σιόρεντα, 2007). Στους στόχους του προγράμματος ενσωματώνονται τα σημαντικά εκπαιδευτικά χαρακτηριστικά της δημιουργίας πρωτογενούς περιεχομένου, του διαμοιρασμού ψηφιακού υλικού, της επικοινωνίας, της αλληλεπίδρασης και της συνεργασίας μεταξύ των μαθητών που ευνοούνται από τη χρήση των Web 2.0 τεχνολογιών (Jimoyiannis, 2010; Jimoyiannis & Angelaina, 2012).

Στην επιτυχία του προγράμματος θεωρήσαμε από την αρχή ότι καθοριστική σημασία μπορούν και οφείλουν να έχουν οι γονείς και κηδεμόνες των μαθητών της ομάδας μας. Για το λόγο αυτό τους συναντήσαμε στην αρχή του προγράμματος δυο φορές προκειμένου να τους ενημερώσουμε σχετικά

με το σκοπό και τους στόχους του προγράμματος. Για τη διατήρηση της μεταξύ μας επικοινωνίας δημιουργήσαμε ένα Ιστολόγιο στα Ελληνικά με χρήσιμες οδηγίες για τις εκπαιδευτικές μας επισκέψεις στο εξωτερικό.

ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Η πρώτη θεματική ενότητα του προγράμματος αφορά τα Ηλεκτρονικά Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης (Η.Μ.Κ.Δ.). Για να ευαισθητοποιήσουμε τους μαθητές σε θέματα ορθούς συμπεριφοράς στα Η.Μ.Κ.Δ., προβάλαμε σχετικά βίντεο κι ακολούθησε ανταλλαγή απόψεων. Επίσης αναρτήσαμε στο Ιστολόγιο των εκπαιδευτικών σχετικό υλικό σε μορφή διαφανειών της Google με ενσωματωμένα πολυμέσα (εικόνες, βίντεο, κείμενο) και καλέσαμε τις ομάδες των μαθητών να μελετήσουν και να απαντήσουν σε μια σειρά ερωτημάτων. Ενδεικτικά αναφέρουμε τα παρακάτω:

- Ποια Η.Μ.Κ.Δ. χρησιμοποιούνται περισσότερο στη χώρα σας;
- Πόσο χρόνο την ημέρα χρησιμοποιείτε τα Η.Μ.Κ.Δ.;
- Για ποιους λόγους χρησιμοποιείτε τα Η.Μ.Κ.Δ.;
- Περιορίζετε την πρόσβαση σε ιδιωτικές σας αναρτήσεις σε επιλεγμένους χρήστες;
- Τι είδους προσωπικές πληροφορίες αναρτάτε; Πόσες από αυτές τις πληροφορίες νομίζετε ότι είναι αληθινές;
- Έχετε πει ή δημοσιεύσει ποτέ κάτι για το οποίο μετά μετανιώσατε;
- Γιατί νομίζετε ότι οι άνθρωποι διαμοιράζονται τις πληροφορίες που αναρτούν στα Η.Μ.Κ.Δ.;
- Πόσοι από τους "φίλους" σας στα Η.Μ.Κ.Δ. είναι πραγματικοί φίλοι;
- Έχετε ποτέ αισθανθεί ότι εξαπατηθήκατε από πληροφορίες στα Η.Μ.Κ.Δ.;
- Είχατε ποτέ κάποια κακή εμπειρία από δημοσιευμένες πληροφορίες σε Η.Μ.Κ.Δ.;
- Τι συμβουλές θα δίνατε σε κάποιον που μόλις ξεκινά να χρησιμοποιεί τα Η.Μ.Κ.Δ.;

Από τους μαθητές ζητήσαμε να εργαστούν σε ομάδες, να εξετάσουν τα παραπάνω θέματα και να καταγράψουν τις απαντήσεις τους χρησιμοποιώντας κείμενα, φωτογραφίες, στιγμιότυπα οθόνης συσκευών, βίντεο από συνεντεύξεις με μέλη των ομάδων ή των φίλων τους. Οι απαντήσεις των μαθητών αναρτήθηκαν από τους ίδιους στα ομαδικά Ιστολόγια. Οι πέντε ομάδες μελέτησαν τις παρακάτω ενότητες σε σχέση με τα Η.Μ.Κ.Δ.: α) Τι είναι Η.Μ.Κ.Δ., β) πρακτικές σχολείων ως προς τη χρήση των Η.Μ.Κ.Δ., γ) παιδαγωγικές αρχές, δ) ασφάλεια Διαδικτύου και υπεύθυνη χρήση και ε) προκλήσεις αλλαγών. Η θεματική ενότητα των Η.Μ.Κ.Δ. με το σχετικό υλικό είναι διαθέσιμα στη διεύθυνση: http://magicteachersthess.blogspot.gr/p/social-media.html.

Προκειμένου να γνωστοποιήσουμε στις μαθητικές κοινότητες της σχολικής μονάδας την ιδέα του προγράμματος, το ολοκληρωμένο ερωτηματολόγιο ψηφιοποιήθηκε σε φόρμα της Google. Αφού λάβαμε τις εγκρίσεις από το σύλλογο διδασκόντων και τη Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Ανατολικής Θεσσαλονίκης, ζητήσαμε από τους μαθητές όλων των τάξεων και τμημάτων του σχολείου να συμπληρώσουν ηλεκτρονικά το ερωτηματολόγιο κατά τη διάρκεια του μαθήματος της Πληροφορικής. Στη συνέχεια προσκαλέσαμε να απαντήσουν στο ερωτηματολόγιο κι οι μαθητές από τα σχολεία των εταίρων. Οι φόρμες της Google παράγουν αυτοματοποιημένα κάποια απλά στατιστικά αποτελέσματα και γραφήματα τα οποία συνδύασαν οι μαθητές προκειμένου να τεκμηριώσουν και σχολιάσουν τα ευρήματά τους. Για την παρουσίασή των απαντήσεων ελεύθερου κειμένου χρησιμοποιήθηκε διαδικτυακό πρόγραμμα παραγωγής νεφών λέξεων (Wordle) με το οποίο απεικονίζονται σε διαφορετικά μεγέθη λέξεις ανάλογα με τη συχνότητα εμφάνισής τους.

Η δεύτερη θεματική ενότητα του προγράμματος αφορά τη διαφήμιση σε διαφορετικά Μ.Μ.Ε. Επιμέρους στόχοι της ενότητας είναι οι μαθητές:

- να αντιληφθούν τη σύνδεση μεταξύ διαφήμισης και τέχνης και την επίδρασή τους στην κατανάλωση,
- να αναπτύξουν την κριτική τους ικανότητα να ορίζουν τι είναι γνώμη και πώς αυτή διαμορφώνεται στις διαφημίσεις,
- να αναγνωρίζουν, να αναλύουν τύπους διαφημίσεων,
- να αναλύουν πειστικές τεχνικές και παραπλανητικά μηνύματα στις διαφημίσεις,
- να ανακαλύψουν τους κανόνες της διαφήμισης και να ελέγξουν αν συγκεκριμένοι τύποι αυτής παραβιάζουν τους κανόνες,
- να δημιουργήσουν τις δικές τους διαφημίσεις, να τις παρουσιάσουν εκφράζοντας την επίδραση του καταναλωτισμού στη ζωή τους.

Σχετικές οδηγίες και περιγραφή της θεματικής ενότητας και των υποενοτήτων της δόθηκαν στους μαθητές κατά τη διάρκεια των συναντήσεων και αναρτήθηκαν στο Ιστολόγιο των εκπαιδευτικών. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι ζητήθηκε από τους μαθητές να μελετήσουν σε ομάδες διάφορα έντυπα και ηλεκτρονικά διαφημιστικά μηνύματα για να διαπιστώσουν την έκταση και το βάθος της επιρροής που ασκεί η διαφήμιση στην καθημερινή τους ζωή, να συμπληρώσουν ένα online κουίζ, να συζητήσουν για τις συνήθειές τους σχετικά με την παρακολούθηση τηλεοπτικών προγραμμάτων, ανάγνωσης έντυπων και ηλεκτρονικών εφημερίδων και περιοδικών τους. Τα συμπεράσματα των ομάδων αναρτήθηκαν στα Ιστολόγιά τους. Τέλος οι μαθητές έγραψαν το σενάριο μιας διαφήμισης, τη βιντεοσκόπησαν, την επεξεργάστηκαν ψηφιακά και την ανάρτησαν στο youtube, στο κανάλι του προγράμματος.

Η τρίτη θεματική ενότητα αφορά την επιρροή της διαφήμισης στις καταναλωτικές μας συνήθειες και θα διερευνηθεί βιωματικά από τους μαθητές μέσω εικονικών αγορών. Συγκεκριμένα οι ομάδες θα κληθούν να διαχειριστούν εικονικά χρήματα σε εμπορικά κέντρα και υπεραγορές. Οι επιλογές τους θα βιντεοσκοπηθούν από μέλη των ομάδων και μετά το πέρας των αγορών τους θα απαντήσουν σε σχετικές ερωτήσεις. Στη συνέχεια οι ομάδες θα ανιχνεύσουν τους λόγους των επιλογών τους, θα δημοσιοποιήσουν τα ευρήματά τους στα Ιστολόγια και θα σχολιάσουν τις αντίστοιχες αναρτήσεις των συμμαθητών τους από τα σχολεία των εταίρων του προγράμματος. Η θεματική ενότητα προβλέπεται να έχει ολοκληρωθεί μέχρι τα μέσα του Νοέμβρη 2014.

Η τέταρτη θεματική ενότητα αφορά την ενδεχόμενη μεροληπτική στάση των Μ.Μ.Ε. κατά την παρουσίαση των θεμάτων με τα οποία ενημερώνουν τους πολίτες. Για το λόγο αυτό οι ομάδες θα επιλέξουν ένα κοινό τρέχον συμβάν το οποίο καλύπτουν όλα τα διαφορετικά Μ.Μ.Ε. στις χώρες τους και θα συγκρίνουν τους τρόπους που αυτό παρουσιάζεται. Και σ' αυτή την περίπτωση τα ευρήματα θα αναρτηθούν στα Ιστολόγια και θα σχολιασθούν και συγκριθούν από τους συμμαθητές τους στις άλλες χώρες. Η θεματική ενότητα προβλέπεται να έχει ολοκληρωθεί μέχρι τα μέσα του Γενάρη 2015.

Η πέμπτη θεματική ενότητα αφορά την παραγωγή ενός τελικού προϊόντος που μπορεί να είναι ένα ντοκιμαντέρ μια διαφήμιση, μια μικρού μήκους ταινία, ένα τηλεπαιχνίδι, μια έκθεση φωτογραφίας κτλ. με άμεση σύνδεση με τις προηγούμενες ενότητες.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Στα πλαίσια των εισαγωγικών δραστηριοτήτων του προγράμματος, ζητήσαμε από τους μαθητές όλων των σχολικών εταίρων να σχεδιάσουν τον λογότυπό του. Κάθε χώρα ψήφισε το σχέδιο της εθνικής της ομάδας που θα την εκπροσωπούσε στην ψηφοφορία μεταξύ όλων των σχεδίων που αναρτήθηκαν στο Ιστολόγιο της Ισπανίας. Η ψηφοφορία ανέδειξε εκείνο της Σλοβακίας ως το λογότυπο του προγράμματος MAGIC. Τα έργα των μαθητών είναι διαθέσιμα στη διεύθυνση: http://magicteachersroq.blogspot.com.es/p/blog-page.html.

Σχήμα 1: Ο λογότυπος του προγράμματος όπως προέκυψε μετά από ψηφοφορία των μελών των σχολικών εταίρων

Μεταξύ 26 Νοεμβρίου και 3 Δεκεμβρίου 2013 ενενήντα μαθητές κι εκπαιδευτικοί, ως αντιπρόσωποι των ομάδων των σχολικών εταίρων του προγράμματος, συναντηθήκαμε για πρώτη φορά στο Τίλμπουργκ, έδρα του Odolphus Lyceum της Ολλανδίας. Από τη σχολική μας μονάδα συμμετείχαν 10 μαθητές και μαθήτριες καθώς και 2 εκπαιδευτικοί. Από την πρώτη κιόλας στιγμή οι

παραστάσεις μας ήταν εντελώς διαφορετικές από εκείνες των περισσότερων ελληνικών δημόσιων σχολείων. Το κτίριο που στεγάζεται το αντίστοιχο ολλανδικό ήταν ένα μοναστήρι εξαιρετικής αρχιτεκτονικής το οποίο ανακαινίστηκε και επανασχεδιάστηκε για να εξυπηρετήσει τις ανάγκες ενός σχολείου. Η ζεστή φιλοξενία που μας επιφυλάχθηκε από τους Ολλανδούς μαθητές και τη διευθύντρια του σχολείου, ο πλούτος των υλικοτεχνικών υποδομών, η καθαριότητα των χώρων του σχολείου και η άρτια οργάνωση του προγράμματος σπουδών του εξέπληξαν ιδιαίτερα όλες τις αποστολές.

Κατά τη διάρκεια της επίσκεψης μαθητές κι εκπαιδευτικοί είχαμε την ευκαιρία να παρακολουθήσουμε τρία εργαστήρια σχετικά με την επεξεργασία της φωτογραφίας, τη διαχείριση των ειδήσεων, τη δημοσιογραφία και τα ντοκιμαντέρ. Τα δυο από τα τρία εργαστήρια παρουσίασαν εκπαιδευτικοί του ολλανδικού σχολείου. Το τρίτο παρουσίασε προσκεκλημένος δημοσιογράφος της πόλης. Την ίδια μέρα οι μαθητές παρουσίασαν στην ολομέλεια των αντιπροσωπειών τη χώρα, την πόλη και το σχολείο προέλευσής τους. Οι παρουσιάσεις ήταν μια πολύ καλή ευκαιρία για περαιτέρω γνωριμία των μαθητών μεταξύ τους αλλά και για να γνωρίσουν τις διαφορές κι ομοιότητές τους στα πλαίσια της πολυπολιτισμικής Ευρώπης. Το απόγευμα ξεναγηθήκαμε στην πόλη του Τίλμπουργκ.

Κατά τη διάρκεια της παραμονής μας επισκεφτήκαμε: α) το θεματικό πάρκο του Efteling, που είναι πλήρως ενταγμένο κι εναρμονισμένο με το φυσικό περιβάλλον της περιοχής αποτελώντας ταυτόχρονα ένα πρότυπο περιβαλλοντικό πάρκο, β) το μουσείο σύγχρονης τέχνης Du Pont του Τίλμπουργκ, γ) το υπερσύγχρονο αθλητικό κέντρο της πόλης με το παγοδρόμιο και το υδάτινο πάρκο, δ) το εθνικό πάρκο De Loonse en Drunense Duinen, μια τεράστια έκταση μέσα στα δάση με ειδικά διαμορφωμένους ποδηλατόδρομους και μονοπάτια για πεζοπορία και ιππασία, ε) την πρωτεύουσα της χώρας, το Άμστερνταμ, με τα όμορφα κανάλια και τα πολύ πλούσια και ενδιαφέροντα μουσεία Rijksmuseum και Van Gogh.

Οι συνάδελφοι εκπαιδευτικοί είχαν φροντίσει να διαμορφώσουν το πρόγραμμα έτσι ώστε οι Ολλανδοί μαθητές να αναλάβουν μεγάλο μέρος των ξεναγήσεων στις πόλεις και να εμπλέξουν το σύνολο των επισκεπτών σε δραστηριότητες εξερεύνησης. Για την επίτευξη του στόχου μας μοίρασαν σχετικούς χάρτες με προσημειωμένα μνημεία, σύντομες περιγραφές τους και αναθέσεις ευφάνταστων δραστηριοτήτων. Στο τέλος της ημέρας οι ομάδες παρέδωσαν το φάκελο με τα ευρήματά τους και αξιολογήθηκαν τα ευρήματα κι ο τρόπος της ομαδικής δουλειάς τους. Στην πρώτη ομάδα απονεμήθηκε ένα αναμνηστικό δώρο.

Η εμπειρία που αποκομίσαμε από την επίσκεψη στην Ολλανδία ήταν πραγματικά εξαιρετική καθώς η οργάνωση της επίσκεψης από τους συναδέλφους εκπαιδευτικούς κάλυψε πλήρως τους παιδαγωγικούς στόχους του προγράμματος κι έδωσε την ευκαιρία στους συμμετέχοντες να αναπτύξουν τις απαραίτητες συναισθηματικές και παιδαγωγικές βάσεις για τη συνέχιση της πορείας υλοποίησης του προγράμματος.

Το υψηλό επίπεδο οργάνωσης έθεσε σε νέες βάσεις τη συνεργασία όλων των εταίρων και κινητοποίησε τις παιδαγωγικές ομάδες της Σλοβενίας και της Ελλάδας ως επόμενες χώρες υποδοχής των υπόλοιπων αποστολών.

Τον Νοέμβριο του 2013, η ομάδα Comenius πραγματοποίησε μια τηλεδιάσκεψη με τον Βαγγέλη Καϊμακάμη, τον πρώτο Έλληνα ερευνητή - γιατρό στην ευρωπαϊκό ερευνητικό σταθμό Concordia στην Ανταρκτική. Οι μαθητές είχαν την ευκαιρία να συνομιλήσουν μαζί του και να του θέσουν ερωτήσεις σχετικά με τη χρήση των νέων τεχνολογιών σ' ένα απομονωμένο κι απομακρυσμένο μέρος της γης κι έτσι να βιώσουν την αξία και τη χρησιμότητα των εργαλείων τηλεδιάσκεψης.

Το Φεβρουάριο του 2014 τα μέλη της ομάδας Comenius επισκεφτήκαμε το Μουσείο Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης προκειμένου να συμμετέχουμε στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα με θέμα την ιστορία του ελληνικού σινεμά και της κινούμενης εικόνας. Για την ενίσχυση της διάχυσης των παιδαγωγικών δράσεων και των αποτελεσμάτων του προγράμματος, προτείναμε κι εξασφαλίσαμε τη συμμετοχή όλων των μαθητών της β' τάξης στην εκπαιδευτική επίσκεψη. Στο τέλος του προγράμματος οι μαθητές παρακολούθησαν ένα τρισδιάστατο φιλμ, χωρίστηκαν σε ομάδες και χρησιμοποιώντας κατάλληλο εξοπλισμό και οδηγίες, έγραψαν ένα σύντομο σενάριο και γύρισαν μια σκηνή ταινίας. Η σκηνή βιντεοσκοπήθηκε, προβλήθηκε στις ομάδες και σχολιάστηκε.

Τον ίδιο μήνα τα παιδιά της ομάδας, χρησιμοποιώντας το πρόγραμμα prezi.com, οργάνωσαν και παρουσίασαν στους μαθητές όλων των τάξεων του σχολείου το σκοπό, τους στόχους και τα αποτελέσματα των έως τότε δράσεων του προγράμματος. Σε αυτές συμπεριέλαβαν και την επίσκεψη στο σχολείο της Ολλανδίας πλαισιώνοντάς την με σχετικά βίντεο και φωτογραφίες.

Τον Απρίλιο του 2014 η δεύτερη ομάδα των μαθητών και δύο εκπαιδευτικοί της παιδαγωγικής ομάδας συμμετείχαμε στη δεύτερη εκπαιδευτική επίσκεψη του προγράμματος στο Κόπερ της

Σλοβενίας. Την πρώτη μέρα επισκεφτήκαμε το σχολείο όπου μας επιφυλάχθηκε μια θερμή υποδοχή από τους μαθητές, την παιδαγωγική ομάδα και τη διευθύντρια του σχολείου. Ακολούθησε ξενάγηση στην πόλη και υποδοχή από εκπρόσωπο του δήμου της πόλης στην αίθουσα συνεδριάσεων του δήμου.

Το απόγευμα επισκεφτήκαμε τις εγκαταστάσεις του δημοτικού ραδιοφώνου και τηλεόρασης. Δημοσιογράφοι και τεχνικοί είχαν αναλάβει την ξενάγησή μας στους χώρους παραγωγής και παρουσίασης των ειδήσεων και των τηλεοπτικών και ραδιοφωνικών εκπομπών. Οι μαθητές είχαν την ευκαιρία να δουν από κοντά τα τηλεοπτικά στούντιο, τις κάμερες, τα ειδικά φώτα και να καθίσουν στις θέσεις των τηλεπαρουσιαστών. Ακολούθησε συζήτηση με μια δημοσιογράφο σχετικά με την επιρροή που ενδεχόμενα μπορεί να ασκήσει μια κυβέρνηση στα Μ.Μ.Ε. και το ρόλο των δημοσιογράφων.

Τη δεύτερη ημέρα επισκεφτήκαμε το τμήμα Μ.Μ.Ε. στο πανεπιστήμιο της πόλης όπου παρακολουθήσαμε τρία διαφορετικά σεμινάρια σχετικά με την πολιτική κι εμπορική διαφήμιση. Τις παρουσιάσεις συνόδευαν σχετικά φύλλα εργασίας που καλούνταν οι μαθητές να απαντήσουν και στη συνέχεια να σχολιάσουν στην ολομέλεια. Το απόγευμα ξεναγηθήκαμε σε ένα εντυπωσιακό οινοποιείο της πόλης. Το βράδυ ακολούθησαν παρουσιάσεις των μαθητών σχετικά με το σχολείο, την πόλη και τη χώρα καταγωγής τους, Την τέταρτη ημέρα περπατήσαμε κατά μήκος της ακτογραμμής της περιοχής κι επισκεφτήκαμε τις όμορφες περιοχές Piran και Portorož με τις ιδιαίτερες επιρροές τους από τη βενετσιάνικη αρχιτεκτονική.

Την επόμενη ημέρα επισκεφτήκαμε τη Λιουμπλιάνα, την πρωτεύουσα της χώρας. Ιδιαίτερη εντύπωση μας έκανε ο αποκλεισμός των αυτοκινήτων από το ιστορικό κέντρο της πόλης καθώς και το γεγονός ότι δεν υπήρχε ιδιαίτερη εμπορική κίνηση. Οι μαθητές κι εκπαιδευτικοί είχαμε την ευκαιρία να ξεναγηθούμε στην πόλη και να θαυμάσουμε την ομορφιά του αστικού της τοπίου. Η τελευταία ημέρα ήταν αφιερωμένη στις αθλοπαιδιές.

Τον Μάιο του 2014 οι μαθητές του προγράμματος συμμετείχαν με έργα τους στη 19η Έκθεση Μαθητικής Φωτογραφίας που διοργάνωσε το Φωτογραφικό Κέντρο Θεσσαλονίκης σε συνεργασία με το Δήμο Θεσσαλονίκης. Τα έργα των μαθητών προέρχονταν από στιγμιότυπα που κατέγραψαν με τις φωτογραφικές τους μηχανές κατά τη διάρκεια των επισκέψεών τους στην Ολλανδία και Σλοβενία.

Για το Μάρτιο του 2015 προγραμματίζεται η επίσκεψη ογδόντα περίπου μαθητών κι εκπαιδευτικών των σχολικών εταίρων μας στη σχολική μας μονάδα, στη Θεσσαλονίκη. Στα πλαίσια αυτά η παιδαγωγική ομάδα αναζητά συνεργασίες με το τοπικούς φορείς, όπως τον δήμο, την ακαδημαϊκή κοινότητα, τα μουσεία και τα πολιτιστικά κέντρα της πόλης ώστε να οργανωθούν επισκέψεις πεδίου. Επίσης οργανώνονται εκπαιδευτικές ξεναγήσεις στους αρχαιολογικούς χώρους της Βεργίνας, της αρχαίας Μίεζας και της Αθήνας. Τέλος, ιδιαίτερη σημασία δίνουμε στη συμμετοχή των μαθητών σε διαδικτυακά δρώμενα και διαγωνισμούς σχετικά με τα Μ.Μ.Ε. όπως της φωτογραφικής έκθεσης "HAVING THEIR SAY" με στόχο την προώθηση της ταυτότητας τους ως ενεργών Ευρωπαίων πολιτών μέσα από την ενίσχυση τεσσάρων βασικών αρχών: δημιουργία, συμμετοχή, ελεύθερη έκφραση, αλληλεγγύη. Στόχος όλων των δράσεων είναι να παρουσιάσουν τους νέους σε όλες τις εκφάνσεις της καθημερινότητάς τους: στην εκπαίδευση, στη διασκέδαση, στη διαδήλωση, στην εργασία, στην ανεργία, στο παιχνίδι, στη δημιουργία, στη μουσική, στη παρέα, στον έρωτα. Παράλληλα θα αναδείξουν την προσωπική τους ματιά πάνω σε κοινωνικά ζητήματα όπως: πολυπολιτισμικότητα και κοινωνική ένταξη, ακτιβισμός, περιβαλλοντική συνείδηση.

ΕΝΤΑΞΗ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Για την επίτευξη του σκοπού και των στόχων μιας σχολικής σύμπραξης ευρωπαϊκού προγράμματος θα πρέπει οι σχετικές δραστηριότητες να συνδεθούν μ' έναν ευφάνταστο, δημιουργικό και αποτελεσματικό τρόπο τόσο στο πρόγραμμα σπουδών όσο και τις δραστηριότητες της σχολικής μονάδας. Για το λόγο αυτό διαμορφώσαμε πλήρως τα σχέδια μαθήματος στο μάθημα της Πληροφορικής της β' τάξης γυμνασίου, ώστε οι μαθητές που δε συμμετέχουν στο πρόγραμμα να ενημερωθούν σχετικά και να ενδιαφερθούν γι' αυτό καλλιεργώντας θετική στάση, να κατακτήσουν τις αντίστοιχες τεχνικές δεξιότητες επεξεργασίας εικόνας, ήχου και βίντεο χρησιμοποιώντας αντίστοιχες εφαρμογές λογισμικού, να καταστούν οι ίδιοι παραγωγοί προϊόντων και να διαμοιραστούν τα αποτελέσματα της εργασίας τους μέσω των προσωπικών τους Ιστολογίων. Επίσης μαθητές της α' γυμνασίου, στα πλαίσια του μαθήματος της Πληροφορικής, συμμετείχαν σε βιντεοσκόπηση με ερωτήσεις προς συμμαθητές τους των 6 σχολείων της σύμπραξης. Τα βίντεο αναρτήθηκαν στο YouTube κανάλι του προγράμματος δημιουργώντας ένα ψηφιακό αποθετήριο ερωταπαντήσεων μαθητών που δε συμμετέχουν μεν στο πρόγραμμα, ωστόσο γνωρίζουν σχετικά με το σκοπό, τους

στόχους, το αντικείμενό του και προετοιμάζονται για το ενδεχόμενο συμμετοχής τους σε ένα μελλοντικό ευρωπαϊκό πρόγραμμα σχολικής σύμπραξης.

Θεωρούμε ότι τα παραπάνω προωθούν την ισότητα μεταξύ όλων των μαθητών, εξυπηρετούν τις ανάγκες τους για ανάπτυξη ικανοτήτων δια βίου μάθησης κι εξυπηρετούν τη διαθεματική προσέγγιση των διδακτικών αντικειμένων. Ωστόσο η σύνδεση του παιδαγωγικού μέρους του προγράμματος με το αντίστοιχο πρόγραμμα σπουδών πρέπει να αφορά τη σχολική μονάδα ως σύνολο (Livingston, 2013). Στο σημείο αυτό ο σύλλογος διδασκόντων μπορεί να εντάξει τους άξονες του σχεδίου προγράμματος στη στρατηγική ανάπτυξης της σχολικής μονάδας εξασφαλίζοντας το θετικό του αντίκτυπο στο σύνολο της σχολικής κοινότητας. Για την επιτυχία του εγχειρήματος απαιτούνται αλλαγές στάσεων των εκπαιδευτικών που αφορούν τη διεθνή διάστασή του προγράμματος, την προσωπική δέσμευση, την καθολική ανάληψη ευθύνης, τη συναδελφικότητα με διαμοιρασμό ευθυνών κι υποχρεώσεων, ευκαιρίες επιμόρφωσης για όλους και στρατηγικό σχεδιασμό.

ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Μια πρόκληση την οποία καλούνται να αντιμετωπίσουν οι παιδαγωγικές ομάδες των σχολικών εταίρων είναι ο συντονισμός των κοινών τους δράσεων. Η δομή των διαφορετικών εκπαιδευτικών συστημάτων μεταξύ των ευρωπαϊκών σχολείων, όπως για παράδειγμα η περίοδος εξετάσεων αλλά και διακοπών των μαθητών κατά τη μέση του σχολικού έτους, μπορούν να δημιουργήσουν ένα δισεπίλυτο γρίφο για την οργάνωση των εκπαιδευτικών επισκέψεων. Οι προπαρασκευαστικές συναντήσεις και η χρήση των Web 2.0 εργαλείων αποτελούν χρήσιμα εργαλεία για τον έγκαιρο προγραμματισμό με βάση όλες τις σύνθετες παραμέτρους.

Οι διαρκείς αλλαγές των προγραμμάτων σπουδών, των αναθέσεων και των ωραρίων των εκπαιδευτικών όπως αυτές διαμορφώθηκαν κατά τα δύο προηγούμενα σχολικά έτη στην Ελλάδα, είναι δυνατό να λειτουργήσουν αποτρεπτικά ως προς την πρόθεση των εκπαιδευτικών να συμμετέχουν στην παιδαγωγική ομάδα ενός ευρωπαϊκού προγράμματος. Επιπλέον οι δαιδαλώδεις νομοθεσία και γραφειοκρατία οργάνωσης των εκπαιδευτικών μετακινήσεων Ελλήνων μαθητών, σε αντιδιαστολή με τις υπεραπλουστευμένες αντίστοιχες διαδικασίες που ισχύουν στα σχολεία άλλων χωρών της Ευρώπης, μπορούν να αποθαρρύνουν εκπαιδευτικούς που δεν εμπλέκονται με αυστηρά διοικητικές εργασίες. Στο σημείο αυτό καθοριστική μπορεί να είναι η συμβολή της διεύθυνσης της σχολικής μονάδας, η συνεργασία με τις αρμόδιες υπηρεσίες των περιφερειακών διευθύνσεων καθώς και τα προσωπικά δίκτυα επαφών κι επικοινωνίας που θα αναπτύξουν και καλλιεργήσουν τα μέλη της παιδαγωγικής ομάδας. Θεωρούμε ότι το Ι.Κ.Υ., ως εθνική μονάδα υλοποίησης των σχολικών συμπράξεων, σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, μπορεί να συνδιαμορφώσει ένα ευέλικτο και λιγότερο γραφειοκρατικό τρόπο οργάνωσης των εκπαιδευτικών μετακινήσεων χρησιμοποιώντας και τη σχετική ανατροφοδότηση από τους εκπαιδευτικούς των παιδαγωγικών ομάδων.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Θεωρούμε ότι η χρήση των Web 2.0 τεχνολογιών από το σύνολο των μελών των ομάδων κατάφερε να διαμορφωθεί ένα νέο μαθησιακό περιβάλλον, εποικοδομητικού, αλληλεπιδραστικού και συνεργατικού τύπου, όπου οι μαθητές εργάζονται σε ομάδες, επικοινωνούν και συνεργάζονται, αλληλεπιδρούν με τα τεχνολογικά μέσα και τις ποικίλες πηγές πληροφόρησης, κατανοούν και οικοδομούν μόνοι τους τη γνώση (Βουδρισλής & Αυγερινού, 2012). Επίσης έδωσε ώθηση στην κατανόηση νέων τρόπων για το πώς μαθαίνουμε, πώς αντιμετωπίζουμε τη γνώση, πώς αλληλεπιδρούμε με σχολικές κοινότητες άλλων ευρωπαϊκών χωρών εντοπίζοντας διαφορές κι ομοιότητες. Νομίζουμε ότι τόσο η εξ αποστάσεως, αλλά ιδιαίτερα η δια ζώσης αλληλεπίδραση των μελών των ομάδων μέσω των εκπαιδευτικών επισκέψεων, προσδίδουν μια ιδιαίτερη σημασία στην αξία των προγραμμάτων Comenius. Κι αυτό γιατί παρέχεται μια εκπαίδευση η οποία συσχετίζει την τοπική κι εθνική δράση με την αντίστοιχη ευρωπαϊκή και διεθνή. Συμβάλλει επίσης στην επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών καθώς αναλαμβάνονται πρωτοβουλίες, ενισχύονται συνεργασίες κι αλληλεπιδράσεις που αποτελούν καθοριστικές παραμέτρους της εκπαιδευτικής διαδικασίας στον 21ο αιώνα.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Livingston, K. (2013). Key note speech. *Developing your school with EU programme support. A conference for school leaders*, 11-12 October 2013, Vilnius, Lithuania. Ανακτήθηκε στις 29 Σεπτεμβρίου 2014 από τη διεύθυνση http://comenius-school-leaders.teamwork.fr/en/general.

Jimoyiannis, A. (2010). Integrating Web 2.0 in education: Towards a framework for Pedagogy 2.0. In R. Hackney & C. Evans (eds.). *Web 2.0 Conference Abstracts* (p.5), 8-9 April 2010, Brunel University, London.

Jimoyiannis, A., & Angelaina, S. (2012). Towards an analysis framework for investigating students' engagement and learning in educational blogs. *Journal of Computer Assisted Learning*, 28, 222-2324.

Βουδρισλής, Ν., & Αυγερινού, Μ. (2012). *Οι σχολικές Συμπράξεις Comenius και η αξιοποίηση των ΤΠΕ*. Ανακτήθηκε στις 29 Σεπτεμβρίου 2014 από τη διεύθυνση http://goo.gl/oOj3ub. Περιοδικό Π.Ε.ΕΚ.Π.Ε., τεύχος 1 (46).

Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών. Στο: http://www.iky.gr/sxolikes-symprakseis

Νίκα, Β., Χρηστάκης, Ν., Ντάβου, Μ., Αγωγή και Εκπαίδευση στα Μέσα Επικοινωνίας: Από το Σχολείο στην Οικογένεια, Παιδί και Οικογένεια στον 21ο Αιώνα, *Πρακτικά του 19ου Πανελλήνιου Συνεδρίου της Ελληνικής Εταιρίας Κοινωνικής Παιδιατρικής και Προαγωγής της Υγείας*, Καρδίτσα Οκτώβριος 2007. Ανακτήθηκε 28 Σεπτεμβρίου 2014 από τη διεύθυνση http://www2.media.uoa.gr/davou/imageup/45_Agogi_ekpaideusi.pdf.

Τζιμογιάννης, Α., & Σιόρεντα, Α. (2007). *Το Διαδίκτυο ως εργαλείο ανάπτυξης της κριτικής και δημιουργικής σκέψης*. Στο Β. Κουλαϊδής (Επιμ.), Σύγχρονες διδακτικές προσεγγίσεις για την ανάπτυξη κριτικής-δημιουργικής σκέψης (σ. 355-374), Αθήνα: ΟΕΠΕΚ.

Συνεργατικά μοντέλα Διαθεματικών προσεγγίσεων με χρήση ΤΠΕ και Διαφοροποιημένη Διδασκαλία για τη Α'θμια Εκπαίδευση.

Πάτρα 14, 15 & 16 Νοεμβρίου 2014

Φωτεινή Καφίδα
Χαρούλα Σδρόλια
Εικαστικός ΠΕ08 Α'θμιας Εκπ/σης Μαγνησίας 12ο Δημ.Σχ. Βόλου
Εκπαιδευτικός ΠΕ70 Α'θμιας Εκπ/σης Μαγνησίας,12ο Δημ.Σχ.Βόλου
fotinikafida1@gmail.com, haroulasdrolia@gmail.com

Περίληψη

*Στο κείμενο αυτό εξετάζουμε τις δυνατότητες υλοποίησης συνεργατικής διδασκαλίας με διαθεματική προσέγγιση, στη οποία χρησιμοποιούνται οι νέες τεχνολογίες σε επίπεδο ενδοσχολικής και διασχολικής συνεργασίας. Το ενδιαφέρον αυτού του κειμένου εστιάζεται στο παιδαγωγικό ενδιαφέρον που αποκτά η μαθησιακή διαδικασία, στα μαθησιακά αποτελέσματα ανάλογα με τους στόχους που έχουν τεθεί, στη χρήση ΤΠΕ ως διδακτικού εργαλείου και τρόπου κοινοποίησης των αποτελεσμάτων και στο ενδιαφέρον που αποκτά ο διδακτικός σχεδιασμός μέσα στο υπάρχον ωρολόγιο πρόγραμμα. Τέλος τις δυσκολίες και τις προκλήσεις της υλοποίησης αυτών των συνεργασιών, το οποίο παραπέμπει σε θέματα γενικότερης εκπαιδευτικής πολιτικής. Οι προαναφερόμενοι συγγραφείς έχουν αντλήσει τα συμπεράσματά τους από την ερευνητική και διδακτική τους εμπειρία συνεργαζόμενοι σε σχολικά διαθεματικά σχέδια εργασίας. Θα χρησιμοποιήσουμε κι ένα απτό παράδειγμα, ένα σχέδιο εργασίας που υλοποιήσαμε στο διδακτικό έτος 2014-2015, ως αφορμή για ν'αναφερθούμε στην υλοποίηση προγραμμάτων, σε πρακτικές και στις δυνατότητές τους. Το σχέδιο αυτό αναπτύχθηκε σαν εφαρμογή σε επίπεδο συνεργασίας σχολείων, με αφορμή το Δίκτυο Σχολείων Έρευνας, ένα πρόγραμμα του Παιδαγωγικού Τμήματος του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας με σκοπό τη **έρευνα δράσης** στα δημοτικά σχολεία. Το Δίκτυο Σχολείων Έρευνας χρησιμοποίησε την ηλεκτρονική πλατφόρμα http://schoolresearch.pre.uth.gr/main/ για τη συνεργασία μας στη περιφέρεια Θεσσαλίας. Το σχέδιο αναπτύχθηκε επίσης σε επίπεδο συνεργασίας διδασκόντων μέσα στο ωρολόγιο πρόγραμμα της σχολικής μονάδας, ανάμεσα σε δάσκαλο τάξης και δασκάλους ειδικοτήτων ΤΠΕ, Εικαστικών και Μουσικής.*

Λέξεις κλειδιά*: συνεργατικά μοντέλα διδασκαλίας, Διαφοροποιημένη Διδασκαλία, εκπαιδευτική πολιτική.*

Εισαγωγή

Το κείμενο αυτό έχει σκοπό να δώσει μια πληροφόρηση και να θέσει συγχρόνως ένα προβληματισμό πάνω στην υλοποίηση προγραμμάτων συνεργατικής διδασκαλίας. Εξετάζουμε τη συνεργατική διδασκαλία σε επίπεδο σχολικής μονάδας και σχολείων μεταξύ τους χρησιμοποιώντας τις ΤΠΕ σαν ένα εργαλείο όχι μόνο επικοινωνίας εκπαιδευτικών κοινοτήτων, αλλά και ενδοσχολικής επεξεργασίας σε διαθεματικά σχέδια εργασίας (project). Σε επίπεδο ενδοσχολικής συνεργασίας, όταν στο ίδιο project εμπλέκονται δύο ή περισσότεροι εκπαιδευτικοί, η συνεργασία θέτει αυξημένες απαιτήσεις και κριτήρια ποιότητας, ενώ τα μαθητικά αποτελέσματα εμφανίζουν μία άλλη δυναμική. Η εισήγηση αυτή δεν έχει σκοπό να μπει σε τεχνικές λεπτομέρειες των νέων τεχνολογιών, ή σε πρακτικές οδηγίες για τη χρήση των εκπαιδευτικών κοινοτήτων. Επικεντρώνεται και θίγει εν συντομία ζητήματα εκπαιδευτικών αξιών που εφιστούν την ενδοσχολική και διασχολική συνεργασία ίσως μία ανάγκη, αλλά συγχρόνως και μια πρόκληση σε ένα μεταβατικό στάδιο της ελληνικής πραγματικότητας, και πάνω σε αυτό καταθέτουμε συνοπτικά κάποιες παρατηρήσεις. Ερευνήσαμε συνεργατικές μεθόδους εφαρμόζοντάς τες στη σχολική πρακτική επί δύο συνεχόμενα έτη. Για να αποφύγουμε αποκλειστικά θεωρητική προσέγγιση, το κείμενο αυτό έχει παραπομπές και υπερσυνδέσμους σε μια τελευταία εφαρμογή που υλοποιήσαμε ενδοσχολικά. Οι μαθητικές ομάδες εργασίας, οι δραστηριότητες και τα περιβάλλοντα οργανώθηκαν με διερεύνηση μαθησιακών αναγκών

και χρησιμοποιώντας Διαφοροποιημένη Διδασκαλία. Οι εκπαιδευτικοί στόχοι αφορούσαν το παιδαγωγικό κλίμα και μαθησιακά αποτελέσματα.

Η εφαρμογή που χρησιμοποιούμε αφορά δεξιότητες στη παραγωγή γραπτού λόγου, και δημιουργική εμπλοκή στις δραστηριότητες των εικαστικών τεχνών με ένα πάντρεμα παραδοσιακών μέσων και ψηφιακών εργαλείων. Τα τελικά προϊόντα της εφαρμογής του παραδείγματος είναι γραπτά κείμενα μαθητών και τέσσερις ταινίες animation που αντιστοιχούν σε τέσσερις μαθητικές ιστορίες. Αναφέρουμε ότι χρησιμοποιήθηκε το πρόγραμμα Cyberlink Power Direktor για τη τελική ψηφιακή σύνθεση των έργων. Μια λεκτική περιγραφή του εκπαιδευτικού σεναρίου βρίσκεται στο Παράρτημα μαζί με συνημμένα pdf (συγκριτικά κείμενα των παιδιών). Η διαφήμιση του εκπαιδευτικού σεναρίου σε βίντεο-μοντάζ αναρτήθηκε στη σχολική ιστοσελίδα σε μια παραλλαγή του αρχικού με εύληπτο τρόπο για τη καλύτερη κατανόηση των παιδιών και των γονέων του σχολείου(ιδ): http://12dim-volou.mag.sch.gr/preview.avi. Τα τελικά έργα animation και το ψηφιακό αρχείο με αυτοαξιολόγηση των παιδιών αναρτήθηκαν επίσης στη σχολική ιστοσελίδα (ιδ):https://docs.google.com /file/d/ 0B2mFpGauw5rHUk9jNWVFejNGZjQ/edit, *και* http://12dim-volou.mag.sch.gr/ekdiloseis%20-%20ergasies%20-%20project.htm

Μέθοδος Διαφοροποιημένης Διδασκαλίας

Η Διαφοροποιημένη Διδασκαλία χρησιμοποιείται σα διδακτική προσέγγιση στη συγκρότηση του περιεχομένου, της διαδικασίας, του περιβάλλοντος μάθησης και του εκπαιδευτικού σεναρίου. Η Διαφοροποιημένη Διδασκαλία σα μέθοδος είναι μια ανταπόκριση σε διαφορετικούς τρόπους σκέψης και μάθησης. Από κοινού τόσο οι διαφορετικοί τρόποι σκέψης όσο και η σύνδεσή τους με διαφορετικούς τρόπους μάθησης αναδεικνύουν τη διαφορετικότητα των μαθητών σε μια τάξη ως μια φυσική και ρεαλιστική κατάσταση. Αυτή ακριβώς η κατάσταση υπαγόρευσε την αναγκαιότητα εφαρμογής της διαφοροποιημένης διδασκαλίας. Γι αυτό και η διαφοροποιημένη διδασκαλία ουσιαστικά εκφράζει μια θεώρηση, μια φιλοσοφία και μια γνώση βασισμένη σε ερευνητικά δεδομένα, και δεν αποτελεί απλώς ένα σύνολο τεχνικών και στρατηγικών διδασκαλίας (Broderick et al.2005; Hart,1992b; Tomlison, 2000a, 2000b). Η Διαφοροποιημένη Διδασκαλία αναφέρεται στον εκ των προτέρων σχεδιασμό του συνόλου της διδασκαλίας κατά συστηματικό και οργανωμένο τρόπο, ο οποίος εμπλέκει τόσο το μαθητή όσο και το αναλυτικό πρόγραμμα σε μια σχέση αλληλεπίδρασης. «Ερευνά:

1. το επίπεδο μαθησιακής ετοιμότητας του μαθητή.
2. το στυλ με το οποίο μαθαίνει καλύτερα (μαθησιακό προφίλ).
3. το κίνητρο που έχει για μάθηση (ενδιαφέροντα)».

Έχει παρατηρηθεί ότι οι παραδοσιακά παράγοντες επίδοσης είναι οι ικανότητες του παιδιού, η προσωπικότητά του, οι εμπειρίες του, η υποστήριξη της οικογένειάς του και ότι το άγχος επίδοσης οδηγεί: είτε σε καλές επιδόσεις συνήθως από το φόβο αποτυχίας, ή στη παραίτηση. Αυτή η κατάσταση έχει οδηγήσει τη σύγχρονη εκπαιδευτική ελληνική πραγματικότητα σε αδιέξοδο. Έχει παρατηρηθεί ότι οι Έλληνες μαθητές που ολοκληρώνουν την υποχρεωτική εκπαίδευση δεν ανταποκρίνονται σε απαιτούμενα ακαδημαϊκά - κοινωνικά & συναισθηματικά κριτήρια. Η Διαφοροποιημένη Διδασκαλία ως μέθοδος υποστηρίζει ότι χρειάζονται ελάχιστες γνώσεις που να ανταποκρίνονται σε μεγάλο ποσοστό στις προκλήσεις της σύγχρονης κοινωνίας. Μοναδικός δρόμος φαίνεται να είναι η αποδοχή και η προσαρμογή στους διαφορετικούς τρόπους & ρυθμούς μάθησης των μαθητών (Παντελιάδου & Φιλιππάτου, 2013).

Στα πλαίσια της διασχολικής συνεργασίας που αναπτύξαμε, ξεκάθαρος στόχος ήταν η σύνδεση της θεωρίας με τη πράξη, με **έρευνα δράσης** (Bassey M.,1998) σε σχολεία της Θεσσαλίας, σε μια προσπάθεια βιωματικού πειραματισμού και εγκυροποίησης της θεωρίας με τη πράξη. Ο σκοπός ήταν να δημιουργηθεί ένα μοντέλο συνεργασίας μεταξύ σχολείων και πανεπιστημίου που βασίζεται στην αλληλεπίδραση έρευνας και πράξης ώστε η μεν ακαδημαϊκή έρευνα να αναπροσανατολιστεί με βάση τα ενδιαφέροντα των εκπαιδευτικών, τα δε σχολεία να μπορέσουν να αξιοποιήσουν την ερευνητική εμπειρία των πανεπιστημιακών. Το πρόγραμμα θα ενθαρρύνει τα σχολεία να δημιουργήσουν ερευνητικές ομάδες εντός του σχολείου τους ή/και σε συνεργασία με άλλα σχολεία, με την υποστήριξη των μελών του Πανεπιστημίου. Για το λόγο αυτό δημιουργήθηκε η ηλεκτρονική πλατφόρμα «Δίκτυο Σχολείων Έρευνας» http://schoolresearch.pre.uth.gr/main/ η οποία περιείχε υλικό προσβάσιμο σε όλους, και υλικό προσβάσιμο μόνο σε μέλη των ομάδων εργασίας. Κάθε μέλος της ομάδας μπορούσε να αναρτήσει σχετικά αρχεία και υλικό προς τα υπόλοιπα μέλη της ίδιας ομάδες, ή

προς τις υπόλοιπες ομάδες, ή δημόσιο. Το υλικό μπορεί να ήταν ενημερωτικό, ή ερευνητικό ή γνωστικού περιεχομένου σχετικό με κάποιον άξονα παρατήρησης, σε διαφορετικούς τύπους αρχείων, ενώ για τις συνεννοήσεις μας υπήρχε και forum. Η διαδικτυακή επικοινωνία μας ωστόσο συμπληρώνονταν με κάποιες δια ζώσης συναντήσεις και ημερίδες που εκτιμούμε ότι βοήθησαν όχι σε μια στενότερη διασχολική συνεργασία, αλλά σε μια βαθύτερη κατανόηση της ίδιας μας της πρακτικής σε σχέση με τη θεωρητική προσέγγιση. Οι δια ζώσης συναντήσεις μας γίνονταν σαν απολογισμός, συμπεράσματα ερευνών και επαναπροσδιορισμός πορείας, και είχαν το χαρακτήρα συμβουλευτικής και αναστοχασμού, ενώ αποκτούσαμε νέα εφόδια σχεδιασμού και γνώσεων για τη συνέχεια. Στο παράδειγμα της εφαρμογής που υλοποιήσαμε ενδοσχολικά, χρησιμοποιήσαμε Διαφοροποιημένη Διδασκαλία: α) στο επίπεδο μαθησιακής ετοιμότητας με φύλλα εργασιών (μη σταθμισμένα τεστ) β) στη διερεύνηση μαθητικού προφίλ και ενδιαφερόντων (μαθητικό πρωτόκολλο) γ) διαφοροποίηση μαθησιακού περιβάλλοντος με εργασία μαθητικών ομάδων συγχρόνως ή διαδοχικά, σε πέντε διαφορετικές αίθουσες για την υλοποίηση του πρόζεκτ: τη τυπική τάξη, την αίθουσα εικαστικών, την αίθουσα ΤΠΕ, το εργαστήρι φωτογράφησης και animation και την αίθουσα προβολών. Ένα παράδειγμα διδακτικού σχεδιασμού, σύνταξης των μαθητικών ομάδων με τη χρήση διερεύνησης μαθητικού προφίλ και ενδιαφερόντων, μπορούμε να επισυνάψουμε σε ppt.

Διδακτικός Σχεδιασμός και Μαθησιακά Αποτελέσματα. Η χρήση ΤΠΕ ως διευκολυντή εκμάθησης στα σχέδια εργασίας.

Στη συνεργατική μέθοδο που εξετάζουμε οι εκπαιδευτικοί στόχοι που τίθονται προκύπτουν από διερεύνηση μαθησιακών αναγκών σε μια συγκεκριμένη ομάδα/ τμήμα μαθητών που λειτουργεί στο συνηθισμένο ωρολόγιο πρόγραμμα ως «η τυπική τάξη». Ο σχεδιασμός των διδακτικών στόχων παίρνει υπόψη πάντα μαθησιακές ανάγκες, τη μαθησιακή ετοιμότητα, τη διδακτέα ύλη σε μάθημα, σε διδακτική ενότητα, ή σε ομάδα ενοτήτων (Παντελιάδου & Φιλιππάτου, 2013). Οι στόχοι επίσης αφορούν εξίσου την ανάπτυξη δεξιοτήτων σε καταστάσεις, ικανότητες, περιεχόμενο γνώσης, με μια λογική εποικοδομητισμού, όπως προτείνει για παράδειγμα το μοντέλο του Robinsohn (Χριστιάς, 2001). Αυτό απαιτεί εκ των προτέρων σχεδιασμό του δασκάλου, είτε κοινό σχεδιασμό δασκάλων μεταξύ τους, είτε σχεδιασμό κοινό δασκάλου/-ων και ειδικοτήτων. Ενσωματώνεται η ισχύουσα διδακτική ύλη κατά περίπτωση, ή σε κάποια μόνο σημεία. Η ενσωμάτωση αυτή είναι αποτέλεσμα και πάλι διδακτικού σχεδιασμού και μπορεί να ισχύσει για ένα μόνο, ή για κάποια κριτήρια εκμάθησης σε ένα μάθημα ή σε περισσότερα συγχρόνως. Αν το πρόγραμμα είναι διαθεματικό, οι στόχοι τίθονται, για τον άξονα παρατήρησης με σαφή κριτήρια. Αν είναι διεπιστημονικό, οι στόχοι πάλι τίθονται από την αρχή για κάθε μάθημα με σαφήνεια, καθώς και στα όρια που διαχέονται μεταξύ τους.

Στο σχέδιο εργασίας που παραθέτουμε, οι στόχοι για το μάθημα της γλώσσας ήταν δύο: η παραγωγή προφορικού λόγου και η παραγωγή γραπτού λόγου. Λήφθηκαν υπόψη η νοητική ανάπτυξη σε παιδιά 8-9 ετών και η μαθησιακή ετοιμότητα και για ένα τμήμα της Γ’ Δημοτικού, κι ενσωματώθηκε η διδακτέα ύλη που αφορούσε αυτά τα δύο κριτήρια, σε ό,τι αφορά το μάθημα της Γλώσσας. Για τις δεξιότητες Εικαστικών Μουσικής και ΤΠΕ τα όρια σε κάποια σημεία συγχωνεύονται, αν το αναλύσουμε, καθώς για παράδειγμα η παραγωγή ήχων και κρότων, η ψηφιακή ηχογράφηση, η ψηφιοποίηση του ήχου, και το ηχητικό μοντάζ είναι από τη φύση τους δραστηριότητες που απαιτούν δεξιότητες σε δύο κλάδους συγχρόνως: ΤΠΕ και μουσικής. Το ίδιο και στη περίπτωση των εικόνων που μπαίνουν σε κίνηση με το πρόγραμμα animation: αρχίζουμε με μια καθαρά εικαστική χειραπτική κατασκευή, όπως οι πλαστελίνες και τα ζωγραφιστά μικροσκηνικά, προχωρούμε στη φωτογράφηση που εμπίπτει πάλι σε εικαστικό περιεχόμενο, ενώ και στις δύο περιπτώσεις εξασκούμε μακροδεξιότητες (Ματσαγγούρας, 2003) και ψυχοκινητικές ιδιότητες, όπως ο συντονισμός ματιού χεριού. Αυτό είναι ένα εν μέρει παράδειγμα σχεδιασμού των στόχων. Στην εξέλιξη ενός εκπαιδευτικού σεναρίου μπορούν να εκδηλωθούν απρόβλεπτες μαθησιακές τάσεις ή να προκύψουν και μη προσχεδιασμένοι στόχοι. Στην εφαρμογή του Παραρτήματος, πάνω στη διαδικασία, γεννήθηκε μία τάση που δεν ήταν προβλεπόμενη, ο μουσικός αυτοσχεδιασμός. Τα παιδιά ενώ έπαιζαν φλάουτο και αρμόνιο για να «ντύσουν»τις ταινίες τους, ξαφνικά άρχισαν να αυτοσχεδιάζουν μαζί ως μουσικό σύνολο. Αφήσαμε αυτή τη τάση να αναπτυχθεί για ένα εύλογο διάστημα μέσα στο χρόνο που διαθέταμε. Το παράδειγμα της εφαρμογής που παραπέμπουμε αφορά κατά πολύ την ανάπτυξη ικανότητας σύνθεσης, μια δημιουργική συσχέτιση των στοιχείων και των μερών ενός όλου, ώστε με βάση αυτά να δημιουργηθούν πρότυπα ή δομές που δεν έχουν προηγουμένως παρουσιαστεί (Χριστιάς, 2001). Στη περίπτωσή μας, το πώς ένα εργαλείο ΤΠΕ όπως το animation, οδήγησε σε μια

διαθεματική σύνθεση, με τρόπο που λειτούργησε ως διευκολυντής στη σύνταξη κειμένων για το μάθημα της γλώσσας.

Η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων γίνεται σε αντιστοιχία με τους επιδιωκόμενους στόχους. Ξεκινά από τη βάση, με μια αυτοαξιολόγηση των μαθητών που καταθέτουν με διάφορους τρόπους την εμπειρία τους αναπτύσσοντας κριτική σκέψη και ικανότητα αναστοχασμού. Τα παιδιά καταθέτουν σκέψεις πάνω σε αυτό που κάνουν, στην αρχή, στη μέση και στο τέλος, ενώ με την αυτοκριτική διαδικασία των αποτελεσμάτων τους, αναπτύσσουν μεταγνωστικές δεξιότητες. (Κωσταρίδου-Ευκλείδη Α., 2003). Στα αρχεία video αυτοαξιολόγησης των παιδιών, (*http://12dim-volou.mag.sch.gr/ekdiloseis%20-%20ergasies%20-%20project.htm)* μαθήτριες και μαθητές του Γ1 αξιολογούν τα μαθησιακά αποτελέσματα και το παιδαγωγικό κλίμα. Από τις περιγραφές τους, όπως και από τα υπόλοιπα βίντεο που βρίσκονται στη σχολική ιστοσελίδα, φαίνονται τα στάδια των εργασιών, οι δεξιότητες που ανέπτυξαν, και ο τρόπος που χρησιμοποιήθηκαν οι νέες τεχνολογίες. Παρόλο που στη πορεία αντιμετωπίσαμε πολλά εξωτερικά εμπόδια, και γι αυτό είχαμε επιφυλάξεις για το αποτέλεσμα, οι επιδιώξεις μας για τις δεξιότητες που ανέπτυξαν τα παιδιά ξεπέρασαν τις προσδοκίες μας. Σε παρουσίαση που κάναμε στο παιδαγωγικό τμήμα του Παν/μίου Θεσσαλίας μας ρώτησαν αν το συγκεκριμένο τμήμα είχε επιλεγεί με βάση κάποιο αυξημένο IQ νοητικό ή άλλο. Δεν είχε γίνει τέτοια επιλογή. Ήταν ένα κανονικό τμήμα Γ' Δημοτικού, όπου οι μαθητές μοιράζονται αλφαβητικά, ενώ το μορφωτικό επίπεδο του περιβάλλοντός τους είναι κατά μέσο όρο μέτριο. Οι διδάσκουσες του Πανεπιστημίου που παρακολουθούσαν την εφαρμογή, παρατήρησαν ανεπτυγμένη ωριμότητα στη προφορική έκφραση, για την ηλικία των 8-9 ετών όπως φαίνεται στο βίντεο: «*μιλούν τα παιδιά για το πρόγραμμα»* και μια εξαιρετική εξέλιξη στο γραπτό λόγο. Παραθέτουμε κείμενα μαθητικής ετεροδιόρθωσης, πριν το στάδιο τελικής διόρθωσης από το δάσκαλο, (ιδ.Παράρτημα). Το αποτέλεσμα ήταν κείμενα μήκους έως και δύο σελίδων σε κόλλα αναφοράς για τη Γ΄ Δημοτικού, σε παιδιά που ξεκίνησαν με κείμενα δύο παραγράφων.

Στο αποτέλεσμα έπαιξε ιδιαίτερο ρόλο η εμπλοκή των εικαστικών (μορφές από πλαστελίνη σε κατασκευές με ζωγραφική) σαν ερέθισμα στη συγγραφή μιας δικής τους ιστορίας. Στη συνέχεια οι ιστορίες των παιδιών εμπλουτίζονταν με παραγωγή ήχων και μουσική, φωτογραφίες καρέ-καρέ, ηχογράφηση, κίνηση σε εικόνες με τη χρήση ΤΠΕ και πρόγραμμα animation. Οι μέθοδοι αυτοί συνεπήραν τα παιδιά σε μια διαδικασία που από χειραπτική εξελίχθηκε σε οπτικοακουστική και η οποία παρά το βαθμό δυσκολίας περιείχε δύο βασικά συστατικά για τις μικρές ηλικίες : παιγνίδι και στόχο (εξωτερικό ερέθισμα, επιβραβεύσεις – όπως έχει εφαρμοστεί με τη συνεργατική μέθοδο Johnson & Johnson και τη μέθοδο STAD) (Καραμπατάκη,2013)Αναπτύσσοντας παραλλαγές των ιστοριών και μέχρι να αποφασίσουν τη τελική σύνθεση, τα παιδιά εξασκούσαν τη Γλώσσα, δεξιότητες των Τεχνών και ΤΠΕ, και τη μεταξύ τους ομαδοσυνεργατική ικανότητα. Είναι εκπληκτικό το αποτέλεσμα σε δεξιότητες ομαδικής διαχείρισης, Η/Υ, φωτογραφίας- χρονικού συντονισμού animation που ανέπτυξαν τα παιδιά με μια στρατηγική που τηρήσαμε, **να επέμβουμε όσο το δυνατό λιγότερο.** Το πρόγραμμα έγινε με όλους τους τρόπους αφορμή και για εμάς σαν εκπαιδευτικούς να εξελίξουμε τη διδακτική μας μέσα από ένα νέο μοντέλο συνεργασίας. Τέλος ένα από τα πιο ισχυρά κίνητρα και ανατροφοδότηση για τους μαθητές, ήταν να δουν τον εαυτό τους και τα έργα τους ν' ανεβαίνουν στο blog του σχολείου.

Ωρολόγιο Πρόγραμμα και Εκπαιδευτική Πολιτική ΑΠΣ και ΔΕΠΠΣ στα Συνεργατικά Μοντέλα Εκπαίδευσης.

Για την ένταξη σύγχρονων συνεργατικών μεθόδων στο αναλυτικό και ωρολόγιο πρόγραμμα του σχολείου η εμπειρία μας έδειξε ότι απαιτείται ένας ξεκάθαρος εκπαιδευτικός σχεδιασμός στη μεθοδολογία, στο τρόπο σκέψης, αλλά και στην έρευνα των θεμάτων που σχετίζεται με τα αναλυτικά προγράμματα. Θα ήταν παράλειψη αν δεν αναφέραμε τη μεγάλη σημασία που έχει ο διεθνής ανταγωνισμός για την έρευνα των θεμάτων που σχετίζονται με τα αναλυτικά προγράμματα. Η πρόοδος των επιστημών της αγωγής και της τεχνολογίας αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για την αναμόρφωσή τους. Οι σκοποί και οι όροι εφαρμογής του επίσημου αναλυτικού προγράμματος καθορίζονται καταρχήν από την εκπαιδευτική πολιτική (Χριστιάς,2001). Στο κείμενο αυτό δεν είναι πρόθεσή μας να αναλύσουμε τους σκοπούς που ισχύουν στο εκπαιδευτικό μας σύστημα, ούτε τους όρους με τους οποίους εφαρμόζονται. Μπορούμε να πούμε μόνο γενικά, ότι αφορά με ποια κριτήρια και με ποια μέθοδο επιλέγονται και θεμελιώνονται οι σκοποί, προκειμένου να αποτελέσουν στοιχείο του αναλυτικού προγράμματος, και κατ' επέκταση της διδασκαλίας. Επίσης στη περίπτωση της

πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης για τα σχολεία με ΕΑΕΠ υπάρχει διαφοροποίηση για το ρόλο των ΤΠΕ, των εικαστικών, της θεατρολογίας κλπ., ενώ επιπλέον βήματα σε επίπεδο σχολικής μονάδας κάνουν τα πιλοτικά και πειραματικά δημοτικά σχολεία.

Φυσικά οι δεξιότητες ΤΠΕ αποτελούν καταρχήν μονοθεματικό αντικείμενο και διδακτικό στόχο. Με μία περαιτέρω διαθεματική θεώρηση για τις ΤΠΕ ως εργαλείο εκμάθησης, όπως και στην ανάπτυξη από κοινού σχεδίων εργασίας, η υλοποίησή τους αντιμετωπίζει εύλογες δυσκολίες στο αναλυτικό και στο ωρολόγιο πρόγραμμα, ενώ το ίδιο συμβαίνει για κάθε κλάδο που συνεργάζεται σε διαθεματικό project. «Ένα σημείο αντιπαράθεσης στο σημείο αυτό είναι αν η μέθοδος project αφορά διακριτό **τρόπο οργάνωσης του αναλυτικού προγράμματος** ή μέθοδο **διεξαγωγής της διδασκαλίας** (υπογράμμιση δική μας), η οποία μπορεί να εφαρμοστεί στο πλαίσιο κλασσικού τύπου αναλυτικών προγραμμάτων. Οι Lawry 1992,τομ8,4614) και Beane (1997,24) θεωρούν ότι η μέθοδος project ξεκίνησε ως τρόπος οργάνωσης του αναλυτικού προγράμματος, ο οποίος απέβλεπε στην ενιαιοποίηση της σχολικής γνώσης με τις πραγματικές καταστάσεις ζωής καθώς και νοητικών με τις πρακτικές δεξιότητες στο πλαίσιο της έρευνας, της καλλιτεχνικής έκφρασης, των πρακτικών κατασκευών και της οργάνωσης κοινωνικών εκδηλώσεων και παρεμβάσεων δράσης. Σε αυτή τη λογική γίνεται λόγος για project curriculum κατ' αναλογία με το project method και στα ελληνικά για «σχέδιο προγράμματος» (Ματσαγγούρας 2003).

Η υλοποίηση μιας συνεργασίας είναι κάτι διαφορετικό από τον αρχικό σχεδιασμό καθώς εκτός από τις διαφορές σε παιδαγωγικές – διδακτικές απόψεις και ενέργειες των εκπαιδευτικών μιας σχολικής μονάδας παρεμβαίνουν απρόβλεπτα στοιχεία όπως η διαφοροποίηση του ωραρίου που είναι θέμα διοικητικό. Η μέχρι τώρα εμπειρία μας έχει να κάνει με ενδοσχολικό σχεδιασμό, με το πώς 3-4 εκπαιδευτικοί διαφορετικών κλάδων συντονίζονται σε ένα κοινό σχέδιο εργασίας, ενώ η διασχολική συνεργασία μας μέσω του Δικτύου Σχολείων Έρευνας, εκτυλίσσονταν στο επίπεδο ανταλλαγής εμπειριών, συμπερασμάτων και πληροφόρησης, όχι σε κοινή εκπόνηση π.χ. εξ'αποστάσεως πάνω σε ένα project. Το πρόβλημα με τον όρο «μέθοδος σχεδίων» καθώς και με τους όρους «σχέδιο εργασίας» και «σχέδιο δράσης», που χρησιμοποιούνται συχνότερα τις τελευταίες δεκαετίες, είναι ότι επικεντρώνουν τη προσοχή μας στο στοιχείο του σχεδιασμού, που σαφώς ενυπάρχει, και όχι στο στοιχείο της σκόπιμης δράσης ή της μεθοδευμένης εργασίας, το οποίο θέλει κυρίως να προβάλλει ο όρος project method, όπως φαίνεται και στον ορισμό του project από τον Kilpatrick (1918, 320) ως σκόπιμης πράξης ολόψυχου ενδιαφέροντος (heartly pusposeful act) που συντελείται σε κοινωνικό περιβάλλον. Αντίθετα ο όρος «σχέδιο εργασίας» αναφέρεται στο σχεδιασμό, χωρίς να δηλώνει αν ο σχεδιασμός αυτός υλοποιήθηκε στη πράξη» (Ματσαγγούρας 2003). Αυτό που θίγουμε στην υποενότητα αυτή, είναι οι δυνατότητες υλοποίησης στη Α'θμια Εκπαίδευση και οι σχετικές δυσκολίες σε πραγματικές καταστάσεις σχολείου, με τη παρατήρηση ότι αυτή τη στιγμή δεν υπάρχει τρόπος οργάνωσης του αναλυτικού προγράμματος για τα ελληνικά δεδομένα, που να υλοποιεί σκόπιμα ενιαιοποίηση της σχολικής γνώσης.

Στην εφαρμογή που υλοποιήσαμε ωστόσο, κατά το τρίτο τρίμηνο υλοποίησης επιτεύχθηκε ένας πολύ καλός ρυθμός συνεργασίας των τεσσάρων εκπαιδευτικών που συμμετείχαν. Οι δραστηριότητες της ομάδας εκπαιδευτικών επεκτάθηκε πέρα από την απλή επικοινωνία, στην ανάπτυξη κοινού σχεδίου δράσης, την αφομοίωση κοινών αρχών του ΔΕΠΠΣ στη πράξη, κι ένα πολύ καλό μεταξύ τους συγχρονισμό. Βέβαια γι αυτό χρειάστηκε κάποιος χρόνος και κάποιες μέθοδοι, μέχρι οι εκπαιδευτικοί να γνωριστούν μεταξύ τους και να μπορέσουν να συντονιστούν. Είναι πολύ διαφορετικό να δουλεύει μόνος του ένας εκπαιδευτικός με τη τάξη του ένα πρόγραμμα και διαφορετικό να συνεργάζεται διαθεματικά με άλλους. Κατά μέσο όρο φαίνεται ότι δεν έχει αναπτυχθεί αυτή η συνήθεια: ο δάσκαλος του δημοτικού παραδοσιακά έχει μάθει να θέλει και να έχει τον αποκλειστικό έλεγχο στη τάξη του. Αν όμως επιτρέψει σε μια ομάδα εκπαιδευτικών να λειτουργήσει μέσα σε αυτή, ενδυναμώνοντας τους εκπαιδευτικούς ειδικοτήτων που μπαίνουν στη τάξη του να λειτουργήσουν όχι απλά με το αντικείμενό τους, αλλά με κοινό σχέδιο εργασίας, εμφανίζεται μια εντελώς άλλη δυναμική στη διδασκαλία αλλά και στη μαθησιακή εμπειρία των παιδιών. Δυστυχώς οι συχνές μετακινήσεις των εκπαιδευτικών στα σχολεία όπως λ.χ. των ειδικοτήτων, δε δίνουν το χρόνο ν' αναπτυχθούν οι συνεργασίες με μια συνεχιζόμενη ροή, δηλαδή να δημιουργείται μία προοπτική για ένα κάπως μεγαλύτερο διάστημα. Καθώς μια συνεργασία προϋποθέτει κι ένα βαθμό γνωριμίας, η μισή χρονιά φεύγει μέχρι να γνωριστούν οι νέοι εκπαιδευτικοί ειδικοτήτων μεταξύ τους. Έτσι ενώ παρακολουθήσαμε 2 σεμινάρια e-Twinning, κι ενώ είχαμε παρουσία στη πλατφόρμα, και αρκετές προσκλήσεις από το εξωτερικό, δεν κλείσαμε e-Twinning συνεργασία, μέσα στο 2013- 2014. Κι αυτό

συνέβη διότι προτεραιότητά μας βάλαμε να πετύχουμε ένα επίπεδο διδακτικής και συνεργασίας που να πληρεί ενδοσχολικά κριτήρια ποιότητας πριν συνεργαστούμε διασχολικά.

Για τις ειδικότητες, ιδιαίτερα για τα μονόωρα μαθήματα είναι μεγάλος ο κατακερματισμός της διδακτικής και παιδαγωγικής πράξης κάθε χρόνο. Αυτή η εναλλαγή εκατοντάδων κάθε τόσο, συχνά αγνώστων μαθητών είναι κάτι τελείως ξένο για το δάσκαλο της τάξης. Ο δάσκαλος έχει την ευκαιρία να έχει μια τελείως διαφορετική εστίαση στο τμήμα του. Οι πειραματικές εφαρμογές μας οδήγησαν στο συμπέρασμα για τη Α'θμια εκπαίδευση ότι η συνεργασία του δασκάλου τάξης στην υλοποίηση διαθεματικών προγραμμάτων είναι σημαντική. Ο Peter Clarke, ψυχολόγος της εκπαίδευσης σχετικά αναφέρει: «*Αυτό που έχει αποδειχθεί είναι ότι οι ομάδες, το χτίσιμο ομάδας και η δυναμική μιας ομάδας που εφαρμόζεται στην εργασιακή κατάσταση ενός σχολείου έχει απίστευτο όφελος για ένα σχολείο. Όλοι κερδίζουν όταν έχεις μια ομάδα. Η μεγάλη πρόκληση είναι ότι οι δάσκαλοι έχουν τεράστια αυτονομία στη τάξη τους, είναι σε απόλυτο έλεγχο των μαθητών και δουλεύουν κατά κύριο λόγο* ***μόνοι τους****. Το να ρωτήσεις κάποιον που δουλεύει μόνος του, και που έχει « την εξουσία» της τάξης του να γίνει μέλος μιας ομάδας, να εμπλακεί στη δυναμική μιας ομάδας, είναι πολύ δύσκολο.* ***Αν θέλεις να έχεις ομαδική προσέγγιση πρέπει ν' αφήνεις τη δομή μιας ομάδας να λειτουργήσει.*** *Δηλαδή πρέπει να επιτρέπεις κάποιο χρόνο, κάποιες πηγές και κάποια μεθοδολογία να λειτουργήσουν. Θα ήταν τρομερά χρήσιμο στα σχολεία να εμβαθύνουν στην έννοια της ομαδικότητας και να υποστηρίζουν το e-twinning σαν ένα εργαλείο που οδηγεί τα σχολεία να φτιάχνουν ομάδες*». (πηγή:http://youtu.be/qH7f4YvmXZo)

Το σχέδιο εργασίας στο οποίο παραπέμπουμε ως παράδειγμα ,υλοποιήθηκε σ' ένα σχολείο όπου κάποιο κλίμα απόψεων στο σύλλογο διδασκόντων, μαζί και του Διευθυντή δεν ευνοούσε την υλοποίηση. Υπήρχαν διαφορές απόψεων ανάμεσα στους υπέρμαχους του Παλαιού και του Νέου σχολείου, όπου και οι δύο απόψεις εκφράζονταν με σθένος. Σε πρακτικό του συλλόγου διδασκόντων η ομάδα που έχει την ιδεολογία να δουλεύει ο καθένας μόνος του και μονοθεματικά, μιλώντας για θέματα ηγεσίας και διοίκησης μεταξύ άλλων διακήρυττε ότι: «.. *Δε μπορούμε να δεχτούμε το σπάσιμο του Ενιαίου Αναλυτικού Προγράμματος με προγράμματα που θα καταρτίζονται από κάθε σχολική μονάδα ανάλογα με τις διαθέσεις και τα συμφέροντα φορέων. Με αυτό τον τρόπο η σχολική μονάδα αυτόνομη, διαφοροποιημένη, ανταγωνιστική θα έχει ευθύνη και υποχρέωση για τα οικονομικά της, για την επιλογή αναλυτικών και διδακτικών προγραμμάτων, βιβλίων και εκπαιδευτικών.…*». Από τα παραπάνω γίνεται προφανές ότι ένα τέτοιο κλίμα δε βοηθά καθόλου προγράμματα με απαιτήσεις ποιότητας και συνεργασίες με εκπαιδευτικά ιδρύματα. Σε επόμενη συνεδρίαση συλλόγου διδασκόντων υπήρξαν αντιδράσεις από τη η συγκεκριμένη ομάδα εκπαιδευτικών όταν έμαθαν ότι το σχολείο εξαιτίας της συνεργασίας μας ήταν εγγεγραμμένο **ως σχολείο** στο Δίκτυο Σχολείων 'Ερευνας (*http://schoolresearch.pre.uth.gr/main/*) μέσω του Πανεπιστημίου και παρόμοια στο δίκτυο e-Twinning. Επίσης αντιμετωπίσαμε πολλές δυσκολίες και αντιδράσεις για τη φιλοσοφία του ΔΕΠΠΣ και για τα ωράρια, καθώς διοικητικά θέματα που επηρεάζουν το ωρολόγιο πρόγραμμα όπως διδακτικά δίωρα, συνεκπαίδευση, παράλληλη διδασκαλία, διδασκαλία πέραν του υποχρεωτικού ωραρίου, μετακίνηση μαθητών ή μικρών ομάδων σε εργαστήριο ή άλλη τάξη, δεν καλύπτονται από το προτεινόμενο αναλυτικό πρόγραμμα, ούτε από το ηλεκτρονικό σύστημα my school με σαφήνεια.

Αν εξαιρέσουμε κάποιες αντιδράσεις ωστόσο, στις ημέρες μας οι περισσότεροι παιδαγωγοί και εκπαιδευτικοί φαίνεται ν' αποδέχονται τα σχέδια εργασίας ως εναλλακτική και συμπληρωματική μέθοδο στις παραδοσιακές προσεγγίσεις, είτε ως πλαίσιο εφαρμογών, αλλά και αξιολόγησης όσων διδάχτηκαν με πιο παραδοσιακούς τρόπους είτε ως κυρίαρχο πλαίσιο διδασκαλίας νέων γνώσεων, εντός του οποίου, όταν η ανάγκη το καλεί, μπορεί να γίνεται περιορισμένης έκτασης διδασκαλία παραδοσιακού τύπου(βλ.και Maxim 1999,145). Άλλωστε στην ιστορική τους εξέλιξη τα σχέδια εργασίας έχουν χρησιμοποιηθεί και με τους δύο τρόπους(βλ.Knoll 1997), καθένας από τους οποίους εκφράζει διαφορετική αντίληψη για τη σχέση της θεωρίας με τη πράξη, όπως ήδη αναφέραμε.(Ματσαγγούρας 2003). Είναι γνωστό ότι οι καινοτομίες προϋποθέτουν ευρύτερες αλλαγές στο μικρο-επίπεδο της σχολικής τάξης και της σχολικής μονάδας καθώς και στο μακροεπίπεδο του σχολικού συστήματος, οι οποίες συνήθως δε γίνονται συντονισμένα και ολοκληρωμένα. Άλλωστε, το ελληνικό σχολικό σύστημα στο σύνολό του χαρακτηρίζεται από συντηρητισμό… Υπάρχει μια δεύτερη μεγάλη κατηγορία εκπαιδευτικών ωστόσο, οι οποίοι προσφεύγουν στα σχέδια εργασίας για καθαρά παιδαγωγικούς λόγους και όχι διότι το απαιτεί η φύση των διδακτικών θεμάτων που εξετάζουν. Οι εκπαιδευτικοί αυτοί επιλέγουν τα σχέδια εργασίας ως εναλλακτικές μορφές διδασκαλίας, διότι θεωρούν σημαντικό ν' αποκτήσουν οι μαθητές όλες τις κοινωνικο-γνωστικές δεξιότητες και στάσεις που συνεπάγονται ο συλλογικός προγραμματισμός, η διεξαγωγή, η αξιολόγηση και η κοινοποίηση των μαθησιακών αποτελεσμάτων. (Ματσαγγούρας, 2003).

Συμπεραίνουμε από όλα υτά ότι βιώνουμε μία μεταβατική περίοδο στην οποία οι συνεργατικές μέθοδοι διδασκαλίας ενδοσχολικά και διασχολικά παρά τις δυσκολίες είναι εφικτές και ότι τα Δίκτυα σχολείων όπως το e-Twinning ενδυναμώνουν θετικά τις σύγχρονες παιδαγωγικές τάσεις στο μακροεπίπεδο του σχολικού συστήματος σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Η εκπαίδευση πάνω στη τεχνογνωσία κάνει εφικτή την επικοινωνία και τη κοινή δράση κοινοτήτων με διαφορετικά πολιτισμικά χαρακτηριστικά, και σχολείων που λόγω της κοινότητας αυτής δε χάνουν το τοπικό ή πολιτισμικό τους χαρακτήρα. Αντίθετα, κάθε εθνική κοινότητα δράσης με ισχυρούς δεσμούς, στηρίζει τον καθένα εκπαιδευτικό προσωπικά και την ένταξή του σ' ένα δίκτυο συνεργασίας εκπαιδευτικών κάθε προέλευσης.

Ευχαριστίες

Ευχαριστούμε**:**

- τις διδάσκουσες του Παιδαγωγικού τμήματος Πανεπιστημίου Θεσσαλίας Α. Φιλιππάτου & Σ. Καλδή για την ηλεκτρονική και δια ζώσης στήριξη του Δικτύου Σχολείων έρευνας στην ομάδα Διαφοροποιημένης Διδασκαλίας,
- τον εκπαιδευτικό πληροφορικής Φίλιππο Μανδρά για την αμέριστη συμμετοχή του στη ψηφιοποίηση του project «Πές μια ιστορία» και το ηλεκτρονικό μοντάζ,
- την Εφη Πισιώτη εκπαιδευτικό ΠΕ11 μουσικής για τη συμβολή της στο σχεδιασμό εκπαιδευτικού σεναρίου και την ηχογράφηση,
- τη Σχολική Σύμβουλο 5ης Περιφέρειας Δημοτικής Εκπαίδευσης Μαγνησίας Μαρία Χατζή που μας στηρίζει στις πιλοτικές δράσεις της σχολικής μονάδας του 12ου Δημ.Σχολείου Βόλου,
- το Θωμά Σιμόπουλο εκπαιδευτικό ΠΕ70 διαχειριστή της σχολικής ιστοσελίδας για τις αναρτήσεις.

Βιβλιογραφικές Αναφορές

Παντελιάδου Σ. & Φιλιππάτου Α., (2013). Διαφοροποιημένη Διδασκαλία, θεωρητικές προσεγγίσεις και εκπαιδευτικές πρακτικές. Εκδόσεις Πεδίο, σσ.37-41, σσ186-189, σσ.225-243

Tomlinson, C. A. (2001). *How to differentiate instruction in mixed-ability classrooms*, (2nd ed.) Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development.

Χριστιάς, (2001) *Θεωρία και Μεθοδολογία της Διδασκαλίας*. Αθήνα, Εκδόσεις Γρηγόρη, σσ.85-87, σσ.42-46, σσ.57-70.

Ηλίας Γ.Ματσαγγούρας, (2003). Η διαθεματικότητα στη σχολική γνώση. Εννοιολογική αναπλαισίωση και σχέδια εργασίας, Εκδόσεις Γρηγόρη, σσ.218-220, σσ.112-225

Καραμπατάκη Μ.(2013) *«Ομαδοκεντρική διδασκαλία και παραγωγή γραπτού λόγου στο Δημοτικό Σχολείο»*, Πτυχιακή εργασία, Βόλος, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, σσ. 57-60.

Bassey, M. (1998). Action research for improving educational practice. In R. Halsall (Ed.), *Teacher research and school improvement: Opening doors from the inside.* Buckingham: Open University Press (pp. 93–108).

Κωσταρίδου-Ευκλείδη Α., (1997). *Ψυχολογία της σκέψης*, Αθήνα, Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, σσ. 296-300.

Peter Clarke,(2012). Οργανωσιακή ψυχολογία της εκπαίδευσης, πηγή Creative Commons (Youtube, ημ/νία προσπέλασης 2013) ηλεκτρονική διεύθυνση: http://youtu.be/qH7f4YvmXZo

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

<u>«ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΣΕΝΑΡΙΟ ΣΧΕΔΙΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: 'ΠΕΣ ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ' ΜΕ ΧΡΗΣΗ ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΤΠΕ ΕΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ»</u>

Οι ταινίες των παιδιών στην ηλεκτρονική διεύθυνση ***http://12dim-volou.mag.sch.gr/preview.avi***, είναι μια εφαρμογή της μεθόδου Διαφοροποιημένης Διδασκαλίας που υλοποιήθηκε με στόχο τη παραγωγή γραπτού και προφορικού λόγου στη Τρίτη Δημοτικού για το μάθημα της Γλώσσας. Πρόκειται για μια συνεργασία του μαθήματος της Γλώσσας με τα Εικαστικά και τις ΤΠΕ όπου τα

εικαστικά χρησιμοποιήθηκαν σαν διευκολυντής των ιδεών στη κατασκευή του σεναρίου και σα παιδαγωγικό εργαλείο εκμάθησης. Οι μορφές με πλαστελίνη είναι το υλικό που αποτέλεσε την αρχική αφορμή και το ερέθισμα για τη παραγωγή γραπτού λόγου σε προ-συγγραφικό στάδιο Στη συνέχεια οι φιγούρες πλαστελίνης μπήκαν σε κίνηση με τη τεχνική animation και τα παιδιά δραματοποίησαν την ιστορία τους εξελίσσοντας και ολοκληρώνοντας το λόγο εν τω γίγνεσθαι. Σε μετα-συγγραφικό στάδιο η κινούμενη ταινία λειτούργησε σαν εξωτερική αφορμή και οδηγός για τη τελική σύνθεση του λόγου. Η συνεργασία διευρύνθηκε στο μάθημα της πληροφορικής όπου τα παιδιά ηχογράφησαν τα κείμενά τους και τα συντόνισαν στο μοντάρισμα της κινούμενης εικόνας. Ιδιαίτερα βοήθησε στο να αντιληφθούν τα παιδιά βιωματικά την ακολουθία του χρόνου και να δομήσουν τη σειρά των γεγονότων, σε μια δική τους παραγωγή, την οποία στη συνέχεια εμπλούτισαν με ήχο. Τους ήχους, κρότους και τα ηχητικά εφέ των ταινιών παρήγαν βρήκαν και ενορχήστρωσαν επίσης οι μαθητές στο εργαστήρι πληροφορικής. Στο μάθημα της μουσικής διερεύνησαν πώς να «ντύσουν» το έργο τους με δική τους μουσική εκτέλεση. Οι τελικές συνθέσεις είναι πολυμορφικές και συνδυάζουν λόγο εικόνα ήχο και κίνηση σε τελικό προϊόν animation.

Η Αναπτυξιακή Εκπαίδευση μέσα από το eTwinning και άλλα Ευρωπαϊκά προγράμματα συνεργατικότητας στην τυπική εκπαίδευση

Μαρίζα Τσαχάλη[1] Κατσάνος Θεοφάνης[2]

[1] Εκπαιδευτικός Τομέας ActionAid Hellas
mariza.tsachali@actionaid.org
[2] Εκπαιδευτικός Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης
fkatsanos@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εργασία σκοπό έχει την παρουσίαση του διαδραστικού παιχνιδιού στρατηγικής Αποστολή Ρουάντα, και παράλληλα να προωθήσει την ιδέα δημιουργίας ενός δικτύου σχολείων στη θεματική της Αναπτυξιακής Εκπαίδευσης, αξιοποιώντας το eTwinning και σχετικό υλικό που παρήχθη στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού συνεργατικού έργου Send my Friend to School: learning about the right to education and how to continue to change within a democracy.

Οι στόχοι της Αναπτυξιακής Εκπαίδευσης αντικατοπτρίζουν αυτούς των σύγχρονων διαθεματικών αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών. Σε αυτό το πλαίσιο, οι αντίστοιχες εκπαιδευτικές δράσεις έρχονται να στηρίξουν το σχολείο ως χώρο ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης για τα μεγάλα παγκόσμια προβλήματα που απασχολούν την ανθρωπότητα, όπως η πείνα και η φτώχεια.

Η Αναπτυξιακή Εκπαίδευση στηρίζεται σε τρεις βασικούς άξονες: Περιβάλλον – Κοινωνία – Οικονομία. Μέσα από πρακτικές Αναπτυξιακής Εκπαίδευσης, κάθε άνθρωπος συνειδητοποιεί τη σχέση του με τον κόσμο, την αλληλεπίδρασή του με την κοινωνία και αναπτύσσει πνεύμα συνεργασίας και ευθύνης. Βασίζεται στις αξίες της ισότητας, της αλληλεγγύης και της συνεργασίας. Πρόκειται για μια δυναμική εκπαιδευτική διαδικασία που στοχεύει στην κατανόηση του συνεχώς μεταβαλλόμενου κόσμου και τη συνειδητοποίηση της σχέσης του ανθρώπου με αυτόν.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *Αναπτυξιακή Εκπαίδευση, διαδραστικό παιχνίδι στρατηγικής, δικτύωση σχολείων*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το παιχνίδι Αποστολή: Ρουάντα καλλιεργεί τη φαντασία των παικτών, ενισχύει την κριτική σκέψη, ενθαρρύνει τη δημιουργία στρατηγικής και έτσι προτείνεται ως εκπαιδευτικό εργαλείο και μέσα στην τάξη. Αποτελεί αφετηρία για προεκτάσεις και θέτει καίριους προβληματισμούς, που αντικατοπτρίζουν μια υπάρχουσα σύγχρονη πραγματικότητα, που απασχολεί όλους μας. Μέσα από το παιχνίδι, ο παίκτης έχει την ευκαιρία να αναπτύξει παγκόσμια σκέψη και να δημιουργήσει την αρχή μιας ταυτότητας ενεργού πολίτη.

ΜΙΑ ΣΥΝΤΟΜΗ ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΡΟΥΑΝΤΑ

Μια μικρή, ηπειρωτική χώρα στην ανατολική κεντρική Αφρική. Συνορεύει με την Ουγκάντα, την Τανζανία, το Μπουρούντι και τη Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό. Απέκτησε την ανεξαρτησία της το 1962 και συγκαταλέγεται στις 10 φτωχότερες του πλανήτη.

Στη Ρουάντα τα μισά παιδιά κάτω των 5 ετών υποσιτίζονται τόσο, ώστε επηρεάζεται η ανάπτυξή τους. Έτσι, 1 στα 10 παιδιά πεθαίνει πριν γίνει 5 ετών. Το 76% των κατοίκων ζουν με λιγότερο από 1,25 δολάριο την ημέρα, δηλαδή σε συνθήκες απόλυτης φτώχειας. Το προσδόκιμο ζωής είναι 50 χρόνια.

Ο κόσμος έμαθε για την περίκλειστη αυτή χώρα της Αφρικής λόγω ενός ακόμα πολέμου. Ενός εμφυλίου που όταν συνέβαινε, ο δυτικός κόσμος κρατούσε τα μάτια κλειστά και την πλάτη γυρισμένη. Ο σκληρότερος εμφύλιος της Αφρικής δεν μεταδόθηκε από τα διεθνή μέσα… έγινε γνωστός από μια ταινία του Χόλυγουντ. Μέσα σε μόλις 100 ημέρες έχασαν τη ζωή τους 800.000 με 1.000.0000 άνθρωποι ενώ 2.000.000 αναγκάστηκαν να γίνουν πρόσφυγες. Η “ορφανή σύγκρουση” όπως χαρακτηρίστηκε, άφησε στην χώρα των χιλίων λόφων ανεξίτηλες ουλές. Αδέρφια σκότωναν αδέρφια, το 80% των γυναικών της βιάστηκαν, η πλειοψηφία των κατοίκων που επέζησαν διαγνώστηκαν οροθετικοί.

Η γενοκτονία του 1994 έδωσε στην Ρουάντα μια ακόμη θλιβερή πρωτιά. Έγινε η χώρα με τα περισσότερα ορφανά στον πλανήτη ενώ την βύθισε ακόμα περισσότερο μέσα στην απόλυτη φτώχεια. Όποιες βασικές δομές υπήρχαν, καταστράφηκαν. Σπίτια διαλύθηκαν, περιουσίες χάθηκαν.

Στην πανέμορφη αυτή χώρα των 11 εκατομμυρίων, οι περισσότεροι από τους μισούς, είτε το ήθελαν είτε όχι, σκότωσαν. Αν μετά τη γενοκτονία οι δολοφόνοι τιμωρούνταν αυστηρά, η μισή χώρα θα ήταν ακόμα στη φυλακή. Τα παιδιά των βιασμένων γυναικών δεν θα μεγάλωναν ποτέ. Με το πιο ενεργό δυναμικό της φυλακισμένο ή νεκρό, η Ρουάντα δεν θα έβρισκε ποτέ τον δρόμο της ανάκαμψης. Αποφάσισαν να αφήσουν πίσω τους το παρελθόν.

Σήμερα, σπάνια μιλούν για τη γενοκτονία. Όχι γιατί ντρέπονται για όσα έγιναν, αλλά γιατί προτιμούν να κοιτάζουν μπροστά. Θύματα και θύτες ζουν αρμονικά και προσπαθούν μαζί για το ένα ακόμα βήμα που θα τους πάει πιο πέρα.

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΑΠΟΣΤΟΛΗ: ΡΟΥΑΝΤΑ

Το τμήμα Αναπτυξιακής Εκπαίδευσης της ActionAid Ελλάς παρουσίασε διαδικτυακά το πρώτο παιχνίδι στρατηγικής, με θέμα την αναπτυξιακή βοήθεια και τίτλο Αποστολή: Ρουάντα. Η Αποστολή: Ρουάντα, απευθύνεται σε παιδιά ηλικίας 10 ετών και άνω και προσφέρει μια πολύ καλή ευκαιρία για συνεργασία.

Το σενάριο του παιχνιδιού βασίζεται στην πραγματικότητα που βιώνουν οι άνθρωποι σε μια χώρα της Υποσαχάριας Αφρικής και τα αναπτυξιακά έργα που αναφέρονται, αποτελούν παραδείγματα από το συνολικό έργο της ActionAid στη Ρουάντα.

Ο παίκτης του παιχνιδιού, ως εκπρόσωπος της ActionAid στη Ρουάντα, συνεργάζεται με τους κατοίκους και επιλέγει τα έργα, τα οποία θα αναπτύξουν την κοινότητα και θα βοηθήσουν στη βιωσιμότητά της. Η ανατροφοδότηση στις επιλογές του παίκτη έρχεται άμεσα, επομένως τον ενθαρρύνει στο να συνεχίσει ή τον βοηθά να προσαρμόσει τη στρατηγική του. Πρόκειται για μια δυναμική διαδικασία, που στόχο έχει να παρουσιάσει την αναπτυξιακή πορεία, να ευαισθητοποιήσει τους παίκτες σε θέματα της Υποσαχάριας Αφρικής και να δώσει ερεθίσματα για τη δημιουργία σκέψης ενεργού πολίτη. Τέλος, όπως και στην πραγματικότητα, ο βαθμός δυσκολίας των αποφάσεων κλιμακώνεται, καθώς ο παίκτης προχωρά το έργο του στην κοινότητα, ενώ κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού του δίνονται πολλαπλές ευκαιρίες για βελτίωση ή αναθεώρηση της στρατηγικής του, μέσα από σύντομα βοηθητικά κουίζ. Το παιχνίδι προτρέπει κάθε παίκτη να συνεργαστεί ή να συμβουλευτεί τρίτους, για να πάρει αποφάσεις κι έτσι αποτελεί χρήσιμο μαθησιακό εργαλείο για μια σχολική τάξη.

ΤΟ ΑΠΟΣΤΟΛΗ: ΡΟΥΑΝΤΑ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Είναι σχεδιασμένο σε τεχνολογίες οικείες στα παιδιά, τηρώντας όλες τις βασικές δομές διαδικτυακών παιχνιδιών στρατηγικής. Ο παίκτης μπαίνει σε ένα περιβάλλον προσομοίωσης τόσο των συνθηκών ζωής όσο και του περιβάλλοντα χώρου της Ρουάντα και έτσι έχει στη διάθεσή του όλες τις πληροφορίες που χρειάζεται για να πάρει αποφάσεις και να δημιουργήσει ένα στρατηγικό πλάνο δράσης. Η παρουσίαση των προκλήσεων, που αντιμετωπίζουν οι κάτοικοι της κοινότητας παρουσιάζονται κατάλληλα για παιδιά 10 ετών και άνω και ακολουθούν την πολιτική της ActionAid ως προς την αξιοπρέπεια των ανθρώπων και την αναζήτηση επίλυσης των δυσκολιών με μακροχρόνιο αποτέλεσμα. Το παιχνίδι παρουσιάζει στοιχεία και καταστάσεις, που είναι βασισμένα στην πραγματικότητα, που βιώνουν οι άνθρωποι στον αναπτυσσόμενο κόσμο, χωρίς να αποτελούν όμως πιστή ή πλήρη απεικόνιση αυτής και αποσκοπούν στο να ευαισθητοποιήσουν το κοινό, αναφορικά με τα προβλήματα του αναπτυσσόμενου κόσμου και τους τρόπους αντιμετώπισης αυτών. Σε καμία περίπτωση δεν μπορούν οι πληροφορίες να εκληφθούν ως έγκυρες πληροφορίες ή/και συμβουλές, ούτε υποκρύπτουν οποιαδήποτε προτροπή για την επιχείρηση ή μη συγκεκριμένων πράξεων.

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ: SEND MY FRIEND TO SCHOOL

Το δεύτερο σκέλος της εργασίας αφορά σε συνεργατικό έργο το οποίο ωστόσο συνδέεται άμεσα με το διαδραστικό παιχνίδι ως προς τον τόπο ενδιαφέροντος που και στις δύο περιπτώσεις είναι η χώρα της Ρουάντα.

Την άνοιξη του 2012 κατατέθηκε από την ActionAid η πρόταση για το συνεργατικό έργο Send my Friend to School: learning about the right to education and how to continue to change within a democracy. Το έργο συντονίζεται από την ActionAid Αγγλίας και σε αυτό συμμετέχουν από την Ευρώπη οι: ActionAid Ελλάς, Save the Children από τη Ρουμανία και Entreculturas από την Ισπανία, ενώ τον αναπτυσσόμενο κόσμο εκπροσωπεί η ActionAid Νιγηρίας. Το φθινόπωρο του ίδιου έτους ορίστηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ως πρόγραμμα εγκεκριμένο για επιδότηση EuropeAid.

Στόχος του έργου είναι να συμβάλει στην κινητοποίηση των εμπλεκόμενων στην Εκπαίδευση, ώστε να επιτευχθεί ο Δεύτερος Αναπτυξιακός Στόχος της Χιλιετίας (MDG2), σχετικά με την εδραίωση της καθολικής πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Αποδέκτες αυτού του έργου είναι 30,000 εκπαιδευτικοί στην Ελλάδα, τη Ρουμανία, την Ισπανία και την Αγγλία. Υπολογίζεται ότι 1 εκατομμύριο παιδιά και νέοι θα αποκτήσουν πρόσβαση σε εκπαιδευτικό υλικό, που θα δημιουργηθεί στην Ελλάδα, τη Νιγηρία, τη Ρουμανία, την Ισπανία και το Ηνωμένο Βασίλειο, για την εκπαίδευσή τους σχετικά με το Δεύτερο Αναπτυξιακό Στόχο. Επιπλέον θα έχουν και τη δυνατότητα να συμμετέχουν σε δημιουργικές δράσεις, οι οποίες θα προωθούν το δικαίωμα για καθολική πρόσβαση στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

Για το 2014, η ActionAid Ελλάς συμμετείχε σε αυτό το Πρόγραμμα με τις εξής δράσεις:

- Εκπαιδευτικό ταξίδι: Πέντε εκπαιδευτικοί από την Ελλάδα, ταξίδεψαν μέχρι τη Ρουάντα, για ένα διάστημα επτά ημερών. Εκεί εκπόνησαν επιτόπια έρευνα και συνεντεύξεις, για τις υπάρχουσες συνθήκες, που εμποδίζουν την πρόσβαση στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση.
- Σχεδιασμός εκπαιδευτικού υλικού για το Δεύτερο Αναπτυξιακό Στόχο της Χιλιετίας: Επιστρέφοντας από το ταξίδι οι πέντε εκπαιδευτικοί, σε συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς της ActionAid Ελλάς, μελέτησαν και σχεδίασαν εργαλεία Αναπτυξιακής Εκπαίδευσης, αξιοποιώντας στοιχεία της έρευνας που εκπόνησαν. Το υλικό αυτό προσαρμόστηκε στο πλαίσιο της τυπικής εκπαίδευσης, ώστε να μπορεί να αξιοποιηθεί στα σχολεία.
- Εκπαιδεύσεις με θέμα το εκπαιδευτικό υλικό για το Δεύτερο Αναπτυξιακό Στόχο της Χιλιετίας: Με την ολοκλήρωση του υλικού, οι πέντε εκπαιδευτικοί, σε συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς της ActionAid Ελλάς, θα πραγματοποιήσουν εκπαιδεύσεις δασκάλων και καθηγητών, της περιφέρειάς τους, ως προς την ένταξη του υλικού στο σχολικό πρόγραμμα.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Στο πλαίσιο που περιγράφεται παραπάνω και με αφορμή το Ευρωπαϊκό Έτος Ανάπτυξης 2015 και την πολιτική στον τομέα της Αναπτυξιακής Συνεργασίας που έχει ως πρωταρχικό στόχο τη μείωση και, μακροπρόθεσμα, την εξάλειψη της φτώχειας, καθώς η καταπολέμηση της φτώχειας ανά τον κόσμο θα βοηθήσει στην οικοδόμηση ενός σταθερότερου, ειρηνικότερου περισσότερο ευημερούντος και δίκαιου κόσμου, που θα αντικατοπτρίζει την αλληλεξάρτηση μεταξύ των πλουσιότερων και φτωχότερων χωρών. Επίσης, τη δυνατότητα που δίνεται φέτος σχεδόν σε όλες τις χώρες του eTwinning να συμμετάσχουν σε ένα νέο πιλοτικό πρόγραμμα που επιτρέπει σε σχολεία της ίδιας χώρας να αναπτύσσουν από κοινού κάποιο έργο χρησιμοποιώντας την πλατφόρμα του eTwinning. Επιχειρείται η προώθηση και δημιουργία ενός δικτύου συνεργαζόμενων σχολείων εθνικής εμβέλειας πάνω στη θεματική της Αναπτυξιακής Εκπαίδευσης με σκοπό τον πολλαπλασιασμό του υλικού που έχει παραχθεί και τη γόνιμη συνεργασία της εκπαιδευτικής κοινότητας πάνω στα θέματα αυτά. Η επίτευξη της επιδίωξης αυτής καθορίζεται σε μεγάλο βαθμό από την παροχή της δυνατότητας προβολής και προώθησής της κατά τη διάρκεια των εργασιών του 1ου συνεδρίου για τα ευρωπαϊκά συνεργατικά προγράμματα.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

http://education.actionaid.gr (ημερομηνία τελευταίας προσπέλασης 05/10/2014)
http://education.actionaid.gr/MDGs (ημερομηνία τελευταίας προσπέλασης 05/10/2014)
http://education.actionaid.gr/online_game (ημερομηνία τελευταίας προσπέλασης 05/10/2014)
http://www.etwinning.gr/ (ημερομηνία τελευταίας προσπέλασης 05/10/2014)
http://www.europarl.europa.eu (ημερομηνία τελευταίας προσπέλασης 05/10/2014)
www.un.org/millenniumgoals (ημερομηνία τελευταίας προσπέλασης 05/10/2014)

Η Χρήση των Τ.Π.Ε. στην Υλοποίηση ενός Πολιτιστικού Προγράμματος Β/μιας Εκπ/σης. Ένα Παράδειγμα Διδακτικής Μεθοδολογίας.

Καδά Ελένη[1], Κονδύλη Μαρία[2]

[1] Φιλόλογος 9ου Γυμνασίου Πατρών
elenikada@hotmail.gr

[2] Καθηγήτρια Φυσικής Αγωγής 9ου Γυμνασίου Πατρών
taemakoni@yahoo.com

Περίληψη

Σκοπός της παρούσας ανακοίνωσης είναι να παρουσιάσει τη μεθοδολογία που ακολουθήθηκε στην υλοποίηση ενός πολιτιστικού προγράμματος με τίτλο «Από πού κρατάει η Σκούφια μου; Γνωρίζω τις Ρίζες μου-Σέβομαι τις Ρίζες του Άλλου». Το πρόγραμμα είχε στόχο, μέσα από την χρήση των Τ.Π.Ε. και των διαδικτυακών εργαλείων, οι μαθητές σε πλαίσια ομαδοσυνεργατικότητας να ταξιδέψουν στο παρελθόν για να ανακαλύψουν τις ρίζες τους και να χαρτογραφήσουν τους δρόμους εσωτερικής και εξωτερικής μετανάστευσης που ακολούθησαν οι προγονοί τους. Η κινητικότητα του πληθυσμού ήταν γι αυτούς σταυρόλεξο που το έλυσαν. Επιπλέον κατανόησαν και ερμήνευσαν όρους φτιάχνοντας ένα λεξικό για τη μετανάστευση και τους πρόσφυγες. ένα

Η συγκεκριμένη διδακτική μεθοδολογία παρουσιάστηκε στο τέλος της σχολικής χρονιάς στο 9ο Γυμνάσιο Πάτρας, από μαθητές της Γ Τάξης, έπειτα από πρωτοβουλία των υπεύθυνων εκπαιδευτικών του προγράμματος και με τη σύμφωνη γνώμη του συλλόγου διδασκόντων. Η υλοποίηση του προγράμματος έγινε υπό την καθοδήγηση της Φιλολόγου και της εκπαιδευτικού Φυσικής Αγωγής του σχολείου.

Σημαντικό ρόλο στην τελική παρουσίαση και την ενημέρωση της σχολικής κοινότητας για το πρόγραμμα και τους στόχους του, είχε η αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών, η χρήση των οποίων συνέβαλε στην συνεργασία των μαθητών, ξεπερνώντας τα εμπόδια της απόστασης και του χρόνου και στην επίτευξη του στόχου τους να γνωρίσουν και να σεβαστούν τη διαφορετικότητα.

Λέξεις κλειδιά: *Διαδικτυακά Εργαλεία, Ομαδοσυνεργατικότητα, Διαφορετικότητα*

Εισαγωγή

Το πλαίσιο ενός σχολικού πολιτιστικού προγράμματος παρέχει τη δυνατότητα σε μαθητές διαφορετικής εθνοτικής, φυλετικής και κοινωνικής προέλευσης καθώς επίσης διαφορετικού μαθησιακού επιπέδου, επιπέδου δεξιοτήτων και ταλέντων να συνεργαστούν σε βιωματικές δραστηριότητες μετατρέποντας τη μαθησιακή διαδικασία σε χώρο δημιουργίας και πνευματικής ανέλιξης.

Το ίδιο πλαίσιο μπορεί επίσης να παρέχει μια ασφαλή βάση ώστε η χρήση των νέων τεχνολογιών της πληροφορίας και της επικοινωνίας όχι μόνο μα μην αποτελούν μια νέα μορφή εξάρτησης αποξενώνοντας το άτομο από την ομάδα αλλά, να συντελούν στην ένταξη και τη συνεργασία των μαθητών. Απαραίτητη προϋπόθεση για τον έλεγχο και τη σωστή χρήση της τεχνολογίας που συντελεί στην απελευθέρωση του ατόμου είναι η εκπαίδευση(ΥΠΕΠΘ,2001).

Ο ρόλος του υπεύθυνου καθηγητή κατά τη διάρκεια του προγράμματος παίρνει την πιο διακριτική ουσιαστική όμως μορφή του διευκολυντή, του εμψυχωτή, καθοδηγητή και συντονιστή της ομάδας, που στηρίζει τους μαθητές στις δράσεις τους τηρώντας την αρχή

μαθαίνω μέσα από την πράξη(Στεφανάτου,2012). Ενίοτε αξιοποιείται και η άμεση διδασκαλία για να διδάξει σε συνθήκες εξατομικευμένης υποστήριξης(ΥΠΕΠΘ,2001).

Σκοπός της εφαρμογής αυτού του προγράμματος ήταν αφ ενός να προάγει την ένταξη του μαθητή στην ομάδα, ώστε να συνεργαστεί με τα άτομα που την αποτελούν, να ενεργήσει-αντενεργήσει, να αναλάβει πρωτοβουλίες, να εκφραστεί, να δημιουργήσει, αφ ετέρου οι μαθητές να κατανοήσουν ότι η διαφορετικότητα και η ποικιλομορφία πλουτίζουν τη ζωή και η αποδοχή τους συμβάλλει σ έναν κόσμο πιο ειρηνικό.

Σκοπός εφαρμογής του προγράμματος

Ο σκοπός εφαρμογής του συγκεκριμένου πολιτιστικού προγράμματος ήταν μέσα από την χρήση των Τ.Π.Ε. να υλοποιηθεί μια διεπιστημονική και διαθεματική προσέγγιση του σταθερού κοινωνικού φαινομένου της κινητικότητας των πληθυσμών, που εντείνεται κάποιες εποχές. Ο απώτερος στόχος του προγράμματος ήταν να προάγει στους μαθητές την αποδοχή της διαφορετικότητας με τρόπο παιδαγωγικά γόνιμο. Συγχρόνως να αναζητήσουν στην διαφορετικότητα την ουσία που είναι ο άνθρωπος, να ανακαλύψουν μέσα από την δημιουργική έκφραση και την συνεργασία το ρόλο του άλλου, του διαφορετικού στην εξέλιξη των κοινωνιών.

Η στοχοθεσία του προγράμματος

Με την διευκόλυνση που παρέχει η σύγχρονη τεχνολογία , αναφορικά με τους μαθητές, το πρόγραμμα στοχεύει :

Γνωστικοί-Κινητικοί στόχοι:

i) Στην ανακάλυψη των τόπων καταγωγής, των ονομάτων ανθρώπων και τόπων και την αναζήτηση της προέλευσης των ονομάτων.

Να μάθουν και να μοιραστούν με την ομάδα έναν παραδοσιακό χορό της «πατρίδας» τους, να ετοιμάσουν και να μοιραστούν ένα τοπικό έδεσμα, εμπλέκοντας στη μαθησιακή διαδικασία όλες τις αισθήσεις .

ii) Να κατανοήσουν τον όρο μετανάστευση και να αναγνωρίσουν τα είδη της.

iii) Να κατανοήσουν τους λόγους που οδηγούν στη μετακίνηση του πληθυσμού.

v) Να ανακαλύψουν το κοινό στοιχείο που ενώνει όλα τα γενεαλογικά δέντρα, τον «άνθρωπο».

vi) Μέσα από το ταξίδι στις ρίζες τους να οδηγηθούν στο σήμερα και την επίκαιρη έννοια της διαφορετικότητας.

Ερευνητικοί στόχοι

i) Στην αναζήτηση και συλλογή πληροφοριών μέσω της σύγχρονης τεχνολογίας και της συνέντευξης, για την καταγωγή, τα ήθη και τα έθιμα, τους παραδοσιακούς χορούς και τα τραγούδια, την ιδιαίτερη «κουζίνα» τους.

ii) Στην ανακάλυψη μέσα από έρευνα των ιστορικών εκείνων λόγων που ώθησαν τις οικογένειές τους στη μετανάστευση.

iii) Στην ενσωμάτωση όλων των πληροφοριών σε video, power point και ενημερωτική αφίσα.

Μεθοδολογία

Στο παραπάνω πολιτιστικό πρόγραμμα συμμετείχαν 25 μαθητές της Γ Τάξης του 9^{ου} Γυμνασίου Πάτρας, 18 κορίτσια και 14 αγόρια. Από αυτά 8 ήταν αλβανικής καταγωγής, 2 ήταν ιταλικής καταγωγής, 1 νιγηριανής και 1 μαλτέζικης καταγωγής. Οι υπόλοιποι μαθητές ήταν Ελληνικής καταγωγής με οικογενειακή προέλευση από διάφορα μέρη της Ελλάδας.

Οι διδακτικές ώρες που απαιτήθηκαν για την προετοιμασία και ολοκλήρωση του συγκεκριμένου προγράμματος, από την δημιουργία της ομάδας και την επιλογή του θέματος μέχρι την συλλογή των πληροφοριών μέσω διαδικτυακής έρευνας και συνεντεύξεων, την καλλιέργεια των δεξιοτήτων (χρήση και αξιοποίηση διαδικτυακών εφαρμογών, παραδοσιακοί χοροί, θεατρικά δρώμενα, παρασκευή και διαγωνισμός τοπικών εδεσμάτων, εικαστικές δημιουργίες) και την τελική παρουσίαση στην σχολική κοινότητα, ήταν συνολικά 28 δίωρα

που αναπτύχθηκαν κατά τη διάρκεια 7 μηνών, από τον Οκτώβριο μέχρι και τον Μάιο του σχολικού έτους 2013-2014.

Εφόσον επιλέχτηκε το θέμα του πολιτιστικού προγράμματος, έπειτα από συμμετοχική διαδικασία, καθορίστηκε το υλικό και η μεθοδολογία που θα έπρεπε να ακολουθηθεί προκειμένου να υλοποιηθεί το παραπάνω πρόγραμμα.

Δημιουργήθηκαν υποομάδες με τρόπο που να μπορούν όλα τα παιδιά να ενταχθούν στο πρόγραμμα ανεξαρτήτου γνώσεων, δεξιοτήτων και προσπέλασης στα σύγχρονα τεχνολογικά μέσα. Κατά την επιλογή της μεθοδολογίας δόθηκε σαφής προτεραιότητα σε ενεργητικούς τρόπους κατάκτησης της γνώσης που συνδέονται άμεσα με τη διαθεματικότητα του προγράμματος (Αλαχιώτης, 2014). Οι υποομάδες εργάστηκαν με τη μέθοδο του project για την αναζήτηση των πληροφοριών και την επίτευξη των ερευνητικών και πολιτικών στόχων. Ενώ για την επίτευξη των γνωστικών και κινητικών στόχων εφαρμόστηκαν οι μέθοδοι της αμοιβαίας διδασκαλίας και της καθοδηγούμενης αυτοανακάλυψης.

Κατά την διάρκεια του προγράμματος υπήρξε συνεργασία με Έλληνα συγγραφέα και συζήτηση επί του έργου του με θέμα συναφές, συμμετοχή σε διαγωνισμό της Ύπατης Αρμοστείας του Ο.Η.Ε για τους πρόσφυγες., εκπαιδευτική επίσκεψη στο Τμήμα Μοριακής Βιολογίας του Πανεπιστημίου Πατρών προκειμένου να παρακολουθήσουν ειδικά προετοιμασμένη παρουσίαση και επίσκεψη στο Μουσείο Λαϊκής Τέχνης Πάτρας.

Η παρουσίαση του προγράμματος στη σχολική κοινότητα περιελάμβανε ημίωρη παρουσίαση DVD και POWER POINT στα οποία οι μαθητές ενσωμάτωσαν τις δράσεις και τις δημιουργίες τους. Η παρουσίαση διανθίστηκε με πεντάλεπτο θεατρικό δρώμενο από όλους τους μαθητές και έκλεισε με παραδοσιακούς χορούς διάρκειας δεκαπέντε λεπτών.

Η συμβολή των Τ.Π.Ε. στην υλοποίηση του προγράμματος.

Η χρήση των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Ενημέρωσης, διευκόλυνε την διαθεματική προσέγγιση του θέματος, καταργώντας τα σύνορα των γνωστικών αντικειμένων και έκανε την κατάκτηση της γνώσης διαδικασία δημιουργική στην οποία συμμετείχαν διαλεκτικά τα σχολικά μαθήματα.

Γνωστικό Αντικείμενο	**Πεδίο Σύνδεσης**	**Τ.Π.Ε.**
Πληροφορική	Τεχνογνωσία	
Ιστορία Νεοελληνική Γλώσσα	Αναζήτηση ιστορικών πληροφοριών Ρατσισμός και διαφορετικότητα	Αξιοποίηση μηχανών αναζήτησης, ηλεκτρονικών βιβλίων και ηλεκτρονικών εγκυκλοπαιδειών. Εφαρμογή Crossword Labs.
Φυσική Αγωγή	Λαογραφικά στοιχεία, ήθη και έθιμα, Παραδοσιακοί χοροί, παραδοσιακές Φορεσιές.	Αξιοποίηση μηχανών αναζήτησης, ηλεκτρονικών βιβλίων και ηλεκτρονικών εγκυκλοπαιδειών. Χρήση της πλατφόρμας Cartoon.pho.to για τη μετατροπή φωτογραφίας σε cartoon
Γεωγραφία	Ιδιαίτερη πατρίδα, χώρα καταγωγής	Χρήση του εργαλείου επεξεργασίας Χαρτών Mabfab
Μουσική	Μουσικές ρίζες και ακούσματα	Αξιοποίηση μηχανών αναζήτησης
Βιολογία	Καταγωγή και DNA	Power point

Πίνακας 1:Ο τρόπος διασύνδεσης των γνωστικών αντικειμένων με τις τεχνολογίες της πληροφορίας και ενημέρωσης.

Συζήτηση

Στο πλαίσιο ενός πολιτιστικού προγράμματος ο εκπαιδευτικός καλείται να διαμορφώσει ένα μαθησιακό κλίμα δημιουργικής έκφρασης, ανακάλυψης και συμμετοχής, ώστε οι μαθητές να νιώσουν τη χαρά της δημιουργίας, της ομαδικότητας και της ικανοποίησης.

Για να πετύχουμε όμως αυτά τα αποτελέσματα πρέπει να εμπλέκονται στην αναπτυξιακή διαδικασία του προγράμματος, τόσο ο γνωστικός όσο και ο συναισθηματικός και ο ψυχοκινητικός τομέας. Η εστίαση στην καλλιέργεια ταυτόχρονα και των τριών αυτών παραμέτρων συμβάλλει στην διαμόρφωση ολοκληρωμένης και ακέραιης προσωπικότητας.

Είναι σημαντικό να τονίσουμε ότι μια δράση για να εξασφαλίσει τα καλύτερα δυνατά αποτελέσματα από την πλευρά των μαθητών οφείλει να εμπλέκει και να διεγείρει την πολλαπλή τους νοημοσύνη αξιοποιώντας με τον καλύτερο τρόπο τα ιδιαίτερα ταλέντα και τις δεξιότητές τους.

Για το σκοπό αυτό η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε στηρίχθηκε πρωτίστως σε δημιουργικές ενεργητικές μεθόδους κατάκτησης της γνώσης, που προάγουν την αυτενέργεια και την πρωτοβουλία των μαθητών. Οι μαθητές εξερεύνησαν, ανακάλυψαν και βίωσαν τη γνώση.

Αξίζει να σημειωθεί ότι στην υλοποίηση του συγκεκριμένου προγράμματος ουσιαστικό ρόλο διαδραμάτισε η χρήση των νέων τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνίας που ικανοποίησαν τις ανάγκες των παιδιών «προκαλώντας» τους να αποκτήσουν μέσω συνεργασίας και αλληλόδρασης, γνώση και δεξιότητες στη χρήση διαδικτυακών εργαλείων που μπορούν να αξιοποιήσουν και στην καθημερινότητα τους. Επιπλέον με ελάχιστο κόστος οι μαθητές παρήγαγαν ευφάνταστο υλικό που χρησιμοποιήθηκε στην παρουσίαση του προγράμματος.

Για όλους τους παραπάνω λόγους η παρουσίαση του προγράμματος στην σχολική κοινότητα εντυπωσίασε τόσο τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς όσο και τους γονείς των μαθητών. Φυσικά για τους ίδιους τους μαθητές ήταν μια εμπειρία θετική που προήγαγε την ενσυναίσθηση και την αποδοχή της διαφορετικότητας.

Τι θα προκύψει από όλα αυτά; **Μια δράση και μια αντί-δραση!** Ο μαθητής θα δράσει στο χώρο της εκπαίδευσης και θα αντιδράσει προβάλλοντας το εγώ του μέσα στο σύνολο, τις ικανότητές του, τα θέλω του, συνεργαζόμενος με τους συμμαθητές και τους δασκάλους του(Καδά,2003). Αυτή η δράση-αντίδραση θα συμπληρώσει τη γνώση που έχει αποκτήσει στην τάξη κάνοντάς τη να ευδοκιμήσει. Το σχολείο θα ενταχθεί στην κοινωνία, αναζητώντας και βρίσκοντας τον πολιτισμό σε όλες τις εκφάνσεις της καθημερινότητας.

Σήμερα μας τρομάζει η **παγκοσμιοποίηση**. Όμως μπορούμε να υπερασπιστούμε τον πολιτισμό μας , την ανθρωπιά μας με συνεχή εγρήγορση, προ-τείνοντας και προτάσσοντας τα επιτεύγματά μας, αλλά και με σεβασμό στον "άλλον", στον "διαφορετικό" γιατί χωρίς αυτόν δεν θα υπήρχε η αρμονία στη ζωή. Το σχολείο με τις διάφορες πολιτιστικές του δραστηριότητες έχει πολλά να προσφέρει σε αυτό τον τομέα και ο ρόλος του Έλληνα δάσκαλου είναι ιδιαίτερα σημαντικός (Καδά,2006).

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Αλαχιώτης, Σ.(2014). Για ένα Σύγρονο Εκπαιδευτικό Σύστημα. Η Διαθεματικότητα και η Ευέλικτη Ζώνη Αλλάζουν την Παιδεία και Αναβαθμίζουν την ποιότητα της Εκπαίδευσης.Ανακτήθηκε στις 27 Σεπτεμβρίου 2014 από τη διεύθυνση http://www.pi.schools.gr/downloaded/programms/depps, σσ 4

Στεφανάτου, Ε.(15/11/2012). Σχεδιασμός και Υλοποίηση Πολιτιστικού Προγράμματος στο Σχολικό Πλαίσιο. Ανακτήθηκε στις 26 Σεπτεμβρίου 2014 από τη διεύθυνση http://www.panoreon.gr/files/items/3/365/0_

ΥΠΕΠΘ,(2001).Οδηγός για την εφαρμογή της Ευέλικτης Ζώνης Καινοτόμων Δράσεων, Αθήνα : Εκδόσεις ΟΕΔΒ, σς 5,34

Καδά,Ε.(2/11/2003). "Οδηγός Πολιτιστικών εκδηλώσεων για το Γυμνάσιο" :Εισαγωγή, Ανακτήθηκε στις 24 Σεπτεμβρίου 2014 από τη διεύθυνση http://10gympatras.ach.sch.gr /politistika/EISAGVGH.htm

Καδά, Ε.(2006) "Οι πολιτιστικές εκδηλώσεις στο σχολικό χώρο", Εισαγωγή στο βιβλίο Χαλούλος,Π.(2006). Εύθυμα Παραμύθια διασκευασμένα για το Θέατρο – Πρακτικός Οδηγός σχολικών Θεατρικών Ομάδων, Πάτρα, Εκδόσεις: Περί Τεχνών, σς7-11

Η αξιοποίηση eTwinning προγράμματος στο μάθημα "Πληροφορική Β' Γυμνασίου"

Κοντοπίδη Ευαγγελία[1]

[1] Καθηγήτρια Πληροφορικής, Μηχ. Η/Υ και Πληροφορικής, MSc Πληροφορικής
lkontopid@sch.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η εισήγηση παρουσιάζει το eTwinning έργο "Safe Internet: A Bridge Between Us", τα μαθησιακά και παιδαγωγικά αποτελέσματα του. Στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού αυτού έργου και του μαθήματος "Πληροφορική Β' Γυμνασίου", το σχολικό έτος 2013-2014, οι μαθητές της Β' τάξης του Βαρβακείου Πρότυπου Πειραματικού Γυμνασίου συνεργάστηκαν με σχολεία από την Κροατία και την Αγγλία. Η ευρωπαϊκή συνεργασία έθεσε σαν βασικό στόχο να καλλιεργήσει στους μαθητές απαραίτητες δεξιότητες του 21ου αιώνα με έμφαση στην ασφαλή, ηθική και δημιουργική αξιοποίηση του Διαδικτύου. Για την επίτευξη του στόχου αυτού, χρησιμοποιήθηκαν (α) η Αγγλική γλώσσα για επικοινωνία, (β) ένα σύνολο από ψηφιακά εργαλεία έκφρασης και δημιουργίας (γ) το περιβάλλον οπτικού προγραμματισμού Scratch, (δ) καλά σχεδιασμένες δραστηριότητες που ενσωματώθηκαν στο ΑΠΣ της Πληροφορικής Β' Γυμνασίου και (ε) δράσεις για την υποστήριξη σημαντικών εθνικών και παγκόσμιων ημερομηνιών (Πανελλήνια Ημέρα κατά της Σχολικής Βίας, Παγκόσμια Ημέρα Ασφαλούς Διαδικτύου). Επιπλέον, οι μαθητές είχαν την ευκαιρία να γνωρίσουν τις καθημερινές και online συνήθειες μαθητών από την Κροατία και να ανταλλάξουν πληροφορίες για τις εθνικές πολιτικές ασφάλειας στο Διαδίκτυο.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *eTwinning, Πληροφορική Γυμνασίου, Scratch 2.0, web 2.0 εργαλεία, Διαδίκτυο*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Όταν οι μαθητές είναι συνδεδεμένοι στο Διαδίκτυο έχουν σημαντικές ευκαιρίες για μάθηση, ψυχαγωγία και δημιουργικότητα, αλλά ταυτόχρονα έρχονται αντιμέτωποι με σοβαρά θέματα ασφάλειας. Ανάμεσα στους κινδύνους που ελλοχεύουν περιλαμβάνονται: ακατάλληλο περιεχόμενο, συζητήσεις με αγνώστους, ιοί, παραβίαση λογαριασμών, διαδικτυακός εκφοβισμός, ρατσισμός, προπαγάνδα, παιδική πορνογραφία, διαφημίσεις, παραβίαση πνευματικών δικαιωμάτων, τυχερά παιχνίδια, διαδικτυακή αποπλάνηση, ηλεκτρονικό ψάρεμα, υπερβολική ενασχόληση με το Διαδίκτυο.

Οι εμπλεκόμενοι καθηγητές στο eTwinning έργο "Safe Internet: A Bridge Between Us" συνεργάστηκαν στην σχεδίαση και υλοποίηση κοινών μαθησιακών δραστηριοτήτων ώστε οι συμμετέχοντες μαθητές να διδαχθούν με πολλούς και διαφορετικούς τρόπους κανόνες ασφάλειας στο Διαδίκτυο και να ευαισθητοποιηθούν σε σοβαρά θέματα όπως ο ηλεκτρονικός εκφοβισμός και η προστασία των προσωπικών δεδομένων.

Το έργο εγκρίθηκε από την Εθνική Υπηρεσία Υποστήριξης στις 25/11/2013, ολοκληρώθηκε στο τέλος της σχολικής χρονιάς 2013-2014 και στις 27/9/2014 βραβεύθηκε με Εθνική Ετικέτα Ποιότητας.

ΣΧΕΔΙΑΣΗ ΤΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

Κατά τη σχεδίαση των δραστηριοτήτων του έργου μπήκαν οι στόχοι οι μαθητές (α) να εμβαθύνουν στη μάθηση μέσα από την πράξη (learning by doing) (β) να καλλιεργήσουν απαραίτητες δεξιότητες για τον 21ο αιώνα όπως κοινωνικές και ψηφιακές δεξιότητες, δεξιότητες κριτικής σκέψης και επίλυσης προβλημάτων, δεξιότητες επικοινωνίας στην μητρική και Αγγλική γλώσσα καθώς και στην αξιολόγηση και ηθική αξιοποίηση online περιεχομένου (γ) να κατανοήσουν πώς να αποφεύγουν ή να χειρίζονται κινδύνους σχετικούς με τη χρήση του Διαδικτύου (δ) να χρησιμοποιήσουν με δημιουργικό τρόπο ψηφιακά εργαλεία και το Διαδίκτυο ώστε να παρουσιάσουν τις ιδέες τους.

Οι δραστηριότητες διαμορφώθηκαν με βάση το Π.Σ. του μαθήματος "Πληροφορική Β' Γυμνασίου" καθώς η υπεύθυνη καθηγήτρια ήταν Ιδρυτής του έργου. Κατά συνέπεια οι στόχοι του eTwinning έργου εναρμονίζονταν απόλυτα με τους στόχους του μαθήματος.

ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

Η ενημέρωση των μαθητών για το eTwinning πρόγραμμα περιλάμβανε (α) σύντομη παρουσίαση της ευρωπαϊκής κοινότητας σχολείων eTwinning (στόχοι και οφέλη για τους μαθητές που εμπλέκονται) (β) προβολή των τριών videos που είχαν κερδίσει στον Ευρωπαϊκό διαγωνισμό "Η eTwinning Ταινία μου" (γ) παρουσίαση του έργου "Safe Internet: A Bridge Between Us" (παιδαγωγικοί στόχοι και αναμενόμενα αποτελέσματα). Διευκρινίστηκε στους μαθητές ότι η συμμετοχή τους δεν θα δημιουργούσε απαιτήσεις για επιπρόσθετη εργασία, απλά, ότι κάποια έργα τους θα αποκτήσουν ένα ευρύτερο, ευρωπαϊκό κοινό και θα υπάρχουν ευκαιρίες για επικοινωνία και συνεργασία με ευρωπαϊκά σχολεία αξιοποιώντας ψηφιακές τεχνολογίες (δ) παρουσίαση του σχολείου-συνεργάτη Arden Academy από την Αγγλία, αξιοποιώντας τον ιστότοπο τους (ε) την eTwinning πλατφόρμα και το TwinSpace του έργου. Λίγες εβδομάδες μετά την έναρξη του έργου, ένας νέος συνεργάτης εντάχθηκε στη ομάδα, το σχολείο II. osnovna škola Čakovec από την Κροατία. Η εμπλοκή του στο έργο ήταν απαραίτητη καθώς ο συνεργάτης και συνιδρυτής του έργου από την Αγγλία εμφάνιζε μικρή δραστηριότητα και εμπλοκή στο έργο.

Κατά την υλοποίηση του έργου ακολουθήθηκαν διάφορες μέθοδοι και τεχνικές, όπως (α) projects μικρής και μεγάλης διάρκειας, π.χ., δημιουργία προσωπικών παρουσιάσεων, δημιουργία eBook με τεχνολογικά άρθρα, υλοποίηση animated stories με θέμα την ασφάλεια στο Διαδίκτυο στο περιβάλλον οπτικού προγραμματισμού Scratch2.0 (β) βιβλιογραφική έρευνα π.χ., μελέτη εθνικών πολιτικών ασφάλειας στο Διαδίκτυο (γ) μελέτη πεδίου π.χ. έρευνα των διαδικτυακών συνηθειών των εφήβων. Επιπλέον, οι μαθητές είχαν τη δυνατότητα να συμμετέχουν σε μαθήματα χωρίς σύνορα καθώς αξιοποιήθηκε εκπαιδευτικό υλικό που αναπτύχθηκε από τους συνεργάτες μας.

Οι μαθητές εργαζόμενοι ατομικά και ομαδικά συμμετείχαν σε δραστηριότητες όπου αξιοποιώντας το προγραμματιστικό περιβάλλον Scratch, τα συνεργατικά εργαλεία του TwinSpace του έργου και άλλα web2.0 εργαλεία επικοινώνησαν, συνεργάστηκαν, δημιούργησαν και ανάρτησαν ποιοτικό περιεχόμενο στο Διαδίκτυο.

Όλες οι δραστηριότητες υλοποιήθηκαν μέσα στο σχολικό Εργαστήριο Πληροφορικής με τη συμμετοχή του συνόλου των μαθητών της Β' τάξης Γυμνασίου του σχολικού έτους 2013-2014. Για το σκοπό αυτό δημιουργήθηκαν στο Twinspace, τη ψηφιακή πλατφόρμα του έργου, 14 μαθητικοί λογαριασμοί (pupil accounts), όσοι και οι σταθμοί εργασίας στο Εργαστήριο. Πληροφορικής στους οποίους οι μαθητές εργάζονταν σε ομάδες των 2 ατόμων. Υιοθετήθηκε η οργάνωση αυτή έτσι ώστε όλοι οι μαθητές της Β' Γυμνασίου (108 στο σύνολο) να εμπλακούν, να συνεισφέρουν και να ωφεληθούν από το έργο χωρίς να υπάρχει μεγάλη διαχειριστική επιβάρυνση για την υπεύθυνη καθηγήτρια. Καθώς οι λογαριασμοί με τους οποίους συνδέονταν οι μαθητές δεν ήταν προσωπικοί αποφασίστηκε οι φωτογραφίες στα προφίλ να είναι εικόνες από την Ελλάδα. Στη σχετική συζήτηση που έγινε με το τμήμα Β4, οι μαθητές κατέληξαν σε ένα σύνολο φωτογραφιών προφίλ που αναδεικνύουν όχι μόνο τουριστικά αξιοθέατα (παραλίες, μουσεία) αλλά και την σύγχρονη εικόνα της Ελλάδας (π.χ. Γέφυρα Ρίου-Αντιρρίου, σταθμοί μητροπολιτικού σιδηροδρόμου, κ.α.).

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Όλα τα αποτελέσματα του έργου έχουν αναρτηθεί στο αντίστοιχο TwinSpace. Οι δραστηριότητες είναι όλες δημόσιες με εξαίρεση εκείνη με τίτλο "Introduce Yourselves" που αφορά στις προσωπικές παρουσιάσεις των μαθητών/καθηγητών. Κάτω από τη δραστηριότητα αυτή αναρτήθηκαν εξαιρετικές παρουσιάσεις όμως η δραστηριότητα δεν έγινε δημόσια ώστε να στείλουμε, με έναν ακόμα τρόπο, στους μαθητές μας το μήνυμα της προστασίας των προσωπικών δεδομένων στο Διαδίκτυο.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ "INTRODUCE YOUR SCHOOL" ΚΑΙ "INTRODUCE YOURSELVES"

Η δραστηριότητα εντάχθηκε στην διδακτική ενότητα "Λογισμικό παρουσιάσεων" και υλοποιήθηκε με το λογισμικό PowerPoint και δευτερευόντως με το εργαλείο Voki. Με την εφαρμογή Windows Movie Maker έγινε η μετατροπή σε video μιας συλλογής φωτογραφιών της χώρας, της πόλης και του σχολείου μας. Το video δημοσιεύθηκε στο Web αξιοποιώντας την υπηρεσία video του Πανελληνίου Σχολικού Δικτύου.

Οι μαθητές έδωσαν ιδιαίτερη προσοχή στην υλοποίηση των παρουσιάσεων τους καθώς αντιλαμβάνονταν ότι τα έργα τους αποκτούσαν ευρωπαϊκό ακροατήριο! Ταυτόχρονα διδάχθηκαν την προστασία των προσωπικών δεδομένων τους μέσα από αυθεντικές συνθήκες. Βασιζόμενοι στις παρουσιάσεις, τις προτιμήσεις και τις καθημερινές συνήθειες των συνεργατών τους από την Κροατία,

οι Έλληνες μαθητές συνέθεσαν ένα ψηφιακό πασχαλινό δώρο για τους συνεργάτες τους το οποίο αναρτήθηκε στο δημόσιο blog του έργου.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ "SID2014 SUPPORTERS"

Το σχολείο μας, για 4η συνεχή χρονιά, ήταν ανάμεσα στους πρεσβευτές της Ημέρας Ασφαλούς Διαδικτύου 2014. Η ημέρα αυτή εορτάζεται παγκόσμια με στόχο την ευαισθητοποίηση μικρών και μεγάλων στα θέματα που αφορούν την ασφαλή και ηθικά σωστή χρήση του Διαδικτύου, του κινητού τηλεφώνου και όλων των διαδραστικών τεχνολογιών που είναι πια κομμάτι της καθημερινότητάς μας.

Στο πλαίσιο του eTwinning έργου και των δράσεων υποστήριξης της ημέρας Ασφαλούς Διαδικτύου, στις 14/2/2014 και την 7η διδακτική ώρα πραγματοποιήθηκε skype συνομιλία με το συνεργαζόμενο σχολείο από την Κροατία. Στη διαδικτυακή συζήτηση συμμετείχαν οι 27 μαθητές του τμήματος Β2 που εκείνη την ώρα είχαν μάθημα Πληροφορικής σύμφωνα με το ΩΠ του σχολείου. Το πρόγραμμα της διαδικτυακής συνάντησης περιλάμβανε σύντομη γνωριμία-παρουσίαση των σχολείων και στη συνέχεια συμμετοχή των μαθητών σε quiz γνώσεων με θέμα την ασφάλεια στο Διαδίκτυο. Κάθε μια από τις δυο ομάδες (ελληνική, κροατική) είχε ετοιμάσει ερωτήσεις στα Αγγλικά. Νωρίτερα την ίδια ημέρα όλοι οι μαθητές, στη διάρκεια του μαθήματος της Αγγλικής γλώσσας εξασκήθηκαν στην ανάγνωση των ερωτήσεων του quiz και διδάχθηκαν λεξιλόγιο σχετικό με το θέμα της διαδικτυακής συζήτησης. Τα αποτελέσματα του quiz έδειξαν ότι οι περισσότεροι μαθητές διαθέτουν ένα σωστό προσανατολισμό στα θέματα ασφάλειας στο Διαδίκτυο, αλλά τόνισαν και την ανάγκη να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση από τους εκπαιδευτικούς στα θέματα που αφορούν στην προστασία των πνευματικών δικαιωμάτων στο Διαδίκτυο.

Την Ημέρα Ασφαλούς Διαδικτύου, 11/2/2014, η υπεύθυνη καθηγήτρια και μια μικρή ομάδα μαθητών του σχολείου συμμετείχαν στην συνεδριακή ημερίδα που συνδιοργάνωσε η Δράση Saferinternet.gr με το Ε.Κ.Ε.Φ.Ε. "Δημόκριτος". Φωτογραφικό υλικό και οι εμπειρίες από αυτή τη συμμετοχή αποτυπώθηκαν σε ένα video που δημοσιεύθηκε στο αντίστοιχο blog του TwinSpace.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ "GREEK NATIONAL DAY AGAINST SCHOOL VIOLENCE"

Η 6η Μαρτίου έχει καθιερωθεί ως Πανελλήνια Σχολική Ημέρα κατά της Βίας στο σχολείο. Ο διαδικτυακός εκφοβισμός (cyber-bullying) αποτελεί μια μορφή σχολικού εκφοβισμού. Στους τρόπους πρόληψης συμπεριλαμβάνονται η προστασία των προσωπικών δεδομένων και η ορθή και με σύνεση χρήση των διαδικτυακών υπηρεσιών.

Οι μαθητές μέσα στο Εργαστήριο Πληροφορικής ενημερώθηκαν για τρόπους διαχείρισης κινδύνου σε δημοφιλείς ιστότοπους (Facebook, YouTube, Google): αποκλεισμός χρήστη, διαγραφή σχολίων, αναφορά ακατάλληλου περιεχομένου. Μια διαδραστική ψηφιακή αφίσα glogster δημιουργήθηκε με το εκπαιδευτικό υλικό που αξιοποιήθηκε για την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των Ελλήνων μαθητών και δημοσιεύθηκε στο TwinSpace. Στη συνέχεια οι συνεργάτες προσκλήθηκαν να υποστηρίξουν την εθνική μας ημέρα κατά της σχολικής βίας αποτυπώνοντας σκέψεις και ιδέες κατά του διαδικτυακού εκφοβισμού σε έναν ψηφιακό "πίνακα" padlet. Η πρόσκλησή μας βρήκε θετική ανταπόκριση από τους συνεργάτες μας!

Στο blog της δραστηριότητας αυτής αναρτήθηκαν επίσης, τα "σύννεφα λέξεων" που δημιούργησαν οι μαθητές με το εργαλείο Wordle με λέξεις που προάγουν το θετικό κλίμα μέσα στη σχολική μονάδα ώστε να μην ευνοούνται συνθήκες ανάπτυξης φαινομένων ηλεκτρονικού εκφοβισμού. Το σχολικό κλίμα έχει διερευνηθεί και συνεχίζει να εξετάζεται ως ένας σημαντικός παράγοντας που επηρεάζει τα μαθησιακά αποτελέσματα (Marshall, 2004). Τα μαθητικά "σύννεφα λέξεων" εκπονήθηκαν στο πλαίσιο της διδασκαλίας της ενότητας "Πολυμέσα: Εικόνα - Φωτογραφία" ακολουθώντας κατάλληλα σχεδιασμένο φύλλο εργασίας.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ "NATIONAL INTERNET SUPPORTIVE AGENCIES FOR YOUTH"

Τα παιδιά κατά την πλοήγησή τους στο Διαδίκτυο μπορεί να βρεθούν αντιμέτωπα με δυσάρεστες καταστάσεις που θα τα αναστατώσουν. Στις περιπτώσεις αυτές θα πρέπει να μιλήσουν με τους γονείς τους, έναν εκπαιδευτικό ή κάποιον άλλον ενήλικα που γνωρίζουν καλά και εμπιστεύονται. Επιπλέον, μπορούν να απευθυνθούν σε κάποιο ειδικό φορέα ή τηλεφωνική γραμμή στήριξης.

Στο πλαίσιο της δραστηριότητας αυτής, η υπεύθυνη καθηγήτρια κατέγραψε τους φορείς στους οποίους μπορεί να απευθυνθεί ένα παιδί σε περίπτωση που κατά την πλοήγησή του στο Διαδίκτυο αισθανθεί άβολα και επιθυμεί να λάβει τη βοήθεια κάποιου ειδικού για την αντιμετώπιση της δύσκολης κατάστασης. Ως αποτέλεσμα, δημιουργήθηκε και δημοσιεύθηκε στο TwinSpace μια prezi

παρουσίαση με τους φορείς προστασίας και υποστήριξης παιδιών και εφήβων σε θέματα Διαδικτύου. Στη διάρκεια της έρευνας που πραγματοποιήθηκε συμβουλή και καθοδήγηση πρόσφερε η κ. Βερόνικα Σαμαρά, συντονίστρια του Ελληνικού Κέντρου Ασφαλούς Διαδικτύου και επικεφαλής της δράσης ενημέρωσης saferinternet.gr

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ "NATIONAL INTERNET SCHOOL POLICIES"

Στη δραστηριότητα αυτή, η υπεύθυνη καθηγήτρια διερεύνησε τις εθνικές πολιτικές για την ασφαλή χρήση του Διαδικτύου όπως έχουν οριστεί από το Υπουργείο Παιδείας & Θρησκευμάτων και το Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο. Στην έρευνα που πραγματοποιήθηκε πολύτιμη ήταν η καθοδήγηση των διαχειριστών του ενημερωτικού κόμβου http://blogs.sch.gr/groups/internet-safety/ οι οποίοι υπέδειξαν χρήσιμες πηγές. Ο ενημερωτικός αυτός κόμβος αποτελεί μια διαδικτυακή κοινότητα που (α) επιτρέπει στους εκπαιδευτικούς να συζητούν θέματα ασφάλειας των μαθητών στο Διαδίκτυο (β) προωθεί καλές σχολικές πρακτικές (γ) προσφέρει στους εκπαιδευτικούς συμβουλή, καθοδήγηση και επιμόρφωση σε θέματα ασφάλειας στο Διαδίκτυο.

Η έρευνα κατέγραψε τους βασικούς κανόνες που πρέπει να ακολουθούν οι μαθητές μέσα και έξω από το σχολικό περιβάλλον ώστε να κάνουν ασφαλή και ορθή χρήση των ψηφιακών συσκευών και του Διαδικτύου. Τα αποτελέσματα της έρευνας αποτυπώθηκαν σε μια prezi παρουσίαση που δημοσιεύθηκε στο TwinSpace του έργου.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ "SID2014 AND OUR MOTHER TONGUE"

Σύμφωνα με τη Σύσταση 2006/962/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2006, "*καθώς η παγκοσμιοποίηση συνεχίζει να φέρνει την Ευρωπαϊκή Ένωση αντιμέτωπη με νέες προκλήσεις, κάθε πολίτης θα χρειασθεί ένα ευρύ φάσμα βασικών ικανοτήτων για να προσαρμοσθεί με ευελιξία σε έναν γοργά μεταβαλλόμενο και στενά αλληλεξαρτώμενο κόσμο. Ως ικανότητες ορίζονται ένας συνδυασμός γνώσεων, δεξιοτήτων και στάσεων κατάλληλων για το ευρύτερο συγκείμενο. Οι βασικές ικανότητες είναι εκείνες τις οποίες χρειάζονται όλοι για την προσωπική τους ολοκλήρωση και ανάπτυξη, την ενεργό ιδιότητα του πολίτη, την κοινωνική ένταξη και την απασχόληση.*" Το Πλαίσιο Αναφοράς ορίζει οκτώ βασικές ικανότητες ανάμεσα στις οποίες περιλαμβάνονται η επικοινωνία στη μητρική γλώσσα, η επικοινωνία στις ξένες γλώσσες και η ψηφιακή ικανότητα.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο και με δεδομένο ότι στο eTwinning έργο υλοποιούσαμε δράσεις υποστήριξης της Παγκόσμιας Ημέρας Ασφαλούς Διαδικτύου, στο blog της δραστηριότητας αυτής στο TwinSpace δημοσιεύθηκαν:

(α) οι αφηγηματικές εικόνες (talking photos) που δημιουργήθηκαν με το εργαλείο fotobabble ηχογραφώντας μαθητικά ποιήματα με θέμα την ασφάλεια στο Διαδίκτυο. Τα ποιήματα έγραψαν οι μαθητές με αφορμή τον εορτασμό της Παγκόσμιας Ημέρας Ασφαλούς Διαδικτύου 2014 και συμπεριλήφθησαν στην ποιητική συλλογή που εκδόθηκε από το Ελληνικό Κέντρο Ασφαλούς Διαδικτύου και τη δράση saferinternet.gr. Η ηχογράφηση έγινε στο πλαίσιο της διδασκαλίας της ενότητας: "Πολυμέσα - Ψηφιακός Ήχος"

(β) τα αποτελέσματα διαθεματικής διδασκαλίας στα γνωστικά αντικείμενα της Πληροφορικής και της Νεοελληνικής Γλώσσας τα οποία περιλάμβαναν: το εκπαιδευτικό υλικό (video, παρουσίαση) της υπεύθυνης καθηγήτριας που αξιοποιήθηκε στη διαθεματική διδασκαλία και ένα ηλεκτρονικό βιβλίο. Αυτό περιλάμβανε τα άρθρα με θέμα τους διαδικτυακούς κινδύνους που έγραψαν οι μαθητές μέσα στο Εργαστήριο Πληροφορικής. Πριν τη δημοσίευσή τους τα μαθητικά άρθρα αναρτήθηκαν στο wiki του μαθήματος της Νεοελληνικής Γλώσσας και ελέχθησαν από την υπεύθυνη φιλόλογο.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ "NEWSPAPER COMPUTER AND INTERNET TECHNOLOGY RELATED ARTICLES"

Η δραστηριότητα αυτή είχε σαν στόχο οι μαθητές να βελτιώσουν τις δεξιότητες ανάγνωσης και γραφής στη μητρική τους γλώσσα και τα Αγγλικά και ταυτόχρονα να ενημερωθούν για τις τεχνολογικές εξελίξεις στο υλικό ή λογισμικό των υπολογιστών και το Διαδίκτυο. Για την επίτευξη των στόχων αυτών, οι μαθητές κλήθηκαν να διαβάζουν άρθρα σχετικά με το θέμα της δραστηριότητας σε ποιοτικές εφημερίδες στη διάρκεια του ελεύθερου χρόνου τους.

Στο πλαίσιο διαθεματικής διδασκαλίας ανάμεσα στα γνωστικά αντικείμενα της Πληροφορικής, των Αγγλικών και της Νεοελληνικής Γλώσσας, οι μαθητές επέλεξαν ένα από τα άρθρα που είχαν μελετήσει, δημιούργησαν την περίληψη του άρθρου με βάση τους κανόνες που είχαν διδαχθεί και

μετέφρασαν το περιληπτικό κείμενο στα Αγγλικά. Αντιπροσωπευτικά μαθητικά άρθρα αποτέλεσαν μέρος ενός ηλεκτρονικού βιβλίου που εκδόθηκε από κοινού με τους συνεργάτες μας.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ "INTERNET SAFETY AND DIGITAL STORYTELLING"

Στη δραστηριότητα αυτή και στο πλαίσιο της διδασκαλίας της ενότητας "Προγραμματίζω τον Υπολογιστή", οι μαθητές, αξιοποιώντας το περιβάλλον οπτικού προγραμματισμού Scratch 2.0, δημιούργησαν ψηφιακές αφηγήσεις με θέμα την ασφαλή και ορθή χρήση του Διαδικτύου.

Το Scratch είναι ένα προγραμματιστικό περιβάλλον που αναπτύχθηκε από το Lifelong Kindergarten group στο Media Lab του MIT (Massachusetts Institute of Technology) και προσφέρεται δωρεάν στην παγκόσμια κοινότητα. Ο Mitchel Resnick, πρωτεργάτης του Scratch, υποστηρίζει: *«Η ψηφιακή ευχέρεια (digital fluency) απαιτεί όχι μόνο την ικανότητα πλοήγησης, αλληλεπίδρασης, συζήτησης (chat) αλλά και την ικανότητα σχεδίασης και δημιουργίας με την αξιοποίηση των ψηφιακών μέσων. Ο στόχος αυτός επιτυγχάνεται με τον προγραμματισμό»* (Resnick et al., 2009). Χωρίς μεγάλες δυσκολίες, ένας χρήστης του Scratch μπορεί να δημιουργήσει κινούμενα σχέδια, διαδραστικές ιστορίες, παιχνίδια, προσομοιώσεις, κ.α. Σύμφωνα με τους δημιουργούς, ο προγραμματισμός στο Scratch καλλιεργεί στους χρήστες δεξιότητες που είναι απαραίτητες για τους πολίτες του 21ου αιώνα, όπως, να συνεργάζονται και να σκέφτονται δημιουργικά και συστηματικά.

Ο προγραμματισμός σε Scratch δεν είναι δύσκολος και ένας χρήστης μπορεί να δημιουργήσει απλά προγράμματα συνδυάζοντας κατάλληλα ψηφίδες διαφορετικών σχημάτων που αποτελούν τις ενέργειες-εντολές. Αυτές ελέγχουν την συμπεριφορά διαφορετικών χαρακτήρων-μορφών (sprites). Με άλλα λόγια οι χρήστες του Scratch δεν είναι υποχρεωμένοι να απομνημονεύουν εντολές και να τις πληκτρολογούν ακολουθώντας ένα αυστηρό συντακτικό.

Αρχικά, η υπεύθυνη καθηγήτρια ανάρτησε στο TwinSpace μια υποδειγματική εργασία σε Scratch που δημιούργησε η ίδια βασιζόμενη σε σενάριο των συνεργατών. Το σενάριο είχε αναρτηθεί στο TwinSpace σαν κόμικ δημιουργημένο με τη διαδικτυακή εφαρμογή Pixton και είχε ως θέμα τους κινδύνους που ελλοχεύουν όταν τα παιδιά συνομιλούν με αγνώστους στο Διαδίκτυο και ιδιαίτερα όταν αποφασίσουν να τους συναντήσουν από κοντά. Στη συνέχεια, έγινε η παρουσίαση του προγραμματιστικού περιβάλλοντος του Scratch και παρουσιάστηκαν οι εντολές ελέγχου, επανάληψης και ενσωμάτωσης εικόνας και ήχου. Στη διδασκαλία αξιοποιήθηκε υλικό από τη διαδικτυακή κοινότητα του Scratch για εκπαιδευτικούς. Ιδιαίτερα χρήσιμες για την υλοποίηση των αφηγηματικών σεναρίων κυρίως για το συγχρονισμό των διαλόγων ήταν οι σημειώσεις "Computing Science-Starting from Scratch: Advice for Practitioners" (σελ. 32) που είναι αναρτημένες στον διαδικτυακό τόπο του Υπουργείου Παιδείας της Σκωτίας.

Αντιπροσωπευτικές μαθητικές δημιουργίες στο προγραμματιστικό περιβάλλον Scratch δημοσιεύτηκαν στο blog της δραστηριότητας αυτής στο TwinSpace. Τα Scratch έργα επέτρεψαν στους μαθητές να παρουσιάσουν κανόνες ασφάλειας στο Διαδίκτυο με ένα διαφορετικό και πολύ δημιουργικό τρόπο.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ: "SURVEY: TEENS' DIGITAL HABITS"

Αξιοποιώντας το εργαλείο Forum του TwinSpace, όλοι οι συνεργάτες κατέγραψαν προτάσεις ώστε να καθοριστούν τα ερωτήματα της στατιστικής μελέτης των ψηφιακών συνηθειών των εφήβων μαθητών. Σύμφωνα με τα προτεινόμενα ερωτήματα, η υπεύθυνη καθηγήτρια διαμόρφωσε ένα online ερωτηματολόγιο αξιοποιώντας το διαδικτυακό εργαλείο Google Forms.

Στην έρευνα που διεξήχθη από την 12η έως την 21η Μαΐου 2014, συμμετείχαν ανώνυμα 135 μαθητές των συνεργαζόμενων σχολείων Ελλάδας και Κροατίας. Ανάμεσα στα αποτελέσματα που κατέδειξε η έρευνα ήταν: (α) οι περισσότεροι μαθητές (65% και 69% από την Ελλάδα και την Κροατία, αντίστοιχα) κρατούν τις ψηφιακές συσκευές που επιτρέπουν σύνδεση στο Διαδίκτυο μέσα στο υπνοδωμάτιο τους (β) η πλειοψηφία των μαθητών (57% από την Ελλάδα και 55% από την Κροατία) περνά καθημερινά μια έως δυο ώρες στο Διαδίκτυο (γ) η συνομιλία (chat) με φίλους και τα παιχνίδια είναι οι πιο δημοφιλείς online δραστηριότητες (δ) το 24% των μαθητών από την Ελλάδα και το 22% των μαθητών από την Κροατία δεν αφιερώνουν καθόλου χρόνο για παιχνίδια στον υπολογιστή (ε) μόνο το 4% των μαθητών από την Ελλάδα και το 3% των μαθητών από την Κροατία βρίσκουν την ενασχόληση για σχολικές εργασίες ενδιαφέρουσα online δραστηριότητα (στ) περίπου το 1/3 των μαθητών και των δυο χωρών συζητούν τις διαδικτυακές δραστηριότητες τους με τους γονείς τους (ζ) οι μαθητές, σε ποσοστό μεγαλύτερο από 50%, ενδιαφέρονται για τη διαδικτυακή τους φήμη και συχνά κάνουν αναζητήσεις στο Διαδίκτυο με το όνομά τους.

Τα αποτελέσματα της έρευνας για τις ψηφιακές συνήθειες των μαθητών που συμμετείχαν στο eTwinning έργο δημοσιεύθηκαν στο blog της αντίστοιχης δραστηριότητας και αποτέλεσαν το έναυσμα για να δοθούν στους γονείς των μαθητών μας χρήσιμες συμβουλές στη διάρκεια εκδήλωσης για τη λήξη της σχολικής χρονιάς.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ "PROJECT EVALUATION"

Ολοκληρώνοντας τις προγραμματισμένες δραστηριότητες, οι συνεργάτες μας από την Κροατία υλοποίησαν ένα ερωτηματολόγιο αξιολόγησης του έργου με το διαδικτυακό εργαλείο SurveyMonkey. Στην online αξιολόγηση του έργου συμμετείχαν όλοι οι εμπλεκόμενοι εκπαιδευτικοί και 85 μαθητές από τα σχολεία της Ελλάδας και της Κροατίας.

Η στατιστική επεξεργασία των αποτελεσμάτων κατέδειξε ότι σε ποσοστό πάνω από 90% οι μαθητές βρήκαν τις δραστηριότητες του έργου καλά σχεδιασμένες. Παρόλα αυτά οι μαθητές δήλωσαν ότι θα ήθελαν να είχαν πραγματοποιηθεί περισσότερες διαδικτυακές συνομιλίες μέσω skype και να είχε δοθεί περισσότερος χρόνος για τις δραστηριότητες του έργου. Η συνεργασία, η δημιουργία παρουσιάσεων, η αναζήτηση πληροφοριών στο Διαδίκτυο, η διαδικτυακή συνομιλία μέσω skype και οι προγραμματιστικές δραστηριότητες σε Scratch ήταν ανάμεσα σε εκείνα που δήλωσαν οι μαθητές ότι απόλαυσαν περισσότερο στο eTwinning έργο. Ποσοστό περίπου 85% των μαθητών δήλωσε ότι πιστεύει πως οι γνώσεις και δεξιότητες που απέκτησαν στη διάρκεια του eTwinning έργου θα είναι χρήσιμες και στη μελλοντική τους ζωή.

Τα συνολικά αποτελέσματα της αξιολόγησης του έργου δημοσιεύθηκαν από τους συνεργάτες στο blog της αντίστοιχης δραστηριότητας.

ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ

Τη σχολική χρονιά 2013-2014, το σχολείο μου εφάρμοσε για 3η συνεχή χρονιά το νέο πρόγραμμα σπουδών «ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (Σχολείο 21ου αιώνα)» στο μάθημα της Πληροφορικής Β' Γυμνασίου. Σύμφωνα με το πρόγραμμα σπουδών το μάθημα είναι δίωρο και προβλέπει την αξιοποίηση πολλαπλών διδακτικών μέσων και συνεργατικούς τρόπους μάθησης. Το TwinSpace του έργου μας πρόσφερε ένα ασφαλές περιβάλλον και πολλαπλά συνεργατικά εργαλεία ώστε να ολοκληρωθούν επιτυχώς οι δραστηριότητες του έργου και να επιτευχθούν οι διδακτικοί και παιδαγωγικοί στόχοι του ΑΠΣ του μαθήματος της Πληροφορικής. Ο παρακάτω πίνακας συνοψίζει τα ψηφιακά εργαλεία που αξιοποιήθηκαν από την υπεύθυνη καθηγήτρια και τους Έλληνες μαθητές:

Web 2.0 εργαλεία - Εφαρμογές - Υπηρεσίες	**Χρήση για…**
Οπτικό προγραμματιστικό περιβάλλον Scratch	Animated stories
Prezi, Voki, PowerPoint, iSpring PowerPoint based tool	Παρουσιάσεις
Glogster	Πολυμεσικές αφίσες
Wordle	Σύννεφα λέξεων
HotPotatoes	Διαδραστικά quizzes
Fotobabble	Αφηγηματικές εικόνες (talking images)
Windows Movie Maker, Wideo	Videos
Padlet	Ψηφιακοί πίνακες για αποτύπωση ιδεών
Skype	Τηλεδιάσκεψη
Google Forms	Online ερωτηματολόγια
Pixlr	Επεξεργασία εικόνων
Calaméo	eBook
GIFMaker.me	Animated εικόνες τύπου gif
FlashVortex.com	Flash banners
SlideBoom	Διαδικτυακή ανάρτηση παρουσιάσεων
vod-new.sch.gr	Διαδικτυακή ανάρτηση videos

Πίνακας 1: Web2.0 εργαλεία, εφαρμογές και υπηρεσίες που αξιοποιήθηκαν για την ολοκλήρωση των δραστηριοτήτων του eTwinning έργου.

ΔΙΑΧΥΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Όλα τα αποτελέσματα δημοσιεύθηκαν στο TwinSpace του έργου. Επιπλέον, όπως προκύπτει από τις αντίστοιχες καταχωρήσεις στο δημόσιο blog του έργου, οι συνεργάτες μας από την Κροατία παρουσίασαν το έργο και τα αποτελέσματα του σε εκδήλωση για τη λήξη της σχολικής χρονιάς, στην

ιστοσελίδα του σχολείου, στο ηλεκτρονικό ετήσιο περιοδικό του σχολείου, σε ένα εθνικό ηλεκτρονικό περιοδικό για τους επαγγελματίες της εκπαίδευσης, σε δυο εθνικά ηλεκτρονικά έντυπα γενικού ενδιαφέροντος και στο eTwinning Visibility Newsletter (εκδίδεται ετησίως και περιέχει χρήσιμα άρθρα για τους eTwinners).

Η υπεύθυνη καθηγήτρια του ελληνικού σχολείου παρουσίασε το έργο (α) στην εκδήλωση που πραγματοποιήθηκε για τη λήξη της σχολικής χρονιάς. Στην παρουσίαση αυτή συμμετείχαν και μαθητές-συνεργάτες του έργου (β) στην ετήσια έντυπη έκδοση του σχολείου μας ("Λεύκωμα") (γ) στην ημερίδα που διοργανώθηκε στο Ε.Κ.Ε.Φ.Ε "Δημόκριτος" στα πλαίσια του θερινού σχολείου στις 11/7/2014 με στόχο να αναδείξει καλές εκπαιδευτικές πρακτικές και να διερευνήσει τις δυνατότητες συνεργασίας των Πρότυπων Πειραματικών Σχολείων με ερευνητικά κέντρα και Πανεπιστήμια (δ) στη "Βραδιά του Ερευνητή 2014" που πραγματοποιήθηκε στο Ε.Κ.Ε.Φ.Ε. Δημόκριτος στις 26/9/2014. Στο εκθεσιακό περίπτερο των Πρότυπων Πειραματικών Σχολείων παρουσιάστηκαν οι μαθητικές ψηφιακές αφηγήσεις με το Scratch 2.0 που δημιουργήθηκαν στο πλαίσιο του eTwinning έργου.

Το ψηφιακό υλικό που ανέπτυξε η υπεύθυνη καθηγήτρια για την υποστήριξη των παραπάνω δράσεων έχει δημοσιευθεί στο δημόσιο blog του TwinSpace.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τα αποτελέσματα του έργου και οι στάσεις των μαθητών έδειξαν ότι ένα eTwinning έργο συνιστά μια καλή πρακτική εμπλουτισμού του Π.Σ. του μαθήματος της Πληροφορικής και έχει θετική επίδραση στα κίνητρα μάθησης των μαθητών. Το μάθημα της Πληροφορικής έγινε ιδιαίτερα ενδιαφέρον για τους μαθητές. Η συνεργασία με Ευρωπαϊκά σχολεία και η ανάρτηση των μαθητικών εργασιών στο Twinspace κινητοποίησε τους μαθητές, οι οποίοι επιμελούνταν τα ψηφιακά έργα τους με ιδιαίτερη προσοχή.

Το έργο προσέφερε στους συμμετέχοντες μαθητές αυθεντικές συνθήκες ανάπτυξης δεξιοτήτων συνεργασίας, λήψης αποφάσεων, εξαγωγής συμπερασμάτων, δημιουργικής χρήσης ψηφιακών τεχνολογιών και αξιοποίησης της Αγγλικής γλώσσας.

Οι μαθητές συνειδητοποίησαν ότι μια κοινή γλώσσα επικοινωνίας (όπως η Αγγλική), το Διαδίκτυο και οι υπηρεσίες του δημιουργούν προϋποθέσεις για συνεργασίες χωρίς σύνορα.

Ένα από τα πιο επιτυχημένα αποτελέσματα του έργου ήταν τα Scratch έργα με τα οποία οι μαθητές παρουσίασαν με πρωτότυπο και δημιουργικό τρόπο θέματα ασφάλειας στο Διαδίκτυο. Η αξιολόγηση του eTwinning έργου από τους μαθητές καθώς ο βαθμός εμπλοκής τους στην προγραμματιστική δραστηριότητα στο περιβάλλον Scratch (οι μαθητές εργάστηκαν εντατικά ακόμη και την τελευταία ημέρα της σχολικής χρονιάς για να ολοκληρώσουν τα έργα τους) επιβεβαιώνουν τις προτάσεις του Ευρωπαϊκού προγράμματος inGenious: ο προγραμματισμός σε Scratch περιλαμβάνεται ανάμεσα στις εκπαιδευτικές πρακτικές που εξασφαλίζουν την ενεργό συμμετοχή των μαθητών στη διδασκαλία ενώ ταυτόχρονα καλλιεργεί τη δημιουργικότητα και τη λογική σκέψη.

Η εξαιρετική συνεργασία μας με το σχολείο από την Κροατία και τα επιτυχημένα αποτελέσματα δημιούργησαν σε όλους αίσθημα αυτοπεποίθησης, επιτυχίας και κοινωνικής ανάπτυξης. Οι δραστηριότητες του έργου επέτρεψαν στους μαθητές να αναπτύξουν τη δημιουργικότητά τους και να ευαισθητοποιηθούν σε θέματα ασφάλειας στο διαδίκτυο. Μεταξύ μας καλλιεργήθηκαν σχέσεις συνεργασίας και εμπιστοσύνης ώστε να συζητήσουμε θέματα που απασχολούσαν τους μαθητές και είχαν σχέση με την ενασχόλησή τους με τον ιστότοπο κοινωνικής δικτύωσης Facebook. Ως αποτέλεσμα, προέκυψε η ανάγκη ανανέωσης τού εσωτερικού κανονισμού του σχολείου μας ώστε να διαμορφώνει το κλίμα εκείνο που εξασφαλίζει την ηθική χρήση των ψηφιακών μέσων από τους μαθητές εντός και εκτός του σχολικού περιβάλλοντος.

Ως εκπαιδευτικός, επέκτεινα τις γνώσεις και δεξιότητές μου, γεγονός που συνέβαλλε στην προσωπική και επαγγελματική μου ανάπτυξη και βελτίωσε τις διδακτικές πρακτικές μου. Επιπλέον, η τακτική επίσκεψη στο eTwinningDesktop επέτρεψε την ενημέρωση μου για τις προσφερόμενες εκδηλώσεις μάθησης του eTwinning και για τα μαθήματα στο European Schoolnet Academy. Η παρακολούθηση κάποιων μαθημάτων έδωσε δυνατότητες επαγγελματικής ανάπτυξης χωρίς την επιβάρυνση της μετακίνησης ή των διδάκτρων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Marshall, M. L. (2004). Examining School Climate: Defining Factors and Educational Influences. Ανακτήθηκε στις 5 Οκτωβρίου 2014 από τη διεύθυνση http://schoolsafety.education.gsu.edu/wp-content/blogs.dir/277/files/2013/10/whitepaper_marshall.pdf.

Resnick, M., Maloney, J., Monroy-Hernández, A., Rusk, N., Eastmond, E., Brennan, K., Millner, A., Rosenbaum, E., Silver, J., Silverman, B., Kafai, Y., (2009). Scratch: Programming for All, November 2009, *Communications of the ACM*, 52(11), pp. 60-67.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους τους συναδέλφους μου στο Βαρβάκειο ΠΠ Γυμνάσιο με τους οποίους συνεργάστηκα τη σχολική χρονιά 2013-14 για τη σχεδίαση διαθεματικών διδασκαλιών και ιδιαίτερα τις καθηγήτριες που συνέβαλλαν στο παρών eTwinning έργο Λαλιώτου Ε., Λυκούδη Ε., Μπελογιάννη Μ., Β. Οικονομίδου, Θ. Τριαντοπούλου, Τρίμη-Κύρου Κ. Ευχαριστώ ιδιαίτερα και την κ. Καλλιγιάνη Μαρίνα, πρεσβευτή eTwinning, η οποία ήταν πάντα διαθέσιμη να διευκρινίσει οποιοδήποτε θέμα προέκυπτε.

Επαναλαμβάνοντας ένα αρχαίο πείραμα με τη χρήση τεχνολογιών αιχμής: ένα παράδειγμα βιωματικής και διαθεματικής διδασκαλίας μέσω eTwinning

Κωστόπουλος Βασίλης[1]

[1] Καθηγητής μαθηματικών Πρότυπου Πειραματικού Γυμνασίου Αγίων Αναργύρων
bkostop@sch.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το πρόγραμμα eTwinning «Ερατοσθένης 2014» είναι ένα καινοτόμο πρόγραμμα που κάνει χρήση των νέων τεχνολογιών προκειμένου να γίνει ο υπολογισμός της περιφέρειας της Γης με τον αρχαιότερο γνωστό τρόπο: τη μέθοδο του Ερατοσθένη.

Ένα μεγάλο μέρος του προγράμματος βασίζεται στη βιωματική διδασκαλία αφηρημένων εννοιών ειδικότερα στους τομείς των μαθηματικών και φυσικών επιστημών. Ειδικότερα οι συμμετέχοντας μαθητές καλούνται να προβούν σε τριγωνομετρικούς και γεωμετρικούς υπολογισμούς βασιζόμενοι στις δικές τους μετρήσεις του μήκους της σκιάς ενός στύλου. Από αυτή την απλή εμπειρική διαδικασία θα καταλήξουν στον υπολογισμό με ακρίβεια της περιφέρειας της Γης υπό την καθοδήγησή τους βήμα βήμα από τους συμμετέχοντες καθηγητές. Για τη διαδικασία αυτή θα βιώσουν τη συλλογική δουλειά που απαιτείται για την επιστημονική πρόοδο καθώς ο υπολογισμός της περιφέρειας της Γης δεν μπορεί να γίνει παρά μόνο με την βοήθεια των μετρήσεων των μαθητών ενός άλλου σχολείου σε διαφορετική γεωγραφική τοποθεσία.

Το πρόγραμμα είναι κατεξοχήν διαθεματικό, διότι πέρα από τις αρχές μαθηματικών και φυσικών επιστημών που προαναφέρθηκαν, απαιτούνται γνώσεις από τη Γεωγραφία, την Τεχνολογία, την Ιστορία, τις Ξένες Γλώσσες (στο πρόγραμμα η επικοινωνία γίνεται στα Αγγλικά και Γαλλικά), τα Εικαστικά και τις ΤΠΕ.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *eTwinning, διαθεματικότητα, βιωματική διδασκαλία*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα εισήγηση παρουσιάζει το πρόγραμμα eTwinning «Ερατοσθένης 2014». Πολλά από τα σχολεία που συμμετέχουν στο πρόγραμμα βραβεύθηκαν με την «Εθνική Ετικέτα Ποιότητας» της χώρας τους. Στην Ελλάδα βραβεύθηκαν και τα δύο συμμετέχοντα σχολεία, το Πρότυπο Πειραματικό Γυμνάσιο Αγίων Αναργύρων και το Πρότυπο Πειραματικό Γυμνάσιο Ζωσιμαίας Σχολής Ιωαννίνων. Ιδρυτής του προγράμματος αυτού είναι ο Γάλλος, κ. Eric Vaysié καθηγητής Φυσικών Επιστημών στο Collège Antonin Perspog.

Παρακάτω θα γίνει αναλυτική περιγραφή του προγράμματος, και θα επισημανθούν τα στοιχεία παιδαγωγικής καινοτομίας. Στη συνέχεια θα αναφερθούν οι στόχοι του προγράμματος και η διαθεματική του προσέγγιση. Έμφαση θα δοθεί στην επικοινωνία και συνεργασία μεταξύ των συμμετεχόντων από όλες τις χώρες σχολείων καθώς αυτό αποτελεί σημαντικό στοιχείο του προγράμματος. Θα γίνει αναφορά στη δημιουργική χρήση ΤΠΕ (απαραίτητη για κάθε πρόγραμμα eTwinning) πριν αναφερθούν τα αποτελέσματα και τα οφέλη από την εφαρμογή του προγράμματος καθώς και μία συνολική αποτίμηση του έργου.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Στα πλαίσια του προγράμματος αυτού, μαθητές από όλες τις ηπείρους συνεργάζονται προκειμένου να επαναλάβουν ένα από τα ωραιότερα πειράματα όλων των εποχών: τη μέτρηση της περιφέρειας της Γης σύμφωνα με τη μέθοδο του Ερατοσθένη.

Το 205 π.Χ. ο Έλληνας αστρονόμος Ερατοσθένης, διευθυντής της περίφημης βιβλιοθήκης της Αλεξάνδρειας, επινόησε μία γεωμετρική μέθοδο η οποία του επέτρεψε να μετρήσει με ακρίβεια το μήκος της περιφέρειας Γης.

Ξεκίνησε χρησιμοποιώντας τη μαρτυρία ότι κατά την Εαρινή ισημερία (στις 21 Ιουνίου) στις 12:00 το μεσημέρι ακριβώς (χρησιμοποιώντας το ηλιακό ρολόι) οι ακτίνες του ήλιου στη Συήνη (σημερινό Ασουάν), περιοχή που απείχε 800 χιλιόμετρα από την Αλεξάνδρεια, έπεφταν κατακόρυφα. Το συμπέρασμα αυτό προέκυπτε από την παρατήρηση ότι εκείνη τη χρονική στιγμή ένα πηγάδι

φωτιζόταν μέχρι τον πυθμένα του χωρίς σκιά. Την ίδια ημέρα και ώρα στην Αλεξάνδρεια οι ακτίνες δεν έπεφταν κατακόρυφα. Μετρώντας τη χρονική εκείνη στιγμή με τη χρήση ενός κατακόρυφου στύλου τη γωνία πρόσπτωσης των ακτίνων του ήλιου στην Αλεξάνδρεια και γνωρίζοντας την απόσταση μεταξύ Αλεξάνδρειας και Συήνης, ο Ερατοσθένης υπολόγισε την γωνία και γνωρίζοντας το μήκος του τόξου που αντιστοιχούσε στην απόσταση των δύο πόλεων υπολόγισε με ακρίβεια το μήκος της περιφέρειας της γης.

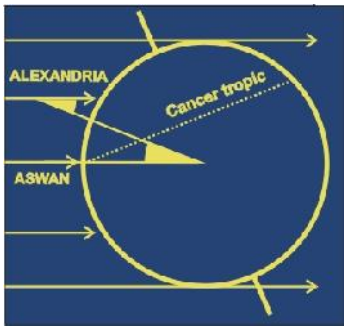

Εικόνα 1: Σχηματική αναπαράσταση του υπολογισμού περιφέρειας της γης από τον Ερατοσθένη.

Το πρόγραμμα eTwinning «Ερατοσθένης 2014» διαρκεί ένα ημερολογιακό έτος (Ιανουάριος 2014 έως Δεκέμβριο 2014) και έχει ως σημεία αναφοράς αστρονομικά φαινόμενα δηλαδή τις ισημερίες και τα ηλιοστάσια.

Τις ημερομηνίες των ισημεριών, δηλαδή 4 φορές το χρόνο, οι μαθητές του Πρότυπου Πειραματικού Γυμνασίου Αγίων Αναργύρων καθοδηγούμενοι από τους καθηγητές τους, υπολογίζουν με τη χρήση ενός κατακόρυφου στύλου που έχουν κατασκευάσει για το σκοπό αυτό τη γωνία πρόσπτωσης των ακτίνων του Ήλιου στην αυλή του σχολείου τους. Στη συνέχεια χρησιμοποιούν τα αποτελέσματα αντίστοιχων μετρήσεων των μαθητών ενός από τα σχολεία που συμμετέχουν στον πρόγραμμα για να επαληθεύσουν τον υπολογισμό του Ερατοσθένη.

Εικόνα 2: Γεωγραφική κατανομή σχολείων που συμμετέχουν στο πρόγραμμα «Ερατοσθένης 2014»

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ

Η πρωτοτυπία του προγράμματος έγκειται στο γεγονός ότι συνδυάζει ένα από τα αρχαιότερα επιστημονικά πειράματα με τεχνολογίες αιχμής. Το αρχαίο επιστημονικό πείραμα διεξάγεται ξανά και ξανά από μαθητές σε όλο τον κόσμο με βιωματικό τρόπο: οι μαθητές, συγκεκριμένη ώρα και μέρα στο προαύλιο του σχολείου τους μετρούν το μήκος της σκιάς ενός κατακόρυφου στύλου και βρίσκουν τη γωνία πρόσπτωσης των ακτίνων με τριγωνομετρικούς υπολογισμούς. Ταυτόχρονα με τη χρήση GPS βρίσκουν τις ακριβείς γεωγραφικές συντεταγμένες του τόπου τους. Συγκρίνοντας τα δεδομένα που συνέλεξαν με αυτά μαθητών από ολόκληρο τον κόσμο, καθώς τα ανταλλάσουν με τη χρήση του διαδικτύου, προχωρούν στον υπολογισμό και επαλήθευση της μέτρησης της περιφέρειας της Γης με την μέθοδο του Ερατοσθένους.

Όλες οι μετρήσεις αρχειοθετούνται στο Twinspace καθώς επίσης και σε μία ιστοσελίδα (http://www.eratosthenes.eu). Το τελευταίο στάδιο του πειράματος, μετά τις μετρήσεις και τους υπολογισμούς είναι οι τηλεδιασκέψεις των μαθητών για την παρουσίαση αυτών.

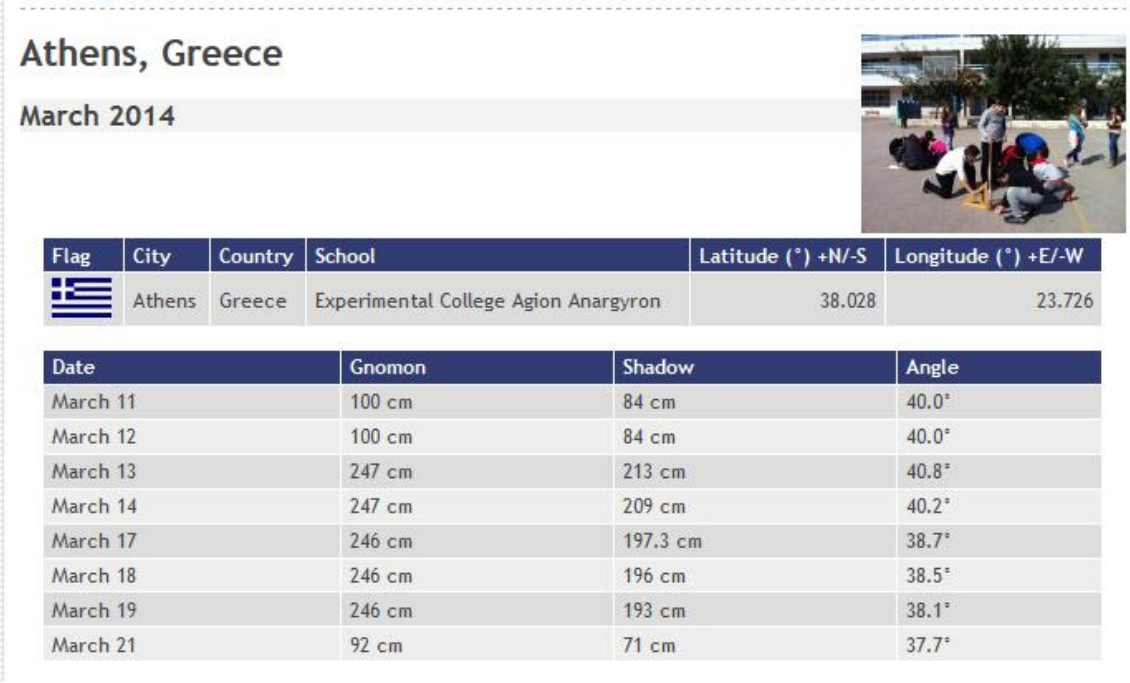

Athens, Greece

March 2014

Flag	City	Country	School	Latitude (°) +N/-S	Longitude (°) +E/-W
	Athens	Greece	Experimental College Agion Anargyron	38.028	23.726

Date	Gnomon	Shadow	Angle
March 11	100 cm	84 cm	40.0°
March 12	100 cm	84 cm	40.0°
March 13	247 cm	213 cm	40.8°
March 14	247 cm	209 cm	40.2°
March 17	246 cm	197.3 cm	38.7°
March 18	246 cm	196 cm	38.5°
March 19	246 cm	193 cm	38.1°
March 21	92 cm	71 cm	37.7°

Εικόνα 3: Καταγραφή των μετρήσεων και υπολογισμών των μαθητών του Πρότυπου Πειραματικού Γυμνασίου Αγίων Αναργύρων στο Twinspace.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Το πρόγραμμα έχει τους εξής στόχους:

1. Να εξοικειωθούν οι μαθητές με τα προγράμματα eTwinning συμμετέχοντας ενεργά στην πλατφόρμα twinspace.
2. Να αναπτύξουν τις επικοινωνιακές τους δεξιότητες και να κατανοήσουν και να διαχειριστούν τη διαφορετικότητα. Ταυτόχρονα διδάσκονται και εφαρμόζουν τρόπους επικοινωνίας και κοινής χρήσης δεδομένων με τη χρήση της τεχνολογίας (ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, chat, Google drive).
3. Να εξοικειωθούν με τη χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών για παρουσιάσεις, επεξεργασία κειμένων, επεξεργασία λογιστικών φύλλων, επεξεργασία video και εικόνας, τηλεδιασκέψεις και χρήση GPS για τον υπολογισμό της γεωγραφικής θέσης.
4. Να διδαχθούν μέσω της ομαδοσυνεργατικής μεθόδου διδασκαλίας διαθεματική ύλη
5. Να αναπτύξουν κοινωνικές δεξιότητες συμμετοχής σε ομάδες προκειμένου μέσα από την ομαλή συνεργασία να προκύψουν τα αποτελέσματα που είναι απαραίτητα για την επανάληψη του πειράματος του Ερατοσθένους.

ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Το πρόγραμμα αυτό είναι κατεξοχήν διαθεματικό. Συμπεριλαμβάνει ενότητες από μαθηματικά, ιστορία, γεωγραφία, αστρονομία, φυσική, ΤΠΕ, ξένες γλώσσες, τεχνολογία, εικαστικά.

Συγκεκριμένα στα Μαθηματικά διδάσκονται βασικές γεωμετρικές έννοιες παραλληλίας ευθειών, σχέσεις μεταξύ γωνιών, τριγωνομετρία και άλλες έννοιες προκειμένου να κατανοηθεί και να εξηγηθεί το πείραμα. Η διδασκαλία είναι βιωματική καθώς τα παιδιά κατασκευάζουν όργανα μέτρησης, και μετρούν και εφαρμόζουν στην πράξη όλα όσα αναπτύσσονται θεωρητικά στην τάξη. Τέλος, διδάσκονται τη χρήση του λογισμικού Geogebra.

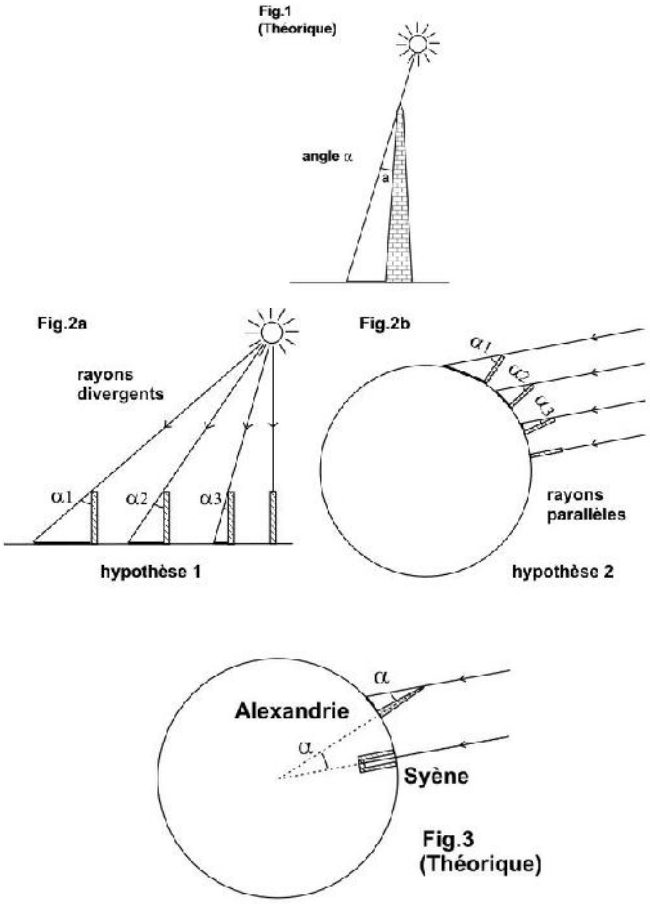

Εικόνα 4: Μαθηματικές έννοιες και υποθέσεις που διδάσκονται στην τάξη.

Στην Ιστορία μελετούν το ιστορικό πλαίσιο της εποχής του Ερατοσθένους καθώς και της προόδου των επιστημών της ιστορικής εκείνης περιόδου. Στο μάθημα της Φυσικής εξηγούνται φαινόμενα όπως της κίνησης της Γης και του Ήλιου, της ευθύγραμμης διάδοσης του φωτός και άλλα. Στη Γεωγραφία διδάσκονται την έννοια των γεωγραφικών συντεταγμένων, την έννοια των μεσημβρινών και παραλλήλων, καθώς και τη γεωγραφία των χωρών με τους μαθητές των οποίων υπάρχει επικοινωνία στο Twinspace.

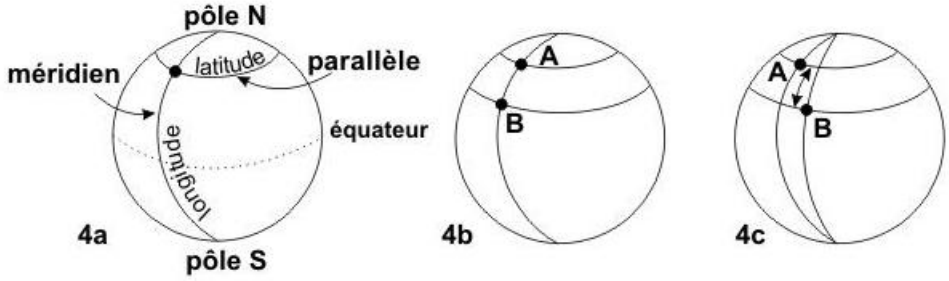

Εικόνα 5: Παράδειγμα γεωγραφικών εννοιών που διδάσκονται.

Στο μάθημα της Πληροφορικής μαθαίνουν τη χρήση του απαραίτητου λογισμικού (λογιστικά φύλλα, επεξεργασία κειμένου, φωτογραφίες, βίντεο, παρουσιάσεις), λογισμικό για επικοινωνία μεταξύ των σχολείων για ανταλλαγή πληροφοριών, για δημοσίευση στοιχείων, για ενημέρωση , για εύρεση πληροφοριών και για τηλεδιασκέψεις. Η συμμετοχή στις τηλεδιασκέψεις προϋποθέτει προετοιμασία στα μαθήματα ξένων γλωσσών (Αγγλικών και Γαλλικών) με την εκμάθηση του απαραίτητου λεξιλογίου και δομών της γλώσσας.

Στο μάθημα της Τεχνολογίας, η διδασκαλία περιλαμβάνει και πρακτική κατασκευή κατακόρυφων στύλων που είναι απαραίτητοι για τις μετρήσεις.

Εικόνα 6: Κατασκευή κατακόρυφου στύλου από μαθητή της Α γυμνασίου.

Εικόνα 7: Μετρήσεις με τη χρήση του στύλου.

Τέλος δε στο μάθημα των εικαστικών φιλοτεχνήθηκαν αφίσες, και επεξεργάστηκαν φωτογραφίες.

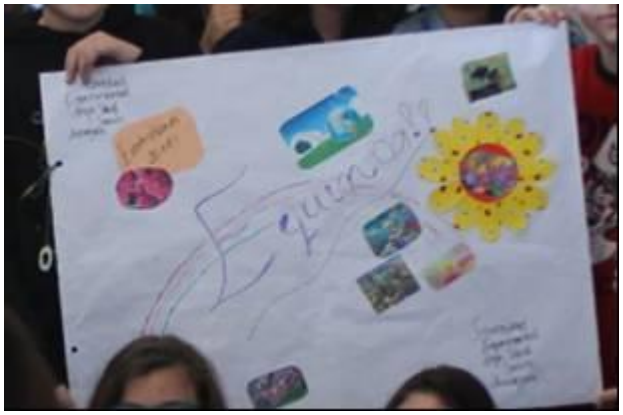

Εικόνα 8: Δημιουργία αφίσας για τον εορτασμό της εαρινής ισημερίας.

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

Κατά τη διάρκεια των δύο εναρκτήριων δραστηριοτήτων στο Twinspace (Spotlight on the schools), οι μαθητές παρουσιάζουν την ομάδα τους και την θέση τους στον χάρτη.

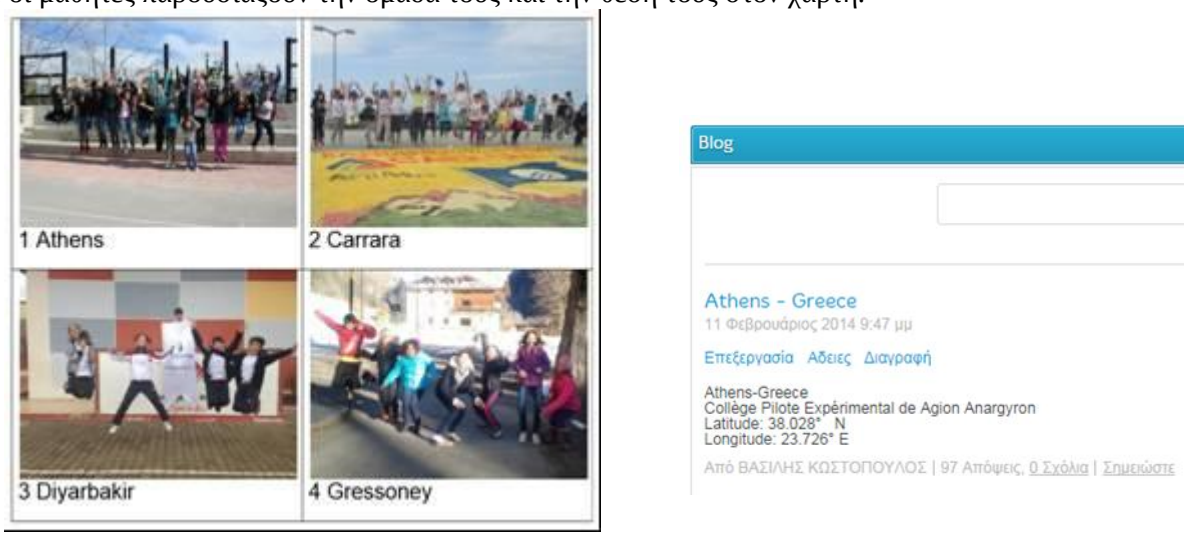

Εικόνα 9: Εναρκτήρια δραστηριότητα στο Twinspace

Για τις κύριες μετρήσεις (κατά τις ισημερίες και τα ηλιοστάσια) τα δεδομένα ανταλλάσσονται σε πραγματικό χρόνο σε ένα Google drive sheet και αυτό το αρχείο ενσωματώνεται σε μία σελίδα wiki.

Στο Twinspace αναρτώνται φωτογραφίες που απεικονίζουν τους μαθητές την ώρα των μετρήσεων καθώς και οι διαφορετικοί τύπο στύλων που χρησιμοποιούν για τις μετρήσεις. Η μελέτη των φωτογραφιών μπορεί δυνητικά να δώσει κάποιες πληροφορίες για πιθανά λάθη στα αποτελέσματα των μετρήσεων ή της διαδικασίας της μέτρησης. Έχει δημιουργηθεί ένα υπολογιστικό φύλλο στο Google drive το οποίο αυτόματα υπολογίζει την περιφέρεια της γης με βάση τα διαθέσιμα δεδομένα, και αυτό επιτρέπει σε κάθε σχολείο να βρει τον καταλληλότερο συνεργάτη (δηλαδή το σχολείο το οποίο έχει κάνει την ακριβέστερη μέτρηση που θα επιτρέψει τον ακριβή υπολογισμό της περιμέτρου της Γης). Στη συνέχεια, ένα πρότυπο στο πρόγραμμα Geogebra χρησιμεύει στη δημιουργία του σχετικού γεωμετρικού σχήματος. Το πρότυπο αυτό θα υπολογίσει αυτόματα την περιφέρεια της Γης χρησιμοποιώντας τα δεδομένα από τις μετρήσεις των δύο σχολείων.

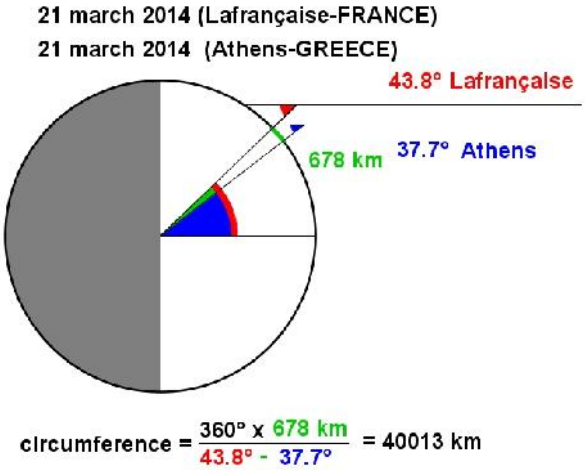

Εικόνα 10: Πρότυπο Geogebra για τον υπολογισμό της περιφέρειας της Γης.

Στη συνέχεια οι μετρήσεις, και τα αποτελέσματα των υπολογισμών παρουσιάζονται μέσω τηλεδιάσκεψης όπου γίνεται αναφορά στα σχολεία που πραγματοποίησαν τις πιο ακριβείς μετρήσεις.

Από τα παραπάνω είναι φανερό ότι το πρόγραμμα «Ερατοσθένης 2014» βασίζεται στην επιστημονική συνεργασία: οι μετρήσεις ενός άλλου σχολείου είναι απαραίτητες για να υπολογισθεί το τελικό αποτέλεσμα. Οι μαθητές αντιλαμβάνονται ότι οι επιστημονικές πρόοδοι είναι εξ ανάγκης αποτέλεσμα συλλογικής εργασίας. Ενθαρρύνονται να αναλύουν τα δεδομένα και να παρατηρούν τις φωτογραφήσεις των μετρήσεων των συνεργαζόμενων σχολείων. Για παράδειγμα είναι εύκολο να

ανιχνευθούν προβλήματα έλλειψης καθετότητας του στύλου σε μία φωτογραφία. Από την ποιότητα των μετρήσεων εξαρτάται και το τελικό αποτέλεσμα.

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΤΠΕ

Στο πρόγραμμα «Ερατοσθένης 2014» χρησιμοποιούνται τα εξής εργαλεία ΤΠΕ:

- Εργαλεία e-twinning : twinblog και twinspace

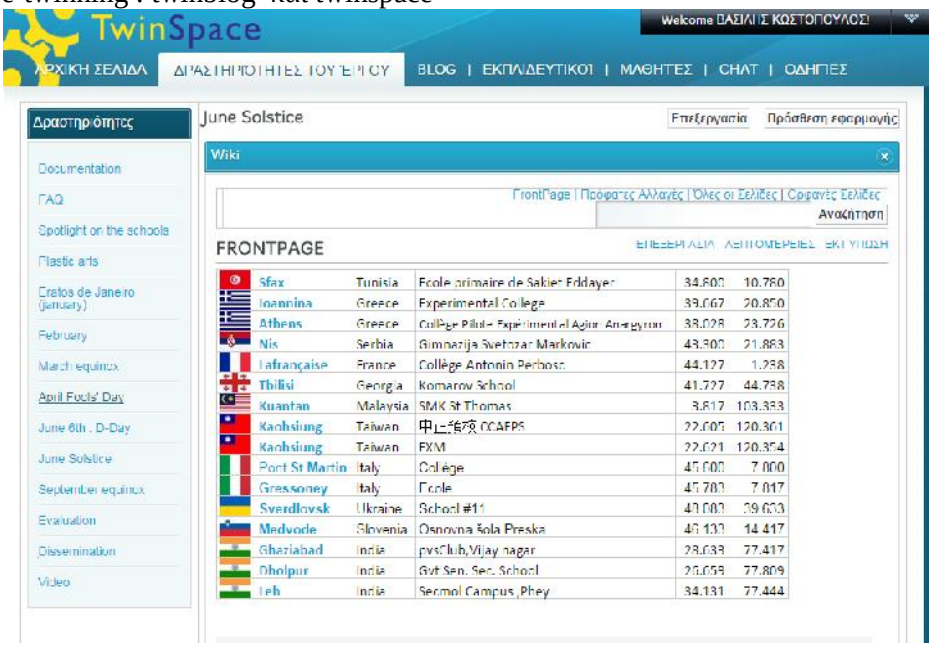

Εικόνα 11: Δημοσίευση αποτελεσμάτων στο Twinspace.

- Μια ιστοσελίδα για δημοσίευση των αποτελεσμάτων και πληροφοριών για το πρόγραμμα: http://www.eratosthenes.eu
- Χρήση Google drive sheet όπου κάθε σχολείο αναρτά τις μετρήσεις του και γίνονται αυτόματα οι υπολογισμοί. Ο αυτόματος υπολογισμός είναι σημαντικός επειδή ο αριθμός των σχολείων είναι μεγάλος και πρέπει να επιλεγεί το σχολείο που έχει κάνει την ακριβέστερη μέτρηση ως ο καλύτερος συνεργάτης. Για παράδειγμα τον Μάρτιο 2014 συμμετείχαν στις μετρήσεις 35 σχολεία, έγιναν μετρήσεις για επτά ημέρες και χρειάστηκε να γίνουν 296 υπολογισμοί.
- Οι καθηγητές χρησιμοποιούν τα κοινωνικά δίκτυα και συγκεκριμένα μία ανοιχτή ομάδα με 193 μέλη στο Facebook προκειμένου να προγραμματίσουν τις μετρήσεις καθώς και να ανταλλάξουν αποτελέσματα μετρήσεων σε πραγματικό χρόνο http://www.facebook.com/groups/Eratos

Εικόνα 12: Ομάδα καθηγητών στο Facebook.

- Τέλος γίνονται τηλεδιασκέψεις προκειμένου να έχουν οι μαθητές επικοινωνία σε πραγματικό χρόνο.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΟΦΕΛΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Κατά τη διάρκεια του προγράμματος, οι Ευρωπαίοι eTwinners μπορούν να επικοινωνήσουν με συνεργάτες από όλο τον κόσμο και να συνομιλήσουν online μέσω τηλεδιάσκεψης. Συγκεκριμένα συμμετέχουν στο πρόγραμμα περισσότερα από 20 σχολεία από όλο τον κόσμο, περισσότεροι από 40 Εκπαιδευτικοί κα εκατοντάδες μαθητές. Από την Ελλάδα συμμετέχουν 2 σχολεία (το Πρότυπο Πειραματικό Γυμνάσιο Ζωσιμαίας Σχολής Ιωαννίνων και το Πρότυπο Πειραματικό Γυμνάσιο Αγίων Αναργύρων) υπό την καθοδήγηση 8 καθηγητών διαφόρων ειδικοτήτων. Υπάρχει δε πολύ καλή συνεργασία μεταξύ των καθηγητών των δυο Σχολείων καθώς και των μαθητών τους.

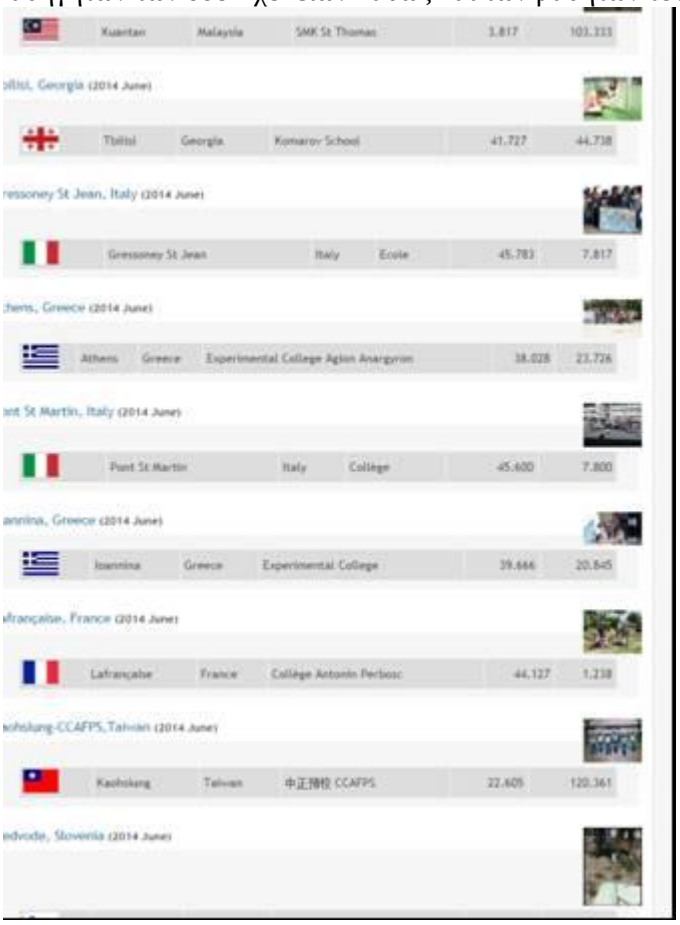

Εικόνα 13: Μερικά από τα συμμετέχοντα σχολεία.

ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Το πρόγραμμα πέτυχε όλους τους μαθησιακούς στόχους που είχαν τεθεί και επιπλέον βραβεύθηκε με «Εθνική Ετικέτα Ποιότητας».

Παρατηρήθηκε ότι οι μαθητές εξασκήθηκαν και βελτίωσαν τις γνώσεις τους στη χρήση των ΤΠΕ.

Επίσης η βιωματική διδασκαλία των μαθηματικών, τεχνολογίας, ξένων γλωσσών είχαν ως αποτέλεσμα την ενίσχυση του ενδιαφέροντος των μαθητών του σχολείου μας για τα μαθήματα αυτά.

Παρατηρήθηκε ότι οι μαθητές έγιναν πιο υπεύθυνοι και ανταποκρίνονταν με προθυμία στις προθεσμίες που είχαν τεθεί για την ολοκλήρωση των εργασιών του προγράμματος (π.χ. μετρήσεις συγκεκριμένες ημέρες και ώρες, υπολογισμοί με συγκεκριμένη προθεσμία, προετοιμασία παρουσιάσεων για προκαθορισμένες τηλεδιασκέψεις κλπ.).

Παρατηρήθηκε επίσης ότι οι μαθητές ανέπτυξαν τρόπους επικοινωνίας προκειμένου να εργαστούν αποτελεσματικά σε ομάδες και επιπλέον να συνεργαστούν με ομάδες μαθητών άλλων σχολείων.

Οι μαθητές άντλησαν υπερηφάνεια με το να γίνουν δεκτοί ως ισότιμα μέλη μιας παγκόσμιας κοινότητας μαθητών με κοινά ενδιαφέροντα.

Τέλος ένιωσαν ηθική ικανοποίηση με τη βράβευση του έργου τους και της απονομής σε αυτούς της «Εθνικής Ετικέτας Ποιότητας μαθητή».

Δυσκολίες αντιμετώπισαν οι μαθητές λόγω έλλειψης χρόνου και δεδομένου ότι το πρόγραμμα υλοποιήθηκε εκτός ωραρίου και συχνά οι μετρήσεις γίνονταν την ώρα του διαλείμματος (με εθελοντική συμμετοχή μαθητών και καθηγητών).

Οι μαθητές δεν ήταν οι μόνοι που άντλησαν την ικανοποίηση του ανήκειν σε μία παγκόσμια κοινότητα. Το ίδιο παρατηρήθηκε και στους καθηγητές, οι οποίοι και αυτοί με τη σειρά τους απαιτήθηκε να συνεργαστούν τόσο μέσα στο ίδιο σχολείο με συναδέλφους διαφορετικών ειδικοτήτων όσο και σε εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο.

Επίσης οι καθηγητές είχαν μία μοναδική ευκαιρία να υλοποιήσουν διαθεματικές και βιωματικές διδασκαλίες.

Βέβαια, προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι, έπρεπε να υπερπηδηθούν εμπόδια όπως η έλλειψη τεχνολογικών υποδομών στο Πρότυπο Πειραματικό Γυμνάσιο Αγίων Αναργύρων, με μέσα των καθηγητών. Χρειάστηκαν δε ατελείωτες ώρες επικοινωνίας και συνεργασίας μεταξύ των καθηγητών του σχολείου και μεταξύ των συνεργατών άλλων σχολείων με τη χρήση των νέων τεχνολογιών και κοινωνικών δικτύων.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η επιτυχία του προγράμματος πρέπει να ενθαρρύνει τους εκπαιδευτικούς στην χρήση του eTwinning. Ποτέ άλλοτε στη διδακτική πράξη δεν δίνονταν τόσες πολλές δυνατότητες στον εκπαιδευτικό και τόσα πολλά ερεθίσματα στους μαθητές. Πράγματι, η συμμετοχή της χώρας μας σε Ευρωπαϊκά Προγράμματα σε συνδυασμό με τις άπειρες δυνατότητες που προσφέρουν οι ΤΠΕ, είναι μία χρυσή ευκαιρία για την καλύτερη εκπαίδευση των παιδιών μας προκειμένου να αντιμετωπίσουν τις σύγχρονες προκλήσεις. Ένα από τα μεγαλύτερα στοιχήματα είναι ωστόσο η διάχυση της καινοτόμου διδακτικής πρακτικής οριζόντια σε όλα τα ελληνικά σχολεία. Η εισήγηση αυτή έγινε με την ελπίδα ότι ο ενθουσιασμός μας για τα θετικά αποτελέσματα θα συμπαρασύρει όσο το δυνατόν περισσότερους εκπαιδευτικούς στη χρήση των εργαλείων που απλόχερα τους προσφέρονται για την παροχή περισσότερων ευκαιριών στα παιδιά μας.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

European Commission (2008). *Comenius actions – eTwinning*. Ανακτήθηκε 30 Σεπτεμβρίου 2014, από τη διεύθυνση http://ec.europa.eu/education/comenius/doc1010_en.htm.

Frey, K. (1998). *Η «μέθοδος project: Μια μορφή συλλογικής εργασίας στο σχολείο ως θεωρία και πράξη*, Μτφρ. Κ. Μάλλιου, Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Κυριακίδης.

Δαπόντες, Ν. (2002). Η Κοινωνία της Πληροφορίας: Η εκπαιδευτική διάσταση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στην Εκπαίδευση. Στο Χρ. Κυνηγός και Ε. Β. Δημαράκη (επιμ.) *Νοητικά Εργαλεία και Πληροφορικά Μέσα. Παιδαγωγική Αξιοποίηση της Σύγχρονης Τεχνολογίας για τη Μετεξέλιξη της Εκπαιδευτικής Πρακτικής*, Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη, σσ. 82-97.

Ματσαγγούρας, Η.(2000). *Ομαδοσυνεργατική Διδασκαλία*, Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη.

Ράπτης, Α. & Ράπτη, Α. (2007). *Μάθηση και διδασκαλία στην εποχή της Πληροφορορίας*. Α Τόμος, Αθήνα: Εκδόσεις Ράπτη.

ΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΤΟΠΟΘΕΣΙΕΣ

http://new-twinspace.etwinning.net/web/p101402 Η πλατφόρμα Twinspace του προγράμματος «Ερατοσθένης 2014»

http://www.eratosthenes.eu/spip/ Η ιστοσελίδα του προγράμματος «Ερατοσθένης»

Η Αξιοποίηση του Moodle ως Μέσο Υποστήριξης στα Σχολικά Συνεργατικά Προγράμματα

Κ. Κωστοπούλου[1], Α. Ζωγράφου[2], Α. Λουμπαρδιά[3], Α. Αθανασούλια[4]

[1] Μαθηματικός, 2ο Γυμνάσιο Τρίπολης, MEd Επιστήμες Αγωγής
kalkostop@sch.gr
[2] Πληροφορικής, 1ο Γενικό Λύκειο Θήβας, MEd Επιστήμες Αγωγής
anzograf@sch.gr
[3] Μαθηματικός, 2ο Γενικό Λύκειο Τρίπολης, MSc Προηγμένα Τηλεπικοινωνιακά Συστήματα και Δίκτυα
loumpardia@sch.gr
[4] Θεολόγος, Διευθύντρια 1ου Γυμνάσιου Θήβας
mail@1gym-thivas.voi.sch.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στα πλαίσια της παρούσας εισήγησης, παρουσιάζεται ένα σύντομο θεωρητικό πλαίσιο που αφορά το Moodle, το οποίο είναι ένα από τα πλέον ευρείας χρήσεως συστήματα διαχείρισης μάθησης, καθώς και τα χαρακτηριστικά και οι δυνατότητες της συγκεκριμένης πλατφόρμας. Αξιοποιώντας το Moodle σε ρεαλιστικές συνθήκες ελληνικού δημόσιου σχολείου μέσω δειγματικής διδασκαλίας επιδιώκουμε να δούμε την αποτελεσματικότητα της συνεργατικής μάθησης. Τέλος με τη χρήση ερωτηματολογίου καταγράφονται οι απόψεις των μαθητών της Β΄τάξης του 1ου Γενικού Λυκείου Θήβας για το ρόλο του Moodle ως μέσου υποστήριξης στα σχολικά συνεργατικά προγράμματα και αναφέρονται τα συμπεράσματα που προκύπτουν από την έρευνα αυτή.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *Συνεργατική μάθηση, Moodle, συνεργατικά σχολικά προγράμματα.*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στη σημερινή εποχή, οι εκπαιδευτικές προσεγγίσεις δίνουν ιδιαίτερη βαρύτητα στην ενεργή συμμετοχή του μαθητή στην εκπαιδευτική διαδικασία, η οποία πετυχαίνεται μέσα από την ομαδική συνεργασία των μαθητών (Dutton et al., 2003). Ένας από τους τρόπους που ενισχύεται η συνεργασία, η επικοινωνία, η ανάπτυξη της κριτικής τους σκέψης και ικανότητας, η καλλιέργεια της ικανότητα της ανακάλυψης και της δημιουργικότητας είναι η συμμετοχής τους σε σχολικά συνεργατικά

προγράμματα. Η αξιοποίηση των ΤΠΕ στην εκπαίδευση είναι σημαντική για την προώθηση των συνεργασιών. Αφού μέσα σ' αυτά τα πλαίσια διαμορφώνονται νέα περιβάλλοντα που αξιοποιούν την τεχνολογία. Η πλατφόρμα Moodle προσφέρεται και αποτελεί κίνητρο για την συμμετοχή μαθητών και εκπαιδευτικών σε σχολικά συνεργατικά προγράμματα. Μέσω αυτής προωθείται η συνεργατική και διαθεματική μάθηση ενώ οι μαθητές αναλαμβάνουν, διαθεματικές εργασίες και συνεργάζονται με άλλα σχολεία, χρησιμοποιώντας τα εργαλεία επικοινωνίας αυτής, για την ολοκλήρωσή τους.

Κεφάλαιο 1ο: Η Εκπαιδευτική Πλατφόρμα MOODLE

Ορισμός της πλατφόρμας Moodle και τα χαρακτηριστικά της

Το Moodle είναι ένα περιβάλλον ηλεκτρονικής μάθησης, παγκοσμίως διαδεδομένο, παρέχεται δωρεάν ως ελεύθερο λογισμικό-λογισμικό ανοικτού κώδικα διαχείρισης εκπαιδευτικού περιεχομένου. Η πλατφόρμα Moodle δημιουργήθηκε από τον Martin Dougiamas και βασίζεται στην «κοινωνική εποικοδομητική μάθηση» και μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την ηλεκτρονική διδασκαλία οποιουδήποτε μαθήματος και οποιουδήποτε επιπέδου. Χρησιμοποιείται από πολλούς φορείς σε όλο τον κόσμο, πανεπιστήμια, κολλέγια, ιδιωτικά σχολεία αλλά και φροντιστήρια.

1.2 Λειτουργίες του MOODLE

Όπως αναφέρετε από τον Αράπογλου (2010), μερικές από τις δραστηριότητες και ενότητες που μπορούμε να συναντήσουμε σε μια πλατφόρμα moodle είναι:

Α) Δραστηριότητες

- **Απορίες:** Κάθε εκπαιδευόμενος μπορεί να εκφράσει την απορία του με λέξεις-κλειδιά και να λάβει απάντηση.
- **Απουσιολόγια:** Μπορούν να καταχωρούνται οι απουσίες του μαθητή από τον καθηγητή ή αυτόματα. Ο εκπαιδευόμενος μπορεί να παρακολουθεί την πορεία των απουσιών του.
- **Ασκήσεις (Exercises):** Υποβολή από τον εκπαιδευόμενο της εργασίας του για αξιολόγηση. Ο εκπαιδευτής αξιολογεί την εργασία με σχόλια και μπορεί να την επιστρέψει στον εκπαιδευόμενο για βελτίωση και υποβολή εκ νέου.
- **Διάλογοι (Dialogues):** Ο εκπαιδευόμενος μπορεί να ανοίξει διάλογο με τον εκπαιδευτή του, ο εκπαιδευτής με τη σειρά του με άλλον εκπαιδευόμενο και να δημιουργηθεί μια ομάδα που θα λάβει μέρος στο διάλογο.
- **Εργασίες (Assignements):** Ο εκπαιδευτής αναθέτει εργασίες και οι εκπαιδευόμενοι υποχρεούνται να την υποβάλλουν σε συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. Η υποβολή γίνεται με τη

δημιουργία ενός αρχείου σε μορφή που έχει ζητηθεί, υποβάλλεται ανεβάζοντάς την στην σελίδα και βαθμολογείται από τον εκπαιδευτή.

- **Κουίζ:** Μπορεί να έχει διάφορες μορφές ερωτήσεων όπως πολλαπλής επιλογής, σωστό-λάθος και ερωτήσεις με σύντομες απαντήσεις. Τα κουίζ επιτρέπουν τις πολλαπλές προσπάθειες. Κάθε προσπάθεια «μαρκάρεται» αυτόματα και δείχνει τη σωστή απάντηση. Αυτή η ενότητα περιλαμβάνει αυτόματη βαθμολόγηση και ο μαθητής ενημερώνεται άμεσα για την επίδοσή του.
- **Μαθήματα (Lessons):** Ο μαθητής μπορεί να δει την παρουσίαση του μαθήματος σε τμήματα. Κάθε τμήμα μπορεί να έχει μια ερώτηση που ανάλογα με την απάντηση που θα επιλέξει να τον οδηγεί σε διαφορετικό τμήμα του μαθήματος.
- **Ομάδες συζητήσεων (Forums):** Επιτρέπει τις συζητήσεις μεταξύ συμμετεχόντων. Κάθε μαθητής μπορεί να ξεκινήσει μια νέα συζήτηση και μπορεί να στείλει μηνύματα σε οποιαδήποτε συζήτηση, εφόσον είναι ανοικτή σε μαθητές.
- **Συνομιλίες πραγματικού χρόνου (Chats):** Μπορεί να πραγματοποιηθεί συνομιλία σε πραγματικό χρόνο.

Β) Ενότητες

- **Αναζήτηση:** Αναζητούμε το θέμα που θέλουμε με τη χρήση λέξεων.
- **Άτομα:** Στην επιλογή "Άτομα" μπορούμε να δούμε τη λίστα με τους συμμετέχοντες στο μάθημα, να τους στείλουμε ένα μήνυμα ή e-mail και να δούμε την δραστηριότητά τους σε αυτό το μάθημα.
- **Διαχείριση:** Αυτό είναι ένα ιδιαίτερα σημαντικό μπλοκ για τον μαθητή, καθώς του επιτρέπει να δει τους βαθμούς του στα μαθήματα, να αλλάξει τον κωδικό πρόσβασης στο Moodle και να ακυρώσει την εγγραφή του στο μάθημα. Στον εκπαιδευτή υπάρχουν επιλογές για την γενική διαχείριση του μαθήματος.
- **Επικείμενα Γεγονότα:** Είναι λίστα υπενθύμισης γεγονότων που πρόκειται να συμβούν.
- **Ημερολόγιο:** Αποτελεί την καταγραφή του προγράμματος δραστηριοτήτων των μαθημάτων, του συστήματος του Moodle και των χρηστών.
- **Μαθήματα:** Μπορούμε να μεταφερθούμε σε άλλο μάθημα ή στην κεντρική σελίδα όλων των μαθημάτων.
- **Προσωπικά μηνύματα:** Αποστολή και λήψη προσωπικών μηνυμάτων, όπως στο ηλεκτρονικό ταχυδρομείο.

- **Συνδεδεμένοι Χρήστες:** Ο εκπαιδευτής μπορεί να δει ποιοι συμμετέχοντες βρίσκονταν τα τελευταία 15 λεπτά μέσα στο μάθημα.
- **Τα μαθήματά μου:** Περιέχει συνδέσμους για τα άλλα μαθήματα, στα οποία είναι γραμμένος ο μαθητής.
- **Τελευταία νέα:** Οι μαθητές ενημερώνονται για τα πρόσφατα γεγονότα μέσω μηνυμάτων.

Κεφάλαιο 2ο: Μεθοδολογία της Έρευνας

2.1 Σκοπός της έρευνας

Σκοπός της έρευνας είναι να διερευνηθούν οι αντιλήψεις και οι στάσεις των μαθητών/τριών όταν συμμετέχουν σε ένα περιβάλλον μάθησης που γίνεται με τη διαμεσολάβηση της πλατφόρμας Moodle. Στα πλαίσια ενός συνεργατικού σχολικού προγράμματος θέλουμε να δούμε αν η πλατφόρμα αυτή λειτουργεί ως απλή πηγή άντλησης πληροφοριών, αλλά και ως περιβάλλον ηλεκτρονικής επικοινωνίας, συνεργασίας και συνέργειας των μαθητών. Εν κατακλείδι, προσδοκάμε να «μετρήσουμε» την προστιθέμενη αξία της πλατφόρμας στα σχολικά προγράμματα.

2.2 Μεθοδολογία

Η έρευνα που διεξήχθη ήταν ποσοτική και η συλλογή των δεδομένων έγινε με τη χρήση αυτοσχέδιου ερωτηματολογίου και απευθύνονταν στους μαθητές/τριες της Β΄τάξης του 1ου Γενικού Λυκείου Θήβας. Το ερωτηματολόγιο ήταν ανώνυμο, εμπιστευτικό και συνοδευόταν από μια επιστολή ενημέρωσης για το σκοπό της συμπλήρωσής του. Έχει συνολικά 13 ερωτήσεις και αποτελείται από δυο μέρη. Το πρώτο μέρος περιλαμβάνει 3 ερωτήσεις γενικής φύσεως και το δεύτερο περιέχει 10 ερωτήσεις κλειστού τύπου οι οποίες αφορούν την αξιολόγηση της εκπαιδευτικής πλατφόρμας Moodle και την χρήση της στα σχολικά συνεργατικά προγράμματα. Οι μαθητές μπορούσαν να απαντήσουν με χρήση της κλίμακας Likert διαβαθμισμένης από το 1 μέχρι το 5.

Χρησιμοποιήθηκε το πρόγραμμα Microsoft Office Excel 2003 τμήμα του Microsoft Office Professional Edition 2003, πνευματικά δικαιώματα Copyright 1985-2003 Microsoft Corporation για την ανάλυση των δεδομένων και την εξαγωγή των αποτελεσμάτων και των πινάκων της έρευνας.

2.3 Συλλογή δεδομένων

Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν μαθητές της Β΄ Τάξης του 1ου Γενικού Λυκείου Θήβας. Πριν την διεξαγωγή της έρευνας αφιερώθηκε χρόνος από τους ερευνητές να ενημερώσουν τους μαθητές σχετικά με το Mooodle τα χαρακτηριστικά, της δυνατότητες τους και τις λειτουργίες και

εφαρμόστηκε δειγματική διδασκαλία. Έπειτα μοιράστηκαν τα ερωτηματολόγια σε 10 μαθητές, σε έντυπη μορφή, με σκοπό να διορθωθούν λάθη και να συμπληρωθούν παραλήψεις, για έλεγχο της εγκυρότητας και της αξιοπιστίας (Παπαναστασίου, Κ & Παπαναστασίου, Ε 2005). Όλα τα ερωτηματολόγια επεστράφησαν στους ερευνητές και έγιναν οι απαραίτητες διορθώσεις, προχωρώντας προς την έρευνα. Η έρευνα έγινε τον Σεπτέμβριο του 2014 και τα ερωτηματολόγια, συνοδεύονταν από σαφείς οδηγίες, μοιράστηκαν από τους ερευνητές στους μαθητές αυτοπροσώπως την ώρα του μαθήματος και επιστράφηκαν στο τέλος της διδακτικής ώρας απαντημένα. Επίσης, δόθηκε ιδιαίτερη σημασία στην εμφάνισή του ερωτηματολογίου ώστε να είναι εντυπωσιακό και ενδιαφέρον και όχι κουραστικό για τους μαθητές.

Από τα 62 ερωτηματολόγια που μοιράστηκαν, επεστράφησαν συμπληρωμένα τα 48. Δηλαδή απάντησε το 100% του δείγματος .

Κεφάλαιο 3ο : Αποτελέσματα της Έρευνας

3.1 Γενικές ερωτήσεις

Από τους 62 μαθητές της Β΄τάξης του 1ου Γενικού Λυκείου Θήβας που απάντησαν στην έρευνα, οι 41 ήταν κορίτσια που αποτελούσαν το 66,13% του δείγματος και οι 21 ήταν αγόρια και αποτελούσαν το 33,87%.

Όλοι οι μαθητές (100,00%) ανήκουν στην ηλικία των 16 ετών. Από αυτούς 15 μαθητές (24,19%) έχουν συμμετάσχει στο παρελθόν σε συνεργατικό πρόγραμμα ενώ 47 μαθητές (75,81%) δεν έχουν πάρει μέρος σε τέτοιου είδους πρόγραμμα.

Συμπεραίνουμε ότι τα κορίτσια είναι διπλάσια από τα αγόρια. Το μεγαλύτερο ποσοστό 75,81% δηλώνει ότι δεν έχει συμμετάσχει σε σχολικά συνεργατικά προγράμματα στο παρελθόν.

3.2 Ειδικές Ερωτήσεις για την χρήση της εκπαιδευτικής πλατφόρμας Moodle σε συνεργατικά σχολικά προγράμματα

Στον πίνακα 1 καταχωρούνται συγκεντρωτικά οι απόψεις των μαθητών της Β΄τάξης του 1ου Γενικού Λυκείου Θήβας για την χρήση του Moodle ως μέσο υποστήριξης στα σχολικά συνεργατικά προγράμματα. Από τις απαντήσεις των μαθητών προκύπτει ότι, το 56,45% των μαθητών πιστεύουν πως η πλατφόρμα Moodle είναι πολύ εύκολη στη χρήση. Επίσης, ένα άλλο μεγάλο ποσοστό 70,97% θεωρεί ότι είναι πάρα πολύ εύκολη η αποστολή σχολίων και εργασιών μέσω της πλατφόρμας. Ποσοστό 66,13% δηλώνει ότι οι εσωστρεφείς μαθητές σε πολύ μεγάλο βαθμό μπορούν να εκφραστούν και να αποδώσουν καλύτερα μέσα από ένα ηλεκτρονικό περιβάλλον. Επίσης, ένα ποσοστό 59,68% απάντησε ότι η εκπαιδευτική πλατφόρμα Moodle είναι πολύ λειτουργικό και χρήσιμο εργαλείο στα συνεργατικά. Το 50,00% θεωρεί ότι, είναι πολύ σημαντική η παρακολούθηση, η καθοδήγηση και η

παρακίνηση από μέρους των καθηγητών και παίζει καταλυτικό ρόλο στην επιτυχία ενός τέτοιου προγράμματος. Το 33,87% θεωρούν σε πολύ μεγάλο βαθμό ότι, σε μια ηλεκτρονική τάξη ξεπερνιούνται εμπόδια που προκύπτουν στην δομή και λειτουργία μιας παραδοσιακής τάξης, όπως αυτά του τόπου και του χρόνου. Το 38,71% απάνταει ότι, η παρακολούθηση ενός τέτοιου προγράμματος θα αναπτύξει, σε πολύ μεγάλο βαθμό, τις ικανότητες στην αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση πληροφοριών. Επίσης, το 41,94% απάντησε ότι μερικές φορές νιώθουν ισχυρή την αλληλεπίδραση μεταξύ των μαθητών ώστε να οικοδομηθεί νέα γνώση. Ποσοστό 46,77% δεν νιώθει πάντα ότι είναι μέλη μιας ομάδας που μοιράζετε γνώσεις μέσω του Moodle. Τέλος, το 41,67% δεν θεωρούν την επικοινωνία που αναπτύσσεται μεταξύ των μαθητών πάντα αποτελεσματική.

		Καθόλου	**Λίγο**	**Μερικές φορές**	**Πολύ**	**Πάρα πολύ**
1.	Πιστεύετε ότι η πλατφόρμα Moodle είναι εύκολη στη χρήση της;	1 1,61%	9 14,52%	5 8,06%	35 56,45%	12 19,35%
2.	Νιώθετε ότι στο περιβάλλον Moodle είστε μέλη μιας ομάδας που διαμοιράζετε γνώσεις;	0 0,00%	6 9,68%	29 46,77%	24 38,71%	3 4,84%
3.	Θεωρείται την επικοινωνία που αναπτύσσεται μεταξύ των μαθητών αποτελεσματική;	4 6,45%	2 3,23%	27 43,55%	17 27,42%	12 19,35%
4.	Πιστεύετε ότι είναι εύκολη η αποστολή σχολίων και εργασιών στην πλατφόρμα;	1 1,61%	1 1,61%	4 6,45%	12 19,35%	44 70,97%
5.	Νιώθετε ισχυρή την αλληλεπίδραση μεταξύ των μαθητών ώστε να οικοδομηθεί νέα γνώση;	3 4,84%	8 12,90%	26 41,94%	15 24,19%	10 16,13%

6.	Πιστεύετε ότι οι εσωστρεφείς μαθητές μπορούν να εκφραστούν και να αποδώσουν καλύτερα μέσα από ένα ηλεκτρονικό περιβάλλον;	0 0,00%	1 1,61%	9 14,52%	11 17,74%	41 66,13%
7.	Θεωρείται ότι σε μια ηλεκτρονική τάξη ξεπερνιούνται εμπόδια που προκύπτουν στην δομή και λειτουργία μιας παραδοσιακής τάξης, όπως αυτά του τόπου και του χρόνου;	2 3,23%	4 6,45%	19 30,65%	21 33,87%	16 25,81%
8.	Πιστεύετε ότι η παρακολούθηση ενός τέτοιου προγράμματος θα αναπτύξει τις ικανότητες σας στην αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση πληροφοριών;	4 6,45%	6 9,68%	17 27,42%	24 38,71%	11 17,74%
9.	Πιστεύετε ότι η παρακολούθηση, η καθοδήγηση και η παρακίνηση από μέρους των καθηγητών σας παίζει καταλυτικό ρόλο στην επιτυχία ενός τέτοιου προγράμματος;	3 4,84%	5 8,06%	13 20,97%	31 50,00%	10 16,13%
10	Θεωρείται ότι το περιβάλλον Moodle είναι λειτουργικό και άρα χρήσιμο εργαλείο στα συνεργατικά προγράμματα που το σχολείο θα αναλάβει;	2 3,23%	3 4,84%	13 20,97%	37 59,68%	7 11,29%

Πίνακας 1. Απόψεις μαθητών της Β΄τάξης του 1ου Γενικού Λυκείου Θήβας για την χρήση του Moodle ως μέσο υποστήριξης στα σχολικά συνεργατικά προγράμματα.

Κεφάλαιο 4ο: Συμπεράσματα επί των Αποτελεσμάτων

Παρατηρώντας τα αποτελέσματα της έρευνας σχετικά με την αξιοποίηση του Moodle ως μέσο υποστήριξης των συνεργατικών σχολικών προγραμμάτων προκύπτει ότι, σε ένα μεγάλο ποσοστό, οι μαθητές συμφωνούν ότι η αποστολή σχολίων και εργασιών είναι εύκολη και ότι οι εσωστρεφείς μαθητές μπορούν να εκφραστούν και να αποδώσουν καλύτερα. Ακολούθως, θεωρούν ότι είναι λειτουργική η χρήση της πλατφόρμας αλλά και πολύ εύκολη καθώς ξεπερνιούνται εμπόδια που προκύπτουν από τη δομή και λειτουργία μιας παραδοσιακής τάξης και αναπτύσσονται οι ικανότητες τους στην αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση πληροφοριών. Αυτό ίσως να οφείλεται στο ότι οι μαθητές είναι εξοικειωμένοι με τις νέες τεχνολογίες (Wang, 2004).

Οι μαθητές θεωρούν επίσης, ότι η παρακολούθηση, η καθοδήγηση και η παρακίνηση από τους καθηγητές τους παίζει πολύ σημαντικό ρόλο στην επιτυχία ενός τέτοιου προγράμματος, μιας και πλέον δε μεταδίδουν απλώς γνώσεις αλλά στέκονται βοηθοί στην προσπάθεια των μαθητών να αποκτήσουν και να αξιολογήσουν γνώσεις και εμπειρίες. Άλλωστε για να είναι κανείς εκπαιδευτικός θα πρέπει να έχει όραμα, αυξημένη επιρροή και να αναπτύσσει συνεργατική δράση (Αθανασούλα-Ρέππα, 2008).

Τέλος, η αποτελεσματική επικοινωνία, η αλληλεπίδραση των σχέσεων και ο διαμοιρασμός των γνώσεων των μαθητών μέσω της πλατφόρμας είναι αρκετά σημαντικοί παράγοντες κατά τη γνώμη των μαθητών που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο. Ο συνδυασμός επικοινωνίας, καλλιέργειας κλίματος ομαδικότητας και συνεργασίας μεταξύ των μαθητών, σεβόμενοι ο ένας τον άλλον, προάγουν την αλληλοκατανόηση, αυξάνουν την ικανοποίηση των μελών και προωθούν την ανάπτυξη του εκπαιδευτικού οργανισμού. (Αθανασούλα-Ρέππα, 2008).

Από όλα τα παραπάνω, προκύπτει ότι οι μαθητές είναι θετικοί στη χρήση της πλατφόρμας Moodle και θεωρούν ότι διαθέτει όλα εκείνα τα χαρακτηριστικά που είναι απαραίτητα για την διαχείριση των σχολικών προγραμμάτων, την προώθηση της συνεργατικής μάθησης και τη δημιουργία καλού κλίματος.

Επίλογος

Τα τελευταία χρόνια η Εκμάθηση μέσω υπολογιστή έχει αναπτυχθεί ραγδαία και σε συνδυασμό με την χρήση του διαδικτύου έχει αλλάξει τον τρόπο με τον οποίο η εκπαίδευση λαμβάνει χώρα μέσα και έξω από το σχολείο (Chonacky,2006). Χρησιμοποιώντας τα κατάλληλα εργαλεία, ο υπολογιστής μπορεί να αποτελέσει ένα ισχυρό και αναπόσπαστο μέρος της εκπαιδευτικής πράξης, εμπλουτίζοντας σημαντικά τη διαδικασία μάθησης και ενισχύοντας τη συμμετοχή όλων των μαθητών σε αυτή, μέσα από την συνεχή διάχυση πληροφοριών και πηγών και την αλληλεπίδραση μεταξύ των χρηστών. Για τους εκπαιδευτικούς η χρήση του υπολογιστή είναι ένας

αποτελεσματικός και άμεσος τρόπος να ενθαρρύνουν την επικοινωνία με τους μαθητές τους, ξεφεύγοντας από τα τυπικά μοντέλα και παράλληλα είναι ένας εναλλακτικός τρόπος διαχείρισης των διαθέσιμων μαθησιακών αντικειμένων τους.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Αθανασούλα-Ρέππα, Α.(2008).Εκπαιδευτική Διοίκηση και Οργανωσιακή Συμπεριφορά. Αθήνα: Εκδόσεις Ίων.

Αράπογλου, Ι. (2010). *Web Services στο Moodle* (Αδημοσίευτη Μεταπτυχιακή Εργασία. Πανεπιστήμιο Πειραιώς, Αθήνα (Τμήμα Ψηφιακών Συστημάτων).

Παπαναστασίου, Κ & Παπαναστασίου, Ε. (2005). *Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας.* Λευκωσία: συγγραφέας.

Chonacky, N. (2006). Has computing changed physics courses?. *Computing in Science and Engineering*,8(5), 4–5.

Dutton, W. H., Cheong, P. H., & Park, N. (2003). The social shaping of a virtual learning environment: The case of a university-wide course management system. *The Electronic Journal of e-Learning*, 2(1). EducOnLinux (2010). *EducOnLinux*. Ανακτήθηκε 20/09/2014 από http://www.educonlinux.eu

Wang, Y. S. (2004), Assessment of learner satisfaction with asynchronous electronic learning systems. *Information & Management*, 41, 75-86.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΑΦΗΓΗΣΗΣ ΣΕ ΔΙΑΚΡΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΩΤΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ

Κουμανάκου Μαρία-Αλεξάνδρα[1]

[1] Εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής
m.koumanakou@gmail.com, mirakouma@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Παρουσιάζεται η διδακτική διαδικασία και τα οφέλη ενός προγράμματος ψηφιακής αφήγησης με εξήντα-έξι μαθητές από εφτά έως οχτώ ετών δύο σχολείων από δύο διαφορετικές Ευρωπαϊκές χώρες στο πλαίσιο του προγράμματος eTwinning "Digital Tales", που υλοποιήθηκε κατά τη σχολική χρονιά 2013-2014. Κατά τη διάρκεια του προγράμματος προτεραιότητα δόθηκε στις έννοιες του βασικού ψηφιακού γραμματισμού και της συλλογικής έκφρασης, παρά στην τεχνογνωσία και την εξειδίκευση.

Στην παρούσα εισήγηση περιγράφεται το πώς προέκυψε με μεικτές δραστηριότητες και με κέντρο την ιστορία αυτή καθεαυτή μια συνεργατική ψηφιακή αφήγηση του προγράμματος και το πώς αυτή η ιστορία επιτυγχάνει ένα διάλογο μεταξύ διαφορετικών κουλτούρων, διαφορετικών τρόπων σκέψης, οπτικής και έκφρασης στην πρωτοσχολική ηλικία. Κεντρικό κομμάτι της διδακτικής διαδικασίας και του διαπολιτισμικού διαλόγου αποτέλεσε το μοντέλο παρατήρησης έργων τέχνης Visible Thinking του Perkins (2003).

Προτείνεται η εφαρμογή της ίδιας διδακτικής διαδικασίας για μαθητές ηλικίας από πέντε έως δέκα ετών.

Το σχετικό ψηφιοποιημένο υλικό του προγράμματος είναι αναρτημένο στον ψηφιακό φάκελο http://digitalstories2014.wordpress.com.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *ψηφιακή αφήγηση, ψηφιακός γραμματισμός, μοντέλο παρατήρησης έργων τέχνης, πρωτοσχολική ηλικία*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι μαθητές των τμημάτων Β1 και Β2 του 1ου Ε.Α.Ε.Π. Δ.Σ. Σπάρτης συμμετείχαν στο διακρατικό ευρωπαϊκό πρόγραμμα eTwinning με τίτλο: "Digital Tales", το οποίο υλοποιήθηκε από τον Ιανουάριο ως τον Ιούνιο του 2014 σε συνεργασία με τους μαθητές της ίδιας ηλικίας του σχολείου της πόλης Vuorentausta της Φινλανδίας. Συντονίστρια-υπεύθυνη του προγράμματος ήταν η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής Μαρία-Αλεξάνδρα Κουμανάκου.

Στην Ελλάδα επιλέξαμε να εργαστούμε διεπιστημονικά με τη συνεργασία τριών διαφορετικών μαθημάτων, της Θεατρικής Αγωγής, των Εικαστικών και της Γλώσσας, ενσωματώνοντας το πρόγραμμα στην ισχύουσα διδακτέα ύλη τους. Συμμετείχαν η εκπαιδευτικός Εικαστικών Μαρία Οικονόμου και οι δασκάλες των τμημάτων, Σταματία Βούλγαρη και Μαριγώ Βιδάλη. Διευκρινίζεται ότι πρόκειται για Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο με Ενιαίο Αναμορφωμένο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα (Ε.Α.Ε.Π.), όπου στη Β΄ Δημοτικού διδάσκονται υποχρεωτικά το μονόωρο μάθημα της Θεατρικής Αγωγής και το δίωρο μάθημα των Εικαστικών.

Το πρόγραμμα αφορά στην ανταλλαγή των εικονογραφήσεων των ιστοριών που έφτιαξε ο κάθε εταίρος. Με τις εικόνες που λάβαμε φτιάξαμε μια νέα εκδοχή της αρχικής ιστορίας των συνεργατών μας, που τη ψηφιοποιήσαμε και τους τη στείλαμε.

Πιο συγκεκριμένα, κάθε τμήμα στην Ελλάδα επινόησε ομαδικοσυνεργατικά μια ιστορία είτε για μια βαλίτσα είτε για ένα διαστημόπλοιο στο μάθημα της Θεατρικής Αγωγής. Στη συνέχεια την εικονογράφησε με δέκα εικόνες στο μάθημα των Εικαστικών, την κατέγραψε στο μάθημα της Γλώσσας και την ηχογράφησε στο μάθημα της Θεατρικής Αγωγής. Αυτές οι ζωγραφιές στάλθηκαν στη Φινλανδική τάξη, χωρίς να αποκαλυφθεί η αρχική πλοκή της ιστορίας. Οι Φινλανδοί μαθητές που έλαβαν τις ζωγραφιές μας επινόησαν και αυτοί με τη σειρά τους ομαδοσυνεργατικά μια νέα ιστορία με βάση αυτές τις εικόνες.

Στη συνέχεια λάβαμε οκτώ ζωγραφιές της Φινλανδικής ιστορίας πάνω σε μια βαλίτσα από τους δεκαέξι μαθητές της Φινλανδίας και φτιάξαμε μια νέα εκδοχή της αρχικής ιστορίας των συνεργατών μας. Ενδιαφέρον έχει το γεγονός ότι στην Ελλάδα συνεργάστηκαν και τα δυο τμήματα μεταξύ τους, πενήντα μαθητές συνολικά, για να επινοήσουμε και να ηχογραφήσουμε από κοινού μια ιστορία πάνω στις Φινλανδικές ζωγραφιές στο μάθημα της Θεατρικής Αγωγής.

Έτσι, δημιουργήθηκαν συνολικά πέντε ιστορίες, εκ των οποίων οι τέσσερις ψηφιοποιήθηκαν. Μία ιστορία ψηφιοποιήθηκε από τη δασκάλα του σχολείου της Φινλανδίας, Sirpa Lähteenmäki, και οι υπόλοιπες τρεις από την εκπαιδευτικό Θεατρικής Αγωγής του 1ου Ε.Α.Ε.Π. Δ.Σ. Σπάρτης.

Μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος δημιουργήθηκε ο ψηφιακός φάκελός του (portfolio) από την εκπαιδευτικό Θεατρικής Αγωγής στη διεύθυνση http://digitalstories2014.wordpress.com με σκοπό:

- να οργανωθεί και να διαχυθεί το υλικό του προγράμματος (οι ψηφιακές ιστορίες και οι ψηφιακές παρουσιάσεις των τριών τμημάτων και των δυο πόλεών μας) στις τοπικές κοινότητες στην Ελλάδα και τη Φινλανδία,
- να ενισχυθεί ο δικτυακός γραμματισμός των μαθητών μας προσφέροντάς τους ένα κίνητρο ασφαλούς χρήσης του διαδικτύου,
- να αναλυθεί ο τρόπος διεπιστημονικής συνεργασίας τριών διαφορετικών ειδικοτήτων για τη δημιουργία των ψηφιακών ιστοριών στο Ελληνικό σχολείο. Ο τρόπος ενσωμάτωσης των επιμέρους παιδαγωγικών και μαθησιακών στόχων κάθε μαθήματος σε ένα κοινό πρόγραμμα θα μπορούσε να εμπνεύσει κι άλλους εκπαιδευτικούς.
- να προσφερθεί ένας οδηγός προετοιμασίας μαθητών της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης για τη δημιουργία περιεχομένου ψηφιακής ιστορίας στο πλαίσιο της τάξης. Προτείνεται η εφαρμογή της ίδιας διδακτικής διαδικασίας για μαθητές ηλικίας από πέντε έως δέκα ετών.

ΨΗΦΙΑΚΗ ΑΦΗΓΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Στην εκπαίδευση η ψηφιακή αφήγηση αναφέρεται στη δημιουργία οπτικοακουστικού έργου μικρής διάρκειας, που περιλαμβάνει φωτογραφίες/εικόνες, μουσική, ηχογραφημένη αφήγηση και χρήση βίντεο.

Σύμφωνα με τους Σεραφείμ & Φεσάκη (2010), «οι Labbo, Eakle και Montero (2002) διαπίστωσαν ότι η διαδικασία πρέπει να αρχίσει με την αντίδραση των μαθητών σε μια προτρεπτική εμπειρία και με κίνητρο η οποία οργανώνεται από το δάσκαλο και ολοκληρώνεται με δραστηριότητες, στις οποίες οι μαθητές μοιράζονται τις ιστορίες τους προφορικά, έντυπα ή ηλεκτρονικά».

Κρίνεται ότι το πλαίσιο που προσφέρουν οι διακρατικές συνεργασίες προγραμμάτων eTwinning πληροί τα παραπάνω κριτήρια της προτροπής, του κινήτρου και της ανταλλαγής σε ικανοποιητικότατο βαθμό για την πρωτοσχολική ηλικία.

Συγκεκριμένα, οι τρόποι προσέλκυσης του ενδιαφέροντος των μικρών μαθητών της Β΄ Δημοτικού στο Ελληνικό σχολείο, για να αρχίσουμε να φτιάχνουμε τις ιστορίες μας, ήταν οι παρακάτω:

- ανάρτηση ενός ευρωπαϊκού χάρτη με ενωμένες τις δυο συνεργαζόμενες πόλεις,
- ανεύρεση των ομοιοτήτων των δύο χωρών: π.χ. παρόμοιες σημαίες,
- το γέμισμα μιας βαλίτσας με ό,τι μπορεί να μεταφερθεί στους Φινλανδούς συνεργάτες μας που δεν το έχουν στη χώρα τους και το χρειάζονται,
- η παρουσίαση Δελτίου Ειδήσεων 1΄ για τον καιρό και τα νέα της Φινλανδίας και

- η παρουσίαση των Χριστουγεννιάτικων ηθών και εθίμων της Φινλανδίας και η παρουσίαση του χωριού του Άι - Βασίλη (που τελικά αναφέρθηκε και στην ιστορία που επινοήσαμε με βάση τις ζωγραφιές της Φινλανδίας).

Επίσης, σύμφωνα πάλι με τους Σεραφείμ & Φεσάκη (2010), «ο Ohler (2006) υποστηρίζει ότι η ψηφιακή αφήγηση μπορεί να είναι χρήσιμη στο πρόγραμμα σπουδών, εάν οι δάσκαλοι λάβουν υπόψη δύο σημαντικές έννοιες: α. η βασική εστίαση πρέπει να είναι στην ιστορία και β. η ψηφιακή αφήγηση πρέπει να χρησιμοποιηθεί για να αναπτυχτεί η κριτική σκέψη, το γράψιμο, και ο βασικός ψηφιακός εγγραμματισμός. Πρότεινε επιπλέον ότι πριν από την προσθήκη ψηφιακών και τεχνολογικών στοιχείων στα κομμάτια τους, οι μαθητές πρέπει να συμμετέχουν στη χαρτογράφηση της ιστορίας, στο γράψιμο και στην προφορική αφήγηση».

Αν και γενικότερα διαπιστώνεται ότι οι έρευνες σε σχέση με τις διδακτικές προσεγγίσεις της ψηφιακής αφήγησης είναι λίγες και αφορούν κυρίως στις μεγάλες βαθμίδες της εκπαίδευσης, σύμφωνα με τις Παπαγγελή & Αθανασοπούλου (2012), «σε μία έρευνα σχετικά με την εφαρμογή της ψηφιακής αφήγησης διαπιστώθηκε ότι για τα παιδιά των ηλικιών πέντε έως επτά ετών είναι σημαντικές οι μεικτές δραστηριότητες, που συνδυάζουν την αλληλεπίδραση με τα τεχνολογικά μέσα. Τα παιδιά εξέφρασαν την επιθυμία να μεταφέρουν τις ψηφιακές ιστορίες στο χαρτί και να δημιουργήσουν νέες ψηφιακές ιστορίες εμπνευσμένες από τις ζωγραφιές».

Στην παρούσα εισήγηση, λοιπόν, αναλύεται:

i) το πώς προέκυψε με μεικτές δραστηριότητες και με κέντρο την ιστορία αυτή καθεαυτή το πιο συνεργατικό προϊόν του διακρατικού προγράμματος eTwinning *Digital Tales*, δηλαδή η ιστορία που επινοήθηκε και ηχογραφήθηκε από τους πενήντα εφτάχρονους μαθητές στην Ελλάδα βασισμένη σε οχτώ ζωγραφιές των δεκαέξι συνομήλικων μαθητών της Φινλανδίας με συνεργασία τριών τμημάτων δύο χωρών και δύο δασκάλων συνολικά και

ii) το πώς αυτή η ιστορία επιτυγχάνει ένα διάλογο μεταξύ διαφορετικών κουλτούρων, διαφορετικών τρόπων σκέψης, οπτικής και έκφρασης στην πρωτοσχολική ηλικία.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ

i) Λήψη του φακέλου με τις Φινλανδικές ζωγραφιές. Όλα τα χειροπιαστά υλικά που ανταλλάξαμε έφεραν πιο κοντά μας τους μακρινούς και άγνωστους συνεργάτες μας. Εντύπωση προκάλεσε στους μικρούς μαθητές τόσο της δικιάς μας χώρας όσο και της Φινλανδίας ο φάκελος με τα διαφορετικά γράμματα της ξένης γλώσσας, τα γραμματόσημα και τις σφραγίδες του ταχυδρομείου του εξωτερικού.

Εικόνα 1

ii) Παρατήρηση των Φινλανδικών ζωγραφιών για να προκύψει η ιστορία μας.

Εικόνα 2

Για την εξάσκηση της παρατηρητικότητας λεπτομερειών των ζωγραφιών, δημιουργήσαμε μια σειρά δραστηριοτήτων, που βασίστηκε στο project Visible Thinking υπό την αιγίδα του Project Zero του Πανεπιστημίου του Harvard. Τα «μοντέλα παρατήρησης» έργων τέχνης βασίζονται σε μια σειρά ερωτήσεων που ο εκπαιδευτικός θέτει στους μαθητές

του. Όλες οι φάσεις στοχεύουν στην ανάπτυξη στοχαστικών ικανοτήτων του μαθητή και παράλληλα ευαισθητοποιούν τους μαθητές σε θέματα πολιτισμού. Οι μαθητές αναζητούν σύμβολα, περιγράφουν τους πίνακες για κάποιον που δεν βλέπει, καταγράφουν τις σκέψεις και τα συναισθήματά τους, όπως και την ατμόσφαιρα που αποπνέει ο πίνακας. Επομένως, η παρατήρηση των έργων τέχνης μπορεί να καλλιεργήσει τη φαντασία, ωθεί τη σκέψη τους σε πολλαπλές ερμηνείες και προάγει τον κριτικό στοχασμό.

Μέσα από την παρατήρηση των ζωγραφιών της Φινλανδίας πιο συγκεκριμένα, ερχόμαστε σε επαφή με έναν άλλον πολιτισμό, με έναν άλλο τρόπο οπτικής και έκφρασης.

Ειδικότερα, για την ανάλυση αξιοποιήσαμε τις παρακάτω φάσεις του μοντέλου Visible Thinking του Perkins (2003).

1η φάση: απλή παρατήρηση

Στη φάση αυτή δόθηκε χρόνος στους μαθητές να παρατηρήσουν κάθε ζωγραφιά και να απαντήσουν στα ερωτήματα: *Τι βλέπετε, τι σκέφτεστε, τι αναρωτιέστε;*

2η φάση: ανοικτή και περιπετειώδης παρατήρηση

Στη φάση αυτή ζητήθηκε από τους μαθητές να παρατηρήσουν ξανά κάθε ζωγραφιά και να απαντήσουν στο ερώτημα «τι τους κάνει περισσότερο εντύπωση» και αν εντοπίζουν εκπλήξεις και σύμβολα. Επίσης, να εκφράσουν τα συναισθήματα που ένιωσαν παρατηρώντας τες.

3η φάση: λεπτομερής και σε βάθος παρατήρηση

Στη φάση αυτή απαντήθηκαν οι απορίες και οι εκπλήξεις των μαθητών, που είχαν καταγραφεί στις προηγούμενες φάσεις.

iii) Καταιγισμός ιδεών για να φτιάξουμε την τελική προφορική εκδοχή της ιστορίας μας σύμφωνα με τις παρατηρήσεις μας πάνω στις ζωγραφιές:

- Ανάπτυξη προφορικού λόγου και αφηγηματικών τεχνικών.
- Καλλιέργεια γλωσσικών και εκφραστικών δυνατοτήτων.
- Δημιουργική έκφραση.

Σκυταλοδρομία παραμυθιού μεταξύ των δυο Ελληνικών τμημάτων, για να φτιάξουμε την ιστορία πάνω στις Φινλανδικές ζωγραφιές.

Εικόνα 3

Πώς μπορούμε να προετοιμάσουμε τους μαθητές μας για τη δημιουργία του περιεχομένου μιας ψηφιακής ιστορίας μέσα στην τάξη; Ξεκινάμε με επίκεντρο την ιστορία, αντί της τεχνολογίας. Όσο περισσότερη σχετική προετοιμασία προηγηθεί, τόσο πιο εύκολο γίνεται. Στον ψηφιακό φάκελο http://digitalstories2014.wordpress.com/how-to-guide/ αναλύεται διεξοδικά η διαδικασία και συστήνονται συγκεκριμένες αφορμήσεις για τη δημιουργία ιστοριών, όπως η Μαγική Τράπουλα του Προπ των Βελδεμίρη και Στοφόρου (με 20 λειτουργίες των παραμυθιών κατά Propp).

Απαραίτητη κρίνεται, επίσης, η κατανόηση των βασικών συστατικών μιας ιστορίας, που είναι η πλοκή, οι χαρακτήρες, το περιβάλλον, ένα κεντρικό πρόβλημα και μια λύση. Η εξάσκηση στην αναγνώριση των διαφόρων τμημάτων πολύ γνωστών παραμυθιών μπορεί να διευκολυνθεί με τη συμπλήρωση δύο ενδεικτικών φορμών, τις οποίες παραθέτουμε στη σελίδα του ψηφιακού φακέλου που αναφέρεται παραπάνω.

Επίσης, το διάγραμμα της Εικόνας 4 βοηθά τους μαθητές να κατανοήσουν την πλοκή της ιστορίας. Η εισαγωγική σκηνή των ιστοριών οφείλει να παρουσιάσει τον ήρωα και το περιβάλλον του. Στην επόμενη σκηνή, ένα πρόβλημα δημιουργείται για τον ήρωα. Το πρόβλημα γίνεται ακόμα χειρότερο μέχρι την κορύφωση, οπότε ο ήρωας το λύνει.

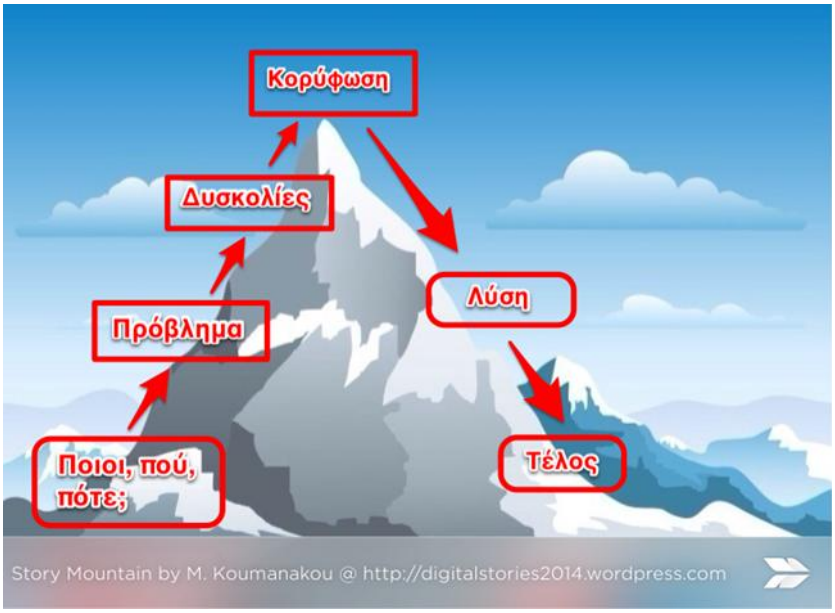

Εικόνα 4: Διάγραμμα πλοκής ιστορίας

Σημειώνεται ότι ενώ οι μαθητές στο σχολείο μας κατέγραψαν στο μάθημα της Γλώσσας τις άλλες δυο ιστορίες που επινόησαν και εικονογράφησαν στο πλαίσιο του συγκεκριμένου διακρατικού προγράμματος, σε αυτή την περίπτωση διαλέξαμε να συνεχίσουμε με την προφορική εκδοχή της ιστορίας χωρίς την καταγραφή της.

Υπογραμμίζεται ότι στο μάθημα της Γλώσσας της Β΄ Δημοτικού δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στον προφορικό λόγο, καθημερινό ή επίσημο, με το εξής σκεπτικό:
α. «από τη σκοπιά της γλωσσικής ανάπτυξης του παιδιού, ο προφορικός λόγος προηγείται του γραπτού και ο δεύτερος χτίζεται πάνω στις δομές του πρώτου, και
β. καθημερινά χρησιμοποιούμε συχνότερα τον προφορικό παρά το γραπτό λόγο, προκειμένου να επικοινωνήσουμε» (Γαβριηλίδου, Σφυρόερα & Μπεζέ, 2007).

iv) Ηχογράφηση της προφορικής ιστορίας μας από τους πενήντα μαθητές της Β΄ Δημοτικού, χωρισμένους σε μικρές ομάδες:

- Ανάπτυξη γλωσσικής και εκφραστικής ικανότητας.
- Στοιχεία δραματικού διαλόγου.
- Τονισμός και χρωματισμός προτάσεων.

Εικόνα 5

Αν και πιο χρονοβόρα, η διαδικασία ηχογράφησης χωρίς προηγούμενη καταγραφή της ιστορίας που επινοήσαμε άφησε μεγαλύτερα περιθώρια αυτοσχεδιασμού διαλόγων και ηχητικών εφέ, που προέκυψαν από τις μικρές ομάδες.

v) Επεξεργασία ήχου με το πρόγραμμα Audacity, μοντάζ εικόνας/ήχου με το πρόγραμμα Movie Maker, υποτιτλισμός στα Αγγλικά από την εκπαιδευτικό Θεατρικής Αγωγής με το πρόγραμμα VideoPad Video Editor. Μετά από τις προβολές αλλεπάλληλων ψηφιακών εκδοχών στην τάξη, καταλήξαμε στην τελική εκδοχή της ψηφιακής ιστορίας με τη σύμφωνη γνώμη του συνόλου των πενήντα μαθητών, τροποποιώντας αρκετές φορές και την ίδια την ιστορία και την ηχογράφησή της.

Εικόνα 6

Οι μαθητές μέσα από αυτή τη διαδικασία εκτίμησαν τον ρόλο των έξι σημαντικότερων στοιχείων για τη δημιουργία μιας καλής ψηφιακής αφήγησης, που σύμφωνα με τον Lambert (2003) είναι τα εξής:

α. Συναισθήματα: η συναισθηματική προσέγγιση κάνει την αφήγησή μας ενδιαφέρουσα για τους πιθανούς ακροατές αλλά και πιο ουσιαστική για μας.

β. Η φωνή: η ανθρώπινη φωνή προσφέρει άπειρες δυνατότητες αφήγησης ως προς τον τόνο, την ένταση και τη χροιά. Σε μια ψηφιακή αφήγηση απαραίτητη είναι μια αργή ομιλία σε διαλογικό ύφος.

γ. Οπτική γωνία: είναι πολύ σημαντική η χρήση του πρώτου προσώπου στη διάρκεια της αφήγησης.

δ. Κεντρικό ερώτημα: κάθε ιστορία προσπαθεί στην πραγματικότητα να απαντήσει σε μια δραματική ερώτηση. Όσο πιο ευκρινές είναι αυτό και όσο πιο σημαντική θέση κατέχει στο σύνολο της αφήγησης, τόσο πιο εύκολο είναι για την ιστορία να επιτύχει τον στόχο της.

ε. Οικονομία χρόνου: φλυαρίες, επαναλήψεις, περιττές εικόνες και σκηνές δεν έχουν νόημα σε μια τόσο μικρής διάρκειας αφήγηση.

στ. Εσωτερικός ρυθμός: κάθε ιστορία έχει έναν ρυθμό, τον δικό της με άλλα λόγια βηματισμό. Γρήγορο μοντάζ και γρήγορη μουσική υποδηλώνουν ένταση, επείγουσα ανάγκη, ενθουσιασμό, έντονα συναισθήματα. Αργός ρυθμός αφήγησης και αργή μουσική υποδηλώνουν περισυλλογή, ρομαντισμό, χαλάρωση.

Δε χρησιμοποιήσαμε μουσική επένδυση, το έβδομο στοιχείο της ψηφιακής αφήγησης κατά Lambert, με αποτέλεσμα τα παιδιά να μην έχουν τη δυνατότητα να εκτιμήσουν το ρόλο και τη σημασία της μουσικής στη ψηφιακή ιστορία.

vi) Δωρίσαμε τις ιστορίες μας σε έντυπη μορφή στη βιβλιοθήκη του σχολείου μας. Τις παρουσιάσαμε στους εκπαιδευτικούς και σε όλους τους μαθητές του σχολείου στις 13/6/2014 και τις δημοσιοποιήσαμε με έναν ψηφιακό φάκελο.

Εικόνα 7

Το συγκεκριμένο διακρατικό πρόγραμμα μάς άνοιξε ένα παράθυρο στον κόσμο. Το διαδικτυακό μοίρασμα των ψηφιακών ιστοριών έδωσε στους μαθητές μια πρώτη γεύση της ευκολίας και της αξίας της εποχής της ψηφιακής επικοινωνίας. Δημιουργήθηκε ένα διαπολιτισμικό ψηφιακό και έντυπο σεντούκι των πέντε ιστοριών του προγράμματος διαθέσιμο σε όλους.

Στη Λακωνία, όπου το κόμμα της "Χρυσής Αυγής" πήρε σε πρόσφατες εκλογές τα υψηλότερα ποσοστά σε όλη την Ελλάδα (Τσακίρογλου, 2014), ένα τέτοιο πρόγραμμα καλλιεργεί την ευρύτητα πνεύματος και την αποδοχή του "Άλλου" και του "Ξένου" από πολύ νεαρή ηλικία. Η δημοσίευση των αποτελεσμάτων του προγράμματος στην επίσημη ιστοσελίδα του σχολείου (http://1dim-spart.lak.sch.gr/school-activities-550) θα μπορούσε επίσης να επηρεάσει ένα ευρύτερο μέρος του πληθυσμού αυτού του νομού με έναν έμμεσο και παιγνιώδη τρόπο.

vii) Ανάπτυξη του κριτικού λόγου των μαθητών με σύγκριση της ιστορίας μας και της ιστορίας της Φινλανδίας.

Οι μαθητές εντυπωσιάστηκαν από τις ομοιότητες και τις διαφορές των διαφορετικών ερμηνειών των ζωγραφιών και του ίδιου αρχικού ερεθίσματος, της βαλίτσας. Κατάλαβαν την

έννοια της εθνικής/πολιτιστικής ταυτότητας, τη δύναμη της προσωπικής έκφρασης και την αξία της φαντασίας/ δημιουργικότητας.

Επίσης, συνειδητοποίησαν τι είναι η συνεργασία πρακτικά, όταν χάρηκαν την κοινή τους ιστορία. Κατάλαβαν πόσο σημασία έχει να ακούνε τη γνώμη των άλλων, να χτίζουν πάνω στις ιδέες τους, να εγκαταλείπουν την ιδέα τους, όταν δε λειτουργεί και να περιμένουν με υπομονή τη σειρά τους.

ΟΦΕΛΗ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΑΦΗΓΗΣΗΣ

Το αφήγημα αρχίζει με την ίδια την ιστορία της ανθρωπότητας, δεν υπάρχει και δεν υπήρξε ποτέ λαός χωρίς αφήγημα (Barthes, 1977). Η διήγηση ιστοριών προηγείται των γραπτών αφηγηματικών αποτυπωμάτων στην ιστορία της ανθρωπότητας. Ο Bruner (1991) σημειώνει ότι ο αφηγηματικός τρόπος σκέψης οργανώνει τις εμπειρίες μας και δίνει νόημα στην κοινωνική μας πραγματικότητα.

Αλλά στη σημερινή εποχή που τα ΜΜΕ βομβαρδίζουν τις αισθήσεις μας με υπερπληθώρα ιστοριών και μηνυμάτων, διαφαίνεται ο κίνδυνος να ξεχάσουμε να φτιάχνουμε και να λέμε ιστορίες. Οι μαθητές ιδιαίτερα χρειάζεται να συλλάβουν ξανά τον εαυτό τους ως παραγωγούς νοήματος και ιστοριών παρά αποκλειστικά ως καταναλωτές τους.

Σύμφωνα με τον Miller (2009), μελέτες έχουν δείξει ότι η χρήση ψηφιακής αφήγησης δεν βοηθά μόνο στη γεφύρωση μεταξύ της υψηλής τεχνολογίας του εξωσχολικού περιβάλλοντος με το low-tech σχολικό περιβάλλον, αλλά συμβάλλει και στην παροχή μιας σειράς από οφέλη για τους μαθητές με κακές επιδόσεις στην παραδοσιακή αφήγηση. Αυτά τα οφέλη περιλαμβάνουν: την αύξηση των κινήτρων των μαθητών, ιδιαίτερα εκείνων με πρόβλημα στην ανάγνωση και συγγραφή, επιτρέποντας την εξατομίκευση της μαθησιακής εμπειρίας. Η έρευνα διαπιστώνει ότι η ψηφιακή αφήγηση ενθαρρύνει τους μαθητές να οργανώσουν και να εκφράσουν τις ιδέες και τις γνώσεις τους με έναν ατομικό και ουσιαστικό τρόπο, επιτρέποντας στους μαθητές να δείξουν τον εαυτό τους, την αίσθηση του χιούμορ τους και την κατανόηση του κόσμου με ένα νέο και προσωπικό τρόπο.

Η ψηφιακή αφήγηση, λοιπόν, αποτελεί ένα σημαντικό εργαλείο στα χέρια των εκπαιδευτικών, αν λάβουμε υπόψη μας ότι οι εκπαιδευτικοί είναι ένας από τους σημαντικότερους πόρους ενός έθνους για την παροχή εκείνων των δεξιοτήτων, αξιών και γνώσεων, που προετοιμάζουν τους νέους ως πολίτες, προσφέροντας καταφύγιο στα όνειρα και στις φιλοδοξίες τους για ένα μέλλον ελπίδας, αξιοπρέπειας και δικαιοσύνης, σύμφωνα με τον Giroux (2012).

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Συνοψίζοντας, γίνεται σαφές ότι στο συγκεκριμένο πρόγραμμα επιλέξαμε να δοθεί προτεραιότητα στις έννοιες του βασικού ψηφιακού γραμματισμού και της συλλογικής έκφρασης, παρά στην τεχνογνωσία και την εξειδίκευση.

Η ιστορία παραμένει, λοιπόν, το πρωταρχικό στοιχείο και στη ψηφιακή εποχή της αφήγησης, έστω κι αν πολλές φορές δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην επιλογή των οπτικοακουστικών μέσων. Γι’ αυτό η τεχνολογία ούτε καταργεί τον καθηγητή της τάξης ούτε τον μετατρέπει σε ψηφιακό μάγο. Σύμφωνα με τον Jason Ohler (2013), οι μαθητές τώρα περισσότερο από ποτέ χρειάζονται την καθοδήγηση ενός καθηγητή, όχι τόσο για να μάθουν να χρησιμοποιούν τα ψηφιακά μέσα, αλλά για να πουν τις ιστορίες τους με «καθαρότητα και ανθρωπιά».

Εκτός από τους προφανείς στόχους, την ομαδοσυνεργατική δημιουργία ιστοριών, καθώς και την καταγραφή, την εικονογράφηση, την ηχογράφηση και τη ψηφιοποίησή τους, το συγκεκριμένο πρόγραμμα άνοιξε ένα παράθυρο στον κόσμο στους μαθητές των δύο μικρών και απομονωμένων πόλεων. Η συνεργασία των δύο τάξεών μας μεταξύ τους, αλλά και με την άλλη τάξη του σχολείου του εξωτερικού μέσω του διαδικτύου ανέδειξε ότι δεν υπάρχουν τείχη ανάμεσά τους. Η συχνή επαφή με συνομήλικους αλλοδαπούς, με τους οποίους μοιραστήκαμε την καθημερινότητά μας και τα έθιμα της χώρας μας καλλιεργεί και αναπτύσσει τόσο την αυτογνωσία και τη συνείδηση της εθνικής ταυτότητας, όσο και την ανοχή στο διαφορετικό και την πολυπολιτισμικότητα.

Οι εμπειρίες που μοιράστηκαν δημιουργούν τη συνείδηση του πολίτη του 21ου αιώνα. Η εργασία στηρίχθηκε στη δημιουργικότητα και τη φαντασία των μαθητών και υποστήριξε την ανάπτυξη της κριτικής τους σκέψης, των ψηφιακών τους δεξιοτήτων και του δικτυακού τους γραμματισμού. Η διαδικτυακή ανταλλαγή των ψηφιακών ιστοριών και η διάχυσή τους μέσω της δημιουργίας του ψηφιακού φακέλου βοήθησε τους μαθητές να συνειδητοποιήσουν την αξία της εποχής της ψηφιακής επικοινωνίας.

Προτείνεται η εφαρμογή αυτής της διδακτικής διαδικασίας για μαθητές ηλικίας από πέντε έως δέκα ετών.

Τέλος, όσον αφορά στους συνεργαζόμενους δασκάλους, η συνεργασία και η διαθεματικότητα του συγκεκριμένου προγράμματος μάς φώτισε νέες δυνατότητες της χρήσης της ψηφιακής αφήγησης στη διδασκαλία των διδακτικών μας αντικειμένων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Barthes, R. (1981). *Introduction à l' analyse structural du recit*, Seuil

Bruner, J. S. The narrative construction of reality. *Critical Inquiry*, 1991, 18(1), pp. 1-21.

Giroux, H. (2012). *The War Against Teachers as Public Intellectuals in Dark Times*. Ανακτήθηκε 25-9-2014 από http://truth-out.org/opinion/item/13367-the-corporate-war-against-teachers-as-public-intellectuals-in-dark-times

Lambert, J. (2003). *Digital Storytelling Cookbook and Travelling Companion*. Berkeley: Center for Digital Storytelling. Ανακτήθηκε 25-9-2014 από http://storycenter.org/cookbook-download

Miller, A. (2009). *Digital Storytelling*. Master of Arts Degree, University of Iowa.

Ohler, J. (2013). Confessions of a Digital Storytelling Teacher: Twenty Revelations about Digital Storytelling in Education. In: *Digital Storytelling in the Classroom: New Media Pathways to Literacy, Learning and Creativity*. Thousand Oaks, CA : Corwin. Chapter 1, pp. 2-15. Ανακτήθηκε 25-9-2014 από http://www.sagepub.com/booksProdDesc.nav?prodId=Book239444#tabview=google

Perkins, D. (2003). *Making Thinking Visible*. New Horizons for Learning, USA. Ανακτήθηκε 25-9-2014 από www.newhorizons.org

Γαβριηλίδου, Ζ., Σφυρόερα, Μ. & Μπεζέ, Λ. (2007), Γλώσσα Β΄ Δημοτικού. Ταξίδι στον κόσμο της γλώσσας. Βιβλίο Δασκάλου. Μεθοδολογικές Οδηγίες, Αθήνα, Ο.Ε.Δ.Β.

Παπαγγελή Α., Αθανασοπούλου Μ. (2012). Η αποτελεσματικότητα της παραδοσιακής αφήγησης και της ψηφιακής απεικόνισης στην προσχολική ηλικία. Στο *Πρακτικά του Ελληνικού Ινστιτούτου Εφαρμοσμένης Παιδαγωγικής και Εκπαίδευσης (ΕΛΛ.Ι.Ε.Π.ΕΚ.), 6ο Πανελλήνιο Συνέδριο*. Ανακτήθηκε 25-9-2014 από http://www.elliepek.gr/documents/6o_synedrio_eisigiseis/2_Papaggeli_athanasopoulou.pdf

Σεραφείμ Κ., Φεσάκης Γ. (2010). Εκπαιδευτικές εφαρμογές ψηφιακής αφήγησης: Διδακτική προσέγγιση για το Νηπιαγωγείο. Στο Α. Τζιμογιάννης (επιμ.), *Πρακτικά Εργασιών 7ου Πανελλήνιου Συνεδρίου με Διεθνή Συμμετοχή «Οι ΤΠΕ στην Εκπαίδευση», τόμος ΙΙ, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, Κόρινθος*, 521-528. Ανακτήθηκε 25-9-2014 από http://korinthos.uop.gr/~hcicte10/proceedings/64.pdf

Τσακίρογλου Β. (26-5-2014). *Με 9,41% τρίτο κόμμα η Χρυσή Αυγή – Μουδιασμένος ο πολιτικός κόσμος*. Ανακτήθηκε 25-9-2014 από http://www.protothema.gr/politics/article/382137/me-941-trito-komma-i-hrusi-augi-moudiasmenos-o-politikos-kosmos/

Ψηφιακά Μονοπάτια Φιλαναγνωσίας

Κουτούπη Μαρία[1], Παπαζώη Θεοκτίστη[2]

[1] Εκπαιδευτικός ΠΕ 70, Δημοτικό Σχολείο Αρχοντοχωρίου Αιτωλοακαρνανίας
mkoutoupi@sch.gr
[2] Εκπαιδευτικός ΠΕ 70, Δημοτικό Σχολείο Νέας Απολλωνίας Θεσσαλονίκης
tpapazoi1@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η συνεργασία, η δημιουργικότητα και η διαχείριση της πληροφορίας είναι δύο βασικές δεξιότητες που πρέπει να αποκτήσουν οι μαθητές για να μπορούν να ανταποκρίνονται στα συνεχώς μεταβαλλόμενα δεδομένα των καιρών μας. Ως ενήλικες θα κληθούν να συνεργαστούν με άλλους ανθρώπους που δεν γνώριζαν πριν, όπως επίσης θα πρέπει μέσα από έναν καταιγισμό πληροφοριών να κρίνουν ποιες είναι εκείνες που χρειάζονται. Για να είναι πετυχημένα άτομα, θα πρέπει να είναι δημιουργικά. Η σύμπραξη του Τμήματος Β2 του Δημοτικού Σχολείου Αλεξάνδρειας Ημαθίας και των Α΄, Γ΄- Δ΄ Τάξεων του Δημοτικού Σχολείου Αρχοντοχωρίου Αιτωλοακαρνανίας ήταν στοχευμένη προς αυτή την κατεύθυνση. Μέσα από δραστηριότητες φιλαναγνωσίας οι μαθητές αλληλεπίδρασαν μέσω της τηλεσυνάντησης με τη χρήση του ηλεκτρονικού υπολογιστή και των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας. Μαθητές εντελώς άγνωστοι ο ένας στον άλλο απέδειξαν πως όταν τεθεί κοινός σκοπός και υπάρχει καλή διάθεση, μπορεί να πραγματοποιηθεί μια εποικοδομητική συνεργασία, ακόμα και ανάμεσα σε μικρές ηλικίες παιδιών δημοτικών σχολείων από ποικίλα περιβάλλοντα, με διαφορετικές προσλαμβάνουσες και ερεθίσματα στην καθημερινή τους ζωή.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *Φιλαναγνωσία, τηλεσυνάντηση, συνεργασία*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Δύο Σχολεία, ένα 12/θέσιο με Ενιαίο Αναμορφωμένο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα (Ε.Α.Ε.Π.) που βρίσκεται σε αστικό κέντρο της Ημαθίας και ένα 2/θέσιο σε ορεινό όγκο της Αιτωλοακαρνανίας μέσω της τηλεσυνάντησης υλοποίησαν δράσεις Φιλαναγνωσίας. Όπως αναφέρθηκε, το 4ο Δημοτικό Σχολείο Αλεξάνδρειας και συγκεκριμένα το τμήμα Β2 συνεργάστηκε με τις τάξεις Α΄, Γ΄- Δ΄ του Δημοτικού Σχολείου Αρχοντοχωρίου. Υπεύθυνες Εκπαιδευτικοί των τάξεων ήταν η κα. Παπαζώη Θεοκτίστη και κα. Κουτούπη Μαρία αντίστοιχα.

Η δράση της τηλεσυνάντησης αποτέλεσε και για τα δύο Σχολεία μέρος ενός ετήσιου προγράμματος στα πλαίσια της Ευέλικτης Ζώνης. Η Β΄ Τάξη του 4ου Δημοτικού Σχολείου Αλεξάνδρειας εκπονούσε πρόγραμμα φιλαναγνωσίας με τίτλο «Μια επίσκεψη στην παραμυθοχώρα», ενώ οι Τάξεις Α΄, Γ΄- Δ΄ του Δημοτικού Σχολείου Αρχοντοχωρίου εκπονούσαν το πρόγραμμα «Παιδικά Εργαστήρια», το οποίο σχετίζονταν με τη δημιουργία εργαστηρίων τέχνης, λέσχης ανάγνωσης και θεατρικής αγωγής.

Στόχοι

Η δράση αυτή προέκυψε ένα χρόνο μετά την άριστη συνεργασία που είχαν οι προαναφερθείσες Εκπαιδευτικοί υπηρετώντας στο ίδιο Σχολείο. Ξεκίνησε ως πιλοτικό πρόγραμμα εφαρμογής της τηλεσυνάντησης στο παιδαγωγικό και εκπαιδευτικό έργο με σκοπό τη χρήση και την εκτίμηση των αποτελεσμάτων των νέων μεθόδων διδασκαλίας και περιβαλλόντων μάθησης. Η τηλεσυνάντηση - επικοινωνία εξ αποστάσεως σε πραγματικό χρόνο - αξιοποιείται υπό παιδαγωγικές προϋποθέσεις για να συνεισφέρει σημαντικά στη δημιουργία συνεργατικών περιβαλλόντων οικοδόμησης της γνώσης από απόσταση, στην ανάπτυξη κρίσιμων κοινωνικών δεξιοτήτων, στην εξοικείωση μαθητών και δασκάλων με τις Τ.Π.Ε., στο άνοιγμα της σχολικής τάξης στην πραγματική ζωή και στην εμπλοκή των μαθητών σε αυθεντικά σενάρια μάθησης (Αναστασιάδης κ.α., 2008).

Έτσι λοιπόν, στόχος της σύμπραξης ήταν να επικοινωνήσουν και να συνεργαστούν μαθητές διαφορετικής κουλτούρας για να αυξηθούν τα κίνητρα για μάθηση και να συμμετέχουν στις δραστηριότητες όλοι οι μαθητές, ώστε να δημιουργηθεί ένα κλίμα συντροφικότητας και δημιουργικότητας μέσα στην τάξη, η οποία σταματά να αποτελεί ένα άθροισμα μεμονωμένων μαθητών αλλά γίνεται μια «κοινότητα αναγνωστών» ακόμα και πέρα από τα στενά όρια της τάξης και

του σχολείου. Σύμφωνα με τον Jean Piaget τα παιδιά δε χρειάζεται να έχουν γνώσεις σχετικά με τη λογοτεχνία. Χρειάζονται ευκαιρίες να δουλέψουν με αυτή, να συζητήσουν, να ανακαλύψουν, να σκεφτούν, να αναπαραστήσουν, να ξαναδιαβάσουν, ώσπου να βγάλουν τα δικά τους νοήματα (Παπαδοπούλου, 2005). Γι' αυτό το λόγο επιλέχθηκαν δράσεις Φιλαναγνωσίας, καθώς σε μία ψηφιακή εποχή το διάβασμα βιβλίων τείνει να γίνει σπάνια δραστηριότητα.

Ακόμη, ήταν σημαντικό αφ΄ ενός το ολιγοθέσιο σχολείο να ανοιχτεί περισσότερο στην κοινωνία, αφ΄ ετέρου οι μαθητές ενός πολυθέσιου σχολείου να γνωρίσουν την πραγματικότητα των σχολείων των ορεινών περιοχών. Επιπρόσθετοι στόχοι ήταν η ανάπτυξη της αυτοεκτίμησης, η εργασία σε ομάδες, η αναδιήγηση, η κατανόηση κειμένου, η προφορική έκφραση, η άσκηση της δεξιότητας της προσεκτικής ακρόασης.

Ο εκπαιδευτικός έχει το ρόλο του εμψυχωτή, του συντονιστή ενώ ο μαθητής βρίσκεται στο κέντρο της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Ο ηλεκτρονικός υπολογιστής χρησιμοποιήθηκε ολιστικά. Οι μαθητές έμαθαν να χρησιμοποιούν βασικές λειτουργίες του, όπως προγράμματα γραφής, περιφερειακές μονάδες. Ουσιαστικό στοιχείο, όπως και σε κάθε μορφής μαθησιακές δραστηριότητες, αποτελούν οι διδακτικοί στόχοι που θέτει ο εκπαιδευτικός (Μικρόπουλος 2006). Επομένως, αυτό που έχει σημασία είναι πρώτα τι θέλουμε να διδάξουμε και έπειτα πως θα το διδάξουμε. Ως εκ τούτου οι Τ.Π.Ε. δε χρησιμοποιήθηκαν τεχνοκρατικά, καθ' ότι αποτέλεσαν μέσο για να επιτευχθούν οι στόχοι μάθησης.

Μέθοδοι - εργαλεία

Το 12/θέσιο Σχολείο της Αλεξάνδρειας διέθετε αίθουσα πληροφορικής, όμως μετά από κοινή απόφαση της Εκπαιδευτικού και των μαθητών της Β΄ Τάξης, χρησιμοποιήθηκαν ο φορητός υπολογιστής και ο φορητός βιντεοπροβολέας του Σχολείου μέσα στην αίθουσα του τμήματος ώστε να νιώθουν πιο άνετα και οικεία οι συμμετέχοντες και από τα δύο σχολεία, όντες στον προσωπικό τους χώρο. Στην αίθουσα διδασκαλίας των τάξεων Α΄, Γ΄- Δ΄ του Δημοτικού Σχολείου Αρχοντοχωρίου υπάρχει η γωνιά του υπολογιστή. Συγκεκριμένα υπάρχουν δύο υπολογιστές, εκ των οποίων ο ένας έχει σύνδεση στο διαδίκτυο, ένα ζευγάρι ηχείων και ένας σαρωτής. Κατά τη διάρκεια των τηλεσυναντήσεων όμως χρησιμοποιήθηκε ο φορητός υπολογιστής – ο οποίος διέθετε όχι μόνο το πρόγραμμα για την τηλεσυνάντηση (Skype), αλλά κυρίως τη βιντεοκάμερα- και ο φορητός βιντεοπροβολέας. Λίγες μέρες πριν από κάθε τηλεσυνάντηση εκπαιδευτικοί και μαθητές έθεταν στόχους και προτάσεις σχετικά με τις δραστηριότητες που θα ακολουθούνταν.

Οι μέθοδοι και τα εργαλεία που ακολουθήθηκαν ήταν κατ' αρχάς το Σχέδιο Εργασίας (project). Η μέθοδος project είναι μία μέθοδος που αποβλέπει αφ' ενός στη μεταβολή και στην υπέρβαση του παραδοσιακού μαθήματος και αφ' ετέρου στο να είναι σε θέση οι μαθητές να μαθαίνουν χωρίς να έχουν την αίσθηση ότι «υπακούν» στις προδιαγραφές της παραδοσιακής διδασκαλίας (Χρυσαφίδης, 1994). Επέρχονται, λοιπόν, αλλαγές στην εκπαιδευτική διαδικασία, κατά την οποία δεν περιορίζεται ο ρόλος του μαθητή σε παθητικό δέκτη προσφερόμενης γνώσης και δε θεωρείται ο ρόλος του εκπαιδευτικού καθοριστικός στην εκτέλεσή της, αρχές, στις οποίες στηριζόταν η Παραδοσιακή Παιδαγωγική (Ξωχέλλης, 1987, Χατζηδήμου, 2000)

Επιπρόσθετα, χρησιμοποιήθηκαν η ανακαλυπτική μάθηση, η μαιευτική μέθοδος, η συζήτηση, το ομαδοσυνεργατικό μοντέλο, η παρουσίαση εργασιών, η δημιουργική έκφραση, η αξιοποίηση βιωμάτων, η ενίσχυση των ενδιαφερόντων και των εσωτερικών κινήτρων των μαθητών, η δραματοποίηση, τα παιχνίδια ρόλων, καλλιτεχνικές δημιουργίες (ζωγραφική, κατασκευές κ.ά.), επεξεργασία υλικού, μουσική, βιβλία, οι Τ.Π.Ε. (ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, Skype, Word, σαρωτής, εποπτικό υλικό από το διαδίκτυο).

Τα βιβλία επιλέχτηκαν από τις Εκπαιδευτικούς με βάση την ηλικία των μαθητών, το πλήθος των σελίδων και τα ενδιαφέροντα των μαθητών, αφού πρώτα εντοπίστηκαν ποια κοινά βιβλία υπάρχουν στη βιβλιοθήκη και των δύο σχολείων. Το πρώτο βιβλίο ήταν οι «Μύθοι του Αισώπου» για να διευκολυνθούν οι μαθητές της Α΄ Τάξης στο να διαβάσουν απλά κείμενα και οικείες ιστορίες σε αυτούς. Ο μαθητής που δεν συνήθισε να διαβάζει δεν σημαίνει πως δεν έχει αναπτύξει στρατηγικές αποκωδικοποίησης μηνυμάτων, κριτικής και ελέγχου των ερεθισμάτων του περιβάλλοντος (Αποστολίδου, 1999). Ήταν μία ευκαιρία για τους μαθητές της Α΄ Τάξης να συνειδητοποιήσουν πόσο σημαντικό είναι που κατέκτησαν τον μηχανισμό της ανάγνωσης, να τον εξελίξουν και να αρχίσουν να καλλιεργούν την κριτική σκέψη. Το βιβλίο του Ευγένιου Τριβιζά «Το σκουμπρί και το φαγκρί» επιλέχτηκε λόγω της θεματολογίας του. Η συμφιλίωση ή η ειρηνική επίλυση των προβλημάτων μας είναι ένα σημαντικό θέμα που διδάσκεται διαθεματικά στο σχολείο. Το βιβλίο «Ο γύρος του κόσμου

σε ογδόντα ημέρες» ήταν μία έκδοση σε απλοποιημένη μορφή προσιτό για τους μαθητές των μικρών τάξεων Α΄, Β΄ και Γ΄, ενώ στους μαθητές της Δ΄ Τάξης δόθηκε η ευκαιρία να διαβάσουν μόνοι τους το βιβλίο στην κανονική του έκδοση, όπως το έγραψε ο Ιούλιος Βερν. Η επιλογή των βιβλίων για τους μαθητές μας πρέπει να στοχεύει στην καλλιέργεια της αυτοπεποίθησης (άρα το βιβλίο δεν μπορεί να είναι πολύ δύσκολο), αλλά και στη συνάντησή τους με καινούριες αναγνωστικές εμπειρίες (άρα δεν μπορεί να είναι πολύ εύκολο) (Αποστολίδου, 1999). Για το λόγο αυτό δόθηκε το ίδιο βιβλίο σε διαφορετική έκδοση ανάλογα με την τάξη. Το τελευταίο βιβλίο «12 Δώδεκα μήνες, Ιστορίες και παραμύθια για όλο το χρόνο» επιλέχτηκε επειδή περιείχε αφήγημα επίκαιρο και ήταν εύκολο να δραματοποιηθεί, γεγονός που ήταν και το ζητούμενο.

Ημερολόγιο δράσεων

Αρχικά κρίθηκε σκόπιμο από όλους τους συμμετέχοντες, να πραγματοποιηθεί παράλληλη επίσκεψη στις βιβλιοθήκες των σχολείων τους και στις κατά τόπους βιβλιοθήκες των περιοχών τους. Εκεί οι υπεύθυνοι της Δημοτικής Βιβλιοθήκης της Αλεξάνδρειας και της Παπαστράτειου Δημοτικής Βιβλιοθήκης του Αγρινίου υποδέχτηκαν με χαρά τους μαθητές και τους συνοδούς εκπαιδευτικούς, τους ξενάγησαν στο χώρο, τους άφησαν να επεξεργαστούν βιβλία, να τα ξεφυλλίσουν ή να τα δουν ομαδικά, να διαβάσουν ό,τι ταίριαζε στα ενδιαφέροντά τους και τους ενημέρωσαν για τις προϋποθέσεις του δανεισμού. Ακολούθησαν δράσεις ζωγραφικής και επεξεργασίας εξωφύλλων και δημιουργία ομαδικών παραμυθιών με τη βοήθεια περίεργων ζαριών. Οι μαθητές των Α’, Β΄, Γ’ Τάξεων και των Ε΄, ΣΤ΄ Τάξεων στη Δημοτική Βιβλιοθήκη του Αγρινίου συμμετείχαν και σε δραστηριότητες σχετικά με τη διαχείριση συναισθημάτων, ενώ η Δ’ Τάξη συμμετείχε στο πρόγραμμα "Φτου και Βγαίνω" κάνοντας δραστηριότητες σε λογισμικό για την Δ’ Τάξη.

Επιστρέφοντας στο σχολείο τους οι μαθητές της Β΄ Τάξης της Αλεξάνδρειας δημιούργησαν τη γωνιά του βιβλίου μέσα στην τάξη τους, έφτιαξαν σελιδοδείκτες με χαρτόνια - τους οποίους στο τέλος έστειλαν ταχυδρομικά στους μαθητές του Αρχοντοχωρίου - και κουκλίτσες για κουκλοθέατρο με ανακυκλώσιμα υλικά.

Η παραγωγή υλικού, η οργάνωση και ο σχεδιασμός των δραστηριοτήτων για τις τηλεσυναντήσεις πραγματοποιούνταν κατά τη διάρκεια της Ευέλικτης Ζώνης στα πλαίσια του προγράμματος.

Πέμπτη 6 Φεβρουαρίου 2014

Πρώτη συνάντηση μέσω του Skype για να γνωριστούν οι μαθητές μας και να εξοικειωθούν με το νέο περιβάλλον μάθησης. Οι μαθητές ενθαρρύνθηκαν να κάνουν διάλογο μεταξύ τους, να μιλήσουν για τον εαυτό τους, τα σχολεία τους, τα ενδιαφέροντά τους, τις προτιμήσεις τους.

Δευτέρα 10 Φεβρουαρίου 2014

Οι μαθητές του Β΄2 τμήματος της Αλεξάνδρειας στέλνουν το πρώτο χειρόγραφο γράμμα τους στους καινούριους τους φίλους για να περιγράψουν το σχολείο τους και να ζητήσουν πληροφορίες για το ολιγοθέσιο σχολείο του Αρχοντοχωρίου. Το γράμμα σαρώνεται και αποστέλλεται μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

Τρίτη 18 Φεβρουαρίου 2014

Οι μαθητές της Α΄, Γ΄- Δ΄ Τάξης απαντούν στο γράμμα και προτρέπουν σε νέες δραστηριότητες. Επειδή υπάρχει υπολογιστής στην τάξη τους, οι μαθητές πρότειναν το γράμμα να γραφτεί σε πρόγραμμα του υπολογιστή. Δύο - δύο οι μαθητές του Δημοτικού του Αρχοντοχωρίου έγραψαν στον υπολογιστή της τάξης με τον δικό τους ρυθμό το γράμμα. Κάθε φορά ο ένας έγραφε κι από λίγο, ενώ ο δεύτερος τον βοηθούσε στην έκφραση ή στη χρήση του πληκτρολογίου και των εικονιδίων. Τους μαθητές της Α΄ Τάξης τους βοηθούσαν οι μεγαλύτεροι μαθητές. Έγραψαν στον υπολογιστή:

Αρχοντοχώρι, Τρίτη 18 Φεβρουαρίου 2014

Αγαπητοί μας φίλοι,

πήραμε το γράμμα σας και χαρήκαμε πολύ! Οι τάξεις σας είναι πολύ ωραίες! Θα θέλαμε κι εμείς να έχουμε χρώματα!

Το δικό μας σχολείο έχει έξι τάξεις και είναι χωρισμένες σε 2 τμήματα. Η δική μας τάξη έχει 2 υπολογιστές, οι ζωγραφιές μας είναι στους τοίχους, όπως και το ημερολόγιο με τα Δικαιώματα που φτιάξαμε. Κάναμε πίνακες από τα βιβλία που διαβάσαμε στη Λέσχη Ανάγνωσης «Η Παρέα των Ιστοριών». Επίσης, έχουμε ένα προαύλιο πολύ μεγάλο με δέντρα και λουλούδια. Έχουμε μια μικρή δανειστική βιβλιοθήκη στον διάδρομο. Εκεί υπάρχει ένα τραπέζι και καρέκλες για να διαβάζουμε. Ακόμα, έχουμε επιτραπέζια παιχνίδια σε μια τραπεζαρία και εκεί παίζουμε όταν ο καιρός δεν είναι καλός.

Διαβάσαμε το «Φαγκρί και το Σκουμπρί» και θα σας στείλουμε ζωγραφιές για να βρείτε το πραγματικό τέλος της ιστορίας.

Θέλετε να κάνουμε δραστηριότητες με τους μύθους του Αισώπου στην επόμενη τηλεσυνάντηση;

Περιμένουμε με χαρά το γράμμα σας και την απάντησή σας!

Με πολλή αγάπη,

οι μαθητές της Α΄, Γ΄- Δ΄ Τάξης του Δημοτικού Σχολείου Αρχοντοχωρίου Αιτωλοακαρνανίας

Έπειτα, οι μαθητές έμαθαν να "σαρώνουν¨ ζωγραφιές και να τις κάνουν επισύναψη για να τις στείλουν μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Το ίδιο έγινε και με το γράμμα στη μορφή word.

Παρασκευή 21 Φεβρουαρίου 2014 - 2η Τηλεσυνάντηση

Το σκουμπρί και το φαγκρί, Ευγένιος Τριβιζάς - Μύθοι του Αισώπου

Το πρώτο βιβλίο που διάβασαν οι μαθητές είναι το "Το σκουμπρί και το φαγκρί" του Ευγένιου Τριβιζά. Στην προηγούμενη τηλεσυνάντηση οι μαθητές του Σχολείου της Αλεξάνδρειας ενημέρωσαν πως δεν θα διάβαζαν το τέλος του βιβλίου. Έτσι, στο πρώτο γράμμα που έστειλαν οι μαθητές του Αρχοντοχωρίου καλούσαν τους μαθητές της Αλεξάνδρειας να μαντέψουν το τέλος μέσα από τρεις ζωγραφιές που έστειλαν. Τα δύο επιπλέον σενάρια ήταν έμπνευση των μαθητών.

Στη συνέχεια σειρά είχαν οι μύθοι του Αισώπου. Κάθε σχολείο διάβασε την ώρα της τηλεσυνάντησης ή αναδιηγήθηκε τρεις μύθους. Επιλέχθηκε το μεγαλόφωνο διάβασμα με στόχο να συγκεντρώσει το παιδί την προσοχή του, να μάθει να χρησιμοποιεί νέες λέξεις, να αγαπά το διάβασμα και να κατανοεί τι διαβάζει, γιατί η μεγαλόφωνη ανάγνωση δρα θετικά στη συμπεριφορά της μάθησης (Παπαδοπούλου 2005). Στη συνέχεια συζητήθηκε το ηθικό δίδαγμα. Οι μύθοι που διαβάστηκαν επιλέχθηκαν από τους μαθητές.

Η επόμενη δραστηριότητα ήταν η καλλιτεχνική απεικόνιση των μύθων. Αλεξάνδρεια: «Ο βοσκός και τα αγριοκάτσικα», «ο λύκος με την προβιά», «Ο λαγός είχε μία ιδέα». Αρχοντοχώρι: Οι μαθητές, με αφορμή δράσεις από ένα πρόγραμμα τέχνης που εκπονούσαν παράλληλα, ζωγράφισαν τον μύθο του «Ψεύτη βοσκού» δημιουργώντας ένα αίνιγμα, όπως έκανε και στο βιβλίο «Οι 10 πρώτοι μου πίνακες ζωγραφικής» η Μαρί Σελλιέ. Ενώ το μύθο του «Μέρμηγκα και του τζίτζικα» τον αναπαρέστησαν τρισδιάστατα σε μακέτα. Ο μύθος «Ο λαγός και η χελώνα» μετατράπηκε σε κόμιξ.

Παρασκευή 28 Μαρτίου 2014 - 3η Τηλεσυνάντηση

Ο γύρος του κόσμου σε 80 ημέρες, Ιούλιος Βερν

Οι μαθητές διάβασαν στις τάξεις ξεχωριστά το βιβλίο του Ιούλιου Βερν «Ο γύρος του κόσμου σε 80 ημέρες». Με αφορμή το βιβλίο αυτό, οι μαθητές της Α΄, Γ΄- Δ΄ Τάξης του Δημοτικού Σχολείου Αρχοντοχωρίου εμπνεύστηκαν τη δραστηριότητα: «Πλάθω Ιστορίες».

Ζωγράφισαν κάρτες με θέμα *πρόσωπα, αντικείμενα, τοπία, μεταφορικά μέσα, φράσεις*. Κατά τη διάρκεια της τηλεσυνάντησης οι μαθητές έδειχναν τυχαία μία κάρτα από κάθε κατηγορία με τη σειρά στους μαθητές του Β2 του 4ου Δημοτικού Σχολείου Αλεξάνδρειας, οι οποίοι έπλαθαν τις δικές τους ιστορίες εκείνη τη στιγμή. Το αποτέλεσμα ήταν μία απίθανη ιστορία: *«Μια φορά και έναν καιρό ήταν ένα παιδάκι που πήγαινε βόλτα. Το παιδάκι είχε ένα ρολόι με 12 αριθμούς. Ανέβηκε σε ένα άλογο και πήγε στο δάσος να μαζέψει μανιτάρια και ξαφνικά έγινε σεισμός, έπεφταν τα δέντρα και λέει: «Χριστέ μου τι θα κάνω;» Ήρθε η αδερφή του και τον βοήθησε να φύγει από εκεί, αλλά έχασε το αγαπημένο της κολιέ. Επειδή το άλογο κουράστηκε, πήραν τρένο να πάνε σπίτι. Εκεί βρήκαν τη μαμά τους να τους περιμένει. Αργότερα πήραν ταξί και πήγαν βόλτα στη γιαγιά. Η μαμά τους τούς κουνούσε το χέρι και φώναζε ΄΄καλό ταξίδι!΄΄».*

Στα πλαίσια των δράσεων για το βιβλίο αυτό οι μαθητές του Αρχοντοχωρίου είδαν σε ειδικό πρόγραμμα στον υπολογιστή τα μέρη όπου ταξίδεψε ο Φιλέας Φογκ και πώς είναι αυτά τα μέρη σήμερα και έμαθαν το τραγούδι «Το Ταξίδι», σε μουσική Μάνου Χατζιδάκι και στίχους Νίκου Γκάτσου, το οποίο παρουσίασαν με χορογραφία στη γιορτή λήξης του σχολικού έτους.

Πριν την τηλεσυνάντηση οι μαθητές της Αλεξάνδρειας απέστειλαν μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ζωγραφιές που αφορούσαν το «γύρο του κόσμου».

Τετάρτη 2 Απριλίου 2014 – Παγκόσμια Ημέρα Παιδικού Βιβλίου - 4η Τηλεσυνάντηση

Το πασχαλινό λαγουδάκι, Απρίλιος - 12 Δώδεκα μήνες, Ιστορίες και παραμύθια για όλο το χρόνο, Κουκλοθέατρο

Οι μαθητές των δύο Σχολείων γιόρτασαν την ημέρα του Παιδικού Βιβλίου με διηγήσεις, δραματοποίηση και κουκλοθέατρο. Η μέρα ξεκίνησε ακούγοντας ένα πασχαλινό τραγούδι με ένα λαγουδάκι από το διαδίκτυο. Έπειτα, οι μαθητές του Αρχοντοχωρίου διάβαζαν στους μαθητές της Αλεξάνδρειας το παραμυθάκι «Το πασχαλινό λαγουδάκι» (από το βιβλίο Απρίλιος - 12 Δώδεκα μήνες, Ιστορίες και παραμύθια για όλο το χρόνο), ενώ γινόταν παράλληλα δραματοποίηση του

παραμυθιού από τους μαθητές της Αλεξάνδρειας. Στη συνέχεια οι μαθητές, με αφορμή την ζημιά του μικρού λαγού, μίλησαν για τις δικές τους σκανταλιές – ζημιές.

Οι μαθήτριες του Αρχοντοχωρίου έφεραν αντικείμενα από ταξίδια και τα έδειξαν στους μαθητές της Αλεξάνδρειας ως επέκταση των δραστηριοτήτων για το βιβλίο «Ο γύρος του κόσμου σε 80 ημέρες». Για το ίδιο βιβλίο οι μαθητές του Αρχοντοχωρίου έκαναν ένα κολάζ με ζωγραφιές και το παρουσίασαν στους μαθητές της Αλεξάνδρειας.

Ακολούθησε ένα αυτοσχέδιο κουκλοθέατρο που έπαιξε η δασκάλα της Αλεξάνδρειας και ψυχαγώγησε τους μαθητές των δύο σχολείων. Η τηλεσυνάντηση έκλεισε με το «Πάσχα του Πασχάλη», αφήγηση από τη σελίδα του *Μικρού Αναγνώστη* της θεματικής *Να σου πω μία ιστορία* για να γνωρίσουν οι μαθητές τη μορφή του ψηφιακού βιβλίου.

Συμπεράσματα - Αξιολόγηση

Οι μαθητές των δύο σχολείων ανταποκρίθηκαν στις διαδικασίες και στους στόχους που τέθηκαν στην αρχή. Πολλές από τις δραστηριότητες ήταν προτάσεις δικές τους, ενώ στο τέλος εξέφρασαν το ενδιαφέρον να γίνουν επιπλέον δράσεις. Δυστυχώς, ο διδακτικός σχεδιασμός των δύο τάξεων από την αρχή της σχολικής χρονιάς όπως και έκτακτες περιστάσεις που προέκυψαν δεν επέτρεψαν να χρησιμοποιηθεί κι άλλος χρόνος για τη Φιλαναγνωσία.

Οι μαθητές συνεργάστηκαν όλοι μαζί χωρίς διακρίσεις για να διεκπεραιώσουν τις δραστηριότητές τους, καθώς ενεργούσαν σε πραγματικές και βιωματικές καταστάσεις επικοινωνίας και μάθησης. Καλλιέργησαν τον προφορικό λόγο και την αναδιήγηση καθώς όλοι ενεπλάκησαν στις δράσεις, τόνωσαν την αυτοεκτίμησή τους αφού επιβραβεύονταν από τους μαθητές του άλλου σχολείου για τις κατασκευές – ζωγραφιές τους και ένιωθαν περήφανοι που μιλούσαν με άλλα παιδιά και όχι μόνο με τους συμμαθητές τους που τους γνωρίζουν χρόνια.

Παρατηρήθηκε ότι κανένας μαθητής δεν απαντούσε λανθασμένα στις συζητήσεις, γεγονός που σημαίνει ότι όλοι πρόσεχαν τον συνομιλητή τους και τη διαδικασία και έτσι εξασκήθηκε η ενεργητική, προσεκτική ακρόαση. Ακόμα και οι μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες και με θέματα απόσπασης της προσοχής προσαρμόστηκαν και έδειξαν μεγάλο ζήλο να συμμετέχουν ισότιμα στο πρόγραμμα. Αρχικά ένιωθαν αμήχανοι να μιλήσουν. Προφανώς τους φαινόταν περίεργο πώς μέσα από τον ηλεκτρονικό υπολογιστή μπορείς να βλέπεις, να ακούς και να μιλάς με άλλους. Σιγά σιγά ενθαρρύνθηκαν κι έτσι, ενώ γενικά δίσταζαν ή αργούσαν να εκφράσουν την άποψή τους, άρχισαν να δείχνουν έντονα την προθυμία τους να μιλήσουν έστω και λίγο, ακριβώς επειδή το θέμα ήταν ενδιαφέρον. Σε αυτό βοήθησε και η μέθοδος project. Υπάρχουν πολλοί ρόλοι μέσα στις ομάδες του project, για όλους τους τύπους μαθητών, και με μια σωστή κατανομή μπορούν να αξιοποιηθούν όλοι και όχι μόνον οι μαθητές που έχουν τις καλύτερες σχολικές επιδόσεις (Κανάκη,1987, Ματσαγγούρας, 1987). Οι Εκπαιδευτικοί ανάλογα με την περίσταση έδιναν προτεραιότητα σε αυτά τα παιδιά. Περιορίστηκαν, λοιπόν, αρνητικά φαινόμενα που λαμβάνουν χώρα στη συμβατική διδασκαλία και τάξη.

Οι μαθητές εξάσκησαν και τον γραπτό λόγο με τη χρήση γραφής στο Word και ταυτόχρονα έμαθαν να χρησιμοποιούν προγράμματα του ηλεκτρονικού υπολογιστή. Επιπλέον, εμπέδωσαν τη μορφή του φιλικού γράμματος, καλλιέργησαν τη φαντασία τους και τη σκέψη τους, αφού συνεχώς έπρεπε να εφευρίσκουν δράσεις και να ανταποκρίνονται στις ανάγκες της στιγμής, όπως να απαντούν αμέσως σε ερωτήσεις, αλλά να κάνουν οι ίδιοι ενδιαφέρουσες ερωτήσεις που συμβάλλουν στην εξέλιξη της τηλεσυνάντησης. Οι ερωτήσεις που τίθεντο από τις Εκπαιδευτικούς δεν είχαν σκοπό μόνο να προάγουν τη δράση, αλλά να αξιολογήσουν τη μαθησιακή πορεία του μαθητή κατά τη διάρκεια του προγράμματος. Χρησιμοποιήθηκαν οι ερωτήσεις ως εργαλείο αξιολόγησης στα πλαίσια της διδακτικής και παιδαγωγικής επικοινωνίας. Με άλλα λόγια, οι ερωτήσεις λειτούργησαν ανατροφοδοτικά για τον εκπαιδευτικό, το μαθητή και τις διαδικασίες μάθησης, συμβάλλοντας με τον τρόπο αυτόν και στην αντιμετώπιση των μαθησιακών προβλημάτων (Κωνσταντίνου, 2006).

Ακόμη, καλλιεργήθηκε η δεξιότητα παρουσίασης και συγχρόνως οι ικανότητες διαχείρισης έργου, οργάνωσης σχεδιασμού, συλλογισμού. Οι μαθητές παρουσίαζαν τις εργασίες του, αφού πρώτα για να καταλήξουν εκεί έπρεπε να χωριστούν σε ομάδες, να μοιράσουν τις δράσεις, να τις οργανώσουν και να τις υλοποιήσουν.

Στην κοινωνία της Πληροφορίας η χρήση βασικών υπηρεσιών της τηλεδιάσκεψης, του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και της ανταλλαγής δεδομένων, σε συνδυασμό με τη βελτίωση αξιοποίηση του παγκοσμίου διαδικτύου, αλλάζουν το χάρτη της εκπαίδευσης (Αναστασιάδης, 2003). Κατ’ αυτόν, λοιπόν, τον τρόπο, οι Τ.Π.Ε. βοήθησαν στην επίτευξη των στόχων και στη δια ζώσης

επικοινωνία των μαθητών διαφορετικών και απομακρυσμένων σχολείων. Ευνόησαν μεν την αλλαγή του παραδοσιακού μοντέλου διδασκαλίας, τη χρήση σύγχρονων διδακτικών προσεγγίσεων δε. Δημιούργησαν ένα ελκυστικό περιβάλλον μάθησης με τη χρήση πολυτροπικών μέσων (εικόνα, ήχος, κείμενο) και με άμεση ανατροφοδότηση. Ανέδειξαν την ομαδοσυνεργατική μέθοδο και την αυτενέργεια των μαθητών.

Ένα πρόγραμμα σύμπραξης σχολείων για να πετύχει χρειάζεται προφανώς στοχευμένο σχεδιασμό και προετοιμασία. Πάνω από όλα, όμως, απαιτείται η καλή συνεργασία μεταξύ των υπευθύνων. Ένας από τους λόγους που το συγκεκριμένο πρόγραμμα ολοκληρώθηκε επιτυχώς είναι γιατί οι δύο Εκπαιδευτικοί είχαν άριστες σχέσεις και ανέπτυξαν σωστή συνεργασία. Οι μαθητές έδειχναν ζήλο για τον καινούριο τρόπο διδασκαλίας, αλλά κινητοποιούνταν πολύ από τις Εκπαιδευτικούς και δεν έχαναν το ενδιαφέρον τους. Ο εκπαιδευτικός οφείλει να τους παρακινεί, να τους παροτρύνει, να τους ενθαρρύνει για να αναπτύσσουν πρωτοβουλίες, διότι με τον τρόπο αυτό υπάρχουν πιθανότητες και δυνατότητες να γίνουν ωφέλιμες, χρήσιμες και αποτελεσματικές οι διδασκαλίες του (Χατζηδήμου, 2000). Όταν ο εκπαιδευτικός διοργανώνει κατ' αυτόν τον τρόπο τις διδασκαλίες του και τις διαδικασίες μάθησης των μαθητών του, δηλαδή δίνει στους μαθητές πρωτοβουλίες, συντονίζει την οργάνωση της διδασκαλίας, παίρνει υπόψη το γνωστικό, κοινωνικό κλπ. επίπεδο των μαθητών, τότε ο χρόνος δε χάνεται άσκοπα, οι μαθητές τον δέχονται ευχάριστα και δε δυσανασχετούν στις διορθώσεις που τους κάνει, προσέχουν στα μαθήματά του και έχουν τη δυνατότητα να αποκτήσουν πρότυπα συμπεριφοράς που του παρέχει ο εκπαιδευτικός (Vogel, 1974).

Οι Εκπαιδευτικοί έπειτα από αυτή την εμπειρία θα χρησιμοποιούσαν την Τηλεσυνάντηση ως μέσο για να διδαχθούν και άλλα αντικείμενα. Πιστεύουν πως η Τηλεσυνάντηση δίνει ισχυρά κίνητρα για να μελετηθούν διαθεματικά θέματα Ιστορίας, Μελέτης Περιβάλλοντος, Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής, Γεωγραφίας, για να επιτευχθούν με βιωματικό τρόπο η καλλιέργεια επιχειρηματολογικού λόγου ή παρουσίασης εργασιών, η αναζήτηση πληροφοριών, η επίλυση προβλημάτων, κτλ. Τους μαθητές μας πρέπει να τους μαθαίνουμε πώς να μαθαίνουν, γιατί «δεν μπορείς να διδάξεις στους ανθρώπους όλα όσα χρειάζονται. Αυτό που μπορείς να κάνεις είναι να τους προσανατολίσεις προς τα εκεί που μπορούν να βρουν αυτό που χρειάζονται, όταν το χρειάζονται» (Papert, 1970).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Αναστασιάδης, Σ. Π. (2003). Διαμόρφωση Πλαισίου για την Εισαγωγή των Νέων Εκπαιδευτικών Τεχνολογιών στα Προγράμματα Σπουδών των Παιδαγωγικών Τμημάτων του Ελληνικού Πανεπιστημίου. Στο *Επιστημονικό Βήμα*, Τεύχος 2, 44-54, Αθήνα.

Αναστασιάδης, Π., Μανούσου, Ε., Φιλλιπούση,ς Γ., Τομαζινάκης, Α., Γκίζα, Π., Μαστοράκη, Ε. & Καρβούνης, Λ. (2008). Καινοτόμα σχέδια διαθεματικής διδασκαλίας για την υποστήριξη του παιδαγωγικού έργου των εκπαιδευτικών με την αξιοποίηση της τηλεδιάσκεψης, Πρακτικά του 1ο Πανελλήνιου Εκπαιδευτικού Συνέδριου Ημαθίας με θέμα «*Ψηφιακό υλικό για την υποστήριξη του παιδαγωγικού έργου των εκπαιδευτικών*», Νάουσα.

Αποστολίδου, Β. (1999). *Κριτήρια επιλογής λογοτεχνικών βιβλίων για σχολική χρήση*, Αθήνα: Εκδόσεις Ο.Ε.Δ.Β.- Ε.ΚΕ.ΒΙ.

Κανάκη, Ν.Ι. (1987). *Η οργάνωση της διδασκαλίας-μάθησης με ομάδες εργασίας*, Αθήνα: Εκδόσεις Τυπωθύτω.

Κωνσταντίνου, Χ. (2006). *Η αξιολόγηση της επίδοσης του μαθητή ως παιδαγωγική λογική και σχολική πρακτική*, Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg.

Ματσαγγούρας, Η. (1987*). Ομαδοκεντρική διδασκαλία και μάθηση: Θεωρία και πράξη της διδασκαλίας κατά ομάδες*, Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη.

Μικρόπουλος, Τ. Α. (2006). *Ο υπολογιστής ως γνωστικό εργαλείο*, Αθήνα: Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα.

Ξωχέλλης, Π. (1987). *Η διδασκαλία της ιστορίας στο Γυμνάσιο και το Λύκειο - Ερευνητική συμβολή στη διδακτική της Ιστορίας*, Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.

Παπαδοπούλου, Σ. (2005). *Η ολική γλώσσα στη διδακτική της γλωσσικής έκφρασης για την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση*, Αθήνα: Εκδόσεις Τυπωθήτω-Γιώργος Δαρδανός.

Ταρατόρη-Τσαλκατίδου, Ε. (2002). *Η μέθοδος Project στη θεωρία και στην πράξη*, Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Αδελφών Κυριακίδη.

Χατζηδήμου, Δ. (2000). *Εισαγωγική στην Παιδαγωγική*, Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Αδελφών Κυριακίδη.

Χρυσαφίδης, Κ. (1994). *Βιωματική- Επικοινωνιακή Διδασκαλία. Η εισαγωγή της μεθόδου project στο σχολείο*, Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg.

Papert, S. (1970). *Teaching children thinking*. (Al Memo. No.247 & Logo Memo. No.2). Cambridge, MA: MIT Artificial Intelligence Laboratory.

Vogel, A. (1974). Unterrichtsformen I, Ranensburg

Our Colourful World

Μια καλή πρακτική ηλεκτρονικής αδελφοποίησης σχολείων

Κοζιώρη Βαρβάρα

Εκπαιδευτικός Αγγλικών, 2ο Γυμνάσιο Παραλίας Πατρών
koziori@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το πρόγραμμα 'Our Colourful World' είναι ένα πρόγραμμα ηλεκτρονικής αδελφοποίησης σχολείων (eTwinning) το οποίο υλοποιήθηκε κατά το σχολικό έτος 2013-2014 κυρίως από τους μαθητές/τριες των Β΄ και Γ΄ Τάξεων του 2ου Γυμνασίου Παραλίας Πατρών. Κύριοι στόχοι του προγράμματος ήταν η ανάδειξη του φυσικού πλούτου των περιοχών των συνεργαζόμενων σχολείων και η εξεύρεση τρόπων προστασίας του. Στα πλαίσια του προγράμματος αυτού οι μαθητές και οι μαθήτριες μελέτησαν, ανακάλυψαν και ανέδειξαν τη χλωρίδα και τον φυσικό πλούτο της περιοχής τους, της χώρας τους και της Ευρώπης γενικότερα. Οι μαθητές και οι μαθήτριες είχαν την ευκαιρία να εργαστούν σε ομάδες και να γνωρίσουν συμμαθητές και συμμαθήτριες από άλλες Ευρωπαϊκές χώρες μέσα από τα στενά όρια της σχολικής τους τάξης. Ως γλώσσα επικοινωνίας επιλέχθηκε η αγγλική γλώσσα και δόθηκε η ευκαιρία τόσο στους μαθητές και στις μαθήτριες όσο και στους εκπαιδευτικούς των συνεργαζόμενων σχολείων να χρησιμοποιήσουν τη γλώσσα, που μαθαίνουν ή διδάσκουν, για πραγματικούς σκοπούς επικοινωνίας. Το πρόγραμμα έχει εγκριθεί να συμμετάσχει με επιστημονική ανάρτηση (poster) στο συνέδριο Scientix του Ευρωπαϊκού Σχολικού Δικτύου που θα πραγματοποιηθεί στις Βρυξέλλες από 24 έως 26 Οκτωβρίου 2014.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *eTwinning, εργαλεία ΤΠΕ, φυσικός πλούτος, χλωρίδα, Scientix*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το πρόγραμμα 'Our Colourful World' αποτελεί το έβδομο κατά σειρά πρόγραμμα ηλεκτρονικής αδελφοποίησης σχολείων (eTwinning) που υλοποιούν οι μαθητές και οι μαθήτριες του 2ου Γυμνασίου Παραλίας Πατρών. Ο κύριος λόγος που οι μαθητές και οι μαθήτριες του 2ου Γυμνασίου Παραλίας έχουν αγκαλιάσει τα προγράμματα eTwinning τόσο σφιχτά είναι γιατί τους δίνουν την ευκαιρία να επικοινωνήσουν και να συνεργαστούν με συμμαθητές και συμμαθήτριές τους από όλη την Ευρώπη, και πρόσφατα και από χώρες όπως η Τυνησία και η Τουρκία, ενώ βρίσκονται μέσα στην τάξη τους. Τους ανοίγουν, δηλαδή, ένα μεγάλο παράθυρο στον κόσμο. Επιπλέον, έχουν τη δυνατότητα να αξιοποιήσουν και αναδείξουν σε μεγάλο βαθμό τις ικανότητές τους σε μια σειρά μαθημάτων του σχολείου τους, όπως Αγγλικά, Τεχνολογία, Πληροφορική, Καλλιτεχνικά, Μουσική, Βιολογία, Γεωγραφία, Φυσική, Ιστορία, και Γλώσσα και Λογοτεχνία.

Στο συγκεκριμένο πρόγραμμα, 'Our Colourful World', οι μαθητές και οι μαθήτριες από όλα τα συνεργαζόμενα σχολεία είχαν την ευκαιρία όχι μόνο να χρησιμοποιήσουν μια ξένη γλώσσα την οποία διδάσκονται στο σχολείο τους, την Αγγλική Γλώσσα στην προκείμενη περίπτωση, για πραγματικούς σκοπούς επικοινωνίας αλλά και να αξιοποιήσουν ευρύτερα τις γνώσεις και τις ικανότητές τους από μια πλειάδα άλλων μαθημάτων που διδάσκονται στο δημόσιο σχολείο προκειμένου να αναδείξουν τον φυσικό πλούτο της περιοχής τους και την ίδια την περιοχή τους.

Ο ιδιαίτερα φιλικός και ελκυστικός χαρακτήρας των σύγχρονων εργαλείων ΤΠΕ, που χρησιμοποιήθηκαν για την ανάδειξη της περιοχής τους αλλά και των ικανοτήτων τους, αποτέλεσε ένα ισχυρό κίνητρο για να συμμετέχουν οι μαθητές και οι μαθήτριες στο πρόγραμμα αυτό. Για τον ίδιο λόγο είναι πάντα χαρούμενοι/ες και πρόθυμοι/ες να ενασχοληθούν με προγράμματα eTwinning.

Τέλος, ευνοήθηκε ιδιαίτερα και η ανάπτυξη και βελτίωση της συνεργασίας τόσο μεταξύ των εκπαιδευτικών της ίδιας σχολικής μονάδας όσο και μεταξύ των εκπαιδευτικών των συνεργαζόμενων σχολείων.

ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

1. Gimnazjum im. Jana Pawła II, Daleszyce, Πολωνία
2. 2ο Γυμνάσιο Παραλίας, Ελλάδα
3. Kani Arikan Ilkokulu, Kayseri, Τουρκία
4. Ecole Primaire, Tunis, Τυνησία
5. Gimnazjum im. Jana Pawła II, Lublin, Πολωνία
6. SOU Ekzarh Antim I, Kazanlak, Βουλγαρία
7. Liceul Bogdan Voda, Halaucesti, Ρουμανία
8. Gavar N4 Primary School Isahakyan, Αρμενία

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΑΝΤΑΛΛΑΓΗ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ-ΣΥΝΕΡΓΑΤΩΝ

Εκτός από τα ιδιαίτερα ελκυστικά και χρήσιμα εργαλεία που παρέχει η ηλεκτρονική πλατφόρμα του eTwinning, όπως το TwinSpace, με πρωτοβουλία του σχολείου Gimnazjum im Jana Pawla II w Daleszyce (Πολωνία) δημιουργήσαμε ένα ιστολόγιο (https://ourcolourfulworld.wordpress.com/) προκειμένου να διευκολυνθεί περισσότερο τόσο η επικοινωνία μεταξύ των μαθητών/τριών και καθηγητών των συνεργαζόμενων σχολείων όσο και η ευρύτερη προβολή όλων των πραγματικά εκπληκτικών εργασιών που εκπονήθηκαν από τους μαθητές και τις μαθήτριες στα πλαίσια του προγράμματος. Για το σκοπό αυτό, καταρτίστηκε σχέδιο και ημερολόγιο εργασιών βάσει των οποίων εργάστηκαν τα συνεργαζόμενα σχολεία.

Τέλος οι μαθητές/τριες επισκέπτονταν το ιστολόγιο και το TwinSpace είτε ομαδικά μέσα στο σχολείο είτε ατομικά στον ελεύθερο χρόνο τους και αφού μελετούσαν προσεκτικά τις αναρτήσεις των συμμαθητών/τριών τους, τις σχολίαζαν. Έτσι προωθήθηκε μια νέα μορφή μάθησης μέσα σε κλίμα φιλίας και αλληλοσεβασμού.

ΣΥΜΠΡΑΞΗ ΤΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ - ΣΥΝΕΡΓΑΤΩΝ

Καθένας από τους συνεργάτες ανέλαβε να δημιουργήσει μια σελίδα του σχολείου και της περιοχής που βρίσκεται αυτό μέσα στο ιστολόγιο του έργου, που δημιουργήθηκε ειδικά για το σκοπό αυτό με πρωτοβουλία του Gimnazjum im Jana Pawla II w Daleszyce (Πολωνία).

Στη συνέχεια καταρτίστηκε κοινό πρόγραμμα δράσης στο οποίο συμβάλλαμε όλοι ανάλογα με τις ιδιαίτερες ανάγκες και ικανότητες του σχολείου και των μαθητών/τριών. Οι μαθητές/τριες του 2ου Γυμνασίου Παραλίας, συγκεκριμένα, ανέλαβαν την επεξεργασία και παρουσίαση των φυτών και δένδρων των κήπων τους και της περιοχής τους αλλά και των δασών της περιοχής τους με τη μορφή κειμένων. Στη συνέχεια υπέβαλαν τα κείμενα και τις συνοδευτικές φωτογραφίες για επεξεργασία και οριστικοποίηση από τους συμμαθητές/τριές τους και την καθηγήτριά τους.

Επιπλέον, μελέτησαν προσεκτικά τη χλωρίδα των περιοχών των Ευρωπαίων συμμαθητών τους όπως παρουσιάστηκαν στο σχετικό ιστολόγιο και στο TwinSpace, τα οποία αποτέλεσαν πολύ δυναμικά εργαλεία επικοινωνίας μεταξύ μαθητών και καθηγητών.

ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ

Η επιτυχία του έργου αυτού βασίστηκε σε μεγάλο βαθμό στις ΤΠΕ. Με τη βοήθειά τους προωθήθηκε η επικοινωνία των συνεργαζόμενων σχολείων, μαθητών και εκπαιδευτικών άμεσα και απρόσκοπτα.

Για τη σύνταξη και παρουσίαση των εργασιών μας χρησιμοποιήσαμε

- επεξεργαστή κειμένου (MSWord)
- λογισμικό παρουσίασης (Power Point)
- ιστολόγιο (blog)
- σαρωτή (scanner)
- ψηφιακή φωτογραφική μηχανή και βιντεοκάμερα
- το διαδίκτυο (slideshow, YouTube, Photosynth, Issuu)
- τα εργαλεία TwinSpace, Ημερολόγιο και Φόρουμ του eTwinning.

Ιδιαίτερα σημαντικά αποδείχτηκαν τα εργαλεία MS Word για τη σύνταξη και επεξεργασία των εργασιών των μαθητών/τριών, YouTube, PowerPoint και λογισμικό slideshow για την παρουσίαση των εργασιών αυτών.

Καταλυτικό ρόλο στην επιτυχία του έργου έπαιξε και η πολύ καλή συνεργασία με το διευθυντή του σχολείου και τον συνάδελφο-υπεύθυνο του εργαστηρίου πληροφορικής του σχολείου μας, οι

οποίοι μας παραχώρησαν απεριόριστη και απρόσκοπτη πρόσβαση σε αυτό και τις υποδομές του. Αυτό αναφέρεται και τονίζεται ιδιαίτερα στο σημείο αυτό, παρόλο που ενδεχομένως να θεωρείται δεδομένο από πολλούς εκπαιδευτικούς και εμπλεκόμενους νε τα προγράμματα eTwinning, ωστόσο σε πολλές περιπτώσεις δεν είναι.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ

Η χρήση της Αγγλικής ως γλώσσας επικοινωνίας έδωσε στους μαθητές/τριες την ευκαιρία να αναπτύξουν την ικανότητά τους να κατανοούν και να παράγουν γραπτό λόγο στη γλώσσα στόχο.

Η κατανόηση και παραγωγή του γραπτού και του προφορικού λόγου προσεγγίστηκε ως διαδικασία και όχι ως τελικό προϊόν. Οι μαθητές/τριες, δηλαδή, είχαν την ευκαιρία να επεξεργαστούν τα κείμενα αλληλεπιδρώντας με αυτά και όχι ως παθητικοί αναγνώστες. Η διαδικασία αυτή έδωσε νέα ώθηση και προοπτική στην κατανόηση και παραγωγή των γραπτών και των προφορικών κειμένων αφού οι μαθητές/τριες χρησιμοποιούσαν την Αγγλική γλώσσα πλέον για να επικοινωνήσουν πραγματικά πέρα από τα στενά όρια της σχολικής αίθουσας.

Επιπλέον, οι μαθητές/τριες παραδέχτηκαν ότι η διδασκαλία της Αγγλικής στο δημόσιο Γυμνάσιο απέκτησε μεγάλο ενδιαφέρον κυρίως μέσα και από τη χρήση των νέων τεχνολογιών (ιστολόγιο, YouTube, Photosynth, Issuu, Power Point και λογισμικά slideshow).

ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΣΤΗ ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ

Το έργο αυτό εκπονήθηκε κυρίως με τους μαθητές/τριες των Β΄ και Γ΄ Τάξεων. Έγινε επιλογή, εξέταση και ανάδειξη συγκεκριμένων φυτών και δένδρων, ενδημικών της περιοχής κατοικίας των μαθητών/τριών.

Αναδείξαμε τη σημασία τους για τη διατήρηση της καλής ισορροπίας στο περιβάλλον. Αναδείξαμε επίσης και τα δάση της περιοχής μας. Για το σκοπό αυτό έγινε σύνδεση με πάρα πολλά άλλα μαθήματα που διδάσκονται στο δημόσιο Γυμνάσιο όπως Βιολογία, Γεωγραφία, Γλώσσα και Λογοτεχνία, Ιστορία, Πληροφορική/ΤΠΕ, Φυσική, και Χημεία.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ, ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΚΑΙ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ

Μέσα από το έργο αυτό και με τη χρήση του ιστολογίου (https://ourcolourfulworld.wordpress.com/) που δημιουργήσαμε αλλά και του TwinSpace προάχθηκε η συνεργασία και η μάθηση με ιδιαίτερα ελκυστικό (χρήση του διαδικτύου και των Τ.Π.Ε.). Το έργο αυτό, όπως έχει ήδη αναφερθεί, δεν υλοποιήθηκε μεμονωμένα αλλά σε σύνδεση με τα Α.Π.Σ. Έτσι, ευνοήθηκε σε μεγάλο βαθμό η ανάπτυξη και αξιοποίηση από μέρους των μαθητών/τριών αφενός μεν της ικανότητας κατανόησης και παραγωγής γραπτού λόγου στην Αγγλική Γλώσσα, αφού την χρησιμοποίησαν για πραγματικούς σκοπούς επικοινωνίας, και αφετέρου των γνώσεων και ικανοτήτων τους από τα άλλα μαθήματα που διδάσκονται στο δημόσιο σχολείο.

Οι μαθητές/τριες παραδέχτηκαν ότι έμαθαν πολλά πράγματα και γνώρισαν καλύτερα τους συμμαθητές/τριές τους τόσο εντός όσο και εκτός του σχολείου τους. Παραδέχτηκαν επίσης ότι έμαθαν σημαντικές λεπτομέρειες για κάποιες όχι και τόσο γνωστές περιοχές της Ευρώπης (Daleszyce και Lublin στην Πολωνία, Hălăuceşti στη Ρουμανία, την Τύνιδα, Kazanlak στη Βουλγαρία, Melitopol στην Ουκρανία, Kayseri στην Τουρκία), που δεν θα μπορούσαν να έχουν μάθει και γνωρίσει με τον παραδοσιακό τρόπο διδασκαλίας μέσα στη σχολική τάξη.

Έτσι έγινε ένα μεγάλο και ουσιαστικό βήμα προς την απόκτηση εκ μέρους των μαθητών και των εκπαιδευτικών μιας κοινής Ευρωπαϊκής ταυτότητας. Επιπλέον, ευαισθητοποιηθήκαμε ως προς την πολυπολιτισμικότητα, τη διαφορετικότητα και την αρμονική συνεργασία προς ένα κοινό ευρωπαϊκό μέλλον.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Στο τέλος του προγράμματος, το οποίο συνέπεσε με το τέλος του σχολικού έτους, οι συνεργαζόμενοι εκπαιδευτικοί από όλα τα εμπλεκόμενα σχολεία εκπονήσαμε ειδικό έγγραφο για την αξιολόγηση του έργου.

Η αξιολόγηση του προγράμματος πραγματοποιήθηκε με βάση τρεις άξονες

- την ικανοποίηση των μαθητών/τριών
- τη χρήση εργαλείων ΤΠΕ και
- τη διάχυση του προγράμματος.

Όλοι οι εμπλεκόμενοι εκπαιδευτικοί αξιολόγησαν θετικά το πρόγραμμα ενώ ανέδειξαν ως κύρια εμπόδια για μια πιο επιτυχή υλοποίησή του, τον διαθέσιμο χρόνο, την πίεση από τα αναλυτικά προγράμματα των μαθημάτων του σχολείου και τις αυξημένες υποχρεώσεις των μαθητών/τριών εντός και εκτός σχολείου.

Θα μπορούσαμε να είχαμε εμπλέξει και τους μαθητές/τριες στην αξιολόγηση του προγράμματος, όπως είχαμε αρχικά σχεδιάσει. Αυτό δεν κατέστη εφικτό κυρίως λόγω των πολύ στενών χρονικών περιθωρίων, δεδομένου ότι στην Ελλάδα οι προαγωγικές και απολυτήριες εξετάσεις αρχίζουν περί τα τέλη Μαΐου με αρχές Ιουνίου.

ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ ΓΙΑ ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΡΓΩΝ

1. https://ourcolourfulworld.wordpress.com/
2. http://issuu.com/barbarakoziori/docs/our_colourful_plants_and_forests_in/0
3. http://issuu.com/bozenak/docs/eplant_album_our_colourful_world/1

«Λογοτεχνικά ταξίδια στην πόλη μας» Σχεδιασμός και υλοποίηση Πολιτιστικού Προγράμματος μαθητών γυμνασίου με την χρήση ΤΠΕ.

Μπονάτσου Ελένη, Καθηγήτρια Δ.Ε. ΠΕ02
Παναγιωτοπούλου Ανδριάνα, Καθηγήτρια Δ.Ε. ΠΕ02
Σκρεμμύδα Νικολίτσα Καθηγήτρια Δ.Ε. ΠΕ34

9ο Γυμνάσιο Πατρών
elbonatsa@gmail.com, annipan4@gmail.com, n_spatra@yahoo.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η εισήγησή μας παρουσιάζει ένα εκπαιδευτικό πολιτιστικό πρόγραμμα που εκπονήθηκε από ομάδα μαθητών και καθηγητριών του 9ου Γυμνασίου Πατρών. Στόχος του προγράμματος ήταν η μελέτη λογοτεχνικών κειμένων Πατρινών κυρίως συγγραφέων προκειμένου οι μαθητές να γνωρίσουν σύγχρονες και παρελθοντικές πτυχές της ζωής της πόλης μας.

Η εκπαιδευτική μας προσέγγιση στην επιλογή και μελέτη των κειμένων υπήρξε μαθητοκεντρική και βιωματική. Οι μαθητές εργάστηκαν σε ομάδες και προσδιόρισαν με βάση τα ενδιαφέροντά τους την πορεία του προγράμματος. Επιπλέον, η προσέγγισή μας είχε διαθεματικό προσανατολισμό καθώς συνδύασε τα κείμενα που επιλέχτηκαν με την ζωγραφική, την αρχιτεκτονική και την τοπική ιστορία της πόλης μας.

Η όλη προσπάθεια πλαισιώθηκε και υποστηρίχτηκε από την χρήση ΤΠΕ: κατασκευάστηκε ιστολόγιο, χρησιμοποιήθηκαν προγράμματα επεξεργασίας κειμένων, προγράμματα παρουσίασης, σάρωσης και επεξεργασίας εικόνων, παρασκευάστηκε οπτικοακουστικό υλικό, και χρησιμοποιήθηκε το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο.

Θεωρούμε ότι το πρόγραμμα αυτό θα μπορούσε να αποτελέσει μία εναλλακτική διδακτική προσέγγιση της λογοτεχνίας και της τοπικής ιστορίας, έχοντας στο επίκεντρο τον μαθητή και τα ενδιαφέροντά του.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *«ιστολόγιο, βιωματική μάθηση, διαθεματικότητα»*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ – ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Η σύγχρονη σχολική εκπαίδευση δεν πρέπει και δεν είναι δυνατόν να παραμείνει ανεπηρέαστη από τη διάδοση της χρήσης των Νέων Τεχνολογιών. Άλλωστε η νέα γενιά δέχεται τις επιρροές από τις νέες τεχνολογίες, ζει και βιώνει την πληροφόρηση έξω από το σχολείο, γεγονός που επιβάλλει τον εκσυγχρονισμό του σχολείου ως προς τα μέσα και τις τεχνικές διδασκαλίας. Κατά τη διαδικασία της μάθησης οι νέες τεχνολογίες λειτουργούν ως πηγές πληροφόρησης, ως νοητικά εργαλεία (mindtools), δηλαδή μαθησιακά εργαλεία που χρησιμοποιούν γνωστικές διαδικασίες με τις οποίες διευκολύνεται η ανακαλυπτική μάθηση. (Bruner, 1977)

Μέσα στη νέα σχολική πραγματικότητα ο ρόλος του εκπαιδευτικού συνίσταται όχι στο να μεταδώσει άμεσα τη γνώση με τον παραδοσιακό τρόπο, αλλά να οργανώσει σχέδια δραστηριοποίησης των μαθητών, να τους κατευθύνει και να τους ενθαρρύνει. Σύμφωνα με το ομαδοσυνεργατικό μοντέλο διδασκαλίας (Ματσαγγούρας, 2008) συστήνονται ομάδες μαθητών με αρμοδιότητες σύμφωνες με τις κλίσεις και τα ενδιαφέροντά τους. Ο διδάσκων

με ρόλο άλλοτε καθοδηγητικό, άλλοτε υποστηρικτικό και άλλοτε συμβουλευτικό συντελεί στην αποτελεσματική ολοκλήρωση της διδακτικής διαδικασίας.

Κατά τη διάρκεια του προγράμματός μας ακολουθήσαμε ως θεωρητικό πλαίσιο τη διδακτική προσέγγιση των πολυγραμματισμών (Kalatzis & Cope, 1999). Οι πολυγραμματισμοί στοχεύουν στην ανάπτυξη της κριτικής ικανότητας των μαθητών μέσω της επεξεργασίας ποικίλων πολυτροπικών κειμενικών ειδών. Στο πρόγραμμα των πολυγραμματισμών περιλαμβάνονται οι ακόλουθες τέσσερις φάσεις (Χατζησαββίδης, 2003, Αρχάκης & Τσάκωνα, 2011):

Η τοποθετημένη πρακτική (situated practice), η οποία αφορά την αξιοποίηση κειμένων που εντάσσονται στον ευρύτερο κοινωνικοπολιτισμικό χώρο των μαθητών. Οι ίδιοι δηλαδή μαθητές επιλέγουν και φέρνουν στην τάξη κείμενα από τις καθημερινές τους εμπειρίες.

Η ανοικτή διδασκαλία (over instruction), η οποία αφορά τη διδασκαλία και τη συνειδητοποίηση από μέρους των μαθητών των γλωσσικών μηχανισμών και των στοιχείων που συμβάλλουν στην οργάνωση, τη σύσταση και την κατανόηση των κειμένων.

Η κριτική πλαισίωση (critical framing), η οποία αφορά την κριτική ερμηνεία ενός κειμένου στο κοινωνικοπολιτισμικό πλαίσιο όπου παράγεται.

Η μετασχηματισμένη πρακτική (transformed practice), η οποία αφορά την αναπλαισιωμένη παραγωγή λόγου, δηλαδή τη μεταφορά και ένταξη ενός κειμένου από ένα κοινωνικοπολιτισμικό και επικοινωνιακό πλαίσιο σε ένα άλλο.

Εφαρμόζοντας έρευνα πεδίου (Τσοπάνογλου, 2010) κατά την εξέλιξη του προγράμματος πραγματοποιήθηκαν συνεντεύξεις με συμπολίτες μας καθώς και ομαδικές συζητήσεις μεταξύ μαθητών, εκπαιδευτικών και εκπροσώπων φορέων. Η μεθοδολογική πορεία του προγράμματος βασίστηκε στο γνωστικό υπόβαθρο των μαθητών για την πόλη που ζουν. Στα πλαίσια της επιτόπιας παρατήρησης οι μαθητές κράτησαν σημειώσεις, συμπλήρωσαν φύλλα εργασίας, τράβηξαν φωτογραφίες και ηχογράφησαν συνεντεύξεις.

Η ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕ ΤΗΝ ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΤΠΕ.

Ο τίτλος του προγράμματός μας ήταν: «Λογοτεχνικά ταξίδια στην πόλη μας». Βασικό κριτήριο για την επιλογή αυτού του θέματος ήταν ότι επιλέγοντας θέμα σχετικό με το χώρο που κατοικούν οι μαθητές δημιουργήθηκαν κίνητρα μάθησης και προκλήθηκε το ενδιαφέρον τους καθώς το θέμα έχει άμεση σχέση με τη ζωή τους. Επίσης οι μαθητές ευαισθητοποιήθηκαν γύρω από ένα θέμα που συνδέεται άμεσα με τις προσωπικές εμπειρίες τους στο περιβάλλον και με τις γνώσεις τους γύρω από αυτό. Επιπλέον ενισχύθηκε η διαδικασία της μάθησης αφού ο χώρος που επιλέξαμε να συσχετίσουμε με λογοτεχνικά κείμενα, δηλαδή η Πάτρα, ήταν οικείος στους μαθητές, άρα έχουν ήδη ένα γνωστικό υπόβαθρο και την δυνατότητα άμεσων προσωπικών εμπειριών.(Καμαρινού, 2000).

Η ομάδα των μαθητών που συμμετείχαν στην υλοποίηση του προγράμματος προέρχονταν και από τις τρεις τάξεις του 9ου Γυμνασίου Πατρών και ήταν 25 συνολικά αγόρια και κορίτσια. Η υλοποίηση του προγράμματος είχε διάρκεια από τον Δεκέμβριο του 2013 έως τα μέσα Μαΐου του 2014 και ήταν η ακόλουθη:

Αρχικά οι μαθητές ενημερώθηκαν για τους στόχους του προγράμματος, εξέθεσαν τις προσδοκίες τους και χωρίστηκαν σε ομάδες ανάλογα με τα ενδιαφέροντα τους (φωτογράφοι, λογοτέχνες, δημοσιογράφοι, ιστορικοί και κινηματογραφιστές). Στην συνέχεια μετά από πλοήγηση στο διαδίκτυο προσδιορίστηκαν από τους μαθητές οι περιοχές της πόλης μας που

έπρεπε να συνδεθούν με λογοτεχνικά κείμενα. Οι μαθητές αναζήτησαν στο διαδίκτυο ονόματα λογοτεχνών και τίτλους έργων της νεότερης λογοτεχνικής παραγωγής και ανέτρεξαν σε βιβλιοθήκες (Σχολική Βιβλιοθήκη 13ου ΓΕΛ, Δημοτική Βιβλιοθήκη Πατρών). Σύμφωνα με την τοποθετημένη πρακτική (situated practice) οι ίδιοι οι μαθητές επέλεξαν να ασχοληθούν με κείμενα που τους ενδιέφεραν περισσότερο. Έτσι καταρτίστηκε ένα αρχικό πλάνο εργασιών.

Κάθε φορά στα πλαίσια της ανοικτής διδασκαλίας (overt instruction) οι μαθητές σε συνεργασία με τις καθηγήτριές τους επεξεργάζονταν τα κείμενα με σκοπό την κατανόηση τους. Για να κατανοήσουν οι μαθητές το κοινωνικοπολιτισμικό πλαίσιο των κειμένων επισκεπτόμασταν κτήρια και περιοχές της πόλης (Σκάλες Αγίου Νικολάου, καμάρες Αγίου Νικολάου και Γερμανού, Άνω Πόλη και περιοχή Παντοκράτορα, Βλατερό, Παλαιό Νοσοκομείο, Προσφυγικά, πλατεία Γεωργίου και πλατεία Όλγας). Είχαμε επίσης συναντήσεις με συμπολίτες μας που δραστηριοποιούνταν στο χώρο της τέχνης, της λογοτεχνίας και του πολιτισμού γενικότερα (π.χ. Νίκος Κωτσάκης, Ανδρέας Σπηλιώτης, Κώστας Λογαράς, Πέτρος Ψωμάς, Σπύρος Βρεττός). Αρκετές φορές η ανάγνωση των κειμένων γινόταν εκτός σχολείου, σε περιοχές που αναφέρονταν τα ίδια τα κείμενα.

Ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα βιωματικής δράσης είναι το ακόλουθο: πρώτα οι μαθητές αναζήτησαν και βρήκαν στο διαδίκτυο το ποίημα του Κωστή Παλαμά «Το σπίτι που γεννήθηκα» και μελέτησαν το βιογραφικό του ποιητή. Στην συνέχεια φωτογραφίσαμε το σπίτι που γεννήθηκε ο ποιητής στην Πάτρα, Κορίνθου 241, προβληματιστήκαμε για την σημερινή κατάσταση του κτηρίου και τέλος διαβάσαμε χαρακτηριστικά αποσπάσματα από το έργο του στην πλατεία Αγίου Γεωργίου.

Ένα άλλο χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η επίσκεψη μας στην νεοκλασική οικία της κ. Τζαβαλά Μαρίας, στην συμβολή των οδών Αγίου Νικολάου και Ρήγα Φεραίου. Η αρχιτέκτονας μας ενημέρωσε για τον τρόπο κατασκευής και διακόσμησης του κτηρίου, έδωσε πληροφορίες για τον πρώτο ιδιοκτήτη, έναν ευκατάστατο σταφιδέμπορο που έκτισε το σπίτι στα τέλη του 19ου αιώνα. Το νεοκλασικό αυτό θυμίζει έντονα περιγραφές αρχοντικών της περιόδου ακμής του σταφιδεμπορίου, εποχή την οποία απεικονίζει η συγγραφέας Αθηνά Κακούρη στο έργο της Πριμαρόλια.

Μια άλλη δράση του προγράμματος μας ήταν οι επισκέψεις μας στο Μουσείο του Παμμικρασιατικού συνδέσμου Πατρών και Περιχώρων καθώς και στον εκθεσιακό χώρο Περί Τεχνών όπου είδαμε την έκθεση «90 Επιστολικά Δελτάρια από την Σμύρνη». Οι δύο αυτές δραστηριότητες μας βοήθησαν να κατανοήσουμε την θέση των ηρώων που γνωρίσαμε από τα έργα της Διδώς Σωτηρίου «Ματωμένα Χώματα», της Παναγιώτας Σμυρλή «Τα Τζοβαΐρια της Αγάπης» και του Βασίλη Χριστόπουλου «Και συ Έλληνας, ρε;».

Ακολουθώντας, δηλαδή, την Βιωματική Παιδαγωγική (Experiential Education) (Ματσαγγούρας, 2011) μέσα από τις βιωματικές τους εμπειρίες οι μαθητές προσέγγιζαν το περιεχόμενο των κειμένων και δημιουργούσαν το δικό τους υλικό. Φτάνοντας, δηλαδή, στη φάση της μετασχηματισμενης πρακτικής (transformed practice) οι μαθητές παρήγαγαν δικό τους γραπτό λόγο με τη χρήση προγραμμάτων επεξεργασίας κειμένου και δημιούργησαν πολυμεσικά κείμενα με την χρήση προγραμμάτων παρουσίασης. Το παραδοτέο αυτό υλικό οπτικοακουστικό και έντυπο παρουσιάστηκε στους υπόλοιπους μαθητές του σχολείου και αναρτήθηκε σε ιστολόγιο που κατασκευάστηκε από την ομάδα του προγράμματος.

Επίσης οι μαθητές δημιούργησαν βίντεο με χαρακτηριστικά στιγμιότυπα των δράσεων και των συναντήσεών μας με κατάλληλα προγράμματα. Σε ένα από τα πρώτα στάδια του προγράμματος οι μαθητές ενημερώθηκαν για τα ιστολόγια, τα weblogs και τα blogs. Έμαθαν πώς μπορούν να κατασκευάσουν ένα ιστολόγιο, τις δυνατότητες συχνής ενημέρωσής του όπως και για τις δυνατότητες χρονολογημένων δημοσιεύσεων με τις πιο πρόσφατες να εμφανίζονται πρώτες. Επίσης ότι οι δημοσιεύσεις στα ιστολόγια ονομάζονται posts και ότι οι συγγραφείς και διαχειριστές τους bloggers. Τα posts περιέχουν κείμενο, φωτογραφίες, οπτικοακουστικό υλικό, παραπομπές σε άλλους ιστότοπους και μπορούν να σχολιαστούν από άλλους bloggers ή από απλούς χρήστες του Διαδικτύου. Το θέμα του κάθε post μπορεί να καθοριστεί με τη χρήση tags και το περιεχόμενο των ιστολογίων μπορεί να αρχειοθετηθεί χρονολογικά και θεματικά. Έτσι οι μαθητές θέλοντας να μοιραστούν τις εμπειρίες που αποκόμισαν από το πρόγραμμα αποφάσισαν να κατασκευάσουν ένα ιστολόγιο http://9gymnasiopolitistikoprogramma.wordpress.com/ που αναρτήθηκε και στην ιστοσελίδα του σχολείου μας http://9gym-patras.ach.sch.gr/. Η δημιουργία της ιστοσελίδας έδωσε ιδιαίτερη χαρά σε μαθητές και εκπαιδευτικούς, γιατί πλέον τα αποτελέσματα της εργασίας κοινοποιήθηκαν στην σχολική κοινότητα και τοπική κοινωνία.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Κατά τη διάρκεια του προγράμματος οι μαθητές επικοινώνησαν και συνεργάσθηκαν μεταξύ τους. Εντόπισαν και αναγνώρισαν τις ικανότητες και αδυναμίες τους. Ένιωσαν τη χαρά της συνδημιουργίας. Ενδιαφέρθηκαν περισσότερο για την πόλη τους, γνώρισαν άγνωστες γι΄ αυτούς πλευρές της και ίσως να αγάπησαν περισσότερο τη λογοτεχνία.

Σε όλη την διάρκεια του προγράμματος ακολουθήσαμε μια βασική αρχή της μεθόδου project. Προσπαθήσαμε να αναδείξουμε τα ταλέντα και τις ικανότητες όλων των μαθητών μας γνωρίζοντας ότι για να διεκπεραιωθεί επιτυχώς χρειάζεται την συμβολή όλων των συμμετεχόντων, καθώς λειτουργεί ως μικρογραφία της κοινωνίας. (Χοντολίδου, 2002)

Σε ό,τι αφορά τη σχέση τους με την τεχνολογία, οι μαθητές αξιοποίησαν δημιουργικά τη γνώση τους σε εργαλεία ΤΠΕ και απέκτησαν τις απαιτούμενες δεξιότητες, ασκήθηκαν περισσότερο στη χρήση των λογισμικών γενικής χρήσης (π.χ. Word, Power Point), συνειδητοποίησαν τη χρησιμότητα του Η/Υ στην κάλυψη πρακτικών και επικοινωνιακών αναγκών, εξοικειώθηκαν στην πλοήγηση στο διαδίκτυο για την επιλογή εικονιστικού και ηχητικού υλικού και δημιούργησαν πολυτροπικά κείμενα με λογισμικό παρουσίασης.

Η εισαγωγή της ψηφιακής τεχνολογίας στη σχολική τάξη και η αξιοποίησή της ως σύγχρονο, αυτοεξελισσόμενο, πρακτικό και αποδοτικό εργαλείο μάθησης, κρατά άγρυπνο το ενδιαφέρον των μαθητών. Το ιστολόγιο, ένα ψηφιακό εργαλείο δεύτερης γενιάς μπορεί να χρησιμοποιηθεί στην παιδαγωγική διαδικασία και να ενισχύσει τη διδασκαλία, λόγω της διαδραστικότητας και της δυνατότητας για ομαδική εργασία που προσφέρει. Αποδεικνύεται πολύτιμο εκπαιδευτικό εργαλείο αφού οι μαθητές μπορούν να καλλιεργήσουν τις ικανότητές τους στο γράψιμο και να επεκτείνουν τις γνώσεις τους χρησιμοποιώντας τον λόγο και την εικόνα (κινούμενη ή μη) ως μέσα έκφρασης. Δεν πρέπει να παραλείψουμε και το γεγονός ότι ανάγνωση των εργασιών τους από ένα ευρύτερο κοινό αποτελεί κίνητρο για συμμετοχή.

Τέλος λαμβάνοντας υπόψη πρόσφατη έρευνα (Κουτσογιάννης, 2011), από την οποία προκύπτει ότι η νέα γενιά παρότι είναι πλήρως εξοικειωμένη με τις νέες τεχνολογίες ο τρόπος αξιοποίησής τους όμως ποικίλλει ανάλογα με την οικογένεια, το σχολείο και τις

ταυτότητες των παιδιών, ας ευχηθούμε το σημερινό δημόσιο σχολείο να μη δώσει νέο περιεχόμενο στις κοινωνικές ανισότητες, αλλά να προσπαθήσει να τις εξαλείψει.

Η βιβλιογραφία που χρησιμοποιήσαμε κατά την διάρκεια του προγράμματος είναι η εξής:

Ζαρκάδης Γ., Αχερουσία μνήμη, 1991.
Κακούρη Α., Πριμαρόλια, 2007.
Λογαρας Κ., Ιστορίες του δρόμου, 2014.
Λογαράς Κ., Μια Πόλη στη Λογοτεχνία, Πάτρα, 2001.
Λογαρας Κ., Σάββατα δίχως μύθο, 1990.
Λογαρας Κ., Ύποπτοι δρόμοι, 1986.
Παλαμάς Κ., Άπαντα, 1965.
Πολίτης Κ., Το Γυρί, 2005.
Σμυρλή Π., Τζοβαϊρια της Αγάπης, 2006.
Στασινοπούλου Φροίζη Α., Οι άνθρωποι του Μαρκάτου,1996.
Σωτηρίου Δ., Ματωμένα Χώματα, 1962.
Τριανταφύλλου Κ., Ιστορικό Λεξικό Πατρών, 1999.
Φλωμπέρ Γ., Γράμματα του Φλωμπέρ απ΄ την Ελλάδα 1850-51, 1995.
Χριστόπουλος Κ., Και συ Έλληνας, ρε;, 2005.
Χριστόπουλος Κ., Κάτοικος Πατρών, 1998.
Χριστόπουλος Κ., Στο φως της Ασετιλίνης, 2002

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αρχάκης Α. & Β. Τσάκωνα (2011). *Ταυτότητες, αφηγήσεις και γλωσσική* εκπαίδευση. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.

Επιμορφωτικό υλικό για τις βιωματικές δράσεις: *Από τη Βιωματική Μάθηση στο Συνεργατικό Μοντέλο Βιωματικών Δράσεων*. ΟΜΑΔΑ ΕΠΙΜΟΡΦΟΥΜΕΝΩΝ: Σχολικοί Σύμβουλοι και Επιμορφωτές Εκπαιδευτικών Συντάκτης: Ηλίας Γ. Ματσαγγούρας, Επιστημονικός Υπεύθυνος Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

Kalantzis M. & Cope B., (1999). Πολυγραμματισμοί: Επανεξέταση του τι εννοούμε ως γραμματισμό και τι διδάσκουμε ως γραμματισμό στα πλαίσια της παγκόσμιας πολιτισμικής πολυμορφίας και των νέων τεχνολογιών επικοινωνίας». Στο Α.-Φ. Χριστίδης (επιμ.), *«Ισχυρές» και «ασθενείς» γλώσσες στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Όψεις του γλωσσικού ηγεμονισμού*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής, 680-695.

Καμαρινού Δ., (2000). Βιωματική μάθηση στο σχολείο, Ξυλόκαστρο, Paper graph.

Κουτσογιάννης Δ., (2011). *Εφηβικές πρακτικές ψηφιακού γραμματισμού και ταυτότητες*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

Ματσαγγούρας Η., (2011). *Θεωρία και πράξη της διδασκαλίας*. Αθήνα: Gutenberg.

Ματσαγγούρας Η., (2008). *Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και μάθηση*. Αθήνα: Γρηγόρη.

Τσοπάνογλου Α., (2010). *Μεθοδολογία της επιστημονικής έρευνας και εφαρμογές της στην αξιολόγηση της γλωσσικής κατάρτισης*. Ζήτη.

ΥΠΕΠΘ- Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, (2000), *Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών για την Πρωτοβάθμια και τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση*, Αθήνα.

Χατζησαββίδης Σ., (2003). Η *διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στο πλαίσιο των πολυγραμματισμών: Προετοιμασία του κοινωνικού μέλλοντος των μαθητών*. *Φιλόλογος* 114: 405-414.

Χοντολίδου Ε., (2002). (Ομάδα Έρευνας για τη Διδασκαλία της Λογοτεχνίας) *Διαβάζοντας Λογοτεχνία στο Σχολείο: Μια Νέα Πρόταση Διδασκαλίας*. Αθήνα, Τυπωθήτω.

Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, *Πρόγραμμα Σπουδών για τη διδασκαλία της λογοτεχνίας στο γυμνάσιο* από την ιστοσελίδα του Ψηφιακού Σχολείου http://digitalschool.minedu.gov.gr/

Bruner J., (1977). *The Process of Education*. Cambridge, Mass: Harvard University Press.

Frey, K., (1996). *Η Μέθοδος Project*. Θεσσαλονίκη: Κυριακίδη.

Ξεκίνημα μιας ευρωπαϊκής συνεργασίας: από τον σχεδιασμό στην υλοποίηση

Μ. Λαϊνά[1], Μ. Λαμπίρη[2]

[1] Υποψήφια Διδάκτωρ, Τμήμα Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αττική, Ελλάδα,

[2] Υποψήφια Διδάκτωρ, Τμήμα Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αττική, Ελλάδα,

lainamelina@gmail.com, lambirim@yahoo.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στόχος της εργασίας αυτής είναι η εφαρμογή στρατηγικού και λειτουργικού προγραμματισμού σε συγκεκριμένη εκπαιδευτική μονάδα στην Περιφέρεια Αττικής προκειμένου να αυξήσει η σχολική μονάδα τη συμμετοχή της σε ευρωπαϊκές συνεργασίες. Αυτό επιτυγχάνεται μέσα από την υλοποίηση ενός ευρωπαϊκού προγράμματος e Twinning – ηλεκτρονικής αδελφοποίησης δύο σχολείων. Οι συμμετέχοντες μαθητές έχουν την ευκαιρία μέσα από την πλατφόρμα επικοινωνίας Twinspace να εξοικειωθούν με τη χρήση πληθώρας εργαλείων που διαθέτει. Επιδιωκόμενο αποτέλεσμα του προγράμματος είναι να αποκτήσουν οι μαθητές με τη χρήση νέων τεχνολογικών εργαλείων τις απαραίτητες δεξιότητες για να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις της εποχής, να διευρύνουν τους ορίζοντές τους και να αποκτήσουν διαπολιτισμική συνείδηση. Δρα δε συμπληρωματικά στη συμβατική μάθηση στο πλαίσιο της καλλιέργειας μιας πολυγλωσσικής και πολυπολιτισμικής συνείδησης. Σε επίπεδο σχολικής μονάδας δίνει ευρωπαϊκή διάσταση στο σχολείο μέσω συνεργασίας με άλλα σχολεία και αυξάνει την ανταγωνιστικότητά του.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *στρατηγικός, λειτουργικός προγραμματισμός, ξένη γλώσσα, διάδραση*

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ

Ο προγραμματισμός, στρατηγικός ή λειτουργικός, σχετίζεται με τον καθορισμό των στόχων της εκπαιδευτικής μονάδας κατά Κουτούζη (1999β) και τις εναλλακτικές μεθόδους προσέγγισης των στόχων αυτών. Η συγκεκριμένη σχολική μονάδα στην Περιφέρεια Αττικής έχει εντάξει στους στόχους της τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή τη συστηματική και ανελλιπή συμμετοχή της σε ευρωπαϊκά προγράμματα συνεργασιών και ανταλλαγών. Για την υλοποίηση των ανωτέρω στόχων είναι αναγκαία η ύπαρξη προγραμματισμού, τόσο για τη συνεχή βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών της εκπαιδευτικής μονάδας, όσο και για την ικανοποίηση του «πελάτη» (εδώ: των μαθητών) και τη συνεχή επιμόρφωση των καθηγητών που οδηγεί στην αναβάθμιση της παρεχόμενης εκπαίδευσης, σύμφωνα με τον Κουτούζη (1999α) και τα χαρακτηριστικά της Διοίκησης Ολικής Ποιότητας. Μέσω των στόχων αυτών καθορίζεται η πορεία της σχολικής μονάδας στο μέλλον και η κατεύθυνσή της. Κατά Κουτούζη (1999β) οι στόχοι αυτοί είναι σε συμφωνία και εκφράζουν την αποστολή κάθε οργανισμού.

Ο στρατηγικός προγραμματισμός αναφέρεται σε στόχους μακροπρόθεσμους, αφορούν την εκπαιδευτική ομάδα ως σύνολο και έχουν άμεση σχέση με την αποστολή της (Κουτούζης 1999β). Ο λειτουργικός προγραμματισμός έχει άμεση σχέση με τους στόχους που έχει θέσει ο στρατηγικός προγραμματισμός κατά τον Κουτούζη (1999β).

Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να σημειωθεί ότι το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα περιορίζει τα περιθώρια στρατηγικού προγραμματισμού σε επίπεδο σχολικής μονάδας και «τέτοιου είδους μακροπρόθεσμοι στόχοι αποφασίζονται σε άλλα, υψηλότερα, επίπεδα της διοικητικής ιεραρχίας του εκπαιδευτικού μας συστήματος και τα σχολεία απλώς καλούνται να τους υλοποιήσουν μέσα από μια σειρά διαχειριστικών διαδικασιών» (Κουτούζης 1999β). Στην προκειμένη περίπτωση μελετάται η σχολική μονάδα της Περιφέρειας Αττικής ως ανεξάρτητη εκπαιδευτική μονάδα, προκειμένου να εφαρμοστεί στρατηγικός και λειτουργικός προγραμματισμός στο πλαίσιο της ανάπτυξής της, έχοντας

ως στόχο την αύξηση της παρουσίας της και της ενεργούς συμμετοχής της σε ευρωπαϊκά προγράμματα και συνεργασίες σε επίπεδο σχολικών μονάδων.

Προκειμένου να επιτευχθεί αυτός ο στόχος αποφασίζεται η συμμετοχή της σχολικής μονάδας σε ένα πρόγραμμα eTwinning στο πλαίσιο του μαθήματος της διδασκαλίας της δεύτερης ξένης γλώσσα. Μια τέτοιου είδους δράση δίνει ευρωπαϊκή διάσταση στο σχολείο, μαθητές και καθηγητές συνειδητοποιούν και βιώνουν την Ευρώπη χωρίς σύνορα και γίνονται κατ'ουσίαν ευρωπαίοι πολίτες.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ETWINNING

Το eTwinning ως μία διαδικτυακή κοινότητα των σχολείων της Ευρώπης δίνει την ευκαιρία στους μαθητές των εμπλεκόμενων σχολείων να επικοινωνούν, να συνεργάζονται και να ανταλλάσσουν ιδέες σε θέματα που αφορούν την καθημερινή τους ζωή, τις προτιμήσεις και τα ενδιαφέροντά τους. Αλλά και να συνεργαστούν πάνω σε κοινά έργα (projects) ερευνώντας και διαδρώντας με στόχο την καλλιέργεια της διαπολιτισμικής συνείδησης και την ανάπτυξη επικοινωνιακών δεξιοτήτων με τη χρήση και εφαρμογή Νέων Τεχνολογιών (Καλογιαννάκης & Παπαδάκης 2011).

Κατά την υλοποίηση ενός προγράμματος eTwinning δίνεται έμφαση στη χρήση και την προώθηση ομαδοσυνεργατικών πρακτικών και μεθόδων που ευνοούν την επικοινωνιακή προσέγγιση ως μέθοδο διδασκαλίας και παρέχουν τα απαραίτητα κίνητρα στο μαθητή να διερευνήσει και να δια-δράσει (Μπακίρη & Δημητρακοπούλου 2001). Η επικοινωνία αυτή, στη σύγχρονη ή μη μορφή της, μεταξύ των συμμετεχόντων στο πρόγραμμα μαθητών και η ανάληψη πρωτοβουλιών κατά τη διάρκεια του κοινού έργου ενεργοποιεί και ενισχύει τις διαδικασίες της βιωματικής μάθησης και δίνει στους μαθητές ενεργό ρόλο καθ' όλη τη διάρκεια του έργου (Quintin 2010).

Τα απαραίτητα μέσα προκειμένου να υλοποιηθεί ένα τέτοιο πρόγραμμα στο σχολείο είναι ο επαρκής αριθμός ηλεκτρονικών υπολογιστών στο εργαστήριο Πληροφορικής, η πρόσβαση στο διαδίκτυο και τα εργαλεία της πλατφόρμας του eTwinning, το Twinspace, το οποίο και αποτελεί την πλατφόρμα επικοινωνίας των μαθητών, καθώς και τα μέσα ηχογράφησης, βιντεοσκόπησης και βιντεολήψης που δίνουν επιπλέον την δυνατότητα της ζωντανής σύνδεσης μεταξύ των συνεργαζόμενων σχολείων.

Στο πρόγραμμα συμμετέχουν ένας ή και περισσότεροι συντονιστές καθηγητές από τα εμπλεκόμενα στο έργο σχολεία ως διαχειριστές του έργου και οι εγγεγραμμένοι σε αυτό μαθητές ως μέλη. Δύναται επίσης να οριστεί διαχειριστής και ένας μαθητής, ο οποίος έχει και τη δυνατότητα περισσότερων ενεργειών στην πλατφόρμα από εκείνες ενός απλού μέλους.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Ο στρατηγικός προγραμματισμός στη σχολική μονάδα σχετίζεται με την αύξηση συμμετοχής της σχολικής μονάδας σε ευρωπαϊκά προγράμματα, ενώ ο λειτουργικός προγραμματισμός περιλαμβάνει τα βήματα που πρέπει να γίνουν με στόχο την υλοποίηση του στόχου.

Στην προκειμένη περίπτωση συναφή πεδία λειτουργικού προγραμματισμού για την εφαρμογή του προγράμματος eTwinning στη συγκεκριμένη σχολική μονάδα της Περιφέρειας Αττικής είναι: α. Προετοιμασία διδακτικού προσωπικού μέσω ενημέρωσης για τα ευρωπαϊκά προγράμματα β. Διαθεματική προσέγγιση της ευρωπαϊκής διάστασης σε κάθε μάθημα συστηματικά γ. Συμμετοχή σε ευρωπαϊκά προγράμματα σύντομων επισκέψεων δ. Γνωριμία με τους εταίρους στα προγράμματα ανταλλαγών μέσω ηλεκτρονικής αλληλογραφίας Με αυτόν τον τρόπο καθορίζονται οι καθημερινές δραστηριότητες (λειτουργικός προγραμματισμός), ώστε να επιτευχθούν οι στόχοι που έχουν τεθεί στο στρατηγικό προγραμματισμό, όπως τονίζει ο Κουτούζης (1999β).

Ακολουθούνται στην περίπτωση αυτή πέντε βήματα στη λήψη αποφάσεων: α. Αύξηση συμμετοχής της σχολικής μονάδας στα ευρωπαϊκά προγράμματα ανταλλαγών. Που να δοθεί βάρος; Στην προετοιμασία των εκπαιδευτικών ή των μαθητών; Η κατάσταση έχει αντίκτυπο στη συμπεριφορά και των εκπαιδευτικών και των μαθητών, όπως επίσης και στην εικόνα που θα δημιουργήσουν οι σχολικοί εταίροι για τη σχολική μονάδα (μη προγραμματισμένη απόφαση). β. Η εκπροσώπηση της σχολικής μονάδας θα πρέπει να είναι αξιοπρεπής τόσο ως σχολική μονάδα φιλοξενίας όσο και ως φιλοξενούμενη στην άλλη χώρα, που σημαίνει ότι από τη μια πλευρά θα πρέπει εκπαιδευτικοί και μαθητές να αισθάνονται άνετα γλωσσικά και συναισθηματικά (ικανοποίηση, αυτοπεποίθηση, θέληση για επιτυχία του προγράμματος, πίστη στην ομάδα) απέναντι στους ευρωπαίους εταίρους και από την άλλη πλευρά η συμπεριφορά τους να δημιουργεί κλίμα εμπιστοσύνης, συνεργατικότητας, ομαδικότητας, αλληλεγγύης και ενδιαφέροντος απέναντι στην άλλη σχολική μονάδα. γ. –Προετοιμασία των εκπαιδευτικών –Προετοιμασία των μαθητών –Προετοιμασία εκπαιδευτικών και μαθητών –Προετοιμασία διεύθυνσης της σχολικής μονάδας –Προετοιμασία όλου

του συλλόγου καθηγητών, είτε συμμετέχουν στα προγράμματα είτε όχι δ. Η πρώτη και η δεύτερη λύση είναι μονομερείς και όχι αποτελεσματικές, καθώς η σχολική μονάδα εκπροσωπείται και από εκπαιδευτικούς και από μαθητές. Η τέταρτη λύση είναι ακατάλληλη, καθώς η διεύθυνση δεν συμμετέχει ενεργά στο πρόγραμμα, εκτός εάν η διεύθυνση του σχολείου ανήκει στους συμμετέχοντες καθηγητές. Η τελευταία λύση είναι κατάλληλη και χρήσιμη μελλοντικά, όμως χρονοβόρα και ίσως αυτό γίνει εμπόδιο στη γρήγορη διεκπεραίωση όλων των εκκρεμοτήτων για τη διεξαγωγή των προγραμμάτων. Η τρίτη λύση είναι η πιο κατάλληλη για τη δεδομένη στιγμή, καθώς προετοιμάζει και τα δύο μέρη συμμετοχών, εκπαιδευτικούς και μαθητές, χωρίς επιπλέον επιβάρυνση με προετοιμασία και άλλων εκπαιδευτικών. Εδώ η διεύθυνση της σχολικής μονάδας κάνει κοινωνούς τους μετέχοντες εκπαιδευτικούς στα ευρωπαϊκά προγράμματα ανταλλαγών της διαδικασίας λήψης απόφασης (δημοκρατικός ή συναποφασιστικός τρόπος) (Αθανασούλα-Ρέππα 1999). ε. Προετοιμασία σε δύο επίπεδα, εκπαιδευτικών μέσω σεμιναρίων, και μαθητών μέσω ασκήσεων προσομοίωσης σε επίπεδο τάξης, ώστε να είναι έτοιμοι να ανταποκριθούν σε επίπεδο γλώσσας αλλά και συμπεριφοράς στο πρόγραμμα ανταλλαγής.

Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ

Σε αυτό το σημείο παρουσιάζεται η εφαρμογή ευρωπαϊκού προγράμματος eTwinning, ηλεκτρονικής αδελφοποίησης δύο σχολικών μονάδων της Ελλάδας και της Ολλανδίας. Ο σχεδιασμός της συνεργασίας αυτής βασίστηκε στις αρχές και τους στόχους της σύγχρονης διδασκαλίας των ξένων γλωσσών με την απαραίτητη εισαγωγή και χρήση των νέων τεχνολογιών, ώστε να ενισχυθεί η μάθηση μέσα από ένα περιβάλλον κοινωνικής δικτύωσης. Συγκεκριμένα στο έργο «Lasst uns kennenlernen» (μτφρ. «Ας γνωριστούμε») συμμετείχαν μαθητές της Α, Β και Γ Γυμνασίου, ηλικίας 12 έως 15 ετών, που έχουν επιλέξει ως δεύτερη ξένη γλώσσα διδασκαλίας την Γερμανική που ήταν και η γλώσσα επικοινωνίας του έργου (Σχήμα 1). Το έργο διήρκησε ένα σχολικό έτος.

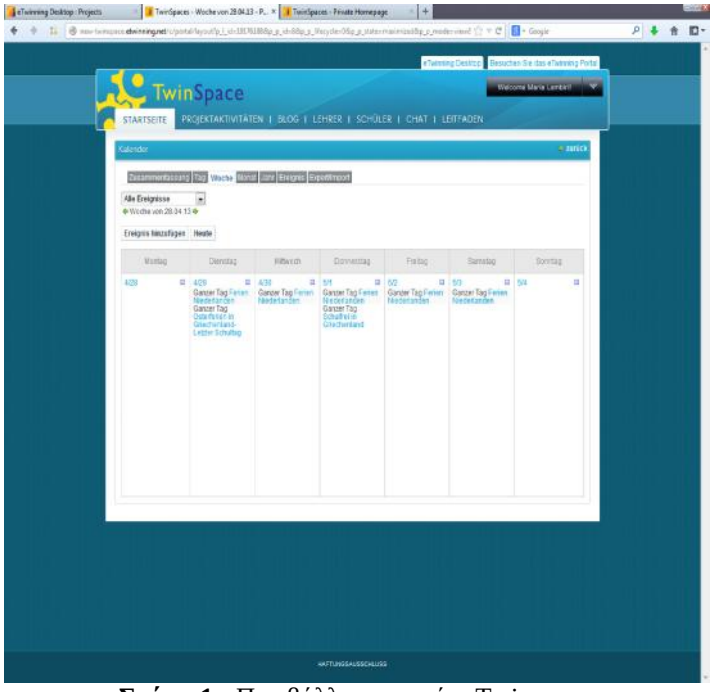

Σχήμα 1: Περιβάλλον εργασίας Twinspace

Τα βήματα που ακολουθήθηκαν στο πρόγραμμα «Lasst uns kennenlernen» μεταξύ των σχολείων της Ελλάδας και της Ολλανδίας είναι τα ακόλουθα (Crawley 2013):

ΕΥΡΕΣΗ ΣΥΝΕΡΓΑΤΗ ΚΑΙ ΕΡΓΟΥ – ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Μέσα από το *eTwinningDesktop* και εφόσον ο συντονιστής καθηγητής είναι ήδη εγγεγραμμένος στην πλατφόρμα και έχει τον προσωπικό του κωδικό πρόσβασης, αναζητά τον *eTwinner* συνεργάτη με κριτήριο τους στόχους και σκοπούς του έργου που επιθυμεί να συντονίσει. Στη συνέχεια αναπτύσσουν από κοινού ένα πλάνο των δραστηριοτήτων που θα ακολουθήσουν, σχεδιάζουν το έργο και καταλήγουν στον τίτλο του. Η επικοινωνία αυτή γίνεται με ανταλλαγή μηνυμάτων στην πρώτη σελίδα της πλατφόρμας eTwinning, *στο mailbox*, και αφού οι συνεργαζόμενοι καθηγητές έχουν συνδεθεί με το όνομα χρήστη και τον κωδικό τους. Στην ίδια πλατφόρμα και από την καρτέλα *έργα* καταχωρείται το έργο με τον τίτλο του και πληροφορίες γύρω από αυτό, όπως στόχοι και σκοποί, η

γλώσσα, η ηλικιακή ομάδα των συμμετεχόντων μαθητών, τα μέσα που θα χρησιμοποιηθούν, το χρονοδιάγραμμα καθώς και τα αναμενόμενα αποτελέσματα του έργου. Ο εκπαιδευτικός σχεδιασμός αποτελεί ουσιαστικό παράγοντα επιτυχούς έκβασης του έργου, καθώς «μεγιστοποιούνται τα αποτελέσματα της κάθε διαδικασίας» (Γκλαβάς 2010).

ΕΓΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΑΠΟΔΟΣΗ ΚΩΔΙΚΩΝ ΣΤΟΥΣ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ ΩΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΕΣ Η ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Έχοντας πάρει πια την έγκριση και από την Εθνική Υπηρεσία Στήριξης eTwinning καθώς και την αντίστοιχη ετικέτα για το συγκεκριμένο έργο οι μαθητές εγγράφονται στο Twinspace από τον συντονιστή καθηγητή και τους αποδίδονται οι προσωπικοί κωδικοί με τους οποίους αποκτούν πρόσβαση στην πλατφόρμα.

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΦΙΛ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ

Οι μαθητές δημιουργούν και εκείνοι με τη σειρά τους το προφίλ τους και αποκτούν μία πρώτη επαφή με τους eTwinners συνεργάτες μαθητές του αδελφοποιημένου σχολείου αξιοποιώντας και την ευκαιρία να επικοινωνήσουν με ανταλλαγές μηνυμάτων στον *Τοίχο* τους.

ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΜΕ ΤΗΝ ΠΛΑΤΦΟΡΜΑ TWINSPACE, ΤΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΤΗΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΠΑΡΕΧΟΜΕΝΕΣ ΑΠΟ ΑΥΤΗΝ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Προκειμένου να γνωρίσουν οι μαθητές την πλατφόρμα Twinspace και τα εργαλεία που έχουν στη διάθεσή τους για να επικοινωνούν και να διαδρούν με το συνεργαζόμενο σχολείο τους γίνεται μία παρουσίαση της πλατφόρμας από τον υπεύθυνο καθηγητή ξεκινώντας από την αρχική σελίδα και την πρώτη δραστηριότητα που είναι ήδη αναρτημένη στην αντίστοιχη σελίδα. Επίσης ενημερώνονται για τη δυνατότητα επικοινωνίας μεταξύ τους μέσα από την *γωνιά των μαθητών* και το *chattroom.*

ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΡΤΗΣΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΕΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Το συμφωνημένο από τους δύο συντονιστές καθηγητές χρονοδιάγραμμα καταχωρείται στο *ημερολόγιο* που υπάρχει στην αρχική σελίδα του Twinspace (Σχήμα 2). Εκεί καταχωρούνται και οι ημερομηνίες κατά τις οποίες τα δύο σχολεία είναι κλειστά είτε λόγω αργίας ή δεν γίνονται μαθήματα λόγω εξετάσεων και οπότε δεν υπάρχει η δυνατότητα επικοινωνίας από το εργαστήριο της πληροφορικής. Οι δραστηριότητες αναρτώνται κάθε φορά κατά την ολοκλήρωση της προηγούμενης, καθώς στην πορεία ενδέχεται να προκύπτουν αλλαγές.

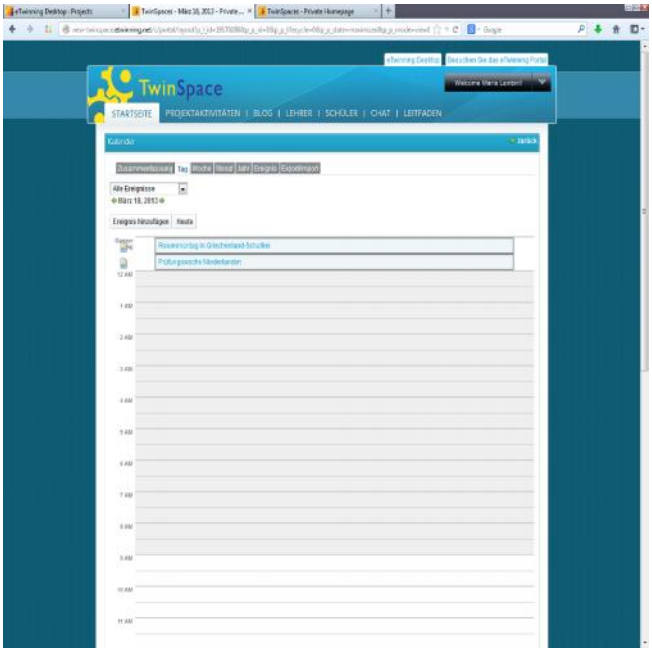

Σχήμα 2: Χρονοδιάγραμμα-Ημερολόγιο έργου

ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Η επικοινωνία των μαθητών ξεκίνησε από τον μήνα Οκτώβριο και ολοκληρώθηκε τον μήνα Μάιο της ίδιας σχολικής χρονιάς, περίοδος έναρξης των προαγωγικών και απολυτήριων εξετάσεων για τα ελληνικά Γυμνάσια.

ΟΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Ως πρώτη δραστηριότητα του έργου ορίστηκε η δημιουργία του προφίλ των μαθητών/μελών. Κάθε μέλος παρουσιάζει τον εαυτό του και γράφει για τα ενδιαφέροντά του. Με αυτόν τον τρόπο το προφίλ του κάθε μέλους αποτελείται από την φωτογραφία του και ένα σύντομο κείμενο όπου περιγράφει τον εαυτό του.

Στη δεύτερη δραστηριότητα με τίτλο «Ήθη και έθιμα του τόπου μου» οι μαθητές αντάλλαξαν ευχές και ευχετήριες κάρτες ενόψει Χριστουγέννων με την χρήση blog και forum που είχαν για αυτό το σκοπό δημιουργήσει οι διαχειριστές του έργου μέσα στην πλατφόρμα Twinspace. Στο πλαίσιο αυτής της δραστηριότητας παρουσίασαν χριστουγεννιάτικα και πρωτοχρονιάτικα ήθη και έθιμα της χώρας ή της πόλης τους αναρτώντας σχετικές φωτογραφίες.

Στη συνέχεια με τη χρήση του εργαλείου Wiki παρουσίασαν τα ενδιαφέροντά τους και μίλησαν για τις δραστηριότητες στον ελεύθερό τους χρόνο. Κατά τη διάρκεια αυτής της δραστηριότητας εργάστηκαν σε ομάδες, δημιούργησαν σύντομα Videos και mp3, τα οποία ανέβασαν μαζί με σχετικές φωτογραφίες στην πλατφόρμα σε φάκελο που δημιούργησαν για το σκοπό αυτό οι συντονιστές καθηγητές και στα οποία παρουσίασαν το σχολείο τους, την πόλη τους και την γειτονιά τους.

Ακολούθησε τέλος η δραστηριότητα Quiz. Ο τίτλος της δραστηριότητας ήταν «Η χώρα μου. Τι γνωρίζεις για αυτήν;». Οι μαθητές κλήθηκαν να φτιάξουν το δικό τους Quiz ώστε να κινητοποιήσουν τους μαθητές του συνεργαζόμενου σχολείου να αναζητήσουν πληροφορίες για την χώρα των συνεργατών τους γύρω από τις θεματικές ενότητες *τέχνες, επιστήμες, ιστορία, αθλητισμός*. Παράλληλα απαντούσαν και σε αντίστοιχες ερωτήσεις των μαθητών της άλλης χώρας.

ΟΦΕΛΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ETWINNING ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ

Με αυτά τα βήματα στη διάρκεια εκπόνησης αυτού του προγράμματος eTwinning οι μαθητές των δύο συμμετεχόντων σχολείων

-επικοινώνησαν μεταξύ τους και βελτίωσαν το επίπεδό τους στην ξένη γλώσσα, και συγκεκριμένα στη γερμανική,

-είχαν έναν πραγματικό και όχι εικονικό επικοινωνιακό στόχο τον οποίο υλοποιούσαν συστηματικά, κατά την επικοινωνία τους με το συνεργαζόμενο σχολείο (Beglar & Hunt 2002),

-είχαν την ευκαιρία μέσα από την πλατφόρμα επικοινωνίας Twinspace να εξοικειωθούν με τη χρήση πληθώρας εργαλείων που διαθέτει, να επικοινωνήσουν με συνομήλικους νέους μιας άλλης ευρωπαϊκής χώρας και ήρθαν σε επαφή με τον πολιτισμό τους, τις συνήθειές τους, συνομιλώντας για θέματα της καθημερινής τους ζωής και της τοπικής τους κουλτούρας, να ανταλλάξουν απόψεις για τις προτιμήσεις τους, να δημιουργήσουν δεσμούς συνεργασίας και φιλίας, καλλιεργώντας με αυτόν τον τρόπο τη διαπολιτισμική τους συνείδηση (Chrysochoos et al 2002),

-βελτίωσαν τη δεξιότητά τους στη χρήση νέων τεχνολογιών

Στοιχεία αρνητικά, τα οποία δυσχέραναν ή παρεμπόδισαν την υλοποίηση κάποιων σταθμών του προγράμματος ήταν τα ακόλουθα:

-δεν υπήρχε πάντοτε ελεύθερη πρόσβαση στο εργαστήριο Πληροφορικής, καθώς χρησιμοποιείται και από το υπόλοιπο εκπαιδευτικό προσωπικό της σχολικής μονάδας,

-η σύνδεση με το διαδίκτυο δεν ήταν κατά τη διάρκεια όλων των συναντήσεων εφικτή,

-οι δεξιότητες των μαθητών στη χρήση των εργαλείων επικοινωνίας για την υλοποίηση του προγράμματος δεν επαρκούσαν και παρατηρήθηκε η ανάγκη για επιπλέον εξοικείωση με τα εργαλεία αυτά,

-ο χρόνος ενασχόλησης και συμμετοχής μαθητών σε ένα τέτοιου είδους πρόγραμμα ανά συνάντηση και εβδομάδα είναι περιορισμένος σύμφωνα με τις εγκυκλίους υλοποίησής του, καθώς εντάσσεται στα προγράμματα εξωσχολικών δραστηριοτήτων.

Παρόλα αυτά τα θετικά στοιχεία ύστερα από την υλοποίηση του προγράμματος αυτού ήταν εμφανή και στις γνώσεις και στην καλλιέργεια της συνείδησης των μαθητών αλλά και των συμμετεχόντων καθηγητών τόσο σε επίπεδο γνωστικό όσο και σε διαπολιτισμικό.

Επιδιωκόμενο αποτέλεσμα ενός τέτοιου προγράμματος είναι να αποκτήσουν οι μαθητές με τη χρήση νέων τεχνολογικών εργαλείων τις απαραίτητες δεξιότητες για να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις της εποχής, να διευρύνουν τους ορίζοντές τους και να αποκτήσουν διαπολιτισμική συνείδηση. Τα παιδαγωγικά, κοινωνικά και πολιτισμικά οφέλη σε μια τέτοια συνεργασία, που δρα συμπληρωματικά στη συμβατική μάθηση, συνδέονται με τη διάδραση, την καλλιέργεια της δημιουργικότητας και της συνεργατικότητας όπως επίσης και της συνείδησης ενός πολυγλωσσικού και πολυπολιτισμικού κοινωνικού μοντέλου.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από την άλλη πλευρά, σε επίπεδο σχολικής μονάδας η εφαρμογή στρατηγικού προγραμματισμού είχε θετικά αποτελέσματα, που επιβεβαιώνουν το ρόλο του στην πορεία του οργανισμού. Σημαντικό ρόλο έπαιξε η συμβολή της διεύθυνσης και ο νοητικός χάρτης (mental map) που έχει αναπτύξει διαχρονικά προσφέροντας εμπειρία, τρόπο σκέψης και επεξεργασίας των διαφόρων καταστάσεων. Η λήψη αποφάσεων έλαβε χώρα σε διοικητικό επίπεδο σχολικής μονάδας και τα περιφερειακά όργανα (Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης σχετικά με τη δημιουργία πολιτιστικού χώρου) έδωσαν ώθηση για την υλοποίηση των στρατηγικών στόχων.

Τα βήματα του λειτουργικού προγραμματισμού εμπλούτισαν το δυναμικό του σχολείου, τόσο από την πλευρά των εκπαιδευτικών όσο και των μαθητών. Η ενδυνάμωση σε θέματα συμπεριφορών και η επιμόρφωση σε γνωστικό επίπεδο δημιούργησαν ένα τέτοιο υπόβαθρο ώστε το ξεκίνημα για μια συστηματικότερη και ανελλιπή συμμετοχή της σχολικής μονάδας σε ευρωπαϊκά προγράμματα συνεργασιών να βασίζεται στη σωστή λήψη αποφάσεων και εκτίμησης των συνθηκών κατά τον λειτουργικό προγραμματισμό.

Η αποτίμηση του προγραμματισμού για τα ευρωπαϊκά προγράμματα δεν είναι τόσο εμφανής μέσα στο διάστημα μιας σχολικής χρονιάς. Το γεγονός όμως ότι υπάρχει μια ευρωπαϊκή ανοικτή διάθεση από πλευράς εκπαιδευτικών και μαθητών για τη συνέχιση και υλοποίηση τέτοιων προγραμμάτων είναι εξαιρετικά θετικό.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Αθανασούλα-Ρέππα, Α. (1999). Λήψη αποφάσεων στο χώρο της εκπαίδευσης. Στο Α. Κόκκος (Επιμ.) *Εκπαιδευτική Διοίκηση και Πολιτική*. Πάτρα: ΕΑΠ, σ.σ. 67-114.

Γκλαβάς, Σ. (2010). «Στρατηγικός σχεδιασμός και εκπαίδευση», *Φιλελεύθερη έμφαση*, 45, 82-96.

Καλογιαννάκης, Μ. & Παπαδάκης Στ. (2011). «Η δράση της ηλεκτρονικής αδελφοποίησης στην πρώιμη παιδική ηλικία ως αφετηρία καινοτόμων πρακτικών για τη διδακτική των φυσικών επιστημών», Πρακτικά 2ου Πανελληνίου Συνεδρίου επιστημών εκπαίδευσης, Αθήνα, 27-30.05.2010, 468-476.

Κουτούζης, Μ. (1999α). Η εκπαιδευτική μονάδα ως οργανισμός. Στο Α. Κόκκος (Επιμ.), *Εκπαιδευτική Διοίκηση και Πολιτική*. Πάτρα: ΕΑΠ, σ.σ. 23-45.

Κουτούζης, Μ. (1999β). Ο σχεδιασμός-προγραμματισμός στις εκπαιδευτικές μονάδες. Στο Α. Κόκκος (Επιμ.), Εκπαιδευτική Διοίκηση και Πολιτική. Πάτρα: ΕΑΠ, σ.σ. 47-65.

Κουτούζης, Μ. (1999γ). Γενικές αρχές Μάνατζμεντ, Τουριστική Νομοθεσία και Οργάνωση Εργοδοτικών και Συλλογικών Φορέων. Πάτρα: ΕΑΠ.

Μπακίρη, Α.Π. & Δημητρακοπούλου, Α. (2001). «Ποιοι παράγοντες επηρεάζουν τη μάθηση μέσω συνεργατικών δραστηριοτήτων από Απόσταση και πως αυτοί διαμορφώνουν τη συνεργατική τεχνολογία», Πρακτικά 1ου Πανελλήνιου Συνεδρίου, Νέες Τεχνολογίες στην εκπαίδευση και εκπαίδευση από απόσταση, Ρέθυμνο: Ατραπός, 318-333.

Παπαδάκης, Β. (2002). Στρατηγική των Επιχειρήσεων: Ελληνική και Διεθνής εμπειρία. Αθήνα: Εκδόσεις Ε. Μπένου.

Beglar, D., Hunt, A. (2002). “Implementing Task-Based Language Teaching, In C.J. Richards, A. W. Renandya (Eds) *Methodology in Language Teaching: An Anthology of Current Practice*, Cambridge University Press.

Crawley, Chr. (2013). Ένα ταξίδι μέσα στο eTwinning. Ανακτήθηκε στις 30 Σεπτεμβρίου 2014 από τη διεύθυνση http://files.eun.org/etwinning/books2013/eTwinning_book_EL.pdf

Chrysochoos, J., Chrysochoos, N., Thompson, I. (2002). *The Methodology of the Teaching of English as a Foreign Language with Reference to the Crosscurricular Approach and the Task-Based Learning*. Athens: The Pedagogical Institute.

Quintin, O. (2010). Χτίζοντας την κοινότητα για τα σχολεία στην Ευρώπη. Ανακτήθηκε στις 30 Σεπτεμβρίου 2014 από τη διεύθυνση http://resources.eun.org/etwinning/25/EL_eTwinning_brochure.pdf

eTwinning: Μ' ένα σμπάρο δυο τρυγόνια (=συμμετοχή και αξιολόγηση στο μάθημα της ξένης γλώσσας)

Περσεφόνη Λαμπροπούλου

Καθηγήτρια Γερμανικών (ΠΕ07) στο 1ο Γυμνάσιο Βούλας Ανατ. Αττικής
persa256@yahoo.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρουσίαση αυτή αναφέρεται στην αξιοποίηση του eTwinning στη διδασκαλία των Γερμανικών ως δεύτερη ξένη γλώσσα στο Γυμνάσιο. Στόχος της παρουσίασης είναι να τονιστούν δύο μεγάλα πλεονεκτήματα του eTwinning στη διδασκαλία της Ξένης Γλώσσας: η αύξηση του κινήτρου συμμετοχής όλων των μαθητών και η δυνατότητα του εκπαιδευτικού να αξιολογήσει τους μαθητές. Παρουσιάζονται τρεις διδακτικές προτάσεις, μία για κάθε τάξη του Γυμνασίου, οι οποίες είναι εναρμονισμένες με την προβλεπόμενη διδακτέα ύλη.

Οι μαθητές της Α΄ Γυμνασίου πραγματοποίησαν ένα πρόγραμμα eTwinning συνεργαζόμενοι με συνομήλικους μαθητές σχολείου της Τουρκίας με θέμα «Δείξε μου τον κόσμο σου». Έγινε παρουσίαση των μαθητών, επικοινωνία μέσω chatroom και ανταλλαγή γραμμάτων, φωτογραφιών και κατασκευών. Οι μαθητές της Β΄ Γυμνασίου συνεργάστηκαν με συνομήλικούς τους σε σχολείο της Γαλλίας σε πρόγραμμα με την ονομασία «Φαγητά και γιορτινά φαγητά στην Ευρώπη» σχετικά με τη γαλλική και την ελληνική κουζίνα. Μετά την παρουσίαση των σχολείων και την επικοινωνία των συμμετεχόντων μέσω skype, οι μαθητές συνέλλεξαν συνταγές, έφτιαξαν κάποιες από αυτές στο σπίτι τους, φωτογράφισαν το αποτέλεσμα και παρουσίασαν τη συνολική δουλειά τους σε ένα ηλεκτρονικό βιβλίο. Στην Γ΄ Γυμνασίου οι μαθητές ολοκλήρωσαν με επιτυχία το πρόγραμμα «Δύο μήνες από τη σχολική ζωή» σε συνεργασία με σχολείο της Πολωνίας. Μετά την ανταλλαγή παρουσιάσεων των πόλεων και των σχολείων, οι μαθητές αντάλλαξαν τις εμπειρίες τους από όσα συνέβησαν στα σχολεία τους σε διάστημα δύο μηνών.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *eTwinning στη διδασκαλία της Ξένης Γλώσσας, κίνητρο για συμμετοχή στο μάθημα, αξιολόγηση μαθητών Γυμνασίου*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η γνώση ξένων γλωσσών σύμφωνα με το Ενιαίο Πρόγραμμα Σπουδών των Ξένων Γλωσσών (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2011α) εξυπηρετεί τη διεθνή επικοινωνία και αποτελεί σημαντικό προσόν για τη ζωντανή και διαδικτυακή επικοινωνία με όλον τον κόσμο. Αυτό ακριβώς επιτυγχάνεται με τη συμμετοχή των μαθητών με προγράμματα eTwinning στο μαθήματος της ξένης γλώσσας. Το επιπλέον προσόν του δικτύου του eTwinning είναι η δυνατότητα των μαθητών να επικοινωνούν με άλλους μαθητές, οι οποίοι μαθαίνουν επίσης την ίδια ξένη γλώσσα και μπορούν έτσι να *μαθαίνουν μαζί*. Με αυτό τον τρόπο η συνεργατική μάθηση βγαίνει έξω από τα σύνορα όχι μόνο της τάξης, αλλά και της χώρας ολόκληρης.

Η ιδέα αυτή υπάρχει και στο σχολικό εγχειρίδιο για την εκμάθηση των Γερμανικών στα δημόσια σχολεία. Οι συγγραφείς εμπνεύστηκαν την ύπαρξη μίας *ηρωίδας* του βιβλίου, η οποία είναι Ισπανίδα και φιλοξενείται σε μία οικογένεια που κατοικεί στο Βερολίνο. Όπως αναφέρουν οι συγγραφείς στο βιβλίο του καθηγητή (Στάη κ.ά., 2006), ένα σημαντικό πρόσωπο στο βιβλίο είναι η μαθήτρια, που φιλοξενείται στο πλαίσιο προγράμματος ανταλλαγής μαθητών. Η μαθήτρια αυτή βρίσκεται στην ίδια θέση με τους μαθητές που μαθαίνουν Γερμανικά στο σχολείο και μπορούν να ταυτιστούν μαζί της, γιατί και εκείνη πρόσφατα άρχισε να μαθαίνει Γερμανικά, κάνει ακόμα λάθη, δεν τα καταλαβαίνει όλα και κάνει ερωτήσεις. Έτσι συνειδητοποιούν οι μαθητές την ανάγκη να μάθουν τη γλώσσα για να τη χρησιμοποιήσουν σε πραγματικές επικοινωνιακές καταστάσεις. Αυτή ακριβώς την ευκαιρία προσφέρει το eTwinning και παρακάτω θα φανεί αυτό με συγκεκριμένη πρόταση διδασκαλίας των Γερμανικών στις τρεις τάξεις του Γυμνασίου στα δημόσια σχολεία.

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ eTwinning ΣΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΞΕΝΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Μέσα στο πνεύμα του οράματος του Υπουργείου Παιδείας, το οποίο ονομάζει *Νέο Σχολείο*, ο καθηγητής της Ξένης Γλώσσας αξιοποιώντας το eTwinning διδάσκει με σύγχρονα ψηφιακά

εκπαιδευτικά μέσα, εντάσσει τους μαθητές στην εκπαιδευτική διαδικασία χωρίς να αφήνει κανένα παιδί να μείνει πίσω, ανοίγει το σχολείο στην κοινωνία και κάνει το μαθητή «γλωσσομαθή» και «Πολίτη του κόσμου» (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2011β). Εντάσσοντας το eTwinning στο μάθημα της Ξένης Γλώσσας συμβάλλει στον πληροφορικό γραμματισμό του μαθητή, καθώς γίνεται χρήση του διαδραστικού πίνακα, των δικτύων υπολογιστών του σχολείου, αλλά και του ηλεκτρονικού υπολογιστή του μαθητή στο σπίτι. Οι ασκήσεις που έχει να κάνει ο μαθητής αφορούν την πραγματική του διαδικτυακή επικοινωνία με υπαρκτούς *άλλους*, γεγονός που του δίνει επιπλέον κίνητρο να *διαβάσει* και να μάθει. Το μάθημα της Ξένης Γλώσσας σύμφωνα με τον Edelhoff (1985) οφείλει να προετοιμάζει το μαθητή για πραγματικές επικοινωνιακές καταστάσεις με χρήση της ξένης γλώσσας.

Οι νέες μαθησιακές και διδακτικές πρακτικές, όπως η εκπόνηση και παράδοση των εργασιών των μαθητών ηλεκτρονικά, βρίσκουν εφαρμογή στη χρήση του eTwinning στο μάθημα της Ξένης Γλώσσας κάνοντάς το σύγχρονο και δίνοντας περισσότερα κίνητρα σε όλους τους μαθητές να συμμετέχουν στη μαθησιακή διαδικασία, ακόμα σε εκείνους που παρουσιάζουν μαθησιακές δυσκολίες. Η ανάγκη τους, να παρουσιάσουν τον εαυτό τους στους νέους φίλους τους από μία άλλη χώρα, τους κάνει να θέλουν να επικοινωνήσουν και επομένως να διαβάσουν. Επίσης, οι μαθητές χάνουν το φόβο και την ανησυχία για πιθανά λάθη και εστιάζουν στην επικοινωνία με αποτέλεσμα να έχουν κίνητρο για να συμμετέχουν στο μάθημα της Ξένης Γλώσσας.

Ο Alm (2007) αναφέρει, ότι οι γνωστικές θεωρίες μάθησης βλέπουν το κίνητρο για μάθηση σαν μία εγγενή ανάγκη του ανθρώπου να κατανοήσει τον κόσμο και να εντάξει νέες εμπειρίες στις εσωτερικές του δομές. Για το λόγο αυτό δε χρειάζονται εξωτερικές αμοιβές ή ενισχύσεις (όπως θεωρούν οι συμπεριφοριστικές θεωρίες), αλλά μία διδασκαλία που θα είναι προσαρμοσμένη στο επίπεδο γνώσεων του μαθητή. Αυτό επιτυγχάνεται με την αξιοποίηση του eTwinning, όπου συντελείται συνεργατική μάθηση μέσω επικοινωνίας μαθητών ίδιου μαθησιακού επιπέδου.

Το δεύτερο μεγάλο πλεονέκτημα του eTwinning είναι, ότι προσφέρει στον εκπαιδευτικό ένα ακόμα εργαλείο για να μπορέσει να αξιολογήσει τους μαθητές. Σύμφωνα με το σχετικό προεδρικό διάταγμα (1994) «η αξιολόγηση του μαθητή είναι η συνεχής παιδαγωγική διαδικασία, με βάση την οποία παρακολουθείται η πορεία μάθησης αυτού, προσδιορίζονται τα τελικά αποτελέσματά της και εκτιμώνται, παράλληλα, διάφορα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας του μαθητή που σχετίζονται με το έργο του σχολείου. […] Η αξιολόγηση του μαθητή κατά τη διάρκεια της φοίτησής του στο Γυμνάσιο προκύπτει από: α) την καθημερινή προφορική εξέταση και την όλη συμμετοχή του μαθητή στη διδακτική – μαθησιακή διαδικασία. […] δ) τις εργασίες που εκτελούν οι μαθητές, στο σχολείο ή στο σπίτι, στα πλαίσια της καθημερινής διδακτικής εργασίας. ε) τις συνθετικές δημιουργικές εργασίες. […] Κατά τη διάρκεια του Α΄ τριμήνου, κάθε μαθητής αναλαμβάνει την εκπόνηση μιας τουλάχιστον συνθετικής δημιουργικής εργασίας σε αντικείμενο της επιλογής του, με την καθοδήγηση του διδάσκοντος». Σε όλα τα παραπάνω, που προβλέπονται για την αξιολόγηση των μαθητών στο Γυμνάσιο, ανταποκρίνεται το eTwinning, το οποίο δίνει τη δυνατότητα της συμμετοχής του μαθητή στη διδακτική και μαθησιακή διαδικασία, της εκπόνησης εργασιών στο σχολείο ή το σπίτι, καθώς και συνθετικών δημιουργικών εργασιών, εφόσον πρόκειται για προγράμματα, στα οποία οι μαθητές αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες, δράσεις και εργασίες ατομικές ή ομαδικές. Τα προγράμματα που παρουσιάζονται στη συνέχεια δεν αποτελούν προγράμματα εκτός σχολικού ωραρίου, αλλά εργασίες στο σπίτι και συνθετικές δημιουργικές εργασίες στο πλαίσιο του μαθήματος της Ξένης Γλώσσας.

e-Twinning ΣΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΩΝ ΓΕΡΜΑΝΙΚΩΝ

Η διδακτέα ύλη στην ξένη γλώσσα καθορίζεται με τη βοήθεια των επιπέδων επικοινωνιακής επάρκειας, όπως αυτά περιγράφονται στην εξάβαθμη κλίμακα του Συμβουλίου της Ευρώπης (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2011α), σε συνδυασμό με τις διδακτικές ενότητες του σχολικού εγχειριδίου που προβλέπεται να διδαχθούν ανά τάξη. Σύμφωνα με τα παραπάνω οι μαθητές τελειώνοντας την Α΄ Γυμνασίου θα πρέπει να μπορούν να μιλούν για τον εαυτό τους, την οικογένειά τους, τα χόμπι τους, τα σχολικά είδη και το πρόγραμμα του σχολείου, καθώς και να συζητούν με κάποιον για τα θέματα αυτά. Στη Β΄ Γυμνασίου οι μαθητές θα πρέπει να μάθουν να περιγράφουν το σχολικό κτίριο, να λένε την ώρα, να παραγγέλνουν σε ένα εστιατόριο και να εκφράζουν τις προτιμήσεις τους και να κάνουν συγκρίσεις. Στο τέλος της Γ΄ Γυμνασίου οι μαθητές θα πρέπει να μπορούν να μιλούν για τις δραστηριότητες των διακοπών και το παρελθόν γενικά, να μιλούν για τα ζώα, το σώμα και τον αθλητισμό.

Κατά το σχολικό έτος 2012-2013 η διδασκαλία των Γερμανικών στο 1ο Γυμνάσιο Βούλας της Ανατολικής Αττικής συμπεριέλαβε ένα πρόγραμμα eTwinning σε κάθε μία από τις τρεις τάξεις του

Γυμνασίου. Τα προγράμματα αυτά αποτέλεσαν αναπόσπαστο κομμάτι του μαθήματος της Ξένης Γλώσσας και πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο του μαθήματος των Γερμανικών και όχι ως αυτόνομο πρόγραμμα.

Α΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ – ΔΕΙΞΕ ΜΟΥ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΣΟΥ

Οι μαθητές της Α΄ Γυμνασίου συνεργάστηκαν με συνομήλικους μαθητές του σχολείου Ted Samsun Koleji, το οποίο βρίσκεται στη Σαμψούντα της Τουρκίας. Όλοι οι μαθητές έφτιαξαν παρουσιάσεις, τις οποίες κάθε εβδομάδα εμπλούτιζαν ανάλογα με τις νέες τους γνώσεις. Αρχικά έγραψαν πώς ονομάζονται και στη συνέχεια πρόσθεσαν σταδιακά την ηλικία τους, τον τόπο καταγωγής τους, τον τόπο κατοικίας τους και στοιχεία για την οικογένεια και τα χόμπυ τους. Εκτός από την επικοινωνία που είχαν μέσω της πλατφόρμας TwinSpace, που προσφέρει το eTwinning, οι μαθητές αντάλλαξαν δύο φορές χειρόγραφα γράμματα με το ταχυδρομείο, καθώς και κατασκευές που έφτιαξαν για να δωρίσουν στους νέους τους φίλους. Οι μαθητές χωρίστηκαν με κλήρωση σε ζευγάρια που αντάλλαξαν γράμματα και δώρα. Τα παιδιά του σχολείου της Τουρκίας έφτιαξαν φιγούρες από ξυλάκια και τσόχα και τα παιδιά του σχολείου της Ελλάδας έφτιαξαν σελιδοδείκτες.

Το πρόγραμμα διήρκεσε από τον Οκτώβριο του 2012 μέχρι το Μάιο του 2013. Κατά το διάστημα αυτό υπήρξαν και κάποιες επικοινωνίες στο chatroom του TwinSpace, όπου ήταν τόσο μεγάλη η ανάγκη των μαθητών να επικοινωνήσουν, ώστε συχνά χρησιμοποιούσαν την πρώτη ξένη γλώσσα που έχουν μάθει και στην οποία μπορούν να μιλήσουν για περισσότερα θέματα από ό,τι στη δεύτερη ξένη γλώσσα, όπου το επίπεδο είναι ακόμα αρχαρίων. Οι μαθητές έστελναν τις εργασίες τους στην καθηγήτριά τους με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο ή τις έφερναν στο σχολείο με μέσο αποθήκευσης υπολογιστικών πληροφοριών. Σαν ομαδική εργασία είχαν να παρουσιάσουν σύντομα την πόλη και το σχολείο τους μόνο με εικόνες και να οργανώσουν και να κατασκευάσουν δώρα για τους μαθητές του σχολείου της Τουρκίας.

Β΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ – ΦΑΓΗΤΑ ΚΑΙ ΓΙΟΡΤΙΝΑ ΦΑΓΗΤΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Οι μαθητές της Β΄ Γυμνασίου πραγματοποίησαν ένα πρόγραμμα, το οποίο τους έδωσε τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσουν τις γνώσεις που απέκτησαν σχετικά με το θέμα του φαγητού. Συνεργάστηκαν με μαθητές από το σχολείο Collège Henri Brunet στην πόλη Καν της Κάτω Νορμανδίας και αφού παρουσίασαν τις πόλεις και τα σχολεία τους αντάλλαξαν ελληνικές και γαλλικές συνταγές. Το πρόγραμμα ξεκίνησε τέλη Οκτωβρίου του 2012 και τελείωσε αρχές Μαΐου του 2013.

Οι Έλληνες μαθητές εργάστηκαν αρχικά ομαδικά και στη συνέχεια ατομικά. Έβγαλαν φωτογραφίες το σχολικό κτίριο και το περιέγραψαν χρησιμοποιώντας όσα έμαθαν στο πρώτο κεφάλαιο της διδακτέας ύλης του σχολικού τους εγχειριδίου. Η ανάγκη να παρουσιάσουν στους μαθητές της Γαλλίας το δικό τους σχολείο τους έκανε να δουλέψουν αποτελεσματικά. Οι ατομικές εργασίες των μαθητών αφορούσαν σε ελληνικά φαγητά, τα οποία επέλεξαν οι ίδιοι, επειδή τους αρέσουν και σε γιορτινά φαγητά, τα οποία θεωρούνται παραδοσιακά ελληνικά την περίοδο των Χριστουγέννων και του Πάσχα. Έγραψαν τις συνταγές στα γερμανικά με την καθοδήγηση της καθηγήτριάς τους και αρκετοί από τους μαθητές τα έφτιαξαν με τη βοήθεια της οικογένειάς τους στο σπίτι και τα φωτογράφισαν για να εμπλουτίσουν την παρουσίαση των συνταγών. Στο τέλος του προγράμματος οι μαθητές παρουσίασαν τις συνταγές αυτές φτιάχνοντας ένα ηλεκτρονικό βιβλίο.

Γ΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ – ΔΥΟ ΜΗΝΕΣ ΑΠΟ ΤΗ ΣΧΟΛΙΚΗ ΖΩΗ

Οι μαθητές της Γ΄ Γυμνασίου συμμετείχαν σε πρόγραμμα με θέμα τη σχολική ζωή και με αυτό τον τρόπο εξασκήθηκαν στους δύο παρελθοντικούς χρόνους που έμαθαν για να μπορούν να μιλούν για όσα έγιναν στο παρελθόν. Το πρόγραμμα άρχισε τέλη Οκτωβρίου του 2012 με σκοπό να κρατήσει δύο μήνες, αλλά επειδή άρεσε πολύ στους μαθητές διήρκεσε τελικά τέσσερις μήνες. Το σχολείο συνεργασίας ήταν το Gimnazjum nr 12 im. St.Lema στο Στσέτσιν της βορειοδυτικής Πολωνίας.

Οι εργασίες σε αυτό το πρόγραμμα ήταν κυρίως ομαδικές, αλλά υπήρξαν και κάποιες ατομικές, οι οποίες έγιναν σε εθελοντική βάση. Στην αρχή έγινε παρουσίαση των πόλεων και των σχολείων και στη συνέχεια έγιναν δύο παρουσιάσεις, μία για κάθε μήνα, οι οποίες αναφέρονταν στα γεγονότα της σχολικής ζωής. Με τον τρόπο αυτό οι μαθητές μίλησαν στα γερμανικά για όσα συνέβησαν σε παρελθοντικό χρόνο και χρησιμοποίησαν σε αυθεντικές επικοινωνιακές καταστάσεις τη νέα τους γνώση. Η ανάγκη να γράψουν για όσα έζησαν, τους οδήγησε στην αναζήτηση περισσότερου λεξιλογίου από εκείνο του βιβλίου τους και να εξασκηθούν πολύ περισσότερο στη χρήση

παρελθοντικών χρόνων από ό,τι προβλέπει το διδακτικό τους εγχειρίδιο. Τις εργασίες τους τις παρέδιδαν στην καθηγήτριά τους σε τακτά χρονικά διαστήματα και σε μέσο αποθήκευσης υπολογιστικών πληροφοριών. Εκείνη, αφού τις έλεγχε και τις αξιολογούσε, τις αναρτούσε στο TwinSpace.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η συμμετοχή των Ελλήνων μαθητών ήταν καθολική και όλοι συμμετείχαν με τη θέλησή τους και με υπευθυνότητα μέχρι το τέλος του προγράμματος. Οι μαθητές περίμεναν κάθε φορά με ανυπομονησία τις παρουσιάσεις των μαθητών των άλλων σχολείων και η ανταλλαγή των παρουσιάσεων ενίσχυε τη συμμετοχή τους στο μάθημα. Αυξημένη συμμετοχή έδειξαν οι μαθητές που έχουν μαθησιακές δυσκολίες ή άλλη μητρική γλώσσα και τα Γερμανικά αποτελούν για εκείνους τρίτη και όχι δεύτερη ξένη γλώσσα. Με την ένταξη του προγράμματος eTwinning στη διδασκαλία των Γερμανικών αυξήθηκε σημαντικά το ενδιαφέρον κάποιων μαθητών της Β΄ Γυμνασίου, οι οποίοι την προηγούμενη σχολική χρονιά αδιαφορούσαν αρκετά για το μάθημα αυτό. Οι μαθητές της Γ΄ Γυμνασίου με δική τους πρωτοβουλία γύρισαν μία σύντομη ταινία, στην οποία παρουσίαζαν τους εαυτούς τους στα γερμανικά και επικοινώνησαν μέσω skype με τους μαθητές του σχολείου της Πολωνίας. Στην επικοινωνία αυτή η διάθεση συμμετοχής ήταν μέγιστη, αλλά παρ' όλα αυτά στην πραγματοποίησή της οι μαθητές διακατέχονταν από έντονο άγχος και κάποιοι είχαν και κάποιο αίσθημα ντροπής. Στην αξιολόγηση του προγράμματος σχεδόν όλοι οι μαθητές δήλωσαν, ότι αυτό που τους άρεσε περισσότερο στο πρόγραμμα ήταν οι πληροφορίες για τις άλλες χώρες και τα σχολεία και η επικοινωνία μέσω skype. Οι μαθητές της Α΄ Γυμνασίου εξέφρασαν τον ενθουσιασμό τους και την επιθυμία τους να συνεχιστεί και την επόμενη σχολική χρονιά το πρόγραμμα. Δυστυχώς αυτό δεν ήταν εφικτό λόγω αλλαγής σύστασης των τμημάτων.

Εκτός από την ενίσχυση της συμμετοχής των μαθητών στο μάθημα των Γερμανικών, τα παραπάνω προγράμματα αποτέλεσαν ένα επιπλέον εργαλείο αξιολόγησης της πορείας μάθησης των μαθητών, το οποίο χαρακτηρίζεται από συμμετοχή των μαθητών στη στοχοθεσία, δημιουργικότητα, ομαδικότητα, αντικειμενικότητα και διαφάνεια.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Το μάθημα της Ξένης Γλώσσας μπορεί να εμπλουτιστεί με προγράμματα eTwinning, τα οποία ενισχύουν τη διάθεση των μαθητών να συμμετέχουν ενεργά στο μάθημα και τους δίνουν κίνητρο να εκπονούν με όρεξη και συνέπεια τις εργασίες που τους αναθέτουν οι καθηγητές τους, είτε αυτές είναι ατομικές, είτε ομαδικές και είτε γίνονται στο σχολείο, είτε στο σπίτι. Επίσης, αποτελούν ένα ακόμα εργαλείο για τους εκπαιδευτικούς για να αξιολογήσουν τους μαθητές, εφόσον οι εργασίες των μαθητών αναρτώνται στον ειδικό χώρο του TwinSpace σε συγκεκριμένα χρονικά διαστήματα που έχουν προγραμματιστεί κατά το σχεδιασμό του προγράμματος. Έτσι φαίνονται τα αποτελέσματα της προσπάθειας των μαθητών, καθώς και τα στοιχεία της προσωπικότητάς τους, όπως η ομαδικότητα, η συνέπεια, η υπευθυνότητα.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (2011α). *Ενιαίο Πρόγραμμα Σπουδών των Ξένων Γλωσσών*. Ανακτήθηκε 2 Οκτωβρίου, 2014, από: http://digitalschool.minedu.gov.gr/info/newps/ Ξένες Γλώσσες/ΠΣ Ξένων Γλωσσών.pdf

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (2011β). «*Μείζον πρόγραμμα επιμόρφωσης εκπαιδευτικών στις 8 Π.Σ., 3 Π.Σ.Εξ., 2 Π.Σ.Εισ.», Βασικό επιμορφωτικό υλικό: Τόμος Α: Γενικό μέρος*. Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

Προεδρικό Διάταγμα υπ' αριθ. 409/1994: Αξιολόγηση μαθητών του Γυμνασίου. ΦΕΚ 226 /22. 12.1994. Ανακτήθηκε 2 Οκτωβρίου, 2014, από: http://www.pi-schools.gr/special_education_new/ ftp/nomoi/Axiologisi_AMEA/P.D.%20409%20-1994-%20FEK.%20226%20-A-%2022-12-1994.pdf

Στάη, Ν., Καπότη, Χ., Σπυροπούλου, Π., Πασίση, Α. (2006). *Deutsch ein Hit! 1. Βιβλίο εκπαιδευτικού*. Αθήνα: ΟΑΕΔ.

Alm, A. (2007). Motivationstheoretische Grundbedingungen für den erfolgreichen Einsatz von Neuen Medien im Fremdsprachenunterricht. *Zeitschrift für Interkulturellen Fremd-sprachenunterricht 12(1)*, 1-23.

Edelhoff, Ch. (1985). Authentizität im Fremdsprachenunterricht. In: Edelhoff, *Authentische Texte im Fremdsprachenunterricht. Einführung und Unterrichtsmodelle* (S.7-30). München: Hueber.

«Παίζοντες ἐν οὐ παικτοῖς»: Θεατρικό παιχνίδι κι επαγγελματική ανάπτυξη εκπαιδευτικών

Λάζου-Μπαλτά Καλυψώ[1]

[1] Καθηγήτρια Φιλόλογος στο 6ο ΓΕΛ Νέας Σμύρνης
Kalypsodj@yahoo.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα ανακοίνωση επεξεργάζεται ένα σχέδιο δικτύωσης κι επαγγελματικής ανάπτυξης των Ευρωπαίων εκπαιδευτικών, διαφορετικών ειδικοτήτων, Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Προτείνεται η οργάνωση πενθήμερης Εκδήλωσης Εκμάθησης στο ομώνυμο Εργαστήριο του e-Twinning, οι συμμετέχοντες στην οποία μυούνται στη θεωρία και στην πρακτική εφαρμογή των θεατρικών παιχνιδιών στην εκπαιδευτική πράξη. Επιχειρείται έτσι η βιωματική κι εξ αποστάσεως εξοικείωση των επιμορφούμενων με την παιδαγωγική δυναμική του θεατρικού παιχνιδιού, η αξιοποίησή του για το άνοιγμα της σχολικής μονάδας στην εθνική κι ευρωπαϊκή κοινωνία, καθώς και για την αυτοανάπτυξη των συμμετεχόντων. Εφαρμόζεται η ομαδοσυνεργατική μέθοδος, χάρη στις Τεχνολογίες Πληροφορίας κι Επικοινωνίας (ΤΠΕ). Οι εκπαιδευτικοί καλούνται να εκπονήσουν δειγματικά σχέδια μαθημάτων και να μοιραστούν με τους συναδέλφους τους τη διαμορφωτική αξιολόγηση, που ακολουθεί την εφαρμογή αυτών στη διδακτική πράξη. Το συγκεκριμένο σχέδιο προβλέπει επίσης τη λειτουργία ενός ψηφιακού αποθετηρίου καλών εκπαιδευτικών πρακτικών, σταθερά ανανεούμενων, καθιστώντας έτσι μακροπρόθεσμα τη βραχεία επιμόρφωση ανοιχτή διαδικασία αλληλεπίδρασης των Ευρωπαίων εκπαιδευτικών.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *εκδήλωση εκμάθησης, θεατρικά παιχνίδια, κοινωνικοποίηση.*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι εφαρμογές της ραγδαίας εξέλιξης της τεχνολογίας στην καθημερινή ζωή κι η δικτυακή διάδραση, δημιουργούν νέες δυνατότητες για την εκπαιδευτική διαδικασία (Powell & Snellman, 2004). Η πρώτη δεκαετία του 21ου αιώνα χαρακτηρίζεται από την προσπάθεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης να προσδιορίσει το θεσμικό πλαίσιο για τη δημιουργία μιας πανευρωπαϊκής εκπαιδευτικής κοινότητας, ικανής να ανταποκρίνεται επιτυχώς στις ταχείες αλλαγές, χάρη στην προσαρμοστικότητα των μελών της, στην έφεσή τους για μάθηση αλλά και στη διαπολιτισμική επικοινωνία. Η επιμόρφωση αναδεικνύεται σε σημαντικό παράγοντα της επαγγελματικής ανάπτυξης των ευρωπαίων εκπαιδευτικών. Ήδη από το 2005 η «Στρατηγική της Λισαβόνας» ορίζει ως προϋποθέσεις επαγγελματικής ανάπτυξης τη γνώση και την καινοτομία, αναδεικνύοντας την, από το 2001 διατυπωμένη στο «Ανακοινωθέν της Πράγας», «Δια Βίου Μάθηση» σε ισχυρό μοχλό υπερεθνικής επικοινωνίας, που προωθεί τη συνεργατική δραστηριοποίηση εκπαιδευτικών, διαφορετικής εθνικότητας, μέσα από εκπαιδευτικές ανταλλαγές και εκπαιδευτικά δίκτυα.

Ο σύγχρονος Ευρωπαίος εκπαιδευτικός καλείται συνεπώς να λειτουργεί ως ενεργός πολίτης, προσδιορίζοντας σε τακτά χρονικά διαστήματα τους επαγγελματικούς του στόχους, ελέγχοντας την προσωπική του αυτοεκτίμηση κι αποτελεσματικότητα και λειτουργώντας ο ίδιος ως φορέας κοινωνικής κι εκπαιδευτικής ανανέωσης και καινοτομίας. Στο πλαίσιο της ασκούμενης εθνικής κι ευρωπαϊκής εκπαιδευτικής πολιτικής, η επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών οφείλει να είναι αποτελεσματική, παραγωγική, ευθέως συνδεδεμένη με την πρακτική εφαρμογή των θεωρητικών κατακτήσεων κάθε επιμόρφωσης, συνεχής και προοδευτική. Προϋποθέτει συνεπώς εκτός από ποικίλες μορφές επιμόρφωσης, τη συνεργατική μάθηση κι αλληλεπίδραση μέσω της συγκρότησης ομάδων εργασίας, την αξιοποίηση σύγχρονων εκπαιδευτικών πρακτικών, όπως της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης (e learning), τη δημιουργία μόνιμων και συνεχώς ανανεούμενων ηλεκτρονικών πηγών πληροφόρησης για τις νέες μεθόδους διδασκαλίας. Έχει εξάλλου ανάγκη από επίσημη και διαρκή πληροφόρηση για όλα τα θέματα που αφορούν την εκπαιδευτική νομοθεσία και στηρίζεται στην ελεύθερη διαδικασία συμμετοχής στην επιμόρφωση, χωρίς διακρίσεις και περιορισμούς, καθώς και στην αναγνώριση κι επιβράβευση των καλύτερων επαγγελματικών πρακτικών (Ανθοπούλου, 1999).

Ο ίδιος ο εκπαιδευτικός δύναται να λειτουργήσει συχνά ως ενεργητικός παράγοντας της επαγγελματικής ανάπτυξης του κλάδου και των συναδέλφων του, είτε ως εισηγητής καλών

πρακτικών, είτε ως φορέας ενδοεπιμόρφωσης στο πλαίσιο της σχολικής μονάδας. Λειτουργώντας ως πολλαπλασιαστής επιτυγχάνει να εισπράττει την ψυχική και προσωπική ικανοποίηση από τη συνδρομή του στη βελτίωση και την εξέλιξη όχι μόνον των μαθητών και μαθητριών του αλλά και των συναδέλφων του. Ο ρόλος του καθίσταται ουσιαστικότερος, όταν από κύριος φορέας της γνώσης μετασχηματίζεται κατά τη διάρκεια της επιμορφωτικής διαδικασίας σε καθοδηγητή και διευκολυντή της προσπάθειας των συναδέλφων του να αναζητήσουν ψηφιακό υλικό (ανακαλυπτική - διερευνητική μάθηση), να το επεξεργασθούν, να το συνθέσουν συνεργατικά (ομαδοσυνεργατική μάθηση) και να μάθουν οικοδομώντας ενεργητικά τη νέα γνώση (εποικοδομητική μάθηση).

Η δημιουργική χρήση των νέων τεχνολογιών κι η παιδαγωγική αξιοποίησή τους στην εκπαιδευτική πράξη, καθώς και στα προγράμματα επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών, αποτελούν προϋπόθεση για την εθνική ανταπόκριση κάθε εκπαιδευτικού συστήματος κράτους – μέλους στους ευρύτερους σκοπούς που θέτει η Ευρωπαϊκή Ένωση για την προώθηση και εκπλήρωση της εκπαιδευτικής της πολιτικής. Πρόκειται ουσιαστικά για μια προσπάθεια συμμετοχής των εκπαιδευτικών στην ευρύτερη διαδικασία ενιαιοποίησης (ομογενοποίησης) κι ενοποίησης (δημιουργίας ενός μοναδικού χώρου) εκπαίδευσης – κατάρτισης – επιμόρφωσης (Amundson-Bowlsbey, 2008), που επιχειρείται στους κόλπους της κοινωνίας του ψηφιακού γραμματισμού. Παράλληλα η θεραπεία του αιτήματος για σχολικές μονάδες ανοιχτές στην κοινωνία, του στενότερου-τοπικού, του ευρύτερου – εθνικού και του διευρυμένου ευρωπαϊκού περιβάλλοντος συνιστά ένα στοίχημα, το οποίο η ευρωπαϊκή εκπαίδευση του πρώτου τέταρτου του 21ου αιώνα καλείται να κερδίσει.

ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

Κάθε σχέδιο επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών οφείλει να επεκτείνεται, εκτός από τις διδακτικές, και στις ευρύτερες ανάγκες του κλάδου. Θα πρέπει να τους αναγνωρίζει ως επαγγελματίες αλλά κι ως ενήλικους μαθητές, οι οποίοι διευρύνουν τους ορίζοντές τους πάνω στις αρχές της εποικοδομητικής μάθησης, που κωδικοποιεί τη γνώση και την επεξεργάζεται με βάση προηγούμενες έννοιες, σημασιολογικά δίκτυα και γνωστικά σχήματα (Biggs, 1994, Schnotz 1999, Vosniadou 1994, Weinsteinz Mayer, 1986) αλλά και της μετασχηματιστικής γνώσης. Συνεπώς η γνώση, ως εννοιολογική αλλαγή, χτίζεται πάνω σε προηγούμενες – προαπαιτούμενες για το συγκεκριμένο καθήκον γνώσεις, είναι συνεχής και προοδευτική, περιέχει θεωρητική και πρακτική εμπέδωση κι ανατροφοδότηση.

Ταυτόχρονα κάθε τέτοιο επιμορφωτικό σχέδιο εστιάζει και στην εκπαίδευση των μαθητών των επιμορφούμενων εκπαιδευτικών, η οποία εν μέρει μπορεί να καταστεί κι οδηγός της αποτελεσματικότητά τους. Ενσωματώνει εποικοδομητικές προσεγγίσεις στη διδασκαλία και τη μάθηση, υποστηρίζει την αλληλεπίδραση των εκπαιδευτικών με τους συναδέλφους τους, προσφέρει ευκαιρίες για ατομική εργασία με ενεργή επίβλεψη κι ομαδική συνεργασία στην πράξη, αγκαλιάζει τόσο τον πρωτοδιόριστο όσο και τον παλαιότερο εκπαιδευτικό (Raywid, 1993).

Η βελτιστοποίηση των αποτελεσμάτων επιτυγχάνεται και μέσω της διαφοροποίησης, μιας οργανωτικής και παιδαγωγικής δηλαδή στρατηγικής, στόχος της οποίας αποτελεί η διδασκαλία μίας ομάδας εκπαιδευομένων με ποικίλους κι ιεραρχημένους βάσει κριτηρίων τρόπους, μέσα και διαδικασίες, ώστε να καλυφθούν οι διαφορετικές ανάγκες των ενήλικων μαθητών που συνυπάρχουν σε ηλεκτρονικές κι εικονικές τάξεις μεικτής ικανότητας (Κανάκης, 1991). Κατά την επιμόρφωση μιας ομάδας Ευρωπαίων εκπαιδευτικών η διαφοροποίηση διακονεί τους επιμέρους στόχους ενός εκάστου εξ αυτών, ο οποίος καλείται να ανταποκριθεί στις ανάγκες διαφορετικού εθνικού, εκπαιδευτικού συστήματος. Επιδρά επίσης στην ανατροφοδότησή του, η οποία διαμορφώνεται ανάλογα με τις προσωπικές ανάγκες και την πρόοδό του αλλά και στο ρυθμό, με τον οποίο ο κάθε εκπαιδευόμενος ανταποκρίνεται στις επείγουσες μαθησιακές του ανάγκες (ή και δυσκολίες). Συνεπώς η διαφοροποίηση σε μια τέτοια επιμόρφωση προβάλλεται ως η ασφαλιστική δικλείδα που εγγυάται την καθολική αποτελεσματικότητα του επιμορφωτικού έργου (Stardling & Sanders, 1993).

E-TWINNING ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

Η επίσημη ψηφιακή κοινότητα των σχολικών μονάδων και των εκπαιδευτικών των Ευρωπαϊκών χωρών, δηλαδή το e – Twinning, εμπλουτίστηκε από το 2008 με νέα εργαλεία, τα οποία προωθούν, παράλληλα με την αναζήτηση και ανεύρεση συνεργατών για τη διαχείριση συνεργατικών έργων μεταξύ των σχολικών μονάδων, την επαγγελματική συνεργασία και την κοινωνική δικτύωση των εκπαιδευτικών. Σύμφωνα με την επίσημη ελληνική ιστοσελίδα του (www.etwinning.gr) , το e – Twinning μεταβάλλεται σε μία «εικονική οικία», μέσα στις κοινότητες επικοινωνίας και μάθησης της

οποίας, συγκεκριμένα μέσα στα δωμάτια των on line εντατικών μαθημάτων και σεμιναρίων, οι ευρωπαίοι εκπαιδευτικοί όλων των ειδικοτήτων συναντούν συναδέλφους τους από διαφορετικά κράτη-μέλη, ανταλλάσσουν παιδαγωγικές απόψεις και εκπαιδευτικό υλικό, ενημερώνονται για τα εκπαιδευτικά συστήματα άλλων χωρών, εξαλείφουν τις φυσικές αποστάσεις και κοινωνούν καλές πρακτικές διδασκαλίας κι εκπαίδευσης.

Προς την κατεύθυνση αυτή διενεργούνται από την υπηρεσία e-Twinning ηλεκτρονικά συνεργατικές εκδηλώσεις εκμάθησης, δηλαδή εντατικά διαδικτυακά μαθήματα καλλιέργειας επαγγελματικών δεξιοτήτων, σύντομης χρονικής διάρκειας, οι οποίες προσφέρονται στους εκπαιδευτικούς μέσα από τα *Εργαστήρια Επαγγελματικής Ανάπτυξης* (PDW), τις *Εκδηλώσεις Εκμάθησης* και τις *Αίθουσες των Εκπαιδευτικών*. Συνοψίζοντας το περιεχόμενο και το αντικείμενο των παραπάνω δραστηριοτήτων, έμφαση δίνεται στην ενασχόληση ενός ικανού αριθμού εκπαιδευτικών προερχόμενων από διαφορετικές χώρες, με ποικίλα εκπαιδευτικά θέματα, η οποία παίρνει άλλοτε τη μορφή της απλής ανταλλαγής απόψεων (*Αίθουσες Εκπαιδευτικών*), είτε αυτή των σύντομων εκδηλώσεων κατάρτισης, υπό την αιγίδα ενός ειδικού, με την ενεργητική συμμετοχή των εκπαιδευομένων (*Εκδηλώσεις Εκμάθησης*). Προβλέπεται εξάλλου κι η αναβάθμιση της ενημέρωσης βραβευμένων εκπαιδευτικών και των εκάστοτε Πρεσβευτών της δράσης σε θέματα ευρωπαϊκής συνεργασίας μέσω ψηφιακών πόρων (*Εργαστήρια Επαγγελματικής Ανάπτυξης*).

Ο γλωσσομαθής Ευρωπαίος εκπαιδευτικός μπορεί , αξιοποιώντας τις δράσεις επαγγελματικής ανάπτυξης του e-Twinning, να υποστηρίξει την προσωπική κι επαγγελματική ανάπτυξη του ιδίου και των συναδέλφων του, με την ιδιότητά του πλέον ως Εκπαιδευτή Ενηλίκων. Ο ίδιος δύναται να συγγράψει και να παρουσιάσει μέσα από τη συγκεκριμένη εκπαιδευτική πλατφόρμα πρωτότυπο εκπαιδευτικό υλικό, με το σχεδιασμό και την εκπόνηση βιωματικών εργαστηρίων που υπηρετούν τη μέθεξη στις αρχές της γενικής Παιδαγωγικής και δημιουργούν εικονικά περιβάλλοντα προσομοίωσης της σχολικής κι εξωσχολικής πραγματικότητας. Σε συνεργασία με την Εθνική Υπηρεσία Υποστήριξης του e-Twinning σε εθνικό επίπεδο, μπορεί συνεπώς να αναδειχτεί σε πολλαπλασιαστή καλών εκπαιδευτικών πρακτικών, ο οποίος θεραπεύει την ενδοεπιμόρφωση στη διευρυμένη κοινωνικά και γεωγραφικά, χάρη στην ψηφιακή τεχνολογία, ευρωπαϊκή εκπαιδευτική οικογένεια.

ΤΟ ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΩΣ ΚΑΛΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ

Η καλλιέργεια της δημιουργικής, κριτικής και διαλεκτικής σκέψης, θεμελιωδών παραγόντων για την εξελικτική ανάπτυξη και τη μάθηση, αποτελούν κύριο σκοπό της σύγχρονης ψυχοπαιδαγωγικής και διδακτικής. Για το σκοπό αυτό επιστρατεύεται η Παιδαγωγική του Θεάτρου, η «δια του θεάτρου παίδευση», βασικός εκπαιδευτικός σκοπός της οποίας αποτελεί η εφαρμογή ενός γνήσιου θεατρικού, βιωματικού κι οικοσυστημικού περιβάλλοντος δημιουργικής, κριτικής και διαλεκτικής εμψύχωσης και μαθητείας υπό το πρίσμα της σύγχρονης και μεταμοντέρνας θεατρικής τέχνης και των γνωστικών και κοινωνικών επιστημών, όπως η ερμηνευτική και κριτική παιδαγωγική (Παναγόπουλος, 2010). Η σύγχρονη θεατροπαιδαγωγική θεώρηση επιτρέπει την αντίληψη του κόσμου ως ενιαίου συστήματος, του οποίου τα επιμέρους τμήματα αλληλεπιδρούν κι επικοινωνούν μεταξύ τους. Η κατανόηση του κόσμου προϋποθέτει τη διερεύνησή του, δηλαδή την κατανόηση των επιμέρους συστημάτων που τον απαρτίζουν και την ενεργητική διείσδυση σ’ αυτά, την ερμηνεία και την κριτική και στοχαστική αναδημιουργία τους με διεπιστημονικές, διαθεματικές κι ολιστικές μεθόδους (Willke, 1996).

Η βιωματική προσέγγιση εντάσσεται στα μέσα εφαρμογής του προγράμματος της επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών, καθώς τους κινητροδοτεί, αξιοποιώντας τα ήδη υπάρχοντα βιώματα ή παράγοντας νέα, ενώ συνδέεται ταυτόχρονα με την κοινωνική πραγματικότητα και την επικαιρότητα. Εμπλουτίζει συνεπώς τη διδασκαλία, καθιστά τη μαθησιακή διαδικασία αποτελεσματικότερη, ωθεί στη δημιουργική και κριτική σκέψη, ενώ ενεργοποιεί διανοητικά και συναισθηματικά τους εκπαιδευόμενους, σηκώνοντάς τους από τα γραφεία (Γκόβας, 2001).

Η εφαρμογή επιλεκτικών θεατρικών παιχνιδιών στην εκπαιδευτική πράξη σε συνδυασμό και με άλλες δραστηριότητες συμβάλλει στην έκφραση και την άσκηση της φαντασίας, ασκεί το διάλογο και το σεβασμό στη διαφορετικότητα, αναπτύσσει την αυτενέργεια, τη συνεργατικότητα, την ενσυναίσθηση και τη διερευνητικότητα. Επιτρέπει την ενεργό εμπλοκή των συμμετεχόντων, ακόμη και των πιο αδύναμων στη λήψη αποφάσεων. Επιπρόσθετα βοηθά στην καλλιέργεια πολλαπλών τύπων νοημοσύνης και συμβάλλει στην προσωπική και την κοινωνική ανάπτυξη του ατόμου.

Έτσι γίνεται η εκπαίδευση καθίσταται περισσότερο αποτελεσματική, καθώς οι επιμορφούμενοι άμεσα κι οι μαθητές τους στη συνέχεια κατανοούν κι αφομοιώνουν το αντικείμενο μελέτης τους, επικοινωνούν ελεύθερα και συνεργάζονται με τα μέλη της ομάδας τους, συμμετέχουν ενεργά κι αυτόβουλα στην εκπαιδευτική διαδικασία, καλλιεργούν δεξιότητες κι αναπτύσσουν τα ενδιαφέροντά

τους. Ταυτόχρονα ασκούνται στην επικοινωνία και στην έκφραση (σωματική και λεκτική), κατανοούν τις ανθρώπινες σχέσεις στο πλαίσιο της ομαδοσυνεργατικής διαδικασίας και της διερευνητικής μάθησης, ευαισθητοποιούνται σε ευρύτερα ζητήματα του ανθρώπινου βίου και μαθαίνουν, χάρη στην εμβάθυνση και τον κριτικό στοχασμό να ελέγχουν το συναισθηματικό τους κόσμο. (Αυδή-Χατζηγεωργίου 2007).

ΤΟ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟ ΣΧΕΔΙΟ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

Η συγκεκριμένη πρόταση συνιστά μία προσπάθεια συνεργατικής εξοικείωσης των Ευρωπαίων εκπαιδευτικών κάθε ειδικότητας με μία σειρά από θεατρικά παιχνίδια, τα οποία δύνανται να εφαρμοστούν στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, προκειμένου να ενισχύσουν τη γλωσσική, την κιναισθητική, τη συναισθηματική και τη διαπροσωπική νοημοσύνη (Gardner, 1985) της σχολικής τάξης. Ως στόχος συνεπώς της επιμόρφωσης ορίζεται η βιωματική εμπέδωση των θεατρικών παιχνιδιών στην εκπαιδευτική πράξη κι η ενσωμάτωσή τους σ' αυτή στο πλαίσιο εκπαιδευτικών πρακτικών infotaintment (δηλαδή information και entertaintment) με τη χρήση των νέων τεχνολογιών. Οι δραστηριότητες αποκτούν συνήθως διαγωνιστικό χαρακτήρα. Αυτονόητα στους ευρύτερους στόχους συγκαταλέγεται η διάχυση καλών πρακτικών καθώς κι η προσπάθεια εφαρμογής κοινών κι αποτελεσματικών μεθόδων διδασκαλίας στη σχολική πραγματικότητα διαφορετικών χωρών και σχολικών συστημάτων αλλά και διαφορετικών εκπαιδευτικών αντικειμένων. Επιχειρείται επίσης η δημιουργία γέφυρας επικοινωνίας και συνεργασίας, ανταλλαγής απόψεων σε θέματα εκπαιδευτικά, μέσα από ένα δίκτυο εκπαιδευτικών, το οποίο δραστηριοποιείται σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Στους στόχους της παρούσης επιμορφωτικής πρότασης συμπεριλαμβάνεται ακόμη η καλλιέργεια της ασφάλειας και της διδακτικής επάρκειας κάθε εκπαιδευτικού, που μοιράστηκε καλές πρακτικές διδασκαλίας σε υπερεθνικό επίπεδο, όταν αυτός καλείται να τις εφαρμόσει στη σχολική αίθουσα, ακόμη κι αν αυτές δεν είναι γνωστές στο στενό τοπικό κι εθνικό πλαίσιο, όπου ζει ο ίδιος κι εργάζεται. Με τον τρόπο αυτό ο εκπαιδευτικός ανάγεται σε φορέα σχολικής καινοτομίας, μικροεπιπέδου, η οποία υπηρετεί τους ευρύτερους εθνικούς εκπαιδευτικούς στόχους για μερική αυτονόμηση του προγράμματος σπουδών των σχολικών μονάδων. Συμβάλει δηλαδή τελικά στην προσπάθεια να κατασταθούν οι σχολικές μονάδες ανταγωνιστικοί φορείς της γνώσης μέσα στην ευρύτερη εθνική κοινωνία, οι οποίοι δύνανται να εφαρμόσουν μεταρρυθμίσεις και καινοτομίες, στα αναλυτικά προγράμματα και στις διδακτικές προσεγγίσεις τους. (Παπακωνσταντίνου, 2011).

Το προτεινόμενο εκπαιδευτικό σχέδιο έχει τη μορφή βιωματικού, ψηφιακού εργαστηρίου, το οποίο προτείνεται να λειτουργήσει μέσα από την πλατφόρμα του e-Twinning ή του Πανελλήνιου Σχολικού Δικτύου, στην πρώτη περίπτωση ως μια ολιγοήμερη (ιδανικά πενθήμερη) *Εκδήλωση Εκμάθησης* και στη δεύτερη ως κλειστή ηλεκτρονική τάξη. Ως γλώσσα του σεμιναρίου ορίζεται η αγγλική. Χάρη στη συνεργατική μέθοδο και στην καλλιέργεια της ενσυναίσθησης, επιδιώκεται η αυτοανάπτυξη των συμμετεχόντων, η κοινωνικοποίησή τους μέσα στην εκπαιδευτική οικογένεια κι η μετατροπή τους σε ενεργούς φορείς της προσπάθειας για ένα σχολείο ανοιχτό στην κοινωνία. Παράλληλα επιχειρείται η επιδίωξη της εξοικείωσης των συμμετεχόντων με την πόλη προέλευσης του βασικού επιμορφωτή, μέσα από ένα ηλεκτρονικό κυνήγι θησαυρού. Η συγκεκριμένη δραστηριότητα συμβάλει, ώστε η επιμόρφωση να συντελεστεί με ευχάριστο και παιγνιώδη τρόπο, χωρίς να απολέσει την παιδαγωγική της αξία και χωρίς να εξελιχθεί σε μία κουραστική σειρά από θεωρητικές διαλέξεις.

Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Η επιλογή των συμμετεχόντων γίνεται με σειρά προτεραιότητας, με βάση το χρόνο της εγγραφής. Δεν προαπαιτούνται ειδικές γνώσεις επί του αντικειμένου, αν και μέσα από ένα σύντομο ερωτηματολόγιο, προσδιορισμένο στην πεντάβαθμη κλίμακα Likert και συμπληρωμένο με ελάχιστες ερωτήσεις ανοιχτού τύπου, ελέγχεται η προηγούμενη εμπειρία κι ο βαθμός κατάκτησης του αντικειμένου ή της πρακτικής εξοικείωσης των συμμετεχόντων στην εφαρμογή και χρήση θεατρικών τεχνικών στη σχολική αίθουσα.

Ο επιθυμητός αριθμός των συμμετεχόντων εκπαιδευτικών είναι το πολύ τριάντα, οι οποίοι και χωρίζονται σε έξι επιμέρους ομάδες των πέντε ατόμων, που δε διαφοροποιούνται ως το τέλος του σεμιναρίου. Προβλέπεται ωστόσο ο χωρισμός των εκπαιδευτικών και σε μικρότερες ή ευρύτερες ομάδες, οι οποίες σχηματίζονται ad hoc, ανάλογα με τις ανάγκες της κάθε δραστηριότητας. Οι ατομικές δραστηριότητες είναι ελάχιστες αλλά κι αυτές εντάσσονται σ' ένα ευρύτερο πλαίσιο ομαδικής δράσης. Κάθε ομάδα καλείται αρχικά να εκλέξει το δικό της αρχηγό. Επίσης κάθε ομάδα ορίζει το δικό της αντιπρόσωπο, που θα την εκπροσωπήσει στις διαγωνιστικού χαρακτήρα δραστηριότητες απέναντι στους αντίστοιχους των άλλων ομάδων. Ιδανική συνθήκη ασφαλώς είναι η

συνολική συμμετοχή των μελών των ομάδων, ωστόσο αυτό κάτω από τις συγκεκριμένες συνθήκες της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης δεν καθίσταται εφικτό.

Η ανατροφοδότηση, η ανάλυση των δραστηριοτήτων κάθε συνεδρίας άλλοτε επιχειρείται στο τέλος της κάθε δραστηριότητας, ή της εκάστοτε συνεδρίας ή και της ημέρας. Ωστόσο, η λειτουργικότητας μιας δραστηριότητας, η οποία κρίνεται περισσότερο σύνθετη, διερευνάται, αναλύεται κι επεξηγείται προκαταβολικά.

Ως ηλεκτρονικά μέσα χρησιμοποιείται το video, η φωτογραφική μηχανή, τα δωμάτια επικοινωνίας (chat-rooms), το συγχρονισμένο Skype ως εργαλείο ζωντανής τηλεδιάσκεψης, το Flash – meeting ως εργαλείο βίντεο-διάσκεψης, η moodle πλατφόρμα της δραστηριότητας, η οποία και συστήνεται να εγκαινιαστεί από τους συμμετέχοντες μία εβδομάδα πριν από την έναρξη του σεμιναρίου, προκειμένου όλοι οι επιμορφούμενοι να εξοικειωθούν μ' αυτή, να ενημερωθούν για το αντικείμενο από βιβλιογραφικό δελτίο, που έχει ήδη αναρτηθεί, να γνωριστούν και να ανταλλάξουν απόψεις και προβληματισμούς για το αντικείμενο των επαγγελματικών τους δραστηριοτήτων και της συγκεκριμένης επιμόρφωσης. Ως πρώτη, προκαταβολική κι εξατομικευμένη δραστηριότητα ανατίθεται στους συμμετέχοντες να συντάξουν και να κοινοποιήσουν στο αποθετήριο το προσωπικό τους αυτοβιογραφικό σημείωμα, το οποίο συνιστά ένα σύντομο πολυτροπικό κείμενο στην αγγλική, με προσθήκη φωτογραφίας (και ήχου ή video), συνταγμένο με χιούμορ. Έτσι οι συμμετέχοντες αποκτούν ουσιαστική συμμετοχή στη διαδικασία σύνθεσης των ομάδων, που λειτουργούν στη διάρκεια του εργαστηρίου κατά την έναρξη της επιμόρφωσης.

Ως πρώτη συλλογική δραστηριότητα ανατίθεται στα μέλη της κάθε ομάδας να συνθέσουν την κιβωτό αυτής, αποτελούμενη από δέκα αντικείμενα, που προσδιορίζουν την ταυτότητά της. Τα τρία πρώτα θα πρέπει να είναι κοινές επιλογές όλων, τα δύο επόμενα επιλογές της πλειοψηφίας, ενώ τα υπόλοιπα πέντε σήματα κατατεθέντα ενός εκάστου μέλους της ομάδας. Δημιουργείται έτσι ένας mini εικονικός χώρος έκθεσης για κάθε ομάδα, ο οποίος λειτουργεί ως συμβολικό ψηφιακό αποτύπωμά της, στον οποίο προστίθενται βραβεία από τις δραστηριότητες, φωτογραφίες των δράσεων κι η σειρά της τελικής της κατάταξης.

Προτείνεται επίσης η διαμόρφωση ενός ψηφιακού αποθετηρίου, το οποίο θα λειτουργεί σταθερά και μετά το πέρας της επιμόρφωσης ως τόπος διάδρασης, ανταλλαγής απόψεων και καλών πρακτικών εκπαιδευτικών εφαρμογών. Σ' αυτό αναρτώνται τα πολυτροπικά κείμενα διαμορφωτικής αξιολόγησης που αποτελούν προϊόντα της εφαρμογής μέρους του επιμορφωτικού υλικού στην σχολική πραγματικότητα κάθε συμμετέχοντος, καθώς και προτάσεις/ σκέψεις για την αποτελεσματικότερη εφαρμογή του. Πριν την έναρξη, κατά τη διάρκεια αλλά και μετά το πέρας της επιμόρφωσης διατίθεται στους συμμετέχοντες δωμάτιο συνομιλίας (chat room), για την άμεση ανταλλαγή απόψεων και τη συνεργασία στο πλαίσιο της ομάδας. Το δωμάτιο συνομιλίας δύναται να αξιοποιηθεί και για τη μελλοντική ανταλλαγή απόψεων, τη διασχολική επικοινωνία και τη συνεργατική επεξεργασία ποικίλων θεμάτων, που συνιστούν το περιεχόμενο της επιμόρφωσης.

Στη διάρκεια της τελευταίας συνεδρίας οι εκπαιδευτές κι οι επιμορφούμενοι πραγματοποιούν την αυτοαξιολόγηση και την ετεροαξιολόγησή τους, καθώς και την αξιολόγηση των ομάδων του σεμιναρίου. Αναδεικνύεται η πιο δραστήρια ομάδα και μέσα από μία παιγνιώδη διαδικασία κάθε επιμορφούμενος καταθέτει στην ολομέλεια όσα αποκόμισε από την επιμόρφωσή του. Ακολουθεί η αξιολόγηση του σεμιναρίου προφορικά και γραπτά. Η προφορική αξιολόγηση προβλέπεται ατομική και δημόσια. Εν συνεχεία κάθε επιμορφούμενος συμπληρώνει ενυπόγραφα ατομική φόρμα, στην οποία και αξιολογεί ποσοτικά το σεμινάριο (χάρη στην πενταψήφια κλίμακα Likert).

Ως εκπαιδευτική δραστηριότητα παράλληλη με την επιμορφωτική πορεία του σεμιναρίου, προτείνεται η διεξαγωγή ενός διαδικτυακού κυνηγιού θησαυρού, το οποίο διεξάγεται τυπικά στην πόλη, όπου ζει κι εργάζεται ο οικοδεσπότης- επιμορφωτής. Πρόκειται για έναν εναλλακτικό τρόπο γνωριμίας με τον πολιτισμό, τα μνημεία, τα αξιοθέατα και τις συνήθειες της καθημερινής ζωής της πόλης, χάρη στην εφαρμογή Google Earth και στη χρήση ψηφιακών πολυμέσων (φωτογραφίας, video, ηλεκτρονικού λογισμικού). Προτείνεται επίσης η γνωριμία κι η εξοικείωση με τους ιστοτόπους www.wetransfer.com καθώς και Qr Monkey, μέσω των οποίων καθίσταται εφικτή η ψηφιοποίηση κειμένου (εν προκειμένω των οδηγιών του κυνηγιού) και η παρουσίασή του με τη μορφή κωδικοποιημένου μηνύματος, που αναρτάται σε διαφορετικούς σταθμούς του κυνηγιού και το οποίο, χάρη στη χρήση του κινητού τηλεφώνου σύγχρονης τεχνολογίας, μπορεί να αποκωδικοποιηθεί και ν' αναγνωστεί.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ

Ακολούθως περιγράφονται ενδεικτικές, αντιπροσωπευτικές ασκήσεις που συνιστούν το curriculum του προτεινόμενου σχεδίου επιμόρφωσης. Ανάλογα με την ευκολία στην επικοινωνία και τη διάθεση των συμμετεχόντων οι ασκήσεις σε κάθε συνεδρία μπορούν να είναι όχι λιγότερες από έξι κι όχι περισσότερες από δέκα, διάρκειας πέντε έως δέκα λεπτών εκάστη. Ο ρόλος της ακουστικής κι η ποιότητα συγχρονισμένου Skype ασκούν καθοριστική επιρροή στην πορεία και στην επιτυχία της πλειοψηφίας των δραστηριοτήτων. Ο επιμορφωτής- εισηγητής εξηγεί πριν από κάθε δραστηριότητα τον κανονισμό του παιχνιδιού, καθώς και τη βαθμολογία που προσφέρει σε κάθε ομάδα.

Κάθε ημερήσια συνεδρία δεν πρέπει να ξεπερνά σε διάρκεια τα ενενήντα λεπτά. Λαμβάνει χώρα απογευματινές ώρες. Στο μεσοδιάστημα δύο συνεδριών καταβάλλεται προσπάθεια να εφαρμοστούν ενταγμένες σε ένα σχέδιο μαθήματος κάποια από τα θεατρικά παιχνίδια στη σχολική αίθουσα κάποιων από τους συμμετέχοντες, ώστε διαδοχικά να αναρτώνται ορισμένα αποτελέσματα της πρακτικής αξιοποίησης του εργαστηρίου. Έτσι, παράλληλα με την επιμόρφωση, διενεργείται η διαμορφωτική αξιολόγηση κι ο αναστοχασμός κάθε εκπαιδευτικού, σχετικά με τα πλεονεκτήματα και τις ελλείψεις της εκπαιδευτικής του παρέμβασης, παράγονται καλές πρακτικές και κοινοποιούνται στην ολομέλεια. Εξάλλου στο τέλος της επιμόρφωσης οι καλύτερες εφαρμοσμένες προτάσεις επιβραβεύονται και πριμοδοτούν γενναιόδωρα την τελική αξιολόγηση της ομάδας που τις εμπνεύστηκε.

Η εναρκτήρια συνάντηση

Κατά τη διάρκεια της πρώτης συνεδρίας ζητείται από κάθε συμμετέχοντα να συμβάλει στη δημιουργία του ψηφιακού του πορτρέτου. Προτείνεται να επιλέξει να φορέσει ένα περίεργο καπέλο, ή κάποιο αντικείμενο που θα προσδώσει χιουμοριστικό τόνο στην εμφάνισή του, αποκαλύπτοντας ταυτόχρονα και κάποιο γνώρισμα του χαρακτήρα του. Το υλικό συγκεντρώνεται και αναρτάται στο ψηφιακό αποθετήριο. Παράλληλα ζητείται από τους συμμετέχοντες να αναρτήσουν ψηφιοποιημένο ακουστικό υλικό στην εκπαιδευτική πλατφόρμα, στο οποίο οι ίδιοι προφέρουν το όνομά τους με πέντε διαφορετικούς επιτονισμούς, καθένας από τους οποίους συμβάλει στη διαμόρφωση διαφορετικού εκφραστικού ύφους (τραγικού, κωμικού, απορίας, θυμού κτλ), καθώς και το μήνα της γέννησής τους.

Κατά την ίδια συνεδρία οι συμμετέχοντες επιδίδονται στη συνέχεια σε ομαδικές δραστηριότητες απλές αλλά πρωτότυπες, ώστε να γνωρίσουν τους συνεπιμορφούμενούς τους καλύτερα. Οι δραστηριότητες αυτές είναι διαθεματικές, καθώς ελέγχουν τη γλωσσική κατάκτηση της αγγλικής γλώσσας, ενώ παραπέμπουν τους επιμορφούμενους βιωματικά στις καθολικές τους, καθημερινές εμπειρίες, συνδέοντας ταυτόχρονα το σχολικό βίο με την οικογένεια, την κοινωνία και την καθημερινή πραγματικότητα.

Προτείνεται, για παράδειγμα, η δραστηριότητα *τα γράμματα του αλφαβήτου*. Κάθε επιμορφούμενος επιλέγει το αρχικό γράμμα, από το οποίο ξεκινά το βαφτιστικό του όνομα και καλείται να θυμηθεί στη συνέχεια ένα γλυκό ή κάποιο φαγητό, του οποίου η ονομασία ξεκινά από το ίδιο γράμμα, το οποίο ωστόσο δεν έχει αναφερθεί από κανέναν από τους υπόλοιπους συμμετέχοντες. Αν και μοιάζει απλοϊκή, η δραστηριότητα αποδεικνύεται αρκετά περίπλοκη, με δεδομένο αφενός ότι η επικοινωνία γίνεται στην αγγλική γλώσσα κι αφετέρου, επειδή στη ρύμη του λόγου τα πράγματα αποδεικνύονται δυσκολότερα από ό, τι φαίνονται.

Στη συνέχεια πραγματοποιείται η δεύτερη θεατρική εφαρμογή, η οποία και καλείται να διατηρήσει τον ευρύτερο ομαδοσυνεργατικό χαρακτήρα της παρέμβασης, να ασκήσει τη μνήμη και την παρατήρηση των επιμορφούμενων εκπαιδευτικών, να καλλιεργήσει την αυτοσυγκέντρωσή τους και να ενισχύσει τη μεταξύ τους επικοινωνία. Επίσης η συγκεκριμένη δραστηριότητα δύναται να λειτουργήσει διαθεματικά με άλλα γνωστικά αντικείμενα (Μητρική Γλώσσα, Φυσική Ιστορία), να συμβάλλει στο άνοιγμα του επιμορφωτικού σχεδίου στην ευρύτερη ευρωπαϊκή κοινωνία, μέσα από τον παιγνιώδη και διαγωνιστικό χαρακτήρα της και να καλλιεργήσει το συντονισμό των μελών της ομάδας, παρά τους διαφορετικούς ρυθμούς κάθε μέλους της.

Προτείνεται η δραστηριότητα *φωτιά*, η οποία θυμίζει έντονα ομαδικό παιδικό παιχνίδι, το οποίο οξύνει ωστόσο το γλωσσικό συναίσθημα, τη συλλογική συνείδηση και την ετοιμότητα των ομάδων.
Καθώς ακούγονται από ένα ηχητικό αρχείο διαφορετικές, ομόηχες ή συνώνυμες, λέξεις, τις οποίες εναλλακτικά μπορεί να προφέρει κι ο εισηγητής του σεμιναρίου, τα μέλη των ομάδων παραμένουν σε εγρήγορση, προκειμένου να φωνάξουν πρώτοι από όλους «φωτιά», όταν ακουστεί μία λέξη που ανήκει στο καθολικό είδος που έχει εξαρχής οριστεί (ζώο, φυτό, παιχνίδι). Αν παρ' ελπίδα δεν αξιολογήσουν σωστά τον όρο που ακούγεται κι είτε φωνάξουν το σύνθημα, ενώ η λέξη ανήκει σε άλλη οικογένεια περιληπτικών ονομάτων από την ορισμένη ως ομάδα- στόχο, ή αν δεν φωνάξουν εγκαίρως το σύνθημα, χάνουν και περιμένουν ένα γύρο, ώσπου να μπορούν και πάλι να διαγωνιστούν. Νικήτρια αναδεικνύεται η ομάδα που είναι ταχύτερη από τις υπόλοιπες κι έχει κάνει τα λιγότερα λάθη

Ενδεικτικό περιεχόμενο της δεύτερης συνάντησης

Στη διάρκεια της δεύτερης συνεδρίας λαμβάνουν χώρα ασκήσεις εγγύτερης γνωριμίας μεταξύ των μελών των ομάδων αλλά και των ομάδων μεταξύ τους, καλλιέργειας της οικειότητας και της ενθάρρυνσης των συμμετεχόντων να αγκαλιάσουν τη διαδικασία της ομαδικής συνεργασίας και να ξεκινήσουν ένθερμα ομαδοσυνεργατικές δράσεις. Επικουρικά αξιοποιούνται ηλεκτρονικά μέσα (ψηφιακή κάμερα, κασετόφωνο για ηχογράφηση)και προτείνονται τρόποι ενσωμάτωσής τους στη διαδικασία της επιμόρφωσης.

Η πρώτη δραστηριότητα που προτείνεται μπορεί να ονομαστεί *«Συμφωνώ! Ας...»* Πραγματοποιείται δε ως εξής: Δημιουργείται ένας εικονικός κύκλος χρονικότητας, καθώς ορίζεται η σειρά κάθε μέλους της ομάδας, που διαδέχεται κάποιο μέλος μιας άλλης ομάδας κι όλο μαζί επιδίδονται σε λεκτική σκυταλοδρομία, με διαγωνιστικό χαρακτήρα, που μπορεί να πραγματοποιηθεί με την αξιοποίηση του συγχρονικού chat ή καλύτερα του συγχρονικού Skype. Ο περιορισμός που τίθεται είναι ότι κάθε συμμετέχων έχει χρόνο όχι περισσότερο από είκοσι δευτερόλεπτα, για να γράψει τη δική του απάντηση- συμμετοχή στη δραστηριότητα. Ο εισηγητής του σεμιναρίου θέτει ο ίδιος την πρώτη, προφέροντας την εναρκτήρια πρόταση της δραστηριότητας : «ας καθαρίσουμε τα τζάμια του αυτοκινήτου». Όλοι οι συμμετέχοντες απαντούν «συμφωνώ ας καθαρίσουμε τα τζάμια» και για περίπου δέκα δευτερόλεπτα προσποιούνται ότι επιδίδονται στη συγκεκριμένη διαδικασία, επιδιδόμενοι στις ανάλογες μιμητικές κινήσεις. Ο επόμενος που διαδέχεται τον εισηγητή πρέπει να προτείνει μια διαφορετική δραστηριότητα. Ακολουθείται η ίδια διαδικασία. Οι συμμετέχοντες διαδέχονται ο ένας τον άλλον, γνωρίζοντας ότι όποιος ξεπεράσει τα είκοσι δευτερόλεπτα ή επαναλάβει μία δραστηριότητα, που ήδη αναφέρθηκε, αποχωρεί. Νικητής ορίζεται αυτός που μένει τελευταίος, οπότε ο διοργανωτής-εισηγητής ορίζει τη λήξη του παιχνιδιού, απαντώντας στην τελευταία του πρόταση: «Συμφωνώ, ας αλλάξουμε τώρα δραστηριότητα». Οι μονάδες που κερδίζει ο νικητής πιστώνονται στην ομάδα του.

Ως συναφής με την προηγούμενη δραστηριότητα ακολουθεί αυτή που φέρει το γενικό τίτλο: *«Με τι ασχολείσαι;»* Οι συμμετέχοντες διατηρούν τη θέση τους στον αρχικό εικονικό πάντοτε κύκλο κι ο τελευταίος ρωτά τον εισηγητή : «με τι ασχολείσαι τώρα;» Αυτός αναφέρει μια δραστηριότητα, λέει για παράδειγμα «διαλέγω φρούτα», ακολουθεί μια σύντομη σκηνή αναπαράστασης της δραστηριότητας, συλλογικού χαρακτήρα, ενώ στη συνέχεια ο εισηγητής στρέφεται προς τον ορισμένο ως δεύτερο στη σειρά και του θέτει την ίδια ερώτηση. Αυτός πρέπει με τη σειρά του να εφεύρει μία διαφορετική δραστηριότητα, το παιχνίδι συνεχίζεται με τα ίδια χρονικά όρια στις απαντήσεις των συμμετεχόντων, ώσπου να μείνουν μόνο δύο, ο ένας από τους οποίους θα ανακηρυχτεί και νικητής του παιχνιδιού. Η συγκεκριμένη δραστηριότητα, ενώ στο ξεκίνημά της είναι απλή, όσο λιγοστεύουν οι συμμετέχοντες, εξελίσσεται σε σκληρό διανοητικό παιχνίδι, που απαιτεί παράλληλα ιδιαίτερα υψηλή εξοικείωση με το λεξιλόγιο της αγγλικής γλώσσας. Εννοείται ότι δεν επαναλαμβάνονται οι ίδιες ή συνώνυμες δραστηριότητες.

Η τρίτη συνάντηση

Στη διάρκεια της επόμενης, δηλαδή της τρίτης, συνεδρίας καλλιεργείται ακόμη περισσότερο εντατικά μέσα από τα θεατρικά παιχνίδια η συνεργατική δράση κι η γλωσσική έκφραση. Οι ασκήσεις που λαμβάνουν χώρα συνδέονται ευθέως με τη χρήση του λόγου, στοχεύοντας να αναδείξουν τον πρωτεϊκό και παντοδύναμο χαρακτήρα της γλωσσικής επικοινωνίας. Μια ενδεικτική δραστηριότητα που μπορεί να λάβει χώρα εδώ είναι αυτή που θυμίζει το παιδικό παιχνίδι «πέτρα, μολύβι, ψαλίδι, χαρτί». Τα μέλη των ομάδων παραμένουν στον εικονικό τους κύκλο. Ο στόχος είναι πλέον να σχηματιστεί ένα συνεργατικό εικονικό τοπίο, τα συστατικά του οποίου είναι κάθε φορά ανοιχτά στη φαντασία των συμμετεχόντων. Ο εισηγητής ξεκινά, όπως πάντα, επιλέγοντας ένα αντικείμενο. Λέει: «Είμαι.. το μολύβι». Δύο ακόμη συμμετέχοντες πρέπει να πεταχτούν ο ένας μετά τον άλλον και να ορίσουν ότι υποδύονται ο καθένας από ένα άλλο αντικείμενο, διαφορετικό μεταξύ τους, που αμφότερα συνθέτουν λογικά συμπληρώματα του μολυβιού. Για παράδειγμα ο δεύτερος μπορεί να πει : «Είμαι το χαρτί» κι ο τρίτος «είμαι το ψαλίδι». Αν κάποιος προτείνει κάτι άσχετο χάνει. Το παιχνίδι συνεχίζεται για συγκεκριμένο χρόνο κι ο περιορισμός είναι πάντα να μην υπάρχουν επαναλήψεις στα εισηγητικά στοιχεία – βάση των συνθέσεων. Μέσα από το παιχνίδι αυτό οι εκπαιδευτικοί βιώνουν τη σημασία της από κοινού δημιουργίας και την αξία της παρουσίας του καθενός για τη διαμόρφωση ενός τελικού συνθετικού προϊόντος.

Η επόμενη δραστηριότητα ονομάζεται *Σημεία από το ένα ως το δέκα* και μπορεί πολύ ευχάριστα να αποτυπωθεί και a posteriori στην ψηφιακή πλατφόρμα με πολυτροπικό κείμενο. Ο εισηγητής παρουσιάζει μία ευθεία με δέκα σταθμούς και ορίζει το είδος των γεγονότων, των αντικειμένων, των

επιστημονικών εφευρέσεων ή των γεωγραφικών περιοχών, που οι διαγωνιζόμενοι καλούνται κατά αύξουσα ή φθίνουσα κλίμακα να τοποθετήσουν σε καθένα από τα δέκα σημεία, διαδεχόμενοι ο ένας τον άλλον. Πρόκειται για μία αρκετά δύσκολη άσκηση, που απαιτεί γνώσεις γενικές κι εξειδικευμένες, αλλά και καλή γνώση της αγγλικής γλώσσας σε περίπτωση που η κλιμάκωση αφορά την εξέλιξη του ζωικού βασιλείου, τα μαγειρικά σκεύη ή κάτι πολύ εξειδικευμένο, που ορίζεται όσο δυσκολεύει το παιχνίδι.

Η τέταρτη συνάντηση

Στη διάρκεια της τέταρτης συνεδρίας οι επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί επιδίδονται συνεργατικά σε θεατρικά παιχνίδια, μέσα από τα οποία εξασκούνται σε διαδραστικές τεχνικές αφήγησης, περιγραφής, μίμησης, διαλόγου και των τεχνικών του, εσωτερικού μονόλογου και διήγησης, ενώ την τιμητική της στην ηλεκτρονική πλατφόρμα έχουν η ψηφιακή κι η υπερκειμενική αφήγηση. Μεγάλο μέρος της συγκεκριμένης συνεδρίας αφιερώνεται στην παρουσίαση των εργασιών των συμμετεχόντων σε μία άσκηση, η οποία τους είχε a priori, δηλαδή πριν την έναρξη της επιμόρφωσης, ανατεθεί : στην περιγραφή και παρουσίαση της χώρας καταγωγής κάθε επιμορφούμενου με τη μορφή υπερκειμένου. Καλλιεργείται έτσι έντονα μέσα από τη συναισθηματική νοημοσύνη, η προσέγγιση κι η επικοινωνία μεταξύ των μελών της επιμόρφωσης, ενώ διενεργείται ένα ψηφιακό ταξίδι σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Στο πλαίσιο της ίδιας συνεδρίας εντάσσονται παιχνίδια θεατρικά, τα οποία καλλιεργούν ικανότητες προφορικής παρουσίασης κι ανταποκρίνονται σε διαφορετικές περιστάσεις και συνθήκες της προφορικής επικοινωνίας. Επίσης αξιοποιούνται τεχνικές, οι οποίες βελτιώνουν την ταχύτητα και τις ικανότητες στην αντίληψη και στην παραγωγή του προφορικού λόγου. Ως κατ' οίκον εργασία μπορεί να προσφερθεί ένα διάσημο θεατρικό παιχνίδι περιγραφής : Κάθε επιμορφούμενος καλείται να συνεργαστεί με τα μέλη της ομάδας του, προκειμένου κάθε ομάδα να αναρτήσει στο ψηφιακό αποθετήριο ένα κολλάζ φωτογραφιών των μελών της σε στάσεις τέτοιες και κατά τρόπον ώστε, να παριστάνουν στο σύνολό τους μία σκηνή- σήμα κατατεθέν από μία διάσημη ταινία του Hollywood. Ο τίτλος της ταινίας – δραστηριότητας αποκαλύπτεται μόνο στα μέλη της ίδιας ομάδας. Όλοι γνωρίζουν μόνο το όνομα της ταινίας, που οι ίδιοι καλούνται να αναπαραστήσουν.

Η ίδια δραστηριότητα μπορεί να λάβει χώρα με τελικό προϊόν ένα βίντεο που θα αποτελεί προϊόν συνθετικής επεξεργασίας του ίδιου θέματος : μετά από σύσκεψη στο chat room, ορίζεται το σχέδιο πραγματοποίησης της θεατροποίησης κι η σειρά συμμετοχής των μελών σ' αυτό. Το πρώτο μέλος κάθε ομάδας βιντεοσκοπεί και στέλνει στον επόμενο τη δική του συμμετοχή, σ' αυτήν κάθε επόμενο μέλος προσθέτει τη δική του συμβολή. Τελικό προϊόν αποτελεί η συνθετική επεξεργασία των έργων όλων των μελών της ομάδας. Τα μέλη των λοιπών ομάδων καλούνται να ανακαλύψουν τον τίτλο της ταινίας. Νικήτρια αναδεικνύεται εκείνη η ομάδα που έχει συλλάβει κι εκτελέσει την πιο αντιπροσωπευτική απεικόνιση. Πόντους παίρνει ωστόσο κι αυτή, που έχει αποκαλύψει κι αποσυμβολίσει γρηγορότερα τις περισσότερες απεικονίσεις.

Μία ακόμη περίπτωση θεατρικού παιχνιδιού, που μπορεί να δοκιμαστεί είναι αυτό που έχει τον τίτλο : *Άσχετα μεταξύ τους*. Τα μέλη των ομάδων σχηματίζουν και πάλι τον εικονικό τους κύκλο, διατηρώντας τη σειρά συμμετοχής τους και καθένα από αυτά καλείται, έχοντας στο μυαλό του κάθε φορά συγκεκριμένες περιγραφές, να ενισχύσει τη σκυταλοδρομία λέξεων, νοηματικά ασύνδετων μεταξύ τους, οι οποίες συνθέτουν ωστόσο μία υπερρεαλιστική, εξωπραγματική εικόνα. Ο τελευταίος από κάθε ομάδα καλείται να συνθέσει την υπερρεαλιστική εικόνα, που δομείται από τα αντικείμενα που πρότειναν οι συμπαίκτες της δικής του ομάδας. Αποτυγχάνει όποιος αναφέρει ένα αντικείμενο που σχετίζεται με το αμέσως προηγούμενο, οπότε η εικόνα γίνεται αυτομάτως ρεαλιστική. Δε βαθμολογείται όποιος ξεχάσει τα αντικείμενα της ομάδας του ή όποιος αποτύχει να περιγράψει μία πειστική υπερρεαλιστική εικόνα.

Συναφές με το παραπάνω, αλλά διαφορετικό, είναι και το θεατρικό παιχνίδι με τίτλο: *Ας μοιραστούμε εικόνες μεταξύ μας*. Κάθε ομάδα εκλέγει αυτή τη φορά έναν εκπρόσωπό της. Οι πέντε παίκτες συστήνουν έναν εικονικό κύκλο. Ο υποψήφιος εκπρόσωπος της κάθε ομάδας καλείται να περιγράψει με ένα σύνταγμα τεσσάρων λέξεων το πολύ κι όσες συνοδευτικές κινήσεις του σώματός του επιθυμεί στον επόμενο συνάδελφό του μία εικόνα πλήρη νοήματος. Ο άλλος πρέπει να την εννοήσει. Ο ένας διαδέχεται τον άλλον, διαθέτοντας μόλις είκοσι δευτερόλεπτα, για να εκφέρουν την πρόταση και τις μιμητικές τους κινήσεις. Δεν επιτρέπεται, όπως και σε κάθε άλλη εφαρμογή, η επανάληψη των ίδιων ή παρεμφερών εικόνων, η υπέρβαση των λέξεων κι η καθυστέρηση.

Πιο σύνθετη δραστηριότητα δραματοποίησης και θεατρικής εφαρμογής, που ενισχύει την πειθαρχία ανάμεσα στα μέλη της ομάδας, αποτελεί μία περιορισμένη εφαρμογή των τριών από *τα έξι*

καπέλα της σκέψης του Edward de Bono, που στόχο έχει να φέρει την ομάδα αντιμέτωπη με ένα συνηθισμένο πρόβλημα της καθημερινής της πραγματικότητας. Προσφέρει έτσι το έναυσμα στους συμμετέχοντες να επινοήσουν έναν αληθοφανή διάλογο, υποδυόμενοι κάποιο ρόλο, να τον θεατροποιήσουν, παράγοντας ένα σύντομο αυτοσχέδιο sketch, να λειτουργήσουν συνθετικά-συνεργατικά για την επίλυση του προβλήματος, ενεργοποιώντας την εφευρετικότητα (μπλε καπέλο), το συναίσθημα (κόκκινο καπέλο) και τη λογική (πράσινο καπέλο). Πρόκειται για ένα θεατρικό παιχνίδι αυτοαντίληψης κι αυτογνωσίας, ομαδικό κι ατομικό, που καλλιεργεί τη λήψη πρωτοβουλιών και την παράλληλη σκέψη.

Ως αφόρμηση για την παραπάνω δραστηριότητα εισηγητής θέτει μία συνθήκη, που αφορά δύο πρόσωπα: «έστω ότι είστε ο Χ. Σας συμβαίνει αυτό το πρόβλημα. Πώς αντιδράτε;» Επιλέγεται μία ομάδα, τα μέλη της οποίας συσκέπτονται, καταμερίζουν ρόλους, συνθέτουν το σενάριο και διενεργούν τη θεατροποίηση. Τα υπόλοιπα μέλη των ομάδων έχουν χωριστεί ανάλογα με την προτίμησή τους στο κόκκινο, το μπλε ή το πράσινο χρώμα, δηλαδή στην ομάδα της έκφρασης των συναισθημάτων, στην ομάδα της εκφοράς των λογικών συλλογισμών και στην ομάδα της εξεύρεσης μιας αποτελεσματικής λύσης αντίστοιχα. Μετά τη θεατροποίηση κάθε ομάδα εκφέρει την πρότασή της για την επίλυση της δυσάρεστης κατάστασης. Τελικός στόχος είναι να επιλεγεί η αποτελεσματικότερη λύση, ώστε ο Χ να μην αντιμετωπίζει κανένα πρόβλημα. Δεν υπάρχουν νικητές και νικημένοι. Το συγκεκριμένο θεατρικό παιχνίδι στοχεύει εκτός των άλλων στην καλλιέργεια προσεχτικής σκέψης, πριν τη λήψη μιας απόφασης, στην εποικοδομητική αξιολόγηση των προτεινόμενων εναλλακτικών λύσεων, στην επίλυση συγκρούσεων και κάθε είδους δυσκολίας ατομικής ή συλλογικής. Επίσης αυξάνει την παρακίνηση κι επιτρέπει την προσπέλαση επικοινωνιακών εμποδίων.

Η πέμπτη και καταληκτική συνάντηση

Στην πέμπτη και τελική συνεδρία επιχειρείται η διενέργεια θεατρικών παιχνιδιών, που είτε συνενώνουν τεχνικές, οι οποίες εφαρμόστηκαν μερικώς ήδη κατά τις προηγούμενες ημέρες, είτε διαμορφώνουν ένα συνθετότερο σκηνικό. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν *Οι δημοσιογράφοι*. Ο εισηγητής αναρτά στο αποθετήριο ένα video, στο οποίο ο ίδιος επιδίδεται σε περίεργες κι ασυνήθιστες κινήσεις κι αντιδράσεις. Κάθε ομάδα συσκέπτεται και συγγράφει συνεργατικά ένα κείμενο, στο οποίο εντάσσει τις αντιδράσεις αυτές μέσα σε μία αφήγηση, που τις νομιμοποιεί. Δηλαδή αποπειράται μέσα από την αφήγησή της να τις ερμηνεύσει.

Ένα ακόμη θεατρικό παιχνίδι που μπορεί να λάβει χώρα στο τελικό στάδιο της επιμόρφωσης αφορά στην απόπειρα αναπαράστασης σκηνών. Ονομάζεται *Ο εργοδότης*. Ο εισηγητής της επιμόρφωσης είναι ο εργοδότης, ο οποίος διαπιστώνει την απουσία κάποιου υπαλλήλου του και ζητά από κάθε ομάδα να του εξηγήσει τους λόγους απουσίας αυτών. Οι ομάδες συνεργάζονται για να δώσουν μία απάντηση πειστική. Τους υπαλλήλους υποδύονται ένας από κάθε ομάδα, οι οποίοι απουσιάζουν από τη συζήτηση. Όταν καλούνται ενώπιον του εργοδότη, έχουν απέναντί τους και πάλι ένα κολλάζ μιμητικής αναπαράστασης της δικαιολογίας της απουσίας τους στο αποθετήριο. Νικητής είναι ο εκπρόσωπος της ομάδας, ο οποίος καταφέρνει να αποκωδικοποιήσει το λόγο της απουσίας του κι επομένως δεν απολύεται.

Το επιμορφωτικό σχέδιο ολοκληρώνεται στο τέλος της πέμπτης συνεδρίας με την αξιολόγηση της όλης προσπάθειας, τον αναστοχασμό της πορείας που ακολουθήθηκε, τη διαμορφωτική αξιολόγηση και τον επαναπροσδιορισμό των στόχων και την έκθεσή τους στην ομάδα των συμμετεχόντων για κριτική, έλεγχο και ανατροφοδότηση. Μέσα από την τελική αυτή διαδικασία το άτομο αποκομίζει στοιχεία αυτογνωσίας, βιώνει το εύρος του ετεροπροσδιορισμού και συνειδητοποιεί κυρίαρχα χαρακτηριστικά της προσωπικότητάς του, μέσα από την εναλλαγή του ατομικού στοιχείου με το συλλογικό. Η επιμόρφωση ολοκληρώνεται σε ευχάριστο κλίμα, ωφέλιμο για την ψυχική ανάταση των συμμετεχόντων εκπαιδευτικών, οι οποίοι βιώνουν την αξία της κοινωνικότητας και της συναδελφικής συνεργασίας μέσα από το θεατρικό παιχνίδι κι ευκταίο είναι να επιδιώξουν να εφαρμόσουν όσα διδάχτηκαν ή να επινοήσουν παραλλαγές αυτών στη σχολική τους τάξη ή στο πλαίσιο ευρωπαϊκών προγραμμάτων, όπως για παράδειγμα ηλεκτρονικών αδερφοποιήσεων e-Twinning.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Το θεατρικό παιχνίδι ως στρατηγική και μέθοδος βελτίωσης της διδακτικής διαδικασίας μπορεί, να υπηρετήσει τη μαθησιακή πράξη στη σχολική αίθουσα καθώς και την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών. Μπορεί να συμβάλει στην προώθηση ποικίλων μορφών μάθησης (συνεργατική, αυτοκατευθυνόμενη). Ταυτόχρονα ενισχύει την ενεργό συμμετοχή του μαθητή στη μαθησιακή διαδικασία και την καλλιέργεια ποικίλων δεξιοτήτων, οι οποίες του επιτρέπουν να επανασχεδιάζει και

να τροφοδοτεί τη μαθησιακή και διδακτική διαδικασία, ώστε ως μελλοντικός ευρωπαίος πολίτης να επιτυγχάνει να προσαρμόζεται σε δυναμικά περιβάλλοντα συνεχών αλλαγών και πολυμορφίας.

Παράλληλα συνδυαζόμενο με τις νέες τεχνολογίες, το θεατρικό παιχνίδι δύναται να ανανεώσει τυπικές μαθησιακές καταστάσεις αλλά και να υπηρετήσει γόνιμα όλο το εύρος της επαγγελματικής πρακτικής του εκπαιδευτικού, ο οποίος ως επιστήμονας- επαγγελματίας το αξιοποιεί, προκειμένου να αναβαθμίζει, μέσω της προσωπικής του αναβάθμισης, την καθημερινή, σχολική, πραγματικότητα. Ο εκπαιδευτικός συνδυάζει στην προσπάθειά του αυτή πρακτικές τυποποιημένου επαγγελματισμού με μη τυποποιημένο, καθώς εμπλουτίζει την παραδοσιακή διαδικασία μετάδοσης της γνώσης με ευέλικτα διδακτικά σχήματα (Leask & Moorhouse, 2006). Τέλος ενισχύει χάρη σ' αυτό τον ηθικοδιδακτικό του ρόλο, διαμορφώνοντας και χρησιμοποιώντας για κάθε μαθητή κίνητρα μάθησης και συμμετοχής στη μαθησιακή διαδικασία. Εξοικειώνοντας τους μαθητές του με δραστηριότητες ομαδικές κι υποστηρίζοντας την ισότιμη συμμετοχή όλων, αδιακρίτως, στην παραγωγή της γνώσης, αποφεύγει την περιθωριοποίηση κάποιων από αυτούς. Μεταβιβάζει τέλος την εμπειρία του στους συναδέλφους του, ειδικά στους νεώτερους από αυτούς. _

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η παρούσα πρόταση οφείλει πολλά στο εβδομαδιαίο σεμινάριο επαγγελματικής ανάπτυξης, στο οποίο η υπογράφουσα συμμετείχε τον Απρίλιο του 2014 στη Μαδρίτη της Ισπανίας, χάρη στην ευγενική χρηματοδότηση του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών (Ι.Κ.Υ.), την οποία και έλαβε στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού προγράμματος Comenius.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Amundson N., Bowlsbey J.& Niles S.(2008) *Βασικές αρχές επαγγελματικής συμβουλευτικής. Διαδικασίες και τεχνικές.* Αθήνα: Εκδοτικός Οίκος Rosili.

Ανθοπούλου, Σ.-Σ. (1999). *Διαχείριση ανθρώπινου δυναμικού*. Πάτρα: ΕΑΠ.

Αυδή Ά. – Χατζηγεωργίου Μ. (2007). *Η τέχνη του δράματος στην εκπαίδευση. 48 προτάσεις για εργαστήρια θεατρικής αγωγής.* Αθήνα: Μεταίχμιο.

Biggs, J. (1995) Constructivism and instructional design. In : *Improving University Teaching. Twenthieth International Conference. Contributed Papers.* Hong Kong:1995: 387-398.

Gardner, H. (1985). *Frames of Mind. The Theory of Multiple Intelligences*. New York: Basic Books.

Γκόβας, Ν. (2001). *Για ένα νεανικό δημιουργικό θέατρο: αφήγηση, παιχνίδια, τεχνικές για εκπαιδευτικούς και εμψυχωτές νεανικών ομάδων.* Αθήνα : Μεταίχμιο.

Κανάκης, Ι.Ν. (1991). Η εσωτερική διαφοροποίηση και η εξατομίκευση της διδασκαλίας – μάθησης. *Νεοελληνική Παιδεία*, 23, 33-49.

Leask, M & Moorhouse, C. (2006). The Student Teacher's Role and Responsibilities, στο Capel, S, Leask, M & Turner, T (eds). *Learning to Teach in the Secondary School*. London. Routledge. σελ. 18-31.

Παπακωνσταντίνου, Γ. (2011) *Ο ρόλος των στελεχών εκπαίδευσης στην εφαρμογή καινοτομικών παρεμβάσεων. Διαπολιτισμική Εκπαίδευση θεωρία και πράξη.* Αθήνα.

Παπαδόπουλος, Σ. (2010). *Παιδαγωγική του θεάτρου*. Αθήνα.

Powell,W.W.& Snellman, K. (2004). The knowledge economy. στο *Annual Review of Sociology*, 30: 199-220.

Raywid, M.A.(1993). Finding time for collaboration.στο *Educational Leadership* 51(1): 30-34.

Strading, B., & Saunders, L. (1993) Differentiation in practice : responding to the needs of all pupils στο *Educational Resarch*, 35(2): 127-137.

Schnotz, W. Vosniadou, S.& M. Carretero (1999). *New perspectives on conceptual change*. Oxford : Elsevier.

Weinstein, C. & Mayer, R. (1986) The teaching of learning strategies. In Wittroch, M.C. *Handbook of research on teaching*: 315-328.

Willke, H. (1996). *Εισαγωγή στη συστημική θεωρία*. (μετάφραση Ν. Λιβός), Αθήνα: Κριτική.

ΣΥΝΟΔΕΥΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ
«Παίζοντες ἐν οὐ παικτοῖς»: Θεατρικό παιχνίδι κι επαγγελματική ανάπτυξη εκπαιδευτικών

Λάζου-Μπαλτά Καλυψώ
Κλασική Φιλόλογος στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, ΜΑ στη Συγκριτική Φιλολογία University College London (UCL), υποψήφια Διδάκτορας Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Απόφοιτος Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας (ΕΚΠΑ), φοιτήτρια Θεατρικών Σπουδών (ΕΚΠΑ). Απόφοιτος ΠΕΣΥΠ (ΑΣΠΑΙΤΕ).
Κοτυαίου 2, 171 22, Νέα Σμύρνη, Αττική.
kalypsodj@yahoo.gr

Κατηγορία ανακοίνωσης: Πλήρης εισήγηση

Διδακτικό σενάριο ενός έργου eTwinning

Λουτσοπούλου Σοφία

Εκπαιδευτικός προσχολικής αγωγής ΠΕ 60
Αποσπασμένη εκπαιδευτικός σε ελληνικό αμιγές σχολείο στο Βούπερταλ Γερμανίας
Sophi48@yahoo.gr

Περίληψη

Στην παρούσα εισήγηση παρουσιάζετε ένα απόσπασμα διδακτικού σεναρίου ενός έργου etwinning το οποίο πραγματοποιήθηκε σε ελληνικό νηπιαγωγείο της Ρόδου την περίοδο Ιανουάριος –Ιούνιος 2010. Συγκεκριμένα παρουσιάζεται ένα έργο στα πλαίσια της αγωγής του περιβάλλοντος με θέμα «Το πράσινο άσυλο- το σπίτι των πουλιών».

Οι μαθητές μεταφέρουν τις γνώσεις για τη φύση και τα πουλιά σε άλλες χώρες και φυσικά το κυριότερο είναι να μάθουν όλα μαζί να είναι υπεύθυνα για τη φύση. Δόθηκε έμφαση στην ενεργητική και βιωματική μάθηση και στην απόκτηση βασικών δεξιοτήτων μέσω διαρκούς αλληλεπίδρασης και συνεργασίας όλων των εμπλεκομένων στην εκπαιδευτική διαδικασία και με διαθεματική προσέγγιση των σκοπών και των στόχων.Παράλληλα δόθηκε η δυνατότητα να γνωρίσουν και να εξασκηθούν στις τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνιών.Τα ΤΠΕ χρησιμοποιήθηκαν ως αυτόνομο γνωστικό αντικείμενο, ως μέσο διδασκαλίας και επικοινωνίας καθώς επίσης και ως μέσο διασκέδασης και άτυπης μάθησης (Δαλιγδέλης, κ.α. 2013,Μπαλκίζας 2007).

Λέξεις κλειδιά*: Διδακτικό σενάριο, etwinning, ,ΤΠΕ*

Εισαγωγή

Η τάξη η οποία αποτελούταν από 20 παιδιά, 2 παιδιά από Αλβανία και 1 από Πολωνία. Έχοντας λοιπόν παιδιά από άλλες χώρες στην τάξη μπαίνει το θέμα της διαπολιτισμικής, σε αντίθεση με άλλα νηπιαγωγεία όπου τα παιδιά είναι όλα ελληνόπουλα. Βασικό ζητούμενο της διαπολιτισμικής αγωγής είναι η διαχείριση των πολιτισμικών διαφορών, έτσι ώστε να μη λειτουργούν ως κριτήρια διάκρισης ή αποκλεισμού, αλλά ως έναυσμα για μάθηση.

Η διαπολιτισμική αγωγή αναγνωρίζει την ετερότητα και στοχεύει κατά κύριο λόγο στην δημιουργία εκείνου του σχολικού περιβάλλοντος με τα εξής χαρακτηριστικά:

- *Την αποδοχή και το σεβασμό της ιδιαιτερότητας του άλλου*
- *Τη δημιουργία κλίματος συνεργασίας και επικοινωνίας*
- *Τη φροντίδα για παροχή ίσων ευκαιριών πρόσβασης στη γνώση αλλά και στη κοινωνική , πολιτισμική και οικονομική ζωή*

Αυτό μπορεί να συμβεί με την συνύπαρξη και συνεκπαίδευση όλων των παιδιών μέσα σε ένα σχολικό περιβάλλον το οποίο θα το διακρίνει η ισοτιμία(Νικολάου 2011).

Βασικό μέλημα είναι ο διάλογος και η προσπάθεια να βρεθούν δρόμοι για να υποστηριχθεί αυτή η φυσική ανταλλαγή των πολιτισμών.

Θέλοντας λοιπόν να αναπτυχτεί η ενσυναίσθηση, φέρνοντας τους μαθητές σε επαφή και σε συνεργασία με παιδιά άλλων χωρών σε ένα κοινό έργο, θεωρήθηκε ότι η δράση του eTwinning.Είναι μια πολύ καλή ευκαιρία να προωθηθεί αυτή προσπάθεια μέσα μα και έξω από το νηπιαγωγείο.

Η επιλογή των χωρών συνεργασίας (Πολωνία και Ρουμανία) έγινε εσκεμμένα λόγω του παιδιού από την Πολωνία. Επίσης θεωρήθηκε ότι και στα δύο παιδιά από την Αλβανία η συνεργασία αυτή θα είχε θετικό αποτέλεσμα.

Βασικός σκοπός, να τους δοθεί το κίνητρο να μιλήσουν και για τη δική τους χώρα και να εμπλακούν ενεργά στην όλη διαδικασία Σύμμαχος σε αυτό οι νέες τεχνολογίες. Η εκπαίδευση μέσω δραστηριοτήτων με χρήση νέων τεχνολογιών είναι ο στόχος αυτού του προγράμματος.

Χρησιμοποιώντας τον υπολογιστή και το Διαδίκτυο, οι μαθητές (4 ως 6 χρ.) θα καταστούν ικανοί να μάθουν και να επικοινωνούν με άλλους μαθητές στην Ευρώπη.

Οι στόχοι που τέθηκαν ήταν οι εξής:

- Η χαρά στην διαπολιτισμική και ομαδική εργασία
- Η προώθηση της οικολογικής συνείδησης των παιδιών, των γονέων και γενικά του άμεσου περιβάλλοντος τους
- «*να εξοικειωθούν με τις βασικές λειτουργίες του υπολογιστή και να έλθουν σε μια πρώτη επαφή με διάφορες χρήσεις του ως εποπτικού μέσου διδασκαλίας, ως γνωστικού - διερευνητικού εργαλείου και ως εργαλείου επικοινωνίας και αναζήτησης πληροφοριών στο πλαίσιο των καθημερινών σχολικών τους δραστηριοτήτων, με τη χρήση κατάλληλου λογισμικού και ιδιαίτερα ανοικτού λογισμικού διερευνητικής μάθησης*» (Δαφέρμου κ.α 2006)

Παρακάτω δίδεται μία μικρή ενότητα του έργου το οποίο διήρκησε από τον Ιανουάριο έως και τον Ιούνιου 2010.

Αφόρμηση

Η ιδέα και επιλογή του θέματος του έργου προέκυψε από προβληματισμούς και εμπειρίες των παιδιών, τα οποία παρατηρούν καθημερινά πουλιά που πετούν στην αυλή του νηπιαγωγείου μας και τα θαυμάζουν πολύ. Η αφορμή για την έναρξη του έργου δόθηκε έπειτα από μία άδεια φωλιά που ανακάλυψε ένα παιδί κατά τη διάρκεια του διαλλείματος.

Υλοποίηση

Τάξη: Κλασσικό τμήμα Νηπιαγωγείου
Ηλικία:4-6 χρονών
Τίτλος Θέματος: eTwinning έργο «Το πράσινο άσυλο –το σπίτι των πουλιών»
Εμπλεκόμενες γνωστικές περιοχές: Μελέτη περιβάλλοντος,Μαθηματικά, Δημιουργία και Έκφραση, Γλώσσα, Νέες Τεχνολογίες
Χρόνος έναρξης: Χειμώνας- Ιανουάριος
Διάρκεια: 5 μήνες
Διδακτικοί στόχοι:

- Ο στόχος είναι να χρησιμοποιήσουμε εργαλεία πολυμέσων για επικοινωνία και συνεργασία και να γνωρίσουμε διαφορετικές κουλτούρες.
- να κατανοήσουν τους κινδύνους και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τα πουλιά
- να κατανοήσουν την αξία της προσωπικής συμμετοχής και ευθύνης του καθένα
- να εκφρασθούν μέσω της ζωγραφικής και να αναπτύξουν νέες δεξιότητες.
- Υιοθέτηση δημοκρατικών αρχών και διαδικασιών
- Να εξηγούν και να αιτιολογούν την άποψη, τη θέληση, τη βούληση για συγκεκριμένες επιλογές τους
- Να οργανώνουν και να επεκτείνουν τις γνώσεις τους για τους αριθμούς απαριθμώντας τις ψήφους
- Να συνειδητοποιούν τη μοναδικότητά τους εντοπίζοντας τις ομοιότητες και τις διαφορές στις απόψεις και τις επιλογές τους, να σέβονται τις απόψεις των άλλων.
- Επαφή με το διαδίκτυο, εξοικείωση και σωστή χρήση του ποντικιού και του πληκτρολογίου. Γνωριμία με τις μηχανές αναζήτησης.
- Να εμπλουτίσουν τον προφορικό τους λόγο με καινούργιες λέξεις
- Να συμμετάσχουν στην εξέλιξη ενός παραμυθιού και να αναφέρουν τη διαδοχική σειρά των γεγονότων του
- Να συνειδητοποιήσουν ότι η τέχνη είναι μέσο έκφρασης και επικοινωνίας μεταξύ των ανθρώπων

Ως προς το βαθμό εξοικείωσης με τεχνολογικά εργαλεία:

Να έχει προηγηθεί γνωριμία με τον Η/Υ της τάξης έτσι ώστε να γνωρίζουν τα παιδιά τα βασικά μέρη του (Εκτυπωτής, Σαρωτής, Ηχεία κλπ). Να χειρίζονται υπολογιστές σε μέτριο βαθμό, να μπορούν να χειρίζονται φωτογραφικές μηχανές να γνωρίζουν τι σημαίνει ηχογράφηση, βιντεοσκόπηση και το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο. Επίσης σημαντικό να γνωρίζουν λίγα πράγματα για τις μηχανές αναζήτησης.

Ως προς τη διδακτική προσέγγιση:

Δόθηκε έμφαση στη συνεργατική μάθηση, μάθηση με διερεύνηση, πρόβλημα και επίλυση προβλημάτων, Μέθοδος Projekt , διαθεματικότητα

Ως προς τη μέθοδο διδασκαλίας:

Υποστηρίχτηκε ο διάλογος, η συζήτηση, η μαιευτική, η ιδεοθύελλα, η διερευνητική μέθοδος. Καθώς επίσης και η ομαδοσυνεργατική καθοδηγούμενη διδασκαλία, η προσομοίωση, τα παιχνίδια ρόλων, η βιωματική μάθηση, η δραματοποίηση, η διδασκαλία με πολυμέσα ηλεκτρονικής τεχνολογίας Powerpoint, βίντεο, φωτογραφίες και σχέδια

Ως προς τη μορφή διδασκαλίας:

Επιδιώχθηκαν οι μαθητοκεντρικές, μετωπικές ,ομαδοκεντρικές, και οι μεικτές ομάδες.

Ως προς τα διδακτικά μέσα:

Έγινε προσπάθεια να χρησιμοποιηθούν, Τ.Π.Ε., Projector,Skype,Τηλεόραση,εκτυπωτής, φωτογραφική μηχανή, Εκπαιδευτικό λογισμικό, Εγκυκλοπαίδεια, παραμύθια Αισώπου ,παραμύθια, μύθοι διάφορα εκθέματα, εικόνες, Υδρόγειος σφαίρα,Google Earth,διευθύνσεις στο διαδίκτυο, Δημοσίευση στο Διαδίκτυο, email,Windows movie maker, DVD

Δομή του μαθήματος:

Πρώτη δραστηριότητα

- να διακρίνουν παράγοντες οι οποίοι επηρεάζουν τα πουλιά (δυσκολίες και κινδύνους)
- να συνεργάζονται
- να αναπτύξουν τις απαραίτητες στάσεις και συμπεριφορές που θα βοηθήσουν στην υιοθέτηση οικολογικής συνείδησης
- να παρουσιάζουν τις πληροφορίες, τις παρατηρήσεις και τις σκέψεις ή και τα συμπεράσματά τους.

Δεξιότητες:

- καλλιεργείται η δημιουργική έκφραση, η ανάπτυξη των γλωσσικών ικανοτήτων, η ομαδική συνεργασία στη λήψη αποφάσεων.

Διαδικασία:

- Παρουσίαση μίας γαντόκουκλας σπουργιτάκι λέγοντας ότι μας χτύπησε σήμερα το πρωί το παράθυρο. Το έστειλαν παιδιά από νηπιαγωγείο της Πολωνίας και της Ρουμανίας για να μάθουμε και εμείς την ιστορία του.
- Επεξεργασία του ποιήματος του Χάρη Σακελαρίου «Το παγωμένο πουλάκι»
- Σχολιασμός-Προβληματισμοί

Το παγωμένο πουλάκι

Έξω πέφτει χιόνι
κι είναι παγωνιά
κι όλοι μαζευτήκαν
στη ζεστή γωνιά.

Άσπρισαν οι δρόμοι
Στρώθηκε η αυλή
κι ο βοριάς σφυρίζει
τώρα πιο πολύ.

Στο παράθυρό μας
στέκει ένα πουλί
και χτυπά το τζάμι
και παρακαλεί

-Πάρτε με κοντά σας,
για να ζεσταθώ.
Τρέμω το καημένο
κι έξω θα χαθώ.

-Έλα δω, πουλάκι,
για να ζεσταθείς.
Όλοι σ'αγαπούμε.
Μη μας φοβηθείς.

Από το ψωμί μας
ψίχουλα να φας
κι όταν θα ΄βγει ο ήλιος
λεύτερο πετάς

Περιγραφή δραστηριότητας

- Χωρισμός των παιδιών σε ανομοιογενής ομάδες των 4 ατόμων,συζητούν,μοιράζουν τους ρόλους και προσπαθούν να δραματοποιήσουν το ποίημα.
- Ένα παιδί αφηγείται και οι άλλοι δραματοποιούν.
- Κάθε ομάδα θα ζωγραφίσει τι θα κάνει για να βοηθήσει τα πουλιά το χειμώνα.(τροφή, κατασκευή σπιτιού για τα πουλιά κλπ)
- Ηχογραφούμε την περιγραφή που κάνουν τα παιδιά για τις ζωγραφιές τους.
- Δημιουργείτε Power point με τις ζωγραφιές των παιδιών εισάγονται οι ηχογραφήσεις και γίνεται η κατάλληλη γραπτή επεξήγηση από τη νηπιαγωγό
- Συζήτηση στην παρεούλα και ανάρτηση στο Twin Space των αποτελεσμάτων της ομαδικής εργασίας μας για να τα δουν και τα υπόλοιπα παιδιά των άλλων χωρών.

Δεύτερη δραστηριότητα

Στόχοι

- Υιοθέτηση δημοκρατικών αρχών και διαδικασιών
- Να εξηγούν και να αιτιολογούν την άποψη, τη θέληση, τη βούληση για
- συγκεκριμένες επιλογές τους
- Να μετρούν, να υπολογίσουν και να ελέγξουν απαριθμώντας τις ψήφους
- Η χαρά της από κοινού εργασίας και του κοινού αποτελέσματος
- Η ενεργός συμμετοχή των γονέων στη διαδικασία

Δεξιότητες:

- Καλλιεργούνται οι κοινωνικές δεξιότητες
- Καλλιεργούνται οι γλωσσικές δεξιότητες

Διαδικασία:

- Οι μαθητές ανοίγουν το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο το πρωί και λαμβάνουν μήνυμα από τα παιδιά της Πολωνίας και της Ρουμανίας.
- Παρακαλούν να ψηφίσουμε για το λογότυπο του έργου μας.

Εικόνα 1

Εικόνα 2

Εικόνα 3

- Ψηφίζουν για το ποιο λογότυπο τους αρέσει σε συνεργασία με τους γονείς. Καταμέτρηση ψήφων
- Παρατήρηση-Σχολιασμός (ποια εικόνα έχει τις περισσότερες ψήφους ; Ποια τις λιγότερες;)
- Ανάρτηση αποτελεσμάτων στο Twin Space καθώς και ηλεκτρονική αποστολή αυτών.
- Την επόμενη μέρα παρατήρηση των αποτελεσμάτων από τις άλλες χώρες. (ποια εικόνα έχει τις περισσότερες ψήφους ; Ποια τις λιγότερες;)
- Τελικό αποτέλεσμα ψηφοφορίας.
- Ανακοίνωση και στους γονείς

Τρίτη δραστηριότητα

Στόχοι

- Επαφή με το διαδίκτυο, εξοικείωση και σωστή χρήση του ποντικιού και του πληκτρολογίου. Γνωριμία με τις μηχανές αναζήτησης.
- Με το λογισμικό η αξιολόγηση των αντιδράσεων του μαθητή είναι άμεση, τα παιδιά δεν αποθαρρύνονται στην αποτυχία, ενισχύεται η αυτοπεποίθησή τους στην επιτυχία.
- **Δεν έχουν καθοριστεί πηγές στο τρέχον έγγραφο.**.(Κανελλή, κ.α 2008)

- Συνεργασία γονέων

Δεξιότητες:

- συνεργασία στη λήψη αποφάσεων, ανάπτυξη της λεπτής κινητικότητας.
- να διευρύνουν τις γνώσεις τους

<u>Διαδικασία:</u>

- Παρατήρηση στο διαδίκτυο φωλιές πουλιών.
- Παρατήρηση-Προβληματισμός (Πώς είναι κατασκευασμένες; Όλες οι φωλιές είναι από τα ίδια υλικά; Όλες έχουν το ίδιο μέγεθος;)
- Παρατήρηση χελιδονοφωλιάς.
- Μπαίνουμε στη σελίδα της ορνιθολογικής εταιρείας βρίσκουμε κατασκευή χελιδονοφωλιάς από πηλό. http://www.ornithologiki.gr/page_cn.php?aID=1158και

Εικόνα 4: Διπλώνουμε το έντυπο στη μέση, μέχρι να σχηματιστεί ορθή γωνία, και το τοποθετούμε στις επιφάνειες που θα δουλέψουμε.

Εικόνα 5: Παίρνουμε κομμάτια πηλού (στο μέγεθος ροδάκινου) και πλάθουμε χοντρά ’μακαρόνια’ πάχους 2 εκατοστών περίπου. Τοποθετούμε το πρώτο μακαρόνι πάνω στο ημικύκλιο του εντύπου που υποδεικνύεται ως ΒΑΣΗ.

Εικόνα 6: Τοποθετούμε το δεύτερο μακαρόνι πάνω στο πρώτο ,αλλά λίγο πιο μέσα, ώστε να αρχίσει να κλείνει η φωλιά.

Εικόνα 7: Συνεχίζουμε με τον ίδιο τρόπο έως ότου ετοιμαστεί ολόκληρη η φωλιά.

Εικόνα 8: Ενώνουμε τα δύο κομμάτια μεταξύ τους σπρώχνοντας με τα δάκτυλα τον πηλό στην εξωτερική και στην εσωτερική πλευρά της φωλιάς.

Εικόνα 9: Στο τέλος αφήνουμε μια οπή σε σχήμα μισής έλλειψης, με διαστάσεις περίπου 6,5-7 x 2,5 εκατοστά. Θα χρησιμοποιηθεί από τα χελιδόνια ως είσοδος.

- Κατασκευή χελιδονοφωλιάς και αποστολή οδηγιών στους φίλους στην Πολωνία-Ρουμανία για να φτιάξουν και αυτοί.
- Βοήθεια από γονέα να εγκατασταθεί η χελιδονοφωλιά σε τοίχο του σχολείου
- Παιχνίδι με το λογισμικό Kidpedia στον υπολογιστή ανά ζεύγη «Τα πουλιά»-βρες τη φωλιά»

Εικόνα 10:Εκπαιδευτικό λογισμικό Kidpedia «Τα ζώα του δάσους και πουλιά»

Εικόνα 11: Βρες τη φωλιά

Εικόνα 10: Εκπαιδευτικό λογισμικό με θέμα τα πουλιά

Τέταρτη δραστηριότητα
Στόχοι

- Να εμπλουτίσουν τον προφορικό τους λόγο με καινούργιες λέξεις
- Να συμμετάσχουν στην εξέλιξη ενός παραμυθιού και να αναφέρουν τη διαδοχική σειρά των γεγονότων του
- διευρύνουμε τις γνώσεις των παιδιών στο χειρισμό του ποντικού και του πληκτρολογίου, τα φέρνουμε σε επαφή με τον σαρωτή και τις δυνατότητες του ήχου
- Να συνειδητοποιήσουν ότι η τέχνη είναι μέσο έκφρασης κα επικοινωνίας μεταξύ των ανθρώπων

Δεξιότητες:

- καλλιεργείται η δημιουργική έκφραση, η ανάπτυξη των γλωσσικών ικανοτήτων, η ομαδική συνεργασία στη λήψη αποφάσεων.

Περιγραφή δραστηριότητας

- Η νηπιαγωγός μαζί με το υπεύθυνο παιδί του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου θα ανοίξει τον υπολογιστή και θα λάβει μήνυμα με ένα παραδοσιακό παραμύθι από τη Ρουμανία. «Το θαυματουργό πουλί»
- Διήγηση του παραμυθιού από την νηπιαγωγό
- Ερώτηση στα παιδιά αν μπορούν να φανταστούν τους ήρωες του παραμυθιού
- Τα παιδιά εικονογραφούν το παραμύθι, το τοποθετούν στην παρεούλα σε λογική σειρά και σκανάρουν τις εικόνες.
- Τίθεται ο προβληματισμός για το εξώφυλλο.(Τι θα πρέπει να απεικονίζει, συγγραφείς, εικονογράφοι κλπ.)
- Διηγούνται με τη σειρά το παραμύθι και το ηχογραφούν
- Μαζί με τη νηπιαγωγό τοποθετούν τις ψηφιακές εικόνες στο Windows movie maker ,εισάγουν και την ηχογράφηση.
- Εγγραφή σε CD για κάθε παιδί ξεχωριστά
- Ανάρτηση στο Twin Space.

Αξιολόγηση

Κατά τη διεξαγωγή του σεναρίου προσπαθήσαμε να υλοποιήσουμε το σχέδιο και να τηρήσουμε την αρχική κατανομή των θεμάτων μας μέσα στα χρονικά όρια που είχαν τεθεί. Χρησιμοποιήθηκε εποπτικό υλικό και διάφορες μέθοδοι (αφήγηση, δραματοποίηση, εργασία στην τάξη, ιδεοθύελλα), προκειμένου να δραστηριοποιήσουμε το ενδιαφέρον και να ενθαρρύνουμε τη συμμετοχή των περισσοτέρων μαθητών, κάτι που πιστεύουμε ότι επιτεύχθηκε σε μεγάλο βαθμό. Χρησιμοποιήσαμε ακόμη αρκετές ερωτήσεις σε όλη τη διάρκεια του μαθημάτων, εντάσσοντας τες στη ροή της διδακτικής πορείας, όχι με σκοπό τη μετωπική διδασκαλία, αλλά για να εμπλέξουμε τους μαθητές σε συζήτηση και παράλληλα να αξιοποιηθούν οι απαντήσεις που δόθηκαν.

Θεωρούμε ότι ο στόχος όσον αφορά τα Τ.Π.Ε. ολοκληρώθηκε ,καθώς η όλη διαδικασία απαιτούσε τη μέγιστη χρήση από μέρους των μαθητών.

Ιδιαίτερα σημασία δόθηκε στη διαμόρφωση ενός φιλικού παιδαγωγικού κλίματος ώστε κάθε μαθητής να μπορεί να εκφράζει ελεύθερα απόψεις και συναισθήματα.

Σχετικά με τη δράση του eTwinning ανταλλάξαμε πληροφορίες για την Εκπαίδευση των Διδασκόντων και στις τρεις χώρες. Αναπτύξαμε κοινές μεθοδολογίες, αντικειμενικούς στόχους, υλικά και εμπειρίες σε προσχολικό επίπεδο.Ο στόχος του eTwinning «*σε μία πλήρη και συστηματική συνεργασία των σχολείων σε όλα τα επίπεδα»* θεωρούμε ότι επετεύχθη. (Ι.Τ.Υ.Ε.)

Βιβλιογραφία

Δαλιγδέλης Β. κ.α (2013). *Επιμορφωτικό Υλικό για την Επιμόρφωση των Εκπαιδευτικών στα Κέντρα Στήριξης Επιμόρφωσης*. Πάτρα: Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων. Ανακτήθηκε 22 Σεπτεμβρίου, 2014, από I.T.Y.E. - Διεύθυνση Πανελλήνιου Σχολικού Δικτύου και Δικτυακών Τεχνολογιών
http://users.sch.gr/nikbalki/epim_kse/gen_en1.2.htm.

Δαφέρμου, Χ., Κουλούρη, Π., & Μπασαγιάννη, Ε. (2006). *Οδηγός Νηπιαγωγού. Εκπαιδευτικοί σχεδιασμοί.*Αθήνα

I.T.Y.E. - Διεύθυνση Πανελλήνιου Σχολικού Δικτύου και Δικτυακών Τεχνολογιών. ([χ.χ.]). *eTwinning η Κοινότητα των Σχολείων στην Ευρώπη*. Ανακτήθηκε 24 Σεπτεμβρίου, 2014, από http://www.etwinning.gr/.

Κανελλή, Σπυράτου, Γουμενάκης (2008) *Αξιολόγηση Εκπαιδευτικού Λογισμικού Λογισμικό Γλώσσας Α-Β Δημοτικού του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου* Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών ΠΑ.Κ.Ε. Π.Τ.Δ.Ε. Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών στη Χρήση και Αξιοποίηση των ΤΠΕ στην Εκπαιδευτική και Διδακτική Διαδικασία Α΄ Περίοδος 2007-2008.Ανακτήθηκε 1 Οκτωβρίου 2014 από
http://users.sch.gr/goumenak/pake08/frame1_index.htm

Μπαλκίζας, Ν. (2007). *Η Αξιοποίηση των ΤΠΕ στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση*. Πειραιά: Π.Ε.Κ Πειραιά. Ανακτήθηκε 27 Σεπτεμβρίου, 2014, από
http://users.sch.gr/nikbalki/epim_kse/files/Parousiaseis/TPE%20sto%20Dhmotiko%20sxoleio.pdf

Νικολάου Γεώργιος (8 Φεβρουαρίου 2011) *Διαπολιτισμικότητα –Διαπολιτισμική Εκπαίδευση*, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων Σχολή Επιστημών Αγωγής Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης Εργαστήριο Μελετών Αποδήμου Ελληνισμού & Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης ανακτήθηκε 23 Σεπτεμβρίου 2014 από
repository.edulll.gr/edulll/retrieve/1417/260.pdf

CONNECTING COMENIUS SCHOOLS WITH INTERACTIVE BOARDS

Μαντζανίδου Γαρυφαλλιά[1]

[1] Νηπιαγωγός ,Νηπιαγωγείο Δρεπάνου Πατρών
faly@hol.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το τομεακό πρόγραμμα Comenius ενισχύει την διακρατική συνεργασία μεταξύ σχολικών ιδρυμάτων.Ενα πρόγραμμα που ενδυναμώνει την καινοτομία στην τάξη την βελτίωση της ποιότητας εκπαίδευσης και την ενίσχυση της ευρωπαϊκής της διάστασης. Το Νηπιαγωγείο Δρεπάνου συμμετείχε σε πρόγραμμα Comenius τα σχολικά έτη 2010-2012 με το project 'EUROGAMES'.Κατά την διάρκεια του project έγινε η γνωριμία με τον Διαδραστικό πίνακα και ακολούθησε η πρόταση της χρησιμοποίησης του

από όσα σχολεία διέθεταν και στη συνέχεια η οργάνωση δραστηριοτήτων σχετικών με το project. Η χρήση των Τ.Π.Ε είναι ιδιαίτερα διαδεδομένες στα Ευρωπαϊκά προγράμματα όμως ο διαδραστικός πίνακας δεν είναι διαδεδομένος στα σχολεία του Νότου και πολύ περισσότερο στην Ελλάδα και ειδικά στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση. Ακολούθησε, μετά από πολύ προσπάθεια, η προμήθεια Διαδραστικού πίνακα για το Νηπιαγωγείο Δρεπάνου και η συνεργασία με τα εταιρικά σχολεία. Χάρη στον Διαδραστικό πίνακα ήταν δυνατή η συμμετοχή σε δραστηριότητες, η ανταλλαγή ιδεών και πληροφοριών μεταξύ των συνεργαζόμενων σχολείων σε ένα ιδιαίτερα ελκυστικό περιβάλλον λαμβάνοντας πάντα υπόψη την ηλικιακή ομάδα των μαθητών του Νηπιαγωγείου. Αξιοσημείωτη ήταν η παρατήρηση ευχάριστων αλλαγών στην συμπεριφορά των μικρών μαθητών..

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *Comenius,Διαδραστικός πίνακας*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αρχικά καλό θα ήταν να γίνει μια αναφορά στο τι είναι ο διαδραστικός πίνακας, ποια είναι τα χαρακτηριστικά του και ποιες οι βασικές του λειτουργίες καθώς και στο Ευρωπαϊκό πρόγραμμα COMENIUS. Ο διαδραστικός πίνακας είναι μια ψηφιακή συσκευή αφής συνδεδεμένη με υπολογιστή και έναν προβολέα. Ο χρήστης αλληλεπιδρά με αυτόν μέσω αφής και ειδικών μαρκαδόρων. Ο,τι παρουσιάζεται στον υπολογιστή προβάλλεται στον πίνακα μέσω του προβολέα. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί στην τάξη του Νηπιαγωγείου για τις δραστηριότητες του αναλυτικού προγράμματος, παρακολούθηση εκπαιδευτικών βίντεο, διαδραστικά εκπαιδευτικά παιχνίδια, σημειώσεις, ζωγραφική και πολλά άλλα Ανάλογη ήταν και η χρήση του σε συγκεκριμένες δραστηριότητες που είχαν επιλεχθεί και πραγματοποιήθηκαν κατά την διάρκεια του Ευρωπαϊκού προγράμματος. Πάντοτε όμως λαμβάνονταν υπόψη η ηλικιακή ομάδα των μαθητών και ακολούθως ήταν ανάλογη η προσαρμογή των δραστηριοτήτων. Οι μαθητές ήταν ενθουσιασμένοι από τα ζωντανά χρώματα από την διάδραση και την ευκολία χρήσης. Συμμετείχαν ενεργά στις δραστηριότητες και είχαν άμεση επικοινωνία με τους μαθητές των άλλων σχολείων δυνατότητα που τα έκανε πιο ενθουσιώδη, Ο διαδραστικός πίνακας είναι μαγνήτης παιδιών Το πρόγραμμα Comenius αποσκοπεί στη βελτίωση της ποιότητας της σχολικής εκπαίδευσης και στην ενίσχυση της ευρωπαϊκής διάστασής της, ιδίως μέσω της ενθάρρυνσης της διακρατικής συνεργασίας μεταξύ εκπαιδευτικών ιδρυμάτων σχολικής και προσχολικής εκπαίδευσης με την επιχορήγηση σχολικών συμπράξεων και δράσεων διακρατικής κινητικότητας μαθητών και εκπαιδευτικού προσωπικού, καθώς και δραστηριοτήτων ενδοϋπηρεσιακής κατάρτισης εκπαιδευτικών.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Γνωρίζοντας και φυσικά λαμβάνοντας υπόψη στην οργάνωση των δραστηριοτήτων με τους εταίρους την ηλικιακή ομάδα των μαθητών κάθε χώρας επιλέχθηκαν και οι ανάλογες δραστηριότητες. Προηγήθηκε η γνωριμία και "εκπαίδευση" στον διαδραστικό πίνακα των εκπαιδευτικών των χωρών που δεν είχαν προηγούμενη εμπειρία χρήσης από τους εταίρους εκπαιδευτικούς.

Πρέπει να αναφερθεί πως η όλη δραστηριότητα έγινε πειραματικά μεταξύ μόνο των σχολείων που είχαν διαδραστικό πίνακα ,οπότε ήταν μια ανεπίσημη έξτρα δραστηριότητα στο πρόγραμμα ,η οποία όμως μας οδήγησε σε πρωτόγνωρα καταπληκτικά μονοπάτια

Πρωταρχικός στόχος μετά την εκπαίδευση των εκπαιδευτικών ήταν να κερδηθεί το ενδιαφέρον των παιδιών, να υπάρξει καθολική συμμετοχή στις δραστηριότητες ούτως ώστε να εξαχθούν τα απαιτούμενα συμπεράσματα και να επιτύχει το project ,πάντοτε όμως με διασκεδαστικό και ευχάριστο τρόπο. Κλειδί στην επιτυχία του project χρησιμοποιώντας τον διαδραδτικό ήταν ότι στα παιδιά αρέσει να χρησιμοποιούν την αφή κι αυτό είναι κάτι που γίνεται πολύ ευχάριστα και εύκολα στον διαδραστικό πίνακα καθώς η χρήση του είναι απλή διότι το μενού και η γραμμή εργασιών έχει την δυνατότητα να μετακινείται οπότε μπορεί να φτάνει σε κατάλληλο ύψος για τα παιδιά. Επίσης τα παιδιά που δυσκολεύονται με το ποντίκι στον ηλεκτρονικό υπολογιστή στον διαδραστικό πίνακα δεν έχουν κανένα πρόβλημα..Ο Διαδραστικός πίνακας τελικά έγινε αναπόσπαστο εργαλείο στις καθημερινές δραστηριότητες της τάξης.

Σχήμα 1: Διαδραστικός Πίνακας

ΠΡΟΦΙΛ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ

6 σχολεία από 5 χώρες, το ένα Αγγλικό σχολείο ήταν αυστηρά Καθολικό αλλά multicultural και στα δύο Αγγλικά σχολεία υπήρχαν από 2-4 assistant σε κάθε τάξη . Το Βελγικό σχολείο ήταν δυο σχολεία (το πιο μικρό είχε μόλις τρείς τάξεις)και μάλιστα σε άλλη περιοχή το ένα από το άλλο ,αλλά θεωρούνταν ως μια σχολική μονάδα. Όλες οι τάξεις στα Αγγλικά σχολεία είχαν Διαδραστικό πίνακα, στο Σχολείο του Βελγίου το μικρότερο είχε στην μια αίθουσα διαδραστικό στο άλλο είχαν στις μεγαλύτερες τάξεις ,στο Ιταλικό σχολείο υπήρχε ένας διαδραστικός πίνακας και το Πολωνικό όπως και το Ελληνικό δεν είχε ,το Ελληνικό απέκτησε κατά την διάρκεια του project.

Γλώσσα επικοινωνίας ήταν τα Αγγλικά , οι 7 στους 10 Βέλγους εκπαιδευτικούς ο 1 στους 10 Ιταλούς και ο 1 στους 10 Πολωνούς εκπαιδευτικούς γνώριζαν Αγγλικά, και αυτοί ήταν οι υπεύθυνοι του προγράμματος κάθε χώρας

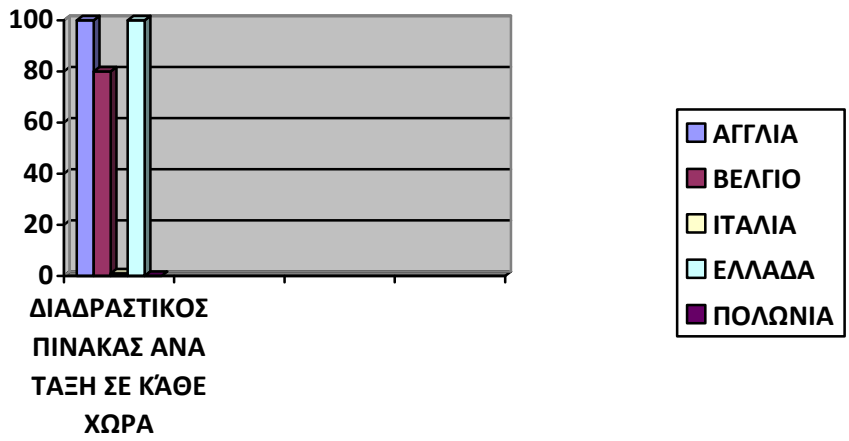

Σχήμα 2: Διαδραστικός Πίνακας ανά τάξη σε κάθε εταιρικό σχολείο έως το τέλος του project

ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ

Ε –mail, chat , video conference ,web publishing ,facebook close team, skype, dimdim, digital camera ,windows movie maker,βίντεο ,φωτογραφίες.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Τα κράτη που συμμετείχαν στο project ήταν Ελλάδα, Ιταλία, Βέλγιο, Πολωνία και δύο σχολεία από την Αγγλία

Το θέμα που επεξεργαστήκαμε ήταν τα παιχνίδια σε κάθε χώρα γι αυτό και δόθηκε η ονομασία "EUROGAMES " .

Παιχνίδια των παππούδων μας και των γιαγιάδων και παιχνίδια των γονιών μας για τα οποία παιχνίδια καλέσαμε τους παππούδες τις γιαγιάδες και τους γονείς μας στην τάξη οι οποίοι μας είπαν με τι και πως έπαιζαν όταν ήταν μικρά παιδιά και το τελικό προϊόν της συγκεκριμένης δραστηριότητας που δημιουργήθηκε ήταν ένα Booklet με τίτλο 'Our parents and our grandparents games".(Στο θεματικό σεμινάριο Τομεακών Προγραμμάτων Comenius - Grundtvig του Ι.Κ.Υ έγινε παρουσίαση της συγκεκριμένης δραστηριότητας του Νηπιαγωγείου Δρεπάνου με αφορμή την Ευρωπαϊκή Χρονιά Τρίτης Ηλικίας)

Στην συγκεκριμένη δραστηριότητα τις φωτογραφίες που βγάλαμε με την ψηφιακή φωτογραφική μηχανή τις επεξεργαστήκαμε με το πρόγραμμα επεξεργασίας φωτογραφιών **Windows Movie Maker** στην συνέχεια την όλη εργασία την είδαμε στον διαδραστικό μας σταματώντας χρωματίζοντας, γράφοντας είτε με τον ειδικό μαρκαδόρο είτε με το δάχτυλο, συζητήσαμε για τα παλαιά παιχνίδια και έπειτα την εργασία την διαμοιράσαμε με mail στους εταίρους, όταν παραλάβαμε και τις δικές τους εργασίες τις επεξεργαστήκαμε στον διαδραστικό με τον ίδιο τρόπο. Κάναμε συγκρίσεις και βρήκαμε παιχνίδια που ήταν παρόμοια με τα δικά μας. Τις ενέργειες που κάναμε τις καταγράψαμε με το πρόγραμμα εγγραφής του πίνακα. Το πιο σημαντικό όμως ήταν η δυνατότητα που μας δόθηκε χάρη στον πίνακα να μοιραστούμε την δουλειά μας και τις ιδέες μας με τα άλλα σχολεία σε πραγματικό χρόνο (τηλεδιάσκεψη) χρησιμοποιώντας το λογισμικό τηλεδιάσκεψης **dimdim**.

Χαιρετίσαμε ο ένας τον άλλον, γνωριστήκαμε με τα μικρά μας ονόματα (τα παιδιά της Προσχολικής ηλικίας δεν επιτρέπεται να ταξιδέψουν στο εξωτερικό οπότε μας δόθηκε η δυνατότητα να συστηθούμε) και πραγματικά τα παιδιά ενθουσιάστηκαν πάρα πολύ γιατί τώρα έβλεπαν τα άλλα παιδιά. μάθαμε κάποιες ξένες λέξεις όπως το Καλημέρα ,το Γεια, το Αντίο στα Αγγλικά. Ιταλικά, Βελγικά ,Πολωνικά Όταν ξεκινήσαμε το πρόγραμμα στείλαμε το ένα σχολείο στο άλλο ως δώρο γνωριμίας το κουτί με τα παιχνίδια και μέχρι τότε «γνωρίζαμε « τα παιδιά από τα εταιρικά σχολεία μόνο μέσα από αυτό το κουτί με τα παιχνίδια, τις ζωγραφιές και τα δωράκια που είχαν σταλθεί/ (χρησιμοποιήθηκε επίσης και το skype).

Το λογισμικό dimdim πλέον δεν υπάρχει ,αλλά μπορεί να χρησιμοποιηθεί το **skype ,το ooVoo,το Yuuguu** ,το Yugma και άλλα.

Άλλη δραστηριότητα ήταν η δημιουργία από όλους τους εταίρους ενός dvd Στο dvd δόθηκε ο τίτλος 'OUR GAMES"

Στο συγκεκριμένο dvd τα παιδιά κάθε χώρας παρουσίαζαν παίζοντας τα αγαπημένα τους παιχνίδια .Έγινε βιντεοσκόπηση και έπειτα επεξεργασία της ταινίας στην οποία προστέθηκαν και Αγγλικοί υπότιτλοι από την Νηπιαγωγό.

Η παρουσίαση της ταινίας μας στον Διαδραστικό πίνακα είχε μεγάλη επιτυχία ,οι μικροί μαθητές βλέπανε τους εαυτούς τους ως ηθοποιούς και κάνανε και την "κριτική" τους η αξιολόγηση από τους ίδιους τους μαθητές και μάλιστα αυτής της ηλικιακής ομάδας είναι πολύ σημαντική. Οι μαθητές μαθαίνουν να ξεχωρίζουν τα θετικά τα αρνητικά αυτό που τους αρέσει και αυτό που δεν τους αρέσει δικαιολογώντας πάντα την άποψη τους.

Προχωρήσαμε στην "επεξεργασία " της ταινίας στον πίνακα με τον γνωστό και πολύ αγαπητό τρόπο, σταματούσαμε εκεί που επιθυμούσαμε και ακολουθούσε η διάδραση ,γράφαμε τα ονόματα των παιδιών ή το όνομα του παιχνιδιού που παιζόταν εκείνη την ώρα, χρωματίζαμε, κυκλώναμε και άλλα.

Ανάλογες δραστηριότητες κάναμε και όταν παραλάβαμε τα dvd των εταιρικών σχολείων ,ξανακάναμε συγκρίσεις ,βρήκαμε τυχόν ομοιότητες,. Στο τέλος διαλέξαμε ποια παιχνίδια μας αρέσουν εξηγήσαμε το λόγο για τον οποίο μας άρεσαν και αποφασίσαμε να τα μάθουμε και να τα παίξουμε.

Ακολούθησε η επικοινωνία με το ένα από τα Αγγλικά σχολεία και συγκεκριμένα με το ST GREGORY CATHOLIC PRIMARY SCHOOL και τα παιδία του πρώτου τμήματος του Year 1 και

την επόμενη ημέρα με τους μαθητές της τάξης του Year 6 και τον δάσκαλο τους και υπεύθυνο του προγράμματος του Αγγλικού σχολείου..
Στη συνάντηση για το πρόγραμμα που είχαμε μετά από διάστημα περίπου δυο μηνών οι μαθητές κάποιων τμημάτων του Αγγλικού σχολείου έπαιξαν και από ένα παιχνίδι κάθε μιας χώρας
Συγκινητική ήταν η προσπάθεια των μαθητών του Nursery να παίξουν το Ελληνικό παιχνίδι ΤΟ ΔΑΧΤΥΛΙΔΙ ,ρωτώντας τις εκπαιδευτικούς του τμήματος για την επιλογή του συγκεκριμένου παιχνιδιού απάντησαν πως όταν τα παιδιά το είδαν στον Διαδραστικό τους άρεσε πάρα πολύ γιατί υπήρχε το δαχτυλίδι που κρυβόταν και έπρεπε να μαντέψουν ποιος το έχει.
Ακολούθησαν και άλλες δραστηριότητες που είχαν καθορισθεί εκ των προτέρων αλλά και δραστηριότητες που αναδύθηκαν από την συμμετοχή του Νηπιαγωγείου στο project όπως η περιέργεια για τις καιρικές συνθήκες στα άλλα κράτη έτσι σε χάρτη της Ελλάδος (λευκό) οι μαθητές βάλανε σύννεφα και βροχή στο χωριό τους και υπέθεσαν πως πιο επάνω (Βόρεια Ελλάδα) ο καιρός θα είναι πιο κρύος γιατί είναι πιο ψηλά και μπορεί να χιονίζει οπότε ζωγραφίσανε χιονονιφάδες και πιο κάτω (Νότια Ελλάδα, Κρήτη, Αιγαίο, Δωδεκάνησα) στα νησιά μας θα έχει πιο ζέστη οπότε ζωγράφισαν τον ήλιο. Παράλληλα δόθηκε η δυνατότητα να αναφερθούν τα σημεία του ορίζοντα, και να αναζητήσουμε μέσω web τους αντίστοιχους χάρτες των χωρών που συμμετείχαν στο project και ακολούθως να ζωγραφίσουν τον καιρό εκεί. Οι υποθέσεις για τον καιρό στις χώρες αυτές συνεχίστηκαν και κάθε ομάδα κατέθετε τις απόψεις της και τις παρουσίαζε σχεδιάζοντας με τα ανάλογα σχήματα. Αυτή την δραστηριότητα όμως ακολούθησε μια άλλη με την μετακίνηση και τοποθέτηση αντίστοιχων καιρικών συμβόλων ανάλογα με την περιοχή, την γεωγραφική θέση, το υψόμετρο και την εκμάθηση Μετεωρολογικών όρων όπως Χιονόπτωση, Χαμηλή Νέφωση, Υγρασία, Ορατότητα κ.α καθώς και με την μετακίνηση και ταίριασμα αντίστοιχης εικόνας πχ **Βροχή** με το αρχικό γράμμα **Β, Ήλιος** με το **Η**. Στη συνέχεια έπαιξαν ένα διαδραστικό παιχνίδι που βρήκαμε στο διαδίκτυο και συγκεκριμένα στο ***crickweb*** και τα παιδιά έγιναν Μετεωρολόγοι δημιουργώντας κάθε ομάδα τον δικό της καιρό για όλη την Ευρώπη και ακολούθως τον παρουσίαζαν στα υπόλοιπα παιδιά δικαιολογώντας τις επιλογές τους. Άλλες ομάδες δικαιολογούσαν κατά την διάρκεια της δραστηριότητας τις επιλογές τους και άλλες στο τέλος.
Ακολούθησαν και άλλες δραστηριότητες ορισμένες από τις οποίες επεξεργαστήκαμε στον διαδραστικό πίνακα

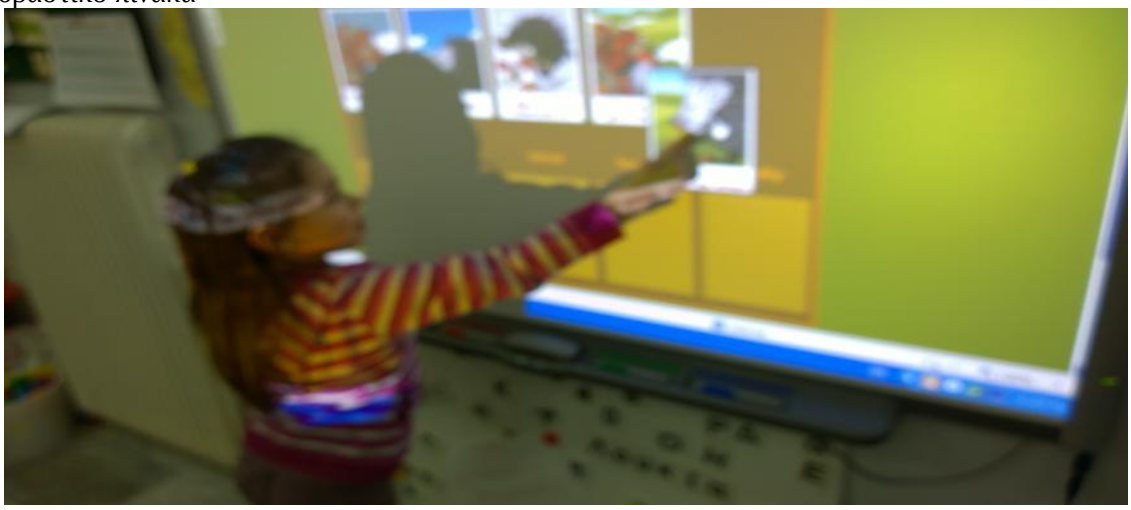

Σχήμα 3: Δραστηριότητα στον Διαδραστικό πίνακα

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

- Δυνατότητα γνωριμίας και χρήσης των Νέων Τεχνολογιών και συγκεκριμένα του Διαδραστικού Πίνακα από τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές χάρη στο Τομεακό πρόγραμμα Comenius
- Αν και έγινε πειραματική χρήση του Διαδραστικού πίνακα στο project, οι εντυπώσεις από την χρήση του ήταν πολύ θετικές και ενθαρρυντικές
- Οι μαθητές μαθαίνουν να χειρίζονται τον Διαδραστικό πίνακα και να ενεργούν.
- Διευκολύνεται η συνεργασία μεταξύ των συμμετεχόντων σχολείων

- Ενισχύεται η επικοινωνία και η συζήτηση και μεταξύ των μαθητών και εκπαιδευτικού της τάξης και με τους μαθητές και εκπαιδευτικούς των άλλων χωρών
- Η χρήση του Διαδραστικού πίνακα είναι διασκεδαστική Είναι ένα πολύ χρήσιμο εργαλείο και για δραστηριότητες του αναλυτικού προγράμματος
- Ενθαρρύνεται η αλληλεπίδραση ,οι δραστηριότητες γίνονται πιο "ζωντανές"
- Συντελεί στο να μην διασπάται η προσοχή των μαθητών
- Το κόστος απόκτησης είναι υψηλό αλλά αξίζει η προσπάθεια
- Αναπτύσσεται θετική στάση απέναντι στις Νέες Τεχνολογίες.
- Είναι πολύ εύκολος στη χρήση καθώς τα παιδιά χρησιμοποιούν τις αισθήσεις τους, αφή.
- Τραβάει την προσοχή των μαθητών, καθώς τα παιδιά έλκονται όχι μόνο από τα χρώματα, τον ήχο αλλά και από την άμεση αλληλεπίδραση.
- Βοηθά τα κλειστά και ανασφαλή παιδιά

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 1. Δ.Ε.Π.Π.Σ (2011). *Πρόγραμμα Σπουδών Νηπιαγωγείου.* Ιδρυμα Κρατικών Υποτροφιών
- 2. I.K.Y http://www.iky.gr/europaika-programmata/comenius-sxoliki-ekpaideysi Access: (08/09/2014).
- 3. bbcactive (2010). *What is an Interactive Whiteboard.* Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: http://www.bbcactive.com/BBCActiveIdeasandResources/Whatisaninteractivewhiteboard.aspx. Access: (04/09/2014).
- 4. Crickweb – free online education resources & games. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: http://www.crickweb.co.uk/ks1science.html . Access: (25/01/2012).
- 5. Interactive Weather Maker. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: http://teacher.scholastic.com/activities/wwatch/sim/game.htm Access: (25/01/2012).
- 6. TechLearn. *Interactive Whiteboards in Education.* Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: http://www.jisc.ac.uk/uploaded_documents/Interactivewhiteboards.pdf . Access: (08/02/2014).
- 7. Wikipedia. *Interactive Whiteboard.*Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: http://en.wikipedia.org/wiki/Interactive_whiteboard . Access: (08/09/2014).

Digital story telling:

ένα σύγχρονο εργαλείο συνεργατικής μάθησης.

Δρ. Μπεϊνά Ειρήνη

Εκπαιδευτικός Μουσικού Σχολείου Βόλου

irenebeina@yahoo.com

Μανδράς Φίλιππος (Μ.Α.)

Εκπαιδευτικός 21ου Δημοτικού Σχολείου Βόλου

foupas@gmail.com

Περίληψη

Ως ένα ιδιαίτερα θελκτικό εργαλείο μάθησης τόσο για τους μαθητές όσο και για τους εκπαιδευτικούς αναδεικνύεται το «digital story telling». Μια ακριβής ελληνική μετάφραση θα έδινε τον όρο «ψηφιακή αφήγηση ιστορίας», εντούτοις θα υιοθετήσουμε στο άρθρο αυτό τον αγγλικό όρο, καθώς έτσι έχει εδραιωθεί στην ευρωπαϊκή εκπαιδευτική κοινότητα. Στο άρθρο που ακολουθεί αρχικά θα επιχειρήσουμε να περιγράψουμε τι είναι το dst, τους τρόπους με τους οποίους μπορεί να στηρίξει την εκπαιδευτική διαδικασία αλλά και πώς εμπλέκεται με τη χρήση των τπε στην εκπαίδευση. Στη συνέχεια θα καταθέσουμε ένα σενάριο εκμάθησης βασιζόμενο στα εφτά βασικά στοιχεία του dst και επιπλέον θα παραθέσουμε τα ενδεχόμενα οφέλη τόσο για τους μαθητές όσο για τους εκπαιδευτικούς, στηριζόμενοι σε έρευνες που έχουν διεξαχθεί πρόσφατα. Τέλος, το άρθρο θα εστιάσει στους τρόπους με τους οποίους οι εκπαιδευτικοί διαφόρων ειδικοτήτων μέσα από μια απλή πλατφόρμα επιμόρφωσης πάνω στο συγκεκριμένο εργαλείο θα έχουν τη δυνατότητα να κάνουν χρήση του dst τόσο στα πλαίσια μαθήματός τους όσο και –σε κάθε συνεργατική δραστηριότητα – όπως για παράδειγμα η ερευνητική εργασία, το πολιτιστικό πρόγραμμα και το ευρωπαϊκό πρόγραμμα Erasmus+.

Λέξεις κλειδιά: *digital story telling, συνεργατική μάθηση, τεχνολογίες πληροφορίας και επικοινωνίας (τπε), επιμόρφωση.*

Εισαγωγή

Η προφορική παράδοση αποτελεί μια από τις πιο ισχυρές μεθόδους διατήρησης της ελληνικής ιστορίας, των εθίμων αλλά και της παράδοσης του τόπου μας. Μέσω αυτής της πρακτικής σώζονται τα ομηρικά έπη, στοιχεία της ιστορίας μας και της ιδιαίτερης κουλτούρας που διατηρούμε ως λαός. Στην προφορική παράδοση οφείλουμε τα πολυάριθμα παραμύθια τα οποία σώζονται αυτούσια και διαφορετικά σε κάθε περιοχή, δίνοντας έτσι το στίγμα διαφόρων πολιτισμικών ταυτοτήτων. Μέσω αυτής της απλής μεθόδου γνωρίζουμε σήμερα τη μουσική παράδοση των ελληνικών περιοχών και έχουμε τη δυνατότητα της βαθύτερης επιστημονικής έρευνας σε συνδεόμενα επιστημονικά πεδία. Η εθνογραφία, η πολιτισμική ανθρωπολογία, η κοινωνική ανθρωπολογία, η εθνομουσικολογία αλλά και πολλοί άλλοι συναφείς επιστημονικοί κλάδοι έχουν συμπεριλάβει και χρησιμοποιούν σήμερα

τη μέθοδο της προφορικής ιστορίας στα επιστημονικά εργαλεία έρευνας. Τα σύγχρονα εργαλεία που χρησιμοποιούνται στην επιστημονική έρευνα έχουν περάσει και στην εκπαίδευση κρίνοντας απαραίτητη την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στη χρήση νέων τεχνολογιών στην εκπαίδευση.

Τι είναι το "digital story telling";

Το *digital story telling* είναι η πρακτική της αφήγησης ιστοριών κάνοντας χρήση των τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνίας (τπε). Σύμφωνα με τον παραπάνω ορισμό η μέθοδος αυτή στηρίζεται στην τέχνη της αφήγησης, η οποία εμπλουτίζεται με μια ποικιλία διαθέσιμων πολυμέσων όπως βίντεο, ήχος, μουσική, γραφικά και ψηφιακή εικόνα. Οι ψηφιακές ιστορίες που χρησιμοποιούνται για εκπαιδευτικούς σκοπούς περιέχουν όλα τα παραπάνω στοιχεία, έχουν διάρκεια περίπου 2-10 λεπτά και η θεματολογία τους ποικίλει ανάλογα με το μαθησιακό στόχο.

Ο Joe Lambert(2005), συνιδρυτής του «Center of digital story telling» ήδη από το 1990 (έτος επίσημης ίδρυσης του κέντρου) υποστηρίζει τις θεραπευτικές ιδιότητες της προσωπικής αφήγησης και αναφέρει χαρακτηριστικά πως δεν υπάρχει κάποια συγκεκριμένη φόρμουλα ώστε να δημιουργήσει κανείς μια σπουδαία ιστορία. Ο μοναδικός τρόπος είναι ο εκάστοτε καθοδηγητής να παρέχει τα κατάλληλα εργαλεία, να παρουσιάσει τις δυνατότητες της διαδικασίας αλλά και να αναπτύξει τις κατάλληλες συμμετοχικές διαδικασίες μέσα από τις οποίες οι μελλοντικοί αφηγητές θα διδαχθούν, θα αναπαράγουν και στη συνέχεια θα μεταδώσουν με τη βοήθεια των ψηφιακών τεχνολογιών τη γνώση. Ένας ακόμη πρωτοπόρος στο πεδίο του *digital story telling*, ο φωτογράφος και εκπαιδευτής Daniel Meadows ηγείτο μιας μακροχρόνιας έρευνας χρηματοδοτούμενης από το bbc στη διάρκεια της οποίας πραγματοποίησε εργαστήρια ψηφιακής αφήγησης για μια μεγάλη πολυπολιτισμική πληθυσμιακή ομάδα. Σε άρθρα του, περιγράφει την ψηφιακή αφήγηση ως ένα σονέτο, για την ακρίβεια ένα πολυμεσικό σονέτο (multimedia sonnet) με αυστηρούς περιορισμούς: 250 λέξεις, περίπου 12 φωτογραφίες, σύντομα βίντεο και προτεινόμενη διάρκεια 2 λεπτά. «Σύντομες πολυμεσικές (multimedia) ιστορίες βγαλμένες από την καρδιά» (Meadows 2000).

Στις μέρες μας η μέθοδος της ψηφιακής αφήγησης χρησιμοποιείται ως παιδαγωγική διαδικασία από τα πρώτα σχολικά χρόνια μέχρι και την τριτοβάθμια εκπαίδευση σε διαφορετικά θεματικά πεδία. Αποτελεί ένα μέσο συσχετισμού της εκπαίδευσης με την τεχνολογία, ζητούμενο της νέας εκπαίδευσης όπως προκύπτει από τις οδηγίες της ευρωπαϊκής ένωσης.

Το *digital story telling* ως εργαλείο διδασκαλίας και μάθησης.

Έρευνες έχουν δείξει ότι η χρήση πολυμέσων στη διδασκαλία έχουν πολλαπλά οφέλη. Όχι μόνον διεγείρουν το ενδιαφέρον των μαθητών για κάτι νέο αλλά βοηθούν στην ευκολότερη κατανόηση δυσνόητων εννοιών. Ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα, ιδιαίτερα στην ελληνική εκπαίδευση με τα πολυάριθμα τμήματα είναι η προσπάθεια των εκπαιδευτικών να προσελκύσουν το ενδιαφέρον των μαθητών τους ώστε να επιτύχουν την καλύτερη μαθησιακή εξέλιξη. Ένα εύλογο ερώτημα που ανακύπτει στο σημείο αυτό είναι το εξής: ποιοι και πόσοι είναι εκείνοι οι καθηγητές που έχουν τη γνώση και τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσουν ψηφιακά εργαλεία στην προετοιμασία του μαθήματός τους; Ας ασχοληθούμε με αυτό λίγο αργότερα.

Υπάρχουν διάφοροι τρόποι με τους οποίους μπορεί η ψηφιακή αφήγηση να ενταχθεί στην διδασκαλία. Αρχικά ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να αποφασίσει αν θα δημιουργήσει ο ίδιος μια ψηφιακή ιστορία ώστε να δείξει για πρώτη φορά τη νέα μέθοδο παρουσίασης υλικού ή να δώσει τις κατάλληλες οδηγίες στους μαθητές για να το κάνουν οι ίδιοι. Η ψηφιακή αφήγηση γίνεται πολύ σύντομα ένα ισχυρό εργαλείο στα χέρια των μαθητών της νέας γενιάς. Ο δάσκαλος αναθέτει στους μαθητές τη δημιουργία ψηφιακής ιστορίας με συγκεκριμένο θέμα αφού πρώτα τους παρουσιάσει τα εργαλεία που μπορούν να χρησιμοποιήσουν. Φυσικά θέτει κάποια όρια και μια προμελετημένη δομή. Οι μαθητές ξεκινούν την έρευνα σε ομάδες ή ατομικά, μαθαίνουν να χρησιμοποιούν τη βιβλιοθήκη, πολλαπλές βάσεις δεδομένων καθώς και το διαδίκτυο. Όσο η έρευνα προχωρά, οι μαθητές μπαίνουν στη διαδικασία της ανάλυσης, σύγκρισης των νέων δεδομένων και εμβάθυνσης σε αυτά ενώ παράλληλα βιώνουν την εμπειρία της συνεργατικής μάθησης. Η διαδικασία της δημιουργίας μια ιστορίας διδάσκει τους μαθητές να δρουν μέσα σε ισότιμες ομάδες με κοινό στόχο, να θέτουν ερωτήσεις μεταξύ τους ώστε να εξελίσσονται παράλληλα, να εκφράζουν απόψεις, να αναπαράγουν καινοτόμες ιδέες, να επικοινωνούν. Επιπλέον οι μαθητές έχουν την ευκαιρία να πειραματιστούν με πολυμεσικές παρουσιάσεις δίνοντας το ερέθισμα για μια ολοκληρωμένη παρουσίαση. Επιπρόσθετα όταν οι ιστορίες φτάσουν στο σημείο να αναρτηθούν στο διαδίκτυο οι μαθητές βιώνουν μια άλλη ψυχοκοινωνική διεργασία: αξιολογούν τη δουλειά τους καθώς και τη δουλειά άλλων μαθητών, κατανοούν την προσωπική τους εξέλιξη, έχουν την αίσθηση του «ανήκειν» σε μια ευρύτερη παιδαγωγική ομάδα και εξελίσσουν έτσι τη συναισθηματική και κοινωνική τους νοημοσύνη.

Ο Robin (2008) επιχειρεί να περιγράψει το θεωρητικό υπόβαθρο, την τεχνολογική και παιδαγωγική γνώση που απαιτείται για τη χρήση της εν λόγω μεθόδου, ενώ παράλληλα αναζητεί τρόπους με τους οποίους μπορεί να χρησιμοποιηθεί αποτελεσματικά η ψηφιακή αφήγηση. Αναφέρεται στην αντιπαράθεση των επιστημόνων σχετικά με την αποτελεσματικότητα της χρήσης νέων τεχνολογιών στα σχολεία καθώς και στην ιδιόμορφη αντίθεση της οικειότητας των μαθητών με τους υπολογιστές σε σχέση με την άγνοια των μεγαλύτερων σε ηλικία καθηγητών. Ενώ δηλαδή οι μαθητές έχουν ήδη προχωρήσει στη χρήση των web2.0 εργαλείων, οι καθηγητές αδυνατούν να συμβαδίσουν σε αυτή την ταχύτατη εξέλιξη των τεχνολογιών, πόσο μάλλον να τις συμπεριλάβουν στις ήδη υπάρχουσες μεθόδους διδασκαλίας. Καταφαίνεται εδώ το πρόβλημα της ελλιπούς επιμόρφωσης της εκπαιδευτικής κοινότητας αλλά και της ύπαρξης ενός διαρκώς ενημερωμένου υποστηρικτικού πλαισίου. Ο Robin (ο.π.) υποστηρίζει στη συνέχεια του άρθρου του πώς το *digital story telling* αποτελεί μια μέθοδο η οποία θα μπορούσε να βοηθήσει τους εκπαιδευτικούς να προσπελάσουν κάποια από τα εμπόδια της χρήσης των υπολογιστών στη σχολική αίθουσα. Και αυτό γιατί συνδυάζει την παραδοσιακή διαδικασία μια εργασίας (επιλογή θέματος, έρευνα, συγγραφή) με διάφορα πολυμεσικά στοιχεία (ηχογράφηση, βίντεο, μουσική, γραφικά).

Τα εφτά στοιχεία του *digital story telling*.

Οι σχετικές έρευνες, οι βιβλιογραφικές αναφορές και οι δικτυακοί τόποι συνηγορούν στην παρουσία εφτά βασικών στοιχείων του *digital story telling*. Για κάθε ένα από τα παρακάτω στοιχεία ο καθοδηγητής-δάσκαλος μπορεί να θέσει στους μαθητές βοηθητικά ερωτήματα τα οποία θα κατευθύνουν τον τρόπο με τον οποίο θα υφάνουν την ιστορία τους.

1. *Άποψη/νόημα* (Point of View). Η οπτική του δημιουργού γύρω από την ιστορία. Κάποιος θα πρέπει να είναι σε θέση να αναγνωρίσει το μήνυμα του δημιουργού, το ενδιαφέρον της

ιστορίας και το λόγο επιλογής. Από τη μεριά του ο δημιουργός θα πρέπει πάντοτε να έχει υπόψη του ότι το κοινό στο οποίο απευθύνεται η ιστορία θα περιμένει το τελικό νόημα. Όποιος επιλέξει αυτό το στοιχείο θα πρέπει να αναρωτηθεί: ποια μηνύματα προσδοκεί να περάσει με την ιστορία του; Γιατί είναι σημαντικό να αφηγηθεί την ιστορία; Τι θέλει να μοιραστεί με το κοινό;
2. *Μια δραματική ερώτηση* (A Dramatic Question). Η ερώτηση που περιμένει να απαντηθεί στο τέλος της ιστορίας, κρατά το ενδιαφέρον του κοινού και δημιουργεί τη δομή. Αυτή η ιστορία έχει ένταση, μυστήριο και φωτίζει μια στιγμή στο χρόνο. Αυτή ακριβώς η στιγμή κεντρίζει το ενδιαφέρον του αφηγητή από την αρχή της ιστορίας. Ο δημιουργός έχει στο νου τα εξής ερωτήματα: ποια στιγμή κρίσης ή σύγκρουσης εντοπίστηκε από εσάς ή το κοινό; Ποια στιγμή στην ιστορία δημιουργήθηκε μια έντονη στιγμή έντασης;
3. *Συναισθηματικό περιεχόμενο* (Emotional Content). Μια ιστορία με νόημα που προκαλεί συναισθήματα. Μια ιστορία φιλίας, μια ιστορία με προσωπικά στοιχεία δραματικού περιεχομένου, αρκεί να προσελκύσει το κοινό. Τα ερωτήματα που πρέπει να θέσει ο δημιουργός είναι τα εξής: ποια είναι η προσδοκία; Τι έγινε τελικά;
4. *Το δώρο της φωνής σου* (The Gift of Your Voice). Μια ιστορία κατανοητή από το κοινό. Η φωνή του δημιουργού λειτουργεί διαδραστικά με το κοινό καθώς ο ξεχωριστός τόνος αναδεικνύει στοιχεία του αφηγητή όπως η καταγωγή, το φύλο, τα συναισθήματα. Σχετικά με αυτό το στοιχείο οι ειδικοί προτείνουν ο δημιουργός να αφηγηθεί απλά την ιστορία, να μην την διαβάσει και να μιλά αργά όπως θα μιλούσε σε ένα φίλο.
5. *Η δύναμη του ήχου* (The Power of Soundtrack). Στίχοι, μουσική και αφήγηση μπορούν να αναδείξουν την πλοκή της ιστορίας. Εδώ προτείνεται καλύτερα ορχηστρική μουσική καθώς οι στίχοι πιθανόν να αποπροσανατολίσουν τον ακροατή.
6. *Οικονομία* (Economy). Μια σύντομη, περιεκτική ιστορία που να απαντά στο γνωστικό αντικείμενο με στοιχεία που αναδεικνύουν τα αρχικά ερωτήματα χωρίς όμως πολλές πληροφορίες που επιβαρύνουν τον ακροατή. Κείμενα με περίπου 300 λέξεις και ιστορίες με διάρκεια περίπου τριών λεπτών είναι η ιδανική αναλογία που θα κρατήσει το ενδιαφέρον του κοινού. Εικόνες, αφήγηση, μουσική, ηχητικά εφέ συνηγορούν σε μια ενδιαφέρουσα ιστορία.
7. *Βηματισμός* (Pacing). Μια ιστορία με σταθερό ρυθμό. Ο ρυθμός αφήγησης θεωρείται από πολλούς το μυστικό μια επιτυχημένης ιστορίας. Παύσεις και διαλείμματα θεωρούνται απαραίτητα για να κρατήσουν το κοινό σε εγρήγορση. Ο δημιουργός πρέπει να έχει υπόψη να διαμορφώσει το σωστό ρυθμό αφήγησης, να ταιριάξει με αυτό τις μουσικές του επιλογές και να επιλέξει την κατάλληλη συνοχή εικόνων ώστε να δημιουργηθεί η σωστή ένταση.

Ο Lambert(ο.π.) σκέφτηκε ένα έξυπνο τρόπο για να διδάξει τα εφτά στοιχεία της ψηφιακής αφήγησης στους μαθητές. Για κάθε ένα στοιχείο υπάρχει και σχετική αναφορά σε μια γνωστή ταινία. Για παράδειγμα στο πρώτο στοιχείο ο Lambert κάνει αναφορά στη γνωστή ταινία «Ο μάγος του Οζ». Όλη η ταινία βρίσκει νόημα στις τελευταίες λέξεις της πρωταγωνίστριας Ντόροθυ όπου λέει: «..δεν υπάρχει κανένα μέρος σαν το σπίτι» (there is no place like home). Συνειδητοποιεί στο τέλος της περιπέτειάς της τις πραγματικές αξίες στη ζωή δημιουργώντας με τον τρόπο αυτό ένα είδος δικαίωσης/ανταμοιβής της ιστορίας, ένα νόημα. Κάπως έτσι αναφέρει ο Lambert πρέπει να λειτουργούν οι μαθητές δημιουργώντας την ψηφιακή τους ιστορία, ανάλογα με το σε ποιο από τα εφτά στοιχεία επιλέξουν να βασιστούν. (για περισσότερες αναφορές βλ. στο Center for Digital Storytelling).

Όσον αφορά στους τύπους των ψηφιακών ιστοριών ο Robin (2006) αναφέρει τους τρεις παρακάτω:

1. Προσωπικές αφηγήσεις (Personal narratives)
2. Ιστορικά ντοκουμέντα (Historical documentaries)
3. Ιστορίες που πληροφορούν και διδάσκουν (Stories that inform and instruct)

Θα σταθούμε στον τρίτο τύπο που ταιριάζει στο πρότυπο της ψηφιακής ιστορίας που προτείνουμε να υιοθετήσουν οι εκπαιδευτικοί στα εργαλεία διδασκαλίας αφού πρώτα παρουσιάσουμε τα βήματα που χρειάζονται για μία καλή ψηφιακή ιστορία.

8 Βήματα για μία εξαιρετική ψηφιακή ιστορία.

Ψηφιακές ιστορίες μπορούν να δημιουργηθούν για οποιαδήποτε θεματική ενότητα και σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης συνδυάζοντας τους τομείς της δημιουργίας, της συνεργατικότητας και της επικοινωνίας. Αρκεί οι μαθητές να συνταιριάξουν εικόνες, μουσική, κείμενο και αφήγηση γύρω από ένα συγκεκριμένο θέμα που έχουν επιλέξει και αμέσως μετατρέπονται από έναν απλό θεατή μίας ταινίας σε έναν απρόσμενα δημιουργικό σκηνοθέτη. Ωστόσο η διαφορά μίας απλής ψηφιακής ιστορίας από μία απλά εξαιρετική ψηφιακή ιστορία έγκειται στην πιστή εφαρμογή 8 βημάτων και στη διαδικασία μέσα από την οποία οι μαθητές θα κατανοήσουν, θα αφομοιώσουν και θα εφαρμόσουν τις παρακάτω τεχνικές. Και εξαιρετική νοείται η ψηφιακή ιστορία που είναι προσωπική, βασίζεται σε ένα σενάριο, είναι λεπτομερής, δημιουργείται από άμεσα διαθέσιμο υλικό και σε κάθε στάδιο της δημιουργίας της η συνεργατικότητα παίζει καθοριστικό ρόλο.

1. **Ξεκινήστε με μία ιδέα**: όλες οι ιστορίες βασίζονται σε μία ιδέα και η ιδέα αυτή μπορεί να είναι φανταστική ή όχι και να βασίζεται στον τίτλο ενός κεφαλαίου κάποιου βιβλίου του μαθήματός σας ή σε μία ερώτηση που έγινε κατά τη διάρκεια του μαθήματος. Γράψτε μία σύντομη παράγραφο με κάποια εισαγωγικά – επεξηγηματικά στοιχεία που θα βοηθήσουν τους μαθητές και σε επόμενο βήμα να ξεκινήσουν το γράψιμο.
2. **Έρευνα – εξερεύνηση – μάθηση**: οι μαθητές πρέπει να κάνουν έρευνα και να μάθουν περισσότερα για το θέμα για το οποίο θα γράψουν.
3. **Συγγραφή του σεναρίου**: μόλις οι μαθητές κάνουν την απαραίτητη έρευνα τότε το σενάριο είναι εύκολο να αποτυπωθεί. Χρειάζονται κάποιες πρόσθετες διευκρινίσεις, όπως εάν θα επιλέξουν πρώτο , δεύτερο ή τρίτο πρόσωπο για την ιστορία τους.
4. **Πλάνο – θεματική εξέλιξη ιστορίας**: στο στάδιο αυτό οι μαθητές θα καθορίσουν την εξέλιξη της ιστορίας τους από πλευράς επιλογής εικόνων, βίντεο, και γενικότερα πολυμεσικού περιεχομένου καθώς και τον τρόπο μετάβασης μεταξύ τους.
5. **Συλλογή οπτικοακουστικού υλικού**: Με βάση το πλάνο του προηγούμενου βήματος οι μαθητές θα συγκεντρώσουν ή θα δημιουργήσουν το ψηφιακό υλικό που θα χρειαστεί για την τελική δημιουργία της ψηφιακής ιστορίας τους.
6. **Σύνθεση – δημιουργία ιστορίας**: στο στάδιο αυτό οι μαθητές θα βάλουν όλο το υλικό μαζί και θα αποφασίσουν εάν θα αλλάξουν κάτι στη μετάβαση των σκηνών, εάν θα χρειαστεί περισσότερο υλικό και εάν θα γίνουν διορθωτικές κινήσεις στις τεχνικές που χρησιμοποίησαν.
7. **Κοινοποίηση**: η κοινοποίηση της ιστορίας θα ενισχύσει το κίνητρο των μαθητών για εργασία και συμμετοχή και ταυτόχρονα θα υποβάλλει την ιστορία στις πρώτες κριτικές και αξιολογήσεις.
8. **Συλλογισμός και ανατροφοδότηση**: πολύ σημαντικό στάδιο καθώς σε αυτό οι μαθητές θα κατανοήσουν όλα αυτά που αποκόμισαν από την όλη διαδικασία, θα αναλογιστούν τις επιπτώσεις που είχε η εργασία σε ατομικό επίπεδο και θα προκύψουν ερωτήματα και μελλοντικές βελτιώσεις και προσπάθειες για περεταίρω εξέλιξη. Επίσης οι μαθητές θα κλιθούν να απαντήσουν σε ερωτήματα και να

παρουσιάσουν την δουλειά τους δίνοντας εποικοδομητικές και πολύτιμες πληροφορίες προς τρίτους, παίζοντας και οι ίδιοι πλέον το ρόλο του παιδαγωγού.

Εφαρμογή του *digital story telling* σε σενάριο συνεργατικής μάθησης στο e-twinning. Στο σημείο αυτό θα επιχειρήσουμε να περιγράψουμε ένα σενάριο συνεργατικής μάθησης με διαθεματικά στοιχεία που πρόκειται να υλοποιηθεί με παιδιά του 21ου δημοτικού σχολείου Βόλου στα πλαίσια του e-twinning. Πρόκειται για το πρόγραμμα με τίτλο : «A day without primes». Αρχικά θα καταγράψουμε τον εξοπλισμό που απαιτείται, το υλικό και το λογισμικό (software-hardware) και το κόστος. Στη συνέχεια θα παραθέσουμε τον προγραμματισμό βήμα-βήμα, τους στόχους, τα γνωστικά αντικείμενα και τέλος τα προσδοκώμενα οφέλη από το σύνολο της διαδικασίας.

Τα στοιχεία που πρέπει να χαρακτηρίζουν ένα έργο eTwinning είναι η συνεργασία και η αλληλεπίδραση των σχολείων που εμπλέκονται σε όλες τις φάσεις του (σχεδιασμό,υλοποίηση,αξιολόγηση,προβολή), τόσο σε επίπεδο εκπαιδευτικών όσο και μαθητών. Καθώς επίσης και η χρήση των Τ.Π.Ε. (Εκπαιδευτικό λογισμικό, Λογισμικό ανοικτού κώδικα, Web 2.0. tools κ.α) όχι μόνο για την υλοποίηση του έργου και την παραγωγή των αποτελεσμάτων αλλά και για την ενίσχυση της συνεργατικότητας και όχι απλά της επικοινωνίας μεταξύ των σχολείων. Τα εργαλεία Web μπορούν να χρησιμοποιηθούν από την αρχή του έργου συμβάλλοντας στον καλύτερο σχεδιασμό του έργου και των προδιαγραφών του κυρίως από του εκπαιδευτικούς που έχουν αναλάβει το συντονισμό. Εργαλεία όπως το Padlet και το TitanPad δίνουν τη δυνατότητα στους συντονιστές να δημιουργήσουν διαδικτυακά συνεργατικούς εικονικούς τοίχους που επιτρέπουν την συγγραφή κειμένου σε πραγματικό χρόνο από πολλούς χρήστες. Διαμορφώνεται με αυτόν τρόπο συνεργατική επικοινωνία ικανή να διαμορφώσει εύκολα και αποτελεσματικά τις προδιαγραφές του έργου και τα επιμέρους βήματα αλλά (παράλληλα δίνει τη δυνατότητα στους συντονιστές) να επανέλθουν εξίσου εύκολα για να τροποποιήσουν οποιοδήποτε στοιχείο ή βήμα επιθυμούν οι συντονιστές.

Στη συνέχεια θα δούμε τον προγραμματισμό και την υλοποίηση ενός ενδεικτικού έργου eTwinning όπου όλα αυτά τα εργαλεία θα δώσουν λύση σε κάθε φάση της υλοποίησης του έργου. Τα έργο που θα δημιουργηθεί έχει όνομα “A day without primes” και στοχεύει σε μαθητές 5ης και 6ης τάξης δημοτικού (ηλικιακή ομάδα:10-12 ετών). Τα μαθήματα που θα εμπλακούν είναι της Πληροφορικής, των Μαθηματικών, της Γλώσσας, των Αγγλικών, των Εικαστικών, της Ιστορίας και της Μουσικής. Η μέθοδος που θα χρησιμοποιηθεί είναι το *Digital Story Telling*. Στο τέλος οι συνεργαζόμενοι μαθητές θα παραδώσουν και θα μοιραστούν μία σύντομη ψηφιακή ιστορία με τη μορφή ταινίας με θέμα τα μαθηματικά και συγκεκριμένα των πρώτων αριθμών και τη συμβολή τους στη διαμόρφωση της διαδικτυακής πραγματικότητας, όπως αυτή υπάρχει στις μέρες μας. Μέσα από όλη αυτήν την εκπαιδευτική διαδικασία οι μαθητές μας θα μάθουν για τη σπουδαιότητα των μαθηματικών και των πρώτων αριθμών στην καθημερινή μας ζωή οδηγώντας τους σε μεγαλύτερη κατανόηση θεμελιωδών εννοιών στο κόσμο των μαθηματικών, καθώς επίσης σε καλύτερη εξοικείωση και μεγαλύτερη αγάπη και ενδιαφέρον για τα μαθηματικά. Θα γνωρίσουν το θαυμαστό κόσμος της Πληροφορικής και της Τεχνολογίας του Διαδικτύου, τις δυνατότητες και τα άλματα που έχουν επιτευχθεί χάρη στους πρώτους αριθμούς αλλά και τις παγίδες και κινδύνους που ελλοχεύουν από την πλοήγηση στο Διαδίκτυο. Θα έρθουν σε επαφή με ιστορικά στοιχεία των μαθηματικών αλλά και βιογραφίες μεγάλων μαθηματικών που

ασχολήθηκαν με τους πρώτους αριθμούς και θα τους διδάξουν την αφοσίωση και την επιστημονική ανιδιοτέλεια που τους διέκρινε. Θα εξασκήσουν την Αγγλική Γλώσσα αλλά και την Ελληνική μέσα από την συγγραφή συνεργατικών κειμένων και σεναρίων για την ταινία τους. Θα σχεδιάσουν σε χαρτί αλλά και θα παράγουν ψηφιακές εικόνες και βίντεο. Θα επενδύσουν την ταινία τους με ενορχηστρωμένες συνθέσεις αλλά και δικές τους δημιουργίες. Και όλα αυτά θα πραγματοποιηθούν μέσα από συνεργατικά διαδικτυακά εργαλεία γνωστά και σαν Web2.0 Tools αλλά και (μέσα από) εργαλεία ανοικτού κώδικα όπως το Golgster για διαδραστικές ψηφιακές αφίσες, τα Padlet και TitanPad για τη συγγραφή του σεναρίου, το audacity για την επεξεργασία, ηχογράφηση και δημιουργία μουσικών συνθέσεων, το Kizoa και το Slideshare για να παρουσιάζουν την εξέλιξη της δουλειάς τους σε κάθε φάση του έργου, το Joomag για τη δημιουργία ψηφιακού περιοδικού που θα φιλοξενεί θέματα με τα οποία έρχονται οι μαθητές σε επαφή καθόλη τη διάρκεια του έργου και πολλά άλλα. Τέλος η προώθηση της δουλειάς τους θα γίνει μέσα από σελίδες κοινωνικής δικτύωσης για να προσεγγίσουν μαθητές της ηλικίας τους και να γίνουν φορείς όλης αυτής προσπάθειας αλλά και των ωφέλιμων αποτελεσμάτων της.

Για την υλοποίηση του έργου θα χρησιμοποιηθεί το εργαστήριο πληροφορικής και η αίθουσα των εικαστικών. Τα laptop του εργαστηρίου με σύνδεση στο διαδίκτυο για χρήση των Web2.0 εργαλείων και εγκατεστημένα όλα τα απαραίτητα λογισμικά ανοικτού κώδικα για την δημιουργία των ενδιάμεσων και τελικών παραδοτέων.

Προσδοκίες και οφέλη

Το μεγαλύτερο όφελος (Robin 2008) εμφανίζεται όταν ο καθοδηγητής αναθέτει στο μαθητή ή σε ομάδα μαθητών να δημιουργήσουν τη δική τους ψηφιακή ιστορία αναπτύσσοντας με τον τρόπο αυτό συγκεκριμένες δεξιότητες: ψηφιακή και παγκόσμια δεξιότητα, τεχνολογική, οπτική και πληροφοριακή δεξιότητα. Με την ενσωμάτωση της μεθόδου της ψηφιακής ιστορίας στην διδακτέα ύλη έρχεται η πρώτη κατάκτηση των γνωστικών δεξιοτήτων μέσα από απλές δραστηριότητες κατά τη διάρκεια των σχολικών ωρών. Καθώς η ψηφιακή ιστορία είναι πιο ενδιαφέρουσα και συναισθηματικά φορτισμένη έχει άμεση και μεγάλης διάρκειας επίδραση στους μαθητές. Ο αντίκτυπος της όλης διαδικασίας φαίνεται από τα πρώτα κιόλας στάδια αξιολόγησης και ανατροφοδότησης της δουλειάς τους από άλλους μαθητές και εμπλεκόμενους στην εκπαιδευτική διαδικασία. Η κοινοποίηση του προγραμματισμού, της περιγραφής των δραστηριοτήτων, της αξιολόγησης και των σχολίων μέσα από διάφορους χώρους κοινωνικής δικτύωσης οδηγεί σε μία καλύτερη και βαθύτερη κατανόηση του αντίκτυπου της δουλειάς και του έργου πάνω στους μαθητές, οι οποίοι θα γίνουν με τη σειρά τους φορείς της γνώσης και της εμπειρίας που αποκόμισαν. Τέλος, είναι άμεσα ορατές οι παιδαγωγικές επιπτώσεις της ψηφιακής ιστορίας μέσα από την εμπλοκή των μαθητών σε μία διαδικασία ανάληψης διαφορετικών ρόλων και τη χρήση ποικίλων εργαλείων για την επίτευξη του συνεργατικού χαρακτήρα του έργου. Ένα ποιοτικό eTwinning έργο θα πρέπει να χρησιμοποιεί εργαλεία ΤΠΕ που προωθούν τη δημιουργικότητα και την καινοτομία, εργαλεία που αυξάνουν τα κίνητρα μάθησης και ενεργοποιούν τους μαθητές, που προβάλουν τα αποτελέσματα του έργου σε ευρύτερο κοινό, έξω από το σχολικό πλαίσιο. Και σε αυτή την κατεύθυνση κινείται το παράδειγμα του *Digital Story Telling* και της εφαρμογής του τόσο σε συνεργατικά έργα όσο και στην καθημερινή εκπαιδευτική διαδικασία.

Αναφορές

Center for Digital Story Telling (2005) retrieved from http://storycenter.org/ (2005). Ημερομηνία πρόσβασης 15.09.2014

http://www.photobus.co.uk/. Ημερομηνία πρόσβασης 15.09.2014

http://digitalstorytelling.coe.uh.edu/. Ημερομηνία πρόσβασης 12.09.2014

Robin, B. (2008). Digital storytelling: a powerful technology tool for the 21st classroom. *Theory into practice* 47, pp.220-228.

Pierson, M. E. (2001). Technology integration practice as a function of pedagogical expertise. *Journal of Research on Computing in Education*, 33, 413–430.

http://samanthamorra.com/2013/06/05/edudemic-article-on-digital-storytelling/ Ημερομηνία πρόσβασης 15.09.2014

http://answergarden.ch Ημερομηνία πρόσβασης 15.09.2014

http://www.slideshare.net/ Ημερομηνία πρόσβασης 15.09.2014

http://www.joomag.com/ Ημερομηνία πρόσβασης 15.09.2014

http://www.kizoa.com/ Ημερομηνία πρόσβασης 15.09.2014

www.glogster.com Ημερομηνία πρόσβασης 15.09.2014

www.voki.com Ημερομηνία πρόσβασης 15.09.2014

www.padlet.com Ημερομηνία πρόσβασης 15.09.2014

https://titanpad.com Ημερομηνία πρόσβασης 15.09.2014

www.socrative.com Ημερομηνία πρόσβασης 15.09.2014

«eTwinning: ένα συνεργατικό εργαλείο στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση»

Παναγούλα Παπαδημητροπούλου
Εκπαιδευτικός ΠΕ60

yioulipapad@gmail.com

Μπουλιέρης Θωμάς
Εκπαιδευτικός ΠΕ06

thomasboulieris@gmail.com

Μπαρής Θεόδωρος
Προϊστάμενος Επιστημονικής & Παιδαγωγικής Καθοδήγησης Π.Ε. Περιφερειακής Διεύθυνσης Εκπαίδευσης Δυτικής Ελλάδας

barist000@gmail.com

Περίληψη

Η παρούσα πιλοτική έρευνα έχει ως στόχο τη διερεύνηση του πλαισίου συνεργασίας μεταξύ των εκπαιδευτικών όσον αφορά στο σχεδιασμό και την υλοποίηση ευρωπαϊκών προγραμμάτων eTwinning, στην καταγραφή ενδεχόμενων προβλημάτων που δημιουργούνται κατά την υλοποίησή τους και την αναζήτηση προτάσεων που θα συμβάλλουν στην περαιτέρω αξιοποίηση των δυνατοτήτων που προσφέρουν τα εν λόγω προγράμματα. Το δείγμα της έρευνας συγκροτούσαν 17 εκπαιδευτικοί διαφόρων ειδικοτήτων που υπηρετούν στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση και έχουν υλοποιήσει προγράμματα eTwinning, δεδομένου ότι η εμπειρία των εκπαιδευτικών αποτέλεσε βασική επιδίωξη για την ποιοτική διερεύνηση του θέματος.

Ως μέσο συλλογής των δεδομένων αξιοποιήθηκε ένα αυτοσχέδιο ερωτηματολόγιο το οποίο περιλάμβανε δέκα τρεις (13) ερωτήσεις κλειστού και ανοιχτού τύπου. Τα αποτελέσματα της έρευνας κατέδειξαν τη σημασία και την ανάγκη ανάπτυξης δικτύων συνεργασίας εντός της σχολικής μονάδας σε όλα τα επίπεδα (τόσο μεταξύ των μαθητών, όσο και μεταξύ των εκπαιδευτικών), προκειμένου να υπερκεραστούν τα όποια προβλήματα ανακύπτουν και να μεγιστοποιηθούν τα πολλαπλά οφέλη για την εκπαιδευτική κοινότητα που αποφέρει η συμμετοχή στα προγράμματα eTwinning.

Λέξεις κλειδιά:

ευρωπαϊκά προγράμματα, συνεργατικότητα, eTwinning.

Εισαγωγή

Τα ευρωπαϊκά προγράμματα που απευθύνονται στις σχολικές μονάδες και, εν γένει, στην εκπαιδευτική κοινότητα αποσκοπούν στη βελτίωση της ποιότητας του παρεχόμενου εκπαιδευτικού έργου, θέτοντας ως προτεραιότητα την διαμόρφωση ενεργών ευρωπαίων πολιτών διαμέσου της ανάπτυξης κοινής ευρωπαϊκής κουλτούρας, της πολιτισμικής ανταλλαγής και της προώθησης της συνεργασίας σε όλα τα επίπεδα. Παράληλα, η ενσωμάτωση και η αξιοποίηση της μη-τυπικής ή/και άτυπης μαθησιακής διαδικασίας που απαιτείται κατά την υλοποίηση των ευρωπαϊκών προγραμμάτων, συμβάλλει στην προώθηση των τεσσάρων (4) πυλώνων της εκπαίδευσης που ορίζει η UNESCO και συνοψίζονται στις αρχές (α) να μάθουμε πώς να μαθαίνουμε, (β) να μάθουμε να πράττουμε, (γ) να μάθουμε να συνυπάρχουμε και (δ) να μάθουμε να υπάρχουμε. (Αξίες της UNESCO στην εκπαίδευση του 21ου αιώνα)

Προς ένα συνεργατικό σχολείο

Η σύγχρονη παιδαγωγική θέτει τις διαμαθητικές σχέσεις και την ολόπλευρη γνωστική, συναισθηματική και κοινωνική ανάπτυξη των μαθητών στο επίκεντρο της μαθησιακής διαδικασίας, επενδύοντας στη δυναμική της ομάδας και στην καλλιέργεια συνεργατικού κλίματος μεταξύ των μαθητών και των εκπαιδευτικών. Ως εκ τούτου, η γνώση παύει να έχει τη μορφή «παροχής» από το δάσκαλο προς τους μαθητές αλλά μεταβάλλεται σε μία δυναμική, ανακαλυπτική και συνεργατική

διαδικασία έρευνας και προσωπικής κατασκευής των μαθητών (Wilson, 1996). Δηλαδή, οι μαθητές καλούνται να «επιλύσουν» προβλήματα και να εμπλακούν ενεργά, με απώτερο στόχο την κατάκτηση ‘μονιμότερης’ και βιωματικής γνώσης, η οποία θα εμπλέκει όλες τις πτυχές της προσωπικότητάς τους, θα αποκωδικοποιεί τις αρχές που διέπουν τα ΔΕΠΠΣ και τα ΑΠΣ και θα ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις της σύγχρονης εκπαιδευτικής πραγματικότητας, που επιτάσσει ένα σχολείο αλληλεπιδραστικό και ανοιχτό στην κοινωνία. (Jonassen & Land, 2000. Dillenbourg,1995).

Παράλληλα, με βάση τις αρχές του συνεργατικού σχολείου, ο εκπαιδευτικός δεν αποτελεί πλέον το επίκεντρο της μαθησιακής διαδικασίας αλλά ο ρόλος του καθίσταται υποστηρικτικός, επιδιώκοντας να διευκολύνει το μαθητή στην ευρετική πορεία προς την γνώση. Δηλαδή λειτουργεί ως εμφυχωτής και οραματιστής, προβαίνει σε συνετή επιλογή των αρχών και των μέσων που συγκροτούν τη διδακτική πράξη, διδάσκει την «ουσία», με βάση τις ανάγκες, τις ικανότητες και τις δεξιότητες των μαθητών και αξιοποιεί τις ψυχολογικές και συναισθηματικές τους ιδιαιτερότητες (Κακλαμάνης, 2005).

Επιπλέον, συνυπολογίζει τις ανάγκες και τις ικανότητες επικοινωνίας των μαθητών που διστάζουν να συμμετέχουν σε επικοινωνιακές δραστηριότητες και προσαρμόζει τις απαιτήσεις του στις προϋποθέσεις που θέτει η Διαφοροποιημένη Παιδαγωγική, δηλαδή «προσαρμόζει τις μαθησιακές θεωρίες και τα εγχειρίδια στη μαθησιακή κατάσταση, στα προφίλ, στις δυνατότητες και στη μαθησιακή στρατηγική των μαθητών» (Πρόσκολλη, 1999:242).

Συνέργεια στα πλαίσια της Σχολικής μονάδας

Οι εκπαιδευτικοί, στο ήδη πολύπλοκο παιδαγωγικό τους έργο, καλούνται να αντιμετωπίσουν τις πολλαπλές προκλήσεις που επιτάσσουν οι σύγχρονες κοινωνικοοικονομικές συνθήκες. Στο πλαίσιο αυτό, η διαμόρφωση συνεργατικής κουλτούρας εντός της σχολικής μονάδας αλλά και ευρύτερα μπορεί να αποτελέσει το εφόδιο για να επιτευχθούν πληρέστερα οι παιδαγωγικοί στόχοι και, παράλληλα, να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά τα όποια προβλήματα προκύπτουν (O’Keefe,2005).

Επιπλέον, η συνεργασία στα πλαίσια της σχολικής μονάδας αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την προσωπική και επαγγελματική ανάπτυξη του εκπαιδευτικού προσωπικού, για την βελτίωση των συνθηκών της καθημερινότητάς και των διαπροσωπικών σχέσεων της σχολικής κοινότητας αλλά και για την διαχείριση της σχολικής τάξης και των εκάστοτε προβλημάτων που ανακύπτουν.

Παράλληλα, ο εκπαιδευτικός που επιδιώκει συστηματικά τις συνεργασίες μπορεί να αποτελέσει ένα αθόρυβο πρότυπο συνεργασίας για τους μαθητές του, ενθαρρύνοντας και προάγοντας, κατ’αυτόν τον τρόπο, την καλλιέργεια κλίματος συνεργασίας μεταξύ των μαθητών.

Τα ευρωπαϊκά προγράμματα (eTwinning)

Στο πλαίσιο της πρόκλησης για τη διαμόρφωση μίας Νέας Ευρωπαϊκής Διάστασης της εκπαίδευσης που θα αξιοποιεί τις αρχές του συνεργατικού σχολείου και θα ευνοεί την απρόσκοπτη και δημιουργική διακίνηση ανθρώπων και ιδεών, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρέχει πληθώρα ευκαιριών για διαδικτυακές συνεργασίες και συμμετοχές σε διαγωνισμούς, σε δράσεις φορέων και σε projects που μπορούν να αξιοποιηθούν από τη σχολική κοινότητα. Μία από αυτές τις δράσεις, η οποία επιδιώκει να φέρει τα σχολεία των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης πιο κοντά με απώτερο στόχο την επικοινωνία, την ανταλλαγή καλών πρακτικών και την άμεση συνεργασία, είναι το eTwinning, το οποίο ξεκίνησε από το 2005 ως κύρια δράση του eLearning Programme.

Στο εν λόγω πρόγραμμα, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να ξεκινήσουν μια άμεση συνεργασία με άλλες Σχολικές Μονάδες χρησιμοποιώντας διάφορα εργαλεία που είναι προσαρμοσμένα στην πλατφόρμα του eTwinning/twinspace και τα οποία μπορούν να αξιοποιήθούν δημιουργικά, με βάση τους τιθέμενους στόχους του εκάστοτε υλοποιούμενου προγράμματος. Επιπλέον, η πλατφόρμα του eTwinning.net παρέχει τη δυνατότητα για διαρκή επιμόρφωση των μελών της σε λογισμικά και συνεργατικά εργαλεία του διαδικτύου (web-tools), εξοπλίζοντας τον εκπαιδευτικό με την ειδική τεχνογνωσία που θα τον διευκολύνει σε κάθε προσπάθεια να ενσωματώσει τις ΤΠΕ στη διδασκαλία του.

Άλλωστε, υλοποιείται πλέον πληθώρα σεμιναρίων και ιστοσεμιναρίων (webinars) με δομή ασύγχρονη και εξ’ αποστάσεως για να μπορεί ο κάθε εκπαιδευτικός να έχει διαρκή ενημέρωση και να αποκτά τις απαραίτητες γνώσεις που θα διευκολύνουν το έργο του στην τάξη. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί το πρόσφατο σεμινάριο eTwining/moodle με θέμα: «Ενσωμάτωση Συνεργατικών Δραστηριοτήτων στα Έργα eTwinning»

Μεθοδολογικό πλαίσιο

Στόχος της παρούσας πιλοτικής έρευνας είναι η διερεύνηση των κριτηρίων που τίθενται από τους εκπαιδευτικούς για την επιλογή προγραμμάτων eTwinning, η καταγραφή των ενδεχόμενων προβλημάτων που ανακύπτουν κατά το σχεδιασμό και την υλοποίηση καθώς και η διατύπωση προτάσεων που θα συμβάλλουν στην περαιτέρω αξιοποίηση των δυνατοτήτων που προσφέρει η εν λόγω δράση.

Μέσο συλλογής δεδομένων

Ως μέσο συλλογής των δεδομένων αξιοποιήθηκε ένα αυτοσχέδιο ερωτηματολόγιο το οποίο περιλάμβανε δέκα τρεις (13) ερωτήσεις κλειστού και ανοιχτού τύπου. Οι ερωτήσεις κλειστού τύπου αφορούσαν τα δημογραφικά στοιχεία και ορισμένες πληροφορίες για τη συμμετοχή των ερωτωμένων στα προγράμματα eTwinning (ειδικότητα, φύλλο, χρόνια υπηρεσίάς, σε πόσα προγράμματα eTwinning έχουν συμμετάσχει, αν ήταν συντονιστές/-στριες (coordinator) σε κάποιο από αυτά, πόσα προγράμματα έχουν υλοποιήσει, εαν έχουν συνεργαστεί και με άλλους εκπαιδευτικούς του σχολείου τους). Οι ερωτήσεις ανοιχτού τύπου, στις οποίες δόθηκε έμφαση καθώς παρέχουν τη δυνατότητα στους εκπαιδευτικούς να εκφράσουν ελεύθερα και χωρίς περιορισμούς τις απόψεις τους, αναφέρονταν στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί κάθε φορά που σχεδιάζουν και υλοποιούν ένα πρόγραμμα eTwinning, στα κριτήρια που θέτουν στον σχεδιασμό ενός έργου eTwinning αναφορικά με την επιλογή του θέματος και της τάξης που θα συνεργαστούν, καθώς και στις προτάσεις τους σχετικά με το τι θα διευκόλυνε τη συνεργασία στο σχολείο τους για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση των εν λόγω προγραμμάτων.

Δείγμα

Ως προς την επιλογή του δείγματος αξιοποιήθηκε η δειγματοληψία ευκολίας (convenience sample) (Robson, 2007), δεδομένου ότι η απουσία δειγματοληπτικών πλαισίων, όπως π.χ. κατάλογοι εκπαιδευτικών που έχουν υλοποιήσει αντίστοιχα προγράμματα, δεν επέτρεπε τη διεξαγωγή τυχαίας δειγματοληψίας. Ειδικότερα, το δείγμα της πιλοτικής έρευνας αποτέλεσαν δέκα επτά (17) εκπαιδευτικοί που υπηρετούν στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση και έχουν υλοποιήσει προγράμματα eTwinning.

Πιο αναλυτικά, στην έρευνα συμμετείχαν 15 γυναίκες (ποσοστό 88%) και 2 άνδρες (ποσοστό 12%). Η αυξημένη συμμετοχή των γυναικών αποδίδεται στο γεγονός ότι στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση το διδακτικό προσωπικό αποτελείται κυρίως από γυναίκες.

Η ειδικότητα των συμμετεχόντων απεικονίζεται στο σχήμα 1

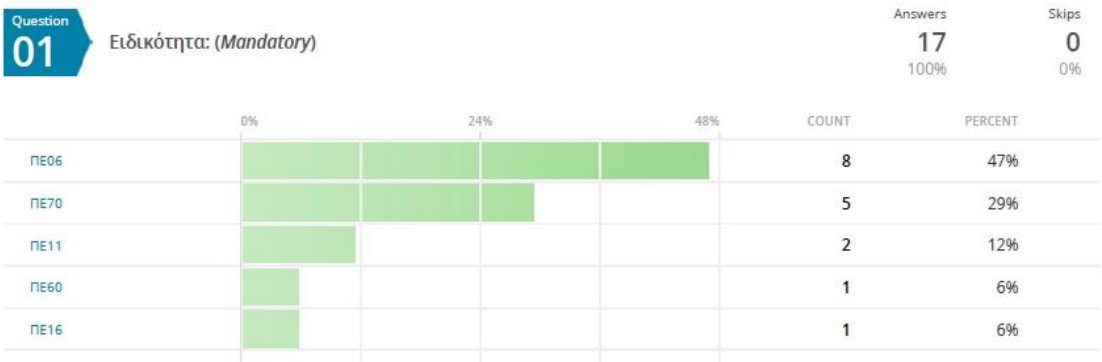

Σχήμα 1: Ειδικότητες συμμετεχόντων στο δείγμα

Στο δείγμα υπερτερούν οι εκπαιδευτικοί αγγλικής γλώσσας, δεδομένου ότι η εξοικείωση τους με τη χρήση των αγγλικών, τα οποία είναι απαραίτητα για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση ευρωπαϊκών προγραμμάτων, λειτουργεί ως συγκριτικό πλεονέκτημα για την συγκεκριμένη ειδικότητα για την ανάληψη αντίστοιχων προγραμμάτων.

Ως προς την προϋπηρεσία, 3 εκπαιδευτικοί (ποσοστό 18%) είχαν 6-10 έτη προϋπηρεσίας, 3 εκπαιδευτικοί (ποσοστό 18%) είχαν 11-15 έτη προϋπηρεσίας, 3 εκπαιδευτικοί (ποσοστό 18%) είχαν 16-20 έτη προϋπηρεσίας, 6 εκπαιδευτικοί (ποσοστό 34%) είχαν 21-25 έτη προϋπηρεσίας και δύο εκπαιδευτικοί (ποσοστό 12%) εργάζονταν περισσότερα από 26 έτη.

Επιπλέον, οι 9 εκπαιδευτικοί (ποσοστό 52%) είχαν συμμετάσχει σε 1-3 προγράμματα eTwinning, οι 4 εκπαιδευτικοί (ποσοστό 24%) είχαν υλοποιήσει 4-6 προγράμματα eTwinning και οι υπόλοιποι 4 εκπαιδευτικοί (ποσοστό 24%) συμμετείχαν σε περισσότερα από 6 προγράμματα.

Το γεγονός ότι η πλειοψηφία των συμμετεχόντων είχε σημαντική εμπειρία στην υλοποίηση αντίστοιχων προγραμμάτων, γεγονός που προσδίδει ιδιαίτερη βαρύτητα στις απόψεις τους για την περαιτέρω αξιοποίηση και βελτίωση του σχεδιασμού και της υλοποίησης προγραμμάτων eTwinning, πιστοποιεί και η συμμετοχή τους ως συντονιστές (coordinators) σε αυτά, δεδομένου ότι οι 13 εκπαιδευτικοί (ποσοστό 76%) είχαν συμμετάσχει ως συντονιστές σε κάποια προγράμματα eTwinning που ανέλαβαν. Ειδικότερα, οι 10 εκπαιδευτικοί (ποσοστό 77%) είχαν συντονίσει 1-3 προγράμματα ενώ οι 3 εκπαιδευτικοί (ποσοστό 23%) συμμετείχαν ως συντονιστές σε 4-6 προγράμματα eTwinning.

Επιπλέον, οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί που συμμετείχαν στην έρευνα ανέφεραν ότι είχαν συνεργαστεί με άλλους εκπαιδευτικούς κατά την υλοποίηση προγραμμάτων eTwinning. Σχηματικά, οι απαντήσεις των εκπαιδευτικών ως προς τη δημιουργία συνεργασιών απεικονίζονται στο σχήμα 2

Σχήμα 2: Συνεργασία με άλλους εκπαιδευτικούς

Ανάλυση των δεδομένων

Για την ανάλυση των δεδομένων που προέκυψαν από τις ερωτήσεις κλειστού τύπου πραγματοποιήθηκε ποσοτική ανάλυση ενώ για τα δεδομένα που προήλθαν από τις ερωτήσεις ανοιχτού τύπου αξιοποιήθηκε η θεματική ανάλυση περιεχομένου.

Αποτελέσματα:

Στο σχήμα 3 αποτυπώνονται τα κυριότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί κατά το σχεδιασμό και την υλοποίηση προγραμμάτων eTwinning, όπως αναφέρθηκαν από τους συμμετέχοντες στην έρευνα.

Σχήμα 3: Προβλήματα κατά τον σχεδιασμό και την υλοποίηση προγραμμάτων eTwinning

Στο σχήμα 4 παρουσιάζονται σχηματικά οι προτάσεις των eTwinners για τη βελτίωση υλοποίησης προγραμμάτων eTwinning.

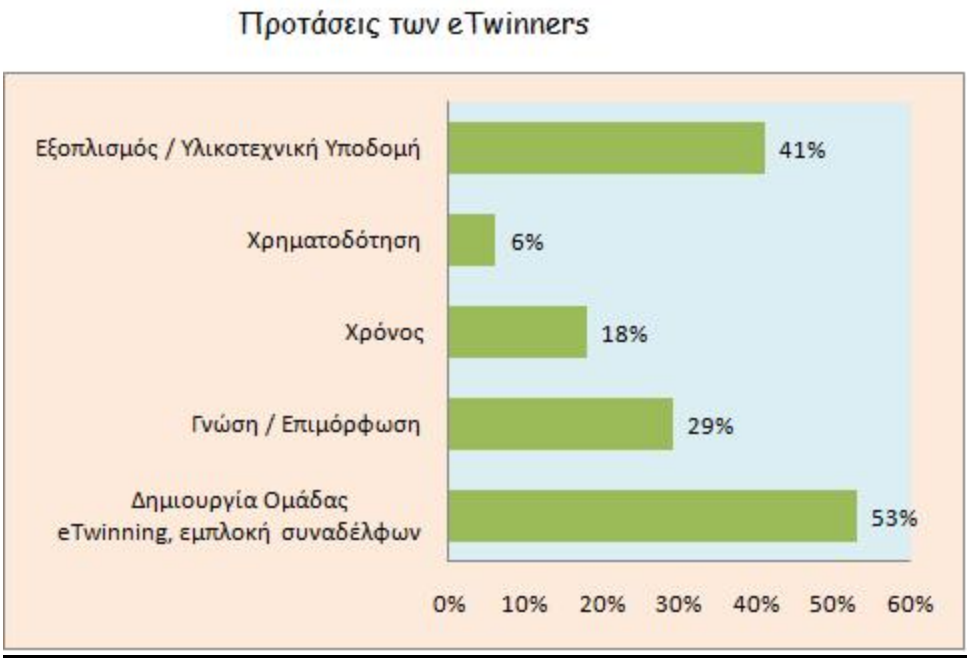

Σχήμα 4: Προτάσεις βελτίωσης των eTwinners

Στο σχήμα 5 παρουσιάζονται τα κριτήρια που τίθενται από τους συμμετέχοντες ως προς την επιλογή θέματος προγραμμάτων eTwinning.

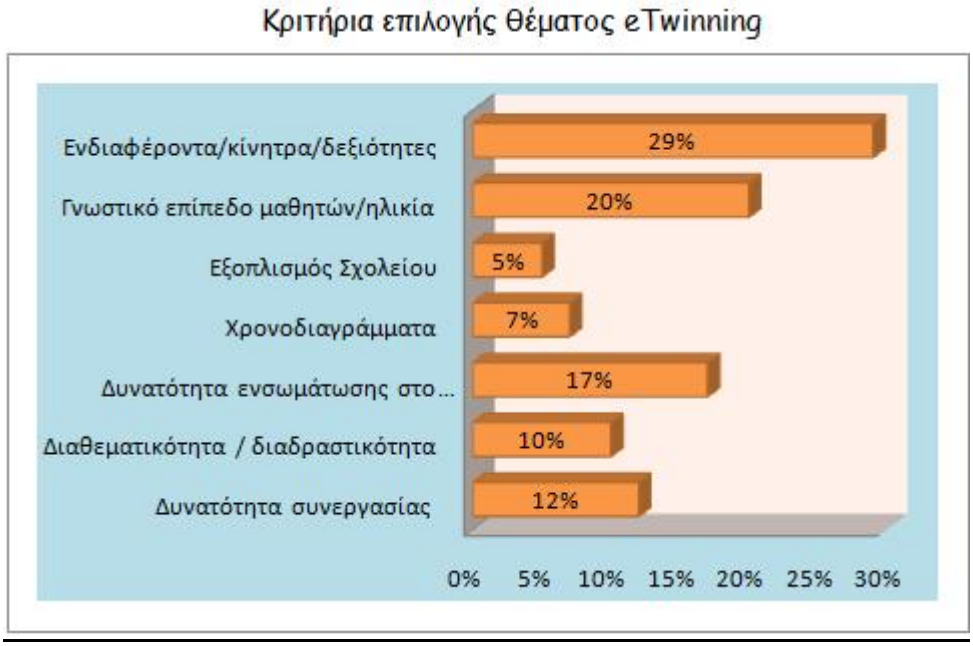

Σχήμα 5: Κριτήρια επιλογής θέματος eTwinning

<u>Συζήτηση</u>

Από την επεξεργασία των απαντήσεων, διαπιστώνουμε ότι η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών αναφέρει ως βασικό πρόβλημα κατά το σχεδιασμό και την υλοποίηση προγραμμάτων eTwinning τον περιορισμένο χρόνο που διατίθεται από τη σχολική μονάδα για την απασχόληση με τα καινοτόμα ή ευρωπαϊκά προγράμματα, δεδομένου ότι στο πλαίσιο του ωρολογίου προγράμματος η ενασχόληση των εκπαιδευτικών σε αντίστοιχα προγράμματα δεν μπορεί να υπερβαίνει τις δυο (2) ώρες εβδομαδιαίως, εφόσον η υλοποίηση ευρωπαϊκών προγραμμάτων δεν έχει ενσωματωθεί στο αναλυτικό

πρόγραμμα. Επιπλέον, οι δυσκολίες ως προς την διαχείριση του περιορισμένου χρόνου επιτείνονται από την πίεση που υφίστανται οι εκπαιδευτικοί για την κάλυψη της διδακτέας ύλης.

Επίσης, σύμφωνα με τους συμμετέχοντες στην έρευνα, η διαθέσιμη υλικοτεχνική υποδομή (εργαστήριο πληροφορικής, πρόσβαση σε υπολογιστές, σύνδεση στο ίντερνετ) αποτελεί άλλη μια παράμετρο που δυσχεραίνει την υλοποίηση ανάλογων προγραμμάτων. Μάλιστα, αναφέρθηκε ως πρόβλημα ακόμα και η εξοικείωση με τη χρήση των νέων τεχνολογιών από συνεργάτες του εκάστοτε έργου, γεγονός που καθιστά απαραίτητη τη στοχευμένη επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στις νέες τεχνολογίες, ώστε να μπορούν να ανταποκριθούν με επάρκεια στις απαιτήσεις υλοποίησης των ευρωπαϊκών προγραμμάτων. Τέλος, θίγεται το πρόβλημα της μη συστηματικής συμμετοχής όλων των εταίρων μέχρι την ολοκλήρωση του προγράμματος, καθώς και λειτουργία ορισμένων εταίρων ως «συνεργάτες φαντάσματα» (ghost partners), καθώς συμμετέχουν μόνο εικονικά και δυσχαιρένουν την πρόοδο του έργου.

Επίσης, το ζήτημα της συνεργασίας συνιστά ένα κομβικό θέμα που απασχολεί τους εκπαιδευτικούς κατά την υλοποίηση προγραμμάτων eTwinning, καθώς συχνά, με βάση τις απαντήσεις των συμμετεχόντων στην έρευνα, δε φαίνεται να υπάρχει επαρκής χώρος που να ευνοεί την ανάπτυξη των συνεργασιών είτε μεταξύ των διαφόρων ειδικοτήτων είτε μεταξύ των Διευθυντών με το εκπαιδευτικό προσωπικό.

Επιπλέον, το ζήτημα της γλώσσας επικοινωνίας και συνεργασίας με τους εταίρους από άλλες χώρες φαίνεται να λειτουργεί ανασταλτικά για ορισμένους εκπαιδευτικούς που επιθυμούν να υλοποιήσουν προγράμματα eTwinning. Ωστόσο, το πρόβλημα γνώσης της αγγλικής γλώσσας φαίνεται ότι μπορεί, εν μέρει, να αντιμετωπιστεί για ορισμένου είδους συνεργασίες, καθώς με βάση τις πρόσφατες αλλαγές και τη συμμετοχή της Ελλάδας στο πιλοτικό πρόγραμμα επιτρέπεται πλέον σε εκπαιδευτικούς της ίδιας χώρας να είναι συντονιστές ενός προγράμματος.

Παράλληλα, με βάση τις προτάσεις των eTwinners, η ενθάρρυνση της συνεργασίας, η επικαιροποίηση της υλικοτεχνικής υποδομής καθώς και η συγκρότηση μιας ομάδας εκπαιδευτικών (εντός της σχολικής μονάδας) που θα αναλαμβάνουν συνεργατικά πλέον την διεξαγωγή ανάλογων προγραμμάτων φαίνεται ότι θα συμβάλλει θετικά στην υλοποίηση προγραμμάτων eTwinning και θα ενθαρρύνει περαιτέρω τη συμμετοχή περισσότερων εκπαιδευτικών. Επιπλέον, η στελέχωση όλων των σχολικών μονάδων με εκπαιδευτικό της Πληροφορικής κρίνεται ότι θα διευκολύνει την υλοποίηση ευρωπαϊκών προγραμμάτων, καθώς καταγράφεται η ανάγκη τηλεδιασκέψεων (teleconferences) και ζωντανής επικοινωνίας που ευνοεί την απευθείας συνεργασία και αμεσότητα στην επικοινωνία μεταξύ των εταίρων.

Ως προς τα κριτήρια που θέτουν οι εκπαιδευτικοί κατά τον σχεδιασμό ενός έργου eTwinning αναφορικά με την επιλογή του θέματος και της τάξης που θα συνεργαστούν, οι συμμετέχοντες στην έρευνα ανέφεραν κατά πλειοψηφία ότι τα ενδιαφέροντα, οι δεξιότητες και τα κίνητρα των μαθητών καθορίζουν, κατά βάση, την ανάληψη ενός προγράμματος. Επίσης, η επίτευξη της συνεργατικότητας σε επίπεδο εκπαιδευτικών αλλά και με τους φορείς που εμπλέκονται σε κάθε πρόγραμμα αποτελεί άλλη μια παράμετρο που αξιολογείται ως σημαντική από τους εκπαιδευτικούς για τον σχεδιασμό προγραμμάτων eTwinning.

Τέλος, το γνωστικό επίπεδο των μαθητών, οι ανάγκες τους, ο σχολικός εξοπλισμός, το χρονοδιάγραμμα δραστηριοτήτων, η δυνατότητα ενσωμάτωσης του eTwinning στο αναλυτικό πρόγραμμα, η διαθεματικοτητα και η διαδραστικότητα αποτελούν ποιότητες που απασχολούν τους εκπαιδευτικούς για την εμπλοκή σε προγράμματα eTwinning, αποδεικνύοντας, εν τέλει, κατά πόσο τελικά οι εκπαιδευτικοί είναι προετοιμασμένοι και συνειδητοποιημένοι κατά την διαδικασία επιλογής ενός προγράμματος.

Επίλογος

Τα Ευρωπαϊκά Προγράμματα προσδίδουν στο εκπαιδευτικό έργο προστιθέμενη αξία, κι αυτό με τη σειρά του ανατροφοδοτεί την μεθοδολογική προσέγγιση των εκπαιδευτικών και αποτρέπει τον ανταγωνιστικό και ατομικό τρόπο οργάνωσης της τάξης. Τα προγράμματα eTwinning, πέρα από την προώθηση και ανάπτυξη των κοινωνικών και γλωσσικών δεξιοτήτων των εμπλεκόμενων σε αυτά, προάγουν τις αξίες ζωής και την συνεργατικότητα, η οποία αποτελεί προϋπόθεση για την διαμόρφωση σκεπτόμενων και ενεργών πολιτών, καθώς, όπως άλλωστε έχει επισημάνει και ο Milan Kundera «η συνεργασία είναι ο πιο αποφασιστικός παράγοντας για την πρόοδο του ανθρώπινου πολιτισμού» .

Βιβλιογραφία

Dillenbourg, P., Baker, M., Blaye, A., & O'Malley, C. (1995). The evolution of research on collaborative learning. In P. Reismann & H. Spada (Eds.), *Learning in Humans and Machines : Towards an Interdisciplinary Learning Science.* Oxford: Elsevier Science Ltd

Jonassen, D., & Land, S. (2000). *Theoretical Foundations of Learning Environments.* London: Lawrence Earlbaum Associates.

O'Keefe, C. (2005). The importance of team teaching / collaboration among extra – classroom teachers. Διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο http://www.serendip.brynmawr.edu/sci_edu/edtech04/expanding/ed225s05/okeefe.html (27/6/2009).

Wilson, B. (1996). *Designing constructivist learning environments.* Englewood Cliffs, N.J.: Educational Technology Publications.

Ιωσηφίδης, Θ. (2008). *Ποιοτικές Μέθοδοι Έρευνας στις Κοινωνικές Επιστήμες.* Αθήνα: Κριτική.

Κακλαμάνης, Θ. (2005). Συνεργατική μάθηση και Τ.Π.Ε. στην Εκπαίδευση. Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων, 10, 130-144.

Πρόσκολλη, Α. (1999). *Différencier les composantes du cours de FLE pour optimiser l'apprentissage*. Πάτρα: ΕΑΠ

Βιολάρη Α.(2006). Η συνεργατική μάθηση στο Νηπιαγωγείο και στο Δημοτικό. Εισήγηση σε Συνέδριο με θέμα «Διαφοροποίηση εργασίας στη σχολική τάξη» (13 Μαΐου 2006).

Η Έκθεση της UNESCO, 398 σελίδες, οι οποίες περιλαμβάνουν έναν πρόλογο του Μ. Κασσωτάκη (σ.15-22), έναν πρόλογο του J. Delors (σ.23-49), και τρία μέρη με τίτλους *Ορίζοντες*, *Αρχές*, *Προσανατολισμοί* με εννέα συνολικά κεφάλαια (σ.55-288).

Η προώθηση της συνεργασίας και η τεχνολογική εξέλιξη στην εκπαίδευση στο έργο eTwinning: “TWIN FEST”

Μπούρα Θεώνη

Εκπαιδευτικός-θεολόγος, εκπόνηση προγράμματος «Twin Fest» στο Πρότυπο Πειραματικό ΓΕΛ Αγίων Αναργύρων
theoniabc@yahoo.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το eTwinning συμβάλει στην ανάπτυξη και καλλιέργεια της συνεργασίας μεταξύ των ειδικοτήτων εντός σχολικής μονάδας αλλά και στη συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών διαφόρων χωρών και πολιτισμών. Εξοικειώνει με την τεχνολογία εκπαιδευτικούς και μαθητές και προωθεί τη χρήση των εργαλείων WEB 2 στην εκπαίδευση. Ενισχύει τη διαπολιτισμικότητα, την πληροφόρηση και τη γνώση και δημιουργεί τις προϋποθέσεις για αποδοχή της διαφορετικότητας και συνεργασίας εξ αποστάσεως.

Οι μαθητές μέσα από το έργο eTwinning “TWIN FEST”ασχολούνται με τα ήθη κι έθιμα του τόπου τους, πληροφορούνται ταυτόχρονα τα ήθη κι έθιμα των άλλων χωρών και κάθε χώρα προβάλει τα δικά της συνδημιουργώντας όλοι μαζί ένα πολιτισμικό πανόραμα. Οι νέοι εκπαιδεύονται στην τεχνολογία κι εξελίσσονται μέσα στην ασφαλή πλατφόρμα του eTwinning. Έχουν τη χαρά να συνδημιουργήσουν έργα με μαθητές άλλων χωρών και πολιτισμών με τρόπο σύγχρονο, φιλικό και τεχνολογικά άψογο. Επικοινωνούν και αλληλεπιδρούν με συμμαθητές τους πλουτίζοντας τις γνώσεις τους και αποκτώντας εμπειρίες γύρω από τον πολιτισμό άλλων λαών. Εκπαιδεύονται στη μεταξύ τους συνεργασία με όρους ισότητας, αλληλοσεβασμού και δίκαιη κατανομή εργασιών. Απολαμβάνουν τα έργα που δημιουργούν και διαχέουν τα αποτελέσματα στην εκπαιδευτική κοινότητα μέσα από το eTwinning.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *Συνεργασία, διαπολιτισμικότητα.*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το eTwinning ήταν η αιτία να αναπτυχθεί στο σχολείο μας ένα έργο που ενέπλεξε κι ένωσε πολλές ειδικότητες. Η συνεργασία και η συνδημιουργία με μαθητές κι εκπαιδευτικούς άλλων χωρών και πολιτισμών (Technological High School *Henri Coandă*, Buzău, Romania, Srednja skola Koprivnica, Croatia, Alp Oğuz Anotolian High School, Turkey) υλοποιήθηκαν με πολύ προθυμία από όλους τους εταίρους. Σε αυτό συντέλεσε η χρήση των Νέων Τεχνολογιών που απλοποίησε πολλά εμπόδια κι έδωσε λύση σε ζητήματα επικοινωνίας κι αλληλεπίδρασης. Η αρχική αμηχανία μας και οι δυσκολίες σύντομα ξεπεράστηκαν και χαρήκαμε τα έργα που συνεργατικά δημιούργησαν οι μαθητές. Η επικοινωνία και η αλληλοβοήθεια λειτούργησαν προσθετικά στη γνώση. Οι μαθητές παρακινούνταν από τους συμμαθητές τους από την Κροατία, την Τουρκία, τη Ρουμανία, ώστε να τολμούν και να εξελίσσονται τεχνολογικά, ανακαλύπτοντας καινούργια συνεργατικά εργαλεία.

ΤΟ ΕΡΓΟ ΜΑΣ «TWIN FEST»

Το έργο που εκπονήσαμε «TWIN FEST», δηλαδή ήθη κι έθιμα, ως έργο eTwinning στο σχολείο μας λειτούργησε ως πόλος έλξης πολλών διαφορετικών και φαινομενικά άσχετων ειδικοτήτων. Η αρχική ιδέα της γυμνάστριας να ασχοληθούμε με την πολιτιστική κληρονομιά του τόπου μας αλλά και των συνεργάτιδων χωρών βρήκε πολύ πρόθυμη τη θεολόγο καθώς και την καθηγήτρια Αγγλικών. Αρχικά τραβήξαμε ένα βίντεο με τους χώρους του σχολείου μας, του Προτύπου Πειραματικού ΓΕΛ Αγίων Αναργύρων, ώστε να γνωρίσουν οι φίλοι μας το σχολείο μας http://vimeo.com/78054667 κι αντίστοιχα μας έδειξαν κι οι Ρουμάνοι το τεχνολογικό σχολείο τους.

Οι Ρουμάνοι εταίροι μας

Φτιάξαμε ένα movie maker http://vimeo.com/78054668 παρουσιάζοντας την πράσινη ταράτσα του σχολείο μας κι ορισμένες οικολογικές δράσεις μας. Η καθηγήτρια Αγγλικών ενέπλεξε τους μαθητές της σε μία βιωματική δράση που τη χάρηκαν πολύ: κατασκεύασαν μία κολοκύθα-πρόσωπο. Επίσης οι μαθητές εξασκώντας κι εξελίσσοντας τα Αγγλικά τους βοήθησαν στη μετάφραση των εθίμων μας.

Η θεολόγος με τους μαθητές της προετοίμασαν χριστουγεννιάτικους ύμνους http://vimeo.com/88739065 και ενώθηκαν με την ομάδα του eTwinning κι έμαθαν να ψάλλουν μαζί. Οι μαθητές δήλωσαν ότι «η βυζαντινή τέχνη είναι πολύ ωραία ακουστικά και αρκετά δύσκολη και εντυπωσιάστηκαν από την εμπειρία τους». Η θεολόγος επισημαίνει ότι αν δεν υπήρχε το eTwinning και η προβολή στους φίλους μας στο εξωτερικό, μάλλον οι μαθητές θα ήταν απρόθυμοι για μία τέτοια διαδικασία.

Οι Έλληνες ψάλουν

Εξάλλου οι μαθητές μας είχαν την ευκαιρία και το κίνητρο μέσα από το «TWIN FEST» να ενσκύψουν στην πολιτιστική παράδοση του τόπου μας και να γνωρίσουν τα ποικίλα τοπικά έθιμα ανταλλάσσοντας φυσικά τις πληροφορίες τους με πληροφορίες για ήθη κι έθιμα της Ρουμανίας, της Τουρκίας, της Κροατίας. Διαπιστώσαμε λοιπόν ότι το eTwinning συνέβαλε όχι μόνο στη γνωριμία άλλων πολιτισμών αλλά και στη λεπτομερέστερη ανακάλυψη και βίωση του δικού μας πολιτισμού. Ενδεικτικά αναφέρουμε την αναβίωση του χορού «γαϊτανάκι» στην αυλή του σχολείου μας την Τσικνοπέμπτη http://player.vimeo.com/video/87331891

αλλά και τη δημιουργία συλλογής εθίμων του Πάσχα από όλη την Ελλάδα.

Η συνεργασία μας με μουσουλμάνους από το σχολείο της Τουρκίας μας έδωσε την ιδέα και το ενδιαφέρον να γνωρίσουμε στους άλλους τα έθιμα της ορθοδοξίας και να μας γνωρίσουν τα έθιμα της θρησκείας τους. Οι μουσουλμάνοι λοιπόν μας παράστησαν ένα

μουσουλμανικό γάμο με τις φορεσιές, τα γαμήλια δείπνα, τα γαμήλια τραγούδια και τους χορούς.

Γαμήλιος χορός Halay

Γαμήλιος χορός Wooden-Spoon Dance

Εμείς στο μάθημα των θρησκευτικών φτιάξαμε πρόσφορο, φέραμε σφραγίδες και δείξαμε τους συμβολισμούς της σφραγίδας και πώς κόβεται το πρόσφορο. Οι μαθητές τραβούσαν βίντεο και φωτογραφίες, τα συνένωσαν σε movie maker http://vimeo.com/95106936 κι έτσι πληροφόρησαν τους μαθητές των άλλων χωρών για το πρόσφορο στη Θεία Λειτουργία. Για να αυξηθεί η μεταξύ μας αλληλεπίδραση, ένας μαθητής δημιούργησε μία google form με ερωτήσεις πάνω στο movie maker και ζητήσαμε από τους συνεργάτες μας να μας την απαντήσουν ηλεκτρονικά. http://bit.ly/1eU5Duc https://docs.google.com/forms/d/1JHJIthh46bFFXv70NoJIcBNl0x8zBJiLqYt0g0qNvZE/viewform Οι απαντήσεις τους ήρθαν σε μας ηλεκτρονικά και έτσι διαπιστώσαμε ότι το eTwinning μπορεί να προάγει τη γνώση και την αξιολόγησή της.

Μοιραστήκαμε με τους φίλους μας από την Τουρκία, την Κροατία, τη Ρουμανία, τον ελληνικό μύθο της αλκυόνας φτιάχνοντας ένα power point. Επισκεφτήκαμε το ελληνικό μουσείο λαϊκής τέχνης κι οι μαθητές ετοίμασαν επίσης παρουσίαση σχετικά με τον ελληνικό λαϊκό πολιτισμό.

Η αλκυόνα

Οι έλληνες σε μουσείο λαϊκής τέχνης

Μας ενθουσίασαν οι χοροί, οι μουσικές και η ευαισθησία των Ρουμάνων και διαπιστώσαμε τη συγγένεια της μουσικής τους παράδοσης με την ελληνική μουσική παράδοση. Η εικόνα και ο ήχος κυριολεκτικά μετέφερε τους μαθητές μας σε πραγματικό περιβάλλον της ρουμανικής παράδοσης. http://www.youtube.com/watch?v=dcYV0MoGi5c Επίσης η πλατφόρμα του eTwinning καθώς και το wiki που φτιάξαμε και η κλειστή ομάδα facebook έδωσε τη δυνατότητα σχολίων και αλληλεπίδρασης των μαθητών και των παραδόσεών τους με σύγχρονα και τεχνολογικά άψογα μέσα. Αφού η μάθηση προκύπτει ως αποτέλεσμα αλληλεπίδρασης και συμμετοχής σε κοινωνικές ομάδες, σύμφωνα με την κοινωνικοπολιτισμική προσέγγιση, (Δαγδιλέλης, 2011) η πολυπολιτισμική ομάδα του eTwinning και οι απεριόριστες δυνατότητες αλληλεπίδρασης που έχει, άφησαν στους μαθητές μας μόνιμα μαθησιακά αποτελέσματα.

ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΤΗΤΑ – ΑΠΟΔΟΧΗ - ΑΛΛΗΛΟΣΕΒΑΣΜΟΣ

Το eTwinning γενικά και το «TWIN FEST» ειδικότερα αλλά και η συνεργασία ειδικοτήτων συνέβαλαν στη διαμόρφωση ανοιχτού πνεύματος των μαθητών μας και κλίματος συνεργασίας κι αποδοχής των συμμαθητών τους από τις άλλες χώρες. Η πολιτιστική ανταλλαγή κι επικοινωνία συνέβαλαν στην αναζήτηση κοινών εθίμων και πρακτικών, στο συσχετισμό των παραδόσεων, αλλά και στον εντοπισμό των διαφοροποιών στοιχείων. Οι Τούρκοι μας έδειξαν το χορό ζεϊμπέκ για παράδειγμα που βεβαίως είναι το Μικρασιάτικο ζεϊμπέκικο. Το αποτέλεσμα είναι οι μαθητές να γνωρίζουν διαφορετικούς πολιτισμούς και

θρησκείες, να τους αποδέχονται και να εκτιμούν τόσο τον πολιτισμό κάθε χώρας όσο και τα πρόσωπα.

Γεύση από πολιτισμό Τουρκίας

Κροατία: Dubrovnik και Pula Arena

Εκτιμούμε ότι η αποδοχή της διαφορετικότητας είναι πρωταρχικός σκοπός της εκπαίδευσης ιδιαιτέρως στις μέρες μας που οι μαθητές μας θα κληθούν ως ενήλικες πλέον να εργαστούν ή να συνεργαστούν με ανθρώπους από άλλες χώρες, διαφορετικής πολιτιστικής ταυτότητας, γλώσσας, θρησκείας κλπ. Ταυτόχρονα θωρακίζει τους μαθητές από ιδεολογίες ρατσισμού και φανατισμού που επιφέρουν κοινωνική και φυλετική ανισότητα και απομονώνουν τους ανθρώπους.

Το eTwinning είναι μία καινοτομία που εκπαιδεύει τους μαθητές σε μία παγκόσμια μαθητική και πολιτιστική κοινότητα και τους εφοδιάζει με γνώση κι αποδοχή της διαφορετικότητας, καλλιεργώντας τους την επικοινωνία και συνεργασία. Επίσης το eTwinning προετοιμάζει τους μαθητές για τα ευρωπαϊκά προγράμματα ενισχύοντας τη διαπολιτισμικότητα και διαμορφώνοντας ευρωπαϊκή κουλτούρα.

ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΩΝ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Ένα άλλο εφόδιο που καλείται να δώσει στους μαθητές η σύγχρονη εκπαίδευση είναι η τεχνολογική τους κατάρτιση, ο ψηφιακός γραμματισμός. Τα κείμενα που χρησιμοποιούνται στη σύγχρονη εκπαίδευση είναι πολυτροπικά δηλαδή φέρουν κείμενο και εικόνα εμπλουτισμένα με ήχο, όπως το power point, η ηλεκτρονική αφίσα και το movie maker. Ενδιαφέρον παρουσιάζει η έρευνα που έγινε σχετικά με την προσέγγιση των μαθητών σε μονοτροπικά και πολυτροπικά κείμενα. Την έρευνα διεξήγαγαν οι Χατζησαββίδης και Γαζάνη σε δεκαοκτώ μαθητές επτά ετών του 33ου Δημοτικού του Ιδρύματος Ασύλου του Παιδιού, το 2002. Η έρευνα στηρίχθηκε στη διερεύνηση και ανάλυση 72 γραπτών κειμένων και 72 εικόνων με θέμα το καρναβάλι και το Πάσχα, τα οποία παρήχθησαν μετά την επίδειξη δύο εικόνων και δύο πολυτροπικών κειμένων δηλαδή κείμενο και εικόνες. (Κουκουνάρας-Λιάγκης, 2011) Βασικός σκοπός ήταν να διερευνηθεί αν και κατά πόσο δύο διαφορετικών ειδών κείμενα -μονοτροπικά και πολυτροπικά- ως πηγές μάθησης, δημιουργίας, ανάπτυξης προσεγγίζονται διαφορετικά από τα παιδιά. Εφάρμοσαν την κριτική ανάλυση λόγου και αυτή έδειξε ότι η εικόνα φαίνεται να είναι κυρίαρχη στις συνειδήσεις των παιδιών και το κείμενο φαίνεται να περιορίζει εν μέρει τη διαμόρφωση της σκέψης και τη φαντασία των υποκειμένων. (Χατζησαββίδης & Γαζάνη, 2010) Αντιλαμβανόμαστε επομένως πόσο προσθετικά στη μάθηση συμβάλει η δημιουργία ενός power point, μιας ηλεκτρονικής αφίσας ενός movie maker, αφού πρόκειται για πολυτροπικά κείμενα που κινητοποιούν και τις οκτώ νοημοσύνες του Gardner, άρα επιδρούν στο σύνολο των μαθητών και κάθε μαθητής μαθαίνει με το δικό του τρόπο ανάλογα με το είδος της νοημοσύνης που διαθέτει. (Gardner, 1993, 1999).

Αναμφίβολα το eTwinning συμβάλει πολύ στην προώθηση των ΤΠΕ στην εκπαίδευση, παρακινώντας μαθητές και καθηγητές να χρησιμοποιήσουν σύγχρονα εργαλεία της τεχνολογίας, όπως είναι τα εργαλεία WEB 2.0 wiki, facebook, google drive, google form, ηλεκτρονική αφίσσα. Η εξ αποστάσεως επικοινωνία και η ανάγκη ανταλλαγής υλικού πολλών MBite, καθώς και η ανάγκη συνεργατικής συνδημιουργίας, μας ώθησαν στη χρήση των τεχνολογικών εργαλείων WEB 2.0. Το βασικότερο πλεονέκτημα αυτών των εργαλείων είναι η ανάπτυξη συνεργατικών δεξιοτήτων στους μαθητές και η καλλιέργεια της αντίληψης ότι όλοι μπορούμε να διαμορφώσουμε και να αλλάξουμε μία κατάσταση. (Αλμπανάκη, 2013)

Το αποτέλεσμα ήταν η εξοικείωση μαθητών και καθηγητών με τα σύγχρονα εργαλεία της τεχνολογίας και η επέκταση της χρήσης τους σε άλλα μαθήματα πέρα από το eTwinning.

Πραγματικά τόσο οι μαθητές όσο και οι καθηγητές που ενεπλάκησαν στο έργο ωφελήθηκαν και εξελίχτηκαν στη χρήση των ΤΠΕ. Αυτό επιτεύχθηκε στην ασφαλή πλατφόρμα του eTwinning με την ενίσχυση και αλληλοϋποστήριξη των εταίρων μας. Η παραγωγή και δημιουργία τεσσάρων movie maker (http://vimeo.com/95106936, http://player.vimeo.com/video/87331891, http://vimeo.com/88739065, http://vimeo.com/78054668), η δημιουργία wiki, η επικοινωνία μέσω κλειστής ομάδας στο facebook, η δημιουργία google form (http://bit.ly/1eU5Duc) και η δημιουργία ηλεκτρονικής αφίσας είναι μερικά από τα αποτελέσματα του έργου μας. Στο eTwinning, κατά τη χρήση των διάφορων εφαρμογών των Νέων Τεχνολογιών, επιτυγχάνεται αξιοποίηση της πολυαισθητηριακής αντίληψης των μαθητών με έμφαση στην οπτικοακουστική επεξεργασία των πληροφοριών. (B. & Kalantzis, M. (2000). Το σπουδαίο εκτιμούμε ότι είναι η διάχυση των τεχνολογικών γνώσεων που αποκτήσαμε μέσα από το eTwinning στα άλλα μαθήματα. Τα συνεργατικά εργαλεία των Νέων Τεχνολογιών πρόσφεραν κατακτημένες δεξιότητες τις οποίες χρησιμοποιούν οι μαθητές στα μαθήματά τους κι ιδιαίτερα στις ομαδικές εργασίες που τους αναθέτουν οι διδάσκοντες, διευκολυνόμενοι έτσι στην επικοινωνία κι αλληλεπίδραση. Συχνά μετέδωσαν οι μαθητές μας τις αποκτηθείσες δεξιότητές τους σε συμμαθητές τους λειτουργώντας με ολιστικό τρόπο τη μάθηση. Προκύπτει ότι τελικά το eTwinning προώθησε και διεύρυνε τη χρήση των WEB 2.0 στην εκπαίδευση.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Το TWIN FEST βοήθησε τους μαθητές να συνεργαστούν, να ενσκύψουν σε διάφορους πολιτισμούς, ήθη κι έθιμα πολλών χωρών, να συνυπάρξουν με άλλους, να επικοινωνήσουν και να αποδεχτούν τη διαφορετικότητα. Επίσης προώθησε την τεχνολογική πρόοδο των μαθητών, τη χρήση νέων εργαλείων και τη διεύρυνση της τεχνολογίας και σε άλλα μαθήματα. Τέλος συνέβαλε στην παραγωγή σύγχρονου διδακτικού υλικού εύκολα προσβάσιμου σε όλους.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Στην καθηγήτρια Αγγλικών του Προτύπου Πειραματικού ΓΕΛ Αγίων Αναργύρων, κ. Μαρία Τσαγκαράκη.

Στη γυμνάστρια του Προτύπου Πειραματικού ΓΕΛ Αγίων Αναργύρων, κ. Λαμπρινή Τζουβίστα, που είχε την ιδέα για το έργο «TWIN FEST» και συντόνιζε τους εταίρους.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Αλμπανάκη, Ξ. (2013). Σύγχρονες διδακτικές προσεγγίσεις του μαθήματος των θρησκευτικών στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση με δημιουργική αξιοποίηση των Νέων Τεχνολογιών, Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Μπαρμπουνάκη.

Δαγδιλέλης, Β. (2011). Επιμόρφωση εκπαιδευτικών στη χρήση και αξιοποίηση των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διδακτική διαδικασία. Επιμορφωτικό υλικό για την εκπαίδευση των επιμορφωτών στα Πανεπιστημιακά Κέντρα Επιμόρφωσης. Τεύχος 1: Γενικό μέρος. Πάτρα, Ε.Α.Ι.Τ.Υ., σς. 24-32.

Κουκουνάρας-Λιάγκης, Μ. (2011). Εκπαιδευτικοί εν δράσει, Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη.

Cope, B. & Kalantzis, M. (2000). Multi literacites. Literacy Learnining and the Design of Social Futures, London: Routlege.

Gardner, H. (1993). Multiple intelligences: The theory in practice, New York: Basic Books.

Gardner, H. (1999). The discipline mind: What all students should understand. New York: Simon & Schuster.

http://2dim-kalam.thess.sch.gr/arthra/arthr4.htm (Προσπελάστηκε στις 20-9-2010), Χατζισαββίδης, Σ. & Γαζάνη, Ε. (2010). Πολυτροπικός και μονοτροπικός εικονικός λόγος: από την πρόσληψη στην κατασκευή του παιδικού υποκειμένου.

Από τη συνεργατική ιδεοθύελλα στους εννοιολογικούς χάρτες

Οικονομοπούλου Αγγελική[1]
Τιμολέων Ν. Θεοφανέλλης[2]

[1] Εκπαιδευτικός Πληροφορικής ΠΕ19 - 8ο Γενικό Λύκειο Πάτρας
aeconom@sch.gr - angikonomop@gmail.com
[2] Σχολικός Σύμβουλος Πληροφορικής - Β. Αιγαίου
timtheo@sch.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην εργασία αυτή παρουσιάζεται η τεχνική του καταιγισμού ιδεών με την αξιοποίηση διαδικτυακών εφαρμογών και η αξιοποίηση των αποτελεσμάτων που προκύπτουν στη δημιουργία εννοιολογικών χαρτών. Συγκεκριμένα παρουσιάζεται η χρήση Web 2.0 εργαλείων για τη καταγραφή του καταιγισμού ιδεών διαδικτυακά και στη συνέχεια η ομαδοποίηση των ιδεών για τη δημιουργία εννοιολογικού χάρτη. Για την καταγραφή των ιδεών γίνεται η χρήση των Web 2.0 εργαλείων Padlet και του Voicethread, ενώ για τη δημιουργία εννοιολογικών χαρτών γίνεται χρήση Groupzap. Οι εννοιολογικοί χάρτες δίνουν τη δυνατότητα οπτικής αναπαράστασης των εννοιών και των πιθανών σχέσεων που μπορεί να υπάρχουν μεταξύ τους. Η οπτική αναπαράσταση βοηθάει μαθητές που μαθαίνουν με διαφορετικούς τρόπους να κατακτήσουν τη γνώση και μπορεί να αξιοποιηθεί σε διαδικτυακά προγράμματα συνεργασίας όπως αυτά που μπορούν να υλοποιηθούν μέσω του eTwinning.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *Καταιγισμός ιδεών, Εννοιολογικός Χάρτης, Padlet, Groupzap*

ΚΑΤΑΙΓΙΣΜΟΣ ΙΔΕΩΝ

Ο καταιγισμός ιδεών είναι μια ομαδική τεχνική δημιουργικότητας σχεδιασμένη να παράγει μεγάλο αριθμό ιδεών για την επίλυση ενός προβλήματος. Πρωτοεμφανίστηκε στα τέλη της δεκαετίας του 1930 από τον Alex Faickney Osborn, που υποστήριξε ότι οι ομάδες μπορούν να διπλασιάσουν τη δημιουργική τους απόδοση, χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του καταιγισμού ιδεών (Osborn, 1953).

Η ιδεοθύελλα (brainstorming) είναι μια τεχνική, που προϋποθέτει τη συμμετοχή των μαθητών που ανακαλούν προϋπάρχουσες γνώσεις ή εμπειρίες και τις εκφράζουν ελεύθερα και αυθόρμητα πάνω σε ένα θέμα ή μια κεντρική έννοια. Δεν προαπαιτεί ειδικές γνώσεις και μπορεί ο κάθε μαθητής να συμμετέχει χωρίς να αξιολογείται αρνητικά. Οι ιδέες αυτές καταγράφονται και στη συνέχεια ακολουθεί συζήτηση με στόχο την ομαδοποίησή τους από τους μαθητές. Οι ομάδες των ιδεών που προκύπτουν αξιοποιούνται δημιουργικά στην συνέχεια του μαθήματος και ο εκπαιδευτικός μπορεί να «χτίσει» το μάθημα του γύρω από αυτές. Επιτυγχάνεται η διερεύνηση των πολλαπλών πτυχών του αρχικού θέματος ή έννοιας, η καλύτερη κατανόησή του από τους μαθητές και η ευκολότερη ανάλυσή του.

Ο καταιγισμός ιδεών εφαρμόζεται συνήθως στην αρχή της προσέγγισης ενός γνωστικού αντικειμένου με στόχο να διαπιστωθεί το επίπεδο των μαθητών, να διερευνηθούν οι συνιστώσες του θέματος ή να γίνει διασαφήνιση ενός ή περισσοτέρων εννοιών ή ενός όρου. Μπορεί επίσης να εφαρμοστεί στην αρχή μιας διδακτικής ενότητας, στο πλαίσιο μιας δραστηριότητας διερεύνησης ή ακόμα και σε κάποια στιγμή όπου μειώνεται η διάθεση της ομάδας για συμμετοχή. Η τεχνική αυτή εφαρμόζεται συνήθως στη σχολική τάξη με συντονιστή τον εκπαιδευτικό, αλλά μπορεί επίσης να διεξαχθεί μέσα σε ομάδες μαθητών, οπότε ο συντονιστής είναι ένα από τα μέλη. Οι ιδέες παρουσιάζονται με συντομία – επιγραμματικά. Ο χρόνος που έχουν στη διάθεσή τους οι μαθητές εξαρτάται από την πολυπλοκότητα του εξεταζόμενου θέματος, αλλά είναι σύντομος.

Πλεονεκτήματα του Καταιγισμού Ιδεών:

Η χρήση της τεχνικής από τους εκπαιδευτικούς εμπλέκει τους μαθητές στην εκπαιδευτική διεργασία και τους βοηθάει ποικιλοτρόπως. **Κατά τη διάρκεια εφαρμογής οι μαθητές**:

- εκφράζονται ελεύθερα και αυθόρμητα
- αναπτύσσουν ελεύθερη έκφραση, κριτική σκέψη και συνεργασία
- αναπτύσσουν δημιουργική φαντασία

- απαντούν γρήγορα
- αξιοποιούν τη δημιουργικότητά και τις εμπειρίες τους
- ξεπερνούν αναστολές και παρουσιάζουν ιδέες ακόμα και αν δεν γνωρίζουν το θέμα
- αποφεύγουν ανεπίκαιρες κρίσεις
- είναι προσεκτικοί και διατυπώνουν κρίσεις μέσα σε συγκεκριμένα χρονικά όρια
- είναι ελεύθεροι και ειλικρινείς

Συνοπτικά ο εκπαιδευτικός πρέπει να:

- αποφεύγει τις κριτικές των ιδεών
- καταγράφει όλες τις εκφραζόμενες ιδέες στον πίνακα
- ενθαρρύνει τους μαθητές, ώστε να συμμετέχουν όσο το δυνατό περισσότεροι εκφράζοντας παράλληλα ελεύθερα τις σκέψεις τους
- θέτει κριτήρια ομαδοποίησης των ιδεών

Είναι χρήσιμο οι μαθητές να εργάζονται σε ομάδες και η εμφανιζόμενη ιδέα να προέρχεται από ομάδα μαθητών. Στο επίπεδο της ομάδας ο κάθε μαθητής εκφράζεται πιο ελεύθερα σε σχέση με ολόκληρη την τάξη. Για να είναι αποτελεσματική η συνεργασία προτείνεται η ομάδα να αποτελείτε από τέσσερα άτομα. Με αυτό τον τρόπο τα αποτελέσματα που φτάνουν στον πίνακα έχουν περάσει ένα πρώτο φίλτρο (Θεοφανέλλης, 2007).

Χρήση Εφαρμογών για το καταιγισμό Ιδεών:

Σχετικά με τον καταιγισμό ιδεών μπορούν να αξιοποιηθούν δυο είδη εφαρμογών. Οι εφαρμογές που χρησιμοποιούνται για:

- τη καταγραφή των ιδεών και
- την οπτικοποίηση των ιδεών με έμφαση στις μεταξύ των εννοιών σχέσεις

Καταγραφή Ιδεών

Η εφαρμογές που μπορεί να χρησιμοποιηθούν για την καταγραφή των ιδεών είναι το Padlet και το Voicethread

PADLET

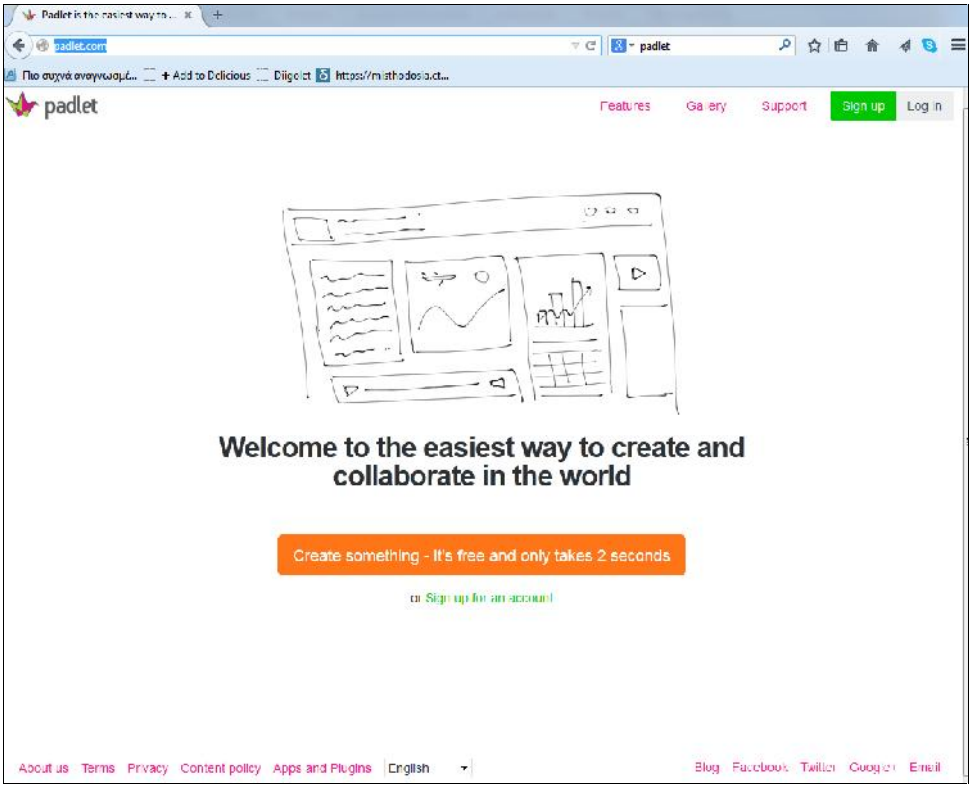

Σχήμα 1: Screenshot του Padlet

Παλιότερα οι εκπαιδευτικοί χρησιμοποιούσαν χαρτί ή έκαναν τον καταιγισμό ιδεών στον πίνακα, τα τελευταία χρόνια υπάρχει η διαδικτυακή εφαρμογή **Padlet (http://padlet.com/)**. Επιτρέπει στους χρήστες να δημοσιεύσουν τις σκέψεις τους για ένα θέμα χρησιμοποιώντας ηλεκτρονικά σύντομα σημειώματα τύπου "post it" σε ένα κοινό ψηφιακό τοίχο. Τα σημειώματα αυτά μπορεί να περιέχουν κείμενο και να συμπεριλαμβάνουν αρχεία, εικόνες, ήχους ή βίντεο. Στα σημειώματα μπορεί να επισυνάπτονται αρχεία τα οποία έχουν ήδη «ανεβαστεί» στο padlet- upload (το padlet δίνει αυτή τη δυνατότητα) ή αν βρίσκονται στο διαδίκτυο μπορεί να χρησιμοποιηθεί ο σύνδεσμο τους (link).

Το Padlet αποτελεί ένα διαδικτυακό χώρο συνεργασίας όπου οι συμμετέχοντες έχουν τη δυνατότητα να συνεισφέρουν τη γνώμη τους είτε ανώνυμα, είτε επώνυμα τοποθετώντας σημειώματα στον τοίχο. Η συνεισφορά των εμπλεκομένων, μπορεί να γίνει σύγχρονα (π.χ. κατά τη διάρκεια του μαθήματος) έτσι ώστε να τα βλέπει όλη η τάξη ή ασύγχρονα σε οποιαδήποτε χρονική στιγμή, από οποιοδήποτε χώρο (Θεοφανέλλης & Οικονομοπούλου, 2014).

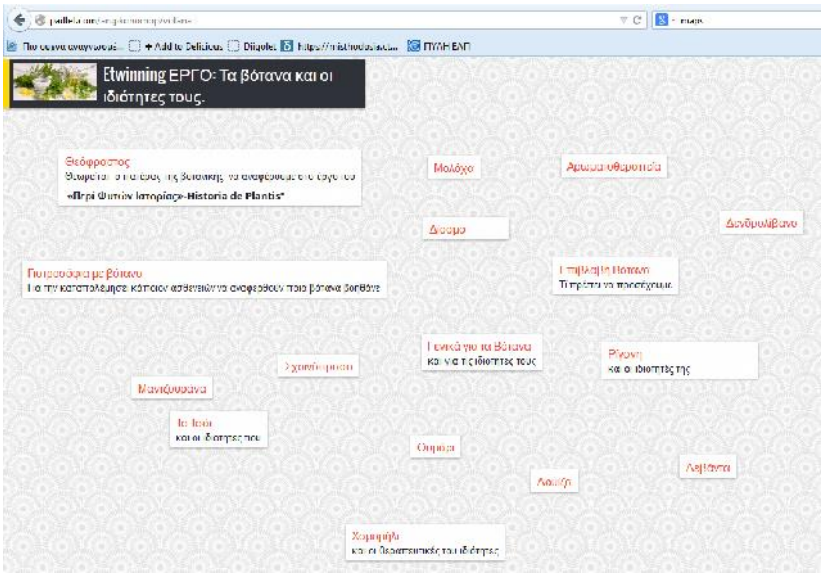

Σχήμα 2: Screenshot του Padlet από το καταιγισμό ιδεών για το etwinning έργο (8ο ΓΕΛ Πάτρας και του Λύκειου Σολέας, Ευρύχου, Κύπρος) με τίτλο «Τα βότανα και οι θεραπευτικές τους ιδιότητες

Η εφαρμογή αυτή:

- Μπορεί να αξιοποιηθεί για ένα διαδικτυακό καταιγισμό ιδεών. Για παράδειγμα μπορεί ο εκπαιδευτικός πέρα από το μάθημα του να προτείνει τους μαθητές να παρακολουθήσουν ένα βίντεο από το διαδίκτυο (π.χ. youtube) και να ζητήσει να απαντήσουν με συντομία σε ερώτημα που τους θέτει.
- Μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να διερευνήσει τι γνωρίζουν οι μαθητές για ένα θέμα προτού αυτό αναπτυχθεί από το διδάσκοντα, ώστε να εμβαθύνει όπου και με όποιο τρόπο χρειάζεται.
- Μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την ανατροφοδότηση σε μια σχολική διδασκαλία ή σε ένα επιμορφωτικό σεμινάριο.
- Μπορεί να χρησιμοποιηθεί επίσης για τη δημιουργία «εκπαιδευτικού συμβολαίου».

VOICETHREAD

Το **Voicethread (http://voicethread.com/)** είναι ένα Web 2.0 συνεργατικό εργαλείο που επιτρέπει την από κοινού δημιουργία μιας πολυμεσικής ανατροφοδότησης ενσωματώνοντας εικόνες, κείμενα και βίντεο. Δίνει τη δυνατότητα συνεργασίας και ανατροφοδότησης, αφού επιτρέπει σε χρήστες ασύγχρονα να αφήσουν σχόλια με διαφορετικούς τρόπους:

- με φωνή (από μικρόφωνο ή τηλέφωνο)
- με κείμενο
- με αρχείο ήχου
- ή με βίντεο (με τη χρήση webcam)

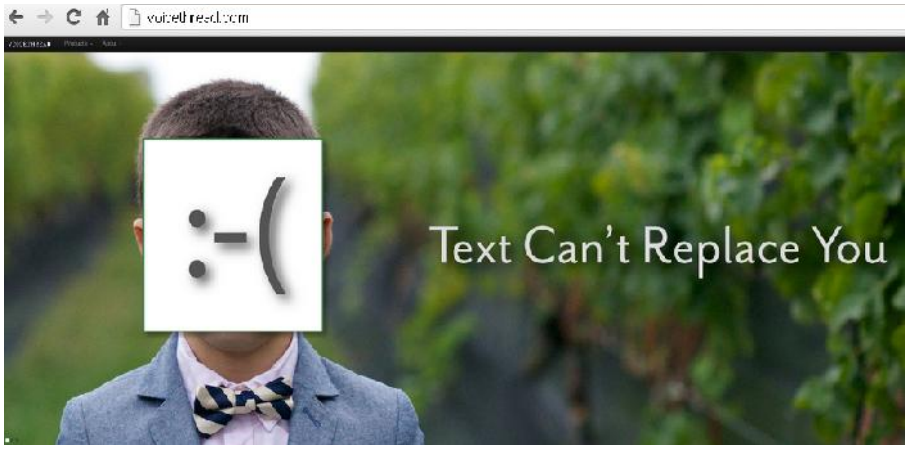

Σχήμα 3: Screenshot του Voicethread

Ενδιαφέρουσες δυνατότητες του Voicethread είναι ότι:

- Διευκολύνει την έκφραση απόψεων πάνω σε συγκεκριμένο υλικό (εικόνες, βίντεο ή κείμενο).
- Προωθεί τη συζήτηση ή τα σχόλια μέσω τηλεφώνου, μικρόφωνου υπολογιστή ή τυπωμένων σχολίων.
- Επιτρέπει στον εκπαιδευτικό να παρουσιάσει με οπτικό τρόπο διαδικασίες που έχουν να κάνουν με το μάθημά του.
- Βοηθά τους εκπαιδευτικούς να εμπλέξουν τους μαθητές σε θέματα που επιθυμούν.
- Ενθαρρύνει τους μαθητές να συνεισφέρουν ενεργοποιώντας τους.
- Υπάρχει η δυνατότητα διαχείρισης των σχολίων.

Όλα τα παραπάνω συνηγορούν στην αξιοποίηση του από εκπαιδευτικούς για καταιγισμούς ιδεών. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί με συνεργάτες ή με μαθητές για να συλλεχθούν τα σχόλιά τους πάνω σε κάποιο θέμα που επιθυμεί ο εκπαιδευτικός έτσι ώστε να τους εμπλέξει σε έναν πολυμεσικό καταιγισμό ιδεών.

ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΑΡΤΕΣ

Η Goldberg (2004) χαρακτηρίζει την εννοιολογική χαρτογράφιση (Mind Mapping) ως ένα τρόπο οπτικοποίησης της σκέψης ή ένα πολύπλευρο εργαλείο συλλογής σκέψεων (multi-handed thought catcher). Αποτελεί μια μέθοδο/τεχνική που μπορεί να αξιοποιηθεί στη διδασκαλία όταν συλλέγουμε πληροφορίες, σχεδιάζουμε, παρουσιάζουμε, σκεφτόμαστε κ.ά. Οι εννοιολογικοί χάρτες ξεκινούν με ένα κεντρικό κορμό και αναπτύσσονται οργανικά αξιοποιώντας χρώμα, σχήματα, κώδικες, σύμβολα και λέξεις κλειδιά με ένα ιεραρχικό τρόπο. Μπορούν να αξιοποιηθούν για την εισαγωγή μιας ενότητας, για να αυξηθεί η εμπλοκή των μαθητών και για να γίνει μια γρήγορη καταγραφή των σκέψεων. Αποτελούν μια ικανότητα ανεξάρτητη από το επίπεδο ικανοτήτων ή γνώσεων των μαθητών και μπορούν να εφαρμοστού σε όλα τα αντικείμενα. Δευκολύνουν τη δημιουργική μάθηση, ενώ εφαρμόζονται σειριακοί στόχοι όπως η καταγραφή σημειώσεων, ο σχεδιασμός και η οργάνωση. Βοηθούν τους μαθητές στο κάνουν καλύτερη χρήση της πληροφορίας ενώ τους παρέχουν ένα καλύτερο περιβάλλον για να συνθέσουν. Οι χρήση των εννοιολογικών χαρτών αποτελεί μια κοινή πνευματική προσπάθεια από τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς και είναι μία από τις πιο γνωστές τεχνικές μάθησης που μπορεί να χρησιμοποιηθούν κατά την συνεργατική μάθηση υποστηριζόμενοι από υπολογιστές - Computer Supported Collaborative Learning (Koznov & Pliskin, 2008).

Οι Goodnough & Woods (2002) θεωρούν ότι οι εννοιολογικοί χάρτες αποτελούν ένα εργαλείο που οπτικοποιεί τη γνώση ενώ βελτιώνει τη λήψη σημειώσεων, ενισχύει τη δημιουργικότητα, την οργάνωση της σκέψης και την ανάπτυξη ιδεών και εννοιών. Οι μαθητές αντιλαμβάνονται τους εννοιολογικούς χάρτες ως μια διασκεδαστική και ενδιαφέρουσα προσέγγιση και πιστεύουν ότι η χρήση των εννοιολογικών χαρτών αναβαθμίζει τη μάθηση τους. Οι περισσότεροι μαθητές προτιμούν τη χρήση τους ατομικά, αλλά κάποιοι προτιμούν την ομαδική υλοποίηση τους. Ο εκπαιδευτικοί απολαμβάνουν τη χρήση των εννοιολογικών χαρτών και θεωρούν ότι κινητοποιούν τους μαθητές στη μάθηση.

Σε πολλές περιπτώσεις όταν στόχος είναι η ομαδοποίηση και οι σχέσεις των εννοιών που εντοπίσθηκαν από τον καταιγισμό ιδεών. Παρουσιάζετε ένας εννοιολογικός χάρτης που εξηγεί τον τρόπο λειτουργίας των εννοιολογικών χαρτών (**Πηγή**: https://www.mindomo.com/mindmap/mind-map-9de053361f9f464dbd468290f6d434df)

Σχήμα 3: Εννοιολογικός Χάρτης που δείχνει τον τρόπο λειτουργίας ενός εννοιολογικού Χάρτη

Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ GROUPZAP

Είναι μια διαδικτυακή εφαρμογή που επιτρέπει σε ομάδες ανθρώπων το καταιγισμό ιδεών σε πραγματικό χρόνο. Η διαφορά ανάμεσα σε μια συνάντηση μέσω **GroupZap (http://groupzap.com/)** και μια συνάντηση που έχει πραγματοποιηθεί σε μια τυπική αίθουσα συνεδριάσεων είναι ότι με τη χρήση του GroupZap παρέχεται μια ολοκληρωμένη εφαρμογή που βοηθά τους χρήστες να συμμετέχουν ανεξάρτητα από το πού βρίσκονται στον κόσμο. Στην περίπτωση που πρέπει να υπάρχει απομακρυσμένη συνεργασία η χρήση του διευκολύνει και κάνει πιο παραγωγικές τις συναντήσεις της ομάδας διευκολύνοντας τον καταιγισμό ιδεών.

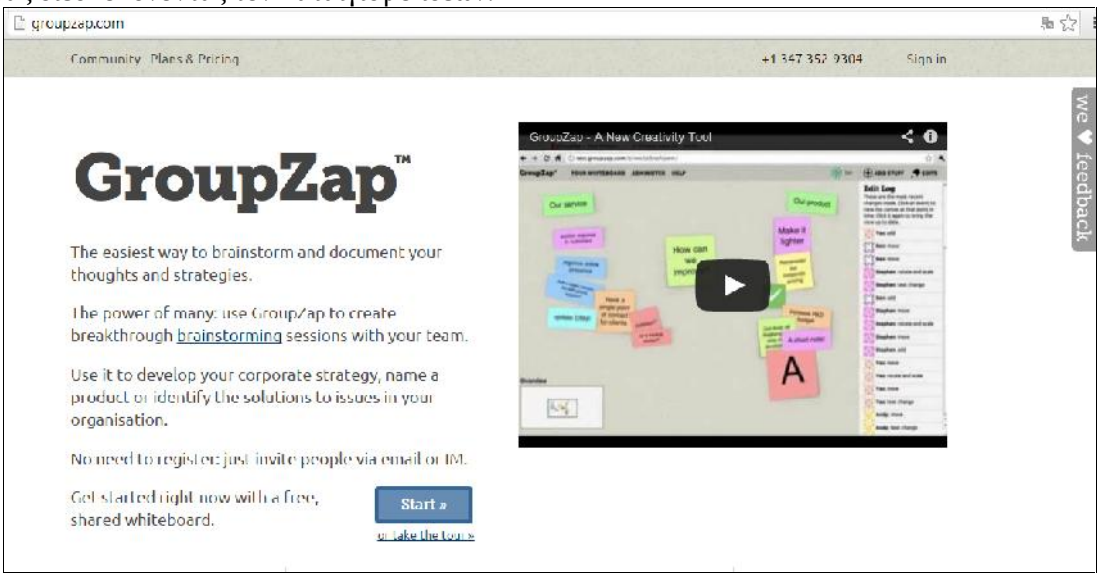

Σχήμα 4: Screenshot του Groupzap

Με το άνοιγμα ενός λογαριασμού μπορεί να δημιουργηθεί πίνακας για κάθε συνεδρία καταιγισμού ιδεών. Κατόπιν μοιράζετε το URL και η ώρα που θα πραγματοποιηθεί η συνάντηση. Η εφαρμογή χρησιμοποιεί εικονικές αυτοκόλλητες σημειώσεις που μπορούν να πληκτρολογηθούν και να τοποθετηθούν οπουδήποτε στον πίνακα της ομάδας.

Μεμονωμένα αρχεία και εικόνες μπορεί να εισαχθούν στο χώρο συνεργασίας, καθώς και όλα τα στοιχεία που μπορούν να αναδιαμορφωθούν με τον επιθυμητό τρόπο. Όταν η συνάντηση έχει ολοκληρωθεί, μπορεί να αναπαραχθεί και να γυρίσει την ιστορία του προς τα πίσω για να εντοπισθεί η συνεισφορά του καθενός ή ο τρόπος που φτάσαμε στο τελικό αποτέλεσμα. Στη διάθεση της ομάδας υπάρχουν επτά ημέρες για να προστεθούν επιπλέον σκέψεις, μετά κλειδώνει για να αποτραπεί περαιτέρω αλλαγές. Το αποτέλεσμα μπορεί να διατηρηθεί σε μορφή PDF και να διανεμηθεί στα μέλη της ομάδας ή να αναρτηθεί στο διαδίκτυο (Miles, 2011).

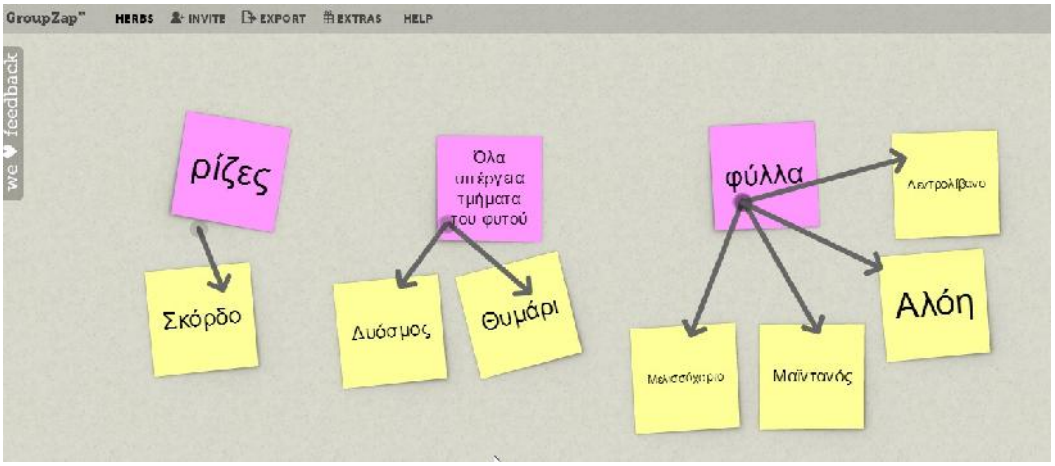

Σχήμα 5: Screenshot του Groupzap με ενδεικτικό εννοιολογικό χάρτη για τα βότανα

Συνοπτικά η εφαρμογή αυτή μπορεί να χρησιμοποιηθεί αντί του padlet ή voicethread και του mindomo. Ωστόσο και οι ξεχωριστές εφαρμογές έχουν μεγάλο ενδιαφέρον ως δυνατότητες και περιβάλλοντα διαδικτυακής συνεργασίας.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Χρήση Εφαρμογών για τη δημιουργία Εννοιολογικού Χάρτη

Ο καταιγισμός ιδεών είναι μια τεχνική που χρησιμοποιείτε από τους εκπαιδευτικούς συχνά μέσα στην τάξη. Υπάρχουν πολλές εφαρμογές που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη δημιουργία εννοιολογικών χαρτών. Το ενδιαφέρον εστιάζεται σε αυτές που είναι διαδικτυακές γιατί είναι δωρεάν, δεν απαιτείται εγκατάσταση και υπάρχει πρόσβαση σε αυτές από κάθε υπολογιστή. Η εφαρμογή που προτείνετε σε αυτή την εργασία και μέσω της οποίας μπορούν να γίνουν όλες οι δραστηριότητες που έχουν περιγραφεί είναι το **Groupzap** μέσω τις οποίας μπορεί να γίνει διαδιακτυακός καταιγισμός ιδεών από μια ομάδα ατόμων και ταυτόχρονα δημιουργία εννοιολογικού χάρτη. Ουσιαστικά η εφαρμογή μοιάζει με το Padlet που αναφέρθηκε προηγουμένως αλλά συνεχίζει και στη δημιουργία εννοιολογικού χάρτη με ενδιαφέροντα σύμβολα σύνδεσης των εννοιών. Εναλλακτικά μπορεί να χρησιμοποιηθούν οι εφαρμογές **Padlet** ή **Voicethread** (που προσφέρει πολυμεσικότητα) σε συνδυασμό με την εφαρμογή **Mindomo**. Η χρήση των περισσότερων εφαρμογών προσφέρει περισσότερες δυνατότητες όπως η πολυμεσικότητα με τη χρήση του **Voicethread** ή δυνατότητα αποθήκευσης του τελικού αποτελέσματος με διαφορετικές μορφές αρχείων με τη χρήση του **Mindomo**. Θεωρούμε ότι οι εφαρμογές που αναφέρθηκαν σε αυτή την εργασία μπορούν να βελτιώσουν τη διαδικτυακή συνεργασία που υλοποιείται μέσω των προγραμμάτων **eTwinning**.

Στην υλοποίηση προγραμμάτων eTwinning είναι πολύ σημαντικό όλα τα συμμετέχοντα σχολεία να αποφασίζουν από κοινού αλλά και να ακούγονται οι απόψεις και ιδέες όλων των συμμετεχόντων. Ο καταιγισμός ιδεών αποτελεί ένα πολύ καλό εργαλείο καθώς μαθητές αλλά και εκπαιδευτικοί συμμετέχουν ενεργά καταθέτοντας τις ιδέες και τις απόψεις με εύκολο τρόπο για την εργασία που υλοποιούν.

Το αξιοσημείωτο είναι ότι χρησιμοποιώντας το διαδικτυακό **Web 2.0** εργαλείο **Groupzap,** όλοι οι συνεργάτες συμμετέχουν στο καταιγισμό των ιδεών και ταυτόχρονα δημιουργούν και εννοιολογικό χάρτη, ενώ βρίσκονται σε διαφορετικά μέρη. Δημιουργείται έτσι μια διαδικτυακή εικονική τάξη με στόχο την καλύτερη καταγραφή των απόψεων και των ιδεών για την υλοποίηση ενός πρωτότυπου και καινοτόμου προγράμματος **eTwinning** (eTwinning project).

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Θεοφανέλλης, Τ. (2007*). Η μέθοδος Project: μια εκπαιδευτική προσέγγιση για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση*. Επιστημονικό Περιοδικό Αστρολάβος της Ε.Μ.Ε. Τεύχος 8, σελ 18-30.

Θεοφανέλλης, Τ. & Οικονομοπούλου Α. (2014). *15 + 1 Web 2.0 εφαρμογές με εκπαιδευτική χρήση*. Μυτιλήνη: Περιφερειακή Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Βορείου Αιγαίου. Ανακτήθηκε στις 29 Σεπτεμβρίου 2014 από τη διεύθυνση http://tinyurl.com/pst7dpr.

Goldberg, C. (2004). *Brain friendly techniques: Mind mapping*. School Library Media Activities Monthly, 21, 3, 22-24.

Goodnough, K. & Woods, R. (2002). *Student and Teacher Perceptions of Mind Mapping: A Middle School Case Study*. New Orleans, LA: The Annual Meeting of the American Educational Research Association.(1-5 April).

Koznov, D. & Pliskin, M. (2008). Computer-Supported Collaborative Learning with Mind-Maps in Leveraging Applications of Formal Methods, Verification and Validation. *Communications in Computer and Information Science* 17: 478-489.

Miles, S. (2011). *GroupZap – Creative Brainstorming*. Ανακτήθηκε στις 20 Σεπτεμβρίου 2014 από τη διεύθυνση http://www.appvita.com/2011/10/29/groupzap-creative-brainstorming/

Osborn, A. F. (1953). *Applied Imagination, Principles and Procedures of Creative Thinking*.

Δημιουργία Ηλεκτρονικού Περιοδικού για έργο eTwinning σε Περιβάλλον WordPress

Παλάζης Βασίλης[1]

[1] Υποδιευθυντής ΙΕΚ Μυτιλήνης, Εκπαιδευτικός Πληροφορικής, M.Sc.
vpalazis@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Τα προγράμματα Σχολικών Δραστηριοτήτων (Αγωγής Υγείας, Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, eTwinning, κ.α.) είναι καινοτόμες δράσεις που προσφέρουν μια διαφορετική προσέγγιση της γνώσης, συνοδεύονται από νέες εναλλακτικές διδακτικές μεθόδους και προάγουν το γενικό σκοπό της εκπαίδευσης. Ιδιαίτερα τα έργα eTwinning φέρνουν κοντά εκπαιδευτικούς και μαθητές από διαφορετικές ευρωπαϊκές χώρες με πολλαπλά θετικά αποτελέσματα: ανταλλαγή εκπαιδευτικών πρακτικών, πολιτισμική εξέλιξη, συνεργατική μάθηση, ανάπτυξη γλωσσικών δεξιοτήτων αλλά και κοινωνικοποίηση. Το διαδίκτυο στην εποχή μας προσφέρει ποικίλες δυνατότητες επικοινωνίας. Ειδικότερα τα εργαλεία Web 2.0 (Παγκόσμιου Ιστού 2.0,) προσφέρουν υπηρεσίες, εφαρμογές και λειτουργίες που είναι πρωτοποριακές και διευκολύνουν την κοινωνική δικτύωση. Ένα από τα ισχυρότερα και δημοφιλέστερα εργαλεία Web 2.0 είναι και η πλατφόρμα ανάπτυξης ιστοσελίδων WordPress. Σκοπός της εργασίας είναι η αξιοποίηση του WordPress στην εκπαίδευση και ειδικότερα στην υλοποίηση έργων eTwinning. Μαθητές και εκπαιδευτικοί από ολόκληρη την Ευρώπη μπορούν να επικοινωνούν καλύτερα μεταξύ τους, να συνεργάζονται δημιουργικά και να μοιράζονται υλικό αποκτώντας το δικό τους ηλεκτρονικό περιοδικό. Έχουν έτσι τη δυνατότητα να προωθήσουν αποτελεσματικότερα τις δράσεις τους.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *eTwinning,Web 2.0, WordPress, ηλεκτρονικό περιοδικό, ΤΠΕ*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι μαθητές σήμερα επικοινωνούν μεταξύ τους με διαφορετικό τρόπο από ό,τι στο παρελθόν. Είναι απόλυτα εξοικειωμένοι με τις νέες τεχνολογίες και χρησιμοποιούν στην καθημερινή τους ζωή πλήθος νέων συσκευών (gadgets) και εφαρμογών που κατά κανόνα δε μπορούν να υιοθετήσουν στο σχολικό χώρο. Σήμερα, το διαδίκτυο μοιάζει πλέον περισσότερο σαν μια κοινότητα. Οι έφηβοι επικοινωνούν μεταξύ τους με ένα λεξιλόγιο που δεν αποτελείται μόνο από κείμενο, αλλά κι από πολυμέσα (εικόνες, βίντεο, κ.ο.κ). Βέβαια, υπάρχει μεγάλος προβληματισμός σχετικά με το αν η ενασχόληση των μαθητών με τις νέες τεχνολογίες είναι δημιουργική ή όχι.

Είναι γεγονός πως οι περισσότεροι νέοι στην Ελλάδα αλλά και παγκοσμίως, προτιμούν να χρησιμοποιούν το διαδίκτυο για την ενημέρωσή τους κι όχι τα παραδοσιακά μέσα ενημέρωσης (εφημερίδες, ραδιόφωνο, κ.ο.κ). Αρκετοί έφηβοι διαβάζουν ηλεκτρονικά περιοδικά, εγγράφονται ως συνδρομητές σε δικτυακούς τόπους και γίνονται μέλη σε δημοφιλή κοινωνικά δίκτυα όπως το FaceBook (www.facebook.com). Επιπλέον, ορισμένοι εκφράζουν τις προσωπικές τους σκέψεις, ιδέες ή συναισθήματα μέσω του διαδικτύου. Διατηρούν δικά τους ιστολόγια (blogs) ή προσωπικές ιστοσελίδες στο Blogger (www.blogger.com), στο WordPress (www.wordpress.com) ή αλλού.

Στον Παγκόσμιο Ιστό 2.0 (Web 2.0) υπάρχει πολυσυλλεκτικότητα και συμμετοχικότητα. Στην εποχή μας, πλήθος απλών χρηστών δίχως ιδιαίτερες τεχνικές γνώσεις μπορεί εύκολα να «ανεβάσει» στον ιστό ένα βίντεο ή μια φωτογραφία από ψηφιακά μέσα, να προσθέσει τίτλο, περιγραφή, ή κατάλληλες λέξεις-κλειδιά και να διαθέσει το τελικό περιεχόμενο σε όλο τον κόσμο (Anderson, 2007). Ο Παγκόσμιος Ιστός αντί να αποτελεί απλά και μόνο μια πλατφόρμα, στην οποία οι πληροφορίες μεταβιβάζονται και καταναλώνονται, μεταμορφώνεται πλέον σε ένα μέσο, στο οποίο το περιεχόμενο δημιουργείται από κοινού, αναμειγνύεται, επαναχρησιμοποιείται και αναμεταδίδεται (Downes, 2005).

Τα προγράμματα σχολικών δραστηριοτήτων κι ιδιαίτερα τα έργα eTwinning δίνουν μια ευκαιρία στους μαθητές για δημιουργική απασχόληση μέσω του διαδικτύου. Οι μαθητές από τα ευρωπαϊκά σχολεία έχουν πλέον τη δυνατότητα να γνωριστούν μεταξύ τους με τη βοήθεια του Παγκόσμιου Ιστού και να συνεργαστούν δημιουργώντας κοινές ομάδες εργασίας. Εξάλλου, έχει επισημανθεί πως η εφαρμογή των εργαλείων Web 2.0 στην εκπαίδευση προετοιμάζει καλύτερα τους μαθητές για τη ζωή τους μετά το σχολείο με μια πληθώρα νέων γνώσεων και δεξιοτήτων (Richardson, 2010).

Στον πίνακα 1 παρουσιάζονται συνοπτικά οι ενότητες που ακολουθούν.

Ενότητα	Υποενότητα	Περιγραφή
Έργα eTwinning – TwinSpace		Περιγραφή και χαρακτηριστικά έργων eTwinning – Εργαλείο TwinSpace
Ηλεκτρονικά περιοδικά		Η έννοια και τα χαρακτηριστικά ενός ηλεκτρονικού περιοδικού
Πλατφόρμα WordPress		Βασικά γνωρίσματα (ιδιότητες) της πλατφόρμας ανάπτυξης ιστοσελίδων WordPress
Πλατφόρμα WordPress	WordPress.com και WordPress.org	Περιγραφή, ομοιότητες και διαφορές των δυο υπηρεσιών (ιστοσελίδων)
Πλατφόρμα WordPress	Σύγκριση WordPress με αντίστοιχες πλατφόρμες	Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα WordPress σε σχέση με αντίστοιχες πλατφόρμες
Δημιουργία ηλεκτρονικού περιοδικού με WordPress		Βήμα προς βήμα δημιουργία και διαχείριση ιστοσελίδας ηλεκτρονικού περιοδικού σε περιβάλλον WordPress
Παράδειγμα έργου eTwinning		Περιγραφή έργου eTwinning - Δράσεις εκπαιδευτικών και μαθητών στα πλαίσια υλοποίησης ηλεκτρονικού περιοδικού
Συζήτηση - Συμπεράσματα		Συνοπτικά συμπεράσματα εργασίας

Πίνακας 1: Συνοπτική περιγραφή ενοτήτων

ΕΡΓΑ ETWINNING - TWINSPACE

Η δράση **eTwinning** (http://www.etwinning.net, http://www.etwinning.gr) ξεκίνησε το 2005 και επιδιώκει τη συνεργασία εκπαιδευτικών μονάδων της Ευρώπης σε οποιοδήποτε αντικείμενο, αξιοποιώντας τις Τεχνολογίες Πληροφοριών και Επικοινωνιών (**ΤΠΕ**). Προσφέρει μία ολοκληρωμένη πλατφόρμα διαδικτυακών εργαλείων, με τη βοήθεια των οποίων τα ευρωπαϊκά σχολεία έχουν τη δυνατότητα να επικοινωνούν, να συνεργάζονται, να διεξάγουν έργα (projects), να μοιράζονται πληροφορίες αποτελώντας έτσι μέρος μιας δημιουργικής εκπαιδευτικής κοινότητας. Σήμερα το eTwinning αποτελεί ίσως το μεγαλύτερο δίκτυο στο χώρο της εκπαίδευσης.

Μέσω του eTwinning, εκπαιδευτικοί και μαθητές από διαφορετικές ευρωπαϊκές χώρες έρχονται σε επαφή ώστε να αποκομίσουν παιδαγωγικά, πολιτισμικά αλλά και κοινωνικά οφέλη. Οι εκπαιδευτικές μονάδες μπορούν να δημιουργούν συμπράξεις και να αναπτύσσουν έργα που περιέχουν υλικό για διάφορα θέματα (π.χ. περιβάλλον, υγεία, πολιτισμός, κτλ).

Για τη δημιουργία ενός έργου eTwinning απαιτούνται τουλάχιστο δύο εκπαιδευτικοί διαφορετικών μονάδων. Οι δυο αυτοί εκπαιδευτικοί που έχουν το ρόλο **συντονιστή**, οργανώνουν το βασικό πλαίσιο του έργου. Ασφαλώς είναι δυνατή η προσθήκη περισσότερων εκπαιδευτικών ώστε να είναι η εφικτή η συνεργασία περισσότερων μονάδων.

Στα έργα eTwinning κατά κανόνα χρησιμοποιείται η μέθοδος **project** (Frey, 1998). Σε αντίθεση με την παραδοσιακή διδασκαλία, η μέθοδος project βασίζεται στα ενδιαφέροντα των ίδιων των μαθητών. Η μέθοδος project είναι κυρίως βιωματική και εξυπηρετεί σε μεγάλο βαθμό τους στόχους της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, της Αγωγής Υγείας αλλά και της δράσης eTwinning. Βασικό πλεονέκτημά της είναι ότι οι μαθητές συμμετέχουν ενεργά στο σχεδιασμό των δραστηριοτήτων και στην οργάνωση του κάθε έργου. Με τον τρόπο αυτό καλλιεργείται η πρωτοβουλία, η δημιουργικότητα, η ομαδική εργασία αλλά και η κριτική ικανότητα. Βασικό χαρακτηριστικό της μεθόδου project είναι ότι προωθεί τη συνεργατική δραστηριότητα για την επίτευξη στόχων. Οι μαθητές μαθαίνουν να χωρίζονται σε ομάδες και να συνεργάζονται μεταξύ τους.

Στη Δικτυακή Πύλη του eTwinning (www.etwinning.net) που είναι διαθέσιμη σε 25 γλώσσες, συμμετέχουν εκατοντάδες χιλιάδες εκπαιδευτικοί από ολόκληρη την Ευρώπη. Στα πλαίσια της δράσης eTwinning, έχουν αναπτυχθεί χιλιάδες έργα μεταξύ δύο ή περισσότερων μονάδων.

Τα έργα eTwinning δίχως αμφιβολία προσφέρουν τη δυνατότητα αξιοποίησης των ΤΠΕ στην εκπαίδευση. Στο πλαίσιό τους, μεταξύ άλλων, οι μαθητές επικοινωνούν με μαθητές άλλων ευρωπαϊκών σχολείων, χειρίζονται το λόγο προφορικά ή γραπτά, αναζητούν διαδικτυακές πηγές, ασκούν την κριτική ικανότητά τους, παράγουν κείμενα ή πολυμέσα και τελικά γίνονται οι ίδιοι ερευνητές και δημιουργοί. Όλες οι δραστηριότητες υποστηρίζονται ηλεκτρονικά. Το μεγαλύτερο μέρος των μαθητών είναι πια εξοικειωμένο με τους υπολογιστές και το διαδίκτυο. Η χρήση των ΤΠΕ κατά τη διάρκεια ανάπτυξης ενός έργου eTwinning αντιμετωπίζεται θετικά από τους μαθητές, γεγονός που μπορεί να συμβάλλει στη βελτίωση της συνολικής επίδοσής τους.

Οι εκπαιδευτικοί κατά κανόνα απαιτείται να αφιερώσουν χρόνο προκειμένου να εξοικειωθούν με τη χρήση και εφαρμογή των ΤΠΕ. Ασφαλώς όμως τα κέρδη τόσο για τους ίδιους όσο και για τους μαθητές είναι πολλαπλά, καθώς μαθαίνουν πώς να χρησιμοποιούν δημιουργικά το διαδίκτυο.

Το eTwinning παρέχει μία σειρά από εργαλεία, για την αναζήτηση συνεργατών, τη σύμπραξη και την επικοινωνία. Το βασικότερο από αυτά τα ηλεκτρονικά εργαλεία είναι το **TwinSpace** (http://new-twinspace.etwinning.net, http://twinspace.etwinning.net). Το TwinSpace είναι μία πολύγλωσση πλατφόρμα σχεδιασμένη ειδικά για έργα eTwinning. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως βάση για επικοινωνία και για την υλοποίηση όλων των δραστηριοτήτων του έργου. Οι συμπράξεις μπορούν να το χρησιμοποιήσουν με πολλούς διαφορετικούς τρόπους:

- ως μία αίθουσα προσωπικού όπου οι εκπαιδευτικοί συζητούν και προετοιμάζουν δραστηριότητες για τους μαθητές
- ως μία σχολική τάξη όπου οι καθηγητές προσκαλούν μαθητές και αναπτύσσουν το έργο τους
- ως μία θέση αποθήκευσης όπου οι συνεργάτες συγκεντρώνουν τα σημαντικότερα ηλεκτρονικά κείμενα, συνδέσμους (links), πολυμέσα κ.ο.κ.
- ως μία αίθουσα έκθεσης όπου τα αποτελέσματα του έργου είναι προσβάσιμα στο ευρύτερο κοινό

Τα περισσότερα έργα eTwinning μπορούν να υλοποιηθούν στην πλατφόρμα του TwinSpace δίχως προβλήματα. Εξάλλου, το TwinSpace ανανεώνεται και βελτιώνεται συνέχεια. Μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί παράλληλα ή συμπληρωματικά με άλλα online εργαλεία. Βέβαια, υπάρχουν και περιπτώσεις έργων για τα οποία το TwinSpace δεν είναι η πλέον κατάλληλη πλατφόρμα ανάπτυξης.

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

Ένα **ηλεκτρονικό περιοδικό** (online magazine) είναι ένας δικτυακός τόπος (web site), ο οποίος ενημερώνεται περιοδικά (Cepulkauskaite, 2000). Στην εποχή μας τα ηλεκτρονικά περιοδικά έχουν αποκτήσει μεγάλη απήχηση, ιδιαίτερα στους νέους.

Ασφαλώς υπάρχουν διάφοροι τύποι ηλεκτρονικών περιοδικών. Σήμερα οι πιο συχνές περιπτώσεις είναι τα αμιγώς ηλεκτρονικά περιοδικά. Μια άλλη μορφή είναι τα ηλεκτρονικά περιοδικά που συνήθως ορισμένοι τόμοι τους - και όχι το κάθε τεύχος τους - εκδίδονται και σε έντυπη μορφή. Υπάρχουν επίσης εκδόσεις σε ηλεκτρονική μορφή, πιστών αντιγράφων των έντυπων περιοδικών. Επιπλέον, υπάρχουν ηλεκρονικά περιοδικά γενικού ενδιαφέροντος, συγκεκριμένης θεματολογίας ή για συγκεκριμένο κοινό. Τέλος, υπάρχουν και τα πιο ανεπίσημα ή προσωπικά περιοδικά που είναι περισσότερο γνωστά ως ιστολόγια (blogs).

Σύμφωνα με το Σχήμα 1 (Παπαθεοδώρου & Τσιμπόγλου, 2001), που αντικατοπτρίζει την αλυσίδα παραγωγής – κατανάλωσης της γνώσης στην ηλεκτρονική εποχή, η διαδικασία παραγωγής ενός ηλεκτρονικού περιοδικού είναι μη γραμμική και διεξάγεται **πλήρως στο διαδίκτυο**. Λόγω της ταχύτητας έκδοσης και της δυνατότητας πρόσβασης των χρηστών στο τελικό κείμενο πριν αυτό εκδοθεί, η επικοινωνία συγγραφέων (παραγωγών) – αναγνωστών (καταναλωτών) είναι άμεση.

Τα κυριότερα χαρακτηριστικά των ηλεκτρονικών περιοδικών θα μπορούσαν να συνοψισθούν στα ακόλουθα:

- είναι ψηφιακά και άρα εύκολα στη χρήση τους, αφού είναι παραδοτέα στον υπολογιστή του κάθε αναγνώστη, διαθέτουν δυνατότητες αναζήτησης, ενώ ένα άρθρο μπορεί να διαβαστεί ταυτόχρονα από εκατοντάδες αναγνώστες
- τα άρθρα τους δεν αποτελούνται μόνο από κείμενα και στατικές εικόνες, αλλά έχουν τη δυνατότητα να ενσωματώνουν και πολυμέσα (π.χ. βίντεο)
- διαθέτουν στους αναγνώστες τους υπηρεσίες ανταλλαγής απόψεων (π.χ. μέσω chat rooms)
- διαθέτουν μεθόδους ελέγχου ποιότητας, όπως τα παραδοσιακά περιοδικά

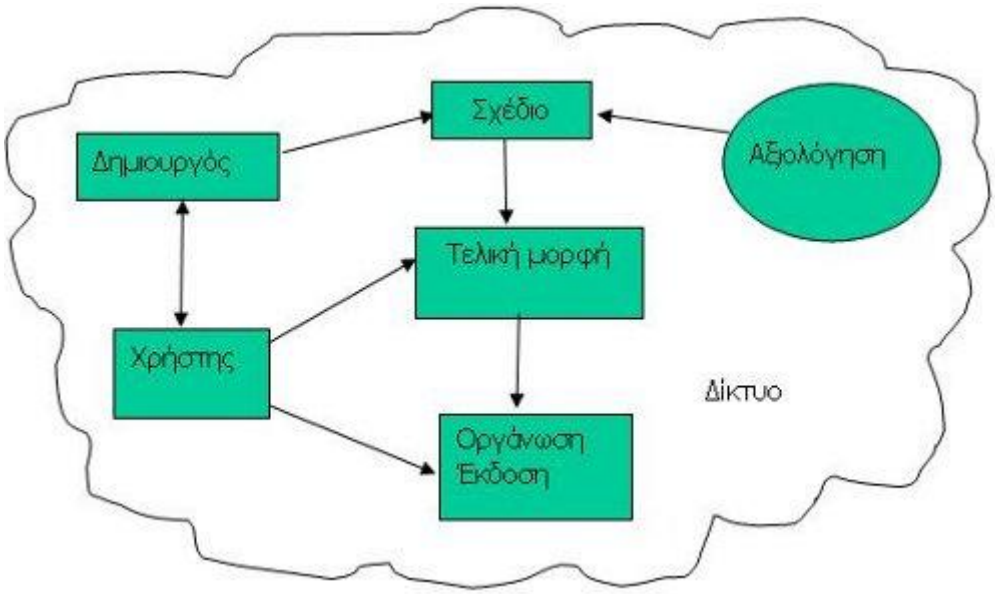

Σχήμα 1: Η αλυσίδα γνώσης στην ηλεκτρονική εποχή

Τα βασικότερα οφέλη που προσφέρουν τα ηλεκτρονικά περιοδικά είναι:

- επιτρέπουν την άμεση δημοσίευση ενημερωτικού και επιστημονικού περιεχομένου
- επιτρέπουν την αποδοτικότερη λειτουργία του συστήματος δημοσιεύσεων και την πλήρη διάχυση της γνώσης
- συμβάλλουν αποτελεσματικά στην οικονομική ανάπτυξη και κοινωνική πρόοδο

ΠΛΑΤΦΟΡΜΑ WORDPRESS

Το **WordPress** είχε αρχικά σχεδιαστεί ως μια πλατφόρμα ανάπτυξης ιστολογίων (blogs). Τα τελευταία χρόνια η φιλοσοφία του έχει αλλάξει. Σήμερα το WordPress είναι μία από τις δημοφιλέστερες πλατφόρμες ανάπτυξης δικτυακών τόπων. Χωρίς αμφιβολία, το WordPress έχει κατακτήσει τον κόσμο του διαδικτύου και σήμερα υπάρχουν εκατομμύρια ιστοσελίδες που βασίζονται σε αυτό. Η επιτυχία του πηγάζει κυρίως από την πολυπληθή ζωντανή κοινότητα χρηστών που το υποστηρίζει. Οποιοδήποτε είδος ιστοσελίδας μπορεί να δημιουργηθεί σε ελάχιστο χρόνο, είτε αυτή είναι ιστολόγιο, είτε στατική ιστοσελίδα είτε ηλεκτρονικό κατάστημα (eshop) είτε ακόμα και ηλεκτρονικό περιοδικό ή εφημερίδα.

WORDPRESS.COM ΚΑΙ WORDPRESS.ORG

Το WordPress είναι διαθέσιμο μέσω δυο διαφορετικών δικτυακών τόπων, http://wordpress.com και http://wordpress.org. Οι δυο αυτοί δικτυακοί τόποι προσφέρουν διαφορετικού τύπου υπηρεσίες που απευθύνονται σε διαφορετικό κοινό.

Το wordpress.com είναι μία **δωρεάν** πλατφόρμα ιστολογίων όπου μπορεί να εγγραφεί ο οποιοσδήποτε χρήστης επιθυμεί να αποκτήσει το δικό του ηλεκτρονικό ημερολόγιο ή προσωπικό δικτυακό τόπο. Το wordpress.com έχει παρόμοια λειτουργία με άλλες δημοφιλείς ιστοσελίδες όπως το http://www.blogger.com και το http://www.livejournal.com. Η χρήση του wordpress.com **δε συνιστάται** για ανάπτυξη μιας επαγγελματικής ιστοσελίδας ή ιστολογίου.

Τα βασικά χαρακτηριστικά του wordpress.com είναι:

- Ο κάθε χρήστης μπορεί να εξασφαλίσει δωρεάν μία προσωπική ιστοσελίδα με όνομα της μορφής mywebsite.wordpress.com. Η λέξη wordpress μπορεί να αφαιρεθεί από το όνομα (domain name) με έξτρα χρέωση.
- Οι χρήστες μπορούν να αλλάξουν την εμφάνιση (design) του δικτυακού τους τόπου επιλέγοντας ανάμεσα σε πολλές δωρεάν **θεματικές παραλλαγές** (themes). Προσαρμοσμένες θεματικές παραλλαγές (custom themes) είναι δυνατό να εγκατασταθούν με έξτρα χρέωση.
- Το wordpress.com αυτόματα τοποθετεί **διαφημίσεις** στους δικτυακούς τόπους των χρηστών. Η αφαίρεση των διαφημιστικών μηνυμάτων είναι δυνατή με έξτρα χρέωση.

- Το wordpress.com προσφέρει δωρεάν ικανοποιητικό χώρο (3GB) για αποθήκευση αρχείων, φωτογραφιών κ.ο.κ. Σε περίπτωση που ο διαθέσιμος χώρος δεν επαρκεί, είναι δυνατή η αναβάθμιση του αποθηκευτικού χώρου με έξτρα χρέωση.
- Οι δικτυακοί τόποι των χρηστών φιλοξενούνται από το wordpress.com. Αυτό σημαίνει πως η πρόσβασή των χρηστών στο σύνολο ή σε οποιοδήποτε μέρος του δικτυακού τους τόπου είναι δυνατόν να τερματιστεί ανά πάσα στιγμή, με ή χωρίς αιτία, με ή χωρίς προειδοποίηση.

Σε αντίθεση με το wordpress.com, το wordpress.org διαθέτει ένα πλήρες **Σύστημα Διαχείρισης Περιεχομένου Ιστού** ή Web CMS το οποίο οι χρήστες μπορούν να κατεβάσουν εντελώς δωρεάν.

Τα Συστήματα Διαχείρισης Περιεχομένου Ιστού ή Web Content Management Systems ή απλά **Web CMS** αποτελούν μια δημοφιλή επιλογή για τη δημιουργία και διαχείριση επαγγελματικών δικτυακών τόπων. Τέτοια συστήματα επιτρέπουν τον ολοκληρωμένο έλεγχο μιας ιστοσελίδας ακόμα και από χρήστες που δε διαθέτουν ιδιαίτερες τεχνικές γνώσεις. Ένα Σύστημα Διαχείρισης Περιεχομένου Ιστού χρησιμοποιείται για να ελέγξει μια δυναμική συλλογή υλικού στο διαδίκτυο, συμπεριλαμβανομένων των αρχείων, εικόνων, και άλλων μορφών μέσων (Johnston, 2010). Το WordPress όπως και τα περισσότερα παρόμοια συστήματα μπορούν να εγκατασταθούν πολύ εύκολα μέσω αυτοματοποιημένων διαδικασιών. Το μόνο που απαιτείται είναι ένας εξυπηρετητής (web server) που θα φιλοξενήσει τα αρχεία του χρήστη.

Τα βασικά χαρακτηριστικά του wordpress.org είναι:

- Κεντρικός πίνακας ελέγχου μέσω του οποίου η διαχείριση ενός δικτυακού τόπου γίνεται πολύ εύκολα και γρήγορα.
- Δυνατότητα επιλογής ενός επαγγελματικού ονόματος (domain name) της μορφής mywebsite.com.
- Δυνατότητα επιλογής παρόχου ή εταιρείας φιλοξενίας με ικανοποιητικό χώρο αποθήκευσης και επιθυμητά χαρακτηριστικά.
- Οι χρήστες μπορούν να αλλάξουν την εμφάνιση της ιστοσελίδας τους εγκαθιστώντας οποιαδήποτε θεματική παραλλαγή (theme) είναι διαθέσιμη μέσω της σελίδας http://wordpress.org/themes. Οι δυνατές επιλογές είναι αναρίθμητες. Βέβαια υπάρχουν πάρα πολλές διαθέσιμες παραλλαγές που διατίθενται εντελώς δωρεάν.
- Οι χρήστες μπορούν να προσθέσουν πλήθος νέων δυνατοτήτων στο δικτυακό τους τόπο εγκαθιστώντας οποιαδήποτε πρόσθετη μονάδα (plugin) προσφέρεται μέσω της σελίδας https://wordpress.org/plugins. Υπάρχουν χιλιάδες πρόσθετες μονάδες που μπορούν να μετατρέψουν έναν απλό δικτυακό τόπο σε ένα ηλεκτρονικό κατάστημα, σε μια δικτυακή κοινότητα, κ.ο.κ.

ΣΥΓΚΡΙΣΗ WORDPRESS ΜΕ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΕΣ ΠΛΑΤΦΟΡΜΕΣ

Έχει αποδειχθεί ότι το **Joomla**, το **Drupal**, και το **WordPress** είναι τα πιο αποτελεσματικά Συστήματα Διαχείρισης Περιεχομένου Ιστού (Web CMS**)** σε σύγκριση με άλλες πλατφόρμες (Patel et al., 2011). Υψηλότερος αριθμός εγκαταστάσεων, καλύτερη υποστήριξη και υψηλότερη κατάταξη σελίδων (page rank) είναι μόνο ορισμένοι από τους λόγους.

Ειδικότερα το WordPress παρέχει ακόμα περισσότερες πρόσθετες μονάδες (plugins) για καλύτερη διαχείριση ιστοσελίδων (Patel et al., 2011). Επίσης, είναι γεγονός ότι πολλοί δημοφιλείς δικτυακοί τόποι χρησιμοποιούν WordPress. Οι περισσότεροι τελικοί χρήστες έχουν τη γνώμη ότι το WordPress είναι πιο εύκολο στη χρήση και την εκμάθηση από αντίστοιχες πλατφόρμες. Πριν το 2009, το WordPress ήταν απλά μια καλή πλατφόρμα ιστολογίων αλλά τα τελευταία χρόνια έχει αλλάξει και παρέχει επίσης πολύ ικανοποιητική διαχείριση περιεχομένου ιστού. Επιπλέον, διαθέτει υψηλότατο επίπεδο υποστήριξης χρηστών (support) και τεκμηρίωσης μέσω των σελίδων http://en.support.wordpress.com, http://en.forums.wordpress.com (για το wordpress.com) και http://codex.wordpress.org/Main_Page, http://wordpress.org/support (για το wordpress.org).

Εκτός των άλλων, το WordPress είναι εξαιρετικό στην ενσωμάτωση τεχνολογιών Παγκόσμιου Ιστού 2.0 ή Web 2.0 (Anderson, 2007). Διαθέτει μηχανισμούς άμεσης ενσωμάτωσης (embed) περιεχομένου Web 2.0 από τρίτους δικτυακούς τόπους σε ένα ιστολόγιο ή ιστοσελίδα.

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΜΕ WORDPRESS

Σε γενικές γραμμές, τα βήματα που απαιτούνται για τη δημιουργία ενός απλού ηλεκτρονικού περιοδικού στο περιβάλλον του wordpress.com είναι τα παρακάτω:

- **Δημιουργία λογαριασμού** στο wordpress.com κι επιλογή μοναδικής διεύθυνσης (π.χ. mywebmagazine.wordpress.com)
- Επιλογή **κατάλληλης θεματικής παραλλαγής** (theme).
- **Δημιουργία χρηστών** με κατάλληλους ρόλους.
- Διαμόρφωση των **κατάλληλων ρυθμίσεων** στον πίνακα ελέγχου του wordpress.com.
- **Δημοσίευση περιεχομένου** στο ηλεκτρονικό περιοδικό.

Προκειμένου για έργο eTwinning, προτείνεται η δημιουργία λογαριασμού στο wordpress.com, η επιλογή θεματικής παραλλαγής, η δημιουργία χρηστών κι η διαμόρφωση των ρυθμίσεων να πραγματοποιούνται από τους συντονιστές του έργου. Η δημοσίευση περιεχομένου (άρθρων, κατηγοριών, σχολίων, κ.ο.κ.) προτείνεται να πραγματοποιείται τόσο από εκπαιδευτικούς όσο κι από μαθητές που συμμετέχουν στο έργο.

Επισημαίνεται ότι διατίθενται αρκετές δωρεάν θεματικές παραλλαγές που προσομοιώνουν την αίσθηση και την εμφάνιση ενός ηλεκτρονικού περιοδικού (online magazine). Ορισμένες από αυτές είναι οι The Morning After (http://theme.wordpress.com/themes/themorningafter), Oxygen (http://theme.wordpress.com/themes/oxygen), αλλά κι η προεπιλεγμένη παραλλαγή Twenty Fourteen (http://theme.wordpress.com/themes/twentyfourteen).

Στο wordpress.com υπάρχουν 5 διαφορετικοί ρόλοι χρηστών. Οι **διαχειριστές** (administrators) διαθέτουν όλα τα δυνατά προνόμια. Οι **αρχισυντάκτες** (editors) μπορούν να δημοσιεύουν άρθρα (posts) αλλά και να επεξεργάζονται τα άρθρα των άλλων. Οι **συντάκτες** (authors) μπορούν να δημοσιεύουν και να επεξεργάζονται τα δικά τους άρθρα. Οι **συνεργάτες** (contributors) μπορούν να δημιουργούν τα δικά τους άρθρα, δίχως όμως να έχουν τη δυνατότητα δημοσίευσης. Τέλος, οι απλοί επισκέπτες μπορούν να διαβάζουν όλα τα άρθρα και σε κάποιες περιπτώσεις να τα σχολιάζουν.

Οι ρυθμίσεις στον πίνακα ελέγχου του wordpress.com, χωρίζονται σε ενότητες (κατηγορίες). Στην ενότητα **Γενικά** (general) υπάρχουν οι βασικές ρυθμίσεις όπως ο τίτλος του δικτυακού τόπου, ο υπότιτλος κι η γλώσσα εμφάνισης. Η ενότητα **Ανάγνωση** (reading) καθορίζει πόσα άρθρα θα εμφανίζονται στην κεντρική σελίδα, αν θα εμφανίζονται σχετικά άρθρα (related posts), κ.ο.κ. Στην ενότητα **Συζήτηση** (discussion) υπάρχουν οι ρυθμίσεις των σχολίων ενώ η **Κοινή Χρήση** (sharing) δίνει τη δυνατότητα διασύνδεσης με δημοφιλή κοινωνικά δίκτυα (social networks). Τέλος, είναι διαθέσιμες δυο ακόμα ενότητες που ονομάζονται αντίστοιχα **Δημοσκοπήσεις** (Polls) και **Αξιολόγηση** (Ratings). Με αυτό τον τρόπο δίνεται η δυνατότητα ενσωμάτωσης δημοσκοπήσεων στα άρθρα κι αξιολόγησης των άρθρων (μέσω ψήφων).

Στο περιβάλλον του wordpress.org σε γενικές γραμμές ισχύουν τα παραπάνω αλλά υπάρχουν σαφώς περισσότερες δυνατότητες. Για παράδειγμα, είναι δυνατή η προσθήκη επιπλέον ρόλων χρηστών κι ο λεπτομερής καθορισμός δικαιωμάτων (προνομίων) για κάθε ρόλο. Επομένως, είναι δυνατή η δημιουργία ενός επαγγελματικού ηλεκτρονικού περιοδικού με προηγμένα χαρακτηριστικά. Επισημαίνεται ότι το Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο εξυπηρετεί τη φιλοξενία δικτυακών τόπων για σχολικές μονάδες κι εκπαιδευτικούς εντελώς δωρεάν. Ασφαλώς, η εγκατάσταση του wordpress.org σε σχολικό ή προσωπικό δικτυακό τόπο υποστηρίζεται από το Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο. Υπάρχει δυνατότητα εγκατάστασής του τόσο στην κεντρική σελίδα του δικτυακού τόπου (π.χ. sxoleio.perioxi.sch.gr) όσο και σε κάποιο υποφάκελο ή υποτομέα (π.χ. sxoleio.perioxi.sch.gr/ourproject ή ourproject.mysch.gr).

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΕΡΓΟΥ ETWINNING

Το έργο eTwinning "Stay Healthy, Stay Fit" ξεκίνησε τον Οκτώβριο του 2013. Το σχολικό αυτό πρόγραμμα υλοποιείται στην αγγλική γλώσσα από μια ομάδα καθηγητών και μαθητών από πολλές διαφορετικές ευρωπαϊκές χώρες (Ελλάδα, Γερμανία, Λιθουανία, Λετονία, κ.ο.κ.). Οι μαθητές που συμμετέχουν είναι ηλικίας 12-15 ετών. Στα πλαίσια του έργου, αναπτύχθηκε μεταξύ άλλων ένα ευρωπαϊκό διαδικτυακό περιοδικό (http://stayhealthystayfitwebmag.wordpress.com) σε περιβάλλον WordPress (wordpress.com). Το ηλεκτρονικό αυτό περιοδικό άρχισε να ενημερώνεται από το Δεκέμβριο του 2013 και περιλαμβάνει ενδιαφέροντα θέματα σχετικά με την υγεία, τη διατροφή και τη σωματική άσκηση. Η κεντρική ιδέα στην οποία βασίζεται είναι το γεγονός ότι οι έφηβοι μαθαίνουν αλλά και διασκεδάζουν στο διαδίκτυο. Μπορούν να γνωρίσουν ο ένας τον άλλο και να συζητήσουν για τα θέματα που δημοσιεύονται στο περιοδικό. Εκπαιδευτικοί και μαθητές δημιουργούν δημοσιεύσεις (άρθρα) από κοινού. Ο καθένας μπορεί να υποβάλει ερωτήσεις ή σχόλια σχετικά με δημοσιεύσεις των άλλων.

Οι μαθητές εργάζονται σε ομάδες με τη βοήθεια των καθηγητών τους. Μπορούν να συμμετέχουν σε συγκεκριμένες δραστηριότητες μετά από ένα ορισμένο πλάνο. Οι μαθητές γίνονται κατά κάποιο τρόπο «μικροί δημοσιογράφοι». Κάνουν έρευνα, προετοιμάζονται και τελικά δημοσιεύουν τα άρθρα τους. Πολλές δημοσιεύσεις έχουν δημιουργηθεί με τη συνεργασία δύο ή περισσότερων σχολείων.

Οι βασικοί στόχοι του έργου είναι:

- Εκπαιδευτικοί και μαθητές να ανακαλύψουν την υγιεινή διατροφή και τον υγιεινό τρόπο ζωής γενικότερα.
- Να τονιστεί η σημασία της άσκησης και του αθλητισμού.
- Να βελτιώσουν οι μαθητές τις δεξιότητές τους στην αγγλική γλώσσα.
- Να μάθουν οι μαθητές να ερευνούν μέσω διαδικτύου και εργαλείων ΤΠΕ.
- Να γνωρίσουν οι συμμετέχοντες τον πολιτισμό και τις παραδόσεις των άλλων χωρών.
- Να συνεργαστούν οι μαθητές και να δουλέψουν αρμονικά σε ομάδες

Στο Σχήμα 2 απεικονίζεται το κύριο μέρος της κεντρικής σελίδας του περιοδικού.

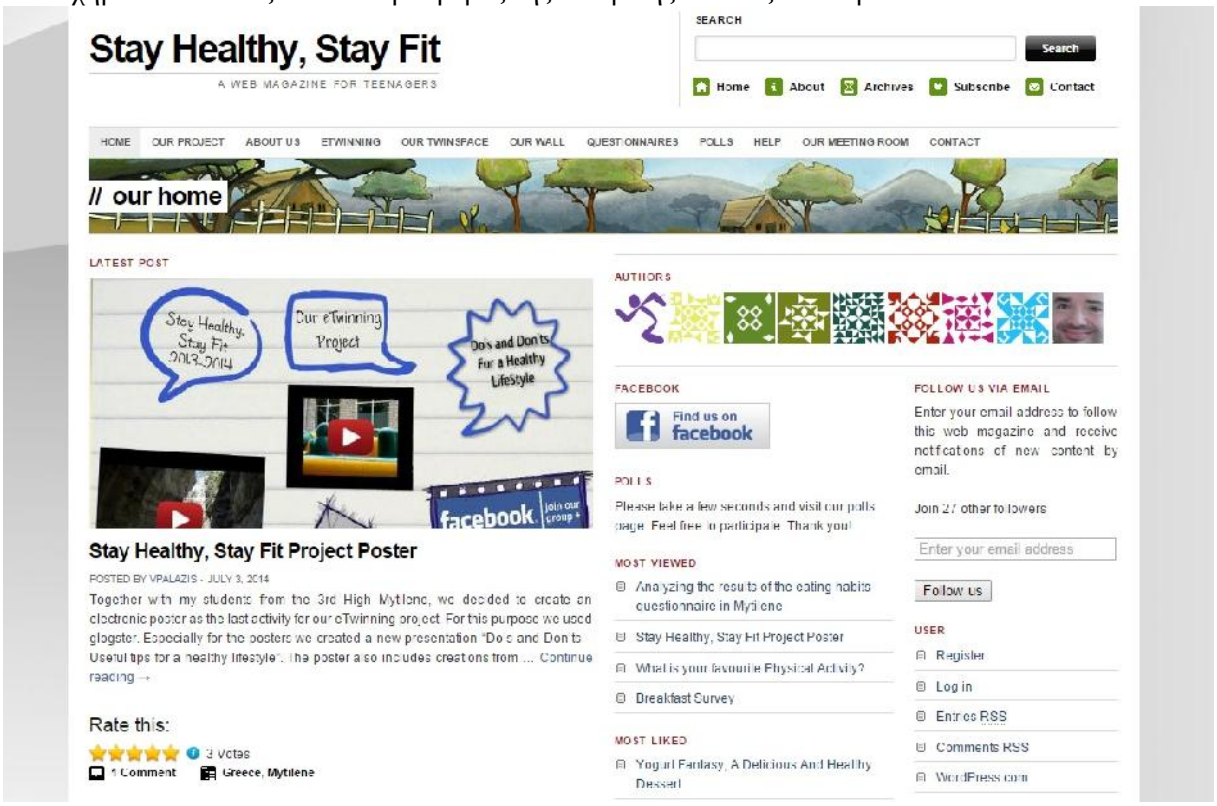

Σχήμα 2: Κεντρική σελίδα ηλεκτρονικού περιοδικού “Stay Healthy, Stay Fit”

Η θεματική παραλλαγή (theme) που επιλέχθηκε για την εμφάνιση του ηλεκτρονικού περιοδικού είναι η The Morning After (http://theme.wordpress.com/themes/themorningafter). Επιτρέπει την εμφάνιση ενός κύριου άρθρου στο επάνω μέρος της κεντρικής σελίδας (ενότητα “Latest Post”). Οι εκπαιδευτικοί του έργου αποφασίζουν για την επιλογή του κύριου άρθρου το οποίο εναλλάσσεται τακτικά. Μετά το κύριο άρθρο, στην ενότητα “Top Articles” εμφανίζονται σε περίληψη τα 12 πιο πρόσφατα ή πιο σημαντικά άρθρα. Στο κάτω μέρος της κεντρικής σελίδας εμφανίζονται άλλα 5 άρθρα σε συνοπτική μορφή στην ενότητα “You may also read”. Στις πλευρικές μπάρες εμφανίζονται χρήσιμοι σύνδεσμοι, στατιστικά στοιχεία και πληροφορίες, όπως άρθρα που έχουν δεχθεί περισσότερες επισκέψεις ή ψήφους, κατηγορίες άρθρων, τελευταία σχόλια, κ.α.

Μέχρι σήμερα, στην ιστοσελίδα υπάρχουν πάνω από 15 ενεργοί χρήστες. Πιο συγκεκριμένα υπάρχει 1 διαχειριστής (εκπαιδευτικός), 4 αρχισυντάκτες (εκπαιδευτικοί) και πάνω από 10 συντάκτες (έμπειροι μαθητές ή εκπαιδευτικοί). Σε ορισμένες περιπτώσεις, ομάδες μαθητών παραδίδουν το υλικό τους στον υπεύθυνο καθηγητή ο οποίος το δημοσιεύει στην ιστοσελίδα.

Από το Δεκέμβριο του 2013 έχουν δημοσιευθεί 30 ενδιαφέροντα άρθρα (παρουσιάσεις, συνεντεύξεις, δημοσκοπήσεις, κ.ο.κ.) και πάνω από 40 σχόλια. Τα περισσότερα άρθρα συνοδεύονται από αρχεία πολυμέσων (π.χ. φωτογραφίες, βίντεο). Μεταξύ άλλων υπάρχει δυνατότητα αναζήτησης

άρθρων, συσχετισμού άρθρων (εμφάνιση “Related Posts”), αξιολόγησης άρθρων (1 ως 5 αστέρια) και διαμοιρασμού περιεχομένου μέσω δημοφιλών κοινωνικών δικτύων (social share).

Μια από τις εργασίες των μαθητών που φαίνεται στο Σχήμα 2 είναι η δημιουργία ενός συνεργατικού ηλεκτρονικού πόστερ με τη βοήθεια του εργαλείου Glogster (www.glogster.com). Το πόστερ περιλαμβάνει εργασίες από διάφορα σχολεία (βίντεο, παρουσιάσεις, κ.ο.κ.)

Μία ακόμα ενδιαφέρουσα δραστηριότητα του έργου eTwinning είναι η σύγκριση του μαθήματος της Φυσικής Αγωγής σε διάφορες χώρες. Μεταξύ άλλων, στα πλαίσια της δραστηριότητας αυτής πραγματοποιήθηκε μια παράλληλη έρευνα που έγινε με τη βοήθεια του εργαλείου Google Forms (www.google.com/forms/about/). Στο Σχήμα 3 απεικονίζεται ένα απόσπασμα από την έρευνα αυτή.

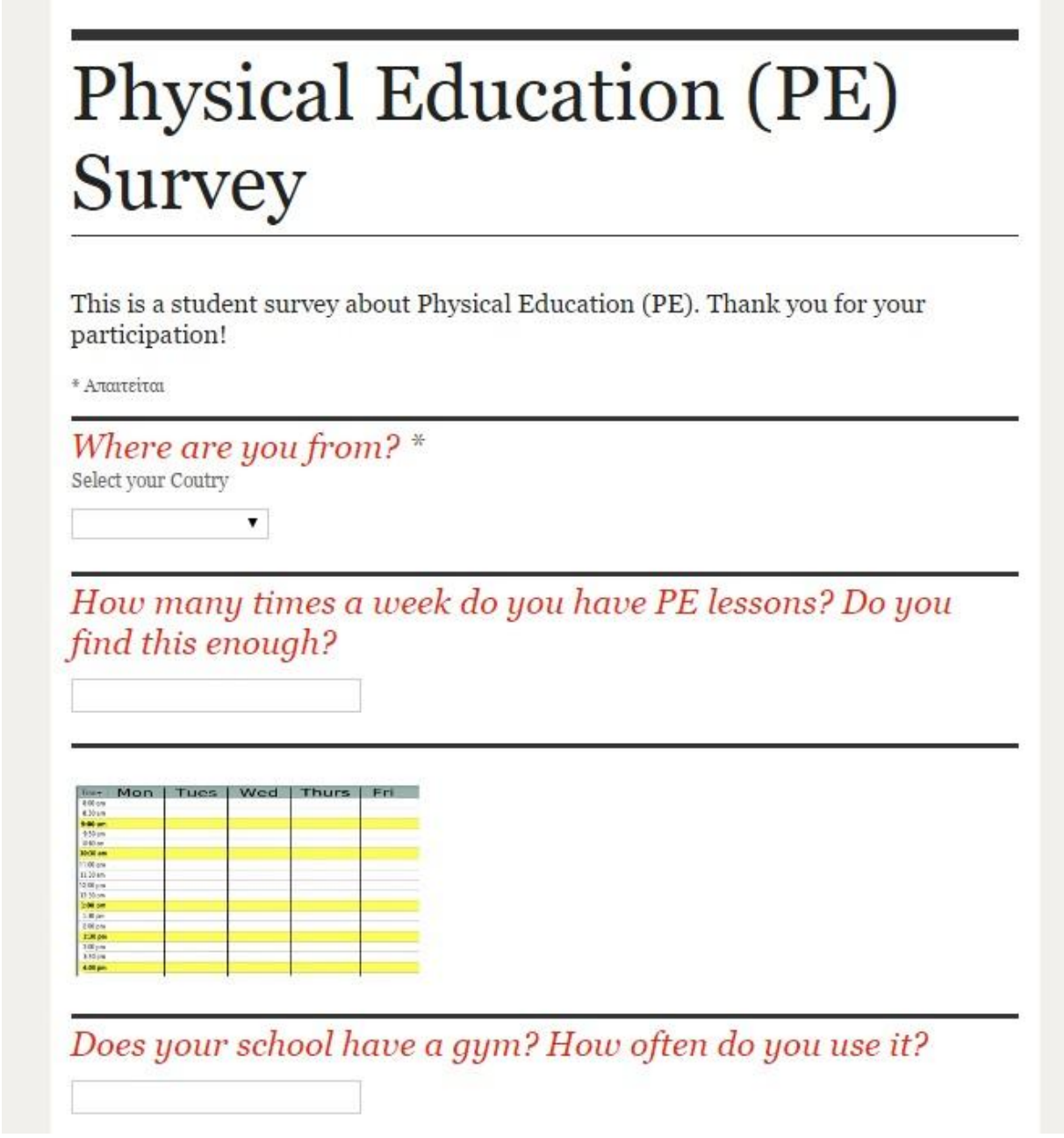

Σχήμα 3: Απόσπασμα έρευνας με θέμα τη Φυσική Αγωγή

Το βασικό μενού της ιστοσελίδας του ηλεκτρονικού περιοδικού περιέχει αρκετές χρήσιμες επιλογές. Η επιλογή “Our Project” παρέχει περισσότερες πληροφορίες για το έργο eTwinning και για τους στόχους του. Η επιλογή “About us” περιλαμβάνει λεπτομερή στοιχεία για τα σχολεία, τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές που συμμετέχουν στο έργο. Για παράδειγμα, η σελίδα στη διεύθυνση http://stayhealthystayfitwebmag.wordpress.com/about-us/mytilene-greece/ είναι αφιερωμένη στην παρουσίαση του 3ου Γυμνασίου Μυτιλήνης. Περιλαμβάνει μεταξύ άλλων ένα χάρτη της περιοχής και

πληροφορίες για το σχολείο και τους μαθητές που συμμετέχουν στο πρόγραμμα. Επισημαίνεται πως στα πλαίσια δραστηριοτήτων του προγράμματος, αρκετοί μαθητές χρησιμοποίησαν δημοφιλή εργαλεία Web 2.0 όπως το Animoto (π.χ. http://animoto.com/play/4DYSnOE31UhsPxp5V9l69w) ή το Voki (π.χ. http://www.voki.com/pickup.php?scid=9033808&height=400&width=300) για να παρουσιάσουν την πόλη, το σχολείο τους ή τον εαυτό τους. Το περιεχόμενο των τρίτων δικτυακών τόπων Web 2.0 συσχετίστηκαν στη συνέχεια στις αντίστοιχες σελίδα του ηλεκτρονικού περιοδικού μέσω κατάλληλων συνδέσμων (links).

Η προσπέλαση του περιεχομένου που δημοσιεύτηκε από ένα συγκεκριμένο σχολείο ή από μια συγκεκριμένη χώρα γίνεται πολύ εύκολα και γρήγορα με χρήση του ενσωματωμένου συστήματος κατηγοριοποίησης του wordpress.com. Για παράδειγμα, στη διεύθυνση (σελίδα) http://stayhealthystayfitwebmag.wordpress.com/category/greece/mytilene/ εμφανίζονται τα άρθρα που δημιουργήθηκαν από μαθητές και καθηγητές του 3ο Γυμνασίου Μυτιλήνης, ενώ στη διεύθυνση http://stayhealthystayfitwebmag.wordpress.com/category/greece/ εμφανίζονται τα άρθρα που δημοσιεύθηκαν από την Ελλάδα (3ο Γυμνάσιο Μυτιλήνης και 2ο Πειραματικό Γυμνάσιο Αθηνών). Με παρόμοιο τρόπο στη σελίδα http://stayhealthystayfitwebmag.wordpress.com/tag/physical-activity/ εμφανίζονται τα άρθρα με θέμα τη σωματική άσκηση. Σημειώνεται ότι στο περιβάλλον του TwinSpace (http://new-twinspace.etwinning.net) είναι θεωρητικά δυνατή η κατηγοριοποίηση περιεχομένου αλλά όμως οι σύνδεσμοι (links) των κατηγοριών παραμένουν ανενεργοί.

Η ιστοσελίδα του ηλεκτρονικού περιοδικού επίσης λειτουργεί ως **κεντρικός κόμβος** στον οποίο ενσωματώνονται όλες οι δραστηριότητες του έργου eTwinning. Συνδέεται με τη σελίδα TwinSpace του έργου όπως και με άλλες δράσεις ή εργασίες που έχουν πραγματοποιηθεί στα πλαίσια του έργου μέσω επιλογών του βασικού μενού ή κατάλληλων συνδέσμων (links).

Στον πίνακα 2 παρουσιάζονται συνοπτικά τα βασικότερα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια του έργου μαζί με ενδεικτικές δράσεις και αντίστοιχους συνδέσμους.

Εργαλεία	**Ενδεικτικές Δράσεις**	**Σύνδεσμοι**
TwinSpace	Παρουσίαση εκπαιδευτικών, μαθητών και σχολικών μονάδων του έργου	About us
Glogster	Συνεργατικό ηλεκτρονικό πόστερ με εργασίες από διάφορα σχολεία	Project Poster
Google Forms	Παράλληλη έρευνα για το μάθημα της Φυσικής Αγωγής	1) PE Survey Form, 2) PE Survey Results
SlideShare	1) Παρουσίαση με χρήσιμες συμβουλές για ένα υγιεινό τρόπο ζωής, 2) Παρουσίαση αποτελεσμάτων ερωτηματολογίου για τις διατροφικές συνήθειες των μαθητών	1) Do's and Dont's, 2) Eating Habits Questionnaire Results
PollDaddy	1) Δημοσκόπηση για την αγαπημένη φυσική δραστηριότητα των μαθητών, 2) Δημοσκόπηση για θέματα υγείας	1) Favorite Physical Activity Poll, 2) Health Poll
Padlet	1) Ηλεκτρονικός συνεργατικός τοίχος με ομοιότητες και διαφορές για το πρόγευμα στην Ευρώπη, 2) Ηλεκτρονικός συνεργατικός τοίχος με πληροφορίες για ποτά κι αναψυκτικά	1) Breakfast Wall, 2) Drinks Wall
YouTube	Βίντεο με εξωτερικές μαθητικές δραστηριότητες	Active Lifestyles Video
Animoto	Σύντομο βίντεο για το νησί της Λέσβου	Lesvos Animation Video
Voki	Σύντομη παρουσίαση για το 3ο Γυμνάσιο Μυτιλήνης	3rd Gymnasium of Mytilene Avatar
meetings.io	Ανταλλαγή απόψεων εκπαιδευτικών αλλά και μαθητών μέσω ιδιαίτερου δωματίου τηλεδιάσκεψης	Meeting Room
Facebook	Γνωριμία και επικοινωνία μαθητών αλλά και εκπαιδευτικών	FaceBook Group

Πίνακας 2: Συνοπτική περιγραφή εργαλείων κι αντίστοιχων δράσεων

ΣΥΖΗΤΗΣΗ - ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η αξιοποίηση του διαδικτύου και ιδιαίτερα των υπηρεσιών που προσφέρει το WordPress σε έργα eTwinning μπορεί να αναβαθμίσει την ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης. Πιο συγκεκριμένα:

- Βελτιώνονται οι δεξιότητες των μαθητών αλλά και των εκπαιδευτικών στις ΤΠΕ.
- Καλλιεργείται το πνεύμα της ομαδικής συνεργασίας.
- Βελτιώνονται οι γλωσσικές δεξιότητες των μαθητών.
- Βελτιώνονται οι σχέσεις μαθητών και εκπαιδευτικών μεταξύ τους.
- Αναπτύσσονται ενδιαφέροντα θέματα σχετικά με την υγεία, τον πολιτισμό, τις επιστήμες, κ.ο.κ.
- Υποβοηθάται η αποτελεσματική συλλογή, ανάλυση αλλά και σύνθεση πληροφοριών.
- Βελτιώνεται το κλίμα και η συμπεριφορά των μαθητών μέσα στο σχολείο αλλά και προσφέρονται κίνητρα.
- Μαθητές κι εκπαιδευτικοί σκέφτονται πιο δημιουργικά και ενισχύουν την κριτική τους σκέψη.
- Συνδέονται σχολικές δράσεις με δημοσιεύσεις στο διαδίκτυο.

Προκειμένου για έργα eTwinning, είναι προφανές ότι το υφιστάμενο εργαλείο TwinSpace παραμένει η βασική πλατφόρμα ανάπτυξης. Το WordPress όπως κι άλλες εναλλακτικές πλατφόρμες είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθεί συμπληρωματικά, επικουρικά, ή σε ειδικές περιπτώσεις έργων.

Βέβαια, υπάρχει κι ο αντίλογος – σε ορισμένες περιπτώσεις στην εκπαίδευση οι κλασικές μέθοδοι διδασκαλίας είναι πολύ ικανοποιητικές. Τελικά, είναι δυνατό να συνδυαστούν διαδικτυακά εργαλεία με άλλες μεθόδους για καλύτερα αποτελέσματα.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Παπαθεοδώρου, Χ., Τσιμπόγλου, Φ. (2001). Έκδοση και διαχείριση ηλεκτρονικών περιοδικών από Βιβλιοθήκες. 10ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη.

Anderson, P. (2007). What is Web 2.0? Ideas, technologies and implications for education. Retrieved 25 September 2014 from http://www.jisc.ac.uk/media/documents/techwatch/tsw0701b.pdf

Cepulkauskaite, I. (2000). Creating E-books and E-Journals. In: Courseware for Training of Trainers and Users on the Special Applications of Internet-based Services in the fields of Cultural Education, Chapter 3, UNESCO.

Downes, S. (2005). E-learning 2.0. Retrieved 25 September 2014 from http://www.downes.ca/post/31741.

Frey, K. (1998). Η μέθοδος project: Μια μορφή συλλογικής εργασίας στο σχολείο ως θεωρία και πράξη. Μτφρ. Κ. Μάλλιου. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Κυριακίδης.

Johnston, M. (2010). What is a CMS. Retrieved 19 September 2014 from http://www.cmscritic.com/what-is-a-cms.

Patel, S.K., Rathod, V.R., Prajapati, J.B. (2011) Performance Analysis of Content Management Systems – Joomla, Drupal and WordPress, International Journal of Computer Applications.

Richardson, W. (2010). Blogs, Wikis, Podcasts, and Other Powerful Web Tools for Classrooms. Corwin Press, (P. 6-37).

Πρόγραμμα Σχολικής Καινοτομίας στο Νηπιαγωγείο με θέμα: «Φιλαναγνωσία».

Παπαβασιλείου Αναστασία, Λαμπροπούλου Βάια

Εκπαιδευτικοί Π.Ε.60 2/θ Νηπιαγωγείο Δρεπάνου Κοζάνης
E-mail: anastasiapap589@yahoo.com vaialampropoulou@yahoo.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η φιλαναγνωσία διαδραματίζει ένα πολύ σημαντικό ρόλο στην καλλιέργεια και την ανάπτυξη του λόγου των νηπίων, αλλά και στην ενεργοποίηση και καλλιέργεια τόσο της φαντασίας και της δημιουργικότητας όσο και της κριτικής σκέψης και ενσυναίσθησή τους, απελευθερώνοντας ταυτόχρονα τις δημιουργικές τους δυνάμεις. Το Νέο Πρόγραμμα Σπουδών του Νηπιαγωγείου (2011),το οποίο εντάσσει οργανικά τις Τ.Π.Ε. στις καθημερινές δραστηριότητές του ως εποπτικά μέσα διδασκαλίας, ως εργαλεία διερεύνησης, πειραματισμού και επίλυσης προβλημάτων και ως εργαλεία διαχείρισης πληροφοριών, ψηφιακού γραμματισμού και έκφρασης με πολλαπλούς τρόπους, δημιουργίας, επικοινωνίας και συνεργασίας, μας ώθησε να συνδυάσουμε τη φιλαναγνωσία με τις Τεχνολογίες Πληροφοριών & Επικοινωνιών. Το νηπιαγωγείο μας βρίσκεται σε αγροτική περιοχή της Π.Ε. Κοζάνης και τα 31 νήπια – προνήπια προέρχονται από διαφορετικά κοινωνικο/πολιτισμικά, μορφωτικά και οικονομικά περιβάλλοντα. Κατά το σχολικό έτος 2013-2014 υλοποιήθηκε στη σχολική μας μονάδα Πρόγραμμα Σχολικής Καινοτομίας του ευρωπαϊκού ομίλου «ΜΕΝΩΝ» με θέμα: «Φιλαναγνωσία». Ο καινοτόμος, ελκυστικός, διασκεδαστικός και συνεργατικός τρόπος υλοποίησης των εκπαιδευτικών δράσεων που έγιναν μέσα σε ένα παιχνιώδη πλαίσιο, κατάλληλο για την ηλικία των παιδιών του νηπιαγωγείου, συνέβαλε στη δημιουργία ενός περιβάλλοντος μάθησης όπου τα παιδιά συμμετείχαν ενεργητικά, συνεργάστηκαν σε ομάδες, ανέπτυξαν και καλλιέργησαν δεξιότητες και ικανότητες και εμπλούτισαν τις γνώσεις τους με πολύ ευχάριστο τρόπο.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *Φιλαναγνωσία, Τ.Π.Ε. στο Νηπιαγωγείο, Σχολική Καινοτομία*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο όρος «φιλαναγνωσία» ορισμικά παραπέμπει στη θετικά προσδιορισμένη σχέση του αναγνώστη με το βιβλίο ως το κατεξοχήν είδος και έκφραση της γραπτής ύλης και εμπεριέχει ταυτόχρονα τις εξειδικευμένες εκπαιδευτικές δραστηριότητες, οι οποίες στοχεύουν στην διαμόρφωση αυτής της σχέσης μέσα από την ανάπτυξη αναγκαίων γνωστικών δεξιοτήτων κυρίως αλλά και κοινωνικών δεξιοτήτων και αισθητικών κριτηρίων (Markidis, 2011). Σκοπός της φιλαναγνωσίας είναι η εξοικείωση του παιδιού με το βιβλίο και την ανάγνωση και η σταδιακή εδραίωση μιας φιλικής σχέσης με το λογοτεχνικό βιβλίο. Η σχέση αυτή θα οδηγήσει στην αισθητική απόλαυση και καλλιέργεια, στη διεύρυνση των οριζόντων του παιδιού, στην καλλιέργεια της φαντασίας του και της γλωσσικής του έκφρασης, στην εκλέπτυνση του συναισθηματικού του κόσμου, στην ανάπτυξη κριτικής και δημιουργικής αντίληψης και γενικά δημιουργικότητας (Γκλιάου-Χριστοδούλου, 2007). Τα παιδιά, μέσα από δραστηριότητες που έχουν παιγνιώδη χαρακτήρα έρχονται σε επαφή με τα βιβλία κα έτσι μπορούν να αναπτύξουν φιλαναγνωστικές συμπεριφορές (Κατσίκη - Γκίβαλου, 2008).

Είναι αδιαμφισβήτητο πως οι νέες τεχνολογίες έχουν υπεισέλθει σχεδόν σε όλες τις πτυχές της καθημερινότητας των ανθρώπων. Οι επιδράσεις των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ) είναι τόσο σημαντικές, ώστε γίνεται επιτακτική η ενσωμάτωσή τους στην εκπαιδευτική διαδικασία, την εποχής της παγκοσμιοποίησης (Βεργόπουλος, 1999; Γκίβαλος, 2000; Δερτούζος, 1998; Φραγκάκη κ.α., 2007α; 2007β). Πράγματι, τα τελευταία χρόνια όλο και μεγαλύτερο ποσοστό εκπαιδευτικών εντάσσουν τις ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία (Depover et al., 2010).

Αρχικά υπήρξαν αντιπαραθέσεις και έντονοι προβληματισμοί σχετικά με την είσοδο των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) στο χώρο της προσχολικής εκπαίδευσης, έρευνες απέδειξαν ότι ορισμένα χαρακτηριστικά των νέων τεχνολογιών είναι συμβατά με τις θεμελιώδεις αρχές της νέας επιστήμης της μάθησης για τα μικρά παιδιά. Συγκεκριμένα, οι νέες

αλληλεπιδραστικές τεχνολογίες διευκολύνουν τη δημιουργία περιβαλλόντων ενεργητικής μάθησης και οι πολυμεσικές τεχνολογίες βοηθούν τον άνθρωπο να οπτικοποιήσει δυσνόητες έννοιες. Τα παραπάνω χαρακτηριστικά καθιστούν τις νέες τεχνολογίες αναπτυξιακά κατάλληλες για τους μικρούς μαθητές, μιας και διευκολύνουν τη δημιουργικότητα, τον πειραματισμό και την ανακάλυψη (Κυρίδης κ.α., 2003), ευνοούν την ενεργητική μάθηση (Τζωρτζάκης, 2009) ενώ ταυτόχρονα διαφοροποιούν το ρόλο του εκπαιδευτικού στην αίθουσα ο οποίος από εισηγητής γίνεται συνεργάτης, καθοδηγητής, συνερευνητής μαζί με τους μαθητές του. Συνεπώς, η αξιοποίησή τους στην εκπαιδευτική διαδικασία διαδραματίζει σημαντικό ρόλο διότι λειτουργούν ως υποστηρικτικό εργαλείο για τις δραστηριότητες που αναπτύσσονται μέσα στο σχολικό περιβάλλον.

Η καινοτομία αποτελεί έννοια πολυδιάστατη και μπορεί να περιγραφεί ως μία διαδικασία που περιλαμβάνει τη διαμόρφωση, εισαγωγή, υιοθέτηση, ανάπτυξη και εφαρμογή νέων ιδεών και συμπεριφορών (Ρεκλείτη & Τριβέλλα, 2000).

Η εκπαιδευτική καινοτομία αναφέρεται στην εφαρμογή προσεγγίσεων που διαφοροποιούνται από τη συνήθη οργάνωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας (Μπούγιας & Δημητριάδης, 2009) και στην πράξη σημαίνει υιοθέτηση, εκ μέρους των εκπαιδευτικών, *καινοτόμων πρακτικών* που εξασφαλίζουν τις συνθήκες που επιτρέπουν στους μαθητές και στις μαθήτριες να δοκιμάζουν επικοινωνιακά και ερμηνευτικά εργαλεία, να εξοικειώνονται με τη χρήση τους και να διαπιστώνουν την αποτελεσματικότητά τους σε διαφορετικές περιστάσεις (Ιντζίδης κ.α., 2007). Οι καινοτομίες έχουν ως χαρακτηριστικό την εισαγωγή του καινούργιου με ποιότητα και τόλμη, συνιστούν αλλαγή συνειδητή και αποφασιστική (Shapiro et al., 2007) και για να χαρακτηριστεί μια δράση ως «καινοτομική» δεν παίζει κανένα ρόλο αν η ιδέα αναπτύχθηκε ή υιοθετήθηκε από τον εκπαιδευτικό οργανισμό (Παπαγεωργίου, 2007).

Η καινοτομία στο σχολείο δεν αφορά μόνον το περιεχόμενο της διδασκαλίας ή/και το εκπαιδευτικό υλικό, αλλά κυρίως τον τρόπο αξιοποίησής τους. Οι εκπαιδευτικές παρεμβάσεις στην τάξη αλλά και η λειτουργία της σχολικής μονάδας εξαρτώνται εν πολλοίς από τον ευρύτερο ερευνητικό χαρακτήρα του σχολικού περιβάλλοντος, δηλαδή από την ικανότητά του να διατυπώνει προβλήματα προς επίλυση και από τη δυνατότητά του να έχει πρόσβαση στα απαραίτητα για την επίλυσή τους επικοινωνιακά και ερμηνευτικά εργαλεία. Ωστόσο, για να καταστεί δυνατή η εκπαιδευτική καινοτομία, απαραίτητη προϋπόθεση αποτελεί η βελτίωση, η αναβάθμιση και η ανάδειξη του ρόλου του εκπαιδευτικού ως βασικού συντελεστή στην εφαρμογή ενός αποτελεσματικού εκπαιδευτικού σχεδιασμού (www.innovation.edu.gr)

Το Πρόγραμμα για τη Σχολική Καινοτομία του Ευρωπαϊκού Ομίλου «ΜΕΝΩΝ» στο οποίο συμμετείχε το Νηπιαγωγείο Δρεπάνου Κοζάνης το σχολικό έτος 2013-2014 φιλοδοξούσε να διαμορφώσει εκείνο το μεθοδολογικό και λειτουργικό πλαίσιο βάσει του οποίου καινοτόμες πρωτοβουλίες σχολείων και εκπαιδευτικών, ανεξάρτητα από τον τρόπο ή το πλαίσιο υλοποίησής τους, θα μπορούν να πολλαπλασιάσουν την αποτελεσματικότητά τους τόσο σε παιδαγωγικό όσο και σε λειτουργικό επίπεδο και, εντέλει, να συμβάλουν στη συνολικότερη αναβάθμιση του εκπαιδευτικού έργου.

Η ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΌΤΗΤΑΣ

Για την υλοποίηση του συγκεκριμένου σχεδίου εργασίας συνεργάστηκαν οι εκπαιδευτικοί των δύο τμημάτων του Νηπιαγωγείου, καθώς και τα 31 νήπια- προνήπια. Οι γονείς, καθώς και ο Σύλλογος γονέων και κηδεμόνων πρόσφεραν τη βοήθειά τους και συμμετείχαν ενεργητικά σε πολλές από τις δραστηριότητες. Το συγκεκριμένο Πρόγραμμα υλοποιήθηκε κατά το σχολικό έτος 2013-2014.

ΚΑΙΝΟΤΟΜΕΣ ΔΙΑΣΤΆΣΕΙΣ ΤΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ:

- **Δικτύωση σχολείου-κοινωνίας**: Συνεργασία του Νηπιαγωγείου με την Κοβεντάρειο Βιβλιοθήκη Κοζάνης. Ανάδειξη της εκπαιδευτικής δραστηριότητας μέσω της δημοσίευσης άρθρων στον ηλεκτρονικό τύπο. Συνεργασία της σχολικής μονάδας με το Δήμο με στόχο την ανάδειξη των δραστηριοτήτων των νηπίων. Συνεργασία της σχολικής μονάδας με το Σύλλογο Γονέων και Κηδεμόνων. Οργάνωση και πραγματοποίηση έκθεσης με τις δημιουργίες των παιδιών με προσκεκλημένους τους γονείς–συγγενείς τους, τους εκπαιδευτικούς και μαθητές του Δημοτικού Σχολείου όπου παρουσιάσαμε το Πρόγραμμα Σχολικής Καινοτομίας.
- **Ενδο-σχολική επικοινωνία και συνεργασία:** Ενημέρωση όλων των παραγόντων της σχολικής μονάδας (εκπαιδευτικοί και γονείς) για τη συμμετοχή του σχολείου στο Πρόγραμμα Σχολικής Καινοτομίας. Οι εκπαιδευτικοί και τα παιδιά των δύο τμημάτων που

συμμετείχαν συνεργάστηκαν μεταξύ τους ενεργά για το σχεδιασμό, την οργάνωση και υλοποίηση του Προγράμματος. Πραγματοποίηση επισκέψεων στο Δημοτικό Σχολείο όπου τα παιδιά παρουσίασαν τις δράσεις τους. Οι ομάδας των νηπίων ήταν μεικτές (ηλικία, ικανότητες, δεξιότητες) και το καθένα προσέφερε αναλόγως.

- **Δι-υποκειμενική διάσταση:**Τα νήπια αλληλεπίδρασαν μεταξύ τους καθώς συνεργάστηκαν, αλληλοβοηθήθηκαν, αντάλλαξαν ιδέες, συναισθήματα, απέκτησαν εμπιστοσύνη στον εαυτό τους και έμαθαν να σέβονται τους άλλους. Οι διάφορες δράσεις που υλοποιήθηκαν είχαν παιγνιώδη μορφή και έτσι δόθηκε η ευκαιρία στα παιδιά να αναπτύξουν και να καλλιεργήσουν τις κοινωνικές και επικοινωνιακές δεξιότητες. Οι στόχοι της κάθε δραστηριότητας γίνονταν γνωστοί και επεξεργάζονταν από την ολομέλεια της τάξης. Τα παιδιά συζητούσαν, εξέφραζαν τη γνώμη τους, τα συναισθήματα τους και συναποφάσιζαν για την υλοποίησης της δραστηριότητας.
- **Ανάπτυξη ικανοτήτων:** Δόθηκε έμφαση στη βιωματική μάθηση, κάθε νήπιο συμμετείχε ενεργά ανάλογα με τις ικανότητες, τα ενδιαφέροντα και τις δυνατότητες που είχε. Ανάπτυξη ικανοτήτων - δεξιοτήτων επίλυσης συγκρούσεων ανάμεσα στους μαθητές. Τα νήπια είχαν την ευκαιρία να εξασκήσουν και να αναπτύξουν δεξιότητες μέσα από την αναζήτηση, την αιτιολόγηση και επιχειρηματολογία, τη λήψη αποφάσεων. Η παιγνιώδης μορφή των δραστηριοτήτων ήταν αναπτυξιακά κατάλληλη για αυτή την ηλικία, ενίσχυσε την αυτενέργεια των μαθητών, συνέβαλε στη γλωσσική και εννοιολογική αυτονόμηση τους, στην απόκτηση γνώσεων, δεξιοτήτων, στάσεων, έδωσε τη δυνατότητα οικοδόμησης της γνώσης αλλά και της έκφρασης των ιδεών τους και των συναισθημάτων τους με τρόπο δημιουργικό. Η χρήση των Νέων Τεχνολογιών έγινε αβίαστα, τα νήπια εξοικειώθηκαν με αυτές και απέκτησαν δεξιότητες χρήσης Η/Υ.
- **Θεσμική διάσταση:** Τα νήπια συμμετείχαν ενεργά στις ομάδες, έτσι υπήρξε μια διαρκή αλληλεπίδραση, ανέλαβαν πρωτοβουλίες και απέκτησαν με αυτό τον τρόπο την αίσθηση της κοινότητας. Οι ομάδες παρουσίασαν τα έργα τους στην ολομέλεια της τάξης, εξέφρασαν τις ιδέες τους και αυτοαξιολογήθηκαν. Οι εκπαιδευτικοί δημιούργησαν κατάλληλες συνθήκες, θετικό κλίμα, έδωσαν ευκαιρίες σε όλα τα νήπια και φρόντισαν να έχουν τα απαραίτητα υλικά για την υλοποίηση των δραστηριοτήτων, συνεργάστηκαν με αυτά, τα διευκόλυναν, τα εμψύχωσαν, τα ενθάρρυναν να συνεχίσουν.
- **Κοινωνικοπολιτισμική διάσταση:** Τα νήπια εργάστηκαν ατομικά αλλά και σε ομάδες (ομαδοσυνεργατική μάθηση). Οι διάφορες δραστηριότητες προσεγγίζονταν διαθεματικά. Δόθηκε μεγάλη σημασία στο κοινωνικοπολιτισμικό μαθησιακό περιβάλλον, όπου έλαβαν χώρα οι δραστηριότητες, με έμφαση στην ανάπτυξη της δημιουργικής, κριτικής σκέψης και της συνεργατικής μάθησης, μέσα από δραστηριότητες ανακάλυψης και βιωματικής προσέγγισης. Δόθηκε έμφαση στην ανίχνευση και αξιοποίηση των προηγούμενων εμπειριών των νηπίων.
- **Ψυχοκοινωνική ανάπτυξη-προαγωγή θετικού κλίματος στο σχολικό περιβάλλον:** Οι μαθητές εργάστηκαν σε ομάδες. Αλληλεπίδρασαν μεταξύ τους, έμαθαν, επωφελήθηκαν από τη συνεργασία τους με τους συνομήλικους τους, κινητοποιήθηκαν πολύ περισσότερο, ανέπτυξαν θετική αίσθηση της ταυτότητάς τους αλλά και σεβασμό για τους άλλους. Η συνεργασία μαθητών και εκπαιδευτικών των δύο τμημάτων βοήθησε στη διαμόρφωση θετικού κλίματος αποδοχής μεταξύ όλων των παραγόντων του σχολείου. Η ανάπτυξη και προαγωγή θετικού κλίματος στο σχολικό περιβάλλον (μεταξύ μαθητών -μαθητών και μαθητών -εκπαιδευτικών) επέδρασε θετικά και βοήθησε στη διατήρηση του καλού και θετικού κλίματος μεταξύ των παραγόντων του σχολείου και των γονέων.
- **Αναπτυξιακή διάσταση:** Η εμπειρία που απέκτησαν με τη συμμετοχή τους στο Πρόγραμμα Σχολικής Καινοτομίας οι εμπλεκόμενοι εκπαιδευτικοί ήταν θετική μια και συνέβαλε στην αναβάθμιση του εκπαιδευτικού τους έργου. Οι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί ήταν σε θέση να εφαρμόσουν με μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα σύγχρονες εκπαιδευτικές πρακτικές στην καθημερινή σχολική πράξη μέσα από τη συστηματική υποστήριξη του Δικτύου επηρεάζοντας θετικά όλους τους εμπλεκόμενους της σχολικής ζωής.Η συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών αλλά και μεταξύ των παιδιών για το σχεδιασμό και την υλοποίηση της δραστηριότητας, ενδυνάμωσε το αυτοσυναίσθημά τους και την «αίσθηση του ανήκειν» μέσα στη σχολική μονάδα.

- **Επιστημολογική διάσταση:** Τα παιδιά αντιλήφθηκαν την σπουδαιότητας της ανάγνωσης των βιβλίων (διάβασαν για να διασκεδάσουν, να επικοινωνήσουν, να εμπλουτίσουν τις γνώσεις τους, να ταξιδέψουν…). Τα παιδιά εκφράστηκαν με διαφορετικούς τρόπους μέσα από τις διάφορες δραστηριότητες, βρήκαν τρόπους επικοινωνίας και επίλυσης διαφορών και αντιλήφτηκαν την πραγματικότητα με άλλους τρόπους. Η επαφή και η χρήση των ΤΠΕ στο συγκεκριμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα βοήθησε το παιδί να οικοδομήσει γνώσεις που είχαν νόημα γι' αυτό, δημιουργώντας σχέδια, οργανώνοντας δραστηριότητες, συνδέοντας νοητικά τις λεκτικές και τις εικονικές αναπαραστάσεις με αποτέλεσμα γνωστικές δεξιότητες υψηλού επιπέδου και μάθηση.

ΓΝΩΣΤΙΚΑ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ - ΣΤΟΧΟΙ

Γλώσσα, Η/Υ, Μαθηματικά, Μελέτη Περιβάλλοντος, Δημιουργία και Έκφραση.

Βασικός στόχος μας ήταν τα παιδιά μέσα από διάφορες δραστηριότητες να γνωρίσουν τα βιβλία, να εξοικειωθούν με αυτά , να τα σεβαστούν και να τα αγαπήσουν.

Με το σχέδιο εργασίας επιδιώξαμε και πετύχαμε τα νήπια:

- να έρθουν σε επαφή με τα βιβλία,
- να τα αγαπήσουν, να τα φροντίζουν, και να τα σεβαστούν
- να αντιληφθούν ότι με ένα βιβλίο μπορούν να «ταξιδέψουν»
- να εμπλουτίσουν το λεξιλόγιό τους, τον τρόπο έκφρασής τους, και να αποκτήσουν γνώσεις
- να έρθουν σε επαφή με τον Η/Υ και να αναπτύξουν βασικές δεξιότητες χρήσεις του
- να αναπτύξουν τη λεπτή κινητικότητά τους
- να εκφράσουν βιώματα, εμπειρίες, ιδέες, γνώμες, συναισθήματα
- να ασκηθούν στη σύνθεση και παρουσίαση θεμάτων σε συμμαθητές τους αλλά και σε άλλο κοινό(γονείς, μαθητές Δημοτικού σχολείου).
- να αναπτύξουν ικανότητες συνεργασίας και να συμμετέχουν ενεργητικά στην ολοκλήρωση του έργου που έχει αναλάβει η ομάδα τους
- να αποκτήσουν ομαδικότητα, αυτοσεβασμό
- να αποκτήσουν μεγαλύτερη ενσυναίσθηση
- να αναπτύξουν κοινωνικές και συναισθηματικές δεξιότητες
- να εκφραστούν δημιουργικά και να ψυχαγωγηθούν
- να αναπτύξουν κριτική και δημιουργική σκέψη

ΠΕΡΙΓΡΑΦΉ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΉΣ ΤΩΝ ΣΧΕΔΙΑΣΜΈΝΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΉΤΩΝ

a) Ενημέρωση των γονέων για το πρόγραμμα σχολικής καινοτομίας που έχει αναλάβει το νηπιαγωγείο.
b) Εμπλουτισμός της βιβλιοθήκης του νηπιαγωγείου με παιδικά βιβλία και δημιουργία γωνιάς ανάγνωσης.
c) Επίσκεψη στην Κοβεντάρειο Δημοτική Βιβλιοθήκη Κοζάνης όπου τα παιδιά ξεναγήθηκαν στο χώρο από την υπεύθυνη της βιβλιοθήκης και είδαν τον τρόπο δανεισμού βιβλίων.
d) Αποστολή πρόσκλησης - ομαδικού e-mail με ζωγραφιές των παιδιών σε συγγραφέα για να επισκεφτεί το νηπιαγωγείο μας.
e) Αποδοχή της πρόσκλησης από τη συγγραφέα και επίσκεψη της στο νηπιαγωγείο μας όπου μας μίλησε για το επάγγελμά της και απάντησε στις ερωτήσεις που έθεσαν τα παιδιά. Παρουσίαση παραμυθιού από τη συγγραφέα με διαδραστικό τρόπο.
f) Τα νήπια παρουσίασαν το αγαπημένο βιβλίο τους στην ολομέλεια της τάξης, συζήτησαν και έδωσαν πληροφορίες για αυτό. Στη συνέχεια έγιναν συγγραφείς τα ίδια. Κάθε παιδί δημιούργησε στον Η/Υ ένα εξώφυλλο με τα στοιχεία του αγαπημένο του βιβλίου (τίτλος, στοιχεία συγγραφέα, εκδοτικός οίκος), ζωγράφισε τον ήρωα του αγαπημένο του παραμυθιού και «έγραψε» με τη βοήθεια της νηπιαγωγού ένα μικρό κείμενο στον Η/Υ.
g) Έγινε παράσταση-αφήγηση παραμυθιού στο χώρο του νηπιαγωγείου, την οποία παρακολούθησαν τα νήπια μαζί με τους γονείς τους. Ύστερα τα παιδιά συνεργάστηκαν με τους γονείς τους σε ένα εργαστήρι γονέων-παιδιών που στήθηκε ειδικά για την περίπτωση και ζωγράφισαν εικόνες από το παραμύθι που άκουσαν, δημιουργώντας έτσι το δικό τους βιβλίο. Παράλληλα έφτιαξαν σελιδοδείκτες για να τους δωρίσουν στα αγαπημένα τους πρόσωπα
h) Τα παιδιά χωρίστηκαν σε ομάδες και κάθε ομάδα έφτιαξε μια παραμυθοσαλάτα με τους αγαπημένους ήρωες της. Κάθε ομάδα ζωγράφισε την παραμυθοσαλάτα στον Η/Υ και την

ηχογράφησε. Στη συνέχεια παρουσιάστηκαν οι παραμυθοσαλάτες στην ολομέλεια της τάξης με χρήση του λογισμικού Power Point.

i) Κατασκευή μουσικών οργάνων από ανακυκλώσιμα υλικά και δημιουργία ηχοϊστορίας. Παρουσίαση της ηχοϊστορίας στις τάξεις του Δημοτικού Σχολείου και στους γονείς.

ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ

Οι στόχοι που θέσαμε στο μεγαλύτερο μέρος τους πραγματοποιήθηκαν αβίαστα και με επιτυχία με την ενεργητική συμμετοχή όλων των παιδιών τόσο σε ατομικό επίπεδο όσο και σε επίπεδο ομάδας. Τα παιδιά αρχικά εργάστηκαν ατομικά, στη συνέχεια ομαδικά και μέχρι τον Ιούνιο κατάφεραν να συνεργάζονται σε ομάδες των 4 ατόμων χωρίς ιδιαίτερα προβλήματα. Έμαθαν να ακούνε τον συνομιλητή τους, να αλληλεπιδρούν θετικά μεταξύ τους, να διαχειρίζονται το θυμό τους, να βρίσκουν λύσεις και να επιλύουν τις διαφωνίες τους μέσα από διάλογο. Ο ενθουσιασμός και η προθυμία να συμμετέχουν όλα τα νήπια στις δραστηριότητες, να δανείζονται βιβλία αλλά και να φέρνουν δικά τους για να τα διαβάσουμε καθώς και οι θετικές εμπειρίες που μετέφεραν στο σπίτι μας έδιναν κίνητρο για να συνεχίσουμε.

Πολύ θετικό ήταν το γεγονός ότι είχαμε την αμέριστη συμπαράσταση των γονέων, οι οποίοι συμμετείχαν με μεγάλο ενθουσιασμό και ρωτούσαν συχνά για την πορεία του προγράμματός μας. Στην πολύ επιτυχημένη παράσταση αφήγηση παραμυθιού που πραγματοποιήθηκε στο χώρο του Νηπιαγωγείου όπου καλεσμένοι ήταν και οι γονείς των παιδιών, οι οποίοι εντυπωσιασμένοι μετά την παράσταση του παραμυθιού βοήθησαν με χαρά τα παιδιά τους - σε ένα εργαστήρι γονέων –παιδιών που είχε γίνει για την συγκεκριμένη περίπτωση – να δημιουργήσουν το δικό τους βιβλίο, με βάση το παραμύθι που άκουσαν.

Η επικοινωνία μας με τους εμπλεκόμενους φορείς πραγματοποιήθηκε με επιτυχία. Οι καινοτόμες διαστάσεις που είχαμε θέσει στο σύνολό τους πραγματοποιήθηκαν. Η δράση του νηπιαγωγείου έγινε γνωστή στην τοπική κοινωνία.

Δυσκολίες που παρουσιάστηκαν ήταν: α) χρειάστηκε πολύς χρόνος για την υλοποίηση κάποιων από τις δραστηριότητες, επειδή κάποια από τα νήπια ήρθαν σε επαφή με τον Η/Υ για πρώτη φορά μέσα στα πλαίσια του συγκεκριμένου προγράμματος και β) η δυσκολία κάποιων νηπίων στη χρήση του ποντικιού, τόσο για να ζωγραφίσουν όσο και για να «γράψουν».

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Βεργόπουλος, Κ (1999). *Παγκοσμιοποίηση η Μεγάλη Χίμαιρα.* Αθήνα: Νέα Σύνορα - Λιβάνη.

Γκίβαλος, Μ. (2000). Παγκοσμιοποίηση- έθνος/κράτος-κοινωνική διάρθρωση. Στο *Οι Νέες Τεχνολογίες για την Κοινωνία και τον Πολιτισμό, Πρακτικά του Β' Πανελληνίου Συνεδρίου,* Αθήνα 2-4 Ιουνίου, Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΠΤΔΕ), Κέντρο Έρευνας Επιστήμης και Εκπαίδευσης και Παιδαγωγικό Ινστιτούτο,190-203.

Γκλιάου – Χριστοδούλου, Ν. (2007). Φιλαναγνωσία, παιδικά έντυπα και δημιουργικότητα των παιδιών, *Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων*, 12, 170-181.

Δερτούζος, Μ. (1998). *Τι Μέλλει Γενέσθαι*. Αθήνα: Νέα Σύνορα-Α. Λιβάνη.

Ιντζίδης, Β., Κάβουρας, Π., Καραντζόλα, Ε., Κολέζα, Ε., Κουζέλης, Γ. & Ρεπούση, Μ. (2008). *Εκπαιδευτικός Σχεδιασμός και Καινοτομίες στον ιστοχώρο*. Ανακτήθηκε στις 15 Σεπτεμβρίου 2014 από τη διεύθυνση http://schoolnet.protovoulia.org/practice/

Κατσίκη – Γκίβαλου, Α. (2008). *Λογοτεχνία και Εκπαίδευση. Από τα στενά όρια της διδασκαλίας στην καλλιέργεια της φιλαναγνωσίας*. Αθήνα: Πατάκης.

Κυρίδης, Α., Δρόσος, Β. & Ντίνας, Κ. (2003). *Η Πληροφοριακή - Επικοινωνιακή τεχνολογία στην προσχολική και πρωτοσχολική εκπαίδευση: Το Παράδειγμα της Γλώσσας*. Αθήνα: Τυπωθήτω - Γ. Δαρδανός.

Μπούγιας, Ι. & Δημητριάδης, Σ. (2006). Εκπαιδευτική καινοτομία στο σχολείο με την υποστήριξη Τ.Π.Ε.: πιλοτικά αποτελέσματα από έρευνα ερωτηματολογίου. *Στα πρακτικά του 5ου Πανελλήνιου Συνεδρίου ΕΤΠΕ με Διεθνή Συμμετοχή: Οι τεχνολογίες της επικοινωνίας και της πληροφορίας στην εκπαίδευση*, σσ. 803-812. Θεσσαλονίκη, 5-8 Οκτωβρίου 2006.

«ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (Σχολείο 21ου αιώνα) – Νέο Πρόγραμμα Σπουδών, Οριζόντια Πράξη» MIS: 295450. Με συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε. Κ. Τ.) (2011). *Οδηγός Εκπαιδευτικού για το Πρόγραμμα Σπουδών του Νηπιαγωγείου*. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

Παπαγεωργίου, Ι. (2007). Εισαγωγή καινοτομιών στην εκπαίδευση. *Συνέδριο: "Η Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση και οι Προκλήσεις της Εποχής μας"*,251-260, Ιωάννινα: Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.

Πρόγραμμα για την Σχολική Καινοτομία (20-09-2014). Ανακτήθηκε στις 21 Σεπτεμβρίου 2014 από τη διεύθυνση www.innovation.edu.gr

Τζωρτζάκης, Ι. (2009). *Αξιοποίηση Web 2.0 εργαλείων στην σχολική εκπαίδευση*. Διπλωματική Εργασία, Πανεπιστήμιο Πειραιώς.

Φραγκάκη, Μ., Ράπτης , Α., Μακράκης, Β. & Ράπτη, Α. (2007α) Εκπαιδευτικοί ως φορείς διδακτικής και κοινωνικής αλλαγής: Κριτικο-Αναστοχαστική Έρευνα Δράσης μιας Ηλεκτρονικής Κοινότητας Μάθησης για την Παιδαγωγική αξιοποίηση των ΤΠΕ. Στο Δαπόντες κ.ά. (Επιμ.). *Αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στη Διδακτική Πράξη. Πρακτικά 4ου Πανελλήνιου Συνεδρίου, Α' Τόμος, Πανεπιστήμιο Αιγαίου*, σσ. 606-616,Σύρος, 4,5,6 Μαΐου 2007.

Φραγκάκη, Μ., Ράπτης, Α.& Ράπτη, Α. (2007β). Πολυμορφική εξ αποστάσεως εκπαίδευση με χειραφετικό γνωσιακό ενδιαφέρον: μια δημοκρατική μορφή επιμόρφωσης εκπαιδευτικών για την παιδαγωγική αξιοποίηση των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία. Στο Λιοναράκης (Επιμ.) *Πρακτικά 4ου Διεθνούς Συνεδρίου για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με θέμα «Μορφές Δημοκρατίας στην Εκπαίδευση: Ανοικτή Πρόσβαση και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση», Β' Τόμος, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου, Ελληνικό Δίκτυο Ανοικτής και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης*, σσ. 720- 731, Αθήνα, 23-25 Νοεμβρίου.

Depover, C., Karsenti, T. & Κόμης, Β. (2010). *Διδασκαλία με χρήση της τεχνολογίας. Προώθηση της μάθησης, ανάπτυξης ικανοτήτων*. Αθήνα: Κλειδάριθμος.

Markidis, K. (2011). «Social literacy in school contexts: concepts and research instruments». *Report for the National Book Center of Greece*, Athens.

Shapiro, H., Haahr, J. H., & Bayer, I. (2007). *Background Paper on Innovation and Education.* Ανακτήθηκε στις 15 Σεπτεμβρίου 2014 από τη διεύθυνση http://www.dti.dk

Υλοποίηση Προγράμματος eTwinning για αξιοποίηση της Μεθοδολογίας Αντεστραμμένης Τάξης

Πάτρα 14, 15 & 16 Νοεμβρίου 2014

Σπύρος Παπαδάκης[1]
Σοφία Παπαδημητρίου[2]
Αγγελική Γαριού[3]

[1] Δρ. Σχολικός Σύμβουλος Πληροφορικής, Καθηγητής Σύμβουλος (ΣΕΠ) ΑΠΚυ & ΕΑΠ
papadakis@eap.com
[2] Δρ Σχολής Ανθρωπιστικών Σπουδών, ΕΑΠ
Εκπαιδευτική Ραδιοτηλεόραση, Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων
sofipapadi@minedu.gov.gr
[3] Δρ. Βιολόγος, Δ/ντρια 15ου Γυμνασίου Πατρών
gariou@sch.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η «Υλοποίηση Προγράμματος eTwinning αξιοποιώντας τη Μεθοδολογία των Αντεστραμμένων Τάξεων» στοχεύει να προσφέρει στους επιμορφούμενους τις απαιτούμενες εννοιολογικές και παιδαγωγικές γνώσεις και τους τρόπους, με τους οποίους μπορούν να εφαρμόσουν στη διδασκαλία τους τη μεθοδολογία της Αντεστραμμένης Τάξης με την υποστήριξη του Συστήματος Διαχείρισης Μαθησιακών Δραστηριοτήτων LAMS στο πλαίσιο προγράμματος eTwinning. Ειδικότερα προτείνεται η εξ αποστάσεως συνεργασία δύο-τεσσάρων καθηγητών για το σχεδιασμό και την ανάπτυξη ακολουθιών μαθησιακών δραστηριοτήτων οι οποίες υποστηρίζουν την παράδοση του μαθήματος στο σπίτι και την εκπόνηση ατομικών και συνεργατικών εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων στην τάξη. Η εφαρμογή του μοντέλου γίνεται παράλληλα και στα δύο σχολεία και με βάση τα αποτελέσματα της διαμορφωτικής αξιολόγησης οι μαθησιακές ακολουθίες βελτιώνονται και αναρτώνται σε δεύτερη έκδοσή τους στο Διεθνές Αποθετήριο του LAMS για να διαμοιραστούν και να εφαρμοστούν στα υπόλοιπα συνεργαζόμενα σχολεία στα οποία γίνεται η τελική αξιολόγησή τους.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *Αντεστραμμένη Τάξη, ακολουθίες μάθησης LAMS, eTwinning,*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το ευρωπαϊκό έργο *eTwinning* δημιουργήθηκε για να δώσει την ευκαιρία στους εκπαιδευτικούς και μαθητές των σχολείων της Ευρώπης να μάθουν μαζί, να μοιραστούν τις απόψεις τους και να δημιουργήσουν καινούργιες φιλίες. Προωθεί αντίστοιχα τη συνείδηση του ευρωπαϊκού πολυγλωσσικού και πολυπολιτισμικού κοινωνικού μοντέλου. Παροτρύνει τους νέους διαφορετικών κρατών να μάθουν οι μεν για τους δε καθώς και για τη σχολική και οικογενειακή τους κουλτούρα, με παράλληλη εξάσκηση ικανοτήτων στις Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνιών. Βελτιώνει τη παιδαγωγική διαδικασία, και προσθέτει αξία στην συμβατική μάθηση. Ξεπερνά την στενή έννοια της θεματικής συνεργασίας των σχολείων στοχεύοντας σε μια πλήρη και συστηματική συνεργασία των σχολείων σε όλα τα επίπεδα (Μαθητές, Δάσκαλοι, Σχολικές τάξεις και Σχολικής Διεύθυνσης). Τα σχολεία των κρατών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, υποστηρίζονται στην “αδελφοποίηση” σχολείων μέσω του Διαδικτύου.

Το προτεινόμενο μοντέλο *Αντεστραμμένης Τάξης (Flipped Classroom)* προτείνεται να υλοποιηθεί στο πλαίσιο υλοποίησης Προγράμματος eTwinning μεταξύ δύο τουλάχιστον εκπαιδευτικών, οι οποίοι διδάσκουν το ίδιο αντικείμενο στις ίδιες τάξεις με την υποστήριξη προηγμένων τεχνολογιών μάθησης όπως το *Σύστημα Διαχείρισης Μαθησιακών Δραστηριοτήτων (LAMS)*. Η μεθοδολογία της «Αντεστραμμένης Τάξης» προσεγγίζει έναν διαφορετικό τρόπο οργάνωσης της εκπαιδευτικής διαδικασίας κατά τον οποίο αντιμετατίθενται οι παραδοσιακές διδακτικές μέθοδοι μεταξύ διδασκαλίας στο σχολείο και μελέτης στο σπίτι. Όταν ολοκληρωθεί το εργαστήριο θα μπορείτε να:

- Περιγράφετε τις έννοιες και τα βήματα ανάπτυξης της μεθοδολογίας της Αντεστραμμένης Τάξης (*flipping classrooms*) καθώς επίσης και να προσδιορίζετε τις ανάγκες της σε εκπαιδευτικό υλικό.
- Προσαρμόζετε μια πρότυπη (template) ακολουθία μαθησιακών δραστηριοτήτων LAMS για την υλοποίηση ενός μαθήματος το οποίο ακολουθεί το μοντέλο της αντιστραμμένης τάξης.
- Συνεργάζεστε από απόσταση μέσω Προγράμματος eTwinning για το σχεδιασμό, την ανάπτυξη και υλοποίηση μαθημάτων τα οποία ακολουθούν το μοντέλο της αντιστραμμένης τάξης.

Στις επόμενες ενότητες θα αναφερθούμε αρχικό στο παιδαγωγικό μοντέλο της αντεστραμμένης τάξης. Έπειτα θα δοθούν παραδείγματα αποθετηρίων εκπαιδευτικού υλικού από τα οποία μπορούν να αντληθούν μαθησιακά αντικείμενα για την ανάπτυξη των μαθημάτων. Στη συνέχεια θα αναφερθούμε στην απαιτούμενη τεχνολογική υποδομή και σε προηγμένα συστήματα διαχείρισης μάθησης, τα οποία μπορούν να υποστηρίξουν το μοντέλο και θα δοθεί ένα παράδειγμα υλοποίησης του. Θα κλείσουμε με συμπεράσματα και προτάσεις για περαιτέρω μελέτη και την εφαρμογή του στο πλαίσιο του e-Twinning.

ΤΟ ΜΟΝΤΕΛΟ ΤΗΣ ΑΝΤΕΣΤΡΑΜΜΕΝΗΣ ΤΑΞΗΣ

Με το παραδοσιακό μοντέλο διδασκαλίας οι μαθητές είναι παθητικοί ακροατές και οι δάσκαλοι, οι «σοφοί» που «μεταδίδουν» τη γνώση. Το μοντέλο «Flipping Classrooms (Αντιστρέφοντας τη διδακτική διαδικασία)» προτείνει τους μαθητές ως ενεργούς μανθάνοντες (*active learners*) και τους διδάσκοντες υπεύθυνους να δημιουργούν και επιμελούνται σύγχρονα περιβάλλοντα μάθησης (*curators*). Σε αυτά ενθαρρύνουν, υποστηρίζουν και παρακολουθούν τις δραστηριότητες μάθησης, αναπτύσσουν έναν περισσότερο συμβουλευτικό/εμψυχωτικό ρόλο και είναι διαθέσιμοι όταν τους χρειάζονται οι μαθητές.

Ο Baker (2000) ξεκινά τη θεμελίωση του μοντέλου της αντεστραμμένης τάξης αναφερόμενος στον εκπαιδευτικό ως καθοδηγητή εκ των έσω και στην δυνατότητα παροχής της «παράδοσης» του καθηγητή με την τεχνική της διάλεξης στο σπίτι με τη μορφή μικρών βίντεο ώστε να αξιοποιείται ο χρόνος στην τάξη για συνεργατικές δραστηριότητες εμβάθυνσης, εξάσκησης και εμπέδωσης. Στη συνέχεια οι Sams & Bergamann (2012) προτείνουν την εγγραφή και δημοσίευση στο Διαδίκτυο της διάλεξης από τον ίδιο τον καθηγητή, ο οποίος θα αναθέτει στους μαθητές την παρακολούθηση της διάλεξης εργασία για το σπίτι και θα χρησιμοποιεί όλο το χρόνο στην τάξη για δραστηριότητες. Δηλαδή οι μαθητές καλούνται να συνδυάσουν πληροφορίες που προσλαμβάνουν έξω από την τάξη και να αλληλεπιδράσουν με τους συμμαθητές τους με τέτοιο τρόπο ώστε να τους οδηγεί – αποδεικνύει την εμπέδωσή τους (Κανδρούδη & Μπράτιτσης) μέσα σε ελεγχόμενες συνεργατικές καταστάσεις.

Η «Αντεστραμμένη Τάξη», (University of Northern Colorado, 2013) αναφέρεται στην πιο ορθολογική διάθεση του χρόνου διδασκαλίας, υποστηρίζοντας την ενεργό συμμετοχή του μαθητή και αξιοποιώντας ευκαιρίες κριτικής σκέψης που προσφέρονται κυρίως μέσα στην κοινωνική δομή της «τάξης». Ο διδάσκων επανασχεδιάζει τις διδακτικές ενότητες, αφού έχει αξιολογήσει τις εκπαιδευτικές ανάγκες, τις προαπαιτούμενες γνώσεις τα μαθησιακά στυλ των μαθητών του. Σχεδιάζει νέα περιβάλλοντα μάθησης με ατομικές και ομαδικές δραστηριότητες προσφέροντας κίνητρα ώστε οι μαθητές να συμμετέχουν ενεργά. Με τον τρόπο αυτό ενισχύεται η αυτονομία του μαθητή και η συνεργατικότητα του ωθώντας το μαθητή να αναγνωρίζει τις ανάγκες του, να θέτει στόχους, να αναγνωρίζει πηγές μάθησης και να αξιολογεί το βαθμό επίτευξης των μαθησιακών του στόχων. Στο πλαίσιο αυτό, προτείνει κατάλληλες πηγές στους μαθητές για τη μελέτη τους στο σπίτι, μεταξύ των οποίων κείμενα, διαλέξεις, βίντεο. Μπορεί να δημιουργήσει ο ίδιος τις διαλέξεις αξιοποιώντας κατάλληλα προγράμματα καταγραφής ή να επιλέξει διαλέξεις και βίντεο από αποθετήρια εκπαιδευτικού υλικού. Οι μαθητές βλέπουν τις διαλέξεις και τα βίντεο εκτός τάξης, μελετούν τα κείμενα με τον δικό τους ρυθμό, όσες φορές θέλουν, μπορούν να σταματούν τη ροή και να επαναλαμβάνουν τμήματα. Στη συνέχεια, η προηγηθείσα μελέτη επιτρέπει στους μαθητές να έχουν τον ατομικό τους χρόνο στην τάξη για να συνεργαστούν με τον διδάσκοντα ώστε να εκπονήσουν τις βασικές δραστηριότητες μάθησης. Ο χρόνος μέσα στην τάξη αξιοποιείται σε ευκαιρίες επίλυσης αποριών, εφαρμογής, εμπέδωσης των μαγνητοσκοπημένων παραδόσεων ώστε να προάγεται η κριτική σκέψη μέσα από τη συνεργασία και την κοινωνική αλληλεπίδραση (*μικτή μάθηση*).

ΑΠΟΘΕΤΗΡΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

Εκπαιδευτικοί και μαθητές σήμερα έχουν στη διάθεσή τους περιβάλλοντα στο Διαδίκτυο με ψηφιακό εκπαιδευτικό περιεχόμενο (άδειες ελεύθερης χρήσης *Creative Commons*), στα οποία η

αναζήτηση και πρόσβαση συνήθως είναι ελεύθερη. Ευρωπαϊκά και εθνικά έργα, Πανεπιστήμια, εκπαιδευτικοί φορείς καθώς και επαγγελματίες πάροχοι περιεχομένου έχουν αναπτύξει περιεχόμενο, το οποίο προσφέρεται ανοικτά σε δικτυακές πύλες, όπως: *Learning Resource Exchange (LRE)* - *European Schoolnet, Open Discovery Space portal, Europeana, Khan Academy* κ.α. Στην Ελλάδα, έχει αναπτυχθεί ψηφιακό εκπαιδευτικό περιεχόμενο που ακολουθεί τους στόχους των Προγραμμάτων Σπουδών της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης στο πλαίσιο των δράσεων του Ψηφιακού Σχολείου για το Ψηφιακό Εκπαιδευτικό Περιεχόμενο (http://dschool.edu.gr). Μέσα από την κεντρική σελίδα του Ψηφιακού Περιεχομένου δίνεται πρόσβαση στο διαθέσιμο περιεχόμενο και συγκεκριμένα:

- Διαδραστικά Σχολικά Βιβλία: http://ebooks.edu.gr
- Αποθετήριο μαθησιακών αντικειμένων – Φωτόδεντρο: http://photodentro.edu.gr/lor/
- Αποθετήριο εκπαιδευτικών βίντεο, Φωτόδεντρο /Βίντεο http://photodentro.edu.gr/video/

Τα αποθετήρια αυτά δίνουν τη δυνατότητα στους εκπαιδευτικούς να αντλήσουν πλούσιες πηγές για την εφαρμογή της «Αντεστραμμένης Τάξης».

ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ LAMS

Το LAMS αποτελεί ένα προηγμένο Σύστημα Διαχείρισης Μάθησης στο Διαδίκτυο, το οποίο υποστηρίζει τον σχεδιασμό μάθησης (*Learning Design*). Το LAMS είναι ένα ανοικτό, δωρεάν διαθέσιμο (GNU GPL) διαδικτυακό λογισμικό. Μπορεί να λειτουργεί ως αυτόνομο Σύστημα Διαχείρισης Μάθησης, ή ολοκληρωμένο με άλλα Συστήματα Διαχείρισης Περιεχομένου & Μαθημάτων (Course & Content Management Systems, CMSs) όπως τα *Sakai, Blackboard, WebCT, Moodle*, κ.ά.. Για το χρήστη απαιτεί μόνο ένα πρόγραμμα πλοήγησης (IE, Firefox, Chrome), τον Flash Player ενώ ο διαχειριστής του συστήματος μπορεί να το έχει εγκαταστήσει σε οποιοδήποτε από τα λειτουργικά συστήματα (*Windows, Linux, Macintosh*). Σήμερα θεωρείται το δημοφιλέστερο λογισμικό σχεδιασμού μάθησης (learning design), αφού το χρησιμοποιούν ήδη περισσότεροι από 2000 εκπαιδευτικοί σε 86 χώρες και έχει μεταφραστεί σε 30 γλώσσες (Dalziel, 2010).

Η Διεθνής και η Ελληνική Κοινότητα LAMS (*www.lamscommunity.org*) με 9.000 μέλη, έχει ήδη δημιουργήσει αποθετήριο με περισσότερα από 1200 ελεύθερα μαθήματα με καλές πρακτικές ακολουθιών LAMS και 16.000 θέματα συζήτησης-απαντήσεις. Στο διεθνές αποθετήριο ακολουθιών LAMS, οι κοινότητες των εκπαιδευτικών μπορούν να αναρτήσουν και να μοιραστούν τις δικές τους ακολουθίες μαθησιακών δραστηριοτήτων καθώς και να επαναχρησιμοποιήσουν υπάρχουσες ακολουθίες (reuse) που διατίθενται με άδειες ελεύθερης χρήσης *Creative Commons* ή άλλες. Επιπλέον, κάθε εκπαιδευτικός έχει τη δυνατότητα να ενσωματώσει το μάθημα του στο προσωπικό του ιστολόγιο αλλά και να δημιουργήσει λογαριασμούς για τους μαθητές του και να το «τρέξει» υποστηρίζοντας τους μέσω της υπηρεσίας cloud *LessonLAMS* (*http://lessonlams.com/lams/*). Η υπηρεσία LessonLAMS διαθέτει επιπλέον και τον *LAMS Pedagogical Planner*, ο οποίος διευκολύνει τη σχεδίαση μαθημάτων βασισμένων σε προεπιλεγμένες παιδαγωγικές στρατηγικές και εκπαιδευτικές τεχνικές παρέχοντας έτοιμα υποδείγματα μαθημάτων (templates, ready-to-use teaching ideas). Το LAMS διαθέτει εργαλεία δραστηριοτήτων για:

- Πληροφόρηση (Πίνακας Ανακοινώσεων, Διαμοίρασης Πόρων, Λίστα εργασιών)
- Συνεργασία (Συνομιλία και Σύνοψη, Γραπτή συζήτηση)
- Ανατροφοδότηση (Ερωτήσεις & Απαντήσεις, Έρευνα, Ψηφοφορία)
- Αξιολόγηση (Υποβολή αρχείου, Αξιολόγηση, Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής) .

Τα εργαλεία δραστηριοτήτων εμφανίζονται στο περιβάλλον του συγγραφέα ενός μαθήματος με απλό και κατανοητό τρόπο, έτσι ώστε με την τεχνική «σύρε και άσε» (*drag & drop*) ένα απλός χρήστης μπορεί να τοποθετεί και συνδέει στο χώρο σχεδίασης του μαθήματος για να ορίσει την ακολουθία των μαθησιακών δραστηριοτήτων.

Η βασική φιλοσοφία στον *σχεδιασμό μάθησης* είναι ότι ενισχύεται η αλληλεπίδραση του μαθητή όχι μόνο με το εκπαιδευτικό υλικό αλλά και με τους συμμαθητές και τον διδάσκοντα ακόμη και σε απομακρυσμένα περιβάλλοντα. Συνεπώς προσφέρεται η δυνατότητα σχεδιασμού ασύγχρονων και σύγχρονων δραστηριοτήτων σε απομακρυσμένα σχολεία. Σύγχρονες συνεργατικές μέθοδοι και τεχνικές διδασκαλίας όπως η *Jigsaw* μπορούν να σχεδιαστούν και να υλοποιηθούν εύκολα (Kordaki & Siempos, 2010) με την υποστήριξη του LAMS ακόμη και από απόσταση.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΚΟΛΟΥΘΙΩΝ ΜΑΘΗΣΗΣ LAMS

Το παιδαγωγικό πλαίσιο στο οποίο στηρίζονται οι ακολουθίες μάθησης LAMS είναι η *ανακαλυπτική* και η *ενεργητική μάθηση*. Η ανακαλυπτική μάθηση προτάθηκε ως θεωρία μάθησης από τον αμερικανό ψυχολόγο Bruner (1966) και έχει ως βασική αρχή ότι οι μαθητές ανακαλύπτουν αρχές ή αναπτύσσουν δεξιότητες μέσω αλληλεπιδραστικών περιβαλλόντων μάθησης, πειραματισμού και πρακτικής. Οι μαθητές οικοδομούν έμπρακτες, εικονικές και συμβολικές αναπαραστάσεις μέσω αντίστοιχων λογισμικών για να κατανοήσουν τις πληροφορίες και να αναπτυχθούν γνωστικά. Παράλληλα, δίνεται έμφαση στο κοινωνικό πλαίσιο που επηρεάζει κάθε γνωστική διεργασία με υπολογιστές. Μέσω της ακολουθίας οι μαθητές συμμετέχουν σε *Ψηφιακές Κοινότητες Μάθησης (Digital Learning Communities)* εμπλέκοντας στη μαθησιακή διαδικασία την αλληλεπίδραση των ατόμων μεταξύ τους και προσεγγίζοντας τις κοινωνικο-εποικοδομητικές θεωρίες της μάθησης. Αξιοποιώντας τις ακολουθίες μάθησης LAMS, συμμετέχουν ενεργά στη δική τους μάθηση (*ενεργητική μάθηση*). Μέσα από τις ακολουθίες αναπτύσσονται δράσεις που σχετίζονται με τους διδακτικούς στόχους και τα προσδοκώμενα για τους μαθητές αποτελέσματα, ενθαρρύνοντας αυτο-στοχαστικές και ανα-στοχαστικές δραστηριότητες. «*Προωθείται η γνωστική επεξεργασία και η κατασκευή εννοιών, ενεργοποιείται η κριτική και δημιουργική σκέψη και προωθείται η μάθηση σε δεξιότητες και μαθησιακά προϊόντα ανώτερων επιπέδων μάθησης*» (Ματσαγγούρας, 2005).

ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ eTwinning

Τα σύγχρονα διαδικτυακά περιβάλλοντα έχουν τη δυνατότητα να προσφέρουν ακολουθίες μάθησης στους μαθητές, ειδικά σχεδιασμένες από τον δικό τους εκπαιδευτικό, προσανατολισμένες στους εκάστοτε εκπαιδευτικούς στόχους. Στοχεύοντας στην υποστήριξη της συνεργασίας σχολικών μονάδων μέσω του προγράμματος eTwinning προτείνουμε την εφαρμογή της «Αντεστραμμένης Τάξης» μέσα από τις πιο κάτω ακολουθίες μάθησης LAMS.

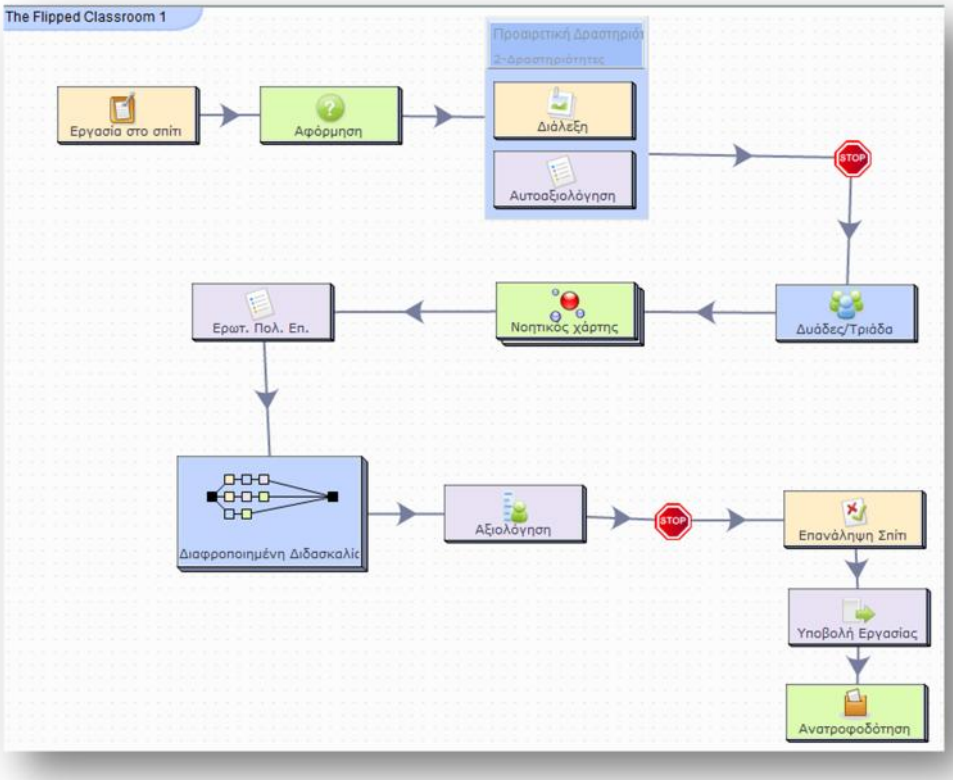

Σχήμα 1: Σχεδιασμός μοντέλου Flipped Classroom σε LAMS

Στο παράδειγμα υλοποίησης (Σχήμα 1) ο μαθητής ξεκινά την εκπαίδευση του με την Α' Φάση μελέτης στο σπίτι, σύμφωνα τις οδηγίες που λαμβάνει στη δραστηριότητα «Εργασία στο σπίτι» στην

οποία περιγράφονται ο σκοπός και οι μαθησιακοί στόχοι. Στη συνέχεια μια δραστηριότητα αφόρμησης – αναγνώρισης προαπαιτούμενων γνώσεων και ακολουθούν δραστηριότητες παράδοσης του μαθήματος και αυτοαξιολόγησης. Στη Β' Φάση στην τάξη, οι μαθητές αρχικά εργάζονται συνεργατικά σε δυάδες/τριάδες για τη δημιουργία ενός νοητικού χάρτη για τον ορισμό - χαρακτηριστικά της κεντρικής έννοιας του μαθήματος και στη συνέχεια απαντούν σε ένα τεστ πολλαπλής επιλογής ανάλογα με τα αποτελέσματα του οποίο οδηγούνται σε διαφορετικά μαθησιακά μονοπάτια με ομαδοσυνεργατικές και ατομικές δραστηριότητες εμπέδωσης και εμβάθυνσης. Το μάθημα ολοκληρώνεται με μία δραστηριότητα αξιολόγησης. Στην Γ' φάση προτείνονται προαιρετικές δραστηριότητες επανάληψης στο σπίτι και η υποβολή μιας σύντομης εργασίας, ενώ το μάθημα ολοκληρώνεται με την ανατροφοδότηση – αξιολόγηση του μαθήματος από τον μαθητή.

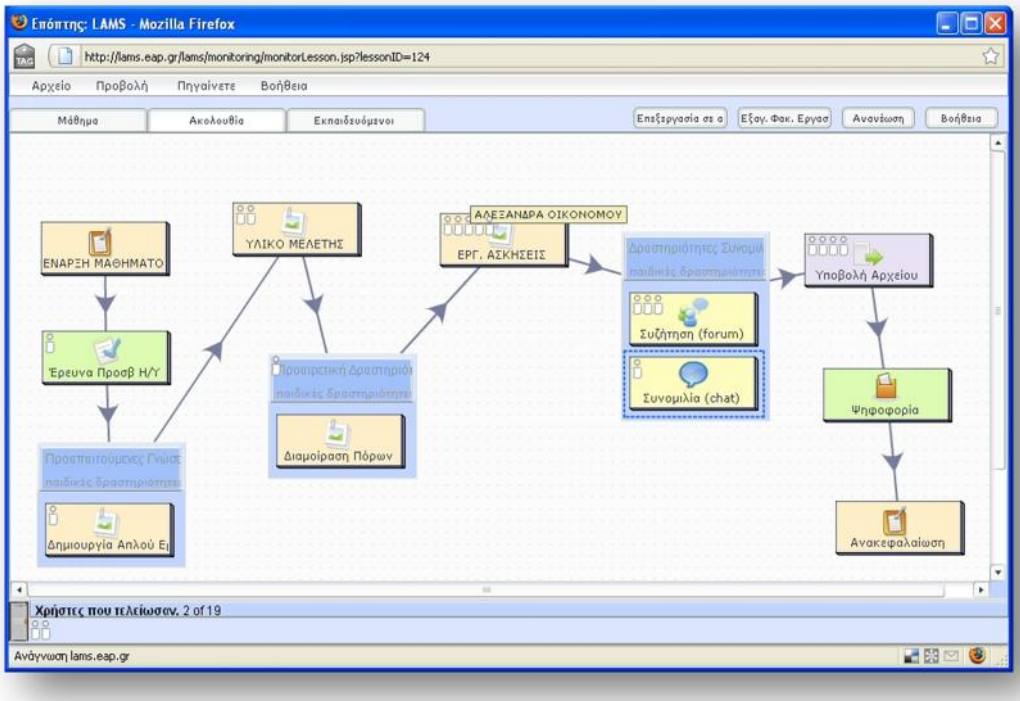

Σχήμα 2: Εποπτεία – υποστήριξη μαθητών από απόσταση στο μοντέλο Flipped Classroom με LAMS

Στο Σχήμα 2 βλέπουμε τον τρόπο εποπτείας της εκπόνησης των μαθησιακών δραστηριοτήτων από τους μαθητές σύμφωνα με το δικό τους ρυθμό σε ένα εναλλακτικό σχεδιασμό μάθησης και τη δυνατότητα παροχής υποστήριξης – ανατροφοδότησης ακόμη και σε πραγματικό χρόνο ψηφιακά από τον καθηγητή μέσω του συστήματος LAMS από απόσταση. Η δυνατότητα υποβολής εργασιών από το σπίτι και η έγκαιρη διόρθωση τους από τον καθηγητή δίνει τη δυνατότητα τροποποίησης των μαθησιακών δραστηριοτήτων που έχουν σχεδιαστεί να γίνουν στην τάξη και την μεγαλύτερη αποδοτικότητα του μαθήματος. Παράλληλα οι μαθητές μπορούν να έχουν υποβάλει απορίες και σημεία τα οποία δυσκολεύθηκαν να κατανοήσουν ώστε να δοθούν περαιτέρω διευκρινήσεις από τον καθηγητή.

ΣΥΝΟΨΗ

Τα προγράμματα e-Twinning ανοίγουν τα σύνορα της Ευρώπης στον τομέα της εκπαίδευσης, όπου μαθητές και δάσκαλοι μπορούν να συνεργαστούν ανταλλάσσοντας και ανακαλύπτοντας απόψεις και νέους τρόπους διδακτικών προσεγγίσεων και μοντέλα μάθησης. Ένα από αυτά είναι το προτεινόμενο μοντέλο εκπαιδευτικού σχεδιασμού της «αντεστραμμένης τάξης», σύμφωνα με το οποίο οι μαθητές αντί να παρακολουθούν την παράδοση του μαθήματος στο σχολείο και να αναλαμβάνουν εργασίες για το σπίτι, παρακολουθούν την παράδοση στο σπίτι και διεκπεραιώνουν τις εργασίες στην τάξη. Στην περίπτωση του eTwinning δύο τουλάχιστον εκπαιδευτικοί από διαφορετικά σχολεία οι οποίοι διδάσκουν το ίδιο μάθημα καλούνται να συνεργαστούν για να σχεδιάσουν από κοινού και να εφαρμόσουν στις τάξεις τους αυτό το μοντέλο.

Η συνεργασία αυτή με την αξιοποίηση προηγμένων ΤΠΕ μπορεί να μοιράσει το βάρος προετοιμασίας και να μοιράσει τον απαιτούμενο χρόνο ώστε να κάνει εφικτή την εφαρμογή της μικτής μάθησης (blended learning) στην πράξη. Με το μοντέλο «Flipping Classrooms» μπορούμε να προσεγγίσουμε μια τάξη όπου το περιεχόμενο είναι μόνιμα αρχειοθετημένο για μελέτη ή επανάληψη και όλοι οι μαθητές εμπλέκονται ενεργά στη μάθηση έχοντας επιπλέον τη δυνατότητα να λάβουν εξατομικευμένη εκπαίδευση.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Baker, J. W. (2000). The" classroom flip": Using web course management tools to become the guide by the side. In *Selected Papers from the 11th International Conference on College Teaching and Learning* (pp. 9-17).

Bruner, J. (1966). Toward a theory of instruction. Cambridge: Belknap Press of Harvard University.

Dalziel, J. (2010). Visualising Learning Design in LAMS: A historical view. Proceedings of the 2010 LAMS & Learning Design Conference 2010. Ανακτήθηκε στις 10 Σεπτεμβρίου 2014 από http://lams2010.lamsfoundation.org/pdfs/DalzielKeynote.pdf

Kordaki, M. and Siempos, H. (2010). The JiGSAW Collaborative Method within the online computer science classroom. In *2nd International Conference on Computer Supported Education, 7-10 April 2010, Valencia*, Spain, (pp. 65-74)

Matsagouras E. (2005). *Κριτική Σκέψη στη Διδακτική Πράξη*, p. 84 & 95, Gutenberg

Megalou, El., Kaklamanis, Ch. (2013). Photodentro LOR, the Greek National Learning Object Repository. In *INTED2014, the 8th International Technology, Education and Development Conference*, Valencia.

Papadimitriou, S., Papadakis, S., Lionarakis, A., & Kameas, A. (2011). Πρόταση αξιοποίησης του Συστήματος Διαχείρισης Μαθησιακών Δραστηριοτήτων (LAMS) για την υποστήριξη του έργου των Καθηγητών-Συμβούλων του ΕΑΠ. Στο Λιοναράκης, Α. (Επιμ.) 6th International Conference in Open & Distance Learning - November 2011, PROCEEDINGS. Ανακτήθηκε 21 Μαρτίου, 2012 από http://icodl.openet.gr/index.php/icodl/2011/paper/view/51.

Sams, A., & Bergmann, J. (2012). Flip your classroom: Reach every student in every class every day. *International Society for Technology in Education (ISTE)*.

The Partnership for 21st Century Skills (P21), (nd). Ανακτήθηκε στις 10 Σεπτεμβρίου 2014 από http://www.p21.org/storage/documents/4csposter.pdf

University of Northern Colorado, (2013). The flipped classroom. Ανακτήθηκε στις 10 Ιουλίου 2014 από www.flippedclassroom.com

Κανδρούδη, Μ, Μπράτιτσης, Θ. Η αντεστραμμένη Διδασκαλία ως συνεργατική προσέγγιση μάθησης: Βιβλιογραφική επισκόπηση, στο Α. Λαδιάς, Α. Μικρόπουλος, Χ. Παναγιωτακόπουλος, Φ. Παρασκευά, Π. Πιντέλας, Π. Πολίτης, Σ. Ρετάλης, Δ. Σάμψων, Ν. Φαχαντίδης, Α. Χαλκίδης (επιμ.), Πρακτικά Εργασιών 3ου Πανελλήνιου Συνεδρίου «Ένταξη των ΤΠΕ στην Εκπαιδευτική Διαδικασία» της Ελληνικής Επιστημονικής Ένωσης ΤΠΕ στην Εκπαίδευση (ΕΤΠΕ), Τμήμα Ψηφιακών Συστημάτων, Πανεπιστήμιο Πειραιώς, Πειραιάς, 10-12 Μαΐου 2013 ΕΤΠΕ. http://www.etpe.eu/new/custom/pdf/etpe2061.pdf

Ένα πρόγραμμα αδελφοποίησης σχολείων, 4 χώρες, 22 δραματοποιημένοι ευρωπαϊκοί μύθοι

Παρούση Μαρία

Εκπαιδευτικός Αγγλικής Γλώσσας ΠΕ 06

m.parousi@gmail.com

Πρότυπο Πειραματικό Δημοτικό Σχολείο Πανεπιστημίου Πατρών

Κατσικαδέλης Μιχαήλ

Εκπαιδευτικός Φυσικής Αγωγής ΠΕ 11

Πρότυπο Πειραματικό Δημοτικό Σχολείο Πανεπιστημίου Πατρών

katsikadel@sch.gr

POSTER

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην παρούσα εργασία παρουσιάζεται ένα e-twinning project που υλοποιήθηκε την προηγούμενη σχολική χρονιά (20013-2014) από τη ΣΤ' τάξη του Πρότυπου Πειραματικού δημοτικού σχολείου Πανεπιστημίου Πατρών (ΠΠΔΣΠΠ), σε συνεργασία με δημοτικά σχολεία της Πολωνίας, της Ολλανδίας και της Τουρκίας, με σκοπό την ανταλλαγή και δραματοποίηση Ευρωπαϊκών μύθων. Οι μαθητές χωρίστηκαν σε ομάδες και κάθε ομάδα ανέλαβε να ασχοληθεί με έναν ελληνικό μύθο. Αφού εντοπίστηκαν οι κατάλληλες πληροφορίες, δημιούργησαν περιλήψεις αλλά και την πρώτη σκηνή από κάθε μύθο, ακολουθώντας τη διαδικασιοκεντρική προσέγγιση του γραπτού λόγου (process approach to writing). Οι διαδικτυακοί συμμαθητές, αφού μελετούσαν τις περιλήψεις και τις θεατρικές δραματοποιήσεις, καλούνταν να συμπληρώσουν τις υπόλοιπες σκηνές κάθε μύθου, δηλαδή μια σκηνή ανά χώρα. Έτσι δημιουργήθηκαν 22 σύντομα θεατρικά έργα, σε 4 κύκλους, τα οποία η τάξη μας ανέλαβε ανά ομάδες να ελέγξει για συντακτική, γραμματική ορθότητα, ακρίβεια αλλά και καταλληλότητα (accuracy & appropriacy). Όλοι οι δραματοποιημένοι μύθοι συγκεντρώθηκαν και αναρτήθηκαν από τους μαθητές σε ηλεκτρονικά βιβλία. Τα ανακύπτοντα συμπεράσματα καταδεικνύουν ζητήματα που επιδρούν θετικά στο χώρο της διδασκαλίας της Αγγλικής. Ιδιαίτερα, εμφανίζονται να ισχυροποιούν τις υποθέσεις μας ότι η χρήση του e-twinning, που ενσωματώνεται μέσα σε ένα πλαίσιο υβριδικής μάθησης, ενισχύει τα εγγενή κίνητρα των μαθητών, τα οποία με τη σειρά τους ενδυναμώνουν τις συγγραφικές τους δεξιότητες, ωθούν τις μεταγνωστικές στρατηγικές τους, προωθούν την αυτόνομη συνεργατική, διαπολιτισμική μάθηση και, τελευταίο αλλά εξίσου σημαντικό, εξασφαλίζουν την ανάπτυξη μιας σειράς νέων πολλαπλών γραμματισμών (New Literacies).Στο έργο απονεμήθηκε Εθνική ετικέτα ποιότητας.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *Αδελφοποίηση τάξεων, Διαδικασιοκεντρική προσέγγιση του γραπτού λόγου (process approach to writing), αυτόνομη, συνεργατική, διαπολιτισμική μάθηση*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το e-twinning ορίζεται ως η κοινότητα για τα σχολεία της Ευρώπης, η ελεύθερη και ασφαλής πλατφόρμα για εκπαιδευτικούς, για να συνδεθούν, να αναπτύξουν συνεργατικά έργα και να μοιραστούν ιδέες στην Ευρώπη χρησιμοποιώντας το διαδίκτυο και τα εργαλεία του.

Τις τελευταίες δεκαετίες έρευνες έχουν αποδείξει τα πολλαπλά και σημαντικά οφέλη που αποφέρει στην εν γένει αλλά και την ξενόγλωσση εκπαίδευση η χρήση των υπολογιστών και του

διαδικτύου (Carrier, M. (1997) Campbell, A. P. (2003c), Crystal, D. (2006), Warshauer, M., & Kern, R. (Eds.) (2000)).

Σύμφωνα με τη θεωρητική προσέγγιση του «Ενιαίου Προγράμματος Σπουδών για τις ξένες γλώσσες» στο σχολείο (ΕΠΣ-ΞΓ), η κατάλληλη χρήση του διαδικτύου ευνοεί την κατάκτηση γνώσης αφού μπορεί να προσελκύσει το ενδιαφέρον και να εξασφαλίσει την ενεργό συμμετοχή των μαθητών στη διαδικασία μάθησης, αλλά και στη προαγωγή της διερευνητικής , συνεργατικής και διαπολιτισμικής μάθησης, μέσα από την υλοποίηση σχεδίων εργασίας. Ένας ιδιαίτερος τύπος σχεδίων εργασίας είναι τα συνεργατικά σχέδια, τα οποία διεξάγονται ανάμεσα σε αδελφοποιημένες διεθνείς τάξεις, συμβάλλοντας αποτελεσματικά στην επίτευξη σημαντικών διδακτικών στόχων, αξιοποιώντας πραγματικές καταστάσεις επικοινωνίας που ευνοούν τη γλωσσική και διαπολιτισμική μάθηση, καθώς αποκτούν νόημα για τους μαθητές. Μέσω του ιστότοπου http://www.etwinning.net είναι εφικτή η δρομολόγηση συνεργασιών ανάμεσα σε διεθνείς τάξεις σχολείων, οι οποίες αναζητούν συνεργασία με τη βοήθεια της συνεργατικής πλατφόρμας (εικονικής τάξης) *Twin Space*.

Ακολουθώντας την ίδια θεωρητική προσέγγιση οι C.Galvin et al (2006), τονίζουν ότι η φιλοσοφία και οι εκπαιδευτικοί στόχοι των προγραμμάτων e-twinning έχουν πολλά να συνεισφέρουν στο νέο μοντέλο μάθησης που θέλει το μαθητή στο κέντρο της μαθησιακής διαδικασίας, όπου καλείται να αναλάβει ενεργό ρόλο και προσωπική ευθύνη για τη διαδικασία μάθησης, αυτενεργώντας και αυτονομούμενος σταδιακά. Κατά τους Warschauer & Meskill (2000) , η ασύγχρονη μορφή επικοινωνίας αποτελεί ένα από τα κατεξοχήν μέσα που διευκολύνει την αλληλεπίδραση "κοινοτήτων λόγου" (discourse communities). Μια μορφή τέτοιας επικοινωνίας, όπως είναι κατανοητό, αποτελεί και η πλατφόρμα *Twin Space***.** Ο Dieu (2004**),** αναφερόμενος στη χρήση του Blog, διατείνεται ότι στην πραγματικότητα πρόκειται για ένα εργαλείο διαχείρισης περιεχομένου που επιτρέπει πολλές παιδαγωγικές χρήσεις και προσφέρει τη δυνατότητα και τη δυναμική στο μαθητή να αναπτύξει τόσο τον ηλεκτρονικό γραμματισμό όσο και τη γλωσσική του ικανότητα. Οι Chun & Plass (2000, p.p.152 -160), από την άλλη, υποστηρίζουν ότι τα πολυμέσα (multimedia) βοηθούν την εκμάθηση και αφομοίωση της γλώσσας λόγω της διαθεσιμότητας αυθεντικού υλικού αλλά και των επικοινωνιακών/ ομαδοσυνεργατικών δυνατοτήτων που αυτά προσφέρουν.

Επιπροσθέτως, ένας μεγάλος αριθμός μελετών έχει τεκμηριώσει την άποψη ότι η συνεργατική μάθηση (collaborative learning) είναι σαφώς αποτελεσματικότερη συγκρίνοντας την με την παραδοσιακή, ατομική κατά μέτωπο διδασκαλία (Alavi, Wheeler & Valacich, 1995; Piccoli, Ahmad & Ives, 2001; Wu, Bieber, Hilz & Han, 2004). Ουσιαστικά αποτελεί έναν από τους βασικούς πυλώνες του Νέου Σχολείου αφού εμπλέκει τους μαθητές σε δραστηριότητες που απαιτούν διάδραση, ανταλλαγή γνώσεων και εμπειριών, αναστοχασμό και αλληλο-ανατροφοδότηση, έννοιες που συνθέτουν την εικόνα της μαθητοκεντρικής προσέγγισης. Κάνοντας , λοιπόν, χρήση των δυνατοτήτων της ηλεκτρονικής πλατφόρμας twinspace, ως ένα επικοινωνιακό εργαλείο, παρατηρούμε ότι διευρύνονται οι προσφερόμενες στους μαθητές ευκαιρίες για συνεργατική, διαπολιτισμική μάθηση**.**

Έχοντας σαν βάση τα παραπάνω, αλλά και την εμπειρία πέντε ετών εμπλοκής σε προγράμματα αδελφοποίησης τάξεων (e-twinning projects), προβήκαμε στην υλοποίηση του συγκεκριμένου έργου ως συντονιστές και σε συνεργασία με 1 δημοτικό σχολείο της Πολωνίας, 1 της Ολλανδίας και 1 της Τουρκίας. Ανταλλάχθηκαν εθνικοί μύθοι οι οποίοι δραματοποιούνταν ανά σχολείο και συνεχίζονταν εκ περιτροπής από κάθε εταίρο. Έτσι, η Ελλάδα ξεκίνησε με την αποστολή 6 μύθων σε περιληπτική αλλά και δραματοποιημένη μορφή (δημιουργία της πρώτης σκηνής), ενώ οι υπόλοιποι κλήθηκαν να συμπληρώσουν τη δραματοποίηση προσθέτοντας τη δική τους σκηνή. Η διαδικασία συνεχίστηκε μέχρι το κάθε σχολείο να αποστείλει τους μύθους σε περιληπτική αλλά και δραματοποιημένη μορφή. Η δράση πραγματοποιήθηκε σε τέσσερις κύκλους.

Μέσα από τη διαδικασία φάνηκε ότι ενισχύθηκαν τα εγγενή κίνητρα των μαθητών, ενδυναμώθηκαν οι δεξιότητες τους αναφορικά με το γραπτό λόγο αλλά και οι μεταγνωστικές τους στρατηγικές, προωθήθηκε η αυτόνομη συνεργατική μάθηση εμπλέκοντας τους μαθητές σε διεργασίες όπου στόχευαν στην κινητοποίηση και άσκηση γλωσσικών, συλλογιστικών, στοχαστικών, δημιουργικών αλλά και ψυχοκοινωνικών δεξιοτήτων (συνεργασία, ενσυναίσθηση, κλπ), διαμορφώθηκε πολυπολιτισμική συνείδηση και κατέστη δυνατή η ανάπτυξη διαπολιτισμικής επικοινωνιακής ικανότητας, ενώ εξασφαλίστηκε η ανάπτυξη μιας σειράς ηλεκτρονικών γραμματισμών.

Η εργασία έχει την εξής δομή. Στην αρχή πραγματοποιείται μια σύντομη περιγραφή της διαδικασίας αλλά και των στόχων της συγκεκριμένης δράσης, ενώ ακολουθεί η παρουσίαση της παιδαγωγικής καινοτομίας και δημιουργικότητας. Η επικοινωνία και συνεργασία μεταξύ των εμπλεκόμενων σχολείων εξηγείται στην αμέσως επόμενη ενότητα, ενώ ακολούθως επιχειρείται η τεκμηρίωση του αντίκτυπου και των αποτελεσμάτων του έργου.

Η ΔΡΑΣΗ

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Οι συμμετέχοντες μαθητές ήταν 30, 17 αγόρια και 13 κορίτσια, της ΣΤ΄ τάξης, ηλικίας περίπου δώδεκα ετών. Η δράση υλοποιήθηκε στο Πρότυπο Πειρατικό δημοτικό σχολείο Πανεπιστημίου Πατρών σε συνεργασία με δημοτικά σχολεία της Πολωνίας, Ολλανδίας και Τουρκίας. Η συνεργασία ξεκίνησε τα μέσα Σεπτεμβρίου του 2013 και ολοκληρώθηκε τον Ιούνιο του 2014. Μέσω της πλατφόρμας twin space έγιναν οι κατάλληλες επαφές με τα συγκεκριμένα σχολεία της Πολωνίας και της Ολλανδίας, (η Τουρκία προσχώρησε στο μέσον περίπου της χρονιάς), και το διαδικτυακό ταξίδι προς τους μύθους ξεκίνησε. Ταυτόχρονα άρχισε το ακόνισμα της φαντασίας, του νου και της ψυχής, αφού οι μαθητές/τριες κλήθηκαν να γίνουν θεατρικοί συγγραφείς και να μετατρέψουν τους μύθους σε μικρά θεατρικά έργα.

Αρχικά οι μαθητές μας συστήθηκαν κατασκευάζοντας το προσωπικό τους προφίλ στην πλατφόρμα του προγράμματος και αντάλλαξαν προσωπικές πληροφορίες. Στη συνέχεα, χωρίστηκαν σε 6 ομάδες των πέντε ατόμων η κάθε μία. Η κάθε ομάδα ανέλαβε να ασχοληθεί με έναν ελληνικό μύθο. Πρέπει να τονιστεί εδώ ότι επιχειρήθηκε να υπάρξει καθολική συμμετοχή εφαρμόζοντας τα δύο κριτήρια των Jacobs & Ball (1996), δηλ. θετική αλληλεξάρτηση (positive interdependence) καθώς ζητήθηκε από τους μαθητές να αναλαμβάνουν δράση αλληλο-ανταποκρινόμενοι, και ατομική υπευθυνότητα (individual accountability) ενθαρρύνοντας τις ομάδες να διασφαλίσουν ότι κάθε ένα μέλος της συνεισφέρει στην προσπάθεια. Αφού εντοπίστηκαν οι πληροφορίες μέσω διαδικτύου, ακολουθώντας συγκεκριμένους κανόνες που είχαν οριστεί εκ των προτέρων μέσα από μια σειρά καθοδηγητικών διδακτικών σεναρίων, (συνοδεία της περιήγησης των μαθητών στο διαδίκτυο με φύλλα εργασίας που προσδιορίζουν με ακρίβεια και σαφήνεια στους μαθητές τι πρέπει να αναζητήσουν, να αναλύσουν και να συνθέσουν εκ νέου), δημιούργησαν περιλήψεις ακολουθώντας τη διαδικασιοκεντρική προσέγγιση του γραπτού λόγου (process approach to writing), μια προσέγγιση που στοχεύει στη παραγωγή γραπτού λόγου δίνοντας έμφαση στη διαδικασία συγγραφής, έτσι ώστε να έχουμε το επιθυμητό παραγόμενο προϊόν (White & Arndt 1991, Chandler, 2003, Raimes, A. (1985)), αλλά και την πρώτη σκηνή από κάθε μύθο, οι οποίες και αναρτήθηκαν στην πλατφόρμα του e-twinning. Οι διαδικτυακοί συμμαθητές αφού μελετούσαν τις περιλήψεις (που συνοδεύονταν και από σχετικό video) και τις θεατρικές δραματοποιήσεις, καλούνταν να συμπληρώσουν τις υπόλοιπες σκηνές κάθε μύθου. Η διαδικασία συνεχίστηκε μέχρι το κάθε σχολείο να αποστείλει τους μύθους σε περιληπτική αλλά και δραματοποιημένη μορφή. Με σκοπό την περαιτέρω αλληλεπίδραση των διαδικτυακών συμμαθητών και την εμπέδωση των μύθων, κάθε χώρα δημιούργησε προτάσεις επιλογής με τη μορφή «Σωστό/ Λάθος», τις οποίες έπρεπε να απαντήσει κάθε σχολείο χωριστά.

Ως προς την ενασχόληση με τις νέες τεχνολογίες, οι μαθητές ενεπλάκησαν με επιτυχία σε συνεργατική επεξεργασία ιστοσελίδων σε πραγματικό χρόνο , αξιοποίησαν πρωτότυπες εφαρμογές και υπηρεσίες web 2.0 με στόχο τη λεκτική, ηχητική και οπτική ανατροφοδότηση της γλώσσας (π.χ. υπηρεσία voki) , ήρθαν σε επαφή με την έννοια του σχεδιασμού, της παραγωγής και της κωδικοποίησης ψηφιακού περιεχομένου και ιστοσελίδων, κατασκεύασαν ψηφιακό βιβλίο (Greek myths at: http://www.flipsnack.com/my-flipping-books/details?flip=fu5qrf33 & http://www.flipsnack.com/my-flipping-books/details?flip=fzpf4mpp, για τα υπόλοιπα ψηφιακά βιβλία βλ. Αναφορές/ιστότοποι).

ΣΤΟΧΟΙ

Μέσα από τη συγκεκριμένη δράση στοχεύσαμε στην

- προώθηση της δεξιότητας του γραπτού λόγου εμπλέκοντας ενεργά τους μαθητές/τριες στη διαδικασιοκεντρικη προσέγγιση , τονίζοντας τη σπουδαιότητα της συγγραφικής διαδικασίας και επιδεικνύοντας την αυθεντικότητα του εγχειρήματος.

- ενθάρρυνση της ομαδο-συνεργατικότητας εντός της τάξης αλλά και της επικοινωνιακής αλληλεπίδρασης με τους διαδικτυακούς συμμαθητές μας, ενέργειες που με τη σειρά τους φάνηκε να οδηγούν στην αυτενέργεια αλλά και σταδιακή αυτονόμηση των μαθητών
- ανάπτυξη μεταγνωστικών στρατηγικών.
- ενίσχυση του ψηφιακού γραμματισμού, αφού οι μαθητές μαθαίνουν να χειρίζονται μια σειρά εργαλείων όπως δημιουργία και ανάρτηση voki, power point presentations, chat sessions, δημιουργία ψηφιακών βιβλίων, κ.λ.π.
- κατανόηση της σπουδαιότητα της διαθεματικότητας.
- στην αφύπνιση και καλλιέργεια ενός διαπολιτισμικού, πολυπολιτισμικού και διαγλωσσικού ήθους επικοινωνίας.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ

Στο συγκεκριμένο πρόγραμμα δόθηκε έμφαση σε μια σειρά καινοτόμων και δημιουργικών παιδαγωγικών μεθόδων. Αρχικά, κατόπιν διαλογικής συζήτησης με τους ίδιους τους μαθητές αποφασίστηκε η θεματική του έργου και προσχεδιάστηκαν οι δραστηριότητες. Καθ' όλη τη διάρκεια του έργου ενθαρρύνονταν να προβαίνουν σε δικές τους επιλογές αναφορικά με τη συλλογή και επεξεργασία των δεδομένων. Χωρίστηκαν σε 6 ομάδες και ανέλαβαν ρόλους ακολουθώντας συγκεκριμένα κριτήρια που θέσπισαν από κοινού με την εκπαιδευτικό. Έτσι, κάθε ομάδα είχε τους υπεύθυνους μαθητές για τη συλλογή του υλικού, εκείνους που το επεξεργάζονταν για τη δημιουργία περιλήψεων των μύθων και όλοι μαζί συμμετείχαν στην παραγωγή της θεατρικής σκηνής. Πειραματιζόμενοι με τη γλώσσα και δουλεύοντας ομαδοσυνεργατικά, προσχεδίαζαν, σχεδίαζαν, αυτοαξιολογούσαν και ετεροαξιολογούσαν το γραπτό τους κείμενο πριν του δώσουν την οριστική του μορφή (διαδικασιοκεντρική προσέγγιση). Με αυτό τον τρόπο διασφαλίστηκε η πλήρης και αυτοδύναμη εμπλοκή των μαθητών στο πρόγραμμα, η δημιουργική συνεισφορά τους, η έννοια της ομαδοσυνεργατικότητας και της υπευθυνότητας, αλλά και ενισχύθηκε η επικοινωνιακή αλληλεπίδραση με τους διαδικτυακούς συμμαθητές.

Τέλος, πρέπει να τονιστεί η διαθεματική προσέγγιση του εγχειρήματος, αφού η ενασχόληση κινήθηκε στο χώρο της μυθολογίας, της γεωγραφίας, της ξένης γλώσσας, των εικαστικών και των ΤΠΕ και αποτέλεσε αφορμή για έναν πολυπολιτισμικό περίπατο στην κουλτούρα άλλων λαών.

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΑΝΤΑΛΛΑΓΗ ΜΕΤΑΞΥ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΣΥΝΕΡΓΑΤΩΝ

Έχοντας άψογη συνεργασία με τη συνάδελφο από την Πολωνία στο παρελθόν (εθνική & ευρωπαϊκή ετικέτα ποιότητας), αποφασίσαμε να "ξανα-συνταξιδεύσουμε" διαδικτυακά, επαναπροσδιορίζοντας με λεπτομέρεια την κάθε δραστηριότητα που είχαμε προσχεδιάσει από κοινού με τους μαθητές μου. Στοχεύσαμε στον σαφή επιμερισμό των ανταλλασσόμενων πληροφοριών, μέσω ηλεκτρονικών μηνυμάτων αλλά και skype connections. Η Ολλανδία και η Τουρκία ενημερώθηκαν για το πρόγραμμά μας και εντάχθηκαν στην πορεία. Η αποδοχή τους από τα παιδιά ήταν καθολική, αφού έκριναν ότι έτσι θα διευρύνονταν ο διαπολιτισμικός τους ορίζοντας. Ξεκινήσαμε λοιπόν, όπως έχει ήδη ειπωθεί, την εγγραφή του κάθε μαθητή στο twinspace και κατόπιν, αποφασίσαμε τη χρήση file archives & image gallery, έτσι ώστε οι εκάστοτε διαχειριστές/ μαθητές να μπορούν να καταχωρούν εύκολα και απλά τις δραστηριότητές τους, τη διαχείριση του ημερολογίου του έργου, τη δημιουργία VOKI, και τέλος την επιθυμία μας να οργανώσουμε ένα ηλεκτρονικό βιβλίο με όλα τα θεατρικά έργα, και ενημερώσαμε με email τους εταίρους μας οι οποίοι και συμφώνησαν με τις επιλογές μας. Η

πρόταση για chat sessions ήταν εκείνη που χαροποίησε ιδιαίτερα όλους ανεξαιρέτως τους εμπλεκόμενους μαθητές.

Οι εμπλεκόμενοι μαθητές υπήρξαν συνεργάτες, και όχι απλοί παρα-λήπτες πληροφοριών, συν-δημιουργώντας ως μέλη μικτών ομάδων διαφορετικών εθνικοτήτων. Έτσι για την παραγωγή κάθε σύντομου θεατρικού έργου ήταν απαραίτητη η συλλογική εργασία και συνεισφορά των εμπλεκόμενων ηλεκτρονικών συμμαθητών μας, αφού η κάθε χώρα καταχωρούσε στο twinspace επιλογές από τη μυθολογία της και την πρώτη σκηνή από κάθε μύθο της, οι δε υπόλοιπες χώρες είχαν την ευκαιρία να κάνουν κτήμα τούς μύθους των εταίρων και να λειτουργήσουν ως θεατρικοί συν-συγγραφείς συμπληρώνοντας τη σκηνή που τους αναλογούσε, βάζοντας τη δική τους θεατρική πινελιά. Η πρωτοβουλία μας για τη δραστηριότητα «Σωστό/ Λάθος», με στόχο την περαιτέρω αλληλεπίδραση των διαδικτυακών συμμαθητών έτυχε μεγάλης αποδοχής, καθώς και η πρότασή μας για έλεγχο όλων των δραματοποιημένων μύθων για accuracy & appropriacy ακολουθώντας τη διαδικασιοκεντρική προσέγγιση του γραπτού λόγου, όπως φυσικά και η δημιουργία ηλεκτρονικών βιβλίων

ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ

Τα παιδιά, στην προσπάθειά τους να εντοπίσουν και να φιλτράρουν τις κατάλληλες πληροφορίες για τους ελληνικούς μύθους τους οποίους θα επιμελούνταν για ενημέρωση των εταίρων μας, έμαθαν να υιοθετούν μια κριτική στάση στην πληθώρα των παρεχόμενων από το διαδίκτυο πληροφοριών, ενισχύοντας έτσι τις συλλογιστικές τους δεξιότητες (high order thinking skills). Δημιούργησαν τα προσωπικά τους προφίλ στα οποία και σχολίαζαν, διδάχθηκαν με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού των ΤΠΕ να χειρίζονται μια σειρά εργαλείων όπως δημιουργία voki και ανάρτηση τους στο twin space, αλλά και περίπλοκες παρουσιάσεις υπό μορφή power point. Όσο για τις εκάστοτε θεατρικές σκηνές, δίνοντάς τους πρόσβαση στους δικούς μας λογαριασμούς, ο γραμματέας της κάθε ομάδας αναλάμβανε να τις αναρτήσει στην πλατφόρμα υπό την επίβλεψη των συμμαθητών του. Και τα chat sessions όμως ήταν άκρως δημιουργικά. Εκείνο που διασκέδασαν περισσότερο ήταν οι αλλεπάλληλες προσπάθειες δημιουργίας ψηφιακού βιβλίου αφού δοκίμαζαν διάφορους τρόπους μέχρι να καταλήξουν στο συγκεκριμένο εργαλείο (flipsnack). Ως κατακλείδα, θα ανέφερα ότι όλοι οι εμπλεκόμενοι επέδειξαν μια δημιουργική προσαρμογή και πραγματοποίησαν συνετή χρήση των εργαλείων της τεχνολογίας, προς όφελος της ομαδοσυνεργατικής μάθησης αλλά και για τη διασφάλιση τόσο μιας καθολικής από τους μαθητές συμμετοχής σε όλα τα στάδια της εξέλιξης του έργου, (πλην των Τούρκων εταίρων όπως έχει ήδη αναφερθεί), όσο και των παιδαγωγικών στόχων.

σχήμα 1: Voki creation

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ

Η ενασχόληση με το συγκεκριμένο πρόγραμμα με μαθητές του εξωτερικού , και επομένως με τη χρήση των ΤΠΕ, στόχευε και ως ένα πολύ ικανοποιητικο βαθμό κατάφερε να προάξει την ενεργό συμμετοχή των μαθητών στη διαδικασία μάθησης. Διαπραγματεύτηκαν αποτελεσματικά, και μέσω της διαθεματικής προσέγγισης της γνώσης, νέες διαπολιτισμικές έννοιες, αξιοποιώντας πραγματικές καταστάσεις επικοινωνίας που ευνόησαν τη γλωσσική και διαπολιτισμική μάθηση, καθώς απέκτησαν νόημα για τους ίδιους τους μαθητές. Επιδιώξαμε την πραγμάτωση υψηλού βαθμού αυτοδιαχείρισης εκ μέρους των μαθητών, την ανάπτυξη συνεργατικών δεξιοτήτων και την προαγωγή της δημιουργικότητας και της κριτικής ικανότητας. Κρίνοντας από το, κατά τη γνώμη μας, επιτυχημένο τελικό προϊόν, δηλ. τη δημιουργία δραματοποιημένων ευρωπαϊκών μύθων και την ενσωμάτωσή τους

σε ψηφιακό βιβλίο, οι οποίοι υπάρχουν τόσο στην ιστοσελίδα του σχολείου, όσο και σε εκείνη της υποφαινόμενης εκπαιδευτικού, μπορούμε να υποστηρίξουμε πως εκτός από τους εμπλεκόμενους μαθητές, το έργο βοήθησε και το σχολείο εφόσον ήδη συνάδελφοι εκπαιδευτικοί της αγγλικής γλώσσας ενδιαφέρθηκαν τόσο για τη δημιουργία παρόμοιου έργου όσο και για την αξιοποίηση/ ενσωμάτωση των δραματοποιημένων μύθων μας στη διδακτική τους πρακτική.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Alavi, M., Wheeler, B.C., Valacich, J.S., (1995) 'Using IT to reengineer business education: An exploratory investigation on collaborative telelearning', in *MIS Quarterly, 19/3*: 293-312.

Campbell, A. P. (2003c) 'Weblogs for use with ESL classes', in *The internet TESL Journal*, IX/2.

Carrier, M. (1997) 'ELT online: the rise of the Internet', in *ELT Journal*, 51/3: 279-309.

Chandler, J. (2003) 'The efficacy of various kinds of error feedback for improvement in the accuracy and fluency of L2 student writing', in *Journal of Second Language Writing, 12:* 267-296.

Chun, D. M., & Plass, J. L. (2000) 'Networked multimedia environments for second language acquisition', in Warschauer, M. & Kern, R. (Eds), *Network-based Language Teaching: Concepts and Practice* (pp.151-170). Cambridge: Cambridge University Press.

Crystal, D. (2006) '*Language and the Internet'*. Cambridge: Cambridge University Press.

Dieu, B. (2004) 'Blogs for Language Learning', in *TESOL Essential Teacher, 1/4*: 26-30.

Galvin C., Gilleran A., Hogenbirk P., Hunya M., Selinger M., Zeidler B. (2006), 'Pedagogical Advisory Group: 'Reflections on etwinning, pedagogical issues in etwinning ' www.e-twinning.net

Jacobs , M. G. & Ball, J. (1996) 'An investigation of the structure of group activities in ELT coursebooks', in *ELT Journal, 50/2*: 99-106.

Piccoli, G., Ahmad, R. & Ives, B. (2001) 'Web-based virtual learning environments: a research framework and a preliminary assessment of effectiveness in basic IT skills training', in *MIS Quarterly,* 25*/4*: 401-426.

Raimes, A. (1985) 'What unskilled ESL students do as they write: a classroom study of composing'.*TESOL Quarterly*, 19/2: *229-258.*

Warshauer, M., & Kern, R. (Eds.) (2000) *'Network-based language teaching: Concepts and practice'*. Cambridge: Cambridge University Press.

Wu , D., Bieber, M., Hiltz, S. R. & Han, H. (2004) 'Constructive learning with participatory examinations', in *Proccedings of the 37th Hawaii International conference on System Sciences*.

ΙΣΤΟΤΟΠΟΙ

Ενιαίο Πρόγραμμα Σπουδών για τις Ξένες Γλώσσες (ΕΠΣ-ΞΓ) ' Εθνικό & Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών' Ανακτήθηκε στις 05 Σεπτεμβρίου 2014 από τη διεύθυνση http://rcel.enl.uoa.gr/xenesglosses/index.htm

Κοινότητα για τα σχολεία της Ευρώπης, Προγράμματα αδελφοποίησης σχολείων http://www.etwinning.net

Ψηφιακά βιβλία μαθητών, *Greek myths* at: http://www.flipsnack.com/my-flipping-books/details?flip=fu5qrf33 & http://www.flipsnack.com/my-flipping-books/details?flip=fzpf4mpp,

Polish myths at: http://www.flipsnack.com/my-flipping-books/details?flip=fuieda88, and http://www.flipsnack.com/my-flipping-books/details?flip=fzjf6599,

Dutch myths at: http://www.flipsnack.com/my-flipping-books/details?flip=fuiwkbww,

Turkish myths at: http://www.flipsnack.com/my-flipping-books/details?flip=fzclg8mm)

‘I am so proud of you’: when E-Twinning coincides with Computer-based language teaching

Ιωάννα Πασταρματζή

ABSTRACT (περίληψη)

From the first kind of computer-based language teaching up to the most prolific tool of all, the concept of tool is quite central to teaching and ELT in particular. However, the match between technology and methodology has raised critical questions concerning its integration (Slaouti, 2005 & Phillips, 1985). In this paper, an original writing lesson had been created, integrating the use of a blog (in an etwinning project). The specific teaching practice in an EFL language room aims at supporting production and communication with peers or others beyond the classroom, and in this way act as a stimulus for collaborative endeavors. A wide range of language students have a positive attitude toward using computers for writing in the language classroom such as the feeling of personal empowerment or the enhancement of learning opportunities (Warschauer, 1996). The existence of such activities however involves writing with guidance and feedback, on topics of personal interest (Michalakelli, 2007); teachers enhance student motivation by helping students gain knowledge and skill about using computers, giving them ample opportunity to use electronic communication, and carefully (Warschauer, 1996).

KEY WORDS (λέξεις κλειδιά): *EFL, computer-based, e-twinning blog..*

TEACHING CONTEXT AND THE RATIONALE FOR THE USE OF TECHNOLOGY

TEACHING CONTEXT

In the specific technology-based lesson, the participants are students of the first (1st) grade of Junior High School. Their level is A2 (according to the Common European Framework of Reference, Council of Europe). Their class is advanced and the school is an experimental one, which means that they can be taught in different ways than from their public English textbooks. Nevertheless, their number in total (26 students) and their relatively small classroom prohibit them from participating in a variety of teaching activities, for example working in groups instead of peer work.

RATIONALE FOR THE USE OF TECHNOLOGY

Eastment (1996) claims that it is only when one communicates with groups, that the Internet reveals its power. A blog allows people to exchange information without space or time constraints and broaden their knowledge while meeting their personal needs and interests at the same time (Yang,

2009). Furthermore, it is interactive in the sense that readers respond with comments and/or challenge each other's viewpoints (Yang, 2009) and that is why Slaouti (2005) refers to the significant aspect of (software) evaluation which involves appropriateness for the type of learners taught or what teacher intervention should be.

Motivation is another significant aspect of blogging, since it involves students wanting to communicate with non-native speakers in other parts of the world, as well with their classmates and their teacher (Warschauer, 1996). The need for communication is followed by the aspect of personal empowerment, overcoming isolation, and making it less threatening to contact people. Particularly Mitsikopoulou (2007: 243) in her study claims that parents in Greece regard English language learning and ICT literacies as an important part of the knowledge and cultural capital they want to give to their children.

The third motivational factor indicates (according to Warschauer, 1996) that students think that computers can help them learn better and faster, become more creative, and write better essays. In fact, English language learning and ICT literacies hold a prominent position in this discourse due to their offering opportunities for communication and employment, both at a local and at a European level (Mitsikopoulou (2007). Finally, a fourth factor, *achievement*, includes both the perceived instrumental benefits as well as the intrinsic satisfaction of accomplishment (Warschauer, 1996:09).

Furthermore, writers' experiences of the use of tools may also be related to a phenomenon of orientation to the act of writing (Chandler, 1993). There is an underlying continuum (Chandler claims) having discoverers at one end and planners at the other. Nevertheless, effective instructional approaches that emphasize writing for meaningful social purposes can only be enhanced by thoughtful use of these particular tools (Warschauer, 2010).

The most important element however remains the use of computers as a writing stimulus: students tend to be more motivated to write for real reasons and where there is real audience or readership. In such situations, the students/writers will try to address this readership appropriately, attractively or persuasively as each time the need is perceived (Cunningham, 2012). Moreover, Cunningham (2012) makes notice of the significance of the way the learning environment is structured in terms of school organisation, the curriculum and their role in Computer Assisted Language Learning.

Finally, Zeiss and Isabelli-Garcia (2005) have concluded in their study that CMC is likely to be more effective with topics dealing with current events, closely followed by those treating daily life and educational systems. Additionally, their study showed that students participating in CMC with target-language counterparts were better informed about the culture. Thus, blogs enable students look at cultural diversity by dealing with the same story from different points of view (Czubocha, 2003).

PRESENTATION OF AN ORIGINAL TECHNOLOGY-BASED LESSON

AIMS AND OBJECTIVES

Formulating objectives is one of Anson's (1989) specific professional procedures for curriculum development. Moreover, students are often discouraged by the contents and form of ELT course books as for example their texts are prepared for a given audience. So the principal aims of this blogging-writing lesson is for students to be involved in problem solving, judge the information they come up and enhance their critical thinking skills; in this way they can become more independent and more successful at school (Czubocha, 2003). Michalakelli (2007) also agrees to the basic aim of engaging students in a dynamic, interactive process by involving them into real-life, meaningful activities and Slaouti (2005) also agrees. Furthermore, pair work[i] is a central method of work since students are expected to work in tandem in order to perform the writing activities assigned to them. Last but not least, it is essential that the topic selected is in accordance with the students' interests and aims at activating the relevant schemata Michalakelli (2007).

TEACHING MATERIALS

The learners have already met on-line their audience since most of them are members of an etwinning project about bullying. Knowledge of audience is of paramount importance as it enables

students to produce reader-orientated, communicative texts (Michalakelli, 2007). Secondly, learners were exposed to a model of the text-type it was asked from them to write so as to facilitate the writing process. Furthermore, a careful selection of text-types for both reading and writing was administered, always taking into account that students can usually read language that is more advanced than the language that they can produce.

TEACHING PROCEDURE

PRE-WRITING STAGE

Interactivity is one of Internet's positive aspects (Viglas, 2013) as well as embracing technology to harness specific language teaching goals (Carrier, 1997). In this pre-writing stage, the initial questions activate relevant content and the task of writing appears as a continuum from a previous textbook exercise, but with a very important difference: the students are the teenagers that a psychologist seeks to talk to. Warschauer (1996) agrees with the benefit of feeling part of a community, developing thoughts and ideas, learning about different people and cultures, and students' learning from each other. Moreover, the development of students' writing skills requires the learners to be exposed to texts belonging to that particular genre. Teachers can make use of other sites embedded with audio and visual materials to enhance students' learning motivation, while paying attention to the hyperlinked material added (Yang, 2009).

WHILE-WRITING STAGE

Writing has been especially important for the instruction of second language learners: blogging in particular can be used to help students write for a social audience, while becoming sensitive to both the benefits and risks of expressing themselves online (Warschauer, 2010). I have created the while-writing exercises in order to basically engage students in a dynamic, interactive process which reinforces an awareness of audience, purpose and intentionality by constructing real-life, meaningful activities. After all, literacy is a social practice and it is always embedded in socially constructed epistemological principle; it is about knowledge (Street, 2003).

Pair work seems to be more effective because it enhances the opportunities for each member to participate actively in the activities, reduces the complexity of group management and diminishes the 'aloneness factor' (Peterson, 1997). So, learners work in tandem with each other in order to perform the writing activities assigned to them. Thus, in this writing lesson, writing was not only considered a problem-solving activity but also aimed at setting the development of the task which requires students' active involvement.

It was essential therefore that the topic selected was in accordance with the students' interests and aims at activating the relevant schemata which would determine the content of the texts that are going to be produced. The learning of a foreign language can certainly trigger learners' personal interest for wishing to explore the target language (Vlachos, 2006). Barnett and Jordan (1991) agree professing the importance of choosing or making materials that fit together. Moreover, Vlachos (2006) proposes creating a project as a technique that can be used to integrate NBLT in a topic-based work.

The production and understanding of English are considered to be prerequisites of the communication and not just for the completion of the teacher's activities (Vlachos, 2006). In this context, Cunningham (2012) refers specifically to the writing process by outlining both guided and free writing. The latter may be favoured due to the writer's freedom to experiment and think without committing to paper; the former includes modifying or correcting various texts in order to address redundancy or other grammatical errors (Cunningham, 2012). In the specific blog-writing lesson, both writing processes were included.

POST-WRITING STAGE

One of the main issues concerning blogs is also reflection, which includes reflective thinking and self-examination during or after teaching (Liou in Yang, 2009). The post-writing activity basically focuses on writing as a goal without ignoring the interest in grammatical accuracy.

After all, reflective practices could be divided into 'in-action' and 'on-action' in a blog which is like a small 'learning community' (Yang, 2009:13), constructed by people who share mutual interests in order to collaboratively set objectives, regulations and formats. Students may be often discouraged by the contents of ELT course books as their texts are prepared for a given audience. But when students work involving problem solving, judge the information they come up or other students provide and enhance their critical thinking skills, they become more independent and more successful at school. And their teacher is extra proud of them, too!

REFERENCES (Αναφορές)

Anson, C. M. (1989). 'Writing and Response'. Theory, Practice, and Research. Urbana, IL: NCTE.

Barnett, L. & Jordan, G. (1991). 'Self-access facilities: what are they for?' ELT Journal, 45/4, 305-336.

Carrier, M. (1997). 'ELT online: the rise of the Internet.' *ELT Journal*, 51/3, 279-307.

Chandler, D. (1993). 'Writing strategies and writers' tools'. *English Today*, 9/2: 32-38.

Council of Europe (2001). *The Common European Framework of Reference for Languages.* Cambridge: Cambridge University Press.

Cunningham, K. (2012). 'Integrating CALL into the Writing Curriculum.'*Internet TESL Journal*, 1-8, at http://iteslj.org/Articles/Cunningham-CALLWriting/, accessed 30 December 2013.

Czubocha, E. (2007). 'Internet assisted English Language Teaching.' Swietokrzyskie Centrum Edukcji na Odleglosc, 8, 87-102.

Eastment, D. (1996). 'The Internet for teachers and learners.' *MET*, 5/2, 58-82.

Michalakelli, I. (2007). 'How can we teach writing effectively to Greek ESL students?' ELT News, at http://www.helleniccomserve.com/michalakelliwriting.html, accessed 15 February 2014.

Mitsikopoulou, B. (2007). 'The Interplay of the Global and the Local in English Language Learning and Electronic Communication Discourses and Practices in Greece.' *Language and Education*, 21/3, 232-246.

Peterson, M. (1997). 'Language Teaching and Networking.' *System*, 25/1, 29-37.

Philips, M. (1985). 'Logical Possibilities and Classroom Scenarios for the Development of CALL,' in Christopher Brumfit, Martin Phillips, and Peter Skehan (eds.) *Computers in English Language Teaching: A View for the Classroom.* Oxford: Pergamon.

Slaouti, D. (2005). 'Computers in the Classroom: a Framework for Evaluation'. In D. Slaouti & M. Kanellopoulou, *Educational Technology in English Language Teaching*, Vol. 1. Patras: Hellenic Open University, pp. 283- 328 (Chapter 5).

Slaouti, D. (2005). 'Computers, Communication and Collaboration: opportunities for integration into local contexts.' In D. Slaouti & P. Boubourekа, *Educational Technology in English Language Teaching*, Vol. 2. Patras: Hellenic Open University, pp. 283-339 (Chapter 10).

Street, B. (2003). 'What's "new" in New Literacy Studies? Critical approaches to literacy in theory and practice.' *Current Issues in Comparative Education*, 5/2, 77-91.

Viglas, L. (2013), Educational Portal of Greek Ministry of Education and Religious Affairs, accessed on http://www2.e-yliko.gr/htmls/arctles/artcl_lang.aspx, στις 28/2/2014, [in Greek].

Vlachos, K. (2006). 'Online Networking and the Teaching of English as a Foreign Language to Young Learners: A Methodological Framework.' *HUSSE Papers, Proceedings of the seventh biennial Conference*. Volume II, 618-62. Veszprem, Hungary.

Warschauer, M. (1996). Motivational aspects of using computers for writing and communication. In Mark Warschauer (Ed.), Tele-collaboration in foreign language learning: Proceedings of the Hawaii symposium. (Technical Report #12) (pp. 29-46). Honolulu, Hawaii, University of Hawaii, Second Language Teaching & Curriculum Centre.

Yang, S-H. (2009). 'Using Blogs to Enhance Critical Reflection and Community of Practice.' *Educational Technology & Society*, 12/2, 11-21

Zeiss, E. & Isabelli-Garcia, C. L. (2005). 'The Role of Asynchronous Computer Mediated Communication on Enhancing Cultural Awareness.' *Computer-Assisted Language Learning*, 18/3, 151-169.

Ευρωπαϊκό πρόγραμμα συνεργατικότητας μαθητών Β/θμιας Εκπ/σης "eLearn"
Πάτρα 14, 15 & 16 Νοεμβρίου 2014

Παυλίδου Δέσποινα[1] **Λύτσιος Δημήτριος**[2]

[1] Εκπαιδευτικός Αγγλικής 4ο Γ/σιο Βέροιας
pavlidou_despoina@yahoo.com

[2] Εκπαιδευτικός Πληροφορικής 4ο Γ/σιο Βέροιας
dimlytsios@sch.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σας παρουσιάζουμε το πρόγραμμα ***eLearn****, το οποίο υλοποιήσαμε στο μάθημα των Αγγλικών, επιτρέποντας τους μαθητές να επωφεληθούν από τα εργαλεία της πλατφόρμας Twinspace. Κατασκευάζοντας προφίλ, χρησιμοποιώντας το mail για να στέλνουν τις εργασίες τους, το chat για να επικοινωνούν με τις ομάδες τους, συνδύασαν το μάθημα με την χρήση πολυμέσων (multimedia) και widgets. Πετύχαμε την πλήρη συνεργασία όλων των μαθητών σε μια , άνευ προηγουμένου για το σχολείο μας, ομαδική προσπάθεια που σαν εξέλιξη είχε την δημιουργία 23 πλήρως ενημερωμένων και λειτουργικών* ***eclasses*** *στο* ***sch.gr****, προσβάσιμες από όλους τους μαθητές!*

Έτσι συνδυάσαμε με ιδανικό τρόπο την ύλη για το σχολείο με την επιθυμία των μαθητών για συνεργασία με άλλα Ευρωπαϊκά σχολεία, εξασφαλίζοντας παράλληλα ένα διαρκές, βιώσιμο και χρήσιμο αποτέλεσμα!

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *eLearn, multimedia, widgets-διαδραστικά παιχνίδια*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το σχολείο μας υλοποιεί προγράμματα eTwinning από το 2009. Έχουμε συνεργαστεί με σχολεία της Ισπανίας, Ιταλίας, Πολωνίας και άλλων χωρών. Κάθε πρόγραμμα δίδασκε το προσωπικό του σχολείου μας νέες δεξιότητες. Αναμφισβήτητα ,στους χώρους της εκπαιδευτικής κοινότητας, η ανταλλαγή ιδεών, εμπειριών και καλών πρακτικών είναι διαδομένη και απαραίτητη. Αυτό όμως που μας περιόριζε, ήταν ο αριθμός των μαθητών που συμμετείχαν στις ομάδες εργασίας στο eTwinning σε σχέση με τον συνολικό αριθμό των μαθητών του σχολείου μας. Επίσης το υλικό που συγκεντρώναμε και δημιουργούσαμε , ήταν περιορισμένο σε θεματικές ενότητες σχετικές με το εκάστοτε πρόγραμμα πχ πολιτισμός, ήθη και έθιμα της περιοχής μας.

Το σχολικό έτος 2013-14 σκεφτήκαμε να πραγματοποιήσουμε ένα μεγάλο βήμα, να εμπλέξουμε μια ολόκληρη τάξη! Έτσι ξεκινώντας από την Α' Γυμνασίου, εγγράψαμε καταρχάς όλους τους μαθητές. Σκοπός μας ήταν , αφενός να γνωρίσουν το eTwinning , αφετέρου να το χρησιμοποιήσουμε σαν εργαλείο στο μάθημα των Αγγλικών. Η πορεία του έργου ήταν πολύ πετυχημένη, με αποτέλεσμα τη δημιουργία 23 πλήρων και λειτουργικών eclasses!

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΕΡΓΟΥ

Η ιδέα προέκυψε από την επιθυμία των μαθητών να «παίξουν» με τα εργαλεία του Twinspace και των καθηγητών να δοκιμάσουν τη διδασκαλία των Αγγλικών σαν Ξένη Γλώσσα, σε Γυμνάσιο και Λύκειο, με την μέθοδο Inquiry Based Learning (διερευνητική εκμάθηση) & Project Based Learning (δημιουργία εργασιών). Την ιδέα αυτή προωθεί η Ευρωπαϊκή Ένωση και είναι ευρέως διαδεδομένη σε άλλες χώρες. Οι μαθητές ετοιμάζουν το υλικό που θα βοηθήσει τους ίδιους και τους άλλους μαθητές να μάθουν την Ξένη Γλώσσα.

Οι εκπαιδευτικοί αντιλήφθηκαν πως ο τρόπος με τον οποίο διδάσκουμε και το μέγεθος της γνώσης που τελικά οι μαθητές μας αποκομίζουν, δεν είναι πάντα ανάλογα. Συχνά προσπαθούμε πολύ και με ποικίλους τρόπους να διδάξουμε αλλά οι μαθητές μας μαθαίνουν λιγότερα απ' ότι εμείς θα θέλαμε. Αν όμως οι μαθητές μας χρησιμοποιήσουν άμεσα την νέα γνώση και την προσθέσουν σε όσα ήδη γνωρίζουν, τότε πάμε στο επόμενο βήμα μάθησης. Σαν αποτέλεσμα, παράγουμε μαζί με τους μαθητές μας υλικό κατανοητό για αυτούς, με συμμετοχή όλων των μαθητών, απλό, άμεσο και τελικά προσβάσιμο για όλους. Δεν επιθυμούμε δύσκολες διαδικασίες μάθησης, χρονοβόρες και πιεστικές. Ο

μαθητής νιώθει άνετα στο περιβάλλον όπου εργάζεται, παίζει και συγχρόνως όχι απλώς μαθαίνει αλλά και παράγει. Έτσι αυτοαξιολογείται και βελτιώνεται.

Οι μαθητές σε όλη την πορεία του έργου ήταν και παραμένουν ενθουσιώδεις. Αντιλαμβάνονται πολύ νωρίς πως μπορούν να μάθουν καινούρια πράγματα με διασκεδαστικό τρόπο και να επιδείξουν παράλληλα τις ιδιαίτερες ικανότητες και δεξιότητές τους. Οι καλύτερες εργασίες μπαίνουν στο eclass και κάνουν περήφανους τους δημιουργούς τους!

ΠΟΡΕΙΑ ΕΡΓΟΥ

Η διαδικασία είναι απλή. Στην αρχή του διδακτικού έτους, οι μαθητές εγγράφονται στο eTwinning και αποκτούν όνομα χρήστη και κωδικό εισόδου. Φροντίζουν να έχουν μαζί τους ένα καρτελάκι με αυτά τα στοιχεία προστατευμένο. Μαθαίνουν να κάνουν log in στην πλατφόρμα και να περιηγούνται στα εργαλεία της. Το πρώτο μάθημα στο βιβλίο Αγγλικών επιπέδου αρχαρίων, αφορά τον τρόπο με τον οποίο συστήνουν τον εαυτό τους. Έτσι, το πρώτο project που κάνουν είναι το προφίλ τους, ακολουθώντας τις οδηγίες του βιβλίου. Με τον τρόπο αυτό, διαβάζουν τα προφίλ των άλλων και προσθέτουν σύντομους χαιρετισμούς στα wall των συνεργατών τους. Παράλληλα, στο μάθημα της Πληροφορικής, μαθαίνουν για την ασφάλεια στο Διαδίκτυο και για τον σεβασμό απέναντι στους συναδέλφους τους, με έμφαση στο να μην προσβάλλουν. Με την πρόοδο των μαθημάτων, οι μαθητές μαθαίνουν να βελτιώνουν και να εξελίσσουν τα προφίλ τους.

Σχήμα 1: Οι μαθητές έχουν την δυνατότητα να εργάζονται σε ένα εργαστήριο Ξένων Γλωσσών και στην αίθουσα της πληροφορικής.

Στην συνέχεια όλα τα σχολεία που συνεργάζονται συνεισφέρουν σε μια σειρά θεμάτων που καλύπτουν την ύλη που πρέπει να μάθουν οι μαθητές σε Γυμνάσιο και Λύκειο (Γραμματική, Λεξιλόγιο, Δεξιότητες). Το υλικό ετοιμάζεται από τους μαθητές σε ατομικό ή ομαδικό επίπεδο ανάλογα με την έκταση, τον βαθμό δυσκολίας και την πολυπλοκότητα του θέματος.

Σταδιακά οι μαθητές της Α΄ Γυμνασίου μαθαίνουν να χρησιμοποιούν υπολογιστές (έναρξη, φάκελοι, αποθήκευση, μετονομασία κλπ), προγράμματα όπως Word & Microsoft Movie Maker .Συγκεντρώνουν το υλικό τους και φτιάχνουν κείμενα (e-diary), βίντεο (η γειτονιά μου) όπου παρουσιάζουν τις έννοιες που διδάσκονται παράλληλα στο βιβλίο τους. Αναπαράγουν ότι ζητά το βιβλίο ή οπτικοποιούν την νέα γνώση. Η οπτικοποίηση εννοιών βοηθά τους μαθητές. Ιδιαίτερα όταν κάνουν οι ίδιοι την οπτικοποίηση. Χρησιμοποιούμε επίσης αρκετά widgets. Είναι προγράμματα ,εφαρμογές και sites που μας επιτρέπουν να κάνουμε εργασίες πιο εύκολα! Σαν παράδειγμα σας αναφέρω το polyvore το οποίο μας επιτρέπει να φτιάχνουμε πίνακες (boards) με χρώματα, έπιπλα, ρούχα, τρόφιμα κλπ. Αφού τους δημιουργούμε, τους «κατεβάζουμε» σαν αρχεία εικόνας, χωρίς να χρειάζονται άλλη μετατροπή και τα επικολλούμε στο blog του Twinspace αρχικά. Τα καλύτερα θα επικολληθούν κατόπιν στο eclass . Κείμενα με δύσκολο λεξιλόγιο, οι μαθητές τα μετέτρεψαν σε βίντεο προσθέτοντας υπότιτλους ή κείμενα στα Αγγλικά, οπτικοποιώντας με διαφορετικό τρόπο το υλικό.

Σχήμα 2: Παράδειγμα πίνακα με έπιπλα στο polyvore

Οι μαθητές της Β΄ Γυμνασίου χρησιμοποίησαν επιπλέον το Power Point για να παρουσιάσουν Γραμματικά φαινόμενα που οι ίδιοι πίστευαν πως θα βοηθήσουν τους μαθητές να κατανοήσουν καλύτερα την ύλη τους. Δούλεψαν πολλές παρουσιάσεις όπως χρόνους (Simple present & Present Continuous, Simple past, Simple Present Perfect & Present Perfect Continuous) όπου εκτός από την μορφή, ασχολήθηκαν με την χρήση τους και ιδιαίτερα όταν αυτή δυσκολεύει τους Έλληνες μαθητές.

Επίσης ασχολήθηκαν με τη δημιουργία σεναρίου και βίντεο για να πουν μια ιστορία. Στόχος μας ήταν να καταφέρουν να χρησιμοποιήσουν όσο περισσότερο λεξιλόγιο δίνεται στο βιβλίο στο σχετικό κεφάλαιο. Έφτιαξαν τρεις βίντεο-ιστορίες, μια οικογενειακή, ένα ρομάντζο και μια επιστημονικής φαντασίας. Αφορμή στάθηκαν τρία βίντεο-κλιπ στο YouTube από τους Fleetwood Mac, Madonna & Aerosmith. Βλέπετε η έμπνευση μπορεί να έρθει από οπουδήποτε! Οι ομάδες επέλεξαν το βίντεο που τους ενδιέφερε και με το Sony Vegas το μοντάραμε, προσθέσαμε υπότιτλους και κείμενα με βάση το λεξιλόγιο του βιβλίου μας! Οι συνάδελφοί μας από την Πολωνία «γύρισαν» δικά τους βίντεο με θέματα πρακτικής χρήσης της γλώσσας, πώς να παραγγέλνουν σε εστιατόρια, να ζητούν πληροφορίες κλπ. Ο όγκος των εργασιών είναι μεγάλος. Υπήρξαν παρουσιάσεις με τα αξιοθέατα του Λονδίνου αλλά και επιλογή βίντεο/παρουσίασης των μουσείων της πόλης μας.

Σε κάθε περίπτωση, θέλω να τονίσω, οι μαθητές ψάχνοντας στο Διαδίκτυο έβρισκαν το υλικό που θεωρούσαν κατάλληλο για κάθε θεματική ενότητα και όταν δεν το θεωρούσαν αρκετό δημιουργούσαν το δικό τους.

Συνέθεσαν επίσης παιχνίδια χρησιμοποιώντας κυρίως το Classtools.Net και το Sploder. Τα παιχνίδια δημιουργήθηκαν για να παίζουν μαθητές με διαφορετικό επίπεδο γνώσης στη γλώσσα και δεξιότητες. Υπήρχαν οδηγίες ώστε ο μαθητής παίζοντας να κάνει εξάσκηση της Γραμματικής ή του Λεξιλογίου σε ένα παιχνίδι δράσης!

Κάναμε εισαγωγή σε πιο πολύπλοκες έννοιες προγραμματισμού και κατασκευής διαδραστικού σεναρίου από ομάδες μαθητών. Ενισχύαμε δεξιότητες που μπορεί να βοηθήσουν τους μαθητές μας επαγγελματικά κάποια στιγμή!

Η Γ΄ Γυμνασίου, έχοντας πιο έμπειρους eTwinners αλλά και πιο ώριμα παιδιά, ασχολήθηκε με πιο σύνθετες έννοιες τόσο σε επίπεδο Ξένης Γλώσσας όσο και σε νοηματικό(concepts). Το βιβλίο των Αγγλικών ασχολείται με πολλά θέματα και σε μεγάλο βαθμό και με άλλα μαθήματα. Οι ομάδες ήξεραν να δουλεύουν με ευκολία. Η ανάθεση έργων ήταν πιο εύκολη επειδή οι μαθητές ήταν πιο συνειδητοποιημένοι όσον αφορά τις προτιμήσεις αλλά και τις ικανότητές τους. Γενικά ασχοληθήκαμε

με θέματα όπως η Ελληνική Μυθολογία, η φήμη, οι παραδόσεις, οι Φυσικές Επιστήμες, η Τέχνη, η Οικολογία. Το υλικό μας ήταν πράγματι εντυπωσιακό. Οι μαθητές χρησιμοποίησαν το Prezi για την κατασκευή εννοιολογικών χαρτών, για να παρουσιάσουν την Παθητική Φωνή, τον Πλάγιο Λόγο ή την χρήση Εναλλακτικών πηγών Ενέργειας. Επίσης ετοίμασαν βίντεο για να παρουσιάσουν τους νόμους της κίνησης του Newton. Ένα κείμενο του βιβλίου με δύσκολο λεξιλόγιο, οπτικοποιήθηκε με αυτόν τον απλό τρόπο από τους μαθητές. Το τελικό προϊόν, τρία βίντεο συνολικά, χρησιμοποιούνται στα μαθήματα των Αγγλικών και της Φυσικής!

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Οι προτεραιότητές μας ήταν να εμπλέξουμε όλους τους μαθητές στην διαδικασία του Inquiry Based Learning : αναζητώ την γνώση και την εφαρμόζω με απλό, απτό και κατανοητό τρόπο. Ψάχνω ,για παράδειγμα, για την Μέδουσα στην Μυθολογία και συνθέτω στο word ένα έγγραφο το οποίο επικολλώ στο Twinspace blog ώστε να μοιραστώ την γνώση με τους συναδέλφους μου. Παράλληλα επικοινωνώ με αυτούς στο blog ή στο chat ώστε να υπάρχει συνεχής ανατροφοδότηση ιδεών και διορθώσεις. Οι μαθητές μαθαίνουν να συνεργάζονται ομότιμα: για να παρουσιάσω τους νόμους κίνησης του Newton, χρειάζονται σενάριο (ιδέα), σκηνικά, ηθοποιούς, κάμερα, κάποιον που να ασχολείται με video editing. Η ομάδα λειτουργεί προκειμένου να καταφέρουν να συνδυάσουν τις ιδέες τους με τρόπο που να εγγυάται την ποιότητα του αποτελέσματος. Αν και ερασιτεχνικά αυτά τα βίντεο είναι ένας επαγγελματικός τρόπος προσέγγισης νέας γνώσης και εφαρμογής στην πραγματικότητα!

Σχήμα 4 : Οι μαθητές δουλεύουν σκηνές στο χώρο του σχολείου για τα βίντεο, πάνω στο νόμο κίνησης του Newton διαφοράς στη μάζα

Το τελικό προϊόν θα το δείξουν στους συναδέλφους τους και αν δεν είναι αρκετά πετυχημένο, θα δεχτούν υποδείξεις και θα γίνουν άμεσες βελτιώσεις. Η μέθοδος αυτή είναι εξαιρετικά χρήσιμη. Οι μαθητές εκπαιδεύονται στην μέθοδο του peer assessment όπου η κριτική γίνεται για λόγους ανατροφοδότησης. Αυτό ισχύει για όλες τις συνεργατικές εργασίες.

Το σχολείο στην Ιταλία δημιούργησε ένα βίντεο/παρουσίαση με την ιστορική αναδρομή της πόλης τους. Είχαν φωτογραφίες από το παρελθόν σε αντιπαραβολή με την σύγχρονη εικόνα της πόλης. Το επένδυσαν με ήχο σε στούντιο. Η δική μας παρουσίαση ήταν βασισμένη στο υπόδειγμα του βιβλίου μας και παρουσίαζε μια άλλη πόλη. Οι μαθητές συγκέντρωσαν πρωτότυπο υλικό και το βίντεο αποτελεί την επίσημη παρουσίαση της πόλης μας, από το σχολείο μας για όλα τα Ευρωπαϊκά προγράμματα. Είναι στο κανάλι του σχολείου μας στο You Tube!

Η αξιολόγηση, όπως αναφέραμε νωρίτερα, γίνεται με την μέθοδο του peer assessment αφού όλες οι εργασίες είναι στο Twinspace. Οι ομαδικές εργασίες αξιολογούνται με σκοπό τόσο την βελτίωση όσο και την βαθμολόγησή τους αφού πραγματοποιούνται στα πλαίσια σχολικών εργασιών και αφορούν συγκεκριμένα μαθήματα. Με βάση την επίδοσή τους, οι καλύτερες και πιο αντιπροσωπευτικές εργασίες επικολλούνται στα eclasses και μετατρέπονται σε εργαλεία εκμάθησης

Αγγλικών! Επειδή το αποτέλεσμα τόσης εργασίας και κόπου, είναι ορατό και άμεσα διαθέσιμο, είναι εύκολη και η προβολή του σε γονείς και άλλους παράγοντες της εκπαιδευτικής κοινότητας, όπως για παράδειγμα σε συνέδρια, όπως αυτό, και ημερίδες.

Η ενθουσιώδης συμμετοχή των μαθητών φαίνεται από τον όγκο των εργασιών όσο και από την έκταση της επικοινωνίας που είχαν με τους συναδέλφους τους σε άλλα σχολεία. Το κάθε σχολείο λειτουργούσε σαν παράδειγμα για το άλλο, δημιουργώντας όλο και καλύτερο υλικό. Παρόλο που η ηλικία των μαθητών μας δεν ήταν ίδια κατάφεραν να συνεργαστούν άψογα. Το σχολείο της Ιταλίας ειδικεύεται στην εκμάθηση Ξένων Γλωσσών οπότε είχε μεγάλη εμπειρία. Παρόλα αυτά, καταφέραμε να τους εντυπωσιάσουμε με τον όγκο και την ποιότητα των εργασιών μας που ήταν στοχευμένες να καλύπτουν κυρίως την ύλη του βιβλίου μας. Με αυτόν τον τρόπο καταφέραμε να ρυθμίσουμε και το χρονοδιάγραμμα των εργασιών μας. Εφέτος, έχοντας μεγάλο μέρος του υλικού μας έτοιμου, θα ασχοληθούμε με την επιπλέον κατασκευή εικονικών χαρτών (virtual maps) και απλά βίντεο με χρήση κινούμενης εικόνας (animation), με την βοήθεια της Πληροφορικής. Το υλικό μας βρίσκεται σε μια διαρκή πορεία ανάπτυξης.

Σχήμα 5: Οι μαθητές κάνουν chat στην εκδρομή του σχολείου!

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΥΛΙΚΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΜΑΣ, ΣΤΗΝ Α/ΘΜΙΑ ΚΑΙ Β/ΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Χρησιμοποιήσαμε πολλά εργαλεία και sites. Θα θέλαμε να σας παρουσιάσουμε τρία από αυτά ενδεικτικά που πιστεύουμε πως μπορείτε να χρησιμοποιήσετε πιο εύκολα σε μια αίθουσα διδασκαλίας. Τα κριτήρια επιλογής ήταν :

α) η ευκολία στην χρήση τους

β) η ποικιλία υλικού που διέθεταν (database)

γ) η άμεση εξαγωγή του αποτελέσματος της εργασίας σε μορφή που δεν χρειάζεται επιπλέον επεξεργασία, ενώ επιτρέπουν παράλληλα την επικόλλησή του και τον διαμοιρασμό (sharing).

Θεωρούμε πως αυτά τα κριτήρια είναι τα πιο σημαντικά για έναν εκπαιδευτικό αφού μπορείτε να τα χρησιμοποιήσετε ακόμα και αν διαθέτετε μόνο έναν υπολογιστή! Απαραίτητη προϋπόθεση είναι η πρόσβαση στο Διαδίκτυο. Αυτό μας επιτρέπει να έχουμε πρόσβαση σε υλικό δωρεάν και επίσης το προϊόν μας να εξάγετε άμεσα χωρίς πρόβλημα μορφής ή περιορισμών χώρου.

ΑΦΙΣΕΣ

Θα ξεκινήσουμε με το πιο απλό. Είναι ένα site που, παρόλο που δεν θα το χαρακτηρίζαμε εκπαιδευτικό, παρέχει εντούτοις δυνατότητες και πρόσβαση σε υλικό που συχνά χρειαζόμαστε στην αίθουσα διδασκαλίας. Το polyvore είναι ένα site όπου ο χρήστης (εκπ/κος) με έναν απλό λογαριασμό, μπορεί εύκολα να φτιάξει σε πολύ σύντομο χρόνο, χάρτες, αφίσες και ψηφιακά κολάζ με αντικείμενα, λεζάντες και εφέ, εξάγοντας το τελικό αποτέλεσμα σε μορφή αρχείου εικόνας. Δημιουργούμε έτσι εννοιολογικούς χάρτες, οπτικοποιώντας έννοιες που αλλιώς θα ήταν χρονοβόρο να παρουσιάσουμε. Επιπλέον έχει άμεση πρόσβαση σε πάρα πολλές εικόνες, στυλ & χρώμα γραμματοσειράς ,εφέ που το κάνει να μοιάζει περισσότερο με παιχνίδι. Είναι ιδανικό για μαθητές Γυμνασίου αλλά και Δημοτικού. Βοηθά να καταλάβουν απλές ομαδοποιημένες έννοιες πχ φρούτα, λαχανικά, αριθμούς, έπιπλα, ρούχα, κατευθύνσεις …

Σχήμα 1: Υπόδειγμα πίνακα που κατασκευάσαμε σε ελάχιστο χρόνο, με τους μαθητές στο polyvore

Θα σας βοηθήσουμε να δείτε πόσο εύκολα πραγματοποιήσιμες είναι οι ακόλουθες ενέργειες:

- η προσθήκη φόντου και εφέ (background/texture/effects)
- η προσθήκη εικόνων με αντικείμενα που επιθυμούμε (people/home/fashion)
- η τοποθέτησή τους & η μετακίνηση ή αλλαγή μεγέθους (rotate/resize)
- η προσθήκη λεζάντας
- η εξαγωγή σε μορφή αρχείου εικόνας (jpg) και ο άμεσα διαμοιρασμός της (share) σε άλλα κοινωνικά δίκτυα (facebook/google+) ή sites & blogs.

Συνιστούμε να τηρούν οι χρήστες αυτήν την σειρά όταν δημιουργούν έναν πίνακα για να τελειώνουν ταχύτερα και το αποτέλεσμα να είναι αισθητικά άρτιο. Είναι δυσκολότερο να προσπαθήσετε να προσθέσετε εφέ αφού τοποθετήσετε τα αντικείμενα. Επιπλέον η τοποθέτηση φόντου σας βοηθά στην χωροθέτηση του πίνακα και σας κρατά εντός ορίων!

ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΑΡΤΕΣ ΚΑΙ ΔΥΝΑΜΙΚΕΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ

Εννοιολογικοί χάρτες και δυναμικές παρουσιάσεις μπορούν εύκολα να δημιουργηθούν στο Prezi. Είναι ευχάριστο στην χρήση, εύκολο και προσφέρει την επιπλέον δυνατότητα να εξάγετε το αποτέλεσμα της εργασίας σας σε μορφή αρχείου PDF και εκτελέσιμου αρχείου (.exe) ώστε να το δείχνετε από τον υπολογιστή σας όταν δεν είστε στο Διαδίκτυο. Προσφέρει μια περίοδο δοκιμής με την αρχική δημιουργία λογαριασμού, διάρκειας 30 ημερών. Πέραν της περιόδου δουλεύετε πλέον on line το οποίο δεν αποτελεί ιδιαίτερο πρόβλημα. Οι δημιουργίες σας μπορούν να έχουν ενσωματωμένο ήχο, βίντεο και εικόνες στα σημεία που επιθυμείτε. Επιτρέπει επίσης άμεση επικόλληση (embed) και διαμοιρασμό (share) δίνοντας ένα link για κάθε έργο. Διευκολύνει τους μαθητές να οπτικοποιούν πιο σύνθετες έννοιες όπως Γραμματικά Φαινόμενα (Παθητική Φωνή, Πλάγιος Λόγος),

Σχήμα 2: Χάρτης για την Παθητική φωνή φτιαγμένος για το μάθημα των Αγγλικών

να φτιάξουν ψηφιακούς χάρτες (virtual maps) μιας πόλης όπου επικολλούν και εστιάζουν (zoom) σε συγκεκριμένα σημεία στο μάθημα πχ της Ιστορίας. Έχει μια σειρά TEMPLATES άμεσα χρησιμοποιήσιμων και επιτρέπει στον χρήστη να προσθέσει στον αρχικό πίνακα αλλά και σε πιο εστιασμένα σημεία, εικόνες, αντικείμενα, σχήματα, διαγράμματα και πορεία. Με ένα απλό εργαλείο, ο χρήστης ρυθμίζει την διαδρομή (path) που θα ακολουθεί όποιος βλέπει τον χάρτη.

Σχήμα 3: Υπόδειγμα κατασκευής ψηφιακού χάρτη πόλης με δυνατότητα σταδιακού zoom σε συγκεκριμένα σημεία.

Αυτού του είδους οι χάρτες είναι γρήγοροι, ευχάριστοι και εύχρηστοι από τους μαθητές.

GAMES

Τέλος, αφού έχουμε να κάνουμε με μαθητές, δηλαδή παιδιά τα οποία θέλουν να παίζουν, τους δείχνουμε πως μπορούν όχι απλώς να παίξουν αλλά να δημιουργήσουν τα δικά τους ηλεκτρονικά παιχνίδια και να προσκαλέσουν τους φίλους τους να τα παίξουν. Υπάρχουν πολλές κατηγορίες παιχνιδιών. Θα ήθελα να συστήσω τα διαδραστικά παιχνίδια κατασκευών που πιστεύω πως σε μαθήματα όπως η Ιστορία και η Πολιτικές Επιστήμες , θα ήταν εντυπωσιακά. Οι μαθητές μπορούν να κατασκευάσουν ψηφιακά χωριά, πόλεις, πολιτισμούς ολόκληρους ή να αναπαραστήσουν ιστορικές

μάχες. Εμείς χρησιμοποιήσαμε παιχνίδια δράσης και τύπου κουίζ. Υπάρχει μεγάλος αριθμός δωρεάν εφαρμογών. Για μαθητές Λυκείου συστήνω το Touch Develop της Microsoft . Ένα παιχνίδι που προσφέρονται tutorials από την εταιρία και στόχο έχει την δημιουργία apps σε κινητά και tablets. Γενικά χρησιμοποιεί απλό προγραμματισμό και νόμους της Φυσικής! Για πιο απλά παιχνίδια σε επίπεδο Γυμνασίου και Δημοτικού προτιμάμε το Classtools.Net και το Sploder. Με έναν απλό λογαριασμό χρήστη έχετε πρόσβαση σε μεγάλη ποικιλία παιχνιδιών. Στο μεν πρώτο συνιστώ παιχνίδια τύπου κουίζ. Εισάγετε ερωτήσεις με κενά. Ο μαθητής «πυροβολεί» μπαλονάκια με απαντήσεις ή γυρνάει κάρτες μνήμης. Η κατασκευή είναι πανεύκολη ακολουθώντας templates που το site σας ανοίγει διαδοχικά.. Το παιχνίδι το παίζουν Διαδικτυακά οπότε εσείς επικολλάτε τον σύνδεσμο (link) που σας δίνει. Το Sploder είναι site με παιχνίδια δράσης. Εδώ οι μαθητές θα κατασκευάσουν το κάθε επίπεδο, τον κόσμο του ήρωα με τις προκλήσεις που θέλουν. Διαλέγουν από σετ σκηνικών, ήρωες, «κακούς», βαθμούς και έπαθλα, δίνουν οδηγίες και καθοδηγούν τον παίκτη. Κάθε παιχνίδι έχει δικό του σύνδεσμο (link) που επικολλούμε όπου θέλουμε. Είναι φυσικά δωρεάν και δεν χρειάζεται να «κατεβάσουν» τίποτε! Μπορείτε να φτιάξετε 9 επίπεδα για κάθε παιχνίδι. Οι μαθητές επιλέγουν σενάριο και τύπο δράσης. Μπορείτε να ασχοληθείτε με θέματα όπως η φύση, τεχνολογία, γεωγραφία .

Σχήμα 4: Στιγμιότυπο από το παιχνίδι με θέμα την ανακύκλωση σε οθόνη tablet.

Μπορούμε να δημιουργήσουμε πολλά αρκεί να ενημερωθούμε!

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ-ΔΙΑΡΚΕΙΑ

Ο όγκος των εργασιών και η ποιότητά τους μας παρακίνησε να δημιουργήσουμε μια σειρά από eclasses στο sch.gr. Έχουμε αρκετό υλικό και μάλιστα φτιαγμένο από μαθητές για μαθητές. Αυτό αποτέλεσε μια πρώτης τάξεως ευκαιρία για να δημιουργήσουμε έναν διαδικτυακό χώρο όπου κάθε μαθητής θα μπορεί να συμβουλεύεται, μελετά, παίζει και μαθαίνει Αγγλικά. Η μάθηση μπορεί να συνδυαστεί με έναν ευρύ κύκλο δραστηριοτήτων. Αυτές θα ενθαρρύνουν τον μαθητή να δημιουργεί και να συνεργάζεται με άλλους μαθητές όχι μόνο από το σχολείο του αλλά και από όλη τη Ευρώπη! Το eTwinning αποτελεί την μοναδική στην Ευρώπη πλατφόρμα που παρέχει αυτήν την ευκαιρία στους εκπαιδευτικούς και μαθητές. Τα εργαλεία και οι δυνατότητές της την καθιστούν πολύτιμο βοηθό στο καθημερινό έργο των εκπαιδευτικών. Με δουλειά, σωστή προετοιμασία, οργάνωση και στόχους μπορεί να συμπληρώσει το μάθημα στο σχολείο με ιδανικό τρόπο!\

Ολοκληρώνοντας θα ήθελα να τονίσω την σημασία της συνεργασίας όχι μόνο των μαθητών αλλά και των καθηγητών. Η επιτυχία ενός τόσο μεγάλου έργου βασίζεται στην πετυχημένη εφαρμογή της μεθόδου του Inquiry Based Learning & Project Based Learning με ενεργή συμμετοχή όλων των μαθητών. Ερευνώ την νέα γνώση, δουλεύω πάνω σ'αυτήν και χρησιμοποιώ όσα περισσότερα μαθήματα μου προσφέρονται. Έτσι, η τυχαία γειτνίαση ανάμεσα στα εργαστήρια των Ξένων Γλωσσών και της Πληροφορικής μας επέτρεψε να εργαζόμαστε πάνω στην νέα γνώση, άμεσα. Μερικές φορές, οι μαθητές μάθαιναν την λειτουργία της «αποθήκευσης» στους υπολογιστές στην Πληροφορική και την επόμενη ώρα την εφάρμοζαν στην εργασία τους στα Αγγλικά, στον διπλανό χώρο! Προϊόν αυτής της γειτνίασης και συνεργασίας είναι και αυτή η εισήγηση που υπογράφεται από δυο καθηγητές, έναν Αγγλικών και έναν Πληροφορικής.

Σας προτρέπουμε να συνεργαστείτε για να δημιουργήσετε καλύτερες συνθήκες εργασίες για εσάς και τους μαθητές σας.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Οφείλουμε να ευχαριστήσουμε όλα τα παιδιά που συνεργάστηκαν στο πρόγραμμα. Είναι πάρα πολλά όπως καταλαβαίνεται. Πάνω από 100! Αλλά πρέπει να ευχαριστήσουμε και τον Διευθυντή μας, κ. Μποχώρη Δημήτρη, χωρίς του οποίου την συμβουλή και συμβολή μάλλον ελάχιστα από αυτά θα είχαμε καταφέρει. Χάρη στην δική του υποστήριξη, μπορούμε σήμερα να σας παρουσιάζουμε μέρος του οράματός μας για ένα λειτουργικό, ευέλικτο και ευχάριστο εργασιακό περιβάλλον στο σχολείο.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Ben Pitt. *Sony Vegas Movie Studio HD Platinum 10* Ανακτήθηκε στις 25 Οκτωβρίου 2014 από τη διεύθυνση http://www.pcauthority.com.au/Review/234549,sony-vegas-movie-studio-hd-platinum-10.aspx

eTwinning. *Τι είναι το eTwinning* Ανακτήθηκε στις 25 Οκτωβρίου 2014 από τη διεύθυνση http://www.etwinning.net/el/pub/discover/what_is_etwinning.htm

European Schoolnet Academy. *About us* Ανακτήθηκε στις 25 Οκτωβρίου 2014 από τη διεύθυνση http://www.europeanschoolnetacademy.eu/web/general-navigation/about

Open eclass. *Περιγραφή πλατφόρμας* Ανακτήθηκε στις 25 Οκτωβρίου 2014 από τη διεύθυνση http://wiki.openeclass.org/2.7/doku.php?id=el:detail_descr

Prezi. *Engage your class using prezi* Ανακτήθηκε στις 25 Οκτωβρίου 2014 από τη διεύθυνση http://prezi.com/prezi-for-education/

Ronnie Burt. *Classtools.net – Quizzes, downloads, and educational games* Ανακτήθηκε στις 25 Οκτωβρίου 2014 από τη διεύθυνση http://teacherchallenge.edublogs.org/free-tools-challenge-4-classtools-net-quizzes-downloads-and-educational-games/

Sploder. *What is Sploder for parents and teachers* Ανακτήθηκε στις 25 Οκτωβρίου 2014 από τη διεύθυνση http://www.sploder.com/parents-teachers.php

Twinspace. *Καθοδήγηση στο twinspace* Ανακτήθηκε στις 25 Οκτωβρίου 2014 από τη διεύθυνση http://www.etwinning.net/files/etwinning_twinspace/greek

Youtube. *Σχετικά με το Youtube* Ανακτήθηκε στις 25 Οκτωβρίου 2014 από τη διεύθυνση http://www.youtube.com/yt/about/el/

Πρόγραμμα Σχολικής Καινοτομίας στο Δημοτικό σχολείο. *'Μαθαίνω για τα δικαιώματά μου: τα δικαιώματα του παιδιού'* στο Δημοτικό Σχολείο Περιοχής Βαθυλάκκου Κοζάνης

Μάρκου Γ., Μπουνόβας Ι., Νάτση Π., Πενέκελης Κ., Φίλιου Δ.

Εκπαιδευτικοί Π.Ε.70 – Π.Ε.06, 6/θ Δημοτικό Σχολείο Περιοχής Βαθυλάκκου Κοζάνης

E-mail:markougeorgea@yahoo.gr, boun.yan@gmail.com, polynatsi@yahoo.gr, kospenek@yahoo.gr,filiou_d@yahoo.com.

Περίληψη

Αντικείμενο της παρούσας εισήγησης είναι η παρουσίαση ενός Καινοτόμου Προγράμματος όπως σχεδιάστηκε, οργανώθηκε και υλοποιήθηκε από το διδακτικό προσωπικό σε επίπεδο σχολικής μονάδας στα πλαίσια της συμμετοχής του σχολείου στο Δίκτυο Σχολικής Καινοτομίας του Ευρωπαϊκού Ομίλου «ΜΕΝΩΝ». Τίτλος του προγράμματος ήταν «Μαθαίνω για τα δικαιώματά μου: τα δικαιώματα του παιδιού» και στόχος του ήταν η ευαισθητοποίηση των παιδιών αλλά και όλων των παραγόντων της εκπαίδευσης για γενικότερα θέματα που αφορούν στα δικαιώματα των παιδιών αλλά και ειδικότερα για τον σχολικό εκφοβισμό και τη βία στο σχολείο, επίκαιρα θέματα που απασχολούν τόσο την εκπαιδευτική κοινότητα όσο και το κοινωνικό σύνολο γενικότερα Αρχικά γίνεται μια θεωρητική αναφορά στην καινοτομία και στη χρήση των νέων τεχνολογιών ως βασικό εργαλείο της. Ακολουθεί η περιγραφή των δραστηριοτήτων που υλοποιήθηκαν δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στις καινοτόμες διαστάσεις τους καθώς και η αξιολόγηση του αποτελέσματος. Τέλος, γίνονται ορισμένες προτάσεις για την βελτίωση των καινοτόμων δράσεων που υλοποιούνται με όλο και αυξανόμενο ρυθμό στο σημερινό ελληνικό σχολείο.

Λέξεις κλειδιά: *καινοτομία, ΤΠΕ, εκπαιδευτικά προγράμματα*

Εισαγωγή

Σε μια εποχή μεγάλων και ραγδαίων αλλαγών σε οικονομικό, κοινωνικό και πολιτικό επίπεδο, η εκπαίδευση, θεωρούμενη ως βασικός μηχανισμός του κράτους, καλείται να συμβάλει αποφασιστικά στη νέα αυτή πραγματικότητα. Για το λόγο αυτό θεωρείται κρίσιμη η αναδιοργάνωση της. Σημαντική θέση κατέχει η έννοια της καινοτομίας στη εκπαίδευση και το πώς μπορεί να εφαρμοστεί αυτή στο σχολείο. Βασικό στοιχείο της θεωρείται η χρήση των ΤΠΕ, όπως άλλωστε 'επιβάλλει' η νέα κοινωνική πραγματικότητα. Η υιοθέτηση καινοτόμων δράσεων από το εκπαιδευτικό προσωπικό, μέσα και έξω από τις τυπικές μορφές εκπαίδευσης, θεωρείται πρωταρχικής σημασίας για την επίτευξη των στόχων που θέτει το νέο σχολείο και αφορούν από τη μια μεριά την καλύτερη επικοινωνία και αλληλεπίδραση των συμμετεχόντων στην εκπαιδευτική διαδικασία με βάση την ομαδικότητα και τη συνεργασία και από την άλλη στο άνοιγμα του σχολείου στην κοινωνία ώστε να καταστεί η εκπαίδευση ένας βασικός πυλώνας κοινωνικής αλλαγής και προόδου. Το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, παρόλο που είναι συγκεντρωτικό, ωστόσο, μέσα και από τα καινοτόμα προγράμματα, παρέχει στους εκπαιδευτικούς μια σχετική αυτονομία όσον αφορά τη διδακτική πράξη, στους μαθητές δυνατότητες ενεργούς μάθησης και κριτικής σκέψης, ενώ γενικότερα στις σχολικές μονάδες αξιοποιήσιμα περιθώρια για τη διαμόρφωση μιας «εσωτερικής» εκπαιδευτικής πολιτικής (Μαυρογιώργος, 2014).

Θεωρητικό πλαίσιο

Η καινοτομία στην εκπαίδευση

Ως καινοτομία μπορούμε να θεωρήσουμε ετυμολογικά μια ενεργεία που χαρακτηρίζεται από νέα πρωτοποριακή αντίληψη για την πραγματικότητα (Λεξικό Κοινής Νεοελληνικής, Α.Π.Θ. 1999) και

όσο αφορά την εκπαίδευση να τη συνδέσουμε με: α) την αλλαγή αρχών και πεποιθήσεων, β) την εφαρμογή νέων διδακτικών προσεγγίσεων και γ) με τη χρήση νέων διδακτικών μέσων (Fullan, 1991).

Στα πλαίσια του επίσημου σχολικού προγράμματος σπουδών δημιουργήθηκαν καινοτόμα προγράμματα που είχαν διεπιστημονικό χαρακτήρα όπως η Περιβαλλοντική εκπαίδευση και αντίστοιχες δομές όπως η Ευέλικτη Ζώνη αλλά και το Ολοήμερο Σχολείο. Εξελικτικά και σε συνέχεια των παραπάνω, εντάσσονται στη σχολική καινοτομία σχολικά δίκτυα έξω από το επίσημο πρόγραμμα όπως το «ΜΕΝΩΝ» αλλά και το «e-twinning». (Σπυροπούλου κ.α., 2008). Ειδικότερα, όσον αφορά το θέμα με το οποίο ασχοληθήκαμε, είναι πλέον γνωστό ότι μαθητές και εκπαιδευτικοί γίνονται καθημερινά μάρτυρες εκδήλωσης μορφών βίαιης συμπεριφοράς μέσα αλλά και έξω από το σχολείο. Η συμπεριφορά αυτή εκδηλώνεται από την πλευρά των μαθητών με θύματα τους συμμαθητές τους, τους εκπαιδευτικούς ή τη σχολική περιουσία (κτήρια, αντικείμενα κτλ.). Οι καινοτόμες δράσεις και οι αποτελεσματικές παρεμβάσεις κρίνονται απαραίτητες για τη μείωση της παραβατικότητας και της βίας στα σχολεία. Η ευαισθητοποίηση μαθητών, εκπαιδευτικών, γονέων και ολόκληρης της κοινωνίας σχετικά με το φαινόμενο της σχολικής βίας και τη σπουδαιότητα της φιλίας στη ζωή των παιδιών, γίνεται κάθε μέρα και πιο αναγκαία. Σχολεία που εφαρμόζουν καινοτόμες δράσεις- εκδηλώσεις προλαμβάνουν βίαια περιστατικά και περιορίζουν σημαντικά τις αρνητικές συνέπειες στις διαπροσωπικές σχέσεις τους, ενώ παράλληλα ενδυναμώνουν τη συνεργασία, την αλληλεγγύη, την εμπιστοσύνη αλλά και την ικανότητα επίλυσης των συγκρούσεων ανάμεσα σε «διαφορετικούς» μαθητές.Όλες οι καινοτόμες δραστηριότητες χρειάζεται να είναι αποδεκτές από τους μαθητές και το προσωπικό του σχολείου, να ανταποκρίνονται στις ανάγκες και τις ιδιαιτερότητες του κάθε σχολείου, ενώ παράλληλα να αξιοποιούν ευκαιρίες συνεργασίας με τους γονείς, την κοινότητα και άλλους φορείς.

Η χρήση των νέων τεχνολογιών στην εκπαίδευση

Η χρήση των νέων τεχνολογιών στη διδασκαλία δημιουργεί νέες ευκαιρίες και προκλήσεις στην εκπαίδευση. Οι νέες τεχνολογίες προάγουν την αυθεντική μάθηση (authentic learning) και τη μάθηση με νόημα (meaningful learning). Η χρήση των νέων τεχνολογιών στη διδασκαλία συμβάλλει στη δημιουργία ενός μαθησιακού περιβάλλοντος που επικεντρώνεται στον ενεργό μαθητή. Οι υπολογιστές ως εργαλεία μάθησης μπορούν να ενισχύσουν τις ικανότητες μάθησης και κριτικής σκέψης των μαθητών. Βοηθούν επίσης τους μαθητές στη διάδραση με πολύπλοκα υλικά αλλά και έννοιες (Gibbons&Fairweather, 1998). Η ενεργή μάθηση δίνει ευκαιρίες στους μαθητές να αναρωτηθούν, να εξερευνήσουν, να συνεργαστούν και να βιώσουν τη χαρά της ανακάλυψης (Brooks&Brooks, 2001). Ενισχύει τη συνεργασία για την επίτευξη ενός στόχου αλλά και την ατομική ευθύνη με την κατανομή/ανάληψη ρόλων (Singh&Means, 1997). Όπως γίνεται φανερό, άλλαξαν τον παραδοσιακό ρόλο δασκάλου- μαθητή. Ο ρόλος του δασκάλου είναι τώρα υποστηρικτικός και ενθαρρυντικός.

Ειδικότερα, όσον αφορά στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, στο επίσημο Πρόγραμμα Σπουδών (Δ.Ε.Π.Π.Σ. ΚΑΙ Α.Π.Σ., ΦΕΚ 303/τ. Β΄ και 304/τ. Β΄ / 13-03-2003) η εισαγωγή της Πληροφορικής στο Δημοτικό ακολουθεί το «ολιστικό πρότυπο» σύμφωνα με το οποίο οι στόχοι επιτυγχάνονται και υλοποιούνται με διάχυση της Πληροφορικής στα επιμέρους γνωστικά αντικείμενα. Οι γενικοί στόχοι ομαδοποιούνται με βάση τρεις άξονες: α) γνώση και μεθοδολογία, β) συνεργασία και επικοινωνία και γ) επιστήμη και Τεχνολογία στην καθημερινή ζωή.

Ο ειδικός σκοπός της εισαγωγής της Πληροφορικής στο Δημοτικό Σχολείο είναι να εξοικειωθούν οι μαθητές και οι μαθήτριες με τις βασικές λειτουργίες του υπολογιστή και να έλθουν σε μια πρώτη επαφή με διάφορες χρήσεις του ως εποπτικού μέσου διδασκαλίας, ως γνωστικού - διερευνητικού εργαλείου και ως εργαλείου επικοινωνίας και αναζήτησης πληροφοριών στο πλαίσιο των καθημερινών σχολικών τους δραστηριοτήτων με τη χρήση κατάλληλου λογισμικού και ιδιαίτερα ανοικτού λογισμικού διερευνητικής μάθησης. Σκοπός είναι ο μαθητής να μαθαίνει με τη χρήση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ) παρά για τη χρήση τους.

Η εφαρμογή του προγράμματος

Στη συνέχεια, θα περιγραφεί η ταυτότητα της δραστηριότητας που σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε στο πλαίσιο της συμμετοχής της σχολικής μας μονάδας (Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο Περιοχής Βαθυλάκκου Κοζάνης) για την σχολική χρονιά (2013-2014) στο Δίκτυο Σχολικής Καινοτομίας του Ευρωπαϊκού Ομίλου «ΜΕΝΩΝ».Ο χρόνος υλοποίησης της δραστηριότητας ορίστηκε από τον Ιανουάριο ως τον Ιούνιο του 2014 και ο τίτλος της ήταν: «Μαθαίνω για τα δικαιώματά μου: Τα δικαιώματα του παιδιού».

Κρίθηκε σκόπιμο να ασχοληθούμε με το συγκεκριμένο θέμα και όλοι μαζί να μάθουμε τα δικαιώματα που έχουν τα παιδιά της ηλικίας αυτής, για να γνωρίσουν τα παιδιά του σχολείου καλύτερα όλα όσα πρέπει να απολαμβάνει ένα παιδί, σε όποιο μέρος του κόσμου κι αν κατοικεί, αλλά και να μάθουν οι μαθητές πως πολλά παιδιά σε όλον τον κόσμο δεν έχουν τα ίδια δικαιώματα με εμάς, ούτε απολαμβάνουν πάντοτε την φροντίδα που τους αξίζει. Πολλές φορές στερούνται βασικά αγαθά, όπως στέγη και νερό, αλλά και την ελευθερία να ζήσουν και να μεγαλώσουν με ξεγνοιασιά και ασφάλεια. Ειδικότερα, ιδιαίτερησημασίαδόθηκε στο φαινόμενο της σχολικής βίας και το επίκαιρο πρόβλημα του σχολικού εκφοβισμού που παρουσιάζει ιδιαίτερη έξαρση στα ελληνικά σχολεία

Έτσι, ομάδα εκπαιδευτικών και μαθητών του σχολείου αποτελούμενη από τους μαθητές των Α'-Γ'-Δ'-Ε'-ΣΤ' τάξεων του σχολείου μας με τους εκπαιδευτικούς τους, μαζί με την εκπαιδευτικό των Αγγλικών και το Διευθυντή του σχολείου αποφάσισε και ανέλαβε να υλοποιήσει την δραστηριότητα αυτή.

Πιο συγκεκριμένα, η συγκεκριμένη δραστηριότητα ενέχει τις εξής διαστάσεις καινοτομίας, σύμφωνα και με τη σχετική βιβλιογραφία (Ιντζίδης Β. κ.α., 2014)

• ***Δικτύωση σχολείου-κοινωνίας***

- Ανάδειξη της εκπαιδευτικής δραστηριότητας μέσω της δημοσίευσης άρθρων στον τοπικό έντυπο - και ηλεκτρονικό τύπο.
- Συνεργασία της σχολικής μονάδας με το Δήμο με στόχο την ανάδειξη των δραστηριοτήτων των μαθητών.
- Συνεργασία της σχολικής μονάδας με το Σύλλογο Γονέων και Κηδεμόνων.
- Πραγματοποίηση έκθεσης των δημιουργιών των παιδιών με προσκεκλημένους τους γονείς αλλά και τους κατοίκους των Δημοτικών Διαμερισμάτων κατοικίας των μαθητών.
- Ημέρα Ανοιχτής Πόρτας όπου παρουσιάσαμε το Πρόγραμμα Σχολικής Καινοτομίας και θα πραγματοποιήσουμε την τελική μας εκδήλωση
- Συνεργασία με το Νηπιαγωγείο Μεσιανής Κοζάνης.

• ***Ενδο-σχολική επικοινωνία και συνεργασία***

- Ενημέρωση όλων των παραγόντων της σχολικής μονάδας (εκπαιδευτικοί και γονείς) για τη συμμετοχή του σχολείου στο Πρόγραμμα Σχολικής Καινοτομίας από το Διευθυντή του σχολείου.
- Οι εκπαιδευτικοί που συμμετείχαν συνεργάστηκαν μεταξύ τους ενεργά για το σχεδιασμό, την οργάνωση και υλοποίηση του Προγράμματος και των απαιτούμενων δράσεων.
- Μαθητές διαφόρων τάξεων και τμημάτων συνεργάστηκαν μεταξύ τους και υλοποίησαν διάφορες δράσεις όπως π.χ. κατασκευές.
- Πραγματοποίηση επισκέψεων μαθητών σε άλλες τάξεις για να τους παρουσιάσουν δράσεις τους (προσκαλούνται οι μεν από τους δε).
- Συνεργασία με το Νηπιαγωγείο Μεσιανής Κοζάνης (που συστεγάζεται στο ίδιο κτίριο) και πρόσκληση των νηπίων για να ζωγραφίσουν και να παίξουν μαζί με τα παιδιά του δημοτικού.
- Η δημιουργία μεικτών ομάδων με την συμβολή κάθε μέλους της ομάδας.
- Παρουσίαση των δράσεων των παιδιών για ενημέρωση όλων των μελών του σχολείου και του Συλλόγου Γονέων και Κηδεμόνων.

• ***Δι-υποκειμενική διάσταση***

- Μέσω της αλληλεπίδρασης «διαφορετικών» μαθητών, δόθηκε η ευκαιρία για την ανάπτυξη σχέσεων και αισθημάτων αλληλοεκτίμησης, εμπιστοσύνης και συνεργασίας (μεταξύ των μαθητών – μελών μιας ομάδας, καθώς οι μαθητές εργάζονται σε ομάδες 3-4 ατόμων).
- Ελεύθερη επιλογή με ποιο από τα δικαιώματα του παιδιού θα ασχοληθούν (οι μαθητές) και θα εμβάθυνση με βάση τα ενδιαφέροντα, την ηλικία και το μαθησιακό προφίλ τους.
- Οι στόχοι της κάθε δραστηριότητας γνωστοποιούνται και επεξεργάζονται από κοινού μέσα στην τάξη ως αντικείμενο διαλόγου. Σκοπός η συνδιαμόρφωση της ιδέας και του περιεχομένου της δραστηριότητας μέσω της ελεύθερης έκφρασης της γνώμης και των συναισθημάτων.

• ***Ανάπτυξη ικανοτήτων***

- Έμφαση στην ενεργητική και βιωματική μάθηση, καθώς οι δραστηριότητες απαιτούσαν την προσωπική εμπλοκή των μαθητών.
- Ανάπτυξη ικανοτήτων - δεξιοτήτων επίλυσης συγκρούσεων ανάμεσα στους μαθητές.
- Παροχή ευκαιριών στους μικρούς μαθητές να εξασκηθούν και να αναπτύξουν δεξιότητες μέσα από την αναζήτηση, την αιτιολόγηση και επιχειρηματολογία, τη λήψη αποφάσεων.

- Η παιγνιώδης μορφή των δραστηριοτήτων π.χ. ζωγραφιές, παιχνίδι, θέτει στο επίκεντρο το παιχνίδι ως μέσο μάθησης και ενισχύει την αυτενέργεια των μαθητών, παρέχοντας τη δυνατότητα οικοδόμησης της γνώσης.
- Οι δραστηριότητες συνδέθηκαν αβίαστα με τις Νέες Τεχνολογίες έτσι ώστε οι μαθητές μας να εξοικειωθούν με αυτές και να αποκτήσουν δεξιότητες χρήσης Η/Υ.
- Κατάκτηση των δεξιοτήτων ανάγνωσης και κατανόησης γραπτών κειμένων, καθώς και αναζήτηση, ανεύρεση, κατανόηση και χρήση της πληροφορίας.
- Κατανόηση της αλληλεπίδρασης ανθρώπου – περιβάλλοντος, ευαισθητοποίηση και ενεργοποίηση, οργάνωση και λειτουργία της κοινωνίας και εξέλιξή της.
- Έκφραση ιδεών και συναισθημάτων μέσα από καλλιτεχνικές δημιουργίες

• ***Θεσμική διάσταση***

- Οι μαθητές μας με τη διευκολυντική, καθοδηγητική και ενθαρρυντική παρουσία του δασκάλου υλοποίησαν τις δραστηριότητες- εργασίες.
- Ο ρόλος του δασκάλου ήταν να οργανώσει και να συντονίσει τις πρωτοβουλίες του μαθητή και με στόχο τη διερεύνηση νοητικών δομών, ώστε να καταστεί δυνατή η αφομοίωση της νέας γνώσης – εμπειρίας - δεξιότητας.
- Ομάδες των μαθητών ανέλαβαν τορόλο του εισηγητή του μαθήματος – δράσης παρουσιάζοντας τα έργα τους.
- Αυτοαξιολόγησαν τις δράσεις τους μέσα από συζήτηση μέσα στην τάξη όπου παρουσίασαν το αποτέλεσμα της δουλειάς τους.

• ***Κοινωνικοπολιτισμική διάσταση***

- Οι βασικές παιδαγωγικές αρχές που διέπουν τις δραστηριότητες είναι α) η ομαδοσυνεργατική μάθηση (χωρισμός σε ομάδες, επίτευξη ενός κοινού στόχου, κατανομή ρόλων, σεβασμός στα μέλη της ομάδας, κλπ) καθώς και β) η διαθεματικότητα.
- Δόθηκε μεγάλη σημασία στο κοινωνικοπολιτισμικό μαθησιακό περιβάλλον, όπου λαμβάνουν χώρα οι δραστηριότητες, με έμφαση στην ανάπτυξη της δημιουργικής σκέψης και της συνεργατικής μάθησης, μέσα από δραστηριότητες ανακάλυψης και βιωματικής προσέγγισης.
- Οι μαθητές εργάστηκαν σε ομάδες 3-4 ατόμων.
- Δόθηκε έμφαση στην αξιοποίηση των προϋπάρχουσων εμπειριών των μαθητών καθώς και στην προέκταση αυτών.

• ***Ψυχοκοινωνική ανάπτυξη-προαγωγή θετικού κλίματος στο σχολικό περιβάλλον***

- Οι μαθητές εργάστηκαν σε ομάδες (έτσι αλληλεπιδρούν με τους συμμαθητές τους, μαθαίνουν να συνεργάζονται, κινητοποιούνται πολύ περισσότερο, παράγουν έργο και έτσι αποκτούν μία θετική εικόνα για τον εαυτό τους).
- Η συνεργασία μαθητών και εκπαιδευτικών διαφόρων τάξεων και τμημάτων βοήθησε στη διαμόρφωση θετικού κλίματος αποδοχής μεταξύ όλων των παραγόντων του σχολείου.
- Μέσα από τα διάφορα παιχνίδια επιχειρήθηκε η ενδυνάμωση των σχέσεων όλων των μαθητών αλλά και της ομάδας ειδικότερα.
- Οι επισκέψεις σε άλλες τάξεις και η εμπλοκή σε εργασίες με κοινούς στόχους είχαν στόχο την ανάπτυξη της συλλογικότητας, της κοινωνικής αλληλεπίδρασης και της γνωριμίας μεταξύ τους ώστε να σέβονται, να αποδέχονται τον «άλλο» και να δημιουργήσουν σχέσεις φιλίας με μαθητές άλλων τάξεων.
- Η ανάπτυξη και προαγωγή θετικού κλίματος στο σχολικό περιβάλλον (μεταξύ μαθητών - μαθητών και μαθητών -εκπαιδευτικών) εκτιμάται ότι μελλοντικά θα επιδράσει θετικά και θα βοηθήσει στη διατήρηση του καλού και θετικού κλίματος μεταξύ των παραγόντων του σχολείου και των γονέων.

• ***Αναπτυξιακή διάσταση***

- Η συμμετοχή σε Πρόγραμμα Σχολικής Καινοτομίας και η εμπειρία που απέκτησαν οι συμμετέχοντες - εμπλεκόμενοι εκπαιδευτικοί μέσα από την εκπαιδευτική δραστηριότητα, θα πολλαπλασιάσει την αποτελεσματικότητά τους τόσο σε παιδαγωγικό όσο και σε λειτουργικό επίπεδο και θα συμβάλει στη συνολικότερη αναβάθμιση του εκπαιδευτικού τους έργου, επηρεάζοντας έτσι και τη μετέπειτα επαγγελματική και προσωπική τους ανάπτυξη.
- Οι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί μέσα από τη συστηματική υποστήριξη του Δικτύου μπορούν να κατακτήσουν ομαλά και να εφαρμόσουν αποτελεσματικά σύγχρονες εκπαιδευτικές πρακτικές στην καθημερινή σχολική πράξη (εξοπλισμένοι πλέον με τα απαραίτητα εργαλεία).

- Βελτιώνοντας και αναβαθμίζοντας την ποιότητα του παρεχόμενου εκπαιδευτικού έργουο εκπαιδευτικός δύναται να εφαρμόσει αποτελεσματικά σύγχρονες εκπαιδευτικές πρακτικές στην καθημερινή σχολική πράξη επηρεάζοντας θετικά μαθητές, γονείς και σχολείο.
- Η καινοτομία στο σχολείο αναμένεται ότι θα επηρεάσει και τους υπόλοιπους εκπαιδευτικούς της σχολικής μονάδας, κινητοποιώντας τους να αναλάβουν κι εκείνοι πρωτοβουλίες και καινοτόμες δραστηριότητες και έτσι να βελτιώσουν σταδιακά επιμέρους πτυχές της σχολικής ζωής και μάθησης στο πλαίσιο της εφαρμογής καινοτόμων ιδεών.
- Η συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών για το σχεδιασμό και την υλοποίηση της δραστηριότητας, θα ενδυναμώσει το αυτοσυναίσθημά τους και την «αίσθηση του ανήκειν» μέσα στη σχολική μονάδα.
- Θα ενισχυθεί η αίσθηση των μαθητών του σχολείου ότι αποτελούν σημαντικά μέλη της σχολικής τους μονάδας μέσα από τη συμμετοχή και συνεργασία με τους δασκάλους και συμμαθητές τους.
- Αναμένεται η σχολική μονάδα να στηρίξει μελλοντικές προτάσεις καινοτόμων δραστηριοτήτων, μεθοδολογίες, εργαλεία ψηφιακής επικοινωνίας, και την επιμόρφωση στους εκπαιδευτικούς της, ώστε να αξιοποιούν αποτελεσματικά τις καινοτομίες στο εκπαιδευτικό τους έργο ή και να εμπλουτίζουν τις ιδέες τους κατά την υλοποίηση προγραμμάτων που έχουν ήδη αναλάβει.

• ***Επιστημολογική διάσταση***

- Η προστιθέμενη αξία των ΤΠΕ στο συγκεκριμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα είναι ότι παρέχουν στο μαθητή ένα πολυμεσικό περιβάλλον, μέσα στο οποίο οικοδομεί γνώσεις που έχουν νόημα γι’ αυτόν, επιλέγοντας πληροφορίες και εικόνες, δημιουργώντας σχέδια, οργανώνοντας δραστηριότητες, συνδέοντας νοητικά τις λεκτικές και τις εικονικές αναπαραστάσεις με αποτέλεσμα γνωστικές δεξιότητες υψηλού επιπέδου και μάθηση.
- Δόθηκε έμφαση στην ενεργητική και βιωματική μάθηση, καθώς οι δραστηριότητες απαιτούσαν την προσωπική εμπλοκή των μαθητών .
- Οι μαθητές είχαν την ευκαιρία να εξασκήσουν και να αναπτύξουν δεξιότητες μέσα από την αναζήτηση, την αιτιολόγηση και επιχειρηματολογία, τη λήψη αποφάσεων αλλά και την επίλυση προβλημάτων.
- Το παιχνίδι ως μέσο μάθησης τέθηκε στο επίκεντρο δραστηριοτήτων (που εκτελούνται σε παιγνιώδη μορφή), ενισχύοντας την αυτενέργεια των μαθητών, παρέχοντάς τους τη δυνατότητα οικοδόμησης της γνώσης.
- Κατάκτηση της γνώσης και εκτός των στενών πλαισίων του σχολικού προγράμματος μέσα από ομαδοσυνεργατικά πλαίσια, ενεργού συμμετοχής, ανταλλαγής απόψεων και εμπειριών.

Οι στόχοι που τέθηκαν αφορούσαν τόσο το θέμα μελέτης όσο και θέματα διδακτικά και μαθησιακά. Όσον αφορά τα δικαιώματα του παιδιού ως στόχοι τέθηκαν οι εξής: να είναι σε θέση οι μαθητές να διακρίνουν τα δικαιώματα από τις ανάγκες και τις επιθυμίες τους και πώς αυτά διαμορφώνουν το ρόλο τους στην κοινωνία, να αναπτύξουν αρνητική στάση απέναντι σε φαινόμενα ρατσισμού και εκφοβισμού (bullying) τόσο στη σχολική ζωή όσο και στην ευρύτερη κοινωνία ως μελλοντικοί ενεργοί πολίτες, να συνειδητοποιήσουν την ειρηνική συνύπαρξη ως υπέρτατο αγαθό και να γνωρίσουν το ρόλο των διεθνών οργανώσεων για τα δικαιώματα των παιδιών όσον αφορά την πρόληψη, την ενημέρωση και την αντιμετώπιση καταστάσεων απειλητικών για τη σωματική και ψυχική τους υγεία.

Ένας βασικός στόχος ήταν να αναπτύξουν οι μαθητές κοινωνικές δεξιότητες μέσα από την εργασία τους όπως στο να ασκηθούν στην ομαδοσυνεργατική μάθηση, στην ανάληψη πρωτοβουλιών και στην ανάπτυξη της δημιουργικής και κριτικής σκέψης. Επίσης, να οικοδομήσουν και να κατανοήσουν την αξία της συνεργασίας, της ομαδικής εργασίας και της από κοινού ανακάλυψης, μέσω της επικοινωνίας και της κοινής προσπάθειας, να επικοινωνούν και να συνεργάζονται με τα μέλη της ομάδας ανταλλάσσοντας ιδέες και προτάσεις για την παραγωγή κάποιου έργου, να κάνουν υποθέσεις, να πάρουν πρωτοβουλίες, να επιχειρηματολογήσουν, να καταλήξουν σε συμπεράσματα από κοινού αναπτύσσοντας υπεύθυνη στάση και συμπεριφορά, να συνεργαστούν με τους συμμαθητές τους για να «ανακαλύψουν» τα δικαιώματα του παιδιού και να συμμετέχουν σε συζητήσεις, να ακούν και να κατανοούν οδηγίες που τους δίνονται.

Τέθηκαν επίσης στόχοι γλωσσικοί και στόχοι εξοικείωσης με τις νέες τεχνολογίες όπως να βελτιώσουν την ποιότητα της προφορικής και γραπτής τους έκφρασης, να εξασκηθούν στην Αγγλική

γλώσσα τόσο στον προφορικό όσο και στο γραπτό λόγο, να αποκτήσουν την ικανότητα να εκθέτουν την εργασία τους στην ολομέλεια της τάξης, αλλά και να διαμορφώσουν θετική στάση απέναντι στον Η/Υ ως εργαλείο άντλησης και διαχείρισης πληροφοριών, να ταυτίζουν τον Η/Υ με μια μηχανή που βοηθάει τον άνθρωπο στην εργασία του και που μπορεί να τον χρησιμοποιεί για διάφορους λόγους (μάθηση, παιχνίδι και διασκέδαση) και να αναπτύξουν δεξιότητες χρήσης και αξιοποίησης του λογισμικού που χρησιμοποιείται και γενικότερα του Η/Υ. Βασικός στόχος η ανάπτυξη της φαντασίας και της δημιουργικής σκέψης και ικανότητας.

Για να εκτιμηθεί η επίτευξη των στόχων που είχαν τεθεί κατά τον σχεδιασμό των δραστηριοτήτων προχωρήσαμε στις παρακάτω ενέργειες:

- Διερεύνηση - ανίχνευση προγενέστερης εμπειρίας των μαθητών (συζήτηση και καταγραφή).
- Ενδο – ομαδική αξιολόγηση του έργου π.χ. κατασκευής κάθε ομάδας (αυτό – αξιολόγηση).
- Διομαδική αξιολόγηση έργου των ομάδων (από τους ίδιους τους μαθητές).
- Διαμορφωτική αξιολόγηση σε όλη τη διάρκεια οργάνωσης και εκτέλεσης των δραστηριοτήτων.
- Αποτιμούμε εάν οι δραστηριότητες έχουν επιφέρει αλλαγή στάσεων (τελική αξιολόγηση).

Οι δράσεις που υλοποιήθηκαν και σύμφωνα με τους παραπάνω στόχους που τέθηκαν συνδύασαν παλιότερα και νέα μεθοδολογικά εργαλεία και τεχνικές. Ενδεικτικά αναφέρονται ορισμένες δράσεις κατά την εκπόνηση του προγράμματος:

- Γνωστοποίηση στόχων δραστηριότητας στους μαθητές (παρουσίαση και συζήτηση με χρήση διαφόρων τεχνικών όπως ιδεοθύελλα).
- Δημιουργία ομάδων μαθητών, κατανομή ρόλων και ανάθεση αρμοδιοτήτων.
- Συμβόλαιο συνεργασίας: οι μαθητές, στα πλαίσια του προγράμματος «Τα Δικαιώματα Του Παιδιού», για να μπορέσει να λειτουργήσει ομαλά η ομάδα τους και να συνεργαστούνε αποτελεσματικά, αποδέχονται κανόνες αμοιβαίας εμπιστοσύνης και σεβασμού.
- Ανάλυση (μαζί με τα παιδιά) των λόγων επιλογής του συγκεκριμένου θέματος και συζήτηση σημαντικότητάς του.
- Σχεδιασμός δραστηριοτήτων και παροχή οδηγιών για δημιουργία μιας ιστορίας από τους μαθητές για τα παιδιά που ζουν στο δρόμο.
- Ανάπτυξη, αποτύπωση και παρουσίαση των επιμέρους θεμάτων του προγράμματος με ιστοεξερεύνηση στο διαδίκτυο που είχε σαν σκοπό οι μαθητές να γνωρίσουν το ρόλο και την προσφορά ανθρωπιστικών οργανώσεων στη διασφάλιση των δικαιωμάτων των παιδιών αλλά και τα προβλήματα των συνομηλίκων τους σ’ όλο τον κόσμο.
- Χρήση κλειστών και ανοιχτών λογισμικών: Google Earth, Inspiration (Λογισμικό Εννοιολογικής Χαρτογράφησης)
- Με το λογισμικό Inspiration οι μαθητές δημιούργησαν εννοιολογικό χάρτη των κατηγοριών των δικαιωμάτων των παιδιών.
- Με το Google Earth «επισκεφτήκαμε» περιοχές της Γης όπου παρατηρούνται φαινόμενα βίας σε βάρος των παιδιών, όπως Πακιστάν, Βραζιλία, Ινδία και Νιγηρία με αφορμή την απαγωγή των 300 κοριτσιών από την ισλαμική οργάνωση Μπόκο Χαράμ.
- Οι μαθητές δημιούργησαν Powerpoint με θέμα τη Σύμβαση των Δικαιωμάτων των Παιδιών από τον ΟΗΕ και την ιστορία, τις δράσεις και τον εθελοντικό χαρακτήρα της Unicef.
- Έγινε ιστοεξερεύνηση με σκοπό οι μαθητές να γνωρίσουν το ρόλο και την προσφορά ανθρωπιστικών οργανώσεων στη διασφάλιση των δικαιωμάτων των παιδιών. Οι μαθητές επισκέφθηκαν ιστοσελίδες όπως:

  http://www.unicef.gr/
  http://www.amnesty.org.gr/
  www.**actionaid**.gr/
  http://www.hamogelo.gr/
  http://www.unicef.org/rightsite/files/uncrcchilldfriendlylanguage.pdf

- Στην ιστοσελίδα:

http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9C%CE%B1%CE%BB%CE%AC%CE%BB%CE%B1_%CE%93%CE%B9%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%B1%CF%86%CE%B6%CE%AC%CE%B9 οι μαθητές γνώρισαν τη Μαλάλα Γιουσαφζάι, τη μαθήτρια από το Πακιστάν που πυροβολήθηκε από τους Ταλιμπάν καθώς πήγαινε σχολείο και βραβεύτηκε το 2014 με το Νόμπελ Ειρήνης.

- Επέλεξαν και είδαν σχετικά βίντεο στο Youtube: http://www.youtube.com/watch?v=LN_70HXxd5Y .
- Αποτύπωση των ευρημάτων στο Word (Επεξεργαστή κειμένου).
- Δημιουργία Power point (Λογισμικό Παρουσιάσεων) για την παρουσίαση των ευρημάτων.
- Ανάλυση φωτογραφιών και σύνταξη κειμένου - στο Word - με βάση τις παρατηρήσεις των μαθητών.
- Δημιουργία αφίσας – ζωγραφιάς, poster και πανό με συνθήματα.
- Κατασκευή του δέντρου της φιλίας.
- Δημιουργία του βιβλίου της φιλίας.
- Αναπαράσταση ενός δικαιώματος του με μια ζωγραφιά.
- Acrostic poem με τις λέξεις Children's Rights. Χρησιμοποίησαν τον επεξεργαστή κειμένων (Word) και δημιούργησαν το δικό τους acrostic poem για τα Δικαιώματα των Παιδιών, το τύπωσαν και το μοίρασαν στους συμμαθητές τους.
- E –mail - Ηλεκτρονικό Ταχυδρομείο: Όσοι είχαν e-mail έστειλαν σε φίλους τους το acrostic poem.
- Αναζήτησαν πληροφορίες στο διαδίκτυο στην αγγλική γλώσσα και δημιούργησαν το δικό τους βίντεο, το αποθήκευσαν σε USB – Stick και το παρουσίασαν στην τελική εκδήλωση του σχολείου.
- Το βίντεο κοινοποιήθηκε στον προσωπικό λογαριασμό της καθηγήτριας τους στο Facebook προς ενημέρωση άλλων συναδέλφων (χωρίς να εκτίθενται τα πρόσωπα των μαθητών).
- Διαδικτυακή συνέντευξη. Αφού έγινε εγκατάσταση της εφαρμογής Skype και ενημέρωση των μαθητών σχετικά με τον τρόπο λειτουργίας και τη χρησιμότητά του στην επικοινωνία των ανθρώπων, απευθυνθήκαμε στην υπεύθυνη εκπαιδευτικών προγραμμάτων της Unicef στην αίθουσα υπολογιστών του σχολείου. Η χρήση των ΤΠΕ στην όλη διαδικασία, οι ερωτήσεις που υποβλήθηκαν από ομάδες μαθητών και η άμεση αντίδραση-απάντηση του συνομιλητή, αν και βρισκόταν μακριά, κέντρισαν το ενδιαφέρον των μαθητών και συνέβαλαν στην εμπέδωση των νέων γνώσεων και δεξιοτήτων.
- Ανάγνωση ποιήματος και στη συνέχεια εικονογράφησή του (η ομάδα διαβάζει προσεκτικά το ποίημα, το συζητάει και προσπαθεί να το ζωγραφίσει).
- Παίξιμο παιχνιδιών - Παιχνίδια για φίλους.
- Παρουσίαση των δικαιωμάτων των παιδιών μέσα από videos, τραγούδια, ιστορίες, αφίσες και ποιήματα που έχουν δημιουργήσει οι ίδιοι. Επίσης, έγινε αναφορά στην ιστορία και το έργο της Unicef.
- Τελική μεγάλη εκδήλωση στο χώρο του σχολείου - παρουσία γονέων, μαθητών και φορέων - με θέμα «Παιδιά, γνωρίζετε τα δικαιώματά σας;». Πραγματοποιήθηκε και παρουσίαση ως θεατρικό δρώμενο του βιβλίου της Σοφίας Μαντουβάλου κατά της βίας και του ρατσισμού**:** Ο Ρίκο Κοκορίκο από το μακρινό Πουέρτο Ρίκο με κεντρικό σύνθημα:« Όλοι διαφορετικοί-όλοι ίσοι». Η διασκευή, η μουσική και η σκηνοθετική επιμέλεια ήταν των ίδιων των παιδιών (έκφραση συναισθημάτων).

Διαπιστώσεις- Προτάσεις

Αναφορικά με το συγκεκριμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα, θεωρούμε ότι οι μαθητές χάρηκαν ανακαλύπτοντας νέες γνώσεις, συνεργάστηκαν, ενημερώθηκαν και ευαισθητοποιήθηκαν για την κατάσταση των παιδιών στον κόσμο, ανέλαβαν πρωτοβουλίες, δημιούργησαν αποτυπώνοντας δικές τους ιδέες και απόψεις και αισθάνθηκαν πολίτες του κόσμου, ενεργοί πολίτες, οι οποίοι μπορούν να συμβάλλουν σ' ένα καλύτερο αύριο για όλη την ανθρωπότητα.

Γενικότερα, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι η υλοποίηση και η αποτελεσματικότητα των καινοτόμων προγραμμάτων στο δημοτικό σχολείο πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις ιδιαιτερότητες και ανάγκες των μαθητών αλλά και την κρίση και εμπειρία των εκπαιδευτικών ωστε να μην αποτελούν αντικείμενο επιβολής και αιφνιδιασμού εάν αποδεχτούμε ότι είναι απαραίτητα και βοηθούν στη γενικότερη επαγγελματική τους εξέλιξη (Ζαζάνη, 2014). Για να επιτευχθεί ο στόχος της υλοποίησης περισσότερων και στοχευόμενων καινοτόμων προγραμμάτων θεωρούμε ότι χρειάζεται:
α) Επιμορφώσεις Εκπαιδευτικού Προσωπικού σε θέματα Σχολικής Καινοτομίας,
β) Χρηματοδοτήσεις Δράσεων των σχολικών μονάδων για την κάλυψη των λειτουργικών αναγκών γ) Μοριοδότηση των εκπαιδευτικών που θα υλοποιούν με επιτυχία Καινοτόμα Προγράμματα(παροχή κινήτρων)δ) Συνεργασία του σχολείου, του συμβουλίου των γονέων, του εξειδικευμένου προσωπικού του τοπικού κέντρου φροντίδας και υποστήριξης, καθώς και των υπηρεσιών του Δήμου αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για την επιτυχή υλοποίηση των Καινοτόμων Δράσεων.

Τέλος, όταν θα έχουμε καταφέρει οι τρεις πυλώνες σε κάθε Σχολική Μονάδα, δηλαδή ο Σύλλογος Διδασκόντων, οι Μαθητές και ο Σύλλογος Γονέων και Κηδεμόνων, όχι μόνο να ευαισθητοποιηθούν αλλά και να συμμετέχουν και να συνεργάζονται αρμονικά, τότε θα έχουμε εξασφαλίσει μια από τις πολύ καλές πρακτικές για τη Σχολική Καινοτομία στο θέμα της πρόληψης για τη σχολική βία και την ενίσχυση της φιλίας.

Βιβλιογραφικές Αναφορές

Ζαζάνη, Ε. (22/9/2014). *Η ρητορική της καινοτομίας στην εκπαίδευση και οι προϋποθέσεις για την ουσιαστική εφαρμογή της.* Ανακτήθηκε στις 27 Σεπτεμβρίου 2014 από τη διεύθυνση http://neospaidagogos.gr/periodiko/writers/pdfs2/12.i_ritoriki_tis_kainotomias.pdf.

Ιντζίδης, Β., Κάβουρας, Π., Καραντζόλα, Ε., Κολέζα, Ε., Κουζέλης, Γ., Ρεπούση, Μ. (2008). Εκπαιδευτικός Σχεδιασμός και Καινοτομίες (22/9/2014). Ανακτήθηκε στις 27 Σεπτεμβρίου 2014 από τη διεύθυνση http://epimorfosi.protovoulia.org/file.php/9/plaisio_sxediasmou.pdf.

Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής (1999). Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών, Ίδρυμα Μανόλης Τριανταφυλλίδης, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, (Λήμμα: Καινοτομία, σσ.635)

Μαυρογιώργος, Γ. (22/9/2014). *Καινοτομία και Εκπαιδευτική Πολιτική του Σχολείου*. Ανακτήθηκε στις 27 Σεπτεμβρίου 2014 από τη διεύθυνση http://www.innovation.edu.gr/wp-content/uploads/2013/11/85.pdf

Παπακωνσταντίνου, Γ. (2008). Εισαγωγή καινοτομιών στην εκπαιδευτική μονάδα: ο ρόλος του διευθυντή. Στο *Οδηγός Επιμόρφωσης-Διαπολιτισμική Εκπαίδευση και Αγωγή*. Θεσσαλονίκη: Α.Π.Θ Ανακτήθηκε στις 27 Σεπτεμβρίου 2014 από τη διεύθυνση http://neospaidagogos.gr/periodiko/writers/pdfs2/12.i_ritoriki_tis_kainotomias.pdf

Σπυροπούλου, Δ., Αναστασάκη, Α., Δεληγιάννη,Δ., Κούτρα, Χ., Λουκά Ε., Μπούρας, Σ. (2008). Καινοτόμα προγράμματα στην εκπαίδευση. Ανακτήθηκε στις 27 Σεπτεμβρίου 2014 από τη διεύθυνση http://www.pischools.gr/download/programs/erevnes/ax_poiot_xar_prot_deft_ekp/poiot_ekp_erevn/s_197_240.pdf)

Υ.Π.Ε.Π.Θ./Π.Ι. (Δ.Ε.Π.Π.Σ. ΚΑΙ Α.Π.Σ., ΦΕΚ 303/τ. Β΄ και 304/τ. Β΄ / 13-03-2003). Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών και Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών, Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας, Τεύχος Δεύτερο. Ανακτήθηκε στις 27 Σεπτεμβρίου 2014 από τη διεύθυνση http://www.pischools.gr/content/index.php?lesson_id=1000

Brooks, J. & Brooks, M. (2001).*In search of understanding: The case for constructivist classrooms.* New York: Prentice Hall

Fullan, M. (1991). *The new meaning of educational change*. London, Cassel.

Gibbons, A.S. & Fairweather, P.G. (1998). *Computer- based instruction: Design and development*. Englewood Cliffs, NJ: Educational Technology Publications.

Potter, J. (2005). 'This brings back a lot of memories': A case study in the analysis of digital video production by young learners. *Education, Communication & Information*, 5(1), pp 5-23.

Singh, R. & Means, B. (1997).Technology and education reform. *Connections*, 13, pp 4-10.

«Το eTwinning μας ενώνει στο Νηπιαγωγείο!»

Αναστασία Κωνσταντινοπούλου, Μαρία Πέρττουλα
Νηπιαγωγοί ΠΕ60, 21ο Νηπιαγωγείο Πατρών
nip21anastasia@hotmail.com, perttoula.sch.gr

Περίληψη

Το πρόγραμμα eTwinning μας κίνησε το ενδιαφέρον μετά από προτροπή της σχολικής συμβούλου της περιφέρειας μας. Ενημερωθήκαμε για τις υποχρεώσεις και τις δυνατότητες του προγράμματος και ξεκινήσαμε.

Το ταξίδι μας στο κόσμο του eTwinning ξεκίνησε στο τέλος του 2011 μετά από παρακολούθηση ενός ολιγόωρου σεμιναρίου στην Πάτρα. Αμέσως μετά άρχισε η υλοποίηση του προγράμματος.

Στην παρούσα εργασία θα παρουσιάσουμε μερικά από τα προγράμματα που υλοποιήσαμε στο Νηπιαγωγείο για τρία συνεχόμενα σχολικά έτη, αρχίζοντας από το 2011 και φτάνοντας στο 2013. Υλοποιώντας το πρόγραμμα και κεντρίζοντας το ενδιαφέρον των παιδιών αποφασίσαμε να ταξιδέψουμε στην κοινότητα των σχολείων της Ευρώπης και βρήκαμε τους πρώτους μας συνεργάτες από την Ουγγαρία, Βουλγαρία, Ιταλία, Τουρκία, Πολωνία και Ρουμανία με θέμα ***«Christmas cards»****. Ο ενθουσιασμός, η χαρά και το χαμόγελο στα πρόσωπα όλων μας, μας έδωσε έμπνευση για νέες συνεργασίες με την Ουγγαρία, Πολωνία και Πορτογαλία με τίτλο* ***«Magic of tales»****. Ακολούθησαν τα έργα* ***«Easter traditions»*** *και* ***«Important days in our life».*** *Όλα τα προγράμματα υλοποιήθηκαν με τη βοήθεια της Τεχνολογίας της Πληροφορίας και Επικοινωνιών και αξιοποιώντας τη μέθοδο της εργασίας σε ομάδες.*

Λέξεις κλειδιά*: eTwinning, νηπιαγωγείο, ΤΠΕ*

Εισαγωγή

Το eTwinning είναι η *κοινότητα των σχολείων της Ευρώπης* η οποία προωθεί τη σχολική συνεργασία στην Ευρώπη, μέσω της χρήσης των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ), παρέχοντας υποστήριξη, εργαλεία και υπηρεσίες για τα σχολεία. Προσφέρει μία πλατφόρμα για το προσωπικό που εργάζεται σε σχολείο, σε μία από τις Ευρωπαϊκές χώρες, που λαμβάνουν μέρος, ώστε να επικοινωνούν, να συνεργάζονται, να υλοποιούν έργα, να μοιράζονται και, με λίγα λόγια, να αισθάνονται και να αποτελούν μέρος της πιο συναρπαστικής κοινότητας μάθησης της Ευρώπης (http://www.etwinning.gr/).

Κατά την υλοποίηση των προγραμμάτων θεωρήθηκε σημαντικό να διερευνηθούν οι δυνατότητες των παιδιών της προσχολικής ηλικίας όσον αφορά την ικανότητά τους να κατανοούν τη μοναδικότητά τους, να αποδέχονται ανθρώπους με διαφορετικές γλωσσικές, πολιτιστικές ή θρησκευτικές καταβολές και να συνεργάζονται και να οικοδομούν σχέσεις φιλίας μαζί τους (ΔΕΠΠΣ, 2003). Οι δραστηριότητες που αναπτύχθηκαν ευνοούσαν την επικοινωνία με τη χρήση της Νέας Τεχνολογίας και προώθησαν τις κοινωνικές αλληλεπιδράσεις των νηπίων.

Στην παρούσα εργασία θα παρουσιάσουμε τέσσερα προγράμματα που υλοποιήσαμε στο Νηπιαγωγείο για τρία συνεχόμενα σχολικά έτη, αρχίζοντας από το 2011 και φτάνοντας στο 2014. Υλοποιώντας το πρόγραμμα και κεντρίζοντας το ενδιαφέρον των παιδιών αποφασίσαμε να ταξιδέψουμε στην κοινότητα των σχολείων της Ευρώπης και βρήκαμε τους πρώτους μας συνεργάτες από την Ουγγαρία, Βουλγαρία, Ιταλία, Τουρκία, Πολωνία και Ρουμανία με θέμα **«Christmas cards»**. Το πρώτο ξεκίνημα μας έδωσε έμπνευση για νέες συνεργασίες με την Ουγγαρία, Πολωνία και Πορτογαλία με τίτλο **«Magic of tales»**. Ακολούθησαν τα σχέδια εργασίας **«Easter traditions»** και **«Important days in our life».**

Σκοπός

Γενικός σκοπός των σχεδίων εργασίας ήταν να συνειδητοποιήσουν τα νήπια τη μοναδικότητά τους, αλλά και να εντοπίσουν τις ομοιότητες και διαφορές τους με τους άλλους και να τις σέβονται.

Στόχοι

α. *ως προς τη μαθησιακή διαδικασία*:

Να καλλιεργήσουν διαθεματικές δεξιότητες, όπως δεξιότητες ομαδικής εργασίας και να ανακαλύψουν μέσα από τη συνεργατική μάθηση
Να αυτενεργήσουν τα νήπια, να πειραματιστούν, να ακολουθήσουν οδηγίες και να επαναλάβουν διαδικασίες με τη μέθοδο της αυτοκαθοδηγήσης
β. *ως προς τη χρήση των Νέων Τεχνολογιών:*
Να αποκτήσουν θετική στάση ως προς τη χρήση ΤΠΕ
Να αξιοποιήσουν δεξιότητες της τεχνολογίας ως εργαλεία για διερευνήσεις, αναζητήσεις και παραγωγές
γ. *ως προς τις αξίες και στάσεις*
Να οικοδομήσουν το αίσθημα του Ευρωπαίου πολίτη στα πλαίσια του σχολείου και
Να προαχθεί η συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών.

Εργαλεία και λογισμικά

Τα εργαλεία και τα λογισμικά που χρησιμοποιήθηκαν κατά την υλοποίηση των προγραμμάτων ήταν: το διαδίκτυο, το e-mail, τα MP3, το TwinSpace (μια πλατφόρμα του eTwinning), Powerpoint, Picturetrail, Kizoa, slideshare, smilebox, moviemaker, photobucket,Youtube, φωτογραφίες και ζωγραφιές των παιδιών καθώς και ένα προσωπικό ημερολόγιο των εκπαιδευτικών.

Παρουσίαση των σχεδίων εργασίας

Α. Το σχέδιο εργασίας «Christmas cards»

Σχήμα 1. Christmas cards

Στόχοι:

α.Να κατασκευάσουν τα παιδιά Χριστουγεννάτικές κάρτες με ευχές στην μητρική μας γλώσσα και στα Αγγλικά (από τις εκπαιδευτικούς) και
β.Να τραγουδήσουν ένα Χριστουγεννιάτικο τραγούδι στα Αγγλικά και να εκφράσουν Χριστουγεννιάτικες ευχές που η εκπαιδευτικός θα μεταφράσει στα Αγγλικά.

Διαδικασία της εργασίας

Αφού επιλέξαμε το θέμα και βρήκαμε τα σχολεία με τα οποία θα συνεργαστούμε, προχωρήσαμε στις λεπτομέρειες του σχεδίου εργασίας. Σε πρώτη φάση συζητήσαμε τις λεπτομέρειες με τις συνεργάτες από την Ουγγαρία, Βουλγαρία, Τουρκία, Εσθονία και Ιταλία μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Ορίσαμε ως τελικό χρόνο να σταλούν οι κάρτες στις 3 Δεκεμβρίου και το βίντεο ή power point (προαιρετικό) να είναι στο twinspace πριν τις γιορτές των Χριστουγέννων, ώστε τα παιδιά να είχαν δυνατότητα να βλέπουν τους φίλους τους στην προετοιμασία των Χριστουγέννων.

Στη συνέχεια τα παιδιά δημιούργησαν κάρτες με χαρτόνια, κόβοντας, ζωγραφίζοντας και κόλλοντας διάφορα Χριστουγεννιάτικα σχέδια. Με τη βοήθεια των εκπαιδετικών τα παιδιά εγράψαν ευχές στη μητρική τους γλώσσα αλλά και στα Αγγλικά. Κάθε εκπαιδευτικός είχε στείλει μια λίστα των ονομάτων των παιδιών, έτσι ώστε κάθε παιδί να λάβει ατομική κάρτα με το ονομά του.

Στο τέλος, μαζί με τα παιδιά ετοιμάσαμε τους φακέλους με τις κάρτες και τους στείλαμε μέσω ταχυδρομείου όπως είχαμε αρχικά ορίσει. Η χαρά των παιδιών της τάξης μας ήταν μεγάλη όταν ήρθε ο ταχυδρόμος φέρνοντάς μας μεγάλους φακέλους για το Νηπιαγωγείο. Τελικά το κάθε παιδί έλαβε ατομικές κάρτες με τ' όνομά του από την Τουρκία, Εσθονία, Ιταλία, Ουγγαρία και Βουλγαρία στην Αγγλική γλώσσα και στις γλώσσες των αναφερόμενων χωρών. Οι εκπαιδευτικοί μετέφρασαν τις ευχές.

Κλείνοντας το πρόγραμμα ετοιμάσαμε μια παρουσίαση με τις κάρτες όλων των χωρών που λάβαμε. Τα παιδιά απέκτησαν νέες εμπειρίες και μάθανε τις Χριστουγεννιάτικες ευχές σε διαφορετικές γλώσσες.

Σχήμα 2. Christmas cards

Σχήμα 3. Christmas cards

Σχήμα 4. Christmas cards

Β. Το σχέδιο εργασίας «Magic of tales»

Σκοπός

Να αντιληφθούν τα νήπια ότι το ίδιο παραμύθι μπορούμε («Spirit-Το άγριο άλογο», «Μαδαγασκάρη», «Τα 101 σκυλιά της Δαλματίας») να το βλέπουμε και να το ακούμε όλοι σαν ταινία σε διαφορετικές γλώσσες (Ελληνικά, Ουγγρικά, Πολωνικά και Πορτογαλικά).

Στόχοι

α.Να γνωρίσουν τις γλώσσες άλλων Ευρωπαϊκών χωρών
β.Να αναπτύξουν θετικές στάσεις για συνεργασία
γ.Να αναπτύξουν την αισθητική τους αντίληψη και
δ.Να εκφραστούν μέσα από μουσικές συνθέσεις.

Σχήμα 5. «Magic of tales»

Διαδικασία της εργασίας :

Κατά τη διάρκεια τριών εβδομάδων παρακολουθήσαμε τις ιστορίες- παραμύθια απο(«Spirit- Το άγριο άλογο», «Μαδαγασκάρη», «101 σκυλιά της Δαλματίας») με τους μαθητές σε διαφορετικό είδος εργασιών για κάθε παραμύθι. Στην συνέχεια τα παιδιά χωρίστηκαν σε ομαδες προκειμένου να φέρουν σε πέρας τις παρακάτω δραστηριότητες. Κατά την πρώτη εβδομάδα παρακολουθήσαμε στο Youtube το «Spirit-Το άγριο άλογο» και τα παιδιά ζωγράφισαν τους χαρακτήρες από την ιστορία με διαφορετικές τεχνικές, φτιάξαμε Ινδιάνικα καπέλα και το κάστρο των παραμυθιών.

Τις επόμενες εβδομάδες παρακολουθήσαμε τις ταινίες «Μαδαγασκάρη» και «Τα 101 σκυλιά της Δαλματίας» και κατασκευάσαμε μια αφίσα με θέμα την προστασία των ζώων.

Κατά την παρουσίαση του προγράμματος στους γονείς, εκτός των άλλων ακούσαμε το cd, το οποίο δημιουργήσαμε και τα παιδιά χόρεψαν και τραγούδησαν το ίδιο τραγούδι σε όλες τις γλώσσες των χωρών που συμμετείχαν (Ελλάδα, Πολωνία, Ουγγαρία και Πορτογαλία.)

Σχήμα 5. «Magic of tales»

Σχήμα 6. «Magic of tales»

Σχήμα 7. «Magic of tales»

Σχήμα 8. «Magic of tales»

Γ. Το σχέδιο εργασίας «Easter traditions»

Σκοπός:

Να αποκτήσουν τα παιδιά νέες εμπειρίες και να μάθουν τα έθιμα του Πάσχα διαφόρων χωρών.

Σχήμα 9. «Easter traditions»

Στόχοι:

α.Να γνωρίσουν τις παραδόσεις του Πάσχα σε διάφορες χώρες (Ελλάδα, Αγγλία και Πολωνία)
β.Να αναγνωρίσουν τις ομοιότητες και τις διαφορές κουλτούρας μεταξύ των eTwinning χωρών και
γ.Να εξοικειωθούν με την Αγγλική γλώσσα.

Διαδικασία της εργασίας:

Αφού επιλέξαμε το θέμα με τους συνεργάτες από την Πολωνία και την Αγγλία και ορίσαμε τις δραστηριότητες μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, προχωρήσαμε στο σχέδιο εργασίας. Ξεκινήσαμε με την κατασκευή Πασχαλινών κάρτων και γράψαμε τις ευχές μας στα Ελληνικά και στα Αγγλικά.

Στη συνέχεια, στείλαμε τις κάρτες με το ταχυδρομείο, ώστε τα παιδιά από την Αγγλία και την Πολωνία να τις λάβουν πριν τις γιορτές. (Στο εξωτερικό το Πάσχα γιορτάστηκε μια εβδομάδα πριν από την Ελλάδα.) Επειδή είχαμε αναλάβει ένα Πολιτιστικό πρόγραμμα με θέμα: «Ψωμί, Τέχνη και Πολιτισμός» το εντάξαμε στο «Easter Traditions» και με αφομή αυτό ακολούθησε το ζύμωμα Πασχαλινών κουλουρίων, τα Λαζαράκια και το βάψιμο των αυγών. Τις συνταγές μας δημοσιεύσαμε στο Twinspace (μια πλατφόρμα του eTwinning) όπως και τις φωτογραφίες από τα ζυμώματα και το βάψιμο των αυγών.

Έπειτα φτιάξαμε ένα power point- παρουσίαση από όλες τις Πασχαλινές προετοιμασίες μας μαζί με μια μικρή περιγραφή όσον αφορά τα έθιμα του Πάσχα στην Ελλάδα.

Στο τέλος, με μεγάλη μας χαρά λάβαμε τις κάρτες από την Αγγλία και την Πολωνία και απολαύσαμε τις power point- παρουσιάσεις των προετοιμασιών των παιδιών από τις χώρες αυτές.

o

Σχήμα 10. «Easter traditions»

Σχήμα11. «Easter traditions»

Σχήμα 12. «Easter traditions»

Δ. Το σχέδιο εργασίας «Important days in our life»

Σκοπός

Να ανταλλάξουν εμπειρίες και να αποκτήσουν γνώσεις των πολιτιστικών στοιχείων κάθε χώρας που συμμετείχε στο πρόγραμμα αυτό.

Στόχοι:

α.Να γνωρίσουν σημαντικές ημέρες (εθνικές, τοπικές και άλλες σημαντικές γιορτές της κάθε χώρας) και

β.Να αναγνωρίσουν πολιτιστικές ομοιότητες και διαφορές μεταξύ των eTwinning χωρών (Ελλάδα, Πολωνία και Βουλγαρία).

Διαδικασία της εργασίας :

Κάθε σχολείο έπρεπε να ετοιμάσει μια παρουσίαση (power point ή βίντεο) από τις εθνικές, τοπικές ή από άλλες γιορτές που θεωρούνται σημαντικές. Μαζί με τα παιδιά επιλέξαμε τις φωτογραφίες, καθώς και τα κείμενα τα οποία θα συνόδευαν τις παρουσιάσεις.

Καθ' ολη τη διάρκεια του προγράμματος παρακολουθήσαμε τις εθνικές, τοπικές και άλλες γιορτές της κάθε χώρας που συμμετείχε. Τις παρουσιάσεις αναρτήσαμε στο Twinspace (κοινή πλατφόρμα του eTwinning).

Σχήμα 12. «Important days in our life»

Αξιολόγηση

Τα προγράμματα eTwinning μας άφησαν εξαιρετικές εντυπώσεις, ικανοποίησαν τις προσδοκίες μας ως εκπαιδευτικοί και μας έδωσαν ιδέες πρακτικής εφαρμογής σε διάφορα μαθήματα. Παρατηρήσαμε μια θετική στάση στα παιδιά ως προς το συμμαθητή γιατί οι έννοιες όπως συνεργασία και ομαδική εργασία μπήκαν σε εφαρμογή. Οι ευκαιρίες για δημιουργικότητα, ομαδική εργασία και μοίρασμα ευθυνών γινόταν με ευχάριστο και ελκυστικό τρόπο.

Οι ενότητες είναι ένας σπουδαίος τρόπος για να ξεκινήσει κανείς ένα έργο, παρέχουν κάτι ξεχωριστό ή παίζουν το ρόλο ενός εργαλείου αξιολόγησης για το τέλος.

Μερικές *δυσκολίες* που αντιμετωπίσαμε στην εκτέλεση των δραστηριοτήτων είχαν κυρίως σχέση με την ελλειπή υλικοτεχνική υποδομή και τον εξοπλισμό της τάξης με τεχνικά μέσα όπως κάμερα, δεύτερο Η/Υ, προτζεκτορα, διαδραστικό πίνακα.

Καταλήγοντας, οι προηγούμενες δραστηριότητες είχαν *θετικό αντίκτυπο* στην τάξη μας στους παρακάτω τομείς:

1.Ως προς τους εκπαιδευτικούς

Τις δεξιότητες συνεργασίας με συναδέλφους του ίδιου σχολείου και άλλων χωρών

Την ικανότητά διδασκαλίας σε πολυπολιτισμικά ή πολύγλωσσα περιβάλλοντα

Τις δεξιότητες χρήσης του υπολογιστή στην ανάπτυξη σχεδίων εργασίας

Την ευαισθητοποίηση του προσωπικού του σχολείου σχετικά με τη σημασία της ασφαλούς και υπεύθυνης χρήσης του διαδικτύου και

Την επικοινωνία με σχολεία άλλων χώρων.

2. Ως προς τους μαθητές του Νηπιαγωγείου

Την ανάπτυξη της αυτονομίας των μαθητών και την προαγωγή της συλλογικής εργασίας

Τη βελτίωση των προσωπικών σχέσεων των μαθητών μέσα από την εργασία σε ομάδες

Την επαφή με τις γλώσσες άλλων μαθητών

Την αξιοποίηση της τεχνολογίας για τη μάθηση και

Την οικοδόμηση του αισθήματος του Ευρωπαίου πολίτη στα πλαίσια του σχολείου.

Επίλογος

Η Προστιθέμενη αξία των προγραμμάτων eTwinning οφείλεται κατά την άποψη μας στη διεθνή συνεργασία, στα εργαστήρια των εκπαιδευτικών ώστε να έχουν δυνατότητα να δικτυωθούν, να μοιραστούν εμπειρίες και να αναπτύξουν τις δεξιότητές τους για την Ευρωπαϊκή συνεργασία, χρησιμοποιώντας τις Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ), καθώς και στην ενίσχυση της μαθησιακής εμπειρίας των μαθητών, μεταφέροντας καταστάσεις της πραγματικής ζωής στην τάξη μέσω της επικοινωνίας.

Με δύο λέξεις μπορούμε να πούμε ότι τα οφέλη από τη συμμετοχή στα προγράμματα eTwinning είναι τόσο πολλά, όσα και οι δραστηριότητες που προσφέρονται.

Βιβλιογραφικές αναφορές:

Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών για το Νηπιαγωγείο (ΔΕΠΠΣ 2003), Αθήνα

http://www.etwinning.gr

Christmas cards (13.12.2011),

http://new-twinspace.etwinning.net/web/p67060/home
http://secure.smilebox.com/ecom/openTheBox?sendevent=4d7a45794d6a6b784d446b3d0d0a&blogview=true&campaign=blog_playback_link
http://photopeach.com/album/7glye1?invitecode=701c0f2296

Magic of tales (23.02.2013),

http://new-twinspace.etwinning.net/web/p95291/homepage
http://secure.smilebox.com/ecom/openTheBox?sendevent=4d7a59774f4445314d6a553d0d0a&blogview=true&campaign=blog_playback_link&partner=smilebox
https://www.youtube.com/watch?v=84ZpZwNzCoM
https://www.youtube.com/watch?v=F0wVMTMgh2o
https://www.youtube.com/watch?v=T06iKPjh6VA
https://www.youtube.com/watch?v=DP8qVO-_FLQ
http://s1258.photobucket.com/albums/ii534/paciaat/101kiskutya_zpsb1dbf37e.mp4.html
http://s1258.photobucket.com/albums/ii534/paciaat/quizdom_zpsa7717d5f.mp4.html
https://www.youtube.com/watch?v=kDy9Ts8NgLU

Easter traditions (02.03.2013),

http://new-twinspace.etwinning.net/web/p95409/homepage
http://www.slideshare.net/pahkala/easter-etwinning-2013

http://www.browniebites.net/koulourakia-greek-easter-cookies

http://prezi.com/tr-qyeon02jo/easter-traditions

Important days in our life (13.10.2013),
http://new-twinspace.etwinning.net/web/p99277/homepage
http://www.picturetrail.com/sfx/flicks/preview/8959257
http://prezi.com/k2-ak0a63l5c/kindergarten-panda/#share_email
http://www.slideshare.net/pahkala/ss-30500972
http://secure.smilebox.com/ecom/openTheBox?sendevent=4e4441304d544d784e44493d0d0a&blogview=true&campaign=blog_playback_link&partner=smileboxt

Ο ρόλος προγράμματος eTwinning στην ένταξη, στην απόδοση κινήτρων και στην ανάπτυξη του εύρους των δεξιοτήτων ατόμων με σωματικές και κινητικές αναπηρίες

Πάτρα 14, 15 & 16 Νοεμβρίου 2014

Πέτρου Αργυρούλα[1] , Φιτσάλη Ευγενία[2]

[1] Διδάκτωρ. του Πανεπιστημίου Αιγαίου & Εκπαιδευτικός Δ/θμιας ΠΕ19 στο Ειδικό Γυμνάσιο – Γενικό Λύκειο Αθηνών, , [2]Εκπαιδευτικός δ/θμιας ΠΕ04 στο Ειδικό Γυμνάσιο – Γενικό Λύκειο Αθηνών

roula@rhodes.aegean.gr, efitsal@sch.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η ραγδαία πρόοδος της τεχνολογίας σε συνδυασμό με τα μέχρι τώρα επιστημονικά δεδομένα, καθιστούν αναγκαία τη χρήση της εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης στην εκπαίδευση ατόμων με κινητικές αναπηρίες.

Το Ειδικό Γυμνάσιο Αθηνών σε μια συνεργασία που ξεκινάει από το 2005 και διαρκεί μέχρι και σήμερα, στα πλαίσια του eTwinning παρέχει στους μαθητές του τη δυνατότητα της δημιουργικής έκφρασης, της μάθησης και της συνεργασίας με άλλους μαθητές της Ευρώπης που μοιράζονται παρόμοιες ανησυχίες και αντιμετωπίζουν παρόμοια προβλήματα. Η δεκαετή αυτή συνεργασία μέσω του προγράμματος με τίτλο MixTalent Troubadour Project πέραν των γνωστικών και συναισθηματικών οφελών, παρέχει κίνητρα για την ανάπτυξη των επιπλέον δεξιοτήτων που χαρακτηρίζουν τον κάθε συμμετέχοντα μαθητή, μετατρέποντας τη διδασκαλία σε διασκέδαση και τη μάθηση σε έκφραση.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *eTwinning, MixTalent Troubadour Project, ηλεκτρονική μάθηση, προσβασιμότητα, ποικιλομορφία μαθητών, κίνητρα*

Μορφοποιήθηκε: Γραμματοσειρά: (Προεπιλεγμένη) Times New Roman, Πλάγια, Χρώμα γραμματοσειράς: Μαύρο, Μοτίβο: Διαφανές

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Με τη ραγδαία εξέλιξη της τεχνολογίας, την εξάπλωση και διάδοση, σχεδόν σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης σε όλες της μορφές της, η προσβασιμότητα και η ποικιλομορφία των μαθητών απασχολούν τους ειδικούς και τους ερευνητές. Από την άλλη τα τελευταία χρόνια, η ομαδοσυνεργατική μάθηση κερδίζει συνεχώς χώρο, οι ετερογενείς δε ομάδες αποτελούν κατά τη γνώμη των ειδικών τις καλύτερες ομάδες που προσφέρονται για συνεργασία. Οι μαθητές με πολλαπλές αναπηρίες και/ή κινητικές αναπηρίες είναι ετερογενείς ομάδες λόγω της πληθώρας των παθήσεων αλλά και των συνοδών συμπτωμάτων και συνοδών παθήσεων. Ως αποτέλεσμα, πολλές φορές να παρατηρείται αδυναμία στη συνεργασία ακόμα και μεταξύ ατόμων με την ίδια πάθηση και παραπλήσια συνοδά προβλήματα. Η χρήση της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης αλλά και γενικότερα των Νέων Τεχνολογιών καθιστά τη συνεργασία αποτελεσματικότερη και αποδοτικότερη. (Δημητρακοπούλου, Πέτρου 2012). Δίκτυα που στοχεύουν στην αποτελεσματική χρήση των Καθολικών αρχών Σχεδίασης για τη Μάθηση (ΚΣΜ) αναπτύσσονται στα πλαίσια της «Δια Βίου Μάθησης» σε πανευρωπαϊκό επίπεδο (δίκτυο UDLnet).

Τα προγράμματα eTwinning ήρθαν εξ αρχής να βοηθήσουν τους μαθητές στη μάθηση μέσω συνεργασίας. Κατόπιν με τα παρεχόμενα εργαλεία τους δίνει την ευκαιρία να αναπτυχθούν και να αποκτήσουν δεξιότητες απαραίτητες για τις απαιτήσεις της σημερινής ζωής. Το Ειδικό Γυμνάσιο Αθηνών έχοντας ως γνώμονα τη βελτίωση και την κοινωνικοποίηση των μαθητών του συμμετείχε εξ αρχής στο συγκεκριμένο πρόγραμμα και πιο συγκεκριμένα στο πρόγραμμα με τίτλο *MixTalent Troubadour Project.*

Μορφοποιήθηκε: Γραμματοσειρά: (Προεπιλεγμένη) Times New Roman, Χρώμα γραμματοσειράς: Αυτόματο, Μοτίβο: Διαφανές

ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ…

Το πρόγραμμα MixTalent Troubadour Project είναι ένα διαθεματικό πρόγραμμα σε πέντε(5) γλώσσες Αγγλικά, Γερμανικά, Γαλλικά, Ολλανδικά και Ελληνικά. Οι τροβαδούροι είναι αγόρια και

κορίτσια που εκφράζουν τις καθημερινές τους εμπειρίες. Έτσι και οι συμμετέχοντες στο πρόγραμμα (άτομα που αντιμετωπίζουν σωματικές και κινητικές δυσκολίες) κατά την επιθυμία τους να γίνουν τροβαδούροι της σύγχρονης καθημερινότητας αναζητούν τρόπους δημιουργικής και καλλιτεχνικής έκφρασης μέσω του διαδικτύου και των εργαλείων που παρέχει η τεχνολογία. Η τέχνη, η ιστορία, η γνώση και τεχνολογία (Chat, Email, MP3, Web 2.0 tools, άλλο λογισμικό όπως Powerpoint, βίντεο, φωτογραφίες και σχέδια, Τηλεδιάσκεψη, Δημοσίευση στο Διαδίκτυο κ.α.), γίνονται τα εργαλεία των συμμετεχόντων στο πρόγραμμα με στόχο τη δημιουργία και την άρτια λειτουργία ενός περιβάλλοντος στο οποίο θα υπάρχει ισορροπία και αξιοποίηση όλων των ταλέντων και των δυνατοτήτων των συμμετεχόντων και κυρίως των παιδιών και των εφήβων που αντιμετωπίζουν σωματικά και κινητικά προβλήματα. Η συνταγή του προγράμματος: αναμιγνύονται δυνατότητες και όρια στο ταλέντο και συνεργάζονται μυαλό, καρδιά, χέρια. Το σλόγκαν του προγράμματος είναι «Σκέφτομαι – Αισθάνομαι - Δημιουργώ» και άρα, «Είμαι ζωντανός και ενεργός πολίτης». Ένας από τους βασικούς στόχους του προγράμματος είναι η συνεργασία μέσω διαδικτύου και η ελεύθερη έκφραση των συμμετεχόντων.

Το έργο λόγω της ευαισθησίας και των θεμάτων που διαχειρίζεται αλλά και των ικανοτήτων του ιδρυτικού μέλους από την Ολλανδία Greet Meesen έχει γνωρίσει πολλές διακρίσεις στο ευρωπαϊκό κοινοβούλιο και έχει κερδίσει πολλές συνεργασίες και υποστήριξη από διακεκριμένες προσωπικότητες του Ευρωπαϊκού κοινοβουλίου και των γραμμάτων. Περισσότερα για το έργο στους διαδικτυακούς ιστότοπους: http://desktop.etwinning.net/projects/project/6613 και http://www.macadam.nl .

ΣΥΧΡΟΝΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ - ΑΝΑΠΗΡΙΑ

Η χρήση των τεχνολογικών επιτευγμάτων στην ειδική αγωγή έχει αποτελέσει πεδίο έρευνας έτσι ένα σύνολο ερευνών έχουν πραγματοποιηθεί και εξακολουθούν να πραγματοποιούνται σε αυτόν τον τομέα, δεδομένων των αναγκών της ένταξης και της ενσωμάτωσης. Έρευνες τόσο στην Ελλάδα (Πέτρου, Δημητρακοπούλου Αγ. 2003; 2006; 2012) όσο και στο εξωτερικό (Bower & Tuffin, 2003) κατέδειξαν θετικές επιδράσεις του διαδικτύου, των ΤΠΕ στην αυτοεκτίμηση/αυτό-εικόνα των ατόμων με σωματικές αναπηρίες. Επηρεάζει σημαντικά τη διαμόρφωση της αυτοεικόνας τους, συμβάλλει στην κοινωνικοποίησή τους και συνδέεται με τη βελτίωση της αυτοεκτίμησής τους. Επιπλέον επηρεάζει τη στάση του γενικότερου συνόλου προς τα Α.Μ.Ε.Α., διαμορφώνει καταστάσεις και δίνει ευκαιρίες. Από την άλλη μελέτες δείχνουν ότι η αποτελεσματικότητα της συνεργατικής μάθησης εξαρτάται από πολλαπλούς παράγοντες όπως: η σύνθεση ομάδας (μέγεθος, ηλικία, φύλο, ετερογένεια...), τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα, τις γνωστικές απαιτήσεις του μαθησιακού στόχου, τα μέσα επικοινωνίας (Dillenbourg, 2002). Αντί του συντονισμού των όρων που καθορίζουν τις αλληλεπιδράσεις της ομάδας με έμμεσο τρόπο, οι μελετητές προσπαθούν άμεσα να επηρεάσουν τις αλληλεπιδράσεις, αυξάνοντας τη συχνότητα των κοινωνιογνωστικών συγκρούσεων, που ενθαρρύνουν την επιχειρηματολόγηση και τη χρήση διαμορφούμενων εξηγήσεων, ενισχύοντας την αμοιβαία κατανόηση και την οικοδόμηση νέας γνώσης. Η χρήση διαδικτυακών πλατφόρμων καθώς και των σωστά οργανωμένων και προσβάσιμων blogs ενισχύουν προς την κατεύθυνση αυτή, βάση ερευνών.

Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση χρησιμοποιείται ευρύτατα σε πολλούς τομείς στην εκπαίδευση τόσο την πανεπιστημιακή (Spatariu 2004, Green 2000) όσο και στον χώρο εκπαίδευσης των εργαζομένων διαφόρων επιχειρήσεων και στη δια βίου εκπαίδευση των ενηλίκων στο εξωτερικό αλλά και πρόσφατα στο εσωτερικό. Ερευνητικά ευρήματα έδειξαν ότι η χρήση δικτυακής πλατφόρμας κατάλληλα σχεδιασμένης είναι απαραίτητη στις σχολικές μονάδες Ειδικής Αγωγής. Εφόσον φαίνεται ότι συμβάλλει στην υπέρβαση των φυσικών δυσκολιών, στην αξιοποίηση της μη λεκτικής επικοινωνίας, όπου αυτό είναι δυνατόν, και κυρίως ενισχύει τη συνεργασία, απομονώνοντας τυχόν αρνητικές παρεμβάσεις που θα δημιουργούσαν πρόβλημα στην αναπτυσσόμενη προσωπικότητα του ανάπηρου εφήβου και συμβάλλοντας στην ενίσχυση των θετικών στοιχείων αυτής. Ως εκ τούτου μπορεί να οδηγήσει στον σχεδιασμό αποτελεσματικών ρυθμίσεων μέσα στο πλαίσιο του σχολικού περιβάλλοντος αλλά και των εκπαιδευτικών παρεμβάσεων για τη βελτίωση της παρεχόμενης εκπαίδευσης (Πέτρου Αργ. 2012; Petrou Arg., Dimitrakopoulou Ag. 2014). Παρόμοια τα αποτελέσματα για χρήση της επαυξημένης πραγματικότητας στη διδακτική των φυσικών επιστημών για μαθητές με σωματικές αναπηρίες (Πέτρου Αργ., Σωτηρίου Σοφ. 2007; Arvanitis Th., Petrou Arg., Knight J., Savas St., Sotiriou S. et 2007; Petrou Arg., Sotiriou S., Arvanitis Th., Knight J. 2007; κ.α).

ETWEENING ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Η εκπαίδευση από απόσταση μέσω του διαδικτύου (Internet) μπορεί να είναι προσιτή σε μαθητές κάθε ηλικίας ανά τον κόσμο. Στο παρελθόν η προσπάθεια για εκπαίδευση από απόσταση γινόταν από τη μεριά των εκπαιδευτών με την εκτύπωση του διδακτικού υλικού. Με τη βελτίωση της ποιότητας της τηλεόρασης χρησιμοποιήθηκαν τα μαθήματα μέσω της τηλεόρασης (αποτέλεσμα αυτού και η εκπαιδευτική τηλεόραση). Η συμμετοχή των ατόμων με ειδικές ανάγκες στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση, είναι κάτι παραπάνω από θέμα ηθικό και έχει διασφαλιστεί, είναι δε πλέον κατοχυρωμένο και από νομοθετικής πλευράς. Διεθνείς Οργανισμοί όπως ο οργανισμός Americans with Disabilities Act (ADA) νομοθέτησαν ότι για κανένα λόγο δεν θα πρέπει τα άτομα με αναπηρίες να αποκλείονται από τα δημόσια έργα και τη δημόσια εκπαίδευση άμεσα ή έμμεσα. Σήμερα ο εκπαιδευτικός/εκπαιδευτής μπορεί να συμμετέχει μέσω τηλεδιάσκεψης (videoconference) με μία τάξη γεμάτη μαθητές σε πραγματικό χρόνο. Στην αρχή τα μαθήματα μέσω διαδικτύου (online) χρησιμοποιούσαν ηλεκτρονικό ταχυδρομείο κατά κύριο λόγο και web-based[1] οδηγίες. Κάνοντας χρήση του διαδικτύου και των βασικών εργαλείων επικοινωνίας και πληροφορίας ξεκίνησε και το eTwinning για να συμβάλει στην εξέλιξη και τη βελτίωση των συμμετεχόντων μαθητών μέσα από κοινές εκπαιδευτικές πρακτικές διαφόρων ευρωπαϊκών κρατών και την ανάπτυξη της συνείδησης του Ευρωπαίου πολίτη για να εξελιχθεί στη μορφή που έχει σήμερα.

Μορφοποιήθηκε: Ελληνικά

Όπως προαναφέρθηκε στο πρόγραμμα MixTalent Troubadour Project συμμετέχει την τελευταία δεκαετία το Ειδικό γυμνάσιο Αθηνών με πολλά έργα κοντά στα ενδιαφέροντα στις δυνατότητες και στις ανησυχίες των μαθητών. Η συμμετοχή αυτή αξιολογήθηκε επανειλημμένως (από την έναρξη του προγράμματος έως και σήμερα) ως προς τον τρόπο και τον βαθμό της εμπλοκής των νέων τεχνολογιών στην εκπαιδευτική διαδικασία αλλά και τον βαθμό βελτίωσης της εκπαιδευτικής πραγματικότητας των μαθητών με κινητικές αναπηρίες. Μελετήθηκαν οι πιθανές αλλαγές στη δυναμική της εκάστοτε συμμετέχουσας ομάδας μέσω κοινωνιογραμμάτων (κατά Moreno) αλλά και κοινωνιογραμμάτων που προέκυψαν από SNA εργαλεία. Η διαδικασία αξιολογήθηκε και μέσω ερωτηματολογίων που διανεμήθηκαν κατά το τέλος του εκάστοτε προγράμματος στους συμμετέχοντες μαθητές.

Οι μαθητές που συμμετείχαν άνηκαν κατά κύριο λόγο στην κατηγορία των εκπαιδεύσιμων χωρίς να αποκλείονται και μαθητές που ανήκαν στην κατηγορία των μη εκπαιδεύσιμων εφόσον άνηκαν στην επιλεγμένη τάξη. Εκπαιδεύσιμα θεωρούνται τα παιδιά που λόγω ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών δεν είναι σε θέση να ωφεληθούν επαρκώς από το πρόγραμμα του κανονικού σχολείου, παρουσιάζουν όμως δυνατότητες ανάπτυξης, όπως: 1) δυνατότητα εκπαίδευσης στα σχολικά μαθήματα, αλλά σε μικρό βαθμό, 2) δυνατότητα εκπαίδευσης στην κοινωνική προσαρμογή, σε σημείο που να μπορούν να γίνουν ανεξάρτητα μέλη της κοινότητας που ανήκουν, και 3) δυνατότητα για ελάχιστη επαγγελματική επάρκεια, σε τέτοιο βαθμό, ώστε αργότερα ως ενήλικοι να είναι σε θέση να συντηρούνται από την εργασία τους ολικά ή μερικά. Υπήρξαν και κάποια αποτελέσματα για κάποιες παραμέτρους, όπως η επίδραση των εργαλείων στην ανάπτυξη των ικανοτήτων αυτορρύθμισης από την πλευρά των μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Η αξιολόγηση των μελετηθέντων εργαλείων ως προς τη συμβολή τους στην εκπαιδευτική πραγματικότητα γίνεται μέσα από την αξιολόγηση των μαθητών (τόσο στο μάθημα της Πληροφορικής όσο και στις φυσικές επιστήμες) από τους εκπαιδευτικούς, αλλά και την αξιολόγηση της νέας διαμορφωμένης κατάστασης τόσο μέσα στην τάξη όσο και στο ευρύτερο σχολικό περιβάλλον. Πέραν της διαπιστωθείσας βελτίωσης των σχέσεων και της εύρεσης νέων τρόπων επικοινωνίας παρατηρήθηκε και βελτίωση στο μαθησιακό επίπεδο των μαθητών, μέσω της διδασκαλίας και της χρήσης των εργαλείων επικοινωνίας αλλά και της πλατφόρμας προσομοίωσης που μελετήθηκε και υιοθετήθηκε στο πλαίσιο της έρευνας.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Τα αποτελέσματα της συμμετοχής των μαθητών του Ειδικού Γυμνασίου – Λυκείου Αθηνών στο συγκεκριμένο πρόγραμμα από το 2005 μέχρι και σήμερα προέρχονται από αξιολόγηση των 260 μαθητών (εκπαιδεύσιμων και μη- υπερτερούν οι λεγόμενοι εκπαιδεύσιμοι) που συμμετείχαν όλα αυτά τα χρόνια. Η αξιολόγηση στηρίχθηκε στην παρατήρηση, την δημιουργία κοινωνιογραμμάτων όπως προαναφέρθηκε, σε ερωτηματολόγια αλλά και συνεντεύξεις. Μέσα από τη συμμετοχική παρατήρηση οι εκπαιδευτικοί ερευνητές κατέγραψαν τις αλλαγές στους μαθητές τόσο στο γνωστικό όσο και στο

[1] Με τον όρο web-based εννοείται ότι προκειμένου να λειτουργήσει μια εφαρμογή, ο χρήστης χρειάζεται μόνο έναν πλοηγητή διαδικτύου (internet explorer, safari, google chrome, opera, mozila firefox κτλ).

συμμετοχικό κομμάτι, διατηρώντας ημερολόγια και καταγράφοντας συμβάντα σημαντικά για την εκπαιδευτική διαδικασία και την εξατομικευμένη προσέγγιση (όπου αυτή κρίθηκε απαραίτητη). Ως προς το είδος της αναπηρίας οι συμμετέχοντες μαθητές καλύπτουν μεγάλο εύρος π.χ. μυοπάθειες (Duchene, Becker), δισχιδής ραχίτιδα, εγκεφαλοπάθεια, εγκεφαλική παράλυση, ημιπληγίες, μετατραυματικά, αθρωγρυπώσεις, στα περισσότερα δε υπήρχαν και συνοδά προβλήματα όπως αμβλυωπία, προβλήματα ακοής, μαθησιακά προβλήματα. Σε πολλές περιπτώσεις οι μαθητές ήταν δίγλωσσοι. Η ποιοτική αξιολόγηση του προγράμματος στο τέλος κάθε επιμέρους έργου έδωσε θετικά και ενθαρρυντικά δεδομένα για όλες τις ομάδες καθώς παρατηρήθηκε άμεση εξοικείωση για όλες τις ομάδες λειτουργικότητας με διαφορετικό ρυθμό για την κάθε μία, καθώς και επίτευξη όλων των τεθέντων στόχων σε μεγάλο βαθμό. Πιο συγκεκριμένα:

Μορφοποιήθηκε: Ελληνικά

Για την ομάδα των εκπαιδεύσιμων μαθητών παρατηρήθηκε:

- βελτίωση επικοινωνιακών ικανοτήτων,
- υιοθέτηση θετικών κοινωνικών συμπεριφορών,
- ανάπτυξη κριτικής σκέψης και επιχειρηματολογίας πάνω σε καίρια ζητήματα,
- ανάπτυξη μηχανισμών ανάλυση και σύνθεσης προβλημάτων,
- δυνατότητα γενίκευσης των νέων γνώσεων,
- βελτίωση της χρήσης της αγγλικής γλώσσας,
- υιοθέτηση θετικών κοινωνικών συμπεριφορών.

Για την ομάδα των μαθητών που ανήκουν στους μη εκπαιδεύσιμους παρατηρήθηκε:

- αύξηση προσοχής,
- χρήση εναλλακτικών επικοινωνιακών δεξιοτήτων,
- υιοθέτηση θετικών κοινωνικών συμπεριφορών,
- βελτίωση κοινωνικοποίησης,
- καλλιέργεια εναλλακτικών τρόπων έκφρασης (ζωγραφική, μουσική με τη χρήση κατάλληλων προγραμμάτων και υποστηρικτικής τεχνολογίας).

Και στις δύο ομάδες παρατηρήθηκε:

- Βελτίωση της αυτοεικόνας των συμμετεχόντων μαθητών.
- Μαθητές με μαθησιακά προβλήματα, λόγω περιβαλλοντικών παραγόντων (εγκατάλειψη σε ίδρυμα, οικογενειακό περιβάλλον με αρκετά προβλήματα και/η βεβαρημένο ιστορικό) με τη χρήση αρχικά των εργαλείων και του διαδικτύου αλλά και με την πλατφόρμα του έργου παρουσίασαν αισθητή βελτίωση. Αποτέλεσμα της αύξησης των ερεθισμάτων, της δυνατότητας ελεύθερης έκφρασης των σκέψεων και των συναισθημάτων, της δυνατότητας διαπραγμάτευσης άλλων θεμάτων πέραν της «περιορισμένης» πραγματικότητας επακόλουθο της κατάστασής τους.
- Η έλλειψη κοινωνικών ρόλων και η ασύγχρονη φύση των μέσων επικοινωνίας παρέχει πλήρη και ίση συμμετοχή στις ομαδικές δραστηριότητες μέσα σε ένα καλά οργανωμένο περιβάλλον. Η δυνατότητα επαφής με άλλους χωρίς διαφορές και διακρίσεις συνέβαλε στη βελτίωσή τους και στην εξωτερίκευση του καλύτερού τους εαυτού. Επιπλέον, η ίδια ανάγκη τούς οδήγησε (σαν ευγενής άμιλλα) στην προσπάθεια για διαρκή προσπάθεια βελτίωσης και γνώση της επικαιρότητας. Μαθητές με χαμηλή αυτοεκτίμηση βρήκαν τη δύναμη να εκφραστούν ελεύθερα και να πιστέψουν ότι μπορούν και μόνοι τους να τα καταφέρουν και να πετύχουν πολλά.
- Επιβεβαιώθηκαν έρευνες που έχουν δείξει ότι τα CMC, λόγω του ότι στηρίζονται αποκλειστικά στη χρήση κειμένου, προστατεύουν τα στοιχεία που σχετίζονται με την κοινωνική κατάσταση, τη φυσική κατάσταση και οποιαδήποτε μορφής διαφορετικότητα, έτσι τα Α.Μ.Ε.Α. ενισχύονται σε ίση συμμετοχή σε διαδικτυακές επικοινωνίες. Αυτό ενισχύεται από το γεγονός ότι είναι δυνατόν να γνωρίζει κάποιος τον χρόνο εγγραφής του

μηνύματος που εμφανίζεται στην οθόνη, οι απαντήσεις και άρα και οι προσωπικότητες κρίνονται από τις εκφραζόμενες ιδέες και σκέψεις παρά από το όνομα του συγγραφέα.

- Η παροχή δυνατότητας επικοινωνίας μεταξύ τους αλλά και με τον εκπαιδευτικό για την επίτευξη ενός στόχου, έδωσε τη δυνατότητα για μια συνεργατική διαδικασία μάθησης. Η χρήση των εργαλείων συμβάλουν στο πιο εύκολο μοίρασμα αλλά και συγκομιδή υλικού κατά μια μαθησιακή διαδικασία και μάλιστα με περισσότερες πληροφορίες ειδικές και γενικές και με λιγότερο κόπο και σε λιγότερο χρόνο.
- Το εμπόδιο της φυσικής παρουσίας υπερνικάται, οι μαθητές πλέον μπορούν να επικοινωνήσουν ακόμα και αν δεν είχαν φυσική παρουσία και ανεξάρτητα χωρίς τη συμμετοχή και τις παρεμβολές τρίτων. Αυτό συμβάλει σε αυτονομία αλλά και αυτορρύθμιση, καθένας από τους μαθητές αναλαμβάνει την ευθύνη για τη γνώση που προσλαμβάνει και προβαίνει, εφόσον κρίνει ότι χρειάζεται, σε συμπληρωματικές διευκρινίσεις ή επιπλέον εργασία ή ακόμα και σε περαιτέρω επικοινωνία με τα μέλη της τάξης του.
- Η συμμετοχή τους στο έργο και η ύπαρξη προθεσμιών συνέβαλε στο να γίνουν πιο οργανωτικοί, πιο λειτουργικοί, πιο υπεύθυνοι.
- Το σύνολο των μαθητών έκριναν ως θετική τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα, επιθυμούσαν τη συνέχιση του προγράμματος με την έναρξη της νέας σχολικής χρονιάς. Η συναλλαγή και η συνεργασία με συνομήλικους μαθητές της Ευρωπαϊκής ένωσης, η αποδοχή τους από αυτούς, η έμπνευση που τους παρείχε μια εκ των ιδρυτών η Greet Meesen, η παρουσία μιας διαφορετικής οπτικής πάνω στις δυνατότητες έκφρασης αλλά και στην αναπηρία λειτούργησε θετικά και ως έμπνευση για τους συμμετέχοντες μαθητές. Η κατάθλιψη που υπήρχε σε κάποιους από αυτούς, είτε λόγω της ραγδαίας εξέλιξης της ασθένειας τους (π.χ. μυοπάθειες τύπου Duchene) είτε λόγω της γενικότερης εγκατάλειψής τους από το περιβάλλον τους, η οποία λειτουργούσε ως τροχοπέδη σε οποιαδήποτε δραστηριότητα, περιορίστηκε και σε κάποιες περιπτώσεις σχεδόν εξαλείφθηκε. Η προβολή και η αναγνώριση του έργου τους και οι διακρίσεις που λάμβαναν τόσο από του συνόλου των συμμετεχόντων σχολείων όσο και από το Ευρωπαϊκό κοινοβούλιο (π.χ. βράβευση το 2011 από την οποία όλοι οι συμμετέχοντες έλαβαν προσωπική έγγραφη μνεία) λειτούργησε ως κίνητρο για περαιτέρω μάθηση αλλά και εφαλτήριο για συμμετοχή σε διάφορες δραστηριότητες. Το μεγαλύτερο μέρος των μαθητών απέκτησε αυτοπεποίθηση και κατόρθωσε να υπερβεί τους περιορισμούς που έθετε το σωματικό/κινητικό τους πρόβλημα επιδιώκοντας τη συμμετοχή τόσο σε εκπαιδευτικές που πραγματοποιούνταν στα πλαίσια του σχολείου αλλά και καλλιτεχνικές από άλλα σωματεία στα οποία είναι μέλη (θεατρικά, εικαστικά κτλ.). Τέλος, αξίζει να αναφερθεί ότι μέρος των μαθητών που συμμετείχαν στο πρόγραμμα και προχώρησαν στις σπουδές τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση διακρίθηκε και κατά τη διάρκεια αυτών αλλά και κατά τη διάρκεια των μεταπτυχιακών τους σπουδών τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό, αλλά και σε αθλητικές δραστηριότητες σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.

ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΠΡΟΕΚΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ

Σύμφωνα με τα παραπάνω γίνεται κατανοητό ότι η συμμετοχή των μαθητών με σωματικές και κινητικές αναπηρίες σε προγράμματα eTwinning κατάλληλα σχεδιασμένα ώστε να αναδεικνύουν τις δυνατότητες τους και τις εναλλακτικές μορφές έκφρασης τους παρέχει θετικά εναύσματα για επιπλέον εξέλιξη, και αυτενέργεια. Επιφέρει σημαντικά οφέλη κατά την εκπαιδευτική διαδικασία, τόσο σε επίπεδο καλλιέργειας και ανάπτυξης βασικών γνωστικών δεξιοτήτων, όσο και στην προαγωγή της κοινωνικοποίησης και της ομαλής ένταξής τους στο κοινωνικό και σχολικό περιβάλλον, την ευαισθητοποίηση και την έκφραση σε καίρια σύγχρονα ζητήματα (παιδική φτώχεια, δημοκρατία και οι κίνδυνοι που την απειλούν, παιδικά δικαιώματα κ.α.). Στα σημαντικότερά του, ίσως, οφέλη

συγκαταλέγεται και η δυνατότητα εξατομίκευσης της διδασκαλίας ώστε να ανταποκρίνεται στις ανάγκες και το επίπεδο του εκάστοτε μαθητή, με βασικούς πυλώνες στην εκπαιδευτική χρήση του να αποτελούν η απόδοση κινήτρων, μέσω της χρήσης σύγχρονων εργαλείων(WEB 2.0), η επιβράβευση και η ανατροφοδότηση.

Η συνέχιση του προγράμματος η συνεχής ανανέωση του τόσο ως προς τα χρησιμοποιούμενα εργαλεία αλλά και ως προς τη θεματολογία κρίνεται επιτακτική. Η συνεχής παρακολούθηση και αξιολόγηση των συμμετεχόντων μαθητών θα αποφέρει επιπλέον αποτελέσματα που θα συμβάλουν στον αρτιότερο σχεδιασμό ολοκληρωμένων περιβαλλόντων τα οποία θα ανταποκρίνονται στην αρχή της ποικιλομορφίας της μάθησης και θα παρέχουν ίσες ευκαιρίας έκφρασης και μάθησης για όλους.

Μορφοποιήθηκε: Γραμματοσειρά: Times New Roman, Έντονα

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Arvanitis Th., Petrou Arg., Knight J., Savas St., Sotiriou S., Gargalakos M. & Gialouri El., *Human factors and qualitative pedagogical evaluation of a mobile augmented reality system for science education used by learners with physical disabilities,* Springer London, Journal : Personal and Ubiquitous Computing, 1617-4909 Print ISSN, 1617-4917 Online ISS

Bowker N., Tuffin K., Using the Online Medium for Discursive Research About People With Disabilities, 2003 , http://www.uk.sagepub.com/jamesandbusher/Bowker,%20N.%20and%20Tuffin,%20K.pdf

Bowker N. What it means to be online for people with disabilities, Massey University, N. Zealand, 2003

Dillenbourg, P. (2002). The risks of blending collaborative learning with instructional design Over-scripting CSCL, In P. A. Kirschner (Ed). Three worlds of CSCL. Can we support CSCL (pp. 61-91). Heerlen, Open Universiteit Nederland.U.S. Department of Education.

European Agency (2006) EuroNews on Special Needs Education, issue no. 10

Lokman I. Meho, E-Mail Interviewing in Qualitative Research: A Methodological Discussion, School of Library and Information Science, Indiana University, http://eprints.rclis.org/8377/1/email-interviewing.pdf

Petrou Arg.,Sotiriou S., Arvanitis Th.,Knight Th., The use of formal and Informal Learning Enviroments by students with Physical difficulties, Proceedings at CEUR-WR.org VOL 387, http://sunsite.informatik.rwth-aachen.de/Publications/CEUR-WS/VOL-387/

Petrou Arg., Dimitracopoulou Agg., Use of cooperative learning scenarios in Computer Teaching for students with disabilities though an Internet Platform, Proceedings at CEUR-WR.org VOL 387, http://sunsite.informatik.rwth-aachen.de/Publications/CEUR- WS/VOL-387/

Petrou Arg., Dimitracopoulou Agg., Use of cooperative learning scenarios in Computer Teaching for students with disabilities through an E-learning platform – results of study, in INTED2014 Proceedings, **Pages:** 2448-2457, 2014, **ISBN:** 978-84-616-8412-0, **ISSN:** 2340-1079

Spatariu A, Hartley K, Bendixen ΛΔ., Defining and Measuring Quality in Online Discussions, The Journal of Interactive Online Learning 2 (4), 1-15, 2004, ISSN: 1541-4914

Πέτρου Αργ. "E-Tweening συνεργασία Mix Talent Troubadours 2007", Ημερίδα ΥΠΕΠΘ «Υποστηρικτικές Τεχνολογίες Πληροφορικής στην Εκπαίδευση Ατόμων με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες», Αθήνα Μαρτιος 2007, http://www.ypepth.gr/ktp/download/amea/imerida_9-3-2007/etwinning_1.pdf)

Πέτρου Α. & Δημητρακοπούλου Α. (2004) Αξιοποίηση των εργαλείων επικοινωνίας από τα παιδιά με σωματικές αναπηρίες, Στο (Επιμ) Ν. Τζιμόπουλος. 3ο Συνέδριο των ΤΠΕ στη Διδακτική Πράξη, Σύρος, Μάιος 2003, ΕΤΠΕ

Πέτρου Αργ., Δημητρακοπούλου Αγγ., Χρήση σεναρίων συνεργατικής μάθησης για τη Διδακτική της Πληροφορικής για μαθητές με κινησιακές αναπηρίες μέσω Διαδικτυακής Πλατφόρμας, 1ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ειδικής Αγωγής με διεθνή συμμετοχή με θέμα : Η Ειδική Αγωγή στην Κοινωνία της Γνώσης, Αθήνα Φιλοσοφική Σχολή Ε.Κ.Π.Α., Απριλίου 2007

Πέτρου Αργ., Δημητρακοπούλου Αγγ., Αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών και εργαλείων επικοινωνίας από τα παιδιά με σωματικές αναπηρίες – αποτελέσματα έρευνας, Θέματα Ειδικής Αγωγής (τχ. 30&31/ 2004-2005), Αθήνα

Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων. Εκπαιδευτικό Λογισμικό για άτομα με μαθησιακές δυσκολίες. Ανακτήθηκε στις 15 Ιανουαρίου 2013 από τη διεύθυνση http://e-yliko.gr/htmls/amea/amea_soft.aspx

- Http://www.udlnet-project.eu Ανακτήθηκε στις 4 Οκτωβρίου 2014
- http://desktop.etwinning.net/projects/project/6613, Ανακτήθηκε στις 2 Οκτωβρίου 2014
- http://www.macadam.nl Ανακτήθηκε στις 5 Οκτωβρίου 2014
- http://muir.massey.ac.nz/bitstream/handle/10179/262/01front.pdf?sequence=2 Ανακτήθηκε στις 5 Οκτωβρίου 2014
- http://twinblog.etwinning.net/5653/posts/?CYBQCQBTBXEXBS Ανακτήθηκε στις 5 Οκτωβρίου 2014
- http://twinblog.etwinning.net/5653/posts/?AUAVCQBRBXFSDY Ανακτήθηκε στις 5 Οκτωβρίου 2014

Η τέχνη και η τεχνολογία ως παιδαγωγικά εργαλεία για την καλλιέργεια της κριτικής σκέψης και της συνεργατικότητας μαθητών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης

Ελένη Πρίτσα[1]

[1] Μουσικολόγος Α.Π.Θ., Εκπαιδευτικός ΠΕ 16, 1ο & 12ο Δημοτικά Σχολεία Καρδίτσας
elenpritsa@yahoo.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην παρούσα εργασία περιγράφονται δραστηριότητες που πραγματοποίησαν μαθητές πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, με αφορμή ευρωπαϊκά προγράμματα. Χρησιμοποιήθηκαν οι τέχνες της μουσικής και των κόμικς και αξιοποιήθηκαν ηλεκτρονικά εργαλεία σε όλα τα στάδια, από την αρχική προσέγγιση του θέματος «γνωριμία με την Ευρωπαϊκή Ένωση», έως τη δημιουργία των τελικών προϊόντων και τη διάχυσή τους.

Οι μαθητές εργάστηκαν ομαδικά, σε δραστηριότητες βιωματικού χαρακτήρα, ενώ έγινε προσπάθεια δια-θεματικής προσέγγισης, εμπλέκοντας γνωστικά αντικείμενα όπως μουσική, πληροφορική, ιστορία, γεωγραφία, κοινωνική-πολιτική αγωγή και ξένες γλώσσες. Κατά τις δραστηριότητες δόθηκε ανθρωποκεντρική κατεύθυνση στη γνωριμία των μαθητών με την Ευρωπαϊκή Ένωση ώστε να αποδεχθούν και να σεβαστούν τη διαφορετικότητα, να αναπτύξουν αισθήματα ενάντια στην ξενοφοβία και τον ρατσισμό και να αναπτύξουν την κριτική τους σκέψη και δεξιότητες ως προς τα εμπλεκόμενα γνωστικά αντικείμενα, την αυτό- και την ετερο-αξιολόγηση.

Αποτέλεσμα των δραστηριοτήτων ήταν η παρομοίωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης από τους μαθητές με μια χορωδία και ο συσχετισμός της ιδέας της ειρηνικής συνύπαρξης με το τραγούδι "Imagine" του J. Lennon. Έτσι, η σύντομη ψηφιακή εικονογραφημένη ιστορία (comic strip) που δημιουργήθηκε, τιτλοδοτήθηκε «Σαν μια ... χορωδία» και τα δύο τραγούδια, "We are all friends" και "All Europe together". Η διαδικασία ολοκληρώθηκε με την αξιολόγηση της διαδικασίας και των προϊόντων από τους μαθητές – δημιουργούς.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *μουσική, σχολικό κόμικ, ρατσισμός, ξενοφοβία*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στη σημερινή εποχή, οι περισσότερες δραστηριότητες των παιδιών συνδέονται με την τεχνολογία και κυρίως με την πληροφορική. Αποτελεί λοιπόν υποχρέωση των διδασκόντων να ενημερώνονται στον τομέα αυτό και να αξιοποιούν τα ηλεκτρονικά εργαλεία που παρέχονται στο σχολείο, δίνοντας μία άλλη διάσταση στη διδασκαλία του αντικειμένου τους. Όταν μάλιστα το αντικείμενό τους είναι καλλιτεχνικό, το αποτέλεσμα της έκφρασής του με ηλεκτρονικά εργαλεία, προκαλεί το ενδιαφέρον των μαθητών, τους εμπνέει και διευκολύνει τη μάθηση.

Οι τέχνες μπορούν να συμβάλουν στην ανάπτυξη της κριτικής σκέψης και της συνεργατικότητας. Μορφές τέχνης οικείες και κατανοητές, οπότε κατάλληλες για τα παιδιά πρώτης σχολικής ηλικίας, είναι η μουσική και οι εικονογραφημένες ιστορίες. Μέσω αυτών, η εκπαιδευτική πρακτική αποκτά μία ενδιαφέρουσα νέα διάσταση που προωθεί τη δημιουργική φαντασία, ανοίγοντας καινούργιους κόσμους στα μάτια εκπαιδευτικών και μαθητών. Ο ήχος, η κίνηση, το υλικό, το χρώμα, η θεατρική δράση και η εκφραστικές τους δυνατότητες προσφέρονται ως καμβάς διδακτικών μέσων και συμπεριφορών (Σωτηροπούλου-Ζορμπαλά, 2004). Η συμμετοχή των μαθητών σε συνθετικές εργασίες και καλλιτεχνικές δραστηριότητες, αποτελεί νέα μορφή προσέγγισης της εκπαίδευσης και ως τέτοια προκαλεί το ενδιαφέρον των διδασκόμενων. Είναι γενικά παραδεκτό ότι νέες προσεγγίσεις στην παρουσίαση και στην ανάλυση των γνωστικών αντικειμένων στην εκπαίδευση, προσφέρουν ευχαρίστηση μέσα από τη γνώση και αξιοποιούν τη φυσική περιέργεια των παιδιών, προβάλλοντας τη δημιουργικότητά τους και βελτιώνοντας την ικανότητα επικοινωνίας. Ο μοναδικός, πρωτότυπος και πολυσήμαντος τρόπος έκφρασης κάθε μορφής τέχνης, συμβάλλει στην ελκυστικότητα αυτής της επικοινωνίας με το να την εμπλουτίζει και να της δίνει χρώμα, ήχο, κίνηση και εικόνα. Συνθέτει μια ατμόσφαιρα ποιότητας, πλαισιώνει αισθητικά τον λόγο, ισχυροποιεί το μήνυμα, εξοπλίζει θαυμάσια το διδακτικό «ρεπερτόριο» του δασκάλου (Αργυρίου, 2014).

Ο Bruner (1996) θέτει για πρώτη φορά το ζήτημα του πολιτισμικού καθορισμού της εκπαίδευσης, θεωρώντας ότι με αυτόν τον τρόπο καλλιεργούνται και επαυξάνονται, όχι μόνο τα όρια της νόησης και της σκέψης, αλλά της επικοινωνίας και της αλληλοκατανόησης. Στο πλαίσιο της αισθητικής εκπαίδευσης, ο πολιτισμός και οι γνωστικές δραστηριότητες συλλαμβάνονται ως «πραγματικότητες» που αλληλοεπηρεάζονται. Η γλώσσα λαμβάνει ρόλο διαμεσολαβητικό και έτσι η μάθηση αποκτά μεγάλη δυναμική (Σωτηροπούλου-Ζορμπαλά, 2004; Steiner, 1997).

Η μουσική, είναι ένα είδος τέχνης πολύ ευχάριστο για τα παιδιά όλων των ηλικιών. Σήμερα, διδάσκεται στα περισσότερα σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης της χώρας μας, ωστόσο μπορεί να αποτελέσει και ένα πολύ χρήσιμο εργαλείο εκπαίδευσης σε συνδυασμό με άλλα γνωστικά αντικείμενα (Καραπέτσας κ.ά., 2011). Ο Πλάτωνας έλεγε ότι «*η εκπαίδευση στη μουσική είναι ανάγκη επιτακτική γιατί περισσότερο από οτιδήποτε στον κόσμο ο ρυθμός και η αρμονία επηρεάζουν το ενδότερο κομμάτι του εαυτού μας, και ο καθένας από εμάς θα πρέπει να ξέρει πως να το χαλιναγωγήσει*». Σύμφωνα με τη Νικολαΐδου (2002), η μουσική εμπεριέχει και ενδογενείς ιδιότητες και χαρακτηριστικά, τα οποία προκαλούν τη συνεργατικότητα. Επιπλέον, συζητήσεις στην τάξη για μουσικά θέματα παρέχουν στα παιδιά εμπειρίες οι οποίες αυξάνουν την κριτική σκέψη και ενισχύουν τις γνώσεις τους (Durant & Welch, 1995; Steiner, 1997).

Από την άλλη πλευρά, είναι δεδομένος ο θετικός ρόλος της εικονογράφησης στην πρόκληση για ανάγνωση και στην αφομοίωση μηνυμάτων. Οι εικονογραφημένες ιστορίες, γνωστές και ως κόμικς (comics), έχουν καθιερωθεί ως η ένατη Τέχνη. Η συγκεκριμένη μορφή τέχνης πρωτοεμφανίστηκε στην Αμερική, τέλη 19ου με αρχές του 20ού αιώνα, μέσω των «στριπς» (strip, σημαίνει «λωρίδα» στα αγγλικά), που δημοσιεύονταν ημερησίως ή εβδομαδιαίως στις εφημερίδες. Τα κόμικ στριπς (comic strips) αποτελούνται από λίγα διαδοχικά καρέ, με τα οποία ο δημιουργός προσπαθεί να πει κάτι, να περάσει ένα μήνυμα, με λιτότητα και περιεκτικότητα. Η χρήση των κόμικς στη διδασκαλία αξιοποιεί το πλεονέκτημά τους, συγκριτικά με άλλες διδακτικές μεθόδους, να μετατρέπει το αφηρημένο σε συγκεκριμένο, χρησιμοποιώντας τη δύναμη της εικόνας και προκαλώντας άμεσα τη φαντασία, τις αισθήσεις και τα συναισθήματα (Οικονόμου, 2014). Επιπλέον, η ανάγνωση ενός κόμικ είναι μια σύνθετη διαδικασία ταυτόχρονης πρόσληψης εικόνων και λέξεων, με αποτέλεσμα να εκπαιδεύει τα παιδιά στην αποκωδικοποίηση και επανα-κωδικοποίηση οπτικών μηνυμάτων, καθώς και στην ικανότητά τους να σκέφτονται συνθετικά (Vassilikopoulou et al., 2007).

Αδιαμφισβήτητα, είναι μεγάλη η σημασία της αφήγησης στην εκπαιδευτική διαδικασία, με τα οφέλη της να πολλαπλασιάζονται όταν δημιουργοί της ιστορίας είναι οι ίδιοι οι μαθητές. Σύμφωνα με έρευνες αλλά και εμπειρικές παρατηρήσεις, η πληροφορία που τοποθετείται μέσα σε ένα ευρύτερο πλαίσιο αφήγησης, απορροφάται και καταγράφεται εύκολα στη μνήμη, πόσο μάλλον όταν εντάσσεται σε μία εικονογραφημένη ιστορία. Η δυναμική της γλώσσας των κόμικς αποτελεί ένα ουσιαστικό κίνητρο και ταυτόχρονα ένα ολοκληρωμένο εκπαιδευτικό εργαλείο. Η άρση πολιτιστικών και γλωσσικών διαφορών (μέσα από τη δύναμη της εικόνας), η προσέγγιση «δύσκολων» θεμάτων (απώλεια, ρατσισμός, πόλεμος, μετανάστευση, κ.λπ.), η ανάπτυξη της κριτικής και συνθετικής σκέψης, η εισαγωγή της δημιουργικότητας στις σχολικές τάξεις, η άντληση πλούτου πληροφοριών και η παρακίνηση για εμπλουτισμό αυτών των πληροφοριών, αποτελούν μερικά από τα στοιχεία που μπορούν να προσφέρουν τα κόμικς, όπως και η μουσική τέχνη, στο σύγχρονο εκπαιδευτικό σύστημα (Vassilikopoulou et al., 2007; Καραπέτσας κ.ά., 2011).

Η εφαρμογή των νέων τεχνολογιών στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση δεν ήταν διεθνώς διαδεδομένη μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του 1980. Από τότε όμως μέχρι σήμερα, έχει καλυφθεί σημαντικό έδαφος στον τομέα αυτό, κυρίως στο εξωτερικό. Διανύουμε μία νέα εποχή, η οποία χαρακτηρίζεται από ραγδαία αλλαγή τόσο των εργασιακών συνθηκών όσο και των μεθόδων επικοινωνίας των ανθρώπων. Μεγάλο μέρος των αλλαγών που συντελούνται σήμερα, οφείλονται στην εξέλιξη της τεχνολογίας, καθώς και στη μαζική εισαγωγή των Η/Υ στη ζωή μας (Πεσματζόγλου & Παπαδοπούλου, 2013). Δεν θα ήταν υπερβολικό να πούμε ότι η ζωή των παιδιών που σήμερα φοιτούν στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, θα εξαρτάται από την τεχνολογία και κυρίως την πληροφορική.

Οι νέες τεχνολογίες παρέχουν στους χρήστες τους τη δυνατότητα υπέρβασης των τοπικών κέντρων παροχής γνώσης, υποστηρίζουν την πρόσβαση σε διεθνή επικαιροποιημένη πληροφορία (Νικολαΐδου, 2002) και παρέχουν ευκαιρίες συνεργασίας σε επίπεδο τάξης (Χλαπάνης & Δημητρακοπούλου, 2001). Επιπλέον, η δυνατότητα αλληλεπίδρασης του μαθητή με τον Η/Υ, καθιστά τον δεύτερο ισχυρό εργασιακό εργαλείο, που μπορεί να προωθήσει ενεργά την εξατομικευμένη και τη συνεργατική μάθηση (Παναγιωτακόπουλος, 2004). Η χρήση των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) στα σχολεία αποσκοπεί τόσο στην καλλιέργεια και την ανάπτυξη της

δημιουργικής κριτικής σκέψης των μαθητών όσο και στην εξέλιξη της διδακτικής πρακτικής, της διαδικασίας μάθησης και της επικοινωνίας.

Στην παρούσα εργασία περιγράφεται η διαδικασία δημιουργίας μίας σύντομης εικονογραφημένης ιστορίας από μαθητές της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, η οποία πλαισιώθηκε από τραγούδια, τα οποία επίσης δημιουργήθηκαν στην τάξη. Αφορμή αποτέλεσαν η συμμετοχή σε σχέδιο eTwinning και επιμορφώσεις στα πλαίσια ευρωπαϊκών προγραμμάτων. Στη διδασκαλία δόθηκε «Ευρωπαϊκή διάσταση» με ανθρωποκεντρική κατεύθυνση, λαμβάνοντας υπόψη και τις δύσκολες κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες της χώρας μας, αλλά και όλης της Ευρώπης. Συγκεκριμένα, χρησιμοποιήθηκε η βασική αξία της Ευρωπαϊκής Ένωσης που είναι το «μαζί», για να θιγούν επίκαιρα και σημαντικά θέματα όπως είναι η ξενοφοβία, ο ρατσισμός, η αποδοχή και ο σεβασμός στη διαφορετικότητα. Βασικός στόχος σε όλα τα στάδια του έργου ήταν η αξιοποίηση ηλεκτρονικών εργαλείων, από την αρχική προσέγγιση του θέματος «γνωριμία με την Ευρωπαϊκή Ένωση», τη δημιουργία των τελικών προϊόντων, έως και το τελικό στάδιο της διάχυσής τους.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ

Η παρούσα εργασία αποτελεί μέρος των δραστηριοτήτων που πραγματοποιήθηκαν από τους μαθητές των τμημάτων Δ1 και ΣΤ2, με 17 και 16 μαθητές, αντίστοιχα, των 1ο & 12ο Δημοτικών Σχολείων Καρδίτσας. Αφορμή αποτέλεσε η συμμετοχή σε σχέδιο eTwinning με τίτλο «Zwech Deutsch» , καθώς και επιμορφώσεις στα πλαίσια των ευρωπαϊκών προγραμμάτων: α) Jean Monnet “Learning EU at Schools” με τίτλο “Europe at Schools through Art and Simulation” (EuropeStARTS), που διοργάνωσε το πανεπιστήμιο Πειραιά και β) της δράσης “Teachers4Europe”.

Αφετηρία και για τα δύο τμήματα μαθητών ήταν εισαγωγικές δραστηριότητες στο θέμα «γνωριμία με την Ευρωπαϊκή Ένωση». Το θέμα προσεγγίστηκε αρχικά με αξιοποίηση υλικού από το διαδίκτυο, ώστε τα παιδιά παίζοντας να κατανοήσουν την έννοια του ευρωπαϊκού οικοδομήματος και τη σημασία της ευρωπαϊκής ενοποίησης. Κατέληξαν έτσι στη σκέψη ότι «μαζί είμαστε πιο δυνατοί», και διαπίστωσαν ότι μέσα από τη διαφορετικότητα, προκύπτουν πολλές ομοιότητες αλλά και κοινές ανάγκες.

Οι μαθητές συσχέτισαν τις διαφορετικές «φωνές» (με την έννοια της γλώσσας και των ιδεών) της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.) με την ποικιλία ηχοχρωμάτων των φωνών και παρομοίωσαν την Ε.Ε. με μία χορωδία, που αποτελεί γι’ αυτούς μία σχολική ομάδα οικεία, αγαπητή και δημιουργική. Κατέληξαν στη σκέψη ότι διαφορετικοί άνθρωποι, με ποικίλες ιδιαιτερότητες και ανάγκες, όπως και οι πολίτες των χωρών της Ε.Ε., ενώνουν τις «φωνές τους» και συνεργάζονται προς έναν κοινό στόχο, που είναι η ανάπτυξη μέσα από την αρμονική συνύπαρξη. Μέσα από την διατύπωση των σκέψεών τους αυτών, κατέληξαν στο να συσχετίσουν την Ε.Ε. με το «Imagine» του J. Lennon, που αποτελεί γι’ αυτούς ένα αγαπημένο τραγούδι, του ρεπερτορίου της χορωδίας του σχολείου.

Αποτέλεσμα της βιωματικής αυτής προσέγγισης του θέματος, κατά τις εισαγωγικές δραστηριότητες, ήταν να δοθεί ο τίτλος «Σαν μια ... χορωδία» (Like a … choir») στην ιστορία ψηφιακής εικονογράφησης (comic strip) και οι τίτλοι «We are all friends» και «All Europe together», στα δύο τραγούδια που δημιουργήθηκαν στο δεύτερο στάδιο των δημιουργικών δραστηριοτήτων.

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Για τις εισαγωγικές δραστηριότητες απαιτήθηκαν 2-3 διδακτικές ώρες και πραγματοποιήθηκαν στο εργαστήριο πληροφορικής και στην αίθουσα μουσικής του σχολείου, όπου έγινε χρήση του διαθέσιμου εξοπλισμού (Η/Υ, σύνδεση στο διαδίκτυο, βιντεο-προβολέας). Οι μαθητές χωρίστηκαν σε ομάδες των δύο ατόμων.

Οι εισαγωγικές δραστηριότητες ήταν βιωματικού χαρακτήρα. Οι μαθητές έπαιξαν διαδραστικά ηλεκτρονικά παιχνίδια από τις ενότητες «Kid’s corner» και «Teacher’s corner» (www.europa.eu, 2014), καθώς και το παιχνίδι «Η αρπαγή της Ευρώπης» από την ιστοσελίδα του προγράμματος «Bringing Europe To School Teachers» (www.bestunipi.eu/, 2014), που διοργάνωσε το πανεπιστήμιο Πειραιά. Διασκεδάζοντας με αυτά τα παιχνίδια γνώσεων, μνήμης, επιδεξιότητας και περιπέτειας, εμπλούτισαν τις γνώσεις τους στη γεωγραφία, την ιστορία, τις σημαίες χωρών, τα έργα τέχνης, τα χαρακτηριστικά μνημεία και το κοινό νόμισμα.

Επίσης, χρησιμοποιήθηκαν οι μηχανές αναζήτησης του διαδικτύου, στην έρευνα για εντοπισμό παραδοσιακών τραγουδιών άλλων ευρωπαϊκών χωρών, μελών της Ε.Ε. Διαπιστώθηκε από τους μαθητές η πληθώρα των πληροφοριών που υπάρχουν στο διαδίκτυο και κλήθηκαν να επιλέξουν συγκεκριμένα ακούσματα, με κριτήρια τον ρυθμό, τα όργανα και τους ήχους, στοιχεία που εκφράζουν

τις συνήθειες των διαφόρων χωρών και αποτυπώνονται σε αντιπροσωπευτικούς χορούς. Κατόπιν, εντόπισαν ομοιότητες και διαφορές σε μουσικές φόρμες, ρυθμούς και μουσικά όργανα, εμπλουτίζοντας έτσι την μουσική κριτική σκέψη τους.

Ενδεικτικά, ακούστηκαν τα τραγούδια:

- «Ristitanzi», Σταυρωτός χορός - Εσθονία
- «I 'll tel me ma» - Ιρλανδία
- «Στρίνα» - Ελληνόφωνα χωριά Κάτω Ιταλία
- «Ο αγριόχοιρος» - Γερμανία
- «Τραγούδι του γάμου» - Ελβετία
- «Ο άρχοντας πήγε στο κυνήγι» - Γαλλία
- «Το ραντεβού» - Πορτογαλία
- Λαϊκό τραγούδι από την περιοχή της Βαλένθια - Ισπανία

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Οι δημιουργικές δραστηριότητες πραγματοποιήθηκαν στην αίθουσα μουσικής του σχολείου, όπου χρησιμοποιήθηκε ο διαθέσιμος εξοπλισμός όπως: Η/Υ, σύνδεση στο διαδίκτυο, βιντεο-προβολέας, μουσικά όργανα, μηχανήματα καταγραφής και αναπαραγωγής ήχου.

Δημιουργία εικονογραφημένης ιστορίας (comic strip) (τμήμα Δ1) – Παράρτημα 1

Αρχικά, έγινε συμπλήρωση ερωτηματολογίου που προτείνεται από τον οδηγό χρήσης του λογισμικού δημιουργίας ψηφιακών εικονογραφημένων ιστοριών (κόμικς) ComicStripCreator® (CoSy LLab), που δημιουργήθηκε από το Πανεπιστήμιο Πειραιά (Βασιλικοπούλου κ.ά., 2014). Από τη διαδικασία αυτή προέκυψε ότι η συντριπτική πλειοψηφία των μαθητών αγαπά την ανάγνωση λογοτεχνικών βιβλίων δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην εικονογράφηση και απολαμβάνει τα κόμικς. Κανείς από τους μαθητές δεν είχε προηγούμενη εμπειρία σε χρήση λογισμικού δημιουργίας ψηφιακού κόμικ, με αποτέλεσμα η ιδέα να τους κεντρίσει το ενδιαφέρον και να διεγείρει δημιουργικά τη φαντασία τους. Η διαδικασία δημιουργίας της εικονογραφημένης ιστορίας, χωρίστηκε σε δύο στάδια: α) Στη συγγραφή του σεναρίου και β) στην καλλιτεχνική δημιουργία των ψηφιακών εικόνων.

Για τη συγγραφή του σεναρίου απαιτήθηκαν δύο διδακτικές ώρες και οι μαθητές χωρίστηκαν σε ομάδες των τεσσάρων ατόμων. Η σύνθεση των ομάδων ήταν ανομοιογενής, τόσο ως προς το επίπεδο γνώσεων στη μουσική και την πληροφορική, όσο και ως προς τον χαρακτήρα, το φύλο, αλλά και την εθνικότητα, αφού στο σχολείο φοιτούν αρκετοί μαθητές που προέρχονται από Βαλκανικές χώρες. Οι περισσότεροι μαθητές είχαν ευχέρεια στη χρήση Η/Υ και από το οικογενειακό περιβάλλον τους, ενώ στις περιπτώσεις που υπήρξε δυσκολία, έγινε προσπάθεια τα άτομα αυτά να ενσωματωθούν ισότιμα και να συνεργαστούν με τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας.

Για να κατευθυνθούν και να διευκολυνθούν οι μαθητές, χρησιμοποιήθηκε ως εργαλείο το προτεινόμενο ερωτηματολόγιο καθώς και τα προτεινόμενα φύλλα εργασίας του προαναφερθέντος οδηγού χρήσης του Comic Strip Creator®. Το σενάριο βασίστηκε στις σκέψεις και στις διαπιστώσεις των μαθητών που διατυπώθηκαν κατά τις εισαγωγικές δραστηριότητες και με τη βοήθεια των συγκεκριμένων φύλλων εργασίας έγινε αρχικά γραπτός σχεδιασμός κάθε σκηνής, καρέ-καρέ. Ενδεικτικά, παρατίθεται απόσπασμα του πίνακα-ερωτηματολογίου, στον Πίνακα 1.

ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΗ ΔΟΜΗ	ΙΔΕΕΣ
Κύρια ιδέα	«Ομαδικά κι αγαπημένα», πρόβα χορωδίας, «Imagine» του J. Lennon.
Χρόνος - τόπος ιστορίας	Κεντρική Ελλάδα, Δημοτικό σχολείο, αίθουσα μουσικής, 2014, άνοιξη, πρωί.
Βασικοί χαρακτήρες: Όνομα, πως είναι εμφανισιακά, ιδιαίτερο γνώρισμα, κ.λ.π	Τρεις πρωταγωνιστές, πολύ φίλοι, μουσικά ταλέντα: Ο Ορφέας που έχει πολύ όμορφη φωνή και νιώθει ότι «τρέχει» τραγουδώντας, ενώ στην πραγματικότητα δε γνωρίζει την αίσθηση, αφού γεννήθηκε με παραλυσία στα κάτω άκρα. Ο Σαούλ που έχει σκουρόχρωμη επιδερμίδα, μητέρα Ελληνίδα και πατέρα από το Πακιστάν και παίζει πιάνο. Η Ηρώ που παίζει κιθάρα και τραγουδάει πολύ όμορφα.

Πίνακας 1. Απόσπασμα προτεινόμενου ερωτηματολογίου εγχειριδίου χρήσης Comic Strip Creator®.

Περιληπτικά το σενάριο έχει ως εξής: «Βρισκόμαστε σε ένα δημοτικό σχολείο της Κεντρικής Ελλάδας, την Άνοιξη του 2014, και στην αίθουσα της μουσικής η χορωδία κάνει πρόβα στο τραγούδι 'Imagine' του J. Lennon. Με το τέλος της πρόβας, οι πρωταγωνιστές της ιστορίας κάνουν βόλτα στην πόλη, συζητώντας με αφορμή τους στίχους του τραγουδιού. Εκφράζουν, τους προβληματισμούς τους για την ευρωπαϊκή συνεργασία, αφού η σημερινή ελληνική πραγματικότητα τους οδηγεί σε αντίθετες σκέψεις από αυτές που προωθούν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης (ΜΜΕ). Καταλήγουν έτσι στο ερώτημα αν η Ευρωπαϊκή Ένωση λειτουργεί δίκαια και συνεργατικά, σαν μία χορωδία, στην οποία όλοι ενώνουν τις φωνές τους αρμονικά, χωρίς να έχει σημασία το ποιοι ή το πώς είναι. Καταλήγουν στο συμπέρασμα πως αξίζει η προσπάθεια της συνένωσης των λαών, αφού 'μαζί μπορούμε να καταφέρουμε περισσότερα'. Απόδειξη της τελευταίας σκέψης αποτελεί το ότι οι τρείς ήρωες αποφασίζουν να συνεργαστούν στο να γράψουν ένα τραγούδι, που θα τραγουδήσουν όλοι μαζί στη χορωδία».

Ακολούθησε η καλλιτεχνική δημιουργία των ψηφιακών εικόνων. Για το στάδιο αυτό δαπανήθηκαν τέσσερις διδακτικές ώρες. Αρχικά, έγινε παρουσίαση των βασικών δυνατοτήτων και των εργαλείων των απαιτούμενων λογισμικών, τα οποία ήταν: το Bitstrips® (Bitstrips Inc.) για τον σχεδιασμό των χαρακτήρων, τα Picture Manager® και Adobe Photoshop® (Microsoft), για την επεξεργασία των εικόνων, τα ComicStripCreator® και Comic Lab® (it is art.ltd) για την εισαγωγή υπερ-συνδέσμων και τη μορφοποίηση του σχεδίου σε ηλεκτρονικό βιβλίο (flipping book). Επίσης, έγινε έρευνα στο διαδίκτυο για εύρεση εικόνων, μέσω μηχανών αναζήτησης.

Οι μαθητές χωρίστηκαν, εκ νέου, σε ομάδες τεσσάρων ατόμων, στις οποίες ανατέθηκε να αποφασίσουν για τα δομικά συστατικά και τα εικαστικά χαρακτηριστικά της ιστορίας, αφού πρώτα συζητήσουν για το πλαίσιο δράσης, τα πρόσωπα-χαρακτήρες, την κορύφωση της δράσης, την τελική έκβαση, τη λύση και την αποτίμηση της δράσης. Κριτήρια για τις επιλογές τους αποτέλεσαν τα συμπεράσματα των εισαγωγικών δραστηριοτήτων, τα οποία θα έπρεπε να μετατραπούν σε εικονογραφημένη αφήγηση. Στη συνέχεια, με επίβλεψη, σχεδίασαν ψηφιακά τους χαρακτήρες, επέλεξαν και εισήγαγαν τα υπόβαθρα (back rounds) και τα περιβάλλοντα δράσης, διαμόρφωσαν τους διαλόγους και εισήγαγαν τα πλαίσια διαλόγου (balloons).

Σε ένα τελικό στάδιο, οι μαθητές συμπλήρωσαν τα ερωτηματολόγια που προτείνονται από τον οδηγό χρήσης του ComicStripCreator® (Βασιλικοπούλου κ.ά., 2014), για την αξιολόγηση του αποτελέσματος με τη χρήση του συγκεκριμένου λογισμικού, αλλά και της μεθόδου εργασίας, της διαδικασίας υλοποίησης, της επεκτασιμότητας του σεναρίου και των συναισθημάτων που δημιουργήθηκαν στους δημιουργούς.

<u>Δημιουργία τραγουδιών, μουσική και στίχοι (τμήμα ΣΤ2) – Παράρτημα 2</u>

Για τη μουσική δημιουργία των τραγουδιών, απαιτήθηκαν τέσσερις διδακτικές ώρες και οι μαθητές της τάξης χωρίστηκαν σε δύο ομάδες, ανομοιογενείς ως προς το φύλλο, τον χαρακτήρα και το επίπεδο γνώσης στα γνωστικά αντικείμενα: μουσική, γλώσσα, ξένες γλώσσες και πληροφορική. Αρχικά, έγινε συζήτηση μεταξύ όλων των μαθητών, με θέμα τα αντικείμενα των εισαγωγικών δραστηριοτήτων και αποφασίστηκε, οι σκέψεις που διατυπώθηκαν από τους μαθητές, να αποτελέσουν τους στίχους για δύο τραγούδια, στα οποία δόθηκαν και οι αντίστοιχοι τίτλοι: "We are all friends" και "All Europe together". Η κάθε ομάδα ανέλαβε από ένα τραγούδι, για το οποίο διατύπωσε ιδέες ως προς τους στίχους στην ελληνική, την αγγλική, τη γερμανική και τη γαλλική γλώσσα. Το ίδιο έγινε και για τον καθορισμό των μουσικών παραμέτρων, όπως ο ρυθμός και το μουσικό μέτρο, ενώ συζητήθηκαν και ιδέες για τον χαρακτήρα της μελωδίας. Η σύνθεση και η καταγραφή των ιδεών αυτών, τόσο για τους στίχους, όσο και για τη μουσική, ανατέθηκε σε συγκεκριμένα μέλη της κάθε ομάδας. Με την ολοκλήρωση της διαδικασίας, συμπληρώθηκαν ερωτηματολόγια και έγινε συζήτηση με τους μαθητές για το πώς αξιολογούν τη δημιουργική τους αυτή εργασία και τη διαδικασία από τον αρχικό σχεδιασμό έως και την ολοκλήρωσή της.

Τα δύο τραγούδια, αφού διορθώθηκαν από τη διδάσκουσα, διδάχθηκαν στη χορωδία του σχολείου, στην οποία συμμετέχουν και μαθητές της τάξης των δημιουργών τους. Η εκτέλεση και η ηχογράφησή τους έγινε στην αίθουσα μουσικής του σχολείου.

<u>Διάχυση των προϊόντων των δραστηριοτήτων (τμήμα ΣΤ2)</u>

Στη διάρκεια μίας διδακτικής ώρας, έγινε συζήτηση με τους μαθητές, για τον τρόπο με τον οποίο θα μπορούσαν να διαχυθούν τα προϊόντα των δραστηριοτήτων. Αποφασίστηκε να δημιουργηθούν δύο παρουσιάσεις εικόνων, με τη μορφή σύντομης ταινίας (video clip), οι οποίες θα πλαισιώνονται

ηχητικά από τα δύο τραγούδια και οι οποίες θα αναρτηθούν στον ιστότοπο YouTube[GR]. Η αρχική σκέψη ήταν να χρησιμοποιηθούν φωτογραφίες των ίδιων των μαθητών από εκδηλώσεις του σχολείου, αλλά κάποιοι γονείς δεν συναίνεσαν στη χρήση φωτογραφιών των παιδιών τους. Προκειμένου να μην απομονωθούν οι συγκεκριμένοι μαθητές από τη διαδικασία, αποφασίστηκε η χρήση εικόνων, σχετικών με το θέμα, από το διαδίκτυο. Η έρευνα για τις εικόνες αυτές έγινε από τους μαθητές σε τριμελείς ομάδες.

Η σύνθεση του υλικού (εικόνων και ήχου) σε δύο σύντομες ταινίες (video clips), και η ανάρτησή τους στο διαδίκτυο, έγινε από τη διδάσκουσα, με τη χρήση του λογισμικού Movie Maker® (Microsoft).

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Σε όλα τα στάδια του έργου, οι μαθητές είχαν την ευκαιρία να εκφέρουν προσωπικό λόγο και να αναπτύξουν δεξιότητες στη συνεργασία, εμπλέκοντας γνωστικά αντικείμενα όπως μουσική, ιστορία, γεωγραφία, κοινωνική-πολιτική αγωγή, πληροφορική και ξένες γλώσσες (αγγλικά, γερμανικά, γαλλικά). Σημαντική ήταν η αξιοποίηση της τεχνολογίας σε όλα τα στάδια της διαδικασίας και κυρίως της πληροφορικής, με πλεονέκτημα τόσο το να προκληθεί το ενδιαφέρον των παιδιών, όσο και το να γνωρίσουν νέες δυνατότητες αξιοποίησής των εργαλείων αυτών. Επιπλέον, γνώρισαν τη διαδικασία της αυτό- και ετερο-αξιολόγησης, του αποτελέσματος που οι ίδιοι δημιούργησαν. Όλες οι δραστηριότητες ενθουσίασαν τα παιδιά και τους προκάλεσαν τη διάθεση να κινηθούν, να χορέψουν, να δραματοποιήσουν, να ανακαλύψουν.

Κατά τις εισαγωγικές δραστηριότητες, οι μαθητές είχαν την ευκαιρία να ενημερωθούν και να εκφράσουν ελεύθερα τις ιδέες τους. Μέσα από τη διαδικασία αυτή, οι σκέψεις τους απέκτησαν υπόσταση, όπως έγινε με τη συσχέτιση της Ε.Ε. με το τραγούδι «Imagine», το «ονειροπόλο σχέδιο» που είναι η ανάγκη για ειρηνική και αρμονική συνύπαρξη των λαών και έχει ως στόχο την ανάπτυξη που προάγει τα θετικά στοιχεία της διαφορετικότητας και βασίζεται σ’ αυτά. Από την έρευνα και τα ακούσματα τραγουδιών από διάφορες χώρες, διαπιστώθηκε ότι όλοι οι άνθρωποι έχουν τις ίδιες ανάγκες για έκφραση των συναισθημάτων, για περιγραφή των καθημερινών συνηθειών και καταστάσεων, παρά τις διαφορές στη γλώσσα και την εθνικότητα, κάτι που έκανε τα παιδιά να δουν τον όρο «Ευρωπαϊκή Ένωση» με πιο «ανθρώπινη» αλλά και ουσιαστική διάθεση.

Αναδείχθηκαν προβληματισμοί των μαθητών της πρώτης σχολικής ηλικίας, ζώντας σε ένα περιβάλλον με έντονα ερεθίσματα από τη δύσκολη οικονομική συγκυρία που βιώνει η χώρα μας και τη σχέση της Ε.Ε. με αυτή. Συγκεκριμένα, κατά τη συζήτηση στα πλαίσια των εισαγωγικών δραστηριοτήτων διατυπώθηκε από τους μαθητές πληθώρα ερωτημάτων που φαίνεται να προκύπτουν τόσο από τις δυσκολίες της καθημερινότητά τους, όσο και από τις πληροφορίες που δέχονται καθημερινά από τα ΜΜΕ. Τα ερεθίσματα αυτά δημιούργησαν την ευκαιρία για προβληματισμό πάνω σε σοβαρά και επίκαιρα θέματα όπως η ξενοφοβία, ο ρατσισμός, η ισότητα, οι ίσες ευκαιρίες ανάμεσα στα δύο φύλλα και τα δικαιώματα των ατόμων με ειδικές ανάγκες. Συγκεκριμένα, ορισμένα από τα ερωτήματα όπως διατυπώθηκαν από τα παιδιά, είναι:

- Έχουν όλες οι χώρες και όλοι οι άνθρωποι τα ίδια δικαιώματα στην Ευρώπη;
- Μήπως οι πλούσιες χώρες είναι αυτές που εκμεταλλεύονται τις φτωχότερες;
- Η πολιτεία δείχνει μέριμνα στα άτομα με ειδικές ανάγκες;
- Γιατί η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν παίρνει θέση για την επιστροφή των μαρμάρων του Παρθενώνα;
- Γιατί ο αδερφός μου αναγκάζεται να φύγει στο εξωτερικό για δουλειά;
- Γιατί δεν έχουμε τη θέρμανση πού είχαμε παλιά; Ποιός καθορίζει τις τιμές στην αγορά;
- Αν αύριο φύγω για δουλειά σε άλλη χώρα της Ε.Ε θα αισθάνομαι «μετανάστης»;

Έγινε προσπάθεια (ομολογουμένως, χωρίς επιτυχία σε κάποιες περιπτώσεις) να δοθούν απαντήσεις, κάνοντας αναφορά στα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και με υλικό από τις δυο επιμορφώσεις στα πλαίσια των ευρωπαϊκών προγραμμάτων «EuropeStARTS» και «Teachers4Europe». Επιπλέον, εκπρόσωποι του γραφείου Europedirect της πόλης επισκέφθηκαν το σχολείο, ενημέρωσαν τους μαθητές των δύο τμημάτων και απάντησαν σε ερωτήσεις τους, ενώ διένειμαν και χρήσιμο έντυπο υλικό, διαφορετικό σε κάθε ηλικιακή ομάδα.

Κατά τις δημιουργικές δραστηριότητες, επετεύχθη ο στόχος της οπτικοποίησης των συμπερασμάτων των εισαγωγικών δραστηριοτήτων και της μετατροπής τους σε έμμετρο λόγο και ήχο. Από τη συμπλήρωση των ερωτηματολογίων και τη συζήτηση σε όλα τα στάδια αξιολόγησης,

αναδείχθηκε η ανάγκη για εμπλουτισμό της διδακτικής διαδικασίας με μεθόδους πρωτότυπες, ευχάριστες, που διεγείρουν την περιέργεια, γοητεύουν και, τελικά, διευκολύνουν τη μάθηση.

Από αυτή τη διαδικασία οι μαθητές:

- εμπλούτισαν τις γνώσεις τους στα εμπλεκόμενα γνωστικά αντικείμενα, που ήταν η μουσική, η πληροφορική, η γλώσσα και οι ξένες γλώσσες,
- έγιναν δημιουργοί (συγγραφείς, στιχουργοί, συνθέτες) επί συγκεκριμένου θέματος και εκφράστηκαν καλλιτεχνικά,
- ανέπτυξαν την κριτική τους σκέψη κατά τη δημιουργία, τη συνεργασία και την αξιολόγηση του αποτελέσματος.

Ο βασικός στόχος της δημιουργίας της σύντομης εικονογραφημένης ιστορίας (comic strip), ο οποίος έγινε πράξη, ήταν να μετατραπούν τα συμπεράσματα των εισαγωγικών δραστηριοτήτων σε λόγο και εικόνα. Η διαδικασία είχε πολλά πλεονεκτήματα, όπως:

- τη μελέτη των δομικών συστατικών της πλοκής μιας αφήγησης, όπως το πλαίσιο δράσης, τα πρόσωπα-χαρακτήρες, η κορύφωση της δράσης, η τελική έκβαση, η λύση, η αποτίμηση της δράσης,
- την εξάσκηση ως προς τον μετασχηματισμό ενός κειμένου σε διαφορετικό είδος επικοινωνίας,
- την ανάπτυξη στρατηγικών ανάγνωσης και κατανόησης,
- τη μελέτη του ρόλου του διαλόγου και της εικόνας, ως υποκατάστατου της περιγραφής,
- την ανάπτυξη νοητικών (κριτική σκέψη, δημιουργική φαντασία, ανάλυση, σύνθεση, οργάνωση, κ.ά.) και επικοινωνιακών δεξιοτήτων (συνεργατικότητα, αλληλεπίδραση, αυτενέργεια, υπευθυνότητα),
- την άσκηση των δεξιοτήτων στους Η/Υ, με τη χρήση νέων εργαλείων και
- την άσκηση των γνώσεων στις ξένες γλώσσες.

Με την ολοκλήρωση του έργου τους οι «δημιουργοί» συμπλήρωσαν ερωτηματολόγια αξιολόγησης, κρίνοντας τη συνεργασία μέσα στην ομάδα (αυτο-αξιολόγηση) και μεταξύ των ομάδων (ετερο-αξιολόγηση), βάσει των οποίων το αποτέλεσμα κρίθηκε «πολύ καλό». Συγκεκριμένα, ορισμένες από τις απαντήσεις που δόθηκαν είναι:

- Το θέμα είναι ενδιαφέρον και αξιοποιήθηκε η πολιτισμική εμπειρία των μαθητών.
- Τα μέρη της πλοκής είναι επαρκώς ανεπτυγμένα.
- Ο τόπος και ο χρόνος προσδιορίζονται επαρκώς.
- Οι βασικοί χαρακτήρες εξελίσσονται και περιγράφονται με αρκετές λεπτομέρειες και ο αναγνώστης σχηματίζει μια καλή ιδέα για αυτούς.
- Οι διάλογοι και οι λεζάντες είναι σχετικοί με την ιστορία.
- Χρησιμοποιείται ορθά η γλώσσα στο επίπεδο της ορθογραφίας, της σύνταξης, του λεξιλογίου, της στίξης κ.ά.
- Αναγνωρίζονται ξεκάθαρα οι επικοινωνιακοί στόχοι και οι προθέσεις των μαθητών-δημιουργών του κειμένου και επιτυγχάνεται αρκετά καλά ο σκοπός της εικονογραφημένης αφήγησης.
- Το καλλιτεχνικό στυλ δένει πολύ καλά με το ύφος της ιστορίας. Εικόνα κείμενο και ήχος, «συνεργάζονται» πολύ καλά.

Κατά τη διαδικασία της δημιουργίας των τραγουδιών, οι μαθητές συνεργάστηκαν μεταξύ τους προκειμένου να γράψουν ελληνικούς και ξενόγλωσσους στίχους για συγκεκριμένο θέμα. Εξασκήθηκαν έτσι στο να διατυπώνουν τη σκέψη τους γραπτά και εμπλουτίστηκε το λεξιλόγιό τους, τόσο στην ελληνική όσο και σε ξένες γλώσσες (αγγλική, γερμανική, γαλλική). Στη συνέχεια, γνώρισαν στοιχεία μουσικών παραμέτρων, όπως ο ρυθμός, το μουσικό μέτρο και η μελωδία. Ο ενθουσιασμός τους για το αποτέλεσμα ήταν μεγάλος, κυρίως όταν τραγούδησαν στη χορωδία τις δικές τους δημιουργίες.

Σε όλα τα στάδια οι μαθητές λειτούργησαν ομαδικά και δημοκρατικά. Ακούστηκαν οι ιδέες όλων των μελών των ομάδων και ελήφθησαν υπόψη στη διαμόρφωση των τελικού προϊόντος. Ακόμα και στο τελικό στάδιο της δημοσιοποίησης των αποτελεσμάτων, παρά του ότι η επιθυμία της πλειοψηφίας των μαθητών ήταν να χρησιμοποιηθούν δικές τους φωτογραφίες, επειδή κάποιοι γονείς δε συναίνεσαν σε αυτό, αποφασίστηκε, πλειοψηφικά, να χρησιμοποιηθούν εικόνες από το διαδίκτυο, αποφεύγοντας την εξαίρεση συμμαθητών τους.

Η διαδικασία και το αποτέλεσμα της δράσης αυτής αξιολογήθηκε από τους μαθητές με συζήτηση και συμπλήρωση ερωτηματολογίου και κρίθηκε, επίσης, ως «πολύ καλό», εφόσον:

- ικανοποίησε την αισθητική τους,
- οι στίχοι ήταν εντός θέματος,
- χρησιμοποιήθηκε ορθά, τόσο η ελληνική όσο και οι ξένες γλώσσες, στη δημιουργία των στίχων,
- είναι σαφές το μήνυμα που μεταδίδεται,
- το καλλιτεχνικό στυλ προωθεί το θέμα και τους στόχους του και
- το καλλιτεχνικό στυλ των video clips είναι αρκετά ικανοποιητικό και λειτουργεί θετικά στους επικοινωνιακούς στόχους των τραγουδιών.

Γενικά, από την εκπαιδευτική σκοπιά, το σχέδιο κρίνεται θετικά, λόγω της δια-θεματικής προσέγγισης που επιχειρήθηκε, σε όλα τα στάδιά του, με αποτέλεσμα οι μαθητές να εμπλουτίσουν τις γνώσεις τους με τρόπο βιωματικό.

Θα πρέπει, τέλος, να σημειωθεί ότι το μάθημα της μουσικής, είναι διάρκειας μίας ώρας εβδομαδιαίως. Ο χρόνος αυτός επαρκεί οριακά για την κάλυψη της διδακτέας ύλης και επομένως αφήνει ελάχιστα περιθώρια για την ανάπτυξη ειδικών ενδιαφερόντων των μαθητών γύρω από τη μουσική. Καθιστά επίσης προβληματική την εφαρμογή σχεδίων και καινοτομιών. Για τους παραπάνω λόγους, η παρούσα εργασία υλοποιήθηκε μεν κατά τις ώρες μουσικής του ωρολογίου προγράμματος, αλλά βασίστηκε και στην καλή διάθεση της διεύθυνσης του σχολείου και των συναδέλφων να εμπλακούν στις δραστηριότητες, ενισχύοντας το κύρος της δια-θεματικότητας του σχεδίου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αργυρίου, Μ. (2014). *Μουσική Εκπαίδευση και Αισθητική Αγωγή: Ζητήματα Εκπαιδευτικής Πολιτικής Μέσα από την Παιδαγωγική Αλληλεπίδρασή τους*. Ανακτήθηκε στις 12 Σεπτεμβρίου 2014 από τη διεύθυνση http://old.primedu.uoa.gr/Forum%20neon%20epistomonon/MARIA%20ARGYRIOU.doc

Βασιλικοπούλου, Μ., Νέζη, Μ., Μπολουδάκης, Μ. & Ρετάλης, Σ. (2014). *Τρόποι αξιοποίησης εκπαιδευτικών ψηφιακών κόμικς στην τάξη – Οδηγός για εκπαιδευτικούς*. Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα http://cosy.ds.unipi.gr/. Πανεπιστήμιο Πειραιώς.

Καραπέτσας, Α, Λασκαράκη, Ε.Ρ. & Ζυγούρης, Ν. (2011). *Η επίδραση της μουσικής εκπαίδευσης στη μνημονική λειτουργία παιδιών σχολικής ηλικίας. Το Βήμα των Κοινωνικών Επιστημών*, τ. ΙΕ, αρ. 60, σσ. 79-98.

Νικολαΐδου, Γ. (2002). *Αύξηση της Συνεργατικότητας στο Μάθημα της Μουσικής στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση με τη Χρήση Νέων Τεχνολογιών*. Στο Δημητρακοπούλου, Α. (επιμ.) *Πρακτικά 3ου Συνεδρίου ΕΤΠΕ «Οι ΤΠΕ στην Εκπαίδευση»*, 26-29/9/2002 Ρόδος, Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη, τ. Β', σσ. 57-66.

Οικονόμου, Β. (2014). *Η τεχνολογία στην εκπαίδευση - Comics*. Ανακτήθηκε 10 Σεπτεμβρίου 2014 από τη διεύθυνση wordpress.com/εκπαιδευτικόυλικό/comics/.

Παναγιωτακόπουλος, Χ. (2004). *Από τις Αριθμομηχανές στην Κοινωνία της Πληροφορίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.

Πεσματζόγλου, Ε. & Παπαδοπούλου, Α. (2013). *Η πρόθεση των εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης για την ένταξη των ΤΠΕ στη μαθησιακή διαδικασία: Ερευνητικά δεδομένα*. Στο Λαδιάς, Α., κ.ά. (επιμ.) *Πρακτικά Εργασιών 3ου Πανελλήνιου Συνεδρίου «Ένταξη και χρήση των ΤΠΕ στην Εκπαιδευτική Διαδικασία»*, Ελληνική Επιστημονική Ένωσης ΤΠΕ στην Εκπαίδευση (ΕΤΠΕ), Τμήμα Ψηφιακών Συστημάτων, Πανεπιστήμιο Πειραιώς, 10-12 Μαΐου 2013, Πειραιάς.

Σωτηροπούλου-Ζορμπαλά, Μ. (2004). *Η αισθητική ευαισθητοποίηση στην υπηρεσία της μαθησιακής διαδικασίας στο πλαίσιο της προσχολικής αγωγής. Μεθολογική προσέγγιση*. *Επιστημονικό Βήμα*, τ.3, σσ. 68-75.

Χλαπάνης Γ.Ε. & Δημητρακοπούλου Α. (2001). *Η χρήση του διαδικτύου στην εκπαιδευτική πραγματικότητα της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης*. *Πρακτικά 1ου Συνεδρίου στη Σύρο «ΤΠΕ στην εκπαίδευση»*, Σύρος, σσ. 598-612.

Bruner, J.S. (1996). *The culture of education*. USA: The President & Fellow of Harvard College, pp. 225.

Durrant, C. & Welch, G. (1995). *Making sense of music: Foundations for music education*. Cassell Education, pp.135.

Steiner, R. (1997). *The Roots of Education*. Foundations of Waldorf Education, New York: Anthroposophic Press, pp. 103.

Vassilikopoulou, M., Boloudakis, M. & Retalis, S. (2007). *International Council of Educational Media Annual Conference*, 2007, Nicosia, Cyprus.

www.bestunipi.eu/. (2014). B.E.S.T. – Bringing Europe To School Teachers. Πρόγραμμα δια βίου μάθηση, Πανεπιστήμιο Πειραιά. Ανακτήθηκε στις 5 Φεβρουαρίου 2014.

www.europa.eu. (2014). Ευρωπαϊκή Ένωση. Ανακτήθηκε στις 5 Φεβρουαρίου 2014.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

Σύντομη εικονογραφημένη ιστορία με τίτλο «Σαν μια … χορωδία» («Like a choir"»), που δημιουργήθηκε με το λογισμικό ComicStripCreator® (CoSy LLab).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2
Στίχοι τραγουδιών με δημιουργούς τους μαθητές, τα οποία αναρτήθηκαν στον ιστότοπο YouTube[GR]:
"All Europe together": http://www.youtube.com/watch?v=7YrkO2VKuyM&feature=youtu.be
"We are all friends": http://www.youtube.com/watch?v=Tt4mILmFKc0&feature=youtu.be

"We are all friends" στίχοι: Δήμητρα Καπνιά, μουσική: Ευθύμης Κωστόπουλος

We are all friends, all friends
We will fight all together
And we 'll make a new world
With happiness and justice.
Only by peace only by peace (2)
Πλούσιοι και φτωχοί (και φτωχοί)
Μαύροι και λευκοί (και λευκοί)
Τόσο διαφορετικοί μα τόσο ίδιοι.
Μια παρέα ενωμένη, όλη η Ευρώπη αγαπημένη,
Η φιλία και η συνεργασία, ειν' τα πιο βασικά στοιχεία!!
Με αγάπη και ειρήνη
Mit Liebe und Freide
Only by peace!!

"All Europe together", στίχοι & μουσική: Ευανθία και Αναστασία Κουτσιούμπα

All the countries together
All together
All friends together. Friends together
All the countries together, all together
This friendship will last forever!
Όλοι οι άνθρωποι μαζί
την ειρήνη πάντοτε
την αγάπη παντού
στην Ευρώπη να απλώσουμε.
Άγγλοι, Γάλλοι, Γερμανοί,
Έλληνες και Ισπανοί,
την Ευρώπη της δικαιοσύνης
να σεβόμαστε.
Niemals Krieg und niemals Hass
Immer Frieden und Freundschaft
Immer Liebe auf ganzen Welt
Niemals Krieg und niemals Hass
Tous les pays ensemble, tous ensemble
Niemals Krieg und niemals Hass
All the countries together, all together
This friendship will last forever!

Η κουλτούρα της εστίασης: «ανοιχτές κοινότητες μάθησης» και μεθοδολογικές - παιδαγωγικές προσεγγίσεις
Πάτρα 14, 15 & 16 Νοεμβρίου 2014

Ρίνης Δημήτρης[1], Αντύπας Γεράσιμος[2], Γύφτουλα Γεωργία[3]

[1]Εκπαιδευτικός Αγγλικής Γλώσσας-Med, [2]Εκπαιδευτικός Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης-Med, τ. Δ/ντής Σ.Δ.Ε. Πάτρας, [3]Εκπαιδευτικός Αγγλικής Γλώσσας-Med, Οργάνωση και Διοίκηση της Εκπαίδευσης-Med
dimi.rinis@yahoo.gr, antyger@gmail.com, juliegy@yahoo.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η ερευνητική εργασία e-twinning "See you in the kitchen!" υλοποιήθηκε στα πλαίσια της διαθεματικότητας με χρήση της Αγγλικής γλώσσας και εξελίχθηκε σε μια πολύμηνη συνεργασία μεταξύ δημοτικών σχολείων από διαφορετικές χώρες της Ευρώπης. Ο κύριος στόχος ήταν η γνωριμία των μαθητών από Ελλάδα, Ρουμανία και Πολωνία με την καθημερινή ζωή και τον πολιτισμό που συνδέεται με αυτή μέσα από μια σειρά παρουσιάσεων και δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τη γαστρονομική παράδοση των εταίρων. Το έργο υλοποιήθηκε με βάση ένα συγκεκριμένο προγραμματισμό ο οποίος βασίστηκε στην όσο το δυνατόν καλύτερη ενσωμάτωση των δραστηριοτήτων στις σχολικές δράσεις και την κουλτούρα της εστίασης όπως αυτή γίνεται αντιληπτή καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου μέσα από ήθη και έθιμα της κάθε χώρας. Βασική επιδίωξη ήταν να δοθεί η δυνατότητα στους μαθητές να αντιληφθούν το ρόλο του φαγητού και του τελετουργικού που το συνοδεύει διαχρονικά και να πλησιάσουν ευκολότερα τις παραμέτρους (υγιεινή διατροφή, οικιακή οικονομία, παράδοση και πολιτισμός) μέσα από παιγνιώδη τρόπο και βιωματική επαφή με το θέμα.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *διαθεματικότητα, ολιστική προσέγγιση, υβριδικό περιβάλλον μάθησης*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ερευνητική εργασία εστίασε σε ένα υβριδικό περιβάλλον μάθησης (hybrid-learning) όπου συνυφαίνονται σε πραγματικό χρόνο η διαπροσωπική διδασκαλία (face-to-face learning), η αλληλεπίδραση των μαθητών στα πλαίσια της συνεργατικότητας (cooperative learning) καθ' όλες τις φάσεις της προετοιμασίας των γευμάτων και οι σύγχρονες μορφές επικοινωνίας (synchronous communication). Οι μαθητές της έκτης δημοτικού δεν είχαν έως τότε παρόμοια εμπειρία σε ανάλογο project και αντιμετώπισαν με αρκετή αισιοδοξία το όλο εγχείρημα που θα τους έδινε νέους ρόλους και θα πρόσδιδε μια διαφορετική υπόσταση στη μαθησιακή διαδικασία, διαμορφώνοντας βελτίωση της ποιότητας μέσω υλοποίησης καινοτόμων προγραμμάτων ενταγμένα στο παιδαγωγικό πλαίσιο που αποτελεί παράμετρο ποιότητας του συστήματος πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2008, 2).

ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

Η επιλογή του project της εστίασης πραγματοποιήθηκε βάση της «αρχής της ολιστικής προσέγγισης». Η «ολιστική μάθηση» (holistic learning) έχει πλούσια ιστορία και θεωρητική στήριξη (Bertrand 1994; Δημητριάδου 2002). Σύμφωνα με αυτήν, η πραγματικότητα απαρτίζεται από ανοιχτά συστήματα, πολύπλοκης φύσης τα οποία το άτομο πρέπει να τα προσεγγίζει ολιστικά και όχι τμηματικά για να έχει δυνατότητες κατανόησης. Ο ερευνητής κατά την εφαρμογή της μεθόδου σεβάστηκε δυο βασικές της αρχές. Η πρώτη υποστηρίζει ότι στη διαδικασία μάθησης το σχολείο πρέπει να εμπλέξει το παιδί στο σύνολό του, δηλαδή, γνωστικά, συναισθηματικά και κινητικά. Το άτομο (self) δε φτάνει να ενεργοποιήσει μόνο τις γνωστικές του λειτουργίες προκειμένου να κατανοήσει την ενιαία ψυχοφυσική πραγματικότητα την οποία και μελετά. Απαιτείται η συνολική εμπλοκή συναισθημάτων, προκαταλήψεων, προσδοκιών και φόβων που συναπαρτίζουν τη διαδικασία της μάθησης (Claxton, 1989). Ακόμα και το σώμα πρέπει να εμπλακεί διότι, όπως παρατηρούν οι ειδικοί, η μάθηση δεν εδρεύει μόνο στο κεφάλι (Hannaford, 1995).

Η δεύτερη αρχή της ολιστικής μεθοδολογίας υποστηρίζει ότι η μάθηση δεν θα πρέπει να είναι αποκομμένη από τα σύνολα και τις ολότητες στις οποίες ανήκει. Αυτό σημαίνει ότι οι μαθητές δεν θα πρέπει να μαθαίνουν τμηματικά στείρες γνώσεις. Αντίθετα, πρέπει να συνθέτουν τα κομμάτια του παζλ, έχοντας συνεχώς την ευρύτερη εικόνα που θα προκύψει από την ολοκλήρωση του εκάστοτε project (Shoemaker, 1989, Clark, 1988). Η αρχή της ολιστικής προσέγγισης έχει ιδιαίτερη εφαρμογή στα διαθεματικά προγράμματα (Miller, 1989). Μέσα από την αξιοποίηση πολλών γνωστικών αντικειμένων (Γλώσσα, Μαθηματικά, Μουσική, Αγγλικά, Εικαστικά, Μελέτη Περιβάλλοντος, Πληροφορική) κύρια επιδίωξη ήταν η καλλιέργεια πολλαπλών δεξιοτήτων.

Ένα άλλο σημαντικό στοιχείο είναι ο διερευνητικός προσανατολισμός (self-paced learning), ο οποίος είναι επακόλουθο της αναζήτησης σχέσεων και προσωπικών νοηματοδοτήσεων. Τα «προσωποποιημένα» αυτά νοήματα δεν πραγματώνονται σε συνθήκες απομόνωσης αλλά σε συνθήκες συλλογικής αλληλεπικοινωνίας και διαλεκτικής αντιπαράθεσης (Lankshear et al, 2000). Το διαθεματικό project έχει μαθητο-κεντρικό και κοινωνικο-κεντρικό χαρακτήρα, διότι οργανώθηκε γύρω από το θέμα της εστίασης που παρουσιάζει προσωπικό και κοινωνικό ενδιαφέρον. Η διδακτέα ύλη δεν αποτελεί σημείο εκκίνησης του προγράμματος αυτού.

Σύμφωνα με τις γενικές παιδαγωγικές αρχές του ‘διαθεματικού προγράμματος’ του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, η εκπαίδευση στοχεύει «στην καθολική ανάπτυξη των μαθητών, της προσωπικότητάς τους καθώς και της επιτυχούς ένταξής τους στη κοινωνία μέσα από την καλλιέργεια νέων αξιών καθώς και γνωστικών και ψυχοκινητικών δεξιοτήτων και ικανοτήτων» (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2003).

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο της διεπιστημονικότητας αναπτύχθηκε το project “See you in the kitchen!” (ραντεβού στη κουζίνα) το οποίο προσπάθησε να εμπλέξει τους μαθητές στο σύνολό τους και να βελτιώσουν τη γνωστικού, ψυχοκινητικού και συναισθηματικού τύπου νοημοσύνες τους (Gardner, 1993). Οι νεαροί έχουν τη δυνατότητα να νοηματοδοτήσουν τις εμπειρίες τους μέσα από το συνδυασμό σκέψης και πράξης. Η Μορφολογική Ψυχολογία κάνει λόγο για «ολιστικές μεθόδους διδασκαλίας» (Sutton, 2002). Από τις πρόσφατες σχολές ψυχολογίας ο κοινωνικός εποικοδομισμός (social constructivism) (Sutton, 2002, Τσελφές, 2002), που αντιπροσωπεύει την επικρατέστερη θεωρία μάθησης της εποχής μας, παραπέμπει σε «ενιαιοποίηση» εμπειριών και γνώσεων που συντελείται μέσα σε αυθεντικές καταστάσεις (situated learning) (Billet, 1996). Τα θέματα δε, πρέπει να προέρχονται αποκλειστικά μέσα από τις άμεσες εμπειρίες των μαθητών (Χρυσαφίδης, 2000, 49, Πολυχρονόπουλος, 2002, 51).

Αρχίζοντας με θέματα από την προσωπική και οικογενειακή ζωή του παιδιού, τα θέματα διευρύνονται και επεκτείνονται στον κοινωνικό, ιστορικό και γεωγραφικό χώρο μιας ευρύτερης περιοχής. Η διαδικασία αυτή είναι κοινωνικά προσδιορισμένη εφόσον συντελείται μέσα σε πλαίσιο αλληλεπίδρασης και αλληλεπικοινωνίας. Ο ενεργός μαθητής είναι και εν δυνάμει ενεργός πολίτης καθώς μέσα από ένα «ενιαιοποιημένο» πρόγραμμα σπουδών (Integrated curriculum) συνδυάζεται η βιωματική γνώση των μαθητών με την επίσημη σχολική. Οι μαθητές θα πρέπει να εντάσσουν τις γνώσεις τους σε πλαίσια πραγματικών καταστάσεων (Morin, 2001).

Η κυριαρχία της τεχνολογίας δε θα μπορούσε να λείψει από τη διαθεματικότητα αφού στην ουσία αποτελεί εφαρμογή της επιστημονικής γνώσης του κάθε μαθητή. Στα νέα πλαίσια εργασίας και παραγωγής οι μαθητές είναι και εν γένει πολίτες ενός πολυπολιτισμικού κόσμου όπου θα πρέπει να συνεργάζονται, να επιλύουν προβλήματα (problem-solving situations) και να χειρίζονται την προηγμένη τεχνολογία (Ματσαγγούρας, 2000β, Kalatzis & Cope, 2001).

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Η εφαρμογή του project μέσα σε ένα υβριδικό περιβάλλον μάθησης (hybrid learning) είναι μια αναμφισβήτητη πρόκληση για τους μικρούς μαθητές. Ένα ερευνητικό ζητούμενο ήταν αν και με ποιο τρόπο βελτιώνεται η μαθησιακή διαδικασία και σε ποιους τομείς.

Ένα ευρέως διαδεδομένο ζήτημα της εποχής μας είναι η «ανοιχτή κοινότητα μάθησης». Μια τέτοια διάσταση αναδεικνύεται μέσα από το πρόγραμμα και ως εκ τούτου οι ερευνητές εστίασαν στο βαθμό με τον οποίον μαθητές και εκπαιδευτικοί από όλες τις χώρες εταίρους μπορούν να συνυπάρξουν αρμονικά και να αναδείξουν νέους διαύλους επικοινωνίας μέσα από τη κουλτούρα της εστίασης. Σ’ αυτό το πλαίσιο εξετάστηκε και ο αντίκτυπος που αντανακλάται στη σχολική κοινότητα.

ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Η διαθεματική προσέγγιση του project προσέφερε το φυσικό πλαίσιο για την υλοποίηση της ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας, της ολιστικής προσέγγισης της γλώσσας, της διερευνητικής μάθησης και της κριτικής σκέψης μέσα από ένα περιβάλλον συνδυασμένης μάθησης (blended-learning environment). Οι μαθητές δρουν και εργάζονται αυτόνομα, παίρνουν ανατροφοδότηση από τους συμμαθητές τους αλλά και από τον δάσκαλο-καθοδηγητή και διεξάγουν παράλληλα συζητήσεις σε ζωντανό χρόνο με άλλα σχολεία χρησιμοποιώντας τις μορφές σύγχρονης επικοινωνίας (synchronous communication learning).

Η έρευνα διεξάχθηκε μεταξύ δημοτικών σχολείων. Συνολικά, ογδόντα μαθητές συμμετείχαν στο ερευνητικό πείραμα από τέσσερα διαφορετικά σχολεία της Ευρώπης (3ο Δημοτικό Σχολείο Ζωγράφου Αθήνας, Scoala Gimnaziala nr. 25 Brasov, Romania, Szkoła Podstawowa nr 13, Starachowice, Poland, 1ο Δημοτικό Σχολείο Φιλιάτες Ιωαννίνων). Στη πλειοψηφία τους, ήταν μαθητές τετάρτης, πέμπτης και έκτης δημοτικού.

Οι μαθητές αφού επέλεξαν το θέμα «μαγειρική και υγιεινή διατροφή», έθεσαν συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα όσον αφορά τις δραστηριότητες που έπρεπε να υλοποιήσουν κατά τη διάρκεια του έτους. Κάθε τάξη χωρίστηκε σε ομάδες και εναπόκειτο στα παιδιά να επιλέξουν και να ανταλλάξουν ρόλους (φωτογράφοι, μάγειροι, συντάκτες, ρεπόρτερ). Σκοπός ήταν η δημιουργία ενός ηλεκτρονικού βιβλίου συνταγών, μιας ιστοσελίδας με περιεχόμενο από τις δραστηριότητες των παιδιών και μια αφίσα όπου θα προβάλλονταν φωτογραφίες από τα ολοκληρωμένα γεύματα κάθε σχολείου.

Η στοχοθεσία περιλάμβανε γνωστικούς, γλωσσικούς, συναισθηματικούς και κιναισθητικούς στόχους. Όσον αφορά το γνωστικό κομμάτι, τα παιδιά θα γνώριζαν τη κουλτούρα των χωρών εταίρων μέσα από τις διατροφικές συνήθειες. Θα εξοικειώνονταν με το ρόλο του φαγητού και της διατροφής στη καθημερινότητα των ανθρώπων σε μια προσπάθεια να εκτιμήσουν μια ισορροπημένη μεσογειακή διατροφή. Επιπλέον θα είχαν τη δυνατότητα να εμπλουτίσουν το λεξιλόγιό τους μέσα από την περιγραφή της προετοιμασίας ενός γεύματος, τη παρουσίαση των μαγειρικών σκευών, τη πρακτική εξάσκηση απλών και καθημερινών διαλόγων με συμμαθητές τους από άλλα σχολεία, την ανταλλαγή πληροφοριών για τα σχολεία τους, τη ζωή τους και τα χόμπι τους. Η συναισθηματική εμπλοκή των παιδιών θα έπαιζε σημαντικό ρόλο μέσα σε ένα ευχάριστο περιβάλλον μάθησης και πειραματισμού. Αυτό είχε σαν προϋπόθεση τη μετατροπή των τάξεων σε εργαστήρια ζαχαροπλαστικής προκειμένου οι μαθητές να ζουν το ρόλο τους, να αισθάνονται άνετα και να αποκτήσουν καλή ψυχολογία. Οι ευκαιρίες για τέχνη, ζωγραφική μέσα από παιγνιώδη μορφή και η χρήση των νέων τεχνολογιών θα κινητοποιούσαν τις κιναισθητικές νοημοσύνες των παιδιών στο έπακρο, ενεργοποιώντας παράλληλα τη συνεργατικότητα.

Κάθε μήνα οι μαθητές επεξεργάστηκαν μια ξεχωριστή ενότητα. Τον Οκτώβρη, έγινε η παρουσίαση των σχολείων μεταξύ τους μέσα από διαδικτυακές συναντήσεις μέσω skype. Το Νοέμβρη, τα παιδιά έφτιαξαν πρωινό στο σχολείο, αντάλλαξαν και εκτέλεσαν εθνικές συνταγές. Το Δεκέμβρη, αντάλλαξαν πολιτισμικά στοιχεία σχετικά με τη γιορτή των Χριστουγέννων στις χώρες τους. Τον Ιανουάριο, τα σχολεία είχαν την ευκαιρία να φτιάξουν τσάι, καφέ και επιδόρπια. Τον Φεβρουάριο, τα παιδιά πήραν συνεντεύξεις από παππούδες και γιαγιάδες σχετικά με τον παραδοσιακό τρόπο διατροφής. Αφού κατέγραψαν τις συνομιλίες, στη συνέχεια συνέταξαν ένα άρθρο. Στη συνέχεια, προσκάλεσαν μια γιαγιά στο σχολείο που τους βοήθησε να εκτελέσουν την αγαπημένη τους συνταγή. Τους μήνες της άνοιξης, αντάλλαξαν ήθη και έθιμα για το Πάσχα, ετοίμασαν ανοιξιάτικα πιάτα και οργάνωσαν τη τελική μορφή του e-book και της αφίσας.

Εικόνα 1: Οι μαθητές δημιουργούν. Εκτέλεση συνταγών.

Εικόνα 2: Μαθητικές δημιουργίες

Ακολουθεί διαγραμματική αναπαράσταση διδακτικού κεφαλαίου που αποτυπώνεται στον παρακάτω Πίνακα 1, όπου αναλύονται οι φάσεις επεξεργασίας των πληροφοριών.

Προγραμματισμός θεματικής Νοεμβρίου: "breakfast at school"
Τα παιδιά πρέπει να συλλέξουν και να ανταλλάξουν εθνικές συνταγές από το πρωινό τους γεύμα, να φτιάξουν πρωινό στο σχολείο, να πάρουν συνέντευξη (στα Αγγλικά) από τον παππού ή τη γιαγιά τους για το πρωινό που τρώγανε οι ίδιοι τη παλιά εποχή ζητώντας τους μια σύντομη ιστορία των διατροφικών συνηθειών της εποχής. Επίσης, μπορούν να καλέσουν τους συγγενείς ή και γονείς τους στο σχολείο για να συνεισφέρουν στη τέχνη της μαγειρικής, να μαγνητοσκοπήσουν τις φάσεις της προετοιμασίας και εκτέλεσης των συνταγών μέσα στη τάξη ανταλλάσοντας τα βίντεο που τράβηξαν με τα άλλα σχολεία, διαφωτίζοντας έτσι τις διαφορετικές πλευρές από τη συνολική διαδικασία του τελετουργικού της εστίασης
1η διδακτική ενότητα: ατομική και συλλογική έρευνα στο διαδίκτυο από τη πλευρά των μαθητών για το «πρωινό» ιδεοθύελλα (brainstorming), ποιες λέξεις μας έρχονται στο μυαλό όταν ακούμε τη λέξη "breakfast"; *ποιες τροφές ή ροφήματα συνηθίζετε να παίρνετε στο πρωινό σας; από ποια συστατικά φτιάχνεται ένα ωραίο πρωινό; πώς επικράτησε το πρωινό στη περιοχή σας; ποια νομίζετε ότι είναι η ιστορία και η συμβολική αξία του σύμφωνα με τις συνθήκες που επικρατούσαν*; (νοηματική προσέγγιση, meaningful learning)
2η διδακτική ενότητα: προτείνεται η οργάνωση των ειδών διατροφής (γαλακτοκομικά προϊόντα, κρεατικά, λαχανικά) καθώς και των μαγειρικών σκευών και του γενικότερου εξοπλισμού (ξυλόσομπα, φιάλη υγραερίου) της παραδοσιακής κουζίνας για την πληρέστερη κατανόηση της ύλης του λεξιλογίου. Διδάσκεται η αριθμητική ποσόστωση (μισό, ένα τέταρτο, ένα τρίτο) για τη δοσολογία των συνταγών και οργανώνονται υπό μορφή spider gram προεκτάσεις των εννοιών οικιακή οικονομία (σε αναλώσιμα υλικά όπως ξύλα, φιάλη υγραερίου, αλεύρι για ζύμωμα ψωμιού) και υγιεινή διατροφή (επιρροές σε τρόπο σκέψης, στο τρόπο σωματικής ανάπτυξης) (οργάνωση της μάθησης)

3η διδακτική ενότητα: αφού οι μαθητές καταλήξουν σε ένα ή δυο επικρατέστερα γνωστά πρωινά της περιοχής τους, γίνεται χωρισμός σε ομάδες ανάλογα με τα καθήκοντα που θα τους αναθέσει ο επιβλέπων εκπαιδευτικός. Η πρώτη ομάδα αναλαμβάνει να οργανώσει τα υλικά από τις συμφωνημένες συνταγές πρωινού που υπάρχουν στην ευρύτερη περιοχή. Μια δεύτερη ομάδα αναλαμβάνει να ρωτήσει τον τρόπο εκτέλεσης των συνταγών και μια τρίτη ομάδα συλλέγει όλα τα στοιχεία εκείνα που αναδεικνύουν τις κοινωνικοοικονομικές συνθήκες της εποχής, φέρνοντας στην επιφάνεια ιστορικές και πολιτισμικές πτυχές. Οι συνεντεύξεις των ομάδων είναι αυστηρά προφορικές. Οι μαθητές κρατούν σημειώσεις και στο σχολείο γίνεται προσπάθεια μετάφρασης των στοιχείων στα Αγγλικά μέσα από τις ομάδες. Ο εκπαιδευτικός τονίζει στους μαθητές ότι το μήνα Νοέμβριο «θα καταγράφουμε σε ομάδες τα στοιχεία που συλλέξαμε» κάνοντας ερωταπαντήσεις και συζητήσεις στα Αγγλικά και ότι αυτό θα γίνεται 2 φορές τη βδομάδα από μια ώρα και στη συνέχεια «θα αναλάβουμε ενεργό ρόλο μάγειρα και βοηθού» (κατατμημένη άσκηση)
4η διδακτική ενότητα: η προετοιμασία της προηγούμενης ενότητας οδηγεί στο επόμενο στάδιο που μπορεί να κυμαίνεται από ένα παιχνίδι ρόλων έως την οργάνωση μικρών θεατρικών παραστάσεων με προεκτάσεις στον επαγγελματικό προσανατολισμό και στο τουρισμό της χώρας μας με θέμα όπως «συνέντευξη με ένα τοπικό μάγειρα», «χιουμοριστικά σκετς μεταξύ σερβιτόρου-πελάτη» και «ενεργή συμμετοχή στην εκτέλεση των συνταγών» (υπερμάθηση)

Πίνακας 1: Διαγραμματική αναπαράσταση διδακτικού κεφαλαίου μεταφρασμένο από την Αγγλική στην Ελληνική

Όπως παρουσιάζεται και στον Πίνακα 1, η προσέγγιση της πληροφορίας με την ενεργοποίηση σχημάτων (schemata activation) προσδιορίζει το βάθος επεξεργασίας της νέας πληροφορίας. Όσο πιο κατανοητή γίνεται η επεξεργασία της νέας πληροφορίας, τόσο πιο στενά σχετίζονται οι νέες με τις προϋπάρχουσες εννοιολογικές δομές και κατά συνέπεια πιο εύκολα διαμορφώνονται τα νέα γνωστικά σχήματα. Το σχήμα προτάσσεται ως ο πιο ενδεδειγμένος τρόπος ενός ευρύτερου συνόλου πληροφοριών, δηλαδή ενός αρκετά εκτεταμένου πεδίου διαδικαστικής γνώσης (Gagne, 1993). Η περαιτέρω διασύνδεση των πληροφοριών μέσα από την οργάνωσή τους, η κατατμημένη άσκηση, η υπερμάθηση καθώς και η σειρά παρουσίασης της πληροφορίας είναι επίσης τεχνικές που διευκολύνουν σε μεγάλο βαθμό το άτομο να ανασύρει πιο εύκολα και πιο γρήγορα τις πληροφορίες από τη μακρόχρονη μνήμη.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

Η μάθηση είναι μια πολύπλοκη και άγνωστη εν πολλοίς διαδικασία, εμπλέκει σε διαφορετικό κάθε φορά βαθμό και με διαφορετικό τρόπο όλες σχεδόν τις λειτουργίες του νου, όπως είναι η αντίληψη, η μνήμη, η σκέψη και η φαντασία (Ματσαγγούρας, 2000α, 72). Έτσι ο ερευνητής, προκειμένου να εξοικειώσει τους μαθητές του με το συγκεκριμένο κεφάλαιο της μαγειρικής τέχνης (προετοιμασία, πρώτοι πειραματισμοί, πρακτική εξάσκηση, εκτέλεση) θεώρησε σκόπιμο να εφαρμόσει το μοντέλο γνωστικής μαθητείας, όπως φαίνεται στον Πίνακα 2. Το σχολείο «έχει χρέος να αξιοποιήσει την ποικιλία των διδακτικών τρόπων, άμεσων και έμμεσων, ανάλογα με τη φύση του διδακτικού αντικειμένου» (Παπανδρέου, 2002, 197).

Μοντέλο γνωστικής μαθητείας
Πρώτη φάση: ο μαθητής αναπτύσσει συνολική εικόνα των γνωστικών διαδικασιών και τρόπων δράσης σχετικά με το project στα πλαίσια του “modeling” (προτυποποίηση)
Δεύτερη φάση: ο μαθητής εξασκείται με εξατομικευμένη στήριξη του εκπαιδευτικού (fading scaffolding - φθίνουσα καθοδήγηση)
Τρίτη φάση: «απεξάρτηση» του μαθητή από τον εκπαιδευτικό και ένταξή του σε ομάδα απ’ όπου θα έχει τη καθοδήγηση και ανατροφοδότηση των συμμαθητών του (δράση μαθητή με στήριξη ομάδας)
Τέταρτη φάση: ο μαθητής πλέον έχει τη δυνατότητα να αυτονομηθεί μέσα στην ομάδα του και να αναδείξει τις προσωπικές του δεξιότητες (αυτονομία μαθητή μέσα στην ομάδα)

Πέμπτη φάση: πραγματοποίηση μιας ανασκόπησης και γενίκευσης του τι έμαθαν οι μαθητές, τι αποτελέσματα επέφερε ο τρόπος δράσης τους (αυτό-αξιολόγηση του τρόπου δράσης μαθητών)

Πίνακας 2: Μοντέλο γνωστικής μαθητείας (cognitive apprenticeship)

Ο συνδυασμός έμμεσων και άμεσων διδακτικών μορφών που έχουν ως κύριο στόχο τη βιωματική μάθηση και την εργασία σε μικρές ευέλικτες ομάδες επιτυγχάνεται απόλυτα μέσα από το μοντέλο της γνωστικής μαθητείας (Collins et.al, 1991).

Η συνολική δομή του παρόντος "project" είναι απόλυτα συμβατή και με τη δομή δράσης σχεδίων εργασίας που τυγχάνει πρακτικής εφαρμογής στις σχολές μαθητείας των ενηλίκων. Στη πρώτη φάση της θεματολογίας, έχουμε τη στοχοθεσία και την επιλογή του θέματος σύμφωνα με τα ενδιαφέροντα των μαθητών. Ο συντονιστής είναι αυτός που μεριμνά για την ανάρτηση του υλικού στην ιστοσελίδα και την συνέχιση του "project". Στη δεύτερη φάση του προγραμματισμού, γίνεται η κατανομή σε ομάδες και το διάλειμμα ανατροφοδότησης αποτελεί μία ιδιαίτερα σημαντική διαδικασία, καθώς συμβάλλει στην ανατροφοδότηση της όλης διαδικασίας, στον εντοπισμό λαθών και γενικότερα στην αναδιάρθρωση της πορείας. Αποτελεί, ουσιαστικά, μία διαδικασία αναστοχασμού και επαναπροσδιορισμού του έργου των ομάδων εργασίας. Στο τρίτο στάδιο, η συγκέντρωση και ταξινόμηση του υλικού - των συνεντεύξεων - είναι μια συλλογική διαδικασία, η οποία σε μεγάλο βαθμό προσδιορίζεται από τους στόχους που έχουν τεθεί, αλλά και από το τελικό προϊόν που έχει συμφωνηθεί. Συνάμα, η παρουσίαση του "project" εξαρτάται και προσδιορίζεται από το μέγεθος και τη σημαντικότητά του. Επίσης, σημαντικό στοιχείο είναι η ανάπτυξη μεταγνωστικών δεξιοτήτων, στόχος ο οποίος καλλιεργείται και αναπτύσσεται μέσα από τη συλλογική εργασία και συνεργασία, στο πλαίσιο της οποίας οι εκπαιδευόμενοι «μαθαίνουν πώς να μαθαίνουν». Συνοπτικά, οι άξονες γύρω από τους οποίους υλοποιείται ένα τέτοιο σχέδιο εργασίας στους ενήλικες είναι: (α) θέμα, (β) προγραμματισμός, (γ) υλοποίηση/πραγματοποίηση, (δ) αξιολόγηση (Κιουλάνης, 2008).

Οι μαθητές μας είχαν τον πρωτεύοντα ρόλο και ανέλαβαν με επιτυχία πρωτοβουλίες στο κομμάτι της οργάνωσης των «συναντήσεων» με τα παιδιά από τις άλλες χώρες. Για τις ανάγκες του έργου έγινε χρήση εργαλείων και δημιουργήθηκε μια ιστοσελίδα. Πιο συγκεκριμένα, χρησιμοποιήθηκαν: Microsoft Powerpoint, Issuu, Smilebox, Weebly (δημιουργία ιστοσελίδας). Για κάθε μήνα της συνεργασίας, υπήρχε συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών μέσω σύγχρονης (chat, skype) και ασύγχρονης επικοινωνίας (e-mail). Οι πρωτοβουλίες όμως των μαθητών δεν περιορίστηκαν μόνο στα αυστηρά ενδοσχολικά πλαίσια. Παρουσιάσεις του υλικού και προώθηση των σχεδίων εργασίας έγιναν και σε άλλες τάξεις μέσα στο σχολείο, σε συμμαθητές στα άλλα σχολεία αλλά και σε τοπικούς φορείς.

Τα θέματα της «εστίασης» που εξετάστηκαν είχαν σκοπό να συνδέσουν το σχολείο με την τοπική κοινότητα, να αναδείξουν τις βαθύτερες δομές που κείνται κάτω από τα επιφαινόμενα και την κριτική σκέψη, παρέχοντας δυνατότητες στους μαθητές για δράση και ενεργό παρέμβαση (McNeil, 1996, 197).

ΕΥΡΗΜΑΤΑ - ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τα συμπεράσματα εναρμονίζονται σύμφωνα με τις παρούσες βιβλιογραφικές αναφορές και αφορούν στα:

1. Η γνωστική αυτενέργεια των μαθητών
2. Η σταδιακή οικοδόμηση της γνώσης
3. Η ενεργοποίηση των κινήτρων μάθησης
4. Η σχηματοποίηση αφηρημένων εννοιών
5. Η σύνδεση της γνώσης με αυθεντικές καταστάσεις
6. Ο βαθμός συνεργασίας των εκπαιδευτικών και η βελτίωση του αισθήματος αυτοεκτίμησης
7. Η σύσφιξη των σχέσεων μεταξύ σχολείου και οικογένειας
8. Η αρβανίτικη οικιακή οικονομία

Η αυτενέργεια στη μαθησιακή διαδικασία στη πραγματικότητα προάγεται εάν οι μαθητές έχουν επιλογές και ευκαιρίες να ελέγξουν το βαθμό δυσκολίας των δραστηριοτήτων, είτε μέσω της αυτοεξερεύνησης είτε μέσω της ομαδοσυνεργατικότητας. Σ' αυτό συνέβαλε η προσέγγιση ενός καθημερινού θέματος μέσα από τη χρήση νέων τεχνολογιών και η εξοικείωση των μικρών μαθητών με νέους τρόπους διερευνητικής μάθησης, όπως είναι η έρευνα στο διαδίκτυο, η χρήση chat και οι τηλεδιασκέψεις. Κατά τη φάση της εξάσκησης, πολλοί μαθητές είχαν περισσότερη αυτοπεποίθηση στις δυνατότητές τους που αποδείχτηκε από την ευχέρεια κινήσεων με τα υλικά των συνταγών.

Αρκετές είναι οι φορές όπου οι μαθητές έκαναν διάφορους πειραματισμούς χωρίς πάντοτε να πετυχαίνουν το επιθυμητό αποτέλεσμα. Αυτή η τακτική της «δοκιμής και πλάνης» (trial and error) διευκόλυνε κυρίως τους πιο αδύναμους μαθητές στην προσωπική αναζήτηση των γνωστικών σχημάτων. Το σίγουρο είναι ότι οι μαθητές στο σύνολό τους κατέστησαν ικανοί να προγραμματίζουν, να ακολουθούν, να ελέγχουν τον τρόπο με τον οποίον μαθαίνουν να σκέπτονται, να αυτο ανακαλύπτουν και τελικά να αυτενεργούν. Τέτοιες ενέργειες προωθούν την αυτορυθμιζόμενη μάθηση (self-regulated learning). Η γνωστική αυτενέργεια (self-regulation) βασίζεται επίσης στη θεωρία του Vygotsky (Vygotsky, 1978). Στη περίπτωση που έφταναν σε αδιέξοδο, τα παιδιά έπαιρναν τη βοήθεια των συμμαθητών τους παρά του δασκάλου τους. Συνήθως βελτίωναν την αυτοπεποίθησή τους με το να μιμούνται τα άλλα παιδιά ή έφταναν σε ανώτερο αναπτυξιακό επίπεδο απλά με το να παρατηρούν (Whitebread et al, 2005).

Αφού οι μαθητές ολοκληρώσουν τη διαδικασία της μαγειρικής απαντούν με προθυμία στην ερώτηση του διδάσκοντα «πώς σου φάνηκε η εμπειρία της κουζίνας; πώς είδες τον εαυτό σου σα νέο μάγειρα;». Οι μικροί μαθητές κάνουν μια ανασκόπηση της ενασχόλησής τους με τη τέχνη της μαγειρικής και αποστασιοποιώντας τον εαυτό τους από τη διαδικασία περιγράφουν στα Αγγλικά τις εντυπώσεις τους. Οι ευκαιρίες για την αυτοαξιολόγηση των δικών τους εργασιών καθώς και της αξιολόγησης εργασιών των συμμαθητών τους είναι πάντα αποτελεσματικές, ιδιαίτερα στη περίπτωση της ανατροφοδότησης. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι ότι πολλοί μαθητές είχαν την ευκαιρία να εστιάσουν πάνω στις αρχικές τους εργασίες σχετικά με τη συλλογή πληροφοριών πάνω σε ένα γεύμα. Οι μαθητές ήταν υπεύθυνοι να συλλέξουν, να κατηγοριοποιήσουν, να ιεραρχήσουν και να συντάξουν τις τελικές τους πληροφορίες σε ένα ενιαίο κείμενο που απαιτούσε τη συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων ομάδων. Στο τέλος, επιμελήθηκαν τη παρουσίαση της σύντομης αυτής εργασίας σε μορφή power point και η κάθε αρχική ομάδα πρόβαλε το δικό της κομμάτι. Επιπλέον, οι μαθητές ανάρτησαν τις παρουσιάσεις τους στο blog seeyouinthekitchenproject.weebly.com. Έτσι επιβεβαιώθηκε η αρχή της αυτενεργού μάθησης (Νημά & Καψάλης, 2002, 137) που σημαίνει ενεργή εμπλοκή των μαθητών στον προγραμματισμό, στην αναζήτηση των πληροφοριών, στην επεξεργασία τους, στην παρουσίαση του μαθησιακού αποτελέσματος και τέλος στην αξιολόγησή του. Με τη φάση αυτή της αυτοαξιολόγησης προωθείται η μεταγνωστική ανάπτυξη και ολοκληρώνεται η πορεία προς την αυτονομία και την αυτορρύθμιση (Ματσαγγούρας, 2000γ, 518).

Οι μαθητές υπήρξαν κοινωνοί μιας συμμετοχικής διαδικασίας εντελώς διαφορετική από την παραδοσιακή προσέγγιση της διδακτέας ύλης. Έγινε αντιληπτό ότι το ενδιαφέρον των μαθητών δεν ατόνησε καθ' όλη τη διαδικασία, ακριβώς επειδή υπήρχαν εναλλαγές μεταξύ των άμεσων και έμμεσων μορφών διδασκαλίας. Οι μαθητές ήταν οι ίδιοι πρωταγωνιστές αλλά και κριτές του τελικού αποτελέσματος μέσα από τη διαδικασία της ανατροφοδότησης των ομάδων αλλά και του εκπαιδευτικού. Το ενδιαφέρον τους δεν ατόνησε σε κανένα σημείο και δε δυσανασχέτησαν με το γνωστικό κομμάτι της μαγειρικής - παρουσίαση λεξιλογικού περιεχομένου - επειδή ανέμεναν με αγωνία το στάδιο της πρακτικής εφαρμογής. Την ισόρροπη σχέση περιεχομένου και διαδικασίας εξασφαλίζουν οι έμμεσες μορφές διδασκαλίας, που εμπλέκουν τους μαθητές σε διαδικασίες συλλογής και επεξεργασίας των δεδομένων και διατύπωσης συμπερασμάτων (Ματσαγγούρας, 2000γ, 385).

Αυτό σημαίνει ότι ο εκπαιδευτικός βασίζεται πρωτίστως στη διαδικαστική σκέψη των μαθητών και επιχειρεί μέσα από διαδικασίες καθοδηγούμενης διερεύνησης να στηρίξει τους μαθητές στην πορεία της σταδιακής οικοδόμησης της γνώσης (Ματσαγγούρας, 2000α, 493, Καλκάνης, 2002, 340).

Ένα άλλο σημαντικό εύρημα έγκειται στην ενεργοποίηση των κινήτρων μάθησης των μαθητών. Η παρούσα έρευνα απέδειξε ότι οι μαθητές υιοθέτησαν μια πιο θετική στάση στη μάθηση χάρη στη πρόσχαρη διάθεση και τη προθυμία τους να ενεργήσουν κατά τη βούλησή τους. Σύμφωνα με τους ερευνητές, η θετική στάση και διάθεση του μαθητή παίζουν σημαντικό ρόλο στη συγκράτηση της πληροφορίας μέσα από τα στάδια της επεξεργασίας της (πίνακας 1) καθώς και στη τόνωση της αυτοπεποίθησής του. Η προδιάθεση στη γνώση (learning disposition) έχει χαρακτηριστεί ως ένας συνδυασμός της 'παρώθησης' και 'αναγνωρισμένων μαθησιακών στρατηγικών' (Carr, 2001, 9). Η επίλυση προβλημάτων εντάσσεται στις στρατηγικές εκείνες που διαδραματίζουν ένα σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη των μαθησιακών κινήτρων, συνδυάζοντας θετική διάθεση, προσωπικό ενδιαφέρον και δεξιότητες (Rinis & Vlachos, 2013).

Οι μαθητές στη πλειοψηφία τους επωφελήθηκαν της αναλυτικής επεξήγησης μιας συνταγής (πίνακας 2) με τέτοιο τρόπο που τελικά κατάφεραν να σχηματοποιήσουν αφηρημένες έννοιες (solid mixture - στερεό μίγμα, fluid - υγρό). Η ενεργή τους συμμετοχική παρουσία είτε ως «μάγειροι» είτε ως «βοηθοί κουζίνας» ισχυροποίησε νέες εννοιολογικές δομές. Η διδακτική προσέγγιση επαγωγικής

μορφής, που ξεκινά από την ανάλυση συγκεκριμένων παραδειγμάτων οδηγεί, μέσα από τον εντοπισμό κοινών στοιχείων στο σχηματισμό εννοιών. Η σύγχρονη διδακτική των δυο τελευταίων δεκαετιών υπερτονίζει τη «σημασία που έχει η επαγωγική διαδικασία στην απόκτηση αφηρημένων εννοιών, κυρίως στις μικρότερες ηλικίες» (Κόκκοτας, 2001, 83).

Το πρόγραμμα που υλοποιήθηκε λειτούργησε ως κινητήρια δύναμη διεργασιών που εξασφάλισαν μια σειρά από πολύτιμες ευκαιρίες για ενδοσχολική επιμόρφωση και διδασκαλία μεταξύ ομοτέχνων (peer teaching). Επιχειρώντας την ένωση μεταξύ διαφορετικών γενιών και ανθρώπων μέσα από το πρόγραμμα (μαθητές-δασκάλους, μαθητές-οικογένεια, μαθητές-ειδικούς), έγινε εφικτό το άνοιγμα του προγράμματος σε συνεργασίες που επιβεβαιώνουν το ρόλο του σχολείου ως μια ανοιχτή κοινότητα μάθησης (open learning community). Οι τάξεις μας άνοιξαν τις πόρτες τους, οι μαθητές μας δέχτηκαν διδασκαλία και από άλλους συναδέλφους, το γραφείο των εκπαιδευτικών μετατράπηκε σε ένα γόνιμο πεδίο ανταλλαγής απόψεων και σε ένα δημιουργικό στρατηγείο χάραξης της διαθεματικής προσέγγισης για την αποτελεσματικότερη εφαρμογή του σχεδίου εργασίας. Η επίλυση προβλημάτων (problem-solving situation) και η διευθέτηση κρίσεων πέρασαν μέσα από το φίλτρο της ανατροφοδότησης και απόκτησαν επιτυχή έκβαση χάρη στην κοινή δέσμευση όλων να αποκτήσουμε μια διαφορετική παιδαγωγική νοοτροπία με βάση την αλληλοσυμπλήρωση και όχι τον αποκλεισμό. Η διαθεματική προσέγγιση βγάζει το σχολείο από τις σχολικές τάξεις και εντάσσει τα υπό μελέτη θέματα σε αυθεντικά πλαίσια. Με τον τρόπο αυτό η σχολική γνώση συνδέεται άμεσα και φυσικά με αυθεντικές καταστάσεις. Οι οπαδοί της κριτικής και χειραφετικής παιδαγωγικής παιδαγωγικής αξιοποιούν κατά προτίμηση τέτοια θέματα προς μελέτη (Ματσαγγούρας, 1999, 103).

Τα προγράμματα προαιρετικής μορφής ευνοούν τη συνεργασία και την αναπτυσσόμενη οριζόντια σχέση μεταξύ των εκπαιδευτικών μιας σχολικής μονάδας. Οι εκπαιδευτικοί συναντήθηκαν εκτός σχολικού ωραρίου πολλές φορές προκειμένου να μελετήσουν από κοινού τη χρήση νέων εργαλείων και να συναποφασίσουν για την εισαγωγή εννοιών και την καλύτερη δυνατή υλοποίηση των επιμέρους σχεδίων εργασίας. Όπως ακριβώς παρατηρείται μια μετατόπιση από την ατομική θέση του μαθητή δέκτη στη λειτουργική τοποθέτησή του σε μια σχέση αλληλεπιδρώντων σε συνεργατικά περιβάλλοντα (Σολομών, 2000), έτσι και ο εκπαιδευτικός ως μονάδα αντικαθίσταται από τον εκπαιδευτικό συνεργάτη, επιμορφωτή, σύμβουλο, παρακινητή, εμψυχωτή και κριτικό φίλο. Οι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί, εντός και εκτός της σχολικής μονάδας, όχι μόνο κατανόησαν το βαθμό όσμωσης που προκάλεσε η συνεργασία με κάποιον άλλον εκπαιδευτικό οργανισμό αλλά ανέπτυξαν μια τέτοια διαπροσωπική σχέση που υπόσχεται ότι θα καλύψει πολλές από τις ανάγκες των μερών της για επιμόρφωση σε νέες μεθόδους και χρήση νέων τεχνολογιών στη διδακτική πράξη και στο μέλλον (Ταρατόρη - Τσαλκατίδου, 2002).

Τα οφέλη για τον εκπαιδευτικό αποκτούν ευρωπαϊκή διάσταση και στον τομέα της αυτοεκτίμησης. Οι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί εκμεταλλευόμενοι την κοινωνική πλευρά του Προγράμματος e-Twinning (κοινωνικές επαφές, δημιουργία φιλικών σχέσεων μέσω κοινωνικών δικτύων, συνεύρεση σε διεθνή fora και κοινότητες μάθησης) ανακάλυψαν ότι ο χρόνος που επενδύεται στην ανακάλυψη της γνώσης περιλαμβάνει και ευκαιρίες για διασκέδαση που περνάει τα σύνορα όπως συνέβη κατά τη διάρκεια τηλεδιασκέψεων που είχαν σαν κύριο θέμα τους εμπειρίες στην κουζίνα. Η επιβεβαίωση της άποψης, επίσης, ότι οι εκπαιδευτικοί διαφορετικών χωρών συχνά μοιράζονται τις ίδιες ανησυχίες και προβλήματα μας βοήθησαν να επανεκτιμήσουμε την επαγγελματική μας κατάσταση και να διοχετεύσουμε την κριτική μας ματιά σε δρόμους που θα βελτιώσουν το επαγγελματικό μας καθεστώς μέσα από την αυτοαξιολόγηση και την αυτοκριτική. Μέσα από προγράμματα κοινωνικής δικτύωσης, υπάρχουν πάντα περιθώρια για βελτίωση της επαγγελματικής ικανοποίησης και του αισθήματος της αυτοεκπλήρωσης (Fat, 2012).

Επιπλέον, το πεδίο των σχέσεων μεταξύ σχολείου και οικογένειας έγινε δέκτης πολλών ευεργετικών συνεπειών εξαιτίας του προγράμματος. Μπορεί η συνεργασία μας να βασίστηκε στην εθελοντική προσφορά των γονιών (Epstein, 1995) και σε ορισμένες περιπτώσεις και των παππούδων των μαθητών μας όμως πιστεύουμε ότι δημιούργησε τη βάση για μια πιο συστηματική επικοινωνία στο μέλλον. Το γεγονός ότι οι μαθητές μας άνοιξαν την τάξη τους στην οικογένεια και είχαν την ευκαιρία να επικοινωνήσουν μαζί της με πρόσχημα ένα πολύ αγαπημένο και σημαντικό θέμα όπως αυτό της διατροφής αποτέλεσε για όλους μας μια θαυμάσια γέφυρα επικοινωνίας που επεκτάθηκε και σε άλλους τομείς.

Τέλος, μέσα από το "project", αναδείχτηκαν και άλλες παιδαγωγικές παράμετροι καθώς υπήρχε αναφορά στο πολιτισμικό και ιστορικό υπόβαθρο της εποχής και τις οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες που επικρατούσαν στην εκάστοτε περιοχή των χωρών εταίρων ξεχωριστά. Γνωρίζοντας

τους Έλληνες Αρβανίτες, η γνωριμία με τα ήθη, έθιμα και τα πολιτισμικά στοιχεία της εποχής έφερε στο φως μια σημαντική ανακάλυψη: την «αρβανίτικη οικονομία». Το αρβανίτικο σπίτι δεν ήταν μόνο ένα κτίσμα του οποίου να μη στάζουν τα κεραμίδια. Γύρω του απλωνόταν ένας ευρύς χώρος (αυλή, κήπος) που λειτουργούσε παραγωγικά (Λιάπης, 2000). Η συνεκτίμηση δε όλων αυτών των παραγόντων, οδηγεί, σύμφωνα με τους ερευνητές, στη καθιέρωση της διατροφικής αξίας της εποχής ως μιας αδιαμφισβήτητης και ατράνταχτης απόδειξης του τρόπου και της ποιότητας ζωής της παλιάς γενιάς, αναπόσπαστο κομμάτι των κοινωνικών, πολιτιστικών, οικονομικών, προσωπικών και ψυχολογικών παραγόντων της εποχής.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Οι βιωματικές εμπειρίες των μαθητών μέσα από το σχέδιο εργασίας που εφαρμόστηκε όπως είχε προγραμματιστεί επιβεβαίωσαν τις αρχικές επιδιώξεις τους καθώς τους δόθηκε η δυνατότητα να επεκτείνουν τις δημιουργικές τους δραστηριότητες έξω από τα στενά όρια της τάξης και να προσεγγίσουν ευκολότερα τις παραμέτρους της οικιακής οικονομίας και της διατροφικής αξίας. Τα παιδιά υιοθέτησαν νέους ρόλους μέσα από μια διαφορετική κουλτούρα συνεργασίας με συμμαθητές τους από διάφορες Ευρωπαϊκές περιοχές. Η υλοποίηση ενός προγράμματος e-Twinning συχνά συνεπάγεται μια σειρά από παράπλευρα οφέλη που ξεπερνούν τη σχέση διδάσκοντα-διδασκομένου και επεκτείνονται και σε άλλους τομείς όπως αυτός της επαγγελματικής εξέλιξης των εκπαιδευτικών που το υλοποιούν αλλά και της ποιοτικής αναβάθμισης του σχολικού περιβάλλοντος.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Δημητριάδου, Κ. (2002). *Ιστορία και Γεωγραφία στην πρώτη σχολική ηλικία*. Εφαρμογή και Αξιολόγηση μιας εκπαιδευτικής παρέμβασης στον ιστορικό χώρο. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.

Κόκκοτας, Π. (2001). *Διδακτική των Φυσικών Επιστημών*. Αθήνα: Γρηγόρης.

Καλκάνης, Γ. (2002). *Εκπαιδευτική Τεχνολογία Εκπαιδευτικές Εφαρμογές των Τεχνολογιών Πληροφόρησης (και) στην Εκπαίδευση στις Φυσικές Επιστήμες*. Αθήνα.

Κιουλάνης, Σ. (2008). *Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση στην Επιμόρφωση των Εκπαιδευτικών*. Θεσσαλονίκη: Βάνιας.

Λιάπης, Β. (2000). *Αρβανίτικη οικιακή οικονομία*. Ανακτήθηκε στις 8 Σεπτέμβρη 2014 από http://www.dance-pandect.gr/pds_cosmos/pop/pop_plhuysmo_gr.php?oid=O8E738EDA&ActionP=Play&mode=Med&Obj=T&plh=01.30&aa=2

Ματσαγγούρας, Η. (1999). Αντικείμενο της επιστημονικής διδακτικής. Στο: Ματσαγγούρας, Η. (Επιμ.), *Η εξέλιξη της διδακτικής. Επιστημολογική προσέγγιση*. Αθήνα: Gutenberg.

Ματσαγγούρας, Η. (2000α). *Ομαδοσυνεργατική Διδασκαλία και Μάθηση*, Αθήνα: Γρηγόρης.

Ματσαγγούρας, Η. (2000β). *Η Σχολική Τάξη*. Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη.

Ματσαγγούρας, Η. (2000γ). *Στρατηγικές Διδασκαλίας. Η Κριτική Σκέψη στη Διδακτική Πράξη*. Αθήνα: Gutenberg.

Νημά, Ε. & Καψάλης, Α. (2002). *Σύγχρονη Διδακτική*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Πανεπιστημίου Μακεδονίας.

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (2008). *Εκπαίδευση και ποιότητα στο ελληνικό σχολείο: Γενικά ερευνητικά δεδομένα και πρώτες διαπιστώσεις.* Έκδοση τμήματος Ποιότητας της Εκπαίδευσης. Αθήνα σελ. 2.

Παπανδρέου, Α. (2002), *Αποτελεσματική Διδασκαλία*. Λευκωσία: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου.

Πολυχρονόπουλος, Π. (2002*). Φιλοσοφία της Τεχνολογίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Έλλην.

Σολομών, Ι. (2000). Το κλειστό σχολείο έχει πεθάνει; Προαιρετικά προγράμματα εκπαίδευσης και αξιολόγηση. Στο Γ. Μπαγκάκης (επιμ.) *Προαιρετικά Εκπαιδευτικά Προγράμματα στη Σχολική Εκπαίδευση*, Αθήνα: Μεταίχμιο, σσ. 17-27.

Ταρατόρη-Τσαλκατίδου, Ε. (2002). *Η Μέθοδος Project στη Θεωρία και στην Πράξη*. Αθήνα: Αφοί Κυριακίδη.

Τσελφές, Β. (2002). *Δοκιμή και Πλάνη: Το εργαστήριο στη διδασκαλία των Φυσικών Επιστημών, 64-66*, Αθήνα: Νήσος.

Χρυσαφίδης, Κ. (2000), *Βιωματική-Επικοινωνιακή Διδασκαλία.* Αθήνα: Gutenberg.

Bertrand, Y. (1994). *Σύγχρονες Εκπαιδευτικές Θεωρίες*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Billet, S. (1996). Situated learning: bridging sociocultural and cognitive theorizing. *Learning and Instruction, 6*(3), pp. 263–280.

Carr, M. (2001). *Assessment in early childhood settings.* London: Paul Chapman.

Clark, C. (1988).Asking the right questions about teacher preparation: Contributions of research on teacher thinking. *Educational Researcher, 17*(2), pp. 5-12.

Claxton, G. (1989). *Being A Teacher: A Positive Approach to Change and Stress*. London: Cassell Educational Limited.

Collins, A., Brown, J. S., & Holum, A. (1991). Cognitive apprenticeship: Making thinking visible. *American Educator: The Professional Journal of the American Federation of Teachers, 15*(3), 6-11, 38-46.

Epstein, J. (1995). School/family/community partnerships: Caring for the children we share. *Phi Delta Kappan, 76*, 701-712.

Fat, S. (2012). The impact study of eTwinning projects in Romania. In T. Frunzeti, R. Zugureanu, L.Ciolan, C.Radu (Eds.). *Conference proceedings of eLearning and Software for Education, LEVERAGING TECHNOLOGY FOR LEARNING, 01*, pp. 152-156.

Gagné, F. (1993). Constructs and models pertaining to exceptional human abilities. In K.A. Heller, F. J. Mönks & A. H. Passow (Eds.), *International Handbook of Research and Development of Giftedness and Talent*, pp. 63-85. Oxford: Pergamon Press.

Gardner, H. (1993). *Multiple intelligences: the theory in practice*. New York: Basic Books.

Hannaford, C. (1995). *Smart moves: Why learning is not all in your head.* Arlington, VA: Great Ocean Publishers.

Kalatzis, M. & Cope, B. (2001). *Transformations in Language and Learning: Perspectives on Multiliteracies*, Melbourne: Common Ground.

Lankshear, C., Peters, M., & Knobel, M. (2000). Information, knowledge and learning: Some issues facing epistemology and education in a digital age. *Journal of Philosophy of Education, 34*(1), 17-40.

McNeil, J. (1996). *Curriculum: A Comprehensive Introduction*. New York: Harper Collins College Publishers.

Miller, R. (2005). *Holistic Education: A Response to the Crisis of Our Time*. Retrieved from http://www.pathsoflearning.net/articles_Holistic_Ed_Response.php.

Morin, E. (2001). *Seven Complex Lessons in Education for the Future*. Paris: UNESCO.

Pedagogical Institute (2003). *Cross thematic curriculum framework for compulsory education.* Retrieved from http://www.pi-schools.gr.

Rinis, D. & Vlachos, K. (2013). Exploring electronic storybooks to enhance multiple intelligences. *Research Papers in Language Teaching and Learning*, Vol. 4, No.1, 81-98.

Shoemaker, B. (1989). Integrative Education: A Curriculum for the Twenty-First Century. *Oregan School Study Council, 33* (2).

Sutton, C. (2002). *Οι Λέξεις, οι Φυσικές Επιστήμες και η Μάθηση*. Αθήνα: Εκδόσεις Τυποθήτω.

Vygotsky, L. (1978). *Mind in society*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

Whitebread, D., Anderson, H., Cotlman, P., Page, C., Pasternak, D. P., & Mehta, S. (2005). Developing independent learning in the early years. *Education 3-13, 33*(1), 40-50.

Εκπαιδευτικό σενάριο:
«Παίζοντας κυνήγι θησαυρού με τους άθλους του Ηρακλή».

Σμαροπούλου Χριστίνα[1]

[1] Εκπαιδευτικός ΠΕ70- Αναπληρώτρια
Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια ΘΕΠΑΕ- Ψηφιακές Τεχνολογίες στην εκπαίδευση
smaropulou@yahoo.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το μάθημα της Ιστορίας ανέκαθεν ήταν ένα μάθημα που δυσκόλευε και δημιουργούσε μια αποστροφή στο μαθητικό κοινό. Εκτός των εσωτερικών δυσκολιών που έχει η Ιστορία ως μάθημα (η φύση των ιστορικών γεγονότων, η αντικειμενικότητα, κ.α.), διδασκόταν πάντοτε δασκαλοκεντρικά και με συμπεριφοριστικά μοντέλα. Στην παρούσα προσέγγιση γίνεται μια απόπειρα να ανατραπεί αυτή η τάση με τη βοήθεια των νέων τεχνολογιών και οι μαθητές να αναλάβουν το ρόλο πειρατών που κυνηγάνε ένα θησαυρό (τη γνώση), που συλλέγουν στοιχεία και μαθαίνουν παίζοντας. Εφαρμόζοντας αυτό το σχέδιο στην Γ΄ δημοτικού και με όπλα τον κονστρουκτιονισμό και το διερευνητισμό ο διδάσκων θα έχει τη δυνατότητα να εγείρει το ενδιαφέρον των μαθητών για την πολύτιμη ιστορική γνώση από την πρώτη τους κιόλας επαφή, αυτή δηλαδή με τη μυθολογία. Η ιδιαιτερότητα αυτού του σεναρίου βρίσκεται στη συνεργασία που προϋποθέτει ανάμεσα σε δύο τάξεις κατά προτίμηση διαφορετικών σχολείων για να εκμεταλλευτούμε ακόμα περισσότερο την πρόσθετη παιδαγωγική αξία των ψηφιακών τεχνολογιών.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *Εκπαιδευτικό Σενάριο, Αβάκιο, Εξ αποστάσεως συνεργασία.*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Έχει διαπιστωθεί δυστυχώς πολλές φορές ότι οι ψηφιακές τεχνολογίες καταλήγουν να υποστηρίζουν τις παραδοσιακές μορφές διδασκαλίας, που βασίζονται σε συμπεριφοριστικές στρατηγικές μετάδοσης της γνώσης. Χρησιμοποιούνται δηλαδή ως μέσα βελτίωσης του αποτελέσματος της μάθησης με ποσοτικούς όρους ή με υποκατάσταση του δασκάλου (Κυνηγός Χ. , 1995, σσ. 400-416) . Στην προκειμένη περίπτωση οι μικρόκοσμοι έχουν δομηθεί έτσι ώστε να ανατραπεί και στην ουσία να αντιστραφεί το παραδοσιακό μοντέλο διδασκαλίας ενώ παράλληλα γίνεται προσπάθεια η μάθηση να εξαχθεί μέσα απ' το παιχνίδι κρυμμένου θησαυρού, να προωθηθεί η διερεύνηση, η συνεργασία και η κριτική σκέψη.

Το σκεπτικό λοιπόν όλου του σχεδιασμού έγκειται στο να μάθουν τα παιδιά πώς να μαθαίνουν, να εστιάσουν στο πως θα ανακαλύψουν στοιχεία και πληροφορίες για το θέμα που τους ενδιαφέρει, να ερευνήσουν το χώρο του χάρτη και να συλλέξουν λέξεις-κλειδιά. Η παιδεία άλλωστε δε συνίσταται στην ευρυμάθεια αλλά στην ικανότητα να πληροφορείσαι και να χρησιμοποιείς όσα έμαθες (Matozzi, 2005) .

Αναφορικά τώρα με τον όρο «σενάριο» αναφέρεται σ' ένα σύνολο ενορχηστρωμένων δράσεων που εμπερικλείουν πολλά γνωστικά αντικείμενα. Αποτελεί δηλαδή ένα ημιδομημένο μεν ευέλικτο δε σχέδιο διαδοχής εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων που παράλληλα αναφέρεται στους τρόπους χρήσης μαθησιακών εργαλείων, στην οργάνωση των κοινωνικών δομών, τις χωροχρονικές ρυθμίσεις του μαθησιακού περιβάλλοντος (Shabajee, 1999) .

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΣΕΝΑΡΙΟΥ- ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Η υλοποίηση του σχεδίου εργασίας ακολουθεί μια διαθεματική προσέγγιση η οποία έχει βασικό άξονα αναφοράς την Ιστορία η οποία όμως διαπλέκεται με τη Γεωγραφία και κατ' επέκταση με τη Γλώσσα. Το σχέδιο εργασίας μπορεί να λειτουργήσει επαναληπτικά στην ενότητα για τον

Ηρακλή (Ιστορία Γ' Δημοτικού) εμπλουτίζοντας την με περισσότερα στοιχεία ή (όπως προτείνεται) να γίνει εξολοκλήρου σαν διδασκαλία με αφετηρία το σενάριο.

Το επίκεντρο του σεναρίου είναι οι μαθητές να μάθουν μυθολογία παίζοντας ένα ομαδικό παιχνίδι, ενώ ακονίζοντας το μυαλό τους να εξοικειωθούν με γεωγραφικά στοιχεία και να συλλέξουν πληροφορίες απ'τα κείμενα και τις εικόνες που διαθέτουν. Η μελέτη των άθλων του Ηρακλή θα γίνει αναφορικά με τα σημεία πάνω στο χάρτη και η πραγματική ερμηνεία τους θα ανακαλυφθεί μέσα από την επίλυση γρίφων.

ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ & ΠΡΟΣΘΕΤΗ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΑΞΙΑ

Η καινοτομία σαν όρος προϋποθέτει πρωτίστως την επιστράτευση της φαντασίας και της δημιουργικότητας και δευτερευόντως της γνώσης. Όπως, είχε επισημάνει ο Αϊνστάιν η γνώση περιορίζεται σε αυτό που αντιλαμβανόμαστε τη συγκεκριμένη ιστορική χρονική στιγμή ενώ η φαντασία αγκαλιάζει όλα αυτά που θα κατανοήσουμε στο μέλλον. Η εκπαίδευση ανέκαθεν εστίαζε στην απομνημόνευση γεγονότων και πληροφοριών στραγγαλίζοντας όμως έτσι την έμφυτη δημιουργικότητα των παιδιών. Πρέπει όμως, να αναρωτηθούμε τι νόημα έχει αυτή η στείρα απομνημόνευση στη σημερινή εποχή που με τις ψηφιακές τεχνολογίες μπορούμε να μεταφέρουμε όλες τις πληροφορίες που χρειαζόμαστε μέσα σε μία μόνο συσκευή. Η ουσία βρίσκεται στη μελέτη μύθων και παραμυθιών που δεν υποτάσσονται σε εμπειρικούς κανόνες αλλά προηγούνται ίσως προφητικά της πραγματικότητας (Τριβιζάς, 2007) .

Η πρόσθετη παιδαγωγική αξία των ψηφιακών μέσων προκύπτει από τη χρήση των πολύ-αναπαραστασιακών εργαλείων τους από τους μαθητές (Κυνηγός, 2010). Ο Papert (1980) προτείνει τη δημιουργία μαθησιακών περιβαλλόντων που να προσφέρονται στους μαθητές ευκαιρίες να προσεγγίσουν την επιστημονική γνώση. Στα περιβάλλοντα αυτά δίνεται ιδιαίτερη σημασία στα προσωπικά ερμηνευτικά σχήματα των μαθητών. Ακόμα, μετατοπίζει το βάρος από το τι παρανοήσεις έχουν οι μαθητές στο τι μπορούν να κατασκευάσουν, να δημιουργήσουν.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

Η ιστορία είναι μια επιστήμη που είτε το συνειδητοποιούμε είτε όχι, έχει σημαίνουσα θέση στην καθημερινότητά μας κι αποτελεί βέβαια συστατικό στοιχείο του σχολικού προγράμματος. Ωστόσο, οι μαθητές αναφέρουν σημαντικές δυσκολίες στο μάθημα της ιστορίας. Οι δυσκολίες αυτές συνδέονται με την απομνημόνευση και την ερμηνεία (Συμεωνίδη, 2010) .

Η τεχνολογία των υπολογιστών με τις δυνατότητες που προσφέρει μπορεί να υπηρετήσει την καλλιέργεια μιας σύνθετης ιστορικής σκέψης. Χωρίς να περιορίζει την ιστορική γνώση σε απλή συσσώρευση πληροφοριών για το παρελθόν και τη μάθηση της στην επιφανειακή απομνημόνευσή τους, επιτρέπει να εμπλουτιστεί η συγκρότηση της ιστορικής σκέψης και με γνώση πέραν των δηλωτικών γεγονότων (declarative knowledge) (Καββούρα, 2004, σ. 195) . Και πιο συγκεκριμένα ο μύθος είναι μια προσπάθεια ερμηνείας της πραγματικότητας με στοιχεία που είναι εξωπραγματικά και έξω από το χωροχρόνο αλλά πολλές φορές συναντάμε ηθοπλαστικούς χαρακτήρες ή σκόπιμη απόκρυψη της πραγματικότητας για άλλους λόγους. Ο μαθητής γοητεύεται από αυτού του είδους τις ιστορίες και σταδιακά αρχίζει να κατανοεί τα βαθύτερα νοήματα που είναι κρυμμένα μέσα τους (Γουστέρης, 1998, σσ. 46-53).

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Η μυθολογία σε αυτό το πλαίσιο προσεγγίζεται με έναν ιδιαίτερα ανατρεπτικό τρόπο, έχοντας σαν βάση το παιχνίδι (game based learning) χρησιμοποιεί αρχικά τη διερεύνηση (inquiry learning) με σκοπό ο μαθητής να δομήσει (constructivism) πάνω σε «σκαλωσιές» (scaffolding) τις νεοεισαχθείσες πληροφορίες. Στη συνέχεια μέσα από το ομαδικό πνεύμα και τη συνεργασία πρέπει να συλλέξει τα σωστά στοιχεία και να μάθει πώς να μαθαίνει (l2l2) αυτά που τον ενδιαφέρουν. Τέλος, μέσα στις ομάδες και στις διομαδικές συνεργασίες (social constructivism) πρέπει ο ίδιος να κατασκευάσει πολυτροπικά κείμενα με τρόπο τέτοιο ώστε να έχει νόημα, πράγμα που θα κατορθωθεί μέσα από τη συζήτηση- επιχειρηματολογία (argumentation) και τη συνεργασία της ομάδας του.

Ένας από τους βασικότερους εκπροσώπους των γνωστικών θεωριών ήταν ο Piaget ο οποίος εισήγαγε την λογικομαθηματική μάθηση και τον δομικό εποικοδομισμό. Ο εποικοδομισμός στηρίζεται στη θεωρία του Piaget, εισηγητή των σταδίων της νοητικής ωρίμανσης και στη συνέχεια εξελίσσεται με τη θεωρία περί αναπαράστασης των εμπειριών του κόσμου των παιδιών από τον πραξιακό στον εικονιστικό και συμβολικό τρόπο του Bruner (Poole, 1998, p. 367). Σύμφωνα με τον εποικοδομισμό, η μάθηση είναι μια διαδικασία εννοιολογικής διαπραγμάτευσης (Morrison, 2003). Ο κονστρουκτιβισμός του Piaget προσεγγίζει το τι ενδιαφέρει τα παιδιά και τι είναι σε θέση να πετύχουν σε διάφορα στάδια της ανάπτυξης τους. Στο πλαίσιο του εποικοδομισμού κάθε άτομο

δημιουργεί τις δικές του αναπαραστάσεις οικοδομώντας τις δικές του εμπειρίες. (Μακράκης, 2000, σ. 33).

Η παραδοχή ότι η μάθηση είναι το αποτέλεσμα μιας διαδικασίας συνεχόμενης αλλαγής στις γνωστικές δομές του υποκειμένου (Piaget J. , 1979) είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με το κοινωνικο-πολιτισμικό περιβάλλον που συμβάλει στην τελική διαμόρφωση της κουλτούρας για τη γνώση και τη μάθηση (Bruner J. , 1987). Ο Bruner θεωρεί τον άνθρωπο ως ένα «επεξεργαστή πληροφοριών» και τη μάθηση ως μια διαδικασία πρόσκτησης γενικών γνώσεων που υπόκεινται επεξεργασία, μετασχηματισμό και εφαρμογή σε νέες καταστάσεις (Τσακίρη,Δ. Καπετανίδου, Μ., 2007).

Ο John Holt (1964) ο οποίος έλεγε ότι πρέπει να προσπαθήσουμε να παράγουμε ανθρώπους που θα αγαπάνε την μάθηση και θα μαθαίνουν τόσο καλά, ώστε να μπορούν να μάθουν ότι χρειάζεται να μαθευτεί χωρίς να προσπαθούμε να τους μάθουμε τα πάντα, αφού δεν ξέρουμε εκ των προτέρων τι απ' αυτά θα τους φανεί χρήσιμο. Ωστόσο, υποστηρίζεται ότι η πραγματικότητα της διαδικτυακά διαμεσολαβημένης μάθησης έχει να κάνει περισσότερο με το να μάθουν (οι μαθητές) πώς να μαθαίνουν μαζί (L2L2) με τους άλλους παρά με το να μάθουν πως να μαθαίνουν ως άτομα. Το L2L2 πηγαίνει πέρα από το L2L γιατί συνδυάζει τη διάσταση της διαχείρισης έργου, με τη διάσταση των κοινωνικών σχέσεων (Yang, Y. Wegerif, R. Dragon, T. Mavrikis, M., 2013).

Ο Seymour Papert ήταν μαθητής του Piaget, εισηγητή του κονστρουκτιβισμού και αξιοποιώντας τις θεωρίες του για τη δόμηση στη μάθηση προχώρησε ένα βήμα παρακάτω δημιουργώντας την θεωρία του κονστρουκτιονισμού (constructionism). Η στάση του κονστρουκτιονιστή στη διδασκαλία δεν είναι καθόλου απορριπτική γιατί είναι μινιμαλιστικός- ο στόχος είναι να διδάξουμε με τέτοιο τρόπο ώστε να παραχθεί η περισσότερη μάθηση με τη λιγότερη διδασκαλία. Φυσικά, αυτό δεν μπορεί να επιτευχθεί απλώς με τη μείωση της ποσότητας της διδασκαλίας, αφήνοντας όλα τα άλλα αμετάβλητα. Οι βασικές άλλα αναγκαίες αλλαγές παραλληλίζονται με μια αφρικανική παροιμία: «Αν ένας άνθρωπος πεινάει, μπορείς να του δώσεις ένα ψάρι, αλλά είναι καλύτερο να του μάθεις πώς να ψαρεύει.» (Papert, 1992, σ. 139).

Ο Papert ήταν και ο εμπνευστής της γλώσσας προγραμματισμού Logo, που σχεδιάστηκε προς το τέλος της δεκαετίας του '60 στοχεύοντας στην καλλιέργεια δεξιοτήτων υψηλού επιπέδου, στην ενεργητική οικοδόμηση της γνώσης και τη μοντελοποίηση λύσεων (Koschmann, 1996). Με τον όρο «μικρόκοσμος» προσδιορίζουμε τα υπολογιστικά περιβάλλοντα τα οποία ενσωματώνουν συγκεκριμένες έννοιες ενός γνωστικού αντικειμένου υπό τη μορφή δυναμικών αναπαραστάσεων.(Edwards, 1995 στο (Μιχάλης, 2002).Ο όρος «μισοψημένος» μικρόκοσμος χρησιμοποιείται για να περιγράψει τα ψηφιακά μέσα που έχουν σχεδιαστεί για να διευκολυνθεί η επικοινωνία μεταξύ των ερευνητών, τεχνικών, εκπαιδευτικών και μαθητών, καθώς θα είναι δεσμευμένοι στο να τα αλλάξουν (Kynigos, 2007) .

Είναι γεγονός ότι από περίπου το 1950 έχει αναπτυχθεί μεγάλο θεωρητικό ενδιαφέρον για το ρόλο του παιχνιδιού στην εκπαίδευση και αρκετές έρευνες έχουν γίνει για την αναγκαιότητα διαχωρισμού παιχνιδιού και εργασίας/ μαθήματος. Η θεωρία του "game based learning" είναι άλλο ένα θεωρητικό δόμημα που «πατάει» ουσιαστικά στις αναπτυξιακές θεωρίες και ποιο συγκεκριμένα στον κονστρουξιονισμό. Είναι γεγονός ότι τα ηλεκτρονικά παιχνίδια υποστηρίζουν μερικές από τα αρχές μάθησης όπως ενεργητική ενασχόληση, κοινωνική συμμετοχή, ανάπτυξη στρατηγικής, κλπ., ενώ ταυτόχρονα παρακινούν τους μαθητές προσφέροντάς τους έναν ευχάριστο εικονικό κόσμο (στον οποίο αλληλεπιδρούν είτε ατομικά είτε σε συνεργασία με άλλους μαθητές). Επιπλέον, μερικά από αυτά ενθαρρύνουν την ανάπτυξη της λογικής και την απόκτηση δεξιοτήτων και γνώσης με έναν ευχάριστο τρόπο (Klawe & Phillips, 1995) και μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως τεχνολογικά εργαλεία για την επίτευξη ενός συγκεκριμένου στόχου (Σμυρναίου, 2008).

Ο Lev Semyonovich Vygotsky γεννήθηκε το 1986 και έζησε παράλληλα με τον Jean Piaget. Παρά το γεγονός ότι πέθανε πολύ νέος (37 ετών) έστησε τις βάσεις για ένα πολύ σημαντικό θεωρητικό ρεύμα στην εκπαίδευση, όπως κυρίως αναδείχθηκε με την πάροδο των ετών, και επίσης άσκησε κριτική στη θεωρία του Piaget, τουλάχιστον σε όση πρόλαβε να μελετήσει. Κατατάσσεται από πολλούς μελετητές στους κοινωνιο-πολιτισμικούς θεωρητικούς αλλά στην πραγματικότητα αντλεί από τη γνωστική προσέγγιση. Ο Lev Vygotsky πιστεύει ότι η μάθηση δεν συμπίπτει με τη βιολογική εξέλιξη. Η ζώνη επικείμενης (επόμενης) εξέλιξης είναι το υποχρεωτικό μεταβατικό στάδιο μεταξύ των δύο εννοιών. Η ζώνη της επικείμενης εξέλιξης (ή ανάπτυξης) είναι η πιο σημαντική καινοτομία του Lev Vygotsky και τον κάνει να ξεχωρίζει από τον Jean Piaget και τον Jerome Bruner. Για να διευκρινίσει περαιτέρω την άποψή του ο Lev Vygotsky θεωρεί ότι δεν υπάρχει καμία ουσιαστική διαφορά μεταξύ της μάθησης του ενηλίκου και της μάθησης του παιδιού. Η διαφορά είναι

αισθητή μόνο για ορισμένους θεμελιώδεις τύπους εκμάθησης , οι οποίοι τροποποιούν την ανθρώπινη διανοητική μορφολογία (…) (Κουτσούκος, Α.Π. Σμυρναίου, Ζ. Γ., 2008, σ. 168). Κάτω από την ομπρέλα του κοινωνικού κονστρουκτιβισμού εντάσσονται και η ομαδοσυνεργατική, η χρήση της επιχειρηματολογίας (argumentation) και της θεωρητικής σκαλωσιάς (scaffolding).

ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΣΕΝΑΡΙΟΥ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΟΡΧΗΣΤΡΩΣΗ

Το σενάριο απευθύνεται σε μαθητές Γ' Δημοτικού στους οποίους προτείνεται να μην έχει διδαχθεί η ενότητα για τον Ηρακλή της Ιστορίας. Οι προαπαιτούμενες γνώσεις των μαθητών είναι κυρίως τεχνολογικής φύσης και να έχουν προηγούμενη εμπειρία με την ομαδοσυνεργατική μέθοδο. Ο χώρος υλοποίησης ιδανικά είναι η κανονική τάξη διδασκαλίας όπου όμως πρέπει να υπάρχει ο κεντρικός υπολογιστής του διδάσκοντα συνδεδεμένος με το βίντεο προβολέα και άλλοι 4 ή 5 υπολογιστές ανάλογα με το πόσες θα είναι οι ομάδες.

Το σενάριο έτσι όπως δομείται στις τέσσερις φάσεις έχει μία ιδιαιτερότητα κι αυτή είναι ότι προϋποθέτει τη συνεργασία δύο τάξεων είτε του ίδιου σχολείου είτε διαφορετικών σχολείων (κατά προτίμηση το δεύτερο για να' χει μεγαλύτερη αξία η συνδιαλλαγή) . Αυτό προτείνεται όχι μόνο γιατί τους δίνεται η ευκαιρία να μάθουν συνεργατικά και να μοιραστούν τις απόψεις τους αλλά κυρίως γιατί κάνοντας χρήση εργαλείων Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ), συνεργάζονται ώστε να αποκομίσουν παιδαγωγικά, κοινωνικά και πολιτισμικά οφέλη.

Οι μαθητές και στις δύο τάξεις αποποιούνται τον παθητικό ρόλο του ακροατή και καλούνται να αναλάβουν ενεργό δράση, να διερευνήσουν και να θέσουν σε ισχύ τη δημιουργικότητα και τη φαντασία τους. Ο ρόλος των εκπαιδευτικών θα είναι καθοδηγητικός, διευκολυντικός, συμβουλευτικός αλλά συνάμα και συντονιστικός, εφόσον είναι αυτός που εξασφαλίζει την ποιότητα και τη διεξαγωγή της έρευνας για τη συλλογή των δεδομένων (Ταρατόρη - Τσαλκατίδου, 2003).

ΣΤΟΧΟΙ

Ο κάθε μαθητής θα πρέπει να κατακτήσει ορισμένους στόχους:

Διδακτικοί: 1) Να περιγράφει τον Ηρακλή. **2)** Να ονομάζει τους άθλους του. **3)** Να αναγνωρίζει τις τοποθεσίες όπου διεξήχθησαν. **4)** Να ανακαλεί τους εχθρούς του.

Παιδαγωγικοί:

- Να αναπτύξει κοινωνικές δεξιότητες μέσω της ομαδικής συνεργασίας στο επίπεδο της τάξης του αλλά και στο επίπεδο της συνεργασίας με την άλλη τάξη.
- Να αποκτήσει ικανότητες διερεύνησης των πληροφοριών που παρέχονται από τα λογισμικά.
- Να φαντάζεται και να παράγει νέο υλικό (γρίφους) σύμφωνα με τα στοιχεία που βρήκε έτοιμα.
- Να αντιπαραθέτει επιχειρήματα για να παραχθεί όσο το δυνατόν καλύτερο συλλογικό έργο.

Τεχνολογικοί:

- ✓ Να αποκτήσει βαθειά πρόσβαση σε λειτουργικότητες του λογισμικού που θα τους δοθεί.
- ✓ Να μπορεί να προσθέτει νέα στοιχεία στο λογισμικό.
- ✓ Να μάθει να εργάζεται σε πολλαπλά επίπεδα, με δύο και τρία παράθυρα ανοιχτά στην επιφάνεια εργασίας του υπολογιστή από όπου θα αντλεί τις απαραίτητες πληροφορίες για κάποιο θέμα ή εναλλακτικά να τις συλλέγει σε ένα αρχείο word.
- ✓ Να εμπλακεί με παράλληλες δραστηριότητες αλλά και με παράλληλες δυνατότητες που του παρέχει το κάθε λογισμικό.

Αναλυτική παρουσίαση δραστηριοτήτων

Πριν να ξεκινήσει η ροή του σεναρίου και αφού γίνει ο χωρισμός των ομάδων όπως αναφέρθηκε παραπάνω, ο δάσκαλος πρέπει να εξηγήσει στους μαθητές ότι πρέπει να ακολουθήσουν συγκεκριμένους κανόνες. Κατ' αρχήν πρέπει να γίνει απόλυτα σαφές ότι εάν κάποια από τις ομάδες «κλέψει» (δηλαδή στείλει κάποιο κρυφό e- mail ή κάνει απόλυτα ξεκάθαρους τους γρίφους που θα πρέπει να λύσει η συμπαίκτρια ομάδα της ή γενικώς παραβεί τους κανονισμούς του μικρόκοσμου) θα υπάρχει σύστημα αφαίρεσης χρόνου και μπορεί ακόμα και να εξαιρεθεί από το παιχνίδι η ίδια και η συνεταιρική της ομάδα από την άλλη τάξη. Επίσης, πρέπει να τονιστεί η σημασία της ομάδας και της συνεργασίας, καθώς μόνο οι ομάδες που θα αλληλοβοηθηθούν και θα συμμετέχουν όλα τα μέλη τους θα καταφέρουν να ολοκληρώσουν το κυνήγι θησαυρού.

Να διευκρινιστεί επίσης ότι οι οδηγίες που απαιτούνται να δοθούν ως καθοδήγηση από τον διδάσκοντα πρέπει να δοθούν στην αρχή του σεναρίου και το επίπεδο δυσκολίας ή το πόσο λεπτομερής θα είναι οι οδηγίες εξαρτάται από το επίπεδο της τάξης και από το πόσο εξοικειωμένοι είναι οι μαθητές σε τέτοιου είδους σενάρια. Τέλος, πρέπει να εξηγηθεί στα παιδιά ότι είναι σημαντική η συμμετοχή τους και η επεξεργασία του υλικού και εκτός σχολικού ωραρίου καθότι όλο το υλικό που θα επεξεργάζονται θα κοινοποιείται ηλεκτρονικά είτε στο πλαίσιο της τάξης τους είτε δημόσια. Στη συνέχεια ο εκπαιδευτικός προχωρά στο κύριο μέρος του μαθήματος και να επισημάνουμε ότι η πρώτη και η δεύτερη φάση είναι κοινές και για τις δύο τάξεις τις οποίες στο εξής θα αποκαλούμε τάξη Α΄ και τάξη Β΄ για την αποφυγή παρερμηνειών.

Φάση 1η

Στην πρώτη φάση γίνεται αυτό που συνήθως ονομάζουμε εφόρμηση μόνο που στην προκειμένη προτείνεται ένα πιο ιδιαίτερο ξεκίνημα έτσι ώστε να μεταδοθεί στους μαθητές ένα κλίμα μυστηρίου και να καλλιεργηθεί η περιέργεια και το ενδιαφέρον για όσα θα επακολουθήσουν. Καλό είναι επίσης να είναι η αίθουσα σχετικά σκοτεινή (κλειστές κουρτίνες ή ακόμα και φώτα) για να οξυνθούν οι αισθήσεις τους και η φαντασία τους για το τι μπορεί να είναι ο θησαυρός. Μετά από αυτήν την προετοιμασία ο διδάσκων μοιράζει σε κάθε παιδί ένα χαρτάκι διπλωμένο στο οποίο είναι γραμμένος κι από ένα στίχος του παρακάτω ποιήματος :

«Πότε εδώ και πότε εκεί,
ψάχνω μπρος
μα πάω και πίσω,
παραμύθι ν' αρχινήσω…
Μια φορά κι έναν καιρό,
παραμύθι Καστρινό!
Ήταν κάποτε ένας ήρωας,
μισός θεός και μισός άντρας!
Δώδεκα άθλοι του έτυχαν,
που σε όλη την Ελλάδα τον
έτρεχαν…

Το μίσος της Ήρας τρανό τον μετέτρε
κι ας, σε όσους αγαπούσε ενάντια
έτρεψε.
Με πατέρα θεό,
το Δία το γνωστό,
μα κυρίως με όπλα,
όχι απτά μα στην καρδιά,
σε όλους ήτανε δίπλα,
παλεύοντας με θεριά
και τον ίδιο το Χάροντα.»

Μόλις ολοκληρώσουν οι μαθητές το ποίημα-γρίφο ξεκινάει απ' ευθείας να προβάλλεται από τον προβολέα που είναι συνδεδεμένος με τον κεντρικό υπολογιστή το βίντεο με τη γέννηση και τα πρώτα γεγονότα στη ζωή του Ηρακλή (https://www.youtube.com/watch?v=UU_D7Zu1Inc). Αφού ολοκληρωθεί και αυτή η πρώτη επαφή με τον ήρωα ξεκινάει στην τάξη μια συζήτηση- brainstorm και τα στοιχεία τα οποία θα συλλεχθούν μπορούν να καταγραφούν σ' ένα wordle (καθαρά για αισθητικούς λόγους) ή απλά στον πίνακα της τάξης. Στην αρχή η συζήτηση μπορεί να είναι εντελώς ελεύθερη και οι μαθητές να εκφράζουν αυθόρμητα τις πρώτες τους σκέψεις και στην πορεία της να γίνει πιο κατευθυνόμενη απ' τον διδάσκων με ερωτήσεις προβληματισμού όπως «Για ποια τέρατα έχετε ακούσει;», «Γιατί τον έκανε τρανό το μίσος της Ήρας;» και σ' αυτό το σημείο θα μπορούσε ο διδάσκων να οδηγήσει στην ανάλυση του ονόματος (Ήρας + κλέος) όπως και να εντοπίσουν τα γνωστά ονόματα πόλεων, χωριών ή μνημείων που θυμίζουν το όνομα του Ηρακλή (π.χ. Ηράκλειο ή Ηράκλειες στήλες) έτσι ώστε να επανέρθουν στο τέλος των δραστηριοτήτων και να κάνουν τις σωστές συνδέσεις των περιοχών με τους άθλους.

Στη συνέχεια, μοιράζονται τόσα χαρτάκια όσα κι οι ομάδες, όπου είναι γραμμένοι γρίφοι τους οποίους οι μαθητές πρέπει να λύσουν για να βρουν τους κωδικούς πρόσβασης των υπολογιστών τους. Οι γρίφοι πρέπει να σχετίζονται με μέρη μέσα στην τάξη όπου θα είναι κρυμμένα τα χαρτιά με τους κωδικούς της κάθε ομάδας. Τέτοιοι γρίφοι θα μπορούσαν να διαμορφωθούν κάπως έτσι: «Η λύση που ζητάς κρύβεται εκεί από όπου τρυπώνει ο ήλιος.» και να πρέπει να ψάξουν στο παράθυρο. Να σημειωθεί σ' αυτό το σημείο ότι καλό είναι να χρησιμοποιηθούν χαρτιά με διαφορετικό χρώμα για την κάθε ομάδα (το οποίο χρώμα θα μπορούσε να αποτελεί και το όνομα της ομάδας) έτσι ώστε οι λύσεις να είναι γραμμένες και στο δικό τους χρώμα χαρτιού για να αποφευχθούν τυχόν μπερδέματα μεταξύ των ομάδων. Η δραστηριότητα αυτή χρησιμοποιείται για να υπενθυμίσουμε στα παιδιά πως παίζεται το κανονικό παιχνίδι κρυμμένος θησαυρός. Η σειρά με την οποία θα λύσουν οι ομάδες τους γρίφους τους και θα αποκτήσουν πρόσβαση στον υπολογιστή θα τους δώσει και το ανάλογο

προβάδισμα στην επόμενη φάση. Η πρώτη φάση προβλέπεται να κρατήσει περίπου δύο διδακτικές ώρες.

2η Φάση

Η δεύτερη φάση ξεκινά με το ξεκλείδωμα των υπολογιστών ανάλογα με το προβάδισμα που δικαιούται η κάθε ομάδα από την 1η φάση και το ξεκίνημα του παιχνιδιού στο βασικό μικρόκοσμο. Ξεκινούν διαβάζοντας τις οδηγίες στην αρχική οθόνη (Εικόνα 1) και πατώντας το κουμπί «Πάτα με για έναρξη» εμφανίζεται η οθόνη με το χάρτη (Εικόνα 2) όπου πρέπει να εντοπίσουν με τη σειρά των αριθμών τους άθλους, να λύσουν τους γρίφους και να αντιστοιχίσουν τους αριθμούς με τους άθλους στις δύο λίστες.

Εικόνα 1: Η πρώτη όψη του μικρόκοσμου «Hercules».

Εικόνα 2: Η δεύτερη όψη του μικρόκοσμου «Hercules».

Όπως φαίνεται παραπάνω οι τοποθεσίες των άθλων είναι κρυμμένες και οι μαθητές πρέπει να τις ανακαλύψουν ψάχνοντας με το ποντίκι πάνω στο χάρτη και εντοπίζοντας και τους άλλους κρυμμένους χάρτες σύμφωνα με την πορεία του παιχνιδιού- μύθου. Κάθε φορά που οι μαθητές εντοπίζουν έναν άθλο και πατούν πάνω στον αριθμό (Εικόνα 3) εμφανίζεται και ο αντίστοιχος γρίφος. Σύμφωνα με τα στοιχεία που τους δίνει ο γρίφος αλλά και τις πληροφορίες του χάρτη πρέπει να συνδυάσουν τις ονομασίες των άθλων με τους αντίστοιχους αριθμούς (Εικόνα 4) και να πατήσουν το κουμπί «Σωστό» για να ελέγξουν την απάντησή τους. Εάν η επιλογή τους είναι σωστή μόνο τότε εμφανίζεται το κείμενο με τον ηλεκτρονικό σύνδεσμο για να παρακολουθήσουν τον άθλο σε βίντεο και συγχρόνως την πραγματική ιστορία που κρύβεται πίσω από κάθε άθλο (Εικόνα 5).

Εικόνα 3:Οι γρίφοι πίσω από κάθε σημείο όπου έγιναν οι άθλοι.

Η λύση του δωδέκατου άθλου είναι λίγο διαφοροποιημένη καθώς εκτός από το κείμενο και το σύνδεσμο σχετικά με τον άθλο, εμφανίζεται και ένα κουμπί που προ(σ)καλεί τους μαθητές να συνεχίσουν με τους υπόλοιπους άθλους ή με τους άθλους του Θησέα (ανάλογα με το αν ανήκουν στην τάξη Α΄ ή στην τάξη Β΄) στον επόμενο «μισοψημένο» μικρόκοσμο. Έτσι, και τελειώνει η δεύτερη φάση η οποία προβλέπεται να διαρκέσει το λιγότερο 4 διδακτικές ώρες.

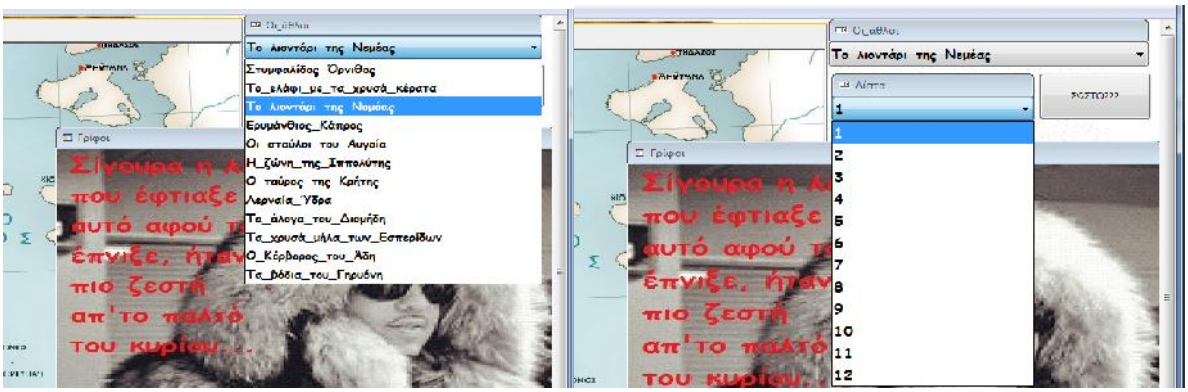

Εικόνα 4: Η αντιστοίχηση των αριθμών του χάρτη & των άθλων.

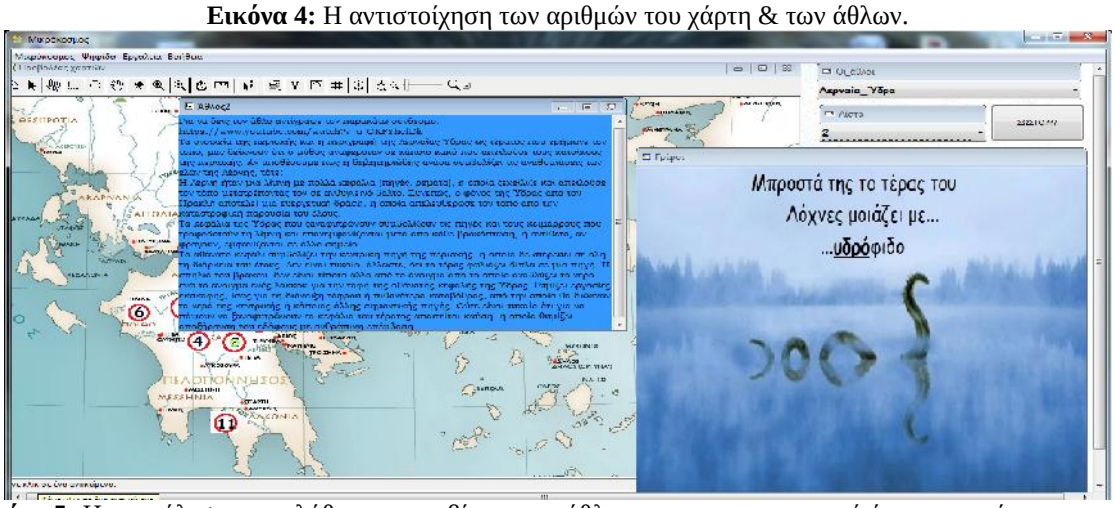

Εικόνα 5: Η ανακάλυψη της αλήθειας με το βίντεο του άθλου και του πραγματικού έργου που είναι κρυμμένο πίσω από τον άθλο.

3η Φάση

Αυτή η φάση μπορεί να ονομαστεί και «δημιουργία» καθώς οι μαθητές μπαίνουν στη θέση του δημιουργού- σχεδιαστή ενός νέου παιχνιδιού αντίστοιχου με το πρώτο στο οποίο όμως θα φτιάξουν οι ίδιοι γρίφους για να τους λύσει η συμπαίκτρια ομάδα τους. Η αφετηρία του δεύτερου μικρόκοσμου διαφοροποιείται από του πρώτου καθώς ξεκινάει με την προβολή ειδικά διαμορφωμένου βίντεο για τους «άγνωστους» άθλους του Ηρακλή (για την τάξη Α΄) ή για τους άθλους του Θησέα (για την τάξη Β΄) (Εικόνα 6 & 7 αντίστοιχα) . Σε αυτό το βίντεο θα υπάρχουν στοιχεία για τους εν λόγω άθλους αναφορικά με τους αντιπάλους, τις τοποθεσίες όπου διεξήχθησαν καθώς και για την κατάληξή τους. Σε αυτό το σημείο οι μαθητές μπορούν να καταγράψουν μόνοι τους τα στοιχεία που τους ενδιαφέρουν σ' ένα αρχείο Word ή ο διδάσκων μπορεί να τους παρέχει μια έτοιμη φόρμα έντυπη ή ηλεκτρονική (Φόρμα 1) για να τους καθοδηγήσει στη συγκέντρωση στοιχείων.

ΑΘΛΟΣ	ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ	ΑΝΤΙΠΑΛΟΣ	ΛΟΓΟΣ ΔΙΑΜΑΧΗΣ	ΚΑΤΑΛΗΞΗ
1				
2				
3				
4				
…				

Φόρμα 1

Εικόνα 6: Η πρώτη όψη του μικρόκοσμου που λαμβάνει η «α΄τάξη»

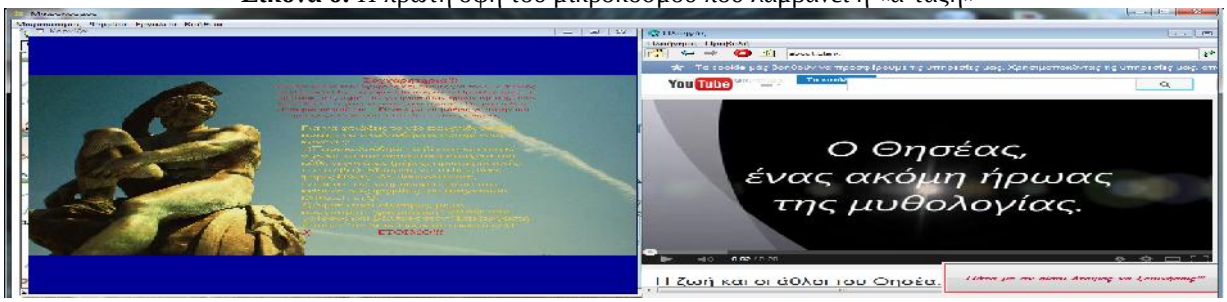

Εικόνα 7: Η πρώτη όψη του μικρόκοσμου που λαμβάνει η «β΄τάξη»

Αφού η ομάδα παρακολουθήσει όσες φορές χρειάζεται το βίντεο για να συγκεντρώσει όλα τα απαραίτητα στοιχεία προχωρεί στο επόμενο επίπεδο που είναι η κατασκευή γρίφων. Με βάση την κατανόηση και την επίλυση των γρίφων του πρώτου παιχνιδιού, πρέπει να δομήσει νέους γρίφους με τόσα στοιχεία όσα είναι απαραίτητα για να μπορούν να γίνουν κατανοητοί από τους συμπαίχτες τους αλλά και ταυτόχρονα να μην είναι προφανείς καθώς τους απαγορεύεται από τους κανονισμούς. Σαφώς η δομή για την εισαγωγή των εικόνων- γρίφων είναι έτοιμη από τον μικρόκοσμο αλλά οι ομάδες πρέπει να εργαστούν με το πρόγραμμα «Ζωγραφική» για να τροποποιήσουν τις εικόνες που θα τους δοθούν μαζί με τον μικρόκοσμο.

Μόλις ολοκληρωθεί η δημιουργία των γρίφων και η εισαγωγή τους στα σωστά κελιά του «Επεξεργαστή βάσεων» σε αντιστοιχία με τα σημεία στο χάρτη (Εικόνα 8) τα οποία θα είναι ήδη καταχωρημένα, οι ομάδες πρέπει κατ' αρχήν να στείλουν το μικρόκοσμο μέσω ηλεκτρονικού μηνύματος στον εκπαιδευτικό- συντονιστή για να πάρουν την επιβεβαίωση της ορθότητας των αντιστοιχιών τους. Εάν οι επιλογές τους είναι σωστές παίρνουν ένα μήνυμα επιβεβαίωσης και πρέπει να στείλουν το μικρόκοσμο στη συμπαίκτρια ομάδα για να παίξει το παιχνίδι που κατασκεύασαν. Εάν υπάρχουν λάθη πρέπει να επιστρέψουν στο μικρόκοσμο και να το διορθώσουν και έπειτα να επαναλάβουν τη διαδικασία. Αποκλειστικά μόνο όταν λάβουν την επιβεβαίωση από το δάσκαλο και στείλουν σωστά το μικρόκοσμό τους είναι σε θέση να ανοίξουν το μικρόκοσμο που η συμπαίκτες τους, τους έχουν στείλει[1].

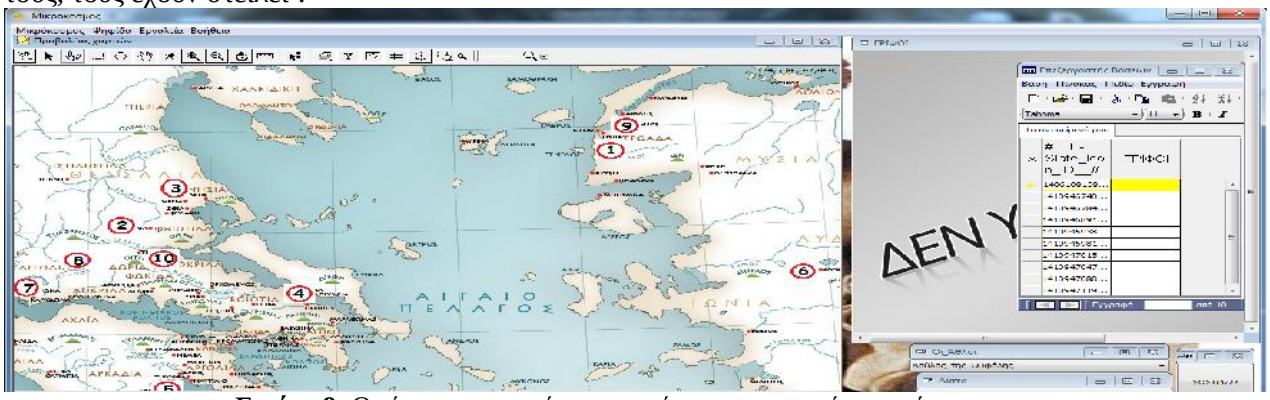

Εικόνα 8: Ο πίνακας που πρέπει να γεμίσουν με τις εικόνες- γρίφους.

Το παιχνίδι δε διαφοροποιείται από το πρώτο που έπαιξαν καθώς η αντιστοιχία αριθμών με ονομασίες άθλων γίνεται από την «παίκτρια- ομάδα» με βάση τους γρίφους της «σχεδιάστριας- ομάδας». Μόλις η κάθε ομάδα επιλύει όλους τους γρίφους περνάει στην επόμενη φάση. Να παρατηρήσουμε, επίσης, ότι αυτή η φάση είναι και το πρώτο σκέλος της αξιολόγησης των ομάδων αλλά και του ίδιου του σεναρίου καθώς από τη δυνατότητα κατανόησης των γρίφων από τις «παίκτριες- ομάδες» θα φανεί πόσο κατανόησαν οι «σχεδιάστριες- ομάδες» το βίντεο με τους άθλους, αλλά κυρίως αν απέκτησαν την ικανότητα να δομούν έναν γρίφο- πρόβλημα που μπορεί να λυθεί από τους συμπαίκτες τους.

[1] Σ' αυτό το σημείο υπάρχει σημαντική πιθανότητα να υπάρξει μια δυσκολία στο σενάριο καθώς θεωρείται σχεδόν αδύνατο να υπάρχει απόλυτος συγχρονισμός ανάμεσα στις συμπαίκτριες ομάδες. Έτσι, κρίνεται σκόπιμο να έχουν ενημερωθεί οι μαθητές για την επόμενη φάση που θα είναι η προσπάθεια εξήγησης των άθλων που θα εμπεριέχονται στο μικρόκοσμο που παρέλαβαν και με αυτή τη βάση να δημιουργήσουν ένα μικρό «βοηθητικό» κείμενο με τις δικές τους εξηγήσεις για τη συμπαίκτρια ομάδα έτσι ώστε να ενισχύσουν την προσπάθειά της στην επόμενη φάση. Για περαιτέρω πληροφορίες βλ. κεφ. 4η Φάση.

Η Τρίτη φάση προβλέπεται να διαρκέσει τουλάχιστον έξι ώρες. Η ταχύτητα όμως διεκπεραίωσης αυτής της φάσης εξαρτάται από την εξοικείωση και συγκέντρωση, βέβαια, των μαθητών.

Φάση 4η

Η τέταρτη και τελευταία φάση είναι η φάση της «επιχειρηματολογίας» (argumentation) καθώς οι ομάδες με κριτική σκέψη, με βάση τη λογική αλλά και τη φαντασία θα πρέπει να βρουν και να δημιουργήσουν λογικές εξηγήσεις των άθλων σύμφωνα είτε με στοιχεία που θα συγκεντρώσουν από το διαδίκτυο (εφόσον έχουν το χρονικό περιθώριο) είτε που με δικές τους ιδέες και έτσι θα δώσουν εξηγήσεις, αναλογικές με αυτές που υπήρχαν στο πρώτο παιχνίδι, οι οποίες θα προκύψουν μέσα από τη συζήτηση των μελών της ομάδας. Αφού, λοιπόν, ολοκληρώσουν την επίλυση του δεύτερου μικρόκοσμου προχωρούν στη δημιουργία μιας παρουσίασης Power Point στην οποία θα παρουσιάζουν τους άθλους του Θησέα (η τάξη Α΄ καθώς ήταν ο μικρόκοσμος που παρέλαβε από του συμπαίκτες της στην τάξη Β΄) και τους «άγνωστους» του Ηρακλή (η τάξη Β΄ αντίστοιχα). Επίσης, μπορούν να χρησιμοποιήσουν και το βοηθητικό υλικό που τυχόν παρέλαβαν από τη συμπαίκτρια ομάδα τους στην προηγούμενη φάση. Έτσι, η παρουσίαση θα πρέπει να εμπερικλείει μια διαφάνεια με την περιληπτική ιστορία του κάθε άθλου και μια δεύτερη με την εξήγησή τους από την κάθε ομάδα (Εικόνα 9).

Εικόνα 9:Δύο ενδεικτικές διαφάνειες όπως θα μπορούσαν να διαμορφωθούν.

Οι πρώτες συμπαίκτριες ομάδες που θα ολοκληρώσουν τις παρουσιάσεις τους και θα τις στείλουν με ηλεκτρονικό μήνυμα στο διδάσκων είναι και οι νικήτριες. Φυσικά, για τη θετική ανατροφοδότηση όλων των ομάδων θα πρέπει να έχουν οριστεί έπαθλα (όπως κατασκευές ή έπαινοι κτλ) εξ αρχής από τους δύο διδάσκοντες για να μην υπάρχει καμία απογοήτευση. Όταν όλες οι ομάδες ολοκληρώσουν και στείλουν τις παρουσιάσεις τους μπορεί να γίνει μια κοινή διδασκαλία εξ αποστάσεως με τη βοήθεια του διαδικτύου (ένα εύχρηστο μέσο θα ήταν το skype) στην οποία όλες οι ομάδες να παρουσιάσουν τα power point στους υπόλοιπους έχοντας και την ευκαιρία να εξηγήσουν τη λογική των εξηγήσεών τους. Τέλος, όλο το υλικό με τους μικρόκοσμους που θα έχουν δημιουργήσει και τις παρουσιάσεις τους μπορεί να δημοσιευτεί διαδικτυακά σε έναν κοινό ιστότοπο των δύο τάξεων (ένα blog ή μια ιστοσελίδα) η οποία θα είναι ανοιχτή και σε σχόλια των επισκεπτών.

Σ’ αυτό το σημείο με την ολοκλήρωση του σεναρίου γίνεται και η τελική αξιολόγηση των μαθητών αλλά και της λειτουργικότητας του σεναρίου τόσο από την εποικοδομητική συνεργασία μέσα στην ίδια την ομάδα τους αλλά και με τις συμπαίκτριές τους όσο και από τις παρουσιάσεις που θα κάνουν σε ολομέλεια των τάξεων. Ακόμα, εδώ φαίνεται και μια άλλη διάσταση της παιδαγωγικής αξίας των ψηφιακών τεχνολογιών καθώς είναι σε θέση να εξαλείφει τυχόν αποστάσεις, να εκμηδενίζει το χρόνο επικοινωνίας γιατί παρέχει απόλυτη αμεσότητα και παράλληλα να προβάλλει στο κοινό την εργασία των μαθητών εκθέτοντάς την σε γόνιμη, αμερόληπτη και ουσιαστική κριτική που πιθανόν να τους βοηθήσει να γίνουν ακόμα καλύτεροι σε μελλοντικές εργασίες. Η τέταρτη φάση απαιτεί και αυτή μια διάρκεια περί των έξι διδακτικών ωρών κατά το ελάχιστο καθώς είναι ένα πολύ σημαντικό κομμάτι του σεναρίου. Κλείνοντας να υπογραμμίσουμε ότι η κάθε φάση έχει τη δικιά της αξία και σε ουδεμία περίπτωση δεν πρέπει να θεωρηθούν οι ενδεικτικές διδακτικές ώρες ως καθοριστικές.

ΠΡΟΕΚΤΑΣΕΙΣ

1. Εφαρμογή σε ευρωπαϊκό πρόγραμμα: Η συνεργασία ανάμεσα σε δύο σχολεία στα πλαίσια της ευρωπαϊκής ένωσης είναι μια εκπαιδευτική πρακτική η οποία προωθείται σημαντικά τα τελευταία χρόνια. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί το πρόγραμμα «Comenius» που εφαρμόζεται

ήδη σε αρκετά σχολεία πρωτοβάθμιας ανά την Ευρώπη.Το σενάριο, λοιπόν, που παρουσιάστηκε παραπάνω θα μπορούσε να εφαρμοστεί είτε σε συνεργασία με ελληνόγλωσσο σχολείο του εξωτερικού είτε σε ξενόγλωσσο με τις απαραίτητες μεταφράσεις στο περιεχόμενο των λογισμικών.

2. Εφαρμογή σε μία μόνο τάξη: Επειδή στη χώρα μας η πραγματικότητα από νομό σε νομό αλλά και από τάξη σε τάξη διαφοροποιείται σημαντικά μπορεί να γίνει και σε μία μόνο τάξη εάν η υλικοτεχνική υποδομή δεν επιτρέπει την γρήγορη και άμεση επικοινωνία μεταξύ σχολείων και το σχολείο αποτελείται από μεμονωμένα τμήματα.

Βιβλιογραφία

Bruner, J. (1987). *Making sense. The child's construction of the world.* London: Methuen& Co.

Koschmann, T. (1996). *Paradigm Shifts and Instructional Technology.* Ανάκτηση 2014, από http://opensiuc.lib.siu.edu/:http://opensiuc.lib.siu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1000&context=med_books

Kynigos, C. (2007). *Half-baked mathematical microworlds as boundary objects in connected design* . Ανάκτηση2014,απόwww.unige.ch:http://www.unige.ch/math/EnsMath/Rome2008/WG4/Papers/KYNIGOS.pdf

Matozzi, I. (2005). *Εκπαιδεύοντας αναγνώστες ιστορίας. Επιστημονική επιμ.Καββούρα, Θ.* Αθήνα: Μεταίχμιο.

Morrison, D. (2003, 3). Using activity theory to design constructivist online learning environments for higher order thinking : a retrospective analysis. . *Canadian Journal of Learning and Technology* .

Papert. (1992). *The children's machine.* New York: Basic Books.

Piaget, J. (1979). *Ψυχολογία και Παιδαγωγική.* (Α. Βερβερίδης, Μεταφρ.) Αθήνα: Νέα Σύνορα.

Poole, B. J. (1998). *Education for an information age. Teaching in the computerized classroom.* Boston: WCB McGraw-Hill.

Shabajee, P. (1999). Making values and beliefs explicit as a tool for the effective explicit as a tool for the effective development of educational multimedia software- a prototype. *British Journal of Educational Technology* , 101-103 .

Yang, Y. Wegerif, R. Dragon, T. Mavrikis, M. (2013). Learning how to learn together (L2L2): Developing tools to support. *The 16th International Conference on Artificial Intelligence in Education.* Tennessee: AIED.

Γουστέρης, Σ. (1998). *Η διδασκαλία της Ιστορίας στο Δημοτικό Σχολείο.* Αθήνα: Αδελφών Κυριακίδη Α.Ε.

Καββούρα, Θ. (2004). Ιστορικές πηγές και περιβάλλοντα μάθησης Ιστορίας με χρήση Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνίας. Στο Κ. Κ. Αγγελάκος, *Η διαθεματικότητα στο σύγχρονο σχολείο και η διδασκαλία της ιστορίας με τη χρήση πηγών.* (σσ. 193-211). Αθήνα: Μεταίχμιο.

Κουτσούκος, Α.Π. Σμυρναίου, Ζ. Γ. (2008). *Γνωστική ψυχολογία και διδακτική.* Αθήνα : Ηρόδοτος.

Κυνηγός. (2010). *Το μάθημα της διερεύνησης.* Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Κυνηγός, Χ. (1995). *Η ευκαιρία που δεν πρέπει να χαθεί. Η υπολογιστική Τεχνολογία ως εργαλείο έκφρασης και διερεύνησης στη γενική παιδεία.Στο Ελληνική εκπαίδευση: προοπτικές ανασυγκρότησης και εκσυγχρονισμού, επιμ.Καζαμίας,Α. Κασσωτάκης,Μ.* Αθήνα : Σείριος.

Μακράκης, Β. (2000). *Υπερμέσα στην εκπαίδευση.* Αθήνα: Μεταίχμιο.

Μιχάλης, Α. (2002). Διερευνητική μάθηση με χρήση υπολογιστικών εργαλείων: Μια εναλλακτική πρόταση διδασκαλίας. Στο Χ. Κυνηγός, *Νοητικά εργαλεία και πληροφοριακά μέσα* (σ. 99). Αθήνα : Καστανιώτη.

Σμυρναίου, Σ. (2008). *Σχεδιαστικές προσεγγίσεις υπολογιστικώνπεριβαλλόντων από φοιτητές του τμήματος Τεχνολογίας Υπολογιστών.* Ανάκτηση από www.etpe.eu: http://www.etpe.eu/new/custom/pdf/etpe1031.pdf

Συμεωνίδη, Ε. (2010). Η Διδασκαλία της Ιστορίας στην Σχολική Εκπαίδευση, «Εμπειρική Προσέγγιση των μαθητών με θεμέλιο τη Θεωρία». . *Πρακτικά του Ελληνικού Ινστιτούτου Εφαρμοσμένης Παιδαγωγικής και Εκπαίδευσης(ΕΛΛ.Ι.Ε.Π.ΕΚ.)* (σσ. 1-3). Αθήνα: 5ο Πανελλήνιο Συνέδριο με θέμα «Μαθαίνω πώς να μαθαίνω» 7-9 Μαίου 2010.

Ταρατόρη - Τσαλκατίδου, Ε. (2003). *Η μέθοδος project στην θεωρία και στην πράξη (2η έκδ).* Αθήνα: Κυριακίδη Αφοί .

Τριβιζάς, Ε. Α.-Ε. (2007, Νοέμβριος 30). Επιστήμη και φαντασία. *Ομοιοπαθητικά Νέα, τεύχος 18* , σσ. 6-17.
Τσακίρη,Δ. Καπετανίδου, Μ. (2007). Θεωρίες μάθησης και κριτική- δημιουργική σκέψη. Στο Β. Κουλαϊδής, *Σύγχρονες διδακικές προσεγγίσεις για την ανάπτυξη κριτικής- δημιουργικής σκέψης*. Αθήνα: ΟΕΠΕΚ.

Η πρόσωπο με πρόσωπο επαφή κατά την υλοποίηση ενός προγράμματος eTwinning

Βασίλειος Σουβατζόγλου[1] ,Χριστίνα Τσιλιμίγκρα[2], Χαρίκλεια Θανόγιαννη[3]

[1] Εκπ/κός κλ ΠΕ19 -Πρεσβευτής eTwinning Πελοποννήσου
basou@sch.gr
[2] Εκπ/κός κλ ΠΕ16 – 2ο Γυμνάσιο Τρίπολης
christinamusik@yahoo.com
[3] Εκπ/κός κλ ΠΕ02 – 2ο Γυμνάσιο Τρίπολης
chara14crs@yahoo.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στο κείμενο κατατίθεται η έρευνα που πραγματοποιήθηκε μετά την υλοποίηση ενός προγράμματος eTwinning και που μεταξύ των άλλων περιελάμβανε και επίσκεψη του ελληνικού σχολείου στο συνεργαζόμενο ιταλικό σχολείο. Η έρευνα έχει σκοπό να αποτυπώσει τις αντιλήψεις και τις εμπειρίες των μαθητών και μαθητριών που συμμετείχαν στην υλοποίηση του προγράμματος και στην επίσκεψη στο συνεργαζόμενο σχολείο, πριν, κατά τη διάρκεια και μετά την επίσκεψη. Ακολουθήθηκε η ποιοτική προσέγγιση με εργαλείο την ημιδομημένη συνέντευξη. Για τριγωνοποίηση των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε και η παρατήρηση από τον ερευνητή του συνόλου των διαδικασιών.

Τα δεδομένα δείχνουν ότι οι μαθητές θεωρούν το eTwinning ένα διασκεδαστικό εργαλείο για τη γνωριμία ε άλλες κουλτούρες και μαθητές στην Ευρώπη ενώ ταυτόχρονα τονίζουν τη σημαντικότητα του ρόλου του. Η φυσική επαφή τους δημιουργεί αναστολές αλλά ταυτόχρονα η επιτυχία της τους προκαλεί μεγάλο ενθουσιασμό. Ως σημαντικό πρόβλημα τίθεται η γλωσσομάθεια.

Η πραγματοποίηση επίσκεψης και η υλοποίηση επιτόπου δράσεων αξιολογείται από τους μαθητές ως αναντικατάστατη στη βαθύτερη και ουσιαστικότερη διαπολιτισμική προσέγγιση.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *eTwinning, επαφή πρόσωπο με πρόσωπο, διαπολιτισμική επικοινωνία*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το eTwinning είναι η Κοινότητα για τα σχολεία στην Ευρώπη. Στοχεύει στην αξιοποίηση των ΤΠΕ στη σχολική πράξη ώστε να αποσπάσει η εκπαιδευτική κοινότητα την ωφέλεια από τα ψηφιακά μέσα και το διαδίκτυο, να προωθήσει τη συνεργασία ανάμεσα στη σχολική κοινότητα της Ευρώπης, τη συνεργατική μάθηση European Commission (2008) και στο πνεύμα και πρακτικές πάντα της διαπολιτισμικής προσέγγισης, της εκμάθησης άλλων γλωσσών πέρα της μητρικής (Beacco et al., 2010). Να προωθήσει, δηλαδή, την εκπαίδευση υψηλής ποιότητας και να προσαρμόσει τα εκπαιδευτικά συστήματα και τα συστήματα κατάρτισης στις ανάγκες μίας κοινωνίας της γνώσης. Κυρίαρχη ενέργεια στη Δράση αποτελεί η Δημιουργία έργων eTwinning (Projects), δηλαδή η συνεργασία που εγκαθίστανται ανάμεσα σε τουλάχιστον δύο ευρωπαϊκά σχολεία δίνουν τη δυνατότητα να έρθουν σε επαφή και να μάθουν μαζί εκπαιδευτικοί και εκπαιδευόμενοι. Τα εγκεκριμένα προγράμματα eTwinning έχουν πρόσβαση σε έναν μεγάλο αριθμό ψηφιακών εργαλείων στην πλατφόρμα (Desktop), όπως το ημερολόγιο και το TwinSpace που συμπεριλαμβάνει wiki, blog, mail, chat κλπ. Η υλοποίηση του έργου περιλαμβάνει Συντονισμό και Σύμπραξη. Δηλαδή στα σχολεία όπου πρόκειται να υλοποιηθεί μια project ένας τουλάχιστον εκπαιδευτικός σε συνεργασία με τη διεύθυνση του σχολείου συντονίζει τις ενέργειες στην κατεύθυνση της ενσωμάτωσης του eTwinning στη σχολική ζωή. Επίσης συνεργάζεται με τον αντίστοιχο εκπαιδευτικό του άλλου σχολείου (Education for Change, 2013. Hogenbirk et al., 2007). Αν και ο στόχος είναι ολόκληρη η δράση να υλοποιείται μέσω ψηφιακών εργαλείων, πολλές συμπράξεις μεταξύ σχολείων περιλαμβάνουν δια ζώσης επαφή προκειμένου να υλοποιήσουν από κοινού επί τόπου δράσεις (Ceccherelli, 2008).

Το eTwinning μπορεί να λειτουργήσει ως ο ‘τρίτος χώρος’ (thirdspace) διαπολιτισμικής σύγκλισης κατά τα χαρακτηριστικά που του αποδίδει ο Soja (1996), καθώς σ’ αυτόν συνυπάρχει η επιστημονική αντικειμενικότητα ταυτόχρονα με την υποκειμενικότητα μαθητών και εκπαιδευτικών, η καθημερινή ζωή των πολιτών με εθνική ταυτότητα αλλά και ταυτόχρονα ευρωπαϊκή που ειδικότερα στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, γίνεται αντιληπτή στο πλαίσιο ενός “καθεστώτος για τις διαφορές” (Todorov, 2009α) και που αποκτά νόημα στην επισήμανση της πολλαπλότητας των εθνικών παραδόσεων, που λαμβάνει υπόψη και τις μικρές διαφορές που προωθεί την ανάπτυξη και

άσκηση της κριτικής σκέψης που διακήρυξε ο Διαφωτισμός (Todorov, 2009β) υπό το πρίσμα πάντα της μακραίωνης ιστορίας της Ευρώπης. Ο Τρίτος χώρος του Soja (1996) περιλαμβάνει και την ιστορικότητα και την ετερότητα, η οποία της δίνει τη δυνατότητα να επεκταθεί στο γνωστικό της περιεχόμενο. Στο χώρο αυτό κατά τη διάρκεια του 'ταξιδιού' εκπαιδευτικών και μαθητών (Crawley, 2012) επιτελείται επαναδιαπραγμάτευση των πολιτιστικών ταυτοτήτων των etwinners.

Η συνεργασία η από κοινού λήψη αποφάσεων, η γλωσσική διαμεσολάβηση ανάμεσα στους etwinners, επιτελούνται σ' αυτόν τον ενδιάμεσο εικονικό χώρο που συνορεύει με τους πραγματικούς χώρους των εταίρων και όπου ενδεχόμενα μπορεί να υπάρξει αναστοχασμός, αμφισβήτηση πολιτισμικών προτύπων, ευμεταβλητότητα της κουλτούρας χαλάρωση ορίων, επαναοριοθέτηση της διαδικασίας ενσωμάτωσης, κατάρριψη δυϊσμών και αποδοχή ποικίλων και αντικρουόμενων πτυχών της ταυτότητας (Αρβανίτη, 2014).

ΣΚΟΠΟΣ, ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ, ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Σκοπό της έρευνας αυτής αποτελεί η αποτύπωση των αντιλήψεων και εμπειριών των μαθητών και μαθητριών που συμμετείχαν σε επίσκεψη στο συνεργαζόμενο σχολείο στα πλαίσια της υλοποίησης ενός έργου eTwinning (project), πριν, κατά τη διάρκεια και μετά την επίσκεψη. Πρόκειται για έρευνα διερευνητικού τύπου και τα ερευνητικά ερωτήματα που τίθενται είναι :

-Ποιες είναι οι αντιλήψεις των συμμετεχόντων εκπαιδευομένων πριν την επίσκεψη στο συνεργαζόμενο σχολείο (Προσδοκίες, φοβίες, δυσκολίες,, αντιλήψεις για τη δράση eTwinning)

-Ποιες είναι οι αντιλήψεις των συμμετεχόντων εκπαιδευομένων για τα δρώμενα και τα συναισθήματα κατά τη διάρκεια της επίσκεψη στο συνεργαζόμενο σχολείο.

-Ποιες είναι οι αντιλήψεις των συμμετεχόντων εκπαιδευομένων μετά την επίσκεψη στο συνεργαζόμενο σχολείο (σχέση ψηφιακής με φυσική επαφή, αποτίμηση και συνέχιση της επικοινωνίας)

Η επιλογή για τη μέθοδο διερεύνησης του εξεταζόμενου θέματος αποτελεί ο ποιοτικός προσανατολισμός με εργαλείο την ημιδομημένη συνέντευξη σε συνδυασμό με τη μέθοδο της παρατήρησης. Η έρευνα στηρίχθηκε στον κόσμο της εμπειρίας (Ospina, 2004) των συμμετεχόντων μαθητών και επιλέχθηκε καθώς γίνεται προσπάθεια να κατανοηθεί το πλαίσιο στο οποίο λαμβάνουν χώρα οι αποφάσεις, οι ενέργειες και τα γεγονότα που αποτελούν θέματα στη συνέντευξη. Η ημιδομημένη συνέντευξη αν και απαρτίζεται από ένα σύνολο προκαθορισμένων ερωτήσεων, ταυτόχρονα παρουσιάζει μεγάλη ευελιξία ως προς τη σειρά των ερωτήσεων, ως προς την τροποποίηση του περιεχομένου των ερωτήσεων ανάλογα με το συνεντευξιαζόμενο πρόσωπο καθώς και ως προς την προσθαφαίρεση ερωτήσεων και θεμάτων για συζήτηση (Ιωσηφίδης, 2003) γεγονός που επέτρεψε να τεθούν τα ερωτήματα με σειρά που άλλαζε ανάλογα και με τα ενδιαφέροντα του συμμετέχοντα.

Η επιλογή του δείγματος βασίστηκε στους κανόνες: της καταλληλότητας και της επάρκειας. Δηλαδή επιλέγηκαν και μαθητές και μαθήτριες που είχαν από μέτρια έως μεγάλη εμπλοκή στην υλοποίηση του προγράμματος και σε ποσοστό 37% των συμμετεχόντων, δηλαδή δέκα από τους είκοσι επτά που μετακινήθηκαν. Η επιλογή αυτή κρίθηκε ότι μπορεί να παρέχει πληροφορίες κατάλληλες και επαρκείς για την έρευνα (Morse, 1994). Επιπλέον οι συνεντεύξεις ελήφθησαν μετά την αποφοίτηση των μαθητών από το σχολείο ώστε να μην υφίσταται πλέον κανενός είδους σχέση εξάρτησης εκπαιδευόμενου-εκπαιδευτικού (Ezzy, 2002).

Η σχέση ερευνητών με το θέμα ήταν ξεκάθαρη και η θέση τους για την επίδραση της δράσης στους μαθητές δεδομένη (Seale, 1999). Η σχέση αυτή θεμιτή και αναγκαία στην ποιοτική έρευνα, προσφέρει το πλαίσιο ερμηνείας των δηλώσεων των συμμετεχόντων (Clandinin & Connelly, 1998). Στην παρούσα έρευνα η θέση των ερευνητών στοιχειοθετείται μέσα από την την ανεπιφύλακτη αποδοχή της συμβολής του eTwinning στην ανάπτυξη των μαθητών ενώ και οι ίδιοι υλοποιούν τέτοια προγράμματα.

Στην κατεύθυνση της δεοντολογίας και της ηθικής της έρευνας, οι ερευνητές τεκμηρίωσαν και ανέλυσαν τους στόχους της στους συμμετέχοντες (Howe & Moses, 1999), τα όποια ζητήματα όπως χώρος και χρόνος έθεσαν έγινα σεβαστά (Ezzy, 2002), υπήρξε συγκατάθεση των γονέων τους και ερωτήθηκαν αν επιθυμούν την ψηφιακή καταγραφή.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Το πρόγραμμα που eTwinning υλοποιήθηκε είχε τίτλο "Take a walk in my shoes" και είχε σκοπό μέσα από δραστηριότητες να αντιληφθούν οι μαθητές και οι καθηγητές ομοιότητες και διαφορές ανάμεσα στους πολιτισμούς που εκπροσωπούν τα συνεργαζόμενα σχολεία. Συμμετείχαν σχολεία από

τις χώρες Ελλάδα, Ιταλία, Γαλλία, Τουρκία, Πολωνία, Ουκρανία, Ρουμανία και Αζερμπαϊτζάν. Το ελληνικό σχολείο συμμετείχε με δράσεις όπως «a walk with two different shoes» που περιελάμβανε το μουσικό κολάζ της πασίγνωστης μουσικής του Μάνου Χατζιδάκη από τα Παιδιά του Πειραιά με τους ιταλικούς στίχους ενός τραγουδιού του Eros Ramazzotti, ένα βίντεο με τίτλο «Christams decoration in Tripolis» που εμφάνιζε την πόλη της Τρίπολης με χριστουγεννιάτικη όψη, ένα άλλο βίντεο με τίτλο «take a walk in a small Greek Village» με θέμα ένα μικρό αρκαδικό χωριό. Δεν υλοποιήθηκε σύγχρονη επικοινωνία μεταξύ μαθητών παρά μόνο ασύγχρονη μέσω forum και ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Στην εξέλιξη του προγράμματος κατατέθηκε η ιδέα επίσκεψης σ' ένα συνεργαζόμενο σχολείο και επιλέχτηκε το ιταλικό καθώς η πρόσβαση ήταν οικονομικότερη και επιπλέον το σχολείο βρισκόταν σ' ένα χωριό με το ελληνικό όνομα ADELFIA, γεγονός που κινούσε την περιέργεια όλων. Το ιταλικό σχολείο αποδέχτηκε την επίσκεψη και προετοίμασε τις δραστηριότητες που θα ελάμβαναν χώρα κατά τη διάρκειά της. Το ελληνικό σχολείο έστειλε δύο σύνολα ποιημάτων που είχαν γράψει μαθητές του προκειμένου να συμμετάσχουν στο Διαγωνισμό Ποίησης «Castello di Duino» στην Τεργέστη και τα οποία είχαν λάβει διάκριση μεταφρασμένα στα ιταλικά προκειμένου να αξιοποιηθούν στις δραστηριότητες.

Συνολικά οι δράσεις που υλοποιήθηκαν επί τόπου ήσαν : Ομιλίες από τα εκπαιδευτικά στελέχη των δύο σχολείων, ανάγνωση ποιημάτων και στις δύο γλώσσες, αφιέρωμα στη γκρεκάνικη γλώσσα, χοροί παραδοσιακοί ελληνικοί και ιταλικοί και εργαστήρια εκμάθησης χωρών με εκπαιδευτές τους μαθητές, σύγχρονοι ομαδικοί χοροί και ελεύθερο πρόγραμμα επικοινωνίας και διασκέδασης με παράθεση φαγητού (ιταλικές συνταγές) συνοδεία ελληνικής και ιταλικής μουσικής.

Οι αντιλήψεις των μαθητών για το πρόγραμμα, οι επιφυλάξεις, οι προσδοκίες, τα συναισθήματα και τα συμπεράσματα τους πριν, κατά τη διάρκεια και μετά την επίσκεψη αποτέλεσαν στοιχεία της έρευνας.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΕΥΡΗΜΑΤΩΝ

Πριν την Επίσκεψη

Οι μαθητές και οι μαθήτριες μέσα από τις μέχρι τότε δράσεις τους στο πρόγραμμα συνεργασίας μεταξύ των σχολείων συγκρότησαν ορισμένες αντιλήψεις για το πρόγραμμα eTwinning και ειδικότερα για τη συνεργασία και την υλοποίηση από κοινού σχεδίων εργασίας από διαφορετικά ευρωπαϊκά σχολεία. Καταγράφηκαν στο σύνολο θετικές απόψεις. Κάποιοι μαθητές βρίσκουν το eTwinning διασκεδαστικό και άλλοι ωφέλιμο γιατί μπορούν να γνωρίσουν διαφορετικές κουλτούρες και πολιτισμούς. Ακόμη κάποιοι δηλώνουν ενδιαφέρον για σύγκριση των εκπαιδευτικών συστημάτων, για εξάσκηση της γλώσσας επικοινωνίας, για δημιουργία σχέσεων φιλίας. Ένας μαθητής θέτει το ζήτημα της δημιουργίας σχέσεων εμπιστοσύνης ανάμεσα στους νέους και νέες της Ευρώπης.

ms6 : βλέπουμε και τις υπόλοιπες χώρες της Ευρώπης, πώς λειτουργεί η εκπαίδευση εκεί και παίρνουμε διάφορες ιδέες, ώστε ίσως να εφαρμόσουμε κι εμείς στο μέλλον .

ms7 : Φαίνονται αρκετά διασκεδαστικές … έχεις την ευκαιρία να γνωρίσεις ξένους πολιτισμούς και το πώς συμπεριφέρονται τα παιδιά, μέχρι και μεγάλοι σ΄αυτές τις χώρες.

fs9: τα παιδιά έχουν τη δυνατότητα … να γνωρίσουν νέους πολιτισμούς. Να συναναστραφούν με παιδιά της ίδιας ηλικίας με διαφορετικές εμπειρίες, συνήθειες και βιώματα. Ανταλλάσουν ιδέες, απόψεις και επικοινωνούν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. .

ms2 : γνωρίζουν το πώς συμπεριφερόμαστε εμείς … κι εμείς γνωρίζουμε το πώς συμπεριφέρονται αυτοί και πιστεύω ότι με το να συνεργάζεσαι με κάποιον που δεν τον ξέρεις, ανεβάζει και το ηθικό σου και την εμπιστοσύνη που θα έχεις προς τους ανθρώπους γύρω σου.

fs8 : μπορούμε να συνεργαζόμαστε και με παιδιά που δεν γνωρίζουμε και που μιλάνε άλλες γλώσσες και έχουν άλλα ήθη και έθιμα, οπότε γνωρίζουμε κι εμείς τον πολιτισμό τους.

fs1 : Η συνεργασία μεταξύ ευρωπαϊκών σχολείων είναι ένα σπουδαίο κομμάτι της εκπαίδευσης των μαθητών, γιατί όχι μόνο έχουν τη δυνατότητα να γνωρίσουν μια άλλη χώρα, έναν καινούριο πολιτισμό, αλλά και έρχονται σε επαφή με συνομηλίκους τους, ανταλλάσσουν απόψεις πάνω σε θέματα που τους αφορούν και βλέπουν τον τρόπο διδασκαλίας μιας άλλης χώρας.

ms5 : Μου αρέσει κι εμένα να συνεργάζομαι με τα άλλα σχολεία και με τα υπόλοιπα παιδιά, γιατί γνωριζόμαστε, κάνουμε καινούργιες φιλίες, διάφορες συνεργασίες που έχουμε να κάνουμε και τους γνωρίζεις σαν χαρακτήρα.

fs4: μαθαίνεις νέες κουλτούρες, πως λειτουργούν τα σχολεία, συγκρίνουμε τα σχολεία μας με τα σχολεία άλλων χωρών και γνωρίζουμε νέους πολιτισμούς.

fs10 : είναι μια δραστηριότητα ευχάριστη , που ταυτόχρονα σε «γεμίζει» γνώσεις , αλλά βοηθά και στην απόκτηση καινούριων και ιδιαίτερων φίλων.

fs3 : γνωρίζουμε παιδιά από διάφορες πόλεις και μιλάμε τη διεθνή γλώσσα

Η απόφαση της επίσκεψης στο συνεργαζόμενο σχολείο της Ιταλίας, προκάλεσε ποικίλες αντιδράσεις και συναισθήματα στους εκπαιδευόμενους.

Το αρχικά κυρίαρχο συναίσθημα που δηλώνεται είναι αυτό του ενθουσιασμού, που το δικαιολογούν για το ότι θα ταξιδέψουν στο εξωτερικό και για το ότι θα έρθουν σε επαφή με άλλους ευρωπαίους μαθητές. Μια μαθήτρια δηλώνει ότι δεν πίστευε ότι αυτή η μετακίνηση θα πραγματοποιηθεί. Η ίδια δεν μπορεί να εξηγήσει αυτή την επιφύλαξη. Ένας μαθητής δηλώνει ότι δεν είχε καθόλου άγχος.

fs1 : Όταν μας ανακοίνωσαν ότι θα επισκεφτούμε ένα σχολείο στην Ιταλία, ενθουσιαστήκαμε. Μας άρεσε πολύ η ιδέα ότι θα γνωρίζαμε συνομήλικους μας από άλλη χώρα.

fs3 : Είχα ενθουσιαστεί πάρα πολύ, αλλά νόμιζα ότι δεν θα γίνει. Δεν ξέρω γιατί, ..

fs4: Ένιωθα αμηχανία, αλλά τα παράλληλα και ενθουσιασμό

fs9: το συναίσθημα που κυριαρχούσε ήταν μια ασίγαστη ανυπομονησία. Ήμασταν όλοι πολύ χαρούμενοι.

fs10 : Όταν έμαθα ότι θα επισκεπτόμασταν κάποιο ιταλικό σχολείο, μπορώ να πω ότι περισσότερο ενθουσιάστηκα παρά φοβήθηκα,

ms7 : Γενικά είχα μια χαρά μέσα μου

Ταυτόχρονα μέσα από τις συνεντεύξεις καταγράφεται και άγχος για αυτήν τη φυσική επαφή. Ως κύρια πηγή άγχους καταγράφεται το ζήτημα της επικοινωνίας. Οι μαθητές αγωνιούν αν θα μπορέσουν να επικοινωνήσουν, παρόλο που έχει προϋπάρξει ηλεκτρονική επικοινωνία. Η ψηφιακή επικοινωνία δεν μοιάζει αρκετή για να πειστούν για τις γλωσσικές δεξιότητες των μαθητών του άλλου σχολείου ούτε για την επικοινωνιακή στάση τους κατά τη διάρκεια της φυσικής επαφής. Ένας μαθητής εμφανίζει τη μεγαλύτερη επιφύλαξη και τη δηλώνει σαφώς και μάλιστα επιχείρησε να ματαιώσει τη συμμετοχή του καθώς τον φόβιζε η επαφή με το άγνωστο περιβάλλον.

fs1 : Αγχωθήκαμε όμως λίγο για τη συμπεριφορά τους, εάν θα ήταν φιλικά τα παιδιά ή όχι

fs4: Φοβόμουν ότι ίσως δεν μας ήθελαν και οτι θα τους ήμασταν αδιάφοροι

fs8 : σκεφτόμουν το πως μπορούσαμε να επικοινωνήσουμε με τα άλλα παιδιά στο άλλο σχολείο και πώς θα είναι τα πράγματα.

fs9: Είχαμε ένα άγχος για το τι θα αντικρίσουμε εκεί. Για την επικοινωνία μας με τα παιδιά και την γενικότερη επικοινωνία μας.

fs10 : είχα άγχος για το αν θα με συμπαθήσουν και θα δεχθούν να μου μιλήσουν.

ms5 : Πώς θα είναι τα παιδιά εκεί, το σχολείο αν θα φέρονται καλά.

ms2 : Στην αρχή βασικά ήμουν λίγο αγχωμένος, λέω ωχχ, πώς θα μιλάμε, η συνεννόηση …

ms6 : Στην αρχή δεν πολυήθελα να πάω, γιατί σκεφτόμουν ότι εκεί ίσως δεν ήταν τόσο ωραία, όσο περιμέναμε και γενικά δεν ξέραμε και τι θα συναντήσουμε, επειδή ήταν και η πρώτη μεγάλη εκδρομή που πηγαίναμε στο εξωτερικό και ήταν λίγο περίεργα.

Οι σημειώσεις των παρατηρήσεων του ερευνητή επιβεβαιώνουν τις καταγραφείσες αντιλήψεις των μαθητών. Πράγματι συγκεκριμένος μαθητής επιχείρησε να ματαιώσει τη συμμετοχή του και ως κύριος ανασταλτικός παράγοντας δεν καταγράφεται η επαφή με το ξένο περιβάλλον αλλά η από κοινού διαβίωση των μαθητών κατά τη διάρκεια της μετακίνησης. Το συγκεκριμένο ζήτημα αποτέλεσε σημαντικό πρόβλημα καθ’ όλη τη διάρκεια της μετακίνησης.

Κατά τη Διάρκεια της Επίσκεψης

Οι μαθητές και οι μαθήτριες κατά τη διάρκεια της επίσκεψης αντέδρασαν στο σύνολο θετικά. Οι από κοινού δραστηριότητες δημιούργησαν τις προϋποθέσεις ουσιαστικής επαφής και επικοινωνίας. Κάποιοι μαθητές αντιλήφθησαν ότι οι Ιταλοί μαθητές ήταν λιγότεροι συγκρατημένοι και πήραν αυτοί την πρωτοβουλία της πρώτης προσέγγισης ενώ άλλοι θεωρούν ότι οι έλληνες μαθητές δεν είχαν καμιά συστολή και είχαν τον έλεγχο των κινήσεων. Κατά τη διάρκεια της επίσκεψης καταγράφεται εκ νέου επιβεβαίωση της ψηφιακής τους επικοινωνίας, αλλά τώρα πια σε ατομικό επίπεδο και μέσα από το δημοφιλές κοινωνικό δίκτυο του facebook.

fs1 : Στην αρχή ήμασταν όλοι λίγο αμήχανοι και δεν ξέραμε αν θα μπορούσαμε να συνεννοηθούμε. Όμως ύστερα από την παρουσίαση όσων είχαμε ετοιμάσει και τα δύο σχολεία, ήρθαμε πιο κοντά και αρχίσαμε να μιλάμε. Χορέψαμε όλοι μαζί και ιταλικούς, αλλά και ελληνικούς χορούς και ανταλλάξαμε facebook για να κρατήσουμε επαφή και όταν φύγαμε.

ms6 : Στην αρχή, αφού τους είδαμε αυτούς ότι ήταν πιο ξεψαρωμένοι από εμάς, που ήμασταν φοβισμένοι … σχεδόν. Και αφού είδαμε ότι άρχισαν να μας μιλάνε για διάφορα και περισσότερο τα αγόρια, μετά μας πλησίασαν και τα κορίτσια.

ms7 : Επειδή ήταν ιταλικά και εμείς δεν ξέραμε ιταλικά, ήταν λίγο δύσκολο στο να επικοινωνήσουμε, γιατί ούτε τα παιδιά ήξεραν καλά αγγλικά, αλλά τη βρήκαμε την άκρη.

fs3 : Μου άρεσε, ,,,μιλήσαμε αμέσως, τους γνωρίσαμε, δεν νρεπόμασταν … Και την ώρα που μιλήσαμε και μάθαμε και τη γλώσσα τους…ήταν ωραία.

ms2 : Προσωπικά εγώ, επειδή είχα κάτσει στον υπολογιστή πίσω, … βάζαμε μουσική, καθόμασταν και μιλάγαμε … Δεν πιστεύω ότι με δυσκόλεψε κάτι.

fs8 : Πολύ ωραία! Τα παιδιά στο σχολείο ήταν πολύ φιλικά. Προσπάθησαν κι αυτά με τη σειρά τους να επικοινωνήσουν μαζί μας και να μάθουν τη δική μας γλώσσα, που ήταν κάτι καταπληκτικό!

fs9: Αυτό που πρέπει να σημειώσουμε είναι το γεγονός ότι τα παιδιά από το σχολείο ήταν ιδιαίτερα κοινωνικά και μας προσέγγισαν πρώτοι. Εμείς νοιώθαμε αρκετά έξω από τα νερά μας, αλλά εκείνοι όντας πιο θαρρετοί μας πλησίασαν. Στο τέλος καταλήξαμε όλοι σαν μια παρέα.

fs10 : Μόλις φτάσαμε στο σχολείο … το άγχος άρχισε να φεύγει, καθώς περνούσε η ώρα και ενώ απολαμβάναμε την παράσταση που είχαν ετοιμάσει για μας … Η αλήθεια είναι ότι τα παιδιά μας προσέγγισαν πρώτα. Θυμάμαι ότι έρχονταν όλοι μαζί σε παρεούλες και προσπαθούσαν να μας γνωρίσουν.

Οι παρατηρήσεις του ερευνητή καταγράφουν μια αρχική αμηχανία και από τα δύο μέρη με μεγαλύτερη των ελλήνων μαθητών. Η αμηχανία αυτή φάνηκε να γίνεται αρχικά μεγαλύτερη όταν οι ιταλοί μαθητές προχώρησαν σε ομαδικές δραστηριότητες μεταξύ τους επιδεικνύοντας ισχυρό πνεύμα ομαδικότητας και άρχισε να υποχωρεί όταν κάλεσαν τους έλληνες μαθητές να συμμετάσχουν και τους ενέταξαν στα ομαδικά παιχνίδια τους. Απόσταση κράτησαν κάποιοι έλληνες μαθητές που δεν κατάφεραν και δεν θέλησαν να ενταχθούν. Οι μαθητές αυτοί είχαν καθ' όλη τη χρονιά σχεδόν μηδενική συνεισφορά στην υλοποίηση του προγράμματος.

Κατά την διάρκεια της επαφής καταγράφηκαν ορισμένα προβλήματα με κυρίαρχο αυτό της γλώσσας καθώς οι ιταλοί μαθητές δεν κατείχαν επαρκώς τις γλωσσικές δεξιότητες της γλώσσας εργασίας που ήταν η Αγγλική, παρόλο που και στη χώρα τους η διδασκαλία αυτής της γλώσσας περιλαμβάνεται στο αναλυτικό πρόγραμμα εκπαίδευσης. Παρόλη όμως τη δυσκολία καταγράφεται αρκετά επιτυχής συνεννόηση και ικανοποιητικού βαθμού γλωσσική επικοινωνία.

fs1 : Τέλος, όσον αφορά την επικοινωνία μας η αλήθεια είναι ότι δεν ήταν τέλεια, αλλά τουλάχιστον μπορούσαμε να συνεννοηθούμε.

fs4: Το μόνο που με δυσκόλεψε μόλις φτάσαμε στα Αδέλφια ήταν λίγο η επικοινωνία μεταξύ μας, γιατί μιλάγαμε διαφορετικές γλώσσες. Προσπαθήσαμε να επικοινωνήσουμε χρησιμοποιώντας την αγγλική γλώσσα, αφού είναι η πιο διάσημη γλώσσα στον κόσμο. Στην αρχή δυσκολευτήκαμε λίγο, γιατί τα ιταλάκια δεν γνώριζαν πολύ καλά τα αγγλικά, αλλά στο τέλος τα καταφέραμε.

fs8 : Λίγο δύσκολο ήταν ότι δεν μπορούσαμε να επικοινωνήσουμε καλά με τα παιδιά, αλλά τα καταφέρναμε έτσι κι έτσι … και με τα αγγλικά.

fs10 : συναντήσαμε ένα επικοινωνιακό πρόβλημα και αυτό γιατί τα Ιταλάκια δεν ήξεραν να χρησιμοποιούν σωστά την αγγλική γλώσσα, ενώ εμείς ναι.

Από τα λεγόμενα επίσης των μαθητών που συμμετείχαν στην έρευνα διακρίνεται ότι υπήρξε μια αρχική δυσκολία στην επικοινωνία ανάμεσα στους μαθητές που σχετίζεται με το φύλο, αλλά τελικά δεν αποτέλεσε εμπόδιο στην επικοινωνία και στην επιτυχή έκβαση της κοινής δράσης. Κάποια αγόρια βρίσκουν ότι τα αγόρια αρχικά ήταν πιο φιλικά ενώ κάποια κορίτσια αντιλήφθηκαν ότι οι μαθήτριες ήταν πιο ανοικτές. Άλλοι πάλι μαθητές δεν διέκριναν διαφορές στην προσέγγιση που να σχετίζεται με το φύλο.

fs10 : Όλοι ήταν ανοιχτοί με μας, αλλά κυρίως τα αγόρια είχαν μεγαλύτερη επιθυμία να μας γνωρίσουν.

fs8 : Κορίτσια…ήταν πιο φιλικά και μπορούσαμε να συνεννοηθούμε καλύτερα.

fs9: μπορώ να πω πως μίλησα εξίσου με αγόρια και κορίτσια.

fs1 : Πρώτα πρώτα μίλησα με ένα αγοράκι, μικρότερο από μένα και με ρώτησε το όνομά μου. Ύστερα μου συστήθηκαν οι φίλοι και οι φίλες του και σιγά σιγά σχεδόν όλα τα παιδιά

fs4: Πρώτα μίλησα με κορίτσια, γιατί ήταν πιο εύκολο για μένα, αλλά έπειτα ήρθαν και τα υπόλοιπα παιδιά και μου μίλησαν και τα πράγματα ήταν πολύ πιο εύκολα

fs3 : Τα κορίτσια.[ήταν πιο ανοικτά]

ms5 : Και με τα δύο [φύλα]. Ήταν πολύ συνεννοήσιμα.

ms2 : Προσωπικά εγώ, επειδή είχα κάτσει στον υπολογιστή πίσω, ήταν μόνο ένα αγόρι, μετά ήρθαν και κορίτσια … βάζαμε μουσική, κοθόμασταν και μιλάγαμε.

ms7 : Στην αρχή ήταν με τα κορίτσια, γιατί ήταν πιο φιλικά, αλλά τα αγόρια μετά κι αυτά άρχισαν να επικοινωνούν μια χαρά.

ms6 : άρχισαν να μας μιλάνε για διάφορα και περισσότερο τα αγόρια, μετά μας πλησίασαν και τα κορίτσια.

Οι παρατηρήσεις του ερευνητή καταγράφουν μια ανοικτότερη διάθεση στις ελληνίδες μαθήτριες από τους μαθητές, οι οποίοι χρειάστηκαν τελικά περισσότερο χρόνο προκειμένου να ενταχθούν στις ομάδες. Και πάλι πολύ μικρός αριθμός μόνο αγοριών δεν κατέστη δυνατόν να ενταχθούν στις ομάδες και παρέμειναν απομονωμένοι.

Μετά την Επίσκεψη

Οι μαθητές και οι μαθήτριες μετά την επίσκεψη δηλώνουν πολύ ικανοποιημένοι από την επαφή. Οι οποίες επιφυλάξεις τους θεωρούν ότι διαψεύστηκαν και η ικανοποίηση και ο ενθουσιασμός χαρακτηρίζουν τις απαντήσεις του συνόλου των συμμετεχόντων.

fs1 : στο τέλος όλα πήγαν μια χαρά.

fs3 : ευτυχώς που έγινε και ήμασταν κι εμείς εκεί.

fs4: οι φόβοι μου βγήκαν λανθασμένοι, αφού και τα παιδιά μόλις μας είδαν έδειξαν ενθουσιασμό.

ms2 : πήγαμε, μιλάγαμε αγγλικά, πετάγαμε κάτι στα ιταλικά και μιλάγαμε, μιλάγαμε , μιλάγαμε. Μετά πιάσαμε τους χορούς, πιάσαμε το ένα, πιάσαμε το άλλο, ήταν ωραία.

ms6 : θέλω να ξαναπάω.

ms7 : ήταν κάτι πολύ φανταστικό και τα παιδιά ήταν πολύ ευγενικά μαζί μας και όλα κύλησαν κανονικά.

fs9: Τα παιδιά μας έκαναν να αισθανθούμε πολύ άνετα και όσον αφορά το θέμα αυτό δεν αντιμετωπίσαμε κάποιο πρόβλημα.

Όσον αφορά στη συνέχιση της επικοινωνίας και της επαφής, καταγράφεται η διάθεση του συνόλου των μαθητών για συνέχιση της επαφής με μέσο το facebook. Η επαφή αυτή σε ορισμένες περιπτώσεις συνεχίζεται ενός σε κάποιες φαίνεται να έχει ατονήσει ή να έχει εγκαταλειφτεί. Η διάθεση πάντως για επικοινωνία παραμένει ισχυρή. Σε καμία όμως περίπτωση δεν καταγράφεται συνέχιση της επικοινωνίας με άλλο εργαλείο πλην του facebook.

fs10 : αναπτύξαμε σχέσεις που κρατάνε μέχρι σήμερα.

fs3 : Ναι, με πολλά, και αγόρια και κορίτσια [γίναμε φίλοι στο facebook]

ms6 : Πριν λίγο καιρό ναι, αλλά τώρα όχι, επειδή τώρα πρέπει να έχει αρχίσει το σχολείο εκεί.

ms2 : Ναι, [κράτησα φίλους στο facebook] αρκετούς! Πιο πολλά κορίτσια βέβαια! … Έχω καιρό να μιλήσω, αλλά είναι ένα αγόρι, μπορώ να του μιλήσω και να μου απαντήσει κατευθείαν.

ms7 : Ναι, έχω κάνει τρεις [φίλους στο facebook], ένα κορίτσι και δύο αγόρια, με τους οποίους που και που μιλάμε στα αγγλικά.

fs8 : Έκανα [φίλους στο facebook] και συνεχίζουμε να επικοινωνούμε ακόμα!

fs1 : Στο τέλος της ημέρας είχαμε ανταλλάξει facebook και είχαμε ήδη γίνει φίλοι.

Μετά το τέλος της επίσκεψης οι μαθητές και οι μαθήτριες ήσαν σε θέση να συγκρίνουν την φυσική επαφή με την ψηφιακή. Οι αντιλήψεις τους γύρω από αυτό το θέμα αναδεικνύουν τη σημαντικότητα της φυσικής επαφής στην υλοποίηση των προγραμμάτων eTwinning. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι κανένας συμμετέχων δεν απορρίπτει την ψηφιακή επαφή ούτε και θέτει σε προτεραιότητα τη φυσική έναντι της ψηφιακής ή αντίστροφα. Όμως θεωρούν ότι η φυσική επαφή ολοκληρώνει πληρέστερα τη γνωριμία των εκπαιδευομένων, την βαθύτερη κατανόηση του άλλου δηλαδή βοηθά στην πληρέστερη διαπολιτισμική προσέγγιση. Η φυσική επαφή αξιολογείται ως πιο ειλικρινής καθώς μπορείς να αντιληφθείς πληρέστερα το χαρακτήρα του άλλου, να αξιολογήσεις την ειλικρίνεια ακόμα και από τη γλώσσα του σώματος και ως δημιουργίας οικειότητας. Μια μαθήτρια θεωρεί ότι η φυσική επαφή συμβάλλει στη διατήρηση της σχέσης που αναπτύσσεται μέσα από το πρόγραμμα. Ένας μαθητής θεωρεί την προοπτική της φυσικής επαφής ως κίνητρο δέσμευσης των μαθητών στο πρόγραμμα

ms2 : Είναι διαφορετικά να τον έχεις τον άλλον, να τον κοιτάς, να του μιλάς από το να του γράφεις, δηλαδή τα συναισθήματα είναι τελείως διαφορετικά. Είναι πράγματα τα οποία τα έχεις από κοντά, τα λες με χαρά, ενώ όταν είσαι πίσω από μια οθόνη…σκέφτεσαι κάτι άλλο, δεν τα εννοείς αυτά.

ms7 : από κοντά μάθαμε περισσότερα …δεν θα είχαμε αποκτήσει κανένα είδος σχέσης, δεν θα μιλάγαμε και πολύ…θα ήταν ένα στεγνό μήνυμα στην οθόνη του υπολογιστή μάλλον.
fs8 : Με την ψηφιακή επαφή μπορούμε να μιλήσουμε με τον άλλον και να μάθουμε τον πολιτισμό του, … αλλά μέσω της φυσικής επαφής μπορούμε να μάθουμε τον χαρακτήρα του και άλλες απόψεις που έχει.
fs9: Πιστεύω πως αν κρατούσαμε μόνο την ηλεκτρονική επαφή … τα πράγματα θα ήταν πολύ διαφορετικά. Δεν θα είχαμε έρθει τόσο κοντά. … η άμεση επικοινωνία είναι πολύ πιο ευχάριστη
fs1 : εάν μιλάγαμε μόνο μέσω e-mail δε θα είχαμε αυτή την αμεσότητα και την οικειότητα που αποκτήσαμε και δε θα κρατάγαμε επαφή όπως τώρα.
fs10 : αν κρατούσαμε σχέσεις μόνο μέσω internet … δε θα είχαμε την ευκαιρία να γνωρίσουμε καινούρια άτομα, τον πολιτισμό και την κουλτούρα των Ιταλών.
fs4: Αν κρατούσαμε μόνο την ηλεκτρονική επαφή … δεν θα γνωριζόμασταν με τα παιδιά και κατά συνέπεια δεν θα κρατούσαμε επαφή. Δεν θα μαθαίναμε τις δικές τους συνήθειες.
fs3 : είναι αλλιώς να στα λένε από τα μηνύματα και αλλιώς να τα βλέπεις. Και την ώρα που μιλήσαμε και μάθαμε και τη γλώσσα τους… ήταν ωραία.
ms6 : ίσως κάποια παιδιά θα είχαν παρατήσει αυτό το πρόγραμμα, επειδή άλλο να πηγαίνεις εκδρομή και άλλο να μιλάς μέσω internet.
ms5 : Τη φυσική [επιλέγω], γιατί έχεις μια άλλη επαφή με τον άλλον και μπορείς να γνωρίσεις τον χαρακτήρα του.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Πριν την επίσκεψη οι μαθητές και οι μαθήτριες καταγράφεται να έχουν πολύ θετική στάση απέναντι στη δράση eTwinning και έχουν αντιληφθεί την αξία της στη διαπολιτισμική προσέγγιση και τη σύγκλιση των εκπαιδευτικών συστημάτων. Ταυτόχρονα τη χαρακτηρίζουν ως διασκεδαστική. Η διάσταση αυτή έχει διαπιστωθεί σε έρευνα (Vuorikari, 2010) και αποτελεί και βασικό κίνητρο συμμετοχής και δέσμευσης στο πρόγραμμα μαθητών και εκπαιδευτικών. Η εξάσκηση επίσης στη ξένη γλώσσα εντοπίζεται ως στοιχείο αποδοχής του προγράμματος από τους μαθητές. Το ζήτημα όμως της γνωριμίας με τις άλλες κουλτούρες τίθεται κάπως επιφανειακά και μόνο ένας μαθητής θέτει το ζήτημα της δημιουργίας σχέσεων εμπιστοσύνης ανάμεσα στους νέους και νέες της Ευρώπης.

Η προοπτική της φυσικής επαφής με την υλοποίηση ενός ταξιδιού και επίσκεψης σε συνεργαζόμενο σχολείο, καταγράφεται να δημιουργεί μεγαλύτερο άγχος και επιφυλάξεις από την ψηφιακή επαφή αλλά ταυτόχρονα και μεγαλύτερο ενθουσιασμό. Η επικοινωνία αποτελεί σημαντική πηγή άγχους καθώς επίσης και η πιθανότητα απόρριψης τους από τους άλλους μαθητές.

Κατά τη διάρκεια της επίσκεψης οι αντιλήψεις των μαθητών για την εξέλιξή της εμφανίζονται πολύ θετικές. Δηλώνεται αρχική αμηχανία η οποία όμως μέσα από τις από κοινού δραστηριότητες γίνεται κατορθωτό να ξεπεραστεί και οι ομάδες τελικά εργάζονται αρμονικά και αποδοτικά. Σημαντικό ρόλο σε αυτό έπαιξαν οι δραστηριότητες οι οποίες ήσαν καλοσχεδιασμένες και ενέπλεκαν μαθητές και μαθήτριες και από τις δύο χώρες.

Δεν καταγράφονται έμφυλες προτιμήσεις ή διακρίσεις παρά μόνο κάποιες αρχικές επιφυλάξεις και δυσκολίες επαφής που σχετίζονται με το φύλο των μαθητών. Οι μαθητές δηλώνουν ότι συνάπτουν νέες συνδέσεις, σε ατομικό επίπεδο, μέσω του κοινωνικού δικτύου του Facebook με τους ιταλούς συμμαθητές τους. Ως βασική δυσκολία δηλώνεται η γλωσσική επικοινωνία ενώ τυχόν δυσκολίες κατά τη διαπολιτισμική προσέγγιση ή δεν υπάρχουν ή δεν δηλώνονται κατά τη διάρκεια της συνέντευξης.

Η έρευνα κατέγραψε και περιπτώσεις μαθητών που δεν μπόρεσαν να ενταχθούν επιτυχώς και έμειναν αποστασιοποιημένοι. Μια τέτοια περίπτωση πρέπει να έχει προβλεφθεί και να έχει προετοιμασθεί κάποια δραστηριότητα που θα προκαλούσε και την εμπλοκή αυτών. Η σχεδόν μηδενική συνεισφορά των συγκεκριμένων στην υλοποίηση του προγράμματος μέχρι τη στιγμή της επίσκεψης, δεν ευνόησε τη δέσμευσή τους ούτε σε αυτή τη φάση του προγράμματος.

Μετά την επίσκεψη οι μαθητές και οι μαθήτριες μετά την επίσκεψη δηλώνουν πολύ ικανοποιημένοι από την κοινή δράση τους με τους Ιταλούς μαθητές και κρίνουν ότι άρθηκαν οι οποιες επιφυλάξεις και αναστολές τους. Επιδιώκουν τη συνέχιση της επαφής μέσω του facebook. Η συνέχιση της επαφής αυτής δεν είναι πάντοτε επιτυχής αλλά η διάθεση επικοινωνίας παραμένει ισχυρή. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι ως ψηφιακό εργαλείο επικοινωνίας χρησιμοποιείται μόνο το facebook και καθόλου άλλα εργαλεία όπως το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο ή σύγχρονη συνομιλία όπως για παράδειγμα με χρήση του Skype.

Τέλος οι μαθητές συγκρίνοντας την φυσική επαφή με την ψηφιακή, κάνουν σαφές ότι δεν απορρίπτουν τη δεύτερη αλλά θεωρούν ότι η φυσική επαφή παρουσιάζει χαρακτηριστικά με τα οποία επιτυγχάνεται πληρέστερη γνωριμία, βαθύτερη διαπολιτισμική επαφή, ειλικρίνεια και οικειότητα. Ακόμη η προοπτική της επίσκεψης στο συνεργαζόμενο σχολείο και η ενσωμάτωση της προοπτικής αυτής στο σχεδιασμό του προγράμματος, κατονομάζεται ως κίνητρο συμμετοχής και δέσμευσης στο πρόγραμμα. Τα συμπεράσματα αυτά συνάδουν με την άποψη των Galvin et al. (2007) ότι οι Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών δεν αντικαθιστούν την άμεση επαφή μεταξύ των πολιτισμών. Γι' αυτό ειδικά όταν σ' ένα πρόγραμμα δεν προβλέπεται φυσική επαφή πρόσωπο με πρόσωπο, θα πρέπει να αξιοποιηθούν ψηφιακές τεχνολογίες που μπορούν να δημιουργήσουν μια ψηφιακή πρόσωπο-με-πρόσωπο, σύγχρονη επικοινωνία ώστε να επιτευχθεί μια ορισμένη εξοικείωση μεταξύ των διαφορετικών πολιτισμών έστω και μέσω του Διαδικτύου. Η λύση αυτή μοιάζει το καλύτερο υποκατάστατο της φυσικής πρόσωπο-με-πρόσωπο επαφής.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Beacco, J.C., Byram, M., Cavalli, M., Coste, D., Cuenat, M. E., Goullier, F. & Panthier, J (2010). *Guide for the development and implementation of curricula for plurilingual and intercultural education*. Strasbourg : Council of Europe- Directorate of Education and Languages.

Ceccherelli, A. (2008) (ed). Key Competences in Lifelong Learning. *Cultural Expression, Science and Citizenship: some eTwinning success stories*. Firenze : Italian eTwinning Unit.

Clandinin, J.D. & Connelly, M.F. (1998). Personal experience methods. In Denzin KN & Lincoln YS (eds) *Collecting and interpreting qualitative materials*. Thousand Oaks : Sage Publ.

Crawley, C. (2012) (ed). *A journey through eTwinning*. Brussels: Central Support Service for eTwinning (CSS) & European Schoolnet.

Education for Change (2013). *Study of the impact of eTwinning on participating pupils, teachers and schools*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

European Commission (2008). *Intercultural. Dialogue. Support through EU programmes*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.

Ezzy, D. (2002). *Qualitative analysis, Practice and Innovation*. London: Routledge

Galvin, C., Gilleran, A., Hogenbirk, P., Hunya, M., Selinger, M. & Zeidler, B. (2007). *Cultural Understanding and Integration Professional Development*. Brussels : eTwinning Central Support Service.

Hogenbirk, P., Galvin, C., Hunya, M., Selinger, M., Zeidler, B. & Gilleran, A. (2007). *Cultural understanding and integration professional development*. Brussels : eTwinning Central Support Service

Howe, K. & Moses, M. (1999). Ethics in educational research. *Review of Research in Education*, 24, 21-60.

Morse, M.J. (1994). *Critical issues in qualitative research methods*. Thousand Oaks : Sage Publ.

Ospina, S. (2004). *Qualitative Research*. New York: Sage.

Seale, C. (1999). *The quality of qualitative research*. Thousand Oaks, CA: Sage.

Soja, W. E. (1996). *Thirdspace: Journeys to Los Angeles and Other Real-and-Imagined Places*. Oxford : Blackwell Publishers.

Vuorikari, R. (2010). *Teachers' professional development. An overview of current practice*. Brussels: Central Support Service for eTwinning (CSS) & European Schoolnet.

Todorov, Z. (2009α). Ο πλούτος της διαφοράς. *7 -Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία*

Todorov, Z. (2009β). *Ο φόβος των βαρβάρων. Πέρα από τη σύγκρουση των πολιτισμών* (μτφρ.: Γ. Καράμπελας). Αθήνα : Πόλις.

Αρβανίτη, Ε. (2014). Διαπολιτισμική μεσολάβηση και ο ρόλος του εκπαιδευτικού. Στα πρακτικά της ημερίδας «*Η διαμεσολάβηση στο σχολικό περιβάλλον*», Αθήνα 26/4/2014. Ανασύρθηκε 15 Μάη, 2014 από http://eeyem.eap.gr/edumedconf/ sites/default/files/ARVANITIS26april14.pdf

Ιωσηφίδης, Θ. (2003). *Ανάλυση ποιοτικών δεδομένων στις κοινωνικές επιστήμες*. Αθήνα : Κριτική.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διδασκαλία των Γαλλικών μέσω του προγράμματος etwinning “Οδυσσέας 2014”

Ελένη Σταυροπούλου

Καθηγήτρια Γαλλικών
Ζάννειο Π.Π.Γυμνάσιο Πειραιά
elenistavro7@gmail.com

Ελένη Χαρτζάβαλου

Καθηγήτρια Γαλλικών
Π.Π.Γ.Ζ.Σ.Ιωαννίνων
elenihartz@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην παρούσα εισήγηση γίνεται παρουσίαση ενός αφηγηματικού έργου συνεργατικής γραφής στα Γαλλικά που υλοποιήθηκε στα πλαίσια της δράσης etwinning, οι δραστηριότητες του οποίου άνοίξαν τους επικοινωνιακούς ορίζοντες των μαθητών μας με συνομηλίκους τους από έντεκα σχολεία της Ευρώπης και ένα της Τυνησίας. Ο γενικότερος παιδαγωγικός σχεδιασμός του έργου λειτούργησε ως πυξίδα για τον τρόπο σχεδιασμού και υλοποίησης των δραστηριοτήτων του ώστε οι μαθητές μας να αναπτύξουν τις βασικές δεξιότητες: κατανόηση και παραγωγή του γραπτού και προφορικού λόγου στη Γαλλική γλώσσα, να εμπλακούν ενεργά στην διδακτική διαδικασία. Με τη χρήση των Νέων Τεχνολογιών και των συνεργατικών εργαλείων, οι μαθητές κατάφεραν να έχουν εξ αποστάσεως επικοινωνία και συνεργασία με τους εταίρους τους, να αποκτήσουν γνώσεις μέσα από τη διάδραση. Η αξιοποίηση και η χρήση της τεχνολογίας ήταν ένα σημαντικό κίνητρο για τους μαθητές, αφού μπόρεσαν να εργαστούν υπερβαίνοντας την παραδοσιακή μέθοδο εργασίας και να παρουσιάσουν το προϊόν των προσπαθειών τους με ένα σύγχρονο και αισθητικά αναβαθμισμένο τρόπο.

ΛΕΞΕΙΣ-ΚΛΕΙΔΙΑ: *eTwinning, συνεργατική δημιουργική γραφή στα Γαλλικά, ενεργητική μάθηση, ΤΠΕ*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα τελευταία χρόνια έχει ιδιαίτερα εκτιμηθεί η συμβολή της παιδαγωγικής αξιοποίησης των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (ΤΠΕ) στο σχολείο, ως εργαλείου για την αναβάθμιση της εκπαιδευτικής διαδικασίας σε όλους τους γνωστικούς και ψυχοκοινωνικούς τομείς, λόγω των νέων δυνατοτήτων έκφρασης, δημιουργικότητας, αλληλεπίδρασης και διαμεσολάβησης της επικοινωνίας μεταξύ των κοινωνικών εταίρων της μάθησης, που παρέχουν.

Η κατάλληλη αξιοποίηση των σύγχρονων αλληλεπιδραστικών τεχνολογιών αποτελεί σήμερα πρόκληση για τον εκπαιδευτικό, ενώ καινοτόμες μορφές εξ αποστάσεως εκπαίδευσης συμβάλλουν στην αλλαγή του εκπαιδευτικού συστήματος προς κατευθύνσεις μεγαλύτερης ευελιξίας, αυτονομίας, ανοίγματος της διαδικασίας και πρωτόγνωρων μορφών συνεργασίας, με χαρακτηριστικό παράδειγμα τα διάφορα είδη της διά βίου εκπαίδευσης, των κοινοτήτων μάθησης (Duffy et al, 1993, Κόμης, 2004).

Στις μέρες μας, οι ανάγκες και οι σκοποί της διδασκαλίας των ξένων γλωσσών, έτσι όπως έχουν καθοριστεί από το Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο (Conseil de l’ Europe, 2001), συνηγορούν υπέρ μιας βιωματικής εκμάθησης της γλώσσας (Puren, 2004). Σκοπός της διδασκαλίας της γαλλικής γλώσσας είναι η ανάπτυξη της γλωσσικής ικανότητας των μαθητών ώστε να μπορούν να επικοινωνούν σε πραγματικές συνθήκες επικοινωνίας (Berard, 1991). Ο γενικός σκοπός δεν είναι η κατάκτηση μιας κατακερματισμένης γνώσης αλλά η κατάκτηση συμπεριφορών σε μια πολύγλωσση και πολυπολιτισμική κοινωνία. Τέτοια είναι η μέθοδος project η οποία εφαρμόστηκε και εμπεριέχει την επικοινωνία, τη λειτουργία της ομάδας και τη βιωματική προσέγγιση(Χρησαφίδης, 1996) και η οποία αποτελεί μια δυναμική πρακτική όπου ο μαθητής παρακινείται να ανακαλύψει, να επεξεργαστεί και να νοηματοδοτήσει την γνώση.

Στην παρούσα εισήγηση παρουσιάζουμε το γαλλόφωνο διαθεματικό έργο etwinning “Οδυσσέας 2014, η Οδύσσεια του Twinpsace” που υλοποιήθηκε τη σχολική χρονιά 2013-14 και είχε ως αντικείμενο τη συνεργατική συγγραφή των περιπετειών ενός ήρωα που ονομάζεται Οδυσσέας με σκοπό την παραγωγή

και δημοσίευση ενός ηλεκτρονικού βιβλίου. Ο υπότιτλος του έργου είναι η πρώτη στροφή του ποιήματος "Ιθάκη" του Κωνσταντίνου Καβάφη "Σα βγεις στον πηγαιμό για την Ιθάκη,να εύχεσαι νάναι μακρύς ο δρόμος,/γεμάτος περιπέτειες, γεμάτος γνώσεις."και παραπέμπει σε μια σύγχρονη, επικαιροποιημένη, όπως θα λέγαμε, προσέγγιση του θέματος της περιπλάνησης του ομηρικού ήρωα από τους μαθητές, αλλά και στη συνολική δομή του τελικού προϊόντος η οποία όπως θα δούμε είναι παρατακτική.

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Ο κύριος θεματικός άξονας του προγράμματος ήταν οι περιπέτειες του Οδυσσέα. Η επιλογή του ομηρικού κειμένου ως θέματος ενός ευρωπαϊκού προγράμματος παρουσιάζει κατά τη γνώμη μας ένα ξεχωριστό ενδιαφέρον. Η Οδύσσεια, δεύτερο μεγάλο έπος της αρχαίας ελληνικής γραμματείας μετά την Ιλιάδα, θεωρείται ένα από τα μεγαλύτερα αριστουργήματα της λογοτεχνίας και ως ένα από τα θεμελιώδη κείμενα της ευρωπαϊκής λογοτεχνίας. Η παιδαγωγική της αξία αναγνωρίζεται ευρύτατα και γι αυτό περιλαμβάνεται στο σχολικό πρόγραμμα σπουδών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης όλων των ευρωπαϊκών χωρών. Αυτό την καθιστά το κατεξοχήν έργο που επιτρέπει διαθεματικές προσεγγίσεις που αναδεικνύουν την κοινή πολιτιστική κληρονομιά που ενώνει τους λαούς της Ευρώπης, προσφέροντας παράλληλα μια εξαίρετη ευκαιρία καλλιέργειας της διαπολιτισμικής επίγνωσης και ανάδειξης ποικίλων δυνατών ερμηνειών και προσεγγίσεων του ίδιου έργου.

Πράγματι, στο πρόγραμμά μας, οι περιπέτειες του ομηρικού ήρωα αποτέλεσαν ένα κοινό σημείο αναφοράς μεταξύ μαθητών με διαφορετικό γλωσσικό και πολιτισμικό υπόβαθρο. Παράλληλα, οι έλληνες μαθητές διαπίστωσαν ότι πολύ συχνά οι μαθητές των άλλων χωρών εμπνέονταν από εντελώς διαφορετικές πλευρές του ίδιου έργου, γεγονός που αποτέλεσε από μόνο του ένα μάθημα προς την κατεύθυνση της ανάπτυξης της ανεκτικότητας και της αμοιβαίας κατανόησης μεταξύ των λαών. Τέλος, όσον αφορά το μάθημα της ξένης γλώσσας ειδικότερα, η επιλογή ενός έργου της ελληνικής γλώσσας διευκόλυνε τη μετάβαση των μαθητών από ένα κείμενο ήδη γνωστό στην μητρική τους γλώσσα σε ένα νέο κείμενο στη γλώσσα-στόχο.

ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ

Το έργο ιδρύθηκε από δυο εκπαιδευτικούς: από την Ελλάδα, την καθηγήτρια γαλλικής γλώσσας στο Πρότυπο Πειραματικό Γυμνάσιο Ζωσιμαίας Σχολής Ιωαννίνων(στο εξής Π.Π.Γ.Ζ.Σ.Ι.), Ελένη.Χαρτζάβαλου και από την Γαλλία, τον εταίρο εκπαιδευτικό του γυμνασίου A.Perbosc, Eric Vayssié. Συμμετείχαν σε αυτό έντεκα καθηγητές γαλλικής γλώσσας και περισσότεροι από τριάντα καθηγητές διαφόρων άλλων ειδικοτήτων.

ΓΛΩΣΣΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η Γαλλική

ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ ΜΑΘΗΤΕΣ

Συμμετείχαν 223 μαθητές, ηλικίας 11-17 ετών, προερχόμενοι από δώδεκα σχολεία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των ακόλουθων χωρών: Αυστρία, Γαλλία, Ελλάδα, Ισπανία, Ιταλία και Τυνησία.

ΔΙΑΡΚΕΙΑ

Το έργο διήρκεσε μια ολόκληρη σχολική χρονιά (2013-14)

ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΤΠΕ

Τα σχολεία συνεργάστηκαν χρησιμοποιώντας την ασφαλή πλατφόρμα του etwinning: στο twinspace χρησιμοποίησαν το wiki, το blog και το forum για την ασύγχρονη επικοινωνία. Για την ασφάλεια των κειμένων τους χρησιμοποίησαν το αρχείο των φακέλων και για τις ζωγραφιές τους την γκαλερί των εικόνων στο twinspace. Για τη σύγχρονη επικοινωνία, αξιοποίησαν την τηλεδιάσκεψη χρησιμοποιώντας την πλατφόρμα του Saba Centra. Το τελικό προϊόν του προγράμματος είναι ένα ηλεκτρονικό βιβλίο.

Επιπρόσθετα, αξιοποιήθηκαν ψηφιακά εργαλεία που προσφέρουν οι ΤΠΕ: τα GoogleDocs/Drive για τη δημιουργία των ερωτηματολογίων, τα λογισμικά παρουσίασης Ppt και Prezi, για δημιουργία

διαδραστικής εικόνας Glogster και Thinglink, οι slide hosting service slideboom, brainshark και athorstream. Χρησιμοποιήθηκε επίσης το λογισμικό VUE για τη δημιουργία εννοιολογικών χαρτών, καθώς και η εφαρμογή voicethread για την επικοινωνία μεταξύ των μαθητών και την καταγραφή σχολίων των ιστοριών τους από τους εταίρους συμμαθητές και καθηγητές. Για τα videos με τα οποία οι μαθητές παρουσίασαν το σχολείο τους και την πόλη τους, χρησιμοποιήθηκε το πρόγραμμα Movie Maker της Microsoft που είναι πολύ διαδεδομένο. Επιπλέον, οι μαθητές έκαναν χρήση της ψηφιακής μηχανής για τις φωτογραφίες που χρησιμοποίησαν στη φωτο-αφήγηση, σκάνερ και λογική χρήση του Internet για εύρεση πληροφοριών.

Αξιοποιήθηκε η δωρεάν υπηρεσία δημιουργίας κοστολογίων Blogger, βάση της οποίας οι μαθητές του Π.Π.Γ.Ζ.Σ.Ι. με τη καθοδήγηση της καθηγήτριας τους της Πληροφορικής κατασκεύασαν ιστολόγιο(blog) με την ηλεκτρονική διεύθυνση: http://odysseia-zosimaia.blogspot.gr/ Εκεί αναρτιόνταν οι δημιουργίες των εμπλεκομένων μαθητών του σχολείου μας στο πρόγραμμα.

Για την επικοινωνία μεταξύ των συνεργαζόμενων καθηγητών χρησιμοποιήθηκε το κοινωνικό δίκτυο FaceBook δίνοντας την δυνατότητα δημιουργίας κλειστής ομάδας όπου οι εταίροι μπορούσαν να ενημερώνονται για την εξέλιξη του προγράμματος.

ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Με βάση την αρχή της Διεπιστημονικής Συνεργασίας των Εκπαιδευτικών, υπήρξε διαθεματική προσέγγιση του προγράμματος στα σχολεία μας. Αξιοποιώντας τις αρχές της Διαθεματικότητας, οι μαθητές επικεντρώθηκαν σε βιωματικές δραστηριότητες οι οποίες συσχέτιζαν την ξένη γλώσσα-στόχο με τις ΤΠΕ, τη Λογοτεχνία, τα Αρχαία Ελληνικά/την αρχαία ελληνική γραμματεία (Ομήρου Οδύσσεια), τα Καλλιτεχνικά, τη Μουσική και την Γεωγραφία.

Οι εκπαιδευτικοί των άλλων ειδικοτήτων των σχολείων μας προσέγγισαν το έργο από την σκοπιά της ειδικότητάς τους και αφιέρωσαν μέρος από το μάθημά τους σε συναφείς δραστηριότητες. Ακολουθεί σύντομη περιγραφή των δραστηριοτήτων αυτών:

Στο Π.Π.Γ.Ζ.Σ.Ιωαννίνων, η φιλόλογος του Α3 δίδαξε στους μαθητές της τις αφηγηματικές τεχνικές του Ομήρου τις οποίες και εφάρμοσαν στην ιστορία τους. Επίσης, οι μαθητές του Α2 με τη καθοδήγηση της συναδέλφου-φιλολόγου εντόπισαν τις ομηρικές λέξεις που χρησιμοποιούνται στη γαλλική γλώσσα. Τα αποτελέσματα αυτής της αναζήτησης οι μαθητές τα δημοσίευσαν στο blog του twinspace με μια παρουσίαση σε Power Point και ήταν μια πλούσια μαθησιακή εμπειρία για την επίδραση της ελληνικής γλώσσας στο γαλλικό λεξιλόγιο.

Στο μάθημα των καλλιτεχνικών, οι μαθητές ιχνογράφησαν τα πρόσωπα του έργου τους καθώς και τα μέρη όπου οι ιστορίες τους έλαβαν χώρα, ενώ στο μάθημα της μουσικής, οι μαθητές του Α2 τραγούδησαν το τραγούδι «Ήταν ένα μικρό καράβι» στα Γαλλικά αλλά και στα Ελληνικά. Στο μάθημα της πληροφορικής, οι μαθητές του Α2 δημιούργησαν διαδικτυακά σταυρόλεξα με θέμα την Οδύσσεια. Στο μάθημα της Γεωγραφίας. πλούτισαν τις γνώσεις τους για τη Σαντορίνη και την Κέρκυρα, τα μέρη όπου διαδραματίστηκαν οι ιστορίες τους,

Στο Ζάννειο, στα πλαίσια του μαθήματος των γαλλικών, οι μαθητές της β' γυμνασίου έκαναν μια δημιουργική ανασύνθεση της περσινής τους ύλης στο μάθημα της Ιστορίας Α' γυμνασίου, εισάγοντας στην αφήγησή τους ιστορικά στοιχεία από την ελληνιστική εποχή. Παράλληλα, συμμετείχαν σε δίωρο πρόγραμμα της Βιβλιοθήκης Λασκαρίδη με θέμα τους ραψωδούς και τη μουσική διάσταση του ομηρικού λόγου, ενώ η φιλόλογος των μαθητών της Β' τάξης δίδαξε στους μαθητές την απαγγελία του προοιμίου της Οδύσσειας, η οποία αποτυπώθηκε σε βίντεο που γυρίστηκε στην Πινακοθήκη του Πειραιά. Τέλος, στο μάθημα των καλλιτεχνικών, οι μαθητές ιχνογράφησαν σκηνές από την Οδύσσεια, οι οποίες πλαισίωσαν την αφήγηση των περιπετειών του ήρωα μας.

ΣΤΟΧΟΙ

Οι στόχοι που τέθηκαν ήταν οι μαθητές:

Να εξοικειωθούν με την παραγωγή γραπτού και προφορικού λόγου στα Γαλλικά μέσω της έκφρασης βιωματικών εμπειριών

Να γνωρίσουν τις κατάλληλες λεξιλογικές και γραμματικές δομές που χρησιμοποιούνται για ένα συγκεκριμένο επικοινωνιακό σκοπό(περιγραφή του ήρωα και των προσώπων της ιστορίας τους)

Να ενεργοποιήσουν την φαντασία τους και την δημιουργικότητά τους
Να γνωρίσουν τους κανόνες συγγραφής και οργάνωσης μιας αφήγησης περιπετειών
Να μάθουν ενεργώντας
Να εξοικειωθούν με την ομαδοσυνεργατική μέθοδο με πνεύμα αμοιβαίου σεβασμού προκειμένου να παράγουν έργα
Να αναπτύξουν διαύλους επικοινωνίας με τους εταίρους και να μοιράζονται ιδέες
Να μάθουν να σέβονται τη διαφορετικότητα και να συνειδητοποιήσουν την πολυπολιτισμικότητα του κόσμου στον οποίο καλούνται να ζήσουν
Να μάθουν να αξιολογούν και να αξιολογούνται
Να οικοδομήσουν τη γνώση αναλαμβάνοντας κεντρικό ρόλο στη μαθησιακή διαδικασία με τη διακριτική υποστήριξη των εκπαιδευτικών που εμπλέκονται στο πρόγραμμα (Katsantoni, M.2010).
Να εξοικειωθούν με τις νέες τεχνολογίες και να αξιοποιούν τις δυνατότητες των ΤΠΕ

ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Οι στόχοι του προγράμματος εναρμονίζονται με το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών(ΔΕΠΠΣ-ΞΓ), με το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών(ΑΠΣ) (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. 2003), καθώς και με τις αρχές και τους στόχους των νέων προγραμμάτων σπουδών του Νέου Σχολείου(ανάπτυξη διαπολιτισμικής επίγνωσης, διαθεματικότητα, βιωματική μάθηση, εξοικείωση με διαδικτυακές πηγές ενημέρωσης).

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ

Ακολουθήθηκε η μέθοδος Project (Ματσαγγούρας, 2004) και το πρόγραμμα σχεδιάστηκε και οργανώθηκε με βάση τις αρχές της συνεργατικής, βιωματικής μάθησης, της διαθεματικότητας με την χρήση Νέων Τεχνολογιών (Bordallo & Ginestet, 1993).

Ο παιδαγωγικός σχεδιασμός του έργου στόχευε να κινητοποιήσει τους μαθητές και να τους τοποθετήσει στο επίκεντρο της εκπαιδευτικής διαδικασίας, καθιστώντας τους ενεργούς διαμορφωτές του έργου (Frey, 1998) . Οι μαθητές, πρωταγωνιστές της διδακτικής διαδικασίας, ενσάρκωσαν το ρόλο των εκπαιδευτικών για τη μετάδοση γνώσης σε συμμαθητές τους, καταρρίπτοντας αποστάσεις και άλλα φυσικά εμπόδια.

Έτσι τους δόθηκε η ευκαιρία απελευθερώνοντας τη φαντασία τους χωρίς περιορισμούς ,να επιλέξουν την αρχική κατάσταση , τον τόπο , το χρόνο , τα πρόσωπα και τους χαρακτήρες τους. Γι'αυτό, στα δυο αρχικά βήματα του έργου, δεν επιδιώχθηκε η συνοχή μεταξύ των διαφόρων περιπετειών των σχολείων . Μόνο στο βήμα 3, εμφανίζεται ως συνεργατική πρακτική η ενσωμάτωση στοιχείων από τις περιπέτειες των υπόλοιπων σχολείων (πρόσωπα, τόπους , καταστάσεις ...). Οι μαθητές των σχολείων των ιδρυτών του έργου δημιούργησαν μια μικτή ομάδα και έγραψαν μια φωτοαφήγηση.

Συγκεκριμένα, σε επίπεδο της ολομέλειας της τάξης, συνήθης μέθοδος ήταν η μέθοδος του καταιγισμού ιδεών (συζήτηση, κουτί ιδεών, εννοιολογικοί χάρτες) . Στη συνέχεια, οι μαθητές χωρισμένοι σε μικρές ομάδες εργασίας, εργάζονταν αυτόνομα (έρευνα και συλλογή πληροφοριών σχετικά με την Οδύσσεια, προτάσεις για τη δομή της ιστορίας και την οργάνωση της αφήγησης, συλλογή υποστηρικτικού υλικού). Σε όλα τα βήματα του έργου, μέσα από συνεχείς δραστηριότητες σύνθεσης, η τάξη διαπραγματευόταν, μάθαινε μετά από έρευνα, προσωπικές εμπειρίες και αλληλεπιδράσεις, συναποφάσιζε για την πορεία της συγγραφής.

Η οργάνωση της τάξης κατά τη διάρκεια της συγγραφής της ιστορίας από τους μαθητές ήταν αυτή των εργαστηρίων δημιουργικής γραφής (Boniface, 1992), ακολουθούσε δηλαδή τέσσερα διακριτά στάδια:
1) ευαισθητοποίηση- παρακίνηση των μαθητών: μέσα από ένα κείμενο, εικόνα, βίντεο, ήχο κτλ. που συνοδεύεται από γραπτές ή/και προφορικές δραστηριότητες ανάγνωσης και κατανόησης
2)παραγωγή κειμένου από τους μαθητές
3) παρουσίαση: ανάγνωση των κειμένων στην τάξη
4) διάδραση: σχόλια, συζήτηση, διορθώσεις, πολλαπλές αναγνώσεις ...
Οι μαθητές άλλοτε συνέθεταν τα κείμενά τους σε ομάδες και άλλοτε ο καθένας μόνος του. Σε κάθε περίπτωση, στο τέλος γινόταν σύνθεση και οι παιδαγωγικές δραστηριότητες μαζί με τα κείμενά τους

δημοσιεύονταν τακτικά στο TwinBlog (βίντεο , παρουσιάσεις prezi , authorstream, glogster κ.ά.) (Vanderheyde, 2001).

ΤΑ ΣΤΑΔΙΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Η ΣΥΛΛΗΨΗ„Ο ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ Η ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ.

Οι δυο ιδρυτές του έργου είχαμε δημιουργήσει το σχολικό έτος 2012-13, το eTwinning πρόγραμμα με τίτλο: «*Ερμής, ο αγγελιοφόρος του etwinning»*. Θέλοντας να συνεχίσουμε την συνεργασία μας, προτείναμε στους μαθητές μας να γράψουν μια συνεργατική αφήγηση περιπετειών. Ο ήρωας θα ήταν ο Οδυσσέας και ως αφόρμηση και πηγή έμπνευσης οι μαθητές θα είχαν το κορυφαίο έργο της Αρχαίας Ελληνικής Λογοτεχνίας, την ***Οδύσσεια*** του Ομήρου.

Αναζητήσαμε συνεργάτες μέσω του Forum του Desktop όπου αναρτήσαμε ένα μήνυμα στην σελίδα εύρεσης συνεργατών. Αρχικά, 25 σχολεία έκαναν εγγραφή στο έργο !

Αφού λάβαμε υπόψη την ηλικία, το επίπεδο, τα ενδιαφέροντα και τις ιδιαιτερότητες των μαθητών μας, καθώς και τις ιδιαίτερες συνθήκες κάθε σχολείου (κτιριακή υποδομή, οργάνωση και λειτουργία), επιλέξαμε τις τάξεις με τις οποίες θα δουλεύαμε στο συγκεκριμένο έργο (Mavromara-Lazaridou, 2008).

Θεωρώντας πως ένα έργο etwinning ενεργοποιεί και παρακινεί δημιουργικά τους μαθητές, από το Π.Π.Γ.Ζ.Σ.Ι. ενεπλάκησαν στο έργο ένας μεγάλος αριθμός μαθητών: μαθητές από 2 τμήματα της Α΄ τάξης Γυμνασίου(Α2 και Α3) καθώς και ένα τμήμα της Γ΄ Γυμνασίου (Γ4) δημιουργώντας κάθε τμήμα τη δική του αφήγηση.

Καθ'όλη τη διάρκεια του έργου, κάθε εταίρος ήταν σε συνεχή συνεργασία με τους υπόλοιπους, και η συνεισφορά του κάθε εταίρου-συνεργάτη ήταν απαραίτητη. Η επικοινωνία και ανταλλαγή μεταξύ των σχολείων ήταν επίσης συστηματική**.** Μαθητές και εκπαιδευτικοί ενημερώνονταν αναλυτικά για τους στόχους του κάθε βήματος του προγράμματος. Μέσω των δέκα τηλεδιασκέψεων που έγιναν και των τριών ανώνυμων ερωτηματολογίων Google docs αξιολογούνταν η ανταπόκριση στους αρχικούς στόχους της κάθε φάσης καθώς και η εξελικτική πορεία του προγράμματος (Βακαλούδη,2014).

ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

ΒΗΜΑ 0: Σπάω τον πάγο

Αποτελεσματικότερη μάθηση έχουμε όταν ενεργοποιείται το ενδιαφέρον των μαθητών και όταν εμπλέκονται σε δραστηριότητες με βιωματικό τρόπο.

Οι πρώτες δραστηριότητες του έργου σε αυτό το βήμα με το όνομα "Παγοθραύστης" είναι γνωριμίας με τους εταίρους μέσω ασύγχρονης επικοινωνίας στο forum του Twinspace όπου παρουσιάζονται δημιουργώντας ασύγχρονες συζητήσεις. Οι μαθητές καλλιεργούν την παραγωγή του γραπτού λόγου στη Γαλλική γλώσσα.

Στη συνέχεια, αξιοποιώντας τις τεχνολογίες της πληροφορίας και επικοινωνίας(Τ.Π.Ε.) οργανώνουμε τηλεδιάσκεψη κατά την οποία οι μαθητές κάνουν μια σύντομη παρουσίαση του εαυτού τους και της τάξης τους. Οι μαθητές έχουν την δυνατότητα μιας σύγχρονης, ζωντανής και διαδραστικής επικοινωνίας και γνωρίζουν από κοντά τους εταίρους τους με τους οποίους θα συνεργαστούν στο πρόγραμμα. Ενισχύεται η παραγωγή του προφορικού λόγου της γλώσσας-στόχου.

Σε αυτό το βήμα επίσης, οι μαθητές χρησιμοποιώντας δημιουργικά τα μέσα που τους προσφέρουν οι νέες τεχνολογίες φτιάχνουν βίντεο και καλαίσθητες παρουσιάσεις με φωτογραφίες του σχολείου και της πόλης τους χρησιμοποιώντας τα λογισμικά Windows Movie Maker και Power Point.

ΒΗΜΑ 1: Τα συστατικά της ιστορίας μας (Πού-Πότε-Ποιός-Τι;)

Στο πρώτο αυτό βήμα, οι μαθητές επεξεργάζονται το αφηγηματικό πλαίσιο (χώρο και χρόνο), τους χαρακτήρες και το αξιοσημείωτο συμβάν, την ε κ τ ρ ο χ ί α σ η, που θα αποσταθεροποιήσει την αρχική κατάσταση (Propp,1973) και με το οποίο θα αρχίσει η ιστορία που σκοπεύουν να γράψουν. Επίσης επιλέγουν τον τίτλο της περιπέτειάς τους.

Πολύ απλά, ξεκινούμε την ιστορία απαντώντας σε υποτιθέμενες αδρές ερωτήσεις όπως: Ποιος, Τί, Πότε, Πού, Πώς, Γιατί. Στη διάρκεια αυτού του βήματος, ο κάθε καθηγητής ήταν ελεύθερος να δουλέψει όπως ήθελε στην τάξη του. Όμως το ξεκίνημα της ιστορίας, το «Πώς ν' αρχίσω», θεωρείται δύστοκη φάση (Σουλιώτης,2012). Έτσι ο καθηγητής χρειάζεται να καθοδηγεί τους μαθητές για να στήσουν το σκηνικό της ιστορίας τους. Προτάθηκαν λοιπόν τα παρακάτω εναύσματα:

Δραστηριότητα 1: αρχικά, ζητήθηκε από τους μαθητές περιληπτική αναδιήγηση των επεισοδίων της Οδύσσειας (με τη βοήθεια χάρτη, εικόνων και/ή ψηφιακών αρχείων), στην οποία ενσωματώθηκε ποικιλία δραστηριοτήτων πάνω στις περιπέτειες του ήρωα, όπως δραστηριότητες νέου λεξιλογίου, χρονολογικής κατάταξης κλπ.(Tagliante, 2006) Ακολούθησε ιδεοκαταιγίδα και συζήτηση.

Δραστηριότητα 2: για να κεντρίσει τη φαντασία των μαθητών (Vanderheyde, 2001), η διδάσκουσα κάνει αναφορά σε μεταγενέστερα έργα εμπνευσμένα από την Οδύσσεια, στη λογοτεχνία, τον κινηματογράφο, τα κόμικς (με χρήση ψηφιακού αρχείου παρουσίασης), και διαδικτυακή σύνδεση με το Twinspace με σκοπό την ενημέρωση των μαθητών γύρω από τις επιλογές των τάξεων των άλλων σχολείων. Ακολουθεί συζήτηση.

Δραστηριότητα 3: τέλος, με χρήση εννοιολογικού χάρτη ή και απλών φύλλων εργασίας, οι μαθητές αποσαφηνίζουν τις προτάσεις τους. Ύστερα από ψηφοφορία μεταξύ των επικρατέστερων, προκύπτει το τελικό αφηγηματικό πλαίσιο και το αξιοσημείωτο συμβάν της ιστορίας τους.

Δραστηριότητα 4 (παραγωγή γραπτού λόγου στην ξένη γλώσσα): δίνεται λεξιλόγιο και διαμορφώνεται στον πίνακα ένα τελικό κείμενο στα γαλλικά (Tagliante, 2006).

***Δραστηριότητα 5*:** σε τηλεδιάσκεψη με τους εταίρους μαθητές, παρουσιάζονται από τους μαθητές μας τα συστατικά της ιστορίας τους. Μέσω της σύγχρονης επικοινωνίας και της αξιοποίησης των νέων τεχνολογιών, οι μαθητές μας αναπτύσσουν τις δεξιότητες παραγωγής προφορικού λόγου στα γαλλικά και επικοινωνούν με τους συνεργάτες τους κάνοντας πρακτική της γλώσσας στόχου σε πραγματικά περιβάλλοντα επικοινωνίας και μάθησης.

Δραστηριότητα 6 (παραγωγή κατευθυνόμενου γραπτού λόγου στην ξένη γλώσσα): οι μαθητές σκιαγραφούν τα πορτραίτα των βασικών προσώπων της ιστορίας τους, σύμφωνα με την παρακάτω διαδικασία (Vanderheyde, 2001):

α) προτείνεται στους μαθητές ένα έναυσμα (πληροφορίες, εικόνες, βίντεο, κείμενο) και δίδεται λεξιλόγιο β) σε ομάδες, οι μαθητές συντάσσουν τα πορτραίτα των ηρώων, ιχνογραφούν γ) ανάγνωση των κειμένων στην τάξη και σύνθεση από τον διδάσκοντα δ) το συνοδευτικό υλικό της δραστηριότητας καθώς και το τελικό αποτέλεσμα δημοσιεύονται στο Twinspace υπό μορφή διαδραστικής αφίσας (glogster). Σε τηλεδιάσκεψη, παρουσιάζονται τα πορτραίτα που έκαναν οι μαθητές (παραγωγή προφορικού λόγου).

Οι παραπάνω δραστηριότητες συνδέονται στενά με το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών Ξένων Γλωσσών (Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών Γαλλικής Γλώσσας, 2003).

Το Βήμα 1 ολοκληρώθηκε με τη δημοσίευση στο Twinspace ενός πίνακα με τον τίτλο και το αφηγηματικό πλαίσιο όλων των ιστοριών.

Δραστηριότητα 7: τέλος έγινε αξιολόγηση με διαδικτυακά ερωτηματολόγια που απευθύνονταν σε μαθητές και σε καθηγητές.

ΒΗΜΑ 2: Οργανώνοντας τα συστατικά της ιστορίας μας

Στο Βήμα 2, οι μαθητές κάθε τάξης ενημερώνονται για τα βασικά συστατικά των ιστοριών των υπόλοιπων σχολείων και είναι σε θέση να εμπνευστούν από αυτές και να συμπεριλάβουν στην αφήγησή τους κάποια στοιχεία από τις ιστορίες των εταίρων τους. Επίσης στο βήμα αυτό συντάσσουν την εισαγωγή της ιστορίας τους.

Έχουμε λοιπόν σκεφτεί την υπόθεση της ιστορίας, έχουμε επιλέξει το αξιοσημείωτο συμβάν που θα παρουσιάσουμε, έχουμε βρει τί θα λέει η πρώτη παράγραφος, μα δεν βρίσκουμε με ποια φράση ή λέξη να ξεκινήσουμε. Ή δεν έχουμε στη διάθεσή μας αρκετά στοιχεία για να περιγράψουμε έναν τόπο. Ακολουθούν μικρο-τεχνικές που βοηθούν να γράψουμε την εισαγωγή της ιστορίας μας (Σουλιώτης, 2012):

Δραστηριότητα 1 (παραγωγή κατευθυνόμενου γραπτού λόγου στην ξένη γλώσσα): δίδονται σαν έναυσμα στους μαθητές επιλεγμένα (Galani, 2009) σύντομα αυθεντικά (Vanderheyde, 2001) κείμενα στην ξένη γλώσσα (π.χ. η χαρακτηριστική πρώτη παράγραφος των λευκωμάτων του Αστερίξ) συνοδευόμενα από ερωτήσεις κατανόησης και εμπέδωσης λεξιλογίου και γραμματικών φαινομένων (Tagliante, 2006). Στη συνέχεια, οι μαθητές συντάσσουν μια αρχή της ιστορίας τους σχεδόν πανομοιότυπη με εκείνην του λευκώματος του Αστερίξ (Cuq & Gruca, 2005). Μπορούμε επίσης να προτείνουμε στους μαθητές να εισάγουν στους διαλόγους της ιστορίας τους, εκφράσεις από τους διαλόγους του εγχειριδίου των γαλλικών που έχουν διδαχθεί.

Δραστηριότητα 2: για να αντλήσουν πληροφορίες από το διαδίκτυο σχετικά με μια τοποθεσία που χρειάζεται να περιγράψουν στην εισαγωγή της ιστορίας τους, οι μαθητές δουλεύουν σε ζεύγη στο εργαστήριο πληροφορικής, επισκέπτονται τις προτεινόμενες από τον καθηγητή ιστοσελίδες και επεξεργάζονται τις πληροφορίες. Στη συνέχεια, με τη βοήθεια κατάλληλου λεξιλογίου από την διδάσκουσα, αλλά και συμβουλευόμενοι διαδικτυακό λεξικό, συμπληρώνουν φύλλο εργασίας με δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου. Τέλος, οι μαθητές συμπληρώνουν ερωτηματολόγιο αξιολόγησης της δραστηριότητας. Με τον τρόπο αυτό διαχειρίζονται οι ίδιοι την διαδικασία μάθησης.

Δραστηριότητα 3: προτείνουμε στους μαθητές διαδραστικό διαδικτυακό σταυρόλεξο για εισαγωγή και εμπέδωση λεξιλογίου απαραίτητου για την συγγραφή της ιστορίας τους (Tagliante, 2006) .

Δραστηριότητα 4: στο τέλος, ζητούμε από τους μαθητές να συγκεντρώσουν εικόνες για να εικονογραφήσουν το κείμενό τους. Δημοσιεύουμε ένα αρχείο παρουσίασης σε Power Point ή Prezi με το κείμενο των μαθητών εικονογραφημένο για να τους ενθαρρύνουμε και να προβάλουμε τη δουλειά τους.

Δραστηριότητα 5: σε τηλεδιάσκεψη, οι μαθητές παρουσιάζουν την εισαγωγή της ιστορίας τους στους εταίρους μαθητές και ακούν με τη σειρά τους την εισαγωγή των ιστοριών των άλλων τάξεων. Δέχονται και καταθέτουν και οι ίδιοι σχόλια για τις ιστορίες των εταίρων συμμαθητών τους. Με την τηλεδιάσκεψη, δίνεται η ευκαιρία στους μαθητές μας να επικοινωνήσουν με έναν πρωτόγνωρο τρόπο με μαθητές από άλλες χώρες κάνοντας πρακτική της γλώσσας-στόχου.

ΒΗΜΑ 3: Επιτέλους … η περιπέτεια αρχίζει !

Οι μαθητές προχωρούν στην επεξεργασία του πλάνου με τις περιπέτειες της ιστορίας τους. Στη συνέχεια, κατά ομάδες ή μόνοι, συντάσσουν την ιστορία και το τέλος της, την έκβαση. Σχέδια, πλάνα και άλλα στοιχεία απεικόνισης της αφήγησης δημοσιεύονται στην γκαλερί εικόνων.

Σε γενικές γραμμές, στο βήμα αυτό, οι μαθητές συνέταξαν το κείμενό τους μέσα από δραστηριότητες δημιουργικής γραφής (Cuq & Gruca, 2005) (Katsantoni, 2010), κάνοντας παράλληλα χρήση των νέων τεχνολογιών. Αρχικά κατέληξαν σε ένα πλάνο της ιστορίας τους. Ύστερα, προχωρούμε στην παρακάτω δραστηριότητα:

Δραστηριότητα 1: μοιράζουμε στους μαθητές, σε ομάδες ή και μόνους τους, από μια φράση του πλάνου της ιστορίας τους (μπορούμε και να προβάλουμε το πλάνο υπό μορφή εννοιολογικού χάρτη) και εκείνοι αναλαμβάνουν να την αναπτύξουν σύμφωνα με την τεχνική της Παραγέμισης (*Cuq & Gruca, 2005)*: περιστοιχίζουν δηλαδή και υποστυλώνουν το κύριο συμβάν με σκέψεις, σχόλια ή ενέργειες, που προηγούνται, έπονται ή παρεισφείουν, το εμπλουτίζουν με περιγραφές, διαλόγους, και γενικότερα προσθέτουν τις πληροφορίες που απαιτούνται για να προχωρήσει η ιστορία τους. Εννοείται ότι δίνουμε στους μαθητές και το απαραίτητο κάθε φορά λεξιλόγιο στα γαλλικά.

Δραστηριότητα 2 (παραλλαγή της προηγούμενης): προβάλουμε ή δίνουμε σε φωτοτυπίες στους μαθητές, χαρακτηριστικές ομηρικές φράσεις (λόγου χάριν "Σηκώθηκε η Αυγή το φως να φέρει σε θνητούς και αθανάτους", 'έπεα πτερόεντα"φτερωτά λόγια κ.ά.) από την γαλλική έκδοση της Οδύσσειας (Homère.1999) ή και από μια διασκευή της για νεανικό κοινό (Martin, 2010) και εκείνοι τις τοποθετούν σε διάφορα κατάλληλα σημεία του κειμένου τους (Cuq & Gruca, 2005). Με τον τρόπο αυτό προσδίδεται ένας "αρχαιοπρεπής" τόνος στο κείμενό μας.

Δραστηριότητα 3: για να περιγράψουν το ντεκόρ, την ενδυμασία, τον τρόπο ζωής της ελληνιστικής εποχής, οι μαθητές χρειάστηκε να κάνουν έρευνα στο διαδίκτυο, κατά ομάδες ή μόνοι τους. Επεξεργάστηκαν τα εγκυκλοπαιδικά στοιχεία που βρήκαν και δημιούργησαν ψηφιακά αρχεία που παρουσίασαν στην τάξη.

Δραστηριότητα 3α: Ή διαμόρφωσαν τα ευρήματά τους σε εικονογραφημένο ψηφιακό κείμενο και στη συνέχεια το εκτύπωσαν. Ύστερα, κατά ομάδες, τους δόθηκε φύλλο εργασίας όπου, εφορμώμενοι από τις ιστορικές αυτές πληροφορίες, κλήθηκαν να αυτοσχεδιάσουν επινοώντας π.χ. φανταστικές αιγυπτιακές θεότητες ή κωμικούς αναχρονισμούς (την Κίρκη λόγου χάριν ντυμένη με σύγχρονα επώνυμα ρούχα) πράγμα που έδωσε έναν αέρα σάτιρας στο κείμενό τους (Kalliabetsou, 2009) .

Δραστηριότητα 4: δημιουργία ενός βίντεο στο YouTube όπου οι μαθητές τραγουδούν ένα τραγούδι που έγραψαν (Τυνησία) ή τραγουδούν το "Ήταν ένα μικρό καράβι" στα γαλλικά και ελληνικά (Π.Π.Γ.Ζ.Σ.Ι.) ή απαγγέλλουν το προοίμιο της Οδύσσειας (Ζάννειο).

Δραστηριότητα 5 (ετερο-αξιολόγηση) : αφού οι τάξεις παρουσιάσουν η καθεμία μια περίληψη της ιστορίας που έγραψε σε τηλεδιάσκεψη, οι μαθητές σχολιάζουν τις αναρτημένες ιστορίες των εταίρων τους

στο wiki του twinspace, συμπληρώνουν ένα φύλλο εργασίας όπου αξιολογούν τις ιστορίες των εταίρων τους δικαιολογώντας την άποψή τους.

Τέλος, στη φάση αυτή ολοκληρώνεται και η ενσωμάτωση στοιχείων από τις αφηγήσεις των άλλων εταίρων-συνεργατών, όσον αφορά τα πρόσωπα, τους τόπους, τις καταστάσεις. Η λίστα των δανείων αυτών έχει δημοσιευθεί στο Twinspace και είναι αρκετά εκτεταμένη. Αυτό σημαίνει πως οι μικροί συγγραφείς διάβασαν τα έργα των εταίρων τους. Εδώ γίνεται φανερή η στενή συνεργασία και διάδραση μεταξύ των σχολείων. Η αφήγηση του λυκείου Braunau am inn της Αυστρίας ***« Ήταν μόνο ένα όνειρο »*** καθώς και αυτή του τμήματος του Γ4 του Π.Π.Γ.Ζ.Σ.Ι. « ***Ο Οδυσσέας στο νησί της Χαβάης»*** ήταν από τις πρώτες που ολοκληρώθηκαν, και για αυτό περιέχονται στις περισσότερες ιστορίες των συνεργατών. Η τελευταία αφήγηση που δημοσιεύτηκε ήταν αυτή του Ζάννειου γυμνασίου (***«Οδυσσέας και Κλεοπάτρα»***) και επομένως περιέχει στοιχεία από όλες τις άλλες ιστορίες.

Δραστηριότητα 6: η συνεργατική φωτο-αφήγηση ***"Η Οδύσσεια της Παρασκευής και 13"***

Οι δύο εταίροι-δημιουργοί του προγράμματος υλοποίησαν μια συνεργατική φωτο-αφήγηση: πιο συγκεκριμένα, οι εννέα μαθητές του τμήματος Α3 της Α΄ Τάξης του Π.Π.Γ.Ζ.Σ.Ι. σχημάτισαν μια ομάδα μικτή με τους εταίρους τους από το σχολείο Perbosc της Lafrançaise-Γαλλίας με σκοπό τη συγγραφή ενός κοινού συνεργατικού εικονογραφημένου σεναρίου.

Η διαδικασία που ακολουθήθηκε είναι η εξής:

Οι Γάλλοι μαθητές αξιοποιώντας το κατεξοχήν συνεργατικό εργαλείο, το wiki του twinspace, ξεκινούν την ιστορία. Γράφουν ένα μικρό κείμενο και κάνουν παράλληλα ένα story board, μια παρουσίαση δηλαδή της ιστορίας τους με σκίτσα. Στη συνέχεια, οι μαθητές του γυμνασίου των Ιωαννίνων, χωρισμένοι σε ομάδες, συνεχίζουν την ιστορία των εταίρων συμμαθητών τους, επεξεργάζονται την πλοκή της και ετοιμάζουν το ανάλογο story board. Επίσης, μετά από συζήτηση, επιλέγουν τα μέρη όπου θα τραβήξουν τις φωτογραφίες και τι θα απεικονίζει κάθε καρέ. Στο μεταξύ, οι μαθητές δημοσιεύουν τις προτάσεις τους και τα κείμενά τους σχετικά με την δραστηριότητα στο blog του twinspace, τις δε φωτογραφίες στη γκαλερί των εικόνων.

Την Παρασκευή 13 Ιουνίου 2014, οι Γάλλοι μαθητές βγαίνουν από την τάξη και μας "ταξιδεύουν" στα αξιόλογα μέρη της περιοχής τους. Αντίστοιχα, την ίδια μέρα, η ελληνική ομάδα βγαίνει στην πόλη των Ιωαννίνων και παίρνει φωτογραφίες με τη βοήθεια ψηφιακής φωτογραφικής μηχανής. Τέλος, οι μαθητές των δύο σχολείων περνούν τις φωτογραφίες στον υπολογιστή και προσθέτουν τους διαλόγους που ήδη έχουν γράψει αποδίδοντας το κείμενο σε ηλεκτρονική μορφή στο word και ολοκληρώνοντας έτσι τη φωτοαφήγηση. Οι δραστηριότητα τελειώνει με τη δημιουργία μιας πολυμεσικής παρουσίασης σε Power Point που δημοσιεύεται στο wiki του twinspace.

Η εφαρμογή της τεχνικής της συνεργατικής φωτοαφήγησης θεωρείται ουσιαστική καινοτομία στην εκπαιδευτική διαδικασία εφόσον προϋποθέτει αυθεντικές εμπειρίες μαθητών βγάζοντας τους από την σχολική αίθουσα, καθώς και συνεχή συνεργασία με τους εταίρους του άλλου σχολείου. Οι μαθητές αντιλαμβάνονται πως δεν είναι μόνοι στην εκπαιδευτική διαδικασία και πως οι δημιουργίες τους έχουν αξία για τους συμμαθητές της "άλλης πλευράς". Τα ψηφιακά εργαλεία που αξιοποιήθηκαν τους πρόσφεραν μια διάσταση άμεσης συνεργασίας με τους εταίρους τους.

ΒΗΜΑ 4: **e-Ιθάκη**

Δόθηκε μια τελική μορφή στα κείμενα των ιστοριών όλων των τάξεων και δημοσιεύθηκαν κατά χρονολογική σειρά στο blog του Twinspace.

ΤΕΛΙΚΟ ΠΡΟΙΟΝ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Το τελικό προϊόν του προγράμματος είναι ένα ηλεκτρονικό βιβλίο 158 σελίδων που περιέχει τις 16 συνεργατικές ιστορίες, δημιουργίες των εταίρων μαθητών, εικονογραφημένες με τις ζωγραφιές των μαθητών του Ζάννειου γυμνασίου, καθώς και τη φωτοαφήφηση με τίτλο ***"Η Οδύσσεια της Παρασκευής και 13"*** που δημιούργησε η γαλλοελληνική μικτή ομάδα των σχολείων δημιουργών του έργου.

Σε ό,τι αφορά το περιεχόμενο των δημιουργιών των μαθητών, αξίζει να αναφερθούμε συνοπτικά στο νέο βλέμμα των μαθητών πάνω στο έργο της Οδύσσειας: σε αντίθεση με το ομηρικό έργο, το ταξίδι του ήρωα τους επεκτείνεται σε όλο το υπαρκτό σύμπαν, το γαλαξία και τους πλανήτες. Επίσης, τις περισσότερες φορές η δράση των ιστοριών τοποθετείται στην σημερινή εποχή ή και σε ένα μέλλον,

κοντινό ή απομακρυσμένο φθάνοντας μέχρι και το 4321. Από την άλλη, για τις μετακινήσεις του, ο ήρωας χρησιμοποιεί όχι μόνο το πλοίο, αλλά όλα τα δυνατά μέσα, από τα πιο πρωτόγονα μέχρι τα σύγχρονα, αεροπλάνα, προωθητικές μηχανές κάθε είδους ή διαστημόπλοια, χωρίς να περιφρονεί και τα φανταστικά ιπτάμενα ζώα ή τη μετακίνηση με μαγεία. Σε σχεδόν όλες τις ιστορίες μας, το αξιοσημείωτο συμβάν είναι βέβαια μια τρικυμία που προκαλεί ο οργισμένος Ποσειδώνας, Αλλά εκεί που οι μαθητές επέδειξαν μεγάλη επινοητικότητα ήταν στην ηλικία (12χρονος μαθητής, νέας άνδρας ή και παππούς) καθώς και στις ασχολίες του ήρωα τους: άλλοτε γενναίος ναυτικός, αθλητής ή και ολυμπιονίκης, και άλλοτε υπεράνθρωπος, αστροναύτης ή...οδηγός βουνού, αλλά πάντα ριψοκίνδυνος, πολυταξιδεμένος και φυσικά πολυμήχανος και πάνω από όλα αφοσιωμένος στην Πηνελόπη.

ΒΗΜΑ 5: Ένα μακρύ ταξίδι, γεμάτο περιπέτειες, γεμάτο γνώσεις

Κατά τη διάρκεια υλοποίησης του έργου, αλλά και μετά την ολοκλήρωσή του, βασικός άξονας της δουλειάς μας ήταν η αξιολόγησή του. Το πρόγραμμα αξιολογήθηκε με τρία διαδικτυακά ερωτηματολόγια που δημιούργησαν οι δυο δημιουργοί του έργου και απευθύνονταν σε μαθητές αλλά και καθηγητές. Τέλος, λίγο πριν τις εξετάσεις του Ιουνίου, οι εταίροι μαθητές και καθηγητές συναντηθήκαμε σε μια τελευταία τηλεδιάσκεψη αξιολόγησης.

Μέσα από τα ερωτηματολόγια, οι εκπαιδευτικοί διαπίστωσαν πως οι δραστηριότητες του έργου βοήθησαν τους μαθητές να κατανοήσουν τη σημασία και τη δύναμη της ομαδικής εργασίας καθώς και την καλύτερη συνεργασία και επικοινωνία εντός και εκτός της τάξης. Αντιλήφθηκαν επίσης πως η πορεία δεν ήταν εύκολη και η έλλειψη χρόνου ήταν ένα από τα εμπόδια στην εξέλιξη του έργου.

Σύμφωνα με τις απαντήσεις που έδωσαν, οι εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι κατέκτησαν τον συγκεκριμένο στόχο του προγράμματος: τη συνεργατική συγγραφή μιας ιστορίας, αλλά πάνω από όλα το στόχο που περιέχει ο υπότιτλος του έργου: " Σα βγεις στον πηγαιμό για την Ιθάκη,/να εύχεσαι νάναι μακρύς ο δρόμος,/γεμάτος περιπέτειες, γεμάτος γνώσεις.», από το ποίημα «Ιθάκη» του Κωνσταντίνου Καβάφη.

Αυτό ήταν κυρίως το πνεύμα που καθοδήγησε τους εταίρους του έργου. Για τους εκπαιδευτικούς , το δυνατό σημείο του έργου ήταν η θετική ατμόσφαιρα/ το θετικό κλίμα στην τάξη (36 %) και η συνάντηση με νέους συναδέλφους (18 %) , ενώ η ανταλλαγή διδακτικών πρακτικών αντιπροσωπεύει μόλις το 9 %.

Στο τελικό ερωτηματολόγιο οι μαθητές στην πλειοψηφία τους χαρακτήρισαν το έργο ενδιαφέρον, δημιουργικό, διασκεδαστικό, απίθανο. Εξέφρασαν μάλιστα την άποψη ότι τους άρεσε η μέθοδος που ακολουθήθηκε και ένιωθαν να δημιουργούν νέα πράγματα με πρωτότυπο τρόπο.

ΔΙΑΧΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

Όλο το υλικό καθώς και τα αποτελέσματα των εργασιών των μαθητών βρίσκονται αναρτημένα στην κοινή πλατφόρμα επικοινωνίας και συνεργασίας του δημόσιου twinspace στη διεύθυνση: http://new-twinspace.etwinning.net/web/p96888/homepage για να έχουν άμεση πρόσβαση στις δραστηριότητες του έργου οι συμμετέχοντες και μη του έργου. Για την καταγραφή της πορείας του προγράμματος χρησιμοποιήθηκε το twinblog του Desktop.

Επιπλέον, για τη διάχυση των δραστηριοτήτων του έργου σε κάθε ενδιαφερόμενο, στο Π.Π.Γ.Ζ.Σ.Ι. δημιουργήθηκε το ιστολόγιο "Μικροί συγγραφείς". Ανακοινώσεις για το έργο δημοσιεύθηκαν και στην επίσημη ιστοσελίδα των δυο σχολείων μας (http://gym-zosim.ioa.sch.gr/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=80&Itemid=137&lang=el και http://blogs.sch.gr/gymzanne/εργασιεςγαλλικων). Επίσης το έργο παρουσιάστηκε σε εκδηλώσεις για τους μαθητές και τους γονείς των σχολείων μας στο τέλος της σχολικής χρονιάς. Στο Π.Π.Γ.Ζ.Σ.Ι. δημιουργήθηκε γωνιά etwinning έξω από την αίθουσα των καλλιτεχνικών όπου εκτέθηκαν οι ζωγραφιές των εμπλεκομένων μαθητών στο έργο, και το ψηφιακό βιβλίο εκτυπώθηκε και βρίσκεται στη βιβλιοθήκη του σχολείου.

Το έργο βραβεύτηκε με την Εθνική Ετικέτα Ποιότητας από την δική μας Ε.Υ.Υ. καθώς και από την αντίστοιχη της Γαλλίας, της Ιταλίας και της Αυστρίας. Έλαβε επίσης το 1ο βραβείο στον Εθνικό διαγωνισμό της Τυνησίας.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΟΦΕΛΗ

Στο πρόγραμμα που παρουσιάσαμε, τα στοιχεία τα οποία αποτέλεσαν την βάση της επιτυχίας του είναι:

-Η συνεργατική & βιωματική μάθηση, ως εναλλακτικός τρόπος διδασκαλίας

-Η συνεργατική διάσταση σε ευρωπαϊκό, εθνικό και τοπικό επίπεδο στο τυπικό σχολικό περιβάλλον

-Η δημιουργία ενός θετικού κλίματος μέσα στην τάξη και η ανάπτυξη εμπιστοσύνης μεταξύ των μαθητών

-Η βελτίωση της επικοινωνίας μεταξύ μαθητών και καθηγητών τόσο σε διδακτικό όσο και σε προσωπικό επίπεδο

-Η αποδοχή της διαφορετικότητας του άλλου

-Η διαφυγή από τα τετριμμένα της καθημερινής σχολικής πρακτικής μέσω της δημιουργικής ανάπτυξης δραστηριοτήτων (Katsantoni, M. 2010).

-Η δημιουργική αλληλεπίδραση των εμπλεκόμενων εκπαιδευτικών με αποτέλεσμα την ανταλλαγή και εφαρμογή ιδεών για ανανέωση της διδακτικής τους προσέγγισης στα καθ' εαυτό γνωστικά τους αντικείμενα.

-Η δημιουργική χρήση, εξοικείωση και αξιοποίηση από τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς των Νέων Τεχνολογιών για την παρουσίαση του υλικού, αλλά και την επικοινωνία των συνεργαζόμενων σχολείων οδηγούν σε ελκυστικά περιβάλλοντα μάθησης.

Τελειώνοντας, θα θέλαμε να επισημάνουμε ότι όλοι οι εταίροι εκπαιδευτικοί ζήτησαν να συνεχιστεί η συνεργασία μεταξύ των σχολείων. Πράγματι, τη φετινή σχολική χρονιά 2014-15, η συνεργασία συνεχίζεται αφού οι ίδιοι ιδρυτές επέκτειναν και ίδρυσαν το πρόγραμμα "Οδυσσέας 2015, το πέπλο της Πηνελόπης" με στόχο τη δημιουργία ενός νέου έργου συνεργατικής γραφής που θίγει το θέμα της ασφάλειας στο διαδίκτυο αξιοποιώντας τις δυνατότητες του νέου twinspace.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών Γαλλικής Γλώσσας,(2003) ΦΕΚ τεύχος Β', Αρ. Φύλλου 304/13-03-03, Παράρτημα, Τόμος Β' Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο,

Βακαλούδη, Α.(2014). Η Δημιουργία Εκπαιδευτικών Projects με τη Διδακτική και Παιδαγωγική Αξιοποίηση των Νέων Τεχνολογιών Πληροφορίας & Επικοινωνίας. Στο Α. Δημητρακοπούλου(Επιμ.) *Πρακτικά 3ου Συνεδρίου ΕΤΠΕ*, 26-29/9/2002 με θέμα *«Οι ΤΠΕ στην Εκπαίδευση»*, Τόμος Β', Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Ρόδος: Εκδόσεις Καστανιώτη, σελ. 303-308.

Κόμης, Β. (2004). *Εισαγωγή στις εκπαιδευτικές εφαρμογές των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών*. Αθήνα: Νέες Τεχνολογίες.

Ματσαγγούρας, Η. (2004). *Ομαδοσυνεργατική Διδασκαλία και Μάθηση*. (3η εκ.). Αθήνα: Γρηγόρης

Σουλιώτης, Μ. (2012). *Δημιουργική γραφή: οδηγίες πλεύσεως (βιβλίο εκπαιδευτικού).* Αθήνα: Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Παιδγωγικό Ινστιτούτο, Υπηρεσία Ανάπτυξης προγραμμάτων, 2012

Χρησαφίδης, Κ. (1996). *Βιωματική-Επικοινωνιακή διδασκαλία. Η εισαγωγή της μεθόδου project στο σχολείο*. Αθήνα: Gutenberg.

Bérard, E. (1991). *L'approche communicative. Théorie et pratiques.* Paris: Clé International.

Boniface, C. (1992). *Les ateliers d'écriture*. Paris: Retz.

Bordallo, I. & Ginestet J.-P. (1993). *Pour une pédagogie du projet*. Paris: Hachette.

Conseil de l'Europe. *Cadre Européen Commun de Référence pour les Langues: Apprendre, Enseigner, Evalue*r. Paris: Didier, 2001.

Frey, K. (1998). *Η μέθοδος Project* (μτφ. Κλ. Μάλλιου). Θεσσαλονίκη: Κυριακίδης.

Cuq, J.-P. & Gruca, I.(2005). *Cours de didactique du FLE et seconde*.Grenoble: PUG.

Duffy, T., Lowyck, J. and Jonassen, D. (Eds) (1993). *The design of constructivistic learning environments: Implications for instructional design and the use of technology*. Heidelburg, FRG: Springer-Verlag

Galani, M.-E. (2009).Privilégier le texte littéraire en classe de FLE. *Actes du colloque international des 4 et 5 juin 2009 "La place de la littérature dans l'enseignement du FLE "*Université Nationale et Capodistrienne d'Athènes, Faculté des Lettres, Section de Littérature française du Département de Langue et Littérature françaises, pp.261-272

Kalliabetsou, P.(2009). Les fonctions du poème en classe de langue-culture du secondaire. *Actes du colloque international des 4 et 5 juin 2009 "La place de la littérature dans l'enseignement du FLE*

”Université Nationale et Capodistrienne d’Athènes, Faculté des Lettres, Section de Littérature française du Département de Langue et Littérature françaises, pp.13-26

Homère, (1999). *Odyssée*, édition de Philippe Brunet 1931. Paris: Gallimard, folio classique.

Katsantoni, M.(2010). Animer un atelier d’écriture créative en classe de FLE. *7e Congrès Panhellénique et International des Professeurs de Français ”Communiquer, Échanger, Collaborer en français dans l’espace méditerranéen et balkanique»*, pp. 572-581

Martin, J. (2010). *L’Odyssée*. Paris: Nathan, collection Contes et Légendes

Mavromara-Lazaridou, C. (2008). La pédagogie du projet au collège public en Grèce, in *Les langues Modernes*, no3-102 année, pp.80-86

Propp. V. (1973).*Morphologie du conte.* Paris: Seuil / Points

Puren, C. (2004). De l’approche par des tâches à la perspective co-actionnelle”, in *Les Cahiers de l’APLIUT*-Vol.XXIII, no1,pp.10-26

Tagliante, C. (2006). *La classe de langue*. Paris: Clé International/Sejer,.nouvelle edition, coll. Techniques et pratiques de classe

Vanderheyde, V.(2001). *L’écriture créative en classe de français langue étrangère*. Προσπελάστηκε στις 5/10/2014 στη διεύθυνση
http://www.form-a-com.org/?option=com_content&view=article&id=24:lecriture-créative-en-classe-de-français-langue-étrangère&catid=6:divers&Itemid=3

Παρατηρήσεις – Σχόλια – Επισημάνσεις Κριτή:

Με κάποιες μικροδιορθώσεις μορφοποίησης που κάναμε, το κείμενο, όπως σας το στέλνουμε, μπορεί να δημοσιευτεί ως έχει.

«Νέες φιλίες μέσα από την κουλτούρα» – Διαθεματικό πρόγραμμα etwinning με τη χρήση των Τ.Π.Ε.

Στεφανίδης Π. Γεώργιος[1], Στέφας Ιωάννης[2], Μανώλη Βάια[3]

[1]Δάσκαλος ΠΕ 70, Ι.Δ.Σ. Δελασάλ,.Υποψήφιος Διδάκτορας ΕΚΠΑ-ΠΤΔΕ, [2]Δάσκαλος ΠΕ 70 Δ. Σ. Ισθμίας, μεταπτυχιακός φοιτητής, [3]Δασκάλα ΠΕ70, Δ/ντρια Δ.Σ. Ισθμίας, Υποψήφια Διδάκτορας ΕΚΠΑ-ΤΕΑΠΗ

g_stefanidis@hotmail.com, stefasioan@yahoo.gr, vamano@otenet.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην παρούσα εισήγηση παρουσιάζεται ένα πρόγραμμα ηλεκτρονικής αδελφοποίησης σχολείων (eTwinning),το οποίο υλοποιήθηκε από μαθητές του Δημοτικού Σχολείου Ισθμίας με ένα αντίστοιχο σχολείο της Πολωνίας με θέμα την ανταλλαγή γνώσεων και απόψεων πάνω σε στοιχεία που αφορούν στον πολιτισμό, την ιστορία, τα ήθη και τα έθιμα των εμπλεκόμενων περιοχών. Οι μαθητές αξιοποιώντας τις ΤΠΕ δημιούργησαν ένα μικρό εκπαιδευτικό project, εξοικειώθηκαν με τα εργαλεία της ηλεκτρονικής μάθησης και επικοινώνησαν με Ευρωπαίους συμμαθητές τους είτε γραπτώς με πολυτροπικά κείμενα, είτε on line.

Η αξιοποίηση των ΤΠΕ και η εργασία τους σε ομάδες, κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας οδήγησε τους μαθητές να χρησιμοποιούν τα νέα μέσα κατά την ώρα του μαθήματος και τους παρείχε τη δυνατότητα να στέκονται κριτικά απέναντι στο πλήθος των διαδικτυακών πληροφοριών που συνέλλεγαν.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ*: eTwinning, εκπαιδευτικό project, αξιοποίηση των ΤΠΕ*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ανάπτυξη της τεχνολογίας στην εποχή που ζούμε έχει κατακτήσει όλες τις πλευρές της καθημερινής μας ζωής. Οι Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνιών, τα τελευταία χρόνια, έχουν αρχίσει να επηρεάζουν σημαντικά την εκπαιδευτική μας πραγματικότητα (Ράπτης, 1998). Βρίσκονται ήδη σε εξέλιξη προσπάθειες για επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, εξοπλισμό σχολικών εργαστηρίων, δημιουργία νέων αναλυτικών προγραμμάτων και εκπαιδευτικού λογισμικού (Δρόσος και Κυρίδης, 2000).

Το eTwinning είναι ένα ευρωπαϊκό πρόγραμμα αδελφοποίησης σχολείων. Όπως φανερώνει το όνομά του μιλάμε για ηλεκτρονική αδελφοποίηση. Οι μαθητές έρχονται σε επαφή με σχολεία του εξωτερικού, δημιουργούν ένα διαθεματικό πρόγραμμα (project), οργανώνουν δραστηριότητες με σκοπό να αναδυθούν οι καλές πρακτικές της εκπαίδευσης και τα κοινά στοιχεία των σχολείων και της χώρας που αντιπροσωπεύουν. Το αποτέλεσμα των διαθεματικών δραστηριοτήτων τις οποίες έχουν ανταλλάξει και αναπτύξει έχουν τη δυνατότητα να αναρτηθεί στην ηλεκτρονική πλατφόρμα του προγράμματος eTwinning. Η πλατφόρμα αυτή είναι κλειστή και πρόσβαση έχουν μόνο όσοι έχουν εγγραφεί μέλη της. Η επικοινωνία γίνεται κατά κύριο λόγο στην αγγλική γλώσσα.

Το eTwinning δεν σκοπεύει να αντικαταστήσει την παραδοσιακή μορφή ανταλλαγής μαθητών. Είναι μία συνεργατική δράση μεταξύ δυο ή περισσοτέρων σχολείων από δυο τουλάχιστον ευρωπαϊκές χώρες, κάνοντας χρήση των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών και συνεργάζονται ώστε να αποκομίσουν παιδαγωγικά, κοινωνικά και πολιτισμικά οφέλη (Crawley et al., 2010). Η δράση παροτρύνει τους νέους διαφορετικών κρατών να επικοινωνήσουν μεταξύ τους και να γνωρίσουν στοιχεία για τη σχολική και οικογενειακή κουλτούρα της κάθε χώρας, ενώ παράλληλα εξασκούν τις ικανότητες τους στις Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνιών. Οι μαθητές μοιράζονται εμπειρίες από την πόλη τους. Εκτιμούν τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα και τους πολιτισμούς των πόλεων που ζουν. Ερευνούν και αναλαμβάνουν το ρόλο ξεναγού προς τους αδελφοποιημένους συμμαθητές τους. Συγκρίνουν αυτούς τους πολιτισμούς και τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα των πόλεών τους. Συζητούν και καταλήγουν από κοινού σε συμπεράσματα.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους 2013-2014 εκπονήθηκε και συνεχίζει μέχρι σήμερα ένα διαθεματικό Πολιτιστικό Πρόγραμμα - eTwinning με τίτλο: "New friendships through our culture". Στα πλαίσια του προγράμματος εμπλέκονται τα μαθήματα της Ιστορίας, της Γεωγραφίας, της Μουσικής των Καλλιτεχνικών, της Πληροφορικής, των Αγγλικών, της Αισθητικής Αγωγής και της Ευέλικτης Ζώνης. Οι μαθητές που συνεργάζονται προέρχονται από την Ελλάδα και την Πολωνία. Σκοπός του προγράμματος είναι η ανάδειξη της πολιτιστικής παράδοσης της κάθε χώρας. Πιο αναλυτικά οι μαθητές μοιράζονται μεταξύ τους γνώσεις και εμπειρίες σχετικά με χορούς, τραγούδια, μουσικά όργανα, παραδοσιακές φορεσιές και συνταγές που έχουν όλα τις δικές τους ιστορίες. Επιπλέον, προσπαθούν να γνωρίσουν τα τουριστικά αξιοθέατα κάθε χώρας έχοντας ως βάση τα ιστορικά μνημεία και κατά επέκταση τα ιστορικά στοιχεία κάθε χώρας.

ΣΤΟΧΟΣ

Στόχος του προγράμματος είναι η διαπολιτισμική προσέγγιση και η γνωριμία με μαθητές από την Ευρώπη με γλώσσα επικοινωνίας την Αγγλική, αλλά και την κοινή γλώσσα των παιδιών όπως η φωτογραφία, το σχέδιο, το comic.

ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Παιδαγωγικοί στόχοι

- Να εμπλουτίσουν τη γνώση τους για την περιοχή όπου μένουν, μέσω έρευνας (διαδικτυακής, βιβλιογραφικής ή επιτόπιας)
- Να εξοικειωθούν στις δεξιότητες του ξεναγού
- Να μάθουν για τον πολιτισμό (έθιμα, εορτές, αργίες, φεστιβάλ, μουσικές εκδηλώσεις, κ.τ.λ.) της πόλης όπου κατοικούν οι μαθητές της αδελφοποιημένης τάξης τους
- Να γνωρίσουν την ιστορία της χώρας και κυρίως της πόλης όπου κατοικούν οι μαθητές της αδελφοποιημένης τάξης τους
- Να γνωρίσουν τη γεωγραφία (ήπειρος, πληθυσμός, πρωτεύουσα, γλώσσες, θρήσκευμα, αξιοθέατα, κ.τ.λ.) της χώρας και κυρίως της πόλης όπου κατοικούν οι μαθητές της αδελφοποιημένης τάξης τους
- Να ανακαλύψουν τα μνημεία, τα μουσεία και τα αξιοθέατα της χώρας και κυρίως της πόλης όπου κατοικούν οι μαθητές της αδελφοποιημένης τάξης τους
- Να καταλάβουν πώς να ψάχνουν αποτελεσματικά στο διαδίκτυο σε έγκυρους δικτυακούς τόπους και πόρους
- Να παρουσιάσουν τα ευρήματα της έρευνάς τους σε ψηφιακή μορφή
- Να συνεργαστούν και να συνειδητοποιήσουν τις διαφορές που υπάρχουν μεταξύ των πόλεων και των χωρών τους

Ως προς τη χρήση των νέων τεχνολογιών

- Να καλλιεργήσουν την αναγνωστική κατανόηση και την παραγωγή γραπτού λόγου
- Να αποκτήσουν θετική στάση και να εξοικειωθούν απέναντι στη χρήση των ΤΠΕ στη μαθησιακή διαδικασία
- Να γίνουν ικανοί οι μαθητές στο να αναζητούν, να εντοπίζουν, να αναλύουν, και να επεξεργάζονται πληροφορίες στο διαδίκτυο
- Να εξασκηθούν στη χρήση υπολογιστικών εργαλείων

Ως προς τη μαθησιακή διαδικασία:

- Να συνεργαστούν και να αλληλεπιδράσουν προκειμένου να επιτύχουν τους προτεινόμενους στόχους
- Να ενεργοποιήσουν την έμφυτη τάση τους για διερευνητική και συνεργατική μάθηση

ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΣΕ ΓΝΩΣΤΙΚΑ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ

Τα θέματα που προτάθηκαν επιλέχθηκαν από τους μαθητές κάθε χώρας και στη συνέχεια συνεργαστήκαμε μέσω εργαλείων επικοινωνίας skype και ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, οργανώνοντας με αυτό τον τρόπο την πορεία του προγράμματος. Η διδακτέα ύλη προσαρμόστηκε ανάλογα και το

ενδιαφέρον αλλά κι ο ζήλος των μαθητών έπαιξε σημαντικό παράγοντα στην επιτυχία των στόχων που είχαν τεθεί από την αρχή.

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΤΠΕ

Με τη δημιουργική χρήση των ΤΠΕ και των συνεργατικών διαδικτυακών εργαλείων Web 2.0, το οποίο σηματοδοτεί μια πιο δημοκρατική προσέγγιση του διαδικτύου (Καζούλη, 2009), καταφέραμε να θέσουμε τις απαραίτητες βάσεις για τη δημιουργία εργασιών, τη συνεργατική μάθηση, την αυτονομία του μαθητή, την πρωτοβουλία στην πράξη και την επικοινωνία μεταξύ τους. Ωθούμε τους μαθητές να αναζητούν, να συλλέγουν, να επιλέγουν, να επεξεργάζονται και να παρουσιάζουν την πληροφορία με χρήση των Τ.Π.Ε. (Ματσαγγούρας, 1997). Οι μαθητές εκπαιδεύτηκαν στη χρήση των παρακάτω λογισμικών: PowerPoint, Microsoft picture manager, Word, και εργαλείων Web2.0, prezi, movie maker και εργαλείων τηλεδιάσκεψης chat, skype και email.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ

Σημαντικό είναι οι εκπαιδευτικοί να προωθούν την αυτονομία και την αυτενέργεια των μαθητών τους. Ο ρόλος τους είναι καθαρά διευκολυντικός αφού τον κύριο ρόλο αναλαμβάνουν οι μαθητές.

Προωθούμε λοιπόν τη συνεργασία τους και τους παρέχουμε την κατάλληλη στήριξη.

Οι γλωσσικοί στόχοι αρχικά είναι «σε δεύτερη μοίρα». Μας ενδιαφέρει η χρήση της γλώσσας και η μετάδοση του νοήματος. Διορθώνουμε μόνο αν μας το ζητήσουν οι μαθητές. Φροντίζουμε να αρθούν οι αναστολές των μαθητών όταν παράγουν κείμενο στη δεύτερη γλώσσα και να αποκτήσουν αυτοπεποίθηση όταν μιλάνε ή γράφουν στα ελληνικά.

Τους παρακινούμε στην αυτοδιόρθωση.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ

1η Φάση

Ο εκπαιδευτικός με ένα βίντεο σχετικό με πολιτιστικά θέματα της χώρας μας εισάγει τους μαθητές στο κεντρικό θέμα του προγράμματος. Στη συνέχεια βοηθά τους μαθητές να χωριστούν σε ομάδες (2-3 άτομα) και μέσα από συζήτηση προτείνουν και αποφασίζουν τι πιστεύουν ότι πρέπει να περιέχει το θέμα με το οποίο θα ασχοληθεί η κάθε ομάδα. Ύστερα από την επιλογή του θέματος ο εκπαιδευτικός αναθέτει σε κάθε μαθητή ένα μέρος της δραστηριότητας, ώστε να το επεξεργαστεί και να βρει πληροφορίες και να καταγράψει δικές του ιδέες.

2η Φάση

Οι μαθητές αφού έχουν συλλέξει όλες τις πληροφορίες τους τις καταγράφουν είτε από το σπίτι τους είτε στο σχολείο στην αίθουσα πληροφορικής σε ένα αρχείο Google Doc, το οποίο βοηθάει τους μαθητές να τις αποθηκεύσουν μαζί με την υπόλοιπη ομάδα. Το έγγραφο διαμοιράζεται και στον εκπαιδευτικό του σχολείου ή τα σχολεία με τα οποία συνεργαζόμαστε. Στη συγκεκριμένη εργασία με το σχολείο από την Πολωνία.

3η Φάση

Οι μαθητές κάθε ομάδας σε συνεργασία ελέγχουν τις πληροφορίες που έχουν καταγράψει και προσπαθούν να την εντάξουν σε ένα *PowerPoint* ή στο *Prezi* προσπαθώντας όλες τις πληροφορίες να τις μεταφράσουν και στα αγγλικά. Την παρουσίαση την προωθούν στο σχολείο συνεργασίας ώστε οι μαθητές του άλλου σχολείου να έρθουν σε πρώτη επαφή με πολιτιστικά στοιχεία της χώρας μας. Η ίδια διαδικασία ακολουθείται και από το σχολείο της Πολωνίας.

4η Φάση

Οι μαθητές παρατηρούν τις παρουσιάσεις του άλλου σχολείου και προσπαθούν να βρουν και να καταγράψουν ομοιότητες και διαφορές. Αν το ωρολόγιο πρόγραμμα δίνει τη δυνατότητα συντονισμού ανάμεσα στα δύο σχολείο μέσω του εργαλείου *SKYPE* οι μαθητές έρχονται σε επαφή και συνομιλούν με το αδελφοποιημένο σχολείο της Πολωνίας. Σκοπός της δραστηριότητας είναι να βρεθούν τα κοινά πολιτιστικά στοιχεία ανάμεσα στην Ελλάδα και την Πολωνία και να μπορέσουν οι μαθητές να γνωρίσουν τους αδελφοποιημένους συμμαθητές τους.

5η Φάση

Οι μαθητές ύστερα από τη σύγκριση και τη συζήτηση με τους μαθητές της Πολωνίας καταλήγουν στην παρουσίαση της πόλης της άλλης χώρας. Επομένως οι Έλληνες μαθητές θα παρουσιάσουν τα πολιτιστικά στοιχεία της Πολωνίας και οι μαθητές της Πολωνίας τα πολιτιστικά στοιχεία της Ελλάδας

σύμφωνα με τα εισερχόμενα στοιχεία που κατάφεραν να μελετήσουν. Τα επιλέξιμα πολιτιστικά στοιχεία θα παρουσιαστούν σε ένα ηλεκτρονικό βιβλίο το οποίο θα περιέχει εκτός από πληροφορίες αλλά τόσο φωτογραφίες όσο και οπτικοακουστικό υλικό (βίντεο) το οποίο θα συμπληρώνει με τον καλύτερο τρόπο την διαδικασία της προβολής της κάθε χώρας. Το βιβλίο το δημιουργούν οι μαθητές και μπορούν με εργαλεία όπως το *FlipSnack* να το μετατρέψουν εύκολα σε ένα ηλεκτρονικό βιβλίο. Το βιβλίο που δημιούργησε η κάθε χώρα το παραδίδει στην άλλη.

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΑ ΣΕΝΑΡΙΑ

Αντί για ένα ηλεκτρονικό βιβλίο, οι μαθητές μπορούν να δημιουργήσουν ένα βίντεο όπου θα ξεναγούν τους αδελφοποιημένους μαθητές τους στην ίδια τους την πόλη. Συγκεκριμένα, θα προχωρούν στην πόλη, θα σταματάνε μπροστά από τα μνημεία που έχουν επιλέξει και σαν ένα είδος ξενάγησης/ μαθήματος θα πληροφορούν για τα ιστορικά στοιχεία. Αυτός ο τρόπος απαιτεί κάποιες σκηνοθετικές δεξιότητες και εξοικείωση με το *Movie Maker*.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Οι εκπαιδευτικοί ορίζουν τα σημεία της εργασίας που θεωρούν ότι είναι τα πιο σημαντικά και πρέπει οι μαθητές να τα γνωρίζουν. Η αξιολόγηση περιλαμβάνει στοιχεία και για τις δύο περιοχές (π.χ. οι μαθητές της Πολωνίας θα εξεταστούν και για την περιοχή τους καθώς και για την περιοχή που συνεργάστηκαν). Σημαντικό είναι οι μαθητές να γνωρίζουν εξαρχής τους στόχους της εργασίας τους καθώς και ότι μετά το πέρας της θα αξιολογηθούν, ώστε να μη θεωρήσουν ότι η δραστηριότητα έχει μόνο επικοινωνιακούς ή πληροφορικούς στόχους. Καλό είναι οι εκπαιδευτικοί να επιλέξουν έναν παιγνιώδη τρόπο αξιολόγησης ώστε οι μαθητές να μην αντιμετωπίσουν το πρόγραμμα σαν άλλο ένα σχολικό μάθημα. Πρέπει να τονιστεί ότι, σκοπός δεν είναι η αυτοαξιολόγηση αυτή καθαυτή, αλλά η ενθάρρυνση των μαθητών να λειτουργούν και να δουλεύουν ομαδικά, να χαίρονται το αποτέλεσμα της ομαδικής προσπάθειας και να παρωθούνται ο ένας από τον άλλο (Hardy, 2000).

ΠΙΘΑΝΕΣ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ

Απαιτείται καλή οργάνωση του θέματος. Ευνόητο είναι ότι δεν είναι εφικτό να παρουσιαστούν όλες οι πτυχές της περιοχής σε μία εργασία. Ο δάσκαλος μαζί με τους μαθητές του συναποφασίζουν ποια στοιχεία του πολιτισμού, της ιστορίας, της γεωγραφίας και ποια αξιοθέατα, ήθη και έθιμα, θα άξιζε περισσότερο να γνωρίσουν οι αδελφοποιημένοι συμμαθητές τους. Επίσης ίσως υπάρξει δυσκολία στη συγκέντρωση του υλικού. Σε αυτό το σημείο συμβουλεύει και προτείνει ο εκπαιδευτικός. Τέλος θα πρέπει να υπάρξει εξοικείωση των μαθητών με τα διάφορα εργαλεία ώστε οι ίδιοι να μπορέσουν να δημιουργήσουν το ηλεκτρονικό βιβλίο ή το βίντεο.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η ενασχόληση των μαθητών με το θέμα έγινε σύμφωνα πάντα με τα ενδιαφέροντα και τους προβληματισμούς τους και εξέθεσαν τις απόψεις τους και τις επιθυμίες τους ως ευρωπαίοι συμμαθητές. Με τη χρήση των ΤΠΕ εκπονήθηκαν αρκετές εργασίες, τις οποίες δημοσίευαν στην κοινή πλατφόρμα twinspace, για την ανταλλαγή πληροφοριών και τη γνωριμία μεταξύ τους. Με αυτό τον τόπο κατάφεραν να γνωριστούν με τους συμμαθητές τους, ανακάλυψαν τις χώρες και τις συνήθειες τους και δημιούργησαν φιλίες. Επιπλέον γνώρισαν καλύτερα την Πολωνία, μια χώρα μακρινή και άγνωστη γι’ αυτούς. Τέλος κατάφεραν να συνεργάζονται σε ομάδες κατά τη διάρκεια όλης της χρονιάς για την επίτευξη ενός κοινού στόχου μέσα από τη διαδικασία της συνεργατικής μάθησης και εξέφρασαν σύσσωμα την επιθυμία να συνεχίσουν το πρόγραμμα και την επόμενη σχολική χρονιά.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Δρόσος, Β., Κυρίδης Α. (2000). Πληροφορική - Επικοινωνιακή Τεχνολογία και Εκπαίδευση των Εκπαιδευτικών: Η διεθνής εμπειρία, περ. Σύγχρονη Εκπαίδευση, τ. 115.

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, e-Learning (2000)–Να σκεφτούμε την εκπαίδευση του αύριο

Ματσαγγούρας, Η. (1997). *Στρατηγικές διδασκαλίας : Από την πληροφόρηση στην κριτική σκέψη.* Αθήνα: Gutenberg

Ράπτης, Α. – Ράπτη, Α. (1998). Πληροφορική και Εκπαίδευση, Αθήνα: Εκδόσεις Α. Ράπτης

Σχορετσανίτου, Π., Βεκύρη, Ι., (2010). Ένταξη των ΤΠΕ στην εκπαίδευση: Παράγοντες πρόβλεψης της εκπαιδευτικής χρήσης, οι ΤΠΕ στην εκπαίδευση

Crawley, C., Gerhard, P., Gilleran, A., Joyce, A. (eds.): eTwinning 2.0 Building the community for schools in Europe. European Schoolnet (2010)

Hardy, C. (2000). *Information and communications technology for all*. London: David Fulton.

ETwinning. The eTwinning action, www.eTwinning.net ; statistics http://www.etwinning.net/en/pub/news/press_corner/statistics.cfm

Ανοίγοντας πόρτες (γνώσης-εκπαίδευσης)

Νικόλαος-Αιμιλιανός Παπαδημητρίου[1]
Ιωάννα Τέγου[2]

[1] Υπ/δντης Δ.Ι.Ε.Κ. Τρικάλων
[2] Καθηγήτρια Ισπανικών στο ΚΞΓ: Γλυκερία Γκατζογιάννη-Στρατίκη

[1] miliospap@gmail.com
[2] ioannategou@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η εκπαίδευση του 21ου αιώνα μας φέρνει αντιμέτωπους με απαιτήσεις σύμφωνες με την κοινωνία της πληροφορίας και της επικοινωνίας, αναδύοντας ένα νέο εκπαιδευτικό μοντέλο, στο οποίο η εκμάθηση των περιεχομένων πρέπει να προσανατολίζεται στην πρακτική υλοποίηση των εργασιών που συνδέονται με την πραγματικότητα και στην ανάπτυξη δεξιοτήτων.

Μελετάμε μέχρι ποιο σημείο οι ΤΠΕ ευνοούν την ανάπτυξη της αυτονομίας του μαθητικού δυναμικού στη διαδικασία εκμάθησης μιας ξένης γλώσσας.

Επιπλέον ασχολούμαστε με τις ψηφιακές δεξιότητες του εκπαιδευτικού προσωπικού, τον νέο ρόλο του καθηγητή, τα μέσα και υπηρεσίες του διαδικτύου (Web 1.0 και 2.0), την εκπαιδευτική χρήση των ΤΠΕ, καθώς και την ανάλυση και δημιουργία διδακτικών μέσων στο διαδίκτυο με τη συνεργασία μαθητών

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *ανάπτυξη δεξιοτήτων, web2, δημιουργία διδακτικών μέσων*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

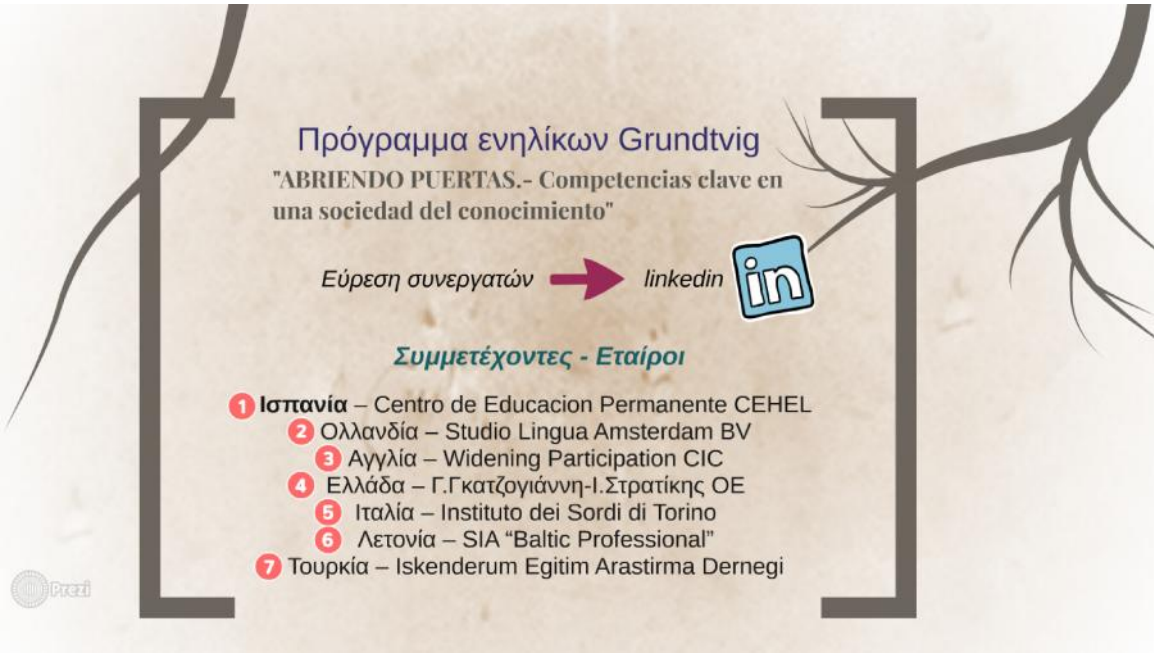

Σχήμα 1: Διαφάνεια 1

Στην πρώτη διαφάνεια (Σχήμα 1) γίνεται λόγος για το τι είναι τα προγράμματα σύμπραξης Grundtvig, τον τρόπο με τον οποίο έγινε η ανεύρεση συνεργατών μέσω του κοινωνικού δικτύου Linkedin, οι συμμετέχουσες χώρες εταίροι του συγκεκριμένου προγράμματος καθώς αναλύεται και ο ρόλος της κάθε μίας στο πρόγραμμα.

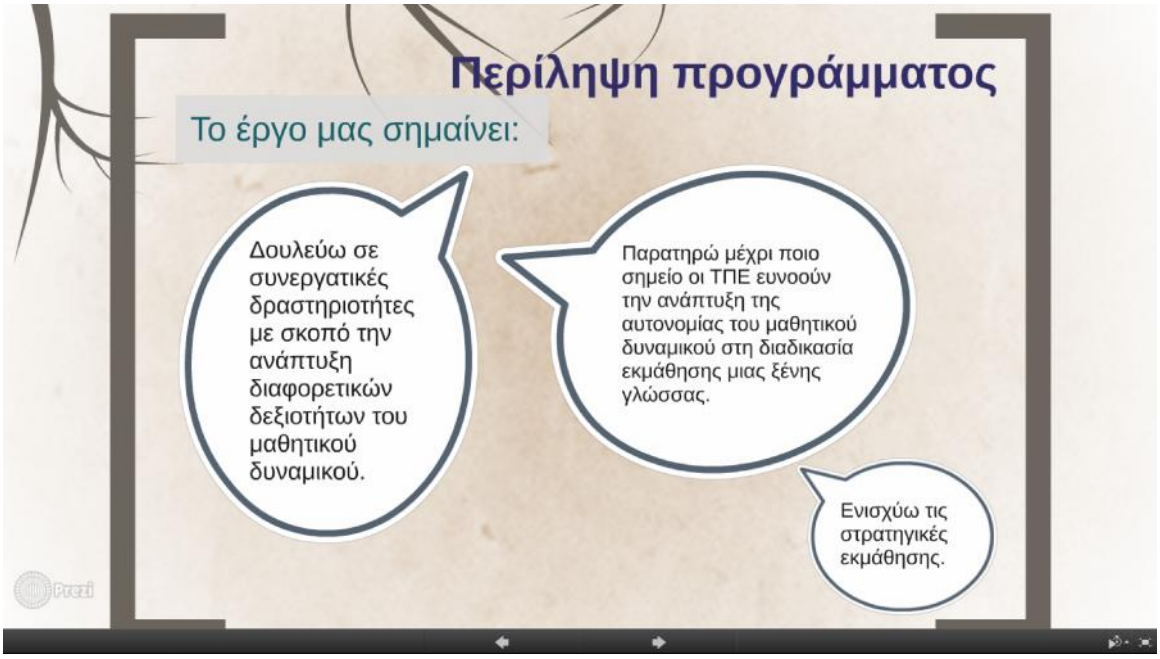

Σχήμα 2: Διαφάνεια 2

Το έργο μας σημαίνει δουλεύω συνεργατικά με τους εταίρους με σκοπό την δημιουργία-σύνθεση, εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων και υλικού με σκοπό την ανάπτυξη δεξιοτήτων από τους σπουδαστές μας. Οι δεξιότητες που στοχεύουμε να αναπτύξουμε μέσω του προγράμματος είναι : γλωσσολογικές πάνω στη γλώσσα υλοποίησης του project, ψηφιακές ώστε να μπορούν να χρησιμοποιούν οι σπουδαστές μας τις ΤΠΕ με δημιουργικό τρόπο, ενισχύοντας ταυτόχρονα τα επιδιωκόμενα εκπαιδευτικά αποτελέσματα, διαδραστικές και συσχετιζόμενες με το περιβάλλον, τους πολίτες και τους χώρους που δραστηριοποιούνται, αλλά και πολιτιστικές. Ταυτόχρονα, φιλοδοξούμε να καταφέρουμε την ενίσχυση στρατηγικών εκμάθησης, που διαμορφώνουν την δεξιότητα της μάθησης για την μάθηση, η οποία θα πρέπει να μας συνοδεύει καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής μας. Τέλος προσπαθούμε να εντοπίσουμε μέχρι ποιο σημείο οι ΤΠΕ ευνοούν την ανάπτυξη της αυτονομίας του μαθητικού δυναμικού στη διαδικασία εκμάθησης μιας ξένης γλώσσας. (Σχήμα 2)

Σχήμα 3: Διαφάνεια 3

Στην Τρίτη διαφάνεια (Σχημα 3) δίνεται μία εικόνα των ιδιαιτεροτήτων και δυσκολιών που αντιμετωπίσαμε με τη συμμετοχή του ΚΞΓ των Τρικάλων (περισσότερες πληρ.: http://www.abriendopuertas.eu/archivos/sowt/sowtgrecia.pdf). Η ιδιαιτερότητες αυτές εντοπίζονται στο μικρό μέγεθος του οργανισμού σε σχέση με τους οργανισμούς των εταίρων, καθώς και στην αρχική απειρία μας σε συγκεκριμένα προγράμματα. Επίσης η πορεία του ΚΓΞ έβαινε μειούμενη τα τελευταία 2 χρόνια καθώς από τα 2 παραρτήματα λειτουργεί πλέον μόνο το ένα, αν και ο αριθμός των σπουδαστών στα τμήματα την τελευταία διετία παραμένει σταθερός, με εξαίρεση τη Γερμανική γλώσσα στην οποία παρατηρήθηκε μία σχετική αύξηση. Έτσι το εκπαιδευτικό προσωπικό, το οποίο έχει μειωθεί κατά το ήμισυ, λόγο περιορισμένου διαθέσιμου χρόνου αποφάσισε να «τρέξει» το συγκεκριμένο πρόγραμμα με τη βοήθεια των σπουδαστών του.

Καταφέραμε οι σπουδαστές μας να έχουν τη μεγαλύτερη συμμετοχή στις κινητικότητες από τους άλλους οργανισμούς, δημιουργώντας ομάδες εργασίας και υποστήριξης του project, στις οποίες οι σπουδαστές ισπανικών εθελοντικά βοηθούν στο έργο και κατόπιν κληρώνονται για τις κινητικότητες στις οποίες παρουσιάζουν τις εργασίες τους στα ισπανικά.

Στις διαφάνειες 4,5 και 6 της επισυναπτόμενης παρουσίασης υπάρχουν παραδείγματα εργασιών των μαθημάτων μας, μαζί με τους σχετικούς συνδέσμους ανάρτησης τους στο διαδίκτυο. Πιο συγκεκριμένα από το πλούσιο υλικό που έχουν δημιουργήσει έως τώρα παραθέτουμε τη σύνθεση-μετάφραση και δημιουργία του φυλλαδίου του έργου από τα ισπανικά στα ελληνικά (http://www.abriendopuertas.eu/archivos/folletos/folleto-griego.pdf), καθώς και μία από το σύνολο των παρουσιάσεων που έχουν προετοιμάσει και πιο συγκεκριμένα αυτή που αφορά την παρουσίαση της πόλης των Τρικάλων στα ισπανικά.
(http://www.abriendopuertas.eu/archivos/presentacion_cultural/presentacion_ciltural_grecia.pdf)

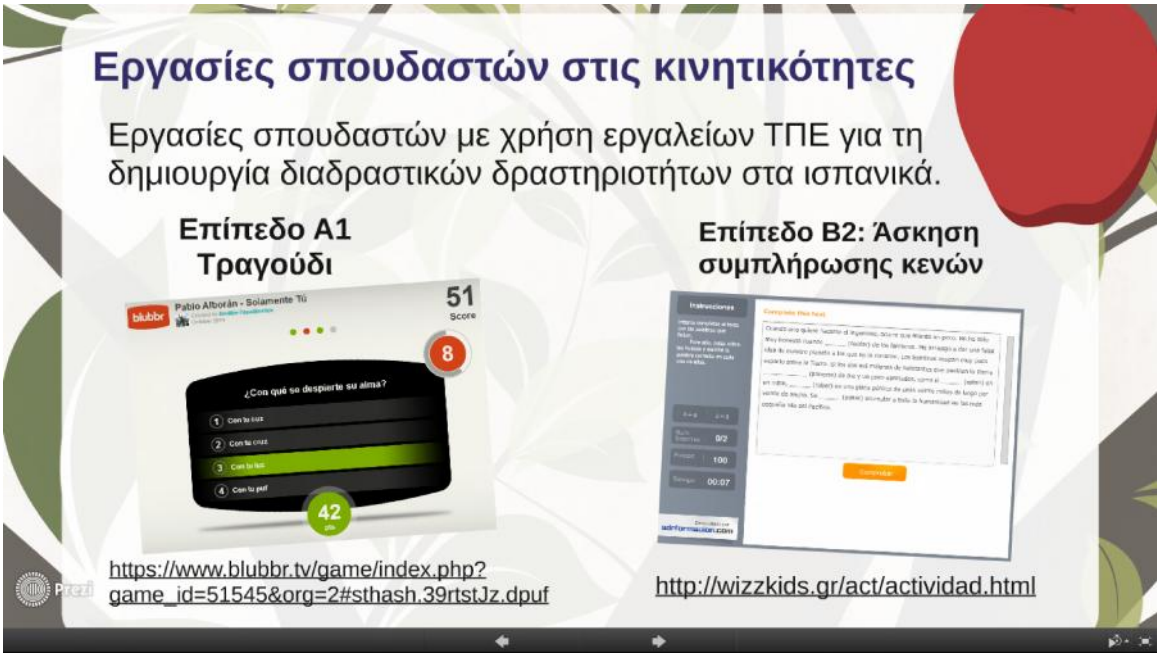

Σχήμα 4: Διαφάνεια 7

Βασικός στόχος του προγράμματος ήταν η δημιουργία πρότυπου διαδραστικού υλικού εκμάθησης της ισπανικής γλώσσας με τη χρήση ΤΠΕ. Οι σπουδαστές μας λοιπόν μελέτησαν, σχεδίασαν και υλοποίησαν δραστηριότητες με τη χρήση εργαλείων ΤΠΕ. Στο σημείο αυτό αξίζει να σημειωθεί ότι ήταν οι ίδιοι οι σπουδαστές μας αυτοί που κλήθηκαν να σκεφτούν πως θα ήθελαν να είναι μία εκπαιδευτική δραστηριότητα, τι θα τους κέντριζε περισσότερο το ενδιαφέρον και πως θα ήθελαν να μαθαίνουν. Έτσι μετά από συζήτηση και κατάθεση ιδεών εκ μέρους τους, τους προτείναμε τα κατάλληλα εργαλεία ΤΠΕ με τα οποία και θα μπορούσαν να τις υλοποιήσουν. Δύο από το σύνολο των δραστηριοτήτων που παρήγησαν παρουσιάζονται στη 7η διαφάνεια (Σχήμα 4). Ποιο συγκεκριμένα ένα διακοπτόμενο τραγούδι με ερωτήσεις τύπου trivia κουίζ για το επίπεδο Α1 (https://www.blubbr.tv/game/index.php?game_id=51545&org=2#sthash.39rtstJz.dpuf) καθώς και μία διαδραστική άσκηση συμπλήρωσης κενών επιπέδου Β2 (http://wizzkids.gr/act/actividad.html)

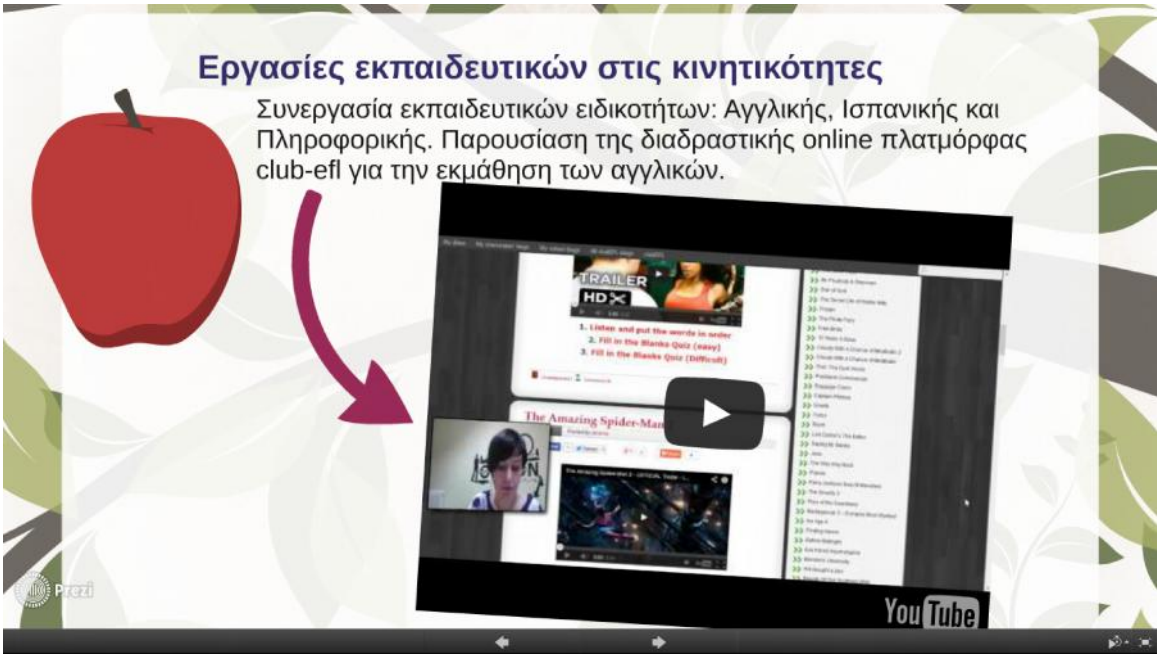

Σχήμα 5: Διαφάνεια 8

Εργασίες όμως πραγματοποιούνται και από εκπαιδευτικούς του ΚΞΓ. Στην 8η διαφάνεια της επισυναπτόμενης παρουσίασης (Σχήμα 5) παρουσιάζετε η εργασία της Δ/ντριας του ΚΞΓ στα ισπανικά χρησιμοποιώντας το εργαλείο Camtasia με θέμα τις καλές πρακτικές στην εκμάθηση των αγγλικών χρησιμοποιώντας εργαλεία και υπηρεσίες του διαδικτύου. Πιο συγκεκριμένα παρουσιάζεται η διαδραστική πλατφόρμας πρακτικής εξάσκησης των αγγλικών “club-efl” με την οποία επιτυγχάνουμε ενίσχυση της ανεξαρτησίας των μαθητών μέσα από ένα ασφαλές και πλήρως ελεγχόμενο περιβάλλον http://www.youtube.com/watch?v=49KFwke1fUk

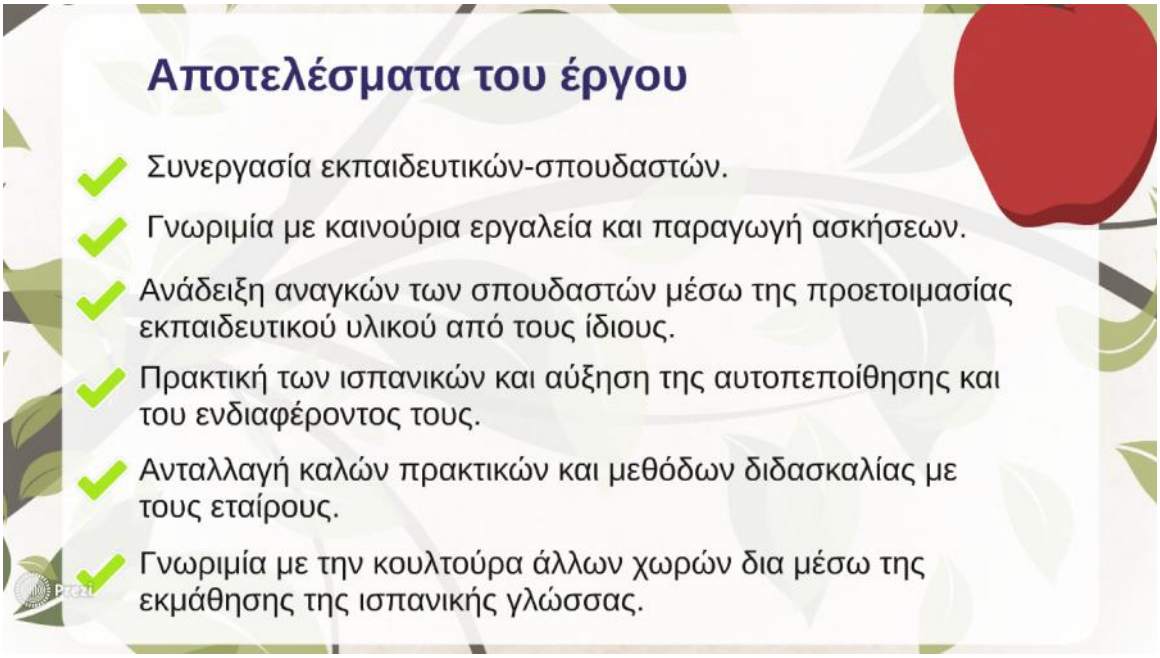

Σχήμα 6: Διαφάνεια 9

Τέλος παρουσιάζονται τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα που ελπίζουμε να κατακτήσουμε με το συγκεκριμένο έργο (Σχήμα 6). Όσον αφορά τις εκπαιδευτικές ομάδες και τη χρήση εργαλείων, τόσο οι εκπαιδευτικοί όσο οι μαθητές εξοικειώθηκαν με τα συνηθισμένα εργαλεία πχ ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, σελίδες κοινωνικής δικτύωσης αλλά το μεγαλύτερο όφελος είναι η γνωριμία με τα νέα

εργαλεία και η πρακτική αυτών για τη δημιουργία δραστηριοτήτων και παρουσιάσεων. Επιπλέον έγινε παρουσίαση των εργαλείων στους εταίρους με αποτέλεσμα την ευχάριστη αποδοχή από εκείνους όπου με την ανταλλαγή παρουσιάσεων δήλωσαν ικανοποιημένοι που έμαθαν πραγματικά νέους τρόπους διδασκαλίας ιδιαίτερα από τους μαθητές.

Αναμφίβολα η ομαδική δουλειά, προωθεί την πολιτισμική διαφορετικότητα σπάζοντας τα στερεότυπα με απόρροια την καλυτέρευση της αυτοεκτίμησης και των προσωπικών και κοινωνικών σχέσεων. Όσον αφόρα τα ισπανικά ενισχύθηκε η αυτοπεποίθηση των μαθητών. Η πρακτική της γλώσσας κατά τη διάρκεια της κινητικότητας όσο και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης οδήγησε σε φανερή πρόοδο.

Μέχρι το πέρας του προγράμματος οφείλουμε να συμβάλλουμε στην καλυτέρευση της ποιότητας της εκπαίδευσης και στην εκμάθηση ξένων γλωσσών. Αξιοποιούμε τα εργαλεία εκμάθησης και υποστηρίζουμε τα άτομα που μαθαίνουν. Ενημερωνόμαστε για τις νέες τεχνικές εκμάθησης και αξιολόγησης. Εν κατακλείδι, αξίζει να σημειώσουμε ότι το έργο διαδίδεται ανά τακτά χρονικά διαστήματα στον τοπικό τύπο και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Η παρούσα εισήγηση δεν κάνει χρήση βιβλιογραφίας καθώς πρόκειται για πρόγραμμα σύμπραξης Grundtvig, χρηματοδοτούμενο από το ΙΚΥ, και όλα τα παραδοτέα του αποτελούν πρότυπο έργο των συγγραφέων και ομάδας υλοποίησης του εν λόγω έργου.

ΕΠΙΣΥΝΑΠΤΟΜΕΝΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ:

http://prezi.com/qwnryuonw_hs/?utm_campaign=share&utm_medium=copy&rc=ex0share

OUR WORLD OF EMOTIONS

Θεοδωρίδου Σοφία, Πανουσιάδου Μαρία, Κουζούλη Σοφία

Δασκάλα PhD, Sp.Ed. Τ.Ε Δ/Σ Αστυπάλαιας, Δασκάλα 15ο Δ/Σ Ευόσμου, Καθηγήτρια Αγγλικής Γλώσσας 1ο Δ/Σ Πύργου

stheo@alex.duth.gr, mariapanous@gmail.com, sophiakouz@yahoo.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στο eTwinning έργο "Our World of Emotions" (http://new-twinspace.etwinning.net/c/portal/layout?p_l_id=27019634) που βρίσκεται σε εξέλιξη από το Σεπτέμβρη του 2013 συμμετέχουν μαθητές και εκπαιδευτικοί από Ελλάδα, Μάλτα, Πορτογαλία και Τουρκία επιδιώκοντας την καλλιέργεια ενσυναίσθησης, την ανάπτυξη δεξιοτήτων επικοινωνίας, την ενίσχυση της αυτοεπίγνωσης και τη συναισθηματική ωρίμανση των μαθητών μέσα από δημιουργική σύμπραξη των συνεργατών του έργου. Στην παρούσα εργασία παρουσιάζεται η συμβολή μαθητών και εκπαιδευτικών του Τμήματος Ένταξης του Δ/Σ Αστυπάλαιας, της Α΄ τάξης του 1ου Δ/Σ Πύργου και του Α2 τμήματος του 15ου Δ/Σ Ευόσμου, οι οποίοι ολοκλήρωσαν τις εργασίες τους με βάση το προτεινόμενο, από τους ιδρυτές, πλαίσιο εργασίας.

Συγκεκριμένα, ολοκληρώθηκε η επεξεργασία 9 συναισθημάτων και αξιοποιήθηκε το προτεινόμενο υλικό με άμεσο στόχο την αναγνώριση και διαχείριση των συναισθημάτων, μέσα από τη διερεύνηση ιδιαίτερων πτυχών τόσο της συμπεριφοράς των μαθητών όσο και των σημαντικών άλλων. Για την υλοποίηση του έργου αξιοποιήθηκαν οι ΤΠΕ προκειμένου να ενισχυθούν τα μαθησιακά αποτελέσματα, το ενδιαφέρον των μαθητών για συμμετοχή, να γίνει αποτίμηση του έργου αλλά και να αρθούν γεωγραφικοί και άλλοι περιορισμοί σε επίπεδο συναισθηματικής αυτάρκειας, επικοινωνίας και κοινωνικής προσαρμογής των μαθητών.

Προσδοκώμενο του έργου αποτελεί για τους συμμετέχοντες η βελτίωση δεξιοτήτων αυτοεπίγνωσης και διαχείρισης συναισθημάτων, ώστε να αποκομίσουν πολλαπλά παιδαγωγικά, κοινωνικά και πολιτισμικά οφέλη.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *συναισθηματική νοημοσύνη, συνεργατική μάθηση, ενσυναίσθηση, ΤΠΕ,*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύμφωνα με τον Goleman (1998), η ενσυναίσθηση οικοδομείται πάνω στην αυτοεπίγνωση. Φαίνεται ότι όσο περισσότερο ανοιχτά είναι τα άτομα στις ίδιες τους τις συγκινήσεις, τόσο περισσότερο ικανά θα καταστούν να αντιληφθούν τόσο τα δικά τους συναισθήματα, όσο και των άλλων. Για κάθε αρμονική σχέση, η ρίζα της φροντίδας πηγάζει από τη συναισθηματική σύμπνοια, ή αλλιώς την ικανότητα του ατόμου για ενσυναίσθηση. Η αυτοεπίγνωση - η αναγνώριση ενός συναισθήματος την ώρα που δημιουργείται - θεωρείται ακρογωνιαίος λίθος της συναισθηματικής νοημοσύνης (Lewis & Haviland- Jones, 2000). Με τον όρο «συναισθηματική νοημοσύνη» αναφερόμαστε στο πλέγμα εκείνο των ανθρώπινων ιδιοτήτων πάνω στο οποίο μπορεί να υφανθεί μια ολοκληρωμένη ανθρώπινη προσωπικότητα. Στα θεμελιακά συστατικά της συναισθηματικής νοημοσύνης συγκαταλέγονται η συναισθηματική αυτορύθμιση, ο έλεγχος των παρορμήσεων, η αίσθηση αυτοτέλειας και η κοινωνική νοημοσύνη (Block, 1995 στο Goleman, 1998).

Στο eTwinning έργο *"Our World of Emotions"* το οποίο είναι σε εξέλιξη, μαθητές Ε' τάξης που υποστηρίζονται από το Τμήμα Ένταξης (Τ.Ε) του Δ/Σ Αστυπάλαιας, 17 μαθητές Α΄ τάξης από το 1ο Δ/Σ Πύργου και 26 μαθητές του Α2 του 15ου Δ/Σ Ευόσμου, επεξεργάζονται σε ομάδες και σύμφωνα με το πλάνο δραστηριοτήτων που προτάθηκε από τις ιδρύτριες του έργου στο πεδίο Project activities, διάφορα συναισθήματα (όπως: χαρά, ανησυχία, απληστία, κακία, έκπληξη, φιλικότητα, αδιακρισία) χρησιμοποιώντας παιδαγωγικές τεχνικές που ενθαρρύνουν τη δημιουργικότητα των μαθητών και το συλλογικό πνεύμα.

Οι συμμετέχοντες από το Τ.Ε του Δ/Σ Αστυπάλαιας είχαν την ευκαιρία τόσο μέσα από το υλικό που παρατίθεται στο έργο (βίντεο & φωτογραφίες για κάθε συναίσθημα) όσο και μέσα από τις εξαιρετικές εργασίες όλων των συμμετεχόντων αλλά και ιδέες από το Μουσείο Συναισθημάτων Παιδικής ηλικίας, να εργαστούν ομαδικά, να ανακαλύψουν τον πλούτο του συναισθηματικού τους κόσμου αλλά και να διαχειριστούν τα συναισθήματα ή και τους φόβους τους, με στόχο την ομαλότερη προσαρμογή τους στο σχολείο και συνακόλουθα τη βελτίωση της επίδοσή τους, με την παραγωγή πρωτότυπων εργασιών και αξιοποιώντας τις ΤΠΕ στην κατεύθυνση άρσης γεωγραφικών περιορισμών (Αστυπάλαια, άγονη γραμμή) αλλά και δυσκολιών στη μάθηση ή και την επικοινωνία.

Το ενδιαφέρον των 17 μαθητών Α΄ τάξης του 1ου Δ/Σ Πύργου προκλήθηκε με την παρακολούθηση ταινιών, όπως «Μικροί Κύριοι και Μικρές Κυρίες» και «Do you want to be my friend?»του Eric Carle και με τις ιστορίες που διηγήθηκε η μασκότ της τάξης. Και τα δυο αυτά στοιχεία αποτέλεσαν αφορμή για διάλογο. Στις δραστηριότητες οι μαθητές συμμετείχαν ενεργά με καθοδηγούμενη ανακάλυψη, βιωματική εμπλοκή, τραγούδια, διαθεματικά, μέσω της τεχνολογίας, αυτόνομα ή αξιοποιώντας τη δυναμική της ομάδας. Η συζήτηση που συνόδευε την κάθε δραστηριότητα ενίσχυσε την ανάπτυξη του προβληματισμού των μικρών μαθητών, την καλλιέργεια των αναλυτικό-συνθετικών ικανοτήτων και την ενσυναίσθησή τους. Επίσης, κατά τον εντοπισμό των χωρών και των πόλεων στο χάρτη και στο πόστερ με τις παλάμες τους και το κόμικς συνεργάστηκαν σε ζευγάρια και σε ομάδες των 4 παιδιών αντίστοιχα, γεγονός που βοήθησε στην ανάπτυξη των κοινωνικών δεξιοτήτων τους και της δεξιότητας επίλυσης συγκρούσεων. Πολλές δραστηριότητες (όπως η ιστορία που έφτιαξαν οι μαθητές για τα ζώα στην ενότητα Feeling Worried και το κόμικς στην ενότητα Feeling Nosey) καλλιέργησαν τη φαντασία και τη δημιουργική σκέψη τους. Τα εποπτικά μέσα και οι υιοθέτηση μεθόδων και εφαρμογών της σύγχρονης τεχνολογίας στο τελικό προϊόν κάθε δραστηριότητας προσέφερε ευελιξία, διαφοροποίηση και πρόσθετο ενδιαφέρον.

Οι 26 μαθητές του Α2 του 15ου Δ/Σ Ευόσμου, πρότειναν τις δικές τους δημιουργικές δραστηριότητες πάνω στο κάθε συναίσθημα. Στην πορεία υλοποίησης του έργου, έμπνευση αντλήθηκε και από τις αναρτήσεις των ενεργών συνεργατών του έργου. Οι μαθητές ολοκλήρωσαν την επεξεργασία του κάθε συναισθήματος δημιουργώντας σε ομάδες τα δικά τους έργα. Προσέγγισαν το θέμα διαθεματικά, εργάστηκαν ομαδοσυνεργατικά, αλληλεπίδρασαν με τη σχολική κοινότητα και προσέφεραν τη δική τους ματιά και το δικό τους πρωτότυπο υλικό στην ευρωπαϊκή κοινότητα eTwinning. Η βιωματική μάθηση επιτεύχθηκε μέσα από συμμετοχικές τεχνικές όπως ο ιδεοκαταιγισμός και τα παιχνίδια ρόλων. Το ενδιαφέρον τους προκλήθηκε με την παρουσίαση του eTwinning (σχετικά βίντεο) και την δυνατότητα συνεργασίας με μαθητές από άλλα μέρη της Ευρώπης και της Ελλάδας, καθώς και την παρουσίαση παλαιότερου βραβευμένου eTwinning έργου στο οποίο ήταν συνιδρύτρια και συμμετείχε με το τότε τμήμα της εκπαιδευτικός της τάξης.

ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΣΤΗ ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ

Οι δύο μαθητές του Τ.Ε του Δ/Σ Αστυπάλαιας που πήραν μέρος στο έργο είναι μαθητές της Ε΄ τάξης στους οποίους κρίθηκε ωφέλιμο να ενισχυθεί η συναισθηματική αυτάρκεια. Τα γνωστικά αντικείμενα που ενσωματώθηκαν στην υλοποίηση του συγκεκριμένου έργου είναι:

- Αγγλικά (παρακολούθηση ταινιών από το youtube)
- ΤΠΕ (αξιοποιήθηκαν εφαρμογές Web 2.0 & η πλατφόρμα Twinspace)
- Συναισθηματική Αγωγή (επεξεργασία προτεινόμενου υλικού για τα συναισθήματα & επιπλέον υλικού από το διαδίκτυο όπως εικονική επίσκεψη του Μουσείου συναισθημάτων της παιδικής ηλικίας, απεικόνιση, καταγραφή, συζήτηση)
- Γεωγραφία (χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης που συμμετέχουν) & Ιστορία (στην εργασία που αφορούσε στην αναζήτηση για την παράνομη μετανάστευση και τη διερεύνηση στάσεων απέναντι στον Άλλο)
- Εικαστικά (χάρτινες κατασκευές και ομαδικό κολάζ για τα συναισθήματα χαράς & ανησυχίας & ψηφιακό παζλ στο πεδίο «αισθάνομαι ντροπαλός»)
- Η/Υ (μέσω της ιστοεξερεύνησης webquest, και του Power Point όπου οι μαθητές είχαν τη δυνατότητα επεξεργασίας και παρουσίασης της συμβολής τους)

Οι μαθητές του 1ου Δ/Σ Πύργου που συμμετείχαν στο έργο ήταν μαθητές Α΄ τάξης. Η υλοποίησή του πραγματοποιήθηκε κατά τη διάρκεια του μαθήματος της Αγγλικής Γλώσσας και έχει άμεση σχέση με το Α.Π.Σ. και το Δ.Ε.Π.Π.Σ, ενώ συνδέεται διαθεματικά με τα γνωστικά αντικείμενα:

- Γλώσσα

- Αγγλική Γλώσσα
- Γεωγραφία-Μελέτη Περιβάλλοντος
- Πληροφορική με τη χρήση ΤΠΕ και τη διδασκαλία για την ασφάλεια στο Διαδίκτυο
- Μουσική και Εικαστικά

ενώ καλύπτει βασικές αρχές της Αγωγής Υγείας. Η θεματολογία (Feeling Happy, Feeling Worried, Feeling Helpful, Feeling Friendly, Feeling Greedy και Feeling Nosey), ο σχεδιασμός, ο προγραμματισμός, η προσέγγιση και η αξιολόγηση είναι σύμφωνα με το πρόγραμμα σπουδών που έχει δοθεί από το ΠΕΑΠ για την Α' Δημοτικού. Σαφείς και συγκεκριμένες δραστηριότητες συνέβαλαν ώστε οι μαθητές να χρησιμοποιήσουν λέξεις της αγγλικής γλώσσας σε παιχνίδια ρόλων, κατασκευές, ζωγραφική, κίνηση και τραγούδια. Οι μαθητές είχαν την ευκαιρία ακρόασης, διατύπωσης, εξήγησης, έκφρασης των συναισθημάτων τους και περιγραφής προσώπων, καταστάσεων και συναισθημάτων με αφορμή μια εμπειρία που έζησαν ή ιστορία που άκουσαν. Η δημιουργία βιντεοπαρουσιάσεων, οι διαδραστικές αφίσες, το σύννεφο λέξεων, το κόμικς, η αφίσα που ζωγράφισαν οι ίδιοι οι μαθητές και η εξερεύνηση στο χάρτη, καταδεικνύουν ότι το παιδαγωγικό πλαίσιο χαρακτηρίστηκε από αλληλεπίδραση εκπαιδευτικού - μαθητή, ήταν μαθητοκεντρικό και ενέπνευσε τους μαθητές να συνεργαστούν.

Το Α2 του 15ου Δ/Σ Ευόσμου συμμετείχε με 26 μαθητές. Κατά την υλοποίηση του έργου ενσωματώθηκαν σχεδόν όλα τα γνωστικά αντικείμενα του αναλυτικού προγράμματος με τους εξής τρόπους:

- Γλώσσα: Έκφραση συναισθημάτων, ανάπτυξη δεξιοτήτων επικοινωνίας μέσα από συμβούλια εργασίας ώστε να επιτευχθεί ο συσχετισμός προφορικού-γραπτού λόγου, δημιουργική γραφή, επαφή με διαφορετικά είδη λόγου (έμμετρα κείμενα, πεζός λόγος, διάλογος, εικονογραφημένο κείμενο κ.α) και παραγωγή διαφορετικών ειδών λόγου, ανάπτυξη επιχειρημάτων
- Μαθηματικά: Νοητικοί χάρτες (διαγράμματα)
- Μουσική: Ανάπτυξη φωνητικής ικανότητας, μελωδική έκφραση συναισθημάτων, σύνθεση μελωδίας, ανάπτυξη αίσθησης ρυθμού
- Εικαστικά: Κολάζ, ζωγραφική, εικονογράφηση, εικαστική δημιουργία με διάφορα υλικά
- Αγωγή Υγείας: Συναισθηματική εκπαίδευση
- Μελέτη Περιβάλλοντος: Γενικές Θεματικές Ενότητες «Ομάδα» και «Οι ανάγκες του ανθρώπου»
- ΤΠΕ-Η/Υ: Μια πρώτη επαφή με τη δημιουργική χρήση του Η/Υ ως μέσο επικοινωνίας, αναζήτησης πληροφοριών και παρουσίασης εργασιών, παρουσίαση και χρήση των εργαλείων Web 2.0 και TwinSpace
- Φυσική Αγωγή: Ανάπτυξη ικανότητας κινητικής έκφρασης και επικοινωνίας, φαντασίας, συνεργασίας, αυτενέργειας και κινητικής δημιουργικότητας, καλλιέργεια αντίληψης του ρυθμού και συντονισμός της κίνησης.

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ, ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΡΑΞΗ

Οι μαθητές που συμμετέχουν στο έργο, είχαν την ευκαιρία να συνεργαστούν μεταξύ τους για να δημιουργήσουν πολυτροπικά και πολυμεσικά κείμενα. Πριν την έναρξη του προγράμματος τέθηκαν οι στόχοι και ορίστηκαν τα συναισθήματα προς επεξεργασία. Υπήρξε σχεδιασμός της κάθε δραστηριότητας και οργανόγραμμα ώστε να εξασφαλιστεί η συνάφεια των παραγόμενων προϊόντων, η παρακολούθηση και η ανατροφοδότηση των αναρτημένων δράσεων. Τέθηκε κοινό πλάνο υλοποίησης, στο Project Activities με ξεκάθαρους στόχους για την κάθε δραστηριότητα. Όλοι οι συνεργάτες είχαν τη δυνατότητα να επεξεργαστούν και να ολοκληρώσουν την εργασία τους στα προτεινόμενα συναισθήματα με αφορμή το ίδιο κινούμενο σχέδιο και με βάση συγκεκριμένο σχέδιο δράσης.

Η επικοινωνία των συνεργατών και η ανταλλαγή απόψεων και εργασιών έγινε με διάφορες μορφές κυρίως ασύγχρονης επικοινωνίας, μέσω της πλατφόρμας TwinSpace και με ταυτόχρονη αξιοποίηση του ίδιου εκπαιδευτικού υλικού (βίντεο και φωτογραφίες) που αναρτήθηκε από τους ιδρυτές του έργου. Ως μέσο επικοινωνίας μεταξύ εκπαιδευτικών χρησιμοποιήθηκε το mailbox, το πεδίο ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ και το blog. Για το λόγο ότι οι περισσότεροι από τους συμμετέχοντες μαθητές στο έργο είναι μικρής ηλικίας (Α΄ τάξη & νήπια) δεν αξιοποιήθηκε το πεδίο ΜΑΘΗΤΕΣ. Χρησιμοποιήθηκε το blog ως μέσο επικοινωνίας και παρουσίασης των εργασιών των μαθητών και

των συνεργατών στην τάξη με τη χρήση βιντεοπροβολέα. Μετά από κάθε παρουσίαση, ακολουθούσε συζήτηση ανατροφοδότησης και αξιολόγησης με στόχο τη μεγαλύτερη εμπλοκή των μαθητών οι οποίοι στη συνέχεια κατέγραφαν τα σχόλια και τις εντυπώσεις τους. Ακολουθούσε η μεταφορά των σχολίων τους στο blog ως ανατροφοδότηση στις αναρτήσεις των συνεργατών.

Επιπρόσθετα, οι μαθητές του Τμήματος Ένταξης είχαν τη δυνατότητα να παρουσιάσουν τη δουλειά τους (καθώς και τη συνεισφορά των συνεργατών τους από το έργο) σε άλλους μαθητές του σχολείου αλλά και στην οικογένειά τους, δίνοντάς τους την ευκαιρία να επεξεργαστούν και εκείνοι αντίστοιχα τα δικά τους συναισθήματα, ανακαλύπτοντας τον πλούτο του δικούς τους συναισθηματικού κόσμου και διακρίνοντας ταυτόχρονα τις διαφορετικές αποχρώσεις. Οι μαθητές από τον Πύργο αξιοποιώντας τη δημιουργική χρήση των ΤΠΕ και πολλών διαδικτυακών εργαλείων Web 2.0, είχαν την ευκαιρία να επεξεργαστούν κοινό υλικό, να δημιουργήσουν τις δικές τους εργασίες, να αλληλεπιδράσουν με μαθητές από διαφορετικό σχολικό περιβάλλον, να εντοπίσουν κοινά συναισθήματα και αντιδράσεις και να ενημερωθούν για δράσεις των συνεργατών τους στην τοπική κοινότητα. Το Α2 του Δ/Σ Ευόσμου ανέπτυξε δημιουργική συνεργασία με την εκπαιδευτικό φυσικής αγωγής του σχολείου, η οποία οργάνωσε και υλοποίησε τις συμπερασματικές – τελικές δραστηριότητες επεξεργασίας δύο συναισθημάτων (Feeling Mean και Feeling Shy). Επιπλέον, το Α2 προσέφερε 3 από τις εργασίες στο σχολείο ως εσωτερικό διάκοσμο, με σκοπό τη διάχυση των μηνυμάτων τους.

Όλοι οι συμμετέχοντες μαθητές ασκήθηκαν στην αναγνώριση και το διαχωρισμό των συναισθημάτων τους και πρότειναν τρόπους για τη διαχείρισή τους. Η παρουσίαση των έργων των «αδελφών τάξεων» αξιοποιήθηκε ως εφαλτήριο για ανταλλαγή απόψεων και εμπειριών παρέχοντας ταυτόχρονα έμπνευση και εκπαιδευτικό υλικό για όλους τους συνεργάτες.

Η πλατφόρμα του TwinSpace και ιδιαίτερα το blog αποτέλεσε μέσο συνεργασίας και ανταλλαγής υλικού, απόψεων και σχολίων ανατροφοδότησης. Σημαντικό ρόλο διαδραμάτισαν τα διαδικτυακά εργαλεία τόσο στην οργάνωση, τη διαχείριση κι εξέλιξη του έργου όσο και στην τελευταία φάση, αυτή της αποτίμησης (για όσους από τους συνεργάτες ολοκλήρωσαν την επεξεργασία) όπου οι συνεργάτες εκπαιδευτικοί είχαν τη δυνατότητα αναστοχασμού αναφορικά με τη στοχοθεσία, διαχείριση και αξιοποίηση του συγκεκριμένου έργου μέσα από ψηφοφορία και μετά από πρωτοβουλία της κ. Κουζούλη (www.tricider.com/brainstorming/3MVl2aEdHEF).

ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΠΕ

Η δημιουργική χρήση των ΤΠΕ και των διαδικτυακών εφαρμογών αποτέλεσε τη βάση για τη δημιουργία εργασιών, την επικοινωνία μεταξύ των μαθητών και των εκπαιδευτικών, την αξιολόγηση του έργου και γενικότερα τη σύμπραξη των σχολείων συνεργατών. Οι μαθητές εξοικειώθηκαν με τις ΤΠΕ ως εργαλείου αναζήτησης πληροφοριών, μέσου επικοινωνίας και συνδημιουργίας με μαθητές άλλων σχολείων, μέσου ψυχαγωγίας και διάχυσης της πληροφορίας. Για την υλοποίηση του έργου χρησιμοποιήθηκε η πλατφόρμα TwinSpace.

Προκειμένου να γίνει πιο ελκυστική η παραγωγή και η παρουσίαση των εργασιών των μαθητών του Τ.Ε υπήρξε δημιουργική αξιοποίηση των παρακάτω εφαρμογών Web 2.0:

- wordle (Happy, Mr Efttihis, Happy Astypaleans & Worried, I worry about Astypalea island)
- jigsaw (Shy, i'm not shy to try)
- Glogster (Greedy) Webquest(Friendly, Hospitality)
- Flipsnack (Helpful, Being volunteer)
- Storybird (Nosey)
- γνωριμία με το twinspace, την πλατφόρμα του eTwinning, το Power Point αλλά και με τα στάδια που διέπουν την ιστοεξερεύνηση (webquest).

Οι συνεργάτες από τον Πύργο αξιοποίησαν λογισμικά και συνεργατικά διαδικτυακά εργαλεία Web 2.0. και συγκεκριμένα:

- τα λογισμικά Power Point, Google Earth, Photostory και MovieMaker και τα ηλεκτρονικά μηνύματα twinspace-email.
- το wordle για τη δημιουργία μιας αφίσας με λέξεις από τις δραστηριότητες και τα πρόσωπα που έκαναν τους μαθητές να αισθάνονται χαρά.
- το padlet για τη δημιουργία ενός εικονικού τοίχου που έγινε αφίσα για την τάξη αρχικά με τις ζωγραφιές και τα σχόλια των μαθητών για περιπτώσεις που παρέχουν βοήθεια σε κάποιον και

αργότερα για να αποτυπωθούν οι απαντήσεις τους σχετικά με την πλεονεξία και τα θετικά παραδείγματα με τα οποία δείχνουν ότι δεν τα θέλουν όλα για τον εαυτό τους.

- το googlemaps για τον εντοπισμό των συνεργαζόμενων σχολείων στο χάρτη και
- το pixton για τη δημιουργία ενός κόμικς που δείχνει την άμεση αντίδραση σε αδιάκριτη συμπεριφορά.

Το Α2 από τον Εύοσμο αξιοποίησε τα εργαλεία:

- Flipsnack (Feeling Worried)
- Windows Movie Maker, Youtube (Feeling Happy, Feeling Mean-An active game, The friendship Tree, A little song about greed)
- ToonDoo (Feeling Nosey)
- Jigsawplanet (Feeling Surprised)
- Popplet (Feeling Shy)

Επιπροσθέτα αξιοποιήθηκε το tricider για την αξιολόγηση του έργου, ενώ για μεγαλύτερη διάχυση των αποτελεσμάτων του έργου έχουν γίνει αναρτήσεις στο blog του Τ.Ε Δ/Σ Αστυπάλαιας (http://blogs.sch.gr/softheodor), στο blog του 15ου Δ/Σ Ευόσμου (http://blogs.sch.gr/15dimev), καθώς και στα blog των εκπαιδευτικών Πανουσιάδου Μ. (http://blogs.sch.gr/mariapanou) και Κουζούλη Σ. (http://blogs.sch.gr/skouzouli/).

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ-ΟΦΕΛΗ-ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΕΡΓΟΥ

Κατά την υλοποίηση του συγκεκριμένου έργου αποτιμάται ότι:

- όλοι οι συμμετέχοντες μαθητές είχαν τη δυνατότητα καλλιέργειας της ενσυναίσθησης και της αυτοεπίγνωσής τους
- ενθαρρύνθηκε η δημιουργική σκέψη των μαθητών και η ενεργή συμμετοχή των μαθητών με την ανταλλαγή εμπειριών, την ανάληψη πρωτοβουλιών και ευθύνης στη λήψη αποφάσεων
- ενδυναμώθηκαν οι επικοινωνιακές δεξιότητες με την ανάπτυξη των γλωσσικών ικανοτήτων των μαθητών στην ελληνική και τα αγγλική γλώσσα
- ενισχύθηκαν τα κίνητρα και τα ταλέντα μαθητών και δασκάλων, καθώς είχαν την ευκαιρία να συμμετέχουν και να δημιουργούν σε ένα περιβάλλον αυθεντικής μάθησης
- βελτιώθηκαν εξαιρετικά οι διαπροσωπικές σχέσεις μέσα στο σχολικό περιβάλλον, ιδιαίτερα για τους μαθητές εκείνους στους οποίους η συναισθηματική ενδυνάμωση αποτέλεσε και ζητούμενο αντιστάθμισης της όποιας μαθησιακής ή άλλης δυσκολίας που οι ίδιοι αντιμετωπίζουν
- επιτεύχθηκε η ενσωμάτωση όλων των γνωστικών αντικειμένων της διδακτέας ύλης της Α΄ δημοτικού
- οι μαθητές δημιούργησαν και προσέφεραν πρωτότυπο υλικό για τα συναισθήματα τόσο στην τοπική όσο και στην ευρωπαϊκή εκπαιδευτική κοινότητα eTwinning
- ενισχύθηκαν η συλλογικότητα και η ικανοποίηση που προσφέρουν κοινές δράσεις
- αναπτύχθηκε το αίσθημα του «ανήκειν» μαθητών με και χωρίς μαθησιακές δυσκολίες, σε μια ευρύτερη κοινότητα μάθησης όπου οι συμμετέχοντες μαθητές αναγνωρίζονται ως ισότιμα μέλη
- το έργο αποτέλεσε μια ιδανική ευκαιρία για τους μαθητές της Α΄ δημοτικού, αλλά και για τους συνεργάτες μαθητές που υποστηρίζονται για μικρότερα ή μεγαλύτερα διαστήματα από δομές ΣΜΕΑΕ (όπως το Τ.Ε), να αναπτύξουν δεξιότητες για τη διαχείριση συγκρούσεων και συνεργατικές δεξιότητες, να μιλήσουν για τα συναισθήματα τους και να αναδείξουν παραδείγματα θετικών συναισθημάτων και συμπεριφορών
- χρησιμοποιήθηκε ο Η/Υ και το διαδίκτυο ως εργαλεία επικοινωνίας και δημιουργικής παραγωγής
- αξιοποιήθηκε το έργο ως εργαλείο εμπλουτισμού των σχεδίων εργασίας που καταρτίστηκαν για τους μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες που υποστηρίχτηκαν από το Τ.Ε κατά τη σχολική χρονιά 2013-2014, λειτουργώντας παράλληλα ως εργαλείο ανίχνευσης παιδικών φόβων και καθησύχασης αυτών, στις περιπτώσεις που αυτοί εντοπίστηκαν
- τρία εικαστικά έργα χρησιμοποιήθηκαν ως εσωτερικός διάκοσμος στο σχολείο της Θεσ/νίκης. Τα μηνύματα των παιδιών έφτασαν έτσι με άμεσο και καλαισθητικό τρόπο και στους υπόλοιπους μαθητές του σχολείου

- υπήρξε η δυνατότητα γνωριμίας και αλληλεπίδρασης εκπαιδευτικών από διαφορετικά σχολεία της Ευρώπης
- δόθηκε η δυνατότητα καλύτερης γνωριμίας των εκπαιδευτικών με το συναισθηματικό κόσμο των μαθητών τους μέσα από τη μη τυπική εκπαίδευση
- τόσο το σχολείο όσο και οι γονείς χάρηκαν για τη συμμετοχή των μαθητών σε ένα συνεργατικό project και τη διάχυσή του μέσω slideshare και YouTube και εκδήλωσαν το ενδιαφέρον τους για την εξέλιξη του προγράμματος, γεγονός που ενίσχυσε τη γενικότερη ικανοποίηση της τάξης
- οι εθνικές ετικέτες ποιότητας που έχουν λάβει μέχρι τώρα οι συνεργάτες του έργου αποτελούν ισχυρό κίνητρο αυτοβελτίωσης και ενεργητικής συμμετοχής στη δημιουργική κοινότητα ευρωπαίων εκπαιδευτικών και μαθητών eTwinning
- τα αναμφισβήτητα πλεονεκτήματα και ο θετικός αντίκτυπος τόσο στους μαθητές όσο και στους εκπαιδευτικούς αποτυπώθηκαν στην αξιολόγηση του προγράμματος όπου οι ενεργοί συνεργάτες συνεισέφεραν με τα σχόλια τους και ανέδειξαν τα οφέλη αλλά και τρόπους βελτίωσης ορισμένων πρακτικών.

Τέλος τα προϊόντα που παρήχθησαν μέσα από τη συλλογική προσπάθεια καθώς και όσα αναμένεται να παραχθούν μέχρι το κλείσιμο του συγκεκριμένου έργου, έχουν τη δυναμική ενσωμάτωσης σε δράσεις ενάντια στην ενδοσχολική βία και το σχολικό εκφοβισμό καθώς απευθύνονται σε όλες τις ηλιακές ομάδες μαθητών της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης και μπορούν να αξιοποιηθούν από συναδέλφους στη Γενική και Ειδική Αγωγή.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Μουσείο Συναισθημάτων Παιδικής, Ανακτήθηκε στις 10 Αυγούστου του 2014 από τη διεύθυνση Ηλικίας www.mce.gr/museum.html

Σνάιντερ Α., (2013), *Ο κύριος Ευτύχης και η κυρία Δυστυχία*, Αθήνα: Εκδόσεις Διάπλαση

eTwinning OUR WORLD OF EMOTIONS, Ανακτήθηκε στις 10 Αυγούστου του 2014 από τη διεύθυνση http://new-twinspace.etwinning.net/c/portal/layout?p_l_id=27019634)

Goleman, D. (1996). *Η Συναισθηματική Νοημοσύνη*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Lewis, M & Haviland- Jones, J.M. (2000). *Handbook of emotions* (2nd.ed.), New York: Guilford Press

Η επιμόρφωση στην πλατφόρμα ασύγχρονης τηλεκπαίδευσης «Moodle». Πρακτική εφαρμογή της και ένταξη στο μαθησιακό περιβάλλον.

Ευγενία Δαλάκα[1], Μιλτιάδης Θεολόγου[2]

[1] Εκπαιδευτικός 1ου ΕΠΑΛ Σταυρούπολης ΠΕ19
eygdal@yahoo.gr
[2]Εκπαιδευτικός Εσπερινού ΕΠΑΛ Σταυρούπολης ΠΕ1707
theomilt@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα παρουσίαση περιγράφει το αρχικό στάδιο «ψηφιοποίησης» της επικοινωνίας με το μαθητικό δυναμικό του σχολείου που άρχεται με την επιμόρφωση μέρους των εκπαιδευτικών του 1ου ΕΠΑΛ Σταυρούπολης με έμφαση στους εκπαιδευτικούς που εμπλέκονται σε εργαστηριακά μαθήματα.

Το εγκεκριμένο τομεακό πρόγραμμα VetPro με τίτλο «Web 2.0 tools and their educational use", αφορούσε την κινητικότητα 13 καθηγητών στη Λισαβόνα της Πορτογαλίας και διήρκησε 15 ημέρες Περιλάμβανε την επιμόρφωση των καθηγητών σε επιμορφωτικό κέντρο της Πορτογαλίας , επαγγελματικές επισκέψεις και πολιτιστικό πρόγραμμα Είχε ως κύριο στόχο την εμπλοκή των εκπαιδευτικών στην πλατφόρμα ασύγχρονης τηλεκπαίδευσης «moodle»,τη γνωριμία με τον τρόπο λειτουργίας των εκεί σχολείων, πανεπιστημίων και υπηρεσιών, τον τρόπο ενσωμάτωσης των ηλεκτρονικών εργαλείων στην καθημερινή εκπαιδευτική πραγματικότητα τους, πολιτιστικές επισκέψεις σε μουσεία, με απώτερο στόχο την δημιουργία ψηφιακού υλικού από τους καθηγητές και την ένταξή του εν λόγω υλικού στον ιστοχώρο του σχολείου, στον οποίο παρέχεται υποστήριξη για ασύγχρονη τηλεκπαίδευση. Οι συμμετέχοντες ήταν μέλη του συλλόγου διδασκόντων του 1ου ΣΕΚ (νυν ΕΚ) Σταυρούπολης.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ:*Moodle, πολλαπλασιαστές, ηλεκτρονική μάθηση, σχέδιο δράσης.*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ολοένα αυξανόμενη απαίτηση για ψηφιοποίηση του εκπαιδευτικού υλικού ώστε να μπορεί ο εκπαιδευτικός να επεκτείνει την διδασκαλία του χρησιμοποιώντας τα εκπαιδευτικά εργαλεία του Web2.0 με κύριο χαρακτηριστικό την αναδραστικότητα από τους μαθητές και την ενεργή συμμετοχή τους(Piaget, 1971), από την μία και η αποκατάσταση επικοινωνίας με τους μαθητές με ηλεκτρονικό τρόπο από την άλλη, είναι δεδομένα που δίνουν ποιοτικότερη διάσταση στην εκπαιδευτική μεθοδολογία και καλλιεργούν την εμπιστοσύνη και τον σεβασμό των μαθητών απέναντι στους εκπαιδευτικούς. Ο οργανισμός αποστολής και υποδοχής συνεργάστηκαν από κοινού και κατέληξαν στα παρακάτω: πρόγραμμα σεμιναρίου, κέντρο εκπαίδευσης, τεχνικές επισκέψεις και πολιτιστικές δραστηριότητες.

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΦΟΡΕΑ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ ΚΑΙ ΥΠΟΔΟΧΗΣ

Το τομεακό πρόγραμμα Leonardo Da Vinci απευθυνόταν σε άτομα που δραστηριοποιούνται στην Επαγγελματική Εκπαίδευση και ερχόταν να καλύψει τις ανάγκες αυτών για μάθηση, κατάρτιση και διδασκαλία. Ειδικότερα το VetPro απευθυνόταν σε επαγγελματίες της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης όπως καθηγητές, εκπαιδευτές και προσωπικό. Το συγκεκριμένο τομεακό πρόγραμμα αφορούσε την κινητικότητα 13 καθηγητών του 1ου Ε.Κ. Σταυρούπολης στη Λισαβόνα της Πορτογαλίας.

Η υπεύθυνη επικοινωνίας του φορέα αποστολής αναζήτησε στη βάση δεδομένων των εταίρων του εξωτερικού και επέλεξε μετά από ενδελεχή έρευνα το φορέα υποδοχής EPD. Ο EPD δραστηριοποιείται στο χώρο των ευρωπαϊκών προγραμμάτων τα τελευταία 10 χρόνια, έχει κερδίσει τεχνογνωσία και εμπειρία μέσα από την περάτωση πολλών προγραμμάτων κινητικότητας, το προσωπικό του είναι άριστα καταρτισμένο και εκπαιδευμένο. Επιπρόσθετα επιλέγει πάντοτε τα καλύτερα Κέντρα Επιμόρφωσης για τη διεξαγωγή των σεμιναρίων, με τους αρτιότερα

καταρτιζόμενους εκπαιδευτές και επιλέγει εταιρίες διεθνούς φήμης και εμβέλειας για την τοποθέτηση των επαγγελματιών.

Όλα τα παραπάνω αποτελούσαν εγγύηση για τη βέλτιστη έκβαση του προγράμματος. Η συνεργασία με τον φορέα αποστολής και υποδοχής ξεκίνησε ένα χρόνο πριν την μετακίνηση των επαγγελματιών του 1ου Ε.Κ. Σταυρούπολης. Οι υπεύθυνοι επικοινωνίας των φορέων ύστερα από αλλεπάλληλα emails, συζητήσεις και τηλεδιασκέψεις κατέληξαν από κοινού σε ένα πρόγραμμα κατάρτισης, επαγγελματικών και πολιτιστικών επισκέψεων πλήρως προσαρμοσμένο στις ανάγκες και τους στόχους των επαγγελματιών του 1ου Ε.Κ. Σταυρούπολης, το οποίο και κατατέθηκε μαζί με την αίτηση στον Εθνικό Φορέα (Ι.Κ.Υ) της Ελλάδας (ΙΚΥ, 2014). Μετά την έγκριση του προγράμματος από το Ι.Κ.Υ. ακολούθησε ένα νέος γύρος τηλεδιασκέψεων και emails από τους υπεύθυνους των εταίρων-φορέων για να αποσαφηνιστούν, να διευκρινιστούν και να καταγραφούν και οι τελευταίες λεπτομέρειες του προγράμματος. Επιλέχθηκε το Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης Cinel, το οποίο είναι ένα από τα καλύτερα Κέντρα Κατάρτισης στη Ευρώπη για την Ηλεκτρονική Βιομηχανία, Ενέργεια, Τηλεπικοινωνίες και Τεχνολογίες Πληροφοριών. Το Cinel είναι ένα ΝΠΔΔ, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, με διοικητική αυτονομία. Κατόπιν επιλέχθηκαν με ιδιαίτερη προσοχή τα Σχολεία, Ινστιτούτα και Πανεπιστήμια όπου και θα επισκεπτόταν οι επαγγελματίες, έτσι ώστε οι δράσεις αυτών να είναι απόλυτα εναρμονισμένες με τους στόχους του προγράμματος.

Μετά το πέρας της μετακίνησης οι υπεύθυνοι επικοινωνίας των φορέων συνεργάστηκαν μαζί για την καταγραφή των απαραίτητων πληροφοριών στη διαδικτυακή πλατφόρμα(Mobility tool) για τη συνεργασία, τη διαχείριση και την υποβολή των τελικών εκθέσεων για τα σχέδια κινητικότητας στο πλαίσιο του Προγράμματος Δια Βίου Μάθησης(LLP) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, των στοιχείων που είναι απαραίτητα για την έκδοση των Europasses στη σελίδα του ΕΟΠΠΕΠ και των πιστοποιητικών μετακίνησης από το φορέα υποδοχής.

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΦΟΡΕΑ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ ΜΕ ΕΘΝΙΚΟ ΦΟΡΕΑ

Η υπεύθυνη επικοινωνίας με το Διευθυντή του 1ου Ε.Κ Σταυρούπολης συνεργάστηκαν με Εθνικό Φορέα (Ι.Κ.Υ) για την υπογραφή της σύμβασης, την εκταμίευση της προκαταβολής και την υποβολή της τελικής Έκθεσης.

Η υπογραφή της σύμβασης περιλάμβανε τα εξής έγγραφα: πρωτότυπες επιστολές πρόθεσης συνεργασίας, στοιχεία τραπεζικού λογαριασμού, υπεύθυνη δήλωση με τα ατομικά στοιχεία του νόμιμου εκπροσώπου, ο οποίος δηλώνει ότι αναλαμβάνεις τις νομικές και οικονομικές δεσμεύσεις εκ μέρους του φορέα αποστολής.

Τα δικαιολογητικά για την εκταμίευση της προκαταβολής περιλάμβαναν: Υπεύθυνες Δηλώσεις των συμμετεχόντων, Ασφάλεια Δικαιούχων, Σύμβαση, Συμφωνία Δέσμευσης και Ποιότητας, Πρόγραμμα Εργασίας.

Μετά το πέρας της μετακίνησης και εντός 60 ημερών ο φορέας αποστολής υπέβαλλε στον Εθνικό Φορέα τελική Έκθεση Πεπραγμένων, Αναλυτική Κατάσταση Δαπάνης Διαβίωσης και οποιοδήποτε άλλο Υλικό για τη αξιολόγηση και τη διάδοση του προγράμματος.

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΦΟΡΕΑ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

Η υπεύθυνη επικοινωνίας ανακοίνωσε και περιέγραψε στο σύλλογο διδασκόντων του 1ου Ε.Κ Σταυρούπολης το πρόγραμμα “Web 2.0 tools and their educational use”, τους στόχους του και τις εργασίες που περιλάμβανε. Μετά την εκδήλωση ενδιαφέροντος από τους εκπαιδευτικούς έγινε η επιλογή αυτών που θα συμμετείχαν στο πρόγραμμα βάση συγκεκριμένων κριτηρίων, τα οποία και είχαν κατατεθεί στην αίτηση στο Εθνικό Φορέα (Ι.Κ.Υ.).

Κατόπιν έγιναν διάφορες συναντήσεις των δικαιούχων πλέον και της υπεύθυνης επικοινωνίας του προγράμματος, στις συναντήσεις αυτές συζητήθηκαν και αποσαφηνίστηκαν όλες οι λεπτομέρειες του προγράμματος. Έγινε καταμερισμός και χρονοπρογραμματισμός των εργασιών, χωρισμός των δικαιούχων σε ομάδες και ανάθεση σε αυτούς συγκεκριμένων εργασιών. Οι εργασίες αυτές περιλάμβαναν πολιτιστική προετοιμασία, κατάρτιση στην πλατφόρμα Moodle, Ημερίδα Διάχυσης, άρθρα σε τοπικές εφημερίδες, δημιουργία ιστοσελίδας, σεμινάρια στους υπόλοιπους εκπαιδευτικούς.

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ

Για την αρτιότερη προετοιμασία του ταξιδιού δημιουργήθηκαν παρουσιάσεις από τους Έλληνες εκπαιδευτικούς που αφορούσαν τομείς όπως: Περιγραφή και ανάλυση του Πορτογαλικού συστήματος εκπαίδευσης, το σύστημα αξιολόγησης των εκπαιδευτικών, το ημεροχρονολόγιο του σχολικού έτους,

πολιτιστική κληρονομιά και κουλτούρα, οικονομικό περιβάλλον και κοινωνικές αλλαγές βάσει των οικονομικών εξελίξεων. Όλα τα παραπάνω εμπεριέχονται και στην ιστοσελίδα του σχολείου http://1epal.eu/eclass/course/view.php?id=14. Οι εργασίες αυτές παρουσιάστηκαν σε προγραμματισμένες συναντήσεις των εκπαιδευτικών του φορέα αποστολής, δίνοντας τη δυνατότητα στους εμπλεκόμενους να γνωρίσουν πριν τη μετακίνηση τους τον πολιτισμό, την ιστορία, το εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας που θα επισκέπτονταν.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

- Να καταρτιστούν και να αποκτήσουν γνώσεις οι καθηγητές στη χρήση σύγχρονων διαδικτυακών εργαλείων (Web 2.0).
- Να αναπτύξουν τη δεξιότητα του «εργαλειακού αλφαβητισμού».
- Να μπορούν να χρησιμοποιήσουν αποδοτικά τις δυνατότητες που προσφέρουν οι Web 2.0 τεχνολογίες για την ενεργό συμμετοχή εκπαιδευτικών και μαθητών σε κοινότητες μάθησης.
- Να είναι σε θέση να χρησιμοποιήσουν αποδοτικά την πλατφόρμα «moodle» που είναι εγκαταστημένη στο σχολείο μας στην εκπαιδευτική διαδικασία.
- Να λειτουργήσουν οι συμμετέχοντες σαν πολλαπλασιαστές, διοργανώνοντας σεμινάρια για τη εκμάθηση αυτών που διδαχθήκαν στους συναδέρφους τους.
- Να γνωρίσουν το εκπαιδευτικό σύστημα της Πορτογαλίας και τον τρόπο χρησιμοποίησης των διαδικτυακής τεχνολογίας.
- Να γνωρίσουν τον πολιτισμό, τα ήθη και τα έθιμα της Πορτογαλίας.
- Να συναναστραφούν με επαγγελματίες της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης της Πορτογαλίας.
- Να επικοινωνήσουν και να συνεργαστούν ομαδικά οι συμμετέχοντες.
- Να φέρουν εις πέρας μια σειρά εργασιών.
- Να εργαστούν εκτός των συνηθισμένων ορίων της σχολικής κοινότητας σε ένα ευρωπαϊκό περιβάλλον.
- Να μεταφέρουν την τεχνογνωσία στον εργασιακό τους χώρο.
- Να αναπτύξουν γλωσσικές δεξιότητες.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗ

Το πρόγραμμα περιελάμβανε σεμινάριο 30 ωρών σε moodle και Web 2.0 tools. Τα webtools που αναπτύχθηκαν κατά την επιμόρφωση περιελάμβαναν:

- **Wondershare Quiz Creator**

Το quiz creator της wondershare δίνει την δυνατότητα στον χρήστη να δημιουργεί διάφορα κουΐζ με μια πλειάδα επιλογών όπως πολλαπλής επιλογής, αντιστοίχισης, σωστού-λάθους, ταίριασμα προτάσεων κ.α., με πολύ απλό και εποπτικό περιβάλλον. Διατίθεται στα αγγλικά αλλά επιδέχεται πληκτρολόγηση στα ελληνικά ενώ διαθέτει και πίνακα αποτελεσμάτων για το ποσοστό επιτυχίας στο τεστ.

- **Coffecup**

Το λογισμικό Coffecup περιέχει μια σειρά από τριάντα εννέα εργαλεία που είναι χρήσιμα για την δημιουργία αρχείων από εικόνες, βίντεο, applets,blogs,ftp uploaders, αντικείμενα flash και υποστηρικτικό λογισμικό για το διαδίκτυο.

- **Crossword Forge - Hot potatoes**

Το crossword forge όπως και το hot potatoes έχει ως τελικό προϊόν την δημιουργία σταυρολέξου αλλά και κρυπτόλεξου το οποίο μπορεί να εξαχθεί σε διάφορους τύπους αρχείων (pdf, image, text,web). Η κύρια χρήση του είναι η εξαγωγή σε μορφή web για να ενσωματωθεί στην πλατφόρμα moodle.

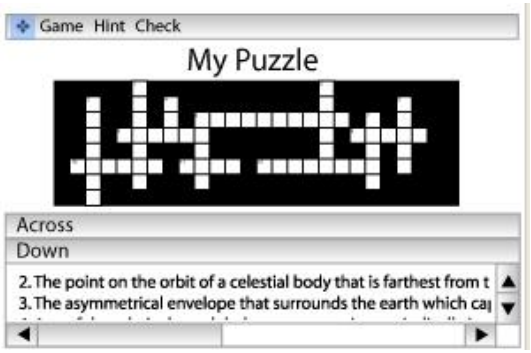

Σχήμα 1: Παράδειγμα σταυρολέξου με την χρήση Crossword Forge

- **Ispring**

Ένα από τα εργαλεία που είναι απαραίτητα για την στήριξη της πλατφόρμας «moodle» είναι τα αρχεία τύπου (.flash). Το add-in του Ispring μέσα σε κλασσικά προγράμματα παρουσιάσεων (π.χ. powerpoint) δίνει την δυνατότητα απ ευθείας εξαγωγής σε αρχείο τύπου .flash εύκολα και γρήγορα.

- **Articulate studio**

Το articulate studio δίνει την δυνατότητα εξαγωγής σε CD, δημοσίευση στο Web, και μετατροπή για εγκατάσταση σε Συστήματα διαχείρισης μάθησης.

- **Video Scribe**

Η εφαρμογή Video Scribe περιέχει μενού που υποβοηθούν την όποια παραγωγή υλικού με περισσότερο σκηνογραφικό χαρακτήρα τύπου κινουμένων σχεδίων και είναι ιδιαίτερα δημοφιλές ακόμα και για την διαφήμιση αναγνωρισμένων εταιριών (adobe).

Οι αμέσως παρακάτω εφαρμογές εντάσσονται στις κατηγορίες της μάθησης μέσω παιχνιδιού κάτι που είναι προσφιλές στους μαθητές ειδικά σε διαδικτυακό περιβάλλον : **Matching Game Maker, Memory Game Maker, Sentence Game Maker,Tetris Game Maker.**

Το σύνολο του προαναφερθέντος λογισμικού μπορεί να ανακτηθεί από τον υπερσύνδεσμο www.hpassos.com, (http://hpassos.com/g/).

ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ -ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Επαγγελματικές επισκέψεις

Κατά την διάρκεια του προγράμματος επιμόρφωσης πραγματοποιήθηκαν μια σειρά επισκέψεων τόσο σε διοικητικές δομές όσο και σε σχολικές μονάδες και στα αντίστοιχα εργαστήρια τους. Επίσης η ομάδα επιμορφούμενων επισκέφθηκε και σχολές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, σχετικές με τις διδακτικό αντικείμενο των εκπαιδευτικών.

Η πρώτη επίσκεψη έγινε στο Τεχνικό-Επαγγελματικό Setubal και η δεύτερη στο Emidio Navarro δημόσιο σχολείο. Κατά τις επισκέψεις παρατηρήθηκε και καταγράφηκε η υλικοτεχνική υποδομή και η κτιριακή κατανομή τόσο των εργαστηριακών χώρων του σχολείου, όσο και των λειτουργικών χώρων (βιβλιοθήκες, χώροι εργασίας των εκπαιδευτικών). Αναλύθηκε επίσης το σύστημα εισαγωγής στα τριτοβάθμια ιδρύματα, οι τρόποι χρηματοδότησης της σχολικής μονάδας, οι μέθοδοι διδασκαλίας και του μοντέλου διοίκησης που εφαρμόζονται στην Πορτογαλία.

Οι επισκέψεις περιελάμβαναν και συνεντεύξεις με στελέχη της σχολικής μονάδας (διευθυντές, υποδιευθυντές), της περιφερειακής διοίκησης εκπαίδευσης, καθώς και με στελέχη του Υπουργείου παιδείας (γενικούς γραμματείς και πρώην Υπουργό παιδείας).

Η επίσκεψη σε τριτοβάθμιο ίδρυμα έλαβε χώρα στο ινστιτούτο ευφυών συστημάτων και ρομποτικής του τμήματος Ηλεκτρολόγων μηχανικών και Μηχανικών υπολογιστών του Τεχνικού Πανεπιστημίου της Λισαβόνας. Η παρουσίαση των ερευνητικών προγραμμάτων έγινε σε συνεργασία με τους καθηγητές του τμήματος Pedro. M.U. Lima και Lorenzo Jamone ("Instituto de Sistemas e Robótica – Instituto Superior Técnico").

Πολιτιστικές δραστηριότητες:

Οργανωμένες επισκέψεις στα μουσεία:Jeronimos monestry, Belem tour, Marines museum, Coches museum, Orient museum, και στις περιοχές Belem area, Almada area, St Jorge Castle.

Οργανωμένες εξορμήσεις στις παρακάτω πόλεις: Sintra, Cascais, Setubal, Estoril, Fatima

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΑ

Η επιμορφωτική διαδικασία οδήγησε στην απονομή των παρακάτω πιστοποιητικών:

Certificate of Cinel

Ο φορέας επιμόρφωσης και η επιμορφωτική ομάδα των εκπαιδευτών συνέταξαν πιστοποιητικό επιτυχούς περάτωσης σύμφωνα με τις οριζόμενες προδιαγραφές .

Certificate of Participation (EPD-European projects Development- Development and Coordination of Mobility Projects)

Ο συνεργαζόμενος φορέας διοργάνωσης της επιμορφωτικής δράσης πιστοποίησε την διεκπεραίωση από μέρους των επιμορφούμενων όλων των υποχρεώσεων που απέρρεαν από τις συμβατικές υποχρεώσεις τους και επιβεβαίωσε την κινητικότητα των εκπαιδευτικών με ατομικές βεβαιώσεις.

Europasses ((ORGANISMO AUTÓNOMO, 2014))

Τα Europasses αποτελούν βεβαιώσεις ευρωπαϊκής κινητικότητας σε εγκεκριμένους φορείς μέσω επίσημων υποτροφιών και προγραμμάτων. Καταγράφεται με αυτόν τον τρόπο η ατομική διαδρομή του εκπαιδευτικού εν είδει «portfolio» στα ευρωπαϊκά προγράμματα.

ΗΜΕΡΙΔΑ ΔΙΑΧΥΣΗΣ

Στα πλαίσια της ενημέρωσης για την ολοκλήρωση του προγράμματος διοργανώθηκε Ημερίδα διάχυσης του προγράμματος σε εκπαιδευτικούς που ανήκουν στην ευρύτερη περιοχή. Προτεραιότητα βέβαια αποτελούν οι συστεγαζόμενες σχολικές μονάδες (2^{Ο} ΕΠΑΛ Σταυρούπολης, Εσπερινό ΕΠΑΛ Σταυρούπολης). Δημιουργήθηκαν posters, αφίσες και προσκλήσεις από μια ομάδα των συμμετεχόντων-εκπαιδευτικών, τα οποία και ενημέρωναν την κοινωνία της Θεσσαλονίκης για τον τόπο και ώρα διεξαγωγής της Ημερίδας.

Σχήμα 2: Πρόσκληση ημερίδας διάχυσης

Δημιουργήθηκε ταινία μικρού μήκους από άλλη ομάδα όπου και παρουσίαζε όλη τη μετακίνηση των συμμετεχόντων στην Πορτογαλία.(κατάρτιση, πολιτιστική προετοιμασία, πολιτιστικές και επαγγελματικές επισκέψεις). Δημιουργήθηκαν παρουσιάσεις από άλλες ομάδες, οι οποίες παρουσίαζαν εργασίες σε Web 2.0 tools που έγιναν από τους συμμετέχοντες στο Εκπαιδευτικό Κέντρο Cinel.

ΤΕΛΙΚΟ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ ΚΑΙ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΣΤΟΧΕΥΣΗ

Ο αρχικός σχεδιασμός περιελάμβανε την περαιτέρω, σε δεύτερο χρόνο πλέον, επιμόρφωση των υπολοίπων εκπαιδευτικών της σχολικής μονάδας με την μέθοδο peer-to-peer στα πλαίσια της ενδοσχολικής επιμόρφωσης από συναδέλφους και με την παιδαγωγική επίβλεψη του σχολικού συμβούλου παιδαγωγική ευθύνης της μονάδας. Αυτού του είδους η επιμόρφωση δίνει στους εκπαιδευτές την δυνατότητα επιπλέον εμβάθυνσης και εξοικείωσης με την πλατφόρμα «moodle» εξειδικεύοντάς τους περισσότερο. Ήδη οι ανά ειδικότητα καθηγητές επιμελούνται τον εμπλουτισμό της βάσης και προγραμματίζουν την διοργάνωση επιμορφωτικών ημερίδων.

Η δράση αυτή άλλωστε εντάσσεται στο σχέδιο δράσης που έχει καταρτίσει η σχολική μονάδα στα πλαίσια της αξιολογικής διαδικασίας. Η παράλληλη λειτουργία του 1^{ου} ΕΚ Σταυρούπολης και ως ΚΣΕ (Κέντρου σχολικής Επιμόρφωσης), επιβάλλει την προτυποποίηση των σχολικών ιστοσελίδων και την ένταξή στις σχολικές ιστοσελίδες, τις καινοτόμες μεθόδους διδασκαλίας με web 2.0 tools.

Παρατίθενται ορισμένα αντιπροσωπευτικά Links από την η-τάξη του σχολείου όπως έχουν διαμορφωθεί μέχρι τώρα.

Γενικό Μενού :
http://1epal.eu/eclass/
Α΄ Ταξη ΕΠΑΛ:
http://1epal.eu/eclass/course/index.php?categoryid=6
Β΄ Ταξη ΕΠΑΛ:
http://1epal.eu/eclass/course/index.php?categoryid=12
Γ΄τάξη ΕΠΑΛ
http://1epal.eu/eclass/course/index.php?categoryid=13
Τομέας Πληροφορικής:
http://1epal.eu/eclass/course/index.php?categoryid=15
http://1epal.eu/eclass/course/view.php?id=4
Τομέας Ηλεκτρολογίας και Ηλεκτρονικής:
http://1epal.eu/eclass/course/index.php?categoryid=18
http://1epal.eu/eclass/course/view.php?id=20

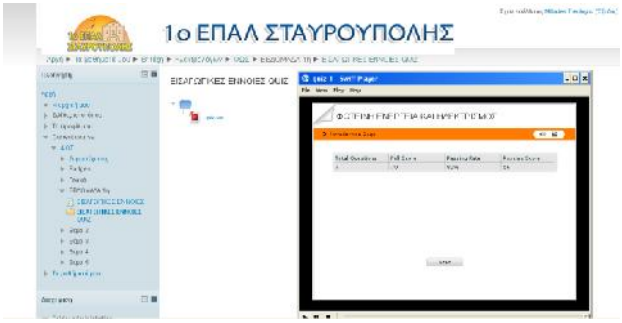

Σχήμα 3: Παράδειγμα ενσωμάτωσης κουΐζ στο online εκπαιδευτικό υλικό

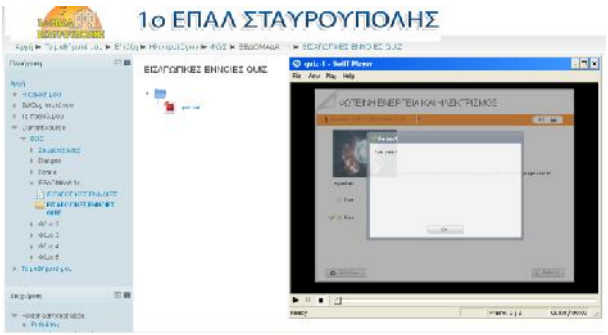

Σχήμα 4: Παράδειγμα ενσωμάτωσης κουΐζ στο online εκπαιδευτικό υλικό

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τα διαδραστικά ψηφιακά εργαλεία τοποθετούν τον μαθητή στο επίκεντρο της μαθησιακής διαδικασίας με αποτέλεσμα την μαθητοκεντρική στροφή της εκπαίδευσης (Αναστασίου, κ.α 2010). Προέκταση του προηγουμένου αποτελεί και ο εφοδιασμός των μαθητών με ικανότητες χρήσιμες μετά την αποφοίτησή τους από το σχολείο για την καλύτερη εξέλιξή τους και για την διά βίου κατάρτισή τους.

Έχοντας ως κύριο χαρακτηριστικό την εξατομικευμένη προσέγγιση στοιχείο το οποίο θα πρέπει να επιζητούν να εξάγουν από την αναδραστικότητα με τους μαθητές (Hattie J, 2007), είναι εύκολο πλέον για κάθε μαθητή και τον καθηγητή του να εντοπίσει τα γνωστικά ελλείμματα σε ελάχιστο χρόνο και να οργανώσει την διδασκαλία του πληρέστερα ενώ του δίνεται η δυνατότητα για ορθότερη αξιολόγηση των μαθητών.

Παρόλα αυτά δεν είναι πανάκεια μόνο οι νέες μέθοδοι καθώς πρέπει πάντα να λαμβάνουμε υπόψη πως το σχολικό περιβάλλον δεν πρέπει να υπολείπεται στην κοινωνικοποίηση των μαθητών, αντιθέτως πρέπει να την προάγει

Με την καθιέρωση της τράπεζας θεμάτων επιβεβαιώνεται η τάση να ψηφιοποιηθεί η γνώση και επομένως αντίστοιχα με την τράπεζα θεμάτων επιβάλλεται να κατασκευαστούν αποθετήρια και

ιστοχώροι όπως το http://dschool.edu.gr/, σε κεντρικό επίπεδο είτε από το Υπουργείο είτε με ευθύνη των σχολικών συμβούλων σε επίπεδο περιφέρειας, τα οποία ανά ειδικότητα θα εμπλουτιστούν με πολυεπίπεδο και ενημερωμένο εκπαιδευτικό περιεχόμενο. Με τον τρόπο αυτό θα μπορεί να είναι πιο στοχευόμενα οι εκπαιδευτικοί στόχοι, τόσο από τους μαθητές όσο και από τους καθηγητές.

Γεγονός αποτελεί πως οι εκπαιδευτικοί δεν είναι απαραίτητο να έχουν τεχνολογικό υπόβαθρο στον προγραμματισμό, αντιθέτως πρέπει να επιμορφωθούν στον εκπαιδευτικό σχεδιασμό και την μεθοδολογία ώστε να παράγουν ποιοτικότερο υλικό εναρμονισμένο με την ομάδα-στόχο στην οποία απευθύνονται. Αυτό βέβαια έχει ως αποτέλεσμα την περαιτέρω χρονική δέσμευση των εκπαιδευτικών επιμηκύνοντας το ωράριο εργασίας τους. Είναι απαραίτητο λοιπόν να θεσμοθετηθούν εξειδικευμένες θέσεις εργασίας που θα επιμελούνται την συντήρηση και ανάπτυξη του ιστοχωρου της εκάστοτε σχολική μονάδας (τώρα το έργο αυτό επιβαρύνει τους εκπαιδευτικούς πέραν του ωραρίου τους και αποτελεί βασικό λόγο για την δυσκολία που βρίσκουν τέτοια εγχειρήματα) ενώ πρέπει παράλληλα να οργανωθεί και να ενεργοποιηθεί ο θεσμός του **μέντορα** για τους καθηγητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ώστε να υπάρχει συνέχεια στις επιμορφωτικές προσπάθειες των εκπαιδευτικών.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Αναστασίου, Α., Ανδρούτσου, Δ., & Γεωργαλάς, Π. (2010). Η αξιοποίηση του Web 2.0 για την συμπληρωματική εξ αποστάσεως ηλεκτρονική εξάσκηση της αγγλικής γλώσσας στο δημοτικό σχολείο. 7ο *Πανελλήνιο Συνέδριο ΕΤΠΕ*. Κόρινθος.

Hattie J, T. H. (2007). The power of feedback. Review of the educational Research, σσ. 81-112.

Piaget (1971). Science of education and the psychology of the child. New York: Viking Press.

ORGANISMO AUTÓNOMO. (2014, 1 1). Retrieved 10 26, 2014, from OAPEE: http://www.oapee.es/dctm/weboapee/iniciativas/europass/instrucciones/manual-europassen.pdf?documentId=0901e72b805fb19b

IKY. (2014, 1 1). Retrieved 10 26, 2014, from www.iky.gr: http://www.iky.gr/evropaiki-prosklisi/οδηγός-για-αιτούντες/epexigiseis -ana-drasi

Η διαμορφωτική αξιολόγηση μέσα από το συνεργατικό πρόγραμμα "Speak your Culture in European School Radio"

Πάτρα 14, 15 & 16 Νοεμβρίου 2014

Τούλιου Ευτυχία[1] Μπακόπουλος Νικόλαος[2]

[1] Εκπαιδευτικός ΠΕ70 [2]Εκπαιδευτικός ΠΕ19

etouliou@sch.gr nmpako@sch.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το συνεργατικό πρόγραμμα "Speak your Culture in European School Radio" τη σχολική χρονιά 2014-15 αποτέλεσε την αφορμή, ώστε οι εκπαιδευτικοί που συμμετέχουν και το συντονίζουν να το αξιολογήσουν, να αλλάξουν το σχεδιασμό και να θέσουν σε πειραματισμό τις αρχές που διέπουν την μεθοδολογία της έρευνας-δράσης. Μέσω της συμμετοχής των σχολείων στο διαδικτυακό ραδιόφωνο European School Radio και της παραγωγής κοινού πολιτιστικού προϊόντος, που είναι οι ραδιοφωνικές εκπομπές, οι μαθητές εκφράστηκαν δημιουργικά και εργάστηκαν με διαφορετική μορφή σε κάθε στάδιο. Έτσι, έγινε πράξη η διαμορφωτική αξιολόγηση και εξετάστηκαν τόσο ποιοτικά, με τις απόψεις μαθητών και εκπαιδευτικών, όσο και ποσοτικά, με την καταμέτρηση των στατιστικών για τις εκπομπές, τα αποτελέσματα. Στην παρούσα εργασία περιγράφονται αναλυτικά στα στάδια του αρχικού σχεδιασμού και το ημερολόγιο δραστηριοτήτων, οι τρεις κοινές ραδιοφωνικές δράσεις, οι δύο ενδιάμεσες αξιολογήσεις, ο ανασχηματισμός του μοντέλου εργασίας και η αξιολόγηση από τη μαθητική κοινότητα. Τέλος, παρουσιάζεται η παιδαγωγική καινοτομία και η δημιουργικότητα που ενισχύει τα συμπεράσματα.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *διαμορφωτική αξιολόγηση, έρευνα- δράση, συνεργατικό πρόγραμμα e-Twinning. διαδικτυακό ραδιόφωνο, European School Radio*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το συνεργατικό πρόγραμμα "Speak your Culture on European School Radio" από την αρχή του σχεδιασμού του και καθ' όλη τη διάρκεια του έργου τέθηκε υπό αξιολόγηση από την εκπαιδευτική κοινότητα των συνεργατών, των μαθητών αλλά και του κριτικού φίλου που παρατηρούσε ενθάρρυνε τις δράσεις στα πλαίσια αυτά.

Οι Meadows & Kidd (2009) ισχυρίζονται ότι η ομορφιά αυτής της ψηφιακής έκφρασης έγκειται στο ότι αυτές οι ιστορίες μπορούν να δημιουργούνται από ανθρώπους οπουδήποτε, σε οποιοδήποτε θέμα και να μοιράζονται ηλεκτρονικά σε όλο τον κόσμο.

Τα ψηφιακά εργαλεία στα χέρια ενός εκπαιδευτικού και των μαθητών του μπορεί να αποτελέσουν σημαντική παράμετρο, παρουσιάσεις στην ανάπτυξη βίντεο, ηχητικών σποτ και ραδιοφωνικών εκπομπών, στην εξιστόρηση δηλαδή ιστοριών για την επιστήμη που προσφέρουν μια διαφορετική διάσταση για τη διδασκαλία αλλά και την ευαισθητοποίηση από αυτήν της παράθεσης γεγονότων.

Όταν αυτή η εξιστόρηση βασίζεται σε πολυμεσικές εφαρμογές προσφέρει περισσότερα οφέλη στους μαθητές, καθώς μπορούν να αντιληφθούν τι προσφέρει η επιστήμη στην κοινωνία και επίσης πως οι επιστήμες έχουν αναπτυχθεί. (Σπηλιωτοπούλου, Β. Μπακόπουλος, Ν. & Νικολός, D. 2010).

Σύμφωνα με τη Νέα Μάθηση, ο μαθητής γίνεται ενεργός στη διαδικασία και παράγει γνώση μέσα από μια κοινότητα μάθησης. Αποκτά δεξιότητες που ενισχύονται από την εταιρική κουλτούρα και τη διασχολική συνεργασία, όπως η πρωτοβουλία, η καινοτομία, η αυτονομία, η ευελιξία, οι διαπροσωπικές ικανότητες, η

διαπολιτισμική επικοινωνία και η διασύνδεση. Η Νέα Μάθηση όπως αποκρυσταλλώνεται στην έννοια της παρούσας διασχολικής συμπεριληπτικής και συνεργατικής εκπαίδευσης, του πολιτειακού πλουραλισμού και της συνεργατικής ανατροφοδότησης αποτελεί βάση παιδαγωγική που τεκμηριώνει ισχυρά τη σημαντικότητα των προϊόντων της γνώσης που προκύπτουν από τη δράση (Kalantzis M, Cope B, 2013).

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Το έργο "Speak your Culture in European School Radio" αποτέλεσε τον τρόπο έκφρασης κι επικοινωνίας μεταξύ μαθητών ηλικίας 11-14 χρονών ανά την Ευρώπη. Μέσω του έργου και των θεμάτων που συζητήθηκαν μεταξύ των μαθητών επιτεύχθηκε η ανταλλαγή ποικίλων πολιτισμικών στοιχείων και ενισχύθηκε ο ενεργός ρόλος της άτυπης μάθησης, χρησιμοποιώντας το περιβάλλον Twinspace ως το πλέον ιδανικό για την εποικοδομητική διασχολική διάδραση. Η χαρά της επικοινωνίας σε συνδυασμό με την παραγωγή των ραδιοφωνικών μηνυμάτων, την ενεργή ακρόαση και κριτική ανάλυση αυτών υπήρξε ένα επιτυχημένο μοντέλο που ενεργοποίησε άμεσα τους μαθητές.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ

Σύμφωνα με τις αρχές της έρευνας δράσης, κάθε πρόγραμμα αξιολογείται σε πολλές φάσεις, ώστε να βελτιώνεται για τα καλύτερα μαθησιακά αποτελέσματα. Κρίνεται αναγκαία η διαδικασία του αναστοχασμού, διότι το έμψυχο υλικό που έχουν οι εκπαιδευτικοί είναι δυναμικό και καθορίζει την πορεία ενός έργου. Οι δυνατότητες και οι δεξιότητες των μαθητών εμφανίζονται κατά την υλοποίηση ενός προγράμματος και οι σχέσεις εκπαιδευτικών- μαθητών, μαθητών- μαθητών που αναδεικνύονται μέσω του έργου λειτουργούν καθοριστικά σε όλα τα στάδια. Στην συγκεκριμένη μελέτη τονίζεται και η δυναμικότητα της σχέσης μεταξύ εκπαιδευτικών- εκπαιδευτικών και μαθητών- μαθητών από τα διαφορετικά σχολεία.

Ο αναστοχασμός πάνω στις δράσεις απαιτεί χρόνο και πρέπει να περιλαμβάνει τακτικές εναλλαγές μεταξύ της διάρκειας πειραματισμού στις σχολικές μονάδες και των τακτικών συναντήσεων με τους Σχολικούς Συμβούλους και άλλους εμπλεκομένους. (Μπαγάκης Γ, 2006)

Καθ' όλη τη διάρκεια του έργου ο Σχολικός Σύμβουλος υπήρξε αρωγός στην δημιουργία ενός ανοιχτού σχολείου στην κοινωνία και στην εκπαιδευτική κοινότητα της χώρας και της Ευρώπης, μέσω πρακτικών που επιχειρήθηκαν στα πλαίσια του καινοτόμου προγράμματος από εκπαιδευτικούς της ίδιας σχολικής μονάδας, καθώς και των συνεργαζόμενων σχολείων. Ορίστηκε ως ο Κριτικός Φίλος και ανέλαβε να συμβουλεύει παιδαγωγικά και επιστημονικά τη δράση, ώστε να γίνει παράλληλα και έρευνα. Με ουσιαστική επικοινωνία τόσο στο σχολείο όσο και εξ αποστάσεως αξιοποιώντας το διαδίκτυο για την υποστήριξη των εκπαιδευτικών τη βελτίωση των μεθόδων υλοποίησης και τον προγραμματισμό των δραστηριοτήτων στηριζόμενοι στις σύγχρονες τάσεις της εκπαίδευσης το εγχείρημα αποδείχτηκε επιτυχημένο.

Αναφορικά με το ευρωπαϊκό πρόγραμμα, ο Σχολικός Σύμβουλος υπήρξε παρών στην πρώτη επικοινωνία μέσω εργαλείου τηλεδιάσκεψης με τα σχολεία που συμμετείχαν στο έργο και διαδικτυακά παρακολουθούσε τις εργασίες και την πορεία του ευρωπαϊκού προγράμματος ως συμμετέχων στην πλατφόρμα Twinspace με δικό του λογαριασμό.

Επίσης, οι προτεινόμενες παιδαγωγικές δράσεις από τον Κριτικό Φίλο εφαρμόζονται με ερευνητική πρόθεση. Κατά τη διάρκεια της πραγματοποίησης, η εξέλιξή τους παρακολουθείται και αναλύεται με τη μέθοδο της ρυθμιστικής αυτοαξιολόγησης και τη χρήση της εσωτερικής αξιολόγησης. (Σολομών, 1999)

Η επιμόρφωση λειτουργεί ως εμπλουτισμός, βελτίωση, ανανέωση ή αντικατάσταση του αρχικού σχεδιασμού, ως εμβάθυνση σε συγκεκριμένη γνωστική περιοχή ή σε θέματα των Επιστημών της Αγωγής και, τέλος, ως σύνδεση της επιστημονικής έρευνας με την εκπαιδευτική πράξη. (Χατζηπαναγιώτου, 2001)

Πρόκειται για μια συνεχή και επαναλαμβανόμενη διαδικασία, συστηματικά οργανωμένη, που εντάσσεται στο πεδίο της δια βίου μάθησης και της εκπαίδευσης ενηλίκων και που δημιουργεί ευνοϊκούς όρους και για την επαγγελματική εξέλιξη και για την ατομική ανάπτυξη του εκπαιδευτικού προσωπικού. (Hargraves, 1994)

ΣΤΟΧΟΙ

Τα θέματα για την παραγωγή κοινών ραδιοφωνικών εκπομπών επιλέχθηκαν από τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές ύστερα από συζήτηση και σύμφωνα με τους σκοπούς των αναλυτικών προγραμμάτων κάθε χώρας και ηλικίας μαθητών. Το μαθητικό ραδιόφωνο αποτέλεσε το μέσο ώστε να κερδίσουν οι μαθητές σχετικά με γνωστικούς στόχους ως προς τη Γλώσσα. Η παραγωγή γραπτού λόγου, παραγωγή προφορικού λόγου, η ικανότητα αποκωδικοποίησης γραπτού λόγου (ανάγνωση - αφήγηση), η χρήση κατάλληλου ύφους κατά την αφήγηση είναι στόχοι από το ΑΠΣ της Γλώσσας όλων των τάξεων του Δημοτικού. Πιο συγκεκριμένα επιδιώχθηκε:

- Να αποκτήσουν οι μαθητές Ραδιοφωνική παιδεία αφού το έζησαν από μέσα.
- Να γνωρίσουν την διαδικασία δημιουργίας μιας ραδιοφωνικής εκπομπής
- Να γνωρίσουν τα εργαλεία με τα οποία αναπτύσσεται η εκπομπή και να έχουν άποψη για την καταλληλότητά τους.
- Να ανακαλύψουν κάποιες δεξιότητές τους και να ενισχύσουν την αυτοεκτίμησή τους σε πολλά επίπεδα.
- Να τολμήσουν να εκτεθούν στο κοινό νιώθοντας σίγουροι για τον εαυτό τους.
- Να αναπτύξουν τη φαντασία, την κριτική σκέψη τους.
- Να αναπτύξουν την ομαδική εργασία μέσα από την ομάδα τους και να αναλάβουν ρόλους υπεύθυνα.
- Να χρησιμοποιούν τις δυνατότητες του ηλεκτρονικού υπολογιστή μέσα από πραγματικά προβλήματα.
- Να κάνουν αναζήτηση πληροφοριών στο διαδίκτυο, σε εφημερίδα, περιοδικά και μέσω συνεντεύξεων.
- Να εμπλέκονται άμεσα με τον ηλεκτρονικό υπολογιστή ως εργαλείο για την επίτευξη του στόχου τους.
- Να εργάζονται με μια σειρά λογισμικών στον υπολογιστή (Λογισμικά όπως: κειμενογράφος, ανάπτυξης παρουσιάσεων, φυλλομετρητή, επεξεργασίας ήχου) αναπτύσσοντας ικανότητες: α) διαχείριση κειμένου, β) άνοιγμα κλείσιμο υπολογιστή, γ) Ιστοεξερεύνηση, δ) χρήση αποθηκευτικών μέσων κ.λ.π.
- Να καλλιεργούν την βασική δεξιότητα της γλωσσικής διδασκαλίας, διδασκαλίας ξένης γλώσσας
- Να κάνουν αναζήτηση μουσικής και να δημιουργούν μουσική για κάθε θέμα

- Να ευαισθητοποιηθούν σε θέματα που διαχειρίζεται το πρόγραμμα.

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

Επειδή το θέμα του έργου που είναι η διαδικασία της συνεργατικής δημιουργίας ραδιοφωνικών εκπομπών αποτελεί κάτι εξαιρετικά καινοτόμο, ακολουθήθηκαν κάποια βήματα που αρχικά απευθύνονταν στους εκπαιδευτικούς.

Βήμα 1ο: Δημιουργία οδηγών συμμετοχής στο ραδιόφωνο και παραγωγής εκπομπής για το έργο. Διαμοιρασμός στα συνεργαζόμενα σχολεία και συζήτηση μέσω της πλατφόρμας του έργου, Twinspace.

Βήμα 2ο: Εμπλοκή μαθητών και παρατηρητών του έργου μέσω εγγραφής στην πλατφόρμα. Οι μαθητές και οι παρατηρητές δημιουργούν το προφίλ τους στην πλατφόρμα Twinspace και συμμετέχουν ενεργά.

Βήμα 3ο: Επιλογή θέματος για την παραγωγή πρώτης ζωντανής ραδιοφωνικής εκπομπής και δημιουργία πρωτότυπου υλικού. Μετά το διαμοιρασμό στα συνεργαζόμενα σχολεία, πραγματοποιήθηκε επικοινωνία μέσω εργαλείου τηλεδιάσκεψης.

Βήμα 4ο: Προγραμματισμός και μετάδοση στο European School Radio. Ενεργός συμμετοχή των συμμετεχόντων εκπαιδευτικών και μαθητών με άμεση συζήτηση μέσω του chat box του ραδιοφωνικού σταθμού

Βήμα 5ο: Παρέμβαση του Κριτικού Φίλου και συζήτηση των ιδρυτών για το σχεδιασμό και διορθώσεις επί του προγραμματισμού λόγω δυσκολιών των μαθητών στην επικοινωνία.

Βήμα 6ο: Επιλογή θέματος για την παραγωγή της δεύτερης ραδιοφωνικής εκπομπής. Δημιουργία πρωτότυπου υλικού για τα ανθρώπινα δικαιώματα και ύστερα συζήτηση μέσω chat στην πλατφόρμα του έργου, Twinspace.

Βήμα 7ο: Σύνθεση πληροφοριών και δημιουργία μίας εκπομπής που μεταδόθηκε από το European School Radio.

Βήμα 8ο: Παρέμβαση του Κριτικού Φίλου και συζήτηση των εκπαιδευτικών που συμμετέχουν για τη βελτίωση της διαδικασίας. Παρατηρήσεις και σχεδιασμός της επόμενης δραστηριότητας

Βήμα 9ο: Επιλογή θέματος για την παραγωγή της τρίτης ραδιοφωνικής εκπομπής. Παραγωγή ραδιοφωνικών μηνυμάτων για το περιβαλλοντικό πρόβλημα της υπεραλίευσης στην Ευρώπη στην αγγλική γλώσσα και στη μητρική και συζήτηση μέσω chat box της πλατφόρμας του έργου, Twinspace.

Βήμα 10ο: Σύνθεση μιας εκπομπής και μετάδοση των ραδιοφωνικών μηνυμάτων από το European School Radio.

Βήμα 11ο: Διαγωνισμός λογοτύπου του έργου μεταξύ των μαθητών των σχολείων. Ψηφοφορία μεταξύ των μαθητών και ανάδειξη του επικρατέστερου σε ψήφους.

ΑΡΧΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

Βασικός παράγοντας για την επιτυχία του εγχειρήματος της έρευνας δράσης παράλληλα με το την υλοποίηση του προγράμματος υπήρξε το ότι οι συνεργάτες εκπαιδευτικοί που συμμετείχαν στο έργο είχαν συνεργαστεί ξανά και η παιδαγωγική ομάδα είχε την εμπειρία σε ανάλογη περίπτωση.

Έτσι, ο αρχικός σχεδιασμός έγινε από κοινού με τους δύο εταίρους ιδρυτές του έργου και οι εργασίες ξεκίνησαν με το πρότυπο εργασίας που είχε τοποθετηθεί στο Twinspace.

Συνοπτικά, το μοντέλο που βασίστηκε το έργο εξ αρχής προέβλεπε την από κοινού παραγωγή μιας διαδραστικής ραδιοφωνικής εκπομπής στην αγγλική γλώσσα, μέσω εργαλείου τηλεδιάσκεψης για άμεση επικοινωνία με φωνή.

1. Έχουμε επιλέξει ένα θέμα, κι έχουμε δημιουργήσει ένα φόρουμ στο Twinspace, όπου οι μαθητές έχουν πρόσβαση και να μοιραστούν τις απόψεις τους για το συγκεκριμένο θέμα
2. Οι συνεργάτες επιλέγουν τη δική τους προσέγγιση, η οποία μπορεί να είναι τοπική, περιφερειακή ή εθνική και κάθε σχολείο παράγει ένα σύντομο ραδιοφωνικό μήνυμα διάρκειας όχι άνω των 3 λεπτών

για το συγκεκριμένο θέμα.

3. Για να ανταλλάξουν τα πρωτότυπα αρχεία ήχου και να κάνουν χρήση του προϊόντος που παράγεται από τους συναδέλφους τους, οι μαθητές προετοιμάζουν ένα σενάριο στα αγγλικά σχετικά με το περιεχόμενο της εργασίας τους και το ανεβάζουν στο Twinspace. Κάθε συνεργαζόμενο σχολείο κάνει μετάφραση στη δική του γλώσσα του υλικού που παρέλαβε από τους συνεργάτες καιπροετοιμάζει μια παρουσίαση για κάθε πτυχή του, χρησιμοποιεί τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα για κάθε άποψη όσον αφορά το συγκεκριμένο θέμα.
4. Προγραμματίζεται και υλοποιείται μέσω εργαλείου τηλεδιάσκεψης μεταξύ των σχολείων εταίρων που συμμετέχουν στη δραστηριότητα.
5. Ζωντανά γίνεται συζήτηση μεταξύ των μαθητών, μέσω του διαλόγου και αντιπαράθεσης απόψεων, ώστε να καταλήξουμε σε ένα συμπέρασμα (30-40 λεπτά). Παράλληλα, γίνεται καταγραφή της συνομιλίας προκειμένου να μεταδοθεί στο ραδιοφωνικό πρόγραμμα.
6. Η τελική παραγωγή 60 λεπτών που καλύπτει το θέμα κάθε μήνα και που χαρακτηρίζει τις διαφορετικές απόψεις. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει όλη την συνέντευξη, η οποία συνοδεύεται με μουσική που επέλεξαν οι μαθητές.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΗ ΔΡΑΣΗ Ι

Ο κριτικός φίλος υπήρξε παρών στην πρώτη κοινή δράση και παρατηρούσε την πορεία του έργου στη συνέχεια διαδικτυακά. Πρότεινε να καταγράφουμε Ημερολόγιο και να κάνουμε εκεί τις διαπιστώσεις μας οι εκπαιδευτικοί. Έτσι, οι δύο ιδρυτές του έργου ύστερα από την καταγραφή κάποιων σημειώσεων και με διάλογο κατέληξαν στις εξής αλλαγές:

Οι εκπομπές έπρεπε να μην πραγματοποιούνται μέσω εργαλείου τηλεδιάσκεψης και μόνο στην αγγλική γλώσσα για παραπάνω από ένα λόγους. Αρχικά, διαπιστώθηκε ότι η ηλικία και το επίπεδο γνώσης της αγγλικής των συγκεκριμένων μαθητών δεν ήταν ικανοποιητικό. Ύστερα, ο συντονισμός της επικοινωνίας απαιτούσε την αξιοποίηση διδακτικού χρόνου και έπρεπε να γίνουν κάποιες αλλαγές στο ωρολόγιο πρόγραμμα του κάθε σχολείου. Ιδιαίτερα χρονοβόρα απέβη η προσπάθεια εύρεσης κοινής ώρας εργασίας με σύγχρονο τρόπο που να συμπίπτει με το ωρολόγιο πρόγραμμα κάθε εταίρου. Ακόμα, το πλήθος των μαθητών κατά την επικοινωνία και η απουσία εικόνας δημιούργησε προβλήματα στο συντονισμό της συζήτησης. Τέλος, το ηχογραφημένο αρχείο της συνομιλίας έχρηζε τεχνικής επιμέλειας που αποδείχτηκε ότι δεν ικανοποιούσε τις αρχικές προσδοκίες του σχεδιασμού του έργου.

Οι δύο ιδρυτές κατέληξαν ότι μπορούμε να επωφεληθούμε από την πρώτη επαφή των μαθητών μεταξύ τους και να συνεχίσουμε με ένα άλλο μοντέλο για εργασία.

ΑΝΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΜΟΝΤΕΛΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ Ι

Κατά τη δεύτερη κοινή εκπομπή, λάβαμε υπόψη ότι οι εκπαιδευτικοί που συμμετείχαν στο έργο είχαν διαφορετικές ειδικότητες που θα μπορούσαν να συνεισφέρουν στην ποιότητα της τελικής παραγόμενης εκπομπής.

Έτσι, ο συνάδελφος που είναι καθηγητής Πληροφορικής σε Γυμνάσιο ανέλαβε να φτιάξει με τους μαθητές του ένα πρόγραμμα με τη χρήση του Scrach στα αγγλικά σχετικά με το θέμα της δεύτερης εκπομπής. Η συνάδελφος που είναι καθηγήτρια Μουσικής σε Δημοτικό Σχολείο ανέλαβε να επενδύσει την εκπομπή με τη δημιουργία πρωτότυπων μουσικών ακουσμάτων. Πιο συγκεκριμένα, οι μαθητές έγραψαν στίχους και βοήθησαν στην ανάπτυξη της μελωδίας.

Να τονίσουμε ότι σύμφωνα με το νέο μοντέλο εργασίας, τα σχολεία έπρεπε να στείλουν μόνο το σύντομο ραδιοφωνικό μήνυμα στην αγγλική γλώσσα αναρτώντας το στο φάκελο της εκπομπής. Ύστερα, προγραμματίστηκε να γίνει επικοινωνία με ερωτήσεις και απαντήσεις δομημένες από πριν ενδοσχολικά. Η συζήτηση έγινε μέσω chat από το Twinspace και οι μαθητές δεν είχαν πρόβλημα επικοινωνίας στην αγγλική γλώσσα. Στη συνέχεια, καταγράφηκε το ιστορικό της συζήτησης, έγινε σύνθεση των κειμένων και του σχολιασμού και ένα σχολείο ανέλαβε να συνθέσει μία εκπομπή με προσθήκη των ραδιοφωνικών μηνυμάτων

που αρχικά είχαν σταλεί, με τη μουσική που έστειλε το δεύτερο σχολείο και τους διαλόγους μεταξύ των μαθητών που προέκυψαν ύστερα από κριτική επεξεργασία όλου του παραχθέντος υλικού για την κοινή δράση γύρω από το θέμα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΗ ΔΡΑΣΗ ΙΙ

Η δεύτερη κοινή εκπομπή ήταν πιο επιτυχημένη και οι στόχοι ύστερα από την πρώτη αξιολόγηση επιτεύχθηκαν. Υπήρξε μεγαλύτερη ποικιλομορφία στις δράσεις και ήταν πιο εύκολη για τους μαθητές η νέα διαδικασία. Ωστόσο, οι ιδρυτές μαζί με τους υπόλοιπους εκπαιδευτικούς έκριναν ότι καλύτερο μαθησιακό αποτέλεσμα θα υπήρχε εάν ενισχύαμε την έννοια της πολυγλωσσίας μέσα από το πρόγραμμα. Έτσι, αποφασίσαμε να συζήσουμε για την τρίτη κοινή εκπομπή από κάθε σχολείο να στείλει δύο ραδιοφωνικά μηνύματα, το ένα στην αγγλική γλώσσα και το άλλο στη μητρική γλώσσα. Μετά το διαμοιρασμό μέσω της πλατφόρμας Twinspace η κριτική επεξεργασία θα γινόταν με τη μέθοδο αντιπαράθεσης στη ζωντανή μετάδοση του συντονιστικού σχολείου στο European School Radio και της ανάδειξης του καλύτερου ραδιοφωνικού μηνύματος ζωντανά στον αέρα.

ΑΝΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΜΟΝΤΕΛΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΙΙ

Κατά την τρίτη κοινή εκπομπή, λάβαμε υπόψη μας την έννοια της πολυγλωσσίας και οι εκπαιδευτικοί ανάρτησαν στην πλατφόρμα Twinspace τα δύο ραδιοφωνικά μηνύματα για κάθε σχολείο. Το καινούριο στοιχείο ήταν ότι προστέθηκε στους εταίρους ένα ακόμη σχολείο και υπήρξε ακόμα μεγαλύτερη πολιτισμική ποικιλία και ανταλλαγή νέων ιδεών. Τα ραδιοφωνικά μηνύματα κέντρισαν το ενδιαφέρον όλων των μαθητών και στη ζωντανή εκπομπή μεταδόθηκαν τα σποτς, συζητήθηκαν κι έγινε μια αντιπαράθεση απόψεων (debate). Επίσης, αναδείχθηκε το δημοφιλέστερο σποτ στον αέρα, κάτι το οποίο διασκέδασαν ιδιαίτερα οι μαθητές που συναντήθηκαν στο διαδικτυακό χώρο του ραδιοφώνου European School Radio.

Τέλος, ως κλείσιμο του επιτυχημένου έργου επιλέχθηκε από όλους να γίνει η επιλογή του ωραίου λογότυπου που είχε δημιουργηθεί ενδιάμεσα από όλα τα σχολεία.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΑΠΟ ΤΗ ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ

Οι μαθητές ανταποκρίθηκαν με διαφορετικό ρυθμό σε κάθε μία από τις κοινές δράσεις, κάτι το οποίο αποτέλεσε το δείκτη για την αξιολόγηση. Επίσης, απαντώντας σε ερωτηματολόγιο για το έργο τόνισαν ότι χάρηκαν ιδιαίτερα τη ζωντανή επικοινωνία κατά την πρώτη κοινή δράση και η διάδραση μεταξύ των σχολείων ήταν αυτό που τους άρεσε περισσότερο και όχι η ποιότητα των ραδιοφωνικών μηνυμάτων που δημιουργούσαν. Έτσι, οι εκπαιδευτικοί αντιληφθήκαμε ότι περισσότεροι στόχοι που αρχικά θέτουμε πρέπει να αφορούν τη χαρά της συνεργατικότητας και της δημιουργικότητας.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ

Το στάδιο που χαρακτηρίστηκε ως παιδαγωγικά καινοτόμο ήταν η διαδικασία παραγωγής ραδιοφωνικών μηνυμάτων με το κίνητρο της επικοινωνίας μεταξύ συνομηλίκων ενέπνευσε τους μαθητές για δημιουργικές κι έξυπνες εκπομπές. Μία ραδιοφωνική εκπομπή είναι κάτι που προκαλεί το ενδιαφέρον των μαθητών (δημιουργία πρόκλησης ενδιαφέροντος), με αυτό το γεγονός ότι οι μαθητές μπορούν να διδαχθούν στοιχεία από τον τρόπο σκέψης, τη μεθοδολογία και τα εργαλεία που συνδέονται με την Πληροφορική για να βελτιωθεί ο τρόπος κατανόησης, χειρισμού και αλληλεπίδρασης με το περιβάλλον τους σε πραγματικές συνθήκες. Απώτερος στόχος είναι οι ΤΠΕ να συμβάλουν με νέα μέσα και νέες πρακτικές στη βελτίωση του εκπαιδευτικού αποτελέσματος και, τελικά, στη διαμόρφωση ενός νέου σχολείου (Μπακόπουλος, Ν., Τούλιου Ε.. 2012).

Μαθητές και εκπαιδευτικοί είχαν ορίσει χρονικά σημεία συνάντησης στην πλατφόρμα όπου συζητούσαν για το υλικό και αντάλλασσαν απόψεις και πολιτισμικά τους στοιχεία. Η χαρά της δημιουργίας κοινής εργασίας (ραδιοφωνική εκπομπή) ήταν για τους μαθητές σημαντικός παράγοντας που δεν τους προκαλούσε μόνο το ενδιαφέρον, αλλά καλλιεργούσε και τη φαντασία τους και έδινε μέσα ώστε να εκφραστεί. Όλες οι δραστηριότητες έγιναν ομαδικά τόσο εντός του σχολείου όσο και διασχολικά. Για την παραγωγή μιας εκπομπής, υπήρχαν οι ρόλοι: ομιλητές, σχολιαστές, σχεδιαστές λογοτύπου, ηχολήπτες, μουσικοί. Με ανακατανομή των ρόλων ανά τακτά χρονικά διαστήματα όλοι οι μαθητές συμμετείχαν ενεργά

και αποτελεσματικά.

Αναφορικά με τον τρόπο εμπλοκής και συνεργασίας των σχολείων ενδιαφέρον αποτέλεσε το γεγονός της άμεσης ανταπόκρισης για το σχεδιασμό και υλοποίηση των δραστηριοτήτων. Υπήρξε ευχάριστο κλίμα κατά την επικοινωνία μεταξύ των συντονιστών εκπαιδευτικών και τη ομάδα εργασίας λειτουργούσε δυναμικά για κάθε ανασχηματισμό. Οι μαθητές από τα διαφορετικά σχολεία ανέπτυξαν φιλίες και χάρηκαν από τη δημιουργία των κοινών τους εκπομπών. Οι κοινές ραδιοφωνικές εκπομπές που προέκυψαν από τη συζήτηση, κυρίως, μέσω εργαλείου τηλεδιάσκεψης αποτελούν την απόδειξη ότι πάνω σε ένα κοινό θέμα που οι μαθητές δημιουργούν δικό τους υλικό και το μοιράζουν μπορούν να βγουν αξιόλογα αποτελέσματα σε μια μαθητική δημιουργία- αποτέλεσμα συλλογικής εργασίας!

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Μετά από παρατήρηση των εκπαιδευτικών διαπιστώθηκε ότι μέσα από το συνεργατικό πρόγραμμα προέκυψε η διδασκαλία γνωστικών αντικειμένων με έναν διαφορετικό, εναλλακτικό, τρόπο προσέγγισης. Και αυτό για όλους τους άξονες μαθησιακών στόχων Γ'-Δ'-Ε'-ΣΤ' τάξης.

Η διαμορφωτική αξιολόγηση σε κάθε στάδιο βοήθησε ουσιαστικά, ώστε οι στόχοι να επιτευχθούν με το βέλτιστο δυνατό τρόπο, ενισχύοντας την άποψη ότι ο αρχικός σχεδιασμός του κάθε προγράμματος πρέπει να τίθεται υπό αξιολόγηση από τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς, γιατί το έμψυχο μαθητικό υλικό ή άλλοι αστάθμητοι παράγοντες που δεν έχουν εξ αρχής ληφθεί υπόψη επηρεάζουν σημαντικά την πορεία του έργου. Οι εκπαιδευτικοί πρέπει να μη διστάζουν τόσοι να ζητούν από τους μαθητές να αξιολογήσουν το έργο όσο και να συζητούν μεταξύ τους για τη βελτίωση του έργου, γιατί πάντα υπάρχουν παραλείψεις που οφείλουν για όφελος μαθησιακό να σχολιάζονται και να διορθώνονται.

Η θεωρία που υποστήριξε όλη την μαθησιακή διαδικασία μέσα από την δημιουργία ανάπτυξης ραδιοφωνικής εκπομπής είναι η Κοινωνικόπολιτισμική θεωρία - Θεωρία της δραστηριότητας (activity theory)

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ευχαριστούμε πρώτα τον κριτικό φίλο κ. Θεοφάνη Βαλμά, Σχολικό Σύμβουλο 9ης Περιφέρειας Δημοτικής Εκπαίδευσης Αχαΐας που επέβλεπε το έργο ως Επισκέπτης στην πλατφόρμα Twinspace και ενέπνευσε για την διεξαγωγή της έρευνας- δράσης με τα κατάλληλα μεθοδολογικά εργαλεία και ύστερα όλους τους συνεργάτες του έργου που συνεργάστηκαν σε υψηλό επίπεδο για τα καλύτερα αποτελέσματα του έργου και βραβευτήκαμε με Ετικέτα Ποιότητας.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Μπαγάκης, Γ. (2006). *Εκπαιδευτικές αλλαγές, η παρέμβαση του εκπαιδευτικού και του σχολείου,* Εκδόσεις ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ, Αθήνα

Μπακόπουλος, Ν. Τούλιου, Ε. (2012). *Έρευνα- Δράση "Το διαδικτυακό Ραδιόφωνο, ως εναλλακτικό περιβάλλον μάθησης*". 2η Ημερίδα καθηγητών πληροφορικής, Μεσολόγγι

Σολομών, Ι. (1999) *Εσωτερική αξιολόγηση και προγραμματισμός του εκπαιδευτικού έργου στη σχολική μονάδα*. Β'Κ.Π.Σ.- ΥΠ.Ε.Π.Θ.

Σπηλιωτοπούλου, Β. Μπακόπουλος, Ν. & Νικολός, D. (2010). Ανάπτυξη ψηφιακών φώτο-ιστοριών, η διδακτική τους σημασία και μελλοντικοί εκπαιδευτικοί. 2ο Πανελλήνιο εκπαιδευτικό συνέδριο Ημαθίας

Χατζηπαναγιώτου, Π. (2001). *Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών: ζητήματα οργάνωσης σχεδιασμού και αξιολόγησης,* Αθήνα: Τυπωθήτω

Hargraves, A. (1994). *Changing Teachers, Changing Times.* New York: Teachers College Press

Kalantzis, M, Cope B, (2013). *Νέα μάθηση- Βασικές Αρχές για την επιστήμη της εκπαίδευσης,* Εκδόσεις ΚΡΙΤΙΚΗ, Αθήνα

Meadows, D., & Kidd, J. (2009). Capture Wales, The BBC Digital Storytelling Project. In J. Hartley and K. McWilliam (eds.) *Story Circle: Digital Storytelling Around the World*, Oxford: Wiley-Blackwell

Βραβευμένες, καινοτόμες, εκπαιδευτικές δράσεις στην ειδική αγωγή μέσω εφαρμογής προγραμμάτων eTwinning

π. Θεόδωρος Τσαμπατζίδης

Ειδικός παιδαγωγός μουσικής στο Μουσικό Σχολείο Θεσσαλονίκης, ΜΑ
Υποψήφιος Διδάκτωρ Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου
brailletheo@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το Μουσικό Σχολείο Θεσσαλονίκης έχει επανειλημμένα βραβευτεί για εφαρμογή καινοτόμων δράσεων που αφορούν στην εφαρμογή προγραμμάτων eTwinning στην ειδική μουσική αγωγή. Ιδιαίτερη βαρύτητα δόθηκε στην ενεργή συμμετοχή και συνεκπαίδευση μαθητών με οπτική ανεπάρκεια και με διάχυτες αναπτυξιακές διαταραχές. Έγινε ανταλλαγή και συγκέντρωση μουσικού ψηφιακού υλικού από διάφορες Ευρωπαϊκές χώρες, παραγωγή και παρουσίαση πρωτότυπων μουσικών συνθέσεων και ταινιών με βάση τον άξονα της διαθεματικότητας. Τα μουσικά κείμενα, Ευρωπαϊκής και παραδοσιακής γραφής, για πρώτη φορά στην Ελλάδα, κωδικοποιήθηκαν και σε μορφή ηλεκτρονικού κειμένου braille. Για τους μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες και διάχυτες αναπτυξιακές διαταραχές εφαρμόστηκαν ειδικές εκπαιδευτικές παρουσιάσεις με συνδυαστική εφαρμογή των ειδικών εκπαιδευτικών μεθόδων R.D.I.- Αναπτυξιακή μέθοδος προσέγγισης των διάχυτων αναπτυξιακών διαταραχών (Relationship Development Intervention), Irlen που αφορούν στην φωτοευαισθησία και τον τρόπο πρόσληψης πληροφορίας και T.E.A.C.CH. – Εφαρμογή της δομημένης εκπαίδευσης (Treatment and Education of Autistic and Communication Handicapped Children). Κορυφαίο γεγονός συνεργασίας αποτέλεσε η παραγωγή ύμνου, eTwinning Hymn, με στίχους που τονίζουν την αξία της αδελφοποίησης σε διαφορετικές μουσικές διασκευές και γλώσσες. Το παραγόμενο υλικό παρουσιάστηκε σε συναυλίες, επιστημονικές ημερίδες, Ευρωπαϊκό εργαστήριο Grundtvig και αναρτήθηκε στις ιστοσελίδες των έργων.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *Ειδική μουσική αγωγή, braille μουσικής, μέθοδος Irlen, eTwinning Hymn, ηλεκτρονική ορχήστρα*

ΨΗΦΙΑΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΕ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΣΕ ΜΑΘΗΤΕΣ ΜΕ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΟΡΑΣΗΣ

Για πρώτη φορά στην Ελλάδα μέσα από eTwinning συνεργασία και μέσω των ιστοσελίδων του έργου δόθηκε η δυνατότητα πρόσβασης και επεξεργασίας σε ηλεκτρονικά αρχεία μουσικής braille για χρήστες με προβλήματα όρασης. Επινοήθηκε και έγινε χρήση ειδικού ηλεκτρονικού κώδικα προκειμένου να μεταγραφούν τα κείμενα Ευρωπαϊκής και παρασημαντικής γραφής (Ελληνική παραδοσιακή και βυζαντινή μουσική) σε μορφή ηλεκτρονικού κειμένου braille, προκειμένου να αναρτηθούν στην ψηφιακή βιβλιοθήκη του εν λόγω έργου. Το έργο βραβεύτηκε με Εθνικό Βραβείο eTwinning 2009 (Τσαμπατζίδης, 2009) και στην Τελετή Αριστεία και Καινοτομία στην Εκπαίδευση 2010. (Τσαμπατζίδης, 2010)

Το έργο ξεκίνησε ανάμεσα στα σχολεία Scuola Secondaria di I grado ad indirizzo musicale "A. Lamarmora & N. Canelles" της Ιταλίας με υπεύθυνη την καθηγήτρια Αγγλικής γλώσσας Susanna Pizzati και στο Μουσικό Σχολείο Θεσσαλονίκης με υπεύθυνο τον καθηγητή μουσικής π. Θεόδωρο Τσαμπατζίδη. Στη συνέχεια εντάχθηκαν στη συνεργασία δύο ακόμα σχολεία: Scuola Primaria «D'Onofrio» (Ιταλία) και Southwater Infant School (Μ. Βρετανία).

Η συνεργασία έγινε και σε συνδυασμό με ενημέρωση μέσα από συμμετοχή σε σεμινάρια eTwinning και με σεμινάριο για πρόσβαση πληροφορίας σε μαθητές με προβλήματα όρασης της Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας. Οι μαθητές ερεύνησαν τον τρόπο μεταφοράς μουσικής στο σύστημα Braille. (Γεωργάκη κ.ά., 2000). Η επίσημη έναρξη της συνεργασίας έγινε με συναυλία, όπου παρουσιάστηκαν έργα Ελλήνων και Ιταλικών συνθετών με απόδοσή τους από μαθητές των σχολείων. Συμμετείχαν μαθητές με ολική απώλεια όρασης. Επιπρόσθετα ζήτησαν οι μαθητές παρουσιάσουν χριστουγεννιάτικα κάλαντα μέσω Skype. Ενώ το έργο να ξεκινήσει από μια μικρή

ομάδα μαθητών, κατέληξε σε οργασμό συνεργασίας από καθηγητές μουσικών οργάνων, θεωρητικών μαθημάτων, πληροφορικής, εικαστικών, ξένων γλωσσών, χορωδίας, μουσικών συνόλων, παραδοσιακής και σύγχρονης μουσικής.

Το όλο έργο έχει ως βασικό κορμό του τη χρήση των ΤΠΕ. Η βιβλιοθήκη έχει ηλεκτρονική μορφή. Έγινε χρήση λογισμικών Finalle και Sibelius για καταγραφή παρτιτούρας, Cool edit για ηχογράφηση και επεξεργασία ήχου σε μορφή mp3 και midi, Cd Extractor για μετατροπή αρχείων ήχου. Χρησιμοποιήθηκε ειδικό λογισμικό Winbraille, Jaws, Supernova για τους μαθητές με προβλήματα όρασης. Επιπρόσθετα επινοήθηκε και χρησιμοποιήθηκε ειδικός ηλεκτρονικός κώδικας για τη μεταφορά μουσικού κείμενου παρασημαντικής παραδοσιακής και Ευρωπαϊκής γραφής σε μορφή ηλεκτρονικού κειμένου braille.

Πρέπει να αναφέρουμε ότι οι μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες που συμμετείχαν στο έργο έμαθαν τα χρησιμοποιούν τα εργαλεία Twinspace προκειμένου να έχουν πρόσβαση στα μουσικά αρχεία που δημιούργησαν οι ίδιοι και οι συμμαθητές τους και εμπέδωσαν τον τρόπο λειτουργίας μιας ηλεκτρονικής βάσης δεδομένων καθώς και την αρχιτεκτονική των τριών επιπέδων της.

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΣΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ BRAILLE

Στον τομέα της Ευρωπαϊκής μουσικής έχουν καθορισθεί σύμβολα braille που καθορίζουν κάθε λεπτομέρεια, όπως το τονικό ύψος, τις αξίες, το μετρικό ρυθμό, τις εναλλαγές των μουσικών κλειδιών, τις μεταβολές δυναμικής, χρωματισμού και έκφρασης, τις επαναλήψεις, τα μουσικά στολίδια, οδηγίες εκτέλεσης, όπως για παράδειγμα με πιο δάκτυλο θα παιχθεί η κάθε νότα στο πιάνο, τον ομοφωνικό ή αντιστικτικό τρόπο εκτέλεσης ενός πολυφωνικού έργου οργανικής ή χορωδιακής μουσικής κ.α. (Jenkins, 1960).

Στον ηλεκτρονικό μουσικό κώδικα braille γίνεται αντιστοίχιση κάθε μουσικού χαρακτήρα με γράμματα από το Λατινικό αλφάβητο (ABC format). Κάθε γράμμα αντιστοιχεί σε μουσικό σύμβολο εξάστιγμου κωδικού braille. Για παράδειγμα το d αντιστοιχεί με το ντο τέταρτο, το e με το ρε όγδοο, όπως στην Εικόνα 1.

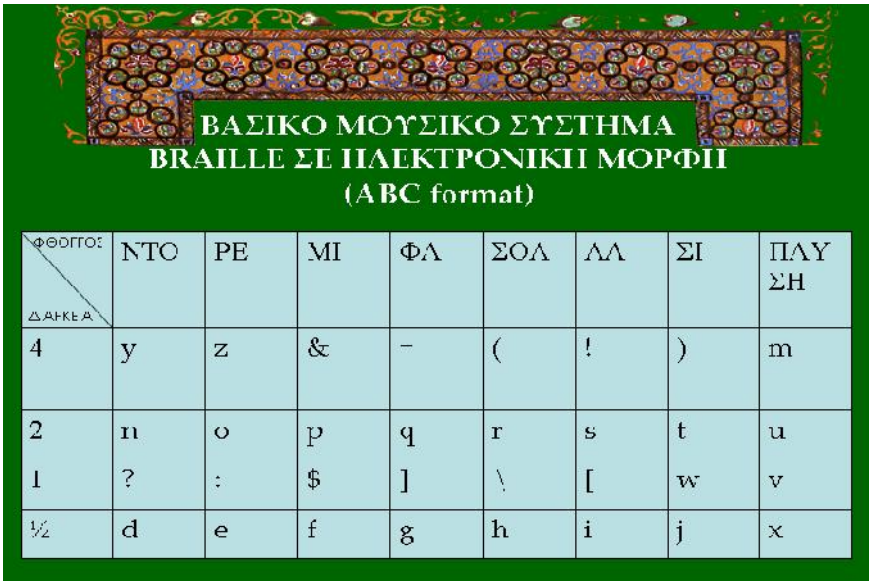

ΦΘΟΓΓΟΣ / ΔΑΚΤΥΛΟ	ΝΤΟ	ΡΕ	ΜΙ	ΦΑ	ΣΟΛ	ΛΑ	ΣΙ	ΠΛΗΣΙΟ
4	y	z	&	-	(	!	)	m
2	n	o	p	q	r	s	t	u
1	?	:	$	]	\	[	w	v
½	d	e	f	g	h	i	j	x

Εικόνα 1: Πίνακας μεταφοράς βασικών μουσικών φθόγγων στον ηλεκτρονικό κώδικα braille.

Με αυτή τη μεταφορά μπορεί κανείς να γράφει, να διαβάζει και να επεξεργάζεται εύκολα μουσική, ακριβώς όπως ένα κείμενο επεξεργασίας πάνω στην επιφάνεια της οθόνης του υπολογιστή.

Το ίδιο ακριβώς εφαρμόσαμε και στη διδασκαλία βυζαντινής μουσικής στους μαθητές του Μουσικού Σχολείου Θεσσαλονίκης στο πλαίσιο συνεκπαίδευσης μαθητών με οπτική ανεπάρκεια. Εισήγησή μας σχετικά με τη δυνατότητα μεταγραφής στο σύστημα braille έγινε στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας στο πλαίσιο της Α΄ Διεθνούς Ημερίδας του Τμήματος Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης για τη Βυζαντινή μουσική με τίτλο: «Η βυζαντινή μουσική στον 21ο αιώνα. Προβληματισμοί και προοπτικές». Χρησιμοποιήθηκε ως βάση η μέθοδος Χρυσαφίδη μεταφοράς βυζαντινού μέλους στο σύστημα braille. (Τσαμπατζίδης, 2007). Οι μαθητές μελέτησαν και άλλους κώδικες μεταφοράς

(Παρασκευαΐδης, 1982). Ακολούθησε η χρήση κωδικών αντιστοίχισης-μεταφοράς στο ηλεκτρονικό σύστημα Braille, όπως στην Εικόνα 2.

ΚΩΔΙΚΟΙ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ
ΨΑΛΤΙΚΟΥ ΜΕΛΟΥΣ ΣΕ ΜΟΡΦΗ
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ BRAILLE

ΦΘΟΓΓΟΣ / ΔΙΑΡΚΕΙΑ	ΝΗ	ΠΑ	ΒΟΥ	ΓΑ	ΔΙ	ΚΕ	ΖΩ	ΠΑΥ ΣΙΣ
4	y	∠	&	=	(	!	)	ш
2	n	o	p	q	r	s	t	u
1	?	:	S	]	\	[	w	v
½	d	e	f	g	h	i	j	x

ΤΕΤΑΣΤΙΙ	ΑΝΤΙΚΕ-ΝΩΜΑ	ΣΑΡΕΙΑ	ΥΠΟΙΕΤΟΝ ΟΜΑΛΟΝ	ΣΥΝΑΡ-ΣΜΟΣ	ΕΝΑΛ-ΦΩΝΟΝ
8	4	7	6 0	c	5

Εικόνα 2: Πίνακας μεταφοράς βασικών μουσικών φθόγγων βυζαντινής μουσικής στον ηλεκτρονικό κώδικα braille.

Μέσω του ηλεκτρονικού κώδικα braille μπορεί κανείς να γράφει, να διαβάζει και να επεξεργάζεται εύκολα ψαλτικό μέλος. Για τους μαθητές με ολική απώλεια της όρασης γίνεται ταυτόχρονη χρήση φωνητικού οδηγού. Το κείμενο αυτό αποθηκεύεται και εκτυπώνεται εύκολα σε εκτυπωτή ανάγλυφης μορφής braille.

Στην εικόνα 3 φαίνεται ο τρόπος μεταφοράς ενός παραδοσιακού τραγουδιού από την Κύπρο από μουσική παρτιτούρα σε απτική παρτιτούρα μουσικής braille (όπως τυπώνεται σε χειροκίνητη γραφομηχανή braille) και σε ηλεκτρονικό κώδικα braille με δυνατότητα επεξεργασίας και εκτύπωσης μέσω υπολογιστή και εκτυπωτή ανάγλυφης μορφής.
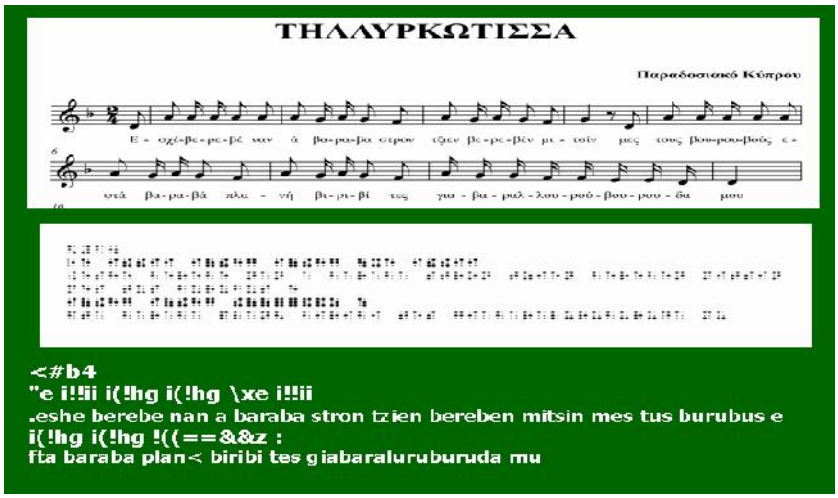
Εικόνα 3: Παράδειγμα μεταφοράς παρτιτούρας στο μουσικό braille και στον ηλεκτρονικό κώδικα braille

Πολλά είναι τα πλεονεκτήματα από τη χρήση αυτού του κώδικα που εφαρμόστηκε. Η διαφορά είναι αντίστοιχη με τη διαφορά που υπάρχει ανάμεσα στο να τυπώσει κανείς ένα βιβλίο με χρήση μιας συμβατικής γραφομηχανής ή με χρήση υπολογιστή. Ο όγκος ενός μουσικού βιβλίου απτικού braille είναι συνήθως πενταπλάσιος από ένα βιβλίο για βλέποντες, ενώ ένα βιβλίο σε ηλεκτρονική μορφή καταλαμβάνει λίγα μόνο kilobytes, μεταφέρεται εύκολα με μια συσκευή αποθήκευσης USB. Με αυτόν τον τρόπο γίνεται σημαντική εξοικονόμηση χώρου. Μάλιστα, με τον ηλεκτρονικό αυτόν κώδικα είναι δυνατή η καταγραφή κάθε λεπτομέρειας που αφορά στην εκτέλεση του μέλους.

Επιπλέον με αυτό το σύστημα μεταφοράς και με τη χρήση του διαδικτύου μέσω eTwinning ή άλλων Ευρωπαϊκών προγραμμάτων εξασφαλίζεται η δυνατότητα σε μαθητές με προβλήματα όρασης από όλο τον κόσμο να προσεγγίζουν ευκολότερα την ψαλτική τέχνη. Μπορούν εύκολα και εξ αποστάσεως να έχουν πρόσβαση σε μουσικά αρχεία, να επικοινωνούν και να συνεργάζονται πάνω στον τομέα της μουσικής χωρίς την ανάγκη του τυπωμένου υλικού. Το επίπεδο όλων αυτών των καινοτόμων παρεχόμενων υπηρεσιών είναι ένας αξιόπιστος δείκτης του πολιτισμικού μας επιπέδου και η αφετηρία τους βρίσκεται δυο αιώνες πριν, στο Λουδοβίκο Μπράιγ, στον άνθρωπο, που για μια ακόμη φορά απέδειξε σε παγκόσμιο επίπεδο πως όταν έχει κανείς ισχυρή θέληση, καμιά αναπηρία δε μπορεί να ανακόψει την πορεία του. Αντίθετα, αυτό γίνεται κίνητρο για να προχωρήσει ο άνθρωπος σε μεγάλα επιτεύγματα.

Το παραπάνω έργο λειτούργησε καταλυτικά για έναρξη νέας πολυμερούς συνεργασίας Music Library με συμμετοχή περισσότερων σχολικών μονάδων και έμφαση στη ψηφιακή δημιουργία ταινιών σε ομαδοσυνεργατικό περιβάλλον.

ΜΟΥΣΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Η eTwinning ψηφιακή βιβλιοθήκη που δημιουργήθηκε συγκεντρωτικά περιλαμβάνει: α) θεωρητικά κείμενα και επιστημονικά άρθρα σχετικά με τη μουσική, β) χορωδιακά έργα Ελλήνων και ξένων συνθετών, γ) ασκήσεις σολφέζ, δ) άριες και έργα φωνητικής μουσικής που αφορούν κυρίως στην ιταλική όπερα, δ) συνθέσεις παραδοσιακής Ελληνικής μουσικής, ψαλτικά μέλη και παραδοσιακά τραγούδια σε braille, ε) συνθέσεις συγχρόνων Ευρωπαίων συνθετών στ) δημιουργίες καθηγητών, μαθητών και αποφοίτων των σχολείων.

Έγινε παραγωγή πρωτότυπων μουσικών συνθέσεων όπως τραγούδια για σχολικές εορτές και εκδηλώσεις, όπως τραγούδια για ήρωες του 1821, Κολοκοτρώνης, Καραϊσκάκης, Παπαφλέσσας, Καραϊσκάκης, Μπουμπουλίνα, Θανάσης Διάκος κ.ά, τραγούδια για Μακεδονομάχους, για τον Πόντο και τη Μικρά Ασία, Ωδή στην Ειρήνη κ.ά. Έγιναν καταγραφές παραδοσιακών τραγουδιών και δημιουργήθηκαν νέες συνθέσεις βασισμένες σε παραδοσιακούς δρόμους – κλίμακες (σύγχρονο Μικρασιάτικο και Ποντιακό τραγούδι). Επίσης έγινε μελοποίηση τραγουδιών από σειρά βιβλίων σε συνεργασία με τη βραβευμένη συγγραφέα Μυρσίνη Βιγγοπούλου και παρουσιάστηκε στη Διεθνή Έκθεση Βιβλίου Θεσσαλονίκης.

Παράλληλα η βιβλιοθήκη εμπλουτίστηκε από την παραγωγή ψηφιακών ταινιών: α) Εκπαιδευτικό DVD - ντοκιμαντέρ για τον Απόστολο Παύλο από μαθητές με προβλήματα όρασης. Μαθητής με μειωμένη όραση επιλέγει φωτογραφίες από το διαδίκτυο και επεξεργάζεται σε υπολογιστή την ταινία. Μαθήτρια με ολική απώλεια όρασης ψάλλει και τραγουδά ύμνο που συνθέσαμε για τον Απόστολο των Εθνών. β) Εκπαιδευτικό DVD -Ο μυστικός κόσμος των εικόνων-Ανάλυση της εικόνας του Ευαγγελισμού.

Οι μαθητές προέβησαν σε καινοτόμο δράση παραγωγής τρίγλωσσου ψηφιακού βίντεο *The Pied Piper of Hamelin*, στο οποίο οι κούκλες κατασκευάστηκαν στη Βρετανία, η μουσική είναι σύνθεση από το Μουσικό Σχολείο Θεσσαλονίκης και το κουκλοθέατρο παίχτηκε στην Ιταλία.

Είναι επίσης αξιοσημείωτο ότι έγινε ένα μεγάλο βήμα στον τομέα συνεκπαίδευσης μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες όπως προβλήματα όρασης και με διάχυτες αναπτυξιακές διαταραχές. Οι μαθητές έμαθαν να συνεργάζονται και να αλληλοϋποστηρίζονται. Μαθητές χωρίς προβλήματα όρασης έμαθαν να μεταγράφουν μουσική σε μορφή braille για μαθητές με προβλήματα όρασης και να συνεργάζονται με εκπληκτικά αποτελέσματα. Έγινε χρήση και της νοηματικής γλώσσας για την απόδοση των συνθέσεων. Χρησιμοποιήθηκαν μουσικά έργα σε μορφή παρουσιάσεων power point με σχέδια, εικόνες και παρτιτούρες που δημιούργησαν οι μαθητές.

Υπάρχουν πολλαπλά οφέλη από το συγκεκριμένο έργο. Καθηγητές και μαθητές συνεργάστηκαν δημιουργικά. Προγραμματίστηκαν και παρουσιάστηκαν πρωτότυπες και αξιόλογες εκδηλώσεις και συναυλίες. Παράλληλα πέτυχε ο στόχος του προγράμματος που ήταν η ευαισθητοποίηση των μαθητών πάνω στην ειδική αγωγή. Οι μαθητές έμαθαν να συνεργάζονται με μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Παρήχθησαν νέες πρωτότυπες συνθέσεις. Οι μαθητές έμαθαν να βρίσκουν και να αξιολογούν πληροφορίες στο διαδίκτυο, να τις αξιολογούν και να τις επεξεργάζονται. Εξοικειώθηκαν με την ηχογράφηση και ηλεκτρονική επεξεργασίας μουσικού υλικού. Επετεύχθη και η επέκταση της κοινωνικής δικτύωσης της σχολικής μονάδας με άλλους φορείς, όπως τη Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Μακεδονίας και τη Βρετανική βιβλιοθήκη R.I.N.B.

Ζητήθηκε και έγινε παρουσίαση του προγράμματος που εκπονήθηκε με εισήγησή μας σε Ημερίδα της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ανατολικής Θεσσαλονίκης με τίτλο «Οι νέες τεχνολογίες

στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση», (2008) και σε επιμορφωτική εκδήλωση της Περιφερειακής Διεύθυνσης Εκπαίδευσης Κεντρικής Μακεδονίας με θέμα: «Η παιδαγωγική αξιοποίηση των καινοτόμων δράσεων: eTwinninng, Comenius, Ατομικές πρωτοβουλίες εκπαιδευτικών», με μορφή διάλεξης και ζωντανής συναυλίας (Νοέμβριος 2008).

Το έργο αυτό για τους μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες λειτούργησε καταλυτικά με άξονα την πρωτότυπη, ενεργητική και βιωματική μάθηση. Έλαβε εθνικό Βραβείο eTwinning 2010.

ETWINNING HYMN-ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΟΡΧΗΣΤΡΑΣ ETWINNING

Το Μουσικό Σχολείο με τα διάφορα εργαστήρια και τα μουσικά σύνολα βρίσκει μια δυνατότητα πολυδιάστασης έκφρασης μέσα από τις δυνατότητες εκπόνησης μιας eTwinning συνεργασίας. Στο πλαίσιο δημιουργίας ψηφιακής βιβλιοθήκης και προκειμένου οι μαθητές να ασκηθούν ιδιαίτερα στη μουσική τεχνολογία και με διαθεματική προσέγγιση στα μουσικά μαθήματα χορωδίας, μορφολογίας, ιστορίας, σύνθεσης, αρμονίας, υμνολογίας και μουσικής σύνθεσης με συνεργασία των καθηγητών και μαθητών των σχολείων δημιουργήσαμε έναν Ύμνο Αδελφοποίησης-eTwinning Hymn):

eTwinning is our project and a lovely destination, all we have to do is work together for an everlasting relation. Day and night I dream of eTwinning, the splendid thoughts of friendship. Our countries connect with sea, but our hearts connect eTwinning.

Ο ύμνος αυτός μεταφράστηκε μέχρι σήμερα σε διάφορες γλώσσες και παρουσιάστηκε με διαφορετικές μορφές επεξεργασίας από 21 σχολικές μονάδες. Οι σημαντικότερες είναι από τη Χορωδία του Μουσικού Σχολείου Θεσσαλονίκης υπό τη διδασκαλία της καθηγήτριας Αγγελικής Κρίσιλα με συνοδεία πιάνου, για παιδική χορωδία από το Βρετανικού σχολείου Southwater Infant School, σε διασκευή από σύνολο κρουστών, σε παραδοσιακή μορφή- εκτέλεση από ταμπουρά στην Ελλάδα και Τουρκία, εκτέλεση από εκκλησιαστικό όργανο και χορωδία στη Ferrandina Ιταλίας, σε μορφή soundtrack με παράλληλη ανάρτηση της παρτιτούρας του έργου προκειμένου και άλλα σχολεία να συμμετέχουν στη μουσική ερμηνεία του ύμνου. (Τσαμπατζίδης, 2011α).

Οι μαθητές του συνόλου εικαστικών με υπεύθυνο τον καθηγητή Τζοβανάκη Δημήτριο δημιούργησαν ένα μεγάλο πανό με τις λέξεις eTwinning Hymn με τα χρώματα των σημαιών διαφόρων κρατών. Συμμετείχαν μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Ο ύμνος που εκπονήσαμε παρουσιάστηκε ζωντανά σε ειδικές εκδηλώσεις και εκπαιδευτικές ημερίδες καινοτόμων δράσεων από την Περιφερειακή Διεύθυνση Εκπαίδευσης Κεντρικής Μακεδονίας. Αναφορά στον ύμνο έγινε και κατά τη διάρκεια παρουσία και συμμετοχή μας στη Τελετή Αριστεία και Καινοτομία στην Εκπαίδευση 2010. (Τσαμπατζίδης, 2010)

Τέλος με τη δημιουργία του blog http://blog.eun.org/hymnoffriendship ανοίχτηκαν νέοι ορίζοντες στην Ευρωπαϊκή διάσταση του έργου. Ο Ύμνος αυτός άνοιξε την πόρτα για τη δημιουργία μιας ηλεκτρονικής eTwinning ορχήστρας, της οποίας τα μέλη θα είναι από διαφορετικά σχολεία. Για παράδειγμα εκτελεστής πιάνου από τη Μεγάλη Βρετανία, φλάουτο από Ιταλία, κιθάρα από Ισπανία, σοπράνο χορωδίας από Ελλάδα, μπάσοι χορωδίας από Ιρλανδία κ.ά. θα συμπράττουν α) είτε μέσω της δυνατότητας πολυκάναλης ψηφιακής ηχογράφησης (το ένα σχολείο στέλνει το ηχογράφημα στο άλλο) είτε β) με ταυτόχρονη σύμπραξη των εκτελεστών μέσω τηλεματικής.

ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΑΘΗΤΕΣ ΜΕ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΥΤΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ

Η καινοτόμος δράση προέκυψε έπειτα από τριετή πιλοτική εφαρμογή σε μαθήτριες και μαθητές των Τμημάτων Ένταξης και Παράλληλης Στήριξης με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (διάχυτες αναπτυξιακές διαταραχές) και μαθησιακές δυσκολίες, όπως ελλειμματική προσοχή, υπερκινητικότητα, δυσγραφία, δυσορθογραφία, δυσαριθμησία του Μουσικού Σχολείου Θεσσαλονίκης. Οι ειδικές εκπαιδευτικές παρουσιάσεις Power Point για μαθήτριες και μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και μαθησιακές δυσκολίες που εκπονήσαμε δημιουργήθηκαν προκειμένου να γίνει εύκολη και προσιτή η διδασκαλία της μουσικής και άλλων θεωρητικών γνωστικών αντικειμένων στους μαθητές αυτούς αξιοποιώντας σε μέγιστο βαθμό τη χρήση Νέων Τεχνολογιών σε κάθε μάθημα, τη συνεκπαίδευση μαθητών και την εξ αποστάσεως παράλληλη δημιουργική συνεργασία με τους γονείς των μαθητών (Τσαμπατζίδης, 2011β).

Οι ειδικές εκπαιδευτικές παρουσιάσεις Power Point που δημιουργήσαμε εφαρμόστηκαν αρχικά στη διδασκαλία της μουσικής, ενώ μέσω eTwinning, εφαρμόστηκε πιλοτικά και σε άλλες σχολικές μονάδες και σε διαφορετικά γνωστικά πεδία.

Έγινε συνδυαστική εφαρμογή των ειδικών εκπαιδευτικών μεθόδων:

1. R.D.I. Αναπτυξιακή μέθοδος προσέγγισης των διάχυτων αναπτυξιακών διαταραχών, Relationship Development Intervention
2. Μέθοδος Irlen που αφορά την φωτοευαισθησία
3. Εφαρμογή της Δομημένης Εκπαίδευσης TEACCH (Treatment and Education of Autistic and Communication Handicapped Children)

Η αναπτυξιακή μέθοδος προσέγγισης των διάχυτων αναπτυξιακών διαταραχών-Relationship Development Intervention R.D.I. βασίζεται σε ένα μοντέλο της δυναμικής πληροφοριών που αναπτύχθηκε από τον ψυχολόγο Dr. Steven Gutstein με στόχο την κοινωνική επεξεργασία και την ανάπτυξη της προσωπικότητας, προβάλλοντας ασκήσεις βήμα προς βήμα για την δόμηση κινήτρων, ώστε οι δεξιότητες να χρησιμοποιούνται και να γενικεύονται μέσα και από την οικογενειακή ζωή και το κοινωνικό περιβάλλον (Gutstein, et al, 2002). Με τον τρόπο αυτό επιτυγχάνεται εκπληκτική αύξηση στη μύηση της κοινής προσοχής, ισχυρή βελτίωση στην προοπτική λήψης και επεξεργασίας πληροφοριών και αυξανόμενη επιθυμία να αναζητήσουν και να αλληλοεπιδράσουν με ομηλίκους. Η μέθοδος αυτή αντί να βασίζεται στη «στατική νοημοσύνη», που είναι η ικανότητα να γνωρίζει κανείς πληροφορίες ή να απομνημονεύει γεγονότα, βασίζεται στη «δυναμική νοημοσύνη», στην ικανότητα ευέλικτης και δημιουργικής αντίδρασης σε νέες καταστάσεις. Συμπερασματικά, ο σκοπός του R.D.I. είναι να οικοδομήσει και να αποκαταστήσει τη δυναμική νοημοσύνη βασιζόμενο στην συνεργασία και του οικογενειακού περιβάλλοντος.

Σύμφωνα με τη μέθοδο Irlen εβδομήντα τοις εκατό των πληροφοριών που λαμβάνει ένα άτομο εισέρχεται μέσα από τα μάτια και πρέπει να ερμηνευθούν σωστά από τον εγκέφαλο. Οποιοδήποτε πρόβλημα στον τρόπο με τον οποίο ο εγκέφαλος επεξεργάζεται οπτικές πληροφορίες που μπορεί να προκαλέσει δυσκολίες όσον αφορά στη γενική δυνατότητα να λειτουργήσει. (Irlen, 1991). Αισθητηριακή υπερφόρτωση προκαλεί προβλήματα μεταποίησης στην ερμηνεία και την αλληλεπίδραση με το περιβάλλον. Η μέθοδος Irlen βοηθά τα άτομα με αυτισμό και σύνδρομο Asperger που έχουν αντιληπτικά προβλήματα, ευαισθησία στο φως και η αισθητήρια υπερφόρτωση φιλτράροντας τις συχνότητες του φωτός με το οποίο το άτομο είναι ευαίσθητο. Αυτό επιτρέπει στον εγκέφαλο να επεξεργαστεί οπτικές πληροφορίες κανονικά. Η μέθοδος Irlen έχει χρησιμοποιηθεί για πάνω από 25 χρόνια στις ΗΠΑ για να εντοπίσει και να βοηθήσει τους ανθρώπους με έναν τύπο μεταποίησης προβλήματος που αφορά στην ικανότητα του εγκεφάλου να επεξεργάζεται οπτικές πληροφορίες. Η Irlen Μέθοδος και η αποτελεσματικότητα των χρωματισμένων επικαλύψεων και έγχρωμων φακών αποτέλεσε το αντικείμενο για πάνω από 100 ερευνητικές μελέτες που περιλαμβάνει τους τομείς της εκπαίδευσης, της ψυχολογίας, και την ιατρική. Μέχρι σήμερα, περισσότερες από 60 από αυτές τις μελέτες που υποστηρίζουν τη χρήση του χρώματος επικαλύψεων και φακούς για τη θεραπεία των αντιληπτικών δυσκολιών που συνδέονται με την πρόσληψη-επεξεργασία πληροφορίας έχουν δημοσιευθεί σε έγκριτα ακαδημαϊκά και επιστημονικά περιοδικά. Στην συγκεκριμένη καινοτόμο πρόταση γίνει χρήση των κανόνων της μεθόδου Irlen στο φόντο και στα χρώματα των παρουσιάσεων.

Σύμφωνα με την προσέγγιση TEACCH, απαραίτητη προϋπόθεση της κατάλληλης ειδικής αγωγής είναι η κατανόηση των ιδιαίτερων γνωστικών χαρακτηριστικών των ατόμων με αυτισμό και η προσαρμογή του περιβάλλοντος ώστε να είναι αυτό κατανοητό. Συνεπώς, ο στόχος της ειδικής εκπαίδευσης δεν είναι η κανονικοποίηση των παιδιών με αυτισμό, αλλά η υποστήριξη τους με κατάλληλες προσαρμογές του φυσικού περιβάλλοντος. (Gary et al, 2004). Η εκπαιδευτική στήριξη παρέχεται εφόρου ζωής και προσαρμόζεται στο επίπεδο των δυσκολιών που έχει το κάθε άτομο στο φάσμα του αυτισμού. Η δομημένη προσέγγιση αξιοποιεί τα ευρήματα της ψυχολογικής και εκπαιδευτικής έρευνας για την ιδιαίτερα καλή οπτική αντίληψη και σκέψη των ατόμων με αυτισμό. Επιπλέον, επεξεργάζονται με ιδιαίτερους και ασυνήθιστους τρόπους τα αισθητηριακά ερεθίσματα. Η προσοχή των μαθητών με αυτισμό είναι επιλεκτική και αδυνατούν να κατανοήσουν το συνολικό πλαίσιο αναφοράς των πληροφοριών. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού συνίσταται στην αποκωδικοποίηση των προσδοκιών και των κανόνων του μη-αυτιστικού περιβάλλοντος ώστε τα άτομα με αυτισμό να είναι σε θέση να επικοινωνήσουν με μεγαλύτερη ευκολία και επιτυχία με τα άτομα της μη-αυτιστικής κουλτούρας. Τούτο σημαίνει ότι ο εκπαιδευτικός κατανοώντας τον ιδιαίτερο τρόπο αντίληψης και σκέψης των ατόμων με αυτισμό θα τροποποιήσει το περιβάλλον μάθησης ώστε ο μαθητής να το κατανοεί και να είναι σε θέση να ανταποκριθεί πιο αυτόνομα σε αυτό. Η διδασκαλία με την χρήση οπτικοποιημένου υλικού έχει αναδειχθεί ως ιδιαίτερα επιτυχημένη μέθοδος για την κατάκτηση της αυτονομίας. Η δομημένη προσέγγιση προσφέρει τις κατάλληλες μεθόδους για την επίτευξη αυτού του στόχου. Η εφαρμογή της δομημένης προσέγγισης βασίζεται σε μία συνεχή και συστηματική

αξιολόγηση που εστιάζεται στις ικανότητες, τα ενδιαφέροντα και τις αναδυόμενες δεξιότητες των παιδιών με αυτισμό. Αξίζει να τονιστεί ιδιαίτερα ότι ο κύριος στόχος της αξιολόγησης δεν είναι να εντοπιστούν οι αδυναμίες του ατόμου με αυτισμό, αλλά οι αναδυόμενες δεξιότητες που μπορεί να κατακτήσει με λίγη βοήθεια. Οι πληροφορίες που συλλέγονται για τα ενδιαφέροντα των μαθητών με αυτισμό αξιοποιούνται στο σχεδιασμό και την ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού.

Μία άλλη σημαντική παιδαγωγική αρχή που διέπει την δομημένη προσέγγιση είναι η συνεργασία με τους γονείς. Οι γονείς θεωρούνται ως συν-θεραπευτές, δηλαδή καλούνται να έχουν ενεργή συμμετοχή στην εκπαίδευση του παιδιού τους, ώστε να είναι εφικτή η γενίκευση των δεξιοτήτων του στο περιβάλλον του σπιτιού και της κοινότητας.

Οι ειδικές παρουσιάσεις που εφαρμόσαμε στο πλαίσιο του έργου eTwinning πληρούν τους παρακάτω κανόνες:

Στο φόντο χρησιμοποιούνται συνήθως αποχρώσεις του κόκκινου με διαβάθμιση από το σκούρο στο ανοιχτό προς δεξιά, ώστε να επικεντρώνεται η προσοχή των μαθητών, όπως στην Εικόνα 4. Η οθόνη δεν φορτώνεται με στολίδια, αλλά περιλαμβάνει μόνο τα απαραίτητα στοιχεία. Επιπρόσθετα μπορούν να προστεθούν μία ή δύο εικόνες από αγαπημένα θέματα των μαθητών σχετικά με το αντικείμενο διδασκαλίας.

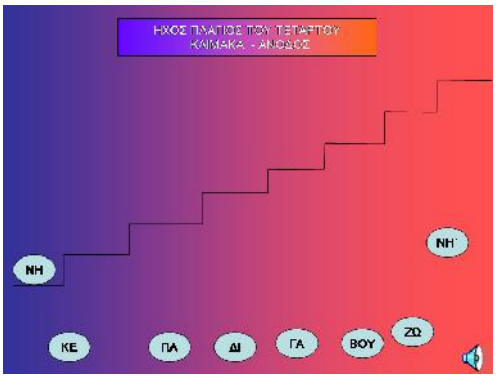

Εικόνα 4: Φύλλα εργασίας με διαβάθμιση αποχρώσεων κόκκινου στην οθόνη του υπολογιστή

Το πρώτο τμήμα της παρουσίασης είναι εισαγωγικό. Γίνεται σύντομη και περιληπτική παρουσίαση του θεωρητικού μέρους. Εμφανίζεται αρχικά ο τίτλος της ενότητας και σταδιακά τα επί μέρους στοιχεία. Τα γράμματα τονίζονται διαδοχικά. Είναι σημαντικό να γίνεται θεωρητική αναδρομική αναφορά σε προηγούμενη κεκτημένη γνώση ξεκινώντας ως επανάληψη και ανάκληση μνήμης πρωταρχικών εννοιών.

Το δεύτερο μέρος περιλαμβάνει απλή άσκηση, στην οποία δίνεται η δυνατότητα επιλογής τής απάντησης σε τύπο παζλ. Οι τυχόν λάθος επιλογές των μαθητών έχουν ως αποτέλεσμα την αυτόματη προβολή τής σωστής απάντησης χωρίς επιβράβευση ή επισήμανση τής λάθος επιλογής.

Το τρίτο τμήμα της παρουσίασης περιλαμβάνει τη μορφή ερωτήσεων-απαντήσεων κλειστού τύπου και πολλαπλής επιλογής ή επιλογής σωστό-λάθος. Στις πολλαπλές επιλογές δίνεται η δυνατότητα επιλογής ανάμεσα σε τρεις απαντήσεις. Οι ερωτήσεις τύπου σωστό-λάθος χρησιμοποιούνται στο τέλος της παρουσίασης, επειδή είναι μεγαλύτερη η συγκέντρωση των μαθητών με διάχυτες αναπτυξιακές διαταραχές στην αρχή της διδακτικής ώρας, και έτσι αποφεύγεται η πρόωρη κούραση των μαθητών. Κάθε σωστή απάντηση που δίνεται επιβραβεύεται με την εμφάνιση της λέξης και ανάλογο ηχητικό σήμα. Κάθε λανθασμένη απάντηση παραπέμπει σε νέα προσπάθεια.

Στο τέλος της παρουσίασης εμφανίζεται λεκτική επισήμανση στην οθόνη και ηχητική επιβράβευση με χειροκρότημα.

Οι ειδικές αυτές παρουσιάσεις μπορούν να προσαρμοστούν και σε άλλα γνωστικά αντικείμενα. Το έργο βραβεύτηκε και παρουσιάστηκε στο πλαίσιο του Θεσμού Αριστεία και Καινοτομία στην Εκπαίδευση 2011. Τα πορίσματα από την εφαρμογή των καινοτόμων δράσεων παρουσιάστηκαν συγκεντρωτικά και σε Ευρωπαϊκό εργαστήριο Grundtvig με θέμα ICT and Special music education που υλοποιήθηκε στο Μουσικό Σχολείο Θεσσαλονίκης τον Φεβρουάριο 2012 και η ανοιχτή παρουσίαση είναι αναρτημένη στην ιστοσελίδα του σχολείου.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Γεωργάκη Αν., Ράπτη Σπ., Μπακαμίδη Στ. και Μαλλιόπουλου Χ. (2000). Ανάπτυξη Συστήματος Διακίνησης και επεξεργασίας της μουσικής μέσω του διαδικτύου για τυφλούς μουσικούς στο πλαίσιο του Κοινοτικού προγράμματος Wedelmusic, *Ανακοινώσεις Δευτέρου Συμποσίου Μουσικής Πληροφορικής του Τμήματος Μουσικών Σπουδών Ιονίου Πανεπιστημίου*

Παρασκευαΐδης Δ., (1982). Η νέα παρασημαντική των Τριών διδασκάλων προσαρμοσθείσα εις Μπράιγ, Αθήνα: Μονή Αγίας Σκέπης Κερατέας.

Τσαμπατζίδης, Θ. (2007). Οι δυνατότητες μεταφοράς της βυζαντινής παρασημαντικής στο σύστημα γραφής μπράιγ, *ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΠΑΛΑΜΑΣ*, 817, σσ. 253-271. Θεσσαλονίκη

Τσαμπατζίδης, Θ., (2009). *Δημιουργία ψηφιακής μουσικής βιβλιοθήκης με δυνατότητα πρόσβασης σε μαθητές με προβλήματα όρασης*. Ανακτήθηκε στις 20 Αυγούστου 2014 από τις διευθύνσεις http://slideplayer.gr/slide/1898889/, http://msth.gr/index.php/activities/european-programs/etwinning/35-etwinning-1 και http://www.etwinning.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=articleId =409

Τσαμπατζίδης, Θ., (2010). *Δημιουργία ψηφιακής μουσικής βιβλιοθήκης με δυνατότητα πρόσβασης σε μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες*. Ανακτήθηκε στις 20 Αυγούστου 2014 από τη διεύθυνση http://excellence.sch.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=101&Itemid=27

Τσαμπατζίδης, Θ., (2011α). Let΄s sing *eTwinning Hymn.* Ανακτήθηκε στις 20 Αυγούστου 2014 από τις διευθύνσεις http://twinblog.etwinning.net/13636/posts/?CQARCQBRBYDZCR http://padlet.com/brailletheo/eTwinningHymn και http://msth.gr/index.php/activities/european-programs/etwinning/34-etwinning-hymn-2

Τσαμπατζίδης, Θ., (2011β). *Ειδικές μουσικές παρουσιάσεις-εκπαιδευτικά φύλλα για μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες*. Ανακτήθηκε στις 20 Αυγούστου 2014 από τις διευθύνσεις, http://musicsen.wordpress.com/2011/03/04/ppwork/, http://twinblog.etwinning.net/6514/archive/?201101 και http://excellence.sch.gr/index.php?option=com_chronocontact&Itemid=59

Gary B. Mesibov, Victoria Shea, Eric Schopler (2004). *The TEACCH Approach to Autism Spectrum Disorders.* N.Y.: Springer Science & Business Media

Gutstein, E., Sheely R., (2002). *Relationship Development Intervention with Young Children*: London: Jessica Kingsley Pub.

Irlen, H., (1991). *Reading by the colors : overcoming dyslexia and other reading disabilities through the Irlen method*, N.Y.: Avery Pub.

Jenkins Ed, (1960) *Primer of Braille Music*, Kentuchy: American Printing House for the blind.

“Let’s paint together”
Ένα Ευρωπαϊκό σχέδιο εργασίας για το Νηπιαγωγείο μέσα από την εκπαιδευτική πλατφόρμα ETwinning

Τσιγγίδου Σουλτάνα[1] , Αγγελοπούλου Ευφροσύνη[2],

[1]Νηπιαγωγός, Med, 13ο Νηπιαγωγείο Κομοτηνής
taniatsigid@gmail.com
[2]Νηπιαγωγός, 61ο Νηπιαγωγείο Πατρών
mail@61nip-patras.ach.sch.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το έργο άρχισε με την αποστολή σε όλους τους εταίρους από κάθε χώρα ενός κουτιού με περιεχόμενο που προϊδεάζει τα παιδιά για το έργο που πρόκειται να εκτελέσουν καθώς και τη χώρα από την οποία προέρχεται (κάθε κουτί περιείχε παραπλήσια αντικείμενα). Στη συνέχεια κάθε χώρα εταίρος κλήθηκε να επιλέξει έναν αντιπροσωπευτικό πίνακα εγχώριου ζωγράφου και να στείλει την περιγραφή του πίνακα στους εταίρους. Ακολουθώντας τη σειρά άφιξης των δεμάτων τα παιδιά ζωγράφισαν με διάφορους τρόπους και μέσα τον πίνακα κάθε χώρας βασιζόμενα αποκλειστικά στην περιγραφή του και απέστειλαν τις ζωγραφιές τους στους εταίρους. Ακολούθως κάθε χώρα απέστειλε με τη μορφή ηλεκτρονικού παζλ τον πρωτότυπο πίνακα για να τον γνωρίσουν οι εταίροι και πληροφορίες για το ζωγράφο. Τελικό προϊόν αποτέλεσε η δημιουργία από κάθε χώρα εταίρο ενός ψηφιακού βιβλίου (e-book) με τις ζωγραφιές όλων των εταίρων για τον πίνακά της, την περιγραφή του πίνακα όπως στάλθηκε και την εικόνα του πρωτότυπου πίνακα.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *eTwinning, εκπαιδευτικό project, αξιοποίηση των ΤΠΕ στο νηπιαγωγείο*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ένταξη και ενσωμάτωση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (ΤΠΕ) στο πρόγραμμα του σχολείου αποτελεί κοινή επιδίωξη των ευρωπαϊκών κυβερνήσεων, αφού μέσω της εκπαίδευσης προωθείται η ένταξη των μαθητών στην Κοινωνία της Πληροφορίας, στοχεύοντας στην πρόοδο και αποτελεσματικότητά τους (ΕΑΙΤΥ, 2008α; 2008β;). Άλλωστε ο σύγχρονος κόσμος έχει ξεπεράσει τα γεωγραφικά σύνορα κάθε χώρας και πλέον όλοι οι πολίτες θεωρούνται κάτοικοι ενός μεγάλου πλανητικού χωριού. Σύμφωνα με τους Ράπτης & Ράπτη (2002) οι αυριανοί ενήλικοι πολίτες είναι αναγκαίο να μπορούν να χειρίζονται τα νέα μέσα χωρίς να αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο κοινωνικής περιθωριοποίησης, να είναι δηλαδή τεχνολογικά εναλφάβητοι αλλά και διαπολιτισμικά ενήμεροι.

Τα νέα αυτά δεδομένα δημιουργούν προκλήσεις που η εκπαιδευτική κοινότητα καλείται να αντιμετωπίσει. Κατά αυτόν τον τρόπο τα παραδοσιακά μοντέλα διδασκαλίας και μάθησης μετασχηματίζονται υπό το φως των ΤΠΕ, παρέχοντας στους εκπαιδευτικούς καινοτόμα εκπαιδευτικά προϊόντα προκειμένου να ενισχύσουν το εκπαιδευτικό τους έργο. Μια τέτοια καινοτομία αποτελεί και η πανευρωπαϊκή εκπαιδευτική πλατφόρμα eTwinning, όπου χάρη στο διαδίκτυο εκπαιδευτικοί και μαθητές από όλη την Ευρώπη έχουν την ευκαιρία της επικοινωνίας και της από κοινού προσέγγισης γνωστικών θεμάτων με σκοπό την απόκτηση δεξιοτήτων τόσο γνωστικών όσο και κοινωνικο-συναισθηματικών.

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η ανάδειξη της σημασίας της ηλεκτρονικής αδελφοποίησης σχολείων και της εφαρμογής εκπαιδευτικών έργων (project) μέσω της δράσης eTwinning από την προσχολική ακόμη ηλικία. Καθώς στο νηπιαγωγείο πέρα από γνωστικούς και μαθησιακούς σκοπούς, έχουμε και την επίτευξη σκοπών της Διαπολιτισμικής Αγωγής υπό το πρίσμα των νέων τεχνολογιών, η εφαρμογή προγραμμάτων eTwinning λειτουργεί αντισταθμιστικά Συγκεκριμένα θα αναφερθούμε στη διαδικτυακή εφαρμογή ενός έργου από δύο ελληνικά νηπιαγωγεία, ένα γαλλικό, ένα κυπριακό και ένα νηπιαγωγείο της Πορτογαλίας το σχολικό έτος 2013-14 με θέμα την περιγραφή και εικαστική αποτύπωση αντιπροσωπευτικού πίνακα ζωγραφικής από κάθε χώρα εταίρο.

Στις παρακάτω ενότητες παρατίθενται γενικές πληροφορίες για το eTwinning και περιγράφονται αναλυτικά τα στάδια υλοποίησης του προγράμματος καθώς και το υλικό που παρήχθηκε από κάθε

χώρα. Από τα αποτελέσματα της συνεργασίας είναι εμφανής η συμβολή του συγκεκριμένου προγράμματος στη δημιουργική αξιοποίηση των ΤΠΕ στα μαθήματα του νηπιαγωγείου.

Η ΔΡΑΣΗ ETWINNING

Το eTwinning είναι με βάση τις πληροφορίες που δίνονται στο δικτυακό τόπο της Ελληνικής Εταιρίας Στήριξης του προγράμματος, «μια ευρωπαϊκή δράση του προγράμματος Διά Βίου Μάθησης, μέσω της οποίας σχολεία από διαφορετικές ευρωπαϊκές χώρες, κάνοντας χρήση εργαλείων Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ), συνεργάζονται ώστε να αποκομίσουν παιδαγωγικά, κοινωνικά και πολιτισμικά οφέλη» (πηγή: http://www.etwinning.gr).

Σύμφωνα με τις Κομνηνού και Φρέντζου (2007) τα προγράμματα ηλεκτρονικής αδελφοποίησης eTwinning δίνουν τη δυνατότητα για:

Α) εξατομίκευση της μάθησης. Με την εξέλιξη του προγράμματος η προσφορά του μαθησιακού αγαθού εστιάζεται στις συγκεκριμένες ανάγκες και δυνατότητες του κάθε μαθητή, ο οποίος γίνεται πιο ενεργητικός και αναλαμβάνει πρωτοβουλίες και ευθύνες.

Β) σχεδιασμό της μαθησιακής πορείας σύμφωνα με τις συγκεκριμένες ανάγκες της ομάδας. Η διδακτική μέθοδος διαφοροποιείται ανάλογα με τις ανάγκες και τις δυνατότητες της ομάδας και ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες του κοινωνικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος από το οποίο σχεδιάζεται και στο οποίο τελικά απευθύνεται. Η προοπτική αυτή βασίζεται στην αντιμετώπιση της ευφυΐας ή των δεξιοτήτων των μαθητών με έναν τρόπο ευρύτερο και πιο ευέλικτο από αυτόν που συναντάμε στο παραδοσιακό σχολείο.

Γ) ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων. Στόχος των συγκεκριμένων προγραμμάτων είναι η συνεργασία με άλλες κοινότητες-ομάδες μαθητών και η ανάπτυξη πνεύματος συνεργασίας και αλληλεγγύης μεταξύ των ομάδων.

Δ) ουσιαστικές αλλαγές στον ρόλου του εκπαιδευτικού. Από το παλιό δασκαλοκεντρικό μοντέλο διαπιστώνουμε μια μετάβαση σε μια ομαδοσυνεργατική μαθησιακή πορεία, όπου ο δάσκαλος ενεργεί συστηματικά ως σύμβουλος και καθοδηγητής. Ο δάσκαλος καθορίζει τα όρια και το πλαίσιο ανάπτυξης του προγράμματος και ταυτόχρονα εποπτεύει την εξέλιξή του.

Ε) μετάβαση από τη μηχανική αναπαραγωγή γνώσεων στη δημιουργική μάθηση. Διαπιστώνουμε το καθοριστικό πέρασμα από το κείμενο ή τη στείρα επανάληψη γεγονότων και γνώσεων στη δημιουργία νέων γνωστικών μοντέλων. Οι μαθητές γίνονται ενεργοί δημιουργοί της γνώσης, χρησιμοποιώντας τη δική τους μέθοδο προσέγγισης, εργαζόμενοι είτε μεμονωμένα είτε ομαδικά. Εμπειρία και ανακάλυψη είναι οι δύο πόλοι γύρω από τους οποίους εκτυλίσσεται η μαθησιακή πορεία.

Ζ) αναδιοργάνωση του μαθησιακού περιβάλλοντος. Τα προγράμματα ηλεκτρονικής αδελφοποίησης εξασφαλίζουν την αναδιοργάνωση μιας παραδοσιακής, στηριγμένης και απόλυτα εξαρτώμενης από το αναλυτικό πρόγραμμα μεθόδου σκέψης και δράσης και καθορίζουν τη μετάβαση σε μια ποικιλία προσεγγίσεων, που διαμορφώνεται από τον εκπαιδευτικό και τους μαθητές. Τα προγράμματα αυτά προωθούν τη διαθεματική-διεπιστημονική προσέγγιση του μαθησιακού αγαθού και στηρίζονται σε καταστάσεις και προβλήματα της καθημερινής ζωής συνδέοντας το σχολείο με την κοινωνία.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Η σύλληψη της ιδέας του έργου, η γνωριμία των υπευθύνων εκπαιδευτικών κάθε χώρας, ο καθορισμός των αρμοδιοτήτων και ο προγραμματισμός των δραστηριοτήτων πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια ενός ευρωπαϊκού σεμιναρίου εξεύρεσης συνεργατών που έλαβε χώρα στη Θεσσαλονίκη. Το έργο που προέκυψε είχε τίτλο: «Let’s paint together» ή «Ας ζωγραφίσουμε μαζί» και υλοποιήθηκε το σχολικό έτος 2013-2014. Συμμετείχαν νήπια του 13ου Νηπιαγωγείου Κομοτηνής και του 61ου Νηπιαγωγείου Πατρών, τα οποία συνεργάστηκαν με μαθητές ενός νηπιαγωγείου της Πορτογαλίας (Colégio Efanor), της Κύπρου (Νηπιαγωγείο Ασίνου) και της Γαλλίας (École Maternelle Jules Ferry).

Το έργο αφορούσε τη δημιουργία ενός ψηφιακού βιβλίου (e-book) από κάθε χώρα εταίρο με ζωγραφιές των παιδιών για τον πίνακα της χώρας. Συγκεκριμένα κάθε χώρα επέλεξε έναν αντιπροσωπευτικό πίνακα εγχώριου ζωγράφου και έστειλε την περιγραφή του πίνακα στους εταίρους. Τα παιδιά ζωγράφισαν τον πίνακα κάθε χώρας με βάση την περιγραφή που τους στάλθηκε και απέστειλαν τις ζωγραφιές τους για να προστεθούν στο e-book. Ο χρόνος υλοποίησης του έργου ήταν 8 μήνες από τον Νοέμβριο του 2013 έως τον Ιούνιο του 2014.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Οι στόχοι που τέθηκαν ήταν οι εξής :

α) Να απεικονίσουν εικαστικά ένα πίνακα αποκλειστικά μέσα από την περιγραφή του.

β) Να έρθουν σε επαφή με έργα καλλιτεχνών από άλλες ευρωπαϊκές χώρες

γ) Να αναπτύξουν τη φαντασία και τη δημιουργικότητά τους

δ) Να έρθουν σε επαφή με μαθητές από διαφορετικές ευρωπαϊκές χώρες.

ε) Να αναπτύξουν κοινωνική αλληλεπίδραση και προφορική επικοινωνία υψηλότερου επιπέδου από εκείνες που αναπτύσσουν όταν εμπλέκονται σε παραδοσιακές δραστηριότητες.

στ) Να οικοδομήσουν τη γνώση μέσα από αλληλεπίδραση, συνεργασία και επικοινωνία με τους εμπλεκόμενους στην εκπαιδευτική διαδικασία και τα αξιοποιούμενα τεχνολογικά μέσα.

ζ) Να χρησιμοποιούν την τέχνη σε συνδυασμό με άλλες δράσεις

η) Να ανακαλύπτουν ότι η τέχνη είναι μέσο έκφρασης και επικοινωνίας μεταξύ των ανθρώπων

θ) Να αναπτύσσουν ενδιαφέρον για την καλλιτεχνική δημιουργία και να συμμετέχουν σε καλλιτεχνικές δραστηριότητες

ι) Να διακρίνουν την ομορφιά στα έργα τέχνης

ια) Να εκφράζουν ιδέες και συναισθήματα με τη ζωγραφική

ιβ) Να αναπτύξουν ικανότητες συνεργασίας

ιγ) Να αποδέχονται ανθρώπους με διαφορετικές χώρες ,να συνεργάζονται και να οικοδομούν δεσμούς φιλίας μαζί τους.

ιδ) Να συνειδητοποιούν τη μοναδικότητα αλλά και τις ομοιότητες με άλλα παιδιά μέσα από τη ζωγραφική.

ιε) Να συνεργάζονται για την παραγωγή ενός κοινού έργου

ιστ) Να συνεργάζονται με άλλα σχολεία για τη δημιουργία μιας ψηφιακής συλλογής στην οποία αναρτούν τα έργα τους.

ιζ) Να επικοινωνούν και να συνεργάζονται μέσω διαδικτύου.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Η μεθοδολογία που εφαρμόσαμε σε όλη τη διάρκεια του έργου είχε χαρακτηριστικά που ευνοούσαν την ενεργή συμμετοχή των νηπίων και ήταν κατάλληλη για τη νηπιακή ηλικία. Παρείχε στα νήπια την ανάπτυξη πρωτοβουλιών, την αλληλεπίδραση, την αξιοποίηση της τεχνολογίας και των τεχνών στη διαδικασία της μάθησης. Το έργο ξεκινά με τον ερχομό ενός κουτιού στην τάξη ,ένα αντικείμενο που τραβάει την προσοχή των νηπίων –μαθητών διεγείρει την περιέργεια τους και προκαλεί ένα σωρό ερωτήματα. Δόθηκε η ευκαιρία για παρατήρηση ,συζήτηση, ανταλλαγή ιδεών και εμπειριών. Ενθαρρύναμε τα νήπια να αναζητήσουν πληροφορίες και να χρησιμοποιούν το διαδίκτυο. Παρείχαμε στα νήπια σαφείς οδηγίες. Αφήναμε να επιλέξουν τα νήπια τον τρόπο και την ομάδα που ήθελαν να εργαστούν δείχνοντας αυτά που έμαθαν με διάλογο και συνεργασία.

Εφαρμόσαμε τη διαφοροποιημένη διδασκαλία στην υλοποίηση του έργου αφού σχεδιάζαμε, επιλέγαμε και οργανώναμε μαθησιακές δραστηριότητες που ανταποκρίνονταν στις διαφορετικές ανάγκες τους, τη μαθησιακή ετοιμότητα κάθε νηπίου, το ρυθμό του και το ενδιαφέρον συμμετοχής του στο έργο. Επιτρέπαμε να εργαστούν με το δικό τους ρυθμό, να συνεχίσουν αυτά που έκαναν μέσα στη μέρα ή και άλλη μέρα. Λάβαμε υπόψη την ατομικότητα και τα ενδιαφέροντα κάθε παιδιού, τις κοινωνικές αξίες και ανάγκες του. Τα παροτρύναμε να εκφράζουν ιδέες και συναισθήματα μέσα από τη ζωγραφική με τρόπο που να εξασφαλίζεται η ενεργητική συμμετοχή όλων των νηπίων, να δουλεύουν συλλογικά ομαδο-συνεργατικά αλλά και ατομικά.

ΣΤΑΔΙΑ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ

Α ΣΤΑΔΙΟ

Το έργο ξεκίνησε την 1η Νοεμβρίου 2013 με την αποστολή σε όλους τους εταίρους από κάθε χώρα ενός κουτιού με περιεχόμενο που προϊδέαζε τα παιδιά για το έργο που πρόκειται να εκτελέσουν καθώς και τη χώρα από την οποία προερχόταν. Συγκεκριμένα προκειμένου να κεντρίσουμε το ενδιαφέρον των παιδιών, κάθε εταίρος απέστειλε ένα κουτί με ένα πινέλο, ένα κουτί νερομπογιές, τη σημαία της χώρας, φωτογραφίες της πόλης/χώρας, ζωγραφιές των παιδιών, αυτοκόλλητα και ένα γράμμα με οδηγίες. Η επιλογή των εικόνων καθώς και η εκτύπωσή τους έγινε από τα παιδιά μέσα από την πληθώρα των εικόνων που βρήκαν για την πόλη τους στο διαδίκτυο. Παράλληλα έγινε ανάρτηση

από κάθε χώρα στον ειδικό χώρο twinspace μιας παρουσίασης του σχολείου, των μαθητών της χώρας με αντίστοιχο οπτικοακουστικό υλικό.

Κατά την άφιξη κάθε κουτιού με κλήρωση επιλέγονταν το παιδί που θα άνοιγε το κουτί και θα διαμοίραζε το περιεχόμενό του στα υπόλοιπα νήπια για να προκληθεί συζήτηση. Ειδικότερα ζητήθηκαν απαντήσεις στις ερωτήσεις από ποια χώρα ήρθε το δέμα, για ποιο λόγο μας έστειλε πινέλα και νερομπογιές κλπ.

Β ΣΤΑΔΙΟ

Σε επόμενη φάση τα νήπια έπρεπε να επιλέξουν έναν πίνακα αντιπροσωπευτικό της χώρας τους για να στείλουν την περιγραφή του στους διαδικτυακούς μας φίλους. Η επιλογή του πίνακα έγινε από τα παιδιά με διενέργεια εκλογών (θεατρικό παιχνίδι με αφορμή την επέτειο της 17ης Νοεμβρίου). Συγκεκριμένα η νηπιαγωγός παρουσίασε στα νήπια έξι πίνακες Ελλήνων ζωγράφων προκειμένου να ψηφίσουν αυτόν που θα περιγράψουν. Ακολούθησε η περιγραφή του πίνακα από τα νήπια στην ολομέλεια και η καταγραφή της από τη νηπιαγωγό για να αποσταλεί στους εταίρους. Παράλληλα σε κάθε χώρα πραγματοποιήθηκαν δραστηριότητες γνωριμίας με τον ζωγράφο της επιλογής τους και τα έργα του ώστε να είναι σε θέση αργότερα να τον παρουσιάσουν στους εταίρους.

Γ ΣΤΑΔΙΟ

Η ζωγραφική απόδοση των πινάκων έγινε σε ομάδες νηπίων με βάση τη σειρά άφιξης των δεμάτων στο νηπιαγωγείο. Συγκεκριμένα επιλέχθηκαν από τα νήπια οι μαρκαδόροι, οι νερομπογιές, ο η/υ και οι κηρομπογιές ως μέσο ζωγραφικής απόδοσης των πινάκων. Στα πλαίσια της διαφοροποιημένης παιδαγωγικής προσέγγισης κάθε νήπιο ανάλογα με τις δυνατότητες του επέλεγε την ομάδα (μαρκαδόροι, κηρομπογιές, η/υ, νερομπογιές- μέγιστος αριθμός ατόμων κάθε ομάδας 4 νήπια) με αναγραφή του ονόματός του σε αντίστοιχο χαρτόνι, προκειμένου να δηλώσει σε ποια ομάδα θα μετείχε για να ζωγραφίσει τον πίνακα. Με τον τρόπο αυτό εκ περιτροπής τα νήπια πέρασαν από όλες σχεδόν τις ομάδες, πειραματίστηκαν και σχεδίασαν με νέα υλικά και κυρίως νέα προγράμματα στον η/υ. Τα λογισμικά που χρησιμοποιήθηκαν στον ηλεκτρονικό υπολογιστή ήταν το λογισμικό ανάπτυξης της δημιουργικότητας TUX PAINT και το REVELATION NATURAL ART. Προηγήθηκε εξοικείωση των νηπίων με τα αντίστοιχα λογισμικά και ανάλογες δραστηριότητες προκειμένου να κατανοήσουν και να ανακαλύψουν τις δυνατότητες τους.

Δ ΣΤΑΔΙΟ

Ακολούθησε φωτογράφηση ή σάρωση των έργων των νηπίων από τα ίδια ανάλογα με την τεχνολογία που διέθετε κάθε νηπιαγωγείο. Τα ψηφιακά αρχεία ανέβηκαν σε ειδικό φάκελο στο χώρο συνεργασίας twinspace. Στη συνέχεια έγινε αποστολή του αρχικού πίνακα από κάθε εταίρο για να τον γνωρίσουν τα παιδιά με τη μορφή ψηφιακού παζλ στην εφαρμογή jigsaw planet. Με τον τρόπο αυτό δημιουργήθηκαν τα παζλ : της Κομοτηνής, της Πάτρας, της Κύπρου, της Γαλλίας, της Πορτογαλίας. και τα οποία κλήθηκαν να συνθέσουν τα νήπια για να ανακαλύψουν τον αρχικό πίνακα που ζωγράφισαν με βάση την περιγραφή. Παράλληλα κάθε χώρα προετοίμασε μία παρουσίαση των σημαντικότερων στοιχείων της ζωής του ζωγράφου τα οποία και απέστειλε στους συνεργάτες του έργου.

Τελικό προϊόν αποτέλεσε η δημιουργία από κάθε χώρα εταίρο ενός ψηφιακού βιβλίου (e-book) στην εφαρμογή youblisher με τις ζωγραφιές όλων των εταίρων για τον πίνακά της, την περιγραφή του πίνακα όπως στάλθηκε και την εικόνα του πρωτότυπου πίνακα. Τα ψηφιακά βιβλία που δημιουργήθηκαν ήταν της Κομοτηνής, της Πάτρας, της Πορτογαλίας και της Κύπρου.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τα οφέλη που αποκόμισαν οι μαθητές και οι νηπιαγωγοί του 13ου Νηπιαγωγείου Κομοτηνής και του 61ου Νηπιαγωγείου Πατρών ήταν πολύ θετικά. Τα νήπια ενθουσιάστηκαν από το γεγονός ότι απέκτησαν διαδικτυακούς φίλους, οι οποίοι τους ανέθεταν αποστολές (ζωγραφική μέσω της περιγραφής, επίλυση παζλ, δημιουργία e-book). Διαπίστωσαν ότι κάθε παιδί αντιλαμβάνεται διαφορετικά την ίδια περιγραφή και ότι τα παιδιά σε άλλες χώρες έχουν τις ίδιες ικανότητες. Το έργο είχε θετικό αντίκτυπο στην ανάπτυξη της υπευθυνότητας και της πρωτοβουλίας στο καθένα ξεχωριστά και στην ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ τους. Τα νήπια βίωσαν το αίσθημα της επιτυχίας και της δημιουργίας κάτι μοναδικού, αφού κατάφεραν να ακολουθήσουν σαφείς δύσκολες οδηγίες. Δόθηκε η ευκαιρία στην τάξη για παρατήρηση, συζήτηση, απόκτηση γνώσεων σχετικά με

τον εταίρο-αποστολέα αλλά και την εφαρμογή των γνώσεων. Στο στάδιο υλοποίησης δόθηκε η έμπνευση για δημιουργία από τα νήπια.

Επίσης οι συντονιστές εκπαιδευτικοί είχαν θετικές εμπειρίες. Μέσα από τις συνεργατικές δραστηριότητες και τη μεταξύ τους αλληλεπίδραση, εμπλούτισαν τις παιδαγωγικές πρακτικές και τις μεθόδους τους με νέες τεχνικές διδασκαλίας, οι οποίες ενσωματώθηκαν και στις υπόλοιπες δραστηριότητες του νηπιαγωγείου. Αποκτώντας νέους συνεργάτες από διαφορετικά μέρη της Ευρώπης, ανταλλάχθηκαν απόψεις και πληροφορίες για παιδαγωγικά θέματα και εργαστήκαν αποτελεσματικά στην κατεύθυνση της κατανόησης της πολυπολιτισμικότητας της Ευρώπης. Η σύνδεση της τεχνολογίας με την απόκτηση γνώσεων απέφερει θετικά αποτελέσματα τόσο στους μαθητές όσο και στους εκπαιδευτικούς.

Το πιο επιτυχημένο αποτέλεσμα ήταν η χρήση της τεχνολογίας από τα νήπια (διαφορετικά λογισμικά και διαδικτυακές εφαρμογές) για την παραγωγή των e-book και η γνώση των χωρών και των σημαιών τους στο χάρτη της Ευρώπης. Μέσα από την ψηφιακή συλλογή έργων των νηπίων φαίνεται ολοκάθαρα ότι όλα τα παιδιά είχαν τον ίδιο τρόπο σκέψης ,έκφρασης, δημιουργίας, ανταπόκρισης, συνεργασίας ευθύνης ανεξάρτητα από τη χώρα, το σχολείο και δημιούργησαν ελεύθερα μικρά αριστουργήματα,.

Το έργο έδειξε ότι όταν υπάρχει διάθεση και όραμα πολλά μπορούν να συμβούν με έναν απλό και μαγικό τρόπο, παρέχοντας ουσιαστικά κέρδη σε όλους τους συμμετέχοντες. Επιβράβευση της προσπάθειας αποτέλεσε η ετικέτα ποιότητας που δόθηκε στο σχέδιο εργασίας από την Εθνική Υπηρεσία Υποστήριξης της Ελλάδος.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Ερευνητικό Ακαδημαϊκό Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών, (ΕΑΙΤΥ) (2008) (α). Τομέας Επιμόρφωσης και Κατάρτισης, Επιμορφωτικό υλικό για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών – Τεύχος 1: Γενικό Μέρος, Πάτρα: ΕΑΙΤΥ.

Ερευνητικό Ακαδημαϊκό Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών, (ΕΑΙΤΥ) (2008) (β). Τομέας Επιμόρφωσης και Κατάρτισης, Επιμορφωτικό υλικό για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών – Τεύχος 3: κλάδος ΠΕ 60-70, Πάτρα: ΕΑΙΤΥ.

Ράπτης, Α. & Ράπτη, Α. (2002). Μάθηση και Διδασκαλία στην εποχή της πληροφορίας. Ολική προσέγγιση. Τόμος Α’. Αθήνα: Ράπτης.

ΥΠΕΠΘ- Π.Ι. (2001). *Ενιαίο Διαθεματικό Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών για το Νηπιαγωγείο.*

ΠΣΝ (2011). *Πρόγραμμα Σπουδών Νηπιαγωγείου,* 1ο & 2ο Μέρος, Μαθησιακές Περιοχές. Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο

Κομνηνού, Ι., & Φρέντζου, Μ. (2007). *eTwinning: Μια νέα προοπτική για τα Ευρωπαϊκά Σχολεία.* Πρακτικά 4ου Διεθνές Συνεδρίου για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση που οργανώθηκε από το ΕΑΠ και το ΑΠΚ και την Επιστημονική Εταιρεία «Ελληνικό Δίκτυο Ανοικτής και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση», Αθήνα.

Εκπαιδευτική συνεργασία τάξεων στο πλαίσιο του προγράμματος Virtual e-Class για την υλοποίηση συνεργατικού προγράμματος στη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας: θεωρία και πραγματικότητα

Σχοινάς Βασίλειος[1], Τσιπλακίδης Ιάκωβος[2]

Εκπαιδευτικός ΠΕ06, Πρότυπο Πειραματικό Γυμνάσιο Πανεπιστημίου Πατρών, Εκπαιδευτικός ΠΕ06, Πρότυπο Πειραματικό Γυμνάσιο Ζωσιμαίας Σχολής Ιωαννίνων

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η συνεργατική μάθηση αποτελεί μια πρόκληση για τη διδασκαλία της αγγλικής ως ξένης γλώσσας, τόσο στην πρωτοβάθμια, όσο και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Η παρούσα εργασία φιλοδοξεί να συνεισφέρει προς αυτή την κατεύθυνση, καθώς σε αυτή επιχειρούμε να συνδυάσουμε τη θεωρία με την πράξη. Στο πρώτο μέρος της εργασίας παρουσιάζουμε τις καινοτομίες και τα πλεονεκτήματα της συνεργατικής μάθησης με την εκπαιδευτική χρήση του διαδικτύου στην εκπαιδευτική διαδικασία, η οποία μπορεί να αποφέρει πολλαπλά θετικά αποτελέσματα. Στο δεύτερο μέρος παρουσιάζουμε ένα συνεργατικό πρόγραμμα Virtual e-Class ανάμεσα σε μαθητές από διαφορετικές τάξεις κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας του μαθήματος της αγγλικής γλώσσας. Ειδικότερα, παρουσιάζουμε τον τρόπο με τον οποίο σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε το πρόγραμμα, τη διαδικασία υλοποίησής του, το τελικό προϊόν που παράχθηκε, ενώ επιχειρείται και μια αποτίμηση των δυσκολιών που αντιμετωπίστηκαν, αλλά και των ευεργετικών συνεπειών που είχε η υλοποίησή του στην εκπαιδευτική διαδικασία γενικότερα και ειδικότερα στην εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *Virtual e-Class, ΤΠΕ, πρόγραμμα συνεργασίας*

Εισαγωγή

Οι σύγχρονες θεωρίες σχετικά με την εκμάθηση των ξένων γλωσσών υποστηρίζουν ότι η αποτελεσματική μάθηση επιτυγχάνεται όταν η εκπαιδευτική πράξη είναι οργανωμένη με τέτοιο τρόπο ώστε οι μαθητές βρίσκονται στο επίκεντρο της εκπαιδευτικής διαδικασίας και συνεργάζονται ομαδικά για την ολοκλήρωση εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων και την επίλυση προβλημάτων που σχετίζονται με τα ενδιαφέροντά τους (Δενδρινού και Καραβά, 2013). Ειδικότερα, αναφορικά με την εκμάθηση των ξένων γλωσσών, η εξέχουσα θέση που κατέχει η συνεργασία ανάμεσα στους μαθητές και η υλοποίηση συνεργατικών προγραμμάτων αποτυπώνεται και στα πορίσματα σύγχρονων ερευνών, οι οποίες επισημαίνουν ότι οι ακόλουθες παράμετροι είναι σημαντικές για την αποτελεσματική εκμάθηση των ξένων γλωσσών.

Πρώτον, είναι γενικά αποδεκτό στη σχετική βιβλιογραφία ότι η εκμάθηση της ξένης γλώσσας είναι ιδιαίτερα αποτελεσματική όταν αξιοποιεί μεθόδους και πρακτικές της βιωματικής μάθησης, με βάση τη θεώρηση ότι οι ίδιοι οι μαθητές δομούν τη γνώση. Η βιωματική μάθηση (learning by experience) γίνεται αντιληπτή ως οργάνωση της μαθησιακής διαδικασίας σύμφωνα με βάση την παιδαγωγική αρχή «μάθηση μέσα από την πράξη», η οποία σημαίνει πως οι εκπαιδευόμενοι αποκτούν γνώσεις και αναπτύσσουν δεξιότητες αφού προηγουμένως έχουν βιώσει ή πράξει κάτι νέο (Κώττη, 2008:32). Στο πλαίσιο της βιωματικής μάθησης, η χρήση της ξένης γλώσσας σε ένα αυθεντικό επικοινωνιακό πλαίσιο και η αμεσότερη σύνδεση της γνώσης με τη ζωή και την «ενεργό δράση του μαθητή» προϋποθέτουν τη συλλογικότητα και τη συνεργασία των μαθητών κατά ομάδες (Ματσαγγούρας, 2011). Για την υλοποίηση της βιωματικής μάθησης υιοθετούνται ποικίλες εκπαιδευτικές τεχνικές και μέθοδοι διδασκαλίας, όπως οι ερευνητικές εργασίες/σχέδια εργασίας (projects). Ως μέθοδο project εννοούμε μια χρονικά, τοπικά και θεματικά προσδιορισμένη, προσεκτικά σχεδιασμένη και κατευθυνόμενη σε συγκεκριμένους στόχους ενέργεια. Είναι μια μαθητοκεντρική και ανοικτή διαδικασία μάθησης, χωρίς αυστηρά καθορισμένα όρια και διαδικασίες η οποία εξελίσσεται ανάλογα με την κατάσταση, τις ιδιαίτερες επιθυμίες και τα ενδιαφέροντα των μαθητών (Frey, 1986; Κρίβας, 2007). Τα πορίσματα εμπειρικών ερευνών δείχνουν συστηματικά ότι η πραγματοποίηση ερευνητικών εργασιών ενισχύει τις συνεργατικές και κοινωνικές

δεξιότητες και την αυτονομία των μαθητών, μειώνει το σχολικό άγχος, ενώ παράλληλα ενισχύει τους συνδετικούς δεσμούς της ομάδας (Skehan, 1989; Dörnyei, 2001). Η εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας με την παιδαγωγική αξιοποίηση συνεργατικών ερευνητικών εργασιών έχει θετικά αποτελέσματα σε πολλαπλά και αλληλοσυνδεόμενα επίπεδα. Βοηθάει στην εκμάθηση της γλώσσας (Stoller, 2006), συμβάλει στην αυξημένη ενεργητική συμμετοχή των μαθητών και την εμπλοκή τους στη μαθησιακή διαδικασία, ενώ ταυτόχρονα ενισχύει την αναλυτική και κριτική τους σκέψη και την ικανότητα λήψης αποφάσεων (Gardner, 1995; Gu, 2002; Coleman, (1992).

Δεύτερον, η εκμάθηση της ξένης γλώσσας είναι αποτελεσματική όταν οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ) εντάσσονται με αποτελεσματικό τρόπο στη διδακτική διαδικασία. Η παιδαγωγική αξιοποίηση των ΤΠΕ ευνοεί, αλλά και προϋποθέτει την εργασία των μαθητών κατά ομάδες, για παράδειγμα με στόχο την υλοποίηση συνεργατικών ερευνητικών εργασιών με την αξιοποίηση του διαδικτύου το οποίο είναι πλούσιο σε πολυτροπικά κείμενα. Τα πολυτροπικά κείμενα «συνδυάζουν τη γλώσσα με διάφορους άλλους τρόπους νοηματοδότησης, όπως είναι πλέον τα περισσότερα κείμενα στην καθημερινή μας ζωή» (Δενδρινού και Καραβά, 2011). Η χρήση του διαδικτύου και ειδικότερα του Παγκόσμιου Ιστού (www), στην υλοποίηση ερευνητικών εργασιών στο πλαίσιο της διδασκαλίας της αγγλικής ως ξένης γλώσσας μπορεί να υποστηρίξει την επικοινωνιακή διάσταση της διδασκαλίας, να βοηθήσει στην ανάπτυξη της κριτικής και συνθετικής σκέψης, και να κάνει εφικτή την επαφή των μαθητών με την ξένη γλώσσα και την κουλτούρα των χωρών στις οποίες αυτή ομιλείται. Επιπλέον, χρησιμοποίηση του διαδικτύου για την υλοποίηση ερευνητικών εργασιών προωθεί την αυτονομία και την αυτοπεποίθηση των μαθητών, και επιτρέπει τη σύνθεση πληροφοριών, την εκμάθηση λεξιλογίου, και την εξάσκηση όλων των δεξιοτήτων με φυσικό τρόπο (Taylor and Gitsaki, 2003). Γενικότερα, η συνεργασία των μαθητών επιτρέπει τον σχεδιασμό σεναρίων διδασκαλίας και δραστηριοτήτων οι οποίες έχουν ως στόχο την εμπλοκή των μαθητών σε αυθεντικές επικοινωνιακές καταστάσεις και την επικοινωνία των μαθητών της τάξης «και ακόμα με άτομα που βρίσκονται σε άλλες περιοχές του πλανήτη» (Δενδρινού και Καραβά, 2011:18).

Τρίτον, είναι πλέον κοινά αποδεκτό ότι ευνοϊκότερες συνθήκες μάθησης εξασφαλίζονται όταν αναγνωρίζεται στον σχεδιασμό της εκπαιδευτικής διαδικασίας η πολυμορφία που χαρακτηρίζει τη σχολική τάξη και ο σεβασμός στη διαφορετικότητα των μαθητών (Δενδρινού και Καραβά, 2011). Μια τέτοια σχολική τάξη χρειάζεται τη συνεργασία ανάμεσα στους μαθητές της, αλλά και ανάμεσα σε μαθητές από διαφορετικές τάξεις.

Τέταρτον, η διαφοροποιημένη διδασκαλία, η οποία λαμβάνει υπόψη της την ποικιλομορφία και την ατομικότητα των μαθητών στη διδακτική πράξη, παρέχει τη δυνατότητα για αποτελεσματική διδασκαλία (Ματσαγγούρας, 2009). Στο πλαίσιο αυτό, έχει διατυπωθεί η άποψη ότι η εργασία σε ομάδες και η συνεργασία των μαθητών ευνοεί τη διαφοροποίηση της διδασκαλίας (Δενδρινού και Καραβά, 2011). Στην εκπαιδευτική διαδικασία η έννοια της διαφοροποιημένης διδασκαλίας αναφέρεται σε εκείνη τη διαδικασία η οποία προσαρμόζεται με βάση την ποικιλομορφία των μαθητών σε κάθε τάξη.

Γενικότερα, η επικοινωνία μέσα σε ένα «αυθεντικό» επικοινωνιακό πλαίσιο (στο οποίο, για παράδειγμα, οι μαθητές χρησιμοποιούν την αγγλική γλώσσα για την επίλυση προβλημάτων) που προϋποθέτει τη συνεργασία και την αλληλεπίδραση μεταξύ των μαθητών, παρέχει αυξημένα μαθησιακά κίνητρα και επιθυμία για ενεργητική συμμετοχή στις εκπαιδευτικές δραστηριότητες, και, συνεπώς, μπορεί να οδηγήσει σε αποτελεσματικότερη εκμάθηση της ξένης γλώσσας.

Με βάση τον παραπάνω θεωρητικό προβληματισμό, στη συνέχεια της εισήγησης παρουσιάζεται ένα συνεργατικό πρόγραμμα Virtual e-Class με τη χρήση των ΤΠΕ και του διαδικτύου ανάμεσα σε μαθητές από διαφορετικές τάξεις από δύο διαφορετικά σχολεία κατά τη διδασκαλία του μαθήματος της αγγλικής γλώσσας. Πιο συγκεκριμένα, στη συνέχεια της εργασίας περιγράφεται η γενικότερη φιλοσοφία και οι στόχοι του συνεργατικού προγράμματος Virtual e-Class, ο τρόπος με τον οποίο σχεδιάστηκε το πρόγραμμα, η διαδικασία υλοποίησής του και το τελικό προϊόν της συνεργασίας ανάμεσα στους μαθητές. Τέλος, επιχειρείται μια συνολική αποτίμηση των δυσκολιών που αντιμετωπίστηκαν, αλλά και των ευεργετικών συνεπειών που είχε η πραγματοποίηση του συνεργατικού προγράμματος στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Το συνεργατικό πρόγραμμα Virtual e-Class

Οι μαθητές που συμμετείχαν στην υλοποίηση του προγράμματος φοιτούσαν στην Τρίτη τάξη του Πρότυπου Πειραματικού Γυμνασίου του Πανεπιστημίου Πατρών και του Πρότυπου Πειραματικού Γυμνασίου Ζωσιμαίας Σχολής Ιωαννίνων. Σε σχέση με το επίπεδο γλωσσικής επάρκειας των μαθητών,

αυτό ήταν στο επίπεδο Β2-Γ1 με βάση τους δείκτες του «Κοινού Ευρωπαϊκού Πλαισίου Αναφοράς για τις Γλώσσες». Η υλοποίηση του προγράμματος είχε διάρκεια από τον Φεβρουάριο έως τον Μάιο του 2014. Όπως έχει ήδη αναφερθεί, υλοποιήθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος Virtual e-Class. Σύμφωνα με τις πληροφορίες που περιέχονται στον ιστότοπο του προγράμματος (https://sites.google.com/site/virtualeclasscommunity/home), το πρόγραμμα περιλαμβάνει τα ακόλουθα: (α) την εφαρμογή και υλοποίηση projects μέσα σε καθορισμένα χρονικά πλαίσια, (β) την παραγωγή υλικού σε οποιαδήποτε μορφή που μπορεί να στηρίξει και να προβάλει σωστά τις εργασίες των τάξεων, (γ) έκθεση βιωματικής προσέγγισης και αξιολόγησης του προγράμματος από την πλευρά των εκπαιδευτικών, αλλά και από την πλευρά των συμμετεχόντων μαθητών, και (δ) διάχυση του παραγόμενου υλικού στην ελληνική εκπαιδευτική κοινότητα μέσα από το επίσημο forum του προγράμματος, αλλά και μέσα από ιστολόγια (blogs). Ο στόχος του προγράμματος είναι η εκπαίδευση των εκπαιδευτικών που συμμετέχουν στην υλοποίηση του προγράμματος με τη ανάπτυξη συνεργασιών με σχολεία άλλων Ευρωπαϊκών χωρών. Στο πλαίσιο αυτό, η συνεργασία οργανώνεται γύρω από συγκεκριμένες θεματικές ενότητες με τρόπο που παρακινεί τους μαθητές των συνεργαζόμενων τάξεων να κατανοούν και να παράγουν γραπτό και προφορικό λόγο στην ξένη γλώσσα αναφορικά με τη δική τους κοινωνικο-πολιτισμική πραγματικότητα, γεγονός που τους βοηθάει να αναπτύξουν διαπολιτισμική επίγνωση.

Σχεδιασμός και υλοποίηση του προγράμματος

Η αρχική συνεργασία ήταν κατά κάποιο τρόπο «αναγκαστική». Η διαδικασία των συνεργασιών ελληνικών σχολείων με σχολεία του εξωτερικού στο πρόγραμμα Virtual e-class είχε καθυστερήσει και έτσι αποφασίστηκε η πραγματοποίηση ενός συνεργατικού σχεδίου εργασίας (project), καθώς πρόκειται για Πρότυπα Πειραματικά Γυμνάσια.

Με δεδομένη την απόσταση ανάμεσα στα δύο σχολεία, αποφασίστηκε ότι το πρόγραμμα θα πραγματοποιούνταν με την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών. Μια αντικειμενική δυσκολία η οποία λήφθηκε υπόψη στο σχεδιασμό του προγράμματος αποτέλεσε αφενός το γεγονός του μικρού χρόνου υλοποίησης του προγράμματος (Ιανουάριος-Μάιος 2014), και αφετέρου το γεγονός ότι οι μαθητές της Γ' τάξης που εμπλέκονταν στην υλοποίηση του προγράμματος είχαν ήδη υποχρεώσεις και αρκετό φόρτο εργασίας εξαιτίας της προετοιμασίας για τις εξετάσεις εισαγωγής στα αντίστοιχα Πρότυπα Πειραματικά Λύκεια. Αποφασίστηκε από τους εκπαιδευτικούς να οργανωθεί ένα πρόγραμμα το οποίο θα ήταν ευέλικτο και όχι πολύ απαιτητικό αλλά ταυτόχρονα ενδιαφέρον και ωφέλιμο μαθησιακά. Αναφορικά με το τελικό προϊόν του προγράμματος συνεργασίας επιλέχτηκε ένα ηλεκτρονικό περιοδικό τύπου φανζιν (fanzine) στην αγγλική γλώσσα όπου οι μαθητές θα όριζαν τα θέματα και θα έκαναν ψηφιακές παρουσιάσεις ή θα έγραφαν άρθρα τα οποία θα παρουσιάζονταν σε ψηφιακή μορφή. Η επόμενη επιλογή αφορούσε την πλατφόρμα στην οποία θα παρουσιάζονταν το όλο εγχείρημα. Όπως περιγράφεται αναλυτικότερα στη συνέχεια, επιλέχτηκε η πλατφόρμα padlet.

Καταρχήν πραγματοποιήθηκε μια συζήτηση με τους μαθητές και μαθήτριες της Γ' τάξης στην οποία οι εκπαιδευτικοί εξήγησαν ποιο ήταν το πρόγραμμα και ποιοι ήταν οι στόχοι που είχαν τεθεί.. Οι εκπαιδευτικοί έκριναν ότι η μεθοδολογία του συνεργατικού σχεδίου εργασίας (project) ταίριαζε απόλυτα σε αυτό που ήθελαν να πραγματοποιήσουν, καθώς αυτό θα παρείχε μεγάλη αυτονομία στους μαθητές σε σχέση με την επιλογή και παρουσίαση του υλικού, γεγονός που θα τους έδινε κίνητρο για δουλειά και θα διατηρούσε τον ενθουσιασμό τους ώστε να μην καταλήξουν να δουν το όλο θέμα σαν μια άλλη σχολική εργασία δηλαδή σαν μια αγγαρεία. Οι εκπαιδευτικοί ήθελαν επίσης φανζίν (fanzine) να αποτελεί δική τους δημιουργία η οποία να τους εκφράζει, και όχι μια ωραιοποιημένη εικόνα αυτού που θα ήθελαν οι εκπαιδευτικοί. Με λίγα λόγια, ο στόχος ήταν η αυθεντικότητα. Αυθεντικότητα μαθησιακής εμπειρίας, αυθεντικότητα γλώσσας και αυθεντικότητα έκφρασης. Τέλος αποφασίστηκε ότι θα έπρεπε οι μαθητές να είχαν και όσο το δυνατόν μεγαλύτερη ευθύνη και έλεγχο των δημιουργιών τους.

Οι μαθητές και μαθήτριες χωρίστηκαν σε ομάδες ανάλογα με το θέμα που διάλεξαν. Αναφορικά με τις ομάδες που δημιουργήθηκαν, αυτές ήταν κατά βάση ανομοιογενείς, ως προς τις μαθησιακές ικανότητες και το φύλο, αποτελούμενες από έναν μαθητή υψηλής επίδοσης, δύο μαθητές μέτριας και έναν χαμηλότερης σχολικής επίδοσης (Ματσαγγούρας,2011). Τα θέματα που διάλεξαν αντιπροσώπευαν τα ενδιαφέροντά τους που θα ταίριαζαν σε ένα εφηβικό φανζιν: κινηματογραφικές ταινίες, τηλεοπτικές σειρές, μουσική, βιβλία, βιντεοπαιχνίδια, διασημότητες. Δόθηκαν οδηγίες για τις παρουσιάσεις, τέθηκαν τα χρονικά όρια, ενώ οι εκπαιδευτικοί αποφάσισαν να μην ακολουθηθεί η κλασική φόρμα παρουσίασης σε pdf ή σε PowerPoint ή βίντεο, αλλά να επιλεγεί η πλατφόρμα padlet, καθώς αυτή είχε δοκιμαστεί με

επιτυχία σε άλλες διαδικτυακές παρουσιάσεις. Η πλατφόρμα αυτή είναι εύκολη στη χρήση και παρέχει αρκετές δυνατότητες. Το τελικό προϊόν παρουσιάζεται στην παρακάτω ηλεκτρονική διεύθυνση: http://padlet.com/bcxoivac/doz3ku1gtk.

Κατά τη διάρκεια πραγματοποίησης του συνεργατικού προγράμματος παρουσιάστηκαν τα προβλήματα που αντιμετωπίζονται συνήθως κατά τη διάρκεια υλοποίησης συνεργατικών προγραμμάτων: καθυστερήσεις στις ημερομηνίες ολοκλήρωσης των διαφόρων εργασιών, αλλαγές θέματος, έλλειψη χρόνου, το φαινόμενο overkill, δηλαδή ενθουσιασμός στην αρχή και έλλειψη ενδιαφέροντος μετά, ζητήματα συντονισμού των διαφόρων ενεργειών των ομάδων και από κάποιους το φαινόμενο αντιγραφής πληροφοριών από το διαδίκτυο (copy-paste). Όλα αυτά αντιμετωπίστηκαν με διάλογο και καλή διάθεση ώστε να διορθωθούν έγκαιρα. Οι εργασίες για την υλοποίηση του προγράμματος γίνονταν στη διάρκεια της διδασκαλίας του μαθήματος και δεν δόθηκαν επιπλέον ώρες ούτε διατέθηκαν ώρες διδασκαλίας αποκλειστικά για αυτό με εξαίρεση την παρουσίαση του τελικού προϊόντος.

Το αρκετά υψηλό γλωσσικό επίπεδο των περισσοτέρων μαθητών και μαθητριών (Β2 και σε αρκετές περιπτώσεις Γ1/Γ2) επέτρεψε να παρουσιαστούν κείμενα με πλούσιο λεξιλόγιο, με σύγχρονο και ζωντανό ύφος μακριά από τον ξύλινο κλισέ λόγο της τάξης. Από την πλευρά των εκπαιδευτικών ο έλεγχος των κειμένων και η γενικότερη εποπτεία είχε να κάνει περισσότερο με την οργάνωση των κειμένων και κάποιες λεπτομέρειες και λιγότερο με τον γραπτό λόγο σε σχέση με γραμματικές, συντακτικές και λεξιλογικές παραμέτρους.

Η χρήση των ΤΠΕ από τους μαθητές και τις μαθήτριες ήταν εκτεταμένη τόσο κατά τη διάρκεια της συλλογής πληροφοριών από το διαδίκτυο και την οργάνωση των δεδομένων όσο και για τις παρουσιάσεις τους. Χρησιμοποίησαν τα συνηθισμένα εργαλεία (επεξεργαστής κειμένου, προγράμματα επεξεργασίας εικόνας) αλλά και προγράμματα επεξεργασίας βίντεο για να δημιουργήσουν οι μαθητές τα δικά τους βίντεο-τρέηλερς (video-trailers) για τα αγαπημένα τους βιντεοπαιχνίδια όπου μάλιστα η δράση ήταν βιντεσκοπημένη από δικό τους παιχνίδι. Γενικότερα, στο πλαίσιο του συγκεκριμένου πρότζεκτ οι ΤΠΕ αξιοποιήθηκαν με έναν τρόπο ο οποίος να προάγει την πρωτοβουλία και την αυτενέργεια των μαθητών, τη διερεύνηση του υπό εξέταση ζητήματος με στόχο «τη διατύπωση συμπερασμάτων, τη δημιουργικότητα και την καινοτομία, με απώτερο στόχο τη βελτίωση της ποιότητας της μάθησης» (Μικρόπουλος,2011:113).

Αναλυτικότερα, η διαδικασία της πραγματοποίησης του συνεργατικού προγράμματος χωρίστηκε σε τέσσερα διακριτά μέρη:

α) Προβληματισμός: Κατά τη διάρκεια αυτού του σταδίου πραγματοποιήθηκε ο εντοπισμός του θέματος και των υπο-θεμάτων που αποτέλεσαν το αντικείμενο του συνεργατικού προγράμματος, καθώς ήταν μέσα στα ενδιαφέροντα των μαθητών και από τις δύο τάξεις.

β) Προγραμματισμός των διδακτικών δραστηριοτήτων: Στο στάδιο αυτό έγινε ο σχεδιασμός δράσης της κάθε ομάδας, ο χωρισμός σε ομάδες και οι ρόλοι που αυτές ανέλαβαν, καθώς επίσης και το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης του συνεργατικού προγράμματος και στα δύο σχολεία.

γ) Διεξαγωγή των δραστηριοτήτων: Αυτή η φάση της έρευνας περιελάμβανε τις διαδικασίες συλλογής και επεξεργασίας των δεδομένων, συνεργασίας μεταξύ των μαθητών και γενικότερης υλοποίησης του αρχικού σχεδιασμού.

δ) Αξιολόγηση: Στο στάδιο αυτό έγινε ο έλεγχος ως προς την υλοποίηση των στόχων που είχαν τεθεί και αυτοκριτική/αυτοαξιολόγηση.

Ειδικότερα, μετά την επιλογή του θέματος, οι μαθητές και στα δύο σχολεία, αξιοποιώντας τη μέθοδο του καταιγισμού ιδεών (brainstorming), κατέγραψαν οποιαδήποτε ιδέα ή άποψη τους ερχόταν σχετικά με το θέμα. Στην συνέχεια οργανώθηκαν με την βοήθεια και την καθοδήγηση των εκπαιδευτικών μέσα σε ένα καθορισμένο χρονικό διάστημα, οριοθέτησαν το θέμα ώστε να εντοπίσουν τις βασικές πτυχές με τις οποίες θα έπρεπε να ασχοληθούν. Στη συνέχεια πραγματοποιήθηκε η κατανομή των εργασιών μέσα στο πλαίσιο δημιουργίας ανομοιογενών ομάδων εργασίας, καθώς σύμφωνα με τη σχετική βιβλιογραφία οι ανομοιογενείς ομάδες οδηγούν συνήθως σε λειτουργικές ομάδες στις οποίες όλα τα μέλη εργάζονται για την επίτευξη των κοινών στόχων.

Η αναζήτηση και η συλλογή των δεδομένων πραγματοποιήθηκε κυρίως εκτός των ωρών διδασκαλίας του σχολείου. Στο τέλος, μετά την επεξεργασία των δεδομένων και τη διαμόρφωση των γενικών συμπερασμάτων (μια διαδικασία η οποία συχνά είναι δυσκολότερη από τη συλλογή δεδομένων), οι ομάδες αποφάσισαν με ποιους τρόπους και με ποια μέσα θα γίνει η αναπαράσταση και η παρουσίαση

της εργασίας στους συμμαθητές. Σε σχέση με την αξιολόγηση και την αυτοκριτική, αυτή στηρίχτηκε στην ομαδική εργασία των μαθητών κατά τη διάρκεια του προγράμματος.

Προκλήσεις στην υλοποίηση του προγράμματος

Όσο προχωρούσε η πραγματοποίηση του προγράμματος ο φόρτος εργασίας των μαθητών για τις εξετάσεις εισαγωγής στο Πρότυπο Πειραματικό Λύκειο τους προκάλεσε αρκετό άγχος και αυτό είχε αντίκτυπο και στη συνέπειά τους και στη δουλειά τους στο πρόγραμμα. Κάποιες ομάδες δεν ολοκλήρωσαν τις παρουσιάσεις τους και κάποια μέλη ομάδων εγκατέλειψαν τελείως την όποια προσπάθεια έχοντας μόνο τυπική και όχι ουσιαστική συμμετοχή. Έτσι ενώ ο αρχικός σχεδιασμός αφορούσε δύο τεύχη φανζίν, τελικά αποφασίστηκε να δημιουργηθεί μόνο ένα.

Επίσης, ενώ ο αρχικός σχεδιασμός προέβλεπε να υπάρξει εκτεταμένη συνεργασία των ομάδων μαθητών από τα δύο σχολεία με επικοινωνία και διάδραση μεταξύ τους, στην πορεία διαπιστώθηκε κάποια απροθυμία για εκτεταμένη συνεργασία, γεγονός που μπορεί βάσιμα να αποδοθεί στην έλλειψη χρόνου και τον υπερβολικό φόρτο εργασίας.

Η υλοποίηση του συγκεκριμένου συνεργατικού σχεδίου εργασίας (project) στα πλαίσια του προγράμματος «Ευρωπαϊκής Διαδικτυακής Συνεργασίας Ξενόγλωσσων Τάξεων» Virtual e-class έδωσε την ευκαιρία για τη δημιουργία μιας νησίδας δημιουργικής και καινοτόμου διδασκαλίας στα πλαίσια μεν του Ενιαίου Προγράμματος Σπουδών των Ξένων Γλωσσών και του βασικού διδακτικού σχεδιασμού. Ταυτόχρονα το πρόγραμμα ήταν αρκετά αυτόνομο έτσι ώστε να επιτρέψει στους εκπαιδευτικούς να σχεδιάσουν εκπαιδευτικές δραστηριότητες οι οποίες ξέφευγαν από το συχνά άστοχο και βαρετό περιεχόμενο του σχολικού εγχειριδίου της Γ' Γυμνασίου.

Η ανταπόκριση από την πλευρά των μαθητών και μαθητριών ήταν θετική παρ' όλα τα προβλήματα που αναφέρθηκαν. Η πλειοψηφία συμμετείχε ενεργά και δημιουργήθηκαν παρουσιάσεις ζωντανές και ουσιαστικές σε άμεση σχέση με τα ενδιαφέροντα των μαθητών. Τα θέματα που παρουσιάστηκαν στο φανζίν έδωσαν αφορμή για συζήτηση γύρω από τα ενδιαφέροντα και τη ζωή των εφήβων μαθητών, για τους τρόπους που περνούν τον, λιγοστό, ελεύθερο χρόνο τους καθώς και την επίδραση των ΜΜΕ, του διαδικτύου και της ποπ κουλτούρας. Τέτοιες προσπάθειες μπορούν να αποτελέσουν τρόπο αυθεντικής έκφρασης των μαθητών που ανατροφοδοτούν τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας και κάνουν το μάθημά και το σχολείο πιο ζωντανό και πιο ενδιαφέρον.

Επίλογος – Συμπεράσματα

Η συμμετοχή στο πρόγραμμα συνεργασίας σχολικών τάξεων ήταν επιτυχής καθώς οι μαθητές συνεργάστηκαν για την υλοποίηση ενός προγράμματος που τους ενδιέφερε και τους έδωσε κίνητρα για ενεργητική συμμετοχή. Η πραγματοποίηση του προγράμματος είχε θετική επίπτωση στην εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας σε πολλαπλά επίπεδα, για τον εκπαιδευτικό, τους μαθητές αλλά και για το σχολείο γενικότερα.. Κατ' αρχήν, βοήθησε στη συνεργασία ανάμεσα σε εκπαιδευτικούς, την ανταλλαγή απόψεων και προβληματισμών σχετικά με τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας στο ελληνικό σχολείο. Ενίσχυσε, επίσης, τις συνεργατικές δεξιότητες των μαθητών και τους βοήθησε να διαπιστώσουν στην πράξη τα θετικά αποτελέσματα της συνεργατικής μάθησης.

Επιπλέον, η υλοποίηση του συνεργατικού προγράμματος βοήθησε τη σύνδεση της γνώσης με τη ζωή και την ενεργό δράση των μαθητών και συνεπώς συντέλεσε στη μάθηση από μια διερευνητική προσέγγιση (Ματσαγγούρας, 2011). Η παιδαγωγική αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών προήλθε με φυσικό και αβίαστο τρόπο σε όλες τις φάσεις υλοποίησης του συνεργατικού σχεδίου εργασίας. Για παράδειγμα, στη διαδικασία συλλογής των δεδομένων οι μαθητές χρησιμοποίησαν το διαδίκτυο, για την επικοινωνία μεταξύ τους ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, ενώ για την παρουσίαση των τελικών προϊόντων αξιοποίησαν εργαλεία Web 2.0. Η διαδικασία αυτή επιβεβαίωσε την άποψη ότι το διαδίκτυο αποτελεί μια σημαντική πηγή αυθεντικών κειμένων, τα οποία δεν έχουν γραφεί για διδακτικούς σκοπούς, αλλά είναι προϊόντα μιας φυσικής επικοινωνιακής διαδικασίας (Μιχάλης, 2007).

Για τη συνολικότερη αποτίμηση του προγράμματος αξιοποιήθηκαν οι τεχνικές (α) της συμμετοχικής παρατήρησης και (β) της συζήτησης με τους μαθητές (Κυριαζή,1998; Cohen et al,2011). Με βάση τα παραπάνω, τα οφέλη για τους μαθητές ήταν τα ακόλουθα: (α) οι μαθητές είχαν αυξημένα μαθησιακά κίνητρα, καθώς συμμετείχαν σε «αυθεντικές» δραστηριότητες που τους ενδιέφεραν, (β) χρησιμοποίησαν την αγγλική γλώσσα σε ένα αυθεντικό επικοινωνιακό πλαίσιο, εξασκώντας όλες τις γλωσσικές δεξιότητες (κατανόηση και παραγωγή γραπτού και προφορικού λόγου), (γ) εργάστηκαν σε ένα ομαδοσυνεργατικό, συνεργατικό, φιλικό και μη-ανταγωνιστικό πλαίσιο, σε ένα θέμα που

ανταποκρίνονταν στα ιδιαίτερα ενδιαφέροντα των μαθητών, (δ) αξιοποίησαν με δημιουργικό και ευχάριστο τρόπο τις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (ΤΠΕ), (ε) εργάστηκαν σε ένα πλαίσιο που ευνοούσε την πρωτοβουλία, τη δημιουργικότητα, την κριτική και αναλυτική σκέψη, και (στ) ανέλαβαν ρόλους στην υλοποίηση των δραστηριοτήτων, χρησιμοποίησαν την αγγλική γλώσσα για αυθεντικούς επικοινωνιακούς στόχους με αποτέλεσμα να έχουν περισσότερη αυτοπεποίθηση αναφορικά με τη χρήση της αγγλικής γλώσσας.

Συμπερασματικά, με βάση τις εμπειρίες από το παραπάνω πρόγραμμα, μπορεί βάσιμα να υποστηριχθεί ότι η συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών και μαθητών από διαφορετικές τάξεις για την εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας φαίνεται ότι αποφέρει θετικά αποτελέσματα σε τρία αλληλοσυνδεόμενα επίπεδα.

Πρώτον, παρέχει τη δυνατότητα για διαφοροποίηση της διδασκαλίας επιτρέποντας στον εκπαιδευτικό να λάβει υπόψη του το διαφορετικό μαθησιακό και προσωπικό προφίλ των μαθητών (Tomlinson 2001), για επικοινωνία και «φυσική» χρήση της αγγλικής γλώσσας σε ένα αυθεντικό επικοινωνιακό πλαίσιο, στο οποίο η γνώση της ξένης γλώσσας δε χαρίζεται, αλλά κατακτάται σταδιακά από τους μαθητές. Η συνεργασία αυτή μπορεί να εμπλουτίσει τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας, αλλά και τα σχολικά εγχειρίδια παρέχοντας μαθησιακά κίνητρα που οδηγούν στη μεγαλύτερη εμπλοκή των μαθητών στις εκπαιδευτικές δραστηριότητες και βοηθούν στην εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας. Δεύτερον, παρέχει στους εκπαιδευτικούς τη δυνατότητα να συνεργαστούν μεταξύ τους, αποφεύγοντας την «απομόνωση» της σχολικής τάξης, η οποία συχνά δεν ευνοεί τον πειραματισμό με καινοτόμες εκπαιδευτικές μεθόδους, και συνεπώς συμβάλει με θετικό τρόπο στην επαγγελματική τους ανάπτυξη. Τέλος, βοηθάει τις σχολικές μονάδες να μετατραπούν σε κοινότητες μάθησης και δημιουργίας οι οποίες επεκτείνουν τους ορίζοντές τους πέρα από τα στενά όρια του σχολείου.

Αναφορές

Ελληνόγλωσσες

Δενδρινού, Β., και Καραβά, Ε. (2011). *Οι ξένες γλώσσες στο σχολείο. Οδηγός του εκπαιδευτικού των ξένων γλωσσών*, Αθήνα: Υπουργείο Παιδείας, Δια βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων και Παιδαγωγικό Ινστοτούτο.

Δενδρινού, Β., και Καραβά, Ε. (2013). *Ξενόγλωσση Εκπαίδευση για την Προώθηση της Πολυγλωσσίας στην Ελλάδα Σήμερα. Προσεγγίσεις και Πρακτικές Διδασκαλίας*, Αθήνα: ΕΚΠΑ, και Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Κυριαζή, Ν. (1998). *Η κοινωνιολογική έρευνα – Κριτική επισκόπηση των μεθόδων και των τεχνικών*. Αθήνα: Ελληνικές Επιστημονικές Εκδόσεις.

Κώττη, Δ. (2008). Βιωματική *μάθηση από τη θεωρία στην πράξη ΣΔΕ Αχαρνών*, Εκπαίδευση Ενηλίκων, 13, σσ. 35-41.

Ματσαγγούρας, Η. (2009). *Εισαγωγή στις επιστήμες της Παιδαγωγικής. Εναλλακτικές Προσεγγίσεις, Διδακτικές Προεκτάσεις*, Αθήνα: Gutenberg.

Ματσαγγούρας, Η. (2011). Η Καινοτομία των Ερευνητικών Εργασιών στο Νέο Λύκειο. Αθήνα: Υπουργείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων.

Μικρόπουλος, Τ. Α. (2011). *Αξιοποίηση των ΤΠΕ στην εκπαίδευση*, βασικό επιμορφωτικό υλικό Μείζονος Προγράμματος Επιμόρφωσης, τόμος Α΄: Γενικό μέρος, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Αθήνα.

Μιχάλης, Α. (2007). Ο ηλεκτρονικός υπολογιστής στην υπηρεσία της γλωσσικής εκπαίδευσης: σύγχρονες τάσεις και προκλήσεις. Στο Ε. Π. Αυγερινός, Γ. Κόκκινος, Γ. Παπαντωνάκης και Α. Σοφός (επιμ.) *Νέες τεχνολογίες και επιστήμες της αγωγής* (σσ. 25-48), Αθήνα: Μεταίχμιο.

Ξενόγλωσσες

Cohen, L., Manion, L., and Morrison, K. (2011). *Research Methods in Education* (7th edition), New York: Routledge.

Coleman, J.A. (1992). Project-based learning, transferable skills, information technology and video. *Language Learning Journal*, 5, pp. 35-37

Dörnyei, Z. (2001). *Motivational Strategies in the Language Classroom*, Cambridge: Cambridge University Press.

Gardner, D. (1995). Student-produced video documentary provides a real reason for using the target language. *Language Learning Journal*, 12, pp. 54-56.

Gu. P. (2004). Tech view. Leaving the bathtub to make waves. *Essential Teacher* 1(4), pp. 32-35.

Skehan, P. (1989). *Individual Differences in Second Language Learning*, London: Edward Arnold.

Stoller, F. (2006). Establishing a theoretical foundation for project-based learning in second and foreign language contexts. In G.H. Beckett and P.C. Miller (eds.) *Project-based Second and Foreign language education* (pp. 19-40). Greenwich, Connecticut. Information Age Publishing.

Taylor, R. and Gitsaki, C. (2003). Teaching well and loving it. In S. Fotos, and C. M. Browne (Eds.), *New perspectives on CALL for second language classrooms*, Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates, pp. 131-147.

Tomlinson, G. A. (2001). *How to Differentiate Instruction in Mixed-Ability Classrooms* (2nd edition). USA, ASCD.

Οι μύθοι του Αισώπου και η Μεταφορά τους στην Εικονική Πραγματικότητα: Πρόταση Πρακτικής Εφαρμογής

Αγγελική Χειλάκη[1], Κωνσταντίνα Λιόντου[2]

[1] Δασκάλα, 2ο Πρότυπο Πειραματικό Δημοτικό Σχολείο Ιωαννίνων
xilakiag@gmail.com
[2] Καθηγήτρια Αγγλικών, Δημοτικό Σχολείο Πλαταριάς Θεσπρωτίας
konstantina.liontou@yahoo.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην παρούσα εργασία παρουσιάζεται πρόταση έργου eTwinning με τίτλο «The fables of Aesop». Το έργο θα πραγματοποιηθεί από μαθητές των τάξεων Β΄και Γ' τεσσάρων δημοτικών σχολείων στην Ελλάδα, την Κύπρο και το Ηνωμένο Βασίλειο.

Η καινοτομία αυτού του έργου έγκειται τόσο στο γεγονός ότι στηρίζεται στην από κοινού οργάνωση και παραγωγή του υλικού από τους μαθητές των τριών συμμετεχόντων σχολείων, όσο και στο ότι η δημιουργία του υλικού από τους μαθητές στηρίζεται σε ψηφιακά εργαλεία Web 2.0. Αξίζει να σημειωθεί ο ενεργός ρόλος των μαθητών στη χρήση των προγραμμάτων voki, piZap, padlet.

Η διεξαγωγή του έργου απαρτίζεται από δύο μέρη: α) τη λογοτεχνική ανάλυση επιλεγμένων μύθων του Αισώπου και β) τη μεταφορά των μύθων σε εικονικά περιβάλλοντα με αξιοποίηση των ΤΠΕ και της ηλεκτρονικής πλατφόρμας eTwinning.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *Μύθοι του Αισώπου, συνεργασία, ψηφιακά εργαλεία, χρήση ΤΠΕ, eTwinning*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα εργασία παρουσιάζει σχέδιο έργου δυο Ελληνίδων εκπαιδευτικών ενεργών σε Δημοτικά Σχολεία της Ηπείρου. Πρόκειται για την παράλληλη ανάλυση των Μύθων του Αισώπου σε σχολεία της Ελλάδας και του εξωτερικού και τη μεταφορά τους τόσο στον 21ο αιώνα, όσο και στην εικονική πραγματικότητα, με την ενεργή συμμετοχή των ίδιων των μαθητών. Στο έργο πρόκειται να συμμετάσχουν το 2ο Πρότυπο Πειραματικό Δημοτικό Σχολείο Ιωαννίνων, το Δημοτικό Σχολείο Πλαταριάς Θεσπρωτίας, το Γ΄Δημοτικό Σχολείο Λεμεσού στην Κύπρο, καθώς και το Little Hadham Primary School του Ηνωμένου Βασιλείου με μαθητές των τάξεων Β'και Γ'.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Η βασική ιδέα του έργου ξεκίνησε από τις Ελληνίδες εκπαιδευτικούς, οι οποίες συνέλαβαν την ιδέα να χρησιμοποιήσουν ένα λογοτεχνικό είδος πολύ αγαπητό στα παιδιά, τους μύθους, και συγκεκριμένα εκείνους του Αισώπου, προκειμένου να τα εξοικειώσουν, αφενός, με τη λογοτεχνία και, αφετέρου, με τη χρήση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας, ως μέσων για τη διασπορά των ιδεών τους, αλλά και τη δημιουργία συνεργατικών έργων.

Η πρώτη επαφή για το σχεδιασμό του έργου πραγματοποιήθηκε με Κύπρια συνάδελφο, η οποία συμφώνησε με την ιδέα της θεματικής του project (Frey, 1998) και συνεργάστηκε με τις Ελληνίδες συναδέλφους για το σχεδιασμό των βασικών βημάτων που θα ακολουθούσαν τόσο για την υποβολή του έργου προς έγκριση, όσο και για τη μετέπειτα διεξαγωγή του. Δεδομένου του γεγονότος ότι η μία εκ των δύο Ελληνίδων εκπαιδευτικών είναι καθηγήτρια ειδικότητας, και συγκεκριμένα Αγγλικής γλώσσας, αυτό το έργο θωρήθηκε ταυτόχρονα ως μοναδική ευκαιρία οι μαθητές να κατανοήσουν στην πράξη τη χρησιμότητα της ξένης γλώσσας, ως μοναδικού εργαλείου επικοινωνίας. Με γνώμονα αυτόν το τελευταίο στόχο, αποφασίστηκε τουλάχιστον ένας εκ των εταίρων να μην μοιράζεται την ίδια γλώσσα, ώστε η χρήση της Αγγλικής να μην αποτελεί πλέον επιλογή, αλλά αναγκαιότητα για την ευόδωση της συνεργασίας.

Η διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας αποτελεί για πολλές χώρες προτεραιότητα και η αναζήτηση νέων εκπαιδευτικών μεθόδων που θα τη βελτιστοποιούν κρίνεται αναγκαία (Wu & Marek, 2010). Από την άλλη πλευρά, η αλματώδης ανάπτυξη των ΤΠΕ τα τελευταία χρόνια με τα ποικίλα εκπαιδευτικά

λογισμικά, τα εργαλεία δημιουργίας και τις πλατφόρμες επικοινωνίας καθίσταται ευκρινές ότι εξυπηρετεί τον παραπάνω σκοπό καθώς επαναπροσδιορίζει το πλαίσιο διδασκαλίας της Αγγλικής Γλώσσας.

Ως πρώτο βήμα συμφωνήθηκαν οι μύθοι, οι οποίοι επρόκειτο να τύχουν επεξεργασίας. Απομονώθηκαν ιδέες και μηνύματα που κρίθηκαν σημαντικό να μεταδοθούν στους μικρούς μαθητές και συμφωνήθηκε ένα χρονοδιάγραμμα εργασίας για κάθε μύθο. Παράλληλα προσδιορίσθηκαν οι δραστηριότητες που θα πραγματοποιούνταν στο συγκεκριμένο για κάθε μύθο χρόνο, ο τρόπος διασποράς τους και οι τεχνολογίες της πληροφορικής που θα αποτελούσαν μέσο για αποτελεσματικότερη εργασία.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Οι στόχοι της παρούσας εκτείνονται σε τρία επίπεδα. Πρωταρχικός στόχος του έργου είναι σαφώς να γνωρίσουν οι μαθητές (Έλληνες και ξένοι) τον Αίσωπο και τους Μύθους του, καθώς και να συνδέσουν μύθους που πιθανώς αποσπασματικά να γνωρίζουν με τον συγγραφέα τους. Μέσα από την επεξεργασία των μύθων επιδιώκεται να μάθουν να προσεγγίζουν λογοτεχνικά κείμενα της *διδακτικής μυθολογίας*, να καταλάβουν, τι σημαίνει παραβολή και αλληγορία, και να αναπτύξουν κριτική σκέψη, ώστε να μπορούν να εξαγάγουν επιμύθια και διδάγματα· να καταφέρουν να συνδέσουν τις ιστορίες των ζώων με την καθημερινότητά τους, να τις παραλληλίσουν με καταστάσεις που τα ίδια τα παιδιά αντιμετωπίζουν και να καταφέρουν να μεταφέρουν τα νοήματα των μύθων στη σύγχρονη πραγματικότητα.

Σε ένα δεύτερο επίπεδο στόχος είναι οι μύθοι να αποτελέσουν πηγή έμπνευσης και δημιουργίας για τους μικρούς μαθητές. Οι μαθητές θα κληθούν να ζωγραφίσουν με αφορμή τους μύθους, να εκφράσουν γραπτά τις σκέψεις και τα συμπεράσματά τους, να εργασθούν σε ομάδες (Ματσαγγούρας, 2005) και να κατασκευάσουν αφίσες, να αναπαραστήσουν τους μύθους θεατρικά και να τους μεταφέρουν στη σύγχρονη πραγματικότητα.

Καθώς όμως πρόκειται για ένα συνεργατικό έργο, καμία δράση δεν θα ήταν ολοκληρωμένη, εάν τα αποτελέσματα των δραστηριοτήτων δεν διασπείρονταν σε όλους τους εταίρους. Σε αυτό το σημείο εισέρχονται στο έργο δυο νέα αντικείμενα-εργαλεία τα Αγγλικά και η Πληροφορική. Στόχος είναι οι μαθητές αφενός να ανακαλύψουν ότι η αγγλική γλώσσα αποτελεί μέσο επικοινωνίας και όχι απλό εργαλείο επίλυσης ασκήσεων, και αφετέρου να μάθουν να αξιοποιούν τον υπολογιστή, προκειμένου να εκμηδενίσουν τις αποστάσεις, να επιδείξουν τις δημιουργίες τους στους ξένους φίλους τους, ανταλλάξουν απόψεις και να δημιουργήσουν από κοινού, σαν να καθόταν στο διπλανό θρανίο. Προϋπόθεση (αλλά και ταυτόχρονος στόχος) προς αυτήν την κατεύθυνση είναι οι μαθητές να μάθουν να χειρίζονται αρχικά τον υπολογιστή, ώστε στη συνέχεια να μπορέσουν να συνθέσουν με τη βοήθεια του δασκάλου και συγκεκριμένων ψηφιακών εργαλείων το δικό τους ψηφιακό υλικό, να μάθουν να χρησιμοποιούν το διαδίκτυο και να καταλάβουν την πολυτιμότατα μιας συσκευής που οι περισσότεροι μαθητές χρησιμοποιούν ως απλή κονσόλα παιχνιδιών.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΚΑΙ ΕΝΤΑΞΗ ΣΕ ΑΥΤΕΣ ΤΩΝ Τ.Π.Ε.

Το έργο που παρουσιάζεται στη συγκεκριμένη εργασία αποτελεί ένα προσχέδιο. Έχουν ωστόσο προσδιορισθεί οι βασικοί του άξονες, οι οποίοι παρουσιάζονται ενδεικτικά στον παρακάτω πίνακα. Θεωρούμε ότι οι δραστηριότητες που παρουσιάζονται δεν μπορούν να παραλειφθούν από το έργο. Δεν αποκλείουμε, όμως, σε καμία περίπτωση την πιθανότητα τροποποιηθούν, ώστε να προσαρμοσθούν στις ανάγκες της ομάδας που θα συνεργασθεί, ή να εμπλουτισθούν με νέες δράσεις και ιδέες κατά τη διάρκεια της εργασίας.

Αναπόσπαστο μέρος του έργου αποτελούν οι νέες τεχνολογίες. Όπως τονίζουν οι Ράπτης & Ράπτη (2001), Κόμης & Μικρόπουλος (2001) και Πλατινάκης (2010) οι δυνατότες που παρέχουν στην εκπαίδευση οι τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών είναι πολλές και αδιαμφισβήτητες δημιουργώντας κλίμα αλλαγής και θετικής στάσης. Αυτό το κλίμα θα προσπαθήσουμε κι εμείς μέσα από τις προτεινόμενες δραστηριότητες να μεταφέρουμε στην αίθουσα διδασκαλίας.

Ενδεικτικές δραστηριότητες του έργου	**Σύντομη περιγραφή**
Ανάγνωση των επιλεγμένων μύθων	Οι μαθητές διαβάζουν τους ίδιους μύθους και έρχονται σε επαφή με ένα σημαντικό κομμάτι της Ελληνικής μυθολογίας.

Ανάλυση των μύθων	Οι μαθητές μαθαίνουν να διαβάζουν πέρα από τις λέξεις. Αναλύουν τους μύθους και εντοπίζουν τις αλληγορίες. Μεταφέρουν τους μύθους στη σύγχρονη πραγματικότητα και μιλούν για παρόμοιες καταστάσεις που έχουν οι ίδιοι βιώσει.
Εικαστική αναπαράσταση	Οι μαθητές δουλεύουν σε ομάδες. Μοιράζουν την κόλλα ζωγραφικής σε δύο τμήματα και αναπαριστούν τη σκηνή που τους εντυπωσίασε από τη μία πλευρά στον κόσμο των ζώων και από την άλλη μεταφερμένη στον κόσμο των ανθρώπων.
Επεξεργασία εικόνων με το ψηφιακό εργαλείο «pizap»	Τα παιδιά ασκούνται στο πρόγραμμα «pizap». Επεξεργάζονται τις εικόνες που δημιουργούν. Προσθέτους περιγράμματα και λεζάντες.
Ανταλλαγή δημιουργιών μέσω twinspace	Οι μαθητές ανεβάζουν τις δημιουργίες τους στο twinspace· παίρνουν έτσι νέες ιδέες και συζητούν, εάν οι ίδια ιστορία γέννησε σε όλους την ίδια εντύπωση, ή οδήγησε όλους τους μετέχοντες στα ίδια συμπεράσματα.
Τηλεδιάσκεψη για κοινή δημιουργία αφίσας	Οι μαθητές συναντώνται διαδικτυακά. Γνωρίζονται μεταξύ τους και συζητούν ποιες από τις δημιουργίες τους θα μπορούσαν να εντάξουν σε μια κοινή αφίσα.
Δημιουργία αφίσας-ψηφιακού τοίχου με χρήση του εργαλείου «padlet»	Οι μαθητές μαθαίνουν να χρησιμοποιούν το εργαλείο «padlet», προκειμένου συνεργατικά να δημιουργήσουν έναν ψηφιακό τοίχο. Αναρτούν σε αυτόν εικόνες και κείμενα που έχουν αποφασίσει μέσω της τηλεδιάσκεψης και του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.
Χρήση του «voki» για παρουσίαση των διδαγμάτων κάθε μύθου	Οι μαθητές μαθαίνουν να χρησιμοποιούν το ψηφιακό εργαλείο «voki» και κατασκευάζουν ψηφιακές προσωπικότητες, οι οποίες παρουσιάζουν τα διδάγματα που οι μαθητές εντόπισαν στους μύθους.
Δραματοποίηση επιλεγμένων μύθων	Οι μαθητές επιλέγουν αγαπημένους τους μύθους, γράφουν σενάρια, κατασκευάζουν σκηνικά και δραματοποιούν τις ιστορίες τους.
Δημιουργία βίντεο από τους δραματοποιημένους μύθους	Οι θεατρικές παραστάσεις των μαθητών καταγράφονται σε βίντεο και αναρτώνται στο twinspace. Έτσι οι δημιουργίες είναι προσιτές σε όλους τους μετέχοντες.

Πίνακας 1: Παρουσίαση ενδεικτικών δραστηριοτήτων του έργου

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ

Η Παιδαγωγική καινοτομία του έργου που παρουσιάζεται έγκειται στο γεγονός ότι εμπλέκει τις νέες τεχνολογίες και την ξένη γλώσσα στην παραδοσιακή διδασκαλία της λογοτεχνίας. Οι μαθητές στο πλαίσιο της εργασίας τους για το έργο του eTwinning αξιοποιούν εργαλεία web 2.0. Οι υπηρεσίες web 2.0 παίζουν καθοριστικό ρόλο στην ανάπτυξη μιας νέας γενιάς μαθητών και διαμορφώνουν νέα περιβάλλοντα εργασίας όπου ο χώρος της εκπαίδευσης μπορεί να αφομοιώσει αλλά και να τροφοδοτήσει με νέες πρακτικές (Weller et al., 2005). Τα πλεονεκτήματα αυτών των εργαλείων εστιάζονται στην εύκολη επικοινωνία και συνεργασία μεταξύ των συμμετεχόντων ανεξαρτήτως της γεωγραφικής απόστασης που έχουν (Muñoz & Towner, 2009· Βαγγελάτος κ.α., 2010).

Οι μαθητές από απλοί αποδέκτες της λογοτεχνικής ανάλυσης που θα μπορούσε να τους προσφέρει ο διδάσκων γίνονται οι ίδιοι δημιουργοί. Εμπνέονται και ζωγραφίζουν με αφορμή τους

μύθους του Αισώπου, επεξεργάζονται τις δημιουργίες τους με το piZap, κατασκευάζουν αφίσες και κολλάζ. Καταγράφουν τα συμπεράσματά τους και τις δημιουργίες τους σε ψηφιακούς τοίχους που οι ίδιοι διαχειρίζονται και με παιγνιώδη τρόπο αξιοποιούν το πρόγραμμα voki για τη δημιουργία εικονικών χαρακτήρων-παρουσιαστών οι οποίοι μεταφέρουν τα μηνύματα που οι ίδιοι οι μαθητές εξήγαγαν στο στάδιο της ανάλυσης των μύθων.

Όλα αυτά γίνονται με χρήση τόσο της ελληνικής, όσο και της ξένης γλώσσας, καθώς το πρόγραμμα πραγματοποιείται τόσο με έναν ελληνόφωνο, όσο και με έναν αγγλόφωνο εταίρο. Τα μηνύματα και οι λεζάντες των εικαστικών δημιουργιών μεταφράζονται ως εκ τούτου με τη βοήθεια της εκπαιδευτικού της ξένης γλώσσας στα Αγγλικά κι έτσι αναρτώνται στο διαδίκτυο. Οι μικροί μαθητές μαθαίνουν και αξιοποιούν έτσι στην πράξη τα ονόματα των ζώων και έννοιες που χαρακτηρίζουν τη συμπεριφορά των ηρώων του Αισώπου· και αν και οι ίδιοι σε πολλές περιπτώσεις λίγο μπορούν να συνεισφέρουν στη συγγραφή των μηνυμάτων αυτών, θα γίνονται μάρτυρες της χρήσης της ξένης γλώσσας για επικοινωνία κι όχι για απλή επίλυση ασκήσεων, όπως παραδοσιακά γίνεται στο μάθημα της ξένης γλώσσας.

ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΣΤΗ ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ

Το έργο μπορεί εύκολα να ενσωματωθεί στη διδακτέα ύλη, καθώς η λογοτεχνία και η φιλαναγνωσία αποτελούν αναπόσπαστα τμήματα του αναλυτικού προγράμματος των τάξεων του Δημοτικού σχολείου. Η ανάλυση επομένως των μύθων του Αισώπου μπορεί να ενταχθεί στο μάθημα της Γλώσσας, μέρος του οποίου μαθήματος αποτελεί η λογοτεχνία. Στην ώρα της φιλαναγνωσίας επίσης μπορούν να αξιοποιηθούν οι μύθοι του Αισώπου καθώς μπορούν να λειτουργήσουν ως εισαγωγή των μαθητών στη συγκεκριμένη δραστηριότητα.

Τα Αγγλικά επίσης μπορούν να φιλοξενήσουν μέρος του έργου, καθώς στις βασικές δεξιότητες που πρέπει να αποκτήσει ο μαθητής στις μικρές αυτές τάξεις είναι να αναγνωρίζει τα ονόματα των ζώων και να μιλάει για συναισθήματα, όπως χαρά, λύπη και ευτυχία, που συχνά εμφανίζονται στους μύθους του Αισώπου, καθώς και να συντάσσει σύντομα κειμενάκια.

Η ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΑ ΑΛΛΑ ΣΧΟΛΕΙΑ

Βάση για τη συνεργασία με τα άλλα σχολεία θα αποτελέσει αρχικά η συνεργασία των διδασκόντων, η οποία θα πραγματοποιηθεί μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και της υπηρεσίας blog που παρέχει η πλατφόρμα eTwinning.

Ερευνητικά έχει αποδειχτεί ότι η ηλεκτρονική μορφή διδασκαλίας εμπλουτίζει τόσο το μάθημα μέσα στην τάξη αλλά και ενισχύει το αίσθημα της κοινότητας, της συνεργατικής εργασίας και της διεθνούς συνεργασίας σε πολύ σημαντικό βαθμό (Galvin, 2009· Zimmermann & Trummler, 2009). Έτσι, στη συνέχεια η συνεργασία των μαθητών θα είναι πιο στενή. Θα συναντώνται online σε τηλεδιασκέψεις για να συζητούν τα συμπεράσματά τους από τους μύθους που ανέλυσαν, καθώς και για να λαμβάνουν αποφάσεις αναφορικά με τις πληροφορίες και τις κατασκευές που θα αναρτούν στο padlet. Η ολοκλήρωση του padlet θα είναι, εξάλλου, η κύρια απόδειξη για την επιτυχία, ή μη, της συνεργασίας των σχολείων.

Επίσης, θα επιδιωχθεί οι μαθητές να έχουν το δικό τους προφίλ στο twinspace, ώστε να μπορούν να συνομιλούν μεταξύ τους για θέματα του έργου που τους απασχολούν. Αυτή η συνεργασία βέβαια θα μπορεί αρχικά να πραγματοποιηθεί κυρίως μεταξύ των Ελλήνων και Κυπρίων μαθητών, καθώς μόνο αυτοί θα μοιράζονται τον ίδιο γλωσσικό κώδικα. Στη συνέχεια αναμένεται οι μαθητές της Γ' τάξης, τουλάχιστον, να μπορέσουν να έχουν μια στοιχειώδη επικοινωνία και με τους συμμαθητές τους στο Η. Β. στην Αγγλική, με την απαραίτητη βέβαια συμβολή της διδάσκουσας την ξένης γλώσσας.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Σε έρευνα που πραγματοποιήθηκε σε ευρωπαϊκό επίπεδο για το eTwinning (Vuorikary et al., 2009) διαπιστώθηκε ότι οι δραστηριότητες που υλοποιούνται στο πλαίσιο διεξαγωγής τέτοιων προγραμμάτων ωφελούν στο μέγιστο βαθμό τις σχολικές μονάδες καλλιεργώντας το ενδιαφέρον των μαθητών. Με στόχο να διαπιστώσουμε αν και το δικό μας πρόγραμμα θα έχει παρόμοια θετικά αποτελέσματα, αποφασίσαμε η αξιολόγηση, τόσο κατά τη διάρκεια του έργου, όσο και μετά την ολοκλήρωσή του, να αποτελέσει αναπόσπαστο τμήμα αυτού.

Έχουν οριστεί δύο επίπεδα αξιολόγησης. Το πρώτο επίπεδο θα αφορά την τήρηση των προθεσμιών που θα ορισθούν για την ολοκλήρωση συγκεκριμένων δραστηριοτήτων του έργου. Η

αξιολόγηση αυτή θα πραγματοποιείται τακτικά από τις υπεύθυνες εκπαιδευτικούς του έργου, καθώς αποτελεί προϋπόθεση για την επιτυχία των στόχων που έχουν τεθεί.

Σε δεύτερο επίπεδο θα αξιολογείται η επίτευξη των στόχων. Αυτό το μέρος της αξιολόγησης αφορά τόσο τους διδάσκοντες όσο και τους μαθητές. Οι μαθητές σε τακτά χρονικά διαστήματα θα καλούνται να συμπληρώσουν απλά ερωτηματολόγια στα οποία θα καλούνται να ανταποκριθούν σε ερωτήματα πολλαπλών επιλογών σχετικά με τον τρόπο εργασίας στο πλαίσιο του eTwinning. Θα τους ζητείται να αξιολογήσουν τις δραστηριότητες που θα πραγματοποιηθούν στο πλαίσιο του έργου, τις γνώσεις που θα αποκομίζουν και τα συναισθήματα (π.χ. χαρά, ικανοποίηση, ενδιαφέρον ή μη) που θα αντλούν από αυτές.

Οι διδάσκοντες, τέλος, θα αξιολογούν συχνά το διδακτικό τους έργο και τα αποτελέσματα αυτού, όσον αφορά στην επίτευξη των στόχων τους. Επιδίωξη είναι να αξιολογείται όχι μόνο το αποτέλεσμα της εργασίας των μαθητών, αλλά και η διαδικασία που οδήγησε στο αποτέλεσμα. Έτσι σαφώς οι διδάσκοντες θα αξιολογούν το παραχθέν υλικό, αλλά δεδομένου του ότι οι μαθητές θα εργάζονται σε ομάδες και μάλιστα σε κάποιες περιπτώσεις και διασχολικά θα ζητείται και από τους ίδιους τους μαθητές να αξιολογούν την ικανότητά τους για συνεργασία, τις ευκαιρίες που είχαν να συνεισφέρουν στις δραστηριότητες, αλλά και τη συνεισφορά των άλλων μελών της ομάδας.

Τέλος συζητάται από τους εκπαιδευτικούς η δημιουργία ενός κοινού φύλλου αξιολόγησης, στο οποίο με την περάτωση του έργου θα ελεγχθούν οι γνώσεις που αποκόμισαν οι μαθητές από την ανάλυση των μύθων του Αισώπου, αλλά και από τη χρήση των web2 εργαλείων που θα χρησιμοποιηθούν στο πλαίσιο του έργου.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Κόμης, Β. & Μικρόπουλος, Α. (2001). Πληροφορική στην Εκπαίδευση [πανεπιστημιακές σημειώσεις]. Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Σχολή θετικών Επιστημών και Τεχνολογίας. Πάτρα

Πλατινάκης, Κ. (2010, 30-31 Οκτωβρίου). Εκπαιδευτική αξιοποίηση των υποδομών και των παρεχόμενων υπηρεσιών του Πανελληνίου Σχολικού Δικτύου. Η περίπτωση των γυμνασίων της Κρήτης. Εισήγηση που παρουσιάστηκε στο *7ο Πανελλήνιο Συνέδριο «Το μέλλον της μάθησης»*. Αθήνα.

Ράπτης, Α. & Ράπτη, Α. (2001). Μάθηση και Διδασκαλία στην Εποχή της Πληροφόρησης. Αθήνα: Αριστοτέλης Ράπτης.

Βαγγελάτος, Α., Φώσκολος, Φ., & Κομνηνός, Θ. (2010). Τα κοινωνικά δίκτυα στο σχολείο του σήμερα. Paper presented at the 7ο Πανελλήνιο Συνέδριο ΕΤΠΕ, Κόρινθος. http://korinthos.uop.gr/~hcicte10/proceedings/44.pdf.

Ματσαγγούρας, Η. (2005). Στρατηγικές Διδασκαλίας: Η Κριτική Σκέψη στη Διδακτική Πράξη. Τόμος Β΄. Παιδαγωγική σειρά. Αθήνα: Gutenberg.

Frey, K.(1998). Η μέθοδος Project, μτφ. Κλ. Μάλλιου, εκδ. Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 1998.1-17.

Galvin, C. (2009), eTwinning im Unterricht. Eine Analyse guter Praxisbeispiele (2008-2009). Zentrale eTwinning Koordinierungsstelle (CSS), European Schoolnet.

Muñoz, C., & Towner, T. L. (2009). Opening Facebook: How to Use Facebook in the College Classroom. Paper presented at the Society for Information Technology and Teacher Education conference, Charleston South Carolina. http://www46.homepage.villanova.edu/john.immerwahr/TP101/Facebook.pdf

Vuorikari, R., Wastiau, P., Crawley, C., Joyce, A., & Scheeck, N. (2009). PROJECTS A report on eTwinning 2008-2009. Central Support Service for eTwinning (CSS), European Schoolnet (EUN Partnership AISBL).

Weller, M., Pelger, C., & Mason, R. (2005). Use of innovative technologies on an elearning course. Internet and Higher Education, 8.

Wu, W. V., & Marek, M. (2010). Making English a "Habit": Increasing Confidence, Motivation, and Ability of EFL Students through Cross-Cultural, Computer-Assisted Interaction. Turkish Online Journal of Educational Technology - TOJET, 9(4), 101–112. Retrieved from http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=eric&AN=EJ908076&site=ehost-live 268/1474.

Zimmermann, M. F. & Trummler M. (2009), Nachhaltigkeit und e-Learning, In Geograz Nachhaltigkeit-Kooperativ Innovative Methoden. 45, 9-11

Η χρήση συνεργατικών Web 2.0 εργαλείων στο πλαίσιο των προγραμμάτων eTwinning

Γάλλου Ζωή [1]

Ιωαννίδης Δημήτριος [2]

[1] Εκπαιδευτικός 6ου Γυμνασίου Λάρισας, Νομικός
zoigall@yahoo.gr

[2] Διευθυντής 6ου Γυμνασίου Λάρισας, Φυσικός
dimioannid@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εισήγηση ασχολείται με το ζήτημα της σκοπιμότητας της χρήσης των Web 2.0 εργαλείων στην εκπαίδευση και ειδικότερα κατά τη διεξαγωγή των Ευρωπαϊκών προγραμμάτων «διδυμοποίησης»-αδελφοποίησης σχολείων e-Twinning. Μέσα από μια σύντομη θεωρητική ανάλυση για τη θέση των νέων τεχνολογιών στη σύγχρονη εκπαίδευση αλλά και μέσα από παραδείγματα καλής χρήσης, βασισμένα σε σχετική εμπειρία από την υλοποίηση προγραμμάτων e-Twinning στο σχολείο μας τα τελευταία 3 χρόνια, επιχειρείται η υπογράμμιση της σημασίας τους τόσο στην επίτευξη των άμεσων στόχων διδασκαλίας ενός διδακτικού αντικειμένου, όσο και άλλων παράπλευρων στόχων, όπως είναι η καλλιέργεια σημαντικών τεχνολογικών και κυρίως επικοινωνιακών δεξιοτήτων. Παρουσιάζονται, ειδικότερα, διάφορα εργαλεία Web 2.0 που διευκολύνουν τη συνεργασία ανάμεσα στους εταίρους, προετοιμάζοντας τους νέους προς την κατεύθυνση μιας ομαλούς διαδικτυακής –και όχι μόνο- κοινωνικοποίησης.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *εργαλεία Web 2.0, συνεργασία e-Twinning*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι νέες τεχνολογίες αποτελούν ταυτόχρονα «σημείο αντιλεγόμενο» αλλά και πρόκληση των καιρών. Παντού, οποτεδήποτε και οπουδήποτε αντικρίζουμε ανθρώπους αφοσιωμένους σε μια οθόνη. Οι υπολογιστές στην εποχή μας βρίσκονται παντού γύρω μας σε κάθε είδους συσκευές και μέσα. Ωστόσο, ενώ αρχικά κάποιοι δαιμονοποιούσαν την τεχνολογία, σταδιακά αλλά σταθερά –την τελευταία ειδικά δεκαετία- αυτή έχει εισβάλλει στη ζωή μας και έχει καταστεί απαραίτητη διευκολύνοντάς μας. Από την φορολογική μας ενημέρωση, τις τραπεζικές συναλλαγές, τις κάθε είδους αγορές μέχρι τη διαφήμιση εταιριών, υπηρεσιών και προϊόντων και τη συμμετοχή μας σε πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης, η τεχνολογία έχει μετατραπεί σε αναπόσπαστο κομμάτι της καθημερινότητάς μας. Μπροστά στη νέα αυτή πραγματικότητα δε θα μπορούσε εκπαίδευση να εθελοτυφλεί ή να είναι ουραγός: το αντίθετο μάλιστα! Οφείλει και πρέπει να παίξει ηγετικό ρόλο προετοιμάζοντας αποτελεσματικά τα νέα μέλη της κοινωνίας τόσο ως προς τους κινδύνους, όσο και ως προς τις νέες προοπτικές και τους αναρίθμητους ορίζοντες που διανοίγονται με την εκλογικευμένη χρήση του διαδικτύου.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ: ΜΙΑ ΣΧΕΣΗ ΑΜΦΙΔΡΟΜΗ

Η Εκπαίδευση αποτελεί θεμελιώδες δικαίωμα του ανθρώπου και το κλειδί για τη συνεχιζόμενη ανάπτυξη και ειρήνη μεταξύ των χωρών. Η εκπαίδευση και ο τρόπος που αυτή παρέχεται στους πολίτες, αποτελεί ίσως το πιο ευαίσθητο κομμάτι της εξέλιξης μιας κοινωνίας και είναι πολύ σημαντικό η εκπαιδευτική διαδικασία να είναι ευπροσάρμοστη στις νέες απαιτήσεις των καιρών, ενσωματώνοντας στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό τις δυνατότητες που παρέχει η τεχνολογία. Εξάλλου, αυτοί που πρώτοι ενστερνίζονται τις νέες τεχνολογικές εξελίξεις είναι τα παιδιά και οι έφηβοι, κρίνεται, άρα, απαραίτητο, η γνώση να τους προσφέρεται με τέτοιο τρόπο που να γίνεται ελκυστική, ή τουλάχιστον, αρκετά ενδιαφέρουσα.

Κοινωνικές και μαθησιακές τάσεις και νέες τεχνολογίες

Σήμερα βρισκόμαστε στο κέντρο ενός κυκεώνα οικονομικο-κοινωνικών αλλαγών στις οποίες σημαντικό ρόλο έχει παίξει η τεχνολογική ανάπτυξη. Οι ΤΠΕ θα αποτελέσουν τον παράγοντα-κλειδί

σε μια μελλοντική θετική αλλαγή, με την προϋπόθεση ότι θα αποτελούν αντικείμενο διαχείρισης ανθρώπων οι οποίοι θα τις χρησιμοποιούν δημιουργικά και προς το συμφέρον όλων.

Η οικονομία, παραδοσιακά, διακρίνονταν σε αγροτική, βιομηχανική και οικονομία υπηρεσιών. Σήμερα, οι τρεις αυτοί τομείς έχουν συνδεθεί και με έναν τέταρτο τομέα, το γνωσιακό, ο οποίος αποτελείται από τους εργάτες της γνώσης. Στο σύγχρονο «έξυπνο» και διαρκώς εξελίξιμο περιβάλλον η νέα γνώση διαμοιράζεται με ρυθμούς ιλιγγιώδεις (Αθανίτης Α., 2008). Ταυτόχρονα, η εργασία πάνω στη γνώση έχει πλέον καταστεί κύριος φορέας και αιχμή όλων των σύγχρονων οικονομικών δραστηριοτήτων. Άρα, η χρήση των νέων τεχνολογιών στην εκπαίδευση και η όσο το δυνατό μεγαλύτερη αφομοίωσή τους από τους νέους ανθρώπους είναι απαραίτητη για την πρόοδο και την ευημερία τους.

Στη μοντέρνα κοινωνία της γνώσης η ζωή απαιτεί ευελιξία και ταχύτητα στη λήψη αποφάσεων. Οι άνθρωποι πρέπει να επιδεικνύουν μια προσαρμοστικότητα στις νέες αυτές συνθήκες, να συνεχίζουν δηλαδή να μαθαίνουν καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους και οι ΤΠΕ αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι αυτής της διαδικασίας. Ο σύγχρονος άνθρωπος και κυρίως οι νέοι χρησιμοποιούν επίσης κατά κόρον τις ΤΠΕ για προσωπική εξέλιξη, δημιουργία και καταναλωτικούς λόγους: πρέπει, επομένως, να μπορούν να αναλύουν την πληροφορία που δέχονται από τα ΜΜΕ με κριτικό τρόπο και να την χρησιμοποιούν αποδοτικά. Επιπλέον, απαιτείται γνώση και δεξιότητες για την αναζήτηση της πληροφορίας, ανάλυση, σύνθεση, αξιολόγηση, εξάσκηση της κριτικής ικανότητας, δεξιότητες που ούτως ή άλλως είναι απαραίτητες σε όλα τα περιβάλλοντα μάθησης, είτε αυτά είναι υποστηριζόμενα από ΤΠΕ, είτε όχι. Στη σύγχρονη αγορά εργασίας η ικανότητα ενός εργαζόμενου να χρησιμοποιεί με άνεση τις ΤΠΕ είναι όλο και περισσότερο αναγκαία σε κάθε τομέα, αφού κάποιες παλαιότερες δεξιότητες όπως ο υπολογισμός στο χαρτί ή η καλλιγραφία έχουν ξεπεραστεί και θεωρούνται απλώς ειδικές ικανότητες, παρόλο που είναι χρήσιμες στην εκπαίδευση των μαθητών. Συνακόλουθα, σήμερα, είναι ζωτικής σημασίας για την ευημερία κάθε ανθρώπου να έχει μια -τουλάχιστον- γενική ιδέα για το τεχνολογικό περιβάλλον.

Εκπαίδευση και σύγχρονη πραγματικότητα

Μέσα σε μια τέτοια περιρρέουσα ατμόσφαιρα αλλαγών και εξελίξεων καταδεικνύεται ότι οι παραδοσιακές δομές και τρόποι διδασκαλίες ανταποκρίνονται ελάχιστα στις προκλήσεις των καιρών. Οι μαθητές, πλέον, είναι επικοινωνιακοί, περίεργοι, δημιουργικοί και ικανοί να μαθαίνουν πολλά πράγματα και αυτό αποδεικνύεται από την καθημερινή τους αλληλεπίδραση σε σύγχρονες πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης. Η εξέλιξη και εκμετάλλευση των δυνατοτήτων αυτών κατά τη διάρκεια της μάθησης θα πρέπει να αποτελεί έναν από τους πρωτεύοντες στόχους των νέων εκπαιδευτικών συστημάτων. Οι ΤΠΕ γενικότερα, προσφέρουν ένα μεγάλο εύρος από υλικό για τη δημιουργία νέων σχολικών συστημάτων τα οποία επιτρέπουν την ανταλλαγή πληροφορίας μεταξύ απομακρυσμένων σημείων και την αλληλεπίδραση γεωγραφικά απομακρυσμένων ομάδων και ένα από τα καλύτερα παραδείγματα επίτευξης των παραπάνω αποτελεί το Ευρωπαϊκό πρόγραμμα e-Twinning.

Η μάθηση ως επεξεργασία της πληροφορίας

Η ανθρώπινη επεξεργασία της πληροφορίας είτε οργανική είτε μηχανικά υποβοηθούμενη, περιλαμβάνει τη συλλογή, αποθήκευση, ανάκτηση, ταξινόμηση σύνθεση και αποσύνθεσή της. Επιπλέον, υπάρχει η δυνατότητα επανεπεξεργασίας της πληροφορίας και μετάδοσής της (Αθανίτης Α., 2008). Το γεγονός ότι η μάθηση βασίζεται σε αυτή καθεαυτή τη διαχείριση της πληροφορίας έχει ως αποτέλεσμα οι ΤΠΕ να έχουν πολύ μεγάλη εφαρμογή στην εκπαιδευτική διαδικασία. Ιστορικά, η επεξεργασία της πληροφορίας και οι επικοινωνίες υπήρξαν βασικές σχολικές δραστηριότητες οι οποίες συνέβαιναν κυρίως μεταξύ του καθηγητή και του μαθητή με τη χρήση μολυβιού, χαρτιού και πίνακα. Σήμερα, με την εισαγωγή των ηλεκτρονικών υπολογιστών στην εκπαίδευση, δίνεται η δυνατότητα στον εκπαιδευτικό να διαμορφώσει ένα νέο πιο ευέλικτο τρόπο διδασκαλίας (Αθανίτης Α., 2008).

Η χρήση των νέων τεχνολογιών στην εκπαίδευση

Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ) (ICT: Information and Communication Technologies) –όρος που έχει καθιερωθεί σε ευρεία κλίμακα τα τελευταία χρόνια χαρακτηρίζουν όλα εκείνα τα μέσα που είναι φορείς μηνυμάτων. Στη βιβλιογραφία γίνεται εκτενής ανάλυση των προτεινόμενων κατά καιρούς μοντέλων που αναφέρονται στην εισαγωγή των τεχνολογιών της πληροφορίας στην εκπαίδευση. Οι διαφορετικές προσεγγίσεις του θέματος αυτού επηρεάζονται από διάφορες παραμέτρους, όπως το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών, τη βαθμίδα εκπαίδευσης που αφορά η εισαγωγή των ΤΠΕ, τους προς επίτευξη στόχους, τις οικονομικές, πολιτικές

και κοινωνικές συγκυρίες, το επίπεδο τεχνολογικής ανάπτυξης και τις φιλοσοφικές και ιδεολογικές θεωρήσεις των πρωτεργατών. Ιστορικά, οι πρώτες προσπάθειες εισαγωγής της πληροφορικής στην εκπαίδευση διενεργούνται στη δεκαετία του 1970. Οι επόμενες δυο δεκαετίες του ’80 και του ΄90 χαρακτηρίζονται από τη μαζική εισαγωγή της πληροφορικής στην εκπαίδευση κατά κανόνα μέσα από ολοκληρωμένα προγράμματα σε επίπεδο επικράτειας και (συνήθως) υπό τον έλεγχο του κάθε Υπουργείου Παιδείας. Πάντως, ήδη από τις αρχές της εισαγωγής της πληροφορικής στην εκπαίδευση γίνεται σαφής διάκριση ανάμεσα στην πληροφορική ως αντικείμενο μάθησης και την πληροφορική ως παιδαγωγικό και διδακτικό μέσο. Στη δεκαετία του 1990 έως και σήμερα, η ραγδαία εξέλιξη του υλικού και του λογισμικού, συνιστά ένα νέο δεδομένο. Η γενίκευση της διάδοσης του υπολογιστή και η μετατροπή του σε καταναλωτικό αγαθό τουλάχιστον στις προηγμένες χώρες θέτει σε νέα βάση το ίδιο αυτό ζήτημα. Ωστόσο, παρά τα όσα θετικά ερευνητικά συμπεράσματα από τη χρήση των ΤΠΕ στην εκπαίδευση, ο σκεπτικισμός δεν έχει εκλείψει και είχε ως αποτέλεσμα να μη γίνεται πλέον λόγος για διδασκαλία προγραμματισμού (τεχνοκεντρική προσέγγιση) αλλά για τη χρήση των πληροφορικών μέσων (επεξεργαστής κειμένου, προβολή παρουσίασης, κλπ) στα πλαίσια όλων των μαθημάτων (πραγματολογική προσέγγιση) και τελικά, την ενσωμάτωση εργαλείων της πληροφορικής στην εκπαιδευτική πράξη (ολοκληρωμένη προσέγγιση) (Αθανίτης Α., 2008).

Με βάση τα όσα προαναφέρθηκαν, θα λέγαμε ότι στο σύγχρονο κόσμο η σχέση τεχνολογίας και εκπαίδευσης θα μπορούσε μάλλον να χαρακτηριστεί ως αμφίδρομη σχέση επιρροής της μιας προς την άλλη, εφόσον η τεχνολογία έχει κυρίαρχη θέση σε κάθε σύγχρονο εκπαιδευτικό μοντέλο, ενώ με τη σειρά της η εκπαίδευση ωθεί την τεχνολογία σε ολοένα μεγαλύτερη ανάπτυξη και εξέλιξη για να καλύψει τις ανάγκες της.

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΟ WEB 2.0

Μέσα σε μια 15ετία το Διαδίκτυο εξελίχθηκε από ένα ομαδικό εργαλείο μιας ομάδας επιστημόνων στο CERN σε χώρο πληροφόρησης με πάνω από ένα δισεκατομμύριο χρήστες (Anderson, P. 2007). Η αλματώδης αυτή εξέλιξη, σε συνδυασμό και με τις εξελίξεις στις τεχνολογίες επικοινωνιών και ιδιαίτερα με την παροχή ταχύτατων και αξιόπιστων ευρυζωνικών δικτύων επικοινωνίας, έχει οδηγήσει στη μετεξέλιξη του Ιστού σε μια πλατφόρμα παροχής προηγμένων δικτυακών υπηρεσιών δεύτερης γενιάς (web 2.0) οι οποίες καλύπτουν ένα ευρύτατο φάσμα εκπαιδευτικών αναγκών. Μιλώντας, πλέον, για την καινούρια αυτή έκδοση του Web, αναφερόμαστε σε μια νέα περισσότερο κοινωνική και συμμετοχική φάση του ιστού, σε ένα πλήθος νέων εφαρμογών και υπηρεσιών οι οποίες παρέχουν σημαντικό βαθμό αλληλεπίδρασης, ενώ παράλληλα είναι προσανατολισμένες στα ατομικά χαρακτηριστικά του κάθε χρήστη (personalization). (Αθανίτης Α., 2008).

Ο όρος Web 2.0 εμφανίστηκε επισήμως το 2004 από τον Dale Dougherty, έναν αντιπρόεδρο της εταιρείας O’Reilly Media Inc. (διάσημη για σχετικά με την τεχνολογία συνέδρια και για βιβλία υψηλής ποιότητας) κατά τη διάρκεια μιας ομαδικής συζήτησης σχετικά με τη δυναμική ενός μελλοντικού συνεδρίου σχετικού με το Web (O’Reilly, 2005). Η ομάδα ήθελε να αποτυπώσει την αίσθηση ότι παρά την έξαρση του Web (dot-com boom) και την επακόλουθη έξαρση, το Web ήταν περισσότερο σημαντικό από ποτέ, με νέες εφαρμογές και κόμβους (O’Reilly, 2005).

Στο σημείο αυτό είναι σημαντικό να συνειδητοποιήσουμε ότι ο όρος δεν προέκυψε από την ανάγκη για την περιγραφή συγκεκριμένων τεχνολογιών, αλλά ως προσπάθεια να αποτυπωθεί κάτι πιο άμορφο. Επιπλέον, το Web 2.0 δεν αποτελεί κάτι το εντελώς διαφορετικό σε σχέση με το παραδοσιακό Web (1.0), αφού ουσιαστικά είναι βασισμένο σε τεχνολογίες που αναπτύχθηκαν για τον προκάτοχό του. Θα πρέπει έτσι να θεωρείται ως ο διάδοχος του Web 1.0 και ως μια πιο ολοκληρωμένη και τελειοποιημένη έκδοσή του με περισσότερες εφαρμογές και δυνατότητες.

Βασικό σημείο για να καταλάβουμε ποια είναι τα όρια μεταξύ του Web ως σύνολο τεχνολογιών και του Web 2.0 είναι το εξής: Το δεύτερο θεμελιώνει τη σημασία του ως ένα σύνολο από παραγόμενα αποτελέσματα από τη χρήση των τεχνολογιών. Κατανοώντας αυτή τη διάκριση είναι πιο εύκολο να διακρίνουμε τα θέματα που προκύπτουν από το συνδυασμό των τεχνολογιών από τα ίδια τα αποτελέσματα των τεχνολογιών και αυτό βοηθά στην καλύτερη κατανόηση του τι κατηγοριοποιείται ως Web 2.0 ή όχι. (Αθανίτης Α., 2008).

Βασικές Υπηρεσίες του Web 2.0

Υπάρχει ένας αριθμός υπηρεσιών και εφαρμογών οι οποίες αποτυπώνουν τις θεμελιώδεις αρχές της ιδέας του Web 2.0 και οι οποίες χρησιμοποιούνται ήδη αρκετά στο χώρο της εκπαίδευσης. Ουσιαστικά δεν κάνουμε αναφορά σε τεχνολογίες ακριβώς, αλλά σε υπηρεσίες και διεργασίες χρήστη,

οι οποίες υλοποιούνται χρησιμοποιώντας κάποια έτοιμα δομικά στοιχεία προϋπαρχόντων τεχνολογιών και ανοιχτών προτύπων του Web.

Οι υπηρεσίες αυτές περιλαμβάνουν τα blogs, τα wikis, τα multimedia sharing services, content syndication, podcasting και υπηρεσίες σήμανσης περιεχομένου. Πολλές από αυτές τις τεχνολογίες είναι δοκιμασμένες για αρκετά χρόνια αν και συνεχώς προστίθενται νέες ιδιότητες και χαρακτηριστικά σε μια προσπάθεια να ικανοποιηθούν οι απαιτήσεις των χρηστών.

WEB 2.0 ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ: ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ – ΩΦΕΛΗ

Το διαδίκτυο χρησιμοποιείται σε ολοένα αυξανόμενο βαθμό ως εργαλείο παροχής ανοικτής και εξ-αποστάσεως εκπαίδευσης. Οι λόγοι είναι πολλοί. Είναι εύκολα προσβάσιμο, υποστηρίζει πολλαπλές επιλογές αποθήκευσης και απεικόνισης, παρέχει μια απλή αλλά και συγχρόνως ισχυρή πλατφόρμα δημοσίευσης και τρόπους ενσωμάτωσης σε μια εφαρμογή πολλαπλών μέσων, τα χαρακτηριστικά υπερ-μέσου του WWW έχουν ευρεία αποδοχή ενώ η δυνατότητα να χρησιμοποιηθεί ο παγκόσμιος ιστός ως εργαλείο μάθησης, πηγάζει από την ίδια τη δομή του και την αρχική ιδέα δημιουργίας του.

Το διαδίκτυο για πολλούς θεωρητικούς είναι ήδη ένα περιβάλλον δημιουργικότητας και ενεργού μάθησης (Becker 1994), το οποίο υποστηρίζει και ενθαρρύνει την εξερεύνηση και το περιδιάβασμα (browsing), συμπεριφορές που σχετίζονται με τη διαδικασία μάθησης. Η οργάνωση της πληροφορίας στον παγκόσμιο ιστό έχει ομοιότητες με την ανθρώπινη μνήμη και οι μέθοδοι ανάκλησης των πληροφοριών προσομοιάζουν με τη διαδικασία της ανθρώπινης σκέψης. Ένα περιβάλλον υπερ-μέσου δε διδάσκει από μόνο του αλλά αποτελεί ένα μέσο, το οποίο μπορεί με την κατάλληλη χρήση να υποστηρίξει πολύ αποτελεσματικά τη διαδικασία της μάθησης. Τα τελευταία χρόνια έχει παρατηρηθεί μια ανάπτυξη των τεχνολογιών και των μέσων γρήγορης μετάδοσης εκπαιδευτικού υλικού από απόσταση που είχαν ως αποτέλεσμα μια εκτεταμένη υλοποίηση προγραμμάτων εκπαίδευσης από απόσταση, χωρίς, ωστόσο την έλλειψη αμφιβολιών για το κατά πόσο οι νέες αυτές μέθοδοι είναι αποτελεσματικές.

Οι πολλαπλές υπηρεσίες του προηγμένου web -blogs, wikis, ιστότοποι κοινωνικής δικτύωσης, εργαλεία διαμοίρασης υλικού, κλπ.- χρησιμοποιούνται δυναμικά στην εκπαιδευτική διαδικασία και αλλάζουν καθοριστικά το πλαίσιο της μάθησης αλλά και της συνεργασίας. Τα εργαλεία του Ιστού 2.0 ενσωματώνουν σημαντικά εκπαιδευτικά χαρακτηριστικά όπως η δημιουργία υλικού, η επικοινωνία, η αλληλεπίδραση, η συνεργασία μεταξύ των χρηστών (Jimoyiannis, 2010; Jimoyiannis et.al., 2012). Οι δυνατότητες που παρέχουν μπορούν να οδηγήσουν σε διεύρυνση του εκπαιδευτικού χώρου και σε άνοιγμα του σχολείου πέρα από τα στενά πλαίσια της σχολικής τάξης (Τζιμογιάννης & Σιορέντα, 2007), εφόσον κατά γενική αποδοχή στο σύγχρονο κόσμο εκπαιδευτικός οργανισμός οφείλει να είναι ανοικτός στην κοινωνία. Επιπλέον, τα νέα αυτά διαδικτυακά εργαλεία έχουν τη δυναμική να διευρύνουν την πρόσβαση στην εκπαίδευση σε όλα τα επίπεδα, να υπερκαλύψουν γεωγραφικές αποστάσεις και να επιτευχθεί μια καινοτόμα εκπαιδευτική προσέγγιση κατά τη διδασκαλία.

Από κοινωνικο-οικονομική άποψη, τη δεδομένη χρονική στιγμή, όπου αποδίδεται τεράστια σημασία στο ρόλο της εκπαίδευσης για ένα καλύτερο αύριο, πραγματοποιούνται εκτεταμένες μελέτες σχετικά με την ενσωμάτωση διαδικτυακών εργαλείων τόσο στην πρωτοβάθμια, όσο και στη δευτεροβάθμια αλλά και την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Στη συγκεκριμένη εισήγηση θα επικεντρωθούμε στη δεύτερη βαθμίδα εκπαίδευσης και σε συγκεκριμένα εργαλεία τα οποία θα παρατεθούν λεπτομερειακά στη συνέχεια. Το να μάθουμε να χρησιμοποιούμε τα εργαλεία των τεχνολογιών αυτών, να τα θέτουμε στην υπηρεσία των τρεχουσών αναγκών μας και να τα αξιοποιούμε για τις απαιτήσεις των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων από μικρή ηλικία και με φυσικό τρόπο, αποτελεί έναν από τους πιο προφανείς στόχους των σύγχρονων προγραμμάτων σπουδών εκπαίδευσης. Οι μοντέρνες κοινωνίες χρειάζονται πολίτες που θα μπορούν να χρησιμοποιούν με ευχέρεια τα τελευταίας τεχνολογίας εργαλεία για τη διαχείριση τεράστιων ποσοτήτων δεδομένων, πληροφορίας, μηνυμάτων, με αποτέλεσμα, όπως διαφαίνεται, η δια βίου μάθηση να αποτελεί στοιχείο φυσικά απαραίτητο για ένα μοντέρνο άτομο.

ΤΠΕ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Μέσα στο σύγχρονο διαρκώς εξελισσόμενο και αναπτυσσόμενο κόσμο, το σχολείο ως εκπαιδευτικός οργανισμός είναι αναγκαίο να ιδωθεί ως αναπόσπαστο κομμάτι της τοπικής, κοινωνικής, αλλά και παγκόσμιας κουλτούρας, αφού το ίδιο το ανθρώπινο δυναμικό που το απαρτίζει έχει πολλαπλές ιδιότητες: είναι πολίτες της τοπικής κοινωνίας, πολίτες ενός συγκεκριμένου κράτους,

αλλά και πολίτες του κόσμου. Ειδικά το τελευταίο αυτό χαρακτηριστικό ενισχύεται τα τελευταία χρόνια με την ανάπτυξη των διεθνών μέσων διαδικτύωσης και ενημέρωσης, αλλά και με τη διευκόλυνση επικοινωνίας και ανταλλαγών μεταξύ μαθητών και καθηγητών είτε σε παγκόσμιο, είτε σε ευρωπαϊκό επίπεδο μέσω διαφόρων προγραμμάτων.

Ένας από τους βασικότερους άξονες προτεραιότητας της ΕΕ στο πλαίσιο του σχεδίου δράσης e-Europe 2002 είναι η ηλεκτρονική μάθηση (e-learning).

ΠΛΑΤΦΟΡΜΑ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ E-TWINNING

Το eTwinning αποτελεί ένα θεσμοθετημένο κοινωνικό δίκτυο εκπαιδευτικών και αποτελεί μέρος του νέου Erasmus plus (Erasmus+), του Ευρωπαϊκού προγράμματος για την εκπαίδευση, την κατάρτιση, τη νεολαία και τον αθλητισμό. Συνιστά την «κοινότητα σχολείων» της Ευρώπης, ή λίγο πιο αναλυτικά μια ασφαλή πλατφόρμα όπου οι εκπαιδευτικοί χρησιμοποιώντας τις ΤΠΕ μπορούν να αναζητούν συναδέλφους και να συνεργάζονται αναπτύσσοντας κοινές δράσεις (Vuorikari et al., 2011). Ξεκίνησε το 2005 για να εισάγει στο χώρο των Ευρωπαϊκών σχολείων την εκπαίδευση μέσω συνεργασίας, ενώ παρέχει στους εκπαιδευτικούς όλων των χωρών την ευκαιρία να γνωρίσουν ο ένας τον άλλο και να ξεκινήσουν κοινά εκπαιδευτικά προγράμματα οποτεδήποτε αυτοί το θελήσουν (Popescu et al., 2010). Μέχρι σήμερα συμμετέχουν σε αυτό 264.665 καθηγητές, 126.611 σχολεία, ενώ έχουν πραγματοποιηθεί 35.000 έργα. Από το Σεπτέμβριο του 2014 παρέχεται επίσης για πρώτη φορά από την Εθνική Υπηρεσία eTwinning, η δυνατότητα υλοποίησης προγραμμάτων ανάμεσα σε Ελληνικά σχολεία, ενθαρρύνοντας με τον τρόπο αυτό και εκπαιδευτικούς που ενδεχομένως δυσκολεύονται στη χρήση της Αγγλικής γλώσσας. Η πλατφόρμα eTwinning προωθεί τη συνεργασία ανάμεσα σε εκπαιδευτικούς και σχολεία μέσα από το πρόγραμμα Lifelong Learning Programme (L.L.P.) της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Vuorikari et al., 2011). Η δράση eTwinning αποτελεί ευκαιρία για διαπολιτισμική επαφή, αφού μειώνει τη γεωγραφική απόσταση μέσω της χρήσης διαδικτυακών εργαλείων στην τάξη (Θεοφανέλλης, Τ., 2013). Μέσω της ενσωμάτωσης των προγραμμάτων eTwinning επιτυγχάνονται οι βασικοί στόχοι της L.L.P. για τον 21ο αιώνα, όπως αναφέρει η διεθνής επιτροπή εκπαίδευσης και αυτοί είναι: μαθαίνω να γνωρίζω, μαθαίνω να κάνω, μαθαίνω να ζω με άλλους, μαθαίνω να είμαι (Silva, 2011). Η συμμετοχή σε ένα πρόγραμμα συνεργασίας εκτός συνόρων, δίνει τη δυνατότητα τόσο στους μαθητές, όσο και στους εκπαιδευτικούς να βελτιώσουν δεξιότητες μάθησης και διδασκαλίας, να βελτιώσουν δεξιότητες επικοινωνίας σε ξένη γλώσσα και να ανταλλάξουν εμπειρίες. (Popescu et al., 2010).

Η πλατφόρμα του eTwinning είναι διαθέσιμη σε όλους όσους ενδιαφέρονται να προωθήσουν την εκπαίδευση να δεχθούν και να παρέχουν υποστήριξη, ιδέες και συμβουλές για να διευκολύνουν τη συνεργασία σε ένα ασφαλές περιβάλλον με συναδέλφους εκπαιδευτικούς απ' όλη την Ευρώπη. Η υποδομή είναι ευέλικτη για την ανάπτυξη κοινών σχολικών προγραμμάτων, προσφέροντας τη δυνατότητα ανταλλαγής εκπαιδευτικών πόρων και το μοίρασμα καλών πρακτικών (Popescu et. al, 2010). Πρόκειται για μια δράση που χαρακτηρίζεται από ιδιαίτερη ευελιξία, καθώς χωρίς τυπικές διαδικασίες και γραπτές συμβάσεις, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να δημιουργήσουν ποικίλες μαθησιακές δραστηριότητες, να μοιραστούν ιδέες και εμπειρίες με Ευρωπαίους συναδέλφους τους και να ανανεώνουν διαρκώς τις εκπαιδευτικές τους μεθόδους ξεπερνώντας πολιτισμικά όρια (Velea, 2011). Επιπλέον, τα χαρακτηριστικά κοινωνικής δικτύωσης (Blogs, forums, wikis, chat rooms, mailbox και κοινό ημερολόγιο) που περιλαμβάνονται στην πλατφόρμα eTwinning την καθιστούν ένα αποτελεσματικό εργαλείο για την εκπαίδευση.

Στόχοι του προγράμματος

Κύριος στόχος του eTwinning είναι να διευκολύνει τη συνεργασία μεταξύ των σχολείων της ΕΕ και να εμπλέξει εκπαιδευτικούς και μαθητές σε νέες δραστηριότητες, όπως η δημιουργία διαφόρων εκπαιδευτικών προϊόντων που εμπλέκουν ΤΠΕ και η ανάπτυξη συνεργατικών ομάδων από διαφορετικές χώρες. Μακροπρόθεσμα στοχεύει (Velea, 2011) στη βελτίωση της ικανότητας να χρησιμοποιούνται οι ΤΠΕ από εκπαιδευτικούς και μαθητές, στην ανάπτυξη επικοινωνίας σε ξένες γλώσσες και στη γνώση και το διαπολιτισμικό διάλογο.

Η δράση eTwinning έχει συνέπειες σε επίπεδο εκπαιδευτικής μονάδας, διδακτικού προσωπικού και μαθητών, διδασκαλίας και μάθησης και τοπικής κοινότητας. Ειδικά για τους εκπαιδευτικούς η συμμετοχή σε κοινότητα Ευρωπαϊκού προγράμματος είναι πολύ σημαντική, αφού τους επιτρέπει να αναπτύσσουν σημαντικές ουσιαστικές και τυπικές δεξιότητες (Velea, 2011), αφού τους παρέχεται η δυνατότητα να συμμετέχουν σε «ομάδες» (Teachers' "Groups") και σε «αίθουσες εκπαιδευτικών» ("Teachers' Rooms") (όπως εικονίζονται στο Σχήμα 1) όπου μπορούν να επικοινωνήσουν με

συναδέλφους και να ανταλλάξουν απόψεις και ιδέες. Επιπλέον, προσφέρονται ευκαιρίες για επαγγελματική ανάπτυξη μέσω των τηλεκπαιδεύσεων (Learning Events) που υλοποιούνται από τους επικεφαλής των διαφόρων ομάδων. Αυτά τα σεμινάρια εξ αποστάσεως (webinars) καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα εκπαιδευτικών θεμάτων, λύνουν απορίες τυχόν αρχαρίων χρηστών αλλά και ενημερώνουν τους προχωρημένους χρήστες της πλατφόρμας για τη χρήση νέων Web 2.0 εργαλείων τα οποία μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε ένα project .eTwinning.

Σχήμα 1: Το eTwinning desktop, η πλατφόρμα του προγράμματος αποκλειστικά για εκπαιδευτικούς περιλαμβάνει δυνατότητα επικοινωνίας μέσω mailbox, teachers rooms και groups.

Η υποστήριξη των εκπαιδευτικών γίνεται μέσω του θεσμού των πρεσβευτών eTwinning. Κάθε εθνικός φορέας υποστηρίζεται από ένα δίκτυο πρεσβευτών, οι οποίοι είναι εκπαιδευτικοί που εθελοντικά συνεισφέρουν στην προώθηση και αξιολόγηση των προγραμμάτων, στην οργάνωση περιφερειακών, τοπικών ή διαδικτυακών συναντήσεων για την πληροφόρηση και εκπαίδευση των εκπαιδευτικών (Popescu et al., 2010)

Επιπλέον, κατά τη διεξαγωγή των προγραμμάτων e-twinning προωθείται η συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών, ενώ παράλληλα κινητοποιούνται οι μαθητές για την εκμάθηση ξένων γλωσσών, διευκολύνεται η μάθηση, οι μαθητές αποκτούν περισσότερη αυτοεκτίμηση και κοινωνικές δεξιότητες συμμετέχοντας σε εθνικές ή ακόμα και διεθνείς ομάδες εργασίας, ενώ, παράλληλα, τους δίνεται η ευκαιρία να γνωρίσουν διαφορετικούς πολιτισμούς και να επικοινωνήσουν με ξένους συνομηλίκους τους (Popescu et al., 2010). Ο μαθητής συμμετέχοντας στα προγράμματα αυτά αναμένεται να βελτιώσει την ικανότητά του για επικοινωνία τόσο γλωσσολογικά, όσο και με την κοινωνική έννοια ως διαπροσωπική επικοινωνία (Velea, 2011), ενώ με ευχάριστο και παιγνιώδη τρόπο εξοικειώνεται με την τεχνολογία εμβαθύνοντας, παράλληλα, με την κατάλληλη καθοδήγηση στο γνωστικό αντικείμενο χωρίς να υπάρχει απόκλιση από το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών. Στην πραγματικότητα, το eTwinning είναι κατά την άποψη των μαθητών ένα είδος κοινωνικής δικτύωσης, οι οποίοι χρησιμοποιούν την πλατφόρμα του Twinspace για να επικοινωνήσουν με τους συνεργάτες τους, να ανεβάσουν κάποια εργασία, ή να ελέγξουν τι ανέβασαν οι συμμαθητές τους από το εξωτερικό, χωρίς ουσιαστικά να συνειδητοποιούν ότι την ίδια εκείνη ώρα δουλεύουν, μαθαίνουν (http://www.ictinpractice.com/enhancing-students-ict-skills-through-etwinning-by-marina-screpanti/ τελευταία πρόσβαση 3/10/2014) και κοινωνικοποιούνται: Ουσιαστικά αυτό είναι που απογειώνει και την εκπαιδευτική αξία του eTwinning.

Η πλατφόρμα προσφέρει από μόνη της μια σειρά εργαλείων τα οποία μπορούν να χρησιμοποιηθούν κατά τη διάρκεια υλοποίησης ενός εκπαιδευτικού προγράμματος (project), ωστόσο υπάρχει επίσης μια πληθώρα εργαλείων τα οποία μπορεί κανείς να βρει στο διαδίκτυο ή να του προταθούν είτε από την Εθνική Υπηρεσία Υποστήριξης του eTwinning, είτε από τους συνεργάτες του στο έργο. Συνοψίζοντας, το πρόγραμμα eTwinning αποτελεί εξάσκηση και πρακτική εφαρμογή όλων των εκφραστικών δυνατοτήτων που προσφέρονται από την ψηφιακή επικοινωνία: εικόνες, βίντεο, ακουστικές πηγές, κείμενα, ψηφιακές παρουσιάσεις, τηλεδιασκέψεις και συνδυασμούς των ανωτέρω. Ακόμα και μια απλή ψηφιακή φωτογραφία, από τη στιγμή που ανεβαίνει στην πλατφόρμα Twinspace και γίνεται ορατή από τους συνεργάτες προωθεί τη συνεργασία και την κοινωνικοποίηση, ωστόσο, στην αναφορά αυτή θα επικεντρωθούμε στην παρουσίαση Web 2.0 εργαλείων που προϋποθέτουν μια σχετική διάδραση μεταξύ των μαθητών.

ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ WEB 2.0

Συνεργατικά εργαλεία ενσωματωμένα στην πλατφόρμα του Twinspace

Το Twinspace, το ασφαλές συνεργατικό εργαλείο του eTwinning που χρησιμοποιούν τα σχολεία για την εκπόνηση project, παρέχει δυνατότητες προσθήκης συνεργατικών εργαλείων. Βέβαια, τελευταία, η πλατφόρμα αυτή αναδιαμορφώνεται εξ'ολοκλήρου. Βασικός στόχος είναι «να επιτραπεί η καλύτερη συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών και μαθητών με τη βελτίωση και απλοποίηση των προσφερόμενων εργαλείων» (http://www.etwinning.net/el/pub/news/news/etwinning_launches_a_new_twins.htm τελευταία πρόσβαση 3/10/2014). Πάντως, στα προγράμματα eTwinning που πραγματοποιήθηκαν μέχρι σήμερα, η πλατφόρμα περιείχε τα ακόλουθα συνεργατικά εργαλεία Web 2.0.

Blogs: Το blogging βρίσκει ολοένα και περισσότερο χώρο στην εκπαίδευση (τόσο στο σχολείο όσο και στο πανεπιστήμιο), καθώς δεν προσφέρει μόνο ευκολία στη δημιουργία και δημοσίευση υλικού στον ιστό, αλλά παρέχει στον χρήστη τη δυνατότητα να κρατάει ένα είδος ημερολογίου σκέψεων. Επίσης παρέχεται η δυνατότητα για ανάδραση, επιτρέποντας στους αναγνώστες να προσθέτουν σχόλια.

Ο πρωτοπόρος του edu-blogging Will Richardson (συγγραφέας του βιβλίου "Blogs, Wikis, Podcasts and Other Powerful Web Tools for Classrooms") χρησιμοποίησε το εργαλείο λογισμικού Manila για να δώσει τη δυνατότητα στους σπουδαστές του να δημοσιεύσουν έναν οδηγό ανάγνωσης για το βιβλίο The Secret Life of Bees. Στη διαδικασία συμμετείχε και η συγγραφέας του βιβλίου διαβάζοντας και απαντώντας στα σχόλια των εκπαιδευόμενων. Η προσπάθεια είχε ως αποτέλεσμα τη δημιουργία ενός πλήρως δημοκρατικού χώρου μάθησης (Αθανίτης, 2008)

Η πλατφόρμα του Twinspace δίνει τη δυνατότητα στους εκπαιδευτικούς να ενσωματώσουν ένα ή περισσότερα blog σε οποιαδήποτε ενότητα δραστηριοτήτων ενισχύοντας την αλληλεπίδραση των μαθητών σε ένα συγκεκριμένο θέμα.

Wikis: Wiki είναι ένας τύπος ιστοτόπου που επιτρέπει σε οποιονδήποτε να δημιουργήσει και να επεξεργαστεί τις σελίδες του. Ένα wiki είναι ένα σύνολο ιστοσελίδων, οι οποίες μπορούν να τροποποιηθούν εύκολα από τον οποιοδήποτε που έχει πρόσβαση με κατάλληλα δικαιώματα σε αυτές (http://dreamteam.wikidot.com/education -τελευταία πρόσβαση 3/10/2014) . Η επιτυχία της Wikipedia σημαίνει ότι η έννοια του wiki, ως ένα συνεργατικό εργαλείο το οποίο διευκολύνει την παραγωγή ομαδικής δουλειάς είναι ευρέως αποδεκτή. Οι σελίδες wiki έχουν ένα κουμπί τροποποίησης στην οθόνη το οποίο μπορεί να το πατήσει ο χρήστης και, εφόσον έχει τα κατάλληλα δικαιώματα, χρησιμοποιώντας ένα διαδικτυακό εργαλείο επεξεργασίας κειμένου να αλλάξει ή/και να σβήσει ακόμα το περιεχόμενο της σελίδας. Παρέχεται και η δυνατότητα για δημιουργία απλών συνδέσμων, για τη δημιουργία ενός συνόλου από σελίδες με σχετικό περιεχόμενο. Στα πλεονεκτήματα των wikis συγκαταλέγονται η ευκολία της χρήσης όλων των εργαλείων τους, η τεράστια ευελιξία και η ανοιχτή πρόσβαση στο περιεχόμενο. Επίσης η ανάπτυξη διαπροσωπικών και επικοινωνιακών δεξιοτήτων και ουσιαστικών δεξιοτήτων επικοινωνίας, μέσα σε ένα περιβάλλον όπου το αποτέλεσμα κινητοποιεί τη διαπροσωπική λύση προβλημάτων (Γιαννοπούλου Α., 2011).Τα wikis μπορούν εύκολα να ενσωματωθούν από τον εκπαιδευτικό σε οποιαδήποτε ενότητα δραστηριοτήτων του twinspace προωθώντας τη συνεργασία των εμπλεκόμενων στο project μαθητών.

Chat room: Πρόκειται για ένα χώρο σύγχρονης γραπτής συνομιλίας μεταξύ των μαθητών του προγράμματος. Σε μια προκαθορισμένη από τους εταίρους ώρα οι μαθητές χρησιμοποιώντας τον προσωπικό τους κωδικό μπαίνουν στην πλατφόρμα του Twinspace και στη συνέχεια στο χώρο της συνομιλίας (chat room), όπου εκεί μπορούν να δουν ποιος άλλος έχει τη δυνατότητα να επικοινωνήσει μαζί τους. Αποτελεί ένα ιδιαίτερα χρήσιμο εργαλείο συνεργασίας και επικοινωνίας καθώς μειώνει τον απαιτούμενο χρόνο συνεννόησης επί διαφόρων ζητημάτων. Το νέο Twinspace το οποίο τέθηκε σε λειτουργία από τις 22/09/2014 «ανάμεσα στα νέα γνωρίσματα, διαθέτει πλέον ένα καινούργιο σύστημα διαχείρισης μελών και ένα ολοκαίνουργο σύνολο εργαλείων για την καλύτερη επικοινωνία μεταξύ συνεργατών. Για παράδειγμα, υπάρχει μια βελτιωμένη λειτουργία ομαδικής συνομιλίας και μια καινούργια λειτουργία συνομιλίας ενός προς έναν» (http://www.etwinning.net/el/pub/news/news/etwinning_launches_a_new_twins.htm τελευταία πρόσβαση 3/10/2014).

Λοιπά συνεργατικά εργαλεία

Στην πλατφόρμα του Twinspace παρέχεται στον εκπαιδευτικό με ρόλο διαχειριστή η δυνατότητα να ενσωματώνει αρχεία κώδικα html. Με τον τρόπο αυτό μπορούν να ενσωματωθούν ακόμα περισσότερα εργαλεία συνεργασίας στην πλατφόρμα, εμπλουτίζοντας το project. Παραθέτουμε μερικά από αυτά:

Padlet

Με το εργαλείο αυτό οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα αλληλεπίδρασης (Σχήμα 2). Με πολύ απλές κινήσεις drag and drop μπορούν να ανεβάσουν μια εικόνα με σχόλια. Στο σχολείο μας χρησιμοποιήθηκε στο πλαίσιο ενός προγράμματος με σκοπό να βραβευθεί το καλύτερο πόστερ. (http://new-twinspace.etwinning.net/c/portal/layout?p_l_id=27442130 τελευταία πρόσβαση 3/10/2014).

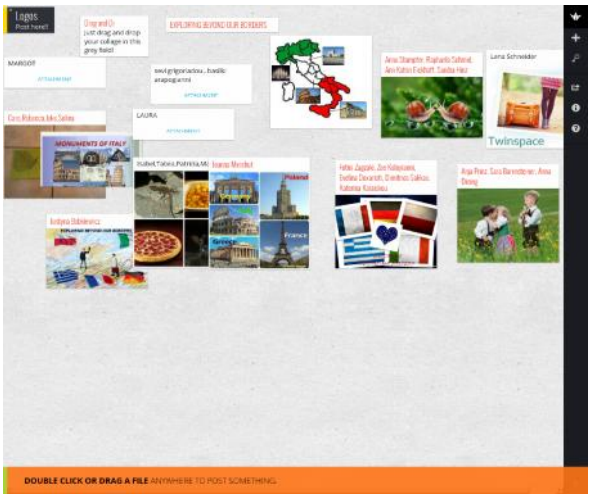

Σχήμα 2: Παράδειγμα χρήσης του εργαλείου Padlet στο πλαίσιο του προγράμματος "Exploring beyond our borders"

Prezi

Το εντυπωσιακό αυτό εργαλείο παρουσιάσεων παρέχει τη δυνατότητα στους χρήστες να αλληλεπιδράσουν κατά τη διάρκεια της σχεδίασης μιας παρουσίασης. Ωστόσο, μπορεί απλά να χρησιμοποιηθεί ως ένας ευχάριστος τρόπος που ξεφεύγει από τη συνηθισμένη προβολή παρουσίασης. Παραδείγματα χρήσης μπορείτε να δείτε στην ιστοσελίδα του προγράμματος Exploring beyond our borders: http://new-twinspace.etwinning.net/c/portal/layout?p_l_id=30929193 (τελευταία πρόσβαση 3/10/2014).

ESLVideo

Με το πρόγραμμα αυτό ο εκπαιδευτικός μπορεί να ετοιμάσει ένα quiz με βάση κάποιο βίντεο που υπάρχει στο youtube. Η διαδικασία είναι σχετικά απλή. Στη συνέχεια ο μαθητής μπορεί να δει τα αποτελέσματά του και τις σωστές απαντήσεις, ενώ μπορεί να στείλει στον εκπαιδευτικό του το σκορ. Παράδειγμα χρήσης του εργαλείου αυτού στο: http://www.eslvideo.com/esl_video_quiz_high_intermediate.php?id=15119 (τελευταία πρόσβαση 3/10/2014).

Slideshare

Εργαλείο προβολής παρουσιάσεων, όπου οι εγγεγραμμένοι χρήστες μπορούν να αλληλεπιδράσουν σχολιάζοντας ή εκδηλώνοντας προτίμηση (like) σε κάποια παρουσίαση. Οι προβολές παρουσιάσεων που ανεβαίνουν στην πλατφόρμα αυτή αποκτούν κώδικα Html με τον οποίο στη συνέχεια μπορούν να ενσωματωθούν στην πλατφόρμα του twinspace ή σε κάποιο blog. Με τον τρόπο αυτό, η παρουσίαση είναι άμεσα ορατή και το αποτέλεσμα αισθητικά πολύ καλύτερο από την απλή παράθεση του συνδέσμου τον οποίο ο χρήστης θα πρέπει να επιλέξει για να δει την παρουσίαση. Παράδειγμα χρήσης στο σύνδεσμο: http://new-twinspace.etwinning.net/c/portal/layout?p_l_id=33538516 (τελευταία πρόσβαση 3/10/2014).

Σχήμα 3: Συνομιλία μέσω Skype με την Ιταλία στον πλαίσιο του προγράμματος "Share and protect the beauty of art and antiquities".

Έγγραφα Google/ Ερωτηματολόγιο Google

Με το εργαλείο αυτό μπορούν να απαντηθούν on line τα ερωτήματα μιας έρευνας και να εξαχθούν πολύ γρήγορα και εύκολα τα αποτελέσματα. (http://new-twinspace.etwinning.net/c/portal/layout?p_l_id=12209885 (τελευταία πρόσβαση 3/10/2014).

Άλλα συνεργατικά Web 2.0 εργαλεία

Trello

Εύχρηστο εργαλείο διαχείρισης project που συντελεί στην καλή οργάνωση όλου του υλικού. (https://trello.wistia.com/medias/bjdkp7kg7s . Μέσα στην πλατφόρμα που παρέχεται μπορεί κανείς να αλληλεπιδράσει με τα υπόλοιπα μέλη. Παράδειγμα χρήσης στο https://trello.com/b/MjnvK49y/better-school (τελευταία πρόσβαση 3/10/2014).

Edmodo

Πλατφόρμα για εκπαιδευτικούς και μαθητές με τη μορφή micro-blog

Dropbox

Το dropbox αποτελεί ένα είδος φακέλου αρχείων εικόνας, ήχου ή βίντεο τα οποία αποθηκεύονται σε κάποιον server στο διαδίκτυο. Με βάση τη λογική αυτή μπορούν στη συνέχεια να διαμοιραστούν ούτως ώστε να γίνουν ορατά από όλους τους συνεργάτες.

Skype

Πρόκειται για το ευρέως διαδεδομένο σήμερα πρόγραμμα τηλεδιάσκεψης με το οποίο μπορούν οι μαθητές να συζητήσουν ζωντανά σχετικά με το πρότζεκτ που διενεργείται. (Σχήμα 3)

Appear.in

Εργαλείο ομαδικής τηλεδιάσκεψης το οποίο λειτουργεί χωρίς να προαπαιτείται η φόρτωση κάποιου προγράμματος. Τα μέλη μοιράζονται έναν κοινό

Weebly

Δημιουργία blog. (http://beyond-our-border.weebly.com/) (τελευταία πρόσβαση 3/10/2014).

eduCanon

Δυνατότητα χρησιμοποίησης βίντεο από διάφορες ιστοσελίδες για εκπαιδευτικούς σκοπούς. Ο εκπαιδευτικός καθώς εξελίσσεται το βίντεο μπορεί να παραθέσει ερωτήσεις υπό τύπο διαδραστικού quiz και στο τέλος να ελέγξει τα αποτελέσματα των μαθητών που συμμετείχαν στο project (http://www.youtube.com/watch?v=NSfKUQiDfQM).

Περισσότερα συνεργατικά εργαλεία στις ιστοσελίδες: (τελευταία πρόσβαση όλων στις 3/10/2014).

Cooltools for schools (http://cooltoolsforschools.wikispaces.com/Collaborative+Tools).

Zeef, EdTech Tools by Luciana (https://edtech-tools.zeef.com/luciana.viter).

The pursuit of Technology Integration Happiness (http://www.edutechintegration.net/p/elective-subjects-resources.html).

e-Learning INDUSTRY (http://elearningindustry.com/321-free-tools-for-teachers-free-educational-technology#.VCAGylJbyu4.facebook).

Multimedia Training Videos (University of Westminster) (http://www.multimediatrainingvideos.com/).

Εργαλεία Web 2.0 και η Εκπαιδευτική τους Χρήση (http://wiki-project-diuoa.wikispaces.com/%CE%95%CF%81%CE%B3%CE%B1%CE%BB%CE%B5%CE%AF%CE%B1+Web+2.0).

Educational Technology and Mobile Learning (http://www.educatorstechnology.com/).

TTV TEACHERTRAININGVIDEOS.COM (by Russell Stannard) (http://www.teachertrainingvideos.com/).

GO2WEB20 Communication – Online Tools and Applications (http://www.go2web20.net/#tag:communication).

UP2D8 PROJECT (http://up2d8-project.eu/).

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Οι νέες τεχνολογίες στην εκπαίδευση διανοίγουν πολλές νέες διδακτικές δυνατότητες. Η εκμετάλλευσή τους, ωστόσο, τις περισσότερες φορές, προϋποθέτει την εφαρμογή καινοτόμων διδακτικών μεθόδων. Μια τέτοια ρηξικέλευθη μέθοδο αποτελεί και το δοκιμασμένο πλέον και –κατά γενική αποδοχή- πολύ επιτυχημένο πρόγραμμα ευρωπαϊκής συνεργασίας eTwinning. Οι καθηγητές επικοινωνούν ανταλλάσοντας ιδέες και οι μαθητές καλλιεργούν όχι

μόνο την επικοινωνιακή δεξιότητα στην ξένη γλώσσα αλλά και την εξοικείωσή τους με διαδικτυακά συνεργατικά Web 2.0 εργαλεία, γεγονός απαραίτητο για το επαγγελματικό τους μέλλον. Ως εκ τούτου, είναι προφανές ότι εκτός από τα διάφορα πολλαπλά οφέλη, τα προγράμματα αυτά συντελούν ουσιαστικά στην ομαλή κοινωνικοποίηση των διδασκομένων, μέσω της επικοινωνίας και της αποδοχής της ετερότητας. Ξεφεύγοντας από τον παραδοσιακό τρόπο μετωπικής διδασκαλίας, οι μαθητές ενεργοποιούνται, επικοινωνούν και αλληλεπιδρούν επιτυγχάνοντας άμεσους και έμμεσους διδακτικούς στόχους, μέσα σε ένα ασφαλές και ευχάριστο πολυδιάστατο περιβάλλον.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Αθανίτης, Α. (2008). *Σχεδιασμός και ανάπτυξη διαδραστικών εκπαιδευτικών εφαρμογών με τη χρήση τεχνολογιών Παγκοσμίου Ιστού*, Πάτρα.

Γιαννοπούλου, Α. (2011). *Διδασκαλία μαθηματικών εννοιών με χρήση εργαλείων εξ αποστάσεως εκπαίδευσης*, Πάτρα.

Θεοφανέλλης, Τ. (2013). *Προτάσεις για ένταξη της δράσης eTwinning στη διδασκαλία μαθημάτων ξένων γλωσσών*. Επιστημονικό Εκπαιδευτικό Περιοδικό «εκπ@ιδευτικός κύκλος», τόμος 1, τεύχος 3, σελ.155-164.

Τζιμογιάννης, Α., & Σιορέντα, Α. (2007). *Το Διαδίκτυο ως εργαλείο ανάπτυξης της κριτικής και δημιουργικής σκέψης.* Στο Β. Κουλαϊδής (Επιμ.), Σύγχρονες διδακτικές προσεγγίσεις για την ανάπτυξη κριτικής-δημιουργικής σκέψης (σ.355-374), Αθήνα: ΟΕΠΕΚ.

Anderson, P. (2007). What is Web 2.0? *Ideas, technologies and implications for education*. JISC Technology and Standards Watch.

Becker, H. J. (1994). *Analysis and trends of school use of new information technologies*. Irvine, CA: University of California, Irvine, Department of Education.

Jimoyiannis, A. (2010*). Integrationg Web 2.0 in education:* Towards a framework for Pedagogy 2.0 In R. Hackney & C. Evans (eds.). *Web 2.0 Conference Abstracts* (p.5), 8-9 April 2010, Brunel University, London.

Jimoyiannis, A., & Angelaina, S. (2012). Towards an analysis framework for investigating students' engagement and learning in educational blogs. *Journal of Computer Assisted Learning*, 28, 222-2324.

O'Reilly, T., (2005). *What is Web 2.0? Design Patterns and Business Models for the Next Generation Software.*

Popescu, A.-N., Popa, G., Diaconescu, C. & Ionescu, I. (2010) *A model of pedagogical collaboration: eTwinning in Romania. Latest Trends on Communications and Information Technology* 124-127. Retrieved October 3, 2014 from http://www.wseas.us/e-library/conferences/2010/Corfu/CIT/CIT-22.pdf.

Silva, M.P.C. (2011). The "sign up and Connect" eTwinning project: an intercultural approach to teaching English as a foreign Language. International Conference, 'The Future of Education" 16-17 June 2011. Retrieved October 3, 2014, from http://conference.pixel-online.net/edu_future/common/download/Paper_pdf/ITL11-Silva.pdf.

Velea, S. (2011). ICT in education: responsible use or a fashionable practice. The impact of eTwinning action on the education process. Proceedings of the 6th International Conference On Virtual Learning. Bucharest University Press. Retrieved September 10, 2013, from http://www.icvl.eu/2011/disc/icvl/documente/pdf/met/ICVL_ModelsAndMethodologies_paper12.pdf.

Vuorikari, R., Berlanga, A. J., Cacia, R., Cao, Y., Fetter, S., Gilleran, A., Klamma, R., Punie, Y., Scimeca, S., Sloep, P. & Petrushyna Z. (2011). *ICT-based School Collaboration, Teachers' Networks and their Opportunities for Teachers' Professional Development – a Case Study on eTwinning.* Presentation given at ICWL 2011, Hong Kong, China.

Η Διαδικασία της Αυτο-αξιολόγησης και το e-twinning ως Εργαλείο Βελτίωσης και Ενίσχυσης του Πορτραίτου της σχολικής μονάδας

Πάτρα 14, 15 & 16 Νοεμβρίου 2014

Καλέμης Κων/νος[1], Κωσταρέλου Άννα[2]

[1] [1]Δάσκαλος, Επιστημονικός Συνεργάτης ΠΤΔΕ ΕΚΠΑ, Επιμορφωτής Εκπ/σης Ενηλίκων και Δια Βίου Μάθησης ΕΚΔΔΑ, Επιμορφωτής ΙΝ.ΕΠ
kkalemis@primedu.uoa.gr

[2]Διευθύντρια 1ου Δημοτικού Σχολείου Κρυονερίου, ΠΕ 06, Υπεύθυνη Σχεδίων Διαπολιτισμικής Δράσης ΑΠΘ, Επιμορφώτρια Εκπ/σης Ενηλίκων ΕΚΔΔΑ
annakosta@yahoo.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην κοινωνία της γνώσης η πρόοδος επιτυγχάνεται μέσω της ταχύτητας, της οξυδέρκειας, της δημιουργικότητας και της καινοτομίας και απαιτείται συνεχής μάθηση (Hargreaves, 2003). Τα εκπαιδευτικά συστήματα των διαφορετικών κρατών, για να ανταποκριθούν στο διεθνή ανταγωνισμό, είναι αναγκασμένα να αναθεωρήσουν την ποιότητα της εκπαίδευσης που παρέχουν. Ένα από τα χαρακτηριστικά των περισσοτέρων εκπαιδευτικών συστημάτων στην Ευρώπη είναι η αποκέντρωση και η σταδιακή αυτονόμηση της σχολικής μονάδας καθώς και η προσπάθεια αποτίμησης του εκπαιδευτικού έργου (Eurydice, 2007; MacBeath et al, 2000). Το πορτραίτο αποτελεί ένα φιλικό προς τα μέλη της σχολικής κοινότητας εργαλείο περιγραφής και κατανόησης των αντιλήψεων τους, της διαδικασίας αλλαγής με τρόπους, που να είναι ιδιαίτερα ευαίσθητοι στο να συλλαμβάνουν και να αποδίδουν την πραγματικότητα του σχολείου και να αποτελούν πυξίδα προς την κατεύθυνση της βελτίωσης του. Πυροδοτεί το διάλογο ανάμεσα στα μέλη της σχολικής κοινότητας και μπορεί να χρησιμεύσει ως μέσο για την επίτευξη συνεχούς κυκλικής ανάπτυξης των σχολείων.

Το «eTwinning», η καινοτόμος δράση με επίσημη έναρξη τον Ιανουάριο του 2005, η οποία για τα έτη 2004-2006 αποτέλεσε τη βασική δράση του προγράμματος eLearning και πλέον εντάσσεται στο Πρόγραμμα για τη Διά Βίου Μάθηση, αφορά ηλεκτρονικές αδελφοποιήσεις σχολείων από διαφορετικές ευρωπαϊκές χώρες μέσω της χρήσης των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών και του Διαδικτύου. Η συμμετοχή στις δράσεις αυτές, προσφέρει πληθώρα θετικών επιδράσεων στη σχολική μονάδα, μια και "αναγκάζεται" να συνεργαστεί με διαφορετικές κουλτούρες, διαφορετικές ιδέες και απόψεις και ταυτόχρονα διαχέονται πολυπλιτισμικά στοιχεία από και προς στα σχολεία που συνεργάζονται. Στόχος της παρούσης εργασίας είναι να σκιαγραφήσει πως η συμμετοχή και η αλληλεπίδραση σε δράσεις etwinning μεταξύ των σχολικών μονάδων, πέρα από τα άλλα που προσφέρει, σταδιακά διαμορφώνει και βελτιώνει την εικόνα του σχολείου σε σχέση με αυτό που υπήρχε πριν, διαμορφώνει δηλαδή μια νέα εικόνα του πορτραίτου της σχολικής μονάδας μέσα από μετρήσιμους δείκτες όπως αυτοί της ΑΕΕ..

Η αυτοαξιολόγηση της σχολικής μονάδας (ΑΕΕ) ορίζεται ως μια διαδικασία συλλογής πληροφοριών από τα υποσυστήματα του σχολείου (εκπαιδευτικούς, μαθητές, γονείς), γι αυτό και θεωρείται μηχανισμός (Hargreaves, 2003), μέσω του οποίου η εξουσία μεταβιβάζεται στο επίπεδο του σχολείου. Σκοπός της να περιγράψει και να αξιολογήσει τις λειτουργίες του σχολείου και τους εκπαιδευτικούς στόχους με σκοπό τη βελτίωση του οργανισμού (Schildkamp, 2007˙ Vanhoof, Petegem & Sven De Maeyer, 2009). Αποτελεί «το ειδοποιό χαρακτηριστικό των αποτελεσματικών σχολείων και της επαγγελματικής πρακτικής» και βασίζεται στην αρχή ότι «τα σχολεία γίνονται ευφυέστερα και αυξάνουν την νοημοσύνη τους όταν διαθέτουν νοήμονα εργαλεία που τους βοηθούν να δουν τα πράγματα πιο καθαρά» (MacBeath, Schratz, Meuret, & Jacibcent, 2005, σ. 157).

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *πορτραίτο σχολικής μονάδας, αυτο-αξιολόγηση, βελτίωση, αποτελεσματικό σχολείο, δεικτες ΑΕΕ*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα κοινά χαρακτηριστικά των αποτελεσματικών σχολείων όπως διαμορφώθηκαν από το κίνημα των Αποτελεσματικών Σχολείων (Edmonds, 1979) μετατρέπονται σε βασικά κριτήρια για την διαμόρφωση του προφίλ. Η ισχυρή εκπαιδευτική ηγεσία, η έμφαση στη διδασκαλία, η δημιουργία πλαισίου αξιολόγησης της επίδοσης των μαθητών, η συνεργασία σχολείου και οικογένειας, το άριστο σχολικό κλίμα αλλά και η επαρκής υλικοτεχνική υποδομή αποτελούν κριτήρια αποτελεσματικότητας (Creemers, 2001˙ Edmonds, 1979). Σύμφωνα με τους ερευνητές, η ανάπτυξη των διαδικασιών της μάθησης του μαθητή αποτελεί τον κεντρικό στόχο της σχολικής εκπαίδευσης. Όμως επικεντρώνοντας στο μαθητή και στην αίθουσα διδασκαλίας, δεν θα πρέπει να αγνοήσουμε το δεύτερο επίπεδο, τη σχολική κουλτούρα, το κλίμα και τις συνθήκες του σχολείου, η οποία υποστηρίζει τη μάθηση του μαθητή αλλά και την επαγγελματική ανάπτυξη του εκπαιδευτικού. Το τρίτο επίπεδο, η ηγεσία, αποτελεί την κινητήρια δύναμη που δημιουργεί την εν λόγω κουλτούρα. Φυσικά όλα τα παραπάνω θα πρέπει να μελετηθούν σε συνάρτηση με το περιβάλλον (σπίτι-κοινότητα) (MacBeath & MacGlynn, 2002).

ΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΤΗΣ ΑΕΕ ΚΑΙ ΤΟ ΠΟΡΤΡΑΙΤΟ ΤΗΣ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ.

Στην παρούσα εργασία, αναλύσαμε τη συνάφεια των ακόλουθων δεικτών της ΑΕΕ και το ρόλο τους ως εργαλεία βελτίωσης του πορτραίτου της σχολικής μονάδας. Οι δείκτες αυτοί, αναφέρονται σε μορφές και δράσεις της σχολικής μονάδας τα αποτελέσματα των οποίων παρουσιάζονται στην τοπική κοινωνία και χαρακτηρίζουν τόσο το έργο όσο και την συνολική εικόνα του σχολείου στην ευρύτερη περιοχή. Πιο συγκεκριμένα ασχοληθήκαμε με τους δείκτες αξιολόγησης 4 που αναφέρονται στο "ΚΛΙΜΑ ΚΑΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ", και ειδικότερα στις σχέσεις μεταξύ εκπαιδευτικών – μαθητών και μεταξύ των μαθητών. Εξετάσαμε τις ακόλουθες πτυχές:

- Η ατομική, κοινωνική και πολιτική ανάπτυξη των μαθητών αποτελεί ένα βασικό θέμα προβληματισμού και συζήτησης μεταξύ των εκπαιδευτικών του σχολείου.
- Όλοι οι μαθητές γίνονται αποδεκτοί από τους συμμαθητές τους ανεξάρτητα από την εθνική τους καταγωγή, το χρώμα τους ή τις μαθησιακές δυσκολίες που έχουν.
- Οι προσπάθειες του σχολείου να προσφέρει σε όλους τους μαθητές ίσες ευκαιρίες μάθησης είναι αποτελεσματικές.
- Οι μαθητές αντιμετωπίζουν με ευαισθησία τα προβλήματα της κοινότητας.
- Οι μαθητές λαμβάνουν αποφάσεις και τις υλοποιούν με υπευθυνότητα.
- Οι μαθητές αντιμετωπίζουν με υπευθυνότητα τις σχολικές τους υποχρεώσεις και επιδεικνύουν ενδιαφέρον για τη μάθηση.
- Οι μαθητές συμμετέχουν συλλογικά και υπεύθυνα στη διαχείριση των προβλημάτων της σχολικής ζωής.
- Οι μαθητές είναι αλληλέγγυοι και δεν χωρίζονται σε αντιμαχόμενες «ομάδες».
- Στο σχολείο δεν εκδηλώνονται ιδιαίτερες συγκρούσεις μεταξύ των μαθητών.
- Οι μαθητές επιλύουν ειρηνικά τις διαφορές που δημιουργούνται στις μεταξύ τους σχέσεις.

Αναλύσαμε επίσης και τον δείκτη 6.2 που αναφέρεται στα επιτεύματα και την πρόοδο των μαθητών. Ο δείκτης αυτός εξετάζει τις επιδόσεις των μαθητών σε σχέση με τους στόχους και το περιεχόμενο του Προγράμματος Σπουδών, καθώς και την πρόοδο που παρουσιάζουν τα επιτεύγματα των μαθητών του διαχρονικά. Η σχολική επίδοση και η πρόοδος των μαθητών απεικονίζει την ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης και χρησιμοποιείται ως ένα βασικό εργαλείο για την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού συστήματος στο σύνολό του.

ΤΟ ΣΧΟΛΙΚΟ ΠΟΡΤΡΑΙΤΟ ΩΣ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΑΥΤΟΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Για να αλλάξουν τα σχολεία, θα πρέπει να τα βοηθήσει κάποιος να δούνε πώς πραγματικά είναι (Sarason, 1996), καθώς οι καινοτομίες συχνότερα αποτυγχάνουν, και να μελετήσει κανείς τις πιέσεις, τους ρόλους, τις διαδικασίες που καθορίζουν τον τρόπο με τον οποίο ενεργούν τα μέλη της σχολικής κοινότητας.

Η συνεχής βελτίωση δεν επιτυγχάνεται με την πίεση των μαθητών για καλύτερους βαθμούς (Hopkins & Reynolds, 1998), αλλά από την οικοδόμηση ικανότητας γνώσης του επαγγελματικού

παιδαγωγικού και ηθικού κεφαλαίου του οργανισμού. Ένα άλλο συμπέρασμα που προέκυψε από τη βιβλιογραφική επισκόπηση είναι ότι, για να εξελιχτεί ένα σχολείο, τα μέλη της σχολικής κοινότητας πρέπει να έχουν την αίσθηση ότι συμβάλλουν ενεργά τόσο σε αποφάσεις που αφορούν το σχολείο όσο και σε διαδικασίες ανάπτυξής του.

Επομένως, σημαντικό ρόλο για περαιτέρω εξέλιξη μίας σχολικής μονάδας μπορεί να παίξει η αυτοαξιολόγηση, εάν όμως γίνεται με συστηματικό τρόπο. Λαμβάνει υπόψη του την μεταβλητότητα, την ποικιλομορφία καθώς και το περιβάλλον του κάθε σχολείου.

Για τη διαμόρφωσή του αντλείται υλικό από απλά στοιχεία του σχολείου, όπως το κτήριο του, φωτογραφίες της σχολικής ζωής (συχνά μιλάμε και για φωτογραφικά άλμπουμ και για βινιέτες), δραστηριότητες του, στατιστικά του, το κοινωνικοοικονομικό και πολιτιστικό του περιβάλλον, έως δεδομένα, αποτελέσματα και συμπεράσματα περισσότερο αυστηρών ερευνητικών προσεγγίσεων από την ποιοτική ή την ποσοτική παράδοση της εκπαιδευτικής έρευνας.

Το πορτραίτο του σχολείου δημιουργείται με τη συνεργασία της σχολικής κοινότητας με επαγγελματίες ερευνητές εκτός σχολείου. Έτσι δύναται να αποτυπώσει σε μεγάλο βαθμό την πραγματική ζωή ενός σχολείου, για την οποία πολλές φορές δεν έχουν ολοκληρωμένη εικόνα τα μεμονωμένα μέλη της σχολικής κοινότητας, δηλ. η διεύθυνση, οι εκπαιδευτικοί, οι μαθητές, οι γονείς.

Από την άλλη μεριά, τα στοιχεία, που συγκεντρώνονται με βάση ένα τυποποιημένο πλαίσιο, το οποίο είναι διαμορφωμένο έξω από το σχολείο, αν και παρέχουν εξαιρετικά χρήσιμα συγκριτικά στοιχεία για το σύνολο των σχολικών μονάδων της χώρας, δεν επαρκούν για την ολοκληρωμένη αποτύπωση ενός υπό εξέταση σχολείου. Επιπλέον, πολλά από αυτά τα στοιχεία παρέχουν μια περιορισμένη μόνο εικόνα και πολύ συχνά δεν είναι πάντα αρκούντως αξιόπιστα, τουλάχιστον για την περίπτωση που ο στόχος είναι η εις βάθος αποτύπωση ενός σχολείου.

Μια τέτοια εις βάθος αποτύπωση μπορεί ενδεχομένως να συμβάλλει σε διάφορες κατευθύνσεις όπως:

- την ανάπτυξη ενός σχολείου.
- την παρουσίαση του και στην προβολή του προς τα έξω.
- δικτύωση του με άλλα σχολεία , πανεπιστήμια και άλλους φορείς. (Μπινιάρη & Μπαγάκης, 2005).

Το πορτραίτο μπορεί να αξιοποιηθεί κυρίως ερευνητικά ως εργαλείο σύγκρισης της αρχικής και τελικής κατάστασης του σχολείου κατά την διάρκεια ενός προγράμματος ή μιας παρέμβασης με στόχο την ανάπτυξη και εξέλιξη του. Ως γνωστόν, στην παραδοσιακή έρευνα των πειραματικών σχεδίων (Campell & Stanley, 1966) ανιχνεύονται τρόποι αποτύπωσης και σύγκρισης της αρχικής και της τελικής κατάστασης σε ένα σχολείο, σε μια τάξη, σε μια ομάδα, σε ένα άτομο (στα οποίο γίνεται μια παρέμβαση) μέσα από τα αρχικά και τελικά δεδομένα συνεντεύξεων, ερωτηματολογίων, τεστς κτλ με ή χωρίς ομάδα ελέγχου.

Το πορτραίτο ως πολυσύνθετο εργαλείο σε σύγκριση με τη χρήση μόνο ενός ερευνητικού εργαλείου (συνέντευξη, ερωτηματολόγιο, τέστς κτλ.) μπορεί να απεικονίσει επαρκέστερα και με πιο παραστατικό τρόπο την εικόνα του σχολείο. Ως εργαλείο αποτύπωσης της κουλτούρας του σχολείου και των προοπτικών ανάπτυξης του ανάγεται στο έργο των Lawrence-Lightfoot & Davis "*The Art and Science of Portraiture"* (1997)..

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ETWINNING ΩΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΤΗΣ ΕΞΕΛΙΞΗΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

Στο διαδίκτυο υπάρχουν πολυάριθμα πορτραίτα σχολείων, που παρουσιάζουν μία γενική εικόνα του σχολείου, της δομής, των δραστηριοτήτων και γενικότερα της κουλτούρας τους. Συχνά προσβλέπουν στην προσέλκυση νέων μαθητών. Οι δυνατότητες που παρέχει το διαδίκτυο επιτρέπουν στα σχολεία «να μιλήσουν» για τον εαυτό τους και να προβάλλουν θετικά στοιχεία, όπως είναι το υψηλό επίπεδο σπουδών, οι ποικίλες δραστηριότητες και τα χαρακτηριστικά που τα κάνουν να ξεχωρίζουν κ.λπ.

Το πρόγραμμα «Leadership for Learning» (Ηγεσία για τη Μάθηση) (2002-2006) ως πρόγραμμα έρευνας και ανάπτυξης στόχο είχε τη ενθάρρυνση ανάληψης ηγετικών ρόλων, την ποιοτική ανάπτυξη του σχολείου και την ενίσχυση της μάθησης. Σε αυτό συμμετείχαν εφτά χώρες (Αγγλία, ΗΠΑ, Αυστραλία, Ελλάδα, Νορβηγία, Δανία, Αυστρία) με συντονιστή το Πανεπιστήμιο του Cambridge (Μπαγάκης et al, 2004). Η ερευνητική ομάδα του Πανεπιστημίου κάθε χώρας συνεργάστηκε με τρία σχολεία για τρία χρόνια (2002-2006). Το πρόγραμμα εστίασε στο ρόλο που παίζει η ηγεσία του σχολείου στη δημιουργία ενός πλούσιου σε ερεθίσματα περιβάλλοντος μάθησης.

Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στην ανάπτυξη σαφών δομών λήψης αποφάσεων και στη διαμόρφωση συνεργατικής κουλτούρας στα σχολεία. Το πρόγραμμα έλαβε υπόψη του την μεταβλητότητα και ποικιλομορφία των σχολείων και το περιβάλλον του κάθε σχολείου.

Σχήμα 1: Η χρήση των εργαλείων των ΤΠΕ είναι καθοριστικής σημασίας στο etwinning. (πηγή: δημιουργία συγγραφικής ομάδας)

Το πορτραίτο βοηθά τα μέλη της σχολικής κοινότητας να απαντήσουν στην ερώτηση *«κάνουμε σωστά τα πράγματα»;* (MacBeath & Moos, 2004) να εξετάσουν δηλ. την αποδοτικότητα και αποτελεσματικότητα των προσπαθειών που καταβάλλουν καθώς και στο ερώτημα *«κάνουμε τα σωστά πράγματα;»* (MacBeath & Moos, 2004) που σχετίζεται με τους στόχους, τις αξίες, το όραμα, τις προσδοκίες όλων, όσοι εμπλέκονται στη ζωή του σχολείου. Είναι η απόπειρα να εξεταστεί το σχολείο από πολλές οπτικές γωνίες και να συμπεριληφθούν οι απόψεις για την ηγεσία και τη μάθηση όσο το δυνατό περισσοτέρων ατόμων που εμπλέκονται στη ζωή του σχολείου έμμεσα ή άμεσα. Με άλλα λόγια η αποτύπωση της εικόνας του σχολείου σε μία συγκεκριμένη περίοδο με τη συγκέντρωση ποιοτικών και ποσοτικών δεδομένων.

Οδηγούμαστε λοιπόν στο συμπέρασμα ότι το σύνολο των ανωτέρω ενεργειών στοχεύει σε μια σειρά από απαντήσεις σχετικούς με την διαμόρφωση του πορτραίτου και συγκεκριμένα:

- να παράσχει μία εικόνα του σχολείου ως προς την ηγεσία για τη μάθηση. Για παράδειγμα, να καταγράψει σε ποια επίπεδα ασκείται η ηγεσία άμεσα ή έμμεσα, επίσημα ή ανεπίσημα. Εξετάζει, δηλαδή, εάν έχει διαμορφωθεί ένα περιβάλλον πλούσιο σε προκλήσεις, όπου οι μαθητές αντιλαμβάνονται ότι η μάθηση είναι μία εξαιρετικά ενδιαφέρουσα δραστηριότητα, που προσφέρει μεγάλη ικανοποίηση.
- ως εργαλείο διάγνωσης να βοηθήσει στην επιλογή μίας περιοχής για περαιτέρω ανάπτυξη του σχολείου μετά τον εντοπισμό τόσο των δυνατών όσο και των αδύνατων σημείων του, των αναδυόμενων προκλήσεων ή και κινδύνων που απειλούν την ανάπτυξη του αλλά και της καταγραφής της προόδου και της εξέλιξης του.
- να δημιουργήσει μία κουλτούρα ανοιχτής και σοβαρής συζήτησης μεταξύ όλων των μελών της σχολικής κοινότητας. Με άλλα λόγια να κινητοποιήσει το κοινωνικό κεφάλαιο (social capital) δηλαδή να ενισχύσει τις σχέσεις εμπιστοσύνης μεταξύ των μελών, καθώς και το νοητικό κεφάλαιο (intellectual capital) δηλαδή τις γνώσεις, τις δεξιότητες, τις ικανότητες, την εμπειρία των μελών, και τις καλές πρακτικές.

Τα σχολεία έχουν πλούσιο πνευματικό κεφάλαιο όχι μόνο λόγω των εκπαιδευτικών και του προσωπικού αλλά επίσης και λόγω των μαθητών, των οικογενειών και της κοινότητας στην οποία ζουν. Με αυτόν τον τρόπο θα ενισχυθεί το κεφάλαιο του σχολείου ως οργανισμού που μαθαίνει (organizational capital) (Hargreaves D., 2003a) και θα καταστεί δυνατό να σχεδιαστούν και να εφαρμοστούν υψηλής αποδοτικότητας στρατηγικές βελτίωσης της διδασκαλίας και της μάθησης. Να διερευνηθεί η ζωή του σχολείου, για να αντιμετωπιστούν οι αντιστάσεις και οι μηχανισμοί άμυνας καθώς και οι φόβοι που ενυπάρχουν σε κάθε οργανισμό και εμποδίζουν την εξέλιξη του. Όπως πολύ παραστατικά αναφέρεται, η εικόνα που παρουσιάζουν τα σχολεία συχνά είναι η κορυφή του παγόβουνου (Schratz, 1997). Αυτά που πραγματικά συμβαίνουν στα σχολεία βρίσκονται κάτω από την επιφάνεια και συχνά ενώ δεν είναι ορατά διά γυμνού οφθαλμού, οδηγούν σε συγκρούσεις (Μπινιάρη & Μπαγάκης, 2005).

Το etwinning είναι μια πρωτοβουλία της Ε.Ε. που έχει ως στόχο να ενθαρρύνει τα σχολεία στην Ευρώπη να αναπτύξουν συνεργασίες κάνοντας χρήση των Τεχνολογιών της Πληροφορικής και

της Επικοινωνίας ενώ τους παρέχει την κατάλληλη υποδομή (διαδικτυακά εργαλεία και υπηρεσίες, γενικότερη υποστήριξη). Έτσι, οι εκπαιδευτικοί που είναι γραμμένοι στη δράση etwinning μπορούν να συνεργαστούν με συναδέλφους τους από άλλες ευρωπαϊκές χώρες για να αναπτύξουν εκπαιδευτικά προγράμματα σε οποιαδήποτε θεματική αυτοί επιθυμούν. Ο μόνος περιορισμός είναι να χρησιμοποιήσουν τις ΤΠΕ στο πρόγραμμά τους και να συνεργαστούν με εκπαιδευτικούς από άλλες ευρωπαϊκές χώρες (απαιτούνται τουλάχιστον δύο εκπαιδευτικοί από δύο διαφορετικές χώρες).

Οι εκπαιδευτικοί που είναι εγγεγραμμένοι στη δράση etwinning, οι οποίοι συχνά αποκαλούνται και ως *eTwinners*, μπορούν να επικοινωνήσουν, να μοιραστούν εκπαιδευτικό υλικό και να συνεργαστούν μέσω της etwinning πλατφόρμας. Αυτή η ανάπτυξη της κοινότητας των σχολείων επέφερε αλλαγή στο σλόγκαν του etwinning από "Σχολικές συνεργασίες στην Ευρώπη" σε "Η κοινότητα των σχολείων στην Ευρώπη".

Σχήμα 2: Οι δράσεις που ενσωματώνονται στο e-twinning (πηγη: goggle.scholar)

Εναλλακτικά, το etwinning μπορεί να οριστεί ως μία συνεργασία μακράς διάρκειας όπου τουλάχιστον δύο σχολεία από τουλάχιστον δύο Ευρωπαϊκές χώρες χρησιμοποιούν τις ΤΠΕ για να φέρουν εις πέρας μαζί μία παιδαγωγική δραστηριότητα. Αυτό μπορεί να γίνει σε πολλά επίπεδα: μία ανταλλαγή μεταξύ δύο εκπαιδευτικών, δύο ομάδων εκπαιδευτικών ή τμήματα θεμάτων, δύο βιβλιοθηκάριων ή δύο διευθυντών. Το etwinning προσβλέπει σε εκπαιδευτικές συνεργασίες όπου ένας μεγάλος αριθμός εκπαιδευτικών, διευθυντών και προσωπικού υποστήριξης θα εμπλακεί σε μία πολυ-επίπεδη δραστηριότητα. Ο σκοπός είναι να συνεργαστεί το προσωπικό δύο σχολείων για μακρύ χρονικό διάστημα. Η συνεργασία μπορεί να συμπεριλαμβάνει ένα μεγάλο φάσμα θεμάτων, όπως διδακτέα ύλη ή ακόμα και θέματα σχετικά με την επαγγελματική ανάπτυξη.

Και αυτό είναι το σημαντικό: η συνεργασία, η οποία ενισχύεται μέσα από τα προγράμματα αυτά. Εκτός από την συνεργασία των εκπαιδευτικών σε έργα το etwinning προσφέρει διαδικτυακά προγράμματα επιμόρφωσης (elearning), σε ευρωπαϊκό αλλά και σε εθνικό επίπεδο. Έτσι δίνεται η ευκαιρία στους εκπαιδευτικούς να επιμορφωθούν σε θέματα που αφορούν στις εξελίξεις στον τομέα της παιδαγωγικής και στη χρήση των ΤΠΕ. Επίσης έχουν δημιουργηθεί ευρωπαϊκές ηλεκτρονικές κοινότητες (groups) για να ενισχυθεί η μάθηση μέσα από ένα περιβάλλον κοινωνικής δικτύωσης. Οι κοινότητες προσφέρουν υλικό για μελέτη, παραδείγματα καλής πρακτικής από εκπαιδευτικούς που εφαρμόζουν καινοτόμες μεθόδους διδασκαλίας, εποπτικό υλικό για μελέτη και για χρήση σε όλους τους εκπαιδευτικούς που συμμετέχουν. Οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί αναρτούν το δικό τους υλικό και ετοιμάζουν παρουσιάσεις με ότι εφαρμόζουν στην τάξη και πιστεύουν ότι θα ενδιέφερε και τους άλλους εκπαιδευτικούς.

Τα προγράμματα της δράσης etwinning θεωρούνται καινοτόμα, διότι συντελούν: α) στην ποιοτική διαφοροποίηση του κλίματος και της κουλτούρας του σχολείου, β) στη διεύρυνση των οριζόντων εκπαιδευτικών και μαθητών, οι οποίοι συνεργάζονται και ανταλλάσσουν απόψεις, γ) στην ανάπτυξη πνεύματος συλλογικότητας, δ) στη σύνδεση σχολείου και ευρύτερου κοινωνικού περιβάλλοντος. Η πλειονότητα των εκπαιδευτικών, που συμμετείχε στα παραπάνω προγράμματα, παραδέχεται ότι, αυτά είχαν σημαντική επίδραση στην επαγγελματική σταδιοδρομία τους, και ιδιαίτερα στην ανάπτυξη διδακτικών μεθόδων και εργαλείων, στην εισαγωγή της ευρωπαϊκής διάστασης στην εκπαίδευση και στην εκμάθηση ξένων γλωσσών (Κούτρα & Βούκανου, 2005). Η δράση etwinning φέρνει τα σχολεία της Ευρώπης πιο κοντά. Το Διαδίκτυο με τα εργαλεία του Web

2.0 (blog, wiki) βοηθά ώστε η συνεργασία αυτή να γίνεται πιο εύκολα και πιο δημιουργικά. Τα δικαιώματα των παιδιών στην Ελλάδα και στις άλλες χώρες, καθώς και ο μύθος της Ευρώπης (ως σημείο της ένωσης των λαών της), αποτελούν – ενδεικτικά – κάποια από τα θέματα της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης.

Η δράση αυτή του etwinning έχει σαν στόχο αναδείξει τα ενδιαφέροντα και τις προτιμήσεις των σημερινών μαθητών. Παράλληλα θα τους δώσει την δυνατότητα να ανταλλάξουν, να μοιραστούν και να συζητήσουν διάφορα θέματα που αφορούν και απασχολούν τους σημερινούς νέους. Με αυτό τον τρόπο θα έχουν την ευκαιρία να γνωριστεί ο ένας με τον άλλο και να ανακαλύψουν τα ενδιαφέροντα και τις προτιμήσεις των νέων των άλλων Ευρωπαϊκών χωρών. Πιο συγκεκριμένα, οι επιμέρους στόχοι είναι:

- η προαγωγή της πολιτισμικής εκπαίδευσης και η ενδυνάμωση της συνεισφοράς σε κοινωνική συνεργασία - δράση για πολίτες και πολιτισμικό διάλογο.
- η βελτίωση της γραπτής και προφορικής ικανότητας στα Αγγλικά
- η απόκτηση εμπιστοσύνης στην χρήση των Αγγλικών σαν εργαλείο επικοινωνίας και εργασίας με ανθρώπους από διαφορετικές Ευρωπαϊκές χώρες
- η εξοικίωση και η βελτίωση της χρήσης των ΤΠΕ

Αναφορικά με την επίτευξη των στόχων των προγραμμάτων etwinning, η προστιθέμενη αξία τους είναι: α) η καλλιέργεια θετικών στάσεων και συμπεριφορών των μαθητών σε επίκαιρα και σημαντικά θέματα του περιβάλλοντος και της ποιότητας ζωής, τα οποία απασχολούν την διεθνή κοινότητα, β) η παιδαγωγική ευελιξία, γ) η διεύρυνση των γνωστικών πεδίων των μαθητών και δ) η εξοικείωση εκπαιδευτικών και μαθητών σε νέους τρόπους προσέγγισης της γνώσης, γεγονός που γεννά προσδοκίες για τον εμπλουτισμό της διδακτικής και μαθησιακής διαδικασίας.

Το εκπαιδευτικό σύστημα αναμφισβήτητα αποτελεί βασικό θεσμό που συμβάλλει στη διαμόρφωση της προσωπικότητας του μαθητή και την αρμονική ένταξή του στην κοινωνία. Καθίσταται ωστόσο επιτακτική η ανάγκη να ενισχυθούν αποτελεσματικά οι μαθησιακές και κοινωνικοποιητικές λειτουργίες του σχολείου, ώστε να διαμορφωθεί ένα ισχυρό σχολικό παιδαγωγικό περιβάλλον. Κατά συνέπεια, είναι απαραίτητος ένας εκπαιδευτικός σχεδιασμός, με έναρξη από την υποχρεωτική εκπαίδευση και υπό το πρίσμα των νέων δεδομένων αλλά και των επιθυμητών επιδιώξεων.

Προς την κατεύθυνση αυτή θεωρείται αναγκαίο να προωθηθούν: (α) η εξασφάλιση συνθηκών που επιτρέπουν στο μαθητή να αναπτύξει την προσωπικότητα του με ισχυρή αυτοαντίληψη, συναισθηματική σταθερότητα, κριτική και διαλεκτική ικανότητα καθώς και θετική διάθεση για συνεργασία και αυτενέργεια μια προσωπικότητα υπεύθυνη, δημοκρατική και ελεύθερη, με κοινωνικές και ανθρωπιστικές αρχές, χωρίς θρησκευτικές και πολιτισμικές προκαταλήψεις, (β) η δημιουργία συνθηκών που παρέχουν σε κάθε άτομο τη δυνατότητα της δια βίου ανανέωσης γνώσεων και δεξιοτήτων, (γ) η καλλιέργεια της ικανότητας κάθε ατόμου για κριτική προσέγγιση των νέων τεχνολογιών της πληροφορίας και της επικοινωνίας, (δ) η διατήρηση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την παροχή ίσων ευκαιριών και την καλλιέργεια κοινών στάσεων και αξιών, (ε) η καλλιέργεια της συνείδησης του ευρωπαίου πολίτη με την ταυτόχρονη διατήρηση της εθνικής μας ταυτότητας και της πολιτισμικής μας αυτογνωσίας και (στ) Η ανάπτυξη πνεύματος συνεργασίας και συλλογικότητας.

Εξάλλου ανάλογος είναι και ο προσανατολισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την εκπαίδευση. Η διαφύλαξη της δημοκρατικότητας του πολιτικού βίου, της ελευθερίας, της ανεξιθρησκίας, της αλληλεγγύης, της συλλογικότητας, του διεθνισμού, της δικαιοσύνης, του πολιτισμού, της εργασίας, της πνευματικής καλλιέργειας και της κοινωνικής συνοχής σε ανοιχτές πλουραλιστικές κοινωνίες, πλαισιώνουν τον κοινό μελλοντικό σκοπό της Ευρωπαϊκής Εκπαίδευσης. Ο σκοπός αυτός αποτελεί κοινή επιδίωξη για την ανάπτυξη της εθνικής εκπαιδευτικής πολιτικής των επί μέρους ευρωπαϊκών χωρών, λαμβανομένου, βέβαια, υπόψη ότι το εκπαιδευτικό σύστημα κάθε χώρας διακρίνεται και καθορίζεται από τα στοιχεία εκείνα που ανταποκρίνονται στις εθνικές και τις άλλες ιδιαιτερότητες της κοινωνίας της. Στο πλαίσιο, λοιπόν, αυτό, και με γνώμονα την αναγκαιότητα ανάπτυξης της ποιότητας της εκπαίδευσης, πρέπει να ενταχθεί και το δικό μας εκπαιδευτικό σύστημα με τις κατάλληλες προσαρμογές, που θα το καταστήσουν περισσότερο ποιοτικό, περισσότερο δυναμικό, περισσότερο αποτελεσματικό. Η εκπαιδευτική διαδικασία πρέπει να διαμορφώνει συνθήκες που προάγουν τις αξίες της δημοκρατίας, του σεβασμού των ανθρώπινων δικαιωμάτων, της ειρήνης και της ελευθερίας. Με την εκπαίδευση επιδιώκεται η ολόπλευρη ανάπτυξη της προσωπικότητας του μαθητή και η επιτυχής κοινωνική ένταξή του, αφενός μέσα από τη συγκρότηση και αποδοχή κοινών αξιών και αφετέρου με την ανάπτυξη νοητικών, συναισθηματικών

και ψυχοκινητικών ικανοτήτων και δεξιοτήτων. Ένας ακόμα παράγοντας βελτίωσης και εξέλιξης του πορτραίτου της σχολικής μονάδας, είναι και η ενίσχυση της πολιτισμικής και γλωσσικής ταυτότητας στο πλαίσιο μιας πολυπολιτισμικής κοινωνίας, η οποία πραγματοποιείται με την επαφή και συνεργασία ,με μαθητές σχολείων του εξωτερικού. Απαραίτητη είναι, επίσης, η ανάπτυξη της ικανότητας κάθε ατόμου να εργάζεται σε ομάδες και να αξιοποιεί τις γνώσεις και τις δεξιότητές του για την επίτευξη συλλογικών στόχων. Η ευρωπαϊκή συνεργασία και οι καινοτόμες διδακτικές και μαθησιακές προσεγγίσεις στοχεύουν επίσης στον εμπλουτισμό των Αναλυτικών προγραμμάτων και των μαθησιακών περιβαλλόντων, ώστε να αποτελέσουν μοχλό βελτίωσης της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης. Στην εκπαίδευση αυτά τα λειτουργικά στοιχεία τα οποία μπορούν να αξιολογηθούν ποιοτικά και ποσοτικά μπορούν να αφορούν: (1) την καταλληλότητα των μαθησιακών στόχων για τους συγκεκριμένους μαθητές και αντικείμενο μάθησης, (2) τις συναφείς παιδαγωγικές μεθόδους, (3) τα διαχειριστικά και τεχνικά μέσα, και (4) τα απολύτως απαραίτητα λειτουργικά στοιχεία που συμβάλλουν στην εκπλήρωση των μαθησιακών στόχων που έχουν τεθεί. Συνοψίζοντας τα όσα μέχρι τώρα αναφέραμε, η συμμετοχή σε δράσεις etwinning είναι φανερό ότι επιδρά με καθοριστικό τρόπο σε όλες τις πτυχές που διαμορφώνουν το πορτραίτο της σχολικής μονάδας, αναπτύσσουν και εφαρμόζουν στην πράξη εκπαιδευτικές μεθοδολογίες, σε πειραματικά ερευνητικά περιβάλλοντα με τη χρήση διαφόρων μαθησιακών εργαλείων και εργαλείων επικοινωνίας σε σχέση με τις παραμέτρους: (α) τη μετακίνηση μαθητών και εκπαιδευτικών σε άλλες χώρες και (β) την επιμόρφωση εκπαιδευτικών που διακρίνεται σε ατομική και ομαδική. Έτσι, η προστιθέμενη αξία που φέρνουν οι δράσεις etwinning όσον αφορά την ποιότητα στην εκπαίδευση στα σχολεία της περιοχής μας φαίνεται στις περιγραφές των εμπειριών των μαθητών από τις ξένες χώρες, στη διεύρυνση των οπτικών παραστάσεων, γνώσεων και δεξιοτήτων που αποκτούν μέσω της άτυπης μάθησης με την επαφή και επικοινωνία σε νέα πολιτιστικά περιβάλλοντα, στις ξένες γλώσσες και πολιτιστικές κοινωνικές δεξιότητες που βγάζουν το μαθητή και τη μαθήτρια από το μικρόκοσμο της σχολικής μονάδας, και στις εκπαιδευτικές πρακτικές που αναπτύσσονται, διαχέονται και εφαρμόζονται από τους εκπαιδευτικούς που επίσης συμβάλλουν στη δική σας επιμόρφωση.

ΤΟ ΠΟΡΤΡΑΙΤΟ ΩΣ ΕΠΑΝΑΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΚΑΙ ΩΣ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗΣ ΓΝΩΣΗΣ (CAPACITY BUILDING)

Στα σχολεία δεν υπάρχει στασιμότητα, αλλά συνεχείς αλλαγές τόσο λόγω εσωτερικών διεργασιών αλλά και από άσκηση εξωτερικών πιέσεων και φυσικά και λόγω των κοινωνικών συνθηκών. Παρά το γεγονός ότι η εικόνα του σχολείου δεν είναι στατική, η εκπαιδευτική έρευνα συνήθως δεν επιτρέπει σε κάποιον να παρακολουθήσει την εξελικτική πορεία του. Η αντίληψη ότι η σχολική βελτίωση αποτελεί μία συνεχή διαδικασία και οποιαδήποτε επέμβαση είναι απλά ένα επεισόδιο στη ζωή ενός σχολείου, ενθαρρύνει τα άτομα να αντιμετωπίζουν την πραγματικότητα των σχολείων ως ρευστή και να αντιλαμβάνονται το ρόλο τους στη διαμόρφωση και αναδιαμόρφωση της κουλτούρας του σχολείου.

Η επιθυμία για αλλαγή αφορμάται συχνά από αξιόλογες ιδέες, αλλά πολλές καλών προθέσεων πρωτοβουλίες και προγράμματα έχουν αποτύχει, επειδή δεν έχει δοθεί έμφαση στη ικανότητα οικοδόμηση γνώσεων και αλλαγής (building capacity) (Fullan , 1999).Το πορτραίτο, το οποίο περιοδικά ανανεώνεται, δίνει το έναυσμα για συνεχή αναστοχασμό και καλύπτει ένα από τα μειονεκτήματα της έρευνας δράσης (action research) ή της ενεργούς μάθησης (action learning), την καταγραφή και παράθεση των τεκμηρίων που στοιχειοθετούν την ανάπτυξη ή όχι ενός σχολείου (Moos, 2005). Συμβάλλει στη μάθησης διπλού βρόγχου (double loop learning), αφού τα σχολεία προβληματίζονται ως προς τις πρακτικές τους, αποκτούν επίγνωση των εμπειριών τους μέσω της έκθεσης τους σε διαφορετικές οπτικές, επενδύουν στην οικοδόμηση γνώσης και έτσι τυχόν αλλαγές είναι καλά δομημένες και έχουν μεγαλύτερες πιθανότητες να επιτύχουν. Δεν εντάσσεται στο πλαίσιο ενός προγράμματος, αλλά πρόκειται για μία επαναλαμβανομένη διαδικασία.

Σχήμα 4: Η συνεργασία αποτελεί το βασικό χαρακτηριστικό της δράσης(πηγή: google.scholar)

Το πορτραίτο μπορεί να αποτυπώνει περιοδικά τη δυναμική των σχολείων, τις σχέσεις τις απόψεις για τη μάθηση την ηγεσία και τη μεταξύ τους σχέση καθώς και την πορεία ανάπτυξης του σχολείου και να αποτελεί αντανάκλαση των αξιών, της κουλτούρας και του οράματός του.

ΤΟ ΠΟΡΤΡΑΙΤΟ ΩΣ ΓΕΦΥΡΑ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΡΕΥΝΗΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

Οι εκπαιδευτικοί είναι βαθιοί γνώστες και παρατηρητικά ενεργά μέλη, και επηρεάζουν σημαντικά τη διαμόρφωση του περιβάλλοντος του σχολείου.

Τα πανεπιστήμια αποτελούν τον κορυφαίο παράγοντα παραγωγής, διάθεσης και αξιολόγησης της νέας γνώσης και η επιστημονική γνώση στο χώρο της εκπαίδευσης, τουλάχιστον στην Ελλάδα αλλά και σε άλλες χώρες, παράγεται από τα πανεπιστήμια ή ερευνητικά ιδρύματα (Kalemis and others, MLW Romania 2012). Οι απόψεις τους υπαγορεύουν την πορεία των εκπαιδευτικών αλλαγών. Οι εκπαιδευτικοί από την πλευρά τους στην πλειοψηφία δε φαίνεται να έχουν αποκομίσει πολλά οφέλη από την έρευνα τη σχετική με την αποτελεσματικότητα των σχολείων (Fielding, 1997), επειδή δύσκολα υιοθετούν απόψεις, ακόμη και αν έχουν βασιστεί σε εκτεταμένη έρευνα, εάν αυτές έχουν τη μορφή γενικών αρχών και τους επιφορτίζουν με την υποχρέωση να τις μεταφράσουν σε καθημερινή πρακτική.

Το πορτραίτο δίνει τη δυνατότητα στα μέλη μίας κοινότητας να συνειδητοποιήσουν τι γνωρίζουν, να εμπλουτίσουν τις γνώσεις τους, να αλλάξουν ενδεχομένως τον τρόπο σκέψης τους αλλά και να εμβαθύνουν περισσότερο στις δικές τους εμπειρίες μάθησης. Διατυπώνουν, αποτυπώνουν και αναλύουν τις εμπειρίες τους με διαφορετικούς τρόπους. Ο ρόλος και η συνεισφορά της δράσης του etwinning στην διαμόρφωση του πορτραίτου στην εκπαιδευτική έρευνα συνδυάζει την επιστημονική οπτική του ερευνητή με την ιμπρεσσιονιστική οπτική του εκπαιδευτικού, στην οποία δεν έχει δοθεί η δέουσα σημασία και η οποία συχνά δε δημοσιοποιείται (Mueller & Kendall, 1989).

Το πορτραίτο διευκολύνει τους εκπαιδευτικούς αλλά και τα άλλα μέλη της σχολικής κοινότητας να έρθουν σε επαφή με την πραγματικότητα του σχολείου τους και να συμβάλλουν ενεργά στην ανάπτυξη του, αφού όπως προαναφέρθηκε δυσκολεύονται να αξιοποιήσουν τα ερευνητικά πορίσματα, αφενός επειδή συχνά οι ερευνητές κινούνται σε ένα άλλο επίπεδο και η ορολογία που χρησιμοποιούν είναι δυσνόητη, αφετέρου δε, επειδή κατακλυσμένοι από τις καθημερινές τους υποχρεώσεις δεν έχουν ούτε το χρόνο ούτε τις γνώσεις να διαπιστώ σουν κατά πόσον τα στοιχεία που προκύπτουν από την εκπαιδευτική έρευνα θα μπορούσαν να γενικευτούν και να συσχετιστούν με το περιβάλλον του σχολείου τους.

Το πορτραίτο δίνει τη δυνατότητα να παρουσιαστούν τα στοιχεία που προκύπτουν από την έρευνα με πιο εύληπτο τρόπο και επιτρέπει σε όλα τα μέλη της σχολικής κοινότητας να αναστοχαστούν γύρω από τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν και να τα δουν υπό το φως των νέων δεδομένων. Η περίπτωση της διαμόρφωσης του πορτραίτου αποτελεί περίπτωση δημιουργίας γνώσης που προκύπτει από τη διάβαση των ορίων μεταξύ εκπαιδευτικών και ερευνητών και γεφύρωσης του μεταξύ τους χάσματος. Οι εκπαιδευτικοί όχι μόνο συνεργάζονται με τους ερευνητές και με τα άλλα μέλη της σχολικής κοινότητας, αλλά παρακινούνται να αναλάβουν δράση και να επηρεάσουν αποφασιστικά και καθοριστικά την ανάπτυξη του σχολείου τους. Το πορτραίτο είναι προσβάσιμο, περιεκτικό των ευρημάτων που έ-χουν προκύψει από την επεξεργασία των πολλαπλών δεδομένων και κατανοητό, αφού δεν περιέχει υπερβολικές ακαδημαϊκές αναφορές πράγμα που συμβαίνει με τα αμιγώς επιστημονικά κείμενα.

Σχήμα 5: Ο πολυεπίπεδος χαρακτήρας του πορτραίτου μιας σχολικής μονάδας(πηγή: δημιουργία συγγραφικής ομάδας).

Ωστόσο η συνεργατική έρευνα με τους εκπαιδευτικούς δε ταιριάζει σε όλους τους ανθρώπους και όλες τις περιπτώσεις. Σε μια κριτική της βιβλιογραφίας ο Hammersley, (1993) παρατηρεί ότι πολλούς εκπαιδευτικούς δεν τους απασχολούν αυτά που απασχολούν τους ερευνητές και ότι η άγνωστη και φρέσκια οπτική κάποιου που δεν είναι εκπαιδευτικός και προέρχεται από έξω μπορεί να είναι πολύτιμη. Στο πορτραίτο υπάρχει και η εξωτερική ματιά του ερευνητή. Επειδή αναγνωρίζεται ότι ο ρόλος του εκπαιδευτικού δεν εμπεριέχει το ρόλο του ερευνητή, στη διαμόρφωση του πορτραίτου ως ερευνητές μπορούν να συμμετέχουν όσοι εκπαιδευτικοί επιθυμούν και με τρόπους που να είναι απλοί και δεν απαιτούν εξειδικευμένες επιστημονικές γνώσεις. Επιπλέον, αυτό γίνεται με την συνεχή εποπτεία της ερευνητικής ομάδας. Γι' αυτό και η συμμετοχή δεν είναι υποχρεωτική και στόχος είναι ο σχηματισμός της κρίσιμης μάζας που θα επηρεάσει ο σχολείο. Εκτός όμως από τους εκπαιδευτικούς πρόσκληση για συμμετοχή απευθύνεται και σε άλλα μέλη της σχολικής κοινότητας, όπως αναφέρεται στην επόμενη ενότητα.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Το πορτραίτο ως εργαλείο αυτοαξιολόγησης εμπλέκει όλα τα μέλη της σχολικής κοινότητας. Τα δεδομένα που συλλέγονται βοηθούν τα μέλη της σχολικής κοινότητας να προσανατολιστούν σε εστίες ανάπτυξης, στη λήψη αποφάσεων και στη δέσμευση τους να εργαστούν σε στόχους που θέτουν. Και οι απόψεις των μαθητών είναι ουσιαστικές. Χρειάζεται βέβαια μεγαλύτερη συστηματοποίηση και υποστήριξη των μαθητών στο ρόλο τους ως ερευνητών στη σχολική τους κοινότητα. Η επιλογή του τρόπου εμπλοκής των μαθητών επιλέχτηκε με βάση του τι θα τους δραστηριοποιούσε περισσότερο. Η συμμετοχή των μαθητών μέσα από τις δράσεις των προγραμμάτων etwinning, έχει δείξει σε πολλές περιπτώσεις ότι οι μαθητές με την δυνατότητα αλληλεπίδρασης που αποκτούν με μαθητές άλλων σχολικών μονάδων και ειδικώτερα με αυτών του εξωτερικού, αποκτούν πολύπλευρη άποψη για θέματα ακόμα και της καθημερινής σχολικής ζωής, αποκτούν ικανότητα κρίσης και αξιολόγησης, αποκτούν κοινωνικές δεξιότητες, και διευρύνουν τις ερευνητικές τους δραστηριότητες και δυνατότητες. Σε επόμενο στάδιο, αυτό προσφέρει θετικά στον περιορισμό της απώλειας διδακτικού χρόνου. Με αυτόν τον τρόπο οι εκπαιδευτικοί, οι μαθητές και οι γονείς αρχίζουν να βλέπουν τα πράγματα από διαφορετική σκοπιά, να αναγνωρίζουν τις δυνάμεις τους και την πιθανή επιρροή τους ως δημιουργών και όχι ως αποδεκτών της γνώσης ως συντελεστών σε αλλαγές. Η συμμετοχή τους βοηθά τη καλλιέργεια αμοιβαιότητας και αποτελεί απόδειξη ότι οι αντιλήψεις όλων έχουν αξία και σημασία.

Αυτό που επιδιώκεται εν τέλει με την παραγωγή του πορτραίτου είναι να αποδώσει την πολυ-σύνθετη πραγματικότητα και να αποτελέσει βάση για συνεχή αναστοχασμό και διάλογο ανάμεσα στα μέλη της σχολικής κοινότητας, τα οποία καλούνται να εμπλακούν και να κατανοήσουν νέες πραγμα-τικότητες.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Αθανασούλα Ρέππα Α., «Η οργάνωση συστημάτων ανοικτής και από απόσταση εκπαίδευσης και η συμβολή τους στην πάλη κατά του κοινωνικού αποκλεισμού και του αποκλεισμού από την εκπαίδευση», στα πρακτικά του Η' Διεθνούς Επιστημονικού Συνεδρίου «Σχολική αποτυχία και κοινωνικός αποκλεισμός», Αθήνα 1999, σελ. 627-642.

Αναστασιάδης Π., Τα βασικά χαρακτηριστικά των εκπαιδευτικών ψηφιακών οντοτήτων στα πλαίσια του νέου υβριδικού μαθησιακού περιβάλλοντος , στα Πρακτικά του Πανελληνίου Συνεδρίου «Πληροφορική και Εκπαίδευση», Θεσσαλονίκη, 2000.

Βεργίδης Δ., «Σύγχρονες οικονομικές και κοινωνικές εξελίξεις στην Ελλάδα και Ανοικτή Εκπαίδευση», στο «Ανοικτή και Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση, τόμος Α: Θεσμοί και Λειτουργίες», Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Πάτρα, 1998.

Γαροφαλάκης Γ., Κουτσονίκος Γ., Μαρκέλλου Π., Ρήγκου Μ, Συρμακέσης Σ, Τσακαλίδης Α., «Εκπαίδευση από απόσταση σε θέματα πιστοποίησης ποιότητας», στα Πρακτικά (cd) του 2ου Πανελληνίου Συνεδρίου «Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στην Εκπαίδευση», Πάτρα, 2000, σελ. 202-208.

Γεωργιάδου Ε., Οικονομίδης Α., Potential of the World Wide Web in Education , στα Πρακτικά (cd) του 2ου Πανελληνίου Συνεδρίου «Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στην Εκπαίδευση», Πάτρα, 2000.

Γκίνου Ε., «Διδασκαλία από απόσταση και Ανώτατη Εκπαίδευση χαρακτηρισμός της διδασκαλίας από απόσταση» στο «Τα Εκπαιδευτικά», τ.48-49, Αθήνα, 1998, σελ. 104-113.

Γρηγοριάδου Μ., Παπανικολάου Κ., Φιλοκύπρου Γ., «Το Διαδίκτυο στην υπηρεσία της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης», στα πρακτικά του 4ου Πανελληνίου Συνεδρίου «Διδακτική των Μαθηματικών και Πληροφορική στην Εκπαίδευση υπό έκδοση», Κρήτη, 1999.

Δημητρακοπούλου Α. (2002), «Διαστάσεις Διδακτικής Διαχείρισης των Εκπαιδευτικών Εφαρμογών των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας: Προς μια ολοκληρωμένη αξιοποίησή τους στην Εκπαίδευση», στο βιβλίο «Νοητικά εργαλεία και πληροφορικά μέσα», Επιμέλεια Κυνηγός Χ. – Δημαράκη Ε., Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα

Ιωάννου Σ. (2002), Εισαγωγή των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στην Εκπαίδευση, Διδακτορική Διατριβή, Πανεπιστήμιο Αθηνών, Τμήμα Επικοινωνίας και ΜΜΕ

Ιωάννου Σ.- Φερεντίνος Σ. (2007), Οι ΤΠΕ στην Εκπαίδευση: Αλλάζοντας το μαθησιακό περιβάλλον – Διαπιστώσεις και προοπτικές, Περιοδικό Αστρολάβος, Τεύχος 6, ΕΜΕ, Αθήνα

Κόμης Β. (1996), «Σημειώσεις για το μάθημα ΗΥ : Διδακτική της Πληροφορικής», Πανεπιστήμιο Κρήτης

Κύδρος Δ., Πανταζόπουλος Σ., Ναυροζίδης Γ., Μαμούδη Β., Συμπληρωματική Εκπαίδευση από Απόσταση Αποφοίτων Τριτοβάθμιων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων Τεχνολογικής Κατεύθυνσης με χρήση Τηλεματικής Τεχνολογίας και Τεχνολογίας Πολυμέσων , στα Πρακτικά (cd) του 2ου Πανελληνίου Συνεδρίου «Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στην Εκπαίδευση», Πάτρα, 2000.

Κωστοπούλου Κ., Δαλιάνη Κ., «Διαδικτυακές εφαρμογές Γεωπονικής Τηλεκπαίδευσης», στα Πρακτικά του 2ου Πανελληνίου Συνεδρίου «Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στην Εκπαίδευση», Πάτρα, 2000, σελ. 193-201.

Λυκουργιώτης Α., «Το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο», στο «Ανοικτή και Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση, τόμος Α: Θεσμοί και Λειτουργίες», εκδ. Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Πάτρα 1998.

Μαρκάτος Ν., Βεσκούκης Β., Ρετάλης Σ., «Νέες Δικτυακές Τεχνολογίες στην Παιδεία: Προκλήσεις, Προϋποθέσεις και Αντίλογος», στα Πρακτικά του 2ου Πανελληνίου Συνεδρίου «Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στην Εκπαίδευση», Πάτρα, 2000, σελ. 38-45.

Ματραλής Χ, «Το έντυπο υλικό στην εκπαίδευση από απόσταση, κ.ά.», στο «Ανοικτή και Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση, τόμος Γ: το εκπαιδευτικό υλικό και οι νέες τεχνολογίες», Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Πάτρα, 1998, σελ. 7-149.

Μικρόπουλος Α., «Εκπαιδευτικό Λογισμικό θέματα σχεδίασης και αξιολόγησης λογισμικού υπερμέσων», εκδ. Κλειδάριθμος, Αθήνα, 2000, σελ. 107-112.

Μπιγιλάκη Δημάκου Ν., Μουζάκης Χ., «Η τηλεματική στη διδασκαλία πανεπιστημιακών μαθημάτων», στα πρακτικά του 2ου Πανελληνίου Συνεδρίου «Οι Νέες Τεχνολογίες για την Κοινωνία και τον Πολιτισμό», Αθήνα, 2000.

Μπούσιου Δ., Σαμαρά Χ., Ταχματζίδου Α., «Η Υποστήριξη της Διδασκαλίας των Οικονομικών Μαθημάτων με τη χρήση των Υπηρεσιών του Διαδικτύου», στα Πρακτικά του Πανελληνίου Συνεδρίου «Πληροφορική και Εκπαίδευση», Θεσσαλονίκη, 2000.

Νικολοπούλου Κ., «Το Διαδίκτυο στην Τεχνολογία της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας: ερωτήματα της θέσης του ως ισχυρό εκπαιδευτικό εργαλείο», στα Πρακτικά (cd) του 2ου Πανελληνίου Συνεδρίου «Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στην Εκπαίδευση», Πάτρα, 2000.

Ράπτης Α., Ράπτη Α., «Ο εν δυνάμει αναγεννητικός ρόλος του υπολογιστή ως γνωστικού εργαλείου στο πλαίσιο της Εκπαίδευσης» στα Πρακτικά του Πανελλήνιου Συνεδρίου «Πληροφορική και Εκπαίδευση» σελ. 35-52, Ιωάννινα , 1999.

Τσάκαλης Π., Νικολού Ε., Χαλκίδης Α., Το Διαδίκτυο στην Επιστημονική έρευνα των Κοινωνικών Επιστημών , στα Πρακτικά του Πανελλήνιου Συνεδρίου «Πληροφορική και Εκπαίδευση» σελ. 219-230, Ιωάννινα , 1999.

Τσέλιος Ν. Κ., Αβούρης Ν. Μ., Φωτόπουλος Ε., «Αξιολόγηση ευχρηστίας Λογισμικού υποστήριξης από απόσταση εκπαίδευσης», στα Πρακτικά του 2ου Πανελληνίου Συνεδρίου «Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στην Εκπαίδευση», Πάτρα, 2000, σελ. 361-370.

Τσινάκος Α., Μαργαρίτης Κ., «See Yourself Improve- περιβάλλον παροχής εξατομικευμένης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης», στα Πρακτικά του 2ου Πανελληνίου Συνεδρίου «Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στην Εκπαίδευση», Πάτρα, 2000, σελ. 202-208.

Anderson, S., & Stiegelbauer, S. (1994). *Institutionalization and renewal in a restructured secondary school*. School Organization, 14(3), 279-293

Cohen L, Manion L & Morrison K (2003) *Conarrative visions of schooling Research Methods in Education*, Routledge Falmer

Cohen L, Manion L & Morrison K (2000) Research Methods in Education (5th ed.), Routledge Falmer Taylor & Francis Group

Cohen L. και Manion L. (1997) *Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής Έρευνας* , Εκδόσεις Έκφραση

Cole, M., & Engestrom, Y.(1993) *A Cultural Historical Approach to Distributed Cognition* In G. Salomon(Ed.) Distributed Cognitions: Psychological and Educational Considerations New York Cambridge University Press pp. 1-46

Coleman, J.S. (1988) *Social capital and the creation of human capital*, American Journal of Sociology, 94 (Supplement): S95–S120.

Coleman, J. S., Campbell, E. Q., Hobson, C. F., Mc Partland, J., Mood, A. M., Weinfeld, F. D., et al. (1966). *Equality of educational opportunity*. Washington, DC: US Government Printing Office.

Collins, J. (2001). *Good to great: Why some companies make the leap...and others don't.* New York: Harper-Collins.

Constable, H. (1995) *Developing Teachers as Extended Professionals*, in H. Busher & R. Saran (Eds) Man-aging Teachers as Professionals in Schools. London: Kogan Page.

Copland, M. A. (2003) L*eadership of inquiry: building and sustaining capacity for school improvement*. Educational Evaluation and Policy Analysis, 25(4), 375–395.

Copland, M. A. (2001). *The myth of the Superprincipal*. Phi Delta Kappan, 82(1), 528–533.

Fullan M.,& Hopkins D. (2005a) The Roots of Educational Change International Handbook of Educational Change, Springer

Hargreaves, A. (2002b) *Sustainability of Educational Change: The Role of Social Geographies* Journal of Educational Change 3: 189–214

Hargreaves, A. (1999) Series Editor's Forward, in Acker, S. The Realities of Teachers' Work: never a dull moment, London: Cassell.

Hargreaves, A. (1998). *The emotions of teaching & educational change.* In A. Hargreaves, A. Lieberman, M. Fullan, & D. Hopkins (Eds.), International handbook of educational change (pp. 558-575). Dordrecht: Kluwer Academic Publishers

Hargreaves, A., (1996a), *Revisiting voice*, Educational Researcher, 25 (1),12-19

Hargreaves, A., (1996b), *Transforming knowledge: Blurring the boundaries Between research policy and practice Educational Evaluation and Policy Analysis* 20 (18), 105-122

Hargreaves A (1994) *Changing Teachers: changing times-teachers' work & culture in the post modern age.* London: Cassell

Hargreaves, A. (1991). *Restructuring restructuring: Post modernity & the prospects for educational change*. Paper Presented at the annual meeting of the American Educational Research Association. Chicago, IL.

Hargreaves, A., & Fink. D.(2007). *Energizing leadership for sustainability. In Developing sustainable leadership*, ed. B. Davies.. London: Paul Chapman Publishing

Hargreaves, A., & Fink, D. (2006). *Sustainable leadership*. San Francisco: Jossey Bass.

Hargreaves A., Lieberman A., Fullan M., Hopkins D.(2005) *Extending Educational Change* International Handbook of educational change Springer

Hargreaves, D. (2003b). *Education epidemic. Transforming secondary schools through innovation networks.* London: Demos

Hargreaves, D. (2001), *A Capital Theory of School Effectiveness & Improvement*, British Educational Re-search Journal, 27(4), 487-503

Hargreaves, D. (1999), The knowledge creating school, *British Journal of* Educational Studies, 47 (2),122-144

Holden, G. (2002). *Towards a learning community: The role of teacher-led development in school improvement.* paper presented at the CELSI British Council Leadership in Learning Conference. London.

Holmes, M. (1998). *Change and tradition in education: the loss of community*. In A. Hargreaves, A. Lieberman, M. Fullan, & D. Hopkins (Eds.), International handbook of educational change. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers, pp. 230-248

Hopkins, D. & Harris, A., Singleton, C. & Watts, R. (2000) *Creating the Conditions for Teaching & Learning.* London: David Fulton Publishers.

Hopkins, D & Harris A (1997) *Improving the Quality of Education for All*, Support for Learning, 12(4), 147–151.

Kalemis K. Leitner K., Perez E. Fazlagic J., Martinaitis Z, Secundo G, Sicilia M, Zaksa K (2012). *A Strategic Approach for Intellectual Capital Management in European Universities. Guidelines for Implementation* **(**In the frame of the Project "Quality Assurance in Higher Education through Habilitation and Auditing" initiated by the Executive Agency for Higher Education and Research Funding of Romania (UEFISCDI) and co-funded by the European Social Funds (Sectoral Operation Programme Human Resources Development 2007-2013) a series of Mutual Learning Workshops has been organized as a mean to bring together international experts and practitioners aiming to draft a Blueprint for IC Reporting for universities).

MacBeath J.(2006) *A story of change: growing leadership for learning*, Educational Change 791-2), 33–46

MacBeath J, (2004) *Putting the self back into self-evaluation* Improving Schools 7 (1), 87–91

MacBeath J., (2002), *Leadership for Learning: the Cambridge Network*, ICSEI Copenhagen 3rd-6th

MacBeath J.& Dempster N (Editors)(2008) *Connecting Leadership and Learning Principles for Practice* , Routledge

MacBeath J., Frost D., Swaffield S.& Waterhouse J. (2009a) *The essential conversation: reforming education through dialogue.* ICSEI 2009 International Congress for School Effectiveness and Improvement Vancouver, Canada January 4th-7th

MacBeath J., Frost D., Swaffield S., (2009b) *Principled narrative.* International. Journal. Leadership in Education, 12 (3) 223–237

MacBeath, J. & Jardine, S. J. (1998). *I Didn't Know He Was Ill - The Role and Value of the Critical Friend*. Improving Schools **11**(1), 41- 47

Miles, M. Ekholm, & R. Vandenberghe (Eds.), Lasting school improvement: Exploring the process of institutionalization Leuven, Belgium: Acco. pp. 25-44

Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1999). *Qualitative Data Analysis*. Sage, London.

Miles, M. B. & Huberman, A. M.. (1994), *Qualitative Data Analysis: An Expanded Sourcebook*, 2nd edn Thousand Oaks, CA: Sage

Mouton, J. S. & Blake, R. R., (1984). *Synergogy: a new strategy for education, training and development* San Francisco Jossey-Bass .

Oakes, J., Blasi, G., & Rogers, J. (2005). *Accountability for adequate and equitable opportunities to learn.* In K. A. Sirotnik (Ed.), Holding accountability accountable. What ought to matter in public education . New York, London: Teachers College Press, pp. 82–100

O'Connor, K., & Boles, K. (1992*). Assessing the needs of teacher leaders* in Massachusetts. Paper Presented at the annual meeting of the American Educational Research Association. San Francisco, CA.

Stoll, L., (1999), *Realising Our Potential: Understanding and Developing Capacity for Lasting Improvement*, School Effectiveness and School Improvement, 10 (4), 503–532

Stoll, L. & Earl, L. (2003*) Making it Last: Building Capacity for Sustainability*, in B. Davies and J. West-Burnham (eds) The Handbook of Educational Leadership and Management. London: Pearson Education.

Stoll, L., MacBeath, J. & Mortimore, P. (2001). *Beyond 2000: where next for effectiveness and improvement* in MacBeath, J. & Mortimore, P. (eds). Improving school effectiveness. Buckingham: Open University press. pp191-207

Stoll, L., Reynolds, D., Creemers, B., & Hopkins, D. (1996). *Merging school effectiveness & school improvement: practical examples.* In D. Reynolds, R. Bollen, B. Creemers, D. Hopkins, L. Stoll, & N. Lagerweij (Eds.), Making good schools. London/New York: Routledge. pp. 113–147

Μάθηση και συνεργατικά περιβάλλοντα: Πόσο οι ΤΠΕ αλλάζουν πραγματικά το ισχύον μαθησιακό μοντέλο;

Βαγγελάτος Αριστείδης[1], Φραγκάκη Μαρία[1]

[1] Μηχανικός Υπολογιστών, PhD, ΙΤΥΕ «Διόφαντος»
vagelat@cti.gr
[2] Εκπαιδευτικός, PhD, ΙΤΥΕ «Διόφαντος»
fragaki@cti.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στόχος της παρούσας εργασίας είναι να διερευνηθεί – συζητηθεί το κατά πόσο οι Τεχνολογίες των Πληροφοριών κα των Επικοινωνιών (ΤΠΕ) παίζουν πράγματι καταλυτικό ρόλο στην αλλαγή του υπάρχοντος μαθησιακού μοντέλου και ποιός είναι αυτός. Είναι μήπως οι σύγχρονες ανάγκες που επιβάλλουν την αλλαγή αυτή (π.χ. νέες δεξιότητες που απαιτούνται) και απλά οι ΤΠΕ είναι εδώ για να υποστηρίξουν το μαθησιακό αυτό μοντέλο; Από τη μελέτη της σχετικής βιβλιογραφίας, προκύπτει ότι η ενσωμάτωση των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία μπορεί να δώσει λύσεις στη διαχείριση της κρίσης στην κοινωνία και στην οικονομία. Οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί όμως, εργάζονται σε σχολεία που ακόμα ακολουθούν πολιτικές και μεθόδους εκπαίδευσης του περασμένου αιώνα και έχουν προγράμματα σπουδών, τα οποία δεν καλύπτουν πλέον τις απαιτούμενες δεξιότητες του 21ου αιώνα, που είναι απαραίτητες στους νέους ανθρώπους. Προς την κατεύθυνση αυτή, διερευνώνται βιβλιογραφικά σχετικά έργα καθώς και πρωτοβουλίες συνεργασίας εκπαιδευτικών όπως το eTwinning, αλλά και νέες μορφές εξ αποστάσεως εκπαίδευσης (π.χ. Massive Open Online Courses- MOOC) με στόχο να δοθεί μια απάντηση.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *ΤΠΕ και Εξ ΑΕ (MOOCs) Εκπαίδευση Ενηλίκων, Κριτική Εκπαίδευση, δεξιότητες 21ου αιώνα*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Εδώ και πολλά χρόνια, ιδιαίτερα την τελευταία δεκαετία, παρατηρείται μια πραγματική επανάσταση στην εκπαίδευση με την υιοθέτηση των νέων τεχνολογικών περιβαλλόντων (EESC, 2013, UNESCO, 2011). Ειδικότερα, στην εκπαίδευση ενηλίκων παρατηρούμε τεχνολογίες που υποστηρίζουν την εξ αποστάσεως εκπαίδευση και προσφέρουν πληθώρα δυνατοτήτων για κάθε ενδιαφερόμενο (Merriam, Sharan, Brockett, Ralph, 2007 & Kunga, Machtmes, 2009). Σκοπός της εργασίας είναι η μελέτη των αλλαγών που μπορούν να φέρουν οι Τεχνολογίες Πληροφοριών και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) στην Εκπαίδευση και ειδικότερα στην Εκπαίδευση Ενηλίκων και στην εξ Αποστάσεως εκπαίδευση, στο πλαίσιο της κοινωνικής και κριτικής εποικοδομητικής προσέγγισης. Ποιες αλλαγές είναι αυτές που έχουν προκαλέσει πρόοδο στο ίδιο το άτομο, στην κοινότητα και ευρύτερα στην κοινωνία; Αξιοποιούνται με κριτική και καινοτόμα ματιά οι δυνατότητες της νέας αυτής πραγματικότητας από το εκπαιδευτικό μας σύστημα ή απλά στοιβάζονται σε βιβλιογραφικές και δικτυογραφικές μελέτες επιστημόνων του χώρου; Έχουν επιλεγεί τα κατάλληλα τεχνολογικά περιβάλλοντα, ώστε αυτά να αξιοποιηθούν συνεργατικά, με σύγχρονες παιδαγωγικές προδιαγραφές, προσδίδοντας στην Εκπαίδευση ποιότητα, διαθεματικότητα, διεπιστημονικότητα και κριτική ματιά; Είναι εκπαιδευτικός στόχος η δημιουργία στοχαζόμενων και ενεργών μαθητών/πολιτών; . Όλα αυτά τα ερωτήματα πρέπει με κάποιο τρόπο να προσεγγιστούν ώστε να γίνουν προτάσεις, οι οποίες θα ανοίξουν δρόμους για να χαραχτούν καινοτόμες διαδρομές στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα.

Οι νέες τεχνολογικές δυνατότητες μπορούν να δώσουν λύσεις μέσω της εκπαίδευσης στη διαχείριση της κρίσης στην κοινωνία και στην οικονομία (Fragkaki, Lionarkais, 2011), η οποία εκδηλώνεται με μια δραματική αύξηση της φτώχιας, της ανεργίας και του ρατσισμού (Eurostat, 2013). Την τελευταία δεκαετία η επιστήμη των ΤΠΕ εξελίχθηκε και αναπτύχθηκε για να παίξει έναν όλο και πιο σημαντικό ρόλο στην προώθηση της εκπαιδευτικής καινοτομίας για την αντιμετώπιση των παραπάνω προκλήσεων (EESC 2013, UNESCO 2011, Eurydice 2012), όντας μια βασική προτεραιότητα σε κορυφαίες πρωτοβουλίες της Ευρώπης.

Για να γίνει δυνατή η αξιολόγηση της αξιοποίησης των ΤΠΕ στους συγκεκριμένους χώρους εκπαίδευσης, έγινε ανάλυση της σχετικής βιβλιογραφίας σε σχέση με προσπάθειες δικτύωσης των

εκπαιδευτικών και νέες μεθόδους εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Επί πλέον αντλήθηκε εμπειρία από σχετικά έργα των ΤΠΕ, χρηματοδοτούμενα από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα (EU's FP7 Projects), τα οποία υλοποιήθηκαν και υλοποιούνται στην Ελλάδα και διεθνώς. Στη συνέχεια διερευνήθηκε ο όρος «Μάθηση Χ.0» που παρακολουθεί την εξέλιξη της μαθησιακής διαδικασίας σε σχέση με τις εξελίξεις στον παγκόσμιο ιστό. Με βάση αυτά, αναλύονται τα ευρήματα και καταθέτονται τα συμπεράσματα της εργασίας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Παρατηρώντας τη σημερινή κατάσταση από κάποια απόσταση, από πολλές πλευρές, είναι φανερό ότι οι εκπαιδευτικοί στα σημερινά σχολεία βρίσκονται με το ένα πόδι στο μέλλον και το άλλο στο παρελθόν (Carol & Resta, 2010). Από τη μια πλευρά, οι τεχνολογικές εξελίξεις, τα διαθέσιμα εργαλεία και ο τεράστιος αριθμός σχετικών εφαρμογών προϋποθέτουν (ή καλύτερα απαιτούν) ο εκπαιδευτικός να είναι στην αιχμή των εξελίξεων για να μπορεί να ανταποκριθεί (ακόμα και στις γνώσεις των μαθητών του). Από την άλλη μεριά, οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί εργάζονται σε σχολεία που ακόμα ακολουθούν πολιτικές και μεθόδους εκπαίδευσης του περασμένου αιώνα με Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών (ΑΠΣ) που δεν ακολουθούν τις ανάγκες της κοινωνίας και δεν καλύπτουν τις απαιτούμενες δεξιότητες του 21 ου αιώνα, που χρειάζεται ν' αποκτήσουν οι μαθητές μας.

Στο πλαίσιο αυτό οι εκπαιδευτικοί έχουν ανάγκη δικτύωσης, συνεργασίας και εκπαίδευσης. Τι είδους όμως παιδαγωγικά μοντέλα χρησιμοποιούνται σε αυτές τις προσπάθειες; Ακολουθεί μια συνοπτική βιβλιογραφική προσέγγιση των θεμάτων αυτών.

Δικτύωση: e-twinning

Μελέτη που έλαβε χώρα στις ΗΠΑ, κατέδειξε ότι οι εκπαιδευτικοί πιστεύουν ότι τα συνεργατικά περιβάλλοντα βοηθούν στην επαγγελματική τους βελτίωση και εξέλιξη (ως τέτοια θεωρούνται εργαλεία που βοηθούν στην δικτύωση με άλλους συναδέλφους εντός και εκτός σχολείου), και μάλιστα ότι τα συστήματα αυτά είναι πιο αποδοτικά από τις παραδοσιακές μορφές εκπαίδευσης (US Dept of Education, 1999). Πιο πρόσφατες μελέτες έχουν εστιαστεί στο eTwinning (βλ. The eTwinning action, statistics: http://www.etwinning.net/en/pub/news/press_corner/statistics.cfm) ως ένα τέτοιο δίκτυο επαγγελματικής βελτίωσης για εκπαιδευτικούς (Crawley et al, 2008, Vuorikari, 2010). Το έργο eTwinning είναι ουσιαστικά το κέντρο συγκέντρωσης των σχολείων της Ευρώπης. Προωθεί την συνεργασία εκπαιδευτικών και σχολείων μέσω της αξιοποίησης των ΤΠΕ, επιτρέποντας τόσο τις τυπικές όσο και μη τυπικές ευκαιρίες για εκπαίδευση. Ειδικά για τους εκπαιδευτικούς που συμμετέχουν, προσφέρει μια σημαντική δυναμική ανάπτυξης δεξιοτήτων σε Ευρωπαϊκές βασικές ικανότητες «European key competences» (Official Journal, 2006), π.χ. επικοινωνία σε άλλες γλώσσες, ψηφιακός εγγραμματισμός, συνεργασία, πολυ-πολιτισμικότητα, κ.α. (για το Ελληνικό τμήμα του βλ. και http://www.etwinning.gr/).

Χρησιμοποιώντας τον ορισμό του OECD για την 'επαγγελματική εξέλιξη' (Vuorikari et al, 2011), μπορεί συμπερασματικά να ειπωθεί ότι το eTwinning βοηθά τον εκπαιδευτικό στην απόκτηση δεξιοτήτων, γνώσης και εμπειρίας. Σημειώνεται δε, ότι συχνά οι περισσότεροι ξεκινούν ένα σχετικό έργο, μη έχοντας στο μυαλό την επαγγελματική εξέλιξη, αλλά στην πορεία, κατανοούν ότι αποκτούν νέες δεξιότητες και ικανότητες.

Μαζικά ελεύθερα διαδικτυακά μαθήματα (MOOCs)

Ένα νέο παράδειγμα που ίσως αποτελεί και τον ισχυρότερο «νεωτερισμό» που εισάγει η τεχνολογία σε μια προσπάθεια (!) μετασχηματισμού της εκπαιδευτικής διαδικασίας είναι η πρόσφατη εξάπλωση των Μαζικά Ελεύθερων Διαδικτυακών Μαθημάτων (MOOC) (Guthrie, 2012). Τα MOOC, αναφέρονται για πρώτη φορά πιο επίσημα στον εκπαιδευτικό χώρο το 2008 (Liyanagunawardena, Adams & Williams, 2013). Μόνο όμως το 2012 αποκτούν σημαντική δημοτικότητα, όταν το Πανεπιστήμιο του Stanford προσέφερε το πρώτο του μάθημα μέσω ενός MOOC (Sonwalkar, 2013): στο «Introduction to Artificial Intelligence», εγγράφηκαν 160.000 φοιτητές αλλά μόνο 23.000 κατάφεραν να το ολοκληρώσουν (Breslow et al., 2013). Οι New York Times ονόμασαν το 2012 ως «τη χρονιά των MOOC», ενώ άλλοι ερευνητές τα θεωρούν «ως το πιο σημαντικό πείραμα στην τριτοβάθμια εκπαίδευση». Ο Marshall (2013) επισημαίνει ότι οι οπαδοί των MOOC βλέπουν συνέργειες στον ανοικτό διαδικτυακό τους χαρακτήρα θεωρώντας τα MOOC ως το όχημα για τη δημιουργία μιας παγκόσμιας κοινότητας μάθησης. Οι σκεπτικιστικές τα αντιμετωπίζουν ως ένα είδος δούρειου ίππου, ο οποίος θα εισβάλει στο χώρο ειδικά της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης

υποβαθμίζοντας τη μάθηση και μετατρέποντάς την σε μια άμεση αλλά κενής περιεχομένου μαθησιακή εμπειρία (Marshall, 2013). Σε κάθε περίπτωση τα MOOC αποτελούν μία πάρα πολύ νέα τεχνολογία - μεθοδολογία για να υπάρξουν πειστικά επιστημονικά ευρήματα για την αξία, το κόστος αλλά και τους ενδεχόμενους κινδύνους που θα επιφέρουν στο άμεσο μέλλον.

Τα σημαντικά οφέλη των MOOC σχετίζονται με το δυναμικό τους να βελτιώσουν την προσβασιμότητα στην εκπαίδευση, γεφυρώνοντας την απόσταση, ακυρώνοντας τον χρόνο, και χωρίς την ανάγκη υψηλών διδάκτρων. Στο πλαίσιο αυτό η ίδια η UNESCO (2012) αναγνωρίζει τη συμβολή τους στην καθολική πρόσβαση του πληθυσμού στη γνώση, καθώς και για την προαγωγή του εκδημοκρατισμού της εκπαίδευσης. Αυτό που μένει να διερευνηθεί και να βελτιωθεί είναι η αξιοποίηση τους μέσα από συνεργατικά μοντέλα κριτικής σκέψης που να συνδέουν την αποκτηθείσα γνώση, τη σκέψη που αυτή προκαλεί, με την αξιοποίησή της ανάγκες του ατόμου σε στενότερο πλαίσιο και της κοινωνίας σε ευρύτερο (Φραγκάκη & Στεργιούλας, 2014).

Παιδαγωγικά Μοντέλα αξιοποίησης των ΤΠΕ

Ευρωπαϊκά προγράμματα που αναπτύσσουν παιδαγωγικά μοντέλα βασισμένα στις ΤΠΕ (**T**echnology **E**nhanced **L**earning) συνηθίζουν να εντάσσουν μεθοδολογίες από παλαιότερα σχετικά προγράμματα, προβαίνοντας σε κάποιους μετασχηματισμούς. Για παράδειγμα το «Μείζον» Πρόγραμμα επιμόρφωσης (βλ. http://www.epimorfosi.edu.gr/) περιλάμβανε επιμόρφωση στην παιδαγωγική αξιοποίηση των ΤΠΕ, βασισμένη στο παιδαγωγικό πλαίσιο του «Β' επιπέδου επιμόρφωσης» (ICT in-service teacher training & blended learning – βλ. http://b-epipedo2.cti.gr/) και το παιδαγωγικό του πλαίσιο περιλάμβανε ένα συνδυασμό συμπεριφοριστικών και κοινωνικο-εποικοδομητικών παιδαγωγικών προσεγγίσεων. Μέρος του «European Pedagogical ICT Licence» προγράμματος (EPICT), και το «EPICT-Esperides» (βλ. http://www.epict.org/) ασχολήθηκαν σε ένα βαθμό με την ενσωμάτωση κριτικο-αναστοχαστικών θεωριών προσαρμοσμένων σε ένα παιδαγωγικό πλαίσιο. Το «ICT-enabled in Education for Sustainable Development» (ICTeESD - http://icteesd.edc.uoc.gr/) και το "Holistic approach to TEL» (HoTEL - http://hotel-project.eu/) ενσωμάτωσαν το παιδαγωγικό μοντέλο του «EPICT-Esperides» στο πλαίσιο της Κριτικής Εκπαίδευσης για ένα βιώσιμο μέλλον. Το τρέχον «Μεικτό Μοντέλο Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών» απομακρυσμένων περιοχών της Ελλάδας, μέσω της συνδυαστικής μάθησης, καθώς και το συνεργατικό περιβάλλον «Open Discovery Space: A socially-powered and multilingual open learning infrastructure to boost the adoption of eLearning resources ODS» (βλ. http://www.opendiscoveryspace.eu/) πρόγραμμα και το «Ψηφιακό Σχολείο» (http://dschool.edu.gr/) δείχνουν προθυμία να εντάξουν σύγχρονα συνεργατικά περιβάλλοντα και να αλλάξουν το ισχύον μαθησιακό μοντέλο.

ΜΑΘΗΣΗ 1.0, 2.0 ή 3.0;

Στη διαδικασία εισαγωγής και αξιοποίησης των ΤΠΕ στην εκπαίδευση, έχουν υιοθετηθεί και αρκετές νέες έννοιες που προσπαθούν να αποδώσουν τις εξελίξεις. Μία από αυτές είναι η «Μάθηση Χ.0» (Education X.0), που παραλληλίζει την εξέλιξη του παγκόσμιου ιστού (WWW) με την εξέλιξη της μάθησης. (Keats & Schmidt, 2007). Να σημειωθεί εδώ ότι αντίστοιχη ορολογία βλέπουμε και σε άλλους χώρους όπως αυτόν της υγείας (Υγεία Χ.0) (Βαγγελάτος & Καλαμαρα, 2009).

Η ορολογία αυτή πηγάζει από αυτούς που θεωρούν ότι οι εξελίξεις στην τεχνολογία είναι περισσότερο από δεδομένο ότι θα επηρεάσουν σε μεγάλο βαθμό και την εκπαίδευση (όπως φυσικά και άλλους τομείς). Το γεγονός αυτό, θα αλλάξει τον ρόλο όλων των εμπλεκομένων στο χώρο αυτό: εκπαιδευτικών, διοίκησης αλλά και γονέων και φυσικά μαθητών.

Μάθηση 1.0

Πολλά σχολεία ακολουθούν ακόμα το μοντέλο αυτό: Επικεντρώνονται σε ένα 'ουσιοκρατικό' (essentialist) πρόγραμμα σπουδών, με ανάλογες μεθόδους διδασκαλίας και εξετάσεων και επιστημολογικά, υποστηρίζεται από 'τεχνικό γνωσιακό ενδιαφέρον' και ακολουθεί συμπεριφοριστικές θεωρητικές προσεγγίσεις και δασκαλοκεντρικές πρακτικές. Τα χαρακτηριστικά μιας τέτοιας προσέγγισης είναι ότι το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών (ΑΠΣ) βασίζεται σε παραδοσιακά μαθήματα (Μαθηματικά, Φυσική, Ιστορία, λογοτεχνία και Γλώσσες). Το μοντέλο διδασκαλίας αυτό είναι δασκαλοκεντρικό και ακολουθεί συμπεριφοριστικές μεθόδους διδασκαλίας, όπως αυτές της 'μετάδοσης' της γνώσης. Οι εκπαιδευτικοί αποφασίζουν τι είναι απαραίτητο να μάθουν τα παιδιά (ανεξάρτητα από το ενδιαφέρον των μαθητών). Επιπλέον οι εκπαιδευτικοί εστιάζουν στα

βαθμολογικά επιτεύγματα των μαθητών ως τρόπο αξιολόγησης της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Χωροταξικά οι μαθητές κάθονται σε γραμμές και διδάσκονται «μαζικά» ακούγοντας τον εκπαιδευτικό. Το μαθησιακό αυτό μοντέλο είναι η πραγματικότητα σε πολλά σχολεία σήμερα και προσομοιάζει (αντιστοιχεί) σε αυτό που ονομάζουμε πλέον Web 1.0, όπου ήταν η πρώτη εννοιολογική μορφή στην εξέλιξη του παγκόσμιου ιστού. Βασιζόταν σε μια 'top-down' προσέγγιση, στη χρήση του ιστού. Ελάχιστοι ήταν οι «παραγωγοί – δημιουργοί» περιεχομένου και ο απλός χρήστης ήταν «καταναλωτής». Τεχνολογικά, η έμφαση ήταν στην παρουσίαση της γνώσης και όχι στην ανακάλυψη και τη δημιουργία της. Η προσέγγιση αυτή βασιζόταν στην πέραν της εκατονταετούς παράδοση της βιομηχανικής περιόδου, όπου οι «ειδικοί /βιομηχανία» παρήγαγε γνώση/προϊόντα για να καταναλωθούν από την «μάζα» των ανθρώπων.

Μάθηση 2.0

Το μοντέλο αυτό εντάσσεται επιστημολογικά στο «πρακτικό γνωσιακό ενδιαφέρον» (Habermas, 1972), ακολουθεί κοινωνικό- εποικοδομητικές θεωρητικές προσεγγίσεις (Jonassen, 1991) και συνεργατικές πρακτικές. Περιλαμβάνει περισσότερη «αλληλεπίδραση» μεταξύ εκπαιδευτή και εκπαιδευόμενου, των εκπαιδευομένων μεταξύ τους και αλληλεπίδραση μεταξύ εκπαιδευομένων και του 'ειδικού'. Κάποια σχολεία φαίνεται ότι έχουν κάνει βήματα προς την κατεύθυνση μιας πιο συνδεδεμένης (connected), δημιουργικής μάθησης, χρησιμοποιώντας συνεργατικά περιβάλλοντα, εργαλεία αλληλεπίδρασης και επικοινωνίας και άλλα κοινωνικά μέσα. Το μοντέλο αυτό αντιστοιχίζεται με το Web 2.0: είναι η εξέλιξη του ιστού που χαρακτηρίζεται από συμμετοχή, διασύνδεση και συνεργασία. Ο μαθητευόμενος (χρήστης) είναι πλέον και αυτός ένας παραγωγός, που συνεργαζόμενος και σε διάδραση με τους ομότιμούς (peers) γίνεται πλέον και αυτός παραγωγός της γνώσης και του περιεχομένου της.

Μάθηση 3.0

Το μοντέλο αξιοποιεί στοιχεία του 'πρακτικου γνωσιακού ενδιαφέροντος', αλλά επιπρόσθετα συνδέει την κατανόηση της γνώσης του ενδιαφέροντος αυτού με εκίνη της δράσης μέσω της κριτικής σκέψη. Το 'χειραφετικό γνωσιακό ενδιαφέρον' (Habermas, 1972) συνδέει τη γνώση με την κοινωνία σε μια ενεργητική και κριτική προσέγγιση. Υποστηρίζεται θεωρητικά από τον Κοινωνικό και Κριτικο-Εποικοδομισμό και ακολουθεί συνεργατικές και αναστοχαστικές πρακτικές μέσω της Κριτικής Εκπαίδευσης. Βασίζεται στην υπόθεση ότι το γνωσιακό περιεχόμενο είναι ελεύθερο και προσβάσιμο σε όλους, πάντα και από παντού. Ότι ο εκπαιδευόμενος μπορεί να διαχειριστεί μόνος του τη μάθηση, με βάση τα ενδιαφέροντά του σε ένα περιβάλλον όπου η εκπαίδευση ωθείται από ανάγκες δημιουργικότητας, επίλυσης προβλημάτων και καινοτομίας. Ο εκπαιδευόμενος θα ανακαλύψει μόνος του τη γνώση, θα τη μοιραστεί με συν-εκπαιδευόμενους, θα την οργανώσουν μαζί, θα την αναλύσουν μέσα από μια κριτική προσέγγιση και θα συνθέσουν τη δική τους νέα γνώση για να προσφέρουν στην μαθησιακή κοινότητα. Η Μάθηση 3.0 χαρακτηρίζεται από δυνατότητες μάθησης που δεν έχουν όρια/τοίχους σε επίπεδο ιδρύματος, χώρας ή/και κουλτούρας. Στο πλαίσιο αυτό η εκπαιδευόμενοι έχουν βασικό ρόλο ως δημιουργοί γνωσιακών δεδομένων, τα οποία διαμοιράζονται και όπου η κοινωνική δικτύωση και τα κοινωνικά οφέλη παίζουν σημαντικό ρόλο πέρα από την άμεση συνάρτησή τους στην ίδια την εκπαίδευση. Η έμφαση δίνεται στη διαδικασία της διδασκαλίας και της μάθησης και σε όποιες αλλαγές κρίνονται αναγκαίες για να κάνουν το μαθησιακό μοντέλο αυτό πραγματικότητα.

Η μάθηση 3.0 αντιστοιχεί στο Web 3.0 που έρχεται να προσδώσει ευφυΐα και γνώση στα δεδομένα που αποτελούσαν μέχρι σήμερα το περιεχόμενο του ιστού. Έρχεται να διευκολύνει το χρήστη στην αναζήτηση αυτού που τον ενδιαφέρει και να τον κατευθύνει με βάση τις ανάγκες του μέσα στο δαιδαλώδη κυβερνοχώρο (Borden, 2013).

ΒΑΣΙΚΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ

Κατασταλάζοντας, στη μελέτη μας, σχετικά με το εάν η παιδαγωγική αξιοποίηση των ΤΠΕ στην Εκπαίδευση έχει αλλάξει το υπάρχον παραδοσιακό μοντέλο, συμπεραίνουμε:

- Αρκετά μαθησιακά μοντέλα εστιάζουν στην εκμάθηση τεχνολογικών εργαλείων, χωρίς να συνδέονται με την καθημερινή πρακτική των μαθητευομένων, ακολουθώντας μια τεχνοκεντρική προσέγγιση (Eurostat, 2013). Το ενδιαφέρον στρέφεται στην τεχνική πλευρά της γνώσης και σε προσδοκώμενα αποτελέσματα που συντελούν πάντοτε στην 'αποτελεσματικότητα' ως προς την επίτευξη των στόχων του εκάστοτε εκπαιδευτικού συστήματος. Η προστιθέμενη αξία της τεχνολογίας στην εκπαίδευση διακατέχεται από

στόχους πάντοτε ‘ανοδικούς’ και όχι προβληματισμού, ανασχηματισμού και αναδομήσεων προς ένα βιώσιμο μέλλον.

- Πολλά μαθησιακά μοντέλα δίνουν βαρύτητα στην πρακτική πλευρά της γνώσης, χωρίς όμως να ξεκινούν από τις όλο και αυξανόμενες προσωπικές και εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητευομένων, της ευρύτερης κοινότητας και της κοινωνίας γενικότερα. Στην εκπαιδευτική πράξη, για παράδειγμα, συνδέουν την τεχνολογία με τους στόχους του κάθε γνωστικού αντικειμένου, με τεχνολογικά περιβάλλοντα τα οποία αρκετές φορές είναι απαρχαιωμένα και δυσλειτουργικά. Τα μαθησιακά αυτά περιβάλλοντα εστιάζουν αποκλειστικά στην πρακτική πτυχή της γνώσης (π.χ. ποιο εργαλείο θα μάθω ώστε να ικανοποιήσω το συγκεκριμένο γνωστικό στόχο του ΑΠΣ). Κι ενώ αξιοποιούνται οι σύγχρονες τεχνολογικές δυνατότητες (π.χ. Moodle, MOOCs, Khan’s academy κ.τ.λ.), παρατηρείται ότι αυτές δε μπορούν να προκαλέσουν το γνήσιο ενδιαφέρον των μαθητευομένων.
- Ελάχιστα υπάρχοντα εκπαιδευτικά μοντέλα υποστηρίζουν κοινωνικο- εποικοδομητικά μαθησιακά μοντέλα, τα οποία μέσα από συνεργατικά μαθησιακά περιβάλλοντα προσεγγίζουν διαθεματικά και διεπιστημονικά τη γνώση, διαχειρίζοντάς την με κριτικό πνεύμα και δημιουργική ματιά. Σε αυτά, οι μαθητευόμενοι συνεργάζονται «σύγχρονα» ή «ασύγχρονα», «δια ζώσης» (face to face), «εξ αποστάσεως» ή «συνδυαστικά» (blended) μέσα από συνεργατικά μαθησιακά περιβάλλοντα, με την αξιοποίηση της διαδικτυακής τεχνολογίας για την διενέργεια ενός κοινού έργου (π.χ. «Μεικτό Μοντέλο Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών», «e-Twinning»).
- Επιπρόσθετα, διαφαίνεται έντονη η ανάγκη της Ευρώπης να κινηθεί προς τη δυνατότητα κατάκτησης νέων δεξιοτήτων και ικανοτήτων, οι οποίες απαιτούνται για να παραμείνει η Ευρώπη ανταγωνιστική, και να ξεπεράσει την υπάρχουσα οικονομική κρίση και να αδράξει νέες ευκαιρίες (Europe, 2020). Η ανάγκη για την εύρεση κοινά αποδεκτών ρεαλιστικών λύσεων, οι οποίες βασίζονται στις πραγματικές ανάγκες των ατόμων, των κοινοτήτων και της κοινωνίας είναι μια μεγάλη πρόκληση για την Εκπαίδευση. Η στρατηγική της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το 2012 κυκλοφόρησε την πρόθεσή της για ένα μετασχηματισμό της εκπαιδευτικής σκέψης και πράξης («Rethinking Education») μέσω της οποίας προτίθεται να δοθεί ώθηση στις κυβερνήσεις, σε ιδρύματα εκπαίδευσης και κατάρτισης των εκπαιδευτικών, των επιχειρήσεων και των άλλων εταίρων, για μια συντονισμένη μεταρρύθμιση.
- Υπάρχει μεγάλη ένδεια στην παιδαγωγική αξιοποίηση των ΤΠΕ μέσω κριτικό-αναστοχαστικών μαθησιακών μοντέλων (Fragkaki et. Stergioulas, 2014)). Παρατηρείται, ιδιαίτερα στο εκπαιδευτικό σύστημα, ένα χάσμα ανάμεσα στην κριτική μάθηση και την τεχνολογία. Η σύνδεση της εκπαίδευσης, η οποία κινείται ανάμεσα στις ανάγκες της κοινωνίας και της οικονομίας από τη μια και την εκπαιδευτική θεωρία και πράξη, που προωθεί τις δεξιότητες του 21ου αιώνα (π.χ. προσωπική και κοινωνική υπευθυνότητα, συνεργασία, επικοινωνία, υποστήριξη δικαιώματα του πολίτη για ύπαρξη και εργασία, δημιουργικότητα, καινοτομία, κριτική σκέψη, επίλυση προβλημάτων, μεταγνωστικές δεξιότητες, συναισθηματικές δεξιότητες, κ.λπ.) (ibid) από την άλλη μεριά, είναι χαλαρή (ibid) Αυτό που χρειάζεται η Εκπαίδευση σήμερα είναι συνεργατικά εκπαιδευτικά μοντέλα, τα οποία να αξιοποιούν ελεύθερα τεχνολογικά εργαλεία, αναστοχαστικά, δημιουργικά, συνεργατικά που να καλύπτουν τις ανάγκες της οικονομίας, αλλά μέσα από έναν τρόπο όπου να καλλιεργούνται παράλληλα γνωστικές και κριτικές δεξιότητες στους εκπαιδευομένους για να υποστηρίξουν την ύπαρξη και τα δικαιώματά τους. Προς την κατεύθυνση αυτή κινούνται- για παράδειγμα- μαθησιακά μοντέλα όπως το «e-Twinning», μέσα από ένα συνεργατικό περιβάλλον ενεργητικής και μετασχηματιστικής μάθησης, για την διενέργεια ενός κοινού έργου, με συν-αποφασιζόμενους στόχους και δραστηριότητες. Μέσα από συνεργατικά μαθησιακά μοντέλα με τη δική του φιλοσοφία ενισχύεται η συνεργασία εκπαιδευτικών και μαθητών από διάφορα μέρη του κόσμου και αντιμετωπίζονται προβλήματα που απασχολούν το ίδιο το άτομο, την κοινωνία στην οποία ζει, και την παγκόσμια κοινότητα με την καλλιέργεια δεξιοτήτων του 21ου αιώνα.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Τα παραπάνω ευρήματα έγιναν πλέον αντιληπτά, με συνέπεια να οδηγήσουν σε επιστημονικές αναζητήσεις όλο και περισσότερο εναλλακτικών μεθοδολογιών και προσεγγίσεων με κοινωνικο-κριτική και εποικοδομητική ματιά. Η παιδαγωγική αξιοποίηση στην εκπαίδευση των ΤΠΕ (που κατά

τα άλλα έχουν επιφέρει μια κοινωνική επανάσταση στην καθημερινότητά μας) είναι κάτι που έχει γίνει φανερό, σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό, σε όλες τις εκφάνσεις της εκπαίδευσης. Πόσο όμως αυτή η πραγματικότητα έχει αλλάξει τόσο τις 'κλασσικές' θεωρίες περί μάθησης και τις αντίστοιχες μεθοδολογικές προσεγγίσεις; Υπάρχουν απαντήσεις. Υπάρχουν μαθησιακά μοντέλα. Υπάρχουν σύγχρονες, συνεργατικές μεθοδολογικές προσεγγίσεις και τεχνολογικά περιβάλλοντα.

- Η ενσωμάτωση των ΤΠΕ πρέπει να στοχεύει στο σχηματισμό κριτικής συνείδησης στα άτομα και στις κοινότητες, στην αυτονομία, την υπευθυνότητα, τη δικαιοσύνη, την ισότητα και στη δράση για κοινωνική αλλαγή (Carr & Kemmis, 1997). Τα εκπαιδευτικά θέματα ενασχόλησης των εκπαιδευομένων να είναι «αυθεντικά» και με κοινωνικό νόημα, συνυπολογίζοντας τα ενδιαφέροντα των μαθητευομένων και τα θέματα/προβλήματα της ευρύτερης κοινωνίας μέσα στην οποία ζουν (M. Fragkaki, 2013).
- Οι εκπαιδευτικοί να ενδύονται όχι μόνο το ρόλο του «διευκολυντή» της εκπαιδευτικής διαδικασίας, αλλά του «μέντορα», του «συνεργάτη» και του «κριτικού φίλου». Οι εκπαιδευόμενοι να αφήνουν πίσω τον παθητικό ρόλο αυτού τους αποδέκτη της γνώσης που μεταφέρεται από τον εκπαιδευτικό αυθεντία «ex cathedras» σε μια πρόσωπο- με πρόσωπο διδασκαλία ή μέσω «webinars» σε μια eLearning διδασκαλία και να απαιτούν πιο ενεργητικές θέσεις στη διδακτική και μαθησιακή. Οι ΤΠΕ να ενσωματώνονται στην παιδαγωγική διαδικασία μέσα από μεθοδολογίες ερευνών δράσης και επίλυσης προβλήματος και μετασχηματίζονται από τεχνικά σε γνωστικά εργαλεία, και από αυτά σε χειραφετικά.
- Αναγνωρίζοντας όλους τους παραπάνω παράγοντες και το γεγονός ότι η ενσωμάτωση των ΤΠΕ στην Εκπαίδευση δεν είναι μια θετικιστική-τεχνοκρατική προσέγγιση, αλλά μάλλον μια μετασχηματιστική διαδικασία δημιουργίας της γνώσης για την εμπλεκόμενη κοινότητα, η προσέγγισή μέσω των ΤΠΕ θα πρέπει να γίνει μέσα από μαθησιακά μοντέλα που προσθέτουν αξία στην εκπαίδευση για την ανακούφιση από τις συνέπειες της οικονομικές, κοινωνικές και πολιτιστικές της κρίσης στην κοινωνία από την επίτευξη των ακόλουθων **στόχων**:
  - Technology Enhanced Learning (TEL) με σκοπό τη συνεισφορά τους στην οικονομία και την κοινωνία της γνώσης.
  - Μέσω των ΤΠΕ πρέπει να αναπτυχθεί μια παιδαγωγική, η οποία να συνδέει την τεχνολογία και τη μάθηση, ως μια διαδικασία που βασίζεται στην μετασχηματιστική δημιουργία της γνώσης.
  - Η Μάθηση 2.0 και 3.0 και τα συνεργατικά περιβάλλοντα, πρέπει να είναι πολύ σχετικά με τις ανάγκες της κοινωνίας, ώστε να συνδέουν την Εκπαίδευση, που ακολουθείται από τους κανόνες της οικονομίας από τη μια μεριά και την εκπαιδευτική θεωρία και μεθοδολογία που προωθεί δεξιότητες του 21ου αιώνα και στόχους μια κριτικής παιδαγωγικής από την άλλη.

Λέμε 'ναι' στις Νέες Τεχνολογίες, μετασχηματίζουμε 'παλιές' θεωρίες, ανάλογα με τις εκπαιδευτικές ανάγκες του 21 ου αιώνα– αξιοποιούμε καινοτόμες μεθοδολογίες, κρατώντας όμως και τις στέρεες βάσεις και των παλαιότερων που κρίθηκαν άξιες συνέχειας και αναδόμησης στα νέα δεδομένα της κοινωνίας και τις. Οπότε, υποστηρίζουμε την άποψη 'πίσω στα βασικά' ('back to the basics'); Όχι! Μας διακατέχει όμως έντονα η επιθυμία να πάμε 'εμπρός στα βασικά' ('forward to the basics').

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Breslow, L., Pritchard, D. E., DeBoer, J., Stump, G. S., Ho, A. D., & Seaton, D. T. (2013). Studying learning in the worldwide classroom: Research into edX»s first MOOC. *Research & Practice in Assessment*, 8, 13-25. Ανακτήθηκε 04/09/2014 από http://rpajournal.com

Borden, J. Education 3.0: 'Learning Psychology' — Embracing Better Ways to Teach. Ανακτήθηκε 29/9/14 από http://www.wired.com/2013/10/education-3-0-learning-psychology-embracing-better-ways-to-teach/

Caroll, T., Resta, P.: Redefining teacher education for digital-age learners. In: Summit report from the Invitational Summit on Redefining Teacher Education for Digital-Age Learners. (2010). http://redefineteachered.org/sites/default/files/SummitReport.pdf?q=summitreport

Crawley, C., Gilleran, A., Scimeca, S., Vuorikari, R., Wastiau, P.: Beyond School Projects, A report on eTwinning 2008-2009. Central Support Service for eTwinning (CSS), European Schoolnet. (2009). Ανακτήθηκε 04/09/2014 από: http://resources.eun.org/etwinning/25/EN_eTwinning_165x230_Report.pdf.

Guthrie, K. M. (2012). Barriers to the adoption of online learning systems. EDUCAUSE Review, 47(4), 50-51.

EESC (2013). Social Media and Social Networking as agents of Participatory Democracy and Civic Empowerment. European Economic and Social Committee, 2013.

Eurydice (2012). Developing Challenges and Key Competences for School in Europe, Eurydice Report, 2012.

Eurostat (2013). Enlargement Countries: Population and Social Conditions. European Union, 2013.

Fragkaki, M., Lionarakis, A. (2011). "Education for liberation: Transformative Online Models for ICT exploitation in Education" in the book titled "Research on Transformative Online Education and Liberation: Models for Social Equality", IGI Global, (ISBN 978-1-60960-046-4 (hardcover) -- ISBN 978-1-60960-047-1 (e-book), United States of America, 2011

Fragkaki, M., (2013) "Emancipatory Technology Enhanced e-Learning bridging whatever technology divides", Proceedings of the 7th International Conference on Open and Distance Education in Learning Methodologies, Athens, November 2013

Fragkaki, M., Stergioulas, L., (2014) "ICT in Emancipatory Education: An approach to crisis alleviation", Proceedings of the European Distance and E Learning Network (EDEN) Eighth Research Workshop organised in collaboration with the Open University, United Kingdom, "Challenges for Research into Open & Distance Learning: Doing Things Better: Doing Better Things", Oxford, October 27-28 (forthcoming).

Habermas, J. (1972). Knowledge and Human Interest (2nd ed.). London: Heinemann

Jonassen, D. J. (1991). Objectivism versus constructivism: Do we need a new philosophical paradigm? Educational Technology Research and Development, 39(3), 5–14. doi:10.1007/BF02296434

US Department of Education. Teacher quality. A report on the preparation and qualifications of public school teachers Washington DC. National Center for Education Statistics (1999).

UNESCO (2011). Education For All. Global Monitoring Report. UNESCO publishing; Eurydice (2012). Developing Challenges and Key Competences for School in Europe, Eurydice Report, 2012

Keats, D., & Schmidt, J. (2007). The genesis and emergence of Education 3.0 in higher education and its potential for Africa. First Monday, 12(3). Ανακτήθηκε 04/09/2014 από http://firstmonday.org/ojs/index.php/fm/article/view/1625/1540#k2

Kunga, K., & Machtmes, K. (2009). Lifelong learning: Looking at triggers for adult learning. The International Journal of Learning, 16(7), 501-511

Liyanagunawardena, T., Adams, A. & Williams, S. (2013). MOOCs: A Systematic Study of the Published Literature 2008–2012. The International Review of Research in Open and Distance Learning, 14(3), 202–227.

Marshall, S. (2013). Evaluating the Strategic and Leadership Challenges of MOOCs. MER-LOT Journal of Online Learning & Teaching, 9(2), 216-227.

Merriam, Sharan, B. & Brockett, Ralph, G.. *The Profession and Practice of Adult Education: An Introduction*. Jossey-Bass, 2007, p. 7.). Official Journal. Recommendation of the European Parliament and of the Council, of 18 December 2006, on key competences for lifelong learning. L 394 of 30.12.2006.Sonwalkar, N. (2013). Why the MOOCs Forum Now? MOOCs FORUM. September 2013, 1(1).

Vuorikari, R.: eTwinning Report 2010: Teachers' professional development: an overview of current practice. Central Support Service for eTwinning (CSS), European Schoolnet (2010). Ανακτήθηκε 04/09/2014 από http://desktop.etwinning.net/library/desktop/resources/5/55/955/43955/etwinning_report_teachers_professional_development_en.pdf

UNESCO, (2012). *2012 OER Paris declaration*. Ανακτήθηκε 04/09/2014 από http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/CI/CI/pdf/Events/English_Paris_OER_Declaration.pdf.

Vuorikari R et al (2011). ICT-Based School Collaboration, Teachers' Networks and their Opportunities for Teachers' Professional Development - A Case Study on eTwinning. Advances in Web-Based Learning - ICWL 2011. Lecture Notes in Computer Science Volume 7048, 2011, pp 112-121.

Α. Βαγγελάτος, Χ. Καλαμαρά: *Web 2.0, Health 2.0, Medicine 2.0 και άλλοι νεολογισμοί,* 11ο Πανελλήνιο Επιστημονικό Συνέδριο Management Υπηρεσιών Υγείας και Κοινωνικής Φροντίδας, Κρήτη, Οκτώβριος 2009.

«Ποιό είναι το μουσείο;» Σχέδιο εργασίας βασισμένο σε παιχνίδι για τη δημιουργική και ευχάριστη εκμάθηση των Γαλλικών

Βαρσαμίδου Αθηνά[1], Μπαλαφούτη Μικαέλλα[2], Τσέβη Ελένη[2]

[1]Καθηγήτρια Γαλλικών Γυμνασίου Ανατολικού Πτολεμαΐδας
[2]Καθηγήτριες Γαλλικών Γυμνασίου Εκπαιδευτηρίων Δούκα

athina10v@yahoo.gr, m.mpalafouti@doukas.gr, e.tsevi@doukas.gr

Περίληψη

Η εισήγηση παρουσιάζει ένα σχέδιο εργασίας βασισμένο σε παιχνίδι με σκοπό την ένταξη της τέχνης στη διδασκαλία και την εκμάθηση των γαλλικών ως ξένη γλώσσα. Οι μαθητές καλούνται να συμμετάσχουν σε δραστηριότητες που ενισχύουν το πνεύμα δημιουργίας και τους δίνουν την ευκαιρία να διευρύνουν τους ορίζοντές τους, να εμβαθύνουν σε πολιτιστικά θέματα και κυρίως να ενθαρρύνουν τη μεταξύ τους επικοινωνία στα γαλλικά, συνδυάζοντας τα οφέλη της διερευνητικής μάθησης και της ομαδο-συνεργασίας με την αξιοποίηση του Μαθητικού Υπολογιστή. Η πρόκληση είναι να ανακαλύψουν ένα μουσείο (ελληνικό ή γαλλικό ανάλογα με την περίπτωση) στηριζόμενοι σε πληροφορίες που έχουν δοθεί από τους ίδιους τους μαθητές, επιστρατεύοντας τις ιδέες και τις γνώσεις που διαθέτουν. Το σχέδιο εργασίας αποτέλεσε γέφυρα επικοινωνίας μεταξύ δύο Γυμνασίων για το σχολικό έτος 2012-2013, ενός ιδιωτικού σχολείου στην Αθήνα και ενός γαλλικού δημόσιου Γυμνασίου της Προβηγκίας και για το σχολικό έτος 2013-2014 του ιδιωτικού σχολείου και ενός δημόσιου Γυμνασίου στη Δυτική Μακεδονία.

Λέξεις Κλειδιά: *project based learning, game based learning, μαθητικός υπολογιστής, μουσείο, ικανότητες 21ου αιώνα,*

Εισαγωγή

Στη σύγχρονη εποχή, όπου η δημιουργία και η μετάδοση των πληροφοριών συνεχώς αυξάνονται, η ανάγκη για ικανοποίηση των μαθησιακών μας αναγκών, απαιτεί τη μετάβαση από παραδοσιακούς σε καινοτόμους τρόπους εκπαιδευτικών παρεμβάσεων. Η Μουσειακή Εκπαίδευση ενισχύεται από την ανάγκη για βιωματική μάθηση, μέσω της οποίας «επιδιώκεται η διανοητική και συναισθηματική κινητοποίηση του μαθητή, στοχεύοντας την απαρτίωση της νοητικής και συγκινησιακής διεργασίας» (Δεδούλη, 2002). Η βιωματική μάθηση εξάλλου, αποτελεί το επίκεντρο των επιδιώξεων του "Σχολείου του Μέλλοντος", δεδομένου ότι αναπτύσσει τη φαντασία, οξύνει το νου, προωθεί τον προβληματισμό και τον στοχασμό, σέβεται την ξεχωριστή προσωπικότητα και τις νοητικές ικανότητες κάθε μαθητή, προβάλλει την αξία της μόρφωσης και την ομορφιά της γνώσης και τέλος, λαμβάνει υπόψη του τις τεχνολογικές και παιδαγωγικές εξελίξεις.

Στην "Τάξη του Μέλλοντος" (Γ. Κωτσάνης, Β. Οικονόμου, 2011) ο εκπαιδευτικός δεν βρίσκεται μπροστά σε παθητικούς αποδέκτες της διδασκαλίας του, αποτελεί καταλύτη της αυτοδιδασκαλίας του κάθε μαθητή, παρέχει χρονικά περιθώρια ώστε οι μαθητές να κρίνουν, να οικοδομούν τη νέα γνώση, να διανοούνται, να εφαρμόζουν, να συνθέτουν και να οραματίζονται.

Πρωταρχικός στόχος λοιπόν της εργασίας αυτής είναι, αφενός να υπηρετήσει τις αρχές της "Τάξη του Μέλλοντος", αφετέρου να δώσει την ευκαιρία στους μαθητές να ξεφύγουν από τα «σύνορα» μιας σχολικής αίθουσας και να «ταξιδέψουν» διαδικτυακά, γευόμενοι ταυτόχρονα τη χαρά της επικοινωνίας με μαθητές άλλων σχολείων, εντός και εκτός Ελλάδας. Άλλωστε είναι πια δεδομένο ότι πολλές έρευνες (π.χ. Bebell & Dwyer 2010) αναφέρονται σε θετικά αποτελέσματα στην αξιοποίηση της μεθοδολογίας "1:1" όπου κάθε μαθητής είναι εφοδιασμένος με τον προσωπικό μαθητικό του υπολογιστή, τον οποίο αξιοποιεί στην εκπαιδευτική διαδικασία και ειδικότερα στα σχέδια εργασίας (projects).

Θεωρητικό Υπόβαθρο

Η μεθοδολογία που επιλέχθηκε βασίστηκε στη μάθηση μέσω σχεδίων εργασίας (Project-Based Learning - PBL). Το PBL, ενισχύει την αυτοκατευθυνόμενη μάθηση (self-directed learning) (Prince & Felder, 2006) μέσα από την από την επίλυση αυθεντικών προβλημάτων (problem-centered) σε αυθεντικά πλαίσια (Mills & Treagust, 2003), προσφέροντας δραστηριότητες που περιέχουν πολλαπλές αναπαραστάσεις της γνώσης και δίνοντας έμφαση στη διαχείριση του χρόνου (Thomas, 2000).

Σύμφωνα με τον οργανισμό προώθησης και αξιοποίησης του PBL «Buck Institute for Education» (BIE, http://www.bie.org), το PBL αποτελεί ένα διδακτικό μοντέλο που στοχεύει, μεταξύ άλλων, στην ανάπτυξη κρίσιμων δεξιοτήτων του 21ου αιώνα, όπως η συνεργασία, η επικοινωνία και η κριτική σκέψη. Τα σχέδια εργασίας υποστηρίζουν τη συλλογική δράση (Dornyei, 2001), συμβάλλουν στην κοινωνικοποίηση και στην αυτονομία των μαθητών (Lee, 2002) και ενισχύουν την κριτική ικανότητα (Ματσαγγούρας, 2004). Ειδικότερα, η χρήση νέων τεχνολογιών και η αξιοποίηση αυθεντικών πηγών πληροφοριών κατά τη συλλογή πληροφοριών, υποστηρίζεται ότι αυξάνει το ενδιαφέρον των μαθητών και οδηγεί σε αποτελεσματικότερη μάθηση (Φραγκούλης & Τσιπλακίδης, 2009).

Η μεθοδολογία βασίστηκε επίσης στη «Μάθηση βασισμένη στο Παιχνίδι» (Game based Learning GBL), η οποία παρέχει πολύ συγκεκριμένα μαθησιακά αποτελέσματα. Πρόκειται για τη μετατροπή της μαθησιακής διαδικασίας σε ένα ευχάριστο και δημιουργικό παιχνίδι εφόσον δανείζεται τα χαρακτηριστικά των μηχανισμών του παιχνιδιού, τα οποία εφαρμόζει στην εκπαιδευτική διαδικασία. Ενδεικτικά τέτοια χαρακτηριστικά είναι:

- το στοιχείο του συναγωνισμού και του ανταγωνισμού (σε ατομικό ή ομαδικό επίπεδο),
- η κινητοποίηση μέσω διαφόρων τεχνικών (κλίμακες επιτευγμάτων, τρόποι μοριοδότησης - βαθμολογίας, απόκρυψη - αναζήτηση αντικειμένων, πρόκληση αγωνία κλπ),
- η συνεχής εξέλιξη σε διαφορετικά στάδια, με εναλλαγές περιβαλλόντων και εικαστικών θεμάτων,
- η αλληλουχία των πληροφοριών, με το σταδιακό «ξεκλείδωμά» τους.

Είναι στατιστικά αποδεδειγμένο ότι τα παιδιά χρησιμοποιούν το παιχνίδι καθημερινά κατά μέσο όρο 45 λεπτά και αυτό έχει ιδιαίτερα θετικά αποτελέσματα στην ψυχολογία τους (Prensky 2007).

Η έννοια του gamification (αναφέρεται ως παιχνιδοποίηση στα ελληνικά), περιγράφει την ιδέα αξιοποίησης τεχνικών που ακολουθούν τα παιχνίδια, σε περιβάλλοντα τα οποία δεν είναι εξαρχής σχεδιασμένα ως ψηφιακά παιχνίδια (Κοτίνη Ι., Τζελέπη Σ., 2013). Η βασική ιδέα του gamification είναι να ανταμείψει τους χρήστες για αυτά που έχουν επιτύχει ενώ παράλληλα να μην επικρίνονται για αυτά που δεν έχουν πράξει. Στον εκπαιδευτικό χώρο το gamification μπορεί να εφαρμοστεί με ποικίλους μηχανισμούς των παιχνιδιών, με στόχο την αύξηση της συμμετοχής και της δέσμευσης των μαθητών στη μάθηση, αλλά και την προσέγγιση του εκπαιδευτικού περιεχομένου με μία άλλη οπτική. Μετατρέπει τις δραστηριότητες που δεν έχουν σχέση με το παιχνίδι και τη διασκέδαση σε παιχνιδο-κεντρικές και κατά συνέπεια ευχάριστες.

Αξιοποιώντας λοιπόν τα παραπάνω χαρακτηριστικά σχεδιάστηκε το σχέδιο εργασίας “Quel Musée”, το οποίο βασίστηκε σε συγκεκριμένους κανόνες, κάποιοι από τους οποίους διαμορφώθηκαν και κατά τη διάρκεια της αρχικής και πρώτης εφαρμογής του στην εκπαιδευτική διαδικασία (Balafouti et al., υπό δημοσίευση).

«Ποιο είναι το μουσείο;» Η προσέγγιση του έργου

Το παρόν σχέδιο εργασίας έχει ως στόχο να θέσει την τέχνη στην υπηρεσία της εκμάθησης της γαλλικής ως ξένη γλώσσα, χτίζοντας ταυτόχρονα σχέσεις συνεργασίας ανάμεσα στα σχολεία που συμμετέχουν.

Οι μαθητές του πρώτου σχολείου είναι χωρισμένοι σε ομάδες και προσπαθούν να καταλήξουν σε μια συγκεκριμένη ιδέα για ένα μουσείο (ελληνικό ή γαλλικό) και να δώσουν στην συνέχεια κάποιες πληροφορίες στους συμμαθητές του σχολείου με το οποίο συνεργάζονται. Οι μαθητές του δεύτερου σχολείου αξιοποιούν τα στοιχεία που έχουν δοθεί (φωτογραφίες, σύντομα κείμενα, λεζάντες, τίτλους) για να μαντέψουν το μουσείο και να το παρουσιάσουν στην τάξη τους (έχοντας ως εργαλείο τη γαλλική γλώσσα). Παράλληλα, γίνονται οι αντίστοιχες εργασίες και από τους μαθητές του άλλου σχολείου. Η ανταμοιβή για τους νικητές είναι καθαρά ηθική αλλά, παρόλα αυτά έχει αποφασιστεί να μοιράζονται κάποια μικρά δώρα στους μαθητές, απλά για να νιώσουν τη χαρά του παιχνιδιού και της συμμετοχής. Οι τηλεδιασκέψεις (στο Skype) γίνονται για την υποστήριξη της επικοινωνίας μεταξύ τους και για να διευκολύνουν τη διεξαγωγή του σχεδίου εργασίας (σε συγκεκριμένες χρονικά στιγμές

και σίγουρα στην αρχή για τη γνωριμία όλων των ομάδων και στο τέλος για την ανακοίνωση των αποτελεσμάτων). Επειδή κρίθηκε απαραίτητη η ύπαρξη ενός κοινού «χώρου συνάντησης», όπου θα αναρτιούνταν όλες οι πληροφορίες των μαθητών, δημιουργήθηκε ένα blog, από την αρχή του σχεδίου εργασίας το οποίο συνοψίζει τα βήματα, τα ερωτήματα, το υλικό και τις εργασίες των μαθητών των δύο σχολείων.

Οι βασικοί κανόνες του παιχνιδιού καθώς και η πλήρης περιγραφή του διαγωνισμού βρίσκονται στην αρχική σελίδα του blog.

Οι κανόνες του παιχνιδιού
• *Η επικοινωνία γίνεται αποκλειστικά στην ξένη γλώσσα (στα γαλλικά).* • *Οι διάφορες ομάδες των μαθητών γνωρίζονται στην αρχή του παιχνιδιού, μέσω τηλεδιάσκεψης.* • *Οι μαθητές δεν πρέπει να αναρτούν προσωπικά τους στοιχεία.* • *Για να δημοσιεύσουν υλικό οι μαθητές στο blog θα πρέπει να έχουν την έγκριση των καθηγητριών.* • *Το κείμενο που συνοδεύει τη φωτογραφία του εκθέματος ή σχετίζεται με το έκθεμα του μουσείου, δεν πρέπει να είναι μεγάλο σε έκταση.* • *Οι μαθητές μπορούν να εκφράζουν ερωτήσεις ή απορίες και η απάντηση από τους άλλους μαθητές δεν θα πρέπει να αποκαλύπτει το αποτέλεσμα.* • *Σε περίπτωση δυσκολίας ενός από τα δύο σχολεία να εντοπίσει το μουσείο αναρτάται επιπλέον υλικό προς διευκόλυνση και δίνεται επιπλέον χρόνος.* • *Δεν επιτρέπεται να ανακοινωθεί το προς εύρεση μουσείο πριν από την ημερομηνία λήξης του διαγωνισμού.* • *Τα αποτελέσματα ανακοινώνονται μέσω τηλεδιάσκεψης.* • *Οποιαδήποτε παραβίαση των παραπάνω κανόνων από κάποιον μαθητή, τον οδηγεί στην έξοδο του από το παιχνίδι.*

Πίνακας 1: *Οι κανόνες του παιχνιδιού*

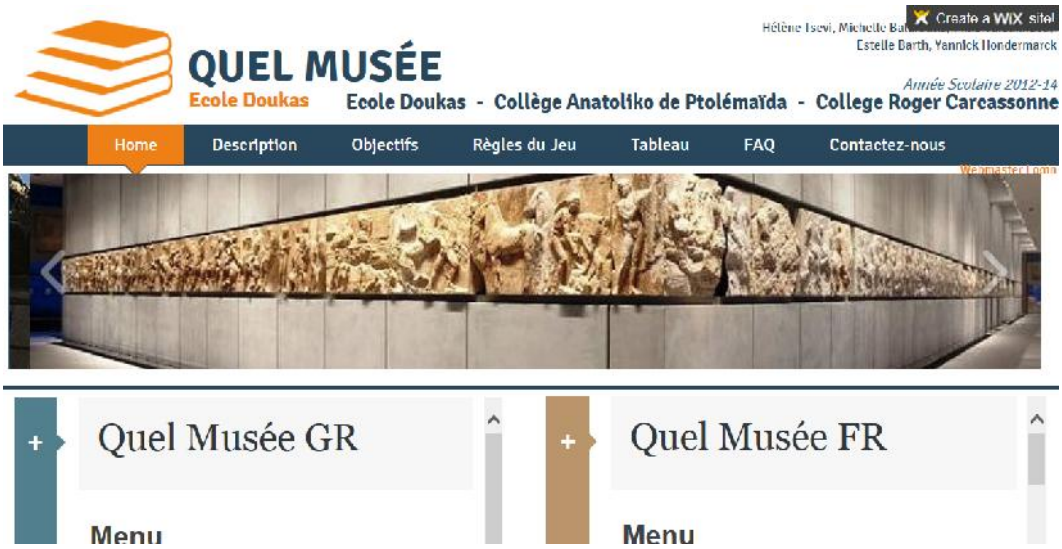

Σχήμα 1*: Η αρχική σελίδα του blog,* http://quelm7.wix.com/index

Το έργο κατά το σχολικό έτος 2012-2013

Εδώ και πολλά χρόνια το ιδιωτικό σχολείο της Αττικής διατηρεί φιλικές σχέσεις με το Γυμνάσιο της Προβηγκίας, οι οποίες είχαν ως αφετηρία τις ανταλλαγές μεταξύ μαθητών των δύο σχολείων σε Ελλάδα και Γαλλία. Αυτές οδήγησαν σε μια καρποφόρα συνεργασία με αφορμή ένα παιχνίδι αναζήτησης. Πρόκειται για έναν διαγωνισμό στον οποίο συμμετείχαν 20 μαθητές της 1ης γυμνασίου του ελληνικού σχολείου και 10 μαθητές της 3ης γυμνασίου του γαλλικού σχολείου. Έδειξαν όλοι πολύ μεγάλο ενθουσιασμό και εργάστηκαν με μεγάλη διάθεση για να καταλήξουν στο επιθυμητό αποτέλεσμα. Η πρώτη επικοινωνία μεταξύ των Ελλήνων μαθητών και των Γάλλων μαθητών, και η ανακοίνωση των αποτελεσμάτων έγιναν μέσω skype. Πρέπει επίσης να επισημάνουμε ότι αυτό το

σχέδιο εργασίας αναφέρθηκε στο «Global Education Conference 2013». Επιπλέον το σχέδιο εργασίας αυτό παρουσιάστηκε στην «Ημέρα Καινοτομίας», ένα θεσμό του σχολείου αυτού, όπου παρουσιάζονται νέες καλές πρακτικές διδασκαλίας.

Ταυτότητα του σχεδίου εργασίας «Ποιο είναι το μουσείο» (1)
• **Σχολεία**: Εκπαιδευτήρια Δούκα (Αθήνα), Roger Carcassonne της Προβηγκίας • **Σχολικό έτος**: 2012-2013 (1η περίοδος: Ιανουάριος 2013- Μάρτιος 2013) • **Γλώσσα επικοινωνίας**: Γαλλικά • **Αριθμός μαθητών**: 20 Έλληνες μαθητές και 20 Γάλλοι μαθητές • **Μέθοδος διδασκαλίας**: A ton tour 2 • **Ηλικία**: 12-13 • **Blog**: http://quelm7.wix.com/index • **Μια φάσεις- δύο μουσεία**: Αρχαιολογικό Μουσείο Πέλλας, Αβαείο του Σιλβακάν

Πίνακας 2: *Ταυτότητα του σχεδίου εργασίας (1)*

Εικόνα 1*: Το σχέδιο εργασίας κατά το σχολικό έτος 2013-2014*

Ταυτότητα του σχεδίου εργασίας «Ποιο είναι το μουσείο» (2)
• **Σχολεία:** Ανατολικό (Δυτική Μακεδονία)- Εκπαιδευτήρια Δούκα (Αθήνα) • **Σχολικό έτος:** 2013-2014 (χωρισμένο σε δύο περιόδους: Νοέμβριος 2013-Φεβρουάριος /2013 Μάρτιος 2013- Μάιος 2014) • **Γλώσσα επικοινωνίας:** Γαλλικά • **Αριθμός μαθητών:** 30 μαθητές (Ανατολικό) και 30 μαθητές (Εκπαιδευτήρια Δούκα) • **Μέθοδος διδασκαλίας:** Action.fr-gr1 • **Ηλικία:** 12-13 • **Blog:** http://quelm7.wix.com/index • **Δύο φάσεις-τέσσερα μουσεία:** Μουσείο Eugène Delacroix- Μουσείο Orsay (σχολείο Ανατολικό), Αρχαιολογικό Μουσείο Σάμου - Μουσείο Στεμνίτσας στην Πελοπόννησο (Εκπαιδευτήρια Δούκα)

Πίνακας 3: *Ταυτότητα του σχεδίου εργασίας (2)*

Για την προώθηση της αρμονίας μεταξύ όλων, ζητήσαμε οι μαθητές να εργάζονται σε ομάδες που είχαν τουλάχιστον τρία άτομα. Αρχικά, οι μαθητές διαπίστωσαν ότι τους πήρε περισσότερο χρόνο, όμως, πολύ γρήγορα, συνειδητοποίησαν ότι έτσι ήταν πολύ πιο δημιουργικοί. Ήταν πολύ σημαντικό για την πρόοδο του σχεδίου εργασίας μία πρώτη τηλεδιάσκεψη στην αρχή, έτσι ώστε οι μαθητές να νιώσουν άνετα, να γνωριστούν μεταξύ τους, να συστηθούν στα γαλλικά και να εκφράσουν τις προτιμήσεις τους.

Νοέμβριος 2013 - Φεβρουάριος 2014

Οι μαθητές της πρώτης γυμνασίου του σχολείου Ανατολικό[1] έδειξαν μεγάλο ενδιαφέρον για τα Γαλλικά και ανέλαβαν το σχέδιο εργασίας από την αρχή με μεγάλο ενθουσιασμό. Μετά από συζήτηση

με την καθηγήτρια και ατομική αλλά και ομαδική έρευνα στο διαδίκτυο, οδηγήθηκαν στο Μουσείο Eugène Delacroix. Από την άλλη, οι μαθητές των Εκπαιδευτηρίων Δούκα, υπό την καθοδήγηση των καθηγητριών τους των γαλλικών, επέλεξαν το Αρχαιολογικό Μουσείο Σάμου. Ανάρτησαν τις πληροφορίες τους στο blog (τον κοινό χώρο) και ξεκίνησαν την γόνιμη προσπάθεια της έρευνας. Παραθέτουμε ένα παράδειγμα των στοιχείων που δόθηκαν και αξιοποιήθηκαν από τους μαθητές.

Εικόνα 2: Δύο σχολεία-τέσσερα μουσεία: μία διαφορετική παιδαγωγική προσέγγιση

Εικόνα 3: Εντοπίσαμε το γαλλικό μουσείο

Συμπεράσματα

Ο κύριος στόχος ήταν να πραγματοποιηθεί μια συλλογική προσπάθεια μέσα από αυτό το σχέδιο εργασίας (Quel musée?) με βάση την ιδέα της τέχνης ως γενικότερο όρο, η οποία μπορεί να ενώσει τους ανθρώπους ως παγκόσμια γλώσσα, έτσι ώστε να περάσουν στους μαθητές ζωντανά μηνύματα, όπως η ανεκτικότητα, η απόρριψη της ξενοφοβίας, ο σεβασμός στην πολιτιστική κληρονομιά και το άνοιγμα του πνεύματος και της ψυχής απέναντι στους άλλους ανθρώπους και στο άγνωστο. Είναι σίγουρο ότι οι μαθητές είχαν την ευκαιρία να κάνουν καινούριους φίλους, να εκφραστούν στα γαλλικά, να μάθουν να συνεργάζονται ομαδικά, και κυρίως να αναγνωρίζουν την ιδέα της συνεργασίας. Είχαν έτσι την δυνατότητα να καταλάβουν ότι μοιράζονται τις ίδιες εμπειρίες ως έφηβοι και ότι μπορούν, μέσω της τέχνης που δεν είναι παρά μόνο μια αφορμή να ζήσουν αρμονικά στο μέλλον. Από την άλλη πλευρά είχαν την ευκαιρία να γνωρίσουν ένα διαφορετικό τρόπο διδασκαλίας πιο δημιουργικό: όλες οι παιδαγωγικές δραστηριότητες, οι τηλεδιασκέψεις, η συλλογική δουλειά, η υποστήριξη των καθηγητριών τους, τους οδήγησαν στην ανακάλυψη των προτερημάτων που έχει ένας διαφορετικός τρόπος προσέγγισης στην εκμάθηση της ξένης γλώσσας. Είναι ευχής έργο στο μέλλον οι μαθητές να δείξουν το ίδιο ενδιαφέρον για την εκμάθηση της γαλλικής γλώσσας, και να φέρουν εις πέρας με ενθουσιασμό παρόμοιες εργασίες έχοντας ως κοινό στόχο να ανοίξουν καινούριους ορίζοντες για όλους, χάρη στην ποικιλομορφία και την συνεργασία μεταξύ τους. Ο πολύπλευρος και ευέλικτος χαρακτήρας αυτού του σχεδίου εργασίας, δίνει τη δυνατότητα και σε εκπαιδευτικούς άλλων ειδικοτήτων να το προσαρμόσουν και να το αξιοποιήσουν στο δικό τους αντικείμενο (π.χ. Ιστορία, Λογοτεχνία, Γεωγραφία κλπ).

Με γνώμονα την επιτυχία που είχε το έργο αυτό τα δύο τελευταία χρόνια, οι καθηγήτριες αποφάσισαν να το εμπλουτίσουν και να το επεκτείνουν μέσω του e-Twinning, διευρύνοντας τους ορίζοντες της συνεργασίας τους, με άλλα γαλλόφωνα σχολεία, εντός και εκτός Ελλάδας.

Βιβλιογραφία

Δεδούλη, Μ. (2002). Βιωματική μάθηση-Δυνατότητες αξιοποίησής της στο πλαίσιο της Ευέλικτης Ζώνης. Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων, σελ. 145 – 159.

Κοτίνη Ι., Τζελέπη Σ. (2013). *Θεωρητικό Μαθητοκεντρικό Μοντέλο Παιχνιδοποίησης για Ενεργή Συμμετοχή Μαθητών σε Δραστηριότητες Ανάπτυξης Υπολογιστικής Σκέψης*. Θεσσαλονίκη, Ελλάδα.

Κωτσάνης Γ., Οικονόμου Β. (2011). *"Η ένταξη του μαθητικού υπολογιστή στην εκπαιδευτική διαδικασία"*, 6ο Πανελλήνιο Συνέδριο των Εκπαιδευτικών για τις ΤΠΕ "Αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στη Διδακτική Πράξη", 6-8/5/2011, Σύρος.

Ματσαγγούρας, Η., Γ. (2004). *Η διαθεματικότητα στη σχολική γνώση*. Αθήνα, Εκδόσεις Γρηγόρη.

Χρυσαφίδης Κ. (2002). *Βιωματική-Επικοινωνιακή Διδασκαλία: Η Εισαγωγή της μεθόδου Project στο σχολείο*. Αθήνα, Gutenberg.

Balafouti, M., Tsevi, H., Varsamidou, A. "Un projet motivant pour l'apprentissage créatif et ludique du français à travers les nouvelles technologies", Contact +, (en vue de parution).

Bebell, D & O'Dwyer, L.M. (2010). Education Outcomes and Research form 1:1 Computing Settings. The Journal of Technology, Learning, and Assessment, 9(1), 1-16.

Prensky, M. (2007). Μάθηση βασισμένη στο ψηφιακό παιχνίδι, Μεταίχμιο.

Whitton, N. (2010). *Learning with Digital Games: A practical guide to engaging students in higher education*. Routledge, NY, USA.

Δικτυακοί Τόποι Μουσείων

- Musée d'Orsay http://www.musee-orsay.fr
- Λαογραφικό Μουσείο Στεμνίτσας http://www.stemnitsamuseum.gr
- Le Musée National Eugène Delacroix http://www.musee-delacroix.fr

Ευχαριστίες

Η υλοποίηση του σχεδίου εργασίας δεν θα ήταν δυνατή χωρίς τη συμβολή του Βασίλη Οικονόμου (Υπεύθυνος Συστημάτων Πληροφορικής στα Εκπαιδευτήρια Δούκα), οποίος, εκτός από την άοκνη τεχνική υποστήριξή του, ήταν ο εμπνευστής και δημιουργός του blog, καθώς και τον Γιάννη Κωτσάνη (Υπεύθυνος Τμήματος Πληροφορικής στα Εκπαιδευτήρια Δούκα) ο οποίος συνέβαλε με τις ιδέες και προτάσεις του σε όλη τη διάρκεια του έργου και στη συγγραφή της εισήγησης αυτής.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Συνοπτικό Σχέδιο Μαθήματος

- **Θέματα:** η τέχνη, η αρχαία τέχνη, η γλυπτική, έργα τέχνης από κεραμεικό, από ελεφαντόδοντο, ξύλο και χαλκό
- **Διάρκεια μαθήματος:** 45 λεπτά
- **Κοινό:** νέοι έφηβοι
- **Επίπεδο:** A2
- **Μέθοδος διδασκαλίας:** A ton tour 2 (leçon 6: “Sur les pas d’Athéna”)
- **Παιδαγωγικό υλικό:**
  - Power point: Παρουσίαση γλυπτών Ελλήνων και Γάλλων, αρχαίων και σύγχρονων, διάφορα καλλιτεχνικά κινήματα.
  - Χρήση του ηλεκτρονικού υπολογιστή των μαθητών με σκοπό την πραγματοποίηση μιας έρευνας στο διαδίκτυο που αφορά στα αρχαιολογικά μουσεία.
  - Ένα φυλλάδιο εργασίας
  - Φωτοτυπίες με πληροφορίες για το Αρχαιολογικό Μουσείο της Σάμου.

Πολιτιστικοί στόχοι:

- Εισαγωγή στην αρχαία τέχνη
- Ανακάλυψη της Σάμου
- Σύγκριση ανάμεσα στους Έλληνες και Γάλλους γλύπτες (Rodin, Φειδίας)
- Εικονική επίσκεψη του Μουσείου της Σάμου
- Ομαδική συνεργασία έχοντας έναν πολύ συγκεκριμένο στόχο
- Χρήση των νέων τεχνολογιών (ηλεκτρονικός υπολογιστής, διαδραστικός πίνακας, διαδίκτυο, youtube, skype)
- Αυτό-αξιολόγηση των μαθητών

Επικοινωνιακοί στόχοι:

- Παρουσιάζω έναν Έλληνα ή Γάλλο γλύπτη και μιλάω για το έργο του
- Περιγράφω ένα έργο τέχνης
- Θαυμάζω ένα έργο τέχνης και το σχολιάζω
- Εκφράζω την γνώμη μου (βρίσκω, νομίζω, σκέφτομαι, μου φαίνεται)
- Εκφράζω τις προτιμήσεις μου (μου αρέσει, δεν μου αρέσει, προτιμώ)

Κοινωνιογλωσσολογικοί στόχοι:

- Κάνω εικασίες για ένα έργο τέχνης
- Παρουσιάζω σύντομα Έλληνες και Γάλλους γλύπτες
- Μαθαίνω το βασικό λεξιλόγιο που αφορά στην τέχνη (κούρος, γλύπτης, χαλκός, γύψος)

ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΓΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

- Πραγματοποιώ μια μικρή έκθεση Ελλήνων και Γάλλων γλυπτών και την αναρτώ στο blog
- Γράφω ένα άρθρο για τον Rodin στην εφημερίδα του σχολείου
- Καλώ έναν καθηγητή φιλόλογο του σχολείου μας να μιλήσει στα παιδιά για την αρχαία τέχνη
- Οργανώνω επίσκεψη στο Μουσείο της Ακρόπολης
- Εκπαιδευτικό ταξίδι στο Παρίσι με σκοπό την επίσκεψη των μουσείων όπου φιλοξενούνται έργα των συγκεκριμένων ζωγράφων.

α) Προσεγγίζω το θέμα

«Στην περιγραφή του blog» παρουσιάζεται η διαδικασία με λεπτομέρειες

β) Επεξεργασία του φυλλαδίου που έχει διανεμηθεί στους μαθητές

γ) Αυτό-αξιολόγηση

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ονοματεπώνυμο: …… Τάξη:…… Ημερομηνία:……

α) Παρατηρείστε τα δύο αγάλματα και εντοπίστε αυτό που ανήκει στο Μουσείο της Σάμου

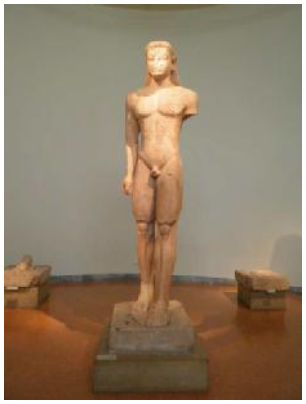

. . . . . .

β) Βρείτε πως ονομάζονται τα δύο πιο διάσημα αγάλματα του Auguste Rodin

. . . . . .

γ) Ποια συναισθήματα σας προκαλούν αυτά τα αγάλματα;

. . . . . .

δ) Ποιο Γαλλικό μουσείο στεγάζει αυτά τα δύο αγάλματα;

. . . . . .

ε) Βρείτε τις πόλεις στις οποίες μπορούμε να συναντήσουμε «Κούρους»:

☐ **AMSTERDAM** ☐ **NEW YORK** ☐ **MUNICH** ☐ **TOKYO** ☐ **ATHENES** ☐ **MILAN**

Εικονικοί κόσμοι και eTwinning : Σχεδίαση και υλοποίηση ενός σχεδίου εργασίας με χρήση web κόμικ

Αναστάσιος Θεοδωρόπουλος [1]
Βασίλειος Σουβατζόγλου [2]

[1] Πληροφορικός ΓΕΛ Τεγέας, Υποψήφιος Διδάκτωρ Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου
tt@sch.gr
[2] Πληροφορικός 2ο Γυμνάσιο Τρίπολης, Πρεσβευτής eTwinning Πελοποννήσου
basou@sch.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην εργασία παρουσιάζεται η υλοποίηση ενός project eTwinning που υλοποιήθηκε ανάμεσα σε ευρωπαϊκά σχολεία. Στόχοι του προγράμματος που τέθηκαν ήταν η επίτευξη διαπολιτισμικής προσέγγισης μέσα από τις ΤΠΕ και την αξιοποίηση των εικονικών κόσμων. Ως κύριο εργαλείο επιλέχτηκε η δημιουργία κόμικς. Τα αποτελέσματα του έργου κρίνονται ως πολύ ικανοποιητικά.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *Εικονικά περιβάλλοντα μάθησης (Virtual Worlds), Κόμικς, Τ.Π.Ε, eTwinning*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στο κείμενο που ακολουθεί παρουσιάζεται ένα project το οποίο σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε μέσα από την οπτική και φιλοσοφία της χρήσης εικονικών κόσμων μάθησης και ειδικότερα με τη δημιουργία χαρακτήρων (κόμικ) που επικοινωνούν στον εικονικό την εμπειρία των μαθητών. Το πρόγραμμα εντάσσεται στο πλαίσιο της δράσης eTwinning και στον τομέα της συνεργασίας μεταξύ ευρωπαϊκών σχολείων με στόχο την από κοινού υλοποίηση ενός πρότζεκτ. Για την επίτευξη των στόχων χρησιμοποιήθηκαν διάφορα περιβάλλοντα εικονικών κόσμων με σκοπό την επικοινωνία των συμμετεχόντων σχολείων με εργαλείο την έκφραση μέσω της δημιουργίας διαδικτυακού κόμικ. Το έργο υλοποιήθηκε κατά το σχολικό έτος 2013-2014 με μαθητές και μαθήτριες των τελευταίων τάξεων Λυκείου. Η επιλογή του κόμικ ως βασικού εργαλείου έκφρασης καθοδηγήθηκε από το γεγονός ότι αυτή θεμελιωνόταν στις εμπειρίες και στις ανάγκες έκφρασης των μαθητών όπως αυτές προέκυψαν μέσα από τις αρχικές διερευνητικές διαδικασίες του εκπαιδευτικού. Αυτό κρίθηκε ότι αποτελεί μια αρχική προϋπόθεση επιτυχίας του έργου. Ακόμα ελήφθησαν υπόψη ως ερωτήματα το κατά πόσον ο εκπαιδευτικός είναι αυτόνομος στο να αποφασίσει που θα εστιάσει ένα έργο, στο πόσο επηρεάζει η εξοικείωσή του με τη φιλοσοφία των εικονικών κόσμων και κατά πόσο αποδίδει το γεγονός ότι αποτελεί μέλος μιας κοινότητας και δεν εργάζεται μόνος του στο έργο.

Η μέθοδος Project που ακολουθήθηκε ως μια δυναμική προσέγγιση στο ζήτημα της επίτευξης της διαπολιτισμικής επικοινωνίας συνάδει με την ανάγκη των εκπαιδευομένων να εξερευνούν προβλήματα και προκλήσεις από τον πραγματικό κόσμο. Τελικός στόχος είναι οι μαθητές να κινητοποιούνται, να εμπνέονται και αποκτούν ευρύτερες και βαθύτερες γνώσεις, δεξιότητες και στάσεις του 21ου αιώνα (Bennett & Gitomer, 2009). Άλλωστε αυτό αποτελεί και κεντρική φιλοσοφία της δράσης eTwinning στα πλαίσια της ευρωπαϊκής ενοποίησης.

Η επιλογή της φιλοσοφίας οι μαθητές να μαθαίνουν μέσα από την πράξη, μιας φιλοσοφίας που εδράζεται στον Κομφούκιο και τον Αριστοτέλη, κρίθηκε ως πιθανός παράγοντας επιτυχίας του έργου και η ανάγκη αναζήτησης «κοινού τόπου» στα πλαίσια του διαπολιτισμικού διαλόγου ακολούθησε το πνεύμα που εδραίωσε ο Σωκράτης, δηλαδή τη διαδοχή διαλόγου και απορίας. Ως αρχή επίσης έγινε δεκτή αυτή του Dewey, ότι η εκπαίδευση δεν είναι προετοιμασία για τη ζωή αλλά είναι η ίδια η ζωή (Dewey,1934). Στο πλαίσιο αυτό κρίθηκε ότι οι μαθητές μαθαίνουν καλύτερα με τη βίωση και την επίλυση πραγματικών προβλημάτων, όπως άλλωστε και σύγχρονη έρευνα υποδεικνύει (Barron & Darling-Hammond, 2008; Thomas, 2000). Τα καθοριστικά επίσης στοιχεία της σχεδίασης ενός πρότζεκτ, δηλαδή οι μαθητές να αποκτούν γνώσεις για να αντιμετωπίσουν ρεαλιστικά τα προβλήματα όπως στον πραγματικό κόσμο, να υπάρχει αυξημένος έλεγχος των μαθητών στη μαθησιακή διαδικασία, οι δάσκαλοι να έχουν το ρόλο συντονιστή και να διευκολύνουν την έρευνα και τον προβληματισμό και οι μαθητές να εργάζονται σε ζεύγη ή σε ομάδες, ακολουθήθηκαν επαρκώς.

Η επιλογή του εργαλείου της δημιουργίας κόμικ πέρασε μέσα από τη μελέτη της υπάρχουσας έρευνας και βιβλιογραφίας. Διαπιστώθηκε ότι από παλιά η εκπαιδευτική έρευνα ασχολήθηκε με το θέμα και ειδικότερα τη χρησιμότητα των κόμικς στην εκπαίδευση (Sones, 1944). Τότε πρωτοεμφανίστηκε η ανάγκη για την υποστήριξη κόμικς μέσα από το πρόγραμμα σπουδών των σχολείων (Hutchinson, 1949). Άλλοι πάλι ερευνητές υπέδειξαν ως επιβλαβή τα κόμικς (Wertham, 1954) γεγονός που ανέκοψε την πορεία αξιοποίησής τους για αρκετά χρόνια. Τις δεκαετίες του ’70 και του ‘80 τα κόμικς επανέρχονται στη διδασκαλία και νέες έρευνες προτείνουν ότι έχουν θετική συμβολή στην εκπαίδευση (Campbell, 1977; Schoof, 1978; Brocka, 1979; Koenke, 1981). Καθοριστηκό γεγονός στην εδραίωσή τους υπήρξε η έκδοση το 1992, του βιβλίου κόμικ του Art Spiegelman με τίτλο "Maus" και θέμα το ολοκαύτωμα, το οποίο κέρδισε το βραβείο Πούλιτζερ (Spiegelman, 1992) και καταξίωσε το είδος. Νεώτερες έρευνες επίσης εδραίωσαν την άποψη ότι η εκπαιδευτική χρήση των κόμικς είναι επωφελής για τους μαθητές (Williams, 1995; Versaci, 2001; Kakalios, 2002).

Ως πλεονεκτήματα της χρήση κόμικ στην εκπαίδευση καταγράφονται:

Το γεγονός ότι λόγω της φυσικής έλξης του ανθρώπου από τις εικόνες, τα κόμικς μπορεί να κεντρίσουν και να διατηρήσουν αμείωτο το ενδιαφέρον του μαθητή.

Με εικόνες και κείμενο μπορεί να παρουσιαστεί οποιαδήποτε ιστορία. Η αλληλεπίδραση των γραπτών και των οπτικών στα κόμικς, θέτει ένα ανθρώπινο πρόσωπο σε ένα συγκεκριμένο θέμα με αποτέλεσμα τη συναισθηματική σύνδεση μεταξύ των χρηστών και των χαρακτήρων της ιστορίας ενός κόμικ (Versaci, 2001).

- Η «οπτική μονιμότητα» είναι μοναδική μέσα από τα κόμικς, διότι ο χρόνος ανάγνωσης προχωρά σύμφωνα με τον ρυθμό του αναγνώστη, σε αντίθεση με τις ταινίες κινουμένων σχεδίων (Williams, 1995).

- Είναι ιδανικά για την επεξήγηση δύσκολων εννοιών, παρέχοντας τμηματική επεξήγηση. Δίνουν στο μαθητή σιγουριά, έμπνευση και αυτοπεποίθηση.

- Επιτυγχάνουν να υπάρχει αρμονία μεταξύ των δραστηριοτήτων της ζωής του μαθητή και των εμπειριών του στο σχολείο (Hutchinson, 1949).

- Προωθούν τον σωστό γραμματισμό των μέσων, ενθαρρύνοντας τους μαθητές να γίνουν κριτικοί καταναλωτές των μηνυμάτων των μέσων ενημέρωσης (Morrison, Bryan, και Chilcoat, 2002).

- Στις κοινωνικές πτυχές, οι μαθητές μπορούν να εξετάσουν τον σύγχρονο τρόπο ζωής, μύθους και αξίες (Brocka, 1979).

- Αναπτύσσουν δεξιότητες σκέψης και κριτική ικανότητα αποκαλύπτοντας το νόημα μιας εργασίας και αποκτώντας βαθύτερες γνώσεις.

Τελικά κρίθηκε ότι επιβάλλεται η προετοιμασία των μαθητών για τη χρήση και λειτουργία τους μέσα σε περιβάλλοντα, που αξιοποιούν τις τεχνολογίες δημιουργίας εικονικών κόσμων, οι οποίες θα αλλάξουν τον τρόπο που ζούμε και εργαζόμαστε (Schmorrow, 2009). Η εξοικείωσή τους σε τέτοια περιβάλλοντα, κρίνεται απαραίτητη καθώς όπως οι εξελίξεις υποδεικνύουν πιθανότατα μελλοντικά θα ενταχθούν σε τέτοια περιβάλλοντα για εκπαίδευση ή και εργασία.

Στο περιβάλλον που βρίσκονται ως φυσικές οντότητες δεν παίζει κανένα ρόλο αφού αντιπροσωπευόμενοι από avatars, που είναι ενός είδους μετουσίωσης ή ενσάρκωσης της φυσικής τους παρουσίας σε διαφορετική μορφή (Tofts, 2003). Πρόκειται για αντιπροσώπευση είτε από κειμενικές είτε από οπτικές αναπαραστάσεις ανθρώπων σε ένα ψηφιακό περιβάλλον.

Οι μαθητές μπορούν να λειτουργούν μεμονωμένοι ή να ανήκουν σε μια εικονική ομάδα (virtual team), που εργάζεται αλληλένδετα με ένα κοινό σκοπό στο χώρο, το χρόνο, και στα όρια του σχεδίου εργασίας χρησιμοποιώντας την τεχνολογία (Timmerman & Scott, 2006). Το να είσαι εικονικός είναι ένα θέμα διαβάθμισης στις διαστάσεις του χώρου, του χρόνου, της πολιτιστικής ποικιλομορφίας, της προσωρινότητας, της οργάνωσης και του τρόπου αλληλεπίδρασης (Verburg & Bosch-Sijtsema, 2007) και παρόλο που δεν υπάρχει πλήρης εμπειρία αισθήσεων, μπορείς να γίνεις αντιληπτός (D’Eredita & Nilan, 2007).

Στα εικονικά περιβάλλοντα, οι μετέχοντες μπορούν να αντιπροσωπεύονται από τις μορφές :

-Εικονικός ηθοποιός (virtual actor). Η μορφή αυτή δεν έχει αυτονομία. Όλες οι ενέργειές της είναι προκαθορισμένες από κάποιο σενάριο ή βασίζονται σε σχετικές εντολές του χρήστη.

-Ενσάρκωση (avatar). Λειτουργεί ως εικονικός εκπρόσωπος ενός πραγματικού ανθρώπου και οι ενέργειές του ελέγχονται (σε πραγματικό χρόνο) από το άτομο αυτό. Συνεπώς, εκτός από έλλειψη αυτονομίας, χαρακτηρίζεται και από έλλειψη αισθητήρων, καθώς η αντίληψη του χώρου γίνεται από τον ίδιο το χρήστη.

-Εικονικός άνθρωπος (virtual human). Είναι μια ειδική περίπτωση εικονικής μορφής (πράκτορα) στην οποία έχει δοθεί έμφαση στη λεπτομερή μοντελοποίηση και προσομοίωση της ανθρώπινης κίνησης και αλληλεπίδρασης. Συνήθως οι χαρακτήρες αυτοί έχουν ιδιαίτερα περίπλοκους αισθητήρες και επιδραστές αλλά χαμηλό επίπεδο αυτονομίας.

(Βοσινάκης, 2003)

Η συνεργασία και η επικοινωνία μέσω των ΤΠΕ στο πλαίσιο της εικονικής συνεργασίας, δεν έχει μόνο θετικές πλευρές καθώς έχει διαπιστωθεί ότι υπάρχει κάποιο κόστος στην κοινωνικο-συναισθηματική κατάσταση των εμπλεκομένων (Johnson, Bettenhausen & Gibbons, 2009). Πάντως κάποια αποτελέσματα δείχνουν ότι οι επικοινωνίες μέσω chat σε εικονικό περιβάλλον βιώνονται ως περισσότερο προσανατολισμένες στο στόχο από τις πρόσωπο με πρόσωπο συναντήσεις , και ότι τα avatars υποστηρίζουν τις εναλλαγές και είναι ευχάριστα (Lantz, 2001). Έτσι ενώ τα εργαλεία λογισμικού μπορούν να βοηθήσουν τη συναλλαγή των πληροφοριών, η ανάπτυξη των κοινωνικών σχέσεων της ανταλλαγής, της μάθησης και της καινοτομίας μπορεί να οδηγήσει στην κοινή δημιουργία γνώσης (Rasmussen & Wangel, 2007). Η εργασία στα εικονικά περιβάλλοντα δεν αντανακλά απλά τις παραδοσιακές ανθρώπινες διαδικασίες, αλλά τις εμπλουτίζει και τις αυξάνει με νέους μη γραμμικούς τρόπους δουλειάς, δηλαδή με τρόπους που δεν ακολουθούν χρονική ή τοπική αλληλουχία (Nof, 2003), με αποτέλεσμα τη δημιουργία όχι μόνο μεγαλύτερης παραγωγής αλλά και καινοφανούς. Η κοινή αντίληψη μπορεί να δημιουργηθεί και μέσα από την οργάνωση των συναντήσεων σ' έναν εικονικό χώρο (Dorn, Hrastnik & Rainer, 2004).

Ειδικότερα στην ετοιμότητα χρήσης τεχνολογικών μέσων δηλαδή την πρόσβαση του εργαζόμενου σε διαρκώς ανανεούμενα μέσα και τεχνολογικές υποδομές, απαιτείται να έχει ή αναμένεται να αποκτήσει όλη την κλίμακα των δεξιοτήτων.

Συγκεκριμένα ο μελλοντικός πολίτης απαιτείται τουλάχιστον να έχει :

-Βασικές Δεξιότητες στις ΤΠΕ-Ψηφιακό Αλφαβητισμό, δηλαδή γνώσεις χειρισμού Η/Υ και βασική χρήση Διαδικτύου.

-Πρόσβαση σε Δίκτυα και Βασικές Υπηρεσίες, δηλαδή βέλτιστη χρήση μέσων, υποδομών και εφαρμογών.

Δεξιότητες Προηγμένης Αναζήτησης Πληροφοριών.

και αναμένεται να αποκτήσει, αν δεν τις κατέχει ήδη :

-Δεξιότητες Παραγωγής- Οργάνωσης –Διαχείρισης Ψηφιακού Περιεχομένου, δηλαδή Δημιουργία Περιβαλλόντων επικοινωνίας, Κατασκευή Ιστοσελίδων κλπ,

-Δεξιότητες Χρήσης Εφαρμογών και Προηγμένων Υπηρεσιών Υψηλής Προστιθέμενης Αξίας, δηλαδή Κοινωνική Δικτύωση, Κοινότητες Ενδιαφέροντος, Συνεργατικά Περιβάλλοντα, Διαμοίραση γνώσης, Συνδημιουργία και δημοσιοποίηση περιεχομένου.

(Αναστασιάδης, 2006)

Οι μαθητές βασισμένοι στους στόχους του προγράμματος επιτυγχάνουν μάθηση βασισμένη σε προβλήματα (problem-based), και οι λύσεις μέσω εικονικότητας αποτελούν επαρκή απάντηση αφού πέραν του ότι προσφέρουν μεγαλύτερο ρεαλισμό, ενεργές λήψεις αποφάσεων από τους εκπαιδευόμενους και κατάλληλο περιβάλλον για συνεργασία των απομακρυσμένων χωρικά εθνικών ομάδων (Conradi et al, 2009). Η χρήση των εικονικών αντιπροσώπων των μαθητών, μπορεί να απελευθερώσει τη φαντασία τους καθώς η επιλογή σώματος για τον εικονικό αντιπρόσωπό τους (avatar κλπ), μπορεί πλέον να είναι απαλλαγμένη από τους κοινωνικούς και φυσικούς περιορισμούς του έθνους, του φύλου, της γεωγραφίας, του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της θέσης στην κοινωνία, επανασυνδυάζοντας την εικονική ταυτότητά τους σε πολιτιστικό και οικονομικό επίπεδο. Η δυνατότητα αυτή είναι πρωτόγνωρη και χρειάζεται μελέτη και ορθές πρακτικές ώστε μέσα από αυτή να προκύψουν δεξιότητες χρήσιμες σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο (Jones, 2006). Οι εικονικοί εργαζόμενοι απαιτούνται να είναι εφοδιασμένοι με νέες δεξιότητες αλλά αποκτούν και νέες δεξιότητες μέσα από την εργασία τους.

Βέβαια ο εικονικός κόσμος δεν υπάρχει σε πολιτιστικό κενό, αλλά διαμορφώνεται μέσα από την υλικές εμπειρίες και γνώσεις. Οι δύο κόσμοι είναι 'πορώδεις' και όπως ο υλικός δημιουργεί τον εικονικό, υπάρχει η δυνατότητα να ανακατασκευαστεί ο υλικός μέσω του εικονικού. Τα εικονικά περιβάλλοντα είναι κοινωνικές και χωρικές παραγωγές που συνεπάγονται τη σύνθετη σχέση τεχνολογιών, ικανοτήτων και φαντασίας των εμπλεκομένων. Στο νέο αυτό περιβάλλον εξελίσσονται παλαιοί κανόνες και δημιουργούνται νέοι (Crowe & Bradford, 2006), δημιουργώντας ένα περιβάλλον ανοικτό σε πολιτικές, εκπαιδευτικές και κοινωνικές επιλογές. Οι επιλογές αυτές επηρεάζονται από τις πεποιθήσεις σχετικά με τα αποτελέσματα της εφαρμογών της εικονικότητας, από κοινωνικές

αντιλήψεις για τη χρήση αυτών των περιβαλλόντων, από πώς γίνεται αντιληπτός ο έλεγχος της χρήσης και τέλος από εξωτερικούς παράγοντες που διευκολύνουν ή να εμποδίζουν τη χρήση (Renzi, Klobas & Jackson, 2007).

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Η βασική ιδέα ήταν οι μαθητές να δημιουργήσουν θεματικά κόμικς γύρω από ενότητες που οι ίδιοι αποφάσιζαν. Το όνομα του έργου ήταν «Using comic characters: Getting to know each other» και είχε ετήσια διάρκεια. Συμμετείχαν συνολικά 64 μαθητές από 5 σχολεία όπως φαίνονται στον παρακάτω πίνακα:

Χώρα	**Σχολείο**
Greece	General High School of Tegea
Poland	Zespół Szkół Elektronicznych
Turkey	Luleburgaz Lisesi
Slovakia	SOŠ gastronómie a cestovného ruchu
Croatia	Srednja škola Mate Blažine

Πίνακας 1: Συμμετέχοντες στο έργο eTwinning.

Ως γλώσσα επικοινωνίας συμφωνήθηκε η Αγγλική. Όσον αφορά την Ελληνική συμμετοχή το μάθημα πραγματοποιήθηκε στο εργαστήριο πληροφορικής του σχολείου και εκτός ωρολογίου προγράμματος. Οι δραστηριότητες που παρουσιάζονται παρακάτω είναι με την σειρά που πραγματοποιήθηκαν.

- **Personal Comic Avatars**: Σε αυτή την εισαγωγική δραστηριότητα οι μαθητές δημιούργησαν τα avatar τους μέσα από την δημιουργία ενός κόμικ παρουσίασαν τα ενδιαφέροντά τους.
- **Our School**: Παρουσίασαν το σχολείο τους μέσα από κόμικς και τη χρήση των προσωπικών τους avatars.
- **Our Students - Our team**: Στην δραστηριότητα αυτή παρουσίασαν τους συμμαθητές τους και τις ομάδες με τις οποίες θα δούλευαν μαζί για κάποιες από τις επόμενες δραστηριότητες του έργου. Χρησιμοποιήθηκαν τα avatars όλων των μαθητών που συμμετείχαν.
- **Our town**: Παρουσίασαν την πόλη τους μέσα από κόμικς και τη χρήση όποιων avatars από την ομάδα τους επιθυμούσαν.
- **Winter – Christmas**: Μέσα από αυτό το κόμικ παρουσιάστηκε ο Χειμώνας όπως τον αντιλαμβάνονται οι μαθητές σε κάθε χώρα καθώς και Χριστουγεννιάτικα έθιμα από την κάθε περιοχή.
- **Saving the World**: Οι μαθητές δημιούργησαν ένα κόμικ σχετικά με το να είναι υπεύθυνοι πολίτες του κόσμου, κάνοντας το χρέος τους για τη διατήρηση του περιβάλλοντος.
- **Time Machine**: Οι μαθητές χρησιμοποίησαν μιας μηχανή του χρόνου για να εξερευνήσουν το μέλλον ή το παρελθόν σε μορφή κόμικς. Δημιούργησαν κόμικς χρησιμοποιώντας τα avatar τους, ταξιδεύοντας μέσα στο χρόνο. Μπορούσαν να πάνε στο παρελθόν και να παρουσιάσουν κάτι ενδιαφέρον.
- **Dream Job**: Στη δραστηριότητα αυτή μέσα από τα κόμικ παρουσίασαν την δουλειά που ονειρεύονται να κάνουν στο μέλλον.
- **How Will You Spend the Holidays?**: Οι μαθητές παρουσίασαν τα σχέδια τους για τις καλοκαιρινές διακοπές μέσα από τα κόμικ τους.

Σε όλη τη διάρκεια του έργου οι μαθητές σχολίαζαν τις εργασίες των άλλων μαθητών μέσα από το περιβάλλον του TwinSpace αλλά και από τα εικονικά περιβάλλοντα μάθησης που χρησιμοποιήθηκαν.

Οι καθηγητές αποφάσισαν για τα διαδικτυακά εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν με έμφαση στην απλότητα, στον εκπαιδευτικό προσανατολισμό τους και να είναι δωρεάν. Έτσι αρχικά χρησιμοποιήθηκε το «Pixton for Schools» και αργότερα επικράτησε το «Bitstrips for Schools».

Χαρακτηριστικά των εικονικών κόσμων που χρησιμοποιήθηκαν:

- Εκπαιδευτικά εργαλεία που εμπλέκουν τους μαθητές με τη χρήση ενός μέσου που αγαπούν τα κόμικς.
- 100% web-based χωρίς να απαιτείται κάποιου είδους εγκατάσταση στον υπολογιστή.
- Ενισχύουν τη δημιουργικότητά - οι δυνατότητες για προσωπική έκφραση είναι ατελείωτες.
- Διδάσκεται ένα ευρύ φάσμα κρίσιμων δεξιοτήτων.
- Το μάθημα προσαρμόζεται σε οποιοδήποτε θέμα.
- Μεγάλη απήχηση σε μαθητές με προβλήματα μάθησης.
- Δημιουργία ιδιωτικών εικονικών τάξεων.
- Εργαλεία διαχείρισης των δραστηριοτήτων του μαθητή.
- Διαμοιρασμός, συνεργατικότητα και σχολιασμός με χαρακτηριστικά γνωστών κοινωνικών δικτύων.

Ο εκπαιδευτικός σ' όλη τη διάρκεια του έργου κράτησε ημερολόγιο με σημειώσεις. Η μέθοδος της παρατήρησης (Creswell, 2011) χρησιμοποιήθηκε ώστε να συγκεντρωθούν δεδομένα για την εξαγωγή ασφαλέστερων συμπερασμάτων

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΤΗΣ ΧΡΗΣΗΣ AVATARS

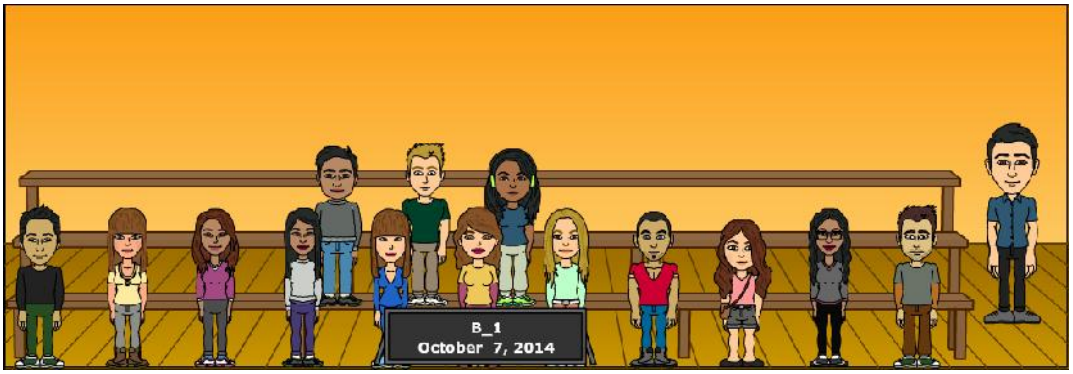

Σχήμα 1: Η Ελληνικά τάξη με τα avatars καθηγητή και μαθητών.

Σχήμα 2: Το σχολείο από την Τουρκία με τα avatars καθηγήτριας και μαθητών.

Σχήμα 3: Χιουμοριστικό κόμικ με τις αντιδράσεις των μαθητών όταν έμαθαν ποια εργαλεία θα χρησιμοποιηθούν για το έργο.

Σχήμα 4: Παρουσίαση μαθήτριας από τη Σλοβακία (Bitstrips).

Σχήμα 5: Χιουμοριστικό κόμικ με τις αντιδράσεις των μαθητών για τη επιλογή κάποιων εργασιών.

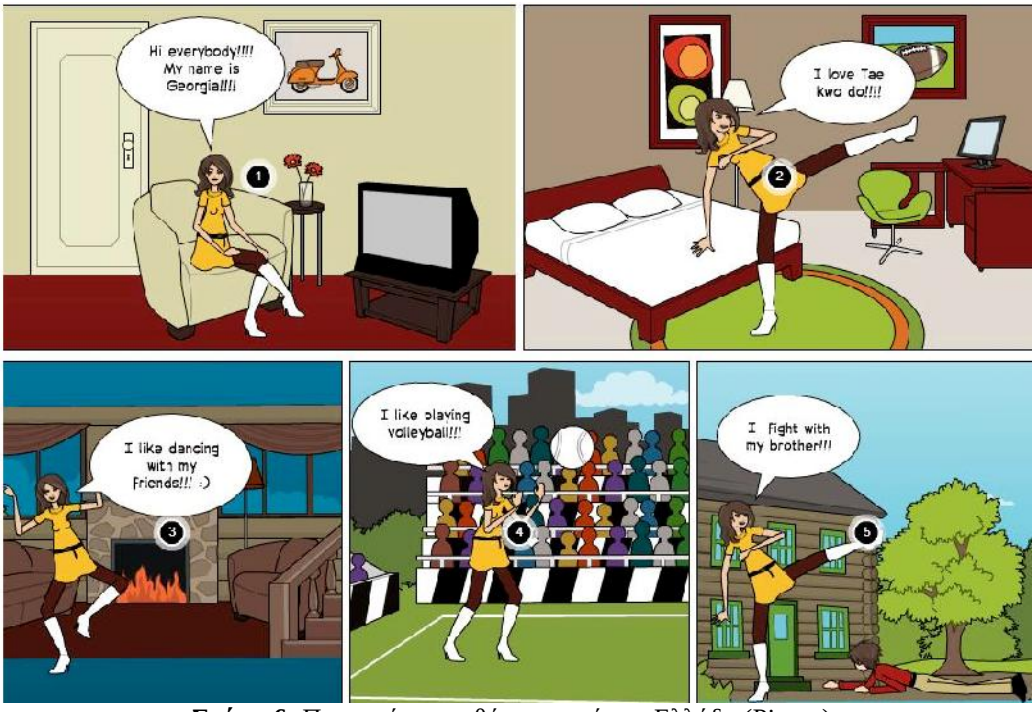

Σχήμα 6: Παρουσίαση μαθήτριας από την Ελλάδα (Pixton).

Σχήμα 7: Κόμικ με το σχολείο από την Κροατία (Bitstrips).

Σχήμα 1: Χριστούγεννα στην Κροατία και με εισαγωγή εικόνων (Bitstrips).

Σχήμα 9: Κόμικ με τα επαγγέλματα (Bitstrips).

ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ - ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Το έργο γενικά κρίνεται επιτυχημένο μιας και κράτησε το ενδιαφέρον των μαθητών αμείωτο μέχρι το τέλος. Η χρήση εικονικών κόσμων μέσω των διαδικτυακών εργαλείων κόμικ έδωσε ισχυρά κίνητρα στους μαθητές να εκφραστούν και να δημιουργήσουν σε διάφορες γνωστικές περιοχές. Αξίζει να σημειωθεί ότι συμμετείχαν εξίσου ενεργά όλοι οι μαθητές ακόμα και κάποιοι με μαθησιακές δυσκολίες.

Εκ του αποτελέσματος φαίνεται πως το γεγονός ότι το θέμα του πρότζεκτ το επέλεξε ο εκπαιδευτικός δεν έπαιξε ιδιαίτερο ρόλο. Οι μαθητές φάνηκε να αρέσκονται να εκφράζονται μέσα από τη δημιουργία των κόμικ και την χρήση εικονικών χαρακτήρων.

Σχετικά με τη συγκρότηση των ομάδων εργασίας δεν υπήρξαν αλλαγές στη διάρκεια των δραστηριοτήτων, καθώς όλοι εργάστηκαν αρμονικά και συνεργατικά πολλές φορές βοηθώντας η μία ομάδα τις άλλες. Επίσης δεν παρουσιάστηκαν θέματα ανταγωνιστικότητας μεταξύ των μαθητών.

Τα εργαλεία που χρησιμοποίηθηκαν δεν δημιούργησαν ιδιαίτερες δυσκολίες στους μαθητές. Ειδικότερα το bitstrips χρησιμοποιείται από γνωστό κοινωνικό δίκτυο και αρκετοί μαθητές ήταν ήδη εξοικιομένοι.

Όσον αφορά τις ελλείψεις που παρουσιάστηκαν στο έργο, δεν έγινε ουσιαστική αξιολόγηση του έργου από τους μαθητές. Ο καθηγητής χρειάστηκε να επέμβει λίγες φορές κυρίως στην αρχή. Δυσκολίες παρουσιάστηκαν όσον αφορά την επικοινωνία των σχολείων μέσω τηλεδιασκέψεων, αφού ήταν δύσκολο να συναντηθούν μαθητές από όλα τα συμμετέχοντα σχολεία ταυτόχρονα.

Τέλος αξιοσημείωτο στοιχείο ήταν και η αποχώρηση κάποιων συνεργατών λόγω ελλιπούς συμμετοχής. Αρχικά συμμετείχαν σχολεία από 6 χώρες. Ολοκλήρωσαν το έργο οι 4 από αυτές όπως φαίνονται και στον πίνακα 1. Οι χώρες που εγκατέλειψαν ήταν η Πολωνία και η Ισπανία. Παρ' όλα αυτά το σχολείο από την Πολωνία εμφανίζεται στο πιστοποιητικό του eTwinning, διότι ως συνδιοργανώτρια χώρα δεν μπορεί να διαγραφεί. Όσο για το σχολείο από την Ισπανία ο διοργανωτής εκπαιδευτικός από την Ελλάδα προχώρησε σε διαγραφή του συνεργάτη μετά από επανειλειμένες παρατηρήσεις για μη συμμετοχή του στις δραστηριότητες.

Οσον αφορά στη διαπολιτισμική προσέγγιση κρίνεται ως ικανοποιητική μεν αλλά απαιτείται περαιτέρω σε βάθος διερεύνηση για τις στάσεις που διαμορφώθηκαν καθώς δεν καταγράφησαν διλλήματα ή διαπολιτισμικές συγκρούσεις κατά την υλοποίηση του έργου.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ευχαριστούμε όλους τους μαθητές των σχολείων που έλαβαν μέρος στο έργο eTwinning με τίτλο "*Using comic characters: Getting to know each other*" κατά το σχολικό έτος 2013-2014.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Ελληνόγλωσσες

Αναστασιάδης, Π. (2006). Ο Ρόλος των Νέων Τεχνολογιών και η Ανάδειξη των Ψηφιακών Κοινωνικών Δεξιοτήτων (e-social skills) στην Κοινωνία της Γνώσης. *Εκπαίδευση Ενηλίκων*, 8, 25

Βοσινάκης, Σ. (2003). *Ευφυείς Πράκτορες σε Εικονικά Περιβάλλοντα*. Διδακτορική Διατριβή

Creswell, J. (2011). *Η Έρευνα στην Εκπαίδευση. Σχεδιασμός, Διεξαγωγή και Αξιολόγηση της Ποσοτικής και Ποιοτικής Έρευνας* (μετ. Ν. Κουβαράκου). Αθήνα : Ιων-Ελλην.

Ξενόγλωσσες

Bennett, R. E., & Gitomer, D. H. (2009). Transforming K-12 assessment. In C. Wyatt-Smith & J. Cumming (Eds.), *Assessment issues of the 21st Century*. New York, NY: Springer Publishing Company.

Dewey, J. (1934). *Education and the Social Order*. New York City : League for Industrial Democracy.

Brocka, B. (1979). Comic Books: In Case You Haven't Noticed, They've Changed. *Media and methods*, 15(9), 30-32.

Campbell, R. W. (1977). *Using Comic Books as an Alternative Supplement to the Basal Reading Program at Albert Sidney Johnston Elementary School*.

Conradi, E. Kavia, S., Burden, D., Rice, A., Woodham, L., Beaumont, C., Savin-Baden, M. & Poulton, T. (2009). Virtual patients in a virtual world: Training paramedic students for practice. *Medical Teacher*, 31(8), 713-720

Crowe, N. & Bradford, S. (2006). Hanging out in Runescape': Identity, Work and Leisure in the Virtual Playground. *Children's Geographies*, 4(3), 331-346

Dorn, J., Hrastnik, P. & Rainer, A. (2004) Conferences as Virtual Enterprises. In Proceedings of *Virtual Enterprises and Collaborative Networks* pp. 551-558. Retrieved 10 Jan, 2010 from http://www.ec.tuwien.ac.at/~dorn/Papers/PROVE04.pdf

Hutchinson, K. (1949) An experiment in the use of comics as instructional material. Journal of Educational Sociology, 23, 236-245.

Hutchinson, K. H. (1949). An experiment in the use of comics as instructional material. The *Journal of Educational Sociology*, 236-245.

Johnson, S.,Bettenhausen, K., & Gibbons, E.(2009). Realities of Working in Virtual Teams: Affective and Attitudinal Outcomes of Using Computer-Mediated Communication. Small Group *Research*, 40(6), 623-649

Jones, D (2006). Avatar: Constructions of Self and Place in Second Life and the Technological Imagination. *Gnovis*, 6

Kakalios J. 2002. Add Pow(to Your Physics Class With Comic-book Lessons (Q and A). *Curriculum Review*, 42(2), 14–15

Koenke, K. (1981). ERIC/RCS: The Careful Use of Comic Books. *The Reading Teacher*, 592-595.

Lantz, A. (2001). Meetings in a distributed group of experts: comparing face-to-face, chat and collaborative virtual environments. *Behaviour & Information Technology*, 20(2), 111-117

Morrison, T. G., Bryan, G., & Chilcoat, G. W. (2002). Using student-generated comic books in the classroom. *Journal of Adolescent & Adult Literacy*, 758-767.

Nof, S.Y. (2003). Design of effective e-Work: review of models, tools, and emerging challenges. *Production Planning & Control*, 14: 8, 681-703

Rasmussen, LB. & Wangel, A. (2007) Work in the virtual enterprise creating identities, building trust, and sharing knowledge. *AI & Soc*, 21: 184-199

Vuorikari, R., Gilleran, A. & Scimeca. S. (2011). Growing beyond innovators: ICT-based school collaboration in eTwinning. In C. Delgado Kloos, D. G. Raquel M. Crespo García, Fridolin Wild, and M. Wolpers (Eds.). *Proceedings of the 6th European conference on Technology enhanced learning: towards ubiquitous learning* (EC-TEL'11). Berlin, Heidelberg :Springer-Verlag, , 537-542.

Schmorrow, D. (2009). Why virtual?'. *Theoretical Issues in Ergonomics Science*, 10(3), 279-282

Schoof, R. N. (1978). Four-color Words: Comic Books in the Classroom. *Language Arts*, 821-827.

Sones, W. (1944). The comics and instructional method.*Journal of Educational Sociology*, 18,232-240.

Spiegelman, A. (1992). Maus: And Here My Trouble Began. *Pantheon Books*.

Timmerman, C.E. & Scott, C.R. (2006). Virtually Working: Communicative and Structural Predictors of Media Use and Key Outcomes in Virtual Work Teams. *Communication Monographs*, 73(1), 108-136

Tofts, D. (2003). Avatars of the Tortoise: Life, Longevity and Simulation. *Digital Creativity*, 14(1), 54-63.

Verburg, R.M. & Bosch-Sijtsema, P. (2007). (Eds.) Special issue: The limits of Virtual Work. *Electronic Journal for Virtual Organizations and Networks* 9 (1): 1-119.

Versaci, R. (2001). How comic books can change the way our students see literature: one teacher's perspective. *English Journal*, 61-67.

Wertham, F. (1954). Seduction of the Innocent: (The Influence of Comic Books on Today's Youth). Rinehart.

Williams, N. (1995). The Comic Book as Course Book: Why and How. Paper presented in Long Beach, CA- *Annual Meeting of the Teachers of English to Speakers of Other Languages*.

Αξιοποίηση Web 2.0 Εργαλείων σε Έργο Comenius «Ζώντας με τα Στοιχεία»

Ζερβού Μάγδα[1]

[1] MEd, Εκπαιδευτικός ΠΕ70, 6ο Δημοτικό Σχολείο Αιγάλεω
zervou@sch.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η πρώτη συμμετοχή του 6ου Δημοτικού Σχολείου Αιγάλεω σε διετές πρόγραμμα Comenius έδωσε στο εκπαιδευτικό προσωπικό του σχολείου την ευκαιρία να γνωρίσουν, να εξασκηθούν και να δημιουργήσουν ψηφιακά με τα διαθέσιμα Web 2.0 εργαλεία τόσο κατά την υλοποίηση εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων όσο και για τη διάχυση των αποτελεσμάτων τους προς τα άλλα εταιρικά σχολεία και την ευρύτερη κοινωνία. Στο έργο χρησιμοποιήθηκαν ιστολόγια, μέσα κοινωνικής δικτύωσης, εφαρμογές διαμοιρασμού αρχείων, διαδικτυακές χρονογραμμές, εργαλεία πολυμεσικών παρουσιάσεων, εργαλεία εννοιολογικής χαρτογράφησης, εφαρμογές συζήτησης. Παρόλη την πληθώρα διαδικτυακών εφαρμογών, υλοποιήθηκαν επίσης κοινές δράσεις μεταξύ των συμμετεχόντων σχολείων με «παραδοσιακά» μέσα. Η αποκτηθείσα εμπειρία των εκπαιδευτικών στη χρήση Web 2.0 εργαλείων αναμένεται να εδραιωθεί και να επεκταθεί στα τρέχοντα προγράμματα Erasmus+ στα οποία συμμετέχει το σχολείο.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *Comenius, διαδίκτυο, Web 2.0 εργαλεία*

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Το 6ο Δημοτικό Σχολείο Αιγάλεω, κατά τα σχολικά έτη 2012-13 και 2013-14, συμμετείχε σε εταιρική σύμπραξη μεταξύ σχολικών μονάδων πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού προγράμματος Comenius, με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής μέσω του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών. Το έργο είχε τίτλο “Living with the Elements” («Ζώντας με τα Στοιχεία») και στη σύμπραξη συμμετείχαν σχολεία από τις εξής χώρες: Γερμανία (συντονίστρια), Ισπανία, Πολωνία, Τουρκία, Τσεχία, Φινλανδία. Αυτό το έργο αποτέλεσε την πρώτη εμπειρία του σχολείου σε συνεργατικό πρόγραμμα με σχολεία του εξωτερικού, τα οποία είχαν ποικίλη δυναμικότητα και ανήκαν στην πρωτοβάθμια εκπαιδευτική βαθμίδα (εκτός από το τουρκικό σχολείο που κάλυπτε και τα γυμνασιακά χρόνια).

Οι δραστηριότητες

Ξεκινώντας τον Σεπτέμβριο του 2012, οι μαθητές του σχολείου με την καθοδήγηση των δασκάλων τους υλοποίησαν ποικίλες δραστηριότητες, επεξεργαζόμενοι τα στοιχεία του νερού και του αέρα στο πρώτο έτος, και τα στοιχεία της γης και της φωτιάς στο δεύτερο. Οι εκπαιδευτικοί εκμεταλλεύτηκαν σχετικές με τα τέσσερα στοιχεία ενότητες στο πλαίσιο του αναλυτικού προγράμματος και στις διαθέσιμες ώρες της Ευέλικτης Ζώνης. Κάθε σχολείο της σύμπραξης ακολούθησε ένα γενικό πλάνο δράσεων όπως ακριβώς είχε εγκριθεί στην αίτηση του προγράμματος, αλλά υπήρξε και αρκετή ευελιξία, ούτως ώστε οι εκπαιδευτικοί να ενσωματώσουν την υλοποίηση των σχετικών δραστηριοτήτων στη διδασκαλία τους και στις ιδιαίτερες συνθήκες κάθε χώρας.

Η Γερμανία, ως συντονίστρια χώρα, δημιούργησε ένα ιστολόγιο για τη συνολική διάχυση των δράσεων του προγράμματος, για την ανάρτηση των νέων της σύμπραξης, την ανάρτηση φωτογραφιών από τις διεθνείς συναντήσεις καθώς και αποτελεσμάτων από όλες τις χώρες, με φωτογραφικό και βιντεοσκοπημένο υλικό από τις διάφορες δραστηριότητες κάθε εταιρικού σχολείου.

Το 6ο Δημοτικό Σχολείο Αιγάλεω, εκτός από την αναφορά που γινόταν για το έργο στη σχολική ιστοσελίδα, δημιούργησε και ένα ξεχωριστό ιστολόγιο μέσω του Πανελλήνιου Σχολικού Δικτύου, το οποίο ήταν δίγλωσσο (ελληνικά και αγγλικά) και στο οποίο γινόταν η ανάρτηση φωτογραφιών και πολυμεσικών αρχείων μετά την ολοκλήρωση κάθε δραστηριότητας κατά τη διάρκεια του διετούς προγράμματος.

Για την επικοινωνία μεταξύ των συμμετεχόντων εταιρικών σχολείων χρησιμοποιήθηκαν εφαρμογές ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, μέσα κοινωνικής δικτύωσης και εργαλεία συζήτησης. Παρακάτω αναφέρονται αναλυτικά οι κατηγορίες όλων των δικτυακών εργαλείων που χρησιμοποιήθηκαν για την παρουσίαση των αποτελεσμάτων έπειτα από κάθε δραστηριότητα του

προγράμματος, έπειτα από κάθε εκδήλωση σχετική με το έργο, αλλά και στην τάξη πριν και κατά την υλοποίηση των δραστηριοτήτων.

Θεωρούμε ιδιαιτέρως σημαντικό ότι στο έργο υλοποιήθηκαν συγκεκριμένες κοινές δράσεις από όλα τα εταιρικά σχολεία χρησιμοποιώντας «παραδοσιακά» μέσα. Οι δράσεις αυτές αφορούσαν τη δημιουργία των εξής έργων:

- Ένα κοινό έργο τέχνης εμπνευσμένο από τον τίτλο του προγράμματος «Ζώντας με τα στοιχεία», ζωγραφισμένο σε χάρτινο ρολό, το οποίο ταξίδεψε από χώρα σε χώρα ώσπου να ολοκληρωθεί και να καταλήξει στο συντονιστικό σχολείο της Γερμανίας.
- Ένα κοινό τραγούδι για το έργο με στίχους μεταφρασμένους σε όλες τις γλώσσες των συμμετεχόντων χωρών.
- Ένα λεξικό με απλές φράσεις μεταφρασμένες στις γλώσσες των επτά εταίρων.

Όλα τα αποτελέσματα του προγράμματος, καθώς επίσης φωτογραφίες και βίντεο από τα παραπάνω κοινά έργα, έχουν αναρτηθεί και παρουσιάζονται για όλη την εταιρική σύμπραξη, ανά χώρα και ανά σχολική μονάδα, στον Ευρωπαϊκό Κοινό Θησαυρό (European Shared Treasure, Partnerships and Results in Comenius, Leonardo Da Vinci and Gruntvig). Εκεί υπάρχει συγκεκριμένη σελίδα για το έργο όπου κάθε εταίρος της σύμπραξης έχει αναρτήσει τα αποτελέσματά του και έχει αξιολογηθεί για τη συμμετοχή της χώρας του στη σύμπραξη με βάση τα όσα έχει αναρτήσει.

Οι συμμετέχοντες

Στο έργο «Ζώντας με τα Στοιχεία» συμμετείχαν οι εκπαιδευτικοί: Μ.Ζερβού, Β.Καραδήμας, Ν.Καραμβακάλη, Ν.Κοτρώτσιος, Σ.Λένη, Ε.Μπεκίρη, Μ.Μπέση, Κ.Παξιματζόγλου, Ι.Παπαδοπούλου, Π.Πύργου, Α.Σικλαρλή, Μ.Σταμπουλίλη, Α.Τσιτούρα, Β.Χαλαμπαλάκης, Ε.Χατζηκυριάκου, η Διευθύντρια Μ.Παυλίδου, καθώς και οι εκπαιδευτικοί ειδικοτήτων που υπηρέτησαν στο σχολείο στη διετία 2012-14.

ΥΛΙΚΟΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ – ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

Το 6ο Δημοτικό Σχολείο Αιγάλεω διαθέτει από το 2011 υπολογιστή (φορητό ή σταθερό) και βιντεοπροβολέα σε κάθε αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο πληροφορικής, ενσύρματο δίκτυο σε όλες τις αίθουσες με σύνδεση ADSL στο Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο. Κατά τη διάρκεια αυτής της διετούς σύμπραξης, το σχολείο ανακαινίστηκε μέσω ενός πιλοτικού προγράμματος κτηριακής αναβάθμισης του ΟΣΚ το καλοκαίρι του 2013 και εγκαταστάθηκαν διαδραστικοί πίνακες σε όλες τις αίθουσες, με συνέπεια τη διευκόλυνση της χρήσης των ΤΠΕ στην καθημερινή διδακτική πρακτική.

Από το εκπαιδευτικό προσωπικό του σχολείου, η πλειοψηφία έχει ολοκληρώσει την Επιμόρφωση Α΄ επιπέδου στη χρήση ΤΠΕ ή κατέχουν ισοδύναμα ιδιωτικά πτυχία πιστοποίησης και αρκετοί εκπαιδευτικοί κατέχουν επιπλέον την πιστοποίηση Β΄ επιπέδου. Επίσης, εκπαιδευτικός του σχολείου κατέχει μεταπτυχιακό στην Πληροφορική και τα Πολυμέσα στην Εκπαίδευση, ενώ άλλος φοιτά σήμερα σε αντίστοιχο μεταπτυχιακό. Με τη διευκόλυνση που παρέχουν οι φορητοί υπολογιστές, η ύπαρξη δικτύου και πρόσφατα η εγκατάσταση των διαδραστικών πινάκων, η χρήση των ΤΠΕ και διαφόρων διαδικτυακών εφαρμογών από τους εκπαιδευτικούς του σχολείου μας παρουσίασε τεράστια αύξηση τα τελευταία χρόνια.

ΧΡΗΣΗ WEB 2.0 ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ

Εκτός από λογισμικά γενικής χρήσης, μη δικτυακά, (Office, Movie Maker, Επεξεργαστές εικόνας και βίντεο) τα οποία χρησιμοποιήθηκαν για τη δημιουργία υλικού και για την αποτύπωση των δραστηριοτήτων κατά τη διετή διάρκεια του προγράμματος, οι εκπαιδευτικοί του σχολείου χρησιμοποίησαν ποικίλα διαδικτυακά εργαλεία, τόσο για τη δημιουργία διδακτικού υλικού σχετικού με τις δραστηριότητες όσο και για την παρουσίαση και διάχυση των αποτελεσμάτων έπειτα από κάθε δραστηριότητα.

Τα εργαλεία αυτά μπορούν να ταξινομηθούν στις εξής κατηγορίες:

- **Κοινωνικά Δίκτυα / Social Networking (Facebook)**
  για επικοινωνία μεταξύ των συμμετεχόντων
- **Εργαλεία Συζήτησης / Instant Messengers (Skype)**
  για ταυτόχρονη και γρηγορότερη συνεννόηση μεταξύ των συμμετεχόντων στο έργο
- **Ιστολόγια / Blogs (Blogger, blogs.sch.gr)**
  για διάχυση δράσεων και αποτελεσμάτων του έργου, ανοιχτά στην ευρύτερη εκπαιδευτική κοινότητα, στις κοινότητες γονέων και την τοπική κοινωνία

- **Εργαλεία Παρουσίασης / Presentation Making Tools (Prezi, Powerpoint)**
  για δημιουργία παρουσιάσεων είτε κατά την υλοποίηση δράσεων με τους μαθητές είτε για κοινοποίηση και διάχυση των αποτελεσμάτων στους εταίρους και την ευρύτερη κοινωνία
- **Διαδικτυακές Χρονογραμμές – Digital Timelines (Capzles)**
  για συλλογή και επιμέλεια υλικού, για κοινοποίηση και διάχυση αποτελεσμάτων από τις μαθητικές δράσεις
- **Διαμοιρασμός Αρχείων / File Sharing (Dropbox, GoogleDocs)**
  για κοινοποίηση αρχείων, φωτογραφιών, μεγάλου σε όγκο υλικού από δράσεις έργου
- **Διαμοιρασμός Πολυμέσων / Multimedia Sharing (Youtube, Slideshare)**
  για κοινοποίηση και διάχυση πολυμεσικών παρουσιάσεων από τις μαθητικές δράσεις
- **Εννοιολογική Χαρτογράφηση – Mindmaps (Inspiration, Popplet)**
  για δημιουργία εννοιολογικών χαρτών με τους μαθητές κατά την υλοποίηση των δραστηριοτήτων.

ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ

Με δεδομένο ότι από το καλοκαίρι του 2013 το σχολείο μας διαθέτει διαδραστικούς πίνακες και καθώς οι περισσότεροι εταίροι είχαν αντίστοιχο εξοπλισμό στα σχολεία τους, θα μπορούσαμε να είχαμε εντάξει στο έργο περισσότερες συνεργατικές ψηφιακές δραστηριότητες. Π.χ. το κοινό λεξικό θα μπορούσε να συμπληρωθεί συνεργατικά με τα εταιρικά σχολεία της σύμπραξης μέσω εφαρμογών διαμοιρασμού διαδραστικού πίνακα (Interactive Shared Whiteboard apps, όπως τα Scriblink, Aww, Scribblar) ή εφαρμογών συνεργατικών κειμένων (TitanPad, Primary Pad).

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Η αποκτηθείσα εμπειρία των εκπαιδευτικών του σχολείου θα μπορούσε να αξιοποιηθεί και να διαχυθεί μέσα από διάφορα σχολικά δίκτυα, όπως είναι για παράδειγμα, το δίκτυο συνεργαζόμενων σχολείων της Unesco στο οποίο είναι ήδη μέλος, αλλά και δίκτυα αδελφοποίησης σχολείων, όπως είναι το Αειφόρο Σχολείο.

Το 6ο Δημοτικό Σχολείο Αιγάλεω ξεκίνησε τη φετινή σχολική χρονιά 2014-2015 συμμετέχοντας σε δύο νέα ευρωπαϊκά προγράμματα Erasmus+, σε εταιρικές συμπράξεις μεταξύ σχολείων. Μέσω αυτών των προγραμμάτων, αναμένεται να βελτιωθεί το επίπεδο συνεργατικότητας τόσο μεταξύ των εκπαιδευτικών της σχολικής μονάδας, αλλά και μεταξύ των συμμετεχόντων στη σύμπραξη σχολείων.

Επιπλέον, έχει εγκριθεί το πρόγραμμα Erasmus+ με τίτλο «Επιμόρφωση στην ψηφιακή τάξη» που υπέβαλε το σχολείο για τη Δράση ΚΑ1 που αφορά τη μαθησιακή κινητικότητα προσωπικού σχολικής εκπαίδευσης και επιχορηγείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή μέσω του ΙΚΥ. Στο πρόγραμμα αυτό, έξι εκπαιδευτικοί θα μεταβούν σε επιμορφωτικό φορέα του εξωτερικού για να παρακολουθήσουν ένα πενθήμερο σεμινάριο σε διαδραστικές τεχνολογίες μάθησης. Με τη διάχυση της τεχνογνωσίας στο υπόλοιπο εκπαιδευτικό προσωπικό, αναμένεται να βελτιωθεί η ποιότητα και η αποτελεσματικότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης μέσα από την αξιοποίηση περισσότερων ψηφιακών εργαλείων.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Αειφόρο Σχολείο: http://www.aeiforum.eu

Δίκτυο συνεργαζόμενων σχολείων με την Unesco ASPNET: http://unesco-hellas.org/ekpaideusi/aspnet/

Ευρωπαϊκός Κοινός Θησαυρός (European Shared Treasure) σελίδα έργου “Living with the Elements”: http://www.europeansharedtreasure.eu/detail.php?id_project_base=2012-1-DE3-COM06-27404

Ιστολόγιο έργου από τη συντονίστρια χώρα Γερμανία “Leben mit den Elementen – Living with the Elements”: http://eichbergschulemeetstheelements.blogspot.de

Ιστολόγιο έργου από το 6ο Δημοτικό Σχολείο Αιγάλεω “the 4 elements@Egaleo”: http://blogs.sch.gr/6dimaiga

Για την ταξινόμηση των εκπαιδευτικών Web 2.0 εργαλείων χρησιμοποιήθηκε υλικό από τα παρακάτω ιστολόγια (ημερομηνία ανάκτησης 06/11/2014): http://tempelos.wikispaces.com/Web+2.0+%CE%B5%CF%81%CE%B3%CE%B1%CE%BB%CE%B5%CE%AF%CE%B1+%CF%83%CF%84%CE%BF+wiki,
http://geokiriakidis.wordpress.com/about/, http://cooltoolsforschools.wikispaces.com/home, http://wiki-project-

diuoa.wikispaces.com/%CE%95%CF%81%CE%B3%CE%B1%CE%BB%CE%B5%CE%AF%CE%B1+Web+2.0,
http://blogs.sch.gr/vdrimtzias/category/%CE%B5%CF%81%CE%B3%CE%B1%CE%BB%CE%B5%CE%AF%CE%B1-web-2-0/

«Ενότητα Σχολικών Μονάδων»: δημιουργία κοινοτήτων μάθησης και eTwinning προγράμματα στα νησιά του Νοτίου Αιγαίου.
Πάτρα 14, 15 & 16 Νοεμβρίου 2014

Μεσσάρης Διονύσιος[1], Παραμυθιώτου Μαρκέλλα[2], Αποστόλου Ζωή[3]

[1] Περιφερειακός Διευθυντής Εκπαίδευσης Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Νοτίου Αιγαίου
[2] Προϊσταμένη Επιστημονικής και Παιδαγωγικής Καθοδήγησης Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Νοτίου Αιγαίου
[3] Νηπιαγωγός, Υποψήφια Διδάκτωρ Πανεπιστημίου Πατρών

apostolo@upatras.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στο πλαίσιο καθιέρωσης της «Ενότητας Σχολικών Μονάδων», σχολικών δηλαδή δικτύων που τίθενται στην υπηρεσία της Τοπικής Κοινωνίας και μετατρέπονται σε πολυδύναμα κέντρα γνώσης, ενθαρρύνουμε τη δημιουργία διαδικτυακών κοινοτήτων μάθησης μεταξύ μικρών σχολικών μονάδων όμορων νησιών της περιφέρειας του Νοτίου Αιγαίου (Κυκλάδες και Δωδεκάνησα). Οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές μικρών σχολείων της νησιωτικής περιφέρειάς μας θα υποστηριχτούν ώστε να σχηματίσουν ενότητες για την προώθηση της συνεργασίας, του συντονισμού ενός κοινού έργου και της ενιαίας αντιμετώπισης θεμάτων. Ειδικότερα, οι «ενότητες σχολικών μονάδων» που θα δημιουργηθούν θα ενισχυθούν και θα υποστηριχτούν από τους αρμόδιους φορείς στην ανάληψη και υλοποίηση κοινών eTwinning προγραμμάτων που χαρακτηρίζονται από μια καινοτομία, ένα νέο πιλοτικό πρόγραμμα που θα εφαρμοστεί την τρέχουσα σχολική χρονιά 2014-15 και επιτρέπει την ανάπτυξη από κοινού eTwinning έργων σε σχολεία μιας μόνο χώρας. Οι καινούργιοι eTwinners θα ωφεληθούν καθώς θα τους δοθεί η δυνατότητα να εξοικειωθούν με τη συνεργατική μάθηση και την πλατφόρμα του eTwinning στη μητρική τους γλώσσα πριν τολμήσουν το άλμα σε διεθνή έργα και να χρησιμοποιήσουν τα web2 εργαλεία αναλαμβάνοντας δράση και πρωτοβουλίες. Επίσης, η υιοθέτηση μιας κοινής οπτικής από όμορες σχολικές μονάδες θα συντονίσει έναν κοινό βηματισμό και την ενεργητική συμμετοχή μαθητών, εκπαιδευτικών και τοπικών κοινωνιών.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *κοινότητα μάθησης, eTwinning πρόγραμμα, εθνικό επίπεδο, τοπική κοινωνία, web2 εργαλεία*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η σύγχρονη πραγματικότητα, ελληνική και διεθνής, με τις συνεχείς μεταβαλλόμενες συνθήκες ορίζει νέες απαιτήσεις για την ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης, ενώ η καθημερινότητα του σχολείου δεν μπορεί να μείνει ανεπηρέαστη από τις αλλεπάλληλες αλλαγές σε πολιτισμικό, επιστημονικό και οικονομικό επίπεδο. Τα τελευταία χρόνια δημιουργήθηκε μια νέα τάξη πραγμάτων που φαίνεται να επιβάλλει την υιοθέτηση ρηξικέλευθων εκπαιδευτικών πρακτικών, ενώ οι εκπαιδευτικοί καλούνται να υποστηρίξουν ένα νέο ρόλο ως κεντρικοί εμψυχωτές της διδακτικής διαδικασίας (Χατζηπαναγιώτου & Μαρμαρά, 2014). Ο νέος αυτός ρόλος απαιτεί συνεχή εγρήγορση, επιμόρφωση, ενεργητική συμμετοχή, ανάληψη δράσεων και πρωτοβουλιών, πολυεπίπεδες συνεργασίες σε τοπικό, εθνικό αλλά και διεθνές πλαίσιο. Ο εκπαιδευτικός σήμερα καλείται να συνεργαστεί με μαθητές, με συναδέλφους, με γονείς, με φορείς, καθώς το παραδοσιακό μοντέλο του σχολείου και του εκπαιδευτικού συνεχώς αλλάζει. Η

καθημερινή πρακτική στην τάξη διαφοροποιείται σε σχέση με το παρελθόν και η διαδικασία της μάθησης εξελίσσεται σε μια δυναμική δια βίου διαδικασία.

Ο εκπαιδευτικός καλείται να υλοποιήσει δράσεις, τις οποίες μέχρι χθες δίσταζε να δοκιμάσει και να εφαρμόσει, με σκοπό ένα σχολείο εξωστρεφές που θα δώσει ευκαιρίες για δημιουργικότητα και καινοτομία, να πιστέψει στις ικανότητες των μαθητών του και να τους βοηθήσει να γίνουν περισσότερο ικανοί, να κρίνουν, να εκτιμούν, να συνεργάζονται, να αποφασίζουν, να δρουν ατομικά και ομαδικά. Μαθητές και εκπαιδευτικοί καλούνται να λειτουργήσουν μέσα σε ένα καινοτόμο, αποτελεσματικό εκπαιδευτικό σύστημα που προϋποθέτει συνεχή σχεδιασμό και ανατροφοδότηση σε όλα τα επίπεδα. Η φιλοσοφία αυτού του σχολείου συμπυκνώνεται στη φράση: *να δώσουμε την ευκαιρία στους μαθητές να επεξεργαστούν και να ανακαλύψουν τον κόσμο ακολουθώντας τις δικές τους διαδρομές και όχι να τους παρέχουμε έτοιμες απαντήσεις*. Αυτή η κατεύθυνση της εκπαίδευσης απαιτεί την εφαρμογή αποκεντρωμένων μοντέλων, που βασίζονται σε πραγματική ενεργοποίηση και λειτουργία των τοπικών κοινωνιών. Το εκπαιδευτικό σύστημα δίνει πολλές ευκαιρίες, αρκεί το σχολείο να αποτελέσει βασικό και κρίσιμο τμήμα μιας κοινωνίας με ενεργούς πολίτες, που παίρνουν πρωτοβουλίες για τη βιώσιμη ανάπτυξη της περιοχής τους. Η συνολική λειτουργία του σχολείου οφείλει να συνδέεται με την κοινωνία, να αντλεί πληροφορίες και γνώσεις από τον κόσμο της εργασίας και των κοινωνικών δραστηριοτήτων, να δίνει τη δυνατότητα στους μαθητές να αποκτούν επίγνωση των οικολογικών, κοινωνικών, πολιτικών και ηθικών συνεπειών των πράξεών τους, να αντιλαμβάνονται την πολυσύνθετη κοινωνική και πολιτισμική πραγματικότητα. Το ίδιο το σχολείο από μόνο του δεν μπορεί να επωμιστεί εξολοκλήρου την ευθύνη για την ψυχοσωματική στήριξη ή την κοινωνικοποίηση του παιδιού και απαιτείται συντονισμένη προσπάθεια από όλους παράγοντες που σήμερα παράγουν εκπαίδευση (Μεσσάρης 2001 (α), Μεσσάρης, 2013).

Θεωρητική πλαισίωση – Αποσαφήνιση εννοιών
«Ενότητα Σχολικών Μονάδων»

Το Υπουργείο Παιδείας πρόσφατα, σε ένα σχεδιασμό προτάσεων που έκανε προκειμένου να υποστηρίξει και να ενθαρρύνει ρηξικέλευθες και καινοτόμες πρακτικές και να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις ενός ευέλικτου, σύγχρονου, ανοιχτού και δημοκρατικού σχολείου ανακοίνωσε την «Ενότητα των Σχολικών Μονάδων», δηλαδή την ομαδοποίηση και το σχηματισμό ενοτήτων για την προώθηση της συνεργασίας, το συντονισμό του έργου τους και την ενιαία αντιμετώπιση διοικητικών θεμάτων μεταξύ όμορων σχολικών μονάδων. Η «Ενότητα των Σχολικών Μονάδων» αποτελεί, σύμφωνα με τις προτάσεις του υπουργείου, σχολικό δίκτυο το οποίο τίθεται στην υπηρεσία της Τοπικής Κοινωνίας και μετατρέπεται σε τοπικό πολυδύναμο κέντρο γνώσης, με εργαστήρια, βιβλιοθήκες, χώρους πολιτισμού, αθλητικές υποδομές, κλπ. Το σχέδιο αυτό αφορά μια ενότητα που θα μπορεί να εξυπηρετεί τις ανάγκες για πολιτισμό και δια-βίου εκπαίδευση της στενότερης ή ευρύτερης τοπικής κοινωνίας, με τελικό στόχο να συσπειρωθούν οι τοπικές κοινωνίες γύρω του, να το χρησιμοποιήσουν για τις δικές τους ανάγκες (προγράμματα επιμόρφωσης, δράσεις στο πλαίσιο του «κοινωνικού σχολείου» όπως π.χ. προγράμματα κατά του ρατσισμού, του χουλιγκανισμού, της παχυσαρκίας, ενημερωτικές διαλέξεις, αναψυχή, πολιτισμός, άθληση κ.α. σε ώρες εκτός μαθήματος («Καθιερώνεται η Ενότητα των Σχολικών Μονάδων», 2014).

Στόχος της δημιουργίας της «ενότητας σχολικών μονάδων» θα μπορούσε κανείς να πει ότι είναι το ανοιχτό και δημοκρατικό σχολείο, το οποίο μπορεί να αποτελέσει το συνδετικό κρίκο ανάμεσα στην τοπική κοινωνία και τις σχολικές μονάδες. Έτσι θα μπορούσε να δοθεί η δυνατότητα να έρθουν κοντά δημόσιοι οργανισμοί κοινής ωφελείας, η τοπική αυτοδιοίκηση και οι γονείς, ώστε να μπορούν να προσφέρουν υποστηρικτικές υπηρεσίες και να δίνουν ευκαιρίες στα παιδιά, στην τοπική κοινωνία, στην οικογένεια πριν, κατά τη διάρκεια και μετά το σχολικό ωράριο. Στο πλαίσιο αυτό η σχολική μονάδα και η τοπική κοινωνία θα μπορέσουν να αναπτύξουν μια στενή κι αμφίδρομη σχέση δραστηριοποιώντας την κοινότητα γύρω από το

σχολείο και βοηθώντας τους γονείς να ενημερώνονται διαρκώς και να βρίσκονται πλάι στο παιδί σε όλα τα στάδια της εκπαιδευτικής του αγωγής.

Για την επίτευξη και υλοποίηση όλων αυτών των σχεδιασμών απαιτείται ένα πέρασμα από την Εκπαίδευση που όλοι γνωρίζουμε σε αυτό που λέμε *Community Education – Εκπαίδευση των τοπικών κοινωνιών* (Μεσσάρης, 2013). Οι σχολικές κοινότητες ή αλλιώς community schools, σύμφωνα με αυτή τη θεώρηση, είναι κοινότητες που προσφέρουν πλήρεις υπηρεσίες στις οποίες τα σχολεία και η τοπική κοινωνία συνεργάζονται για να εξασφαλίσουν στους μαθητές και τις οικογένειές τους όλα όσα έχουν ανάγκη για να επιτύχουν στο σχολείο και στη ζωή γενικότερα (Geiser et al, 2013).

Κοινότητα μάθησης, δίκτυο μάθησης, διαδικτυακή κοινότητα μάθησης

Με βάση τα παραπάνω, ο σχεδιασμός και η υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων και δράσεων, που συμβάλλουν με σύγχρονες παιδαγωγικές μεθόδους και βιωματικές τεχνικές στην ανακάλυψη του τοπικού περιβάλλοντος και στη δημιουργία πολιτών με γνώση και δράση για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής και τη βιώσιμη ανάπτυξη της περιοχής που ζουν, γίνεται όλο και πιο επιτακτική ανάγκη σήμερα. Οι δράσεις αυτές ως απόρροια της σύνδεσης θεωρίας και πράξης διαμορφώνουν πρακτικές συμμετοχικής και συνεργατικής έρευνας και υλοποιούνται καλύτερα στο πλαίσιο λειτουργίας κοινοτήτων μάθησης ή δικτύων μάθησης (Μεσσάρης, 2001 (β), Μεσσάρης, 2013).

Πριν από όλα όμως πρέπει να αποσαφηνιστούν και να οριστούν οι έννοιες «κοινότητα μάθησης» και «δίκτυο μάθησης».

Ως «κοινότητα μάθησης» μπορεί να οριστεί μια ομάδα ατόμων τα οποία συναθροίζονται σε συγκεκριμένο τόπο και χρόνο (δια ζώσης) ή δικτυακά («διαδικτυακή κοινότητα μάθησης») με πνεύμα επίτευξης κοινών στόχων συναποδεχούμενα κοινούς κανόνες ρύθμισης των αλληλεπιδράσεών τους. Τα μέλη της κοινότητας αλληλεπιδρούν κοινωνικά, προβληματίζονται, αναστοχάζονται και διερμηνεύουν γεγονότα και καταστάσεις επιδιώκοντας να ικανοποιήσουν τις δικές τους ιδιαίτερες ανάγκες ή να υποδυθούν ειδικούς ρόλους. Οι κοινότητες μάθησης ειδικότερα, αποτελούνται από άτομα που συνδέονται με τη θέλησή τους, μοιράζονται κοινές αξίες και ιδανικά, συνεργάζονται, επηρεάζουν το ένα το άλλο στη μαθησιακή διαδικασία και σκοπό έχουν την οικοδόμηση της γνώσης. Η οικοδόμηση αυτή συμβαίνει δια μέσου διαπραγμάτευσης νοήματος και επίτευξης ομοφωνίας, επιτρέποντας να δοκιμαστεί η εγκυρότητα μιας τέτοιας γνώσης (Ευσταθίου, 2014).

Με τον όρο «δίκτυο» ορίζεται η ομάδα σχολικών οργανισμών που συμπράττουν για έναν κοινό σκοπό. Ο όρος «δικτύωση» εξάλλου εξ ορισμού εμπεριέχει μια τάση προσδιορισμού και εκσυγχρονισμού της παρεχόμενης εκπαίδευσης, σύμφωνη με τις νέες τεχνολογικές εξελίξεις της εποχής την οποία διανύουμε. Οι πολιτικές και εθνικές πρωτοβουλίες των κυβερνήσεων –και όχι μόνο- σε όλον τον κόσμο κατά τις τελευταίες δεκαετίες, ενισχύουν την προώθηση μιας πληθώρας δραστηριοτήτων δικτύωσης και συνεργασίας για τα σχολεία, τις τοπικές αρχές, τους ερευνητές και τα πανεπιστημιακά ιδρύματα (Χατζηπαναγιώτου & Μαρμαρά, 2005). Η δικτύωση μεταξύ σχολείων, εκπαιδευτικών, εκπαιδευτών εκπαιδευτικών, ερευνητών και πανεπιστημιακών ιδρυμάτων αλλά και των φορέων διαμόρφωσης και χάραξης εκπαιδευτικής πολιτικής προσφέρει ένα καινοτόμο και ευέλικτο επαγγελματικό χώρο δημόσιας ασύγχρονης συζήτησης. Πολλά ερευνητικά προγράμματα βασίζονται στην έννοια των κοινωνικών πρακτικών δικτύωσης και στο πως τα δίκτυα σχολείων και εκπαιδευτικών είναι σε θέση να αποτελέσουν δίκτυα μάθησης για τη σύνδεση θεωρίας και πράξης, προϋποθέσεις που διαμορφώνουν πρακτικές συμμετοχικής – συνεργατικής έρευνας (Elliott, 2005).

Επίσης, τα δίκτυα παρέχουν «κριτικούς φίλους» τους οποίους οι εκπαιδευτικοί χρειάζονται, για να είναι σε θέση να προβληματιστούν σχετικά με τη διδασκαλία τους και τις εμπειρίες που σχετίζονται με την ανάπτυξη νέων καλών πρακτικών στις τάξεις τους. Τα δίκτυα επιταχύνουν τη διαδικασία της αλλαγής και την προώθηση της μάθησης με την παροχή ενός ασφαλούς περιβάλλοντος – κοινότητας – που ευνοεί καινοτομίες, νέες ιδέες, καθώς και την υποστηρικτική

διαδικασία της ανατροφοδότησης, με σκοπό τη δημιουργία μακροπρόθεσμης ικανότητας για βελτίωση. Μάθηση μέσω δικτύου, όπως είναι τα σχολικά δίκτυα, σημαίνει ικανότητα να μαθαίνει το ένα σχολείο από το άλλο μέσα από μια διαδικασία συνεργατικής αλληλεπίδρασης, να αναλύει τις πρακτικές του στρατηγικού εταίρου και να αναπτύσσει διάφορες κοινές πρωτοβουλίες που σταδιακά ενδυναμώνουν την αρχική έννοια της κοινότητας. Πολλά σχολεία στο πλαίσιο ενός δικτύου έχουν δημιουργήσει συμπράξεις συνεργασίας με το σύλλογο γονέων, την τοπική κοινότητα, διάφορες οργανώσεις και φορείς με πολλά και ποικίλα οφέλη, με κυριότερα τα καλύτερα μαθησιακά αποτελέσματα, τη συνεργασία, τους κοινούς στόχους, την επίλυση κοινών προβλημάτων, το κοινό όφελος και την ενδυνάμωση των συμμετεχόντων. Περισσότερο όμως από τους εκπαιδευτικούς, τους διευθυντές, τα συμμετέχοντα σχολεία, τους ερευνητές, τους εξωτερικούς φορείς και τα ίδια τα δίκτυα, τα οφέλη μιας επιτυχημένης δικτύωσης είναι ένα θέμα που απασχολεί τη σύγχρονη εκπαιδευτική έρευνα, διότι προωθείται σε τοπικό, εθνικό και διεθνές επίπεδο η δυνατότητα επικοινωνίας, συνεργασίας, έρευνας και ανάπτυξης με πολύ χαμηλό κόστος (Χατζηπαναγιώτου & Μαρμαρά, 2014).

Στο πλαίσιο δημιουργίας και λειτουργίας αυτών των κοινοτήτων μάθησης εντάσσονται και οι διαδικτυακές ή εικονικές κοινότητες που περιγράφουν την κοινωνική ομάδα που συστήνεται από τη συνεύρεση και αλληλεπίδραση ανάμεσα σε ανθρώπους που επικοινωνούν μέσω του Διαδικτύου. Μια διαδικτυακή κοινότητα είναι ένας δικτυακός χώρος, όπου ένα σύνολο ατόμων με κοινά ενδιαφέροντα μπορεί να συναντιέται και ανταλλάσει ιδέες. Ειδικότερα, οι κοινότητες μάθησης ορίζονται ως σημαντικοί χώροι πραγμάτευσης και μάθησης με τα ακόλουθα χαρακτηριστικά: συνευρίσκονται άνθρωποι που αλληλεπιδρούν κοινωνικά, προσπαθώντας παράλληλα να ικανοποιήσουν τις δικές τους ανάγκες έχοντας έναν κοινό σκοπό που δίνει λόγο ύπαρξης στην κοινότητα, χρησιμοποιούν τακτικές, πρωτόκολλα, κανόνες και νόμους που επηρεάζουν καθοριστικά τις αλληλεπιδράσεις των συμμετεχόντων και συστήματα υπολογιστών που μεσολαβούν με το δικό τους τρόπο στις κοινωνικές αλληλεπιδράσεις. Οι διαδικτυακές μαθησιακές κοινότητες δίνουν τη δυνατότητα τόσο μιας απλής επικοινωνίας μεταξύ των μελών της, όσο και τη δυνατότητα ανταλλαγής γνώσεων και εμπειριών, παραδειγμάτων καλής πρακτικής και εκπαιδευτικού περιεχομένου. Συνήθως ως σκοποί μιας διαδικτυακής κοινότητας ορίζονται: ο διαμοιρασμός των δημιουργικών ιδεών, η προώθηση της δημιουργικότητας στην τάξη με τη χρήση διαφόρων εργαλείων, μεθόδων, πηγών, κ.α., η χρήση των εργαλείων Τ.Π.Ε. για δημιουργία πιο δημιουργικών και ελκυστικών προγραμμάτων για τα παιδιά, ο σχεδιασμός και οργάνωση προγραμμάτων που προωθούν τη δημιουργικότητα των μαθητών, η εφαρμογή δημιουργικών ιδεών και η μάθηση μέσα από τη συνεργασία (Κομνηνού & Πατεράκη, 2011).

Οι διαδικτυακές κοινότητες μάθησης μπορούν να δομούνται κατά πολλούς τρόπους, ενώ τα κύρια χαρακτηριστικά τους είναι τα κριτήρια εγγραφής, δηλαδή η εγγραφή μπορεί να είναι ανοιχτή σε όποιον ενδιαφέρεται ή περιορισμένη σε μια συγκεκριμένη ομάδα ατόμων, το μέγεθος, η δημιουργία υποομάδων, η διάρκεια λειτουργίας της, η διαχείριση των αρμοδιοτήτων, το επίπεδο δομής, δηλαδή η κατανομή των ρόλων και τέλος τα αποτελέσματα (Κομνηνού & Πατεράκη, 2011).

Όπως σε κάθε ανάπτυξη και εφαρμογή οποιασδήποτε καινοτομίας, η δημιουργία μιας δικτυακής κοινότητας απαιτεί καλό σχεδιασμό ως απαραίτητο στοιχείο για την επιτυχία της. Ειδικότερα, θα πρέπει να οριστούν ο σκοπός και οι στόχοι της προτεινόμενης κοινότητας, να είναι κατανοητές οι ανάγκες, οι απαιτήσεις και τα προσόντα των χρηστών, να οριστούν οι ρόλοι και οι απαιτήσεις για τους συμμετέχοντες, οι κανόνες καλής συμπεριφοράς και να γίνεται συχνή ενημέρωση των καθηκόντων των συμμετεχόντων, να υπάρχουν επαρκείς πηγές πληροφόρησης, να οργανώνεται πλάνο αντιμετώπισης τεχνικών προβλημάτων και να υπάρχει μια κρίσιμη μάζα που θα εγγραφεί στην κοινότητα. Μετά τη δημιουργία της κοινότητας θα πρέπει να ακολουθηθούν κάποια βήματα που θα εξασφαλίζουν τη βιωσιμότητά της, όπως είναι η θέσπιση κανόνων λειτουργίας, η δημιουργία κλίματος εμπιστοσύνης, η εξασφάλιση των τεχνικών προδιαγραφών της αλλά να ληφθούν υπόψη και οι προσωπικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν όλοι όσοι συμμετέχουν σε διαδικτυακές κοινότητες. Τέτοιες προσωπικές προκλήσεις είναι η

διασφάλιση ότι όλα τα μέλη της κοινότητας έχουν τις δεξιότητες να επικοινωνήσουν και να δουλέψουν αποτελεσματικά διαδικτυακά, ότι λαμβάνονται υπόψη οι χρόνοι της ομάδας, η κατανόηση και η ανοχή στο γεγονός ότι χρειάζεται χρόνος για να αρχίσει μια κοινότητα να δουλεύει αποτελεσματικά, οι τεχνικές μάθησης για τη διαχείριση και υποστήριξη ομάδων ανθρώπων για να δουλεύουν αποτελεσματικά (Κομνηνού & Πατεράκη, 2011).

Δημιουργία διαδικτυακών κοινοτήτων μάθησης στα νησιά του Νοτίου Αιγαίου, eTwinning προγράμματα και χρήση των web2 εργαλείων

Στο πλαίσιο αυτό και λόγω της ιδιομορφίας της νησιωτικής περιοχής μας ενθαρρύνουμε τη δημιουργία κοινοτήτων μάθησης μεταξύ όμορων σχολικών μονάδων (μικρές σχολικές μονάδες μιας βαθμίδας από όμορα νησιά ή σχολεία διαφόρων βαθμίδων από ένα νησί) που θα αναλάβουν και θα υλοποιήσουν κοινά eTwinning προγράμματα σε εθνικό επίπεδο.

Η περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου χαρακτηρίζεται από ιδιάζουσα μορφολογία και περιλαμβάνει σαράντα δύο νησιά με υποδομές εκπαίδευσης. Ως εκ τούτου, στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου ανακύπτουν ιδιαιτερότητες καθοριστικής σημασίας για την αποτελεσματική λειτουργία των σχολείων, οι οποίες ενδεικτικά αφορούν τον κατακερματισμό της περιφέρειας και τη μεγάλη δυσκολία επικοινωνίας στελεχών της εκπαίδευσης με τους εκπαιδευτικούς και τους τοπικούς φορείς, τις κοινωνικές, θρησκευτικές, πολιτιστικές και άλλες ιδιαιτερότητες των περιοχών των σχολείων, τη μοναδικότητα συγκεκριμένων σχολικών μονάδων σε ορισμένα νησιά και τη στελέχωση των σχολικών μονάδων κυρίως από νεοδιορισθέντες εκπαιδευτικούς. Οι εκπαιδευτικοί που υπηρετούν στις μικρές σχολικές μονάδες των δυσπρόσιτων περιοχών μας είναι συνήθως νέοι άνθρωποι, με μικρή εκπαιδευτική εμπειρία, αλλά χαρακτηρίζονται από θετική διάθεση να αναλάβουν δράση και να πάρουν πρωτοβουλίες για συνεργασίες και υλοποίηση εκπαιδευτικών συνεργατικών προγραμμάτων.

Ειδικότερα, οι νέοι αυτοί εκπαιδευτικοί μέσα από τη συνεργασία τους στο επίπεδο της ενότητας των σχολικών μονάδων και στο πλαίσιο ενθάρρυνσης ανάληψης και υλοποίησης κάποιου eTwinning προγράμματος έχουν πολλά πλεονεκτήματα αναφορικά με την παραδοσιακή διδασκαλία.

Συγκεκριμένα, οι ΤΠΕ, στην αξιοποίηση των οποίων βασίζονται τα eTwinning προγράμματα, επιτρέπουν στους εκπαιδευτικούς να διαχειριστούν και να παρουσιάσουν περιεχόμενο που διαφορετικά δε θα ήταν διαθέσιμο σε μια παραδοσιακή τάξη, όπως να επιδείξουν στους μαθητές τους διαφορετικά είδη μέσων που μπορούν να συνδυαστούν για να διαβιβάσουν ένα μήνυμα με πιο εμπλουτισμένο και ολοκληρωμένο τρόπο. Η χρήση του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, του instant messaging, chat με ήχο ή ακόμη και μια τηλεδιάσκεψη μπορούν να αποτελέσουν ενδιαφέροντες και καινοτόμους τρόπους επικοινωνίας εκπαιδευτικών αλλά και των συνεργαζόμενων τάξεων μεταξύ τους. Επίσης, οι μαθητές μέσα από τη χρήση των ΤΠΕ έχουν τη δυνατότητα να μάθουν και να εξασκήσουν σημαντικές δεξιότητες όσο δουλεύουν στο πρόγραμμα, οργανώνοντας δραστηριότητες μέσα στην τάξη εστιασμένες στη συλλογή και ανάλυση πληροφοριών στο πλαίσιο σχεδιασμού και υλοποίησης ενός σχεδίου εργασίας σύμφωνα με την αρχή της διαθεματικότητας (ΔΕΠΠΣ, ΑΠΣ, 2003). Στο πλαίσιο των διαθεματικών εργασιών οι ΤΠΕ δίνουν μεγαλύτερα περιθώρια αυτονομίας στους μαθητές και λειτουργούν περισσότερο ως περιβάλλοντα άντλησης υλικού και καλλιέργειας νέων δεξιοτήτων (Κουτσανδρέας, 2011). Η εμπλοκή των μαθητών στη δημιουργία και παραγωγή υλικού, τα διαδραστικά προγράμματα, η δημιουργία και επίδειξη παρουσιάσεων, η επεξεργασία ήχου και βίντεο, η ενασχόληση με εκπαιδευτικά λογισμικά δίνουν τη δυνατότητα στους μαθητές να δείξουν τη δημιουργική τους πλευρά, να καλλιεργήσουν την κριτική τους ικανότητα και να κατακτήσουν τη γνώση. Επιπλέον, οι μαθητές όταν εκτίθενται σε διάφορες μορφές επικοινωνίας και συνεργασίας κατά τη διάρκεια του μαθήματος, έχουν τη δυνατότητα να έρθουν σε επαφή με μια μεγαλύτερη παλέτα εργαλείων όταν χρειαστεί να ανταλλάξουν σκέψεις και ιδέες. Παρέχοντας στους μαθητές τέτοιες δυνατότητες διευρύνονται οι πιθανότητες επιτυχίας σε μια ολοένα και περισσότερο εξαρτημένη κοινωνία από την πληροφορία.

Κομβικό άξονα δράσης μαθητών και εκπαιδευτικών αποτελεί η πλατφόρμα του eTwinning και η δυνατότητα που παρέχει για την ενημέρωση και ανάληψη συνεργατικών προγραμμάτων μεταξύ σχολικών μονάδων ευρωπαϊκών χωρών. Σήμερα, όμως, διαφοροποιείται το πλαίσιο συνεργασίας που ως τώρα ίσχυε. Από το ξεκίνημα του eTwinning, το 2005, σχολεία από διάφορες ευρωπαϊκές χώρες είχαν τη δυνατότητα να συνεργαστούν και να ξεκινήσουν μαζί κάποιο έργο. Από φέτος και κατά τη διάρκεια της τρέχουσας σχολικής χρονιάς, ένα νέο πιλοτικό πρόγραμμα θα επιτρέπει σε σχολεία μιας και μόνο χώρας να αναπτύσσουν από κοινού έργα eTwinning. Αυτό γίνεται προκειμένου να ενθαρρυνθεί η συνεργασία εκπαιδευτικών και μαθητών από την ίδια χώρα. Οι καινούργιοι eTwinners και οι εκπαιδευτικοί που δε διαθέτουν μεγάλη εμπειρία θα ωφεληθούν από αυτή τη νέα ευκαιρία, επειδή τους προσφέρεται η δυνατότητα να εξοικειωθούν με τη συνεργατική μάθηση και την πλατφόρμα του eTwinning στη μητρική τους γλώσσα, πριν τολμήσουν το άλμα σε διεθνή έργα («Το eTwinning καλωσορίζει έργα που υλοποιούνται από σχολεία της ίδιας χώρας», 2014).

Πλεονεκτήματα της Ενότητας Σχολικών Μονάδων και των διαδικτυακών κοινοτήτων μάθησης στα νησιά του Νοτίου Αιγαίου

Συμπερασματικά, οι εκπαιδευτικοί στο πλαίσιο σχεδιασμού και υλοποίησης ενός eTwinning προγράμματος ενισχύονται αφενός στο επίπεδο της συνεργασίας, της ανάληψης δράσεων και πρωτοβουλιών, της αυτενέργειας, της καινοτομίας, της εξοικείωσης με τη χρήση των web 2 εργαλείων, και αφετέρου ενθαρρύνονται σε μια σύνδεση και έναν κοινό βηματισμό με τις τοπικές κοινωνίες. Οι εκπαιδευτικοί, οι γονείς αλλά και οι φορείς της τοπικής κοινωνίας εμπλέκονται σε σχήματα συνεργασίας, διαμοιρασμού καλών πρακτικών και δραστηριοποίησης σε μια νέα κουλτούρα μάθησης (Κομνηνού & Πατεράκη, 2011). Τα κριτήρια που ευνοούνται από την οργανωμένη συνεργασία με συλλόγους γονέων και φορείς της τοπικής κοινωνίας αφορούν κυρίως τον εμπλουτισμό στόχων λόγω συμμετοχής σε κοινά προγράμματα και αξιοποίηση των υποδομών διαφόρων φορέων (κτήρια, εργαστήρια, αίθουσες εργασίας, εργαστηριακός εξοπλισμός, κλπ) από τους μαθητές των προγραμμάτων. Επίσης, προωθείται η ανάπτυξη της διεπιστημονικότητας των προγραμμάτων λόγω της μεγάλης ποικιλίας διεπιστημονικών δραστηριοτήτων και της επικοινωνίας με επιστήμονες και ειδικούς και εμπλουτίζονται οι παιδαγωγικές μέθοδοι εργασίας μέσα από τη συμμετοχή σε προγράμματα άλλων φορέων και τη χρήση του πλούσιου εκπαιδευτικού υλικού που έχει παραχθεί για τα προγράμματα αυτά. Πολύ σημαντική είναι επίσης, η πραγματοποίηση και η ανταλλαγή επισκέψεων σε δομημένο και φυσικό περιβάλλον καθώς και η βιωματική προσέγγιση μέσω κοινών προγραμμάτων με τους συνεργαζόμενους φορείς, η παρουσίαση των προγραμμάτων σε όλους τους εμπλεκόμενους αλλά και στην τοπική κοινωνία και τέλος η διάχυση των αποτελεσμάτων. Με αυτόν τον τρόπο, καλλιεργείται μια κουλτούρα συνεργασίας και κατανόησης του συμπληρωματικού ρόλου του κάθε φορέα στην υλοποίηση της τοπικής ατζέντας, στο πλαίσιο των αρχών της κοινής ευθύνης και της επικουρικότητας, όπως φαίνεται μέσα από τα τελικά προϊόντα και τις παρουσιάσεις των προγραμμάτων (Μεσσάρης, 2013).

Ειδικότερα, σε ό,τι αφορά του εκπαιδευτικούς μέσα από τέτοια προγράμματα συνεργάζονται για να βρουν εταίρους, ανταλλάσουν ιδέες, δραστηριότητες και καλές πρακτικές που μπορούν να εφαρμόσουν στα eTwinning προγράμματά τους, μαθαίνουν νέα εργαλεία, καλλιεργούν τις επικοινωνιακές ικανότητές τους και την κοινωνική τους νοημοσύνη, δημιουργούν φιλικές συναδελφικές σχέσεις. Στο πλαίσιο των δικτύων κοινοτήτων μάθησης οι εκπαιδευτικοί μαθαίνουν να λειτουργούν μέσα από τη συνεργασία, την ομαδικότητα, την επικοινωνία και το αμοιβαίο συμφέρον και ενδιαφέρον. Οι κοινοί στόχοι επιτυγχάνονται μέσω της αλληλοβοήθειας και για την ανάπτυξη και τη διάδοση νέας γνώσης σε μια εποχή ραγδαίας τεχνολογικής εξέλιξης και έτσι η εξειδίκευση των δικτύων μπορεί να θεωρηθεί ως ένας τρόπος για να επιβιώσουν και να επιτύχουν οι σχολικοί οργανισμοί. Η συνεργασία μεταξύ διαφορετικών σχολικών μονάδων και των εκπαιδευτικών τους θεωρείται ζωτικής σημασίας γιατί δεν είναι δυνατόν για ένα άτομο ή μια σχολική μονάδα να κατανοήσει την πολυπλοκότητα της σύγχρονης εποχής και να αντιμετωπίσει

με επιτυχία όλες τις προκλήσεις, χωρίς να κατανοεί και να αποδέχεται τη συνεισφορά, τη γνώση και τις εμπειρίες των άλλων. Γι' αυτό το να ανήκει κάποιος σε ένα δίκτυο είναι ένας καλός τρόπος για να ελέγξει τις γνώσεις του, να επιβεβαιώσει την επαγγελματική του εμπειρία, να μπει στη διαδικασία ενός συνεχούς μαθήματος καλής επαγγελματικής συμπεριφοράς και ανατροφοδότησης σε επίπεδο γνώσης στάσεων και αξιών – διάσταση που λείπει από την καθημερινή ατζέντα των εκπαιδευτικών.

Επίλογος

Η ανάπτυξη και διατήρηση διαδικτυακών κοινοτήτων μάθησης, δικτύων έρευνας και συνεργασίας είναι ιδιαίτερα σημαντική, για χώρες όπως η Ελλάδα, επειδή τα δίκτυα θεμελιώνουν δημοκρατικές δομές στην εκπαίδευση ενδυναμώνοντας την προσωπικότητα κάθε συμμετέχοντα, εκπαιδευτικού ή ερευνητή (Χατζηπαναγιώτου, 2006). Στο σημείο αυτό αναδεικνύεται και η αξία του θεσμικού αλλά και ουσιαστικού ρόλου των φορέων της εκπαίδευσης, ο οποίος καθίσταται πολυδιάστατος στην περίπτωση αυτή και σχετίζεται κυρίως με την ενθάρρυνση και υποστήριξη της δημιουργίας και λειτουργίας διαδικτυακών κοινοτήτων μάθησης μεταξύ όμορων σχολικών μονάδων δυσπρόσιτων περιοχών για την ανάπτυξη και υλοποίηση συνεργατικών δράσεων μέσω της χρήσης των web2 εργαλείων. Στελέχη της Εκπαίδευσης και εκπαιδευτικές δομές της Περιφερειακής Διεύθυνσης Εκπαίδευσης Νοτίου Αιγαίου όπως οι Σχολικοί Σύμβουλοι, οι Διευθυντές Εκπαίδευσης, οι Υπεύθυνοι Σχολικών Δραστηριοτήτων, τα Κέντρα Πληροφορικής και Νέων Τεχνολογιών (ΚΕΠΛΗΝΕΤ), επιστημονικοί συνεργάτες οφείλουν να στηρίξουν ουσιαστικά τις προσπάθειες των νέων εκπαιδευτικών που υπηρετούν σε απομακρυσμένες περιοχές με ιδιαίτερες γεωγραφικές συνθήκες, ώστε να μη βιώνουν την εκπαιδευτική διαδικασία ως ένα μοναχικό ταξίδι αλλά να τους ενθαρρύνουν στην αναζήτηση συνεργατών με απώτερο στόχο μια περισσότερο αποτελεσματική και ευχάριστη μαθησιακή διαδικασία.

Ειδικότερα σε περιοχές, όπως η περιφέρειά μας, με ιδιαίτερες δυσκολίες εξαιτίας της γεωγραφικής σύνθεσής τους, χρειάζεται ένας συνεχής και καλά καθορισμένος συντονισμός και σχεδιασμός για την ενθάρρυνση και υποστήριξη των σχολικών μονάδων, ώστε να συνεργάζονται μεταξύ τους με πολλούς τρόπους. Η παροχή συμβουλευτικής στήριξης, διαμεσολάβησης, ενδυνάμωσης του παιδαγωγικού έργου, η διοργάνωση επιμορφωτικών συναντήσεων αλλά και οι ουσιαστικές συναντήσεις των φορέων της εκπαίδευσης με τους εκπαιδευτικούς και τους φορείς της τοπικής κοινωνίας μπορούν να πλαισιώσουν την καλή διάθεση και τη θετική στάση εκπαιδευτικών και μαθητών απέναντι στη μαθησιακή διαδικασία μέσα από εποικοδομητικές συνεργασίες σε επίπεδο κοινωνίας. Η χρήση των ψηφιακών εργαλείων ως μέσων επικοινωνίας αλλά και στήριξης του εκπαιδευτικού έργου θα ενισχύσει και θα υποστηρίξει την αποτελεσματικότητα της λειτουργίας των διαδικτυακών κοινοτήτων μάθησης που θα δημιουργηθούν μεταξύ όμορων σχολικών μονάδων της νησιωτικής περιοχής μας.

Απώτερος σκοπός όλων των παραπάνω είναι μέσα από συγκεκριμένες δράσεις και συνέργειες η υιοθέτηση μιας κοινής οπτικής από όμορες σχολικές μονάδες μικρών νησιών της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, που θα οδηγήσει σε έναν κοινό βηματισμό μαθητές, εκπαιδευτικούς, γονείς, τοπικούς και κοινωνικούς φορείς.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Elliot, J. (2005). Ο εκπαιδευτικός ως μέλος μιας δικτυωμένης κοινότητας μάθησης. Στο Γ. Μπαγάκης (Επιμ), *Επιμόρφωση και Επαγγελματική ανάπτυξη του εκπαιδευτικού*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Geiser, K., Rollins, S., Gernstein, A., Blank, M. (2013). *Early Childhood community school linkages: advancing a theory of change*. Institute for Educational Leadership.

Κομνηνού, Ι. & Πατεράκη, Ε. (2014). Κοινότητα eTwinning: Δημιουργική τάξη. Στο Κ. Γλέζου & Ν. Τζιμόπουλος (Επιμ.), *Πρακτικά Εργασιών 6ου Πανελλήνιου Συνεδρίου των*

Εκπαιδευτικών για τις ΤΠΕ «Αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στη Διδακτική Πράξη», σ. 1-5, Σύρος, 6-8 Μαϊου 2011.

Δαφέρμου Χ., Κουλούρη Π., Μπασαγιάννη Ε. (2006). *Οδηγός Νηπιαγωγού: Εκπαιδευτικοί σχεδιασμοί. Δημιουργικά περιβάλλοντα μάθησης*, Αθήνα, ΟΕΔΒ.

Ευσταθίου, Μ. (2014). Ο ρόλος του σχολικού συμβούλου στη βελτίωση του έργου της σχολικής μονάδας. Θεωρητικές επισημάνσεις και παιδαγωγικές πρακτικές. Στο Ε. Κατσαρού και Μ. Λιακοπούλου (επιμ.) Θέματα διδασκαλίας και αγωγής στο πολυπολιτισμικό σχολείο, Θεσσαλονίκη: ΑΠΘ, σσ. 725-739.

«Καθιερώνεται η Ενότητα των Σχολικών Μονάδων» (2014, Σεπτέμβριος 5). Ανακτήθηκε από http://www.esos.gr/arthra/defterovathmia-ekpaidefsi/eidisis-defterovathmia-ekpaidefsi/kauiervnetai-h-enothta-tvn-sxolikvn-monadvn

Κομνηνού, Ι. & Πατεράκη Ε. (2014). *Κοινότητα eTwinning: Δημιουργική τάξη*. Στο Κ. Γλέζου & Ν. Τζιμόπουλος (Επιμ.), *Πρακτικά Εργασιών 6ου Πανελλήνιου Συνεδρίου των Εκπαιδευτικών για τις ΤΠΕ «Αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στη Διδακτική Πράξη»*, σ. 1-5, Σύρος, 6-8 Μαϊου 2011.

Κουτσανδρέας, Κ. (2011). *Ένταξη των ΤΠΕ στη γλωσσική διδασκαλία: Το πρόγραμμα σπουδών της Ελλάδας για τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση*. Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας, ΥΠΕΠΘ

Μεσσάρης Δ. (2001) (α), *Η Αξιολόγηση ως μέρος του Μοντέλου Ανάπτυξης της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση του Ν. Αχαΐας*, Πρακτικά Συνεδρίου «Αξιολόγηση Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων και Σχολείου» , Αθήνα, Μεταίχμιο, σελ. 404 –414.

Μεσσάρης Δ. (2001) (β). *Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και Σχολεία στην Ελλάδα ως φορείς υποστήριξης των Αρχών της Κοινής Ευθύνης και της Επικουρικότητας για την Βιώσιμη Ανάπτυξη των Τοπικών Κοινωνιών*, Εισήγηση στο Διεθνές Συνέδριο «Environmental Education and Sustainable Development in S.E. Europe», Χαλκιδική 25-28 Ιουνίου 2001, Journal of Environmental Protection and Ecology, BENA (Balkan Environmental Association).

Μεσσάρης, Δ. (2013). *Επιχειρησιακό σχέδιο δράσης Περιφερειακής Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Νοτίου Αιγαίου 2013-2015*, (Αδημοσίευτο Επιχειρησιακό Σχέδιο), Περιφερειακή Διεύθυνση Εκπαίδευσης, Σύρος.

ΥΠ.Ε.Π.Θ., Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (2003). *Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Σπουδών Προγραμμάτων Σπουδών και Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών για την Υποχρεωτική Εκπαίδευση*, Υ.Α. 21072α/Γ2, Φ.Ε.Κ. τεύχος β΄, αρ. φύλλου 303/13-3-2003.

ΥΠ.Ε.Π.Θ., Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (2003). *Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Σπουδών Προγραμμάτων Σπουδών και Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών για την Υποχρεωτική Εκπαίδευση*, Υ.Α. 21072β/Γ2, Φ.Ε.Κ. τεύχος β΄, αρ. φύλλου 304/13-3-2003.

ΥΠ.Ε.Π.Θ., Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (2003). *Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Σπουδών Προγραμμάτων Σπουδών και Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών για το Νηπιαγωγείο*, Υ.Α. 21072α/Γ2, ΦΕΚ 304/13-3-2003.

Χατζηπαναγιώτου, Π. (2006). Δίκτυα έρευνας και συνεργασίας: ο ρόλος τους στην ευρωπαϊκή και ελληνική εκπαιδευτική πολιτική. *Πρακτικά ημερίδας θεματικού δικτύου έρευνας (ΜΑΝΕΚ): Ζητήματα διοίκησης εκπαιδευτικών μονάδων: πραγματικότητα, έρευνα, εφαρμογές.* Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

Χατζηπαναγιώτου, Π. & Μαρμαρά, Χ. (2014). Πρακτικές δικτύωσης σχολείων: τα δίκτυα μάθησης ως μηχανισμός για την ενθάρρυνση της συνεχιζόμενης επαγγελματικής ανάπτυξης εκπαιδευτικών και διευθυντών. Στο Ζ. Παπαναούμ και Μ. Λιακοπούλου (Επιμ.) *Υποστηρίζοντας την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών*, Θεσσαλονίκη: ΑΠΘ, σσ. 151 - 161.

«Το eTwinning καλωσορίζει έργα που υλοποιούνται από σχολεία της ίδιας χώρας» (2014, Σεπτέμβριος 10). Ανακτήθηκε από http://www.etwinning.gr/news/general/776--etwinning-

"Μαζί, στο ταξίδι της Γης": με εφαρμογές ψηφιακών αποθετηρίων σε ταμπλέτες

Ειρήνη Σπυράτου

Εκπαιδευτικός Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, Υποψήφια διδάκτωρ ΕΚΠΑ, Δημοτικό Σχολείο Φιλοθέης

eirinispyratou@yahoo.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η εργασία αυτή αναφέρεται στο σχεδιασμό και την εφαρμογή μιας διδακτικής πρότασης για τη διδασκαλία εννοιών και φαινομένων της αστρονομίας που συνδέονται με την περιστροφή και περιφορά της Γης, αξιοποιώντας διερευνητικά εκπαιδευτικά λογισμικά και προσομοιώσεις σε ταμπλέτες και στον διαδραστικό πίνακα της τάξης. Η διδακτική αυτή πρόταση αποτελεί ένα παράδειγμα για τη διδασκαλία εννοιών των Φυσικών Επιστημών, με παιδαγωγικές πρακτικές και περιεχόμενο από το Ψηφιακό Σχολείο, που ενθαρρύνουν τους μαθητές να προσεγγίσουν το φαινόμενο από διαφορετικές θέσεις παρατήρησης και να οικοδομήσουν έννοιες συμβατές με τα επιστημονικά μοντέλα ερμηνείας του κόσμου, γεφυρώνοντας την καθημερινή με την επιστημονική θεώρηση. Απευθύνεται σε μαθητές της Στ' τάξης του Δημοτικού Σχολείου, οι οποίοι εμπλέκονται ενεργά, ατομικά ή ομαδικά, σε δραστηριότητες διερευνητικής μάθησης, διαχειρίζονται πολλαπλές αναπαραστάσεις των φαινομένων και ενθαρρύνονται στην εξερεύνηση, τον πειραματισμό, την ανακάλυψη σχέσεων μεταξύ των εννοιών και την επίλυση προβλημάτων. Επιπλέον η διδακτική πρόταση μπορεί να γίνει αφορμή για ευρύτερα σχέδια εργασίας μέσω του Ευρωπαϊκού Ψηφιακού Αποθετηρίου LRE και προγραμμάτων συνεργασίας eTwinning.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *διερεύνηση, φυσικά φαινόμενα, ψηφιακά αποθετήρια, πλανήτης Γη, μαθητικός υπολογιστής*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι έρευνες στο πεδίο της Διδακτικής των Φυσικών Επιστημών επισημαίνουν τις γνωστικές δυσκολίες και τις εναλλακτικές αντιλήψεις που διατηρούν οι μαθητές σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης αναφορικά με τα ουράνια φαινόμενα. Η έλλειψη άμεσης εμπειρίας, η δημιουργία εικονικών εμπειριών μέσα από άτυπες και τυπικές μορφές γνώσης και η μεθερμηνεία τους σύμφωνα με την κοινή λογική καθώς και η χρήση απλουστευτικών μοντέλων στα σχολικά εγχειρίδια, συντελεί στο σχηματισμό εναλλακτικών αντιλήψεων για τον κόσμο (Jones et al, 1987, Driver et al, 2000, Χαλκιά, 2004).

Οι μαθητές της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης σύμφωνα με την ερευνητική βιβλιογραφία έρχονται στις σχολικές τάξεις κατέχοντας τις δικές τους ερμηνείες για τα αστρονομικά φαινόμενα. Για παράδειγμα όσον αφορά την εναλλαγή νύχτας - μέρας τα πιο συχνά ερμηνευτικά μοντέλα είναι ότι:

- ο Ήλιος καλύπτεται από κάτι,
- ο Ήλιος και το φεγγάρι κινούνται πάνω κάτω,
- ο Ήλιος και το φεγγάρι περιστρέφονται γύρω από τη Γη,
- ο Ήλιος εξαφανίζεται τη νύχτα.

Οι μαθητές δυσκολεύονται να συσχετίσουν την εναλλαγή της μέρας - νύχτας με την περιστροφή της Γης γύρω από τον άξονά της και την αλλαγή των εποχών με την περιφορά της Γης γύρω από τον Ήλιο και την κλίση του άξονά της (Baxter, 1989, Trumper, 2001, Χαλκιά, 2004).

Ο διαστημικός χώρος, ο Ήλιος, η Σελήνη, ο έναστρος ουρανός γοητεύουν τους μαθητές και αποτελούν σημεία αναφοράς για την ανθρώπινη ύπαρξη και δημιουργία. Η περιέργεια για το μακρινό και άγνωστο σύμπαν τους φέρνει αντιμέτωπους με φαινόμενα εντυπωσιακά που όμως υπερβαίνουν τα ανθρώπινα μέτρα και τις αισθήσεις και παραμένουν απόμακρα στην ανθρώπινη γνώση και εμπειρία, με την πλειοψηφία των μαθητών να εκφράζει ανθρωποκεντρικές και γεωκεντρικές αντιλήψεις στην ερμηνεία των φαινομένων μέρας-νύχτας και εποχών (Sharp 1996, Bailey & Slater, 2003, Σπυράτου & Χαλκιά 2007, Starakis & Halkia, 2010).

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ

Η διδακτική πρόταση αναπτύσσεται μέσα από *εποικοδομιστικές διδακτικές προσεγγίσεις* που ενθαρρύνουν τη *διερεύνηση* και την *ανακάλυψη*.

Η ***εποικοδομιστική προσέγγιση*** υλοποιείται με την εμπλοκή των μαθητών σε μαθησιακές δραστηριότητες που αφορούν στην παρατήρηση των φαινομένων της εναλλαγής της ημέρας – νύχτας

και των εποχών και την καταγραφή των κύριων σημείων τους. Με τη διαχείριση κατάλληλα προσανατολισμένου ψηφιακού περιεχομένου και προσομοιώσεων ενθαρρύνονται στην εξερεύνηση και τον πειραματισμό ανακαλύπτουν πτυχές των φαινομένων και σχέσεις μεταξύ των εννοιών. Αλληλεπιδρώντας με τα ψηφιακά εργαλεία, τις διαδικτυακές εφαρμογές και με την υποστηρικτική διαμεσολάβηση του δασκάλου υιοθετούν επιστημονικά επεξηγηματικά μοντέλα και οικοδομούν τα δικά τους νοήματα (Bruce et al 2009).

Η καθοδηγούμενη ***ανακαλυπτική προσέγγιση*** υλοποιείται μέσα από την ενασχόληση των μαθητών με πειραματικές διαδικασίες που τους ωθούν να παρατηρήσουν τα φαινόμενα, να συγκρίνουν καταστάσεις, να ταξινομήσουν, να βγάλουν τα συμπεράσματά τους και να οδηγηθούν από μόνα τους στην ανακάλυψη των αρχών των φαινομένων (Eggen & Kauchak, 2006).

Τα ***ψηφιακά αποθετήρια*** (digital repositories), όπως είναι το *Φωτόδεντρο*, το Πανελλήνιο Ψηφιακό Αποθετήριο Μαθησιακών Αντικειμένων για την Πρωτοβάθμια και τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (photodentro.edu.gr), αλλά ιδιαίτερα το πανευρωπαϊκό *Learning Resource Exchange*, ως προσπάθεια δημιουργίας υποδομών και τεχνολογίας για την υποστήριξη ενώσεων αποθετηρίων (LRE: lreforschools.eun.org), έρχονται να υποστηρίξουν με τον καλύτερο πλέον τρόπο την αξιοποίηση των ΤΠΕ στις διδακτικές προτάσεις. Περικλείουν ποικιλόμορφα ***διερευνητικά περιβάλλοντα***, συστήματα συμβολικής έκφρασης και επικοινωνίας της πληροφορίας, για τη διερεύνηση φαινομένων και την οικοδόμηση εννοιών που σχετίζονται με φαινόμενα του μακρόκοσμου όπου απαιτείται η μετάβαση από τις βιωματικές νοητικές αναπαραστάσεις των μαθητών στη νοητική συγκρότηση μοντέλων συμβατών με την επιστημονική ερμηνεία του κόσμου. Μπορούν με τον τρόπο αυτό να διευρύνουν τους γνωστικούς ορίζοντες των μαθητών, να ενθαρρύνουν τη διαπραγμάτευση των εννοιών και την παρατήρηση των φαινομένων από διαφορετικές θέσεις, γεφυρώνοντας την καθημερινή με την επιστημονική ερμηνεία του φαινομένου.

Επιπλέον, κατά την αξιοποίηση αυτή, όταν οι μαθητές εξοπλίζονται με τις προσωπικές φορητές υπολογιστικές συσκευές αφής, τις ***ταμπλέτες***, προκύπτουν σημαντικά στοιχεία κινητοποίησης και ενεργού συμμετοχής τους, σύμφωνα με τις έρευνες (π.χ. Bebell & Dwyer 2010). Με την ταμπλέτα ως εργαλείο πολλαπλών δυνατοτήτων, οι μαθητές καλλιεργούν την πρωτοβουλία και την αυτενέργειά τους, δημιουργώντας ταυτόχρονα ένα πόλο έλξης και διαλόγου. Οι μαθητές είναι πλέον δημιουργοί των ατομικών ή συνεργατικών "τεχνημάτων" (artifacts) τους, με βάση την ερευνητική τους διάθεση. Μπορούν να λειτουργούν συλλογικά αλλά και αυτόνομα με βάση σχέδια δράσης βασισμένα σε «καλές πρακτικές», κάτω από τον συντονισμό και την υποστήριξη των εκπαιδευτικών.

Κάθε μαθητής αξιοποιεί τον μαθητικό του υπολογιστή ατομικά ή ομαδικά, στην εκπαιδευτική διαδικασία και ειδικότερα στα σχέδια εργασίας (projects), με εφαρμογές διαδικτύου, προσομοιώσεις, πολλαπλές αναπαραστάσεις ενός φαινομένου, σε περιβάλλοντα διδακτικά προσανατολισμένα, με άξονες, τα γνωστικά εμπόδια και τις εναλλακτικές ιδέες που διατηρούν οι μαθητές για τα φαινόμενα.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

ΤΙΤΛΟΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

Μαζί στο ταξίδι της Γης ... μέρα-νύχτα, χειμώνα-καλοκαίρι!

ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΕΣ ΓΝΩΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

Το σενάριο αφορά στις γνωστικές περιοχές της Γεωγραφίας, των Φυσικών Επιστημών, της Γλώσσας και των ΤΠΕ. Μπορεί να ενταχθεί με βάση και τις εναλλακτικές δραστηριότητες και σε διαθεματικά σχέδια εργασίας στο πλαίσιο της ευέλικτης ζώνης.

ΤΑΞΕΙΣ ΣΤΙΣ ΟΠΟΙΕΣ ΑΠΕΥΘΥΝΕΤΑΙ - ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ

Στ΄ Δημοτικού - 4 διδακτικές ώρες

ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑ ΜΕ ΤΟ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Το σενάριο είναι συμβατό με το ΑΠΣ των Φυσικών Επιστημών της Στ΄ τάξης του Δημοτικού και αναφέρεται στις ενότητες: Η Γη στο Διάστημα, Οι κινήσεις της Γης, Η περιστροφή της Γης, Η περιφορά της Γης γύρω από τον Ήλιο. Οι μαθητές δυσκολεύονται να συσχετίσουν την εναλλαγή της μέρας - νύχτας με την περιστροφή της Γης γύρω από τον άξονά της και την αλλαγή των εποχών με την περιφορά της Γης και την κλίση του άξονά της (η συνηθέστερα διατηρημένη παρερμηνεία είναι αυτή της απόστασης μεταξύ του Ήλιου και της Γης ως αιτία αλλαγής των εποχών).

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΕΣ ΓΝΩΣΕΙΣ

Για την πραγμάτωση του σεναρίου δεν απαιτούνται κάποιες ειδικές γνώσεις. Παρόλα αυτά για την άρτια εφαρμογή του, θα ήταν καλό οι μαθητές να έχουν κάποιες στοιχειώδεις γνώσεις για τη Γη, τα ημισφαίρια και τον ισημερινό, το ηλιακό σύστημα και τα ουράνια σώματα, βασικές γεωμετρικές έννοιες και στοιχειώδη ζητήματα μέτρησης χρόνου.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Σκοπός του σεναρίου είναι να αισθητοποιήσουν οι μαθητές έννοιες και φαινόμενα του φυσικού κόσμου που υπερβαίνουν τα χωρο-χρονικά όρια της ανθρώπινης εμπειρίας μέσω διερευνητικών δραστηριοτήτων που δίνουν προτεραιότητα σε πρακτικές των Φυσικών Επιστημών. Οι επιμέρους στόχοι του σεναρίου είναι οι μαθητές:

- Να αισθητοποιήσουν τα φαινόμενα της εναλλαγής ημέρας-νύχτας/εποχών και τις σχετικές αφηρημένες έννοιες όπως: πόλοι, άξονας της Γης - κλίση του, περιστροφή γύρω από τον άξονά της, περιφορά γύρω από τον Ήλιο
- Να συσχετίσουν την εναλλαγή της ημέρας-νύχτας με την περιστροφή της Γης γύρω από τον άξονά της.
- Να συσχετίσουν την εναλλαγή των εποχών με την περιφορά της Γης γύρω από τον Ήλιο και την κλίση του άξονά της.
- Να συνεργαστούν αρμονικά και να επικοινωνήσουν τα αποτελέσματα της διερεύνησής τους με γραπτό και προφορικό λόγο.
- Να επιλύσουν απλά προβλήματα επεξεργαζόμενοι κριτικά πληροφορίες και χειριζόμενοι διαδικτυακές εφαρμογές.

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ & ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΗ ΥΛΙΚΟΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ

Το εκπαιδευτικό σενάριο προτείνεται να υλοποιηθεί μέσα στη σχολική τάξη, με απαραίτητη την ύπαρξη οθόνης προβολής ή/και *διαδραστικού πίνακα*. Οι μαθητές εργάζονται σε ομάδες 2-3 ατόμων με μία *ταμπλέτα* ο καθένας ή ανά ομάδα (αν δεν επαρκούν οι ταμπλέτες). Εναλλακτικά το σενάριο μπορεί να πραγματοποιηθεί και στο Εργαστήριο Υπολογιστών.

Για την υλοποίηση των δραστηριοτήτων του σεναρίου απαιτούνται τα παρακάτω λογισμικά (που μπορεί να είναι προεγκατεστημένα ή να εκτελούνται διαδικτυακά, εφόσον υπάρχει η σχετική υποδομή με το κατάλληλο πρόγραμμα περιήγησης στο διαδίκτυο):

- Επιλεγμένα Μαθησιακά Αντικείμενα - Προσομοιώσεις από το Φωτόδεντρο και το LRE.
- Google Earth, Solar System Scope, Γαία ΙΙ, Stellarium, Eyes on the Earth.
- Διαδικτυακές εφαρμογές ταυτόχρονης ανάρτησης σε πίνακα (π.χ. Lino).
- Επεξεργαστής Κειμένου και διαδικτυακή εφαρμογή Συννεφόλεξου.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

Η διερεύνηση των φαινομένων της εναλλαγής μέρας-νύχτας και των εποχών με τη χρήση ταμπλετών - διαδραστικού πίνακα βασίζεται στην αξιοποίηση εφαρμογών και προσομοιώσεων για τα φαινόμενα. Έχει επιλεγεί μια σταδιακή πορεία, από τα προσωπικά βιώματα των μαθητών, στα οποία δεν είναι παρά ***«σημειακοί και τοπικοί παρατηρητές»*** των φαινομένων, σε όλο και ευρύτερες περιοχές, ως ***«γήινοι και υπέργειοι παρατηρητές»*** οι οποίοι πραγματοποιούν το γύρο της Γης, και τέλος ως ***«παρατηρητές στο διάστημα»*** οι οποίοι μπορούν και παρατηρούν τα φαινόμενα από κάποιο σημείο του ηλιακού μας συστήματος.

Οι μαθητές ενθαρρύνονται στην ενεργητική συμμετοχή και στη διερεύνηση των φαινομένων μέσα από ***διαφορετικές οπτικές θέασης και αναπαραστάσεις***, παρατηρώντας και καταγράφοντας τις αλλαγές που προκύπτουν. Αναλύοντας το φαινόμενο στα δομικά του μέρη, αποσαφηνίζουν δυσνόητους όρους, επιλύουν απλά προβλήματα και διευκολύνονται στη διαδικασία της μάθησης. Με τους τρόπους αυτούς είναι δυνατή η διαπραγμάτευση των εννοιών, η οικειοποίηση της γλώσσας της επιστήμης και η οικοδόμηση εννοιών που είναι συμβατές με την επιστημονική γνώση.

Είναι σημαντικό να διευκρινίζεται ότι οι προσομοιώσεις αποτελούν ***μοντέλα μίμησης*** των φαινομένων και απλουστεύσεις της πραγματικότητας. Η επισήμανση αυτών των παραδοχών μειώνει το ενδεχόμενο παρανοήσεων και την πιθανή δημιουργία πρόσθετων εναλλακτικών αντιλήψεων.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ - ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Ο βασικός σκοπός της πρότασης είναι οι μαθητές να «βιώσουν» τα φυσικά φαινόμενα εναλλαγής μέρας-νύχτας και εποχών, μέσα από ***4 διακριτά στάδια: Ανάδειξη Αναπαραστάσεων, Παρατήρηση -***

Πειραματισμός, Κατασκευή, Ερμηνεία. Διατηρώντας αναπαραστάσεις για τα φαινόμενα οι οποίες αποκλίνουν από τις επιστημονικές, στόχος είναι να εμπλακούν ενεργητικά, να προβληματιστούν, να πειραματιστούν, να επεξεργαστούν και να υιοθετήσουν επιστημονικά ερμηνευτικά μοντέλα γεφυρώνοντας τις αναπαραστάσεις της καθημερινής ζωής με την επιστημονική θεώρηση του κόσμου.

Βασική διδακτική προσέγγιση είναι η συνεργατική διερεύνηση (βασισμένη στις κοινωνικο-εποικοδομιστικές και κοινωνικο-πολιτισμικές θεωρίες μάθησης), με τον εκπαιδευτικό να ενθαρρύνει την έκφραση των απόψεων των μαθητών και να προωθεί την αλληλεπίδραση με τα ψηφιακά εργαλεία, αναλαμβάνοντας το ρόλο του διαμεσολαβητή και διευκολυντή.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Το σενάριο εμπεριέχει διαδικασίες κυρίως διαμορφωτικής αξιολόγησης αλλά και τελικής αξιολόγησης με μορφή παιχνιδιών, στα στάδια της ανάπτυξής του. Ειδικότερα οι μαθητές:

- Ενθαρρύνονται να εκφράσουν τις απόψεις τους και να αναδείξουν τις αναπαραστάσεις τους για τα φαινόμενα.
- Πειραματίζονται και ελέγχουν τις απόψεις τους μέσα από διερευνητικές και συνεργατικές διαδικασίες και αλληλεπιδρώντας με τα εργαλεία.
- Αναστοχάζονται στη μαθησιακή τους πορεία. Επιλύουν προβλήματα, προβαίνουν σε ερμηνείες αξιολογώντας και τεκμηριώνοντας τις γνώσεις τους.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

Οι μαθητές εμπλέκονται σταδιακά στις παρακάτω δραστηριότητες, οι οποίες παρουσιάζονται ταυτόχρονα για τα δύο διαφορετικά φαινόμενα (μέρας-νύχτας και εποχών) αλλά στη ουσία πρώτα υλοποιούνται οι δραστηριότητες της μέρας-νύχτας και στη συνέχεια των εποχών.

Οι προτεινόμενες δραστηριότητες ακολουθούν μια κλιμακωτή πορεία, ξεκινώντας από την εμπειρική και βιωματική προσέγγιση και λαμβάνοντας διαδοχικά τις παρακάτω ***4 διαφορετικές θέσεις παρατήρησης*** (από τη δική μας πραγματική «σημειακή» θέση στο χώρο μέχρι μια θέση όλο και πιο απομακρυνόμενη από την επιφάνεια της Γης)…

Ανάδειξη αναπαραστάσεων:

«Ταξιδεύουμε μέρα - νύχτα, από έναν τόπο σε έναν άλλο…»

«Ταξιδεύουμε χειμώνα - καλοκαίρι, από έναν τόπο σε έναν άλλο…»

Η εισαγωγική δραστηριότητα αποτελεί το έναυσμα για τον προβληματισμό σχετικά με τα φαινόμενα. Μπορεί να ξεκινήσει με μία αρχική έκφραση ιδεών για κάθε τι που μας θυμίζει ή παραπέμπει η «μέρα-νύχτα», ώστε οι μαθητές να εκφραστούν βιωματικά με «δίπολα λέξεων» (και ως γλωσσικά αντώνυμα) που αναπαριστούν χωρικές και χρονικές υποθέσεις και πεποιθήσεις που συσχετίζονται με την αναπαράσταση των φαινομένων (π.χ. Ήλιος-Σελήνη, Φως-Σκοτάδι, Χειμώνας-Καλοκαίρι κλπ). Ειδικά για τις εποχές τα ερεθίσματα μπορεί να είναι ποικιλόμορφα, από λογοτεχνικά κείμενα, φωτογραφίες, πίνακες ζωγραφικής, κλασική μουσική κλπ.

Σχ. 1: Το συννεφόλεξο των μαθητών με αφετηρία το δίπολο της "μέρας-νύχτας"

Σχ. 2: Ενδεικτικά φωτογραφικά στιγμιότυπα ταξιδιών ως "αφόρμηση"

Η συλλογή των «απαντήσεων» των μαθητών, μπορεί να γίνει με ένα διαδικτυακό πίνακα (π.χ. Lino) και η επεξεργασία με ένα συννεφόλεξο (π.χ. Wordle). Στη συνέχεια οι μαθητές μπορούν να διαχειρισθούν πολυμεσικό υλικό που αναπαριστά τα φαινόμενα από διαφορετικές θέσεις παρατήρησης (Γη, ηλιακό σύστημα, διάστημα) και από διαφορετικές θεματικές προσεγγίσεις (εικαστική αναπαράσταση, κειμενική αναπαράσταση, μυθοπλασία). Εκφράζουν προσωπικά βιώματα, και τις ιδέες τους για τα φαινόμενα, τις καταγράφουν και τις δημοσιοποιούν στην ολομέλεια. Η καταγραφή μπορεί να γίνει ποικιλοτρόπως, απευθείας σε διαφάνειες στην ταμπλέτα, σε κοινό διαδικτυακό έγγραφο ή πίνακα (π.χ. Lino), σε τυπωμένα-πλαστικοποιημένα φύλλα Α3 στα οποία μπορούν οι μαθητές να γράφουν πάνω με μαρκαδόρους (χωρίς ανεξίτηλο μελάνι).

Παρατήρηση - Πειραματισμός:

«Παρατηρούμε την κίνηση της Γης… πώς αλλάζει η μέρα με τη νύχτα;»

«Παρατηρούμε την κίνηση της Γης… πώς αλλάζουν οι εποχές;»

Είτε σε ολομέλεια, είτε ατομικά, οι μαθητές αλληλεπιδρούν με τις προσομοιώσεις και τις ποικίλες διαδικτυακές εφαρμογές που υπάρχουν στα ψηφιακά αποθετήρια. Μπορούν να «κινηθούν» αρχικά στην επιφάνεια της Γης, και στη συνέχεια πάνω από την επιφάνεια της Γης. Μια αρχική περιήγηση σε τριδιάστατα μνημεία αλλά και μια γρήγορη «αναπαράσταση» του ταξιδιού του Μαγγελάνου (όπως αυτό έχει καταχωρισθεί στα μαθησιακά αντικείμενα του Φωτόδεντρου)…

Σχ. 3: "Εικονική περιήγηση στην Ακρόπολη"
http://photodentro.edu.gr/lor/r/8521/2991

Σχ. 4: "Το ταξίδι του Μαγγελάνου"
http://photodentro.edu.gr/lor/r/8521/3485

Στη συνέχεια, αν αναζητήσουμε στο Φωτόδεντρο (photodentro.edu.gr), στη θεματική περιοχή «*Γεωγραφία-Γεωλογία*», τη λέξη «*Περιφορά*», θα δώσει ως αποτελέσματα πολλές προσομοιώσεις και για τα δύο φαινόμενα. Ειδικότερα, το ευρωπαϊκό αποθετήριο LRE (lreforschools.eun.org), στην αρχική κιόλας σελίδα του παρουσιάζει την ειδική κατηγορία πηγών (resources): "*Earth and Space*", με πιο ενδιαφέρουσα πηγή την εφαρμογή της NASA: "*Eyes on the Earth*", με τρισδιάστατες αναπαραστάσεις στο χρόνο.

Σχ. 5: "Μέρα - Νύχτα στη Γη"
http://photodentro.edu.gr/lor/r/8521/2936

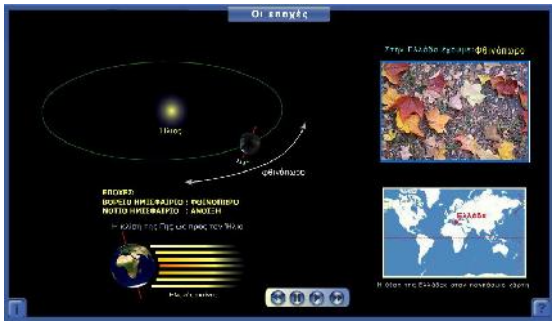

Σχ. 6: "Οι εποχές"
http://photodentro.edu.gr/lor/r/8521/2734

Οι μαθητές παρατηρούν με προσοχή, συγκρίνουν, καταγράφουν τα χαρακτηριστικά των φαινομένων, θέσεις των σωμάτων, αλλαγές που παρατηρούν, σχέσεις μεταξύ των εννοιών (ατομικά ή σε ομάδες), συζητούν στην ολομέλεια κλπ.

Παιχνίδι:

«*Μέρα ή νύχτα στα μνημεία του κόσμου;»*

«*Χειμώνας, άνοιξη, καλοκαίρι ή φθινόπωρο στο ταξίδι της Γης;»*

Κάθε ομάδα διαλέγει δύο μνημεία του κόσμου που βρίσκονται σε «αντιδιαμμετρικά» σημεία, εντοπίζει τον τόπο στον οποίον βρίσκονται και πλοηγείται με το λογισμικό οπτικοποίησης Google

Earth, ενεργοποιώντας την αντίστοιχη λειτουργία, ώστε να ελέγξει αν είναι στο ένα μέρα και στο άλλο είναι νύχτα (π.χ. Σχήμα 7).

Σχ. 7: Μέρα στον Πύργο του Άιφελ.

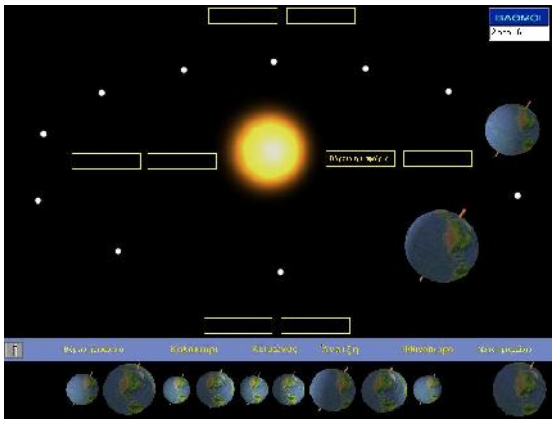

Σχ. 8: "Το παιχνίδι των εποχών"
http://digitalschool.minedu.gov.gr/modules/document/file.php/DSGYM-B106/HTML/g_game.htm

Για τις εποχές, υπάρχει ένα ενδιαφέρον παιχνίδι, τοποθέτησης της σφαίρας Γης σε κατάλληλα σημεία της ετήσιας διαδρομής της γύρω από τον Ήλιο (όπως φαίνεται στο Σχήμα 8).

Διερεύνηση - Κατασκευή:

«*Ταξιδεύουμε στο ηλιακό μας σύστημα…»*

«Αναπαριστάνουμε τη μέρα-νύχτα όπως τη βλέπει ένας αστροναύτης…»

Οι μαθητές σε ομάδες, αρχικά κινούνται μέσα στον τρισδιάστατο χώρο του Ηλιακού Συστήματος, ώστε να εξοικειωθούν με το λογισμικό που χρησιμοποιούν (ΓΑΙΑ ΙΙ, Google Earth, Solar System Scope κλπ). Στη συνέχεια τους ζητείται να επιλέξουν δύο διαφορετικές κατάλληλες θεάσεις Γης και Ήλιου, ώστε να αποτυπώνεται καθαρά το φαινόμενο της μέρας-νύχτας: Η πρώτη με ακινητοποιημένη τη Γη (και επομένως τον Ήλιο να κινείται γύρω της), ώστε να φαίνεται καθαρά η μεταβολή της φωτεινής/σκοτεινής πλευράς της και η δεύτερη τη Γη να κινείται γύρω από τον «σταθερό» Ήλιο (με κατάλληλο βήμα χρόνου).

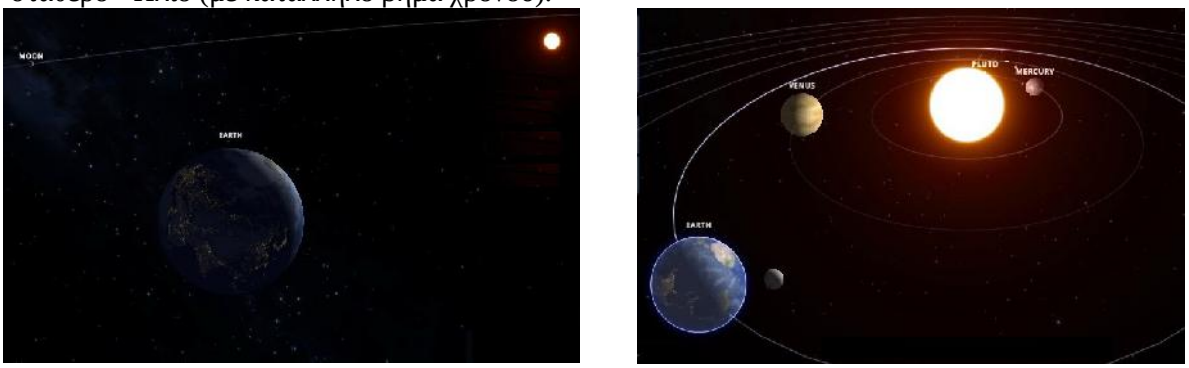

Σχ. 9: Θέαση με σταθερή Γη - "κινούμενο" Ήλιο και θέαση με κινούμενη Γη - "σταθερό" Ήλιο.

Οι μαθητές μπορούν να συνεχίσουν μια ελεύθερη πλοήγηση και χωρικά και χρονικά (μεταφερόμενοι σε μελλοντικές χρονολογίες) στο Ηλιακό Σύστημα. Ειδικά με το Solar System Scope (το οποίο τρέχει και σε PC αλλά και σε ταμπλέτες, με εγκατάσταση του σχετικού app) οι μαθητές θα ενθουσιασθούν παρατηρώντας και κινήσεις κομητών με πιθανότητες συγκρούσεών τους με κάποιο πλανήτη μια χρονολογία πολύ-πολύ μακριά στο μέλλον…

Ερμηνεία-Ανασκόπηση:

«*Καταγράφουμε τις εμπειρίες μας από τα… ψηφιακά ταξίδια!»*

Στόχος αυτής της τελικής αυτής δραστηριότητας είναι να ολοκληρώσουν οι μαθητές μια ανασκόπηση των συμπερασμάτων και των εντυπώσεών τους από τη διερεύνηση των φαινομένων με τη δομή ενός ημερόγιου με σκίτσα και σχόλια. Στη συνέχεια θα διαμοιραστούν στην ολομέλεια ώστε να υπάρχει ανατροφοδότηση και αλληλεπίδραση με όλες τις ομάδες.

Κατά την εφαρμογή της διδακτικής πρότασης οι μαθητές, ικανοποιώντας παράλληλα και το σχετικό στόχο, διατύπωσαν πολλές φορές αποτελέσματα της διερεύνησής τους με γραπτό και προφορικό λόγο. Ενδεικτικά αποσπάσματα είναι:

- *"Περπατάω μέσα σε ένα πλοίο πολύ όμορφο και πολύ μεγάλο, είναι λες και περπατάω στον παράδεισο. Πίσω μου έχω την ωραιότερη θέα, το φεγγαράκι, επίσης καθρεφτίζεται στην θάλασσα δημιουργώντας πανέμορφα και εξωτικά χρώματα. Στη φαντασία μου είναι τόσο λίγη μπροστά σε ότι υπάρχει στη Γη".*
- *"Η μέρα με τη νύχτα είναι ουσιαστικά ίδιες. Αυτό που γίνεται ανάμεσά τους οφείλεται στην κίνηση του Ήλιου και της Γης. Όταν για παράδειγμα το ένα μέρος έχει Ήλιο το μέρος που βρίσκεται απέναντι θα έχει νύχτα. Η περιστροφή της Γης είναι πολύ σημαντική για τους ανθρώπους".*
- *"Το ταξίδι στο διάστημα ήταν μια "ψεύτικη" εμπειρία που με μάγεψε… Έμαθα για το ηλιακό σύστημα, τι γίνεται έξω από τον πλανήτη μας! Είμαι σίγουρη ότι θα μας μείνει αξέχαστο!!!"*

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Το σενάριο έχει εφαρμοστεί πιλοτικά με απόλυτη επιτυχία σε δύο ανεξάρτητα βιωματικά εργαστήρια, αρχικά σε μια μικρή "διαπολιτισμική" ομάδα 12 παιδιών του *Δικτύου για τα Δικαιώματα του Παιδιού* (ΔΔΠ: www.ddp.org.gr) ηλικίας 10-12 ετών και στη συνέχεια στην Στ΄ τάξη του Δημοτικού Σχολείου Φιλοθέης (58 μαθητές) σε δύο διδακτικά δίωρα, κατά τη σχολική χρονιά 2013-14. Η θετική ανταπόκριση που είχε από τους μαθητές και τις μαθήτριες και των δύο τάξεων καθιστά σημαντική την επέκτασή της εφαρμογής του ώστε να αποτιμηθεί επαρκώς η μαθησιακή και γνωστική δυναμική του εκπαιδευτικού σεναρίου.

Η διδακτική πρόταση είναι πλήρως εναρμονισμένη με πρόσφατη εγκύκλιο του Υπουργείου Παιδείας (ΥΠΑΙΘ, 2014), για τις διδακτικές παρεμβάσεις και την αξιοποίηση ψηφιακό υλικού στο μάθημα της Γεωγραφίας στη Στ' Δημοτικού και αξιοποιεί το προτεινόμενο ψηφιακό υλικό.

Αξίζει να σημειωθεί ότι στην εφαρμογή χρησιμοποιήθηκαν ταμπλέτες χαμηλού κόστους (με λειτουργικό Android, οθόνη 10" και κόστος που δεν υπερβαίνει τα 200 ευρώ ανά ταμπλέτα) οι οποίες ανταποκρίθηκαν επαρκώς για τις ανάγκες τις παρούσας διδακτικής παρέμβασης.

Περαιτέρω επέκταση και αξιοποίηση των προτεινόμενων σεναρίων από την εισήγηση αυτή, η οποία μπορεί να έχει ποικιλόμορφα διαπολιστισμικά χαρακτηριστικά, μπορεί να πραγματοποιηθεί με διπλό τρόπο και μέσω του Ευρωπαϊκού Αποθετηρίου LRE με τα πολλά υπάρχοντα σενάρια και τις εφαρμογές του, αλλά και μέσω συνεργασιών που μπορούν να δημιουργηθούν στο πλαίσιο του eTwinning (ενδεικτικό παράδειγμα, από σχετική αναζήτηση στο LRE, είναι το έργο eTwinning: "Winter in…" για τη μελέτη του χειμώνα στη ζωή των ανθρώπων).

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε την Πρόεδρο του *Δικτύου για τα Δικαιώματα του Παιδιού*, Μυρσίνη Ζορμπά, η οποία μας φιλοξένησε στο χώρο του ΔΔΠ για το πρώτο βιωματικό εργαστήριο που έγινε με παιδιά του Δικτύου ηλικίας 10-12 στις 14 Φεβρουαρίου 2014 και στη συνέχεια μας παραχώρησε τον εξοπλισμό του ΔΔΠ (με 20 ταμπλέτες Android χαμηλού κόστους) για τη διεξαγωγή της δεύτερης σειρά εργαστηρίων σε μαθητές Στ' Δημοτικού στις 10-11 Ιουνίου 2014 στο Δημοτικό Σχολείο Φιλοθέης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Bailey, J. M., & Slater, T. F. (2003). "A Review of Astronomy Education Research," Astronomy Education Review, 2, 20.

Baxter, J. (1989). Children's understanding of familiar astronomical events. Infernationul Journal of Science Education, II, 502413.

Bebell, D & O'Dwyer, L.M. (2010). Education Outcomes and Research form 1:1 Computing Settings. The Journal of Technology, Learning, and Assessment, 9(1), 1-16.

Driver R., Squires A., Rushworth P., Wood-Robinson V., (2000). Οικοδομώντας τις έννοιες των Φυσικών Επιστημών, μία παγκόσμια σύνοψη των ιδεών των μαθητών, Εκδ. Τυπωθήτω, Αθήνα.

Eggen, Paul D. & Kauchak, Donald P. (2006). *Strategies and Models for Teachers* (5th ed.), Pearson Education Inc.

Jonassen D. H. (2000). Computers as Mindtools for Schools: engaging critical thinking (2nd Edition), Prentice-Hall.

Jones, B., Lynch, P., Reesink, C. J. (1987). Children's conceptions of the Earth, Sun and Moon. *International Journal of Science Education*, 9:1, 43 - 53.

Joyce, B., Weil, M., Calhoun, E. (2009). *Διδακτική Μεθοδολογία-Διδακτικά Μοντέλα*, (Επιμέλεια Κ. Κασιμάτη). Αθήνα: Ίων.

Learning Resource Exchange for Schools, (http://lreforschools.eun.org)

Sharp, J. G. 1996, “Children’s Astronomical Beliefs: A Preliminary Study of Year 6 Children in South-West England,” International Journal of Science Education, 18, 685.

Starakis J., & Halkia K. (2010). “Primary School Students’ Ideas Concerning the Apparent Movement of the Moon”, Astronomy Education Review, 9.

Trumper, R. (2001). “A Cross-Age Study of Junior High School Students’ Conceptions of Basic Astronomy Concepts,” International Journal of Science Education, 23, 1111.

ΔΕΠΠΣ. (13/03/2003). Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών, ΦΕΚ 304, Τεύχος Δεύτερο.

Σπυράτου Ε., Χαλκιά Κ. (2007). Οι αντιλήψεις των μαθητών και μαθητριών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης για το σχήμα της Γης και τη βαρύτητα, 5ο Πανελλήνιο Συνέδριο "Διδακτική των Φυσικών Επιστημών και Νέες Τεχνολογίες στην Εκπαίδευση",Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, 15-18 Μαρτίου 2007.

ΥΠΑΙΘ (13/10/2014). «Αξιοποίηση του ψηφιακού εξοπλισμού κατά την εκπαιδευτική διαδικασία σε σχολικές μονάδες Π/θμιας και Δ/θμιας Εκπ/σης για το σχολικό έτος 2014-2015». Εγκύκλιος 1698/Γ1 (Νέα: http://dschool.edu.gr/)

Χαλκιά Κ. (2004). Το Ηλιακό Σύστημα Μέσα Στο Σύμπαν, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.

Αντίστροφη Τάξη “Flipped Classroom” Πειραματική εφαρμογή σε Στ’ τάξη δημόσιου Δημοτικού Σχολείου Πάτρα 14, 15 & 16 Νοεμβρίου 2014

Μιχαηλίδης Πέτρος[1]

[1] Εκπαιδευτικός Πρεσβευτής eTwinning Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης 5ο Δημοτικό Σχολείο Αλεξανδρούπολης
pmichailid@sch.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Τα άλματα των τελευταίων δεκαετιών στο πεδίο των ΤΠΕ συνέβαλαν στις τεράστιες αλλαγές που συντελέστηκαν σε τομείς όπως των κοινωνικών δομών, των υπηρεσιών, των επικοινωνιών και φυσικά τις εκπαίδευσης διαμορφώνοντας ένα νέο πλαίσιο μορφωτικών αναγκών και οδηγώντας στην αναθεώρηση των αρχών της και της προσφερόμενης από το εκπαιδευτικό σύστημα γνώσης. Η απόκτηση νέων δεξιοτήτων και ικανοτήτων οι οποίες να ανταποκρίνονται σε αυτό το διαρκώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον, δημιούργησε την ανάγκη για νέες διδακτικές προσεγγίσεις, προσαρμοσμένες στις επιταγές της σύγχρονης κοινωνίας για την προετοιμασία πολιτών ικανών να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις ενός νέου παγκοσμιοποιημένου ψηφιακού περιβάλλοντος.

Με τις νέες αυτές διδακτικές προσεγγίσεις αξιοποιούνται οι δυνατότητες που προσφέρονται με τις ΤΠΕ έτσι ώστε, να επιτευχθούν οι επιθυμητοί διδακτικοί στόχοι των αναλυτικών προγραμμάτων και, μέσω της ανάπτυξης νέων ψηφιακών δεξιοτήτων και ικανοτήτων, να δημιουργηθούν οι συνθήκες οι οποίες να προσφέρουν πρόσβαση στην γνώση και έξω από τα στενά πλαίσια του σχολικού περιβάλλοντος (e-learning) ικανοποιώντας έτσι την ανάγκη για διαρκή την αναβάθμιση των γνώσεων και την δια βίου μάθηση. (ΦΕΚ 303,2003)

Μια τέτοια διδακτική προσέγγιση είναι και αυτή της “Αντιστροφής Τάξης” (flipped classroom) η οποία βασισμένη στις γνωστικές και κοινωνικοπολιτισμικές θεωρίες μάθησης προτείνει την αντιστροφή της διδακτικής διαδικασίας και όπου η μάθηση λαμβάνει χώρα εκτός τάξης μετατρέποντας έτσι τον εκπαιδευτικό από διδάσκοντα σε καθοδηγητή - μέντορα.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *Δια Βίου Μάθηση,e-learning, Αντίστροφη Τάξη*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο όρος Αντίστροφη Τάξη “Flipped Classroom” περιγράφει μια διδακτική προσέγγιση μεικτής μάθησης στην οποία οι μαθητές παίρνουν μια πρώτη έκθεση για το περιεχόμενο των μαθημάτων με την βοήθεια των ΤΠΕ μέσα από διάφορα αρχεία pdf, ppt, βίντεο κλπ, εκτός τάξης, συνήθως στο σπίτι τους και στη συνέχεια, περνούν το χρόνο τους τάξη για την βαθύτερη κατανόηση αυτού του περιεχόμενου συζητώντας, κάνοντας ασκήσεις και λύνοντας προβλήματα με την συνδρομή των συμμαθητών τους και του εκπαιδευτικού.

Για να περιγράψουμε τον όρο από την πλευρά της ταξινομίας των διδακτικών στόχων σύμφωνα με τον Bloom (Bloom’s Taxonomy) οι μαθητές κάνουν τα χαμηλότερα επίπεδα της γνωστικής εργασίας (απόκτηση γνώσεων και της κατανόησης), εκτός της τάξης, και εστιάζουν στις υψηλότερες μορφές της γνωστικής εργασίας (εφαρμογή, ανάλυση, σύνθεση, και / ή αξιολόγησης) μέσα στην τάξη, όπου έχουν υποστήριξη από τους συμμαθητές τους και τον εκπαιδευτικό. Αυτό το μοντέλο έρχεται σε αντίθεση από το παραδοσιακό μοντέλο στο οποίο "πρώτη έκθεση" στο νέο μάθημα γίνεται με διάλεξη μέσα στην τάξη, με τους μαθητές να αφομοιώνουν τη γνώση μέσα από εργασίες στο σπίτι. Έτσι ο ρόλοι αντιστρέφονται και από αυτό προκύπτει και ο όρος αντίστροφη τάξη.

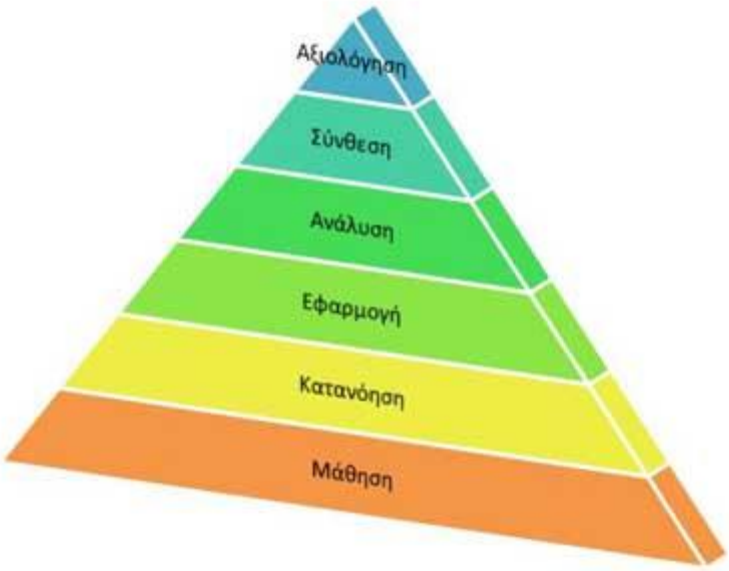

Σχήμα 1: Ιεραρχική ταξινομία των εκπαιδευτικών στόχων κατά τον Bloom (Bloom's Taxonomy)

ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗΣ ΤΑΞΗΣ

- **Η παράδοση του μαθήματος γίνεται ως εργασία στο σπίτι.**

Η παράδοση του μαθήματος, γίνεται με την χρήση υπολογιστή και την βοήθεια διαφόρων τύπων ψηφιακών αρχείων όπως , pdf, ppt, video lectures κλπ. τα οποία έχει προετοιμάσει ο εκπαιδευτικός και, έξω από την παραδοσιακή αίθουσα διδασκαλίας.

- **Δίνει στους μαθητές με διαφορετικές δυνατότητες και ιδιαιτερότητες να μάθουν με τον δικό τους ρυθμό**

Οι «αδύναμοι» μαθητές δεν απογοητεύονται γιατί δεν κατάλαβαν το μάθημα και δεν πρόλαβαν ή δεν ήθελαν να ζητήσουν εξηγήσεις καθώς μπορούν να επαναλάβουν το video ή να ξαναδούν την παρουσίαση και να προετοιμάσουν τις ερωτήσεις τους προς τον εκπαιδευτικό.

- **Προσφέρει στους μαθητές την δυνατότητα να αξιολογήσουν μόνοι τους τον βαθμό κατανόησης του μαθήματος.**

Μέσα από διάφορα κουίζ, σταυρόλεξα, φύλλα εργασίας, δραστηριότητες κ.ά. οι μαθητές έχουν έναν μηχανισμό να αξιολογήσουν τον βαθμό κατανόησης του μαθήματος, να διαπιστώσουν τα σημεία που πρέπει να επαναλάβουν έτσι ώστε να πετύχουν μια πρώτη ικανοποίηση των στόχων του μαθήματος Bransford (2000)

- **Ο σχολικός χρόνος αφιερώνεται σε συζητήσεις, συνεργατική εργασία των μαθητών, επίλυση απορίων, εργασία σε εργαστήριο ή άλλες ασκήσεις.**

Από την στιγμή που οι μαθητές θα κατακτήσουν τους βασικούς στόχους του μαθήματος στο σπίτι, ο χρόνος της τάξης μπορεί να διατεθεί για την επίτευξη υψηλότερων μαθησιακών στόχων σύμφωνα με την ταξινομία του Bloom

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ

Οι τεχνολογικές απαιτήσεις για την εφαρμογή της μεθόδου εξαρτώνται άμεσα από την βαθμίδα εκπαίδευσης και την προσέγγιση που σκοπεύει να ακολουθήσει ο εκπαιδευτικός.

Μια απλή προσέγγιση χωρίς ιδιαίτερες απαιτήσεις είναι η αποστολή με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail) ενός αρχείου word, pdf ή μίας παρουσίασης με τους υπερσυνδέσμους προς τα videos, ιστοσελίδες, φωτογραφίες, παρουσιάσεις κλπ. Εναλλακτικά αυτό το αρχείο μπορεί να δοθεί και σε ένα USB stick. Ταυτόχρονα δίνεται και ένα φύλλο εργασίας, ένα ερωτηματολόγιο ή οτιδήποτε άλλο κριθεί απαραίτητο έτσι ώστε οι μαθητές να μπορούν να αξιολογήσουν τον βαθμό κατανόησης του υλικού και να προετοιμαστούν κατάλληλα για εργασία στην τάξη.

Μια δεύτερη προσέγγιση στην οποία οι τεχνολογικές απαιτήσεις αυξάνονται είναι αυτή της παραγωγής πρωτότυπου υλικού από τον εκπαιδευτικό. Σε αυτήν την περίπτωση και ανάλογα με τις

ψηφιακές ικανότητες του εκπαιδευτικού, το διδακτικό αντικείμενο, την βαθμίδα εκπαίδευσης κλπ. υπάρχει ανάγκη για:

- **Λογισμικό**

Δημιουργίας παρουσιάσεων, video, παιχνιδιών, επεξεργασίας φωτογραφιών, καταγραφής οθόνης, σχεδίου κ.ά.

- **Χώρο στο διαδίκτυο**

Αν πρόκειται μόνο για αρχεία video, η σχετική υπηρεσία του ΠΣΔ, το YouTube, το Vimeo κ.ά. Για πιο σύνθετες λύσεις με διαφορετικά είδη αρχείων, η ιστοσελίδα του σχολείου, η υπηρεσία ιστοσελίδων και blogs του ΠΣΔ, wikis, δωρεάν υπηρεσίες δημιουργίας ιστοσελίδων στο διαδίκτυο ακόμα και τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης όπως το Facebook και το google+. Για ακόμα πιο σύνθετες λύσεις με περισσότερους εκπαιδευτικούς στόχους υπάρχουν υπηρεσίες στο διαδίκτυο που προσφέρουν την δυνατότητα της δημιουργίας online κοινότητας (π.χ. Edmondo) αλλά και τα Συστήματα Διαχείρισης Μάθησης (LEARNING MANAGEMENT SYSTEM – LMS) όπως το moodle, το LAMS κ.ά.

Η ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗΣ ΤΑΞΗΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΟΜΑΔΑΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Η εφαρμογή της μεθόδου έγινε σε τμήμα 20 μαθητών της Στ’ τάξη δημόσιου σχολείου με τα εξής χαρακτηριστικά:

Το τμήμα αποτελούνταν από 11 αγόρια και 9 κορίτσια με μητρική γλώσσα την Ελληνική εκτός από 1 κορίτσι το οποίο προερχόταν από οικογένεια Αθιγγάνων. Στο τμήμα υπήρχαν δυο μαθητές με διαγνωσμένα μαθησιακά προβλήματα και ένα παιδί προερχόμενο από οικογένεια παλιννοστούντων. Οι οικογένειες των μαθητών ήταν της ίδιας περίπου οικονομικής επιφάνειας και όλοι οι μαθητές, εκτός του προαναφερόμενου κοριτσιού, είχαν πρόσβαση σε υπολογιστή με δυνατότητα σύνδεσης στο διαδίκτυο. Σημαντικό στοιχείο επίσης είναι ότι τόσο οι μαθητές όσο και οι γονείς τους ήταν θετικοί στην εφαρμογή διδακτικών προσεγγίσεων με την χρήση των ΤΠΕ.

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

Η πειραματική εφαρμογή της μεθόδου της διδακτικής προσέγγισης της Αντίστροφης Τάξης δεν ήταν αποτέλεσμα μιας χρονικής συγκυρίας των αντικειμένων του Αναλυτικού Προγράμματος αλλά φυσιολογικό επακόλουθο μιας προσεκτικά σχεδιασμένης και κλιμακούμενης πορείας 2 χρόνων.

Η προετοιμασία των μαθητών, η ανάπτυξη των απαραίτητων δεξιοτήτων και ικανοτήτων αλλά και η δημιουργία κουλτούρας για εξ αποστάσεως εκπαίδευση έτσι ώστε να γίνει δυνατή η εφαρμογή της μεθόδου, βασίστηκε στην θεωρία του Vygotsky και στην έννοια του Πλαισίου Στήριξης (scaffolding) (Ράπτης, Ράπτη 2007, σελ. 116) ή "σκαλωσιάς", η οποία περιέχει όλα αυτά τα οποία ο εκπαιδευτικός προσφέρει στο μαθητή για να τον στηρίξει και να τον "οπλίσει" με τρόπο τέτοιο που αυτός να καταστεί ικανός να προχωρήσει με σιγουριά πέρα από το σημείο στο οποίο κάθε φορά βρίσκεται. Βασικό μεθοδολογικό εργαλείο για αυτό αποτέλεσε ο το “Πλαίσιο Ανάπτυξης Ικανοτήτων στις ΤΠΕ για Εκπαιδευτικούς” της UNESCO (UNESCO ICT Competency Framework for Teachers) προσαρμοσμένο έτσι ώστε να μπορεί να εφαρμοστεί στους μαθητές. Στο πλαίσιο αυτό προβλέπονται 3 στάδια ανάπτυξης των ικανοτήτων

- **Ψηφιακός - Τεχνολογικός Εγγραμματισμός (Technology Literacy)**

Αυτό το στάδιο αφορά την γνώση των βασικών μερών του Υπολογιστή (Hardware) και της χρήσης φυλλομετρητών (browsers) και διαφόρων λογισμικών (επικοινωνίας, παρουσιάσεων, αναζητήσεων κλπ.)

- **Εμβάθυνση της γνώσης (Knowledge deepening)**

Σε αυτό το στάδιο για να κατανοήσουν τις βασικές έννοιες, οι μαθητές χρησιμοποιούν ανοικτού τύπου τεχνολογικά εργαλεία που είναι ειδικά για θεματικό τομέα τους, όπως απεικονίσεις στην επιστήμη, εργαλεία ανάλυσης δεδομένων μαθηματικά ή παιχνίδι ρόλων προσομοιώσεις σε κοινωνικές μελέτες.

- **Δημιουργία γνώσης (Knowledge creation)**

Αυτό το στάδιο αφορά την ικανότητα του σχεδιασμού και υποστήριξης της ανάπτυξη δεξιοτήτων για την δημιουργία συνθηκών συνεχούς, αναστοχαστικής και δια βίου μάθησης βασισμένης στις ΤΠΕ

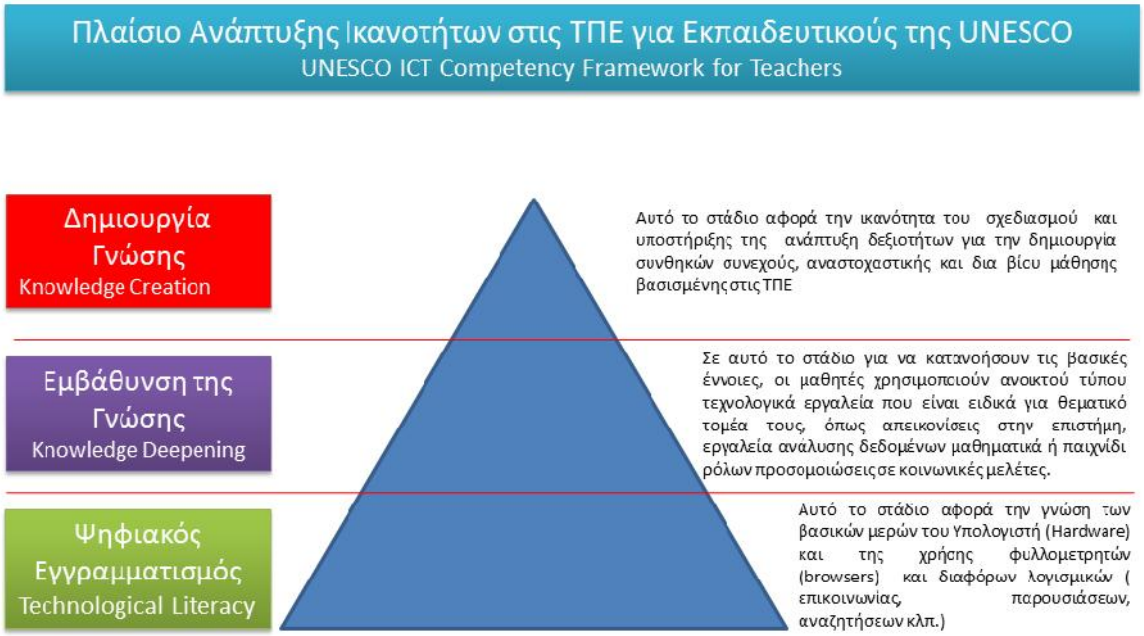

Σχήμα 2: Πλαίσιο Ανάπτυξης Ικανοτήτων στις ΤΠΕ για Εκπαιδευτικούς της UNESCO

Σημαντικός παράγοντας επίσης κατά τον σχεδιασμό ήταν η θεωρία της Πολλαπλής Νοημοσύνης του Gardner.

Σύμφωνα με αυτήν, η νοημοσύνη κάθε ανθρώπου χωρίζεται 8 είδη, τα οποία εδράζουν σε διαφορετικά σημεία του εγκεφάλου. Χαρακτηριστικό του ανθρώπινου είδους είναι ότι διαθέτει όλα τα είδη της νοημοσύνης αλλά δεν υπάρχει περίπτωση να βρεθούν άνθρωποι που να έχουν το ίδιο προφίλ νοημοσύνης καθώς αυτή δεν είναι στατική αλλά εξελίσσεται σύμφωνα με τα βιώματα του καθενός. Τα είδη αυτά είναι:

- Λεκτική / γλωσσική νοημοσύνη (Verbal Linguistic Intelligence)
- Λογικό-μαθηματική νοημοσύνη (Logical- Mathematical Intelligence)
- Σωματική-κιναισθητική νοημοσύνη (Bodily-Kinesthetic Intelligence)
- Μουσική νοημοσύνη (musical intelligence)
- Διαπροσωπική νοημοσύνη (interpersonal intelligence)
- Ενδοπροσωπική νοημοσύνη (Intrapersonal intelligence)
- Οπτική-Χωρική νοημοσύνη (spatial intelligence)
- Φυσιοκρατική νοημοσύνη (Naturalistic intelligence)

Σχήμα 3: Η Θεωρία της Πολλαπλής Νοημοσύνης του Gardner

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ - ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ

Ο προγραμματισμός των δραστηριοτήτων για την ανάπτυξη των απαραίτητων δεξιοτήτων και ικανοτήτων και των διαφορετικών ειδών νοημοσύνης, σύμφωνα με την θεωρία του Gardner, έγινε με ορίζοντα διετίας, έπειτα από την προσαρμογή του πλαισίου της UNESCO στις μαθησιακές δυνατότητες των μαθητών Δημοτικού Σχολείου και εναρμονίστηκε πλήρως με τα Δ.Ε.Π.Π.Σ και Α.Π.Σ. για την Α/θμιας εκπαίδευσης της Ε' και Στ' τάξης.

Στο **πρώτο έτος** εφαρμογής του προγραμματισμού, οι δραστηριότητες αφορούσαν την ανάπτυξη του Ψηφιακού Εγγραμματισμού των μαθητών μέσα από την γνωριμία και την χρήση διαφόρων λογισμικών (παρουσιάσεων, επεξεργασίας εικόνων, προγραμματισμού- SCRATCH, μουσικής, διαδικτυακής τηλεόρασης, δημιουργίας και επεξεργασίας video κ.ά.), online εργαλείων (wikis, blog, chat, uploading και downloading αρχείων) και επέκτασης της διαδικασίας μάθησης και εκτός της σχολικής αίθουσας μέσα από την ενασχόληση τους με εκπαιδευτικά παιχνίδια στην ιστοσελίδα του σχολείου και στην ιστοσελίδα της τάξης, http://pitm86.wix.com/creative-class- η οποία δημιουργήθηκε αποκλειστικά για να εξυπηρετήσει την ανάπτυξη του προγραμματισμού και πάντα σύμφωνα με τους στόχους των διδακτικών αντικειμένων της τάξης.

Στο **δεύτερο έτος**, καθώς οι μαθητές είχαν αποκτήσει τις απαραίτητες δεξιότητες για εργασία στο διαδίκτυο αλλά και την κουλτούρα της ενασχόλησης με τα μαθήματα εκτός της σχολικής τάξης, οι δραστηριότητες αφορούσαν τα επόμενα 2 στάδια του πλαισίου της UNESCO δηλαδή, της εμβάθυνσης της γνώσης και της δημιουργίας γνώσης στο οποίο οι μαθητές λειτούργησαν σαν παραγωγοί αρχείων πάνω σε γνωστικά αντικείμενα της Στ' τάξης. Για τις ανάγκες του προγράμματος δημιουργήθηκαν δύο ιστότοποι. Ο πρώτος για τις ψηφιακές κατ' οίκον εργασίες και τις πρώτες εφαρμογές της μεθόδου στο link http://pitm86.wix.com/creative-class-ii. Ο δεύτερος για την εκτεταμένη εφαρμογή της μεθόδου στο link http://pitm86.wix.com/directorium

Αναλυτικότερα

Το ***πρώτο στάδιο***, της Εμβάθυνσης της Γνώσης, στο οποίο και εφαρμόστηκε η μέθοδος της αντίστροφης τάξης, αναπτύχθηκε σε τρία επίπεδα.

- Στο πρώτο επίπεδο, γινόταν ανάθεση εργασιών οι οποίες απαιτούσαν την χρήση εργαλείων WEB 2.0 και οι μαθητές με την χρήση αυτών των εργαλείων ολοκλήρωναν και παρέδιδαν τις κατ' οίκον εργασίες που τους είχαν ανατεθεί από τον εκπ/κό. Έτσι οι μαθητές έπρεπε να συνδεθούν στην ιστοσελίδα της τάξης, http://pitm86.wix.com/creative-class-ii να βρουν την σχετική με το μάθημα και το κεφάλαιο σελίδα και ακολουθώντας τις οδηγίες να κάνουν περιλήψεις, περιγραφές, να συμπληρώσουν φόρμες και ερωτηματολόγια.
- Στο δεύτερο επίπεδο άρχισε να εφαρμόζεται η μέθοδος της αντίστροφης τάξης αρχικά σε συγκεκριμένα τμήματα ενός μαθήματος ή σε κάποιο κεφάλαιο ενός μαθήματος (π.χ. Αναγέννηση και Θρησκευτική Μεταρρύθμιση στην Ιστορία της Στ' τάξης) με την χρήση παιχνιδιών, quiz, ψηφιακών αφισών (Glogster) κ.ά.
- Στο τρίτο επίπεδο, ένα κεφάλαιο της Κοινωνικής & Πολιτικής Αγωγής της Στ' τάξης, σχετικό με τα όργανα της Ε.Ε. αναπτύχθηκε με την μέθοδο της Αντίστροφης τάξης. Για τον σκοπό αυτόν, δημιουργήθηκε ένας ξεχωριστός ιστότοπος http://pitm86.wix.com/directorium με σελίδα για κάθε ένα από τα 5 βασικά όργανα όπου υπήρχαν video, pdf αρχεία, διαδραστικές παρουσιάσεις και πανοραμικές εικόνες από όπου οι μαθητές έπρεπε να αντλήσουν στοιχεία για να συμπληρώσουν φύλλα εργασίας, να παίξουν παιχνίδια για να μπορέσουν έτσι να αξιολογήσουν τον βαθμό κατανόησης του μαθήματος.

Στο ***δεύτερο στάδιο***, της Παραγωγής Γνώσης, οι μαθητές έγιναν δημιουργοί κατασκευάζοντας ερωτηματολόγια για έρευνα μέσα στο σχολείο, κινηματογραφώντας ταινίες και φτιάχνοντας comics και φωτογραφικές ιστορίες σχετικά με κοινωνικές συμπεριφορές (bullying), ή παρουσιάζοντας την πόλη στην οποία κατοικούν κ.ά.

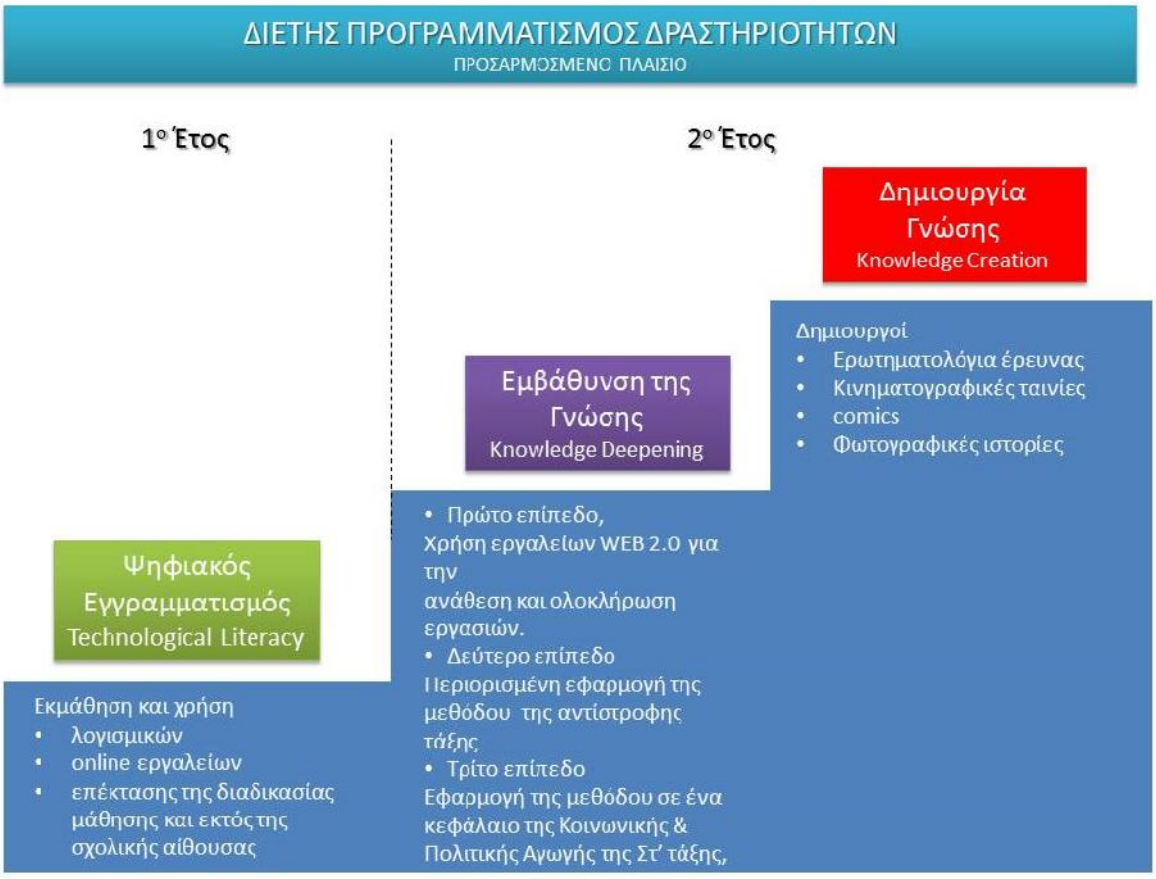

Σχήμα 4: Προγραμματισμός σύμφωνα με το προσαρμοσμένο πλαίσιο ικανοτήτων

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Η αξιολόγηση της πειραματικής εφαρμογής της αντίστροφης τάξης έγινε σε δύο επίπεδα, το πρώτο επίπεδο αφορούσε τον βαθμό κατάκτησης του διδακτικού αντικειμένου , σύμφωνα με το αναλυτικό πρόγραμμα, και το δεύτερο επίπεδο την μεθοδολογία αναπτύξεως του μαθήματος (αντίστροφη τάξη) Το πρώτο επίπεδο αξιολόγησης έγινε από τον εκπ/κό σύμφωνα με τις οδηγίες που

δίνονται στο βιβλίο του δασκάλου και των Δ.Ε.Π.Π.Σ και Α.Π.Σ. και το δεύτερο από τους μαθητές μέσω ερωτήσεων και απαντήσεων, ανάτασης χεριών και ρουμπρίκες. Αναλυτικότερα

i)**Στο επίπεδο κατάκτησης των στόχων του διδακτικού αντικειμένου:**

Μέσα από ερωτήσεις, επαναληπτικά παραδοσιακού τύπου και εργασίες των μαθητών οι στόχοι, έτσι όπως περιγράφονται μέσα στα αναλυτικά προγράμματα, είχαν επιτευχθεί στο μεγαλύτερο μέρος τους και από τους περισσότερους μαθητές, ακόμα και από εκείνους που παραδοσιακά χαρακτηρίζονται ως «μη καλοί μαθητές» τόσο στις μεμονωμένες εφαρμογές της μεθόδου όσο και στην εκτεταμένη της εκδοχή

ii)**Στο επίπεδο της μεθοδολογίας του μαθήματος**

Σύμφωνα με τους μαθητές, και σε κάποιες περιπτώσεις από τους γονείς των μαθητών, η παράδοση του μαθήματος με την βοήθεια των ΤΠΕ και σε χώρο έξω από τα πλαίσια του σχολείου, ήταν καλύτερη γιατί είχαν μεγαλύτερη άνεση και μπορούσαν να ασχοληθούν μαζί του όποτε είχαν χρόνο, ήταν πιο χαλαρά, ενώ όταν τα αρχεία αφορούσαν παιχνίδια ήταν και διασκεδαστικά με αποτέλεσμα να επαναλαμβάνουν το παιχνίδι για να πετύχουν καλύτερο χρόνο ή καλύτερο αποτέλεσμα.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από την πειραματική εφαρμογή της μεθόδου στο τμήμα και συνυπολογίζοντας μια σειρά παραγόντων όπως τις αξιολογήσεις επίτευξης των στόχων των μαθημάτων, τις αξιολογήσεις των μαθητών και γονέων, τις απαιτήσεις σε εξοπλισμό, λογισμικά, προετοιμασία, τις ανάγκες για επικοινωνία εκτός ωραρίου σχολείου εξάγεται μια σειρά συμπερασμάτων, τα οποία ωστόσο αφορούν την εφαρμογή στο συγκεκριμένο τμήμα, με την προαναφερθείσα μεθοδολογία και σχεδιασμό. Έτσι:

ΘΕΤΙΚΑ

Τα θετικά στοιχεία της εφαρμογής της αντίστροφης τάξης ήταν

- **Η καλύτερη εκμετάλλευση του χρόνου μέσα στην σχολική τάξη**

  Το γεγονός ότι οι μαθητές είχαν ήδη προετοιμαστεί, επέτρεπε όχι μόνο την εξέταση περισσοτέρων πτυχών του προς μάθηση αντικειμένου αλλά και να εμβάθυνση σε αυτό δίνοντας έτσι στους μαθητές την δυνατότητα επίτευξης των υψηλότερων διδακτικών στόχων σύμφωνα με την ταξινομία Bloom (σχ.1)

- **Καλύτερη κατανόηση του διδακτικού αντικειμένου**

  Οι μαθητές, έχοντας την δυνατότητα να επαναλάβουν όσες φορές ήθελαν μέσα στην άνεση του προσωπικού τους χώρου και με τον δικό τους ρυθμό , μπορούσαν να μάθουν και να επιτύχουν υψηλότερο βαθμό κατανόησης σύμφωνα με την ταξινομία του Bloom (σχ.1) αλλά και να προετοιμάσουν ερωτήσεις προς τον εκπαιδευτικό.

- **Δημιουργία κουλτούρας εξ αποστάσεως και δια βίου μάθησης.**

  Οι μαθητές βγήκαν από τον παραδοσιακό τους ρόλο σαν παθητικοί αποδέκτες της γνώσης μέσα στην σχολική αίθουσα και άρχισαν να μετατρέπονται σε ενεργητικούς διαχειριστές του χρόνου, του τόπου και του ρυθμού με τον οποίο αποκτούσαν νέες γνώσεις. Ταυτόχρονα, με την ολοκλήρωση των φύλλων εργασίας, των quizzes και των άλλων εργασιών, απέκτησαν κριτήρια για τον βαθμό κατάκτησης αυτών νέων γνώσεων, βάζοντας έτσι τις βάσεις για την δημιουργία κουλτούρας αυτοαξιολόγησης αλλά και επέκτασης της διαδικασίας μάθησης έξω από τα στενά πλαίσια του σχολικού χρόνου και της σχολικής τάξης.

ΑΡΝΗΤΙΚΑ

Τα αρνητικά στοιχεία της εφαρμογής ήταν

- **Αρκετές ώρες εξωδιδακτικής απασχόλησης**

Οι μαθητές έπρεπε να δουν και να κατανοήσουν το μάθημα στον περιορισμένο «ελεύθερο» χρόνο τους, αλλά και ο εκπαιδευτικός έπρεπε να αφιερώσει αρκετές ώρες στην προετοιμασία του υλικού.

- **Απουσία δυνατότητας άμεσων οδηγιών και εξηγήσεων**

Λόγω της φύσης της μεθόδου δεν υπήρχε η δυνατότητα άμεσης επίλυσης των αποριών και η παροχή πρόσθετων οδηγιών.

- **Αποκλεισμός μαθητών**

Μαθητές οι οποίοι δεν είχαν άμεση πρόσβαση σε υπολογιστή ή στο διαδίκτυο αποκλείονταν αυτομάτως από την δυνατότητα της λήψης νέων γνώσεων.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- Δεν υπάρχει νομικό πλαίσιο που να καλύπτει τέτοιου είδους διδακτική προσέγγιση.
- Λόγω του παραπάνω κενού
    - Είναι απαραίτητη η ενημέρωση του Δ/ντή και του οικείου Σχολικού Συμβούλου
    - Είναι απαραίτητη, έστω και σιωπηρά, η γονική συναίνεση και συνεργασία.
    - Θα πρέπει να υπάρχει πρόβλεψη έτσι ώστε οι μαθητές να έχουν αρκετό χρόνο, περισσότερο της μιας μέρας, για να προετοιμαστούν για το συγκεκριμένο μάθημα.
- Ο εκπαιδευτικός θα πρέπει έχει αρκετά ανεπτυγμένες δεξιότητες στην χρήση των ΤΠΕ έτσι ώστε να την εφαρμόσει.
- Απαιτείται προσεκτικός σχεδιασμός καθώς σε τελική ανάλυση η εφαρμογή της μεθόδου δεν έχει να κάνει απλά με το πού και πότε θα γίνει η παράδοση του μαθήματος αλλά με την μεταφορά του κέντρου προσοχής από τον εκπαιδευτικό στον μαθητή και την μετατροπή του εκπαιδευτικού από διδάσκοντα σε καθοδηγητή.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Κουτίδης Γιάννης (2013) *Θεωρίες Μάθησης: Επιμόρφωση των εκπ/κών για την αξιοποίηση και εφαρμογή των ΤΠΕ στην διδακτική πράξη.* Ανακτήθηκε στις 13 Οκτωβρίου 2012 από την διεύθυνση http://www.kutidis.gr/kut_b_epipedo/%CE%91-2.1%20%CE%98%CE%95%CE%A9%CE%A1%CE%99%CE%95%CE%A3%20%CE%9C%CE%91%CE%98%CE%97%CE%A3%CE%97%CE%A3.pdf

Ματσαγκούρας,Η. (2005). Θεωρία και πράξη της διδασκαλίας τ.Α'&Β' Θεωρία και στρατηγικές διδασκαλιάς Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg

Ράπτης, Α. - Α. Ράπτη (2007)*Μάθηση και Διδασκαλία στην Εποχή της Πληροφορίας. Ολική Προσέγγιση*", σελ.116 Αθήνα 2007

ΥΠ.Ε.Π.Θ. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (2003) *Δ.Ε.Π.Π.Σ και Α.Π.Σ. για την υποχρεωτική εκπαίδευση*

Bloom, B.C. (1956) *Taxonomy of educational objectives, Handbook I: The Cognitive Domain.* New York: David McKay Co.Inc.

Gardner, H. (1983): *Frames Of Mind: The Theory Of Multiple Intelligences*, New York Basic Books

Gardner, H. (1995, 2006): *Πώς Το Παιδί Αντιλαμβάνεται Τον Κόσμο*, Αθήνα: Εκδόσεις Ατραπός

Harvey D. Spangler *Flipping Courses: Transitioning From Traditional Courses to a Blended - Learning Approach.* Ανακτήθηκε στις 13 Οκτωβρίου 2012 από την διεύθυνση http://edinnovation.wisc.edu/content/uploads/2013/02/06a_flipping_courses.pdf

John Bransford, Ann Brown, and Rodney Cocking (2000). *How People Learn: Brain, Mind, Experience, and School: Expanded Edition The National Academy Press*

KNEWTON *A new method of teaching is turning the traditional classroom on its head.* Ανακτήθηκε στις 11 Οκτωβρίου 2012 από την διεύθυνση http://www.knewton.com/flipped-classroom/

UNESCO, *UNESCO ICT Competency Framework for Teachers* Ανακτήθηκε στις 11 Οκτωβρίου 2012 από την διεύθυνση http://unesdoc.unesco.org/images/0021/002134/213475E.pdf

Η επέκταση του μαθησιακού περιβάλλοντος έξω από τη σχολική τάξη, ως κεντρικός άξονας συνεργατικού έργου E-twinning

Μαρία Τοπολιάτη[1]
Αικατερίνη Πλακίτση[2]

[1] Εκπαιδευτικός Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Νομού Ιωαννίνων
[2]Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η εργασία αυτή επικεντρώνεται στην υλοποίηση συνεργατικού έργου, στα πλαίσια σύμπραξης ευρωπαϊκών χωρών, με κεντρικό άξονα την επέκταση του μαθησιακού περιβάλλοντος έξω από τη σχολική αίθουσα. Κυρίαρχο μέλημα αποτελεί η εφαρμογή μη τυπικής μορφής διδασκαλίας σε μαθητές προσχολικής ηλικίας, κατά την οποία αξιοποιείται το φυσικό, κοινωνικό και πολιτισμικό περιβάλλον, ως πρωταρχική πηγή γνώσης.

Η παιδαγωγική καινοτομία του έργου έγκειται στο γεγονός ότι οι μαθησιακές ενότητες του αναλυτικού προγράμματος, που αφορούν στην προσχολική αγωγή, επιδιώκεται να προσεγγιστούν κυρίως με την οργάνωση δραστηριοτήτων έξω από τη σχολική τάξη, ιδιαίτερα κατά τη χειμερινή εποχή, βασιζόμενοι στην πεποίθηση ότι δεν υπάρχουν ακατάλληλες καιρικές συνθήκες, αλλά ακατάλληλη ενδυμασία.

Το συνεργατικό αυτό πρόγραμμα προέκυψε μετά από την επιμορφωτική διαδικασία εξεύρεσης συνεργατών του E-twinning, που πραγματοποιήθηκε στη Θεσσαλονίκη τον Οκτώβριο του 2013, ενώ τιμήθηκε με ετικέτες εθνικής ποιότητας από την Εσθονία, τη Λιθουανία και την Ελλάδα.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *Πρόγραμμα συνεργατικότητας, επέκταση μαθησιακού περιβάλλοντος*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Απασχολεί έντονα τη σύγχρονη εκπαίδευση η εφαρμογή καινοτόμων παιδαγωγικών μεθόδων στη μαθησιακή διαδικασία. Η εργασία αυτή αφορά στην υλοποίηση συνεργατικού έργου αδελφοποίησης ευρωπαϊκών σχολείων από έξι διαφορετικές χώρες: την Εσθονία, τη Λετονία, τη Λιθουανία, την Πολωνία, τη Ρουμανία και την Ελλάδα. Κεντρική θεματική καινοτομία του έργου αποτελεί η επέκταση των χώρων της τυπικής αίθουσας διδασκαλίας, σε χώρους μη τυπικής εκπαίδευσης και η αποτελεσματική επικοινωνία του σχολείου με το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον των μαθητών.

Βασιζόμενοι στην πεποίθηση ότι δεν υπάρχουν ακατάλληλες καιρικές συνθήκες, αλλά ακατάλληλη ενδυμασία, στόχος των συνεργαζόμενων σχολείων είναι να υλοποιήσουν κατά τη χειμερινή περίοδο αλληλοδιαπλεκόμενες δραστηριότητες, έξω από τη σχολική αίθουσα. Οι εκπαιδευτικές δράσεις εξωτερικού χώρου καλύπτουν όλο το εύρος των μαθησιακών περιοχών του αναλυτικού προγράμματος για την προσχολική ηλικία, ενώ παράλληλα λειτουργούν ως έναυσμα για την εκδίπλωση σχετικών δραστηριοτήτων μέσα στην τάξη.

Το πρόγραμμα διευρύνεται καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου και βασική επιδίωξή του είναι να κατανοηθεί το φυσικό περιβάλλον ως διευκολυντικός και όχι ως ανασταλτικός παράγοντας μάθησης. Το ηλεκτρονικό λεύκωμα δραστηριοτήτων, το οποίο αποτελεί και τη συνολική αποτίμηση του έργου, θέτει ως στόχο του την ενθάρρυνση των γονέων και άλλων εκπαιδευτικών, ώστε να υιοθετήσουν την παρούσα διδακτική πρακτική, περνώντας μεγαλύτερο χρονικό διάστημα «έξω από τους τοίχους».

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Κατά τη φάση σχεδιασμού χρησιμοποιούνται ως μεθοδολογικά εργαλεία: η έρευνα δράσης, η έρευνα πεδίου (Cohen, 1994). και η αξιοποίηση των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών. Μολονότι το εφαρμοσμένο εκπαιδευτικό σενάριο βασίζεται στις γενικότερες αρχές μιας θεματικής προσέγγισης, υιοθετεί και στοιχεία ενός σχεδίου εργασίας, που αφορούν: στην υιοθέτηση προτάσεων των παιδιών και των συνεργαζόμενων σχολείων, την εκτεταμένη χρονική διάρκεια περάτωσης, την επιδιωκόμενη συνεργασία με το οικογενειακό και ευρύτερο περιβάλλον και το συνερευνητικό ρόλο του εκπαιδευτικού.

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΔΡΑΣΗΣ

Πριν τη μετάθεση του θέματος στην πράξη, προηγείται μια σειρά δραστηριοτήτων, η οποία αφορά στη διεύρυνση της έννοιας του κόσμου από τα παιδιά. Αρχικά, εντοπίζονται οι συνεργαζόμενες χώρες στον ευρωπαϊκό χάρτη, αλλά και την προσομοίωση του παγκόσμιου χάρτη με τη μορφή κούκλας (υλικό εκπαιδευτικής βαλίτσας της Action Aid-Εικόνα 1). Στη συνέχεια, τα παιδιά επικολλούν στα κατάλληλα σημεία κάρτες με τις σημαίες των χωρών, ενώ ακολουθεί η ατομική και ομαδική ζωγραφική απεικόνισή τους.

Στο σημείο αυτό, αντίστοιχες δραστηριότητες υλοποιούνται από μαθητές της Πολωνίας, που απεικονίζουν τις σημαίες τους επάνω στο χιόνι (snow painting), σε χρονική περίοδο κατά την οποία στην Ελλάδα επικρατούν εξαιρετικά καλές καιρικές συνθήκες (Εικόνα 2). Το γεγονός αυτό, στάθηκε ως αφορμή να προκύψει πολύπλευρη ενασχόληση με την καλλιέργεια του διαπολιτισμού, τη γεωγραφίας και των φυσικών επιστημών.

Η «γνωριμία του κόσμου» ολοκληρώνεται με την τρισδιάστατη κατασκευή του πλανήτη Γη από άχρηστα υλικά και την εκμάθηση τραγουδιών διαπολιτισμικού περιεχομένου.

Εικόνα 1,2: Αλληλοδιαπλεκόμενες διαπολιτισμικές δραστηριότητες

Ακολουθεί η διαδικασία του ιστογράμματος μέσα στην τάξη, κατά την οποία οι εκπαιδευτικοί καταθέτουν συνεργατικά τις προσχεδιασμένες λειτουργικές προτάσεις δραστηριοτήτων, ενώ συμπεριλαμβάνονται και αναδυόμενες προεκτάσεις-διαστάσεις από τους μαθητές των συνεργαζόμενων σχολείων.

Με τη χρήση του ανοιχτού τύπου λογισμικού Kidspiration δημιουργείται η εικονογραφημένη εννοιολογική χαρτογράφηση των ελληνικών προτάσεων, η εξακτίνωση της οποίας διευκολύνει το πρωτοαναγνωστικό επίπεδο των νηπίων (Εικόνα 3).

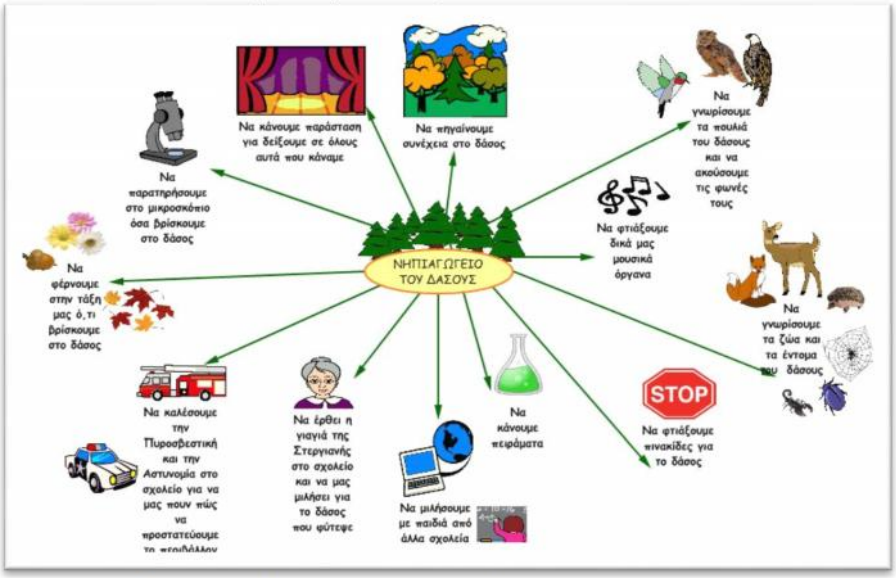

Εικόνα 3: Ηλεκτρονική εννοιολογική χαρτογράφηση

ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

Η διεξαγωγή των προτεινόμενων δραστηριοτήτων υλοποιείται τόσο στα πλαίσια της τυπικής σχολικής αίθουσας, όσο και στο ευρύτερο φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον της περιοχής. Κατά τη διάρκεια υλοποίησής τους και στα πλαίσια της διαμορφωτικής αξιολόγησης, πραγματοποιούνται μη προκαθορισμένα διαλείμματα ενημέρωσης και ανατροφοδότησης του προγράμματος, με σημείο αναφοράς την εξακτίνωση του ιστογράμματος.

Βασικοί σκοποί της εκπαιδευτικής δράσης αποτελούν η ***προσωπική και κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών*** (καλλιέργεια διαπολιτισμικής ικανότητας, αυτενέργεια, αλληλεπίδραση με συνομιλήκους) και η προσέγγιση των ***φυσικών επιστημών*** με τη μελέτη του φυσικού-βιολογικού κόσμου και του κοινωνικού περιβάλλοντος, ως αυτόνομα γνωστικά αντικείμενα (Εικόνες 4-5). Επιπλέον, ως αναδυόμενη παράπλευρη θεματική επιδιώκεται η ενασχόληση με θέματα που αφορούν στην ανθρώπινη δραστηριότητα ως παράγοντα, που μπορεί να διαταράξει ή να διαφυλάξει τη φυσική ισορροπία.

Εικόνες 4-5: Μελέτη του φυσικού-βιολογικού και κοινωνικού περιβάλλοντος

Παράλληλα, ενθαρρύνεται η ***εκπαίδευση για την αειφόρο ανάπτυξη*** με την υιοθέτηση φιλοπεριβαλλοντικής συμπεριφοράς των παιδιών και την εξοικείωσή τους με στρατηγικές μείωσης, επαναχρησιμοποίησης, ανακύκλωσης, αλλά και διάκρισης των απορριμμάτων. Στα πλαίσια αυτής της θεματικής, το σχολείο συμμετείχε με επιτυχία στη διεθνή εκστρατεία Litter Less του δικτύου Foundation for Environmental Education, ενώ έχει βραβευτεί ως αειφόρο και οικολογικό σχολείο.

Στην πραγματικότητα όμως, κατά τη διάρκεια εξέλιξης του προγράμματος αλληλοδιαπλέκονται και αλληλοσυμπληρώνονται περιεχόμενα άλλων μαθησιακών περιοχών:

- της ***ηθικής ανάπτυξης*** (δίνονται απαντήσεις σε θέματα που αφορούν στη δημιουργία του κόσμου και του ανθρώπου)
- του ***διαπολιτισμού*** (καλλιέργεια της διαπολιτισμικής ικανότητας με ανάπτυξη του αισθήματος «ανήκειν», άρση ενδεχόμενων αρνητικών συναισθημάτων έναντι του «Διαφορετικού», (Derman, 2007) και προώθηση της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης στην τοπική κοινωνία.
- των ***τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών*** (ηλεκτρονική επικοινωνία και τηλεδιάσκεψη μέσω skype με τα συνεργαζόμενα σχολεία του εξωτερικού, αξιοποίηση του διαδραστικού πίνακα, δημιουργία animation με φυσικά υλικά, δημιουργία γελοιογραφίας-animatic, παρατήρηση φυσικών υλικών σε ηλεκτρονικό μικροσκόπιο-Εικόνες 6-7, χρήση μικροφώνου για ηχογράφηση της φωνής τους, χρήση δομημένου ηλεκτρονικού σταυρόλεξου (λογισμικό *Hot potatoes*), λογισμικό οπτικοποίησης Google Earth, χρήση λογισμικών ανοιχτού και κλειστού τύπου, ηλεκτρονική διερεύνηση, ψηφιακή καταγραφή των δραστηριοτήτων από τους μαθητές και τον εκπαιδευτικό, ανάρτηση παραγόμενου υλικού σε ιστοσελίδες συνεργαζόμενων φορέων, ηλεκτρονική προβολή των αποτελεσμάτων του έργου στο ευρύτερο κοινό)

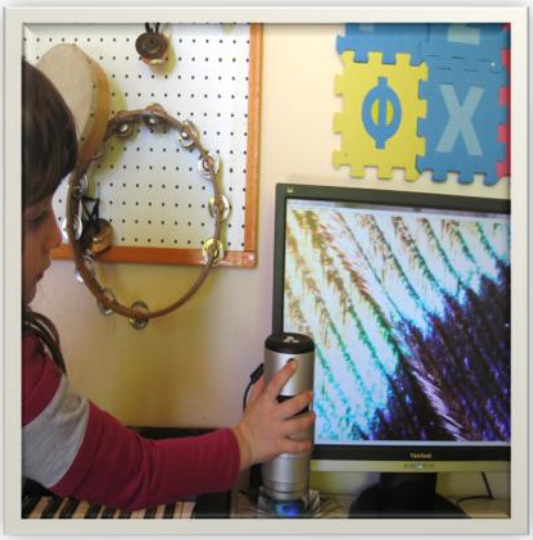

Εικόνες 6-7: Παρατήρηση στο μικροσκόπιο υλικών που συλλέγουν από τη φύση

- της ***γλώσσας*** (παραγωγή εικονογραφημένου γραπτού λόγου: επιστολή-πρόσκληση προς την τοπική αυτοδιοίκηση για την παρουσίαση του έργου, ομοιότητες διαφορές αλφαβήτου),
- των ***μαθηματικών*** (μέτρηση/ σύγκριση με συμβατές και μη μονάδες μέτρησης-Εικόνες 8,9, δημιουργία και ανάγνωση χάρτη, χώρος και γεωμετρία).

Εικόνες 8-9: Τυπική και μη συμβατή μέτρηση μεγεθών: Νηπιαγωγεία Εσθονίας-Ελλάδας

- των ***τεχνών***: της *μουσικής* (κατασκευές αυτοσχέδιων μουσικών οργάνων με φυσικά υλικά, τα οποία συγκεντρώνονται κατά τις εκπαιδευτικές επισκέψεις, οργανογνωσία, μη τυπική σημειογραφία, μουσική ανάγνωση, ήχος-ηχόχρωμα, φωνή, οπτικοακουστική αφήγηση), της *εικαστικής* (μετά τη μελέτη πεδίου τρισδιάστατη αναπαράσταση της περιοχής, με κατασκευή μακέτας από άχρηστα υλικά) και εκπαιδευτικής *δραματικής τέχνης* (παιχνίδια ρόλων σχετικών με τη θεματολογία),
- της ***φυσικής αγωγής*** (ανάπτυξη βασικών κινητικών δεξιοτήτων, αυτο-έκφρασης, δημιουργικής και κριτικής σκέψης).

Σημαντικοί κρίκοι διασύνδεσης του περιεχομένου των μαθησιακών επιδιώξεων και προώθησης της διαθεματικότητας αποτελούν ορισμένες θεμελιώδεις έννοιες των διαφόρων επιστημών (πολιτισμός-παράδοση, ομοιότητα-διαφορά Εικόνες 10-11, διάσταση-χώρος, επικοινωνία/κώδικας, σύμβολο, πληροφορία, αλληλεπίδραση-συνεργασία, σύστημα/σύγκριση-αντιστοίχιση, μεταβολή), οι οποίες προσφέρονται για διαθεματική ανάπτυξη και διασφαλίζουν τη συμβατότητα του προγράμματος με τις παιδαγωγικές αρχές του Νέου Σχολείου.

Εικόνες 10-11: Αξιοποίηση της διαφορετικότητας και αλληλεπιδραστική επικοινωνία

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Το πλαίσιο μάθησης ολοκληρώνεται με τη διαδικασία αποτίμησης του έργου, η οποία πραγματοποιείται τόσο κατά τη διάρκεια, όσο και μετά την περάτωση των δραστηριοτήτων. Τα ίδια τα παιδιά παρουσιάζουν συλλογικά και ατομικά τα αποτελέσματα της προσπάθειάς τους (Εικόνα 12), ενώ συμπληρώνουν εικονογραφημένο ερωτηματολόγιο αυτοαξιολόγησης. Παράλληλη αξιολόγηση της διδακτικής διαδικασίας πραγματοποιείται από τους εκπαιδευτικούς, τους γονείς και το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον, με συμμετοχική ή μη παρατήρηση.

Η πορεία εξέλιξης του έργου, τα αποτελέσματα και το τελικό ηλεκτρονικό λεύκωμα των δραστηριοτήτων προβάλλεται εκτενώς σε εθνικό επίπεδο από τους εκπαιδευτικούς, προτείνεται για την αναπαραγωγή του, ενώ γίνεται ανάρτηση του παραγόμενου υλικού σε ιστοσελίδες συνεργαζόμενων φορέων.

Κατά την τρέχουσα σχολική περίοδο, το έργο διευρύνεται με κύρια επιδίωξή μας την ενεργότερη εμπλοκή του οικογενειακού και ευρύτερου περιβάλλοντος στην παιδαγωγική διαμόρφωση του αύλειου χώρου του σχολείου.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η ξεχωριστή εμπειρία της σύμπραξης των σχολείων με κεντρικό άξονα την εφαρμογή μη τυπικής διδασκαλίας και επέκτασης του μαθησιακού περιβάλλοντος έξω από την τάξη, ενθουσιάζει και οδηγεί στην ενεργητική συμμετοχή των παιδιών με αποτέλεσμα η γνώση να γίνεται μόνιμη και η σκέψη πιο αποδοτική. Η εμπλοκή νέων προσώπων στη σχολική καθημερινότητα δίνει νέα ώθηση στην εκπαιδευτική διαδικασία και την παιδαγωγική εξέλιξη των εκπαιδευτικών. Παράλληλα, υιοθετούνται από τα παιδιά θετικές στάσεις συμπεριφοράς, που τα καθιστούν ικανούς και ενεργούς αυριανούς πολίτες, ενώ προσεγγίζονται βιωματικά όλες τις μαθησιακές περιοχές του Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Γλέζου, Κ. & Γρηγοριάδου, Μ. (2010). Ελληνικά Διαδικτυακά Εκπαιδευτικά Κοινωνικά Δίκτυα. Στο Β. Κολτσάκης, Γ. Σαλονικίδης, Μ. Δοδοντσής (Επιμ.) *Πρακτικά 2ου Πανελληνίου Εκπαιδευτικού Συνεδρίου Ημαθίας με θέμα «Ψηφιακές και Διαδικτυακές Εφαρμογές στην Εκπαίδευση»*, Βέροια-Νάουσα, 1665-1677.

Αμπαρτζάκη, Μ. (2007). Η υλοποίηση της Διαπολιτισμικής Αγωγής διαμέσου της Διαθεματικότητας, *Πρακτικά Συνεδρίου με θέμα «Η Πρωτοβάθμια εκπαίδευση και οι προκλήσεις της εποχής μας»*, Σχολή Επιστημών Αγωγής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα, σ.σ. 134-135

Βελλοπούλου, Α. (2000). *Εκπαιδευτικές Δραστηριότητες για την εξοικείωση των παιδιών ηλικίας 5-8 με έννοιες της Φυσικής*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα

Cohen, L.–Manion, L. (1994). *Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής Έρευνας*, Μετάφραση: Μητσοπούλου, Χρ.- Φιλοπούλου, Μ., Αθήνα: Μεταίχμιο *Επιστήμες*

Γεωργογιάννης, Π. (1997). *Θέματα Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης,* Αθήνα: Gutenberg

Γεωργογιάννης, Π. (2008). Διαπολιτισμική Εκπαίδευση, Βηματισμοί για μια αλλαγή στην εκπαίδευση, τόμος 7ος , Πάτρα: Typocent

Γκόβαρης, Χ. (2004): *Εισαγωγή στη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση*, Αθήνα: Ατραπός

Derman -Sparks, L., (2007). Καταπολεμώντας τις Προκαταλήψεις, Παιδαγωγικά εργαλεία, Μετάφραση: Χουντουμάδη, Α.-Μόρφη, Ε., Επιστημονική Επιμέλεια: Χουντουμάδη, Α., Αθήνα: Κέντρο Παιδαγωγικής και Καλλιτεχνικής Επιμόρφωσης «Σχεδία»

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, (2007). *Διαπολιτισμική προσχολική εκπαίδευση: Από τη θεωρία στην πράξη*, Επιμορφωτικός Φάκελος για το Διδακτικό Προσωπικό Προσχολικής Εκπαίδευσης σε τάξεις Διαπολιτισμικού Προσανατολισμού, Αθήνα

Ευαγγέλου,Ο. (2007). *Διαπολιτισμικά Αναλυτικά Προγράμματα,* Αθήνα: Τυπωθήτω-Γιώργος Δαρδανός

Gardner, H. (2006). *Πώς το παιδί αντιλαμβάνεται τον κόσμο, Μέθοδοι διδασκαλίας σε αρμονία με τους τρόπους σκέψης του παιδιού*, Εισαγωγή-Επιμέλεια: Κουτσουβάνου, Ε., Πανταζής, Σπ., Αθήνα: Ατραπός

Helm, J. H. (2002).*Μέθοδος project και Προσχολική Εκπαίδευση, Μικροί Ερευνητές,* Επιστημονική Επιμέλεια-Εισαγωγή: Χρυσαφίδης, Κ., -Κουτσουβάνου, Ε., Αθήνα: Μεταίχμιο

Κουλουμπαρίτση, Α. (2003). *Σχέδια εργασίας στην τάξη και στην πράξη,* Αθήνα: Πατάκη

Μπακιρτζής, Κ. (2006). *Επικοινωνία και αγωγή*, Αθήνα: Gutenberg

Ντολιοπούλου, Ε. (2005). *Η Εφαρμογή της Μεθόδου Project σε Ελληνικά Νηπιαγωγεία,* Αθήνα: Τυπωθήτω- Γιώργος Δαρδανός

Παπαχρήστος, Κ. (2011). *Διαπολιτισμική εκπαίδευση στο ελληνικό σχολείο*. Αθήνα: Ταξιδευτής

Πλακίτση, Αικ. (2008). *Διδακτική των φυσικών επιστημών στην προσχολική και στην πρώτη σχολική ηλικία : Σύγχρονες τάσεις και προοπτικές*.Αθήνα : Εκδόσεις Πατάκη

Postic, M. (1995). *Η μορφωτική σχέση*, Μτφ. Τουλούπης, Δ., Αθήνα: Gutenberg

Ραβάνης, Κ. (2004). *Οι Φυσικές Επιστήμες στην προσχολική εκπαίδευση*. Αθήνα: Εκδόσεις Τυπωθήτω-Γιώργος Δαρδανός

Slavic, A. (1997): Υλικό από το μονοετή κύκλο Μουσικοκινητικής και Ρυθμικής αγωγής Carl Orff / Μουσικής και Αυτοσχεδιασμού J. Dalcroze, Αθήνα: Σχολές Μωραΐτη

Τζεκάκη, Μ. (1996). *Μαθηματικές Δραστηριότητες για την Προσχολική Ηλικία*, Αθήνα: Gutenberg

ΥΠΕΠΘ, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (2002): *Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών για το Νηπιαγωγείο και Προγράμματα Σχεδιασμού και Ανάπτυξης Δραστηριοτήτων*, Αθήνα

ΥΠΕΠΘ, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (2006): *Οδηγός Νηπιαγωγού,* Αθήνα: Ο.Ε.Δ.Β., Ανάδοχος Συγγραφής: Ελληνικά Γράμματα

ΥΠΕΠΘ, (2011): Νέο Σχολείο (21ου αιώνα)-Νέο Πρόγραμμα Σπουδών-Οριζόντια Πράξη, ΕΣΠΑ 2007-2013

Χατζηγεωργίου, Γ. (2004): *Η Φυσική μέσα από τα μάτια του μικρού παιδιού*, Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη

Χρυσαφίδης Κ. (2002): *Βιωματική –Επικοινωνιακή Διδασκαλία. Η Εισαγωγή της Μεθόδου Project στο Σχολείο.* Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΠΑΙΔΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ζαραμπούκα, (2002). *Ευρωπαϊκή Κοινότητα -Ευρωζωική Κοινότητα*, Αθήνα: Πατάκη, 9η Έκδοση

Ζούρας, Π. (2007). *Η δημιουργία του κόσμου*, Εκδ. Ακρίτας

Mappin, J. (2005). *Μαθαίνω τον κόσμο, Βιβλίο με παζλ*, Αθήνα: Κουτσούμπος, Π.

Μητέρες Παιδικού Χωριού–SOS (1995): Θεσ/κη Εκδοτικός Οίκος: Τζιαμπίρης –Πυραμίδα

Pirotta, S. (2008). *Ο γύρος του κόσμου σε 80 παραμύθια*, Μτφ. Χαρίσκου, Αγγελική, Αθήνα: Μεταίχμιο

Σκαρλάτου, Ι. (2007). *Ένα πολύχρωμο ταξίδι στη δημιουργία του κόσμου!* Εικονογράφηση Γιαρμενίτη Ά., Αθήνα: Ακρίτας

Unicef: *Μαγειρική για παιδιά, Αγαπημένες συνταγές από όλο τον κόσμο*

Unicef (2007). *Lucanor's Island, A multilingual version of 'L'isola degli Smemorati' by Bianca Pitzorno. Mondo TV S.p.A.* – Unicef – Fondaziona

Vibert G, (2003). *Ο πρώτος μου Άτλας Larusse*, ΜΤφ. Βενετσάνος Μανώλης, Αθήνα: Μεταίχμιο

Καλές Πρακτικές Αξιοποίησης του Βίντεο στη Μάθηση

Πάτρα 14, 15 & 16 Νοεμβρίου 2014

Σοφία Παπαδημητρίου[1]

[1] Δρ Σχολής Ανθρωπιστικών Σπουδών, ΕΑΠ
Εκπαιδευτική Ραδιοτηλεόραση, Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων
sofipapadi@minedu.gov.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η δυνατότητα αναπαραγωγής βίντεο κατ' απαίτηση (on demand) ή σε πραγματικό χρόνο (streaming) προσφέρει νέες προοπτικές για την ένταξη του βίντεο στην καθημερινή εκπαιδευτική πρακτική αλλά και την ευρύτερη μαθησιακή διεργασία. Το βίντεο από ένα απλό εργαλείο παρουσίασης, με την ενσωμάτωσή του σε περιβάλλοντα μάθησης ή τον συνδυασμό του με άλλα διαδραστικά στοιχεία μετατρέπεται σ' έναν πυρήνα επικοινωνίας με τους μαθητές δίνοντας τη δυνατότητα να κρατήσει ζωντανό το ενδιαφέρον τους και να ακολουθήσουν τον προσωπικό τους ρυθμό μάθησης. Συνδυάζοντας μεθόδους και εργαλεία, οι μαθητές αποκτούν ψηφιακές δεξιότητες, συνεργάζονται σε ομάδες δια ζώσης, εξ αποστάσεως ή συνδυαστικά και ενισχύονται η δημιουργικότητα και η συνεργατική δημιουργικότητα. Στο άρθρο παρουσιάζονται 10 καλές πρακτικές αξιοποίησης του βίντεο στη μάθηση, οι οποίες αφορούν όλες τις βαθμίδες της τυπικής και μη τυπικής εκπαίδευσης, άτυπης μάθησης καθώς και της επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών και προσεγγίζουν μορφές «ανοικτής μάθησης».

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *Καλές πρακτικές, βίντεο, ενεργητική μάθηση, συνεργατική μάθηση, εικονικά περιβάλλοντα μάθησης*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το βίντεο δηλαδή ο συνδυασμός λόγων, ήχων και εικόνων είναι ένα από τα μέσα που έχει χρησιμοποιηθεί σε διάφορα εκπαιδευτικά πλαίσια για την υποστήριξη της μάθησης (Bates, 1985) ως ένα δυναμικό μέσο οπτικοποίησης, αφήγησης, αφαίρεσης και αναγνώρισης. Το βίντεο ως μέσο καταγραφής οπτικοακουστικού λόγου επιδιώκει τη διατύπωση νοημάτων, τα οποία θα αποκωδικοποιήσει ο θεατής. Με την εξέλιξη της ψηφιακής τεχνολογίας και τη σημαντική μείωση του κόστους αναπαραγωγής και διανομής, το βίντεο μπορεί εύκολα να χρησιμοποιηθεί στην τάξη στοχεύοντας στην καταγραφή και ανάλυση αλληλεπιδράσεων (Pea & Hay, 2002) καθώς και στην ανάπτυξη της κριτικής σκέψης, της δημιουργικότητας και της συνεργατικής μάθησης (BECTA, 2004).

Το βίντεο προσφέρει τη δυνατότητα στον μαθητή να "ταξιδέψει" σε άλλους τόπους ή άλλους χρόνους, να ανακαλύψει "κρυμμένους κόσμους", να αποσαφηνίσει και συσχετίσει αφηρημένες έννοιες, να ζωντανέψει το περιεχόμενο του μαθήματος, να αναδείξει απομακρυσμένες έννοιες, έννοιες δύσκολες να αντιληφθεί, να επιμηκύνει το χρόνο ή να τον συμπτύξει, να κεντρίσει το ενδιαφέρον του για νέα γνώση και γενικά να οδηγήσει σε βελτιωμένο επίπεδο παιδείας, το οποίο χαρακτηρίζεται ως *"οπτικός αλφαβητισμός" (visual literacy)*.

ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΒΙΝΤΕΟ ΣΤΗ ΜΑΘΗΣΗ ΤΟΝ 21ο ΑΙΩΝΑ

Ο νέος χώρος που έχει οριοθετηθεί στην εκπαίδευση σήμερα, η επονομαζόμενη "*Εκπαίδευση 2.0*", αποτελεί ένα νέο *εκπαιδευτικό Παράδειγμα* συνεργατικής μάθησης που αξιοποιεί τόσο τις τεχνολογίες και εφαρμογές του Web 2.0, τα κοινωνικά δίκτυα, όσο και τις δυναμικές ιδέες και αξίες του, δηλαδή τη συνεργασία, τον διάλογο, τη συμμετοχή, το μοίρασμα και την ανοικτότητα, με αποτελεσματικές διδακτικές παρεμβάσεις και καταγραφή επιτυχημένων μαθησιακών αποτελεσμάτων.

Στον ψηφιακό διασυνδεδεμένο κόσμο η μάθηση παίρνει πιο έντονα τα χαρακτηριστικά της κοινωνικής διαδικασίας. Στηρίζεται περισσότερο στην κουλτούρα της συμμετοχής και του διαλόγου, του διαμοιρασμού, στη δημιουργία κοινοτήτων μάθησης όπου οι φοιτητές/μαθητές έχουν την ευκαιρία να αναζητούν και να θέτουν σημαντικά ερωτήματα και να εμπλέκονται σε δραστηριότητες που στοχεύουν στη δημιουργικότητα και τη συνεργατική δημιουργικότητα (συν-δημιουργικότητα).

Το βίντεο μεταφέρει περισσότερο ή λιγότερο φανερά μηνύματα και συμβολισμούς, τα οποία μπορούν να είναι πιο σημαντικά από την ίδια την εικόνα. Μπορεί να προβάλει διάφορα χαρακτηριστικά της ανθρώπινης συμπεριφοράς όπως οι εκφράσεις του προσώπου, η γλώσσα του σώματος, ο τόνος της φωνής που είναι δύσκολο να περιγραφούν ή να γίνουν κατανοητά εάν αναπαρασταθούν με άλλες μορφές δεδομένων, προσθέτει μία πραγματική διάσταση και αυθεντικότητα στη μαθησιακή διαδικασία, ζωντανεύοντας το περιεχόμενο του μαθήματος (Thornhill, Asencio και Young, 2002). Ο θεατής εκτίθεται στον οπτικοακουστικό λόγο και αναμένεται μετά την πρωτογενή αναγνώριση να προχωρήσει σε σημασιολογική ανάγνωση αυτών που βλέπει και ακούει, να αναστοχαστεί και να συμπληρώσει ή να αναθεωρήσει αυτά που ήδη γνωρίζει και να δημιουργήσει νέα γνωστικά σχήματα.

Σύμφωνα με τον Rieber (1990) η αξιοποίηση βίντεο συνιστάται να συνοδεύεται από αλληλεπιδραστικές δραστηριότητες για να αποφεύγεται η παθητική παρακολούθηση. Παρόλο του ότι, ακόμη και η απλή προβολή ενός αποσπάσματος μιας καλής ταινίας όπως δείχνουν αρκετές έρευνες (Lee & Huston, 2003; Wright & Huston, 1981; Παπαδάκης & Χατζηλάκος, 2004) κεντρίζει το ενδιαφέρον των μαθητών, οι μαθητές εμβαθύνουν και αφομοιώνουν καλύτερα όταν συμμετέχουν ενεργά στην εκπαιδευτική διαδικασία, όταν επαναλαμβάνουν τη θέαση, στοχάζονται κριτικά, δρουν και αναστοχάζονται. Στοχεύοντας στους μαθητές, φοιτητές και εκπαιδευόμενους του 21ου αιώνα, οι πρακτικές αξιοποίησης του βίντεο προτείνεται να δώσουν έμφαση (Lewin et al., 2013; Βοσνιάδου, 2002; Unesco, 2002; P21, nd):

- Στην καλλιέργεια κινήτρων για ενεργοποίηση της συμμετοχής - η μάθηση απαιτεί την ενεργό και εποικοδομητική συμμετοχή του μαθητή.
- Στην καλλιέργεια **επικοινωνίας** και **κοινωνικών αλληλεπιδράσεων** - η μάθηση είναι πρωτίστως μία κοινωνική δραστηριότητα και η συμμετοχή στην κοινωνική ζωή του σχολείου αποτελεί βασική προϋπόθεση για να υπάρξει μάθηση.
- Στην αξιοποίηση των προηγούμενων γνώσεων και εμπειριών των μαθητών και σύνδεση των νέων πληροφοριών με τις προϋπάρχουσες γνώσεις - οι νέες γνώσεις δομούνται πάνω στη βάση των όσων ήδη καταλαβαίνουμε και πιστεύουμε.
- Στη διαμόρφωση ελκυστικών περιβαλλόντων **εξατομικευμένης** και **συνεργατικής μάθησης** με την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών και τη σύνδεσή τους με τα καθημερινά περιβάλλοντα,
- Στο σχεδιασμό και την οργάνωση ευκαιριών για πλούσιες εμπειρίες μάθησης, που ενισχύουν την **κριτική σκέψη** και τη **δημιουργικότητα**.
- Σε δραστηριότητες που έχουν νόημα - οι άνθρωποι μαθαίνουν καλύτερα όταν συμμετέχουν σε δραστηριότητες που θεωρούν χρήσιμες για την πραγματική ζωή και έχουν σχέση με την κουλτούρα τους.
- Σε δραστηριότητες που βοηθούν τους μαθητές να εφαρμόζουν τις γνώσεις τους και να αποκτούν τις **ψηφιακές δεξιότητες** που απαιτούνται τον 21ο αιώνα.

Στο Διαδίκτυο εκτός της ευκολότερης διανομής, προστίθεται μία ακόμη δυνατότητα στη χρήση και επαναχρησιμοποίηση του βίντεο, η "ενσωμάτωση" (*integration*) (Thornhill, Asensio and Young, 2002). Το βίντεο υποστηριζόμενο από μεταδεδομένα αποτελεί μαθησιακό αντικείμενο (*learning object*) και μπορεί να αναζητηθεί με συστηματικό τρόπο και να επαναχρησιμοποιηθεί σε άλλα περιβάλλοντα. Η ενσωμάτωση στηρίζεται στη σύνδεση του βίντεο με άλλους πόρους διαθέσιμους σε ψηφιακή μορφή όπως παρουσιάσεις, υποστηρικτικά κείμενα και άρθρα, πίνακες, ομάδες συζητήσεων (*discussion groups*), εφαρμογές Web2.0, συνδέσμους (*links*) σε πηγές πληροφόρησης, τεστ αυτοαξιολόγησης, ερωτηματολόγια γνώσεων (*quizzes*) που συνδέονται γνωστικά με το αντικείμενο του βίντεο ώστε δημιουργούνται "*Εικονικά Περιβάλλοντα Μάθησης*" (*Virtual Learning Environment*). Η διασύνδεσή του με άλλα μέσα επεκτείνει τις πιθανές χρήσεις του και το μετατρέπει σε ένα αλληλεπιδραστικό μέσο (Ιωαννίδης, Γαρυφαλλίδου, 2005). Η "ενσωμάτωση" προσφέρει τη δυνατότητα σχεδιασμού καινοτόμων μαθησιακών εμπειριών και τρόπων αλληλεπίδρασης ενεργοποιώντας τους εκπαιδευόμενους και προσφέροντας τη δυνατότητα να επιλέξουν τόπο, χρόνο και ρυθμό με τον οποίο θα μάθουν (*ευέλικτη μάθηση*).

Εφαρμόζοντας "εκπαιδευτικά σενάρια" ειδικά σχεδιασμένα για την αξιοποίηση βίντεο, υιοθετούνται αυθεντικές μαθησιακές δραστηριότητες ενταγμένες σε διαδικασίες επίλυσης προβλημάτων από τον πραγματικό κόσμο, ώστε να γεφυρώνεται το χάσμα που υπάρχει ανάμεσα στο σχολείο και στην κοινωνία. Ο μαθητής σήμερα έχει τη δυνατότητα αλληλεπίδρασης με το βίντεο ώστε

να είναι επιτρεπτή όχι μόνο η αναζήτηση και θέαση αλλά και η διαμόρφωσή του (Παπαδημητρίου, 2011). Η αμφίδρομη επικοινωνία σηματοδοτεί τη διαφορά και χαρακτηρίζει τη νέα εποχή, μετατρέποντας την επικοινωνία από τη μορφή "ένας-προς-πολλούς" (εποχή της εκπομπής) σε εξατομικευμένη της μορφής "ένας-προς-ένα" (εποχή του διαδικτύου).

ΚΑΛΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΒΙΝΤΕΟ

Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ 2.0

Η «Εκπαιδευτική Ραδιοτηλεόραση» αναλαμβάνοντας ενεργό ρόλο στη σύνδεση του σχολείου με τον μαθητή δημιουργό, ερευνητή, πολίτη του κόσμου έχει περάσει στην δεύτερη γενιά της (*Εκπαιδευτική Τηλεόραση 2.0)* μεταβαίνοντας από τα παραδοσιακά μέσα στην ψηφιακή και δικτυωμένη εποχή, όπου «*ο καθένας γίνεται Μέσο*». Συμβάλλοντας στην ανάπτυξη της οπτικοακουστικής παιδείας, δίνει τη δυνατότητα στην εκπαιδευτική κοινότητα να συνεργαστεί και να δημιουργήσει περιεχόμενο αξιοποιώντας τα προσφερόμενα εκπαιδευτικά βίντεο και νέο τεκμηριωμένο περιεχόμενο σε ψηφιακή μορφή. Σημαντικό όχημα σε αυτήν την προσπάθεια αποτελεί ο δικτυακός τόπος www.edutv.gr, όπου οι επισκέπτες μπορούν να δουν τις ταινίες σε πραγματικό χρόνο (*βίντεο ροής-streaming*) ή να τις «κατεβάσουν» στον υπολογιστή του (*βίντεο κατ' απαίτηση-video on demand*) ή ακόμη να τις ενσωματώσουν σε *Περιβάλλοντα Διαχείρισης Μάθησης (LMS)*, αξιοποιώντας με αυτό τον τρόπο μία σειρά ψηφιακών υπηρεσιών.

Θεωρώντας ότι η γνώση είναι μια διαδικασία σε διαρκή εξέλιξη, γίνεται μέρος και καταλύτης αυτής της διαδικασίας: μετασχηματίζεται σε μια πολυμεσική πλατφόρμα, συνδεδεμένη με τους σημαντικότερους ιστότοπους κοινωνικής δικτύωσης και προσφέρει στους μαθητές και τις ομάδες τους, σε δασκάλους και καθηγητές το περιβάλλον και τα εργαλεία για να σχεδιάσουν και να πραγματοποιήσουν τα δικά τους *multimedia projects*, το δικό τους περιεχόμενο (*User Generated Video-UGV, User Generated Content-UGC*). Οι μαθητές μπορούν να επαναχρησιμοποιήσουν (*re-use*) το ψηφιακό περιεχόμενο, να σχεδιάσουν και να "ανεβάσουν" το δικό τους UGC, να το μοιραστούν (*sharing*) με την κοινότητα και να το αξιολογήσουν (*social filtering*). Στο πλαίσιο αυτό η *Εκπαιδευτική Τηλεόραση 2.0*, ανέπτυξε το 2011 την ανοιχτή πλατφόρμα νεανικής δημιουργίας, www.i-create.gr, προσφέροντας ένα περιβάλλον συνεργασίας, ανταλλαγής ιδεών και υλοποίησης των δικών τους έργων. Τα έργα αναπτύσσονται και υποβάλλονται μέσα από διαγωνισμούς βίντεο, καμπάνιες και συνεργασίες με σχολεία, Πανεπιστήμια και άλλους οργανισμούς, σε εθνικό, τοπικό ή διεθνές επίπεδο. Έτσι η *Εκπαιδευτική Τηλεόραση 2.0* συναντά την Ψηφιακή Γενιά στους δικούς της χώρους, γίνεται μέρος της κοινότητάς της (Τσακαρέστου & Παπαδημητρίου, 2011).

Η Εκπαιδευτική Ραδιοτηλεόραση συμμετέχει στο ευρωπαϊκό έργο MEDEAnet (http://www.medeanet.eu/) από το 2012 με στόχο να προωθήσει τη μάθηση με ψηφιακά και οπτικοακουστικά μέσα τόσο σε οργανισμούς όσο και σε δημιουργούς, με επιμορφώσεις σε τοπικό και Ευρωπαϊκό επίπεδο, δράσεις δικτύωσης, διαδικτυακές πηγές και διαμοιρασμό της γνώσης. Στο πλαίσιο αυτό έχουν διεξαχθεί δύο τριήμερες επιμορφώσεις στη θεματική «Αναπτύσσοντας ντοκιμαντέρ στα σχολεία», μια μονοήμερη στη θεματική «Μεθοδολογία συν-δημιουργίας» και 20 διαδικτυακά σεμινάρια διαθέσιμα στην ιστοσελίδα http://www.medeanet.eu/webinars. Επιπλέον έχουν ολοκληρωθεί 3 ετήσιες αναφορές «*Charting Media and Learning in Europe*» για τα έτη 2011, 2012, 2013 διαθέσιμες στην ιστοσελίδα http://www.medeanet.eu/reports/.

ΤΟ ΦΩΤΟΔΕΝΤΡΟ / ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΒΙΝΤΕΟ

Το «Φωτόδεντρο / Εκπαιδευτικά Βίντεο» αποτελεί το Πανελλήνιο Αποθετήριο Εκπαιδευτικών Βίντεο για την Πρωτοβάθμια και τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Είναι στη διεύθυνση http://photodentro.edu.gr/video και είναι ανοιχτό για χρήση από όλους, μαθητές, δασκάλους, καθηγητές, γονείς αλλά και από κάθε ενδιαφερόμενο. Φιλοξενεί μικρής διάρκειας βίντεο (έως 10 λεπτά), ατ οποία εξυπηρετούν εκπαιδευτικούς στόχους της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, είναι κατάλληλα για αξιοποίηση μέσα στη σχολική τάξη και μπορούν να ενταχθούν μέσα σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες για την υποστήριξη της διδασκαλίας και της μάθησης (Megalou & Kaklamanis, 2013).

Το *Φωτόδεντρο/Εκπαιδευτικά Βίντεο* φιλοξενεί τη συλλογή με τα 700 μικρής διάρκειας βίντεο της Εκπαιδευτικής Τηλεόρασης του ΥΠΑΙΘ όπως αυτά τμηματοποιήθηκαν στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού έργου EduTubePlus καθώς και τη συλλογή με τα 24 δεκάλεπτα εκπαιδευτικά ντοκιμαντέρ από 8 χώρες και τα 35 βίντεο μαθητών που αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού

έργου Energy Bits. Όλα τα εκπαιδευτικά βίντεο του Αποθετηρίου έχουν ταξινομηθεί και με βάση τον τρόπο που μπορούν να αξιοποιηθούν μέσα σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες, ακολουθώντας την Ταξινομία Παιδαγωγικής Αξιοποίησης που αναπτύχθηκε στο ευρωπαϊκό έργο EduTubePlus (2009).

Εικόνα 1: Φωτόδεντρο / Εκπαιδευτικά Βίντεο

THE MEDEA-AWARDS

Τα **«**Βραβεία MEDEA**»** (www.medea-awards.com) ή ο διαγωνισμός «*MEDEA Κινούμενες Εικόνες στην Εκπαίδευση***»** αποτελούν έναν ανοικτό, ετήσιο Ευρωπαϊκό διαγωνισμό που ξεκίνησε το 2008, ο οποίος επιβραβεύει την αριστεία στη χρήση των ψηφιακών και οπτικοακουστικών μέσων για την υποστήριξη της μάθησης σε όλους τους τομείς. Εκπαιδευτικοί, μαθητές, ακαδημαϊκοί, υποστηρικτικό προσωπικό, παραγωγοί και γενικότερα οποιοσδήποτε παράγει οπτικοακουστικό υλικό για να υποστηρίξει τη μάθηση, μπορούν να υποβάλουν τα έργα τους στον διαγωνισμό για τα Βραβεία MEDEA. Τα βραβεία αναγνωρίζουν και προωθούν την καινοτομία και τις καλές πρακτικές στη χρήση των ψηφιακών κινούμενων εικόνων και ήχου στην εκπαίδευση, όπως και την αριστεία στην παραγωγή και στον παιδαγωγικό σχεδιασμό των πολυμεσικά εμπλουτισμένων εκπαιδευτικών πηγών συμπεριλαμβανομένης της δημιουργίας και χρήσης βίντεο στην τάξη. Ιδιαίτερα Βραβεία MEDEA έχουν δοθεί σε έργα, που προβάλλουν την Ευρωπαϊκή συνεργασία και το Ευρωπαϊκό Έτος των Πολιτών. Τα βραβεία MEDEA υποστηρίζονται από το Πρόγραμμα Διά Βίου Μάθησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης και οι κατηγορίες βράβευσης είναι τα ερασιτεχνικά, επαγγελματικά εκπαιδευτικά ψηφιακά μέσα και έργα σχετικά με Ευρωπαϊκές συνεργασίες και τον ενεργό πολίτη.

THE KHAN ACADEMY

Η «Khan Academy» είναι ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός, της οποίας το εκπαιδευτικό υλικό είναι στη διάθεση όλων των επισκεπτών του δικτυακού τόπου https://www.khanacademy.org/. Τα βίντεο στα ελληνικά είναι διαθέσιμα στην https://el.khanacademy.org/ στις κατηγορίες Μαθηματικά, Φυσική, Αστρονομία. Τα πρωτότυπα αγγλικά βίντεο διατίθενται στον κεντρικό δικτυακό τόπο http://www.khanacademy.org/, με υπότιτλους στα ελληνικά.

Η Διαδικτυακή βιντεοθήκη της *Khan Academy* ξεκίνησε το 2006 με την αξιοποίηση ενός υπολογιστή tablet και μιας γραφίδας, δημιουργώντας τον δικό της τύπο εκπαιδευτικού βίντεο. Καταγράφοντας με τη γραφίδα στο tablet τη ροή της διδασκαλίας και τις σχετικές επεξηγήσεις σε κρίσιμα σημεία, αναπτύχθηκε μια μεγάλη βάση δεδομένων με βιντεο-διδασκαλίες χρονικής διάρκειας το μέγιστο 10 λεπτών, οι οποίες συνεισφέρουν στην κατανόηση ενός μεγάλου εύρους θεματικών των Θετικών και των Ανθρωπιστικών Επιστημών. Σήμερα η Διαδικτυακή βιντεοθήκη της *Khan Academy* περιέχει βίντεο σε γνωστικά πεδία όπως τα Μαθηματικά Πρωτοβάθμιας, Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, Φυσική, Χημεία, Οικονομικά, Ιστορία, Προγραμματισμός, Τέχνη, Οικονομικά, Ιστορία κ.ά., πάνω από 100.000 διαδραστικές ασκήσεις που στοχεύουν στην υποστήριξη του προσωπικού ρυθμού μάθησης κάθε εκπαιδευόμενου και αντίστοιχες αξιολογήσεις.

THE BBC NEWS SCHOOL REPORT

Το «BBC News School Report» **(**www.bbc.co.uk/schoolreport), ξεκίνησε το 2006 από το BBC News, προσφέροντας στους μαθητές από 11-14 χρονών στη Μ. Βρετανία την ευκαιρία να κάνουν τα

δικά τους δελτία ειδήσεων για πραγματικούς θεατές. Χρησιμοποιώντας σχέδια μαθήματος και υλικό από τον ιστότοπο του *BBC News School Report* καθώς επίσης και με την υποστήριξη του προσωπικού του BBC, οι εκπαιδευτικοί βοήθησαν τους μαθητές να αναπτύξουν δεξιότητες δημοσιογράφου και να γίνουν σχολικοί Reporters. Τα σχολεία συμμετείχαν στον ετήσιο News Day, όπου όλοι οι συμμετέχοντες μαθητές δημιούργησαν παράλληλα ειδήσεις με video, ήχο και κείμενο και τις δημοσίευσαν στους ιστότοπους των σχολείων τους, τα οποία συνδέονται με τον ιστότοπο του BBC. Στο τελευταίο News Day στις 11/3/ 2010, 719 σχολεία από όλο το UK πήραν μέρος στην παράλληλη δημιουργία ειδήσεων.

Το εκπαιδευτικό υλικό διατίθεται στους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές από το Διαδίκτυο και περιλαμβάνει τα σχέδια μαθήματος *"The Huw Edwards Lesson Plans"* (Ο Huw Edwards είναι ρεπόρτερ στις ειδήσεις του BBC). Τα σχέδια περιέχουν 6 μαθήματα που συσχετίζονται με το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών στην Αγγλία, Ουαλία, Σκωτία και Β. Ιρλανδία με συνοδευτικά βίντεο για τους εκπαιδευτικούς ώστε να τα αξιοποιήσουν όπως επιθυμούν κατά τη διάρκεια του project. Η μορφή του υλικού είναι σε διάφορα formats ώστε να εμπλέξει ενεργά τους μαθητές.

Εικόνα 2: BBC News School Report

Το School Report στοχεύει πρωταρχικά στους μαθητές 11-14 χρονών, αλλά το BBC προτείνει επιπλέον στα σχολεία να εμπλέκουν μεγαλύτερους μαθητές που έχουν συμμετάσχει ήδη στο project, σαν μέντορες στους νεότερους. Έχει διακριθεί στους διαγωνισμούς *RTS Award Winner for Innovation in Education 2008, MEDEA Overall Award Winner 2010 & Professional Production Award Winner 2010.* Οι κριτές των Medea-Awards θεώρησαν ότι «*το BBC News School Report προσφέρει μια πολύ ελκυστική εμπειρία τύπου BBC, όπου οι μαθητές μπορούν να γνωρίσουν το περιβάλλον των μέσων. Σε αυτό το project, οι μαθητές έμαθαν να δημιουργούν «τα νέα», αλλά επιπλέον η ομαδική εργασία και η ακρίβεια αποτέλεσαν σημαντικές διαστάσεις του προγράμματος. Το εκπαιδευτικό υλικό μπορεί εύκολα να αξιοποιηθεί με σαφείς επεξηγήσεις σχετικά με τα βήματα που χρειάζεται να κάνουν οι μαθητές και με ποιόν τρόπο να ολοκληρώνουν κάθε βήμα. Είναι μεθοδολογικά ορθό, υποστηρίζει αποτελεσματικά τη μάθηση, πολύ καλά σχεδιασμένο και τεκμηριωμένο, περιέχει εσωτερική αξιολόγηση και ενσωματωμένη αποτίμηση της μάθησης. Χρησιμοποιώντας πολυμεσικά υλικά συχνά δημιουργείται πρόβλημα πρόσβασης στα σχολεία (firewalls, παλιοί υπολογιστές κλπ.), συνεπώς θεωρήθηκε σωστή η ιδέα του BBC να στείλει ένα σχετικό DVD σε όλα τα συμμετέχοντα σχολεία. Ο συνδυασμός ενημερωτικών βίντεο, κειμένου και παραδειγμάτων από το project δημιούργησε ένα πρότυπο περιβάλλον μάθησης. Η παιδαγωγική αξιοποίηση των υλικών είναι ποικιλόμορφη ώστε αυτά μπορούν να αξιοποιηθούν, παρουσιαστούν και τεκμηριωθούν σε διαφορετικά πλαίσια. Η εργασία του BBC ήταν επαγγελματική, ενέπνεε και ενέπλεκε το κοινό-στόχο (και όχι μόνο). Απαιτήθηκε κόπος για τα αποτελέσματα αλλά ο αντίκτυπος είναι εντυπωσιακός*».

Ο παραγωγός στο BBC Ros Smith, ανέφερε: «*το BBC τρέχει το School Report ώστε οι νέοι άνθρωποι από όλη τη χώρα έχουν την ευκαιρία να κάνουν τα δικά τους νέα σε πραγματικά χρονοδιαγράμματα και να τα παρουσιάσουν σε αληθινά ακροατήρια. Αυτό συμβαίνει επειδή ένας από τους κοινωνικούς στόχους του BBC είναι η ενεργοποίηση των πολιτών. Το School Report βοηθάει την πραγματοποίηση αυτού του στόχου με 3 τρόπους:*

- *εμπλέκοντας τους νέους ανθρώπους με τις ειδήσεις,*
- *στέλνοντας τις φωνές τους και τις ιστορίες τους σε ένα ευρύτερο ακροατήριο,*

- *μοιράζοντας τις αξίες της δημιουργίας περιεχομένου όπως η ευθύτητα, η ακρίβεια, η αμεροληψία, δεδομένου ότι πολλοί μαθητές είναι δημιουργοί και διανομείς περιεχομένου*».

Εικόνα 3: BBC News School Report εν δράσει

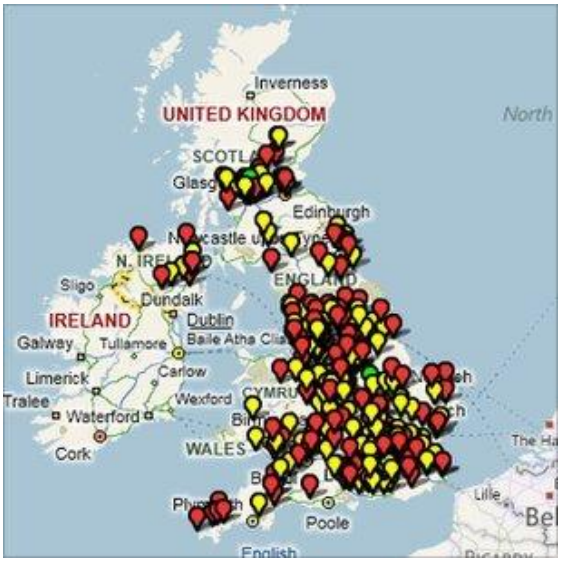

Σχήμα 1: Χάρτης συμμετεχόντων σχολείων στο BBC News School Report

Στη φάση της εξωτερικής αξιολόγησης, οι εκπαιδευτικοί αναφέρανε μια σημαντική πρόοδο στην ικανότητα των μαθητών να γράφουν για ένα ακροατήριο, να ακούν τους άλλους, να διαπραγματεύονται και να ακολουθούν χρονοδιαγράμματα. Η αντίληψη μεταξύ των μαθητών ήταν ότι δεν κέρδισαν μόνο συγκεκριμένες δεξιότητες στο θέμα, αλλά επίσης ωφελήθηκαν από την ομαδική εργασία, τη δημιουργικότητα και την κοινωνική αλληλεπίδραση. Η έρευνα που διεξήγαγε ο οργανισμός *Specialist Schools and Academies Trust (SSAT)* για το School Report δείχνει ότι η συμμετοχή στο School Report μπορεί να έχει σημαντικό αντίκτυπο στον αλφαβητισμό. Λειτουργεί επίσης καλά για μαθητές με ειδικές ανάγκες, για μαθητές που δεν παρακολουθούν πλήρως το σχολείο και επίσης για τα χαρισματικά και ταλαντούχα παιδιά.

THE TEACHING CHANNEL

Το κανάλι «Teaching channel» είναι μια διαδικτυακή και τηλεοπτική πλατφόρμα για την υποστήριξη των εκπαιδευτικών της σχολικής εκπαίδευσης. Στόχος του είναι η εφαρμογή εμπνευσμένων και αποτελεσματικών διδακτικών πρακτικών στα Αμερικάνικα σχολεία και το σύνθημά του είναι «*εμπνευσμένη διδασκαλία – εμπνέοντας την τάξη» (inspired teaching,inspiring the classroom)*. Το κανάλι αναγνωρίζει και αξιοποιεί την εμπειρία και την προσπάθεια εμπνευσμένων εκπαιδευτικών.

Στη συλλογή του υπάρχουν ιδέες και στρατηγικές που μπορούν να χρησιμοποιήσουν οι εκπαιδευτικοί σχετικά με τα Μαθηματικά, την Αγγλική Γλώσσα, την Ιστορία, τις Φυσικές και Ανθρωπιστικές Επιστήμες, πηγές και σχέδια μαθημάτων. Περιέχει σειρές βίντεο με θεματολογία

σχετικά με θέματα συμπεριφοράς και κουλτούρας στην τάξη, αξιολόγησης, συνεργασίας, διαφορετικότητας και υποστήριξης για τους νέους εκπαιδευτικούς. Στην κατηγορία «*Διδακτικές πρακτικές*» υπάρχει ο «*Οδηγός επιβίωσης νέων εκπαιδευτικών*» με βίντεο που παρουσιάζουν τη συνάντηση του νέου εκπαιδευτικού με τους γονείς, την αξιοποίηση της τεχνολογίας στην τάξη, την πρακτική του mentoring. Τα βίντεο αξιολογούνται από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς για την έμπνευση που τους προσφέρουν και την ευχρηστία τους.

Το κανάλι *Teaching channel* είναι ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός, λειτουργεί από την άνοιξη του 2011 και ξεκίνησε με τη χρηματοδότηση των ιδρυμάτων *Bill and Melinda Gates Foundation* και *William and Flora Hewlett Foundation*. Στην κοινότητά του, είναι ήδη χιλιάδες εκπαιδευτικοί από όλο τον κόσμο. Η «επαγγελματική ανάπτυξη» των εκπαιδευτικών υποστηρίζεται με τη δημιουργία όσο το δυνατόν περισσότερων ευκαιριών για άτυπες συζητήσεις. Οι εκπαιδευτικοί στη διαδικτυακή πλατφόρμα του *Teaching channel* μοιράζονται τις νέες πρακτικές, τις ιδέες τους, αλληλεπιδρούν με ερωτήσεις, προβλήματα και επιβραβεύσεις, μοιράζονται το κοινό ενδιαφέρον τους και παρέχουν πηγές πληροφοριών και αλληλοβοήθεια σε μια ενεργή κοινότητα.

Κάποιοι δάσκαλοι μας εμπνεύσανε να μάθουμε περισσότερα, να μαθαίνουμε διασκεδάζοντας, να απολαύσουμε τη μάθηση, να πάμε ένα βήμα παρακάτω. Που βρίσκει τον ενθουσιασμό και πώς αντλεί ιδέες ένας δάσκαλος για να κάνει μια εμπνευσμένη διδασκαλία; για να εμπνεύσει την τάξη του; Πρώτο παράδειγμα ένα βίντεο, όπου μια δασκάλα αφηγείται τη μαθησιακή διαδικασία, κατά την οποία οι μαθητές της χρησιμοποιούν τη γνώση τους για να βοηθήσει ο ένας τον άλλον να μάθει. Πώς καθόρισε τα ζευγάρια των μαθητών; Πώς η αλληλοδιδασκαλία οδηγεί σε ατομική μάθηση ενώ συγχρόνως χτίζει μια κοινότητα; Παρακολουθούμε μια στρατηγική διδασκαλίας που ενισχύει τις δυνάμεις των μαθητών ενώ παράλληλα επιλύει μαθησιακά προβλήματα.

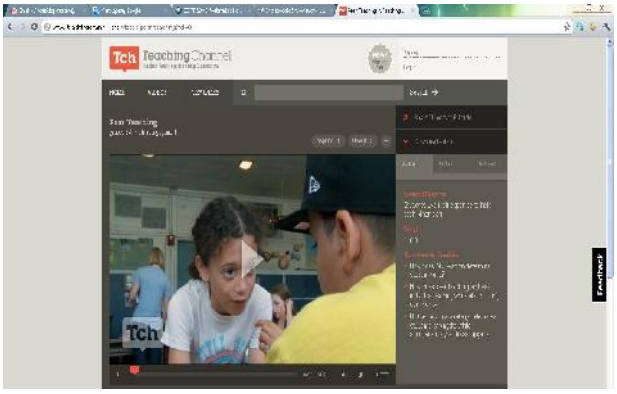

Εικόνα 4: Αλληλοδιδασκαλία μεταξύ συμμαθητών

Εικόνα 5: mentoring

Δεύτερο παράδειγμα στο ίδιο κανάλι είναι το επεισόδιο «mentoring» της σειράς «Οδηγός επιβίωσης νέων εκπαιδευτικών». Το *mentoring* είναι μια καθιερωμένη πρακτική σε πολλές χώρες και αναφέρεται σε μια αναπτυσσόμενη σχέση, όπου ένα περισσότερο πεπειραμένο άτομο (*mentor*) βοηθάει τη μάθηση ενός λιγότερο πεπειραμένου (*mentee*). Ένας μέντωρ εφαρμόζει 6 ουσιαστικές πρακτικές συμβουλές στην «μαθητευόμενή» του για την υποστήριξή της, ως νέας εκπαιδευτικού. Πώς

η νέα καθηγήτρια των Μαθηματικών θα εστιάσει τη διδασκαλία της σε καθορισμένους και επιτεύξιμους στόχους; Γιατί είναι σημαντικό γι' αυτήν, ο *mentor* να της εκφράσει την ανατροφοδότηση της παρατήρησής του;

ΤΟ ΜΟΝΤΕΛΟ FLIPPED CLASSROOM

Με το παραδοσιακό μοντέλο διδασκαλίας οι μαθητές είναι παθητικοί ακροατές και οι δάσκαλοι, οι «σοφοί» που «μεταδίδουν» τη γνώση. Το μοντέλο «Flipping Classrooms (Αντιστρέφοντας τη διδακτική διαδικασία)» προτείνει τους μαθητές ως ενεργούς μανθάνοντες (*active learners*) και τους διδάσκοντες υπεύθυνους να δημιουργήσουν σύγχρονα περιβάλλοντα μάθησης (*curators*). Σε αυτά ενθαρρύνουν, υποστηρίζουν, επιμελούνται και παρακολουθούν τις δραστηριότητες μάθησης, αναπτύσσουν έναν περισσότερο συμβουλευτικό ρόλο και είναι διαθέσιμοι όταν τους χρειάζονται οι εκπαιδευόμενοι.
Οι «Αντεστραμμένες Τάξεις»-flipped classroom», (University of Northern Colorado, 2013) αναφέρονται στην πιο ορθολογική διάθεση του χρόνου διδασκαλίας, υποστηρίζοντας την ενεργό συμμετοχή του μαθητή και αξιοποιώντας ευκαιρίες κριτικής σκέψης που προσφέρονται κυρίως μέσα στην κοινωνική δομή της «τάξης». Ο διδάσκων επανασχεδιάζει τις διδακτικές ενότητες, αφού έχει αξιολογήσει τις εκπαιδευτικές ανάγκες, τις προαπαιτούμενες γνώσεις τα μαθησιακά στυλ των μαθητών του. Σχεδιάζει νέα περιβάλλοντα μάθησης με ατομικές και ομαδικές δραστηριότητες προσφέροντας κίνητρα ώστε οι μαθητές να συμμετέχουν ενεργά. Στο πλαίσιο αυτό, προτείνει κατάλληλες πηγές στους μαθητές για τη μελέτη τους στο σπίτι, μεταξύ των οποίων κείμενα, διαλέξεις, βίντεο. Μπορεί να δημιουργήσει ο ίδιος τις διαλέξεις αξιοποιώντας κατάλληλα προγράμματα καταγραφής ή να επιλέξει διαλέξεις και βίντεο από αποθετήρια/δεξαμενές εκπαιδευτικού υλικού. Οι μαθητές βλέπουν τις διαλέξεις και τα βίντεο εκτός τάξης, μελετούν τα κείμενα με τον δικό τους ρυθμό, όσες φορές θέλουν, μπορούν να σταματούν τη ροή και να επαναλαμβάνουν τμήματα. Στη συνέχεια, η προηγηθείσα μελέτη επιτρέπει στους μαθητές να έχουν τον ατομικό τους χρόνο στην τάξη για να συνεργαστούν με τον διδάσκοντα ώστε να εκπονήσουν τις βασικές δραστηριότητες μάθησης. Ο χρόνος μέσα στην τάξη αξιοποιείται σε ευκαιρίες επίλυσης αποριών, εφαρμογής, εμπέδωσης των μαγνητοσκοπημένων παραδόσεων ώστε να προάγεται η κριτική σκέψη μέσα από τη συνεργασία και την κοινωνική αλληλεπίδραση (*μικτή μάθηση*).

ΤΟ VIDEO ΣΤΑ MOOCS

Στο ευρύτερο πλαίσιο της εξέλιξης της εκπαιδευτικής τεχνολογίας και της ΑεξΑΕ παρουσιάστηκαν στα μέσα του 2012, τα «Μαζικά Ανοικτά Διαδικτυακά Μαθήματα» (Massive Open Online Courses, ή MOOCs) προσφέροντας μια ριζική αλλαγή και πιθανώς μια ευπρόσδεκτη αποπληθωριστική τάση του κόστους της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Οι πλατφόρμες Coursera, edX αποτελούν νέα εγχειρήματα ηλεκτρονικής μάθησης στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση με την αρχική συμμετοχή παραδοσιακών Πανεπιστημίων μεταξύ αυτών το Princeton, Harvard, Stanford, Berkeley University of California, Boston, The University of Texas System Australian National University, Massachusetts Institute of Technology κ.ά.

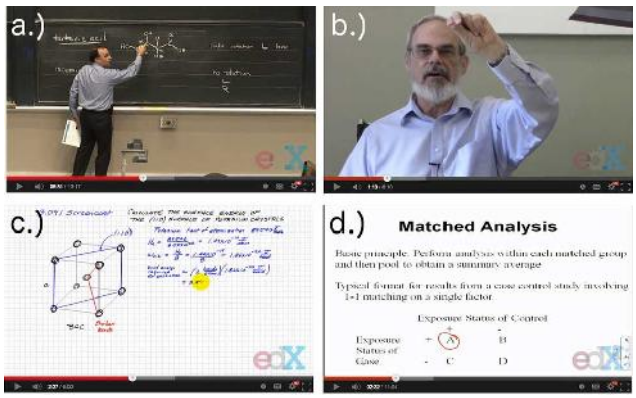

Εικόνα 6: βίντεο στην πλατφόρμα edX

Το βίντεο είναι κεντρικής σημασίας στις δραστηριότητες μάθησης των φοιτητών σε πολλές κατηγορίες *MOOCs*. Στην πλατφόρμα edX (https://www.edx.org/) υπάρχουν κυρίως 4 είδη βίντεο:

- μαγνητοσκοπημένη διάλεξη σε τάξη,
- ο διδάσκων δίνει μια διάλεξη (instructor's talking head),

- καταγραφή σε tablet με γραφίδα (Khan Academy style),
- παρουσίαση PowerPoint.

Τέσσερα διαδικτυακά μαθήματα της πλατφόρμας edX το Φθινόπωρο του 2012 προσέφεραν 862 βίντεο για τη διεξαγωγή μεγάλης έρευνας σχετικά με την τους τρόπους παραγωγής βίντεο και της επίδρασής τους στην εμπλοκή των φοιτητών στα *MOOCs*. Τα βίντεο ταξινομήθηκαν σύμφωνα με τα παραπάνω 4 είδη, τον τύπο τους (πχ., παραδοσιακή διάλεξη, problem-solving tutorial) και βάσει άλλων χαρακτηριστικών όπως διάρκεια και ρυθμός ομιλίας (λέξεις ανά λεπτό). Καταγράφηκαν τα logs στον edX server για πάνω από 6.9 εκατομμύρια βίντεο από 128.000 φοιτητές ώστε να μετρηθεί ο χρόνος εμπλοκής των φοιτητών και εάν προσπάθησαν να απαντήσουν τις ερωτήσεις αξιολόγησης μετά τη θέαση του βίντεο. Κατά την άποψη των ερευνητών (Guo, 2014), αυτή είναι η μεγαλύτερης κλίμακας μελέτη σχετικά με την αξιοποίηση βίντεο σήμερα. Τα ευρήματα και οι αντίστοιχες συστάσεις για τους δημιουργούς των online εκπαιδευτικών βίντεο συνοψίζονται πιο κάτω:

Ευρήματα	**Συστάσεις**
Τα μικρά βίντεο είναι πολύ πιο ελκυστικά. Το ενδιαφέρον του θεατή πέφτει απότομα μετά από 6 λεπτά .	Επενδύστε σε μεγάλο βαθμό στα στάδια πριν την παραγωγή των βίντεο σχεδιάζοντας κομμάτια μικρότερα από 6 λεπτά. Αυτή αποτελεί την πιο σημαντική σύσταση.
Βίντεο που διανθίζουν τις διαφάνειες PowerPoint με τον ομιλητή είναι πιο ελκυστικά σε σχέση με τα βίντεο μόνο με διαφάνειες.	Επενδύστε στην επεξεργασία post-production για να εμφανίσετε το κεφάλι του εκπαιδευτή σε κατάλληλη στιγμή στο βίντεο. Αλλά μην το παρακάνετε, γιατί οι απότομες μεταβάσεις μπορεί να είναι ενοχλητικές. Η εικόνα μέσα στην εικόνα μπορεί επίσης να λειτουργήσει καλά.
Βίντεο που παράχθηκαν πιο ερασιτεχνικά θα μπορούσε να είναι πιο ελκυστικά από τις μαγνητοσκοπήσεις υψηλής πιστότητας σε στούντιο.	Δοκιμάστε τα γυρίσματα σε ένα ανεπίσημο περιβάλλον, όπως ένα γραφείο για να μιμηθείτε μια εμπειρία 1-1 σε ώρες γραφείου. Μπορεί να μην είναι απαραίτητο να επενδύσετε μεγάλο προϋπολογισμό σε παραγωγές μέσα σε στούντιο
Το στυλ σχεδίασης Khan με τη γραφίδα είναι πιο ελκυστικό από ότι οι διαφάνειες PowerPoint ή τα screencasts.	Καθιερώστε την κίνηση και συνεχή οπτική ροή στα βίντεο, μαζί με ελεύθερη ομιλία, έτσι ώστε οι φοιτητές μπορούν να παρακολουθήσουν παράλληλα με τη διαδικασία της σκέψης του εκπαιδευτή.
Ακόμα και υψηλής ποιότητας προ-μαγνητοσκοπημένες διαλέξεις στο αμφιθέατρο /τάξη δεν είναι τόσο ελκυστικές όταν τεμαχίζονται σε μικρά τμήματα για αξιοποίηση σε MOOC.	Αν οι εκπαιδευτές επιμένουν για την καταγραφή παραδοσιακών διαλέξεων στην τάξη, θα πρέπει να εξακολουθούν να σχεδιάζουν διαλέξεις με τη μορφή MOOC και να συνεργάζονται στενά με τους υπεύθυνους εκπαιδευτικού σχεδιασμού οι οποίοι έχουν την κατάλληλη εμπειρία σε online εκπαίδευση.
Βίντεο, όπου εκπαιδευτές μιλούν αρκετά γρήγορα και με υψηλό ενθουσιασμό είναι πιο ελκυστικό.	Οι «προπονητές» (Coach) να αναδείξουν τον ενθουσιασμό των εκπαιδευτών και να τους καθησυχάσουν ότι δεν χρειάζεται να επιβραδύνουν σκόπιμα. Οι φοιτητές μπορούν να διακόψουν πάντα το βίντεο, αν επιθυμούν ένα διάλειμμα.
Οι φοιτητές εμπλέκονται με διαφορετικό τρόπο με μια διάλεξη απ' ότι με ένα tutorial video.	Για τις διαλέξεις, επικεντρώστε περισσότερο στην πρώτη εμπειρία θέασης. Για τα tutorials, εστιάστε περισσότερο στην επαναθέαση και επεξεργασία, όπως η εισαγωγή συμπληρωματικών στόχων σε τίτλους σε μεγάλες γραμματοσειρές σε όλη τη διάρκεια του βίντεο.

Πίνακας 1: Ευρήματα και Συστάσεις έρευνας σχετικά με την αξιοποίηση βίντεο στα MOOCs

Το συμπέρασμα είναι ότι η μεγιστοποίηση της εμπλοκής των φοιτητών απαιτεί τη στενή συνεργασία των εκπαιδευτών με τους ειδικούς εκπαιδευτικού σχεδιασμού και παραγωγούς βίντεο καθώς και τον περιορισμό της διάρκειας των διαλέξεων.

THE EUROPEANAN/REMIX

Η «Europeana Remix» (http://www.europeana.eu/portal/aboutus.html) είναι μια αλληλεπιδραστική πλατφόρμα, η οποία στηρίζεται στην ταινία 'Otto & Bernard'. Η σύντομη ταινία παράχθηκε για το Ευρωπαϊκό project *Europeana Erster Weltkrieg*, ενθαρρύνοντας τις οικογένειες να διαμοιράσουν φωτογραφίες, ενθύμια και αλληλογραφία από τον 1ο Παγκόσμιο Πόλεμο. Τώρα η ταινία αποτελεί τη βάση της πρωτοβουλίας Remix, συνδυάζοντας τεχνολογίες αιχμής (*Popcorn.js, the HTML5 video framework*) και ποικιλία πόρων της *Europeana* και ευρύτερα του Παγκόσμιου Ιστού.

Ο στόχος της *Europeana* σχετικά με το έργο που αφορά τον 1ο Παγκόσμιο Πόλεμο, είναι να ανακαλύψει ανείπωτες ιστορίες, να τις μοιράσει εκτός συνόρων και να προσκαλέσει απαντήσεις από όλη την Ευρώπη καθώς φτάσαμε στην εκατονταετηρίδα της σύγκρουσης. Έτσι ενθαρρύνει τους επισκέπτες να ανταλλάξουν ιδέες, ιστορίες, σχόλια, συνδέσεις στην πλατφόρμα. Με την αξιοποίηση των τεχνολογιών επεξεργασίας βίντεο Popcorn.js και HTML5, το Remix είναι στην πρωτοπορία της

αξιοποίησης της οπτικοακουστικής κληρονομιάς με στόχο την ενεργητική συμμετοχή των ατόμων με τη δική τους ιστορία. Η πλατφόρμα όχι μόνο υποστηρίζει την αφήγηση μιας ιστορίας, αλλά επιπλέον οι διαδραστικές λειτουργίες της προσφέρουν στους επισκέπτες τον έλεγχο να επιλέξουν τι είναι ενδιαφέρον για τους ίδιους, τι θέλουν να δουν και με ποιους τρόπους θέλουν να συνεισφέρουν.

THE CLIPFLAIR PROJECT

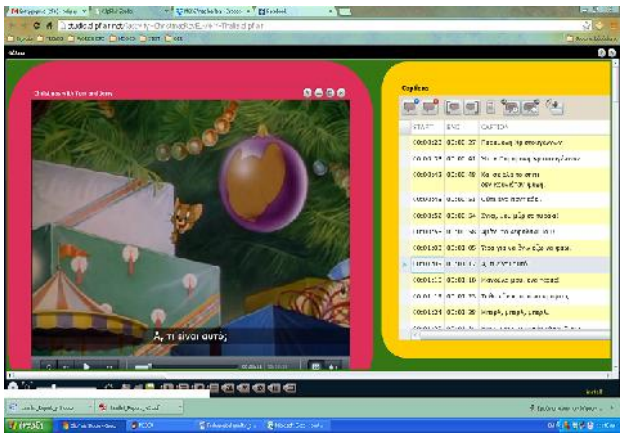

Εικόνα 7: η Πλατφόρμα Clipflair

Το «Clipflair project» περιέχει δραστηριότητες στοχεύοντας στη μάθηση ξένων γλωσσών κατά τις οποίες ο μαθητής καλείται να προσθέσει σε βίντεο, ομιλία (*revoicing*) ή κείμενο με μορφή υποτίτλων, σχολιασμών, φυσαλίδων ομιλίας. Η διαδικασία *revoicing* περιλαμβάνει μεταγλώττιση, voice over, respeaking, ακουστική περιγραφή, σχολιασμό, τραγούδι καραόκε και απαγγελία. Η συλλογή *Clipflair* προσφέρει περισσότερες από 350 δραστηριότητες για να βοηθήσει τον μαθητή να αναπτύξει τις δεξιότητες της γραφής, ομιλίας, ακρόασης και ανάγνωσης και δεξιότητες οπτικοακουστικού αλφαβητισμού. Το *Clipflair* ενδείκνυται για τον σχεδιασμό ομαδικών δραστηριοτήτων μάθησης μεταξύ των μαθητών μιας τάξης ή για απομακρυσμένες τάξεις, κατά τις οποίες ομάδες μαθητών αναλαμβάνουν τη διαδικασία *revoicing*, συνεργαζόμενες μεταξύ τους.

"If we always do what we've always done, we will get what we've always got…"
Adam Urbanski

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Οι καλές πρακτικές αξιοποίησης του βίντεο που παρουσιάστηκαν, σαρώνουν το φάσμα της τυπικής εκπαίδευσης (*Φωτόδεντρο, πιλοτικές Flipped classrooms*), μη τυπικής (*Εκπαιδευτική Τηλεόραση 2.0, BBC News School Report*), άτυπης μάθησης (*MOOCs, Cliflair project, Europeana/Remix, MEDEA Awards*) καθώς και της επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών (*MOOCs, Teaching Channel, Khan Academy*) προσφέροντας προτάσεις στο πλαίσιο της *ενεργητικής μάθησης* (*active learning*) και της προσέγγισης των δεξιοτήτων του 21ου αιώνα.

Οι προαναφερθείσες καλές πρακτικές δείχνουν ότι υπάρχει αφθονία αποθετηρίων διαθέσιμων πόρων κατηγοριοποιημένων και μετασχολιασμένων, άρα είναι εύκολο να αναζητηθούν και να προσπελαστούν ώστε να υποστηρίξουν πλούσια περιβάλλοντα μάθησης ανταποκρινόμενα στις προσδοκίες των μαθητών. Οι εκπαιδευτικοί γνωρίζουν τις εξαιρετικές δυνατότητες που προσφέρει το βίντεο όμως αντιμετωπίζουν δυσκολίες για την αποτελεσματική χρήση του, την ενοποίησή του με αλλά μέσα διδασκαλίας και κυρίως την ένταξή του στην καθημερινή διδακτική πράξη. Συνεπώς, αυτό που λείπει είναι η δημιουργία των συνθηκών για την πλήρη αξιοποίηση των διαθέσιμων πόρων με έμφαση στη συστηματική οργάνωση της επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών.

Η αξιοποίηση του βίντεο είναι στην αρχή και οι καλές πρακτικές για *μάθηση υποστηριζόμενη από βίντεο* (*video-based learning*) είναι αναγκαίο να επεκταθούν και να διαδοθούν. Το βίντεο μπορεί να υποστηρίξει *εξατομικευμένη* ή *συνεργατική μάθηση* μέσα σε σύγχρονα φυσικά, εικονικά ή μικτά περιβάλλοντα μάθησης στοχεύοντας στην αντιμετώπιση του πλήρους φάσματος των μαθησιακών αναγκών και φιλοδοξιών των εκπαιδευομένων του 21ου αιώνα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Bates, A. W. (1985). Using video in higher education Institute of Educational Technology. *IET Paper on Broadcasting*, No. 243.

BBC, (nd.). *BBC News School Report: impact on literacy*. Ανακτήθηκε στις 10 Σεπτεμβρίου 2014 από http://news.bbc.co.uk/2/shared/bsp/hi/pdfs/ssat_report_26_01_09.pdf

BECTA (2004). *Digital video technologies*. Ανακτήθηκε στις 5 Μάιου, 2007 από http://foi.becta.org.uk

Βοσνιάδου, Σ. (2002). *Πώς μαθαίνουν οι μαθητές*. Διεθνής Ακαδημία της Εκπαίδευσης, Διεθνές Γραφείο Εκπαίδευσης της Unecso. Ανακτήθηκε στις 1 Φεβρουαρίου, 2009 από http://users.sch.gr/gmalandr/Florina_2006-'07/PDF_files/DID-Pos_math_mathites.pdf

EduTubePlus, (2009). D6.1 *A pedagogical framework for the effective use of video in class / Exemplary video-based educational scenarios.* European Community eContentplus project, ECP-2007-EDU-427003. Ανακτήθηκε στις 1 Δεκεμβρίου, 2009 από http://www.edutubeplus.info/sites/default/files/EduTubePlus_D6.1_PedagogicalFramework_v1.0.pdf

Guo, Ph. (2013). How MOOC Video Production Affects Student Engagement. Ανακτήθηκε 21 Σεπτεμβρίου, 2014 από https://www.edx.org/blog/optimal-video-length-student-engagement.

Ioannidis, G.S, Garyfallidou, D.M., & Spiliotopoulou-Papantoniou, V., (2005). *Streaming Media in Education and their impact in teaching and learning*. eStream Minerva Project. Ανακτήθηκε στις 1 Φεβρουαρίου, 2009 από http://estream.schule.at

Lee, J. H., Huston, A.C. (2003). Educational Televisual Media Effects. Ch. 5 in E.L. Palmer & B. M. *Young's The Faces of Televisual Media: Teaching, Violence, Selling to Children*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associations, Pub.

Lewin, C., Ellis, W., Haldane, M., McNicol, S. (2013). *Evidence of the impact of iTEC on learning and teaching.* ITEC Designing the future classroom Project. Ανακτήθηκε στις 10 Σεπτεμβρίου 2014 από http://itec.eun.org/web/guest/deliverables

Megalou, El., Kaklamanis, Ch. (2013). Photodentro LOR, the Greek National Learning Object Repository. In INTED2014, the 8th International Technology, Education and Development Conference, Valencia.

Pea, R. & Hay, K. (2002). Report to the National Science Foundation on the CILT Workshop on *Digital Video Inquiry in Learning and Education.* Ανακτήθηκε στις 1 Φεβρουαρίου, 2004 από www.cilt.org/seedgrants/community/Pea Final Report 2002.pdf

Παπαδάκης, Σ., & Χατζηλάκος, Θ. (2004). Η Βιντεο-διάλεξη (webcast) ως μαθησιακό εργαλείο στην Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση. Στο Μ. Γρηγοριάδου, Α. Ράπτης, Σ. Βοσνιάδου, Χ. Κυνηγός (επιμ.), *Πρακτικά 4ου Συνεδρίου ΕΤΠΕ, Οι ΤΠΕ στην Εκπαίδευση*, Τόμος Α, (σ. 277-286). Αθήνα: Εκδόσεις Νέων Τεχνολογιών.

Παπαδημητρίου, Σ. (2011). Ο ρόλος της Εκπαιδευτικής Ραδιοτηλεόρασης στην υποστήριξη της σχολικής εκπαίδευσης την εποχή του Διαδικτύου στο A.Lionarakis (ed.) *Open Education - The Journal for Open and Distance Education and Educational Technology Volume 7, Number 2, 2011 Section one. © Open Education* ISSN: 1791-9312 Ανακτήθηκε στις 10 Ιουλίου 2014 από http://journal.openet.gr/index.php/openjournal/article/view/136/84

Rieber, L. R. (1990). Using computer animated graphics in science instruction with children. *Journal of Educational Psychology*, 82. 135-140.

SSAT, (2008). *BBC News School Report: impact on literacy*. The Specialist Schools and Academies Trust. Ανακτήθηκε 21 Σεπτεμβρίου, 2014 από www.ssatrust.org.uk/eshop

The Partnership for 21st Century Skills (P21), (nd). Ανακτήθηκε στις 10 Σεπτεμβρίου 2014 από http://www.p21.org/storage/documents/4csposter.pdf

Thornhill, S., Asensio, M., & Young, C. (2002). (eds.) *Video Streaming, a guide for educational development, "Click and go video" project*, http://www.ClickandGoVideo.ac.uk, ISBN 0 9543804-0-1.

Τσακαρέστου, Μ. & Παπαδημητρίου, Σ. (2011). Εκπαιδευτική Τηλεόραση 2.0: το Πείραμα της Ψηφιακής Μετάβασης. Στο Λιοναράκης, Α. (Επιμ.) 6th International Conference in Open & Distance Learning - November 2011, PROCEEDINGS. Ανακτήθηκε 21 Μαρτίου, 2011 από http://icodl.openet.gr/index.php/icodl/2011/paper/view/66 24 January 2013

University of Northern Colorado, (2013). The flipped classroom. Ανακτήθηκε στις 10 Ιουλίου 2014 από www.flippedclassroom.com

Wright, J. C., & Huston, A. C. (1981). Children's understanding of the forms of television. In H. Kelly & H. Gardner (Eds.), *New directions for child development: Vol. 13. Viewing children through television (pp. 73-88)*. San Francisco: Jossey Bass.

Η Διάχυση της αειφορίας στη σχολική κοινότητα και κατ΄ επέκταση στην ευρύτερη κοινωνία με την αξιοποίηση των Τεχνολογιών των Πληροφοριών και των Επικοινωνιών (ΤΠΕ)
Πάτρα 14, 15 & 16 Νοεμβρίου 2014

Μπακόλα Θεοδοσία[1]

[1] Εκπαιδευτικός 1ου ΕΠΑΛ Άρτας
theobakol@yahoo.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η τεχνική επαγγελματική εκπαίδευση αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι του εκπαιδευτικού μας συστήματος και συγκεκριμένα σε ότι αφορά στην Δευτεροβάθμια εκπαίδευση, αν σκοπός του Γενικού Λυκείου περιγράφεται ως η παροχή γενικής παιδείας, και η προσφορά των απαραιτήτων γνώσεων και εφοδίων για τη συνέχιση των σπουδών στην επόμενη εκπαιδευτική βαθμίδα, ο σκοπός της Επαγγελματικής εκπαίδευσης αναφέρεται ως ο συνδυασμός της γενικής παιδείας με την εξειδικευμένη τεχνική και επαγγελματική γνώση με σκοπό την επαγγελματική ένταξη στην αγορά εργασίας (Ν.2640/98).

Τα τελευταία χρόνια στη χώρα μας, έχει γίνει μία σοβαρή προσπάθεια αναδιοργάνωσης και αναβάθμισης της αρχικής τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, ώστε να αυξηθούν οι εναλλακτικές λύσεις που προσφέρει το τυπικό εκπαιδευτικό σύστημα στις εκπαιδευτικές και επαγγελματικές επιλογές των νέων.

Ο ρόλος του Επαγγελματικού σχολείου σήμερα, σε μία καθαρά τεχνοκρατούμενη εποχή, είναι πολύ σημαντικός, τόσο για τους νέους, όσο και για την κοινωνία κυρίως επειδή συναρθρώνεται η τεχνολογία με την παιδεία.

Η σχολική κοινότητα του 1ου ΕΠΑΛ Άρτας στα πλαίσια της αναβάθμισης της παρεχόμενης εκπαίδευσης επικεντρώνεται σε αειφορικές δράσεις αναφορικά με θέματα περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης και εξοικονόμησης ενέργειας, αλλά και στην ενδυνάμωση των σχέσεων του σχολείου με την τοπική κοινωνία και τους θεσμοθετημένους φορείς της.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *Αειφορία στην Εκπαίδευση, ΤΠΕ, Πρακτικές εξοικονόμησης ενέργειας, Μεταβολή προτύπου ζωής με στάσεις &συμπεριφορές φιλικές στο περιβάλλον*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σε όλο τον κόσμο στις μέρες μας επικρατεί ένας αυξανόμενος σκεπτικισμός σχετικά με την εξάντληση των φυσικών πόρων, τη ρύπανση του περιβάλλοντος, τις κλιματικές αλλαγές και όλα τα συναφή προβλήματα, που απορρέουν από τον τρόπο με τον οποίο γίνεται η διαχείριση του περιβάλλοντος. Βέβαια παρότι δεν είναι δυνατή η εφαρμογή περιβαλλοντικών προτεραιοτήτων εκ του μηδενός, εν τούτοις είναι αναγκαία η έναρξη σταδιακής εφαρμογής τους.

Τρία είναι τα κριτήρια για την εφαρμογή περιβαλλοντικής προτεραιότητας (Κορωναίος & Σαργέντης, 2005):

- Κοινωνική αντίληψη
- Οικονομική αντίληψη
- Οικολογική αντίληψη

Συνήθως οι αντιλήψεις αυτές είναι αλληλοσυγκρουόμενες. Καταλυτικό ρόλο, μπορεί να διαδραματίσει το εκπαιδευτικό σύστημα για την ταχύτερη ωρίμανση της διαδικασίας εύρεσης και προβολής μιας χρυσής τομής. Η χρυσή αυτή τομή είναι η αειφορική λύση, η οποία έχει ως στόχο τη διαχείριση των περιβαλλοντικών πόρων για κάλυψη των αναγκών του παρόντος χωρίς υπονόμευση των αναγκών των μελλοντικών γενεών.

Σε αυτή την κατεύθυνση στράφηκε η προσπάθειά του 1ου ΕΠΑΛ Άρτας συμμετέχοντας σε μαθητικούς διαγωνισμούς, όπως: «Βραβείο Αειφόρου Σχολείου» και «U4ENERGY» ευελπιστώντας στη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης και επιπρόσθετα στη ποιότητα της κτιριακής υποδομής του σχολείου, η οποία παίζει καθοριστικό ρόλο στην άνετη και ευχάριστη διαβίωση των μαθητών αλλά παράλληλα συμβάλλει και στην ευαισθητοποίησή τους σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΤΠΕ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Τα τελευταία χρόνια οι νέες τεχνολογίες βρίσκονται σε συνεχή διαδικασία ένταξης αλλά και ενσωμάτωσης στην εκπαιδευτική διαδικασία σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης. Όπως καταγράφεται από την επιστημονική έρευνα, οι εφαρμογές των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (ΤΠΕ) στην εκπαιδευτική διαδικασία μπορούν να υποστηρίξουν τη διδακτική πράξη και να ενισχύσουν τη μαθησιακή διαδικασία (Δημητρακοπούλου, 2004, Jonassen, 2004, Κυνηγός & Δημαράκη, 2002).

Επιπρόσθετα η αξιοποίηση των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία και πιο συγκεκριμένα στην Περιβαλλοντική εκπαίδευση μπορεί, υπό προϋποθέσεις και καλά σχεδιασμένες δράσεις, να υποστηρίξει σε πολύ μεγάλο βαθμό την ευαισθητοποίηση των μαθητών σε περιβαλλοντικά θέματα και να διαμορφώσει δεξιότητες και στάσεις απαραίτητες στη διαδικασία λήψης αποφάσεων γύρω από τα προβλήματα, που αφορούν στη ποιότητα του περιβάλλοντος τόσο σε ατομικό όσο και σε ομαδικό – κοινωνικό επίπεδο.

Η ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ ΤΟΥ 1ου ΕΠΑΛ ΑΡΤΑΣ

Πρόκειται για ένα συγκρότημα σχολικών μονάδων, συνολικού Εμβαδού Κτιρίου 6.925,40 τ.μ., όπου στεγάζονται το 1ο ΕΠΑ.Λ. Άρτας, το Εσπερινό ΕΠΑ.Λ. Άρτας, η ΕΠΑ.Σ. Άρτας (που καταργήθηκε πρόσφατα), τα Ε.Κ. (Εργαστηριακά Κέντρα) και αφορούν στην Τεχνική Επαγγελματική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Επιπλέον στεγάζονται το Εσπερινό Γυμνάσιο και Λύκειο αντίστοιχα και το Δ.ΙΕΚ. Άρτας, που αφορά στη Μεταδευτεροβάθμια Εκπαίδευση.

Αποτελείται από τρεις κύριους όγκους διαμηκών, διώροφων ως επί το πλείστον κτιρίων, χωροθετημένα σε σχήμα Π, που περιβάλλουν το προαύλιο του σχολικού συγκροτήματος.

Το συγκρότημα αυτό κατασκευάστηκε τη δεκαετία του ’70 και ως εκ τούτου είναι κτίριο συμβατικής κατασκευής, χωρίς θερμομόνωση, με κουφώματα αλουμινίου με μονούς υαλοπίνακες και δώμα με κεραμοσκεπή. Οι απώλειες θερμότητας σε συνδυασμό και με την προβληματική κατάσταση του συστήματος θέρμανσης επιβάλλουν την ενεργειακή αναβάθμιση της υποδομής προς όφελος της οπτικής και θερμικής άνεσης των χρηστών του κτιρίου.

Από τα παραπάνω στοιχεία διαφαίνεται ότι ο αριθμός και ο τύπος των σχολικών αυτών μονάδων δυσχεραίνει τη συνεργασία και την καλή λειτουργία του συγκροτήματος. Ως εκ τούτου η ανάπτυξη αειφορικών δράσεων και η συμμετοχή του σχολείου σε διαγωνισμούς φιλοπεριβαλλοντικού χαρακτήρα ήταν μια πραγματική πρόκληση.

ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ 1ου ΕΠΑΛ ΑΡΤΑΣ

Η σχολική κοινότητα του 1ου ΕΠΑ.Λ. Άρτας, στα πλαίσια της αναβάθμισης της παρεχόμενης εκπαίδευσης αλλά και της καλλιέργειας περιβαλλοντικής συνείδησης στους μαθητές και αυριανούς πολίτες, ανέπτυξε σημαντικές δράσεις, που είχαν ως κύριο στόχο την αειφορία και την εξοικονόμηση ενέργειας.

Υλοποιήθηκαν συγκεκριμένα καινοτόμα προγράμματα σχολικών δραστηριοτήτων και ειδικότερα προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης αλλά και προγραμμάτων κινητικότητας, όπως «Leonardo da Vinci», ενώ ήταν έκδηλο το ενδιαφέρον για συμμετοχή σε εθνικά θεματικά δίκτυα Π.Ε., όπως «Αειφορική Τεχνολογία», «Παραδοσιακοί Οικισμοί και Φύση», «Νερό και Βιώσιμη Ανάπτυξη», «Υδρο-Οικολογικά σχολεία, Μεσόγειος SOS», «Ελιά».

Κινητοποιήθηκε επίσης η δημιουργικότητα των μαθητών και το σχολείο συμμετείχε σε μαθητικούς διαγωνισμούς όπως:

- Βραβείο Αειφόρου Σχολείου,
- Πανευρωπαϊκό Διαγωνισμό «U4ENERGY» με θέμα «Εξοικονόμηση ενέργειας μέσα από τη διαχείριση αναλώσιμων πόρων» (με βράβευση σε εθνικό επίπεδο)
- Πανευρωπαϊκό Διαγωνισμό Energy Bits, «Βιώσιμες ενεργειακές ιδέες: και τώρα ο λόγος σε σας» με Video: «Τρόποι εξοικονόμησης νερού»,
- Φεστιβάλ Ψηφιακής Δημιουργίας με Video: «Το νερό είναι ζωή»,
- 15ο Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Ολυμπίας για παιδιά και νέους – CAMERA ZIZANIO, με Video: «Ο ζωικός κόσμος σας συμβουλεύει»,

- Διαγωνισμό φωτογραφίας 10ACTION:«ΕΣΤΙΑΣΤΕ ΣΤΗΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑ» με θέμα τις νεροτριβές Αγίου Γεωργίου, Παραδοσιακός & οικολογικός τρόπος κατεργασίας και καθαρισμού χοντρών και κυρίως μάλλινων υφαντών.
- Ηλεκτρονικό διαγωνισμό σχεδιασμού Φαρμακείου (Τομέας Δομικών Έργων) κλπ.

αξιοποιώντας στο μέγιστο βαθμό τιη χρήση των ΤΠΕ και ευελπιστώντας σε υψηλές διακρίσεις

Κατά την προηγούμενη σχολική χρονιά η σχολική κοινότητα συμμετείχε μεταξύ άλλων, ξανά στο διαγωνισμό «Βραβείο Αειφόρου Σχολείου», ενώ έχει προβεί με δική της πρωτοβουλία στην «Αδελφοποίηση Αειφόρων Σχολείων» και συγκεκριμένα με το 2ο ΕΠΑΛ Ηρακλείου και το ΣΕΚ Αλεξανδρούπολης.

Οι κύριοι στόχοι της αδελφοποίησης των σχολείων είναι η προβολή, η προώθηση και η υποστήριξη στο μέγιστο της ιδέας της αειφορίας στα σχολεία, η ανταλλαγή ιδεών και καλών πρακτικών στο πεδίο της σχολικής αειφορίας, η ανάληψη κοινών δράσεων στο πεδίο της αειφορίας και η διάχυση ης έννοιας, των αρχών και των αξιών της αειφορίας στις τοπικές και στις ευρύτερες κοινωνίες των προς αδελφοποίηση σχολείων, ώστε τελικά να επιτευχθεί η μεταβολή του σύγχρονου προτύπου ζωής με στάσεις &συμπεριφορές φιλικές στο περιβάλλον.

Καταβλήθηκε κάθε δυνατή προσπάθεια, ώστε να επιτευχθεί το άνοιγμα του σχολείου προς την τοπική κοινωνία. Για το λόγο αυτό δημιουργήθηκε αφίσα με το Λογότυπο του σχολείου, που χρησιμοποιήθηκε ως διαφημιστικό spot στο τοπικό κανάλι ART TV, με το παρακάτω μήνυμα για την παρότρυνση συμμετοχής του κοινού στην ανακύκλωση:

«Επειδή Ανακύκλωση σημαίνει εξοικονόμηση πόρων, άρα εξοικονόμηση ενέργειας,
το 1ο ΕΠΑΛ Άρτας προτείνει:
Πείτε ΝΑΙ στην Ανακύκλωση
Ναι στο σεβασμό απέναντι στο περιβάλλον.
Ανακυκλώστε τις άδειες μεταλλικές, πλαστικές και γυάλινες συσκευασίες,
όπως επίσης και χαρτί,
για να συμβάλλετε ενεργά στη μείωση των απορριμμάτων
και στη προστασία του *περιβάλλοντος*.

Εικόνα 1: Ο λογότυπος του σχολείου

Η απόκτηση γνώσεων σε θέματα περιβάλλοντος, η αλλαγή ενεργειακής συμπεριφοράς, η ενεργοποίηση σε δραστηριότητες εξοικονόμησης ενέργειας, η δημιουργία καλών πρακτικών αναφορικά με την κατανάλωση ενέργειας στην καθημερινή ζωή στο σπίτι και στο σχολείο και τέλος η προώθηση της ανακύκλωσης μέσω έξυπνων και πρωτότυπων δράσεων μας χάρισε κατά τη διάρκεια του σχ. έτους 2011-2012 την 9η (ένατη) θέση και του σχ. έτους 2012-2013 την 4η (τέταρτη) θέση, αναφορικά με τη συμμετοχή μας στο Βραβείο Αειφόρου Σχολείου, ενώ στον Πανευρωπαϊκό Μαθητικό Διαγωνισμό «U4ENERGY» κατά το σχ. έτος 2011-2012, το σχολείο μας κατέλαβε την 1η (πρώτη) θέση σε εθνικό επίπεδο στην κατηγορία «Βέλτιστα μέτρα υπέρ της ενεργειακής αποδοτικότητας»,

Εικόνα 2: Βραβείο στον Πανευρωπαϊκό Διαγωνισμό U4ENERGY

αποδεικνύοντας ότι τελικά είναι εφικτή η δυνατότητα αναβάθμισης, αποτελεσματικότητας και βελτίωσης της ελκυστικότητας της Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης.

Η ενσωμάτωση και αξιοποίηση των ΤΠΕ αναφορικά με τη δημιουργία διαφημιστικού μηνύματος, τη δημιουργία video, την χρήση λογισμικών εργαλείων, την προβολή των δράσεων μέσω της ιστοσελίδας του σχολείου, λειτούργησαν ως εξαιρετικά εργαλεία δημοσιοποίησης και διάδοσης των στόχων που τέθηκαν, προς όφελος του σχολείου.

Η δημιουργικότητα των μαθητών με τη χρήση των ΤΠΕ διαφαίνεται ενδεικτικά στις παρακάτω εικόνες:

Εικόνα 3: Από τον ηλεκτρονικό διαγωνισμό σχεδιασμού Φαρμακείου (Τομέας Δομικών Έργων)

Εικόνα 4: Από το 15ο Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Ολυμπίας για παιδιά και νέους – CAMERA ZIZANIO: Video: «Ο ζωικός κόσμος σας συμβουλεύει»,

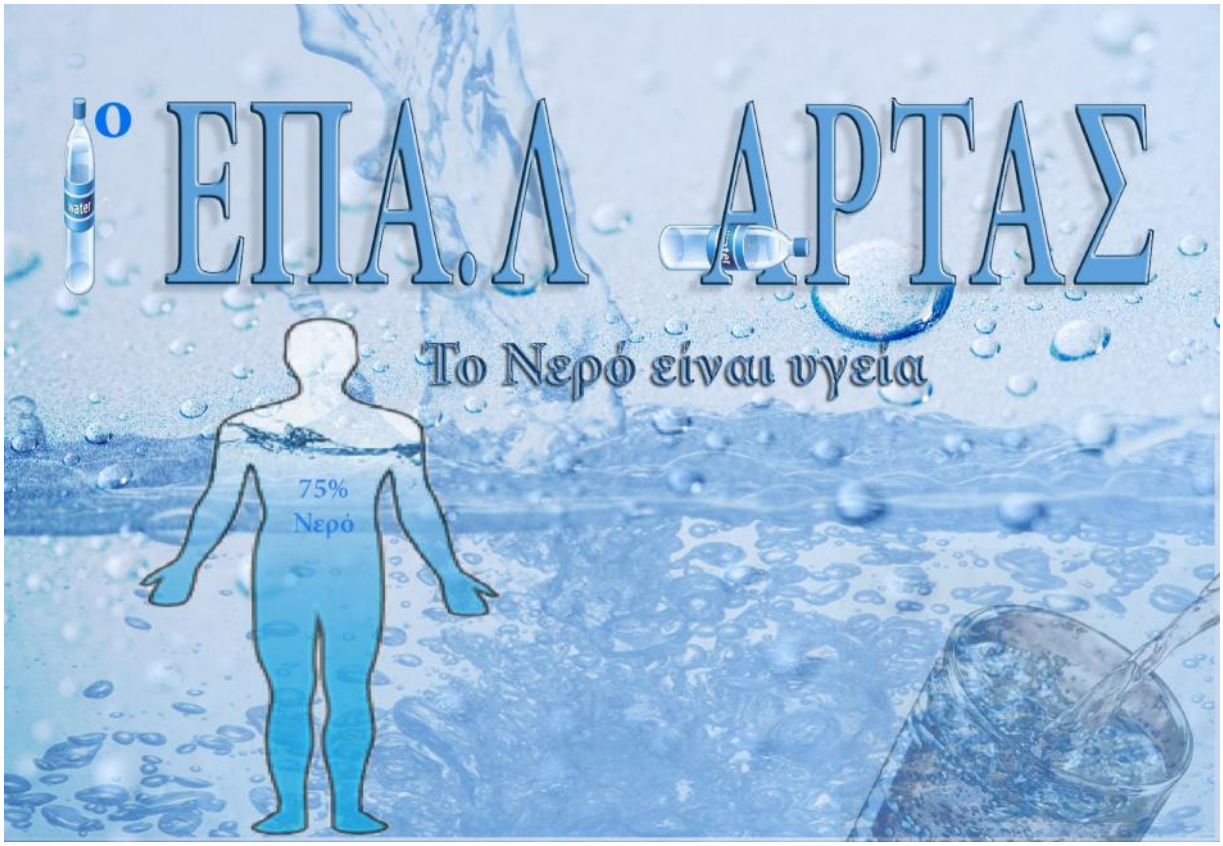

Εικόνα 5: Από το Φεστιβάλ Ψηφιακής Δημιουργίας με Video: «Το νερό είναι ζωή»,

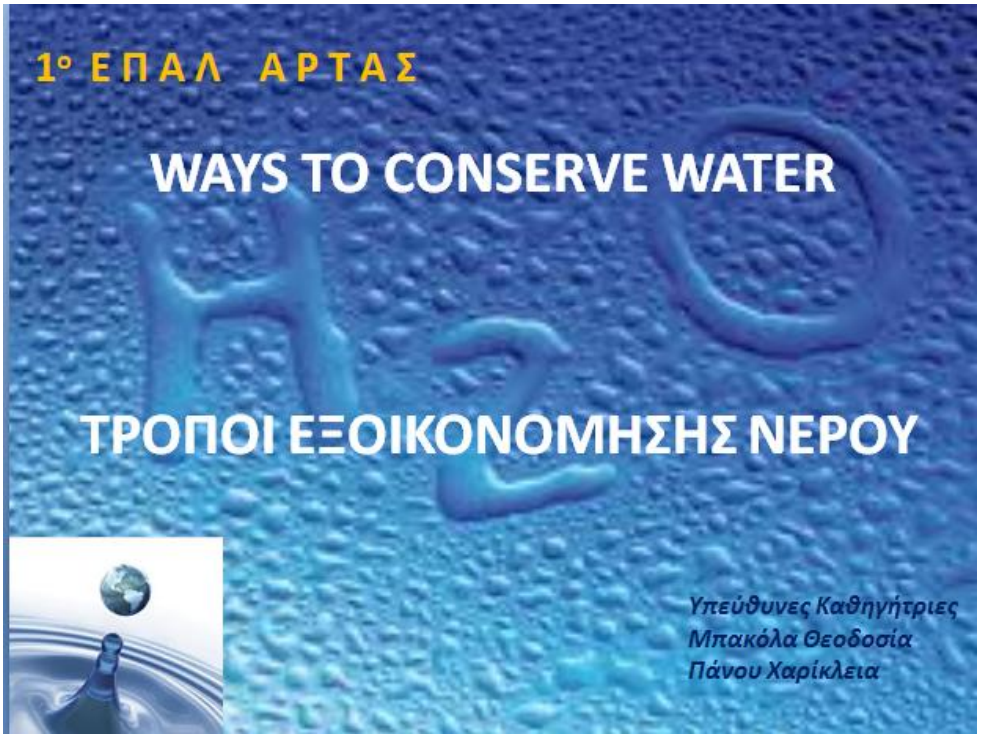

Εικόνα 5: Από το Energy Bits, «Βιώσιμες ενεργειακές ιδέες: και τώρα ο λόγος σε σας» με Video: «Τρόποι εξοικονόμησης νερού»,

Εικόνα 6: Από το διαγωνισμό φωτογραφίας 10ACTION:«ΕΣΤΙΑΣΤΕ ΣΤΗΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑ» με θέμα τις νεροτριβές Αγίου Γεωργίου

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Δυστυχώς ο χώρος της Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης ταλανίζεται από την επικρατούσα κοινωνική αντίληψη, που θέτει την Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση σε δεύτερη μοίρα, έναντι της Γενικής.

Κυριαρχεί η αντίληψη που αποδίδει στην επαγγελματική εκπαίδευση αντιστοιχία με τη χειρωνακτική και στη γενική με τη διανοητική – πνευματική εργασία.

Η Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση φέρει κοινωνικά το στίγμα της κατωτερότητας σε αντίθεση με άλλες χώρες - μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ειδικά τις πιο προηγμένες τεχνολογικά.

Η βελτίωση της εικόνας του σχολείου και η αναβάθμισή του ως προς το περιεχόμενο της εκπαίδευσης που παρέχει με τη χρήση και αξιοποίηση των ΤΠΕ, είχε διττό αποτέλεσμα, αφού αφενός καταξιώθηκε στην τοπική κοινωνία και στην εκπαιδευτική κοινότητα, αφετέρου αποτέλεσε μια συνειδητή επιλογή σπουδών για τους νέους σύμφωνα με τις ιδιαίτερες κλίσεις και τα ενδιαφέροντά τους και όχι μια επιλογή ανάγκης, όπως συνέβαινε μέχρις πρότινος.

Ευελπιστούμε ότι η προσπάθειά μας αυτή αφενός θα έχει απήχηση στην τοπική κοινωνία και αφετέρου θα κινητοποιήσει περισσότερα σχολεία προς την κατεύθυνση της περιβαλλοντικής ευαισθησίας.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Προς τους μαθητές του ΕΠΑ.Λ. Άρτας του σχολικού έτους 2011-2012, που πίστεψαν ότι μπορούν να καταξιωθούν και να διακριθούν στο χώρο της εκπαίδευσης, έστω και αν τους αντιμετωπίζουν ως παιδιά ενός κατώτερου θεού.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Γκλαβάς, Σ., (Ιούνιος 2009) «*Η Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση*», ΠΙ. Ανακτήθηκε στις 30 Σεπτεμβρίου 2014 από τη διεύθυνση http://stat-athens.aueb.gr/~jpan/texniki-epaggelmatiki-ekpaideusi-pi-18jn09.pdf

Δημητρακοπούλου Α. (2004), «*Τρέχουσες και νέες τάσεις στις εφαρμογές των Τεχνολογιών της Πληροφορίας* και *των Επικοινωνιών για την διδασκαλία των Φυσικών Επιστημών»*. Στο Κεκκές Ι. (επιμ) (2004) «*Οι νέες Τεχνολογίες στην Εκπαίδευση*, Ζητήματα σχεδιασμού και εφαρμογών: *Φιλοσοφικές - Κοινωνικές προεκτάσεις*», Ένωση Ελλήνων Φυσικών, Ατραπός, Αθήνα..

Κορωναίος Α.- Σαργέντης Φ., (2005) *«Δομικά Υλικά και Οικολογία»*, Σχολή Αρχιτεκτόνων, ΕΜΠ, Αθήνα.

Κυνηγός, Π. & Δημαράκη, Ε. (2002) «*Νοητικά εργαλεία και πληροφοριακά μέσα Παιδαγωγική αξιοποίηση σύγχρονης τεχνολογίας για τη μετεξέλιξη της εκπαιδευτικής πρακτικής»*, Καστανιώτης, Αθήνα.

Jonassen, D. H. (2004). *Learning to solve problems: An instructional design guide.* CA: Jossey-Bass, San Francisco.

e² (twinning + safety)
Μία υπεύθυνη και ασφαλής συνεργασία
Πάτρα 14, 15 & 16 Νοεμβρίου 2014

Λούβρης Άρης[1]

[1] Εθνικός Συντονιστής esafety πιστοποίησης
Υπεύθυνος ενημερωτικού κόμβου "Ασφάλεια στο Διαδίκτυο" ΠΣΔ http://internet-safety.sch.gr
Μέλος Συμβουλευτικού Οργάνου Ελληνικού Κέντρου Ασφαλούς Διαδικτύου SaferInternet

esafety@sch.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Από το 2005, που πρωτοξεκίνησε, το eTwinning προάγει την υπεύθυνη χρήση του διαδικτύου και έχει αναπτύξει ένα ασφαλές περιβάλλον για να συνεργάζονται μέσω διαδικτύου εκπαιδευτικοί και μαθητές. Τη σχολική χρονιά 2014-2015, η Ασφάλεια στο Διαδίκτυο (eSafety) βρίσκεται στο επίκεντρο χάρη σε μια σειρά δραστηριοτήτων, περιλαμβάνοντας μια νέα συνεργασία με το πρόγραμμα eSafety και την ανάπτυξη μαθησιακών πόρων και ευκαιριών για το eTwinning.

Ο ενημερωτικός κόμβος «Ασφάλεια στο Διαδίκτυο» http://internet-safety.sch.gr του Πανελλήνιου Σχολικού Δικτύου (ΠΣΔ), με την έναρξη της σχολικής χρονιάς 2013-2014, ξεκίνησε συνεργασία με την πύλη esafetylabel του Ευρωπαϊκού Σχολικού Δικτύου (EUN) στο πλαίσιο της πιστοποίησης σχολείων για την Ασφάλεια στο Διαδίκτυο.

Το eTwinning πλέον έχει ξεκινήσει μια νέα συνεργασία με το πρόγραμμα eSafety Label, την υπηρεσία πιστοποίησης και υποστήριξης για τα σχολεία σε όλη την Ευρώπη. Στο παρόν αναλύουμε το εργαλείο το οποίο περιλαμβάνει ένα σύστημα πιστοποίησης, αυτό-αξιολόγησης και εξατομικευμένου σχεδίου δράσης, ένα ευρύ φάσμα πόρων και μια διαδικτυακή κοινότητα στην οποία οι χρήστες μπορούν να ανταλλάσσουν ιδέες και εμπειρίες, Επίσης αναλύονται από τη σκοπιά του εθνικού συντονιστή, οι καθόλα επιτυχημένοι ποσοτικοί δείκτες, μέχρι στιγμής για τη χώρα μας.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *etwinning, esafety, Ασφάλεια στο Διαδίκτυο, Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο, Ευρωπαϊκό Σχολικό Δίκτυο, εκπαίδευση, πιστοποίηση.*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η δράση eTwinning προωθεί τη σχολική συνεργασία στην Ευρώπη, μέσω της χρήσης των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ), παρέχοντας υποστήριξη, εργαλεία και υπηρεσίες για τα σχολεία. Η Δικτυακή Πύλη του eTwinning (www.etwinning.net) είναι το βασικό σημείο συνάντησης και χώρος εργασίας της δράσης. Η Δικτυακή Πύλη παρέχει online εργαλεία στους καθηγητές για να βρουν συνεργάτες, να δημιουργήσουν έργα, να μοιραστούν ιδέες, να ανταλλάξουν καλές πρακτικές και να ξεκινήσουν μία άμεση συνεργασία χρησιμοποιώντας διάφορα προσαρμοσμένα εργαλεία που διατίθενται στην πλατφόρμα του eTwinning.

Ξεκινώντας το 2005 ως η κύρια δράση του eLearning Programme της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, το eTwinning έχει ενσωματωθεί σταθερά στο Erasmus+, το Ευρωπαϊκό πρόγραμμα για την εκπαίδευση, την κατάρτιση, τη νεολαία και τον αθλητισμό, από το 2014. Η Κεντρική Υπηρεσία Στήριξης λειτουργεί από το European Schoolnet, μία διεθνή συνεργασία 30 Ευρωπαϊκών Υπουργείων Παιδείας, το οποίο αναπτύσσει μάθηση για σχολεία, εκπαιδευτικούς και μαθητές σε ολόκληρη την Ευρώπη. Το eTwinning υποστηρίζεται και σε εθνικό επίπεδο από 36 Εθνικές Υπηρεσίες Στήριξης.

Αντίστοιχα, το πρόγραμμα eSafety Label, έχει βασικό στόχο να υποστηρίξει τους καθηγητές Πληροφορικής (και ΤΠΕ) σε συνεργασία με τους διευθυντές να δημιουργήσουν ένα ασφαλέστερο σχολικό περιβάλλον. Το πρόγραμμα ξεκίνησε επίσημα την Ημέρα Ασφαλούς Διαδικτύου 2012 από το European Schoolnet. Δοκιμάστηκε πιλοτικά για μια περίοδο δύο ετών από εκατοντάδες εκπαιδευτικούς και τώρα είναι διαθέσιμο στο ευρύτερο κοινό. Σήμερα, υπάρχουν περισσότεροι από

1200 εγγεγραμένοι χρήστες και ο ιστότοπος διατίθεται σε 15 γλώσσες, μεταξύ των οποίων και η ελληνική.

Η συνεργασία του ενημερωτικού κόμβου «Ασφάλεια στο Διαδίκτυο» του Πανελλήνιου Σχολικού Δικτύου, με το esafety Label του Ευρωπαϊκού Σχολικού Δικτύου στο πλαίσιο της ειδικής πιστοποίησης σχολείων για την Ασφάλεια στο Διαδίκτυο έχει αποφέρει θετικά στοιχεία για τα ελληνικά σχολεία τα οποία συμμετέχουν ενεργά. Η συνεργασία των δύο αυτών προγραμμάτων είναι σίγουρο ότι αποφέρει τα βέλτιστα δυνατά αποτελέσματα, αποδεικνύοντας στην πράξη την έννοια της συνεργατικότητας σε όλο της το μεγαλείο.

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ESAFETY (ΕΤΙΚΕΤΑ)

Τα σχολεία οφείλουν να παρέχουν ένα ασφαλές περιβάλλον και ανάλογη πρόσβαση στις τεχνολογίες του Διαδικτύου ως μέρος της διδακτικής και μαθησιακής εμπειρίας. Η Πιστοποίηση eSafety στοχεύει στο να βοηθήσει τα σχολεία στην πρόκληση αυτή, έτσι ώστε να παρέχουν ένα ασφαλές και πλούσιο σε εμπειρίες περιβάλλον για τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς. Για να γίνει αυτό και για να προσφέρουν τα σχολεία στους μαθητές θετικές διαδικτυακές εμπειρίες χρειάζεται ισχυρή σχολική πολιτική και ένα σχέδιο δράσης για την Ασφάλεια στο Διαδίκτυο. Η Πιστοποίηση eSafety έχει ως στόχο τη στήριξη των σχολείων για το σκοπό αυτό, μέσω της δικτυακής πύλης eSafety Label (http://www.esafetylabel.eu).

Η Πιστοποίηση eSafety αποτελεί ένα πρόγραμμα με πολλούς εμπλεκόμενους φορείς, το οποίο προέκυψε αφού εκπρόσωποι της βιομηχανίας Διαδικτύου και ευρωπαϊκά Υπουργεία Παιδείας αναγνώρισαν τις αυξανόμενες ανάγκες των σχολείων για στήριξη και αποφάσισαν να ενώσουν τις δυνάμεις τους με το Ευρωπαϊκό Σχολικό Δίκτυο (European Schoolnet), για να καλύψουν το κενό. Η κοινοπραξία έχει την υποστήριξη στις δράσεις της μέσω των αντίστοιχων Υπουργείων Παιδείας και εκπαιδευτικών οργανισμών στην Αυστρία, στην Εσθονία, στην Ισπανία, στην Τσεχική Δημοκρατία, στην Ιταλία, στο Φλαμανδικό Βέλγιο, στην Πορτογαλία, στην Κύπρο και στην Ελλάδα.

Πλέον, το eSafety Label είναι ανοικτό σε όλα τα σχολεία και το Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο, μέσω του ενημερωτικού κόμβου "Ασφάλεια στο Διαδίκτυο" , ανέλαβε την προσαρμογή της πύλης στα ελληνικά σε συνεργασία με το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου και πιο συγκεκριμένα με τον Τομέα Εκπαιδευτικής Τεχνολογίας.

Η πιστοποίηση για την Ασφάλεια στο Διαδίκτυο στοχεύει στο να βοηθήσει και τα ελληνικά σχολεία στην αντιμετώπιση της πρόκλησης να παρέχουν ένα πιο ασφαλές περιβάλλον για τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές. Οι καλές διαδικτυακές εμπειρίες συμβαδίζουν με μια ξεκάθαρη πολιτική του σχολείου και ένα καλά μελετημένο σχέδιο δράσης για την Ασφάλεια στο Διαδίκτυο. Μέσω της διαδικασίας πιστοποίησης για την Ασφάλεια στο Διαδίκτυο παρέχεται Έντυπο αξιολόγησης το οποίο καλύπτει ένα ευρύ φάσμα των παραγόντων που μπορούν να επηρεάσουν -εντός και εκτός του σχολείου- το επίπεδο της Ασφάλειας στο Διαδίκτυο για τα σχολεία. Με βάση τα αποτελέσματα του κάθε σχολείου διαμορφώνεται ένα Σχέδιο δράσης για να αυξήσουν το επίπεδο της Ασφάλειας στο Διαδίκτυο που αφορά στο σχολείο, το οποίο μπορεί να οδηγήσει στην πιστοποίηση eSafety, εφόσον γίνουν οι απαραίτητες προσαρμογές.

Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Οι ποσοτικοί δείκτες για την Ελλάδα, στην πιλοτική φάση του έργου, αποδεικνύουν τη θέληση των Ελλήνων εκπαιδευτικών για το πολύ επίκαιρο και σημαντικό θέμα της Ασφάλειας στο Διαδίκτυο. Πιο συγκεκριμένα, η Ελλάδα οδηγεί τη λίστα των χωρών πανευρωπαϊκά με 154 eSafety σχολεία (δεδομένα 5/11/2014), ακολουθούμενη από την Τσεχική Δημοκρατία (33), το Βέλγιο (32), Πορτογαλία (27), Κύπρο (23) και το Ηνωμένο Βασίλειο (23). Η χώρα μας είναι μακράν πρώτη στην Ευρώπη, συγκριτικά με τις 26 υπόλοιπες χώρες που συμμετέχουν, όπως απεικονίζεται στο γράφημα που ακολουθεί (σχήμα 1).

Ως τις 5 Νοεμβρίου 2014, πανευρωπαϊκά έχουν πραγματοποιηθεί 457 υποβολές Εντύπου Αξιολόγησης και πιο αναλυτικά: 101 σχολεία δεν έχουν λάβει την ετικέτα, 336 τη χάλκινη, 20 την αργυρή, και κανένα τη χρυσή. Συνολικά, 356 σχολεία σε 27 χώρες έχουν λάβει την ετικέτα eSafety.

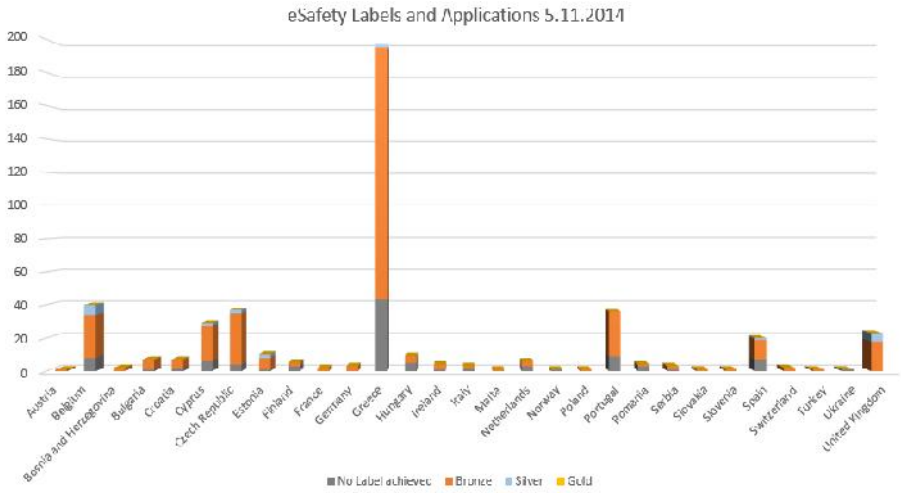

Σχήμα 1: 154 ελληνικά σχολεία έχουν λάβει την ετικέτα πιστοποίησης σε σύνολο 356 πανευρωπαϊκά!

Το Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο (ΠΣΔ) θεωρεί ότι τα σχολεία οφείλουν να επικεντρωθούν σε ένα μοντέλο ενδυνάμωσης της ασφαλούς πλοήγησης, εφοδιάζοντας τα παιδιά με τις δεξιότητες που απαιτούνται για να αξιοποιήσουν με ασφάλεια και υπευθυνότητα το Διαδίκτυο. Για το λόγο αυτό έχει αναλάβει μία σειρά από πρωτοβουλίες. Συγκεκριμένα λειτουργεί από το 2009 τον ενημερωτικό κόμβο "Ασφάλεια στο Διαδίκτυο" http://internet-safety.sch.gr μέσω του οποίου παρέχει ενημέρωση, υποστήριξη και εκπαιδευτικό υλικό για μαθητές, εκπαιδευτικούς και γονείς.

Το ΠΣΔ ως εθνικός συντονιστής, μέσω του κόμβου "Ασφάλεια στο Διαδίκτυο" http://internet-safety.sch.gr, διενεργεί δειγματοληπτικά ελέγχους στα σχολεία κατά καιρό, για να εξασφαλιστεί ότι η ετικέτα πιστοποίησης έχει αναγνωριστεί ως ένα πολύτιμο και αξιόπιστο σήμα κατατεθέν των υψηλών προδιαγραφών eSafety στα σχολεία. Το ζήτημα της ασφαλούς χρήσης του διαδικτύου από μαθητές είναι περισσότερο επίκαιρο από ποτέ. Τόσο η ραγδαία ανάπτυξη των μέσων της πληροφορίας και της επικοινωνίας όσο και η αυξημένη δημοφιλία των κοινωνικών δικτύων στη συγκεκριμένη πληθυσμιακή ομάδα αναδεικνύει την πολυπλοκότητα και την πληθώρα των παραμέτρων του ζητήματος όπως επίσης και την ανάγκη για μια ολιστική προσέγγιση τόσο για την πρόληψη όσο και για την αντιμετώπισή του. Επιπροσθέτως, η ολοένα και περισσότερο αυξανόμενη χρήση του διαδικτύου από την πρώιμη παιδική ηλικία καθιστά απαραίτητη την εκπαίδευση στη διαδικτυακή ασφάλεια από πολύ μικρή ηλικία με την αντίστοιχη προσαρμογή των στρατηγικών υλοποίησης στις διάφορες ανάγκες και βαθμούς αυτονομίας των παιδιών και των εφήβων.

Με το eSafety Label τα ελληνικά σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης μπορούν να αποκτήσουν πρόσβαση σε πληροφορίες, οι οποίες επιτρέπουν να προβλέψουν και να διαχειριστούν περιστατικά που αφορούν στη διαδικτυακή ασφάλεια, εντός και εκτός του σχολείου. Παράλληλα, αποτελεί μια μορφή πιστοποίησης, την οποία τα σχολεία μπορούν να διεκδικήσουν, υποβάλλοντας το έντυπο αξιολόγησης στην πύλη του eSafety Label. Το σήμα πιστοποίησης eSafety μπορεί να προβληθεί στην ιστοσελίδα των σχολείων που έχουν εκπληρώσει επιτυχώς μια σειρά από κριτήρια, τα οποία έχουν συμφωνηθεί από τα Υπουργεία Παιδείας που συμμετείχαν στη δημιουργία του eSafety Label. Επομένως, το σήμα της πιστοποίησης eSafety αποδεικνύει στην τοπική κοινότητα και κυρίως τους γονείς, ότι η Ασφάλεια στο Διαδίκτυο λαμβάνεται σοβαρά υπόψη από τη Διεύθυνση του σχολείου.

Επιπλέον, μέσω του eSafety Label, όπως και με το etwinning άλλωστε, δίνονται δυνατότητες για την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών και προωθείται η συζήτηση και ανταλλαγή υλικού και εμπειριών μεταξύ εκπαιδευτικών που αντιμετώπισαν παρόμοια περιστατικά. Πέρα από το γεγονός ότι αποτελεί πύλη για τους εκπαιδευτικούς, το eSafety Label επιτρέπει στις χώρες να αποκτήσουν καλύτερη κατανόηση των ζητημάτων που αντιμετωπίζουν τα σχολεία και να διακρίνουν τις περιοχές που απαιτείται περισσότερη προσοχή. Επιπρόσθετα, το σχολείο έρχεται σε επαφή με φορείς που παρέχουν κατάρτιση, συμπεριλαμβανομένων των Εθνικών Κέντρων Ασφαλούς Διαδικτύου, τα οποία μπορούν να παρέχουν αρκετά πλούσιο υλικό.

ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ESAFETY

Η πιστοποίηση eSafety έχει ως στόχο την υποστήριξη των σχολείων για ένα ασφαλέστερο σχολείο για το διαδίκτυο. Μέσω της διαδικτυακής πύλης eSafetylabel.eu και εργαλείων που φιλοξενεί, οι σχολικές μονάδες καθοδηγούνται προς τη διαμόρφωση πολιτικής ορθής αξιοποίησης του διαδικτύου μέσα από εξατομικευμένο σχέδιο δράσης. Ακολουθώντας εργαλεία αξιολόγησης, λίστες ελέγχου και πρότυπα, μια σχολική μονάδα μπορεί να υποστηρίξει την αίτησή της για χάλκινη, αργυρή ή χρυσή πιστοποίηση. Παράλληλα, η πιστοποίηση eSafety δίνει την ευκαιρία στα σχολεία να ενταχθούν σε κοινότητες σχολείων, όπως του etwinning, και να συμμετέχουν σε συζητήσεις, δράσεις και άλλες ενέργειες για να επιτύχουν αποτελεσματικότερη χρήση του διαδικτύου.

Μέσα από μία διαδικτυακή πλατφόρμα, η κάθε σχολική μονάδα έχει το δικό της χώρο εργασίας, αποθήκευσης και επεξεργασίας περιεχομένου, έχει τη δυνατότητα συμμετοχής σε κοινότητες σχολείων και εκπαιδευτικών για την ανταλλαγή εμπειριών, περιεχομένου και καλών πρακτικών και τέλος, έχει τη δυνατότητα ανατροφοδότησης από ειδικούς στο θέμα της ασφαλούς αξιοποίησης του διαδικτύου. Το πρόγραμμα Πιστοποίησης eSafety είναι προσβάσιμο από την ιστοσελίδα http://www.esafetylabel.eu (εικόνα 1).

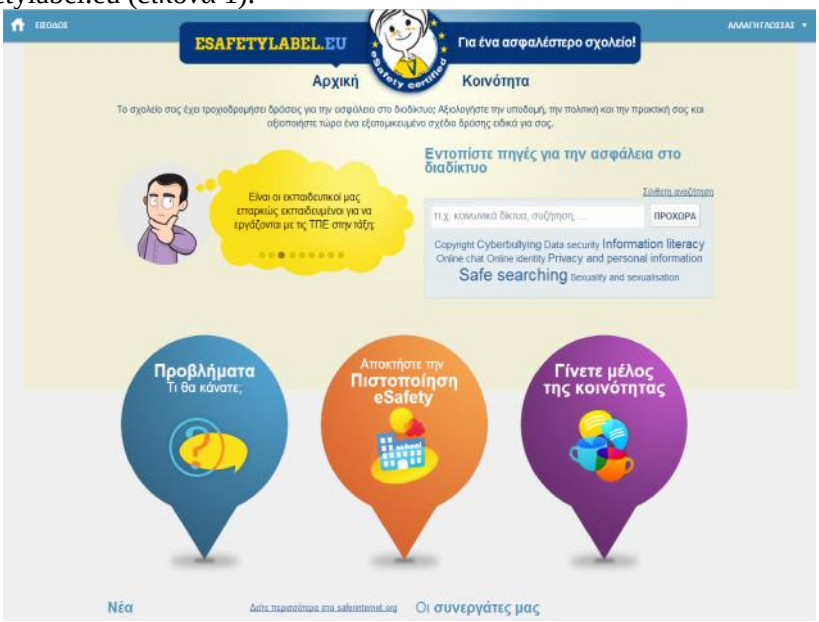

Εικόνα 1: Αρχική σελίδα eSafety Label

Στη σελίδα αυτή, ο χρήστης έχει πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικές με την ασφαλή χρήση του διαδικτύου και τη δυνατότητα ένταξης στη διαδικασία πιστοποίησης. Το πρώτο βήμα της διαδικασίας είναι ο καθορισμός της χώρας και του σχολείου που θα ενταχθεί στη διαδικασία πιστοποίησης. Ακολούθως, ενεργοποιείται η ιστοσελίδα «Ο χώρος του σχολείου μου» (εικόνα 2), ο οποίος είναι ένας κοινός χώρος για τους εκπαιδευτικούς του σχολείου. Στο χώρο αυτό, ο χρήστης καλείται να δημιουργήσει το προφίλ του σχολείου του και να εντοπίσει το έντυπο αξιολόγησης. Με την υποβολή των απαντήσεων στο ερωτηματολόγιο αυτοαξιολόγησης, αναπτύσσεται ένα εξατομικευμένο σχέδιο δράσης για το σχολείο.

Το σχέδιο δράσης δίνει κατευθυντήριες γραμμές για να βελτιώσει το σχολείο το επίπεδο της διαδικτυακής ασφάλειας που προσφέρει. Το κάθε σχολείο καλείται να αναλάβει δράση με βάση τις εισηγήσεις αυτές. Το πρόγραμμα διαθέτει πλούσιο υλικό μέσα από ενημερωτικά δελτία και λίστες ελέγχου με δείκτες, έτσι ώστε να ενισχύσει την προσπάθεια των εκπαιδευτικών του σχολείου να αντιμετωπίσουν τις αδυναμίες που εντόπισαν μέσα από τη διαδικασία αυτοαξιολόγησης της σχολικής τους μονάδας και να υλοποιήσουν ενέργειες βάσει του σχεδίου δράσης.

Εικόνα 2: Η ιστοσελίδα «Ο χώρος του σχολείου μου»

Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να λάβουν περισσότερες πληροφορίες για τα ζητήματα στα οποία φάνηκε ότι το σχολείο τους έχει ανάγκη, μέσω των ενημερωτικών δελτίων του eSafety Label, στον αντίστοιχο χώρο της ιστοσελίδας. Στον ίδιο χώρο, έχουν στη διάθεσή τους λίστες ελέγχου για να εντοπίσουν κατά πόσο ισχύουν για το σχολεία τους κάποια μέτρα προστασίας και ανάλογα να πάρουν ιδέες για να αναλάβουν δράση.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της εξελικτικής πορείας του σχολείου, αυτό μπορεί να πιστοποιηθεί ως σχολείο με χάλκινη, αργυρή ή χρυσή ετικέτα. Με την υποβολή αποδεικτικών στοιχείων υλοποίησης εισηγήσεων βάσει του σχεδίου δράσης, το σχολείο μπορεί να φτάσει στο επόμενο επίπεδο πιστοποίησης. Η πιστοποίηση για τα δύο πρώτα επίπεδα γίνεται διαδικτυακά μέσα από την υποβολή τεκμηρίων, τη συμμετοχή στο φόρουμ συνομιλιών και συμπλήρωση εντύπων. Ένα σχολείο μπορεί να πετύχει το χρυσό επίπεδο διαπίστευσης εφόσον υπάρξει η σχετική παρακολούθηση και επιβεβαίωση από τον εθνικό συντονιστή. Η ετικέτα της πιστοποίησης eSafety μπορεί να δημοσιευθεί σε έγγραφα του σχολείου, καθώς και στην ιστοσελίδα του σχολείου. Το σήμα της πιστοποίησης eSafety δίνει την ένδειξη σε γονείς και άλλους ενδιαφερομένους ότι η Ασφάλεια στο Διαδίκτυο λαμβάνεται σοβαρά υπόψη από τη Διεύθυνση του συγκεκριμένου σχολείου.

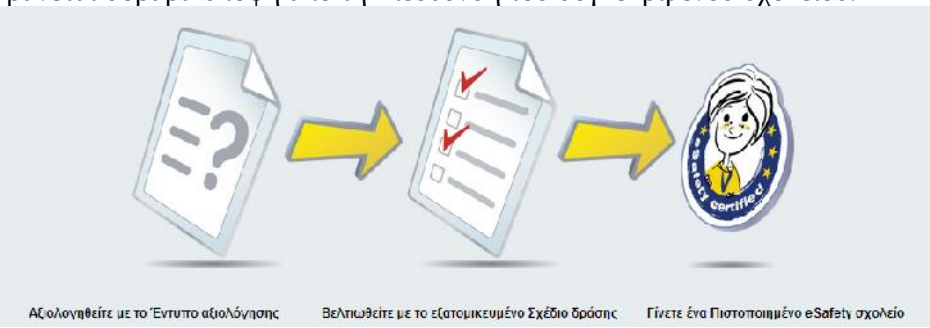

Εικόνα 3: Διαδικασία πιστοποίησης

ΤΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΑΥΤΟΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Το εργαλείο αυτοαξιολόγησης στο eSafety Label δημιουργήθηκε με στόχο να δώσει στα σχολεία ένα εργαλείο που να τα βοηθά να έχουν μια συνολική εικόνα για το πού βρίσκεται το σχολείο σε σχέση με την υπεύθυνη χρήση των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνίας (Τ.Π.Ε.). Το εργαλείο αυτοαξιολόγησης, σε μορφή ερωτηματολογίου, διερευνά θέματα **υποδομής** (π.χ. Είναι όλοι οι υπολογιστές προστατευμένοι από τους ιούς;), **πολιτικής** (π.χ. Έχει το σχολείο κάποια πολιτική που να δηλώνει πώς πρέπει να γίνεται η ηλεκτρονική επικοινωνία στο σχολείο;) και **πρακτικής** (π.χ. Διδάσκεται η Ασφάλεια στο Διαδίκτυο ως μέρος του Αναλυτικού Προγράμματος;).

Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από τυχαία επιλεγμένες, από μία ευρύτερη βάση, ερωτήσεις. Οι ερωτήσεις καλύπτουν ισάριθμα πτυχές που σχετίζονται με την υποδομή, την πολιτική και την πρακτική του σχολείου σε σχέση με την Ασφάλεια στο Διαδίκτυο. Δίνεται από την αρχή η προτροπή να συζητηθούν οι ερωτήσεις με τους υπόλοιπους εκπαιδευτικούς, τη Διεύθυνση του σχολείου και τους

μαθητές, καθώς ένας μόνο εκπαιδευτικός μπορεί να μην έχει τη συνολική εικόνα του τι συμβαίνει στο σχολείο. Για το λόγο αυτό, δίνεται η δυνατότητα αποθήκευσης πριν από την υποβολή. Εφόσον το εργαλείο είναι κοινό για σχολεία διαφορετικών χωρών, βαθμίδων και υποδομής, δίνεται η επιλογή να προστεθούν περαιτέρω σχόλια. Τα σχόλια δεν έχουν ρόλο στην αυτόματη δημιουργία του σχεδίου δράσης και τον καθορισμό του επιπέδου πιστοποίησης που θα πάρει το σχολείο, αλλά δίνουν τη δυνατότητα στον εθνικό συντονιστή να δώσει πιο ουσιαστική ανατροφοδότηση. Αφού απαντηθούν οριστικά οι ερωτήσεις, αξιολογούνται και το σχολείο κατατάσσεται αναλόγως σε κατηγορία διαπίστευσης (αργυρό, χάλκινο, μη πιστοποιημένο). Ακολούθως, δημιουργείται αυτόματα το σχέδιο δράσης του σχολείου, το οποίο και εμφανίζεται στην περιοχή της ιστοσελίδας «ο χώρος του σχολείου μου».

Με την ολοκλήρωση της αυτοαξιολόγησης, το σχολείο μπορεί να συγκρίνει το επίπεδο ασφάλειας που παρέχει με το σύνολο των υπόλοιπων σχολείων που υπέβαλαν ερωτηματολόγιο και να εντοπίσει τα δυνατά και αδύναμα του σημεία, λαμβάνοντας πληροφορίες από το γράφημα που δημιουργείται για το σχολείο του (εικόνα 4).

Εικόνα 4: Παράδειγμα που προκύπτει μέσα από τη διαδικασία αυτοαξιολόγησης

ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ

Το σχέδιο δράσης προκύπτει ως αποτέλεσμα της αυτοαξιολόγησης των σχολείων και προσφέρει συμβουλές, παρατηρήσεις, κατευθυντήριες γραμμές και πόρους, για να βελτιώσει το σχολείο το επίπεδο της ασφάλειας για το διαδίκτυο που προσφέρει. Αναμένεται τα σχολεία, μέσα από το σχέδιο δράσης, να εντοπίσουν τα κενά και τις ελλείψεις τους, να αξιοποιήσουν πληροφορίες και εισηγήσεις και να θέσουν στρατηγικούς στόχους ως προς την υποδομή, την πρακτική και την πολιτική. Τα σχολεία προτρέπονται να διαβάσουν περισσότερες πληροφορίες, για να λάβουν την κατάλληλη ενημέρωση, ώστε να πάρουν τα ανάλογα μέτρα και να μπορέσουν να προσφέρουν ένα ασφαλές, τεχνολογικά πλούσιο, περιβάλλον για τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς. Το σχέδιο δράσης έχει σχεδιαστεί με τέτοιον τρόπο, ώστε να μη δημιουργεί φόβο απέναντι στις προκλήσεις του διαδικτύου, αλλά να δίνει έμφαση και στις δυνατότητες των νέων τεχνολογιών. Το σχέδιο δράσης καθοδηγεί στη δημιουργία ξεκάθαρης στρατηγικής του σχολείου για την Ασφάλεια στο Διαδίκτυο και προτείνει τη δημιουργία Πολιτικής Ορθής Χρήσης των νέων τεχνολογιών.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΡΘΗΣ ΧΡΗΣΗΣ

Η δημιουργία Πολιτικής Ορθής Χρήσης αποτελεί συνήθως ένα έγγραφο αποδοχής κανόνων χρήσης του διαδικτύου, το οποίο αναφέρεται στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις όσον αφορά στη χρήση του διαδικτύου και τις τυχόν κυρώσεις σε περίπτωση παραβάσεων. Αυτό επιτυγχάνεται μέσα από ένα πλαίσιο κανόνων, το οποίο πρέπει να γίνει αποδεκτό από τη σχολική κοινότητα. Το πλαίσιο κανόνων, το οποίο αποτελεί την Πολιτική Ορθής Χρήσης (Π.Ο.Χ.), θα πρέπει να αφορά όλα τα μέλη της σχολικής κοινότητας και για τον λόγο αυτό υπογράφεται από μαθητές, γονείς και εκπαιδευτικούς. Οι μαθητές, οι γονείς και οι εκπαιδευτικοί συμμετέχοντας στη δημιουργία και υπογράφοντας την Π.Ο.Χ. αναλαμβάνουν προσωπική ευθύνη για τις ενέργειές τους στο διαδίκτυο.

Το Πρόγραμμα eSafety Label, μέσα από την προτεινόμενη διαδικασία και τα προτεινόμενα εργαλεία, δίνει τη δυνατότητα η Π.Ο.Χ. να είναι αποτέλεσμα της εργασίας της ίδιας της σχολικής μονάδας ως μέρος της ευρύτερης στρατηγικής και, επομένως, να είναι κτήμα όλων των μελών της σχολικής μονάδας. Καθορίζοντας τους κανόνες συμπεριφοράς και τις συνέπειες σε περίπτωση παραβίασής τους, προλαμβάνονται ανεπιθύμητες καταστάσεις στο σχολείο, ενώ παράλληλα προετοιμάζεται η διαχείριση τυχόν συμβάντων. Θέματα που αφορούν σε προσωπικά δεδομένα, διαδικτυακή συμπεριφορά, ακατάλληλο περιεχόμενο, προστασία του δικτύου του σχολείου, κοινωνικά δίκτυα, είναι δυνατόν να πάρουν δυσάρεστες προεκτάσεις και, αν το σχολείο δεν είναι σωστά προετοιμασμένο, να επηρεάσουν τη λειτουργία του.

ΦΟΡΟΥΜ - ΧΩΡΟΣ ΣΥΖΗΤΗΣΕΩΝ

Ο χώρος συζητήσεων δίνει την ευκαιρία δημιουργίας κοινότητας εκπαιδευτικών και σχολείων που είναι ενταγμένα στο eSafety Label. Μέσα από το χώρο συζητήσεων οι εκπαιδευτικοί μπορούν να λάβουν και να παρέχουν ανατροφοδότηση, να ανταλλάξουν πληροφορίες, ιδέες, πρακτικές και χρήσιμο υλικό. Ο χώρος συζητήσεων προωθεί τη συζήτηση και την ανταλλαγή απόψεων. Επιπλέον, δίνει πρόσβαση σε ειδικούς, εφόσον οι εθνικοί συντονιστές μπορούν να βοηθήσουν δίνοντας εισηγήσεις ή παραπέμποντας σε χρήσιμες πηγές υλικού. Επομένως, ο χώρος συζητήσεων γίνεται εργαλείο επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών. Μέσα από τη συζήτηση οι εκπαιδευτικοί μπορούν να εντοπίσουν σχολεία που αντιμετώπισαν παρόμοια προβλήματα ή περιστατικά, να μάθουν από τις εμπειρίες και τις πρακτικές των άλλων και να λύσουν απορίες. Με τα εργαλεία που μας παρέχει σήμερα η τεχνολογία, δίνεται η δυνατότητα αυτόματης μετάφρασης του κειμένου του χώρου συζητήσεων, δίνοντας έτσι την ευκαιρία για συνομιλία μεταξύ ατόμων που γράφουν σε διαφορετική γλώσσα.

Στον χώρο συζητήσεων εμφανίζονται ήδη αρκετές από τις δραστηριότητες, τις οποίες παρουσιάζουν οι κοινότητες μάθησης. Για παράδειγμα, υπάρχουν νήματα συζητήσεων για επίλυση προβλημάτων, αιτήματα για πληροφορίες, αναζήτηση εμπειριών, συνεργασία, ανταλλαγή υλικού κτλ..

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΑ ΔΕΛΤΙΑ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ESAFETY

Τα ενημερωτικά δελτία του eSafety Label καλύπτουν εύρος θεμάτων σχετικά με την **Υποδομή**, την **Πολιτική** και την **Πρακτική**, τα οποία είναι απαραίτητα για τη βελτίωση της διαδικτυακής ασφάλειας ενός σχολείου. Κάθε ενημερωτικό δελτίο δίνει έναν ορισμό και μια σειρά από κατευθυντήριες γραμμές, καλύπτοντας τις βασικές πτυχές κάθε θέματος. Για κάθε ένα από τα ενημερωτικά δελτία υπάρχει αντίστοιχη λίστα ελέγχου, η οποία βοηθά να αξιολογηθεί η κατάσταση στο σχολείο. Τα ενημερωτικά δελτία δίνουν πληροφορίες στα σχολεία για άμεση δράση και καθοδηγούν σε δράσεις που χρειάζεται να γίνουν. Δίνονται μάλιστα χρήσιμοι σύνδεσμοι οι οποίοι παραπέμπουν σε περισσότερο υλικό. Στον πίνακα 1 παρουσιάζονται οι μέσοι όροι για όλα τα ευρωπαϊκά σχολεία (συμπεριλαμβανομένης της χώρας μας) καθώς και για τα ελληνικά σχολεία, σε σχέση με το εύρος των θεμάτων που πραγματεύονται τα ενημερωτικά δελτία.

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ

Στη διαδικτυακή φόρμα έκθεσης διαχείρισης περιστατικών καταγράφεται πώς διαχειρίστηκε το σχολείο κάποιο περιστατικό που έχει προκύψει. Με την υποβολή της έκθεσης διαχείρισης περιστατικών, δημιουργείται μια βάση δεδομένων με τα περιστατικά που παρουσιάζονται στα σχολεία και τις διαδικασίες που ακολουθούν τα σχολεία για τη διαχείρισή τους. Η βάση αυτή δίνει στους αρμόδιους φορείς και στα Υπουργεία Παιδείας πληροφορίες για το ποιες περιοχές χρειάζονται ιδιαίτερη προσοχή, ενώ λαμβάνουν παραδείγματα από καλές πρακτικές που εφαρμόστηκαν και την εμπειρία των σχολείων.

Μ.Ο. όλων των σχολείων 5.11.14	Μ.Ο. ελληνικών σχολείων 10.11.2014	Περιοχή (ΥΠΟΔΟΜΗ - ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΠΡΑΚΤΙΚΗ)
73	69	Ασφάλεια (security)
57	59	Προστασία (ευαίσθητων) δεδομένων στο σχολείο
40	31	Πρόσβαση στην τεχνολογία μαθητών & εκπαιδευτικών
71	67	Αδειες χρήσης λογισμικού
75	72	IT Διαχείριση
60	63	Πολιτική Ορθής Χρήσης
53	47	Διαδικτυακή παρουσία σχολείου
47	43	Αναφορά και Διαχείριση Περιστατικών
39	43	Πολιτική για τους εκπαιδευτικούς
43	40	Συμπεριφορά μαθητών
66	65	Διαχείριση του eSafety
33	28	Υποστηρικτικές πηγές
46	40	eSafety στο Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών
43	41	Κατάρτιση εκπαιδευτικών
36	38	Εξωσχολικές δραστηριότητες

Πίνακας 1: Συγκριτική παρουσίαση Μέσων Ορων και συμπεράσματα για τα ελληνικά σχολεία

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Το eTwinning συμπληρώνει μία δεκαετία το 2015 και μέσω της πλατφόρμας του eTwinning (πρωτίστως του desktop και σε δεύτερο χρόνο του twinspace), θα διατίθεται μια συλλογή επικαιροποιημένου εκπαιδευτικού υλικού, μεταξύ του οποίου οδηγοί δραστηριοτήτων με θέμα την Ασφάλεια στο Διαδίκτυο, πακέτα για την αναπαραγωγή επιτυχημένων έργων και βέλτιστων πρακτικών. Την παρούσα χρονική περίοδο η χώρα μας έχει να επιδείξει πρωτιά τόσο στους ποσοτικούς όσο και στους ποιοτικούς δείκτες των δύο προγραμμάτων (etwinning και esafety). Τα ελληνικά σχολεία μπορούν και οφείλουν να έχουν τον πρωταγωνιστικό ρόλο προς αυτήν την κατεύθυνση καθώς μέσα από τη λειτουργία τους, παρέχεται η δυνατότητα συνεργατικότητας στην εκπαιδευτική κοινότητα καθώς και σε άλλους βασικούς συντελεστές σχετικά με τη διαδικτυακή ασφάλεια, όπως οι γονείς και οι αρμόδιοι φορείς. Άλλωστε τα παραπάνω συνάδουν με την Ευρωπαϊκή Στρατηγική για ένα Διαδίκτυο καλύτερα προσαρμοσμένο στα παιδιά, με εστίαση στην ποιότητα του περιεχομένου και σε ανάλογα μέτρα ευαισθητοποίησης.

Το επόμενο καθοριστικό βήμα που εισηγούμαστε μέσω του παρόντος, είναι το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, αναλογιζόμενο την ευθύνη του στο κομμάτι της πρόληψης που του αναλογεί και με βάση τα άκρως επιτυχημένα στοιχεία του πιλοτικού προγράμματος, όπως περιγράφηκαν αναλυτικά, να αποστείλει σχετικό υπηρεσιακό έγγραφο, σε μορφή εγκυκλίου, προς όλα τα ελληνικά σχολεία και να δρομολογηθεί έτσι με τον καλύτερο δυνατό τρόπο η θωράκιση των σχολικών μονάδων για ένα καλύτερο Διαδίκτυο στα παιδιά και τους εφήβους της χώρας μας.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2011). *Έκθεση της Επιτροπής όσον αφορά την προστασία των ανηλίκων – Η προστασία των ανηλίκων στον ψηφιακό κόσμο*, Ανακτήθηκε στις 5 Νοεμβρίου 2014 από τη διεύθυνση http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/ALL/?uri=CELEX:52011DC0556

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2012). *Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: Διαδίκτυο καλύτερα προσαρμοσμένο στα παιδιά: μια ευρωπαϊκή στρατηγική*. (COM(2012) 196 final). Ανακτήθηκε στις 5 Νοεμβρίου 2014 από τη διεύθυνση http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0196:FIN:EL:PDF

Κωνσταντίνου Μ., Οικονόμου Α. (12/2013). *Πιστοποίηση esafety (esafety Label)* Ανακτήθηκε στις 5 Νοεμβρίου 2014 από τη διεύθυνση http://www.pi.ac.cy/InternetSafety/eSafeSchool.html ISBN 978-9963-0-9168-3

Λούβρης Α. (8/2014) (α). *eSafety: εργαλείο πιστοποίησης σχολείων για την Ασφάλεια στο Διαδίκτυο*, Ανακτήθηκε στις 5 Νοεμβρίου 2014 από τη διεύθυνση http://internet-safety.sch.gr/index.php/articles/teach/item/301-esf

Λούβρης Α. (2/2014) (β). *Πιλοτικό πρόγραμμα πιστοποίησης σχολείων για την Ασφάλεια στο Διαδίκτυο*, Ανακτήθηκε στις 5 Νοεμβρίου 2014 από τη διεύθυνση http://internet-safety.sch.gr/index.php/articles/teach/item/276-plt

Λούβρης Α., Παρασκευάς Μ., (2012). *Έρευνες για την Ασφάλεια των ανηλίκων στο Διαδίκτυο (Ελλάδα & Ευρώπη)*, Πρακτικά 6ου Πανελλήνιου Συνεδρίου Καθηγητών Πληροφορικής, Πάτρα, ISSN 1792-1511.

Eurydice, (2009). Summary Report. Education on Online Safety in Schools in Europe, Ανακτήθηκε στις 5 Νοεμβρίου 2014 από τη διεύθυνση http://blogs.sch.gr/internet-safety/files/2010/09/education_online_safety.pdf

European Schoolnet – EUN, (2013) Survey of Schools: ICT in Education - Ανακτήθηκε στις 5 Νοεμβρίου 2014 από τη διεύθυνση https://ec.europa.eu/digital-agenda/sites/digital-agenda/files/KK-31-13-401-EN-N.pdf ISBN 978-92-79-28121-1

Romero, B. (9/2014). *eSafety is at this moment one of the most important topics schools must look into* Ανακτήθηκε στις 5 Νοεμβρίου 2014 από τη διεύθυνση http://www.etwinning.net/en/pub/news/news/esafety_is_at_this_moment_one_.htm.

Εικονική κοινότητα πρακτικής για την αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διδασκαλία μαθημάτων στο Νότιο Αιγαίο. Σχεδίαση, υλοποίηση και αξιολόγηση

Τζιμόπουλος Νίκος[1] , Ιωσηφίδου Μαρία[2]

[1]Εκπαιδευτικός Π.Ε. 19, [2]Εκπαιδευτικός Π.Ε. 19

ntzimop@sch.gr, miosifid@sch.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην εισήγηση μας προτείνουμε ένα μοντέλο επιμόρφωσης εκπαιδευτικών στην αξιοποίηση των ΤΠΕ, οι οποίοι διδάσκουν στα σχολεία των νησιών του Ν. Αιγαίου. Σκοπός του σεμιναρίου ήταν η δημιουργία μιας Ηλεκτρονικής Κοινότητας Μάθησης εκπαιδευτικών, ανεξαρτήτου ειδικότητας, μέσω της οποίας οι επιμορφούμενοι να γνωρίσουν νέα εκπαιδευτικά εργαλεία του διαδικτύου, τα οποία θα μπορούν στη συνέχεια να αξιοποιήσουν στη διδακτική πράξη.

Για το σχεδιασμό λάβαμε υπόψη τις ιδιαιτέρες συνθήκες της περιφέρειας, τα χαρακτηριστικά των ενηλίκων επιμόρφουμενων, τις διαθέσιμες υποδομές, καθώς και τις νέες δυνατότητες που το διαδίκτυο προσφέρει. Στη συνέχεια περιγράφουμε αναλυτικά τις παραμέτρους που λάβαμε υπόψη καθώς και το μοντέλο που σχεδιάσαμε για την υλοποίηση των σεμιναρίων.

Στα ερωτηματολόγια που συμπλήρωσαν οι επιμορφούμενοι καταγράψαμε το προφίλ τους, τις προϋπάρχουσες γνώσεις στη χρήση Η/Υ και διαδικτύου. Επίσης καταγράψαμε τον τρόπο και τη συχνότητα επικοινωνίας επιμορφούμενων και επιμορφωτών καθώς και των επιμορφούμενων μεταξύ τους. Στη συνέχεια καταγράφουμε τις προθέσεις τους για εμπλοκή τους σε πιθανό σεμινάριο την επόμενη χρονιά και αν θέλουν να βοηθήσουν σαν επιμορφωτές ή στη δημιουργία υλικού. Τέλος διερευνήσαμε ποια από τα εργαλεία που γνώρισαν στο σεμινάριο αισθάνονται έτοιμοι να χρησιμοποιήσουν μέσα στην τάξη και ποια έχουν ήδη χρησιμοποιήσει.

Το σεμινάριο, διάρκειας, 24 εβδομάδων, υλοποιήθηκε από τον Οκτώβριο του 2011 μέχρι το Μάιο του 2012 και συμμετείχαν 203 εκπαιδευτικοί όλων των ειδικοτήτων από 21 νησιά των Κυκλάδων. Το σεμινάριο τελικά ολοκλήρωσαν επιτυχώς 149 εκπαιδευτικοί αφού υλοποίησαν περισσότερες από το 70% των δραστηριοτήτων. Διοργανώθηκε από την Περιφερειακή Διεύθυνση Εκπαίδευσης Ν. Αιγαίου, τη Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Κυκλάδων και το ΚΕΠΛΗΝΕΤ Κυκλάδων. Στη συνέχεια περιγράφουμε και τις απόψεις των επιμορφωτών για αυτό το συγκεκριμένο μοντέλο επιμόρφωσης.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

επιμόρφωση εκπαιδευτικών, εξ αποστάσεως εκπαίδευση, εικονικές κοινότητες πρακτικής, νησιωτικότητα, δια βίου μάθηση, εκπαίδευση ενηλίκων, web 2.0, αξιολόγηση ,επιμόρφωση, Πλατφόρμα moodle, παιδαγωγική αξιοποίηση ΤΠΕ.

Εισαγωγή

Ιστορικό και αναγκαιότητα επιμορφώσεων στις ΤΠΕ

Στο χώρο της εκπαίδευσης το διαδίκτυο κάνει έντονη την εμφάνισή του τη δεκαετία του ΄90 και η εξέλιξή του μπορεί δίκαια να χαρακτηριστεί ως ραγδαία. Στη χώρα μας, οι πρώτες προσπάθειες αξιοποίησης του διαδικτύου στη σχολική τάξη ξεκίνησαν 4 -5 χρόνια μετά, κυρίως στο πλαίσιο του πιλοτικού προγράμματος ΟΔΥΣΣΕΑΣ (πιλοτικό πρόγραμμα της ενέργειας ΟΔΥΣΣΕΙΑ) με το οποίο επιχειρείται η διασύνδεση μέσω ενός δικτύου, των Γυμνασίων της Ξάνθης, των νήσων του Αιγαίου και της Αχαΐας από ορισμένους επιμορφωτές σε περίπου 20 σχολεία. Στη συνέχεια, με το έργο ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ (της ενέργειας ΟΔΥΣΣΕΙΑ) επιχειρείται η διασύνδεση μικρών απομακρυσμένων σχολείων και παρέχεται η δυνατότητα στους εκπαιδευτικούς, όχι μόνο να επικοινωνούν ηλεκτρονικά αλλά και να δημιουργούν τις ιστοσελίδες των σχολείων τους.

Η αξιοποίηση του διαδικτύου όμως από τους εκπαιδευτικούς προϋποθέτει την εξοικείωση τους με τις υπηρεσίες και τα εργαλεία του. Η επιμόρφωση λοιπόν των εκπαιδευτικών στις τεχνολογίες

πληροφορίας και επικοινωνιών (ΤΠΕ) υπογραμμίζεται ως προτεραιότητα, τόσο σε κείμενα ερευνητών, όσο και σε κείμενα διεθνών οργανισμών και διαμορφωτών πολιτικής. Αν και από διαφορετικές θεωρητικές αφετηρίες και οπτικές, όλοι συγκλίνουν στην ανάγκη επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών (τόσο στο επίπεδο της αρχικής, όσο και της συνεχιζόμενης εκπαίδευσής τους), σε ζητήματα που συνδέονται με τις ΤΠΕ και τις εφαρμογές τους στην εκπαιδευτική διαδικασία (ενδεικτικά: Κοντογιαννοπούλου – Πολυδωρίδη, 1995 Ράπτης & Ράπτη, 2000 - Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2003 Δημητρακοπούλου, 2004 Κόμης, 2004). Στην Έκθεση της Λισσαβόνας (κομβικό κείμενο της κοινοτικής πολιτικής για την εκπαίδευση), η επιμόρφωση όλων των εκπαιδευτικών στη χρήση του διαδικτύου και των πολυμέσων, αναδεικνύεται ως βασικός στόχος για τα εκπαιδευτικά συστήματα των χωρών – μελών.

Στην Ελλάδα η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών υλοποιήθηκε αποσπασματικά με διάφορα μικρά έργα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά και τα μεγάλα έργα της επιμόρφωσης Α΄ επιπέδου, όπου επιμορφώθηκαν περισσότεροι από 100.000 εκπαιδευτικοί στις βασικές δεξιότητες χρήσης Η/Υ και της επιμόρφωσης Β’ επιπέδου, όπου 10.000 περίπου εκπαιδευτικοί επιμορφώθηκαν στην αξιοποίηση του διαδικτύου και των εκπαιδευτικών λογισμικών στη διδακτική πράξη.

Ωστόσο, ο σύγχρονος εκπαιδευτικός πρέπει να είναι σε θέση να χρησιμοποιεί τις ΤΠΕ και να τις ενσωματώνει στο μάθημα του, με στόχο την αναβάθμιση της ποιότητας των μαθησιακών ωφελειών των μαθητών τους. Προς την κατεύθυνση αυτή, τα εργαλεία του διαδικτύου μπορούν, εφόσον χρησιμοποιηθούν κατάλληλα, να αναβαθμίσουν τη μαθησιακή διαδικασία και να αποφέρουν σημαντικά μαθησιακά οφέλη. Επομένως, είναι σημαντικό να είναι εξοικειωμένοι οι εκπαιδευτικοί με αυτά, ώστε να είναι σε θέση να τα αξιοποιήσουν κατάλληλα στην τάξη (Τζιμόπουλος & Πόρποδα, 2010).

Οι εκπαιδευτικοί όμως χρειάζονται συνεχή υποστήριξη για την αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διδακτική πράξη, δεδομένης της ραγδαίας τεχνολογικής εξέλιξης και της εμφάνισης συνεχώς νέων εργαλείων. Καλό είναι λοιπόν να λειτουργούν νέοι θεσμοί και υποστηρικτικές δομές, οι οποίες θα προσφέρουν μόνιμα τη στήριξη που χρειάζεται ο εκπαιδευτικός της πράξης. Μια ιδέα για τη συνεχή στήριξη των εκπαιδευτικών είναι οι κοινότητες πρακτικής, οι οποίες μέσα από το διαδίκτυο μπορεί να είναι εικονικές.

Η συνεργασία μεταξύ των μεμονωμένων μελών της κοινότητας επιτρέπει ένα άλλο μέλος να δει τον εαυτό του ως τμήμα μιας συλλογικής εργασίας προς τους κοινούς στόχους της κοινότητας και των μελών της. Υπό αυτήν τη μορφή, μια κοινότητα είναι ένα αλληλοεξαρτώμενο σύστημα που καθορίζεται από τις προσπάθειες για συνεργασία των μελών της.

Νησιωτικότητα

Έλληνες ερευνητές του χώρου έχουν επισημάνει ότι, παρόλο το υψηλό ποσοστό των εν ενεργεία εκπαιδευτικών της χώρας που επιθυμούν να επιμορφωθούν, η γεωγραφική κατανομή και η μεγάλη διασπορά των σχολικών μονάδων έχει επιφέρει τη δύσκολη πρόσβασή τους σε επιμορφωτικά προγράμματα, τα οποία συνήθως υλοποιούνται σε μεγάλα αστικά κέντρα (Δήμου, 2003; Παπαδούρης, 2001). Σε αρκετές περιπτώσεις το οικονομικό κόστος των επιμορφωτικών δράσεων υπήρξε απαγορευτικό (Ζησιμοπούλου, 2001), ενώ η δυνατότητα των εκπαιδευτικών για συμμετοχή στα προγράμματα αυτά παρεμποδίζεται συχνά και από αυξημένες οικογενειακές ή/και επαγγελματικές τους εξωσχολικές υποχρεώσεις (Εμμανουηλίδου και συν., 2009).

Ο νομός Κυκλάδων και ο νομός Δωδεκανήσων συνθέτουν ένα σύμπλεγμα 41 (κατοικημένων) νησιών, κάποια από τα οποία απέχουν δεκάδες μίλια μακριά από κάποιο αστικό κέντρο. Η πρόσβαση ειδικότερα κατά τη διάρκεια των χειμερινών μηνών είναι ιδιαίτερα δύσκολη. Παροχές και υπηρεσίες που για τους κατοίκους άλλων περιοχών θεωρούνται δεδομένες, στην περίπτωση αυτή θεωρούνται πολυτέλεια. Οι κάτοικοι των νησιών βιώνουν λοιπόν σε πολλές περιπτώσεις έντονα μια μορφή κοινωνικής απομόνωσης.

Όσον αφορά την επιμόρφωση, οι εκπαιδευτικοί που εργάζονται σε τέτοιου είδους περιοχές είναι διαχρονικά αποκλεισμένοι από τα σεμινάρια, ημερίδες, προγράμματα δια βίου μάθησης και φυσικά τους στερείται η δυνατότητα απόκτησης επιπλέον τίτλων σπουδών (είτε δεύτερου πτυχίου είτε κάποιου μεταπτυχιακού) αφού πλέον οι άδειες εκπαίδευσης με αποδοχές έχουν καταργηθεί τελείως.

Εικονικές κοινότητες πρακτικής

Εικονική κοινότητα πρακτικής είναι μια ομάδα ατόμων που δημιουργείται (ενώνονται) από την ανάγκη να επικοινωνήσουν με σκοπό να υποστηρίξουν ο ένας τον άλλο (αλληλεπιδράσουν) για την

αντιμετώπιση προβλημάτων τα οποία υπάρχουν στον κοινωνικό τους (εργασιακό) χώρο, να συνεργάζονται και να οδηγούνται σ' ένα κοινό σκοπό (στόχο). Τα προβλήματα αυτά, τα οποία είναι κοινά, μπορεί να είναι επαγγελματικά, κοινωνικά, διαχείρισης του ελεύθερου χρόνου. Μοιράζονται τους αμοιβαία καθορισμένους στόχους, τις πρακτικές, τις πεποιθήσεις, εμπειρίες, γνώση, προβλήματα, ενδιαφέροντα, ένα πάθος και τους όρους λειτουργία της.

Ο Wenger υποστηρίζει ότι "οι κοινότητες της πρακτικής είναι παντού" και αναφέρει το παράδειγμα της οικογένειας, της γειτονιάς, της άτυπης ομαδοποίησης εργασιακών χώρων, των λεσχών ελεύθερου χρόνου και των κοινωνιών. Περαιτέρω εξηγεί ότι οι κοινότητες της πρακτικής είναι βασικές για την εκμάθηση, λέγοντας: «…η δέσμευση με την κοινωνική πρακτική είναι η θεμελιώδης διαδικασία από την οποία μαθαίνουμε και γινόμαστε αυτοί που είμαστε».

Η συνεργασία μεταξύ των μεμονωμένων μελών της κοινότητας επιτρέπει ένα άλλο μέλος να δει τον εαυτό του ως τμήμα μιας συλλογικής εργασίας προς τους κοινούς στόχους της κοινότητας και των μελών της. Υπό αυτήν τη μορφή, μια κοινότητα είναι ένα αλληλοεξαρτώμενο σύστημα που καθορίζεται από τις προσπάθειες για συνεργασία των μελών της.

Ο Wenger (1998) θεωρεί ακόμη ότι η διαδικασία δημιουργίας μιας Κοινότητας εμπεριέχει αμοιβαία δέσμευση, απαιτήσεις και κανόνες που αφορούν τον τρόπο αλληλεπίδρασης, την υπευθυνότητα, τη διαπραγμάτευση εννοιών και την κατανόηση και μάθηση μέσω της διαδικασίας δημιουργίας πρακτικών της Κοινότητας.

Οι εικονικές «ηλεκτρονικές» κοινότητες είναι το σύνολο των πολιτιστικών στοιχείων που αναδύονται όταν ένας ικανός αριθμός ανθρώπων αλληλεπιδρά αρκετά συχνά στον «κυβερνοχώρο». Με την ευρύτερη σημασία του όρου της ηλεκτρονικής Κοινότητας, ολόκληρο το διαδίκτυο θα μπορούσε να θεωρηθεί μια τέτοια.

Θα μπορούσαμε να θεωρήσουμε τις κοινότητες πρακτικής σαν «Κοινωνικά Δίκτυα», που περιλαμβάνει ένα σύνολο προσώπων (ανθρώπων) και τις μεταξύ τους σχέσεις. Ο όρος «κοινωνικά» υπονοεί ότι τα δίκτυα αυτά περιλαμβάνουν μόνο τα πρόσωπα που μετέχουν σε αυτά. Ο δόκιμος όρος είναι και «Κοινωνικά Δίκτυα υποστηριζόμενα από υπολογιστές (ή ΤΠΕ)» (στα Αγγλικά: computer supported social networks) που περιλαμβάνει ειδικά τα πρόσωπα και τις σχέσεις που αναπτύσσονται μέσω υπηρεσιών ΤΠΕ, όπως το chat, το forum και το e-mail.

Web 2.0

Ο όρος Web 2.0 (Ιστός 2.0), χρησιμοποιείται για να περιγράψει τη νέα γενιά του Παγκόσμιου Ιστού η οποία βασίζεται στην όλο και μεγαλύτερη δυνατότητα των χρηστών του Διαδικτύου να μοιράζονται πληροφορίες και να συνεργάζονται online. Τα χαρακτηριστικά του web 2.0

- Κοινωνική Δικτύωση
- Συμμετοχή
- Συν - συγγραφή
- Διαμοίραση

Μπορούν να μας βοηθήσουν ώστε κάθε χρήστης να μπορεί να συνεισφέρει, εφόσον το θέλει, στη συλλογική γνώση.

Τα νέα εργαλεία που προσφέρει το web 2.0 μας βοηθούν στο σχεδιασμό μιας επιμόρφωσης από απόσταση, λαμβάνοντας υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των ενηλίκων επιμορφούμενων και αξιοποιώντας τις εικονικές κοινότητες πρακτικής με στόχο να βοηθήσουμε τους εκπαιδευτικούς που είναι απομονωνόμενοι στα νησιά.

ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ

Συνεργασίες

Για το σχολικό έτος 2011-2012 διοργανώθηκε το εξ αποστάσεως σεμινάριο επιμόρφωσης με θέμα «Παιδαγωγική αξιοποίηση των ΤΠΕ στην εκπαίδευση». Η διοργάνωση έγινε από το *ΚΕ.ΠΛΗ.ΝΕ.Τ. Κυκλάδων* και την *Περιφερειακή Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Νοτίου Αιγαίου* σε συνεργασία με τους παρακάτω φορείς:

- τη Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Κυκλάδων,
- τη Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Κυκλάδων,
- την Ελληνική Ένωση για την Αξιοποίηση των ΤΠΕ στην Εκπαίδευση (http://www.e-diktyo.eu),

- το Πανεπιστήμιο Αιγαίου και το
- Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο

Για την υλοποίηση του σεμιναρίου χρησιμοποιήθηκαν όλες οι υποδομές του Πανελληνίου Σχολικού Δικτύου και του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Συγκεκριμένα χρησιμοποιήθηκαν ο Web Server της ΔΔΕ Κυκλάδων σε χώρο του ΠΣΔ, το λειτουργικό του Σύστημα είναι το Linux. Όλα τα λογισμικά που χρησιμοποιούμε είναι ΕΛ/ΛΑΚ όπως και το Moodle.

Μοντέλο Επιμόρφωσης

Στο πλαίσιο της μη τυπικής εκπαίδευσης, σχεδιάσαμε και υλοποιήσαμε ένα σεμινάριο που απευθύνεται σε εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας. Στόχο του σεμιναρίου αποτελεί η εξοικείωση με τα εργαλεία αυτά και η παιδαγωγική αξιοποίηση τους στην τάξη. Οι συμμετέχοντες με την ολοκλήρωση του σεμιναρίου θα είναι σε θέση να χρησιμοποιήσουν εργαλεία και εναλλακτικές μεθόδους, με τα οποία θα εμπλουτίσουν τη μαθησιακή διαδικασία.

Η μεγαλύτερη πρόκληση στο σχεδιασμό του παραπάνω σεμιναρίου ήταν να ξεπεράσουμε τα εμπόδια που δημιουργούνται από τη νησιωτικό χαρακτήρα της περιοχής και να δοθεί η δυνατότητα συμμετοχής σε όσο το δυνατόν περισσότερους εκπαιδευτικούς από όλα τα νησιά των Κυκλάδων και των Δωδεκανήσων.

Για το σχεδιασμό ενός σεμιναρίου εξ αποστάσεως καλό θα ήταν η επιμόρφωση να είναι μικτή, δηλαδή να έχουμε και μερικές δια ζώσης συναντήσεις. Η μεθοδολογία που ακολουθήσαμε κατά τη σχεδίαση των σεμιναρίων στο moodle ήταν αυτή της αποκλειστικά εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, επιβεβλημένη λόγω των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της περιοχής και της έλλειψης οικονομικών πόρων.

Αναπτύξαμε ένα μοντέλο εξ αποστάσεως εκπαίδευσης το οποίο ανταποκρίνεται στις ανάγκες και απαιτήσεις του νομού. Καταρχάς θεωρήθηκε ως αποτελεσματικότερη η μάθηση που επιτυγχάνεται από ένα συνδυασμό τόσο σύγχρονων όσο και ασύγχρονων μεθόδων διδασκαλίας. Έτσι, η σχεδίαση των σεμιναρίων περιλαμβάνει πέρα από την πλατφόρμα στο Moodle, όπου υπάρχει μόνιμα αναρτημένο το υλικό, την επικοινωνία με εργαλεία όπως το ooVoo, το skype για άμεση επικοινωνία των συμμετεχόντων και ανάπτυξη περισσότερο διαπροσωπικών σχέσεων.

Για να λύσουμε τα προβλήματα της έλλειψης επιμόρφωσης και της επικοινωνίας των εκπαιδευτικών, σχεδιάσαμε μια Κοινότητα Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών Αιγαίου, η οποία αποτελείται από εκπαιδευτικούς που μοιράζονται κοινές αξίες και ιδανικά και βοηθούν ο ένας τον άλλο στη επιμορφωτική διαδικασία. Βασίζονται σε αρχές κοινής συμμετοχής, ενώ την ίδια στιγμή προκαλούν τις παραδοσιακές μορφές σχέσεων επιμορφωτή - επιμορφούμενου, δεδομένου ότι οι επιμορφωτές δεν είναι οι φορείς της πληροφορίας, αλλά συνεργάτες σε συνομιλίες που σκοπό έχουν την οικοδόμηση της γνώσης.

Τα μέλη έχουν ενεργητική συμμετοχή στην κοινότητα, προσπαθούν να μάθουν με το να εμπλέκονται στις απαιτούμενες δραστηριότητες και ενδιαφέρονται για την επιτυχία των άλλων μελών. Η καλλιέργεια προσωπικών σχέσεων και η ανταλλαγή πληροφοριών μέσω των ομάδων συζητήσεων οδηγεί στην επίλυση των προβλημάτων των επιμορφούμενων και στην ενεργητική συμμετοχή στη μάθηση. Για την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των επιμορφούμενων, στις δραστηριότητες του σεμιναρίου θα συμπεριληφθούν και κάποιες που έχουν να κάνουν με ομαδοσυνεργατική μάθηση, δηλαδή οι επιμορφούμενοι από κοινού θα συνεργάζονται για την ολοκλήρωση μιας δραστηριότητας.

Πλατφόρμα τηλεκπαίδευσης Moodle

Το Moodle είναι ένα σύστημα διαχείρισης μαθημάτων (Course Management System – CMS), ένα σύστημα διαχείρισης μάθησης Learning Management System (LMS) ή ένα σύστημα εικονικής μάθησης (Virtual Learning Environment – VLE), ή πιο απλά ένα πακέτο λογισμικού για τη διεξαγωγή ηλεκτρονικών μαθημάτων μέσω Διαδικτύου, που προσφέρει ολοκληρωμένες υπηρεσίες Ασύγχρονης Τηλεκπαίδευσης. Δημιουργήθηκε το 1999 από τον Αυστραλό Martin Dougiamas ως τμήμα του PhD του. Το όνομα Moodle είναι το ακρώνυμο του Modular Object- Oriented Dynamic Learning Environment (Αρθρωτό αντικειμενοστραφές περιβάλλον μάθησης). Το Moodle παρέχεται δωρεάν ως λογισμικό ανοικτού κώδικα (κάτω από την GNU Public License) και μπορεί να τρέξει σε οποιοδήποτε σύστημα που υποστηρίζει PHP, ενώ έχει τη δυνατότητα να συνδυάζεται με πολλούς τύπους βάσεων δεδομένων (ιδιαίτερα MySQL).

Το Moodle βρίσκει εφαρμογή και στη συμπλήρωση της κλασσικής εκπαίδευσης. Μέσα από το γραφικό περιβάλλον του Moodle ο εκπαιδευτικός μπορεί να παρουσιάσει ένα αντικείμενο με την εισαγωγή εκπαιδευτικού υλικού σε διάφορες μορφές, την ανάθεση εργασιών στους εκπαιδευόμενους, την επικοινωνία μαζί τους μέσω εργαλείων ασύγχρονης ή σύγχρονης επικοινωνίας και την αξιολόγηση της επίδοσης των εκπαιδευομένων. Κατ' αυτόν τον τρόπο, οι εκπαιδευόμενοι μαθαίνουν να αυτενεργούν, να αναλύουν, να ερευνούν και κυρίως να συνεργάζονται τόσο με τους εκπαιδευτικούς όσο και μεταξύ τους.

Δημιουργία ομάδων και αντιστοίχηση με επιμορφωτές

Κατά την υλοποίηση του σεμιναρίου οι επιμορφούμενοι χωρίστηκαν σε ομάδες των 20 ατόμων διαμορφώνοντας έτσι e-τάξεις. Σε κάθε e-τάξη ανατέθηκε ένας επιμορφωτής, ο οποίος έχει το ρόλο του εμψυχωτή αλλά και του διευκολυντή της μαθησιακής διαδικασίας καθώς και του αξιολογητή των δραστηριοτήτων που καλούνται να πραγματοποιήσουν οι επιμορφούμενοι. Δεν ισχύει το μοντέλο της παραδοσιακής επιμόρφωσης όπου οι επιμορφωτές παρέχουν έτοιμη τη γνώση και μετά αξιολογούν το ποσοστό της απορρόφησης της από τους επιμορφούμενους. Στο μοντέλο εκπαίδευσης που εφαρμόσαμε υπάρχουν διαθέσιμες πηγές πληροφορίας και χρησιμοποιώντας αυτές ή και οποιαδήποτε άλλο υλικό ο επιμορφούμενος καλείται να ολοκληρώσει κάποιες δραστηριότητες και μέσα από αυτές να κατακτήσει τη γνώση. Δεν είναι παθητικός δέκτης, αντιθέτως ανακαλύπτει μόνος του τη γνώση έχοντας συνοδοιπόρο σε αυτό ολόκληρη την κοινότητα. Για το λόγο αυτό η βαθμολογία των δραστηριοτήτων έχει επιλεγεί να είναι 1 - 0, δηλαδή δεν αξιολογείται το ποσοστό απορρόφησης της γνώσης από τον κάθε επιμορφούμενο αλλά το εάν κατάφερε να ολοκληρώσει τη δραστηριότητα. Παράλληλα με τα σχόλια που θα γράψει ο επιμορφωτής θα τον βοηθήσει να ξεπεράσει τα προβλήματα που πιθανόν θα έχει και να τον ενθαρρύνει να συνεχίσει.

Σχεδιασμός Εκπαιδευτικού Υλικού

Οι επιμορφούμενοι που παρακολουθούν σεμινάριο από απόσταση εξαρτώνται πολύ περισσότερο από το εκπαιδευτικό υλικό από ότι οι σπουδαστές μιας παραδοσιακής μορφής εκπαίδευσης, επειδή δεν υπάρχουν δια ζώσης συναντήσεις με τον επιμορφωτή. Καλό είναι το εκπαιδευτικό υλικό να το σχεδιάσουμε έτσι ώστε να αναπληρώνει τις δια ζώσης συναντήσεις και να καλύπτει τα κενά σε σχέση με τη δια ζώσης διδασκαλία.

Το εκπαιδευτικό υλικό θα το δημιουργήσουμε με τέτοιο τρόπο ώστε να (Το εκπαιδευτικό υλικό και οι νέες τεχνολογίες,, Α. Κόκκος, τόμος γ, σελ 24):

- καθοδηγεί τον επιμορφούμενο στη μελέτη του
- προωθεί την αλληλεπίδραση του επιμορφούμενου με το υλικό και τις δραστηριότητες
- επεξηγεί δύσκολα σημεία και έννοιες
- αξιολογεί και ενημερώνει τον επιμορφούμενο για την πρόοδο του
- εμψυχώνει και ενθαρρύνει τον επιμορφούμενο να συνεχίσει
- επιτρέπει στον επιμορφούμενο να επιλέγει ελεύθερα τον τόπο και τον χρόνο, καθώς και το ρυθμό της μελέτης του

Για το σχεδιασμό εκπαιδευτικού υλικού θα πρέπει να λάβουμε υπόψη μας τις γνώσεις που έχουν οι επιμορφούμενοι για τη χρήση Η/Υ (word, internet), το διαθέσιμο χρόνο των επιμορφούμενων, την ευκολία επικοινωνίας με τον επιμορφωτή και τον εθελοντικό χαρακτήρα του σεμιναρίου.

Η επιλογή υλικού θα γίνει κατόπιν έρευνας και συζητήσεων με ειδικούς οι οποίοι ασχολούνται με την εισαγωγή των ΤΠΕ στην διδακτική πράξη. Επίσης θα λάβουμε υπόψη μας την αξιολόγηση του αντίστοιχου περσινού σεμιναρίου με τις απαντήσεις των επιμορφούμενων στο τελικό ερωτηματολόγιο, για να αναπτύξουμε και να βελτιώσουμε το περιεχόμενο.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Το μοντέλο αξιολόγησης που επιλέχτηκε είναι αυτή της διαμορφωτικής και απολογιστικής αξιολόγησης. Με τον όρο διαμορφωτική αξιολόγηση αναφερόμαστε στην αξιολόγηση που διενεργείται με σκοπό τη βελτίωση της εσωτερικής λειτουργίας και των αναμενόμενων αποτελεσμάτων του σεμιναρίου. Επιδιώκεται η ανατροφοδότηση των συντελεστών του προγράμματος με τις πληροφορίες που είναι απαραίτητες για την υιοθέτηση των κατάλληλων διορθωτικών παρεμβάσεων προκειμένου να βελτιωθεί η ποιότητα υλοποίησης του σεμιναρίου. Η διαμορφωτική αξιολόγηση επιτεύχθηκε με τη χρήση ενδιάμεσου ερωτηματολογίου και επεξεργασίας των

απαντήσεων των επιμορφούμενων. Με τον όρο απολογιστική αξιολόγηση εννοούμε την αξιολόγηση που διενεργείται με σκοπό την εξαγωγή συμπερασμάτων και την τεκμηριωμένη διατύπωση κρίσεων σχετικά με την αξία του σεμιναρίου και η οποία συνδυάζεται με την συνέχιση ή την επέκταση του προγράμματος. Η απολογιστική αξιολόγηση πραγματοποιήθηκε με τη χρήση του τελικού ερωτηματολογίου του σεμιναρίου.

Μέθοδοι, τεχνικές και δειγματοληψία της έρευνας

Η ερευνητική μέθοδος που εφαρμόστηκε στην εργασία είναι εκείνη της άμεσης παρατήρησης, η οποία γίνεται «…είτε με τη συμμετοχή του ερευνητή…, είτε με τη διεξαγωγή συνεντεύξεων…, είτε με την υποβολή ερωτηματολογίων» (Λαμπίρη-Δημάκη, 1990: 78). Η τεχνική της έρευνας είναι εκείνη του ερωτηματολογίου, το οποίο περιλάμβανε ερωτήσεις κλειστού και ανοικτού τύπου (Παππάς, 1977: 146). Υποκείμενα της έρευνας ήταν οι επιμορφούμενοι των σεμιναρίων που διεξήχθησαν στο νομό Κυκλάδων.

Το σεμινάριο υλοποιήθηκε από τον Οκτώβριο του 2011 μέχρι το Μάιο του 2012 και συμμετείχαν 203 εκπαιδευτικοί όλων των ειδικοτήτων από 21 νησιά των Κυκλάδων. Το σεμινάριο τελικά ολοκλήρωσαν επιτυχώς 149 εκπαιδευτικοί αφού υλοποίησαν περισσότερες από το 70% των δραστηριοτήτων. Οι 54 εκπαιδευτικοί που σταμάτησαν, το διέκοψαν τις 2 πρώτες εβδομάδες είτε γιατί δεν είχαν τις προαπαιτούμενες γνώσεις είτε γιατί δεν είχαν το χρόνο. Όσοι συνέχισαν, όλοι τελείωσαν, δηλαδή δεν είχαμε καμία διαρροή καθ' όλη τη διάρκεια του σεμιναρίου.

Κατά την έρευνα χρησιμοποιήθηκαν τρία διαφορετικά ερωτηματολόγια:

(α) Αρχικό ερωτηματολόγιο προς τους επιμορφούμενους (το οποίο συμπληρώθηκε πριν από την έναρξη των σεμιναρίων),

(β) Ενδιάμεσο ερωτηματολόγιο προς τους επιμορφούμενους (το οποίο συμπληρώθηκε στο μέσο του σεμιναρίου)

(γ) τελικό ερωτηματολόγιο προς τους επιμορφούμενους (το οποίο συμπληρώθηκε μετά το τέλος των σεμιναρίων)

Τα ερωτηματολόγια δόθηκαν στο *σύνολο* του πληθυσμού της έρευνας με σκοπό την κάλυψη, όσο το δυνατόν, μεγαλύτερου μέρους του πληθυσμού. Συνολικά συγκεντρώθηκαν:

- 139 αρχικά ερωτηματολόγια (68% του συνολικού πληθυσμού)
- 124 ενδιάμεσα ερωτηματολόγια (83% του συνολικού πληθυσμού), και
- 120 τελικά ερωτηματολόγια (81% του συνολικού πληθυσμού).

Οι ερωτήσεις των ερωτηματολογίων που δόθηκαν στους επιμορφούμενους επικεντρώθηκαν:

Α. Στη διερεύνηση των γνώσεων και δεξιοτήτων στα αντικείμενα του σεμιναρίου (πριν και μετά), προκειμένου να είναι εφικτή η διαπίστωση της επίτευξης των στόχων που αναφέρονται σε αυτά τα επίπεδα. Σημειώνουμε, ότι δεν πρόκειται για τεστ γνώσεων και δεξιοτήτων, αλλά για το βαθμό στον οποίο οι ίδιοι οι συμμετέχοντες δηλώνουν πως κατέχουν και είναι σε θέση να χρησιμοποιήσουν τις σχετικές εφαρμογές υπολογιστών.

Β. Στη διερεύνηση των στάσεων, όπου η έμφαση δόθηκε στις αναμενόμενες στάσεις που προσδιορίζονται από τους σχεδιαστές του σεμιναρίου, δηλ. «στην αίσθηση ασφάλειας, όσον αφορά στις βασικές λειτουργίες και εφαρμογές που σχετίζονται με τις ΤΠΕ» (Ε.Α.Ι.Τ.Υ., 2002: 3).

Γ. Στο βαθμό ικανοποίησής τους από συγκεκριμένες παραμέτρους των σεμιναρίων (βαθμός ενδιαφέροντος αντικειμένων, επάρκεια επιμορφωτών, κάλυψη αναγκών, προβλήματα κατά την υλοποίηση, κ.ά).

Προφίλ επιμορφούμενων

Ζητήθηκε από τους επιμορφούμενους να συμπληρώσουν τον αριθμό των ετών υπηρεσίας που έχουν συμπληρώσει. Ένα μεγάλο ποσοστό, 67,85%, από τους επιμορφούμενους έχουν συμπληρώσει από 1-10 χρόνια. Από αυτό το ποσοστό δεν εξάγουμε αβίαστα το συμπέρασμα ότι ενδιαφέρονται οι νεότεροι συνάδελφοι αλλά χρειάζεται να λάβουμε υπόψη ότι οι ούτως ή άλλως, στις Κυκλάδες, είναι μεγάλο το ποσοστό των νεοδιόριστων εκπαιδευτικών.

Στην προσπάθεια μας να σκιαγραφήσουμε το προφίλ των επιμορφούμενων θέλαμε να δούμε πόσο εξοικειωμένοι είναι με τις νέες τεχνολογίες. Έτσι τους ζητήσαμε να μας απαντήσουν πόσο συχνά χρησιμοποιούν στην τάξη εργαλεία όπως το word και το excel, το διαδίκτυο αλλά και εκπαιδευτικά λογισμικά, αν χρησιμοποιούν εργαλεία του διαδικτύου για επικοινωνία, όπως το forum, το chat, το skype καθώς και αν ανήκουν σε κάποια εικονική κοινότητα. Οι μισοί επιμορφούμενοι χρησιμοποιούν καθημερινά Word και Excel, ένα ποσοστό 38,21% τα χρησιμοποιούν συχνά κι οι υπόλοιποι

σπάνια(4,88%) και ποτέ (5,69%). Η χρήση των εκπαιδευτικών λογισμικών παρουσιάζει μια εντελώς άλλη ποσόστωση, όπου τα χρησιμοποιούν καθημερινά μόλις το 4,54% των επιμορφούμενων, συχνά το 37,88% κι οι υπόλοιποι σπάνια ή ποτέ με το σημαντικό ποσοστό 21,21%.

Το Διαδίκτυο το χρησιμοποιούν 9,90% και συχνά 43,25%, ενώ υπάρχει κι ένα αξιοσημείωτο ποσοστό 18,93% που δεν χρησιμοποιεί το Διαδίκτυο ποτέ. Όσον αφορά το forum και το chat, οι επιμορφούμενοι τα χρησιμοποιούν και τα δύο περίπου σε ένα ποσοστό 40%. Επίσης, ανήκουν σε κάποια εικονική κοινότητα κατά 43,48%.

Σε ποιες ειδικότητες ανήκουν όλοι αυτοί οι επιμορφούμενοι; Το μεγαλύτερο ποσοστό (28,42%) το καλύπτουν οι δάσκαλοι, συνεχίζουν οι φιλόλογοι (14,20%), οι εκπαιδευτικοί ξένων γλωσσών (11,58%), οι νηπιαγωγοί (10,53%) και οι φυσικών επιστημών (10%). Όλες οι άλλες ειδικότητες (μαθηματικοί, καλλιτεχνικών, κοινωνιολόγοι, φυσικής αγωγής, οικονομολόγοι, τεχνολόγοι, πληροφορικής) κατέχουν χαμηλά μονοψήφια ποσοστά κάτω από 6%.

Οι επιμορφούμενοι απαντήσανε στην ερώτηση για το πόσες ώρες αφιέρωναν εβδομαδιαία για την υλοποίηση των δραστηριοτήτων του σεμιναρίου με 4βαθμια κλίμακα. Δεν παρατηρούνται ιδιαίτερες διακυμάνσεις καθώς 1 ώρα αφιέρωνε το 20%, 2ώρες το 39,2%, 3 ώρες το 25,8% και τέλος περισσότερες από 3 ώρες το 15%.

Πίνακας 11: Αξιολόγηση Επικοινωνίας με τους Επιμορφωτές

	Τελικό Ερωτηματολόγιο		**Ενδιάμεσο Ερωτηματολόγιο**	
1: Καθόλου – 5:Πολύ Ικανοποιητικό	**Πλήθος Απαντήσεων**	**Ποσοστό %**	**Πλήθος Απαντήσεων**	**Ποσοστό %**
1	0	0	0	0
2	1	0,80	2	2
3	11	8,87	16	14
4	18	14,51	27	23
5	90	72,58	73	62
Γενικό άθροισμα	124	100	118	100

Οι επιμορφούμενοι απαντήσανε στην ερώτηση για το πόσο ικανοποιητικός ήταν ο χρόνος ανταπόκρισης στις απορίες τους, με 5βαθμια κλίμακα. Χαρακτηριστικό είναι ότι στην κλίμακα 1 (καθόλου ικανοποιητικό) δεν υπήρξε κανένας επιμορφούμενος ενώ στην κλίμακα 5 (πολύ ικανοποιητικό) βρέθηκε το 61,9% των επιμορφούμενων.

Οι επιμορφούμενοι απαντήσανε θετικά με μεγάλο ποσοστό και στο ενδιάμεσο (83,87%) αλλά και στο τελικό ερωτηματολόγιο (91,5%) στην ερώτηση για το εάν είχαν επικοινωνία με τους υπόλοιπους επιμορφούμενους του σεμιναρίου. Το μέσο που χρησιμοποιήθηκε ως επί το πλείστον ήταν η ανταλλαγή μηνυμάτων στην πλατφόρμα (60,2%) κι ακολουθεί το e-mail (28%) και με πολύ μικρότερα ποσοστά (κάτω από 7%) τα άλλα μέσα (Skype, forum, chat).

Οι επιμορφούμενοι απαντήσανε στην ερώτηση για το εάν αισθάνονται ότι ανήκουν σε μια κοινότητα εκπαιδευτικών που ασχολήθηκαν με την αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διδακτική πράξη με ναι-όχι-ίσως. Η αίσθηση της ένταξης στην κοινότητα καλύπτεται από το 87,6% των επιμορφούμενων.

Οι επιμορφούμενοι θεωρούν ότι με ποσοστό 52,9% θεωρούν ότι το Skype μπορεί να υποκαταστήσει την έλλειψη της δια ζώσης επικοινωνίας. Ακολουθεί η ανταλλαγή μηνυμάτων στην πλατφόρμα (17,6%) και με μικρότερα ποσοστά το e-mail, forum και chat.

Οι επιμορφούμενοι απάντησαν θετικά με ποσοστό 93% για το εάν θα παρακολουθούσαν το επόμενο σεμινάριο, συνέχεια του παρόντος και με ποσοστό 10,5% θα ενδιαφέρονταν να γίνουν επιμορφωτές την επόμενη σχολική χρονιά (56,1% δεν ενδιαφέρονται και απαντούν «ίσως» οι υπόλοιποι). Με μεγαλύτερα ποσοστά θα ήθελαν να συμβάλλουν στη βελτίωση και δημιουργία υλικού

σε επόμενο σεμινάριο: με ποσοστό 28,1% απάντησαν θετικά, με 50% απάντησαν ίσως και 21,9% αρνητικά.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΥΛΙΚΟΥ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΕΠΙΜΟΡΦΟΥΜΕΝΟΥΣ

Οι επιμορφούμενοι απαντήσανε στην πρώτη ερώτηση με 5βαθμια κλίμακα πως αξιολογούν γενικά το σεμινάριο πρώτα στο ενδιάμεσο ερωτηματολόγιο και μετά στο τελικό.

Πίνακας 1: Αξιολόγηση Σεμιναρίου

	Ενδιάμεσο Ερωτηματολόγιο		**Τελικό Ερωτηματολόγιο**	
1:Καθόλου – 5:Πολύ Ικανοποιητικό	**Πλήθος Απαντήσεων**	**Ποσοστό %**	**Πλήθος Απαντήσεων**	**Ποσοστό %**
1	0	0	0	0
2	0	0	0	0
3	18	14,51	7	5,88
4	52	41,93	48	40,33
5	50	40,32	64	53,78
Γενικό άθροισμα	124	100	119	100

Στην ερώτηση για το πως αξιολογούν το εκπαιδευτικό υλικό του σεμιναρίου οι επιμορφούμενοι απάντησαν με 5βαθμια κλίμακα

Πίνακας 2: Αξιολόγηση Υλικού

1:Καθόλου – 5:Πολύ Ικανοποιητικό	**Πλήθος Απαντήσεων**	**Ποσοστό %**
1	1	0,87
2	0	0
3	9	7,89
4	45	39,47
5	59	51,75
Γενικό άθροισμα	119	100

Στην ερώτηση για το πως αξιολογούν τις δραστηριότητες του σεμιναρίου οι επιμορφούμενοι απάντησαν με 5βαθμια κλίμακα (1: καθόλου – 5: πολύ ικανοποιητικό). Στην κλίμακα 4 και 5 απαντά το 92%. Θετικά επίσης βαθμολόγησαν και τα επιμέρους αντικείμενα του σεμιναρίου(blogs, googledocs, joomla, gimp, movie maker, open office κ.α.).

Παρατηρήσεις

Στο τέλος του ενδιάμεσου ερωτηματολογίου ζητήθηκε από τους επιμορφούμενους να σημειώσουν

οποιαδήποτε παρατήρηση έχουν να κάνουν αναφορικά με την έως τότε πορεία του σεμιναρίου. Στον πίνακα αναφέρουμε τις απαντήσεις οι οποίες ομαδοποιούνται και είναι:

Πίνακας 8: Παρατηρήσεις επιμορφούμενων

	Πλήθος Απαντήσεων	**Ποσοστό %**
Μεγάλη διάρκεια σεμιναρίου	4	5,48
Επιθυμία για περισσότερη επικοινωνία με επιμορφούμενους και επιμορφωτές	11	15,07
Καμία ιδιαίτερη παρατήρηση / ικανοποίηση από την μέχρι τώρα πορεία του σεμιναρίου	58	79,45
	73	100

Επίσης θα αναφέρουμε παρακάτω αυτούσιες κάποιες από τις παρατηρήσεις των επιμορφούμενων:

- *"Μου αρέσει πολύ το γεγονός ότι ασχολούμαι με τις νέες τεχνολογίες με τρόπο που φάνταζε απρόσιτος για μένα και επίσης τώρα νομίζω ότι μπορώ να κάνω και πράγματα για την τάξη που θα είναι και ενδιαφέροντα για τους μαθητές-τριες και σύγχρονα ως προς τις μεθόδους τους. Ευχαριστώ πολύ για αυτό."*
- *"Θεωρώ ότι το σεμινάριο είναι πάρα πολύ καλό και θα με βοηθήσει να χρησιμοποιώ πιο συχνά τις ΤΠΕ στο μάθημα μου. Μπράβο στους επιμορφωτές!"*
- *"Πολύ καλή ιδέα ο σχεδιασμός του συγκεκριμένου σεμιναρίου, που διεξάγεται με οργάνωση και συνέπεια. Είμαστε δεκτικοί και αναμένουμε παρόμοιες πρωτοβουλίες στο μέλλον."*
- *"Επιτέλους, ένα ουσιαστικό σεμινάριο, της πράξης και της δράσης, και όχι της στεγνής θεωρίας! Σας ευχαριστώ."*
- *"Μπράβο για την οργάνωση, τη διεξαγωγή και την υποστήριξη! Σας ευχαριστώ θερμά!"*
- *"Σιγά σιγά εξοικειώνομαι με πράγματα για τα οποία δεν το φανταζόμουν!!! Π.χ. δημιουργία blog! Πιστεύω ότι αξίζει που συμμετέχω σ' αυτό το σεμινάριο!!! Θα ήθελα μόνο να ήταν πιο εύχρηστη η πλατφόρμα του σεμιναρίου!"*
- *"Συγχαρητήρια για την αξιόλογη προσπάθειά στους επιμορφωτές και τους συνδιοργανωτές!"*
- *"Πραγματικά πολύ ενδιαφέρον το σεμινάριο, το οποίο μας δίνει τη δυνατότητα να γνωρίσουμε καινούρια πράγματα και να οργανώσουμε τη γνώση μέσω της Τηλεκπαίδευσης. Πολύ ενδιαφέρον, εξάλλου, είναι το γεγονός ότι ξεκίνησε η αλληλεπίδραση των ατόμων που συμμετέχουμε στην εικονική κοινότητα."*
- *"δε φανταζόμουν πόσο χρήσιμη θα ήταν αυτή η εμπειρία μπράβο για την οργάνωση και την ευκαιρία που μας δώσατε να μάθουμε τόσα πράγματα ανέξοδα, με την ησυχία μας, από το σπίτι μας..."*
- *"Δεν έχω κάτι άλλο να παρατηρήσω, είναι μια καλή ευκαιρία για κάποιον που ζει σε νησί να μάθει πράγματα που θα του χρειαστούν στην δουλειά του."*
- *"Στην αρχή του σεμιναρίου είχα κάποιους ενδοιασμούς και φόβους. γιατί είναι η πρώτη φορά που συμμετέχω σε σεμινάριο εξ' αποστάσεως. Η σαφήνεια όμως των οδηγιών και η άμεση ανατροφοδότηση από τον επιμορφωτή με έκαναν να ξεπεράσω τις αναστολές μου και να είμαι σε θέση να απολαύσω τη διαδικασία της μάθησης που μου προσφέρεται."*
- *"Δεν υπάρχει κάτι το οποίο θέλω να προσθέσω. Αναμένω εναγωνίως να με εκπλήσσετε ευχάριστα κάθε φορά, καθώς "πλατσουρίζω" -συγγνώμη για το αδόκιμο του όρου, αλλά δεν μπορώ να φανταστώ άλλη λέξη να αποδίδει καλύτερα αυτό που συμβαίνει- σε σχετικά άγνωστα σε εμένα νερά, τόσο σε ό,τι αφορά τη χρήση των τεχνολογιών όσο και τις δεξιότητες στην επικοινωνία που καλούμαι να αναπτύξω."*
- *"Νομίζω ότι η υποχρεωτική συνεργασία του καθενός μας με αρκετούς άλλους συναδέλφους δημιουργεί πρόβλημα. Δηλαδή, ο άλλος αφιερώνει ήδη αρκετό χρόνο στην δημιουργία των δικών του εργασιών, και επιφορτίζεται και με τις εργασίες των άλλων. Και ... αν πρόκειται για έναν ακόμη,*

το καταλαβαίνω... Αλλά πέντε!!... Εμένα μου δημιουργεί άγχος αυτό το γεγονός, τη στιγμή που ορισμένες εργασίες είναι απαιτητικές και χρειάζονται πολύ χρόνο...Κατά τα άλλα, καλά, Είναι άψογα οργανωμένο."

Μόνο έξι επιμορφούμενοι προσθέσανε στο πλαίσιο των παρατηρήσεων την επιθυμία τους για δια ζώσης επικοινωνία. Αναμφισβήτητο είναι το γεγονός ότι η διαπροσωπική επαφή δεν μπορεί να υποκατασταθεί από οποιοδήποτε εργαλείο εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης και επικοινωνίας. Ιδανικό είναι ένα μικτό μοντέλο διδασκαλίας το οποίο υλοποιείται με δια ζώσης διδασκαλία (πρόσωπο με πρόσωπο) αλλά και με τη χρήση εργαλείων εξ αποστάσεως εκπαίδευσης (με σύγχρονη διδασκαλία ή ασύγχρονα, με ανάθεση εργασιών και δραστηριοτήτων). Στην περίπτωση όμως των Κυκλάδων ένα τέτοιο μοντέλο επιμόρφωσης δεν είναι δυνατόν να εφαρμοστεί λόγω των ιδιαιτεροτήτων του νομού. Οπότε οι διαθέσιμες επιλογές περιορίζονται στην υλοποίηση ενός σεμινάριου μόνο για εκπαιδευτικούς στη Σύρο, όπου και υπάρχουν επιμορφωτές, αποκλείοντας όμως όλα τα υπόλοιπα νησιά των Κυκλάδων ή στην υλοποίηση ενός σεμιναρίου εξ' ολοκλήρου από απόσταση. Παραθέτουμε ενδεικτικά παρατήρηση επιμορφούμενου: *"Θα ήταν χρήσιμη μία μικρή επιμορφωτική συνάντηση των εκπαιδευομένων, πριν την έναρξη του σεμιναρίου, έτσι ώστε να γίνει γνωστός ο τρόπος λειτουργίας της πλατφόρμας και να υπάρξει μία εξοικείωση με τους χρήστες"*.

Παρακάτω θα αναλύσουμε κάποιες ερωτήσεις ανοικτού τύπου όσον αφορά τα θετικά και αρνητικά σημεία του σεμιναρίου, τι πρέπει να βελτιωθεί στο σχεδιασμό επόμενου σεμιναρίου και ποια εργαλεία/λογισμικά θα ήθελαν να συμπεριληφθούν.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από τις παραπάνω ερωτήσεις σχετικά με το προφίλ των επιμορφούμενων συμπεραίνουμε ότι η μεγάλη πλειοψηφία αυτών έχει έως 10 χρόνια υπηρεσίας (67,85%), ενώ πάνω από 20 χρόνια υπηρεσίας έχει μόλις το 8,4%. Το 89% αναφέρουν ότι συχνά ή καθημερινά χρησιμοποιούν το word και excel για το μάθημα τους. Τα εκπαιδευτικά λογισμικά χρησιμοποιούνται Συχνά ή Καθημερινά από το 42% των ερωτηθέντων ενώ 21,21% αυτών δεν έχουν χρησιμοποιήσει ποτέ εκπαιδευτικά λογισμικά στην τάξη. Οι μισοί ερωτηθέντες χρησιμοποιούν καθημερινά ή συχνά το Διαδίκτυο στη διδακτική πράξη. Όσον αφορά την επικοινωνία μέσω εργαλείων του διαδικτύου οι μισοί χρησιμοποιούν εργαλεία όπως forum, chat, κοινότητες και οι άλλοι μισοί δεν χρησιμοποιούν. Το πλήθος των συμμετεχόντων από τα μικρά νησιά σε σχέση με τον αριθμό των εκπαιδευτικών που εργάζονται σε αυτά είναι πολύ μεγαλύτερο από εκείνο των εκπαιδευτικών από μεγαλύτερα νησιά. Οι περισσότεροι επιμορφούμενοι ασχολήθηκαν 2 με 3 ώρες εβδομαδιαία με τις δραστηριότητες του σεμιναρίου.

Η επικοινωνία των επιμορφούμενων με τους επιμορφωτές ήταν πολύ ικανοποιητική όπως αναφέρουν σχεδόν 9 στους 10 επιμορφούμενους και το ποσοστό τους αυξήθηκε μεταξύ του ενδιάμεσου και του τελικού ερωτηματολογίου, Ακόμη 9 στους 10 θεωρούν πολύ ικανοποιητικό το χρόνο απάντησης των επιμορφωτών στα ερωτήματα τους. Το ίδιο ποσοστό επιμορφούμενων επικοινωνούσαν μεταξύ τους με κύριο μέσο, περίπου 60% την ανταλλαγή μηνυμάτων στην πλατφόρμα και αισθάνονται ότι ανήκουν σε μια εικονική κοινότητα εκπαιδευτικών. Το εργαλείο το οποίο θεωρούν οι περισσότεροι ότι θα μπορούσε να υποκαταστήσει τη δια ζώσης επικοινωνία είναι φυσικά το skype.

Η σύγκριση του ενδιάμεσου ερωτηματολογίου με το τελικό για τις ερωτήσεις εάν είναι ικανοποιημένοι με τη συνεργασία τους με τον επιμορφωτή της ομάδας και αν επικοινωνούν με τους άλλους επιμορφούμενους μας δείχνει ότι κατά τη διάρκεια του σεμιναρίου έχουμε μια βελτίωση περίπου 15%.

Στη συνολική αποτίμηση των εργαλείων που γνώρισαν στα πλαίσια του σεμιναρίου δήλωσαν ότι αισθάνονται έτοιμοι να χρησιμοποιήσουν στη διδακτική πράξη το youtube, το open office, τα google docs, τα ιστολόγια καθώς και τα εργαλεία πολυμεσικών εφαρμογών. Ένα μεγάλο ποσοστό δήλωσε ότι ήδη από την τρέχουσα σχολική χρονιά έχει χρησιμοποιήσει το blog, το movie maker και το open office.

Τελειώνοντας το 93% των επιμορφούμενων δήλωσε ότι ενδιαφέρεται να παρακολουθήσει επόμενο σεμινάριο, ενώ μόνο το 10% αυτών εκδήλωσε ενδιαφέρον για συμμετοχή ως επιμορφωτής στο ίδιο σεμινάριο που θα πραγματοποιηθεί την επόμενη χρονιά και το 28% ότι ενδιαφέρεται να συνεισφέρει στη διαμόρφωση του υλικού του σεμιναρίου.

Για τη συνολική αξιολόγηση του σεμιναρίου το 94% των επιμορφούμενων ανέφερε ότι είναι ικανοποιημένοι έως πολύ ικανοποιημένοι, ενώ κανείς δεν αξιολόγησε αρνητικά το σεμινάριο.

Το 91% των επιμορφούμενων δήλωσαν ικανοποιημένοι έως πολύ ικανοποιημένοι από το εκπαιδευτικό υλικό του σεμιναρίου και το 92% δήλωσαν ικανοποιημένοι έως πολύ ικανοποιημένοι από τις δραστηριότητες του σεμιναρίου. Σχετικά με τα εργαλεία που γνώρισαν και χρησιμοποίησαν οι επιμορφούμενοι κατά τη διάρκεια του σεμιναρίου δήλωσαν ότι είναι ικανοποιημένοι έως πολύ ικανοποιημένοι σε ποσοστό από 66% έως 79%.

Συνοψίζοντας μπορούμε να πούμε ότι οι περισσότεροι επιμορφούμενοι δεν αντιμετώπισαν κάποιο ιδιαίτερο πρόβλημα στο σεμινάριο, μέχρι τη δεδομένη τουλάχιστον στιγμή. Καθώς μάλιστα το συγκεκριμένο ερωτηματολόγιο συμπληρώθηκε στα μέσα του σεμιναρίου, είναι σε κάποιο βαθμό δικαιολογημένα τα προβλήματα που αναφέρονται σχετικά με τη χρήση των εργαλείων της πλατφόρμας. Τα μικρότερα νησιά είχαν να αντιμετωπίσουν και προβλήματα σχετικά με την ταχύτητα και τη σταθερότητα του internet, παράγοντας απρόβλεπτος ο οποίος δυσχεραίνει τη συμμετοχή τους στη διαδικασία. Τα βασικά προβλήματα όμως όλων των συμμετεχόντων ήταν η αρχική εξοικείωση με την πλατφόρμα τηλεκπαίδευσης καθώς και έλλειψη χρόνου από μέρους των επιμορφούμενων. Μια ενδεικτική απάντηση για το διαφορετικό τρόπο υλοποίησης του σεμιναρίου σε σχέση με προηγούμενες εμπειρίες τους είναι: «*Το κυριότερο "πρόβλημα" με το οποίο ήρθα αντιμέτωπη, αφορά τον τρόπο που μπορώ η ίδια να απεγκλωβιστώ από τις συνήθεις πρακτικές επικοινωνίας και ανταλλαγής πληροφοριών. Αυτό αρχίζει να υποχωρεί καθώς η φύση των νεότερων εργασιών ωθεί πιεστικά προς τον ουσιαστικό σκοπό της μεταξύ μας επικοινωνίας*».

Θετικά κρίθηκε και η ευχρηστία της πλατφόρμας, ενώ αναφέρθηκαν πολύ λίγα προβλήματα, τα οποία και γρήγορα ξεπεράστηκαν. Αυτό άλλωστε φαίνεται και στα θετικά σημεία του σεμιναρίου στα οποία αναφέρθηκαν οι επιμορφούμενοι, ενώ οι περισσότεροι θέλουν να συνεχίσουν την επιμόρφωση την επόμενη σχολική χρονιά με νέα εργαλεία. Τα ευρήματα της παραπάνω αξιολόγησης θα χρησιμοποιηθούν στο σχεδιασμό του επόμενου σεμιναρίου που θα υλοποιηθεί τη σχολική χρονιά 2012-2013.

Βιβλιογραφία

1. Π. Σ. Αναστασιάδη: Ανοιχτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση, το νέο μοντέλο της εκπαίδευσης στην αναδυόμενη Κοινωνία της Πληροφορίας Κοινωνικές προεκτάσεις, προσδοκίες και προβληματισμοί. Πανελλήνιο Συνέδριο Εκπαιδευτικού Λογισμικού και Πληροφορικής στην Εκπαίδευση με θέμα: Το σχολείο στην Κοινωνία της Πληροφορίας, Ομοσπονδία Εκπαιδευτικών Φροντιστηρίων Ελλάδας, Αθήνα (Δεκέμβριος 1999)
2. Βλαχογιάννης Β., Ηλιάδης Ε., Τζιμόπουλος Ν. (2003): Σχεδιασμός και υλοποίηση Εκπαιδευτικής Πύλης Ν. Αιγαίου, Πρακτικά 2ου Πανελλήνιου Συνεδρίου «Αξιοποίηση των ΤΠΕ στη Διδακτική Πράξη», τόμος Α, 54-63,Σύρος, 2003.
3. Γώγουλος Γ., Λιακοπούλου Ε., Νταλούκας Β., Τζιμόπουλος Ν., Χαρπαντίδου Ζ. Επιμόρφωση εκπαιδευτικών στις ΤΠΕ με χρήση μεικτού συστήματος εκπαίδευσης: από απόσταση και δια ζώσης, Πρακτικά 6ου Πανελλήνιου Συνεδρίου «Αξιοποίηση των ΤΠΕ στη Διδακτική Πράξη», Σύρος, 2011
4. Δημητρακοπούλου, Α. (2004), Διαστάσεις αξιοποίησης των τεχνολογιών της πληροφορίας και της επικοινωνίας στην ελληνική εκπαίδευση: υπάρχουσα κατάσταση και ενέργειες βελτίωσης. Στο Μ. Ιωσηφίδου & Ν. Τζιμόπουλος (επιμ.), Αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στη Διδακτική Πράξη, 30-41, Αθήνα: Εκδόσεις Νέων Τεχνολογιών.
5. ΕΑΠ, Εκπαίδευση Ενηλίκων, Τόμος Α, Το πεδίο, Οι αρχές Μάθησης, Οι συντελεστές, Αλέξης Κόκκος, 1999, Πάτρα
6. ΕΑΠ, Εκπαίδευση Ενηλίκων, Τόμος Δ, Εκπαιδευτικές μέθοδοι, Ομάδα Εκπαιδευομένων, Δ. Βαικούση, Ι. Βαλάκας, Α. Κόκκος, Α. Τσιμπουκλή, 1999, Πάτρα
7. ΕΑΠ, Ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση, Τόμος Α, Θεσμοί και λειτουργίες, 1998, Πάτρα, Δ. Βεργίδης, Α. Λιοναράκης, Α. Λυκουργιώτης, Β. Μακράκης, Χ. Ματράλης
8. ΕΑΠ, Ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση, Τόμος β,Σχέσεις διδασκόντων - διδασκομένων, 1998, Πάτρα, Α. Κόκκος, Α. Λιοναράκης,
9. ΕΑΠ, Ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση, Τόμος Γ, Το εκπαιδευτικό Υλικό και οι Νέες Τεχνολογίες, 1998, Πάτρα, Α. Κόκκος, Α. Λιοναράκης, Χ. Ματράλης, Χ. Παναγιωτακόπουλος
10. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, (2003), Αποδοτικές επενδύσεις στην εκπαίδευση και την κατάρτιση: επιτακτική ανάγκη για την Ευρώπη. Βρυξέλλες: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.
11. ΟΔΥΣΣΕΑΣ, "ολοκληρωμένο Δίκτυο Σχολικής Εκπαιδευτικής Αναγέννησης σε Αχαΐα, Θράκη και Αιγαίο", ΥΠΕΠΘ / ΕΠΕΑΕΚ, Υποπρόγραμμα 1 Μέτρα 1.1β & 1.4γ, Ενέργεια Β΄1997

12. Καραλής (2007), Εισαγωγή στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση, Τμήμα Επιστημών στην εκπαίδευση και της αγωγής στην προσχολική ηλικία., Πανεπιστήμιο Πατρών.
13. Καραλής, Θ. (2005), Σχεδιασμός Προγραμμάτων Εκπαίδευσης Ενηλίκων. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, σ. 65
14. Κόκκος, Α. (2004), Οι εκπαιδευτές ενηλίκων και η εκπαίδευσή τους, Εκπαίδευση Ενηλίκων, 1, 12-23.
15. Κοντογιαννοπούλου – Πολυδωρίδη, Γ. (1995), Εκπαιδευτική Πολιτική και Πρακτική: Κοινωνιολογική Ανάλυση. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
16. Μαυρογιώργος, Γ. (2003), Αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου. Στο Α. Κόκκος (επιμ.), Διδακτικό υλικό του Εθνικού Προγράμματος Εκπαίδευσης Εκπαιδευτών, Αθήνα: Υπουργείο Εργασίας.
17. Ράπτης, Α. & Ράπτη, Α. (2000), Εκπαιδευτική Πολιτική και Εισαγωγή των Νέων Τεχνολογιών στην Εκπαίδευση. Στο Β. Κόμης (επιμ.), Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στην Εκπαίδευση, 15-28. Αθήνα: Εκδόσεις Νέων Τεχνολογιών
18. Τζιμόπουλος Ν., Πόρποδα Α., Εγγάρχου Δ., Φουντάνα Μ., Λάππας Ι., Κάτσενος Ι., Ζαγούρας Γ., Το πρόγραμμα REVIT: Νέα πνοή στα μικρά σχολεία απομακρυσμένων περιοχών μέσα από την εξ αποστάσεως εκπαίδευση Εφαρμογή του προγράμματος στην Ίο και το Κουφονήσι, Πρακτικά 6ου Πανελλήνιου Συνεδρίου «Αξιοποίηση των ΤΠΕ στη Διδακτική Πράξη», Σύρος, 2011
19. Μπουντούρης Γ., Μαραγκός Ν., Ιωσηφίδου Μ., Τζιμόπουλος Ν., Εμπειρίες από την εφαρμογή της πλατφόρμας τηλεκπαίδευσης Moodle, Πρακτικά 3ου Πανελλήνιου Συνεδρίου «Αξιοποίηση των ΤΠΕ στη Διδακτική Πράξη», σελ. 307-315, Σύρος, 2005
20. Τζιμόπουλος Ν., Αργυρός Μ., Γιαλαμά Α., Πόρποδα Α., Πρακτικά 4ου Πανελλήνιου Συνεδρίου «Αξιοποίηση των ΤΠΕ στη Διδακτική Πράξη», Σύρος, 2007
21. Τζιμόπουλος Ν., Κόκκαλης Π., Πουχτού Ε., Τσεπαπαδάκης Α.:Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση και το σύστημα τηλε-εκπαίδευσης του Ν. Κυκλάδων, Πρακτικά 5ου Πανελλήνιου Συνεδρίου «Αξιοποίηση των ΤΠΕ στη Διδακτική Πράξη», σελ 487, Σύρος, 2009
22. Τζιμόπουλος Ν., Πόρποδα Α.: Επιμόρφωση των καθηγητών πληροφορικής ΠΕ19,20 Η υλοποίηση του προγράμματος από απόσταση στο νομό των Κυκλάδων, Πρακτικά 5ου Πανελλήνιου Συνεδρίου «Αξιοποίηση των ΤΠΕ στη Διδακτική Πράξη», σελ 1032, Σύρος, 2009
23. Τζιμόπουλος Ν., Καραλής Θ.: Εισαγωγική Επιμόρφωση Των Εκπαιδευτικών Στις Νέες Τεχνολογίες Πληροφορίας Και Επικοινωνιών: Τα Χαρακτηριστικά Και Οι Απόψεις Των Επιμορφωτών Του Νομού Κυκλάδων, Πρακτικά 3ου Πανελλήνιου Συνεδρίου «Αξιοποίηση των ΤΠΕ στη Διδακτική Πράξη», σελ 387, Σύρος, 2005
24. Χλαπάνης, Γ. & Δημητρακοπούλου, Α. (2004). Επιμόρφωση εκπαιδευτικών μέσω διαδικτύου: παρουσίαση της περίπτωσης της κοινότητας μάθησης εκπαιδευτικών του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Πρακτικά του 4ου Πανελλήνιου Συνεδρίου με διεθνή συμμετοχή Οι ΤΠΕ στην Εκπαίδευση. Αθήνα: Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών.
25. Anastasiades, P. (2008). Blending interactive videoconferencing and asynchronous learning in adult education: towards a constructivism pedagogical approach–a case study at the University of Crete (E.DIA.M.ME.). In N. Solomon, M.E. Whitman, A.B. Woszczynski, K. Hoganson & H. Mattord (Eds.), Handbook of Distance Learning for Real-time and Asynchronous Information Technology Education (pp. 24-64). New York: Hershey, Information Science reference.
26. Jarvis, P. (2004), Adult Education and Lifelong Learning. London: Routledge-Falmer.
27. Knowles, M. S. (1998). The Adult Learner. Houston: Gulf Publishing.
28. Tzimopoulos N., Karanasiou E., Gamvrouli O., Porpoda Ariadni, Lappas I., Participating in the REVIT project as a pilot application area: Experiences and Benefits for Ios and Koufonisi islands, Ios , September 2010
29. Wenger, E. (1998). Communities of practice: learning, meaning, and identity. New York: Cambridge University.

Αξιοποιώντας εκπαιδευτικά διαδικτυακά κοινωνικά δίκτυα στην τάξη: Μελέτη περίπτωσης «Η Logo στην εκπαίδευση: Μια κοινότητα πρακτικής και μάθησης»

Γλέζου Κατερίνα

Καθηγήτρια Πληροφορικής/Φυσικών Επιστημών, Α΄ Αρσάκειο Γενικό Λύκειο Ψυχικού

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το εργαστήριο «Αξιοποιώντας εκπαιδευτικά διαδικτυακά κοινωνικά δίκτυα στην τάξη: Μελέτη περίπτωσης «Η Logo στην εκπαίδευση: Μια κοινότητα πρακτικής και μάθησης» αφορά στην εξοικείωση των επιμορφούμενων εκπαιδευτικών με την αξιοποίηση διαδικτυακών υπηρεσιών κοινωνικής δικτύωσης στη διδακτική πράξη. Ως μελέτη περίπτωσης παρουσιάζεται το ελληνικό διαδικτυακό εκπαιδευτικό κοινωνικό δίκτυο «Η Logo στην εκπαίδευση: Μια κοινότητα πρακτικής και μάθησης» καθώς και διδακτικές παρεμβάσεις αξιοποίησής του. Το προτεινόμενο εργαστήριο αποσκοπεί στην ανάπτυξη διαλόγου και συνεργασίας ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς κυρίως Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, οι οποίοι αξιοποιούν ήδη ή θα επιθυμούσαν μελλοντικά να αξιοποιήσουν το ελληνικό διαδικτυακό εκπαιδευτικό κοινωνικό δίκτυο «Η Logo στην εκπαίδευση: Μια κοινότητα πρακτικής και μάθησης» (http://logogreekworld.ning.com/) στη διδακτική πρακτική. Σκοπό του δικτύου αυτού αποτελεί η επικοινωνία, η συνεργασία και η ανταλλαγή ιδεών, απόψεων και υλικού μεταξύ των μελών της εκπαιδευτικής κοινότητας σχετικά με θέματα που αφορούν κυρίως στην παιδαγωγική αξιοποίηση της γλώσσας προγραμματισμού Logo και των Logo-like περιβαλλόντων, αλλά και γενικότερα εκπαιδευτικά θέματα με απώτερο πάντα στόχο την αναβάθμιση της διδακτικής – μαθησιακής διαδικασίας.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *Διαδικτυακό εκπαιδευτικό κοινωνικό δίκτυο, ΔΕΚΔ, Logo*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύγχρονες έρευνες εστιάζουν στην ολοένα αυξανόμενη αξιοποίηση της κοινωνικής δικτύωσης στην εκπαίδευση, στη διδασκαλία και τη μάθηση (National School Boards Association, 2007; Office of Communications, 2008; Yuen & Yuen, 2008, Glezou et al., 2010). Ως Διαδικτυακό Εκπαιδευτικό Κοινωνικό Δίκτυο (ΔΕΚΔ ως συντομογραφία) χαρακτηρίζεται ένα κοινωνικό δίκτυο στο οποίο συμμετέχουν μέλη της εκπαιδευτικής κοινότητας και ανταλλάσσουν πληροφορίες, εκπαιδευτικό υλικό, ιδέες και απόψεις εστιάζοντας σε γενικά και εξειδικευμένα εκπαιδευτικά θέματα και ενδιαφέροντα αξιοποιώντας διαδικτυακά εργαλεία κοινωνικής δικτύωσης. Τα ΔΕΚΔ έχουν να προσφέρουν πολλά στην αναβάθμιση του εκπαιδευτικού συστήματος, της διδακτικής-μαθησιακής διαδικασίας και της δια βίου μάθησης. Τα μέλη ενός ΔΕΚΔ μπορούν να αποκομίσουν πολλά οφέλη τόσο σε προσωπικό όσο και σε συλλογικό επίπεδο. Είναι επομένως σημαντικό να διερευνηθεί η αξιοποίηση της διαδικτυακής κοινωνικής δικτύωσης στην εκπαίδευση (Γλέζου & Γρηγοριάδου, 2010α; 2010β).

Το διαδικτυακό εκπαιδευτικό κοινωνικό δίκτυο “Η Logo στην εκπαίδευση: Μια κοινότητα πρακτικής και μάθησης” (http://logogreekworld.ning.com/) με υπότιτλο: “Μαθαίνω - Κατασκευάζω - Συνεργάζομαι - Επικοινωνώ” δημιουργήθηκε στα τέλη Μαΐου 2009 ως ανεξάρτητη πρωτοβουλία μάχιμης εκπαιδευτικού, καθηγήτριας Φυσικής/Πληροφορικής. Σκοπό του δικτύου αποτελεί η επικοινωνία, η συνεργασία, και η ανταλλαγή ιδεών, απόψεων και υλικού μεταξύ των μελών της εκπαιδευτικής κοινότητας σχετικά με θέματα που αφορούν κυρίως στην παιδαγωγική αξιοποίηση της γλώσσας προγραμματισμού Logo και των Logo-like περιβαλλόντων στην εκπαίδευση. Στόχος η λειτουργία του δικτύου ως κοινότητα πρακτικής και μάθησης, ως βήμα διαλόγου και αλληλοϋποστήριξης της εκπαιδευτικής κοινότητας στην προσπάθεια αναβάθμισης της διδακτικής - μαθησιακής διαδικασίας. Τα μέλη του δικτύου καλούνται να αλληλεπιδράσουν στο πνεύμα του Κοινωνικού Κατασκευαστικού Εποικοδομητισμού: «Ας λειτουργήσουμε ως μια κοινότητα πρακτικής και μάθησης και ας ανταλλάξουμε απόψεις, εμπειρίες, πρακτικές και εργαλεία όπως μικρόκοσμοι, ιστοσελίδες, σχέδια μαθήματος, φύλλα δραστηριότητας, κώδικα, πόροι που χρειαζόμαστε στη

διδακτική μας πρακτική με σκοπό την αναβάθμιση της διδακτικής-μαθησιακής διαδικασίας», όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται στον ιστότοπο.

Το δίκτυο απευθύνεται κυρίως στους καθηγητές Πληροφορικής αλλά και στους εκπαιδευτικούς όλων των ειδικοτήτων και εκπαιδευτικών βαθμίδων που ενδιαφέρονται κυρίως για την αξιοποίηση της Logo στη διδακτική πράξη. Το δίκτυο εμφανίζει συνεχή ανοδική τάση τόσο από την άποψη αύξησης των μελών όσο και από την άποψη ενεργής συμμετοχής και συμβολής των μελών στην ανάπτυξη μιας ανοικτής, δημοκρατικής, ζωντανής και γόνιμης κοινότητας πρακτικής και μάθησης. Κατά την πορεία ανάπτυξης και λειτουργίας του δικτύου νέες ομάδες ολοένα δημιουργούνται σύμφωνα με τις εκφρασμένες επιθυμίες, προτάσεις και τα ενδιαφέροντα των μελών. Οι περισσότερες ομάδες είναι ενεργές με πλήθος συζητήσεων, σχολίων και αναρτημένου εκπαιδευτικού υλικού, όπως διδακτικές προτάσεις, δραστηριότητες, εκπαιδευτικοί μικρόκοσμοι, φωτογραφίες και βίντεο σχετικά με την εκμάθηση/εξοικείωση/εμβάθυνση στα διάφορα Logo-like περιβάλλοντα (όπως MicroWorlds, MSWLogo, Scratch, KTurtle).

Το δίκτυο «Η Logo στην εκπαίδευση» στις 15/10/2014 αριθμεί τα 1235 μέλη, ο αριθμός των ομάδων ανέρχεται σε 50, ενώ έχουν αναρτηθεί, μεταξύ άλλων, 497 καταχωρίσεις ιστολογίου, 201 φωτογραφίες, 117 βίντεο και παρουσιάζονται 3 επικείμενες εκδηλώσεις-γεγονότα. Ενδεικτικά στοιχεία της ανοδικής εξελικτικής πορείας του δικτύου καταγράφονται στον Πίνακα 1 (ημερομηνία, αριθμός μελών, αριθμός ομάδων).

Ημερομηνία	Αριθμός μελών δικτύου	Αριθμός ομάδων
30/10/2009	145	9
09/04/2010	465	15
06/05/2011	646	21
12/06/2012	868	36
17/04/2013	997	42
15/10/2014	1235	50

Πίνακας 1: Ενδεικτικά στοιχεία εξέλιξης του δικτύου στο χρόνο.

Η θεματολογία των ομάδων του δικτύου καλύπτει όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης και επεκτείνεται πέρα από το χώρο της Logo. Η αξιοποίηση του δικτύου στη διδακτική-μαθησιακή διαδικασία αφορά σε Τριτοβάθμια, Δευτεροβάθμια εκπαίδευση καθώς και σε επιμορφωτικά προγράμματα εκπαιδευτικών, πέρα από τη γενική συμβολή του δικτύου στη δια βίου μάθηση.

α. Τριτοβάθμια εκπαίδευση

Η ομάδα «Διδακτική της Πληροφορικής» προστέθηκε στο δίκτυο στις 5 Νοεμβρίου 2009 σε μία πρώτη προσπάθεια διερεύνησης της δυνατότητας αξιοποίησης του δικτύου στη διδακτική πράξη στο χώρο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Η ομάδα αυτή είναι ανοικτή μόνο στους φοιτητές και διδάσκοντες του μαθήματος «Διδακτική της Πληροφορικής» του Τμήματος Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών του ΕΚΠΑ. Τα αποτελέσματα της σχετικής έρευνας που μελετά τη συγκεκριμένη διδακτική παρέμβαση παρουσιάστηκαν στο 7ο Πανελλήνιο Συνέδριο με Διεθνή Συμμετοχή «Οι ΤΠΕ στην Εκπαίδευση» τον Σεπτέμβριο του 2010 (Γλέζου & Γρηγοριάδου, 2010).

Ακόμα, το δίκτυο χρησιμοποιήθηκε στο πλαίσιο των μαθημάτων του Τμήματος Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών (σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο) του Πανεπιστημίου Αθήνας, όπως Διδακτική της Πληροφορικής, Σχεδίαση Εκπαιδευτικού Λογισμικού, Πληροφορική και Εκπαίδευση. Δημιουργήθηκαν οι αντίστοιχες ομάδες και οι φοιτητές συμμετείχαν σε συνεργατικές δραστηριότητες εμπλουτισμού του εκπαιδευτικού υλικού του δικτύου, δημιουργώντας νέο υλικό αλληλοϋποστηριζομένοι. Επιπρόσθετα το δίκτυο μελετήθηκε στο πλαίσιο μιας διδακτορικής διατριβής και δύο πτυχιακών εργασιών φοιτητών του Τμήματος Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών του ΕΚΠΑ (Γλέζου, 2010; Κωνσταντίνου, 2010; Ξενάκη, 2010).

β. Δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Αναφορικά με τη δευτεροβάθμια βαθμίδα εκπαίδευσης το δίκτυο αξιοποιήθηκε στο πλαίσιο των μαθημάτων Λυκείου: Τεχνολογία Επικοινωνιών στη Β΄ Τάξη Λυκείου, Πολυμέσα - Δίκτυα στη Γ΄ Τάξη Λυκείου, Εφαρμογές Υπολογιστών στη Β΄ Τάξη Λυκείου, Εφαρμογές Πληροφορικής στην Α΄ Τάξη Λυκείου, Ερευνητικές εργασίες (projects) στην Α΄ & Β΄ Τάξη Λυκείου. Δημιουργήθηκαν ανοικτές ή/και κλειστές ομάδες εστιασμένου ενδιαφέροντος ανάλογα με την πλειοψηφική επιλογή των μαθητών του εκάστοτε τμήματος.

Η πλειοψηφία των εκπαιδευομένων όλων των βαθμίδων εκφράζουν ανοικτά την προτίμησή τους και τελικά επιλέγουν συνήθως τη δημιουργία κλειστής ομάδας. Γεγονός που ερμηνεύεται συνήθως ως τάση αποφυγής προσωπικής έκθεσης σε ευρύ κοινό, αγνώστους, ως έλλειψη διάθεσης αλληλεπίδρασης και συνεργασίας με αγνώστους. Τα τυχόν ορθογραφικά, συντακτικά λάθη στη καταχώρηση ιστολογίων, σχολίων σε συζητήσεις φαίνεται να τρομάζουν καθώς τα γραπτά μένουν και μπορεί να εγείρουν επικρίσεις.

γ. Επιμορφωτικά προγράμματα εκπαιδευτικών

Ενδεικτικά παραδείγματα ομάδων στο πλαίσιο προγραμμάτων επιμόρφωσης εκπαιδευτικών αποτελούν οι ομάδες: α) ΠΑΚΕ 2011 - 2ο ΠΕ19-20. Η ομάδα αυτή αφορά στην ανάπτυξη επικοινωνίας και συνεργασίας επιμορφωτών και επιμορφούμενων στο 2ο Πρόγραμμα ΠΕ19-20 του ΠΑΚΕ Αττικής. Αποτελεί κλειστή ομάδα και αριθμεί 21 μέλη. Β) ΜΕΙΖΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ-ΕΚΦΕ ΧΑΛΑΝΔΡΙΟΥ(2). Η ομάδα αυτή είναι ανοικτή μόνο για τις/τους εκπαιδευόμενες/ους εκπαιδευτικούς του 2ου Τμήματος του ΕΚΦΕ Χαλανδρίου στο πλαίσιο του Μείζονος Προγράμματος Επιμόρφωσης. Αριθμεί 15 μέλη.

Μια πρώτη μελέτη πάνω στο βαθμό συμμετοχής και αλληλεπίδρασης των μελών του δικτύου «Η Logo στην εκπαίδευση: Μια κοινότητα πρακτικής και μάθησης» έλαβε χώρα τον Ιούνιο του 2010 (Γλέζου κά., 2011).

Η αξιοποίηση της διαδικτυακής εκπαιδευτικής κοινωνικής δικτύωσης στην Ελλάδα βρίσκεται ακόμα σε νηπιακή ηλικία. Αξιόλογες προσπάθειες ελληνικών εκπαιδευτικών κοινωνικών δικτύων συνεχίζουν να εμφανίζονται. Η αντοχή στο χρόνο και η περαιτέρω εξέλιξη ενός δικτύου θα αναδείξει τις καλές πρακτικές και θα συμβάλει στην ευρεία αξιοποίηση της διαδικτυακής κοινωνικής δικτύωσης στην εκπαίδευση. Ο βαθμός εξοικείωσης των εκπαιδευτικών με τα εργαλεία του Ιστού 2.0, επηρεάζει καθοριστικά τη συμμετοχή τους στην αποτελεσματική αξιοποίηση της κοινωνικής δικτύωσης στην καθημερινή εκπαιδευτική πρακτική. Η αξιοποίηση διαδικτυακών υπηρεσιών κοινωνικής δικτύωσης στη διδακτική πράξη απαιτεί, πέρα από σύγχρονες δικτυακές πλατφόρμες, κατάλληλα εκπαιδευτικά εργαλεία και κατάλληλες διδακτικές και επιμορφωτικές παρεμβάσεις από την πλευρά των εκπαιδευτικών, ώστε οι εκπαιδευόμενοι να ανταπεξέλθουν στα καινούρια χαρακτηριστικά του διδακτικού - μαθησιακού τους ρόλου όπως η αυξημένη ανάγκη εργασίας σε ομάδες (Glezou et al., 2010). Ζήτημα-κλειδί προς μελλοντική διερεύνηση συνεχίζει να αποτελεί η ανάδειξη αποτελεσματικών κι εποικοδομητικών διδακτικών παρεμβάσεων αξιοποίησης της κοινωνικής δικτύωσης, και η μελέτη των αντιλήψεων και των στάσεων των εκπαιδευτικών αναφορικά με την ένταξη της κοινωνικής δικτύωσης στην εκπαιδευτική διαδικασία.

ΣΚΟΠΟΣ

Το εργαστήριο αποσκοπεί στην ανάπτυξη διαλόγου και συνεργασίας ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης που αξιοποιούν ή επιθυμούν να αξιοποιήσουν το ελληνικό διαδικτυακό εκπαιδευτικό κοινωνικό δίκτυο «Η Logo στην εκπαίδευση: Μια κοινότητα πρακτικής και μάθησης» με σκοπό την αναβάθμιση της διδακτικής – μαθησιακής διαδικασίας Ο διάλογος ευελπιστούμε να συνεχιστεί διαδικτυακά στην κοινότητα.

ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΔΙΑΡΚΕΙΑ

Πριν το εργαστήριο

Οι ενδιαφερόμενοι εκπαιδευτικοί προτείνεται να εγγραφούν και να πλοηγηθούν στο ελληνικό διαδικτυακό εκπαιδευτικό κοινωνικό δίκτυο «Η Logo στην εκπαίδευση: Μια κοινότητα πρακτικής και μάθησης» (http://logogreekworld.ning.com/), προκειμένου να αποκτήσουν μια πρώτη εικόνα για το περιβάλλον.

Κατά τη διάρκεια του εργαστηρίου - Συνολική Διάρκεια: 2 ώρες

Φάση 1. Εισαγωγή, διάρκειας 10΄.: Καλωσόρισμα, αλληλογνωριμία και ενημέρωση των συμμετεχόντων για το σκοπό και τη διαδικασία του εργαστηρίου.

Φάση 2. Παρουσίαση ενδεικτικών διδακτικών πρακτικών αξιοποίησης του δικτύου στην τάξη, διάρκειας 10΄.

Φάση 3. Πειραματισμός με αξιοποίηση των εργαλείων του δικτύου, διάρκειας 20΄.

Φάση 4. Παρουσίαση ιδεών, προτάσεων των εκπαιδευτικών - Αναστοχασμός - Ανατροφοδότηση, διάρκειας 10΄.

Φάση 5. Αξιολόγηση σεμιναρίου - Συζήτηση - Σύνοψη, διάρκειας 10΄.

Μετά το εργαστήριο

Η συνεργασία και η αλληλοϋποστήριξη των εκπαιδευτικών θα συνεχιστεί μέσω της ενεργούς συμμετοχής και εμπλοκής στη διαδικτυακή κοινότητα.

ΠΟΙΟΥΣ ΑΦΟΡΑ - ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΟΦΕΛΗ

Αφορά εκπαιδευτικούς Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης όλων των ειδικοτήτων καθώς και νέους ερευνητές στο πεδίο των ΤΠΕ. Οι επιμορφούμενοι θα έχουν την ευκαιρία να εξοικειωθούν με το ελληνικό διαδικτυακό εκπαιδευτικό κοινωνικό δίκτυο «Η Logo στην εκπαίδευση: Μια κοινότητα πρακτικής και μάθησης» (http://logogreekworld.ning.com/), να αναπτύξουν ικανότητες σχεδιασμού διδακτικών παρεμβάσεων και να συζητήσουν για εναλλακτικές διδακτικές προσεγγίσεις.

ΕΓΓΡΑΦΕΣ-ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ

Εγγραφές για τη συμμετοχή στο συγκεκριμένο εργαστήριο θα γίνονται διαδικτυακά ή/και σε ειδική λίστα στη γραμματεία του συνεδρίου. Για τη συμμετοχή θα τηρηθεί σειρά προτεραιότητας με βάση τη σειρά εγγραφής στο συνέδριο. Στους συμμετέχοντες θα δοθεί βεβαίωση παρακολούθησης.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Glezou, K., Grigoriadou M., & Samarakou, M., (2010). Educational Online Social Networking in Greece: A Case Study of a Greek Educational Online Social Network. *The International Journal of Learning*, Volume 17, Issue 3, pp. 399-420.

Γλέζου, Αικατερίνη (2010). *Ανάπτυξη Μαθησιακών Περιβαλλόντων με Αξιοποίηση της Γλώσσας Προγραμματισμού Logo στη Διδακτική Πράξη*. Διδακτορική Διατριβή. ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ.

Γλέζου Κ., Γρηγοριάδου Μ., (2010β). Μελέτη περίπτωσης αξιοποίησης διαδικτυακού εκπαιδευτικού κοινωνικού δικτύου στη διδακτική πράξη. Στο Α. Τζιμογιάννης (Επιμ.), *Πρακτικά Εργασιών 7ου Πανελλήνιου Συνεδρίου με Διεθνή Συμμετοχή «Οι ΤΠΕ στην Εκπαίδευση»*, τόμος ΙΙ, σ. 771-778, Κόρινθος.

Γλέζου, Κ. & Γρηγοριάδου, Μ. (2010α). Ελληνικά Διαδικτυακά Εκπαιδευτικά Κοινωνικά Δίκτυα. Στο Β. Κολτσάκης, Γ. Σαλονικίδης, Μ. Δοδοντσής (Επιμ.) *Πρακτικά 2ου Πανελληνίου Εκπαιδευτικού Συνεδρίου Ημαθίας με θέμα «Ψηφιακές και Διαδικτυακές Εφαρμογές στην Εκπαίδευση»*, Βέροια-Νάουσα, 1665-1677.

Γλέζου, Κ., Γρηγοριάδου, Μ. & Κωνσταντίνου Ν. (2010). Αξιοποίηση διαδικτυακών υπηρεσιών κοινωνικής δικτύωσης στην ελληνική εκπαίδευση. Στο Γρηγοριάδου, Μ. (Επιμ.) Πρακτικά 5ου Πανελληνίου Συνεδρίου Διδακτική της Πληροφορικής, 375-384, Αθήνα.

Γλέζου, Κ., Ξενάκη, Σ., & Γρηγοριάδου, Μ. (2011). Μελέτη βαθμού συμμετοχής και αλληλεπίδρασης των μελών του δικτύου «Η Logo στην εκπαίδευση: Μια κοινότητα πρακτικής και μάθησης». Στο Κ. Γλέζου, Σ. Σωτηρίου & Ν. Τζιμόπουλος (Επιμ.), *Πρακτικά Εργασιών 6ου Πανελλήνιου Συνεδρίου των Εκπαιδευτικών για τις ΤΠΕ «Αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στη Διδακτική Πράξη»*, Σύρος, 6-8 Μαΐου 2011.

Κωνσταντίνου, Νεκτάριος (2010). Αξιοποίηση των διαδικτυακών χώρων κοινωνικής δικτύωσης στην εκπαίδευση. Πτυχιακή εργασία. ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ.

Ξενάκη, Σπυριδούλα (2010). Μελέτη βαθμού συμμετοχής και αλληλεπίδρασης των μελών του δικτύου «Η Logo στην εκπαίδευση: Μια κοινότητα πρακτικής και μάθησης». Πτυχιακή εργασία. ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ.

Κατάρτιση εκπαιδευτικών με στόχο την ανάπτυξη ικανοτήτων, η μελέτη περίπτωσης του έργου TRANSIt
Πάτρα 14, 15 & 16 Νοεμβρίου 2014

Κατερίνα Ρίβιου

Τμήμα Έρευνας & Ανάπτυξης, Ελληνογερμανική Αγωγή
kriviou@ea.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η απόκτηση βασικών ικανοτήτων από τους νέους είναι ένας από τους στόχους του αναθεωρημένου στρατηγικού πλαισίου για την ευρωπαϊκή συνεργασία. Τα περισσότερα μέλη της ΕΕ έχουν ξεκινήσει να διαμορφώνουν και να υλοποιούν πολιτικές που οδηγούν το σχολικό σύστημα από το να είναι προσανατολισμένα στην απόκτηση γνώσεων προς αναλυτικά προγράμματα που περιέχουν ικανότητες, διαθεματικές δραστηριότητες, ενεργή μάθηση, καθώς και εστίαση στα μαθησιακά αποτελέσματα. Παρόλα αυτά, οι τρέχουσες εξελίξεις δεν οδηγούν απαραίτητα σε σημαντικές εξελίξεις στην πρακτική – δηλαδή στον τρόπο με τον οποίο παρέχονται οι μαθησιακές εμπειρίες στους μαθητές. Η δυσκολία βρίσκεται στο γεγονός ότι οι πολιτικές αυτές οφείλουν να γίνουν απτή πραγματικότητα. Η ευρωπαϊκή πρωτοβουλία TRANSIt έχει ως στόχο να συνεισφέρει στην ανάπτυξη των ικανοτήτων των μαθητών μέσω της ενίσχυσης/υποστήριξης των εκπαιδευτικών. Η συγκεκριμένη εργασία παρουσιάζει τα αποτελέσματα από την έρευνα ανάλυσης αναγκών στην Ελλάδα, καθώς και τη σχεδίαση και προσαρμογή του πλαισίου κατάρτισης με βάση τις απαντήσεις που συλλέχθηκαν και τις προδιαγραφές του αναλυτικού προγράμματος.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *Ικανότητες, μάθηση μέσω project, βασικές ικανότητες, αξιολόγηση, ηλεκτρονικός φάκελος, επαγγελματική ανάπτυξη, ψηφιακές κοινότητες*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η καλλιέργεια των βασικών ικανοτήτων για τη δια βίου μάθηση από τους νέους είναι ένας από τους στόχους του πλαισίου για την Ευρωπαϊκή Συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης (Official Journal of the European Union, 2009). Η έννοια των βασικών ικανοτήτων προήλθε από την υιοθέτηση της Στρατηγικής της Λισαβόνας (2000) και είχε ως αποτέλεσμα το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς (European Commission, 2006). Σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς «οι βασικές ικανότητες για τη δια βίου εκπαίδευση και κατάρτιση αποτελούν συνδυασμό **γνώσεων, δεξιοτήτων και στάσεων**. Είναι ιδιαίτερα αναγκαίες για την προσωπική ολοκλήρωση και ανάπτυξη, την κοινωνική ένταξη, την ενεργό ιδιότητα του πολίτη και την απασχόληση». Σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς (2006) οι βασικές ικανότητες είναι οι εξής οκτώ:

1. επικοινωνία στη μητρική γλώσσα
2. η επικοινωνία σε ξένες γλώσσες
3. μαθηματική ικανότητα και βασικές ικανότητες στην επιστήμη και στην τεχνολογία
4. η ψηφιακή ικανότητα
5. οι μεταγνωστικές ικανότητες (learning to learn)
6. κοινωνικές ικανότητες και ικανότητες που σχετίζονται με την ιδιότητα του πολίτη
7. το αίσθημα πρωτοβουλίας και η επιχειρηματικότητα
8. η πολιτιστική γνώση και έκφραση

εκ των οποίων οι τελευταίες πέντε (5) θεωρούνται εγκάρσιες/οριζόντιες. Τα περισσότερα κράτη μέλη έχουν διαμορφώσει ή κινούνται προς την κατεύθυνση δημιουργίας **αναλυτικών προγραμμάτων**, τα οποία αποσκοπούν όχι μόνο στην κατάκτηση γνώσης, αλλά στην καλλιέργεια των ικανοτήτων των μαθητών. Ένα τέτοιο παράδειγμα αποτελεί η Ελλάδα, όπου το σχολικό έτος 2011-2012 έγινε εισαγωγή πιλοτικών προγραμμάτων σπουδών για την εκπαίδευση με στόχο την ανάπτυξη ικανοτήτων. Παρόλα αυτά σε χώρες όπως η Αυστρία, η προώθηση ολιστικών μεθόδων διδασκαλίας υποστηρίζεται σε επίπεδο εκπαιδευτικής πολιτικής εδώ και πολλά χρόνια. Σε άλλες χώρες (π.χ. Γαλλία, Ολλανδία) καινοτόμες πολιτικές είναι ήδη ενσωματωμένες στην εθνική στρατηγική και σε ορισμένες περιπτώσεις είχαν ως αποτέλεσμα μεγάλες δομικές αλλαγές, όπως την εισαγωγή νέων πλαισίων προσόντων ή την αναδιαμόρφωση του αναλυτικού προγράμματος γύρω από τις βασικές ικανότητες (European

Commission, 2009a). Γενικά, παρατηρείται ποικιλία μοντέλων ικανοτήτων στις Ευρωπαϊκές χώρες (European Commission/EACEA/Eurydice, 2012).

Παρόλα αυτά, στην καθημερινή σχολική πράξη παρατηρείται δυσκολία στην υλοποίηση της συγκεκριμένης πολιτικής. Ένα από τα βασικά προβλήματα για την αποτελεσματική υλοποίηση των παραπάνω πολιτικών είναι η έλλειψη αρχικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, καθώς και η έλλειψη συστηματικής υποστήριξης των εκπαιδευτικών. Ένας ακόμη περιορισμός υφίσταται στην έλλειψη αποτελεσματικών πρακτικών αξιολόγησης των ικανοτήτων. Η αξιολόγηση των ικανοτήτων αποτελεί έναν από τους παράγοντες που μπορούν να υποστηρίξουν τους εκπαιδευτικούς, ώστε να πραγματοποιήσουν την αλλαγή παραδείγματος (Black & William, 1998). Το γεγονός αυτό ορίζει νέες απαιτήσεις για τις ικανότητες εκπαιδευτικών και επιμορφωτών και επομένως στη δομή και το περιεχόμενο της αρχικής και συνεχιζόμενης κατάρτισης τους (European Commission, 2009b). Η πρωτοβουλία "TRANSIt - TRANSversal key competences for lifelong learning: TraIning teachers in competence based education" έχει ως στόχο την υποστήριξη των εκπαιδευτικών στη γεφύρωση του χάσματος αυτού μεταξύ πολιτικής και πρακτικής σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Στη συγκεκριμένη εργασία παρουσιάζονται οι στόχοι και η μεθοδολογική προσέγγιση του έργου "TRANSIt", η υπάρχουσα κατάσταση γύρω από την εκπαίδευση και μάθηση με στόχο την ανάπτυξη ικανοτήτων στην Ελλάδα, τα αποτελέσματα από την έρευνα ανάλυσης αναγκών, καθώς και τη σχεδίαση και προσαρμογή του πλαισίου κατάρτισης με βάση τις απαντήσεις που συλλέχθηκαν και τις προδιαγραφές του αναλυτικού προγράμματος.

Η ευρωπαϊκή πρωτοβουλία TRANSIt

Στόχος της ευρωπαϊκής πρωτοβουλίας TRANSIt είναι η δημιουργία θετικού αντίκτυπου στην ανάπτυξη των ικανοτήτων των μαθητών μέσω της καλλιέργειας των ικανοτήτων των εκπαιδευτικών, σύμφωνα με τις προτεραιότητες της ΕΕ (Official Journal of the European Union, 2007). Για να το επιτύχει, μια πιλοτική μεθοδολογία κατάρτισης των εκπαιδευτικών αναπτύχθηκε σχετικά με τη διδακτική και την αξιολόγηση των ικανοτήτων/αξιολόγηση με χρήση «αυθεντικών μεθόδων» των μαθητών. Οι μέθοδοι του έργου βασίζονται σε ολιστική προσέγγιση της μάθησης, πέρα από τα όρια των γνωστικών αντικειμένων και βρίσκουνεφαρμογή σε ένα εύρος γνωστικών αντικειμένων. Η προσέγγιση TRANSIt συνεισφέρει στην ανάπτυξη της δημιουργικότητας, των διαπολιτισμικών και πολυγλωσσικών ικανοτήτων της κοινωνικής ανάπτυξης και των μεταγνωστικών ικανοτήτων. Επίσης, στόχος είναι η δημιουργία πυρήνα συνεργαζόμενων εκπαιδευτικών/ενδιαφερόμενων στο χώρο της εκπαίδευσης που θα έχουν την ευκαιρία να ανταλλάξουν καλές πρακτικές και εκπαιδευτικά σενάρια μέσω δημιουργίας **κοινοτήτων πρακτικής.**

Η προσέγγιση βασίζεται στη μεθοδολογική προσέγγιση της συμμετοχικής σχεδίασης με τις ομάδες χρηστών στην ανάπτυξη του πλαισίου κατάρτισης. Με αυτό το στόχο, υλοποιήθηκε έρευνα ανάλυσης αναγκών και το πλαίσιο κατάρτισης περιλαμβάνει κύκλο εφαρμογής σε σχολικές δραστηριότητες, ώστε να καταγραφεί η ανάδραση των εκπαιδευτικών σχετικά με τις εμπειρίες τους από την εφαρμογή στην τάξη κατά την υλοποίηση των προτεινόμενων εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων.

Τρέχουσα κατάσταση στην Ελλάδα

Σε αυτή την ενότητα εστιάζουμε σε συγκεκριμένες θεματικές σχετικά με την πολιτική και την πρακτική σχετικά με τη μάθηση με βάση τις ικανότητες στην Ελλάδα. Αρχικά, δίνεται μια σύνοψη των χαρακτηριστικών του εκπαιδευτικού συστήματος, τα οποία μπορεί να έχουν αντίκτυπο στην τρέχουσα πρακτική και στη συνέχεια παρουσιάζονται τα αποτελέσματα από την έρευνα αναγκών.

Πολιτική

Η μέθοδος με την οποία εισάγονται οι ικανότητες στο εκπαιδευτικό σύστημα ποικίλει μεταξύ χωρών. Κάποιες έχουν εισάγει αυτές τις προσεγγίσεις μέσω προσαρμογής του αναλυτικού προγράμματος, ενώ άλλες μέσω νομικών αλλαγών. Η Ελλάδα αποτελεί ένα τέτοιο παράδειγμα, όπου το σχολικό έτος 2011-2012, εισήχθηκαν πιλοτικά προγράμματα για εκπαίδευση με στόχο την καλλιέργεια ικανοτήτων με βάση τη στρατηγική του «Νέου Σχολείου» από το Υπουργείο Παιδείας & Θρησκευμάτων (http://dschool.edu.gr/).

Ανάλυση αναγκών σχετικά με τη μάθηση με στόχο την ανάπτυξη ικανοτήτων από εκπαιδευτικούς στην Ελλάδα

Αυτή η ενότητα έχει ως στόχο να παρουσιάσει την ανάδραση από τις ομάδες στόχους (Εκπαιδευτικοί, Επιμορφωτές Εκπαιδευτικών, Υπεύθυνοι Εκπαιδευτικής Πολιτικής) στη διαδικτυακή έρευνα που πραγματοποιήθηκε στην Ελλάδα την περίοδο Ιούνιος – Ιούλιος 2013. Το LimeSurvey χρησιμοποιήθηκε ως διαδικτυακό ερωτηματολόγιο, με στόχο τον προσδιορισμό του προφίλ των πιθανών συμμετεχόντων στις δραστηριότητες κατάρτισης, την τρέχουσα πρακτική γύρω από τη διδασκαλία/αξιολόγηση με στόχο την ανάπτυξη ικανοτήτων καθώς και τις ανάγκες κατάρτισης. Η έρευνα ανακοινώθηκε μέσω της etwinning λίστας και συλλέχθηκαν 648 απαντήσεις. Η έρευνα, καθώς και τα αποτελέσματα της, παρουσιάζεται αναλυτικά στη δημοσίευση Riviou & Sotiriou (2013).

Προφίλ Συμμετεχόντων

Από τους συμμετέχοντες στην έρευνα 196 (30%) ήταν άνδρες και 452 (70%) γυναίκες με την πλειοψηφία στην ηλικιακή ομάδα 41 – 51. Οι συμμετέχοντες ήταν Εκπαιδευτικοί Δευτεροβάθμιας (74,80%), Εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας (48,60%), Διευθυντές σχολικής μονάδας (11%), Εκπαιδευτές/Επιμορφωτές Εκπαιδευτικών (10,40%), Φοιτητές (Pre-service Teachers) (3,60%), Υπεύθυνοι ανάπτυξης αναλυτικών προγραμμάτων/εκπαιδευτικού σχεδιασμού (1%) και Υπεύθυνοι Εκπαιδευτικής Πολιτικής (1%), ενώ ποσοστό 3,40% επέλεξε Άλλος Ρόλος. Η πλειοψηφία των συμμετεχόντων έχει περισσότερο από 15 χρόνια προϋπηρεσία (43,83%). Όσον αφορά το Επίπεδο σπουδών των συμμετεχόντων ακολουθούν οι απαντήσεις: Βασικές Σπουδές (50,31%), Μεταπτυχιακό (41,67%) και Διδακτορικό (7,10%). Όσον αφορά τις Προσωπικές δεξιότητες σχετικά με τις ΤΠΕ ποσοστό (56,64%) δήλωσε ότι είναι Έμπειροι χρήστες, ενώ ποσοστό 55,25% δήλωσε ότι έχει συμμετάσχει σε κατάρτιση/επιμορφώσεις που αφορούν την ανάπτυξη ικανοτήτων των μαθητών. Καταγράφηκε εύρος δραστηριοτήτων κατάρτισης καθώς και η ανάγκη για περισσότερες ευκαιρίες κατάρτισης, ειδικά από την περιφέρεια της χώρας.

Τρέχουσα υλοποίηση διδακτικής και αξιολόγησης των βασικών ικανοτήτων

Στην έρευνα, όταν οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να περιγράψουν την εμπειρία τους στη διδασκαλία των οριζοντίων ικανοτήτων, δήλωσαν ιδιαίτερα ικανοί στη διδασκαλία της ψηφιακής ικανότητας (49%). Επιπλέον, ένα μεγάλο ποσοστό των συμμετεχόντων αναφέρουν τη συνεργασία μεταξύ συναδέλφων για τη σχεδίαση και υλοποίηση διαθεματικών εργασιών ως κρίσιμο παράγοντα. Σχετικά με τα εργαλεία αξιολόγησης η χρήση ηλεκτρονικού φακέλου και κλιμάκων διαβαθμισμένων κριτηρίων έχουν τα χαμηλότερα ποσοστά χρήσης με ποσοστά 57% και 52% αντίστοιχα. Γενικά, οι συμμετέχοντες αναφέρουν έλλειψη γνώσης σχετικά με τη χρήση αυθεντικών μέσων αξιολόγησης.

Περιορισμοί σχολικής πρακτικής/ ευκαιρίες για εφαρμογή

Σχετικά με τους περιορισμούς/εμπόδια κατά τη σχεδίαση δραστηριοτήτων για την ανάπτυξη ικανοτήτων οι συμμετέχοντες στην έρευνα αναφέρουν ως κυριότερο την έλλειψη χρόνου καθώς και περιορισμούς που σχετίζονται με τους διαθέσιμους πόρους, όπως για παράδειγμα εργαστήριο πληροφορικής και έλλειψη ευελιξίας στη χρήση του. Δεδομένων των περιορισμών, οι συμμετέχοντες αναγνώρισαν επίσης ευκαιρίες στην υλοποίηση δραστηριοτήτων με στόχο την ανάπτυξη των ικανοτήτων. Όπως δήλωσαν οι συμμετέχοντες σε ποσοστό 23,55% τέτοιες δραστηριότητες συνήθως υλοποιούνται με την εφαρμογή εργασιών (projects) με τους μαθητές τους εντός τάξης.

Ανάγκες επιμόρφωσης/κατάρτισης

Σχετικά με τις θεματικές επιμόρφωσης οι συμμετέχοντες εκδηλώνουν το ενδιαφέρον τους κυρίως για διδακτικές μεθόδους και ιδιαίτερα σε θέματα που διατρέχουν ορίζονται τις ικανότητες: κριτική σκέψη, δημιουργικότητα, επίλυση προβλήματος, ανάληψη ρίσκου, λήψη αποφάσεων και διαχείριση συναισθημάτων. Η δεύτερη σημαντικότερη ανάγκη είναι η αξιολόγηση των ικανοτήτων. Οι συμμετέχοντες στην έρευνα εκδήλωσαν το ενδιαφέρον να μάθουν για συγκεκριμένα εργαλεία που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την αξιολόγηση των ικανοτήτων. Σχετικά με τις επιθυμητές δραστηριότητες/μεθόδους για ενσωμάτωση στα εργαστήρια επιμόρφωσης, οι συμμετέχοντες εκδήλωσαν το ενδιαφέρον τους κυρίως για Επίδειξη εργαλείων (60,80%), Βιωματικές δράσεις/πρακτικές εργασίες (56,20%) και στη συνέχεια Παραδείγματα καλών πρακτικών (53,90%), επιδεικνύοντας την ανάγκη για βιωματική/πρακτική κατάρτιση.

Πλαίσιο κατάρτισης

Το πλαίσιο κατάρτισης TRANSIt καθορίζει τα κριτήρια με βάση τα οποία είναι δυνατό για τον εκπαιδευτικό να καθορίζει πόσο έμπειρος είναι όσον αφορά τη διδακτική και την αξιολόγηση των οριζοντίων ικανοτήτων με χρήση ηλεκτρονικών μέσων (χρήση κλίμακας διαβαθμισμένων κριτηρίων/ρουμπρίκας). Ένα πλαίσιο ικανοτήτων είναι ένα μοντέλο, το οποίο καθορίζει την εξαιρετική απόδοση σε έναν οργανισμό ή τομέα. Τα πλαίσια τα οποία επηρέασαν τη σχεδίαση ήταν το Πλαίσιο Ικανοτήτων Εκπαιδευτικών για τις ΤΠΕ της UNESCO (United Nations, 2011) καθώς και το Western Australia Πλαίσιο Ικανοτήτων για Εκπαιδευτικούς (Western Australia, Department of Education, 2009). Το πλαίσιο ικανοτήτων που σχεδιάστηκε από το TRANSIt αποτελείται από τέσσερις διαστάσεις και τρία στάδια. Οι τέσσερις διαστάσεις είναι:

1. Διευκόλυνση της μάθησης των μαθητών
2. Αξιολόγηση και αναφορά των μαθησιακών αποτελεσμάτων
3. Εμπλοκή σε διαρκή επαγγελματική επιμόρφωση
4. Δημιουργία συνεργασιών

Στο πλαίσιο κατάρτισης υπάρχει μια ποιοτική κλίμακα για κάθε ικανότητα. Οι προτεινόμενες δραστηριότητες βοηθούν τους εκπαιδευτικούς να προσδιορίζουν το στάδιο στο οποίο βρίσκονται. Καθώς οι εκπαιδευτικοί προσδιορίζουν περιοχές για βελτίωση όσον αφορά συγκεκριμένες ικανότητες, συστήνεται να επισκέπτονται τις αντίστοιχες περιοχές του μαθήματος/πλαισίου κατάρτισης.

Με βάση την ανάλυση αναγκών το πλαίσιο κατάρτισης TRANSIt σχεδιάστηκε σε ενότητες (modules) έτσι ώστε να είναι εύκολη η προσαρμογή τους στις ανάγκες των εμπλεκόμενων διαφορετικών ευρωπαικών εταίρων/χωρών. Η προσέγγιση που ακολουθήθηκε ήταν η εποικοδομητική. Οι εκπαιδευτικοί που συμμετέχουν στο μάθημα ή σε επιμέρους ενότητες του αποκτούν το ρόλο του μαθητή συμμετέχοντας σε αυθεντικές μαθησιακές δραστηριότητες, δημιουργώντας τους δικούς τους ηλεκτρονικούς φακέλους ως μέρος της διαδικασίας επιμόρφωσης. Έχει επιλεχθεί ο συνδυασμός εργαλείων ανοικτού λογισμικού όπως το Moodle για τη διάθεση του εκπαιδευτικού περιεχομένου και το Mahara ως εργαλείο ηλεκτρονικού φακέλου (Σχήμα 1). Επιπλέον, η συνεργασία υποστηρίχτηκε μέσω της ευρωπαϊκής, πολυγλωσσικής εκπαιδευτικής πύλης κοινωνικής δικτύωσης του Open Discovery Space (ODS), ώστε οι συμμετέχοντες να έχουν τη δυνατότητα πρόσβασης και δημοσίευσης εκπαιδευτικού περιεχομένου και εκπαιδευτικών σεναρίων.

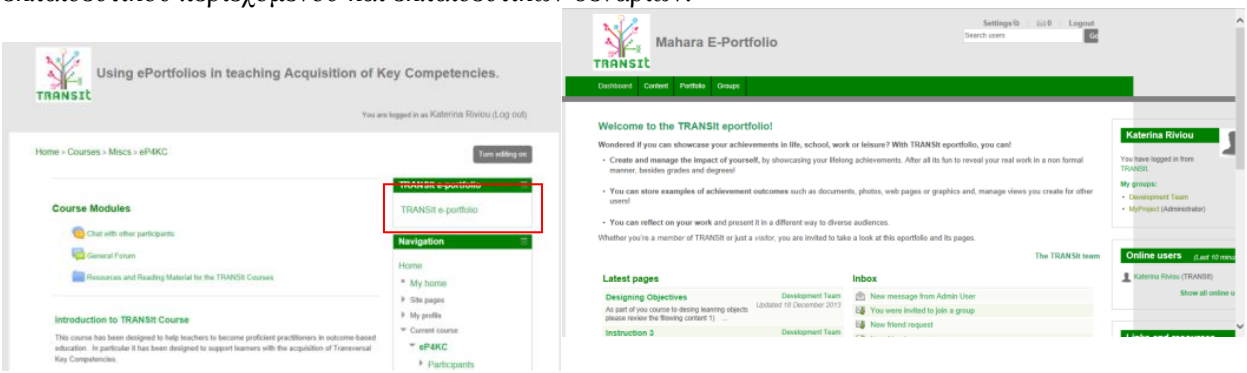

Σχήμα 1: TRANSIt περιβάλλον κατάρτισης (http://transit.cti.gr/moodle/) – Σύνδεση με το εργαλείο ηλεκτρονικού φακέλου Mahara

Ακολουθεί η προτεινόμενη διαδικασία αξιολόγησης σε συσχέτιση με το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών.

Αξιολόγηση με «αυθεντικά μέσα»

Για να είναι η αξιολόγηση αυθεντική, η προτεινόμενη προσέγγιση είναι η χρήση ηλεκτρονικού φακέλου συνδυαστικά με κλίμακες διαβαθμισμένων κριτηρίων σε δυο επίπεδα, για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών αφενός καθώς και για την εφαρμογή στη σχολική πράξη (π.χ. ερευνητικές εργασίες των μαθητών Λυκείου σύμφωνα με το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών). Ο ηλεκτρονικός φάκελος είναι ένα μέσο στο οποίο οι μαθητές μπορούν να συλλέξουν τεκμήρια της επιλογής τους, ώστε να επιδείξουν την επίτευξη των επιθυμητών εκπαιδευτικών στόχων και ικανοτήτων. Οι κλίμακες διαβαθμισμένων κριτηρίων προτείνονται για ομότιμη αξιολόγηση και αυτοαξιολόγηση. Το Mahara είναι το προτεινόμενο εργαλείο προς χρήση. Οι εκπαιδευτικοί επιμορφώνονται και υποστηρίζονται στη χρήση του εργαλείου, ώστε να το χρησιμοποιούν με τους μαθητές τους στις ερευνητικές εργασίες

(Λύκειο) ή στις βιωματικές δράσεις (Γυμνάσιο). Το Mahara μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να διατηρούν το προσωπικό τους ημερολόγιο, να ανεβάζουν υλικό σχετικά με τις συναντήσεις της ομάδας, αναφορές, παρουσιάσεις σχετικά με το θέμα, στόχους, διαδικασίες συλλογής και επεξεργασίας δεδομένων, συμπεράσματα, τον αναστοχασμό τους σχετικά με τη συνεργασία μεταξύ των μελών της ομάδας, καθώς και τυχόν τεχνουργήματα που παράγονται στη διαδικασία υλοποίησης με στόχο την τελική παρουσίαση των αποτελεσμάτων (φιλμ/ντοκιμαντέρ, αφίσες, χειροτεχνίες κτλ). Οι κλίμακες διαβαθμισμένων κριτηρίων προτείνεται να χρησιμοποιηθούν από εκπαιδευτικούς για την αξιολόγηση των ομάδων, καθώς και για τους ηλεκτρονικούς φακέλους των μαθητών σύμφωνα με τις οδηγίες από τον Ματσαγγούρα (2011). Οι εκπαιδευόμενοι (μαθητές/εκπαιδευτικοί) προτείνεται να είναι ενημερωμένοι από την αρχή σχετικά με τους στόχους, τα κριτήρια επιτυχίας, καθώς και να συμμετάσχουν στη διαμόρφωση των κριτηρίων αυτών (κλίμακα διαβαθμισμένων κριτηρίων).

Διδακτικές προσεγγίσεις που ευνοούν την ανάπτυξη ικανοτήτων

Η διδασκαλία με στόχο την ανάπτυξη ικανοτήτων απαιτεί μια προσέγγιση η οποία διαφέρει από την παραδοσιακή προσέγγιση διδασκαλίας. Η έμφαση δίνεται σε μικρότερο βαθμό στη μετάδοση γνώσης. Στόχος είναι η δημιουργία μαθησιακών περιβαλλόντων τα οποία δίνουν τη δυνατότητα στους μαθητές να εμπλακούν σε διαδικασίες/δραστηριότητες που έχουν νόημα για τους ίδιους (meaningful). Σύμφωνα με τους Lakerveld & Gussen (2011) ανάμεσα στις διδακτικές μεθόδους οι οποίες ευνοούν την ανάπτυξη ικανοτήτων είναι: *Μέθοδος project (Project based learning)*, Ιστοριογραμμή (The storyline approach), Αποκαλυπτική /Διερευνητική μάθηση (Guided discovery), Ενεργός μάθηση (Action learning), Επίλυση προβλημάτων (Problem based learning) και Συνεργατική μάθηση (Co-operative learning). Σύμφωνα με έρευνα από το EPPI-Centre, Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής, Πανεπιστήμιο του Λονδίνου (2005), η συνεργατική επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών έχει θετικό αντίκτυπο στο ρεπερτόριο των στρατηγικών διδασκαλίας που διαθέτουν οι εκπαιδευτικοί, στην ικανότητά τους να τις συνδέουν με τις ανάγκες των μαθητών τους, την αυτοπεποίθησή τους και τη δέσμευσή τους για συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση. Αποδείχθηκε επίσης ότι τέτοιες δράσεις επαγγελματικής ανάπτυξης έχουν θετικό αντίκτυπο στις διαδικασίες, στα κίνητρα και τα αποτελέσματα που παρουσιάζουν οι μαθητές. Επίσης πρόσφατες μελέτες υπογραμμίζουν την αξία ως προς την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών της εμπλοκής τους με τον εκπαιδευτικό σχεδιασμό (Sagi & Kali, 2014; Voogt et al, 2012; Voogt et al, 2013). Με αυτό το στόχο, για την υποστήριξη της σχεδίασης και διαμοίρασης εκπαιδευτικών σεναρίων από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς, αναπτύχθηκαν προτεινόμενα πρότυπα που περιγράφουν τις δημοφιλείς παιδαγωγικές προσεγγίσεις για την ανάπτυξη ικανοτήτων, καθώς και συγκεκριμένα σενάρια και σχέδια μαθήματος ως πιλότοι και ως πηγή δημιουργίας και έμπνευσης για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών. Οι πρότυπες περιγραφές καθώς και παραδείγματα εφαρμογής των διδακτικών προσεγγίσεων υπάρχουν διαθέσιμες στο **Γλωσσάρι Εκπαιδευτικών Προσεγγίσεων**: http://portal.opendiscoveryspace.eu/tr-activity/22-glossary-teaching-approaches-669764. Ακολουθεί περιγραφή των προτύπων των δημοφιλέστερων διδακτικών προσεγγίσεων που προτείνονται για την ανάπτυξη ικανοτήτων.

Το πρότυπο περιγραφής της μεθόδου project

Στο πλαίσιο έργων όπως το COSMOS και το ODS με στόχο την υποστήριξη των εκπαιδευτικών στην καταγραφή και ανταλλαγή των πρακτικών τους, δημιουργήθηκαν πρότυπα για τις διάφορες διδακτικές προσεγγίσεις και παιδαγωγικά μοντέλα, μεταξύ των οποίων το πρότυπο για την υλοποίηση projects "project-based learning" (Sotiriou, et. al, 2011; Hatzilakos, et. al, 2013). Το πρότυπο αναπτύχθηκε μετά την ανάλυση της σχετικής βιβλιογραφίας και πιο συγκεκριμένα με βάση το Learning Activity Reference Model (LARM), έτσι ώστε να διασφαλίσει τη μέγιστη δυνατή συνάφεια όσον αφορά τα στοιχεία και τα μεταδεδομένα για την καταγραφή τους. Το συγκεκριμένο πρότυπο προσαρμόστηκε ελαφρώς και προτείνεται να χρησιμοποιηθεί από εκπαιδευτικούς στο πλαίσιο του έργου TRANSIt για την ανάπτυξη ικανοτήτων (Riviou & Kouroupetroglou, 2014).

Πρότυπο της μεθόδου της Ιστοριογραμμής

Δημιουργήθηκε πρότυπο περιγραφής της μεθόδου της ιστοριογραμμής (Bell, 2007) (Σχήμα 2) στο Riviou (ODS D4.3) και είναι διαθέσιμο μέσω του εργαλείου εκπαιδευτικού σχεδιασμού του ODS, έτσι ώστε οι εκπαιδευτικοί να υποστηρίζονται στη διαδικασία σχεδίασης και διαμοίρασης ψηφιακού εκπαιδευτικού περιεχομένου.

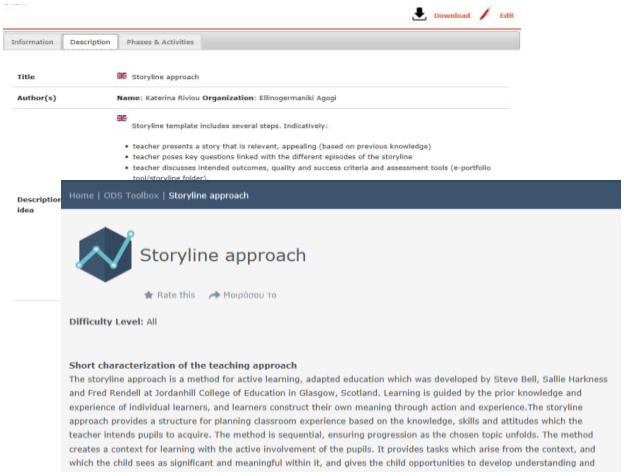

Σχήμα 2: Ανάπτυξη προτύπων σεναρίων: Μέθοδος ιστοριογραμμής (Riviou, 2014)

Στις ενότητες που ακολουθούν περιγράφονται οι συγκεκριμένες δραστηριότητες που υλοποιήθηκαν με στόχο την υποστήριξη της ψηφιακής κοινότητας στη θεματική περιοχή της ανάπτυξης ικανοτήτων. Το πρώτο βήμα ήταν η δημιουργία σχετικής κοινότητας στο δικτυακό τόπο του ODS. Θα περιγραφούν οι δραστηριότητες που οργανώθηκαν με στόχο την καλλιέργεια της εμπιστοσύνης μεταξύ των μελών της κοινότητας, καθώς και την παροχή περιεχόμενου, όπως για παράδειγμα ο διαγωνισμός σχεδίασης εκπαιδευτικού περιεχομένου και η προσφορά συμμετοχής σε καλοκαιρινά σχολεία επιμόρφωσης ως έπαθλο, καθώς και τα σχετικά δραστηριότητες κατάρτισης (δια ζώσης ή μέσω διαδικτύου).

Υποστηρίζοντας την ψηφιακή κοινότητα στη θεματική περιοχή της καλλιέργειας ικανοτήτων

Κρίσιμος παράγοντας για την αποτελεσματική επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών είναι η οργάνωση έμπειρων εκπαιδευτικών, έτσι ώστε να έχουν τη δυνατότητα συνεργασίας με συναδέλφους τους. Προς αυτή την κατεύθυνση δημιουργήθηκε κοινότητα στη θεματική περιοχή της καλλιέργειας ικανοτήτων στα αγγλικά καθώς και πολυγλωσσικές υπο-κοινότητες για την υποστήριξη των χρηστών σε Ευρωπαικό επίπεδο (ΕΛ, NL, ES, FR) για τη μεταξύ τους συνεργασία και ανταλλαγή πρακτικών και εμπειριών. Επιπλέον, με στόχο την υποστήριξη των εκπαιδευτικών στη διαδικασία σχεδίασης εκπαιδευτικού περιεχομένου σχεδιάστηκαν και έλαβαν χώρα μια σειρά διαδικτυακών και δια ζώσης δραστηριοτήτων. Όλες οι σχετικές δράσεις ανακοινώνονταν μέσω της λίστας eTwinning. Ακολουθεί περιγραφή του περιεχόμενου που σχεδιάστηκε ως υπόδειγμα για την υποστήριξη δημιουργίας περιεχομένου από τα μέλη της κοινότητας, καθώς και των δράσεων.

Υποστηρίζοντας την κοινότητα με ψηφιακό περιεχόμενο

Τα πρότυπα που σχεδιάστηκαν με περιγραφή των προσεγγίσεων με στόχο την ανάπτυξη ικανοτήτων εμπλουτίστηκαν με περιεχόμενο οδηγώντας στη δημιουργία σεναρίων και σχεδίων μαθήματος. Τέτοια παραδείγματα σεναρίων είναι η "τριδιάστατη σχεδίαση και εκτύπωση μινωικού αγγείου" (Σχήμα 3). Τα σενάρια είναι διαθέσιμα στην κοινότητα ως υπόδειγμα και καλές πρακτικές με στόχο την κινητοποίηση των εκπαιδευτικών στη δημιουργία και συνεισφορά του δικού τους εκπαιδευτικού περιεχομένου.

Σχήμα 3: Παράδειγμα σεναρίου: "3d Εκτύπωση μινωικού αγγείου", σύνδεση με το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών

Μηχανισμοί υποστήριξης της κοινότητας (δράσεις/γεγονότα δια ζώσης)

Στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας οργανώθηκαν εργαστήρια επιμόρφωσης. Μεταξύ αυτών 5ήμερα **θερινά σχολεία** στην Ελλάδα όπου παρουσιάστηκαν καλές πρακτικές και έγινε χρήση εργαλείων ΤΠΕ από τους συμμετέχοντες εκπαιδευτικούς. Πιο συγκεκριμένα:

- το πρώτο TRANSIt Καλοκαιρινό Σχολείο έλαβε χώρα στην Κρήτη, τον Ιούλιο 2013. Στο πλαίσιο αυτό δημιουργήθηκε η κοινότητα "TraIning teachers in competence based education:TRANSIt @ the Crete Summer School 2013", http://portal.opendiscoveryspace.eu/community/training-teachers-competence-based-educationtransit-crete-summer-school-2013-1167. Περιγραφή δραστηριοτήτων, υλικού κατάρτισης υπάρχει διαθέσιμο εδώ http://portal.opendiscoveryspace.eu/activities/1167. Οι συμμετέχοντες δούλεψαν ατομικά & σε ομάδες & σχεδίασαν διαθεματικά εκπαιδευτικά σενάρια με στόχο την ανάπτυξη ικανοτήτων χρησιμοποιώντας το εργαλείο εκπαιδευτικού σχεδιασμού Octopus. Τα εκπαιδευτικά σενάρια/περιεχόμενο που σχεδιάστηκαν από τους συμμετέχοντες εκπαιδευτικούς αφορούν μια ευρεία θεματικών περιοχών όπως Κοινωνικές επιστήμες, Τέχνες, Επιχειρηματικότητα & συνδυασμός με Μαθηματικά, ΤΠΕ και υπάρχουν διαθέσιμα εδώ http://portal.opendiscoveryspace.eu/search-resources-in-community/1167
- Δεύτερο καλοκαιρινό Σχολείο, Ιούλιος 2014: δημιουργήθηκε η κοινότητα Summer School 2014, http://portal.opendiscoveryspace.eu/community/ods-summer-school-2014-673531. Περιγραφή δραστηριοτήτων, υλικού κατάρτισης υπάρχει διαθέσιμη εδώ http://portal.opendiscoveryspace.eu/activities/673531. Τα εκπαιδευτικά σενάρια/περιεχόμενο που σχεδιάστηκαν από τους συμμετέχοντες εκπαιδευτικούς αφορούν μια ευρεία θεματικών περιοχών από Μαθηματικά, Αστρονομία, Χημεία, Τεχνολογία, Τέχνη και υπάρχουν διαθέσιμα, http://portal.opendiscoveryspace.eu/educational-scenarios/673531

Τα ακόλουθα **εργαστήρια κατάρτισης** έλαβαν χώρα σε Αθήνα, Πάτρα, Ηράκλειο:

- Εργαστήριο 1: «Σχεδιασμός Διαθεματικών Εκπαιδευτικών Δραστηριοτήτων με στόχο την ανάπτυξη ικανοτήτων», 24.6.2014 (Αθήνα, Εκπαιδευτήρια Ελληνογερμανική Αγωγή)
- Εργαστήριο 2: «Αξιοποίηση ηλεκτρονικού φακέλου μαθητή στα projects», 3.7.2014 (Αθήνα, Εκπαιδευτήρια Ελληνογερμανική Αγωγή)
- «Σχεδιασμός & Αξιολόγηση Διαθεματικών Εκπαιδευτικών Δραστηριοτήτων με στόχο την ανάπτυξη ικανοτήτων», 1.7.2014 (Πάτρα, Διόφαντος)
- «Σχεδιασμός & Αξιολόγηση Διαθεματικών Εκπαιδευτικών Δραστηριοτήτων με στόχο την ανάπτυξη ικανοτήτων», 19.9.2014 (Ηράκλειο σε συνεννόηση με τη Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Ηρακλείου)

Ενημερώσεις σχετικά με τη διοργάνωση των δραστηριοτήτων στάλθηκαν μέσω της λίστας eTwinning. Επίσης δόθηκαν οδηγίες στη δικτυακή κοινότητα για εγγραφές/εκδήλωση ενδιαφέροντος. Οι εκδηλώσεις ενδιαφέροντος ήταν πολλές αλλά καθώς μπορούσε να φιλοξενηθεί περιορισμένος

αριθμός συμμετεχόντων μετά την υλοποίησή τους όλες οι δραστηριότητες/παρουσιάσεις φορτώθηκαν στην ψηφιακή κοινότητα, ώστε όλα τα μέλη να έχουν πρόσβαση σε αυτές.

Επίσης, διοργανώθηκε **ημερίδα με Διεθνή Συμμετοχή,** «Ευρωπαϊκές Πρωτοβουλίες, Εθνικές Πολιτικές και καλές πρακτικές για την ανάπτυξη ικανοτήτων των μαθητών», η οποία έλαβε χώρα την Παρασκευή 31 Οκτωβρίου 2014 & στην οποία συμμετείχαν 200 εκπαιδευτικοί διαφόρων ειδικοτήτων, βαθμίδων, επιμορφωτές εκπαιδευτικών, σχολικοί σύμβουλοι, διευθυντές σχολείων καθώς και υπεύθυνοι χάραξης της εκπαιδευτικής πολιτικής. Στόχος της ημερίδας ήταν η ενημέρωση της εκπαιδευτικής κοινότητας για μεθόδους και πρακτικές καινοτόμου αξιοποίησης των νέων τεχνολογιών και των ψηφιακών πηγών στη διδασκαλία μέσα στο πλαίσιο τόσο των εθνικών σχεδιασμών, όσο και των ευρωπαϊκών τάσεων, με απώτερο στόχο την ανάπτυξη των βασικών ικανοτήτων για τη δια βίου μάθηση. Στο πλαίσιο της ημερίδας παρουσιάστηκαν η Ευρωπαϊκή, πολυγλωσσική εκπαιδευτική πύλη κοινωνικής δικτύωσης Open Discovery Space, καθώς και η ψηφιακή κοινότητα συνεργαζόμενων εκπαιδευτικών/ενδιαφερόμενων. Παραδείγματα καινοτόμων δράσεων, όπως αυτές έχουν εφαρμοστεί στη σχολική πράξη, παρουσιάστηκαν επίσης από εκπαιδευτικούς και πραγματοποιήθηκαν πέντε (5) παράλληλα **εργαστήρια** επιμόρφωσης στις θεματικές:

- Σχεδίαση και Αξιολόγηση Εκπαιδευτικών Δραστηριοτήτων με στόχο την ανάπτυξη ικανοτήτων,
- Μάθηση μέσω διερεύνησης και ψηφιακά διακριτικά (badges),
- Ψηφιακά διακριτικά (Open Badges),
- Καλλιέργεια των εγκαρσίων ικανοτήτων με τις μεθόδους project και διερεύνησης,
- Ερευνητικές Εργασίες. Περισσότερες πληροφορίες καθώς και σχετικές παρουσιάσεις υπάρχουν διαθέσιμες εδώ: www.transit-project.eu/conference

Διαδικτυακές δράσεις

Οργανώθηκε μια σειρά από διαδικτυακές δράσεις (webinars):

- «Δημιουργία ομάδων, αξιολόγηση και εκπαιδευτική αξιοποίηση ΤΠΕ στα projects», https://www.youtube.com/watch?v=cqzesbcq4f8, 23.6.2014, 1.400 προβολές
- "Φέτος θα αναλάβω project, τι πρέπει να γνωρίζω;'', https://www.youtube.com/watch?v=LGD_AtBXnxM 15.9.2014
- «Αυθεντική αξιολόγηση: χρήση ηλεκτρονικού φακέλου μαθητή στα projects», https://www.youtube.com/watch?v=UhfJAyOx7Xc, 23.10.2014
- Δυνατότητες επιμόρφωσης και χρήση του Εργαλείου Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού ODS: https://plus.google.com/u/0/events/cqpikfjcmvg41dupj2olij16960

Τα webinars ήταν διαδραστικά, οι συμμετέχοντες είχαν τη δυνατότητα να υποβάλουν ερωτήσεις και να υποβάλουν σχόλια κατά τη διάρκεια τους. Ο αριθμός των προβολών που υπάρχουν διαθέσιμες ως video (περισσότερες από 1400 στην πρώτη περίπτωση) επιδεικνύει την αξία της διαμοίρασης αντίστοιχων γεγονότων στο πλαίσιο μιας ψηφιακής κοινότητας.

Διαγωνισμός: Σχεδίαση εκπαιδευτικού σεναρίου

Σύμφωνα με τον Οδηγό NESTA Challenge «τα βραβεία/έπαθλα έχουν κυρίαρχο ρόλο στο πλαίσιο των ευκαιριών για διασύνδεση και συνεργασία που προσφέρονται μέσω του διαδικτύου και των κοινωνικών μέσων (http://www.nesta.org.uk/publications/challenge-prizes-practice-guide)». Με αυτό το στόχο, διοργανώθηκε διαγωνισμός ανάμεσα στα μέλη της Ελληνικής Κοινότητας την περίοδο 1/6-9/7/2014. Η νικήτρια του διαγωνισμού είχε την ευκαιρία να παρακολουθήσει χωρίς κόστος το θερινό σχολείο 2014.

Αξιολόγηση

Η TRANSIt ελληνική ψηφιακή κοινότητα «Κατάρτιση εκπαιδευτικών για την ανάπτυξη ικανοτήτων» στο δικτυακό τόπο Open Discovery Space απαριθμεί αυτή τη στιγμή (Νοέμβριος 2014) 682 μέλη (Σχήμα 4). Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τους δείκτες/εξέλιξη της ψηφιακής κοινότητας υπάρχουν στη δημοσίευση Riviou et al (2014).

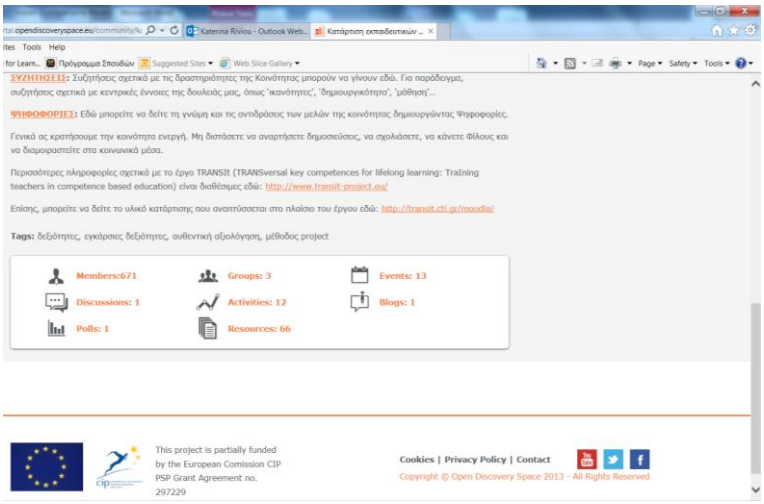

Σχήμα 4: Η TRANSIt ελληνική κοινότητα «Κατάρτιση εκπαιδευτικών στην εκπαίδευση για ανάπτυξη ικανοτήτων» στο δικτυακό τόπο Open Discovery Space http://portal.opendiscoveryspace.eu/community/katartisi-ekpaideytikon-stin-ekpaideysi-gia-anaptyxi-ikanotiton-184334

Αποτελέσματα αξιολόγησης από τους χρήστες

Αξιολογήθηκαν θέματα σχετικά με την οργάνωση, καθώς και το περιεχόμενο των δραστηριοτήτων κατάρτισης. Οι κύριες περιοχές αξιολόγησης ήταν: ενημέρωση σχετικά με τις βασικές ικανότητες, διδασκαλία & αξιολόγηση ικανοτήτων, καθώς και η καταγραφή του αντίκτυπου των δραστηριοτήτων κατάρτισης. Για την αξιολόγηση χρησιμοποιήθηκε ερωτηματολόγιο ικανοποίησης καθώς και συνεντεύξεις. Το ερωτηματολόγιο συμπληρώθηκε ηλεκτρονικά από 142 συμμετέχοντες και έλαβαν χώρα 13 συνεντεύξεις.

Προφίλ συμμετεχόντων

Σχετικά με την ιδιότητα των συμμετεχόντων, 59% των συμμετεχόντων ήταν εκπαιδευτικοί δευτεροβάθμιας, 32% εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας, 5% διευθυντές, 1% επιμορφωτές και 1% λοιπές κατηγορίες (ψυχολόγοι, κτλ) με ποσοστό 37% να έχει προϋπηρεσία πλέον των 15 χρόνων.

Δεδομένα από τις συνεντεύξεις

Οι συνεντεύξεις που πραγματοποιήθηκαν επέτρεψαν την απόκτηση βαθύτερης γνώσης σε συγκεκριμένες απόψεις της ανάπτυξης ικανοτήτων, καθώς και καταγραφή του αντίκτυπου του προγράμματος κατάρτισης.

Ενημέρωση/ευαισθητοποίηση σχετικά με τις Εγκάρσιες Ικανότητες

Όλοι οι συνεντευξιαζόμενοι δηλώνουν ότι ως αποτελέσματα των δραστηριοτήτων αυξήθηκε η ενημέρωση στους σχετικά τις εγκάρσιες ικανότητες, τις θεματικές που υπάρχουν σε όλες (κριτική σκέψη, επικοινωνία, δημιουργικότητα), καθώς και τους τρόπους με τους οποίες οι Εγκάρσιες Ικανότητες επηρεάζουν την τρέχουσα πρακτική τους.

Επαγγελματικές δεξιότητες σχετικά με τη διδασκαλία των Εγκάρσιων Βασικών Ικανοτήτων

Οι συμμετέχοντες δήλωσαν απέκτησαν χρήσιμες γνώσεις και δεξιότητες γύρω από τη διδακτική των οριζοντίων ικανοτήτων. Έμαθαν το πώς εκπαιδευτικές πρακτικές που βασίζονται στη μάθηση με χρήση Projects μπορούν να βοηθήσουν στη σχεδίαση και υλοποίηση εκπαιδευτικών σεναρίων που αναπτύσσουν τις ικανότητες των μαθητών.

Επαγγελματικές δεξιότητες και γνώσεις σχετικά με την αξιολόγηση των Ικανοτήτων με χρήση ΤΠΕ

Τέσσερις εκπαιδευτικοί πιστεύουν ότι η αξιολόγηση των ικανοτήτων με ηλεκτρονικό τρόπο είναι δύσκολη και ότι τα εργαλεία ΤΠΕ είναι ένα μέσο για την απόκτηση των ικανοτήτων των πολιτών του 21ου αιώνα. Έξι εκπαιδευτικοί αναφέρονται στα οφέλη από την ηλεκτρονική καταγραφή των επιτευγμάτων των μαθητών τους με τη μορφή ηλεκτρονικού φακέλου.

Αντίκτυπος

Οι συμμετέχοντες δηλώνουν ικανοποιημένοι από τις πρακτικές που παρουσιάστηκαν, καθώς και από τις δεξιότητες που ανέπτυξαν στη διαδικασία σχεδίασης, δόμησης διαθετικών δραστηριοτήτων με εργαλεία ΤΠΕ. Ιδιαίτερα, οι συνεντευξιαζόμενοι εκτιμούν την αξία της εκμάθησης μέσω της διαμοίρασης πόρων και πρακτικών, εμπειριών και συνεργασίας με άλλους εκπαιδευτικούς. Σχετικά με την αξιοποίηση της εφαρμογής ποσοστό 65% δηλώνει ότι θα εφαρμόσουν το επόμενο σχολικό έτος στην τάξη τους μέρος από αυτά στα οποία καταρτίστηκαν. Όλοι οι συμμετέχοντες (100%) θα σύστηναν τις δράσεις κατάρτισης σε συναδέλφους, γεγονός που επιδεικνύει την ικανοποίηση για αυτές.

Συμπεράσματα

Η ΕΕ έχει ως προτεραιότητα τη βελτίωση της ποιότητας της διδασκαλίας, ώστε να έχει άμεσα αποτελέσματα στις ικανότητες των μαθητών. Επομένως, η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών είναι βασική προϋπόθεση προς αυτή την κατεύθυνση (European Commission, 2010). Η έρευνα ανάλυσης αναγκών που περιγράφηκε επιβεβαιώνει ότι δεδομένων των περιορισμών που επιβάλλει το επίσημο αναλυτικό πρόγραμμα οι εκπαιδευτικοί έχουν γενικά κίνητρο για να κάνουν την αλλαγή παραδείγματος όσον αφορά τη διδασκαλία για την ανάπτυξη ικανοτήτων.

Το προφίλ των συμμετεχόντων επιδεικνύει ότι παρουσιάζεται ενδιαφέρον ιδιαίτερα από εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας για επιμόρφωση και ανταλλαγή εμπειριών με συναδέλφους σε δίκτυα και κοινότητες πρακτικής. Το γεγονός αυτό σχετίζεται άμεσα με τη βιβλιογραφία σχετικά με την ισχύουσα κατάσταση, καθώς η αρχική επιμόρφωση των εκπαιδευτικών δευτεροβάθμιας δεν τους έχει προετοιμάσει σε μεγάλο βαθμό για τη χρήση ολιστικών μεθόδων και διαθεματικής διδασκαλίας, ενώ οι εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας ενδέχεται να έχουν περισσότερη εμπειρία σε διαθεματικές προσεγγίσεις (European Commission, 2009a).

Η προτίμηση των εκπαιδευτικών να επιμορφωθούν κυρίως από την επίδειξη εργαλείων, παραδειγμάτων καλών πρακτικών και πρακτικών αναθέσεων/εργασιών επιδεικνύει την ανάγκη των ενδιαφερομένων να αναλάβουν βιωματική επιμόρφωση και ότι οι εκπαιδευτικοί έχουν ανάγκη υποστήριξης για την καθημερινή τους εργασία/πρακτική εντός τάξης. Οι συμμετέχοντες στην έρευνα επίσης εκφράζουν την ανάγκη για επιμόρφωση σχετικά με την αξιολόγηση ικανοτήτων. Προς αυτή την κατεύθυνση σχεδιάστηκε και παρουσιάστηκε το πλαίσιο κατάρτισης TRANSIt. Το περιβάλλον σχεδιάστηκε με χρήση ανοικτού λογισμικού (Moodle, Mahara), καθώς και τη χρήση Ψηφιακών Διακριτικών (Open Badges), ως μηχανισμού αναγνώρισης των εκπαιδευτικών στις ψηφιακές κοινότητες. Το περιεχόμενο περιλαμβάνει συγκεκριμένα παραδείγματα/καλές πρακτικές και προσπαθεί να καλύψει τις ανάγκες επιμόρφωσης με έμφαση στις μεθόδους και εργαλεία αξιολόγησης, λαμβάνοντας υπόψη ευρωπαϊκές αναφορές (Redecker, 2013), καθώς και τις εθνικές προδιαγραφές του Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών.

Παράγοντας επιτυχίας για την επιτυχή επαγγελματική ανάπτυξη είναι η οργάνωση έμπειρων εκπαιδευτικών ώστε να συνεργαστούν με συναδέλφους με ψηφιακά μέσα. Η συνεργασία και ανταλλαγή πρακτικών χρειάζεται να ενθαρρύνεται μέσω της κατάρτισης, και όπως προκύπτει και από την έρευνά μας οι εκπαιδευτικοί αναφέρουν τα πλεονεκτήματα συνεργασίας με συναδέλφους. Το TRANSIt έχει δημιουργήσει σχετικές κοινότητες όπου οι εκπαιδευτικοί μπορούν να συνδημιουργήσουν να ανταλλάξουν εκπαιδευτικό περιεχόμενο, καθώς και να συνεργαστούν για την υλοποίηση από κοινού δράσεων με στόχο την ανάπτυξη των ικανοτήτων των μαθητών τους. Μελλοντική εργασία αποτελεί η ποιοτική μελέτη του παραγομένου από τους ίδιους τους συμμετέχοντες κατά τις δραστηριότητες επιμόρφωσης εκπαιδευτικού περιεχομένου.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η εργασία έγινε στο πλαίσιο των έργων TRANSIt: TRANSversal key competences for lifelong learning: TraIning teachers in competence based education project (528005-LLP-1-2012-1-GR-COMENIUS-CMP) [www.transit-project.eu] και Open Discovery Space (ICT PSP- 2011-5, Theme 2: Digital Content, Objective, 2.4: eLearning Objective 2.4) [http://portal.opendiscoveryspace.eu/] με συγχρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

1. Black, P. & William, D. (1998). Inside the Black Box: raising standards through classroom assessment, London: School of Education, King’s College, http://weaeducation.typepad.co.uk/files/blackbox-1.pdf

2. Department of Education and Training of West Australia. (2004). “Competency Framework for Teachers”.

3. European Commission/EACEA/Eurydice (2012). Developing Key Competences at School in Europe: Challenges and Opportunities for Policy. Eurydice Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union, ISBN 978-92-9201-292-2, DOI: 10.2797/93204.

4. European Commission (2006). Key competences for Lifelong Learning - European Reference Framework.: http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/publ/pdf/ll-learning/keycomp_en.pdf

5. European Commission (2009a). Education and Training 2010 Work Programme, Final Report. Cluster Key Competences-Curriculum Reform Peer Learning Activity “Fostering Cross-curricular Key Competences for Creativity and Innovation”, Vienna 10-12 November 2008, Local Cultural Policies Handbook: http://www.kreativinnovativ09.at/fileadmin/EuDocs/Vienna%20PLA%20final%20version%20Jan%2026th.pdf

6. European Commission (2009b). Education and Training 2010 Work Programme, Assessment of key competences, Joint seminar of the Peer Learning Clusters ‘Key Competences’, ‘Teachers and Trainers’, ‘Maths, Science and Technology’, and ‘Learning Outcomes’, 15 October 2009, Brussels, EU: http://www.euroclio.eu/download/2009/Assessment%20seminar%2015%20Oct2009%20-final%20report%20.doc

7. European Commission (2010). Cluster Key Competences - Curriculum Reform Report, Peer Learning Activity "Implementation and Assessment of Key Competences", Prague Czech Republic, 8-11 December 2009, Final 07042010: http://www.kslll.net/Documents/PLA_KC_Prague_final%20report.pdf

8. Gordon, J. Halasz, G. Krawczyk, M Leney, T. Michel, A. Pepper, D. Putkiewicz E., Wisniewski J. (2009). Key Competences in Europe: Opening Doors For Lifelong Learners across the School Curriculum and Teacher Education, CASE Network Reports, No. 87, http://ec.europa.eu/education/more-information/doc/keyreport_en.pdf

9. Hadzilacos, T., Janssen, N., Lazonder, A., Libbrecht, P., Mavroudi, A., & Riviou, K. (2013). D4.1 The Open Discovery Space Educational Design.

10. Matsagouras, E. (2011). The innovation of Projects in the New High School. OEDB (in Greek)

11. Official Journal of the European Union (2007). Conclusions of the Council and of the Representatives of the Governments of the Member States meeting within the Council of 15 November 2007, on improving the quality of teacher education (2007/C 300/07): http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2007:300:0006:0009:EN:PDF

12. Official Journal of the European Union (2009). Council conclusions of 12 May 2009 on a strategic framework for European cooperation in education and training (‘ET 2020’). (2009/C119/02): http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:119:0002:0010:EN:PDF

13. Redecker, C. (2013). The Use of ICT for the Assessment of Key Competences, 25891 EN, http://ipts.jrc.ec.europa.eu/publications/pub.cfm?id=5719

14. Riviou, K., Kolovou, L., Sotiriou, S., (2014) 'Teachers’ CPD Programme in Fostering Competences – Support through Communities of Practice', The Fifth International Conference on e-Learning (eLearning-2014), 22-23 September 2014, Belgrade, Serbia

15. Riviou, K., & Kouroupetroglou G. "Designing an educational scenario using the Principles of Universal Design for Learning", In Proc. of the 14th IEEE International Conference on Advanced Learning Technologies (ICALT 2014), Athens, Greece, IEEE Computer Society, 7-10 July 2014

16. Riviou, K., & Sotiriou, S. (2013). TraIning teachers in competence based education – the TRANSIt use case in Greece, 7th International Conference in Open & Distance Learning (ICODL) - November 2013, Athens, Greece, Vol. 3 - Section A: theoretical papers, original research and scientific articles, pp. 6-16, 8-10 November 2013.

17. Sotiriou, S., Sampson, D.G., Zervas, P., Papanikou, C., Fytros D., Clements, K., Pawlowski J.M., COSMOS. (2011). An Advanced Scientific Repository for Science Teaching and Learning.

18. UNESCO ICT Competency Framework for Teachers. United Nations: (2011). http://www.unesco.org/new/en/unesco/themes/icts/teacher-education/unesco-ict-competency-framework-for-teachers/

www.etwinning.gr

ITYE "ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ"

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων

Erasmus+

ISBN: 978-618-81706-0-5